ANTONII DE BVTRIO I. V. D. SVPER

Prima parte ſecundi Decretalium Lectura: cum ſummariis quicquid notatu dignum eſt, accuratiſsime ac breuiſsime complectentibus.

LVGDVNI.

M. D. LVI.

Sequuntur Rubrice prime partis.ij.libri Decreta.

Cauſa poſſeſſionis ⁊ proprietatis.	fo.100.
Confeſſis.	160.
Dilationibus.	fo.83.verſo.
Dolo,⁊ contumacia.	fo.142.verſo.
Eo,qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei ſeruande.	fo.152. verſo.
Feriis.	fo.88.
Foro competenti.	fo.30.
Iuramento calumnie.	fo.78.
Iudiciis.	fo.2.
Libelli oblatione.	fo.35.
Litis conteſtatione.	fol.63.verſo.
Mutuis petitionibus.	fo.60.
Ordine cognitionum.	fo.91.
Plus petitionibus.	fo.99.
Reſtitutione ſpoliatorum.	fo.118.
Sequeſtratione poſſeſſionis ⁊ fructuum.	fo.159.
Ut lite pendente nil innouetur.	fo.117.
Ut lite non conteſtata.	fo.66.

¶ Finis.

In nomine Patris, & Filii, & Spiritusſancti. Amen.

Celeberrimi, ac conſummatiſſimi viri iuris vtriuſq; monarchæ domini Antonii de Butrio ſuper ſecundo Libro Decretalium.

De iudicijs. Rubrica.

1 Judicium quotuplex ſit.

LJber ſecundus, qui difficilis eſt. Rubrica continuatur per Goffre. ſic: expeditis preparatorijs iudiciorum, ad iudicia veniamus. Vel ſecundo: Viſis inſtrumentis, quibus iudicant iudices, ſcilicet legibus, & conſtitutionibus, ac conſuetudinibus, viſis etiam iudicum poteſtatibus, & modis creandi poteſtates, & quibuſdam preludijs ad iudicia excludenda, & aliquibus ad illa concludenda, vel ordinanda, reſtabat videre de iudicijs, & partibus eorum: quas partes, & actus in iudicio intervenientes totus hic liber inſequitur. Ideo poſt librum precedentem ponit iſtam. Ad materiam facit. ij. q. i. & v. q. iiij. xiiij. q. i. xv. queſtio. vij. xvj. queſt. vi. xxx. queſtio. viij. ſ. his ita. vſq; ad finem. Et repetitur in Sexto & clemen. † Quero primo circa rubricam, que ſupponit plura fore iudicia, quotuplex
8 eſt, iudicium. Dic, iudicium aliquando ſumitur pro diſcretione. ff. de iudi. l. pretor. iij. q. vij. c. infamis. §. tria. Furioſus caret iudicio, id eſt diſcretione. Quandoq; pro inſtantia cauſe. C. de iudicijs. l. properandum. Quandoq; pro deliberatione, ſeu examinatione. lix. diſtin. capit. i. Quandoq; pro authoritate. lxij. diſt. c. i. Quandoq; pro pena. l. diſtinc. vt purgabit. De hoc per Hoſtien. hic in ſumma. per glo. Inſtit. quibus non eſt permiſſ. fa. teſta. §. iij. per Archidia. lv. diſtinct. precepta. Quero ſecundo, ſumpto iudicio pro inſtantia cauſe diſcutiende, & partibus eius, vt hic ſumitur, quotuplex eſt iudicium: Dic quod diuiditur in reſpectu ad materiam ibi diſcutiendam. Et dicimus quod iudicium aliud temporale, quod de re temporali tractat. aliud ſpirituale, quod de re ſpirituali tractat. ſ. eo. exhibita. & c. venerabilis. Nec dicimus quod ſit dare annexum propter ius patronatus: quia illud eſt ſpirituale ſecundum ſuam naturam originariam, quamquam ex accidenti diſpenſatione eccleſie cadat in laicum. Ideo dicitur quod temporaliter habetur. de iure patrona. nobis. & c. iij. & c. quia clerici. eodem titu. & ab aliquibus appellatur annexum: vt in. c. quanto. ſecundum Goffre. hic in ſumma. An autem poſſeſſorium iudicium ſuper re ſpirituali ſpirituale dicatur, not. ſ. eodem. capit. fina. per docto. & dicam cum glo. in. c. literas. de iuramento calumnie. Judicia autem hec, & temporalia, & ſpiritualia diuiduntur: quia quedam ciuilia, quedam criminalia, & quedam mixta: & quamuis varient gloſ. ponendo penam pecuniariam pro ciuili, aliquando pro criminali, vt colligitur ex glo. in. l. pretor. in princip. C. de ſepulchro viola. in. l. i. C. quando ciuilis actio preiudi. crimi. l. obſeruare. §. proficiſci. ff. de offi. proconſu. C. de epiſco. & clericis. l. ſi qua per calumniam. ff. de iniuri. l. lex Cornelia. C. de ſepol. viola. qui ſepulcra. non adhibita differentia inter pecuniariam, & ciuilem. Cauſa ciuilis, cuius finis eſt commodum partis, & intereſſe priuatum. Cauſa criminalis, cuius finis eſt intereſſe publicum, & vindicta publica. Cauſa mixta, que participat de vtroq; ſ. eodem. examinata. & in pluribus capitulis huius tituli. De ſecundo. ſ. capit. at ſi clerici. & cap. cum non ab homine. De tertio de procura. tue. Et quod pena pecuniaria fiſco applicanda criminalis ſit, tenet Innocentius de accu. qualiter. el. ij. in princip. ſecunde gloſ. & allegat. ff. de preuari. l. iij. §. primo. quia ita intenditur vindictam diuidere per penam pecuniariam, ſicut corporis, vel fame. Cauſa ergo fiſcalis, prout non agitur ad vindictam, ſed pro intereſſe fiſci, ciuilis dicitur. l. i. C. de his, quibus vt indig. l. differre. & quaſi per totum. ff. de iure fiſci. Diuiditur ſecundo principaliter ex parte forme: & ſic dicitur iudicium ordinarium: quia tractatur via ordinaria. Aliud extraordinarium, vt iudicium notorium. de iureiurã. ad noſtras. Judicium inquiſitionis. de accuſa. inquiſitionis. & capit. qualiter. & iudicium denunciationis. ſ. capit. nouit. & ij. q. vj. in ſumma. in Specula. de preparato iudi. in princip. Aliud ſummarium, de quo vide in clemen. diſpendioſam. de iudi. de verborum ſignifica. capitu. fina. Altero reſpectu dicitur ordinarium, quia coram iudice ordinario. Extraordinarium, quia coram iudice delegato, vel arbitro glo. in verbo, ordinarium. de proba. quoniam contra. iuncto textu. xj. queſt. i. continua lege. ij. queſt. vj. c. a iudicibus. §. quod de arbitris. Alii ſubdiuidunt ex parte quantitatis: quia aliud vniuerſale, aliud particulare, &c. Sed hoc potius eſt diuidere actionem, quam iudicium. De hoc per glo. in. l. i. ff. de eden. & ſ. de libelli oblatio. capit. i. per Innocentium, de offi. ordina. cap. conquerente. & in capitu. cum ad ſedem. de reſtitutione ſpoliatorum. de ſepul. certificari. de offi. ordina. & capit. dilecto. aliud, de ſepulturis. in noſtra. dic vt ibi. & hec pro modo ſufficiant. De ceteris dic vt hic per Summiſtas, ſecundum Goffredum & Hoſtienſem. & vide in Spec. de prepa. iudicum. in principio. & ponitur hic pro diſcuſſione iuris: quia cauſa eſt cum proponitur, &c. de verborum ſignificatione. forus.

1 Pactum quando non admittat penitentiam. & 37.
2 Nomen aliquando ſumitur ex verbo & prepoſitione ſimul.
3 Nominis proprij alluſio neceſſario non infert.
4 Aduerſarius dicitur ille, qui in lite mihi aduerſatur.
5 Statuta, que repellunt aduerſarium ab accuſando, intelliguntur etiam de eo, qui in lite mihi aduerſatur.
6 Judex poteſt recuſari in alia lite, tanquam ſuſpectus per partem, cum qua alias habuit proceſſum.
7 Teſtis poteſt recuſari vt ſuſpectus ab eo, contra quem producitur, vbi alias cum illo habuit proceſſum.
8 Citatio facta propria partis authoritate, non valet.
Fallit in debitore fugitiuo, & alijs caſibus expreſſis, in numero. 21. & 23.
9 Judicialiter nulli proponere permittitur abſq; audientia.
10 Citatus niſi quis fuerit, quomodo compellatur in iudicio reſpondere.
11 Cauſe epiſcoporum, & clericorum quomodo in ſynodo tractari poſſint. num. 30.
12 Exceptiones declinatorie fori non admittuntur lite conteſtata. nume. 34. & 36.
13 Judex poteſt in qualibet iudicij parte, partes interrogare ad facti veritatem eruendam.
14 Contumax reputatur citatus comparens & illicentiatus recedens. num. 28.
15 Excommunicatus pro offenſa manifeſta hodie abſoluitur ad cautelam, ſatiſfacto per eum, vel cum cautione. num. 41.
16 Abſolutus eſſe non cenſetur excommunicatus ſola ſatiſfactione, niſi abſolutio actualiter intercedat.
17 Judex de facto in quibus ſupplet.
18 Sententiari non poteſt etiam in manifeſtum contumacem in criminali ad finem depoſitionis lite non conteſtata, & non liquidata cauſa.
19 Contumax poteſt mulctari ex antiqua contumacia, abſq; noua citatione ad actum mulcte imponende.
20 Excommunicatus licet priuetur fructibus ſui beneficij: non tamen priuatur titulo, niſi excommunicatio ſurrexerit a cauſa priuãte ipſo iure.
22 Citari an quis poſſit verbaliter ad preueniendum iuriſdictionem in cauſa fuge, ſuſpicionis ſine licentia legitima.
23 Delinquens, & in flagranti crimine repertus, poteſt capi propria authoritate.
24 Citationis actus an poſſit parti committi. num. 26.
25 Executor an poſſit dari vt poſſit authoritate propria exequi.
29 Contumax verus quomodo quis poteſt dici per vnicam citationem.
Citatione vnica quis dici verus contumax.
30 Epiſcopus in quibus ſynodum ſibi iudicem habeat.
31 Archiepiſcopus vel legatus iudicat ſolus epiſcopum.
Matrimoniale vinculum ſolus papa diſſoluit.
32 Excommunicatio an videatur inducta per hec verba, nullus communicet tali.
33 Mala grammatica non vitiat actum, ſeu inſtrumentum.
35 Concilium, cui papa preeſt vt iudex, non poteſt tanquam ſuſpectum recuſari.
36 Judex ſicut poſt litem conteſtatam poteſt recuſari vt ſuſpectus ex noua cauſa ſuperueniente, ita & poſt pactum de reſpondendo, quo iudex approbatur.
37 Penitentia quando admittatur.
38 Verba que liberam voluntatem denotare videantur, & que boni viri arbitrio ſubiugant.
39 Forum qui ratione contractus ſortitus eſt, an poſſit penitere.
40 Juramenti ratione an quis compellatur ad contractus obſeruantiam.
Pactum de non vendendo, aut declinãdo iuramento, an poſſit quis compelli ad illud, vt non liberetur ſoluendo intereſſe.
42 Epiſcopus quando ratione contumacie poſſit epiſcopatus dignitate priuari.
43 Excommunicatus an ipſo iure beneficio dicatur indiſtincte priuatus ratione excommunicationis.

De quoùultdeo. Diuidi-
tur in
duas. Primo ponitur factum, ⁊ contu-
macis punitio. In ſecunda repellitur ac-
cuſatoris iniuſta petitio. Secunda ibi,
nam adiui. Uel ſecundum Pet. diuidi-
tur in tres. In prima ponitur facti nar-
ratio. In ſecunda iuris poſitio. In ter-
tia incidentis queſtionis deciſio. Secun
da ibi, placuit. Tertia ibi, nam. Pactum
de non declinando a iudice alias ſuo, qui exceptione repelli poteſt, eſt
irreuocabile. hoc dicit ſecundum gloſſam. Secundum alium intelle-
1 ctum. ¶ † Pactum de reſpondendo coram iudice non ſuo in preſen
tia iudicis, ⁊ iudice acceptante inito actu paciſcentem iuriſdictioni
iudicis ſubmittit: ideo poſtea non admittitur penitentia. hoc dicit.
Caſus. Coram concilio quidam de Quoùultdeo accuſatus compa-
ruit: ⁊ quia poterat recuſare concilium prouinciale, vel papam eligere,
nec ſic declinare poſſet, fuit a concilio interrogatus, an vellet experi-
ri, ⁊ iudicium ingredi coram concilio: ⁊ reſpondet ꝙ ſic. Altera die re-
ceſſit illicentiatus. Propoſitum fuit in concilio generali vt hic damn
naretur, ⁊ deponeretur. Papa reſpondit, ⁊ procedit vt in litera patet
De quoùultdeo. Sunt due partes, prepoſitio de, eſt per ſe; quoùult-
deo, eſt caſus ablatiui, ⁊ regitur a verbo, placuit. Uel tota eſt vna pars
2 ⁊ caſus datiui, ⁊ regitur a verbo, communicet. ¶ † Nota primo quod
nomen aliquando ſumitur ex verbo, ⁊ prepoſitione ſimul: ⁊ quando
que ſumitur ſic, ex verbi ⁊ nominis ſigno deſiderato innominato, vt
de quoùult deo: quaſi ex hoc velit dei voluntatem: ſicut de nomine
Deodato. de ſimo. c. ij. in ſuprascriptione. ⁊ Deus dedit. eo. tit. can-
3 ta. ¶ † Nominis tamen proprij alluſio vel etymologia neceſſario non
infert, nec etiam probat: vt quia imponuntur ad libitum, ⁊ non ad ne
ceſſitatem: vt. l. ſi quis in fundi vocabulo. ff. de leg. ij. de quo in. l. fa-
cta. §. ſi in danda. ff. ad trebel. ⁊ de preben. cum ſecundum. ⁊ per Bar-
4 tolum in rubrica Inforiati. ⁊ aliquid. §. ſub ſciam. ¶ † Nota ſecun-
5 do, aduerſarium mihi dici, qui in lite aduerſatur. † quod nota, pro-
6 pter ſtatuta repellentia aduerſarios ab accuſando † ⁊ habes glo-
ſam que de iure dicit, aduerſarium litis poſſe etiam in iudices partia,
cui aduerſatur in alia lite recuſari. de officio delega. cum ſuper abba-
tis. que in hoc eſt bona glo. etiam inquantum dicit ꝙ ſe opponens in
lite, nedum propriis, ſed eccleſie opponitur. ad quod eo. titu. inſinuan
7 te. ¶ † In teſte autem dicit Joan. Andreas in rubrica, de teſte. §. op-
ponitur. in additionibus Speculato. verſi. eſt ſciendum. ibi. ſexto de
his. ꝙ ex hoc non repellitur de iure a teſtificando, quia aliquam cau-
ſam cum eo habuerit: ſed loquitur in preteritum, per quod non dicit
quid de habente in preſenti. Alleg. inſti. de excuſatione tutorum. §.
item propter. in authen. de teſtibus. §. ſi vero odioſus. Puto hoc per
iudicem arbitrandum, argumen. ff. de teſti. l. iij. §. i. quanta fides ad-
hibenda ſit: ex hoc tamen ex toto non puto repellendum. Unde ſi ſit
odioſus, ex lite criminali repellitur. in authen. de teſtibus. §. ſi vero o-
dioſus. ⁊ in authen. ſi vero odioſus. vbi Barto. C. eodem titulo. ad
hoc quod nota. in. l. iij. ff. de teſtibus. ⁊ idem ſi eſſet queſtio de omni-
bus bonis, vel maiori parte. ff. de excuſatione tutorum. propter lites,
8 de reſtitu. ſpolia. frequens. li. vi. ¶ † Nota tertio practicam citandi,
quod ante omnia debet a iudice de citando licentia peti: nam propria
authoritate nō poteſt. Ad hoc. ff. de iudicij. s. ad peremptorium. Ui-
de Bartolum in. l. iiij. §. pretor. ff. de damno infecto. Item non debet
citare iudex abſq; petitione partis: ideo in citationibus dicitur, ad
petitionem talis. l. iij. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infecto. ⁊
vide per Specula. in titu. de cita. §. ſequitur. verſicu. illud autem. nota
quod citatio: vt tenet Bartolus citationem nullam, ſi non eſt facta
ad petitionem partis: quia iſte eſt ordo a iure requiſitus, vt precedat
petitio: vt dicta. l. ad peremptorium. ⁊ facit. l. iij. §. hoc autem. quod
not. In dubio tamen ſi apparet citationem deſcriptam, ⁊ citationis
commiſſionem, ⁊ relationem. preſumi debet requiſitionem preceſſiſ-
ſe: quia omnia ſolenniter acta preſumuntur; argumentum eorum,
que not. Hoſtien. ⁊ Joannes Andreas poſt eum, de litis conteſta. c.
j. ſuper. j. glo. in ſuppletione magna. verſicu. quid ſi inueniatur. per. l.
ſciendum. ff. de verb. obliga. Inſtituta. de fideiuſſoribus. §. final. ⁊ de
inutili ſtipula. §. ſi ita ſcriptum. ⁊ quod no. Bar. in. l. ſi quis in aliquo.
C. de eden. ⁊ notaſ per ea, que ſcripſi de probatio. quoniam cōtra fal-
ſam. Et tenet hoc Guilelmus de Suza. ff. de iudi. l. ad peremptori-
um. Ad hoc optime. l. ſecunda cum gl. ſua. C. de dotis promiſ. ⁊ quod
ſcribit Bart. in. l. qui in aliena. in princip. ff. de acquirenda heredita-
te. Et per hoc concluditur ad illud dubium, an citationis actus poſ-
ſit parti committi, vel executoris officium: de quo dicam alibi, licet
conſueuerim ponere hic. dicam forte de conceſſio. prebendr. cum no-
9 ſtris. vbi gl. Innocen. tangit. ¶ † Nota quarto quem proponere non
debere, niſi audientia conceſſa, ſecundum Uincentium ad hoc alle-
10 gat. xxi. diſtinct. nunc autem. ¶ † Nota quinto, quem non compelli
in iudicio reſpondere, niſi ad hoc fuerit citatus, ⁊ vocatus caſualiter
enim in iudicio inuentus non compellitur. v. queſt. ij. capitu. vocatio
11 ad ſynodum de quo aliquid infra. ¶ † Nota ſexto ꝙ ſecundum hec
tempora cauſe clericorum. ⁊ epiſcoporum tractabantur in ſynodo:
de quo de preb end. graue. ſecundum Innocentium. xv. q. vij. in ſum-
12 ma. verſicu. ſi autem. ⁊. c. felix. ¶ † Nota ſeptimo vellem practicam
excludendi reum a facultate proponendi declinatoriam contra iudi
cem, vt ante omnia interrogetur an velit coram illo iudice reſponde-
re: quia ſi reſpondet quod ſic: non poteſt amplius declinare: ⁊ ſic cite-
riori actu litis conteſtationi via precluditur ad declinatorias. de quo
per Bart. ff. de re iudicata. l. quidam. ⁊. l. prima. ff. de iudicijs, per ali-
os. ⁊. l. ſi conuenerit. de iuriſditione omnium iudicum. ⁊ infra de ſen-
13 ten. ⁊ re iudicata. inter monaſterium. ¶ † Nota octauo iudicem poſ-
ſe in qualibet parte iudicij interrogare partem ad veritatem facti
eruendam, ac etiā ad iudicij preparationē. Et dicunt doctores, quod
circa principalem queſtionem interrogat in ſex caſibus, qui not. de in
terroga. acti. l. i. Extra principalem autem queſtionem interrogat in
ſex caſibus, vbicunq; equitas iudicantis ſuadet: ⁊ an primo condu-
xiſti hoſpitium, vel lectum: vel, quando fuiſti citatus: vel, vis liti-
gare ſub nobis. Imo talem interrogationem etiam ad declaratio-
nem dubie probationis poteſt iudex facere poſt concluſionem in cau
ſa: que licet alius actibus excludat aditum, de fide inſtrumen. cum di
lectus. de procu. auditis. no. hec. de fide inſtrumen. cum Joannes ere
mita. ⁊ ſic declaratur. l. vbicunq;. ff. de interroga. act. xxx. queſt. v. iu-
dicantem. ⁊ hoc ante litem conteſtatam, ⁊ poſt: quamquam poſt litis
conteſta. pleniorem habeat iudex poteſtatem: vt patet. ff. de edili. edi
cto. l. ediles. §. item ſciendum. ⁊ de appella. ſignificante. ſecundum Jo
annem Andream. Et licet quidam dicant interrogationem fieri poſ
ſe ad declarandam demum probationem poſt concluſionem in cau-
ſa, conſului ꝙ etiam ad fundandam, per. l. generaliter. §. i. C. de rebus
14 creditis. ⁊ gloſ. in. l. vbicunq;. de interroga. actione. qđ nota. ¶ † No-
ta nono citatum comparentem, illicentiatum recedentem, dici con-
tumacem. ad hoc. xi. q. iij. certum. Et hoc additur inter alios modos
contumacie. j. vt lit. non conteſta. c. quoniam. §. porro. in verbo, impe-
dit. ad finem gl. Et ſatis puto ipſum dici verum contumacem, ſi per-
ſonaliter ſe preſentauit in tribunali. Imo ſi in publico, poteſt dici ma-
nifeſtus contumax: quia notorie conſtito de comparitione, cōſtat no
torie de receſſu nimis tempeſtiue: ⁊ maxime ſi receſſerit contra pro-
miſſionem de reſpōdendo: quia talia iudicia nō poſſunt non eſſe ma-
nifeſta. Ad hoc gl. de ſenten. excom. venerabilis. §. ſecus. in verbo, in
iudicio. ⁊ quod not. in Specu. de cita. §. ſequitur. verſi. ſed nunquid. ⁊
per Joan. Andr. in Spec. de contuma. §. i. in additio. magna, de do-
lo, ⁊ contuma. cle. ſi ante. ¶ Circa ſecundam partem, nota primo qđ
per hec verba, Nullus communicet tali. promulgari videtur excom-
15 municationis ſententia. de quo aliquid infra. ¶ † Nota ſecundo ex-
communicatum pro manifeſta cōtumacia non abſolui antequam ſa-
16 tiſfaciat. Idem ſi pro non manifeſta contumacia, vt hic. ¶ † Nota
tertio excommunicatum donec ſatiſfaciat, nō liberari ſola ſatiſfactio
ne, niſi actualis intercedat abſolutio. Patet ibi: ſatiſfactione premiſ
ſa. ⁊c. ⁊ eſt optimus textus pro his, que notat Innocentius de etate
⁊ quali. cum bone. de quo de matri. contracto. c. ſi. ⁊ glo. de offi. ordi.
preſenti. lib. vi. in verbo, quouſq;. ⁊ de cenſi. exigit. in eodem verbo. ⁊
per Inn. de cohabi. cleri. ſicut. de ſimo. per tuas. ⁊ de etate, ⁊ qualita.
17 cum bone. Archid. xxii. diſt. §. verum. ¶ † Nota quarto, ꝙ in his, in
quibus non ſolum pars offenditur, ſed ⁊ decor iudicis, iudex de fa-
cto ſupplet: ideo punit contumaciam, parte non petente, vel aliquid
18 petente: ⁊ ſic mulctat iudex partem ex officio. ¶ † Nota quinto ꝙ in
criminali ad finem depoſitionis lite non conteſtata, ⁊ non liquidata
cā, nō proceditur ad ſententiā etiam in manifeſtum cōtumacem. Ad
hoc infra de dolo. veritatis. vbi per gl. iij. q. ix. c. abſens. §. niſi. Secus
ſi ageretur ciuiliter propter non reſidentiam. vt lite non conteſta. tue.
19 de cleri. non reſiden. ex tue. ¶ † Nota contumacem poſſe mulctari ex
antiqua cōtumacia abſq; noua citatione ad actum mulcte imponen
de. Uide Barto. in. l. ex quacunq;. ff. ſi quis in ius vocatus non ierit.
⁊ quod notat poſt Frederic. de ſenio. j. vt lite non conteſta. quoniam.
§. porro. ſuper princi. glo. magne. ¶ Nota ſexto ꝙ exitus cauſe datur
in concluſionem, illa liquidata, ⁊ probatione facta debito ordine ob-
20 ſeruato. ¶ † Nota ſeptimo excommunicatum non priuari titulo be-
neficij, quanquam priuetur redditibus beneficij. Et vide de hoc de ap
pella. paſtoralis. niſi excommunicatio ſurrexerit a cauſa priuāte ipſo
21 iure. de heretic. excommunicamus. ¶ † Examinemus aliqua nota-
bilia de predictis. Primo videtur ꝙ quis poſſit propria authorita-
te citari. lege ait pretor. §. ſi quis debitorem. de his que in fraudem cre
dito. j. de appel. cum ſit romana. ff. de operis noui nuntia. l. de pupil-
lo. § ſi quis ipſi pretori. Solutio. Dic ꝙ citationis via nō poteſt pars
partem propria authoritate citare, niſi hoc petat ⁊ obtineat a iudi-
ce, vt hic, ⁊. l. ad peremptorium. ff. de iudi. Uide Barto. qui hoc fir-
mat in. l. neminem. C. de accuſa. Allegat. l. cum clericis. C. de epiſ. ⁊ cle.
ri. ⁊. l. omnes. Et hoc dicit verum, etiam ſi ſit nuntius generalis ad ci
tationes: quia commiſſio generalis non ſufficit. l. j. C. de iure dot. im-
pe. vbi

pe.vbi idem Bar.q̃cquid ſenſerit. Inno. de proba. quoniam contra.
in verb.citationes.ſufficit tamẽ,vt ibi dicit Innocen.quod habeant lite-
ram commiſſionis ſigillatam ſigillo iudicis. quia talis commiſſio ſi fiat
ante iudicium: non eſt de actis:ideo non oportet ad acta deferri. Ita
men appareat citationem factam per nuntium,et non appareat de com
miſſione:tenet Gul.commiſſionem preſumi.in l.ad peremptorium ff.de
iudi.ſecundum Gui.de Suzar.Barto.dicit contrarium in l.ſciendum.de
verbo.obliga.quia hec eſt ſolennitas,que preuenit actum. l.i. C. de iure
fiſ.libro.x. Fallit in caſu debitoris fugientis,vbi poteſt propria autorita
22 te realiter. ¶ †An verbaliter poſſet in caſu ſuſpicionis fuge citare ad
preueniendam iuriſdictionẽ,vt ſic poſſet poſtea iudex cõtra ipſum agen
tem procedere:Non credo:quod citatio in preueniendo licentia exigitur
legitima:vt in cap.propoſuiſti.de foro compe.quod hic non eſt. Item ci-
tatio realis permittitur:quia per illam etiã vt puta facti prouidetur ci-
tanti,ſed quo ad effectus verbalis illa communiter conſiſtit in iuris effe
ctu:citationem autem iuris facere non poteſt,ex quo non habet iudicis
licentiam. Fallit ſecundo quando citat per viam appellationis extraiu-
dicialis,bene poſſunt facere partes cũ cauſa legitima,et grauamine pre-
cedente.infra de appella.cum ſit Romana.et c.bone.et in clemẽ. cauſam.
de elect. Et ſic tempera,et intellige gloſ.in verbo,nec ſolent.que ad hoc
23 eſt bona gloſſa,de appel.cum ſit Romana. ¶ †Fallit tertio,ſecundum
Bart.in dicta l.neminem.in inuento in fragranti crimine.l. raptores. de
epiſc.aud.C. de rapt. virgi.l.i.ff.de fur.ſi quis in ſeruitutẽ.et l. interdum.
§.qui furem.C.de maleſi.ff.de adulte.capite quinto.Plus dicit gloſ.ira-
liter licere cuiq̃ malefactorem capere vt ducat ad iudicem.glo.C.de Iu
24 de.l.nullus. ¶ †An autem citatio poſſit parti committi,per Cyn in l.
dotis.C.ſoluto matrimo.per Barto.ff de acquirẽ.poſſeſ.l.iuſte.et in l.me
minerint.C.vnde vi.per Cynum in penulti.q̃one per tex.et glo.ff.de reg.
iuris. non eſt ſingularis, in quibus etiam tractatur de alijs actibus,
25 ¶ †An poſſit parti dari executor, vt propria authoritate exequatur.
De quo vltimo dicam vbi tangit Innocen.de conceſ.preben.cũ noſtris.
26 in glo.magna,verſicu.vel aliter.vltra medium ¶ †Citationis autẽ actus
an parti poſſit committi,Specu.in titu.de cita.§.ſequitur.verſicu.quan-
doq̃ citatio fit per partem.parum poſt princi.§.ſuper petitionibus.ver-
ſicu. itẽ videtur.in vj.colum.tenet citationem committi poſſe,et valere:
ſed aduerſarius citanti credere non arctatur:vt lite nõ conteſt. accedẽs.
de probat.ex literis.cum ſimil. Et per hoc dicit quod quis non tenetur
credere dicenti ſe cõtra eum extraiudicialiter appellaſſe:cum appellatio
vim citationis habeat.de appel.cum ſit Romana.de quo in ſpecu.de ap
pel.§.qualiter autem.verſic.tantus.Et ideo Ioan.And. ibi remittit ad
cle.cauſam.de electio.Si tamen habeat literas publicas iudicis,et credẽ
dum eſt,et citationi parendum:vt l.i.et.ij.C.de ſeruis fugi.et ibi Barto.in
verſicu.precedenti dicit Specu. citationem poſſe committi notario.et,
quod plus eſt,poterit idẽ ſcribere relationem propriam,et ibi credetur.
allegat.ff. de adoptio.l.ij pater.§.i.et l.ij conſul. Contra quod facit quod
ſcribit Ioannes Andr.de proba quoniam.vbi dicit notarium non poſ
ſe ſcribere commiſſionem,que datur teſtium examinatori.Et hoc verius
puto. Parti tamen aſſerenti ſe citaſſe non creditur,aduerſa parte negan
te,niſi aliter probetur:quia non debet eſſe teſtis in cauſa propria.iiij.q.
iij.§.teſtes quos.quanquam alias nuntio referente aliquando credatur,
27 vt no.de appel.cum parati. ¶ †Oppo.ij. quem compelli in iudicio re
ſpondere,licet non ſit vocatus.Si enim eſt preſens in iudicio:potheſt a iu
dice moneri.l.ij.C.quomodo,et quando iu.cum glo.ſua. de offi. delega.
conſuluit.Glo.in verbo,peremptorium. Item certus certiorari non de-
bet.de regu.iur.eũ qui certus.cum concor.Si ergo preſens eſt, ex ne-
ceſſitate non eſt citandus.Glo.tangit. v.q. ij. vocatio.xj. q6. iij. certum.
Gul.de cu.et Barto.tangit hoc in l.i.ff.de in ius vocan.Bart.et Butriga.
ante eum in authent.ſi omnes.C.ut ſe ab here.abſti. et idem Barto.in
rubrica , de in ius vocan.abſq̃ dubio abſentis a iudicio, quanquã pre-
ſens in loco no arctatur venire,niſi ſit citatus:et in abſente citatio eſt de
ſubſtantia.Sed an in preſente:videtur q̃ non arctetur. Et quod citatio
etiam ſit de ſubſtantia iudicij,et inter cetera ſub ſubſtantia iudicij nume-
ratur:vt in c.quoniam contra.de probatio.et eſt gloſ.de libel.obla.c.j.et in
Specu. de prepara. iud. in prin. §.q.i.in ſumma.et in l.prolatã. C.de
ſenten.de conſtitu.eccleſia ſancte marie . Et iura non diſtinguunt inter
abſentẽ et preſentem. Item non ſufficit facto fieri,niſi ad hoc ſint adhi-
biti.l.heredes palam.ad fi.ff.de here.inſtitu.l.ij.de condi.et demon.l. pre
to:.§.docere.ff vi bono.rap. Item libelli oblatio non habet vim citatio
nis.l.j.et l.libertus.ff.de in ius vocan. ¶ Duo videnda ſunt an ſi preſens
eſt,et voluntarie reſpondeat,valeat iudicium. ſecundo an preſens reſpõ-
dere compellatur. ¶ Ad primum habet communis opinio quod in pre
ſentem valeat iudicium abſq̃ citatione. Primo,quia certiorari &c.vt ſu-
pra. Secundo,quia eo quod ſe in iudicio repreſentauit, citatus preſu-
mitur:quia omnia preſumuntur ſolenniter acta.Et eſt tex. de hoc cum
dicto Petri de San. de electio.bone.el primo.quod dicit recitat,et ſe-
quitur Archidia.in c.propoſuiſti.xxij.diſt.in.ad hoc.alleg.Gul. de cu.
per locum a ſpeciali per l. hac lege.C.de prepo.ſacro.cu.li.xij. ʒ ij.et l.hac
lege.C.de princip.age.in re.qui hoc tenet.et idem Bal.et Barto.et Ar-
chi.in locis preallegatis. et hoc tenet Ioan. Andr. et latiſſime diſputa-
de elec.c.fina lib.vj.in verbo,alias.ver. ſed quidam in nouella. et conclu
dit idem.allegat legẽ que ſolam preſentiã exigunt.de accuſa.qualiter.§.
debet.ff.de re iudi.l.de vnoquoq̃.C.quomodo,et quando iudex.in rubro.
et l.ſi vt propomis.§.vbi citato reo ad vnum locũ, in alio valet preceſſus
eo preſente,vbi citatus nõ fuit. Allegat l.j.§.fina.ff.de libe.agno.et quod
de canonico dicitur,quia ſufficit preſentem eſſe,licet non fuerit vocatus.
de electio.quia propter.allegat de electio.cle.cauſam.vbi non exigitur in
timatio: quoniã in preſentia appellatio eſt interpoſita. Idẽ tenet poſt
Guidonem de ſuza.in addi.Specu.in titu.de ſenten.profe.§.vt autẽ que
premiſimus.verſicu.et no.in fi.iij. colum. Ad hoc regula,qui tacet. de
reg.iur.lib.vj.et eſt caſus in l.in cauſe.§.cauſa cognita.ff.de mino. Sed ſi
eſt preſens,et non velit reſpondere,Archidia.in dicto ca.propoſuiſti.te-
net eũ arctandum:quia vocatus preſumitur,per dictum c.bone.Gul.te
net contra.m.d.l.j.de in ius vocan.allegat l.ij.§.omnes.ff.de iu di.puto ſi
interrogatus an velit reſpondere reſpondeat annuendo, q̃ reſpondere
arctatur,vt hic.Si non fuerit interrogatus,vel fuit,et reſpondit ſe nolle
reſpondere:dic ſi alias fuit in iudicio,et tũc preſens declinet ad actũ,qui
nouiter exercetur,et potuit eſſe deliberatus, quod reſpondere compelli-
tur.Si tamen reſpondere non vellet,et ſtatim recederet:nõ debet iudex
procedere,niſi eum moneat.Et ſic intellige gl.in l.ij.C.quomodo,et quã-
do iu.et gloſ.in c.conſuluit. Si tamen eo nõ monito preſens ſtaret,et nõ
recederet:valeret quod agitur:quia ſola ſufficit preſentia:vt dicto.§.cau
ſa cognita. Vbicunq̃ tamen dixi proceſſum valere in preſentem non ci-
tatum,dic hoc eſſe verum,quando a iudice certioratus eſt de eo, quod
contra eum agendũ eſt:alias preſens non diceretur.de verbo.ſignifi. co
ram.et no.glo.de electi.vt circa.lib.vi.in verbo,coram. In dubio autem
ex quo non apparet eum citatum,dicit Barto.quod nõ preſumitur cer
tioratus,niſi pro eo lata eſſet ſententia:ſecus ſi contra eum. Et hoc po-
nit in l.furioſo.ff.de re iudica. Alleg.ad hoc dictum.§.in teſtamentis. iũ
cta l.ſi filiusfam.§.multis.ff de procura. Hoc puto ſi caſualiter eſſet in
iudicio,et non obſtabat ſi dicatur,ex quo venit, preſumitur citatus: vt
dicto c.bone.quia id non eſt ſic ſimpliciter intelligendum,ſed quando ve
nit de longinquo.quando enim eſt de ciuitate,cum multis caſibus in iu-
dicio ſe offerat,etiam cauſam non habens,non preſumitur citatus. Itẽ
textus ille procedit quando miſit nuntiũ ad cauſam:quia bene tunc cõ
cluditur citatus.Et cum hoc temperio intelligo dictum Pet.de San.
et Archi.in locis alleg.quod dictum ſequuntur domini de Rota,ſua cõ
cluſi.ccclxv.vbi plus dicunt q̃ teſtes eo q̃ ſe repreſentant ad teſtifican-
dum,preſumuntur citati et requiſiti.Et ad hoc optime.d.§.in teſtamen-
tis in l.heredes palam.Si autẽ nunquam plus fuit in iudicio,et modo
repreſentat in iudicio,et non apparet citatus:non compellitur reſponde
re. Aduerte tamen quomodo allegat, ſi pretendit defectum citationis,
et per hoc denegat reſpondere,ex hoc non excuſatur:quia ſufficit quod
ſit preſens.ſi pretendat defectum deliberationis,ipſe auditur,nec com-
pellitur reſpondere:vt dicto.c.vocatio.v.q.ij. Caute tamen debet de re-
ſpondendo.l.ij.§.ſi agant.ff.de iudi.et §.ſed ſi dubitetur. Et ſic dicit hic
Archidia ſeruari in curia Romana.et hoc tenet Bal.de cu.in dicta l. ij.
ff.de in ius vocan. Item plus dicit Specu.in titu.de libel.concep. §. ſe-
quitur.verſicu. item dicunt quidam quod compellitur recipere libellu:
q̃ not. q̃ ſatis puto:quia non eſt de actis,cum et ante citationem porri
gatur:vt no.Bar.in rubrica.C.de in ius vo. Ad hoc l.miles.§.lex agi-
ta.ff.de adult.vbi libellus porrigi poteſt die feriata. Et hec procedunt
vbi non eſt vniuerſaliter deliberatus,aliter reſpondere compellitur.et ad
hoc j.de dila.expoſuit.Et hoc tenet,licet Archi.in d.c.propoſuiſti.conclu-
dat eum indiſtincte compelli ad reſpondendũ,quod nõ puto: nec video
in hoc differentiam,an ciuiliter,an criminaliter agatur:licet Io. hic fa
cere velit differentiam,vt in ciuili cogatur,non in criminali:vt d.c.voca-
tio.v.q.ij.iiij quia facilius deliberatur in ciuili,quam forte in criminali:
28 vel ibi in cauſis que aguntur in conſilijs. ¶ †Oppo.iij.quod citatus ſi
licẽtiatus recedens non ſit contumax.xj.q.iij.certum.xviij.di. quoniam.
et c.ſiquis autem. Solu.Si actus,ad quem quis vocatur,eſt expeditus,
recedere poteſt:quia tacite videtur licẽtiatus,vt in contrariũ. Si actus
non eſt expeditus,et in termino non expeditur propter factũ partis ci-
tare facientis,quia nõ comparuit,recedere non debet:quia iudex poteſt
differre in alteram diem:et ſi recedit,cõtumax eſt.de offi.dele.conſuluit.et
ibi Inno.et condemnabitur in expẽſis,altero poſtea veniẽte,et de aliquo
iuſto impedimento docente:ſi alter non venerit,nulla erit pena:quãq̃
incautum fuerit recedere ante licentiam habitam,licet ſit lapſus citatio
nis terminus. Hoc ponit ibi Innocen.in verbo,expectare an prius.et ver
ſi.ſuper eo . Si non expeditur propter factum iudicis qui abeſt a loco:
vtraq̃ pars licite recedere poteſt abſq̃ aliqua licentia:quia eũ alibi que
rere non debet.ij.q. vj.biduum. dummodo expectent in ſequentem diẽ
termini:per dictum.c.conſuluit. Dicit Innocen.in dicto ca.conſuluit in
dicta glo.in fi.verſi. ſi autem iudex. ſecundum hoc ergo vt pars euitet cõ
tumaciam data abſentia partis citantis debet expectare etiã poſt ter-
minum, et vltra diem. Si iudex abeſt ſolum ad diem ſequentem,non vi-
eo rationem diuerſitatis ,ſed totum ſtat in iſto,an citatus ad diem cer

ſam arcetur ad comparendum, vel perſiſtendum poſt diem: ⁊ quan to tempore expectare debeat poſt diem. Quod examinat Paulus de Liaz. de dolo, finem. cuius verba ponam eodem titul. cum dilecti. ⁊ vide tur quod ſemper donec licentietur, vel circunducatur edictum: quia duo ſunt mandata, de comparendo, et ad diem comparendo, vt habe tur de dolo. cum dilecti. argu. ff. de arbitrio. Celſus. Puto quod ſi cita tus eſt ad actum ſucceſſiuum, vel ad plures ſucceſſiue exercendos, vel dies eſt aſſignata vt terminus, ex quo procedi debeat, etiam lapſo die termini contumax ſit. recedens poſt lapſum diem termini non li centiatus. Sic loquitur capitulum, cum dilecti filii. de dolo ⁊ contu macia. Idem ſi ſit citatus ad actum momentaneum, vt ſententiam ta li die proferendam, vel poſtea quandocunque placuit: vt dicit Gui do de Suzaria in lege, properandum. §. ſi quidem. C. de iudi. qui con ſuluit citationem ſic fieri debere, ſi citatus eſt ad diem, vel actum mo mentaneum illa die expediendum, ſi actus eſt talis, qui per iudicem ex pediri poſſit iudicis officio, non obſtante abſentia alterius partis, ⁊ altera parte non proſequente, nec inſtante, debet expectare, et non recedere illicentiatus: alias poſſet contumacia puniri. Nota gloſſam de electio. cupientes. §. quod ſi per viginti. in gloſa in verbo, opponen tes. Si actus eſt talis, qui expediri poſſit parte denium inſtante, tex tus videtur quod terminus ſit diffuſus, id eſt, extinctus. in lege ſecun da. §. ſi quis in iudicio. ff. ſi quis cautio. iubet iudicium eſſe diffuſum: ſed gloſſa deſtruit, id eſt, dici differendum. Et hoc ſentit Guid. in lo co preallegato. tex. in capitulo, conſuluit. de offi. de lega. dicit iudi cium ex equitate poſſe differri ad alteram diem: puta ſi iudex differt diez vltra terminum, planum comparentem illicentiatum recedentem fore contumacem: ſed ſi non eſt dies dilata, dubitauit Innocen. de dolo. cum dilecti. Si dubitatur an citatus teneatur comparere: hoc tangit Innocen. in dicto capitulo, cum dilecti. ⁊ ponit duas opiniones in verbo, preſentare. ⁊ illud ibi decidam: quia non agimus hic de non comparente. Si dubitatur de comparente, an poſſit recedere termi no lapſo, ſi nullum ſubeſt impedimentum, nec in iudice, nec in par te. Innocen. reſidet quod non circunducitur edictum, niſi licentietur a iudice: ideo recedens condemnaretur in expenſis, abſente poſt diem comparente: quia citatus videtur vt comparcat ad diem. De bet ergo expectare poſt diem antequam recedat, niſi licentietur. Nec ſufficit accuſatio contumacie: quia non ſufficit comparere, niſi expe ctet in toto termino, vel licentietur. ff. de iudiciis. lege, poſt edictum. et colligitur. ff. de re iudi. lege, queſitum. ſecundum Bartolū in lege. ſi fi nita. §. Iulianus. ff. de damno infecto. Et pre hoc ſentire videtur qđ ſufficit expectatio vſque ad terminum, ſi ſubeſt impedimentum ex parte iudicis, vt quia facto impeditur propter abſentiam, non plus expecta bit vltra diem ſequentem: quia cum ſit abſens: non eſt ibi licentians: ideo propria poſſunt authoritate recedere, quia licentiam ex termini lapſu. Sed ſi iudicis infirmitate non poteſt procedi: tunc debent re quirere iudicem vt licentiet, vel diem proroget: ⁊ ſi non valet his in tendere, lapſo termino poſſunt recedere, quanquam non licentiati, ex quo iudex non valet intendere, ⁊ alteram citationem expectare. ff. de arbit. lege, arbiter Calendis. licentiati enim tunc intelliguntur a iure, quando non poſſunt hoc a iudice obtinere, quia non adeſt: vel ſic eſt infirmus, quod predictis non valet intendere. Si impeditur pro pter contumaciam partis aduerſe citantis, ante terminum recedere non poteſt: poſt terminum Bartolus tenet qđ recedere poſſit. Dic qđ ex quo habet iudicem, debet petere licentiam, nec ſufficit excuſatio contumacie, vt dicit Barto. ff. de damno infecto. l. ſi finita. §. Iulianus. Innocen. in ca. conſuluit. tenet quod ſufficit vt in diem ſequentem. Pri mum tutius, ⁊ verius. Si impedimentum eſt ex parte perſone compa rentis, quia illa die procedi non poſſit: tunc dic vt pre Joan. And. et Bar. ⁊ Gul. de electio. cupientes. per Archi. ⁊ Joan. Andr. de electo. ſi poſtquam. libro. vi. vbi Joan. Andr. in Nouella, in verbo, licentia. ⁊ per Archi. xi. q. iii. certum in verbo, abire, quia ſi impedimentum ſu perueniens eſt tale, quod a principio ipſo iure excuſaret a comparen do, ⁊ qđ ipſo iure diem differt, vt morbum ſonticus. ff. de re iudi. l. que ſitum. ff. ſi quis cautio. l. ii. §. ſi quis. ⁊ impune recedit: quia ipſo iure licentiatus videtur a iure: debet tamen dimittere procuratorem, qui excuſationem iudici alleget, vel cauſam proſequatur, vbi impedi tus comparere debet pre procuratorem. de quo de procurat. querel lam. Si tale ſic proueniat impedimentum, qđ ipſo iure non excuſat, dat tamen facultatem petendi licentiam a iudice: vt quia non excu ſaſſet a principio ipſo iure a comparendo: ⁊ tunc non excuſatur, ſi li centiam non petat. ff. de iudi. lege. ii. §. ſed ſi quis. ⁊ eo. titulo, ſi quis ex aliena. Hoc verum, ſi copiam iudicis habere potuit: alias poteſt, ſi magnum periculum ſit in mora, premiſſis proteſtationibus rece dere, omiſſo tamen procuratore, vt ſupra dixi. Impedimento tamen ceſſante, redire compellitur. de appellatio. cum ceſſante. de electio. cu pientes. libro. vi. verſi. hec inſuper. Hec omnia procedunt, vbi com paruit, ⁊ receſſit illicentiatus. Sed ſi non compareat actus geſtus in contumaciam: ita demum tenet, ſi eſt geſtus in termino, quo citatus eſt. Si enim altera die, vel hora fieret, non valeret actus: vt l. qui ali per. in princi. ⁊ l. vlti. in fine. ff. quod vi, aut clam. ⁊ ibi Barto. quod

29 nota. ¶ † Oppo. quarto quod dato quod ſit contumax. non poſſit ex communicari ante quam citetur, vel moneatur. Ex prima enim citatio ne purificata eſt contumacia. ⁊ cauſa promulgande ſententie: exigitur ergo citatio pro ſolennitate ſententie argu. de ſenten. excom. ſacro. Ite vdeo quod data contumacia, ſi iudex multare velit: habet neceſſe iterato citare vt veniat ad ſe defendendum, quare non debeat mul ctari, lege, ex quacunque. ⁊ ibi Barto. ff. ſi quis in ius voca. non ie. ſic videmus quod ſi clericus abſens fuerit requiſitus, ⁊ ex hoc commo datur edictum non reſidentie iterato debet citari: vt not. Frede. ſup conſi. cliii. ⁊ not. de cleri. non reſiden. ex tue. xigi de hoc vt ibi e non come ſta. quoniam. §. porro. ſuper principio glo. magne. ⁊ ſimile no. de of fi. delega. conſuluit. per Innocen. in gloſ. i. verſi. tamen credimus. vbi ci tari debet poſt contumaciam commiſſam ad abſolutionem ab in ſtantia, eo quia ad hoc nunquam fuit citatus. Solutio. Hoc dico ſpecia le in excommunicatione, ad cuius ſolennitatem non exigitur citatio, ⁊ monitio, que exigitur ſolum, ⁊ requiritur ad purificandum deli ctum contumacie: quia aliter defecta, vt ſi manifeſte contumax eſt: poſt ſuam promiſſionem non exigitur alia monitio, vt hic: ⁊ ſic con tumacia aliter manifeſta quo ad facultatem excommunicandi, non exigitur alia monitio. Quod nota. quia limitat. c. ſacro. de ſenten. ex communi. ad hoc de teſti. cogen. cap. ii. In aliis autem ſententiis pro cedunt contraria: ⁊ tunc ſatis congrue diceretur quod quandoque a gitur de pena contumacie commiſſe in iudicis conſpectu, circa quam nulla cadit excuſatio, vel allegatio: ⁊ illa poteſt infligi abſque alia ci tatione in partem. maxime preſentem. C. de teſtibus. lege, nullum. Si autem aliqua cadere poteſt excuſatio, vt in mulcta abſenti citato im ponenda, exigitur citatio: vt dicta l. ex quacunque. ⁊ ibi Barto. in. l. i. §. i. ff. de re militari. Ideo puto quod in condemnatione expenſarum contumacis, vbi feratur in preſentem: aliam vero requiri citationem. ſecus ſi in abſentem, niſi appareat manifeſta, vel vera apparens con tumacia. Et hoc tenet Barto. C. de fructibus ⁊ litis expenſis. lege, termi nato. licet Cynus poſt Pet. teneat indiſtincte eum damnandum abſ que citatione, in l. ſancimus. C. de iudi. Non enim video differen tiam inter mulctam, ⁊ expenſarum condemnationem. In contrarium eſt tex. pro Cr. in. c. cum dilecti. de dolo ⁊ contuma. ⁊ illa pars eſt tu tior. Sed poſſet reſponderi quod ibi fuit citatus ad totam cauſam. Sed vide tex. cum glo. pe. de procura. conſtitutus. ⁊ hoc tenet Inno cen. de procura. querelam. ⁊ Joannes Andreas de dolo. finem. ⁊ eſt ca ſus cum glo. de procura. conſtitutus. an licet ad miſſionem ſit itera citandus: vt not. Innocen. de eo qui mitti in poſſeſſionem. in c. fin. Et hoc maxime verum, quando in actu citationis facta eſt commina tio pene: vt no. Joannes Andreas de teſti. co. c. ii. in verbo, ſuſpenſos. Ad circunductionem tamen edicti citandus non eſt actor: quia ta le eſt leuis, aut nullius preiudicii: vt not. Innocen. in loco preallega to, ⁊ Barto. ff. de iudi. lege, et poſt edictum. Per predicta dicit glo. ⁊ Barto. quod ſi iudex iubet parti vt litem conteſtetur, ⁊ pars ſit contu max, ⁊ recedat lite non conteſtata, quod cum notoria ſit hec contu macia, non arbitrabitur ad actum miſſionis, quam in hanc contuma ciam facere poteſt ad iterato citandum reum: vt ipſe notat. C. quomo do, ⁊ quando iu. authen. qui ſemel. ⁊ ad hoc alleg. l. quoties. §. pretor.

30 ff. de noxa. ⁊ alleg. l. nemo. ff. de re mili. ¶ † Oppo. quinto quod cauſe epiſcoporum ad finem depoſitionis non tractentur in ſinodo. ii. q. vi. decreto. ⁊ queſtione. vii. ſicut. iii. q. vi. dudum. ⁊ c. quamuis. ⁊ c. multum ſtupeo. ⁊ capitulo diſcutere. Dic, quandoque agitur ciuiliter contra epiſcopum ad finem depoſitionis ab eccleſia, vt ſcilicet remoueatur propter contemptum, aut quia non reſidet: ⁊ licet concilium cognoſce re poſſit, ⁊ inferior ordinarius: non tamen poteſt ſententiare depo nendum, vel annullare electionem poſt confirmationem ⁊ conſecra tionem. dicit glo. de clericis. non reſidenti. c. ex tue. in verbo, remoueat, Innocen. de elec. quod ſicut. in verbo, infirmanda. alleg. iii. q. vi. accu ſatus. ⁊ dictum capitulū ex tue. Idem Archidia. recitans dictum In nocentium in dicto capitulo, accuſatus. in verbo, diffinire. ad hoc gl. xx iiii. diſtin. quorundam. Quandoque agitur contra Epiſcopum ad fi nem ſuſpendendi, excommunicandi, vel interdicendi: ⁊ poteſt concilium ⁊ inferior hanc in epiſcopū promulgare. xii. diſtinctio. de his. in fine. xi. queſtione. iii. ſi quis epiſcopus. xviii. diſtinctio. propter. tenet Archid. xxxiii. diſtin. quorundam. ⁊ ad hoc illud. c. quinimo. ⁊ hoc poſſunt officiales archiepiſcopi abſente epiſcopo, licet non poſſint, vel de beant eo preſente: ſi tamen hec faciant, valet ſententia. de offi. ordina. Romana. §. officiales. lib. vi. Ad primum eſt glo. Joan. in dicto ca pitulo, accuſatus. ⁊ idem dicit in dicto. c. de his. ii. queſtione. i. c. prima tes. Ad hoc de ſentē. excom. venerabilibus. §. i. libro. vi. x. queſtione. iii. quia cognouimus. xviii. diſtinctio. placuit. et. c. ſi epiſcopus. Innocen. de cleri. non reſi. ex tue. in verbo, procedatur. Quandoque agitur de pena detruſionis in monaſterium, ⁊ concilium prouinciale cognoſcit, papa tamen actualiter detrudit. ii. queſtione. vi. biduum. in ſi. ponit Ar chidia. alleg. ff. de interdictis. ⁊ releg. l. interpona. Sed non placet, ſi ex detruſione ſequatur depoſitio. Quandoque agitur cauſa criminalis ad finem deponendi, ⁊ cognoſcere poteſt concilium. iii. queſtione. v. accu ſatus. quamuis. multum ſtupeo. diſcutere. ⁊. c. dudū. glo. ii. queſtione. vi. decreto.

decreto. An autem poſſit pronunciare deponendum, Joan.Andr. qđ
ſic.ij. queſtione. vj. biduum.verſi.aduerſus. alleg. caſum illius l. ſi ad-
uerſus.quia preſes pronunciat deportandum, licet inſulam aſſignare
non poſſit. Et hoc tenet. Archi. in dicto.c.accuſatus.ſuper gloſ. in ver-
bo,ſuſpendere.& ponit.xvij.queſtione.iiij. ſi quis. quod non placet. per
c. proxime alleg. que ſolum reſeruant cognitionem: vt in.c. quamuis.
multum ſtupeo.& ſimilia.ij. q.vi.& prohibetur omnis deciſio. Non ob
ſtat ſimile de preſide,qui pronunciat deportandum: quia ibi non defi-
cit in poteſtate pronunciandi, ſed exequendi: quia non habet inſu-
lam. hic autem deficit in poteſtate etiam pronunciandi ex non ſubie-
ctione cauſe, vel perſone quo ad cauſam, ſecundum me. Actualiter au
tem ſolus papa deponit epiſcopum, concilium non, niſi ſit conci-
lium congregatum authoritate pape:vt no. glo.ij.queſtione.i. ſi prima-
tes. & tex. v.q.iij.c.i. & .ij.vel niſi de ſpeciali mandato pape quis depo-
nat.no.Innocen.& Hoſtien.in dicto.c. tne.ad hoc.v. queſtione. iiij. per
totum.vj.queſtione.iiij.c.ij.iij.q.vj.per totum.& maxime in.c.accuſatus.
cum.c. ſequenti.ij.q.vi. decreto.ij. q.vij. ſicut. Item ſolus papa ipſum
abſoluit a depoſitione,licet cauſa poſſit vſque ad concluſionem per infe
riorem tractari:vt no.iij.queſtione.vi. accuſatus.v.q.iiij.c.i.ibi glo. Ar-
chid.vi.queſtione.iiij.c.ij.ij.q.i.primates.& hoc tenet hic Joan.de ligna.
licet Joan.liberationis fauore dicat eum abſoluere poſſe,ſcilicet conci-
lium.xij.diſtin.preceptis.in glo.fin.& Joan.Mo.de here. inquiſitione.
libro. vi. & Hoſte.in Summa, infra titu.prox.in princi.ad hoc quia
in talibus vt maioribus papa ſemper eſt iudex, ex quo oppoſitum
cautum non reperitur,ſtandum eſt regule: & quia eius eſt abſolue-
re, cuius eſt ligare.de pen.diſtin.i.verbum.de maior. & obe. cum infe-
rior.ad hoc. iij. queſtione.vi.ad hoc.& c.quamuis.ibi,diffinire.& c.mul
tum ſtupeo.ibi,nihil decernens.& capitulo,diſcutere.ibi,diffinire. que
verba etiam adaptantur ad abſolutionem. Ad hoc gloſ.v. queſtione
iiij.capitulo.i.in glo.i.& ibi eſt caſus ibi:iudicetur,vel condemnetur.& in
31 c.ij.eo.titu.ibi:finis vero cauſe ad apoſtolicam ſedem referatur. ❡ † Ad
quid autem vbi dicitur ſupra concilium poſſe poſſit ordinarius,ſcilicet ar-
chiepiſcopus, vel legatus. Dic quod cauſam epiſcopi inquantum agi-
tur ad aliam penam quam depoſitionis a dignitate epiſcopali cogno-
ſcit archiepiſcopus,& iudicat cum ſuo capitulo: inquantum agitur ad
penam depoſitionis ordinis,vel officij, ſolus non procedit: vnde om-
nes comprouinciales epiſcopi erunt tunc iudices in cognoſcendo. iii.
queſtione. v. ſi quis epiſcoporum. vel duodecim, ad minus congrega
bit metropolitanus, vel ipſe reus, ſi electos habeat ſuſpectos, quos
metropolitanus elegit:vt not. glo. iii.queſtione.viii. in ſumma. Hoc ve
rum videtur dicere gl.xv. queſtione.vij.in ſumma.quando agitur ad de
poſitionem ordinis. Secus ſi agitur ad depoſitionem beneficij: quia
non exigitur ille numerus. Quod non placet in epiſcopo,per illa,que
not. Innocen. de electio. quod ſicut. quod dictum ſupra retuli. Item
quia diſſoluere matrimoniale vinculum ab eccleſia ſpectat ad ſolum pa-
pam:vt no. de tranſla.prela.per totum. de renunt. niſi.& c.ad ſupplica-
tionem. Et hoc firmat Hug. & Archi. quod inquantum agitur re
moueri ab adminiſtratione,vel epiſcopatu, hoc non poſſit archiepi-
ſcopus.xxxiij. diſtin.quorundam. Procedit autem quod dicit Jo-
an. in inferioribus clericis. Hec autem vera inquantum agitur ad fi-
nem depoſitionis,vbi requiritur numerus ille, etiam ſi ciuiliter aga-
tur, vt a dignitate repellatur.xxiij.diſtin.illud.vt no. Innocen. & Ho-
ſtien. de preben.graue.alleg. iij. queſtione.vi.accuſatus. Et idem reci-
tando ſequitur Archidia.xxv.q.ij.in ſumma.& idem dicit in preelleg. c.
illud. etiam ſi per viam exceptionis agatur:alias opponatur,quicquid
ſenſerit Joan.ibi.xv. queſtione. vij. viſum. Hec vera inquantum agitur
contra epiſcopum conſecratum: ſed ſi ciuiliter agitur ad finem depo-
nendi contra confirmatum tantum,ſufficient ſex epiſcopi: vt dicto.c.il-
lud. & hoc tenet Arch.iij.q.viii. in ſumma.& ſic exigitur numerus,qui
exigitur in preſbytero, qui nondum eſt epiſcopus. de tranſla.prela. c.
ij. quod reſtringit ad caſum ſolius.c. illud. quando per viam exceptio-
nis obijcitur crimen conſecrando, extra illum caſum exigitur numerus
etiam in confirmato. Hec procedunt ordinario cognoſcente. In dele-
gato. idem dicit gloſa vt numerus exigatur.iij. queſtione.viii. in ſum-
ma. alleg.iii. queſtione.vi.hoc quippe.xxxiij.diſtin.quorundam. quod
non placet Archid.in loco preallegato, in ſumma. niſi hoc expreſſum
ſit in commiſſione,& idem not. Hugo.v.queſtione.iiii.c.ii.§. quod vero.
vbi idem Archidia. & idem.v. queſtione. iiii. c.i. Not. Hugo. At-
tendetur ergo ſecundum Joann. in de ta.forma commiſſionis. ij.que-
32 ſtio.vi. ſi epiſcopus. ❡ † Oppo.quod per hec verba Nullus communi
cet talis non inducatur excommunicatio contra literam de immunita.
eccleſie.c. vlti.libro vi. de vſuris.poſt miſerabilem.vbi directam non in-
ducunt excommunicationem. Joan.Andr.dicit quod hec verba indu-
cunt excommunicationem duobus concurrentibus,quod velit, & poſ-
ſit,maxime ſi addat iſta verba, Donec ſatiſfactione premiſſa: quia non
refert illud,quid de equipollentibus fiat, ſi conſtat de intentu alias:cum
talia verba cadant in non valentem excommunicare, dicit quod non
inducunt excommunicationem. ❡ Ex hoc infert duo. Primum,
quod talis communicando non peccaret, & ꝑ non incurreret irregu-
laritatem celebrando,tanquam non directo excommunicatus. Hoc te-

net Gul. de Mon.lau. in.c.frequens.& de exceſ. prelato.in cle. Confir-
mat, quia verba concernunt ſolum effectum excommunicationis quo
ad communionem hominum, non ſacramentorum:& ſic cum non con-
cernat omnem effectum excommunicationis, non ſupponit excommu-
nicationem. Hec ratio non placet:quia indefinitum hoc , nullus commu-
nicet: aptum eſt reſpicere vtramque communionem,& ſacramentorum, &
hominum: nec occurrit quare plus vnum,quam reliquum concernat.ff.
de fideiuſ.l. generaliter. concernat ergo vtrunque. Joan de Ligna. te-
nuit idem, quod non inducat: quod intelligitur ſi addatur verbum ſu-
pra poſitum,donec ſatiſfactione,&c. quia ſi excommunicationem indu-
cerent, equipollerent iſti excommunicato,donec abſoluatur: & ſic velle
abſolutionem impendi iam vinculo ſoluto ex ſententiandi modo:vnde
repugnantiam quandam haberent:finitur enim excommunicatio ex ſatiſ-
factione, eo quod excommunicat donec abſoluatur. Ad hanc decre. re
ſpondet quod hic apta verba proceſſerant diſpoſitiua importantia ex-
communicationem. & ſic verba tex.non ſunt verba formalia ſententie,ſed
ſunt verba recitantia effectum ſententie. Item confirmat,quia preceptū
iuris de non communicando non inducit excommunicationem, ſed ex-
communicationis executionem, & ſit poſt excōmunicationē. xi. que-
ſtione.iij. cum excommunicato. ergo nec preceptum hominis. Patet
conſequens ex no. de ſenten. excommuni.ſacro. Item confirmat ex ver
bo, placuit.quod vt de preterito eſt variatiuum.de priuile.ſi papa.libro
vi. Item quia verba excommunicationis concernunt excommunicatum:
hec concernunt alios. Dic, ſi eſt certum de mente quod velit, vel non ve
lit excommunicare,ſerua mentem,de qua conſtat: non enim excommu-
nicationis ſententia ſubmittitur forme verborum, nec alterius iuris.de
ſenten.excom.ſacro. & c. i. libro.vj. Item quia hic actus communionis
inhibite eſt executio,& effectus excommunicationis: qua poſita, preſumi-
tur excommunicationis diſpoſitio.argu.l.illud.ff.de acquiren.here.& c.
ex parte.j.de ſponſalibus.ad hec.l.ij. ff. quod me.cauſa.& quod no. In-
nocen. de renun. ſuper hoc.vbi poſito actu ſolutionis,ponitur obliga-
tio,ad cuius executionem venit. Ad hec.l.ij.C. de dotis promiſſio. vbi
promittens vſuras,ſupponere, videtur obligationem principalem. Itē
inueſtiture actus collationem importat,quando non preceſſit collatio iu
ris. no.gloſa,de inſti. authoritate. Innocen. Compo. & Joan. Andr.
de electio.tranſmiſſam.et quia qui vult partem cum intentione totius
diſponit in totum:vt l.iij. ff. de acquiren.poſſeſ. et quod no. in acquiſitio
ne quaſi poſſeſſionis in incorporalibus.de reſti.ſpolia.in literis.& in.c.di
lectus.de capel.mo. in acquiſitione iuriſdictionis.de pen.diſtinc.i. vul-
garis. In caſu autem dubij de mente ſi proferantur a non habente po-
teſtatem,non inducant,vt in contrario:quia voluntatem in dubio regu
lat ad limites poteſtatis.de ſenten.excommu.a nobis.lo prolo.de con-
ſtitu.vt animarum.cum ſimil. Si ab habente poteſtatem,& per hec ver-
ba, Jubemus ſicut excommunicatum vitari: & inducitur excommu-
nicatio.ne cle.vel mo.non magno.& c.ſuper ſpecula. quia illa dictio, ſi-
cut,non notat improprietatem,ſed veritatem. Ad hoc optime de ſpō.
ex parte.vbi verba, Promitto ſicut vxori fidem ſeruare: inducunt ma-
trimonium:& ſic, ſicut, notat proprietatem,& non ſimilitudinem. Sed
per hec verba: Sis a communione hominum alienus: & ſic verba refe-
runtur ad partem, & non ad obiecta tantum, excommunicationem in-
ducunt.xviii.diſtin. ſi quis autem.j.titu.i.ſi diligenti. Si per hec verba,
Nullus communicet tali,donec abſoluatur ſatiſfactione premiſſa:iſta ne
ceſſario vinculum ſupponunt.ff.de verbo. obliga.decem de deſpon.im-
pu.ad diſſoluendum. & ſic inducunt excommunicationem non obſtante
quod ex mente excommunicet,donec abſoluatur: & ſic preſupponit ex
modo ſententiandi finem vinculi ante abſolutionem: quia ſola mente li-
mitate vinculum non tollitur,niſi actu intercedat abſolutio:vt no.de ma
tri.contra. contra inter.ecc.c.ij. & not. de etate & quali.ea. cum bone. per
Innoc. Si proferatur ſimpliciter, Nullus communicet tali:ſto cum do-
ctoribus, vt in dubio non inducant excommunicationem: quia cum
verba poſſint ſe habere ad directam,& indirectam excommunicationem
& directa plus afficit, quam indirecta; & ſic maior eſt maioris periculi
quo ad peccatum,& irregularitatem,vt j.dicetur,in dubio potius indu-
cet indirectam ligantem communicantes ſibi, quam directam: quia
etiam verba plus indirecte quam directe adaptantur . Hec vera dico,
niſi legitima cauſa precedente excommunicandi, ac examinata, iudex
foret in apparatu excommunicandi: quia tunc excommunicatio indu-
ceretur. Ad hoc quod in ſimili not. de ſponſalibus. ex literis. & c.tue.
& c.tua nos. In dubio tamen quo ad animam potius conſulendum eſt,
vt reputet ſe excommunicatum,quam non:vt no.xi.queſtione.iii. §. cum
ergo. Et ſic in ſimili conſulunt glo. de offi. ordi. ſi ſacerdos.quia in du-
bijs tutior via,&c.de ſponſa. iuuenis. Pro & contra faciunt illa, an per
actum denuntiationis probetur,vel inducatur excommunicatio.de quo
de offi.dele.prudentiam. §. ſexta. & de excep.pia.libro.vj. Inquantum
Joan. Andr. infert hunc vt indirecto excommunicatum alijs commu-
nicando non peccare,bene dicit,ſi ab alijs vitetur inuitus: ſed volun-
tarie ſe ingerendo, quia alios adducit ad peccandum,peccat.arg.de ſen.
excom.ſi concubine. Non puto tamen quod ipſe,vel ipſi communicantes
ſint excommunicati maiori:quia non eſt hic directe excommunicatus.
Et habes ſecundum effectum. Tertius eſt, quia hic indirecte excom-

municatus non eſt irregularis celebrando. Ex hoc nota indirectam ex
cõmunicationẽ nõ inducere irregularitatem. ad hoc no. Inno. de cle. ex
cõ. c. ij. in verbo, in ſuſpẽſione. ibidẽ Joan. And. per quod quid volũt
dicere notorium fornicatorem non excõmunicatũ: quia nõ eſt directo ſu
ſpenſus ſed aliq̃ prohibitu audire diuina: ſed falſum eſt, quia directo ſu
ſpenſus eſt. xxxij. diſtinc. preter hec. vbi de hoc. & de cleri. excõ. ſi cele
33 brat. de ſen. & re iudic. c. j. lib. vj. & de ſentẽ. excõ. lib. vj. c. j. ¶ † Venio ad
glo. primo videtur hic mala grãmatica, contra l. Plantius. ff. de auro,
& argen. lega. & c. ad audientiam. de reſcript. quia verbũ premiſit, habet
a parte ante accuſatiuum. glo. exponit quẽ, id eſt, qui. & allegat cõcor. vbi
caſus ponitur pro caſu. & ad hoc allegat Joã. de ſacra vnct. c. j. circa prin
ci. verſi. de ſecunda. ibi, vos vnctionẽ, &c. & Joan. xiiij. Sermonẽ, quem
audiſtis, non eſt meus. & Vergilius in primo, Vrbem quam ſtatuo, ve
ſtra eſt. Dicit hic Pet. qd̃ litera Pariſien. habet quẽ: & ſatis puto per
hoc, qd̃ ſi Latinum poteſt ſaluari per figuram, qd̃ ex hoc nõ vitiabitur
reſcriptum. ¶ Oppono ſecundo qd̃ hec interrogatio fuerit ſuperflua:
quia compellitur inuitus reſpondere l. inter ſtipulantem. §. j. ff. de verbo.
oblig. glo. reſpõdet qd̃ non fuit ſuperflua: quia concilium poterat recu
ſari: ideo ne hoc cõtingeret, fuit interrogatus an vellet litigare. Et ſi re
ſpõdeat qd̃ ſic, nõ poterit poſtea recuſare. qd̃ fatetur glo. ex antiqua cau
ſa: nam ex nouiter ſuperueniẽti, bene poſſet, vt ſ. de offic. deleg. inſinuã
te. Non placet hoc glo. quia cõcilium nõ poteſt recuſari: ideo reſidet qd̃
34 interrogatio hec fuerit ex ſuperabundanti. ¶ † Nota glo. qd̃ ex hoc ha
betur noua cautela excludendi declinatoriã, vt interrogetur an velit liti
gare: quia ſi reſpõdet qd̃ ſic, excluditur. Hoc tamen puto verum, quan
do litigans eſt certus, vel eſſe debet de exceptione ſibi cõpetẽti, alias nõ
excluderetur: quia hoc pactũ, vel renuntiatio non extenditur ad ignora
ta. arg. ff. de pact. l. tres fratres & quia ratio errore exceptionis, nõ o arce
tur cõſenſus in iudicẽ. ff. de iuriſ. om. iudi. l. ſi per errorem. Item hoc eſt
verum, quando reſpondet ſe velle litigare. Si autem conſtituat procura
torẽ ad reſpõdendũ, ſaluis exceptionibus ſuis, vt hic eſt tex. Itẽ ex hoc
habes qd̃ citerion actu litis cõteſtationis precluditur via ad declinato
riam, quando datur expreſſus cõſenſus in iudicẽ. quid in tacito, dicam
de ſenten. & re iudi. inter monaſteriũ. Bart. ff. de re iudi. l. quidam cõſule
bat. & in l. ſi. C. de excep. Item quia ſicut dilatoria ſuperueniens poſt litẽ
cõteſtatam poteſt opponi: ita & poſt pactum de litigando nouiter ſuper
ueniens poſſit opponi. Sic ampliatur. c. inſinuante. per hanc glo. Et
eſt cauſa: quia pactum, & renuntiatio reſtringitur ad cauſam ſubſiſten
tem ſecundum tempus pacti, vel renuntiationis. ſ. de renun. c. cum P.
35 ſecundum Frede. ¶ † Inquantum glo. dicit cõcilium non poſſe recuſa
ri, glo. eſt huic cõtraria infra de ſta. mo. in ſingulis. in verbo, appellatio
ne. Iſta gl. procedit in cõcilio, cui preeſt papa, papa iudicante: quia nul
lus ſuſpectus eſt, niſi cauſa ſua propria ſit, per no. infra eo. c. cũ veniſſent. in
cõcilio inferiori procedit glo. Ideo docto. hic glo. damnant, ipſam intel
ligendo in inferiori cõcilio, per c. licet. infra de foro cõpetẽ. vbi eſt caſus.
et dicunt cõciliũ eſſe ſuſpectum, eo quod maiores de cõcilio ſunt ſuſpe
cti, vel etiam caput, vt metropolitanus. iij. queſtione. v. quia ſuſpecti. ſ.
de procura. conſulti. ſecũdum Vincen. & Hoſtien. quod bene nota. Sed
ſi principale caput, vt metropolitanus, nõ eſſet ſuſpectus, forent tamen
alij ſuſpecti ma ores arbitrio iudicis, eſſet vt ponderaretur qualitas per
ſone, an eſſet multum cõſtans caput, quod de facili nõ moueretur ad di
cta aliorum: & propter hoc nõ poſſet recuſari: alis autẽ ſic. Sed proce
dent hec tenendo quod aſſidentes capiti in cõcilio eſſent ſimplices con
ſultores: ſed quia ſunt aſſeſſores, vel cõiudices, ſine quorum conſenſu
nõ iudicat archiepiſcopus, iuxta notata per Innocen. de preben. graue.
& no. xv. queſtione. vij. epiſcopus. & quod no. glo. de officio ordi. licet. in
glo. per capitulum. de quo de libel. obla. cap. j. per Hoſtien poterit & ar
chiepiſcopus alis nõ ſuſpectus recuſari. Ex hoc deciditur dubium an
poſſit recuſari ordinarius, ſi aſſeſſor ſit ſuſpectus, vel conſultor, vbi ha
bet iudicare cum cõſilio alicuius ex forma cõſtitutionis. quod ſi cõſtitu
tio arctat eum ad ſequendum cõſiliũ: poterit recuſari. ſi nõ arctat: arctat
tamen ad habendum, attendi debet qualitas perſone, vt ſuperius dixi.
36 ¶ † Nota vlterius ex gloſſa quod ſicut poſt litem cõteſtatam poteſt re
cuſatio proponi, ſi ſuperueniat ex noua cauſa, vt dicto capitulo, inſinuan
te: ita et poſt pactum de reſpondendo, per quod approbatur iudex, vt
hic: quia pactum refertur ad cauſam ſubſiſtentem ſecundum tempus
pacti ſic: & poſt terminum hominis ad dilatorias admittitur, vt ibi.
Per que dixi quod ſi ſtatuto, vel ſecundum formam iuris ciuilis peta
tur aſſociari iudex, quia alter ex litigan. dicit ſe habeat in dubitationem
iudicem, quod poterit, licet eum approbauerit, ſi poſtea iudicio penden
te dicat ſe habere in dubitationem, quod poterit petere eum aſſociari.
videtur enim nouiter dubitatio ſuperueniſſe. Ex quo enim ſuper ſolo
haberet dubitationem, fundatur recuſatio: vt in authenti. vt diff. iudi.
§. vero. & in authen. ſi vero. C. de iudi. que eſt ſuper lege, apertiſſimi. Et
de habere in dubitationem ſtatur dicto opponentis, ex quo nouiter di
cit habere in dubitationem, oritur de nouo ius opponendi, & ſic oppo
ni poteſt, non obſtante prima approbatione. Concluditur ergo quod
ſecunda ſolutio gloſſe, eſt vera, quod hec interrogatio fuit facta ex ſu
perabundanti, ſed ad finem exceptionis repellende, et recuſationis: vel
fuit interrogatio facta ad finem excludendi exceptionem declinatoriam

competentem ex priuilegio reuocandi domum. de qua quinta queſtio
ne ſecunda capitulo primo. C. de iudi. lege ſecunda. infra titulo proxi
mo, capitulo finali. Hoc non placet Joanni de Lignano: quia ſi conci
lium eſſet congregatum vt corrigerentur corrigenda, hoc priuilegiũ nõ
competeret: procederet autem, ſi eſſet congregatum ob aliam cauſam,
ſecundum Joannem de lignano. Vel fuit facta, quia cauſa epiſcopi
eſt de maioribus: & maiores etiam ſine cauſa poſſunt transferri ad pa
pam. de appellatio. vt debitus. ad finem. ſecundum Hoſtienſem. vt
patet ſi dei. grani. queſtione ſecunda queſtione ſexta. ſi quis. vel cau
ſa dubitabilis. xvij. diſtinctio. in his. infra de iuramen. calum. capitu
lo primo. qui filij ſint legitimi. per venerabilem. vel cum epiſcopus
deponendus eſt. iij. q. vj. multum. & c. quamuis. poſſunt tamen de con
ſilio abſoluere. iij. queſtione. vj. per totum. ſecundum Hoſtienſem. ponit
Hoſtien. in Summa huius tituli. Vel fuit hoc cauſa dirimendarum li
tium: quia ſe defendere non cogebatur inuitus, ſecundum Hoſtien.
Item potuit eſſe effectus, vt hic conſtitueretur manifeſta contumacia.
¶ No. gloſã ſequentem in verbo, experiri. que eſt clara. & adde tex. per
37 gloſa de reſcrip. diſpendia. libro. vj. ¶ † Oppo. quod locus ſit penitẽtie,
& excommunicari non poſſit: quia ſi paciſcor de prorogando iuriſdictio
ne, vel reſpondendo ſub certo iudice, admittitur re integra penitẽn
tia. ff. de iuriſdictione om. iudic. lege, ſi conuenerit. Gloſſ. prima dicit
quod locus eſt penitentie. allegat de iure patronat. cum laici. ſed non
hic: quia non poteſt in alterius preiudicium: & quia contumaciter receſ
ſit, non auditur, & excommunicatur, & precise compellitur reſpondere, ſe
cundum gloſ. inquantum gloſ. dicit quod poteſt penitere. & allegat. c.
cum laici. male dicit: quia illud capi. non dicit qd̃ liceat penitere, ſed po
teſt fieri accumulatio, Et contrarium non ſoluit gl. vt apparet. Contra. &
Phi. dicunt quod hic loquitur quando cõſenſit in iudicem proprium:
ibi quando conſenſit in alienum. Et hoc eſt quod dicunt moderni, quod
hic eſt pactum de iuriſdictione non declinanda: quo caſu penitere non
licet, vt hic: ibi eſt pactum de iuriſdictione danda. quo caſu licet penite
re ante litis conteſtationem: agetur tamen ad intereſſe: vt no. ſ. titu. j. ſi
gnificaſti. ſecundum Vin. Joan. Andr. remittit ad Specu. de compe. iu
dicis addi. §. j. verſicu. ſed nunquid. & verſicu. ſequ. in quibus de hac ma
teria. Item & ſi potuiſſet penitere, & non tamen debuit contumaciter re
cedere, ſecundum Hoſtien. Precedens ſolutio fuit gloſ. in dicta lege,
ſi conuenerit. quam Innocentius recitat hic, & in. c. P. & G. ſupra de of
ficio delegati. Materia iſta tractatur in dicta lege pen. C. & ibi Barto.
in lege ſi conuenerit. de iuriſdictio. omnium iudi. Ibi Butri. & Barto.
in lege prima. ff. de iudi. ibi glo. Butri. & Suhel. de Cu. & per Sul. C. de
epiſco. & cleri lege, ſi quis in conſcribendo. & lege penulti. de pact. per
Cyn. C. de epiſco. & cleri. ſi quis in conſcribendo. & melius in lege, ex
conſenſu. de epiſco. audi. & ibi per Cyn. iij. queſtio. Specu. ponit ibi ſu
pra, & in. §. primo, verſicu. quid enim. & ibi aliquid Joan. Andr. in addi
tio. Specu. & in verſicu. ſed quid ſi promiſit. & in verſicu. xxv. iij. vij. co
lum. Et pro hac materia declaranda circa hoc pactum de prorogando
oportet videre principalia motiua pro & contra: & quod non induratur
prorogatio eſt lex, ſi conuenerit. Secundo, quia hoc pactum continet in
ſe factum, & ad factum quis precise non compellitur. ff. de re iudica. lege
ſi quis ab alio. §. finali. Tertio quod hoc pactum de prorogando eſt nu
dum, & illud non parit ius agendi: vt lege, iuriſgentium. §. ſed cum
nulla. ff. de pac. Quarto, quia certi ſunt modi prorogandi iuriſdictio
nem, inter quos hic non eſt. Quinto ad hoc tex. in lege, ſi cum dotem.
§. eo autem tempore. ſolu. matri. vbi conſenſu ſilie vt pater agat po
teſt reuocari vſque ad litis cõteſtationem. ¶ Notab. in cõtrarium eſt tex.
hic, vbi penitentia non admittitur. Secundo, quia paciſcens de litigan
do quaſi contrahit in loco iudicis: imo in tribunali iudicis ibi deſtinan
do effectum litigij, & executionem pacti: ibi ergo ſortitur forum ratione
contractus. de foro competen. dilecti. de actio. & obliga. l. contraxiſſe. l. ij.
de bo. autho. iudi. poſ. & lege quero. ff. de ſolu. l. prima. & q. ff. de eo, quod
cer. loco. Tertio, quia per quemcunque actum detur conſenſus in iudicẽ,
prorogatur iuriſdictio: vt. C. de excep. tio. l. fina. ibi Barto. & l. quidam cõ
ſulebat. de re iudi. & no. in. c. inter monaſteriũ, de re iudi. Quarto, ſubij
ciendo quis ſe iuriſdictioni prorogat iuriſdictionem: vt l. eſt receptum.
de iuriſdictio. omnium iudi. q. qd̃. vij. vos ſi. ſupra de offi. cio delega. P.
et G. de foro competenti. ſignificaſti. cum ſimilibus ¶ Reperio prin
cipaliter tres opiniones in materia loquendo in ſolo pacto de proro
ganda iuriſdictione. Primum quod non valeat pactum: quia penitere
poſſit, nec quo ad agendum, nec quo ad excipiendum, nec reſpectu iudi
cis, nec reſpectu pene partis: & ſic penitentia admittatur indiſtincte an
tequam interueniat aliquis actus, ex quo prorogetur iuriſdictio. Et hanc
tenet Pe. & recitat Cyn. C. de epiſco. audien. ex conſenſu. in iij. queſtio
ne. Primo, quia lex permittit deſiſtere: ergo impune: quia factum lege
permittente penam non meretur. ff. de verbo. obliga. lege, ſi ſeruus. & l.
ſi Graccus. C. de adulter. de electio. eccleſia. Et cauſa permiſſiuus ſecũ
dum Pe. quia litigare coram iudice ſuſpecto durum, vt ſ. l. apertiſſimi.
C. de iudic. Hanc opinio. ſequitur Joan. An. in addi. ſpecu. in dicto ver.
ſed quid ſi promiſit. & refert ibi quod Jaco de Belui ſu tenuit. Ad
equitatẽ hanc innuitur Joan. And. ex quinque, que ponderat. Primo,
quia iuriſdictio eſt a ſolo partium conſenſu. Secundo, quia ...

tereſſe iudicis verſatur. Tertio, quia per hoc reditur ad ius cõmune ꝛ ad ordinariã iuriſdictionem, que eſt fauorabilis. Quarto, quia lex de cõuentione loquens, permittit penitere. Quinto, quod in multis caſibus penitentia admittitur, de quibus in regula, quod ſemel. in quibus non eſt maior, vel tãta ratio: ꝛ procedit maxime opi. tenẽdo quod citerior actu litis cõteſtationis nõ detur iuriſdictio. Hoc probatur ex l. ſi cõuenerit. que dicit quod nõ cõpellitur cõuentioni ſtare. Secũda eſt opi. quod pactũ valeat ad obligandũ parte parti ſecũdũ naturã pacti, vt ſi eſt nudũ, ſolã producat exceptionẽ: ſi veſtitũ ſtipulatione, ad intereſſe, vel ad penã, ſi eſt appoſita. Et hanc opi. tenet, ꝛ ponit Iaco. de Are. in dicta l. ſi cõuenerit. ꝛ illam ſequitur Gul. de Cu. in. l. i. ff. de iud. ꝛ ibi Butri. illã recitat Cyn. in. l. ex cõſenſu in. x. q. quã tãgit Specu. in dicto verſi. ſed quid ſi ꝓmiſit. imo plus tenẽt iſti, vt recitat Cy. ꝛ ponit Io. An. in addi. Spe. in d. §. i. ver. ſed quid erit. ſecundũ eos. quia ſi pactum nudum interceſſit: non agetur ex pacto, ſed de dolo ad intereſſe. Alleg. ff. de dolo. l. ſi. Et hãc tenet Bart. in. l. ſi cõuenerit. ꝛ in dicta. l. pe. C. de pac. quo ad penã. autẽ iudicio, penitere põt: vt dicta. l. ſi conuenerit. quia non eſt iudex. Quam opi. ſequitur But. in. l. ſi cõuenerit. vbi dicit quod pacto directo ꝓrogari nõ põt iuriſdictio, ſed indirecto ſic, paciſcẽdo quod ꝓrogãdo quis arctor ad ꝓrogandũ vi pacti, ſi volo effugere penã pacti. ꝛ hec opinio placet. Si qua enim foret iudicis ſuſpicio, cõſenſum iudicã tollitur. de foro compe. ſi quis cõtra. ꝛ c. i. de offi. deleg. ſuper queſtionũ. § i. Ex hoc ergo quia ſuſpectus nõ debet pactũ annullare: alias non valeret pactũ de litigãdo corã iudice ſuſpecto, quod eſt contra hunc text. Item cum hoc pactũ nullã contineat turpitudinẽ, nec aliqua cã ſubſit penitendi, quia illa ſublata eſt de ſuſpicione quare pactũ nõ obliget, ꝛ quomodo recedatur ab illa equitate pretoria que pacta ſeruari. l. i. ff. de pact. ꝛ l. i. ff. de cõſti. pecu. ꝛ ex. de pac. c. i. Licet ergo penitere quo ad iudicẽ: quia in obligatiõe eſt factum: ꝛ preciſe quis nõ compellitur ad factum, ſed ſufficit ſoluere. l. ſtipulationes non diuiduntur. §. Celſus. de verbo oblig. l. ſi quis ab alio. § primo. ff. de re iudica. Item quia pactũ ordinatur ad obligãdũ parte parti: ꝛ ſic nihil geritur cum iudice. Non igitur ꝓrogatur iuriſdictio: ꝛ hoc eſt pactum de ꝓrogãdo in futurum. Et aliud eſt ꝓrogare, aliud eſt de ꝓrogãdo paciſci: ſicut aliud donare, ꝛ aliud de donãdo paciſci. Item quia ſunt certi modi de ꝓrogãdo iuriſdictionem, inter quos hic non eſt. de quibus de officio delegati. P. ꝛ B. ꝛ cap. de cauſis. ꝛ cap. cum olim. Concludo igitur in pacto ordinato non ad creandum iuriſdictionem, ſed ad non declinandum pactũ operatur. Secus in pacto de non declinando: quia ordinatur ad tollẽdum ius reſidens in parte, ius ſcilicet excipiẽdi: ꝛ non ordinatur ad creandum quid de nouo, ſed ad tollendũ obiectũ impediens iuriſdictionẽ iam creatã, quod facilius fit ex pacto cum parte, quã de nouo crearetur: dicit gloſ. in dicta. l. ſi conuenerit. Item quia ius exceptionis eſt in parte, quod facilius fit ex pacto cum parte: ꝓrogatio autem iuriſdictionis in non abente non ordinatur ad tollendũ ius in parte, ſed ad creandũ ius in iudice, cum quo nihil geritur. Nec obſtat ſi dicatur, Pactum de nõ declinãdo, eſt ordinatũ ad nõ factũ in futurũ: non tollit ergo ius reſidens in parte de preſenti, ſed obligat in futurũ ad non opponendũ: ſed certe tollit ius exceptiõis in parte: quia cõtra illud creat ſaltem ius replicandi: etiam de preſenti tollit equitatẽ naturalẽ, ſub qua fundatur ius excipiẽdi: vt dicitur in pacto de non petẽdo. ff. de pactis. l. ſi vnus. §. pactus. ꝛ tunc quia iã in parte creatum eſt ius replicãdi, ꝛ ſublatũ ius excipiendi non licet penitere. ad hoc tex. de foro compete. cap. dilecti. ꝛ hic, ꝛ dicta. l. penul. C. de pactis. Quandoque agitur de ꝓroganda iuriſdictione in nõ habẽtem: ꝛ tunc ſi cum pacto cõcurrat cã accumulans forum, vt quia paciſcor de litigando coram tali iudice, ꝛ etiam de ſoluẽdo i loco: ꝛ nõ admittitur penitentia non tam ex vi pacti de litigando, quam ex vi cauſe concurrentis forum accumulãtis. Ibi etiam ex promiſſione ſoluendi ſortitum forum ratione deſtinati cõtractus. ff. de actio. ꝛ obliga. l. contraxiſſe. ꝛ infra de foro cõpeten. dilecta. cum ſimil. Hec vera, vbi pactũ eſt ſpecificum de ſoluendo in loco. Sic dicit Cynus, in dicta. l. ex conſenſu prealleg. ꝛ l. penultima. C. de pact. ꝛ Butri. et Bart. in. l. prima. ff. de iudic. But. ꝛ Guliel. Hec vera, vbi pactũ eſt ſpecificum de ſoluendo in tali loco. Si autem eſt pactum generale de ſoluẽdo vbicũque. Guli. de Cu. tenuit quod per hoc generale pactum non ꝓrogari iuriſdictio, ſed reſtringitur ad loca, vbi alias poſſit conueniri, per. l. vt gradatim. § primo. ff. de muneri. ꝛ honori. ꝛ l. qui certo loco. de condic. ꝛ indebi. ꝛ quia pactum generale obligaret quem ſoluere ad remotiſſimum locum: quod eſſet abſurdum: ergo, ꝛc. ff. de pactis. de. l. conuenire. ꝛ vbicunque oporteret ipſũ eſſe paratum ſoluere, contra. l. ratum. ꝛ quod dicitur. ff. de ſolu. Ad hoc. l. quod vero. §. fina. ff. de operis lib. ꝛ hoc tenet ipſe Guue. de Cu. in. l. ſi quis in cõcubendo. C. de epiſco. ꝛ cleri. ꝛ de conſtitu. pecu. l. ſi duo. Iacobus de Are. ꝛ Ray. tenẽt quod vbique potent conueniri, ſi ibi inueniatur, vel ibi habeat bona, per. l. cõtraxiſſe. ꝛ per. l. Titium ꝛ Meuium. § tutores. ff. de adminiſt. tuto. ꝛ idem ibi Bartolus. Idem Spec. in tit. de cõpe. iudi. adi. §. i. verſi. quid ſi pactum. per. l. heres abſens. §. ſi. ff. de iudic. ꝛ per. c. Romana §. Itẽ cõtra. de foro compe. lib. vi. Hoc tenet hic Ioan. de Lig. ꝛ eſt cõmunis opi. Nec obſtat quod locus ſit incertus, vel indeterminatus: quia ex poſt facto poterit determinari ſicut in debito cõditionali. ff. de condi. indebi. l. ſi ſub conditione. Bart. in. l. ſi conuenerit. dicit quod quandoque pactum eſt ſimpliciter cõceptum de ſoluendo vbique: ꝛ valet pactum, ꝛ obligat, ꝛ penitere non põt ante litis conteſtationẽ. Et hoc puto: quia hoc pactũ hic ordinatur ad extendẽdam facultatem conueniendi: vnde non reſtringitur ad habilia tãtum. l. i. §. nuntiatio ꝛ quod ibi not. Barto. de noui ope. nunc. ꝛ in. l. i. C. de ſacroſan. eccle. Nec obſtat quod obligaret ad ſoluendum ad remotiſſimũ locũ: quia ibi nõ poterit conueniri, niſi ibi habeat bona, vel ibi inueniatur: ꝛ tunc nullum abſurdũ, ꝛ imputet ſibi, qui ſic ſe generaliter obligauit. Uel verba hec ſic inciuiliter non intelligentur, vt poſſit trahi ad locum tam remotum: ꝛ relinquitur arbitrio iudicantis: quia hoc arbitrabitur ex veriſimili commoditate ibi ſoluendi. Nec oportebit quod vadat cũ ſacco paratus: quia ſi ãte non certificatus ibi inuenitur, dabitur congrua dilatio, per quã, ꝛ intra quã poſſit ſe prẽtare, ꝛ pecunia. argu. ff. de iudi. ſi debitor. ꝛ. ff. de ſolu. ratum. ꝛ in. §. quod dicimus. Hoc puto, maxime ſi apponatur clauſula cum enumeratione locorũ, vt ſit de cõmuni ſtylo ciuitatis Bonõ. promittit ſoluere Bonome. Ferrarie, ꝛ generaliter vbique locorũ: tunc nõ crederẽ eum poſſe conueniri in aliquo loco remoto ab expreſſis. argumẽ. l. ſed ꝛ ſi quis. §. queſitum. ff. ſi quis cau. ꝛ c. ſedes. de reſcript. ꝛ clemen. non põt. de ꝓcura. l. fina. §. cum dulcia. de vino, tri. et oleo leg. Si verba ſunt ſic concepta cum verbis ſignificantibus voluntatem, vel placitũ: ꝛ tunc poderã verba ſi ſonant voluntatẽ vt ſubniꝛam freno arbitrũ boni viri: vt ſunt iſta, Ubi placuerit: tunc dicit Bart. quod reſtringetur vbi placuerit, ſcilicet loco tamẽ alias debito, per. l. annua. in. ſi. ff. de adimen. lega. ꝛ. ff. de operis lib. l. ſi patronus. Credo quod ſufficiat vt eũ cõueniat in loco, vbi bonus vir arbitretur ſecundum equitate naturalem, licet non poſſit ibi conueniri de iure, per. l. i. ꝛ. ꝛ. ꝛ de teſtamẽ. milit. ꝛ no. in. l. ſi filius. ff. de donatio. et in extrauagan. ad reprimẽdum in verbo, videtur. Sed poſſet dici Bartol loqui, quãdo verba notant liberum placitum, non ſubmiſſum freno arbitrij boni viri. Sed dictum cõtrarium placet alia ratione, quia hec verba ſunt appoſita ad extendendam iuriſdictionem, ꝛ alias nihil operentur, ſi reſtringerentur ad caſus iuris, contra id de priuileg. ſi papa. libro ſexto. Ad hoc quod not. in. l. prima. §. item nuntiatio. per Bart. ff. de operis no. nũtiatio. ꝛ. l. i. C. de ſacroſan. eccle. ſi per verba notantia liberam voluntate: ſecus vbi volens promittis ſoluere: vt notat Dyn. ff. de adminiſtr. tuto. l. Titium, ꝛ Meuium. Barto. in. l. ſi cõuenerit. quos ſimul iunctos ſic intelligo: Quãdoque ſit promiſſio de ſoluẽdo vbicunque petetur debitum. Oldra. in. l. Titium, ꝛ Meuiũ. ff. de adminiſt. tuto. tenet non poſſe cõueniri, niſi in loco domicilij, vel vbi alias poſſet: quia hoc verbum notat petitionẽ iudicialem. ff. rem ratam haberi. l. hoc amplius. quod non placet: quia et referri poteſt ad extraiudicialem. ff. de verbo. oblig. lege ſi decem cum petiero. Unde fieri poteſt in loco, vbi alias nõ poſſet conueniri. Itẽ ſufficit in inſtanti petitionis iuriſdictionem creari: vt. l. prima. C. quis pro ſua iuriſdictio. ꝛ quod ibi no. argu. ff. de verbo. obli. l. ſi Titius. de teſtamen. Raynaldus. C. de contrahen. ſtipul. l. nuda. C. de pac. l. ſi pacto. ad hoc quod not. in dicta. l. amplius. per Bartolum. Idẽ de his verbis, Promitto ſoluere vbicunque conuenia. licet in his ibi Oldra. ſentiat contrarium. Poſſet procedere dictũ Oldradi ſi verba eſſent ſic concepta: Promitto reſpondere in iudicio coram quocunque iudice, corã quo petiero, ꝛ ibi ſoluere: quia tunc ſentit de petitione iudiciali. Primum dictũ ad hunc puto procedere, ſi diceret, Promitto reſpondere, ꝛ ſoluere quocunque loco petiero: vt illud verbũ, Petiero, ad diuerſa relatum diuerſimode intelligatur: niſi dicatur, quod cũ poſſit vtrũque eque determinare, ſcilicet intelligendo in petitione iudiciali, ſic intelligatur. ff. de vulga. ꝛ pu. l. iam hoc iure. ꝛ de teſta. mili. l. in teſtamẽto. per hoc Bar. dicit idem de his verbis vt ꝓrogent, ſi promitto ſoluere vbicunque me inueneris in Tuſcia. ff. de iudi. l. heres abſens. §. fina. ꝛ. l. ſi conuenerit. ibi no. Quod temperat Barto. in. l. iiij. §. ſi quis ita. ff. de eo, quod cer. loco. per illũ §. quando loca ſunt incerta. ſed ſi plura loca exprimat certe, vt promitto ſoluere Bonome, vel Ferrarie: tũc diuidetur obligatio, ꝛ partẽ videbitur promiſiſſe Bonon. ꝛ partẽ Ferrarie, ita quod ad totũ Bonome cõueniri nõ poterit. Cautũ eſt ergo addere, ꝛc. tã pecuniã

38 ꝛ in ſolidum. † Que autem ſint verba notantia liberam voluntatẽ ꝛ que arbitrio boni viri ſubnixam, vide Bar. ff. de lega. i. l. ſi ſic. ꝛ. l. fideicõmiſſa. §. ſi ſic. de leg. iii. ꝛ in extrauã. ad reprimendũ in verbo, videbitur. ꝛ in clemẽ. fina. de verbo. ſignifica. in verbo, deſertionis.

39 ¶ † Ubi autem cum pacto de ꝓroganda iuriſdictione non concurrit pactum, vel alias, ex quo forum ſortiatur: tunc non eſt ꝓrogata. Idem ſi ſimpliciter promittat reſpondere vbique, vel vbicunque conueniatur, vel in quocunque foro: quia per hoc non eſt ꝓrogata

iuriſdictio: ⁊ poſſet penitere, ex quo agitur de prorogãda: vt dicit Ia
co. de Bel. ⁊ recitat Specu. in titu. de competẽ. iudi. adi. §. i. ver. quid
ergo ſi dictum fuit. ⁊ tunc ſi queritur an liceat penitere quo ad iudi-
cis iuriſdictionis impedimentum: dic ſi pactum ſit in abſentia iudi-
cis, licet penitere quo ad iudicem: quia non eſt prorogata inquantum
agitur ex antiqua cauſa; quia reſpectu illius non eſt prorogata iuriſ-
dictio. Inquantum autem agitur ad intereſſe ratione huius pacti,
eo caſu, quo agi poteſt, vt ſtatim dicam, ſatis dici poteſt quod ibi po
terit cõueniri: quia executione facti deſtinauit nedum in loco iudicis,
ſed in tribunali: vnde videtur ibi poſſe conueniri, quaſi quo ad pa-
ctum cenſeatur contraxiſſe. ff. de actio. ⁊ obligatio. l. contraxiſſe. ⁊ de
foro competen. dilecti. cum ſi. Et eſt dictum ſingulare Gul. de cu. in
l. prima. ff. de iudi. ⁊ tenuit hoc Specu. qui ſic poſſet intelligi in titu.
de competen. iudi. adi. §. primo. verſicu. quid ſi pactum. Hoc tene, li
cet Ioan. de Ligna. faciat hic differentiam, An corã iudice fiat pro
miſſio, vt tunc ibi conueniri poſſit ad penam, vel intereſſe: an in iudi-
cis abſentia, vt non poſſit, ſed agendum corã alio ſuo iudice ordina-
rio. ¶ Si queritur an liceat penitere inquantum agitur de pena, vel
intereſſe eius, cum quo pactum interceſſerit: ſi eſt pactum nudum,
de iure ciuili ex pacto non agetur, ſed excipietur: agetur tamen de do
lo ad intereſſe, vt dixi. Ad hoc alleg. Cyn. ff. de dolo. l. ſi tamen. De iu
re autem canonico agetur. ⁊ idem quod in veſtito, per not. xij. queſtio
ne. ij. quecunque ſuffragio. xxij. queſtione. v. iuramenti. ⁊ de pact. c. i.
40 †Sed dubium eſt ſi iurauerit in pacto de prorogando, an poſſit
compelli ad prorogandum ſaltem per eccleſiam. Videtur quod non:
quia iuramentum ex mente recipit intellectum ſecundum mate-
riam, ſuper qua iuramentum preſtatur vt iuret prorogare, vel inter-
eſſe ſoluere, ſecundum quod lex illud intelligit: argumen. l. penul. ff.
qui ſatiſ. cog. ⁊ tenet Innocen. de arbi. per tuas. in verbo, de obſeruã
do. ¶ Contra poteſt dici quod hoc iuramento eſt adiectum vt ali-
quid addat. Item habet in ſe clauſulam obligandi ad hoc omni-
modo, quo poteſt preciſe, non poteſt ex pacto preciſe: ergo velle cenſe
tur ex iuramento. argumen. l. cum pater. §. filius matrem. ff. de lega.
ſecundo. Primum tamen verius: ſecundum tutius animi iurantis.
De iure autem canonico agetur etiam ex ſolo pacto ad intereſſe ſal-
tem. de pact. capitulo primo. xxij. queſtione. i. iuramenti. x ij. queſtio-
ne. ij. quecunque ſuffragio. Si pactum eſt veſtitum, obligabit quo ad
partem vtroque iure. Secundum hoc ergo communiter decre. hec in-
telligitur de pacto de non declinando: contraria in pacto de proro-
gando. Facilius ergo defenditur iuriſdictio creata, quam de nouo
oriatur: ⁊ quia pactũ de nõ declinando ordinatur ad tollendã de
clinatoriam in parte reſidentem, quod fieri poteſt cum parte: pactum
de prorogando ordinatur ad creandam iuriſdictionem in iudice,
quod non poteſt fieri cum iudice, ex quo nihil geritur cum parte, ar-
gumento eorũ, que dicta ſunt. Quandoque agitur de prorogãda iu-
riſdictione, ⁊ fit cõuentio corã iudice, non cum ſola parte: tunc Ioã.
de Ligna. hic ſentit quod queratur ius iudici: ⁊ quo ad iudicem nõ
poſſit penitere. Sentire tamen videtur quod ſoluendo intereſſe, vel
penã, liberatur. Tu aduerte ad modum paciſcendi, ſi faciat pactũ de
in futurum prorogando, forte ad hoc non compellitur, ⁊ penitere po
teſt ſoluendo intereſſe: quia non interuenit actus prorogans iuriſ-
dictionem, niſi dicatur eum preciſe compelli: quia promiſſio eſt iudi
cialis, ⁊ facta iudici. Vnde ne fallat fidem duobus, ⁊ maxime iudici,
ad hoc preciſe compellatur. ff. de procurato. l. ſi filiuſfamili. §. fina. ⁊
quod ibi not. ⁊ in. l. ſed hec. §. defendere. ff. de procuratoribus. ⁊ ſic
daretur nouus intellectus hic. Sic poteſt intelligi Gulie. de Cu. in l.
prima. ff. de iudi. ⁊ Barto. in. l. eſt receptum. Si autem pactum ſona
ret ſubmiſſionem de preſenti, vt quia interrogatus an velit reſpon-
dere coram concilio, reſponderet quod ſic, ⁊ promittit reſpondere:
vel ſe preſentialiter ſubmittit interrogante, ⁊ preſente iudice: ⁊ tunc
ſtatim prorogatur iuriſdictio, nec expectatur aliud, maxime tenendo
opinio. quod per quemcunque actum, per quem detur conſenſus in iu
dicem, inducatur prorogatio iuriſdictionis. de quo infra de re iudi.
inter monaſteriũ. ⁊ per Barto. in. l. quidam conſulebat. ff. de re iudi-
ca. de exceptio. l. fina. ad hoc. ij. queſtione. vij. nos ſi incompetentẽ.
ff. de iuriſdictio. omnium iudicum. l. eſt receptum. ſ. de officio dele-
le. P. ⁊ G. ⁊ infra de foro competen. ſignificaſti. ⁊ not. Gul. de Cu.
ff. de iudi. l. prima. ⁊ ſic teneretur etiã opinio quod citeriori actu litis.
conteſtationis non tolleretur declinatoria: adhuc procederet quod
eſt dictum: quia citeriori actu tacito non tollitur, ſed bene ſubmiſſio
ne expreſſa. Ad quod infra de foro competen. dilecti. ⁊ ad hoc. ff. de
iudi. l. ſecunda in princip. Sed ſi tantum coram iudice promitteret re
ſpondere non precedente interrogatione, per quam declaret ſe velle
reſpondere: aliud enim eſt dicere, volo reſpondere; quia ſtatim po-
nitur voluntas parata de preſenti in reſpondendo, ⁊ ſic datur con-
ſenſus in iudicem. Aliud, promitto reſpondere: quia videtur ſe velle
obligare ad hoc reſpondendum in futurum. An ex hoc ſolo proro-
gata ſit iuriſdictio: ⁊ adhuc ſatis poteſt dici quod ſic: quia hanc pro
miſſionem fecit iudici vt iudici, qui non poſſet hoc aliter paciſci, niſi
vt publica perſona, ⁊ iudex: ſic in ipſum datur conſenſus vt in iudi-
cem. Quod abſque dubio procedit tenendo opinio. quod citeriori a-
ctu lit. cõteſtatationis per quẽ detur cõſenſus in iudicẽ, detur proro
gatio iuriſdictionis: quod tenet Barto. in loco preallega. Sed ſi te-
neatur opinio quod non prorogetur, citeriori actu, vel quod proro-
getur: reuocabiliter tamen vſque ad litis conteſtationẽ quod tenet Bu
triga. in leg. i. de iudi. ⁊ Ioan. Andr. in addi. Specu. de compe. iu
di. adi. §. primo. verſic. ſed quid erit. ſecundum eos, qui dicunt quod licẽ
non eſſet prorogata, vel irreuocabiliter prorogata, penitere tamẽ nõ
poſſet ex vi pacti facti cum iudice, quod obligaret preciſe. argumen.
huius decreta. Et ex his deciditur queſtio, quam format Cyn. in l.
fina. C. de ſponſa. an promittens de iudicio ſiſti coram iudice, ⁊ de iu-
dicato ſoluendo videatur prorogare iuriſdictionem. Et breuiter pu-
to quod neceſſaria promiſſione, ⁊ ad quam per iudicem arctatur, nõ
inducitur prorogatio iuriſdictionis: quinimo nec declinatoria tollitur:
vt in authen. offeratur. C. de lit. conte. ⁊ ſentit Barto. in dicta l. qui-
dã conſulebat. quia illa recipit intellectum, Promitto me ſiſtere in
iudicio, vt ſiſtere de iure debeo: vt. l. pe. qui ſa. cõ. Sed non eſt ſic in
promiſſione de reſpondendo voluntaria: quia bene tollitur ex hoc de
clinatoria, vt. ſ. dixi. Et an prorogetur, dic vt ſ. Et ex hoc patet
cauſa quare cõſtitutione procuratoris ad reſpõdendum nõ tollitur
dilatoria: vt de dilatio. expoſuit. iuncta gloſſ. quia illa cõſtitutio fuit
neceſſaria, ſi volebat exire curiam, ⁊ excitationis modo: arctabatur
enim aut per ſe, aut per procuratorem reſpondere: vtrunque ergo ſi-
bi neceſſarium erat, quodcunque eligeret. Et ex his patet decreta poſ
ſe intelligi, quando agitur de prorogãda: ſed oporteret quod termi-
naretur hic conſenſum affuiſſe ſui iudicis tacitum, vel expreſſum:
41 quia forte erat preſens ſuperior. ¶ †Venio ad gloſſam in verbo, do
nec: oppono quod nõ ſit neceſſe vt ante ſatiſfaciat: ſufficit enim quod
caueat, ex quo pro contumacia erat excõmunicatus: vt in cap. ex par
te. de verbo. ſignific. Gloſ. dicit quod decreta. habet duplicem literã.
Prima. Nullus cõmunicet, donec cã talem qualem exitum habere
poterit habeat: ⁊ ſecundũ hanc abſolui nõ poſſet, nec ſatiſfaciendo,
nec cauendo ante, quã cauſa finiatur: ⁊ procedit hec litera. Dicit glo.
ſecundum antiqua tpa, ſcʒ que excõmunicatus nõ abſoluebatur an
te exitum cauſe. xi. q. iij. ſi epiſcopus forte. ſʒ hodie eſt correcta: quia
hodie ſecundum glo. vel contenditur de iniuſtitia: ⁊ abſoluitur ante
exitũ cauſe. Vel contenditur de nullitate ſententie: ⁊ non abſoluitur
ante exitum cauſe, niſi petat ad cautelã: vt. c. per tuas. de ſenten. ex-
com. de offic. delega. cum contingat. cũ ſimil. Alia litera habet, Nul
lus ei cõmunicet, donec premiſſa ſatiſfactione fuerit abſolutus. Et ſe
cundum iſtam obſtat contrarium. Sed ſoluit gloſſ. exponendo, ſatiſ
factione premiſſa, id eſt, ſatiſdatione preſtita de parendo iuri: vt intel
ligatur ſecundum contraria ſignificat. Hec eſt intentio glo. que ine-
pte ſcripta eſt. Ibi, hodie vero. diceret melius, hodie ergo. ſed ſic
dicit, quia cõtinuatur ad gloſſ. aliã, que ſuntur ibi poſt principiũ: epi-
ſcopus forte. ſecundũ Io. And. ¶ Addi. Dic, excõmunicatur quis
quandoque pro offenſa, ⁊ manifeſta: ⁊ non abſoluitur nec olim, nec ho
die ante, quam ſatiſfaciat. Si offenſa eſt dubia: tũc ſecundũ antiqua tẽ-
pora nõ abſoluebatur ante exitũ iudicij: vt dicto. c. ſi quis forte. ⁊ ibi
gloſſ. Sed hodie ſi cõqueritur de nullitate ſententie, adhuc non abſol
uitur ex neceſſitate: ⁊ auditur proſequẽs iudiciũ, niſi petat abſolui ad
cautelã: ⁊ tunc ſi petit abſolui: abſoluitur preſtita cautione de ſatiſfa-
ctione. ſ. de officio delega. cũ cõtingat. ⁊ cap. prudẽtiã. §. ſexta. ⁊ quod
ibi nota de ſenten. excomu. per tuas. Si quis excõmunicatus eſt pro
cõtumacia: tunc nõ abſoluitur ante, quam ſatiſfaciat. dicit litera: Sed dic
ſi cõtumacia eſt manifeſta, dicit tex. ⁊ glo. bene: quia nõ abſoluitur do
nec ſatiſfaciat: id eſt, actu cauſam reaſſumat: ⁊ ſic cõtumaciã purget:
⁊ ſic ſatiſfacere dicitur. Itẽ niſi ſatiſfaciat de expenſis. de ſenten. excõ.
venerabilibus. §. ſecus. lib. vi. Et ſecundum hunc caſum nihil immu
tatur de iure antiquo: ⁊ ſecũdũ caſum iſtũ procedit hec decreta. ⁊ fuit
de mẽte docto. dũ ſubaudiunt ad gloſſ. ibi: offenſa, vel manifeſta con
tumacia ⁊ allegant dictũ. §. ſecus. Si cõtumacia eſt dubia: tũc olim
nõ abſoluebatur, niſi cauſa haberet exitũ ſuũ: ⁊ poterat proſequi iu-
diciũ, vt reus excõmunicatus. de iudic. intelleximus. argumen. dicti
c. ſi epiſcopus forte. hodie ſi cõtendit nullitatẽ ſententie, nõ abſolui-
tur ex neceſſitate, licet petere poſſit ad cautelã: vt dicto. c. per tuas. ⁊
c. cũ cõtingat. ⁊ de ſenten. exco. licet alias, ſolet. lib. vi. Si cõtendat in
iuſtitiã ſententie: tũc olim arctabatur ad petendã abſolutionẽ, vt dixi:
hodie etiam arctatur. Licet enim excõicatꝰ vt reus poſſit eſſe in iudi
cio: vt. d. c. intelleximus. de exceptio. cũ inter. ⁊ c. ſignificauerunt. co
quod abſolutionẽ nõ petit, ⁊ petere poſſit in ingreſſu iudicij, cõtumax
eſt, ⁊ cõtẽnere viderẽ, ⁊ ſic incurrit, ⁊ peccat, ⁊ non auditur niſi petat
abſolui: vt dicto. c. per tuas. Hec omnia procedunt, vbi excõmunica
tus eſſet quaſi iacet in peccato, ⁊ ſemel abſolutus, quia poſtea ſi excõ
municaretur: non abſolueretur ante finem iudicij. ſ. de officio
ordi. ſignificauit. Sic intelligo hanc materiam: ⁊ ſic debent intelli-
42 gi domini de Rota ſua conclu. lex. ¶ †Oppo. cũ glo. quod ex cõ-
tumacia admittatur epiſcopatus. xi. q. iij. rurſus. ⁊ c. quicunque. Gloſſa
dicit hic contumacem ante annum non priuari, vt hic: poſt annum
aũt priuatur. Et remittit de materia. Docto. dicunt hic quod cõtu-

max non priuatur, niſi crimen ſit notorium. de accuſ. euidentia. vel niſi ageretur de federe matrimonij: vt lite non conteſta. c. quoniam. Propter ſuſpicionem tamen dilapidationis quandoque interdicitur adminiſtratio. de officio delegati. venerabili. ſecundum Goffredum. De materia gloſ. de etate, ⁊ quali. cum bone. ¶ Adde: dic ſi agitur de priuatione propter abſentiam ſolum, vel non reſidentiam, dic vt plene dixi vt lite non conte. quoniam. §. porro. Si agitur de priuatione ex delicto immediate, gloſ. plene ponit. xx. q. iij. in ſumma. ⁊ de dolo. veritatis. ad quam remitto in §. porro. Si agitur de priuatione, ⁊ ſic pena indirecta propter ſolam contumaciam in non veniendo, quia citatus eſt vt compareat propter delictum, vbi tamen agitur ex delicto: ⁊ tunc ſi delictum eſt notorium, docto. tenent hic quod poteſt priuari epiſcopatu, ⁊ beneficio. Et ſatius puto, ſi delictum eſt famoſum. gloſ. in dicto capi. rurſus. dicit quod ſola contumacia annalis habetur pro confeſſo pro delicto, adeo quod poſtea priuatur epiſcopatu, nec amplius auditur ſuper delicto: ſicut dicimus in annotatione bonorum, quod requiſitum ſi non veniat, fiet miſſio: ⁊ ſi non venerit poſt annum, capiuntur bona, ⁊ poſt annum non auditur. ff. de requirend. reis. per totum. Et ſic poſſet gloſſa intelligi hic, vt contumacia annalis haberetur quo ad hoc pro confeſſo: ſi eſt contumax, ⁊ infamatus, ⁊ eſt contumax. quia non venit ſe ad purgandum in dicta purgatione, ⁊ ad hoc pluries requiſitus: ⁊ tunc ſi non veniat intra annum ad ſe purgandum, habetur pro cõfeſſo, ⁊ beneficio poteſt priuari, abſque alio iudicio. de purgatio. cano. totum. ⁊ eſt caſus in dicto capi. rurſus. ⁊ c. quicunque. ſecundum alium intellectum. ad hoc. xxiij. queſtione. iiij. de illicita. ⁊ eſt caſus in decreto tertia queſtione nona. decernimus. ⁊ hoc poteſt ſuſtineri, ſi capitulum, decernimus. nihil loquitur de anno: ſed ſic illum intelligit gloſſa in dicto c. quicunque. de delicto tamen non poteſt directo damnari, niſi concurrat excommunicatio annalis. de hereti. excommunicamus. §. 1. Quandoque quis eſt citatus ad cauſam, ⁊ excommunicatus, quia non comparuit, ⁊ durat anno in excommunicatione, ⁊ habetur pro cõuicto de delicto de hereſi: vt not. glo. in dicto. c. rurſus. ⁊ ſic poteſt intelligi de eta. ⁊ quali. c. cum bone. Innocen. tamen dicit quod eſt priuatus ipſo iure. Et ad hoc trahi poſſunt verba. c. rurſus. ⁊ c. quicunque. prima benignior eſt. Archi. tamen ſequitur Innocentiũ in dicto. c. quicunque. ⁊ c. rurſus. Puto pro concordia attendi debere cauſam priuationis, vel cauſas, pro qua agitur ad priuationem. ſi illa confeſſata inducit priuationem ipſo iure, procedit dictum Innocentij, vt ſit priuatus ipſo iure, vt ſi contra eum agitur de hereſi. Idem dico de quolibet delicto, quo priuaretur ipſo iure. Nam citatus, ⁊ excommunicatus preſumitur poſt annum hereticus perſeuerans in excommunicatione, de penis, graue. vt notat gloſſa in dicto ca. rurſus. ad hoc de hereticis, contumacia. libro. vj. dummodo citatus fuerit ſecundum formam ibi per glo. traditam ex hereſi quis ipſo iure priuatur beneficijs. de here. excõmunicamus. §. primo. ⁊ de hereti. cum ſecundum. libro. vi. ⁊ eodem titul. ad abolendam. Sed ſi citatus eſt contumax, ⁊ propter delictum veniebat priuandus, ⁊ eſt excommunicatus, ⁊ ſi durat per annum in excõ

43 municatione: habetur pro cõuicto, ⁊ anno lapſo debet priuari. † An contumacia annali perdat poſſeſſionem beneficij ipſo iure, gloſſ. quod nõ. de dolo ⁊ cõtingit. niſi ſit contumax in crimine. Quod non puto, niſi aliter puniretur. de prebendis. de multa. ⁊ capitulo licet. lib. vi. ff. de publica. l. commiſſa. Omnia predicta vera, vt ante annum non priuetur propter excommunicationem, niſi celebrauerit, quo caſu priuari poteſt propter irregularitatem, ⁊ propter contemptum in celebrando. vi. queſtione. iij. ſi quis preſbyter. ⁊ c. ſeq. quicquid ſenſerit gloſſ. in dicto capitulo, rurſus. Ad hoc de exceſ. prelato. tanta. de cleri. excommu. miniſtratores. ⁊ c. illud. ⁊ per totum. In quantum dixi eos contumacia, vel pro perſeuerantia in excommunicatione haberi pro conuictis, vt non audiatur quis poſtea opponens, eſt verum quo ad beneficium, vel bona: ſed bene audiatur, ſi ſuper delicto velit ſe defendere ne deponatur, vt dicit glo. in dicto. c. rurſus. Allegat. C. de requir. re. l. ſecunda. ⁊ ff. de requiren. reis. l. prima. quod ſatis placet.

1 ☞ Iudex laicus non debet tractare negotia eccleſiaſtica.
2 Prelatorum appellatione qui comprehendantur. 5.
3 Laicorum iudicio non debent epiſcopi negotia eccleſiaſtica tractare.
4 Iudex eccleſiaſticus, vel ipſi clerici, non debent iuſtitiam miniſtrare, nec finem, ⁊ exercitium iuſtitie dimittere.
6 Laico põt per papam cauſe ſpirituales ciuiles ⁊ criminales delegari.
7 Notarius an poſſit eſſe laicus in cauſa eccleſiaſtica maxime ſpirituali.
8 Predicare an poſſit laicus authoritate epiſcopi. ⁊ quid de muliere.
9 Laicus an poſſit de fide diſputare etiam publice.
10 Preſumere dicitur quis quando facit aliquid authoritate propria.
11 Pena pecuniaria eſt ciuilis, ⁊ non infamat.
12 Prelatus quis proprie dicitur.
13 Verbum, decernimus, eſt iuris declinatorium.
14 Statuimus, verbum eſt iuris noui promulgatorium.
15 Verbum, innouamus, eſt iuris antiqui confirmatorium.

1 DEcernimus. ¶ † Laici negotia eccleſiaſtica tractare non debent. hoc dicit. Sunt tres partes, vt tria dicta dicit. Secunda ibi, ſed epiſcopi. tertia ibi, nec. ¶ Nota primo regulariter quod omnis tractatus ⁊ diſpoſitio negotiorum eccleſiaſticorum prohibitus eſt lai

2 cis. Et pondera bene verbum latum, tractare. ¶ † Nota ſecundo, appellatione prelatorũ, comprehendi abbates, archiepiſcopos, ⁊ epiſcopos,

3 de quo aliquid infra. ¶ † Nota tertio qđ tractatus, ⁊ diſpoſitionem eccleſiaſticorum negotiorum nedum eſt prohibitus principaliter laico, ſed nec etiam miniſterialiter, vt epiſcopi ⁊ eccleſiaſtice perſone illa tractent laicorũ iudicio: ⁊ ſic in eccleſiaſticis cauſa laici non poſſunt eſſe cõſultores, aut aſſeſſores, vt eorũ iudicio cauſe tractentur. Ad hoc de cõſuetu. ad audientiã. dixi in capitulo ſi pro debilitate. de officio delegati,

4 vbi tetigi. ¶ † Nota quarto quod ad mandata, ⁊ inſtinctum laicorũ non debent clerici iuſtitiam miniſtrare, nec finem, ⁊ exercitium iuſtitie dimit

5 tere. ¶ † Oppono quod alij comprehenduntur appellatione prelatorũ, quam hic expreſſi: vt patet de officio ordina. cum ab eccleſiarum prelatis. Solutio. Archiepiſcopi, epiſcopi, ⁊ abbates appellatione prelatorum comprehendi non eſt dubiũ. Sed an archidiaconi: Dicit Ioan. Andr. quod olim erat in litera, ⁊ archidiaconi, que decisa fuit ad oſtendendum archidiaconos non ſemper eſſe prelatos, ſaltem illi, qui nõ per electionem aſſumuntur, ſed per epiſcopos inſtituuntur. xxiij. diſt. querendas. Quandoque eliguntur. xciij. diſt. legimus. ſecundũ Goffr. tex. tamẽ ſimpliciter archidiaconos appellat prelatos. de foro cõpeten. Romana, libro ſexto. De plebano an dicatur prelatus, Archidiaco. dicit quod ſic ex hoc quia eligitur: vt ſcribit de conſtitu. vt animarũ. libro. vj. in verbo ordinariorũ. ⁊ eſt caſus de offic. ordina. cum ab eccleſiarũ prelatis. ⁊ hoc quia ⁊ eligitur. Idẽ Archidiaco. ⁊ poſt eũ Io. Andr. de foro cõpeten. Romana. libro vi. in verbo, vel alios, nam appellatur paſtor. lxiij. diſt. ſi in plebibus. ad hoc de preben. cap. fina. ⁊ hoc, quando via electionis aſſumitur. Ad hoc de ſtatu monach. cum ad monaſterium. §. tales. Late autem dicitur prelatus quilibet habens curã animarũ. de cleri. egrotan. tua. licet ſtricte nõ dicatur prelatus ex ſolo habitu cure: vt not. Paulus in clemen. dudũ. de ſepultu. in verbo, prelati, vbi rector ſeparatim nominatur a prelato: ſic ⁊ cõprehenditur appellatione prelati quilibet habẽs curã, vel adminiſtrationẽ: not. doctores de teſta. reuniſiſh in verbo, prelationẽ. Sic debet intelligi Inno. de ſumma trinitate. firmiter. in gloſ. prima, circa princip. In quantũ dicit habentẽ curam fore prelatum. ⁊ Ioan. Andr. ⁊ Archidiaco. de foro compe. romana. libro ſexto. in verbo, prelatos. De archipreſbytero quod ſit prelatus, textus eſt in dicto cap. Romana. libro vi. ⁊ ibi quod vicarius epiſcopi eſt prelatus. Sic debet intelligi Inn. vt lite nõ cõteſta. quoniã. §. porro. in verbo, aliquis. ⁊ in verb. intelligo, vbi dicit appellatione prelati comprehendi ſponſum eccleſie ⁊ quilibet habentẽ curã animarũ. In regularibus autem eccleſijs qui comprehendantur appellatione prelatorũ, vide gloſſ. in clemen. pri

6 ma, de electio. in verbo, prelatus. ¶ † Oppo. cũ glo. quod iure poſſint eſſe iudices, ⁊ ſic tractare negotia eccleſiaſtica xxxij. diſt. §. horum. ij. q. v. Mennam. cum ſimil. Solu. Si queritur an propria authoritate poſſit negotia eccleſiaſtica tractare, dic quod non. quod notat verbum preſumat. Per quod dicunt docto. quod illa tractare non poſſunt ſuo nomine, quaſi ius habentes in eis. Si queritur an poſſint illa tractare nomine alieno tanquam iudices, gloſſ. cõcludit quod ſi queritur an ab inferiore a papa poſſit delegari: dic in cauſa ſpirituali, vel criminali non. In cauſa ciuili poteſt, vt hic innuitur. Idem dicit gloſ. xcvj. diſtinctio. bene quidem. in verbo, preter Romanũ. ⁊ glo. xcv. diſt. peruenit. in gloſſ. magna, ad fin. Hoc vltimũ limitat Franciſ. procedere, quando non reperiũtur clerici idonei: alias non. Alleg. ne cleri. vel mona. relatũ. ⁊ de relig. domi. inter quatuor. Hoc credo equum. Si tamen delegatio fieret iudici ſeculari cauſe ciuilis, forte quod per hoc nõ vitiaretur, licet clerici reperirẽtur. Et hoc tenet hic Ioan. de ligna. dicens quod hoc procedit de honeſtate, nõ iuris rigore: ⁊ maxime ſi committeretur nudus articulus: argu. eius quod not. glo. ⁊ Archi. de reſcript. ſtatutum. §. 1. libro vi. in verbo, ideo. ⁊ Guil. in Specu. de delega. §. fina. verſicu. quid ſi certus articulus. Tertio ſi queritur an papa poſſit delegare cauſas laico: dicit quod ciuiles, ⁊ criminales, ⁊ ſpirituales poteſt. xcvi. diſt bene quidẽ. lxiij. diſtin. in nodo. ⁊ c. Adrianus. imo plus dicit gloſ. quod videtur ꝙ arctetur ſaltẽ ad criminales cõmittẽdas. xi. q. i. te quidẽ. ⁊ §. ex his omnibus. Sed an poſſint eſſe arbitri, dic vt de arbi. expoſita. ⁊ c. cõtingit. Cũ hac diſtinc. debet intelligi glo. lxxix. diſt. §. hoc autẽ. in verbo, cenſemus. que colligitur argumẽ. laico cõmitti poſſe cauſã eccleſiaſticã, vel ſpiritualẽ. de quo remittit de arbit. dilecti. In quãtũ gloſ. dicit ꝙ poteſt delegare, bene dicit: ⁊ habes de materia xcvj. diſt. c. 1. Sed inquãtũ dicit arctari ad delegãdum, glo. in dicto c. te quidem. dicit quod etiam ad delegandas cauſas temporales ad eccleſiam non ſpectantes: de illis enim iudicare non debet, vt ibi. Sed ſpectantes ad eccleſiam non arctatur a delegandus, imo de illis cognoſcere poſſet. Puto quod ſi cauſa ſit ciuilis, vel criminalis, vel ſpiritualis, etiam de re eccleſiaſtica, vel perſona non que

ctatur ad delegandum. Si cauſa eſt temporalis, ꝛ non ſpectat ad eccle-
ſiam, ꝛ eſt criminalis, ꝛ ſanguinis, arctatur ad delegandum: quia de illa
cognoſcere non debet: ne cleri. vel mo. ſententiam, de cle. excommu. ui-
ni. illud. Si cauſa eſt criminalis, non ſanguinis, ſatis dici poteſt quod
arcetur ad delegandum ex debito honeſtatis. Si tamen non delegat,
ex hoc non vitiatur cognitio, per dictum c. cum te. iuncto capitulo, in ar-
chiepiſcopatu. de rapto. Si cauſa eſt ciuilis, ꝛ ſpectat ad iuriſdictionem
temporalem eccleſie, quia iſta eſt cauſa eccleſie: adhuc eccleſia cognoſce-
re poteſt, nec arctatur ad delegandum. argumen. de appellatio. cum ſit
Romana. ꝛ capitulo, ſi duobus. Si cauſa ſpectat ad laicos omni reſpe-
ctu eccleſiaſticus de illa iudicare non debet ex debito honeſtatis. Unde
ſatis puto quod non debet de honeſtate nec delegationes iudicum ſe-
cularium, nec prorogationes, per illud capitulum, te quidem. quia non
debent eſſe forenſium queſtionum diſceptatores, niſi in caſibus. xcvi. di-
ſtinctio. cum ad verum. x. diſtinctio. quoniam. C. de teſtamen. l. conſulta
diualia. Si tamen ſuſcipiant, quanquam ſatis credam quod peccent,
inquantum ſe diſtrahunt a contēplationibus ꝛ officiis diuinis: ex hoc
tamen non vitiatur iudicium. argumen quod habitum: habent talis iu-
riſdictionis, per no. de foro compe. licet. ꝛ c. nouit. ſ. eo. titu. Concluden-
do ergo totum, ſi queritur an laicus poſſit eſſe iudex vel arbiter in cau-
ſa eccleſiaſtica, dic vt in glo. vltima: quia docto. hic dicunt quod papa
etiam laico poſſet delegare poteſtatem excommunicandi: vt not. Phi.
de offic. ordina. c. ſi. de quo docto. hic remittunt. xcvi. diſtinctio. c. i. ꝛ ibi
dicit hoc glo. in verbo laico. Inferior tamen ipſo non poſſet poteſtatē
excommunicandi delegare laico, vt ibi not. glo. in duobus locis, in ver-
bo laicum: ꝛ in verbo, poſt alias preter Romanum. Alleg. ad primuz
xxxii. diſt. c. ad hec. x. q. iii. c. fina. Idem dicunt ibi gloſſ. de poteſtate ab-
ſoluendi. Hoc tenet Specu. in titu. de lega. §. nunc oſtendendum. verſi.
lx. ꝛ ver. lxxxii. Idem glo. xxxii. diſtinctio. §. verum. in verbo, prohibea-
tis. Allega. ad hoc, quia excommunicatio plus eſt iuriſdictionis, ꝙ or-
dinis. Ad hoc glo. xciii. diſtinct. peruenit. ad hoc. ii. queſtione. iii. Me-
nam. vbi glo. ꝛ tex. quod tex. quod hec poteſtas quo ad criminales cau-
ſas, ꝛ clerici poteſt dari feminis etiam in dignitate conſtitutis. Allegat
de confirma. vti. ꝛ inuti. cum dilecta. ꝛ dicto. c. Mennam. xxii. q. viii. ſi
quas. xii. queſtione. ii. cum deuotiſſimam. ꝛ no. glo. vii. q. i. peruenit. in
verbo, deputare. Nunquid autē inter laicos poſſit cauſa hodie a papa
delegari laico, cum non habeat qualitates requiſitas in delegato pape,
de quibus de reſcript. ſtatutum. §. i. libro vi. diſputat Jo. Andre. ꝛ deci-
dit quod ſic, in c. ſua nobis. de appellationibus. Nunquid autem poſ-
ſit in cauſa ſpirituali delegare ab ordinario commiſſa cauſa ſibi de cleri-
co, ſicut poteſt dari arbiter, de arbit. contingit. Hoſtiē. quod non, in ſum-
ma de lega. §. primo. verſic. ſed nunquid delegatus. Allegat de conſtitu.
que in eccleſiarum. ꝛ c. eccleſia. de electio. Meſſana. ꝛ c. ſacroſancta. de
immu. eccleſie. c. aduerſus. que not. Si queritur an poſſit eſſe adminiſtra-
tor vniuerſalis bonorum eccleſie ſub nomine officii. vt ſindicus, vel eco-
nomus: vt eſt tex. lxxxix. diſtinctio. iudicatum eſt. xvi. queſtione. vii. in no-
ua. Unde hic Innocen. quod laici generalem adminiſtrationem habe-
re non poſſunt ſuper clericos, maxime de ſpiritualibus, ſecundum In-
nocen. ꝛ Hoſtien. Idem not. Hoſt. per prima iura. ē. de ſindi. c. i. ponit
Joan. And. ſuper ſi. i. glo. vbi dicunt quod non poteſt laicus eſſe vica-
rius, vel economus, vel generalis adminiſtrator bonorum, vel perſona-
rum eccleſiaſticarum, poteſt tamen eſſe ſindicus ad vnam cauſam parti-
cularem, vt ibi not. ꝛ dicetur. §. Idem no. Hoſtien. de arbit. contingit. ꝛ
ponit ibi Joan. in verbo, arbitretur. vbi dicit non poſſe adminiſtratorē
vel gubernatorem eccleſie. Et allegat dictum capitulum, iudicatum. de
etate, ꝛ qualitate. c. ſecundo. Nec poteſt conſtitui economus quo ad hoc
vt ſuper eccleſias clericos, vel aliqua ſpiritualia habeat poteſtatem.
xvi. queſtione. vii. in noua. de decimis. quanuis. Ad hoc prima que-
ſtione. iii. ſaluator. An autem poſſit eſſe ſpecialis procurator in cauſa ec-
cleſiaſtica vel etiam ſindicus, dic quod ſic ex quo non habet ſub nomine
generalis officii: vt no. gloſſ. ꝛ doctores ſuper ea. de ſindi. c. i. Ad hoc di-
ctuz. c. i. in ſi. ii. q. vii. ſicut ſacerdotes. xi. queſtione. i. te quidem. ꝛ. §. his
omnibus. in auten. de ſanctiſ. epiſc. §. alii autem. de iura. cal. c. i. in ſi. Sin-
dicus enim particularis fieri poteſt: ꝛ ille equiparatur procuratori: vt
no. de iura. cal. in pertrectandis. ꝛ ibi dedi remiſſiones. puto etiam ſatis
poſſe ſindicum laicum cōſtitui ad cauſas plures eccleſiaſticas: quia per
hoc non dicitur habere vniuerſalem adminiſtrationem bonorum, ꝛ per-
ſonarum eccleſiaſticarum, quod tantum iura vetant: ꝛ poteſt etiam pro-
curator conſtitui ad cauſas ſpirituales. de procura. c. i. lib. vi. Unde di-
cit Archidi. xvi. q. vii. laicis. quod quedam eſt diſpoſitio eccleſiaſticarū
rerum authorizabilis: hec eſt ſolius epiſcopi. Quedam miniſterialis: ꝛ
hec economi. Quedam ſolicitudinis: ꝛ hec competere poteſt laicis. xvi.
q. vii. laicis. Sic tempera dictum Archidia. xvi. q. vii. in noua. ſuper ſ.
gloſſ. vbi ſentit quod laicus non poſſit eē ſindicus, quia loquitur de vni-
uerſali ſindico ſupra bona. Unde non poſſet conſtitui ſindicus ad alie-
nanda bona, vel iura eccleſiaſtica, vel in vnam rem ſingularem, vt puto,
quia ibi interueniret vt principalis diſpoſitor rerum eccleſiaſticarū: ſed
vt ſolicitator cauſe, ꝛ cauſarū eccleſiaſticarū ſic: ꝙ ꝙ contingere poſſet alie-
natio: quia illa veniret indirecte, non principaliter: ꝛ quia neceſſaria eſt, nō
voluntaria. Si queratur an poſſit habere vniuerſalē adminiſtrationē re-
ſticorū, ꝛ bonorū ruralium eccleſie, vt quia velit eſſe Caſtaldus: bene po-
teſt. vt not. gloſſ. in rub. lxxxix. diſt. iudicatū. tenet Hugo. Archidiaco.
etiā poſt eum. xvi. q. vii. in noua. allegat. lxxvii. diſt. in ſingulis. Si quera-
tur an poſſit cōſtitui proprio nomine principalis collector, et adminiſtra-
tor ſpiritualiū obuentionū: dic quod nō poteſt: vt not. Archid. in dicto
cap. in noua. in prima ſuppletione. Ad hoc ibi tex. De hoc tamē plenius
per Hoſtien. de eta. ꝛ quali. indecorū. ꝛ per gl. ꝛ ibi dabo remiſſiones: vt
precia. vi. ſu. querelā. Unde decimas, ꝛ oblationes colligere ipſe non poſ-
ſet, vt illarū principalis adminiſtrator. miniſteriū autē nudum exhibē-
di ſatis concedi poteſt, quod poſſet: ſicut quotidie ſeruari videmus. Et
per hoc puto quod authoritate inferiorū a papa nō poſſet quis laicus
deputari, vt habeat ius colligendi obuētiones, ꝛ reditus eccleſiaſticos:
ꝛ quod ei deputetur officiū fabrice faciende: quia hoc eſſet officiū ſupra
eccleſiā, vt diſtribueret reditus ad libitum in fabrica eccleſie. Non obſtat
quod not. Joan. i. q. i. ſi quis epiſcopus. Immo cōfirmat predicta, vbi di-
cit quod caſtaldiā eccleſie emere eſt ſimoniacū: per quod innuit eſſe quid
ſpirituale: quia loquitur de caſtaldia eccleſie, ꝛ ſic de officio ſupra eccle-
ſia: vt eſt quod habeat colligere reditus, ꝛ diſtribuere ad fabricā eccleſie:
vel vbi illud officiū eſt in eccleſia nō miniſteriale, ſed principale, ſub quo
cadit ſubiectio eccleſie, vel iuriū eccleſie. Que nota contra operarios in
partibus Tuſcie qui colligūt reditus ꝛ legata eccleſiaſtica, ꝛ diſtribuūt
ad fabricā ad libitum. Sic tempera que hic dicunt docto. quod hec de-
creta. reſtringitur partim ad actus iudiciales, nō ad extraiudiciales. Si
queritur an poſſit eſſe conſultor cauſe eccleſiaſtice: Inno. ꝛ Hoſtien. hic
quod ſic: ꝛ nihil allegant. vnde exponunt hic iudiciū, id eſt, authoritatē:
nam conſultores eſſe poſſunt. Credo quod non poſſit eſſe conſultor lai-
cus talis, cuius conſiliū precise arcetur ſequi iudex eccleſiaſticus: quia
ſic iudicio laicorū iudicaret. ꝛ hoc voluit hic textus, maxime quando pe-
ritus eſt iudicare habens, vel aliorū peritorū poteſt habere copiam: quic-
quid ſentiat Hoſtien. de officio delega. ſi pro debilitate. ꝛ ad hoc optime
tex. de conſuetu. ad noſtram. Aliter autem conſultor bene eſſe poteſt, cu-
ius conſiliuz precise ſequi nō arcetur: vt no. in dicto cap. ad noſtram. Si
queritur an poſſit eſſe vicedominus, dic quod non. Not. Archidia. ſu. per
prima gl. xvi. q. vii. in noua. Si queritur an poſſit eſſe adiutor eccleſie: dic
quod ſic. de offic. ordina. c. i. x. diſtin. ii. adiutorium. xxiii. queſtione
v. adminiſtratores. ꝛ in multis ſimilibus. Hoc dicunt hic Innocen.
ꝛ Hoſtien. Si queritur an poſſit eſſe aſſeſſor epiſcopi: Hoſtienſis hic
quod ſic. Et idem nota. de arbitris. contingit. vbi plura laicis prohibi-
ta numerantur. Alia habes de electione. Meſſana. Si queritur an poſ-
ſit eſſe vicarius epiſcopi, dic quod non. no. in dicto. c. contingit. Joan.
ꝛ Hoſtien. ꝛ not. Archidia. in dicto. c. in noua, ꝛ not. de ſindi. c. pri-
mo, in apoſtilla. ē. allegato. De clerico autem cōiugato not. de cle. coniu-
7 ga. Joan. ꝛ per Pau. in cle. ꝛ ſi principalis. de reſcrip. † Sed an poſ-
ſit eſſe notarius in cauſa eccleſiaſtica, maxime ſpirituali: dic vt not.
8 de elect. quia propter. ne cle. vel mo. ſicut. † Sed an poſſit authoritate
epiſcopi predicare, dicit glo. quod ſic. xcvi. diſt. bene quidem. in ver-
bo, preter Romanum. ꝛ no. glo. xxiii. diſtin. mulier. ꝛ xxxiii. q. v. in mulie-
rem. vbi etiam habetis quid de muliere, vtrum ei poſſit dari officium
9 predicandi. ¶ † Nunquid laicus poſſit diſputare publice de fide, vide
10 quod not. de here. c. i. lib. vi. ¶ † Ultimo no. glo. de hoc verbo preſu-
mat, quod dicitur quis preſumere quod facit authoritate propria, quā-
do id non poteſt ſic, ſed poteſt alterius mandato, non expectata licen-
11 tia, vel mandato. ¶ † Etiā. gloſ. etiam in alio: quia ſentit quod omnes
12 cauſe pecuniarie ſunt ciuiles. De quo dixi in rubrica. ¶ † Itē nota vlti-
mam gloſſ. per quam tranſis in cognitionem quis proprie dicatur prela-
tus: quia eo quod in eccleſia habet officium cum iuriſdictione: ſtri-
ctiſſime dicitur prelatus. quod eſt bene notandum. Et nota iura
13 que allegat. † Ultimo dicunt doctores hic de verbo, decernimus. quod
eſt declaratorium iuris. iii. queſtione. ix. decernimus. de ſenten. exco.
14 decernimus. lib. vi. ꝛ c. odor. i. riſo. eo. titu. † per verbum ſtatuimus,
promulgatur ius nouum. per verbum, Innouamus, antiquum confir-
matur. de treu. ꝛ pa. c. primo, ꝛc.

1 ☞ Juris patronatus cauſa ſpectat ad iudicium eccleſie.
2 Connexorum eſt idem iudicium, ꝛ res ſeparate nature trahitur ad na-
turam alterius propter coniunctionem, ꝛ connexitatem.
3 Judex ſecularis an poſſit cognoſcere de cauſa iuris patronatus.
4 Jus patronatus trahitur ad ius ſpirituale duobus modis.
5 Spiritualia quedam ſunt mere ꝛ eſſentialiter, quorum non poteſt eſſe iu-
dex laicus, ꝛ quedā nō mere ſpiritualia, in quibus laicus poteſt iudicare.
6 Judex ſecularis non cognoſcit de cauſa ſepulchri.
Sepultura eſt quid ſpiritualitati ann. xum.
7 Judex ſecularis quando poſſit cognoſcere de cauſa iuris patronatus.
1 QUanto. ¶ † Cauſa iuris patronatus ſpectat ad
iudicium eccleſie. h. d. ¶ Nota ꝙ cauſa iu-
ris patronatus non eſt mere ſpiritualis, nec vt ſpiritualis
ſubmittitur iuriſdictioni eccleſiaſtice, ſed vt connexa, ꝛ anne-
2 xa ſpiritualitati. † Et nota ꝙ de connexis idem eſt iudicium: ꝛ quod
res ſeparate nature attrahitur ad naturam alterius, propter coniun-
3 ctionem, ꝛ connexitatem. ¶ † Oppo. primo cum gl. ꝙ iudex ſecularis co-
gnoſcere

gnoſcere poſſit de cauſa patronatus: cum non ſit quid ſpirituale, cum ca
dat in laicum. de iure patro. c. ij. Sol. Glo. dicit qđ quedam ſunt iura me
re ſpiritualia: ⁊ talia non cadunt in laicum, nec ratione dominij, nec ra-
tione poſſeſſionis, nec poteſtatis iudicandi. de preſcriptio. cauſam. de
elect. ſacroſancta. ⁊ c. meſſana. ⁊ ſ. c. propoſ. Quedam ſunt iura non mere
ſpiritualia, ſed ſpiritualibus annexa, vt eſt ius patronatus, qđ non eſt
mere ſpirituale: ⁊ tunc cadit in laicum reſpectu facultatis poſſidendi, re-
ſpectu dominij, ⁊ reſpectu poſſeſſionis: ſed reſpectu poteſtatis iudican-
di de eo non, vt hic: propter adherentiam ergo, ⁊ coherentiam, ⁊ commu
nionem, quam habet cum iure ſpirituali, ſpiritualitatis aſſumit natu-
4 ram, ⁊ ſpirituale cenſetur quo ad poteſtatem iudicandi, vt hic. † attra-
hitur ergo ad ius ſpirituale in duobus. Primo, ꝙ non ſubmittitur po-
teſtati iudicis ſecularis. Secundo, quia nō poteſt vendi: vt. j. de iure pa-
trona. de iure. Hoſtien. ponit ſententiam gl. verbis alijs replogans: Lai
cus ius ſpirituale nec tractat, nec poſſidet; ius patronatus non tractat,
ſed poſſidet, vel quaſi, tamen de gratia. de iure pat. c. ij. Gof. hic in ſum-
ma, dicit ꝙ regulariter ius patronatus eſt quid ſpirituale: ⁊ patet: quia
vendi nō pōt, ſicut nec cetera ſpiritualia, niſi cum vniuerſitate: vt. d. c. de
iure. ſed annexum dicitur, non inſpecta natura ſua, ſed inſpecta acciden-
tia ſurgente ex diſpoſitione eccleſie: quia cadit in laicum, ⁊ reſpectu poſ-
ſeſſionis: vt. d. c. iij. Hoc etiam ſentit gl. xvi. q. vij. pie mentis. que dicit ꝙ
ius patronatus eſt ius ſpirituale, ſed non mere ſpirituale: quia cadit in
laicum: nec mere temporale, quia non poteſt alienari: non tamen eſt par-
tim temporale, ⁊ partim ſpirituale: quia ſimplex eſt, non indiuiduum, ⁊
5 hoc placet. † Attende tamen ꝙ quedam ſunt ſpiritualia mere ⁊ eſſentia
liter, vt eſt anima, gratia, ⁊ veritas. quedam ſunt ſpiritualia, ſed non me-
re: quia non propter ſe, ſed propter aliud: vt ſunt beneficia, vaſa ordina-
ta ad ſacrificium, iura ordinata ad tradenda, vel creanda beneficia: talia
enim ſpiritualia ſunt, quia ordinata in finem ſpiritualium, ⁊ in finem ani
me, ad ſuſtentandos miniſtros, ſacra in fructum anime, ⁊ virtutes, ⁊ gra
tiam conſequendas: ⁊ talia ſpiritualia dicuntur. Et hec intantum ma-
gis dicuntur ſpiritualia, inquantum magis appropinquant fini rei ſpi-
ritualis. Ius ergo eligendi, quia principiat matrimonium inter eligen-
tes, ⁊ electum, magis dicitur ſpirituale, ꝙ ius patronatus, quod prepa-
rat tantum perſonas, cum quibus contrahitur, vel cum qua cōtrahi de
bet hoc reſpectu. Primum nō cadit in laicum. Secundum ſic, ex diſpen
ſatione eccleſie. de iure patro. c. ij. Sic poſſet etiam ex diſpenſatione pa-
pe ius conferendi cadere in laicum. lxiij. diſt. Adrianus. ⁊ not. de elec. qđ
ſicut. de conceſ. preben. c. pe. ſed ex iure regulariter non conceditur: ⁊ hoc
hac de cauſa: quia magis eſt coniunctum mere ſpiritualitati, ꝙ ius pa-
tronatus. Hoc colligitur ex his, que no. Inno. de elect. quod ſicut. qđ ſi
vis plenius videre, vide Archid. ſ. q. i. ⁊ xvi. q. vij. pie mentis. ponit hoc
Ian. in d. c. quod ſicut. in verbo, nominatio epiſcoporum. vbi concludit
ꝙ ex electione laici habentis hoc a papa nō principiatur matrimonium
ſed illud initiatur, ⁊ finitur aut in conſecratione, aut confirmatione, que
poſtea ſequitur per viros ſpirituales. Ex quibus concludo ꝙ ius patro
natus quo ad omnia iudicandum eſt, vt de iure ſpirituali, niſi vbi appa-
ret in contrarium a iure expreſſum: ⁊ hoc, quia ſpirituale eſt, ⁊ naturam,
quam habet temporalitatis, habet ex accidenti quodam, non naturali-
ter, ⁊ habet ex accidenti diſpenſatiue non extenditur. de praui. c. ſane. de
conſangui. ⁊ affi. qđ dilecto. Unde in iſtis non iurabatur olim de calum.
ſicut nec in ſpiritualibus: vt dicit gl. in c. literas. de iura. calum. Per que
credo ꝙ in cauſa iuris patronatus procedatur vt in ſpiritualibus de pla-
no ſine ſtrepitu, ⁊ figura iudicij. ſed quia clemen. diſpendioſam. non per-
mittit in omnibus ſpiritualibus, hoc eſſet falſum, ſi ius patronatus nō
caderet in permutationem cum mere temporali. argumen. dicti capit. de
iure. de rerum permu. ad queſtiones. ſic nec ſuper ipſo poſſet tranſigi: ar-
gumen. de tranſact. ſtatuimus. Sapit tamen naturā temporalitatis quo
ad effectus cōſecutiuos ad ius diſpenſatiuum eccleſie. Hinc eſt ꝙ ſecun
dum docto. hoc tranſit ad heredes ⁊ extraneos. xvi. q. vij. pie mentis. qđ
non eſſet mere ſpirituale. vij. q. i. apoſtolica. Ex his inferunt hic doct. ꝙ
ſicut in ſpiritualibus non cognoſcit laicus nec principaliter, nec inciden-
ter: ſic nec cognoſcit de iure patronatus. Quare autem eccleſiaſticus in-
cidenter cognoſcat de cauſa temporali, ⁊ non laicus de ſpirituali, vt pa-
tet primum de dona. inter vir. ⁊ vxo. de prudentia. ⁊ patet qui fil. ſint legi
timi. lator. Notabat hec Pet. de quo Ioan. Andr. remittit. ſ. qui fil. ſi. ⁊
legi. lator. ⁊ in c. tuam. de ordine cogni. ſuper vltima gl. De cauſis autem
pecuniariis etiam cognoſcit eccleſia, ſecundum doct. hic. ſcilicet Tancr.
6 ⁊ Philip. alleg. xi. q. i. aliud dicam. de fo. compe. c. ij. ¶ † Querit gl. quid
de iure ſepulcri dicam. Reſpondit glo. ꝙ dominium ſepulcri non cadit in
laicum. inſtit. de rerum diui. §. nullius. Per hoc dicit Inn. ꝙ ius ſepul-
cri poteſt dici annexum ſpiritualitati, ſicut ius patronatus: quia in tali-
bus non habet laicus dominium, licet poſſideantur ab eis. ff. de mor. in-
fe. l. j. Ex hoc poteſt inferri ꝙ de cauſa iuris funeris, ⁊ funerandi nō co-
gnoſcit iudex laicus, ſed eccleſiaſticus. ⁊ ꝙ leges loquentes de ſepulcris
non ligent in foro eccleſiaſtico, dic, ſi agitur de expenſa circa funus re-
petenda, vel facienda, cognoſcit iudex ſecularis: vt. l. ⁊ ſi quis. §. plerique.
ff. de relig. ⁊ ſumpti fune. Si agitur de ipſo vſu funeris, ſpectat cognitio
ad eccleſiam: per nota. de ſepulturis. ad abolendam. vbi Hoſtienſis dicit
ꝙ in ipſo iure vſus funerādi toleratur, ſicut in iure patronatus, cum ſint
in cemiterio, qđ eſt ſacrum: eſt ergo ſpiritualitati Annexum. Et per hoc
dico ꝙ ſi ageretur actione perſonali pro iure patronatus promiſſo dona
ri, quod forte hec cauſa poſſet coram ſeculari iudice tractari. Anto-
nius de Butrio.

1 ¶ Clericum conuictum, ⁊ confeſſum coram iudice ſeculari, ex eo non
punit epiſcopus. Et quid ſi volens tractus fuerit. num. 21. ⁊. 22.
2 Probandi duplex eſt modus, videlicet confeſſione, vel conuictione.
3 Confeſſione facta coram iudice ſeculari clericus immediate non punie
tur ex ea per iudicem eccleſiaſticum. num. 20. ⁊ ſic confeſſio facta coram
iudice incompetenti non preiudicat ſi poſtea agatur coram competenti
in cauſa conuentionis. num. 15. ⁊. 21.
4 Confeſſio ⁊ ſententia procedunt a pari.
5 Clericorum iudex eſt competens communiter ipſe epiſcopus.
6 Confeſſus ⁊ conuictus quare inter ſe differant.
7 Confeſſio facta coram iudice etiam competenti non preiudicat, niſi fiat
iudicialiter, ⁊ pro tribunali ſedente.
8 Delicto ſuſpenditur, aut deponitur clericus. num. 13.
9 Depoſitio quid ſit.
10 Suſpenſio quid ſit.
11 Acta vnius iudicij non ſemper faciunt fidem in alio.
12 Iudex ſecularis an arctetur ſtare actis iudicis eccleſiaſtici.
13 Clericus quibus delictis poſſit ſuſpendi, aut deponi, ſeu degradari.
14 Delicta que ſint, quibus poteſt clericus degradari.
15 Clericus tractus coram iudice eccleſiaſtico, damnetur ſua cōfeſſione fa-
cta coram iudice laico.
16 Iudex eccleſiaſticus an indiſtincte poſſit condemnare clericum ad ſe re
miſſum ex confeſſionibus, ⁊ actis coram iudice ſeculari, ⁊ ſic incompe-
tenti. factis. num. ſeq. ⁊. 15.
17 Pro purgatione cuiuſlibet peccati manifeſti poteſt adiri eccleſia. ⁊ pro
bationes coram iudice eccleſiaſtico faciunt fidem, vt ex eis poſſit pecca-
tor ad penitentiam compelli.
18 Probationes leuiores exiguntur in foro penitentiali, quam in conten-
tioſo.
22 Clericus an poſſit reconueniri coram iudice ſeculari in pura ciuili, vt e-
ius confeſſio facta indiſtincte teneat, etiam ſi de crimine ciuiliter agatur.
numero. 24.
23 Clericus in quibus caſibus poteſt per iudicem ſecularem condemnari.
25 Clericus an poſſit reconueniri coram iudice ſeculari aliquo caſu crimi-
naliter.
26 Clericus an poſſit reconueniri coram iudice ſeculari de crimine ciuiliter
ſaltem, vbi infamat, vt ibi reconuentus damnetur, aut infametur iuris
aut facti infamia, etiam ſi ibi confiteatur, vt ex hoc deponi poſſit.
27 Sententia lata ſuper actione criminis ciuiliter intentata an infamet.
28 Confeſſio per clericum facta coram iudice ſeculari, an quo ad omnem
effectum ſit nulla, vt fidem non faciat, ſi clericus poſtea ducatur coram
iudice eccleſiaſtico.

1 At ſi clerici. ¶ † Caſus. Clericum conuictum,
vel confeſſum de crimine coram iu-
dice ſeculari, ex eo non punit epiſcopus. h. d. princip. vſque
2 ad verſ. de adulterijs. ſecundum Ioan. Andream. ¶ † No-
ta duplicem modum probandi: per confeſſionem, vel conuictionem: vt
quia teſtibus vel alijs inſtrumentis detegitur: de quo de reſtitu. ſpolia.
3 cum ad ſedem. ¶ † Nota ſecundo ꝙ confeſſione facta coram iudice ſe-
culari clericus non poteſt coram eccleſiaſtico iudice condemnari: ⁊ ma-
gis late cōfeſſio, vel probatio facta coram iudice incompetenti non pre-
iudicat, ſi cauſa poſtea agatur coram competenti. Et pondera: quia lite
ra dicit ꝙ aliquatenus non ſunt condemnandi: ſic vniuerſaliter. Per
quod videtur ꝙ hec confeſſio nullatenus preiudicet, ⁊ ex ea damnari
4 non poſſit, nec directe, nec indirecte. ¶ † Nota tertio ꝙ confeſſio, ⁊ ſen-
tentia procedunt a pari, vt vbi ⁊ quando preiudicat ſententia, ibi preiu-
dicat confeſſio. Sic dicimus in actibus probatorijs concernentibus me-
rita, vt eius vires menſurentur ad limites preiudicij ſententie: vt vbi ſen
tentia non preiudicaret: acta ibi non preiudicent. vide bonum textum
de fide inſtrumen. inter dilectos. verſi. porro. Ex his ſumitur regula do-
cto. in l. ij. iudi. ſol. ⁊ in l. is apud. C. de eden. ⁊ quod no. de teſtib. cauſam.
5 lo picolo. per Inn. Item † no. in verſi. vero. ꝙ clericis cōmuniter compe-
tens iudex eſt epiſcopus: quia totius dioceſis ordinarius eſt. de offic. or
6 dina. cum epiſcopus. lib. vi. † Item nota differentiam eſſe inter conui-
ctum ⁊ confeſſum: ille dicitur proprie conuictus, contra quem eſt crimen
probatum. Confeſſus autem dicitur, qui proprio ore crimen confitetur.
Et eſt hic arg. ꝙ confeſſio ſcienter non eſt probatio. Uide Cynum in. l.
actor. C. de probatio. ⁊ Ioannem andream de electio. bone. ⁊ de proba. in
7 rubrica. † Item nota confeſſionem coram competenti iudice, vel pro-
bationem non preiudicare, niſi ſit facta in iure, ad eſt in iudicio. Oportet
ergo quod iudex ſedeat, licet non requirat aliam telam iudicij: vt de
8 electio. dudum. ¶ † Nota ꝙ quedam ſunt delicta ſuſpenſione digna,

9 quedam depoſitione digna †. Et nota quid eſt depoſitio: quia eſt ab al-
10 tari perpetua remotio: † ſuſpenſio autem non perpetuo remouet, ſed
ad tempus ſuſpendit, ſecundum Innoc. qui dicit ꝙ perpetua ſuſpenſio
habet remotionis effectum: de quo de coha. cle. & mu. ſicut. Et nota ap-
pellatione ſuſpenſionis in dubio comprehendi ſuſpenſionem ab officio.
11 ¶ † Oppo. primo ꝙ abſq; dubio aliquo non damnetur clericus ab ec-
cleſiaſtico iudice ex confeſſione facta coram incompetenti, vt patet: quia
nihil factum eſt coram cõpetenti, neq; aliquid probatum. Cui ergo du-
bium eum non condemnandum, cum fides ſit iudici facienda. Sol. In-
tellige ꝙ ſecularis remiſerat clericum ad eccleſiaſticum cum actis, & con-
feſſione facta coram ſe, vt ex illis damnaretur, ſicut fieri ſolet. Et dicit Io-
annes Andr. ꝙ Padue fit remiſſio cum tubis. De hac autem remiſſio
ne an illis actis arcetur iudex ad fidem adhibendam, vide Innoc. qui
dicit ꝙ non arctatur ad credendum. ſ. de offi. ordina. c. primo. etiam ſi re
miſſio fiat a competenti: & ponit ibi in verbo, ad preiudicandum. & in au-
then. de eccle. titu. §. ſi vero crimen. & no. per Bar. ff. de cuſtodia reo. l. di-
12 uus. † An autem iudex ſecularis arctetur ad ſtandum actis iudicis ec-
cleſiaſtici, adhuc not. ibi. ſcilicet in. d. c. i. per Archidia. xi. q. i. ſi quis ſacer
dotum. & c. de perſona. xxiij. q. i. adminiſtratores. vide & de here. cum ſe-
13 cundum. ad fi. lib. vi. de hoc etiam de obliga. ad ratiocin. c. i. ¶ † Quero
ad declarationem litere que ſint crimina depoſitione, ſuſpenſione, aut de
gradatione digna. Dic, digna ſuſpenſione ſunt omnia, ex quibus quis
de facto eſt infamatus. ij. q. uij. preſbyter ſi. & c. ſi mala fama. de pur. cano.
c. ſecundo. & c. inter. Debet tamen crimen eſſe tale, ex quo populus ſcan
dalizetur: quia non omnino leue: vt dicto. c. ij. & not. Ioan. in. d. c. ſi mala
fama. alias procedit qđ ibi not. glo. & gloſ. de purg. cano. inter. Hoc tenet
Ioan. Andre. etiam in epiſcopo poſt Archid. de accu. c. ij. in gloſſa ma-
gna, ver. querit. ſaluo caſu dilapidationis, in quo ſtatim ſuſpenditur. de
offic. delega. venerabili. iij. q. ij. quia ea. & caſu ſimonie. de ſimonia. accuſa-
tum. & c. licet Heli. Digna autem depoſitione que ſint, tangit gl. lxxxi. di
ſtinc. Maximianus. tex. de cle. pug. in duel. c. i. lxxxi. diſtinct. c. i. xxx. q. i.
non debet. Dic, omne delictum cum incorrigibilitate. ſ. eo. cum non ab
homine. & omne delictum cauſans irregularitatem, que enumerant do-
cto. ſ. de renuntia. niſi. §. propter conſcientiam. ſuper gl. magna. Ad hoc
de accu. inquiſitionis. de cle. excom. miniſt. illud. &c. latores. & quaſi per
totum. & dicto. §. propter conſcientiam. Item ſi delictum eſt publicum, &
ſcandaloſum. tex. & gloſ. Ioã. xxx. q. i. non debet. Item ſi delictum eſt diu
continuatum. lxxxi. diſt. preſbyter. in gl. i. in. d. c. i. de cle. percuſſo. ſi habet
ſecum qualitatem enormitatis. de cleri. pug. in duello. c. i. de penis. qđ in
dubijs. glo. de cle. percuſ. c. i. ſi habet in ſe infamiam iuris: vt dicit gl. hic,
in glo. ij. ad fi. Item de rigore omne delictum & crimen mortale. lxxxi. di-
ſtinct. ſi quis diaconus. Et dicit Goffredus in ſumma de cohabi. cleri. &
mulierum. nõ autem de equitate, & miſericordia iuris, niſi habeat ſecum
aliquam de qualitatibus predictis. Quod autem dicatur enorme arbi-
trio iudicantis relinquo. Ad hoc quod not. de ſen. excom. cum illorum.
ex numeratis in. c. preſbyter, aut diaconus. & in. c. ſequenti. lxxxi. diſtinc.
& ſ. c. cum non ab homine. In quibus periurium, furtum, adulterium,
homicidium, computantur inter enormia. Quod eſt verum quo ad de-
poſitionis penam, ſed quo ad facilitatem diſpenſandi adulterium nõ di-
citur enorme, vt hic ſequitur. Per hoc patet an ſimplex fornicatio ſit de
poſitione digna. Text. videtur ꝙ ſic. lxxxi. diſtinct. preſbyter. In contra-
rium. tex. lxxxi. diſtinct. preſbyter. Vide Ioan. lxxxi. diſtinct. Maximia-
nus. ij. q. vij. lator. Goffre. de coha. cleri. vt clericorum. & in Summa, eod.
titu. Dic, ſi fornicatio eſt notoria, vel ſcandaloſa, vel diu continuata, eſt
digna depoſitione. de exceſ. prela. quam ſit. & p iam dicta. & ſ. de teſtib. ex
parte Ade. lxxxi. diſt. preſbyter. & c. ſi quis amodo. & c. ſi quis epiſco-
pus. ſi non habet alias qualitates, ſi eſt cum moniali. Idem. xxvij. q. i. ſi
quis epiſcopus. Idem ſi cum virgine. Idem ſi cum nupta. lxxxi. diſt. ſi
quis clericus. Ioan. ij. q̄. vij. lator. Idem ſi cum conſanguinea, vt ibi not.
Idem ſi cum filia ſpirituali, vel illa, quam ad penitentiam recepit. xxx. q.
i. non debet. Idem ſi cum ſoluta non virgine, ſi eam duxit vxorem. Io-
an. xxxiiij. diſtinct. fraternitatis. lxxxi. diſtin. ſi quis amodo. l. diſtinct. ſi
quis diaconus. qui cle. vel vouen. c. ij. ſi non duxit vxorem, ſed ſimpliciter
cognouit, & eſt in ſacris. Idez quia ibi eſt annexum adulterium ſpiritua
le. de frigi. fraternitatis. Et hoc tenet Paulus de Leaza in. d. c. Maxi-
mianus. de offi. ordi. c. i. & de hoc tex. optimus de eta. & qualitate. a mul
tis. ſi non eſt in ſacris, licet de rigore deponendus eſſet. lxxxij. diſt. preſby
ter. non deponitur de equitate: vt ibi. Per hoc patet, prelatum poſſe ex
notabili negligentia deponi: quia graue eſt in eo delictum. lxxxi. diſt. di-
ctum. cum gloſſ. Quam gloſſ. intellige cum limitatione precedentium, li-
cet dicat omne delictum habens dolum annexum fore depoſitione di-
14 gnum: quaſi talia grauia ſint: vt not. in. l. ij. ff. de nox. ¶ † Que autem
ſint delicta degradatione digna. duo tex. dicere videntur ꝙ omne graue
delictum. de accuſa. qualiter, & quando. de verb. ſignifica. nouimus. de pe
nis. tue. Et hoc tenet Archidiaco. lxxxi. diſt. Romanus. Dic ꝙ omne
crimen cum incorrigibilitate eſt de gradatione dignum. ſ. c. cum non ab
homine. alias regulariter non eſt degradatione dignum. Fallit in caſibus.
Primus in hereſi. de here. ad abolendam. & capit. excommunicamus. &
eo. titul. c. i. lib. vi. ſed non rite excipit: quia hereticus nõ degradatur, ni-
ſi ſit incorrigibilis vere, vel preſumptiue: vt patet eodem titul. vergentis.
Secundus eſt in falſario literarum apoſtolice ſedis. de falſa ad falſario-
rum. quos caſus ponit glo. ſ. c. cum nõ ab homine. & d. c. ad abolendam.
& d. c. nouimus. & xi. q. i. ſacerdotum. vbi gl. addit alium, ſcilicet in conſpi-
ratione contra epiſcopum, & cõtumelia. Sed doct. in. c. cum non ab ho-
mine. illum reſtringunt ad incorrigibilem. Et hec opi. benignior eſt. &
idem gl. de verb. ſignifica. nouimus. Tertius caſus in ſortilegio. xxvi. q.
vij. admoneãt. Et de homicida eſt dubium: & tenet ꝙ non incidat in pe-
nam degradationis. de homici. c. ij. vbi per Hoſtien. licet gl. aliter ſenſe-
rit. qui cle. vel vo. c. ij. in gl. fin. & eſt caſus. ſ. c. cum non ab homine. ¶ Ad
tex. preallieg. reſpondeo, qđ ibi degradatio ſumitur pro depoſitione ver
bali: vt ibi not. & ſi aliquis caſus, vel inquãtum iura reperiantur pro gra
nibus imponere penam degradationis, vel intelliguntur de verbali de-
poſitione, vel loquuntur de incorrigibili. De varijs autem alijs penis
delictorum, & etiam de pena degradationis, vide gl. plenam de offi. ordi.
ad exprimendam. in gl. ij. & de varijs ſpeciebus ſuſpenſionum, gl. in clem.
15 cupientes. de penis. ¶ † Nunc venio ad gloſ. huius partis, & oppo. i.
ꝙ ex confeſſione coram iudice laico clericus tractus coram eccleſiaſtico
damnetur: nam poſſibile eſt infamari ex tali confirmatione, vt cuius
purgatio indicetur, in qua ſi deficiat, condemnabitur. de ſenten. excom.
cum deſideres. cum ſimil. Sol. Ex viribus confeſſionis immediate non
damnabitur, vt hic: ſed ſi ex confeſſione ſurgat infamia facti, que oritur
a facto plus, quam a iuris effectu: tunc bene poteſt procedi ad purgatio
nis indictionem, vt in contrario: in qua ſi deficiet, habetur pro conuicto
iuris interpretatione. Hic gl. dicit plura. Primo ꝙ infamia facti habet
effectum indictionis purgationis. Et põdera, quia hic dicit etiam quan
do hec infamia trahit originem ab actu geſto in oculis laicorum. Dicit
Hoſtien. ꝙ non indiſtincte debet iudex eccleſiaſticus propter infamiam
laicorum procedere cõtra clericos: quia ſunt oppido clericis infeſti: nec
procedere ad inquiſitionem, nec ad purgationem. ij. q. vij. laici. Quod
dic vt no. ſ. de purga. cano. cum in iuuentute. §. i. ſecundum Hoſtien. Se
cundo habetur hic vnus effectus infamie facti: de alio in gl. ſequen. &
de alijs dicam. ſ. de probationi. licet cauſam. de accuſa. omnipotens. & de
teſti. teſtimonium. Tertio ꝙ in his que ſunt puri facti, & a facto ſurgũt:
non attenditur loci, aut iudicis competentia, nec etiam agendi modus:
vt dicit gloſ de ordi. cogni. capit. ij. Item ꝙ conuictus per purgationem
non eſt vere, ſed interpretatiue conuictus. Quod eſt notandum propter
ſtatuta, que exigunt aliquem conuictum: quia nõ extenderentur ad tali-
ter conuictos: arg. l. iij. §. hec verba. ff. de nego. geſt. Item tales ficte & in-
terpretate confeſſiones non extenduntur ad alias perſonas, vel res, ad
quas vere confeſſiones extenderentur. ff. de iure fiſci. l. ij. §. i. & l. eius, qui
delatorem. & Bar. in. l. cum filius. ff. de verb. oblig. Vltimo principaliter
dicit gl. ꝙ ex confeſſione coram iudice ſeculari quamuis directe non dam
netur clericus, ſi tamen ex ea ſurgat infamia facti, niſi aliter eam purget
coram iudice competenti, poterit ex illa indirecte damnari. Antequã exa-
16 minem hanc gl. prius expediam ſequentem. ¶ † Opp. ꝙ conuictus in
iudicio ſeculari damnetur. ij. q. i. multi. vbi dicit litera quemq; non pro-
hiberi a communione, niſi ſit conuictus in iudicio eccleſiaſtico, vel ſecu-
lari. Gl. remittit ad ibi not. Gloſ. i. dicit ꝙ ibi loquitur de cõuicto coram
iudice ſeculari: ſumẽdo ſeculari pro rebus tẽporalibus, coram iudice ta
men eccleſiaſtico: & ſic iudicium eccleſiaſticũ poteſt dici temporale, quan
do agitur de temporali, & nõ ſpirituali. Vel ſecundo loquitur ibi de lai-
co cõuicto, qui poteſt ex cõfeſſione coraz laico ſeculari prohiberi a com-
munione coram iudice eccleſiaſtico. Et ſic nota quod acta facta coram
iudice ſeculari faciunt fidem cõtra laicum, ſi de eodem agatur coram ec-
cleſiaſtico: & illis actis fides eſt ſeruanda, etiam mutato iudice inter di-
uerſas perſonas. de quo de offi. ordi. c. i. Pone ꝙ forte ſecularis reperit
laicũ ex probationibus eſſe in manifeſto peccato, in quo perſeuerat, po-
terit pars habere recurſum ad eccleſiam, monendo vt deſiſtat a peccato,
& de peccato fiat fides coram eccleſiaſtico: & ſic per eccleſiaſticum compel
leretur excommunicationis ſententia, vt purget peccatum: qđ puto in
ſubſidium, ſi forte non poteſt compelli a ſeculari, ꝙ vna iuriſdictio per
aliam eſt iuuanda. xxiij. q. v. adminiſtratores. xcvi. diſtin. cum ad verum.
x. diſtinct. quoniam. de offi. ordi. c. i. Nam & ſic ſit fides iudici ſeculari per
iudicem eccleſiaſticum. xi. q. i. ſtatuimus. Vel forte eſt aliquod delictum
mixtum, in quo eccleſia comminatur excõmunicationem inſiſtenti, ſi con
uincatur coram iudice ſeculari, poteſt laicus excommunicari ab eccleſia
ſtico. Vel tertio ſoluit ibi gl. ꝙ quo ad finem penitentie cõuictus coram
iudice ſeculari, ſiue ſit clericus, ſiue laicus, poteſt cõpelli ad penitentiam
ex geſtis coram ſeculari: quinimo quomodocunq; conſtet, etiam per vi-
am exceptionis compelletur ad penitẽtiam: nam in hoc etiam iudicium
hereticorum certificat eccleſiam. xxiij. q. i. quiſquis. vbi de hoc in auſ. de
ſanctiſ. epiſc. ſi vero crimen. Et hoc confirmat ibi gl. quia in correctione
peccati, & vt videtur, ſufficit tenuis ſcientia. de ſponſali. preterea. xxv. que
ſtione. v. hoc videtur. Imo ſufficit vnus teſtis quo ad ſententiam me-
dicinalem. de conſe. diſt. iij. cum itaq; de conſanguinitate & affi ſuper eo.
17 ¶ † Nota hoc dictũ ꝙ pro purgatione cuiuſlibet peccati manifeſti po-
teſt adiri eccleſia, vt compellat quem a peccato: & qđ in talibus proba-
tiones adepte, ſeu recepte coram eccleſiaſtico iudice faciunt fidem, & poteſt
ipſum

ipſum compellere ad penitētiam. Item ꝙ in cauſa hereſis probationes
recepte coram iudice ſeculari faciunt fidem coram eccleſiaſtice, vt ex illis
poſſit procedere ad penitentiam indicendam heretico. tex. tamen in de-
cto. §. ſi vero crimen. hoc relinquit in arbitrio iudicantis, an talibus pro
bationibus fidem adhibeat: ⁊ hoc tenet Bart. ff. de cuſt. reo. l. diuus.
18 ❡ † Nota etiam ꝙ inquantum agitur in foro penitentiali ad iniungendum pe-
nitentie, exiguntur leuiores probationes, ꝙ in contentioſo, vt ſtatim di-
19 cetur. ❡ † Vel quarto ſoluit ibi gl. ꝙ non damnatur directo, ſed indire-
cto, ſi ſurrexit infamia facti ex probatione, vel conuictione coram iudi-
20 ce ſeculari. † Sed de hoc in prima gl. hic vt inducatur purgatio, nec con
tradicunt teſtes prioribus: quia compurgatores iurant de credulitate, ⁊
illi de veritate: quia tunc nulla contrarietas, cum ⁊ verum poſſum crede
re falſum. xxij. q. ij. per totum. Et ex hoc habes limitationē ad regulam
que dicit, ſuper directo contrarijs articulis non audiri teſtes publicatis
atteſtationibus: quia id verum, quando deponunt ambo de veritate: ſe-
cus ſi aliqui de veritate, ⁊ aliqui de credulitate. Item ꝙ quādoꝗ teſtes
de credulitate preferuntur atteſtantibus de veritate, quando nō ſunt co-
ram iudice cōpetenti recepti. vel quando non veniunt ad detrahendum
teſtimonio, ſed infamie ex teſtimonio orte: ⁊ hoc caſu etiam recipiuntur
atteſtationibus publicatis, quia non veniunt ad reprobandum primos
teſtes, qui nec etiam probant plene, ad probandum directo contra arti-
culum teſtes admittuntur. Et ſic limita clemen. j. de teſti. qđ notat. Quin
to ponit Archi. ꝙ loquatur in recōuentio coram iudice ſeculari: de quo
in gloſ. ſeq. Vel ſexto ſecundum Archi. ibi, primam communione poteſt
conuictus coram iudice ſeculari, vel eccleſiaſtico. id eſt, conuictus in cri-
mine eccleſiaſtico, vt vſurarum, ⁊ ſimilium: non ſeculari, coram iudice ta
21 men cōpetenti. ❡ † Oppo. qđ ſententia preiudicat, ⁊ confeſſio facta co-
ram iudice ſeculari: vt. xj. q. j. ſi nolit, ⁊ c. placuit. Gloſ. ſoluit ꝙ hic inuiti
tracti fuerunt: ibi volentes. Joan. Andr. recitat hic Fran. dicere, qđ ſiue
volentes, ſiue inuiti tracti ſint quo ad vim confeſſionis, vt ex ea immedia
te damnentur, nō eſt vis: quia vtrobiꝗ confeſſio non preiudicat: ſed quo
ad hoc vt in pena ſeu penitentia puniantur, vt conuicti ex pena illarum
22 virium: bene diſtinguitur an inuitus, an voluntarie tractus ſit. ❡ † Op
po. cum gl. in verſi. ſed ſi clericus, ꝙ aliquo caſu conueniatur clericus co-
ram ſeculari, ⁊ valeant geſta. iij. q. viij. cumis in agendo. de mut. pet. c. j. ⁊
ij. gloſſa dicit clericum in cauſa conuentionis non poſſe conuinci, vel va-
lide confiteri, vt hic. In cauſa reconuentionis preiudicat, ſiue agatur ci-
uiliter pure, ſiue de crimine ciuiliter, vbi nō infamat. Aut agitur mere cri
minaliter: ⁊ reconuentio nō procedit, nec preiudicat: tum quia coram ſe
culari non poteſt reconueniri de crimine, tum quia reconuentio in crimi-
nali locum nō habet: quia non in relatione criminum, ſed innocentia re-
us purgatur. ff. de publi. iudi. l. is qui reus. xj. q. j. c. j. ⁊. ij. iij. q. xj. negan
da. Quandoꝗ agitur ciuiliter: ⁊ reconuenitur de crimine, ex quo inſur-
git infamia iuris: ⁊ an in illo procedat reconuentio, quo ad finem in fa-
mie iuris: quandoꝗ an facta reconuentio infamet, ſaltem infamia facti.
Gloſ. ad primum arguit ꝙ infametur: quia non poteſt facere iudex, ⁊c.
ff. de fur. non poteſt. concludit ꝙ ex confeſſione non infamatur, vel ſen-
tentia infamia iuris: nec ex tali ſententia poteſt damnari a ſuo iudice: ꝙ
cum ciuiliter actum ſit: non poteſt dici infamis. Fatetur tamen ꝙ ex tali
confeſſione poteſt grauari eius opinio in facto, ob quam ab officio po-
terit ſuſpēdi: ⁊ allegat iura. ❡ Pro materia iſta lucidanda plura ſunt vi
denda circa gloſſas declarandas. Primo, an procedat reconuentio, vbi
mere agitur ciuiliter. Secundo, quid quando agitur criminaliter. Ter-
tio, quid quādo agitur ciuiliter de crimine, ex quo ſurgit infamia iuris.
Quarto, quid ſi ex eo ſurgat infamia facti. Et quinto eſt videndum, an
quo ad omnem effectum confeſſio facta coram ſeculari ſit nulla, ⁊ fidem
non faciat, ſi quis clericus poſtea ducitur coram eccleſiaſtico. ❡ Ad pri-
mum an in pura ciuili procedat reconuentio coram iudice ſeculari: de cle
rico dic, ſi cauſa eſt ſpiritualis, ſecundum omnes non procedit: quia lai-
cus nec incidenter, nec principaliter cognoſcit de cauſa ſpirituali. de ordi
ne cognitio. tuam. qui filij ſint legi. cauſam. ⁊ c. lator. Joan. iij q. viij. cu-
iuis in agēdo. no. de mu. peti. c. j. Si in cauſa temporali ciuiliter, glo.
Accur. ꝙ non, in authen. ⁊ conſequenter. ſeu in. l. cum Papinianus. C.
de ſent. ⁊ interlo. omn. iudi. Idem Archid. de cle. conu. c. j. lib. vj. But. ⁊
Mar. Sil. in. d. authen. ⁊ conſequenter. Primo, ꝙ regulariter negatiue
traditur, clericum non poſſe trahi, vel litigare coram iudice ſeculari. xj.
q. j. c. j. ⁊. ij, ⁊ hic. Item ſecundo, quia illa iura vniuerſaliter loquuntur,
quod clericus nunquam poſſit trahi, vel nullo modo conueniri. j. eo. qua
liter. de cle. conu. c. j. lib. vj. ibi: nullatenus condemnari. xj. q. j. clericus. ⁊
c. cōtinuat. ⁊ c. quiſquam. ⁊ c. de perſona. xcv. diſt. ſi Imperator. xxiij. q.
iij. inter hec. Item quia nec in cauſa feudali habet ſecularis iuriſdictio-
nem in clericum. xj q. j. in ſumma. Nec obſtat de fo. compe. ex tranſmiſſa.
quia ibi non erat ille prepoſitus clericus, ſed tantum dignitatis ſecula-
23 ris. † Item certi ſunt caſus, in quibus clericus damnatur a ſeculari, in-
ter quos hic non eſt, quando eſt incorrigibilis. j. c. cum non ab homine.
vel ſi contra clericum inuocetur brachium ſeculare. de ſenten. excom. vt
fame. de ſenten. excommu. ſi clericus. lib. vj. ⁊ in caſibus poſitis. xxiij. q. v.
24 princeps. in glo. ij. † Remanet ergo caſus reconuentionis ſub regula.
Probat Mar. Sil. ⁊ But. ꝙ reconuentio prorogat accumulando, non
mutando iuriſdictionem ad diuerſam ſpeciem: quia hoc non eſſet proro

gare, ſed creare de nouo: hoc autem non facit reconuentio. Plus enim
eſt creare de ſeculari ad eccleſiaſticum, quam de ſeculari ad ſeculare iu-
dicium. In habentibus enim ſymbolum de facili eſt tranſitus, ſecus in ha-
bentibus omnimodam diſſimilitudinem, ſecundum Petrum de Bella
perti. clericus expreſſe non prorogat iuriſdictionem laici: vt. j. titu. j. c. ſi
diligenti. ergo nec tacite. Item potiſſima ratione: quia prorogatio ſurgit a
principio voluntario facultatis prorogādi. C. de ſen. ⁊ interlocu. omnium
iudi. l. cum Papinianus. ibi, non dedignetur, ⁊c. id eſt dedignari, ⁊ non
dedignari quid agere, cadit proprie ſuper eo, quod quis agere poteſt, ⁊
non agit. Vbi ergo deficit poteſtas prorogandi, nō cadit prorogatio: quia
nec vere non dedignatio. Pau. idem. ij. q. j. multi. eadem ratione Joan.
de Lig. idem, quia quod nō poteſt ex expreſſa prorogatione: ergo nec ex
tacita: cum taciti ad expreſſum, ⁊c. de procu. qui ad agendum. lib. vj. ⁊ in
cle. nō poteſt. eodem titu. Item nec ex diſpoſitione legis: quia illa nō ha
bet poteſtatem in clericos. de conſe. eccleſie. nec etiam ex voluntate cano
nis: quia generalis voluntas canonis eſt prohibere iudicē ſecularem de
cauſis clericorum cognoſcere, cum hic nō appareat expreſſum. Gl. cōtra
in. c. experientie. xj. q. j. iij. q. j. multi. Inn. j. tit. j. c. ij. ⁊ gl. Joan. Cal. hic, ⁊
Joan. And. de mu. peti. c. j. ⁊ Bart. in auth. ⁊ cōſequenter. ad hoc primo,
quia iura indiſtincte in reconuentionis cauſa iuriſdictionem prorogant:
ergo ⁊ quo ad clericos, cum illos ab illa non excipiat. Et hanc opin. fir-
mat ex cōmuni vſu, ⁊ antiqua conſuetudine: quia minime ſunt immutan
da, ⁊c. ⁊ quia oppoſita opinio ſaperet tyrannidem, ꝙ laicus reconueni-
retur coram eccleſiaſtico, ⁊ nō clericus coram ſeculari. Item quia contra
publicam vtilitatem ſit prorogatio per viam recōuentionis, vt in legato,
ſecundum Bartolum. in. l. ij. §. ſi agant. ff. de iudi. ⁊ quia licet non poſ-
ſit prorogare per viam cōuentionis, poteſt fieri prorogatio a lege eo in-
uito, ſecundum Barto. Ad hoc de ſenten. excom. c. in audientia. ⁊ c. per
pendimus. Ad iura allegata in contrarium, reſpondet negando ꝙ con-
tum non reperiatur. clericos reconueniri coram ſeculari: quia ſatis in ge
nere eſt expreſſum per priuilegia reconuentionis indiſtincte loquentia.
Iura autem que generaliter prohibent clericum trahi coram ſeculari,
non loquuntur in trahente, ſed tracto: ⁊ ſic procedit regula, vt patet ex
modo loquēdi textuum in cauſa cōuentionis. Ad rationem Mar. ſi. di-
cat ꝙ hic non ſit mutatio, ſed accumulatio, quia per hoc non eximitur
ab illo primo iudice, niſi in illa ſpecie: huic non ſufficienter reſpondetur:
quia imo ſit mutatio, ſaltem in ſpecie, quia reconuenitur, cum mutet iudi
cem diuerſe iuriſdictionis. Reſpōdet ſecūdo, ꝙ ratio eſt falſa: quia con-
cluderet laicum coram eccleſiaſtico nō poſſe cōueniri. Sed non bene di-
cit: quia non mutatur habitus iuriſdictionis, cum origine ſint laici, ⁊ re
maneant habitu de iuriſdictione eccleſiaſtica: vt nota. j. c. j. per Inn. j. de
foro competen. c. licet. ⁊ not. j. c. qualiter. qui filij ſint legitimi. cauſam. ⁊ c.
per venerabilem. Et recōuentio laici prorogat ſolum exercitium, habitu
ſuppoſito, ⁊ de maiori poteſtate ad leuiorem: quod nō eſt ecōuerſo: quia
de laico in clericum mutatur habitus, ⁊ de minori ad maius. Ad ratio-
nem Petri dicit ꝙ expreſſa voluntas facit laicum iudicem rei in cauſa
conuentionis, ita ⁊ faciet in cauſa reconuentionis: vt quod poteſt actio,
poſſit reconuentio: ⁊ clarius procederet, ſi poſſet clericus eligere alterum
iudicem, quam ſecularem, vel ſi illum poſſet recuſare. Non bene conclu-
dit reſponſio ꝙ actor neceſſario agit coram ſeculari cōtra clericum. de fo
ro compe. cum ſit. ideo eius voluntas non facit eum iudicem. Joan. Cal
derinus ſecundo reſpondit ꝙ non procedit: tacite enim quis poteſt, qđ
non expreſſe: ⁊ in prorogationis acta patet, de fo. cōpe. dilecti. nam Bo-
nonienſis iudicis Mutinenſis iuriſdictionem nō prorogat agendo expreſ-
ſe: prorogat tamen tacite ibi cōtrahendo. Item bene ſequitur, Non poſ-
ſum expreſſe, nec tacite: quando ſurgit prorogatio ab homine. Sed qđ
non poſſum expreſſe, aliquando poſſum tacite, lege hoc immediate ope
rante: vt. d. c. dilecti. de alie. iudi. mutandi cau. fac. c. j. iuncto. c. P. ⁊ G. de
off. delegati. Item clericus Bononienſis conueniens Mutinenſem co-
ram Mutinen. ibi reconuenitur, ⁊ tamen expreſſe iuriſdictionem proro-
gare non poſſet. j. tit. j. ſignificaſti. ſecundum Calderinum Opinio prima
de iure mihi placet: ⁊ pro ea caſus ſecundum vnum intellectum. j. e. c. ſi.
Et hanc opi. tenet do. Cardi. Florenti. vt refert hic do. Proſdo. de Co.
hac ratione, quia regula generalis recōuentionis non debet trahi ad cle-
ricos, quibus eſt ſpecialiter prouiſum. l. doli clauſula. ff. de verb. obliga.
Item in cauſa criminali ciuiliter mota nō habet locum recōuentio, vt ſu
pradictum eſt: ergo nec in cauſa mere ciuili: cum iſte cauſe regulariter pa
rificentur: vt. c. tue. j. de pcu. Item ſecundum eum nō ſequitur: Aliquis
contrahendo ſubmittitur iuriſdictioni nō ſui iudicis: ergo ⁊ litigando
debet ſubmitti ſub iudice vetito, ⁊ diuerſe ſpeciei. Nam vbi natura, ⁊ ge-
nus iuriſdictionis repugnat: non ſit accumulatio proprie: vt in. c. tuam.
de ordine iudi. que alias fieret, ſi ſolum qualitas reſiſteret: vt. l. quoties.
C. eo. Et hanc opi. etiam cōfirmat idem do. Proſdo. reprobans opin.
Ang. in. l. ij. §. ſed ſi agant. ff. eo. tit. per rationes, quas hic allegat: quem
vide. Item quia, vt dicam de mu. peti. c. j. fundamentum prorogationis
licet non ſurgat a voluntate: ſurgit a potentia volendi, ⁊ velle debendi, vt
ſic non dedignetur, ⁊c. que ratio ceſſat in non valente. Item quia iudicis
non eſt poſſibilis prorogatio, vbi habet cognitionem diſſimilium cau-
ſarum: vt. l. j. ff. de iuriſ. omnium iudicum. ⁊ no. de foro compe. ſi diligen
ti. ſic non habeat locum, vbi eſt omnimoda diſſimilitudo perſonarum,

Item quia clerici cauſa, attenta perſona, quodammodo eſt ſpiritualis. Item quia hec regula in genere, qd quis recõueniri poſſit coram eodem iudice, non refertur ad ſpeciem aliter prouiſam, maxime priuilegiatam. ff. de verb. obliga. l. poſt clauſulam. ꝛ ſic non ad clericos. ex quo nõ exprimuntur: nec ſequitur, Delinquendo, vel contrahẽdo ſubmittitur iuriſdictioni non ſui iudicis abſq; licentia ſui: ergo ſubmittitur iuriſdictioni iudicio vetiti, vt eſt ſeculario quo ad clericos, ꝛ omnino diuerſe ſpeciei. Unde ſecundum Joannem de Lig. non ſequitur. Hoc expreſſe fieri non poteſt repugnante iuriſdictionis qualitate, id eſt, ſine iudicio licentia: ꝛ tamen poteſt fieri tacite: ergo hoc fieri non poteſt expreſſe, repugnante toto iuriſdictionis genere, ꝛ natura: ergo fieri poteſt tacite. Et eſt ratio: quia vbi non repugnat natura iuriſdictionis, regula reconuentionis prorogat, ꝛ regula forum ſortiri ratione delicti, vel contractus: ſic ꝛ regula incidentie ampliat iuriſdictionem. C. de iudi. l. quoties. l. j. C. de iudi. ordin. ꝛ tamen natura iuriſdictionis repugnante non prorogat. de ordi. cogni. tuam. Et ex hoc tolluntur fundamenta. Alie rationes de facili etiam tolluntur. Ad capitulum, verum. dato q in clerico loqueretur, reſpõſio clara eſt. quia caſus ille vt exorbitans nõ debet trahi ad cõſequentiam. Conſuetudo autem hoc nõ poſſet operari, niſi daretur expreſſus, aut tacitus conſenſus pape, vel tolerantia, ꝛ ex certa ſcientia: quia corruptela foret, ſm Joan. de Lig. ꝛ hoc placet, vt dixi. Nec obſtat in authen. de ſanctiſ. epi. §. reuerentiſſimi. quem tex. dicit Joan. de Lig. Joan. Calde. allegaſſe pro caſu, cum vltimo legiſſet: quia correctus eſt per auf. ſtatuimus. C. de epiſ. ꝛ cle. ꝛ dicit hoc dixiſſe Gubel. in l. ij. ff. de iudic. ſed ille. §. non dicit

25 per quem puniatur: intelligo per competentem. ¶ † Ad ſecundum an non poſſit reconueniri criminaliter, omnes tenent q nõ, per rationes gl. Nunquid autem procedat reconuentio aliquo caſu in criminali: Tene q ſic, niſi detur incompaſſibilitas cauſarum: talis enim impedit reconuentionem. j. eo. c. ſi. ꝛ no. de mu. peti. c. j. Quando autem dicantur criminales cauſe compaſſibiles, vel incompaſſibiles, dic vt not. in l. ſi quis de publi. iud. ff. ꝛ iij. q. xj. neganda. ꝛ C. qui accuſare non poſſunt. neganda.

26 ¶ † Ad tertium, nunquid habeat locum reconuentio de crimine ciuiliter ſaltem, vbi infamat, Hoſtien. concludit in c. j. de mu. peti. q indiſtincte poteſt ciuiliter recõueniri de crimine, ſiue canonicam infligat penam, ſiue pecuniariam: ꝛ dicit q ad requiſitionem iudicis ſecularis eccleſiaſticus illam infliget, ſi fuerit neceſſe. argumen. de foro cõpeten. poſtulaſti. de re iudica. a diuo Pio. §. j. xcvj. diſtinct. cum ad verum. ꝛ hoc vbi crimen eſt ſeculare, ſi ſit canonicum tantum, vel tale: qd corporalem penam infligat, dicit q non procedit recõuentio: quia talia nõ poſſunt examinare: nolo omnino iudicare. in auf. de mand. prin. §. ſi vero canonicum. coll. vj. de ordi. cogni. cura. Sic dicit intelligendum qd nota. hic, ꝛ de arbitr. cum dilectus. vbi ponuntur caſus, in quibus ceſſat reconuentio. Et idem ꝛ fortius, ſi inducat degradationem, eiſdem rationibus: vt not. Hoſti. pꝛ reſcrip. diſpendioſam. lib. vj. Jo. an. cõcludit q nullo modo procedit reconuentio de crimine quomodocunq; agatur. allegat de foro compe. c. ij. ꝛ qd not Inn. eodem titu. cap. verum. ꝛ alleg. de clericis coniugatis. c. viij. lib. vj. vbi idem tenet Archidia. per que cõcludit qd etiam ſi agatur ad penam pecuniariam tantum, nõ poſſit fieri recõuentio coram iudice laico. Et hoc tenet Joan. Andre. Idem cõcludit hic poſt Hug. ꝛ quoſdam alios, q de nullo crimine clerici etiam ciuiliter poſſunt reconueniri: vel etiam incidenter per viam exceptionis cognoſcere poteſt iudex ſecularis cõtra clericum: de quo in. c. verum. de fo. compe. Plus tenẽt q non poſſit fieri recõuentio coram iudice ſeculari de clerico, etiam mere ciuiliter, ſi talis actio, quamq ciuilis, eſt talis nature: q infamet. qd bene not. ſcdm hoc ſuperfluum eſt dubium, quod attingit gl. Nunquid ſi recõuentus coram iudice ſeculari ibi damnetur, infametur infamia iuris, vel ſi ibi confiteatur: Gloſſa arguit qd ſic: q lex nõ poteſt facere, vel iudex quin condemnatum de furto ſequatur infamia. de fur. non poteſt. Concludit ergo q licet infamatus eſt ex tali infamia: nõ deponetur coram eccleſiaſtico: ſi tamen ſit eius opinio grauata ab officio, debet ſuſpendi. ij. q. iiij. presbyter ſi a plebe. ꝛ de ſimo. accuſatum. Item q ad hoc non eſt actum vnde ordinaria pena puniri nõ debet. de ordine cogni. cũ dilectus. Item quia actum eſt ciuiliter, ꝛ ciuilis actio non infamat. Plura dicit gloſſa.

27 † Primo q non eſt infamis de crimine ciuiliter damnatus: ꝛ in hoc doctores reprehendunt canon: q contra l. furti. ff. de his, qui no. infa. l. non poteſt. alleg. in gl. de quo. ij. q. j. multi. Aduerte inquantum dixi condemnatum vt confeſſum de crimine infamari, eſt verum, quando damnatur ex confeſſione, ꝛ ſententia ſecuta propter cõfeſſionem, vel probationem veram. ſecus ſi damnetur ex ficta cõfeſſione propter cõtumaciam: quia nec illa confeſſio, nec ſententia infamat: vt diſputat Jac. de belui. ſub titu. de requi. reis. ꝛ ponit Joan. Andr. in addi. Specu. in tit. de reconuen. §. ſequitur. in prin. in addi. Scdo dicit q ex cõdemnatione criminis in recõuentionis cauſa ſi ſurgat infamia facti, proceditur ad ſuſpenſionem: ꝛ ſic habes vnum effectum infamie facti: quia de delicto infamatus ſtatim poteſt ſuſpendi. quod nota. Ad hoc optime iura, que allegat glo. Ala Tan. ꝛ Phi. tenent q ſola condemnatio abſq; infamia ſufficiat ad ſuſpenſionem, licet non ad depoſitionem, vt dicit gl. Hoſtienſis autem dicit eum ſuſpendi propter hanc infamiam tantũ, ꝛ nõ propter crimen, cum illud probatum non ſit quo ad penam eccleſiaſticam: q quo ad hoc non agebatur. Hanc opi. puto verum, ſi alia nõ ſubeſt ſuſpicio: licet ex ſuſpicione vehementi, que ſurrexiſſet ex alia condemnatione, bene poſſet ſuſpendi: vt ibi, de purga. can. c. ij. Hec omnia dici poſſunt vera, niſi diſpenſetur poſt penitentiam. quam diſpenſationem dicit epiſcopum facere poſſe: quia ꝛ princeps, ꝛ ſenatus reſtituit. ff. de poſtu. l. j. §. de qua. ꝛ eccleſia habet ſenatum. xvj. q. j. eccleſia. ꝛ diſpenſatione habita, cum toleretur ab eccleſia nõ vitatur. de coha. cleri. ꝛ mu. veſtra. ꝛ c. tua. ꝛ c. ſi. Tertio gl. dicit q infamia iuris quis deponitur, ꝛ habes effectum infamie iuris. Ex quo nota, q omne crimen inducens infamiam iuris eſt depoſitione dignum. Quarto dicit damnatum de crimine in cauſa recõuentionis coram ſeculari, nõ infamari, tenendo communem opi. quam tenet Hug. ꝛ alij q clericus non poſſit reconueniri coram iudice ſeculari actione, que infamet: ꝛ qd tenet Archidia. ꝛ Jo. An. qd de nullo crimine clerici poſſunt reconueniri coram iudice ſeculari ciuiliter, vel in modum reconuentionis, vel exceptionis: puta vt repellatur a teſtimonio, nec de his poſſit cognoſcere. de quo notat. j. c. verum. ꝛ c. ij. de mu. peti. Queſtio nõ habet dubium. Hoſtien. autem tenens contrarium dicit hic, ꝛ Vin. q infamabitur: ꝛ imputet ſibi, qui laicum cõuenit. Adducit decre. cure. §. de re iudica. Item exceptio ciuilis eſt, ꝛ infamat arg. de doli except. l. apud. §. aduerſus. Melius autem ſtat cum gl. ꝛ concord. Gratianus. ij. q. j. §. hinc colligitur. ꝛ vj. q. j. infames. Et ex hoc ſolum poteſt queſtio de clerico con

28 demnato ex Aquilia lege, de ſeruo occiſo. † Ultimo ex gl. his habetur confeſſionem factam coram iudice ſeculari a clerico nullum habere iuris effectum, vt immediate ex ea poſſit damnari, quamq; ex ea inſurgat infamia facti, ex qua poteſt indici purgatio, ꝛ ſuſpendi: quia in talibus nõ attenditur competentia iudicis: vt puta ex ſolo facto ſuum effectum producentibus. Aduertendũ tamen pro declaratione gl. ꝛ aliquorum que doc. ſcribunt hic, ꝛ alibi. Quandoq; cõfeſſio fit coram iudice competenti in criminali. ꝛ gl. dicit. j. in verbo, cõfeſ. quam ſic expedio, q habentur pro condemnatis. ꝛ alleg. ſua iura: ꝛ ſic nõ expectatur alia ſentẽtia, quicquid dicatur in ciuili. de quo. ſ. de elect. dudum. el. ij. in criminali ſemper ſententia expectatur. ff. de cuſtodia reo. l. ſi cõfeſſus. ff. de queſt. l. j. §. diuus. ff. de his, qui notantur infamia. l. diuus. §. actus. ¶ Nota Archid. ij. q. j. c. j. qd intellige vt plenius ſcripſi. de coha. cleri. noſtra. in repetitione. Nõ obſtat qd no. Inno. de verb. ſignifi. ex parte. quia loquitur in notorio facti, vel diſpoſitionis. Item nec illud eſt certum: quia in talibus expectatur ſententia, licet non debeat ferri in ſcriptis, vt dixi in repetitione dicti. c. noſtra. ꝛ attentari: tamen poſſet dici q in cõfeſſum, vbi alia nõ expectatur ſententia, q pecuniaria, ſufficit preceptum. Quandoq; confeſſio fit coram iudice incompetenti. gl. dicit q directe non damnatur. Secundo gl. hic in principio diſtinguit inter voluntarie tractum, ꝛ inuoluntarie, que intelligenda eſt vt ibi dixi. Inno. dicit q valet vt cõfeſſio ſaltem extraiudicialis: ꝛ tantum habet effectum q licet ex ea directo non damnetur, compellitur tamen ductus coram competenti iudice in illa perſiſtere: aut compellitur illi dare intellectum, ita q illam excuſet: ꝛ ſi eam nõ excuſauerit, poterit ex illa damnari. Allegat, quia non poteſt venire contra id, quod dilucida voce eſt proteſtatus. C. de non nume. pecu. l. generaliter. ſ. de proba. per tuas. Hoc dictum recitat Paul. ꝛ Archid. ij. q. j. multi. ꝛ fuit dictum originaliter Philip. de exceſ. prela. quam ſit graue. Inn. de appel. interpoſita. in verbo, probaturum. dicit cõfeſſionem extraiudicialem nihil nocere. Idem ſentit de exceſſ. prelato. q ſit graue. Vinc. dicit ex ea infertur tantum preiudicium, ꝛ tanta oritur preſumptio, quodammodo facilius condemnari poteſt. ꝛ alleg. c. de liber. cauſa. l. iubemus. ff. de iureiurando. l. ſi duo patroni. Dic, quandoq; dubitatur an ſaltem valeat vt confeſſio extraiudicialis, cuius virtus plus patet in ciuili, quam in criminali. vidi conſultum, ꝛ repetendo determinatur q hec confeſſio ſaltem valet vt extraiudicialis: quia extraiudicialis calorem competentie iudicis non exigit: ꝛ cum ſeparabile ſit vitium, patientia iudicis non ſubicit confeſſionem: vt in regula, vtile. de regulis iuris. lib. vj. Item quia confeſſio ex abrupto coram incõpetenti non precedente confeſſione, licet non ſic animo litigandi, vel actum iudicialem exercendi. Hinc eſt q illam non ſequitur ſententia, ſed preceptum. gloſſ. de electio. dudum. in verbo, ſi vero. ij. q. j. in ſumma. de verb. ſignifica. ex parte. ibi gl. Item gloſſ. ꝛ dictum Butrig. in l. nõ ſolum. §. neceſſitate. de bo. que lib. vbi in hoc vt acta extraiudicialia nõ exigitur conſenſus. Ad hoc. l. ſi reus paratus. de procu. iuncto dicto Guil. ibi. Ad hoc gl. de fo. compe. ſignificaſti. vbi confeſſio, ꝛ ſententia habet coram incompetenti iudice robur pacti extraiudicialis. Puto q nec vt iudicialis valeat, nec vt extraiudicialis, q facta eſt iudicio vetito. ſ. titulo. j. c. ſi diligenti. ergo iniuſta quo ad omnem effectum. C. de legi. l. non dubium. ad hoc. C. de libe. cauſa. l. interrogatam. ad hoc tex. de arbi. dilecti. ad hoc tex. hic, qui dicit, nullatenus condemnetur. ad hoc de offi. deleg. cum ſuper. ꝛ de reſcrip. qd in dubijs. Non obſtat qd confeſſio ex abrupto dicatur extraiudicialis: quia nego, imo habet aliquem calorem a iudice: hinc eſt q promptã habet executionem, quam non habet actus extraiudicialis. l. j. de cõfeſſis. l. proinde. ad legẽ Aquil. Hinc eſt q leges ſic exigunt confeſſionem factam in iure. Non obſtat dictum Butrigari. l. non ſolum. quia confeſſio ex abrupto eſt iudicialis, licet iudicium voluntarium dicatur, in quo nõ exigitur partis cõſenſus. Hinc eſt q confeſſio etiam coram alio iudice, nõ tamen in forma iudicij, non valet, nec operatur effectum: vt. l. iubemus. ꝛ ibi not. gl. C. de libe. cauſa. Non obſtat q actus confeſſionis vt extraiudicialis eſt ſeparabilis ab

acta

ab actu iudicij: quia priout ſit coram iudice, vt intendit, eſt inſepara-
bilis, licet, vt poſſit, eſt ſeparabilis: et ſic ex quo ſit in forma vetita, ſi
non valet quod ago, ⁊c. vt o. c. cum ſuper. ⁊ o. c. quod in dubijs. de iu-
re pa. cle. j. de electi. qualiter. cum ſimil. Sed dato quod valeret vt ex
tra iudicialis, eſt dubium an talis confeſſio extraiudicialis preiudi-
cet in crimine. Innocen. quod ſic, vt cogatur in ea perſiſtere, vel eam
excuſare. Ja. de Are. in l. quoniam. dicit quod preiudicat, ſi fiat cum
cauſa, vt quia confitetur ſe feciſſe certum delictum, ⁊ de certa perſona.
Sed ſi eſſet indiſcreta, non preiudicaret, ⁊ dummodo fiat preſente,
cuius intereſt, vt ſic habeat requiſita ad confeſſiones in ciuili, ponit
hoc in l. quoniam. ff. de his, qui not. infa. dic, ſi queritur an confeſſio
extraiudicialis, ſi ſumitur vt delictum, et probetur, noceat in iudicio
Dic quod ſic: vt j. de exceſ. prela ꝙ ſit. Si an noceat vt declaratoria,
vel probatoria delicti: dic, ſi preſente, cuius intereſt, probat, ⁊ acceptā
te: tunc facit ſolum indicium: vt in l. capite quinto. ff. de adulte. ⁊ no.
in l. quomodo. §. ſi. ff. de edi. edic. quod latius examino in materia no
torij, vbi declaro effectum huius extraiudicialis. De quo dic vt in c.
veſtra. dixi de coha. cleri. ⁊ mu. An autem ex ea poſſet damnari, dic
vt dicam j. quando eſt facta coram incompetenti. Quandoqꝫ ſit co-
ram incompetenti, ⁊ dubitatur an aliquis ſurgit effectus ex confeſ-
ſione immediate, ex quo poſſet ſaltim indirecte damnari, indiſtincte,
quicquid dicant doct. ⁊ Innoc. puto quod ſi confeſſio ſit talis, ex
qua ſurgat infamia, ſaltim facti, ex confeſſione non damnabitur dire
cto, ſed propter iſtam infamiam indicetur purgatio, in qua, ſi deficiat
indirecte damnabitur: vt dicit glo. j. ⁊ no. gloſſ. ij. q. i. multi. Similiter
ſi ex ea ſurgat ingens ſuſpicio, poterit indici purgatio: vt no. ī. de of-
fic. ordi. ex parte. vi cuius indicetur purgatio. ad hoc de coha. cle. ⁊
mu. tua. In qua ſi deficiet, habetur pro condemnato: ⁊ ſic poteſt eam
recuſare ſe purgando: ⁊ ſic illi dabit alium intellectum, non damnabi
tur. Idem ſi ſurgat ingens preſumptio, vt dixit hic An. Surgit etiā
ex ea indicium: vt no. glo. in l. capite quinto. ff. de adulte. ⁊ d. l. quero.
§. ſi. vi cuius poſſet poni ad torturam, ⁊ compelletur aliter eam excu-
ſare, vel in illa perſeuerare, alias damnabitur. Et ſic dꝫ intelligi glo.
Inno. in d. c. per inquiſitionem. lꝫ communiter damnetur, operabitur
etiam quo ad coadiuuandas probationes: quia facilius conuince-
tur, vt hic dicit An. Latius hoc proſequor in c. veſtra. vbi teneo qđ
aliquando inducit indicium, aliquando ſuſpicionem, aliquando ple
nam probationē, ⁊ aliquando poteſt inducere notorietatē. dic vt ibi.

1 ¶ Diſpenſat epiſcopus in adulterijs, ⁊ minoribus.
2 Adulterium quare non ſit grauius delictum alijs, ⁊ inter minora de
licta quandoqꝫ computatur, ⁊ ſuper eo diſpenſat epiſcopus, etiam ſi
per clericum committatur. nu. 16.
3 Diſpenſatio non debet dari, niſi penitentia peracta.
4 Non propter omne delictum clericus iudici ſeculari deſtinat̄.
5 Depoſitus quare non ſit omni tempore iudici ſeculari tradendus, niſi
ſi ſit incorrigibilis. nu. 19.
6 Diſpenſare an poſſit epiſcopus clericum delinquentem abſqꝫ capitu
li conſenſu. nu. 10.
7 Depoſitus non eſt ſub poteſtate ſeculari ante, ꝙ tradatur, qñ depo-
nitur in abſentia iudicis ſecularis, vel ſub his verbis, Degradamus
te. nu. 9.
8 Diſpenſare non poteſt epiſcopus clericum depoſitum, licet poſſit ante
ꝙ deponatur.
9 Degradatus ſub his verbis, Degradamus te, et exuimus omni pri
uilegio clericali, etiam iudice ſeculari abſente, traditus eſſe videtur
iudici ſeculari.
11 Diſpenſare an poſſit epiſcopus confirmatus tantum, ⁊ nondum cō-
ſecratus.
12 Diſpenſare pōt ep̄s reum inuito accuſatore, ſed non cum accuſatore,
non probauit reo inuito, vbi penitentiam non egit.
13 Diſpenſatio vt legitime dicatur conceſſa, requiritur quod penitentia
ſit peracta ex parte perſone diſpenſationem petentis.
14 Diſpenſatus an quilibet videatur habilitatus ad oēs dignitates.
15 Diſpenſatione an egeat quodlibet delictum.
17 Diſpenſare quando ep̄s poſſit in delictis grauioribus adulterio.
18 Puniri quis poteſt duplici, ⁊ iterata pena ratione vnius delicti.

1 **De adulterijs.** ¶ † In adulterijs, ⁊ minoribꝰ diſpē-
ſat ep̄s poſt peractam penitentiā: de-
2 poſitum aūt nō tradit curie ſeculari. h. d. ¶ † Nota primo qđ adulte
rium inter minora delicta computatur: intelligendo qđ dictio, alijs,
ſtet implicatiue. intelligendo qđ non implicet, non ſequitur ex tex. vt
concludat inter minora adulterium computari. ¶ Nota ſcđo regulā
qđ in adulterio, ⁊ minoribus diſpenſat ep̄s cum ſuſpenſo, ſuſpenden
3 do, aut deponendo. † Et nota requiſitum in eo, cum quo diſpenſatur,
quod penitentiam egerit de crimine, ſuper quo diſpenſat: ⁊ ſic cum
4 impenitente, ⁊ in peccato perſeuerante, non pōt diſpenſari. ¶ † Nota
tertio qđ non omne crimen depoſitione dignum, eſt degradatione di
5 gnū, ⁊ traditione iudici ſeculari, niſi aliud intercedat. ¶ † Nota quar
to duplicem cauſam, ꝓpter quam nō omnis depoſitus traditur curie
ſeculari. Prima, quia depoſitione, ex qua ſufficienter eſt punitus, quis
ex ſuo officio functus, ⁊ vltimam cenſetur protuliſſe criminis ſenten
tiam. ad hoc ff. ad Turp. l. i. in ſi. Secunda, qđ non debet quis ſuffici-
ter ſemel de delicto punitus vlterius puniri, ne de facto eiuſdem ho-
6 minis ſepius queratur, maxime ab eodem iudice. ¶ † Nota argu-
pro ⁊ contra, qđ ep̄s non pōt diſpenſare, vbi ei permittitur diſpenſa-
tio abſqꝫ capituli conſenſu. ptꝫ ibi: ep̄s cum clericis intelligendo qđ
verbum, cum clericis, notet cauſam agentem. Sed intelligēdo vt ver
bum, cū clericis, notet cauſam patiētē i. perſonas, ad quas dirigit̄ diſ
7 penſatio, probat cōtrarium qđ ſolus ep̄s poſſit diſpēſare. ¶ † Nota
depoſitū non eſſe ſub poteſtate ſeculari ante ꝙ tradatur. ¶ Opp. pri
mo qđ male ſtet aduerſatiua, vero, cuius nō eſt precedētibus aduer
ſari: qđ hic nō eſt, cū diuerſe dictū procedat, nō aduerſe. Sol. Dicit
Hoſt. qđ ī. loquitur de clericis accuſatis, hic de ſponte cōfeſſis, ⁊ nō
accuſatis. Vel ſcđo hꝫ ep̄s clericum amicū, cum quo vult diſpenſare,
⁊ eum non punire. Queritur an poſſit aliquē habere eum exoſum, ita
quod non ſolum nō vult diſpenſare, ſed eum vult punire, queritur an
poſſit, ⁊ etiā ſi velit eū magis grauiter punire, ſcꝫ euꝫ tradere curie ſe-
8 culari an poſſit. ¶ † Opp. qđ non diſpenſet cum committente delictū
depoſitione dignū. ij. q. vi. ideo. de cle. excōm. mi. clerici. Sol. Diſpen
ſat ante depoſitionem, vt hic: poſt depoſitionē non, vt ibi. Cum ſuſpē
ſo aūt ante ⁊ poſt diſpenſat, vt puto, ex quo nō apparet prohibitum.
9 ¶ † Venio ad tertiū contrariū. oppo. depoſitum ſtatim eſſe ſub po-
teſtate iudicis ſecularis. de ver. ſig. nouimus. de penis. degradatio. li.
vi. Quidam intelligūt hoc de depoſito, id eſt degradato, vt intelligit
Pe. ⁊ Abbas. quo caſu lꝫ ſtatim nō ſit tradendus curie ſeculari: ta
men aliquādo eſt relinquēdus, licet nō ſemper, vt hic. Unde per hoc
dicit Pe. degradatū non ſtatim eſſe de foro ſeculari ante, quam tra-
datur. Et ex hoc dicit eū gaudere priuilegio clericali. l. xxxi. di. dictū
de quo. j. debere. ad abolendā. Hāc opi. tenet Spec. in ti. de cōpe. iud.
adi. §. j. ver. in quibuſdā. ⁊ male, vt ſequitur. Dicit Jo. An. hoc falſū.
olleg. de penis. c. ij. in ſi. lib. vi. ⁊ remittit ibi ad no. in vltima gloſ. Un
hanc decret. intelligit de verbo tenus depoſito, non de actualiter de-
gradato, qui ſtatim eſt de ſeculari foro, ſm Jo. An. Puto aduertē
dā degradationis formā, ſi dicit, Degradamus te: ⁊ nihil aliud ꝓfe-
rat, abſente iudice ſeculari, poſſet ꝓcedere opi. Pe. ⁊ Abb. nec tūc de
gradatus, licet ſit degradatꝰ, eſt adhuc de foro ſeculari. Si dicit hoc
preſente iudice, traditus cenſet̄: vt in c. nouimus. Sed ſi dicat: Degra
damus, ⁊ exuimus te omni priuilegio clericali: tunc traditus cenſet̄:
vt dicto cap. degradatio. in fin. ¶ Venio ad declarandam materiam
huius. §. ⁊ Primo, videbimus aliqua ex parte diſpenſationis. Se-
cundo, aliqua ex parte perſone diſpenſantis. Tertio, aliqua ex
parte diſpenſate perſone. Quarto aliqua ex parte materie, ſuper
qua diſpenſatur. Quinto, miſtim aliqua ex parte, miſtim reſpectu
10 perſone ⁊ materie ſimul. ¶ † Ad primum quero an epiſcopus poſſit
diſpenſare abſqꝫ conſenſu capituli. Videtur quod non: quia nihil a-
git ſine conſenſu capituli. de his, que ſi. a prela. per totum. Jo. l. di. ex
penitentibus. Probat hoc tex. hic intelligendo vt verbum, cum cleri
ci, notet cauſam agētem. Ad hoc, de ſta. mo. qđ Dei. ſuper glo. l. xxxi.
di. ſi quis. Jo. i. qđ. v. c. ſi. vide glo. que examinat, de elec. ex eo quod.
lib. vi. in verbo, epi. Cōis concluſio qđ diſpenſare poſſit per hanc, ⁊ il-
lam decre. intelligendo verbum, cū clericis, vt notet cauſam patientē.
de or. ab epi. c. i. ⁊ ij. de cle. coniu. ſane. Et hoc, quia ius diſpenſandi cōpe
tit de iure ſpeciali ep̄o, in quo non hꝫ cōitatem capitm̄. de fo. cōpe. Ve
rum. de elec. cū in cūctis. ad ſi. no. ne ſe. va. c. i. Hanc opi. ſequit̄ Spec.
in ti. de leg. §. antepe. in prin. dato qđ teneas qđ non poſſit, conſuetu
do hoc pōt operari, vt abſqꝫ conſenſu capli diſpenſet. de cōſue. c. ij. li.
vi. de his, que ſi. a prela. ea noſcitur. de quo per Archi. de ſi. preſby.
11 c. i. lib. vi. ¶ † Secundo ex parte diſpenſantis perſone, an ep̄s confir
matus tantum, nōdum conſecratus diſpenſet: tꝫ hic Fran. qđ diſpen
ſare poteſt in penā, quā imponere poteſt: ī illā, ꝙ īponere nō pōt, tenet
ꝙ diſpēſare nō poterit. alle. de ſen. ex. cū illorū. Ad h̄ facit, quia diſpēſa
tionis actus eſt iuriſdictionis. de voto. ex multiplici. qui ſi. ſint legi.
per venerabilem. verſi. inſuper. De quibus aūt cognoſcat electus cō
firmatus tantū, vide de elec. tranſmiſſam. ⁊ c. qđ ſicut. Et nota qđ mē
ſuratur poteſtas diſpenſandi a poteſtate penam imponendi: vide de
penis. lꝫ. de conſti. c. ij. per Innoc. ⁊ de his, qui no. infa. l. quid ergo. §.
pena grauior. ⁊ l. ⁊ ſi ſeuerior. ex qui. cau. in fa. Hic nota quod in mate
ria iuriſdictionali appellatione ep̄i cōprehenditur electus confirma-
tus, vt hic, ⁊ per hoc non obſtat decre. ꝙ ꝙ appellatione ſimplici in
materia proportionabili conſecrato, vel indifferenti, omnino compre
hendatur ſolus cōſecratus: vt no. de reli. do. c. j. ⁊ de tranſla. prela. in-
12 ter corporalia. ¶ † Tertio an inuito accuſatore diſpenſet cū reo. dic
quod ſic: quia poteſtas diſpenſandi in ep̄o libera eſt. Et hoc tꝫ Jo. de
Deo Pe. ⁊ Abb. Quod dicit verū, etiā ſi iam accuſator ꝓbauit, dū
tamē accuſatus egerit penitētiā. Ad hoc, quia habet hic a iure: ⁊ nemi-
ni beneficium, ⁊c. de regu. iur. indulti in lib. vj. Hec facit minus tā, ⁊c. de
elec. cū eccleſia. ad hoc. l. di. ſi quis presbyter. de quo in Spec. de abol.
§. j. ver. ſed cum. ī. Hoc tene, licet Hoſt. contra, de cle. ex. mi. clerici. ⁊

primā tenet Archi. l. diſt. ſi quis prepoſtera. hoc enim tāgit de preiu
dicium publicum: ſecus ſi ageretur de preiudicio priuato, vt ſecū co
electi: quia nō poſſet ad illum preiudicium diſpenſare: vt not. Joan.
An. poſt Inno. de elec. dudum. el. i. ſuper glo. talis electio. Nec dicas,
diſpenſationē nō validare electionem nullam, etiā vbi non agitur de
preiudicio coelecti, per regulam. nō firmatur. q: electio nulla propter
effectū diſpenſationum recipit quandā ſuſpēſionē: τ habet quid vali
ditatis reſpectu facultatis: vt no. Inno. de renun. niſi cum pridē. §.
propter conſcientiam. Per hoc dicit Jo. de lig. qđ ſi ſit diſpenſatum
cum aliquo pendente impetratione, quia obtinuit vt priuaretur, τ be
neficia ſua alteri certo conferantur, qđ non valeret diſpēſatio ad pre
iudicium eius, qui impetrauerat, cui queſitum erat ius, ſaltem ad rē
per not. in. d. c. dudum. τ alleg. l. diſt. vt conſtitueret. τ c. domino ſan
cto. An aūt poſſit diſpenſare cum accuſatore, qui non probauit: dic
quod non, ſi nō egit penitētiā. de quo in Spec. ti. ij. §. nūc de epōrum.
ver. ſed nunquid cum accuſatore. Et tꝫ hic Jo. An. qđ diſpēſare non
poteſt: quia punitur ex preſumptione calūnie. Nunquid acta penitē
tia epiſcopus diſpenſare debeat. Hic Pe. τ Abb. dicunt quod ſic.
vnde exponunt, poteſt, id eſt debet. l. di. domino ſancto. Nam quan
doqꝫ eſt debita diſpenſatio. i. q. vij. exigant. Vide Jo. xxij. q. i. nolu
te. xx. q. ij. interfectores. τ c. de inceſt. Dic, non acta penitentia nō co
gitur diſpenſare: acta autem penitentia, τ generaliter ſubſiſtente cau
ſa diſpenſandi, cogitur diſpenſare: non datur tamen actio pro obti
nenda diſpenſatione, ſed iudicis officium imploratur. l. di. ſi quis. τ c.
domino ſancto. τ c. miror. Quo implorato, ſi non diſpenſat, peccat: τ
dicitur iniuriam facere non diſpenſando, ſicut dicitur in poſtulando.
de poſtul. prela. bone. τ c. ſi. l. i. §. permittitur. de aquis quoti. τ eſti. Itē
dicit gl. quod agi poterit coram ſuperiori. de iure patro. c. nullus. Et
hoc dicit in. c. exigunt. τ ſic no. ibi glo. τ c. conſideranda licet non de
tur actio de quo per Joan. And. de elec. licet canon. τ c. cū ex eo. libr.
vi. in Nouella. Si autem ſine cauſa petatur. nō eſt debita Et hoc eſt,
quod dicit Archi. de elec. licet canō. libr. vi. d. c. cum conſtitueretur.
quod diſpenſatio quandoque eſt tantum permiſſa, τ hoc eſt gratia.
quandoque eſt debita, τ eſt ius, cum ſit executio iuſtitie. ff. de aqua
quo. τ eſti. l. i. circa ſi. τ vide per Innoc. de renun. niſi. §. propter con
13 ſciētiam. ¶ † Venio ad tertium, quid exigatur ex parte perſone diſ
penſate. Dic quod egerit penitentiam, vel partem penitentie. de tē
po. ordi. ex tenore. cum ſtante in peccato diſpenſare non poteſt epꝰ:
quod puto ex debito iuſtitie. Si tamen fieret illa diſpenſatio, teneret.
14 ¶ † Quero an diſpenſatus ſimpliciter ex hoc ſit habilitatus ad
epiſcopatum. Dicit hic Pe. τ Abb. qđ non. ad hec de elec. innotuit.
τ ſic notarij. fornicatores, τ aliꝫ quātūcūqꝫ egerint penitētiā, nunquā
poterunt ab alio, quā a papa, promoueri ad epātum. qđ ſatis eſt graue,
ſecundū Abb. Hoc confirmat communis regula doc. quod in promonē
do ad epiſcopatum, dato defectu, cum illo ſolus papa diſpēſet. Not.
de poſtu. prela. c. gratum. τ c. ſi. Hinc eſt quod poſtulidi ad epātum,
a ſolo papa poſtulantur. Ad hoc Joā. lvi. diſtin. Cenomanenſem. de
electio. Quarta eſt opi. Vin. quod epꝰ diſpenſare poteſt, vbi nō inue
nitur. de elec. cū dilecti. innotuit. τ c. dudū. in Spec. ti. ij. §. nūc de epi
ſcoporum. verſi. ſed nunquid legatus. τ vide glo. τ doc. de elec. ſcriptū.
in verbo, preſumptionē. Puto qđ ſi ante promotionem cum eis in
delicto fuerit diſpenſatum quo ad ſolam penam depoſitionis impo
nendam, hic non poterit promoueri, ſed ſimpliciter quo ad promo
tiones futuras, ex quo ex toto deleta eſt macula, iam acta penitentia
poterūt ad epiſcopatum promoueri: quia ante ſimpliciter habilita
ta perſona diſpenſatio non operatur in promotionem. Remanente
autem macula ſecus: vt in diſpenſato ſuper defectu natalium, non le
gitimato: vt no. in iuribus in cōtrarium allegatis. τ facit quod no. de
ſi. preſby. c. i. lib. vi. ad hoc quod no. Inno. de tem. ordi. c. ſin. Si autem
agitur de diſpenſatione cum vitio ſubſiſtente ſecundū tempus pro
motionis, τ ſic qđ habuit inficere promotionem, eſt ſecus: quia tunc
infecta electione propter defectum indignitatis, porrigitur effectus
diſpenſationis, τ promotionis actu: ad quam ſolus papa diſpenſat:
diſpenſatum autem ad beneficia: an poſſit aſſumere epiſcopatum: τ
quid de diſpenſato ad dignitates, vide docto. de elec. innotuit. et de
elec. ſcriptum. τ vide plene de conceſ. preben. conſtitutus. in verbo, an
epiſcopatus. An autem diſpenſet cum depoſito. Dic qđ non. ij. q. vi.
ideo. τ dict. ā. Ratio, quia non deponitur quis, niſi ex delicto graui,
et manifeſto, τ ſic cauſante irregularitatē. Solus ergo papa diſpen
ſat. l. diſtin. in ſumma. ¶ Ad primum principale ex parte diſpenſa
tionis, an cenſeatur ſtricti iuris, an lati, diſpenſatum eſt cum delin
quente ex delicto, an habilitetur ſolum quo ad habita beneficia, an
etiam quo ad habēda. Petrus, τ Abbas hic dicunt, ſimpliciter diſ
penſationem referri ad acquiſita, τ ad acquirenda, vel in futurum
acquiſita poſt diſpenſationem, et ad ordines etiam acquirendos:
quia diſpenſatio eſt beneficium, et ſic late interpretandum. de dona.
cum dilectus. de conſti. prin. l. ſi. de verbo. ſigni. cum olim. que intelli
git ipſe Abb. quo ad iura, que diſpenſans conferre poteſt. Et ſic non
obſtat de conſan. et affi. c. quod dilectio. et facit quod not. de priuile.
quia circa. ¶ In contrium eſt, quia diſpenſatio eſt ſtricti iuris: vt. d.
c. ꝙ dilectio. Item quia larga quantumcunque diſpoſitio reſtringi
tur ad ſubſiſtentia ſecundum tempus diſpoſitionis l. ita. ff. de au. et
argen. lega. Oportet videre primo an diſpēſationes aliquo reſpectu
ſint ſtricti iuris, τ an aliquo lati iuris. qđ nō ſint lati, ſed ſtricti, facit
dictum. c. qđ dilectio. de ele. nihil. et quod ibi no. de elec. dudum. verſi.
inſuper. de ſi. preſby. c. i. lib. vi. de preben. non poteſt. el. i. Dic ad que
ſitum qđ diſpenſatio hec refertur ad futura: quia ex toto delet vitiū
in diſpenſato. Unde ſimpliciter habilitata perſona eſt pro preſenti et
futuro ex toto habilis, ne diuerſo iure cenſeatur. vt qui fil. ſint legi.
per venerabilem. §. i. Ad hoc optime qđ no. Innocē. de tranſla. pre
la. licet. vbi dicit qđ diſpenſatio ex toto delet vitium delicti, ſicut pa
ctum. ff. de pac. ſi tibi decem. §. i. Et hoc eſt qđ dicit Lau. ij. q. vij. cle
ricus aduerſum. qđ diſpenſatum ſimpliciter. diſpenſatus cenſetur quo
ad omnia. Alleg. C. de nup. imperialis. ij. q iij. §. ſi autē. Secus ſi diſ
poſitio principaliter refertur ad res, vel ex toto non deletur vitium
in diſpenſato, vt diſpenſatio ſuper illegitimatione. Nunquid autem
diſpenſatio intelligatur extēſiue, vel reſtrictiue: dic, quedam eſt diſ
penſatio, que ſumitur pro legitimatione: τ in hac dic vt not. qui fil.
ſint legi. per venerabilem. in diſpoſitione que ſtat propter, ſi attendi
tur ex parte diſpenſantis, quatenus ei preiudicatur tantum, late in
terpretatur: quia hoc reſpectu eſt beneficium. de cōſue. cum dilectus.
gloſſ. de ſi. preſby. literas. Ex parte materie, ſuper qua diſpenſatur, ſi
eſt diſpenſatio iuris debita, hec licet late non interpretetur: non eſt
tamen nimium reſtringenda: quia ius eſt, non gratia, vt dictum eſt.
Idem ſi ſit gratia, quia proprio motu conceſſa: vt dicit Archi. vbi
pleniſſime diſputat. i. q. vij. §. niſi rigor. Alle. de preben. ſi motu pro
prio. lib. vi. τ not. doc. de elec. cum in cunctis. in verbo, liberam. verſi
cu. quid ſi diſpenſatum. maxime quando eſt fundata ſuper publica
vtilitate: vt no. Vin. τ Ala. in. d. c. qđ dilectio. Si ſit gratioſa, τ con
tra ius, τ non proprio motu: τ eſt ſtricti iuris: vt. d. c. qđ dilectio. gloſ.
τ doc. de ſi. preſby. litera. de offi. ordi. ordinari lib. vi in verbo, diſpen
ſarent. glo. τ text. de preben. non poteſt. lib. vi Inno. de conſangui. et
affi. qđ dilectio. de priuile. dudum. Idem credunt eod. titu. acceden
tibus. in glo. i. de conceſ. preben. dilectus. τ in. d. c. literas. Hoc verū,
non tamen in tantum reſtringenda, quod nihil gratie conferat: ſuf
ficit tantum quod aliquid, quantumcunqꝫ modicum, operetur: vt. d.
c. literas. Archi. de ſi. preſby. c. i. lib. vi. Et hoc quo ad principaliter
ſubiecta diſpenſationi. Extenditur tamen diſpenſatio ad cōſecutiua,
quādo omnino ſunt neceſſaria, τ principalibus cōnexa gloſſ. de pre
ben. c. quia in tantum. Jo. vij. q. prima. ſi quis in clero. gloſ. de reſcri
ptis. ſtatutum. §. cū autem in glo. dignitate. Si conſecutiua non ſunt
omnino neceſſaria, aut connexa, non extēditur ad hoc diſpenſatio.
Unde diſpenſatus ad ordinem, non eſt diſpenſatus ad beneficium:
et no. in. d. cap. literas. τ no. de ſi. preſby. capi. primo. lib. vi. in Nouel
la in verbo, iuſta de cauſa. vbi diſpenſatus vt non obſtante etate poſ
ſit conſequi, τ tenere curatum: diſpenſatus videtur, vt ſi non faciat ſe
intra annum promoueri, per hoc non videtur priuatus: per decreta
lem, licet canon. et diſpenſatus vt non obſtante etate, τ quod non ſit
in ſacerdotio, poterit conſequi nedum beneficium, ſed τ fructus, qui
applicantur collegio, vel capitulo, quandiu beneficium obtinens cu
ratum ſe faciat ad ordinem promoueri: quia per hoc ſolum videtur
facta diſpenſatio, ſi ſit adiecta clauſula, Prouiſo quod interim ani
marum cura. Et ex hoc dicit Joā. And. de ele. non reſi. tue. quod diſ
penſatus vt poſſit conſequi beneficium, τ tenere, non obſtante abſen
tia, per hoc non poterit recipere fructum: quia diſpenſatio illa non ſic
directo reſpicit perceptionem fructuum, ſicut iſta: vt not. Joan. An.
de elec. cum eo. li. vi. De materia vide glo. ſi. de elec. nihil Lau. ij. q. vij.
aduerſus Archid. vij. qđ. i. ſi qui. xij. di. nos qui conſuetudinem. per
Ray. in Summa, de ſi. preſby. §. item penu. verſicu. quid ſi. per Ho
ſtien. in Summa, eodem titu. §. quis poſſit. verſicu. quid ſi. per Ro
naldum in tractatu filiorum. verſiculo, filij presbyterorum. § itē cum.
15 et. ſi. ſequē. Frede. ſuo conſi. clxiij. ¶ † Quero an quodlibet delictum
egeat diſpenſatione. Jo. dicit quod ſi delictum eſt publicum: eget. ſi
occultum, non. de quo de temp. ordin. ad aures. τ c. ex tenore. τ c. ſi.
Dic, ſi agitur de diſpenſatione reſpectu pene ab homine imponende,
ſi delictum eſt occultum omnino, id eſt, nō probabile, non eget diſpē
ſatione: quia eccleſia nō iudicat de occultis. Si delictum eſt occultū,
16 id eſt, non notorium probabile, tunc eget diſpenſatione. ¶ † Venio
ad vltimum circa diſpenſationem iuſtum videre aliqua, que concer
nāt materiam, τ perſonam diſpenſantem. τ hoc tangitur in gloſſ. in
verbo, adulterūn. τ vt procedam ordine glo. ſupponitur adulterium
de lenonibus, contra id. xxxij. q. vij. quid in omnibus adulterio gra
uius. Dicit glo. quod nō implicat adulterium ſemper grauius alijs,
ſed raritatem denotat. quaſi dicat raro contingere delictum adulterij
non fore grauius alijs, id eſt, rara ſunt delicta que iſtud excedant.
Uel eſt grauius, id eſt, communius. Et fuit dictum in deteſtandum
criminis: quia multa ſunt delicta grauiora illo, pute inceſtus, xxxij.
qđ. vij. adulterij malum. glo. in. d. c. quid in omnibus. plura enumerat
grauiora. Sacrilegium. xvij. q. iiij. ſicut. Fractio voti. xxvij. qđ. i. Nu
ptiarum. τ generaliter vbicūqꝫ maior pena imponitur. xxiiij. qđ. i. non
afferamus

aſſeramus. Dic cum gl. ꝛ doc. adulteriū quantum ad criminis cō
munitatem, ꝛ frequentationē, maius eſt alijs: quantum ad quan
titatē pene eſt ita graue, ſicut omnia alia, quia pro iſtis ꝛ pro alijs
imponit pena mortis. Leuit. xx. Deuterono. xxij. ꝛ ſic nil grauius
quo ad penam fuit hec ſo. Lau. vt recitat Archi. in cōtrario quan
tum ad delicti extenſionem, hoc eſt de grauioribus: quia nō ſolū
delinquit in ſe, ſed in plures tale delictum committēs: duorū em̄
anime polluūtur, ſecūdum Phi. An autem cum inceſtu diſpēſet
epiſcopus? Jo. An. dicit ꝙ ſic: de quo remittit. xxvij. q. ij. virgines.
In adulterio autem, ꝛ inceſtuoſo ſimul diſpenſare nō poteſt. ff. de
adul. l. vim paſſam. §. preſcriptiōe. ſecundum Joā. Andr. facit hoc
cōtra Bar. in l. ij. ff. de ver. obli. qui dicit habentē poteſtatem diſ
pēſandi cum adultero ꝛ inceſtuoſo, poſſe diſpēſare cum inceſtuo
ſo ꝛ adultero ſimul, per. l. ſi ita. ff. de li. et poſth. Nam hec facultas
diſpenſandi in quantum ius relaxat: et quia iure ſingulari cōcedi
17 tur, ſtricti iuris eſt. de hoc, ꝺ reſcri. ſuſceptum. lib. vj. ¶ † Oppon.
qꝺ diſpenſet epiſcopus in grauioribus adulterio: vt in here. l. di.
preſbyteros. Cum ſacrilegio. l. di. ſi quis preſbyter. In capitalib⁹ oc
cultis. l. di. de his. In ſimonia quandoꝗ in beneficio, quādoꝗ in
ordine. i. q. v. c. vlt. de elec. ſi alicuius. Cum ſchiſmatico. l. di. vt cōſti
tueretur. Glo. tangit tres opi. Prima, vt in criminibus diſpenſet
epiſcopus ſolū, vbi a iure reperitur permiſſum: et ſic ab adulterio, ꝛ
infra diſpēſet: q2 reperiꝭ in illis tantū permiſſum. Ad hoc alleg. ex
preſſum de temp. or. dilectus. vbi regulariter epiſcopo diſpēſatio
pmittitur demum, vbi reperitur a iure conceſſa. Unde cōcludat gl.
regulariter epiſcopo prohibitam diſpenſationem, niſi quatenus ei
reperitur a iure cōceſſa. Secunda eſt opi. qꝺ in criminibus epiſco
pus diſpēſet, niſi inquantū reperitur a iure prohibitum: quaſi hoc
edictum ſit prohibitorium caſuum, et permiſſoriū regule. Alle. ff.
ex qui. cau. ma. l. necnon. §. j. de ſentē. excom. nuper. ꝛ c. ſe. Hec opi.
fuit Hu. vt no. l. di. ſi quis preſbiꝭ. ꝛ Jo. l. diſt. miror. ꝛ. j. q. vij. §. niſi. ꝛ
Lau. ꝛ Uin. ꝛ Tan. hic. Tertia eſt opi. que tāgitur in verſic. imo.
vt diſtinguatur inter canones penitentiales: ꝛ in iſtis diſpēſat epi
ſcopus, niſi inueniatur prohibitum, ꝛ canones penales, ſi pena de
poſitionis eſt in talibus, non diſpēſat, niſi vbi inuenitur ſpecifice
permiſſum. Si pena eſt alia, ꝗ depoſitionis, diſpēſat vbi non repe
ritur phibitum, ſecundum gl. Primā opi. qꝺ nō diſpēſet, niſi ī ca
ſibus cōceſſis, tenuit Phi. Ad hoc, q2 epiſcopi cuſtodes canonū
dicuntur. de conſti. c. j. xxiij. q. ij. cum quibus. Alle. c. canonum. ꝛ q2
ab omnibus ſernādi ſunt. xv. di. decre. xxix. diſt. nulli. xxv. diſt. nulli
fas. de conſti. c. j. ergo illos relaxare non licet, niſi cū permiſſum eſt.
xxv. q. ij. amputabo. Nec ob. decret. nuper. j. all. pro opi. cōtraria: q2
loquitur in ſentētia excōicatiōis abſoluendo, que facili⁹ permittiꝭ,
ſecūdum Fran. ꝗ diſpenſatio: quia nolunt iura qꝺ quis in excom
municatione decedat. de app. qua fronte. de ſen. excom. cū illorum.
per quam patet, ſecundum eum, qꝺ maius eſt diſpēſatio, ꝗ abſolu
tio. Facit qꝺ no. de elec. cupientes. §. ceterum. lib. vj. in glo. ꝛ ergo.
Quarta eſt opinio Uin. ꝙ ep̄s diſpenſare pōt, vbi non inuenitur
a iure prohibitum, ꝛ reperitur aliquādo diſpenſatum. ſi enim no
uum inopinatū cōtingeret: conſuleret ſuperior: ꝛ in illis intelligiꝭ
phibitum, ſcd̄m eum. Quinta opi. quod contra canones nō indu
centes irregularitatem ep̄s diſpenſat, vbi non reperitur phibitū
de tempo. ordi. dilectus. de renun. poſt tranſlationem. cōtra cano
nes inducentes irregularitatē ex defectu, ꝛ bigamia, ep̄s nō diſpē
ſat. de big. ſuper eo. ꝛ c. nuper. Si pueniat ex delicto alieno. diſpē
ſat ep̄s etiā in maiorib⁹ adulterio. j. q. j. c. j. in fi. Si pueniat ex deli
cto proprio, diſpēſat ep̄s in adulterio, ꝛ minorib⁹: in maiorib⁹ nō.
Ratio, quia facilius diſpenſat in canonibus inducētibus irregu
laritatem ex delicto, ꝗ ex defectu: q2 poſt penitētiam ceſſat conſti
tutiōis cauſa: qꝺ non eſt in alijs. facit qꝺ no. xxvj. di. deinde. Pri
mum tollitur ſm Hoſt. de eta. ꝛ quali. preterea. ꝛ c. indecorum. Eſt
enim phibitum ne patienti defectum ordinis, vel etatis beneficiū
conferatur cum cura: ꝛ ſi hoc fiat, nulla irregularitas inducitur: ꝛ tm̄
per ep̄m etiā diſpēſatur: vt ibi no. Dic tamē hodie vt eo. ti. c. vni.
lib. vj. Contra ſcd̄m eſt, qꝺ cū mutilato diſpēſat ep̄s. de eta. ꝛ qual.
tuam. ꝛ tamen eſt ibi irregularitas pueniēs ex defectu. l. di. qui in
aliquo. Cōtra tertiū, quia illegitimus ex alieno delicto irregularis
eſt, ꝛ tamen nō diſpenſat ep̄s. qꝺ dic vt de ſup. negl. prela. c. j. lib. vj.
Contra quartum eſt, qꝺ quiꝗ cōceditur maiorib⁹ adulterio, ꝛ quū
ꝗ minoribus phibetur, ideo Hoſti. dicit qꝺ ep̄s diſpēſat in adul
terio, ꝛ in minorib⁹, vbi nō phibetur expreſſe: in maiorib⁹ nō, ni
ſi vbi expreſſe cōcediꭍ. Et dicit Jo. An. qꝺ ꝭ habuit a Tan. ꝺ cle.
coniug. ſane. ij. per quam decreta. arguit ꝙ diſpēſat cum periuro.
De materia hui⁹ gl. plene in ſpe. ti. §. nūc de ep̄o. v. in his igiꭍ ca
ſib⁹. ꝛ ver. ſe. Inquātū aūt gl. dicit ep̄m poſſe diſpēſare cū ſchiſma
tico, dicit Jo. qꝺ hoc dictū fuit Jo. qꝺ etiā repetit ꝺ ſchiſma. c. ij. ī
fi. vl. gl. ſed c. allegatum. hoc nō probat. lꝫ ſinus dicat qꝺ ꝑpter gra
ues diſſenſionum ſciſſuras, vbi multorū ſtrages iacet, detrahēdū
eſt ſeueritati Jo. de Lig. tenet opi. Hoſt. quā dicit reduci ad opi.
que dicit qꝺ ep̄s nō diſpēſet, niſi in caſibus a iure expreſſis: q2 ep̄s
eſt cuſtos canonū. ꝛc. de conſti. c. j. Itē quia diſpēſandi poteſtas
eſt odioſa, cū ordinetur in fine cōtra ius: ꝛ ſic a fine regulatur. de
ſpon. c. oratio. Itē quia diſpēſare, eſt iura tollere: quod ſolius eſt
principis. xxij. di. inferior: ꝛ amen eo qꝺ ius ſimpliciter permittit
diſpenſationē inferiori permittere videtur. de ſent. excō. nuper.
nā vbi ius exprimit diſpēſare poſſe, ius ſeruatur ſi diſpēſetur: er
go ipſe ep̄s canonū cuſtos diſpēſare pōt: quia ſic iura cōſeruat,
ſcd̄m Jo. de lig. ꝛ hoc tꝫ Archi. cuius vt plurimū ſunt rationes.
de elec. lꝫ canon. lib. vi. cōcludē totū. In materia penitentiali diſ
pēſatio eſt permiſſa, niſi appareat phibita: q2 arbitrarie ſunt pe
nitentie. per iura alle in gl. ꝛ ꝺ in preſbytero, niſi appareant re
ſeruata. Caſus aūt reſeruati habent de pen. c. ij. li. vi. ꝑ Hoſt. in
Sūma, de peni. §. ij. Si circa canones penitētiales vel inhabili
tates, ſi appareat a iure diſpēſatio ep̄is phibita, ſeruatur. Et
caſus phibiti numeranꭍ in Spe de lega. §. nūc de ep̄orū. verſic.
prohibeꭍ aūt ep̄s. Si nō apparet phibita, ſed pmiſſa, idē. Ca
ſus aūt. in quibꝫ pmittiꭍ diſpēſatio, vide per Inn. de tēp. ordi.
dilectus. Si autem apparet ſpecifice pmiſſa, nec phibita ep̄o, ſi
prohibitio eſt cōcilij, nō diſpēſat ep̄s. glo. de elect cū dilecti. ꝛ in
cle. j. de electio. de quo de fi. pſby. c. ſi. eo. ti. de elec. cū monaſteriū
de Pelicia. Si vero eſt cōcilij, ꝛ eſt late ſentētie nō diſpēſat in
ferior ep̄o. ſm Archi. xv. di. c. ſicut ſancti excepta excōicatione.
de ſentē. excō. nuper. Si eſt alia cōſtitutio: tūc diſpēſatio eſt per
miſſa ſimpliciter, lꝫ nō ſit ep̄o permiſſa ſpecifice, pōt ep̄s diſpen
ſare: vt no. de tēp. ordi. dilectus. ꝛ de penis. in quibuſdā. ꝛ Joā.
An. de ſup. neg. pla. c. j. lib. vj ſuper gl. pe. poſt Hoſt. ꝛ hoc limi
tat verū, niſi canones leges imponāt ipſi epiſcopis. Un̄ regula
predicta reſtringiꭍ ad canones reſtringētes ſubiectos. Sed vbi
imponunt legē ipſis ep̄is, nō diſpenſat. niſi reperiaꭍ cōceſſum.
alleg. dictū. c. dilectus. de tēpo. ordi. Idē Archi. xxvij. q. j. virgi
nē. Jo. an. in prima cōſti. ſup gl. ſi. Si diſpenſatio eſt prohibita,
vel nō appareret a iure permiſſa, q2 ius phibet, nec excipit, niſi
diſpenſeꭍ: tūc ep̄i nō diſpenſant: q2 ſeruare habent canones, ꝛ ſo
lius principis eſt illos relaxare, ex quo nō eſt aperta via. In ma
teria aūt delictorū in adulterio, ꝛ leuioribus, diſpenſat: q2 per
miſſum, niſi vbi apparet phibitū. In ſuperioribus aūt nō, niſi
vbi apparet pmiſſum. Lau. tamē, vt recitat hic Cal. tꝫ ꝙ diſpē
ſet ep̄s in adulterio, ꝛ grauioribus. vbi diſpenſatio poniꭍ ſim
pliciter cōceſſa. Un̄ dic. ibi in adulterio, ꝛ minoribus pōt ep̄s
diſpēſare, ꝛ ſi non inuenit diſpenſationē in iure: in maiorib⁹ ve
ro nō inducat diſpenſationē. ſed inducta vtaꭍ, niſi ꝑpter prero
gatiuā aliquid faceret. de elect. innotuit. ſm Cal. Et maiora in
telligo omnia delicta cauſantia irregularitatē, ſiue ex delicto, ſi
ue ex defectu. Alīu hoc relinquo arbitrio iudicantis, qui in ma
ioribus informabit arbitriū, cōſiderando adulteriū, ꝛ periuriū,
cū quibus diſpenſat. de cle. coniu. ſane. Uide materiā in Spec ti.
ij. §. nūc de ep̄orū. verſi. in his igiꭍ caſibus. ꝛ verſi. phibetur au
tem epiſcopus. An aūt circa ꝓprias cōſtitutiones phibita ſit
diſpenſatio, Inn. tenuit ꝙ ſic. de tēpo. ord. c. dilectus. qꝺ ſequi
tur Archi. recitando, de elec. lꝫ canon li vi. Contrariū tꝫ Inno.
de ſtatu mo. cū ad monaſteriū. vbi tꝫ qꝺ ſine eā poſſit diſpēſare
cōtra ꝓprias: ꝛ hoc verū, q2 illā tollere poſſet, ſaluo niſi cōſtitutio
trāſiuerit in cōtractū, vel priuilegiū alterius. Et ſic pōt intelli
gi in. d. c. dilectus. vel niſi cōſtitutio eſſet iurata: q2 licet illā tolle
re poſſet, vt no. de his, que fi. a ma. par capi. c. j. cōtra illā tamē
non poſſet diſpēſare. cū ſeipſum nō poſſit abſoluere a iuramēto:
ꝛ ſic pōt intelligi prima pars opi. quā ſequi videtur Hoſtien. in
c. j. ſuper gl. pe. ꝛ de ſup. negl. pla. c. j. lib. vi. Inferior autē prela
tus nō diſpenſat cōtra canones, etiā vbi diſpenſatio eſt permiſ
ſa, niſi vbi ſpecialiter inferiorib⁹ apparet pmiſſum. Hanc regulā
ponit Inno. de eo, qui fur. or. ſuſ. c. ij. quā ponit Archi. de elec.
cū ex eo. li. vi. Et eſt dictū Inno. de poſtu. prela. c. ſi. in Spe. de
lega. §. ſunt quoꝗ. ad ſi. q2 talia, vt grādia, epiſcopis reſeruanꭍ.
Similiter q2 a ſententijs excommunicationis iuris abſoluunt
epiſcopi: inferiores autē nō niſi vbi appareat ſpecifice a iure cō
ceſſum: vt eſt tex. ꝛ gl. de priuile. cle. j. ꝛ tꝫ Fred. ſuo cōſi. xciij. ni
ſi abbas, vel inferior haberet quaſi epiſcopalē iuriſdictionē: vt
18 no. in cle. j. de re. eccleſie nō alie. ¶ † Opp. ꝙ poſſit quis dupli
pena puniri, ſeu terreri. xvij. q. iiij. attēdēdū. ꝛ c. ſi quis. Sol. vbi
vna ſufficienter eſt punitus, alia nō eſt imponenda, vt ibi: alias
ſecus. ad alle. in gl concor, ſecundū Joā. And. de re iudi. cū eter
ni. de penis. felicis. lib. vi. ꝛ vide gl. ibi in gl. placet ergo. ꝛ in cō
19 cil. Uienā. eo. tit. ſi quis ſuadēte. ꝛ. vij. q. j. cū percuſſio ¶ † Op
po. ꝙ debeat tradi curie: vt. j. eodē cū nō ab homine. Sol. De
bet tradi, ſi ſit incorrigibilis poſt depoſitionē. vt ibi nota. alias
vt hic. Qualiter traditur, remittit glo de verbo. ſig. nouimus.
Qualiter degradatur, remittit Joan. de penis. degradatio. lib.
vi. Joan. And. ꝛ vide ad primū dictū glo. vij. q. j. cum percuſſio.
1 ¶ † Feudi cognitio inter vaſallos principaliter ſpectat ad do
minum feudi.

2 Eccleſia poſſeſſiones ſuas poteſt infeudare.
3 Juriſdictio in dominum feudi concluditur, vbi probatur feuda torios tenere poſſeſſiones reſpectu feudi a domino.
4 Juriſdictio vbi reſpectu cauſe tribuit alicui, eo videt exempta a poteſtate iudicis ordinarij, quando imprimitur reſpectu perſone, et non territorij.
5 Juriſdictio vbi inferiori iudici tribuitur reſpectu perſone certe, durat iuriſdictio.
Negligentia quid priuatur iuriſdictione.
6 Judex ordinarius ſi iuriſdictionē exerceat in vaſallos eccleſie inferioris, eius ſententia occaſione feudi lata non tenetur.
7 Judex ordinarius cognoſcit de queſtiōe feudi rōne poſſeſſorij.
8 Feudi queſtio quando poſſit intentari coram iudice ordinario, vel domino ipſius feudi.nu.ſeq.
9 Si dubitetur an iuriſdictio ſpectet ad iudicem eccleſiaſticū, aut ſecularem, an iniungantur ſimul ad cognoſcendum de illa.
10 Feudi iudices qui ſint in cauſa appellationis.
11 Feudatarij an poſſint iuriſdictionem queſtionis feudis prorogare, et ipſum dominum dimittere.
12 Feudatarij, ſeu vaſalli qui dicantur pares ſ.
14 Juriſdictio vbi datur a lege pluribus vt pluribus, non intelligitur ſolide cuilibet data, ſed omnibus.
16 Feudi dominus eſt iudex inter ſuos vaſallos p re feudataria.
17 Feudatarij litigantes pro re feudataria coram iudice ordinario, a preiudicent domino feudi.

1 **Ceterum.** ¶ †Cognitio feudi inter vaſallos principaliter ſpectat ad dn̄m feudi.h.d.Jn p:la
narrat factū. Jn ſecūda prohibet, ibi:nos. Jn tertia moderat,
2 ibi:quādiu. ¶ †Nota qđ eccleſia pōt poſſeſſiōes eccleſie infeu-
3 dare, ſeu prelatus. vide de feu.c.j. ¶ †Nota qđ ad cōcluſionē iu
riſdictionis reſpectu feudi ſufficit pbare feudatores tenere poſ-
ſeſſiones reſpectu feudi a dn̄o: et hoc ſolo concludit iuriſdictio in
dominū feudi, vel iuriſdictiōis exercitū: quia ex hoc cōcluditur
quaſi poſſeſſio cauſe deferentis iuriſdictionē, que ſola ſufficit ad
imprimēdū exercitiū: vt patet ex nota.de reſti.ſpo.in literis. de
cauſa poſ.cū eccleſia.de reſti.ſpo.olim.de iure patro. cōſultatio-
nibus.cū ſimil. Requirit etiā qđ cauſa ſit de natura feudi: et ſic
ſit occaſione feudi: et ſic vbi reſpectu certe pſone cauſe imprimit
iuriſdictio, oportet cām probari de genere cauſarū, que ſubmit-
4 tunt iuriſdictioni de quo.j. ¶ †Nota q vbi reſpectu certe cau-
ſe a lege tribuitur iuriſdictio alicui iudici, eo ipſo videt exempta
a poteſtate iudicis ordinarij, quādo imprimit reſpectu pſone, et
nō territorij. p no.de officio ordi.paſtoralis. et c.cū ab eccleſiarū.
5 et c.quāto. ¶ †Nota qđ vbi tribuitur iuriſdictio inferiori iudi-
ci reſpectu certe perſone, durat iuriſdictio inquātū vigil ſit in ex
ercenda iuſtitia, vel inquātū illā exercere poteſt ſubiectis pare-
re volentibus. Data autē negligentia, vel impotētia iuriſdictio
nem exercēdi, hoc operāte proteruitate ſubiectorū deuoluitur
iuriſdictio ad antiquū ſuperiorē: et ſic aliquādo defectu ſubiecti
priuat dn̄s iuriſdictiōis exercitio, ne iuſtitia periclitet. et not.q
hoc hȝ locū, ſiue ſit feudū eccleſie, ſiue ſit laici. Quod eſt notabi-
le, ſcđm Hoſtien. Notabile eſt in hoc, qđ inferior iuriſdictionē
habens, illā habeat vbi eſt in perſonā eccleſiaſticam. et illam ha
beat excluſo ſuperiore. ¶ Nota qđ vbi iuriſdictio fundat ſuper
vera eſſentia certe qualitatis, nō ſufficit dubitationē eſſe de qua
litatis aſſiſtētia, ſed oportet vere illā qualitatē aſſiſtere, et cōſta-
6 re. de quo dicā.j.c.ſi cleric⁹.j.ri.j.placet.ibi:cōſtat, etc. ¶ †Que
ro an ſi ordinarius iuriſdictionē exerceat in vaſallos inferioris
eccleſie occaſiōe feudi, an teneat ſentē. Hoſtiē. dicit q videt arg.
huius litere ſententiā fore nullā. de quo remittit ad c.iȝ.j. titu.j.
7 Venio ad gl.cū qua cōcludam ſcripta Jnn.hic. ¶ †Oppo. qđ
de queſtiōe feudi nō cognoſcat dominus feudi, ſed ordinari⁹.j.
ti.j.ex parte B.Sol. Dicit gl. ſi q̄ſtio eſt inter vaſallos de feu-
do, et eſt queſtio petitorij: cognoſcit dn̄s feudi. quo caſu ſi non ne
gliget dn̄s, nec vaſalli: cognoſcit dominus feudaicus, vel eccle-
ſiaſticus, vt hic. ſi negligit ipſe, vel vaſalli in parēdo: recurrit ad
ordinariū: ſi agit poſſeſſorio, cognoſcit ordinari⁹: vt in.c.ex par-
te B. Si queſtio eſt inter vaſallū, et dn̄m: queſtio determinabi-
tur p vaſallos alios, qui dicunt pares curie. Si q̄ſtio eſt inter va
ſallū, et tertiū, qui agit rei vēdicatiōe et ſic negat dn̄m: tunc nō co
gnoſcit dn̄s. ne ſit iudex in cauſa propria, ſed cognoſcit ordina-
rius, ſcđm gl. ¶ Pro declaratione gl.in queſtionib⁹ inter va-
ſallos, vel dn̄m, et vaſallū, videri oportet. Primo quis ſit iudex
8 in principali. Secūdo, quis ſit iudex in appellationis cā. † Ad
primū videt qđ inter vaſallos ſit dominus, vt hic, vbi ad ordi-
nariū demū recurrit in ſubſidiū. Jn cōtrariū q ordinari⁹.j.c.ex
parte B. Dic qđ tripliciter pōt eſſe q̄ſtio de feudo. Primo inter
vaſallū et dominū. Secūdo inter vaſallū et vaſallū. Tertio, inter
vaſallum, et tertiū. Primo caſu, quādo eſt queſtio inter vaſallū
et dominum, quādoq inter eos eſt queſtio feudalis, vel annexa
feudali, et hoc cōſtat, quia agitur ſuper iure feudi, et cōdictiōe ex
legibus feudorū, vel agit de tributo, vel de fidelitate debita, vel
agit rei vēdicatiōe, vel interdicto, vel alia, dū tamē innitant ex
iure feudi: vel agit ad reddendū tributū, vel aliud ſimile, et agit
corā parib⁹ curie: et ſic iudices feudatarij, q appellant pares cu-
rie. vt.l.imperialē.de feu.nō alie. et hoc tȝ Jnn.in prin.pūc, et ſe-
cūde gl. Jdē dicit, ſi agit de iniurijs in feudo, vel de feudo, vel
ratiōe feudi cōmiſſis in dn̄m. Si tn̄ agitur cōdictiōe ex legibus
feudorū, ſemp eſt agēdū corā parib⁹: alīs ſi nō tangit naturā feu-
di, aget corā ordinario: et hoc, q2 nō habēt parē iuriſdictionē, ni
ſi inquātū lex feudorū cōcedit et inq̄tū agat ex lege illa iuriſdi
ctionē cōcedēte. Jdē ſi agit ad penā priuationis, nō ex legibus
feudorū, cōiter ad aliā penā nō pceditur, niſi priuatiōis feudi:
et aliā nō imponit nec dominus feudi, nec habēs iuriſdictionē a
legibus feudorū. habēs tn̄ alīs iuriſdictionē ordinariā alias pe-
nas imponere poſſet ratiōe iuriſdictiōis ordinarie. Per q̄ con-
cludit, et notabiliter, qđ, vt cōcluditur iuriſdictio in pares curie,
vel in dn̄m in caſib⁹ ſuis, oportet q in libello talia narrent ex q-
bus pateat q̄ſtionē eſſe feudalē. Ex quo dicto not. qđ vbi ratiōe
certe qualitatis iuriſdictio iudici imprimit, oportet qđ illa in li-
bello allegetur, et ſic ex deductis in libello mēſurant viere iuriſdi-
ctionis. Jdē dicit in duob⁹ aliōs locis.j.de fo.cōpe.cū ſit.eo.ti.
cōqueſtus. de quo plene dicā in.c.ſi cleric⁹.e.ti. Et vide an ſit ne
ceſſariū pbari plene qualitatē illā. qđ ibi dicā. et vide gl.de offic.
deleg.c.j.li.vi.in gl.magna. et Bar.in.l.ij.ff.ſi qs in ius vo. nō te.
l.cū q̄dā.ad ſi.ff.de iuriſdi.om.iu. Qn̄q agitur cā nō feudalis, et
hoc cōſtat, vt qi agit perſonali, vel pignoratitia, vel depoſiti. et
eſt agitāda corā ordinario: q2 hoc nō tangit naturā feudi. Jdē
ſi agat de aliōs iniurijs factis in rebus feudalibus, vel extra res
feudales nō tāgētes naturā feudi, vel fidelitatē. Jtem ſi agitur
poſſeſſorio interdicto vn̄ vi, dum tn̄ temperet, qn̄ agit vaſallus
cōtra dn̄m, vt agat actione in factū.ff.de vi, et vi ar.l.j.§.interdi-
ctū. vel de aliōs pſonalib⁹ quibuſcūq iniurijs nō tāgētibus na-
turā feudi.j.de fo.cōpe.ex parte B. dū tn̄ inquātū agit poſſeſſo-
rio, vel defendit, nō nitat iuri feudi, vel nō agat p hoc ad cōmiſ-
ſionē feudi. Et in hoc eſſidet Jnn.in ſua vltima gl. et in prima re
citatis opi. etiā iſtā credit veriorem, quāuis det alias ſolutiōes
ad.c.ex parte B. vel qđ ibi nō fuit ſpoliat⁹ a dn̄o, vel qđ ibi non
nitebat mulier iure feudi: et in hoc reuertit ad primā ſolutionē.
Sed ratione dotalicij: et hec opinio operabit. Nota hoc dictum
qđ queſtio poſſeſſorij eſt ſeparate nature a queſtiōe pprietatis.
nec vbi in ſpecie attribuit iuriſdictio ſuper cauſa pprietatis. vel
iuris proprietarij, tributa cēſet iuriſdictio ſuper eius poſſeſſiōe,
qn̄ attribuit a lege: nec in hoc dicunt habere connexitatē reſpe-
ctu iuriſdictionis. qđ bene not. et hoc inquantū poſſeſſoriū non
habet annexā queſtionem proprietatis: alias ſic, et facit ad illa,
que dicā.j.c.ſi. et qđ nota gl.in.c.literas.j.de iura.calum. qđ que-
ſtio poſſeſſoria ſup re ſpirituali non videt ſpiritualis. de quo di
cā ibi. Et hec tenēda ſunt mēti. Hec dicit vera, vt ſecūdū diuer-
ſitatē opi. agatur de ſpoliatione corā paribus curie ſcđm vnā
opi. vel, ſecundū alia, corā alio iudice ordinario ſpoliantis, quā-
do ſpoliat laicus, quo caſu ſi agitur contra dominū per vaſallū,
non cōuenitur dominus interdicto vnde vi. Sed pter honorē
dominij agitur actione in factū, vel alia actione.ff.de vi, et vi ar-
ma.l.j.§.inter dominū. Sed ſi clericus fuit ſpoliatus, agit corā
iudice eccleſiaſtico, et cogit reſtituere clerico qđ rapuit: q2 ſacri-
legus eſt, qđ eſt crimen eccleſiaſticum.xvi.q.j.in canonib⁹. et etiā
ſi dubium eſt de ſpoliatione, cognoſcit eccleſia.xxxiij.q.iij.ſi qs
9 de potētibus. ¶ †Nota hoc dictū, qđ vbi eſt dubiū an iuriſdi-
ctio ſpectat ad iudicem eccleſiaſticū, an ſecularē, ideo nō comun
gunt inſimul eccleſiaſticus et ſecularis ad cognoſcēdū, vt ſit in
duobus delegatis. de reſcrip.paſtoralis. q2 illa nō habet locū in
duobus ordinarijs: vt no. Jnn.de reſcrip.ſuper literis.in verbo,
forſan.verſi.ſi autē qui conuenitur.ibi. Alij dicunt qđ ſimul de-
bēt. nec vterq cognoſcit, ſed maior preferē, et maior cēſetur eccle
ſiaſticus, ſi cōcurrat cū ſeculari. Jtē habes qđ vbi iudici datur
iuriſdictio contēplatione certe qualitatis iuriſdictionē ſibi ven
dicat ſtāte dubio illius qualitatis, dūmodo in libello deducat.
Jtē qi iudex eccleſiaſticus vendicat ſibi iuriſdictionē, nō ſolum
quādo agit de ſpoliatione rei eccleſiaſtice, ſed etiā quādo agitur
de ſpoliatione clerici quo ad bona patrimonialia. de quo de fo.
compe.cap.cū ſit. et c.conqueſtus. et c.ex parte B. et q2 in talibus
late cōmittit ſacrilegium. Jtem qđ eccleſia vendicat ſibi iuriſdi-
ctionem non ſolū quando eſt certū an ſpoliatio ſit facta de re ec-
cleſiaſtica, ſed etiā quādo eſt dubiū: et ſic fundat iuriſdictionem
non ſolū ſuper certitudine qualitatis ſacrilegij, ſed etiā ſup du-
bietate. dicā.j.ti.j.ſi clericus vbi omnia colligā. Quādoq agi-
tur cauſa, qua eſt dubiū an queſtio ſit feudalis, an nō. Dicit hic
Jnn.in gl.ſi.verſ.item dicunt quod hec queſtio an res feudalis
ſit, debet procedere vbi agitur rei vēdica. vel alia actione, p quā
ius

ius feudi deducit in iudiciū, vel deduci pōt. ⁊ pri⁹ lis termina-
bitur. Hoc credo quod cognoſcetur p pares curie, ⁊ ſummarie
hoc examinabūt pro vidēdo feudamēto iuriſdictionis. de re-
ſcript. ſup literis. ff. de iudi. ſi qs ex aliena. q: cū habeant iuriſdi
ctionē in principali, demum in caſu occurrētis queſtiōis feudi,
⁊ quādo hec qualitas adeſt: certe ꝓpter eius dubietatem nō eſt
iudex in principali, ſed iudex eſt ſup dubio cauſe deferētis iuriſ
dictionē. Ad hoc gl. de offi. dele. c. i. ⁊ examinabit bis idem: pri
mo ſummarie ad cognitionē iuriſdictionis. ſecūdo plenarie, vbi
cognoſcat iuriſdictionē ad eū ſpectare. Sic ⁊ in ſimili dicit Inn.
de reſcrip. ſup literis. in verbo, qualitate. circa prin. de quo dicā
in. d. c. ſi clericus. ſ. de fo. compe. Dicit tamē Inn. quod eo quod
vaſallus negat ſe in feudū tenere, pdit ius feudi, ſi quod habet.
vid. diſt. quo iure. ff. de rei ven. l. ſi. ⁊ eſt expreſſum ſecūdū Hoſtie.
ſi de feu. fue. cōtro. c. ſi vaſallus feudū. ⁊ de capi. Cōra. c. ſi fuerit.
et hec ſufficiāt de primo caſu. ❡ Venio ad ſecundū quādo que-
ſtio eſt inter vaſallū ⁊ vaſallum: tunc ſi eſt certū quod queſtio tā
git naturā feudi, vt q: dicit in feudo ſuccedere debere, alter ne-
gat, vel dicit ſe habere ius in re feudali, quā alter tenet: qd ius
eſt ſibi conſtitutū de conſenſu tam domini, quā vaſalli, quorū cō
ſenſus requiritur, q: vtriuſq; intereſt: tunc ſi quilibet ipſorū fa-
tetur dominū feudi dnm: ⁊ q: inter duos vaſallos diſputat de
iure feudi, ⁊ agitur rei vendicatione expreſſa cauſa: q: res eſt feu
dalis: ⁊ alter ipſorū dicit ſe feudatariū, alter negat, q: vnus ab
alio dicit ſe infeudatū conſentiēte dn̄o, ⁊ feudatario, ⁊ domin⁹
eſt iudex in cauſa iſta: ſi eſt certū qd cauſa expreſſe nō tāgit na-
turam feudi, vt q: deducit dominiū vtile, vel directū ex altera
cauſa, quā feudi vt q: dicit ſe preſcripſiſſe, vel emiſſe a vero do-
mino: tunc nō poterit dominus cognoſcere: q: iudicare non po-
teſt niſi ſuper cauſa deducta: ⁊ illa nō tangit ſuam iuriſdictionē.
ff. de iuriſ. om. iu. l. penul. §. ſi. ⁊ l. fin. C. ad legē. Cor. de ſicar. l. ⁊
hoc tꝫ Inn. licet qdā dicāt qd in libello ſup reali, expreſſa certa
cauſa: vt q: dicit ſe preſcripſiſſe, vel emiſſe: qd etiā tūc ius feudi
deduxiſſe videt. qd nō placet Inn. q: expreſſa eſt certa cauſa do
minū, ex ſola illa cauſa venit in iudiciū. ff. de excep. rei iud. ſi ma
ter. ⁊ ſup alia cauſa iudicati nō pōt. Allegat. ff. de iu. om. iud. l.
pe. §. vlti. C. ad legē Cor. de ſicar. l. j. Et hec eſt cōis opi. de qua
in. d. l. ſi mater. §. j. ⁊ l. ⁊ an eadē. §. actiōes. ⁊ p Cy. C. de edē. l. edi
ta. ⁊ dicā de libel. oblat. c. i. ſup gl. licet Oldra. tenuerit cōtrariū.
qd nota. per hoc dicit qd ſi agatur poſſeſſorio: q: hoc nō tangit
naturā feudi, aget corā ordinariū: lꝫ dicat fore opi. vt dixi. ſ. qn̄
eſt queſtio inter vaſallū, ⁊ dn̄m. He: dicit vera Inno. vt ex alia
cauſa dominus feudi nō cognoſcat, quādo tantū pretendit do
minus feudi, ⁊ nō alias iudex, niſi q: dominus feudi: ſed ſi eſſet
alias iudex, vt q: de iuriſdictiōe eſt infeudatus, bene cognoſce
ret etiā de alijs cauſis ꝙ feudi, nō ſub ratione feudi, ſed ſub ra-
tiōe iuriſdictiōis infeudate: ſicut ſunt multi comites, ⁊ barones
qui nō ſolū infeudant bonis, ſed etiā iuriſdictiōe. Quādoq; eſt du-
biū an cā deducta tāgat naturā feudi: ⁊ hoc pōt dupliciter eſſe,
vel q: cauſa agēdi eſt generalis, que pōt cōcludere cām feudalē,
⁊ nō cōcludere: non tamē negat ipſam fore feudalē: vel qd licet
ſpecifice agatur ex cauſa feudali, cauſa negatur. Si cauſa eſt ge-
neralis agendi, que poteſt cōcludere, ⁊ nō cōcludere cauſam feu
dalē, vt q: ſimpliciter ageret q: dominus. non expreſſa cauſa, q:
omne dominium directum, ⁊ vtile videtur deduxiſſe in iudiciū.
ff. de except. rei indi. l. et an eadē. §. actiones. ⁊ l. ſi mater. §. eandē
⁊ dicit ꝙ hec cauſa poterit, et debebit tractari corā domino
feudi. ❡ Nota hoc dictū quod in libello in reali in dubio non vi
det ſola directa deducta, ſed etiā vtilis, ꝯtra illud qd notat In-
no. de dila. litere. Sꝫ dic qd directa, vel vtilis deducta videtur,
que magis cōpetit agēti. De quo vide Gul. ⁊ alios in. l. ſedet ſi
poſſeſſori. ad ſi. ff. de iureiurā. ⁊ Bar. in. l. j. ff. de actio. ⁊ ob. ⁊ vi-
de qd dicā de libel. ob. ca. j. ⁊ ſ. eod. cap. examinata. Itē deducta
videt, que etiā magis proportionatur iuriſdictioni iudicis, co-
rā quo agit: ⁊ ſic ex qualitate iudicis, corā quo porrigit libellus
aliquādo declaratur vis libelli. Itē nota qd ſufficit, libellū poſ-
ſe cōcludere cauſam, que ſubmittit iuriſdictioni iudicis. ꝙꝙ in
libello nō exprimat. Cuius contrariū dicit Inn. vt dixi. ſ. quia
vult qualitatē, que iuriſdictionē imprimit, in libello exprimi, vt
dixi. ſ. Sed ſi nō exprimit, nec aliquid negat, vel opponit, ſuffi
cit libellū illam cōprehendere poſſe. ſi aliqd in principio oppo-
neretur ꝯtra iuriſdictionē: ſatis credo oportere libellantem, vel
in aditiōe ad libellū, vel in alia poſtea ſe reſtringere ad cauſam,
vel qualitatē cauſe iuriſdictionem imprimentē, alias repellere-
tur. ❡ Poteſt ſecundo eſſe dubiū, q: negatur cauſam fore feu-
dalem: ⁊ tunc ſi nō negatur dominū fore dominum feudi, ꝓce-
dit dominus, ⁊ cognoſcit an queſtio tāgit naturā feudi, vt dixi
ſ. in paribus. Et ſic intelligo Inno. hic, in ſi. ſi negatur rem fore
feudalē, ita quod negetur, dominum fore dominum feudi. Hic
Inno. recitat opi. Quidā dicunt quod dominus poterit cogno
ſcere an ſit dominus, per regulā, qua dicitur, quod poteſt qs co-
gnoſcere an ſua ſit iuriſdictio. ff. de iudi. ſi qs ex aliena. de reſcri.
ſuper literis. ſi cōtra ius vel vti. pub. l. ⁊ ſi nō cognitio. ⁊ iudica-
bit ſe iudicē, ⁊ non ſe dn̄m feudi, ⁊ per hoc nō obſtat qd nō poſ-
ſit eſſe iudex in cauſa ꝓpria. Eſt ſimile qd no. de offi. dele. cum
ſup. vbi dicit quod ſi opponit exceptio infamie, vel criminis iu-
dici, iudex cognoſcit an ſit iudex: q: nō iudicat ſuper infamia
vel crimine, ſed an ſit iudex. De quo per Bar. ff. de re iud. l. qdā
et. l. ij. ff. ſi qs in ius vo. non ie. ❡ Secūda eſt opi. in qua reſidet
Innocē. vt cognoſcere nō poſſit: quia nemo iudex in cauſa pro-
pria. l. prima. C. ne qs in ſua. ff. fam. er. ſuper. ſed corā ordina-
rio rei agetur. et fallit hec regula. ff. de iudi. ſi quis ex aliena. De
hoc ergo cognoſcat ordinarius, corā quo ſi excipiat quod dn̄s
feudi ſit domin⁹, poterit ſummarie corā eo probare intēdens iu
riſdictionē in dominū feudi: q: qui allegatur dominus, eſt do-
minus, ⁊ eo probato, remittetur cognitio ad dominū feudi, ⁊ in
terim ſuperſedetur queſtioni principali quouſq; corā ordinario
dominus, vel actor probet rē eſſe feudalem, q: queſtio eſt preiu
dicialis. j. tit. j. ſi clericus. de or. cogn. tnā. Inſti. de act. §. ꝑiudi-
ciales. Vnū tamen aduerte quod ſi dominus negat dominus,
feudatarius negās feudum eo ipſo cadit a iure feudi, ſecundum
Inno. vid. di. quo iure. ff. de rei ven. l. ſi. et eſt expreſſum ſecundū
Hoſtien. in libro feudi, ſi de feu. fu. cōtro. c. ſi vaſall⁹ feudū. ⁊ de
ca. Corra. regis. §. ſi fuerit. Puto tamē verum quo ad penā iſtā
nō ſufficere ſummariā probationē ſuper fundamēto iuriſdictio-
nis, arg. l. pe. ff. de his, qui ſunt ſui, vel ali. iur. l. ſi qu a liberto. §.
meminiſſe ff. de libe. agno de teſti venie. c. l. ij. ⁊ qd no. de teſti.
ſpo. ex parte M. ⁊ c. j. ⁊ c. ſolicite Et in hac vltima opi. reſidet
Hoſ. in Sūma, de fo. cōpe ver. et nota. Sed p hoc nō eſt reſpō-
ſum ad. l. ſi qs ex aliena. Dic ergo ꝙ ibi aliquod cōmodū vltra
iuriſdictionis exercitiū applicat iudicanti: vt q: non eſt dubiū
de ſolo exercitio, ſed de proprietate alterius iuris, vel cauſe defe
rentis iuriſdictionē. propter dubiū iuriſditionis non cognoſcit
an ſua ſit iuriſdictio Ad hoc tex. ⁊ gl. ff. ad municipa. de iure vl-
tra exercitiū iuriſdictionis hic cōſecutiue iudicatur de ꝓprieta
te feudi ad cōmodū domini: quod ſi iudex eſt ratiōe feudi: ergo
dominus feudi Item dicit alibi gl. de appel. ad audientiam. de
cenſi. cū venerabilis. ponit Inno. ⁊ ponit aliquid de verbo. ſig.
ex parte. vbi dicit quod non cognoſcit an ſit iudex, quādo qs di
cit ſe exemptū, ⁊ ipſe dicit eum ſubiectū. Idem ſi de totali pote-
ſtate iuriſdictionali in dubium reuocat, ve an ſit Poteſtas, vel
epiſcopus ff. de teſta. tute. l. ex ſentētia. ſenat. cōſul. Libo. ⁊ hoc
eſt verū, quādo ex ſentētia ſuper iuriſdictiōe ad aliud infert pre
iudiciū, quā ſup nudo onere iuriſdictionis, vt tūc non poſſit co-
gnoſcere, quādo ius, ad qd infertur ꝑiudiciū, tāgit iudicē, ⁊ par
tes in iudicio exiſtentes. Si antē cōmodū, quod vltra iuriſdi-
ctionis exercitiū tāgit preiudiciū nō exiſtētis in iudicio, ſcꝫ ter-
tij, bene cognoſceret an eſſet iudex, vt q: in dubium reuocat an
locum contract⁹, vel delicti eſſet de territorio iudicis punire vo-
lētis: tūc enī an territorium ſit, vel nō ſit illius, poſſet ꝑiudiciū
inferre ſoli tertio, q nō eſt in iudicio: ⁊ q: res inter alios acta, ⁊c.
tale preiudiciū non eſſet ponderandū. Dicit Innocē. de reſcrip.
ſuper literis. in verbo, imo forſan ad ſi. gl. in verbo, vel dic, ⁊ me-
lius. ⁊ in Spe. de cōpe. iudi. adi. §. i. verſi. ſed pone, aliqs. ſub ver
ſic. aū. ad idē. quod nota Inn. de foro compe. Romana. lib. vi. in
verbo contractib⁹. Puto tamē quod ſi pars recuſaret ipſum vt
ſuſpectū, vel peteret a ſuperiore cauſam ad ſe reuocari, qd forte
hoc vltimo caſu audiret: quia licet tertio nō poſſit inferri preiu
diciū: tamē veriſimile eſt quod fouebit id qd alias defendit ſuū,
licet inter alios, argumēto quod de cōſimili cauſa dicit. ſ. de fo
ro cōpe. cauſam, que. ❡ Venio ad tertiū caſum quādo eſt que-
ſtio inter tertiū, ⁊ vaſallū. Hunc caſum nō attingit Inno. Dic
quod cognoſcet ordinarius: q: hic caſus nō eſt a legib⁹ feudo-
rum determinatus: ⁊ ſic remanemus ſub regula, vt actor ſequat
forum rei Et hoc dicit gl. hic. Idem gl. in libro feud. de feu. alī.
Imperialē. §. preterea in verbo, terminū. Allegat de pace te. §. ſi
10 duo. de leg. Cor. §. ſi inter pares. hec ſufficiāt de primo. ❡ † Ve-
nio ad ſcd̄m, qui in cā feudi ſint iudices appellationis. Inn. hic
varie loquit. Reſpondet primo quod ſiue apelletur a paribus,
ſiue a domino in caſibus ſuis proximus ſuperior domin⁹ feudi
ordinarius appellabit: ⁊ hoc: q: vterq; habet iuriſdictionē a le-
gibus feudorū, ⁊ ſic ordinariam habere cēſetur. ❡ Nota quod
vbi iuriſdictio datur per viā legis, qs cēſet habere ordinariā. ff.
de iuriſ. om. iudi. l. ⁊ q: idem gl. de officio delega. P. ⁊ Q. ⁊ c. ſu-
ſpicionis. ⁊ Inn. de reſcrip. paſtoralis Et hoc dicit verū, quan
do eſt ibi ſuperior iudex ordinarius reſpectu feudi: ſed ſi nō eſt
ibi ſupior iudex ordinari⁹ reſpectu feudi, appellaret iudex ordi-
nari⁹, in cuius territorio eſt res feudalis, de qua agit. ⁊ hoc po-
nit in gl. ij. verſi. ſed quero. Idem nota in glo. ij. in princ. verſicu.
hoc ſaluo. dicit, ſi pares grauēt, poſſet appellari ꝓxim⁹ ſuperi-

or, vel papa. ij. q. vi. ad Romona. Alij cōtradicūt, dicētes quod
tantū proximus ſuperior appellabitur, etiā ſi ſit laicus. Inquā
tum dixi ſupra appellari iudicē ordinariū loci, vbi eſt feudū: va
riat. Primo dixi qđ dixi. poſtea dicit hoc verū, ſi agat reali: ſ3 ſi
agit de iniuria, quā paſſus eſt cōtra fidelitatē, vel copulā fidelita
tis, vaſallus a dño, vel econuerſo appellabit iudex ordinari⁹ rei.
argu. q: appellationes gradatim ſunt faciēde. ij. q. vi. anteriorū.
poſtea recedit ab iſta, ⁊ dicit quod iudex ordinari⁹, ſub cuius iu
riſdictione res ſita eſt, etiā ſi agat de iniuria facta in re feudali,
puta interdicto vnde vi, vel alia ſimili. appellabit iudex ordina
rius domini. Idē ſi agitur ad rē feudalē recuperādam. Allegat
l. aſſumptio. §. fin. ff. ad municipa. Dic, ſi appellat a dño, qui eſt
infeudatus in iuriſdictione, ⁊ poſſeſſiōibus, a ſuperiori dño ap-
pellabit ſuperior dominus, vt ſunt aliquādo epiſcopi, abbates,
duces, comites, ⁊ barones, q habēt iuriſdictionē ab Imperato
re, vel alijs. Et hoc dicit Inn. in ſi. gl. Si ſolū in poſſeſſionibus
ſunt infeudati, ⁊ habēt ſuperiorē dñz feudi ſiue a paribus, ſiue a
domino mediato appellat, appellabit ſuperior dñs. Si nō eſſet
ſuperior dominus, ſi queſtio nō tangit naturam feudi, caſus eſt
indubitatus: q: ſi ordinari⁹ tūc cognoſcit, ſuperior iudex ordi-
narij cognoſcet: ⁊ ſi laicus eſt, gradatim appellabit: alias poteſt
omiſſo medio appellari ad papā. ij. q. vi. ad Romanā. ſi cauſa tā
git naturā feu. ⁊ ſic cognoſcunt pares, vel dominus feudi, ⁊ nō
habent ſuperiorem dominū feudi. Caſus eſt dubi⁹. Videt quod
debebit appellari ad Imperatorē. de offi. dele. ab arbitris. li. vi.
quia habēt iuriſdictionē a lege. tenet hoc Ja. Ardizo. in ſumma
ſua de vſi. feu. ſub Rubrica de cōtē. feu. Dic ꝯcludēdo, ſi agitur
reali iudex ordinari⁹, in cui⁹ territorio eſt res feudalis, de qua
agit, appellabitur. Si agit de iniuria, quā contra copulā, vel fi-
delitatem ſuſtinuit, appellabit iudex rei, inquātū agitur perſo-
naliter. ſi agitur miſta, vt interdicto vnde vi, vel ſcripta in rē ap-
pellabitur ſuperior iudex illius, vbi res eſt feudalis. Hoc eſt qđ
pōt concludi ex dictis Inno. Puto quod iudex ſuperior erit
iudex tribunalis: q: appellationes plus regulantur a tribunali
quā perſona. de officio ordi. Romana. li. vi. de cōſue. c. i. e lib. i.
ti. i. l3. Si habens ſuperiorem dominum, pares, vel dñs alle erit
iudex appellationis, maxime ſi eſt infeudatus in iuriſdictione:
ſi nō habēt alium ſuperiorē: tūc ſi conſuetudo aliquid diſponit,
illi ſerua, ſi conſuetudo nihil diſponit. ſi ex cōſuetudine habent
aliquod tribunal certū in certo loco: iudex erit iudex, qui eſt or-
dinarius illius loci: ſi nō diſponit cōſuetudo, dicendū vt de iu-
dicibus habētibus iuriſdictionē abſq: territorio. de quibus per
Inn. de foro compe. cū contingat. q: vel in loco, vbi moratur,
vel in loco ſupra quē dat iuriſdictio, ⁊ ſecūdū qđ elegerit, illius
loci electi ordinari⁹ erit iudex appellationis. Puto tñ qđ ſi ali-
bi elegerit, qđ v3 electio, dūmodo a ſuperiore pmittat, ⁊ ſecūdū
electionez tribunalis ſuperior loci erit appellatiōis iudex. Ad
hoc qđ notat Inn. ⁊ Hoſtiē. de officio ordi. quāto. ⁊ de hoc eſt
gl. de p hi. feu. alie. p Feder. §. ſi. in verbo cognitio. Et hoc verum
quo ad dñm. quo ad pares autē dicit gloſſa in loco preallega. in
verbo, per pares. ꝙ cum illi procedāt ad inſtar arbitrorū, locus
is actū eſt inter dominū ⁊ vaſallos. Si autē nos apparet actum
de loco, ſtabūt in loco in quo fuit inter eos factū cōpromiſſum, vel
vbi fuerūt electi arbitri. de arbi. ſi cū dies. §. ſi arbiter. ⁊ tunc ap-
pellabit ſuperior loci illius: ⁊ hoc vbi cōcordāt de loco, loci dñs,
⁊ vaſall⁹: ſed ſi ſunt diſcordes, domin⁹ poterit iubere eos adeſſe
vbi voluerit ſalua honeſtate: q: dñs maior eſt inter eos. vt di-
cto. §. fin. ⁊ hoc 13 Andr. de Ser. reprobata ſequēti opinione: q:
plus tenet vaſallus dño, quā econuerſo. ſi de feu. fue. cōtro. cū do
minus dūmodo dñs eligat locū conuenientē. in authentico, de
coſu. ib. §. i. Et ſi ſit heſitatio de conueniētia loci recurrit ad ar-
bitriū iudicis. ff. de verbo. oblig. cōtinuus. §. cū ita. vel vnū locū
eligat dominus in vno termino, in alio eliget vaſall⁹, cū debeāt
reddere vices: vt in libr. feudorū, de forma fidelitatis. omſ, quic-
quid teneat, licet prima magis placeat, ſemp iudex appellatio-
11 nis erit iudex, in cui⁹ loco factus eſt pceſſus. ¶ † Quero an in
caſibus, in qbus dominus feudi eſt iudex, an ipſi poſſint pſin
dimittere, ⁊ alterius iuriſdictionē prorogare. Dicit Inn. ꝙ nō,
allegat. j. tit. j. ex trāſmiſſa. ad hoc. j. tit. i. ex tenore. Domin⁹ ta
mē ⁊ vaſallus bene poſſent dimittere pares curie: q: nō ſit alicui
preiudiciū. Idē Bart. in l. j. §. ⁊ poſt operis. de oper. noui nūci.
⁊ de iud. l. j, vbi dicit quod ſi domin⁹ habet aliquē ſubiectū, nō
ſub ratione nude iuriſdictionis, ſ3 reſpectu alterius ſubiectiōis,
vel tributi, nō poteſt ad inſtar clerici alteri⁹ progare iuriſdictio
nē. Allegat in vſib. feudorū. ſi de feu. fue. cōtro. c. j. ⁊ de phi. feu.
ali. c. Imperialē. §. preterea. ⁊ ſunt verba gl. ibi in verbo, vaſal-
los. Idē Hoſtiē. in Summa, de foro cōpe. §. j. verſi. ſed nec vide-
tur. allega. in authētico de ſanctiſ. epiſcopis. §. j. economos. ⁊. §.
ſeq. ⁊ remit. ad Summam de arbi. §. de qua re. verſic. ſed ſiquid
vaſallus. Ad hoc optime qđ ſi. ſint legi. p venerabilē. §. inſuper,
Dominus autē, ⁊ vaſallus licite poſſunt iudicium pariū dimit
12 tere: q: in hoc nulli ſit preiudiciū. ¶ † Quero qui dicunt pares.
Dic quod omnes hi q habēt ſimilia feuda: ⁊ dicunt pares va-
ſalli eiuſdem domini: vt in li. feu. ſi de inueſtitura inter domi. et
vaſallū ori. c. ſi inter. nā ſup feudo comitū vocabunt vaſalli, alio-
rū comitū. ſi alia feuda inferiorum in cā inferiores ſimilia feuda
habētes erūt pares: ⁊ dicunt pares vaſalli eiuſdē dñi: vt libro
13 feu. loco preallegato. ¶ † Quero q pares eligit, ⁊ p quos. Dic,
omnes nō eligent, nec vocabunt. ſed ex parib⁹ vel vaſallis dñs
vnū eliget, alterū vaſallus. ij. q. vi. placuit. Alij dicūt ꝙ ipſi pa-
res ex ſe tantū eligent duos, vel quot volunt: q: ipſorū eſt iuriſ-
dictio a lege data: ⁊ ſic poſſunt quib⁹ volūt dare. arg. a. l. ꝯ vlq. of.
14 c. ij. ⁊ ib. ¶ † Nota hoc dictū ꝙ vbi lex dat iuriſdictionē pluri-
bus vt plurib⁹. nō intelligitur ſolide cuilibet data, ſed omnib⁹.
poſſunt tamē inter ſe aliquos eligere, q cognoſcāt, ⁊ eligēdo de-
legare vident, ⁊ illi partim ordinaria, ⁊ partim delegata iuriſdi
ctione vtētur. Et vide qđ nota de officio delega. prudētiam. ⁊ ff.
de offic. cōſul. l. i. Hoſtiē. adheret prime opinio. Alij ꝙ ex cōſue
tudine in plurib⁹ locis eligit tantū dñs. ⁊ ipſos curia cōſtituit
quod pares eligāt. Hoſtiē. dicit ꝙ magis cōgruit iuri, ⁊ equita
ti iudices pares, etiā dato ꝙ alias nos habeāt iuriſdictionē: vt
not. Gof. ſ. e. nouit. ⁊ ponit Jo. An. hic ſup glo. ꝙ eo ipſo ha-
bēt a lege ꝙ ſunt feudatarij. gl. in dicta l. imperialē. §. preterea.
tenet ꝙ pares in cōcordia domini ⁊ vaſalli eligent, n diſcordāt,
⁊ numero pari habebūt eligere: ⁊ primo eligit domin⁹, ſecundo
vaſallus: ⁊ oportet ꝙ vaſallus ſit talis, q domino iurauerit ve-
15 ritatē. ¶ † Quid ſi dominus nō h3 pares? Dicit Inno. quod
arbitri eligent ad ſimilitudinē iudicis ſuſpecti. j. de appel. cum
ſpeciali. xi. q. i. ſi cleric⁹. quod credit Hoſtiē. quādo dominus eſt
actor, vel vaſallus agit corā iudice rei, ꝙ actor ſequitur forū rei.
de foro compe. cū ſit. gl. in dicto. §. preterea. Dic ꝙ deuoluit ad
ordinarium: quia cum iuriſdictio detur preter ius, ceſſante mo
do, per quem lex dat iuriſdictionē, iuriſdictio reuertitur ad al-
ueus antiquum C. de iuriſ omni. iudi. l. ij. C. vbi in rem actio. l.
ſi. omnia procedunt non ſolum in feudo laici. ſed etiam eccleſie.
16 quod dicit Hoſtien notandū ¶ † Quero quid ſi feudatarius
alteri conceſſit aliquam partem feudi Innocentius dicit quod
ſub eo fieri debet, quod dictum eſt fieri cum primo feudatario,
ſecundum Innocen. Secus ergo, ſi infeudaret in totum: quia
non remanet dominus medius, ſed primus arg. de clerica potuit.
l. ij. C. de iure emphyt. qđ nota. de offi. dele. ſup queſ tionum. §.
porro. ⁊ cap quāuis eo. titu. lib. vi. Vide in Summa Hoſtiē. de
feu. §. apud quem. in Summa Odofre. ſub Rubrica quis co-
gnoſcat de feudo. ⁊ in ſumma Archidiaco. ſub Rubrica de cō-
17 ten. feu. ¶ † Quid ſi dominus feudi nō prohibuit feudatarios
ne litigarent coram ordinario, an iudicium valeat. glo. in dicta
l. imperialem. dicit quod non: quia poteſtas ablata videtur ordi
nario, ex quo certe perſone eſt attributa: ⁊ quia factum eſt con-
tra legē hoc ipſo prohibentem, quod alteri attribuit iuriſdictio
nem. C. de legi. l. nō dubiū. Hoc dicit verū Andre. de Iſer. quan
do dominus ignorauit eos litigare corā ordinario: ſecus ſi ſci-
uit, ⁊ non prohibuit, quia ſcientia preiudicat. ff. de re iudi. l. ſe-
pe. ſicut is illo, qui ſcit procuratorem ſuū agere de eo, quod ipſe
ſibi non cōmiſit, q: debet dicere, ⁊ prohibere, alias preiudicium
facit ſibi ſcientia ſua. extra de officio delega. cū olim. ff. qđ cum
eo. l. fina. Secus ſi nō potuiſſet prohibere. Et ſic ſoluunt multa
cōtraria. Allegat. ix. q. ij. §. primo. Ipſo autē negligēte, cognoſ
cere poterit ordinarius. in authen. de man. prin. §. ſi tibi quoq:.
ad hoc quod not. j. tit. i. ex trāſmiſſa. ⁊ c. verū. in authē. de ſan-
ctiſ. epiſcopis. §. ſi quis autē pro pecuniaria. ⁊ ſic ad proximū ſu
periorem. ff. de appel. l. Imperatores. ſecundum Andr. de Iſer.
Puto ꝙ etiā ſi ſciat, ⁊ taceat, non valeat iudiciū, quod hic non
agitur de cōmodo tacentis. Nec obſtat ꝙ alias ſit ordinarius
iudex: q: ad aliū deuolutū eſt exercitiū, argumen. de reſcrip. ab
excommunicato. ⁊ quod ibi not. de conceſ. preben. ij capitulo. Nō
obſtat ꝙ prohibita iuriſdictione, nihilominus valeat qđ agit,
vt dixi de reſcrip. ſuper literis. q: illud procedit quādo nō eſt al-
teri attributa, ſed tātū prohibita. ⁊ hoc tenet Hoſtien. qui dicit
ſentētiā ab ordinario latā fore nullā. Quero qualē ordinē ſerua
bunt? Rūdet Inn. ꝙ in pcedēdo ⁊ pares ⁊ domin⁹ ſeruabunt
ordinē iudiciorū: q: ſunt iudices ordinarij. qđ nota bene. Anto.

1 ☞ Libello non eſt de neceſſitate actio inſerenda, ſed tantum factum, ex quo actio concluditur equitate canonica. nu. 4.
2 Legatus eſſe poteſt archiepiſcopus, ſcilicet miſſus de tertio genere legatorum.
3 Subtilitas pernicioſa, ⁊ rigoroſa, ⁊ vana in canonibus improbatur. nume. 7.
4 Clauſula, pure, ⁊ ſimpliciter procedatur: quid importet.
5 Iudex poteſt de facto ſupplere circa vitia libelli male concepti.

Iudex.

6 Iudex debet prouidere contra aduocatos calumnioſos iura peruertentes.
7 Subtilitas rationabilis per iurium intellectum cōmēdatur.
8 Delegatus archiepiſcopi arctatur ſequi ſtatuta archiepiſcopi.
9 Statutum tollens modum prouidēdi ſecundum equitatem canonicam, ⁊ reducens ad rigorem iuris ciuilis, non valet.
10 Actio in iudicio an ſit exprimenda ſecundum ius ciuile.

1 DIlecti. ¶ † Actio nō eſt de neceſſitate in libello edenda, ſed factū, ex quo actio ꝑducatur. h. d. Due ſunt partes. In prima ponit querela. In ſecunda promiſſio. Secunda ibi: prouideatis
2 ¶ † Nota primo archiepiſcopū poſſe eſſe legatū, ſcilicet miſſuꝫ de tertio genere legatorū. de quibus de offi. dele. ca. primo. ⁊ no.
3 eo. tit. c. j libr. vi. ¶ † Nota. ij. ꝙ ſubtilitas pernicioſa, et rigoro
4 ſa canonib⁹ reprobatur. ¶ † Nota. iij. ꝙ de iure canonico actio nō eſt neceſſario in libello edēda, ſed ſufficit ſimpliciter factum, ex quo actio nitiur, vel ius agendi in iudicio exponere: ⁊ ſic de iure canonico nō eſt neceſſarius vſus actiōis, ſed ſufficit ſubeſſe equitatē iuris agendi: et ſic in terminis canonici reduci vidētur ad illā equitatē iuriſgentiū, que ſuberat anteꝙ̄ foret ius ciuile: quia ſola naturali agebatur, ⁊ factū ſimpliciter proponebat, et manu regia iuſticia miniſtrabat. Per qḋ ſatis poteſt dici quod de iure canonico actio formalis non producatur ex pacto, ſed bñ ex pacto nudo agit de iure canonico, ſicut agebat ex eqtate iuriſgentium ante, ꝙ̄ forent iura ciuilia. Ad hoc qḋ no. Inn. de conſti. que in eccleſiarum. Et hec eſt cauſa, quare teſtamentū ſolenne ſecūdum equitatem iuris gentium habet executionem. de teſta. relatum. ⁊ c. cum eſſes. vnde in talibus non videtur neceſſarius recurſus ad actum denuntiationis Euāgelice: qꝛ communi modo ex facto agitur, dummodo equitas ſuadeat ius agendi competere: qꝛ talis vſus actionis non eſt neceſſarius ſecundum ius canonicum. Ad hoc quod no. Inn. ſ. de conſtit. que in eccle
4 ſiarum. de immu. eccle. ꝙ plerique. ¶ † Nota quid importent hec verba in commiſſionibus, Procedatur pure, ⁊ ſimpliciter, factū inueſtigēdo: quia excludūt proceſſum rigoroſum a iure ciuili inductum, ⁊ procedēdum eſt ſecūdum ſolam equitatem iuris canonici, nihilominus quo ad alia iuris ordine obſeruato, de quo in cle. ſi. de verbo. ſignifica. ⁊ per Ber. in extraua ad reprimēdū.
5 ¶ † Nota caſum, in quo iudex ſupplet de facto, ſcilicet circa vitia libelli male cōcepti, ⁊ ſic fundamēti, ex quo ſequi pōt inanitas iudicij: nam iudicis intereſt, ne iudicium coram eo inaniter agatur. Ad hoc. ſ. c. cum cauſam. ⁊ de libel. ob. c. i. ⁊ capitu. fina.
6 ¶ † Nota ſecundum Hoſ. prouidēdum cōtra aduocatos cauilloſos peruertentes iura. C mandati. l ſi. poſt prin. verſi. ſed cū hi. ⁊ in auth. conſtitu. que ex aſſcripti. lib. in prin. col. v. ſ. de deci. ad audientiam. quemadmodum Iudei ſimplices conantur capere in ſermone. in authen. de ex hi. ⁊ introd. reis. §. illud quoque. ad ſi. colla. vj. His autem occurrere debet iudex. Super quo vide qḋ
7 nota. de procu. petitio. Hoſt. † opponit quod ſubtilitas cōmēdetur. de ferijs. capellanus. Quedā ſunt ſubtilitates, quibus vtuntur cauilloſi: ad ſimplices decipiendos in iudicijs: hec reprobantur, vt hic. Quedam eſt ſubtilitas rationabilis per iurium intellectum: ⁊ hec commendatur: vt de transla. capitu. ij. verſic. ſicut ergo. xxx. queſtio. v. iudicantem. de teſtibus. cum clamor. xxiij. queſtio. iiij. eſt iniuſta ſecundum Vincē. Quedam eſt ſubtilitas vana: iſta reprobatur. Vnde dicit Imperator. Eius ſubtilitatem riſimus, ⁊ corrigendam eſſe cenſuimus. C. de legi. l. ſin. Vnde dicebat Hoſtien. in. d. decreta. capellanus. quot ſunt qui ſubtilitatibus inſiſtant contra veritatem, ⁊ mentem ſcripturarū ⁊. xxvij. diſtinctio. relatum. Quidam nimium cerimoniales inſiſtentes litere contra mentem. de ver. ſigni. propterea. ⁊ capitu. intelligentia. Sunt ⁊ qui tantum ſubtilizantur, quod ſe non intelligunt, ⁊ vera peruertunt: ⁊ hec reprobanda. xlix. diſtinc. c. i. verſicu. ſed ſunt nonnulli. ⁊ ibi de hoc. ⁊. xxiij. q iij. cum ſacrati. Gloſſ. in dicto. c. i. dicit quod aliquid aliquando ſit in iure contra rationem diſputādi. ff ad legē Aquil. ita vulnerat⁹. ad ſi. ⁊ magis preualet ſimplicitas quā difficultas. Inſtit. de fideiuſ. l. j. §. ſed qꝛ ſtipulationes. Ad hoc. l. ſancimus. C. ad Trebel. Subtilitas autē facti inueſtigatiua ad finē veritatis eruende eſt permiſſa. ij. q. i. in primis. de ferijs. capellanus. ¶ Quero ad intellectū caſus, a quo huius actio in iudicio exprimi petebatur. Dicūt quidā ꝙ archiepiſcop⁹ fratres corā eo agētes cogebat ad actionē in iudicio exprimendā: ⁊ papa mandat iudicibus, qbus cauſam cōmittit, ꝙ non ſeruēt hanc pernicioſam ſubtilitatem. Secunda lectu. ꝙ iſti iudices ad petitionē archiepiſcopi ab eo delegati cogebāt actionē in iudicio exprimere, forte propter expreſſam cōmiſſionē archiepiſcopi, vel propter diſpoſitionē ſtatuti archiepiſcopi ¶ Nota ex hac vltima ſecūdū primum caſum quod archiepiſcopus, ⁊ alius inferior pape nō pōt cauſam committere tractandā, preter ius canonicum, ⁊ eius equitatem, ⁊ ſecūdū rigorem iuris ciuilis. Ad hoc quod no. per glo. de here. ſtatuta. in
8 gloſſa in verbo, figura. verſi. ſed dubitari. ¶ † Item not. delegatum archiepiſcopi arctari ad ſequenda ſtatuta archiepiſcopi: de quo de cōſue. ſuper Rubrica, ⁊ de eo, qui mit. in poſſeſſio. cauſ venientis. xij. diſtinc. nos conſuetudinem. ¶ † Item nota quod ſta-
9 tutum tollens modum procedendi ſecundum equitatem canonicam, ⁊ reducens ad rigorem iuris ciuilis, non valet. Ad hoc ō probat. cap. ij. per quod poſſet attentari dicere quod non valeret ſtatutum, per quod diſponeretur in foro canonico agi nō poſſe ex pacto, vel iuramento: ⁊ quod teſtamenta non haberent executionem cum duobus vel tribus teſtibus: valeret tamen ſtatutum cauſam ſummariam reducens ad plenariam: quia hoc non eſt cōtra iura canonica, argumento eius, quod notat gloſſa finalis in
10 clementina, de verborum ſignifica. ¶ † Opponit gloſſa ſecunda qḋ actio ſit in iudicio proponenda ſeu exprimenda: qꝛ nemo ſine actiōe experit: vt. l. ſi pupilli. §. videam⁹. ff. de negotijs geſtis. ⁊ l. quoties. §. ſi tēporali. ff. de admini. tut. ſ. c. examinata. Dic ſecūdū gloſſam. ſi, queratur an actio ſit exprimenda ſecundum leges, ſic: ſecundum canones non. Legiſte per illas leges. ſ. allegatas. et quia actio eſt ius proſequendi quod in iudicio debetur, Inſtitu. de actio. in principio. Secundum canones actio non eſt exprimēda: ſi tamen exprimatur, ⁊ inepta, quis ſuccumbit: ⁊ ſi poſtea proponat aptam, audietur. in ca. examinata. l. i. §. j. ff. ſi menſa. fal. mo. di. ⁊ hoc ſecundum opi. aliquorum. Alij, vt Lau. circa actionē diſtinguunt an plures ex eodem facto producantur actiones, ⁊ ī libello eſt edenda: an plures non producantur, ⁊ non eſt edenda. Ex quib⁹ colligitur ex facto aliquādo plures colligi actiōes. Aliquādo ſumitur actio pro cauſa agēdi: ⁊ hec ſemper eſt in iudicio exprimenda. ſ. de lib. obl. c. ſecundo. quod no. ſi ſumitur actio pro petitiōe, id eſt, pro libello, illa bene eſt in iudicio agēda. de lib. ob. cap. primo. ⁊ hic eſt gloſſ. Poſſet hic curioſus diſputare, quid ſit actio, ⁊ an ſit ius, an factum: que plus ſubtilis eſt, ꝙ̄ vtilis, ⁊ plus Legiſtas attingit, ꝙ̄ nos. licet poſuerim hic: dum iuuenis eram, in antiquis recollectis: ſed quia pence nos non eſt vſus actionis, ideo ſufficiat remittere ad Legiſtas. Inſti. de acti. in princ. Dyn. But. ⁊ Ray. ⁊ ad alios ſcribentes, ⁊ ad Cyn. in. l. edita. C. de edē. Sed an agenti ſit neceſſaria actio: dic ſi queritur an ei ſit neceſſaria actio vt agere poſſit, et vt ei realiter competat: dic quod ſic vel aliud, quod ſit loco actionis, ſcilicet officium iudicis. Inſt. de of. iud. per totum. de offi. iudi. cap. j. ff. de mino. per totum. ⁊ ex quib. cau. mai. ⁊ hoc de iure ciuili, ſine qua nemo experitur, vt in iurib⁹ primo allegatis. Secundum canones ſatis dici poteſt ſufficere factum tale ſubeſſe, ex quo naturalis equitas dictet ius agendi competere, dato quod nulla actio producta reperiatur, vel infuſa ab aliquo iure: quia noſtro iure neceſſarius nō eſt vſus actionis, vt hic. xj. q. ij. quicunque ſuffragio. xx. q. v. iuramenti. ⁊ patet ex not. de pactis. cap. j. de inſtitutio. cum veniſſent. cum ſimil. Imo ſecundum canonicam equitatem ſufficit factum tale proponi coram iudice, ex quo moueatur: ⁊ moueri poſſit iudicis officium ad quid agendum, in materia concernente peccatum, licet ipſe incitans agere non poſſit, et ei ius agendi, vel petendi denegetur, pacto, vel iuramento obſtante: quia ꝙ̄uis agere non poſſit, vel concludere vt ſibi aliquid detur, concludere poteſt iudici vt faciat quod ſibi equum videtur: ⁊ ipſe hoc agere debet ne is, cōtra queꝫ agit, maneat in peccato: ꝙ̄uis non poſſit aliter penitere, que etiaꝫ reſtitutio immineat in cōſequentiam, imo iurans hoc notificare pōt: ⁊ hoc intimare iudici: vt patet ex no. de iureiuran. ad noſtram. in verbo, procedit. quinimo ipſimet poſſunt vt incitatores, ⁊ excitatores officij iudicis, hāc iniquitatem intimare: ⁊ etiā ſup ea admitterēt vt teſtes, ⁊ computarentur in numero teſtium: vt patet ō teſti. in omni. ⁊ dicunt docto in dicto cap. ad noſtram. ⁊ hac via agere poteſt qui nihil poteſt precife petere: quia claudit ei eos. ad hoc. l. plane. ⁊ ibi Bar. ⁊ l. fina. ff de petitio. here. Facit quod not. Innocen. de cenſi. olim. ⁊ quod dicam, de proba. licet cauſam. ſuper gloſ. ſuper verbo, adſtringit. Nam quamuis iuramento quis repellatur a petendo, equitate ſuggerente non repellitur ab officio iudicis implorādo: vt dicit gl. de iureiurando. c. j. qḋ me. cauſa. ad aures. in gloſ. ij. De iure autem ciuili neceſſaria eſt actio quo ad habitum ſaltē: qꝛ ibi neceſſarius eſt vſus actionis, ſaluo quādo aliquis locupletaretur cū aliena iactura: quia licet ceſſet omnis actio, officio iudicis prouideri debet, facto intimato, vt dicit illa. l. plane. ff. de petit. hereditat. ⁊ l. finali ⁊ ibi Bartol. ⁊ Angel. Alias autem regulariter neceſſarius eſt habitus actiōis. Quod intelligo ſi opponatur: ſi nō opponeretur, procederet ius agendi formaliter deductuꝫ, ꝙ̄uis nō competeret habitu. ff. fa. ercif. cum putarem. ⁊ l. poſthumus. ff. de inoffic. teſtamē. Si queritur ſi ſit neceſſario exprimēda, dic quod actio poteſt ſumi multipliciter. Vno modo pro quadam antiqua ſolennitate, ⁊ formali, in qua qui cadebat a ſyllaba, cadebat a toto. ff. de furt. l. ſi ſeruum nauem. ⁊ tales formule etiam ſecundum ius ciuile ſunt ſublate. C. de formulis ſubla. l. vna. non eſt enim ne-

ceſſaria, vt olim, actionum impetratio a ſuperioribus. de qua in l. ſecunda. §. deinde. ff. de ori. iuris. ſi ſummamus actionem pro libello bene concepto in criminalibus. ij. q. viij. libellorum. In ciuilibus de libel. obla. ca. j. tunc aliquando eſt neceſſaria edicto. de quo ꝛ an partib⁹ poſſit remitti, ꝛ quid in ſummariis, ꝛ quid in plenariis, dic vt de libe. obl. c. primo. vbi remittam ad gl. in clemen. ſi. de verbo. ſigni. Joan. Si ſummus actionem pro cauſa agendi, an ſit exprimenda in libello. glo. hic qđ in perſonali eſt exprimēda, in reali non. Idem gl. in l. j. ff. de eden. Aſſignat cauſam qđ in perſonali intereſt rei vt exꝑmatur: quia cū ex plurimis cauſis poſſit perſonalis competere, vt patet, vt poſſit deliberare an velit cedere, an cōtendere, cauſa eſt exprimēda: nec ei nocere poteſt, cum ſemper ſententiare ſtringatur, ꝗꝗ generalis ad cauſaꝫ in iudicio deductaꝫ: vnde nō poteſt prodeſſe, ſi agatur ſine cauſa: ſed bene poteſt nocere. In reali autem non intereſt rei vt cauſa exprimatur: quia cauſa expreſſa, ſententia ſimplex ad illā reſtringitur: vt lege, ſi mater. ff. de exceptione rei iudicate. et ſi non exprimeretur, ſententia in omnibus obſtaret: vt. l. eādem. §. actiones. ff. de exceptione rei iudic. Intereſt ergo eius potius quod non exprimatur, vt ſic ſentētia obſtet in omnib⁹. Dic in perſonali, ſi non petitur, procedit libell⁹ ſine cauſa. C. de an. except. l. finali. Idem et in realibus. ꝛ fortius ſi petitur, communiter tenetur: vt Pe. ꝛ Cy. in l. edita. C. de edē. quod quedā eſt cauſa proxima, quedā mediata, ſeu remota. Et enim in perſonalibus dare cauſam remotā: ꝛ iſta ipſa materia, ex qua producit̃ obligatio, que eſt ipſum factū. vel ipſum cōtrahere vel quaſi, vel damnare vel quaſi. de quo Inſtitu. de obli. ex quaſi cōtrac. et ex quaſi delic. ꝑ totū. Ex hac materia, ſi eſt apta ad partū actiōis, ſurgit obligatio: q꞉ teneor tibi, vel tu mihi: ꝛ hec vocat̃ obligatio, que eſt iuris vinculū, quo neceſſitate tenemur ad aliqđ dādū, vel faciendū, ſcđm noſtre ciuitatis iura. Inſti. de oblig. in prin. Et hec eſt duplex, naturalis, ꝛ ciuilis: quia oportet ꝙ materia ad partū actiōis ſit a iure ciuili approbata, vt ꝓducat actionē, ꝛ ex illa approbatione producatur ciuilis, ꝛ tūc producit̃ actio, que eſt ſilia obligationis, ꝛ actio in matrem illā aſſumit: vt. l. ij. §. eadē. ff. de procur. ſecundū autem ius noſtrū ſola ſufficit equitas naturalis, ꝛ iuriſgētiū, vt ab illa ſit approbata: q꞉ illam imitamur, vt producat actionem, vel ius agēdi, tenēdo ſecundū nos quod nō ſit neceſſarius vſus actionis. Si queritur an cauſa remota ſit exprimenda, vt ago q꞉ emi, vel quia vendidi, vel q꞉ locaui: hec eſt ex neceſſitate exprimēda: q꞉ per proximā, ago q꞉ obligatus es, nō bene certificatur reus an velit cedere vel contendere, cū multe cauſe concurrāt, vel cōcurrere poſſint ad obligationes producēdas. ff. de actio. ꝛ obli. l. i. ꝛ per totū. Inſtitu. de oblig. cū titu. ſequentibus. Cauſa autem proxima ex neceſſitate nō eſt exprimēda: q꞉ ex remota ſatis cōcluditur: vnde non actor dicere, dico ꝙ mutuaui: dico ꝙ mihi es obligat⁹: ergo, ꝛc. Et iſtā opinionē tenet Dy. Inſtitu. de actio. in princ. ꝛ communiter hec ſequunt̃ docto. Nec obſtat ſi dicat̃, Libellus debet concludere de neceſſitate: quia eſt argumētū Legiſtarū: ſufficit eñi quod concludat vere, aut preſumptiue. l. omnes. §. Lucius. ff. de his, que in frau. credito. ſed dato contractu preſumptiue dat̃ obligatio, que ſemel poſita preſumit̃, niſi appareat quomodo ſit ſublata. C. de probat. ſine poſſidetis. regula, ſemel in aliis. de regulis iuris. libro ſexto. Igit̃ ad hoc q꞉ in exceptionibus ſufficit factum proponere, dato ꝙ non concludat immediate. ff. de pactis. l. ſi vnus. §. pactus. ſufficit eñi dicere, Excipio, q꞉ feciſti pactū de nō petendo: ꝛ nō ſequitur: Expreſſe feciſti pactum: ergo nō ſubeſt obligatio quia non poteſt ſubeſſe ex contrario pacto de petendo: vt ibi. Nō obſtat ꝙ nō ſufficit, q꞉ poſitū in preterito negat preſens: ꝛ vñ nō ſufficit dicere, vel cōfiteri, fui dñs: q꞉ tacite me nego dominum de preſenti: vt patet in l. certū. §. primo. ff. de confeſ. quia factum, qđ ponitur de preterito, bene negat̃ in preſens: ideo bene fateor quod nō mutuaui: ſed qđ non pono in preteritum, nō nego in preſens: dico quod mutuaui, peto te condēnari: nil dico circa illā obligationem: ergo nihil in preſenti nego. Itē dato quod diceret, dico ꝙ fuiſti obligatus: per hoc forte non vitiaretur libellus, vt dicā. ſ. de libellis obla. c. primo. ꝛ ſentit, imo expreſſe dicit Spec. in ti. de actio. ꝛ petitio. §. ſequit̃. verſi. qđ ſi ago. Et quomodo reſpōdeatur ad. l. certum. §. primo. Reſpōdebo in dicto. c. primo. vbi etiā allegabo dicta dominorū de Rom. Et ex hoc decidit Cy. quādā opinionē, ſeu dubitationē, ſi opponit̃ contra ꝯfirmationem, electio facta fuit ab illis, qui fuerūt excommunicati, ꝙ non ſit admittenda: q꞉ ponendo excōmunicationem in preteritū, ante actum electionis tacite abnegatur in preſens: vt dicta. l. certū. §. primo. hoc dicit in exceptione: ſecus in poſitione: q꞉ bene poſſum ponere ꝙ fuerūt excōmunicati, q꞉ hoc eſt probabile, ꝛ poſſibile cōſequēter: q꞉ dato quod articulus ſit dubius, nō eſt reijciendus: q꞉ forte a teſtibus declarabitur: vt patet de probat. licet cauſam. ſed certe ꝛ ibi exceptio, ꝛ articul⁹ erat dubius, ꝛ tñ admittūtur, ad hoc de procur. accedēs. Itē dico quod exceptio hic non habet tacitā obligationem de preſenti: quia hec verba, Fuerunt excommunicati: poſſunt ponere factum excommunicationis: ꝛ ſic intelligunt̃ vnde factum excōmunicationis ponitur in preteritum, ꝛ negatur in preſenti: ſed ipſa excōmunicatio, vt eſt vinculū, non ponitur in preteritū: ꝛ ſic in dubio verba nō debēt intelligi interpretāda pro ponēte: vt. l. inter ſtipulātē. §. primo. ꝛ qđ ibi not. de verb. oblig. Item ſi intelligerentur poſitū in preteritū verbum excommunicatio, prout eſt vinculum, non negaretur in preſens, per ea, que dicam de libel. obla. c. i. q꞉ hec non eſt intentio ponentis, vel excipiētis. ad hoc qđ not. de cleri. excom. mini. illud. vbi tangitur hec queſtio. In reali autē cauſa ꝓxima eſt exprimēda, ſed nō remota: ꝛ in ea ꝓxima cauſa realis eſt dominiū vel quaſi vtile, vel directū. Remota eſt cauſa cauſe, ex qua ſurrexit dominiū: vt venditio a domino, vel ali⁹ contractus aptus ad transferendū dominium, vel etiā preſcriptio, ſpecificatio materie, vt. l. ſecūda. §. cum quis. ff. de acquir. rerū domini. vel ſimilia. de quibus. Inſti. de rerū diui. per totū. de acquir. rerū domi. per totū. ꝛ ſic eſſe debet. hoc debeo bene dicere, Ago q꞉ dominus vel quia quaſi dominus: nō autē eſt neceſſe qđ dicam, Ago q꞉ dominus, quia emi. Sufficeret tamē exprimere cauſam remotā, Ago, q꞉ emi: vel q꞉ preſcripſi: q꞉ ex hoc cōcludit̃ proxima, vt ſupra in perſonali dixi: ſed nō actio ad exprimendā: quia non eſt vtile reo vt exprimā illam, cum ſic ſimpliciter egi, obſtet ſententia in omnibus, vbi contra me ferat̃. Si ago expreſſa certa cauſa, nō obſtabit mihi in alia. l. ſi mater. §. j. de excep. rei iudi. ꝛ no. ſ. l. eadē. § actiōes eodem ti. ꝛ tenuit Inno. ſ. eodē. ceterum. licet Pe. teneat contra. quod examinabo pleniſſime in c. primo. de libel. obla. vbi Joan. An. tāgit, ꝛ declarabitur qualiter. altero reſpectu eſt vtile reo, vt cauſa remota exprimat̃. Eſt etiā ei vtile vt poſſit cedere vel cōtendere, quare videt̃ ꝙ hac cauſa nullā debeat exprimere, ſed ſufficit actorē certificare reū ſic, quod videat ꝗ actio ſibi cōpetat: nō eñi ad alias circumſtantias arctat̃: alias hoc eſſet ire in infinitū. In perſonali ergo nō ſufficit proximā exprimere: quia ex ea certa actio non cōcluditur: ſed ſic in reali, q꞉ proxima dat certā actionē. Et hoc eſt tenendū. Et ſi dicatur, cū nō ſit de iure canonico neceſſarius vſus actionis, Et ꝙ de iure ſufficiat expreſſio proxime: dico ꝙ lꝫ non ſit neceſſari⁹ vſus actionis, neceſſarium eſt ſic factum determinari, ex quo det̃ equitas determinata ad certū ius agēdi. Si querit̃ an actio ſit exprimenda, vidiſti quid dicit gl. Jo. viij. diſt. quo iure. dicit actionē nec iure ciuili, nec canonico neceſſario exprimendam: quia ſufficit factum ſic proponi: quod ex eo actio colligat̃. Et ꝗꝗ opiniones ſint diuerſe, quas omnes recolligit Spe. in titu. de acti. ꝛ peti. §. primo, per totū. §. quas enumerare parū foret vtile: ꝛ de quo de iudi. examinata. de mut. peti. c. primo. ij. q. vi. decreto. Opinionē tamen quod ſit differentia inter leges ꝛ canones, ponit Innocē. hic. alleg. pro Legiſtis. l. quoties. §. itē ſi temporali. ff. de adminiſtra. tuto. Inſti. de acti. in princip. Cōmunis autem modernorum tam Legiſtarū, ꝗ Canoniſtarū eſt opinio, quod non ſit neceſſario in libello actio edēda. Quod dicit Hoſtien. hic verum, niſi ex rationabili cā videat reū decipi, ſi actio non exprimatur: q꞉ tunc ſupplebit iudex. ff. de offi. aſſeſſ. l. prima. ꝛ ex eadem cauſa permitteret aduocatum poſitionib⁹ reſpōdere. ſ. c. paſtoralis. Et dicit quod per hoc determinat̃ qđ ſcripſit in Summa de libel obl. §. quid debeat. ꝛ in Spe. in loco ꝓalleg. Et aſſignāt cām Legiſte, vt Oldra. ꝛ Cy. in d. l. edicta. q꞉ nō pōt cōtingere, quin per poſitionem facti. ꝛ narrationem, ꝛ concluſionē appareat que actio intentetur: ꝛ ſic ſatis certificabitur reus: ꝛ ſic nō eſt neceſſariū actionē exprimi. Nā vel eſt tale factū, ex quo vnica tantū producit̃ actio: ꝛ eſt planū, quia ex hoc certificabit̃ actio. ff. ſi certū pe. l. certum. de teſti. licet ex quadā. ſi plures oriebantur, ꝛ competunt ad diuerſa ex cōcluſione ꝛ petitiōe rei, apparebit que eſt deducta: quia preſumit̃ intentata illa, que cōpetit ad id, quod petit̃. ff. de inoc. ꝛ poſth. l. Gallus. ꝛ nota de officio ordina. cō querēte. Si ſunt plures cōpetētes ad id: ꝛ tūc ſi vna eſt generalis, alia ſit ſpecialis: videt̃ intētata ſpecialis. ff. de lega. iij. l. hoc legatū. ꝛ l. itē legata. §. prinde. ꝛ l. legatū. Si ambe ſunt generales, vel ambe ſpeciales, ꝛ ex facto propoſito altera tātū pōt colligi, illa videbit̃ intentata, per quam nihil, vel minus ſuperfluit. nam ad rem legatā habeo plures actiones, ſi dico in libello ꝙ teſtator rem ſuā mihi legauit, videar deducere realem: q꞉ ſi diceremus intentatā perſonalem, ſuperflueret verbū, ſuā. Ad hoc. ff. de lega. primo l. ij. quando. vt ſi dico legatā mihi rē teſtatoris, ſi agitur perſonali, ſuperfluit verbum teſtatoris. Si dicamus realē, ſuperfluit ꝙ ſit allegata cauſa remota: tamen q꞉ non eſt allegata proxima, nō tantū ſuperfluūt: ideo realis videt̃ deducta. Nec vel ꝗuis in libello eſſet appoſita clauſula, Non aſtringens: q꞉ non intelligeretur intēta e per quam minus ſuperfluit, ꝗ alia, ex qua minor ſequitur condēna-

tio,ſecundum Pe.⁊ Cy.in dicta.l.edita.in.iij.q.⁊ hoc ſi a princi-
pio libelli opponeretur:alias ſi diſputaretur ad merita,dico quod
in dubio videretur deducta competens actori,⁊ in qua probauit
non competens:⁊ ſi vtraque competere poſſet,incẽtata videretur
magis vtilis actori in obtinendo:vt no.de offic.ordi.conquerente.
⁊ no.in.l.ſed ⁊ ſi poſſeſſori.§.ſi.de iureiu.vbi per Gul.de Cu.⁊ Bar.
in.l.inter ſtipulantem.§.j.ff.de verb.obli.⁊ in.l.i.ff.de actio.⁊ obli.
Hec vera,niſi ſtatuta aliud diſponerent:⁊ ſtatuto diſponẽte quod
actio exprimatur de iure canonico,hic eſt caſus quod nõ valet ſta
tutum ſecundum vnum modum ponendi caſum.De iure autem
ciuili an valeret ſtatutum,ſatis poſſet dici quod ſic:⁊ tunc ſi ſtatu-
tũ diſponeret quod actio deberet exprimi,an accuſationis nomen
debet exprimi,quid tunc erit de accuſatione,vide in Speculo de
actio.⁊ peti.§.j.in fine.§.ibi ſentit quod criminis genus nihilomi-
nus debeat exprimi,etiam tenendo quod actio includat accuſatio
nem.Si queritur an qualitas actionis ſit exprimenda in libello,vt
qz agit actione,⁊ nominat ipſam in libello,⁊ non dicit an agat vti-
li,vel directa,an in dubio videatur deduxiſſe vtilem,an directam:
tangitur hoc dubium de dilatio.litere.⁊ ibi remittam ad Specul.
quod hic non proſequor,tum qz ibi ſum tractaturus,ex quo ibi tã
git Inn.tum qz non video bene poſſibile quod facto propoſito nõ
appareat que intentetur an vtilis,vel directa:⁊ verba in concluſio-
ne intelligi debent ſecundum precedentem narrationem:qz prece-
dentia declarant ſequentia:vt.l.Titia §.j.ff.de verb.obli.cum ſimi.
Vltimo Hoſt.dicit hic non ſequendum rigorẽ legum,vel gl.doct.
ipſum proſequentium.Ex quo arguit Hoſt.contra multas gl.In
no.ad hoc de iura.cal.literas.§.tit.j.per tuas.ſecundum Hoſt.Vi
de de materia gl.viij.di.quo iure.per gl.⁊.ij.q.vj.decreto.⁊ per Ho.
in Summa de libel.obla.§.quid debeat.⁊ pleniſſime in Specu.de
act.⁊ peti.§.j.in prima.⁊.ij.col.Si queritur an ſit exprimẽda actio
ſumendo actionem pro concluſione libelli,dicendum quod ſic,ſe-
cundum glo.⁊ Bart.in.l.j.ff.de eden.qz ſi non eſſet concluſio in li-
bello,nõ eſſet certus reus an vellet cedere,vel cõtendere,ignorãs
qd petatur,⁊ cũ proportionari dz cõcluſioni ⁊ cõcluſio cauſe:alias
non procederet libellus:vt ſi dicerem,Peto a te centum,qz rex eſt
in Francia.Sic dicit glo.in.l.i.ff.de eden.⁊ in tantum hoc eſt verũ,
ſecundum Bart.quod ſi probaretur ſuper hoc libello cauſa apta,
non poſſet ſequi condemnatio.ff.de inſti.act.l.habebat.l.i.§.j.ff.ſi
menſ.fal.mo.di.Et circa hanc cauſam,an exigatur tanta expreſſio,
quod concludat ius agendi in tantum cõpetere quod excludit ius
excipiendi,⁊ quod excludatur omnis replicatio,⁊ quod etiam ius
agẽdi competat de iure ſpeciali:vide per Inn.de libel.obla.c.ij.per
que dicit Bar.in dicta.l.j.quod non eſt neceſſe quod in libello dicã
teſtamentum rite factũ:qz ex eo quod aſſero teſtamẽtum,intelligo
dicere de valido,⁊ efficaci,⁊ rite facto.l.non putauit.§.non queuis.
ff.de bon.poſ.contra tabu.⁊ ꝙ no.ff.de iur.⁊ fa.igno.l.ſi poſt diui-
ſionem.Si ſumitur actio pro executione,non arctatur ad petẽdam
executionem,ſed ſufficit ꝙ narret factum,ex quo concluditur obli
gatio,⁊ actio,⁊ quod petat condemnari.Poterit autẽ ſententia la
ta petere exequi aut iudicis officio,aut actione in factum.C.de iu-
reiur.l.actori.ff.de re iudi.l.miles.⁊.l.a diuo Pio.Et hoc tenet gl.
in cle.auditor.de reſcr.ideo ſufficeret in reali in principali libello pe
tere condemnationem,vel declarationem dominij:oporteret tamẽ
quod poſtea ex officio poſt ſcientiam peteret rem reſtitui.Ad hoc
ff.ad turpil.l.j.in ſi.licet Gul.ibi ſentiat contra.De quo dic vt ibi
pleniſſime ſcripſi in dicta cle.auditor.per que etiam dicit Bar.ꝙ ſi
egi contra poſſeſſorem,⁊ reperiatur quod non ſit poſſeſſor ſuper il
lo libello,licet non poſſim obtinere vt reſtituar,obtinebo vt decla-
ret,dominus:⁊ pficit mihi ſententia,ſi poſtea reperiaẽ ille poſſide-
re.in.l.ſi a te.§.j.ff.de except.rei iudic.de quo dicam in.c.examina-
ta,⁊c.

1 ☞ Excommunicatus poteſt conueniri vt reus in iudicio,ſed
non cõuenire:ſecus ſi ſit excommunicatione minori notatus.nume
ro.4.
2 Agere non poteſt in iudicio excommunicatus maiori.nu.4.
3 Excommunicatus in iudicio conuentus non poteſt conſtituere
procuratorem excommunicatum.
5 Excommunicatus occulte poteſt in iudicio agere.
6 Excommunicatus publice a quibus actibus videatur excluſus.
7 Excommunicatus publice quando poteſt in iudicio agere.
8 Excommunicatus conuentus in iudicio non arctatur procurato-
rem conſtituere.
9 Excommunicatus in omnibus caſibus,quibus in iudicio poteſt
eſſe,in illis poteſt agere pro iniuria ſibi illata.
10 Procurator generalis ab excommunicato datus an dicatur legi-
time cõſtitutus,vbi excommunicatus poteſt dare ſpecialem ad de
fendendum.
11 Excommunicatus quomodo poteſt dare procuratorem ſpecialem
in cauſa defenſionis,vbi ipſe habet iurare de calumnia.
12 Excommunicatus non poteſt communicare,niſi ad eius dam-
num.
13 Excommunicatus an poſſit eſſe in iudicio vt reus agendo in con-
dictione ex lege,vel petendo quod actor compellatur perſiſtere in
actione porrecta.
14 Banniti,ſeu deportati,an poſſint agere,ſeu conueniri.
15 Agere,ſeu conueniri,an poſſit periurus.

1 Intelleximus. ¶ † Excommunicatus
poteſt conueniri,ſed nõ
conuenire. Ponitur queſtio,reſponſio,⁊ reſponſionis
ratio.Secunda ibi:reſpondemus.Tertia ibi:ut videa-
2 tur.¶ † No.j.excommunicatum non poſſe agere,nec in iudicio ali
quid agere tãquam actorem ¶ No.ij.excommunicatum poſſe eſſe
3 in iudicio vt reum.¶ † No.iij.quod tunc debet in iudicio per aliũ
non excommunicatum reſpondere.¶ No.iiij.cauſam quare com-
pellitur reſpondere vt reus,ne de ſuo delicto commodum reporta-
4 ret.¶ † Oppo.quod excommunicatus poſſit eſſe in iudicio.de cle.
excommu.mini.ſi celebrat.Sol.poteſt eſſe in iudicio excõmunica-
tus minori,non excommunicatus maiori.de exceptio.a nobis.
5 ¶ † Opp.quod vt actor poſſit eſſe in iudicio:vt de except.pia.lib.
6 vi.† Solu.Poteſt ſecundum quoſdam eſſe in iudicio vt actor ex-
communicatus occulte,vt ibi:non excommunicatus publice.Jo.
Andr.remittit de reſcrip.c.j.lib.vj.Et eſt communis opi.quod nõ
ſit differentia inter actum occultum,⁊ publicum:quia iſtud poſſe
in iudicio,cernit vtilitatem priuatam,in qua tollerare nihil opera-
tur:vt no.de ele.nihil.⁊ de procurator.c.fin.⁊ de dolo.veritatis.Er-
go ſi velit dic eſſe in iudicio tãquam procurator vniuerſitatis,vide
quod notat.Inno.de procura.conſulti.Si vult eſſe in iudicio tan-
quam procurator alterius priuati,vide de prob.poſt ceſſionem.Si
vult eſſe in iudicio tanquam iudex,vel vt teſtis:⁊ non poteſt.de te-
ſti.veniens.de re iudi.ad probandum.de reſcrip.ſuſcitatus.Item
nec vt aduocatus.Item nec vt aſſiſtens actori,vt puto.Itẽ nec vt
promouens,nec vt proſequens inquiſitionem.Item nec vt cauſam
ſolicitans.Item nec vt notarius cauſe.Item nec vt tutor.Item
nec vt alias legitimus adminiſtrator,vt pater pro filio,⁊ ſimilia:ſic
nec filio pater excommunicatus poſſet authorari:ſed ſi eius cõſen
ſus requireretur tãquam in ſignum repudiationis,ſatis poſſet di-
ci quod poſſet intereſſe,ſicut ⁊ remittere poſſet,propter hoc verbũ
latum ſtare poſſit in iudicio,a quo vnus duntaxat caſus excipitur,
quando ſtat vt reus. Quãdoque vult ſtare in iudicio vt accuſator
pro publico intereſſe:⁊ adhuc non poteſt.de exceptio.a nobis.
quandoque vult eſſe in iudicio agẽdo pro priuato intereſſe,vel in-
iuria:⁊ non poteſt regulariter,ſi iudicium agitetur coram delegato
ab eo impetrato,eſt nullum.Si coram ordinario,repellitur,ſi op-
7 ponatur.de except.pia.libro ſexto.† Fallit in cauſa appellationis,⁊
proprie excommunicationis.de reſcript.lib.vi.c.i.An autem poſ-
ſit eſſe compenſando,reſtitutionem petendo,vel de nullitate dice-
re,vel extraiudicialiter appellando,notabitur de except.ſignificaue
runt.⁊.c.cum inter.⁊.c.dilecti.de maio.⁊ obe.de except.pia.lib.vi.
vbi an poſſit eſſe in iudicio voluntario.de iudic.exhibita.⁊.c.ſuper
his.de accuſat.per Innocen.vt reus autem ſe defendendo poteſt,
vt hic.De ſuſpenſo autem,vel interdicto,dicit hic Joan.Andre.
poſt Fran.quod non repellitur a iudicio.Allegat Joan.Andre.
de except.a nobis.Idem credo in quolibet crimino ſo,⁊ periuro,
dum tamen iuramenti vinculum non concludat ad iudicium.de iu
reiuran.verum.⁊.c.ſi vero.quod ine.cauſa.ad aures.⁊.c.abbas.cũ
8 ſimilibus.¶ † Oppo.quod non arctetur excommunicatus ad cõ
ſtituendum procuratorem.ſupra.de procura.querelam.Gloſ.dicit
quod putat eum non arctari ad conſtituendum procuratorem,li-
cet poſſit,ſi velit:quia non inueniet forte qui ſic fideliter tractet cau-
ſam ſuam.glo.tenet Innoc.Pe.⁊ Abb.Nec obſtat quod nullum
repererit procuratorem,cum nullus debeat ei communicare:quia
ſecundum Vinc.pater,tutor,⁊ ſimiles perſone,que licite commu-
nicare poſſent,aſſumerent illud officium.Vel ſecundum eum,quia
ex quo permittitur excommunicato procuratorem conſtituere ad
ſui defenſionem,quilibet poteſt officium ſuſcipere:⁊ in hoc quili-
bet communicare poterit.de ſent.excom.cum voluntate.Et ſi eum
aliquis impediret in dando procuratorẽ,poteſt ipſe cõqueri,⁊ age
re,licet ſit excommunicatus.Similiter ſi aliquis vadit Romã pro
iniectione manuum,⁊ offenditur in via,poteſt cõqueri.de excep.c.
9 vlt.ff.de iudicijs.ſi longius.ſecundum Vin.¶ † Nota bene quod
in omnibus caſibus,in quibus quis excommunicatus poſſet eſſe
in iudicio,in omnibus illis caſibus,ſi impediatur,poteſt agere ꝓ
illa iniuria illata circa caſum ſibi permiſſum.Nõ intelligas hoc di-
ctũ ſic late,vt pro omni iniuria poſſit eſſe in iudicio agẽdo,vel age
re vti poſſidetis,vel trahere exceptionem ad ius agẽdi.Nec obſtat
quod not.Joan.Andre.de reſcriptis.c.primo.lib.vj.in Nouella.
Et ſic ſaluatur iſtud,⁊ illud,quod ibi habetur in verbo,appellatio
nis.ad fi.Erit ergo in iudicio per procuratorem hoc caſu,ſi vult,⁊
eſſe dz de debito honeſtatis,talẽ propter nota cõmunicãs de facto

licet non peccet de iure communicando:ſed non ex neceſſitate:qꝛ
ex quo eſt non voluntarius in iudicio,poteſt perſonaliter eſſe in iu
dicio. Idem dicit Innocen.hic in omnibus caſibus,in quibus po
teſt eſſe in iudicio,vt poſſit conſtituere procuratorem. Unde in cau
ſa appellationis,⁊ vbi conqueritur de iniuſta examinatione,pote-
rit eſſe in iudicio:vt de reſcrip.c.j.lib.vj.quia poteſtas conſtituen
di procuratorem regulatur a poteſtate agendi. Simile in minore
de reſtit.ſpolia.ex parte M.ad hoc quod no.de reſcrip.c.doceri.de
procura.c.j.Nam,vt dicit Inn.melius eſt quod agat per procura-
torem,quam per ſe.Non obſtant no.de ſent.excom.cum deſideres.
qꝛ licet abſolutio non poſſit recipi per procuratorem vt ibi lis ſu-
per abſolutione bene poteſt agitari per procuratorem,ſecundum
Inn.⁊ forſan poſſet attentari dicere,quod licet excommunicatus
in cauſa appellationis ne contemnere videatur ante ingreſſum iu-
dicij,habet petere abſolui.de ſen.excom.per tuas.hoc non proce-
dat,quando litigat per procuratorem,⁊ in hoc ſit vtile litigare per
10 procuratorem.† Nunquid autem excommunicatus poſſit litigare
per procuratorem generalem. Tangit Archi.de reſcrip.c.i.lib.vj.
⁊ ibi dicit qđ licet poſſit dare procuratorẽ ſpecialem in cauſa defen
ſionis:nõ tamen poteſt litigare per procuratorem:nec auditur pro
curator generalis datus ab excommunicato ſuper articulis defen-
ſionis,vel appellationis,vbi alias audiretur excõmunicatus , vel
procurator ſpecialis,niſi adijceret in forma procurationis,vt face-
ret omnia,q̃ ipſe preſens facere poſſet.de dila.expoſuit. Aſſignat
cauſam:qꝛ talis datio procuratoris generalis nõ tenet.Et dicit ꝙ
fuit dictũ Uin.de procu.cõſulti.Nõ placet mihi hoc:qꝛ inquantũ
procuratio generalis refertur ad negotia extraiudicialia, abſque
dubio valet,tenendo ꝙ contrahere poſſit:de quo de dolo.veritas-
tis.de ſen.excom.ſi vere.⁊ qđ ibi no. Inquantũ cõſtituit ad iudicia
nõ credo qđ ſpeciale exigatur mãdatũ,vt defendere poſſit,vel ap-
pellare.Ideo in mãdato tali generalia cõprehẽdũtur,⁊ ab ipſo ex-
cluduntur cauſe,in quibus nõ poteſt agere:⁊ includũtur cauſe,in
quibus poteſt agere.de mu.⁊ ho.l.reſcripto.§.1.Itẽ inquantũ te-
neres qđ in mãdato de defendendo excõicatum exigeretur ſpecia
le mãdatũ,nõ ſufficeret illa clauſula,vt procurator facere poſſit ea,
que,ſi preſens eſſet,facere potuiſſet:vt no.de dila.expoſuit.per eun
dẽ Uinc.ad quod dicimus de clauſula de cato.de tranſacti.cõtin-
11 git.de celig.do.conſtitutis.❡†Oppo.ſecundo cũ gl.qđ nõ poſſit
per procuratorẽ litigare:qꝛ habet preſtare iuramentũ calũnie.In
auc.principales.de iura.cal.dic,reſponſio patet per.c.ſi.de iura.cal.
12 lib.vj.❡†Opp.iij.qđ nõ poſſit eſſe in iudicio ꝓpter periculũ cõta
nis:qꝛ talis participatio ei eſt illicita,⁊ alijs.de cle.excõ.mi.ſi cele-
brat.⁊.c.illud.Gl.dicit qđ licita eſt ei cõmunio hec ad damnũ eius.
13 de ſen.excõ.pro illorũ.⁊ no.de excep.cũ inter.† Nunquid aũt vt re⁹
poſſit eſſe in iudicio agendo cõdictione ex.l.diffamari,vel petendo
qđ actor cõpellatur perſiſtere in actione porrecta,ſecundũ formam
auc.qui ſemel.C.quõ,⁊ quãdo iudex. Apparet qđ nõ:qꝛ hoc eſſet
ad eius cõmodum,ex quo ſic vult. Dicitur enim eſſe cõmodũ,qñ
etiam contra ſe ſuã implet voluntatẽ:vt no.de cõdi.ob cau.l.pe.ff.
de fur.l.ſi pigno.in auc.de here.⁊ Falc.§.ſi vero.De hoc de excep.
c.penul. Jo.de Lig.querit quid de deportatis,⁊ dãnatis in metal-
lum,an agere poſſint,an cõtra eos agi.Agere non poſſunt,qꝛ per
dunt que ſunt iuris ciuilis:licet deportatus retineat actiones cõſe
cutiuas ad iura,que ſibi cõpetũt,⁊ retinet ad cõſequentiã ius.Et
ſatis puto qđ illud ius agendi nõ ſit propria actio ciuilis,ſed agẽ-
di antiquũ cõpetens ex equitate iuris gentiũ,ſm qđ nõ erat vſus
actionis:qꝛ illud non tollitur ex perditione iuris ciuilis:⁊ illo iure
agi poteſt,qñ ius agendi tollitur remanẽte fundamento iuris gen
tium:vt no. Inno.de conſtit.que in eccleſiarũ.⁊ no.Guil.de Suz.⁊
Cy.poſt eũ in.l.preſcriptione.C.de preci.Imper.offe.Nõ puto ta-
men qđ illud ius agendi cõpetat ex tali equitate,de iure canonico,
excõicato:qꝛ nõ ſolũ priuatur exercitio actionis,ſed a ſtatu iudicij
14 vt hic.† Nunquid aũt deportatus poſſit cõueniri:Dic qđ non:qꝛ
ſunt mortui iuriſdictione:ſed aget contra poſſeſſores bonorũ.ff.de
bo.poſ.l.1.Hoc puto pro preteritis iuribus,que transferũtur in fi-
ſcum.C.ad legẽ Juliã de vi.l.tutoris.Pro futuris aũt obligatio-
nibus deportatus põt agere,⁊ cõueniri.ar.ff.de fideiu.l.ſi debitor.
ff.manda.l.ſi vero nõ remunerandi.l.is,cuius. Et procedũt hec in
deportato:in dãnato in metallũ procedunt ea,que dicit hodie auc.
In deportato.an propter ius aget,pẽdet ex auc.bona damnatorũ.
15 C.de bo.dãna.Dic vt ibi.❡† Quid de periuro:Dic ꝙ põt conue
niri:licet quidã dicant cõtra:qꝛ nõ poteſt iurare de calũnia.xxij.q.
v.paruuli.qꝛ hoc eſt iuramentũ oneris,non honoris. Sentit ꝙ nõ
poſſit agere.nõ bene ſentit:qꝛ agere põt inquantũ in materia,qua
agit,ſpecifice non repugnet iuramentum:qꝛ reperitur ꝙ periurus
repellatur ab agendo,ſi iuramẽtum nõ obuiet ſpecifice ei.De mo-
nacho remittit de reſcri.cũ dilecta.⁊ de re iudi.cũ J.⁊ A.
1 ☞ Clericus de omni crimine debet coram iudice eccleſiaſtico
conueniri.4.
Idem in ciuilibus,⁊ perſonalibus.nu.10.
2 Arguere licet de lege ad conſuetudinem,⁊ econtra.
3 Conſuetudine non licet,quod per legem non licet.
5 Leges non dedignantur ſacros canones imitari,⁊ in materia ſpe-
ctante ad canones lege contrariante ſtandum eſt canoni.nume.8.
⁊ quando non contrariatur,an quinque canon ſequatur legẽ.nu.12.
6 Iudicando aut conſulendo in ſua materia in dubio an ſit creden-
dum peritis in arte ſua.
7 Iudex ſecularis habet iuriſdictionem in clericum degradatum.
9 Iudex eccleſiaſticus poteſt punire quancunque perſonam tranſ-
gredientem ſacram regulam.
11 Conſuetudo contra ius non valet,niſi ſit multum rationabilis,⁊
legitime preſcripta.
Utilitas eccleſie an preferatur publice.
12 Iudex in iudicando an,⁊ quando debeat ſequi legem ciuilem,vel
canonicam.

1 Clerici. ❡† Cleric⁹ de omni crimine dꝫ corã
eccleſiaſtico iudice cõueniri,nec vꝫ cõ
ſuetudo cõtraria.h.d.Duo facit.Legeꝫ probat,cõſue
2 tudinem improbat.❡† Nota primo licitũ arguere d
3 lege ad conſuetudinem,† ⁊ econtra,quod non poteſt fieri per legẽ
4 non poteſt fieri per cõſuetudineꝫ. ❡† Nota ſecundo quod regu-
lariter clerici in quacunqꝫ cauſa debẽt corã eccleſiaſtico iudice cõ-
ueniri:⁊ quod non poteſt conſuetudine induci vt clericus corã iu-
dice ſeculari cõueniatur: nec etiã peccato vel iuramento poteſt fie
5 ri:vt.j.titu.primo.ſi diligenti ❡† Nota tertio quod nõ dedignan-
tur leges ſacros canones imitari:⁊ ſic in materia ſpectãte ad cano
nes,lege cõtrariante canoni,ſtandum eſt canoni.Imperator pro-
teſtatur ſe velle proſequi, ⁊ ſeruare regulas ſacras. in auc quomo.
opor.epi.§.j.col.j.Per hoc arguit Frã.doctores legũ poſt ponẽ-
dos doctoribus Decreto ũ,etiaꝫ ſi non ſunt clerici, quo ad hono
6 rem deferendum.† In iudicando aũt,vel conſulendo,in materia
ſua,in dubio eſt magis credendum in arte ſua peritis,ceteris pari
7 bus plus creditur:vt no.de teſti.cauſam. ❡† Opp. quod aliquo
caſu tractetur cauſa clericorum coram iudice ſeculari.j.eodem.cũ
non ab homine.de penis.c.ſecundo.lib.vj.in vltima glo.Sol.doc.
hic in non degradato:cõtrarium in degradato.de quo dic vt ibi,⁊
8 j.eodem.cum non ab homine.❡† Opp.quod non faciat ad pro-
poſitum. Ratio,que ponitur in principio,qꝛ deciſum eſt de cõſue
tudine,⁊ nõ de lege.Dic quod facit per locũ a maiori,ſi canõ vin-
cit legem,fortius conſuetudinẽ, ⁊ ſic legem non ſcriptaꝫ ⁊ particu
larem:erat enim cõſuetudo regia omnes fures puniri a iudice ſe-
culari,per decreta.Dicit Jo.An. quod cauſe omnes eccleſiaſtice
ſunt tractande ſecundum canones,⁊ nõ ſecundũ leges,tam i exa-
minatione,q̃ in diffinitione,nulla contradictione admiſſa.in auc.
de ſanct.epiſco.§.ſi autem eccleſiaſtica.⁊ ſeq.§.pro omnibus.Et cũ
ille textus indiſtincte loquatur,ex hoc concluditur quod cauſe ec-
cleſiaſtice inquantum corã iudice ſeculari tractantur,decidi debẽt
ſecundum canones,⁊ non ſecundũ leges.Ad hoc in auc.ꝺ mãda.
9 princip.§.ſi vero canonicum.collat.iij.† Item dicit Joannes An
dre.ſecundo quod epiſcopi poſſunt quãcunqꝫ perſonam tranſgre
dientem ſacram regulam punire.in authen.de ſanct. epiſcopi.§.vt
10 autem omnis eccleſiaſticus.colla.ix.† Quod dicit hic nõ poſſe cle
ricum conueniri in criminali coram ſeculari,idem dicit in ciuilib⁹,
⁊ perſonalibus, vt patet.j. eodem. qualiter. titulo primo.c.ſi dili-
11 genti.❡† Oppo.cum glo.quod valeat cõſuetudo cõtra ius.x.di.
de his.ꝛ.de cõſue.c.ſi.So.Ualet cõſuetudo,quãdo eſt rationabi
lis,⁊ legitime preſcripta,vt ibi.irrationabilis non,vt erat iſta.hec
enim erat irratiõabilis,quia cõtra libertatem eccleſiaſticaꝫ, in qua
nutritur ius publicũ,⁊ vtilitas publica.de quo.viij.di. fruſtra.gl.
12 fuit Uin.❡† De materia decre.an canon ſequaꝫ legẽ,vel ecõtra,
vide de op.no.nun.c.j.Dic ſi queritur an lex, vel canõ ſit ſeruãd⁹,⁊
in materia ſpectante ad iudiciũ eccleſie canon ſeruãdus eſt, ⁊ non
ſeruanda lex,vt hic:⁊ hoc quãdo natura materie eſt talis, quia ec
cleſiaſtica,vel ſpiritualis: ſed ſi altero accidenti, vt qꝛ cõueniretur
clericus corã eccleſiaſtico a laico,vel cauſa laici tractaretur: dic vt
dicam.j.de foro cõpe.qđ clericis. ideo ſi cauſa tangit clericum cõ-
uentũ,vel agitur de re eccleſiaſtica,vel ſpirituali,tractãda eſt cau-
ſa ſecundũ deciſiones eccleſiaſticas.Si materia eſt ciuilis tantũ,ſe
quenda eſt lex in foro ſuo,dũmodo non inducat ad peccandũ.de
preſcripti.c.ſi.de cõſue.c.ſi.⁊ no.in regula,poſſeſſor.de reg.iu. li.vj.
Si materia eſt mixta,ſi lex obuiet canõi, ⁊ poſſit ſeruari ſine pecca
to,in foro ciuili ſeruanda eſt lex,in foro canonico lex canõica.Si
fori ſunt diuiſi.vbi eſt lex:vt no.de teſta relatuꝫ.⁊.c.cum eſſes.Hoc
verum,niſi materia eſſet pia:qꝛ ſeruandus eſſet canõ. Ideo puto
ſi in cauſis dotis libertatis teſtamenti ad pias cauſas pupillorũ vi
duarũ,vel aliarum miſerabiliũ perſonaruꝫ canon aliquid ſtatue-
ret contra rigoreꝫ legũ, qđ canon ille ſeruandus eſſet in illa mate-
ria:quia quo ad tales ꝓtectiões, ⁊ defenſiões ſunt ſubiecti iudici
eccleſiaſtico:de quo.j.ti.j.c.licet.⁊.c.ex tenore.Ad hoc qđ no.l.o.c.
cum eſſes.⁊ idẽ in cauſis pauperum:⁊ eſt gl.expreſſa de teſtamen.

relatum. Si fori non ſunt diuiſi, qꝛ ambo ſunt vniti in eccleſiam, vt quando eccleſia habet temporalem iuriſdictionem in locum: tunc dico quod ſeruandus eſt canon. de appel. cum ſit Romana. ꝛ. c. ſi duobus. Ad hoc quod no. ſ. ti. j. licet imo idem ſi aliter accidentaliter, vel ex conſuetudine fori vniantur, vt dicam ibi: ſi lex non poſſit ſeruari ſine peccato, ſeruandus eſt canon. de preſcrip. c. ſi. de conſue. c. ſi. no. in reg. poſ. de reg. iur. lib. vj. vbi gl. Ad hoc quod no. de iureiur. licet. lib. vj. ꝛ ibi non vellent ſeculares iudices ſeruare canones in materia peccati, poſſent ad hoc compelli per eccleſiaſticos iudices, vt ibi. In caſu ergo noſtro ſecundus eſt canon, quicquid dicat lex, in authen. de eccle. ti. ſ. ſin vero crimen.

1 ☞ Iudex prouidere debet, ne clerici coram eo litigent, ſine prelati authoritate.
2 Monachi quandoque appellantur in vulgari fratres.
3 Iudex poteſt de facto ſupplere ſuper habilitate perſonarum, ꝛ circa libelli ineptitudinem.
4 Epiſcopus poteſt eſſe prelatus monachorum, quando abbatia eſt vnita epiſcopatui. nume. 8.
5 Monachi non poſſunt eſſe in iudicio ſine authoritate ſui epiſcopi in agendo, licet ſecus in defendendo. nu. 6.
6 Procurator pro alterius nomine in iudicio comparere poteſt ſine mandato, in defendendo tamen cautionibus debitis preſtitis.
7 Capitulum non poteſt impetrare ſine prelato, etiam in caſibus, in quibus agere prohibetur ſine conſenſu capituli.
8 Epiſcopus non poteſt eſſe abbas iure communi.
9 Capituli acta nõ poteſt indiſtincte epiſcopus retractare, licet ſint ſine eius conſenſu celebrata.
10 Sententia lata pro capitulo, qui egit in iudicio ſine epiſcopi aut prelati conſenſu, an valeat.

1 CAuſam. † Iudex prouidere debet ne clerici litigent corã eo ſine authoritate prelati. h. d. Cauſam committit: delegatũ inſtruit: ꝛ cauſam
inſtructionis ponit. Secũda ibi: prouideas. Tertia ibi:
ne ſi. Caſus. Quidã monachi. Dulmen. monaſterij habebant cauſam tanquã actores cõtra monaſterium Albanen. In curia litere
fuerũt impetrate. Inter alia pars, cõtra quã impetrabantur, petebat a papa ꝙ ſi iſti Dulmen. volebãt aliquid petere, venirẽt ad iudiciũ, ſi legitimati: ꝙ ſi contingeret ſententiã ferri, ipſa eſſet valida, ꝛ lis ſopita, itẽ rato nõ poſſet ſuſcitari: papa cauſam cõmittit, ꝛ cõ
2 ſtituit iudicẽ: ꝛ aſſignat cauſam. ❡ † No. ꝙ monachi aliquãdo appellant fratres, quãdoque monachi. Fratres appellãtur in noſtro vulgari mendicãtes: monachos appellamus habẽtes bona in cõmuni: ꝛ ſic eos fratres appellat papa. de exceſſi. prelato. nimis ini-
3 qua. ❡ † No. hic regulam, iudicẽ poſſe ſupplere de facto ſuper inhabilitate perſonarũ, in quibus fundatur iudiciũ, qñ ex eo ſurgit nullitas iudicij, ꝛ fruſtratio: qꝛ iudicis intereſt, ne corã eo fruſtret iudiciũ. Ad hoc. c. eccleſiã. vt lite pendẽte. Et idẽ in quocunqꝫ actu ex quo ſurgeret iudicij fruſtratio: ideo ſupplet circa ineptitudinẽ libelli male concepti: vt patet de libel. obla. c. j. Ad hoc gl. de elec. c. ſ. li. vi. in verbo, abſentia. in ſi. ꝛ in Spe. de iur. ca. ſ. ſuper eo. ver. qd
4 ſi tutor. ❡ † No. ar. ꝙ epiſcopus poteſt eſſe prelatus monachorũ.
5 ❡ † No. ꝙ monachi non poſſunt eſſe in iudicio ſine authoritate ſui epiſcopi: ꝛ ſic capitulũ non agit ſine prelato. de quo de reſcript. edoceri. ꝛ hoc quando ſunt actores, quod patet ibi: ingrediantur.
6 ❡ † Oppo. ꝙ conuentus poſſit eſſe in iudicio ſine prelato, ſaltem vt reus: qꝛ quilibet poteſt alterũ defendere ſine mãdato, cũ cautionibus debitis: vt no. de procur. c. j. Sol. Dicit Io. And. ꝙ iſti fratres. Dulmen. monaſterij erant actores quod patet ibi: litẽ ingrediantur. ꝙ ꝛ ſequitur Io. An. in addi. Spe. in ti. de Reſcri. preſen
7 ta. ſ. Ratione quoque eius. in ſi. Et † ex hoc cõcludit ꝙ in caſibus in quibus nõ poteſt cõuentus agere ſine prelato, qꝺ nihilominus impetrare poteſt literas cõuentus ſine prelato: qꝛ vt patet, in antiqua, cauſa erat cõmiſſa audiẽda, ꝛ diffiniẽda abbati de Eueſſani, ꝛ tamen abſque noua impetratione, dũmodo in agẽdo perſona cõuentus legitimetur agere poteſt corã eiſdem. Idẽ dicit econuerſo, ſi cauſa eſſet cõuentus, in tãtum qꝺ eſſet diuiſa adminiſtratio: quo caſu non ageret prelatus ſine cõuentu: nihilominus poſſet impe-
8 trare: vt ipſe ibi no. ❡ † Opp. qꝺ nõ ſit poſſibile quem eſſe abbatẽ, ꝛ epm. de preben. de multa. cuius contrariũ innuit litera. Sol. Eſt poſſibile, intelligendo qꝺ abbatia eſſet vnita epiſcopatui: nam tũc epus eſt loco abbatis: ꝛ ſic poteſt preeſſe monachis ibi exiſtentibus ꝛ erit caſus in quo ſecularis clericus preeſſe poterit eccleſie regulari: ꝛ ſic regularis poteſt vniri ſeculari. De quo in cle. j. de electio. per Pau. vel erat eccleſia cathedralis, ſicut in Anglia ſunt multe regulares, que ſunt ꝛ cathedrales: quo caſu epus eſt epiſcopus ꝛ abbas. Et ſic nõ obſtat enã de cõceſ. preb. cũ noſtris. vbi nõ poteſt epus habere cathedralẽ cum prepoſitura. Ad primũ dicunt expreſſum de
9 offi. ordi. debet. ❡ † Oppo. qꝺ nõ valeat indiſtincte retractare que ſunt acta per monachos. de reſcrip. edoceri. Intellige ꝙ negotium erat grande, vel quando erat cõmune, ſecundũ Inn. j. de his, que ſi. a prela. quito. ſecundũ Inn. In antiqua dicitur qꝺ agebatur ſuper quadã eccleſia, cuius gratia olim cõſueuit tractare, an, ꝛ quãdo agat prelatus ſine cõuentu, vel conuẽtus ſine prelato: qꝺ nũc omitto: qꝛ ſcriptũ eſt de reſcri. edoceri. vbi etiã de poteſtate impetrãdi. Quid aũt de particularibꝰ eccleſie: dicã. j. de teſt. cũ olim ❡ † Que-
10 ro an ſi lata ſit ſententia pro conuentu ſine prelato valeat ſententia illa. Dicit hic Pe. ꝙ non reuocaretur ob hoc ꝙ lata foret abſque prela. C. de procu. l. nõ eo minus. Pro hoc glo. C. quõ, ꝛ qñ iu. ſi ca vbi no. glo. qꝺ ſententia lata pro non contumace etiam teneat, licet non valeat contra eum. Idem quod iſta ſentit gl. in. l. properandũ. ſ. ſin autẽ reus. C. de iudi. ꝛ. l. quãuis. C. de adul. Credo qꝺ nec pro cõuentu teneat ſententia, ſicut nec ſententia lata pro nõ cõtumace, ꝛ furioſo. ff. de re iudi. l. furioſo. C. quõ, ꝛ quando iu. qꝛ hic nullitas ex alio, quã ex mero furore cõuentus, vt nõ valeat ſentẽtia pro eis: ſed cõtingit ex eo, qꝛ non habet poteſtatẽ ſolus conuentus rem in iudicio deducendi ad preiudicium eccleſie: ꝛ hoc ex mero rigore, ſicut communiter tenent doct. ſententiam non tenere pro non citato in. d. l. ſi ea. ꝛ. l. furioſo. Ex hoc ceſſat. l. non eo minus. que loquitur quãdo nullitas ſurgit a principio ineri fauoris. Ad hoc quod pleniſſime ſcribit Inno. ꝛ Arch. quicquid ibi ſenſerit Compoſt. de reſcrip. diſpendia. lib. vj. in verbo, nec proceſſus valeat. ꝛ ibi Io. An. quod reſcriptum impetratum contra tenorẽ illius cap. non valeat, nedum quo ad proceſſum pro impetrante, ſed nec quo ad proceſſum pro eo, contra quem eſt impetratum. Gl. colligit, prelatum cõuentum nõ eſſe in iudicio ſine conſenſu capituli, nec capitulum ſine conſenſu prelati. Alleg. iura, ꝛ remittit ad. c. edoceri. Item hoc, 16. q. v. c. vltimo. doct. hic excipiunt caſum, in quo eſt in iudicio cõuentus ſine conſenſu prelati, ſi conuenitur ex maleficio, ſecundum Vincen. quod eſſe poteſt: vt no. de ſimo. dilectus ſecundum Ioan. And. ꝛc.

1 ☞ Clericus depoſitus incorrigibilis deponitur per curiam ſecularem ad requiſitionem eccleſie.
2 Iudicandi actus in clericos eſt laicis interdictus.
3 Clericus pro quibus delictis poſſit deponi.
4 Delictum non probatur ſola criminis deprehenſione.
5 Quomodo aduerſus clericum delinquentem procedatur.
6 Excommunicatio, ꝛ anathematizatio quomodo inter ſe differunt. 72.
7 Depoſitus clericus, etiam incorrigibilis, incontinenti non eſt ſub poteſtate iudicis ſecularis ante, quam tradatur.
8 Pena creſcꝰ. creſcente delicto, ſeu contumacia.
9 Contemnere, vel ex contemptu peccare, quis dicatur.
10 Excommunicatio, vel depoſitio, an ſit vltima pena ſupplicij per eccleſiam imponendi. nu. 18.
11 Iudicio ordinarij poteſtate ceſſante in iuſtitia adminiſtranda habetur recurſus ad extraordinarium ſubſidium.
12 Brachium ſeculare inuocare eſt via ſubſidiaria, non autem principalis.
Clericus non poteſt incarcerari per iudicem ſecularem pro debito ciuili, niſi deficiente poteſtate eccleſiaſtica. nu. 17.
13 Delicto irregularitatem cauſante non immediate ſupponitur clericus iudici ſeculari. nu. 19.
14 Irregularis non dicitur ipſo iure depoſitus.
15 Homicidium non eſt omni tempore dignum degradatione.
16 Clerici an puniantur pena exilij. nu. 17.
17 Clericus incorrigibilis an, ꝛ quando videatur ſubditus poteſtati ſeculari.
19 Clericus degradatus dicitur exutus omni priuilegio clericali.
20 Clericorum quorumcunque appellatione qui [illegible] comprehendantur.
21 Clericus, etiam in minoribus conſtitutus, eſt capax actus degradationis ratione incorrigibilitatis, vel delicti.
22 Clericus quis dicatur incorrigibilis, vel ex quibus deprehendatur incorrigibilitas.
23 Aduerſus clericum delinquentem non eſt vtendum gladio temporali, niſi premiſſo ſpirituali.
24 Delicti ratione, in quo poſſit eſſe perditio plurimorum, ſi id impunitum remaneret. nu. ſeq.
25 Exitium idem eſt quod mors, ſeu mortis periculum.
26 Iudex poteſt reddere ius, ꝛ ſententiam ferre quocunqꝫ die ſolenni aduerſus delinquentes notorios.
28 Delinquens quando dicatur eſſe deprehenſus in delicto notorio.
Teſtis non poteſt eſſe laicus in delictis contra clericum.
29 Delinquens in flagranti delicto deprehẽſus an poſſit ex ſola.

depꝛehenſione puniri.
30 Delinquentis clerici depꝛehenſio in eodem delicto facta per cleri-
cos an pꝛoficiat ad inducendum notoꝛium.
31 In delicto an liceat laico impune clericum depꝛehendere, vt non
dicatur incurrere excommunicationem.
32 Iudex ſecularis non poteſt clericum delinquētem, ⁊ in delicto re-
pertum impune capere.
33 Contra delinquentem etiam clericum quomodo in penis irrogan-
dis pꝛocedi debeat.

1 CUm non ab homine. † Cleri-
cus de-
poſitus incoꝛrigibilis deponitur per curiam ſecularē.
2 Cōmunis diuiſio. Secūda ibi: Cōſultationi. ❡ † No.
j. ꝙ regulariter actus iudicandi clericos eſt laicis interdictus: ⁊ ꝙ
clericus cuiuſcūque oꝛdinis quo ad hoc gaudet pꝛiuilegio clerica-
li, ⁊ quod clericus cuiuſcūque oꝛdinis, etiam in minoꝛibus, eſt ſup
poſitus iuriſdictioni eccleſiaſtice, ⁊ ab eo ſolo poteſt iudicari, ⁊ qḋ
quilibet clericus, etiam in minoꝛibus eſt capax ſentētie depoſitio-
3 nis. ❡ † Secūdo nota hic aliqua crimina depoſitione digna, fur-
tum, homicidium, ⁊ periuriū, ⁊ alia enoꝛmia, de quibus. ſ. eo. ti. at
4 ſi clerici. ❡ † Nota tertio ꝙ ſola depꝛehenſio in crimine non pꝛo-
bat delictum, niſi cū hoc concurrat vt aliter de delicto cōuincatur.
5 Ad hoc. ff. de adult. l. capite. v. ⁊ l. quō. §. ſi. ff. de edi. edic. ❡ † Not.
practicam pꝛocedendi contra delinquentē, quando pꝛoceſſus ca-
pit pꝛincipium a delicto: qꝛ conſtito de delicto deponitur, ſi deli-
ctum eſt depoſitione dignum: ⁊ ſi ſe coꝛrigat, qꝛ non iterat, vel con-
tinuat delicta, ⁊ depoſitionem ſeruet, ⁊ penam, ⁊ penitētiam iniun-
ctam, bene quidem: alias ſi ſit incoꝛrigibilis pꝛedicta non ſeruādo,
excommunicatur, tertio anathematizatur, ⁊ vltimo traditur curie
6 ſeculari. ❡ † No. aliud eſſe, quem excommunicare, ⁊ aliud, quē ana
7 thematizare: qḋ qualiter intelligatur, dicam cum gl. ❡ † No. depo
ſitum, ⁊ etiā incoꝛrigibilem, ante, quam tradatur, non eſſe ſub pote
8 ſtate ſeculari, ſed adhuc iudici ſubeſſe eccleſiaſtico. ❡ † No. qḋ cre-
9 ſcente contumacia, ⁊c. vt lite non conteſt. quoniam. in ſi. ❡ † Nota
quis contemnere dicatur, vel ex contemptu peccare, qui multoties
10 ab homine coꝛrectus non emendat. ❡ † Nota ꝙ vltra depoſitio-
nem, ⁊ excommunicationem, nō videtur eccleſia habere vltra quid
11 faciat. † Et nota ꝙ ceſſantibus remediīs oꝛdinariīs, habetur re-
curſus ad extraoꝛdinaria, vt deficiēte poteſtate eccleſiaſtica in ſub-
ditos coꝛrigendo, ſiue defectus ſit in facto, de offi. oꝛdi. c. j. xxiij. q.
vi. adminiſtratores. xcvi. diſt. cum ad verū. ſiue in iure, vt hic, recur-
12 ſus habetur in ſubſidium ad iudicem ſecularem. † Et ſic via inuo
candi bꝛachium ſeculare eſt ſubſidiaria, non pꝛincipalis, ſcilicet in
defectū poteſtatis eccleſiaſtice, ſiue detur defectus in facto, ſiue in
iure. Non poteſt ergo pꝛincipaliter inuocare. Per que dixi iudicē
eccleſiaſticū non poſſe arctare ſecularē ad carcerandos clericos pꝛo
debitis, vbi habet poteſtatem carcerādi, ⁊ carceres habiles ad cle-
ricos detinēdos. Ad hoc dictum. c. adminiſtratores. ad hoc. ea. q.
13 pꝛincipes. de offi. oꝛdi. c. 1. ❡ † Nota crimina, etiam irregularitatē
cauſantia, non immediate ſupponere quem iudici ſeculari: nec pꝛo
14 his tradēdus eſt curie ſeculari ante incoꝛrigibilitatē. ❡ † Nota ir-
15 regularem ipſo iure nō foꝛe depoſitum, ſed deponendū. ❡ † Nota
hic apertū ꝙ pꝛo crimine homicidiī quis non degradatur: qꝛ expe
16 ctatur incoꝛrigibilitas ❡ † Nota argu. eccleſiam non habere penā
exiliī: ⁊ quod in degradationis actu eccleſia intercedere debet, ne
tradatur clericus pene tempoꝛali. Ad hoc de verb. ſign. nouimus.
17 ❡ † Nota quod delictum depoſiti, etiam cum incoꝛrigibilitate, nō
ſubmittit, nec depoſitio, quem iudici ſeculari, ante, quā tradatur: ⁊
ſic videtur ꝙ pꝛopter incoꝛrigibilitatem, etiam depoſiti, quis non
perdat pꝛiuilegium clericale. Poſſet colligi cōtra, vt depoſitus cū
incoꝛrigibilitate perdat pꝛiuilegium, nec exigatur alia traditio, vel
degradatio. Per quod videtur homicidam pluries iterantem nō
eſſe degradandum, ſed iterantem poſt depoſitionē, eſſe ſtatim ſub-
18 iectum, abſque alia traditione. ❡ † Opp. pꝛimo eccleſiam habere
alias penas vltra excōmunicationem, de quibus de homi. pꝛo hu-
mani. lib. vi. in glo. iij. Solu. Non intelligas quod eccleſia non ha-
beret alias penas, vel vltra quid faciat ex defectu poteſtatis quo
ad penas: ſed quia de facto pꝛopter huius potentiam hic non po
19 terat coꝛrigi. ❡ † Oppo. ſecundo quod data incoꝛrigibilitate, non
ſtatim puniatur per ſecularem, ante, quam tradatur. de cle. excom.
c. ij. in ſi. de verb. ſigni. nouimus. Solu. Dicit Hoſt. inquantum lite
ra dicit, eum per ſecularem poteſtatem compꝛimendum: hoc eſt ve
rum ad requiſitionem eccleſie, vel per ipſius traditionem, ⁊ non ali
ter, pꝛo quo etiam intercedit eccleſia, ne moꝛs infligatur. j. de verb.
ſig. nouimus. Sed iudex ſecularis faciet quod ſibi videbitur. Io.
And. dicit quod hec decret. non loquitur in degradato, in quo nō
putat neceſſariam incoꝛrigibilitatem: ſed dicit eum ſtatim eſſe de
foꝛo ſeculari: vt in dicta decret. nouimus. de penis. c. ſecundo, in ſi.
lib. vj. In verbali ergo depoſitione intelligitur quod hic dicitur.
Unde practicam, que poteſt eſſe duplex. Una, quod clericus depo
ſitus ſecuta incoꝛrigibilitate degradetur: ⁊ tunc nō expectatur alia
traditio: qꝛ in degradationis actu exuitur omni pꝛiuilegio clerica-
li. de pen. c. ij. lib. vi. ⁊ non eſt neceſſaria alia traditio, maxime cum ſit
pꝛeſente iudice ſeculari. Secundo modo poteſt practicari vt iudex
eccleſiaſticus ſtante depoſitione, ⁊ ſecuta incoꝛrigibilitate eum tra-
dat, vel requirat ſecularem pꝛo pena, ⁊ ex hoc ipſo traditus eſt: ex
quo habes clericum, etiam pꝛeter degradationis actum, in caſu de
gradationis imponēde poteſt abſque degradatione tradi, ⁊ ſic exui
pꝛiuilegio clericali, etiam, remanētibus oꝛdinibus. Et nil mirum:
qꝛ etiā non depoſitus verbaliter aliquando exuitur pꝛiuilegio cleri
cali per ſolā monitionem trinam cum actu immiſſionis circa lenia:
vt de ſent. excom. in audientia. contingit. ⁊ c. perpendimus. Tertio
modo poteſt intelligi quod eo quod eſt depoſitus, abſque alia tra
ditione, vel degradatione, ſtante ipſa incoꝛrigibilitate, perdat pꝛi-
uilegium, ⁊ ſubſit poteſtati ſeculari. Et hoc modo intelligitur Io.
And. quod ſi ſola monitio trina, per quam concluditur incoꝛrigi-
bilitas, exuit quem pꝛiuilegio clericali, de ſent. excom. in audientia.
abſque alia traditione, vel degradatione: foꝛtius eum exuit incoꝛri
gibilitas ſurgens ex monitione trina in iam depoſitum: nec hec li-
tera dicit ipſum tradi, vel degradari, ſed compꝛimi. Dictum Io.
And. pꝛocedit abſque dubio, quando incoꝛrigibilitas ſurgit ex tri
na monitione. Sed ſi aliter eſſet incoꝛrigibilis vt qꝛ depoſitus ite-
rato ſe immiſceret: tunc eſt magis dubium: ſed ſatis decre. hoc pꝛo
bat. Et hoc tene, licet Pet. reſtringerit hanc penam, ⁊ traditionem
ad pꝛimam practicam, exponens, compꝛimendus, ⁊ pꝛimo degra-
dandus, ſecundum Io. And. Io. de Lig. dicit hic neceſſariam tra
ditionem: qꝛ ſicut dominium non tranſit ſine traditione. C. de pact.
l. traditionibus. ſic nec hic compꝛimitur per iudicem ſecularem, niſi
tradatur: ⁊ pꝛopterea iura vtuntur illo verbo, tradere. Hoc nihil
20 eſt dicere. Tene quod dictum eſt. ❡ † Quero pꝛimo qui compꝛe-
hendantur appellatione clericoꝛum quomodocunque. Dicit Hoſti.
quod eccleſia compꝛehendit perſonas eccleſiaſticas, qui gaudent
pꝛiuilegio canonis, ſi quis ſuadente. de ſent. excom. non dubium. ⁊
c. poꝛro. ⁊ idem videtur de familia epiſcopi. de quo de officio archi
dia. c. ſi. §. j. ſecundum Hoſt. ❡ Nota bene quod appellatione cleri
coꝛum compꝛehenduntur iſti, etiam quo ad foꝛū. dicam. j. de foꝛo
compe. c. ij. Compꝛehendit etiam clericos pꝛime tonſure tātum. de
eta. ⁊ qual. cum contingit. Et quid de coniugatis, vide de cleri. con
21 iug. c. j. lib. vi. ❡ † Tertio ex litera arguit clericum, etiam in mino-
ribus, capacem degradationis actu. de quo de cle. excomm. clerici.
22 ❡ † Quero qualiter depꝛehēdetur incoꝛrigibilitas. Dic qḋ depꝛe
hēdetur: qꝛ ſtatim eo depoſito, ſi ſe coꝛrigat, vel dicat ſe paratū coꝛ
rigere: imponetur ei penitētia, ⁊ in monaſterium detrudetur ad pe
nitentiam peragendam. j. de penis. tue. C. de ſpoꝛtu. l. ij. vbi ſena. l. ſi.
⁊ iam dixi quod ſi ei penitentia eſt iuncta, ⁊ non ſeruet, qḋ erit per
hoc incoꝛrigibilis, ⁊ poſſet tradi. Sed hoc non placet. Intelligo er
go eū incoꝛrigibilē, quando reuertitur ad pꝛioꝛa delicta, vel in illis
perſeuerat, vel ter monitus nō deſiſtit, vt ſentit Io. An. Et aduerte
te cum ſolum ſit illi debita imponenda penitentia, non puto quod
per hoc intantum debeat vita attenuari, quod veriſimiliter moꝛia-
23 tur, vt dixi, de verbo. ſigni. nouimus. ❡ † Quinto per literam dicit
Hoſt. nō vtendum gladio tēpoꝛali, niſi pꝛemiſſo ſpirituali. Ad hoc
de here. c. ij. ⁊ c. excommunicamus. §. j. ⁊ de homi. poſtulaſti. de cle.
excom. mi. c. ij. ⁊ idem in iudice ſeculari: qꝛ ipſe, ⁊ eius gladius ſunt
partes eccleſie. Unde ſi vult recte pꝛocedere, pꝛimo recurrit ad ſpi-
ritualem gladium ante, quam vtatur ſuo. Remittit ad ea, que not. de
treu. ⁊ pa. c. ꝙ ſit iuſtum bellum. in ſi. Ad hoc de iniur. ⁊ dam. dato.
24 c. j. ⁊ quod no. de fo. compe. poſtulaſti. ❡ † Sexto, in quo poſſit eſ
ſe perditio plurimoꝛum. Dic pꝛopter exēplum. de ſta. mo. ea que.
§. i. vbi de hoc. Uel etiam plurimos damnificando vel occidendo.
de offici. pꝛeſi. l. congruit. vnde pꝛouidendum ne alius exitium
25 ſit, id eſt, moꝛs. † Eſt enim exitium idem quod moꝛs, vel moꝛtis pe
26 riculum. Et dicitur, ab exeo, is: vt no. de offi. pꝛeſi. l. diuus. † ⁊ tali-
bus etiā diebus quadrageſimalibus redditur ius, ⁊ paſchalibus.
27 C. de feri. ⁊ l. pꝛouinciarum. ſecundū Hoſti. ❡ † Ultimo dicit Io.
And. quod litere intentus eſt in fine inquantum dicit, vel alia pe-
na, ⁊c. quod quanquam pꝛo eo intercedat eccleſia, nihilominus ⁊
aliam penam poteſt imponere iudex ſecularis: exilium tamē etiam
eccleſia imponere poſſet. iij. q. iiij. ij quī. ſ. de calum. c. j. de penis. c.
28 ſi. lib. vi. ❡ † Uemo ad glo. oppo. quod depꝛehenſione clerici deli-
ctum non efficiatur notoꝛium, quia regulariter laicus in crimine
non teſtificatur contra clericum. ij. q. vij. c. j. ij. ⁊ iij. vj. q. j. beatus. xj.
q. j. c. ſecundo. de teſti. decetero. Non poteſt ergo talis depꝛehenſio
tranſire in notoꝛium. Al dicit depꝛehenſionem talem poſſe tranſ-
ire in notoꝛium duobus caſibus. Pꝛimo, quando depꝛehenſioni
adſunt clerici, ⁊ pꝛeſentialiter interſunt depꝛehēſioni delicti, ⁊ de-
tentioni ſpatio viginti hoꝛarum. Secundo, quando per laicos
depꝛehenduntur, iuſſi tamen authoꝛitate pꝛelatoꝛum ſuoꝛum.
de ſentent. excommu. vt fame. quo caſu duo ſequuntur. Pꝛi-
mum,

mum, quod deprehenſi delictum poteſt eſſe notorium. Secūdū;
quod tales capiuntur abſq; pena excōmunicatiōis. ¶ Quatuor
ſunt videnda. Primo an deprehenſio ſola inducat notorium, vel
probet delictum, quo ad aliquem probationis gradum. Secūdo,
dato quod inducat, an deprehenſio clerici per laicos proficiat ad
inducendum notorium. Tertio an laico impune liceat deprehen-
29 dere clericum in delicto. ¶ † Ad primum gl. in l. capite quinto. ff.
de adul. dicit quod inducit tātum indicium. Glo. de eo, qui duxit
in ma. ex literarum. in glo. prima, dicit quod dep̄henſio inducit in-
famiam, nec plene probat. Alle. l. placet. §. vltro. ff. de ritu nu. Idē
Joan. xx. q. vltima. cap. primo. ad hoc. xv. q. j. non dicatis. Gloſſa.
lxxxi. di. pro cōcordia diſtinguit an deprehenſio ad ſit ſimilitudo
in actu delicti: tranſire poteſt in notoriū. Dico qȝ deprehēſio po
teſt inducere indiciū, poteſt inducere famā, & notorium factū ſcdꝫ
qualitatem aſtantiū, & qualitatem deprehēſionis, ſi dep̄henſio fiat
paucis aſtātibꝰ, maxime in delicto de facili nō publico, vt eſt adul
terium, non inducit niſi indicium. Sic loquitur l. capite quinto.
Si deprehenſio fiat pluribus aſtantibus poſt delictum, ita quod
teſtes non poſſint eſſe teſtes delicti, ſed deprehēſiōis poſt delictū,
aut detēſionis: & tūc qꝛ aſtātes nō poſſunt eſſe teſtes actꝰ delicti, ꝰ
poteſt tātum inducere infamiam, vt dicit glo. in c. ex literarū. & xv.
q. ij. c. ſi. Et his caſibꝰ verificatur gl. l. cū. l. di. de his. & c. ſi qs dia-
conus. & tenet Gof. & Ho. hic, qui dicunt deprehenſionem nō ſuffi
cere ad probationē, niſi aliter cōuincatur. Et ſic debet itelligi tex.
hic, qui vltra deprehenſionem exigit conuictionē: ſi deprehenſio
fiat in actu delicti aſtāte toto populo, vel maiori parte populi, ita
quod immediate delictum apprehendant: & hoc poteſt eſſe noto-
rium, quia vniuerſitas populi, & vicinia teſtis eſſe poteſt. de pur. ca
no. cum dilectus. Et vide quod no. Innocent. de officio dele. c. ij.
li. vj Sic poteſt loqui gl. hic & Jo. l. di. ſi quis diaconus. tñ nō trā-
ſit in notoria ex ſola deprehenſione populi, ſumēdo ipſam pro ca
ptura, ſed bene tranſit ex deprehēſione populi, ſumendo p̄ appre
henſione ſenſus naturalis, & immediati: alias nō poteſt eſſe teſtis,
niſi per auditum: & hoc eſſet potius probare famam, quā notoriū.
Idem ſi ſumatur deprehenſio pro probatione iudicialiter facta, vł
confeſſione: talia enim tranſeunt in notoriū, ſaltem iuris. Et ſic po
teſt intelligi de adu. c. ſi. & gl. lxxxi. di. preſbiter. & ibi Arc. Ad hoc
l. di. de his. no. c. ti. c. j. ſi quis preſbiter. ff. de officio preſi. l. nec qui-
30 quā. §. circa aduocatos. & l. illicitas. §. illicita. ¶ † Ad ſecūdū, an
exigatur quod deprehēſio ſit clericorum, Glo. hic exigere videtur
deprehēſionem fieri debere a clericis, vel authoritate ſui iudicis a
laicis. Idem gl. lxxxi. di. ſi quis preſbiter quia laicis non creditur,
cum oppido ſint infeſti clericis. ij. q. vij. laicos. & c. laici. Quod ſeqt̄
hic Ho. concludens delictum dici notorium, quādo crimē dp̄re-
henditur a clericis ab epiſcopo miſſis, & corā vicinia publice: ſed ſi
capitur a laicis, nō propter hoc reputatur conuictus. ij. q. vij. lai-
ci. § e. at ſi clerici. ſecundum Ho. & Abba. Dic, ſi agitur de depre-
henſione, que ſumitur per actum confeſſiōis, vel teſtificatiōis: tūc
de confeſſione. ff. eodē. at ſi clerici. de teſtimonio. j. de teſti. de cete-
ro. cum concor. Si agitur de deprehenſione ī delicto, & effectu im-
mediate ex ea ſurgente, illa nō inducit effectum probatiōis iuris,
niſi ſit facta authoritate ſui iudicis. Sic loquit̄ gl. Si agit̄ de effe
ctu vulgatiōis ſurgentis ex captura. hic effectus eſt in facto, & poſ
ſet inducere infamiā, vt dicit gl. § eodem. at clerici. & tenet hic In-
nocen. & Goſ. quod poſſet etiam inducere notorium, ſi totꝰ popu-
lus nō ſolum actui deprehenſionis, ſed etiam actui delicti in fla-
granti crimine eo deprehēſo forēt preſentes: nec hoc caſu requiro
omnes, vel maiorem partem fore clericos, ſed dico qꝫ laici ſuffici-
unt, alias nimium foret aliquid notorium probare cōtra clericum.
Ad hoc de pur. c. cum dilectus. vbi notorium dicitur delictū, cuiꝰ
teſtis populus eſt, cuius appellatione maxime laici comprehēdū
tur. Ad hoc de coh a. cler. tua. ibi teſtimonio bonorū virorū. Item
quia notoriū cōprehendit in ſe famoſum. Contra infamatum aūt
laici teſtificantur, vt not. de accuſatio. cū Pe. de reſtit. de cetero. et
quia non eſt poſſibile inter tot aliquos nō eſſe clericis nō infeſtos.
Et hoc ſentit Hoſti. hic, & point Joan. An. ſuper hac gl. inquan-
tum dicit gl. tali deprehenſione crimen effici notoriū. dicit Hoſti-
en. licet alias, id eſt, quando nō eſt crimen notorium laici ad teſti-
31 ficandum nō admittūtur. ¶ † Ad vltimum dic quod regulariter
ſi ſine authoritate ſuperioris laicꝰ capiat clericū, incurrit excōmu
nicationem. de ſentent. excō. nuper. & c. vt fame. fallit ſcōm doctor.
vbicunq; percuti poteſt ſine pena a laico, ſm Hoſtiē. de ſent. excō.
c. iij. §. penul. & idem Fran. qui hoc dicit, indubitatum. Imo etiaꝫ
ſi licentia prelati haberi nō poteſt, quia eſt in fuga, ſine pena excō-
municationis poteſt detineri. Et ſic intelligit̄ decretū, vt fame. de
quo ibi remittit Jo. An. in gl. iſta duo arg. ff. de his, qui in frau.
credi aut pretor. §. ſi debitorem. habebitur tamē diſcretio, vt curia-
lius teneatur, ꝙ laicus, ſm Gul. Na. & Abba. Hoſti. in d. c. nuper.
hoc nō fatetur, vt vbi leges capturā permittāt, clericus capi poſ-
ſit, niſi canonicum ius detur expreſſum. idem Arch. lxxxi. di. preſ-
byter. & tenet Hoſt. in Summa de ſent. excom. §. ſi quis debet. ſub
§. propriꝫ. ver. fallit hoc. Sis ergo cautus, ſi vis abſque ſcrupulo
licitas fore tales deprehenſiones, quod officiales laici in hoc depu
tētur executores, & captores a prelatis ſuis. Et ſic cōſului epo Ca-
32 ſtellano in Venetijs. ¶ † Opp. cum gl. & verbo, excōmunicari: qȝ
tex. inculcet, cū anathema ſit excōmunicatio: & idem repetit qꝫ excō
municationis appellatio maiorem comprehendit. de ſent. excō. ſi
quem. So. Exponit gl. excōmunicari, id eſt, ſuſpēdi. ſed quomodo
ſuſpēditur iam depoſitus? intellexit forte gl. de ſuſpenſione ab in-
greſſu eccleſie, vel ſimilibus, tanquam laicus, ſecundū Pe. & Abb.
vel ſecundū Gof. excōicatio reſpicit minorem excōicationem, ana-
thematizatio maiorē. Vel dicit qꝫ excōicatio reſpicit maiorē excōi
cationem cū ſolennitate, de qua. xi. q. iij. debent. ſecundū Hoſt. Ad
hoc cle. de penis. ſi quis ſuadēte. ver. & qꝛ. & hoc tenet Jo. And. & di
cit qȝ de anathemate dicitur ad Galatas. j. & ad Corin. vlti. de qui-
bus. xxiij. q. iij. §. ſi. Et dicunt deriuatores qȝ dicitur ab ana, qȝ eſt
ſurſum, & tecta, quod eſt quedā figura ad formā litere: qꝛ imprime-
batur frontibus dānatorū. Dicitur ergo anathema quaſi antecta,
id eſt, ſuperna maledictio. de qua. xxiij. q. iij. Guiliſarius. Jo. And.
Solēnitas autē talis anathemati eſt, quia hanc facit epſ. xij. epis
preſentibus cū candelis accenſis, quas debent in fine anathemati
33 zationis eijcere, & pedibus cōculcare. ¶ † Opp. cum gl. vltima qȝ
non debeat hac forma procedi, imo debeat primo excōmunicari, ſe
cundo ſuſpendi, tertio deponi, quarto aliter pena grauari. xxiij. q.
iiij. forte. xxxiij. diſt. quorundam. Contraria procedunt quando pe
na incipit a delicto: quo caſu ſi tale eſt crimen qȝ debeat ſuſpēdi, ſu
ſpēditur: ſi tale qȝ debeat deponi, deponitur: & ſi ſit corrigibilis: nō
proceditur vlterius: ſi ſit incorrigibilis, excōicabitur, & anathemati
zabitur. Et ſi eccleſia vltra non habeat quid faciat, tradetur curie
ſeculari. Sic dicit debere intelligi. iij. q. iiij. clericus. xi. q. i. ſi quis ſa-
cerdotū. per que gl. firmat regulam, quem non tradi curie ſeculari,
niſi ſubſit incorrigibilitas. Excipit. Caſus primus eſt in falſario li
terarū apoſtolice ſedis. Secus in falſario aliarum literarū: qꝛ alia
pena imponitur, vt patet de cri. fal. ad falſariorū. & c. ad audientiā.
Secūdus eſt in crimine hereſis. Hic nō bene excipitur: qꝛ crimē he
reſis trāſit cum regula, cū non tradatur, ſi ſe velit corrigere. de here
ti. vergentis. De his caſibus per gl. de heret. ad abolendā. de verb.
ſigni. nouimus. Aliū caſum addunt quidam, ſcilicet. c. ſi quis ſacer
dotū. xi. q. j. Qȝ tenet Spec. in ti. de compe. iud. adi. §. j. verſi. in qui
buſdā. quem caſum gl. hic ponit ſub regula, quādo eſt incorrigibi-
lis. & idē gl. j. de ver. ſig. nouimus. que dicit hoc benignius. & idē gl.
§ eo. at ſi clerici. in glo. Aliū caſum dant quidam in ſchiſmatico: vt
in. c. de Liguribus. xxiij. q. v. quod tenuit Bonagui. ſed cōiter intel
ligitur de incorrigibili. Si tamen eſſet ſchiſma cōtra Romanā ec-
cleſiā, poſſet comprehēdi ſub caſu hereſis: ſecus ſi contra epm, per
no. de ſchiſma. ſuper rub. De hac materia in. c. honoratus. in glo.
xx. q. iij. quoniā. de teſt. cog. c. ij. Legiſte volūt quemlibet pro quo-
cūque delicto, in quo perſonalis, vel ad perſonā venit pena impo-
nēda debere degradari: vt. C. de epiſ. & cle. aut. clericus. & vide Bar.
in. l. i. in ſi. ff. de penis. Hos aūt caſus latius examinaui. § e. at ſi cle
rici. vbi ad alios addidi. Vnū dicit Jo. An. qꝫ cōtumacia tāto ma
ior eſt, quāto ex re minori cōſurgit, ſm Jo. qui ſic no. xcvi. di. duo.
1 ¶ Reſcripto contra violentum impetrato conuenitur, qui ſciē-
ter in vitium ſucceſſit.
2 Poſſeſſorium vti datur contra ſpoliantem, ita & contra in vitium
ſuccedentem, non tamen eadem actionis ſpecie.
3 Succeſſor ſingularis quo caſu ſuccedit in vitium defuncti. 5.
4 Delegata iuriſdictio contra vnum tranſit ad ſingularem rei ſucceſ
ſorem & vitiū.
6 Succeſſori ſingulari non nocet vitium authoris quantum ad im-
pediendum ius preſcribendi.
7 Reſcriptum non tranſit ad heredem eius, qui non erat in rerū na
tura tempore date reſcripti, vel ad aliā perſonā omnino diuerſam.
8 Agendi ius an actiue, & paſſiue tranſeat in ſucceſſorem. nu. ſequen.
vſque ad fin. c.
9 Excipiendi ius an tranſeat cōtra ſingularē, aut vlēm ſucceſſorem.
10 Priuilegia an tranſeant actiue & paſſiue in ſucceſſorem.
11 Iudicij inſtantia inchoata contra predeceſſorem an tranſeat in ſin-
gularem, aut vniuerſalem ſucceſſorem.
12 Iuriſdictio an tranſeat in ſucceſſorem.
13 Exequendi ius an tranſeat in ſucceſſorem.
1 Quia Su. ¶ † Per reſcriptum impetratum
cōtra violentū conuenitur, qui ſciē
ter ſucceſſit in vitium. h. d. Prima narrat factum. Se-
2 cunda prouidet, ibi: precipimus. ¶ † Nota primo qȝ ſi
cut poſſeſſorium datur contra ſpoliantem: ita cōtra in vitium ſuc-
cedentem: ſed non datur eadem ſpecies actionis: quia non ſpeciali
ter interdictum vnde vi: ſed datur idem poſſeſſorium: quia condi-
ctio ex decreta. Specu. de reſtitu. ſpolia. vt ibi not. & eodem titulo.
3 cum ad ſedem. ¶ † Nota ſecundo caſum, in quo ſucceſſor ſingula-

ris ſuccedit in vitium predeceſſoris, quando ſcienter ſubrogatur
in re violenter ablata: ⁊ hoc ſiue habeat cauſam a detentore: vt in
c.ſepe.⁊ quod ibi nota.ſiue non: vt quia propria authoritate fit in-
4 greſſus. ❡ † Nota tertio quod iuriſdictio delegata contra vnum
tranſit ad ſingularem ſucceſſorem rei, ⁊ vitij, ⁊ quod iuriſdictio de-
legata ex concluſione reſcripti reſtricta ad vnam ſpeciem actionis
tranſit ad aliam perſonam, contra quam eadem actio competit in
genere, licet diuerſa in ſpecie. Et hoc operatur continuatio, ⁊ ap-
probatio vitij. Et ex hoc datur caſus, in quo reſcriptum ad alias
perſonas extenditur etiam principaliter, quam contra quas eſt im
5 petratum. ⁊ eſt ſimile. ȷ. de ali.iu.mu.cau.fac.c.j. ❡ † Primo op-
pono quod non conueniatur ſucceſſor, ſicut predeceſſor: hoc, quia
predeceſſor interdicto vnde vi, ſucceſſor condictione ex decre.ſepe.
de reſtit.ſpo.e.cum ad ſedem.iuncto.c.ſepe. Solu. Dictio ſicut, hic
non eſt ſicutiſſimum, idest, nõ notat omnimodam ſimilitudinem,
quia non identitatem actionis in ſpecie, ſed in genere. Simile de
ſumma trini.damnamus.in verbo, cum ergo.⁊ ibi concor. de hac
dictione ſicut. Interdictum enim ſtricte datur contra ſpoliantem,
mandantem, vel ratum habentem: condictio ſepe contra ſcienter
in vitium ſuccedentem datur condictio ex canone, redintegranda.
iij.q.j. alias violentia concomitaret ſolum vniuerſalem ſucceſſo-
rem, qui ſucceſſit in omnem cauſam.l. Pomponius.§.cum quis.
ff.de acqui.poſſ.de quo not.de filiis preſ.venienti.ſecundum Hoſt.
Lan.⁊ Ualen. Quo igitur ad ordinem procedendi ſimiliter decidi-
tur: quia ſicut in prima forte ex forma reſcripti cauſa erat commiſ-
ſa ſummarie tractanda: ſic ⁊ tractabitur contra ſucceſſorem. Idem
ſi commiſſa fuiſſet appellatione remota: ⁊ ſic non ſolum tractatur:
⁊ ſic ſuccedens in vitium non ſolum ſuccedit in iuriſdictione, ſed
etiam ſuccedit in formula procedendi data iuriſdictioni. procede-
tur etiam quo ad effectum, quia ſicut contra primum procedere-
tur ad condemnationem fructuum, de reſti.ſpo.grauis. ⁊ ſic proce-
detur ad condemnationem contra iſtum in vitium ſuccedentem.
6 ❡ † Oppo. quod vitium authoris non noceat ſingulari ſucceſſo-
ri. ff.de diuer.⁊ temp.pre.l.an vitium. Solu. Si queritur an vitium
authoris noceat ſucceſſori quantum ad impediendum ius pre-
ſcribendi, quo cauſatur ius agendi ſuccedenti, vel excipienti, hec
eſt materia per ſe, de qua in.l.vitia.ff.de acqui.poſ.⁊ d.l.an vitium.
in regula, quod ipſis.ff.de regu.iu.l. Pomponius.§.cum quis.de
acqui.poſſ.⁊ dicam.de preſcrip.ſi diligenti.⁊ aliquid de iure pa.cu
ra. Si queritur an vitiũ authoris noceat ſingulari ſucceſſori quo
ad ius agendi cauſandum contra ſingularem ſucceſſorem: de hoc
7 agitur hic ⁊ dicam plenius ſuper glo. ❡ † Uenio ad gloſſ.oppo.
quod reſcripto impetrato contra predeceſſorem non conueniatur
ſingularis ſucceſſor: quia regulariter reſcripta, vt ſtricti iuris. non
extenduntur ad alias perſonas, quam nominatam in reſcripto. de
offic.dele.ga. P.⁊ G. Ad hoc, quod plus eſt, non conuenitur ſuc-
ceſſor vniuerſalis, vt. ȷ. de reſcrip.ſignificauit. Idem quia reſcriptũ
non tranſit ad heredem eius, qui non erat in rerum natura tempo
re date reſcrip.l.fi.ff.que ſent.ſine app.re. Sol. Gl. hic arguit pro ⁊
contra, an reſcriptum contra predeceſſorem tranſeat ad ſucceſſorẽ.
⁊ arguit. primo quod ſic.j.de conceſſ.preb.propoſuit. Secundo
adducit tex.de ali.iu.mu.cau.fac. Tertio, quia reſcriptũ habet vim
decretalis epiſtole.xix.diſt.in memoriam. ergo ſicut decre.epiſtola
poteſt trahi ad conſequẽtiam.ff.de legi.l. non poſſunt. etiam de-
cretum in perſonam predeceſſoris trãſit ad ſucceſſorem.ff.de fidei
com.hered.l.cum quaſi. ❡ Ante quam veniam ad deciſionem, no.
gl.in duobus. Primo enim dicit reſcripta equiparari cõſtitutioni-
bus, ⁊ ſic de conſtitutionibus ad reſcripta licite arguitur. Secũdo
dicit reſcripta equiparari decretis, ⁊ ſententijs: ⁊ ſic de vno ad altũ
licite arguit pro deciſione, ⁊ ſolutione obiectorum. ❡ Gl. ponit ali-
quos intellectus. Primus, qđ ex eiſdem literis etiam ſpecie, ⁊ ſub
eadem iuriſdictione cõuenitur ſucceſſor, ſub qua ⁊ predeceſſor con
ueniretur. Secundus, quod conueniatur ex nouis literis, que nũc
nouiter emanarunt ſecundũ primũ ſe intrudentis in beneficiũ, quod
alter ſpoliauerat ab altero poteſt cõueniri per illud reſcriptũ, ⁊ co-
ram eiſdẽ iudicibus, corã quibus poterat ⁊ primus ❡ Ad contra
rium reſcriptum non extenditur ad perſonã omnino diuerſam, vt
ibi, ſed ad cõiunctam, qz ſucceſſor fit rei, ⁊ vitij, ſuper qua, ⁊ quođ eſt
impetratum reſcriptũ, bene conuenitur, vt hic. Simile, qz propter
ſuccedere in vitiũ ſubrogatur in actione. de reſti.ſpol.ſepe. ſic in eo,
qui ſuſcepit rẽ ab alienãte cauſa iudicij mutãdi, vt ȷ. de ali.iu.mu.
cauſa fac.per totũ. Item qz eo ipſo quod occupat rem, qua ille ſpo
liatus fuit, videtur ratum habere eius vitiũ. Dat ſimile.j.de immu.
eccl.aduerſus. Hanc opi.tenuit Lau.⁊ Bar. Brix.in.q.ſubti.de re
ſcriptis.verſi.queritur vtrum per reſcriptum. Secũdus eſt intelle-
ctus qui procedit abſque dubio, qđ vi antiqui reſcripti cõtra pre-
deceſſorem non conueniatur ſucceſſor: ſed hic cõuenitur ex vi iſta-
rum ſecũdarum literarum, per quas papa mandat vt ſecundũ eo-
rum primarum cauſa decidatur. Et hũc intellectum tenuit Da
ma, ſequens magiſtrum ſuum: ⁊ idem Ualen. Hoſt. Inno.⁊ Egi. qꝫ
procedatur ex vi ſecundi reſcripti: ⁊ hoc probant ex verbo, preceipi-
mus: alias dixit, reſpondemus. Simile de off.dele. cũ R. Itẽ cum
ad inſtar priorũ, ⁊ formã cõmandẽ ſit procedendũ, nõ per ipſam ad
c.propoſuit. ȷ. alleg. reſpondent qꝫ illud operatur clauſula, amoto
quolibet detẽtore: alias nõ tranſiſſet ad illicitũ detentorẽ. Nõ ob-
ſtat qꝫ reſcriptũ habet vim decretalis ⁊ cõſtitutionis: qz id verum,
quãdo datur ad cõfirmationẽ, vel iniquitatẽ decidit. Inquantũ iu-
riſdictionẽ cõfert, nõ extẽditur: vt in.c. P.⁊ G. Ad.l.cũ queſtioni.
dic qꝫ illud in ſentẽtia, vel decreto, ⁊ quãdo fertur pro: ſecus in pri-
uilegio, vel reſcripto, ⁊ in ſententia quãdo fertur cõtra iam defun-
ctum: vt no.gl.ff.de re.iu.l. Neratius. Nec obſtat ſi dicas ſentẽtiam
nõ valere.etiã pro mortuo, cũ non ſit cõtumax. vt dixi. ȷ. eo. cũ cau
ſam. qz intelligo quãdo fuit citatus ante mortẽ, ⁊ iudex ignorabat
mortẽ: ſed qz intellectus gl.notabilior eſt, ⁊ decidit text. ſecundum
eum aliquid dubitationis. Eſt dubiũ pro practica eius, quãdo di-
catur ſucceſſiſſe in vitiũ. dicit qꝫ eo qꝫ ſucceſſit in rem, ſciens ad ſe nõ
pertinere: hic enim vitioſus eſt poſſeſſor. C.de acqui.poſſ.l.fi. Con-
trariũ ſentit in alia parte gl. que ſentit illum ſuccedere in vitiũ, qui
occupat ſcienter, ſciens illam poſſeſſam violenter a deiectore: exigit
enim qđ hoc ſciat, dum dicit qꝫ ratũ habere videtur. Et pro primo
facit litera dum dicit, eam poſtmodum eſſe ingreſſus. pro ſecũdo
facit litera ibi: dicebatur violenter occupaſſe. vnde ſi probetur qđ
primus fuit violẽtus, ⁊ qꝫ ſecundus occupauit defuncto tradente,
abſque dubio procedit intellectus. Idem puto ſi probetur qꝫ pri-
mus deiecit, ⁊ ſecũdus propria authoritate occupauit illo mortuo
ſciẽs primũ deieciſſe. Et his probatis adhuc procedit intellectus
Idẽ ſentiũt doc.in litera, ſi ſciens deiectionẽ occupauit iudicis au
thoritate, putãs ⁊ hoc purgare vitiũ. Idem puto ſi ignorabat de-
iectionem, ſciebat tamẽ reſcriptũ impetratũ contra primũ. tanquã
contra deijcientem: ⁊ hoc probat litera ibi: dicebatur eccleſiã P.
occupaſſe, ⁊c. non dicit qui occupauerat. Satis enim poteſt dici de
cretalẽ procedere, quãdo occupauit cum vitio, ignorans deiectio-
nẽ, ⁊ reſcriptum contra eũ vt deijcientem impetratũ, ita quod cum
vitio ſit ingreſſus, ⁊ nõ iudicis authoritate: vel cũ iudicis authori
tate ſciens ſe nõ habere ius: qz hic eſt ſucceſſor in re cũ vitio.l.ſi co
loni.C.de agri.⁊ cen.⁊ ſic vbicũque cõdictio ex illa lege vel cõdictio
ex decre.ſepe.cõpeteret contra ſingularẽ ſucceſſorẽ: qđ dicã de reſti.
ſpo.ſepe.tunc reſcriptũ ſe extẽdet. ſecus ſi tantũ cõpeteret cõdictio
ex canone, redintegrãda. que bene habet aduertere practic⁹ in pro
bando, ⁊ extendẽdo reſcripto, ⁊ etiã in libello. Et hec ſufficiãt pro
declaratione eiuſdem intellectus decr. ❡ Pro examinanda materia
huius decre. ſunt vidẽda plura. Primo, cui actio cõpetens contra
predeceſſorem tranſeat ad ſingularẽ ſucceſſorẽ, vel vniuerſalẽ. Se-
cũdo, quid de iure excipiẽdi. Tertio, quid de priuilegio. Quarto,
quid de inſtãtia. Quinto, quid de iuriſdictione Sexto, quid de iu
8 re excipiẽdi, ⁊ exequẽdi ❡ † Uenio ad primũ Dic, ſi queritur an
ius agendi actiue tranſeat ad ſucceſſorẽ: dic vt per Dy. in regula, ſi
quis in ius. de reg.iu.lib.vi.⁊ in.l.falſum.§.qđ ſi dicitur.ff.de dam.
infec.per Bar.in.l.ſi tertius.§.ſi prius. de aqua plu.arc.per Ja.de
Are.in.l.qui bona.§.fi.de dam.infec.⁊ per glo.in.l.j.ff.de aqua plu.
ar.de quo non ago hic, qz non ad propoſitum. Si queritur an ius
agendi cõtra predeceſſorem tranſeat ad ſucceſſorẽ: dic ſi eſt vniuer
ſalis, ⁊ ius cauſans a predeceſſore, tranſit ad ſucceſſorem ſi ius agẽ
di nõ eſt ex delicto, qz heredes paſſiue ſuccedũt in oneribus defun
cti: vt.l.pro hereditarijs.de hered.actio. Si eſt penale ex delicto,
quid de iure ciuili, habetur in.l.j.C.ſi ex.delic.defunc.⁊.l.ſ.⁊.§.C.ſi
reus, vel accu.mor.fue. de iure canonico habetur de ſepul.c.fin. Si
ſucceſſor eſt vniuerſalis non cauſans ius a predeceſſore, vt ſucceſ-
ſor in dignitate ſuccedit in ciuilibus, ⁊ legitime contractis. de foro
cõpe.dilecti.de reſcri.ſignificauit. in illegitime cõtractis non.xxxv.
q.ix. quod quis. de precar.cap.ſecundo. de re.eccl.non alie.ſi quis
presbyterorum.xij.q.ij.non liceat. de cle.coniu.diuerſis. ne prela.vi
ces ſuas.querelaȝ. Si ius agẽdi eſt ex delicto, vel penale, non trãſ-
it ad ſucceſſorem. Sed de hoc dic vt in regula, delictũ. de reg.iur.
lib.vi.in.l.iubemus.C.de ſacr.ſanc.eccle.⁊ quod dicam plene de do-
lo, ⁊ contuma.c.j. aliquid per glo.⁊ Inn de ord cog.cum dilectus.
Si ſucceſſor eſt ſingularis, ſi queritur an ſuccedat in iure agendi
reali: dic quod ſic: quia realis actio ſequitur rem.ff.de rei ven.ſi in an
tem. ſed actio proprie non tranſit, ſed directorum actionis ex no-
ua poſſeſſione: ſi actio eſt in rem ſcripta, adhuc tranſit.l.emptor.⁊
l.poſt venditionem.ff.de aqua plu.ar.l.j.§.illud.ff quorum lega. Si
actio eſt mere perſonalis, tunc in ſpecie non tranſit contra ſingula
rem ſucceſſorem: vt l.prima.§.heres.ff.ad Trebel.l.ij.ff de contra-
hen.empt. Etiam ſi obligatio competat ad rem, vel circa rem: vt.l.
fi.⁊ quod ibi nota.ff.de ope.no.nun. Unde pactum de non edifi-
cando iure non nocet ſingulari ſucceſſori: quoniaȝ poſſit edificare.
⁊ pactum de nõ locanda re non nocet emptori, vel de nõ reuocan-
da locatione, vt.l.emptorẽ.C.loca. In genere aliquid bene tranſit
ius agẽdi ad ſingularem ſucceſſorẽ, quando ſcienter ſuccedit in vi-
tiũ, vt qz rem iniuſtam ſciẽs ingreditur, vel rem occupatã occupat
cum vi

vitio: vt.l.ſi coloni.de agri.⁊ cenſi. ⁊ capitulo ſepe.de reſtitutio.ſpolia.
9 ¶ † Venio ad ſecundum quid de iure excipiendi, an tranſeat con-
tra ſingularem ſucceſſorem: ⁊ ſic queritur an ius excipiendi proſit ſin-
gulari ſucceſſori: de hoc non queritur hic. Dic vt per Bartol.in.d.§.
ſi prius. Si queritur an tranſeat contra ſingularem ſucceſſorem: dic,
ſi per tranſitum rei ad ſingularem ſucceſſorem factum, equitas exce-
ptionis perimitur, non tranſit exceptio ad ſingularem ſucceſſorem.l.fi-
nali.C.de iure domi.⁊ de fideicom.liberta.l.cum quaſi. Si non perimi-
tur equitas exceptionis. dic, ſi eſt exceptio proprie dicta, ⁊ rei coherens,
illa tranſit.l.exceptione.de except.rei iudic.⁊ tradite.l.finali, in fine.de pi-
gnoribus.l.ſi per tuas.in fine.l.inuicem.§.plerique.ff.de regul.iur.cum
ſimil. Si exceptio erat proprie dicta, ⁊ coherens perſone: tunc tranſ-
it contra ſuccedentem titulo oneroſo.l.apud Celſum.§.de authore.⁊
§.ſequen.ff.de except.doli. Si autem exceptio erat impropria exceptio,
ſed ideo competebat, quia competebat actio, exemplum in ſpoliationis
exceptione, ⁊ non tranſit contra emptorem. C.locati.l.emptorem.cum
ſimil. ſic nec actio daretur: vt ibi no. Vide de hoc per Butr.in.l.ſit pre-
tor.la.ij.ff.de iureiur.⁊ per Dyn.in dicta regula, ſi quis in ius. Nec ve-
ra, niſi vbi dixi.ſ.actionem dari contra ſingularem ſucceſſorem: quia ⁊
tunc talis exceptio daretur: ideo ſpoliationis exceptio competit contra
ſingulares ſucceſſores, contra quos quanquam in genere competeret
poſſeſſorium, ⁊ non interdictum ſpecificum, vt no. Innoc.licet variaue-
rit, ⁊ ibi dicam.j.de ordi.cog.cum dilectus.⁊ ponit in glo.in verbo, exce-
ptionis, que incipit, hanc exceptionem. Hec procedunt in ſingularibus
ſucceſſoribus. ¶ Ad vniuerſales autem cauſantes ius a predeceſſore
non eſt dubium tranſire: ſed ſi non cauſant ius a predeceſſore, vt ſunt
ſucceſſores in dignitate, ſi ex iuſto contractu, vel cauſa habuerit origi-
nem: tranſit, ſicut ⁊ actio. ſi habuerit originem ab iniuſta cauſa, non
tranſit. ſi a delicto, vel quaſi, ſentit Innocen. quod tranſeat ius excipien
di. Et ſi nihil peruenerit in glo.preallegata, in verbo, exceptionis.ver.in
ſucceſſores autem in dignitate.in capi.cum dilectus.ad hoc dictum.c.
cum dilectus. Sed non placet, vt ibi dicam: ⁊ in contrarium eſt gloſ.ij.
q.prima.in primis.⁊ de iure pa.cura. De officio autem iudicis dic idem
quia ſi eſt mere perſonale non tranſit contra ſingularem ſucceſſorem: ſi
eſt reale, tranſit. Nam eſt dare officium iudicis mere perſonale.l.que-
dam.§.ſi is.ff.de eden.⁊ eſt officium iudicis in rem ſcriptam, in.l.in cau
ſe.§.interdum.de minor.de quo per Innocen.de reſti.in integr.cum ex
literis. Et quod aliquando ſit perſonale, dicit Innoc.ſ.de conſtit.cum
M.in gloſſ.in verbo, reuocatis. verſicu.ſed ſi poſſeſſores.⁊ ſunt verba
Barto.in.d.l.ſi certus.§.ſi prius. Cognoſcere autem, ſecundum eum, an
officio iudicis ſit mere perſonale, an in rem ſcriptam, quando equitas
eadem, que ſubeſt contra principalem, ſubeſt contra ſucceſſorem: tunc
eſt in rem ſcriptam: alias eſt perſonale. Alleg.l.qui bona.§.ſi.ff.de dam.
10 infect. ¶ † Venio ad tertium: quid de priuilegio, ⁊ in priuilegijs, an
tranſeat ad vniuerſalem ſucceſſorem actiue: aliquid ibi per Cyn.⁊ Bar-
11 to.in.l.licitatio.§.fin.ff.de publica. ¶ † Venio ad quartum, quid de in-
ſtantia, an inchoata contra predeceſſorem tranſeat ad ſingularem ſucceſ
ſorem, vel vniuerſalem. Innocen.hic ſe expedit hoc modo: Si queritur
an inſtantia inchoata cum vno poſſit illo mortuo expediri cum iudice:
dic quod ſic, ſi cauſa tangit publicum intereſſe, ⁊ tam liquet de cauſa: ⁊
ſic intelligit.l.quanuis.C.de adult.ibi enim loquitur quando de crimine
conſtabat confeſſione. Nam hec inſtantia, ex quo liquet de crimine,
etiam abſente, vel mortuo accuſatore, per iudicem finiri debet, ne deli-
ctum remaneat impunitum. Ad hoc quod no.gloſſ.de elec.cupientes.
libr.vi.in verbo, excludentes.⁊ in pluribus locis. ¶ Si queritur an tráſ-
eat ad ſucceſſorem: facit hanc regulam: quia regulariter tranſit ad ſuc-
ceſſorem vniuerſalem.ff.de rei ven.l.is qui.⁊.l. ſin autem.§.j.ff.de iudic.
l.tam ex contractibus.cauſantem ius a predeceſſore. ¶ Secunda quo
ad ſingularem ſucceſſorem non tranſit: ⁊ hoc ſiue agatur reali, ſiue me-
re perſonali: quia cautum non reperitur quod inſtantie ſic tranſeát, niſi
ad vniuerſales ſucceſſores.C.de acquiren.hered.l.qui vel in dominus.
quo ad procuratores.ff.de procura.in cauſe.⁊.l mutari.⁊.l.ſi procura-
tor.vel de filio in patrem.ff.de iudic.l.tam ex contractibus. Ad hoc vlti-
mo excipit, quando ſcienter rem accepit a deiectore.j.de reſtitu.ſpol.ſe-
pe. per quod videtur velle quod hic nedum tranſeant litere, ſed etiam
inſtantia. ¶ Tertia regula, inſtantia cum predeceſſore tranſit ad ſuc-
ceſſorem non cauſantem ius a predeceſſore, quando realis eſt queſtio,
hoc eſt tangens dignitatem: ſecus ſi perſonalis. Ex his infert quod
cauſa incepta, ⁊ inſtantia contra ſpoliatorem, non tranſit ad ſucceſſo-
rem ſingularem, etiam ſi ſola reſtaret ſententia: quia hoc interdictum
perſonale eſt.ff.de vi.⁊ vi arma.l.j.§.j. Imo ⁊ ſi actio eſſet realis, opor-
teret quod noua actio intentaretur contra nouum poſſeſſorem.ff.de pe-
ti.heredi.l.pe.⁊ de rei vendica.l.is a quo.⁊.l.ſequen.ff.de re iudica.l.in
ſumma.§.fin. Unde oportet quod incipiatur a capite contra ſucceſſo-
rem in interdicto vnde vi, niſi ſcienter rem receperit a deiectore.de reſtit.
ſpol.ſepe. agetur tamen ex eiſdem literis, dum tamen forma literarum
patiatur: vt quia talis erat quod concludebat poſſeſſorium, ⁊ petito-
rium: imo ⁊ ſi in literis expreſſe continentur, agi poſſet de vtroque.de
cauſa poſſeſ.c.j.de ſequeſtra poſſeſ.c.j. Aduerte, inter:tus eſt Innocen.
quod cum quo ad iuriſdictionem tranſeat, hec decreta poſſit multipli-
citer practicari, vt dixi.ſ.circa gloſſ.inquantum durat iuriſdictio con-
tra ſuccedentem in vitium, ſi quoquo modo vitioſe ſuccedat, non du-
rat inſtantia, niſi quando ſtricte ſuccedit in vitium illo caſu, quo com-
peteret condictio ex decretali, ſepe. quod eſt notabile. Ex quo enim lis
erat principiata cum deiectore, ⁊ ſubrogatur quis ſcienter in re ⁊ lite, vi-
detur ſubrogatus etiam in inſtantia. Ex his ſecundo infert quod ſi aga
tur petitorio contra aliquem, ſuper aliqua eccleſia, ratione tituli, tranſ-
eat ad ſucceſſorem in titulo, qui eſt ſucceſſor vniuerſalis, non cauſans
ius a predeceſſore: licet quidam dicant ſucceſſorem debere litem illam
expedire, quaſi inſtantia ad eum tranſeat: ⁊ ſi non habet ſucceſſorem,
iudex illam expediet, vel alius, ad quem pertinet, illam proſequetur: vt
no.de reſtit.ſpol.olim. Sibi placet quod non tranſeat: quia hic non agi-
tur nomine eccleſie, nec defenſio fit nomine eccleſie: quo caſu procederet
quod dicunt: ſed agitur hic nomine perſone: ⁊ tales lites non transfe-
runtur de perſona ad perſonam, niſi in heredibus, vel vniuerſalibus
ſucceſſoribus, eo reſpectu, quo ſuccedunt. Hec dicit vera, etiam ſi tan-
tum eſſet in lite proceſſum, quod de cauſa liqueret. Dic tu in caſibus, in
quibus dixi.ſ.actionem non tranſire ad ſucceſſores, in omnibus illis
caſibus nõ tranſibit inſtãtia: in caſibus in quibus dixit actionem tranſ-
ire in vniuerſalibus, tranſit, ſiue ſit vniuerſalis cauſans ius a predeceſ-
ſore, ſiue non, vt ſentit hic Innocen. quando actio tranſit: quia nomi-
ne eccleſie: ⁊ iuſta.ff.de his, qui no.infam.l.ſi ſeruus.l.ſi in rem.ff.de rei
vend.de preto.ſtipu.l.j.in fi.⁊ ſi pen. appel.mors interue.⁊ ibi per Cyn.
Fallit in fiſco herede. Ratio, quia non eſt heres proprie, ſed quaſi. Que
ratio non placet, per.l.tam ex contractibus.de iudic. Sed ratio eſt ſpe-
cialitatis, quia fiſcus habet ſeparatos iudices. ff. ſoluto matr.l.ſi con-
ſtante.§.fin.per que credo quod inſtantia inchoata contra laicum non
tranſit ad eccleſiam, que habet ſeparatum iudicem. Ad quod gloſſ. Jo.
xj.q.j.clericum nullus. Hec vera in ſucceſſore directo: in fideicommiſſa-
rio dic quod inchoata cum defuncto bene tranſit ad fideiuſſores, ſed
non inchoata cum herede: quia non eſt ſucceſſor heredis, ſed defuncti,
mediante perſona heredis.l.j.§.fin.iuncta.l.cum hereditas.ff.ad Tre-
bellianũ. ad ſingularem ſucceſſorem dic per viam ceſſionis bene poſſet
transferri.ff.de procura.l.in cauſe.§.ſed ⁊ ſi. niſi obſtet vitium litigioſi.
de quo dicam vt lite penden. eccleſia.⁊ ca.dilectus. Ipſo iure autem ſi
res vel ius agendi tranſeat ad ſingularem ſucceſſorem de neceſſitate, vt
quia duo diuidũt inter ſe hereditatem, ⁊ vnus erat conuentus, ⁊ tranſ-
it: vt.l.in iudicio.fami.erciſ.per Jaco.de Are.in.l inter quos.ff.de dam.
infect.ad hoc.l ſed ⁊ ſi vnus.§.filio.in fi.ff.de iniurijs. C.de rei vxo.actio.
l.j.§.⁊ hec.ſi res, vel actio non tranſit de neceſſitate: tunc non tranſit in-
ſtantia.l.ij.§.non ſolum.C.de here.vel actio.ven.l.ſi pignon.in fin.ff.fa.
erciſ.l.ij.C.de hered.vel actio.ven. Nec ponit Bartol.in.l.ſi eum homi-
nem.ff.de fideiuſſo. Fallit ſecundum Innocen.hic in ſucceſſore ſcien-
ter recipiente rem a detentore ſpoliante. non procederet ergo quando
aliter ſe intenderet poſt mortem illius: ⁊ ſic non procederet in terminis
decreta. quod bene nota. Hec vera, ſaluo quod in tangentibus publi-
cam vtilitatem, in quibus lis poterit, ſi de cauſa liquet, expediri cum
iudice: vt.l.quanuis.C.de adulte.in quibus beneficialibus autem lis, ⁊
inſtantia poterit finiri cum iudice, vel cum eo, cuius intereſt: uno debe-
bit antequam ad electionem procedatur, vt in.c.j.⁊.ij.vt lite pen.libr.vj.
12 ¶ † Venio ad quintum, quid de iuriſdictione, ⁊ ſi agitur de iuriſdi-
ctione ordinaria: dic, ſi eſt vniuerſalis ſucceſſor, attenditur iuriſdictio
predeceſſoris: vt.l.abſens heres.in princi.ff.de iudic. Et hoc vbi cauſat
ius agendi a predeceſſore, ⁊ agitur de iure proprio tituli. ſecus ſi ius
agendi fundetur ſuper eccleſia, vel dignitate. Hec vera, niſi omnino iu-
dex ſit diuerſus, vt dixi.ſ.in inſtantia. Unde ſi ſuccedat clericus, conue-
nitur ſub iudice eccleſiaſtico, ſi eſt ſucceſſor ſingularis, vt quia ſpoliator
alienauit non ſubiecto iuriſdictioni eius, cui ſpoliatus eſt ſubiectus. ſa-
tis dici poteſt quod iuriſdictio in authorem non extenditur ad ſucceſ-
ſorem, quia non reperitur hoc iure cautum: ſtetur ergo regule, actor fo-
rum rei. Ad hoc de alien.iu.mu.cau.fac.c.j.⁊ quod not.de conſtitu. eccle-
ſia. Ad hoc dictum Joan.in.d.c.clericus nullus. ad hoc de alien.iu.mu.
cau.fac.ca.ij. Si autem eſt iuriſdictio delegata, dic, ſi cauſa ſui natura
non eſt tranſmiſſibilis in ſucceſſorem, non tranſit reſcriptum, vt in cau-
ſa beneficiali, in cauſa vſuſfructus, ⁊ ſimilibus, vt in cauſa ſuper deli-
cto. Si cauſa, ad cuius diſcuſſionem impetratum eſt reſcriptum, eſt
tranſmiſſibilis in ſucceſſorem, ⁊ fit mentio de ſucceſſore tacite vel expreſ-
ſe, ⁊ extenditur.ij.queſt.j.in primis.ij.q.j.preſentium.iij.q.vi.hoc quip-
pe.de conceſſio.preben. propoſuit.cum ſimil. Si non eſt facta mentio,
⁊ res non eſt integra, que non integra dicitur, licet fuerint omnino. per
ſolam citationem.de foro compe.propoſuit. de officio delega.gratum.
⁊.c.relatum.⁊ tranſit ad ſucceſſorem vniuerſalem.de reſcrip.ſignifica-
uit. Si res eſt integra, ſi predeceſſor non eſt nominatus in reſcripto,
ſed comprehendebatur ſub clauſula generali: ⁊ non poteſt conueniri
ſucceſſor.de reſcript. ſignificauit. Fallit hoc in ſucceſſore, qui eſt pre-
latus eccleſie: quia clauſula reſcripti, in qua agebat comprehendere
predeceſſorem, tranſit ad ſucceſſorem. Ratio, quia reſcriptum funda-
tur contra eccleſiam, que eadem remanet, licet mutetur ſucceſſor. ſecun-
dum Innocen.in.d.c.ſignificauit. quia ibi quanquam del.tum fuiſſet
contractum a comite, forte ratione comitatus, perſona principaliter

obligatur,non dignitas comitatus. Secus quando obligatio contra-
hitur in cauſam eccleſie: quia etiam principaliter obligatur,licet poſ-
ſit prelatus conueniri vt adminiſtrator.ff.de procur.l.procurator,quid
pro euictione.cum ſimil. Si predeceſſor eſt nominatus in reſcripto,⁊
reſcriptum impetratum eſt pro vel contra eccleſiam:⁊ tranſit ad ſucceſ-
ſorem. Ratio,quia reſcriptum fundatur contra eccleſiam,que eadem
remanet.xij.q.ij.liberti.Ad hoc.c.dilecti.§.titu.j.Si eſt impetratum pro
vel contra perſonam,ſi ſucceſſor eſt ſingularis,ſolū in re non extēditur.
Si eſt ſucceſſor rei,⁊ viciſ,extēditur.vt hic,⁊ de ali.in.mu.cau.fac.c.j.Si
ſucceſſor eſt vniuerſalis,trāſit:quia cū ordinetur ad ſolam indagatio-
nem iuris non eſt preiudiciale alicui.l.ij.C.quando libel.princip.datus.
Et hoc maxime procedit in exemptis,contra quos conceduntur re-
ſcripta,vel quando reſcriptum eſt conceſſum ab immediato ordinario:
quia tunc ceſſat odium reſcripti,quod fundatur ſuper ſtrictione iuriſ-
dictionis ordinarie:⁊ eius preiudicio. Nec obſtat predictum.c.quo-
niam abbas.vbi diſtinguitur an nomine proprio,an appellatiuo:⁊ ſic
in proprio non tranſit ad ſucceſſorem:quia ibi quando ad perſonam
applicatur iuriſdictio,que poteſt eſſe perſonalis,⁊ realis.hic quando
nō applicatur iuriſdictio ad perſonam predeceſſoris,ſi agitur ad crean
dam in alterum iuriſdictionem ſuper cauſa tangente predeceſſorem
tranſmiſſibili in ſucceſſorem. Ideo iuriſdictio,ad cuius executionem
emanat,efficitur tranſmiſſibilis paſſiue in ſucceſſorem in ſecutiua,⁊ ap-
pendicias ſue cauſe.ff.de acquiren.hered.l.ſi quis heres. Inquantum
dixi reſcriptum iuriſdictionis tranſire ad ſucceſſorem,intellige verum,ſi
tempore dati reſcripti viuebat is,contra quem datum eſt reſcriptum:ſi
tunc erat mortuus,non tranſit,quia non inuenit principale fundamen-
tum.l.ſecunda.ff.que ſenten.ſine appella.reſcin. Forte tamen poſſet va-
lere illo caſu pro ſucceſſore,licet notetur contra.ff.de fideicom.libert.l.
cum quaſi.⁊ no.ff.de regul.iur.l.Neratius. Et ſunt hec verba vt pluri-
mum Ioan.Andr.in regula.is qui in ius.libr.vi.⁊ Ioan.Calde.hic.
Ex his patet quod diſtinctio,quam ponit Specu.in titu.de reſcrip.pre
ſenta.§.ratione etiam eius.in princip.non procedit an impetretur in rea
li,an in perſonali,vt primo caſu tranſeat,ſecundo non:quia vitium rei
ſequitur rem in reali:quia iuriſdictio non eſt ius annexum rei:⁊ alia eſt
poſſeſſio predeceſſoris,alia ſingularis ſucceſſoris.ff.de rei vendi.l.ſin-
gulem. Reſcriptum autem contra vices gerentem in alia non tranſit ad
dominum. Vide Innocen.de reſcriptis.cum te.⁊ in Specu.de lega.§.re
ſtat.verſicu.item finitur mortuo.Et ex his deciditur quod inquantum
heres vſurarij poteſt conueniri pro vſuris ablatis a defuncto,reſcri-
ptum ſuper vſuris reſtituendis tranſit ad heredem,quicquid ſenſerit
Spec.in.d.verſicu.item finitur mortuo.de quo de vſuris.tuas dudum.
11 ¶†Venio ad vltimum quid de iure exequendi,an tranſeat ad ſucceſ-
ſorem. Innoc.videtur hic velle quod ſententia contra ſingularem poſſeſ
ſorem non poſſit exequi,niſi prelata ſummaria cognitione.de qua de re
iudi.l.a diuo pio.§.ſ.⁊.j.de teſtib.veniens.el.ij.Bartol.hoc late exami-
nat.in.l.creditores.C.de pigno. Cyn.de ali.in.mu.cau.fac.l.j.in.iij.q.
Dic ſequendo Bartol.ſi ſucceſſor eſt vniuerſalis eiuſdem conditionis,
tranſit ius exequendi ad ſucceſſorem.l.heredem.⁊.l.quod ipſis.ff.de re-
gul.iur.ſi ſucceſſor eſt vniuerſalis,⁊ diuerſe conditionis,vt quia laico
ſucceſſit pupillus,vel eccleſia,tunc eſt dubium propter notata de foro
compe.verum.⁊ que ſcribit Bartol.in.d.l.iij.in.j.queſtione. Sed ſolu-
tio patet ex illo brocardo,an priuilegiatus ſuccedens non priuilegia-
to,vtatur priuilegio:de quo per Cyn.in authen.quas actiones.in.v.q.
⁊ no.Ioan.Andr.de iure patro.c.j.lib.vi.De quo plenius dic vt in.j.q.
diſputata,que incipit,clericus Florentinus.quam Florentie diſputaui.
Ad hoc dictum Ioan.xi,queſtione.j.clericum nullus. Si ſucceſſor eſt
ſingularis. Et quicquid dixerit Cyn.in.d.l.j.dic ſecundum Bartol.ſi
agitur de executione iuris perſonalis,vel ſententie late in perſonali in
contractibus executio non tranſit ad ſingularem ſucceſſorem: quia
prius agi debet reuocatoria. Inſtitu.de actio.§.ſi quis in fraudem.ad
hoc.l.j.§.ſi neceſſe.ff.ſi mul.ventris.no.In vltimis autem voluntatibus
diſtinguitur an doloſe ſit facta alienatio:⁊ tranſit ius exequendi.An
non doloſe:⁊ non tranſit ius exequendi.l.certa forma.C.vt in poſſe.leg.
⁊.l.ſi legatorum.ff.eodem.⁊ in.l.fina.Quandoque agitur de executione
iuris realis:⁊ tunc ſi ſingularis ſucceſſor non habet cauſam ab eo,non
tranſit ius exequendi.l.ſepe.in fin.ff.de re iudica.c.quamuis.ff.qui.res
iud.non noc.l.j.⁊.ij.Si habet cauſam ab eo,tunc diſtinguit tres caſus.
Primus,quando ius exequendi tempore alienationis erat in eſſe dedu
ctum,vt quia iam erat lata ſententia,⁊ tranſit ius exequendi.l.ſi ſupe-
ratus.§.j.ff.de pigno.de executio.rei iudi.l.ſi mater.§.fin.⁊.l.iudicatum.
§.fina. Secundus caſus,quando ius exequendi non eſt in eſſe dedu-
ctum,ſed erat in actu producendi,quia iam lis erat mota:⁊ tunc ſi per
talem litem res eſt facta inalienabilis, vt quia erat queſtio de domi-
nio,⁊ ſic res erat litigioſa:⁊ contra talem ſucceſſorem tranſit ius exe-
quendi.ff.de litigio.l.ij.Si autem non obſtante tali litigio poterat res
alienari,vt quia erat queſtio ſuper ſola hypotheca,quo caſu reſpectu
proprietatis non contrahitur vitium litigioſi:tunc non tranſit ius exe-
quendi,ſed opus eſt nouo proceſſu contra ſucceſſorem.in authen.de li-
tigio.§.ad hec.poſita in authen.habita.ſecundum ſolutio. Roſ.in di-
cta authen.hec in ſingulari. In vniuerſali tranſit ius exequendi: vt
in.l.eam ex contractibus.ff.de iudi.niſi mutaretur iudex per ſucceſſo-
rem,quo caſu eſt dubium. Sed ſatis poſſet dici quod tranſiret ius exe
quendi:ſed actu non poſſet fieri per primum iudicem, niſi haberet rem
in ſuo territorio:ſed tunc fieret per alium.De quo dicam de foro com-
peten.poſtulaſti.Ad hoc quod no.Cyn.C.de confeſſ.l.j.⁊ dicam de cō
feſſ.capi.fina. Tertius caſus,quando ius exequendi non eſt in eſſe de-
ductum,nec in actu producendi:⁊ non tranſit exequendi ius ad ſingu-
larem ſucceſſorem.l.ſi mater.§.finali.⁊.l.ſi iudicatum.§.finali.de exce-
ptio.rei iudicate. Hec omnia vera,niſi per ſuam ſententiam,vel pa-
tientiam preiudicaret ſibi nouus poſſeſſor.de re iudicata.quamuis ff.
de re iudicata.l.ſepe. Aduertendum tamen quod vt fiat executio,vbi
dixi illam tranſire,ſi fiat contra principalem,contra quem eſt lata,non
exigitur alia liquidatio:ſed vbi fit contra ſucceſſorem, oportet quod il-
la liquidentur contra eum,que dixi requiri: vt quia habuerit cauſam,
vel quod ius exequendi ſit in eſſe deductum,vel ſimilia: vel ſaltem exi-
gitur quod ſit notorium hoc,vel manifeſtum.l.emptor.ff de act.empti.
ſecundum Barto.Sed poſſet dubitari,ſi res alienaretur in nō ſuppo-
ſitum alterius territorij,an hoc ius exequendi tranſiret contra illum in
alia dioceſi exiſtentem:⁊ ſi quidem res eſſet in territorio: ſin autem ſatis
puto ius exequendi tranſire.de foro competen.Romana.§.contrahen
tes. Si res tranſiret ſine vitio litigioſi ad aliam dioceſim,non credo q
ex hoc tranſiret ius exequendi,per.l.cum quedam.de iuriſdi.omn.iudi.
de foro competen.poſtulaſti. Et hec ſufficiant pro cōmuni lectura iſti-
us capituli.Anto.de But.

1 ¶ De priuilegiorum dubijs apoſtolice ſedis ſolus papa cognoſcit,et
non inferior.
2 Interpretari eius eſt,cuius eſt condere.
3 Iudex inferior non cognoſcit de dubijs priuilegiorum pape aut prin-
cipis.
Delegatus an poſſit interpretari dubia reſcripti.
4 Statutarij,qui ſtatuta fecerunt,an poſſint illa interpretari.
5 Iudex inferior licet non cognoſcat principaliter de diſpenſatione
pape,vel priuilegio,cognoſcit tamen de extrinſecis ad illam executio-
nis.
6 Iudex eſſe poteſt ſolus papa,vel Imperator,ſeu rex in cauſa propria,
preſertim eccleſie.nu.8.
7 Prelati licet non cenſeantur domini rerum eccleſie, ſed tantum
procuratores ⁊ adminiſtratores, ſolus tamen papa eſſe cenſe-
tur.
9 Papa omnia poteſt de poteſtate abſoluta,⁊ eſſe poteſt iudex in cauſa
ſui patrimonij.
10 Teſtis eſſe poteſt papa in cauſa eccleſie ⁊ de illa iudicare.nume-
ro.8.
11 Arbitrator an quis eſſe poſſit in cauſa propria.

CUm veniſſent. ¶†De dubijs priuilegio-
rum apoſtolice ſedis ſolus
papa cognoſcit,et non inferior. hoc dicit. Et non diuidi-
2 tur. ¶† Nota primo quod eius eſt interpretari cuius eſt
condere: ⁊ quod ſolus papa dubia ſuorum priuilegiorum interpre-
3 tatur. ¶† Oppo.j.quod interpretetur inferior dubia verba priuilegio-
rum pape. argumentum de iudic. quanto. quia incidenter quis iudi-
cat de eo, quod principaliter non cognoſcit. Patet in lege prima.C.de
ordi.iudi.⁊.de in integrum reſtitutione.cauſam.in fine.Solutio. Dicit
gloſſa.ſi verba priuilegij ſunt aperta, ⁊ clara, ita quod nulla ibi ca-
dit dubitatio probabilis, cognoſcit inferior,et dicere poteſt. Obſtat,
vel non obſtat. quia hoc non eſt cognoſcere, aut examinare,ſeu in-
terpretari,cum talia cadant ſuper dubio.ff. de legat.iij.lege,ille, aut
ille. Patet per Innocentium,de teſtibus.cum clamor.ad hoc optime
de reſcriptis.cum contingat.de priuilegijs.cum perſone.libro ſexto,
de priuilegijs. accepimus.de reſcriptis.ab excommunicato. Si enim
priuilegium dicat,Sub protectione recepimus:clarum eſt quod non
inducit exemptionem,et ſic poterit iudicare. Ad hoc de reſcriptis.ab
excommunicato.ſecus ſi priuilegij verba ſunt dubia,vt hic. Dic con-
cludendo ſi queritur an inferior cognoſcat de priuilegio pape ad
preiudicium pape, dic quod non: quia non poteſt inferior eſſe iudex
in cauſa.xxij.diſtinctione.per totum.de maioritate ⁊ obedientia.cum
inferior. Ideo ſi producatur priuilegium exemptionis ad preiudicium
pape,de illo non iudicat inferior.de arbitris.cum tempore. Sic in-
telligunt aliqui hanc decretalem. Si vertitur in dubium de poteſtate
pape concedentis, an ipſe concedere potuerit, vel non, adhuc de hac
poteſtate inferior non cognoſcit. Si vertitur in dubium de validita-
te priuilegij, aut eius intentu, ſi dubium non eſt probabile, quia
apparet caſus apertus, vel tale dubium eſt per gloſſas communes
vel opiniones communes decidibile,ſatis puto inferiorem de hoc poſ
ſe cognoſcere: ſicut videmus quotidie iudices ſuper talibus iudicare,
quando incidenter venit. Secus ſi principaliter ſuper hoc adeatur:
quia tunc papa eſt adeundus.vt dicit hic Innocenti. Si ibi cadat p-
babilis dubitatio, q: non pōt per regulas bene decidi, ita q omnino

ſcius

ſenſus priuilegij eſt obſcurus: ⁊ tunc ſi dubitatio cadit circa verita-
tem, vel falſitatem narratorum in priuilegio bene cognoſcit inferior,
ſecundum Innocen. Si dubitatur de priuilegiato an ſit capax talis
priuilegij: adhuc cognoſcit, ſecundum quoſdã, quos hic recitat Io-
annes And. Si dubitatio eſt ſolum circa verba priuilegij: tunc ſolus
papa interpretatur, maxime ſi queritur de interpretatione generali,
que omnibus preiudicet. Inferior autem non, niſi fiat de mandato
pape. de poſtulati. prelatorum. c. primo. Hec vera ſunt in priuilegijs
pape conceſſis. de priuilegijs pape conceſſis non iudicae niſi papa.
de traſlatio. prelat. c. j. xxi. di. in nouo. vt dicit glo. De multiplici au-
tem interpretatione dic vt in. §. ex his. hic alleg. ⁊ no. de poſt. prela. c. j.
Ubi autem dixi eum non poſſe cognoſcere, credo quod ſi cognoſcat,
4 ſententia eſt nulla: qꝛ hic eſt defectus ptãtis. † Nunquid autẽ ſtatuta
eis, qui ſtatuta fecerunt, illa poſſint interpretari, habetur. j. de verbo.
5 ſignificatio. ex parte. † Aduerte tamen quod licet non cognoſcat in-
ferior pricipaliter de diſpenſatione pape, vel priuilegio: cognoſcit ta-
men de extrinſecis executiuis ad illam: vt ſi diſpenſatum eſt in duo-
bus curatis, cognoſcet an cura animarum negligatur. Ioan. Andre.
6 de offic. ordina. ordinarij lib. vj. ¶ † Oppo. ſcdo quod papa non poſ
ſit cognoſcere d priuilegijs ſuis: qꝛ nemo iudex eſſe poteſt in cauſa p
pria. iiij. q. iiij. c. primo ⁊ ſecũdo. C. ne quis in ſua cauſa. l. vna Item in
talibus papa non litigat per ſe. ſed per procuratorem. de confir. vtili.
vel inuti. cum dilecta. Hanc confirmat: qꝛ lites ſine ſuſpicione pcede
re debent. iij. q. v. quia ſuſpecti. Item quia res eccleſie Romane pprie
ſunt pape, ſicut res fiſci Imperatoris, quaſi patrimonium. ff. ne quid
in loco publi. l. j. §. hoc interdictum. Itẽ de cauſa fiſcali cognoſcit pro-
curator ceſaris. ff. de offi. proconſu. l. nec quic. j. Glo. reſpondit quod
ſpeciale eſt in papa, vt poſſit eſſe iudex in cauſa propria, ſicut Impe-
rator in cauſa fiſcali. ff. de his que in te. delen l. proxime. xxi. diſt. nunc
7 autem. † no. glo. quanquam enim prelati non dicantur domini rerũ
eccleſie, ſed procuratores, ⁊ adminiſtratores, de nona. c. ij. ⁊ no. de cau
ſa poſ. cum ſuper. per Archi. de offi. ord. preſenti. ſolus papa domin⁹
cenſetur bonorum eccleſie Romane, per hoc videtur quod admini-
8 ſtrator ſit bonorum aliarum eccleſiarum. quod not. † Uel ſecũdo ſol-
uit glo. mentaliter eam declarando: quanquam quis non poſſit eſſe
iudex in cauſa propria, vt in contrario, poteſt tamen quis eſſe iudex
in cauſa eccleſie, cuius eſt prelatus, ſicut poteſt eſſe teſtis. xiiij. qõ. ij. ſi
per inprudentiam. xxiij. q. iiij. Guiliſarius. vij. q. i. ſicut. Fatetur gloſ.
quod conſultius, ⁊ honeſtius faciet, ſi alteri ſubdeleget. ij. q. vij. nos ſi.
ff. de offici. precon. l nec quicquam. Cetera, qua ſequuntur in gloſſa. j.
verſicu. ⁊ hoc intelligitur. vſq ad ſi. ſatis reputo expedita cum gloſ. j.
De materia glo. vide gloſ. de app. dilecti. Ioan. vij. q i. ſi quis ab epi-
ſcopo. ⁊ c. ſi quis ergo. xxi. di. §. nunc autem. xlv. di. diſciplina. Inno.
de elec. noſti. de verb. ſig. ex parte de cenſi cum venerabilis. Uide tex.
cum glo. de penis. Romana. lib. vj. de ſen. excom. dilecto. Io. ſ. diſtin.
9 ius autem. † Si queritur an papa poſſit eſſe iudex in cauſa propria
patrimoniali: papa poteſt quicquid vult de poteſtate abſoluta. ff.
de legib. l. princeps. C. de legib. l. digna vox. de ordinata autem debet
alteri committere, per iura gloſſ. ⁊ hoc in cauſa ciuili: in cauſa delicti
proprij dic quod poteſt eſſe iudex in cauſa propria: quia a nemine iu-
dicatur, excepta hereſi. xxi. diſt. nunc autem. vbi Archid. ix. q. iij. alio
rum. xl. diſt. ſi papa. dicit Inno. de ver. ſig. ex parte. in glo. magna, ver
ſicu. ſi autẽ. Idem dicit Barto. in. l. i. C. vt nemo inuit⁹. allegat Cyn.
in. l. ſi alij. §. belliſſime. ff. quod vi, aut clam. ⁊ in. l. eſt receptum. de iu-
riſdi. om. iud ponit practicam ſententie Arch. in. d. §. nunc autẽ. quã
do iudicat in cauſa propria, et quando ſemetipſum iudicat, ſcilicet
Ego talis papa pp hoc ſcelus, qd infelix cõmiſi, iudico me deponen
dum. Si autem in cauſa eccleſie, dic quod poteſt eſſe iudex, etiam in
cauſa ordinata: quia quicquid dicat glo. non eſt dominus, ſed procu
rator. xv. q. vltima. c. j. de preben. c. iij. ſicut nec alij prelati: quãdiu ta-
men viuit, poteſt mutare quadrata rotondis, excepta violatione fi-
dei. De ordinata tamẽ non licet pape ſine cauſa alienare. xij. q. ij. non
liceat. Poteſt ergo eſſe iudex, ⁊ teſtis: quia non preſumitur eum ali-
ter iudicaturũ, quam Deus. de app. nouit. ff. de offi. preſi. l. j. Caueat
tamen quod iuſte iudicet: quia ſibi terribilius eſt, quam parti. ix. q iij.
aliorum. C. de iudi. l. rem non nouam. ⁊ patet de re iudicata. cum eter-
ni. lib. vi. Inferior autem in cauſa propria non poteſt eſſe iudex, lo-
quendo de patrimoniali. not. Ioan. ij. q vij. ſi quis ab epiſcopo. ⁊ c. ſi
quis erga. nec in cauſa iniurie perſonalis, vt ibi. ⁊ not. de penis. dile-
ctus. ſic nec familie proprie: vt ibi, niſi ex hoc reſurgeret turbatio iu-
riſdictionis, ⁊ hoc faceret ſpecialiter ad tuendam iuriſdictionem, ma
xime ſi ſit notorium. de offi. deleg. c. i. ⁊ quod ibi no. Ad hoc de penis.
Romana. lib. vi. ſaluo caſu. c. Romana. de penis. ad ſi. lib. vi. ad hoc
xxiij. q. iii. ⁊. inter querelas. qui eſt bonus tex. Archi. ij. q. vij. ſi quis er-
ga. xlvj. di. ſeditioſanos. quod tene, quicquid dixerit Bar. Brix. xlv.
diſt. ⁊ qui emendat. vbi dicit iudicem poſſe vindicare propriam iniu-
riam, dumtamen faciat animo corrigendi ⁊ non iniuriandi, ſeu ex in
dignatione. Et hoc verum, vt dicit ibi Archi. ſiue verberibus, ſiue ex
communicatione eum corrigere intendit: licet quidam contra ibi. Et
hec vera, niſi iniuria etiã perſonalis ſit manifeſta, vt dicit Innocen. in
dicto capitulo. ex parte. allegat. ij. queſtio. vij ſi quis ab epiſcopo. et
dictum. c. Guiliſarius. quia non eſt in ea iudex, vt dicit Innocen. in
dicto capitulo. ex parte. allegat. ij. queſt. vij. ſi quis ab epiſcopo. quia
non iudicat in ea, ſed nec cognoſcit, ſed tantũ exequitur. Quod mi-
hi non placet: quia ſaltem iudicat in notorijs, niſi extraiudicialiter
faciat ſe defendendo. Primum tamen tenet Cyn. in quo habuit In-
nocen. Quod dic poſt Iac. de Are. in. l. prima. C. ne quis in ſua cauſa
ius ſibi dic. vbi latiſſime hoc diſputat: ⁊ concludit quod poteſt iniu-
riam notoriam perſonalem cognoſcere: quia vt executor non poteſt
recuſari. de appellatio. nouit. Iniuriam autem reſpicientem dignita-
tem indiſtincte poteſt, per iura. ſ. allegat. Et hanc ſententiam Cyn.
recitat Bartolus in. l. ſi quis aliquid. §. primo. ff. de penis. illam te-
net, ⁊ allegat dictum Innocen. in. c. ex parte. Si cauſa ſpectat ad mẽ-
ſam prelati, credo idem, ſicut dicimus in actu authorizandi. clemẽ. ij.
de rebus eccle. non alien. ⁊ in actu teſtificandi. not. de teſti. inſuper. per
10 Ioan. And. † Si cauſa eccleſie eſt, poteſt teſtificari, ⁊ iudicare: vt in. c.
Guiliſarius. alleg. in glo. Dicit tamen Pau. ij. queſtio. vij. ſi quis er-
ga. quod poteſt recuſari: argumen. de officio delegati. inſinuante. vbi
recuſatur conſanguineus prelati cauſa eccleſie: fortius ipſe prelatus.
Hoc etiam tenet Petr. poſt eum Cyn. vt ſaltem aſſocietur, vel alius
debetur, per. l. apertiſſimi. C. de iud. ⁊ dicit Cyn. valde fore equum, in
dicta. l. prima. C. ne quis in ſua cauſa. Hec vera in quantum iudicat
iudicialiter cognoſcendo, vel põt iniuriã vlciſcẽdo. Inquãtũ aũt extra-
iudicialiter ad defenſionẽ iniuriũ eccleſie, ⁊ ẽt ad defenſionẽ pprіã, põt ſe
ſpũaliter ſententiãdo: quia tunc hoc non facit vt iudex. de ſenten. ex-
cõmu. venerabilis. lib. vj. de ſenten. excom. dilecto. de verborũ ſignifi.
ex parte. Idem quando ſententiat ſuper facto notorio, vbi vt defen-
ſor ſententiat: vt dicit Innocen. in. d. c. ex parte. ⁊ d. c. venerabilibus.
11 † Nunquid autem quis poſſit eſſe arbitrator in cauſa propria: Dic q
ſic: vt nota. in dicta. l. vna. ⁊ xxi. diſtinctio. nunc aũt. ⁊ not. de iureiu-
ran Quintaualis. De materea de maled. c. iij. Pre hec cõſuluit La-
pus ſua concluſione. xxxix. quod pleban⁹ habẽs eccleſias ſubiectas
poſſit excommunicare rectores eccleſiarum ſubiectarum non ſoluen-
tium canonem antiquit⁹ debitum. Hoc, quia debitum erat eccleſie,
⁊ conſequenter capitulo: ⁊ ſic non erat iudex in cauſa propria, ma-
xime quando ſuperior eccleſia habet epiſcopalem iuriſdictionem, vel
quaſi: quia tales reditus tunc ſubrogãtur in locum quarte debite
de iure communi: ⁊ ſic ſuper tali debito vt notorio poteſt ſententia
re: quia nõ eſt tam iudex, quã executor. Allegat ad hoc quod no. In-
nocen. in. d. c. ex parte. ⁊ maxime quando facit ad defenſionem iuris
ſui: quia talis cõmunicatio potius eſt extraiudicialis, quam iudicia-
lis, ſecundum Lapum de Caſti. Inquãtum tamen quis litigat cũ pa
pa non vacat eum ad ius ſine eius permiſſione, ⁊ venia: ſicut dicim⁹
in liberto: vt. l. bene a zenone. C. de quadri. preſcrip. in verbo, iuſſione.
In cauſis tamẽ Imperij, ſi ſunt fiſcales, cognoſcet pcurator Ceſaris
regulariter, ⁊ preſes: ⁊ de his que ſunt proprie, cognoſcit procurator
fiſci. Uide gl. in. d. l. bene a zenone. ad hoc quod not. in rubrica. C. vbi
cauſe fiſ. ⁊. ff. de officio pcu. Ceſa. l prima. Per hec dicit Ioan. ſecũda
q. ſeptima. ſi qs ab epiſcopo. quod ſi quis dicat epiſcopo. Tu es fili⁹
ruſtici: de hac non poterit cognoſcere, ſecundum eum. In caſibus, in
quibus dixi papam, vel platum nõ eſſe iudicẽ, ſaltẽ in papa de hone-
ſtate eſt dubium quid de cauſa fiat. Gloſ. qd tutum eſt in papa qd alte
ri deleget. Et hoc tenet Inno. in. d. decr. qꝛ ſi põt Imperator dare p-
curatores ordinarios, fortius delegatos: quia plus eſt ſuſpicio in or-
dinarijs, qͣ in delegatis: quia tales ordinarij ſunt magis familiares.
Et ſic dicit Innocen. ibi quod obtinuit de conſuetudine. Dat ibi ali-
ud remedium, quod d cõſenſu vtriuſq partis eligantur arbitri. xj. q.
j. ſi clericus. ſecunda. q. quinta, quia ſuſpecti. ſ. de officio delegati. ſu-
ſpicionis. Hec omnia vera ſunt inquantum prelatus vult cognoſcere
de iuribus, aut rebus eccleſie non cauſatis a priuilegio, indulgentia,
vel confirmatione pape: quo caſu ſeruandum quod hic dicitur. In-
quantum autem cognoſcere velit de iuribus, aut rebus eccleſie cau-
ſatis a conceſſione pape, ſerua quod dixi in gloſſa prima. Inquantũ
autem papa velit cognoſcere de priuilegijs a ſe conceſſis inferiorib⁹,
abſq dubio poteſt, vt dixi. Ex his patet quod diſcuſſio, quam facit
Innocen. de cenſi. venerabilis. de verborum ſignificatione. ex parte.
an cognoſcit prelatus de priuilegio exemptionis, non eſt neceſſaria
quo ad vitium defectus poteſtatis, ex quo ſubiecto eſt ius eccleſie,
ſed bene quo ad facultatem recuſandi, vel facultatem non valendi
cognoſcere: quia habet originem a conceſſione pape: quo caſu ſuam
diſcuſſionem ſatis puto expeditam. de priuileg. cum perſone. lib. vj.
vbi dixi non poſſe papam eſſe iudicem in cauſa propria, vel inferio-
rem prelatum. An ſi cognoſcat, ⁊ non opponatur, valeat ſententia?
Puto quod ſic in papa: in inferiore prelato, vbi dixi eum recuſandũ,
vt in cauſa eccleſie, valeret: vbi dixi non poſſe, tenet Innocen. quod
non valet iudicium, in dicto capitu. ex parte. alleg C. ne quis in ſua
cauſa. l. prima. C. de arbit. l. pe. De poteſtate an cognoſcat de iniuria
familie ſue, vel alio rectore temporali, vide per Cyn poſt Ia. de Are.
in. d. l. j. C. ne quis in ſua cauſa. ⁊ per Barto. ff. de penis. l. ſi quis ali-
quid. §. legatis.

1 ¶ Laicus conuenitur coram iudice eccleſiaſtico ratione peccati.
2 Deus omnia ſcit, et ſolus eſt cordium ſcrutator ac ſecretorum cognitor.
3 Iudicis ſecularis iuriſdictionem non debet papa turbare.
4 Iuriſdictionis habitum an Imperator habeat a papa.
5 Delegata cauſa ab ordinario, ſuperiore iuriſdictionem delegatam confirmante, non poteſt ordinarius illam reuocare.
Iudex ordinarius non poteſt ſuum locum tenentem reuocare, quando ille fuit confirmatus a ſuperiore.
6 In denuntiatione peccati quot requiruntur.
Peccator quomodo debeat moneri de peccato ſuo.
7 Appellaſſe qui aſſerit, arctatur onere probandi.
8 Clauſula, ſi peccauerit, reſpicit nedum occulta ſed etiam manifeſta.
9 Iuriſdictio duobus ſignis tribuitur, videlicet priuilegio, ⁊ conſuetudine.
10 Iudex eccleſiaſticus poteſt quemlibet ratione peccati coercere.
11 Iniuriam nemini infert, qui iure ſuo vtitur.
12 Imperator ſubeſt pape, ⁊ ſuo dioceſano.
13 De genere alicuius dicuntur deſcendentes, etiam ex matre.
14 Scire quilibet preſumitur facta ſui coniuncti, a quo deſcendit.
15 Litis triplex eſt pars.
16 Appellari poteſt per laicum a ſuo iudice ſeculari ad eccleſiaſticum.
In materia appellandi attēditur qualitas iudicis a quo, ⁊ ad quem.
17 Acta geſta coram iudice a quo probāt, ⁊ fidem faciunt in iudicio, ad quod appellatur.
18 Papa dicitur habere poteſtatem immediate a Deo.
Imperator, ſeu princeps dicitur habere poteſtatē a papa, ⁊ populo.
20 Eccleſie permittitur preciſa correctio peccati.
21 Iudex poteſt quādoq; imponere penam temporalem a legibus ſtatutam ratione peccati.
22 Iuſtitia neminem cognoſcit.
23 Finis correctionis peccati eſt vt quis a vitio correctionis peccati retrahatur ad virtutem.
24 Pax eſt charitatis vinculum.
25 Charitas eſt dilectio Dei, ⁊ proximi.
26 Iudex eccleſiaſticus cognoſcit de cauſa circa pacem, ⁊ iuramentum.
27 Diſſimulatio peccatorum inferiorum in prelato eſt peccatum mortale.
28 Pax, ⁊ trenga, inter ſe differunt.
29 Ad contumacem reducendum plura ſunt remedia adhibenda.
30 Ubi de pace facta dubitatur, poteſt eccleſia laicos compellere ad treugas.
31 Clauſula, ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicii: quid importet.
32 Excommunicati, ⁊ ethnici equiparantur.
33 Epiſcopus quomodo dicat iudex ordinarius, vbi iudex maior prouincie aliquem ledit.
34 Ethnicus, ⁊ ethna quid ſignificet.
35 Aduerſus denuntiatorem que exceptiones admittatur, ne denuntiatio noceat accuſato.
36 Feudalis cauſa quando poteſt tractari per alium, quam per dominum feudi.
37 Legatus pape poteſt ſupponere terram interdicto, ex eo quod non obſeruat mandatum pape.
38 Denuntiationis materia que, ⁊ qualis ſit, ⁊ qua via fieri poſſit.
39 Agendi modus eſt multiplex.
40 Denuntiatio quotuplex.
41 Denūtiatio Euangelica an procedat ab actu charitatis, vel iuſtitie.
42 Denuntiatio Euangelica an ſit precepti, vel conſilij.
43 Precepta negatiua ſemper obligant, ⁊ ad ſemper, niſi forte reuelatione diuina.
44 Uirtutum actus non quolibet modo, ⁊ tempore fieri debent, ſed ſeruatis debitis circunſtantijs.
45 Correctio fraterna tripliciter poteſt omitti.
46 Corrigare prelatum an ſubditus teneatur.
47 Corrigi an quis poſſit, vbi ex correctione fit deterior.
48 Denuntiare an quilibet poſſit fratrem ſuum Chriſtianū delinquentem.
49 Peccator humiliter corrigendo non peccat, nec nouam ſibi damnationem acquirit. nu. 48. ⁊ quomodo debeant peccatores corrigi numero. 32. 2. 23.
50 Denuntiari poteſt omnis perſona, que eſt in peccato.
51 Correctio, ſeu denuntiatio, pro quibus peccatis habeat locum.
52 Denuntiatio Euangelica an habeat locum in peccatis occultis.
53 In denuntiatione Euangelica que forma ſeruari debeat.
54 Procedi quomodo debeat aduerſus peccatores denuntiatos.
55 Denuntiationis Euangelice finis, ⁊ effectus quis, ⁊ qualis ſit.
56 Denuntiatio iudicialis quotuplex ſit.
57 Denuntiatio iudicialis priuata cui, ⁊ contra quem competat.
58 Falcidiam, vel Trebellianicam de legatis, ſeu fideicommiſſis, detrahens, an poſſit denuntiari hac ſpecie denuntiationis Euangelice.
59 Preſcriptione tutus, qui vere naturaliter obligatus erat, an poſſit denuntiari via denuntiationis Euangelice, vt in foro conſcientie nō videatur poſſe preſcribere. nu. 64.
60 Filiusfa. obligatus ratione mutui, ⁊ tutus ſenatuſcōſulto Macedoniano, an poſſit contra dictam exceptionem denuntiari.
61 Mulier quod obligari nequeat pro debito alieno diſpoſitio ſenatuſconſulti Uelleiani, an poſſit denuntiari Euangelice.
62 Pupillus an dicat̄ poſſe naturaliter obligari, vt poſſit contra ipſum excipi per denuntiationem Euangelicam.
63 In omni caſu, in quo aduerſus naturalem obligationem daretur reſtitutio, tunc aduerſus illam non daretur denuntiatio.
65 Exceptione rei iudicate tutus, qui tamen eſt naturaliter obligatus, poteſt denuntiari Euangelice, vt dicta denuntiatio ei obſtet.
66 Teſtamentum nitens impugnari ratione preteritionis, vel ſolēnitatis non obſeruate, an poſſit arctari ad voluntatem defuncti obſeruandam per denuntiationem Euangelicam.
67 Denuntiatio iudicialis, etiam priuata, contra quem competat.
68 Denuntiationis iudicialis priuate quis, ⁊ qualis ſit effectus.
69 Denuntiatio iudicialis in quo differat ab Euangelica.
70 Denuntiatio canonica quotuplex ſit.
71 Denuntiatio regularis que, ⁊ cuius ſit effectus, ⁊ qua forma poſſit expediri.
72 Papa habet habitu vtrunq; gladium authoritate Euangelij.
Iudex eccleſiaſticus quo caſu poſſit vti iuriſdictione temporali, etiā incidenter.
73 Papa poteſt cognoſcere de queſtione feudi inuito domino, ratione violati iuramenti, ⁊ pacis.
Iudex eccleſiaſticus pōt ſe intromittere de re temporali ratione violati iuramenti, ⁊ pacis fracte. ⁊ ſic indirecte.
74 Appellari poteſt a iudice ſeculari ad papam, ſeu alium ſuum delegatum, pro iniuſtitia ſententie, per viam denuntiationis.
75 Feudi queſtio inter duos vaſallos debet per dominum feudi terminari.
76 Lex abrogata an poſſit allegari.
77 Legem ſicut papa pro ſe recipit, an ita contra ſe recipere teneatur.
Conſuetudo, vel ſtatuta prouincie an ligent eccleſiam eiuſdem prouincie.
78 Heres an poſſit compelli ad faciendum ſepulchrum defuncto.
79 Colligens vuam prematuram tenetur domino ad damnum.
80 Quomodo procedi debeat aduerſus colligentes vuas maturas, vel prematuras.
81 Exceptiones que poſſint admitti contra denuntiationem iudicialē, vel regularem, ſeu canonicā, vbi in Euangelica denūtiatione admittuntur infames de crimine emendati.

1 NOuit. ¶ † Laicus ratione peccati, ⁊ maxime periurij, vel pacis fracte, coram eccleſiaſtico iudice conuenitur. Diuidit Hoſt. in tres partes. In prima excuſat ſe papa, oſtendens qd non intendit iudicare de feudo, ſed de peccato. In ſcda ibi: non igitur. oſtendit ꝙ rex non debet proceſſum ſuum ad iniuriam reuocare: ⁊ hoc probat diuerſis exemplis, ⁊ teſtimonijs ſcripturarum. In tertia ibi: nec igitur. oſtendit ꝙ ipſe papa non debet hoc diſſimulare. Et cōcludit ſub triplici forma, vel ꝙ certus ſit ipſe rex, ꝙ niſi obediat, papa mandabit legato vt contra
2 ipſum regē procedat ſm traditā ſibi formā. ¶ Nota, † Deum omnia ſcire. Ipſe enim cognitor eſt ſecretorum. xxxij diſt. erubeſcāt peccatores. Et dicitur ſciens omnia. de electio fundamenta lib. vi. qd homi
3 ni eſt impoſſibile. ¶ † Nota, papā non debere turbare iuriſdictionem
4 iudicis ſecularis, nec de ea ſe intromittere. † Et ſic dato ꝙ habeat habitum iuriſdictionis Imperator a papa, exercitiū tñ mandato Dei in tantum eſt illi appropriatū, ꝙ efficiatur irreuocabile a papa: ⁊ ſic illā
5 nō tenet vt delegatus, alias illā reuocare poſſet. † Et facit ꝙ ſi cauſa delegetur ab ordinario, ſuperiore iuriſdictionē confirmante, vel de mādato ſuperioris, qd non poſſit ordinarius illam reuocare. Et ſic non procedit. l. iudiciū ſoluit. ff. de iudic. Et ſic facit ꝙ cum imperiū Romanū ſit tranſlatū in principē cōfirmante papa, qd populus nō poſſit illā reuocare. de quo de conſt. que in eccleſiarum. ꝟ diſtinct. lex eſt.
6 ¶ † Nota quod requiruntur in denūtiatione. Exigitur primo quod peccauerit in te. i. te ſciente. Uel ſm Hoſt. id eſt, in dānationē tuam: ſi hoc celaueris, ſi nō monueris: ſi monitione nō proficiente, eccleſie nō denuntiaueris. Uel qr offendit, ⁊ ledit te: vt innuunt ſequentia. Nunquid autē hec authoritas extendatur ad omnes, habet. ij. q. i. ſi peccauerit. ⁊ de here. cū ex iniuncto. Scdo qd fiat de fratre. in quo cōprehenditur omnis Chriſtianus. xi. qd. iii. ad menſam. Et de multiplici fraternitate habetur de regula. Io. An. Tertio exigit qd fiat quedā ſecreta monitio: exigit qd fiat hoc modo, oſtendendo peccatū ſuū, obſecrando, ⁊ rogādo qd peniteat: ⁊ cū in hac nō adhibeatur teſtis, probari poterit per ſolum iuramētum. ſm Hoſt. Et nota de dictione ſolum, que alios excludit. Quarto debet fieri ſcda monitio, que probatur per iuramentum monentis, ⁊ alterius adiuncti: tertia vero

debet plene pbari.⁊ hoc reſpicit quod ſequitur. Quinto de dici
eccleſie,⁊ eccleſia debet ipſum habere p Ethnico,⁊ publicano.
Et ſi iudicialiter pcedatur,debet ipſum excōicare:⁊ ex hoc ha-
bet finē denuntiationis iudicialis: quia ſi ſe non corrigit,eū ex-
communicat. Sexto exigitur ꝙ q dr eū peccaſſe,de hoc faciat
fidē eccleſie,vel paratus ſit de hoc fidē facere corā cōpetenti iudi
ce:⁊ ſic vr qd vbi allegatur peccatū,⁊ ab aduerſa parte negatur
ad hoc vt videatur an ſpectet ad iudicē eccleſie,de hoc preambu
lo an peccet,vel nō,hʒ eccleſia cognoſcere. Sic in ſimili no.ī.eo.
ceterū.an clericus ſit ſpoliatus:⁊ ſic in via declinatorie pōt oppo
ni de hoc,an ſit peccatū qd venit diſputādū ad merita cauſe.Et
ſic habes vnā exceptionē litis finite,qñ ad ceſſationē cauſe prin-
cipalis,ceſſat iuriſdictio:ſic admittit exceptio ab extraneo,qd
non ſpiẽ in dioceſi,vbi cōuenit.no.de foro cōpe.Romana.§.cō-
7 trahentes.lib.vi.⁊ no.Inn.de reſcr.ſuper literis.¶ †Nota ꝙ in
denūtiatione Euangelica,⁊ in quocunqꝫ alio proceſſu dicēs for
mam ſeruatā,arctat ad illā probādā.Ideo grauat onere pbādi
dicēs ſe appellaſſe,⁊ intra decē dies appellaſſe.de app ſignifica-
uerūt.no.de elec.c.i.⁊.c.vt circa.lib.vi.ad hoc cle.cauſam.de elec.
8 ⁊ qd ibi no.¶ †Nota qd authoritas illa,Si peccauerit.nedum
reſpicit occulta peccata.ſed etiā manifeſta.xlv.di.ſed illud.xi.q.
9 iij.precipue ſm Pet.¶ †Nota duo ſigna tribuentia iuriſdictio
nem.ſcʒ priuilegiū,⁊ conſuetudinē.Et arguit Abb pro homini
bus de monte peſſulano,vt ſub rege non rñdeant,ſʒ ſub epō,cū
10 eſt queſtio inter eos ⁊ regē:⁊ ſic fuit nun ſeruatū.¶ †Nota,eccle
ſiam poſſe quelibet rōne peccati coercere:⁊ ſi eſt in eccleſia,hoc
pōt directe:ſi extra eccleſiā,idirecte.ii.q.i.multi.de deci.de terris
de Iudeis.⁊ ſi Iudeos.ſm Vin.ad hoc de vſuris.poſt miſera-
11 bilē.de priuilegiis.quanto.¶ Venio ad ver.non igit ¶ †Nota
primo qd nemini infert iniuriā,q iure ſuo vtit de electi.eccleſia.
de ſur.iniuriā.l.iniſo.ſm Hoſt ¶ Nota ſcdo argu.ꝙ ſuffra anei
eligunt metropolitanū.Ad hoc or poſtu.prela.bone.ri ſʒ ſʒ ceſ-
ſat argumentū,ſi dicīu procurare monēdo,⁊ inducēdo. Vel for-
12 te ſpectabat ad eos de cōſuetudine,ſm Hoſt. ¶ †Nota Impe-
ratorem ſubiectū eſſe pape,⁊ ſuo dioceſano,quimmo,⁊ cuilibet
presbytero xvii.diſt. quoniam.xcvi.diſt. duo ſunt.de peni.dis.
Ex hoc dicit Hoſt.ꝙ patet excellentia dignitatis eccleſiaſtice et
ſacerdotalis reſpectu regalis:q: null⁹ clericus ſubeſſe pōt Impe
ratori perſonalr.Imperator aūt,⁊ etiā papa in eo,qd peccatores
ſubſunt ſimplici ſacerdoti.de peni.dis.ad hoc de iureiur.nimis.
Et ideo dixit,omnis,q: nemo ſine crimine viuit.Concluſit enim
Deus oia ſub peccato,vt oib⁹ miſereret de peni.di.ii.ſi riſi inqt.
ſm Pet.⁊ Abb.Et ſic Imperator pōt a quocunqꝫ epō excōica
13 ri,in cuius dioceſi conſiſtit.ſm Pe.¶ †Nota hic qd dicatur de
genere alicuius:q: idē eſt dicere de genere,qd de deſcendētibus:
⁊,quod plus eſt cōprehēdit deſcendentes ex pſona matris.Nā,
vt dicit Hoſt.hic erat deſcendēs ex perſona matris. Remittit
14 ad Spe.hiſtoriarū,lib.xvii.c.iii.†Et nota qd quilibet ſcire pre-
ſumit facta cōiunctiſui,a quo deſcēdit.l.de tutela C.de in integ.
15 reſti mi l.octaui.ff.vnde cognat.¶ †Nota hic triplicē ptē litis:
exordiū,proſecutio,⁊ ſnia.Et dr exordiū ante litis conteſtatio-
nem,vel qñ lis cōteſtat curriculis decurſis di datis inducijs ad
deliberandū poſt litē conteſtatā,peroratur aūt per allegationes.
16 ¶ †Nota hic qd in iudicio ſeculari,in quacūqꝫ pte iudicij quis
grauet,recurſus pōt haberi ad iudicē eccleſiaſticū. Quod eſt in-
telligendū,vbi adeſt materia peccati:vel qñ deficit iudex ſecula-
ris,vel deeſt caput prouincie:vt.ī.dicam.Et ſic pʒ qd vbi appel-
latur ad eccleſiā,attēditur qualitas tribunalis iudicis ad quē,⁊
nō iudicis a quo,vt poſſit appellari ante ſnīam,⁊ poſt.ad hoc.ī.
17 de foro cōpe.licet.¶ †Nota ꝙ acta geſta corā vno iudice faciūt
fidē corā alio,ad quē habet recurſus,vel ad quē appellat.de quo
18 de teſti.cauſam.el.i.¶ †Nota ꝙ poteſtas pape nō eſt ab hoīe,ſʒ
immediate eſt a Deo:poteſtas aūt Imperatoris a papa,⁊ ha-
buit eā mediāte populo.xvii diſt.§.huic etiā.⁊ vide de origine
papatus.xxi.diſt.in prin.⁊ in.d.§.huic etiā.⁊ vide qd ibi no.in-
19 ſtitutum dr qd habuit a cōcilijs.¶ †Nota ꝙ poteſtas pape hic vr
in materia peccati reſtringi ad Chriſtianos.Negat igit ſe Chri-
ſtianum,qui negat hanc poteſtatē de maio.⁊ obe ſi.lite.ad finē.
20 ¶ †Nota qd precīſa correctio peccati permittit eccleſie,qñ pec
catū eſt publicū.Forus ergo eccleſie,etiā in materia peccati,eſt
21 preciſus,qñ peccatū eſt publicū,⁊ iacet quis in peccato.†Pote
rit ergo ſm Io.de peccato etiā iudex ſecularis īponere penā tem
22 poralē a legibus ſtatutā.xxiij.q.v.ſunt quidā ¶ †Nota quod
in miniſtrando iuſtitiā,⁊ in modo procedēdi ad finē corrigendi
peccatū,non eſt habēda acceptio perſonarū,imo ſic iudicabitur
23 magnus vt paruus.¶ †Nota finē correctionis peccati,vt quis
24 a vitio retrahat ad virtutē.¶ † Nota qd eſt pax,q: vinculū eſt
25 charitatis.†Charitas aūt eſt dilectio Dei ⁊ proximi ſui,ſecun
26 dum Pe.Et † cū charitas ſit ſpecialis virt⁹,qua iūgimur,et
ideo:ideo circa pacem ⁊ iuramentū ſpecialiter cognoſcit eccleſia.

et hoc de electio.venerabilem.de treu.⁊ pa.c.ii.Et eſt pax etiā
27 hoſti ſeruanda.xx iij.q i Io.⁊ c ſeq.¶ †Nota diſſimulationes
peccatorū inferiorum eſſe mortalē in prelato.lxxxi.diſt.error ⁊ c
treu.⁊ pa.c.i.de priui.quanto.de ſenten.excom.quanto.Hoſtiē.
28 ¶ †Nota differētiam eſſe inter pacē,⁊ treugam.ad hoc de treu.
29 ⁊ pa.in rub.⁊.c.i.¶ †Nota plura remedia adhibenda contra cō
tumacem reducendū.de dolo veritatis adconcordādos diſcor-
des,ad curandum egrotos.xxviij.diſt.c.fin.de peni.⁊ re.omnis.
30 ¶ †Nota ꝙ vbi de pace dubitatur fracta,eccleſia poteſt cōpel-
lere laicos ad treugam,⁊ vbi pacē fecerūt,ad illam reformandā.
31 ¶ †Nota quod in hac denuntiatione proceditur de plano,ſine
ſtrepitu,⁊ figura iudicij.Et nota ꝙ in proceſſu admittuntur ni-
hilominus legitime exceptiones,⁊ procedetur de plano:q: non
dabuntur ita prolixe dilationes,nec recipientur,vbi aliter da-
rentur,ſi alio modo ageretur.Hec enim quaſi omnia ex arbitrio
iudicis pendent,conſideratis perſonis,cauſis,locis,⁊ tempori-
bus.de tranſactio.c.ſi.ſecundum Hoſt.vide cle.ſi.de verbo.ſigni.
⁊ in extrauagan.ad reprimendum.per Barto.⁊ vide in l.i.§.ſi.
ff.de preto.ſtip.Et hec ſufficiant pro notabilibus.¶ Venio ad
dicta doctorum,⁊ expediam Primo quedam literalia Secūdo
32 veniam ad materiam denuntiationis.Tertio ad gl ¶ †Oppo.
quod non habeatur vt Ethnicus:licet enim loqui cū Gentili-
bus.ſed non cum excommunicatis.xi.q.iij.cum excommunica
to.Dic quod non ſunt omnino ſimilia:q: vterqꝫ a ſacramentis
33 eccleſie ſeparatur,ſecundum Pet.¶ †Oppo.ꝙ papa potuerit
inducere legem melius facientem,que dicit quod ſi iudex maior
prouincie aliquē ledat,epiſcopus eſt ordinarius facit in authē.
34 vt diſſe iudi.§ ſi tū contigerit.col.ix.¶ † Quero primo qd ſit
dicere Ethnicum:dic ꝙ Ethna eſt mons in Arabia,ſm alios
in Sicilia,de quo exit riuulus ſulphuris,⁊ primo vigetigiant
ſic iſti erāt in igne continuo.Vel ſm Hug ab Ethnos,quod eſt
Gentilis Tales ergo merito ſunt vitādi,ſm Hoſt.Et publica-
nus,id eſt,publice peccans,ad ſcdam expoſitionē.ī.qd ī.nomine.
35 xlv diſt.ſed illud ¶ †Quero ſcdo quā excuſationē pōterit alle-
gare rex Francie:dic ꝙ legitima monitio non precellerit:vel qd
denunciator ſit criminoſus.ii q.vij.iudicet.vel aliam quācunqꝫ
iuſtam cauſam Et ex hoc colligitur ꝙ.ī.§.fina.non mandat co-
gnoſcere cauſa principali,ſed an denuntiatio ſit admittēda.ſm
36 Inn.vel dic vt.ī.dicā,ſecundum eundem Hoſt ¶ †Quero ter-
tio,quid eſt hoc ſpecialr priuilegium qd habere poterant in co-
gnoſcēdo de cauſa feudali,vt alius cognoſceret a dño feudi.dic
ꝙ forte rex Anglie habebat priuilegiū a rege Francie ꝙ nō iudi
caretur per ipſum.tanquā per eius dominum,ſed per cōes eorū
iudices.vel per alias certas perſonas ab eis electas cōiter. Idē
ſi ſuper hoc haberet ſpecialē conſuetudinē,ſecundū Inno.Hoſt.
autem intelligit ꝙ priuilegium dabat hanc poteſtatem pape:et
loquitur de ſpeciali priuilegio cōceſſo a beato Petro,quod etiā
dicitur generale.de tranſla.prela.c.i.Speciale autem eſt,attenta
perſona pape,cui,⁊ non alteri,cōpetit.de offi.deleg.quod tranſ-
lationes generale reſpectu omniū Chriſtianorū.ſuper quos dat
poteſtatē,vt ī.probatur.Quod non ſolum patet propter dictum
priuilegium,ſed etiam propter conſuetudinem. Ad hoc.ī.nt.ſi.
clericus Et probatur hec lectura,ſecundum eundem,de tranſla.
prela qn.ito.§.i dictū Inno.procedit,ſi loquimur de priuilegio,
quo alteri,ꝙ propter,vel pape datur poteſtas cognoſcēdi princi
paliter de feudo,vel alteri,ꝙ dño feudi:q: illud eſt ſpeciale,nec
eſt datū a Petro.Dictum Hoſt pcedit loquēdo de priuilegio,
quo ſpecialiter papa cognoſcit de peccato,⁊ iuſto:hoc bñ habuit
37 a Petro ¶ †Quero quarto qs eſt hic pceſſus,quē agitare dʒ
legatus.Dic ſupponere terram interdicto.de app.nouit.de offi.
deleg.nouit.⁊ mandat iſtis prelatis vt illam ſnīam obſeruēt.nā
propter hoc,⁊ vt prelati ſciant executionē,⁊ intentionem pape,
prelatis dirigit hec decre.ſm Hoſt.Et ſic reducit authoritates
ad concordiam,ſcʒ iſtam.Si peccauerit.⁊ illam apoſtoli,Peccā
tem coram omnibus argue,vt prima pcedat in occulto,ſcda in
38 publico.vñ ſcribit diſtribuite,⁊c.¶ †Vltimo venio ad materiā
denuntiationum,quam Archi.expedit,⁊ gl.ii.q i.ſi peccauerit.
Inn.⁊ Hoſt.in.c.Romana.de cenſi.§.ſane.Guor.in decre.reli-
gionum.Grego.x.de reli.do.Bar.in extraua.ad reprimendū.in
39 verbo,denuntiationem.† Pro cuius euidentia premitto quod
multiplex eſt modus,⁊ via agendi.Quandoqꝫ via actionis,vt
in ciuili.Inſti.de actio.per totū.⁊ in.§.i ī co.dilecti.Quandoqꝫ
officio iudicis ſubrogato loco actionis.ff.de mi.per totum.⁊ ex
qui.can.ma.de offi.iudi.c.i.⁊ in toto tit.de in integ.reſti.Qñqꝫ
via accuſationis.de accu.per totū Quandoqꝫ via inquiſitionis,
de accu.qualiter.⁊.c.cū oporteat.de ſymo.licet Heli.Et he pro-
xime due vie competunt dumtaxat in criminalibus:in ciuilibus au-
tem non,niſi vbi ſolus intēditur finis correctionis peccati:vt no.
de iureiur.ad noſtram ij.⁊ ſic concurrit cū Euangelica.vel iudi-
ciali,vt.ī.dicā.Differt tñ:q: in officio iudicis non eſt neceſſaria

ſolennitas denuntiationum. de quibus hic. Ad quod glo. quod
me. can. c. Abbas. Alia eſt via agendi per modũ denũtiationis:
& de iure antiquo digeſtorũ non admittebatur hec denũtiatio,
niſi p officiales. ff. de cuſt. reo. l. diuus. C. de accu. l. ea quidem. de
offi. prefecti vrb. in. l. i. §. ſane. ſm Bar. in dicta extrauã. ad repri-
mendum. Hodie autem hec denũtiatio admittit magis late, vt
j. patebit. De officiali autem denuntiatore habetur in. d. l. ſuu°.
de accu. olim. de teſti. cogen. preterea. de ſtatu mona. ea, que. & c.
in ſingulis. cum ſi. quẽ nos teſtem ſynodalez intelligimus, & ap-
40 pellamus. ¶ † Videndũ igitur de hac ſpecie denuntiationis.
quã proſequor per duo media. Primo, quotuplex eſt denuntia
tio. Scdo, de formis eius, & effectibus. Dic ꝙ denuntiatio, nunc
alia iudicialis, alia canonica, alia regularis. ¶ Venio ad euãge-
licam, circa quã, Primo videbimus aliqua circa perſonã denun
tiantem. Scdo, aliqua circa perſonã denuntiatã. Tertio, aliqua
circa eius formam. Quarto, aliqua circa eius finem, & effectum.
41 ad primũ quero an denũtiatio † Euãgelica ꝓcedat ab actu cha
ritatis, an iuſtitie. Dic prout ordinatur ad tollendũ peccatũ, ꝓ-
cedit ab actu charitatis, prout ordinatur ad inſtruendũ alios p
exẽplum, procedit ab actu iuſtitie. xj. q. iij. ꝓcipue. ſm Archid. ij.
42 q. j. ſi peccauerit. ¶ † Scdo q̃ro an ſit precepti hec denuntiatio,
an conſilij. Quod ſit precepti, facit: q: loquitur per verba impera
tiua. xlv. diſt. ſed illud. cũ. c. ſeq. lxxxiij. diſ. per totum. ergo cadũt
ſub precepto. xxiij. q. i. quod precipitur. de verb. ſign. in his. Pro
& contra, ſubtiliter, & copioſe, allegat Archi. ij. q. i. ſi peccauerit.
Jo. an. dicit ꝙ in prelato eſt precepti: & ſi non facit, peccat. de off.
ordi. irrefragabili. xlv. diſt. ſed illud cum. c. ſeq. lxxxiij. di. p totũ.
In alio non prelato dicunt ꝙ nõ eſt precepti, ſed conſilij, nec il-
laqueat ad peccatũ: vnde non tenetur aliquis ad hoc, niſi vt ad
alia opa pia, niſi rõne officij, vel cui hoc ptineat. xxiij. q. iiij. duo.
Et fuit dictũ Inn. in vna parte. In alia dt q̃libet teneri, ſi cre-
dit ſuã denuntiationẽ prodeſſe, & denuntiantibus non eſt graue
denuntiare. xxij. q. v. anima. Nam nimis graue eſſet denuntian-
tibus, ſi ob hoc a ſuis negotijs retrahi deberẽt, vel ſi propter hoc
deberẽt inimicitias, vel pericula aliqua incurrere: q: licet, denun
tiare, bonũ opus ſit, ad illud nõ tenemur, ſicut nec ad alia bona
opera, niſi in caſu ꝓdicto, & qñ ſic ſe offert opportunitas, vt di-
ctum eſt: q: qñ ſic ſe offert opportunitas, eſſet peccatũ negligẽtie
niſi denũtiaret. Hec vera dt in delicto cõtinuato, & iterationem
recipiente: ſecus in momentaneo. Joã. de Ligna. dt ꝙ ſi fiat de-
nuntiatio circa commiſſum, non eſt precepti. Ratio, quia mo-
nitio circa commiſſum fit propter penitentiam, quã iniungere
nõ põt priuatus, nec ad ipſam cõpellere: ſed circa ĩ dum non fit
monitio ad penitentiã eius, qd no eſt cõmiſſum, ſed tẽdit, ne pec
cet: qd poteſt qlibet priuatus prohibere. Tenetur enim quilibet
propulſare vim factã ſocio. de ſen. exco. quãte. eo. tit. dilecto ꝗto
magis tenetur propulſare periculum anime: tamen attenta ori-
gine. ſcz charitate, tenetur priuatus: ſed in vim ſolius precepti
tenetur ſolus prelat°, ſm Jo. de Ligna. Concludit Archi quod
eſt precepti, ſed non ſemper eſt peccatum. Unde aduertendum
quod quedam ſunt precepta negatiua: & hec prohibent actus
peccatorum. Quedã affirmatiua: & hec nõ prohibent, ſed indu
cunt actus virtutũ. Actus autem peccatorum ſm ſe ſunt mali, &
43 nullo modo bene fieri pñt, nec aliquo modo, aut tpe. † Ex hoc
ſequitur ꝙ precepta negatiua obligant ſemper, & ad ſemper, niſi
forte reuelatione diuina. xxiij. q. v. ſi non licet. xxxij. q. i. non eſt
44 culpand°. xxiij. q. v. dixit. de diuor. gaudemus. † Actus aũt vir
tutum non quolibet modo fieri debent, & tempore, ſed ſeruatis
debitis circũſtãtijs, q̃ exigunt ad hoc, vt actus ſit virtuoſus, ſcz
45 vt fiat vbi ꝗ. & ſm qd dz, & qñ dz. † Cõcludit ergo ꝙ fraterna cor
rectio tripliciter põt omitti: qñq; meritorie, quandoq; ex chari
tate omittitur, vt q: timet ne deteriores fiant. Allegat dictum
Auguſtini in principio de ciuitate Dei. Secundo modo omit-
titur cum peccato mortali, quando preſumit probabiliter quod
ad eius monitionem corrigeretur, & tñ propter timorẽ, vel tepidi
tatem omittitur. l. diſt. ſi quis diaconus. xl. diſt. ſi papa. xvij. diſ.
ſunt nonnulli. Tertio modo cum peccato veniali, quando ex ti-
more, vel tepiditate eſt tardior ad corrigendũ, non tamen omit-
teret, ſi conſtaret ei qd corrigi deberet. Hoc modo viri ſancti ali-
quando omittunt corrigere delinquẽtes. ij. q. vij. q: pleriq;. xvj.
q. i. §. qñ vero. Hoc in nõ prelato. In prelato autem hoc dt eſſe
peccatum, vbi corrigere valet abſq; ſcãdalo, alias expectet tps.
46 ¶ † Tertio quero an ſubditus teneatur corrigere prelatũ. Dic
qd inquantũ correctio eſt actus iuſtitie, nõ pertinet ad ſubditũ
reſpectu prelati. xxi. diſt. inferior. & c. ſubmittitur. ſed inquantũ
eſt actus charitatis ſic, non tamen cũ preſumptione vel proter-
uia. Unde dicit apoſtolus, Seniorẽ ne increpaueris. ſicut aſina
reprehendit Balaam. ij. q. vij. ſicut. & §. Item cum Balaã cum
47 capi. ſeq. ¶ † Quarto quero an poſſit quis corrigi, qui ex corre-
ctione fit deterior. Archi. vbi ſupra, concludit qd inquãtũ cor-
rectio eſt virtus iuſtitie, in qua agitur etiam de bono cõi, q̃ perti
net ad prelatos, hec non eſt omittẽda propter timorẽ eius, q cor
rigitur, ne fiat deterior: imo iudex cõtra eũ procedit. iiij. diſt. for
te. xxiij. q. v. q vitijs. Alia eſt, q̃ eſt actus charitatis, cuius finis
eſt emendatio delinquẽtis, nõ hñs coertionẽ, ſed ſimplicẽ moni-
tionem: & hec, vbi timeretur ꝙ peior fieret, debet omitti: q: ea, q̃
ſunt ad finem, debent regulari ſecũdum quod exigit ratio finis.
48 xxiij. q. v. prodeſt. ſecundũ Archi. ¶ † Quero an quilibet poſ-
ſit denuntiare. Hoc. hic dicunt quod omnes infames, & mulie-
res admittuntur, dũmodo non perſeuerent in crimine: nec p ex-
ceptionem, & cauillationes ſunt repellendi. Non enim refert qs
denũtiet, dũ tñ aia ſaluet. de iureiur quemadmodũ. in fi. de cogn.
ſpi. tua. ad quam admitteretur quis, dato quod iuraſſet nõ de-
nuntiare. de iureiur, quemadmodum. q: iuramẽtum eſſet teme
rarium, inquantum denuntians principaliter intenderet corre-
ctionem peccati, & non intenderet principaliter proprium inter-
eſſe: vt ibi no. Ad hoc qd no. gl. hic, & de teſti. in omni. de iureiu.
tua de cogn. ſpi. tua. gl. ij. q. j. ſi peccauerit. Sic debet intelligi gl.
ſi. hic relata, ad euãgelicam recte loquitur. Et hec ſufficiant q̃-
tum ad perſonam denuntiantem. Archid. ij. q. j. ſi peccauerit. de
exiſtente in peccato dicit ꝙ q̃uis non admittatur ad denuntian-
dum, ſi iacet in peccato, actus tamẽ correctiõis in eo cadere põt:
qi in eo nõ eſt ex toto oblitum iudiciũ rationis: prex. tertia tñ
ex peccato precedenti redditur indignus ad corrigendum, ſi pec
catũ maius cõmiſit, & corrigit de minori. Et allegat illud Mat.
vij. Qui videt feſtucam, & c. Primo qd quãto maius eſt peccatũ
corrigentis, tanto maius põt ſcandalũ imminere. arg. xl. diſt. inul
ti. Scdo ex ſuperbia corrigentis, qui peccata ſua parui pendens
ſeipſum proximo prefert, ſeueritate auſtera dñdicans aliorũ
peccata, contra illud. xi. q. iij. ſanctis. Et concludit etiam in cor-
rectione hac penſandum vitium tale eſt vitium, quod nunquam
habuerimus: & tunc cogitemus nos homines eſſe, & habere po-
tuiſſe, vel tale quod habuimus, & iam nõ habemus: & tũc tãgat
memoriã cõis fragilitas, vt illã correctionẽ, nõ odiũ, ſed miſeri-
cordia precedat. Si aũt inuenerimus nos in eodem vitio eſſe, non
obiurgemus, ſed congemiſcamus, & inuitemus ad equaliter pe-
49 nitendũ. † Ex his patet quod peccator humiliter corripiendo
non peccat, nec nouã ſibi damnationem acquirit, ſi ſic corrigat, ſm
Archi. Hanc etiam poteſt proſequi ille, cuius intereſt ratiõe rei
familiaris, vt hic, & etiam petere vt cũ non poſſit agere penitẽtiã,
niſi ſatiſfaciat, quod reddat ei qd ſibi debet, ſecundum Innocẽ.
50 ¶ † Venio ad perſonam denuntiatam, & quero primo qs poſ-
ſit denuntiari. Dic ꝙ quilibet iacens in peccato: nec in hoc excu
51 ſat dignitas, vt patet hic. ¶ † Quero pro quibus peccatis ha-
beat locum denũtiatio, & correctio. Dic ꝙ p peccatis cõmiſſis,
in quibus perſiſtit, & cõmittẽdis. xxij. q. v. hoc vſ. & not. de ſpon.
52 tua nos. & an in occultis, dixi ſupra ¶ † Quero ſcdo an denun-
tiatio Euangelica habeat locũ in peccatis occultis, ſicut in pu-
blicis. Pe. tz hic qd habeat locũ in occultis, & publicis. xi. q. iij.
precipue. & eſt text. hic. Jo. an. hic vſ velle qd in foro eccleſiaſtico
non habeat l. cum in peccatis omnino occultis, ſed que prob a-
ri poſſunt: q: omnino occulta iudicio Dei ſunt ſeruata. vi. q. i. ſi
omnia. Et caueat denuntians quod peccatorem cõuincere poſ-
ſit: q: etiam ſi ſit epiſcopus, et non creditur. vi. q. ij. ſi tantum. & c.
placuit. Inno. dicit quod ſi peccatum eſt occultum, illud occulte
perſequi debet, & tandẽ debet habere eũ pro Ethnico & publica
no, eum occulte vitando. allegat. xlv. di. nõ otioſe. Dic, ſi querit
an occulta peccata poſſint corripi, & et caſtigari caſtigatione ge-
nerali: dic ꝙ ſic: vt in. c. ſi ſacerdos. de offi. ordi. Sz an poſſint cor
ripi in ſpecie, ſi ſunt occulta alijs. & nota corripienti, poſſunt abſq;
dubio occulte corripi, vt ſunt occulta, dũ tñ ſeruet mod° in corri
gẽdo, vt occulta corripiat occulte, publica publice. vij. q. ij. ſi tñ.
& c. omnia. & c. placuit. Et ſic intelliguntur he authoritates. Si
peccauerit in te: & illa. Peccantem corrige coram omnibus. Sed
an poſſint denuntiari, ſi ſunt omnino occulta. Jo. tenet quod ñ.
Archi. tangit ij. q. j. ſi peccauerit. & dicit aliquos dicere ordinem
fraterne correctionis ſic ſeruandũ, vt primo corrigatur in ſecre-
to. ſi audierit, bene quidem: ſi nõ, & peccatum eſt omnino occul-
tum, dicebant non vlterius procedendũ. Si ad notitiam populi
incipit tranſire: debet vlterius procedi, ſecundum quod dñs mã
dat. Hoc eſt contra dictum Auguſtini, quod peccatũ fratris nõ
debet occultari, ne putreſcat in corde. v. q. v. noli nos. Ideo dicit
Archid. quod quandiu ſpes eſt de correctione per ſecretam mo-
nitionem, debet illam pluries iterare, nec debet vltra procedi. ſi
nõ valet admonitio, procedendũ eſt vlterius, quãtũcunq; pec-
catum ſit occultum, ad teſtium inductionem: niſi forte timeretur
ꝙ deterior fieret: q: tũc eſt deſiſtendũ. Puto q; ſi peccatũ eſt om
nino occultũ, facta prima monitione poſſit adhibere vnum, vel
duos, qui potius poſſint prodeſſe, quã nocere, vt cũ eo corripiãt:
& ſi ſe corrigat, habemus obtentum. xxij. q. v. hoc videtur. et tenet

hoc

hoc Archi. Et ſi corã eis fatet crimen, poſtea procedere ad denũ
tiationem, ⁊ per eos probare: ſi negaret corã alio, vel alijs. eũ ad-
huc poteſt denuntiare eccleſie, hoc eſt, prelato, qui poſſit ꝓdeſſe,
ꝓdeſſe, ⁊ nocere: ⁊ tunc ſuperior, cui eſt facta denuntiatio, cum
non conſtet ei niſi per vnum teſtem, habebit eum occulte vitare,
pro eo orare, eum crebro admonere: poterit etiã in genere excõi-
care. Iſto modo ſufficit ad correctionẽ vnus teſtis. Et ſic intel-
lige gl. que dicit qđ in penitentialibus ſufficit probatio per vnũ
teſtem: vt no. gl. ij. q. j. multi. in verbo, ſeculari. ad ſi. de ſpon. pre-
terea. xxij. q. v. hoc videtur. de conſec. diſt. iiij. cum itaq;. de con-
ſan. ⁊ affini. ſuper eo. Sic intelligo. xlv. di. ſed illud. xxij. q. v. hoc
videtur. Si peccatum eſt occultum, probabiliter tamen, habet
locum denuntiatio abſq; dubio, vt hic dicunt doc. ⁊ fortiꝰ ſi ſit
publicum. licet fines forte ſint diuerſi, vt dicam vbi tractabatur
53 de effectu. ¶ † Quero circa formã, que exigantur in hac denun-
tiatione Euangelica, ⁊ que ſunt de eius forma. dic ꝙ in ea debet
precedere duplex monitio. Prima probatur per monentẽ. Se-
cunda per monentem ⁊ alium, vel alios. de teſti. in omni. Arch.
ij. q. j. ſi peccauerit. dicit, Si peccatum eſt publicum, non exigat
monitio, iuxta illud, Peccantẽ coram omnibus argue. xlv. diſ.
ſed illud. Si occultũ, ⁊ inferat alijs nocumentũ ſpiritnale, vel tẽ-
porale, vel corporale, puta traditio ciuitatis hoſtibꝰ, vel occulta
hereſis, multos occulte a fide deuians: cũ hic peccet in alios, ſta-
tim, non expectata monitione, denũtiabit: niſi forte ſciret ꝙ ad
eius monitionẽ vellet ſtatim corrigi. Nã quilibet dꝫ ſic corrigere
ſi põt, ꝙ illiꝰ fama nõ ledat, ꝗ eſt vtilis ipſi peccanti. nõ ſolum in
tpalibus, in quibus homo ꝗtum ad multa patiẽ detrimentum
dimiſſa fama. de teſti. teſtimonium. iij. q. vij. teſtes. ſed etiã quãtũ
ad ſpiritualia: q: multi pre timore infamie retrahunt a peccato:
cũ aũt ſe ſentiunt infamatos, libentius peccant. de pe. diſ. j. ſi qs
aliqñ. Itẽ q: vno infamato alij infamantur: q: dicitur, clerici, vel
religioſi hoc faciunt. ſi non inferat pluribus nocumentũ, exigiẽ
54 monitio ¶ † Forma autem procedendi eſt, q: in eo procedũt de
plano, abſq; forma iudicij, vt hic litera dꝫ: ⁊ admittũtur omnes
teſtes, dummodo nõ ſint criminoſi, etiã ſi eſſent infames, mulie-
res, ⁊ minores, ſecundum Innoc. vt ſupra dixi in denuntiante.
55 ¶ † Quero circa effectũ quis ſit finis, ⁊ effectus huius denũtia-
tionis Euangelice. Dicit Io. an. qđ huius effectus eſt vt pecca
tor penitеat: non vt beneficio, vel officio priuetur, niſi ratiõe or-
dinis, vel beneficio penitere non poſſet. de temp. ordi. c. vlti. ⁊ tũc
per conſequentiam nõ directo priuatur, ſꝫ q: aliter penitere nõ
poteſt, ſm Io. an. Sentit ergo Io. an. ꝙ finis huius denũtiatio-
nis cõpellat ꝑcife. Inn. dicit qđ ſi peccatũ eſt occultũ, finis eius
eſt vt habeat denuntiatum priuatum pro Ethnico, ⁊ publica-
no, vt ſonat authoritas. ij. q. j. ſi peccauerit. xlv. di. non otioſe. Si
peccatũ eſt manifeſtũ, manifeſte dꝫ ꝓſequi dictũ Euangelicum,
denuntiando crimen eius iudici, ⁊ probando per teſtes, ⁊ tandẽ
debet eũ habere pro publicano publice, et ſi non eſſet excõicatꝰ,
etiam non habendo familiaritatem cum eo: ſed non debet eum
vitare in oratione, nec in menſa, nec in alijs huiuſmodi. Puto ꝙ
ſi peccatũ eſt occultum, notum ſoli Deo, denuntiati finis eſt hoc
denuntiare prelato, qui poſſit prodeſſe ⁊ nõ nocere: qui prelatꝰ
plura habet remedia. Primũ, vt inſiſtat orationibꝰ, orãdo pro
eo. Secundum, vt inſiſtat monitionibus occultis exhortando.
Tertium, vt eũ vt peccatorẽ vitet, ſacra denegãdo: ⁊ ſi ſic nõ pro
ficiat, põt eũ etiã excõicare in genere: arg. de offi. or. ſi ſacerdos.
Aliud agere non poteſt, ne publicet peccatũ: q: proditor eſſe nõ
debet. ij. q. vij. ſ. de his. Si peccatũ eſt publicum: tunc poteſt ad-
hibere illa remedia, ⁊ etiã publice vitare. Per hanc autem viam
non debet ipſum ſententiare ſpecifice: q: hec non eſt via omnino
iudicialis: ⁊ adeo denegantur alia remedia iudicialia. Sic intelli
go Inno. ⁊ forte poterit ei denegare ſacramẽta, niſi appareat de
56 penitentia, ex quo perſeuerat in peccato. ¶ † Uenio ad ſecũdã
ſpeciem, ſcꝫ ad iudicialẽ. ¶ Quero primo quotuplex eſt. Dic ꝙ
eſt duplex. Quedã publica, quedã priuata. Publica eſt, ꝗ cõpe-
tit ex puro, ⁊ mero officio, in qua non exigit monitio, ſed in ea
iudex ex ſuo officio procedit per denuntiationem ſuorũ officia-
lium. ⁊ habet locũ in notorijs tantũ. C. de accu. ea quidẽ. xxxv. q. 6.
vj. epis in ſynodo. ff. de cuſt. reo. l. omnis. de offic. prefec. vrb. l. j. ſ.
ſane. In caſu tamen delicti leſe maieſtatis contra imperium eſt
hoc nouũ, ꝙ per denuntiationẽ factam a quocunq; poſſet pro-
cedi: vt in extrauag. ad reprimendum. vbi Bar. dicit qđ iſte de-
nuntiator hꝫ vim cuiuſdã mandatoris: ideo inſiſtens incidit. l. j.
ſ. incidit. ff. ad Turp. ⁊ l. ab accuſatore. ⁊ l. denũtiatores. Dicit
tñ Spe. in tit. de denun. ſ. j. ver. vt autẽ. in fi. qđ licet ſit ceptus pro-
ceſſus per modũ denuntiationis canonice: ſi tñ difficultas ali-
qua ingeratur, tranſitur ad modũ inquiſitionis, nec punieẽ de-
nuntiator, cũ no ſua voluntate deſiſtat. de ſymo. licet heli. ſ. cũ
igitur. Quedã eſt ſpecies denuntiationis iudicialis, ꝗ dicit pri-
uata: circa hoc quero primo an cõpetat. Scdo, contra quẽ. Ter-
tio, que ſit eius forma. Quarto, qđ ſit eiꝰ effectꝰ. Quinto, in quo
57 differt ab Euãgelica. ¶ † Ad primũ, an cõpetat, dic quod cõpe
tit leſo propter ſuum intereſſe, quando ille, q eſt leſus, nõ poteſt
agere in foro ciuili cõtentioſo, rigore iuris inſpecto, aut propter
conditionẽ ꝑſone, vt quia ſeruus, aut poteſtati ſubiectus. Idem
putat Bar. in extrauag. ad reprimendum. vbicunq; ꝓpter po
tentiã aliquis ſe iuuare nõ poteſt, vel audet: alias facta querela ſupe
riori, etiã ſi vltra nõ proſequat, iudex ex officio procedat. Quod
ampliat Specu. tit. de denun. ſ. j. ver. vt aũt. etſi timeat ratione
ſuperioritatis: q: eius eſt dominus, vel tyrannus. Et ſi propter
potentiã timet denuntiare: poterit ſuperior eccleſiaſticus ex offi
cio prouidere per pene impoſitionẽ, ⁊ ſufficientẽ cautionẽ. de re-
ſti ſpo. literas. de preſum. literas. de preſum. literas. de iureiurã.
ad noſtrã. Idẽ ſi ſit timor iuris, vt q: ab agendo alijs vijs ſe ex-
cludit iuſto, de iureiur. debitores. ⁊ d. c. ad noſtram. ⁊ c. quẽadmo
dum. Et puto quod vbi timor impedit agere, vt iuris, aut facti:
tunc poterit fieri ſine monitione, ſi timor monitionẽ impediret.
de appel. ſi iuſtus. ⁊ qđ ibi no. Cõpetit etiã in ſpectantibus ad fo-
rum venale, ⁊ in ruſticis oppreſſis. ff. de offi. procos. l. nec quicq;.
ſ. de plano. Per que puto idẽ in omnibus miſerabilibus perſonis
oppreſſis, vt in cauſis ſuis poſſit per hanc viã ſic de plano proce
di. Et que miſerabiles dicantur perſone, numerat Inn. de offic.
deleg. ſignificãtibus. Quod bene nota: q: ex hoc habes multas
ſummarias cauſas. ff. de offi. prefe. vrbis. l. j. ſ. quod aũt. Inſt. de
his, qui ſunt ſui, vel alie. iuris. ſ. j. Idem puto in monachis, ⁊ cõ
uerſis, ⁊ prelatis, vel alijs querelantibus, qui propter defectum
voluntatis repellunt ab agendo: vt no. Io. an. de off. ord. pñti. lib.
vj. ⁊ no. de preb. graue. eo. ti. no. Inn. q cle. vel vouen. inſinuãte. cõ
petit etiã patri cõquerenti de filio, vel liberto. l. j. ſ. cũ patronus.
ff. de off. procon. ⁊ l. nec quicq;. ſ. de plano. Idẽ dici poteſt de pre-
latis cõquerentibꝰ de ſubiectis. xj. q. iij. clericus. ſ. de exceſ. pre. c.
j. ⁊ de eccleſia conquerente de beneficiatis, vel oblatis eccleſie vel
monachis. Et hec via agendi quo ad caſus ciuiles fuit introdu
cta a iure ciuili: nec eſt denuntiatio proprie, ſed officium iudicis,
vel ſupplicatio quedã, qua ſuperior aditur. In foro autem cano
nico per viam denuntiationis precedentibus caſibus admittiẽ
etiã laicis contra laicos agentibus, quando adeſt defectus iuſti
tie, vel crimen ſua natura eſt eccleſiaſticum, vel ratione pacti, vel
iuramenti. Itẽ qñ crimẽ eſt notoriũ, vel qñ nõ auditur in foro ſe-
culari, inſpecto rigore: naturalis eſt equitas dictat ius agẽdi cõ-
petere vt in obligatione naturali. Idem dicit Innoc. ſed omittit
Io. an. ſi denegatur ius agendi inſpecto rigore, etiam in foro ec-
cleſiaſtico: quia non cõpetit ius agendi de iure canonico in foro
contentioſo, vt in pacto nudo, ⁊ iuramẽto, que etiam de iure ca-
nonico actionẽ non producit. Sic ſentit hic Inn. ꝙ de iure ca-
nonico non agatur ex pacto nudo, nec producat actionem, ſed
agatur tamen via denuntiationis iudicialis. De quo dic vt dixi
de pac. c. j. de iuſti. c. cum venißent. ⁊ not. xxij. q. ij. quicunq; ſuf-
fragio. Plus puto ꝙ ⁊ agi poſſet de iure ciuili per viam illam,
ne iuſtitia denegeẽ ex equitate: q: agebatur ante, dũ iuſtitia ma
nu regia miniſtrabatur. l. ij. ſ. deinde ex actis. de origi. iuris. ff et
no. Inno. de conſti. que in eccleſiarũ. ⁊ no. C. ſi contra ius vel vti.
publi. au. l. ij. per Cy. ⁊ Bal. de Suza. cuius originaliter fuit dic-
tum. Et hoc qñ quis locupletat eum aliena iactura: vt. l. plane.
⁊ l. ſi. ff. de peti. here. Et forte etiam hac denuntiatione Euange
lica ſic agetur in foro canonico: q: nõ eſt neceſſarius vſus actio
nis, vt dixi ẽ eo. dilecti. Competit etiam illi, qui propter iuramen-
tum excluditur iniuſte a petitione ſibi debiti: vt q: iuramentum
eſt iniuſte exactum: dum tamen principaliter intendat finẽ corre
ctionis peccati: vt no. de iureiur. debitores. ⁊ c. j. ⁊ c. ad noſtram.
licet hoc nos ponant hic doc. Idem competit vbicunq; delictũ
eſt perpetratum, ſi crimen perpetratũ recipit augmentum pro-
pter multiplicationem actuum, vel continuationem temporis: ſicut
quando aliquis perſiſtit in illicito contubernio, vel quando per-
ſiſtit in iniuria rapiẽdi. de iureiur. quemadmodũ. Competit etiã
pro crimine committendo, vt ab eo deſiſtatur. de ſpon. impu-
be. ad diſſoluendũ. xxij. q. v. animã ſecundũ Inno. Cõpetit etiã
cuilibet miſerabili perſone oppreſſe. lxxxvij. diſt. per totã. Item
competit grauato in principio, vel medio litis coram capite pro
uincie vbi difficilis eſt aditus ſuperioris: in authen. vt differ. iud.
ſ. ſi vero contigerit. col. ix. ⁊ eſt tex. hic. Quod eſt valde notandũ
pro iſtis ciuitatibus ſuperiores non recognoſcentibus, ſi de iu-
dicibus appellationis prouident per ſtatuta. Item competit,
q: per hanc viam pauperi agenti compellitur dîues dare elee-
moſynã. lxxxvij. diſt. iudic. di. vbi hoc no. Io. Puto tñ, q: ꝓpter hoc
non ceſſet officium iudicis, vbi arguitur peccatũ, nec eſt modus
agendi: vt eſt caſus cum no. doc. de iureiur. ad noſtram. ⁊ not. gl.
ſi. quod met. cau. Abbas. ⁊ c. ad aures. ⁊ eſt hoc vtile: q: non erit
neceſſaria monitio, de qua dic. In alijs caſibus nõ admittit, niſi
in ſeculo vbi ad illos caſus ſi hoc diceret, periret iuriſdictio ec-

poralis: ⁊ ob. cauſe per iſtam viam educerentur ad forū eccleſia
ſticum ſecundū Joan. And. ⁊ idē dixit Guar. in dicto c. religio-
58 ne. † Ex his decidit Barto. in extrauagan. ad reprimēdū. quid
de eo, quod dedacit per falcidiā de legatis, vel Trebellianicā de
fideicōmiſſis, cū illud ſit naturaliter debitum. C. de iuris ⁊ facti
igna. l. cū quis. de iuriſd. om. iud. ⁊ ſi per errorē. An talia detrahēs
poſſit denūtiari hac ſpecie denūtiationis, quaſi peccet mortali-
ter. Videt q nō: quia de iure canonico agitur ad has quartas.
de teſta. Raynutius. ⁊ c. Raynaldus. qd nō permitteret ius ca-
nonicū, ſi detrahentes peccarēt. Dicit ibi Barto. q quedā eſt na
turalis, qua quis obligatur eo, q alienum tenet cū aliena iactu-
ra, ⁊ dāno, ⁊ ſic obligatur ad reſtituendū: ⁊ pro tali vt nutriente
peccatū bene agitur Euangelica denūtiatione. ff. de cōdictio. in-
debi. l. nā natura. Quedā eſt naturalis, qua quis obligat ad ali-
quid implendū de nouo: ⁊ in hac quedā eſt, que ſurgit ex puro,
deliberato, ⁊ ſpōtaneo cōſenſu obligādi, iuxta illud. Verba de ore
meo nō faciā irrita. vt ex pacto nudo, vel iuramēdo interpoſi-
to ab alio q a liberto. l. vt iuriſiurā. ff. de ope. lib. ff. de fideicō. l. ſi
quis pro eo. vel in alia, qua quis cōſentit obligari tertio alteri ſti
pulanti. ff. de verb. oblig. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. ⁊ adhuc poteſt
pro tali agi hac via. Ad hoc optime not. Jo. 1. q. 7. §. quoties cor
dis. Quedam eſt naturalis obligatio, que nō habet originem e
conſenſu: vt in obligatione ad penam ex maleficio: de qua in l. nō
ſolum. §. primo. ff. de iniur. Non enim ex hoc ſurgit e conſenſu
ſuo, ſed interpretatio. Quantū enī in ſe delinquens non conſentit
obligari, ſed putat ſemper euadere penam, hinc eſt quod in foro
conſcientie quis ad talem penam non tenetur. 24. q. 3. §. fraternita
tem. vbi Jo. ⁊ pro tali non agitur. Quedam, que ſurgit ex pre-
ſumpto, nō certo, ⁊ determinato cōſenſu, vel non proprio, ſed tra
hente originem a conſenſu alterius: nō habet locum denūtiatio.
¶ Ad propoſitū, ſi teneretur opi. Pe. ⁊ Cy. de qua in dicta l. cū
quis. de iu. ⁊ fac. igno. q nō daretur obligatio naturalis in reti-
nēdo per Fal. vel Trebel. planū q denūtiari non poſſet. Sʒ te-
nendo opin. q ibi ſit naturalis, dic q illa non ſurgit ex conſenſu:
quāuis enim naturaliter teneatur, habito reſpectu ad iuſgentium,
quo iure quarte retentio non erat inducta, nos tamē quia ſurgit
ex conſenſu, tenetur, cū teſtator videatur velle in teſtamētis ſuis
leges locū habere, que de Falc. loquūtur: vt l. nemo poteſt. de leg.
1. ⁊ de teſta. requiſiſti. ⁊ heres etiā videt adeūdo vti velle legis Fal
ci. beneficio. Satis puto hoc verū, niſi teſtator expreſſe vetuerit
Falci. vel Trebel. etiā ignar' ſui patrimonii: q: tūc apparet de vo
lūtate defuncti. Unde quāuis lex fauore heredis permittat eū detra
here, quod eſt inductū propter malū principiū deficientiū in cha
ritate volentiū implere ſine lucro volūtates defunctorū, cōpelle
59 retur per hanc denuntiationē ad illā implendā. † Ex his decidi
tur quid de tuto preſcriptione, qui vere debitor erat, an ſic rema
neat naturaliter obligat', q cōtra eū poſſet agi via denūtiationis
Euangelice. Dicit Barto. q auditur via denuntiationis Euā
gelice, quāuis denegetur ius agendi in foro ſeculari. Nec obſtat qd
preſcriptio tollat effectū naturalis. l. fina. ff. rem ra. habe. vbi per
Dyn. l. ſicut. C. de preſcrip. trig. vel quadr. annor. quia licet tollan
tur effectus ciuilis, ipſa tamē naturalis nō tollitur, nec naturalis
effectus illā ſequēs. Quod puto verū, maxime quando preſcri-
bens ſcit ſe debitorē: vt no. Barto. in l. ſequitur. §. ſi vſu. ff. de vſu
ca. quo caſu quid in foro cōtētioſo canonico, dixi de preſcriptio.
c. fina. ⁊ in queſtione, quā Florētie diſputaui, que incipit Cleric'.
60 † Ex his deciditur quid de tuto exceptione Macedo. qui vere
mutuū recepit. Tenet Barto. q denūtiari nō poteſt: q: hec excep-
tio ſurgit ex delicto creditoris, quod poteſt opponi denūtianti,
vt dictū eſt: vt no. ſ. Credo filiū denuntiare poſſe, ſi ex hoc factus
locupletior eſt. Idem ſi nō eſt fact' locupletior: quia in tantū dā
nificauit aliū, quia ius naturale tale non preſumit delictū. quod
in necem patris mutuauerit: quia ex quo purgatum eſt, nō obſta
ret exceptio antiqui delicti: ⁊ quia exceptio delicti nō obſtat agē
ti denuntiatione iudiciali: quia crimē non repellit quem a ſuo iu-
re conſequendo. Sed prima ratio eſt nulior: quia crimen annexū
61 iuris agēdi bene obſtaret. ff. de doli exceptio. per totū. † Ex his
infert quid de muliere tuta Velleiano. Dicit Barto. eā nō poſſe
denūtiari: quia etiā ſolutū repetit ſecundū canones. de ſolu. c. ſi. ⁊
ibi no. quia hec naturalis nō eſt firma: quia propter imbecillita-
62 tem mulieris ſe obligātis pro debito alieno. † Idē putat in pu-
pillo, qui naturaliter obligatur: quia illa naturalis nō ſurgit a de
liberato, ⁊ maturato cōſenſu. Nā ſi ſic obligatus ſolueret, reſtitue
retur ex edicto de mino: ib', naturali equitate inducto. C. ſi aduer
ſus ſolu. l. ſi. ff. de cōdi. indebi. l. interdū. ff. de in integ. reſtitu. l. 1. In
muliere, ⁊ pupillo, ſi facti eſſent ex hoc locupletiores, denūtiari
poſſent abſq dubio. Si vero nō ſunt locupletiores, puto in mulie
re ⁊ minore, ſaltē doli capace, ſi nō eſt ſaluū ius agēdi cōtra aliū
ſtipulanti, ⁊ agitur de dāno, quod denūtiari poſſet: ſi agit de lu-
cro, vt quia obligatio eſt ex cauſa lucratiua, vel ſaluū eſt ius agē-

di contra alium: dic q tunc procedit dictū Bar. Sed an in foro
penitentiali teneatur, dixi in decre. q: plerūq. de immu. eccle. dic
63 vt ibi dixi poſt Inn. † Ex his dicit gñaliter quod in omni caſu,
quo aduerſus naturalē daretur reſtitutio, q tunc aduerſus illas
non daretur denuntiatio: quia obligatio naturalis excludit per
aliam naturalē obligationē: vt. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pac. ſecū-
dum Bart. hoc puto, quando cauſa dande reſtitutionis funda
retur ſuper imbecillitate conſenſus, vt non firmi, ⁊ deliberati ani
64 mi, vt dixi ſupra. † Ex his deciditur quid de tuto preſcriptiōe,
q vere debitor erat an ſic remaneat naturaliter obligat' q cōtra
eum poſſet agi via denuntiationis Euangelice? Dicit Barto.
quod auditur via denuntiationis Euangelice, quāuis denegetur ius
agēdi in foro ſeculari. Nec obſtat q preſcriptio tollat effectū natu-
ralis. l. ſi. ff. rem ra. hab. vbi per Dy. l. ſicut. C. de preſcrip. trig. vel
quadr. anno. q: licet tollantur effectus ciuiles: ipſa tñ naturalis
nō tollit, nec naturalis effectus illā ſequēs. Qd puto verū, maxi
me qñ preſcribens ſcit ſe debitorē: vt no. Bar. in. l. ſequitur. §. ſi viā.
ff. de viuc. quo caſu qd in foro cōtētioſo canonico. dixi de preſ. c.
65 ſi. † Ex his deciditur qd de tuto exceptiōe rei iudicate. Videt
qd denūtiari poſſit: q: remanet naturalis. ff. de condi. inde. l. Iu-
lianus. Dic q dato q peccet, de hoc nō poteſt cognoſci poſt ſen
tentiam. l. ſi quis cū totū. §. plane. ⁊ §. ſi quis ancillam. de ex. cep.
rei iudi. de iureiur. l. nam ⁊ poſtea. §. 1. Pro quo facit: q: in certis
tantū caſibus permittitur, vt per inſtrumēta de nouo reperta.
de re iudi. Imperator. Dicit tñ qd dubitat. Puto qd ſi vitium
ſnīa, ⁊ iniuſtitia non ſit per partes remiſſibilis, q: tunc non pur-
gatur vitium cōſcientie, nō ceſſet denūtiatio, imo poſſit agi de iure
cōiq ſententia non tranſit in rē iudicatā: vt not. ſuper rubrica de
re iudi. ⁊ no. gl. de re iudi. cum Bertoldus. ⁊ c. inter monaſterium.
⁊ not. docto. eodem titulo lator. ⁊ capitulo conſanguinei. vt in
beneficiali, ⁊ matrimoniali. Si vitiū ſnīe eſt per partes remiſſibi
le: tunc partis negligentia trāſiuit in rē iudicatā q: aliquo par-
tis tacito cōſenſu pōt excuſare cōſcientiā, non auditur denūtia-
tio. Ideo dixi q ſi a debitore petant vſure, vel executio cōtract'
vſurarū, ſi poſtea in executione ſnīe opponat exceptio vſuraria,
nō admittit exceptio, ſi ſnīa tranſiuit in rē iudicatā: q: acquieſcen
do potuit vſuras remittere. Poſt tñ ſentit hic ſuper gl. in verbo,
iudicare, qd habeat locū denūtiatio, ſed prehabita ſummaria co
gnitione de iniuſtitia ſnīe. Si autem reclamauerit in quantum
potuerit, vt q: ter appellauit, ⁊ ſemper ſecuta eſt iniuſta ſentētia,
dico quod auditur: quāuis iura in foro contētioſo eū excludāt. Sic
66 loquūtur iura, que allegat Bar. Ex his dat via ad multa. † Ex
hoc patet quid de herede ex inuti. li teſtamento, vt q: non hab. ⁊
debitam ſolennitatem teſtium, vel q: peccat in preteritione filii:
nunquid rumpens teſtamentum poſſit denuntiari, vt impleat
voluntatē defuncti, etiam reſpectu eius, qd in foro cōtentioſo im
plere non teneretur. Puto quod ſi teſtamētū deficiat in ſola ſolē
nitate teſtium, q talis poſſit denuntiari: q: hic adeſt fundamen
tum firmum conſenſus teſtantis, ⁊ naturalis ex eo obligationis,
quāquam ius nō aſſiſtat, nec ciuile, nec canonicū, in terris Imperij
in relictis ad nō pias cauſas: vt patet de teſta. cū eſſes. ⁊ c. relatū.
⁊ quod ibi no. Nec obſtat ſi dicatur, eo q teſtator c' egit ſolēniter
nō teſtari, elegit, ⁊ conſenſit venientes ab inteſtato ſuccedere: ⁊ cō-
ſequēter cōſenſit ſcriptos nō ſuccedere: vt patet ex no. l. conficiun
tur. ad ſi. ff. de iure codic. q: ſciebat eos, in quos ſūt ius naturale
conſentiebat, de iure naturali ſuccedere: vñ quo ad illud ius con
ſenſit, quāuis non conſenſerit quo ad ius pontiuū, qd ius ſic inter-
pretat. In rūpēte aūt ratione preteritionis, hic eſt maior dubica-
tio: ⁊ in ipſo puto qd non habeat locū denuntiatio: q: ius poſiti
uum infringens ex altero capite habet naturalē equitatē obfuſ-
cantem equitatem volūtatis: vt q: naturalis equitas dictat vt
filij cōtra debitum ordinē charitatis ab hereditatibus parentū
non excludantur, aliis heredibus prelatis. Hinc eſt q etiā ſocus
pius inſtituatur, filijs exheredatis, in conſcientie foro nō eſt qs
in hoc conſulendus: vt. l. ſi quis ad declinādam. C. de epiſ. ⁊ cle.
17. q. 4. c. pe. ⁊ ſi. 17. q. 1. q. uicunq. Ex quo concluditur, filium
vt tutū naturali equitate contra naturalem ſurgentem ex cōſen-
ſu inordinato, ⁊ contra nature inſtinctum, licite poſſe ſeruare.
Per que dixi de facto ſuaſionibus inductum ad renuntiandū, ⁊
iurandū de non repetendo, ⁊ ſic nō rumpendo teſtamento, habe
re remedia contra iuramentum, nō obſtāte, ſi dicat q ad hoc fue
rit inductus ex nouo dolo. per. c. cum dilecti de dolo, ⁊ contu.
67 ¶ † Venio ad ſecundum, contra quem competat hec denuntia
tio. Dic vt ex dictis patet, quod cōpetit cōtra quēcunq iniuſte
agentem tenentem, ⁊ in peccato iacentē, non valentē excuſare cō-
ſcientiā. Unde dicit hic Inn. quod cōpetit contra peccante pro
criminibus perpetratis, ſi recipiant augmentū, propter multipli
cationem actuum. vel propter cōtinuationem iniuri.: ſicut eſt qñ
aliquis periſtit in illicito contubernio, vel quādo perſiſtit in in-
iuria rapine: ſed hoc eſt dubiū, an, ⁊ quo poſſit excuſare conſcien-
tiam.

tiam. vt ſic repellat denuntiationem, ſi habet aliquam iuſtã cãm
excuſandi. de quibus ſupra dixi planũ, ſi nullam aliam cauſam
habet. Dicit Inno. hic ꝙ ad excuſandũ conſcientiã, ſufficit qd
dicat: ⁊ ad repellendã denuntiationẽ nõ pertinet ad nos, vel de-
nũtiantẽ, cognoſcere, an iuſte vel iniuſte teneã: hic tñ ſcio qd non
teneo cõtra cõſcientiã, nec aliam teneor excuſationẽ facere. Et ſi
aduerſa pars, ſcʒ denũtians voluerit probare qd res, quã denũ
tiat⁹ tʒ, ad ipſum ſpectauit, non admittitur: q2 licet forte fuerit
ſua, põt eſſe qd per iudiciũ, vel alio iuſto modo eſt facta tẽtio,
⁊ denũtiati. Sed ſi vellet ꝓbare qd iniuſte tʒ, ⁊ ꝯ cõſcientiã, ad-
mittend⁹ eſt. Sed hec eſt difficilis probatio: q2 ⁊ ſi probet rẽ ſuã
fuiſſe, nõ tñ probat quod contra conſcientiã, vel aliã iniuſte te-
neat. Concludit tñ ꝙ ad excuſandã cõſcientiã, vbi probatur, rẽ
denuntiatis fuiſſe, oportet aliquã cauſam iuſtam allegari, lʒ nõ
probet cõſciẽtiã excuſantẽ: puta q2 dicat licet ſua fuerit, emiſit
eam, vel fuit mihi pignori obligata probare tñ nõ tenetur, ⁊ cre-
ditur dicere verũ, niſi contra probetur: q2 hoc ſufficit, ſi ſue con-
ſcientie ſatiſfaciat. Hec vera dicit, quando occultũ eſt peccatũ,
⁊ qd iniuſte teneat. Si aũt eſt publicum, ſicut publice conſtat de
peccato, ita ⁊ publice conſtare opʒ de ſatiſfactione conſcientie.
xlv. diſ. ſed illud. ſecundũ Inn. Reſidet ergo concluſio, ſi cõſtat
notorie, ⁊ publice de iniuſta detentione, ad purgandam cõſciẽ
tiam non ſufficit verbo tenus dicere ſe nõ habere leſam cõſcien-
tiam, niſi aliter probetur, etiam dato ꝙ aliqua iuſta cã allegaꝝ.
Si peccatũ non eſt notoriũ, ⁊ denũtiatio fiat nihilo ꝓbato, ſuffi
cit ad excuſandã cõſcientiã leſaʒ. Sed ſi aliquid eſt probatũ. per
qd cõcludaꝝ peccatũ, ſufficit ad excuſandã conſcientiam dicere
cõſcientiã non habere leſam, aliqua iuſta cã allegata, ⁊ non pro-
bata. Hoſt. dicit ꝙ ſi probetur, rem fuiſſe denũtiantis, concludiꝝ
peccatũ in tenente, niſi aliud probetur: q2 res preſumitur eius,
cuius ante fuit, niſi aliud probetur. C. de proba. l. cum res. ⁊ l. ſi-
ne poſſidetis. xlv. diſt. ſed illud. Et ex quo conſtat de intentione
actoris, niſi probetur exceptio ſufficiens in cõtrariũ, actor obti
nebit: vt eccle. bene. c. i. ſecundũ Hoſt. Jo. Andr. perſiſtere videꝝ
in concluſione Inn. Bar. in extrauã. predicta in hoc paſſu con-
cludit, ſi nullã cauſam excuſandi habeã., non ſufficit, ſm Bart.
vt dixit Inn ſi alleget aliquã iuſtã cauſam, ſi dependet ex eius
facto, q2 dicit ſe ſolaſſe, ſe emiſſe, vel ſimile. Quid ſi primo nega-
uit, ⁊ probatũ eſt contra eũ? Non debet credi aſſertiõi, ⁊ excuſa-
tioni. ff. de proba. l. cũ de indebito. de ſol c. ſi. C. de non nu. pecu. l.
cõtra qui proprã. Si eſt confeſſus intẽtionem actoris, dicit ta-
men ſe ſoluiſſe, vel emiſſe, ſtandũ eſt excuſationi ſue, ſi aliter non
probat actor ſuũ intentũ. C. de teſti. l. ſi quis de teſtibus. ⁊ de ſen.
l. cũ Papinianus. ff. de iureiur. l. cum, qui. ſi probat aliter denun
tiator, ꝙ p cõfeſſionẽ, tũc recurrendũ eſt ad cõiecturas. cui⁹ vite
⁊ fame ſit denũtiatus vtrũ eius aſſertioni debeat eredi. l. nõ om
nes. §. a barbaris. ff. de re milit vtrum paruũ ſit, vel magna. ff. de
iureiur. l. ſʒ ⁊ ſi. Si vero cauſa eſt talis, que ab alio depẽdet, q2 dt
ſe hre ab alijs, ⁊ ſic tis credere: videndi ſunt, q ſunt illi. ⁊ cuius
opinionis, ⁊ an hoc habuerint ante litem motã. de teſti. licet ex
quadã. ⁊ ſufficit qd habuerint a ſuo procuratore. ff. pro empt. l.
quod vulgo Idẽ ſi defunct⁹ aliquid ſibi dixit credit enim recte
illi heres. ff de bo. lib. l. qui cũ maior. alias ſi excuſaret cõſciẽtiam
ſine cã, vel preſumptionibus nõ legitimis, nõ ſufficeret: q2 licet
non teneat cõtra cõſcientiam, tenet contra conſciẽtiã, erroneã,
⁊ ſimiliter peccat. de ſent. excommu. inquiſitioni. non ſufficit ta-
men probare defunctum tenere contra conſcientiam, niſi pro-
betur, heredẽ contra cõſcientiã tenere, per que dicit heredẽ ante
certificandũ, quã denuntietur: vt l. quod te. ff ſi cer. peta. ff. depo-
ſit. l. ſi quis inficiatus. Prius enĩ peccatũ precedere dʒ, quã de-
nũtietur: vt in authoritate, Si peccauerit in te: ſed ſi heres non
patitur certificari ſe, in hoc peccat: ⁊ perinde eſt, ac ſi certificatus
eſſet. ff. qd vi, aut clã. l. i. §. ſed Ariſto. Eſt enĩ hec affectata igno-
rantia, de qua dicitur, Ignorans ignorabitur: ſm Bar Videte,
ſi teneretur opinio Inn. multum lederetur virtus denũtiatiõis:
facile enĩ eſſet denũtiatio aliquam allegare excuſationẽ. Sʒ pro
Inno. facit, q2 in iſtis, in quibus agitur de ſecreto cõſcientie, ſtaꝝ
dicto ipſius: vt patet de ſen. excom. ſi vero. de homic. ſignificaſti.
Puto quod in foro mere penitentiali ſtandum eſt dicto denun-
tiantis. Idem puto quo ad viam denuntiationis Euãgelice nõ
iudicialis. Caueat tamen ꝙ illam recte informet: alias vt igno-
rans ignorãtia captata ſe perderet, vt dixi. Si agiꝝ via iudiciali,
ſi nihil eſt probatũ, vel probari põt de peccato, ſtandũ eſt dicto
denuntiati. Si notorie conſtet de delicto, planũ ꝙ tũc debebit
ex probatione iuſte cauſe allegare, ⁊ conſcientiam excuſare. Si
conſtat cõtra eũ confeſſione, ex quo aliter non probetur, poterit
ipſam ſola excuſationis allegationis purgare, vt dixit Bar. Si
conſtat probatiõe aliqua, ex quo in foro iudiciali vere, nõ ꝓſum
ptiue cõcluderet peccatũ, hic eſt dubitatio: mod⁹ enĩ ꝓcedẽdi p
viã hui⁹ denũtiatiõis exigit certitudinẽ peccati, non ſolum ap-
parent aim: ſed dato ꝙ appareãt teſtes deponentes, per hoc ne-
ceſſario non concluditur peccatũ: poſſunt enim dicere falſuʒ. Et
licet dicant verum, multe cauſe extrinſecus potuerunt accidere.
quas inuẽteſcere non poteſt denuntiatus. Unde cum agatur de
pulſatione cõſciẽtie ſue, ſatis puto ꝙ aliqua allegat iuſta cã, et
iurato ꝙ de illa non põt facere cõſtare, vt q2 non habet probatio
nes in promptu, vel illas perdidit, ꝙ ſtabitur eius iuramento,
ſecundũ qualitatem perſone aſſerentis. ⁊ iurantis. ⁊ hec ſit con-
cluſio. ¶ Uenio ad tertiũ, que ſit eius forma. Dic, ꝑuata ciui-
lis non habet formam monitionis, inquãtum agitur in foro ci-
uili. lʒ ex vrbanitate ſeruari poſſet. ff. de ſerui. ruſti. pred. l. quidã
Iberus. In foro canonico bñ exigitur monitio, de qua loquitur
hec decreta. ⁊ trina, ⁊ ſaltem duarum vltimarũ plena probatio.
Hec vera, qñ fit denuntiatio peccati, in quo eſt, ⁊ perſeuerat, re-
gulariter. Fallit in matrimonio, in quo eſt ſpãle vt valeat denun-
tiatio abſq; monitione: vt not. doct. vt lit. non conteſta. c. i. ſuper
glo. vbi poſſunt ſpecialitates matrimonij: ⁊ eſt gl. de deſpon. im-
pube. ad diſſo luendum. Hec vera in crimine commiſſo. Secus ſi
denuntiatio fiat propter committendum: q2 non exigitur moni
tio: vt no. gl. in d. c. ad diſſoluendũ. Ad hoc de ſpon. tua. licet de
plano expediatur, vt hic, in ſi. ⁊ ſic ſummarie. ⁊ ſine forma iudicij
non tamen omittenda eſt veritatis indagatio, ſecundum Hoſt.
Item de plano expedietur quo ad dilationes: q2 non dabuntur
ſic prolixe dilationes, nec recipiẽtur, ſicut ſi alio modo ageretur:
⁊ omnia pendebunt arbitrio iudicis: ⁊ debent conſideratis per-
ſonis, cauſis, ⁊ locis expediri. de tranſ. c. ſi. ſecundum Hoſ. Item
in hac cauſa examinatur, ⁊ ſententia fertur. Item talis denun-
tiatio eſt in ſcriptis porrigenda: ⁊ ꝙ lis ſit conteſtanda, vt patet
ibi: vtrum iuſta, ⁊c. ſm Hoſt. Idẽ puto vt ſnia ſit in ſcriptis ferẽ
68 da. arg. cle. ſi. de verb. ſigni ¶ † Ad quartum, quis ſit denuntia-
tionis huius effectus. Dic. vt corrigatur peccatum ⁊ res reſti-
tuatur, ⁊ leſus ſeruetur indẽnis: ⁊ de hac loquitur hic. Nam ſe-
cundũ Jo. An. denũtiatio, de qua agitur hic, fuit iudicialis pri
69 uata. ¶ † Ad vltimũ, i quo differt hec denũtiatio iudicialis ab
Euãgelica, ⁊ in quo cõueniat. Loquẽdo de iudiciali expedienda
in foro canonico, conuenit in fine: q2 in qualibet intenditur finis
correctionis peccati: ſed in Euangelica finis quieſcit in ſola cor-
rectione peccati. ex parte denuntiantis, nõ reſtitutionis directe
rei: lʒ aliqñ ſequaꝝ finis reſtitutionis rei, q2 aliter nõ põt penitere
de peccato: ſed hunc finẽ hʒ indirecte. Judicialis habet finẽ cor-
rectionis peccati, ⁊ reſtitutionis rei: q2 in hac intẽditur partis
intereſſe priuatum, ⁊ dãnum, ſi aliter penitere non poteſt, niſi de
intereſſe ſatiſfaciat. Differũt autem proſecutione: q2 proſecutio
finis Euangelice eſt vt habeatur pro publicano, vt ſonat autho
ritas, ſcʒ vt euitetur ſicut publicus peccator. Unde precise non
cogiꝝ, niſi indirecte. abſtrahendo ſacramẽta. Poſſet tñ in genere
excõicari, vt dixi, ã. arg. de off. ordi. ſi ſacerdos. Sed in canonica
iudiciali ꝑcise cõpelliꝝ, q2 excõicaꝝ, ⁊ interdiciꝝ, vt hic, de appel-
lationi. Itẽ Euãgelica cõpetit pro peccato occulto, dũ tñ occulte
nuntieꝝ: vt dixi ſupra: iudicialis p publico. Ad hoc dictum. c. ſi
ſacerdos. Itẽ in Euangelica audiꝝ quilibet: in hac, ſolũ cuius in-
tereſt. Item in Euangelica procediꝝ abſq; forma iudiciali, cũ ſit
fori penitentialis: in hac aliquis ordo iuris obſeruatur: vt ptʒ
ex dictis Itẽ in Euangelica admittuntur omnes teſtes, ⁊ infa-
mes, dũmodo nõ ſint criminoſi: in iſta oportet ꝙ teſtes ſint legi
timi: cũ intẽdatur finis temporalis, ſm Inn. Item Euangelica
admittitur in omni cauſa peccati: iudicialis habet locũ ſoluʒ in
certis caſibus, de quibus dictũ eſt ſupra in ſecũdo membro. Nã
non admittiꝝ in omnibus, in quibus cõcluditur peccatum: alias
periret tpalis iuriſdictio, vt dicit Bar. ⁊ Jo. an. Errãt ergo qui
dicunt denũtiationem Euãgelicam locum non habere, vbi pro
remedio habet locum concurſus iuris ciuilis, licet peccatum ar-
guatur. Nec hoc hic dicit Jo. And. in Euãgelica negat bñ hoc
in iudiciali. non enim dicendum eſt, quãdo ordinarius poſſit ad
monere ſubiectũ, contra quem poteſt agi de iure ciuili ad penitẽ
dum, ſi peccat. Item nec dicendũ, quod nõ poſſit ipſum aut oc-
culte, aut publice, ſecundum qualitatẽ peccati habere p Ethni-
co, ⁊ euitare, ⁊ denegare ſacramẽta. Nec obſtat ſi dicatur ꝙ tot⁹
forus ſecularis corrũpetur: q2 hec via nõ eſt preciſa. quãquã enim
poſſit excommunicare in iudiciali, vel aggrauare, vt hic, non in
euãgelica, ſed tãtum vitare. Item poſſet in genere excõicare, nõ
in ſpecie: habebit ergo locum forus iudicialis: forte enim talia
non timebit peccator. Recurſus ergo erit pro iuſtitia ad forũ ci-
uile. Itẽ eſt differẽtia, vt dicũt hic doc. ſuper gl. q2 in Euangeli-
ca licet non repellantur a denuntiãdo infames, ⁊ mulieres, repel
luntur tamẽ criminoſi. in iudiciali vero, de qua loquitur decreta.
etiam criminoſi admittuntur, niſi ſint excommunicati. de exce.
exceptionem: vel niſi alia exceptio legitima opponatur, vt exce-
ptio ſpoliationis. de ord. cog. c. ſi. vel alia ꝑiudicialis. Et hoc, q2
crimẽ nõ repellit a ſuo ꝓſequẽdo, cuius finalis intentus eſt hu-

70 tus denuntiatiõis iudicialis,nõ ſolũ correctio peccati. ¶ † Ue
nio ad tertiam ſpeciẽ,ſcilicet canonicã:ĩ q̃ro q̃tuplex eſt. Dic ꝙ
duplex. Quedam generalis ꝛ publica.vt quando agitur de ma
trimonio diſſoluendo,vel eius impedimẽto.de ſpon.c.preterea.
de clãdeſt.deſpon.cum inhibitio.Et hanc iudex ex officio proſe
quitur,ſi denũcians eam proſequi detrectat.de ſpõ.cum in ma.
in hac nõ requirit admonitio:vt no gl de deſpõ impu ad diſſol
uendũ.maxime qñ fit pro peccato cõmittẽdo.vt ibi. Alia ſpãlis
cõpetens ſolũ illi,cuius intereſt habere bonũ prelatuꝫ, vel bonũ
eccleſiaſticũ ſubditũ:ꝛ fit ad hoc vt quis de ſuo beneficio remo
ueatur.xvi.q.vij.filiis.de off.cuſto.c.j Et requirit triplex moni
tio.ſicut in iudiciali,per eadem iura.de accu.qualiter.ij. de ſimo.
lꝫ Deli ꝛ.c.p tuas.ꝛ habet locũ ſuper criminib⁹ perpetratis,ſi re
cipiũt augmentuꝫ propter multiplicationẽ actuum,vel propter
continuationẽ iniurie:ſic qñ quis perſiſtit in illicito cõtubernio,
vel quando perſiſtit in iniuria rapine:de qua de iureiurãdo.quẽ
admodũ. Et dicit Inn.ꝙ ſi denũciare valens videt crimẽ cõmit
tendum,ꝛ non denũciat,qꝺ peccat,ſi delictum eſt commiſſum,ꝛ
in eo perſeuerat. Dicit ꝙ tãta poſſet eſſe denũciandi opportuni
tas,ꝛ tanta credulitas proficiẽdi,qꝺ eſſet peccatũ non denuntia
re,licet non tãtum,ſicut tacere crimen cõmittendũ. Si aũt eſſet
graue denuntiantibus denũciare,vt qꝛ debent propter hoc ab
ſtrahi,ꝛ deſiſtere a ſuis negotiis:vel ſi hoc faciunt,poſſunt incur
rere inimicitias,vel pericula aliqua,non peccãt:quãq̃ñ enim bo
num ſit denũciare,ad hoc quis nõ arctatur,ſicut nec ad alia ope
ra,niſi qñ ſic ſe offert opportunitas,vel credulitas perficiẽdi. Sꝫ
non credo ꝙ hec habeant locũ in canonica:qꝛ ad penam nõ ar
71 ctatur aliquis ad denũtiandũ. ¶ † Uenio ad vltimã.ſcilicet ad
regularem. Dicit Jo.an.qꝺ regularis ſm diuerſas religioſorum
inſtitutiones expeditur de plano,ꝛ ſimpliciter,nec contra eam
appellatur.de appel.ad noſtram.ꝛ.c.reprehenſibilis.ꝛ.c cũ ſpe
ciali.§.vltimo. De materia huius vide in Spe de denũ.§.ij.ver.
vt autem.ibi nihil plus dicit, ſed ſimpliciter recitando tranſit.
Dicit Inno.hic,de alia denuntiatione mẽtionem faciunt cano
nes,que non eſt modus agẽdi per ſe,ſed precedit accuſationem,
vel denuntiationem:ꝛ de hac loquitur. ij.q.vij. qua propter ꝛ.c.
ſeq.ꝛ.c.accuſatum.ꝛ.c.ſeq j.de accu.c.ſi.ꝛ de calum.c.ſi.ꝛ in mul
tis aliis. Et de hac,que etiam a iure Authenticorũ fuit inuẽta:
vt in auẽ.vt iud.ſine quoquo ſuffra.§.ſi quis.ꝛ.§.neceſſitatẽ.ꝛ.§.
ſeq.modicum agimina:qꝛ non eſt modus agendi plene, ſecundũ
Inno.nec neceſſarius.ſed fit ex vrbanitate quadam.ff.de ſerui.
ruſtico predi.l quidam Iberus. Aduerte tamen quod illa denũ
ciatio habet vnum effectum,ꝙ vbi reus in iudicio veniret,ꝛ con
fiteretur,alias nõ dãnaretur in expenſis libelli, ꝛ citatiõis. Sed
ſi aũ eſſet requiſit⁹,ꝛ denuntiatus,quãtumcunq̃ confiteretur de
bitũ,damnaretur in expenſis citationis,ꝛ libelli.vt dicit Guil.
de cu .in.l.omnes.C.de epiſ.ꝛ cler. ¶ Uenio ad gl.gl prima po
nit caſum in ſi.prelatus autem mandat ꝙ ſentẽtiam.quã ferre cõ
tigerit,obſeruẽt,alias cõmmatur ꝙ eos de negligentia puniet.
72 ſecundum Joan. And ¶ † Opp.cum gl.ij.quod ſe intromittit
de temporali iuriſdictione,vt patet infra titu.proximo.licet. ꝛ.c.
ſeq. Glo.dicit ꝙ regulariter ſe nõ intromittit Excipit duos ca
ſus. Primus,quando iudex eſt negligens. Secundus, quando
vacat imperium. Alios addit hic Inno.ſed de his,ꝛ aliis vide
bitur in.d.c.licet.ꝛ.c.ſeq.ꝛ.j.de foro compe.cum ſit.ꝛ.c.ſi clerici⁹.
Solan ver.ſed videtur opp.quod papa habet vtrunq̃ gladiuꝫ.
xcvi.diſt.duo ſunt.de maio.ꝛ obe.ſolite. Secundo,quia iura ce
leſtis,ꝛ terreni Imperij a Deo pape tradita ſunt xxij diſtin.c.j.
Tertio.quia habuit authoritatem Euangelij, Ecce duo gladij
ſunt hic,quos tranſtulit ad ſucceſſores.xl diſt.c.j Glo.allegat p
ꝛ contra. Et quod habeat vtrunq̃,faciunt preal. In cõtrarium eſt
hec decre.xcvi.diſtin.cum ad verũ.de appell.ſi duobus.qui fil.ſint
legit.cauſam. Et quia Imperium ꝛ ſacerdotiuꝫ a Deo fuerũt, in
authen.quomo.oport.epiſ.in princi.colla.j. Gloſ.concludit quod
papa habitu habuit,ꝛ habet vtrunſq̃ gladij poteſtatẽ: ꝛ in hoc Im
perium dependet a poteſtate pape,tamen executionem tranſmiſit
Chriſtus ꝛ eccleſia in Imperatorẽ quo ad gladiũ temporalẽ. Ubi
quando enim illã exercuit per ſacerdotes.xj.q.j.relatum. ꝛ illaꝫ eo
tranſlato exercere non poſſ:quia quedã poſſumus in alios tranſ
ferre,que nobis non licet retinere.xij.q.ij.quatuor.xj.q.iij. te qui
dem. Concluſionem hanc communiter Canoniſte tenẽt. Adducit
Joã. Jo.xviij. Cõuerte gladiũ tuum in vagina.ꝛ inducit Jo.An
dr.illud Ber.ad Eugeniũ, Aggredere ſubditos, ſed verbo,ꝛ nõ
facto:quid vſurpare gladiũ tentas, quẽ ſemel iuſſus es impone
re in vaginam?ꝛ infra.ad Timoteum ij. Oportet epiſcopum nõ
eſſe percuſſorem. Unde fatẽdũ quod miniſter noui teſtamenti eſt
miniſter manſuetudinis, ſacramenti vnitatis. Sacramentum ve
ro altaris repreſentat vnionem Chriſti.ꝛ eccleſie,quam ſignificat
vnio aĩe ad corp⁹:que ſicut anima viuificat corpus,ſic xp̃s p ſa
cramentum viuificat eccleſiam Ideo executio gladij tẽporalis,
qui diuidit animam a corpore,penes miniſtrũ ſacramenti vnita
tis eſſe non debet. Dicit ergo Ber.vbi ſupra.Gladiũ temporalẽ
habet papa nutu.Imperator iuſſu.miles vſu,vel manu. Et ho
ſtinit extrauag. Boniſacij,vnam ſanctã. De hac materia q ſi.
ſint legi.cauſam.per Hoſt.eo tit.per venerabilem.§.rationibus,
vide plene per Inn.j.tit.i.iꝫ.per Jo.xx.diſ.qm.xxij di.c.j. xcvj.
di.cũ ad verũ.ꝛ c.duo.ij.q vij.§ his ita reſpondetur.xc xviij. diſ.
epõs gubernatorẽ.de priui.c ij in.j.gl de maio.ꝛ obe.ſolite. quod
papatus habeat habitu iuriſdictionem temporalem.ꝛꝫ Joan de
Ligna qꝛ in habentibus ordinẽ in vniuerſo,impoſſibile eſt duo
eque eſſe perfecta. Imperator ergo,qꝛ non eſt maior,nõ erit equa
lis. Item qꝛ multitudo principantium eſt mala. Item qꝛ Impe
rator dominus temporaliũ,papa ſpiritualium ꝛ temporaliũ in
finem ſpiritualiũ.j.q iij.ſi quis abiecerit. Sicut ergo anima domi
natur corpori,ſic papa Imperatori Item qꝛ principatus pape
eſt infuſus a Deo.xxxi.diſt.in nouo.principatus temporalis
ab homine.xciij.diſt.legimus.ergo principatus Dei eſſe debet
ſupra principatũ hominis. Itẽ Chriſti Dei vicari⁹ ſicut Deus
hanc omnimodã hꝫ poteſtatẽ:qꝛ vicarius idẽ cõſiſtoriũ hꝫ cum
ordinario.de cõſue.c.ij.de foro cõpe. Romana lib.vi. Item prin
cipatus optimus eſt,vbi vnus principatur.ij Politicorũ,ꝛ co
nomicorum. Unus ergo princeps in orbe. Item qꝛ ſic eſt in regi
mine celeſti. Nobiliſſimũ eſt ergo regimen ſpiritualium: ergo ab
73 illo dependet Imperium. Jo.de lig. ¶ † Gloſſ.in verbo,directe.
oppo.qꝺ imo hic iudicet de feudo,cũ eum compellat ad reſtitu
tionẽ.cũ ipſum cõpellat ad emẽdandũ peccatũ. Gl.dt qꝺ nõ cõ
pellit directo ad reſtitutionẽ feudi,nec de illo feudo iudicat , ſed
tantũ eũ inducit ad penitẽtiam.ꝛ de peccato cognoſcit in conſe
quentiã,cũ cogit reſtituere feudũ,ex quo aliter penitere nõ põt.ꝛ
hec fuit mẽs litere. Hoſt.dt ꝙ etiã vt cognoſcat de feudo, potuit
hic adiri papa,ꝛ excuſat eius proceſſus:qꝛ rex Francie volebat
eſſe iudex in cã huius feudi:qꝺ nõ licet.C.vt nemo in cauſa pro
pria.l.j.ꝛ nolebat cauſam iudicari per pares,quorũ iuriſdictionẽ
ſe ſubmittere nõ volebat. Et volebat rex Frãcie p curiã ſuã merĩ
to illi ſuſpectã audiri:fuit ergo ad eccleſiam recurrendũ in auth.
vt dif.iudi.§.ſi vero contigerit.col.ix. So. Excuſatur proceſſus:
qꝛ hic tractabatur de violatione iuri,ꝛ pacis:hinc innuit papa
alias qñcunq̃ vaſallus committeret felonĩã cõtra dominum, ꝛ
qñcunq̃ iniuſte dãnaretur,haberetur recurſus ad iudicẽ eccleſia
ſticum:nec tamẽ hoc caſu dicit omnino denegandã audientiam.
Nam eſſe poſſet ꝙ iniuſte,ꝛ inique proceſſum eſſet:ꝛ hoc ratione
peccati examinare poſſet eccleſia ſummarie,ꝛ ſm qꝺ inuenerit,
admittere,vel repellere talẽ.arg.C.de adul.l.quoniã Alexãdrũ.
C.de adul.l.vbi.ꝛ quod no.de off.deleg paſtoralis.§.quia vero.
74 ¶ † Nota qꝺ pro iniuſtitia ſentẽtie habetur recurſus ad papaꝫ,
vel per viã denũtiationis. Secus ſi ſnle acquieuiſſet:qꝛ poteſt ex
hoc conſciẽtiã ſuam qualitercunq̃ excuſare ſententiã obtinens.
75 ¶ † Opp.qꝺ ad ipſum nõ ſpectet cognitio,etiã ſuper iure feudi,
ſed ad pares curie vt.ſ.c.ceterũ.ꝛ qꝺ ibi no. Sol. Dicit gl.qꝺ ad
dñm ſpectat cognitio,qñ qꝺ eſt inter vaſallos:ſec⁹ ſi inter ipſuꝫ,
ꝛ vaſallũ. Forte enĩ hic erat,qꝺ inter vaſallos:vel hoc dicit ipſuꝫ
id eſt,curiã ipſius.ſub qua cõprehendunt pares,qui cẽſet eſſe cu
ria ipſius regis.vel erat infeudatus in iuriſdictiõe ¶ Gl.ſequẽs
colligit duo notabilia. Ad primũ facit de conſue.c.iij.lib.vj. Ad
76 ſm de preb.c.ũ in eccleſijs lib.vj. ¶ † Opp cũ gl in verbo, qcũq̃
qꝺ nõ liceat allegare legẽ abrogatã.C.de ve.iur.enu.l.ij.§.hec cia
xix.di.ſi Romanorũ. Dic qꝺ lex abrogata põt allegari,non vt
ius faciat,ſed vt ipſi⁹ habeat notitia,vt oſt̃dat q̃tam dilectio
nem habuit princeps ad eccleſiã. Uel ſcdo,lꝫ lex ſit ſublata,rõ
motiua legis.ꝛ naturalis nõ eſt ſublata, q̃ allegari põt l.eas ff.
de capt.di. Uel dic ꝙ princeps arguit ex lege abrogata C.de cõ
ſti.pecu.l.ij.§.ꝛ neminẽ.non inferior a principe.vt ibi. Uel dic qꝺ
hic lex trãſiuit in pactũ,vel priuilegiũ nõ ſuppoſiti,vt eccleſie:ideo
põt reuocari ad preiudiciũ nõ ſubiectis. Secus ſi nõ tranſiuit in
contractũ,vel priuilegiũ,vt in cõtrario,ſm Inn.ꝛ idem Archi.
xi.q.j.quicunq̃.aſſe.C.de donat.que ſub modo.l.perfecta. xxij.
q.ij.non enim.ꝛ no.de pona.c.ſi.ad hoc.l.ij.ff.de decr.decur.ꝛ qꝺ
no.ff.de inſti.ꝛ iure.l.oẽs populi.ꝛ.C.de iure immu. Idem dici
mus de ſtatuto,vt non reuocet,ſi tranſiuit in priuilegiũ,vel con
tractũ:vt no.de reli do.cõſtitutus,de or.cog.dilectus. Idẽ dicit
Archi.qui ad literam ponit dictum Inn.xi.q.j.quicunq̃.ꝛ no.
idẽ de elec.licet canon.lib.vi Dixi nõ ſubiecti,pro tãto,qꝛ bñ re
uocaret ſtatutũ ad preiudiciũ ſubiecti:vt no.de iureiu.ſi noſtra,
poſt Inno. Au,ꝛ quando lex abrogata poſſit allegari,dixi in.l.j,
conſti.vbi Jo an.ꝛ p Arch.in.c.frequens.de reſtitu.ſpo.lib.vj.ꝛ
aliqd de cõceſ preb.authoritate Martini.ꝛ p Bar.ĩ l.j.ff.de cõ
ſun.cum emancipa lib.per Hoſ.in ſumma,de immu.eccle.§.in quarto
ſub.§.ſed nec illa immunitates.ver.ſed nec credendũ.ꝛ in q.reſtibus.
77 ¶ † Ultimo gl.querit an ſicut recipit legẽ pro ſe papa,ita recipe
re teneatur cõtra ſe. Dic qꝺ no x.diſ.lege. Aſſignat cauſam Inno.

no.q2 e3 qđ lex eſt facta ad cōmodum eccleſie,ligat eccleſiā:q2 ap
probatur per canones.x.diſt.ſi in adiutoriū.Concluſio eſt φ vbi
lex cōmunis,vel cōſuetudo particularis edit ad vtilem eccleſie,
ligat eccleſiā.niſi expreſſe ab ea reprobetur. Lex.ſiue cōſuetudo
particularis nō ligat eccleſiā.inquantū diſpoſuit ad eius incō
modum,niſi expreſſe ab eccleſia approbet.Statutū autē locale,
ſiue ad cōmodū,ſiue ad incōmodū eccleſie edatur,nō ligat ec
cleſiam,niſi expreſſe approbetur.ſ.de conſti.eccleſia.Patēt due
prime cōcluſiones.x.di.per totū.xxxvij.di.ſi quid veri.ꝛ.c.ſeq.
ad fi.de priui.c.ij.de no.oper.nun.c.j.ꝛ de cōſue.c.j.Tertiū pro
batur per.c.eccleſia.ꝛ.xcvi.di.bene quidem.ꝛ de cōſti que in ec
cleſiarū.Hęc ponit Inn.hic,ꝛ Hoſt.de ſolu.c.ſi. Archi.x.di.l.
lexij.di.in ſynodo.ꝛ no.viij.di.quo iure.ꝛ no.idē Archi.xi.q.qui
cunq3.vbi eſt hec lex.Et ſm hoc plus operatur cōſuetudo,quā
ſtatutū. Ratio pōt aſſignari ex his q̄ habent de fi.inſtr.cū P.
tabellio.Nec ob.φ teneat recipere ecōtra ſe qđ approbat pro ſe.
iij q.ix.ſi qs teſtibus.q2 hoc ſpeciale in fauorem eccleſie:ideo in
eius leſionē retorqueri nō debet.C.de legi.qđ fauore. Vel dic vt
78 no.de here.fraternitatis.¶ †Gl.ſignat cōtrariū in verbo,cōpe
pere.ff.de peti.here.l.hereditatis.Illa concordat:dicit enim,ꝛ
eſt notabilis caſus,φ ad iudicē eccleſiaſticū pertinet,licet nulla
actio cōpetat,cōpellere heredē vt faciat ſepulchrū defuncto:ꝛ
in hoc pōt arctare heredem.Cōcordat enim inquantū hec de
cre.dicit,iudicē eccleſiaſticum habere iuriſdictionē:ꝛ diſcordat
inquantū negat.Sed ſpecialis eſt caſus:q2 hic eſt actus pius.ſ.
ſepulture, ſicut ꝛ in alijs pijs recurrit ad eccleſiam:vt no.gl.de
teſta.cū eſſes.Nam q̄ contra pietatem naturalē agitur: iudex
adit eccleſiaſtic⁹:ꝛ in hoc cedit lex canoni.Ad hoc de emptio.
ꝛ vēdi.c.ij.de eo,qui du.in matri.cū haberet.ſ.de iureiur.cū qui
79 dā.ꝛ.c.Quintanallis.¶ †Opp.φ non ſemper peccans puniat:
nā colligens oliuā immaturā peccat,ꝛ tamē nō punit.ff.ad legē
Aquil.ſi ſeru⁹ ſeruū.§.ſi.oliuā.Dic φ iſto ſatis punitur:q2 col
ligendo immaturā tenetur ad damnū:colligens maturā perdit
expenſas,ꝛ reſtituere tenet oliuam collectā dño.De malo ani
mo nō punitur:q2 lex Aquilia reſpicit damnū,qđ hic non eſt,ex
80 quo collecta eſt matura.¶ †Gl.pen.querit qualis erit hic pro
ceſſus.Dicit gl.φ erit de plano,nō in forma iudicij,ſed in for
ma denuntiationis.ſic.ij.q iij.abolitio.Vel de plano.i.ſine ſtre
pitu iudiciorū.de accu.olim.ꝛ.c.ſicut.ꝛ.ſ.de ſta.mona.c.ſi.vbi de
hoc.Dicit Hoſt.φ prime expoſitioni eſt ſtandum:q2 hic loquit
in denuntiatione iudiciali,in qua procedendū eſt de plano: ſed
non eſt examinatio veritatis omittenda,vt dixi.ſ.quaſi dicat,
Non ergo excludit ex toto forma iudicij:qđ vult prima expoſi
81 tio.¶ †Quero que exceptiones admittant contra denuntia
tionē.Dicit gl.φ obijcitur,ꝛ admittit exceptio criminis:ꝛ hoc
ſiue proſequat iniuriā ſuam,ſiue non:cū in modū denuntiatio
nis agat,repellit:q2 non moueret bono zelo ad correctionē alte
rius.iij.q.vij.qui ſine.ꝛ.§.porro.cū concor.de quo remittit.ij q.
j.ſi peccauerit.Tu dic φ in canonica, ꝛ Euāgelica procedit gl.
In euangelica tā admitterent infames de crimine emēdati,vt
no.hic Io.Vincen.ꝛ Inno.ꝛ no.ij.q.i.ſi peccauerit.ꝛ de teſti.in
omni.In iudiciali vero,de qua agit hic,dicit Hoſt.φ etiā cri
minoſus audit,niſi opponeret excommunicatio.de except.vel
ſpoliatio,ſiue depredatio.de or.cogni.cū dilectus.ꝛ.c.ſi.vel alia
preiudicialis exceptio.Putat etiā φ hec denuntiatio ſit in ſcri
ptis porrigenda,ꝛ φ ſit lis conteſtanda:vt patet in verbis ſupe
rioribus ibi:verum iuſta ſit.

1 ¶ Aſſertio,reſponſio,debet fieri in iudicio per ipſas partes,
non per aduocatos partium.
2 Lis conteſtata eſſe cenſetur per ipſum dominum,quando aduo
catus preſente clientulo,ꝛ non contradicente,proponit aliquid
in iudicio.
3 Furioſus licet eſſe non poſſit in iudicio ,poteſt tamen eſſe indi
ſcreta perſona,ſed debet factum proponere per alium diſcretū.
4 In reſponſionibus partiū ad poſitiones poſſunt aduocati intereſſe.
5 Facta quare ſint quandoq3 per principales partes proponēda
in iudicio,non per ipſos aduocatos. nu.1.
6 Que ſint perſone,q̄ litigare poſſunt in iudicio per procuratorē.
Luxurie crimen eſt maius in muliere,quam maſculo.
7 Prodigis,vel luxurioſis dantur curatores,ex eo quia intereſt
Reipublice,ne quis re ſua male vtatur.

1 Paſtoralis. ¶ Primo ſtatuit.Scđo a ſta
tuto vnā cauſam excipit.ꝛ nō
ſummat propter breuitatē.¶ †Not.i.φ facti narra
tio in iudicio debet fieri per principales perſonas : ꝛ
ſimiliter reſponſio:ꝛ ſic conteſtatio litis nō habet fieri per aduo
2 catos.¶ †Si tñ aduocatus proponeret preſente clientulo,ꝛ nō
contradicente,ꝛ ſimiliter aduerſarij aduocatus rñderet,poſſet
dici conteſtationē fieri.ſicut enim aduocati confeſſio preiudicat
clientulo.de appel.cū cauſa.ita ꝛ interrogatio,ꝛ reſponſio.Et hoc

vbi conceditur per iudicē,vt per aduocatos factū proponerēt
qđ fieri poteſt:vt no.Ioan.An.de pba.in preſentia in verbo.ppo
3 ni.¶ †Nota ſecūdo qđ licet furioſus nō poſſit eſſe i iudicio.ff.de
re iud.l.furioſo poteſt tamē in iudicio eſſe indiſcreta perſona:ſed
debet factū proponere per alium.Ad declarationem facti dicit
Hoſt.qđ epiſcop⁹ Elienſ.inter alias cōſulationes inſeruit quo
modo cauilloſi aduocati Deū nō timētes, ꝛ homines non reue
rentes auertebāt clientulos a propalāda veritate,nō ſuſtinētes
qđ clientuli ſine ipſis aliquid de facto ꝓponerent:ꝛ huic facto pa
4 pa medetur.¶ †Oppo ſecundū hoc excluderet procuratoris
officium.ꝛ aduocatorū, contra totū titulū de procurato. ꝛ de
poſtulā.Dic qđ nō intēdit excludere vſum procuratorū,p quos
etiā poteſt lis conteſtari,que ſit narrādo,ꝛ reſpōdēdo de litis cō
conteſt.c.vno.ſed hoc intendit qđ proſequēs cauſam,ſiue ſit do
minus,ſiue ꝓcurator,habet factū narrare,ſecundū Inn. Pet.
Abb.Hoſt.ꝛ Egi.Dicunt tamē qđ decr.nō ſeruat.Nō excludit
etiā aduocati officium:q2 habebit formare libellum apte,alias re
pellet.ff.ſi menſ fal.mo dix.l.i.ꝛ ſ.c.examinata.Idē in exceptioni
bus,ꝛ poſitionibus formādis,ſm Gof.ꝛ Hoſt.Sed in reſpōſio
nibus ad poſitiones poterit intereſſe vt caueat ne cauilloſa exce
ptione,vel poſitione,aut obſcura,aut duplici clientul⁹ capiat.Et
ſic intelligitur ſm Hoſt.ff.de adul.ſi poſtulauerit.§.qđ.ſi. de of
fi.pcōſu.l.nec quicq̄.§.ſ.aduocatus.Ad ea vero, que ſunt facti i
terrogati,vt in li.conte.vel poſt,reſpōdebunt principales:etatē
enī habēt,de ſe loquātur.de con.di.iiij.cū ꝓ paruulis.ꝛ ipſi prin
cipales aduocatos iſtruāt in veritate facti,in quo ius poſitū eſt
5 ff.ad legē Aquil.ſi ex plagis.§.i clino.¶ †Ex quo aduocati ꝓ
ponerent ius vtiliter,ꝛ honeſte,nō opprobrioſe,vel ſub dolo. C.
de poſt.l.quiſquis.Hoſt.Ratio aūt quare ꝑ principales pſonas fa
ctū eſt proponēdū,eſt, q2 ꝛ per principales iuratur de calū.ff. de
iura.calū.authen.pncipales.ꝛ q2 melius de facto ſuo preſumunt
ſcire veritatē,quā aduocati,vel extranei.de reſcrip.ad excōmu
nicato.cū cōcor.Veritas autē ab his,quimelius ſciunt,inquirē
da eſt.de electi ſcriptū.qui ma.accu.poſ.videt.de teſti.preſentiū.
lib.vi.ſm Hoſt.¶ Opp.qđ per alios reſpondere poſſit quis in
iudicio ff.de ꝓcura nō ſolū.ff qđ cuiuſ.vniuer.l.i.ꝛ l.itē eorum.
Sol.Dic qđ quedā ſunt perſone,que poſſūt litigare ꝑ ſe,ꝛ ligāt
litigare ꝑ ſe,ꝛ debēt factū ꝓponere,nō ꝑ aduocatū,vt hic:ſi eli
gant litigare ꝑ ꝓcuratorē,ꝛ poſſunt:ꝛ idē in eis,qđ in principa
6 lib⁹ dixi.Ad hoc reducūtur aliqui caſus glo. ¶ †Quedā ſunt
qui nō poſſunt litigare ꝑ ſe,ſed habēt litigare ꝑ ꝓcuratorē:ꝛ tūc
principales nō arctātur ad ꝓponendū factū, q2 nō poſſunt,ſed
tunc procuratores.Sunt principales perſone, que habent liti
gare per aliū.Gl.dicit qđ regulariter ꝓcedit tex.Fallit in caſib⁹
Primus,quādo quis ad reſpōdendū tenetur ꝑ alio ratione of
ficij.ff.de procura.l.non ſolū.Secundo fallit in vniuerſitate, que
habet reſpondere per alium,ſecundum glo.vt dicta l.Item eorū
ꝛ.l.j.Nō obſtat ſecūdū Innoc.qđ vniuerſitas per ſe iuret de ca
lūnia l.ij.§.etiā.C.de iura.calū.dicit Innoc.qđ licet per ſe iuret,
vt timore iuramenti litē calūnioſam omittat:tamen per alium
reſpondet.Vel ſecūdū eum vniuerſitas non iurat per ſe, ſed per
aliū Nec obſtat.l.ꝑdicta,q2 iurāte ſyndico vniuerſitatis,vel col le
gij,ꝑ cōſequēs ipſa vniuerſitas iurare intelligitur.ff.de admini.
tu.l.ita tamen.§.geſſiſſe.de regu iur.qui per aliū lib.vi de quo ſ.
de iura.calum in pertinactandio Nec mirū.ſi per aliū, qui litē cō
ſtatus non eſt,iurare poteſt vniuerſitas,cū regulare ſit qđ princi
palis iuret,ꝛ tamen per aliū reſpōdere poteſt, vt per procurato
rē,qui fuit litē conteſtatus:vt in authē.pncipales.C.de iura. ca
lū ſecūdū Innoc.Idē tenuit Hectr.in d.l.ij.ſed alternatiue lo
quitur,qđ vel curabit ſyndicus vel maior pars adminiſtrantiū
ciuitatem,vel vniuerſitatē:alias abſurdū foret totā vnam ciui
tatē, vel magnam vniuerſitatem venire ad iurandū, ſecundum
glo.ibi.Cy.tenet qđ ſi vniuerſitas habet ſyndicū, vel economū,iu
rabit per illū:ſi nō habet ſyndicum,vel economum,iurabit maior
pars vniuerſitatis,vel adminiſtratorū vniuerſitatis. Idem Bar.
ibi Idem dicunt docto.vt per alium reſpōdere poſſint in plurib⁹
fideicommiſſoribus,ꝛ heredibus vnius.ff.iud.ſol.l.iam tamē.ꝛ in pluri
bus exercitoribus eiuſdem nauis.ff.de exerci.l.j.§.ſi. Tertius eſt
caſus,ſm gloſſa.in excommunicato,qui poteſt, debet per alium
reſpōdere.ſ.eo.intelleximus.Hic puto vt per procuratorē,ſed nō
per aduocatum reſpōdebit ad factum,ſcilicet vel ipſe,vel procura
tor:vnde caſus nō recte excipitur.Et idem in caſu procedēti:q2 ꝑ
hoc vniuerſitas nō reſpondebit per aduocatum:non enim fuit in
tere intentus excludere officiū procuratoris, ſed aduocati tantū,
vt dixi in tex.ꝛ ſic nō recte excipit iſte caſus Quartus caſus i epi
ſcopo,qui litigat per aliū.v.q.iij.quia epiſcopi.Sed hic caſus nō
congruit vt precedens:non enim litera excludit procuratorem de
quo ibi item illuſtriores.ff.de proc.l.ſi.nec hic recte excipitur. Itē
indiſcreti.Sic ergo erit caſ⁹,i quo aduocat⁹ reſpōdebit.Et admit
titur ad proſequendam inſtantiam,licet nō habeat iudicium ad

litigandũ: ſed eo ꝙ preſens eſt, factũ ab aduocato, interpretabiſ
factum a domino. Idẽ dicit gl. de furioſo, ⁊ ꝓdigo, muliere lu-
xurioſa. Caſus furioſi nõ recte excipitur: q: litigabit per curato-
rẽ, qui curator reſpondebit per ſe, vel per procuratorem, non per
aduocatũ. Quod dicit de prodigo, ꝑdere poſſet: q: ſatis cõ-
prehendiſ appellatione indiſcrete perſone. Similiter ⁊ qꝺ dicit
de luxurioſo. i. prodigo: q: exponi poteſt de luxurioſa. i. prodi-
ga. ff. de dam. infe. l. ex dãni. in fi. §. reſpon. cũ ſuis concor. de quo
in Spe. de actore. ver. item opponiſ cõtra actorem. ⁊ ver. ſeq. vbi
tangitur, An viro luxurioſo detur curator, ſicut mulieri. Et qꝺ
mulieri deſ, patet Inſti. qui te. fa. poſſ. §. prodigus. ⁊ §. mulieri.
ff. de priui. cre. l. dabimꝰ. de poſtu. l. i. §. fi. ⁊ l. ſeq. De maſculo di-
cit ibi Spe. ꝙ nõ dabitur curator. Ideo enim magis daſ mulie-
ri, quã maſculo, q: in ea magis ardet ſtimulus carnis, ⁊ magis
opprobrioſum eſt amicis ⁊ generi, ſi mulier fornicetſ, quã maſcu
lus. Itẽ ſexus mulierũ magis fragilis, ⁊ debilior eſt. Itẽ litigat
per aliũ religioſa. ſ. e. c. ii. lib. vi. Et ex predictis patet. ſm Hoſt.
ꝙ illud priuilegium per aliũ habent aliqui aliquando ꝓpter di-
gnitatẽ, aliqui propter fragilitatẽ, vel indiſcretionẽ, aliĩ propter
multitudinẽ, aliĩ propter delictum. Breuiter, ſm eum, quicunq
ſe ipſum regere nõ debet, vel neſcit, ſiue ex delicto, vel alio modo
hoc contingat, debet: ⁊ põt per aliũ talia expedire. de eta. ⁊ qua.
c. ii. ⁊ iii. niſi forſan tantum ſit delictũ, ꝙ omnis audientia nege-
tur. xxiii. di. in nomine. ad ſi. iii. q. i. §. patet. xxiii. q v. nõ nos. xxi.
di. in tantum. xvi. q. vii. ſi quis deinceps. alias ſemper audiẽdus
7 eſt. † Nec conſideraſ in hoc fauor delinquẽtis, ſed Reipublice,
cui expedit ne quis ſua re male vtaſ. Inſti. de his, que ſunt ſui,
vel alieni iuris. §. ſed hoc tẽpore. Intereſt enim principis vt ha-
beat ſubiectos. in auẽ. vt iudi. ſine quoquo ſuffragio. §. cogita-
tio. col. ii. alias oportet ꝙ principalis ex quo per ſe agit, vt per ſe
reſpondeat. Remittit ad no. per eũ in Sum. eo. tit. §. que ſunt ne
ceſſaria. ſub. §. vtroq. ver. ſinantem vtraq pars. ⁊ ſeq. de poſtu.
ver. quid pertinet ſecundum Hoſt. ⁊c.

1 ❡ Libello ineptam petitionẽ continente in iudicio per acto-
rem propoſito, reus abſoluitur ab inſtantia iudicii.
2 Actio rei vendicationis eſt dabilis pro rebus corporalibus.
3 Actio confeſſoria, ⁊ negatoria que ſit, cuiq, ⁊ contra quẽ com-
petat.
4 Actionem licet quis in libello non arctetur exprimere: tamen ſi
ineptam exprimat, ſuccumbit in inſtantia iudicii.
Inſtantia iudicii ſi quis ſuccubuerit propter propoſitionẽ actio
nis inepte, non tamen alio iudicio impeditur quo minus poſſit
aptam petitionem pro eadem re proponere.
5 Actio rei vendicationis poteſt competere pro re corporali ra-
tione rei incorporalis.
6 Sequeſtri actus cadit in re corporali pro iure incorporali in ea
competenti.
7 Libellum non habet iudex incontinenti lacerare ratione inepti
tudinis occulte, que detegatur in probationibus.
8 Sententia ſuper petitione inepta quomodo formari debeat.
9 De vna actione licite ad aliam poteſt quis tranſire, licet in pri-
ma ſuccubuerit.
10 Sententia ab inſtantia, ſeu obſeruatione iudicii, debet cauſam
in ſe continere, alias non valet.
11 Patronus quomodo habet aliquam poſſeſſionem in eccleſia
ratione iuris patronatus, vt poſſit ipſam eccleſiam vendicare.
nume. 5.
12 Probatio non eſt admittenda ſuper inepta petitione.
13 Preſentare quomodo poteſt is, apud quem ſequeſtrum fa-
ctum eſt.
14 Iuris exercẽdi poteſtas quomodo dicatur eſſe penes eum, pe-
nes quem eſt poteſtas fructus colligendi.
15 Sequeſter quis eſt.
16 Sequeſtrum an fiat ab vno.
17 Actio confeſſoria, vel negatoria datur poſſidenti ius, vel rem,
⁊ alterius neganti ad tuitionem ſui iuris, ⁊ ad reiectionem tur
bationis libertatis, aut iuris. ⁊. 21.
18 Actio rei vendicationis datur poſſidenti contra ſolummodo
detinentem.
19 Sequeſtratio ſpoliato ſuo ſequeſtro an competat actio rei ven-
dicationis pro ſequeſtro recuperando.
20 Sequeſtro facto an dicatur perdere poſſeſſionem rei ſequeſtra-
te is, qui poſſidebat.
22 Libellus ex quibus ineptitudinibus poſſit vitiari.
23 Actio ex quibus poſſit dici inepta, ⁊ impertinens.
24 Sententiandum quando ſit per iudicem ſuper libello inepto.
25 Sententia ſuper libello inepto quomodo formari debeat.
26 Sententie effectus ſuper libello inepto qualis ſit.
27 Sententiari an poſſit per iudicem, libello intentato, ⁊ formato
in actione depoſiti.
28 Condemnatio an poſſit ſequi, ſi peto fundi medietatem ad me
ſpectare pro diuiſo, ⁊ aliam fundi medietatem ad me ſpectare
pro indiuiſo.
29 Delegati iuriſdictio ex quo durat vſq ad annum, an facta ab-
ſolutione ab obſeruantia iudicii propter ineptitudinem, libelli
perimatur dicta iuriſdictio, vt nõ poſſit cognoſcere ſi poſt acta
proponantur.

1 Examinata. ❡ † Si actor ineptã actio-
nem proponit, reus abſolui-
tur ab inſtãtia iudiciſ: ſi poſtea aptã proponat, reus
reſpondere cogiſ. Diuiditur in quatuor partes. In
prima pronũtiationis ratio. In ſecunda ipſius rõnis declara-
tio. In tertia pronũtiatio. In quarta proteſtatio. Secũda ibi
2 q: cũ. Tertia ibi: vñ Quarta ibi: ita tñ. ❡ † Premittiſ ꝙ eſt da
re rei vendicationẽ q̃ cõpetit pro rebus corporalibus: ⁊ hoc exi
git dominiũ ex parte agentis. ff. de rei vend. l. in rẽ poſſeſſionem
aut detentionẽ ex parte cõuenti. ff. de rei ven. l. officium. ⁊ l. qui
reſtituere. no. in l. i. C. de alie. iudi mutan. cau. fac. in Spe. de ceſ.
3 actio. §. i. ver. itẽ quid ſi mihi cedis. ❡ † Secundo, q: in incorpo
ralibus datur quedã realis ad inſtar corporalium, que appellaſ
confeſſoria aſſerenti ſibi ius eſſe, ⁊ negatoria neganti ius eſſe in
re: de quo hic in gl. ⁊ de ver. ſigni abbate. vbi per Inn ⁊ de cauſa
poſ. cum ſuper. ⁊ c. cum eccleſia Sutrina. hec datur contra poſ-
ſeſſorem ad reſtituendũ, ⁊ datur contra non poſſeſſorẽ turban-
tem, vt deſiſtat a violẽtia, vel turbatione: ⁊ ſic in hoc habet na-
turam diuerſam a reali pro re corporali: quia iſta datur tan-
tum ad reſtituendum poſſeſſionem, vel detentionem: hec da-
tur ad reſtituendum, ⁊ ad non turbandum. Et ex hoc conclu-
ditur quod hec datur poſſeſſori, illa demum non poſſeſſori.
ff. ſi ſeruitu. vendi. l. ſicuti. §. ſed ſi queratur. ⁊ l. ſi forte. §. i. ⁊ not.
gl. hic, ⁊ in c. cum eccleſia. de cau. poſ ff ſi ſerui. vendi l ſi forte. §.
1 ❡ Tertio premitto ꝙ ſecundũ gl. decre habet duas lec. Vna,
ꝙ hic agebatur confeſſoria. Alia ꝙ rei ven. Secundũ primã qꝺ
ageretſ rei vendi. fuit inepta actio, ⁊ intentio: ſecundũ ſecũdam
ſola intentio: q: actio erat apta. ❡ Caſus proſequendo vtranq
lect gl. Dum eſſet queſtio inter nobilem virũ V. de Riparia ex
vna parte, ⁊ milites Capuanos ex altera, de iure patronatus cu-
iuſdã eccleſie de cõcordia partiũ poſſidente dicto iure dicto no-
bili viro V. ⁊ fuit factum ſequeſtrũ in quendã vicedominũ: tan
dẽ nobilis ille V. de Riparia dedit petitionem, in qua narrabat
primo ꝙ erat verus patronus eccleſie, quare petebat dictos mi
lites cõdẽnari ad reſtitutionẽ poſſeſſionis dicte eccleſie: tãdem
productis probationibus ad fundandã intentionẽ teſtes pro-
barũt ꝙ poſſidẽte dicto nobili, poſſeſſio fuit ſequeſtrata penes
ſequeſtrũ: ⁊ publicatis atteſtatiõibus, papa cognoſcẽte ꝙ illius
nobilis intẽtio non erat apta: q: cõcludebat ad poſſeſſionẽ reſti
tuẽdam eccleſie: ⁊ agebaſ cõfeſſoria ad reſtituendũ, ſm vnũ in-
tellectũ: ſm aliũ agebat rei vendic. ⁊ ſimilis erat concluſio, vt
poſſeſſio reſtitueretur: ⁊ de duobus erat alterũ, vel ꝙ poſſeſſio
tranſiret in ſequeſtrũ, ⁊ non cõpetebat ſibi vendicatio: vel cõfeſ-
ſoria ad reſtituendũ contra milites, qui nõ poſſidebant: vel nõ
tranſierat poſſeſſio in ſequeſtrũ, ⁊ remanſerat penes nobilẽ pe-
tentẽ reſtitui, ⁊ ſic intus habebat. qꝺ extra petebat: ideo abſol-
4 uit milites ab inſtantia proteſtãtus. ❡ † No. i. ꝙ q̃q̃ non arcteſ
quis ad actionẽ in libello exprimendã, ſi tamen ineptã propo-
nat, ſuccũbit, ⁊ aptam poteſt proponere in alio iudicio: ⁊ ſic ab-
ſolutio, que ſit ratione inepte actionis, eſt ab obſeruatione iu-
dicii: non antẽ abſoluit diffinitiue, ſeu ad merita concludit, ⁊c.
5 ❡ † No. ii. ſm intellectũ ꝙ hic ageretur rei vendic. ꝙ res corpo-
ralis ratione iuris incorporalis põt vendicari. ad hoc. ff de con-
trahen. emp. l. qui tabernã. Et ſic intellexit Inn. hic. Et ſic rõne
iuris patronatus, qꝺ quis habet in eccleſia, quis poteſt vendi-
care eccleſiã: ⁊ ꝙ patronus etiam laicus habet aliquã poſſeſſio-
nem eccleſie: ſed non credo qꝺ habeat naturalẽ, vel ciuilem ali-
quã: q: non poſſidet vt dominus in totum, vel in parte: ⁊ habet
aliud ius ſeparatũ a dominio, vſufructu, vel vſu, quorũ iurium
demum realiter reſpectu daſ vera poſſeſſio, vel naturalis, aut ciui-
lis. Habet ergo quandam quaſi poſſeſſionem reſpectu iuris,
⁊ bonorũ eccleſie cõſeruãdi: quo reſpectu põt vendicare corpus
eccleſie: quo per aliũ poſſeſſo, tolliſ libertas ſic bona conſeruan-
6 di. de reſti. ſpol. Piſanis. ❡ † Not. iii. ꝙ actus ſequeſtri cadit in
re corporali pro iure incorporali in ea competenti: ⁊ ſic nõ bene
colligiſ ꝙ incorporalia ſequeſtrentur, niſi hoc indirecto modo.
Et colligunt doct. ꝙ ſpiritualia ſequeſtrentur, ſicut ⁊ in eis cadit
miſſio. ſ. de eo, qui mitti. in pol. c. ii Item no. ꝙ ſequeſtrum cadit
7 in re immobili, ſecundum Pet. ❡ † Not. iiii. ꝙ vbi ineptitudo
actionis, ſiue in intentione, ſiue in concluſione, non patet ex
forma proponendi, ſed detegitur in probationibus, ſtatim
iudex

iudex nõ lacerat libellũ, nec repellit, ſed reſeruat illam diſcutien-
dam uſq; ad probatiões, ex quibus detegitur ineptitudo: ⁊ illi
tunc repellit, non ante. Quedam enim aperta eſt ineptitudo ſui
propoſitione: ⁊ hec ſtatim reiicit libellum. Quedam occulta, q̃ ſe
detegit in probationibus: ⁊ iſta tũc repellit, cũ fuerit facta dete-
ctio, ⁊ nõ ante. ¶ No. v. ꝙ rei vendi. non daẽ poſſidenti, vel con-
tra non poſſidentẽ: nec daẽ confeſſoria, prout dirigitur ad reſti-
8 tuendum ¶ † No. vj. practicam pronunciandi, quando actio, ⁊
intentio eſt inepta: debet enim dicere, Pronunciamus intentio-
9 nẽ tuam non tenere. ¶ † No. ꝙ de vna actione licite tranſitur ad
10 alias, de quo de relig. do. conſtitutus. ¶ † No. cautum proteſta-
ri de iure ſuo, contra quem promulgatur ſententia, ad quod ſe
non extendit virtus ſententie. Item ꝙ in abſolutione ab obſer-
uatione iudicij cauſa in ſentẽtia eſt exprimẽda. de quo de re iudi.
ſicut. Et eſt hoc in tãtum verum, ꝙ aliter non valet abſolutio. in
aut. de iudi. §. oportet. tenet Jo. And. in c. ſi. de dolo. ſuper gl. ma
11 gna. ⁊ in addi. que incipit, ⁊ hoc ſequitur. ad fi. ¶ † Opp. quod
dato ꝙ etiã poſſediſſent milites: Campani non potuerunt agi rei
vendi. ad poſſeſſionẽ reſtituendã, nec aliquo alio iure ratione iu-
ris patronatus. Patronus enim nõ habet nec dominiũ eccleſie,
nec partẽ dominij, vt vſus, vel vſuſfructus: ergo nec naturaliter,
nec ciuiliter poſſidet. Itẽ nec in laicũ cadere poſſet poſſeſſio eccle
ſie vt ſpiritualis. de preſcrip. cauſam. Dic ꝙ proprie non poteſt
patronus ratione iuris patronatus, maxime laicus, tenere eccle
ſias. Sed dicit Hoſt. ꝙ hic tenebat eccleſiã defendendam, ⁊ or-
dinandã ad preſentationẽ ſuã, ſecundũ Hoſt. Idem Goſ. ⁊ pote-
rat tolerari ꝙ ſic teneret. xvi. q. j. conſtitutum. ⁊. q. vij. conſideran-
dum. ⁊. c. filius. alias vero eccleſiam, vel aliud ius ſpirituale non
poterat proprie poſſidere. x. q. j. per totũ. de preſcri. cauſam. Goſ.
Ratione enim cure bonorũ ne dilapidẽtur, ⁊ vt eccleſia in bono
ſtatu conſeruetur, dicitur in eccleſia habere quandã quaſi poſſeſ-
ſionem huius preeminentie, quo reſpectu vendicat liberũ ingreſ-
ſum eccleſie, ⁊ detentionẽ quãdam, que tamen nõ excludit cuſto
diam epiſcopi: ſicut dicimus in miſſo in poſſeſſionẽ ex primo de-
creto, ratione cuius, altero ſic detinente poteſt vendicare eccleſiã
ratione huius iuris. quod eſt notandum. Vel ſequeſtrata fuit pe
nes hunc vicedominũ, qui erat vicarius epiſcopi, ⁊ eccleſiaſtica
12 perſona, in quã cadit poſſeſſio ſpiritualis. ¶ † Opp. ꝙ inepte, ⁊
contra ſe hic ſe fatigaret in poſſeſſione probanda: ⁊ ſic articulus
tanquam impertinens, ⁊ probatio nõ erat admittẽda. C. de pro-
ba. ad probationẽ. de offi. dele. cũ contingat. de teſti. c. de teſtib⁹.
Sol. Dicit Pet. ⁊ Abb. ꝙ hic voluit ꝓbare poſſeſſionẽ, ne coge
ret reſtituere rẽ, niſi aduerſarius de proprietate doceret. ff. de rei
vendi l. ſi. vel nõ producebat teſtes ſuper poſſeſſiõe, ſed ſup pro-
prietate: ⁊ propter cauſam predictam faciebat eos interrogari
ſuper poſſeſſione. Et hoc plus eis placet. Nec articulus erat im-
pertinens, cum ſaltim proficeret reo ad abſolutionẽ ratione ine-
13 pte petitionis. ¶ † Quero an vicedominus, apud quem factum
eſt ſequeſtrũ, poſſit preſentare. Jnno. dicit ꝙ ſic: q: debet interim
fructus rei ſequeſtrate percipere, etiam ſi non fuerit poſſeſſor.
14 ¶ † No. bene hoc dictum. ꝙ penes eum eſt poteſtas iuris exer
cendi, penes quem eſt poteſtas fructus colligendi, licet non ſit
poſſeſſor. Quod no. q: ampliat materiam. c. cõſultationibus. de
iure patro. ⁊ quod no. de elec. querelam. de cauſa poſſ. cum eccle-
ſia. ⁊. c. cum olim. cũ ſimi. Hoſt. dicit ꝙ non percipit fructus tan-
quam pars: per quod videtur ꝙ non poſſit preſentare. Et ſic li-
mitatur q̃d dicitur, ꝙ poſſeſſor, quia facit fructus ſuos, ⁊ il-
los colligit, preſentabit. Illud eſt verũ, quando illos colligit no-
mine ꝓprio. Et ex hoc patet ratio quare creditor in pign⁹ eccle-
ſiam cum vniuerſitate non preſentat: q: fructus colligit nomine
alieno. de re iudic. cum Bertoldus. Primũ tenet Jo. de Ligna.
per. c. conſultationibus. No. tamen dictum Jnn. De iure credo
ꝙ procedat dictum Hoſti. pro quo optime. c. cum Bertoldus.
De miſſo autem in poſſeſſionem poteſtatis, qui electus eſt, con-
tumace vniuerſitate, an interim exerceat iuriſdictionem. Tenet
Spe. ꝙ non, in Spe. de primo ⁊ ſecundo decreto. §. videndũ. ver.
15 quid ſi electus. in. iij. col. ¶ † Quero cum gl. j. quis eſt ſequeſter.
Dicit gl. ꝙ eſt is, apud quem res in iudiciũ deducta communi-
ter a litigantibus deponitur. In quantũ exigit gl. rem in iudiciũ
deductã, vt procedat ſequeſtrũ, non eſt hoc neceſſarium: ſufficit
enim ſuper huius iure poſſe diſceptari, licet nondum ſit in iudi-
ciũ deductum ius. In quantũ exigit, ꝙ communiter a litigãti-
bus fiat, hoc verũ in ſequeſtratione voluntaria: ſecus in neceſſa-
16 ria, que aliquãdo fit auctoritate iudicis inuita parte. ¶ † Se-
cũdo q̃ro, an ſequeſtrũ fiat ab vno. Gl. dicit ꝙ nõ: exigunt enim
plures. Et in hoc differt a depoſito: q: vnus ⁊ plures deponũt.
ff. depo. Licet. Hoſt. h. d. verum regulariter. Interdum enim fit
ab vno, puta a iudice, qui mãdat ex officio quandoq; rem ſeque
ſtrari. ſ. de reſti. ſpo. olim. de ſeque. poſſ. ⁊ fruc. c. j. ſecundũ Hoſt. qui
remittit ad Summam de depoſito. §. in quibus. ⁊ vide de hoc
17 de depoſito. c. j. in fi. & gl. ¶ † Venio ad gl. ij. vi. ſeẽ ꝙ recte age-
rit ſuper iure patronatus, dato ꝙ fuerit poſſeſſor. Confeſſoria
enim, vel negatoria datur poſſidenti ius, vel rem, ⁊ alteri ius ne-
ganti ad tuitionem ſui iuris, ⁊ ad reiectionẽ turbationis liberta-
tis, aut iuris. ff. ſi ſerui. vẽ. l. ſi forte. ⁊. l. ſicuti. §. ſed ſi q̃rat. Con-
feſſoria enim daẽ poſſeſſori, ne inquietetur: ⁊ hoc, cũ eſt in quaſi
18 poſſeſſione ſeruitutis. ¶ † Itẽ ⁊ poſſidenti datur rei vendi. actio
19 cõtra ſolũmodo detinentẽ. ff. de rei ven. l. officiũ. ad fi. ¶ † Du-
bius contrarii timore gl. legit dupliciter tex. Primo ꝙ hic agere-
tur rei ven. ⁊ intentus erat agentis declarari ius patronatus ad
ſe ſpectare, ⁊ rẽ. i. eccleſiã ratione huius iuris ſibi reſtitui: ex di-
ctis teſtiũ conſtitit ipſum tẽpore ſequeſtri poſſediſſe. Et hec erat
intẽtio inepta: q: vel eo animo poſſeſſionẽ ſequeſtrauit vt poſſeſ-
ſionẽ transferret. ff. depoſi. l. licet. ⁊ tunc nõ milites, ſed ſequeſter
poſſidebat. Inepte ergo ſibi eis petebat reſtitui. Vel ipſe dedit
animo vt ſolã detentionem transferret retenta poſſeſſione: q̃d in
dubio preſumit gl. niſi tradat hoc animo vt trãsferat poſſeſſio-
nẽ: ⁊ idẽ, q: poſſidebat: ⁊ poſſidenti non daẽ actio. inſti. de actio.
§ j. ff. vti poſſide. l. j. §. j. Ex quibus cõcludiẽ ꝙ nec rei vẽ. nec poſ
ſeſſorio ad reſtituendũ agere poterat. Fateẽ gl. ꝙ agere poterat
depoſiti ſequeſtrariã contra ſequeſtrũ hoc caſu, ⁊ etiã rei vendic.
cõtra eũ: q: ⁊ illa quandoq; daẽ poſſeſſori cõtra detentatores,
vt cõmodatariũ, ⁊ ſimiles, ſecundũ gl. Contra milites autẽ non
cõpetebat: q: nec erãt detẽtatores, nec poſſeſſores. Secũdũ hoc
actio erat inepta reſpectu directoru actionis, non autẽ reſpectu
principij iuris agẽdi: q: vẽdicatio ſibi habitu cõpetebat, ſꝫ non
actionis directoriũ: vt. d. l. j. C. de alie. iu. mu. cã. fac. Ex hoc habe
mus plura. Primum ꝙ in rei ven. ſuccũbit non probans poſſeſ
ſionẽ vel quaſi, qñ conſtat eum, cõtra quẽ agitur, non poſſidere.
Sed dic hoc verũ, qñ conſtat, ⁊ non fuit ab initio interrogatus
an poſſideret. alias ſi fuerit interrogatus, ⁊ reſpõderit ſe poſſide
re, cõuenit vt ſe liti offerẽs, niſi agẽs ſciuerit eũ nõ poſſidere. ff.
de rei vẽ. l. in. qui ſe liti. Itẽ hoc verũ, ſi ſolũ perſiſtat actor in ſua
totali petitiõe: ſed ſi petat vt ſuper parte pronuncieẽ. ſ. vt decla-
reẽ dñs: debet pro eo ſentẽtiari, ſi plene probauit ſe dñm, vt de-
clareẽ dñs: Et proderit hic declaratoria: q: ſi contingat eũ, cõ-
tra quẽ eſt lata ſentẽtia, noviter poſſidere, poterit ex eadẽ inſtã-
tia dicta ſniã exequi contra eũ, contra quẽ eſt lata: vt patet in. l.
ſi a te. §. j. ff. de excep. rei iudi. ſecundũ vnam lect. quam ibi tenet
Bar. Nec ob. ꝙ ſentẽtia non proſit, nec obſit variata poſſeſſiõe,
etiã ſtante idoneitate perſonarũ: vt. ĩ. de excep. aduerſario. ⁊ q:
hic variaẽ cauſa, ⁊ res: q: non agiẽ ratione recẽtis poſſeſſionis:
q: nec variaẽ ſubſtantia iuris agendi. ſ. dominiũ, ſed variaẽ ſolũ
directoriũ actionis: ⁊ q: ſententia facit notoriũ dominiũ, q: at-
trahit ad ſe poſſeſſionẽ. de cauſa poſ. cũ ſuper. ⁊. c. cum dilectus.
c. aduerſario. Nõ ob. ꝙ abſolutio eſt perſonalis ex parte rei: ideo
enim non prodeſt ſuperueniente poſſeſſione, ſed declaratio do-
20 minij realis reſpectu ⁊ antique, ⁊ noue poſſeſſionis. ¶ † Secũ-
do dicit gl. ꝙ in ſequeſtrũ nõ tranſit poſſeſſio, niſi hoc actum ſit
expreſſe. Hoc tenuit Jo. ⁊ Jon. Gl. notant contrariũ in legibus
hic alle. ⁊ gl. in c. j. de ſequeſt. poſ. ſ. quod in dubio poſſid. et, niſi
contra agaẽ. ¶ In gl. hoc ideo. quidam dicunt ꝙ gl. male dicit.
Vel loquitur de ſequeſtro. i. depoſito, q̃d tantum fit ab vno. Vel
vbi dicit, ea mente, ⁊c. dic ꝙ preſumitur, niſi contra agat. Mo-
derni tamẽ Legiſte, vt no. Cy. in l. vnica, de probi. ſequeſtra. fa-
ciũt differentiã inter voluntariam ſequeſtratiõe ⁊ neceſſariam.
In prima in dubio transfereẽ poſſeſſio, in ſecunda nõ: vt quando
fit ad iudicis mãdatũ, in caſibus no. ĩ. de ſeque. poſ. c. ij. Ad hoc,
q: multi ſunt modi perdẽdi poſſeſſionis, inter quos hic nõ repe
rit. ff. de acqui. poſ. l. iij. §. gene. ⁊. l. ſi quis ante. Item q: nouatio
voluntaria tollit priuilegia antique actiõis, ⁊ fideiuſſores, ⁊ pi-
gnora non neceſſaria. ff. de noua. l. etiã. ⁊ q: alia eſt cauſa fideiuſ-
ſionis volũtarie, ⁊ neceſſarie. ff. qui ſatiſ. cog. l. ſi fideiuſſor. no. de
offi. deleg. ab arbitris. lib. vi. ⁊ ibi ſimilia ſuper vltima gl. Nõ ob.
ꝙ iudex facit perdi poſſeſſionem. ff. de acqui. poſſ. l. qui vniuer-
ſas. §. itẽ pretor. q: ſi vellet, hoc poſſet: ſed in dubio hoc velle non
cẽſet, vt in tantũ preiudicet partibus, ex quo propter ſolũ deti-
nere habet intentũ ſuũ. Nos ob. q̃d facit iudex, facere videtur
pars. ff. de cui. ⁊. ſi ob cauſam. q: id verũ eſt: latius tamen inter-
pretaẽ factũ partiũ, quã iudicis. Et hoc tenet Jo. And. ⁊ Bar.
in. l. intereſſe. niſi de voluntate iudicis aliud appareat. alias hoc
expreſſum de ſeque. poſ. ⁊ fruc. c. j. Fatetur tamen Jo. an. hic, ꝙ
licet perdaẽ poſſeſſio ſuis caſibus: non tamẽ perdunẽ benefi. ia
poſſeſſoris cõpetentia tẽpore ſequeſtri: puta ꝙ ſibi non incum-
bit onus probãdi, ⁊ ꝙ actore nõ probante abſoluatur, ⁊ his ſi-
milia. Tolliẽ tñ, ſecundũ Legiſtas, onus ſequeſtri neceſſarii ſo-
la ſatiſdatiõe. ff. de offi. preſi. l. ſenatus. in fi. C. de agri. ⁊ cẽ. l. litte-
bus. dicit Jo. An. ꝙ hoc nõ procedat in caſu cle. j. de ſeque. poſ.
⁊ fruc. ⁊ ipſe no. in Spe. ſuper rubrica de ſeque. poſ. c. ij. Et hoc,
quia iſta ſequeſtratio non eſt ſimpliciter permiſſiua, ſed prece-

ptina cū adiectione penarū ex cauſa, ne vitioſe incumbat poſſeſſori beneficiū. de eo, qui mit. in poſ. cum quis. lib. vi. ⁊ ne in petitoris grauamen habentis pro ſe ſententiā litē protelet, ſumptus litis faciens ex fructibus beneficij. De materia ſequeſtrationis plene p Jo. Mo. ſup regula, locupletari. de reg. iu. li. vi. ¶ Tertio dicit ibi gl. ꝙ cōtra ſequeſtrū poteſt agi depoſiti. Hoſti. dicit ꝙ ante cōpletam cōditionē ſequeſtri, que eſt vt vincenti detur, ſi per partē ſtat, quo minus ſententief, datur preſcriptis verbis contra ſequeſtrum. ff. de dolo. ſi oleū. vel cōtra partem de dolo, vt ibi. Si poſt completā conditionē, agendum eſt cū ſequeſtro depoſiti ſequeſtraria. ff. depoſi. l. et, apud quē. §. i. ⁊ l. ſi in alia. §. cuius ſequeſtri. Nulla ergo hic actio cōpetebat cōtra ſequeſtrū: q: nōdū vicerat, nec ſteterat per milites, quo minus vinceret, ſecundum Hoſt. ¶ Quarto dicif ꝙ contra ſimplicem detentorē daf rei vendi. Aduerte, contra naturaliter ⁊ ciuiliter poſſidētē abſq; dubio datur, contra naturaliter poſſidentē alias detinentem, idem, vt no. ff. de rei vendi. in rubri. cōtra ciuiliter etiā poſſidentē datur, vt ibi no. ⁊ no. in. l. fi. C. vbi in rem actio. ⁊ in pluribus aliis locis. ⁊ in Spe. de acti. ⁊ peti. §. i. ver. is, qui. in. vi. col. vbi Jo. and. in addi. dicit Azo. idē tenere in Summa, de rei vē. Nec obſt. ꝙ non habet facultatem rei tradende: q: habet facultatē animo relaxandi ciuili. l. ſi quis vi. §. differentia. ff. de acq. poſſ. Contra etiam ſolū detentorem datur, vt hic. ⁊ l. officium. de rei ven. ⁊ tenet hoc Archi. xū. q. i. §. ſed notandum. Hec vera, quando habet detentor facultatē rei reſtituende, vt dicit tex. in d. l. officiū. ad fi. Jnn. in commodato, ⁊ aliis detētoribus, fateri videtur hoc verū, ſi non cōſtat, eum non poſſidere, vel nō liquet pendente iudicio Et hoc eſt planū: q: in dubio detinens preſumitur poſſeſſor. Hec colligunt ex his, que no. in. c. qm̄ frequenter. §. qḋ ſi ſuper. in gl. ſuper verbo, ſup rebus. ibi: cōmodatarius autē. Et ratio colligif ex his, que no. de priui. cum olim in verbo, dederat. in fi. gl. Si autē iudicio pendente, vel ante cōſtet eū nō poſſidere, nō conuenit rei vēdicatione. Et ſic dicit debere intelligi. l. officiū. in fi. Legiſte per illā legem cōmuniter damnant illud dictū: ſed nō intelligunt. Hec eſt mens Jnn. antequā eſſet inuentū remedium nominationis in iudicio, indiſtincte detentor conueniebatur: q: habebat facultatē rei reſtituende. Modo autē habet priuilegiū, ne cogatur ſubire preiudicium, nominando dominū in iudicio. Eſt ergo ſenſus Jnn. ꝙ ſi nō conſtet, detentorē eſſe detentorem, ꝙ preſumitur poſſeſſor, vt dixi, nō auditur, niſi aliquā faciat fidē ꝙ ab alio detineat, nominando dominū in iudicio: audiretur tamen hoc probando. Ex his apparet, an contra miſſum in poſſeſſionē poſſit agere rei vendi. Hoſt. vt recitat Jo. An. de do. ⁊ contu. cōtingit. tenet ꝙ ſic, per dictā l. officium. ad fi. Fatetur ꝙ nō reſtituet, niſi ille preſtet cautionē, ſi actor euinceret intra annū, rē reſtitui. ff. de rei vē. l. ſi is, a quo. Cautum tū dicit ꝙ vocetur poſſeſſor, vt ſi voluerit, rē defendat. Jnn. in d. c. quoniam. in verbo, poſſeſſionem. tenet cōtra: q: miſſus ſolus non detinet: imo ipſe cum alio antiquo poſſeſſore rem cuſtodit: ⁊ ſic non habet facultatem rei reſtituende: q: tāquam cuſtos, ⁊ cum alio. ff. de dam. infec. l. ſi finita. §. ſi quis autē. ⁊ allegat pro ſe. d. l. officium. in fi. Primum ergo procederet, quādo
21 ſic eſſet miſſus, ꝙ ſolus haberet detētionem. ¶ † Uenio ad ſecundū intellectū. gl. dicit ſecundo intelligi ꝙ hic agebat confeſſoria. Ad cuius declarationē dic ꝙ eſt dare negatoriā, ⁊ confeſſoriā, que cōpetit pro iuribus vendicandis in re. Et dicit ꝙ confeſſoria daf aſſerenti ſibi ius in re: negatoria datur negāti alteri ius eſſe, ⁊ dicenti rē liberam: ⁊ dicit qḋ habet naturam, vt detur nō poſſidenti, ad conſequendā poſſeſſionem iuris, vel rei ratione iuris: ⁊ datur etiā poſſidenti ad tuendū ſe aduerſus moleſtātē. ff. ſi ſerui. vend. l. ſicuti. §. i. ⁊ l. ſi forte. §. i. ⁊ l. ſicuti. §. ſed ſi queraf. Uñ dicit gl. hic, nobilis vir egit negatoria, negando ius debere militib⁹, ⁊ aſſerēdo eos poſſidere, ⁊ petēdo vt poſſeſſio ſibi reſtitueretur. Jn hoc male egit, inquātū petebat poſſeſſionē reſtitui: ⁊ ſic intētio fuit inepta, licet actio fuiſſet apta. De hac materia, cui cōpetat cōfeſſoria, vel negatoria, ⁊ an in terminis noſtris eſſet negatoria, vel cōfeſſoria, patet ex his, que no. ī. de ver. ſign. abbate. ⁊ no. de oper. no. nun. l. ſi prius. Huic intellectui obuiat, ſecūdū Hoſt. quia iſte actiones cōpetūt dominis prediorū. ff. ſi ſerui. ven. l. ij. §. hec autem actio. At patronus dñs nō eſt. Dicit Goſ. ⁊ Hoſt. hoc verū in directis: vtiles vero cōpetūt nō dñis, vt conductori vectigalis. ff. de ſerui. l. et, qui. Uel dic ꝙ licet non habeat dominiū eccleſie, habet diuum illius iuris. Uel dic, illa iura loquunf in ſeruitutibus realibus, q̄ debenf a re rei: quo caſu oportet ꝙ agens ſit dominus fundi dominantis. Jn perſonalibus autē ſufficit eſſe dñm iuris, vt patet in vſufructuario. ff. ſi vſufr. pet. per confeſſoriā vel negatoriā. per totum. Jntentans ergo iura hec, caueat an aduerſarius poſſideat rē ratione iuris: ⁊ debet agere, ⁊ cōcludere poſſeſſionē reſtituēdā eccleſie, vt libere illo iure [illegible] Aſ poſſideat. ſ. agens, vel alter, ⁊ concludat, ne moleſtetur: alias licet ſibi actio cōpeteret, intentio foret inepta, concludendo ad reſtituendū. Sed huic intellectui obuiat litera ibi: nec rei vendicationem intentare, nec poſſeſſionem. ⁊c. q: exponendo rei vendi. vel confeſſoriam, vel negatoriā, illa poterat intentari, licet nō poſſet concludere ad reſtitutionem poſſeſſionis. ¶ Tertius intellectus ꝙ actio, ⁊ intētio erat inepta, eo q: pro iuribus incorporalibus nō datur rei vendicatio, ſed datur cōfeſſoria, vel negatoria. l. i. §. per hanc. ⁊ l. vendicatio. ff. de rei ven. Hic autē egit rei vendicationē, ⁊ cōcluſit in ea ad reſtituendā poſſeſſionē: actio fuit inepta, q: rei vendicatio pro tali re non cōpetebat. Itē ⁊ intentio: q: dato ꝙ competiſſet, non datur ad reſtituendā poſſeſſionē contra nō poſſidentem. Et proportionaf hic intellectus litere, que ponderare videf duos defectus, ⁊ reſpectu actionis ⁊ reſpectu intentionis. ſ. nec rei vendicationē ⁊c. Non tenet Jnn. hunc intellectū: q: litera hic innuit ꝙ etiam pro incorporalibus cōpetat rei vendicatio: ſed hic inepte proponebat. ſ. agendo ad reſtitutionē poſſeſſionis, contra nō poſſidentes, ratione iuris enim in re datur rei vendicatio. ff. de contrahē. emp. l. qui tabernam. ſecundū eum. ff. de leg. i. l. ſi domus. Et ſi fuiſſet actio, patuiſſet defect⁹ libelli a principio, nō in probationibus: ⁊ ſic a principio debuiſſet reiici. ¶ Quartus intellectus, ꝙ hic agebat quādā actione reali, ſeu in rem, que dicitur vendicatio lata: non tamen in totū ſapit naturam rei vēdi. q: datur pro iuribus in re. l. i. §. per hanc. ff. de rei vendi. Et hec non ex toto habet naturam confeſſorie: q: illa datur etiam poſſidēti, illa non poſſidenti ad rem vendicandam. de qua. ff. ſi vſufructus petatur. l. vlt. §. fi. Inſti. de actio. §. i. de exceptio. cum venerabilis. de maio. ⁊ obe. inter quatuor. Actio ergo erat apta, ſed intētio erat inepta de hac actione in rē generali facit Jnn. mentionem. ſ. de reſti. ſpol. cum cauſam. in verbo, dominium. alleg. ff. de mor. infe. l. i. de religi. ⁊ ſum. fune. l. ſi ſepulchra. qḋ no. Sic ergo, quia intentio eſt inepta, licet nō actio, bene pronunciaf intentionē ſuā non tenere. ff. ſi menſ. fal. mo. di. l. i. Unde propter hoc actio dicif inepta, q: intentio eſt inepta. ¶ Quintus intellectus, ꝙ hic egit exprimendo ſe agere rei vendi. ⁊ in ſubſtantia actionis nō defecit: q: hoc verbū eſt aptū cōprehendere ⁊ confeſſoriā, ⁊ negatoriam. Et ſic indubio debuit libellus interpretari Sed habuit intentionem ineptam: q: licet confeſſoria competat, ⁊ vendicatio lata poſſeſſori: non daf tamen ad poſſeſſionem vendicandā contra nō poſſidentem, vel poſſidenti ad petendā poſſeſſionē. Jdeo papa bene pronūciauit ſuam intentionem non tenere. ⁊ ſic pronunciat. ff. ſi menſ. fal. mo. di. l. i. §. i. Et propter hoc dicif actio inepta, q: intentio eſt inepta: qḋ ex ipſa actione apparuit. Quando enim confeſſoria cōpetat etiam poſſidēti, dūmodo ius habeat in re: vt patronus, qui agere pōt contra eū, qui prohibet vti iure patronatus, vel ſe ibi obeuiit. ff. de rei vend. l. i. §. hoc autē. ſi vſufr. pe. l. vlti. ff. ſi ſerui. ven. di. l. loci. §. ſi quis mihi. ⁊ l. ſi quis diuturno. Sed cum iſte M. nō tantum ius, ſed etiā poſſeſſionē haberet, vt probatū eſt: male intentauit rei vendicationē, vel confeſſoriā. Habetur ergo tres intellectus principales. Primus, ꝙ actio erat apta, ſed intētio inepta. Secundus intellectus, ꝙ ageret rei vēdicatione, vel confeſſoria, vel vendicatione lata, vel q: generaliter fuit propoſita vendicatio. ⁊ ſic ſubdiuiditur in quatuor. Altius, ꝙ erat inepta actio, ⁊ intētio. Dicit hic Jnno. ꝙ poterat agi vti poſſidetis. ſ. pro moleſtiis. Hoſt. dicit ꝙ melius ſibi cōpetit quaſi vti poſſidetis. ff. ſi ſerui. vendi. l. ij. §. Pompo. Uel ſecundū eum, dabaf ei officium iudicis. ſ. de offi. iudi. c. ij. ſecundum Goſ. Sed dicit Hoſt. ꝙ Canoniſta non habet de his curare, cum non habeat actionē proponere in iudicio. ſ. eo. dilecti. Et iſte aduocatus fatuus fuit exprimere actionē, forte vt videretur Rabbi: qui ſi tacuiſſet, philoſophus fuiſſet, ſecundum eum. ¶ Pro declaratione materie huius videnda ſunt plura. Primo, que ineptitudines vitient libellum. Secundo, de modo ſententiandi, ⁊ quando ſententie-
22 tur. Tertio, de effectu ſententie ſup ineptitudine libelli. ¶ † Ad primum dic ꝙ quando libellus eſt ineptus ratione ſolennitatis, de qua in criminali. ij. q. viij. libellorum. ⁊ ff. de accuſ. l. libellorū. Jn ciuili de libel. obla. c. i. ⁊ in cle. ſi. de verb. ſigni. hoc abſq; dubio vitiat libellum. Quandoq; datur ineptitudo forme reſpectu narrationis, ⁊ concluſionis, vt quia narratio nō proportionatur concluſioni: dicit ſe dominum, ⁊ concludit ad dandū: vel dicit ſe poſſeſſorem, ⁊ concludit damnari ad reſtituend. ſibi poſſeſſionem: ⁊ adhuc vitiat, vt hic, ⁊ l. i. §. i. ff. vti poſſide. Si tamen libellus eſt ſine concluſione, ⁊ habeat ſolam narrationem: dicunt aliqui quod non vitiatur libellus. not. gloſ. ff. de accu. l. libellorum. C. de accu. in cauſis. Barto. in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his, qui notan. infam. ⁊ maxime in poſſeſſorio not. Joan. §. queſtio. iij. qui. preſulatus. ij. de ordine cognitio. cum dilectus. ⁊ quod ſcribit Jnnocen. de ſepul. in noſtra preſentia. Et hoc tenet Jnnoc. de lit. conteſta. cap. primo. quod dixi in ma-

xime

xime verſ, quãdo de iuribus agitur, vt vbi cõfeſſoria, vel nega
toria intentatur. ff. ſi viuſfruc peta. l. vti frui. tutius tamẽ eſt ali-
quid petere. ꝭ. q. i. notũ. i. q. iiij. quia preſulatus. Hoſtien. in di-
cto cap. i. dicit libellũ nõ recipiendũ, in quo nihil petitur: cũ ſine
petitione condemnari non debeat. ff. communi diuidun. l. vt fun
dus. nec in alio, quam petitum eſt, poteſt condẽnari. ff. de fidei-
cõ. lib. l. ſi. niſi forſan de ſpiritualibus, ⁊ inter religioſos agat. de
quo de iudi. dilecti. ⁊ quando factum corã papa proponitur.
Bart. in l. libelloꝝ. remanet quod in criminali procedat libel-
lus ſine cõcluſione, per l. j. in fine. ff. ad Turpil. Et ſimiliter dicit
in ꝭ. pena grauior. quod iudex non habet ſequi concluſionẽ par
tis. quod no per dictã l. j. in fine. ff. de poſtu. quos prohibet. Pu
to quod i̇ his, in quib⁹ iudex ex officio ſupplere poteſt, ſufficiat
libellus ſine concluſione: ⁊ in talibus credo quod alterare poſſit
petitionẽ, ⁊ concluſionẽ partis, vt notanter dicit Barto. in dic-
to ꝭ. pena grauior. quod bene nota. Unde ſi inepte concluderet,
Iudex ex officio apte ſuppleret: dũ tamẽ factum eſſet ſic propo
ſitũ, ꝙ iudex de concluſione iuris eſſet certus. Si ſumus in ca-
ſibus, in quibus iudex nõ habet ſupplere, oportet ꝙ pars con-
cludat aliquid petendo: quia per petitionẽ in iure propoſitã, ⁊c.
C. de iudi. l. rem non nouã. C. de lit. conteſta. l. j. alias nõ eſſet dare
cauſam, quare cõteſtatio nõ induceretur per reſpõſionẽ ad poſi
tionẽ. quod negat tex. de lit. conteſta. cap. primo. Hec procedũt
maxime, quando pars nõ poteſt concludere obſtãte iuramento:
⁊ nõ deficit officiũ iudicis. de iureiuran. ad noſtram. ſi tamen nar
ratio ſtrictior, quã concluſio, attenditur libellus reſpectu con-
cluſionis, ⁊ nõ narrationis. de foro compe. ex parte B. de dili.
litere. ⁊ no. Dy. in regula, nullus pluribus. de reg. iuris. libro vi.
Ideo dicit Cy. de proba. cũ te quod narrata ſuperflua vltra con
cluſionẽ libelli non ſubijciũtur neceſſitati probandi. Allegat de
appel. ſcio. ⁊ l. magiſtrat⁹. de ver. obligati ⁊ ſi narratio eſſet ſtric
tior, quam concluſio: ad huc attenderetur concluſio. argumen. l.
prime. ꝭ. ſi ſtipulanti. ff. de verb. oblig. ad hoc quod not. Cal. de
ordi. cogni. cum dilectis. Generaliter autẽ hec concluſio proce-
dit, Peto mihi iuſtitiam exhiberi, licet aliter cõcluſio non ſpeci
ficetur. de offi. ordina. c. j. de ordi. cogni. cũ dilectus. vbi per Jn.
Et conſulo quod in libellis ponatur etiã poſt ſpecialem conclu
ſionem, ⁊ multum iuuat libellos. Conſulo ⁊ quod ponatur iſta,
que communiter etiã hodie ponitur: Peto predicta omni iure,
modo, ⁊ forma, quibus melius poteſt, ⁊ debet. Puto tamẽ ꝙ
licet libellus aliquo caſu non procedat ſine cõcluſione, ⁊ ſemper
procedat ſine narratione, ſi habet concluſionẽ: quia cõcluſio nõ
concludit niſi narrationem: vt ſi dico, Peto te condẽnari ex mu
tuo ad cẽtum. Sed eſt dubiũ, quid ſi concluſio fieret ſuper execu
tione: vt, Peto eum cogi, ⁊ compelli: antequam petatur condẽ-
nari. Bart. in l. prima. C. de except. rei iudi. dicit ꝙ nõ procedit:
vt in l. ſi cũ nulla. ff. de re iudi. per iſta iura, que dicũt ante nõ de-
bere executionẽ fieri, quã fiat condemnatio. Satis poteſt ſalua
ri libellus intelligendo ꝙ petita executione, per prius videatur
petita cõdẽnatio, ex quo narratio eſt ad hoc apta: quia executi
ua ſupponũt diſpoſitiua precedere. Ad hec. ꝫ. cap. primo. l. illud
ff. de acquir. hered. de ſponſa ex parte. no. gloſ. de religio. domi.
conſtitutus. in verbo, iuxta ratum. verſicu imo ſatis. Ad hoc ꝙ
no. Barto. ff. de rei vendi. l. ex diuerſo. vbi dicit quod ſi peto rem
eſſe meã, quia dominus, videor per prius petiuiſſe me dominum
declarari, quaſi hoc ſit preambulum neceſſarium. Item ſi dico,
Peto cogi, ⁊ compelli: quia poteſt intelligi cogi via executiua:
⁊ hoc redderet petitionẽ ineptã, ⁊ via condẽnatiua: ⁊ hec apta
in dubio interpretari debet deducta. Ad hoc l. prima. ff. de rei
vendi. Nõ obſtat l. ſi cũ nulla. ff. de re iudic. vbi dicit Bar. ⁊ dicta
l. prima quia ibi conſtabat agentem velle executionem ante con
demnationẽ. Idem ſi diceret. Peto cogi, ⁊ cõpelli, ⁊ ad pdicta
condẽnari: quia prepoſteratio non vitiat. ff. de heredi. inſtitu. l.
talẽ de ſolu. l. nec ordo. ꝫ. de reſcriptis. cauſam. vt dicit Barto.
in dictis alleg. Omiſſio autem petitionis executionis nõ vitiat
libellũ: vt nota. de reſcriptis. cle. auditor. in prima glo. Nec puto
prepoſterationem narrationis ad concluſionẽ, vt quia narratio
nẽ precedat concluſio, vitiare libellum. de reſtitu. ſpol. literas. de
exceptio. cum venerabilis. Quandoq̃ libellus eſt ineptus reſpe
ctu cauſe: ꝗ nõ pcedit libellus: vt ſi dicerẽ. Ago, quia rex eſt in Frã
cia: vel, quia Caius talia promiſit. no. ꝫ. e. dilecti. Unde dicit Gui.
de Su. ar. in l. edita. C. de edẽdo. ꝙ ſi quis ſuccũbit ſuper inepta
cauſa deducta in libello, ſicut ſuper inepta actione: q̃ cauſa ſub
rogatur loco actionis. de cõſtitu. eccleſia. Ad hoc l. prima. ꝭ. hec
actio. ff. ſi quis teſta. li. eſſe iuſ. ff. de donat. inter vir. ⁊ vxor. ſi do-
nate. in princi. Quandoq̃ libellus eſt ineptus reſpectu cauſe, ⁊
actionis, vt quia contra mẽſorẽ narro me locaſſe, ⁊ peto cõdẽna
ri ex locato, contra quẽ illa non compelit, ſed actio preſcriptis
verbis. ex edicto, ſi menſor. vel l. j. ⁊ i. ff. ſi menſor falſum modũ dixe.
Quandoq̃ eſt ineptus in actione ad cauſam, vt quia cauſa in le

apta, actio inepta ad cauſam, vel econuerſo: ⁊ adhuc ſi opponi-
tur, libellus nõ eſt admittendus, vt dicam infra Quandoq̃ li-
bellus eſt ineptus actionis: ⁊ poteſt eſſe multipliciter. Primo,
vt q̃ narro concludentia actionem, ⁊ peto condemnari officiũ
iudicis implorando: ⁊ talẽ actionem, vel obligationem non ſup
ponit: vt. ff. de actio. emp. l. qui per colluſionem. Sed ſaluatur, q̃
videtur intentatũ officium actioni deſeruiens, vt dicit Butrig.
in l. harum. ff ſi ſeruit. vendi. C. de vſuris. l. iu. ⁊ l. in contracti-
23 bus. ex quibus can. mato ❡ † Secundo modo eſt inepta actio
reſpectu materie, ſuper qua intentatur, quia rei vendicationem
intento pro re incorporali: ⁊ ſi hoc conſtaret, reijceretur libellus.
Si tamen nõ conſtat, verbũ Uendicatio, latiſſime ſumptũ com
prehendit confeſſoriã: ⁊ procedit libellus, dũ tamen intentio ſit
apta, vt dixi ſupra poſt Inn. ❡ Tertio modo actio dicitur ine
pta reſpectu intentionis, quia narratio, ⁊ cõcluſio ſunt apte, ſed
reſpectu facti deficit intẽtio: q̃ narro Titium poſſidere, dico me
dominum, ⁊ peto condẽnari ad reſtitutionem. Hic libellus ab
initio procedit, ſed conſtito ꝙ intentio ſit inepta, q̃ ille non poſ-
ſidet, ſed ego, reijcit agens, ⁊ pronuntiatur intentionẽ non te-
nere, vt hic. Uel dicitur ſibi, ne ſe fatiget in proſequẽdo. de reſtit.
ſpo. c. i. Idẽ ſi deficiat in directorio actionis. ❡ Quarto modo
eſt ineptitudo actionis reſpectu iuſtitie: q̃ narrat ius cõpetere,
⁊ vere nõ competit: tunc ſi defectus iuris eſt notorius, non pro-
cedit, ⁊ reijcitur libellus: vt no Innoc. hic in additio. ⁊ in. c. j. de
officio vicarij. de libel. obla. c. ij. Si non eſt notorius, procedit
libellus. ff. de inoffic. teſta. l. poſthumus. ꝭ. i. ff famil. erciſc. l. cum
putarem. Quandoque libellus eſt ineptus reſpectu modi agen-
di, vt quia non eſt proportionabilis via agendi ad id, ad quod
agitur, licet alia proportionetur: vt quia poſſum accuſare, eli-
go viam denuntiandi: vel poſſum denuntiare, eligo viam accu-
ſandi: ⁊ non procedit libellus. de deſponſa. impube ad diſſol-
uendum. Puto tamen quod ſi talis ſit materia, in qua iudex
ex officio ſupplere poſſit, ꝙ ſi ſint talia narrata, ex quibus iudi-
ci innoteſcat: q̃ reiecta concluſione accuſationis poterit proce-
dere, vt ſuper intimationis, ⁊ denuntiatione quadam: vt eſt ca-
ſus recte intuenti in. d. c. ad diſſoluendũ. Si tamen libellus com
prehendere poſſet duas vias: vnam cõpetentem, alterã incom-
petentem, adhuc procederet libellus, vt ſuper competenti: quia
libellus eſt diuiduus, ⁊ indiuiduus, vtile non inficitur ab inuti-
li: vt in regula, vtile. ⁊ no. in d. c. ad diſſoluendum. ad hoc de re-
ſcriptis. inter ceteras. ad hoc. l. ſi a te. ꝭ j. de exce. rei iud. ❡ Ue-
nio ad ſecundum, circa quod videndum eſt, Primo quando ſu-
per ineptitudine libelli ſit ſententiandum. Secundo qualiter.
Tertio de effectu ſententie ſuper ineptitudine: ⁊ cum hoc expe-
24 dio. gl. vltimam. ❡ † Opp. ꝙ iudex ſtatim debeat lacerare libel-
lũ, ⁊ ſententiare ſuper ineptitudine. ꝫ. eo. cauſam. ff. de offi. aſſeſ.
l. j. de deſpon. impub. ad diſſoluendum. de elec. conſti. Gl. dicit ꝙ
ſi ineptitudo eſt ſolemnitatis patens ex ſerie libelli, vel alias no
toria, iudex debet illam ſtatim reijcere, que dicit vera Inno. ſine
appareat ineptitudo, ex forma libelli. Idem ſi notoria eſſet ine-
ptitudo licet non propoſita. ꝫ. de officio vicarij. capitu. j. ⁊ quod
ibi no. Dicit autem ꝙ reijcit libellum, abſoluendo reum ab in-
ſtantia iudicij, ⁊ condemnando actorem in expenſis. ff. de iudi.
l. eum, quem temere. Dicunt etiam aliqui, vt Inn. ꝙ iudex po-
teſt libellum dentibus lacerare: vt not. in ill. l. i. ff. de offic. aſſeſ. ⁊
hoc maxime, quãdo ex tenore libelli patet defectus poteſtatis,
ſeu iuriſdictionis: quo caſu facto iudicat libellum inciden dũ. gl.
q6. i. ſacerdotibus. Sed ſi libellus, ſeu libelli ineptitudo eſt du-
bia, ſtatim nõ eſt reijciendus libellus: q̃ licet iudex ſupplere de-
beat de iure: de facto ſupplere nõ debet. Suppleret autem de fa-
cto, quicquid ſentiat Abb. ⁊ Hoſt. ſi suppleret factum dubium
vt certũ, ſupponẽdo, ⁊ propria authoritate examinãdo. Quan-
quam enim ſupplere de iure ſit reijcere libellum, q̃ eſt ineptus,
non eſt ſupplere de iure examinando factũ dubiũ, ex quo ſurgit
libelli ineptitudo. Non putat tamen Inno. libellum ineptum, ſi
nec actor, nec reus poſſideat. vt lite non conte. quoniam. ꝭ. q6 ſi
ſuper. ⁊ ſic falſitas cauſe non reddit petitionẽ ineptã, niſi ſit no-
toria. Erit autẽ notoria, vbi pendente iudicio detecta eſt inepti
tudo, ſententiando intentionem non tenere: vt dicit hic gl. Et ſic
debet intelligi, ⁊ declarari qđ ſcribit Spe. in tit. de offi. iudi. ꝭ de
ſen. ver. in ſententia quoq̃ prolatione. Et idẽ tenet Fre. le ſuo cõ-
ſil. c. Si tamen quoquo modo tolerari poteſt, petitio admitten-
da eſt: q̃ interpretãdus eſt libellus pro actore. ff. de iud. l. ſi quis
intentione. ⁊ l. ſolemnus. ſecundũ Inno. Et ſi dubitetur quomo-
do hic erat ineptitudo: dicit Inno. ꝙ apparet eo quia ſuper tali
libello non poteſt aliqua promulgari ſententia condemnatoria,
vel abſolutoria. Si enim abſoluat reum: non prodeſt ei: quia nõ
poſſidet: ⁊ ſic non prodeſt ſententia. Et ſi poſtea poſſidere ce-
perit, eidem agenti non obſtabit exceptio rei iudicate, pro-
pter nouam poſſeſſionem. Item cum condemnare non poteſt

propter impoſſibilitatem ſententie, ⁊ contra ius vt rē reſtituat, quam non poſſidet, nec poſſedit. vel ad minus dolo non deſiit
25 poſſidere. ¶ † Ad ſecundum, qualis erit ſententia: dic quod vbi ab initio eſt notoria, vel apparens ineptitudo ex forma. ſententia erit interlocutoria ab obſeruatione iudicij cum condemnatione expenſarum. Poterit etiam facto pronuntiare, lacerādo libellum, vt hic dicit Inn. ff. de aſſeſſ. l. i. vel irridendo xl. q. i. c. ſacerdotibus. Si libellus eſt ineptus, ⁊ notoria iniuſtitia, ſatis puto quod poterit ſententia ferri diffinitiua, tanquam ſuper notorio, ita ꝙ non erit tantum interlocutoria. Facit quod dicā de exceptione litis finite. j. de excep. paſtoralis. ⁊ quod no. de lit. conteſt. c. j. lib. vj. Quandoqꝫ libellus non eſt euidenter ineptus ex ſui ſerie, vel forma: quia formaliter narratur, ⁊ concluditur: ſed detegitur in probationibus ineptitudo in intētione, vel directorio actionis. Petrus dicit ꝙ formalis pronuntiatio eſt, vt ſiteris dicit, vt pronuntietur, intentionem non tenere. Quod ſequitur hic Inno. ⁊ Spec. in loco proxime allegato, videlicet in dicto ver. in ſententia. Et dicit Petrus ꝙ erat interlocutoria, ⁊ quo ad inſtantiam tantum, vt patet hic: q꞉ aptam proponere poteſt, ſecundum Pet. Puto ꝙ ſi ſuper libello pronūtietur aliquid pro actore, vt quia feratur declaratoria pro eo (quod fieri poteſt, vt dixi ſupra) ꝙ hec erit diffinitiua. Si pronuntiať contra actorem tantum, videtur ꝙ ſit diffinitiua: quia non ſolum finit inſtantiam, ſed ius agendi. Nulli enim eſt dubiū. hanc ſententiam fore diffinitiuam, per quam quis in reali abſoluitur, q꞉ non poſſidet: ſicut illam, quia non probauit quicquid ſenſerit Inn. de offi. dele. cum contingat. Unde non debet pronuntiari, abſoluendo ab obſeruatione iudicij: ſed pronūtiabitur, intentionem nō tenere. vt hic dicit Inn. ⁊ Speculator in loco preallegato. Non obſtat ſi dicatur: Non eſt diffinitiua: quia ſi poſtea aptam producat, auditur: q꞉ dico prout prius agebatur ex illa diffinitiua eſt: ⁊ niſi mutet actionē, ſi ijſdem terminis vt prius, non auditur: nūquam enim illā iterare poterit, niſi noua ſuperueniat poſſeſſio ex parte rei: ⁊ tunc noua dicetur actio, ⁊ ex noua cauſa, nō ex antiqua. de exce. aduerſario. Niſi dicamus eam interlocutoriam hoc reſpectu, quia non tollit ſubſtantiā actionis, ſed ſolum ius actionem dirigendi. Hinc eſt, quod, vt dixi, poteſt ferri ſententia pro actore, vbi probauit intentum reſpectu iuris ſui: ergo abſolutoria non totaliter finit ius actoris: alias illa agere non poſſet, ſuperueniente noua poſſeſſione. qđ eſt falſum: vt l. d. l. ſi a te. §. j. ⁊ de except. aduerſario. Quod tamen non puto tutū: cum negari non poſſit quin ſemper oporteat cauſam agendi mutare, ſi agere velit ſuccumbēs: ibi autem dubium eſt, an ſententia fuerit ab obſeruatione iudicij, vt quia ſimpliciter reus fuit abſolutus. Si inepta eſt petitio, in dubio preſumere debemus eam latam propter ineptam petitionem: quia ſecundum precedentia intelligi debet ſententia. ff. de ſuſpe. tuto. l. hec enim no. de elec. ſuper eo. ⁊ in regula, in penis. de regu. iur. lib. vj. ſicut dicit Specu. in tit. de officio iudicis. §. deſeruit. ver. quid ſi iudex. ad hoc gl. in. l. j. §. j. ff. ſi men. fal. mod. dix. ⁊ vbi ex actis non pateret, dicit Spec. quod poterit hoc probare per iudices, ⁊ conſiliarios cauſe, argu. l. iij. ff. de ſuſpec. tuto. Unū aduerte, quod ſententiando debet exprimere cauſam, quando abſoluit ab obſeruatione, vt hic eſt caſus, adeo, ꝙ ſi non exprimit Io.
26 And. tenet in c. fin. de dolo. quod non valet ſententia. ¶ † Ad tertiū de effectu ſententie ſuper inepto libello, an ſi ſuper eo pro actore pronūtietur aliquo caſu valeat ſententia. ⁊ an pronūtiari poſſit. Hanc queſtionem tangit Spec. in titu. de offi. iudi. §. deſeruit. ver. quid ſi iudex. vbi dicit quod quandoqꝫ libellus eſt ineptus reſpectu rei petite: quia ius, quod petitur, non proportionatur ad rem: ⁊ tunc Spe. dicit quod ſi actor probat eius intentum, ⁊ actio poteſt quoquo modo proportionari intentioni agentis, puta ſi per confeſſoriā petuntur vſusfructus earum rerum, que vſu conſumuntur: ſi probet vſumfructū, cōdemnabitur ſibi aduerſarius, licet improprie petierit vſumfructū: quia vſum petere debuit. ff. de iureiurando. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §. penul. Si non poteſt adaptari negotio, de quo agitur, abſolutio eſt facienda, vt ſupra dictum eſt. Et ſi ferretur ſentētia ſuper probato, non teneretur, tanquam ſuper non deducto. Attende tamen quod ſi verba libelli forent generalia, ⁊ incerta reſpectu rei, ⁊ aliquid certum probaretur, illud videretur deductum, quod eſt probatum, vt dicit Bart. in l. inter ſtipulantem. §. j. ff. de ver. oblig. Sed an teneat condemnatio, vel ferri poſſit: dic quod quandoqꝫ eſt ineptus ex ſerie libelli, quia patet defectus iuris agendi notorius, ⁊ impoſſibilitas inſtantie, vt quia filius agit contra patrem, cū quo lis nulla eſſe poteſt. ff. de iudi. l. lis nulla. ⁊ tunc non tenet ſententia ſuper inepto libello. Idem puto, ſi ex cauſa notorie deficiente eſt ineptus, quod nō valeat. de cenſi. lic. cauter ceteras. de appel. ſolicitudinem. §. ſi vero. Secus ſi non eſſet notoria. ff. famil. erciſ. l. cum putarem. ff. de inoffi. teſtamen. l. ſi quis poſthumus. dicit gl. Inſti. de oblig. circa prin. Quandoqꝫ libellus eſt ineptus ratione forme: vt quia deficiūt formalitates libelli: ⁊ ſatis puto quod nō poteſt ſuper illo pronuntiari, quantumcunqꝫ conſtet ſuper eo de intentione agentis: quia deficiente forma libelli deficit petitio, ⁊ conſequenter lit. conteſta. ⁊ fundamentum, ſuper quo eſt dicenda ſententia: vnde hec eſt de ſententijs, que reddunt iudicium retro nullum, vt dicit Butri C. de procu. l. licet. vbi dicit quod exceptio libelli male concepti poterit opponi quandocunqꝫ. Allegat. l. lib. eloꝝ. ff. de accu. vbi nomen rei abolet̄ur patente ineptitudine libelli: ergo ⁊ poſt litem conteſtatam admittitur talis exceptio. Quandoque libellus eſt ineptus ex intentione, vel directoria actionis, ⁊ inquantū fertur ſuper ſubſtantia actionis declaratoria pro actore, valet ſentētia. l. ſi a te. §. j. ff. de exce. rei iud. Inquantū fertur contra eum, ſi agens haberet poſſeſſionem, inutilis eſſet ſententia: altero autem poſſidente: quantumcunqꝫ condemnaretur ad reſtitutionem poſſeſſionis, puto non valere ſententiam, tanquam continentē impoſſibilitatem. Non enim poſſumus dicere iſtum teneri ad intereſſe, tanquā liti ſe offerentem, cū ſemper negauerit ſe poſſidere: ⁊ ſic nō obſtat lex, is qui ſe litī. ff. de rei vendi. Quandoqꝫ libellus eſt aptus ex cauſa agēdi, ſed ineptus in actione: vt q꞉ dico me dominum, peto cōdemnari ad reſtitutionem rei, ⁊ hoc actione ex locato. Uel dico te obligatū, q꞉ depoſui: quare peto te cōdēnari, ⁊ hoc actione ex locato. Ioan. dicit ꝙ ſi probetur cauſa, ineptitudo actionis non impedit ſententiam ſuper cauſa apta. Nihil allegat. Hoc nō placet Hoſt. per hanc decre. ſed hic alia erat ineptitudo. Hoc tangit Spec. in tit. de actio. ⁊ petitio. §. ſequitur. ver. hoc quoqꝫ. vbi Io. And. tenet ꝙ valet ſententia, ⁊ promulgari poteſt: quia hec inutilis additio fit ex ſuperuacuo, inquantum deducit actionem: ⁊ ſic ſeparabilis eſt a cauſa: quia ſut actione, ⁊ cum cauſa agendi agitur. nō vitiatur ergo vtile ab inutili ſeparabili: vt in regula. vtile. de regu. iur. Et idem ibi Io. And. in addi. hoc tenet. Idem hic Cal. fatetur ꝙ ſi ab initio opponatur de ineptitudine, ⁊ illam nō remouet, repellitur: quia apparet ꝙ eius intentio eſt inepta, ideo non debet audiri. Allegat de conſe. diſt. iiij. ſi non ſanctificatur. Idem Cy. in l. j. C. vt que deſunt aduo. Contrariū conſueui tenere. ⁊ ſequi videtur Cy. in l. ij. C. loca. vbi ſi locator narrat ꝙ locauit, ⁊ petit ex cōducto, pro eo nō eſt ſententiandū. Probo hoc ex actione, qua agitur, nō ex ſola cauſa, circūſcripta actione. l. j. §. deinde. ff. de oſtau. Inſti. de actio. in prin. alias ſuperfluo fuiſſet actio introducta, ſi ſola cauſa ſufficeriſſet. Illa ergo expreſſa, vel ex eā tacita, collecta eſt illa, ex qua agitur, ſi actor cauſam exprimit aptam, ⁊ actionē ineptam, cauſam reſtringit ad actionem expreſſam, ⁊ excluſit tacitam. C. de dotis promiſ. l. ſi. ff. ſol. mat. l. ſi cum dotē. de. conſtitutionem. de ele. in cle. Non poteſt ergo pronuntiari ſuper cauſa, q꞉ ex illa non agitur, ſed ex actione: nō ſuper tacita actione ex cauſa ſurgente, q꞉ illa eſt excluſa per expreſſam: nō ex actione expreſſa, quia illa non eſt probata in iudicio. agitur, ⁊c. de cauſa poſſ. cum ſuper. Et ad hoc eſt quaſi caſus ſecundum vnum intellectum, de reſti. ſpo. cū ad ſedem. Hoc tenere conſueui. Reperio Io. de Lig. concordare opi. An cauſa comprehendatur in ſola narratiōe: vt dico ꝙ locaui, quare peto te condemnari, ⁊ hoc actione ex depoſito: ⁊ tunc nō poſſit ferri ſententia ſuper cauſa inepta: q꞉ in illa non reperitur apta cōcluſio in cauſa, etiam ſi repetať in cōcluſione: vt q꞉ dicat: Dico ꝙ mutuaui, quare peto de narratiōe mutui cōdemnari, ⁊ hoc actione ex locato: ⁊ tunc poſſit ſuper concluſione pronuntiari. Utrobiqꝫ procedit ratio, de qua. ſ. q꞉ ſemper ſe reſtringit ad actionem ineptam, ⁊ excludit aptā. Niſi dicatur ꝙ expreſſione inepte actionis nō excludať apta: quia inutili hominis prouiſione non excluditur prouiſio competens de iure communi. l. iiij. §. ex conuentione. ff. de eo quod cer. lo. ⁊ no. Cy. in l. ij. C. de iure emphy. ⁊ no. in l. ſi. de pac. Et hanc opi. ſequitur Bar. in l. j. ff. de eden. ⁊ hoc maxime de iure cano. in quo nō eſt neceſſarius vſus actionis: ⁊ ſic ex ſola cauſa agitur. Ideo procedit clare tūc dictum Io. And. ⁊ Cal. Si tamen ſententiaret, an teneret ſententia. Si ſuper cā apta, ⁊ probata, planū ꝙ valeret. ſi ſuper actione inepta, adhuc valeret, ſi reſpōſio ad libellū cōcluderet ad actionē: alias non. Hoc vera, vbi cauſa narrata eſt omnino diſproportionabilis ad actionē ineptā: q꞉ tunc actio non poteſt reſtringere cauſam, vel illā trahere ad ſe: ſed vbi cauſa narrata pōt adaptari actioni inepte, non ſequiť ſententia: q꞉ tunc actio reſtringit ſe ad cauſam: licet ⁊ apte poſſit proportionari: vt ſi narro ꝙ talis inuētus eſt agrū ꝓ pretio tāto: narratio hec poteſt proportionari actioni ex edicto, ſi men. fal. mo. ⁊ poteſt proportionari actioni ex locato. contra eum ago ex illo edicto, ſed non ex locato, ſed peto condemnari actione ex locato. Declaro ad quid mihi narrauerim metit᷑ de eo, qđ eſt: ⁊ ſi inepta eſt actio, ⁊ ex actiōe declaratur inepta cauſa: ⁊ fortius idem, ſi ſimul cauſa, ⁊ actio eſſet inepta, vt ibi. Sic intellige gl. in. l. j. ff. ſi men. fal. mo. di. ſi tamen ſententietur,

tentietur, tenet ſententia contra ius litigatoris. Quandoque libellus
eſt ineptus ex cauſa, ⁊ actione: ⁊ puto ſententiam nullam, quia ſuper
non petito: vt quia contra menſorem narrani in actione ex cõducto,
vel locato, narrando quod conduxi ad metiendũ agrum: poſtea pro-
baui ſuper menſura, ⁊ tulit ſententiam ſuper locato: illa tenebit, licet
contra ius litigatoris. Super actione autem preſcriptis verbis ex
edicto nõ teneret, quia non deducta. Hec ſic dubia procedunt, quan-
do non poteſt actio aliquo modo proportionari cauſe. Sed ſi poteſt
aliquo modo proportionari, licet improprie, quia tunc valet ſenten-
tia, ⁊ pronuntiari poteſt: quia libellus latiſſimi iuris eſt. de cau. poſ-
ſeſ. cum eccleſie. de iudic. ſi quis intentione. ⁊ l. ſolemus. Nam ſi dico:
Depoſui penes te librum, quare peto te condemneri ad reſtituen-
dum, ⁊ hoc rei vẽdicatione. nam depoſitarius, eo quia depoſitarius,
non intentat rei vendicationem, ſed bene ro quia dominus. ⁊ quan-
quam ſe dixerit depoſuiſſe, non dixit per hoc ſe dominum. ⁊ depoſi-
tum proportionari poteſt domino: ideo poteſt ſuper depoſito pro-
nuntiari. Sic dicit Specu. in titu. de acti. ⁊ peti. §. hoc quoq; notan-
dum. in princip. Et fuit dictum Jaco. Bald. Per que dicit Specu.
in titu. de offic. iudic. §. deſeruit. verſicu. item quid ſi libellus. quod ſi
petatur per confeſſoriam vſuſfructus rei, que vſu conſumitur, vt pe-
cunie, quia in ipſa nos cadit vſuſfructus, ſed vſus poterit ſententiari
ſuper vſu: quia quoquo modo libellus proportionatur, ſaltem in lata
ſignificatione. Allegat. ff. de iureiuran. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §. proinde.
Nam in dubio libellus debet intelligi productus ſuper iure libellanti
competente: vt no. Innocen. ⁊. eo. ceterum. no. Hoſtien. de offic. ord.
conquerente. Ideo ſi libellus eſt datus ſuper actione ſimpliciter, illa
videtur intentata, ſit vtilis, vel directa, que libellanti competebat, vt
ibi not. Ad hoc quod not. gloſſ. in. l. ſi mater. §. eandem. ⁊ ibi Barto.
ff. de except. rei iudic. per Cyn. C. de tranſactio. l. vbi pactum. ⁊. l. i. C.
de actio. ⁊ oblig. ⁊ Barto. ff. de actio. ⁊ obliga. l. prima. Fatetur quod
in libello ſuper dominio, non poteſt ferri ſententia ſuper quaſi domi-
nio, vt ipſe ibi notat: licet Inn. dicat in dubio deductam: directã arg.
l. nec vllam. §. ſi quis ſciens. ff de petitio. heredita. Sic ⁊ alias dicit
Barto. libellum debere intelligi ſecundum illum modum, qui magis
facit pro actore: vt ſcribit Barto. in. l. ſtipulationes non diuiduntur.
ff. de verbo. obliga. tertia queſtione circa practicam. verſicu ſed circa
hoc quero. ⁊ etiam improprietatis verbis. Et hoc tenent Innocẽ. ⁊
Hoſtien. de offi. ordina. conquerente. vt ſi dicat ſe dominum, intelli-
gatur de quaſi dominio. Hoc non placet, vt dixi ſupra. inquantum
dicit de quaſi dominio, non ex defectu verborum, ſed ex quadam con
trarietate. Et ita ſi dicat ſe poſſeſſorem, intelligitur de quaſi poſſeſ-
ſione. Dicit Guliel. de Cug. in. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero.
ff. de iureiuran. ad hoc dictum Innocen. de rebus eccle. non alienan.
epiſcopi. Barto. in. l. ſi mater. §. eandem. preallega. Cy. in l. i. de iure
emphy. in. iiij. q. Barto. in. l. ſi olei. C. locati. ⁊ in. l. ſcire debemus. de
verbo. obliga. Et hoc tene, quicquid ſenſerit Specu. in titu. de actio.
⁊ peti. §. ſequitur. verſicu. hoc autem. de quo dicam infra, de dila. lite-
re. poſt Innocen. vbi remiſi ad Specu. qui idem dicit, quod hic ſupra
dixi: quod tenent domini de Rota ſua conclu. cxxiij. Quandoque
libellus non eſt ineptus in ſubſtantia actionis, ſed in ſola qualitate:
quia narratio, ⁊ concluſio concludit ad actionem directam, ⁊ com-
petit ſibi ſola vtilis, vel econuerſo: ⁊ ſic ſuper libello directe probata
eſt vtilis. Gloſ. tangit in dicta. l. ſi mater. §. eandem. ⁊ Cyn. in. l. i. C. de
actio. ⁊ oblig. Specu. in titu. de acti. ⁊ peti. §. ſequitur. verſicu. in ſum-
ma. ad finem. §. tenet quod non fertur ſententia pro agente, ſed ſequi
debet abſolutoria ab obſeruatione iudicij, quaſi ſit inepta petitio. ff. ſi
menſor fal. mo. di. in. l. i. §. i. ⁊ hic. Et debebit iudex inſerere cauſam
abſolutionis in petitione: vt no. ſ. de re iudica. ſicut. per quem in verſi.
ſequen. dicit quod arctatur actor ad exprimendum an proponat dire
ctam, vel vtilem, ne actionum turbentur officia: ſaluo niſi ex propo-
nendi modo, ⁊ cauſe expreſſione, appareat quam intentet. vel vtilem,
vel directam: niſi aliud videatur iudici ex circunſtantijs. Hanc opin.
tenet Pet. per. l. ſi cum argentum. §. ſi fundum. ff. de except. rei iudica.
⁊ per. l. primã. §. quia in perpetuum. ff ſi ager vecti. vel emphi. pet. Ad
hoc quod not. Butri. in. l. emptor. C. de heredi. vel actio. vendi. vbi di-
cit quod nunquam quis cenſetur agere vtile actione ceſſa, niſi de ceſ-
ſione faciat mentionem. Bartol. in dicta. l. prima. dicit quod ſi libel-
lus habet ita lata verba, quod intentata directa poſſit comprehen-
dere vtilem, interpretatur illam deduxiſſe: ⁊ ſuper illa promulgatur
ſententia. Sed ſi verba libelli omnino ſunt improportionabilia vtili,
dicit quod non promulgabitur ſententia ſuper illa: quia libellus a
principio eſt ineptus. ff. ſi menſor fal. mo. dix. l. prima. Primum ta-
men dicit euidentius patere in reali, quam in perſonali, cum in reali
exprimitur cauſa proxima magis generalis, in perſonali remota ma
gis ſpecifica. Idem tenet in. l. ſi mater. §. eandem. ff. de exceptione
rei iudica. Specu. in titu. de ſenten. prolat. §. qualiter. verſiculo.
quid ſi hs. ad finem. §. tenet quod ſuper vtili ſententiare poteſt, ⁊ va-
let ſententia: quia ex quo ſibi liquet de debito, non eſt locus alijs con
iecturis: quia notorium eſt. Allegat. ff. de priuileg. credi. l. ij. ⁊ gloſſ. in
l. i. in fine. ff. ſi menſ. fal. mo. dix. Et idem tenent domini de Rota ſua

concluſione. cxxiiij. quod non placet: quia non deductum non eſt no
torium. gloſſ. de confeſſ. c. fina. ⁊ not. de cohabita. cleric. ⁊ mulie. tua.
Ad hoc quod no. Bart. ff. de adul. l. denuntiaſſe. §. quid tamen. quia
alteratio qualitatis, ex qua ſubſtantia facti narraſ narrat exceptio-
nem rei iudi. Hec vera, quando a principio competebat vtilis, ⁊ intẽ-
tata eſt directa, vel econuerſo: ſed ſi a principio competebat directa,
que eſt intentata, ⁊ pendente iudicio variata eſt in vtilem, vel econ-
uerſo: tunc bene poteſt ex eadem inſtantia ſequi cõdemnatio. de quo
per Cynum in. l. i. C. de ali. in ſi mutan. cauſa facta. ⁊ Butriga. Juſti.
de actio. ſuper rubrica. Bart. in. l. quanquam. §. Julianus. ff. de aqua
pluuia arcenda. Et ibi concludit Bar. quem ſequor, ſententiam pro-
mulgari poſſe: quia vel vult ſententiam ferri ſuper vtili: ⁊ poteſt. l. cũ
hereditatis. ad Trebel. ⁊ l. i. §. i. eo. titu. vbi inſtantia ſuper directa
contra heredem tranſit ad fideicommiſſum in vtili. Ad hoc. l. ij. §. ſi
ſub conditione. de bo. poſ. ſecun. tabu. Auth. de noxa. §. omnis. cum
dicta. l. ſi ſeruus. ff. de his. qui no. infa. ff. de pecul. l. queſitum. in prin.
ſi vult ſententiare ſuper directa, adhuc poteſt: quia ex quo ab initio
competebat: tuus alteratio ſine facto meo, non impedit quo minus
poſſit ſuper illa, ſententia ferri, etiam ſi alteretur actionis ſubſtan-
tia. de rei vendica. l. ſi poſt acceptum. multo magis, ſi alteretur ſola
27 qualitas. Sic dicit ibi Barto. ⁊ hoc ſequor. ¶ † Ex his patet quod
ſi dedi libellum ſuper actione depoſiti, poſtea in proceſſu iudicij pro-
bauerim commodatum, an poſſet ſequi ſententia. Videtur quod ſic:
quia conſtat de debito commodati. ff. de priuileg. credit. l. ij. ⁊ quia
in incertis, ⁊c. l. continuus. §. cum ita. ff. de verbo. obliga. Hoc tenet
Specu nihil aliud allegans, in titu. de ſenten. prola. §. qualiter. verſi.
quid ſi hs. ad finem. § ego credo ſententiam ferri non poſſe, vt ſuper
non deducto, etiam ſi de eo conſtaret cõfeſſione. Idem Joan. And.
in additio. Specu in titu. de actio. ⁊ petitio. §. ſequitur. verſicu. hoc
quoque notandum. vltra medium additionis magne. Dicit tamen
Joã. And. in predicta addi. q vbi de debito ex altera cauſa conſtat
confeſſione, ſumma eſt equitas quod ſuper eo in eadem inſtantia ſe-
quatur ſententia, ex quo nihil opponit quod obſtet actori. Secus ſi
aliquid obſtaret, vt quia dicat commodatum, ſed vſum non completũ.
Sed in contrarium eſt quod dicit gl. de confeſ. c. i. ⁊ qđ no. dec. de co-
habi. cle. ⁊ mu. tua. in materia notorij. vbi ſi ſuper libello dato in vna
cauſa fiat confeſſio, in ſeparata ſuper illa non poteſt fieri condẽnatio:
quia per illam non ſedet iudex. Ad hoc de or. cogni. cũ dilectus. de ex-
cep. c. i. vbi confeſſio criminis non tenet, ſi non punitur ex eadem in-
ſtantia. ſatis puto q ſi a principio porrecti libelli ante, quã fiat con-
teſtatio ſuper illo, hoc debitum confitetur. qđ ſuper cõfeſſione poteſt
fieri preceptũ de ſoluendo, non vt ſententietur ſuper libello porrecto:
ſi ex poſt facto apud eadem acta confitetur debitam ex altera cauſa,
non poterit ferri ſententia, niſi aliud habeat verborum latitudo li-
belli ¶ Nunquid autẽ ſi egi ex mutuo, ⁊ probetur confeſſio ex mu-
tuo, poſſit ſequi condemnatio. Vide in Spec. de teſti. §. opponitur.
ver. ſed pone, egi. de quo, ⁊ ſimilibus q̃ſtionibus plene dixi. ſ. de fide
28 inſtru. c. ſi cautio. dicendum eſt vt ibi ¶ † Ex his deciditur dubita-
tio, an ſi peto fundi medietatem ad me ſpectare pro diuiſo, ⁊ aliam
fundi medietatem ad me ſpectare pro indiuiſo, an ſequatur condem-
natio. Hanc queſtionem tractat Frede. in ſuo conſi. clun. ⁊ concludit
condemnatoriam ferri non poſſe, ſed abſolutoriam ab obſeruatio-
ne iudicij: ⁊ ſi poſtea petat partem diuiſam pro indiuiſo, audiri
debet. Non obſtat exceptio, rei iudi. Primo, quia non poteſt in alio,
quam in petito condemnare ff. cõmuni diui. l. vt fundus. Super pe-
titione ergo pro diuiſo non poteſt formare ſententiam pro indiuiſo.
Secundo, quia regulariter iudex non pronuntiat ſuper alia re, quam
petita, ſi pars fundi diuiſo eſt fundus per ſe: quia diuiſiõe conſtitui-
tur fundus: vt. l. quod in rerum. ff de lega. i. pars fundi pro indiuiſo
non eſt fundus, ſed pars fundi: igitur, ⁊c. Item petendo parte fundi
pro diuiſo deſignat certam partem, ſed pro indiuiſo non: quia in quoli-
bet globo terre habet partem ſuam. alia ergo eſt res: ſuper eo igitur
non poteſt fieri condemnatio. Ad hoc alle. Juſti. de actio. §. ſi quis.
vbi ſi quis petit aliud pro alio, abſoluitur reus, ⁊ auditur petens qđ
debetur. Deciſio placet: ſed puto q abſolutio erit diffinitiua: quia ex
quo variatur res quo ad rem, ſuper qua eſt pronuntiatum, ſi eodem
modo deducatur, obſtabit exceptio. Erit ergo diffinitiua: quia alia
eſt actio in ſpecie competẽs ad fundum pro diuiſo, ⁊ alia competens
pro indiuiſo, ⁊ varieta re, dicitur variari agendi cauſa: vt. l. ſi quis
cum totum. ⁊ l. ſi mater. §. finali. ⁊ l. ſequen. ff. de exceptio. rei iudica.
29 ¶ † Sed eſt dubiũ, an abſolutione facta ab obſeruantia iudicij pro-
pter ineptam petitionem perimatur iuriſdictio delegata, vt cogno-
ſcere non poſſit, ſi apta proponatur. Pe. ⁊ Hob. hic, ⁊ Gul. in Spec.
de officio iudic. §. deſeruit. verſic. quid ſi proponens. tenet quod non
expiret iuriſdictio, cum vſq; ad ſententiam diffinitiuam, ⁊ poſtquam
fuerit executioni mãdata, vel ſaltem vſq; ad annum, habeant iuriſ-
dictionem. de offic. dele. ga. querenti. ⁊ idem Hoſtien. de officio deleg.
conſuluit. licet Guliel. Na. diceret contra, per decre in litteris. de offic.
deleg. ⁊. c. ſignificantibus. Sed dicit Jo. And. quod pro prima par-
te facit. ſ. eo. c. i. Et ad contraria reſpondetur, ſecundum Frede. quod

contraria procedunt in ſententia diffinitiua: ſecus in interlocutoria. Dic, ſi ſola alteratur inſtātia, ⁊ non actio, procedit opinio prima, vt non finiatur iuriſdictio: quia non limitatur communiter iuriſdictio ad inſtantiam, ſed limitatur ad fin. cauſe. ſ. eo. c. pen. Si alteretur actio, vt eſt neceſſe in terminis propoſitis cap. noſtri: quia agere non poterant, quin alteretur actio, intelligendo ꝙ egit rei vendicatione puto ꝙ tunc nō poterit delegatus cognoſcere, niſi latitudo libelli habeat aliud. Si alteretur ſolum directorium actionis: quia primo agebat confeſſoria ad reſtituendum: nunc agit ad turbandum, cognoſceret idem delegatus, dummodo cōcluſio reſcripti hoc pateretur proprie, vel improprie: vt no. de reſcr. ſuper literis. Si alteretur ſola qualitas: vt quia agebatur directa, nunc agitur vtili: ſi ita factum narretur, quod non poſſet proportionari concluſioni, ⁊ narrationi reſcripti, non poterit cognoſcere: alias ſic, per no. in d. c. ſuper literis. ❡ Ultimo gl. hic tangit vnum in fine, quod expeditum puto per dicta. ſ. c. dilecti. ideo non inſiſto. Anto.

1 ❡ Templi preceptores poſſunt agere, ⁊ defendere pro ſuis domibus, nec eis obſtat religio, vel quod eorum ſit ignota origo. nu. 18.
2 Clerici, ſeu perſone eccleſiaſtice poſſunt agere contra laicum in foro ſeculari.
3 Priores, ⁊ preceptores eccleſiarum, tanquam habentes adminiſtrationē, agere poſſunt pro prioratibus, ⁊ adminiſtrationibus ſibi commiſſis.
4 Religio, ⁊ exceptio religionis, non inhabilitat quem ad agendū pro ſuis adminiſtrationibus. 7.
5 Agere quis non impeditur propter defectum notitie ſue originis.
6 Iudex eccleſiaſticus poteſt coercere iudicem ſecularem non adminiſtrantem iuſtitiam clerico.
8 Priorum manualium officium quod, ⁊ quale ſit.
9 Religioſi habentes adminiſtrationem an poſſint agere indiſtincte pro ſuis adminiſtrationibus, vel ſi agat, ⁊ velint ſuperiores agere, an preferantur ſuperioribus. nu. 11.
10 Beneficio manuali vacante, in poteſtate adminiſtrandi non ſuccedit capitulum, vel conuentus, ſed ſuperior domus.
12 Agendo pro re vna, vbi plures habentes adminiſtrationem concurrunt, quomodo iudex poteſt eligere magis idoneum.
13 Adminiſtratores eccleſie an poſſint impediri per ſuperiorē, ne agant pro re eorū adminiſtrationis, vt ſuperior debeat illis preferri in agendo, ſi agere vult.
14 Adminiſtratorum dolo, aut culpa, an teneatur locus inſolidum, etiam ſi ſit pauperior, ⁊ locupletior factus, vbi quis bona fide contraxit.
15 Dolo quando dicatur aliquid factum eſſe.
16 Adminiſtratores, ſeu preceptores eccleſie per quos ſint inſtituendi de iure communi, ſi per electionem creantur, vel curam habeant.
17 Prelatus agens pro negotiis eccleſie ante litem conteſtatam, an teneatur fidem facere quod ſit prelatus.
18 Infames conſueuerunt fugere propria loca, ⁊ non poſſunt eſſe procuratores, vel iudices 19.
20 Religionis ingreſſu omnis tollitur irregularitas, ⁊ infamia.

1 CUm deputati. ❡ † Preceptores tēpli pro domibus ſuis agere, ⁊ defendere poſſunt: nec obſtat eis religio, vel ꝙ eorū ignota ſit origo. Primo ponit iniuriā, que inferebatur precepto-
2 ribus templi. Secundo eā inhibet fieri. Secūda ibi, ne quis. ❡ † No. ſ. perſonam eccleſiaſticam agere debere contra laicum in foro ſecula-
3 ri. ❡ † No. ſ. quod preceptor, ⁊ priores iſti manuales, eo quod preceptores ſunt, aut priores, tanquam habentes adminiſtrationes, agere poſſunt pro prioratibus, ⁊ adminiſtrationibus ſibi cōmiſſis. Uide
4 de Inn. de reſcr. cum dilecta. ⁊ c. edoceri. ❡ † No. iii. ꝙ religio, ⁊ exceptio religionis, non inhabilitat quem ad agendū pro ſuis adminiſtrationibus. Ad hoc de poſtulatio. c. i. vbi agit nomine alieno. dic vt in cle. ſi religioſus. de procu. ⁊ no. ſ. de re iudi. cum I. ⁊ A. poſt Inn.
5 ❡ † No. quod non notitia nationis alicuius, dummodo hoc ſciatur ꝙ habeat ius agendi, defectus notitie originis, vel qualitatis perſone, non impedit quem ab agendo: ⁊ ſic defectus accidentis extrinſeci
6 non vitiat actum, ex quo nō concludit ad intrinſeca actus. ❡ † No. ꝙ ad iudicem eccleſiaſticum ſpectat immediate coercere iudicem ſecularem non miniſtrantem iuſtitiam clerico. Et ſic habes vnum caſum, in quo ſupplet eccleſiaſticus poteſtatem ſecularem, ⁊ de illa ſe intro-
7 mittit. ❡ † Opp. ꝙ admittatur exceptio religionis. de qua in tex. de poſtula. c. ii. Nam a religioſis appetenda eſt quies animi. ⁊ labor inanium. xvi. q. i. de preſentium. So. Obiectio procedit in clauſtralibus non habentibus adminiſtrationem: ſed in habentibus adminiſtrationem non: quia ad agenda negotia conſtituti agere, ⁊ defendere poſſunt. de proc. petitio. ⁊ c. dilectus. ⁊ c. qui generaliter. lib. vi. ſm Hoſt.
8 ❡ † Primo quero quale ſit officiū iſtorum priorum manualium, vel qui a ſuperiore conſtituuntur adminiſtratores. Dicit Inno. ꝙ comparari poſſunt inſtitoribus, qui preponūtur negotio dominico. de quib. de fideiuſſoribus. ꝙ in quibuſdā. per Inn. Et hoc dicit, quādo ſuperior domus in cuius prelato inſtituitur, nō ſolū eſt ſuperior domus, ſʒ etiā eſt dominator bonorū, ⁊ rerū ipſius: alias ſecus. ff. de inſt. l. tertia. ⁊ l. quicunqꝫ. §. i. ⁊ §. ſi filio. Cōparat etiā eos Inn. cuſtodibus, vel cōmendatarus, vel viſitatoribus, vel vicariis: quia viſitare, ⁊ curare debent loca ſibi per maiorem magiſtrum cōmendata: quorū officiū habetur lxx. diſtin. ſanctorum. xvi. q. i. que nos. vii. queſtione prima, conſtitutum. de offi. vica. per totum. xii. queſtione prima, quoniam. ⁊ que-
9 ſtione ſecunda, de laicis. ⁊ c. ſequenti. ❡ † Secundo quero an adminiſtratores iſti poſſint agere indiſtincte pro adminiſtrationibus ſuis: ⁊ ſi agant, ⁊ velint ſuperiores agere, an ipſi ſuperioribus preferantur, vel econuerſo. Materiam hanc tractat Innocen. in tribus locis hic, de reſtitutio ſpoliato. olim. de relig. do. cum venerabilis. ⁊ de preſcrip. auditis. de maio. ⁊ obedien. inter quatuor. Uide Ioann. Calde. in clemen. abbates. de reſcrip. Dicit Innocen. quod quantumcunqꝫ tales adminiſtratores ad arbitrium ſuperioris poſſint remoueri, tamen dicti preceptores agere poſſunt, ⁊ conueniri pro adminiſtrationibus ſuis, ⁊ non ſolum, ſed ſimpliciter eorū ſuperiores agere poſſunt, ⁊ conueniri, etiam ſi ſint plures qui poſſint eos remouere. ff. de inſtitu. l. cuicunqꝫ. §. fina. ⁊ de reſtitutione ſpolia. olim. ⁊ C. de ſacroſanc. eccle. l. ſancimus. ff. de tribu. l. procurationis. §. i. ff. de exercito. l. prima. §. magiſtrum. ⁊ § eſt autem nobis. quia, vt ibi dicitur, electio eſt debitoris, quem preferat in conueniendo. ❡ Nunquid autem preferatur ſuperior inferiori, an econuerſo, ſunt opiniones. quidam dicunt quod ſi inferior eſt remouibilis ad arbitrium ſuperioris, in agendo preferetur maior: quia ſi poteſt illum ab adminiſtratione remouere quod eſt maius, ⁊ in totum: multo fortius a proſecutione cauſe. ff. de procur. l. in cauſe. Si eſt perpetuus preceptor, id eſt, qui non poſſit ſine cauſa remoueri, de quo ſ. de ſta. mo. monacho. §. priores. preceptor ſuperior non poterit agere pro rebus tunc ad iſtum pertinentibus. nota. ſ. de reſti. ſpo. cum olim. de ſucc. ab inte. c. ii. Nec eſt vis an non poſſit remouere ſine conſilio, vel de conſilio capituli. ſ. de his, que ſi. a prela. ca. quanto. quia nec etiam ardua negotia agit ſine con. d. c. quanto. ⁊ tamen agere, ⁊ conueniri poteſt ſine conſenſu aliorum, de reſcript. edoceri. ⁊ quod ibi nota. Item predicta procedere dicit, non adhibita differentia an bona loci particularis ſint omnino diſtincta a bonis ſuperioris domus, an non, dummodo poſſit illum remouere ad libitum, ⁊ obedire teneatur de ſtando ibi, aut recedendo: quia quando amouetur inde minor miniſter, ſuperior adminiſtrat: quia licet ſint ſeparata bona intantum etiam quod non poſſit portare ad domus ſuperiorem: tamen adminiſtratio eſt diuiſa, que bene poteſt eſſe penes plures preceptores, ſicut ⁊ penes plures tutores, ⁊ alios adminiſtratores. ff. de ad-
10 mi. tuto. l. inter plures. de quo nota. ſ. de reſcrip. edoceri. ❡ † Nota hoc dictum Innocen. quod vacante manuali beneficio, in poteſtate adminiſtrandi non ſuccedit capitulum, vel conuentus, ſed ſuperior domus:
11 de quo nota. de reſcrip. edoceri. ❡ † Secunda eſt opi. quam ſub dubio forte dicit meliorem, vt nō ſit differentia an rector ſit temporalis, an perpetuus. Item non eſt differentia an poſſit remoueri ſine cauſa, vel non. Item an vacante domo veniat adminiſtratio ad ſuperiorem, vel non: ſed ſolum eſt differentia, an ambo poſſint ſimul adminiſtrare, ⁊ quis ſit in adminiſtratione ſuperior: ⁊ tunc ambo poterunt conueniri. Maior tamen prefertur in agendo: ſicut eſt in exercitoribus. ff. de exerci. l. i. §. cum autem. in prin. ⁊ filiofamilias. C. de bo. que lib. nō ſolum. Et idem in inſtitoribus. ff. de inſti. actio. l. cuicunqꝫ. ⁊ in prepoſito, ⁊ canonico, quādo agitur de prebenda: vt no. de preben. ex literis. ⁊ in vicariis. xcii. diſtin. c. fin. xciii. diſtin. ca. i. Item nec eſt adhibenda differentia an totum lucrum, vel damnum, ad aliquem ſpectet, dummodo alterius ſit adminiſtratio: vt nota. de reſcript. edoceri. Fatentur tamen quod pro his adminiſtrationibus multi alii agere poſſunt ſed non coguntur, etiam ſi non habeant adminiſtrationem: de quibus nota. de teſti. cum olim. Plus tamen ſibi placet quod nota. de exceptio. cum venerabilis. Innoc. in d. capitulo cum venerabilis. diſtinguit, quod quandoqꝫ adminiſtratio, ſeu prioratus eſt in vſus monachorum conceſſa, quandoque eſt ſolum eorum quo ad iuſpatronatus. ❡ Primo caſu recitat duas opiniones. Una quod ſuperior abbas preferatur in agendo, ⁊ defendendo: quia ſuperior dicitur proprie prelatus, quamuis eccleſia ſubiecta habeat proprium prelatum ad vitam, vel vicarium, vel cuſtodem, vel commendatorem: quantumcunqꝫ etiam bona ipſius a bonis monaſterii ſint diſtincta: quia abbas magis proprie dicitur prelatus ipſius eccleſie, quam ille, qui eam tenet. per quem ⁊ abbas ipſam poſſidet. de reſti. ſpo. cum venuſſent. de ſup. neglig. prela. ca. i. Unde et apud abbatem ſunt non ſolum dominium, et poſſeſſio rerum ipſius eccleſie, ſed etiam actiones. de relig. do. capitu. ii. de offi. ordin. conquerente. vbi de hoc. Fatetur tamen quod poteſt vterqꝫ conueniri: quia vtriuſque eſt vnum conſiſtorium, ⁊ vna adminiſtratio, ſicut eſt vnum conſiſtorium epiſcopi, ⁊ vicarii. de appel. Romana. libro vi. prefertur tamen ſuperior, ſicut epiſcopus quo ad vicarium. ❡ Secunda eſt opi. vt diſtinguatur inter vicarios perpetuos, ⁊ temporales. in temporalibus procedat quod eſt dictū: ſicut ſunt priores ſimplices

plices,preceptores,⁊ ſimiles:quia cuſtodibus equiperantur, vt
dixi ſupra:vnde tantum eſt agendum contra abbatē,⁊ abbas ſo-
lus ſuperior prefertur in agendo. Et ſic vbi eccleſia eſt cõceſſa in
proprios vſus monachorum,agetur contra abbatē tantū ſupe-
riorem. Si autem ſunt perpetui:tunc ſicut ſine cauſa non poſſunt
remoueri a totali adminiſtratione,etiam ſi ſint religioſi.de ſta.mo
na.monachi.ſic nec ab agendo,ſeu defendendo. ¶ Secūdo caſu
principali,quādo tantum habet iuris patronatus:tunc ſi agitur
de iure patronatus patronos tāgente,agitur contra abbatē.ſi de
alijs:tūc non abbas cõuenitur,ſed ſuus prelatus.ſ.de officio or
di.cū nos.de appell.bone.de inſtit.cum veniſſent.Concludit tamē
quod vbi ſunt plures,qui conueniri poſſunt ſub eadem queſtione
nomine alicuius eccleſie,nunquā debet iudex procedere ad miſ-
ſionem in poſſeſſionē,etiā ſi vnus ſit contumax,niſi primo alij vo-
centur.ff.de mino.l.emilius.ff.qui.ex cau.in poſſ.eatur.l.hec aūt.
Fatetur tamen quod ſi legitimus defenſor eccleſie ſit conuentus,
quod ſententia lata contra eum mandabitur executioni cõtra eccle
ſiam:nec compellitur talis cauere de iudicato ſoluēdo.ff.de admi.
tu.l.vulgo.Nā ⁊ alias certum eſt ꝙ quilibet admittetur ad defen-
dendum,etiam ſine mādato,cum cautio.C.de ſatiſda.l.vnica.C.de
procu.exigendi.ſecundum Innoa.ibi Inno.de reſtitu.ſpoli.olim.
concludit ꝙ ſi agatur de reſtitutione, vel ſubiectione inferioris
eccleſie:agit ſuperior,⁊ non adminiſtrator inferioris domus. Idē
⁊ ſi agatur de iure inſtituendi:qr hoc ius ſpectat ad ſuperiorem,⁊
non ad inferiorem:vt de re iudicata.ſuborta.In alijs cauſis infe-
rioris domus dicit quod ſuperior domus agit:⁊ ſi eſt magna cau-
ſa,requirūtur fratres:concludens quod in iſtis inferioribus,que
ſic ſubiecte ſunt alijs,quod de rebus eorū faciunt,⁊ diſponunt ad
libitū,⁊ preceptorem admonet:quādo volunt omnes illi,qui hāc
poteſtatem habent ſupra domos illas,agere poſſunt,⁊ conueniri:
⁊ ſemper erit in optione maioris,vt ceteris preferatur:vt dicta de-
cre.cū olim.Nam ſi poteſt minorē ab adminiſtratione domus re-
mouere:multo magis,⁊ fortius,poteſt ipſum remouere a lite agē
da.Ad hoc de tranſac.veniens.⁊.c.preterea.de preſcript.ex tranſ-
miſſa.de deci.dudū.Ad hoc de deci.ex parte.qui fil.ſint legiti.per
venerabilem.⁊ qr etiam magis ſua intereſt,cum in domo maiorē
poteſtatem habeat.ij.q.vi.biduum.verſi.in propria.Si tamen ma
ior minorem remoueret:tenetur per ſe,vel per alium,litem defende
re.Alioquin contra eum,tanquam contra contumacem,procede
retur.de eo,qui mit.in poſ.cauſa rei ſer.ca.ij.⁊.iij.ſecundum Inno.
Idem fiet,ſecundum eum,ſi inferior citatus in iudicio ſuperiorē
nominauit,⁊ poſtea apparet contumax vterque:vt lite non conte-
ſta.quoniam.§.quod ſi ſuper. Quādoque eccleſie non ſunt ſic ſub-
iecte,ſunt tamē aliquo modo ſubiecte,ſicut ſunt eccleſie,vel dom⁹
alicuius epatus,vel archidiaconatus,vel archipresbiteratus,ꝙ
prelatus reſpõdeat de ſpiritualibus abbatibus,vel alijs perſonis
eccleſiaſticis,vel etiā laicis patronis: de preb.in Laterañ.de prudē
cum ⁊ plantare.§.in eccleſijs.⁊ tunc ſpeciales adminiſtratores ſunt
illi,qui habent pro rebus,⁊ in rebus eccleſiarum agere,⁊ reſpõde-
re:⁊ admittuntur primo loco. Quod ſi negligētes ſint,vel nõ poſ-
ſunt hoc agere,aliquo iuſto impedimento detenti:tunc primo ad-
mittētur ſuperiores ſpirituales,⁊ in eorum defectu temporales,⁊
tandem omnes illi,quorum intereſt,ſunt admittendi.xvi.q.i.cõſti
tutum.⁊.q.vij.filius.xij.q.ij.nõ liceat.no.de re.eccle.non alie.ſi quis
presbyter.de pecu.c.i.de teſti.cū olim. Vnde in defectū demū agūt.
de ſuc.ab inte.c.ſi.⁊ no.ſ.de teſta.requiſiſti.⁊.C.de ſacroſan.eccl.ſan
cimus.vbi innuitur quod epiſcopus,economus,⁊ cuſtos vaſorū,
agere poteſt.Nec mirū ſi epiſcopus admittetur:qr ipſe preordina-
tor eſt in cunctis.xxvi.diſt.per electionem.⁊ ipſius eſt tam ſpiritua
liū quā temporalium omniū eccleſiarū ciuitatis,⁊ dioceſis omnis
cura.x.q.ij.c.i.ij.⁊ ſequ.xij.q.i.epiſcopus.⁊.c.precipimus.⁊.c.no-
bis.⁊.c.ſequ.⁊.xvi.q.vij.omnes baſilice.⁊ etiā omnium piorum lo-
corū.de reli.do.de xenodochijs.per que videtur quod epiſcopus
in agēdo,⁊ defendēdo ſit omnibus preferēdus ¶ Vltimo reſidet
ꝙ iudex, qui de cauſa debet cognoſcere,examinabit ſummarie quo
cui preferatur:⁊ ceteris paribus,quo ad temporalia,precipua eſt
cauſa inferioris miniſtri,ꝙ epiſcopi.xij.q.ij.qr cognouimus.ſ.de
rebus eccleſie nõ alie.c.ij.in ſpiritualibus antē prior,⁊ precipua eſt
cauſa epiſcopi,quā inferioris miniſtri:nam ⁊ oēs alij ſub eo ipſius
12 nomine curā gerūt:vt patet ſupra de officio arch.c.i.⁊ ſi. ¶ † His
igitur,⁊ alijs penſatis circūſtantijs,qualitate,⁊ fide perſonarum,⁊
vniuſcuiuſque intereſſe,quando plures ſimul cõcurrunt,ac ſe offe-
rūt,eligit iudex magis idoneū.ff.de popu.act.l.ij.Quantūcunque
tamen vnus eligatur,⁊ ceteris preferatur,nihilominus hi,quorū
intereſt,poſſunt aſſiſtere,licet nõ proſequerentur.C.de liti.aut.nūc ſi
heres.ff.de lega.ij.l.cū querit.§.ſi.ff vt in poſſ.leg.l.is,qui.de vſu ⁊
ha.l.ſi ita legatur.§.dom⁹.Et ſi cõtrariā ſententiā reportet,poterit
appellare.de re iudi.cū ſuper cõtrouerſia.Nõ obſtat de reſcriptis.
edoceri.qr vbi adminiſtrationes ſunt diuiſe,ille ſolus poteſt agere
qui adminiſtrationi preeſt,⁊ ipſam regit:qr nõ procedit,niſi iuſta
cauſa ſubſit,ſecundum Inn.quod placet Hoſt.Nā epiſcopus quā
doque ſuſpenditur,⁊ coadiutor datur:vt no.de officio delegati.ve
nerabilis.⁊ quādoque propter ipſius infirmitatem,vel aliud iuſtū
impedimentū adminiſtrare non poteſt:vnde datur ei talis coadiu
tor,qui adminiſtrat in omnibus loco ſui:vt no.de cle.egro.c.i.libr.
13 vi. ¶ † Vel ſecundo dicit Inn.ꝙ decr.edoceri.loquitur quādo ad
miniſtratores ſunt ex toto diuiſe:hic non ſunt ex toto diuiſe,imo
omnes ſunt adminiſtratores,ſecūdum Inn.Declarat Ioan.An-
dre.quia inferior ſub ſuperiore adminiſtrat.de officio archipresby.
c.iij.Dic tu,quandoque agitur de iure preferēdi in agēdo,quādo
concurrit capitulum,⁊ prelatus:⁊ dic vt de reſcrip.edoceri. Quan
doque agitur de iure preferendi inter epiſcopum,⁊ aliū ſecularem
prelatum,quando etiam habet alios ſuperiores:⁊ ſatis poteſt pro
cedere quod dixit Inn.in.d.c.cum olim.quod poſui.ſ.in verſi.quā
doque eccleſie non ſunt omnino ſubiecte,⁊c. Quādoque agitur de
prelatione inter prelatum regularem,⁊ ſuum inferiorem:⁊ excludē
do caſus non dubios,ſi agatur de iure ſubiectionis,vel de poteſta
te inſtituendi,quod ius tangit ſolum ſuperiorem,defenſio ſpectat
ad ſuperiorem prelatum,⁊ contra eum eſt dirigendus libellus:vt
no.in.d.c.cum venerabilis.⁊ no.de ma.⁊ obe.inter quatuor.⁊ de re
ſcrip.auditis.niſi forte inferior gereret ſe pro libero,vt vtrobique
no.Si agitur de bonis inferioris domus,vel iuribus,ſi cauſa eſt
ardua,defenſio ſpectat ad ſuperiorem prelatum,vel ſaltem agi non
debet ſine cõſenſu ſuperioris prelati.de his,que ſi.a prela.c.ſi.⁊ no.
in dicto.c.cū olim.Ad hoc quod no.de reſc.edoceri Si cauſa nõ
eſt ardua,tūc ſi cõſuetudine,vel ſtatuto,vel priuilegio patere po-
teſt quod ſit ſuperior in adminiſtratiõe,ille prefertur.Et ideo ſi ad-
miniſtratio eſt tātū cõceſſa inferiori:inferior agit. ſed ſi ſuperio
ri:ſuperior tātū. Idem ſi vtrique,ſed alterum facit in adminiſtra-
tiõe ſuperiorē:vt patet in filio,⁊ patre in bonis adnētitijs.l.i. C.
de bo.ma.l.cum oportet.C.de bo.que liberis.Si cõſuetudo nil diſ
ponit, attēdēda eſt qualitas ſubiectionis: quia quandoque eccleſia
eſt ſubiecta ſuperiori quo ad bona,⁊ prelatū.quādoque ꝗ ad pre-
latum tātū,nõ quo ad bona. quādoque eſt ſubiecta quo ad quid
tēporale,vel ſpirituale. quādoque eſt ſubiecta quo ad ius patrona
tus tantū. Si eſt ſubiecta ex toto quo ad bona ⁊ prelatū,vt quia
ſuperior de reb⁹ eccleſie vel adminiſtrationis ſubiecti diſponit ad
libitum ſuum ⁊ preceptorem admonet quādo vult: ⁊ tūc quātū-
cunque inferiores omnes tales prelati, qui habēt immediatā po-
teſtatē ſuper illas domos,poſſint agere, ⁊ cõueniri, vt hic ſemp
tamē eſt in optiõe ſuperioris vt omnib⁹ preponatur. ſi voluerit:
vt de reſti.ſpo.olim. Quod pꝫ, quia ſi põt ſuperior talē remouere a
temporali adminiſtratiõe,forti⁹ a particulari litis agēde: ⁊ etiā
quia magis ſua intereſt,cum maiorē habeat poteſtatem in domo.
ij.q.vi.§.propria.Si tamē maior minorē admonet,oportet ipſuꝫ
cauſam agere: alioquin contra ipſum tāquā contra contumacem
proceditur:vt dicit Inno.in.d.c.cum olim.vt dixi.ſ. Sic põt intel
ligi principiū.gl.ſue de reli. do.cū venerabilis. Aſſignat cāꝫ,quia
tūc ſuperior prelatus eſt prelat⁹ inferioris eccleſie, ⁊ per ipſuꝫ dici
tur poſſidere.de reſt.ſpo.olim.⁊.c.cum veniſſent.⁊ vtriuſque vna eſt
adminiſtratio,ſicut vnius epiſcopi ⁊ vicarij vnum conſiſtorium.de
appel.Romana.libro.vi.de conſuet.c.ij.Secundo caſu, quando
eſt ſubiecta quo ad prelatum tātum,non quo ad bona ex toto,vt
qr etiā inferior habet bona ſua ſeparata a bonis ſuperioris: ⁊ tūc
ſi prelatus eſt remouibilis ad nutū ſuperioris .ꝗꝗ agere poſſit,
⁊ defendere,⁊ ſi temporalis eſt prelatus,⁊ voluntari⁹. Prim⁹ mo-
dus loquēdi eſt Inno.hic. Secundus.ſ.de relig.do cuꝫ venerabi
lis.⁊ adhuc prefertur ſuperior prelatus:vt.d.c.cū olim. ff.de inſti.
l.quicunque.§.ſi.⁊.l.ſeq. Item quia tales ſuperiorib⁹ equiparātur,
vt dictum eſt.ſ.Non obſt.quod nõ remoueat ſine cõſenſu capituli.de
his que ſi.a prel.c.ſi.de reſcrip.edoceri.Si prelatus eſt perpetu⁹,
⁊ neceſſarius: Inno.variat hic. Aliquādo dicit ꝙ inferior preferē:
⁊ hoc firmat,de reli.do.cum venerabilis.quia ſicut non poſſunt ab
adminiſtratione ſine cauſa remoueri:ita nec ab agēdo.de ſta.mon.
monachi.Hic recitat opi.⁊ dicit ꝙ forte melius prefertur maior in
adminiſtratione.In.c.cū olim.videtur velle ꝙ ſit in electione ſupe-
rioris.Credo ꝙ ſi cauſa aliqua allegatur,qr adminiſtrator inferior
nõ eſt potens,vel negligit,vel non eſt ſagax,vel non legalis,prefer-
tur ſuperiori. Si nulla cauſa allegatur,eligi poteſt magis idone⁹,
ceteris paribus preferēdus eſt inferior. Hoc aūt diſcutere eſt in po
teſtate ſuperioris,vt cā cognita,⁊ per habita,eligat magis idoneū,
omnibus paribus inferior preferē, niſi ante ceperit ſuperior, ita
quod preoccupauerit.ff.de procurat.l.pluribus.de procura.ſi duo.
lib.vi.altero tamen electo,ceteri poſſunt,ſi volūt,aſſiſtere.ff.de in
offi.teſta.l.ſi ſuſpecta.§.i.⁊ poſſunt appellare.de re iudi cuꝫ ſuper.
Item aduertendum ꝙ licet alter preferatur,ad hoc tamē vt ratio
ne contumacie poſſit procedi ad miſſionem contra eccleſiā,nõ ſuf
ficit alterum ex eis citatum,imo oportet omnes citatos eſſe.ff.de
mino.l.emilius.ff.ex qui.cau.in poſ ea.l.hoc autem.vt dicit Inno.
in dicto.c.cū venerabilis.⁊ tenet gl.⁊ Pau.in cle.i.de reiu. Item

dato ꝙ quandoque ſuperiores poſſint agere pro inferioribus eccle
ſiis,ꝛ quandoque preferuntur,vt eſt dictum:tamen dicitur eccleſia
ſine legitimo defenſore,ſi prelatus ſpecialis eſt mortuus,ꝗꝗ ſu-
perior prelatus viuit:ideo contra talem eccleſiam vt prelato vacan
tē ſeu carentem,non currit preſcriptio:q2 nec ceſſat cauſa conſtitu
tionis:q2 non habet legitimum,ꝛ ſpecialem defenſorem,qui ſpecia
lem eius curam gerat.Hoſt.autem dicit ꝙ neſcit de qua conſtitu-
tione loquatur:ꝛ ponit caſus aliquarum decre.in tit.ne ſe.va.Cre-
do ꝙ loquatur de.c.de quarta.ꝛ ſimilibus,que dicunt ꝙ vacante
ſede non currit preſcript.Dicit autem Hoſtien.ꝙ conſtitutiones,
ne ſe.va.inquantū prohibēt alia agere,vacante ſede,vt teſtes nō re
cipiātur vacāte ſede,ꝛ ꝙ nihil debet innouari vacāte ſede,vel ꝙ nō
eſt tūc,qui iura eccleſie exigere poſſit,vt in c.de quarta.procedūt in
cathedralibus tantū eccleſiis:ꝛ tamen cōſtitutio,que de inferiori-
bus loquitur,que dicit iura eccleſie minui non poſſe vacante eccle-
ſia:q2 nō eſt ſpecialis defenſor,qui iura illius tueatur.de re.eccl.nō
alie.dudum.lib.vi.non tamē preſumendum eſt ꝙ Inn.de illa fece-
rit mentionē,que nondum erat.Et dicit ibi Hoſt.ꝙ non eſt diffe-
rentia an aliquid fiat in preiudicium eccleſie ſine dignitate vacātis,
vel etiā de nouo inſtitute.cōſentiente etiā prelato de nouo inſtitu-
to,ſi nōdum adeptus eſt poſſeſſionē,ꝛ impeditur,vel timetur im-
pediri,aut differri:argu.ſ.de inſti.cū veniſſent.de ele.offició.§.nos
autem.de reſt.in inte.tum ex literis.§.i.quod eſt dignū nota,ſecun
dum Hoſt.Item in omnibus caſibus,quibus dixi plures ad agē
dum admitti,aliquos tamen aliquibus preferri,ſi tamen preſente
vno,vel vnus ex eis nomine eccleſie ſit conuentus,ꝛ ſententia lata
contra eum,mandabitur executioni ſententia contra eum,ꝛ pote-
rit ſine cauſa rē in iudicio deducere:vt no in.d.c.cum venerabilis.ꝛ
latius dixi.ſ.Nō obſtat de reſcrip.edoceri.q2 reſponſum eſt ſupra.
Quandoque eccleſia eſt ſubiecta quo ad aliquid temporale,vel ſpi
rituale,vt q2 ſunt de archidiaconatu alicuius,aliquādo de preſ ꝑ
teratu,aliquando reſpondet abbatibus de temporalibus aliqui-
bus,vel alteri perſone:ꝛ tūc ius agendi,ꝛ defendendi competit ſpi
ritualibus adminiſtratoribus domorum,nec competit talibus ſu
perioribus,niſi in ſubſidiū illis negligentibus,vel aliqua iuſta cau
ſa ſubſiſtente,premiſſa aliqua ſummaria cognitione per iudicē,qui
debet de cauſa cognoſcere xvi.q.vij.conſtitutum.ꝛ c.filiis.xū.q.ū.
nō liceat.de re.eccl.nō alie.ſi quis.ſecundū Inn.in dicto.c.cū olim.
¶ Quarto caſu,quando eccleſia eſt ſubiecta quo ad ius patrona-
tus tantū,ſi contenderetur de iure patronatus,agere,ꝛ defendere
ſpectat ad ſuperiorē patronum.Si agitur de iuribus inferioris ec
cleſie,ſuus ſpecialis prelatus agit,ꝛ defendit de officio ordi.cum
nos.de inſtitu.cum veniſſent.de appel.bone.ꝛ ille omnibus prefer
14 tur:ꝛ hoc dicit Inn.in dicto.c.cum venabilis. ¶ † Quero an pro-
pter dolum,vel culpam adminiſtratorum teneatur locus.Dic qđ
de dolo nō,niſi ſit factus locupletior.C.quando ex fac.tu.l.iū.ff.de
tribu.l.ſed ꝛ ſi.§.i.de quo de depo.grauis.ff.de actio.empti.Iulia-
nus.§.i.ff.de reg.iur.l.neque interdicto De culpa autem precepto
ris tenetur in ſolidū locus,ſi poteſt ſeruari indēnis a preceptore,
alias non.ff.de admini.tut.l.ſi.in prin.Si autem bona fide cōtra-
xit emptor,tenetur inſolidum locus,etiam ſi ſit pauperior.ſ.de pre
ca.c.ij.ff.de mino.l.patri.§.ſi pecuniam.ff.de euict.l.illud.§.i.Alij
15 aliter dicunt in aliquibus predictorum. ¶ † Sed quero quando
dicatur dolo tutorum,vel preceptoris factum.Dic,ſi accepit,vel
retinuit ſcienter plus,quam deberet.ff.de tribu.l.ſed ꝛ ſi.Idem ſi
non tenuit quod debuit retineri.ff.de tribu.l.quod in heredem.§.
ſi.Si autem ignoranter,ſecus,dummodo reſtituat citius,quā po-
16 teſt ff.de tribu.l.illud.§.ſi cuius ¶ † Quero qui habeant poteſta
tem talem inſtituendi de iure communi,ſi per electionem creentur,
vel curam habeant.Dic quod exigitur dioceſani authoritas.de
ſta.monac.monachi.§.priores.de priuile.cum ꝛ plantare.§.an eccle-
ſiis Si ſimplicem habeāt cuſtodiam ſine cura,nec electione crean-
tur:ꝛ ſufficit ꝙ a ſuperiore ſimpliciter nominentur,ſeu deputentur.
de ſta.mona.monachi.§ prioratus.ꝛ c.cum ad monaſterium.§ ta-
les.de conſilio tamen,ſiue conſenſu collegiorum,niſi aliud habeat
ſuperior ex priuilegio,vel preſcriptione,vel preſcripta conſuetudi-
ne,que iuri deroget.de his que fi.a prela.ea noſcitur.de elec.ſacro-
17 ſancta ¶ † Nunquid autem prelatus eccleſie agens pro negotiis
eccleſie ante litis conteſtationē teneatur fidem facere quod ſit pre-
latus,vide in Spec.de actore.§.i.verſi.ſed pone,quidam.vbi ad li-
18 teram inuenies.no Compo.de elec.nihil ¶ † Ad gl.oppo.ꝙ non
fruſtra queritur notio ſue nationis:nam vtile erat querere:q2 forte
infames erant,ꝛ tales conſueuerunt fugere propria loca.xix.q.ij.
due.cum ſimil.ꝛ infamis non poteſt eſſe procurator,vel iudex.iū.q.
vij.c.i.ꝛ c.infamis.Sol.Hec fuit cauſa dubitandi:ratio decidendi
in oppoſitum:q2 eo ꝙ promotus eſt ad adminiſtrationem,preſu-
mitur dignus,niſi probetur indignus:ꝛ preſumitur liber,ex quo
eſt in poſſeſſione libertatis.ū.q.vij.§.tria.Vel dic ꝙ deputarunt ſe
obſequio Ieſu Chriſti,omnis tollit irregularitas,ꝛ infamia:ideo
non repelluntur,q2 legitime perſone preſumuntur.xi.q.iij eorum.

19 ff.de probati.l.verius. ¶ † Tria dicit gl.Primum,ꝙ infamis nō
poteſt eſſe procurator.Hoc verū de iure canonico,vel in foro ſuo.
Secus de iure ciuili.Inſtit.de excep.§.ſi.de iura.cal.Imperatorū.
in vltima gl.Sol.Dic ꝙ ſeruus nō poteſt ſtare in iudicio.Hoc ve
rum,niſi putetur liber.iū.q.vij §.tria.ff.de off.preto.l.Barbarius.
C.de teſti.l.i.vnde ſententia lata contra talem mandaretur executio
ni contra eccleſiam.ff.ſi quis cau.l.ſi.ff.de euic.illud.quamuis dur ſ-
te cauſa fieret abſolutio,de ſeruitute appareret.ff.eo.l.non idcirco.
20 de quo de ſeruis non ord.c.i ¶ † Vltimo dicit quod religionis in
greſſu tollitur irregularitas.Sed de hoc dic vt de app.ex literarū.
ꝛ no.gl.ꝙ de poteſtate iudicandi arguitur ad poteſtatem procurā
di,ꝛ econuerſo,vt qui nō poteſt eſſe iudex,non poſſit eſſe procura.
1 ¶ Iudices eccleſiaſtici debēt laicis de clericis iuſtitiam facere.
2 Iudice negligente iuſtitiam exhibere,non poteſt ſtatim quis ſibi
ius dicere,ſed ad ſuperiores eſt recurrendum.
3 Clauſula,facias plenam iuſtitiam:tollit appellationes fruſtrato-
rias.
4 Iudex ſecularis non ſupplet negligentiam iudicis eccleſiaſtici,vt
in iuſtitia miniſtranda.nu.8.
5 Clericorum cauſe cum laicis ſunt tractande coram iudice eccleſia-
ſtico ſecundum ius canonicum,ꝛ non ciuile.
6 Clericus poteſt reconueniri coram iudice ſeculari,ſed non omnino
trahi.
7 Clericus non poteſt,etiam conſenſu epiſcopi,conſtituere ſibi iudi-
cem laicum.
8 Laicus propter negligentiam iudicis ſecularis poteſt coram iudi-
ce eccleſiaſtico trahi.
Iudex negligens perdit iuriſdictionem,vt ad alios,vel iudicem
eccleſiaſticum poſſit haberi recurſus.

1 Qualiter. ¶ † Iudices eccleſiaſtici debent lai-
cis de clericis iuſtitiā facere.Tria fa
cit.Precipit.Impedimentum remouet.Grauamen ſu
ſpicatur,ꝛ prohibet Secunda ibi:Non obſt.lic.Tertia
2 ibi:Ne pro defectu. ¶ † Nota primo ꝙ iudice negligente iuſtitiā
exhibere,nō poteſt ſtatim quis ſibi ius dicere,ſed ad ſuperiores eſt
3 recurrendum,vt compellatur,vſque ad papam. ¶ † Nota ſecūdo
de effectu horum verborum,Facias plenam iuſtitiam:q2 ex hoc re
4 mote videntur appellationes fruſtratorie ¶ † Nota tertio ꝙ iudex
ſecularis non ſupplet negligentiam eccleſiaſtici,vt in miniſtranda
5 iuſtitia ¶ † Nota arg.quod cauſa contra clericum cum laico corā
iudice eccleſiaſtico tractanda eſt ſecundū ius canonicū,ꝛ nō ſecun-
dū ius ciuile.ſcilicet quo ad preparatoria iudicij:nā in tali iudicio
repelluntur ſole appellationes fruſtratorie:non repellitur ergo ap
6 pellationes legitimis cauſis interpoſite. ¶ † Nota illam vniuerſa-
lem,omnino:q2 facit quod clerici etiam in cauſam reconuentionis
omnino nō poſſint reconueniri coram iudice ſeculari.de quo.ſ.eo.
et ſi clerici.ꝛ.j.c.ſi. ¶ Opp.quod aliquo caſu trahātur coram ſecu
lari.no.ſ.eo.at ſi clerici.ꝛ.ſ.c.ſi.Sol.Reconueniri poteſt,vt ibi:om
nino trahi.nō vt hic,aliud eſt trahi.hoc vniuerſaliter hic inhibet.
Aliud eſt recōueniri:ꝛ hoc permittitur.Ad hoc de reſcri.nōnulli.
ꝛ qđ ibi no.ꝛ ſic loquitur etiam c.ſ xi.q.i.quod loquitur etiā in de-
trahente:licet quidam,ſecundū Pe.dicāt cōtra.per hanc literā,ꝛ
male,ſecundū eum.Hec vera dicit Hoſt.dūmodo nihil doloſe aga
tur ¶ Quid enim ſi laicus auferret clerico bouem,vt cōueniat cū
corā iudice laico vt poſſit eum ibi recōuenire.de quo de iure patr.
relatū ij.reſponſo.Ad hoc.l.ij.§.ſed ſi agant.ff.de iud.Et ſi dicas,
in quo verificabitur hec vniuerſalis omnino:dic qđ ſiue inuitus,ſi
ue volēs trahatur,ſiue inuito,ſiue conſentiente epiſcopo.ſ.ti.i.ſi di
ligenti.ꝛ c.ſignificaſti.agatur ciuiliter,vel criminaliter.faciat epiſco
pus iuſtitiam,vel non,vt hic Hoſt. ¶ Quid ſi nō poſſit per ſe exhi
bere iuſtitiam:Dic quod ſcilicet per alios exhibere debeat:q2 nec
ſemper debet eos iudicare.xi.q iij.te quidem.de off deleg.cum te.ſ.
ti.i.ſignificaſti.agatur ciuiliter,vel criminaliter,faciat epiſcopus iu
7 ſtitiam,vel non:vt hic ſecundū Hoſt. ¶ † Querit enim gl.an poſſit
clericus,etiam cum conſenſu epiſcopi,ſibi conſtituere iudicem lai-
cum.Glo.quod non.ſ.tit.i.ſi diligenti.xi.q.i.inolita.ꝛ c.placuit.ꝛ c.
8 ſignificaſti.j.tit.proxi. ¶ † Oppo.quod trahatur coram ſeculari in
defectum iudicis eccleſiaſtici:vt.j.tit.proxi.licet.Sol.Propter ne-
gligentiam ſecularis bene trahitur laicus coram eccleſiaſtico:imo
perdit iuriſdictionem negligēs:vt in auf.ſtatuimus.C.de epiſco.ꝛ
cleri.ſed propter negligentiam eccleſiaſtici non trahitur coram iu-
dice ſeculari clericus,vt hic.Non obſtat auf.vt clerici apud propr.
epiſco.in prin.col.vi.xi.q.i.ſi quis cum clero.q2 illa cēſentur per hoc
reuocata.Et ſi queritur de ratione diuerſitatis,dic quod olim oēs
cauſe clericorum,ꝛ laicorum deferebātur ad eccleſiam.ſ.qui fil.ſint
legit.per venerabilem xi.q.i.relatū ij q.v.ſi quis preſbyter.Et ideo
ſi redeat laicus ad ſuum primeuum forum,non videtur eius con-
ditio deterior:ſicut nec dotis conditio ſit deterior,quādo redit ad
ſuam naturā.ff de pac l.ſi vnus.§ quod ſi non.Goff.ad hoc.xxv.
diſt.ab exordio.Item hoc eſt naturale quod maior minoris negli-
gentiam

gentiã ſuppleat.xi.q.iij.cũ ſimus.ad hoc.xi.q.j.placuit.vt no.xi.q.
j.in ſumma. Non obſtat qđ no.Jo.xvi.q.vij.filijs,⁊ nepotibus.q꞉
id eſt falſuꝫ. Nec obſtat illud cap.q꞉ dicitur regi,vt rex ammoueat,
vel inſtet coram ſuperiore,vel annuat.non vt ipſe iudicet. Sic de-
bet ibi intelligi.⁊ hoc tenet ibi Archid.ꝙ gl.ſit falſa.⁊.c.ex trãſ-
miſſa.j.ti.j.qđ alle.gl.hoc non probat,vt dicit Arch.⁊ bene. Ant.

1 ☞ Judex habens cauſam conſimilem remouetur a iudicio.6.
2 Judex non dꝫ de honeſtate reuocari,niſi cauſa legitima ſubſiſtẽte.
3 Viſitãdi,⁊ procurãdi ius põt abbas in archidiaconũ acquirere.
4 Judex non reuocatur,cauſa legitima propoſita,niſi ea probata.
5 Delegatus poteſt reuocari,etiam ſine cauſa:per delegantem ta-
men hoc fieri non poteſt ſine inhoneſtate.
7 Judex licet quãdoque poſſit recuſari a iudicio,vbi hꝫ conſimilem
cauſam in alio iudicio,an hec cauſa ſit ſufficiens ad recuſandum.

1 Cauſam. ¶ † Judex habens cõſimilẽ cauſam
a iudicio remouetur.h.d. Primo re
citat delegationem cauſe. Secundo cauſam remotio-
nis vnius delegati,⁊ aliũ ſubrogat,ibi:q꞉ vero. ¶ No.
hic vnam cauſam legitimam reuocandi iudicem,quãdo iudex da
tus habet cauſam conſimilem,vt pars cũ alio illi,in qua habet co
2 gnoſcere vt iudex. ¶ † Nota ſecundo ꝙ non debet ex honeſtate
iudex reuocari,niſi cauſa legitima ſubſiſtente. ¶ Nota tertio hic
bonum tex.ad arbitrandũ cauſam recuſandi,aut remouendi fore
legitimam:q꞉ vbi non apparet iuris expreſſa,nec ratio eſt ſimilis
expreſſa,ad quos arbitriũ iudicis primo debet dirigi:vt no.de ap
pel.cum ſpeciali.⁊.c.legitima.lib.vj.illa dicitur legitima,que con-
cludit ſpecialiter quem fore nimis propitium,⁊ fauorabilem alte-
ri parti. Ad hoc.j.vt lite non conteſt.accedens.ij.⁊ vide in Spec.
de deleg.§.upereſt.in prin.⁊ in verſi.itẽ ſi ſit inimicus.in.ij.col. Ad
3 hoc de accuſa.inquiſitionis.verſi.tertio. † Nota abbatem poſſe ac
quirere ius viſitãdi,⁊ procurãdi in archidiaconũ.⁊ dicit Jo.An.
ꝙ cũ ſimpliciter hic loquatur de archidiacono,⁊ plures ſint archi
diaconi in eccleſia Carnoteñ.videtur ꝙ intelligi debeat de maiori
archidiacono,arg.eorũ,que no.de offi.deleg.quoniã abbas. Et ſe
cundũ hoc queri poteſt etiã in archidiaconũ eccleſie cathedralis.
4 quod no. ¶ † Opp.ꝙ non reuocetur iudex ſine cauſa,⁊ ea nõ pro
bata.arg.ff.de arbi.litigatores.de ſent.excõ.ad hec.ff.de vaca.mu.
5 l.pretor.§.penul.de reſcri.ex tenore.in fi. † Sol. Quãquã iudex de-
legans delegatũ reuocare poſſit ſine cauſa.ff.de iudi.l.iudiciũ.ta
mẽ ex honeſtate non reuocat,niſi ſubſit cauſa,⁊ probetur. Et intel
lige hoc ꝙ vtraque pars erat preſens:vel hoc notum erat,⁊ modi
cũ preiudiciũ partibus inferebatur:alias nõ valuiſſet ſubrogatio,
niſi de literis facta fuiſſet mentio:q꞉ non eſt veriſimile ꝙ ſubroga-
tio fiat de facili:q꞉ nõ decet,ex quo iudex cepit vti iuriſdictione,ꝙ
ſubrogatio fiat poſtea ſine cauſa:vt in iuribus preallegatis.de quo
Hoſt.remittit ad Summã,de offi.dele.§.que delegari.ver.ſed nũ-
6 quid poteſt reuocare cõmiſſionẽ. ¶ † Quero cum gl.que dicatur
conſimilis cauſa,ex qua cauſetur iuſta cauſa recuſandi. Dicit gl.ꝙ
nõ omnis conſimilitudo ſufficiens eſt:nam non ſufficit ꝙ ſit eiuſ-
dem qualitatis in genere,vt q꞉ quelibet ſit ſpiritualis. Nã ſi iudex
habet cauſam decimarum,non reuocabitur in cauſa iuris patro-
natus,vel electionis. Dicit tamen ꝙ ſimilis dicitur cauſa,quando
eſt eadẽ in ſpecie:vt q꞉ habet cauſam exemptionis,⁊ cõmittitur ſi
bi cauſa alterius exemptionis. Joan.And.ſuper.text.dicit ꝙ ſimi
lis quãdo dicatur,relinquitur arbitrio iudicantis:nec exigitur ꝙ
omnino ſit ſimilis,ſed quod pene ſit ſimilis. Ad hoc de offi.deleg.
ſuſpicionis. Exemplum,dico cõſuetudinem in regno ꝙ ſtetur di-
cto proxenete ſuper cõtractu:tu,quem iudicem impetrai in alia
cauſa,dicis idem:vel de verbis dubijs priuilegiorum eadẽ eſt que
ſtio inter iudicem ⁊ aduerſariũ: Vel pone exemplum ex no.de offi.
vic.lib.vi.c.ij.in.j.gl. Et hoc tene ſecundum Jo.And.licet Fran.
hic dixerit ꝙ quadruplex eſt genus fori,vt q꞉ vterque ſpiritualis
rei,vt q꞉ vterque petit fundum cauſe,vt quia vterque petit ex cauſa
emptionis actionẽ,vt q꞉ vterque agit rei vẽdicatione:dicit decre.
procedere demũ,quando datur ſimilitudo cauſe. Sed dicit Hoſt.
ꝙ hec diſtinctio ratione caret. Abb.dicit ꝙ tunc datur ſimilitu-
do cauſe,quãdo ex ea fortior redditur cauſa iudicis:⁊ ita erat hic:
cum officia archidiaconalis multum in conſuetudine conſiſtant.
Puto ſimilitudinem cauſe dari,quãdo ex deciſione cauſe coram
iudice concluditur,ad deciſionem cauſe,quam habet vt pars:q꞉
qua ratione putat equum quod petit vt pars,putabit equũ quod
iudicat vt iudex:cũ conſcientia non poſſit eſſe diuiſa in eodem fa-
7 cto quo ad diuerſos:vt in.c.penul.de ele.lib.vj. ¶ † Quero an hec
cauſa ſit ſufficiens ad recuſandum. Glo.dicit ꝙ non videtur iuſta
cauſa ad recuſandum,licet ſufficiens ſit cauſa ad ſubrogandum:q꞉
ex leuiori cauſa ſit ſubrogatio,quã recuſatio. Recitat aliam opin.
⁊ in hac perſiſtit,ꝙ cauſa ſit ſufficiens ad recuſandum:q꞉ de facili
iudex moueretur ad ſententiãdum pro illo. Dat ſimile in teſte, qui
a teſtificando repellitur propter ſimilitudinem cauſe.de teſtibus.
perſonas. Nec obſtat eo.tit.quoties.q꞉ ſoluitur ibi. Sed de teſte di
cit,vt in dicto.c.perſonas. Pro opi.ꝙ ſolum ſufficiens fuerit hec
cauſa ad ſubrogandum, Facit antiqua litera,que talis erat: Dicti
vero abbas ⁊ conuentus nolentes alteri parti reſpondere,niſi nos
prius conſulerent ſuper priuilegijs a Romano pontifice cõceſſis
monaſterio,dilectum filium.V.eiuſdem monaſterij monachũ ad
ſedẽ apoſtolicã tranſmiſerunt,nihilominus ſupplicantes ꝙ te fili
decane loco Pariſieñ archidiaconi ſupradicti ſubrogare ad de-
fenſionẽ iſtius negotij dignaremur. Eſt autem differentia,vt dixit
Pe.inter ſubrogationẽ,⁊ recuſationem:q꞉ recuſatio proponitur
coram iudice, qui recuſatur:ſubrogationis autem petitio coram
iudice ſuperiori. Et hanc opi.gl.tenet Vinc. Inno.⁊ Hoſt.⁊ pla-
cet mihi:nam ſi aduocatus,cui publicatum eſt conſilium,⁊ reſpon
dit,poteſt recuſari vt ſuſpectus:vt no.per Inn.de offi.ordi.irrefra
gabili.ff.de iuriſd.omn.iud.l.pretor.fortius poteſt recuſari is,qui
ſemel litem mouendo oſtendit intentum iuſtitie ſuper tali cauſa,
vel conſimili. Item q꞉ hic concluditur nimis fauens alteri parti:er
go poteſt recuſari:vt in.c.accedens.vt lite non conteſt. Fatentur ta
men ꝙ hoc non probat neceſſario text. Jo.de Ligna.hoc relinquit
arbitrio iudicantis. Et dicit hoc Hoſt.dicere,per que dicit ſimili-
ter eſſe in arbitrio iudicis an repellat iudicem impetratum in cau-
ſa alicuius,qui erat iudex eius in alia cauſa:⁊ dicit hoc Hoſtien.di
cere,⁊c. Anto.de Butr.

1 ☞ Appellari licite poteſt a iudicibus ſimul cognoſcentibus de
principali,⁊ exceptionibus preiudicialibus.
2 Electioni prelati eccleſie poſſunt ſe opponere canonici eiuſdem ec
cleſie.
3 Ad electionis confirmationem datus nõ dicitur merus executor,
ſed procedere debet parte citata.
4 Citandi practica que ſit in actu electionis confirmande.
5 Inquirere verbum an denotat nouum procedendi modum.
Verba ſunt intelligenda ſecundum materiam ſubiectam.
6 Judex ex officio non procedit,nec ſupplet ad commodum partiũ
in cauſa etiam tangente vtilitatem publicam.
7 Excommunicationis,vel conſpirationis exceptio repellit reum vo
luntarium ſe voluntarie opponentem,⁊ non vocatum.
8 Appellationem ab interlocutoria iuſtificat exceptionis obiectio,⁊
oblata illius probatio abſqꝫ probatione veritatis exceptionis.24.
9 Exceptiones dilatorias videtur iudex repellere procedendo ad vl
teriora.
10 Sententia ſuper exceptionibus dilatorijs dicitur interlocutoria.
11 Sententia de procedendo contra iuris ordinem non iuſtificat pro
ceſſum contra iuris ordinem habitum.
12 In cauſa inquiſitionis proceditur lite non conteſtata,⁊ quando-
que in electionis negotio.
13 Super electione hodie procedi poteſt duplici modo.19.
14 Appellatio interpoſita ex pluribus grauaminibus copulatiue
quando poſſit ex altero tantum iuſtificari.nu.31.
15 Attentata poſt appellationem etiam ab interlocutoria,ſunt tan-
quam nulla reparanda.
16 Appellari poteſt a ſententia nulla,nec auditur appellans,niſi ap-
pellatione iuſtificata.nu.22.⁊ quare liceat appellare,cum proceſ-
ſus foret nullus.nu.20.
17 In appellatione,etiam ab interlocutoria,non ſufficit cauſam ſub-
eſſe,niſi appellans illi innitatur.
18 Exceptiones ſunt in proceſſus exordio proponende,⁊ ſuper illis
eſt prius cognoſcendum,ſiue ſint cõtra iudicẽ,vel partẽ propoſite.
21 Procedendi modus non attenditur,vbi agitur via reſtitutionis
in integrum.
22 Sententia eſt nulla,vbi eſt lata ſuper proceſſu,in quo non fuit ſer
uatus ordo iudiciarius,vel ex defectu litis non conteſtate.
23 Nullitatem proceſſus quando poſſit quis proſequi.
25 Euocandi qui ſint.
26 Circa electionẽ q̃ ſint contingẽtia,vt poſſit dici valida,aut infirma.
27 Judices omnes debent ſtudere ad veritatem inquirendam.
Clauſula,quod veritatem inquirant,quid importet.
28 Accuſatores quomodo poſſint ab accuſando repelli.
29 Excommunicationis exceptio non admittitur contra agentem
via excipiendi.
30 Sententia poteſt contra contumacem ferri,lite etiam non conte-
ſtata.
31 Copulatiua Et,non requirit ſemper concurſum vtriuſque copu-
lati.

1 Exhibita. † Si iudices de principali,⁊ exce-
ptionibus preiudicialibus ſimul
cognoſcant,vel ſuper principali ſine litis conteſtatione
procedant ad teſtium receptionem,ab eis licite ap̃p e-
latur. Diuiditur in duas partes. In prima ponitur appellantis

petitio. In ſecunda appellationis commiſſio. Secunda ibi:
quia vero. ¶ Nota primo electum proſequi poſſe electionem
2 ſuā abſq; nota ambitiōis. ¶ † No. ſcdo electiōi prelati eccleſie ſe
opponere poſſe canonicon eiuſdē eccleſie. vide ō accu. ſup his ō
electio. vt circa. lib. vi. Et no. ꝙ plures in eadē cauſa poſſunt ab
eiſdē cōſtitui pcuratores. De quo de procur. ſi duo. li. vi. ſcdō do
cto. ¶ No. formā cōmiſſiōis citatiōis, quando plures ſe oppo-
nere poſſunt, vt vocatis vocādis ſuper negotio pcedaꝶ. De hac
3 citatiōe, ⁊ ſimilib⁹, vide per Inno. de excep. dilecti. ¶ † No. da-
tuꝫ ad cōfirmationē electionis non fore merum executorem, ſed
4 pcedere debere parte vocata. † Practica aūt citandi habeꝶ do-
5 dic de elec. c. j. lib. vi. ¶ † No. qō vbi cauſa cōmittiꝶ inter aliquos
diſcutiēda, verbum Inquirere, nō notat nouū modum procedē
di, ſed notat ſecundū naturā cauſe actū veritatis inueſtigande,
ordine iuris nature cauſe pportionali ſeruato: ⁊ ſic verba exau-
diunꝶ ſecūdū naturaꝫ ſubiecte materie. ff. locat. ſi vno. de vſuris.
6 ſtipulatus. ¶ † Et no. qō etiā in cauſa tangēte publicā vtilita-
tē iudex, niſi inter partes cauſa cōmittaꝶ, ad deciſioneꝫ eius, qō
inter partes eſt diſcutiendū, nō pcedit ex officio. nec ſupplet ad
7 cōmodū partiū. Vide de ele. cū nobis olim. ¶ † No. ꝙ exceptio
cōſpiratiōis, ⁊ excōmunicationis repellit ſe electioni opponen-
teꝫ. Et ſi intelligereꝶ text. qō hic ſe oppoſuerūt via exceptionis,
hic eſſet caſus qō excōmunicatio repellit reū voluntariuꝫ, ſe vo
luntarie opponenteꝫ, ⁊ nō vocatum. de quo de excep. cum inter.
8 ⁊ c. dilecti. ⁊ c. ſignificauerūt. de acc. ſup his. ⁊ hic p gl. ¶ † Not.
qō exceptiōis obiectio, ⁊ eius oblata pbatio iuſtificat appella-
tionem ab interlocutoria abſq; pbatiōe veritatis exceptionis.
Et nota qō non ſolū talis exceptionis repulſio, ſed etiam illius
congruo tēpore non admiſſio, vel nō congruo ordine. aut modo
iuſtificat appellationē. Et pondera qō iuſtificat non ſolum quo
ad finē deuolutionū, ſed etiā quo ad finem attentati retractan-
di. Et pōdera, quia ſufficit vt ſe offerat pbaturū. Nō oportet er
go qō in promptu habeat pbationes paratas: cōtra Io. An.
9 de appel. interpoſita. vt dixi de teſti. ex pte Ade. ¶ † No. quod
proceſſus eodē inſtāti habitus ſuper principali, ⁊ dilatorijs. eſt
nullus, vel ſaltē tribuit iuſtam cauſam appellādi: ⁊ hoc propter
cōtrarietateꝫ: quia dilatorie dicunt non pcedendum ſuper prin-
cipali: proceſſus dicit procedendū. Nam procedēdo ad vlteriora
repellere videtur exceptiones dilatorias. de offi. dele. cum ſuper.
Eſt enī ordo cauſe ad cauſam eadē, ⁊ eius pretermiſſio repugnā
tiam habet quandā. Si tamē iudex procederet in principali re-
ſeruatis dilatorijs exceptiōib⁹ diſcutiēdis ad merita: ex hoc nō
vitiaretur proceſſus: vt eſt tex. de deſpon. impub. ad diſſoluēdū.
licet hoc facere non debeat iudex: vt no. de off. dele. cum contin-
gat. quod no. pro proceſſibus iudicū, qui admittūt exceptiōes,
ſi, ⁊ inquantū: ⁊ pronūtiant ad vlteriora procedenduꝫ ſaluis ex-
ceptionibus oppoſitis. Imo reſeruare poſſunt proponendas, vt
litera dicit in dicto. c. ad diſſoluēdum. ¶ Not. quod per pceſſum
ad vlteriora quis nō videꝶ dilatorias repellere, quādo datur p-
10 ceſſus ſuper dilatorijs, ⁊ ad merita ſimul. ¶ † No. ſup dilatorijs
tacite, vel expreſſe pronuntiandū: ⁊ dicitur pronuntiatio interlo
11 cutoria, de qua de ordi. cog. c. j. ¶ † Nota ſententiā de proceden
do contra iuris ordinē, non iuſtificare proceſſum contra iuris or-
dinē habitum. Per que dicēdum videtur quod ſi iudex pronun
tiat pcedenduꝫ eſſe in plenaria lit. non conteſt. vel pronūtiat litē
conteſt. eſſe, vbi non eſt, ex tali ſententia pceſſum nō validarituꝫ
quia talis ſentētia eſt expreſſe cōtra ius: tum quia cōtinet impoſ
ſibile: tum quia nō poteſt facere ꝙ leges nō habeāt locū in actis
ſuis. Ad hoc gl. de ver. ſig. cum olim. vbi ſi iudex pronuntiat iniu
riam manifeſtam, que nō eſt, nō iuuat pronuntiatio: quia qō eſt
manifeſtū, nō ponitur in iudicis poteſtate. Idē determinat Cy.
in cauſis, quarū ſolennitatum remiſſio nō pendet ā poteſtate par
tiū. Et fuit opi. Mar. de Sil. vt ponit in aut. offeraꝶ. C. de lit. cō-
12 teſta in. xi. q. dixi. de li. obl. c. j. ¶ † Not. quod in cauſa inquiſitio-
nis proceditur lit. non conteſta. ⁊ quandoq; in electionis negotio
poteſt procedi lit. non conteſta. vt lit. non conteſt. quoniam. §. fin
autē. ⁊. §. quod ſi forſan. Hodie ſerua cle. diſpēdioſam. ⁊ ſuper ea
poteſt procedi per viaꝫ inquiſitiōis: ⁊ ſic in cauſa, in qua procedi
poteſt via inquiſitiōis, ſi inter duos pceditur, ordo iuris ſeruari
13 debet, ſcdm formā agendi. ¶ † Nota duplicem modum procedē
di ſuper electione, per modū cōmiſſionis, ⁊ per modū inquiſitio
14 nis: ſecundū primū lis non conteſtatur: ſcdꝫ ſecundū ſic. ¶ † No-
ta appellationem interpoſitaꝫ ex pluribus grauaminib⁹ copula
tiue iuſtificari ex altero tantū: ⁊ ſic pluralitas cauſarum diſtribui
tur in ſingularitates, quādo quelibet ſpecifice de ſe ſufficit ad vi-
15 ctoriā cauſe. ¶ † No. attētata poſt appellationē ab interlocutio-
ne fore nulla. Et pōdera, quia dicit poſt, ⁊ nō cōtra. de quo ō ele.
16 cum inter canonicos. ⁊ de appel. peruenit. ¶ † Nota ꝙ a ſenten-
tia nulla poteſt appellari. Et not. pſequente nullitatem ſententie
appellationis via non obtinere appellatione nō iuſtificata ex ſui

forma ā grauamine: ⁊ ſic dato qō nullitas veniat icidēter, ex quo
tamen deducitur appellationis via, oportet ꝙ via iuſtificetur, ⁊ ex
17 formis ſeruetur. De hoc plene de appel. dilecto. ¶ † Nota non ſuf-
ficere in appellatione ab interlocutoria cauſam ſubeſſe, niſi illā ap-
18 pellans inuitatur. Ad hoc de app. dilecti. ⁊ c. dilecto. ¶ † Opp. i.
qꝛ dato quod iſti forent inquiſitores: non potuerunt procedere ſu-
per dilatorijs, ⁊ ad merita eodem inſtanti: imo prius de dilatorijs
cognoſcere habent. de accu. cum oporteat. Sol. ſecundum Hoſt. in
duobus male proceſſerūt. Primo inquantū reputarunt ſe inquiſi
tores, procedēdo lite nō conteſtata, ⁊ procedendo ſimul cum exce-
ptionibus, ⁊ negato principali errauerit etiā in alio: qꝛ inquantum
etiam ſe reputarent inquiſitores, ⁊ eſſent, non potuerūt procedere
ſimul ſuper negotio principali, ⁊ dilatorijs. Unde concludit Inn.
quod dilatorie, vel peremptorie fori, ſiue proponatur exceptio cō-
tra id, de quo ſit inquiſitio, de purga. cano. cum dilectus. ſiue cōtra
perſonam iudicis, inquirent, ſiue contra perſonā proſequentis in-
quiſitionem, vt in decre. cum oporteat. eo. tit. veniens. ſemper tamē
cognoſcendum eſt primo de exceptionibus. C. de excep. ſi quidem.
⁊ ſunt in ingreſſu negotij proponende. C. de excep. l. fi. Si tamē iu-
dex procedat ex officio, ⁊ miniſtrū inquiſitionis ſubſtituerit, ſi con
tra miniſtrum opponi contingat exceptio, ex officio ſuo procedit,
illo remoto. de acc. cum oporteat. De quo dic vt ibi: in prima. ⁊ ibi:
19 ſuper illa. ¶ † Oppo. ij. quod in cauſa electionis procedatur ſum-
marie, ⁊ ſic lite non conteſtata: vt in cle. diſpendioſam. de iudicijs.
iuncta clemen. ſepe. de verbo. ſignifi. Solu. Illud procedit hodie.
20 ¶ † Oppo. iij. quod fruſtra appellaret, cum proceſſus nullus fo-
ret, qꝛ lite non conteſtata. Sol. Dic ꝙ ideo forte, vt proceſſus iudi
tū impedirent, qui forte proceſſiſſent, ⁊ ipſum de facto grauaſſent.
Simile vt lite non conteſt. accedens. j. ff. rem ra. ha. l. ij. §. falſus. Et
ſic patet quod a proceſſu nullo appellatur: non tamen appellatio
validat ſententiam. quando vitium non pendet ā conſenſu appel-
lantis: alias appellādo videtur validare ſententiam: vt. d. §. falſus.
21 ¶ † Opp. iiij. innuit hic litera modum proponendi ponderandū,
an inquiſitionis via, an via ordinaria agatur. Videtur ꝙ non attē
datur: ꝙ in reſtitutione in integrū non refert an per viam excipien-
di, an per viam agendi illa proponatur. ff. de iureiur. l. nā ⁊ poſtea.
§. ſi minor. Idem in querela inofficio. ff. de inoffi. teſta. l. Papinia.
§. ſi filio. Sol. Dicit Vinc. generaliter attendendū modum propo
nēdi, an via inquiſitionis, an actionis fiat propoſitio. Item an via
exceptionis, an principaliter. de ordi. cog. cum dilectus. de teſti. ve
niens. Fallit in reſtitutione, ⁊ in querela, ſecundū Vinc. Sed certe
quo ad ordinē procedendi bene refert an in reſtitutione, ⁊ in quere
la, an proponeretur per viam agendi, an per viam reſtitutionis: qꝛ
primo caſu foret neceſſaria litis conteſtatio. de offi iud. c. ij ſecūdo
caſu nō. vt ibi: ſed quo ad effectū bene eſt ſpeciale in ea. de quo per
22 Inn. de ordi. cog. c. fi. ¶ † Opp. v. ꝙ non ſit neceſſarium docere de
appellatione, cuius contrarium litera dicit ibi: ſi appellatum cōſti-
terit. maxime cū iudex eſſet papa, quomodocunque ageretur: erat
enim ſententia nulla ex defectu litis cōteſtationis, ⁊ modi procedē
di. Dicit Hoſt. ꝙ ad tex. ſupplendū eſt, maxime, inquantum dicit,
ſi conſtiterit appellatum: nam idem fieret, ſi appellatum non eſſet,
ex quo ſeruatus non eſt ordo iudiciarius: vt patet de lit conteſt. c.
vno. Vel ideo dicit ꝙ ſi ſeruatus eſſet ordo iudiciarius, ⁊ excōmu-
nicatio eſſet occulta, ⁊ etiā iudices ſentētiaſſent ſecuti dicta cōſpi-
ratorū. j. de re iudi. cū I. ⁊ A. valuiſſet ſentētia, niſi appellatio pro-
baretur facta intra decē dies. de elec. cū dilecti. de teſti. ſignificaue-
rūt. ſecundū Hoſt. Sed caſus talis nō eſt hic: ideo perſiſtendū vi-
23 detur in prima ſol. ¶ † Puto ſi queritur, an ante appellationē in-
terpoſitam poſſit proſequi nullitatē, puto ꝙ ſic. Poſſet etiā proſe-
qui nullitatē ſimul cum appellatione, ſecundū practicā glo. in. l. i. C.
quādo prouo. nō eſt neceſ. ⁊. ō. de in integ. reſti. cōſtitutus. de app.
dilecto. ⁊. ff. de app. ſi expreſſim. Et ſic poſſunt intelligi hic doc. Si
queritur an quādo appellatū eſt, poſſit ſuper appellationis inſtan
tia oſtēdere nullitatē: puto ꝙ ſi vult recedere ab appellatione prin
cipaliter principiando inſtantiam nullitatis, ꝙ hoc poſſit: imo ⁊ ſi
repulſus, qꝛ deſeruit, vel qꝛ non rite appellauit: ſed ſi ſuper libello, ⁊
inſtantia appellationis proſequatur, ⁊ doceat nullitatem, non iuſti
ficata appellatione, dic ꝙ ſi appellatur a diffinitiua, ⁊ ab eodem ar
ticulo, poteſt de iure ciuili, ex viribus appellationis obtinere nulli-
tatem: ſed etiam ſi expreſſa cauſa nullitatis appellet, vel alia expreſ
ſa cauſa, vel nulla expreſſa, qꝛ ſententia eſt iniuſta, eo ꝙ nulla. de of
fi. deleg. cum contingat. ff. de appel. ſi expreſſim. De iure autem ca-
nonico poſſet proſequi etiam nullitatem: quia appellatur ā proceſ-
ſu nullo, vt hic, propter grauamen facti: oportet tamen quod do-
ceat illam formalem, ex quo illam et appellationem proſequitur, vt
hic. Idē ſi ſit appellatum, ⁊ de nullitate dicitur in diuerſis articu-
lis: ⁊ tunc bene poteſt coram iudice appellationis in vno oſtēdere
nullitatē: qꝛ nulla contrarietas quaſi incidenter poſſit de nullitate
cognoſci. l. Certi: l. a Pia l. de inrepatr. ⁊. l. quedam. ff fami. erciſ.
Quandoq; appellatur ab interlocutoria: ⁊ tunc vt quis cōſequaꝶ

nullitatem,quãdo pretextu illius principaliter appellatur,opor
tet ꝙ appellatio iſta iuſtificetur pretextu cauſe nullitatẽ inducẽ
tis.⁊ ſic loquitur hic.Non obſtat vt lite non conteſt.accedens.qꝛ
ibi fuit deducta nullitas.Et hanc concluſionem tenet Inno.hoc
24 late diſputans in.c.dilecto.de app.¶ † Oppo.vj.ꝙ non ſufficiat
docere appellatam ex dictis cauſis,niſi aliter iuſtificetur:vt.j.de
excep.dilecti.⁊ patet de app.vt debitus.So.Hoc ideo,qꝛ fuerunt
propoſite exceptiones,⁊ oblate probationes:quo caſu iuſtificatur
appellatio.Et pondera,qꝛ dicit hic ꝙ ſe offerebat probaturũ.ta-
men non incontinẽti actu in iudicio probationes preſentabat,cõ-
tra ea,que dicit Jo.And.de app.interpoſita. ¶ Ultimo per hanc
decre.dicunt doc.ꝙ multe decre.que habent deciſam clauſulam,
Reuocato in irritum,⁊c.per hanc ſupplẽtur.de quo de reſcri.Ro
dulphus.⁊.c.ſignificauit.de excep.dilecti.⁊ vide de app.dilecti.ſe-
cundũ Jo.And.Sed videtur hic tex.contra ibi no.tenet enim ibi
Jo.And.clauſulam non opponi,quando exceptio opponitur ad
proceſſum:alias obtineret contrarium intentũ,ſi procedi deberet:
nam ⁊ hoc opponebatur ad concludendum proceſſum cõtra par-
tẽ.Dic ꝙ ſi appellatur propter exceptionem obiectam,⁊ probatã,
vel que probari mandatur in cauſa appellationis:qꝛ non eſt obla-
ta probatio in principali,tunc non apponitur hec clauſula,cum ea
probata debeat excludi proceſſus. Sed ſi appellatur propter eam
non admiſſam,⁊ habeatur probata ex oblatione probationis:tũc
apponitur hec clauſula:qꝛ tunc iuſtificata appellatione habet co-
gnoſcere de veritate exceptionis:⁊ tunc officiũ erit iudicis ad quẽ,
vt cognoſcat de exceptione,⁊ ſi obſtet,repellit iudicẽ:ſi non obſtat,
cognoſcat de principali:qꝛ ſaltem primi iudices grauauerunt non
admittẽdo exceptionẽ oblata probatione,vt hic eſt caſus.Ex quo
patet ꝙ iuſtificata appellatione ex grauamine,licet poſtea cogno-
ſcatur de veritate cauſe,⁊ appareat cauſam falſam eſſe,⁊ ſic appa-
reat iniuſta appellatio ex inſtantia,nihilominus iudex ad quẽ pro
cedit,vt hic,⁊ de teſti.ex parte Ade.Et ſi dicatur,ad quid cogno
ſcit de exceptione,an ſit vera,ex quo habet pro probata:qꝛ reſpõ-
deo,habetur pro probata quo ad iuſtificandam appellationẽ quo
ad finem deuoluendi cauſam,⁊ finem attentata retractandi,ſed nõ
quo ad finem exceptionis oppoſite:⁊ repellatur agẽtes,niſi aliter
25 probetur:vt no.j.de teſti.ex parte Ade. ¶ † Glo.j.querit,qui ſunt
26 euocãdi:⁊ eſt clara.dic vt in fi.de reg.iur.ꝙ omnes. ¶ † Quero ſe
cũdo que ſint contingentia circa electionẽ.Gl.dicit de meritis ele-
cti,⁊ ſtudijs eligẽtium,⁊ de zelo,⁊ an aliquid ſimoniace prauitatis
27 interceſſerit.j.de app.reſcriptum.cum ſin. ¶ † Opp.ꝙ fuerint in-
quiſitores:ex quo enim mandabatur vt inquirerent veritatem,ex
verbis inquiſitores ſunt:⁊ ſic poterant procedere lite non cõteſt.
vt lite non conteſt.quoniam.§.ſunt ⁊ alij.de accu.qualiter,⁊ quan
do.§.debet.Sol.Illud verbum mouit iudices ad errandum:ſed
dato ꝙ illud verbum ſonaret inquiſitionem,tamen errabant iudi-
ces,non ponderando ſubiectam materiam:qꝛ cauſa cõmittebatur
inter duos diſceptare volentes hincinde,cui proprie non adapta-
tur inquiſitio:ideo illud verbum nõ notabat modũ procedẽdi,ſed
indagationem veritatis,quam habẽt facere omnes iudices,etiam
quãdo proceditur via ordinaria:vt vndique inquirãt,⁊ inueſtigẽt
veritatẽ,partes interrogãdo,⁊ teſtes.Eſt enim,vt dicunt doc.om-
nibus iudicibus cõmune,veritatem inquirere.C.de iud.l.iudices.
xxx.q.v.iudicantem.Et ꝙ eſſet inter diſceptantes,patet,qꝛ cõmit-
titur vocatis vocandis.Unde ſi cõſtat ꝙ voluerit dare eos inqui
ſitores,planum:ſi eſt certum ꝙ non,planum.In dubio dicit Uin.
ꝙ ex quo patenter non conſtat qđ eos voluerit dare inquiſitores,
preſumitur ꝙ committere voluerit in modum iudicialis cõmiſſio
nis.De quo in Spe.de inquiſi.§.j.verſi.quid ſi in litera.vbi Spe.
idẽ tenet ꝙ res de facili reuertitur ad naturam ſuam.xxxv.diſt.ab
exordio.⁊ reſcripta ſemper ſunt ad ius cõe reducenda.ff.de vulg.⁊
pupil.ex facto.de reſcri.cauſam.maxime ſi in litera eſt,vocatis vo-
candis.Ad hoc de app.c.j.⁊ qđ ibi no.Secus ſi in litera contineã-
tur,cum ad nos per frequẽtem clamorem peruenerit:vel,ex clamo
ſa inſinuatione peruenit:vel,perſonaliter accedentes ad locum.de
28 reſcrip.cum dilecta.ſecundũ Hoſ. ¶ † Colligit ſequens gl.plures
exceptiones legitimas ad repellendum accuſantem electionem.cõ
ſpirationis exceptio:⁊ hoc ideo qꝛ tales conſpiratores ſunt inimi
ci:⁊ ſic ab agendo repellantur.Et dicunt doc.verum,etiã in crimi-
nalibus exceptionibus. Sed aduertendum eſt ꝙ hoc procedit in
cõiuratione illicita,que in dubio illicita preſumitur:qꝛ ſemper pre-
ſumitur contra cõiurationes.xi.q.j.ſi quis clericorũ.maxime ſi fiãt
in perpetuum,vel generaliter,ſecundũ Inn.⁊ Hoſ.Idem Uin.de
teſti.cog.c.ſi.de quo de verb.ſign.c.ij.ſuper verbo,cõſpiratores.Li
cita autem eſt,ſecundũ Hoſ.⁊ Inn.quãdo ſcilicet iurãt clerici,⁊ ſta
tuunt vt teneant ſe ſimul,⁊ non permittant prelatũ dilapidare,vel
excõmunicatum non admitterent,vel heretico non obedirẽt,vel ſe
inuicem iecurant ſuper facienda,⁊ non prodenda accuſatione here
tici,vel alter pernicioſi prelati:vel ſi contra potentem prelatum,vel
infamatũ boni viri coniurant.xvj.q.j.ſane Theſſalonicẽſis.vbi de
hoc.lxxix.diſt.c.ij.De materia coniurationum vide xi.q.iij.coniu-
rationum.de teſti.c.penul.de verbo.ſigni.conſtitutionem.lib.vj.de
29 hereticis.c.fraternitatis.de re iudi.cum J.⁊ A. ¶ † Opp.cum gl.
ſeq.ꝙ nõ admittatur excõmunicatio contra agentẽ contra electũ.
de excep.dilecti.Sol. Refert an veniant ſe opponentes per viam
agendi:⁊ repelluntur,vt hic:an per viam excipiendi,⁊ etiam ſi ve-
niant vocati,vel non vocati in ſpecie,vel in genere,ex quo veniunt
pro defenſione eccleſie,⁊ ſtimulantur ſtimulo intereſſe eccleſie,non
repelluntur:vt dicto ca.dilecti.Sed obſtat,qꝛ voluntarius reus ab
opponendo,obſtante excõmunicatione,repellitur,ſicut ⁊ actor:
vt patet ex no.per Inno.de except.cum inter.⁊.c.ſignificauerunt.
Hoſt.tamen ibi contra. Dic,ſi voluntarie ſe opponens veniat via
agẽdi.repellitur,vt hic.Si via excipiendi,ſed ſpecifice vocatus,ad
mittitur:qꝛ eius perſona eſt firmata per vocationem in iudicium.
in dicto.c.cum dilecti.Si non eſt ſpecifice vocatus,ſi ſe opponit ſti
mulatus ratione priuati intereſſe,admittitur:vt dicto.c.cum dile-
cti niſi delictum,quod opponit,ſit idem cum ſuo in genere:quo ca
ſu ſit compenſatio.de excep.cum eccleſiaſtice.Si venit ad iudicium
ſtimulatum ratione intereſſe eccleſie,adhuc admittitur:vt dicto.c.
eũ dilecti.Si venit non ſpecifice vocatus pro intereſſe communi,⁊
publico,licet ſit vocatum generali edicto,repellitur.Et ſic procedit
dictum Inn.in dicto.c.ſignificauerunt.⁊.c.cum inter.cum habeat
glo.hic concor.Inno.de accu.ſuper his.Et ſic debent limitari gl.
Inno.in preall.loco quod non.Per hoc dicit Inno.quod excom
30 municatus nõ poteſt proſequi populares actiones. † Opp.quod
potuerit procedi lite non cõteſtata ad ſententiam,etiam iure iſto:
vt lite non conteſta quoniam.§.porro.Solu.In abſentem contu-
maciter poterit procedi,vt ibi:non in preſentem,vt hic.Hodie etiã
in preſentem,⁊ abſentem:vt in cle.diſpendioſam. uno plus dicunt
quidam,litem fore conteſtandam ſuper exceptionibus.ſ.de elect.
dudum.primo.§.licet.Aliter non valet proceſſus.Alij dicunt,⁊ fo
te non male,quod ibi non fuit facta litis cõteſtatio ſuper exceptio
nibus,ſed ſuper principali,ſecundum Inno.⁊ Hoſt. Dic de hoc
31 vt per glo.de officio deleg.prudentiam.§.ſexta. ¶ † Oppon.quod
non ſufficit appellationem altero de grauaminibus copulatis in
appellatione iuſtificari quia copula,et,non verificatur in vno.Ad
hoc de reſcrip.olim.Glo.reſpondit quod quandoque plura copu-
lantur in appellatione,quorum alterum diſtributiue,⁊ ſingulari-
ter ſufficit ad finem iuſtitie appellationis,⁊ ſufficit alterum proba
re,vt hic:nam quilibet defectus grauabat partem,quod contra
eam lite non conteſtata procederetur,⁊ quod procederetur ſimul
ſuper dilatorijs,⁊ negotio principali.Si autem plura copulantur
quorum alterum diſtributiue non ſufficit ad iuſtitiam appellatio
nis,vel reſpiciant illa diuerſos effectus,⁊ integraliter quilibet nõ
concludat:⁊ tũc oportet quod omnia probentur,⁊ non ſufficit al-
terum probare,vt hic,⁊ de reſcript.c.ij.de preb.cum iam dudum.
de app.ſignificauit.de prob.licet cauſam.j.diſt.omnes autẽ leges.
⁊ Archi.de priuileg.ex parte.Dy.de reg.iur.nullus pluribus.lib.
vj.Archi.de teſti.preſentium.eo.lib.⁊ ponit Jo.An.ſuper verbo,
articulus.de elec.c.j.lib.vj.in verbo,defecerit.gl.de elec.vt circa.lib.
vj.in verbo,probare.⁊ de ele.ab eo.lib.vj.ro.ta.ꝯ qui.li.vj.in gl pe.
⁊ ſi.per Cald.de reſcrip.c.ij.Dic ꝙ ſi plura narrantur diſiunctiue,
ſufficit alterum probare.de reſcrip.inter cetera.Si plura narrantur
ſimpliciter copulatiue,aut collectiue,ſi ſe adſtringit ad vtrunque
probandũ,mos gerendus eſt.de proba.licet cauſam.Et hoc verũ,
inquantũ tangitur preiudiciũ priuatũ,⁊ in his,in quibus ſe ad-
ſtringendo poteſt ſibi preiudicare.Inquantũ autem tangitur pre
iudiciũ publicum,ſi alterũ tantum probatũ ſufficit,iudex ex offi-
cio ſupplet,iudicãdo ſecũdũ qđ iuſtitia dictat,nõ prout ſe adſtrin
git:vt notat gl.de prob.licet cauſam.in verbo,adſtringit.Si ſe non
adſtringit,⁊ hoc conſtat,vt qꝛ proteſtetur ꝙ non ſe adſtringit,niſi
prout neceſſe eſt ad victoriã,vel ꝙ ponit diuiſim,⁊ ſeparatim,⁊ di-
ſtributiue,eſt planũ ꝙ ſufficit alterum probare,dũmodo ſufficiat
ad victoriã.Si nihil proteſtatur,tunc ſi omnia diſtributiue,⁊ ſpe-
cialiter nõ ſufficiũt,ſed omnia ſimul iuncta ſic,vel diuerſos reſpi-
ciũt effectus,ad illos omnes cõſequendos oportet omnia proba-
ri.de reſcrip.olim.ſi quodlibet diſtributiue ſufficit ad victoriã cau-
ſe,doc.cõmuniter dicunt ꝙ ſufficit alterum probare.Dic ſecundũ
Bar.⁊ doc.de prob.licet cauſam.Bar.ponit.ff.de re iudi.l.diuus.
Si plura copulãtur in eadem oratione,quorum vnum venit qua-
lificate ad aliud,non ſufficit alterum probare.de re iud.l.diuus.de
probatio.licet cauſam.Ad hoc de ele.ab eo.lib.vj.Plus dicit Ar
chi.de teſti.preſentium.lib.vj.ꝙ ſi in vno articulo vel capitulo plu
ra copulẽtur,qđ arctaſſe videtur ſe ad vtrunqꝫ probãdum:ideo nõ
ſufficit alterũ probare.Per que inſtruit aduocatum ne nimiũ ſit
verboſus in iudicio articulãdo,vt ꝙ potius plures articulos repe
tat,ꝙ plura facta in vno cõcernet,qđ nõ placet,niſi qualificate pro
ponat.Si vero plura geminet,etiam in eadem oratione,ita ꝙ vnũ
non veniat qualificate ad alterum,ſed ponit ſeparatim,vel copula-
tiue,vel ſimpliciter in vna oratione,nec vnum qualificatur ad alte-

rum: ⁊ regulariter ſufficit alterum probare. Hec vera, quãdo eodẽ
inſtanti proſequatur vtrunque: ſed ſi vnum proſequitur, ⁊ deficiat,
poterit ab alio repelli, tanquã calũnioſus. de elect. ſi forte. li. vi. q; li
cet alterum tantum probare ſufficiat ad victoriam: non ſufficit ad
vitãdam calumniam, ⁊ periurium ex calumnia, ex quo ſimpliciter
iurat que proponit eſſe vera: vt eſt text. cum glo. de elec. ſi forte. lib.
vi. in verbo, euidenter. ⁊ ro. tex. q; in contra in glo. penul. per que
dicunt domini de Rota ſua cõcluſione. lxxx. ⁊ lxxv. ꝙ ſi impetrãs
narret impetrando plures modos vocãdi, vt q; per conſtitutionẽ,
execrabilis. acceptauit duo incompatibilia, ⁊ q; non ſuit promo-
tus intra annum, ſufficit alterum modum vocandi probare: quia
quodlibet diſtributiue ſufficiat ad finem victorie. Quod puto, niſi
aduerſarius probato altero modo vocandi, velit probare ꝙ alte-
ro vacet, q; non ſunt compaſſibiles. Si enim vacat per conſtitutio
nem, execrabilis. non poterit vacare per nõ aſſumptionem ordinis.
Ad hoc de reſcrip. ſuſceptum. lib. vi. Ex his deciditur quod ſi plu
ra narrãtur in reſcripto, ⁊ aliqua ſunt ſurreptione narrata, aliqua
autem narrata vere, an ex hoc tãtum reſcriptum vitietur: ⁊ ſiquidẽ
alternatiue narrantur, eſt planum quod non vitiatur. de reſcri. in-
ter ceteras. Si copulatiue, tunc dicit Lapus ſua alleg. xxv. an ſi. ꝙ
ponderandum eſt ſuper qua ſe fundet papa ad reſcribendum: ⁊ ſi
illa eſt falſa, reſcriptũ eſt ſurreptitiũ: ſi non, non attenditur falſitas
circa alia, ſed ſimpliciter recurrendũ eſt ad predicta. Si non appa-
reat ſuper quo ſe fundet: tunc ſi velit proſequi narratũ ſurreptitiũ
ei obſtat. Si velit proſequi narratum non ſurreptitiũ, obtinet. de re
ſcrip. ſi eo tempore. lib. vi. Ad hoc qð no. de reſcri. conſtitutum, ⁊c.

1 ☞ Inſtantia iudicij nõ perit lapſu triennij de iure canonico. 5.
2 Clauſula, Commiſſa deciſione cauſe, quid importet.
3 Iuriſdictio delegata non perimitur, perempta iudicij inſtantia.
4 Cauillatio quid ſignificet.
6 Inſtantia iudicij perempta per lapſum triennij, de iure ciuili nõ au
ditur pars, niſi lis nouiter inchoetur. 7.
8 Inſtantia perempta an videatur extincta iuriſdictio delegata.
9 Inſtantia iudicij an indiſtincte pereat lapſu temporis.
Actio criminalis contra laicum debet terminari infra biennium.
10 Inſtantia iudicij poteſt dici perempta in arbitrio.
11 Reſcriptum, per quod mandatur iudici vt cauſam intra inſtantiã
decidat, alias incurrat penam, intelligitur ſi pars inſtet.
12 Inſtantia an in compromiſſo prorogetur, vt interim non currat
tempus.

1 **Venerabilis.** ¶ † Inſtãtia iudicij nõ pe-
rit lapſu triennij. Sunt due
partes. In prima cõqueſtio. In ſecũda pape promiſſio.
2 Secunda ibi, Mandamus. ¶ † Nota primo ꝙ cõmiſſa
deciſione cauſe, cõmiſſa videtur cauſe cognitio. Nunquid aũt cõmiſ
ſa cognitione videatur commiſſa ſententia, ⁊ deciſio, vide doct. de
offi. deleg. ſuper queſtionum. ⁊ vide in cle. auditor. de reſcri. in cle.
vbi plene ſcripſi. ¶ Nota ſecundo ſecundũ vnũ intellectum ꝙ iure
canonico non perit inſtantia lapſu triennij, quãdo eſt per ſubterfu
3 gia, ⁊ cauillationes aduerſarij protelata. ¶ † Nota tertio ſecundũ
alium intellectum, ꝙ perempta inſtantia iudicij nõ perimitur iu-
4 riſdictio delegata. ¶ † Quero primo quid eſt dicere, Cauillatio.
Doc. dicunt ꝙ regula Catoniana. ff. de reg. iur. dicit ꝙ ea eſt natu-
ra cauillationis, vt ab euidenter veris per breuiſſimas diſputatio
nes ea, que euidenter falſa ſunt, concludantur. ff. de verb. ſig. natu-
5 ra ¶ † Quero an procederetur ad litem nouiter conteſtãdam. Dic
ꝙ non, ſed ſuper primo conteſtata: q; dicit hic, non obſtante excep-
tione. Si enim obſtaret exceptio, procederetur etiã ſuper lite no-
6 uiter cõteſtanda, vt patet ſecundũ Hoſt. ¶ † Ad gl. opp. ꝙ lapſu
triennij perimatur inſtantia: ⁊ ſic non audiatur pars, niſi nouiter
lis inchoetur: cũ perempta inſtantia pereant omnia acta: vt lite con
teſta. ⁊ ſimilia. C. de iudi. properandũ. §. ſin autem reus. ¶ Prima
ſolutio glo. eſt, ꝙ aliud ſm leges, vt ibi: aliud ſm canones, vt hic.
¶ Secũda ſol. gl. eſt ꝙ perempta inſtantia nõ perimitur iuriſdi-
ctio delegata, vt hic: ſed bene perimuntur acta, vt in cõtrario. Põ
deret ergo opponens an opponat cõtra iuriſdictionẽ, ⁊ repellitur
an cõtra acta, vt ex ipſis non procedatur, ⁊ recte opponit. ¶ Ter
tia ſolutio tãgitur in gl. perimitur inſtantia lapſu triennij a die litis
cõteſtate, ſed hic non erat lis cõteſtata: ideo nõ potuit principiari
curſus. Gl. dicit ꝙ immo lis hic fuit cõteſtata. qð patet ex litera: q; di
cit ꝙ cauſe deciſio fuit prorogata: ergo erat lis cõteſtata. ¶ Quar
ta ſolutio colligitur ex dictis gl. vbi ſtat per reum, ⁊ cauſa eius ca-
uillatione protrahitur, non perit actori inſtantia, vt hic: alias ſe-
7 cus, vt ibi. ¶ † Primo videndum an perempta inſtantia perimã
tur acta. Glo. dicit quod perempta inſtantia de iure ciuili acta peri
muntur. Dicit hic Hoſt. quod acta per manum publicam ſcripta
non pereunt. C. de re iud. l. geſta. in auẽ. vt fratrum filij. §. i. col. ix. ſe-
cundũ Vinc. Ad hoc de teſti. ſignificauit. ii. de ſi. inſtr. c. ſi. ff. ad le-
gẽ Aquil. l. in legẽ Aquil. ſi deletum. C. de teſta. l. publicati. de quo
plene de teſtib. cauſam. per Legiſtas in. l. is apud. C. de eden. ⁊ per
8 Bar. in. l. cum lite. que eſt. l. ij. ff. iud. ſol. ¶ † Secundo eſt videndũ
an perempta inſtantia perimatur iuriſdictio delegata. Glo. hic ꝙ
non. Idẽ doc. ii. eo. examinata. per Inn. de offi. deleg. cõſuluit. ⁊ de
teſti. cauſam. per Spec. in tit. de cõtu. §. nunc nobis. in ſi. §. j. Et te-
nent domini de Rota ſua concluſione. lxvi. ⁊ in Spec. in ti. de off.
iudi. §. deſeruit. Pau. in cle. vt calumnijs. de re iudi. Dic ꝙ inſtan
tia perempta non perimitur iuriſdictio, quãdo peremptione inſtã
tie non perimitur cauſa. vel quando iuriſdictio nõ eſt ad inſtantiã
limitata: ſecus ſi perimatur cauſa, vel ſit iuriſdictio ad inſtantiã li
mitata: vt patet in iuriſdictione data in cauſa appellationis, vt. ii.
de reſcript. ex parte. ii. ⁊ in clemen. ſicut appellationem. de appel. in
9 cle. ¶ † Tertio eſt videndum an inſtantia lapſu temporis pereat
indiſtincte tam de iure ciuili, quã de iure canonico. Circa qð eſt ad
uertendum ꝙ cauſa ciuilis terminatur triennio, ⁊ habet inſtãtiam
triennij. C. de iudi. properandum. §. ſin autem. Criminalis vero in-
tra biennium. C. vt intra cer. tem. cri. que. ter. l. ſi. inter clericos intra
duos menſes. in auẽ. vt cle. apud propri. epiſcop. §. ſi tamen. col. vi.
Sunt ⁊ alij caſus, in quibus reſtringuntur, vt in officiali: vt. C. vt
omnes tam ciui. quam crimina. cum. l. i. §. ſi. Itẽ allegat. C. de nau-
fra. l. de ſubmerſis. lib. xi. C. de dolo. l. ſi. Et reſtringũtur etiã quedã
ciuiles. C. de decur. l. generali. li. xi. C. de edi. prima. l. ſi. an auẽ. de mã.
prin. §. ſi tibi. colla. iij. ff. de dam. infec. l. i. ſecundũ Gof. ⁊ Hoſt. Dic
ergo, ſi queritur an pereat inſtãtia de iure canonico lapſu triennij:
quedã quod non, vt gl. hic, ⁊ de dolo. c. ſi. ⁊ tenet Hoſt. ⁊ ſic practi-
catur. Et eſt differentia inter leges, ⁊ canones: q; ſecundũ leges re
gulariter non appellatur ante ſententiam. Ideo diligentia iudicis
bene poteſt cauſa finiri intra trienniũ. Sed ſecus ſecũdũ canones.
de app. cũ ſit. ſecũdũ Pe. Abb. ⁊ Hoſt. Ad hoc ſupra de in integ.
reſti. cũ ex literis. ⁊ tenet Spec. in ti. de deleg. §. reſtat. verſi. item ꝙ
inſtantia. De iure autem ciuili, ſi nondum lis eſt cõteſtata, lapſu tẽ
poris non perit inſtantia, vt hic, ſm vnã lectu. ⁊ hoc, q; curſus inci
pit a tẽpore litis cõteſtate: vt. l. properãdũ. §. ſin autẽ reus. Si lis eſt
cepta, ſi ſtat per iudicem, videtur ꝙ non pereat inſtãtia: ar. huius,
⁊ in auẽ. vt ſpon. lar. §. hoc quoq;. gl. ff. ex qui. cau. ma. l. ſed ⁊ ſi per
pretorem. in princip. licet glo. ſentiat contrariũ in auẽ. de appel. §.
primo. col. iiij. Glo. alie dicunt quod currit, ſed datur reſtitutio. Et
hoc tenet Bar. in. l. arbitrio. §. ſi. ff. de dolo. Quod ſatis puto in in-
ſtantia principali. In inſtantia appellationis dicam. ſ. de appel. ex
ratione. Si ſtat per partem, gl. tenet hic quod tempus non currit.
Et hoc tenet Phi. hoc dicens, ꝙ ideo hic non currit inſtantia, ne
Ceruleſes per quorum ſubterfugia fuerat cauſa prorogata, repor
tẽt cõmodum de ſuo dolo. de reſcrip. ſedes. de dolo. contingit. Tu
tene ꝙ currat, nec datur reſtitutio, ſed dabitur de dolo contra par
tẽ: vt dicto. §. dolo. Qð ſequiẽ ibi Bar. ⁊ gl. in dicto §. hoc quoque.
Si ſtat per extraneum, currit, nec datur reſtitutio cõtra partẽ, ſed
agitur contra tertiũ: ⁊ hoc, ſi eſt ſoluẽdo: alias in ſubſidiũ ſubueni
tur. Quandoque ſtat per eum, qui debet cauſam proſequi, ſed fuit
legitime impeditus, q; abſens, currit, ſed datur reſtitutio. l. ſed ⁊ ſi
fine. §. ſi. ff. de mino rib. Fallit in cauſis fiſcalibus, vt. l. properandũ.
preal. per que Gof. dicit hic idẽ fore in eccleſia, q; fiſco equiparat:
⁊ ſic procedet hec decre. in cauſis eccleſie non clericorum, ſecundũ
eum: q; ſufficit in hoc legem non correctã. Hec vera tenẽdo quod
currat de iure canonico. Nunquid autẽ minor reſtituatur: dicit ꝙ
prius conuenitur tutor ante, quam reſtituatur: vt. l. properandũ in
ſi. §. vltimo. licet alter habeat electionem agẽdi, cõtra quem vult. l.
etiã. §. i. ff. de minorib. C. ſi tut. vel cura. l. etiam. licet hanc electionẽ
non habeat, vbi eſt lapſus ex contractu tutoris, vel curatoris: q;
prius conuenit procuratorẽ, quam reſtituatur. ff. de mino. l. cũ mã-
dato. Aduerte tamen, q; tenet Gof. quod inſtantia habeat locum
in priuatis cauſis clericorum. Hoc credo inquãtum ille tractatur
coram iudice ſeculari: q; in talibus attenditur locus iudicij, vt di
cam. ſ. de foro compe. quod clericis. Sed in cauſis, que tractantur
in foro eccleſiaſtico, non credo ꝙ hic admitteretur. Ad hoc quod
ſcribit Calde. in. q. que incipit, ſtatuto cauetur: q; bona clericorum
10 ibi gaudent priuilegio eccleſiarum. de pigno. ex literis. † An autẽ
in arbitrio cẽſeatur eſſe perempta inſtãtia iudicij. Gl. quod ſic, an. l.
ſi de meis. §. ſi. ff. de arb. Et hoc q; ad inſtar iudiciorum, ⁊c. l. ſ. C. de
arb. Idem gl. in. l. ſed ſi in compromiſſum. Et in. l. item ſi vnus. §. ſ.
11 de arbi. † Vbi autẽ iudici imponitur pena, ſi cauſam nõ decidat in
tra inſtãtiam, intelligitur ſi pars inſtet. l. iij. §. hoc autẽ. ff. de dam.
infec. Sic no. C. de iud. properandum. §. ſin autem reus. ⁊ ponit gl.
ii. de reſcrip. c. ſi. ad hoc. l. petende. C. de temp. in integ. reſtit. pe. vbi
vero partes in tantum ſe adſtringerũt, quod labitur tempus, ⁊ iu-
dex nõ eſt informatus de cauſa, conſuluit Bu. ꝙ iudex promũtiet
ſic, Abſoluo, vel condemno prout abſoluẽdus, vel condẽnandus
eſt, vt ex actis patet. Sic dicit But. in. l. iudex. C. de ſen. quod nota
bis. De materia gl. vide. ij. q. vij. ante notũ. §. ad hec. De inſtantia
autem data per ſtatutum, an poſt terminum ſtatutũ poſſit iudex
pronuntiare, vide in Spec. de lega. §. reſtat. verſic. item ſi inſtantia.

quod non pono hic,q2 melius cadit ad.c.de cauſis.ſ.de offi.dele-
ga.⁊ vide in.l.j.C.vt omnes tam ciui quam cri.⁊ per Cy.⁊ Bar.in
l.properandum.§.ſi autem reus.⁊ pleniſſime ponit Jo.an.in ad-
12 di.predicta.†Nunquid autem in compromiſſo inſtantia prologe-
tur,vt interim non currat tẽpus,ſicut dicimus in inſtantia appel-
lationis,vt in auẽ.ſi tamen.C.de temp.appel.⁊ in cle.ſi appellatio-
nem.de app.Jo.And.in addi.Spec.in ti.prealleg.⁊ verſi.tenet ꝙ
currat:quia non apparet iure tantum quod non currat in inſtantia
principali:⁊ quia expreſſo conſenſu partium non poteſt prorogari,
ri,vt no.gl.in.§.ſi autem reus.Nec eſt eadem ratio in curſu inſtan-
tie principalis,⁊ appellationis,cum agitur in appellationis inſtã-
tia de maiori preiudicio:q2 perimitur illa inſtantia,⁊ cauſa:hic ſo-
la acta perimuntur,⁊ non cauſa principalis.Et hoc tenet Bar.in
l.properandum.etiam ſi pactum ſit iuratum:q2 contra vtilitatem
publicam.Modum autem vnum ibi ponit de prorogãdo,ſi par-
tes promittunt non opponere.Quod non placet Bart.in dicta.l.
properandum.q2 iudex ex officio videns ſententiam non valere,q2
perempta eſt inſtantia,debet abſtinere,ne fruſtratoria eſſet ſenten-
tia.Dicit ſecũdo ꝙ alius eſt modus vt partes nouent vnico actu
acta,ſecundum formam.l.mutari.ff.de procu.vt quia dicant ſic li-
tem conteſtari,⁊c.que tuta non eſſet,ſi perẽpta inſtantia,perempta
eſſet actio,vel cauſa.Jtem forte cum in aliquibus exigatur forma-
litas,non ſufficeret illud generaliter recenſeri acta:vt in.c.clericus
de iureiur.⁊ in.c.Quintavallis.⁊ ibi dicam.

1 ☞ Sententia exequi poteſt tempore feriato.
2 Delegatus non poteſt trahere partes vltra duas dietas a prouin-
cia,virtute ſue commiſſionis.
3 Judex quandoque poteſt appellari Poteſtas.
4 Poſſeſſio vera,ſed quaſi,non cadit in incorporalibus.
5 Libellum non vitiat in poſſeſſorio narratio proprietatis.
6 Libellus,in quo aliquid alternatiue narratur,quando valeat.
7 Sententia in poſſeſſorio eſt diffinitiua.
8 Reconuentionis priuilegium quando ceſſet.
9 Sicut contra agentem in poſſeſſorio non admittitur cumulatio pe-
titorij ab alia parte ſuper eadem re:ita nec contra petitionem exe-
cutionis in poſſeſſorio.
10 Poteſtati ſeculari queritur ius adminiſtrandi ſola electione.
11 Poſſeſſione ſua quomodo poſſit reintegrari priuatus quaſi poſ-
ſeſſione iuris eligendi.
12 Sententia ſuper incorporalibus quomodo exequi,⁊ formari debeat.
13 Judex ſecularis poteſt eſſe iudex in cauſa ſpoliationis rerũ eccleſie.
14 Ferie etiam tempore vindemiarum ſunt concedende pro cauſis ple-
narijs.
16 Factum perſonale vbi ad tempus terminatur,finito tempore fini-
tur ius.
17 Reſcriptum vltra prouinciam valet,dummodo nõ ſit vltra duas
dietas.
18 Ciuitas an poſſit eligere ſibi aliquem in Poteſtatem perpetuum.
19 Electionis cauſa non poteſt tractari coram iudice ſeculari,quaſi
ſit ſpiritualis.
20 Poſſeſſoria queſtio ſuper beneficijs an dicatur ſpiritualis.22.
21 Sentẽtia ſuper poſſeſſorio an dicat̃ interlocutoria,vel diffinitiua.
23 Reconuentio an poſſit fieri coram alio iudice.
24 Feriarum tempore inductarum ad Dei honorẽ pro quibus cau-
ſis poſſit iudex procedere,inuitis etiam partibus.

1 SIgnificauerunt. ¶ † Nõ obſtante exceptione tẽpo-
ris feriati propter vindemias, mandanda eſt ſententia
executioni.Hoc dicit. Vel ſecũdũ Abbatẽ: Cũ actor
⁊ reus ſint diuerſi fori,cauſa proprietatis ⁊ poſſeſſionis poſſunt
coram diuerſis iudicibus agitari.h.d.Sunt due partes.Jn pri-
ma parte conqueſtio.Jn ſecũda pape prouiſio.Secunda ibi,Mã-
damus.Jn prima facit tria.Primo ponit factum,⁊ cauſe delega-
tionẽ bimẽbrem.Secũda ibi:Verum reorum exceptiones.Ter-
2 tia ibi:Reſpondente.reſponſionem actoris.¶ † Nota primo iun-
cta ſubſcriptione,ꝙ ſufficit ꝙ cauſa non committatur vltra duas
dietas,licet committatur extra prouinciam.de quo.iij.q.vj.nemi-
3 nem.¶ † Nota ſecundo pro vulgari,vt iudex appelletur in femini-
no Poteſtas.vide.xcvj.di.ſi Jmperator.Alibi appellatur in ma-
ſculino.de hom.tua.Vide ad primum.x.q.ij.precarie,vel pecunia.
¶ Nota tertio ꝙ denegatione ſubiectionis,vel non admiſſione re-
ctoris electi,quis quaſi ſubiectionis poſſeſſione ſpoliari videtur,
pro qua conſequenda agi poteſt poſſeſſorio:⁊ ſic pro ſpoliatione
iurium incorporalium datur poſſeſſorium,ſaltem quãdo ſunt iura
realia,vel perſonalia ad rem competentia.ad hoc de elect.querelã.
4 qd no.de cenſi.peruenit.Cyn.C.de pac.l.ſi certis annis.¶ † Nota
quarto ꝙ in incorporalibus nõ cadit vera poſſeſſio ſed quaſi.Ad
hoc.l.ſi ſeruus.§.incorporales.de acqui.re.do.ſic nec in illis cadit
vera traditio.ff.de ſeruit.l.quoties.C.de vſuf.l.vlt.ſic nec in ipſis ca-
dit vera proprietas,ſed quaſi:vt dicit tex.hic notabiliter. Jdẽ tex.
⁊ gl.in.l.ij.§.quedã.ff.de interdic.vidu.l.iiij.de ſerui.leg.Jnn.de cõ-
5 ſti.cum M.in verbo,reuocat.iuxta ſi.gl.¶ † Nota quinto ꝙ narra-
tio proprietatis in libello nõ vitiat libellum in poſſeſſorio,nec am-
pliat vires libelli,vt proprietas deducta videatur:q2 attẽditur pe-
6 nes medium concludendi.de quo.ſ.ti.j.ex parte B. ¶ † Nota ꝙ
procedit libellus,in quo aliquid alternatiue narratur,quãdo alter-
natiua cadit inter illa,que ſaltem in lata ſignificatione ſunt idẽ,ibi:
7 poſſeſſione vel quaſi.¶ † Nota ꝙ ſententia in poſſeſſorio eſt diffi-
nitiua.Vide gl.de offi.deleg.conſultationibus.⁊ de reſti.ſpo.cũ ad
8 ſedem.¶ † Nota ꝙ data diuerſitate fori conuenti ad recõuentum
cauſe continentia diuiditur,⁊ ceſſat priuilegium reconuentionis,
quãdo iuriſdictio ex fori diuerſitate eſt improrogabilis.Et ſic hic
videt̃ caſus ꝙ in ciuili nõ procedat reconuentio de clerico corã iu-
dice ſeculari:qd poteſt reſtringi,quãdo agit̃ nõ de re patrimonia-
li clerici,ſed de re eccleſiaſtica.de quo dic vt dixi ſupra.c.at ſi cleri-
ci.Nota qd data incõpaſſibilitate cauſarũ attento intentãdi mo-
do priuilegiũ recõuentionis ceſſat,⁊ diuiditur cauſe continen-
tia:nam pendentia poſſeſſorij quo ad executionẽ nõ patit̃ peti-
9 torium a diuerſa parte intentatum.ſ.de ordi.co.c.ſi.¶ † Nota qd ſi-
cut contra agentem poſſeſſorio nõ admittit̃ cumulatio petitorij
ab alia parte ſuper eadem re:ita nec contra petitionẽ executio-
nis in poſſeſſorio:⁊ ſic nõ ſolũ pẽdẽtia poſſeſſorij impedit petito-
rium ab alia parte intẽtatum,ſed etiam pẽdentia executionis poſ-
ſeſſorij.¶ Nota ar.qd pro grauamine illato coram iudice ſeculari
clerico immediate poteſt adiri eccleſia,quãdo grauamen infertur
i re eccleſiaſtica:nec eſt neceſſe vt adeat̃ ꝓxim⁹ ſuperior ſecularis
10 Ad hoc.ſ.e.cum deputati.dicã.ſ.ti.j.ex tenore.⁊.c.licet.¶ † No.
ꝙ in iſtis Poteſtatibus ſecularibus ſola electione abſq3 alia cõ-
firmatione querit̃ ius adminiſtrandi,nec eſt opus alia cõfirma-
tione,ſed ſola ſufficit admiſſio,que eſt ꝓ cõfirmatione.Vide hoc
per gl.Bar.But.⁊ Cy.in.l.priuatorum.C.de iu.om.iu.per Bar.
in.l.Publi⁹.de cõ.⁊ de.per eundẽ in.l.ante.ff.de teſta.mili.Si ta-
men aliquid opponet̃,non poteſt adminiſtrare ante,ꝙ̃ poſſeſſio-
11 nem habeat.no.Spe.in ti.de cenſi.§.ij.ver.pe.¶ † Not.practicã
reintegrandi ad poſſeſſionem priuatã quaſi poſſeſſione iuris eli-
gẽdi:quia reintegrat̃ eo quod ab eo electus admittitur,⁊ tracta-
tur pro electo.Nõ ſufficit ergo ſola electio,niſi vt elect⁹ habeat̃.
12 Vide Jnno.de in int.reſt.c.ij.¶ † Nota practicam exequẽdi ſen-
tentiam in iſtis incorporalibus:quia iudex cõpellit partem ſuc-
cumbentem ad patiẽtiam exercitij iuris.Vide Jnn.de cõceſſio.
preben.cum noſtris.Bar.de ope.no.nun.l.ſi prius.de dam infec.
13 l.a quo.ff.de ſerui.l.ſi cui.¶ † Nota hic apertum,quod pro ſpolia-
tiõe iuriũ eccleſie agi poteſt coram laico:⁊ ſic pro ſacrilegio,⁊ ex
facto,ex quo ſurgit crimen ſacrilegij.electio eſt eccleſie,an agat
coram iudice eccleſiaſtico,vel ſeculari.Ad hoc.j.de foro compe.
14 cũ ſit.inver.vtrũ.¶ † No.j.ꝙ cauſe plenarie regulari t̃ ſilẽt tpe fe-
15 riarũ pp vidẽmias.† Et no.caſum exceptũ,qñ petit̃ executio ſen-
16 tentie iã late,⁊ maxime qñ res eſt peritura tpe. ¶ † No.ꝙ vbi fa-
ctũ pſonale determinat̃ ad tẽp⁹,finito tẽpore finit̃ ius:ideo aliuo
tẽpore hic impleri nõ põt: quaſi oẽ factũ diuerſificet̃ ex tẽporis
diuerſitate,cũ alie ſint ope tẽporis diuerſi.ff.de cõ.ind.l.ſi nõ for-
tẽ.§.ſi libert⁹.Ad hoc.l.ſi vſuſfruct⁹ mihi in biẽniũ.ff.de vſuf.le.⁊
ſic eſt caſus formalis ĩ eo,qd querit Bar.in.l.ſi ita ſtipulat⁹.que
precedit.l.ſtichũ.ff.de verb.obl.Si Poteſtas eligit̃ pro primis
ſex mẽſibus,⁊ caſu cõtingat qd nõ poſſit primis ſex mẽſib⁹ vti iu-
riſdictione,an illi tempus reintegretur.Et dicit ꝙ non:quia alij
ſunt ſex menſes primi,alij ſecũdi,ex tẽporis diuerſitate.ad hoc di-
17 ct⁹.§.ſi libertus ¶ † Opp.j.ꝙ cauſa nõ poſſit delegari extra ꝓuin-
ciam.iij.q.vj.nemini.Sol.Dicit Jo.An.ꝙ ſufficit ſecũdũ hec tẽ-
pora,ꝙ non cõmittatur vltra duas dietas,abſq3 committeretur ex-
tra prouinciam,vt patet hic.Vel dic ꝙ hoc fuit de certa ſciẽtia pa-
pe.Vel dic ꝙ nõ fuit exceptum.Dicit tamẽ Holt.diſputaſſe reſcri-
ptum vltra prouinciam valere,dũmodo nõ vltra duas dietas. Ad
hoc.j.de iureiur.clim.De quo per Hoſt.in ſumma,de exc.ti §.que
obijci poſſunt.verſi.Cabi Hoſt.tenet ꝙ procedit exceptio,niſi pro-
ceſſerit ex certa ſcientia pape:ꝙ ſcire non preſumitur.de conſti.c.j.
lib.vi.⁊ ſic ſtant iura,ex quo non ſunt correcta.de elec.conſtitutio.
lib.vi.Et licet ſic videatur de iure ſcripto:contra tamen de conſue-
tudine ſeruatur,ſecundũ Cal.Arch.in.d.cap.neminem.tenet opi.
Hoſt.⁊ dicit hodie ſtãdum eſſe.c.ſtatutum.§.cum autẽ.de reſcrip.
lib.vi.Sed dici poteſt ꝙ ille.§ loquitur in datis a papa:in inferio-
ribus autẽ iudicibus ſtandum eſt dicto.c.neminem.q2 ſic loquitur.
¶ Oppo.ij.ꝙ nõ recte exciperent cõmunitas caſtri,q2 non erant
rei,ſed actores.Sol.Dicit ꝙ excipiebant inquãtum petebatur exe-
cutio poſſeſſorij:q2 inquãtũ agitabatur cauſa proprietatis erant
18 actores,vt patet ſupra ¶ † Quero an ciuitas poſſit ſibi eligere ali-
quem in perpetuum Poteſtatẽ,idẽſt,quoad vixerit:⁊ idẽ querit̃
de quacunq3 vniuerſitate.et.ꝙ ſic:ſicut procu.vniuerſitatis poteſt
in perpetuum cõſtitui.Secundo,q2 ⁊ Veneti perpetuo ſibi duces
conſtituerunt.Jtem eſt expreſſum ꝙ permittitur perpetua pote-

ſtas. C. de muril. l. j. lib. xj. Itē q: ciuitas, ⁊ vniuerſitas approbata poteſt ſibi perpetuā legem cōſtituere. ff. qđ cuiuſque vni. l. ius. ⁊ eius ſtatuta ſunt perpetuo ſeruanda. ff. de decre. ab ord fa. l. ij. Itē ſicut ſocietas perpetuo cōtrahitur. ff. pro ſocio. l. j. Itē q quilibet pōt ſe iuriſdictioni alterius ſubmittere. ff. de iud. l. j. ⁊. ij. ⁊ etiā ſuperiori inferiori. ff. de iur. om. iudi. l. eſt receptū. multo fortius poterit ſibi rectorē perpetuū eligere. ff. de ori. iur. l. ij. §. deinde. q: difficile. ⁊. §. ex eodē tēpore. ⁊. §. nouiſſime. Itē q: exercitus facit Imperatorē. xciij. diſt. legimus. ⁊ q: generaliter vniuerſitas eligit rectorē ſibi perpetuū. de elec. c. j. ¶ In contrariū eſt veritas, q: leges de officijs loquētes nolunt illa eſſe perpetua. C. de caſtren. l. j. C. de decur. l. j. C. de mēſo. l. vnica. C. de domeſt. l. pragmatica. C. de muri. l. eternam. C. de cōſuli. l. pe. C. de tabricen. l. ij. ff. de offi. prefec. vr. l. iſta. ff. de off. procōſu. l. meminiſſe. de off. preſi. l. ſi forte. de ori. iur. l. ij. §. deinde populo. de adul. l. ſi adulteriū. §. fi. ⁊. l. ſi maritus. ff. de iureiur. l. vt magiſtratibus. ff. de iudi. l. pars literarū. cū multis ſimilibus. Itē multiplici ratione nō expedit officia perpetuari, ⁊ cōtinuari. Prima, q: nō expedit Reipublice vt ſummā poteſtatē habēs ſit perpetuus: vt p: ca. ille. §. deinde populo. Qđ intelligendū eſt de perpetuitate, vt trāſeat ad heredes. Ad hoc q: ſummus princeps excipitur: vt ca. l. §. meminiſſe. Ad hoc. ī. de elec. venerabilē. ad fi. Secūda, ne detur via corruptioni, ⁊ ambitioni. C. de tab. l. j. lib. xj. Tertia, vt ſi delinquat, facilius corrigi poſſit. C. de ſuſcep. ⁊ arca. l. neminē. lib. x. Quarta, ne tranſeat ad heredes. in aut. de defen. ciui. §. fi. colla. iij. Quinta, q: ſic poſſent ſe ciuitates auertere, ⁊ ſubtrahere a vero domino, dādo ſe ſic forſan potentiori. de exceſ. prela. dilecta. de alu. iu. mu. c. ā tac. c. fi. So. Dicit Hoſt. q ſecūdū iura Digeſtorū honores, dignitates, ⁊ munera tēporalia eſſe debebāt. ff. de mu. ⁊ ho. l. munerū. §. gerendorū. adeo q cōtinuari nō poſſunt in eadem perſona. Fallit in ſubſidiū, vbi deſunt, qui gerāt. ff. de mu. ⁊ ho. l. vt gradatim. §. quoties. ⁊ in ſacerdotij dignitate, que ſpōte repeti poteſt. ff. de mu. ⁊ ho. l. ſponte. ⁊ fuit habilis regularis vocatio quinquennij, ⁊ alia triennij a legationē biennij C. de mu. non cōti. l. ſecūda. li. x. ⁊ per tātundē tēpus poterit in officio detineri, amplius nō, etiam ſi decretū ciuitatis, aue decurionū authoritas hoc deſideret. C. de ſuſcep. ⁊ arcar. l. neminē. lib. x. hodie vero per biennium in officio eſſe poteſt: ⁊ interpellato biennio, iterum poteſt aſſumi, ſi placet, aliter non: in aut. de defen. ciui. §. fi. colla. iij. alias aſpirans, vel deſiderans promoueri, incidit in legē Iul. ambi. ff. ad legē Iul. ambi. l. prima. Ratio, ne ſi perpetuo teneant Rempublicā occupata, ⁊ perpetuo aſpere dominentur, ne habeant occaſionē delinquē di. ff. de ori. iur. l. ſecunda §. deinde. in aut. de defen. ciui. §. fin. Ideo vult lex q deponant officium, ⁊ rationem videant. C. vt omnes tā ciui. quā cri. l. vna. Item ſi locus eſt ſub dominio alicuius, hoc eiminus licet ſine conſenſu illius, cui ſubeſt. de exceſſi. prela. dilecta. de offi. cio archid. ad hec. Hoc locum habet in ſecularibus rectoribus per electionem creandis: ſecus in alijs, qui ſuccedunt hereditario iure. ī. e. nouiter. ⁊ de voto. licet. Itē ſecus in Imperatoribus, regibus, ⁊ ducibus, q de antiqua, ⁊ approbata cōſuetudine perpetuo, id eſt, quādiu viuūt, eligūtur, quibus nō ſuccedūt heredes. Exēplum, vt in duce Venetorū, ⁊ Imperatore. de ele. venerabilē. ad fi. Itē ſecus in rectoribus eccleſiaſticis, qui perpetuo, id eſt, quandiu viuūt, conſtituūtur vt plurimū, ⁊ ſi ſint vicarij. de fi. inſtr. G. perpetuus de officio vica. c. j. ⁊ fi. Unde tales quādiu bene regūt, nō ſoluuntur. Modo vero omnia ſoluit. in aut. de nup. deinceps. de regimine ciuitatis Romane, tene q habes de elec. fundamēta lib. vi.

19 ¶ † Opp gl. j. q non poterit cauſa electionis tractari corā iudice ſeculari, quaſi ſpiritualis ſit. ſ. de or. cog. ⁊ ī. de elec. ſacroſancta. ⁊ c. Meſſana. Sol. Cauſa iuris eligendi ad dignitatē, vel beneficium ſpirituale, eſt ſpiritualis: ⁊ hec non tractatur coram iudice ſeculari: cauſa iuris eligendi ad temporalē dignitatē eſt tēporalis: q: ⁊ poteſt coram iudice ſeculari tractari, vt hic: ⁊ q: abbas, ⁊ cōuētus fuerūt actores, vt hic: ideo forum rei eos conuenit ſequi. de fo. cōp. cū ſit. Vel ſecundo, ſecundum Vin. vt ponit Io. And. ſuper textu, hic cauſa erat ſuper poſſeſſione, ⁊ nō ſuper proprietate iuris eligēdi. Unde dicit q licet cauſa iuris patr. vel electionis quo ad proprietatem ſit ſpiritualis, ⁊ non poſſit corā iudice ſeculari tractari quo ad poſſeſſionem: tamen quando de illa ſola diſputatur, illa poteſt coram iudice ſeculari tractari, quaſi illa non ſit ſpiritualis: maxime ſi incidēter tractetur. Licet ſol. poſſit tolerari in ſe, tamē ſol. nō eſt vera ad tex. Qđ patet: q: hic nō agebatur de electione rectoris eccleſie, ſed caſtri, ⁊ erat rector temporalis: vt patet in fi. ibi: ⁊ tēpo-

20 re regiminis, ⁊c. ⁊ ideo poteſt agi corā iudice ſeculari. † No. tamen dictum Vin. qui vult q queſtio poſſeſſoria ſuper re ſpirituali non dicatur ſpiritualis. Ad hoc gl. de iura. ca. literas. de ele. dilecti. per Inno. ī. eo. de reſcrip. ceterum. de fo. compe. ex parte B. Idē tenet Arc. de reſti. ſpo. c. j. lib. vj. in verbo, ciuilibus. de eo, qui mit. in poſ. cauſa rei ſer. c. j. lib. vj. in verbo, obtinēdis. ⁊ ibi Arch. ⁊ Inn. vide Io. and. de re. ſpo. frequēs. li. vj. in Nouella. Credo q queſtio poſſeſſoria rei ſpiritualis ſit ſpiritualis, ſicut ⁊ queſtio proprietatis: q:

eiuſdē eſt nature poſſeſſio, cuius eſt proprietas. de reſcrip. c. cauſaz. alias licet vera proprietas, vel proprietatis poſſeſſio caderet in laicum, cōtra dictū. c. cauſaz. idē puto qđ ſi queſtio legitimitatis dependeat a colorata poſſeſſione matrimonij, qđ ſi de hac reuocet in dubiū. cuius ad eccleſiā ſpectet de colore matrimonij ſtatuere, de cla. deſpō. cuius inhibitio. ita eius erit cognitio an matrimonium ſit in facie eccleſie cōtractū. Si vero eſt dubiū de ſolo facto, per no. ī. c. cauſaz. de or. co. Io. An. dicit alibi, ⁊ Spe. qđ hec queſtio poſſeſſoria ſuper matrimonio, vel alia re ſpirituali, nō eſt ſpiritualis, ſz quaſi ſpiritualis. Ponit Io. An. in addi. Spe. in tit. de peti. ⁊ poſſ. §. j. verſ. qđ ſi ergo poſſeſſorio. nō ob. qđ dicit Inn. ī. e. ceterū. ⁊ c. ex parte B. ī. ti. j. q: fatētur qđ queſtio poſſeſſionis non eſt queſtio proprietatis. Ideo ſi lex pōderat proprietatis queſtionē quo ad iuriſdictionē procedit qđ nō includitur poſſeſſoria, ſed queſtio poſſeſſionis late eſt queſtio rei. Ideo ſi ius pōderat in proprietate rei, vel qualitate, queſtio poſſeſſionis includit. Sed tūc vltra nō videt qđ debuerat adiri papa de iudicio ſeculari, ſed ſuus ſuperior. ī. cod. nouit. Sola. Dicit hic Io. An. qđ qui voluerūt vt reſpōderet de cauſa proprietatis anteq̄ reſtituerēt monachi, grauauerūt. ⁊ propter grauamē aditus eſt papa per viā appellationis, ⁊ papa cōmiſit cauſaz, vt. ī. patet. Alij dicūt qđ papa fuit aditus per viā querele. Et ſic patet qđ vbi clericus litigādo grauat corā iudice ſeculari, immediate pōt papa adiri appellationis via, vel querele. Ad hoc. ī. e. deputati. dicā ī. ti. j. licet pro tāto papa vt grauamē reuocet, mādat vt ante omnia admittat rector, quā procedat ad cognitionē iudicij proprietatis. ad hoc q appellationis via fuerit delata. patet ibi: audituri, ⁊c. q: forma talis cōmiſſionis ſolet apponi in cōmiſſionibus appellationū, vt probato grauamine procedat in alijs. de app. vt debitus. ⁊. c. ex pte.

21 ſecūdum Hoſti. ¶ † Glo. in fi. colligit quod ſententia in poſſeſſoria eſt diffinitiua. Alle. vt lit. nō con. c. ij. Et hoc eſt expreſſum i cle. j. de ſequeſ poſ. ⁊ fruc. ad hoc no. ſ. de reſt. ſpo. cum ad ſedē. In cōtrarium eſt tex. q eſt interlocutoria: de inſti. cum veniſſent. Bart. ⁊ glo. in. l. j. C. ſi de momen. poſ. dicit q eſt diffinitiua. Quod patet, quia in ea lis cōteſtatur. Alle. l. incerti. de interdic. In ſti. de interdic. § retinende. ⁊ ibi tenet idem Cy. quia diffinuit negotiū principale. Idē But. ⁊ omnes. Dic, ſi deducitur in iudicium per viaz exceptionis, eſt interlocutoria: vt eſt tex. de or. cogni. c. ij. verſic. nos autem. ibi: interloquendo pronuntiamus. Si per viam actionis, et ſecum accumulatur cōdictio. l. ſi quis in tātam. C. vnde vi. illa eſt diffinitiua. Ita loquitur glo. de reſt ſpo. cum ad ſedem ſcilicet gl. pe. ad fi. Si ſecum accumulatur petitorium: tūc dicit Inn. quod eſt interlocutoria. Et ita intelligit de inſti. cum veniſſent. vt ipſe ibi not de hoc: quia nō omnino finit negotium principale, cum ſperetur ſententia, que ſecum attrahit vires poſſeſſorij. de cauſa poſ. cū dilectus. Si queſtio poſſeſſionis incidenter deciditur ad tuēdum poſſeſſorem: hic etiam eſt interlocutoria: vt dicto capitu. cum veniſſent: ſecundum alium intellectum. Sed ſi principaliter intētat queſtio poſſeſſoria, tunc ſi haberetur reſpectus ad ſolā queſtionē poſſeſſionis, hec dicitur diffinitiua: quia in ipſa lis cōteſtatur: vt lit. nō conte. accedens. de offic. deleg. conteſtationibus. ⁊ quia illā totam diffinit. Idem ſi habetur reſpectus ad cōdictionem. l. ſi quis in tantam. que poteſt intētari: ⁊ quia non intermedia cauſe diffinitur: ⁊ quia cōmuniter ex eius fine finitur queſtio proprietatis, propter difficultatem probandi illam, de reſtitu. ſpo. ſepe. Si habetur reſpectus ad petitoriū, q: poteſt intentari, quia ex toto nō diffinit cauſam, cum aliquando poſſit intentari petitoriū, nō eſt omnino qſtionis diffinitiua: q: etiam effectus pēdet ab euētu ſententie in petitorio: vt d. c. cum dilectus. de ord. cog de cau poſ. cū eccleſia. ⁊. c. cum ſuper. Ideo hoc reſpectu gl. ipſam appelat quaſi diffinitiuam: vt no. gl. in. d. c. conſultationibus. de offi. dele. ideo ex hoc ſequitur qđ appellabat ab ea vt diffinitiua: quia non exigetur expreſſio cauſe, ſicut nec in diffinitiua. ff. de app. l. ſcio. Ita debet intelligi Archi. ij. q. vi. §. ſunt quorum. verſi de poſſeſſore. ⁊

22 glo. de re iudi. quod iuſſit. que dicit ipſam diffinitiuam. ¶ † Ueniō ad glo. pe. oppo. quod potuerit abbas ſuper proprietate conueniri coram iudice ſeculari: quia queſtio poſſeſſionis ⁊ proprietatis vt connexa. ⁊ ne contingat continentiam cauſe diuidi, debēt coram eiſdez iudicibus tractari. C. de iudi. nulli. ſ. de ſequeſ. poſ. ⁊ fruc. c. j. Item quia cauſa cōuentionis, ⁊ recōuentionis debet corā eiſdem iudicibus agitari. ¶ Gl. laborat ad ſo. cōtrariū. ⁊ primo reſpondit ad ij. quod dicitur de cōtinētia cauſe, qđ hoc operat diuerſitas fori. q. d. vbi actor ⁊ reus ſunt eiuſdez fori, debet queſtio poſſeſſionis ⁊ proprietatis coram eiſdem iudicibus agitari. Sed ſi ſunt diuerſi fori: tūc ex quo ab eodem non intētatur, ſed a diuerſa parte, quilibet agendo habet ſequi forum rei, ne offendatur regula, que habet qđ actor ſeqtur forū rei, cauſa debet corā diuerſis iudicibus agitari. ⁊ tunc continentia cauſe diuiditur, maxime cū omnino nō ſint cōnexe cauſe poſſeſſionis, ⁊ proprietatis, imo certo reſpectu nil habēt inuicez cōe. ff. de acq. poſ. l. naturaliter. §. nihil cōe. Eodē modo pōt ſolui 2ᵐ qđ diuerſitas fori tollat priuilegium

gium recõuentionis:ꝛ ſic non fiat recõuẽtio corã eiſdẽ. Sed iſta ſolutio, nõ videt̃ bona nec ad primũ nec ad ſcðm cõtrariũ: ꝓcederet enĩ ſi ex diuerſitate fori ceſſaret iuriſdictio ſuper recõuentiõe: quo caſu ex neceſſitate cã eſſet corã diuerſis iudicib⁹ agitãda: ſed hic ſup recõuentiõe nõ ceſſat iuriſdictio: qꝛ data cõuentione ꝓrogat̃ iuriſdictio ad recõuẽtionẽ, etiã ſuper diuerſo, nedum ſuper cõnexo. Cũ ergo nõ eſſet iuriſdictiõis fundamentũ, nõ debet offendi regula, que dicit, cauſe cõtinentiã non diuidi. Ideo ſolutio primi cõtrarij dependet a ſolutiõe ſecũdi: qꝛ ſi ꝓrogatur iuriſdictio in clericũ in cã recõuẽti coram iudice ſeculari, cũ hic nõ ceſſat iuriſdictio: nulla ſubeſt cauſa aut neceſſitas recedendi a regula, ne cauſe cõtinẽtia diuidat̃: qꝛ dici põt ꝙ opin. que hꝫ ꝙ nõ procedat recõuẽtio clerici corã iudice ſeculari, ꝓcedat de iure, maxime vbi fit recõuẽtio de re eccleſiaſtica, vel iurtã: ꝛ hoc ꝓbat decre. Vel reſpõde ſecũdo ad ſcðꝫ contrariũ, ꝙ quãꝗ recõuentio fit eodem durãte iudicio, ꝛ ꝓcedit recõuẽtio quo ad priuilegiũ ꝓrogatiuũ iuriſdictionis, ꝛ ſimultanei proceſſus: et tũc non ceſſaret iuriſdictio in reconuentã eccleſiã, ꝛ cõtra nõ deberet offendi regula, q̃ habet cauſarũ cõtinentiã non diuidi. ſed ſi reconuẽtio fiat primo iudicio conuẽtionis expedito, non ꝓcedat reconuẽtio, etiã quo ad finẽ ꝓrogatiuũ iuriſdictiõis in reconuẽtũ: ꝛ ſic neceſſario oportet ꝙ offendatur regula, que habet cauſarũ continẽtiã diuidi non debere. Solutio iſta dependet ab
23 opi. † Nunquid quo ad priuilegiũ ꝓrogatiuũ iuriſdictionis ꝓcedat reconuẽtio, ſi non fiat eodẽ durãte iudi: ſe: ꝛ aliqui tenent qð procedat, ſaltẽ quo ad illud priuilegiũ, licet nõ procedat quo ad priuilegiũ ſimultanei ꝓceſſus, vnde ſecũdũ illam non procederet ſolutio. de quo de reſcrip. diſpẽdia. li. vi. ꝛ i cle. ſepe. de ver. ſig. ꝛ de ordi. cog. c. ſi. ꝛ pleniſſime dicã de mu. peti. c. i. vbi teneo ꝙ nõ ꝓcedat quo ad aliquod priuilegiũ: ideo ꝓcederet hec ſolutio Sed qꝛ hec ſolutio pendente ab opinionib⁹, gloſ. dat regulã ſbi: ꝛ tũc dic ꝙ vbi cauſe ſunt cõpaſſibiles, procedũt regule cõuentionis, ꝛ recõuentiõis, ꝛ regule que habent cauſarũ cõtinentiã diuidi nõ debere. vbi vero cauſe ſunt incõpaſſibiles, attento modo accumulãdi: tũc procedũt regule, qꝛ neceſſario cauſe debẽt tractari corã diuerſis iudicib⁹, ꝛ etiã cãrum continẽtia diuidit̃, vt hic. Hic enĩ erat intẽtatũ poſſeſſoriũ recuperande, cuius priuilegiũ eſt vt ab aduerſa parte nõ admittat̃ ad itẽtatũ: vt patet de ordi. co. c. ſi. de reſti. ſpo. ex cõqueſtiõe. ꝗ q. iũ. ca. i. ꝛ qð ibi no. niſi ante oĩa ſpoliatus reſtituat̃. ꝗꝙ ergo hic obtinuiſſet abbas ſniãꝫ in poſſeſſorio, nõdũ illi⁹ erat facta executio, qꝛ nõ erat adhuc cõmiſſus in rectorẽ electus per abbatẽ: nõ poterat ergo aliud iudiciũ accumulari quaſi diceret, ſi fuiſſet facta executio, procederent tũc regule: de quib⁹ dictũ eſt, ꝛ cauſarũ continẽtia non diuideret̃: ſed qꝛ nolebãt admittere rectorem, ꝛ ſic eccleſiam reintegrare ad poſſeſſionẽ, ꝛ volebãt ante diſcuti debere de proprietate, fuit grauatus abbas, ꝛ appellauit ad papã, ꝛ papa cõmiſit, vt in litera patet. Unde dicit hic Inno. ꝙ ſiue a principio monaſteriũ egerit interdicto vñ vi, adhuc ſpoliatũ manet, ſiue a principio vti poſſidetis, ꝛ poſt ſentẽtiã ſpoliatũ fuit de nouo, qꝛ negauerũt electũ ab eis admittere in rectorem, legitima eſt hec exceptio: Non reſpõdebo de proprietate, niſi primus fuero reſtitutus. ſ. de ordi. cog. cũ dilectus. Idẽ eſſet ꝛ ſi petitorio egiſſet, ꝛ poſtea monaſteriũ fuiſſet ſpoliatũ. ſ. de app. cõſtitut⁹. ꝗ. ad fi. ſecũdũ In. Eſt tñ differẽtia inter primũ ꝛ ſecũdũ caſũ: qꝛ primo caſu ſufficeret oſtẽdere ſolã pẽdentiam poſſeſſorij. Secundo caſu arctaret̃ ad probãdũ ſpoliationẽ: vt no. de ordi. cog. c. ſi. de reſt. ſpolia. ex conqueſtiõe. Pro hac lectura facit qð no. Spe. in tit. de reconuẽ. ſ. nũc dicamus. verſiculo, qd ſi reconuentio. ij. colum. vbi dicit ꝙ illud priuilegiũ habet actionẽ iudicati ex ſentẽtia ſuper poſſeſſorio, qð hꝫ poſſeſſoriũ: qꝛ durat prima actio, ꝛ priuilegiũ eius, lꝫ ferat̃ ſnia. ff. de pig. actio. l. grege. ſ. etiã. C. de vſuris
24 rei iudi. l. i. ff. de noua. aliã. ¶ † Opp. ꝙ nõ neceſſitetur qs ad litigandũ tẽpore vindemiarũ. ff. de fer. l. i. ꝛ l. ſi feriatis. ſ. de fer. c. ſi. So. Dicit gl. inter ferias ad honorẽ Dei, ꝛ ob neceſſitatẽ hominum eſt hec differentia: qꝛ in ferijs ob neceſſitates hominũ põt de volunte partiũ procedi: qꝛ talib⁹ ferijs, vt ad vtilitatẽ priuatam inductis, põt renũtiari In ferijs in honorẽ Dei nõ poteſt procedi, etiã voluntate partiũ: qꝛ illis ob publicã vtilitatẽ: et in honorem alterius inductis, partes nõ poſſunt renũtiare: vt. d. ca. ſi. Inuitis tamẽ partib⁹ regulariter ꝓcedi nõ põt in vtriſꝗ. Ad hanc decr. reſpõdet gl ꝙ licet ſit hoc regulare, fallit in actu porrectiõis libelli, qui die feriata põt offerri. l. mileſ. ſ. ſexaginta. ff. de adul. Quod intellige in obligatiõe, q̃ fit iudici: ſecus in obligatione, q̃ fit parti: qꝛ non debet offerri die feriata: vt no. de li. cõte. c. i. Fallit ſecũdo quãdo res eſt tẽpore peritura: quo caſu poteſt procedi tali tẽpore, vt hic. Idẽ ſi periret inſtantia iudicij: qꝛ tunc ne pereat inſtantia, poteſt tali tẽpore procedere. de offi. dele. conſuluit. Illa potius probat contra. not. eã ẽ glo. Io. ã. xv. q. iiij. placita. Hoc non tenet: qꝛ licet pereat iuriſdictio, non perit

cauſa. De remedio autẽ tunc eſt recurrendũ ad gl de officio delegat. de cauſis. ꝛ adde Inno ibi ſecundum Archi in. d. c. placita. ꝛ ad Rñ ut cuius dicta poſui. ſ. c. proximo. Sic ergo regula in inuitis partibus diebus feriatis procedi non põt, nec in ferijs ob Dei reuerentiam, nec in ferijs ob vtilitatẽ hominũ. Fallit in actu porrectionis libelli Quod intellige vt ſ. Fallit ſecũdo qñ res eſt tẽpore peritura: ꝛ nõ dicit̃ peritura, quando ſola iuriſdictio perimitur: ſed quando ipſa res perit, vel ipſiꝫ. de quo agit̃ vel actio. Idẽ ſi perimat̃ probatio: vt no. ſ. Hoſt. ꝛ Io. An. de proba in pſentia. in verbo, altero menſe. in fi. Allegãt. l. i. ſ. ſi. ff. de fer. ꝛ. ſ. de ferijs. c. fin. Ad hoc no. Io. And. vt lite non conte. quoniã. ſ. i. Et ꝓcedũt hec etiã in ferijs in honorẽ Dei, vt ponit Io. An. in. d. c. ſ. i. in verbo, admittẽdi ꝛ eſt dictũ Spe. in Spec. de fer. ſ. ij. verſi. ſed qd ſi tũc. ꝛ hoc ſentit. imo expreſſe dicit Spe. in ti. de libe. cõcep. ſ. nũc dicẽdũ. verſi. xxv. ad fi. ꝛ Fred. ſuo cõſi. cxxix. Fallit tertio quãdo vniuerſitas litigat per ſyndicũ, ꝛ qñ vniuerſitas conuenit̃: qꝛ tota nõ poteſt in vindemijs occupari: quo caſu litigare põt per ſyndicũ. ff. qð cuiuſꝗ vni. l. i. Et ſic dicit Gul. Ma. qui dicit ſe in hac cauſa fuiſſe aduocatũ: ꝛ ſic dꝫ intelligi hic. Sed cõtra hoc puto verius no Inn. ſ. de fer. c. cõqueſtus. Et dato ꝙ eſſet verũ, hoc eſſet reſtringẽdũ ad ferias hominũ cã ītroductas, vt ex ratiõe pꝫ. Fallit quarto in cauſis publicis q̃ tractant̃ dieb⁹ feriatis C. de fer. l. publicis. ꝛ publica cã hec eẽſet, qꝛ agit̃ de regimine publico, vt caſtri. Ũñ ſicut cauſe fiſcales tũc agunt̃: ita ꝛ cauſe eccleſiarũ. Quod dixit Hoſt. verum, quãdo eccleſia agens cõtra laicũ ad hoc inſtat: ſecus ecõtra. arg. C. de legi. l. qð ſ. more. Nõ placet mihi ꝙ in ſingulis cauſis eccleſiarũ poſſit cauſa tractari tempore meſſium: alias iura canonica fruſtra induxiſſent ferias, cõtra id de ferijs. cap. conqueſtus. ꝛ ideo Ho. dicit hic hoc nõ ſeruari. Fallit quinto in executione ſentẽtie, que põt fieri in die feriato Quod dicit Frede. ſuo cõſi. cxxix. procedere etiã in ferijs introductis in honorẽ Dei. Ad hoc de peni. di. i. Adã ij. q. i. ſicut. Hoc maxime dicit Frederic⁹ verũ, quando fit executio in bonis, ſuper quibus eſt ſpecifice ſententiatũ: quia in illis fit executio ſine cauſe cognitione: vt no. de re iudi. cũ ſup. in fin. de teſti. venies. vt not. ff. de re iudi. l. a diuo Pio. ergo talia poſſunt expediri die feriato: qꝛ ceſſat mens iuriũ prohibẽtiũ cauſas agitari, que ꝓhibẽt iudicia, cuius appellatione comprehendunt̃ que precedũt iudicium, ꝛ ſententiam: vt no. de re iu. in iudiciũs. Ad hoc de ferijs. cap vltimo. ibi: iudicialis ſtrepitus, ꝛc. de verb. ſig. forus. Ad hoc, qꝛ examinatio teſtium, qꝛ in ea nõ exigitur cognitio, poteſt fieri die feriato, etiam in honorẽ Dei: in Spe. de fer. ſ. ẽ. verſi. qd ſi eñ. ꝛ no. gl. in cle. i. de of. dele. in cle. Ad hoc, qꝛ ꝛ extra territoriũ talia fieri poſſunt: vt no. de re iudi. nouit. Hoc idẽ videt̃ tenere Archi ij q i. ſicut. Dic ꝙ ſi petat̃ executio in alia re, q̃ petita, qꝛ illa exigit ſummariã cogitionẽ, nõ poteſt fieri die feriata, ſi petatur executio in re petita: qꝛ iſta nõ exigit cognitionẽ, etiã ſummariam: vt no. in iuribus preallε. ꝛ no. Arch. ij q i. ſicut. Jo An. in addi. Spe. in tit. de libel. cõcep. ſ. nũc dicendũ. verſi. xxv. hoc latius examinat quã alibi, excludendo caſus nõ dubios: ſi res eſt tẽpore peritura, planũ ꝙ poteſt fieri executio. Et hoc põderat hic textus Si res nõ eſt tẽpore peritura: ꝛ tũc ſi queris an preceptũ iudicis de exequẽdo poſſit fieri die feriato: ꝛ hoc fieri nõ põt, per iura, que ferias ſeruari ꝑcipiũt xv. q x. placita. v. q. vij. cap. primo. de fer. c. ſi. C. e. l. oẽs. ꝛ l. ſi. maxime vbi executio reqrit cauſe cognitionẽ: ꝛ qꝛ alique exceptiões poſſunt opponi contra executionem: quas aliquãdo examinat iudex: vt no. de re iudi. de cetero. C. ſi cõtra ius, vel vtili. pub. l. ꝛ ſi nõ cognitio. xxv. q. ij. ꝛ ſi nõ cognitio. ff. de iudi. ſi ꝑtor. C. de fal. l. ij. de offi. dele. paſtoralis. ſ. qꝛ vero. C. de exec. rei iudi. l. ordo. Si querit̃ an ꝓcedẽte mãdato ipſa iudi facta executio fieri poſſit, ꝛ in quilib⁹: dic ipſam fieri poſſe in ferijs introductis in honorẽ hominũ, ꝛ repẽtinis: qꝛ talis eſt nudus miniſter. Ad hoc de app nouit, ſec⁹ in ferijs ſolẽnib⁹ ob honorẽ Dei, niſi res eſſet ſubito peritura, vt dixi, vel imminerет periculũ animarũ: vt in decre. ſi. de fer. in criminali dixit executionẽ fieri poſſe in ferijs repẽtinis, vel fauore hominũ introductis. ij. q. i. ſicut. de peni. di. i. Adã. ſecus in ſolẽnib⁹ ad honorem Dei, ꝛ ſanctorũ, ꝑ. c. placita. ꝛ per decre. i. eo. ti. ꝛ per. l. ſi. C. eo. niſi eſſet public⁹ latro: vt not. de fer. c. i. ſup verbo, ad mortẽ. ſm Io. An. Fallit, qñ imminet periculũ fuge: qꝛ etiã die feriato in honorem Dei capi põt, vt ad iudicẽ ducat̃: qꝛ in illo actu nõ exigitur cognitio, vt ſcribit Bar. ff. de his, q in frau. cre. l. ait ꝑtor. ſ. ſi debitorẽ. Fallit ſexto, reuertẽdo ad alſ ſolu. in datione adminiſtratoris, vt hic: nã ꝛ tutor põt dari tẽpore feriato. ff. de fer. l. ij. Sic ꝛ curatores dari poſſunt, ſcðm Hoſt. Hec intelligo in ferijs hoiꝫ cã. Fallit qñ in loco nõ ſunt vinee: quo caſu homines nõ occupãtur in vindemijs. ꝛ ita dixit qdã fuiſſe hic: qꝛ hoc tẽpore in iſto caſtro nõ erãt vinee. Et. h. d. hic Pe. ꝛ Egi Hoc no innuit, ſi tñ aliũde parãt: vt not. ſ. de ferijs. c. ſi. Põt etiã dici ꝙ licet hoc tꝑs

eſſet feriatū Bononie, nō Florentie, vbi tardius colligunt̄ vina.
Faciunt hec ad queſtionē, an ſi magiſter iuxta ſcholas alterius
conduxit domū, ex qua voces ſe inuicē impediūt: dic ꝙ primus
repellit vltimū. C. de ſtud. liber. l. i. li. xi. in fi. Et dicit ꝙ cauſa tra-
ctari pōt his dieb⁹, de quo ꝑ doc. in l. i. ff. ſo. ma. ſm Jo. An. ⁊c.

De foro competenti. Rubrica.

1 Fori appellatione quid comprehendatur.

Quia rei ad iudiciū vocati frequēter excipiūt de foro, ⁊ ſolet
ſepiſſime dubitari qđ forū ſic excipiens ſequi debeat: ideo poſt
tractatū, ⁊c. Habet materia. xcvi. diſt. ij. q. vi. ⁊ vi. q. iij. ⁊ iiij. vi.
1 q. i. xvi. q. i. per totū. ⁊ repetitur in Sexto, ⁊ in Cle. † Quero
qđ cōprehēdat appellatione fori. Dic ꝙ in neutro cōprehendit
territorium cuiuſcꝫ iudicis, intra qđ pōt in facinoroſos homi-
nes aiaduertere. ff. de verb. ſigni. ſi pupill⁹. §. territoriū. Unde et
tota dioceſis dicitur territoriuꝫ epiſcopi. xvi. q. vij. omnes baſili-
ce. extra ꝙ impune nō paret. de conſti. c. ij. lib. vi. Dicit̄ forus in
maſculino locus, in quo ius redditur. de ver. ſig. forus. Dicitur
forus locus, in quo ſunt nūdine. Tertio dicit̄ forus loc⁹, in quo
calcātur vue, vt torcular, id eſt, calcatoriū. Quarto dicit̄ quod-
dam ſpatiū planū in nauibus. Et dicitur a ferendo, pro eo quia
fert homines. Quinto foramē in naui, per qđ emittitur remus,
a forendo, ſiue perforādo. Forulus dicitur burſa, ſiue ſcriptoriū,
pro eo ꝙ crebro ſit perforatum ad pennas, ⁊ cornua recipienda,
ſm Hoſt. Appellatione tamen fori comprehenduntur iuriſdi-
ctionalia, non que ſunt ordinis epiſcopalis. de offi. ordi. ſi epi-
ſcopus. libro. vi. Quod nota pro priuilegijs, in quibus inferio-
ribus conceduntur omnia, que ſpectant ad forum eccleſiaſti-
cum.

1 Clericus corā ſuo epiſcopo conueniri debet, ⁊ ſic nō ſubeſt
inferiori epiſcopo de iure communi. 2.
3 Conſiliū quandoque ſumitur pro conſenſu, vbi exigitur ab eo,
de cuius ſuperioritatis agitur preiudicio.
4 Actio ſumitur quandoque pro petitione.
5 Clerici non poſſunt, etiam volentes, trahi coram iudice ſeculari.
6 Iudices an poſſint peti dari ad voluntatem partium, vel alte-
rius tantum.

1 SI quis clericus. † Cleric⁹ corā ſuo epi-
ſcopo cōueniri debet. h. d. Nota primo cleri-
cū cōueniēdū corā epo: ⁊ ſic regulariter inferior
epo de iure cōi nō hꝫ iuriſdictionē in clericum.
Nota ſcđo clericū alterius iudicis nō poſſe
prorogare iuriſdictionē abſcꝫ cōſenſu ⁊ licentia ſui epi proprij: ⁊
2 ſic cōſiliū hic ponit̄ ꝑ licentia. † Opp. ꝙ aliquādo cōueniat̄
cleric⁹ corā metropolitano. ſ. de offi. ordi. paſtoralis. xi. q. iij cū
ſcimus. Sol. Prius corā epo, aliquādo etiā corā archiepo, ſcili-
cet epo negligēte: vel qñ aditur ꝑ appellationē, ſecundum Hoſt.
3 † Opp. ſcđo, ꝙ nō ſufficiat ꝯſiliū, ſꝫ exigat̄ licentia, vel cōſen-
ſus. ſ. c. pxi. ⁊ c. Romana. e. ti. lib. vi. Sol. Expone cōſiliū, id eſt,
cōſenſus. Nota ꝙ vbi exigit̄ cōſiliū ab eo, de cuius ſuperiori-
tatis agit̄ preiudicio, cōſiliū ſumit̄ pro cōſenſu: ⁊ ſic nō ſufficit
petere, ⁊ expectare cōſiliū, ſed ſequi debet. Vide gl. ſ. de offi. de-
le. ſi pro debilitate. per doc. ⁊ c. venerabili. ⁊ l. iij. §. i. de exercito.
4 Ad gl. qđ ſi deſerat: punit̄, vt gl. dicit. † Opp. ꝙ non propo-
5 nat̄ actio. de iudi. olecti. Dic, actio, id eſt, petitio. † Oppo. ꝙ
nec cū licentia epiſcopi litigēt corā nō ſuo iudice. ſ. eo. ſi diligēti.
Solu. Corā ſeculari non litigāt inuiti, vel volētes, etiā cū epiſco-
6 pi licētia: corā alio eccleſiaſtico ſic. † Opp. ꝙ partium volūta-
te nō dent̄ iudices. de offi. dele. cū Ro. Dic, ſi vtracꝫ pars eſt pre-
ſens, ⁊ concordant: equum ⁊ iuſtum eſt ꝙ ad volūtatem partiū
dentur iudices. Si nō concordāt, an ad votum alterius det iudi-
cem: ſi altera pars eſt tantū preſens, datur ad votū alterius. Si
ambe partes ſint preſentes dat̄ ad votum vtriuſcꝫ, nō alterius
tantū: aliter iniquum eſſet dari ad votū alterius. Et ſic ſeruatur
in curia. De materia in. d. ca. tue. Nō obſtat. c. iudices. xi. q. pri-
ma. q2 illa loquunt̄ in criminali, ⁊ nō tenēt hodie. Uel ſecūdum
Hoſt. tenēt hodie, ſi loquant̄ in cauſa criminali epiſcopi, preſby-
teri, vel diaconi. xv. q. vij. ſi autē. Dicebat Alanus ꝙ illud intel-
ligit̄ ſecundū iſtud. Nunquid autem ex neceſſitate detur de cō-
ſenſu partiū, quādo ambe cōſentiūt. Dic ꝙ eſt conſilium ꝙ de-
tur, vt tollat̄ facultas recuſandi: ſed nō eſt de neceſſitate, ſi detur
ſaluo iure recuſandi. Idē gl. ff. de iudi. l. obſeruādum. Uel ſic ſue
aliter: q2 contraria procedūt, quādo datur iudex per viam dele-
gationis: hic quando dat̄ per viā prorogationis, quo caſu ſem-
per exigit̄ conſenſus vtriuſcꝫ partis. de offi. dele. P, ⁊ G, ⁊ ca.

cum olim. ⁊ l. prima. ⁊ ij. ff. de iudi. C. de iuri. omn. iudi. lege. ſi per
errorem, ⁊c.

1 Iudex ſecularis ſi per ſe clericum diſtringat, aut cōdemnet,
excommunicari debet.
2 Clerici ſunt vniuerſaliter exempti a iuriſdictione ſeculari.
3 Clerici reputati vel ſeruientes eccleſie poſſunt de permiſſu epiſco-
pi a laicis iudicari. nume. 7.
4 Iniuriam cenſetur quis iudici inferre, qui ſe intromittit de illius
iuriſdictione.
5 Laicum poteſt iudex eccleſiaſticus punire inquantum deliquit
in clericum.
Delicti ratione in perſonam quandocꝫ quis ſubijcitur iudici etiā
incompetenti, in cuius ſubiecti perſonam delinquit.
6 Minorum appellatione, qui comprehendantur.
7 Clerici non poſſunt coram iudice ſeculari litigare.
8 Clericus poteſt per iudicem ſecularem condemnari in materia re
conuentionis ciuili, ⁊ non in ſpirituali, vel criminali, ſeu in cauſa
conuentionis.

1 NUllus. † Iudex ſecularis ſi per ſe clericū
diſtringat, aut cōdēnet, excōmunicari
2 dꝫ. Prohibet ⁊ penā adijcit, ibi: qđ ſi. † No. vniuer-
ſaliter clericos exemptos a iuriſdictiōe ſeculari. Itē ⁊
3 alij nō clerici eccleſie ſeruiētes. † No. ſcđo arg. clericos ⁊ ſeruien-
tes eccleſie a laicis poſſe iudicari de pmiſſu epiſcopi. Not. actū
4 diſtrictiōis, ⁊ condēnationis laicis in clericos ꝓhibitū. † No.
qđ iniuriari dicitur iudici, ⁊ eccleſie, intromittēs ſe de alterius iu-
riſdictione, ⁊ ꝓpter hanc iniuriā poſſe a iudice eccleſiaſtico puni-
5 ri. † Et ſic no. qđ iudex eccleſiaſticus pōt punire laicum inquātū
delinquit in clericum, quaſi ratiōe delicti in perſonam quis ſubij-
ciatur iuriſdictioni iudicis, in cuius ſubiecti perſonā deliquit. de
quo. ſ. e. verū. per literaꝫ. Doc. dicūt omnes clericos, etiā in mino-
ribus conſtitutos, exemptos a poteſtate ſeculari, etiam ſi tantū
habeant primā tonſuram. ſ. tit. i. cum non ab homine. deprehen-
dit etiā cōiugatū, ſi deferat habituꝫ, ⁊ tonſurā, ⁊ nō ſit bigamus.
de cle. cō. c. i. li. vi. An poſſit laicus clericos ad condemnanduꝫ ab
epo inuitos ducere. Dic qđ nō, per hāc literā, que excludit omnē
diſtrictionē. Ad hoc. ſ. ti. i. cū nō ab homine. Itē nec eos inuitos
6 pōt i aliquo loco retinere. de ſentē. excō. nup. ſcđ3 Hoſt. † Que-
ro cum gl. i. qui comprehendantur hic appellatione minoruꝫ. Di-
cit ꝙ ſcholares, ſeu ſeruiētes eccleſie, et deputatos ad eius obſe-
quium, quia eodem priuilegio gaudent. xij. q. ij. capit. eccleſiarum
ſeruos. Ponit Uin. exemplū in ianitoribus, ⁊ dicit qđ tales ſunt
ſub cuſtodia ſeniorū. xij. q. i. omnis etas. Hoc tenent Tan. ⁊ Uin.
Item comprehēduntur conuerſi. de ſen. excō. parochianos xi. q.
i inolita. Quod intellige vt ibi, qñ nō omnino ſeculariter viuunt,
⁊ ſunt in aliquo ſeruitio eccleſie. Gaudet etiaꝫ vxor clerici, et legi-
tima. xxxij. diſtin. eos alias in cap. ſubdiaconibus. xi. q. i. c. ij. ⁊ ibi
not. Joā. An. tenet cōtra de cler. cōiu. ca. i. li. vi. De ruſticis eccle-
ſie diſputat glo. lxxxix. di. iudicatum. concludit quod non ſemper
ſubſunt eccleſiaſtico iudici. De hoc in Spe. d cōpe. iu. ad. §. i. ver.
xxvij. Joan. An. tenet ruſticos in duobus tātū caſibus cōueniē-
dos ſub eccleſia, quādo ſcꝫ hoc eccleſie eſt cōceſſuꝫ ab Imperato-
re, ⁊ quādo ruſticus habet adminiſtrationeꝫ generalē ab eccleſia.
Addit Spe. aliū caſuꝫ, quādo cōuenit̄ ꝑ re, quā tenet ab eccleſia
alias autē cōuenitur ex delicto, vel contractu corā iudice ſeculari:
vt no. in loco preallē. De exiſtētibus in familia epi no. qđ gaudet
priuilegio fori. ſ. de iudi. cuꝫ non ab homine. de offi archi. c. ſi. ⁊ in
d. c. iudicatum. De eremit. qđ gaudeant, no. ſ. de cle. cuꝫ monaſte-
rium. ⁊ no. xciij. di. nulla ratione. De penitēte, idem. xi. q. i. illud.
Idem de muliere uidua. xi. q. i. de perſona. Idem de habētibus
generalem adminiſtrationē ab eccleſia: vt no. Jo in. d. c. iudicatū.
Idē de ſeruis, ⁊ libertis eccleſie. xi. q. i. c. ij. Qđ dicit archidiacon⁹
veruꝫ in proprijs, non conductis. Qđ intelligo, niſi ſint in aliquo
ſeruitio eccleſie. Et generaliter omnes ꝑſone, que regulariter viuūt
ſunt eccleſiaſtice perſone, licet non faciant profeſſione, vt Ieſuati
⁊ gaudēt priuilegio clericali: vt no. gl. ⁊ tex. de cle. indemnitati⁹.
libro. vi. ad fi. Ad hoc quod nota. x. ij. q. viij. cap. anali. et de mano.
⁊ obe. dilecta. in gl. pe. Quod facit pro iſtis Ieſuatis, ⁊ manib⁹, et
mulieribus. Subſunt enim epo, cui ⁊ obedientiam promittunt, et
caſtitatem, ⁊ paupertatem voluntarie ſeruant, ⁊ promittūt quādiu
ibi ſunt, licet perpetuo ſe nō aſtringāt voto: ſed inter eas perſo-
nas ſtare nō poteſt proprium volens retinere, aut caſtitatē obſer-
uare nolens. Itē cum tales ſe aſtringāt multis diſciplinis, ⁊ am-
bulant ſemper excalceati, poſſunt dici in ſtatu penitētiū, qui ſunt
ſub eccleſia. xi. q. i. aliud. qui ſtatus ab eccleſia approbat̄. Non eīm
tollitur volūtas penitēdi, ⁊ actus: ⁊ tales eccleſie ſubſunt, licet nō
ſit regula approbata: quia nec regulares dici poſſunt, cum nō ha-
beāt vota perpetua: eſt tamen nō reprobatus ſtat⁹ viuendi. Et ad

hoc

hoc extrauagãs Jo.xxij.que incipit, ratio recta.que tollit penes
clem.c.i.etiam quo ad illas, que beghine vocant, dummodo ho-
neſte viuant, ⁊ ſe nõ implicẽt in predicationibus, ⁊ diſputationi
bus, De hoſpitalarijs quod nõ ſubſunt iudici eccleſiaſtico, ſed
ſeculari, ⁊ Henze.de ꝓbẽdio.literas.vbi dicit hoſpitalarios lai-
cos vtẽtes cõiugio, portantes aliquod ſignũ, vel crucẽ, vel ima-
ginem, vel aliud, nõ gaudẽt priuilegio clericali, nec in pſonis, nec
in rebus proprijs ſeparatiu ab hoſpitali: q2 non ſunt clerici, vel
religioſi: q2 nec vouent tria ſubſtantialia religionis, vel aliquod
ex eis.de reli.do.c.ſi.e.titu.c.i.lib.ſexto. Et idẽ dicit de eremitis,
quicquid dixerit Jo.in cap qui vero.xvi.q.i. Hoc vltimũ nõ pla
cet: facit tamẽ pro primo, quod no.Hoſt.in Summa, de regula.
verſi.quid de ruſticis. De eremitis habeẽ ꝙ gaudent. xvi.q.i.
qui vere.⁊ in.c.cũ monaſterium de Pellicia. de elec.vbi p Jnn.
⁊ Joã.And. De fratribus tertij ordinis, ⁊ ſororibus, qui dicun
tur de penitentia, Guli. de Mon.lau. tenet ꝙ ſubſint epiſcopo:
ſed nõ ſunt perſone eccleſiaſtice, imo in omnibus ſunt ſub ſecula
ri ptãte. Quenze.ibi cõtra: q2 ſunt de ordine approbato, ⁊ ſunt
in ſtatu quodam modo regulari: ideo gaudẽt, ſicut eremite. Et
hoc ponit de ſenten.excom.cum ex eo.in cle.vbi Joã.And.⁊ in
cle.cum de quibuſdã.dicit eorum ordinem approbatum. Sed
conſuluit Frede.pro opinio.Gul.cõſilio.xlv.primum verum: de
quo per Barto. in l.prima.ff de pen.⁊ tenet in.l.ſemp.§.i.de in-
re immu.ibi idẽ dicit de fratribus gaudẽtibus: ⁊ q̃ gaudẽt im
munitate, vide q̃d no.in Spe.de ſta.mo.verſic.xxxv. et quod ibi
no.Joã.And. De iſtis autẽ de fruſtratorum ſocietate, licet con-
gregatio ſit approbata, non credo ꝙ ſubſint eccleſie, ſed iudici
ſeculari De offerentibus aliquã partẽ bonorum, vide de priui-
le.vt priuilegia.in textu, ⁊ in gl. De regularib⁹ autẽ an gaudeãt
priuilegio clericali, quando ſunt in actu nouitiatus, ante profeſ-
ſionẽ, vide Arch.de ſenten.excõ.religioſo.lib.ſexto.⁊ Jo.An in
regula, beneficiũ.eodẽ libro.vbi tenent ꝙ gaudent priuilegio: et
dicũtur pro tunc ſubeſſe abbati. Ad hoc quod no.de ſentẽ.excõ.
monachi.⁊ Hoſt.de regula.ſtatuimus. Per q̃ ſatis puto ꝙ ibi-
dẽ decedentes ante profeſſionẽ bona applicent monaſterio, per
7 textũ.xij.q.vltima.ca.ſi. ¶ †Opponitur quod etiã cũ permiſſu
pontificis nõ litiget clericus corã ſeculari: vt.j.eodẽ.ſignificaſti.
Solutio. Subaudi, ſine permiſſu: q2 vacat argumẽtũ a cõtrario
ſenſu. Vel ſecundũ doc. hoc referas ad minores: q2 ipſi cum per
miſſu epiſcopi poterũt adire iudicẽ ſecularẽ. Jdem de ſeruienti-
bus ſecundũ Joã. Contrarium procedit in clericis. Vel dic ꝙ
de licẽtia põtificis poterit, ſumẽdo põtificẽ p papa, qui ſol⁹ hoc
poſſet generaliter concedere in caſib⁹ de ſenten.excõ.vt fame.§.
laicis.ĩ.tit.j.cũ nõ ab homine.ſecũdũ Hoſt.q idẽ no.in Sũma,
eo.tit.§.ij.verſi.liquet etiã ex pmiſſis. Allegat.ij.q.v.Mẽna.xij.
q.ij.cũ deuotiſſimã. Vel dic ꝙ poterit condẽnare in vim delega
tionis in cã mere ciuili: vt no.de iudi.c.a.ij.xcvi.diſtinc.bñ qui-
8 dẽ. ¶ †Opp.ꝙ condemnare poſſit aliquo caſu iudex ſecularis
clericũ.nota.ĩ.de iudi.at ſi cleri.i.de mu.peti.c.i.So. Põt cõdẽ
nare in cauſa recõuẽtionis in ciuili, nõ in ſpirituali, vel crimina-
li: vt ibi no.nõ autẽ in cã cõuentionis. Dic de hoc vt dixi in.d.c.
at ſi clerici. Fallit ſecũdo in cauſa feudali ĩ.titu.pxi.ceterũ.⁊ in
caſu.c.cũ non ab homine.ſecũdũ Gof.⁊ qñq3 inuocat epiſcopus
brachiũ ſeculare.de offi.or.c.j. Sunt alij caſus no.in Sũma de
ſen.excõ.§.qs poſſit excõicare.ſub.§.illo aũt canone.Hoſ, ⁊ vi-
de.ij.q.ix.in ſumma.vide gl.de excep.c.ſi.li.vj.in verbo, de iure.
vbi alij caſus numerant, in qbus clericus cõuenit corã iudice ſe
culari: vide.ij.q.ix.in ſumma. Alie gl.ſunt clare. Anto de But.

1 Forum quis ſortitur ratione rei, de qua agitur.nu.6.
2 Delegatum dare ſpectat ad iudicem, ad quem de iure cognitio
ſpectat.
3 Archiepiſcop⁹ eſt iudex de q̃ſtiõe inter epiſcopos ſibi ſubditos.
4 Judici inferioris gradus non ſubijcitur quis ratione rei ſite.
5 Judicis dandi poteſtas cauſatur a foro loci ratione rei ſite.8.
7 Primatis appellatione venit patriarca, vel archiepiſcopus.
9 Judex non cognoſcit an ſit ſua iuriſdictio, quando dubitatur
de limitibus loci.
10 Excommunicari an poſſit, qui eſt extra territoriũ, tamen ſubdi
tus ratione rei ſite in territorio excommunicare volentis.
11 Archiepiſcopus, vel primas, debet per ſe cognoſcere de cauſa
epiſcopi.
12 Delegatus iudex debet dari propinquior.

1 SAne. ¶ †Ratione rei, de qua agiẽ, ſortiẽ quis
2 forũ. ¶ †No.primo ꝙ ad illum iudicem
ſpectat dare delegatũ in cã, ad quẽ de iure ſpectat co
gnitio cauſe: ⁊ ſic ambe poteſtates cauſanẽ ab eodẽ
principio. ¶ Nota ſcdo ꝙ ratione rei ſite, de qua agiẽ, quis ſortiẽ
forũ, adeo ꝙ p illa alias nõ ſubditus põt corã iudice rei ſite cõ-
3 ueniri. ¶ †Not.ꝙ de queſtione inter epiſcopos iudex eſt archi-
epiſcopus, vel patriarcha illos habentes immediate ſubiectos: ⁊
4 ſi ſint diuerſorũ locorũ, attenditur primas loci rei ſite. ¶ †Nota
ꝙ ratione rei ſite nõ ſubijciẽ quis iudici inferioris gradus: ⁊ ſic
epũs nõ ſubijciẽ epõ, ſed archiepo tantũ. de que de ma.⁊ obe.cum
5 inferior.de rap.c.i p gl.⁊.q.vi.in ſumma.⁊.c.j ¶ †Nota ꝙ ſcdm
hec iura ptãs iudicis dãdi cauſabaẽ a foro loci, ratione rei ſite:
6 de quo.j.e.dilecti. ¶ †Opp.ꝙ primas domicilij det iudicẽ: vt
patet in.l.ſi.C.vbi in rẽ actio.vbi põt reus habẽs rẽ extra domi
ciliũ in duplici foro conueniri, in loco domicilij, ⁊ rei ſite. So. Fa
teẽ Gof.ꝙ dare poterit iudicẽ, ⁊ primas loci domicilij, ⁊ primas
loci rei ſite. Hoſt.tz ꝙ ſol⁹ iudex rei ſite: q2 ſi hoc voluiſſet, facile
poterat hoc dicere. Ad hoc q̃d no.de reſcrip.dilect⁹ filio. Jnn.
tenet primũ. Allegat.C.de lõ.tem.pſcrip.l.ſi.⁊ hoc tene, qcquid
ſenſerit Azo in Sũma, in.d.l.ſi.de qua opi.p Gof.hic in ſumma
§.Jtẽ ſortiẽ qs forũ ratiõe rei. Dicto ꝙ electio eſt actoris. ſcdm
cõem opi.de quo.j.e.dilecti.⁊.c.ſi.ꝙ tũc electio ſit actoris. Quam
opi.late hic pſequiẽ Cal.de quib⁹ modicũ eſt curãdũ: de quo ẽt
iij.q.vij.in ſumma. Vñ vel ſupple q̃d dixit Gofr. Vel dic ꝙ pri-
mas rei ſite dat iudicem ſi eligat ipſum conuenire coram iudice
rei ſite vel iudex domicilij, ſi eligat ipſum conuenire ſub iudice
domicilij: ⁊ fuit ſatis, vt puto, de mente Gofr. Hec vera, niſi iu-
dex domicilij, ⁊ rei ſite eſſet idẽ, q2 pcẽſe pcederẽt q̃d dicit decre.
vel niſi agerẽt ambo ſinium regũdorũ, vel cõi diuidũdo quo caſu qli
bet eſſet actor, ⁊ re⁹: vel ſimul eodẽ inſtãti ad iudiciũ puocarẽt,
⁊ neuter, vel vterq3 poſſiderũt, vel cõtenderẽt ſe poſſidere. Vñ cũ
reus nõ poſſit diſcerni, ſic nõ poſſet diſcerni iudex domicilij. re-
curſus haberet ad primatẽ rei ſite: ⁊ ſic poſſet decre.itelligi i pri-
mis caſib⁹.ꝙ electio ſit actoris ex Pe.⁊ Jo. And.in addi. Spe.
7 de cõpetẽ.iudi.addi.ad ſi.verſi.ratiõe rei. ¶ †Quero primo quis
cõprehẽditur hic appellatiõe primatis. Dic ꝙ patriarcha, vel
archiepiſcopus: nõ eñi vis eſt in nomine.de pcura.petitio.ca.pri
8 mo, queſtione prima. ¶ †Quero q̃d ſi nõ eſt certũ de limitibus
prouinciarũ. Videtur ꝙ vterq3 cauſam audire, vel committere
debeat.argu.j.de ſenten.excom.cũ illorum.§.ſi vero clauſtralis.
vel recurriẽ ad papã.de officio deleg.c.ij.fin Hoſtien. ne ſint iu-
9 dices in propria cauſa. ¶ †Not.arg.ꝙ non cognoſcit iudex an
ſua ſit iuriſdictio, quãdo dubitatur de limitibus loci: de quo de
reſcrip.ſup literis de fo.cõp. Romana.§.cõtrahẽtes. ⁊ dicam.j.
eo.ſi cleric⁹. Vel eligent arbitri: de arb c.i. Vel deferet ſibi iudi-
ces, ⁊ pcedeẽ ſecundũ formam cap.paſtoralis.de reſcriptis. Q̃d
non placet Jnn.de reſcrip.ſup literis.vbi tãgit ſinalem queſtio-
10 nem in gloſ.ſua magna, iuxta ſi. ¶ †Quero tertio an ſubditus
ratiõe rei poſſit extra territoriũ excõicari. Dicit Hic Vl. ꝙ nõ:
q2 licet propter forũ ratione rei poſſit reus diſtringi, nõ põt pſo-
na diſtringi: vnde poteſt ratione cõtumacie miſſio in rem fieri.de
fo.cõp. Romana.§.cõtrahentes.li.vi. Fateẽ ꝙ ſi ipſe cõtumax
violẽtiã aliquã infert miſſo, ꝙ ratiõe violẽtie poſſet ibi puniri, ⁊
excõicari, ſm eũ. Tu tene ꝙ iudex domicilij põt ſubiectũ vbiq3
citare, ⁊ in cõtumaciã cõſtituere, quo ad finẽ, ⁊ ẽt ipſuz extra ter
ritoriũ excõicare.de app.cũ ſit Romana.in ſi.de cle.co.mi.apo-
ſtolice.⁊ q̃d ibi no.⁊ q̃d not. Jnn de dila. pterea. Ad hoc de cle.
nõ reſi.ex tue.ix.q.ij.epiſcopii.qcquid ſenſerit Pau.in cle.paſto
ralis.de re iudi. De quo dixi plenius in.c.ij.de cõſti.li.vi. Judex
delicti vel cõtractus, vel rei ſite, põt ſic ſubiectos excõicare, ſi eos
citatione puenerat: vt.j.e.c.ppoſuiſti.⁊ no. Jnno.de dila.pterea.
de re iudi.paſtoralis.in cle.extra territoriũ exiſtẽtẽ, licet poſſit in
contumaciã cõſtituere, quo ad finẽ reo reſtringẽdi, ⁊ cõſequẽter
excõmunicãdi: vt no.in.d.§.ↄtrahẽtes.per Jo. An. in Nouella.
11 per Jnn.in.d.§.preterea. ¶ †Opp.cũ glo.ꝙ ipſe primas h3 per
ſe cognoſcere, cũ ſit cõpetẽs iudex epiſcopi.ĩ.de offi.or.paſtora
12 lis.ix.q.iij.cũ ſimus. †Sol. Delegat quãdo nõ põt, vel nõ vult
per ſe cognoſcere: vt dicit gl. Vel ſecũdũ doc.intellige quãdo pri
mas eſt remotus vltra duas dietas: q2 tunc dabit iudices ppin
quiores, niſi impediaẽ ex iuſta cauſa, puta qi ſubditi ſuffraga-
neorum nolũt recipere.de offi.or.paſtoralis.ſecũdũ Vin ¶ No
ta hoc dictũ, quod extenditur ira loquentia de dictis ad inferio-
rem a papa delegantem. Antonius de Butrio.

1 Clericus licet ſit corã epiſcopo conueniendus: ſi tamẽ recu
ſatur, dabit epiſcopus delegatum partibus non ſuſpectum.
2 Actor ſequitur forum rei.
3 Quomodo procedi debeat in datione iudicis recuſati.
4 Judex datus de cõmuni partium conſenſu non poteſt recuſari.
5 Executoris appellatione venit delegatus.
6 Sententiam ſui delegati poteſt exequi ordinarius.
7 Judicis recuſandi per actorem, que ſit practica, ⁊ quis ordo ſer
uari debeat, etiam in conueniendo de iudice.nu.9.
8 Judici per partes electo ordinarius dare debet iuriſdictionem
tanquã per eum delegato.
10 Appellari ad quem liceat de iudice conuento de partium con-
ſenſu, vel delegato per ordinarium, ſeu per arbitros.
11 Delegatus an ⁊ quando poſſit exequi ſuam ſententiam.

1 SI quis contra. ¶ † Coram epiſcopo ſuo conueniēdus eſt
clericus: q. ſi recuſat, dabit delegatū partibꝰ nō ſuſpe
ctū. Et duo facit. Primo puidet reo. Secūda ibi:
aut, prouidet actori: et hoc dupliciter. Primo, circa delegātem.
Secundo circa executionē. ibi: a quibus. Uel ſecūdū aliū in
tellectū, Primo prouidet, quando iudex delegatus vt ſuſpectꝰ
recuſat a reo. Secūdo, quādo delegatus in locū recuſati recuſat
ab actore, ibi: aut ſi hec actor. ⁊ tertio prouidet circa executio
2 nem. ibi: a quibus. ¶ † Not. regulā, quod actor ſequitur forum
3 rei. ¶ † Nota ſecundo practicam procedendi, quādo recuſatur
ordinarius: quia ſi recuſatur a reo ipſe dat aliū delegatū. Si
ab actore: datur iudex, qui cōpellit partes mutuo ꝯſenſu iudicē
eligere. Et ſecundū hoc not. actorem poſſe iudicē recuſare, ſicut
poteſt reus. Secūdū aliū habemus practicā procedendi, quā
do recuſat iudex ordinarius a reo: q: datur delegatus: ⁊ ſi ille
delegatus recuſat ab actore: tunc ne in infinitum cōtingat recu
ſationē fieri, compelluntur partes mutuo conſenſu iudicem eli
gere. Et ex hoc not. iudicē ſubrogatū loco recuſati a reo poſſe ab
4 actore recuſari, ſubſiſtēte legitima cā recuſandi. † Item no. cau
telam ad excludendā facultatē recuſandi, vt detur iudex de cō
muni partiū aſſenſu. Ad hoc. ī. cap. ſecundo, de officio dele. ſu
5 per queſtionum. §. intentionis. ¶ † Nota ꝙ appellatione execu
toris comprehēdit delegatus. Eſt enim principaliter cognitor:
ſecundo executor, inquantum exequitur ad finē agendi. de quo
ī. de officio dele. paſtoralis. §. quod vere. ſ. de re iudi. decetero.
6 ¶ † Nota ordinariū exequi ſententiam ſui delegati: ⁊ ſecundū
hoc non poteſt delegatus inferioris a principe ſuam ſentētiam
exequi, ſed pro executione aditur ordinarius: ſicut dicimus in
7 arbitrio. ff. de re iudi. l. aut ptor. §. i. ¶ † Quero primo de practi
ca recuſandi iudices ꝑ actorē. Dicit Hoſtiē. ꝙ practica eſt dicit
enim actor. Domine, habeo cauſam contra Petrū, ⁊ quia vos
habeo ſuſpectū, peto iudicē, vel appello ad archiepiſcopū. Uide
gl. de reſcriptis. ſtatutū. §. cū autē libro. vi. in verbo, recuſet. que
dicit ꝙ adeundum recuſet, non iam aditū. ⁊ ſi itur ad arbitros,
citabitur aduerſarius vt interſit: quia contra eum recuſatur, ar
gumē. de appel. cum ſpeciali. xi. q. i. peruenit. ſecundū Uincen.
8 ¶ † Quero quis dabit iuriſdictionem iudici per partes eligen
do. Dic ꝙ illo electo dabit ordinarius vices ſuas electo Uel dic
iudices, id eſt, arbitros: ⁊ ſic habebūt arbitrariā poteſtatē. Pri
mū placet Jo. An. q: regulariter qs nō cōpellit ad cōpromittē
dū, licet cōpellat ad iudicē eligendū ꝑpter recuſationē excludē
9 dā. ¶ † Opp primo ꝙ alius ordo ſeruet in iudice recuſando:
vt patet. ī. de app. cū ſpeciali. Gloſ. hic dicit ꝙ ſtandū eſt illi, que
iſtā interpretatur: vel illa pcedit, qñ refert. Quero qd ſit ſuſpectꝰ:
hec queſtio nō refert, q: queſtio an ſit ſuſpectus, ſi quelibet partiū
hoc fatet: quo caſu nō ſunt eligendi arbitri, ſed cauſa ſtatim de
legāda. Et hec eſt ſatis bona ſolutio, ꝗ fuit Goſ. Uel diſtingue
inter delegatū, ⁊ ordinariū. In delegato ſerua formā ibi. In or
dinario qð hic. ⁊ reſtringit Hoſ. hāc decre. ad ſolū ordinariū epiſ
copum: in alijs autem ſeruet ꝙ eligent arbitri: vt ipſe not. ſuper
10 gl. ſi. in. c. lꝫ. ſ. eo. tit. ¶ † Querit gl. qd ſi appelletur a tali delega
to epi, ad quē appellabitur. Quidā ꝙ ad papam: quia ad ordi
narium recuſatū non videtur appellādum, neqꝫ ad metropoli
tanū, omiſſo medio. de app. dilecti. Uel ſecundo appellabitur
ad epiſcopum, nō ad finē vt cognoſcat, ſed vt alteri deleget. In
contrarium eſt. c. placuit. ii. q. vi. vbi non appellatur de iudicibꝰ
datis in locum epi ad epm, ſed ad conciliū: ſed ibi illi non erant
delegati epi, ſed a iure dant in locū epi. Uel ibi audiebantur per
viā appellationis: vnde de ipſis nō appellat ad epiſcopū: q: il
lius ſuperiores ſunt. Dic: in delegato recuſato ſerua. c. iudex. de
offi. delegati. lib. vi. In ordinario dicit Hoſt. primā opi. gl. tutio
rē. Uin. hic, ⁊ Hoſt. ⁊ Spe. de appel. §. nunc tractemus. in ſi. i. co
lū. dicūt ꝙ archiepiſcopū appellat: quia cū epiſcopus ſit recuſa
tus, remotū eſt mediū. de offi. dele. ſi is cū. ⁊ c. ſi a ſubdelegato.
li. vi ad hoc de app. dilectus. ⁊ idē Tan. ⁊ Phi. qui dicunt ap
pellādū ad ſuperiorē, nō epm, qui cām delegauit. Nec placet ſe
cūda opi. Jo. An. q: ſecundum eum ſequeret abſurdū. Quid ſi
cōmitteret duobꝰ, qui diſcordarēt, qui ferrent cōtrarias ſnīas.
Habebit alterā approbare. de re iudi. c. vlti. Et tenēdo opi. quā
tenui, non eſt neceſſariū reſpōdere: q: faciūt pro. Et facit qð no.
Joā. An. in. d. c. placuit. Aliꝗ, vt Ultramōtani, ſm Jo. de Lig.
diſtinguūt an recuſatꝰ ordinarius pnūtiauerit ſup recuſatiōe:
⁊ q: ex hoc finita eſt iuriſdictio, nō poterit amplius ad eum ap
pellari, ſed ad ſuperiorē: q: nō facit gradū. de offi. deleg. iudex.
li. vi. Si nō eſt pronūtiatū, ſed propoſita recuſatione ſtatim de
legauit, q: adhuc remanet iudex, ſaltim vt deroget, poterit ap
pellari. Et hec opi. quādoqꝫ mihi placuit, lꝫ nō viderim Ultra
montanos hoc dicētes. Hoc nō placet Jo. de Lig. q: lꝫ pnūtia
tio ſuper recuſatione in delegato extinguat ipſo iure iuriſdictio
nem, nō in ordinario: imo ipſa vt firmior remanet poſt pronun
tiationē. Itē ſatis pronūtiare videt iudex, eo ꝙ delegat ꝑpter
recuſationē: q: tacite dicere videt ſe ſuſpectū. Sꝫ hec opinio mi
hi placet: q: licet nō extinguat prorogatio iuriſdictionem ordi
narij, illā inutilē reddit quo ad illum articulū: ⁊ ſic inutilis quo
ad cognitionē, iam factus erat inutilis quo ad actū delegādi: ⁊
illa vt inutilis nō faciet gradū. Sed quando nondū pnūtiauit,
ſed tantū propoſita recuſatiōe delegauit, nondū detecta eſt in
utilitas iuriſdictionis, ⁊ cōſequēter adhuc remanet iudex. Ap
pellari ergo debet ad eum. Forte eñ tunc velet diſcutere hoc, an
ſit ſuſpectus: qð ante nō voluit diſcutere, ſed incontinenti dele
gationis actū elegit: ideo propter hoc, q: dubium ſaltem eſt an
ſit cōpetēs iudex, ⁊ an recuſatio ſit vera, dꝫ adiri. Nec obſtat ꝙ
delegando tacite videatur pronūtiare ſe fore ſuſpectū: q: hoc eſt
falſum. Poteſt eñ velle hoc committere ex cauſis licitis ſuper
hoc an ſit ſuſpectus. Et hoc placet. Pro qua opi. facit ſecunda
pars ſecūdū ſecūdum intellectū: q: ſi excuſet delegatꝰ ab eo, ad
huc habet recurſus ad delegantē, vt ipſe cōmittat. ¶ Uenio ad
declarationē ſecunde partis, opponit quod litera contradicat:
quia in principio dicit ꝙ recuſatus delegat: in fine dicit ꝙ dat
executor, qui compellat vt eligantur iudices. So. Dupliciter ſe
cunda pars intelligit. Primo, ꝙ prima pars loquatur in reo re
cuſante: quo caſu ſeruet quod ibi dicitur. Secūda in actore. Si
tamē prima in actore, ſecūda in reo ſeruaret: per hoc nō vitaret
qð agit. Secūdus intellectus ꝙ prima loquatur in reo recuſan
te, ⁊ idē ſi actor recuſaret. Secūda, quādo delegatus a recuſato
iudice recuſat: quo caſu ne res tranſeat in infinitū, cogūtur am
be partes vt vnū eligant, cui iudex committat, ne contingat qð
poſtea recuſetur. Idē dicit gl. ſi reus recuſaret delegatum a iudi
ce recuſato: ꝙ ſeruari poſſet practica ſecūde partis. Ad hoc. xi.
q. i. peruenit. vbi Jo. dicit ꝙ in optione erit actor an eligat viam
prime partis an ſecundā. Quicqꝫ recuſat iudex, ⁊ pōt eligere du
plicē viā, ſi vult ante delegare, ꝙ diſcutere recuſationem. pōt: ſi
vult ꝙ eā diſcutiat, adhuc pōt. Et ſi cōſtat eū eſſe ſuſpectū, pōt
eligere alterā de duabus vijs: vel ꝙ hoc diſcuſſo p arbitros al
teri deleget, qð intelligo nondū lata ſnīa. Uel ꝙ recurrat ad ſu
periorē, ſecuta, vel nō ſecuta ſnīa. Et ſic intellige Jo. in d. c. pue
nit. de appe. cū ſpeciali. qð no. Poſſet ⁊ tertio intelligi hec decr.
ſecūdū dictū. c. peruenit. ꝙ propoſita recuſatiōe, ſiue per actorē,
ſiue per reū, ſi partes cōtētetur de delegato detur delegatus. vt
in prima parte: ſi ptes velint ꝙ recurratur ad arbitros, det exe
11 cutor, qui cōpellat eos ad cōſentiendū in arbitros ¶ † Opp. ꝙ
non ſit neceſſe p executione adire ordinariū: q: ſuam ſentētiam
pōt exequi delegatus ordinarij: q: cōmiſſa cauſa, omnia ad cau
ſam conſecutiua cōmiſſa vident eſſe. de officio dele. preterea. ⁊ c.
ſuſpicionis. Sol. Quidā per hanc decre dicūt delegatū inferio
rem a principe nō poſſe ſentētiā ſuā exequi. Ad hoc allega. ff. de
re iudi. l. a diuo Pio. recitat gl. alios tenere contra per Jna. Nec
obſtat hec decre. ⁊ l. a diuo. q: lꝫ dicant ordinariū exequi, ex hoc
nō negāt, quin ⁊ hec poſſit delegatus. Et hoc idē dicit Jo. tene
re. ii. q. vi. q̄ſquis. Tertiā opi. ponit gl. vt diſtinguat an ſit pſens
ordinarius ⁊ ipſe exequatur, nō delegatus. Nec ſit abſens: ⁊ tūc
exequat delegatus. Idē dicit de vicario. Ala. dicit ꝙ periculoſuꝫ
eſſet hoc ſeruare indiſtincte. Quod delegatꝰ nō exequat, tenet
Inn. de arbi. innotuit. Itē cōmuniter doc. inter quos eſt Hoſti.
per dictā. l. a diuo, quā opi. ſequit Bar. Brix. ⁊ Gui. in Spe. ti. ſ.
§. i. in ſi. ⁊ de ſen. excō. §. ii. ⁊ Bonag. q notat quatuor ſpecialia in
delegato principis, ꝗ non habet delegatꝰ ordinarij. Primū, ꝙ
ille exequit: iſte nō. De hoc. ſ. Secūdum, ꝙ ille ſubdelegat: iſte
nō. Hoc intellige vt no. de offi. dele. ſup queſtionū. §. i. ⁊ de re iu
di. cū Bertoldus. ⁊ de appel. cū cauſaꝫ. ⁊ in cle. ſ. de offi. ⁊ po. iu.
dele. Tertiū, ꝙ ille citat per edicta. de offi. dele. paſtoralis. §. ſeu
melius. eo. tit. gratū. iſte nō. de iudi. ſancimus. Uide qð nota. in
Spe. de cita. §. ſequit videre. verſi. ⁊ not. ſecūdū, ⁊ qð no. in dicta
decre. gratū. Spe. vbi ſupra recitat opi. de qbꝰ in illa. l. ſancimꝰ.
an poſſit delegatꝰ citare p edictū, ⁊ tenet ꝙ nō. ⁊ an poſſit citare
per nuntiū. vel arctetur in propria perſona citare: ⁊ concluſit ꝙ
citare poſſit per nuntiū. ⁊ hoc verum. De primo dic vt in dicta
decret. gratū Nam ⁊ arbiter per nūtium, ⁊ epiſtolam citat. ff. de
arbi. l. diem proferre. in prin. ⁊ l. ſed ⁊ interpellatum Quartam
caſum ſpecialem colligit ex decre. de offi. dele. ſuper queſtionū. §.
porro. qð priꝰ dixerat Pe. ⁊ Abb. de of. dele. ſignificaſti. ¶ Ad
primū punctū de vicario epiſcopi an exequat, nō eſt dubitatio,
tenēdo ꝙ habeat ordinariā, ſecundū no. de offi. vica. licet. li. vi.
De ordinarijs inferioribus ab epiſcopo habētibꝰ iuriſdictionē
ex ꝯſuetudie, vl alio iure ſpeciali, an exequant ſuas ſnīas, habe
tur ſ. e. c. verū. ⁊ c. cū ꝯtingat. De delegato vero iferiorꝫ a prīci
pe, vidiſtis cōmunē opi Inn. de offi. or. cū ab eccleſiarū platis.
qui habuit hoc a Jo. xi. q. i. pueniet. dicit ꝙ delegatus exequit
ſententiā ſuam per iuriſdictionē, quam habet: per eam, quam

non

nõ habet, non. Et ſic etiã intelligit qḋ not. ſ. e. cum cõtingat. ideo
cũ habeat delegatus ab ordinario poteſtatẽ excõicandi, ⁊ inter
dicẽdi, vt allegat. C. de iudi. ꝑperãdũ. §. ſin autẽ reus. de offi. de-
le. ex literis. ⁊ c. ſignificaſti. poterit ſic ꝓcedẽdo exequi. Sed dici
poſſet ad iſta iura, qḋ illã poteſtatẽ habuit ad tuẽdã iuriſdictio-
nẽ, nõ ad exequendã, vt dicit ibi Innoc. cũ tenet id, qḋ dixi per
iuriſdictionẽ, quã non habuit, non poſſunt actualiter mittere in
poſſeſſionẽ. ff. ad muni. l. ea. §. ff. de iuriſ. om. iu. l. iubere. Et hanc
recitat Spe. in ti. de ſen. excõ. §. nũc videdũ. in prin. Inn. de ver.
ſig. dilecto. ſentit qḋ poſſit exequi, etiã mittendo in poſſeſſionẽ:
cum delegatus inferioris a principe, ſaltẽ de iure canonico, poſ-
ſit in poſſeſſionẽ mittere ex primo decreto. Et hãc opi. recitat Io.
An. in addi. Spe. in. d. §. nũc videdũ. in prin. Et al. ꝫ qḋ exequaẽ,
maxime quando inferior delegãs eſt temporalis, vt legatus, vel
delegatus: alias finita legatione, vel delegatione oportet papã
adiri. Ioã. de Lig. tenet glo. cũ temperio Inno. Bar. in. l. a diuo
Pio. ff. de re iudi. tenet ꝙ nõ poſſit exequi: q: eius expirat po-
teſtas lata ſentẽtia. de offi. dele. in literis. C. quomodo, ⁊ qñ ind.
l. ſi vt proponis. Hinc eſt ꝙ non põt cognoſcere de nullitate ſue
ſentẽtie, vt ibi, ⁊ dixi in. d. c. ex literis. Sed reſpõde p gl. de offic.
dele. querenti. ꝙ, expirat quo ad actũ cognoſcẽdi, nõ quo ad actũ
exequendi. Puto ſi q̃rit̃ an delegatus inferioris a principe poſ-
ſit pronuntiare de exequẽdo, ⁊ de mittẽdo: dic ꝙ ſic. Et ſic dicit
Spe. in preallc. §. nũc vidẽdũ. ad hoc qḋ no. in. l. iij. in prin. ff. de
dam. infec. Si querit̃ an poſſit exequi actualiter: dic ꝙ põt per
iuriſdictionẽ, quã hꝫ: ideo põt excõmunicãdo, ⁊ interdicẽdo, ma
xime in abſentia iudicis ordinarij. Ad hoc qḋ no. Inn. de offic.
dele. c. ſi. Si autẽ actualiter mittẽdo, dic ꝙ ſi expreſſe eſt delega-
ta exequutio, poterit actualiter mittere. Ideo ꝯſuluit Spe. in lo-
co preallc. ꝙ actualiter cõmittat ſic, Cõmitto tibi cauſam, ⁊ eius
executionẽ. Si nõ eſt cõmiſſa executio ſpecifice, nõ poterit exeq
mittẽdo: q: non habet hãc ptãtem: q: in generali cõmiſſiõe non
veniũt talia que ſunt miſti imperij, vt dicit Spe. in loco ꝓalle. Et
per hoc non obſtat qḋ dici poſſet, de iure canonico in delegatum
trãſeũt ea que ſunt miſti imperij, vt no. de offi. ord. qḋ ad ſedẽ. q:
illud verũ, ſi ſpecialiter cõmittant̃, vt dixi, ⁊ notat Spe. in loco
preallc. licet non tranſeãt in generali cõmiſſione. Et idẽ ſcripſi in
cle. audito:. de reſcrip. In cõſeruatore autẽ ſentit Io. An. ꝙ exe-
qui poſſit. de piebẽ. pro illorũ. Nec obſtat hec decre. q: põt ordi-
narius exequi illũ reuocãdo. ff. de iudi. iudiciũ. Vel loquit̃ in de-
legato ex cauſa ſuſpicionis: ideo cũ in exequendo nulla ſit ſuſpi-
cio, de appel. nouit. videbitur delegatus ad cognitionẽ tantum,
in qua eſt ſuſpicio, ⁊ nõ vltra, vt ſic limitet̃ delegatio ad menſu-
ras cauſe delegationis, ſecũdũ Ioã. de Lig. Alia glo. eſt clara,
vide eam per te. ⁊ vide de offi. deleg. querenti. per glo. ⁊c.

1 ☞ Laicus a quo clericus, vel eccleſia rem vendicat, debet co-
ram ſuo iudice laico conueniri.
2 Actor, in quibus teneatur ſequi forum rei etiam clerici, ⁊ in qui-
bus non. nume. 10.
3 Quando certa qualitas ponitur in libello, ex quo ponitur fun-
damentum iuriſdictionis, ibi non ſufficit ad fundandum iuriſ-
dictionem ſola cauſe allegatio.
4 Clerici priuilegium, quod habent in cauſis eccleſiaſticis, illud
etiam habent in patrimonialibus.
5 Negatiua coram iudice facta quando non inducit conteſtatio-
nem, vt videatur iuriſdictio prorogata.
Lis quomodo nõ dicat̃ ſemper cõteſtata ex quacũq; negatiua.
6 Ad iuriſdictionis fundamẽtum an ſufficiat ſimplex allegatio.
8 Iuriſdictio ex quibus qualitatibus fundatur, vbi agitur de re
eccleſiaſtica coram ſeculari.
9 Clericus vbi nõ poteſt cõueniri corã iudice ſeculari pro re eccle-
ſiaſtica, an diſpoſita in illo caſu ꝓcedãt etiã in patrimoniali re.
11 Laicus ex quo poteſt conueniri pro eccleſiaſtica re coram iudice
eccleſiaſtico, a quo habuit dicta regula originem. nu. ſeq.
12 Laicus poteſt per clericum indiſtincte conueniri coram iudice
eccleſiaſtico reſcripto pape.
13 Actor an indiſtincte ſequatur forũ rei, ſi agatur ſup exceptiõe.

1 SI clericus. ¶ † Laic⁹, a quo cleric⁹, vel
eccleſia rẽ vẽdicat, dꝫ coram
ſuo iudice laico cõueniri. h. d. Ponit dictũ, rationẽ
2 dicti, ⁊ cõtrariã localem conſuetudinem. ¶ † Nota
regulã quod actor regulariter ſequitur forũ rei. Quod eſt verũ,
etiã inquantũ clericus, vel eccleſia, ſuper re propria, vel eccleſie
agit: quo caſu hec decre. decidit quatuor caſus. Prim⁹, quãdo
agitur ſuper re propria, vel eccleſiaſtica, ⁊ cõſtat rẽ eſſe eccleſiaſti-
cã, vel propriã clerici, vel eccleſie: ⁊ cognoſcit iudex eccleſiaſticus.
Secundus, quãdo dicitur res eccleſiaſtica, ⁊ nõ negat̃ ⁊ cognoſ-
cit iudex eccleſiaſticus. Tertius, quando eſt certum ꝙ res non
eſt eccleſiaſtica: ⁊ cognoſcit ſecularis. Quart⁹, quãdo eſt dubiũ
an res ſit eccleſiaſtica, ⁊ negatur: ⁊ adhuc cognoſcit ſecularis.

3 ¶ † Ex his nota ꝙ quãdo certa qualitas ponitur in libello, ex
quo ponit̃ fundamentum iuriſdictionis, ibi non ſufficit ad fun
dandam iuriſdictionem ſola allegatio cauſe, niſi probetur, dato
quod in libello exprimatur, contra Bar. in. l. ſi ex quacunque. ff.
ſi quis in ius vo. nõ ier. Et hoc verũ, quando qualitas negatur:
alias ſufficit ſola allegatio, abſq; alia probatione, ex quo non
negatur. Et ſic procedit opi. dicentium ſufficere ſolam allegatio
4 nem. ¶ † Nota quod illud priuilegium quo ad forum habent
clerici in bonis patrimonialibus, quod habent in bonis eccle-
ſiaſticis. ⁊ ſic eſt caſus preſcriptus per Ioã. And. ſ. eodem. cum
ſit. Materiam huius cap. expedit Innocen. in parte. iij. c. cum
5 ſit. ſ. e. ponam hic totũ. ¶ † Oppo. quod dato ꝙ laicus a clerico
conuentus negat eccleſiaſticam rem eſſe, poſſit coram eccleſiaſti
co conueniri, quia negando petita litem eſt conteſtatus, ⁊ ſic iu
riſdictio prorogata, ⁊ tarde opponit̃ declinatoria: vt in cap. in-
ter monaſteriũ. de re iudi. Soluit Io. An. Primo ꝙ totũ, qḋ ne
gauit, dixi ad excluſionẽ iuriſdictionis: ⁊ ſic nõ inducitur proro
gatio. quaſi dicat, reſpõſio ad libellũ prorogat iuriſdictionem. ⁊
cõteſtatur litẽ, quãdo ex negatione petiti ſimul non negat̃ peti-
tũ, et iuriſdictio, vel cauſa cõcludẽs iuriſdictionẽ. ſed quãdo eo-
dẽ inſtanti ex negatione petiti ſimul nõ negat petitũ: ⁊ iuriſdi-
ctio: q: ex petito ⁊ cauſa petiti fundat̃ iuriſdictio, tũc videt̃ ne-
gata ad excluſionẽ iuriſdictionis: ⁊ ſic excludit litis cõteſtatio-
nẽ. quod eſt notandũ. Secunda ſolu. Pet. ⁊ Abb. quod hanc
negationẽ faciebat extraiudicialiter: quo caſu nõ inducitur litis
cõteſtatio, nec iuriſdictionis prorogatio. Vel tertio ſecũdũ eoſ-
dẽ negationẽ hãc facit: cũ proteſtatione ꝙ non intendebat in iu
dicem conſentire, vel litẽ conteſtari: alias lis eſſet cõteſtata, nec
plus poſſet opponere. de officio dele. inſinuãte. ſecundum Pe. ⁊
Abb. ¶ Sed ſcḋo obſtat, q: videt̃ ꝙ ſola negatione cõuenti, ꝙ
res nõ ſit eccleſiaſtica, nõ impediat̃ iuriſdictio: q: ex quo reuoca
tur in dubiũ qualitas, vel cauſa, ex qua dat̃ iuriſdictio, cognoſ-
cere põt de illa. de reſcrip. ſup literis. ⁊ ff. de iudi. ſi qs ex aliena.
Solu. Fatet̃ Gofre. ꝙ ſi reuocatur in dubium an res ſit eccleſia-
ſtica, nõ impedit̃ iuriſdictio eccleſiaſtica: q: ex quo reuocat̃ in du
biũ cauſa, ex qua datur iuriſdictio, ⁊ cognoſcere põt an ſua ſit iu
riſdictio ſummatim, ⁊ ſic an res ſit eccleſiaſtica, ⁊ ſi reperiret eam
ipſam eccleſiaſticã: ꝓnũtiabit ſuã eſſe iuriſdictionẽ: alias remit-
tet ad iudicẽ ſecularẽ. Allegat pro hac ſummaria cognitiõe. l. ſi
quis liberi. §. ſi vel parẽs. de lib. agno. ⁊ allegat. ſ. de teſti. veniẽs.
Sed dicit qḋ hoc ſibi nõ placet, nec etiã Hoſti. pro quo facit qḋ
no. ſ. eodẽ, cũ ſit. Pro eo videt̃ tex. hic, qui dicit ꝙ eo ꝙ negat̃,
rem fore eccleſiaſticã, ſtatim adiri debet ſecularis, p Gofr. Pro
prima opi. tamen facit qḋ no. Inn. ſ. c. conqueſtus. vbi dicit ꝙ ſi
laicus negat raptũ, vel inuaſum, cognoſcit eccleſiaſtic⁹, donec cõ
ſtet ꝙ ſua non eſt iuriſdictio: ⁊ tũc condemnabit clericum in ex-
penſis, ⁊ remittit ad iudicẽ ſuũ. de appel. vt debitus. ⁊ c. cũ ſpe-
ciali. ¶ Cõcludendo hanc materiam, que mihi viſa eſt ſemp dif
ficilis. oportet videre tria. Primo an allegata cauſa, vel qualita
te iuriſdictionẽ fundãte, ad fundamẽtũ iuriſdictionis ſufficiat
ſimplex allegatio, ſine alia ꝓbatiõe, ſiue neget̃, ſiue cõfiteat̃. Se
cũdo, an vbi agitur de re eccleſiaſtica cõtra laicũ, q̃ ſint qualita-
tes, ex qͥbus fundat̃ iuriſdictio. Tertio, an omnia dicta ſuper re
eccleſiaſtica procedãt in re tẽporali, ⁊ pſonali clerici. ¶ Vltimo,
6 aliqua adaptando ad ca. concludet̃ intellect⁹ capituli. ¶ † Ad
primũ dicunt quidam ꝙ ſi qualitas allegetur, ⁊ negetur, nõ ſuf-
ficit ſola allegatio ad fundandã iuriſdictionẽ, nec ſola negatio ex
toto repellit ſed ſummatim cognoſcit iudex de illa qualitate, ⁊
poſtea determinat̃ incidẽs queſtio, ⁊ ſecundũ euentũ qualitatis
poſtea iudicabit̃ ſuper iuriſdictione, pro vel ꝯtra. Et hoc tetigit
hic Gofre. lꝫ non firmet: ⁊ pro eo ſunt regule cõmunes, que ha-
bẽt, iudicẽ cognoſcere debere an ſua ſit iuriſdictio. ff. de iudicijs.
ſi qs ex aliena. de reſcriptis. ſup literis. ſi quis in ius voc. nõ ierit.
l. ſecũda. Ad hoc glo. Inno. in. c. ſuper literis. in gl. in verbo, for-
ſan. verſic. ſi autẽ cõuenit̃. Vbi ſi accuſatur quis de delicto com-
miſſo in territorio iudicis, ex quo orit̃ ſimul cauſa agendi, ⁊ fun
damentũ iuriſdictionis ratiõe delicti, ꝙ ſe negec ſe ibi deliquiſ-
ſe, vel cõfiteatur delictũ, ſed neget ſe deliquiſſe in territorio iudi
cis, ꝙ poterit ante iudex ſummarie cognoſcere an in ſua dioceſi
deliquerit: ⁊ ſecũdũ euentum pronuntiabit ſe iudicem, vel nõ iu
dicẽ. Idẽ tenet Ioã. Calde. de raptoribus. c. primo. in. iiij. queſt.
Idem dicit in cõtractu Ioã. And. de foro compe. Romana. §.
contrahentes. libro ſexto. Et ſi reuocatur in dubium an cõtraxe
rit in loco, vbi agitur ad fundamẽtũ iuriſdictionis, ſummarie co
gnoſcet an ibi cõtractũ ſit. Idẽ dicit Inno. de dilatio. preterea.
Idẽ dicit. S. tit. primo. ceterũ. Vbi dicit quod ſi negetur ſpolia
tio clerici agentis, poterit cognoſcere eccleſiaſticus, an ſit ſpo-
liatus ſummarie ad cognitionem iuriſdictionis ſue. Ad hoc qḋ
not. in Spe. de compe. iudi. addi. §. primo ſup ver. vi. ⁊ in verſi. po
ne. Ad hoc gl. de officio dele. c. primo. libro ſexto Vbi ſi in con-

ſeruationi negatur iniuriam fuiſſe notoriā, poterit iudex ſe īformare ſummatim ſuper qualitate iniurie, ⁊ ſecundū euētū iudicē, vel nō iudicē ſe pronūtiare. Secunda fuit opinio ꝙ nō ſit neceſſaria probatio, vel cognitio cauſe allegate in libello: ſed ſufficit ſola allegatio ſine alia ꝓbatiōe ad iuriſdictiōis fundamētū, ſiue negetur, ſiue cōfiteaƭ, ſiue nihil dicaƭ ſufficit ipſaʒ allegare ī libello. Et hoc ſentit Joan. An. hic, poſt Uin. qui dicit ꝙ ſi negeƭ ſpoliatio eccleſiaſtice rei, cognoſcit iudex. donec cōſtet reʒ nō ſpoliatā remittit illum clericū ad ſeculare, ⁊ cōdēnabit in expenſis. Ad hoc qđ no. Inno. ē. tit. j. c. ceterū. ⁊ eo. cum ſit. ⁊ c. cōqueſtꝰ. vbi dicit ꝙ ſi aliqua cā, vel qualitas pretēdaƭ, ex qua fundeƭ iuriſdictio, oportet illā ī libello allegari, quaſi ſufficiat illa allegatio. Idē formaliƭ ſentit Innocē. in. c. cum ſit. vbi dicit ꝙ ſufficit allegare dolum, vel oppreſſionem in contractu, vel ſuper re eccleſiaſtica: ⁊ ſufficit illaʒ in libello allegare, licet negetur: ⁊ ꝓceditur in cauſa principali: ⁊ ſi poſtea nō ꝓbetur fraus, vel qualitas deducta, ſequetur abſolutio ſed poſtea poterit agi ex alia cauſa. ff. de excep. rei iudi. l. ⁊ ad eandem. §. actiones. Differunt tamen in practica dictum Uin. quod recitat Joan. And. hic, ⁊ dictum Innoc. quia ſecundum dictum Uinc. condemnabitur pars in expenſis, ⁊ remittetur ad iudicem, ex quo apparet defectus qualitatis. ſed ſecūdum Innocen. pronunciabit diffinitiue ſuper ipſo principali abſoluendo. Idem tenuit Ho. de Suza. ſuper authenti. qua in prouincia. C. vbi de crim. agi oportet. quod recitat Joan. An. ⁊ de cōpeten. in. adi. §. primo, ſuper ver. vj. in addi. verſi. ſed pone, aliquis. vbi dicit ſufficere allegare crimen fuiſſe commiſſum in certo loco, ad fundandā iuriſdictionem iudicis loci, abſq; quod aliter cognoſcatur, vel probetur: ⁊ ſi poſtea appareat delictum ibi nō commiſſum in proceſſu cauſe, ꝓceſſus nō valebit. C. ſi non a compe. iu. per totū. Et in hoc ſequi videtur opi. Uin. quo ad practicā: ꝙ examinabitur. j. Ad hoc dictū Bar. in. d. l. ex quacūq;. ff. ſi qs in ius vo. nō ie. vbi dicit qđ ad fundādū īuriſdictionē iudicis ſufficiat allegare cāʒ, vel qualitatē cōcludētē iuriſdictionē ʒ vera nō ſit. dūmodo non cōſtet: qꝛ iuriſdictio mēſuratur ab eo, qđ petiƭ, nō ab eo. qđ in veritate debetur. ff. de iu. om. iu. l. cum quedam puella. §. ſi. Ad hoc ſimile de ſeruo cōtendente ſe liberum: quia vt audiatur, ad proſecutionē iudicij ſufficit qđ allegeƭ ſe liberuʒ, licet vt ſeruus petatur. Tertia opi. Fran. de Are. quam recitat Lapꝰ alleg. lxi. vbi dicit ſufficere cauſaʒ allegari, ⁊ probari: ſed negatio aggrauat negantes in onere probandi: quia productione libelli eſt fundata intentio, per dictam. l. cū quedam. in ſi. Nō placet mihi ī opi. nec ꝙ ſufficiat allegatio, nec ꝙ grauetur onere probādi: quia ſic eſſet ſemper in poteſtate actoris allegando cauſam, vel qualitatē concludentem iuriſdictionem, vel alium ſubijcere iuriſdictioni, vel grauare onere probandi defectū qualitatis concludētem iuriſdictionem. Nec ob. l. cum quedaʒ. in ſi. quia licet inſpiciatur quod petitur, nō quod debetur, ad fundādam iuriſdictionē, illud verum, quando ſit verum vel falſuʒ id qđ petitur. concluditur iuriſdictio: quia tūc nō habetur reſpectus ad veritatem debiti: quia iuriſdictio nō menſuratur ad veritatem debiti vltra iuriſdictionem, ſuper quo vltra metas petiti nō poterit ferri ſententia, ſed menſuratur ad limites petiti. Hic autē ſi ſit falſa qualitas allegata, excludiƭ iuriſdictio: ſi ſit vera, concludiƭ quo ad petituʒ. Igitur oportet de qualitate cōſtare. Hoc patet ex hac decr. ꝗ dicit qđ negata re eccleſiaſtica, excludiƭ iuriſdictio. Quinta videƭ excludi doctrina, quod ſola negatiōe qualitatis excluditur iuriſdictio ex toto. vt hic eſt tex. ⁊ gl. de heret. accuſatus. ī verbo, manifeſte. li. vj. Ideo in hoc puncto concludendo quandoq; allegatur qualitas in libello expreſſe, quādoq; allegatur tacite: ſi allegatur expreſſe, dic ſi allegaƭ, ⁊ probatur caſus eſt planus. ſi nō allegatur in libello, ſed probatur, ſi quoquo modo adaptabilis eſt ad verba libelli, includitur, ⁊ procedit iudiciuʒ: vt notat Innocē. de iudi. ceterum. vbi in reali proceditur coraʒ domino feudi, ſi narret ſe dominum: quia ius feudi poteſt in libello concludi. vt quod intentet vtile: ſi non poteſt aliquo modo includi, non proficit probatio, niſi allegetur. Sic debet intelligi Inno. ē. ti. j. ceterum. ⁊ qđ no. j. e. cum ſit. ⁊ c. conqueſtus. Si allegatur, ſed non ꝓbatur: tunc ſi non negatur, ſufficit ſola allegatio ad concludenduʒ iuriſdictionem: vt hic eſt caſus notabilis: ⁊ ſic procedit opi. dicentium quod ſufficit ſola allegatio. Si autē allegaƭ qualitas, ⁊ negatur, ⁊ ſi cōtingat negatio abſq; principali petito. ſufficit ⁊ negari. Intelligo quando ſit negatio ante litem conteſtatā: quia ſicut poſt litem cōteſtatam non proficeret exceptio dilatoria: ita nec proficiet hec negatio: vel ſaltem poſt lit. cōt. transfundet onus probādi in aduerſarium. l. Pomponius. §. rati. ff. de procur. ſecūdum vnuʒ intellectū, de quo dixi poſt Inno. de proba quoniā contra falſaʒ. Et ſic poſſet procedere opi. Frā. licet primū reputem tutius, ſi cōtingat negationem qualitatis ſurgere a negatione principaliter petiti. Ideʒ puto vt ꝓficiat negatio, quia videƭ negaſſe pinguius quod poſſit, ar. eorū, que no. in l. iter ſtip. §. j. de ver. ob. ⁊ ſic negaſſe ī vim dilatorie, vt dixi. ē. ⁊ quia ex ordine intellectꝰ talis ꝓcedit, vt ⁊ tenui ſupra: quibus caſibꝰ, ſi queritur an negatio excludat iuriſdictionem in principali, ⁊ incidenti. an ſit iudex, an in neutrū excludat ſolum in principali, ⁊ nō incidenti, donec cognoſcatur an ſit iudex: dic quod ſi qualitas alegatur, ⁊ negatur, ⁊ congruo tempore, ⁊ tūc ſi iuriſdictio fundetur ſuper ſola exiſtētia qualitatis, ⁊ non ſuper dubietate: tunc ſi nō negatur ex toto, licet aliquod accidens ad illā obfaſcādā allegetur, nō cōcludiƭ cognitio in principali. ſʒ differƭ donec cognoſcit iudex an ſit iudex, ⁊ ex toto nō excludiƭ iuriſdictio. no. gl. de offi. dele. c. j. li. vj. Naʒ ſi iuriſdictio fundatur ſuper notorietate delicti, ⁊ factū nō negaƭ notoriū, ſed excuſatur, cognoſcit cōſeruator. Si aūt qualitas ex toto negeƭ, excludiƭ iuriſdictio, niſi qui allegat illā in libello, offerat ſe ꝓbaturū ad fundamētū iuriſdictionis: quo caſu iudex habet illa examinare ſummarie, vt cognoſcat an ſua ſit iuriſdictio. ¶ Aliūd aūt debeat tā plene ꝓbari an ſufficiat ſummaria. Hoſ. hic qđ ſufficit ſummaria ⁊ idē Inno. ē. de reſcrip. ſuper literis in gl. preal. ⁊ Bu. i. l. preſcriptiōe. C. ſi cōtra ius, vel vti. pub. ſicut ī actiōe ad exhibēdū, ⁊ tenēdū. l. iij. §. ibidē. ff. ad exhi. ⁊ in reſt. in integ. aduerſus ꝓbationem omiſſaʒ. vel exceptionē de in inte. re. c. ij. Dic iuxto dicto Bar. i. d. l. ꝓſcriptiōe. ſi reuocaƭ in dubiū de qualitate ꝗ nō venit diſcutienda ad merita quo ad ſubſtātiā ꝓbatiōis, debet diſcuti plene: non enī in talibꝰ debet lis conteſtari: ⁊ hoc reſpectu ſummarie ꝓcediƭ, qꝛ ſufficit cōteſtatio in principali. vt no. de offi. dele pendētaʒ. §. ſexta. Sed nō ſic ſummarie qđ ſteƭ iuramēto. ſi qualitas venit ad merita diſcutientia, ſi idem grauatur onere probādi, ⁊ quo ad merita, ⁊ quo ad dilatoriā ſufficit quod ſummarie probetur per iuramentū, ſecūdum Bar. Hoc nō placet mihi: quia hic eſt aliquale preiudiciū: vt. l. theſaurus. ad exhibēdum. Si venit probandum per diuerſos ad merita, ⁊ ad fundand ī iuriſdictionē, ⁊ qꝛ ponitur exceptio taciturnitatis peremptorie in beneficiali opponēs dilatorie grauatur ⁊ ad merita grauaƭ actor, ⁊ adhuc oportet qđ plene probetur, vt dicit ibi Bar. qđ intelligo vt ē. quo ad ſubſtantiā probatiōis. Si tamē negatio haberet notorietatē cōtra ſe, nō credo proficere negationē, qꝛ nō eſt probabilis: vt nota. de cenſi. cū venerabilē. Ideo ſi petatur poſſeſſio prebende, quia non poteſt eſſe non notoriū in loco poſſeſſiones fore prebendales, quando dicimus, poſſeſſe ſunt, licet negenƭ prebēdales: hoc non ſufficit. Quandoq; allegaƭ qualitas pro fundamento iuriſdictionis, ⁊ eius nō exigiƭ vera qualitatis exiſtētia, ſʒ ſola ſufficit dubietas: ⁊ tūc ſufficit illā allegare, ꝗcūq; negeƭ, ⁊ cōcludiƭ iuriſdictio abſq; alia cognitione preambula. Et hoc dicit Hoſ. j. e. conqueſtus. ⁊ hic Jo. An. recitat. ⁊ Inn. j. eo. cū ſit. ⁊ c. cōqueſtus. Nā ſi allegatur oppreſſio, ⁊ violētia, ſola dubietas huius circa rē eccleſiaſticā, vel clerici, cōcludit dubietatē ſacrilegij, ⁊ ſup dubio an ſit ſacrilegiū cognoſcit eccleſia. ſi allegaƭ res ſpiritualis, ⁊ negaƭ. ſola dubietas concludit hoc ſpectare ad iuriſdictionē eccleſiaſticam. Idē ſi ꝯtractus negetur vſurarius. Si negeƭ iuramētū ligare: ſi negeƭ preſcriptionē cōcludere peccatū, ⁊ ſimiles tales exceptiones facientes rē dubiā concludunt iuriſdictionē quo ad eccleſiaſticū iudicē. Igiƭ ſufficit ſola allegatio cū negatiōe: nō ſic ſi allegatur contractus factus in tali loco: vel cōmiſſum delictū in tali loco: ad cōcludendā iuriſdictionē. vel rem fore eccleſiaſticam, ⁊ negatur: qꝛ in talibus vera exiſtentia narrati cōcludit iuriſdictionē, nō dubietas. Si vero iuriſdictio fundaƭ ſup notoria exiſtentia qualitatis: tunc ſi qualitas nō allegeƭ notoria, ⁊ negaƭ, ſtatim excluditur iuriſdictio: vt in. c. j. de of. dele li. vj. ⁊ hic. Ad hoc gl. de heret. accuſatꝰ. lib. vj. nā ſup re eccleſiaſtica excluditur iuriſdictio laici, ⁊ ſpectat ad clericū, quādo res eſt eccleſiaſtica, ⁊ hoc cōſtat, vel nō negaƭ, quia cōſtare diciƭ: ſi nō negeƭ ex toto iuriſdictio, ⁊ in principali, ⁊ incidenti, an ſit iudex: qꝛ ex quo negat ad cōcludēdā rē eccleſiaſticam notoriam, nō ſufficeret ſummaria probatio: vt dicit Hoſtien. de ordi. cogn. c. ij. Si qualitas allegeƭ notoria, ⁊ negeƭ: tūc bene cognoſcit preambule. de offic. dele. c. j. li. vj. Hoc verū, quādo ex negatione cōcludiƭ probabile diuerſum notorietatis: alias ſi negatio cōcludit certitudinē defectus qualitas. vt patet ꝙ negatū ꝓcedat a iure, excludiƭ ex toto iuriſdictio: vt no. gl. de heret. accuſatꝰ. li. vj. in verbo, manifeſte.
7 ¶ † Venio ad ſecūdū principalē caſum, quādo nō expreſſe allegaƭ qualitas in libello, ſed tacite pōt cōprehēdi ꝑ allegata, vt qꝛ agēs rei vēdi. cōtra laicū ꝓ rebus eccleſie, ſolū dicit rē eccleſie, ꝙ res ſit eccleſie. nō cōcludiƭ iuriſdictio. ſed bū cōcludiƭ ex detētione rei ſacrilegiū quoddā, ex quo cōcludiƭ iuriſdictio ad eccleſiā: ⁊ tūc qꝛ poteſt iſtam deducere vt priuilegiatam, et vt nō priuilegiatā: tunc ſi negatur res eccleſie, ⁊ ꝯtra negaƭ ſacrilegiū, ſola negatio excludit iuriſdictionem. vt hic: ⁊ excludit preambulam cognitionē ad excludendā iuriſdictionem: qꝛ ſpecifice nō tāgitur dubiū ſacrilegij: ⁊ hic eſt tex ⁊ dixit Hoſti. vnde ipſam vt priuilegiatā dominū deducere videtur, quando hoc exprimitur in libello: vt no. Inn j. e. cū ſit. ⁊ c. cōqueſtus ⁊ ē. tit. primo, ceterū. Itē nec cōcluditur ſacrilegiū, nec dubium ſacrilegij.

gñ,ex quo non allegaꝫ mala detentio: qꝛ poſſibile eſt qꝺ hꝫ ali-
quod initium iuſtum poſſidēdi:⁊ eo ꝙ poſſidet,pſumiꝫ iuſte
poſſidere,ex quo non allegaꝫ poſſeſſionis iniuſtitia,ꝓtēdi nō
videtur niſi forte diceretur ſacra,⁊ negatur ſacra: qꝛ ſup hac du
bietate cognitio ſpectat ad eccleſiaſticū,ſecūdū Jo.de Lig. Ra
tio,qꝛ ibi ratiōe dubiū cōmittitur,ſeu daꝫ iuriſdictio,opꝫ ꝙ vel
qualitas allegetur in libello,vel ſi nō expꝛeſſe allegeꝫ,opꝫ ꝙ ſit
patens in porrectiōe libelli,vel ſola reſponſione ad libellū:alias
vt nō producta pꝛocedereꝫ de iure cōi ſuper ea,⁊ ſcdm regulam,
actor forū rei:licet enim verba libelli trahantur ad intentionem
actoris quo ad merita,nō quo ad fundādam iuriſdictionē, niſi
aut expꝛeſſe allegeꝫ,aut cōcludatur a parte in limitibus libelli:
alias actor ſequiꝫ forū rei,vt dicit litera:nec aliud examinatur.
Sic intelligit Hoſ.hac decre.per que puto ꝙ ſi agens allegaret
agēdo rei vēdica.iniuſtā detentionē aut iniuſtam occupationē,
⁊ de facto,ꝙ ex hac allegatiōe iudex poſſet de hoc cognoſcere:
⁊ ſic poſſet pꝛocedere opi.recitata per Goffr. Scut eñ qualitas
allegata habeꝫ pꝛo pꝛobata,ſi non negetur,ad cōcludēdā iuriſ-
dictionē,vt dixi:ita qualitas non allegata habeꝫ ꝓ repꝛobata
quo ad excludēdā iuriſdictionē. Ideo ſi feudatarius ageret rei
vendi.cōtra feudatariū,⁊ nō aliter allegaretur feudalis,nec etiā
in pꝛimordijs aliquid diceretur:excludereꝫ iuriſdictio ꝑ nega-
tionē dominij:⁊ lꝫ vellet pꝛobare ſe dominū,nō audiretur, niſi
allegaret dominiū vtile reſpectu feudi. Ubi autem dixi ſufficere
allegationē,ſi iudex pꝛocedat,⁊ poſtea ad merita non appareat
veritas cauſe allegate,qualis debeat eſſe ſententia, vbi quali-
tas cōcludit ad fundādā intentionē in pꝛincipali. Goffr.ſ. eo.c.
cōqueſtus.vt dicit Joā.And.hic,dicit ꝙ eſt abſolutoria ab in-
ſtātia,⁊ cōdēnatoria quo ad expēſas:⁊ pceſſus declarabiꝫ nul-
lus,vt ab incompetenti agitatus Et hoc ſentit Gui.de Suza.
auth.qua in pꝛouincia.C.vbi de cri.agi opoꝛtet. vbi dicit ꝙ ſi
in pꝛoceſſu qualitas deficiat:pꝛoceſſus erit null⁹, vt ab incōpe-
tēti iudice agitat⁹:Et hoc recitat Jo.An.in addi.Spe.in ti.de
cōpe.iud.adi.§.j.ſup verſi.vi. Inn.ſ.e.cū ſit.dicit pꝛonūtiādum
diffinitiue,abſoluēdo reū ab impetitione actoris, ⁊ ſic pꝛnūtiet
ad merita.Et hoc ſequi videtur Frede.ſuo cōſ.ccvij. Puto ad-
uertēdū qualiter qualitas fundet iuriſdictionē:ſi ſola veritas
cauſe fundaret iuriſdictionē,hic nō eſt iudex. Ideo ſi ignorāter
fieret pceſſus:nō dare⁊ pꝛorogatio iuriſdictionis:⁊ tūc abſolu
tio dꝫ eſſe abſolutoria ab inſtantia. Si ſciēter,⁊ iuriſdictio eſſet
pꝛorogabilis,eſſet abſolutio ſiēda a diffinitiua:⁊ qñ cōcluderet
defectus qualitatis defectū iuriſdictionis ipſo iure. Sec⁹ ſi de-
mū exceptione elidibilis:qꝛ valeret pꝛoceſſus,ex quo nō eſt op-
poſitū:vt no. Inn.de offi.dele.cū ſup. Si iuriſdictio fundaꝫ ſup
ſola dubietate cauſe:tūc ſtāte dubio fuit iudex,⁊ voluit qꝺ agit.
Poterit ergo,conſtito de defectu cauſe diffinitiue abſoluere:qꝛ
durat iudex in pꝛnūtiādo in quocunqꝫ euētu dubietatis, ſiue
ſubſit qualitas,ſiue nō:⁊ qꝛ qꝺ legitime eſt actū,⁊c.in regula,fa
8 ctū legitime.de reg.iur.li.vj.Et hec ſufficiāt de pꝛimo. ¶ †Ue-
nio ad tertiū,que ſint qualitates ſup eccleſiaſticis iuriſdictionē
cōtra laicū cōcludētes. Dic,pꝛima eſt,ſi circa rē eccleſiaſticā alle
getur rapturaꝫ:qꝛ tūc cōcludiꝫ crimē ſacrilegij. Alleg.xvij.q.iiij.
c.iij.⁊.c.ſint q.⁊ multis ca.eiuſdē.q. ⁊ hoc tribuit iuriſdictionē
eccleſiaſtico iudici,etiā ratione dubitationis:qꝛ talia cognoſce-
re,cū crimē eccleſiaſticū ſit,vel dubiū an ſit eccleſiaſticū, ſpectat
ad iudicē eccleſiaſticū .xij.q.ij.nulli liceat ꝑdia.⁊.c.de laicis. Et
hec eā cōcludit iuriſdictionē,ſiue certitudinaliter adſit,ſiue du-
biteꝫ:vt dixi.xvj,q.j.in canonibus. xxiij.q.iij. ſi qs deinceps.
Idē dicit But.in quolibet delinquēte cōtra eccleſiā,vel illā illu-
ctāte.C.de epi.⁊ cle.aut.Itē nulla cōitas.⁊ ibi ꝑ Gul.ponuntur
caſus,in qbus eccleſia hꝫ iuriſdictionē cōtra laicū. Et an eccle-
ſia illis poſſit imponere penā pecuniariā,vide ꝙ media ſunt ſub
iuriſdictione eccleſie.l.parabolā.C.de epiſ.⁊ cle. Sed reſtringit
Gul.ad caſum illū. Secūdo,ſi circa rē eccleſiaſticā allegeꝫ oppꝛeſ
ſio,vel violētia clericorū,⁊ etiā pauperū. Et dicit hic Joan. de
Lig.⁊ ſcribit Lapus ſua allegatiōe.lxxvij.ꝙ hoc nō eſt ex pꝛiui
legio clericorū tātū,ſꝫ ex generali iure,quo eccleſia defendit oēs
oppꝛeſſos.xxiij.q.iij.ſi qs de potentioꝛs.ſcdm Jo.de Lig. hec
9 pcedūt in reb⁹ eccleſiaſticis. ¶ †In patrimonialibus autē cle-
rici,ſunt opi. Inn.ſentit idē:qꝛ pōderat rapturā clericorū. Qui-
dā cōtra:qꝛ hoc eſt inductū in pꝛiuilegiū eccleſiaſticarū rerū: nō
extēditur ergo ad patrimonalia.vij.q.j.petiſti. Et hoc recitat
Jo.An.ſ.e cū ſit. Dicit Joā.An.ꝙ cōtrariā opi.hoc eſt,pꝛimā
tenuit egi. Et hāc ſeruat ꝯſuetudo:qꝛ bona clericorꝫ gaudēt pꝛi
uilegio rerū eccleſiaſticarū:qꝛ obligata ſunt ꝓ adminiſtratione.
de pigno.ex literis Ad hoc,qꝛ oppꝛeſſiōe viduę cōcludiꝫ iuriſ-
dictio eccleſiaſtica.ſ.c.ex parte B. Fortꝰ l bonis clerici. Et hoc
tꝫ in dicto.c.ex parte B.⁊ tenuit Inn.ſ.de iudi.ceterū.vt ibi di
xi.⁊ Spe.in ti.de cōpe iu.adi.§ j.ver.xxx.vbi dꝫ ꝙ vbicūqꝫ ſup
poſſeſſorio impetrat clericus ꝯ laicū,adiꝫ,⁊ impetrat iudicium

eccleſie:quinimo plus puto ꝙ ſi nō allegaꝫ oppꝛeſſio,ſed tātū ꝙ
reus eſt clerici,⁊ cōſtat ipſam foꝛe clerici,vel nō negeꝫ,ꝙ agēdum
eſt ꝯ laicū corā iudice eccleſiaſtico,vt hic eſt caſus,nō deſtruēdo
liberā,ibi:de reb⁹ ſuis,vl' eccleſie. Et ꝑ hoc ptꝫ Expeditio tertij
articuli incidētis. Inquātū dixi violentiā cōcludere iuriſdictio-
nē in iudicē eccleſiaſticū,ſi illa allegeꝫ, eſt verū, qñ violentia eſt
expulſiua,vel ablatiua:⁊ forte idē,ſi cōpulſiua. Sꝫ ſi turbatiua,
vel denegatiua,videꝫ ꝙ ſi eſt denegatiua pꝛſtatiōis debiti realis,
vel pſonalis,vel alterius iuris,hāc tractādā corā ſeculari. Et ad
hoc no.de re iudi.c.ij. Sꝫ dic,ſi auferꝫ quaſi poſſeſſio iuris ꝑ de-
negationē talē:pōt dici ꝙ ſi actu violēto illā nāciſci pꝛohibetur,
ad huc ex hoc crimine ſacrilegij concludat iuriſ dictio. ad hoc de
reſtitu.ſpo. Pꝛiſams.⁊ quod not.ſ.eod.cum ſit. Si non ſit actu
violento,eſt dubiū:puto idē,quādo cōſtat pꝛopꝛietatē iuris ad
eccleſiā pertinere,vel rei,ꝑ.c.cōqueſt⁹.ꝑ hoc.c.non obſtat qꝺ no.
Inn.ſ.eo.cōqueſt⁹.qꝛ illud intelligo,qñ agiꝫ vti poſſidetis,⁊ nō
cōſtat de ꝓpꝛietate iuris,vel rei,qꝺ nō eſt pꝛiuilegiatū: ⁊ ſic cō-
cluditur ꝙ pꝛo turbatiua nō cōcludiꝫ iuriſdictio in iudicē eccle
ſiaſticū. Nō obſtat de iudi.c.ij.qꝛ pōt,ſi vult,agere coram iudice
eccleſiaſtico,⁊ corā ſeculari,cū crimē ſit miſtū.ſ.eo. cū ſit. vel nec
ibi cōſtabat de ꝓpꝛietate rei. ¶ Tertia qualitas eſt qñ circa rē,
vl' ꝯtractū ſup eccleſiaſtica re allegaꝫ fraus.xij.q.ij. apoſtolicos.
⁊.c.quicūqꝫ militū.dū tamē in petitione fiat mentio de fraude,
ſcdm Inn.in d.c.cū ſit. Et hoc ſequiꝫ Lap⁹ ſua allegatio. lxvij.
per que dicit ꝙ ſi repetaꝫ res eccleſiaſtica,allegato ꝙ per fraudē
rem eccleſie emēdo,vel de pecunia eccleſie facit aſſcribi inſtrumē
tū amico,vel tertio:qꝺ de hoc cognoſcit eccleſia. Ad hoc,qꝛ ta-
les ſic frandātes,ab eccleſia anathematizanꝫ,vt in iuribus pꝛe-
dictis. Spectat ergo ad eccleſiam:qꝛ excōmunicatio daꝫ ꝓpter
cauſam eccleſie ſubiectā.xxx.diſtinctio.ſi qua.⁊.c.quicunqꝫ. Ad
hoc qꝺ no. Jo.An.in regula,ea,q̄ fiūt.de regu.iur.lib.vj. ¶ At-
tēdēdū tamē dicit Lapus ꝙ ita demū allegatio fraudū ſubmit
tit cōtractū,vel cognitionē ſup re eccleſiaſtica ꝯ laicū,qñ aliquid
circūfert ad ſubſtātiā eius,de quo agiꝫ. Sec⁹ ſi nō circūfert: nā
dato ꝙ libellās diceret in rei vendicatione,aduerſariū dolo,vel
fraude,nō reſtituere:nō ſufficeret,niſi aliter allegareꝫ iuſta occu-
patio,vel detētio. Hec no.ſua alle.lxj.lxviij.⁊.lxvij.vbi diffuſiſſi
me hoc tractat,⁊ recitat cōſilia diuerſorū in.q.que fuit de facto.
Ex hoc decidiꝫ qꝺ ſi petaꝫ reductio ad arbitriū boni viri ſup re
eccleſiaſtica,corā quo agi debeat ꝯ laicū. Frede.ſuo.cōſi.cclxxv.
tenet cū agaꝫ remedio cōmuni,cā debet agitari corā ſeculari:qꝺ
puto,ꝑ pꝛedicta,niſi allegeꝫ dol⁹, vel fraus arbitratoris verus,
vel pſumptus,ꝑ iā dicta. ¶ Quarta qualitas,ſi allegeꝫ nullitas
cōtract⁹,etiā ſine fraude.xij.q.ij.apoſtolicos ⁊.c.quicunqꝫ militū.
Sec⁹ ſi nō cōtendereꝫ nullus,ſed agereꝫ ad illū infringēdū pꝛo-
pter defectū cōſenſuū aliquorū canonicorū. Sic intelligo Inn.
qui cōtradicere videꝫ. Ad huc cognoſceret:⁊ hoc puto, ſi nō ne
gaꝫ res eccleſie,vel hoc cōſtat:qꝛ iam cōſtat de mala detētione
rei,per ea,que dicā.ſ.⁊ ꝑ tex.hic. Sec⁹ ſi eſt aliqs,lꝫ reſcindēd⁹:
quia donec reſcindaꝫ,habet iuſtam cauſam tenēdi. ¶ Quinta
qualitas,ſi allegaꝫ qꝺ,per qꝺ aliquo iure agiꝫ,etiā pꝛiuilegian-
te,puta reſtitutione in integrū:qꝛ ꝗcqꝫ petatur reſciſſio cōtract⁹,
etiā validi,ſiue ꝓpter defectū canonicorꝫ ſiue ꝓpter aliū defectū,
omnibus his caſib⁹ cognoſcet eccleſia. Et hoc placet: ſufficit ſo
la dubitatio reſtitutionis. Sed ceſſantib⁹ his qualitatib⁹,ſi ſo-
lum allegaꝫ eē foꝛe eccleſiaſticā. Inn. hic ſibi cōtradicit in dicto
c.cū ſit. In pꝛima parte dicit ꝙ quocunqꝫ modo agat de re eccle
ſiaſtica,cognoſcet eccleſia.alleg.xij.q.ij.quicunqꝫ militū.in ſi. Dic
ꝙ ſi agiꝫ rei vendicatione,vel depoſiti,vel cōſimilib⁹, in quibus
nullo iure ſpeciali vtiꝫ eccleſia,ex quo agiꝫ cōtra laicū,cognoſcet
iudex ſecularis. Cōtrariū ad literā dicit hic,⁊ concordat pꝛimo
dicto. Archidia.ad literā recitat Inn.xvi.q.j.in canonib⁹,nihil
addit. addit Lapus ſua cōcluſione.lxxvij.dixit ꝙ de cōſil. Joā.
de Lig.circūſcriptis violētijs oppꝛeſſionib⁹, ⁊ alijs qualitatib⁹,
de qbus ſupra,ſi agiꝫ de re ſacra quomodocūqꝫ, agēdū eſt corā
eccleſiaſtico.xvij.q.iiij.ſicut.⁊.c. iij. ⁊ idē Joā.de Lig.hic in ad-
di.ad lect. Et ſi res eſt pꝛofana:tūc ſi allegaꝫ nullitas tit.vel mi-
nus iuſti,⁊ cōſtat rē eſſe eccleſie,cognoſcit eccleſia:vt i.c.apoſtoli
cos.⁊.c.quicunqꝫ militū. Si vero nō cōſtat rē eſſe eccleſie,ſꝫ in du
biū reuocaꝫ:niſi aliter allegeꝫ violentia,vel oppꝛeſſio:dicit ꝙ ſta
biꝫ regule, Actor ſequiꝫ forū rei:vt hic eſt caſus. Et idem ad hec
eā ponit Joā.de Ligna.hic,hoc addito ꝙ ſi eccleſia leſa petit re
ſtitutionē,audiꝫ corā eccleſiaſtico. Et hoc etiā ſequiꝫ Paul. de
Liaza.in qbuſdā reportatis.xvi.q.i.in canonib⁹. vbi dicit ꝙ ſi
eccleſia ſpāli iure nō iuuaꝫ,vbi agiꝫ depoſiti,vel rei vendica. co-
gnoſcit ſecularis. ⁊ idē doc.ſ.e.lꝫ. Puto ꝙ ceſſantibus cauſis, ⁊
qualitatib⁹,de qb⁹ ſupꝛa,ſi ſolis remedijs cōib⁹ ꝑſonalib⁹, vel
realib⁹ agaꝫ ꝓ re eccle,vel clerici corā q̄ agi debeat,ſatis hoc de
claret hec dcre.qꝛ ſi allegaꝫ dñiū rei eccle.⁊ ꝯſtat ꝙ res eſt eccle,
⁊ nil negaꝫ,vl' nō allegaꝫ iuſta cā tenēdi,iudex erit eccleſiaſtic⁹:qꝛ

fornationis negatur interum fuiſſe notoriā, poterit iudex ſe informare ſummarie ſuper qualitate iniurie, ⁊ ſecundū eiectā iudicē, vel nō iudicē ſe pronunciare. Secunda fuit opinio q̄ nō ſit neceſſaria probatio, vel cognitio cauſe allegate in libello: ſed ſufficit ſola allegatio ſine alia probatiōe ad iuriſdictiōis fundamētū. ſiue negetur ſiue cōfiteatur ſiue nihil dicatur ſufficit ipſaꝫ allegare i libello. Et hoc ſentit Jo. An. hic, poſt Vin. qui dicit q̄ ſi negetur ſpoliatio eccleſiaſtice rei, cognoſcit iudex, donec cōſtiterit nō ſpoliatū remittet illum clericū ad ſecularē, ⁊ cōdēnabit in expenſis. Ad hoc q̄ no. Inno. ī. ti. ſ. ceterū. ⁊ eo. cum ſit. ⁊ c. cōqueſt⁹. vbi dicit q̄ ſi aliqua cā vel qualitas pretēdatur, ex qua fundet iuriſdictio, oportet illā i libello allegari, quaſi ſufficiat illa allegatio. Idē formaliter ſentit Innoc. in c. cum ſit. vbi dicit q̄ ſufficit allegare dolum, vel oppreſſionem in contractu, vel ſuper re eccleſiaſtica: ⁊ ſufficit illas in libello allegare, licet negetur: ⁊ procedatur in cauſa principali: ⁊ ſi poſtea nō probetur fraus, vel qualitas deducta, ſequetur abſolutio ſed poſtea poterit agi ex alia cauſa. ff. de excep. rei iudi. l. ⁊ ad eandem, ſ. actiones. Differunt tamen in practica dictum Vin. quod recitat Jo. An. hic ⁊ dictum Innoc. quia ſecundum dictum Vinc. condemnabitur pars in expenſis, ⁊ remittetur ad iudicem, ex quo apparet defectus qualitatis. ſed ſecūdum Innocen. pronunciabit diffinitiue ſuper ipſo principali abſoluendo. Idem tenuit Gu. de Suza. ſuper auchen. l. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi oportet. quod recitat Jo. An. ⁊ de cōpeten. in addi. ſ. primo. ſuper ver. vj. in addi. verſi. ſed pone, aliquis. vbi dicit ſufficere allegare crimen fuiſſe commiſſum in certo loco, ad fundandā iuriſdictionem iudicis loci, abſq; quod aliter cognoſcatur, vel probetur: ⁊ ſi poſtea appareat delictum ibi nō commiſſum in proceſſu cauſe, proceſſus nō valebit. C. ſi non a compe. iu. per totū. Et in hoc ſequi videtur opi. Vin. quo ad practicā: q̄ examinabitur. J. Ad hoc dictū Bar. in. d. l. ex quacūq;. ff. ſi q̄s in ius vo. nō ie. vbi dicit q̄ ad fundādā iuriſdictionē iudicis ſufficiat allegare cāꝫ, vel qualitatē cōcludētē iuriſdictionē lꝫ vera nō ſit, dūmodo non cōſtet: q2 iuriſdictio mēſuratur ab eo, q̄ petit, nō ab eo, q̄ in veritate debetur. ff. de iu. om. iu. l. cum quedam puella. ſ. ſi. Ad hoc ſimile de ſeruo cōtendente ſe liberum: quia vt audiatur, ad proſecutionē iudicij ſufficit q̄ alleget ſe liberum, licet vt ſeruus petatur. Tertia opi. Fran. de Are. quam recitat Lap⁹ alleg. lxi. vbi dicit ſufficere cauſaꝫ allegari, ⁊ probari: ſed negatio aggrauat negantes in onere probandi: quia productione libelli eſt fundata intentio, per dictam. l. cū quedam. in ſi. Nō placet michi opi. nec q̄ ſufficiat allegatio, nec q̄ grauet ne onere probādi: quia ſic eſſet ſemper in poteſtate actoris allegando cauſam, vel qualitatē concludentem iuriſdictionem, vel alium ſubiicere iuriſdictioni, vel grauare onere probandi defectū qualitatis concludētem iuriſdictionem. Nec ob. l. cum quedaꝫ. in ſi. quia licet inſpiciatur quod petitur, nō quod debetur, ad fundādam iuriſdictionē, illud verum, quando ſit verum vel falſuꝫ id q̄ petitur, concluditur iuriſdictio: quia tūc nō habetur reſpectus ad veritatem debiti: quia iuriſdictio nō menſuratur ad veritatem debiti vltra iuriſdictionem, ſuper quo vltra metas petiti nō poterit ferri ſententia, ſed menſuratur ad limites petiti. Hic autēꝫ ſi ſit falſa qualitas allegata, excludit iuriſdictio: ſi ſit vera, concludit quo ad petituꝫ. Igitur oportet de qualitate cōſtare. Hoc patet ex hac decre. ſi dicit q̄ negata re eccleſiaſtica, excludit iuriſdictio. Quinta videt excludi doctrina, quod ſola negatiōe qualitatis excluditur iuriſdictio ex toto, vt hic eſt tex. ⁊ gl. de heret. accuſatus. l verbo, manifeſte. li. vj. Ideo in hoc puncto concludendo quandoq; allegatur qualitas in libello expreſſe, quādoq; allegatur tacite: ſi allegatur expreſſe, dic ſi allegat ⁊ probatur caſus eſt planus. ſi nō allegatur in libello, ſed probatur, ſi quoquo modo adaptabilis eſt ad verba libelli, includitur, ⁊ procedit iudiciuꝫ: vt notat Innocē. de iudi. ceterum. vbi in reali proceditur corā domino feudi, ſi narret ſe dominum: quia ius feudi poteſt in libello concludi, vt quod intentet vtile: ſi non poteſt aliquo modo includi, non proficit probatio, niſi allegetur. Sic debet intelligi Inno. ī. ti. ſ. ceterum. ⁊ q̄ no. ſ. e. cum ſit. ⁊ c. conqueſtus. Si allegatur, ſed non probatur: tunc ſi non negatur, ſufficit ſola allegatio ad concludenduꝫ iuriſdictionem: vt hic eſt caſus notabilis: ⁊ ſic procedit opi. dicentium quod ſufficit ſola allegatio. Si autēꝫ allegat qualitas, ⁊ negatur, ⁊ ſi contingat negatio abſq; principali petito. ſufficit ⁊ negari. Intelligo quando ſit negatio ante litem conteſtatā: quia ſicut poſt litem cōteſtatam non proficeret exceptio dilatoria: ita nec proficiet hec negatio: vel ſaltem poſt lit. cōt. transfundet onus probādi in aduerſarium. l. Pomponius. ſ. rati. ff. de procur. ſecūdum vnuꝫ intellectū, de quo dixi poſt Inno. de proba. quoniā contra falſa i. Et ſic poſſet procedere opi. Frā. licet primū reputem tutius, ſi cōtingat negationem qualitatis ſurgere a negatione principaliter petiti. Idē puto vt proficiat negatio, quia videt negaſſe pinguius quod poſſit. ar. eorū, que no. in l. iter ſtip. ſ. i. de ver. ob. ⁊ ſic negaſſe i vis pilatorie, vt dixi. ī. ⁊ quia ex ordine intellect⁹ talis perdit, vt ⁊ tenui ſupra: quibus caſib⁹, ſi oneritur an negatio excludat iuriſdictionem in principali, ⁊ incidenti, an ſit iudex, an in neutrū excludat ſolum in principali, ⁊ nō incidenti, donec cognoſcatur an ſit iudex: dic quod ſi qualitas alegatur, ⁊ negatur, ⁊ congruo tempore, ⁊ tūc ſi iuriſdictio fundetur ſuper ſola exiſtētia qualitatis, ⁊ non ſuper dubietate: tunc ſi nō negatur ex toto, licet aliquid accidens ad illā obfuſcādā allegetur, nō cōcludit cognitio in principali ſꝫ differt donec cognoſcit iudex an ſit iudex, ⁊ ex toto nō excludit iuriſdictio. no. gl. de offi. dele. c. ſ. li. vj. Nā ſi iuriſdictio fundatur ſuper notorietate delicti, ⁊ factū nō negat notoriū, ſed excuſatur, cognoſcit cōſeruator. Si aūt qualitas ex toto neget, excludit iuriſdictio, niſi qui allegat illā in libello, offerat ſe probaturū ad fundamētū iuriſdictionis: quo caſu iudex habet illa examinare ſummarie, vt cognoſcat an ſua ſit iuriſdictio. ¶ Nūqd aūt debeat cōplene probari an ſufficiat ſummaria. Hoſ. hic q̄ ſufficit ſummaria ⁊ idē Inno. ī. de reſcrip. ſuper literis in gl. preal. ⁊ Bu. i. l. preſcriptiōe. C. ſi cōtra ius, vel vti. pub. ſicut i actiōe ad exhibēdū, ⁊ tenēdū. l. ii. ſ. ibidē. ff. ad exhi. ⁊ in reſt. in integ. aduerſus probationem omiſſaꝫ. vel exceptionē de in inte. re. c. ij. Dic iuncto dicto Bar. i. d. l. preſcriptiōe. ſi reuocat in dubiū de qualitate q̄ nō venit diſcutienda ad merita quo ad ſubſtātiā probatiōis, debet diſcuti plene: non enī in talib⁹ debet lis conteſtari: ⁊ hoc reſpectu ſummarie procedat, q2 ſufficit cōteſtatio in principali. vt no. de offi. dele. prudētiam. ſ. ſexta. Sed nō ſic ſummarie q̄ ſiet iuramēto. ſi qualitas venit ad merita diſcutienda, ſi idem grauatur onere probādi, ⁊ quo ad merita, ⁊ quo ad dilatoriā ſufficit quod ſummarie probetur per iuramentū, ſecūdum Bar. Hoc nō placet mihi: quia hic eſt aliquale preiudiciū: vt. l. theſaurus. ad exhibēdum. Si venit probandum per diuerſos ad merita, ⁊ ad fundandā iuriſdictionē, ⁊ q2 ponitur exceptio taciturnitatis peremptorie in beneficiali opponēs dilatorie grauatur ⁊ ad merita grauat actor, ⁊ adhuc oportet q̄ plene probetur. vt dicit ibi Bar. q̄ intelligo vt. ī. quo ad ſubſtantiā probatiōis. Si tamē negatio haberet notorietatē cōtra ſe, nō crederem proficere negationē, q2 nō eſt probabilis: vt nota. de cenſi. cū venerabilē. Ideo ſi petatur poſſeſſio prebende, quia non poteſt eſſe non notoriū in loco poſſeſſiones fore prebendales, quando dicimus, poſſeſſe ſunt, licet negent prebēdales: hoc non ſufficit. Quandoq; allegat qualitas pro fundamento iuriſdictionis, ⁊ eius nō exigit vera qualitatis exiſtētia, ſꝫ ſola ſufficit dubietas: ⁊ tūc ſufficit illā allegare, q̄cq; neget, ⁊ cōcludit iuriſdictio abſq; alia cognitione preambula. Et hoc dicit Hoſ. ſ. e. conqueſtus. ⁊ hic Jo. An. recitat. ⁊ Inn. ſ. eo. cū ſit. ⁊ c. cōqueſtus. Nā ſi allegatur oppreſſio, ⁊ violētia, ſola dubietas huius circa rē eccleſiaſticā, vel clerici, cōcludit dubietatē ſacrilegij, ⁊ ſup dubio an ſit ſacrilegiū cognoſcit eccleſia. ſi allegat res ſpiritualis, ⁊ negat ſola dubietas concludit hoc ſpectare ad iuriſdictionē eccleſiaſticam. Idē ſi contractus negetur vſurarius. Si neget iuramētū ligare: ſi neget preſcriptionē cōcludere peccatū, ⁊ ſimiles tales exceptiones facientes rē dubiā concludunt iuriſdictionē quo ad eccleſiaſticū iudicē. Igit ſufficit ſola allegatio cū negatiōe: nō ſic ſi allegatur contractus factus in tali loco: vel cōmiſſum delictū in tali loco: ad cōcludendā iuriſdictionē, vel rem fore eccleſiaſticam, ⁊ negatur: q2 in talibus vera exiſtentia narrati cōcludit iuriſdictionē, nō dubietas. Si vero iuriſdictio fundat ſup notoria exiſtentia qualitatis: tunc ſi qualitas nō allegeſt notoria, ⁊ negat, ſtatim excluditur iuriſdictio: vt in. c. i. de of. dele li. vj. ⁊ hic. Ad hoc gl. de heret. accuſat⁹. lib. vj. nā ſup re eccleſiaſtica excluditur iuriſdictio laici, ⁊ ſpectat ad clericū, quādo res eſt eccleſiaſtica, ⁊ hoc cōſtat, vel nō negat, quia cōſtare dicit: ſi nō neget ex toto iuriſdictio, ⁊ in principali, ⁊ incidenti, an ſit iudex: q2 ex quo negat ad cōcludēdā rē eccleſiaſticam notoriam, nō ſufficeret ſummaria probatio: vt dicit Hoſtien. de ordi. cogn. c. ij. Si qualitas alleget notoria, ⁊ neget: tūc bene cognoſcit preambule. de offic. dele. c. i. li. vi. Hoc verū, quādo ex negatione cōcludit probabile diuerſum notorietatis: alias ſi negatio cōcludit certitudinē defectus qualitas. vt patet q̄ negatū pēdeat a iure, excludit ex toto iuriſdictio: vt no. gl. de heret. accuſat⁹. li vi. in verbo, manifeſte.

7 ¶ † Venio ad ſecūdū principalē caſum, quādo nō expreſſe allegat qualitas in libello, ſed tacite pōt cōprehēdi p allegata, vt q2 agēs rei vēdi. cōtra laicū p rebus eccleſie, ſolū dicit rē eccleſie, q̄ res ſit eccleſie. nō cōcludit iuriſdictio. ſed bñ cōcludit ex detētione rei ſacrilegiū quoddā, ex quo cōcludit iuriſdictio ad eccleſiā: ⁊ tūc qi poteſt iſtam deducere vt priuilegiatam, et vt nō priuilegiatā: tunc ſi negatur res eccleſie, ⁊ cōtra negat ſacrilegiū, ſola negatio excludit iuriſdictionem. vt hic: ⁊ excludit preambulam cognitionē ad excludendā iuriſdictionem: q2 ſpecifice nō tāgitur dubiū ſacrilegij: ⁊ hic eſt tex ⁊ dixit Hoſti. inde ipſam vt priuilegiatā domū deducere videtur, quando hoc exprimitur in libello: vt no Inn ſ e. cū ſit. ⁊ c. cōqueſtus. ⁊ ī. ti. primo, ceterū Itē nec cōcluditur ſacrilegiū, nec dubium ſacrile-

gij,ex quo non allegat mala detentio: q2 poſſibile eſt qꝺ h3 ali-
quod initium iuſtum poſſidēdi:ꝛ eo ꝙ poſſidet,preſumit iuſte
poſſidere,ex quo non allegat poſſeſſionis iniuſtitia,pretēdi nō
videtur niſi forte diceretur ſacra,ꝛ negatur ſacra: q2 ſup hac du
bietate cognitio ſpectat ad eccleſiaſticū,ſecūdū Jo.de Lig. Ra
tio,q2 ibi ratiōe dubiꝫ cōmittitur,ſeu daꝫ iuriſdictio,opꝫ ꝙ vel
qualitas allegetur in libello,vel ſi nō expreſſe allegeꝫ,opꝫ ꝙ ſit
patens in porrectiōe libelli,vel ſola reſponſione ad libellū:alias
vt nō producta procederet de iure cōi ſuper ea,ꝛ ſcōm regulam,
actor forū rei licet enim verba libelli trahantur ad intentionem
actoris quo ad merita,nō quo ad fundādam iuriſdictionē,niſi
aut expreſſe allegeꝫ,aut cōcludatur a parte in limitibus libelli:
alias actor ſequiꝫ forū rei,vt dicit litera:nec aliud examinatur.
Sic intelligit Hoſ.hac decre.per que puto ꝙ ſi agens allegaret
agēdo rei vēdica.iniuſtā detentionē aut iniuſtam occupationē,
ꝛ de facto,ꝙ ex hac allegatiōe iudex poſſet de hoc cognoſcere:
ꝛ ſic poſſet procedere opi.recitata per Goffr. Sicut enī qualitas
allegata habeꝫ pro probata,ſi non negetur,ad cōcludēdā iuriſ-
dictionē,vt dixi:ita qualitas non allegata habeꝫ ꝑ reprobata
quo ad excludēdā iuriſdictionē. Jdeo ſi feudatarius ageret rei
vendi.cōtra feudatariū,ꝛ nō aliter allegaretur feudalis,nec etiā
in primordijs aliquid diceretur:excluderet iuriſdictio ꝑ nega-
tionē dominij:ꝛ l3 vellet probare ſe dominū,nō audiretur,niſi
allegaret dominiū vtile reſpectu feudi. Ubi autem dixi ſufficere
allegationē,ſi iudex procedat,ꝛ poſtea ad merita non appareat
veritas cauſe allegate,qualis debeat eſſe ſententia,vbi quali-
tas cōcludit ad fundādā intentionē in principali. Goffr. ſ. eo.c.
cōqueſtus.vt dicit Joā. And.hic,dicit ꝙ eſt abſolutoria ab in-
ſtātia,ꝛ cōdēnatoria quo ad expēſas:ꝛ ꝓceſſus declarabiꝫ nul-
lus,vt ab incompetenti agitatus Et hoc ſentit Gui.de Suza.
anthē.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi oportet. vbi dicit ꝙ ſi
in proceſſu qualitas deficiat:proceſſus erit null9,vt ab incōpe-
tēti iudice agitat9:Et hoc recitat Jo.An.in addi.Spe.in ti.de
cōpe.iud.adi.§.i.ſup verſi.vi. Jnn.ſ.e.cū ſit.dicit pronūtiādum
diffinitiue,abſoluēdo reū ab impetitione actoris,ꝛ ſic ꝓnūtiet
ad merita.Et hoc ſequi videtur Frede.ſuo cōſ.ccvij. Puto ad-
uertēdū qualiter qualitas fundet iuriſdictionē:ſi ſola veritas
cauſe fundaret iuriſdictionē,hic nō eſt iudex. Jdeo ſi ignoꝛāter
fieret ꝓceſſus:nō dare ꝛ prorogatio iuriſdictionis:ꝛ tūc abſolu
tio d3 eſſe abſolutoria ab inſtantia. Si ſciēter,ꝛ iuriſdictio eſſet
prorogabilis,eſſet abſolutio fiēda a diffinitiua:ꝛ qn̄ cōcluderet
defectus qualitatis defectū iuriſdictionis ipſo iure. Sec9 ſi de-
mū exceptione elidibilis:q2 valeret proceſſus,ex quo nō eſt op-
poſitū:vt no. Jnn.de offi.dele.cū ſup. Si iuriſdictio fundaꝫ ſup
ſola dubietate cauſe:tūc ſtāte dubio fuit iudex,ꝛ voluit qꝺ agit.
Poterit ergo,conſtito de defectu cauſe diffinitiue abſoluere:q2
durat iudex in ꝓnūtiādo in quocunqꝫ euētu dubietatis,ſiue
ſubſit qualitas,ſiue nō:ꝛ q2 qꝺ legitime eſt actū,ꝛc.in regula,fa
8 ctū legitime.de reg.iur.li.vi.Et hec ſufficiāt de primo. ¶ †Ue-
nio ad tertiū,que ſint qualitates ſup eccleſiaſticis iuriſdictionē
cōtra laicū cōcludētes. Dic,prima eſt,ſi circa rē eccleſiaſticā alle
getur raptura:q2 tūc cōcludiꝫ crimē ſacrilegij. Alleg.xvij.q.iiij.
c.iij.ꝛ c.ſint q.ꝛ multis ca.eiuſdē.q.ꝛ hoc tribuit iuriſdictionē
eccleſiaſtico iudici,etiā ratione dubitationis:q2 talia cognoſce-
re,cū crimē eccleſiaſticū ſit,vel dubiū an ſit eccleſiaſticū,ſpectat
ad iudicē eccleſiaſticū.xij.q.ij.nulli liceat ꝑdia.ꝛ c.de laicis. Et
hec cā cōcludit iuriſdictionē,ſiue certitudinaliter adſit,ſiue du-
biteꝫ:vt dixi.xvi,q.j.in canonibus. xxiij.q.iiij.ſi qs deinceps.
Jdē dicit But.in quolibet delinquēte cōtra eccleſiā,vel illā illu-
ctāte.C.de epi.ꝛ cle.aut. Jtē nulla cōmitas.ꝛ ibi ꝑ Gul.ponuntur
caſus,in qbus eccleſia h3 iuriſdictionē cōtra laicū,Et an eccle-
ſia illis poſſit imponere penā pecuniariā,vide ꝙ media ſunt ſub
iuriſdictione eccleſie.l.parabolā.C.de epiſ.ꝛ cle. Sed reſtringit
Gul.ad caſum illū. Secūdo,ſi circa rē eccleſiaſticā allegeꝫ oppreſ
ſio,vel violētia clericorū,ꝛ etiā pauperū. Et dicit hic Joan. de
Lig.ꝛ ſcribit Lapus ſua allegatiōe.lxxvij.ꝙ hoc nō eſt ex priui
legio clericorū tātū,ſ3 ex generali iure,quo eccleſia defendit oēs
oppreſſos.xxiij.q.iij.ſi qs de potentibus.ſcōm Jo.de Lig. hec
9 ꝓcedūt in reb9 eccleſiaſticis. ¶ †Jn patrimonialibus autē cle-
rici,ſunt opi. Jnn.ſentit idē:q2 ꝑderat rapturā clericorū. Qui-
dā cōtra:q2 hoc eſt inductū in priuilegiū eccleſiaſticarū rerū:nō
extēditur ergo ad patrimonialia.vij.q.i.petiſti. Et hoc recitat
Jo.An.ſ.e cū ſit. Dicit Joā. An.ꝙ cōtrariā opi.hoc eſt,primā
tenuit egi.Et hāc ſeruat ꝯſuetudo:q2 bona clericoꝝ gaudēt pri
uilegio rerū eccleſiaſticarū:q2 obligata ſunt ꝑ adminiſtratione.
de pigno.ex literis Ad hoc,q2 oppreſſiōe vidue cōcludiꝫ iuriſ-
dictio eccleſiaſtica.ſ.c.ex parte B. Forti9 i bonis clerici.Et hoc
t3 in dicto.c.ex parte B.ꝛ tenuit Jnn.ſ.de iudi.ceterū.vt ibi di
xi.ꝛ Spe.in ti.de cōpe.iu.adi.§ i.ver.xxx.vbi dꝫ ꝙ vbicūqꝫ ſup
poſſeſſorio impetrat clericus ꝯ laicū,adit,ꝛ impetrat iudicium
eccleſie:quinimo plus puto ꝙ ſi nō allegaꝫ oppreſſio,ſed tātū ꝙ
res eſt clerici,ꝛ cōſtat ipſam fore clerici,vel nō negeꝫ,ꝙ agēdum
eſt ꝯ laicū corā iudice eccleſiaſtico,vt hic eſt caſus,nō deſtruēdo
liberā,ibi:de reb9 ſuis,vel eccleſie.Et ꝑ hoc pꝫ Expeditio tertij
articuli incidētis. Jnquātū dixi violentiā cōcludere iuriſdictio-
nē in iudicē eccleſiaſticū,ſi illa allegeꝫ,eſt verū,qn̄ violentia eſt
expulſiua,vel ablatiua:ꝛ forte idē,ſi cōpulſiua. S3 ſi turbatiua,
vel denegatiua,videꝫ ꝙ ſi eſt denegatiua ꝑſtatiōis debiti realis,
vel ꝑſonalis,vel alterius iuris,hāc tractādā corā ſeculari.Et ad
hoc no.de re iudi.c.ſi. S3 dic,ſi auferꝫ quaſi poſſeſſio iuris ꝑ de-
negationē talē:pōt dici ꝙ ſi actu violēto illā nāciſci prohibetur,
ad huc ex hoc crimine ſacrilegij concludat iuriſ dictio.ad hoc de
reſtitu.ſpo.Piſanis.ꝛ quod not.ſ.eod.cum ſit. Si non ſit actu
violento,eſt dubiū:puto idē,quādo cōſtat proprietatē iuris ad
eccleſiā pertinere,vel rei.ꝑ.c.cōqueſt9.ꝑ hoc.c.non obſtat qꝺ no.
Jnn.ſ.eo.cōqueſt9.q2 illud intelligo,qn̄ agiꝫ vti poſſidetis,ꝛ nō
cōſtat de ꝓprietate iuris,vel rei,qꝺ nō eſt priuilegiatū:ꝛ ſic cō-
cluditur ꝙ pro turbatiua nō cōcludiꝫ iuriſdictio in iudicē eccle
ſiaſticū. Nō obſtat de iudi.c.ſi.q2 pōt,ſi vult,agere coram iudice
eccleſiaſtico,ꝛ corā ſeculari,cū crimē ſit miſtū.ſ.eo.cū ſit.vel nec
ibi cōſtabat de ꝓprietate rei. ¶ Tertia qualitas eſt qn̄ circa rē,
vel ꝯtractū ſup eccleſiaſtica re allegaꝫ fraus.xij.q.ij.apoſtolicos.
ꝛ c.quicūqꝫ militū.dū tamē in petitione fiat mentio de fraude,
ſcōm Jnn.in d.c.cū ſit.Et hoc ſequiꝫ Lap9 ſua allegatio.lxvij.
per que dicit ꝙ ſi repetaꝫ res eccleſiaſtica,allegato ꝙ per fraudē
rem eccleſie emēdo,vel de pecunia eccleſie facit aſſcribi inſtrumē
tū amico,vel tertio:qꝺ de hoc cognoſcit eccleſia. Ad hoc,q2 ta-
les ſic fraudātes,ab eccleſia anathematizanꝫ,vt in iuribus pre-
dictis. Spectat ergo ad eccleſiam:q2 excōmunicatio daꝫ ꝓpter
cauſam eccleſie ſubiectā.xxx.diſtinctio.ſi qua.ꝛ c.quicunqꝫ. Ad
hoc qꝺ no. Jo.An.in regula,ea,q̄ fiūt.de regu.iur.lib.vi. ¶ At-
tēdēdū tamē dicit Lapus ꝙ ita demū allegatio fraudū ſubmit-
tit cōtractū,vel cognitionē ſup re eccleſiaſtica ꝯ laicū,qn̄ aliquid
circūfert ad ſubſtātiā eius,de quo agiꝫ. Sec9 ſi nō circūfert:nā
dato ꝙ libellās diceret in rei vendicatione,aduerſariū dolo,vel
fraude,nō reſtituere:nō ſufficeret,niſi aliter allegareꝫ iniuſta occu-
patio,vel detētio. Hec no.ſua alle.lxj.lxviij ꝛ.lxvij.vbi diffuſiſſi
me hoc tractat,ꝛ recitat cōſilia diuerſorū in.q.que fuit de facto.
Ex hoc decidiꝫ qꝺ ſi petaꝫ reductio ad arbitriū boni viri ſup re
eccleſiaſtica,corā quo agi debeat ꝯ laicū. Frede.ſuo.cōſi.cclxxv.
tenet cū agaꝫ remedio cōmuni,cā debet agitari corā ſeculari:qꝺ
puto,ꝑ predicta,niſi allegeꝫ dol9,vel fraus arbitratoris verus,
vel ꝑſumptus,ꝑ iā dicta. ¶ Quarta qualitas,ſi allegeꝫ nullitas
cōtract9,etiā ſine fraude.xij.q.ij.apoſtolicos ꝛ.c.qcunqꝫ militū.
Sec9 ſi nō cōtendereꝫ nullus,ſed agereꝫ ad illū infringēdū ꝓ-
pter defectū cōſenſuū aliquorū canonicorū. Sic intelligo Jnn.
qui cōtradicere videꝫ. Adhuc cognoſceret:ꝛ hoc puto,ſi nō ne
gaꝫ res eccleſie,vel hoc cōſtat:q2 iam cōſtat de mala detētione
rei,per ea,que dicā.ſ.ꝛ ꝑ tex.hic. Sec9 ſi eſt aliqs,l3 reſcindēd9:
quia donec reſcindaꝫ,habet iuſtam cauſam tenēdi. ¶ Quinta
qualitas,ſi allegaꝫ qd,per qꝺ aliquo iure agiꝫ,etiā priuilegian-
te,puta reſtitutione in integrū:q2 qꝛqꝫ petatur reſciſſio cōtract9,
etiā validi,ſiue ꝓpter defectū canonicoꝝ ſiue ꝓpter aliū defectū,
omnibus his caſib9 cognoſcet eccleſia.Et hoc placet:ſufficit ſo
la dubitatio reſtitutionis. Sed ceſſantib9 his qualitatib9,ſi ſo-
lum allegaꝫ rē fore eccleſiaſticā. Jnn. hic ſibi cōtradicit in dicto
c.cū ſit. Jn prima parte dicit ꝙ quocunqꝫ modo agaꝫ de re eccle
ſiaſtica,cognoſcet eccleſia.alleg.xij.q.ij.qcunqꝫ militū.in ſi. Dic
ꝙ ſi agiꝫ rei vendicatione,vel depoſiti,vel cōſimilib9,in quibus
nullo iure ſpeciali vtiꝫ eccleſia,ex quo agiꝫ cōtra laicū,cognoſcet
iudex ſecularis. Cōtrariū ad literā dicit hic,ꝛ concordat primo
dicto. Archidia.ad literā recitat Jnn.xvi.q.j.in canonib9,nihil
addit. addit Lapus ſua cōcluſione.lxxvij.dicit ꝙ de cōſil. Joā.
de Lig.circūſcriptis violētis oppreſſionib9,ꝛ alijs qualitatib9,
de qbus ſupra,ſi agiꝫ de re ſacra quomodocūqꝫ,agēdū eſt corā
eccleſiaſtico.xvij.q.iiij.ſicut.ꝛ.c.iij.ꝛ idē Joā.de Lig.hic in ad-
di.ad lect.Et ſi res eſt profana:tūc ſi allegaꝫ nullitas tit.vel mi-
nus iuſti,ꝛ cōſtat rē eſſe eccleſie,cognoſcit eccleſia:vt ſ.c.apoſtoli
cos.ꝛ.c.qcunqꝫ militū. Si vero nō cōſtat rē eſſe eccleſie,ſ3 in du
biū reuocaꝫ:niſi aliter allegeꝫ violentia,vel oppreſſio:dicit ꝙ ſta
biꝫ regule,Actor ſequiꝫ forū rei:vt hic eſt caſus. Et idem ad lite
rā ponit Joā.de Ligna.hic,hoc addito ꝙ ſi eccleſia leſa petit re
ſtitutionē,audiꝫ corā eccleſiaſtico.Et hoc etiā ſequiꝫ Paul. de
Liaza.in qbuſdā reportatis.xvj.q.j.in canonib9,vbi dicit ꝙ ſi
eccleſia ſpāli iure nō iuuaꝫ,vbi agiꝫ depoſiti,vel rei vendica. co-
gnoſcit ſecularis.ꝛ idē doc.ſ.e.l3. Puto ꝙ ceſſantibus cauſis,ꝛ
qualitatib9,de qb9 ſupra,ſi ſolis remedijs cōib9,ꝑſonalib9,vel
realib9 agaꝫ ꝑ re eccle,vel clerici corā q̄ agi debeat,ſatis hoc de
claret hec decre.q2 ſi allegaꝫ dn̄ij rei eccle.ꝛ ꝯſtat ꝙ res eſt eccle,
ꝛ nō negaꝫ,vel nō allegaꝫ iuſta cā tenēdi,iudex erit eccleſiaſtic9:q2

petitio. In ſecunda appellationis commiſſio. Secunda ibi:
quia vero. ¶ Nota primo electum proſequi poſſe electionem
2 ſuā abſq; nota ambitiōis. ¶ † No.ſcdo electiōi prelati eccleſie ſe
opponere poſſe canonicos einſdē eccleſie.vide ō accu.ſup his ō
electio.vt circa.lib.vi.Et no.ꝙ plures in eadē cauſa poſſunt ab
eiſdē cōſtitui pcuratores. De quo de procur.ſi duo.li.vi.ſcōs do
cto. ¶ No.formā cōmiſſiōis citatiōis.quando plures ſe oppo-
nere poſſunt,vt vocatis vocādis ſuper negotio pcedaṫ.De hac
3 citatiōe,⁊ ſimilib⁹,vide per Inno.de excep.dilecti. ¶ † No.da-
tū ad cōfirmationē electionis non fore merum executorem,ſed
4 pcedere debere parte vocata. † Practica aūt citandi habeṫ ho-
5 die de elec.c.j.lib.vi. ¶ † No.qḋ vbi cauſa cōmittiṫ inter aliquos
diſcutiēda,verbum Inquirere,nō notat nouū modum procedē
di,ſed notat ſecundū naturā cauſe actū veritatis inueſtigande,
ordine iuris nature cauſe pportionali ſeruato:⁊ ſic verba ex au-
diunṫ ſecūdū naturā ſubiecte materie.ff.locat.ſi vno.de vſuris.
6 ſtipulatus. ¶ † Et no.qḋ etiā in cauſa tangēte publicā vtilita-
tē iudex,niſi inter partes cauſa cōmittaṫ,ad deciſionē eius,qḋ
inter partes eſt diſcutiendū,nō pcedit ex officio,nec ſupplet ad
7 cōmodū partiū.Vide de ele.cū nobis olim. ¶ † No.ꝙ exceptio
cōſpiratiōis,⁊ excōmunicationis repellit ſe electioni opponen-
tē.Et ſi intelligereṫ text.qḋ hic ſe oppoſuerūt via exceptionis,
hic eſſet caſus qḋ excōmunicatio repellit reū voluntariū,ſe vo
luntarie opponentē,⁊ nō vocatum.de quo de excep.cum inter.
8 ⁊.c.dilecti.⁊.c.ſignificauerūt.de acc.ſup his.⁊ hic p gl. ¶ † Not.
qḋ exceptiōis obiectio,⁊ eius oblata pbatio iuſtificat appella-
tionem ab interlocutoria abſq; pbatiōe veritatis exceptionis.
Et nota qḋ non ſolū talis exceptionis repulſio,ſed etiam illius
congruo tēpore non admiſſio,vel nō congruo ordine,aut modo
iuſtificat appellationē. Et pondera qḋ iuſtificat non ſolum quo
ad finē deuolutionū,ſed etiā quo ad finem attentati retractan-
di.Et pōdera,quia ſufficit vt ſe offerat pbaturū.Nō oportet er
go qḋ in promptu habeat pbationes paratas:cōtra Io.An.
9 de appel.interpoſita.vt dixi de teſti.ex pte Ade. ¶ † No.quod
proceſſus eodē inſtāti habitus ſuper principali,⁊ dilatoriis,eſt
nullus,vel ſaltē tribuit iuſtam cauſam appellādi:⁊ hoc propter
cōtrarietatē:quia dilatorie dicunt non pcedendum ſuper prin-
cipali:proceſſus dicit procedendū.Nam procedēdo ad vlteriora
repellere videtur exceptiones dilatorias.de offi.dele.cum ſuper.
Eſt eñ ordo cauſe ad cauſam eādē,⁊ eius pretermiſſio repugnā
tiam habet quandā.Si tamē iudex procederet in principali re-
ſeruatis dilatoriis exceptiōib⁹ diſcutiēdis ad merita:ex hoc nō
vitiaretur proceſſus:vt eſt tex.de deſpon.impub.ad diſſoluēdū.
licet hoc facere non debeat iudex:vt no.de off.dele.cum contin-
gat.quod no.pro proceſſibus iudicū,qui admittūt exceptiōes,
ſi,⁊ inquantū:⁊ pronūtiant ad vlteriora procedendū ſaluis ex-
ceptionibus oppoſitis.Imo reſeruare poſſunt proponendas,vt
litera dicit in dicto.c.ad diſſoluēdum. ¶ Not.quod per pceſſum
ad vlteriora quis nō videṫ dilatorias repellere,quādo datur p-
10 ceſſus ſuper dilatoriis,⁊ ad merita ſimul. ¶ † No.ſup dilatoriis
tacite,vel expreſſe pronuntiandū:⁊ dicitur pronuntiatio interlo
11 cutoria,de qua de ordi.cog.c.j. ¶ † Nota ſententiā de proceden
do contra iuris ordinē,non iuſtificare proceſſum contra iuris or-
dinē habitum.Per que dicēdum videtur quod ſi iudex pronun
tiat pcedendū eſſe in plenaria lit.non conteſt.vel pronūtiat litē
conteſt.eſſe,vbi non eſt,ex tali ſententia pceſſum nō validari:tū
quia talis ſentētia eſt expreſſe cōtra ius:tum quia cōtinet impoſ
ſibile:tum quia nō poteſt facere ꝙ leges nō habeāt locū in actis
ſuis.Ad hoc gl.de ver.ſig.cum olim.vbi ſi iudex pronuntiat iniu
riam manifeſtam,que nō eſt,nō iuuat pronuntiatio:quia qḋ eſt
manifeſtū,nō ponitur in iudicis poteſtate.Idē determinat Cy.
in cauſis,quarū ſolennitatum remiſſio nō pendet a poteſtate par
tiū.Et fuit opi.Mar.de Sil.vt ponit in auṫ.offeraṫ.C.de lit.cō-
12 teſta.in.xi.q.dixi.de li.obl.c.j. ¶ † Not.quod in cauſa inquiſitio-
nis proceditur lit.non conteſta.⁊ quandoq; in electionis negotio
poteſt procedi lit.non conteſta.vt lit.non conteſt.quoniam.§.fin
antē.e.§.quod ſi forſan.Hodie ſerua cle.diſpēdioſam.⁊ ſuper ea
poteſt procedi per viā inquiſitiōis:⁊ ſic in cauſa,in qua procediṫ
poteſt via inquiſitiōis,ſi inter duos pceditur,ordo iuris ſeruari
13 debet,ſcdm formā agendi. ¶ † Nota duplicem modum procedē
di ſuper electione,per modū cōmiſſionis,⁊ per modū inquiſitio
14 nis:ſecundū primū lis non conteſtatur:ſcdm ſecundū ſic. ¶ † No-
ta appellationem interpoſitā ex pluribus grauaminib⁹ copula
tiue iuſtificari ex altero tantū:⁊ ſic pluralitas cauſarum diſtribui
tur in ſingularitates,quādo quilibet ſpecifice de ſe ſufficit ad vi-
15 ctoriā cauſe. ¶ † No.attētata poſt appellationē ab interlocutio-
ne fore nulla.Et pōdera,quia dicit poſt,⁊ nō cōtra.de quo ō ele.
16 cum inter canonicos.⁊ de appel.peruenit. ¶ † Nota ꝙ a ſenten-
tia nulla poteſt appellari.Et not.pſequēte nullitatem ſententie
appellationis via non obtinere appellatione nō iuſtificata ex ſua
forma a grauamine:⁊ ſic dato qḋ nullitas veniat icidēter,ex quo
tamen deducitur appellationis via,oportet ꝙ via iuſtificetur,⁊ ex
17 forma ſeruetur.De hoc plene de appel.dilecto. ¶ † Nota non ſuf-
ficere in appellatione ab interlocutoria cauſam ſubeſſe,niſi illi ap-
18 pellans innitatur.Ad hoc de app.dilecti.⁊.c.dilecto. ¶ † Opp.i.
q: dato quod iſti forent inquiſitores:non potuerunt procedere ſu-
per dilatoriis,⁊ ad merita eodem inſtanti:imo prius de dilatoriis
cognoſcere habent.de accu.cum oporteat.Sol.ſecundum Hoſt.in
duobus male proceſſerūt.Primo inquantū reputarunt ſe inquiſi
tores,procedēdo lite nō conteſtata,⁊ procedendo ſimul cum exce-
ptionibus,⁊ negato principali errauerit etiā in alio:q: inquantum
etiam ſe reputarent inquiſitores,⁊ eſſent,non potuerūt procedere
ſimul ſuper negotio principali,⁊ dilatoriis.Unde concludit Inn.
quod dilatorie,vel peremptorie ſori,ſiue proponatur exceptio cō-
tra id,de quo ſit inquiſitio,de purga.cano.cum dilectus.ſiue cōtra
perſonam iudicis,inquirent.ſiue contra perſonā proſequentis in-
quiſitionem,vt in decre.cum oporteat.eo.tit.veniens.ſemper tamē
cognoſcendum eſt primo de exceptionibus.C.de excep.ſi quidem.
⁊ ſunt in ingreſſu negotij proponende.C.de excep.l.fi.Si tamē iu-
dex procedat ex officio,⁊ miniſtrā inquiſitionis ſubſtituerit,ſi con
tra miniſtrum opponi contingat exceptio,ex officio ſuo procedit,
illo remoto.de acc.cum oporteat.De quo dic vt ibi:in prima.⁊ ibi:
19 ſuper illa. ¶ † Oppo.ij.quod in cauſa electionis procedatur ſum-
marie,⁊ ſic lite non conteſtata:vt in cle.diſpendioſam.de iudicijs.
iuncta clemen.ſepe.de verbo.ſignifi. Solu.Illud procedit hodie.
20 ¶ † Oppo.iij.quod fruſtra appellaret,cum proceſſus nullus fo-
ret,q: lite non conteſtata.Sol.Dic ꝙ ideo forte,vt proceſſus iudi
cū impedirent,qui forte proceſſiſſent,⁊ ipſum de facto grauaſſent.
Simile vt lite non conteſt.accedens.j.ff.rem ra.ha.l.iij.§.falſus.Et
ſic patet quod a proceſſu nullo appellatur:non tamen appellatio
validat ſententiam,quando vitium non pendet a conſenſu appel-
lantis.alias appellādo videtur validare ſententiam:vt.d.§.falſus.
21 ¶ † Opp.iiij.innuit hic litera modum proponendi ponderandū,
an inquiſitionis via,an via ordinaria agatur.Videtur ꝙ non attē
datur:q: in reſtitutione in integrū non refert an per viam excipien-
di,an per viam agendi illa proponatur.ff.de minor.l.nā ⁊ poſtea.
§.ſi minor.Idem in querela inofficio.ff.de inoffi.teſta.l.Papinia.
§.ſi filio.Sol.Dicit Vinc.generaliter attendendū modum propo
nēdi,an via inquiſitionis,an actionis fiat propoſitio.Item an via
exceptionis,an principaliter.de ordi.cog.cum dilectus.de teſti.ve
niens.Fallit in reſtitutione,⁊ in querela,ſecundū Vinc.Sed certe
quo ad ordinē procedendi bene refert an in reſtitutione,⁊ in quere
la,an proponeretur per viam agendi,an per viam reſtitutionis:q:
primo caſu foret neceſſaria litis conteſtatio.de offi iud.c.ij.ſecūdo
caſu nō,vt ibi:ſed quo ad effectū bene eſt ſpeciale in ea.de quo per
22 Inn.de ordi.cog.c.ſi. ¶ † Opp.v.ꝙ non ſit neceſſarium docere de
appellatione,cuius contrarium litera dicit ibi:ſi appellatum cōſti-
terit.maxime cū iudex eſſet papa,quomodocunque ageretur:erat
enim ſententia nulla ex defectu litis cōteſtationis,⁊ modi procedē
di.Dicit Hoſt.ꝙ ad tex.ſupplendū eſt,maxime,inquantum dicit,
ſi conſtiterit appellatum:nam idem fieret,ſi appellatum non eſſet,
ex quo ſeruatus non eſt ordo iudiciarius:vt patet de lit conteſt.c.
vno.Vel ideo dicit ꝙ ſi ſeruatus eſſet ordo iudiciarius,⁊ excōmu-
nicatio eſſet ocenita,⁊ etiā iudices ſentētiaſſent ſecuti dicta cōſpi-
ratorū.j.de re iudi.cū I.⁊ A.valuiſſet ſentētia,niſi appellatio pro-
baretur facta intra decē dies.de elec.cū dilecti.de teſti.ſignificaue-
rūt.ſecundū Hoſt.Sed caſus talis nō eſt hic:ideo periſtendū vi-
23 detur in prima ſol. ¶ † Puto ſi queritur,an ante appellationē in-
terpoſitam poſſit proſequi nullitatē,puto ꝙ ſic.Poſſet etiā proſe-
qui nullitatē ſimul cum appellatione,ſecundū practicā glo.in.l.i.C.
quādo prouo.nō eſt neceſ.⁊.ō.de in integ.reſti.cōſtitutus.de app.
dilecto.⁊.ff.de app.ſi expreſſim.Et ſic poſſunt intelligi hic doc.Si
queritur an quādo appellatū eſt,poſſit ſuper appellationis inſtan
tia oſtēdere nullitatē:puto ꝙ ſi vult recedere ab appellatione prin
cipaliter principiando inſtantiam nullitatis,ꝙ hoc poſſit:imo ⁊ ſi
repulſus,q: deſeruit,vel q: non rite appellauit:ſed ſi ſuper libello,⁊
inſtantia appellationis proſequatur,⁊ doceat nullitatem,non iuſti
ficata appellatione,dic ꝙ ſi appellatur a diffinitiua,⁊ ab eodem ar
ticulo,poteſt de iure ciuili,ex viribus appellationis obtinere nulli-
tatem:ſed etiam ſi expreſſa cauſa nullitatis appellet,vel alia expreſ
ſa cauſa,vel nulla expreſſa,q: ſententia eſt iniuſta,eo ꝙ nulla.de of
fi.deleg.cum contingat.ff.de appel.ſi expreſſim.De iure autem ca-
nonico poſſet proſequi etiam nullitatem:quia appellatur a proceſ-
ſu nullo,vt hic,propter grauamen facti:oportet tamen quod do-
ceat illam formalem,ex quo illam vt appellationem proſequitur,vt
hic.Idē ſi ſit appellatum,⁊ de nullitate dicitur in diuerſis articu-
lis:⁊ tunc bene poteſt coram iudice appellationis in vno oſtēdere
nullitatē:q: nulla contrarietas quaſi incidenter poſſit de nullitate
cognoſci.l.Carnilia.Pia.l.de iurepatr.⁊.l.quedam.ff.fami.erciſ.
Quandoq; appellatur ab interlocutoria:⁊ tunc vt quis cōſequaṫ

nullita

nullitatem,quādo pretextu illius principaliter appellatur,opor
tet ꝙ appellatio iſta iuſtificetur pretextu cauſe nullitatē inducē
tis.⁊ ſic loquitur hic.Non obſtat vt lite non conteſt.accedens.q:
ibi fuit deducta nullitas.Et hanc concluſionem tenet Inno.hoc
24 late diſputans in.c.dilecto.de app.¶ † Oppo.vi.ꝙ non ſufficiat
docere appellatum ex dictis cauſis,niſi aliter iuſtificetur:vt.j.de
excep.dilecti.⁊ patet de app.vt debitus.So.Hoc ideo,q: fuerunt
propoſite exceptiones,⁊ oblate probationes:quo caſu iuſtificatur
appellatio.Et pondera,q: dicit hic ꝙ ſe offerebat probaturū,ta
men non incontinēti actu in iudicio probationes preſentabat,cō
tra ea,que dicit Jo.And.de app.interpoſita. ¶ Ultimo per hanc
decre.dicunt doc.ꝙ multe decre.que habent deciſam clauſulam,
Reuocato in irritum,⁊c.per hanc ſupplētur.de quo de reſcri.Ru
dulph us.⁊.c.ſignificauit.de excep.dilecti.⁊ vide de app.dilecti.ſe
cundū Jo.And.Sed videtur hic tex.contra ibi no.tenet enim ibi
Jo.And.clauſulam non opponi,quando exceptio opponitur ad
proceſſum:alias obtineret contrarium intentū,ſi procedi deberet:
nam ⁊ hoc opponebatur ad concludendum proceſſum cōtra par
tē.Dic ꝙ ſi appellatur propter exceptionem obiectam,⁊ probatā,
vel que probari mandatur in cauſa appellationis:q: non eſt obla
ta probatio in principali,tunc non apponitur hec clauſula.cum ea
probata debeat excludi proceſſus. Sed ſi appellatur propter eam
non admiſſam,⁊ habeatur probata ex oblatione probationis:tūc
opponitur hec clauſula:q: tunc iuſtificata appellatione habet co
gnoſcere de veritate exceptionis:⁊ tunc officiū erit iudicis ad quē,
vt cognoſcat de exceptione,⁊ ſi obſtet,repellit iudicē:ſi non obſtat,
cognoſcat de principali:q: ſaltem primi iudices grauauerunt non
admittēdo exceptionē oblata probatione,vt hic eſt caſus.Ex quo
patet ꝙ iuſtificata appellatione ex grauamine,licet poſtea cogno
ſcatur de veritate cauſe,⁊ appareat cauſam falſam eſſe,⁊ ſic appa
reat iniuſta appellatio ex inſtantia,nihilominus iudex ad quē pro
cedit,vt hic,⁊ de teſti.ex parte Ade.Et ſi dicatur,ad quid cogno
ſcit de exceptione,an ſit vera,ex quo habet pro probata:q: reſpō
deo,habetur pro probata quo ad iuſtificandam appellationē quo
ad finem deuoluendi cauſam,⁊ finem attentata retractandi,ſed nō
quo ad finem exceptionis oppoſite:⁊ repellatur agētes,niſi aliter
25 probetur:vt no.j.de teſti.ex parte Ade. ¶ † Glo.j.querit,qui ſunt
26 euocādi:⁊ eſt clara.dic vt in fi.de reg.iur.ꝙ omnes. ¶ † Quero ſe
cūdo que ſint contingentia circa electionē.Gl.dicit de meritis ele
cti,⁊ ſtudijs eligētium,⁊ de zelo,⁊ an aliquid ſimoniace prauitatis
27 interceſſerit.ſ.de app.reſcriptum.cum ſim. ¶ † Opp.ꝙ fuerint in
quiſitores:ex quo enim mandabatur vt inquirerent veritatem,ex
verbis inquiſitores ſunt:⁊ ſic poterant procedere lite non cōteſt.
vt lite non conteſt.quoniam.§.ſunt ⁊ alij.de accu.qualiter,⁊ quan
do.§.debet.Sol.Illud verbum mouit iudices ad errandum:ſed
dato ꝙ illud verbum ſonaret inquiſitionem,tamen errabant iudi
ces,non ponderando ſubiectam materiam:q: cauſa cōmittebatur
inter duos diſceptare volentes hincinde,cui proprie non adapta
tur inquiſitio:adeo illud verbum nō notabat modū procedēdi,ſed
indagationem veritatis,quam habēt facere omnes iudices,etiam
quādo proceditur via ordinaria:vt vndique inquirāt,⁊ inueſtigēt
veritatē,partes interrogādo,⁊ teſtes.Eſt enim,vt dicunt doc.om
nibus iudicibus cōmune,veritatem inquirere.C.de iud.l.iudices.
xxx.q.v.iudicantem.Et ꝙ eſſet inter diſceptantes,patet,q: cōmit
titur vocatis vocandis.Unde ſi cōſtat ꝙ voluerit dare eos inqui
ſitores,planum:ſi eſt certum ꝙ non,planum.In dubio dicit Uin.
ꝙ ex quo patenter non conſtat qđ eos voluerit dare inquiſitores,
preſumitur ꝙ committere voluerit in modum iudicialis cōmiſſio
nis.De quo in Spe.de inquiſi.§.j.verſi.quid ſi in litera.vbi Spe.
idē tenet ꝙ res de facili reuertitur ad naturam ſuam.xxxv.diſt.ab
exordio.⁊ reſcripta ſemper ſunt ad ius cōe reducenda.ff.de vulg.⁊
pupil.ex facto.de reſcri.cauſam.maxime ſi in litera eſt,vocatis vo
candis.Ad hoc de app.c.j.⁊ qđ ibi no.Secus ſi in litera contine
tur,cum ad nos per frequētem clamorem peruenerit:vel,ex clamo
ſa inſinuatione peruenit:vel,perſonaliter accedentes ad locum.de
28 reſcrip.cum dilecta.ſecundū Hoſ. ¶ † Colligit ſequens gl.plures
exceptiones legitimas ad repellendum accuſantem electionem.cō
ſpirationis exceptio:⁊ hoc ideo q: tales conſpiratores ſunt inimi
ci:⁊ ſic ab agendo repelluntur.Et dicunt doc.verum,etiā in crimi
nalibus exceptionibus. Sed aduertendum eſt ꝙ hoc procedit in
cōiuratione illicita,que in dubio illicita preſumitur:q: ſemper pre
ſumitur contra cōiurationes.xi.q.j.ſi quis clericorū.maxime ſi fiāt
in perpetuum,vel generaliter,ſecundū Inn.⁊ Hoſ.Idem Uin.de
teſti.cog.c.fi.de quo de verb.ſign.c.ij.ſuper verbo,cōſpiratores.Li
cita autem eſt,ſecundū Hoſ.⁊ Inn.quādo ſcilicet iurāt clerici,⁊ ſta
tuunt vt teneant ſe ſimul,⁊ non permittant prelatū dilapidare,vel
excōmunicatum non admitterent,vel heretico non obedirēt,vel ſe
inuicem ſecurant ſuper facienda,⁊ non prodenda accuſatione here
tici vel aliter pernicioſi prelati:vel ſi contra potentem prelatum,vel
infamatū boni viri coniurant.xvj.q.j.ſane Theſſalonicēſis.vbi de

hoc.lxiiij.diſt.c.ij.De materia coniurationum vide xi.q.iij.conin
cationum.de teſti.c.penul.de verbo.ſigni.conſtitutionem.lib.vj.de
29 hereticis.c.fraternitatis.de re iudi.cum J.⁊ A. ¶ † Opp.cum gl.
ſeq.ꝙ nō admittatur excōmunicatio contra agentē contra electū.
de excep.dilecti.Sol. Refert an veniant ſe opponentes per viam
agendi:⁊ repelluntur,vt hic:an per viam excipiendi,⁊ etiam ſi ve
niant vocati,vel non vocati in ſpecie,vel in genere,ex quo veniunt
pro defenſione eccleſie,⁊ ſtimulantur ſtimulo intereſſe eccleſie,non
repelluntur:vt dicto ca.dilecti.Sed obſtat,q: voluntarius reus ab
opponendo,obſtante excommunicatione,repellitur,ſicut ⁊ actor:
vt patet ex no.per Inno.de except.cum inter.⁊.c.ſignificauerunt.
Hoſt.tamen ibi contra. Dic,ſi voluntarie ſe opponens veniat via
agēdi.repellitur,vt hic.Si via excipiendi,ſed ſpecifice vocatus,ad
mittitur:q: eius perſona eſt firmata per vocationem in iudicium.
in dicto.c.cum dilecti.Si non eſt ſpecifice vocatus,ſi ſe opponit ſti
mulatus ratione priuati intereſſe,admittitur:vt dicto.c.cum dile
cti niſi delictum,quod opponit,ſit idem cum ſuo in genere:quo ca
ſu fit compenſatio.de excep.cum eccleſiaſtice.Si venit ad iudicium
ſtimulatus ratione intereſſe eccleſie,adhuc admittitur:vt dicto.c.
cū dilecti.Si venit non ſpecifice vocatus pro intereſſe communi,⁊
publico,licet ſit vocatus generali edicto,repellitur.Et ſic procedit
dictam Inn.in dicto.c.ſignificauerunt.⁊.c.cum inter.cum habeat
glo.hic concor.Inno.de accu.ſuper his.Et ſic debent limitari gl.
Inno.in parall.loco quod non.Per hoc dicit Inno.quod excom
30 municatus nō poteſt proſequi populares actiones. † Opp.quod
potuerit procedi lite non cōteſtata ad ſententiam,etiam iure iſto:
vt lite non conteſta.quoniam.§.porro.Solu.In abſentem contu
maciter poterit procedi,vt ibi:non in preſentem,vt hic.Hodie etiā
in preſentem,⁊ abſentem:vt in cle.diſpendioſam. imo plus dicunt
quidam,litem fore conteſtandam ſuper exceptionibus.ſ.de elect.
dudum.primo §.licet.Aliter non valet proceſſus.Alij dicunt,⁊ fo
te non male,quod ibi non fuit facta litis cōteſtatio ſuper exceptio
nibus,ſed ſuper principali,ſecundum Inno.⁊ Hoſt. Dic de hoc
31 vt per glo.de officio deleg.prudentiam.§.ſexta. ¶ † Oppon.quod
non ſufficit appellationem altero de grauaminibus copulatis in
appellatione iuſtificari quia copulatiuum,non verificatur in vno.Ad
hoc de reſcrip.olim.Glo.reſpondit quod quandoque plura copu
lantur in appellatione,quorum alterum diſtributiue,⁊ ſingulari
ter ſufficit ad finem iuſtitie appellationis,⁊ ſufficit alterum proba
re,vt hic:nam quilibet defectus grauabat partem,quod contra
eam lite non conteſtata procederetur,⁊ quod procederetur ſimul
ſuper dilatorijs,⁊ negotio principali.Si autem plura copulantur
quorum alterum diſtributiue non ſufficit ad iuſtitiam appellatio
nis,vel reſpiciant illa diuerſos effectus,⁊ integraliter quilibet nō
concludat:⁊ tūc oportet quod omnia probentur,⁊ non ſufficit al
terum probare,vt hic,⁊ de reſcript.c.ij.de preb.cum tam dudum.
de app.ſignificauit.de prob.licet cauſam.j.diſt.omnes autem leges.
⁊ Archi.de priuileg.ex parte.Dy.de reg.iur.nullus pluribus.lib.
vj.Archi.de teſti.preſentium.eo.lib.⁊ ponit Jo.An.ſuper verbo,
articulus.de elec.c.j.lib.vj.in verbo,defecerit.gl.de elec.vt circa.lib.
vj.in verbo,probare.⁊ de ele.ab eo.lib.vj.eo.ti.is qui.li.vj.in gl pe.
⁊ ſi.per Cald.de reſcrip.c.ij.Dic ꝙ ſi plura narrantur diſiunctiue,
ſufficit alterum probare.de reſcrip.inter cetera.Si plura narrantur
ſimpliciter copulatiue,aut collectiue,ſi ſe adſtringit ad vtrunque
probandū,mos gerendus eſt.de proba.licet cauſam.Et hoc verū,
inquantū tangitur preiudiciū priuatū,⁊ in his,in quibus ſe ad
ſtringendo poteſt ſibi preiudicare.Inquantū autem tangitur pre
iudiciū publicum,ſi alterū tantum probatū ſufficit iudex ex offi
cio ſupplet,iudicādo ſecūdū qđ iuſtitia dictat,nō prout ſe adſtrin
git:vt notat gl.de prob.licet cauſam.in verbo,adſtringit.Si ſe non
adſtringit,⁊ hoc conſtat,vt q: proteſtetur ꝙ non ſe adſtringit,niſi
prout neceſſe eſt ad victoriā,vel ꝙ ponit diuiſim,⁊ ſeparatim,⁊ di
ſtributiue,eſt planū ꝙ ſufficit alterum probare,dūmodo ſufficiat
ad victoriā.Si nihil proteſtatur,tunc ſi omnia diſtributiue,⁊ ſpe
cialiter nō ſufficiūt,ſed omnia ſimul iuncta ſic,vel diuerſos reſpi
ciūt effectus,ad illos omnes cōſequendos oportet omnia proba
ri.de reſcrip.olim.ſi quodlibet diſtributiue ſufficit ad victoriā cau
ſe,doc.cōmuniter dicunt ꝙ ſufficit alterum probare Dic ſecundū
Bar.⁊ doc.de prob.licet cauſam.Bar.ponit.ff.de re iudi.l.diuus.
Si plura copulātur in eadem oratione,quorum vnum venit qua
lificate ad aliud,non ſufficit alterum probare.de re iud.l.diuus.de
probatio.licet cauſam.Ad hoc de ele.ab eo.lib.vj.Plus dicit Ar
chi.de teſti.preſentium.lib.vj.ꝙ ſi in vno articulo vel capitulo plu
ra copulētur,qđ arctaſſe videtur ſe ad vtrunqꝫ probādum:adeo nō
ſufficit alterū probare.Per que inſtruit aduocatum ne nimiū ſit
verboſus in iudicio articulādo,vt ꝙ potius plures articulos repe
tat,ꝙ plura facta in vno cōcernet,qđ nō placet,niſi qualificate pro
ponat.Si vero plura coniunget,etiam in eadem oratione,ita ꝙ vnū
non veniat qualificate ad alterum,ſed ponit ſeparatim,vel copula
tiue,vel ſimpliciter in vna oratione,nec vnum qualificatur ad alte

rum:⁊ regulariter ſufficit alterum probare. Hec vera, quādo codē
inſtanti proſequitur vtrunque. ſed ſi vnum proſequatur, ⁊ deficiat,
poteſt ab alio repelli, tanquā calūnioſus. de electi. ſi forte. li. vi. q2 li
cet alterum tantum probare ſufficiat ad victoriam: non ſufficit ad
vitādam calumniam, ⁊ periurium ex calumnia, ex quo ſimpliciter
iurat que proponit eſſe vera: vt eſt text. cum glo. de elec. ſi forte. lib.
vi. in verbo, euidenter. ⁊ eo. tit. l. e, q. ij. contra in glo. penul. per que
dicunt domini de Rota ſua cōcluſione. lxxx. ⁊ lxxv. ꝙ ſi impetrās
narret impetrando plures modos vocādi, vt q2 per conſtitutionē,
execrabilis. acceptauit duo incompaſſibilia, ⁊ q2 non ſuit promo
tus intra annum, ſufficit alterum modum vocandi probare: quia
quodlibet diſtributiue ſufficiat ad finem victorie. Quod puto, niſi
aduerſarius, probato altero modo vocandi, velit probare ꝙ alte
ro vacet, q2 non ſunt compaſſibiles. Si enim vacat per conſtitutio
nem, execrabilis. non poteſt vacare per nō aſſumptionem ordinis.
Ad hoc de reſcrip. ſuſceptum. lib. vi. Ex his deciditur quod ſi plu
ra narrātur in reſcripto, ⁊ aliqua ſunt ſurreptione narrata, aliqua
autem narrata vere, an ex hoc tātum reſcriptum vitietur: ⁊ ſiquidē
alternatiue narrantur, eſt planum quod non vitiatur. de reſcri. in
ter ceteras. Si copulatiue, tunc dicit Lapus ſua alleg. xxv. in fi. ꝙ
ponderandum eſt ſuper qua ſe fundet papa ad reſcribendum: ⁊ ſi
illa eſt falſa, reſcriptū eſt ſurreptitiū: ſi non, non attenditur falſitas
circa alia, ſed ſimpliciter recurrendū eſt ad predicta. Si non appa
reat ſuper quo ſe fundet: tunc ſi velit proſequi narratū, ſurreptitiū
ei obſtat. Si velit proſequi narratum non ſurreptitiū, obtinet. de re
ſcrip. ſi eo tempore. lib. vj. Ad hoc qđ no. de reſcri. conſtitutum, ⁊c.

1 Inſtantia iudicij nō perit lapſu triennij de iure canonico. 5.
2 Clauſula, Commiſſa deciſione cauſe, quid importet.
3 Iuriſdictio delegata non perimitur, perempta iudicij inſtantia.
4 Cauillatio quid ſignificet.
6 Inſtantia iudicij perempta per lapſum triennij, de iure ciuili nō au
ditur pars, niſi lis nouiter inchoetur. 7.
8 Inſtantia perempta an videatur extincta iuriſdictio delegata.
9 Inſtantia iudicij an indiſtincte pereat lapſu temporis.
Actio criminalis contra laicum debet terminari infra biennium.
10 Inſtantia iudicij poteſt dici perempta in arbitrio.
11 Reſcriptum, per quod mandatur iudici vt cauſam intra inſtantiā
decidat, alias incurrat penam, intelligitur ſi pars inſtet.
12 Inſtantia an in compromiſſo prorogetur, vt interim non currat
tempus.

1 Venerabilis. † Inſtātia iudicij nō pe
rit lapſu triennij. Sunt due
partes. In prima cōqueſtio. In ſecūda pape prouiſio.
2 Secunda ibi, Mādamus. † Nota primo ꝙ cōmiſſa
deciſione cauſe, cōmiſſa videtur cauſe cognitio. Nunquid aūt cōmiſ
ſa cognitione videatur commiſſa ſententia, ⁊ deciſio, vide doct. de
offi. deleg. ſuper queſtionum. ⁊ vide in cle. auditor. de reſcri. in cle.
vbi plene ſcripſi. Nota ſecundo ſecundū vnū intellectum ꝙ iure
canonico non perit inſtantia lapſu triennij, quādo eſt per ſubterfu
3 gia, ⁊ cauillationes aduerſarij protelata. † Nota tertio ſecundū
alium intellectum, ꝙ perempta inſtantia iudicij nō perimitur iu
4 riſdictio delegata. † Quero primo quid eſt dicere, Cauillatio.
Doc. dicunt ꝙ regula Catoniana. ff. de reg. iur. dicit ꝙ ea eſt natu
ra cauillationis, vt ab euidenter veris per breuiſſimas diſputatio
nes ea, que euidenter falſa ſunt, concludantur. ff. de verb. ſig. natu
5 ca. † Quero an procedetur ad litem nouiter conteſtādam. Dic
ꝙ non, ſed ſuper prius conteſtata: q2 dicit hic, non obſtante exce
ptione. Si enim obſtaret exceptio, procederetur etiā ſuper lite no
6 uiter cōteſtanda, vt patet ſecundū Hoſt. † Ad gl. opp. ꝙ lapſu
triennij perimatur inſtantia: ⁊ ſic non audiatur pars, niſi nouiter
lis inchoetur. cū perempta inſtantia pereant omnia acta: vt lite con
teſta. ⁊ ſimilia. C. de iudi. properandū. §. ſin autem reus. Prima
ſolutio glo. eſt, ꝙ aliud ſm leges, vt ibi: aliud ſm canones, vt hic.
Secūda ſol. gl. eſt ꝙ perempta inſtantia nō perimitur iuriſdi
ctio delegata, vt hic: ſed bene perimuntur acta, vt in cōtrario. Pō
deret ergo opponens an opponat cōtra iuriſdictionē, ⁊ repellitur
an cōtra acta, vt ex ipſis non procedatur, ⁊ recte opponit. Ter
tia ſolutio tāgitur in gl. perimitur inſtantia lapſu triennij a die litis
cōteſtate, ſed hic non erat lis cōteſtata: ideo nō potuit principiari
curſus. Gl. dicit ꝙ imo lis hic fuit cōteſtata. qđ patet ex litera: q2 di
cit ꝙ cauſe deciſio fuit prorogata: ergo erat lis cōteſtata. Quar
ta ſolutio colligitur ex dictis gl. vbi ſtat per reum, ⁊ cauſa eius ca
uillatione protrahitur, non perit actori inſtantia, vt hic: alias ſe
7 cus, vt ibi. † Primo videndum an perempta inſtantia perimā
tur acta. Glo. dicit quod perempta inſtantia de iure ciuili acta peri
muntur. Dicit hic Goff. quod acta per manum publicam ſcripta
non pereunt. C. de re iud. l. geſta. in auc. vt fratrum filij. §. i. col. ix. ſe
cundū Vinc. Ad hoc de teſti. ſignificauit. ⁊. de ſi. inſtr. c. fi. ff. ad le
gē Aquil. l. in legē Aquil. ſi deletum. C. de teſta. l. publicati. de quo
plene de teſtib. cauſam. per Legiſtas in l. is apud. C. de eden. ⁊ per
8 Bar. in l. cum lite. que eſt l. ij. ff. iud. ſol. † Secundo eſt videndū
an perempta inſtantia perimatur iuriſdictio delegata. Glo. hic ꝙ
non. Idē doc. ⁊. eo. examinata. per Inn. de offi. deleg. cōſuluit. ⁊ de
teſti. cauſam. per Spec. in tit. de cōtu. §. nunc nobis. in fi. §. j. Et te
nent domini de Rota ſua concluſione. lxvj. ⁊ in Spec. in ti. de off.
iudi. §. deſeruit. Pau. in cle. vt calumnijs. de re iudi. Dic ꝙ inſtan
tia perempta non perimitur iuriſdictio, quādo peremptione inſtā
tie non perimitur cauſa, vel quando iuriſdictio nō eſt ad inſtantiā
limitata: ſecus ſi perimatur cauſa, vel ſit iuriſdictio ad inſtantiā li
mitata: vt patet in iuriſdictione data in cauſa appellationis, vt. ⁊.
de reſcript. ex parte. ⁊. ⁊ in clemen. ſicut appellationem. de appel. in
9 cle. † Tertio eſt videndum an inſtantia lapſu temporis pereat
indiſtincte tam de iure ciuili, quā de iure canonico. Circa qđ eſt ad
uertendum ꝙ cauſa ciuilis terminatur triennio, ⁊ habet inſtātiam
triennij. C. de iudi. properandum. §. ſin autem. Criminalis vero in
tra biennium. C. vt intra cer. tem. cri. que. ter. l. fi. inter clericos intra
duos menſes. in auc. vt cle. apud propri. epiſcop. §. ſi tamen. col. vi.
Sunt ⁊ alij caſus, in quibus reſtringuntur, vt in officiali: vt. C. vt
omnes tam ciui. quam crimina. cum. l. j. §. fi. Itē allegat. C. de nau
fra. l. de ſubmerſis. lib. xi. C. de dolo. l. fi. Et reſtringūtur etiā quedā
ciuiles. C. de decur. l. generali. li. xi. C. de edi. priua. l. fi. in auc. de mā.
prin. §. ſi tibi. colla. iij. ff. de dam. infec. l. j. ſecundū Gof. ⁊ Hoſt. Dic
ergo, ſi queritur an pereat inſtātia de iure canonico lapſu triennij:
quedā quod non, vt gl. hic, ⁊ de dolo. c. fi. ⁊ tenet Hoſt. ⁊ ſic practi
catur. Et eſt differentia inter leges, ⁊ canones: q2 ſecundū leges re
gulariter non appellatur ante ſententiam. Ideo diligentia iudicis
bene poteſt cauſa finiri intra triennium. Sed ſecus ſecūdū canones.
de app. cū ſit. ſecūdū Pe. Abb. ⁊ Hoſt. Ad hoc ſupra de in integ.
reſti. cū ex literis. ⁊ tenet Spec. in ti. de deleg. §. reſtat. verſi. item ꝙ
inſtantia. De iure autem ciuili, ſi nondum lis eſt cōteſtata, lapſu tē
poris non perit inſtantia, vt hic, ſm vnā lectu. ⁊ hoc, q2 curſus inci
pit a tēpore litis cōteſtate: vt. l. properādū. §. ſin autē reus. Si lis eſt
cepta, ſi ſtat per iudicem, videtur ꝙ non pereat inſtātia: ar. huius,
⁊ in auc. vt ſpon. lar. §. hoc quoq3. gl. ff. ex qui. cau. ma. l. ſed ⁊ ſi per
pretorem. in princip. licet glo. ſentiat contrariū in auc. de appel. §.
primo. col. iiij. Glo. alie dicunt quod currit, ſed datur reſtitutio. Et
hoc tenet Bar. in. l. arbitrio. §. fi. ff. de dolo. Quod ſatis puto in in
ſtantia principali. In inſtantia appellationis dicam. j. de appel. ex
ratione. Si ſtat per partem, gl. tenet hic quod tempus non currit.
Et hoc tenet Phi. hoc dicens, ꝙ ideo hic non currit inſtantia, ne
Ceruicſes per quorum ſubterfugia fuerat cauſa prorogata, repor
tēt cōmodum de ſuo dolo. de reſcrip. ſedes. de dolo. contingit. Tu
tene ꝙ currat, nec datur reſtitutio, ſed dabitur de dolo contra par
tē: vt dicto. §. dolo. Quē ſequit ibi Bar. ⁊ gl. in dicto §. hoc quoque.
Si ſtat per extraneum, currit, nec datur reſtitutio cōtra partē, ſed
agitur contra tertiū: ⁊ hoc, ſi eſt ſoluēdo: alias in ſubſidiū ſubuenit
tur. Quandoque ſtat per eum, qui debet cauſam proſequi, ſed fuit
legitime impeditus, q2 abſens, currit, ſed datur reſtitutio. l. ſed ⁊ ſi
fine. §. fi. ff. de minorib. Fallit in cauſis fiſcalibus, vt. l. properandū.
preal. per que Gof. dicit hic idē3 fore in eccleſia, q̄ fiſco equiparat:
⁊ ſic procedet hec decre. in cauſis eccleſie non clericorum, ſecundū
eum: q2 ſufficit in hoc legem non correctā. Hec vera tenēdo quod
currat de iure canonico. Nunquid autē minor reſtituatur: dicit ꝙ
prius conuenitur tutor ante, quam reſtituatur: vt. l. properandū in
fi. §. vltimo. licet alter habeat electionem agēdi, cōtra quem vult. l.
etiā. §. i. ff. de minorib. C. ſi tut. vel cura. l. etiam. licet hanc electionē
non habeat, vbi eſt lapſus ex contractu tutoris, vel curatoris: q2
prius conuenit procuratorē, quam reſtituatur. ff. de mino. l. cū mā
dato. Aduerte tamen, q2 tenet Gof. quod inſtantia habeat locum
in priuatis cauſis clericorum. Hoc credo inquātum ille tractatur
coram iudice ſeculari: q2 in talibus attenditur locus iudicij, vt di
cam. j. de foro compe. quod clericis. Sed in cauſis, que tractantur
in foro eccleſiaſtico, non credo ꝙ hic admitteretur. Ad hoc quod
ſcribit Calde. in. q. que incipit, ſtatuto cauetur: q2 bona clericorum
10 ibi gaudent priuilegio eccleſiarum. de pigno. ex literis. † An autē
in arbitrio cēſeatur eſſe perempta inſtātia iudicij. Gl. quod ſic, in. l.
ſi de meis. §. fi. ff. de arb. Et hoc q2 ad inſtar iudiciorum, ⁊c. l. j. C. de
arb. Idem gl. in. l. ſed ſi in compromiſſum. Et in. l. item ſi vnus. §. ſ.
11 de arbi. † Vbi autē iudici imponitur pena, ſi cauſam nō decidat in
tra inſtātiam, intelligitur ſi pars inſtet. l. iij. §. hoc autē. ff. de dam.
infec. Sic no. C. de iud. properandum. §. ſin autem reus. ⁊ ponit gl.
⁊. de reſcrip. c. fi. ad hoc. l. pretende. C. de temp. in integ. reſtit. pe. vbi
vero partes in tantum ſe adſtrinxerit, quod labitur tempus, ⁊ iu
dex nō eſt informatus de cauſa, conſuluit Bu. ꝙ iudex pronūtiet
ſic, Abſoluo, vel condemno prout abſoluēdus, vel condēnandus
eſt, vt ex actis patet. Sic dicit But. in. l. iudex. C. de ſen. quod nota
bis. De materia gl. vide. ij. q. vij. anterior. §. ad hec. De inſtantia
autem data per ſtatutum, an poſt terminum ſtatutū3 poſſit iudex
pronuntiare, vide in Spec. de lega. §. reſtat. verſic. item ſi inſtantia.

nod

quod non pono hic, q; melius cadit ad.c.de cauſis.§.de offi. dele-
ga.ꝛ vide in.l.j.C.vt omnes tam ciui quam cri.ꝛ per Cy.ꝛ Bar.in
l.properandum.§.ſin autem reus.ꝛ pleniſſime ponit Jo.an.in ad-
12 di.predicta. † Nunquid autem in compꝛomiſſo inſtantia proroge
tur, vt interim non currat tẽpus, ſicut dicimus in inſtantia appel-
lationis, vt in auf.ſi tamen.C.de temp.appel.ꝛ in cle.ſi appellatio-
nem.de app.Jo.And.in addi.Spec.in ti.prealleg.ꝛ verſi.tenet ꝙ
currat: quia non apparet iure tantum quod non currat in inſtantia
principali: ꝛ quia expꝛeſſo conſenſu partium non poteſt proroga-
ri, vt no.gl.in.§.ſin autem reus. Nec eſt eadem ratio in curſu inſtan
tie principalis, ꝛ appellationis, cum agitur in appellationis inſtã-
tia de maiori preiudicio: q; perimitur illa inſtantia, ꝛ cauſa: hic ſo-
la acta perimuntur, ꝛ non cauſa principalis. Et hoc tenet Bar.in
l.properandum.etiam ſi pactum ſit iuratum: q; contra vtilitatem
publicam. Modum autem vnum ibi ponit de prorogãdo, ſi par-
tes promittunt non opponere. Quod non placet Bart.in dicta.l.
properandum. q; iudex ex officio videns ſententiam non valere, q;
perempta eſt inſtantia, debet abſtinere, ne fruſtratoria eſſet ſenten-
tia. Dicit ſecũdo ꝙ alius eſt modus vt partes ponent vnico actu
acta, ſecundum formam.l.mutari.ff.de procu. vt quia dicant ſic li
tem conteſtari, ꝛc. que tuta non eſſet, ſi perẽpta inſtantia, perempta
eſſet actio, vel cauſa. Item forte cum in aliquibus exigatur forma
litas, non ſufficeret illud generaliter recenſeri acta: vt in.c.clericus
de iureiur.ꝛ in.c. Quantau[illegible].ꝛ ibi dicam.

1 ☞ Sententia exequi poteſt tempore feriato.
2 Delegatus non poteſt trahere partes vltra duas dietas a prouin
cia, virtute ſue commiſſionis.
3 Judex quandoque poteſt appellari Poteſtas.
4 Poſſeſſio vera, ſed quaſi, non cadit in incorporalibus.
5 Libellum non vitiat in poſſeſſorio narratio proprietatis.
6 Libellus, in quo aliquid alternatiue narratur, quando valeat.
7 Sententia in poſſeſſorio eſt diffinitiua.
8 Reconuentionis priuilegium quando ceſſet.
9 Sicut contra agentem in poſſeſſorio non admittitur cumulatio pe
titorij ab alia parte ſuper eadem re ita nec contra petitionem exe-
cutionis in poſſeſſorio.
10 Poteſtati ſeculari queritur ius adminiſtrandi ſola electione.
11 Poſſeſſione ſua quomodo poſſit reintegrari priuatus quaſi poſ-
ſeſſione iuris eligendi.
12 Sententia ſuper incorporalibus q̃uo exequi, ꝛ formari debeat.
13 Judex ſecularis poteſt eſſe iudex in cauſa ſpoliationis rerũ eccleſie.
14 Ferie etiam tempore vindemiarum ſunt concede pro cauſis ple-
narijs.
16 Factum perſonale vbi ad tempus terminatur, finito tempore fini-
tur ius.
17 Reſcriptum vltra prouinciam valet, dummodo nõ ſit vltra duas
dietas.
18 Ciuitas an poſſit eligere ſibi aliquem in Poteſtatem perpetuum.
19 Electionis cauſa non poteſt tractari coram iudice ſeculari, quaſi
ſit ſpiritualis.
20 Poſſeſſoria queſtio ſuper beneficijs an dicatur ſpiritualis.22.
21 Sentẽtia ſuper poſſeſſorio an dicat interlocutoria, vel diffinitiua.
23 Reconuentio an poſſit fieri coram alio iudice.
24 Feriarum tempore inductarum ad Dei honorẽ pro quibus cau-
ſis poſſit iudex procedere, inuitis etiam partibus.

1 **SIgnificauerunt.** ¶ † Nõ obſtante exceptione tẽpo-
ris feriati propter vindemias, mandanda eſt ſententia
executioni. Hoc dicit. Vel ſecũdũ Abbatẽ: Cũ actor
ꝛ reus ſint diuerſi fori, cauſa proprietatis ꝛ poſſeſſionis poſſunt
coram diuerſis iudicibus agitari.h.d. Sunt due partes. In pri-
ma parte conqueſtio. In ſecũda pape proviſio. Secunda ibi, Mã
damus. In prima facit tria. Primo ponit factum, ꝛ cauſe delega-
tionẽ bimẽbrem. Secũda ibi: Verum reorum exceptiones. Ter-
2 tia ibi: Reſpondente. reſponſionem actoris. ¶ † Nota primo iun
cta ſubſcriptione, ꝙ ſufficit ꝙ cauſa non committatur vltra duas
dietas, licet committatur extra prouinciam. de quo.iij.q.vj.nemi-
3 nem. ¶ † Nota ſecundo pro vulgari, vt iudex appelletur in femini
no Poteſtas. vide.xcvi.di.ſi Imperator. Alibi appellatur in ma-
ſculino. de hom.tua. Vide ad primum.x.q ij.precarie, vel pecunia.
¶ Nota tertio ꝙ denegatione ſubiectionis, vel non admiſſione re
ctoris electi, quis quaſi ſubiectionis poſſeſſione ſpoliari videtur,
pro qua conſequenda agi poteſt poſſeſſorio: ꝛ ſic pro ſpoliatione
iurium incorporalium datur poſſeſſorium, ſaltum quãdo ſint iura
realia, vel perſonalia ad rem competentia. ad hoc de elect. querelã.
4 ꝙ no. de cenſi. peruenit. Cyn. C. de pac.l.ſi certis annis. ¶ † Nota
quarto ꝙ in incorporalibus nõ cadit vera poſſeſſio ſed quaſi. Ad
hoc.l.ſi ſeruus.§.incorporales. de acqui.re.do. ſic nec in illis cadit
vera traditio.ff.de ſeru.l.quoties. C.de vſuf.l.iij. ſic nec in ipſis ca-
dit vera proprietas, ſed quaſi: vt dicit tex. hic notabiliter. Idẽ tex.

ꝛ gl.in.l.ij.§.quedã.ff.de interdic.vidu.l.iij.de ſerui.leg. Inn.de cõ
5 ſti.cum M.in verbo, reuocat. iuxta ſi.gl. ¶ † Nota quinto ꝙ narra
tio proprietatis in libello nõ vitiat libellum in poſſeſſorio, nec am-
pliat vires libelli, vt proprietas deducta videatur: q; attẽditur pe-
6 nes medium concludendi. de quo.j.ti.j.ex parte B. ¶ † Nota ꝙ
procedit libellus, in quo aliquid alternatiue narratur, quãdo alter
natiua cadit inter illa, que ſaltem in lata ſignificatione ſont idẽ, ibi:
7 poſſeſſione vel quaſi. ¶ † Nota ꝙ ſententia in poſſeſſorio eſt diffi-
nitiua. Vide gl. de offi.deleg. conſultationibus. ꝛ de reſti.ſpo.cũ ad
8 ſedem. ¶ † Nota ꝙ data diuerſitate fori conuenti ad recõuentum
cauſe continentia diuiditur, ꝛ ceſſat priuilegium reconuentionis,
quãdo iuriſdictio ex fori diuerſitate eſt improrogabilis. Et ſic hic
videt caſus ꝙ in ciuili nõ procedat reconuentio de clerico corã iu
dice ſeculari: qð poteſt reſtringi, quãdo agit nõ de re patrimonia
li clerici, ſed de re eccleſiaſtica. de quo dic vt dixi ſupra.c.at ſi cleri-
ci. Nota qð data incõpaſſibilitate cauſarũ attento intentãdi mo-
do priuilegiũ recõuentionis ceſſat, ꝛ diuiditur cauſe continen-
tia: nam pendentia poſſeſſorij quo ad executionem nõ patit peti
9 torium a diuerſa parte intentatum.j.de di co.c.ſi. ¶ † Nota qð ſi
cut contra agentem poſſeſſorio nõ admittit cumulatio petitorij
ab alia parte ſuper eadem re ita nec contra petitionem executio-
nis in poſſeſſorio: ꝛ ſic nõ ſolũ pẽdẽtia poſſeſſorij impedit petito-
rium ab alia parte intẽtatum, ſed etiam pẽdentia executionis poſ
ſeſſorij. ¶ Nota ar. qð pro grauamine illato coram iudice ſeculari
clerico immediate poteſt adiri eccleſia, quãdo grauamen infertur
i re eccleſiaſtica: nec eſt neceſſe vt adeat primo ſuperior ſecularis
10 Ad hoc.ſ.e.cum deputati. dicã.j.ti.j.ex tenore.ꝛ.c.licet. ¶ † No.
ꝙ in iſtis Poteſtatibus ſecularibus ſola electione abſq; alia cõ-
firmatione querit ius adminiſtrandi, nec eſt opus alia cõfirma-
tione, ſed ſola ſufficit admiſſio, que eſt p cõfirmatione. Vide hoc
per gl. Bar. But.ꝛ Cy.in.l priuatorum. C.de iu.om.iu. per Bar.
in.l. Publi⁹. de cõ.ꝛ de. per eundẽ in.l.ante.ff.de teſta.mili. Si ta
men aliquid opponet, non poteſt adminiſtrare ante, q̃ poſſeſſio
11 nem habeat. no. Spe.in ti.de cenſi.§.ij.vre.pe. ¶ † Not. practicã
reintegrandi ad poſſeſſionem priuatã quaſi poſſeſſione iuris eli-
gẽdi: quia reintegrat eo quod ab eo electus admittitur, ꝛ tracta
tur pro electo. Nõ ſufficit ergo ſola electio, niſi vt elect⁹ habeat.
12 Vide Inno. de in int.reſt.c.ij. ¶ † Nota practicam exequẽdi ſen
tentiam in iſtis incorporalibus: quia iudex cõpellit partem ſuc-
cumbentem ad patiẽtiam exercitij iuris. Vide Inn.de cõceſſio.
preben. cum noſtris. Bar. de ope.no.nun.l.ſi prius. de dam infec.
13 l.a quo.ff.de ſerui.l.ſi cui. ¶ † Nota hic apertum, quod pro ſpolia
tiõe iuriũ eccleſie agi poteſt coram laico: ꝛ ſic pro ſacrilegio, ꝛ ex
facto, ex quo ſurgit crimen ſacrilegij, electio eſt eccleſie, an agat
coram iudice eccleſiaſtico, vel ſeculari. Ad hoc.j.de foro compe.
14 cũ ſit.in verr.vtrũ ¶ † No.j.ꝙ cauſe plenarie regulerit ſilẽt tpe fe
15 riarũ pp vĩdemias. † Et no. caſum exceptũ, qñ petit executio ſen-
16 tentie iã late, ꝛ maxime qñ res eſt peritura tpe. ¶ † No. ꝙ vbi fa
ctũ pſonale determinat ad tẽp⁹, finito tẽpore finit ius. ideo alio
tẽpore hic impleri nõ põt: quaſi olo factũ diuerſificet ex tẽporis
diuerſitate, cũ alie ſint ope tẽporis diuerſi.ff.de cõ.ind.l.ſi nõ ſor-
tẽ.§.ſi libert⁹. Ad hoc.l.ſi vſuſfruct⁹ mihi in bienniũ.ff.de vſuf.le.ꝛ
ſic eſt caſus formalis ð eo, qð querit Bar.in.l.ſi ita ſtipulat⁹. que
precedit.l.ſtichũ.ff.de verb.obl. Si Poteſtas eligit pro primis
ſex mẽſibus, ꝛ caſu cõtingat qð nõ poſſit primis ſex mẽſib⁹ vti iu
riſdictione, an illi tempus reintegretur. Et dicit q⁹ non: quia alij
ſunt ſex mẽſes primi, alij ſecũdi, ex tẽporis diuerſitate. ad hoc di-
17 ct⁹.§.ſi libertus ¶ † Opp.j.ꝙ cauſa nõ poſſit delegari extra prouin
ciam.iij.q.vj.neminẽ. Sol. Dicit Jo.An.ꝙ ſufficit ſecũdũ hec tẽ
pora, ꝙ non cõmittatur vltra duas dietas, etiã ſi committeretur ex
tra prouinciam, vt patet hic. Vel dic ꝙ hoc fuit de certa ſciẽtia pa
pe. Vel dic ꝙ nõ fuit exceptum. Dicit tamẽ Hoſt. diſputaſſe reſcri
ptum vltra prouinciam valere, dũmodo nõ vltra duas dietas. Ad
hoc.j.de iureiur.olim. De quo per Hoſt.in ſumma, de reſcri.§.que
obijci poſſunt.verſi. Cabi Hoſt.tenet ꝙ procedit exceptio, niſi pro
ceſſerit ex certa ſcientia pape: ꝙ ſcire non preſumitur. de conſti.c.j.
lib.vi.ꝛ ſic ſtant iura, ex quo non ſunt correcta. de elec.conſtitutio.
lib.vi. Et licet ſic videatur de iure ſcripto: contrarium tamen de conſue
tudine ſeruatur, ſecundũ Cal. Archãn.d.cap.neminem.tenet opi.
Hoſt.ꝛ dicit hodie ſtãdum eſſe.c.ſtatutum.ij.cum autẽ.de reſcrip.
lib.vi. Sed dici poteſt ꝙ ille.§ loquitur in datis a papa: in inferio
ribus autẽ iudicibus ſtandum eſt dicto.c.neminem. q; ſic loquitur.
¶ Oppo.ij.ꝙ nõ recte exciperent cõmunitas caſtri, q; non erant
rei, ſed actores. Sol. Dicit ꝙ excipiebant inquãtum petebatur exe
cutio poſſeſſorij: q; inquantũ agitabatur cauſa proprietatis erant
18 actores, vt patet ſupra. ¶ † Quero an ciuitas poſſit ſibi eligere ali
quem in perpetuum Poteſtatẽ, id eſt, quoad viuerit: ꝛ idẽ querit
de quacunq; vniuerſitate. ar. ꝙ ſic: ſicut procu. vniuerſitatis poteſt
in perpetuum cõſtitui. Secundo, q; ꝛ Veneti perpetuo ſibi ducem
conſtituerunt. Item eſt expreſſum ꝙ permittitur perpetua pote-

ſtas.C.de muni.l.j.lib.x.ij. Itē q: ciuitas,⁊ vniuerſitas approba-
ta poteſt ſibi perpetuā legem cōſtituere.ff qd cuiuſque vni.l.ius.⁊
etiam ſtatuta ſunt perpetuo ſeruanda.ff.de decre.ab ord fa.l.ſi. Itē
ſicut ſocietas perpetuo cōtrahitur.ff.pro ſocio.l.j. Itē qꝫ quilibet
pōt ſe iuriſdictioni alterius ſubmittere.ff de iud l.i.⁊.ij.⁊ etiā ſupe
rio i inferiori.ff.de iur.om.iudi.l.eſt receptū.multo fortius poterit
ſibi rectorē perpetuū eligere.ff.de or.iur.l.ij.§.deinde. q: difficile.
⁊.§.ex eodē tēpore.⁊.§.nouiſſime. Itē q: exercitus facit Impera-
torē.xciij.diſt.legimus.⁊ q: generaliter vniuerſitas eligit rectorē ſi
bi perpetuū.de elec.c.i. ¶ In contrariū eſt veritas,q: leges de offi
cijs loquētes noluit illa eſſe perpetua.C.de caſtren.l.j.C.de decur.
l.j.C.de mēſo.l.vnica.C.de domeſt.l.pragmatica.C.de muni.l.eter-
nam.C.de cōſul.l.pe.C.de fabricen.l.ij.ff.de offi.prefec.vr.l.iſta.ff.
de off.procōſu.l.meminiſſe.de off.preſi.l.ſi forte.de or.iur.l.ij.§.de-
inde populo.de adul.l.ſi adulteriū.§.ſi.⁊.l.ſi maritum.ff.de iureiur.
l.vt magiſtratibus.ff.de iudi.l.pars literarū.cū multis ſimilibus.
Itē in altiplici ratione nō expedit officia perpetuari.⁊ cōtinuari.
Prima,q: nō expedit Reipublice vt ſummā poteſtatē habēs ſit
perpetuus:vt p.ī ea.l.e.§.deinde populo. Qd intelligendū eſt de per
petuitate,vt trāſeat ad heredes. Ad hoc q: ſummus princeps ex-
cipitur:vt ea.l.§.in eminiſſe. Ad hoc.ī.de elec.venerabilē.ad ſi. Se-
cūda,ne detur via corruptioni,⁊ ambitioni.C.de tab.l.i.lib x. Ter
tia,vt ſi delinquat,facilius corrigi poſſit.C.de ſuſcep.⁊ arca.l.nemi
nē.lib.x. Quarta,ne tranſeat ad heredes.in aut.de defen ciui.§.ſi.
colla.iij. Quinta,q: ſic poſſent ſe ciuitates auertere,⁊ ſubtrahere a
vero domino,dādo ſe ſic forſan potentiori.de exceſ.prela.dilecta.
de alie.iu.mu.cā fac.c.ſi. So. Dicit Hoſt.qꝫ ſecūdū iura Digeſtorū
honores,dignitates,⁊ munera tēporalia eſſe debebāt.ff de mu.⁊
ho.l.munerū.§.gerendorū.adeo qꝫ cōtinuari nō poſſunt in eadem
perſona. Fallit in ſubſidiū,vbi deſunt,qui gerāt.ff.de mu.⁊ ho.l.vt
gradatim,§.quoties.⁊ in ſacerdotij dignitate,que ſpōte repeti po-
teſt.ff de mu.⁊ ho.l.ſponte.⁊ fuit habilis regularis vocatio quin-
quennij,⁊ alia triennij a legatione biennij.C.de ma.non cōti.l ſe-
cūda.li.x.⁊ per tātundē tēpus poterit in officio detineri, amplius
nō,etiam ſi decretū ciuitatis, aut decurionū authoritas hoc de-
ſideret C.de ſuſcep.⁊ arcar.l.neminē.lib.x.hodie vero per biennū
in officio eſſe poteſt:⁊ interpellato biennio,iterum poteſt aſſumi,ſi
placet,aliter non:in aut.de defen.ciui.§.ſi.colla.iij.alias aſpirans,
vel deſiderans promoueri,incidit in legē Iul.ambi.ff ad legē Iul.
ambi.l.prima. Ratio,ne ſi perpetuo teneant Rempublicā occupa
tam,perpetuo aſcere dominentur,ne habeant occaſionē delinquē
di.ff de or.iur.l.ſecunda §.deinde.in aut.de defen.ciui.§.fin. Ideo
vult lex qꝫ deponant officium,⁊ rationem videant.C.vt omnes tā
ciui.quam cri.l.vna. Item ſi locus eſt ſub dominio alicuius,hoc ei
minus licet ſine conſenſu illius,cui ſubeſt.de exceſſi.prela.dilecta.
de officio archid.ad hec. Hoc locum habet in ſecularibus rectori-
bus per electionem creandis:ſecus in alijs,qui ſuccedunt heredi-
tario iure.ī.e.nouiter.⁊ de voto.licet. Itē ſecus in Imperatorib⁹,
regibus,⁊ ducibus,q de antiqua,⁊ approbata cōſuetudine perpe
tuo,id eſt,quādiu viuūt,eligūtur,quib⁹ nō ſuccedūt heredes. Exē
plum,vt in duce Venetorū,⁊ Imperatore.de ele.venerabilē.ad ſi.
Itē ſecus in rectoribus eccleſiaſticis,qui perpetuo,id eſt,quandiu
viuūt,conſtituūtur vt plurimū.⁊ ſi ſint vicarij.de ſi.inſtr.S.perpe
tuus de officio vica.c.j.⁊ ſi. Unde tales quādiu bene regūt,nō ſol
uuntur. Mors vero omnia ſoluit.in aut.de nup.deinceps.de regi
mine ciuitatis Romane,tene qꝫ habes de elec.fundamēta lib.vi.
19 ¶ † Opp gl.j.qꝫ non poteſt cauſa electionis tractari corā iudice
ſeculari,quia ſpiritualis ſit.ī.de or.cog.tuā.de elec.ſacroſancta.⁊
c.Mediana. Sol. Cauſa iuris eligendi ad dignitatē,vel beneficiuꝫ
ſpirituale,eſt ſpiritualis:⁊ hec non tractatur coram iudice ſecula-
ri:cauſa iuris eligendi ad temporalē dignitatē eſt tēporalis: q: ⁊
poteſt coram iudice ſeculari tractari,vt hic:⁊ q: abbas,⁊ cōuētus
fuerūt actores,vt hic:ideo forum rei eos conuenit ſequi.de fo.cōp.
cū ſit. Ad ſecundo,ſecundum Vin.vt ponit Io.And.ſuper tex-
tu,hic cauſa erat ſuper poſſeſſione,⁊ nō ſuper proprietate iuris eli
gēdi. Unde dicit qꝫ licet cauſa iuris patr.vel electionis quo ad pro
prietatem ſit ſpiritualis,⁊ non poſſit corā iudice ſeculari tractari
quo ad poſſeſſionem:tamen quando de illa ſola diſputatur,illa po
teſt coram iudice ſeculari tractari,quaſi illa non ſit ſpiritualis:ma-
xime ſi incidēter tractetur. Licet ſol.poſſit tolerari in ſe,tamē ſol.nō
eſt vera ad cex. Qd patet:q: hic nō agebatur de electione rectoris
eccleſie,ſed caſtri,⁊ erat rector temporalis:vt patet in ſi.ibi:⁊ tēpo-
20 re regiminis,⁊c.⁊ ideo poteſt agi corā iudice ſeculari. † No.tamen
dictum Vin.qui vult qꝫ queſtio poſſeſſoria ſuper re ſpirituali non
dicatur ſpiritualis. Ad hoc gl.de iura.ca.literas.de ele.dilecti.per
Inno.ī.eo.de reſcrip.ceterum.de fo.compe.ex parte B. Idē tenet
Arc.de reſti ſpo.c.j lib.vi in verbo,ciuilibus.de co,qui mit.in poſ.
cauſa rei ſer.c.j.lib.vj.in verbo.obtinēdum.⁊ ibi Archi.⁊ Io.vide
Io.and.de re.ſpo.frequēs li.vj.in Nouella. Credo qꝫ queſtio poſ-
ſeſſoria rei ſpiritualis ſit ſpiritualis,ſicut ⁊ queſtio proprietatis:q:
eiuſdē eſt nature poſſeſſio,cuius eſt ꝓprietas.de reſcrip.c.causā,
alias licet vera ꝓprietas,vel ꝓprietatis poſſeſſio caderet ī laicū,
cōtra dictū.c.cauſā.idē puto qd ſi queſtio legitimitatis dependeat
a colorata poſſeſſione matrimonij,qd ſi de hac renocet ī dubiū.cuꝫ
ad eccleſiā ſpectet de colore matrimonij ſtatuere,de clā.deſpō.cuꝫ
inhibitio.ita eius erit cognitio an matrimonium ſit in facie eccleſie
cōtractū. Si vero eſt dubiū de ſolo facto,per no.ī.c.cauſā.⁊.de or.
co.Io. An.dicit alibi,⁊ Spe.qd hec queſtio poſſeſſoria ſuper ma
trimonio,vel alia re ſpirituali,nō eſt ſpiritualis, ſꝫ quaſi ſpiritua-
lis. Ponit Io. An.in addi.Spe in tit.de peti.⁊ poſſ.§.i.ver.qd ſi
ngo poſſeſſorio. nō ob.qd dicit Inn.ī.e.ceterū.⁊.c.ex parte B.ſ.
tu.i.q: fatēdū qd queſtio poſſeſſiōis non eſt queſtio proprietatis.
Ideo ſi lex pōderat ꝓprietatis queſtionē quo ad iuriſdictionē ꝓ
cedit qd nō includitur poſſeſſoria, ſed queſtio poſſeſſiōis late eſt
queſtio rei. Ideo ſi ius pōderat in ꝓprietate rei,vel qualitate,que
ſtio poſſeſſionis includit. Sed tūc vltra nō videt qd debuerat a-
diri papa de iudicio ſeculari.ſed ſu⁹ ſuperior.ī.eod.nouit. Solu.
Dicit hic Io. An qd q: voluerūt vt reſpōderet de cauſa ꝓprieta
tis anteqꝫ reſtitueret monachi,grauauerūt, ⁊ ꝓpter grauamē adi
tus eſt papa per viā appellationis,⁊ papa cōmiſit cauſā,vt.ī.pa
tet. Alij dicūt qd papa fuit adit⁹ per viā querele. Et ſic patet qd
vbi cleric⁹ litigādo grauat corā iudice ſeculari,immediate pōt pa
pa adiri appellatiōis via,vel querele. Ad hoc.ī.e.deputati. dicā
ſ.ti.j.licet ꝑ tāto papa vt grauamē reuocet,mādat vt ante omnia
admittat rector,quā ꝓcedat ad cognitionē iudicij ꝓprietarij. ad
hoc qꝫ appellationis via fuerit delata,patet ibi: audiuimꝰ,⁊c.q̄
forma talis cōmiſſiōis ſolet apponi in cōmiſſiōib⁹ appellationū,
vt ꝓbato grauamine ꝓcedat in alijs.de app.vt debit⁹.⁊.c.ex pte.
21 ſecūdum Hoſti. ¶ † Glo.in ſi.colligit quod ſententia in poſſeſſo-
ria eſt diffinitiua. Alle.vt lit.nō con.c.ij. Et hoc eſt expreſſum ī cle.
ſ.de ſequeſ poſ.⁊ fruc.ad hoc no.ſ.de reſt.ſpo.cum ad ſedē. In cō
trarium eſt tex.qꝫ eſt interlocutoria:de inſti.cuꝫ veniſſent. Bart.⁊
glo. in.l.j.C.ſi de momen.poſ.dicit qꝫ eſt diffinitiua. Quod patet,
quia in ea lis cōteſtatur. Alle.l.incerti.de interdic. Inſti.de inter-
dic.§.retinende.⁊ ibi tenet idem Cy.quia diffinuit negotiū prin-
cipale. Ilē But.⁊ omnes. Dic,ſi deducitur in iudicium per viaꝫ
exceptiōis,eſt interlocutoria:vt eſt tex.de or.cogni.c.ij.ver ſic. nun
autem.ibi: interloquendo pronuntiamus. Si per viam actiōis,et
ſecum accumulatur cōdictio.l.ſi quis in tātam.C.vnde vi,illa eſt
diffinitiua. Ita loquitur glo.de reſt ſpo.cum ad ſedem ſcilicet gl.
pe.ad ſi. Si ſecum accumulatur petitorium tūc dicit Inn. quod
eſt interlocutoria. Et ita intelligit de inſti.cuꝫ veniſſent.vt ipſe ibi
not de hoc:quia nō omnino finit negotium principale, cum ſpere
tur ſententia,que ſecum attrahit vires poſſeſſorij.de cauſa poſ.cū
dilectus. Si queſtio poſſeſſionis incidenter deciditur ad tuēdum
poſſeſſorem:hic etiam eſt interlocutoria:vt dicto capitu.cum ve-
niſſent:ſecundum alium intellectum. Sed ſi principaliter intētat
queſtio poſſeſſoria,tunc ſi haberetur reſpectus ad ſolaꝫ queſtiōeꝫ
poſſeſſionis,hec dicitur diffinitiua:quia in ipſa lis cōteſtatur: vt
ſit.nō conte.accedens.de offi.deleg.conteſtationibus,⁊ quia illā
totam diffinit. Idem ſi habetur reſpectum ad cōdictionem.l.ſi qs
in tantam. que poteſt intētari:⁊ quia non intermedia cauſe diffi
nitur:⁊ quia cōmuniter ex eius fine finitur queſtio proprietatis,
propter difficultatem probandi illam,de reſtitu.ſpo.ſepe. Si ha
beretur reſpectus ad petitoriū,q: poteſt intentari,quia ex toto nō
diffinit cauſam,cum aliquando poſſit intentari petitoriū, nō eſt
omnino qſtionis diffinitiua: q: etiam effect⁹ pēdet ab euētu ſen
tentie in petitorio:vt d.c.cum dilectus.de ord.cog de cau poſ. cū
eccleſia.⁊.c.cum ſuper. Ideo hoc reſpectu gl.ipſam appellat quaſi
diffinitiuam:vt no.gl.in.d.c.conſultationibus.de offi. dele. ideo
ex hoc ſequitur qd appellabat ab ea vt diffinitiua: quia non exi-
getur expreſſio cauſe,ſicut nec in diffinitiua.ff.de app.l.ſcio. Ita
debet intelligi Arch.ij.q.vi.§.ſunt quorum.verſi de poſſeſſore.⁊
22 glo.de re iudi.quod iuſſit.que dicit ipſam diffinitiuam. ¶ † Ve-
nio ad glo.pe.oppo.quod potuerit abbas ſuper proprietate con
ueniri coram iudice ſeculari:quia queſtio poſſeſſiōis ⁊ proprieta
tis vt connexa, ⁊ ne contingat continentiam cauſe diuidi, debēt
coram eiſdeꝫ iudicibus tractari.C.de iudi.nulli.ī.de ſequeſ.poſ.⁊
fruc.c.j. Item quia cauſa cōuentionis,⁊ recōuentiōis debet corā
eiſdem iudicib⁹ agitari. ¶ Gl.laborat ad ſo.cōtrariū.⁊ primo re-
ſpondit ad id,quod dicitur de cōtinētia cauſe,qd hoc operat di-
uerſitas fori.q.d.vbi actor ⁊ reus ſunt eiuſdeꝫ fori, debet queſtio
poſſeſſiōis ⁊ ꝓprietatis coram eiſdem iudicibus agitari. Sed ſi
ſunt diuerſi fori:tūc ex quo ab eodem non intētatur,ſed a diuer-
ſa parte,quilibet agendo habet ſequi forum rei,ne offendatur re
gula,que habet qd actor ſeqtur forū rei,cauſa debet corā diuerſis
iudicibus agitari:⁊ tunc continentia cauſe diuiditur,maxime cū
omnino nō ſint cōnexe cauſe poſſeſſiōis,⁊ ꝓprietatis,imo certo
reſpectu nil habēt inuiceꝫ cōe.ff. de acq.poſ.l. naturaliter § nihil
cōe. Eodē modo pōt ſolui 2um qd diuerſitas fori tollat priuile-
gium

gium recõuentionis: & ſic non fiat recõuẽtio corã eiſdẽ. Sed iſta
ſolutio, nõ videt̃ bona nec ad primũ nec ad ſcõm cõtrariũ: pce-
deret enĩ ſi ex diuerſitate fori ceſſaret iuriſdictio ſuper recõuen-
tiõe: quo caſu ex neceſſitate cã eſſet corã diuerſis iudicib⁹ agitã
da: ſed hic ſup recõuentiõe nõ ceſſat iuriſdictio: q: data cõuen-
tione prorogat̃ iuriſdictio ad recõuẽtionẽ, etiã ſuper diuerſo, ne
dum ſuper cõnexo. Cũ ergo nõ eſſet iuriſdictiõis fundamentũ,
nõ debet offendi regula, que dicit, cauſe cõtinentiã non diuidi.
Ideo ſolutio primi cõtrarij dependet a ſolutiõe ſecũdi: q: ſi pro
gatur iuriſdictio in clericũ in cã recõuẽti corã iudice ſeculari,
cũ hic nõ ceſſat iuriſdictio: nulla ſubeſt cauſa aut neceſſitas re-
cedendi a regula, ne cauſe cõtinẽtia diuidat̃: q: dici põt φ opin.
que hʒ φ nõ procedat recõuẽtio clerici corã iudice ſeculari, pce-
dat de iure, maxime vbi fit recõuẽtio de re eccleſiaſtica, vel iuriũ:
& hoc pbat decre. Vel reſpõde ſecũdo ad ſcõʒ contrariũ, φ quãq
recõuentio fit eodem durãte iudicio, & pcedit recõuẽtio quo ad
priuilegiũ prorogatiuũ iuriſdictionis, & ſimultanei proceſſus: et
tũc non ceſſaret iuriſdictio in recõuentiõe eccleſiã, & cõtra nõ de-
beret offendi regula, q̃ habet cauſarũ cõtinentiã non diuidi. ſed
ſi recõuẽtio fiat primo iudicio conuẽtionis expedito, non pce
dat recõuẽtio, etiã quo ad finẽ prorogatiuũ iuriſdictiõis in re
conuẽtũ: & ſic neceſſario oportet φ offendatur regula, que habet
cauſarũ continẽtiã diuidi non debere. Solutio iſta dependet ab
23 opi. † Nunquid quo ad priuilegiũ prorogatiuũ iuriſdictionis p-
cedat recõuẽtio, ſi non fiat eodẽ durãte iudicio: & aliqui tenent
qd̃ procedat, ſaltẽ quo ad illud priuilegiũ, licet nõ procedat quo
ad priuilegiũ ſimultanei pceſſus, vnde ſecũdũ illam non proce-
deret ſolutio. de quo de reſcrip. diſpẽdia. li. vi. & i cle. ſepe. de ver.
ſig. & de ordi. cog. c. ij. & pleniſſime dicã de mu. peti. c. i. vbi teneo
φ nõ pcedat quo ad aliquod priuilegiũ: ideo pcederet hec ſolu
tio. Sed q: hec ſolutio pendente ab opinionib⁹, gloſ. dat regulã
ibi: & tũc dic φ vbi cauſe ſunt cõpaſſibiles, procedũt regule cõ-
uentionis, & recõuentiõis, & regule que habent cauſarũ cõtinen
tiã diuidi nõ debere. vbi vero cauſe ſunt incõpaſſibiles, attento
modo accumulãdi: tũc procedũt regule, q: neceſſario cauſe de-
bẽt tractari corã diuerſis iudicib⁹, & etiã cãrum continẽtia diui
dit̃, vt hic. Hic enĩ erat intẽtatũ poſſeſſoriũ recuperande, cuius
priuilegiũ eſt vt ab aduerſa parte nõ admittat̃ ad itẽtatũ: vt pa-
tet de ordi. co. c. ſi. de reſti. ſpo. ex cõqueſtiõe. ij q. ij. ca. i. & qd̃ ibi
no. niſi ante oĩa ſpoliatus reſtituat̃. ſꝗ̃ ergo hic obtinuiſſet ab-
bas ſniaʒ in poſſeſſorio, nõdũ illi⁹ erat facta executio, q: nõ erat
adhuc cõmiſſus in rectorẽ electus per abbatẽ: nõ poterat ergo
aliud iudiciũ accumulari quaſi diceret, ſi fuiſſet facta executio,
procederent tũc regule: de quib⁹ dictũ eſt, & cauſarũ continẽtia
non diuideret̃: ſed q: nolebãt admittere rectorem, & ſic eccleſiam
reintegrare ad poſſeſſionẽ, & volebãt ante diſcuti debere de pro-
prietate, fuit grauatus abbas, & appellauit ad papã, & papa cõ
miſit, vt in litera patet. Unde dicit hic Inno. φ ſiue a principio
monaſteriũ egerit interdicto vũ vi, adhuc ſpoliatũ manet, ſiue a
principio vti poſſidetis, & poſt ſentẽtiã ſpoliatũ fuit de nouo, q:
negauerũt electũ ab eis admittere in rectorem, legitima eſt hec
exceptio: Non reſpõdebo de proprietate, niſi prius fuero reſtitu
tus. ſ. de ordi. cog. cũ dilectus. Idẽʒ eſſet & ſi petitorio egiſſet, &
poſtea monaſteriũ fuiſſet ſpoliatũ. ſ. de app. cõſtitut⁹. ij. ad ſi. ſe-
cũdũ In. Eſt tñ differẽtia inter primũ, & ſecũdũ caſuʒ: q: primo
caſu ſufficeret oſtẽdere ſolã pẽdẽtiam poſſeſſorij. Secundo caſu
arctaret̃ ad probãdũ ſpoliationẽ: vt no. de ordi. cog. c. ſi. de reſt.
ſpolia. ex conqueſtiõe. Pro hac lectura facit qd̃ no. Spe. in tit.
de recõuẽ. §. nũc dicamus. verſiculo, qd ſi te cõuenio. ij. colum.
vbi dicit φ illud priuilegiũ habet actionẽ iudicati ex ſentẽtia ſu
per poſſeſſorio, qd̃ hʒ poſſeſſoriũ: q: durat prima actio, & priui-
legiũ eius, lʒ ferat̃ ſnia. ff. de pig. actio. l. gerge. §. etiã. C. de vſuris
24 rei iudi. l. i. ff. de noua. aliã. ¶ † Opp. φ nõ neceſſitetur qs ad liti
gandũ tẽpore vindemiarũ. ff. de fer. l. i. & l. ſi feriatis. ſ. de fer. c. ſi.
So. Dicit gl. inter ferias ad honorẽ Dei, & ob neceſſitatẽ homi
num eſt hec differentia: q: in ferijs ob neceſſitates hominũ põt
de volunte partiũ procedi: q: talib⁹ ferijs, vt ad vtilitatẽ priua-
tam inductis, põt renũtiari. In ferijs in honorẽ Dei nõ poteſt
procedi, etiã voluntate partiũ: q: illis ob publicã vtilitatẽ: et in
honorem alterius inductis, partes nõ poſſunt renũtiare: vt. d.
ca. ſi. Inuitis tamẽ partib⁹ regulariter pcedi nõ põt in vtriſq.
Ad hanc decr. reſpõdet gl. φ licet ſit hoc regulare, fallit in actu
porrectiõis libelli, qui die feriata põt offerri. l. miles. §. ſexagin
ta. ff. de adul. Quod intellige in obligatiõe, q̃ fit iudici: ſecus in
obligatione, q̃ fit parti: q: non debet offerri die feriata: vt no. de
lit. cõte. c. j. Fallit ſecũdo quãdo res eſt tẽpore peritura: quo caſu
poterit procedi tali tẽpore, vt hic. Idẽ ſi periret inſtantia iudicij:
q: tunc ne pereat inſtantia, poteſt tali tẽpore procedere. de offi.
dele. conſuluit. Illa potius probat contra. not. tamẽ glo. Io. ã. xv.
q. iiij. placita. ꝓt non tenet: q: licet pereat iuriſdictio, non perit

cauſa. De remedio autẽ tunc eſt recurrendũ ad gl. de officio de-
legat. de cauſis. & adde Inno. ibi ſecundum Archi. in. d. c. placi-
ta. & ad Rut cuius dicta poſui. ſ. c. proximo. Sit ergo regula φ
inuitis partibus diebus feriatis procedi non põt, nec in ferijs
ob Dei reuerentiam, nec in ferijs ob vtilitatẽ hominũ. Fallit in
actu porrectionis libelli. Quod intellige vt ſ. Fallit ſecũdo qñ
res eſt tẽpore peritura: & nõ dicit̃ peritura. quando ſola iuriſdi-
ctio perimitur: ſed quando ipſa res perit, vel ipſiuʒ de quo agit̃
vel actio. Idẽ ſi perimat̃ probatio: vt no. ſ. Hoſt. & Io. An. de
proba. in pñtia in verbo, altero menſe. in ſi. Allegat. l. i. §. ſi. ff.
de fer. & ſ. de ferijs. c. fin. Ad hoc no. Io. And. vt lite non conte.
quoniã. §. i. Et pcedũt hec etiã in ferijs in honorẽ Dei, vt ponit
Io. An. in. d. c. §. i. in verbo, admittẽdi. & eſt dictũ Spe. In Spec.
de fer. §. ij. verſi. ſed qd ſi tũc. & hoc ſentit. imo expreſſe dicit Spe.
in ti. de libe. cõcep. §. nũc dicẽdũ. verſi. xxv. ad ſi. & Fred. ſuo cõſi.
cxxxix. Fallit tertio quãdo vniuerſitas litigat per ſyndicũ, & qñ
vniuerſitas conuenit̃: q: tota nõ poteſt in vindemijs occupari:
quo caſu litigare põt per ſyndicũ. ff. qd̃ cuiuſq vni. l. i. Et ſic di-
cit Gul. Na. qui dicit ſe in hac cauſa fuiſſe aduocatũ: & ſic dʒ in-
telligi hic. Sed cõtra hoc puto verius no. Inn. ſ. de fer. c. cõque-
ſtus. Et dato φ eſſet verũ, hoc eſſet reſtringẽdũ ad ferias homi
nũ cã introductas, vt ex ratiõe ptʒ. Fallit quarto in cauſis publi
cis q̃ tractant̃ dieb⁹ feriatis. C. de fer. l. publicis. & publica cã hec
cẽſet̃, q: agit̃ de regimine publico, vt caſtri. Tũ ſiunt cauſe fiſca-
les tũc agunt̃: ita & cauſe eccleſiarũ. Quod dixit Hoſt. verum,
quãdo eccleſia agens cõtra laicũ ad hoc inſtat: ſecus ecõtra. arg.
C. de legi. l. qd̃ fauore. Nõ placet mihi φ in ſingulis cauſis eccle-
ſiarũ poſſit cauſa tractari tempore meſſium: alias iura canoni-
ca fruſtra induxiſſent ferias, cõtra id de ferijs. cap. conqueſtus.
& ideo Ho. dicit hic hoc nõ ſeruari. Fallit quinto in executione
ſentẽtie, que põt fieri in die feriato. Quod dicit Frede. ſuo cõſi.
cxxxix. procedere etiã in ferijs introductis in honorẽ Dei. Ad
hoc de peni. di. i. Adã. ij. q. i. ſicut. Hoc maxime dicit Frederic⁹
verũ, quando fit executio in bonis, ſuper quibus eſt ſpecifice ſen
tentiatũ: quia in illis fit executio ſine cauſe cognitione: vt no. de
re iudi. cũ ſup. in ſin. de teſti. venientes. vt not. ff. de re iudi. l. a diuo
Pio. ergo talia poſſunt expediri die feriato: q: ceſſat mens iu-
riũ prohibẽtiũ cauſas agitari, que phibẽt iudicia, cuius appel-
latione comprehendunt̃ que precedũt iudicium, & ſententiam:
vt no. de re iu. in iudicijs. Ad hoc de ferijs. cap. vltimo. ibi: iudi-
cialis ſtrepitus. &c. de verb. ſig. forus. Ad hoc, q: examinatio te-
ſtium, q: in ea nõ exigitur cognitio, poteſt fieri die feriato, etiam
in honorẽ Dei: in Spe. de fer. §. ij. verſi. qd ſi tũc. & no. gl. in cle. i.
de of. dele. in cle. Ad hoc, q: & extra territoriũ talia fieri poſſunt:
vt no. de re iudi. nouit. Hoc idẽ videt̃ tenere Archi. ij. q. i. ſicut.
Dic φ ſi petat̃ executio in alia re, q̃ petita, q: illa exigit ſum-
mariã cognitionẽ, nõ poteſt fieri die feriata, ſi petatur executio in
re petita: q: iſta nõ exigit cognitionẽ, etiã ſummariam: vt no. in
iuribus preallе. & no. Arch. ij. q. i. ſicut. Io. An. in addi. Spe. in
tit. de libel. cõcep. §. nũc dicendũ. verſi. xxv. hoc latius examinat
quã alibi, excludendo caſus nõ dubios: ſi res eſt tẽpore peritu-
ra, planũ φ poteſt fieri executio. Et hoc põderat hic textus Si
res nõ eſt tẽpore peritura: & tũc ſi queris an preceptũ iudicis de
exequẽdo poſſit fieri die feriato: & hoc fieri nõ põt, per iura, que
ferias ſeruari pcipiũt xv. q. x. placita. v. q. vij. cap. primo. de fer.
c. ſi. C. e. l. oẽs. & l. ſi. maxime vbi executio reqrit cauſe cognitio-
nẽ: & q: alique exceptiões poſſunt opponi contra executionem:
quas aliquãdo examinat iudex: vt no. de re iudi. de cetero. C. ſi
cõtra ius, vel vtili. pub. l. & ſi nõ cognitio. xxv. q. ij. & ſi nõ cogni
tio. ff. de iudi. ſi ptor. C. de fal. l. ij. de offi. dele. paſtoralis. §. q: ve-
ro. C. de exec. rei iudi. l. ordo. Si querit̃ an pcedẽte mãdato ipſa
nudi facti executio fieri poſſit, & in ciuilib⁹: dic ipſam fieri poſſe
in ferijs introductis in honorẽ hominũ, & repẽtinis: q: talis eſt
nudus miniſter. Ad hoc de app. nouit, ſec⁹ in ferijs ſolẽnib⁹ ob
honorẽ Dei, niſi res eſſet ſubito peritura. vt dixi, vel immineret
periculũ animarũ: vt in decre. ſi. de fer. in criminali dixit execu-
tionẽ fieri poſſe in ferijs repẽtinis, vel fauore hominũ introdu-
ctis. ij. q. i. ſicut. de peni. di. i. Adã. ſecus in ſolẽnib⁹ ad honorem
Dei, & ſanctorũ, p. c. placita. & per decre. i. eo. ti. & per. l. ſi. C. eo. niſi
eſſet public⁹ latro: vt not. de fer. c. i. ſup verbo, ad mortẽ. ſm Io.
An. Fallit, qñ imminet periculũ fuge: q: etiã die feriato in hono
rem Dei capi põt, vt ad iudicẽ ducat̃: q: in illo actu nõ exigitur
cognitio, vt ſcribit Bar. ff. de his, q̃ in fran. cre. l. ait ptor. §. ſi de-
bitorẽ. Fallit ſexto, reuertẽdo ad alia ſolu. in ratione adminiſtra
torio, vt hic: nã & tutor põt dari tẽpore feriato. ff. de fer. l. ij. Sic &
curatores dari poſſunt, ſcõm Goſ. Hec intelligo in ferijs hoiũ
cã. Fallit qñ in loco nõ ſunt vinee: quo caſu homines nõ occupã
tur in vindemijs. & ita dicũt qdã fuiſſe hic: q: hoc tẽpore in illo
caſtro nõ erãt vinee. Et. h. d. hic Pe. & Egi. Hoc no. muat, ſi tñ
aliũde parãt: vt not. ſ. de ferijs. c. ſi. Põt etiã dici φ licet hoc ipſo

eſſet feriatū Bononie, nō Florentie, vbi tardius colligunt vina.
Faciunt hec ad queſtionē, an ſi magiſter iuxta ſcholas alterius
conduxit domū, ex qua voces ſe inuicē impediūt: dic ꝙ primus
repellit vltimū. C. de ſtud. liber. l. i. li. xj. in fi. Et dicit ꝙ cauſa tras
ctari pōt his dieb⁹, de quo p doc. in. l. i. ff. ſo. ma. ſm Jo. An. ⁊c.

De foro competenti. Rubrica.

1 Fori appellatione quid comprehendatur.

Quia rei ad iudiciū vocati frequēter excipiūt de foro, ⁊ ſolet
ſepiſſime dubitari qđ forū ſic excipiens ſequi debent: ideo poſt
tractatū, ⁊c. Habet materia. xcvj. diſt. iij. q. vj. ⁊ vj. q. iij. ⁊ iij. vj.
1 q. i. xvj. q. i. per totū. ⁊ repetitur in Sexto, ⁊ in Cle. † Quero
qđ cōprehēdat appellatione fori. Dic ꝙ in neutro cōprehendit
territorium cuiuſq; iudicis, intra qđ pōt in facinoroſos homi-
nes aiaduertere. ff. de verb. ſigni. ſi pupill⁹. §. territoriū. Unde et
tota dioceſis dicitur territoriū epiſcopi. xvj. q. vij. omnes baſili
ce. extra ꝙ impune nō paret. de conſti. c. ij. lib. vj. Dicit forus in
maſculino locus, in quo ius redditur. de ver. ſig. forus. Dicitur
forus locus, in quo ſunt nūdine. Tertio dicit forus loc⁹, in quo
calcātur vue, vt torcular, id eſt, calcatoriū. Quarto dicit quod-
dam ſpatiū planū in nauibus. Et dicitur a ferendo, pro eo quia
fert homines. Quinto foramē in naui, per qđ emittitur remus,
a forendo, ſiue perforādo. Forulus dicitur burſa, ſiue ſcriptoriū,
pro eo ꝙ crebro ſit perforatum ad pennas, ⁊ cornua recipienda,
ſm Hoſt. Appellatione tamen fori comprehenduntur iuriſdi-
ctionalia, non que ſunt ordinis epiſcopalis. de offi. ordi. ſi epi-
ſcopus. libro. vj. Quod nota pro priuilegiis, in quibus inferio-
ribus conceduntur omnia, que ſpectant ad forum eccleſiaſti-
cum.

1 Clericus corā ſuo epiſcopo conueniri debet, ⁊ ſic nō ſubeſt
inferiori epiſcopo de iure communi. 2.
3 Conſiliū quandoque ſumitur pro conſenſu, vbi exigitur ab eo,
de cuius ſuperioritatis agitur preiudicio.
4 Actio ſumitur quandoque pro petitione.
5 Clerici non poſſunt, etiam volentes, trahi coram iudice ſeculari.
6 Iudices an poſſint peti dari ad voluntatem partium, vel alte-
rius tantum.

1 SI quis clericus. † Cleric⁹ corā ſuo epi-
ſcopo cōueniri debet. h. d. Nota primo cleri-
cū cōueniēdū corā epo: ⁊ ſic regulariter inferior
epo de iure cōi nō hꝫ iuriſdictionē in clericum.
Nota ſcđo clericū alterius iudicis nō poſſe
prorogare iuriſdictionē abſq; cōſenſu: ⁊ licentia ſui epi propꝫ: ⁊
2 ſic cōſiliū hic ponit p licentia. † Opp. ꝙ aliquādo cōueniat
cleric⁹ corā metropolitano. ō. de offi. ordi. paſtoralis. xj. q. iij. cū
ſcimus. Sol. Prius corā epo, aliquādo etiā corā archiepo, ſcili-
cet epo negligēte: vel qñ aditur p appellationē, ſecundum Hoſt.
3 † Opp. ſcđo, ꝙ nō ſufficiat ꝯſiliū, ſꝫ exigat licentia, vel cōſen
ſus. ſ. e. p xi. ⁊ c. Romana. e. ti. lib. vj. Sol. Expone cōſiliū, id eſt,
cōſenſum. Nota ꝙ vbi exigit cōſiliū ab eo, de cuius ſuperiori-
tatis agit preiudicio, cōſiliū ſumit pro cōſenſu: ⁊ ſic nō ſufficit
petere, ⁊ expectare cōſiliū, ſed ſequi debet. Uide gl. ō. de offi. de-
le. ſi pro debilitate. per doc. ⁊ c. venerabili. ⁊ l. iij. §. i. de exercito.
4 Ad gl. qđ ſi deſerat: punit, vt gl. dicit. † Opp. ꝙ non propo-
5 nat actio. de iudi. dilecti. Dic, actio, id eſt, petitio. † Oppo. ꝙ
nec cū licentia epiſcopi litigēt corā nō ſuo iudice. ſ. eo. ſi diligēti.
Solu. Corā ſeculari non litigāt inuiti, vel volētes, etiā cū epiſco
6 pi licētia: corā alio eccleſiaſtico ſic. † Opp. ꝙ partium volūta
te nō dent iudices. de offi. dele. cū Ro. Dic, ſi vtraq; pars eſt pre
ſens, ⁊ concordant: equum ⁊ iuſtum eſt ꝙ ad volūtatem partiū
dentur iudices. Si nō concordāt, an ad votum alterius det iudi
cem: ſi altera pars eſt tantū preſens, datur ad votū alterius. Si
ambe partes ſint preſentes dat ad votum vtriuſq;, nō alterius
tantū: aliter iniquum eſſet dari ad votū alterius. Et ſic ſeruatur
in curia. De materia in. d. ca. cū. Nō obſtat. c. iudices. xi. q. pri-
ma. q: illa loquunt in criminali, ⁊ nō tenēt hodie. Uel ſecūdum
Hoſt. tenēt hodie, ſi loquant in cauſa criminali epiſcopi, preſby-
teri, vel diaconi. xv. q. vij. ſi autē. Dicebat Alanus ꝙ illud intel-
ligit ſecundū iſtud. Si quid autem ex neceſſitate detur de cō-
ſenſu partiū, quādo ambe cōſentiūt. Dic ꝙ eſt conſilium ꝙ de-
tur, vt tollat facultas recuſandi: ſed nō eſt de neceſſitate, ſi detur
ſaluo iure recuſandi. Idē gl. ff. de iudi. l. obſeruādum. Uel ſic loc
aliter: q: contraria procedūt, quādo datur iudex per viam dele-
gationis: hic quando dat per viā prorogationis, quo caſu ſem-
per exigit conſenſus vtriuſq; partis. de offi. dele. P. ⁊ H. ⁊ ca.

cum olim. ⁊ l. prima. ⁊ ij. ff. de iudi. C. de iuri. omn. iudi. lege. ſi per
errorem. ⁊c.

1 Iudex ſecularis ſi per ſe clericum diſtringat, aut cōdemnet,
excommunicari debet.
2 Clerici ſunt vniuerſaliter exempti a iuriſdictione ſeculari.
3 Clerici reputati et ſeruientes eccleſie poſſunt de permiſſu epiſco-
pi a laicis iudicari. nume. 7.
4 Iniuriam cenſetur quis iudici inferre, qui ſe intromittit de illius
iuriſdictione.
5 Laicum poteſt iudex eccleſiaſticus punire inquantum deliquit
in clericum.
Delicti ratione in perſonam quandoq; quis ſubijcitur iudici etiā
incompetenti, in cuius ſubiecti perſonam delinquit.
6 Minorum appellatione, qui comprehendantur.
7 Clerici non poſſunt coram iudice ſeculari litigare.
8 Clericus poteſt per iudicem ſecularem condemnari in materia re
conuentionis ciuili, ⁊ non in ſpirituali, vel criminali, ſeu in cauſa
conuentionis.

1 NUllus. † Iudex ſecularis ſi per ſe clericū
diſtringat, aut cōdēnet, excōmunicari
2 dꝫ. Prohibet ⁊ penā adijcit, ſibi qđ ſi. † No. vniuer
ſaliter clericos exemptos a iuriſdictiōe ſeculari. Itē ⁊
3 alij nō clerici eccleſie ſeruiētes. † No. ſcđo arg. clericos ⁊ ſeruien
tes eccleſie a laicis poſſe iudicari de pmiſſu epiſcopi. Not. actū
4 diſtrictiōis, ⁊ condēnationis laicis in clericos phibitū. † No.
qđ iniuriari dicitur iudici, ⁊ eccleſie, intromittēs ſe de alterius iu-
riſdictione, ⁊ ppter hanc iniuriā poſſe a iudice eccleſiaſtico puni
5 ri. † Et ſic no. qđ iudex eccleſiaſticus pōt punire laicum inquātū
deliquit in clericum, quaſi ratiōe delicti in perſonam quis ſubij-
ciatur iuriſdictioni iudicis, in cuius ſubiecti perſonā deliquit. de
quo. ſ. e. verū. per literas. Doc. dicūt omnes clericos, etiā in mino-
ribus conſtitutos, exemptos a poteſtate ſeculari, etiam ſi tantū
habeant primā tonſuram. ō. tit. i. cum non ab homine. deprehen-
dit etiā cōiugatū, ſi deferat habitū, ⁊ tonſurā, ⁊ nō ſit bigamus.
de cle. cō. c. i. li. vj. An poſſit laicus clericos ad condemnandū ab
epo inuitos ducere: Dic qđ nō, per hāc literā, que excludit omnē
diſtrictionē. Ad hoc. ō. ti. i. cū nō ab homine. Itē nec eos inuitos
6 pōt i aliquo loco retinere. de ſentē. excō. nup. ſcđꝫ Hoſt. † Que-
ro cum gl. i. qui comprehendantur hic appellatione minorū. Di
cit ꝙ ſcholares, ſeu ſeruiētes eccleſie, et deputatos ad eius obſe-
quium, quia eodem priuilegio gaudent. xij. q. ij. capit. eccleſiarum
ſeruos. Ponit Uin. exemplū in ianitoribus, ⁊ dicit qđ tales ſunt
ſub cuſtodia ſeniorū. xij. q. i. omnis etas. Hoc tenent Tan. ⁊ Uin.
Item comprehēduntur conuerſi. de ſen. excō. parochianos xi. q.
i nolita. Quod intellige vt ibi, qñ nō omnino ſeculariter viuunt,
⁊ ſunt in aliquo ſeruitio eccleſie. Gaudet etiā vxor clerici, et legi-
tima. xxxij. diſtin. eos alias in cap. ſubdiaconibus. xj. q. i. c. ij. ⁊ ibi
not. Joā. An. tenet cōtra de cler. cōiu. ca. i. li. vj. De ruſticis eccle-
ſie diſputat glo. lxxxix. di. iudicatum. concludit quod non ſemper
ſubſunt eccleſiaſtico iudici. De hoc in Spe. ō cōpe. iu. ad. §. i. ver.
xxvij. Joan. An. tenet ruſticos in duobus tātū caſibus cōueniē-
dos ſub eccleſia, quādo ſcꝫ hoc eccleſie eſt cōceſſum ab Imperato-
re, ⁊ quādo ruſticus habet adminiſtrationē generalē ab eccleſia.
Addit Spe. aliū caſum, quādo cōuenit p er. quā tenet ab eccleſia
alias antē cōuenitur ex delicto, vel contractu corā iudice ſeculari:
vt no. in loco preallegato. De exiſtētibus in familia epi no. qđ gaudet
priuilegio fori. ō. de iudi. cū non ab homine. de offi archi. ſi. ſi ni
d. c. iudicatum. De eremit. qđ gaudeant, no. ō. de cle. cū monaſte-
rium. ⁊ no. xciij. di. nulla ratione. De penitēte, idem. xj. q. i. illud.
Idem de muliere incluſa. xi. q. i. de perſona. Idem de habētibus
generalem adminiſtrationē ab eccleſia: vt no. Jo. in. d. c. iudicatū.
Idē de ſeruis, ⁊ libertis eccleſie. xi. q. i. c. ij. Qđ dicit archidiacon⁹
verū in proprijs, non conductis. Qđ intelligo, niſi ſint in aliquo
ſeruitio eccleſie. Et generaliter omnes pſone, que regulariter viuūt
ſunt eccleſiaſtice perſone, licet non faciant profeſſionē, vt Ieſuati
⁊ gaudēt priuilegio clericali; vt no. gl. ⁊ tex. de cle. indemnitatē.
libro. vj. ad fi. Ad hoc quod nota. x. q. q. vlti. cap. inali. et de maio.
⁊ obe. dilecta. in gl. pe. Quod facit pro iſtis Ieſuatis, ⁊ marib⁹, et
mulieribus. Subſunt enim epo, cui ⁊ obedientiam pmittunt, et
caſtitatem, ⁊ paupertatem voluntarie ſeruant, ⁊ promittūt qđdiu
ibi ſunt, licet perpetuo ſe nō adſtringāt voto: ſed inter eas perſo-
nas ſtare nō poterit preppoſitum volens retinere, aut caſtitatē obſer-
uare nolens. Itē cum tales ſe adſtringāt multis diſciplinis, ⁊ am
bulant ſemper excalceati, poſſunt dici in ſtatu penitētiū, qui ſunt
ſub eccleſia. xi. q. i. aliud. qui ſtatus ab eccleſia approbat. Non enī
tollitur volūtas penitēdi, ⁊ actus: ⁊ tales eccleſie ſubſunt, licet nō
ſic regula approbata: quia nec regulares dici poſſunt, cum nō ha
beāt vota perpetua: eſt tamen nō reprobatus ſtat⁹ viuendi. Et ad
hoc

hoc extrauagã Jo. xxij. que incipit, ratio recta. que tollit penes
clemẽ. ſ. etiam quo ad illas, que beghine vocant, dummodo ho-
neſte viuant, ⁊ ſe nõ implicẽt in predicationibus, ⁊ diſputationi
bus. De hoſpitalarijs quod nõ ſubſunt iudici eccleſiaſtico, ſed
ſeculari, tꝫ Genze. de pbẽdis. literas. vbi dicit hoſpitalarios lai-
cos veſtẽs cõingio, portantes aliquod ſignũ, vel crucẽ, vel ima-
ginem, vel aliud, nõ gaudẽt priuilegio clericali, nec in pſona, nec
in rebus proprijs ſeparatis ab hoſpitali: qꝛ non ſunt clerici, vel
religioſi: qꝛ nec vouent tria ſubſtantialia religionis, vel aliquod
ex eis. de reli. do. c. ſi. e. titu. c. j. lib. ſexto. Et idẽ dicit de eremitis,
quicquid dixerit Jo. in cap qui vero. xvi. q. j. Hoc vltimũ nõ pla
cet: facit tamẽ pro primo, quod no. Hoſt. in Summa, de regula.
verſi. quid de ruſticis. De eremitis habeť ꝙ gaudent. xvj. q. j.
qui vere. ⁊ in. c. cũ monaſterium de Pellicia. de elec. vbi p Jnn.
⁊ Joã. And. De fratribus tertij ordinis, ⁊ ſororibus, qui dicun
tur de penitentia, Guli. de Mon. lau. tenet ꝙ ſubſint epiſcopo:
ſed nõ ſunt perſone eccleſiaſtice, imo in omnibus ſunt ſub ſecula
ri ptãte. Guenze. ibi cõtra: qꝛ ſunt de ordine approbato, ⁊ ſunt
in ſtatu quodam modo regulari: ideo gaudẽt, ſicut eremite. Et
hoc ponũt de ſenten. excom. cum ex eo. in cle. vbi Joã. And. ⁊ in
cle. cum de quibuſdã. dicit eorum ordinem approbatum. Sed
conſuluit Frede. pro opinio. Gul. cõſilio. xlv. primum verſus: de
quo per Barto. in. l. prima. ff de peni. ⁊ tenet in. l. ſemp. §. j. de iu-
re immu. ibi idẽ dicit de fratribus gaudẽtibus: ⁊ qᷓ gaudẽt im
munitate. vide qᷓ no. in Spe. de ſta. mo. verſic. xxxv. et quod ibi
no. Joã. And. De iſtis autẽ de fruſtratorum ſocietate, licet con-
gregatio ſit approbata, non credo ꝙ ſubſint eccleſie, ſed iudici
ſeculari. De offerentibus aliquã partẽ bonorum, vide de priui-
le. vt priuilegia, in textu, ⁊ in gl. De regularib⁹ autẽ an gaudeãt
priuilegio clericali, quando ſunt in actu nouitiatus, ante profeſ-
ſionẽ, vide Arch. de ſenten. excõ. religioſo. lib. ſexto. ⁊ Jo. An in
regula, beneficiũ. eodẽ libro. vbi tenent ꝙ gaudent priuilegio: et
dicũtur pro tunc ſubeſſe abbati. Ad hoc quod no. de ſentẽ. excõ.
monachi. ⁊ Hoſt. de regula. ſtatuimus. Per q̃ ſatis puto ꝙ ibi-
dẽ decedentes ante profeſſionẽ bona applicenť monaſterio, per
7 textũ. xij. q. vltima, ca. ſi. ❡ † Opponitur quod etiã cũ permiſſu
pontificis nõ litiget clericus corã ſeculari: vt. j. eodẽ. ſignificaſti.
Solutio. Subaudi, ſine permiſſu: qꝛ vacat argumẽtũ a cõtrario
ſenſu. Uel ſecundũ doc. hoc referas ad minores: qꝛ ipſi cum per
miſſu epiſcopi poterũt adire iudicẽ ſecularẽ. Jdem de ſeruienti-
bus ſecundũ Jnã. Contrarium procedit in clericis. Uel dic ꝙ
de licẽtia põtificis poterit, ſumẽdo põtificẽ p papa, qui ſ. l⁹ hoc
poſſet generaliter concedere in caſib⁹ de ſenten. excõ. vt fame. §.
laicis. ã. tit. j. cũ nõ ab homine. ſecũdũ Hoſt. q idẽ no. in Sũma,
eo. tit. §. ij. verſi. liquet etiã ex pmiſſis. Allegat. ij. q. v. Mẽna. xij.
q. ij. cũ deuotiſſimã. Uel dic ꝙ poterit condẽnare in vim delega
tionis in cã mere ciuili: vt no. de iudi. c a. ij. xcvj. diſtinc. bñ qui-
8 dẽ. ❡ † Opp. ꝙ condemnare poſſit aliquo caſu iudex ſecularis
clericũ. nota. ã. de iudi. at ſi cleri. ⁊ de mu. peti. c. j. So. Põt cõdẽ
nare in cauſa recõuẽtionis in ciuili, nõ in ſpirituali, vel crimina-
li: vt ibi no. nõ autẽ in cã cõuentionis. Dic de hoc vt dixi in. d. c.
at ſi clerici. Fallit ſecũdo in cauſa feudali ã. titu. xxi. ceterũ. ⁊ in
caſu. c. cũ non ab homine. ſecũdũ Gof. ⁊ qñq; inuocat epiſcopus
brachiũ ſeculare. de offi. or. c. j. Sunt alij caſus no. in Sũma de
ſen. excõ. §. qs poſſit excõicare. ſub. §. illo aũt canone. Hoſ. ⁊ vi-
de. ij. q. ix. in ſumma. vide gl. de excep. c. ſi. li. vj. in verbo, de iure.
vbi alij caſus numeranť, in qbus clericus cõuenit corã iudice ſe
culari: vide. ij. q. ix. in ſumma. Alie gl. ſunt clare. Anto de But.

1 ☞ Forum quis ſortitur ratione rei, de qua agitur. nu. 6.
2 Delegatum dare ſpectat ad iudicem, ad quem de iure cognitio
ſpectat.
3 Archiepiſcop⁹ eſt iudex de q̃ſtiõe inter epiſcopos ſibi ſubditos.
4 Judici inferioris gradus non ſubijcitur quis ratione rei ſite.
5 Judicium dandi poteſtas cauſatur a foro loci ratione rei ſite. 8.
7 Primatis appellatione venit patriarca, vel archiepiſcupus.
9 Judex non cognoſcit an ſit ſua iuriſdictio, quando dubitatur
de limitibus loci.
10 Excommunicari an poſſit, qui eſt extra territoriũ, tamen ſubdi
tus ratione rei ſite in territorio excommunicare volentis.
11 Archiepiſcopus, vel primas, debet per ſe cognoſcere de cauſa
epiſcopi.
12 Delegatus iudex debet dari propinquior.

1 SAne. ❡ † Ratione rei, de qua agiť, ſortiť quis
2 forũ. ❡ † No. primo ꝙ ad illum iudicem
ſpectat dare delegatũ in cã, ad quẽ de iure ſpectat co
gnitio cauſe: ⁊ ſic ambe poteſtates cauſanť ab eodẽ
principio. ❡ Nota ſcdo ꝙ ratione rei ſite, de qua agiť, qs ſortiť
forũ, adeo ꝙ p illa alias nõ ſubditus põt corã iudice rei ſite cõ-
3 ueniri. ❡ † Not. ꝙ de queſtione inter epiſcopos iudex eſt archi-
epiſcopus, vel patriacha illos habentes immediate ſubiectos: ⁊
4 ſi ſint diuerſorũ locorũ, attenditur primas loci rei ſite. ❡ † Nota
ꝙ ratione rei ſite nõ ſubijciť quis iudici inferioris gradus: ⁊ ſic
epũs nõ ſubijciť epõ, ſed archiepo tantũ. de que de ma. ⁊ obe. cum
5 inferior. de rap. c. j. p gl. ⁊. q. vj. in ſumma. ⁊. c. j. ❡ † Nota ꝙ ſcdm
hec iura ptãs iudicis dãdi cauſabať a foro loci, ratione rei ſite:
6 de quo. j. e. dilecti. ❡ † Opp. ꝙ primas domicilij det iudicẽ: vt
patet in. l. ſi. C. vbi in rẽ actio. vbi põt reus habẽs rẽ extra domi
ciliũ in duplici foro conueniri, in loco domicilij, ⁊ rei ſite. So. Fa
teť Gof. ꝙ dare poterit iudicẽ, ⁊ primas loci domicilij, ⁊ primas
loci rei ſite. Hoſt. tꝫ ꝙ ſol⁹ iudex rei ſite: qꝛ ſi hoc voluiſſet, facile
poterat hoc dicere. Ad hoc qᷓ no. de reſcrip. dilect⁹ filius. Jnn.
tenet primũ. Allegat. C. de lõ. tem. pſcrip. l. ſi. ⁊ hoc tene, qcqd
ſenſerit Azo in Sũma, in. d. l. ſi. de qua opi. p Gof. hic in ſumma
§. Jtẽ ſortiť qs forũ ratiõe rei. Dicto ꝙ electio eſt actoris, ſcdm
cõem opi. de quo. j. e. dilecti. ⁊. c. ſi. ꝙ tũc electio ſit actoris. Quas
opi. late hic pſequit̃ Cal. de quib⁹ modicũ eſt curãdũ: de quo ẽt
ij. q. vij. in ſumma. Uñ vel ſupple qᷓ dixit Gofr. Uel dic ꝙ pri-
mas rei ſite dat iudicem ſi eligat ipſum conuenire coram iudice
rei ſite vel iudex domicilij, ſi eligat ipſum conuenire ſub iudice
domicilij: ⁊ fuit ſatis, vt puto, de mente Gofr. Hec vera, niſi iu-
dex domicilij, ⁊ rei ſite eſſet idẽ. qꝛ pciſe pcederẽt qᷓ dicit decre.
vel niſi agerẽt ambo ſiniũ regũdorũ, vel cõi diuidũdo quo caſu qli
bet eſſet actor, ⁊ re⁹: vel ſimul eodẽ inſtãti ad iudiciũ puocarẽt,
⁊ neuter, vel vterq; poſſiderũt, vel cõtenderẽt ſe poſſidere. Uñ cũ
reus nõ poſſit diſcerni, ſic nõ poſſet diſcerni iudex domicilij. re-
curſus habereť ad primatẽ rei ſite: ⁊ ſic poſſet decre. itelligi i pri-
mis caſib⁹. ꝙ electio ſit actoris tꝫ Pe. ⁊ Jo. And. in addi. Spe.
7 de cõpetẽ. iudi. adi. ad ſi. verſi. ratiõe rei. ❡ † Quero primo quis
cõprehẽditur hic appellatiõe primatis. Dic ꝙ patriarcha, vel
archiepiſcopus: nõ eñ vis eſt in nomine. de pcu a. petitio. ca. pri
8 mo, queſtione prima. ❡ † Quero qd ſi nõ eſt certũ de limitibus
prouinciarũ. Uidetur ꝙ vterq; cauſam audire, vel committere
debeat. argu. j. de ſenten. excom. cũ illorum. §. ſi vero clauſtralis.
vel recurriť ad papã. de officio deleg. c. ij. ſm Hoſtien. ne ſint iu-
9 dices in propria cauſa. ❡ † Not. arg. ꝙ non cognoſcit iudex an
ſua ſit iuriſdictio, quãdo dubitatur de limitibus loci: de quo de
reſcrip. ſup literis. de fo. cõp. Romana. §. cõtrahẽtes. ⁊ dicam. j.
eo. ſi cleric⁹. Uel eligenť arbitri: de arb c. j. Uel deferẽt ſibi iudi-
ces, ⁊ pcedeť ſecundũ formam cap. paſtoralis. de reſcriptis. Qᷓ
non placet Jnn. de reſcrip. ſup literis. vbi tãgit ſimilem queſtio-
10 nem in gloſ. ſua magna, iuxta ſi. ❡ † Quero tertio an ſubditus
ratiõe rei poſſit extra territoriũ excõicari. Dicit Hic Ul. ꝙ nõ:
qꝛ licet propter forũ ratione rei poſſit res diſtringi, nõ põt pſo-
na diſtringi: vnde poteſt ratione cõtumacie miſſio in rem fieri. de
fo. cõp. Romana. §. cõtrahentes. li. vi. Fateť ꝙ ſi ipſe cõtumax
violẽtiã aliquaꝫ infert miſſo, ꝙ ratiõe violẽtie poſſet ibi puniri, ⁊
excõicari, ſm eũ. Tu tene ꝙ iudex domicilij põt ſubiectũ vbiq;
citare, ⁊ in cõtumaciã cõſtituere, quo ad finẽ, ⁊ ẽt ipſum extra ter
ritoriũ excõicare. de app. cũ ſit Romana. in ſi. de cle. cõ. in. apo-
ſtolice. ⁊ qᷓ ibi no. ⁊ qᷓ not. Jnn de dila. pterea. Ad hoc de cle.
nõ reſi. ex tue. ix. q ij. epiſcopũ. qcquid ſenſerit Pau. in cle. paſto
ralis. de re iudi. De quo dixi plenius in. c. ij. de cõſti. li. vi. Judex
delicti vel cõtractus, vel rei ſite, põt ſic ſubiectos excõicare, ſi eos
citatione pueneratꝫ: vt. j. e. c. pPoſuiſti. ⁊ no. Jnno. de dila. pterea.
de re iudi. paſtoralis. in cle. extra territoriũ exiſtẽtẽ, licet poſſit in
contumaciã cõſtituere, quo ad finẽ reus reſtringẽdi, ⁊ cõſequẽter
excõmunicãdi: vt no. in. d. §. ptrahẽtes. per Jo. An. in Nouella.
11 per Jnn. in. d. §. preterea. ❡ † Opp. cũ glo. ꝙ ipſe primas hꝫ per
ſe cognoſcere, cũ ſit cõpetẽs iudex epiſcopi. j. de offi. or. paſtora
12 lis. ix. q. iij. cũ ſcimus. † Sol. Delegat qñdo nõ põt, vel nõ vult
per ſe cognoſcere: vt dicit gl. Uel ſecũdũ doc. intellige qñdo pri
mas eſt remotus vltra duas dietas: qꝛ tunc dabit iudices ppin
quiores, niſi impediať ex iuſta cauſa, puta qꝛ ſubditi ſuffraga-
neorum nolũt recipere. de offi. or. paſtoralis. ſecũdũ Uin ❡ Jſto
ta hoc dictũ, quod extendit ura loquentia de dictis ad ulterio-
rem a papa delegantem. Antonius de Butrio.

1 ☞ Clericus licet ſit corã epiſcopo conueniendus: ſi tamẽ recu
ſatur, dabit epiſcopus delegatum partibus non ſuſpectum.
2 Actor ſequitur forum rei.
3 Quomodo procedi debeat in datione iudicis recuſati.
4 Judex datus de cõmuni partium conſenſu non poteſt recuſari.
5 Executoris appellatione venit delegatus.
6 Sententiam ſui delegati poteſt exequi ordinarius.
7 Judicis recuſandi per actorem, que ſit practica, ⁊ quis ordo ſer
uari debeat, etiam in conueniendo de iudice. nu. 9.
8 Judici per partes electo ordinarius dare debet iuriſdictionem
tanquã per eum delegato.
10 Appellari ad quem liceat de iudice conuento de partium con-
ſenſu, vel delegato per ordinarium, ſeu per arbitros.
11 Delegatus an ⁊ quando poſſit exequi ſuam ſententiam.

1 SI quis contra. ¶ † Coraꝫ epiſcopo ſuo conueniēdus eſt
clericus: q. ſi recuſat, dabit delegatū partibꝰ nō ſuſpe
ctuꝫ. Et duo facit. Primo puidet reo. Secūda ibi:
dut, prouidet actori: et hoc dupliciter. Primo circa delegātem.
Secundo circa executionē. ibi: a quibus. Uel ſecūdū alium in-
tellectū, Primo prouidet, quando iudex delegatus vt ſuſpectꝰ
recuſat a reo. Secūdo, quādo delegatus in locū recuſati recuſat
ab actore, ibi: aut ſi hec actor. ⁊ tertio prouidet circa executio-
2 nem. ibi: a quibus. ¶ † Not. regulā, quod actor ſequitur forum
3 rei. ¶ † Nota ſecundo practicam procedendi, quādo recuſatur
ordinarius: quia ſi recuſatur a reo ipſe dat alium delegatū. Si
ab actore: datur iudex, qui cōpellit partes mutuo ꝯſenſu iudicē
eligere. Et ſecundū hoc not. actorem poſſe iudicē recuſare, ſicut
poteſt reus. Secūdū alium habemus practicā procedendi, quā-
do recuſat iudex ordinarius a reo: qꝛ datur delegatus: ⁊ ſi ille
delegatus recuſat ab actore: tunc ne in infinitum cōtingat recu
ſationē fieri. compelluntur partes mutuo conſenſu iudicem eli-
gere. Et ex hoc not. iudicē ſubrogatū loco recuſati a reo poſſe ab
4 actore recuſari, ſubſiſtēte legitima cā recuſandi. † Item no. cau
telam ad excludendā facultatē recuſandi, vt detur iudex de cō-
muni partiū aſſenſu. Ad hoc. ī. cap. ſecundo, de officio dele. ſu-
5 per queſtionum. §. intentionis. ¶ † Nota ꝙ appellatione execu
toris comprehēdit delegatus. Eſt enim principaliter cognitor:
ſecundo executor, inquantum exequitur ad finē agendi. de quo
ā. de officio dele. paſtoralis. § quod vere. ſ. de re iudi. decetero.
6 ¶ † Nota ordinariū exequi ſententiam ſui delegati: ⁊ ſecundū
hoc non poteſt delegatus inferioris a principe ſuam ſentētiam
exequi. ſed pro executione aditur ordinarius: ſicut dicimus in
7 arbitrio. ff. de re iudi. l. ait ꝑtor. §. 1. ¶ † Quero primo de practi-
ca recuſandi iudicem ꝑ actorē. Dicit Hoſtiē. ꝙ practica eſt dicit
enim actor. Domine, habeo cauſam contra Petrū, ⁊ quia vos
habeo ſuſpectū, peto iudicē. vel appello ad archiepiſcopū. Uide
gl. de reſcriptis. ſtatutū. §. cū autē libro. vi. in verbo, recuſet. que
dicit ꝙ adeundum recuſet, non iam aditū. ⁊ ſi itur ad arbitros,
citabitur aduerſarius vt interſit: quia contra eum recuſatur, ar
gumē. de appel. cum ſpeciali. xi. q. i. peruenit. ſecundū Uincen.
8 ¶ † Quero quis dabit iuriſdictionem iudici per partes eligen-
do. Dic ꝙ illo electo dabit ordinarius vice a ſuas electo. Uel dic
iudices, id eſt, arbitros: ⁊ ſic habebūt arbitrariā poteſtatē. Pri-
mū placet Jo. An. qꝛ regulariter qs nō cōpellit ad cōpromittē
dū, licet cōpellat ad iudicē eligendū ꝑpter recuſationē excludē-
9 dā. ¶ † Opp primo ꝙ alius ordo ſeruet in iudice recuſando:
vt patet. ſ. de app. cū ſpeciali. Gloſ. hic dicit ꝙ ſtandū eſt illi, que
iſtā interpretat: vel illa ꝑcedit, qū refert. Quero qd ſit ſuſpectꝰ:
hec queſtio nō refert, q ſtio an ſit ſuſpectus, ſi quelibet partiū
hoc fatet: quo caſu nō ſunt eligendi arbitri, ſed cauſa ſtatim de-
legāda. Et hec eſt ſatis bona ſolutio, ꝙ fuit Hoſ. Uel diſtingue
inter delegatū, ⁊ ordinariū. In delegato ſerua formā ibi. In or-
dinario qō hic. reſtrigit Hoſ. hāc decre. ad ſolū ordinariū epiſ-
copum: in alijs autem ſeruet ꝙ eligent arbitri: vt ipſe not. ſuper
10 gl ſi. in. c. lꝫ. ſ. eo. tit. ¶ † Querit gl q d ſi appelletur a tali delega-
to epī, ad quē appellabitur. Quidā ꝙ ad papam: quia ad ordi-
narium recuſatū non videtur appellādum, neqꝫ ad metropoli-
tanū, omiſſo medio. de app. dilecti. Uel ſecundo appellabitur
ad epiſcopum, nō ad finē vt cognoſcat, ſed vt alteri deleget. In
contrarium eſt. c. placuit. ii. q. vi. vbi non appellatur de iudicibꝰ
datis in locum epī ad epm, ſed ad conciliū: ſed ibi illi non erant
delegati epī, ſed a iure dant in locū epī. Uel ibi audiebantur per
viā appellationis: vnde de ipſis nō appellat ad epiſcopū: qꝛ il-
lius ſuperiores ſunt. Dic: in delegato recuſato ſerua. c. iudex. de
offi. delegati. lib. vi. In ordinario dicit Hoſt. primā opi. gl. tutio
rē. Uin. hic, ⁊ Hoſt. ⁊ Spe. de appel. §. nunc tractemus. in ſi. i. co
lū. dicūt ꝙ archiepiſcopū appellat: quia cū epiſcopus ſit recuſa-
tus, remotū eſt mediū. de offi. dele. ſi ꝗs cū. ⁊. c. ſi a ſubdelegato.
li. vi. ad hoc de app. dilectus. ⁊ idē Lan. ⁊ Phi. qui dicunt ap-
pellādū ad ſuperiorē, nō epm, qui cām delegauit. Nec placet ſe-
cūda opi. Jo. An. qꝛ ſecundum eum ſequeret abſurdū. Quid ſi
cōmitteret duobꝰ, qui diſcordarēt, qui ferrent cōtrarias ſnias.
Habebit alterā approbare. de re iudi. c. vlti. Et tenēdo opi. quā
tenui, non eſt neceſſariū reſpōdere: qꝛ faciūt pro. Ec facit qō no.
Joā. An. in. d. c. placuit. Alij, vt Ultramōtani. ſm Jo. de Lig.
diſtinguūt an recuſatꝰ ordinarius ꝑnūtiauerit ſup recuſatiōe:
⁊ qꝛ ex hoc finita eſt iuriſdictio, nō poterit amplius ad eum ap-
pellari, ſed ad ſuperiorē: q: nō facit gradū. de offi. deleg. iudex.
li. vi. Si nō eſt pronūtiatū, ſed propoſita recuſatione ſtatim de-
legauit, qꝛ adhuc remanet iudex, ſaltim vt deroget, poterit ap-
pellari. Et hec opi. quādoqꝫ mihi placuit, lꝫ nō viderim Ultra-
montanos hec dicētes. Hoc nō placet Jo. de Lig. qꝛ lꝫ ꝑnūtia
tio ſuper recuſatione in delegato extinguat ipſo iure iuriſdictio
nem, nō in ordinario: imo ipſa vt firmior remanet poſt pronun-
tiationē. Itē ſatis pronūtiare videt iudex, eo ꝙ delegat ꝑpter
recuſationē: qꝛ tacite dicere videt ſe ſuſpectū. Sꝫ hec opinio mi-
hi placet: qꝛ licet nō extinguat prorogatio iuriſdictionem ordi-
narij, illā inutilē reddit quo ad illum articulū: ⁊ ſic inutilis quo
ad cognitionē, iam factus erat inutilis quo ad actū delegādi: ⁊
illa vt inutilis nō faciet gradū. Sed quando nondū ꝑnūtiauit,
ſed tantū propoſita recuſatiōe delegauit, nondū detecta eſt in-
utilitas iuriſdictionis, ⁊ cōſequēter adhuc remanet iudex. Ap-
pellari ergo debet ad eum. Forte enī tunc volet diſcutere hoc, an
ſit ſuſpectus: qō ante nō voluit diſcutere, ſed incontinenti dele-
gationis actū elegit: ideo propter hoc, qꝛ dubium ſaltem eſt an
ſit cōpetēs iudex, ⁊ an recuſatio ſit vera, dꝫ adiri. Nec obſtat ꝙ
delegando tacite videatur pronūtiare ſe fore ſuſpectū: qꝛ hoc eſt
falſum. Poteſt enī velle hoc committere ex cauſa aliquis ſuper
hoc an ſit ſuſpectus. Et hoc placet. Pro qua opi. facit ſecunda
pars ſecūdū ſecūdum intellectū: qꝛ ſi excuſet delegatꝰ ab eo, ad-
huc habet recurſus ad delegantē, vt ipſe cōmittat. ¶ Uenio ad
declarationē ſecunde partis, opponit quod litera contradicat:
quia in principio dicit ꝙ recuſatus delegat: in fine dicit ꝙ dat
executor, qui compellat vt eligantur iudices. So. Dupliciter ſe
cunda pars intelligit. Primo, ꝙ prima pars loquatur in reo re
cuſante: quo caſu ſeruet quod ibi dicitur. Secūda in actore. Si
tamē prima in actore, ſecūda in reo ſeruaret: per hoc nō vitiaret
qō agit. Secūdus intellectus ꝙ prima loquatur in reo recuſan-
te, ⁊ idē ſi actor recuſaret. Secūda, quādo delegatus a recuſato
iudice recuſat: quo caſu ne res tranſeat in infinitū, cogantur ām
be partes vt vnū eligant, cui iudex committat, ne contingat qō
poſtea recuſetur. Idē dicit gl ſi reus recuſaret delegatum a iudi
ce recuſato: ꝙ ſeruari poſſet practica ſecūde partis. Ad hoc. xi.
q. i. peruenit. vbi Jo. dicit ꝙ in optione erit actor an eligat viam
prime partis an ſecundā. Quāqꝫ recuſat iudex, ⁊ pōt eligere du-
plicē viā, ſi vult ante delegare. ꝙ diſcutere recuſationem. pōt: ſi
vult ꝙ cā diſcutiat, adhuc pōt. Et ſi cōſtat eū eſſe ſuſpectū, pōt
eligere alterā de duabus viis: vel ꝙ hoc diſcuſſo p arbitros al-
teri deleget, qō intelligo nondū lata ſnia. Uel ꝙ recurrat ad ſu-
periorē, ſecuta, vel nō ſecuta ſnia. Et ſic intellige Jo. in d. c. perue-
nit. de appe. cū ſpeciali. qō no. Poſſet ⁊ tertio intelligi hec decr.
ſecūdū dictū. c. peruenit. ꝙ propoſita recuſatiōe, ſiue per actorē,
ſiue per reū, ſi partes cōtētetur de delegato detur delegatus, vt
in prima parte: ſi ꝑtes velint ꝙ recurratur ad arbitros, det exe-
11 cutor, qui cōpellat eos ad cōſentiendū in arbitros ¶ † Opp. ꝙ
non ſit neceſſe ꝑ executione adire ordinariū: qꝛ ſuam ſentētiam
pōt exequi delegatus ordinarij: qꝛ cōmiſſa cauſa, omnia ad cau
ſam conſecutiua cōmiſſa videntur eſſe. de officio dele. preterea. ⁊. c.
ſuſpicionis. Sol Quidā per hanc decre. dicūt delegatū inferio-
rem a principe nō poſſe ſentētiā ſuā exequi. Ad hoc allega. ff. de
re iudi. l. a diuo Pio. recitat gl. alios tenere contra per ꝯna. Nec
obſtat hec decre. ⁊. l. a diuo. qꝛ lꝫ dicant ordinariū exequi, ex hoc
nō negāt, quin ⁊ hoc poſſit delegatus. Et hoc idē dicit Jo. tene
re. ii. q. vi. q ſquis Tertiā opi. ponit gl vt diſtinguat an ſit plenꝰ
ordinarius ⁊ ipſe exequatur, nō delegatus. Nec ſit abſens: ⁊ tūc
exequat delegatus. Idē dicit de vicario. Ala. dicit ꝙ periculoſuꝫ
eſſet hoc ſeruare indiſtincte. Quod delegatꝰ nō exequat, tenet
Inn. de arbi. innotuit. Itē cōmuniter doc. inter quos eſt Hoſti.
per dictā. l. a diuo, quā opi. ſequit Bar. Bāx. ⁊ Gui. in Spe. ti. ſ.
§. i. in ſi. ⁊ de ſen. excō. §. ii. ⁊ Bonag. q notat quatuor ſpecialia in
delegato principis. ꝙ non habet delegatꝰ ordinarij. Primū, ꝙ
ille exequit: iſte nō. De hoc. ī. Secūdum, ꝙ ille ſubdelegat: iſte
nō. Hoc intellige vt no. de offi. dele. ſup queſtionū. §. i. ⁊ de re iu
di. cū Bertoldus. ⁊ de appel. cū cauſaꝫ. ⁊ in cle. ſ. de offi. ⁊ po. iu.
dele Tertiū, ꝙ ille citat per edicta. de offi. dele. paſtoralis. §. ſcīu
inclius. eo. tit. gratū iſte nō. de iudi. ſancimus. Uide qō nota. in
Spe. de cita. §. ſequit videre. verſi. ⁊ not. ſecūdū, ⁊ qō no. in dicta
decre. gratū. Spe. vbi ſupra recitat opi. de qbꝰ in illa. l. ſancimꝰ.
an poſſit delegatꝰ citare p edictū. ⁊ tenet ꝙ nō. ⁊ an poſſit citare
per nuntiū, vel arctetur in propria perſona citare: ⁊ concludit ꝙ
citare poſſit per nuntiū. ⁊ hoc verum. De primo dic vt in dicta
decret. gratū. Nam ⁊ arbiter per nūtium, ⁊ epiſtolam citat. ff. de
arbi l. diem proferre. in princ. ⁊. l. ſed ⁊ interpellatum Quartum
caſum ſpecialem colligit ex decre. de offi. dele. ſuper queſtionū. §.
porro. qō priꝰ dixerat Pe. ⁊ Abb. de of. dele. ſignificaſti. ¶ Ad
primū punctū de vicario epiſcopi an exequat, nō eſt dubitatio,
tenēdo ꝙ habeat ordinariū, ſecundū no. de offi. vica licet. li. vi.
De ordinarijs inferioribus ab epiſcopo habētibꝰ iuriſdictionē
ex ꝯſuetudie, vl alio iure ſpeciali, an exequant ſuas ſnias, habe
tur. ſ. e. c. verū. ⁊. c. cū ꝯtingat. De delegato vero iferioris a prīci
pe, vidiſtis cōmunē opi Inn. de offi. or. cū ab eccleſiarū platis.
qui habuit hoc a Jo. xi. q. i. peruenit. dicit ꝙ delegatus exequat
ſententiā ſuam per iuriſdictionē, quam habet: per eam, quam

nō habet, non. Et ſic etiā intelligit qđ not. ĩ. e. cum cōtingat. ideo cū habeat delegatus ab ordinario poteſtatē excōicandi, ꝛ interdicēdi, vt allegat. C. de iudi. pperādū. §. ſtnantē reno. de offi. dele. ex literis. ꝛ c. ſignificaſti. poterit ſic ꝓcedēdo exequi. Sed dici poſſet ad iſta iura, qđ illā poteſtatē habuit ad tuēdā iuriſdictionē, nō ad exequendā, vt dicit ibi Innoc. cū tenet id, qđ dixi per iuriſdictionē, quā non habuit, non poſſunt actualiter mictere in poſſeſſionē. ff. ad muni. l. ea. §. ff. de iuriſ. om. iu. l. iubere. Et hanc recitat Spe. in ti. de ſen. excō. §. nūc vidēdū. in prin. Inn. de ver. ſig. c. dilecto. ſentit qđ poſſit exequi, etiā mittendo in poſſeſſionē: cum delegatus inferioris a principe, ſaltē de iure canonico, poſſit in poſſeſſionē mittere ex primo decreto. Et hāc opi. recitat Io. An. in addi. Spe. in. d. §. nūc vidēdū. in prin. Cal. tꝫ qđ exequat, maxime quando inferior delegās eſt temporalis, vt legatus, vel delegatus: alias finita legatione, vel delegatione oportet papā adiri. Ioā. de Lig. tenet glo. cū temperio Inno. Bar. in. l. a diuo Pio. ff. de re iudi. tenet ꝙ nō poſſit exequi: qꝛ eius expirat poteſtas lata ſentētia. de offi. dele. in literis. C. quomodo. ꝛ qñ iud. l. ſi vt proponis. Hinc eſt ꝙ non pōt cognoſcere de nullitate ſue ſentētie, vt ibi, ꝛ dixi in. d. c. ex literis. Sed reſpōde p gl. de offic. dele. querenti. ꝙ expirat quo ad actū cognoſcēdi, nō quo ad actū exequendi. Pūto ſi qrit an delegatus inferioris a principe poſſit pronuntiare de exequēdo, ꝛ de mittēdo: dic ꝙ ſic. Et ſic dicit Spe. in preallē. §. nūc vidēdū. ad hoc qđ no. in. l. iiij. in prin. ff. de dam. infec. Si querit an poſſit exequi actualiter: dic ꝙ pōt per iuriſdictionē, quā hꝫ: ideo pōt excōmunicādo, ꝛ interdicēdo, maxime in abſentia iudicis ordinarij. Ad hoc qđ no. Inn. de offic. dele. c. ſi. Si autē actualiter mittēdo, dic ꝙ ſi expreſſe eſt delegata exequutio, poterit actualiter mittere. Ideo ꝯſuluit Spe. in loco preallē. ꝙ actualiter cōmittat ſic, Cōmitto tibi cauſam, ꝛ eius executionē. Si nō eſt cōmiſſa exequtio ſpecifice, nō poterit exeq mittēdo: qꝛ non habet hāc ptātem: qꝛ in generali cōmiſſiōe non veniūt talia que ſunt miſti imperij, vt dicit Spe. in loco ꝑalle. Et per hoc non obſtat qđ dici poſſet, de iure canonico in delegatum trāſeūt ea que ſunt miſti imperij, vt no. de offi. ord. qđ ad ſedē. qꝛ illud verū, ſi ſpecialiter cōmittant, vt dixi, ꝛ notat Spe. in loco preallē. licet non tranſeāt in generali cōmiſſione. Et idē ſcripſi in cle. audito:. de reſcrip. In cōſeruatore aūt ſentit Io. An. ꝙ exequi poſſit. de prebē. pro illorū. Nec obſtat hec decre. qꝛ pōt ordinarius exequi illū reuocādo. ff. de iudi. iudiciū. Uel loqꝛ in delegato ex cauſa ſuſpicionis: ideo cū in exequendo nulla ſit ſuſpicio, de appel. nouit. videbitur delegatus ad cognitionē tantum, in qua eſt ſuſpicio, ꝛ nō vltra, vt ſic limitet delegatio ad menſuras cauſe delegationis, ſecūdū Ioā. de Lig. Alia glo. eſt clara, vide eam per te. ꝛ vide de offi. deleg. querenti. per glo. ꝛc.

1 ☞ Laicus a quo clericus, vel eccleſia rem vendicat, debet coram ſuo iudice laico conueniri.

2 Actor, in quibus teneatur ſequi forum rei etiam clerici, ꝛ in quibus non. nume. 10.

3 Quando certa qualitas ponitur in libello, ex quo ponitur fundamentum iuriſdictionis, ibi non ſufficit ad fundandum iuriſdictionem ſola cauſe allegatio.

4 Clerici priuilegium, quod habent in cauſis eccleſiaſticis, illud etiam habent in patrimonialibus.

5 Negatiua coram iudice facta quando non inducit conteſtationem, vt videatur iuriſdictio prorogata.

Lis quomodo nō dicat ſemper cōteſtata ex qnacūq; negatiua.

6 Ad iuriſdictionis fundamētum an ſufficiat ſimplex allegatio.

8 Iuriſdictio ex quibus qualitatibus fundatur, vbi agitur de re eccleſiaſtica coram ſeculari.

9 Clericus vbi nō poteſt cōueniri corā iudice ſeculari pro re eccleſiaſtica, an diſpoſita in illo caſu ꝓcedāt etiā in patrimoniali re.

11 Licus ex quo poteſt conueniri pro eccleſiaſtica re coram iudice eccleſiaſtico, a quo habuit dicta regula originem. nu. ſeq.

12 Laicus poteſt per clericum indiſtincte conueniri coram iudice eccleſiaſtico reſcripto pape.

13 Actor an indiſtincte ſequatur forū rei, ſi agatur ſup exceptiōe.

1 SI clericus. ¶ † Laic⁹, a quo cleric⁹, vel eccleſia rē vēdicat, dꝫ coram ſuo iudice laico cōueniri. h. d. Ponit dictū, rationē dicti, ꝛ cōtrariā localem conſuetudinem. ¶ † Nota

2 regulā quod actor regulariter ſequitur forū rei. Quod eſt verū, etiā in quantū clericus, vel eccleſia, ſuper re propria, vel eccleſie agit: quo caſu hec decre. decidit quatuor caſus. Prim⁹, quādo agitur ſuper re propria, vel eccleſiaſtica, ꝛ cōſtat rē eſſe eccleſiaſticā, vel propriā clerici, vel eccleſie: ꝛ cognoſcit iudex eccleſiaſticus. Secundus, quādo dicitur res eccleſiaſtica, ꝛ nō negat ꝛ cognoſcit iudex eccleſiaſticus. Tertius, quando eſt certum ꝙ res non eſt eccleſiaſtica: ꝛ cognoſcit ſecularis. Quart⁹, quādo eſt dubiū an res ſit eccleſiaſtica, ꝛ negatur: ꝛ adhuc cognoſcit ſecularis.

3 ¶ † Ex his nota ꝙ quādo certa qualitas ponitur in libello, ex quo ponit fundamentum iuriſdictionis, ibi non ſufficit ad fundandam iuriſdictionem ſola allegatio cauſe, niſi probetur, dato quod in libello exprimatur, contra Bar. in. l. ſi ex quacunque. ff. ſi quis in ius vo. nō ier. Et hoc verū, quando qualitas negatur: alias ſufficit ſola allegatio, abſq; alia probatione, ex quo non negatur. Et ſic procedit opi. dicentium ſufficere ſolam allegatio

4 nem. ¶ † Nota quod illud priuilegium quo ad forum habent clerici in bonis patrimonialibus, quod habent in bonis eccleſiaſticis. ꝛ ſic eſt caſus proſcriptus per Ioā. And. ĩ. eodem. cum ſit. Materiam huius cap. expedit Innocen. in parte. iij. c. cum

5 ſit ĩ. e. ponam hic totū. ¶ † Oppo. quod dato ꝙ laicus a clerico conuentus negat eccleſiaſticam rem eſſe, poſſit coram eccleſiaſtico conueniri, quia negando petita litem eſt conteſtatus, ꝛ ſic iuriſdictio prorogata, ꝛ tarde opponit declinatoria: vt in cap. inter manaſteriū. de re iudi. Soluit Io. An. Primo ꝙ totū, qđ negauit, dixi ad excluſionē iuriſdictionis: ꝛ ſic nō inducitur prorogatio. quaſi dicat, reſpōſio ad libellū prorogat iuriſdictionem, ꝛ cōteſtatur litē, quādo ex negatione petiti ſimul non negat petitū, et iuriſdictio, vel cauſa cōcludēs iuriſdictionē. ſed quādo eodē inſtanti ex negatione petiti ſimul nō negat petitū: ꝛ iuriſdictio: qꝛ ex petito ꝛ cauſa petiti fundat iuriſdictio, tūc videt negata ad excluſionē iuriſdictionis: ꝛ ſic excludit litis cōteſtationē. quod eſt notandū. Secunda ſolu. Pet. ꝛ Abb. quod hanc negationē faciebat extraiudicialiter: quo caſu nō inducitur litis cōteſtatio, nec iuriſdictionis prorogatio. Uel tertio ſecūdū eoſdē negationē hāc facit: cū proteſtatione ꝙ non intendebat in iudicem conſentire, vel litē conteſtari: alias lis eſſet cōteſtata, nec plus poſſet opponere. de officio dele. inſinuāte. ſecundum Pe. ꝛ Abb. ¶ Sed ſcđo obſtat, qꝛ videt ꝙ ſola negatione cōuenti, ꝙ res nō ſit eccleſiaſtica, nō impediat iuriſdictio: qꝛ ex quo reuocatur in dubiū qualitas, vel cauſa, ex qua dat iuriſdictio, cognoſcere pōt de illa. de reſcrip. ſup literis. ꝛ. ff. de iudi. ſi qs ex aliena. Solu. Fatet Hoſte. ꝙ ſi reuocatur in dubium an res ſit eccleſiaſtica, nō impedit iuriſdictio eccleſiaſtica: qꝛ ex quo reuocat in dubiū cauſa, ex qua datur iuriſdictio, ꝛ cognoſcere pōt an ſua ſit iuriſdictio ſummatim, ꝛ ſic an res ſit eccleſiaſtica, ꝛ ſi repenret eam ipſam eccleſiaſticā: pnūtiabit ſuā eſſe iuriſdictionē: alias remittet ad iudicē ſecularē. Allegat pro hac ſummaria cognitiōe. l. ſi quis liberi. §. ſi vel parēs. de lib. agno. ꝛ allegat. ĩ. de teſti. veniēs. Sed dicit qđ hoc ſibi nō placet, nec etiā Hoſti. pro quo facit qđ no. ĩ. eodē, cū ſit. Pro eo videt tex. hic, qui dicit ꝙ eo ꝙ negat, rem fore eccleſiaſticā, ſtatim adiri debet ſecularis, p Hoſt. Pro prima opi. tamen facit qđ no. Inn. ĩ. c. conqueſtus. vbi dicit ꝙ ſi laicus negat raptū, vel inuaſum, cognoſcit eccleſiaſtic⁹, donec cōſtet ꝙ ſua non eſt iuriſdictio: ꝛ tūc condēmnabit clericum in expenſis, ꝛ remittit ad iudicē ſuū. de appel. vt debitus. ꝛ. c. cū ſpeciali. ¶ Cōcludendo hanc materiam, que mihi viſa eſt ſemp difficilis, oportet videre tria. Primo an allegata cauſa, vel qualitate iuriſdictionē fundāte, ad fundamētū iuriſdictionis ſufficiat ſimplex allegatio, ſine alia pbatiōe, ſiue negēt, ſiue cōfiteat. Secūdo, an vbi agitur de re eccleſiaſtica cōtra laicū, q̄ ſint qualitates, ex qbus fundat iuriſdictio. Tertio, an omnia dicta ſuper re eccleſiaſtica procedāt in re tēporali, ꝛ pſonali clerici ¶ Ultimo,

6 aliqua adaptando ad ea, concludet intellect⁹ capituli. ¶ † Ad primū dicunt quidam ꝙ ſi qualitas allegetur, ꝛ negetur, nō ſufficit ſola allegatio ad fundandā iuridictionē, nec ſola negatio ex toto repellit ſed ſummatim cognoſcit iudex de illa qualitate, ꝛ poſtea determinat incidēs queſtio, ꝛ ſecundū euentū qualitatis poſtea iudicabit ſuper iuriſdictione, pro vel ꝯtra. Et hoc tetigit hic Hoſte. lꝫ non firmet: ꝛ pro eo ſunt regule cōmunes, que habēt, iudicē cognoſcere debere an ſua ſit iuriſdictio. ff. de iudiciis. ſi qs ex aliena. de reſcriptis. ſup literis. ſi qs in ius voc. nō ierit. l. ſecūda. Ad hoc glo. Inno. in. c. ſuper literis. in gl. in verbo, forſan. verſic. ſi autē cōuenit. Ubi ſi accuſatur quis de delicto commiſſo in territorio iudicis, ex quo orit ſimul cauſa agendi, ꝛ fundamentū iuriſdictionis ratiōe delicti, ꝙ ſe neget ſe ibi deliquiſſe, vel cōfiteatur delictū, ſed neget ſe deliquiſſe in territorio iudicis, ꝙ poterit ante iudex ſummarie cognoſcere an in ſua dioceſi deliquerit: ꝛ ſecūdū euentum pronuntiabit ſe iudicem, vel nō iudicē. Idē tenet Ioā. Calde. de raptoribus. c. primo. an. iiij. queſt. Idem dicit in cōtractu Ioā. And. de foro compe. Romana. §. contrahentes. libro ſexto. Et ſi reuocatur in dubium an cōtraxerit in loco, vbi agitur ad fundamētū iuriſdictionis, ſummarie cognoſcet an ibi cōtractū ſit. Idē dicit Inno. de dilatio. preterea. Idē dicit. ſ. titu. primo. ceterū. Ubi dicit quod ſi negetur ſpoliatio clerici agentis, poterit cognoſcere eccleſiaſticus, an ſit ſpoliatus ſummarie ad cognitionem iuriſdictionis ſue. Ad hoc qđ not. in Spe. de compe. iudi. adi. §. primo ſup ver. vi. ꝛ in verſi. pone. Ad hoc gl. de officio dele. c. primo. lib. ſexto. Ubi ſi in con-

ſeruatione negatur iniuriam fuiſſe notoriã, poterit iudex ſe informare ſummatim ſuper qualitate iniurie, ⁊ ſecundũ euẽtũ iudicẽ, vel nõ iudicẽ ſe pronũtiare. Secunda fuit opinio ꝙ nõ ſit neceſſaria probatio, vel cognitio cauſe allegate in libello: ſed ſufficit ſola allegatio ſine alia ꝓbatiõe ad iuriſdictiõis fundamẽto, ſiue negetur, ſiue cõfiteaꝛ, ſiue nihil dicaꝛ ſufficit ipſaȝ allegare i libello. Et hoc ſentit Joan. An. hic, poſt Vin. qui dixit ꝙ ſi negeꝛ ſpoliatio eccleſiaſtice rei, cognoſcit iudex, donec cõſtet reȝ nõ ſpoliatã remittet illum clericũ ad ſecularẽ, ⁊ cõdẽnabit in expenſis. Ad hoc qđ no. Inno. ĩ. tit. j. c. ceterũ. ⁊ eo. cum ſit. ⁊ c. cõqueſt⁹. vbi dicit ꝙ ſi aliqua cã, vel qualitas ptẽdaꝛ, ex qua fundeꝛ iuriſdictio, oportet illã i libello allegari, quaſi ſufficiat illa allegatio. Idẽ formaliṫ ſentit Innocẽ. in. c. cum ſit. vbi dicit ꝙ ſufficit allegare dolum, vel oppreſſionem in contractu, vel ſuper re eccleſiaſtica: ⁊ ſufficit illaȝ in libello allegare, licet negetur: ⁊ ꝓceditur in cauſa principali: ⁊ ſi poſtea nõ ꝓbetur fraus, vel qualitas deducta, ſequetur abſolutio ſed poſtea poterit agi ex alia cauſa. ff. de excep. rei iudi. l. ⁊ ad eandem. §. actiones. Differunt tamen in practica dictum Vin. quod recitat Joan. And. hic, ⁊ dictum Innoc. quia ſecundum dictum Vinc. condemnabitur pars in expenſis, ⁊ remittetur ad iudicem, ex quo apparet defectus qualitatis. ſed ſecũdum Innocen. pronunciabit diffinitiue ſuper ipſo principali abſoluendo. Idem tenuit Ho. de Suza. ſuper authenti. qua in prouincia. C. vbi de crim. agi oportet. quod recitat Joan. An. ⁊ de cõpeten. in. adi. §. primo, ſuper ver. vj. in addi. verſi. ſed pone, aliquis. vbi dicit ſufficere allegare crimen fuiſſe commiſſum in certo loco, ad fundandã iuriſdictionem iudicis loci, abſq; quod aliter cognoſcatur, vel probetur: ⁊ ſi poſtea appareat delictum ibi nõ commiſſum in proceſſu cauſe, ꝓceſſus nõ valebit. C. ſi non a compe. iu. per totũ. Et in hoc ſequi videtur opi. Vin. quo ad practicã: ꝙ examinabitur. ſ. Ad hoc dictũ Bar. in. d. l. ex quacũq;. ff. ſi quis in ius vo. nõ ie. vbi dicit qđ ad fundãdã iuriſdictionẽ iudicis ſufficiat allegare cãȝ, vel qualitatẽ cõcludẽtẽ iuriſdictionẽ lȝ vera nõ ſit, dũmodo non cõſtet: qꝛ iuriſdictio mẽſuratur ab eo, qđ petiꝛ, nõ ab eo, qđ in veritate debetur. ff. de iu. om. iu. l. cum quedam puella. §. ſi. Ad hoc ſimile de ſeruo cõtendente ſe liberum: quia vt audiatur, ad proſecutionẽ iudicij ſufficit qđ alleget ſe liberuȝ, licet vt ſeruus petatur. Tertia opi. Fran. de Are. quam recitat Lap⁹ alleg. lxj. vbi dicit ſufficere cauſaȝ allegari, ⁊ probari: ſed negatio aggrauat negantẽȝ in onere probandi: quia productione libelli eſt fundata intentio, per dictam. l. cũ quedam. in ſi. Nõ placet michi opi. nec ꝙ ſufficiat allegatio, nec ꝙ grauetur onere probãdi: quia ſic eſſet ſemper in poteſtate actoris allegando cauſam, vel qualitatẽ concludentem iuriſdictionem, vel alium ſubijcere iuriſdictioni, vel grauare onere probandi defectũ qualitatis concludẽtem iuriſdictionem. Nec ob. l. cum quedaȝ. in ſi. quia licet inſpiciatur quod petitur, nõ quod debetur, ad fundãdam iuriſdictionẽ, illud verum, quando ſit verum vel falſuȝ id qđ petitur, concluditur iuriſdictio: quia tũc nõ habetur reſpectus ad veritatem debiti: quia iuriſdictio nõ menſuratur ad veritatem debiti vltra iuriſdictionem, ſuper quo vltra metas petiti nõ poterit ferri ſententia, ſed menſuratur ad limites petiti. Hic anteȝ ſi ſit falſa qualitas allegata, excludiꝛ iuriſdictio: ſi ſit vera, concludiꝛ quo ad petituȝ. Igitur oportet de qualitate cõſtare. Hoc patet ex hac decr. ꝗ dicit qđ negata re eccleſiaſtica, excludiꝛ iuriſdictio. Quinta videꝛ excludi doctrina, quod ſola negatiõe qualitatis excluditur iuriſdictio ex toto, vt hic eſt tex. ⁊ gl. de heret. accuſatus. i verbo, manifeſte. li. vj. Ideo in hoc puncto concludendo quandoq; allegatur qualitas in libello expreſſe, quãdoq; allegatur tacite: ſi allegatur expreſſe, dic ſi allegaꝛ, ⁊ probatur caſus eſt planus. ſi nõ allegatur in libello, ſed probatur, ſi quoquo modo adaptabilis eſt ad verba libelli, includitur, ⁊ procedit iudiciuȝ: vt notat Innocẽ. de iudi. ceterum. vbi in reali proceditur coraȝ domino feudi, ſi narret ſe dominum: quia ius feudi poteſt in libello concludi, vt quod intentet vtile: ſi non poteſt aliquo modo includi, non proficit probatio, niſi allegetur. Sic debet intelligi Inno. ĩ. ti. j. ceterum. ⁊ qđ no. ĩ. c. cum ſit. ⁊ c. conqueſtus. Si allegatur, ſed non ꝓbatur: tunc ſi non negatur, ſufficit ſola allegatio ad concludenduȝ iuriſdictionem: vt hic eſt caſus notabilis: ⁊ ſic procedit opi. dicentium quod ſufficit ſola allegatio. Si auteȝ allegaꝛ qualitas, ⁊ negatur, ⁊ ſi cõtingat negatio abſq; principali petito. ſufficit ⁊ negari. Intelligo quando ſit negatio ante litem conteſtatã: quia ſicut poſt litem cõteſtatam non proficeret exceptio dilatoria: ita nec proficiet hec negatio: vel ſaltem poſt lit. cõt. transfundet onus probãdi in aduerſarium. l. Pomponius. §. rati. ff. de procur. ſecũdum vnuȝ intellectũ, de quo dixi poſt Inno. de proba. quoniã contra falſaȝ. Et ſic poſſet procedere opi. Frã. licet primũ reputem tutius, ſi cõtingat negationem qualitatis ſurgere a negatione principaliter petiti. Ideȝ puto vt ꝓficiat negatio, quia videꝛ negaſſe pinguius quod poſſit. ar. eorũ, que no. in l. iter ſtip §. i. de ver. ob. ⁊ ſic negaſſe i viȝ dilatorie, vt dixi. ĩ. ⁊ quia ex ordine intellect⁹ talis ꝓcedit, vt ⁊ tenui ſupra: quibus caſib⁹, ſi queritur an negatio excludat iuriſdictionem in principali, ⁊ incidenti, an ſit iudex, an in neutrũ excludat ſolum in principali, ⁊ nõ incidenti, donec cognoſcatur an ſit iudex: dic quod ſi qualitas alegatur, ⁊ negatur, ⁊ congruo tempore, ⁊ tũc ſi iuriſdictio fundetur ſuper ſola exiſtẽtia qualitatis, ⁊ non ſuper dubietate: tunc ſi nõ negatur ex toto, licet aliquod accidens ad illã obfaſcãdã allegetur, nõ cõcludiꝛ cognitio in principali. ſȝ differꝛ donec cognoſcit iudex an ſit iudex, ⁊ ex toto nõ excludiꝛ iuriſdictio. no. gl. de offi. dele. c. ⁊. li. vj. Naȝ ſi iuriſdictio fundatur ſuper notorietate delicti, ⁊ factũ nõ negaꝛ notoriũ, ſed excuſatur, cognoſcit cõſeruator. Si aũt qualitas ex toto negeꝛ, excludit iuriſdictio, niſi qui allegat illã in libello, offerat ſe ꝓbaturũ ad fundamẽtũ iuriſdictionis: quo caſu iudex habet illa examinare ſummarie, vt cognoſcat an ſua ſit iuriſdictio. ¶ Nũqd aũt debeat tũc plene ꝓbari an ſufficiat ſummaria. Hoſ. hic qđ ſufficit ſummaria ⁊ idẽ Inno. ĩ. de reſcrip. ſuper literis in gl. preal. ⁊ Bu. i. l. preſcriptiõe. C. ſi cõtra ius, vel vti. pub. ſicut i actiõe ad exhibẽdũ, ⁊ tenẽdũ. l. iij. §. ibidẽ. ff. ad exhi. ⁊ in reſt. in integ. aduerſus ꝓbationem omiſſaȝ, vel exceptionẽ de in inte. re. c. ij. Dic iũcto dicto Bar. i. d. l. ꝑſcriptiõe. ſi reuocaꝛ in dubiũ de qualitate ꝗ nõ venit diſcutienda ad merita quo ad ſubſtãtiã ꝓbatiõis, debet diſcuti plene: non enĩ in talib⁹ debet lis conteſtari: ⁊ hoc reſpectu ſummarie ꝓcediꝛ, qꝛ ſufficit cõteſtatio in principali. vt no. de offi. dele. pãdẽtiam. §. ſexta. Sed nõ ſic ſummarie qđ ſteꝛ iuramẽto. ſi qualitas venit ad merita diſcutientia, ſi idem grauatur onere probãdi, ⁊ quo ad merita, ⁊ quo ad dilatoriã ſufficit quod ſummarie probetur per iuramentũ, ſecũdum Bar. Hoc nõ placet mihi: quia hic eſt aliquale preiudiciũ: vt. l. theſaurus. ad exhibẽdum. Si venit probandum per diuerſos ad merita, ⁊ ad fundandã iuriſdictionẽ, ⁊ qꝛ ponitur exceptio taciturnitatis peremptorie in beneficiali opponẽs dilatorie grauatur ⁊ ad merita grauaꝛ actor, ⁊ adhuc oportet qđ plene probetur, vt dicit ibi Bar. qđ intelligo vt. ĩ. quo ad ſubſtantiã probatiõis. Si tamẽ negatio haberet notorietatẽ cõtra ſe, nõ credo proficere negationẽ, qꝛ nõ eſt probabilis: vt nota. de cenſi. cũ venerabilẽ. Ideo ſi petatur poſſeſſio prebende, quia non poteſt eſſe non notoriũ in loco poſſeſſiones fore prebendales, quando dicimus, poſſeſſe ſunt, licet negenꝛ prebẽdales: hoc non ſufficit. Quandoq; allegaꝛ qualitas pro fundamento iuriſdictionis, ⁊ eius nõ exigiꝛ vera qualitatis exiſtẽtia, ſȝ ſola ſufficit dubietas: ⁊ tũc ſufficit illã allegare, ꝙꝙ negeꝛ, ⁊ cõcludiꝛ iuriſdictio abſq; alia cognitione preambula. Et hoc dicit Hoſ. ĩ. c. conqueſtus. ⁊ hic Jo. An. recitat. ⁊ Inn. ĩ. eo. cũ ſit. ⁊ c. cõqueſtus. Nã ſi allegatur oppreſſio, ⁊ violẽtia, ſola dubietas huius circa rẽ eccleſiaſticã, vel clerici, cõcludit dubietatẽ ſacrilegij, ⁊ ſup dubio an ſit ſacrilegiũ cognoſcit eccleſia. ſi allegaꝛ res ſpiritualis, ⁊ negaꝛ, ſola dubietas concludit hoc ſpectare ad iuriſdictionẽ eccleſiaſticam. Idẽ ſi ꝯtractus negetur vſurarius. Si negeꝛ iuramẽtũ ligare: ſi negeꝛ preſcriptionẽ cõcludere peccatũ, ⁊ ſimiles tales exceptiones faciẽtes rẽ dubiã concludunt iuriſdictionẽ quo ad eccleſiaſticũ iudicẽ. Igiꝛ ſufficit ſola allegatio cũ negatiõe: nõ ſic ſi allegatur contractus factus in tali loco: vel cõmiſſum delictũ in tali loco: ad cõcludendã iuriſdictionẽ. vel rem fore eccleſiaſticam, ⁊ negatur: qꝛ in talibus vera exiſtentia narrati cõcludit iuriſdictionẽ, nõ dubietas. Si vero iuriſdictio fundaꝛ ſup notoria exiſtentia qualitatis: tunc ſi qualitas nõ allegeꝛ notoria, ⁊ negaꝛ, ſtatim excluditur iuriſdictio: vt in. c. i. de of. dele. li. vj. ⁊ hic. Ad hoc gl. de heret. accuſat⁹. lib. vj. nã ſup re eccleſiaſtica excluditur iuriſdictio laici, ⁊ ſpectat ad clericũ, quãdo res eſt eccleſiaſtica. ⁊ hoc cõſtat, vel nõ negaꝛ, quia cõſtare diciꝛ: ſi nõ negeꝛ ex toto iuriſdictio, ⁊ in principali, ⁊ incidenti, an ſit iudex: qꝛ ex quo negat ad cõcludẽdã rẽ eccleſiaſticam notoriam, nõ ſufficeret ſummaria probatio: vt dicit Hoſtien. de ordi. cogn. c. ij. Si qualitas allegeꝛ notoria, ⁊ negeꝛ: tũc bene cognoſcit preambule. de offic. dele. c. j. li. vj. Hoc verũ, quãdo ex negatione cõcludiꝛ probabile diuerſum notorietatis: alias ſi negatio cõcludit certitudinẽ defectus qualitas. vt patet ꝙ negatũ ꝑdeat a iure, excludiꝛ ex toto iuriſdictio: vt no. gl. de heret. accuſat⁹. li. vj. in verbo, manifeſte.

7 ¶ †Venio ad ſecũdũ principalẽ caſum, quãdo nõ expreſſe allegaꝛ qualitas in libello, ſed tacite põt cõprehẽdi ꝑ allegata, vt qꝛ agẽs rei vẽdi. cõtra laicũ ꝑ rebus eccleſie, ſolũ dicit rẽ eccleſie, ꝙ res ſit eccleſie, nõ cõcludiꝛ iuriſdictio. ſed bñ cõcludiꝛ ex detẽtione rei ſacrilegiũ quoddã, ex quo cõcludiꝛ iuriſdictio ad eccleſiã: ⁊ tũc qꝛ poteſt iſtam deducere vt priuilegiatam, et vt nõ priuilegiatã: tunc ſi negatur res eccleſie, ⁊ cõtra negaꝛ ſacrilegiũ, ſola negatio excludit iuriſdictionem, vt hic: ⁊ excludit preambulam cognitionẽ ad excludendã iuriſdictionem: qꝛ ſpecifice nõ tãgitur dubiũ ſacrilegij: ⁊ hic eſt tex ⁊ dixit Hoſti. vnde ipſam vt priuilegiatã domũ deducere videtur, quando hoc exprimitur in libello: vt no. Inn ĩ c. cũ ſit. ⁊ c. cõqueſtus. ⁊ ĩ. tit. primo, ceterũ Itẽ nec cõcluditur ſacrilegiũ, nec dubium ſacrilegij.

gñ, ex quo non allegat mala detentio: qꝛ poſſibile eſt qđ hꝫ aliquod initium iuſtum poſſidēdi: ⁊ eo ꝙ poſſidet, preſumit iuſte poſſidere, ex quo non allegat poſſeſſionis iniuſtitia, pretēdi nō videtur niſi forte diceretur ſacra, ⁊ negatur ſacra: qꝛ ſup hac dubitate cognitio ſpectat ad eccleſiaſticū, ſecūdū Jo. de Lig. Ratio, qꝛ ibi ratiōe dubij cōmittitur, ſeu daƚ iuriſdictio, opꝫ ꝙ vel equalitas allegetur in libello, vel ſi nō expreſſe allegeƚ, opꝫ ꝙ ſit patens in porrectiōe libelli, vel ſola reſponſione ad libellū: alias vt nō producta procederet de iure cōi ſuper ea, ⁊ ſcđm regulam, actor forū rei licet enim verba libelli trahantur ad intentionem actoris quo ad merita, nō quo ad fundādam iuriſdictionē, niſi aut expreſſe allegeƚ, aut cōcludatur a parte in limitibus libelli: alias actor ſequiƚ forū rei, vt dicit litera: nec aliud examinatur. Sic intelligit Hoſ. hac decre. per que puto ꝙ ſi agens allegaret agēdo rei vēdica. iniuſtā detentionē aut iniuſtam occupationē, ⁊ de facto, ꝙ ex hac allegatiōe iudex poſſet de hoc cognoſcere: ⁊ ſic poſſet procedere opi. recitata per Goffr. Sicut eñ qualitas allegata habeƚ pro probata, ſi non negetur, ad cōcludēdā iuriſdictionē, vt dixi: ita qualitas non allegata habeƚ ꝓ reprobata quo ad excludēdā iuriſdictionē. Ideo ſi feudatarius ageret rei vendi. cōtra feudatariū, ⁊ nō aliter allegaretur feudalis, nec etiā in primordijs aliquid diceretur: excluderet iuriſdictio ꝑ negationē dominij: ⁊ lꝫ vellet probare ſe dominū, nō audiretur, niſi allegaret dominiū vtile reſpectu feudi. Ubi autem dixi ſufficere allegationē, ſi iudex procedat, ⁊ poſtea ad merita non appareat veritas cauſe allegate, qualis debeat eſſe ſententia, vbi qualitas cōcludit ad fundādā intentionē in principali. Goffr. ſ. eo. c. cōqueſtus. vt dicit Joā. And. hic, dicit ꝙ eſt abſolutoria ab inſtātia, ⁊ cōdēnatoria quo ad expēſas: ⁊ ꝓceſſus declarabiƚ nullus, vt ab incompetenti agitatus Et hoc ſentit Gui. de Suza. auth. quā in prouincia. C. vbi de cri. agi oportet. vbi dicit ꝙ ſi in proceſſu qualitas deficiat: proceſſus erit null⁹, vt ab incōpetēti iudice agitat⁹: Et hoc recitat Jo. An. in addi. Spe. in ti. de cōpe. iud. adi. §. j. ſup verſi. vj. Jnn. ſ. e. cū ſit. dicit pronūtiādum diffinitiue, abſoluēdo reū ab impetitione actoris, ⁊ ſic ꝓnūtiet ad merita. Et hoc ſequi videtur Frede. ſuo cōſ. ccvij. Puto aduertēdū qualiter qualitas fundet iuriſdictionē: ſi ſola veritas cauſe fundaret iuriſdictionē, hic nō eſt iudex. Ideo ſi ignorāter fieret ꝓceſſus: nō dare ⁊ prorogatio iuriſdictionis: ⁊ tūc abſolutio dꝫ eſſe abſolutoria ab inſtantia. Si ſciēter, ⁊ iuriſdictio eſſet prorogabilis, eſſet abſolutio fiēda a diffinitiua: ⁊ qñ cōcluderet defectus qualitatis defectū iuriſdictionis ipſo iure. Sec⁹ ſi demū exceptione elidibilis: qꝛ valeret proceſſus, ex quo nō eſt oppoſitū: vt no. Jnn. de offi. dele. cū ſup. Si iuriſdictio fundaƚ ſup ſola dubietate cauſe: tūc ſtāte dubio fuit iudex, ⁊ voluit qđ agit. Poterit ergo, conſtito de defectu cauſe diffinitiue abſoluere: qꝛ durat iudex in ꝓnūtiādo in quocūqꝫ euētu dubietatis, ſiue ſubſit qualitas, ſiue nō: ⁊ qꝛ qđ legitime eſt actū, ⁊c. in regula, fa
8 ctū legitime. de reg. iur. li. vj. Et hec ſufficiāt de primo. ¶ † Uenio ad tertiū, vbi ſint qualitates ſup eccleſiaſticis iuriſdictionē cōtra laicū cōcludētes. Dic, prima eſt, ſi circa rē eccleſiaſticā allegetur raptura: qꝛ tūc cōcludiƚ crimē ſacrilegij. Alleg. xvij. q. iiij. c. iij. ⁊ c. ſint q. ⁊ multis ca. eiuſdē. q. ⁊ hoc tribuit iuriſdictionē eccleſiaſtico iudici, etiā ratione dubitationis: qꝛ talia cognoſcere, cū crimē eccleſiaſticū ſit, vel dubiū an ſit eccleſiaſticū, ſpectat ad iudicē eccleſiaſticū. xij. q. ij. nulli liceat ꝑdia. ⁊ c. de laicis. Et hec cā cōcludit iuriſdictionē, ſiue certitudinaliter adſit, ſiue dubiteƚ: vt dixi. xvi. q. j. in canonibus. xxiiij. q. iij. ſi qs deinceps. Jdē dicit But. in quolibet delinquēte cōtra eccleſiā, vel illā illuctāte. C. de epi. ⁊ cle. aut. Jtē nulla cōitas. ⁊ ibi ꝑ Gul. ponuntur caſus, in qbus eccleſia hꝫ iuriſdictionē cōtra laicū. Et an eccleſia illis poſſit imponere penā pecuniariā, vide ꝙ media ſunt ſub iuriſdictione eccleſie. l. parabolā. C. de epiſ. ⁊ cle. Sed reſtringit Gul. ad caſum illū. Secūdo, ſi circa rē eccleſiaſticā allegeƚ oppreſſio, vel violētia clericorū, ⁊ etiā pauperū. Et dicit hic Joan. de Lig. ⁊ ſcribit Lapus ſua allegatiōe. lxxvij. ꝙ hoc nō eſt ex priuilegio clericorū tātū, ſꝫ ex generali iure, quo eccleſia defendit oēs oppreſſos. xxiij. q. iij. ſi qs de potentibus. ſcđm Jo. de Lig. hec
9 procedūt in reb⁹ eccleſiaſticis. ¶ † Jn patrimonialibus autē clerici, ſunt opi. Jnn. ſentit idē: qꝛ pōderat rapturā clericorū. Quidā cōtra: qꝛ hoc eſt inductū in priuilegiū eccleſiaſticarū rerū: nō extēditur ergo ad patrimonialia. vij. q. j. petiſti. Et hoc recitat Jo. An. ſ. e. cū ſit. Dicit Joā. An. ꝙ cōtrariā opi. hoc eſt, primā tenuit egi. Et hāc ſeruat ꝯſuetudo: qꝛ bona clericoꝝ gaudet priuilegio rerū eccleſiaſticarū: qꝛ obligata ſunt ꝓ adminiſtratione. de pigno. ex literis. Ad hoc, qꝛ oppreſſiōe vidue cōcludiƚ iuriſdictio eccleſiaſtica. ſ. c. ex parte B. Forti⁹ i bonis clerici. Et hoc tꝫ in dicto. c. ex parte B. ⁊ tenuit Jnn. ſ. de iudi. ceterū. vt ibi dixi. ⁊ Spe. in ti. de cōpe. iu. adi. § j. ver. xxx. vbi dc ꝙ vbicūqꝫ ſup poſſeſſorio impetrat clericus ꝯ laicū, adit, ⁊ impetrat iudicium eccl'ie: quinimo plus puto ꝙ ſi nō allegaƚ oppreſſio, ſed tātū ꝙ res eſt clerici, ⁊ cōſtat ipſam fore clerici, vel nō negeƚ, ꝙ agēdum eſt ꝯ laicū corā iudice eccleſiaſtico, vt hic eſt caſus. nō deſtruēdo liberā, ibi: de reb⁹ ſuis, vł eccleſie. Et ꝑ hoc ptꝫ Expeditio tertij articuli incidētis. Jnquātū dixi violentiā cōcludere iuriſdictionē in iudicē eccleſiaſticū, ſi illa allegeƚ, eſt verū, qñ violentia eſt expulſiua, vel ablatiua: ⁊ forte idē, ſi cōpulſiua. Sꝫ ſi turbatiua, vel denegatiua, videƚ ꝙ ſi eſt denegatiua pſtatiōis debiti realis, vel pſonalis, vel alterius iuris, hāc tractādā corā ſeculari. Et ad hoc no. de re iudi. c. ſi. Sꝫ dic, ſi auferƚ quaſi poſſeſſio iuris ꝑ denegationē talē: pōt dici ꝙ ſi actu violēto illā nāciſci prohibetur, ad huc ex hoc crimine ſacrilegij concludat iuriſ dictio. ad hoc de reſtitu. ſpo. Piſana. ⁊ quod not. ſ. eod. cum ſit. Si non ſit actu violento, eſt dubiū: puto idē, quādo cōſtat proprietatē iuris ad eccleſiā pertinere, vel rei, ꝑ. c. cōqueſt⁹. ꝑ hoc. c. non obſtat qđ no. Jnn. ſ. eo. cōqueſt⁹. qꝛ illud intelligo, qñ agiƚ vel poſſidetis, ⁊ nō cōſtat de ꝓprietate iuris, vel rei, qđ nō eſt priuilegiatū: ⁊ ſic cōcluditur ꝙ pro turbatiua nō cōcludiƚ iuriſdictio in iudicē eccleſiaſticū. Nō obſtat de iudi. c. ſi. qꝛ pōt, ſi vult, agere coram iudice eccleſiaſtico, ⁊ corā ſeculari, cū crimē ſit mixtū. ſ. eo. cū ſit. vel nec ibi cōſtabat de ꝓprietate rei. ¶ Tertia qualitas eſt qñ circa rē, vł ꝯtractū ſup eccleſiaſtica re allegaƚ fraus. xij. q. ij. apoſtolicos. ⁊ c. quicūqꝫ militū. dū tamē in petitione fiat mentio de fraude, ſcđm Jnn. in d. c. cū ſit. Et hoc ſequiƚ Lap⁹ ſua allegatio. lxvij. per que dicit ꝙ ſi repetaƚ res eccleſiaſtica, allegato ꝙ per fraudē rem eccleſie emēdo, vel de pecunia eccleſie facit aſcribi inſtrumētū amico, vel tertio: qđ de hoc cognoſcit eccleſia. Ad hoc, qꝛ tales ſic fraudātes, ab eccleſia anathematizanƚ, vt in iuribus predictis. Spectat ergo ad eccleſiam: qꝛ excōmunicatio daƚ ꝓpter cauſam eccleſie ſubiectā. xxx. diſtinctio. ſi qua. ⁊ c. quicunqꝫ. Ad hoc qđ no. Jo. An. in regula, ea, q̄ ſiūt. de regu. iur. lib. vj. ¶ Attēdēdū tamē dicit Lapus ꝙ ita demū allegatio fraudū ſubmittit cōtractū, vel cognitionē ſup re eccleſiaſtica ꝯ laicū, qñ aliquid circūfert ad ſubſtātiā eius, de quo agiƚ. Sec⁹ ſi nō circūfert: nā dato ꝙ libellās diceret in rei vendicatione, aduerſariū dolo, vel fraude, nō reſtituere: nō ſufficeret, niſi aliter allegareƚ iuſta occupatio, vel detētio. Hec no. ſua alle. lxi. lxviij. ⁊ lxvij. vbi diffuſiſſime hoc tractat, ⁊ recitat cōſilia diuerſorū in. q. que fuit de facto. Ex hoc decidiƚ qđ ſi petaƚ reductio ad arbitriū boni viri ſup re eccleſiaſtica, corā quo agi debeat ꝯ laicū. Frede. ſuo. cōſi. cclxxv. tenet cū agaƚ remedio cōmuni, cā debet agitari corā ſeculari: qđ puto ꝑ predicta, niſi allegeƚ dol⁹, vel fraus arbitratoris veris, vel pſumptus, ꝑ iā dicta. ¶ Quarta qualitas, ſi allegeƚ nullitas cōtract⁹, etiā ſine fraude. xij. q. ij. apoſtolicos ⁊ c. qcunqꝫ militū. Sec⁹ ſi nō cōtenderet nullas, ſed agereƚ ad illā infringēdū propter defectū cōſenſuū aliquorū canonicorū. Sic intelligo Jnn. qui cōtradicere videƚ. Ad huc cognoſceret: ⁊ hoc puto, ſi nō negaƚ res eccleſie, vel hoc cōſtat: qꝛ iam cōſtat de mala detētione rei, per ea, que dicā. ſ. ⁊ ꝑ tex. hic. Sec⁹ ſi eſt aliqs, lꝫ reſcindēd⁹: ⁊ quia donec reſcindaƚ, habet iuſtam cauſam tenēdi. ¶ Quinta qualitas, ſi allegaƚ qđ, per qđ aliquo iure agiƚ, etiā priuilegiante, puta reſtitutione in integrū: qꝛ ꝙ petatur reſciſſio cōtract⁹, etiā validi, ſiue ꝓpter defectū canonicoꝝ ſiue ꝓpter aliū defectū, omnibus his caſib⁹ cognoſcet eccleſia. Et hoc placet: ſufficit ſola dubitatio reſtitutionis. Sed ceſſantib⁹ his qualitatib⁹, ſi ſolum allegaƚ rē fore eccleſiaſticā. Jnn. hic ſibi cōtradicit in dicto c. cū ſit. Jn prima parte dicit ꝙ quocunqꝫ modo agaƚ de re eccleſiaſtica, cognoſcet eccleſia. alleg. xij. q. ij. qcunqꝫ militū. in fi. Dic ꝙ ſi agiƚ rei vendicatione, vel depoſiti, vel cōſimilib⁹, in quibus nullo iure ſpeciali vtiƚ eccleſia, ex quo agiƚ cōtra laicū, cognoſcet iudex ſecularis. Cōtrariū ad literā dicit hic, ⁊ concordat primo dicto. Archidia. ad literā recitat Jnn. xvi. q. j. in canonib⁹, nihil addit. addit Lapus ſua cōcluſione. lxxvij. dicit ꝙ de cōſil. Joā. de Lig. circūſcriptis violētis oppreſſionib⁹, ⁊ alijs qualitatib⁹, de qbus ſupra, ſi agiƚ de re ſacra quomodocūqꝫ, agēdū eſt corā eccleſiaſtico. xvij. q. iiij. ſicut. ⁊ c. iij. ⁊ idē Joā. de Lig. hic in addi. ad lect. Et ſi res eſt profana: tūc ſi allegaƚ nullitas tit. vel minus iuſti, ⁊ cōſtat rē eſſe eccleſie, cognoſcit eccleſia: vt i. c. apoſtolicos. ⁊ c. qcunqꝫ militū. Si vero nō cōſtat rē eſſe eccleſie, ſꝫ in dubiū reuocaƚ: niſi aliter allegeƚ violentia, vel oppreſſio: dicit ꝙ ſtabiƚ regule, Actor ſequiƚ forū rei: vt hic eſt caſus. Et idem ad literā ponit Joā. de Ligna. hic, hoc addito ꝙ ſi eccleſia leſa petit reſtitutionē, audiƚ corā eccleſiaſtico. Et hoc etiā ſequiƚ Paul. de Liaza. in qbuſdā repoſitatis. xvi. q. i. in canonib⁹, vbi dicit ꝙ ſi eccleſia ſpāli iure nō iuuaƚ, vbi agiƚ depoſiti, vel rei vendica. cognoſcit ſecularis. ⁊ idē doc. ſ. e. lꝫ. Puto ꝙ ceſſantibus cauſis, ⁊ qualitatib⁹, de qb⁹ ſupra. ſi ſolis remedijs cōib⁹, pſonalib⁹, vel realib⁹ agaƚ ꝑ re eccl'ie, vel clerici corā q agi debeat, ſatis hoc declaret hec dcre. qꝛ ſi allegaƚ dñiū rei eccl'ie. ⁊ ꝯſtat ꝙ res eſt eccl'ie, ſi nil negaƚ, vł nō allegaƚ iuſta cā tenēdi, iudex erit eccleſiaſtic⁹: qꝛ

cum reali datur tunc concurſus ſacrilegij,ex quo ↄcurſu realis, vel perſonalis efficitur priuilegiata Et hoc eſt qđ no.in.l.ſi fundum.§.ſi tu ex parte.ff.ad legē Fal.l.qui pater.ff.de acquirend. here.⁊ ſupra ti.i.quanto.Nā eo ꝙ abſqꝫ cauſa tenetur eccleſiaſtica res,ↄcluditur ſacrilegiū.xvij.q.iiij.ſi quis deinceps.Si allegatur rē fore eccleſie,⁊ cōſtat,⁊ cū hoc ex parte tenētis allegaꝶ aliqua iuſta cauſa tenendi,adhuc cognoſcit eccleſia:quia ſufficit fundamentum quod res ſit eccleſiaſtica, vt poſſit cognoſcere de his accidētibus ad rē eccleſie. Ad hoc in ſi.glo.de offi.deleg.c.i.lib.vi.vbi ſi notoria eſt cauſa,ex qua agitur corā conſeruatore,quāquā aliqua excuſatio allegetur,de illa cognoſcat:q: ſufficit fundamētuꝫ notorij,vt cognoſcat de accidētibus ad cauſam notoriam.Puto tamen,vt dicit illa glo.ꝙ in poteſtate iudicis ſit,ſi ſibi videatur,allegationē probabilē fore,vt poſſit illam admittere excluſa iuriſdictione. Si dicatur rem fore eccleſie,et eſt certū rem nō fore eccleſie:⁊ nō cognoſcit eccleſia;vt hic ↄ cōtrario.Quādoqꝫ allegatur rē fore eccleſie,⁊ nō negatur:⁊ adhuc cognoſcit eccleſia,vt hic:q: qualitas,ex qua ↄcluditur iuriſdictio, poſita in libello,habetur pro vera ad fundandam iuriſdictionē, ex quo nō negatur,vt dixi ſupra. Quādoqꝫ allegaꝶ rez fore eccleſie,⁊ eſt dubiū,⁊ negatur,⁊ non cognoſcit eccleſia,ſed agēdū contra laicum corā ſeculari,vt hic eſt caſus.Ex predictis ↄcluditur quid de agente vti poſſidetis,q dicit ſe turbari:nunqd in illa gaudeat eccleſia priuilegio,vt tractetur coram eccleſiaſtico, Lapus ſua alleg.li.tenet ꝙ hec cauſa agitanda ſit coram eccleſiaſtico iudice:quia hic inducitur iniuria,violentia,⁊ moleſtia, pro quibus qualitatibus poteſt agi corā eccleſiaſtico.Allegat no.ſ.eod.cum ſit.⁊ hoc tagitur.ſ.eo.conqueſtus. Dic ſi agendo vti poſſidetis allegat ſe dominū vel quaſi, quod pōt.⁊ aliquid circunfert ad interdictū,de probat.licet cauſam.⁊ tunc idem qđ proxime dixi,quando agitur rei vendicatione.Si vero dicit ſe dominum:tunc ſi turbatio allegatur cum violentia, agitur coram eccleſia.ſ.eo.cōqueſtus.Si nō allegatur violētia,ſed dolus, et fraus,q: doloſe,et in fraudē turbat,cognoſcit ſecularis:quia nil confert ad ſubſtantiam interdicti.ſi talia non allegentur, cognoſcit ſecularis:vt no.ſ.eo.cōqueſtus.⁊ notat Lap⁹ ſua alleg.lxviij.niſi conſtaret,rem fore eccleſie,vt hic.Ex his deciditur ꝙ ſi eccleſia agat depoſiti,vel locati:qđ ſi allegat dominiū,q: talis concurrit cū rei vendicatione.l.i.in ſi.ff.de preto.ſtipu.qđ idē qđ dixi ſupra quādo agit rei vendicatiōe. Sic intelligo Inno. hic qui dicit ꝙ vbi agitur ex locato,⁊ cōſtat rem eccleſie,ꝙ tūc agetur coram eccleſiaſtico.Si allegaꝶ ſola cā debiti perſonalis. dicēdū ꝙ cognoſcit iudex ſecularis,niſi dolus allegetur q: circūfert in actione depoſiti.ff.depoſi.l.i.⁊.l.qđ Nerua.de depoſi c ij. In aliis cōtractib⁹ nō ſic:q: nō circūfert ſic,niſi ius agendi fundareꝶ ſpecifice ſuper dolo:vt ſi ageret locati.q: diceret rem peremptā doloſe,vel fraude,per dicta ſupra. Hec omnia ſatis puto procedere in patrimonialibus clericorū.per hoc.c.ſi clericus. Quod credo,tam in eccleſia,quā in clericis, quando agiꝶ ſuper bonis iam queſitis ipſis clericis:ſed ſi agereꝶ de bonis querendis nullo tranſlato dñio:agēdum eſt coram iudice ſeculari. Idē ſi ageretur ſuper rebus non vere,ſed ficte queſitis:vt ſi ageretur pro rebus a teſtatore legatis,que non fuerunt in dominio legatarij:⁊ hoc,q: in talibus nondū per eccleſiā poſſeſſio,nō ſic apertum cōcludiꝶ ſacrilegium. Cum hoc temperio intelligo Inno. hic,qui dicit ꝙ vbi cōſtat,rem fore eccleſie,corā eccleſiaſtico agi debet:vt ſi agiē ex locato,vel cōducto,vel legato,vel ſimilibus. Vel forte dici poſſet,vt propter naturā ſingularem in eccleſia,vt in ea transferaꝶ dominium ſine traditione. de conſue.c.ij.C.de ſacroſan.eccle.l.ſi. ꝙ ſi nō negatur dominiū tacite, vel expreſſe, quod tunc agitur corā eccleſiaſtico.Idē puto cū aliquid interuenit pro traditione,vt conſtituti cōtractus,vel ſimiles,ex qbus poſſeſſio,⁊ dominium transfertur:q: ibi verū transfertur dominium,ſicut vera poſſeſſio.l.certe.§.i.ff.de preca.ſi petitur cleric⁹ ↄ prelato adiecta cauſa de iure canonico,ꝙ agi dꝫ coram iudice rei poſſidentis,etiam ſi ſit ſecularis. Vide Io.ā. And.de ſenten.
10 excom.ſi iudex laic⁹.lib.vi. ☙ †Venio ad gl.videtur quod non ſemper actor ſequatur forum rei.ſ.eo.cū ſit.⁊.c.licet.⁊.c.ex tenore.
11 re.Sꝫ dicit ꝙ hec regula fallit in caſibus,de quib⁹ ibi.☙ †Quero cum de conſuetudine ſuper eccleſiaſtica re indiſtincte agatur cōtra laicum coram iudice eccleſiaſtico,a quo habuerit originē hec conſuetudo.Glo.dicit quod negligentia laicorū in miniſtrādo clericis iuſticiam ſuper bonis eccleſiaſticis. Dicit tamen gl. quod papa ſiue negligat ſecularis,ſiue nō:quotidie concedit literas clericis contra laicos ſuper quacunqꝫ queſtione.Et ſic ſentit glo.etiam ſi non agatur de re eccleſiaſtica,vel patrimoniali clerici,dummodo agat clericus de iure ad ſe,vel eccleſiam ſpectā
12 te.☙ †Concluditur ergo ꝙ de ſtilo papa delegat in quocunqꝫ clerico contra laicum agente inferior autem non cognoſcit, niſi vt ſuperius eſt dictum,niſi aliud habeat cōſuetudo.lxxiij. diſt, iudicatum.Tenet ibi Archi.ꝙ papa ad petitionē clerici cōmittit cauſam contra laicum,⁊ in quacunqꝫ cauſa ex generali conſuetudine.⁊ ſic dicit ſe vidiſſe de facto in quadā cauſa ↄtra Triſtum de Muzone.Et in tantum dicit hoc verum, ꝙ ſi propter exceptionē hanc,quia cauſa ſit tractanda coram foro rei appellaretur,non darentur litere in appellationis cauſa,vt ipſe dicit ſe expertum.Et pro hac cōſuetudine allegat in Spe.de iudi.c.ſi.Idem tenet Spe.de compe.iudi.adi.§.regulariter.in prin. et verſi.xxx.⁊ ibi in verſic.ſed pone.Dicit hoc intantum verum,ꝙ dato ꝙ iudex ſecularis,⁊ laicus contentus,ſeparatū offerens ad exhibēdam iuſtitiam,per hoc non impediretur iuriſdictio delegati a papa:nec poteſt iudex ſecularis tūc iubere laico ne reſpōdeat coram eccleſiaſtico,vt ibi no.Idē Hoſtiē.in Summa,
13 eo.tit.§.ij.ver.ex premiſſis. ☙ †Vltimo ad declarationē litere. Quero an indiſtincte actor ſequatur forum rei. Si agatur ſuper exceptiōe,vt quia originarie eſt re⁹,⁊ vult ſuper exceptione agere:qđ poteſt aliquando.ff.de fideiuſ.l.ſi contēdat.⁊ no.in.l.ſi ſinita.§.eleganter.ff.de dā.infec.⁊ Bar.ff.pro ſocio.l.ſocietatē.§.arbitrorum.dicit agendum coram iudice,coram quo agereꝶ.ſi conueniretur:q: attenditur origo naturalis. Et idem videtur,ſi agatur condictiōe ex.l.diffamari quod eſt notabile.Idem dicit Frederi.ſuo conſi.ccxx.in examinatione teſtiū.ſuper exceptione,⁊ receptione eorum ad perpetuam rei memoriam:q: debebat hec examinatio fieri coram iudice ipſius rei.qđ etiam notabile eſt. Secus puto in exceptione voluntaria,quando eſt tēpus petende confirmationis,⁊ nō petitur:quia ſi excipiatur, hec exceptio habet inſtar actionis:igitur opponendum corā iudice electi.de qua per Innocen.de electio.dudum.ſ.⁊ de dolo.cum dilecti.⁊ de electio.ſuper eo.vbi de hoc.⁊ de reſcrip.ſi autem. Hec pro modo ſufficiant pro lec.huius cap.

1 ☞ Feudi queſtio debet per dominum feudi terminari.
2 Vaſallus vbi habet plures dominos iuriſdictio ſpectat ad immediatum.
3 Vaſallus vaſalli ſuperior domini eſt vaſallus.
4 Feudum eccleſiaſticum infeudatum per ſecularem feudatariū alteri,feudum ſeculare cenſetur.
5 Iudex,vel alter dominus,⁊ quiuis ſubiectum habens qui non poteſt alterius iudicis iuriſdictionem prorogare,poteſt ſubdito precipere ne de cauſa ad eum cognitionem ſpectāte corā alio iudice litiget.
6 Iuriſdictionem non poteſt vaſallus inuito domino prorogare.
7 Feudi domino ſuperiori ſpectat ſolicitare et cōpellere immediatum dominum,vt vaſallis iuſtitiam miniſtret.
8 Delegatus iudex an ꝙ poſſit eſſe in cauſa ſui ſubditi reſcripto pape.
9 Feudi dominus eſſe non poteſt iudex ſuper queſtione feudali inter altum ⁊ vaſallum,vbi queſtio eſt ſuper directo dominio.
10 Delegari non poteſt iudex per papam clerico impetrante contra laicum de iure communi.
Laicus poteſt ſe ſubijcere poteſtati eccleſiaſtice ſine conſenſu ſui iudicis.
11 Iuriſdictio alias inefficax penes ordinarium, reuiuiſcit per negligentiam delegati.

1 Ex transmiſſa. ☙ †Queſtio feudi dꝫ p dñm terminari:q ſi negligit,eccleſiaſticus iudex al's ſuperior hoc faciet. Primo,partis cōqueſtio. Secūdo partis ↄuiſio. ☙ No. primo ꝙ dñs feudi rōne feudi hꝫ iuriſdictionē iter vaſallos. Ad
2 hoc.ſ.ti.i.§.ceterū. ☙ †No.ſecūdo ꝙ vbi vaſall⁹ habet plures dominos,vnū mediatum,alterū immediatū,iuriſdictio primo ſpectat ad immediatum,⁊ in ſubſidium recurritur ad ſuperiorē.
3 ☙ †No.iij.ꝙ vaſallus vaſalli ſuperior dñi eſt vaſallus. ☙ †No.
4 iiij.quod feudum eccleſiaſticum infeudatum per ſecularem feudatarium alteri feudum ſeculare cenſetur:⁊ ſic potius trahit naturā
5 ab immediato,quā mediato domino. ☙ †No.vltimo ꝙ dominus ⁊ quicunque ſubiectū habens,qui nō poteſt alterius iudicis iuriſdictionē prorogare:poteſt ſubdito precipere ne de cauſa ad eius cognitionē ſpectante corā alio iudice litiget. Et ſic not.ꝙ ſicut epš poteſt prohibere clerico in virtute obedientie:ſic pōt dominus vaſallo ſub debito fidelitatis.ad hoc.ſ.eo.ex tenore.Iurat enim fidelitatē.de iureiur.ego N. licet clericus non iuret obediētiam,de ma.⁊ obe.legebatur.Vide qđ clericis ꝓhibet epš litigare corā ſecula
6 ri,Io.an.de ſent.excō.ſi iudex laicus.lib.vi.in Nouella. ☙ †Nota ꝙ vaſallus inuito domino non poteſt iuriſdictionē prorogare. Et idē in quolibet aliter ſubiecto,ſ ratione nudi exercitij iuriſdictionis.Ad hoc no.Inn.ſ.ti.i.ceterū.⁊ per Bart.in.l.ij.de iud.⁊ in.l.i.§.⁊ poſt operis.ff.de no.ope.nū.vbi dicit ꝙ vbi qs ſubiect⁹ eſt,nō ſolū reſpectu nudi exercitij iuriſdictiōis,ſ aliter,ex toto ſubiectus eſt,qđ tūc nō prorogat iuriſdictionem inuito dño:q: eadē

eſt ratio

eſt ratio, que in clerico. Ad hoc, qui ſi. ſint legi. per venerabilem.
7 ver. inſuper. ¶ † No. ꝙ ad ſuperiorē dominū feudi ſpectat ſoli-
citare, ⁊ compellere immediatum dñm vt vaſallis inſtitiā mini-
8 ſtret, ⁊ eo negligēte ſupplet. ¶ † Opp. innuitur quod dñs poſſit
eſſe iudex delegatus pro ſubdito ſuo, imo non vt hic nō conte.
accedēs. Solu. Quidā habent in litera, eccleſie tue Trecen. ⁊ ſic
is, cui ſcribebat, delegatus erat Trecenſis. Dic ꝙ valet cōmiſ-
ſio: ſed ꝙꝙ ex certa ſcientia cōmictat cām, intelligit̃ commiſſa
ſaluo iure recuſandi: q2 nō ſubeſt cā quare velit papa auferre legi
tim̄ recuſationē, niſi dicat nō obſtante exceptiōe recuſationis,
ſm Inn. qō dic vt. ſ. de off. dele. ex parte. ij. Et ꝙ hic ſit legitima
exceptio, eſt expreſſum de offi. dele. cām que. ſm Hoſt. Vel ſcdō
dic ſm Inn. qō ad hūc, cui ſcribebatur, pertinet cognoſcere or-
dinarie de hac cauſa: q2 ipſe erat ſuperior dominus, a quo tene-
bat feudum: ⁊ ideo vel in defectum medij domini, vel q2 appel-
latū eſſet, ad eū, non ad ordinariū pertinebat cognitio. de quo
ſupra, de iudi. ceterū. Vel tertio delegabatur inter feudatarios:
⁊ par affectio cauſam ſuſpicionis tollit Hoſt. dicit ꝙ alia litera
habet, eccleſie Trecen. ⁊ ſcdm hoc ceſſat contrariū: q2 is, cui ſcri-
bebat, etiā in ſubſidium dabat̃ delegatus, non erat dñs militū.
9 ¶ † Opp. ſ. ꝙ non cognoſcat dñs ſuper re feudali in queſtione
inter aliū ⁊ vaſallum. ſ. tit. i. ceterū. Sol. Dic ꝙ erat queſtio cō-
tra milites ſuper vtili dñio, ipſis conſitētibus dñm nobilem de
campis: ſed ſi eſſet q̃ſtio ſuper directo dominio, nō cognoſceret,
10 vt ibi. ¶ † Ad gl. oppo. primo ꝙ non det papa delegatū contra
laicū. ſ. tit. j. c. nonit. hic autē dedit Trecen. ⁊ etiam in ſubſidiū
illū, cui ſcribit. Sol. Dicit gl. ꝙ forte iſte R. de Caſamilis erat
clericus: quo caſu ſcdm generalē conſuetudinē eccleſie ad peti-
tionē clerici dat papa iudicem contra laicum: alias laico contra
laicū non concedit eccleſia de iure, nec de conſuetudine: niſi ſpō-
te ſe ſubijciāt iuriſdictioni eccleſie. Quod nota, q2 poteſt laicus
ſine cōſenſu ſui iudicis ſe ſubijcere iudici eccleſiaſtico. Sentit er-
go gl. hic Trecen. cognouit vt delegatus: ⁊ ſic ſentit vltima gl.
quod nō placet Hoſt. nec patet ex antiqua. Unde dicit Hoſt. ꝙ
Trecen. cognoſcebat vt ordinarius generalis militum, ⁊ ſcdm
generalem conſuetudinem Gallicanā, qua in qualibet cauſa co-
ram iudice eccleſiaſtico laicus trahi poteſt. Sed ipſi exceperunt
ꝙ queſtio feudalis erat, vt ſequitur: tenebat enim poſſeſſionem
illam feudum a domino de Campis, licet eſſent alias homines
eccleſie: ⁊ q2 exceptio non admittebatur, fuit commiſſa ad peti-
tionē ipſius. R. vt dicit glo. Vel dic, ſecundum Hoſt. quod licet
non fuerit appellatum, quia tunc epiſcopus forte excommu-
nicaunt milites reſpondere nolentes, conqueſti ſunt pape de in-
11 iuſta excommunicatione. de offic. dele. cum cōtingat ¶ † Opp.
ſ. cum glo. vlt. ꝙ non cognoſcat eccleſiaſticus. nec principaliter,
nec in ſubſidium, de queſtione feudi, cum hoc ſpectat ad ſecula-
rem. de iudi. nouit. Glo. intelligit ꝙ hic, cui ſcribit, cognoſcit vt
delegatus, ⁊ delegata eius iuriſdictiōe, ⁊ queſtione feudi. Pri-
mo habetur recurſus ad ſecularem, ⁊ interim iuriſdictio delega
ta eſt in pendenti: ſi negligit ſecularis, recurritur ad eccleſiaſticū:
ſi non negligit, non recurritur. ſ. e. licet. ⁊. c. ex tenore. Dat ſimi-
le: q2 iuriſdictio alias inefficax penes ordinarium, reuiuiſcit per
negligentiam delegati. ſ. de offi. ordi. ſignificauit. Suſpenditur
ergo iuriſdictio, ſecundum doc. ad petitionem domini feudi: q2
coram delegato non poſſunt litigare milites inuito domino.
Minimo pars declarans non tenetur ſatiſdare de redeundo
ad delegatum, domino negligēte: vt in Spe. de compe. iudi. adi.
ſ. j. ver. octauus. Iſte intellectus pendet ab opi. dānata, de qua
ſ. eod. c. licet. ⁊. c. ex tenore. ſ. quia ibi cauſa delegatur inter puros
laicos: non eſt verum ꝙ in ſuſpenſo ſit iuriſdictio ad laici negli-
gentiam, ſed eſt ipſo iure nulla: vt in. d. c. licet. Alium intellectum
ponit Tan. ꝙ epiſcopus, cui ſcribebatur, erat dominus R. de
Caſamilis, qui erat infeudatus ab eccleſia, ⁊ milites erant infeu
dati ab R. de Caſamilis, ⁊ ſic erant milites vaſalli eccleſie, me-
diante perſona R. quia datus erat delegatus Trecen. conque-
ſtus eſt R. papa mādat iſto mediato domino quod compellat
Trecen. ne ſe impediat, ⁊ ꝙ mandet R. vt cauſam expediat: ⁊ ſi
negligat, ꝙ ipſe poſtea vt dominus expediat. Et ſic negligente
domino immediato, habetur recurſus ad priorem dominum in-
feudantem, ⁊c. Ant. de Butrio.

1 ☞ Feudi dominus, ſiue ſit eccleſiaſticus, vel ſecularis, cauſaꝫ
feudalem cognoſcit.
2 Eccleſia quando dicatur vacare, ⁊ quomodo eius cauſa nō de-
bet tractari eadem vacante.
3 Capitulum vacante ſede nō ſuccedit in poteſtate iuriſdictionali
feudi.
4 Epiſcopus non ſupplet iuriſdictionem ante conſecrationem.
5 Feudi eccleſie iuriſdictio ſpectat ad eccleſiam. ⁊ nu 9.
Clericus ſubijcitur iuriſdictioni ſeculari pro feudo laici, quo eſt
inueſtitus.
6 Feudi dominus nō cognoſcit de cauſa feudi, quando agitur an
ſit dominus feudi.
7 Capitulum quādo ſuccedit in poteſtate iuriſdictionali ſede va-
cante, in quibus ſuccedat.
8 Epiſcopus non conſecratus ſola confirmatione poteſt iuriſdi-
ctionalia exercere plenarie, quando poſſeſſionem eſt adeptus.
10 Feudi cognitio quando ad eccleſiam ſpectet, ⁊ quādo ad Im-
peratorem.
11 Feudi cognitio in quibus caſibus ad Imperatorem ſpectet.
12 Donatione facta eccleſie de feudo ſub conditione, quod non
ſubiret onera eccleſie, an liceat laico donatori ſua propria au-
thoritate capere.

1 VErum. ¶ † Dominus feudi eccleſiaſtic9 ſit,
vel ſecularis, cauſam feudalē cogno-
2 ſcit. h. d. ¶ † No. j. quod cauſa eccleſie non debet tra-
ctari vacante ſede: ⁊ quod vacare dicitur non ſolum
mortuo prelato ante alterius electionem, ſed etiam antequam
alter fuerit electus ⁊ conſecratus. Ad quod de tranſla. prela. in-
ter corporalia. Sed veritas eſt quod quo ad adminiſtrationem
vacat: ſed quo ad adminiſtrationem, ⁊ eius agendi, vſq3 ad con-
firmationē. Et ſic ſupplenda eſt litera: ⁊ quouſq3 habuerit poſ-
ſeſſionem prelature: vt not. de reſti. ſpolia. cum olim. de relig. do.
cum venerabilis. ⁊ dixi ſupra de iudi. ceterum. Et nota hoc verū
non ſolū qñ agitur cā plenū preiudicij, ſed etiā qñ agit̃ cauſa ali-
qualis preiudicij: nam hec queſtio ad cōcludendam iuriſdictio-
3 nem eſt ſummaria. ¶ † Nota ſecundo quod capitulum vacante
ſede non ſuccedit in poteſtate iuriſdictionali feudi, maxime
quando cauſa iuriſdictionis de feudo in dubium reuocatur, ꝙ
4 diſcutere iudicialiter oportet. ¶ † Not. iij. epiſcopum non ſup-
plere iuriſdictionem ante conſecrationem: ſed ſupple vt in gloſſ.
5 ¶ † No. iiij. quod de feudo eccleſie iuriſdictio ſpectat ad eccle-
ſiam: ſi feudum eſt laici, iuriſdictio ſpectat ad laicum dominum,
etiam qñ eccleſia eſt infeudata, vel eccleſiaſtica perſona. Et ſic ha-
bes vnū caſum, in quo eccleſiaſtica perſona ſubijcit̃ iuriſdictioni
ſeculari: de quo dicet̃. j. ¶ Caſus. Uacante quadā eccleſia habē
te vaſallū quendam prepoſitū, ab alijs vaſallis eiuſdem eccleſie
fuit mota queſtio de feudo inter prepoſitū ⁊ vaſallū: vaſalli aliȷ̃,
qui forte mouebāt queſtionē, negabant eccleſiam dominam feu-
di: per quod petebant queſtionē terminari per Imperatorē, quē
fatebant dominum feudi: forte enim pretendebant feudum, qō
tenebat prepoſitus, ſpectare ad Imperatorē: ecōtra prepoſitus
dicebat ſe eſſe feudatariū eccleſie, ⁊ illos ſimiliter, ⁊ ſic deciſionē
ſpectare ad eccleſiā: interim fuit reuocatū in dubiū quis deberet
eſſe iudex in hac cauſa: ⁊ ſuper hoc aditus papa, vt decerneret
iuris debitū: papa ſtatuit ꝙ cum hic dubitaret an domina eſſet
eccleſia, ⁊ ſic ageret queſtio ad preiudicium eccleſie, ꝙ non pote-
rat tractari vacāte eccleſia, ſed debebat expectari ꝙ eccleſia reci-
peret p̃latū: quo cōſecrato, deberet determinari an eccleſia eſſet
dña, per cōpetentē iudicem: ⁊ ſi appareret ipſam eſſe dominam,
queſtio determinabit̃ per eā. Si apparet ꝙ Imperator eſſet do-
minus, cognoſcat Imperator. Ratio aūt quare expectabat epi
ſcopus, eſt, q2 agebat̃ queſtio tangēs preiudicium eccleſie. Ra-
tio aūt quare cognoſcat eccleſia, vel Imperator, ſuo caſu patens
eſt. ¶ Opp. ꝙ non cognoſcat Imperator de cauſa feudi contra
clericū: q2 laicus non poteſt habere iuriſdictionē in clericū. ſ. tit.
j. Sol. Non cognoſcit niſi contra laicū: ⁊ hic prepoſitus erat offi
cialis, ⁊ vaſallus eccleſie, non tñ clericus, ſm Gof. Idem tenuit
Arch. de cle. cōiu. c. i. li. vj. Idē no. Arch. xi. q. i. c. i. Vel erat pre
poſitus eccleſie cathedralis, ⁊ ſic clericus: ⁊ ſic cōmuniter intelli
git̃ hec decre. Et ad cōtrarium dic ſpeciale eſſe in cauſa feudi, vt
6 dominus feudi cognoſcat contra clericū. ¶ † Opp. ſ. ꝙ nō co-
gnoſcat̃ iudicio eccleſie an eccleſia ſit domina feudi, vel Impera
tor: q2 non pōt quis in cauſa propria iudex eſſe. C. ne quis in ſua
cauſa. l. i. ſ. ti. j. c. ceterū. Sol. Dicit gl. ꝙ cognoſcetur per eccleſiā
de queſtione feudi principali, ſi conſtat per iudicē competentem
eccleſiā fore dominam: non autem cognoſcitur per eccleſiam an
ipſa ſit domina feudi, an Imperator: q2 actor ſequit̃ forum rei:
vnde cognoſcet iudex cōpetens, vel arbitri eligent̃, ſm Io. An.
vult forte dicere de arbitris iuris: ſicut in terminis c. paſtoralis.
de reſcri. ſed nō habet locū illa in ordinarijs, vt no. Inn. de reſcr.
ſuper literis. Unde intellige in arbitris cōpromiſſarijs, ſi ad hoc
concordant: alias debet adiri iudex competens: ⁊ cōpetens erit
ſuperior eccleſiaſtici, non ſecularis ratione maioritatis: vt not.
7 Inn. in ſi. ſ. de iudi. ceterum. ¶ † Uenio ad gl. opp. primo ꝙ va-
cante eccleſia capitulū potuerit cognoſcere de hac cauſa feuda-
li, cum ſuccedat in poteſtate iuriſdictionali: ⁊ ſic fruſtra expectet̃

11 ⁊ de hoc loquitur hec decre. ¶ † Tertio ad ſecundum: ſuppoſita iuriſdictione in dominum feudi, ratione iuris vaſallitici, qualem habet, ⁊ quãdo, ⁊ quo ad quid exerceat: dic qđ ſuis caſibus habet ordinariam: quia datur a legibus feudorum. de feu. non alie. Imperialem. no. ſ. tit. ſ. ceterum. Et ſi eſt dominus mediatus, vt quia infeudauit vnum, qui infeudauit alios, non erit iudex principalis, ſed in ſubſidium immediate infeudante negligente, vel ſi ab illo contingat appellari. ſ. eo. ex tranſmiſſa. ⁊ not. ſ. titu. ſ. ceterum. Et ſi eccleſiaſticus etiam eſſet feudatarius, a quo appellaretur, vel quia negligeret, adeundus eſſet potius laicus ſuperior in feudo, quam iudex eccleſiaſticus, vt hic, ⁊ de maiori. ⁊ obedien. ſolite. de appella. Romana. ſ. debet. lib. vi. Si autem eſt dominus immediatus inter vaſallos: dic, quandoq; agitur de poteſtate iudicandi, quandoq; de poteſtate exequendi. Si agitur de poteſtate iudicandi, ſi vaſalli ſunt laici, vendicat ſibi iuriſdictionem inter eos, quantumcunq; vilis ſit, vel ruſticus, per dictam legem de feu. vt no. ſ. eo. ceterum. ⁊ qualecũq; ſit feudũ, ſiue principatus, ſiue comitatus, ſiue caſtellania, ſiue huiuſmodi, adeo quod ſi vaſalli coram eo litigent, poſſunt domini iuriſdictionem ad ſe reuocare, etiam inuitis litigantibus. ſ. c. proximo. ſ. eo. ex tenore. licet quidam ſis hoc contra. Et poſſunt eos feudo priuare, etiam ex cauſis deſcendentibus ex crimine, vſq; ad priuationem feudi, dummodo tangant naturam feudi: vt not. ſ. titu. ſ. ceterum. Si vaſalli ſunt mere eccleſiaſtice perſone, ⁊ dominus ſit laicus, quia quando dominus eſſet clericus, idem eſt quod ſupra: ⁊ in cauſa mere ciuili inter eos eſt iudex dominus, ſi tangant naturam feudi, etiam inuitis clericis, nec aliorum poſt iuriſdictionem prorogare: ⁊ inter eos cognoſcat vſq; ad priuationem feudi: ⁊ hoc, ſi feudum eſt perſonale, alias patrimoniale: ſed ſi non ſit patrimoniale, ſed eccleſiaſticũ tunc eccleſia non eſt perpetuo priuãda feudo pro eo delicto perſone. xvi. q. vi. ſicut epiſcopum. quiuis eo viuente ipſum amittat: ſed eo mortuo ad eccleſiam reuertitur: vt in lib. feu. de ca. Cor. reg. c. itẽ ſi clericus, vel epiſcopus. ſecundum Hoſti. Et hoc tenent quidam aliĩ, quod nec ratione feudi habent cognitionẽ ciuilem inter feudatarios eccleſiaſticos. Nec ob. hec decre. quia hic erat laicus prepoſitus officio ſeculari, ſecundum Gof. ⁊ hoc ſequitur Archi. de cleri. coniu. c. j. lib. vi. ⁊ xi. q. i. c. i. Hoſtien tenet primum, quod hic erat clericus. ⁊ hec eſt communis opin. Idem ſi de feudis agatur inter eccleſias, nedum inter clericos: quia agendum ſub domino feudi, etiam laico. Idem ſi agitur inter clericos. ⁊ laicos: quia in fauorem dominorum eſt eis hec iuriſdictio reſeruata: vnde poſſunt cauſas huius ad ſe reuocare, etiam inuitis litigantibus, adeo quod ſi contingat ab iſto domino appellari, dominus feudi appellandus eſt, non papa. Si autem cauſa eſt criminalis, vel ciuilis, de crimine ſeu talem nullo modo poteſt clericus querere in laicum, etiam per viam feudi, vel aliter, principaliter, vel incidenter, ſed fiat remiſſio ad ſuum prelatum. Ad hoc de cleri. coniuga. c. i. lib. vi. quod no. ſ. titu. j. et ſi cleri. de mut. peti. c. j. Nec obſtat ſi dicatur q̃ ſi contra clericum productum in teſtem coram laico obijcietur crimẽ clerico, ⁊ probetur, a teſtimonio repelletur. ſ. de teſtib. teſtimonium. quia non proprie obijcitur crimẽ clerico, ſed contra laicum, qui eum produxit: ⁊ quia ipſe ex eius repulſione penam patietur, ⁊ non clericus: quia eius teſtimonio non creditur, ſecundum Inno. Nec obſtat. C. de teſtib. nullum. vbi ſi clericus offendit aures iudicis teſtificans punitur a iudice, coram quo: quia ſecundum Hoſtien. illa lex non adſtringit clericos teſtificantes, quicquid ibi ſenſerit gloſſ. ⁊ ibi ſequitur generaliter quod ratione clericatus priuilegiatus eſt: vnde videtur quod ſi coram laico huius exceptio opponatur, quod eſt remittenda cognitio ad iudicem eccleſiaſticum, etiam ad finem vt a teſtimonio repellatur. argu. ſ. c. nullus. de ordina. cognitio. tuam. de iolu ca. nna. ſecundum Hoſti. Ad hoc quod not. x. q. iij. nec honore. xxiij q. ij. c. ij. Tene hoc, quicquid dicat Frede. ſuo conſilio. lxxviij. vbi dicit quod licet clericus coram iudice ſeculari non poſſit accuſari, agentem tamen coram eo, vel calumnioſe accuſantem, vel varie teſtificantem, poteſt ex officio extraordinarie puniri, ita tamen quod ſi executio talis pene ſit facienda in perſonam, reſeruetur epiſcopo: in bonis autem poterit facere ſecularis, vel diſtringendo fideiuſſores clerici. C. qui accuſa. non poſſ. l. iij. Allegat dictum Cyni. in. l. nullum. C. de teſtib. vbi reſpondit ad iura canonica, dicit quod hoc ſentit Archid. ij. queſtio. v. preſbyter. que eſt autentica preſbyter. C. de epiſco. ⁊ cleri. ⁊ allegat. not. de iudic. at ſi clerici. Tu tene quod dictum eſt. ad quod de cleric. coniug. c. primo. libro. vj. ⁊ quod not. de mu. peti. capitu. j. Remittendus eſt ergo ad iudicem ſuum: ⁊ ſi fuerit per prelatum ſuum condemnatus de proditione, vel alio crimine, propter quod debeat amittere feudum, tunc ſecundum Vin. dominus auferet feudum pro velle ſuo: ⁊ ſi fuerit abſolutus, non poterit amplius dominus feudi, ⁊ propter crimen feudum auferre: quia de crimine clericorum nec directo, nec incidenter poteſt laicus cognoſcere, ſicut nec de legitimitate. arg. ſ. c. proximo. ſ. de ordina. cognitio. tuam. qui fi. ſint legi. lator. ſ. eod. poſtulaſti. ſecundum Innocen. Et hoc, vt dixi ſupra, quod poſſit priuari feudo, eſt verum, ſi ſit patrimoniale: ſecus ſi eccleſiaſticum, vt dixi, ⁊ probaui. ſ. quod credo, quando ſpectat ad menſam: ſecus ad capitulum, niſi totum capitulum delinqueret: vt not. de ordi. cogni. dilectus. C. de ſacroſanc. eccle. l. iubemus. Et not. hoc dictum Hoſtien. quod dicitur, delictum prelati non nocere eccleſie, verũ eſt: nocet tamen prelato, ſi pena, ⁊ preiudicium ſurgens ex ea ſeparabile eſt ab eccleſia. ad hoc de inſtitu. cum veniſſent. alias non. quod bene nota. Si agitur de poteſtate exequendi: tunc dicit Innocen. quod dominus feudi poterit exequi, eo quod habet iuriſdictionem ordinariam: ⁊ non ſolum exequetur contra laicum, etiam dominus laicus, ſed etiam cõtra clericos vaſallos: ⁊ dicit quod hoc faciet etiam preter penam excommunicationis, ſi eos reſiſtentes repellat. argumen. de reſtitutione ſpoliato. olim. Dicit Ioan. And. quod hoc dictum Innocen. communiter non approbatur, quod in perſonam iuriſdictionẽ habeat priuatis, vel ruſticis, qui in cauſis feudalibus iuriſdictionem habeat, vt ſine pena excommunicationis poſſit manus mittere, contra literam canonis, ſi quis ſuadente. xvij. q. iiij. Sed ſaluari poteſt dictum Innocen. vt eos repellere poſſit, nõ tangendo perſonam, ſed compellendo ex terrore armorum, vel colonos tenentes pro eis repellendo a poſſeſſione feudi: qui per hoc non venit contra canonem, ſi quis ſuadente. Quaſi velit q̃ poſſit facere executionem realem, non cogendo, vel tangendo perſonas. Hec omnia procedunt in rebus feudalibus: in alijs autem rebus tranſlatis in eccleſiam, an aliquod ius habeat in illis, illos transferens in eccleſiam. dicit hic Innocen. quod ſi aliqua bona, vt baronie, vel alia concedantur eccleſie, non ſub conditione, vel alio tenore, ſed ſimpliciter: tunc in nullo tenetur donatori, etiam de alijs muneribus, que prius ſubibat baronia. de dona. cum dilectus de cenſi. ca. j. vbi de hoc. Sed de hoc dic vt de cenſi. c. j lib. vi. ſed ſi ſibi retinuerit aliqua munera, illa preſtabuntur, dummodo ſint honeſta: vt not. de immu. eccle. non eo minus.

12 ¶ † Sed quero quid ſi dentur baronie, vel alia bona eccleſie ſub conditione, vel illo tenore, quod non ſubierit onera eccleſie, quod liceat laico donatori ſua authoritate capere: vn poſſit iſta authoritate propria capere. Quidam quod ſic. de condi. appo. verum. ff. de pignora. actio. l. qua ratum. Innocen. dicit cõtra, maxime ea ratione quod cum iſtorum dominium ſit queſitum eccleſie, factum eſt ſanctum ſanctorum Domino. Ideo non poſſunt capi, niſi authoritate iudicis: quia ſacrilegium committitur. xij. queſtio. ij. nullo. ⁊ not. ſ. capi. proximo. Non ſic eſt in rebus feudalibus: quia dominium non eſt ſanctum ſanctorum Domino, cum id remaneat penes dominum. Fatetur q̃ fruct⁹, ⁊ alia vtilitas eſt vaſalli. x. q. i ⁊. c. i. ⁊. ij. Vnde ex premiſſis q̃ fructus rei feudalis, ex quo capti ſunt, qđ de minus is eis nihil poſſit, cum iam ſint ſancta ſanctorum Domino, ſecundum Innocen. Hoſtien. dicit quod primi melius ſentiunt ⁊ pro eis eſt caſus. ſ. de dona. cum dilectus. Puto quod ſi in traditione rei aliquod ius vius ſibi reſeruat laicus pure, quia transfert rem aliquo iure retento, ⁊ licito circa rem, poteſt pro illo iure retento manum mittere ad rem illo iure vtendo ad limites ſuos, vt non eſt tranſlatum: ⁊ ſic loquitur. capitu. cum dilectus. Si in traditione rei apponit aliquam conditionem expreſſe tranſferendo ſub conditione, ſi tale ius ſeruetur, ſi conditio eſt turpis, vt pro dote tradita apponitur aliqua impoſitio muneris non liciti dari, de quo de cenſi. cap. primo, non licet pro tali manuum apponere: quia reiecta cõditione vt turpi, res pure eſt facta ſancta ſanctorum Domino. Ad hoc de cenſi. capi. i. ⁊ quod ibi not. Si conditio eſt honeſta, ſi res eſt conſecrata, vt eſt eccleſia, vel cemiterium, eo quod patitur conſecrari conditio de manuum iniectione ad iſtam eſt impoſſibilis: quia facta eſt ſancta ſanctorum Domino: nec poteſt ad vſus humanos cõuerti. Sic procedit dictum Innocen. Ad hoc de relig. domi. ad hoc. nam iam eſt mutata conditio rei. Et hoc tenet hic Ioan. de Ligna. ad hoc. xij. queſtio. j. nulli. de conſeq. diſtinc. j. ligna. Si res non eſt conſecrata, tunc ſi ante purificationem conditionis res non eſt tradita, ⁊ non impletur conditio, adhuc licitum eſt manum apponere: quia remanet in dominio proprio. Si iam eſt tradita, non eſt viribus effecta eccleſie: ⁊ ſi conditio venit implenda ante apprehenſionem, vel acquiſitionem rei, planum eſt quod poterit manum apponere: quia in querendis preiudicat prelatus eccleſie. Et licet ſit tranſlatum dominium re tradita ſub conditione, non tamen ſic firmiter eſt dominium eccleſie quin poſſit non impleta conditione eccleſie preiudicari. ⁊ ad hoc de condi. app. verum. Quandoq; eſt tradita ſub modo, vel conditio-

ne, que venit implenda poſt traditionem, vel acquiſitionem, que equipollet modo: vt. l. Meuia. de ma. teſta. ⁊ tunc res eſt effecta eccleſie: ⁊ ſatis puto quod ſi modus non impletur negligentia prelati, adhuc preiudicet eccleſie: vt quia conditio erat in faciendo, ⁊ deliquit in omittendo. ⁊ delictum in omittendo preiudicat eccleſie: vt no. in regula, delictum. de regu. iur. lib. vi. Sed an tunc valeat pactum de apponendo manus ad rem propria authoritate, vbi dixi tranſlatum fore dominium: tunc accedit in dubium an defectus modi reſoluat ipſo iure, an non: ⁊ veritas eſt quod non reſoluit ipſo iure, licet poſſit agi ad reſoluendum. de condi. app. verum. Unde aſſeruatio manuum non eſt poſſibilis. Agatur ergo, ⁊ poſtea conſequetur rem. Ita ſentiūt domini de Rota ſua concluſione. cc xxvi. Ad hoc quod not. in l. ij. C. de ſer. expor. vbi dicunt quod non trāſfertur ipſo iure dominium ex manuum iniectione reſeruata antequam inſiciatur. Ad hoc quod no. per Barto. in. l. j ff. de donatio. vbi ſpeciale in pacto legis commiſſorie, vel addictionis in diem, vt ipſo iure trāſferatur dominium: ergo in alijs ſecus, quicquid ſenſerit Cy. in. l. i. C. de pact. Bartol. tamen in. l. ij. C. de pigno. tenet quod licet manum imponere, ex quo res non eſt ſacra: ſi tamen valida ſit conuentio. Allegat de epiſco. ⁊ cleri. l. ſi quis curialis. ⁊ quia executio iuridica excuſat a ſacrilegio. ff. de aqua pluuia arcen. l. quanquam. ff. de re. eo. l. ſi pupillaris. vbi pignus datum a pretore alienatur ſine ſolennitate, licet res ſit minoris: ⁊ hoc ſatis puto. Non obſtat. l. j. in ſi. cum. l. ſeq. ff. de rebus eo. quia ibi loquitur in obligatione pignoris, que nō oritur antequam res ſit effecta pupilli: hec in pacto, quod afficit rem anteq̄ res ſit effecta eccleſie: ⁊ ſic a principio trāſit cum affectione rei. Et per hoc non obſtat quod no. de relig. do. conſtitutus. vbi ex non ſolutione canonis per biennium non priuatur eccleſia feudo: quia contingeret alienatio. Ant. de Butrio.

1 ¶ Delinquentes, ſeu malefactores eccleſiarum poſſunt in vtroque foro conueniri.
2 Laicus duabus cauſis ſubijcitur foro eccleſiaſtico, etiā ratione criminis. nu. 12.
3 Sacrilegium appellatur crimen eccleſiaſticum, ⁊ ſic eſt mixtū.
4 Actoris eſt electio corā quo iudice agat accumulato foro, vbi lex aliter non exponit.
5 Delicti ratione in rem aliquando quis ſubijcitur iuriſdictioni iudicis habentis rem ſubiectam, ſicut propter delictum in loco.
6 Rector eo quod rector habet poteſtatem proſequendi iura eccleſie, ⁊ iudicialiter agendi.
7 Sacrilegij crimen quo ad ſubmittēdum quem iuriſdictioni eccleſiaſtice, quando committatur.
8 Laicus rapiens bona clerici an poſſit conueniri corā iudice eccleſiaſtico.
9 Iudex ſecularis compellitur remedio excommunicationis clerico iuſtitiam adminiſtrare.
10 Iudicis negligentis iuſtitiam facere pena que ſit.
11 Sacrilegij crimen punitur per ſecularem iudicem, quando agitur de pena corporali imponenda.
13 Uſurarū cauſa an, ⁊ qn̄ poſſit terminari, per iudicem ſecularem.
14 Simonia an poſſit de ea agi coram ſeculari.
15 Periurij ratione de quibus iudex ſecularis poteſt cognoſcere inter laicos.
16 Adulterij queſtio inter laicos quando, ⁊ in quibus diſcutiatur per iudicem ſecularem, vel eccleſiaſticum.
17 Iudex ſecularis quādo poſſit cognoſcere de cauſa inter laicos, per quam arguitur de peccato.
18 Falſarius literarum ſedis apoſtolice an poſſit puniri per iudicem ſecularem.
19 Iudex ſecularis non cognoſcit de crimine hereſis, niſi quo ad exequendum.
20 Iudex ſecularis an ſit iudex cōpetēs ſup crimine cōcubinat⁹.
21 Iudex eccleſiaſticus an habeat iuriſdictionē in delinquentes aliorum, quam eccleſiarum, propter negligentiam iudicis ſecularis.

1 CUm ſit. ¶ † Malefactores eccleſiarum in
vtroq; foro conueniri poſſunt. h. d.
Primo ponit regulā. Sc̄do caſum exceptū, ⁊ tripli-
cem ipſius cauſam. ¶ Not. j. regulam q̄ actor ſequit
2 forū rei. Ad hoc. ſ. c. ſi clericus. cum concor. ibi poſitis. ¶ † No.
ij. duas cauſas deferentes cauſam ſuper re eccleſiaſtica ad iudi-
cium eccleſiaſticum, etiam contra laicum. Prima, quando negli-
gēs eſt iudex ſecularis: ⁊ ſic immediate eccleſia ſuper re eccleſia-
ſtica ſupplet negligentiam iudicis ſecularis. Sc̄da, qn̄ ſic tractat
3 res eccleſiaſtica q̄ ſacrilegium committatur. ¶ † Et not. q̄ cri-
men eccleſiaſticum eſt ſacrilegium: ⁊ ſic poteſt dici mixtum, quod
eſt notādum qđ patet: quia ſuper eo poteſt tractari cauſa tā co-
4 ram ſeculari, quā eccleſiaſtica. quod bene nota. ¶ † Nota tertio
quod accumulato foro, ſi aliter lex non diſponit, electio eſt acto-
ris, coram quo iudice agat. Uide Ioan. And. plene poſt diſpu-
tationem Iaco. de Bel. in c. j. de priuile. lib. vi. in verbo, priuile-
legio. in Nouella. Ad hoc in proemio Digeſtorum. §. pen. ⁊ ad
hoc l. ſi. C. vbi in rem act. ⁊ authen. habita. C. ne ſi. pro pa. ⁊ qđ
5 no. ſ. c. fina. ad hoc in proemio Digeſtorum. §. pe. ¶ † Nota qđ
propter delictum in rem aliquando quis ſubijcitur iuriſdictio-
ni iudicis habentis rem ſubiectam: ſicut propter delictum in lo-
co. ſ. c. ſi. ſicut propter delictum in iuriſdictionem, de offi. deleg.
c. j. ⁊ c. ex literis de pe. Romana. lib. vi. Sic propter delictum
in perſonam. de ſentē. excom. ſi concubina. xxxij. di. eos. ⁊ notat
Archi. iij. q. vi. in ſumma. Uide Barto. in l. cunctos populos.
de ſum. tri. in q. delinquentis contra ciuem extra territorium. ⁊
vide Inn. ſ. e. poſt naſti. ⁊ lxxxi diſt. ſi quiſpiam. et per Archi.
6 xi. q. j. nullus. ¶ † Nota quod rector eo quod rector eccleſie, ha-
bet poteſtatem proſequendi iura eccleſie, ⁊ iudicialiter agendi.
7 de quo de reſcrip. e docui. ¶ † Nota arg. q̄ crimē ſacrilegij quo
ad ſubmittendum quem iuriſdictioni eccleſiaſtice, non ſolum
committitur, quando delinquitur contra eccleſiam, ſed etiam
quando delinquitur contra alium venerabilem locum: ⁊ ſic con-
tra hoſpitalia, vel leproſaria, ⁊ ſimilia. qđ nota. Et hoc tenet
Hoſtien. in c. conqueſtus. ſ. eo. in verbo, eccleſiis: vt ibi recitat.
8 Ioan. And. ¶ † Quid in rapina bonorum clericorum, an ra-
ptores coram eccleſiaſtico conueniantur? Dicit Pet. qđ hoc vide-
tur locum habere demum, quando rapiuntur bona eccleſie: per
que dicit ipſe qđ rapiens bona clerici non poterit inuitus co-
ram eccleſiaſtico iudice conueniri: hec enim in fauorem eccleſie
introductum non poteſt extendi vij. q. j petiſti. Fateor tamen
quod de conſuetudine ſeruatur contrarium. Et huius conſue-
tudinis poteſt eſſe ratio, ſecundum Abba. quia ſi vidua poteſt
coram eccleſiaſtico iudice agere poſſeſſorio non obſtante exce-
ptione fori, fortius hoc poterit clericus: ⁊ hoc ea ratione, quia
bona clericorum, ⁊c. de vita ⁊ hone. cleri c. fin. ſecundum Io.
Andr. idem nota. Innocen. ĩ. titul. ſ. ceterum. ⁊ dixi ſupra. e.
9 clericus. ¶ † Uenio ad glo. quero an illud ſit remedium contra
ſecularem negligentem iuſtitiam exhibere. Gloſ. dicit quod
poteſt ad hoc per eccleſiaſticum iudicem compelli ſententia ex-
communicationis. xxiij. q. v. adminiſtratores. ⁊ ad hoc de iudi.
10 cum deputati. ⁊ de iudi. c. fin. ¶ † Quero que ſit pena negli-
gentis facere iuſtitiam. Gloſſ. dicit quod facit litem ſuam xxiij.
qđ. ij. dominus noſter. iij. qđ. vij. qui ſine cauſa. cum ſimil. ⁊ ſi
per dolum, gratiam, vel inimicitiam iudicauerit: in veram li-
tis eſtimationem condemnabitur. ff. de iudic. l. ſi filius. Gloſſ.
tempera verum, quando petitur iuſtitia aperte: alias non ha-
bet locum pena negligentie: vt no. glo. de reſcript. c. fin. Quod
nota propter ſtatuta, que imponunt penam non terminari in-
tra tempus. Uide hanc gloſſ. ij. qđ. vj. hoc etiam placuit. ⁊ vi-
de eandem xxiij. qđ. ij. dominus noſter. ⁊ xi. qđ. iij. temera-
rium. ⁊ de ex iudi. cum eterni. lib. vj. Non inſiſto hic: quia non
congruit materia. ¶ Gloſ. ij. in principio ponit penas ſacrile-
11 gij: ⁊ eſt clara. ¶ † Oppo. quod crimen ſacrilegij punitur per
iudicem ſecularem. C. de epiſcopis ⁊ cleri. ſi quis in hoc ge-
nus. Glo. fatetur quod quandoq; punitur per iudicem ſecu-
larem. Hoc declarat Hoſtien. quando agitur de pena corpora-
li imponenda, quo ad penam excommunicationis, ⁊ cenſure
punitur per eccleſiaſticum, quo ad alias penas temporales, vel
12 ius agendi ciuiliter, poteſt dici mixtum, vt hic. ¶ † Oppo.
quod contra laicum non cognoſcit eccleſia de crimine. ſupra. ti-
tul. j. nouit. ſupra. e. ſi clericus. qui ſi. fine legi. cauſam. Solut.
Regulariter non cognoſcit eccleſia de crimine contra laicum,
ſaluis in caſibus. Et aduerte, quia glo. iſta ponit caſus, in qui-
bus de crimine cognoſcit, etiam contra laicum: vbi autem in a-
lijs caſibus non deſcendentibus ex crimine cognoſcat, ponit
glo. in c. licet. ſ. eo. titu. Primus in crimine ſacrilegij, vt hic: ⁊
hoc, quia crimē eccleſiaſticum eſt, vel ſaltem mixtum: ſuper quo
dic vt dixi ſupra. Secundus caſus eſt in crimine vſurarum. qđ
dic vt ſ. de vſuris, cum tu. ⁊ c. quia in omnibus. ⁊ no. de vſur. c.
13 j. lib. vi. ¶ † Nunquid autem iudex ſecularis de vſura cognoſ-
cat. Gl: recitat opi. in cle. diſpendioſam. de iudi. in verbo, vſu-
ris. inclinare videtur quod laicus non cognoſcat opi. antē, ⁊ re-
miſſiones, ⁊ iura pro ⁊ contra, ibi vide que opi. videtur vera, te-
nendo qđ vſure non ſint prohibite de iure ciuili. qđ communi-
ter tenetur: vt no. in l. j. C. de ſum. trinita. ⁊ fide ca. ⁊ tenet Hoſt.
in Summa dictus titu. §. ij. verſ. ex his. vbi dicit quod vſura de
iure ciuili non eſt prohibita in ſpecie. ⁊ determinate. Et tenet
hoc Archi. ⁊ Io. c. j. lib. vi. de vſuris. in verbo, animas periculat.
Licet in hoc ecclia determinatiani ecclſiaſtice; vt i authē. de eccle.
titu. §. j. de quo per Bu. in l. eū allegat. C. de vſuris. ⁊ ibi p glo.
⁊ Cyn.

⁊ Cy. Dic, quandoq̧ diſputatur de pena vſurer. ſi iudex ſecularis ſuis ſtatutis aliquam penam imponeret, fatetur quod de iſta poſſet conueniri coram iudice ſeculari: q2 inquantum etiam eccleſiaſtice delinquit laicus, poteſt laicus ipſum diſtringere, ⁊ punire. ſub illa ratione, quia intereſt eius, laicos habere pacatos, ⁊ bonos: vt. l. congruit. de offi. preſi. ideo punit eum inquantum delinquit in eccleſia. C. de adulte. ſi quis. Et ſic loquitur Joan. Mo. ⁊ Joan. Andr. poſt eum in ca. j. de vſuris. in verbo, animas deuorat. ad fin. in Nouella. Unde quo ad hoc ſatis poteſt dici miſti fori. ¶ Quandoq̧ dubitatur de ſubſtantia vſure an ſit crimen vſurarum, vel non: ⁊ tunc ſuper hoc non cognoſcit ſecularis: quia hec eſt determinatio peccati, hoc non ſpectat ad iudicem ſecularem. Hoc puto, niſi notorie conſtaret vſuram eſſe, vel non eſſe, licet nō cognition aliter: poſſet tamen exceptionem oppoſitam admittere, vel repellere: argumen. eius, quod not. gloſ. de iudic. cum veniſſet. ⁊ de priuileg. cum perſone. ⁊ de reſcrip. cum contingat. Si dubitatur de ſoluto, vel non ſoluto, vel de ſola ſubſtantia contractus. an ſic ſit contractus, vel non vel etiam de ſimulatione, an ſit contractus ſimulatus, vel non: ⁊ ſic non negatur vſura, nec de illa dubitatur: tunc cognoſcere poteſt de hoc laicus: vt not. Butriga. de vſuris. cum allegas. ⁊ Barto. in l. Titia ſolu. matri. ⁊ in l. omni. C. de ſacroſanc. eccle. ⁊ Pan. in cle. j. de vſuris. Idem ſi petitur reſtitutio vſure, poterit ⁊ hec peti coram iudice ſeculari, ⁊ de hoc excipi, ex quo non negatur vſura, ſed ſolummodo ſolutum eſſe, vel non eſſe: vt not. Archidia. xiij. queſtio. iiij. quid dicam. Per que puto eccleſiam poſſe cogere iudicem ſecularem, ſi queſtio coram eo vertetur, vt rationem agendo, vel excipiendo habeat de vſuras: ⁊ hoc ratione peccati, quia in tali foro ciuilis cedit canonico: vt no in illa regula, poſſeſſor. de regu. iuris. libro. vj. de reſcript. c. fina. de foro competen. cum C. laicus. libro. vj. ⁊ eodem titu. quamuis. Ubi ergo concurrunt iuriſdictiones, lite non cepta erit electio actoris: alias lite cepta iudex cognoſcit coram quo incidit: nec ſit remiſſio ſecūdum diſtinctionem. ſ. poſitam. Per que puto quod ſi petantur fructus, deberent in ſortem compenſari. Quod ſi eſt tantum queſtio de quantitate fructuum, nec negatur vſura, quod poterit ſecularis cognoſcere. Idem ſi petatur pignus, ⁊ creditor dicat quod fructus habet extantes, ⁊ reſtituere intendit, vult quod debitum ſibi reſtituatur ante: vel quia pactum eſt factum de fructibus non repetendis antequam ſoluatur debitum: vt in terminis. c. a. ad noſtram. de iureiuran. Sed ſi dicatur, licitum eſt ex pacto fructus lucrari: hoc cognoſcet eccleſia. Satis tamen poſſet iudex ſecularis hanc exceptionem vt notorie falſam reijcere, non adhibita cognitione ſuper ea. Idē ſi vellet fructus in alio intereſſe computari, non negando ipſos, ceſſante intereſſe, debere in ſortem compēſari. Satis puto per hāc doctrinam poſſe ſecularem contra laicum de hoc cognoſcere: ⁊ idem ſi velit petere vſuram vt intereſſe, non vt vſuras: vt in terminis. c. ſalubriter. de vſuris. ⁊. l. curabit. de actione empti. vel quia petit vſuras pretiū non ſoluti: ex quo oportuit eum ad vſuras recipere, ⁊ tantū ſoluit: quia tunc non petit ſub ratione vſure. Quod intellige, niſi per partem reuocetur in dubium an hec petitio nutriat peccatum. Et ſic intelligo Lapum de Caſti. ſua allegat. lvij. ⁊. lviij. Hec concluſio in ſimili materia approbatur per Jo. An. in. c. tua. j. de or. cog. Et hanc theoricam tenuit Frede. de Senis ſuo conſi. xcj. ⁊ ſic de facto conſuluit: per que dicit quod ſi ſtatutum diſponeret preter ius ſuper probatione, quod quis ſit vſurarius, quod cum hec vertatur in dubium de ſubſtantia vſure, ⁊ conditione, qđ ſtatutum non valet ſeculare: vt q2 in inſtrumento continetur quod ſi quis fecerit refutationem de debito in inſtrumento contento pro minori quantitate ꝙ continetur in inſtrumento, pro eo ipſo hic concludatur vſurarius: tunc non valet ſtatutum. Per que patet ꝙ ſtatuta, que habent ꝙ ſtetur probationi ſolius fame, cum ordinentur ad concludendum petitū dubium, ſi fiant a laicis talia ſtatuta, non valent. qđ eſt bene notandum. Lapus tamen ſua allega. lvij. ⁊. lviij. ⁊. lxxv. dicit ſe de facto plures obtinuiſſe: ⁊ ſic dicit curiā ſeruare. Romanam, ꝙ quomodocunq̧ diſputetur de vſura, vel quia repetitur, ſi tamen queſtio ſit vſure, vt vſure hec queſtio nō poteſt tractari coram iudice ſeculari, ſed coram eccleſiaſtico. Allegat gloſ. in dicta clemen. diſpendioſam. gloſ. de iureiuran. ex literis. que dicit quod cauſa vſurarum eſt ſpiritualis. Ad hoc gloſ. hic, que dicit quod crimen eſt eccleſiaſticum: vt de offic. ordi. c. j. xj. q. j. in ſumma. vj. q. ij. c. j. ⁊ cle. diſpendioſam. Iſtam numerat inter cauſas ſpirituales, ⁊ eccleſiaſticas. Allegat gloſſ. in decre. ſi annum. de iudi. lib. vj. ſuper verbo, inſtante. que exemplificando de cauſa ſpirituali exemplificat de cauſa vſurarum. Ad hoc cle. ex graui. de vſuris. vbi in. §. ceterum. ad exhibendum libros vſurarius compellitur cenſura eccleſiaſtica. Idem concludit ſua allegat. lxxv. quod practica diſtinctionem de prohibito, ⁊ conceſſo non admittit, nec curia: ideo dicit quod vbicunq̧ petuntur, vel repetuntur vſure, vel quomodo ligantur, cognoſcit ſolus eccleſiaſticus: hoc ideo, quia negari non poteſt quod eſt ſpiritualis, vel ſaltem quaſi ſpiritualis, ⁊ ſic annexa. Igitur ſolus eccleſiaſticus cognoſcit. ſ. titu. j. quanto. Si practica hec habet, ſeruanda foret: ⁊ ſtylus curie ſi talis eſt, de iure ſatis puto quod procedant prius dicta: quia non altero reſpectu poteſt dici cauſa hec ſpiritualis, niſi quod peccatum habet annexum: res enim ſubiecta, ſcilicet vſura ſoluta, contractus, ⁊ tota materia temporalis eſt: inquantum curia ſecularis adiretur pro turpiter queſito, etiam in quo mitteretur, vel daretur concurſus peccati, dummodo non diſputetur de peccato, per hoc non tolleretur forus ſecularis: vt patet. ff. de condi. inde. per totum. ⁊ de vſuris. per totum. ⁊ de condi. ob cauſam. per totum. de fur. ⁊ vi bono. rap. ⁊ de dolo. ⁊ quod metus cauſa. per totum. ergo ex quo forus ſecularis in hoc cedit canoni, quod turpiter ſit queſitum ex vſura, ſicut ⁊ in furto videmus. ff. de furt. per totum. ſic ⁊ pro pace poſſit agi coram ſeculari: vt in lib. feu. de pa. te. ca. j. ⁊ ſi hoc verum foret, ꝙ vbi in acquiſito temporali daretur concurſus peccati, ⁊ hec cauſa diceretur ſpiritualis, iam euacuaretur forus ſecularis. Ad quod no. ſ. de iudi. nouit. ⁊ quod no. Barto. in extrauag. ad reprimendum. Solum ergo cognoſcit eccleſia quando dubitatur an ſit vſura: quia hoc decernere an ſit peccatum, ſpectat ad eccle

14 ſiā. ¶ † Scōs caſus excipit, in quo ēt inter laicos cognoſcit eccleſia, qñ agit de crimine ſimonie: vt pz de ſimo. per totū. ⁊ hoc pōt dici crimen mere eccleſiaſticū. Dic in hoc idem qđ. ſ. in vſu

15 ra. ¶ † Tertius caſus in crimine periurij. Dic, ſi dubitatur de vinculo iuramenti, an liget, vel non: hoc ſpectat ad eccleſiam: vt patet de elect. venerabilem. de iureiuran. quanto. ⁊ dicit Joan. And. de foro competen. cum C. laicus. ſuper vlti. glo. Si agitur de pena periurij, inquantum lex ciuilis punit periurium: de quo de re. credi. l. j. cognoſcit ſecularis, ſicut dixi ſupra in crimine vſurarum: puto etiam quod punire poſſet ſecularis, inquantū ageretur de pena a canone vel conſtitutione ſynodali impoſita. argumen. de rapto. c. j. iuncto tex. quod notat Pan. in clemen. paſtoralis. de re iudica. Si conſtat de iuramento, ⁊ eius vinculo, ⁊ in foro ciuili non producitur actio ex eo, papa non aſſiſtere iure ciuili: vt. ff. de fideiuſſ. ſi quis pro eo. vel quia eſt preſtitum lege prohibente tali caſu, quo non confirmat contractum: ſed tantum poteſt, ⁊ debet ſeruari ex diſpoſitione canonica: quod poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis eterne: vt de iureiurando. c. cum contingat. c. quamuis. ⁊ agetur in foro canonico. Puto etiam poſſe agi in foro ciuili: ⁊ hoc, quia in non obſeruantia nutritur euidens peccatum, quod eſt religioni Chriſtiane contrarium. Nam vbi euidentiſſimum concluditur peccatum, ⁊ hic decreuit eccleſia: forus ſecularis arctatur ad obſeruandum quod determinat eccleſia. de iureiuran. licet. lib. vj. not. in regula, poſſeſſor. Ideo eccleſia compellit admittendam exceptionem iuramenti, ⁊ admittendam actionem. Et hoc determinat Joan. Andre. de foro competenti. cum C. laicus. ſuper vlti. gloſſ. vbi dicit quod crimen periurij non eſt mere eccleſiaſticum, ſed mixtum: vnde non mutatur ex eo, ſed accumulatur forus. Per qđ dicit quod ex iuramento vt nutriente apertiſſime peccato in nō obſeruantia poterit agi coram eccleſia, ⁊ coram ſeculari: ⁊ a ſeculari poterit crimen illud puniri, vt ſupra dixi. ff. de crimi. ſtel. l. vltima. de iureiuran. ſi duo. §. fina. xxij. queſtio. v. Rex debet. In hoc ergo forus ciuilis pediſſequus efficitur, ⁊ non dedignatur credere, ⁊ obſeruare quod lex canonica precipit fieri ſuper ratione peccati. ſ. cleric. j. in authen. vt cle. ap. propri. pi. §. j. colum. vj. Ad hoc de iureiuran. licet libro. vj. Si lex canonica validat contractum alias inualidum de iure ciuili, ita quod propter iuramentum cogatur ad obſeruantiam iuramenti, ⁊ contractus: adhuc idem, ⁊ fortius poterit agi in vtroque foro. Unde puto quod ſuper quolibet contractu roborato iuramento poſſit coram eccleſiaſtico agi: vt dicit gl. vltima de foro competen. cum C. laicus. ſic propter iuramentum reduci poteſt laudum inter puros laicos ad arbitrium boni viri coram eccleſiaſtico. de iureiurando venientes. ⁊ capitu. Quintauallis. Idem quomodocunq̧ canon det executionem, agendo, vel excipiendo. de iureiurando. licet. libro. vj. not. in dicto. c. cum C. laicus. Idem, ⁊ fortius, ſi lex ciuilis det executionem iuramento, agendo, vel excipiendo. C. de tranſac. l. ſi ex falſis. C. ſi aduer. ven. autenti. ſacramenta puberum. ff. de oper. libe. l. vt iuſiurandi. Hec omnia vera, inquantum contentioſe agitur de vi iuramenti: inquantum in foro penitentiali, planum quod ad eccleſiaſticam: quia ſecularis tali foro caret, cum non habeat claues. de pe. ⁊ re. nona quedam. no. de conſuetu. quanto. de offic. ordi. paſtoralis. §. j. Inquantum etiam agitur de diſſolutione, ⁊ abſolutione vinculi iuramenti, in quo vertitur ſolutio ſuperioris, ſolus cognoſcit eccleſiaſticus, ⁊ abſoluit, vt dicto capi. venerabilem. ⁊ not. de

iureiuran.quanto. Inquantum dixi agi poſſe ratione iuramen
ti coram eccleſiaſtico, vbi validatur contractus ratione iura-
menti: hoc eſt verum, inquantum agitur contra defunctum. in-
quantum autem ageretur contra heredem, licet validetur con-
tractus, et ad ipſum tranſeat ratione iuramenti, vel contra eum
etiam tranſeat obligatio, vt teneatur obſeruare quod tenebatur
defunctus ex iuramento. de quo dicam de iureiuran. cum con-
tingat. agetur tunc cauſa coram ſeculari, et non eccleſiaſtico: et
hoc, quia iuramentum tunc non adſtringit ad peccatum, vt
iure perſonale: vt not. de iureiuran. veritati. ſub cuius peccati
ratione aditur eccleſia. Et hoc tenet Ioan. And. de paroc. c. fin.
et limitat capi. nouit. vt cauſa ſit eccleſiaſtica ratione iuramenti,
inquantum agitur contra principalem iurantem. Patet ergo
quod non eſt purum eccleſiaſticum crimen periurii, et ius agen-
16 di, vel excipiendi ex iuramento. ¶ † Quartus caſus in crimine
adulterii inter puros laicos. Dic, ſi agitur ad ſeparationem tho-
ri, planum eſt quod tunc ſola cognoſcit eccleſia. S. de procurato.
tue. vt lite non conteſt. c. i. de diuor. c. ſignificaſti. et de adulte. per
totum. Si vertitur in dubium de ſubſtantia adulterii propter du-
bium vinculi matrimonii, vbi dicam infra cognoſcere eccleſiam de
dubio matrimonii ad finem deciſionis adulterii: et ſi incidet co-
ram iudice ſeculari, remiſſio fiet ad iudicem eccleſiaſticum. de
ordin. cognitio. tuam. Alias ſi dubitatur de contractu, vel non,
cognoſcet ſecularis. Si agitur de pena adulterii, ſi pena eſt ſan
guinis, ſolus ſecularis cognoſcit. Si agitur de pena detruſio-
nis in monaſterium, ſi pena eſt penitentialis, ſola eccleſia illam
imponit: quia tali foro caret ſecularis. Si pena eſt contentioſa,
illam imponere poteſt ſecularis quo ad condemnationem. C. de
adul. authenti. ſed hodie. et vnde ſumitur. Executio tamen fiet
per eccleſiam, que habet monaſterium: ſicut dicimus de iudici-
bus, qui non habent inſulam, qui poſſunt condemnare, et prin-
cipes aſſignat inſulam. ff. de interd. et rele. l. inter penas. et l. ſi quis
exheredato, §. primo. ff. de iniu. rup. et xxiii. queſtio. vi. biduum.
verſicu. ſi quidem. Sic poteſt intelligi quod not. Archidia. xxv.
queſtio. iii. Rex debet. vbi dicit quod hodie adulteria non pu-
niuntur lege ſeculari: quia matrimonia reguntur iure fori, non
iure poli. Recitat alios dicere quod inquantum eſt maleficium,
punitur a lege ſeculari. per hanc enim diſtinctionem opiniones
17 ille ad concordiam reducuntur. ¶ † Quintus caſus, quando
arguitur peccatum: nam de hoc cognoſcit eccleſia inter puros
laicos. Dic, ſi de peccato agitur penitentialiter, hoc ad ſolam
ſpectat eccleſiam: vt patet de peni. per totum. de peni. diſtin. i. et
ſequentibus. et per totum. Idem ſi de eo agitur in foro quaſi pe-
nitentiali, vt via denuntiationis Euangelice, vt dixi ſupra titu.
§. nouit. et no. queſtio. i. ſi peccauerit. Inquantum agitur de pec-
cato per viam contentioſam, ſi per viam denuntiationis iudi-
cialis, ſi cum illo concurrit prouiſio agendi de iure ciuili, hic exi-
mitur regulariter a cognitione eccleſiaſtica, niſi aliter cauſa ſit
eccleſiaſtica: exceptis caſibus, de quibus ſupra de iudic. nouit.
Et hoc, ne contingat forum ciuile abſorberi: vt not. in dicto. c.
nouit. et not. Bartol. in extrauagan. ad reprimendum. Si vero
concurrit prouiſio iuris agendi de iure ciuili: tunc ſi peccatum
poteſt aliqua preſumptione tegi, non agitur in foro ciuili, ſed
agitur in foro canonico: vt not. in dicto capitu. nouit. Si non
poteſt aliqua via tegi, quia ſub ratione peccati reperitur a cano
ne declaratum: tunc agitur etiam de iure ciuili: et in hoc cedit fo-
rus ciuilis canonico. Exemplum in pacto nudo, et teſtamento
quo ad primum non ſolenni, quo ad ſecundum exemplum in iu-
ramento, de quo dixi ſupra. Si agitur via communi: tunc ſi in
vtroque foro datur ius agendi propter peccatum, agitur in foro
ſeculari, ne abſorbeatur forus ſecularis, vt dixi. ſi ſolo de iure ca-
nonico datur ius agendi pro euidenti peccato, agitur, et excipi-
tur in vtroque pro non euidenti in ſolo foro eccleſiaſtico, vt in
proximo caſu. de preſcript. capi. fina. et not. in regula, poſſeſſor.
18 de regul. iuris. libro ſexto. ¶ † Sextum caſum addunt in falſa-
rio literarum apoſtolice ſedis. de cri. fal. ad falſariorum. Sed non
credo quod quo ad penam ciuilem in laico hic excludatur fo-
rus ſecularis. ff. de fal. et C. de fal. per totum. Ad hoc de cri. fal.
ad falſariorum. eodem titulo, ad audientiam. xix. diſtinctio. in
memoria. et quod not. de purga. ca. nos inter. et hoc tenet Hoſt. et
19 Ioannes Andreas. ¶ † Septimus caſus in crimine hereſis,
Ioan. Andr. dicit id mere eccleſiaſticum: quia hic textus expri-
mit de hereti. vt inquiſitionis. §. prohibemus. Et hoc tenet
Ioan. And. de foro competenti. cum C. laicus. libro ſexto. et eſt
expreſſum in dicto. §. prohibemus. quia forus ſecularis quo ad
actum cognoſcendi excluditur, non quo ad actum exequendi
ad requiſitionem eccleſie: puto tamen ſecularem poſſe nouas
penas addere laico, et illas imponere. Sed declaratio hereſis
competit ſoli iudici eccleſiaſtico: et propter hoc periculum reſer-
uatum eſt, et tranſlatum in merum eccleſiaſticum; et vt ibi dicit

glo. de hoc non cognoſcet, nec principaliter, nec incidenter, ſicut
20 nec in matrimonio: vt. i. de ordi. cognitio. per tuas. ¶ † Octa-
uus eſt crimen concubinatus: hoc crimen non eſt damnatum a
lege ciuili: pena ergo concubinatus, et talis delicti, ſpectat ad
eccleſiam. Et breuiter dicit hic Gofre. quod de criminibus me-
re eccleſiaſticis cognoſcit ſola eccleſia. Et dicit illa crimina me-
re eccleſiaſtica, que non ſunt delicta ſecundum leges, vt in concu
binatu, et in crimine vſurarum. Sed de hoc dicit, ſcilicet de cri-
mine vſurarum, vt dixi ſupra. et idem Hoſtien. eodem titulo. in
ſumma. §. i. verſic. ſed opponitur. In aliis criminibus, que ſunt
crimina ſecundum vtrunque ius: et ab vtroque iure punita repe-
riuntur. Dic quod mixta ſunt, et de eis poteſt agi in vtroque fo-
ro. Et ſpeciale eſt in crimine ſacrilegii, in quo eſt optio cauſe, ſe-
cundum Gofre. Sed ſua regula non eſt bona: quia multa ſunt
crimina in vtroque foro, que certo reſpectu habent iudicem me-
re eccleſiaſticum, de illa ſola cognoſcit eccleſia. Quia de concubi-
natu maxime cum clerico ſola cognoſcit eccleſia. determinat Fre-
de. ſuo conſil. clxii. quia hoc crimen videtur inductum a ſolo ca-
none. xxxii. q. iii. nemo. in gloſ. ſic infra. et quia propter illicitum
coitum cum preſbytero facta eſt de foro eccleſie. lxxx. diſtinctio.
quidam. xxxii. diſtin. eos. in gloſ. ii. in fin. Ioan. And. in regula.
ſine culpa. de regu. iuris. libro vi. ad ſi. ſolutionis queſtionis. di-
cit Hoſti. dicere concubinatum etiam a lege ciuili damnatum.
Adducit in authenti. de leno. colla. ii. et lenitas nulli, et colle.
vi. Et quia leges caſtitatis ſunt imitatrices, quibus modis natu.
effic. legi. §. illud. Et quia circa peccata corrigenda lex ſequitur
canonem. in authen. quomodo oportet epiſco. et de eccle. tit. et in
authen. vt cle. apud propri. epi. §. ſi vero. Et hoc ponit Hoſtien.
qui fil. fuit legi. lator. Per que videtur idem dicendum quod in
crimine vſurarum. Et hoc credo quod arguit manifeſtum pec-
catum, et in hoc cedit lex cano. de preſcri. c. fi. Procedit etiam quod
dixi. S. in iuramento. De hac materia vide in Spe. de compe. iud.
adi. §. i. in prin. et ibi de quibus eccleſia: lica perſona conueniatur
coram ſeculari: ibi caſus enumerantur. et. xcvi. di. c. pen. xxiii. q.
iii. adminiſtratores. et vide gl. que ſic declarari debet. i. de pur. ca
no. nos inter. in glo. que concludit epiſcopum regulariter contra
laicum non inquirere de crimine, nec infamato purgationem indi
cere, niſi in caſibus. et regula eſt vera, vt ibi dicit Hoſt. quo ad pe
nam contentioſam: quo ad penitentiam autem ſit regula in oppo
ſitum, quia de omnibus inquirit: vt ibi no. Gl. autem illa addit vnum
caſum, vbi agitur de crimine inceſtus. Sed de hoc dic vt dixi. S.
de adul. Fallit etiam, quia conſuetudo dictaret oppoſitum: vt. e.
21 c. nouit. de iudi. et dixit hic gl. in fi. ¶ † Quero cum gl. an male-
factores aliorum conueniantur coram eccleſiaſtico. Gl. dicit quod
vt ex dictis patet, exceptis caſibus, in quibus. S. dixi aliorum ma
lefactores non conueniuntur coram iudice eccleſiaſtico, ſed compe-
tenti, niſi in negligentiam ſecularis, vt patet: quia ſi excluduntur a
regula, actor ſequitur forum rei: malefactores eccleſiarum inclu
duntur in regula, malefactores aliorum. Per que dicunt quidam
quod predones, raptores, inuaſores aliorum locorum, non conueniun-
tur coram eccleſiaſtico. Et ſic intellexit Hoſti. hanc gl. dicens de
facto ſeruari contrarium: quia et a papa, et a ſuis legatis contra o-
mnes raptores indiſtincte litere impetrantur. Cui conſonat. S. ti. i.
nouit. de treuga, et pace. c. i. de rap. per totum. Puto quod locorum
piorum abſque dubio raptores, vel rerum eorum ablatores poſſint
conueniri coram eccleſiaſtico iudice, licet non ſint eccleſie, vt dixi
notando, in raptoribus etiam bonorum aliarum perſonarum. Hoſt.
dicit idem de conſuetudine. Quod equum puto de iure: quia iſti ſunt
pacis turbatores: ideo contra eos audio eccleſiam, et papam in
certis locis, et ſolemnitatibus promulgare ſententias. Quod no.
quia contra iſtos raptores, qui per modum ſocietatum ſe congre-
gant ad capiendos ruſticos, et ad redimendas ciuitates, quia tales
poſſunt coram eccleſia conueniri. et hoc maxime, quia eorum delicta
notoria ſunt, de quibus agitur coram eccleſia: vt no. de iudi. nouit.
et quia per eos pax turbatur, et quies Chriſtianorum, pauperes
multi opprimuntur, et alie miſerabiles perſone, que cauſe ſpe-
ctant ad eccleſiam.

1 ☞ Iudicari, et terminari debent cauſe clericorum ſecundum iu-
ra, non ſecundum laicorum conſuetudines.
2 Scholares clerici in loco non ſubmittuntur iuriſdictioni tempo
rali loci, ſed eccleſiaſtice tantum.
Forum quis ſortitur ratione loci, in quo degit, vel ratione con-
tractus.
3 Conſuetudo laicorum ſimplex, quantumcunque indetermi-
nate loquatur, non ligat clericos in loco, etiam in patrimonia-
libus.
4 Clericorum cauſe pecuniarie in agendo, et defendendo, inquan-
tum coram tribunali eccleſie veniunt, ſunt decidende ſecundum
canones. 6.

Forum

9 Forum quis ſortitur ſola cõmoratione in loco, vt ibi poſſit conueniri, & gaudeat priuilegio loci ratione domicilij, & incolatus per decennium. nu. 6.
7 Scholaris laicus poteſt coram ſeculari conueniri: nec priuilegio clerici gaudet, quando ad ſtudium accedit animo clericandi.
8 Iudex eccleſiaſticus poteſt clericorum cauſas decidere iure ciuili.
9 Habitator loci quando quis dicatur, vt ibi poſſit conueniri.
Forum ex quibus quis dicatur legitime ſortiri.
Miles celeſtis militie clericus dicitur, & gaudet militis priuilegio.
10 Ubi quis iuriſdictioni ſubmittitur, in cuius foro cauſa eſt agitanda, an indiſtincte procedat in clerico agente contra laicum coram iudice ſeculari, vt cauſa veniat decidenda ſecundum ius ciuile.
11 Delegatus epiſcopus vt comitis vices gerat, ſi ſubdeleget cauſam ad ipſum ſpectantem ratione comitatus, & ſimpliciter dicit ſe epiſcopum, non autem vices comitis gerentem, valet commiſſio.

1 Quod clericis. ¶ † Cauſe clericorũ ſe-
cundũ iura, non ſm laicorum cõſuetudines terminantur. h. o. ſm Abb. Vel
ſm gl. In loco temporalis iuriſdictiõis eccleſie cauſe
clericorum ſunt ſm ius canonicum terminande. h. o. In prima
deciſa commiſſio, alias conqueſtio. In ſecunda, mandatum, ibi:
mãdamus ¶ Caſus. Conqueſti ſunt clerici ſcholares Pariſius
commorantes q quando conueniebantur, non recipiebant canones
allegati, ſed conſuetudines terre. In hoc papa prouidet
2 eis, ſecundum Ioan. And. ¶ † Not. i. quod clerici ſcholares in
loco non ſubmittuntur iuriſdictioni temporali loci, ſed eccleſiaſtice
tantum: & ſic ratione loci, in quo degunt, ſortiuntur forum,
& in quo cõtrahunt, ſecũdum qualitatem perſone: vt ſi ſunt clerici,
eccleſiaſtico ſubmittunt: ſi laici, ſeculari. & ſic aut. habita in
quantũ dat iudicem laicũ, non habet locum in clericis. De quo
per Hoſt. J. eo. ſi diligenti. & in ſumma huius tit. §. i. ver ſed nunquid
3 clericus. ¶ † No. ij. q conſuetudo laicorum ſimpliciter, quantũcunq;
indeterminate loquens, nõ ligat clericos in loco, etiam
in patrimonialibus, quatenus tamen eſt tractanda in tribunali
eccleſie, quicquid ſentiat Bart. in l. cunctos populos. C. de ſum.
4 tri. & fide cath. ¶ † No iij. q cauſe clericorũ agendo, & defendendo,
inquantũ corã tribunali eccleſie veniunt decidende, ſubmittuntur
deciſioni canonũ, & nõ legum, aut conſuetudinis ſecularis.
& hec vera etiã inquantũ clericus agat de patrimonialibus.
5 ¶ † No. q ex ſola cõmoratione in loco, quis in loco videtur forum
ſortiri, vt ibi poſſit conueniri. Et notat doc. q commorantes
in loco ſtudij, ex ſolo commorari gaudent priuilegio ſtudij.
Per quod videtur q etiã non ſtudentes gaudeãt: de quo in cõſti.
Greg. ſuper ſalu. in verbo, cõmorantibus. & conſti. Cle. & J. de
6 cle. non reſi. tuc. ¶ † Opp. q non indiſtincte cauſe clericorũ terminentur
iure canonico, imo quandoq; conſuetudinario: vt. J.
e. verũ. de iud. ceterũ. Sol. hoc in cauſis pecuniariis, illud in realibus,
& feudalibus, que terminant ſm conſuetudines terre, &
curie regis, id eſt dñi feudantis cuius eſt cognitio. J. e. ex tranſmiſſa.
ar. de eo qui mit. in poſ. cum veniſſent. Idem videtur, ſi de
temporali hereditate agatur. qui ſl. ſint legi lator. J. e. cauſam
que. vbi de hoc Hoſt. Sic ergo ſentit hic aperte Hoſt. q inquantum
clericus litigat de temporali hereditate, iudicetur ſecundũ
metas, & conſuetudines fori ciuilis. Quod procedere poſſet in-
7 quantũ litiget corã ſeculari. qd latius examinabit. J. ¶ † Opp.
q ſcholaris poſſet coram iudice ſeculari conueniri: & ſm leges
cauſe ſue determinent: vt pʒ in aut. habita. C. ne fil. pro pa. Sol.
Decre. loquit de clericis. In laicis procedit cõtrariũ: non enim
intẽdit papa in perſonis, vel in rebus ius regum vſurpare. J. tit. i.
nouit. de elec. venerabilem in prin. Vel poteſt decre. etiã loqui de
ſcholaribus nõ clericis, qui accedunt ad ſtudiũ animo clericandi,
qui ſunt clerici, ſaltem ſpe. Sed dicit Hoſt. q primũ iuſtius
8 eſt, ſaluo qd dicetur. J. ¶ † Opp. q coram eccleſiaſtico iudicetur
iure ciuili de no. oper. nunc. c. i. Sol. Iure canonico iudicatur vt
hic, & ciuili a canonico non improbato: vt ibi ex. diſt. c. j. & c. ſi in
adulterium. de quo de ſi. lu. c. ſi. & J. tit. j. nouit. & d. c. ſi in adulterium.
9 ¶ † Opp. iij. q ex ſolo commora in loco quis non ſortiatur forum:
q2 non annumeratur inter modos ſortiendi forum: vt
l. heres abſens. ad fi. ff. de iudi. & J. c. ſi. Sol. Exponunt quidam
cõmorantes. i. cauſa more venientes. & concludunt ibi exiſtentes
cauſa ſtudij: & ibi venientes cauſa more, quamuis ſtatim recedat,
ibi cauſa more domicilium ſortiantur. Nam & miles ibi videtur
habere domiciliũ, vbi militat. ff. ad munic. l. municeps. §.
miles. & clericus celeſtis militie eſt, ſiue Chriſti. xj. q. i. Chriſtianis.
de ſer. nõ or. eo libertinos. Hoſt. dicit q ſola mora, vel tranſlatione
cauſa ſtudendi, non ſortitur quis domicilium. ff. de iniur. l. lex Cor. §. domus. Item ſola domus non creat domicilium. ff. ad munici. l. libertus. §. ſola. nec ſola mora. de incol. l. ij. & iij. niſi per moram. x. anno. C. de incol. l. q. li. x. Idem dicit. J. in conſtitutione Greg & in Summa, eo. titu. §. quibus ex cauſis. verſi. item ratione. Per que concludit qd ex tali mora ratione ſtudij non ſortitur forum. Sed an ibi poſſit conueniri. dicit quod nõ: quia niſi aliud accedat. per quod ſortiatur forum, vel ad eos extendatur iuriſdictio, vnde poterit conueniri, ſi iuriſdictio prorogetur per viam prorogationis: & exigitur tunc authoritas ſui iudicis, & conſentiat in perſonam eccleſiaſticam ordinariam iuriſdictionem habentem. J. eo. ſignificaſti. & de renun. admonet. ad inſtar Poteſtatis ordinãdi. de offi. ordi. ſignificaſti. de renun. admonet. de temp. or. quod tranſlationem. de qua arguitur ad iuriſdictionis poteſtatem. de paroch. nullus. xi. qd. i. c. j & d. & per totum. Item poterit ibi conueniri ratione cõtractus, vel quaſi, que ibi fecerunt, vel cõmiſerunt. Et hoc caſu etiam abſq; authoritate ſui iudicis: quia in hoc non exigitur. J. eod. dilecti. Et hoc probat lex huius glo. in l. heres abſens. ad fin. ff. de iudi. & contraxiſſe cenſetur ibi, ſi promiſit ſe ſoluturũ Pariſius certã ſummam pecunie: quia ibi cogitur, etiam quantũcunq; eſſet extraneus, reſpondere. ff. de actio. & obl. l. contraxiſſe. ff. de ſolu. l. quotiens. ff. de bo. autho. iudi. poſſ. l. ij. J. eo. dilecti. de offi. deleg. P. & G. Et ſic largo modo accipitur contractus. ff. de iudi l omnes. ſecundum Hoſt. Et ſic debet intelligi hec decre. Et per hoc ſolutum eſt contrarium Nec ob. ſi dicatur q hic commorari oportet. ad quid exigitur mora, ex quo ſubmittitur ex altero accidenti. Reſpondit q ratione contractus, vel quaſi, ſubmittitur domum, quando eſt ibi commorans, & non viator, & tranſito. iuxta vt. d. l. heres abſens. §. fin. ff. de iudic. niſi forſan ad hoc veniret, & inueniretur ibidem. ff de indi. l. heres abſens. Et no. in c. Romana. §. contrahentes. lib. vj. de foro compet. Ratione vero delicti bene ibi indiſtincte conueniuntur etiam non commorantes. de rap. in. c. i. & in proe. Digeſtorum. §. pen & excommunicantur. de ſenten. excom. a nobis. Et ſic dicit intelligendam authen. habita. C. ne fi. pro pa. ibi, in omni negotio. etiam ſcʒ quando ibi poterat conueniri ex contractu vel quaſi: argu. ff de vſu palli. c. pe. de conſe. di. j omni tempore. i. in omni anno, vel in omni negotio iure recõuentionis. de mu. peti. c. i. & d. ff. de iudi. l. ij. §. ſed ſi agat. Per quod cõcludit q de contractibus alibi, & in partibus ſuis initis, non poterunt conueniri. ſi volunt 10. q. vi. pulſatus. vnde cogi non poſſunt inuiti, maxime cum in partibus ſe defendere cogantur: & ſi procuratorem nõ dimiſerunt, imputatur eis. ff. ex quibus cauſis maio. l. ergo. & ff. ex qui. cau. in poſſ. ea. l. hec autẽ. De quo de offic. deleg. a conſultationibus. de dolo, & contu. cauſam. Iniquum autem eſſet quod duobus locis ſe defendere cogantur. de reſcrip. c. ſi. & eo. titu. diſpendia. lib. vj. de ſequeſt. poſſ. & fruc. c. j. de iudic. nouit. ſecundum Hoſt. Plura dicit Hoſtien. Primo quod ex voluntate deliberata commorandi in loco, hoc ibi momento habitauerit, ſortitur domicilium. Hoc ſatis puto, ſi ibi larem transfert, & conſtet de voluntate. Dicit ſecundo quod ex commorari quis non ſortiatur forum: hoc non eſt verum, vt not. Inno. J eo. ex parte B. & dicam. J. eo. c. fina Dicit Barto. in l. ij. C. vbi de cri. agi opor. Sic intelligit l. o alias ſi. C. vbi ſena. vel cla. vt ex ſolo aſſiduo commorari ſortiatur forum: vt etiam de antiquis, & alibi geſtis ibi poſſit conueniri. Et hoc ſequitur Ioan. And. in addi. Specu. in titu. de compe. iudi. adi. §. ʒ. ver. v. ratione contractus. vbi dicit quem vbi moram traxit conueniri poſſe, quaſi ibi domicilium ſortiatur, adeo de contractibus, in quibus alibi deſtinata eſt ſolutio, ibidem conueniri poteſt. quod eſt notabile. Secundo dicit q ſortitur domicilium ſcholaris ex cohabitatione decennij. Hoc dicit etiam Hoſtien. in conſtitu. Grego. & tex. vide in. l. ij. C. de iuriſdi. om. iudic. & in. l. ij. C. vbi de cri. agi opor. Pet. & Cy. cõtra. verobiq; Dy. idem etiam ſi per nulle annos ibi moraretur, per l. queſitum. de leg. iij. quia non eſt ibi animo morandi, ſed alibi tranſeundi. Et hoc ponit in. l. lex Cornel. §. domus. ff. de iniur. dicit Barto. ibi & facit glo. C. de incol. l. ij lib. x. & etiam ibi ponit, & hoc ſequor, quod in ſcholari, & alio, ſi conſtat quod ibi habitat animo ad domum redeundi, non ſortitur ibi domicilium, vt dixit Dyn. Si conſtat quod animo ibi locandi ſedem, & ſtatim conſtituit domicilium: vt in. l. domicilium. ff. ad municip. Si eſt dubium, eo quod in loco ſtudij habitat decennio, ibi videtur locaſſe ſedem, & elegiſſe domicilium. & communiter ibi ſortitur domicilium: vt dicta. l. ij. cum gloſſ. C. de incol. lib. x. & tenet Specu. in titu. de ro. §. j. verſicu. porro. in titu. de compet iudic. adi. §. j. verſicu. l. xvj. ratione curſus. vbi dicit Ioannes Andreas, quod multi ſcholares efficiuntur ciues Bononie, qui tamen longo tempore conſumunt dies ſuos. Et fuit dictum Bol. ex Cy. dictum Dy.

in ſcholari procedere, etiam in caſu dubio: quia ſcholaris eo ꝙ
eſt in ſcholis tanquam ſcholaris: videtur ibi eſſe cauſa vſus
temporalis, niſi aliter locet ſedem. Et ad hoc tex. in. l. ij. C. de in
col. que exigit locatam ſedem, niſi gl. deſtruetur. Tertio ſentit, ⁊
in hoc bene: quia ratione contractus quis non ſortitur forum,
niſi aliquandiu habitauerit, vel habuerit pergulam: vt not. in. l.
heres abſens. §. fina. ⁊ dicam. j. c. fina. Secun dicit in delicto, de
quo per Goff. hic in Summa. ⁊ Specu. in titu. de compe. iudic.
adi. §. j. in prin. Inquantum dixi ſcholarem ſortiri forum ratio
ne delicti. dicit Joan. de Lig. hoc verum quo ad forum conten
tioſum. In penitentiali vero ex delicto quis nõ ſortitur forum,
ſecundum Joan. xvi. q. i. c. i. ⁊ not. de rapt. c. j. Et eſt cauſa, quia
ratione contentioſi ſubijcitur: quia offendit iudicem, ⁊ bonum
publicum: adeo pena contentioſa, que propter hunc finem impo
nitur, punitur: ſed penitentialis imponitur propter offenſam
Dei, ⁊ anime proprie: igitur illi ſoli ſubijcitur, quem habet pro
ſe iudicẽ loco ſui, ⁊ qui eſt iudex ſue anime. Itẽ quia iura paro
chialia non concernunt principaliter locum, ſed perſonas pro
pter locum: ſecus in iuriſdictione contentioſa. Ad primum de
parochi. ſuper eo. Ad ſecundum. l. ſi pupillus. §. territorium. ff.
de verb. ſigni. ſecundum Joan. de Ligna. Hanc rationem dam
nat Lapus de Caſti. in cap. i. de rap. quia penitentia aliquando
iniungitur peccatori manifeſta. de peni. c. i. ⁊ ſi. ⁊ ad exemplum
aliorum foret imponenda in loco delicti. Sed ratio eſt bona: ꝙ
principalis cauſa eſt purgatio anime. Item dicit quidam quod
ratio eſt, ne contingat per partes cõfiteri: nam de alibi commiſ
ſis non poteſt alibi confiteri. Per partes ergo confiteretur: qđ
non eſt dicendum. Iſta ratio non procedit in alibi ex toto confeſ
ſo, qui venit ad delinquendum hic. Aſſignat Lapus rationem,
quia intereſt ſui iudicis, vt vultum ſui peccatoris agnoſcat.
Prouerbiorum. xxij. ⁊ no. de peni. omnis. ⁊ not. ⁊ per. c. ſi epiſco
10 pus. lib. vi. in gloſ. ſic enim ¶ † Opp. v. quod ſcholares non iu
dicetur ex conſtitutionibus canonum: nam ſi laicus conuenit
laicum ſcholarem, vel clericus laicum: agendum eſt coram iudi
ce ſeculari. ſ. eo. cum ſit. Iudicabitur ergo lege ſeculari, ⁊ non ec
cleſiaſtica: quia quis ſubmittitur legi, in cuius foro eſt agitan
da cauſa: vt not. in. l. i. C. de ſum. tri. ⁊ ſ. de conſue. ſuper rubrica.
C. de eman. lib. l. i. Gl. dicit hic quod quandoque ſcholaris habet
iudicem eccleſiaſticum, agendo, ⁊ defendendo, ⁊ cauſa tractan
da eſt ſecundum metas iuris canonici, vt hic: nam epiſcopus
Pariſien. habet temporalem iuriſdictionem in loco, ⁊ de cauſis
cognoſcit quibuſcunque inter clericum ⁊ laicum: nam ibi gerit vi
ces comitis. ⁊ bannum nomine epiſcopi ⁊ regis nuntiatur, quo
caſu tractantur cauſe ſecundum ius canonicum. Ubi autẽ con
uenitur coram iudice ſeculari, cauſe tractabuntur ſecundum
ius ciuile, vel municipale loci, in quo cauſa agitatur. Sed vbi
inter clericos agitur, vel clericus agit contra alium coram eccle
ſiaſtico, vel ibi conuenitur: dicit glo. cauſam tractandam ſecun
dum canones, ⁊ non ſecundum conſuetudines locorum, vt hic.
Plura notabiliter dicit gloſ. Primum, quod vbi cauſa agita
tur coram eccleſia in loco temporalis iuriſdictionis eccleſie, co
gnoſcit, ⁊ terminat ſecundum ius canonicum, ⁊ non ſecundum
leges, vel conſuetudines laicorum. Quo ad leges hoc eſt verũ.
Ad quod. ſ. de app. ſi duobus. ⁊. j. ⁊ licet ad hoc quod no gloſſ.
⁊ Innoc. ⁊ Joan. Andr. de teſti. relatum. ⁊ c. cum eſſes. Quod
puto verum in preparatorijs, ⁊ deciſorijs: ſed quo ad conſuetu
dines, ⁊ ſtatuta particularia ciuitatis magis poteſt dubitari.
Et ex hac opi. ſequeretur abſurdum, quod in terris, ⁊ ciuitati
bus, que ſunt eccleſie ſubiecte ſtatuta contra iura canonica fo
rent inania, niſi forent ab eccleſia ſpecifice approbata. ⁊ ſic. l. o
mnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iure. non habet locum in terris eccle
ſie. Puto igitur quod ſi ſtatuta forent ab eccleſia confirmata,
ſecundum ipſa foret abſque dubio iudicandum. Cautum eſt er
go ꝙ in terris eccleſie ab eccleſia approbentur, maxime quando
nouiter ciuitas ſubmittitur, vel ad eccleſiam reuertitur: ſi non
ſunt approbata, ſi certum genus perſonarum ciuitatis, vt ſcho
lares ſubmittãtur iudici eccleſiaſtico tantum, adhuc ſm cano
nes iudicabitur, ⁊ non ſecundũ ſtatuta. Poteſt ſic intelligi hic.
Si ſubijcitur iudici eccleſiaſtico, ⁊ ſeculari, vt ſit de ſcholari lai
co, per authenti. habita. quia ⁊ eccleſiaſtico ⁊ laico ſubijcitur, ſe
cundum electionem reus, eſſet tunc dubium an iudicaretur ſm
canones, an ſm leges: hic enim eſt mixti fori, ⁊ laici, ⁊ ſecularis,
ꝙꝙ poſſit eligi eccleſiaſticus. Et ſatis puto ꝙ in preparatorijs
iudicabitur ſm canones, per ea, que. j. dicam: ⁊ in deciſorijs mi
xtum ſecundum vtrunque ius: quia hic accident aliter ſubmittitur
per actus electionis, ⁊ naturaliter eſt ſub laici poteſtate: ergo ⁊c.
ff. de tute. l. qui habet. ff. de adop. l. fina. ff. de libe. ⁊ poſthu. l. filio
vnde contrariante canone legi, in deciſorijs iudicabitur ſecun
dum leges. Ubi autem tota ciuitas ſubmittitur iuriſdictiõi ec

cleſie. quanquam durum videatur, ſtatuta, ⁊ conſuetudines lai
corum abſque authoritate eccleſie. inquantum ſunt contra cano
nes vane eſſent, ⁊ iudicabitur etiam laicus in deciſorijs, ⁊ prepa
ratorijs ſecundum canones, vt hic aperte dicit glo. Secundo ha
betur hic regula ꝙ hec a pari iudicantur, vt cui iudici ſubmitti
tur quo ad actũ iuriſdictionalem, illi ſubmittitur quo ad legem
iudicandi: vt ſic forum ſortiri, ⁊ ſtatutis, ⁊ legibus ſubijci a pari
iudicetur. Et hanc doctrinam ⁊ regulam tradidit Joan. viij. di
ſtincti. illud. in verbo, peregrini. ⁊ xij. diſtinctio. illud. in verbo,
mor. ⁊ Calde. in loco. j. allegando Ad hoc doctrina docto in. l.
j. C. de ſum. trini. ⁊ ſi. catho. in l. i. ff. de vſuris. ⁊. l. j. C. de emanci.
lib. l. prima. ff. cõmunia predio. l. venditor. §. ſi conſtat. ff. de eui
ctio. l. ſi fundus. ff de reg iur. l. ſemper in ſtipulationibus. Inno
cen. ⁊ compoſi. de cõſuetudi. ſuper rubrica. Tertio dicit ꝙ vbi cle
ricus cognoſcit vice laici, tractat cauſam ſecundum ius canoni
cum, ⁊ non ſecundum ius ciuile. Ad hoc. j. de rapto in archiepi
ſcopatu. Quod credo, quando proprium eſt tribunal clerici. Si
enim cognoſceret vt vicarius laici, iudicaret ſecundum leges, vt
puto, argum. de reſcript. ſuper literis. Quarto quod miſſio ban
ni eſt ſignum iuriſdictionis, ⁊ eſt verum, dicit Inno. de cap. mo.
cum dilecti. imo dicit quod eſt ſignum magis vniuerſale ad to
tam ciuitatem, ꝙ alia, quando vniuerſaliter mittitur quo ad om
nes. Unde ex hoc concluditur iuriſdictio eo ꝙ ſubditi bãnũ mit
ti patiũtur, dato ꝙ nullus incurrit bãnũ, vt notabiliter ibi dicit.
Quinto quod vbi agit clericus contra laicum, coram iudice ſe
culari cauſa tractanda eſt ſecundum ius ciuile, ⁊ conſuetudines
⁊ ſtatuta laicorum. Per quod dicit Joann. Andr. quod aduo
cati ciuilis fori allegant multum hanc gl. ad probandum cau
ſas. quas mouerint clerici contra laicos in foro ciuili non ſolum
ſecundum leges, ſed etiam ſecundum ſtatuta, vel conſuetudines
ipſius fori tractandas. Per quod dicit Hoſtien. quod ſi cleri
cus petat hereditatem coram iudice laico: quod hec cauſa debet
decidi ſecundum ius ciuile, ⁊ ſtatuta fori ciuilis: quia ex quo ſi
lius fori eſt iuriſdictio. etiam illius fori eſt actus ſtatuẽdi. Idem
dicit in feudalibus. ſ. eo. ex tranſmiſſa ad hoc. j. de eo, qui mit.
in poſ. c. ad. infra qm filij ſunt legi. lator. ⁊ capitulo, cauſam que. ſe
cundum Hoſtien. De hac materia tangitur de conſtitu. c. j. ⁊ c.
que in eccleſiarum. per Joann. Andr. in addi. Specu. de conſtit.
in regula, ſine culpa. de regul. iur. lib. vj. per Hoſtien. in ſumma,
de teſti. §. qualiter conſtituatur. verſic. verum. per Cyn. in l. j.
C. que ſit long. conſue in ij. queſtio. ⁊ fin. ⁊ de epiſc. ⁊ clericis cum
clericis. dixi de conſue. ſuper rubrica. ⁊ Joannes. Cal. diſputauit
in queſtio. que incipit, ſtatuto cauetur ⁊ per me in queſtio. que in
cipit, quidam Florentinus. Circa quod examinandum premitto
vnam regulam docto. quod in obſeruantia conſuetudinum, ⁊ ſta
tutorum quo ad ordinatoria iudicij attenditur locus, vbi iudi
cium exercetur: in deciſorijs attenditur locus cõtractus vel qua
ſi, delicti, vel materie, ex qua actio producitur: ſi agitur perſonali.
ff. de eui. l. ſi fundus. ff. de vſuris. l. prima. in reali locum rei ſite.
C. de edi. priua. an in totum. ff. de tuto. ⁊ curato. da. ab his. l. pu
pillo. C. de predi. prima. l. fina. lib. xi. l. venditor. §. ſi conſtat. ff.
communia predi. de quo xij. illud. per gloſ. per Cyn. l. j. C. que ſit
lon. conſue. per Bar. But. ⁊ Cyn. in. l. i. C. de ſumma trin. ⁊ ſid. ca
tholi. ⁊ in. l. i. C. de eman. liber. per Innocen. ⁊ Compo. ſuper ru
brica de conſuetu. Aliquid per Innoc. ⁊ Hoſtien. de ferijs. c. fina
per Gul. in Specu. de ferijs. §. primo. verſi. ſed pone. de inſtru. edi.
§. compendioſe. verſic. quid ſi. de conſuetudine ⁊ de ſenten. §.
qualiter autem. verſicu. debet etiam formari. Ex qua regula
aliam ponit Calde. in preallegat. diſputatione quod ſubijci legi
bus, ⁊ ſtatutis vt plurimum regulatur a natura forum ſortiri,
vt vbi forum ſortitur, vel ratione contractus, vel delicti, vel qua
ſi, vel ratione qualitatis perſone, contra quam agitur, ſubijci
tur legibus fori illius: ⁊ ſecundum leges eius iudicatur. Et
hanc regulam ſequitur. Specul. de conſtitut. §. i. verſiculo, ⁊ no
ta. allegat. ſ. eo. c. cum ſit. dummodo leges alias non ſint rigoro
ſe: quod ſine temperio cauſe diſcrepent ratione naturali: quo ca
ſu etiam in foro ſeculari agente clerico tali legi non ſubijcitur: vt
ſi diſponat ſtatutũ quod in preiudicialibus ſtetur dicto vnius
vel quod non credatur duobus teſtibus. cauſa non ſubſiſtente.
Et ſunt hec theorica Joann. viij. diſtinctio. que contra. in verbo
peregrini, ⁊ xij. diſtinctio. illud. in verbo, mor. ad quod optime
ſupra de conſtitutio. eccleſia ſancte Marie. Quicquid enim ſer
uet iudicium ſeculare, ſi ſtatutum eſt irrationabile, non ligat ec
cleſiam, etiam inquantum agitur coram iudice ſeculari, vt ibi,
⁊ capitulo, eccleſia. vt lite pendente. ⁊ ſentit hic gloſſa, vt dixi ſu
pra. Que infert quod quo ad ſolennitatem a lege requiſitam
in teſtamentis, quia cauſa ſubeſt, ſi plures duobus teſtibus
exigantur in foro ciuili, iudicabitur clericus agens in foro ſe
culari, ſecundum ſtatuta laicorum, ſi perſone litigantes ſunt
eiuſdem

eiuſdem fori in genere caſus decidibilis ex theorica prima: ſc. vbi perſone ſunt diuerſe, et miſti fori, vt clericus, et laicus: ibi maior occurrit dubitatio, vt dicit Joannes. Andreas. in addi. ſuper tex. de conſti. ideo ſi litigantes laici ſunt, deciditur ex premiſſis: ſi clerici ſunt idem, quia tunc non diuerſificatur forus in genere, ſed diuerſificatur ſolum ratione loci. Ubi autem laicus cū clerico, vel etiam forus laicalis cum eccleſiaſtico vnitur: tunc difficultates oriuntur non decidibiles ex theorica predicta. ¶ Cōcludo que mihi videntur ex dictis aliorum colligenda. Si agitur cauſa contra clericum coram iudice eccleſiaſtico, vel agit cleric᷒ contra laicum coram iudice eccleſiaſtico, vbi agere poteſt, cauſa debet iure canonico terminari, vt eſt caſus hic. Ad hoc quod notatur de conſtitu. c. i. et c. eccleſia. de appel. ſi duobus. Fateor quod nonnulli ſentiunt in hoc contrarium hoc verū, ſiue cauſa coram eo agitur ex natura cauſe, ſiue quia vnicus eſt forus: quia locus eſt de temporali iuriſdictione eccleſie, vt dixi. ſ. et eſt hic tex. cum gl. et de appel. ſi duobus. et infra eodem, licet etiam ſi conſuetudine deferetur, vt hic: hoc verū quando cauſa tractatur corā iudice eccleſiaſtico ex natura regularis fori: ſecus ſi eſſet accidentalis ſurgens ex prorogationis actu, aut legis, vt in reconuentionis. Alia etiam homini: quia tunc debet iudicari quo ad deciſoria ſecundum naturam fori naturalis cōuenti, vel reconuenti, quo ad ordinatoria vel remedia procedendi locus, vbi cauſa agitur: et ſic laicus corā iudice eccleſiaſtico reconuentus, vel qui iuriſdictionem prorogauit, ſententiaretur ſecundum leges, et ſtatuta ſua, et non ſecundū canones: quia naturalis cauſa abſorbet accidentalem. ff. de tutelis. l. qui habet. C. de adoptio. l. cum adoptionis. ff. de lib. et poſthu. l. filio. Et hoc tenet Spe. in titu. de conſtit. §. i. verſic. et nota. vbi dicit actorem ſequi forum rei in cauſa recōuentionis. Quod credo, vt dixi, quo ad deciſoria, ſed non quo ad modum tractandi, vel procedendi in cauſa. Per que dicit Archidia. ii. queſtione. vi. non ita quod ſi cauſa clerici in reconuentione tractetur coram ſeculari: non poterit appellari ante ſententiam, niſi vbi ius ciuile permittit, quod eſt notabile. Et idem dicit de laico reconuento coram eccleſiaſtico, quod poterit appellare quandocunque ante ſententiam. Et dicit quod primo caſu appellabitur ad iudicem ſecularem per clericum, et ſecundo ad eccleſiaſticum per laicum. Ad quod. i. eodem. licet quod eſt notabile. Quandoque agitur cauſa clerici coram iudice ſeculari, et caſus eſt dubius, etiam ſi agitur de obſeruatione iuris Circa ordinatoria iudicij, vel preparatoria, vel inſtantiā iudicij attenditur locus iudicij, per predicta: et ſic communiter intelligitur hic glo. per aduocatos: et no. Jo. And. in additio. Specu. in tit. de conſtit. ſi tamen ius ſit rationabile, vt in dicta diſputatione dicit Calder. Et ideo dicit ibi Calderi. quod cauſa tunc reſpicit peremptionem inſtantie, ſicut cauſa ciuilis. Alleg. gl. de iudi. cle. diſpendioſam. vbi dicit quod ſi cauſa vſurarum tractetur coram iudice ſeculari, non tractabitur de plano, et ſine ſtrepitu, et figura iudicij. ſed ordine iuris obſeruato. Ad hoc. l. cum clericis. ſuper. l. omnis. C. de epiſc. et cleri. et ibi Cyn. Ad hoc quod no. Archid. ii. q. vi. non ita. vbi quo ad appellationem ante ſententiam dicit quod ex quo agitur in foro ſeculari, ſeruabitur ius ciuile, vt nō admittantur appellationes, niſi prout admittūt leges quod eſt notabile propter ſtatuta guarentigie, que in inſtrumentis confeſſionatis tollunt facultatem appellandi, vbi ſtatuta rationabilia ſint: quia ſi cauſa clerici agitabatur coram iudice ſeculari: nō poterit appellari: quia et tunc appellandus eſt iudex ſecularis, vt dicit Archidiac. ii. q. vi. non ita. quamquam et putem illo caſu, ſaltem in cauſa eccleſie, poſſe ratione iniuſtitie immediate haberi recurſum ad eccleſiaſticum per text. de iudi. c. fina. et dicam. i. eodem. licet quo caſu attendetur tribunal iudicis, ad quem, argumen. de iureiur. venientes. et i. capi. licet. Ad hoc quod not. i. de iura calum. c. i. vbi nota quod clericus inquantum litigat coram ſeculari, iurat de calumnia, ſi queritur de iuribus concernentibus deciſoria, et ſic eſt cauſa feudalis, determinabitur ſecundum conſuetudines feudi. ſ. titu. i. ceterum. et ſ. eod. ex tranſmiſſa. et c. verum. et not. Hoſtien. hic, vt dixi. ſ. et hoc, quia leges ille ſunt a canonibus approbate quo ad illam materiam, vt in iuribus predictis: et quia eccleſiaſticus in feudum recipiendo a laico ſic ſe ſubijcit, et ſubijcere poteſt foro laici, et legibus ſuis. Ad hoc quod no. Joan. And. in additio. Specu. in titu. de conſtitu. in addit. que incipit, hec queſtio ſuper verbo. et nota in. iij. ratione. Quandoque agitur alia re, et ſi res eſt eccleſiaſtica, etiam inquantum tractatur in foro ſeculari, tractanda eſt ſecundum ius canonicum. dicunt doc. de conſti. c. i. et ibi eſt caſus ſecundum vnum intellectum: et eſt caſus in authen. cleric᷒. et ibi Cyn. C. de epiſc. et clericis. ſuper. l. omnes. quod puto inquantum diſputatur de re iam in eccleſia incorporata. Inquantum autem peteretur res nondum eccleſiaſtica actione perſonali, vt quia peteretur per legatum, vel hereditatē: magis eſſet dubiū.

Adhuc puto inquantum ſtatutum diſcreparet a lege communi, et naturali quod in talibus, vt ad pias cauſas diſpoſitio, iudicanda eſſet eccleſia ſecundum ius canonicū, vt eſt caſus. de teſta. cū eſſes. et c. relatum. Per que puto quod ſtatuta loquentia de infirmationibus aliās relicta annullatur, vel que volunt teſtamenta debere poni ad cataſtrū: aliās illa annullat, vel que requirunt in teſtamentis ſolennitates poſitiuas, vel contractus, quod talib᷒ legibus, vel ſtatutis eccleſia non eſſet iudicāda quo ad res, quas petit, ſed ſecundum canonicam determinationem. Ad quod de conſti eccleſia. xcvi. diſt. bene quidem. de re. eccle. non alie. c. fin. et quod no. de no. ope. nun. c. i. poſt Hoſt. et hic, quicquid ſentiat Bar. in. l. cunctos populos. C. de ſum. tri. quia non bene dicit, niſi ſic reſtringatur non enim video eccleſie debere relinqui, quomā dicatur relictum in piam cauſam in contractibus, quia pro anima de teſtamen. requiſiſti. Idem in contractu inquantum poteſt cadere in piam cauſam. In contractibus autem cum eccleſia, in quibus nulla eſſet liberalitas ex parte laici, qui hoc facere diceretur ob animam, et in piam cauſam. Idem quod dicam in caſu ſequenti. Unde ſi donatio fieret eccleſie, iudicaretur ſecundum canones: vt in. l. illud. C. de ſacro ſan. eccle. In alijs cōtractibus, vt vendicatione, et ſimilibus non iudicaretur, niſi prout i. diſtinguam in proximo ſequenti caſu. Quandoque agitur de re clerici patrimoniali, vel obligatione eius: et tunc ſi obligatio, vel ius agendi ſurgit a facto clerici, vel quaſi facto cum eo, vt ex cōtractu vel quaſi. Dic quod ſi lex ſpecifice loquitur de clerico, non ligat clericum: quia ſtatutum diſponens, ſpecifice in clericū, formaliter diſponit in perſonam non ſubiectam, et ſic non valet, vt dicit Bar. in. l. cunctos populos. C. de ſumma trini. et fide catho. et Jo. And. in dicta addi. In octaua ratione. Et ſic poteſt intelligi Jo. de Ligna. hic, inquantū dicit, ſtatutum reſtringens perſonam clerici non valere: talis enim lex non ligat clericum, etiam ſi eſſet lex priuilegiata, vt infra dicam. Si lex ſpecialiter non loquitur de clerico, ſed generaliter diſponit ſuper contractibus, delictis, vel quaſi contractib᷒, vel alijs actibus, vel ſuper litibus ordinandis, vel decidendis: et tunc dicit Bart. in. d. l. i. C. de ſumma trinita. quod ſiue agatur contra clericum in foro ciuili, ſiue in foro canonico, talis lex generalis ſi non nutriat peccatum, nec diſponat ſpecifice de clerico, nec deroget priuilegijs eccleſiaſticis, quia non diſponit circa illa, circa que priuilegiata eſt eccleſia: de quibus. de ſenten. excommu. nouerint. vel non ſit irrationabilis, ligat clericum: et ſecundum illam iudicandus eſt clericus. alle. de re iudica. cum cauſa. de reſtit. in integr. conſtitutus. de eo, qui mit. in poſ. cauſa rei ſer. c. i. Per que videtur quod ſtatutum generale inquantum tollit libertatem eccleſiaſticam ſimpliciter loquens, ſi poteſt, non debet trahi ad intellectum, vt comprehendat clericos: vt ſunt ſtatuta quod nullus non ſubiectus, nec alias cleric᷒ vel electus, non faciens non poſſit aliquid acquirere, vel non ciuis, et ſimilia. Uel que habent quod nullus poſſit iuriſdictionem declinare: quia in generalibus verbis non venit illicitum, et ab illis ſemper cenſetur exceptum. de condic. indebi. l. ſi procurator. l. ij. §. ſi procurator. ff. quod quiſque iur. de elect. ſi cōpromiſſarius. lib. vi. de iureiur. venientes. eo. li. et c. veniens. et c. Quintauallis. eodē titu. Et hoc latiſſime diſputat, et tenet Jo. And. in. c. ſi. de immuni. eccle. lib. vi. et Lapus ſua conclu. xxxi. et xli. Ad hoc quod no. Bar. ff. de conditio. inſti. l. ſi quis ita. et l. i. §. que onerande. ff. quarum re. actio. non da. et quod no. Jo. And. ſ. c. vt animarum. de conſtit. lib. vi. in verbo, ſtatuto, per Frede. ſuo conſi. lxxvij. et lxxviij. et ſuo conſilio. lxxvi. Et dicit Jo. And. in. d. c. ſi. quod poteſt eccleſia agere contra laicos, et compellere, quando ſtatuta ſic loquuntur in genere, ita quod quo ad verba comprehendunt clericos, vt ipſi declarent ſtatuta ad eccleſias non extendi. Et allegat de here. ſtatutum. lib. vi. Per que dicit quod ſtatuta vt inſtrumentum guarentigie habeāt executionem paratam contra eccleſiam et pro clerico in foro eccleſiaſtico, et ſeculari, habebit executionem paratam. Ad quod alleg. dictum Hoſtien. in Summa, de conſue. §. de veritate, verſic. ſed pone. Dicit etiam quod ſtatuta, que volunt teſtamenta infirmari, extenduntur ad clericos teſtantes, inquantum non relinquunt in piam cauſam; quia nunc actum non habent ex priuilegio, ſed eis competit vt de iure communi, ſicut cuilibet alteri homini. Et hoc dicit verum, et ſeruari debere in quocunque foro cauſa agitetur. Et hoc dicit, reiecta diſtinctione Hoſt. in Sūma, de teſta. §. qualiter. ver. an agit. quod dicit ſtatuta ſeruari prout cauſa agit. corā ſeculari, non prout agit. coram eccleſiaſtico. Idem quod Hoſt. vt diſtinguat, in quo foro agat. cauſa, vult Jo. And. in addi. predicta qui queſtionē format, et decidat inquantū cauſa agitet. in foro ciuili: et ad hoc tendunt ratio nes ſue, et maxime rō. viij. ex qua fuit extractū dictū Barto. Et hec opi. mihi placet, vt diſtinguat in quo agatur: quia cōtrahētes, vel actum agētes, vel quaſi contrahentes cum clerico, et ſ. [illegible]

contrahentes cum laicis aliis, tacite videntur conſentire legibus fori, in quo cauſa agitanda eſt, ⁊ conſentire poſſunt, ⁊ ſtatutis ſubijciuntur ex diſpoſitione legis canonice, que foro clericum ſubmittit ⁊ legibus ex conſequentia neceſſaria regule, que habet hoc a pari iudicari. Et ad hoc tendunt. ſ. ⁊ in. rationes Jo. An. in addi. predicta: ideo inſtrumentum guarentigie habebit executionem in foro eccleſiaſtico contra clericum: q: ſic conſenſiſſe videtur laicus cum clerico contrahendo. Idem puto in teſtamẽto clerici: q: inquantum cauſa diſcutitur in foro eccleſiaſtico, iudicabitur ſecundum ius canonicum. inquantum agitur in foro ſeculari, cauſa tractabitur ſecundum iura ſecularia. Ideo ſi eccleſia inſtituta a clerico agat contra eccleſiam pro legatis, valebit teſtamentum ſine inſinuatione. Si inſtituto laico a clerico legatarij agant contra laicum, vel petat heres hereditatem a laico, nõ valebit teſtamentum non inſinuatum: ſic enim non videtur conſenſiſſe clericus teſtando, vt eius teſtamentum ſubijciatur legibus fori vbi cauſa agitanda eſt. Et ſi dicatur, quomodo ſtatuta laicorũ ligant actus clericorũ: dico ꝙ non ligant actus clericorum, quos faciũt vt clerici, ſed vt alij homines, vt dicit Bar. Uel non ligant actus clericorũ immediate, ſꝫ ex legis diſpoſitione, ſcꝫ canonice, que actũ in executione ſubijciendo foro ſeculari ſubijciunt, ⁊ legibus fori, ex tacito etiam conſenſu actũ agẽtis. Idem puto in teſtamento laici, vt inquantum habet executionẽ, ⁊ agitur in foro eccleſiaſtico, quod ſubijciatur legibus eccleſiaſticis. Ideo puto ꝙ ſi laicus inſtituta eccleſia decedat: legatarij ex teſtamento cũ duobus teſtibus, ⁊ ſine inſinuatione poterunt petere legata, maxime quia teſtamentum non poteſt quo ad quid valere, et quo ad quid non, nec auditur eccleſia hanc allegans incõſtantiã quod teſtamentum valeat inquantum ipſa eſt inſtituta, ⁊ nõ inquantum legata data ſunt: ⁊ q: tale legatũ venit petendũ in foro eccleſiaſtico. Que puto vera inquantum teſtamentum ex toto ſubmittitur legi eccleſiaſtice: ⁊ q: principalis inſtitutio eſt in piã cauſam: vt q: inſtituta eſt eccleſia, vt dixi. Si autẽ totale teſtamentum ſubijceretur legi ſeculari, vt q: eſſet a laico inſtitut9 clericus, contemplatione perſone, quo caſu teſtamentum ſubijceret legi ſeculari quo ad clericum agentem, tunc legatarij ꝙꝙ contra clericũ petere habeant legata in foro eccleſiaſtico, teſtiũ illud nõ iudicaretur ſecundũ ius canonicum quo ad legata, ne diuerſo iure cenſeatur. Et ſimiliter dico de inſinuatione. Idem ſi ſola executio, prout in piam cauſam eſt legatum, deuolueretur ad eccleſiam ex teſtamento laici: q: fieret executio legatorum, ſecundũ ſolennitatem iuris ſecularis, ⁊ non eccleſiaſtici. Ad quod no. de elec. ne pro defectu. ⁊ c. ſi poſtquam. lib. vi. ⁊ quod no. in cle. q: regularis. de ſup. neg. prela. maxime q: hec eſt accidentalis denoiatio. Predicta omnia fundat ratio, q: ſicut diximus in deciſorijs attendi conſuetudinem loci fori contrahẽtis, vel delicti, vel etiã rei ſite quaſi ibidem contrahẽtes conſentiant ſubijci legib9 fori: ſic debet attendi qualitas perſone, cum qua negotium agitur, ⁊ que ex actu obligari contingit, ⁊ cõueniri debet, ex quo foro imprimitur cauſe agitande, vt iudicetur ſecũdum qualitates. ⁊ leges fori, quem qualitas cõueniende perſone deſignat: q: ſic agere cenſentur contrahentes, vel actum agentes. Hec vera, vt dixi inquantũ forus eſt regularis: ſed ſi aliquo accidenti ex poſt facto daretur forus, ſeu accumularetur, non ex originali natura contractus, vel actus geſti, vt quia laico agente in foro eccleſiaſtico ibidem reconueniretur, vel clerico agente in foro ſeculari ibidem reconueniretur, cauſam credo iudicandam ſecundum leges naturalis fori, ⁊ non accidentalis. Ad hoc l. qui habet. ff. de tutori. Ideo ſi ex pacto nudo reconueniretur coram eccleſia laicus, nõ haberet executionem, ſicut nec in foro ciuili: ⁊ ſic de ſingulis. Et ſi clericus reconueniretur coram ſeculari, idem foret: vt legibus eccleſiaſticis iudicaretur. Nec obſtat qd no. Arch. ij. q. vi. nõ ita. q: in actibus appellandi ab interlocutoria fatetur ꝙ attenditur forus loci iudicij: q: illa non concernunt deciſoria, ſed accidẽtia ad litem, vt. ſ. dixi. Sic tẽpera quod notat Jo. xcvi. diſt. denique. in glo. ſi. Quandoque ius agendi non principiatur a facto clerici, vel quaſi facto, recurrendum eſt ad ſcripta Jo. Andr. in regula, ſine culpa. de reg. iur. lib. vi. q: ſi obligatio pro clerico, vel contra eum ingeſſit vires ante clericatum: illa ſequitur clericum, ⁊ obligat eum, vt iudicetur etiam in foro eccleſiaſtico, ſecundum conſuetudines ſeculares: ⁊ ſic ſm Cal. poteſt intelligi de in inte. reſti. conſtitutus. de eo, qui mit. in poſ. cum veniſſent. Si vero nõ nuſceret conſuetudo vinculum. attenditur lex canonica: ⁊ ſecundum illam iudicabitur. Ideo ſi ſtatutum eſt factum ꝙ primogenitus ſuccedat in hereditate ante clericatum ſecun. dogeniti. ⁊ ſecundo genitus poſtea fuit clericus, ligabitur illa conſuetudine, quod ante clericatum iam erat affectum ius primogeniture: nõ debet ergo tolli per clericatum ſuperuenientem. Et idem putarem etiã hoc caſu, ſi obligatio ſurgeret ex facto clerici antequã eſſet effectus clericus, puta q: iam contraxiſſet ante clericatum: nã in deciſorijs, etiam in foro eccleſiaſtico iudicaretur lege ſeculari, ⁊ cõſuetudine: vt. d. c. cõſtitutus. qui ad hoc eſt bonus caſus. Quãque obligatio conſuetudinis traxit originem poſt clericatum aſſumptum, vt q: iam facto clerico ſecundogenito ſuperuenit ſtatutũ diſponens vt primogenitus ſuccedat in hereditate: ⁊ tunc non ligaret clericũ. ⁊ ſic dicit ibi Jo. And. Idem ſi haberet conſuetudo qd primogenitus legitimatus ſuccederet: q: ſi actus legitimationis fieret ſecundo iam effecto clerico, non preiudicaret ſecundogenito. Sic poſſunt intelligi iura, que allegantur ꝙ ſtatuta non ligent clericos. de conſti. eccleſia. xcvi. diſt. bene quidẽ. de re. eccle. non alie. c. ſi. ad ſi. qd no. Cy. in l. ij. C. que ſit long. conſue. ad ſi. ⁊ q: ſunt ſuperiores, ⁊ non ſubditi iuriſdictioni, ⁊ patroni, ⁊ conſequenter nec habent poteſtatem ſtatuendi. Ad hoc qd no. But. in aut. nulla communitas. ⁊ quod no. Arch. de immu. eccle. c. ſin. lib. vi. Ubi ſi ius collectandi preueniat rem in eccleſiam tranſlatam, illam afficit, prout tranſit ad eccleſiam. Per que dicit Lapus ſua alleg. xcvij. ꝙ ſtatuta inhabilitantia quem ſucceſſione, ſi preueniant monachatum, vel clericatum, ligant: ſec9 ſi poſt. Ideo ſtatuta iſta, que excludunt feminas a ſucceſſione vſque ad certum gradum agnatorum, ſi fierent poſtquam iam femine monachate ſunt, eis non preiudicarent. Et ſic de facto conſului in Ferraria ego, ⁊ dominus Petr. de Ancha. Et ſi ſtatuta eſſent ſimplicia, ad tales non extenderentur, ſi eas preueniarent antequam monacharentur, eas ligarent: niſi ſpecifice diſponerent de monachatione. Hec vera dicit Lapus ibi, quando ſtatuta ligantia clericos imprimunt damnum. Secus ſi conferant commodum ſimpliciter, q: extenduntur ad clericos. ꝙꝙ enim ſtatuta ſpecialiter de clericis loquentia, ⁊ rebus eccleſiaſticis non proficiant eis, nec valeant, niſi ab eccleſia approbentur. de conſti. eccleſia. no. de iudi. nouit. de ſolu. c. ſi. d: nou. ope. nun. c. ſ. x. diſt. lege. prout tamen ſtatutum in genere loquitur porrigens aliquod cõmodum, illud extenditur ad clericos, dũ tamen non ſtatuat precipiendo, vel vetando, vel prohibendo, vel ingerendo per eos formas dando. l. prima. C. de eman. lib. Ad hoc. ſ. capi. cum dilecti. vbi priuilegium Anglicis conceſſum extẽditur ad clericos. Sic poteſt intelligi. c. cum veniſſent. de eo, qui mit. in poſ. Et ſic latiſſime conſuluit Joan. de Lig. vt ibi recitat Lapus de Caſtilio in quadam queſtione tangente Lapum Abbatem de ſancto Miniato. Per que concludit quod ſtatutum excludens feminas a ſucceſſione ſuperſtite aliquo de agnatis, vſque ad certum gradum ſi extet clericus, vel monachus intra illum gradum, femine excludantur. Quod conſilium ponit Lapus de Caſti. ſua allegat. xcvij. Hec vera, niſi mere natura cauſa mota a clerico in foro ſeculari ad ſtatuendum ſpectet ad iudicem eccleſiaſticũ. Unde in materia preſcriptionis cum mala fide, vel iuramento, etiam agẽte clerico contra laicum in foro ſeculari, iudicãdum foret vt canones cenſent. de iureiur. licet. libro. vi. de foro competẽ. cum C. laicus: ⁊ quod ibi no. ⁊ in regula, poſſeſſor. de regu. iur. libro. vi. ⁊ de preſcri. c. ſin. Per hoc videtur quod ſi inuaſor bonorum eccleſiaſticorum conueniatur a clerico coram iudice ſeculari: heres eius cauſa deciſiue debet tractari ſecundum canones, qui habẽt quod ad exonerandam conſcientiam defuncti heredes conueniuntur ex delicto defuncti, licet ex delicto nihil peruenerit ad heredem, dũtamen patiantur hec vires hereditarie, ⁊ quod petitur non ſit mere penale, ſed agens ſuum damnum proſequatur, ⁊ intereſſe, etiam dato quod contra defunctum nõ fuerit lis cõteſtata: quia in hoc cum agitur de exoneratione conſcientie debet ſeruari canon. de reſcrip. ſuper eo. de ſepul. c. ſi. maxime cum hoc crimen ſit eccleſiaſticum, cuius penã ſequatur lex ciuilis. de ſacroſanc. eccle. l. placet. Et ſic conſului Florentie de facto contra heredes domini Bartholomei de Prato, qui multa bona rapuerat a quadã eccleſia in comitatu Florẽtino. Per hoc dt Cal. ij. q. predicta: ⁊ ſi ſtatuto diſponatur qd non admittatur probatio, quod admittitur in foro canonico, ⁊ ſeculari, clerico litigante coram ſeculari: quia hoc concernit deciſorium: ⁊ quia ſtatutũ eſt exorbitans. Hec omnia vera ſunt. niſi conſuetudo eſſet inducta a clericis contra ius canonicum intercedentibus que habentur de conſuetudi. c. fina. quia tunc illa ſeruanda eſſet a clericis: quia cenſeretur ius canonicum ⁊ quia permittente lege canonica exorta eſt. ff. de verborum ſigni. l. lege obuenire. Predicta ſunt vera inquantum ſtatutum inducens vinculum ante clericatum, vel porrigens priuilegium clerico, ſit rationabile, ⁊ non nutriat peccatum, aliter non ſeruaretur, nec pro clerico, nec contra clericum: nec ſi ante clericatum, nec ſi poſt iniecuiſſet vinculũ. Per hꝫ et c. ſi. de exce. determinat Jo. an. in. d. c. ſi. de except. lib. vi. ꝙ laicus factus clericus nõ poſſit ſe tueri exceptione preſcriptionis, qua non poteſt compelli debitor ad ſoluendũ debitũ certo tempore lapſo, quo debitum non eſt petitum: q: talis preſcriptio, vt melẽdei,

leſidei.non debet iuuare clericum in foro eccleſiaſtico de preſcri.
c.ſi. Quinimo nec valent in foro ſeculari.per dictum.c.ſi.vt dicit
ibi Jo.And.quod no.contra dictum Bar.in.l.ſequitur.§.ſi viā.
ff.de vſuca.⁊.l.ſi.quemadmo.ſerui.amit.de quo plene dixi in diſ
11 putatione,de qua.ſ.mentionem feci. ¶ † Ultimo propter id,qḋ
dicit gl.de epiſcopo gerente vices comitis,dicit Jo.Andr.quod
ſi talis committit cauſam ad ipſum ſpectantem ratione comita-
tus,ſimpliciter in commiſſione dicens ſe epiſcopum,valet com-
miſſio,ſecundum Gul.in Spec.de leg.§.ſequitur.ad ſi.ver.quid ſi
epiſcopus.Jo.And. Anto.de But.

1 ☞ Laicum poteſt laicus conuenire coram iudice eccleſiaſtico
in defectum iuſtitie ſecularis.
2 Reſcriptum delegationis ab eccleſia in cauſa inter laicos mere
temporali,⁊ ad forum ciuile ſpectante,in quo dicatur inualidū
ipſo iure,nu.21.⁊ quo caſu valeat.nu.23.
3 Judex eccleſiaſticus tribus caſibus poteſt inter laicos iudi-
care.
4 Conſuetudo tribuens iuriſdictionem quo ad vnum ſuperiorita
tis gradum,ſi facit iudicem in cauſa appellationis epiſcopū,fa-
cit iudicem papam.
5 Juditi eccleſiaſtico vbi cauſa ſubmittitur quo ad iudicem cau-
ſe principalis,ſubmittitur etiam quo ad iudicem appellationis.
6 Juriſdictionem tribuens conſuetudo in cauſa appellationis de
fert illam ſecundum qualitates tribunalis , a quo defertur.nu-
mero.8.
7 Jmperio vacante papa ſuccedit in exercitio iuriſdictionis im-
perij.
9 Juriſdictio eſt de iure communi penes conſules ciuitatis.
10 Conſuetudo tribuens iuriſdictionem in cauſa appellationis ex-
tenditur ad cauſam recuſationis.
11 Jn deferenda iuriſdictione per conſuetudinem quo ad actū recu
ſationis attenditur ritus ſuperioris,ad quem defertur,⁊ nō infe
rioris,a quo.
12 Judex ordinarius non poteſt tanquam ſuſpectus de iure ciuili
recuſari:ſecus de iure canonico.
13 Appellari ſicut poteſt ad papam omiſſo medio , ita ⁊ per viam
recuſationis adiri poteſt in cognoſcendo ſuper negotio principa
li.nume.18.
14 Recuſationis articulo expedito ſuper negotio principali non
cognoſcunt arbitri,ſed habetur recurſus ad ſuperiorem.
15 Teſtes preſumuntur ſuſpecti,cum vnum premeditatum ſermo-
nem dixiſſe videntur.
16 Dictio,precipue,quandoq; ſumitur pro tantum.
17 Judex ſecularis poteſt de cōſuetudine cognoſcere de cauſa etiā
temporali inter laicos,⁊ maxime papa ipſo iure.
18 Appellari in quibus poteſt ad papam omiſſo medio.
19 Dictio , preſertim , ſumitur quandoque pro tantum , vel ma-
xime.
20 Conſuetudo iuuatur,⁊ fortificatur curſu temporis.
22 Juriſdictio que caſu poſſit inter laicos deferri ad eccleſiam.
24 Delegatus poteſt dari in eiſdem cauſis inter laicos pendentib⁹
quibus poteſt iudex eccleſiaſticus cognoſcere.
25 Judex eccleſiaſticus poteſt tredecim caſibus cognoſcere de cau-
ſa,etiam mere temporali,inter laicos.
26 Judex ordinarius tanquam ſuſpectus recuſatus poteſt cauſaꝫ
committere alteri iudici non ſuſpecto partibus , non expectato
quod arbitri eligantur.

1 LJcet. ¶ † Laicus laicum ſuper re ciuili coram
iudice eccleſiaſtico conuenire non poteſt,
niſi in defectum iuſtitie ſecularis, vel niſi conſuetudo
illud habeat. Primo ponit dictum cum ſua modifi-
catione. Secundo ibi:licet.prouidet contra grauamina conſulū.
2 Tertio ibi:ſi vero.prouidet circa accuſationes ipſorum. ¶ † No
ta primo ꝙ ipſo iure non valet reſcriptum delegationis ab eccle
ſia inter laicos in cauſa mere temporali,⁊ ad forum ciuile ſpectā
te:⁊ ſic videtur eccleſia omnino deficere in habitu iuriſdictionis
vel ſaltem habere iuriſdictionis exercitium ipſo iure ligatum:et
ſic ſolus defectus exercitij aliquando reddit actum nullum. Ad
quod de offic.delega.prudentiam.in prin.⁊ de offi.ordi. Roma-
na.lib.vj. Et ex hoc patet,eccleſiam iuriſdictionis exercitium in
laicos quo ad laicos a Deo confirmatum.x.diſt.quoniam. xcvj.
diſt.cūm ad verum.non poſſe a laico reuocari. Per quod limita
tur.ff.de iud.l.iudicium. Sic non poterit hodie populus Roma
nus reuocare iuriſdictionē ab Jmperio tranſlatā in ipſum,p.l.ij.
§.deinde.de orig.iur.quia illa eſt confirmata per legē canonicā,⁊
eccleſiā de electio.venerabilē. ¶ Nota qḋ litere pape inter puros
laicos in cauſa tēporali cōceſſe ſunt ipſo iure nulle, nec validā ſ

in caſu negligētie iudicis ſecularis,ſm aliā de i.colligitur cōtra
dicā ſtatim. Et ex hac videt̄ qḋ immediate data negligētia iudi
cis ſecularis poſſit haberi recurſus ad iudicē eccleſiaſticū. de
3 quo infra dicā. ¶ † Nota tres caſus,in qb⁹ eccleſia ſe intromit
tit inter laicos iudicādo de cauſa. Primus,i caſu negligētie iu-
dicis ſecularis. Scḋs,ſi hoc cōſuetudo diſponat. Terti⁹,ꝙ do
ſubeſt defectus iudicis iuſtitiā miniſtrātis. Circa primū caſum
habes que not.ſunt ſupra. Circa ſecūdū nota qḋ grauamē iudi
cis ſecularis,vl̄ illata iniuſtitia nō īmediate defert cām ad curiā
eccleſiaſticā,niſi aliud diſponat cōſuetudo:⁊ ſic nō licet īmedia
te laico ꝑ iuſtitia relenāda adire iudicē eccleſiaſticū.niſi aliō diſ
ponat cōſuetudo,aut iudicis defect⁹. Ad hoc in authē.vt diſ-
4 ſe.iudi.§.ſi vero cōtigerit.⁊ no.ſ.de iudi.nouit. ¶ † Nota qḋ cō
ſuetudo tribuēs iuriſdictionē quo ad vnū ſuperioritatis gra-
dū,ſi facit iudicē i cauſa appellationis epm̄,facit iudicē papā.
5 † Et ſic vbi cauſa ſubmittit̄ iuriſdictioni eccleſie quoad iudicem
pncipalis cauſe,ſubmittit̄ ⁊ quo ad iudicē appellationis. Ad
6 h̄ qḋ not. Arch.ij.q.vj.nō ita. ¶ † Nota qḋ cōſuetudo tribuēs
iuriſdictionē i cauſa ap. defert illā ſecūdū q̄litates tribunalis,
cui defertur,nō ſecūdū qualitatē tribunalis,a quo defert̄: vnde
defert quo ad eccleſiā vt appellari poſſit omiſſo medio,nō vt nō
poſſit ſecūdū qualitatē tribunalis ſecularis:vt.ff.de app.Jmpe
ratoris. Jtē a quolibet grauamine,⁊ quoties ſe ſentit quis gra-
uatū,nō appellatur quo ad tribunal ſeculare,⁊ tamen hic appel
7 labitur quoties ſe grauatū ſentit.qḋ eſt valde notabile. ¶ † No
ta papam ſuccedere in exercitio iuriſdictionis Jmperij,Jmpe-
8 rio vacāte. † Et nota qḋ alteratur tūc iuriſdictio, vt ap pelletur
quoties grauatur:⁊ hoc q: iudicare tunc cenſetur ratione habi
tus iuriſdictionis antique,quaſi deficiēte laico eccleſia natura
liter ſit iudex ex antiquo iure. Secus putarē ſi ſuccederet laico
ratione pure deuolutionis. Ad hoc qḋ dixi in.c.prece. ⁊ qḋ no.
de elect.ne ꝑ defectu.ſaluo quā quo ad ordinaria: q: ſeruarent̄
indiſtincte ſtatuta loci,ad quē facta eſt deuolutio: q: lex cenſen
tics deuolui ꝫſenſit ſic litigari. Ad hoc qḋ no. Archi.ij.q.vi nō
9 ita. ¶ † No.ar.hic qḋ de iure cōm ciuitate populari iuriſdictio
eſt penes cōſules ciuitatis,hoc eſt,penes maiores natu, qui eli
guntur a populo,vt preſint ciuitati. Ad hoc qḋ no.de cōſti.cū
oēs.⁊.c.cū acceſſiſſet. ¶ Nota ꝙ cōſules: ⁊ ſic vniuerſitas pōt
recuſari. Ad hoc glo.de ſta.mo.in ſingulis.in verbo,appellatio
10 ne. Cōtraria eſt glo.que maledicit de iudi.c.j.⁊ ibi dixi ¶ † No.
arg.qḋ cōſuetudo tribuēs iuriſdictionē in cauſa appellationis
extēdit̄ ad cām recuſationis. Ad hoc j.de ap.ſup eo.q: talia regu
11 lariter parificātur. ¶ † No.qḋ in deferēda iuriſdictione ꝑ cōſue
tudinē quo ad actū recuſationis attēdit̄ rit⁹ ſuperioris, ad quē
12 defertur,⁊ nō rit⁹ inferioris,a quo. † Jtā nō recuſat̄ ordinari⁹ ī
foro ciuili.de iudi.apertiſſime.⁊.c.cū ſpeciali ⁊ tamē recuſat̄ in
foro canonico:⁊ hoc,qn̄ ad tribunal eccleſiaſticū defert̄ recuſa
tio iudicis laici. Per que cōcludūt hic docto.ꝙ quādocunq; inter
laicos,etiā ſi ex cōſuetudine deferat̄ iuriſdictio inter laicos ad
iudicē eccleſiaſticū,ſemp corā iudice eccleſiaſtico cauſa eſt tractā
da ſecūdū ius canonicū,ſiue ex iurib⁹ cōſuetudinis.vt hic,ſiue
ratione tēporalis iuriſdictionis.de app.ſi duob⁹. ab hoc.ā.c.
ꝙ clericis.qḋ dic vt ibi. ¶ Nota qḋ in cauſa recuſationis laici ꝙ
13 doq; admittit̄,alias eligunt̄ arbitri.de quo dicā.j. ¶ † No.qḋ
ſicut papa aditur omiſſo medio ꝑ viā appellationis:ita adiri po-
teſt per viā recuſationis,ſup negotio principali in cognoſcēdo.
14 ¶ † No.hic apertū caſum cōtra dictū Hoſt.de app.c.ſecūdo re
quiris.qḋ expedito arg.recuſationis ſuper negotio pncipali nō
cognoſcūt arbitri,ſed habetur recurſus ad ſuperiorē. Ad hoc j.
15 de app.cū ſpeciali. ¶ † No.quid certificari ex ſe quādoq; ꝑ rela
tionē ad aliud,vt patet ibi,ſicut ſuperius eſt expreſſum. Quod
facit pro teſtib⁹ an valeat examinatio,tales dixit per oīa vt ta
lis.de quo de v.ſigni.nihil tn̄.vt ibi dicit̄. Sic nō ſunt examinā
di teſtes,maxime quia eo ipſo redduntur ſuſpecti:cū vnū preme-
ditatū ſermonē dixiſſe videntur.ff.de teſti l ij.§.primo. ¶ Pri
16 mo expediā textualia. † Opp.primo,innuit lr̄a ibi precipue.qḋ
in nō ſpectātib⁹ ad ſeculare papa nō cōmittat,cōtra id.j.c. ſigni
ficaſti.ſ.tit.j.nouit. Solu. Satēor,expone precipue pro tantū.
17 ¶ † Oppo.ſcḋo ꝙ nec ep̄s,nec papa adeat in appellationis cā
inter laicos,vt ſ. dixi de iudi.nouit. Jnn. dicit hic ꝙ ep̄s adit̄
de cōſuetudine,vt patet hic:papa aditur de iure,ſecūdū Jnno.
Quaſi velit ꝙ papa de iure ſuccedit loco Jmperij.vacāte Jm-
perio de iure papa adit̄,ſed nō inferior, ex quo nō aliud habet
cōſuetudo. Uel papa adit̄ ſ iure,id ē,iure operāte hoc immedia
te,eo ꝙ eſt delata ex cōſuetudine iuriſdictio ad ep̄m, appellari
poteſt ad papā ex extēſione cōſuetudinis,que extēditur a iure,
ſcꝫ vt ad papā appellet̄ omiſſo medio. Hoſtie. dicit epiſcopum
etiam adiri de iure:q: epiſcopus eſt dominus ciuitatis,quam te
net ab Jmperatore in feudū. Et dicit ſe vidiſſe a Poteſtate,⁊

Conſulibus ad epm appellari. ſic. ſ. de pred. referente. de no. ope.
nun. ſignificantibus. Sed ſi cõtingat appellari ab ipſo ad papã
& ad archiepiſcopũ, bene appellatur de iure. de appel. Romana.
§. debet. lib. vi. Dicit verũ, ſi eſt de temporali iuriſdictione eccle-
ſie. Uel poteſt dici conſuetudinem hoc operari, inquantũ appel-
latur a Conſulibus, omiſſa Poteſtate, ad epiſcopũ. ſic de appel.
referẽte. de no. ope. nun. ſignificantibus. Uel poteſt ſaluari dictũ
Inno. vt epiſcopus de cõſuetudine adeatur in perſonalibus nõ
tangentibus naturã feudi. In realibus aũt epiſcopus aditur de
iure communi, vt dominus feudi, ex conſuetudine feudorũ ap-
probata per ius. ſ. tit. §. nouit. ver. non enim. niſi eſſet infeudatus
etiam in iuriſdictione: vt no. ſ. tit. §. verum. & tunc in perſonalibꝰ
de iure cognoſceret. Uide, quod ſi tenes quod epiſcopus hꝫ talẽ
temporalem iuriſdictionẽ in loco, aditur de iure, & cõſuetudo cõ-
firmat. Si tenes ꝙ habeat ciuitatẽ ſubiectam ratione feudi, adi-
tur, ſi agitur de feudalibus de iure, in non feudalibus de cõſuetu
dine, niſi ſit infeudatus in iuriſdictione. Si teneas ꝙ nõ habeat
temporalem, nec ſit domina eccleſia feudi, aditur vt conſuetudi-
18 nis, vt dixit Inno. ¶ † Oppo. tertio ꝙ non appelletur ad papã
omiſſo medio: qꝛ cum ſuccedat in iuriſdictione loco Imperato-
ris, non appellatur omiſſo medio, ſicut nec appellaretur ad Im-
peratorem. ij. q. vi. anteriorum. ff. de app. Imperatores. Fatetur
Uin. & Io. ꝙ prius appellandũ erat ad epiſcopum. Sꝫ forte ti-
more Conſulum epiſcopus nõ exhibebat iuſtitiã. Uel loquitur
in cauſis grauioribus, que non poterant deferri ad epiſcopum
per appellationem: ideo deferuntur ad papam, vt de eis epiſco-
pus cognoſcat, quaſi pape delegatus. Mihi videbatur quod eo
ipſo quod iuriſdictio defertur ad tribunal eccleſiaſticum, deferri
cenſeatur ſecundum conſuetudinem fori, ad quem defertur, & ſe-
cundum illius cõditiones, vt ſcꝫ poſſit appellari omiſſo medio:
vnde tunc nõ aditur papa, vt ſubrogatus loco Imperij: ſed hoc
operatur cõſuetudo tribuẽs iuriſdictionẽ ad tribunal epiſcopi,
que extenditur authoritate iuris, qđ habet ꝙ ad papam appel-
latur omiſſo medio. Hoc ſemper tenui. Io. de Lig. dꝪ ꝙ ſi iuriſ-
dictio tribuitur per viam collationis, vel donationis, vt faciebat
hic, & mutatur qualitas iuriſdictionis, arg. de iure pa. c. i. lib. vi.
Si per viam ſubrogationis: tunc procedat regula eiuſdẽ quali-
tatis, qua cognoſcebat is loco eius, cui ſubrogatur. Ad hoc qđ
no. de elec. ne pro defectu. & in cle. qꝛ regulares. de ſup. neglig. pre-
lato. Et per hoc ſoluitur contrarium: & puto quod bene dicat.
Nec obſtat gl. ſ. e. ꝙ clericis. qꝛ ibi tribuebaꝛ iuriſdictio, vel eque
principaliter, licet loco regis. ita ꝙ diuerſum erat tribunal epiſco
pi: quod puto quo ad deciſoria: quo ad ordinatoria iudicij ſer-
uabitur tribunal loci, vbi cauſa agitatur, & in iure deuolutorie di-
19 xi notando. Ad hoc quod not. Arch. ij. q. vi. non ita. ¶ † Quar-
to opp. ꝙ non cognoſcat papa, non vacante Imperio: cuius cõ-
trarium dꝪ litera ibi: preſertim. de iud. nouit. Sol. Expone pſer-
tim, id eſt, tantum. xij. diſ. illud. ſecundũ Uin. & Hoſ. vel ſecundũ
Hoſt. preſertim, pro maxime. Et hoc verum, cũ temporaliter te-
netur ciuitas ab eccleſia: vel quando hoc habet conſuetudo. Et
20 dꝪ bene: ſed poterit maxime adiri vacante imperio: † & tunc cõ-
ſuetudo iuuatur concurſu iuris: & ſic fortificatur cõſuetudo, quã
21 do habet ſecũ cõcurſum iuris. qđ eſt notandũ. ¶ † Uenio ad gl.
Oppo. primo qđ litera cõtradicat: nam in prin. dꝪ literas decer
ni debere irritas & inanes. Scđa ibi, dũmodo dꝪ in negligentiaꝫ
ſecularis iudicis poſſe procedere. ergo nõ ſunt nulle: qꝛ quod ab
initio nullũ eſt, tractu tẽporis non firmatur: vt in regula, non fir-
matur. cũ concor. ſuis. So. Glo. dꝪ ꝙ nõ ſunt litere funditus nul
le, ſed ſunt in pendẽti: & dꝪ qđ hec pendentia durat vſqꝫ ad euen-
tum ſententie: vt. ſ. eo. ex tranſmiſſa. & pendẽt ab euentu negligẽ
tie iudicis ſecularis. Nam quoqꝫ reſcriptũ eſt in pendenti. de reſcr.
ſi autem. & c. plerunqꝫ. Primo dꝪ gl. quod litere pape inter lai-
cos non ſunt nulle, ſed in pẽdenti. hoc ſtatim declarabo. Secun-
do dꝪ ꝙ ſunt in pendenti vſqꝫ ad ſententiam. Que gl. põt dupli
citer intelligi. Primo, ꝙ ſit in pendenti quo ad ſentẽtiam, ſcilicet
delegati: vt quandocunqꝫ ſecularis vſqꝫ ad ſentẽtiam velit pro-
cedere, impediatur iuriſdictio delegati iudicis. qđ eſt notabile:
vt omnia ante acta poſſit inutilia conſtituere. Sed hoc non pla-
cet: ſed poterit demũ vſqꝫ ad actum citationis, quo preuenta eſt
iuriſdictio, arg. ſ. eo. propoſuiſti. qꝛ ibi fieri debet iudicium, &c. ff.
de iud. l. vbi. Uel verius, poterit ſaluando gl. vigilare ſecularis ex-
cludendo iuriſdictionem delegati, dummodo acta primo legiti-
me agitata ex negligentia valeant, & non preoccupabitur aliter
iuriſdictio: vt ſi admittatur ad ſtatutum cauſe ſecundũ quod in-
uenit. de off. deleg. quoniam Abbas. & de electio. vbi periculum.
lib. vi. ad fin. Secundo modo poteſt intelligi qđ ſint in pendenti
vſqꝫ ad ſentẽtiaꝫ, id eſt, vſqꝫ ad actũ ſnie ſecularis: ſi ſuperueniat
negligentia in iudice ſeculari poſſit ſupplere delegatus, & pote-
rit ex eiſdẽ actis ſupplere, vt vltimo dixi. Et hunc vltimũ intelle

ctum ſequitur Io. An. vt reſcriptum ſtet in pendẽti vſqꝫ ad ſen-
tentiam iudicis ſecularis: vt quandocunqꝫ ſuperueniat negligen
tia eius, iudex eccleſiaſticus ſupplere poſſit. Licet Io. & Uin. ſub
dubio forte dixerint expirare vim reſcripti iudicio inchoato. ar-
gu. de reſcri. plerunqꝫ. Impetrandũ aũt non valet, niſi faciat mẽ
tionem. de reſcr. plerunqꝫ. Impetrandũ autem non valet, niſi fa-
ciat mentionem. de reſcr. ceterum. ſecundum Io. An. ſed tene pri
mum. Ad quod facit verbũ, iuſtitie cõplementum. Poteſt ergo
ſupplere vſque ad iuſtitie ſupplementum. Circa primum gloſ.
reſidet ꝙ reſcriptũ inter laicos a papa datũ non ſit nullum, ſꝫ in
pendenti ad negligẽtiam iudicis ſecularis. Hoſt. tenet gl. ad lite
ram reſpondit inquantũ dꝪ, decernas irritas, & inanes, id eſt, de-
cernas per tales literas non poſſe procedi: ſicut procedi non poſ
ſet, ſi conſtaret ipſas irritas, &c. & hoc probat ver. ſequens ibi, dũ
modo, &c. aliter non bene ſtaret. Hec poſtea temperat vera, quan
do reſcriptum fuit ſurreptitiũ ex taciturnitate negligentie iudi-
cis ſecularis: vbi aũt ſurreptio ſurgit a falſitate, qꝛ expreſſit ſecu
larem negligere, vbi non negligebat, dꝪ ſecus: qꝛ tunc ipſo iure
litere ſunt nulle. Allegat de reſcriptis. ſuper literis. de off. de leg.
ſignificantibus. Hec diſtinctio non placet: qꝛ ad inualiditatẽ re-
ſcripti concludẽdam ex ſurreptione, nõ refert inter tacitũ verũ, &
expreſſum falſum: qꝛ vtrobiqꝫ ſurreptio non vitiat ipſo iure, ſed
exceptionis ope: licet quidam contradixerint, vt no. ſ. de reſcri.
ceterum. Item fundamentum huius opi. ꝙ ſint in pendenti, eſt
cõtra hunc textum qui text. dicit ipſas irritas & inanes, nõ con-
ualeſcunt: ergo Innoc. hic tenet qđ litere ſunt nulle ipſo iure: vt
hic eſt tex. non cauillando eũ. Ad verſi. dummodo. reſpondit qđ
non eſt ſenſus litere, qđ litere prius impetrate valeant ſi cõtingit
ſecularẽ iudicẽ fieri negligẽtem: ſed eſt ſenſus litere quod eo negli
gente ab eo poterit appellari ad papã, & ſuper hoc apoſtolice lite
re impetrari. Uel ſubaudi, litere ſunt nulle, nec alias poteſt impe
trari, dummodo &c. alias ad iudicem recurſus haberi, dummo-
do, &c. Per que dicit Inno ꝙ ſi iudex a principio fuit diligens in
incipiendo cauſam, poſtea fuit negligens, litere non conualeſcũt:
qꝛ in talibus attẽditur tps date. de reſcr. eã te. Io. de Lig. hic di-
ſtinguere videtur, an litere ſint ſurreptitie: qꝛ narratũ eſt, ſecularẽ
negligentem, cũ non eſſet negligens, vel proceſſiſſet, vel qꝛ tacī-
tus eſt proceſſus: & non conualeſcant: an ſimpliciter ſint impetra-
te, nõ narrata negligẽtia, & cũ iudex nõ proceſſit: & valent, ſaltem
22 vt eccleſiaſticus pcedat, negligẽte ſeculari. ¶ † Pro declaratiõe
dubij glo. aliqua vidẽda ſunt. Primũ, an, & quo caſu deferaꝛ iu
riſdictio inter laicos ab eccleſia. Dico ꝙ ceſſantibus cõſuetudi
nibus, priuilegijs, & caſibus ſpecialibus iuriſdictionis, ꝙ regu
lariter altero de tribus modis deferẽ iuriſdictio ad eccleſiã: p-
pter vitium iniuſtitie illate: vel ppter negligẽtiã i iuſtitia miniſtrã
da: vel ob defectũ iudicis: vel ob defectũ ſubiectorũ. Circa pri-
mũ pono pro fundamento ꝙ habito, & origine iuriſdictio fuit
in eccleſia inter laicos, & iuriſdictionis exercitiũ tantũ eſt datũ
a Chriſto Imperatori in meris tẽporalibus, & cõfirmatũ. xcvi.
diſtin. cũ ad verum. x. diſt. quoniã. & dixi de iudi. nouit. & no. qui
fil. ſint legi. cauſam. & per Hoſt. eo. titu. venerabilẽ. Nec hoc pro
ſe ſtatuerũt ſummi põtifices, ſed origine ſic ſtatuta fuit. Deꝰ eñ
a principio creauit celũ & terrã, & omnia, que in eis ſunt, angeli-
cam, & humanam naturam, ſpiritualia & temporalia, ipſaqꝫ per
ſeipſum rexit: ſicut facto ſuaꝫ rem gubernare ſolet, & bonum, qđ
fecit. Item precepta dedit, & trãſgredienti penam impoſuit, Ge-
ne. ij. Ex omni ligno, &c. Ipſi etiam peccantibus penã impoſuit
ſcilicet Ade & Eue. Geneſis tertio ibi, mulieri quoqꝫ dixit. & ibi:
Ade quoqꝫ, &c. Qualiter aũt per ſe ipſum Cain punierit, & La-
meth habetur Geneſis iiij. Et ſic rexit Mundum per ſeipſum
Deus vſqꝫ ad Noe: ex tempore Noe cepit Deus creaturas rege
re per miniſtros: quorum primus fuit Noe: de quo quod fuerit
rector populi apparet, quia dedit ſibi gubernationem Arce, per
quam eccleſia ſignificatur, Geneſis quarto, & vj. Item quia etiã
dominus Noe & filijs dedit rectoriam, & legem dedit, Geneſis ix.
vbi etiam licet non legatur, ſacerdotem fuiſſe, ſacerdotis tamen
officium exercuit ſtatim poſt egreſſum Arce antequam populus
legem daret, Geneſis octauo. ibi: edificauit autẽ Noe. quod offi-
cium ſacerdotis ſimul Adam & Cain fecerant ante. In hac au-
tem vicaria ſucceſſerunt iudices, patriarche, Reges, ſacerdotes
& alij, qui pro tempore fuerunt in regimine populi Iudeorum:
& ſic durauit vſqꝫ ad Chriſtum, qui fuit, & eſt naturalis dominus
& rex noſter: de quo in Pſalmo, Deus, iudicium tuũ regi da.
Iſaie. viij. Dominus iudex noſter, dominus legifer, dominꝰ rex
noſter. Et ipſe Ieſus Chriſtus vicarium cõſtituit ſuum Petrũ,
& ſucceſſores ſuos, quando ei dedit claues regni celorum, & quan
do dixit ei, Paſce oues meas. Et quãuis in multos diſtincta
ſint officia & regimina Mundi, tamen quandocunqꝫ neceſſe eſt
ad papã recurrendũ. Hoc ſuppoſito, dico ꝙ quãdoqꝫ eſt dubiuꝫ
an adiri

en adiri poſſit, ⁊ quando ratione iniuſtitie illate, vel negligentie
in iuſtitia miniſtranda. Et dicit hic Innoc. ꝙ immediate poteſt
adiri, ⁊ in defectum iuſtitie, ⁊ caſum negligentie, quandoq; non
volunt ⁊ debent iuſtitiam exercere. Allegat qui fil. ſint legit. per
venerabilem. ⁊ hoc dicit in vlt. parte gl. hoc etiam ſentit in fi. gl.
ibi dũ dicit, quod cum iudex inferior fuerit negligens, ab eo pote
rit appellari ad papam. In alia parte gl. ſ. illud reſtringit, vt in
caſu negligẽtie ſuppleat, qñ eſt rex alias, vel alias princeps, qui
ſuperiorem nõ habet. arg. xv. q. vi. Item alius. In alia parte re-
ſtringit hoc ad viduas. etiã diuites: vt. ſ. eo. ex tenore. ⁊ ȝ. de off.
deleg. ſignificantibus. Et ponit ibi in ver. ſecundus vero, ⁊c. Et
per hoc dicit in prin. ſcḋe gl. ꝙ ſi alius rector alij ſuperiori, quam
Imperatori ſubditus negligens eſſet in reddenda iuſtitia, non
deuolueretur iuriſdictio ad papam, ſed ad proximum ſuperiorẽ.
Hoſt. dicit Inn. contra. ⁊ cõcludit quod quicunq; iudex ſecula-
ris, ſiue Imperator, ſiue alius iudex quicunq; inferior ſit negli-
gens in iuſtitia miniſtranda, papa non ſolum de plenitudine po
teſtatis, ſed iure ordinarie poteſtatis poteſt ſupplere negligen-
tiam, ⁊ de iure, ⁊ de conſuetudine. Nihil aliud allegat. Facit tex.
hic, ⁊ ȝ de iud. nouit. ver. nec omittimus. Puto dicendum, ꝙ
quandoq; negligens eſt iudex ſuperior alium non recognoſcẽs:
⁊ poteſt adiri papa in caſu negligentie, vel appellationis. Ad
hoc qui fil. ſint legi. per venerabilẽ. ⁊ procedit tunc qđ dixi. ȝ. ſm
Inn. In ciuitatibus autem liberis, ſicut ſunt multe in Italia, q̃
non recognoſcunt ſuperiorem, ſaltem de facto, ſicut Florentia. et
ſimiles, ſi iudicibus ſuis dant iudices appellationũ, adiri poteſt
papa demum negligẽtibus ſuis ſuperioribus: argu. eorum, que
no. hic Inno. Idem in iudice, qui caput eſt prouincie, vbi offi-
cialis eſt aditus ad Imperatorem. in aut. vt diffe. iud. ſ. ſi vero cõ
tigerit. ⁊ no. Hoſt. de iudi. nouit. ver. nec omittimus. Et ſic põt
intelligi lex Theodoſiana, que ibi allegatur. Si autem recogno
ſcat ſuperiorem. ſi perſona eſt miſerabilis, pro iniuſtitia, vel ne-
gligentia, ſtatim poteſt adiri papa, vt dicit Inno. ad hoc. ſ. eo. ex
tenore. ⁊ qđ ibi no. Ad hoc. ȝ. de iud. cũ deputati. ⁊ c. ſi. ꝙ ſatis ſi
oppſſa eo ꝙ negligit iuſtitia, vel opponit iniuſta ſnia. Ad ȝ. ſ. e. ex
parte B. Idem puto ſi grauatur eccleſiaſtica perſona. de iudic.
c. ſi. de fo. compe. cũ ſit. ⁊ puto certũ in caſu negligentie, ⁊ vbi in-
fertur iniuſtitia in caſu appellatiõis, vbi in cauſa eccleſie iudiciũ
agitatur. In cauſa autem clerici, non eccleſie, tenere videtur Ar-
chi. ij. q. vi. non ita appellandũ ad iudicem ſecularem. Quod ſa-
tis puto, vt potius gradatim ad ſuos ſuperiores appellet. Om
nibus autem negligentibus, ſatis puto papam adeundum. Ad
hoc quod no. ſ. eo. poſtulaſti. ⁊ per Bar. in. l. cũctos populos. C.
de ſumma trini. ⁊ fi. catho. In non miſerabili perſona demũ de-
ficientibus ſuperioribus iudicibus aditur papa. Et ſic fuit hic:
q: vacabat Imperiũ, quod immediate habebat iuriſdictionem
poſt Conſules. Quandoq; iuſtitia non miniſtratur propter carẽ
tiam iudicum: ⁊ in hoc variat Inn. In prin. tertie gloſ. dicit ſpe-
ciale eſſe in Imperio, vt ſuccedat papa vacante Imperio. Unde
dicit ꝙ ſi in aliqua terra non eſſet rector, per hoc non deuolueret
iuriſdictio ad papã, ſed ad proximum ſuperiorem: ⁊ hoc, q: ſpe-
cialis eſt cõiunctio inter papam ⁊ Imperatorẽ: quia papa eum
conſecrat, ⁊ examinat: ⁊ Imperator eſt eius aduocatus, ⁊ iurat
ei, ⁊ ab eo tenet Imperium. ȝ. de elec. venerabilem. lxiij. diſt. ego.
Et idem eſt in iure, quod ab eccleſia Romana tenet, ſuccedit pa
pa Imperio vacante. Idem dicit ſecundum aliquos in alio infe
riore ab Imperatore, non recognoſcente ſuperiorem. xv. q. vi. itẽ
alius. ⁊ hoc non facit, q: ab eo teneat regnum, ſ; ex plenitudine
23 poteſtatis, quam habet, q: vicarius eſt Chriſti. ¶ † Ultimo te-
net ꝙ vacantibus regnis, ſi non poteſt papa intromittere, niſi ad
eatur per viam denuntiationis. Hoſt. dicit ꝙ vacantib⁹ regnis,
⁊ principatibus quibuſcunq;, papa non ſolũ de plenitudine pote
ſtatis, ſed de iure cõi ſuccedit. Nihil allegat. Credo ꝙ papa ſucce
dat iudici de iure, vel de facto, non recognoſcenti ſuperiorẽ: alte-
ri autem iudici non, vt dixit Inno. ne cõtingat turbatio aliorũ
iudicum in iuriſdictione. Quandoq; impeditur iuſtitia propter
defectum ſubiectorum, q: ſubditi ſunt inobedientes iudici ſecu
lari, quod non poteſt facere iuſtitiam: dic ꝙ non ſuccedit in iuriſ
dictione, ſed debet eum iuuare, ⁊ domare rebellionem ſubdito-
24 rum. arg. xcv. diſt. cũ ad verum. ¶ † Ex his cõcluditur quod in
iuriſdictione delegati breuiter in omnibus caſibus, in quib⁹ di-
xi papam adiri ordinarie in caſum negligẽtie, vel iniuſtitie, ſi ſit
datus, planũ quod valet delegatio, vt eſt caſus hic: qui ſic debet
intelligi in ver. dummodo. quando adeſt realiter negligentia. Si
autem non adeſt negligentia, ut hic in illis caſibus an realiter
ſuperueniente negligentia validentur litere, opiniones ſunt, de
quibus cũ glo. totum dubiũ pendet ab iſto, papa habitu h; iu-
riſdictionem in laicum. Solum ergo ſibi deficit exercitium. Cõ-
mittendo ergo transferret habitũ dato habitu, neceſſaria eſt op-
poſitio exceptionis. Ualet ergo qđ agitur, niſi opponatur: et ſic
valent litere, licet poſſint exceptione elidi. l. obſeruandũ. ſ. fin. ff.
de offi. procon. ⁊ leg. In contrarium eſt tex. hic, qui dicit quod ſunt
nulle, ⁊ ſic tractu tpis non validantur. de reg. iur. in regula, non
firmatur. Ad hoc optime tex. de offi. ordi. Romana. libr. vj. qui
ad hoc eſt bonus tex. Communiter tenetur quod ſi pendẽte ad-
huc caſu negligentie, quia nondum ſit negligens, fiat delegatio
ad petitionẽ miſerabilis perſone, valet delegatio: ſed ſi ſit in pen
denti ad caſum negligentie, ⁊ hoc qñ nõ eſt oppreſſa, vt pauper:
alias ſi concurrat qualitas oppreſſionis, vel paupertatis, v; cõ-
miſſio ſtatim, non expectata negligentia. De paupertate tex. eſt
ȝ. de offi. deleg. ſignificantibus. De oppreſſione. ſ. eo. ex pte. B.
Quando nulla datur de his qualitatibus, ſi ſit miſerabilis per-
ſona, ꝗ̃ diues, ⁊ non oppreſſa, valet delegatio, vt ſit in pendẽti,
ad negligentiam iudicis ſecularis: vt. ſ. eo. ex tenore. ⁊ per eas p-
cedi poterit, data negligentia ſecularis iudicis, niſi peccent lite-
re in ſurreptione, vt q: ſunt impetrate iam procedente iudice ſe-
culari, non facta mentione de proceſſu: vel quando allegata eſt
negligentia, que non adeſt: q: tunc licet litere non ſint nulle, ſup-
ueniente negligentia, non ceſſat vitium ſurrepti, quod affuit tem
pore date: de illa ergo poterit opponi, ſecundum Calde. in. c. ſeq.
Si perſona non eſt miſerabilis, ipſo iure non valet delegatio an-
te aſſiſtentiam conditionis negligentie: nec conualeſcit ſuperue-
niente negligentia. Et hoc, q: exercitium eſt interdictum a lege
diuina. xcvi. diſt. cum ad verum. x. diſt. quoniam. Et per hoc re-
ſpõdetur ad obiecta, ſaluo niſi committeretur iuriſdictio ſub cõ
ditione negligentie quod an ſit, poſſet etiã dubitari, per. d. c. Ro
mana. ſ. i. Licet poſſit non incongrue diſtingui, an iam eſſet vigi
lans laicus, q: procederet: ⁊ non valerent, nec cõualeſcerent. An
iam eſſet negligens: ⁊ valerent ſtatim. An eſſet dubiũ de vigilan
tia, vel negligentia: ⁊ valerent, ⁊ eſſent in pendenti, vt illo caſu du
bio viderentur conceſſe ſecundũ caſus contingentiam. Sed pri-
mum cõiter tenetur. Et eſt ratio, q: in miſerabili habet exerci-
tium, licet legatum: in non miſerabili habet exercitium interdi-
ctum. Ideo vltimo caſu non valet quod agitur. Et hoc tenendũ
licet Jo. de Lig. dicat ꝙ in non miſerabili eccleſiaſticus non ha
beat iuriſdictionẽ, nec habitu, nec actu. quod eſt falſum: q: in nõ
miſerabili habet habitu, licet non actu, vt ȝ. dixi. Ex hoc decidi
tur quid ſi iudex negligens erat tempore dati reſcripti, ⁊ de ne-
gligentia non fuit facta mentio. Uidetur ꝙ potius valeat iuriſ-
dictio, potius attenta veritate: ⁊ q: tale nõ eſt tacitum, ⁊c. de re-
ſcri. ſuper literis. Contrarium puto, q: iudex non eſt certificatus
de deuolutione iuriſdictionis, per no. ff. de condi. ⁊ demon. l. mul
tum. ⁊ quod no. de offic. deleg. prudentiam. in prin. Item ex hoc
deciditur quid ſi tempore impetrationis nõ erat negligens, mo-
do eſt negligens. Dic ꝙ non valet reſcriptum, vt dixi ſupra, nec
validatur ex tpe negligentie. Item quid ſi fuit diligens in inci-
piendo, ſed poſtea negligens in proſequendo. Dic qđ idem: quia
ſufficit ꝙ non fuerit negligens tempore date. Ubi tamen reſcri-
ptum eſſet in pendenti: tunc non ſufficeret diligentia in principio
imo quandocunq; ſuperuenerit negligentia vſq; ad ſentẽtiam:
quinimo vſq; ad executionem poſſet adiri delegatus pape, ſi eſ-
ſet intra annum ad exequendum: vt. ȝ. de offic. delega. querenti.
25 † Ex his habemus tam ex tex. quam ex glo. quatuor caſus, in
quibus exercet eccleſia iuriſdictionem inter laicos. Primus, qñ
hoc habet conſuetudo. Scḋus, quando datur negligentia iudi-
cis ſecularis. quod dic vt dixi. ȝ. Tertius, quãdo vacat imperiũ
vel iudex ſecularis. qđ intellige vt dixi. ȝ. Quart⁹, quando iuſti-
tia male miniſtrat. vel inique. Qđ intellige vt dixi. ȝ. Quartũ po
nit gl. qñ aliqd difficile, ⁊ ambiguũ intercedit, ſup quo variãt iu-
dices. ſ. q fil. ſint legi. per venerabilẽ. Per q̃ dicit hic Pet. ꝙ emer-
gente q̃ſtione de duab⁹ quartis, vt in varietate opin. Legiſtarũ ſtet
determinatiõi canonice. ſ. de app. ſi duobus. de teſta. Raynuti⁹.
Contra qđ arguit Hoſt. in Sũma hui⁹ ti. de leg. ſ. C. de leg. ⁊ re-
ſtringit hoc dictũ, qñ agit de fide, vel materia ſpectãte ad eccleſiã
per. l. j. C. de ſum. tri. Si tamen appareat determinatio, vel inter-
pretatio principis, in foro ſeculari illa ſequenda eſt ceſſante pec-
cato. Puto ꝙ cõmũis ordinari⁹ ſit adire principẽ ſecularẽ pro de-
claratione dubiorũ iuris ciuilis, ſi tamẽ non appareat interpre-
tatio pricipis, ſi quid reperitur ab eccleſia determinatũ, illud eſt
ſequendũ in foro ſeculari: q: vnũ ius ſupplet aliud: ſicut vna po-
teſtas iuuat aliã: vt. xxiij. q. v. adminiſtratores xcvj. diſ. cũ ad ve-
rũ. de offi. ord. c. j. Hec vera inquantũ nõ reperit lex ciuilis cõtra,
alias vtraq; ſeruabitur in ſuo foro, niſi in terris tpali iuriſdictiõi
eccleſie ſubiectis: vt no. gl. in verbo, ciuilis. de arbi. lib. vi. Quin-
tus, in criminibus eccleſiaſticis, inter q̃ ponit vſurã, ⁊ ſacrilegiũ
de quib⁹ dixi. ȝ. c. proxi. ⁊ quos ponit Inn. de iud. nouit. in ver-
bo, iuramento. Sextus, rõne cõnexitatis, vt in dote. de do. inter
vi. ⁊ vxo. de prudentia. vt qñ q̃ſtio dotis accedit ad matrimoniũ
Et idẽ de legitimitate, vbi illi accedit qđ hereditatis. De q̃ dic
vt in. d. c. de prudentia. ⁊ qui fil. ſint leg. cãm. ⁊ c. lator. ⁊ in Spec.

pe reſcri. preſen. §. rõne forme. ad fin. ver. item mulieri. vbi Spe.
reſtringere videtur hoc ad viduas, vel vbi ſunt in terris iuriſdi-
ctioni eccleſie ſubiectis. Sed de hoc dic vt dixi in. d. c. prudenti.
Poteſt dici ſi ſit oppſſa vidua, immediate ſpectat ad eccleſiã
vbilibet. Idem ſi ſit pauper, ſi agitur de dote, ⁊ alter eſt diues, ſi
queſtio dotis venit incidenter ad matrimonium, cognoſcit eccle
ſia: alias iudex ſecularis aditur. Septimus, cũ denũtiatione cri
minis cauſa defertur ad eccleſiaſticũ: vt. ŝ. de iudic. nouit. Illud
intellige vt ibi dixi. Inno. ponit hic iſtos caſus, ⁊ eos ponit glo.
xi. q. i. in ſumma. Aliquos ponit gl. de excep. c. ſi. lib. vi. Octauũ
addit Inn. quãdo Imperator, vel iudex ſecularis nnocet ſuffra-
gium eccleſie. xxiij. q. v. adminiſtratores. xcvi. diſ. cum ad verum.
Octauus, qñ clericus a laico, vel miſerabilis perſona opprimi
tur a laico. xxiij. q. iij. ſi quis de potentibus. ſm Inn. hic. Non⁹,
cũ peregrinis a laico moleſtiã. xxiiij. q. i. ſi quis Romipetas. de
cle. pereg. c. i. Decimus, quãdo laici ſunt de iuriſdictione eccleſie:
vt in. c. ſi duobus. de appel. Undecimus, ratione appellationis,
aliam adminiſtrationis aſſumpte a clericis. lxxxix. diſt. iudica-
tum. Duodecimus, quando liberti, vel homines eccleſiarũ fati-
gantur angarijs, vel alijs fatigationibus. x ij. q. ij. eccleſiarum.
Tredecimus, quando ſecularis iudex eſt ſuſpectus. Hunc caſuz
ponit Inno. hic per hanc decre. ⁊ in auc. vt diffe. iudi. §. i. c. ij. ⁊ §.
pe. col. ix. vel ſi habetur querela contra ipſum: quem caſum ponit
Io. xi. q. i. in ſumma. Iſtos caſus, quos ponit Io. vbi ſupra, in-
tellige vt no. Hoſt. de iudi. nouit. quando iudex eſt caput prouin
cie, ⁊ immediate ſubeſt Imperatori: vt dicit dictus. §. ſi vero con
tigerit. Alius additur in. d. auc. vt diffe. iudi. §. iudicibus. quan-
do locus caret iudice: qꝛ immediate ſuperior, ⁊ epiſcopus poteſt
adiri, vt ibi eſt caſus. In alijs iudicibus propter recuſationẽ nõ
adiretur epiſcopus immediate, ſi aliud haberet conſuetudo, vt
dicit de his caſibus vide. xi. q. in ſumma. de excep. c. ſi lib. vi. per
26 Guil. in Spe. de cõpe. iudi. adi. §. regulariter. in princ. ¶ † Ulti-
mo gl. opp. ordinario recuſato ipſe cõmittat cauſam, ⁊ nõ eli-
gantur arbitri. contra. c. ſi quis contra clericum. ĵ. de app. cũ ſpe-
ciali. So. Dicit gl. contrarium de iure procedat: hoc procedit
de conſuetudine ſpeciali. Et remittit ibi de recuſatione ordina-
rij. vel delegati. Hoſ. intelligit hic ſuperiorem adiri, quando con-
tingit receſſus a iudice appellationis, puta qꝛ Conſules recuſa-
ti nihilominus procedunt. Et hoc probat litera, que dicit, ſicut
ſuperius, ⁊c. quaſi loquatur quando per appellationem aditur:
nam ſuperius locutus eſt, quando appellationis via aditur. Uel
tertio dicit Hoſ. hanc intelligi ſecundum illam, vt quod dicit, re-
curratur, intellige niſi committatur. Uel quarto ſufficit ſecularẽ
non poſſe cognoſcere, vt immediate fiat tranſitus ad eccleſiaſti-
cum: vix enim cõtingeret quin per alium cognoſcere poſſet: vt. ŝ.
de offi. delegati, coram. Hoc non reſpicit contrarium, niſi inqua-
tum litera dicit adiri papam, vel eccleſiam. Hoſt. tenet glo. quod
procedat hoc conſuetudine. Uel dic contraria poſſet locum
habere, cũ epiſcopus recuſatur: hic quãdo recuſatur minor epiſ-
copo: ⁊ hoc operatur fauor principalis iuriſdictionis epiſcopa-
lis, ⁊ excellentia dignitatis.

1 ¶ Uidua laicum coram iudice eccleſiaſtico conuenire non poteſt.
2 Iuriſdictionis prorogationem poteſt impedire ſuperior.
3 Iuriſdictionem ſibi non vendicat papa contra poteſtatem dele-gandi contra laicum.
4 Fauor vnius nõ debet eſſe tantus, vt alteri preiudicet in iuſtitia miniſtranda.
5 Hereditatis queſtio eſt quid temporale: nec poteſt tractari corã iudice eccleſiaſtico.
6 Dotis queſtio poteſt quandoque tractari coram iudice eccle-ſiaſtico.
7 Teſtamenti executio quando ſpectet ad eccleſiam inter puros laicos.
8 Reſcribere poteſt princeps ad preiudicium leue inferioris.
9 Iudicis ſecularis negligentia poteſt adiri ſuperior per perſonaz miſerabilem.
10 Iudex eccleſiaſticus quomodo indiſtincte ſit competens in cau-ſa perſonarum miſerabilium.
11 Delegatus an poſſit dari in cauſa ſpectante ad cognitionem iu-dicis ordinarij.
12 Delegatus an poſſit in cauſam grauaminis impetrari a papa.
13 Reſcriptum contra laicum ad iudicem eccleſiaſticum impetratũ a miſerabili perſona quando valeat.

1 Ex tenore. ¶ † Uidua laicum coram iudi-
ce eccleſiaſtico conuenire non po
teſt, niſi ſuper cauſa eccleſiaſtica, vel in defectum iudi-
cis ſecularis. In prima comitis conqueſtio. In ſcđa

parte prouiſio, ſibi, nos igitur, que tria facit. cauſam reddit. ſuper
2 ſederi mandat. duos caſus excipit. ¶ † Nota primo ſuperior
habẽs iuriſdictionem, ⁊ aliã ſuperioritatẽ, poteſt precipere ſub-
iectis ne litigent corã alio iudice nõ illis cõpetenti: ⁊ ſic põt im-
pedire iuriſdictionis prorogationẽ. Ad hoc. ŝ. de foro compe. ex
tranſmiſſa. Quod eſt verũ, vt dixi, quando aliter ſubiectus eſt,
quã ratione nude iuriſdictionis. Ad hoc quod no. Inn. de iud.
ceterũ. Bar. in. l. ij. ff. de iudi. ⁊ in. l. i. §. ⁊ poſt operis. de oper. noui
nun. Uide quid in clerico voluntarie litiganti coram laico: qꝛ ec-
cleſiaſticus ipſum repetere poteſt. de ſen. excõ. ſi iudex laicus. lib.
vi. Io. an. in verbo, repetat. ⁊ de ſen. excom. relatum. Hec vera in
laico, niſi ex conſuetudine adeatur clericus: vt no. Spe. in tit. de
compe. iudi. adi. §. i. ver. ſed pone. ſub ꝟ xxx. ⁊ vide eo. §. ver. vij.
3 ¶ † Nota ſcđo principaliter papa nõ vẽdicet ſibi iuriſdictio-
nem, ⁊ contra poteſtatẽ delegãdi cõtra laicũ, etiã ad petitionem
vidue, ⁊ ſic miſerabilis perſone: ſed dumtaxat in defectu negligen-
tie iudicis ſecularis. ¶ Nota tertio talis declaratio contra lai
cum ad petitionem miſerabilis perſone non eſt ipſo iure nulla, ſʒ
in pendenti, vt ſuſcitetur ad negligentiam iudicis ſecularis.
4 ¶ † Nota quarto ad petitionẽ fauorabilis perſone, ⁊ miſera-
bilis, non debet alteri iniuſtitia miniſtrari: ⁊ ſic fauor vnius non
debet eſſe tantus vt alteri preiudicet in iuſtitia miniſtranda.
¶ Nota comes, ⁊ dñs, eo quod dñs habet iuriſdictionẽ. vide
de off. Arch. c. ſi. de iureiur. nimis. qui fil. ſint legi. cauſam. ⁊ c. la-
5 tor. ⁊ de here. ſtatutũ. ⁊ c. inquiſitionis. lib. vj. ¶ † Opp. primo,
mandat papa ſuperſederi, niſi cũ ſpectet ad eccleſiaſticum forum
innuit cauſam hereditatis ſpectare poſſe ad eccleſiaſticum forũ.
Hoc eſt falſum: qꝛ hereditas eſt quid temporale eſt, nec põt aliquo
reſpectu ſubmitti iudici eccleſiaſtico. qui fil. ſint legi. cauſam. ⁊ c.
6 lator. † Sol. Dicit hic erat qõ hereditatis, id eſt, rei heredita-
rie in dotẽ cõceſſe: ⁊ ſic erat queſtio de dote: qꝛ res erat ſibi in do
tem legata, vel ſucceſſione delata: que poteſt deduci aliquo caſu
coram iudice eccleſiaſtico. arg. ff. de iud. l. quod legatur. Vel cũ
põt intelligi hereditas mulieris: qꝛ ſuũ patrimoniũ appellat. ff.
de mino. l. ij. §. ſʒ vtrũ. in ſi. de qua põt ex cauſa cognoſcere. ĵ. de
do. inter vi. ⁊ vxo. de prudentia. maxime quando vidua repetit,
eo. tit. nuper. De hoc dic vt in. d. c. de prudentia. Itẽ ratione te-
7 ſtamẽti poteſt ſpectare ad eccleſiã. ĵ. de teſt. a tua nobis. ¶ † Nota
hoc dictũ, executio teſtamẽti ſpectat ad eccleſiam inter puros
laicos, non ſolũ qñ agitur de diſpoſitione legati, ſed etiam quan
do agitur de diſpoſitione inſtitutionis, ex qua tota defertur he-
reditas. quod bene no. Alias fatendum quod regulariter etiã ſe
non intromittit de hereditate. Quod dic vt. ĵ. qui fil. ſint leg. cau
ſam. ⁊ c. lator. Ideo dicit, niſi ſit talis cauſa, ⁊c. ſecundum Hoſt.
Et ſic poteſt ad eccleſiaſticum iudicem pertinere de iudice. Item
8 poſſet ad ipſum pertinere de cõſuetudine. ¶ † Opp. quod poſſit
princeps niteri inferre iniuſtitiam fauore alterius. C. de prec. im-
pe. offe. l. quoties. Nam aliquando reſcribit ſuperior ad pieiudiciũ
inferioris: vt no. de cõſti. que in eccleſiarũ. So. Poteſt ad preiu-
dicium leue, ſʒ nõ ad graue. de deci. ſuggeſtũ. ſm Uin. ⁊ Phil.
Idẽ Hoſ. Nã poſſet cõcedere priuilegiũ non inferens preiudiciũ
enorme, per eadẽ iura. ſm Hoſt. Nã inde naſci nõ debet iniuria.
de accu. qualiter. Simile no. Arch. ij. q. vi. non ideo. Quod intel
9 lige vt dixi. ŝ. c. proxi. ¶ † Opp, quarto non immediate negli
gente ſeculari, vt comite, habeatur recurſus ad papam: qꝛ prius
debet adiri ſuperior, vt imperator. arg. de iud. nouit. quod nota.
ŝ. c. proxi. Solu. Pe. ⁊ Abb. dicunt tex. caute dicit, p iudicem
ſecularem, ⁊c. ⁊ nõ dixit, per comitẽ: quaſi nõ ſufficiat negligẽtia
comitis perſonaliter, ſed exigatur negligentia etiam aliorũ iu-
dicũ. ⁊ Imperatoris, ⁊ cuiuſcunqꝫ. Idẽ no. Arch. ij. q. vj. nõ ita.
Sed de hoc dic vt. ĵ. c. proxi. qꝛ ſufficit negligentia immediati, ex
quo perſona eſt miſerabilis: qꝛ ex negligentia miniſtrare iuſtitie
10 ſatis opprimitur: quo caſu immediate põt. ¶ † Opp. ſm glo. ij.
cauſa viduarũ imediate ſpectet ad eccleſia. ĵ. e. ex pte B. xx iij. q.
v. adminiſtratores. Solu. Dicit glo quo ad protectionẽ ſpectat
ad eccleſiã eã miſerabiliũ pſonarũ. Itẽ quo ad defenſionẽ: vt. d.
c. adminiſtratores. Quo ad iuriſdictionẽ aũt Glo. dt ſi pſona
eſt miſerabilis, ⁊ oppreſſa: qꝛ illi infert iniuria vel violẽtia, hoc im-
mediate ſpectat ad eccleſiã. ĵ. eo. ex pte B. Si nõ eſt oppreſſa, ſpe-
ctat demũ in ſubſidiũ. Si nõ eſt miſerabilis, nõ ſpectat eã ad ec-
cleſiã inter laicos, niſi in caſib⁹, quos glo. iſta ponit, ⁊ ſequẽs, ⁊ de
alijs remittit. Sʒ poſito miſerabilis pſona immediate nõ ſpe-
ctet ad eccleſiã, ſʒ in ſubſidiũ. ſm hoc in miſerabilib⁹ perſonis nõ
erit aliqua dfia: cum ⁊ hoc ſit cõe omnibus, vt negligẽte ſeculari
adeat eccleſiaſtic⁹: vt. ŝ. eo. ex trãſmiſſa. ⁊ c. pcedenti. Io. An. re-
mittit ad gl. c. eos. lxxxviij. di. vbi. Io. format 2trium, ⁊ ſoluit, qꝺ
dato miſerabiles pſone ſubmittant iudici eccleſiaſtico, nõ ab-
ſtrahunt p hoc a poteſtate iudicis ſecularis. Hoc nihil eſt dicere.
Sed aduerte, quedã ſunt miſerabiles perſone, ⁊ oppreſſe: quedã
miſerabiles, ſʒ nõ oppſſe, nec pauperes: quedã ſunt pſone nõ miſe-
rabiles,

rabiles. Si miſerabilis eſt oppreſſa, ſtatim eſt ſub foro eccleſiaſti co, et immediate abſque alia negligentia. et hic habes vnam diffe rentiam, quia non miſerabilis non ſubmittitur niſi in caſibus et in ſubſidium, quantumcunque ſit oppreſſa. Si eſt miſerabilis et nõ op preſſa, ſed pauper eadẽ: quia immediate ſubmittitur iudici eccleſi aſtico, vt coram illo agere poſſit: vt no. de offi. deleg. ſignificãtibus et ſ. c. proximo quod nõ eſſet in nõ miſerabili: niſi dicas quod pau pertas ſemper facit quẽ miſerabilem: vt not. in d. c. ſignificanti bus. Si ſit perſona miſerabilis, nec pauper, nec oppreſſa, hec ſub mittitur, vt adire poſſit eccleſiã immediate, negligente quocunque iudice ſeculari: ſed nõ ſubmittitur nõ miſerabilis niſi omnibus ſecularibus negligentibus. Et ex hoc concluduntur tres, vel qua tuor differentie inter miſerabilem, et nõ miſerabilẽ. Prima, quod vbi in miſerabili occurrit qualitas oppreſſionis, vel paupertatis, eſt immediate eccleſie ſubiecta: quod non eſt in non miſerabi li. Secunda, quia non miſerabilis licet ſit ſub habitu iuriſdictio nis eccleſie non eſt ipſo iure ſub exercitio: ſed miſerabilis eſt ſub poteſtate et exercitio, licet ſuſpenſo. Ex hoc datur Tertia: quia eo quod negligit quicunque ſecularis, miſerabilis adit eccleſiã, vt hic. Sed non ſic in nõ miſerabili: quia oportet oẽs negligere. Quarta ex hoc ſurgit differentia: quia delegatio eccleſie inter non mi ſerabiles eſt ipſo iure nulla, vt in c. precedenti inter miſerabiles autẽ valida, et in pendenti, vt hic. ¶ Aduertendũ tamen inquã tum dixi miſerabilem ſubmitti iudici eccleſiaſtico, congruum eſ ſet loqui, id eſt ledens miſerabilem. Nã ipſa non ſubmittitur, ſed ledens: vnde ſi ipſa vellet agere coram iudice ſeculari, quia per hoc nõ impeditur. Item ſi miſerabilis conueniretur, poſſet cõ ueniri corã ſeculari: quia per hoc non abſtrahitur a iuriſdictione ſeculari. Et ſic debet intelligi Ioan. lxxxvi. diſt. Eos, qui. Per hoc credo quod iudicium agitatum ad petitionem miſerabilis non oppreſſe, vel pauperis contra purum laicũ valeret, niſi opponere tur, etiam non data alia prorogatione: ſed agitatum ad petitio nem non miſerabilis contra laicũ nulla data prorogatione, eſſet ipſo iure nullum. Et hoc eſt tenendum, inquantum agitur de protectione iuriſdictionali: inquantum de protectione confu gientium ad eccleſiam, vt ibidem defendantur, non eſt differen tia inter miſerabilem, et non miſerabilem: vt patet de immu. ec cleſ. per totum. et c. c. nos. Nec obſtat de inoffi. dele. ſignificanti bus. vbi iudicium eſt nullum etiam ad petitionem miſerabilis et quia illud operata eſt pronuntiatio, que elidibile facit nullum. de offi. deleg. iudex. lib. vi. ff. de fideiuſ. l. vt fideiuſſores. Nec obſtat ſi dicas hic agebatur pro hereditate, et ſic erat oppreſſa: quia, vt dicunt doct. agebatur petitorio, quod patet: quia ipſa mulier di cebat hereditatem ſuam, vt patet ibi ſuper hereditate ſua, id eſt quam dicebat ſuam in totũ, vel in parte. Per que dicebat Pe.

11 et Abb. quod mulier agebat petitorio. ¶ † Oppo. quod negli gente iudice ſeculari non reaſſumat iuriſdictionem eccleſiaſti cus ad petitionem miſerabilis: quia in reſcriptis attenditur tẽ pus date. ſupra. de reſcrip. cum te. eo. titu. ſi eo tempore. lib. vi. et in clemen. literas. eo titu. Illo tempore litere ſunt nulle, ex quo non adeſt negligentia ſecularis: ſupra c. proximo. ergo ex poſt facto validari non poſſunt: vt in regula. non firmatur. de regul. iur. libro. vi. et ſupra de electio. dudum. Gloſ. dicit literas datas ab eccleſia non fore nullas inter laicos, ſed in pendenti ad negli gentiam iudicis ſecularis: et ſic non datur totalis defectus iuriſ dictionis, ſed dormit interim iuriſdictio: ſicut in iudice, a quo eſt appellatum: vt ſ. de appel. paſtoralis. Et confirmat per ſimi le: quia videtur data iuriſdictio ſub conditione, ſi negligit iudex ſecularis: ſicut data videtur cauſa principalis, et iuriſdictio quo ad illã iudici appellationis ſub conditione, ſi iuſtificetur appella tio. de appel. vt debitus. Et quod reſcriptum poſſit eſſe in pen denti, facit de reſcrip. ſi autem. et c. plerunque. Ad obiecta reſpon de quod aliud eſt, actum omnino non valere, et nõ conualeſcit: aliud valere, et eſſe in pendenti: et conualeſcit, vt hic. Et ad multa ſi milia, actum eſſe poſſe in pendenti. Hanc opi. gloſ. tenuit Ho ſtien. ſ. c. proximo. vt etiam inter puros laicos, etiã non miſera biles, valeat impetratio, ſed ſit in pendenti ad negligentiam iu dicis ſecularis. Ad hoc quia inter puros laicos eccleſia hꝫ habitũ iuriſdic. Niſi ergo opponatur, vz quod agitur: et ſic valeret in pẽdenti: vt not. ſ. c. proximo. Dic quod eccleſia in laicos puros non miſerabiles nõ habet iuriſdictionis habitũ, ſed interdictũ: xcvi. diſt. cũ ad verũ. cum ſimil. quod interdictũ inficit ipſo iure in iuriſdictionẽ, ſicut in duob[us] delegatis ſine cã. de offi. dele. pruden tia. libro vi. Sic in archiepiſcopo ante appellationẽ actu interdic etũ a ſubiecto ſuffraganei. de offi. ordina. Romana. li. vj. §. j. Ubi tecũ ergo decet negligẽtia, iuriſdictionis et exercitũ eſt interdictũ, et ſic non valet quod agitur: ſed in miſerabile eccleſia hꝫ habitũ, et exercitiũ nõ interdictũ, ſed ligatũ, aut ſuſpenſum in euentũ ne gligentie: vel, vt melius loquar, ſuſpendendũ in defectum negli

gẽtie. ideo valet quod interim agitur, niſi opponatur. Et ex hoc cõ cluditur quod litere ſunt in pẽdenti, ſi tranſeant quod non opponat ad euentum negligentie iudicis ſecularis: ſuperueniente ergo ne gligentia conualeſcunt, vt per eas poſſit procedi, dũmodo ceſſet ſurreptio. Sed ſi fuiſſet ſurreptio a principio, vt quia impetrãs ta cuiſſet negligentiã iudicis ſecularis, et preſſum: vel expreſſiſſet ne gligentiam, vbi non eſſet, ſz litere valeret, quia ſurreptio non vitiat ipſo iure, poſſet de ſurreptione opponi: quia licet ſuperueniẽte ne gligentia validentur contra vitiũ defectu poteſtatis, nõ validan tur cõtra vitium ſurreptionis: quia in tali oẽ indicitur tpo date. Vel ſm Inn. habet in illis miſerabiles habitũ et exercitiũ, ſed exercitio non vtitur de gratia, niſi in defectũ iudicis ſecularis, vt hic: hec procedunt in caſu negligentie. Ubi autem iudex ſecularis non negligit, ſed procedit, et grauat, delegati ſe non intromittunt: ſed hic velit ſolum negligentiam ſuppleri, ſecundũ Ant. Pe. Egid. et Abb. ad hoc. ſ. e. c. ex tranſmiſſa. ibi: diſtulerat. adeat ergo papã vt ſuperiorem. Idẽ tenet Archi. ij. q. vj. non ideo. Hoc puto ve rum, quando iam delegatus erat ad petitionem miſerabilis: et p

12 hoc quod grauetur delegatus, non ſunt impetratus in appella tionis cauſa, ſed ſunt delegatus in principali. ¶ † Sed nunquid in caſum grauaminis poſſit impetrari delegatus pape ad petitio nem miſerabilis, eſt magis dubiũ. de quo dic vt ſupra c. pro xi. In non miſerabili autẽ procederet quod dicunt, etiam ſi poſt grauamen impetraret: quia iuriſdictio tali caſu nõ deuoluitur, niſi aliud habeat conſuetudo. ſ. c. proxi. In miſerabili autem, quia ſa tis opprimitur, ed grauaſ, appellari poſſet eccleſia, et papa. Quod eſt verũ, vbi appellat ab interlocutoria, vel diffinitiua, ſaltem ob grauamen iudicis. Ubi autẽ iudex eſt ſuſpectus, miſerabilis per ſona an ſtatim poſſit adire eccleſiaſticum, vide Io. ſi. q. j. in ſum ma. ¶ Ultimo cum Calder. ponam hic concluſionem: quia cõclu dit an litere contra laicum ad iudicẽ eccleſiaſticũ impetrate va leant, vel nõ: an vero ſint in pẽdenti, ita quod ſi iudex ſecularis poſt ea ſit negligens, per eas poſſit procedi. Dicit, ſi cõſuetudo loci approbat tales literas, valent, ita quod incõtinenti per eas põt procedi: vt. ſ. e o. ſi clericus. ad hoc. ſ. ti. j. nouit. Si in locum, vbi ſunt impetrate, non eſt talis conſuetudo, excludendo caſus non dubios, in quib[us] principaliter ſpectat ad eccleſiam, dic vbi cau ſa natura ſua ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum, cauſa eſt ſine du bio, ſupra eo. cum ſit. et c. conqueſtus. de verbo. ſignificatio. ſuper quibuſdam. de excep. c. ſ. lib. vi. Item ſi locus eſt in tempora li iuriſdictione eccleſie. de iura. calũ. cum cauſam. de appel. ſi duo bus. de teſta. Raynaldus. ne cle. vel mo. cap. vlti. lib. vi. Item ſi vacat Imperium, et ſpectat cauſa ad Imperatorem, ſupra cap. proxi. Item ſi ſpectat ad iudicem eccleſiaſticũ, quando cauſa eſt miſerabilis perſone pauperis. de officio dele ga. ſignificantibus. vel oppreſſe, vt quando eſt ſpoliata: et ſic agitur poſſeſſorio. infra cap. ex parte H. Item valent, quando ſunt poſt iudicis ſecula ris negligentiam impetrate: vt ſupra cap. proximo, ibi: dummodo. Quod intelligo quando impetrantur a papa, etiam negli gente quocunque iudice non recognoſcente ſuperiorem. Et ſic intelligo Cal. et dicit expreſſe hic Ant. Pe. et Abb. ſuper fin. vlti. gl. Item ſunt caſus, in quibus nullo modo valet, vt quando per ſona non eſt miſerabilis, et ſecularis iudex non eſt negligens, nec ſi principio, nec ex poſt facto: vel eſt, negligẽs ex poſt facto, ſz nõ fuit a principio: quo caſu dicit Cal. quod litere non valent, ſaltes exceptione oppoſita: vt ſupra cap. proxi. in prin. Et quod ibi dicitur, dummodo: intelligit Cald. de literis poſt negligentiam impetratis. Item non valent, quãdo ſunt ſubreptitie: vt quia dicunt ſecularem negligentem, vbi non eſt: vel tacent ſecularem diligentem, vbi eſt, ſiue ſit miſerabilis perſona, vel non: et tunc non poterit per eas procedi, ſaltem exceptione oppoſita. infra, eodem ex parte H. maxime non valent, quando tam ſecularis proceſſit, et non ſit mentio de proceſſu. de reſcrip. ſuper literis. et cap. dilectus. et ſupra, de re iudica. inter monaſterium. Item ſunt aliqui caſus, in quibus litere ſunt in pendenti, vt quando ſunt a non miſerabili perſona impetrate ſub cõditione, ſi ſecula ris ſit negligens: quo caſu valebunt, et erunt in pendenti. do nec ſit negligens: et ab illo tempore poterit per eas procedi: vt hic, et ſupra, eodem, ex tranſmiſſa. Item ſunt in pendenti, qua do in perſona ſunt impetrate a miſerabili perſona: quia pen det, quouſque ſecularis fuerit negligens: vt hic. Et hec ſufficiat.

1 ¶ Iudicem laicum ibi clericus non poteſt conſtituere, etiam ſi proprium iuramentum adiecerit procedat.
2 Renunciatio roboratur ex conſenſu eius, ad cuius commo dum eſt.
3 Renunciari non poteſt a clerico priuilegio fori ſui. 18.
4 Renunciari non poteſt iuri publico. 5.
5 Clericum trahens extra forum eccleſiaſticum qua pena plectatur. 13.
6 Prohibitum id eſſe videtur a iure, cui pena eſt impoſita.

7 Iuramentum contra prohibitionem legis non eſt obligatorium.31.
8 Renunciare non poteſt iuri collegij particularis perſona de collegio.12.
9 Excommunicatus eſſe non videtur, qui eſt a communione prohibitus.
10 Doctor in conſulendo, vel opinando, debet pro ſua opinione ſuſtinenda dicere quod talis doctor. vel gl. ſic tenet.
11 Iuriſdictio poteſt conſenſu vtriuſq; partis laici prorogari.
14 Clericus citatus coram iudice ſeculari, qui non comparet priuilegium allegaturus, an perdat priuilegium exceptionis fori declinandi.
16 Renuntiare quando quis non poteſt iuri pro ſe, ⁊ in eius fauorem introducto.
17 Pacto an poſſit induci vt ſtetur vnius dicto, vel partis iuramento.
18 Renuntiatio quelibet etiam iurata, quomodo, ⁊ quibus caſibus non obliget.
19 Renunciari non poteſt beneficio reſtitutionis in integrum.
20 Clericum trahens coram iudice incompetenti an perdat cauſam.
21 Clericum qualiter dicatur quis trahere coram iudice, ſeculari. Litem non dicatur quis conteſtari.
22 Pena perditionis cauſe punietur, qui clericum trahit coram iudice incompetenti.
23 Communione priuatus vel ab illa alienus, quibus videatur eſſe excluſus.
24 Excommunicatio minor priuat quem ſacramento.
25 Clericum trahens coram ſeculari non punitur, ſi volens trahatur.72.
26 Sententia lata contra clericum non inuitum tractum coram iudice ſeculari an valeat, vt ex ea poſſit clericus condēnatus compelli.
27 Pena perditionis cauſe quod puniatur trahens clericum inuitum coram iudice ſeculari, cui ſit applicanda,
28 Prorogare iuriſdictionem iudicis laice an tacite poſſit clericus.
29 Clericus ſcholaris ſubmittens ſe magiſtro ſuo, intelligitur ſi magiſter ſit clericus.
30 Iuramentum an teneat tanquā acceſſorium, vbi non tenet principale.
32 Clericus declināſ iuriſdictionem quod ſtatuto puniatur ſi trahatur coram iudice incōpetēti quomodo debet declinare forū.

1 SI diligenti. ¶ † Clericus non poteſt ſibi
cōſtituere laicū iudicē, etiam
ſi proprium iuramentū, ⁊ aduerſarij conſenſus acce-
dat. h. d. ¶ Diuidit in tres partes. In prima ponitur
talis opinio archiepiſcopi Piſani. Secūdo, ipſi⁹ impugnatio.
Tertio, cōcluſio. Secūda ibi: minimo. Tertia ibi: manifeſte.
2 ¶ † Nota regulā, licitū eſſe cuilibet ſuo iuri renūtiare. Et q renū
tiatio roborat ex cōſenſu eius, ad cuius cōmodū fit renūtiatio: ⁊
hoc q: trāſit in vim pacti. Ad hoc qđ no. in l. j. C. de pac. ⁊ quod
dixi de pac. c. cū pridem. gl. in l. ſi. C. de temp. appel. ⁊ qđ no. in l. in
3 pſuriū. de acqui. here. ¶ † Nota ſcđo q priuilegio fori, quo cleri
cus eximat a iuriſdictiōe eccleſiaſtici, ⁊ ſubmittat ſeculari, quis
non pōt renūtiare. Qđ eſt verum in quolibet clerico, ⁊ in quocū
que ordine cōſtituto. Ad quod. ſ. e. cū nō ab hoie. ſm Io. Andr.
¶ Et no q tale pactū, vel renūtiatio nō pōt iuramento firmari.
4 ¶ † Nota tertio regulā, qđ iuri publico vel introducto principa
liter propter fauorē publicū, licet cōtenat vtilitatē priuatam, nō
poteſt renuntiari. nec renūtiatio poteſt iuramento firmari, maxi
me qñ ius eſt prohibitorium: q: tunc iuramētum nō eſt obſerua
5 bile abſq; interitu ſalutis eterne. ¶ † Nota penā trahentium cle
ricos coram iudice ſeculari in ciuili, vel criminali, ⁊ penā permit
6 tētium ſe trahi, q̄ eſt expreſſa in textu. ¶ † Nota q omne, cui eſt
7 pena impoſita, videtur a iure prohibitū: † ⁊ quod iuramentum
cōtra prohibitionem legis nō eſt obligatoriū, inquātum firmat
8 factum vt obuiet legi. ¶ † Nota q iuri collegij particularis per
9 ſona de collegio renūtiare nō poteſt. ¶ † Nota q per hec verba,
A communione habeantur alieni, nō promulgatur excōicatio
10 nis ſnia. de quo dic vt dixi. ſ. de iudi. c. j. de app. p̄terea. ¶ † No
ta modū loquēdi Iurecōſultorū, vt de opinionibus ſuis dicāt:
ſic tenuit: vel, ſic teneo: vel. talis doctor ſic tenet, vel talis gloſſ.
11 ¶ † Opp. j. q ex cōſenſu vtriuſq; partis poſſit cleric⁹ ſe ſubmit
tere iuriſdictioni alteri⁹. ff. de iu. o. iu. ſ. Sol. hic fuit vna cauſa, que
mouit archiepm: q: ſibi videbatur q cōſenſu vtriuſq; ptis pro
garetur iuriſdictio laici: q̄ vtriuſq; partis cōſenſum exigit. Hoſt.
expōnit preſertim, pro tacitum. Sol. Dicit Hoſt. q q̄tū ad renū
tiationē iuris, vel prorogationē iuriſdictionis nō intelligit quod
cōſenſus aduerſarij aliquid operetur, hoc excepto q aduerſa pe
non tenet litigare, niſi ⁊ ipſa cōſentiat corā extraneo iudice, cui⁹
eſt iuriſdictio prorogata. ff. de iud. l. j. ⁊. ij. ſm Hoſtiē. ſed quo ad
caſum nec etiā vtriuſq; partis cōſenſus pōt operari, vt laic⁹ iu
dex clerici efficiatur: q: hoc modo iuriſdictio eſt improrogabilis.
12 ¶ † Oppo. q poſſit quis renūtiare priuilegio ſuo. ⁊ cōceſſo vni
uerſitati. ſ. e. dilecti. Dicit hic Pe. q iuri ſuo pſonali etiam colle
giato renūtiare poteſt. Et ſic intelligit regulā, que dicit, quē poſ
ſe ſuo iuri renūciare. ſed iuri ſuo collegiato, ſi eſt cōceſſum collegio
vt collegio, vel vniuerſitati vt vniuerſitati, renūtiare non pōt per
ſingulos, etiā ad incommodū ſingulorū, vt hic: ſ; vbi eſt cōceſſum
vniuerſis vt ſingulis, vt fuit Anglicis in. d. c. dilecti. pōt renūtia
ri p ſingulos, vt ibi. ſm Pe. Et dicit ꝯceſſum ſingulis, vt puto,
licet ſub noie collectiuo cōcedatur, qñ ius cōceſſum ēcernit vti
litatē ſingulorū, nec ex oppoſito priuilegij aliqua infertur iniuria
aut vituperiū vniuerſo: alias dicit ꝯceſſum collegio vt collegio.
13 ad hoc. ff. de re. du. l. cimbus. ¶ † Quero an laic⁹ ſi trahat cleri
cū corā iudice ſeculari, cadat in aliqua pena? Dic q ſic: q: perdit
cām: vt in auth. ſtatuim⁹. C. de epiſ. ⁊ cle. cuius tenorē ſupflue po
nit hic Io. an. ⁊ putat Guil. hanc penā locū hēre in eo, q trahit cle
ricū cōiugatū gaudentē priuilegio clericali: q qñ gaudeat, decla
ratū eſt hodie. ſ. c. vnico. de cle. cōiu. lib. vi. ⁊ hoc no. in Spe. de cō
14 pe. iudi. adi. ſ. i. ver. ſed nunqd. ⁊ ver. ſeq. ¶ † Quero an clericus
citatus coram iudice ſeculari ſi nō cōpareat allegaturus priuile
gium ſuū, valeat proceſſus cōtra eū habitus. Dicit hic Io. and.
q nō. Ad qđ facit qđ not. C. vbi de cri. agi opor. l. j. vult allegare
aut qua in puincia q: ibi nō faciūt aliqđ. l; modicū. de quo re
mittit ad Spe. de cita. ſ. j. ⁊. xxiij. q. viij. cōuenior. ver. vtrū aū. de
quo Io. an. remittit ad regulā, ſcienti. de reg. iur. lib. vi. Ioā. m. d.
c. cōuenior. dt q aliq dicūt q ſi eſt dubiū an ſit cleric⁹, tenet ire
allegatur⁹ priuilegiū: alias non. Indiſtincte tñ qđ cōparere non
arcet. xi. q. i. null⁹ cleric⁹ ad eſt, qi nō pōt citari: ⁊ ſic cōparere nō
arctat: qđ cōtingit priuilegio pſone. Et pro hoc facit qđ no. xi. q.
ij. ſi epiſcopus. ⁊. ii. q. i. c. ij. ff de fer. l. i. de accu. veniens. ad qđ no.
de dila. preterea. Lau. tenet indiſtincte, eum rumpere debere alle
gaturus priuilegiū ſuum. xi. q. i. nullus clericu. ſ. Primam opi
nionem q citatus venire nō teneatur, nec valeat proceſſus cōtra
eū, tenet Archid. xv. qđ. iiij. placita. qi iure cōmuni clericus non
eſt ſub iuriſdictione laici, ⁊ in eū ſanditus non habet iuriſdictio
nem: ⁊ ſic non eſt tale priuilegiū. qđ teneantur allegare coram iudi
ce. quaſi dicat, certus debet eſſe iudex. Nec ratio procederet. qñ
iudex eſſet certus ne clericatu. Et hoc tenet Spe. i tit. de cita ſ. j.
ver. ſed pone. ad ſi. Archi. dicit liiij. diſt. frequens. q poterit ſum
matim cognoſcere an ſit iudex: ſed ſtatim cum partes hic cōten
tioſe diſceptare incipiūt, deſiſtere debet. Et dicit quod fuit dictū
Vinc. de deci. tua. de quo faciam mentionem in. c. tuam. de ordi.
cogni. Io. And. in regula. ſcienti. ad ſi. q de regu. iuris. lib. vi cō
cludit clericum comparere non teneri: ⁊ ſi non compareat, nō va
leret proceſſus nec in principali. nec in penam contumacie. Aſſi
gnat cauſam, q: citans nullo modo poteſt eſſe iudex nec in prin
cipali, nec in incidenti: non arctatur ergo comparere citatus. Ad
hoc de ſenten. excommu. ſi iudex laicus lib. vi. Hoſtien. autem
in Summa huius tit. ſ. j. ver. lxxxi. 6. item ratione priuilegij. cō
cludit q ſi cauſa talis allegetur, per quam iuriſdictioni ſubmittit
laici clericus, vt q: allegatur cauſa feudalis, debet cōparere alle
gaturus priuilegium ſuum: ſi nulla allegetur, vel talis, per quam
clericus non concluditur ſub iuriſdictione iudicis ſecularis: tunc
comparere non tenetur. Tene primum: q: propter dubiū etiam
cauſe deferentis cauſam ad iudicem ſecularem, quamquā cogno
ſcere poſſit an ſit iudex, non per hoc ſubmittitur iudici ſeculari
quo ad principalē cauſam: ⁊ hoc eſt certū, nec etiam quo ad actū
multiplicandi: ⁊ hoc, q: contumacia eſt delictum, ⁊ pena eius eſt
pena delicti, nedum ciuilis, imo criminalis, vt no. in rubrica. C. de
cri. ſtel. Legitur ⁊c. de cle. coniug. c. j. lib. vi. ⁊ not. ſ. c. verum. ⁊. j. de
uni. peti. c. j. Per que patet, regulam. l ſi quis ex aliena procede
re, quando iudex quis non eſt, eſſe tamē poteſt, ſaltem in hoc an
ſit iudex: vbi non eſt, nec eſſe poteſt dubium non facit quem iudi
cem: nec tunc pronuntiatio, per quam ſe iudicem pronuntiaret,
faceret eum iudicem: quia ſententia nihil poteſt contra impoſſi
15 bile. l. j. in ſi. ff. que ſenten. ſine app. re. ¶ † Venio ad glo. oppo. q
iuri publico renuntietur. ff de pactis. l. paciſci ⁊. l. pactum inter
heredes. l. i. ſ. j. ff. a qui. appel. non li. Nam licet edilis mihi dent
vt agere poſſim pro animali morboſo: tamen renuntiare poſſum.
Ad hoc multa ſimilia allegata in gl. Glo. hic ponit tres regulas.
Prima affirmatiua, Iuri priuato etiā cōceſſo a iure cōi, qui cō
cernit vtilitatem priuatam tantū, ⁊ nō publicam, nec alteri⁹ vti
litatē, nec odiū, renūciari poteſt: vt in allegationibus factis in cō
trariam partē. Scđa regula, Iuri cōcernenti fauorem publicum
principaliter,

principaliter, vel alterius vtilitatem, quam renunciantis, renun
tiari non poteſt. Tertia regula. Ubi ius concernit alterius cō
modum, ⁊ eſt fundatum in totum alterius odio, vel mixtum ſu
per fauore renunciantis, ⁊ odio alterius, renuntiari non poteſt.
Ratio iſtarum regularum eſt, quia renuntiatio ordinatur ad id
tollendum, quod eſt in renuntiante. Inquantum ergo radices
habet in alios, vel alterius odio, a renuntiante tolli non poteſt:
16 ⁊ hoc de regulis ¶ † Materiam hic ponit Ioan. Andr. ⁊ reci
tat diuerſas opinio. ponit eam Cyn. et Barto. in. l. penult. C. de
pactis. ⁊ Bart. ⁊ Bal. ⁊ alii in. l. ius publicū. ff. de pactis. Pro
ſequar materiam per regulam, ⁊ caſus, ne inuoluam intellectum
in diſtinctionibus, ⁊ ſubdiſtinctionibus. Regula ſit, quod iuri
pro ſe inducto quis regulariter renūtiare poteſt. infra. de regula.
ſtatuimus. ⁊ in concord. poſitis hic. Fallit primo, ſecundum
Cal. in iure naturali, vt eſt ius agnationis, ⁊ cognationis: nam
illud pacto tolli non poteſt. ff. de regu. iuris. l. iura ſanguinis. ⁊ l.
ius agnationis. ff. de pactis. Non in hoc includo ius gentium
licet aliquādo naturale appelletur. ſ. diſtinctione. ius gentium.
Nam iuribus de iure gentium quęſitis renuntiari poteſt. ff. de
acquirenda poſſeſſio. l. ſi quis vi. §. differentia. Non includo etiā
ius quaſi naturale, inquantum concernit commodum proprium
tantum, vt eſt ius legitime, que debetur ex quodam naturali in
ſtinctu: vt. l. ſancimus. C. de inoff. ubi Cyn. ⁊ not. in regula, indul
tum. de regulis iur. libro ſexto. ⁊ not. in. l. Titio. §. Titio gene
ro. ff. de condi. ⁊ demon. Falentiam probat ratio: quia natura
lia iura immutabilia ſunt. v. diſt. per totū. ⁊ §. his ita. vi. diſtinc.
Ideo non poteſt quis renuntiare ſimplici renuntiatione iuri li
bertatis, non intercedente alia ſolennitate. ff. ad legem Aquil. l.
liber homo. de libe. cau. l. nec ſi volens. Inſti. de iure perſo. §. ſe
cundum. ſcdm Cyn. in. l. fin. C. de pactis. Et ſic ratio alia: quia ta
lia, vt a natura, non ſunt in hominis libera facultate, ⁊ poteſta
te, ſecundum Cyn. ibi. Fallit ſecundo, etiam quando ius eſt po
ſitiuum, ſed diſponit circa aliquam ſolennitatem actus agendi:
quia nemo poteſt facere quin leges quo ad ſolennitatē habeant
locum in actibus ſuis. ff. de legatis. ſ. l. nemo poteſt. l. i. §. ſi quis
ita. de verbo. obliga. l. prolatam. de ſenten. ii. q. i. diffinitiua. not.
in. l. comparationes. C. de fide inſtru. Si enim volo renuntiare ſo
lennitati requiſite in teſtamento, vel in iudicio, vel alio actu, non
poſſum: ⁊ per hoc non poteſt quis renuntiare neceſſitati preſtan
di iuramentum calumnie, nec quod libellus non offeratur. no. de
offi. dele. de cauſis. de libel. obla. c. i. per Innocen. per gloſſ. in
c. ſi. de re iudica. libro. vi. ⁊ in cle. fin. in gloſſ. fin. de verb. ſigni. in
cle. Notat etiam Ioan. Andr. hic. Et his duobus caſibus ſatis
puto iuramentum nihil operari: quia prebetur in non dependē
tibus a poteſtate iurantis. Et ex hoc patet quare interlocuto
ria non valet, per quam pronūtiatur procedendo abſque iuris
ordine. ſupra, de iudic. exhibita. quia interlocutoria ſuper iure
non renuntiabili non tranſit in rem iudicatam. de re iudi. lator. ⁊
c. conſanguinei. Fallit tertio quando ius non eſt approbatum,
alias approbabile: ſed fas quoddam eſt, vel competens ratio
ne facultatis cuiuſdam: vt eſt ius vie, ⁊ eundi per viam publi
cam. ff. de via publica. l. viam publicam. ius teſtandi ius teſtifi
candi, ⁊c. ⁊ ſimilia. Per hoc dicunt hic doc. quod non poteſt
quis renuntiare facultati probandi per teſtes: ⁊ dicunt non va
lere pactum, per quod quis paciſcitur vt alter probare nō poſ
ſit niſi per inſtrumenta. ⁊ no. gl. in authenti. vt ſi. p. ma. debi. §. qz
vero. colum. vii. vbi de hac materia. Et hoc, quia hic teſtificandi
vtilitas eſt communis. authenti. de teſti. in princi. nec debet an
guſtari. C. de hereti. quinimo debet impinguari, ⁊ dilatari. C. de
re. cred. l. generaliter. in princi. nec ad vnam ſpeciem coarctari. ff.
de teſt. l. iii. infra, de proba. l. in preſentia. ⁊ de re iudica. ſicut. de
17 quo ibi, ⁊ per Cyn. in. l. ſi quis in conſcribendo ¶ † Nunquid au
tem pacto induci poſſit vt ſtetur iuramento partis, vel dicto
vnius, vide Barto. in. l. Theopōpus. ff. de dote preleg. ⁊ in. l. ſi.
ff. de preto. ſtipula. vbi plene. ⁊ per Cy. C. de epiſ. ⁊ clerici. l. ſi quis
in conſcribendo. ⁊ dixi de dolo. c. finem. Fallit quarto, quando
ius eſt approbabile, ſed perſone datur inhabilitas a iure ad re
nuntiandum, vt in minore renuntiante beneficio reſtitutionis. l.
ſi iudex. ff. de mino. ⁊ l. ſi intra. C. de in integer. reſti. de quo di
cam. ſ. Fallit quinto, quando ius cōtinet priuatam vtilitatem
renuntiantis de voluntate ſtipulantis: vbi plene per Cyn. C. de
epiſ. ⁊ cleri. l. ſi quis in conſcribendo. ⁊ dixi de dolo. finem. et pu
blicam ſimul. Et hoc quando priuata eſt inſeparabilis a publi
ca, vel econuerſo: alias bene poſſet renuntiare priuate: vt dicam
ſ. de pactis. iure gentium. §. ſi paciſcar. ⁊ quod ibi not. infra, de iu
reiur. quemadmodum. de colluſ. dete. c. i. de arbi. cum tempore.
de inſtitu. cum veniſſent. de re iudica. ſuborta. ſi non eſt ſeparabi
lis, no. l. de die. ff. de pac. do. iuncta. l. i. ff. ſolu. matr. l. ſi filiusfami.
§. veterani. ff. de procurato. de iura. cal. c. ſi. ⁊ c. i. lib. vi. Ideo non
valet pactū, vt non idoneus eligatur nec renuntiari poteſt actui

exequendi ſuum teſtamentum. de teſta. tua nobis. quia hoc eſt
contra publicam vtilitatem, ne teſtamenta exequantur, ſecun
18 dum Hoſt. hic. ¶ † Nunquid autem valeat iuramentum, colli
gitur ex his, que dicam de iureiuran. cum contingat. ⁊ dixit
Barto. ff. de fideiuſſo. l. ſi quis pro eo. Ideo non poteſt renūtia
ri priuilegio fori, vt hic quo ad clericum: tum quia publicum di
uinum, ⁊ collegiatum, ſecundum Hoſtien. etiam per iuramen
tum, vt hic. ⁊ de ſenten. excommu. cum contingit. Nec iuri con
ceſſo ad vtilitatem eccleſie: quia hoc eſt vtilitate publicum. xvi.
q. iii. per totum. de immuni. eccle. non minus. Fallit ſexto, quā
do ius eſt precepti diuini, vel concilii generalis, vel prouincialis,
vel alterius ſuperioris, cuius tranſgreſſio induceret peccatum
mortale. de conſue. c. fin. xxv. q. i. ſunt quidam. ſecūdum Hoſtiē.
hic. Idem quando renuntiatio eſſet cōtra bonos mores, vel in
duceret ad delinquendum. ff. ſoluto matri. l. alia. §. eleganter. de
pac. do. l. conuenire. ff. fami. erciſcunde. l. in hoc iudicio. §. ſi ccu
uenerit. ff. de pact. l. pacta que turpē. C. ne fideiuſ. do. den. l. i. Nā
cauſa perfidie, que oriretur inter maritum, ⁊ vxorem, eſt cauſa il
lius prohibitionis, ſecundum Bart. in. l. ius publicum. ideo nō
valet renūtiatio Item quando inducit quem ad multum pro
modico relinquendum. ff. de tranſact. l. cum hi. C. de colla. l. pa
ctum. Et quid de iuramento, de pac. quāuis. ⁊ no. per Barto in
l. ſtipulatio hoc modo. ff. de verb. oblig. Sic debent intelligi glo.
que dicunt quod iuri prohibitorio non poteſt renuntiari: vt in
authenti. vt ſi. p. ma. debi. §. qz vero. col. vii. ⁊ no. Cyn. in anthē.
ſi qua. C. ad Velleia. ⁊ l. i. C. ne fide. do. den. ⁊ Cyn. ad Velleia.
authenti. ſi qua mulier. ⁊ hoc caſu, quando ſcilicet contractus
illaqueat ad peccatum, non obligaret etiam iuramentum: vt in
c. non eſt obligatorium. de regu. iuris. libro ſexto. cum concord.
Fallit ſeptimo, quando cauſa iuris fundata eſt ſuper tertii fauo
re, vel mixtim concernit fauorem eius, ⁊ tertii, quando inſepara
bilis eſt fauor, ⁊ preiudicium tertii, ſi renuntiaretur ⁊ preiudicio
renuntiantis: ⁊ hoc, quia res inter alios acta, ⁊c. ff. de lib. cauſa.
l. i. ii. ⁊ iii. C. de cōmu. re. alie. per totum. ff. de bon. poſ. cōtra tab.
l. ſi poſt mortem. de inſtitu. cum veniſſent. de arbi. cum tempore.
Secus ſi eſſet ſeparabile. de inſtit. cum veniſſent de arbi. cū tem
pore. de re iudic. cum ſuper. ⁊ c. ſuborta. Et hoc caſu inquantum
dixi non preiudicare renuntiationem, non preiudicabit etiam
iuramentum, alias ſic: vt not. de reb. eccle. non alie. ſi quis pſbj
terorum. de inſti. cum veniſſent. Et quia inquantum tertio pre
iudicat, nō eſt ſeruabile ſine preiudicio ſalutis eterne. Fallit octa
uo quando ius fundatur ſuper cauſa reſpiciēte odium alterius,
vt Macedonia. de quo dicam. ſ. in pacto legis commiſſorie in pi
gnore, de quo. ſ. Et quid de iuramento, no. de pigno. ſignifican
te. l. tametſi. ff. ad Macedo. ⁊ l. ſi. C. de pac. pig. Fallit nono quā
do renuntiatio eſt cōtra naturam actus: vt. l. cum precario. ff. de
preca. Fallit vltimo, quando ius, cui renuntiatur, non eſt de pre
ſenti, ſed in ſola ſpe. De quo dic vt dixi de pact. cū pridē de pa
ctis li. i. C. l. in plurium. ff. de acquir. here. l. i. ff. qui bo ce poſſ. et
not. in. l. in plurium. ff. de acquiren. hered. ¶ Ex p dictis poſ
ſunt multa decidi, ſequendo ordinem glo. Io. And tamen ante
omnia remittit de regul. ad apoſtolicam. Hoſtiē. in Summe, de
renun. §. ii. eo. titu. ſub. §. licet. in verſi ex premiſſis. ⁊ verſicu. ſed
nunquid clericus. ⁊ ſeq ⁊ ſub. §. illud. De hoc in Spe. de renun. ⁊
cōclu. in. iii. col. vbi etiā ſatis de materia. ⁊ in authen. vt matres
debi. §. quia vero. col. vii. Per hoc infertur primo quod priuile
gio clericali quis non poteſt renuntiare: quia hoc eſt ſub fauore
publico vniuerſali clericorum: nam dedecus eſſet toti clero, vnū
conueniri coram iudice ſeculari. Item quia eſt fundatum ſuper
odio laicorū, qui clericis multum ſunt infeſti. ii. q. vii. laicos. Itē
quod non poſſit conueniri coram laico, cōcernit fauorem epiſco
pi: ideo non poteſt in eius preiudicium renuntiare, nec aliū iu
dicem habere. xi. q. i. clericum. Sic in poteſtate ordinandi. ix. q. i.
nullus primas. Item ſic nec in penitentiali foro. de penitē. ⁊ re.
omnis de penitē. diſt. ii. placuit Nam per hoc fruſtraretur iuriſ
dictio epiſcopi: quia poſſent ſibi clerici alios iudices conſtituere.
Hoc verū, niſi ex poteſtate legis: vt quia perderet priuilegium
clericale. de ſenten. excom. in audientia. ⁊ eod. cum non ab homi
ne. de ſenten. excom. perpendimus. ⁊ c. contingit. Et hoc tene,
relecta diſtinctione Gul de Cu. in. l. ſi quis in conſcribendo. C. de
epiſ. ⁊ cle. ſiue clericus ſit ſubiectus epiſcopo, eo quod clericus ra
tione domicilii, ſiue ſit ſubiectus eo qz cōtraxit. Licet ipſe Gul.
tenuerit qz primo caſu renuntiare poſſit. Secundo non: quia iſte
tex. ſecundum Io. de Lig. loquitur de clerico ſubiecto eo qz cle
ricus: ⁊ dicit qd ipſemet Gul. hoc reprobat in authen. clericus.
C. de epi. ⁊ cle. Idem etiam tenet in. d. l. ſi quis in conſcribendo.
cuius motiua legalia non ſcribo: quia euidenter falſa eſt diſtin
ctio. Et ſimiliter reprehenditur diſtinctio an realiter vel perſo
naliter conueniatur, vt primo caſu ſit ſub ſeculari, ſecundo ſub
eccleſiaſtico: vt not. in. dicta. l. ſi qs in conſcribendo. Non obſtat.

infra, eo. dilecti. quia ibi priuilegium non fundabatur ſub fauo-
re communi Anglicorum, ſed ſub particulari cuiuſq;. Nullum
enim dedecus eſt, ſi conueniatur quis coram iudice eccleſiaſti-
co in alia prouincia, ſed detrahitur tantum vtilitati priuate. Nõ
obſtat. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pac. que dicit quod priuile-
gio fori ratiõe ſacerdotũ poteſt renunciari: quia loquitur de ſa-
cerdotio quodam ſeculari, ſicut dicitur de abbate genuen. ⁊ prio
ribus Florentinis. Uel erat dignitas, cui forte erat conceſſum
vt ſub vno tantum iudice reſpondere nõ teneretur: ſed ex quo
promiſit non excipere, ſe non poterit excuſare dignitatis pre-
textu. Uel dic, pactum ibi fuit de litigando coram iudice eccle-
ſiaſtico, nec hoc negat lex: quo caſu dic ꝙ pactum de iuriſdictio
ne danda non valet, ſed de iuriſdictione non declinanda ſic. De
quo ſupra, de offi. dele. ſignificantibus. ⁊ dixi de iudi. ca. j. Hoc
verum niſi cum pacto de danda, vel non declinanda, concurrat
aliquod prorogans iuriſdictionem: vt ſi paciſcor de ſoluendo ta
li loco: vt infra, eo. dilecti. ff. de actio. ⁊ ob. l. contraxiſſe. De quo
etiam. C. de epi. ⁊ cle. ſi quis in conſcribendo. ⁊ de pac. in. l. pe.
Per hoc infert in gloſ. ſecundo quod clerici non poſſunt renun-
tiare canoni, ſi quis ſuadẽte, quia fundatum eſt ſuper fauore pu
blico totius fori, ⁊ odio laicorum, ſecundum gloſ. Quod tem-
pera verum, vt clericus non poſſit remittere penam canonis fun
datam ſuper fauore clericorum: poteſt tamen remittere priuatã
iniuriam quo ad ſuam priuatam vtilitatem. de ſen. excom. cum
deſideres. Per hoc infertur tertio quod mulier poteſt renũtia-
re Uelleiano: quia illud fundatur ſuper ſolo fauore mulieris. ff.
ad Uelle. l. pe. eod. titu. l. iubemus. Nam hoc Uelleianũ, datum
eſt mulieribus propter infirmitatem ſexus: ⁊ fundatum eſt ſub
fauore mulieris. C. ad Uelleia. ⁊ ſi fine. ff. eodem. l. ij. §. hec vero.
¶ Ultramontani tenent contra in l. generalis. ad Uelleia. quia
qua facilitate mulier inducitur ad fideiubendum, ex qua habet
Uelleianum, ex eadem facilitate inducitur ad renunciãdum. ff.
de noua. l. doli. Et hoc ponit in. l. ſi quis in conſcribendo. de epi-
ſco. ⁊ cle. in. l. generaliter. C. ad Uelleia. ⁊ ibi Bart. Sit ergo pro
regula, quod renuntiare non poteſt ſimplici renuntiatione: quia
regula procedit, maxime quando intercedit pro marito, ſiue in
ſcriptis, ſiue ſine ſcriptis, niſi in rẽ ſuã ſit verſum. C. ad Uellei.
authen. ſi qua. Item procedit regula, quando intercedit ſine ſo-
lemnitate trium teſtium: quia non valet contractus, ⁊ conſequen
ter nec renuntiatio: ⁊ quia contractus eſt nullus: non indiget
auxilio Uelleiani. Renũtiatio ergo nihil operatur, nec validat
contractum: ⁊ quia non poteſt renuntiare iuri ſolennitatem re-
quirenti, vt dixi ſupra. C. ad Uelleia. l. antequã. Et quãdo in eo-
dem contractu renuntiat: quia talis renuntiatio preſumitur ea-
dem facilitate inducta, qua inducta fuit ad fideiubendum: que
cauſa fuit cauſa nullitatis fideiuſſionis. Excludit etiam renun-
tiationem, vt ad illam concludens. ff. de condi. inde. l. pe. §. item
queſiũ. ⁊ Fallit primo, quãdo renũtiat ex interuallo poſt cõtra-
ctum. Et dico ex interuallo, quũ vltra biennium l. ſi mulier. C. ad
Uelle. Et hoc, quia preſumitur de libertate feciſſe, non ex fragi-
litate. Fallit ſecũdo quãdo renũtiat in iudicio l. pe. ff. ad Uellei.
Et hoc quia preſumitur de libertate facere: ⁊ quia iudicialiter
geſta habent maiorem roboris firmitatem. ff. de acquir. heredi.
l. in plurium. Fallit tertio, quando mulier renuntiat authorita-
te iuris hoc permittente. Idem ſi iuris neceſſitate. C. quando
mu. tu. of. fun. po. authen. matri ⁊ aue. Fallit etiam, quando eſt
iuratum, quia iuramentum roborat ipſam renuntiationem: et
hoc, quia preſumitur ad iuramẽtum venire deliberatus: ⁊ quia
ibi adeſt duplex conſenſus. C. ad Uelleia. authen. ſiue aue. ⁊ qđ
not. glo. de iureiurand. cum contingat. ⁊ patet de iureiurand. ex
reſcripto. Inquantum dixi renuntiationem preiudicare, eſt ve-
rum, ſi mulier eſt certificata. Et in dubio non preſumitur certi-
ficata: quia hec eſt ſolennitas extrinſeca: vt not. gl. ff. de verbo.
obli. l. ſciendum. in gl. in dicta. l. penul. ff. ad Uelleia. Et hoc ve-
rum, niſi ſit iuratum: quia tunc Archid. dicit quod preſumitur
certificata: vt no. de pac. quamuis. libro ſexto. ⁊ vide quod not. de
emptio. ⁊ vendi. c. fina. Item quia iuramentum habet vim clau
ſule, Si non valet quod ago vt ago, valeat vt põt. l. cũ pater. §. ſi
liſis matrem. ⁊ ſic valet vt renũtiatio, ad excludendã quaſcunq;
exceptionem, etiã ve in genere cogitatã. Et vide Cy. in. l. ſecũda,
de reſcinden. vendi. ⁊ Jo. And. de emptio. ⁊ vẽdi. c. fin. ⁊ Barto.
in dicta. l. ſciendũ. De hoc etiã per Bart. ff. de noua. l. doli clau-
ſula. Per hoc infertur ſecũdo quid in exceptiõe Macedoniani.
Et dic ꝙ renuntiare non poteſt: quia exceptio eſt fundata ſuper
odio tertij. ff. ad Macedonia. l. ſi pater. in fi. ¶ Sed nunquid iu-
ramentum ſaltem tũc obliget: dicam. j. de regulis iuris. cũ con-
19 tingat. vbi melius cadit hec materia. † Per hoc infertur tertio
quid in beneficio reſtitutiõis in integrũ. Et videt ꝙ renuntiari
non poſſit: quia tam in fauorem minoris introductum eſt, quã in
odium cum eis contrahentium. ¶ In contrarium eſt. ff. de mi-
noribus. l. ſi iudex circumuento. Dic quod non poteſt minor exi-
ſtens renuntiare beneficio reſtitutiõis: quia qua facilitate indu-
ceretur ad contrahendum: eadem induceretur ad renuntiandum:
et ſicut eſt leſus in primo contractu, ita in renuntiationis actu le
deretur: vnde ipſo iure non tenet renuntiatio, ne contingat reſti-
tutionem reſtitutionis dari: quod lex vetat. Ad hoc. ff. de mino.
l. intra. Poteſt tamen factus maior exiſtens intra tempus peten-
de reſtitutionis, vt extra quadriennium, renuntiare, ⁊ ſibi preiu-
dicat: quia pro factis in maiori etate, ⁊c. tempus reſtitutionis pe-
tende non datur reſtitutio. ff. de noua. l. doli. Excepto caſu. l. fin.
C. de repu. hered. Non obſtat. l. ſi iudex. ff. de minoribus. quia ſm
Joan. Andre. bene ſibi preiudicare poteſt de facto non petendo
ſibi reſtitutionem: tollere autem poteſtatem ſibi petendi non po-
teſt. Hoc tenet gloſſa in dicta. l. ſi iudex. ad hoc. l. interdum. eodẽ
titulo. Per hoc concluditur an laicus poſſit renuntiare foro, ⁊
alterius iuriſdictionem prorogare. Gloſſ. dicit quod vt laicus al-
teret iudicem, quia ſolum hoc eſt ſui fauore, poteſt illi iuri renun-
tiare, ⁊ prorogare iuriſdictionem in ciuili: in criminali non poteſt.
xi. q. prima. ſi quis cum clerico. C. de iuriſdictione omnium iudic.
l. in criminali. Item tenet Joan. xi. queſtio. prima, inolita. Accur.
ſub dubio, forte, dicit quod in criminali poterit prorogari iuriſdi
ctio, dummodo habeat cognitionem talium cauſarum: vt quia
habeat merum, ⁊ mixtum imperium. Et hoc ponit. C. de iuriſdi-
ctione omnium iudicum. l. j. in gloſſa fin. per. l. j. C. vbi crimin. agi
oportet. l. prima. Idem Fran. j. eodem, ſignificaſti. Idem gloſſ. in
l. j. in glo. ſi. ff. de iudi. Idem Specu. in tit. de compet. iudi. adi. §.
primo. verſ. ſed nunquid in iudicem. et not. ſ. de officio delegati.
P. ⁊ G. Idem glo. ff. ad muni. l. inter conuenientes. Iſtam tenet
Bartolus. ibi in dicta. l. prima. quia non poteſt fieri prorogatio
ad omnino diuerſam ſpeciem. Unde dicit in dicta lege, inter,
quod de mixto ad merum non fit prorogatio, ſed de mero ad me-
rum, ⁊ de mixto ad mixtum. quod notat idẽ Butri. ⁊ Cyn. in di-
cta. l. j. quia inferior non habet cognitionem. hoc non eſſet proro-
gare, ſed de nouo dare. Et hoc tenet Joan. Andr. in addi. Spe-
cu. in loco preallegato. Dicit tamen ibi poſt Guido. de Suza. ſu-
per. l. ſi conuenerit ff. de iuriſdictione omni. iudi. quod proroga-
tio non faciet quin ſuus iudex poſſit ex officio inquirere: quia per
factum partis non impeditur factum iudicis. de cle. coniugato. c.
penult. de priuileg. ex parte. B. ⁊ eodem ti. authoritate. §. vltimo,
libro ſexto. ſm Joan. Andre. Uide quod ſcripſi. ſ. de officio. de-
legat. P. ⁊ G. vbi idem. Hec ſufficiant de hac gloſſ. Ubi dixi lai-
cum poſſe renuntiare, hoc eſt verum, quando eſt ſubiectus ratio-
ne nude iuriſdictionis: ſecus ſi magis ſit ſubiectus vt feudatari⁹.
ſ. ntul. primo ceterum. ⁊ ibi not. ſ. eod. verum. ⁊ c. ex tenore.
20 ¶ † Querit gloſſ. an cauſam perdant ipſo iure, an per ſententiaꝫ
trahendo: dicit Hugo. quod ipſo iure cauſam perdit Gloſſa te-
net quod per ſententiam perdet, argumento preallega. ca. moli-
ta. xi. queſtione prima. ibi: cauſam perdat. Ad hoc. l. in criminali.
que dicit, actor actione mulctetur, ⁊ reus pro condemnato habea
tur. in preallega. c. placuit. vbi dicit, locum ſuum amittat. quod ve
rius videretur. Gloſſ. ad hoc opponit. argument. de exceſſib. pre-
latorum. graue. ⁊ hic pro opini. gloſſe allegat Joan. Andre. C. de
aſſeſſ. l. j. in fine. ⁊ C. de heret. quicunq;. ante fi. Innocen. Goffred.
Lau. Tanc. Pet. ⁊ Abba. Hoſti. ⁊ Joan. tenent gloſſam. ad hoc
quod not. de regulis iuris. in penis. libro ſexto. quia durior eſt pe
na, quando canon eſt late ſententie, ꝙ quando eſt ferende. In du
bio ergo potius ferende, ꝙ late. Ad hoc gloſſ. vnde vi. ſi quis in
tantum gloſſa iũ. l. in criminali. C. de iuriſdictione omnium iudi-
cum. in. l. prima. C. ne li. poten. in aut. habita. C. ne filius pro pa. l.
iubemus §. ſanc. de ſacroſanctis eccleſijs de pena iudi. qui male
iud. aut. nouo iure. ⁊ aut. qui ſemel. C. quomodo, ⁊ quando iudex.
Hanc opi. tenet Joan. ⁊ Archidi. xi. queſtione prima. inolita. Ex
hoc nota quod vbi canon, vel lex, loquitur per verba futurum ſo
nantia, non eſt late, ſed ferende ſententie Ad hoc gloſſa. ſ. alleg.
gloſſa de electio. quiſquis, de electi. quia propter. in verbo, preuen
tus. libro ſexto. Dic, licet gloſſe multe ſint in hac materia, ſi ca-
non, vel lex loquitur per participium preteriti, regulariter eſt late
ſententie. de electionibus. cupientes. §. ceterum. vbi gloſſa in ver-
bo, ſuſpenſos. ⁊ hoc maxime, quando cum adiuncto, eo ipſo, vel
ipſo facto: vt dicit ibi gloſſ. ⁊ maxime ſi dicat, authoritate huius
conſtitutionis: vel addat, ipſo iure: vt ſi dicat, authoritate huius
conſtitutionis ipſo iure priuatus. Text. ⁊ gloſſa de electionibus.
licet canon. libro ſexto. in verbo, priuatis. Ad hoc gloſſa de here-
ticis. quicunq;. vbi hec verba Sit innodatus: inducunt excom-
municationis ſententiam ipſo iure. Fallit, niſi alio iure appareat
illum fore ferende: vt in capitu. ij. de foro competenti. vbi iſta ver
ba, Sit ſequeſtratio: inducunt canonem ferendum. Quandoq;
verba non proferuntur in preteritum: ⁊ tunc ſi ſunt verba pro-
pria, ſiue declaratoria, canõ eſt late ſententie, vt ſunt iſta: Decer-
nimus viris careres: maxime ſi addatur, omnino. de elec. licet ca-

non.lib.vi.in verbo,carere.vel,decernimus non valere.de elec.ſi
cui.lib.vi.in verbo,non valere. Si ſunt verba diſpoſitiua: tunc
ſi verba ſonent futurum, ⁊ reſpiciunt actum iudicis, vt priuen-
tur,excommunicentur,⁊ ſimilia,debent intelligi in dubio feren-
de glo.de elec.cupientes.§.ſi vero.libro ſexto.in verbo, priuent
et hic,cum ſimi.ſ.allegatis. Ad hoc de hereticis.quicunq́. in
verbo,innodentur.gl.de reg.iur.in penis.libro ſexto.niſi ſint hec
verba,vel ſimilia,eo ipſo:vel,ipſo facto: vt dicit gloſſ. in dicto.c.
in penis.⁊ eſt tex.cum gl.de electio.ſi religioſus.libro ſexto.ipſo
facto viribus vacuetur.⁊ notat glo.de hereticis. quicunq́.libro
ſexto.ibi:eo ipſo innodetur.Idem ſi dicat omnino priuetur.de
penis.in quibuſdam.vel,omnino careat.de reſcr. diſpendia. li-
bro ſexto.Idem in verbo,prorſus.vt in regula.in penis. de re-
gulis iuris.libro ſexto.Not.glo.⁊ hec vera niſi ex ſequentibus,
vel precedentibus appareat quod ſit late ſententie:vt eſt tex.de
electio.ne pro defectu.⁊ eodem titulo,quiſquis.in text.coniun-
cta gloſſ.ad hoc quod not.de electio. quia propter. Si non re-
ſpiciant actum iudicis:⁊ talia ſunt,que poſſunt trahi ad prete-
ritum,⁊ ad futurum:quia in futurum poſſunt intelligi prout pu
niũt factum de futuro:ſed factum quando erit factum poſſunt
concernere,vt de preterito:tũc ſi verba reperiantur in ſimili de-
clarata quod ſint late ſententie,late intelliguntur etiam in ſimili
materia.gloſſ.de cri.fal.dura.⁊ in.c.clericis.ne cle.vel mona.ſci-
licet,excommunicationi ſubiaceat.iunctis doctoribus ibi:⁊ in dĩ
cto text.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadente. Si vero reperitur declara-
tum,intelligũtur in dubio ferende,niſi iungatur tale verbum in
oratione,cum verbo,quod adijcitur in alia pena verbum, ipſo
iure: quia tunc qualificat vtramq́ penam:vt eſt tex.de vi.⁊ ho-
ne.cleri.c.j.libro ſexto. ad hoc.l.iam hoc iure.ff.de vulga.⁊ pup.
Sed ſi verba dirigit ad canonem promulgantem,intelligitur la
te,maxime ſi addunt verbum,totaliter,vel ſimile.de electio.cu-
pientes.§.ceterum.in verbo,excludentes.Ubicunque autem ca
dit probabilis dubitatio an ferende ſit,an late,in dubio feren-
de intelligi debet:quia hec eſt mitior pena: vt not.ſ.de electio.
cupientes.§.ſi vero.in verbo, priuentur. Gloſſ.alleg. de hereti.
quicunq́. in verbo,innodetur. ⁊ eſt bona gl.de regulis iur. in pe
nis.libro ſexto.Sed poſito quod requiratur ſentẽtia,vt hic de-
terminatur,eſt dubium de practica,an hoc fiat in eadem inſtan
tia,an opus ſit noua actione.Glo.in.l.in criminali.ponit dupli-
cem practicam:quia poteſt nouo iudicio agi:⁊ agetur cõdictio-
ne ex his iuribus.Sed recidit in dubium,quod diſputauit In-
nocen.ſ.de iura.calũ.c.ſi.an pro hac pena competat condictio ex
lege,an officium iudicis mercenarium.Ibi tenere videtur quod
mercenarium officium. Sed tene quod agi poteſt cõdictione ex
iſtis iuribus.argu.glo.in dicta.l.in criminali.Et patet ex theo-
rica Barto.in.l.prima.ff.de condi.ex lege.⁊ poterit peti hec pe-
na etiam coram iudice eccleſiaſtico:vt dicit Specu.in titu.de cõ
pe.iudi.adi.§.primo.verſi.ſed quero.Quod clarum reputo,quã-
do actor eſt clericus.Sed idem ſi laicus:quia hoc eſt agere ſu-
per eo,ad quod competit exceptio.Ad hoc quod ſcribit Bart.
in.§.arbitrorum.⁊ dixi.ſ. de foro competen.ſi clericus. Plus
dicit Specu.in loco prealleg.quod poteſt etiam ſe defendere per
viam exceptionis:vt ſi actor agat contra eum, poteſt excipere,
Tu me olim coram iudice ſeculari traxiſti,ideo cauſam perdere
debes:ideo peto te condemnari,⁊ me abſolui ſuper hoc, quod a
me petis, quia ſup hoc eſt neceſſaria ſentẽtia,vt eſt dictum.Di-
cit etiam glo.quod agere poterit condictione ſine cauſa, vt actor
eum liberet.Sed non placet hoc Barto.quia antequam pronũ
tietur,cauſa nõ deſiit, cum ipſo iure non ſit priuatus. Item di-
cit gloſſ.quod in eadem ſententia,⁊ inſtantia,⁊ idem iudex,co-
ram quo eſt citatus,poterit pronuntiare ſuper perditione cauſe
in caſu noſtro:quia in hoc efficitur iudex,licet non ſit in princi-
pali.Ad hoc de reſcrip.c.fina. ⁊ in clemen.prima. de reſcrip. de
appel.interpoſita.⁊.c.vt debitus.ad finẽ.Et hoc,q: ex parte rei
defenſio ſuperueniẽs pendente iudicio illi prodeſt,licet non cõ-
peteret in tempore inſtantie inchoate. Inſtitu.de perpe. ⁊ tem-
po.acti.in fin.l.iuſiurandum ⁊ ad pecunias.§.fin.ff.de iureiurã.
de quo.ff.de excep.l.prima.⁊ ibi per Barto. Item quia hoc ius
traxit originem in limite iudicij.ff.de iudicijs.l.ſi Titius.ſ.de te
ſtamen. Raynaldus.Ex parte autem rei trahentis non poſſet
in illa inſtantia condemnari,ſecundum Barto.q: hoc ius agen
di ſuperuenit de preſenti.ff.de iudi.l.non poteſt.ſecundum Bar
to.⁊ fuerunt verba Butrij ibi.Uel forte poterit:q: hoc ius tra-
hit originem in ingreſſu litis:vt in iuribus predictis. Sed non
obſtat hoc:quia ſuper hoc iure non eſt datus libellus. Quod
puto,quãdo certa cauſa deducta eſt:ſecus ſi generaliter actum
21 de reiudica.abbate.lib.vi.¶ †Quero quia litera dicit penam
amiſſionis cauſe imponendam trahenti:qualiter dicatur quis
trahere.Gloſ.dicit quod trahi dicitur quãdo trahitur inuitus.
Quod patet ex litera,dum dicit,pertrahant.Ad hoc.c.inolita.

quod loquitur in actore.Idem Ioan.And.qui dicit quod pre-
poſitio Perauget.de quo de conſue.c.tertio.ſecundũ Hoſtien.
Dicit Specu.in titu.de compe.iudi.adi.§.primo.verſi. ſed que-
ro.ꝙ vt appareat quod inuitus ſit tractus, debet proteſtari ſe
eſſe clericum,⁊ non debere coram illo reſpondere.⁊ ſi iudex que-
rat an illud proponat excipiendo,vel petendo propter hoc a iu
dicijs inſtantia ſe abſolui:tunc ille dicat, Nihil peto,nec exci-
pio, ſed proteſtor. Et ſi iudex precipiat quod reſpondeat,vel
litem conteſtetur:tunc reſpondeat,⁊ proteſtetur quod reſpõdet
inuitus,vel compulſus viribus, aut terrore iudicis ⁊ ſuper hoc
teſtes adhibeat,vel inſtrumentum confici faciat,⁊ vltra nõ pro-
22 cedat.¶ †Quero an hec pena veniat imponenda ſtatim poſt
conuentionem,vel poſt litis cõteſtationẽ,an exigatur perſeuerã-
tia vſq́ ad fi.Arguit glo.quod videtur quod eo quod ad iudi-
cium eſt vocatus.xj.q.j.inolita.vbi dicit,ad iudicia publica per-
trahat.⁊.c.placuit.ibi:ſecularis poſſit auxilium.In contrarium
quod vſq́ ad litis conteſtationẽ peniteat:vt in.l.amplius. rem
ra.habe.ff.vt in ius vocan.l.quãuis.⁊.l. ſi conuenerit. de iuriſd.
omni.iudi. Ad hoc.c.placuit.ibi:iudicium intentatum,vel cau-
ſa mota.Quod vſque ad ſententiam poſſit penitere,facit. ff. de
inoffi.teſta.l.Papinianus.§.meminiſſe.ff.de bo.lib.l.qui cũ ma-
ior.§.accuſaſſe,quod me.cauſa.l.ſi cum exceptione. §. hec actio.
¶ Gl.recitat opinio.Hug.quod non liceat deſiſtere:⁊ hoc repu-
tat gl.de rigore: ſed de equitate poteſt deſiſtere vſq́ ad litis cõ-
teſtationẽ,poſt li.cõteſta.nõ,ſaluo caſu de exceſſ.prelat.c.j.vbi pu
nitur ex ſolo tractu:⁊ hoc propter exceſſum grauius in epiſcopũ
propriũ,ſecũdũ glo.opi.Hug.tenuit Hoſtien.Ioan.And. dicit
opi.glo.procedere in eo,qui non aſſumpſit pertinaciam in proſe-
quẽdo:opi.Hug.in eo,qui aſſumpſit pertinaciã, vt impurgabili
ter cadat in penam,licet nondum ſit litem cõteſtatus. Et dicit
hic,quando aſſumpſerit, vel non aſſumpſerit pertinaciam, re-
linquendum arbitrio boni viri. allegat ſimile no. de preben.de
multa.⁊ quod no.in authen.habita.in glo.ſi.C.ne fil.p pa. epi.
G.tenet gl.⁊ Arch.in.c.inolita.hic alleg.Bart.in.l.in criminali.
que loquitur per ſimilia verba:dicit actore poſſe deſiſtere vſq́ ad
ſententiam:quia in iſtis penis legalibus licet deſiſtere vſque ad
ſententiam,per.l.qui,cum maior.§.accuſaſſe.prealleg.⁊.l.in ſerui
tutem.§.petijſſe.eodem titu.Et hanc tenet Butr.in.l.in crimina
li.C.eodẽ.Dic,ſi pena venit committenda ex contrauenire, cõ-
mittitur quoquo modo quis nocet:vt.l.ſi quis maior.C.de traſ-
act.⁊ quoquo modo contrauenerit. Si venit cõmittenda ex cõ-
trouerſiam non mouere: ⁊ cõmittitur quoquo modo fiat cõtro-
uerſia,ſiue ante litis cõteſta.ſiue poſt.l.diuus.⁊.l.ſed ſi ita.§.an-
te lit.conteſta.ff.de peti.hered.⁊ ſiue agendo, ſiue excipiendo.l.
nõ ſolum.§.ſi ſtatus.de procura.l.controuerſia.C.de euict.Si ve
nit committenda ex petere,vel agere,ſecũdũ Cald.Sed tũc dic
quod tunc inſpicitur tempus cõteſtationis litis.ff. rẽ rat.habe.
l.amplius.Fallit in caſu.l.j.C.de plus peti. ⁊ hoc ꝓpter duplex
delictũ:⁊ hoc,quando pena venit cõmittenda ex diſpoſitiõe ho
minis.Si pena venit cõmittẽda ex diſpoſitione legali:tunc cõ-
mittitur ex fine iudicij:vt dicta.l.qui cũ maior. §.accuſaſſe. ⁊ in
l.in ſeruitutem.Si pena venit committẽda extrahere, vel per
trahere ad iudiciũ, vel ex auxiliũ poſcere,vel in ius vocare, di-
co ꝙ ſi eſſet pena hominis,cõmitteretur ſtatim ſimplici vocatio
ne,⁊ impurgabiliter:ſi eſt pena iuris, cõmittitur incontinenti,ſi
trahit cum pertinacia de rigore. Et ſic intelligo Cyn.in.l.in cri-
minali.niſi beneficio pretoris remittatur ex remiſſione actiõis.
de in ius voc.l.quãuis.alioquin purgabiliter vſq́ ad litis con-
teſtationẽ, vt hic,⁊.l.in criminali.⁊ in.c. placuit. ⁊ in.c.inolita.⁊
de in ius voc.l.quãuis.Si pena venit cõmittenda ex queſtionẽ
mouere:⁊ tunc ſi verbũ profertur a lege,intelligit̃ p litis cõteſta.
l.iij.cũ gl.C.fini.reg.Si profertur ab homine,intelligatur per ſo-
lam citationẽ.ff.de tranſact.l.qui fidem.l. Lucius. §. tres here-
des.ff.ad Trebel.Si venit cõmittẽda ex cauſa,vel litis motiõe:
dic vt.l.eos.C.de tranſa.Si ex habere litem: tũc cõmittit̃ per ſo-
lam cõtrouerſie motionẽ:vt.l.ſtipulatio iſta, habere licere. ⁊ qd
ibi not.de verb.obliga.Hec ſunt vt plurimũ verba Bart.modi
co addito,in dicta.l.amplius. Quandoq́ venit̃ pena cõmitten
da ex accuſare:⁊ tũc ſecũdũ Cy.dicit indiſtincte expectari ſentẽ
tiam,per.l.qui cũ maior.§.accuſaſſe.⁊.l.in ſeruitutẽ. Quod credo
in pena legali,non conuentionali.Et hec lex excogitaſſe videtur
de effectu:⁊ durius agitur cũ ab homine,⁊c.ff.de arbi.l.Celſus.
tenẽdo opi.que habet quod effectu nõ cõmittat̃ pena ante litis
cõteſtationẽ.Cõſuluit Pet.⁊ Abb.ꝙ reus clericus ad iudiciũ
ſeculare vocatus non opponat declinatoria, ſed proteſtetur ſe
nolle, nec teneri reſpondere:⁊ q: tunc reus inſtabit vt reſpon-
deat,facta proteſtatione quod coactus reſpondet, ⁊ cõteſtetur
litem:⁊ tunc locus erit pene pro parte actoris. Et ſic dicit P e.
ſe ſemel Bononie feciſſe.de quo in Spec.de compe.iudi.adi.§.i.
23 verſ.ſed quero.¶ †Quero cum alia glo.quid importet illud,A

rando.c.debitores. Dic ſi acceſſoriū nō ſubſiſtit de ſe ſine princi-
pali, procedit regula iſta, ſublato, ⁊c. Si ſubſiſtit p ſe: tūc ſi ratio
annullādi cōcludit ad vtrunq;, procedit adhuc regula: ſi nō cō
cludit ad vtrunq;, procedit contrarium: quia valet acceſſoriū,
licet non principale. De hoc in regula, acceſſorium. ⁊ ad hoc.c.li
31 cet. de iureiurando.libro, ſexto. ¶ † Vltimo Ioā. de Ligna. tra-
ctat hic an iuramētum firmet pactum, vel contractum a iure in-
hibitum. de quo plene dicam. ſ. de iureiuran.cum cōtingat. ⁊ re-
32 fert verba Barto.in.l.ſi is, qui pro eo. de fideiuſſorib. † Tangit
etiam vnum, Statuto punitur clericus declinans iuriſdictionē
ſecularis: qualiter facere debet vt non incidat in penam. Dicit
quod But.in authen.ſtatuimus.C. de epiſc. ⁊ cleri.tenet quod
non debet declinare, ſed debet dicere. Non poſſum coram vobis
reſpondere: quia habeo decre.ſi diligenti.in hibentem, ⁊ punien-
tem: alias libenter reſponderem. Ioan. de Lig. dicit quod ſtatu
tum non valet: quia ſi exprimit clericum, eſt plenū: ſi non expri-
mit clericum generaliter loquens, ad illum nō refertur. Allegat
de conſtit.eccleſia.xcvi.diſt.bene quidem. de immuni.eccle.c.ſi.
libro ſexto.de iureiuriurā c.i.libro ſexto. Nec forte cautela pro-
deſſet, cū per illa verba effectualiter declinet: ⁊ non refert an ver-
bo, vel facto.ff.de legib.l.de quibus.de appella.ex parte.de his,
que ſi.a ma.par.ca.ex tre. Bar.in.l.penul.§.ad crimen.de publi.
iudi.dat aliā practicam, quod ipſe non declinet, ſed pro intereſſe
ſuo compareat ſuperior eum ratiocans ratione ſui intereſſe: ſicut
dicimus in ſeruo.l.ſeruus.ff.de accu. ⁊ in feudatario.ſ. eodē.ex
tranſmiſſa. ⁊.c.ex tenore. Ad hoc de ſent.excommu.relatum. de
apoſta.c.i.ne cle.vel mo.ſacerdotibus.

1 ¶ Clerici ſuper exceſſibus corā ſuo epiſcopo conueniri debēt.
2 Clerici adſtringuntur quandoque ad ſeruitia maioris.
3 Iuriſdictionalis poteſtas non concluditur ad ſubiectionem po
teſtatis ſeruilis, vel mercenarie.
4 Capitulum cathedralis eccleſie vel inferioris non vendicat ſibi
poteſtatem iuriſdictionalem in ſubiectos ratione ſeruitij.
5 Epiſcopus ſuper exceſſibus clericorum habet poteſtatem iu-
riſdictionalem in tota dioceſi.
6 Excommunicandi vel coercendi poteſtatem non ſibi querit in-
ferior epiſcopo, etiam conſuetudine.nu.18.
8 Delinquens extra territoriū quomodo ſubmittatur iuridictio-
ni iudicis ſui domicilij.
9 Iuriſdictio poteſt queri conſuetudine, vel priuilegio.10.
12 Iuriſdictio vbi datur ratione ſubiectionis, qualem tribuat po-
teſtatem, ⁊ in quos.
13 Iuriſdictionem qui in ſubditos habet, nunquid habeat ipſam
recuſabilem.
14 Iuriſdictio vbi datur inferiori ratione ſubiectionis, nū quid ha
beat exequendi poteſtatem.
15 Iuriſdictio, que ratione ſubiectionis queritur inferiori, vbi in
cognoſcendo locet ſibi ſedem.
16 Iuriſdictio vbi priuilegio acquirit inferiori, quale eſſe debeat
priuilegium, ⁊ a quo exigatur.
17 Conſuetudo vbi tribuit iuriſdictionem, qualem tribuat, ⁊ quale
priuilegium.
18 Prelatus poteſt ſibi excommunicandi iuriſdictionem acquire
re per conſuetudinem.
20 Iuriſdictionem ſuper familia ſua non habet dominus de iure
communi.
21 Delegatam iuriſdictionem non poteſt habere dominus ſupra
ſuam familiam.
22 Iudex ordinarius eo ꝙ ordinarius quomodo poſſit cognoſce
re de factis familie ſue, vel filiorum, cum cōtingat.

1 **Cum contingat.** ¶ † Clerici ſuper
exceſſibus corā epi
ſcopo ſuo conueniri debent, non coram illis, quibus
ſeruiunt: niſi conſuetudo, vel priuilegium aliud indu
cat.h.d. Sunt due partes. Conſultatio, ⁊ reſponſio. ſecunda ibi,
2 ſuper quo ¶ † Nota clericos adſtringi poſſe ad ſeruitia maio-
ris in dignitate, vel ordine. Ad hoc de maior. ⁊ obe. ſtatuimus.
3 ¶ † Nota ſecundo quod ad ſubiectionem poteſtatis ſeruilis,
vel mercenarie non concluditur iuriſdictionalis poteſtas, maxi
4 me in criminali. ¶ † Nota tertio quod capitulum cathedralis,
vel inferioris eccleſie de iure communi non vēdicat ſibi poteſta-
tem iuriſdictionalem in ſubiectos ratione ſeruitij. Ideo de iure
puto quod non poſſint amouere ibidem cappellanos intitula-
tos, nec illos aliter corrigere: ⁊ ſic vbi repellitur, hoc de cōſuetu
dine, vel priuilegio. Ad hoc de officio ordina.irrefragabili.§.ex
5 ceſſus. ¶ † Nota quarto quod de iure commun ſuper exceſſi-
bus epiſcopus vēdicat ſolus poteſtatē iuriſdictionalem in tota
dioceſi, excluſo quocūq; alio inferiori plato: ⁊ ſic vbi prelatꝰ talē
6 habeat, habet ex cōſuetudine. de offi. archi. per totū. ¶ † Nota
quinto argu. inferiorem epō non poſſe querere, etiam ex conſue-
tudine, poteſtatem excommunicandi, vel cohercendi: ⁊ ſic non
videtur quod poſſit acquirere illa, que ſunt meri, vel miſti impe-
7 rij. ¶ † Nota ſexto de iure communi epiſcopum ſolum ordina-
rium in tota dioceſi, ⁊ ſolus habet imperium. de quo.ij.qō.vij.
ſi quis epiſcopus. extra dioceſim non, ſaluo caſu cle. quiuis. de
8 foro competen. ¶ † Nota ex implicatiua maxime, delinquen-
tem extra territoriū ſubmitti iuriſdictioni iudicis domicilij: et
ſic, non ſolum ſubmittitur illi quo ad delicta commiſſa in dioceſi,
ſed etiā quo ad delicta commiſſa extra dioceſim. ¶ Nota argu.
ſubiectum ratione delicti ſubijci tantum vniuerſali ordinario lo
ci, ⁊ non ordinario particulari: ⁊ quia cōmuniter inferiores non
9 habent territorium. ¶ † Nota duo ſigna iuriſdictionem ordi-
nariam tribuentia, priuilegium, ⁊ conſuetudo. Ad hoc de iu-
di.nouit.de offi.ordi.duo ſimul.de priuileg. accedētibus.cum
10 ſimil. ¶ † Nota ꝙ vbi priuilegium, ⁊ conſuetudo tribuunt iu-
riſdictionem inferiori ordinario, tribuere videntur ſolide, exclu-
ſo ſuperiori vniuerſali, quod eſt verum, ſi hoc ſpecifice diſpo-
nant, alias non: vt not. de offic. ordi paſtoralis. in gloſſ. ⁊.c. cum
11 ab eccleſiarum. ⁊.c. irrefragabili.§.exceſſus. ¶ † Oppon. primo
quod ratione ſubiectionis detur iuriſdictio. de offi. archi. per to
tum. C. ne ſi. pro pa. authen. habita. Materia huius cap. conſi-
ſtit in hoc, an ad cuiuſlibet ſpeciei ſubiectionem detur iuriſdi-
ctionis poteſtas. Secūdo qualis ſit hec poteſtas, ⁊ qui habeat
quo ad potentiam exequendi. Tertio vbi tales cognoſcendo lo
cent ſedem. Dic ad primum, ſi poteſtas eſt paterna in hac, licet
olim daretur poteſtas necis in filium.l in ſuis. de libe. ⁊ poſthu.
hodie non licet ſeuire in eum, ſed habent leuem. ⁊ moderatam
quādam caſtigationem. C. de emen. propin. per totum. Vnde iu-
uenis delicta leuia corrigūtur caſtigatione domeſtica, grauia iu
dicis caſtigatione. Et ſatis puto hoc relinqui arbitrio iudican-
tis. Vnde poteſt eum flagello leui ſubijcere. Et etiam ſatis puto
quod poſſit eum includere aliquandiu in aliqua camera, vt fa-
ciunt Florentini. Ad quod l.j. C. de emen. ſer. ſaluo caſu l. quod
ait. ff. de adulte. ſi filiam inuenimant adulterantem. quod nō pro-
cedit de iure canonico. xxxiij.q.ij.c. inter hec. Colligitur etiā an
leuiter percutere voluerit. vel grauiter, ex genere inſtrumenti, cū
quo percutit. ff. de emen ſeruo. l. prima. Idem per omnia de po-
teſtate dominicali: vt dicta. l.j. ⁊. l. ſecūda. ff de his, qui ſunt ſui,
vel alie. iuris. §.j. ⁊ not gloſſ. vij. queſtione prima, ſicut. ꝙ olim
manu paterna inter eos iuſtitia gubernaretur. l. congruentius.
ff. de pa. po. Ad hoc quod not. Ioan. ij. q ſeptima. §. accuſatio. ⁊
xvij. qō. quarta nullus. ⁊.c. frater. ff. de iniurijs. l. pretor. §. pre-
terea. ſeptima queſtione prima. ſicut de ſenten. excommu. ſi vo-
luntate. cum glo. Idem de poteſtate coniugali. gloſſ. vij. qō. j. ſi-
cut. vbi dicit gloſſ. quod poteſt maritus iudicare vxorem, corri-
gendo. xxiij. queſtione quarta. duo iſta. C. de repu. ex conſenſu.
Non tamen verberando, quia alieni ſunt ab ingenuis: ſed tem-
perate eam caſtigare debet, quia eſt de familia ſua. xxxij. qō. iiij.
hec imago. Dicit tamen Archidia. quod verberare eam poteſt
ſecundum exigentiam cauſe, ⁊ leuiter. ff. ad legē. Aquil. preceptō
rias. de homici. ad audientiam. Nec obſtat dicta. l ex conſenſu,
quia intelligi debet quando ſine cauſa facit, vel enormiter: imo
poſſet ipſam inuinculare. xxxiij. q. ſecunda. placuit. ⁊ queſtione
quinta. hec imago. Dicit gloſſ. ſi. poſt Tan de iureiur. quead-
dum. ad hoc. xxij. queſtione quarta duo iſta. Idem de ſubiectio
ne ratione patronatus. tex. ⁊ gloſſ. de arbi. dilecti. Glo. ergo que
hic dicit aliquos ex iſtis habere iuriſdictionem, eſt vera, quan-
do hoc diſponit conſuetudo. Ad hoc quod not. Io. ij. qō. ſepti-
ma accuſatio. ſecundum doct. hic. Quedam eſt poteſtas merce-
naria, vt ſeruientis ad dominum, vel ruſtici ad ſuperiorem: ⁊ per
hanc non concluditur iuriſdictio, ſecundum doct. hic. caſtigant
tamen eos leuiter. ſeptima queſtione prima, ſicut. not. gloſ. ad. l.
reſpiciendum. §. primo. ff de penis. vnde etiam non vendicet ſibi
iuriſdictionem inter ruſticos, niſi aliter habeant villam ſubiectā
ratione iuriſdictionis: vt not. lxxxix. diſt. iudicatum. ⁊ dig. ſ. c.
ij. Quedam eſt poteſtas dominica reſpectu domini ciuitatis,
aut caſtri habentis territorium ſub ſe: ⁊ hec concludit iuriſdi-
ctionem in caſtro degentibus, niſi aliud exprimatur: vnde non
poſſunt illa, que ſunt meri, vel miſti imperij, niſi aliud exprima-
tur. Ad hoc. ſ. eod. ex tenore. in authen. de defen. ciui. §. primo.
C. de defen. ciuit. per totum. l. ea, que. ad muni. qui ſi. ſint. legi. p-
latam. Ad hoc quod not. de iureiuran. minus. vel in. c. breui. vbi
diſputatur plene an dominus, eo quod dominus, fundet ſu-
per iuriſdictione intentum de iure communi. Hoc puto, niſi ci-
uitas quo ad temporalitatē ſubmitteretur epiſcopo: quia cum
habeat in ſpiritualibus miſtum ⁊ merum imperium, habebit et
in temporalibus, vt ex qualitate perſone intelligatur conceſſio.
Ad quod not. Innocen. de priuileg. cū ⁊ plantare. §. in eccleſijs.
⁊ de dona. paſtoralis. Hoc verum, ſi caſtrum non eſt ſubiectum
alteri ciuitati: alias eſſet ſub iuriſdictione ciuitatis. ff. ad muni-

ci.l. qui ex meo. Quoddam eſt dominium cum territorio prouincie: ⁊ talis habet merum, ⁊ miſtum imperium eo quod dominus. ff. de offi. preſi. per totum. Sic dicit Bar. in l. quarta. ff. de dam. infec. C. de offi. recto. prouin. per totū. Quedā eſt poteſtas domini reſpectu iuris feudalis, ⁊ quam, ⁊ qualez, ⁊ quo ad quid habeat, no. ſ. de iudi. ceterum. ⁊ ſ. c. verum. Quedā eſt poteſtas magiſterij, ⁊ hoc ſi in aliqua arte mechanica: ⁊ hic non arguit iuriſdictionem, ſed caſtigationem leuem, ⁊ moderatam, prout opportunum eſt ad correctionem morum, ⁊ inſtructionem artis. l. ij. §. ſed ⁊ ſi in quacunqꝫ. ff. ad legem Aquil. §. ſi magiſter. Si ſit liberalis, cōcludit iuriſdictionem de iure. in authen habita. C. ne fi. pro pa. Et ſic doctor habet ſimplicem iuriſdictionem in ſcholarem, vt ibi. Quedam eſt poteſtas prelationis, vt hic. doc. varie loquuntur: ⁊ ſunt verba Inno. Quidam dicunt quod ꝙꝙ ſint iudices ordinarij, non tamen habent territorium, nec iuriſdictionem habent de iure cōmuni. Cōcludendo Inn. ⁊ Hoſtien. hic, dic quod quidam ſunt habentes perſonas ſubiectas ratione cuiuſdam prelationis, ⁊ habentes territorium de iure communi, vt ſunt epiſcopi: ⁊ tales habent iuriſdictionem in ibidem commorantes, ⁊ delinquentes, vt eſt epiſcopus habens ſub ſe totā dioceſim. ſ. c. ſane de offi ordina. c. j. de ſenten. excom. a nobis. de rap. c. i. xvj. q. vij. omnes baſilice. ⁊ vendicant ſibi talem iuriſdictionem, etiam reſpectu meri, ⁊ miſti imperij: vt hic. Quidam ſunt prelati habētes ſub ſe perſonas ſubiectas cū territorio aliquo iure ſpeciali: ⁊ tales etiam habēt iuriſdictionē in illos. Quidam ſunt prelati habentes ſub ſe ſubiectos ratione ſeruitij, et conſtat eos non habere territorium: ⁊ tales ratione prelationis non habent iuriſdictionem in ibi delinquentes, nec ibi habitantes, niſi alio modo in perſonas ſibi vendicent iuriſdictionez: per que dicunt quod capitula, ⁊ alij de quibus hic loquitur, non habent hic aliquod territorium, ⁊ ideo nec iuriſdictionem, niſi aliter illa ſibi vendicent: ⁊ dato quod ſibi vendicēt iuriſdictionē aliquo iure ſpeciali in aliquos, per hoc non habēt territorium. Et ſic intelligit. l. xxix. diſt. iudicatum. ⁊ c. quoniam. Non enim ruſticos cuiuſlibet curie iudicabit prelatus ipſius ſed epiſcopus. de quo de offi. archidia. c. ſi. ver. petit. Nec clerici iudicabūt officiales, vel miniſtros ſuos, niſi ipſi clerici ſuper ipſas villas, quorum officiales ſunt, aliquo iure ſpeciali iuriſdictionē haberent. Quidam ſunt prelati, de quibus eſt dubium an habeant, vel habere poſſint territorium, habent tamen ſubiectas perſonas ratione prelationis vt ſunt archidiaconi: ⁊ in talibus de iure quidā dicunt quod non habent territorium de iure, ⁊ contra non habēt iuriſdictionem in ibi delinquentes: ⁊ ſi quā habēt iuriſdictionē, habent tantummodo in perſonas eos eligentes, ⁊ ſic non in ſeruientes ſtatum. Nam ratione territorij, vel fori, cum nō habeāt territorium, iuriſdictionem non querūt. Unde archidiaconus non poteſt excōmunicare delinquentē in ſuo archidiaconatu, niſi alias ſit ſubditus eius. Hoc notabiliter dixi de facto archiepiſcopum Rauennaten. non poſſe in Ferrariam, niſi aliud habeat conſuetudo, abſoluere ſeruientes ſibi clericos inuicem ſeſe percutientes: quia ratione ſolius ſeruitij non vendicat ſibi aliquam iuriſdictionem in eos: nec ſubijciuntur ratione delicti, cū Ferrarien. territorium ſibi ſubiectum non ſit, ſed epiſcopo Ferrarien. niſi in caſibus, de quibus in. c. paſtoralis. ſ. de offi. ordina. Recitat Innocen. alios dicere quod archidiaconi, ⁊ multi alij prelati, qui habent prelationes ſuper certas parrochias, vel certa loca, habere territorium, ⁊ ibi per ſe exercere iuriſdictionez ſuam in certis capitulis. de offic. archidia. ad hec. ⁊ de offic. ordina. c. tertio. de quo de maiorit. ⁊ obedien. cum inferior. in gloſſ. quid ſi. ⁊ infra. c. proximo. in glo. magna. Hoſtien. videtur quod de iure communi archidiaconus, vel alius prelatus, excepto epiſcopo, non poſſit dici habere territorium, nec cōſuetudo poſſet hoc operari quod in eadez ciuitate, vel dioceſi eſſent in ſimul duo capita, ſicut monſtrum. de officio ordina. quanto. ⁊ c. quoniam. Fatetur quod ſunt aliqui abbates habentes aliquam terram, ⁊ territorium per ſe limitatam, ⁊ iuriſdictiōi ſue ſubiectā, ⁊ nullo epiſcopo carentem, ſicut abbas Caſſinen. ⁊ quidam alij Caſſinen. hodie eſt epiſcopatus: ſed de alijs vide in conſtitu. bone. de monachis nigris ante ſi. illos dicit Ioan. Andr. ſe expreſſiſſe in Specu. ſuper rubrica. de priuileg. vbi dicit quod eſt monaſterium Sublacen. Farfen. que ſunt in ſpeciali prouincia papali. Item ſancti Uincentij de Uulterano in partibus Apulie. Itē in monaſterio ſancti Laurētij vrtetis in partibꝰ Gallicanis: ⁊ tales tuleri poſſunt ſpeciali apoſtolico priuilegio. Et de talibus pōt dici ꝙ habeant territoriū, ſiue forum. ff. de verb ſigni. l. ſi pupillus. §. territoriū. de quo. ſ. de preſcrip. cū ex officij. ⁊ c. veniēs. Quaſi autem habeant iuriſdictionem, Hoſtien. de offi. archidia. c. ſi in ſuppletione magna, tenuit ratione prelationis iudicē eſſe ordinariū, ⁊ habere leuem coercitionem: ⁊ tales omnes ſunt ſub epiſcopo, vt vicarij epiſcopi: maiorē tamē nō exercent coercitionem inconſulto epiſcopo. In. c. autem. ad hec. licet equiparatio ex toto placeat. Innocētius eos equiparat defenſoribꝰ ciuitatum, vt audiant cauſas ciuiles vſqꝫ ad trecentos aureos, ⁊ minores criminales. In minoribus poſſint eos capere, ⁊ ad epiſcopum mittere, modicam mulctam indicere, authorizare in donationibus, ⁊ inſinuationibus teſtamentorum. In aut. de defen. ciui. colla. iij. Ratione autem delicti, vel contractus, nullus conuenitur coram eo, cum non habeat territorium, a terrendo, vt hic. Non placet hoc Innocentio: quia dignitates eccleſiaſtice non ſunt ordinate ad modum nundinarum. ſecunda queſtione ſeptima. hoc quippe. de religio. do. c. primo. Sed Hoſtienſ. in. c. ad hec. de officio ordinarij. concludit tales prelatos in ſubditos tantum habere leuem iuriſdictionem, ⁊ non grauem. Et graues vocat diſpoſitiones clericorum, etiam in minoribus. Allegat. notat de electionibus. tranſmiſſam. etiam ſi ſint in minoribus. xv. queſtione ſeptima. epiſcopus. Idem de ſuſpenſione perpetua, vel indictam duratura. alleg. de exceſſib. prelatorum. c. primo. Idem de vnione, ⁊ diuiſione, eodem titulo. ſicut vnire. Idem de diſpenſatione, de eo. qui fur. ord. re. capit. ſecundo. de fil. presby. cap. final. Idem de authoritate alienationis eccleſiaſtice. xij. q. ij. ſine. Et generaliter omnia, que non expedit prelatus ſolus ſine capitulo. de his, que fiunt. a prelato. nouit. ⁊ c. quanto. Item iuriſdictio in monaſterio. Item matrimonialis cauſa. de exceſſibus prelatorum. cap. accedentibus. ⁊ de conſanguinitate ⁊ affinitate. cap. primo. Item omnia. que enumerantur in dicto. c. accedentibus. Item cauſe diuiſionarum. de officio ordinarij. ſignificaſti. Item cauſe criminales graues. de procuratori. querelam. Item omnia, que ſunt epiſcopalis ordinis: de quibus de electionibus. quod ſicut. ⁊ c. tranſmiſſam. Item dicit quod talis iuriſdictio non extenditur ad notabiles perſonas, niſi vt epiſcopo nunciet. Unde archidiaconus ſolam hanc iuriſdictionem habet quo ad parochiales eccleſias, et minores titulos. Item tales non poſſunt propter non reſidentiam priuare titulis ſuis clericos, nec propter aliam cauſam, vt diſputauit Iaco. Bon. Et breuiter vbicunqꝫ agitur in figura iudicij, niſi aliud det conſuetudo. vndecima queſtione prima. de perſona. de here. cum ex iniuncto. ad finē. Et hec vera: niſi ex ſpeciali iure ad eum ſpectet inſtitutio. de quo de cleri. non reſid. relatum. ⁊ quod ibi not. ⁊ eodem titulo. qualiter. de election. licet canon. libro ſexto. ſuper gloſſa penultima. Ponit hoc vltimū Ioannes Andre. de offici. archidiac. c. fin. in verbo, reſeruantur. de maiori. ⁊ obedientia. cum inferior. ⁊ ponit Ioan. Andr. in verbo, conſecratum. in gloſſ. que incipit, quid ſi extraneus. ibi: ſupponere videtur habere territorium, cuius reſpectu ibidem delinquens eius iuriſdictioni ſubmittitur. Ioan. And. ibi aliud fatetur, quando habet territorium: ⁊ ſic fatetur ipſum habere poſſe territorium. Dico quod ſi queritur an habeant inferiores prelati territorium, ſtricte a terrendo de iure: dicendum quod non regulariter: ſunt tamen aliqui, qui habent. Unde ſi queritur an habeant territorium reſpectu fori penitentie: dic quod ſic, ⁊ non ſolum prelatus, ſed etiam quilibet curatus. de offi. ordinarij. ſi ſacerdos. de pe. ni. omnis. tale tamen non habet vt ſeparatum ab epiſcopo, quaſi faciant caput cum epiſcopo: imo in exercitio cure concurrunt: ⁊ habet inferior ſub epiſcopo: ⁊ locus eſt preoccupationi: ⁊ ſi concurrunt actu, prefertur epiſcopus vt ſuperior. de officio. archipreſb. c. iij. ⁊ quod ibi not. ⁊ not. de pe. omnis vtriuſqꝫ ſexus. Si queritur an habeat territorium a terrendo, ⁊ iuriſdictionale: tenendum quod non: vt eſt caſus hic. Et in hoc verum dicit Hoſtienſis quia nullus habet territorium tale ab epiſcopo. Ad hoc quod not. ij. q. vij. ſi quis. ⁊ hoc inquantum vult habere territorium ſeparatum ab epiſcopo poſſet tamen habere totum territorium epiſcopi non ſeparatum ab epiſcopo, in quo poſſit intendere in ibidem delinquentes quo ad ſcita, vt vicarius eius. Quod verum, ſi ibi ſortirentur domicilium: vt in archidiacono. De conſuetudine autem, an ſit poſſibile. Et quod habeant, opi. ſunt. Puto quod ſi vult querere territorium vt ſeparatum ab epiſcopo, quaſi caput ſibi faciat in eadem dioceſi, nō ſit poſſibile: ſi vult ſibi querere priuilegio apoſtolico, ad quem ſolum ſpectat vt partem ſeparet a dioceſi, hoc poteſt, vt in abbate Caſſinen. ⁊ ſimilibus. In dubio tamen licet detur in parte dioceſis epiſcopalis iuriſdictio, vel quaſi, non videtur ſeparatum territorium, vt puto. Exemplum in abbate Burgi, ſuper cuius factis iam conſului. ſi vult querere quaſi ſub epiſcopo, vt habeat epiſcopus vniuerſalem, ſaltem habitu iuriſdictionem, ⁊ prelatus ſub eo, ita qd locꝰ ſit concurſui in iuriſdictionis exercitio, vel diſponente ꝯſuetudine vel priuilegio, vt in exemptis excludatur a iuriſdictionis exercitio, non ab habitu: ⁊ hoc eſt poſſibile, vt videmus in exemptis quotidie. Ad hoc qd no. de off. or. irrefragabili. §. i. ⁊ c. cū ab eccleſiarū. ⁊ cap. paſtoralis. §. j. e. titu. de offi. or. cum epo. lib. vj. in verbo, per alium. poſt Arch. ⁊ Io. Mo. vbi innuit de conſuetudine antiqua inferiorem epiſcopo poſſe habere cognitionem omnium

caſtrari

12 cauſarum in certo territorio, excluſo epiſcopo. ¶ † Si queritur
qualem habeant iuriſdictionem tales inferiores, ⁊ in quos, pa-
tet ex dictis, quia ſi eorū dignitas non ſonat ſtricte in prelatio-
nem, vt ſunt archidiaconi, ⁊ ſimiles, vt curati, vel archipreſbyte
ri in cathedralibꝰ eccleſiis. ſed nullū habēt territoriū, nec ſubie-
ctos ſpecialiter, nullam ſibi vedicāt iuriſdictionē. Fallit in archi
diaco. qui vt vicarius epi, ⁊ de iure, ⁊ cōſuetudine in aliquibus co
gnoſcit vt vicarius epiſcopi, ⁊ iuriſdictionem exercet: ſed puto
in ibi tantum habitantes, ⁊ intitulatos, ⁊ ſic ibidem domiciliū
ſortientes. In extraneos autem non, vt hic. Habet tamen limi-
tatā, ⁊ in leuibus: vt de officio. archidi. ea, que. ⁊ cap. ſi. ⁊ cap. ad
hec. Quidam ſunt habentes territorium penitentiale, non con-
tentioſum, nec ſunt in aliqua prelatione ſtricte, vt ſunt curati: ta
les non recipiunt poteſtatem circa contentioſa, nec iuriſdictio-
nem aliquam in ciuili, aut criminali: recipiunt tamen quidam
latam iuriſdictionem in ſubiectos, que plus attrahitur ad natu
ram fori penitentialis, quam contentioſi: quia poſſunt genera-
lem promulgare excommunicationem ad corrigendos animos
ſubiectorum, ⁊ hoc reſpectu inquirere. de offic. ordina. ſi ſacer-
dos. ⁊ quod ibi not. Et ſic debet intelligi gloſſ. nona queſtione ſe
cunda, per ſingulas. Quidam ſunt habentes territorium peni-
tentiale tantum, ⁊ eorum dignitas ſonat in prelationis nomen:
⁊ tales in tota parochia habent quod curati. Item habent iu-
riſdictionē in illos, qui eos elegerunt: ⁊ dirigitur tunc plus iuriſ-
dictio ad perſonas certas in loco, quam ad locum, in tantum
quod recipiunt iſti poteſtatem excommunicandi, ⁊ habent iu-
riſdictionem modicam, non proprie cognitionalem, ſed corre-
ctionalem. Sic debet intelligi, de officio ordina. cum ab eccleſia-
rum. ⁊ quod ibi not. Puto etiam quod ſubiectos, ⁊ ſeruientes
in eccleſia intitulatos poſſent pro eorū culpa, ⁊ negligentiis nō
contentioſe, ſed correctionaliter priuare ad tempus emolumen-
tis eccleſie, vt diſtributionibus, ⁊ aliis, totaliter autem ab eccle-
ſia remouendo, vel ad non modicum tempus ſuſpendendo, pu-
to quod non poſſint, vt dixi ſupra, poſt Hoſtien. niſi forte ha-
beant poteſtatem inſtituendi de conſuetudine: quia ⁊ conſequē-
ter haberent poteſtatem deſtituendi pro culpa, ⁊ negligentiis,
ſi tamen non ſint ſupra curam inſtituti. de capel. mona. c. primo.
libro ſexto. de offic. archidia. cum ſatis. ⁊ quod ibi nota. ⁊ not.
de inſtitu. cum veniſſent. non intitulatos ibi mercenarios, vel ſer
uientes, vel aliunde venientes preſentare non poſſent, cum non
habeant territorium. Quidam ſunt prelati habentes territoriū
proprium a terrendo, ⁊ ſic contentioſum: ⁊ tūc cum de iure hoc
non ſit, vt dixi in epiſcopo, tantam habent iuriſdictionem, ⁊ ta-
lem quantam, ⁊ qualem dat, ⁊ dare poteſt conſuetudo, ⁊ priuile-
gium: ſi priuilegiū dirigit, vel conſuetudo ad perſonas, habebit
in loco quo ad perſonas, ⁊ non quo ad ibi venientes aliunde: ſi
dirigat ad territorium, ⁊ perſonas, ſubiiciantur etiam ibi delin-
quentes: vt nota. de maiori. ⁊ obed. cum inferior. In dubio ta-
men non haberent iuriſdictionem concludentem epiſcopi pote-
ſtatem, niſi aliud diſponeret conſuetudo, vel priuilegium: vt di-
cit gloſſ. de officio ordina. paſtoralis. ⁊ docto. in cap. quanto. ⁊
c. cum ab eccleſiarum. Et ſic debet intelligi de officio ordina. ir-
refragabili. §. exceſſus. Qualem autem habeant iuriſdictionem
archipreſbyteri rurales in titulis ſuis, vide de offi. archipreſby.
cap. tertio, in Nouella. Ibi Ioan. Andr. dicit quod in figura iu-
diciī, nihil cognoſcit, nec poteſt corrigendo priuare quem titulis
ſuis, licet poſſit aliter leuiter caſtigare. Unde propter non reſidē
tiam non priuant. Ad hoc quod not. de cleri. non reſiden. rela-
13 latum. ⁊ c. qualiter. ¶ † Nunquid autem vbi dixi inter ſubditos
eos habere iuriſdictionem, habeant ipſam recuſabilem. Gloſſ.
dicit quod ſic, ne quis dicat ſibi ius in cauſa ſua, vel ſuorum. C.
ne quis in ſua cauſa. l. prima. Et dicit gloſ. quod procedetur ad
electionem arbitrorum ſecundum practicam procedendi in recu
ſatione, inferioris ab epiſcopo. Ad hoc quod not. Hoſtien. ſupra
eodem, licet dicat Hoſtien. quod ante ad excluſionem recuſa-
tionis poſſent cauſam delegare. ff. de iuriſdictione omnium iu-
dium. l. pretor. ⁊ remittit ad not. de ſententia excommu. in ſum-
ma. §. quis debet. ſub. §. propriis. ver. ſed nunquid. dicit, ſi que-
ſtio eſt inter ſubiectos tantum, vel ſuperiorem ⁊ ſubiectos, pro
correctione ſubiectorum, recuſari non poteſt: alias quaſi inanis
foret ſua iuriſdictio. Si qſtio eſſet inter extraneos ⁊ ſubiectos,
poſſet recuſari. Poſſet tamen coram eis vſque ad actus perpe-
tuationis actionis cauſa agitari: quia quo ad talem actum ex
ſuſpicione non poſſet preiudicium inferri, cum iudex non agat,
ſed patiatur, ⁊ actus talis ſit partium: vt not. Ioan. ⁊ Archidia.
tertia queſtione quinta, conſanguinei. Ubi autem altero reſpe-
ctu habet iuriſdictionem, quam quia ſuperior, vel dominus, vel
pater, an poſſit eſſe iudex inter ſubiectos: ſi eſt pater, vel domi-
nus, nō certo modo. De hoc. ff. de iuriſdi. omni. iudi. l. q iuriſdi
ctioni. ff. de iniuriis. l. lex Cornelia. Non inſiſto. tangit hic Ioā.
Calde. ⁊ recitat oēs opi. finaliter reſidet quod pater, ⁊ ſimiles
in cauſa filiorum poſſunt eſſe iudices, ſed valeant recuſari. Ad
hoc quod not. tertia queſtione ſeptima. §. tria. ver. qui contra
14 patrem. ¶ † Nunquid autem habeant tales iudices inferiores
poteſtatem exequendi? Quidam quod non ſpirituali coercitio-
ne. de verborum ſignifi. querenti. talis ergo iuriſdictio videtur
nulla. ff. de offi. eius, cui manda. eſt iur. l. fin. de offi. delega. ex li-
teris. Sed dic vt. ff. de iuriſdictione omnium iudicum. l. ſecun-
da. Sed dic quod per fideiuſſores, ⁊ pignora talis poterit coer-
ceri. Inſtitu. de ſatiſ. tut. §. primo. ff. de damno infecto. l. quarta.
ff. de ven. inſpi. l. prima. §. quid ergo. vel ordinarius hoc exequa-
tur. ff. de re iud. l. a diuo Pio. ſicut exequitur ſententiam arbitri.
ff. de arbi. l. tertia. §. primo. ⁊ de re iudic. l. ait pretor. in princip. et
not. ꝫ. de arbi. per tuas. ſecundum Hoſtien. Et ſic arguebant
hic Pet. ⁊ Abb. quod poterat eſſe iuriſdictio ſine cohercitione.
Dic quod quidam ſunt vendicantes ſibi coercitionem nudam
abſque iuriſdictione, vt patres, ⁊ domini, ⁊ mariti: ⁊ de talibus
non eſt tractandū, exequuntur quod agunt in facto, nec exequi
dicuntur ſententias. Quidam ſunt vendicantes ſibi iuriſdictio
nem quaſi penitentialem vt curati: tales nihil exequuntur, ſed
indirecte compellunt ad ſatiſfactionem, non reuocando ſenten
tias generales, quas tulerunt, niſi culpabiles ſatiſfaciāt. de offi.
ordi. ſi ſacerdos. Quidam ſunt vendicantes ſibi iuriſdictionem
ſimplicem: ⁊ tales poſſunt proprias ſententias exequi poteſta-
te, quam habent: poteſtate, quam non habent, non poſſunt, etiā
ſubtrahendo reditus, vel diſtributiones: non autem exequi poſ
ſunt actu in poſſeſſionem mittendo, vel manu militari auferen-
do: quia talia ſunt miſti imperō, que inferioribus non compe-
tunt: pignorare etiam poſſunt, vel fideiuſſionibus compellere.
not. Inno. de offic. ordina. cum ab eccleſiarū. de quo in Specu.
de ſenten. excommu. §. nunc videndum. in princi. Poſſunt etiā
exequi priuando ab vniuerſitate, ⁊ ſimilia, ſecundum Bar. Ad
hoc optime. ꝫ. de conſtitu. ex literis. Uel inuocabunt brachium
Poteſtatis, vel alterius iudicis. C. de epiſc. ⁊ clericis. l. epiſcopa
le. ⁊ quod ibi not. de offi. ordina. c. primo. ſecundum Barto. in. l.
a diuo Pio. §. ſententiam. ff. de re iudica. ⁊ dixi ſupra. t. ſi quis
contra. Ideo rectores, ⁊ tales iudices poterunt leuem mulctam
imponere, ſeu iudicem cogere cum pignoribus. Non autem po-
terunt cenſuram exercere, nec in poſſeſſionem mittere, niſi aliud
det conſuetudo. Poterunt etiam excōmunicare, ſi hoc habeāt
ex iuriſdictione: vt no. de offi. ordina. cū ab eccleſiarū. de electio.
cum in cunctis. de offi. archidiaco. cap. primo. ⁊ c. cum ſatis. ⁊
c. mandamus. ⁊ c. ad hec. de deci. peruenit. ſed non anathema-
tizare: vt not. in dicto. c. cum ab eccleſiarum. per gloſ. Ex hoc pa
tet quid de rectore ſcholarium. Specu. in tit. de ſenten. excom-
mu. §. nunc videndum. verſi. quid de ſententia doctoris. tenet ꝙ
ordinarius illam exequetur. Allegat authen. ſi quis litigantiū.
C. de epiſco. audien. Recitat Ioan. Andr. aliquos doct. legum
tenere magiſtrum, vel rectorem: poſſe ſentētiam exequi, ſi ibi ha
bet bona, vel non ſufficientia, ad requiſitionem magiſtri exeque
tur is, in cuius territorio habet bona. ff. de bo. autho. iudi. poſ. l.
cum vnus. §. penult. ff. de regulis iuris. l. a diuo Pio. Puto idē
quod ſupra dixi, vt exequatur per iuriſdictionem, quam habet,
15 per quam non habet, recurrat ad ſuperiorem. ¶ † Uenio ad ter
tium, vbi tales cognoſcendo locent ſedem. Quidā quod vbiqꝫ
cognoſcere poſſunt ſicut arbitri, ⁊ diffinire cauſas eorū, qui ſub
ſua iuriſdictione ſunt, ⁊ ſi non poſſint illas mandare executioni.
C. de iuriſdi. omnium iudicum. l. fin. ſecundum Innocen. Hoc te
net gloſſ. in cap. imperialem. de prohi. feud. ali. in verbo, partes.
Secunda opin. quod cognoſcunt in locis principalibus, in qui-
bus eis attribuit iuriſdictio per conſuetudinem, vel principa-
lem, vel in locis, vbi morantur. Unde capitulum Beluacen. ex-
tra terminos capituli ſuper illos ſeruiētes non habebit iuriſdi-
ctionem, ſecundum Inn. Dic quod ſi non habent iuriſdictionē,
ſed ſolam coercitionem, vt ſunt qui ratione poteſtatis domeſti-
ce, vendicant ſibi correctionem, in illis non debet haberi conſi-
deratio loci: ſed procedit illud, Ubi te inuenero, ibi te caſtiga-
bo. l. ꝺ. §. dies. ff. quis ordo in bono. poſ. ſeruetur. l. a procedente.
C. de dila. Quidam ſunt habentes iuriſdictionem in homines
abſque territorio. Iſti debent ſedere in loco, vbi habitant. Ideo
archidiaconus, ⁊ ſimiles, in loco archidiaconatus. Quidam ha
bent iuriſdictionem cum territorio: ⁊ ſi illa ſit poteſtas ſpiritua-
lis, vbique poterit exerceri: iuxta illud, Ubi te inuenero, ibi te
iudicabo. Puto enim ſacerdotem curatum confeſſionem paro-
chiani vbi libet audire poſſe, ⁊ ipſum in generali excommunica
tione ad correctionem excommunicare in loco, vbi habet forū.
Si ſapit naturam contentioſe, tunc illam exercet in loco princi-
pali, vbi datur iuriſdictio: vt. no. de offic. ordina. quanto. in No-
uella. Si tamen intra terminos territorii, in quo habent iuriſdi
ctionem locaret ſedem: non peccaret. Equitas tamen eſt quod

in loco ſpecifice preeminenti, vel vbi datur iuriſdictio, locet ſedem. Ubi autem prelati habent loca particularia in diuerſis dioceſibus, debet locare ſedem in principali prelatura. non in loco particulari, niſi hoc faceret de conſenſu dioceſani, in cuius loco locat ſedem: vt not. Joan. And. poſt Innocen. ꝛ Hoſti. de offi. ordina. quanto. Hec vera ſunt, niſi aliud diponat priuilegium, vel cõſuetudo: quia tunc in loco, vbi maiores, ꝛc. ff. de iuſtitia et iure. l. penul. Secundo principaliter proponitur hic quod conſuetudo dat iuriſdictionem. ¶ Queritur primo qualis debet eſſe conſuetudo ex parte ſui, vt det iuriſdictionẽ. Quidam exigunt conſuetudinem in hoc fore ſpecialem, per text. ibi: ſpeciali. Fran. dicit quod non intendit excludere generalem: ſed de illa non dixit, quia de illa non dubitabatur. per ea, que allegat glo. Uel ſpecialem vocat ratione iſtius ſpeciei, de qua queritur, licet etiam illud generaliter ſeruetur in regno, vel prouincia, ſecundum Joan And. Exigitur ſecundo quod cõſuetudo illa ſit introducta ſuperiorum authoritate, alias non valet: quia multa per patientiam, ꝛc. de prebend. cum iam dudum ſecundũ Innocen. Puto tamen ſufficere patientiam eius, cui preiudicatur, per not. de cauſa poſ. cum eccleſia. Item dicitur de hoc quod priui-

16 gio tribuitur iuriſdictio. ¶ † Quero, cuius priuilegium exigatur. Hoſtien. hic dicit ꝙ exigitur priuilegium apoſtolicum, quia ſolus princeps tribuit iuriſdictionem ordinariam: nam inferior hoc non poſſet infra eodem. ſignificaſti. de reſtitu. in integ. c. penul. Hoc idem concludit gloſſ. niſi aliud diſponat conſuetudo. ne pre. vi. ſuas. c. ſecundo. alleg. ſecunda queſtione ſexta §. quod de arbitris. ff. de iuriſdi. omnium iudicũ. l. ꝛ quia. Conſuetudine autem diſponente hoc poteſt inferior. C. de emanc. lib. l. prima. Hoc tenẽt domini de Rota, ſua concluſ. ccclxx. Fallit in duobus caſibus. Primus, quando creat officialem generalem, qui habet ordinariam cognitionem. de offi. vica. c. ſi. lib. vi. not. Innocen. ꝛ Hoſtien. de offi. vica. ſua. ꝛ Specu. de offic. ordi. in princ. Item dat ordinariam inſtituendo in beneficio, alias prelatura habente iuriſdictionem. de offi. ordi. cum ab eccleſiarum prela. Tertius caſus eſt, aliquem infeudando, per not. de iudic. §. ceterum ꝫ eodem. ex tranſmiſſa. ꝛ c. verum. ¶ Quero vbi conſuetudo tribuit iuriſdictionem, qualem tribuat. ꝛ quale priuilegiũ. Dic, merum, ꝛ mixtum imperiũ tribuitur a ſolo papa. an iuriſdictio, dixi. §. Conſuetudo autem abſque dubio tribuit iuriſdictionem, vt hic in text. Merum autem, ꝛ mixtum imperium non tribuit, ſecundum quoſdam. Solus autem epiſcopus poteſt habere merum, ꝛ mixtum imperium in dioceſi ſua. De quo, ſecunda queſtione ſeptima. ſi quis. ꝛ extra dioceſim non habet niſi in caſu cle. quamuis. de fo. comp. Ad hoc glo. Hoſtien. hic dicit quod notanter dixit iuriſdictionem, non merum ꝛ mixtũ imperium. per quod cõcluditur quod conſuetudo non dat nec merum, nec mixtum imperium. Fran. Accur. hoc diſputauit. ꝛ non determinauit. Jac. de Are. hic tenuit quod non preſcribatur, etiam per tempus, cuius nõ eſt memoria: quia tale datur tantum per viã legis. C. de fun. pa. l. iuris emphyteutici. li. x. Ad hoc. ff. de mor. infe. l. longe. ff. de decur. l. Herennius. Jac. de Bel. diſputauit, ꝛ ponit Cyn. in l. prima. C. de emanc. lib. Dicit tamen Jaco. de Are. quod ſi allegetur priuilegium ad probationem, allegetur tempus, quod prouet, ꝛ ſic probatur queſitum merum imperiũ. ff. de vſuris. cum de in rem verſo de cenſi. peruenit. cum ſua materia. Pet. ꝛ Cy. tenent illud preſcriptibile, quia priuilegio queritur: ergo conſuetudine, que illi parificatur. §. eo. nouit. Ad hec quia conſuetudo dat priuilegium. de priuig. quod quibuſdam. de verborum ſignifica. in his. Itẽ quia conſuetudo habet, vim ꝛ exitum legis. de conſue. c. fin. Item poteſt queri preſcriptione caſtrum: ergo merum imperium. C. de diuer. offi. ꝛ appa. l. ſecunda. li. xij. Et hoc tenet Bar. in l. j. in ſi. ff. de aqua plu. ar. de quo plenißime dixi in repetitione. c. peruenit. de cenſi. Dic, quedam ſunt meri imperij reſeruata in priuilegium principi, de quibus de offi. leg. quo tráſlationes de exceſ. prela. ſicut vni rei talia ſunt imprescriptibilia, quando reſeruata ſunt in ſignum ſupreme poteſtatis. no. Jan. de poſtu. prel. bone. ad hoc. C. de preſcri. trigin. anno. l. competit. Quedam ſunt meri imperij, que ſolum competunt principi, non tamen in ſignum ſupreme poteſtatis, vt creare notarios, legitimare, concedere vectigalia, vel pedagia, aut ſtudiorum priuilegia: ꝛ hec ſunt conſuetudine queſibilia: vt not. de verborum ſignifica. in his. Ad hoc not. Innocen. de ſi. inſtrumẽ. cum P. tabellio. Quedam ſunt meri imperij, que ordinem reſpiciunt epiſcopalem, ꝛ adhuc conſuetudine non querũtur. de exceſ. prela. accedentibus. de conſue. quanto. Unde inquantum agitur de conſtructione, vel deſtructione ab ordine, conſuetudo inferiori hanc poteſtatem tribuere non poteſt: vt dicit Hoſtien. qui dicit conſuetudinem inferioribus tribuere nõ poſſe poteſtatem deponendi clericos. Ad hoc de elect. in conſiſtiſſan. ꝛ prealleg. capi. quanto. ſecundum Hoſtien. Quedam ſunt meri imperij, que priuilegio, vel lege conceduntur capiti prouincie et que nobili officio expediuntur, ꝛ propter finem publice vtilitatis principaliter, vt cognitio criminalium: ꝛ hec a priuato conſuetudine non queruntur: ſed ſi habet territoriũ, vel alios ſubiectos, ꝛ aliquam preeminentiam, vt capitulum, in ſeruientes: poteſt queri, quod eſt meri imperij, per inferiorem prelatum, ſicut ꝛ per inferiores magiſtratus: vt dicit Barto. in dicta l. finali. de aqua plu. arcẽ. vt dixit de cenſi peruenit. ꝛ tenet etiam hoc in l. prima. C. de ſumma trini. ꝛ ſide catholi. Hanc concluſionem tenent domini de Rota, ſua cõcluſione cccix. Allegat de preſcrip. auditis. ꝛ cap. cũ olim. xvi. q. iij. quicunque. de offi. ordina. dilecta de exceſ. prelatorum. accedentibus. hec extendunt etiam ad capitulum preſcribens contra canonicos, ꝛ alios beneficiatos. Per que dicunt quod preſcribere poteſt poteſtatem excõmunicãdi. incarcerãdi, ꝛ alia agendi, que ſunt de mero imperio. Alleg. de appel. dilectus. ꝛ cap. ſignificauit. ꝛ capitu. dilecto. de ſente. ꝛ excommu. libro ſexto. cõcludentes quod inferiores prelati poſſunt preſcribere que ſunt epiſcopalis poteſtatis, ſiue legis dioceſane, ſiue iuriſdictionis que concluſio non procedit in dependẽtibus ab ordine, vt dixi ſupra. Innocen. autem, ꝛ Hoſtien. hic contradicunt: quia dicit. iura, que ex conſuetudine tribuunt iuriſdictionem inferioribus, intelliguntur de modica iuriſdictiõe, niſi intelligant modicam, omnem iuriſdictionem non concludẽtem illa, que ſunt ordinis. Quod patet ex eo, quod ſequitur, qꝛ dicunt quod deponere non poſſunt. ꝛ ſic eos intelligo: nã quod poſſint ea, que ſunt meri imperij. patet euidenter hic. Cognitio enim exceſſuum eſt de mero imperio: et tamen hec poteſtas cõſuetudine tribuitur inferiori capitulo. Ad hec cap. irrefragabili. §. exceſſus. Hec vera inquantum ea, que ſunt de mero, preſcribere intendunt contra epiſcopos. vel alios inferiores. In quantum autem volunt preſcribere contra principem, ſi illam extinguendo non poſſunt, vt acephali. ſunt ſecundum Joan. de Ligna. de preſcriptio. cum de officij. ꝛ quod no. Innocen. in capitu. bone. de poſtula prelato. l. competit. de preſcriptione triginta an. xcix. diſtin. nullam. Idem ſi vniuerſitas in ſe vult preſcribere merum imperium exercendo in ſe, vt vniuerſitate: quia hoc eſt impoſſibile. Ad hoc quod no de preſcrip. auditis. Sed ſi vellet acquirere vt illud in ſubditis exerceat, dicit quod poteſt. Hanc concluſionem tenet Lapus de Caſtilio. ſua alle. l. e xxij. vbi concludit ciuitatem Tuderti, merum, ꝛ mixtum imperium, quod habet eccleſia in ea. poſſe preſcribere libertatem aduerſus illud, vt illud exerceat in ſingulos. Allegat glo in l. nec nos. C. de diuer. offi. libro. xi. in authen. de defen. ciui. §. nullam. in ſi. glo. magne, colla. iij. ꝛ no. in l. more. ff. de iuriſ. om. iudi. Et concluſionem hanc tenet Guil. de Cuneo in l. imperium. ff. de iur. om. iu. qui poſt multa concludit idem. ꝛ dictũ Bar. in l. hoſtes. ff de cap. ꝛ poſtli. re. ꝛ in dicta. l. prima, in ſi. ꝛ dictum Cal. in c. cum non liceat. de preſcrip. ꝛ l. ſi quiſquam. ff. de diuer. ꝛ tẽp. preſcri. De ordinaria autem iuriſdictione quod detur conſuetudine, non eſt dubium, qꝛ illa in priuato tribuit iuriſdictionem. Et dicit quod hoc probatur hic, nec alibi ſic expreſſe. De priuata perſona memini legiſſe: cum alia iura loquantur vel de prelatis, vel capitulis tenẽtibus aliquam adminiſtrationem: vt iura hic allegata. c. ad hec.

18 ꝛ c. accedentibus. de exceſ. prela. ¶ † Ex his deciditur dubium, an priuate perſone det conſuetudo poteſtatem excommunicãdi. Putat Joan. An. ꝙ non, per no. §. de offi. archi. cum ſatis. et capi. ſeq. licet ſecus in prelatis. de electio. dudum. ꝛ capi. cum ab eccleſiarum. de offi. ordi. ſecundum Hoſt. Ad hoc quod not. §. de offi. or. conquerente. in glo. ſicut ordo. vbi dicit Joa. An. priuatum conſuetudine querere nõ poſſe poteſtatem audiendi cõfeſſiones, vel exercendi illa, que ſunt cure. Inno. in cap. olim. tenet ſimplicem clericum, dummodo preſit alicui, poſſe querere cõſuetudine poteſtatem excommunicãdi: quia ſi illi epiſcopus expreſſe poteſt delegare: ſic ꝛ poteſt tacite patientiã transferre. Et hanc cõcluſionem tenent domini de Rota, ſua concluſio. cccxx. Idem concludit de his, que ſunt a maiori parte cap. queſitur. dummodo canonicus habeat aliquam preeminentiam in ſubiectos. Si ergo habet prelationem, ſiue iuriſdictionem, non eſt dubium, cum querere poſſet: ſi nõ habet prelationem, iuriſdictionẽ, vel adminiſtrationem, habet tamen aliquam preeminentiam, per quam ſubiectos habeat, poteſt ita poteſtatem excommuni-

19 candi querere. ꝛ hec ſit concluſio. ¶ † Oppo. vt expediam gloſ. prima, quam dimiſi. quod de conſiliis extra non cognoſcit ordinarius, ſexta queſtione tertia placuit. de rap. capitulo primo. Solutio Gloſ. dicit maxime, pro tantum. hoc deſtruit literam. Secunda ſolutio. Si agatur de pena excommunicationis, vel alia, a iudice delicti illa imponitur, ꝛ non a iudice domicilij. Si agatur de pena depoſitionis: tunc procedit decretalis: quia illa imponitur tantum a ſuo epiſcopo extra dioceſim, ſiue intra deliquerit, ſicut ab eo tantum ordinatur. Et hanc opin.

ſequitur

ſequitur Joan. Vin. et Phi. Hoſtien. contra per decreta. §. pro
xi. Illa loquitur de depoſitione ab officio. In vtroq; dicit male
gloſſa. Dic quod ſiue imponenda veniat pena depoſitionis, ſiue
alia, ordinarius in alios non ſubiectos cognoſcet de delictis com
miſſis intra dioceſim, et non extra: et tunc bene ſtaret, maxime, p
tan tum. in alios ſubiectos ratione domicilij, ſiue extra, poteſt
ipſum punire ordinarius: vt. l. prima, et ſecunda. et in authen. qua
in prouincia. C. vbi de crimine agi oportet. de rap. capitu. primo.
et quod ibi nota. et. ſ. capitulo finali. in fin. niſi fiat remiſſio, de qua
gloſſa remittit. de quo dic vt in clementina paſtoralis. circa me-
dium, de re iudica. de quo tertia queſtione ſexta, capitulo primo.
¶ Venio ad ad gloſſam ſecundam, quam ad corticem recito. li-
cet eius effectus ſupra ſit declaratus. In prin ponit concor. Ad
20 id, quod conſuetudo dat iuriſdictionem. ¶ † Oppon. in ver. ſed
qualiter. quod conſuetudo non poſſit dare iuriſdictionem, vt
quis ſibi, vel ſuis miniſtret iuſtitiam. C. ne quis in ſua cau. l. pri-
ma. Gloſſa dicit quod licet de iure non habeat dominus iuriſdi-
ctionem ſuper familiam ſuam, poteſt tamen ipſam habere de cō-
ſuetudine: quia qua ratione ius dat iuriſdictionem magiſtro in-
ter diſcipulos ſuos, vt in authen. habita. C. ne ſi. pro pa. ſic etiam
dat prelato ſuper ſuos canonicos: et ſicut dat ordinariam patri
ſuper filium: ita poteſt dari canonicis ſuper familiam ſuam. Si
tamen ſuſpectus ſit, poteſt peti, vt deleget, vel aſſocietur, vel eligā
tur arbitri. ſ. capitulo ſi quis contra clericum. xi. queſt. prima ca-
21 pitulo peruenit. de app. cum ſpeciali. ¶ † Sentit gloſſa plura, quod
Primum dominus in familiam poſſit habere ordinariam: et ſic
ſi eſt ordinarius, poſſit cognoſcere de delictis familie. Innuit quod
non poſſit habere delegatā. Idem dicit de patre in filium, per. §.
tria. allegatum in gloſ. Dic, ſi queritur an dominus eo quod do-
minus familie, vel pater eo quod pater habeat iuriſdictionem.
De hoc dicendum quod non, niſi vt dixi ſupra. ¶ Si queritur
an conſuetudine poſſit dare iuriſdictionē domino in familiam,
vel patri in filium. Dic quod poteſt: et ſic poteſt intelligi hec glo.
vt nota. Jo. ij. queſti. vij. accuſatio. Et an tunc poſſit recuſari, di-
22 cam. ſ. ¶ † Si queritur an ordinarius eo quod ordinarius poſſit
cognoſcere de factis familie ſue, vel de factis filiorum. Dic gloſſa
videtur velle quod ſic. Goffre. dicit: Si queritur an poſſit cognoſcere
de delictis, vel negotijs filiorum, filijs non agentibus, vel quan-
do inter extraneos non vertitur queſtio cum filijs, poteſt. Sed
an poſſit cognoſcere de delictis, vel negocijs familie, vel filiorū,
quando ipſi agunt contra alios, vel alij contra eos. Dic quod ſi
non recuſentur, poſſunt: ſi recuſentur, non poſſunt. Unde dicit
quod inquātum gloſſa dicit, patrem, vel dominum iudicem eſſe
familie: hoc intelligit verum, quando non agit contra alios, vel
non recuſantur. Contraria procedunt, quando agunt contra ali-
os, vel recuſantur, ſecundum eum. Jo. iij. q. vij. §. tria. dicit tales
non poſſe eſſe delegatos. Allegat de appel. poſtremo. Poſſunt
tamen vt ordinarij cognoſcere in ciuili, non in criminali. Et ſic in
telligit. l. qui iuriſdictioni. ff. de iur. omnium iudicum et idem Ar
chidiacono. ibi: qui dicit hoc intelligi a contrario. ff. de iudi. l. in
priuatis. gloſſa in. l. qui iuriſdictioni. et clarius in. l. quod etiam. ff.
de arbi. Concludit tales non poſſe eſſe iudices in cauſa crimina-
li. In ciuili dicit eos poſſe eſſe delegatos, quia funguntur vice de
legantis: ordinarij autem poſſunt eſſe vſq; ad actum conteſta-
tionis, vt actio perpetuetur, non vltra, per. l. ſenatus. de offi. pre-
ſi. et vtrobiq; hoc ſequitur Butr. et Barto. Cal. hic recitatis opi.
quas improbat, et recitat Hoſtien. improbare, primo inquantū
facit differentiam inter delegatum, et ordinarium, quia innuit
non poſſe recuſari delegatum, vbi non poteſt delegans: quod eſt
falſum. Item improbat inquantum facit differentiam inter ciui
les, et criminales: quia. l. qui iuriſdictioni. generaliter loquitur.
Reſidet Cal. indiſtincte poſſe exercere, et ordinariam et delega-
tam, niſi recuſentur. Puto quod in criminali non poſſit eſſe iu-
dex, ſi opponatur. Nec exigo recuſationem: quia lex recludit iu-
riſdictionis exercitium: vt. l. qui iuriſdictioni. et. l. lex Cornelia. ff.
de iniur. In ciuili poteſt eſſe, et delegatus et ordinarius, altero a-
gente contra familiam, vel filium: et ſic non recuſante filio, vel fa-
milia agente, poteſt eſſe iudex in actione tempore peritura, et ir-
recuſabiliter vſq; ad actum litis conteſtationis In actione au-
tem perpetua poteſt eſſe iudex dummodo non recuſetur: vt. l. in
priuatis. et dicta. l. quoniam. Recuſari tamen poteſt eo quod do
minus, vel eo quod pater vel eo quia filius: quinimo eo quod cō
ſanguineus vſq; ad gradum, quo ſuccedere poteſt: vt dicit Bart.
in dicta. l. qui iuriſdictioni. Ad quod de appella. poſtremo. Ubi
autem recuſatur, procedi poteſt, vt dicit gloſ. Item poteſt ſi vult
recuſationem euitare, alteri delegare. ff. de iur. om. iud. l. iij. in fin.
et pretor. Sanum enim eſt hoc conſilium ad vitādā recuſationē,
ſecundum Hoſti. in Sūma, de ſen. excom. §. quis debet. ſub. §. pro
prijs. verſi. ſed nunquid luis. et ſequen. vſque ad verſi. tertio ſecun-
dum Hoſtien. De officiali an ſit iudex inter familiares ſuos, vide
in. l. ſenatus. de offic. preſi. etc.

1 ☞ Delinquentem clericum alibi beneficiatum deponit epiſco-
pus, qui in ſua dioceſi delinquit, et epiſcopus beneficij illam ſenten
tiam exequetur. nu. 7.
2 Domicilium dicitur quis ſortiri dupliciter, vt in vtroque foro poſ
ſit conueniri.
3 Forus ratione delicti poteſt accumulari in loco domicilij.
4 Iudex delicti poteſt delinquentem iudicare, etiam quo ad pe-
nam priuationis officij, et beneficij.
5 Iudex quomodo poteſt iudicare de re extra limites ſue iuriſdi-
ctionis ſita.
6 Domicilium an clericus videatur ſortiri in diuerſis locis, in qui-
bus habet plura beneficia reſidentiam exigentia.
7 Sententia, que trahit ſecum executionem in rem alibi ſitam, quo
modo ratione delicti poſſit ferri ſuper re alibi ſita vt ex ea non vi-
deatur turbari iuriſdictio alterius in ſubiectum ratione delicti.
8 Iudex an delicti vel domicilij ratione poſſit diſtringere perſonas
vel res alibi ſitas ſine licentia.
9 Sententia contra delinquentem lata, per quam publicātur eius
bona, quomodo bona alibi ſita nō applicant fiſco iudicis condem
nantis.
10 Confiſcatis bonis, an confiſcata videantur bona feudalia, et em-
phyteutica, ac ius patronatus.
11 Delicti ratione commiſſi ab extraneo contra ſubiectum, vel domi
num ciuitatis, aut loci, an dominus ciuitatis habeat poteſtatem
illum, vel eius bona diſtringendi.
12 Sententiā latam a iudice delicti. Et ſuper re alibi ſita, ex quo po-
teſt illam exequi iudex territorij rei alibi ſite, an propria aut horta
te hoc facere poſſit ipſe iudex.
13 Sententians iudex quomodo poteſt compellere iudicem alterius
territorij ad executionem ſue ſententie.

1 POſtulaſti. † Epiſcopus deponit clericum
alibi beneficiatum, qui in dioceſi
ſua delinquit: et epiſcopus beneficij ſententiam illam exe
quitur. hoc dicit. Communis eſt diuiſio. Secunda ibi:
2 Ad quod. ¶ † Nota primo argum. quem ex poſſeſſione beneficij
cum reſidentia non ſortiri domicilium in loco beneficij. Vel nota
verius, quē in publici loco ſortiri domicilium, in loco beneficij cū
reſidentia, et in loco vbi habet maiorem partem patrimonij, etiam
3 ſine reſidentia ¶ † Nota ſecundo quod forus ratione delicti po-
teſt accumulari in loco domicilij. Vide de priuileg. capit. primo
libro ſexto. et vide. l. iuris ordinem. C. de iur. omn. iudic. et quod no.
4 ſ. eod. ca. pe ¶ † Nota tertio iudicem delicti poſſe iudicare delin-
quentem, etiam quo ad penam priuationis officij, et beneficij: et ſic
eſt argumentum expreſſum ratione delicti, etiam quem ſubijci ad pe-
nam depoſitionis: quicquid ſenſerit glo. ſ. capi. proximo. Sed poſ
ſet reſponderi quod hic ſortitur forum reſpectu domicilij, et deli-
5 cti. ¶ † Nota quarto quod reſpectu rei extra territorium ſite po-
teſt promulgari ſententia abdicatiua iuris a perſona de re, vel a re
alibi ſita, licet facti executionem facere non poſſit: et ſic ſententia,
que trahit ſecum executionem in rem alibi ſitam, per quam non
contingit turbari iuriſdictionem alterius in ſubiectum ratione de
licti, promulgari poteſt. Ius ergo ad rē, vel in re principaliter ad-
heret perſone: et ſic titulus beneficij principaliter eſt in perſona inti
tulati, licet directe dirigatur ad rem, vel obiectum. Sufficit ergo
perſonam fore ſubiectam, licet non ſit ſubiecta res. Ad hoc. l. ij C.
vbi in rem actio. Nam ſuper reali pronūtiat iudex domicilij, etiam
de re alibi ſita, abdicando dominium a re: actualis tamen executio
quo ad poſſeſſionem facti, ſpectat ad iudicem, vbi res eſt ſita. Ad
hoc quod no. ſ. capitulo ſi. Et ex hoc nota quod in rem alibi ſitam
non exercet iudex alterius territorij iuriſdictionem in actu exe-
quendo. Et nota, iudicem alterius territorij poſſe exequi ſenten-
6 tiam ab alio latam. ¶ † Oppo. primo quod quis ſortitur domici-
lium ratione beneficij. de tempo. ordi. cum nullus. lib. vj. Vincen.
ſtat contrario, concludēs in loco beneficij tantum, vbi eſt intitula-
tus, quem ſortiri domicilium, et non alibi. Per que dicit talem cleri-
cum intitulatum non poſſe ſortiri domicilium in diuerſis locis: li-
cet ſecus dicat in laico. ff. ad munici. l. aſſumptio. Sed hoc eſt con-
tra hunc tex. et non placet Joan. Andre. Allegat ad hoc de temp.
ord. cum nullus. lib. vj. vbi eſt expreſſum. et hoc etiam tenet Goff.
dicens quem habere domicilium, etiam vbi habet larem, non vbi
habet eccleſiam, vel beneficium. Allegat de reſcriptis. dilectus. ij.
Jo. And. remittit de reſcriptis. ſtatutum lib. vj. §. cum vero. ſuper
gl. in verbo, quia domicilium. Et de priuile. ex ore. Arch. de reſcri.
ſtatutum. §. cum autem. ſentit opi. Vin. clericum non poſſe in plu-

ribus locis habere domicilium:qꝛ in vno loco tenetur ad reſidentiã quod non eſt in laicis. Dic,ſi clericus habet plura beneficia reſidentiam requirentia,poteſt habere plura domicilia:quia vtrobique tunc habitare cenſetur. Et hoc dicit Ioan.lxxi.diſti.primates. Idem gloſ.ꝛ Ioan.Andre.de prebend.quia intantum.ꝛ Archidia.iiij.queſt.vi.in ſumma.vbi recitat opin.ſupra poſitas.ꝛ ſentit gloſſ.xxi.q.ij.quoniam. Si habeat vnum tantum reſidentiã requirens,in illo dicitur ſortiri domicilium:vt dicit Ioan.Andr. in.d.§.cum autem. Per hoc tamen non excluduntur alij modi ſortiendi forum,ꝛ domicilium:vt dicit hic Ioan.Andr.ꝛ eſt text. hic. Unde ſi de facto alibi reſideret,vel patrimonium haberet,poſſet ibi conueniri,vt hic ſentit Ioan.Andre. Principalius tamen domicilium diceretur,vbi reſidere tenetur. Et hoc dicit Innocen. de priuileg.ex ore.prout declarat Ioan. Andre.licet aliter verba ſua ſonare videantur,ſcilicet quod non habeat domicilium extra locum beneficij,quando beneficium requirit reſidentiam:ſed debet intelligi proprium,ꝛ principale:vt dicit Ioan.Andre. Fallit hoc in abbate,qui extra monaſterium ſuum nõ poteſt habere domicilium. Sed ſecus,vt dixi,in clericis ſecularibus:ꝛ hoc,quia plus adſtringitur abbas monaſterio,quam clericus eccleſie,cum ex profeſſionibus teneatur ad ſtabilitatem clauſtri.xvi.q.i.placuit ꝛ.xij.q.non dicatis.ꝛ.c.nolo. Hoc dicit Innoc.in dicto.c.ex ore. Sic debet intelligi. Archi.qui recitat Innocen.xi.q.i.clerici. Uel poſſet dici,ꝛ melius,in clericis ſecularibus,vt habere cenſeantur domicilium in eccleſijs,vbi reſidere tenentur.ita quod non excludatur domicilium ratione patrimonij,vt hic:ſed bene excluditur domicilium ratione habitationis,cum alibi habitare non poſſit de iure:ꝛ ſic ibi non videantur eſſe cauſa habitionis perpetue,ſed momentanee;vt.l.ex facto.§.rerum Italicarum.ff.de hered.inſtit. Et ſic poteſt intelligi Goffre.hic,ꝛ Innocen.in.d.c.ex ore.ꝛ hoc plus placet. Poteſt enim quis ſortiri domicilium ſecundum hoc tripliciter. Primo,ratione beneficij,in quo reſidere tenetur. Secundo,quia tenet quis larem:ꝛ hoc excluditur,vbi habet beneficium alibi requirens reſidentiam. Si tamen alibi de facto habitet adhuc puto ibi poſſe cõueniri:quia ſufficit quod ibi ſortiatur domicilium. Tertio,quod habet alibi maiorem partem bonorum:ꝛ hoc non excluditur. Ad hoc.l.ij. C.vbi ſena.vel clari. Poteſt ꝛ quarto ſortiri domicilium ratione originis:ꝛ hoc non excluditur. Ad hoc de temp.ord.c.cũ nullus.ꝛ ibi no.in gl.in verbo,domicilium. Ex his patet quis compellat ad exhibendam diſpenſationem,quando clericus habet beneficia in diuerſis dioceſibus.vide Joannem Andre. de officio ordi. ordinarij.in verbo,ordinariorum. ¶ † Uenio ad gloſſ.oppo.quod non priuet iudex delicti clericum beneficio alibi ſito:quia hoc eſſet ſententiare ſuper re extra territorium ſita:de conſtitutione.vt animarum.de iuriſdict.omn. iudicum.l.fi.ff.de bo.authori.iu.poſſid.l.cum vnus.§.fin. Solut. Gloſſ.prima intelligit literam vt loquatur,quando priuatio ſurgit a iure immediate,ꝛ non ab homine:vt quia diſpoſitione iuris cauetur,damnatum de crimine ipſo iure fore priuatum:ꝛ tunc ad contrarium,ſi queritur an iudex poſſit ſua ſententia immediate priuare beneficio alibi ſito,dicendum quod non,vt in contrarijs: ſed an poſſit pronuntiare ſuper crimine,declarando ipſum tale delictũ cõmiſiſſe,ex quo a iure ipſo iure ſurgit priuatio:dic ꝙ ſic,qꝛ tunc iudex non priuat immediate beneficio:ſed ius,quod vbilibet habet poteſtatem:vt.l.i.in fi.ff.ad Turpil. Et hoc voluit glo.prima ibi,inquantum dicit quod iudex non ſententiat ſuper eccleſia, ſed ſuper crimine,ꝛ poſtea ſententia faciat fidem in alio iudicio. Dat ſimile.xxiiij.queſtio. prima ſtatuimus. Hoc ſequi videtur hic Innocen.qui dicit ſententiam eſſe ferendam ſic, Condemno te de tali crimine:ꝛ poſtea executio fit ſecundum canones,qui precipiunt criminoſos condemnatos deponendos.xxv.diſt.primum. niſi ex diſpenſatione tolerentur.de iud.at ſi clerici.ꝛ interdum erit pena depoſitionis.C.vbi de cri.agi opor.autheñ.qua in prouincia. Per hoc apparet quod ſentit,ſententiam depoſitionis ferendam per iudicem delicti. Dicit tamen quod perpetuo ſuſpendere poteſt ab eccleſia alibi ſita:ſententia tamen in facto mandabitur executioni per iudicem,in cuius territorio res eſt.ff.de re iudic.l.a diuo.Pio.§.ſi.ſecundum Innocen. Et ſatis tamen puto ſufficere diſpenſationem iudicis loci delicti,quia habet inſtar abſolutionis ꝛ ex quo ſemel abſolutus eſt,ꝛc.l.licet.ff.nau.cau.ſta.ꝛ.de accuſa.de pur.vulg.c.ij.ff.de accuſa.ſenatus. ¶ Gloſſ.ſequens ſentit contrarium,que dicit iudicem loci beneficij priuare illum per ſententiam ab alio latam. Sententia ergo ab alio lata eſt illa,que immediate priuabit,non illa ſententia iuris. Et hoc placuit Hic Pe.nam hic fuit queſitum de ſententia priuationis officij,ꝛ beneficij:de ſententia ergo hominis immediate priuatiua intelligatur reſponſum. Et hoc tenet Hoſtien.idem Goffre.Pet.ꝛ Abb.ad hoc verbum,executio,ſcilicet quia non dicit priuatio,vel pronuntiatio. Ad hoc quod not.de appel.paſtoralis.ꝛ in.c.Romana.eod.titu. ſuper verbo,de crimine. Hoc etiam tenet Specu.in titu.de ſenten. exe.§.nunc videndum.verſi.ſed pone.vbi improbatur opin.dicentium quod exigebatur pronũtiatio ſuper priuatione beneficij per iudicem beneficij. Sed huic obſtat contrarium. Reſponſio patebit.ſ.

8 ¶ † Cõcludo,ſi queritur an iudex delicti,aut domicilij,poſſit diſtringere perſonas,vel res alibi ſitas. Et proſequor tres caſus. Primus,quando ſententie vel pene tantum perſonam concernunt. Secundus,quando res tantum. Tertius,quando perſonam,ꝛ bona ſimul. ¶ Uenio ad primum de ſentẽtia penali diſtringente tantum perſonam:ſi habet perſonam ſubiectam in limitibus ſui territorij,tunc ſi ſententia,vel pena reſpicit certi loci interdictum,non porrigatur extra territorium interdicti ex poteſtate ſententie.ſed bene porrigetur ad quedam loca per conſequentiam ex iuris diſpoſitione:vt.l.relegatorum.§.ſ.ꝛ.§.interdicere.ꝛ.§.ſeque. ff.de inter.ꝛ rele.quia ſi relegatus eſt a prouincia domicilij,intelligitur relegatus a prouincia originis a iure. Ad hoc de ſent.exco. ſi ſententia.libr.vi.ꝛ quod no.de priui.ex tuarum.ꝛ de exceſ.prela. tantum. Si interdictum non reſpicit locum,ſed certam artem,Nico.dicit,ſi interdictum eſt facti,non porrigitur extra territorium. ff.de poſtu.l.ex ea. Hoc verum,niſi ars omnino coerceat perſonã, vt eſt officium,ꝛ ordo,ꝛ dependentia ab eo:vt no.de appel.paſtoralis. Si autem non reſpiceret artem,ſed ſtatus diminutionem,ita quod perſonam inſequat,vel adherentia perſone:Nic.dicit,ſi interdictum eſt iuris:ꝛ dicit Barto.in dicta.l.i.C.de ſum.tri.ꝛ fi.ca.Aliquo tamen addito,que habuit a Nicol.de Mat.que verba refert Ioan.Andre.in addi.Specu.in titu.de accuſa.§.qualiter.in ſummula baumborum verſi.felicis Nicolai,ꝛc.quod poteſt ſic perſona diſtringi a iudice delicti,ꝛ domicilij,ꝛ contractus,in tantum quod affecta perſona per ſententiam hoc ipſum ſequitur velut vmbra, ad limites alterius territorij:vt eſt excommunicatio,ꝛ ſuſpenſio ab officio,ſententia infamie,ꝛ depoſitionis.ff.de poſtu.l.ex ea.§. de offi.ordi.ad reprimendam.ꝛ.c.cum ab eccleſiarum.de appella. paſtoralis.ꝛ quod ibi no.ꝛ.c.cum preterea.cum ſimil. Si tempore ſententie non habet eam in limitibus territorij,eam tamen preuenit citando,vel conditionaliter ſententiando:ꝛ quilibet poteſt ſententiam perſonam afficientem etiã extra limites territorij infrigere.l.eodem.propoſuiſti.no.Innocen.de dila.preterea. quicquid ſentiat Paul.in clem.paſtoralis.de re iudic. Si tempore ſententie non habet ipſam in limitibus territorij,nec ipſam preuenit:dicit,ſi ſententia trahit ſecum executionem immediate,ex poteſtate iuris.propter ſententiam non immediate ex ſententia,vt ſententie ſuper delicto infamantes ex iure:ꝛ tales ligant,ſecundum omnes,late a iudice domicilij:quia iudex domicilij habet poteſtatem iudicandi perſonam,etiam alibi ſitam,ex quo domicilium retinet:quinimo ꝛ de delicto alibi commiſſo:vt.l.i.ꝛ.ij.auth. qua in prouincia.C.vbi de crim.agi oportet.de rap.cap.i.ſupra e.cum contingat.not.ſ.capitu.finali. Et hoc tenet Pau.in cle. paſtoralis.qui exemplificat in caſibus poſitis.iij.queſtione.vi. §.porro. Iudex autem delicti non poteſt iudicare perſonam alibi ſitam non preuentam,vbi agit principaliter diſtringere perſonam:vt in clemen.paſtoralis.de re iudicata.ꝛ not.de foro competenti. Romana.§.contrahentes.libro.vi. Si ſententia trahit ſecum executionem immediate ex ſententia,iudex delicti:vel cõtractus hanc non poteſt promulgare in exiſtente extra:quia talis forus ſubmittit perſonam inquantũ extra.l.ij.ff.de eo,quod certo loco ꝛ dicta clemen.paſtoralis.§.contrahentes. Iudex autem domicilij bene promulgat illam ſecundum communionem opinionem.vt not.Ioan.xi.q.ij.epiſcopum.ꝛ eſt caſus de clemen.non reſi.ex tue. Ad hoc.ij.q.i,manifeſta.de appel.cum ſit Romana. de cle.excom.mi.ad apoſtolice,no.ſ.c.fi.ꝛ.ꝫ.c.lane. Ioan.Andr. in.§.contrahentes.quicquid ſentiat Pau in clemẽ.paſtoralis. de re iudi. Et ad rationes eius reſponde Et dixi de ſen.excõ.a nobis.ꝛ de conſti.vt animarum.§.ſtatuto.ꝛ.ꝫ.c.lane.ꝛ.ſ.c.ii. Et hoc de prima ſpecie ſententiarum. Eſt ſecunda ſpecies ſententiarum,quando ſententia tantum concernit res:dic,ſi res ſunt in territorio ſententiantis,poteſt illas afficere,vt in tributum capere:vt dicit hic Inno.in poſſeſſionẽ mittere,incorporare in fiſcum in totum,vel in partem Si ſunt extra territorium,non poteſt,niſi aliquid diſponat in perſonas:quia res nõ ſunt principaliter ſubiecte,vt hic,ꝛ.l.cum vnus.§.ſi.ff.de bo.aut.iu.poſ.ad hoc dictus.§.cõtrahentes. ¶ Uenio ad tertiam ſpeciẽ,quando ſententia mixtim perſonam concernit,ꝛ res:ꝛ tunc ſi bona ſunt in territorio,poteſt diſtringere vt libet;ſi perſona eſt in territorio vel extra,ibi põt diſtringi a iudice domicilij,vel delicti:quia preuenta eſt res,ꝛ bona ſunt extra. Si principaliter vult diſtringere res,nõ poteſt,ſi perſona principaliter,in cõſequentiam bona, ſi vult ſententiare ſuper delicto,vel culpa,ex quo ſequitur priuatio bonorum immediate ex poteſtate iuriſdictionis:ꝛ ſecundũ omnes poteſt,vt hic,ſecũdũ gl.primã:quia ex quo abdicatio fit

immediate

immediate ex poteſtate iuriſdictionis vbilibet habet poteſtatem:
ergo hoc fieri poteſt, ſi vult ſententiare directe priuãdo iure ad bo
na alibi ſita competente: ⁊ ſunt opi. quia aliquid tangit de re alibi
ſita. Aduerte, ius, quod habet quis iure aut tituli, aut dominiũ,
eſt principaliter in perſonam, licet obiectiue competat ad rẽ. Hinc
eſt quod animo tenetur, ⁊ animo debetur. l. ſi quis vi. §. differentia.
de acqui. poſſ. no. de pac. cum pridem. Fundamentum ergo tenen
di eſt in perſonam: quatenus ergo reſidet in perſonã, poteſt illud
ius a perſona auferri habens perſonam ſubiectam: ideo abdicat
ab eo ius, ⁊ res derelicta remanet, vt hic, ſecundum verum intelle
ctum. Quam opi. ſequitur Spec. in tit. de ſen. excom. §. nunc viden
dum. ver. pone. Exequi autem actualiter non poteſt, ſed executio,
prout eſt in facto, id eſt, in abdicanda poſſeſſione facti, fit per iudi
cem rei ſite. Dixi de poſſeſſione facti: quia ſi iudex intenderet, be
ne poſſet auferre poſſeſſionem rei alibi ſite, etiam prout poſſeſſio
eſt iuris. ff. de acqui. poſ. l. cum vniuerſitas. §. cum pretor. ⁊ no. in. l.
j. C. vbi in rem act. Si iudex animo ordinandi poſſeſſione ciuili cõ
tra eũ promulgat ſententiã, q: tunc ſuſpicat vel ſuſpicari debet ſe
poſſe repelli. Ad hoc, qd no. Inn. de conceſ. pre. cum noſtris. vt lite
9 non conteſt. §. quoniam. §. quod ſi ſuper. † Ex his deciduntur ali
qua dubia. Primũ eſt. lata eſt ſententia contra aliquem, ex cuius
delicto bona veniunt publicanda, an bona, que ſunt alibi, publi
centur. Gul. de Cu. in. l. ij. ff. de cap. di. tenet quod ſic: ⁊ confiſcabun
tur in fiſcum, vbi ſunt bona: ⁊ illa ſunt bona, que poſſunt a perſo
na abdicari: ⁊ ſic occupabuntur quaſi vacãtia per fiſcum, vbi ſunt
bona. Allegat. l. ij. C. de bo. vacan. de iure fiſ. ⁊ ff. de inoffi. teſta. l.
poſthum⁹. §. ſi quis ex his. ⁊ l. ſi nõ mortis. §. fi. ⁊ latiſſime ibi hoc
diſputat. Eandem queſtionẽ facit Io. de here. cum ſecundum. lib.
vi. in crimine hereſis, poſt Io. Cald. licet contrarium diſputauerit
Rich. Malumb. vt ibi recitat Cy. latiſſime proſequitur Jo. And.
in addi. Spec. in tit. de accu. §. ſequitur. in ſummula bannitorum.
in addi. que incipit, Felicis Nicolai, ⁊c. Recitat diſputationem in
mat. [illegible] Nicol. de[illegible]: quem colligendo vna cum Bart. in. l. cun
ctos populos. C. de ſum. tri. ⁊ fi. ca. in vlt. q. ſic cõcludo, Si vtriuſq;
loci burſa vna eſt, ⁊ iuriſdictio vniuerſalis. Exemplũ in locis ſub
iectis Romane eccleſie, ſi publicatio tenet, fit de iure communi, vt
in hereſi, vbilibet confiſcantur: ſed incorporabuntur in fiſcum per
iudicem loci, vbi ſunt bona: abdicabuntur tamen a perſona per iu
dicem delicti pronuntiantẽ, vel domicilij, vt hic. Ad hoc. l. ſi quan
do. ff. de bo. va. etiam ſi ſimpliciter ex ſententia publicet bona: q: ſen
tentia intelligeretur ſecundum ius de omnibus bonis etiam alibi
ſitis. Si confiſcatio fit per cõteſtationem, ſeu legem ſpecialẽ, ⁊ vi
get lex in vtroque loco: ⁊ dicit qd idem. Hoc verum puto, ſed non
vigore ſtatuti, vbi ſunt bona, ⁊ vbi non deliquit: quia non poteſt
diſtringere factum extra territorium: vt in. c. vt animarũ. §. ſtatu
to. ſed vigore ſtatuti loci delicti, vbi hoc aperte diſponat quod ſa
tiſfacere cenſetur, quando dicit, Omnia bona vbicũque ſita publi
centur. Poteſt enim abdicare a perſona, ⁊ illa facere vacantia, vt
hic eſt caſus. Sed ſi ſimpliciter dicit, Bona cõfiſcẽtur, vel omnia
bona: ſtatutum in dubio reſtringerem ad bona loci delicti, arg. eo
rum, que dixi in. c. vt animarum. §. ſtatuto. ad hoc quod no. Fred.
ſuo conſi. xvj. vbi dicit ſtatuentes in dubio reſtringere ſententias,
⁊ eorũ effectum, ad limites proprij territorij: ⁊ eſt expreſſum in di
cta. l. cum vnus. §. fi. ff. de bo. aut. iu. poſ. Et hoc caſu bona non pu
blicarentur ex diſpoſitione ſtatuti loci bonorum, licet hoc diſpone
ret: quia non poſſet punire factum alibi: vt in. §. ſtatuto. Si cõfiſca
tio fit per conſtitutionem ſpecialem loci delicti, vbi ſententiatũ eſt,
an bona alibi ſita publicentur: dicit Bart. quod conſtitutio ſe non
extendit ad bona alibi ſita extra territorium. Allegat. l. neque. C.
qui tu. da. poſ. de tu. ⁊ cu. da. ab his. l. prima. in fin. ⁊ l. pupillo. hoc
puto, quando lex loquitur ſimpliciter. Sed ſi dicit, Omnia bona
vbicunque ſita publicentur: credo quod hoc poſſit ſtatutum: q: ſi
cut poteſt ſententiando abdicare ius a bonis alibi ſitis, vt hic: ita
poteſt ſtatuendo, ex quo ſpecifice hoc diſponit, argu. huius decre.
⁊ hic, quo ad hoc vt bona vacent: ſed quo ad actum incorporatio
nis, illa fieri debet per iudicem loci bonorum, vt hic eſt caſus. Per
que patet quod non obſtant leges de tutoribus loquentes: q: da
re tutorem reſpectu bonorum, eſt dare ius quo ad actum facti, bo
na tractandi, ⁊ adminiſtrandi: non poteſt hoc ergo iudex perſone,
ſicut nec poſſet quo ad actum exequendi. ⁊ hoc eſt tenendum. Si
autem burſe fiſcales ſunt diuerſe, vt quia confiſcatio fit in terris
Imperij, ⁊ bona ſunt in terris eccleſie, vel cõtra, vel ciuitates ſunt
in terris eccleſie, vel e conuerſo, vel ciuitates ſunt ſub particulari
bus, ⁊ diuerſis dominis, forte nõ recognoſcentes de facto, vel de
iure ſuperiorem vnum: dicit quod ſi confiſcatio fit per legem ſpe
cialem, non confiſcabuntur niſi bona ſpecialia loci delicti. Non pla
cet hoc: quia diuerſitas burſarum non facit quin ſtatuens poſſit
abdicare bona alibi ſita e perſona eius, quem ſubiectum habet.
Sed confiſcatio fit de iure communi, vbilibet fiet, ⁊ bona apprehẽ
det fiſcus loci, vbi ſunt, per predicta, ⁊. l. ij. allega. poſt Guliel. de
Cu. Ad hoc. l. tutores §. heres. ff. de adminiſtratione tutorũ. l. ſi
quero, ⁊. l. fi. C. de bo. va. per que apparet quod differentia an iuriſ
dictio detur de iure communi, an ſpeciali, non eſt bona, quicquid
dicat Nicol. de [illegible] ⁊ recitat Joan. Andre. in addi. Specul. pre
10 dicta. ⁊ hec ſufficiant. ¶ † An confiſcatis bonis confiſcantur bo
na feudalia, vel emphyteutica eccleſie, vel laici: vide Barto. in. l. ſi
finita. §. ſi vectigalibus. ff. de dam. infec. ⁊ in Specu. de feu. §. quo
niam. in. ⁊ ſuper verſi xxxix. in addi. vbi. Joan. Andre. dicit quoſ
dam poſſe ex imperio abſq; ſtatutis, vel legibus bona publicare.
Quid de iure patronatus, vide glo. xvj. q. vij. filiis. ⁊ quod no. glo.
in cle. de re in. paſtoralis. vide glo. Oldr. in emphyteuticis ſuo cõ
11 ſilio. xvij. ¶ † Per predicta deciditur queſtio, quam diffuſe hic
proſequitur Innocen. ⁊ Hoſtien. Nunquid pro delicto ab extra
neo commiſſo contra ſubiectum, vel dominum ciuitatis, vel loci,
habeat poteſtatem dominus ciuitatis, illum, vel eius bona diſtrin
gendi. Dicit, colligendo mentem Innocen. ſi vult procedere con
tra delinquentem principiando a perſona: ⁊ dicit quod cõtra de
linquentem contra dominum, vel ſubiectum non habẽtem ibi do
micilium, dominus non poteſt in eum facere iuſtitiam, etiam in
poſſeſſionibus, quas habet in ſuo diſtrictu. allega. ij. c. cum ſit. ſed
debet adire dominum, vbi habet domicilium: ⁊ ſi dominus non fa
cit inde iuſtitiam, proſequatur iuſtitiam ſuam, ſecundum cano
nes, qui habentur. xxiij. q. ij. dominus. Ad quod idem quod ple
nius no. j. de appell. dilectus. in glo. no. appellationem. ⁊ de iniur. ⁊
ſi pignorationes. libro ſexto. Et ſuper regula, non debet. eod. libr.
per que dicit Innoc. plus, quod principiando a perſona ad com
parendum coram ſe in iudicio non poſſet cogere: imo nec hoc in
duci poſſet conſuetudine, vel ſtatuto, que non valerent, niſi ſuper
rebus ſue iuriſdictionis: quale non eſt hoc, quod ille, qui non ha
bet ſub eo domicilium, coram eo reſpondeat. Inquantum Inno
cen. dicit quod non poteſt contra delinquentem contra ſe, vel ſub
iectum procedere, ⁊ eum condemnare, vel ſtatuere cõtra eum, quo
ad bona diſtringenda: hoc non placet Hoſtien. qui dicit hoc eſſe
contra hanc decre. ⁊ ſimilia iura: ſed dicit hoc poſſe intelligi in do
minis habentibus loca ſine iuriſdictione, ſicut ſunt plures, nedu;
milites, ſed etiam plebei, a quibus tenentur certi agri, domus, vel
arce, in quibus tamen iuriſdictionem non habent: ⁊ de his etiam
fatetur quod de conſuetudine poſſent iuriſdictionem habere, ita
quod ius dicant alijs, ⁊ non contra alios, ⁊ ſe: argumen. ij. c. propo.
Nam quod priuatus ſibi iuriſdictionem dicat hoc non poſſet con
ſuetudo: quia irrationabilis eſſet. C. ne quis in ſua cauſa. l. j. de ver
bo. ſignifica. forus. ⁊ irrationabilis conſuetudo non valet. de re iu.
cum cauſam. de conſuetu. c. fi. ¶ Nota bene dictum hoc, quod do
minus eo quod dominus ville, vel agri, ſeu domus, non vendicat
ſibi iuriſdictionem. Poſſet etiam procedere dictum Innocen. vt
puto, quando haberet iuriſdictionem in loco dominus, ⁊ delin
quens non reperitur in loco, vel territorio eius, contra quem delin
quatur: quia principiando a perſona, non poſſet res diſtringere,
nec bona. Ubi autem reperiretur in loco, poſſet ius dicere ſubie
cto: ſibi autem non, niſi eſſet delictum notorium, vel niſi extraiudi
cialiter loquendo ſe defendendo. de ſenten. excommu. dilecto. Poſ
ſet etiam intelligi, quando delictum fuit factum cõtra dominum,
vel contra ſubiectũ extra limites territorij ſui: vnde tunc eſſet opus
recurſum habere ad repreſalias, vel ad indictiones belli, quod in
ducere poſſet demum in ſubſidium omnium iudicum. Ultimate
ſibi non deficeret papa: vt no. Joan. Andre. in regula, non debet.
de re. iur. lib. vi. ⁊ no. de iniur. c. j. eo. lib. ⁊ no. de appel. dilectus. ta
les tamen indictiones repreſaliarum, aut belli, non debent conce
di priuatis locis leſis, ſed dari debent contra magiſtratus negligẽ
tes Contra authenticas ſingulares perſonas non culpabiles, nõ
debẽt, nec de iure poſſunt, ⁊ bona conſcientia cõcedi: vt no. Jo. an.
in locis preall. ¶ Nota tamen in hoc mẽbro duo incidẽter dicta,
quod conſuetudine non poſſunt induci, vt quis in propria cauſa
ſit iudex. Secundo, quod dominus eo quod dominus ville, agri,
vel domus, non vendicat ſibi iuriſdictionem. Quandoque, dicit
Innocen. vult procedere principiando a rebus, principaliter res
diſtringendo, vt quia poſſeſſiones debent aliqua munera realia,
ſiue ordinaria, ſiue alia: ⁊ poſſent eum per occupationem poſſeſ
ſionum, quas habet, iuriſdictione ſua diſtringere. C. de ſacroſanc.
eccle. l. iubemus nullam. ⁊ l. placet. Quandoque, dicit Innocent.
vult principaliter diſtringere bona, non in procedendo, principiã
do a perſona, ſed ſtatuendo, ⁊ cauſam trahendo ſtatuti, ⁊ deſcri
ptionis a culpa, vel offenſa perſone: ⁊ fatetur quod ſtatutum poſ
ſet forte quod quicunque commiſerit talem offenſam, bona eius
confiſcarentur, vel offenſo applicarentur: q: in rebus valet ſtatutũ,
vel conſuetudo: quia ſunt de eius iuriſdictione: argumento. C. de
ſacroſanctis eccle. l. iubemus nullam. nec debet tamen conſuetudo
rumpi per extraneos. viij. di. qui contra. Jo. Andr. dicit videndũ

quod not.de iureiuran.capitulo ſicut.in gloſſ nota.ver.ſi vero non ſiat. Tamē fatetur quod ſi vellet capere bona, in procedēdo oporteret iudicem ſuum adire, et facere eum per ſuum iudicem condemnari: et cum agatur tunc in rem, agere debet coram iudice rei.C. vbi de poſſ.agi oportet.l.prima C.de iudi.l.quod legatur.§.ſinantē. Idem ſi creditor agat hypothecaria, quia in rem eſt: ſecus ſi pignoratitia, quia perſonalis eſt: vt no.de pigno.cum contrarium. Secundum Innocen.non placet hoc Hoſtien. quia per hoc aperitur via principibus ciuitatis, et laicis contra eccleſiam, et eccleſiaſticas perſonas. Quid enim ſi facerent ſtatuta, vel haberet conſuetudo, quod committentes adulterium, vel aliud quodlibet crimen, poſſeſſiones delinquentis poſſint confiſcari: ſecundum hoc a laicis poſſent confiſcari bona clerici latas poſſeſſiones habentis committentis crimen a ſtatuto damnatum. quod non placet ſibi: cum ſit certum quod laici perſonam clerici delinquentis punire non poſſunt.ſ.titulo.j.at ſi clerici. multominus res, que nec puniende ſunt pro delicto ab aliis iudicibus, qui perſonam minime punire poſſunt, cum delinquunt.in authen.de man.princ.§.oportet.colla.vj. Item nec ſtatuta, vel conſuetudines laicorum ligant perſonas eccleſiaſticas, vel res eorum: vt not.de conſtitu.que in eccleſiarum.et capitulo eccleſia.de re.eccle.non alie.cap.ſi. Et dicit Hoſtien. quod ſi innocen. hoc ponderaſſet, hoc non notaſſet. Et dicit Ioan.Andr. quod hec faciunt ad queſtionem, quam diſputaui ſuper regula, ſine culpa.de reg.iur.libro ſexto. Dictum Innocen.procedit, quando ſtatuit contra perſonas delinquentes cō tra ſe, vel ſubiectos in limitibus territorij proprij: quo caſu ex delicto poſſunt ſubijci ſtatuenti. Et ſic loquitur, quia loquitur quando res ſibi ſunt ſubiecte: quia ſic delinquendo ſubijciuntur ſtatuto, ſed non iuriſdictioni, niſi contractus ibi inueniantur. Per que patet quod non loquitur de clericis, qui etiam ex delicto non ſubijciuntur iudici ſeculari, nec bona ſunt ſubiecta iudici ſeculari, vt dicto.c.eccleſia. Inquantum autem contra dominum, vel ſubiectum delinquerent extra limites territorij domini ſtatuentis, ex ſtatuto non poſſet ligari: vt in capitulo, vt animarum.§.ſtatuto.de conſtit. libro ſexto. Nec obſtat quod ſubijciatur eo quod delinquit contra ſubiectum. ſicut patet in delinquente contra clericum.ſ.eod.cum ſit. quia ibi non ſubijcitur ratione perſone, contra quam, vel in quam deliquit, quia non numeratur hoc inter modos forum ſortiri: ſed ſubijcitur tantum propter naturam criminis ſacrilegij, quod eccleſiaſticum eſt: quod non eſt hic. ¶ Ex his patet quod de ſtatutis punientibus extraneum, vel ciuem delinquentem contra ciuem ſuum, de quibus plene dixi in capitulo, vt animarum.§. ſtatutum.de conſtitut.libro ſexto. Et plenè per Bartol.in.l.cunctos populos.C.de ſum.tri.et ſi.cat. Ex his tollitur dubitatio an iudex domicilij debitoris poſſit abſoluere a iuramento preſtito de ſoluendis vſuris alicui extraneo exiſtenti extra territorium, ſi ambo eſſent eiuſdem domicilij: per predicta eſſet planum quod ſic: ſed vbi ſunt diuerſorum domiciliorum, dubium eſt. Lapus ſua.x. allegat.dicit quod abſoluere poteſt, quia non petitur hic dari aliquid, vel fieri a parte: vnde non eſt neceſſaria litis conteſtatio cum parte, ſed ſolum imploratur iudicis officium ad exonerandum conſcientiam iurantis. Unde totum exercitium iuriſdictionis dirigitur ad perſonam iurantis. Uel hoc maxime, quia iuramentum non obligat parti, ſed ſolum Deo de iureiurand.debitores. Deus autem vbilibet eſt, et vbilibet forum ſortitur. Hoc ergo vinculum tollere poteſt, et ſtimulum a conſcientia debitoris, qui habet ſuppoſitum debitorem relaxare: et quanquam tollatur ius partis, pars non poteſt aliquod ius pretendere, quod non ſit turpe: ideo ab eo non abdicatur validum ius in ſua perſona conſiſtens: quod puto tenendum quod poſſit principaliter iudex abſoluere talem ſic iurantem: et quod prius non ſit opus Ut a parte petatur abſolutio: quod quidam tenent, et male. Dicam.j.in dicto cap. debitores.et tenendo maxime quod in abſolutione pars non citetur.

12 tur.de quo etiam dicam.j. ¶ † Dicitur hic vltimo quod poteſt iudex territorij exequi bonis ſententiam latam a iudice delicti: dubium autem eſt, an propria authoritate hoc facere poſſit. Guil.in Specu.de ſenten.excommu.§.nunc videndum.verſi.ſed pone.vbi petatur executio mutato domicilio in loco domicilij noui: per multa verba hoc in effectu concludit quod ſi agatur actione in factum, vel iudicati, quod tales actiones ſequuntur perſonam, poteſt agi coram iudice domicilij abſque alia relatione, vel etiam commiſſione: quia tales habent a iure iuriſdictionem. Et hoc videtur ſentire glo.hic. Si imploratur iudicis officium, dicit quod hec imploratio habet ſolum locum coram iudice, qui ſententiam tulit, niſi eſſet ſpecialis executor illius, qui ſententiam tulit: vnde in tali caſu exigitur aut commiſſio, aut relatio. Et hec fuit ſententia Innocen.de dila.preterea.in gloſſ.magna.verſi.ſi autem vocatus.vbi alius iudex ſententiam non exequitur, quam qui tulit, niſi agatur actione in factum: et oportet quod tunc agatur ordine iudiciario, vt ibi dicit. Ad hoc allegat.ff.de re indica.l.miles.§.vltimo bus cre.l.actori. Hec procederent iudice domicilij. Sed dice rei ſite alias ſuo non poteſt agi perſonali. Oportet ergo imploretur officium iudicis: et ſecundum hoc exigeretur vel commiſſio in caſu decreta. Et hoc tenet hic Hoſtien.qui executionem dicit fieri ad requiſitionem pronuntiantis. Al eodem. Romana.verſic.ſed tunt.libro ſexto. Hanc ſententiam ſequitur Barto.in.l.a diuo Pio.§.ſententiam Rome dictam.ff.de re iudicata.vbi dicit officium iudicis pro executione ſententie non poſſe implorari coram alio iudice, quam qui tulit ſententiam. Ad hoc quod dicitur in.l.prima.C.de conſeſ.per Cyn.et dicam de confeſ.capitulo fin.et dicit ibi Barto.quod ſi non vult exequi iudex territorij, quod poterit adiri ſuperior. Allegat in authen.vt differ.iudi.§.1.et de iure patr.nullus. Et dicit quod ſic poteſt compelli.in.l. pe.ff.de iuriſdictio.omnium iudicum. Et non obſtat quod non ſit maior: quia lex reputat enim maiorem quantum ad hanc cauſam exercendam, ne pereat effectus ſententiarum. Ad hoc quod plene no. Cyn in.l.properandum.§.ſinautem reus.C.de iudi.et in authen.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi oportet.et in.c. Romana. §.contrahentes.et cle.paſtoralis.de re iudi. Quinimo dicit hoc verum, etiam quando ſunt iudices eiuſdem territorij, ſed diuerſi tribunalis: de quo plene vt ibi. Formam autem commiſſionis executionis vide in Spec.de ſent.exe.§.ſequitur.ver.ſed quid ſi is qui. Per hoc patet an epiſcopus exequatur ſententiam latā per iudicem laicum in cauſa reconuentionis contra clericum. Et dicit hic Hoſtien. quod poteſt, per hanc decre. Sentit tamen Frede.ſuo cō ſil.lxxxvij. quod vbicunque litigat clericus coram iudice ſeculari, poſſet iudex ſecularis quo ad bona exequi ſuam ſententiam. Al quod no.ſ.eo.verum. Sed de hoc plene dicam de in titulo.pe.c.4. Hec pro modo ſufficiant. Uide Butr.in.l.pe.ff.de iur.omni iudi. qui tenet quod prorogatio iuriſdictionis ſe non extendit ad actū exequendi.et Allegat glo.et text.in.l.epiſcopalem.C.de epiſco.au.et in.l.ij.ff.ſi quis in ius vo.non ie.quod poſſet dici, quando res eſt in alio territorio: quia non poſſunt alteri iudici preiudicare partes. Secus ſi in territorio ſententiantis, licet non ſub eius iuriſdictione: quo caſu in prorogatione iuris extenderetur, non bonis: cum prorogatio ſe dirigat ad cognitionem, niſi fiat etiam quo ad executionem: de quo de offic.le.ca. P.et G.j.eod. ſignificaſti.

13 ¶ † Nunquid autem iudex ſententians poſſit compellere quem ad exequendum alterius territorij. Cyn.tenet quod ſic.C.de iudi. in.l.properandum.§.ſinautem reus.in.vj.q.ſed compellit adeundo ſuperiorem, vt dixi.

1 ¶ Iudex eccleſiaſticus poteſt contra laicum procedere etiam per viam interdicti vnde vi, miſerabili tamen perſona inſtigante.

2 Domicilium quis ſortiri cenſetur in loco, vbi habet larem, vel communem habitationem, ſeu maiorem bonorum partem.

Forum quis ſortitur duplicter ratione domicilij, et bonorum, vt ibi poſſit conueniri.

3 Falſitas narrata in reſcripto circa merita negotij principalis diſcutiendi in iudicio, an vitiet reſcriptum.nu.30.

4 Poſſeſſorij reſtituende remedium habet priuilegium vt non admittat agendo, vel excipiendo. Et datur ad vocandum nudam detentionem.nu.7.

5 Mulier viri morte perdit dignitatem, quam habet ex viri coniunctione.

6 Dictio, quondam, quid ſignificet.

8 Libellum in poſſeſſorio recuperande non vitiat narratio proprietatis.

9 Libelli vires non ampliat ſuperflua narratio.

10 Libellus alternatiuus quando valeat.

11 Reſcriptum delegationis vltra duas dietas loco rei non valet.

12 Citari quod quis non poſſit coram delegato vltra duas dietas a loco rei ſite, in quo termino capiatur locus, etiam ſi agatur perſonali actione in rem ſcripta.nu.23.

13 In feudali cauſa agitanda poteſt adiri iudex eccleſiaſticus, et non dominus, quando agitur poſſeſſorio, ac per miſerabilem, et oppreſſam perſonam.nu.25.et.28.

14 Eccleſia tenetur regulariter ad miſerabilium perſonarum defenſionem.

15 Reſcriptum in poſſeſſorio non vitiat falſa narratio proprietatis, nec taciturnitas peremptorie exceptionis vitiat reſcriptum ad lites.

16 Donatio propter nuptias conſtitui poteſt ante matrimonium, vel conſtante matrimonio.

17 Iudex eccleſiaſticus eſt competens quo ad viduas oppreſſas, ſiue agatur interdicto vnde vi, ſiue condictione decre.ſcpe.

18 Poſſeſſorio agenti nō obſtat exceptio proprietatis defectus tal ſi agatur

ſi agatur lato poſſeſſorio.
19 Delegationis reſcripto vltra duas dietas a loco rei quomodo poſſit contra illud opponi, et excipi, eo quod ſit vltra duas dietas conceſſum.
20 Leuca quid eſt.
21 Dotalitij appellatione quid comprehendatur.
22 Furto, ſeu pro ſpoliatione complicum quomodo quis etiam mandans, vel non mandans teneatur.
24 Forum quomodo quis ſortiatur ratione rei mobilis.
26 Clerici ſolebant olim iudicari a laicis tempore primitiue eccleſie.
27 Feudi dominus non eſt iudex pro queſtione feudali inter vaſallos.
28 Iudici non aufertur cauſe cognitio, niſi per negligentiam.
29 Reſcriptum, per quod aufertur iudici ordinario cauſe cognitio, licet non faciat mentionem de negligentia, non dicitur ex eo ſurreptitium.
30 Reſcriptum quomodo non vitiatur propter falſam narrationem.

1 Ex parte B. ¶ † Miſerabilis perſona poteſt laicum coram iudice eccle-
ſiaſtico interdicto vnde vi conuenire. h. o. In prima par
te conqueſtio. In ſecunda iudicum inſtructio. Secun-
da ibi, mandamus. Prima ſubdiuiditur. Primo ponit eſſe com
miſſionem, et rei vocationem. Secunda ibi: Dictus rei exceptio-
nem, et actoris replicationem ad illam. Tertia ibi: idem quoque.
aliam rei exceptionem, et replicationem ad illam. Premitto quod olim
valebat reſcriptum datis iudices diſtitis vltra duas dietas a loco
et domicilio rei: hodie vero ſecus, de reſcriptis. nonnulli. et eo. tit. ſtatutum.
§. cum autem. lib. vj. Secundo quod olim diete computabantur a
loco rei ſite in reali, et contractus in perſonali: vt. ſ. de reſcriptis. di
lectus filius. j. de app. olim. et hic. Sed communiter hoc dicitur ho-
die correctum: vt de reſcrip. ſtatutum. §. cum autem. lib. vj. vbi glo.
2 que incipit, olim dicebamus. ¶ † Nota quod quis dicitur ſortiri
domicilium, vbi habet larem, vel communem habitationem, vel
habet maiorem partem bonorum. l. ij. C. vbi ſena. vel cla. quod la-
3 tinus de eclarabitur. j. c. fi. et aliquid dixi. ſ. eo. c. quod clericis. ¶ † No
ta quod falſitas narrata circa merita negotij principalis diſcutien
di in iudicio non vitiat reſcriptum, cum per hoc non excludatur in-
tentio delegantis ad dictum iudicem, qui non habet preciſum man
datum ad concluſionem reſcripti, ſed conditionatum ad veritatem iu-
ſtitie, ſi preces veritate nitantur. de reſcrip. c. ij. et non excluditur in
tentio, ſaltem vt habens iuſtitiam reus, vel actor pro ſe, ſecundum
4 veritatem, et non ſecundum narrata, victoriam reportet. ¶ † Se-
xto, quod poſſeſſorium reſtituende habet priuilegium, vt non ad-
mittat agendo, vel excipiendo queſtionem proprietatis. de ord. cog.
c. fi. de reſti. ſpo. ex literis. et c. ex conqueſtione. ¶ Nota quod miſerabi
lis perſona, et oppreſſa, ratione oppreſſionis ſubijcit quemcunque
5 opprimentem immediate iudici eccleſiaſtico. ¶ † Nota, mulierem
morte viri perdere dignitatem, quam non habet ex ſe, ſed coruſcatio-
ne viri: vnde non dicitur regina olim vxor regis. perimitur et illa
morte mulieris, nec vacare dicitur. ff. de leg. ij. l. Auguſte. ad primum
de pig. cum contra. Vide gl. que dicit quod denominatur a primo vi-
ro, donec alteri nupſerit. in cle. ne Romani. in verbo, vacare. de ele
6 ctio. dicam cum vltima gl. ¶ † Nota ſecundo de dictione, quondam,
que eſt apta notare priuationem qualitatis de preſenti, cui adiun
gitur, licet eam preſupponat aliquando fuiſſe. Bart. in. l. i. §. hoc au
tem edictum. de oper. no. nun. dicit ſe ſuſtinuiſſe inſtrumentum, in
quo dicebatur, Titius olim Martini: licet Martinus viueret: quia,
olim, tempus preſens complectitur, licet etiam preteritum ponat.
ff. de contrahen. emp. l. nec emptio. Ad hoc text. hic, iuncta glo. fi.
que dicit hic colligi, vxorem nominari a dignitate viri eo mortuo.
Hoc nota propter libellos. Sed ſi dicatur in inſtrumento. Talis,
filius talis: patre mortuo, et non vitiatur inſtrumentum: vt not. de
pign. cum contra. et in Specu. de inſtru. edi. §. ceſtat. ad fi. Ad hoc
7 de teſta. Raynutius. ¶ † Nota hic tertio argumen. poſſeſſorium
recuperande dari ad vocandum nudam detentionem. patet ibi:
detentorem. Sed dic de hoc de reſti. ſpol. ſepe. Sed cum preſup-
ponat ſe ſpoliatam. dabitur contra poſſeſſorem, et verbum, deten
torem, large intelligitur pro poſſeſſore iniuſto: et ſic verba in libel-
8 lo latiſſime intelliguntur. j. de cauſa poſſ. cum eccleſia. ¶ † Nota
quarto quod narratio proprietatis, vel iure proprietatis, in libello
non vitiat libellum in poſſeſſorio recuperande, imo proficit in re-
tinende. de proba. licet cauſam. no. ff. vti. poſſi. l. ſi duo. C. vti poſſi. l. i.
9 ¶ † Nota quinto quod ſuperflua narratio in libello non amplificat
vires libelli vltra vim concluſionis libelli. Et ſic ad ponderandum
vim libelli attenditur libellus plus penes medium concludendi,
quam penes medium narrandi. Ad hoc de dila. litere. Sic nec
vitiat reſcriptum, dum tamen vera ſint media a quibus concluſio reſcripti infertur, aut ſumitur. Item narrata qualitas, a qua
iuriſdictio excluditur, non tollit vim iuriſdictionis, que concludi
tur ex vi concluſionis: et ſic ad ponderandum vim concluſionis iu
riſdictionis non attenduntur qualitates narrandi, ſed penes
concludendi modum. Nam, vt dicit Innocent. non habuit ne-
ceſſe addere hoc ratione dotalicij, etc. cum etiam predo ſpoliatus
ſit reſtituendus. j. de reſtitutio. ſpoliatorum. in literis. ſecundum
Innocen. Unde dicit Fred. ſuo conſilio. xxiij quod verba narra-
tionis libelli, reſcripti declarantur examinantur, et reſtringantur
10 ſecundum vim concluſionis. ¶ † Nota ſexto. libellum alternati-
uum procedere, quando in qualibet parte alternati concluditur
libellantis intentio. Ad hoc de reſcriptis. ex parte. de probatio.
tertio loco. de electio. dudum. el grande. ibi: furtum, vel rapinam.
qui filij ſint legitimi. per tuas. Quod eſt verum, dummodo eadem
concludatur intentio, licet diuerſa ſpecies agendi: nam ſpolia-
tio complicum concludit condictionem ex decr. ſepe ſpoliatio pro-
prie interdictum vnde vi. de reſtitu. ſpolia. cum ad ſedem. Ita eſt
in probatione: quia licet ſit incerta, et alternatiua concludens idem,
licet in diuerſa ſpecie, quia vno modo vere, altero preſumptiue
procedit: vt. o. c. per tuas. et hoc ſufficit circa cauſe cognitionem,
vltimas commiſſionem. ¶ Venio ad exceptiones ibi: dictus nobi-
11 lis. ¶ † Nota primo quod iure iſto non valebant litere delegationis
12 vltra duas dietas a loco rei. ¶ † Nota quod iure iſto computabatur
a loco rei ſite, vel loco vbi conſueuerat commorari, non a loco do-
micilij rei. Hodie di: vt dixi de reſcriptis. dilectus filius. et no. de
reſcrip. ſtatutum. §. cum autem. in gloſſ. olim dicebamus. Et hoc
13 quo ad primam exceptionem. ¶ † Circa ſecundum not. quod in cau
ſa feudali regulariter a loco non impetratur iudex eccleſiaſticus,
decidenda eſt coram domino feudi, niſi in caſu negligentie domi
ni. Fallit quando agitur poſſeſſorio: et ſic non tangitur natura feu
14 di, et agitur per miſerabilem perſonam, et oppreſſam. ¶ † Nota re-
gulariter eccleſiam teneri ad defenſionem miſerabilium perſona-
15 rum. ¶ † Circa tertiam exceptionem, Nota primo quod falſa narra-
tio proprietatis in reſcripto in poſſeſſorio concludente non viti-
at reſcriptum. Item quod taciturnitas peremptorie exceptionis
non vitiat reſcriptum ad lites, nec opponi poteſt ad proceſſum.
Ad hoc. c. j. de litis conteſta. lib. vj. et ſic ſurreptio circa merita ne
16 gocij principalis non vitiat reſcriptum. ¶ † Nota quod donatio
propter nuptias conſtitui poteſt ante matrimonium, vel conſtan
17 te matrimonio. ¶ † Nota viduam oppreſſam agere poſſe coram
eccleſiaſtico, ſiue agat contra opprimentem, ſiue contra detento-
rem rei oppreſſe: et ſic ſiue agat interdicto vnde vi, ſiue condictio-
18 ne ex decre. ſepe. ¶ † Nota quod agenti poſſeſſorio non obſtat ex
ceptio proprietatis defectus etiam quando agit lato poſſeſſorio
ſcilicet condictione ex decre. ſepe. ¶ Venio ad declarationem de
cre. tota vis eius conſiſtit in declarandis exceptionibus tribus, et
19 replicationibus ad eas. ¶ † Oppo. primo quod male opponatur, non valere literas impetratas vltra duas dietas: vnde oppo-
nere non debebat quod non valebant, ſed quod per eas trahi non pote
rat. j. de excep. olim. et de reſcrip. nonnulli. Dic quod incongrue
opponebat: quia valebant, licet trahi non poſſet. Hodie congrue
ſic opponetur: vt in. c. ſtatutum. §. nullo. alias in nullo. lib. ſexto.
Secundo circa eandem exceptionem videtur quod debuerit vt le
gitima admitti: quia diete computantur a loco domicilij. de reſcrip.
nonnulli. de reſcriptis. ſtatutum. §. cum autem. libro ſexto. et quod ibi
not. in verbo, dicebamus. Solutio. Hec exceptio tollitur duplici
capite per reginam. Primo, quia olim diete computabantur a
loco rei ſite, vbi agebatur reali, vel mixta, vt eſt hoc interdictum. ſ.
de reſcriptis. dilectus filius. j. Sed huic obſtat litera, que exigere
videtur duo, quod locus caſtri, de quo contendunt, ſit in Ande-
gauen. et non diſtet Andegauen. vltra duas dietas a loco iudicum.
Secundo quod in diocen. Andegauen. habuerit caſtra, in quibus
interdum conſueuerat commorari. Sed doc. hic ad hoc ſupplent
maxime: quia ſufficit primum. Nam hec allegatio ij. de eſt neceſſaria
vel probatio: ſed opportuna fuit, quia allegatum: niſi diceres quod
ſicut in forum ſortiri ratione contractus exigitur aliqualis cohabi-
tatio, ita etiam in forum ſortiri ratione rei ſite exigitur aliqualis
cohabitatio in dioceſi, ſaltem quo ad computationem dietarum. et hoc
probat hec decre. Ad primum. l. heres abſens. §. j. ff. de iudi. ſed non
bene apparet hoc de iure cautum alibi. Secundo defendit ſe vidua,
quia aliqua caſtra habuit in diocen. Andegauen. in quibus conſue
uit aliquando commorari: inde fieri poteſt computatio dietarum.
Et dicit hic glo. quam recito ſic, que eſt in verbo, Andegauen. quod ex
hoc quod interdum conſueuerat commorari, dicitur ibi ſortiri do-
micilium, et in loco vbi habet larem: et ſic in diuerſis locis quis poteſt
ſortiri domicilium. l. aſſumptio. §. ant. ff. ad mu. cum ij. Nec obſt. quod
ſola poſſeſſio non faciat ſortiri domicilium. ff. ad mun. l. ult. eiuſ. §.
ſola. quia illud eſt verum, niſi eam inhabitauerit. Ideo dicit litera,
in qua interdum conſueuerat habitari. Idem dicit Inno. hic, qui

cōcludit in tribus locis quem ſortiri domicilium. Primo, vbi ha-
bet maiorem partem bonorum. Secundo, vbi habet larem, id eſt,
familiam. Tertio, vbi nihil habet, tamen aſſidue conuerſatur. Idē
ſi aliquid ibi habeat, ⁊ fortius, vt hic. Allegat ad hoc.l.ij.C. vbi ſe
na. vel clari. Cyn. in dicta.l.ij. reprehendit dictum Innocen. dicens
quod litera illius.l.ij. ſtat litera copulatiue, ⁊ non alternatiue: vt di
catur, vbi habet larem, vbi habet maiorem partem bonorū, ⁊ aſſi
due conuerſatur: quaſi ex ſolo aſſiduo conuerſari, nec ex ſolo habi
tu maioris partis bonorum, non dicatur ſortiri domicilium, niſi
ſecum concurrat communis conuerſatio. Bartol. ibi, ⁊ in.d.l.ij.C.
vbi de cri. agi oportet, tenet quod ex aſſiduo conuerſari, licet pro-
prie non ſortiatur domicilium, tamen ſortitur quaſi domicilium,
in quo poteſt de alibi geſtis conueniri, quod declarani.ſ.c. quod
clericis. Hoſti. hic dicit quod ſolus habitus bonorum cum ſola
conuerſatione non ſufficit: quia ex hoc non ſortitur domicilium.
Ideo caute hec litera exigit copulatiue, quod locus rei ſite eſſet in
Andegauenſi dioceſi. Per quod dicunt Pet. ⁊ Abba. non be-
ne dicere, qui dicebant quod ſi impetretur litera contra Titium, ⁊
quoſdam alios dioceſis Bononienſis, quod is de ciuitate, qui ca-
ſamentum habet in dioceſi vbi interdum moretur, vt in meſſibus,
vel vindemijs, quod ibi poterit conueniri. Sed dicit quod hic nō
colligitur, habendo literam copulatiue, ⁊ in eadem, ⁊c. Opi. Cyn.
nutrit iſte tex. qui copulatiue exigit: ſed ſi tenes opi. Barto. potes
dicere quod licet ſortiatur quaſi domicilium, hoc non ſufficit quo
ad computationem dietarum, que fit aut a loco domicilij, aut a lo
co rei ſite: licet iuuet, quādo locus promiſcue habitationis eſt pro
pinquus loco rei ſite, vel in eadem dioceſi. ⁊ ſic incipiendo a loco
promiſcue habitationis non ſufficit, niſi ſecum cōcurrat locus rei
ſite: licet ſecus foret econuerſo, quia ſufficeret locum rei ſite nō di-
ſtare vltra duas dietas: licet plus diſtet a loco promiſcue habita-
tionis. Vel dic quod promiſcua ſola habitatio ſufficit: hic erat
momentanea. vt patet ibi: interdum conſueuerat commorari. Ho
die computantur diete a loco domicilij: vt dicta gloſ. olim diceba-
mus. de quo dicam.j. eo. dilecti. de reſcrip. dilectus filius.j. de Sa-
racenis. Item vbi olim erāt due, hodie eſt vna. Qualiter autem ⁊
quibus modis conſtituatur domicilium, hec magis rite examinabi
tur.j.c.ſi. ¶ Venio ad ſecundam exceptionem, iſtam reſeruo exa-
20 minandam cum gloſ. vltima: ⁊ ſimiliter dico de vltima. ¶ † Que-
ro quid eſt leuca. Dic quod eſt ſpatium, ſecundum Phil. conti-
nens duo milliaria: ſecundum Hoſtien. dicit quod iſte.xij. leuce cō
tinebāt.xx. milliaria: ⁊ ſic erat vna dieta. ff. ſi quis cau.l.j. de ver. ſi.
l.ij. ⁊ ſic tres faciunt quinque. ⁊ dicit Fran. quod leuce ſunt ma-
gne in Francia, maiores in Burgundia, ⁊ maxime in Alemania,
ſecundum Phil. ¶ Venio ad gloſ. cum quibus reliquе exceptio-
21 nes, ⁊ replicationes declarabuntur. † Et primo circa commiſſio-
nem quero quid comprehenditur appellatione dotalitij. Dic qđ
ſumitur pro donatione inter virum ⁊ vxorem: mulier enim dat do
tem, maritus donationem propter nuptias vxori. Et intellige ſe-
cundum Joan. An. l. quod ex pacto mulier lucrabatur donatio-
nem propter nuptias, alias ſpectaſſet ad virum ſoluto matrimo-
nio, ſicut dos redit ad mulierem: vt patet de dona. inter vi. ⁊ vxor.
22 c.ſi. cum ſuis concord. ¶ † Secundo cum glo. opp. quod pro ſpo-
liatione complicum non conueniatur a nobis. de reſti. ſpo. cum ad
ſedem. Sol. pro ſpoliatione propria, ⁊ pro ſpoliatione complicum
tenetur, ſiue complicibus mandauerit, ſiue poſtea ratum habue-
rit: poteſt etiam teneri pro ſpoliatione complicum, ſi rem ſcienter
accepit a complicibus: ſed tunc non tenetur ſtricto interdicto vnde
vi, ſed tenetur condictione ex decre. ſepe. Et hec vltra intelligendo
patet quod illa priuilegia, que habet poſſeſſorium ſtrictum vn-
de vi, habet ⁊ condictio ex decre. ſepe. ¶ Omitto gl. in verbo, An
23 degauen. que eſt expedita cum text. venio ad glo. ſequen. † Oppo.
quod ſufficiat rem eſſe litigioſam in loco Andegauen. ita quod lo
cus iudicum non diſtet vltra duas dietas a dioceſi rei, de qua liti-
gatur.ſ. eo. ſane.j.c.ſi.C. vbi in rem actio.l. actor. ⁊ ſic non exigitur
quod ibi conſueuerit commorari. Sol. Glo. dicit quod coram ordi
nario iudice rei ſite quis poteſt conueniri, ſiue ſit res immobilis.
Per quod dat intelligere quod ſecus in delegato. Sed dicit Jo.
And. quod ⁊ in delegato iure iſto computatio dietarum fiebat a
loco rei ſite: per decre. de excep. olim. de reſcrip. dilectus filius.j. de
Saracenis. ⁊ hoc quādo agebatur reali. Idem ſi perſonali in rem
ſcripta, vt eſt interdictum vnde vi. hodie dicit quod de reſcrip. ſta-
24 tutum.§. cum aūt. Ita gl. olim dicebamus. † in quantum dicit quē
ſortiri forum etiam ratione rei mobilis: bene dicit, quando ibi eſt
permanſura, non tranſitoria vt momentanee. Ad hoc.l. ex facto.
§. rerum Italicarum. ff. de here. inſti. Ad hoc, quia res allate in do
mo locata per conductorem non dicuntur tacite pignori obligate,
quando non ſunt allate cauſa perpetui, ſed temporanei vſus, ⁊ mo
mentanei. ff. de pig.l. ſi debitor. Ad hoc quod dicitur de curia Ro
mana, que non videtur ibi eſſe vbi eſt, ſi eſt ibi momentanea, ⁊ alibi

tranſitoria: vt in cle. ne Romani.§. eo tamē adiecto. in ſi. Ad hoc,
quia contractus factus tranſitorie non facit quem ſortiri domici-
lium. ff. de iudi.l. heres abſens. in ſi. ⁊ hoc tenet Paul. iij. q. vij. in
Summa Joan. And. in addi. Spec. in titu. de compe. iudi. adi.§.
j. verſi. xx. vbi agitur de poſſeſſione. Ad contrarium autem dic vt
dixi in text. quod incipiendo a loco, vbi commoratur, non ſufficit
vltimum ſine primo. ¶ Venio ad examinationem ſecunde exce-
25 ptionis cum gloſ. in verbo, non obſtantibus. ¶ † Oppo. quod re-
cte reciperet nobilis: quia in cauſa feudali quis nō cōuenitur corā
eccleſia, niſi negligente domino feudi.ſ.c. ex tranſmiſſa. ⁊.c. ex teno
re. Glo. dicit quod hoc non procedit in poſſeſſorio, imo ſtatim agi
poteſt coram eccleſia. ⁊ hoc voluit text. hic. Contrarium loquitur,
quando agitur petitorio. Idem aliqui doctores hic. Et per hoc
non obſtat in authen. de man. princ.§. ſit tibi. colla. ix. vbi in cauſa
feudali quis repellitur ab impetrando coram alio, quam domino
feudi. Item ⁊ ab agendo, vt ibi. ⁊.ſ. cap. ex tenore. ⁊ cap. tranſmiſ-
ſa. quia talia iura debent reſtringi ad petitorium. Sed quo ad hāc
ſolutionem reperio diuerſitatem: quia quidam dicunt quod hoc
procedit a quocunque intentatur poſſeſſorium, quaſi hoc non tan
gat naturam feudi, ſed iniuriam quandam violentie: ⁊ queſtiones
ſpectant ad dominum, quando tangitur intrinſeca queſtio feudi.
Et hanc opin. recitat hic Innocen. ⁊ firmauit hoc ſupra de iudic.
ceterum. Sed non placet hoc ſibi hic: ⁊ reuocat quod ibi dixit, di-
cens hoc non poſſe eſſe verum, imo tantum agendum coram do-
mino feudi, ſi agatur ad reſtitutionem feudi etiam poſſeſſorio: vt
no.ſ. xi. primo. ceterum. Unde ſecundo intelligit hoc ſpeciale in vi
dua, ⁊ oppreſſa, que ratiōe oppreſſionis, ⁊ ſic vbi ipſa agit, poſſeſſo
rio, ⁊ miſerabilis ⁊ oppreſſa, immediate poteſt adire eccleſiā omiſ-
ſo domino feudi: ⁊ hoc, quia defenſio viduarum de ſpeciali gratia
vbi ſunt oppreſſe, etiam ſi ſint diuites, reſeruata eſt eccleſie. ⁊ hoc
in odium opprimentium, ⁊ ſpoliantium viduas. Hoc ergo ſpecia-
le priuilegium per ius commune feudorum non reuocatur. de re-
ſcript. capitulo primo. Fatentur tamen hic doct. quod fori non ſit
ſubtractio, ſed accumulatio. Nam ⁊ miſerabilis, ⁊ oppreſſa, ſi vel-
let, poſſet agere coram iudice ſeculari, ſecundum Goffr. ⁊ Hoſtien.
Dixi.ſ. eod. licet. ⁊ capi. ex tenore. Sed huic obſtat, quia ⁊ clerici
ſpeciali iure ſubmittuntur eccleſie, ⁊ tamen ſubijciuntur legibus
communibus feudorum: quia poſſunt conueniri coram domino
feudi: de iudic. ceterum. ⁊.ſ.c. verum. Reſpondet Innocen. quod
iuriſdictio non reſeruatur eccleſie, quando de poſſeſſionibus agi-
tur priuilegio ſpeciali: imo de iure communi etiam ab Imperato-
ribus condito. Ideo per ius commune feudorum reuocatur: ⁊ ta
le ius commune, per quod ſubmittuntur, valet: quia ab eccleſia eſt
receptum. Secus in vidua: quia ſpeciali priuilegio reſeruatur ius
vt agat coram eccleſiaſtico. Vel dic quod inter viduas, ⁊ eccleſiam
⁊ clericos nulla eſt differentia: licet enim aliquando inter priuatos
ſi agatur ad reſtitutionem feudi, ſi tamē eccleſia, clericus, vel vidua
ſint ſpoliati re feudali, immediate adhuc poſſunt adire eccleſiam:
⁊ hoc ea ratione, quia committitur crimen ſacrilegij, cuius cogni-
tio ſpectat ad eccleſiam. lxxxvij. diſt. c.j. ⁊.ij. xvi. q.j. in canonibus.
nec eſt neceſſe quod hoc caſu requiratur dominus ſuper iuriſdi-
ctione ei reddenda: ſicut dicitur.ſ.c. ex tenore, quia ibi loquitur
quando agebatur de proprietate: ⁊ ſic cognitio ſpectabat primo
ad dominum: ſecundo ad eccleſiam. Sed hec cognitio ſacrilegij
primo ſpectat ad eccleſiam, ſecundum Inno. Idem dicit.ſ. ti.j. ce-
terum. ⁊ dixi.ſ. eo. clericus. ⁊.c. cum ſit. Omnia placent Hoſti. pre-
ter quam in eo, quod dicit, eccleſiam habuiſſe iuriſdictionem in cle
ricos ab Imperatoribus: quia papa, ⁊ eccleſia habuit iuriſdictio-
nem a Deo, ⁊ non ab homine. de iudi. nouit. qui ſi. ſint legi. per ve
nerabilem. de tranſla. prelat. c.j. ⁊ per totum. Soli ergo eccleſie ſub
diti ſunt clerici: nec autem alij etiam voluntarie ſubijci poſſunt.
Ad hoc quod no. de ma. ⁊ obe. ſolite. ⁊ not. eod. titu. ſi quis vene-
26 rit. ¶ † Nota quod olim clerici iudicabantur coram laicis, etiam
quando perſonaliter agebatur: ⁊ illud fuit de facto, ⁊ per abuſum
⁊ iniurioſe, ⁊ tempore primitiue eccleſie, quo tempore etiam marty
res iudicabantur, ⁊ opprimebantur, nec poterat eccleſia reſiſtere.
Hoc etiam hodie a multis tyrannis principibus, eccleſie ⁊ perſo-
ne eccleſiaſtice patiuntur, ſed comprehenduntur, ⁊ ab eccleſia pu-
niuntur.j.c.j. de immu. eccle. non minus. ⁊.c. aduerſus. Sic ⁊ tolle-
rabat olim eccleſia ex cauſa quod Imperatores, ⁊ laici electioni-
bus Romanorum pontificum intereſſent: ſed quando eccleſia po
tuit, hoc correxit. lxiij. diſt.§. principibus. ⁊.§. verum. de cle. ſacro-
ſancta. de iure pa. nobis. Ad hoc qđ no.ſ. licet. in verbo, imperio.
Sic dicit intelligendū, ⁊ corrigendum quod no. in Summa, e. tit.
27 §. ex quibus cauſis.§. liquet. in ver. ego dico ſecūdum Hoſt. † Se
cunda datur ſol. per Jo. An. ꝙ contrariū procedit, quando vterq;
fatetur dominus feudi in dominum: hec mulier negabat rem ⁊ ca
28 ſtrum eſſe feudale. Ad quod id, quod no.ſ. ti.j. ceterū. ¶ † Opp.
vlterius cum glo. videtur ꝙ nō ſit neceſſarium negligentiā iudicio

in peri

in petitorio procedere, nec de illa mentionem facere in impetratione: cuius contrarium litera hic innuit a cõtrario. ſ. c. licet. ⁊ c. ex tenore. vbi ſuperueniente negligentia poſt datam literarum, proce-
19 dit iudex eccleſiaſticus vi literarum. † Sol. Contrarius ſenſus litere ſic debet intelligi, vt inquantum dicit tales exceptiones non habere locum in poſſeſſorio: innuit ꝙ habent locum in petitorio. Hoc intellige non aſſiſtente negligentia iudicis ſecularis a principio, nec ſuperueniente ex poſt facto: q2 pro tunc litere ſtant in ſuſpenſo: ſed illa aſſiſtente a principio, vel ſuperueniente ex poſt facto, procedendum eſt per literas illas, que non ſunt nulle, ſed in ſuſpenſo ſunt. Idem dicunt doct. ſiue negligentia fuerit a principio, ſiue ex poſt facto: vt q2 incepit procedere, poſtea neglexerit: licet tamen non poſſit adiri ſuperior iudex, vt princeps per impetrationẽ de iure ciuili, non negligente inferiore. in auf. de mã. prin. §. ſit tibi. colla. iij. vt dif. iudi. §. ij. nec de iure canonico papa, negligente ordinario ſeculari, non negligente tamen eccleſiaſtico, poteſt immediate adiri de iure canonico. ij. q. vij. ad Romanam. Dicta gl. procedunt in miſerabili perſona: in non miſerabili opus foret noua impetratione: vt no. in. d. c. ex tenore. ⁊ c. licet. ⁊ hoc tene, licet quidam dixerunt ſuper litera ꝙ hic proceſſerunt authoritate ſecundarũ literarum ſecundũ Gof. Quod dictum non procedit in miſerabili, ſiue agatur petitorio, ſiue poſſeſſorio, ſuppoſita negligentia a principio, vel ex poſt facto, poſſet procedere in nõ miſerabili perſona, ſuperueniente negligentia ex poſtfacto. Secus ſi a principio eſſet negligens: q2 litere valerent, ſed forte ſuſpenderetur, ſi poſtea laicus vigilaret ante ſententiam latam per delegatos. Tene hoc, ꝙ delegatio ad petitionẽ miſerabilis oppreſſe tenet, ſit negligens, vel nõ negligẽs ſecularis ad petitionẽ miſerabilis non oppreſſe, ſtante negligentia fiat vel non mentio de illa, tenet adhuc: q2 ſemper ſcit papa ſe habere poteſtatem quo ad actum delegandi. Idem ſi non ſit negligẽs, nec requiſitus, peccat autem in ſurreptione, ſi diceret negligentem, vbi non eſt: ⁊ tunc litere valerent, ſed obſtaret exceptio ſurrepti, etiam illo negligẽte. Et ſic intellige Cal. ſ. c. licet. ⁊ c. ex tenore. Si impetratio fieret per non miſerabilem, ſtante negligentia non valeret, niſi fieret mentio de illa negligentia: q2 iudex neſciret ſuam poteſtatem. Sic intellige Inno. ſ. c. licet. Unde in non miſerabili procederet text. vt exigeretur requiſitio, ⁊ fieret mẽtio de illa: non ſuppoſita negligentia, non valerent ipſo iure, nec ex poſtfacto
20 conualeſcerent. ¶ † Opp. quod debuerit admitti exceptio, quod narratum ſit falſum, eo ꝙ dixit dotalitium, ⁊c. de reſcrip. ſuper literis. Dic ſecundum glo. quod hec exceptio habuiſſet locum, ⁊ impetratum fuiſſet petitorium: ſed hoc agebatur poſſeſſorio, contra quod non admittitur exceptio defectus proprietatis. Narratio ergo falſa vltra intentum concluſionis reſcripti non vitiat reſcriptũ. Et hec eſt vna ſol. Uel ſecundo, ⁊ eſt etiam de mente glo. narratio falſa circa merita negotij principalis, ⁊ a qua ſumit exceptio peremptoria, non vitiat reſcriptum, nec de ea poteſt opponi in vim dilatoria contra reſcriptum: quia natura exceptionis eſt, vt excludat actionem; quando eſt peremptoria, ⁊ concernit negotium principale. In dilatorijs autem procedit, quia illa poteſt opponi contra reſcriptum, ⁊ ad proceſſum ſicut illa, que excludit iudicem, vel iudicij inſtantiam, vel actionem. Ex quo datur pro regula quod taciturnitas, vel falſitas narrata circa merita negotij principalis non vitiat reſcriptum, ideo, quia non excludit intentionem pape reſcribendi, ſaltem vt feratur ſententia iuſta pro illo, qui habet exceptionem, vel contra illum, cuius deficit intentio: cum concluſio non ſit precisa, ſed ſi preces veritate nitantur, vel quod iuſtitia fiat vtrique parti. Dicit tamen Uinc. hic quod ſi impetrans exprimeret talem cauſam, etiam proprietatis, qua non expreſſa, non fuiſſent date litere, quod vitiabuntur litere: vt ſi poſſidens de facto duas dignitates eijciatur ab alia: quia nõ auditur volens impetrare: quia nõ habebat diſpenſationem, vel commendationem, exprimit ſe priuilegium habuiſſe ſuper illis, ⁊ altera ſpoliatum: nõ credit quod valeat impetratio, licet ſurreptio reſpiciat petitorium, ⁊ queſtio priuilegij. de preben. de multa. niſi ſaltem ſummatim ſuſficet ſibi titulum, ita quod ſaltem deducatur in dubium. Sed ſi nulla cauſa fuiſſet expreſſa, non poſſet ante reſtitutionem ſibi referri queſtio. Hoc dubium, inquantum vult literas vitiare, placet, quia hic non tacet ſolam peremptoriam, imo dilatoriam: quia hec eſt exceptio litis finite, cum non detur poſſeſſorium in beneficiali manifeſte iniuſte poſſidenti: ⁊ ſic ipſo iure deficit in iure agendi: ⁊, quod plus eſt notorie. Ad quod id, quod not. de reſti. ſpo. in literis. Inquãtum ſentit quod nulla cauſa, expreſſa taciturnitate defectus tituli, audiretur agens poſſeſſorio, ⁊ ſic litere valerent, credo quod adhuc nõ audiatur tenendo quod aliqualiter colorare habet poſſeſſionem agens poſſeſſorio, alias ab agẽdo repellitur, nec reſtituitur: vt no. de reſtitu ſpo. in literis. Niſi dicas illud procedere quo ad vim poſſeſſorij: hoc quo ad validitatem literarum, vt non poſſit contra literas opponi. Sed ſi deficit tunc ipſo iure in iure agendi, oportet quod idem concludatur quo ad literas: quia illa eſt de exceptioni-

bus litis finite. ſ. de reſcrip. cap. ſi. Idem dicit in falſo manifeſto, vt quia dicat ſe clericum, vel Ciſtercienſem, vt facilius impetret literas. ¶ Nota bene quod taciturnitas, vel falſitas narrata falſa manifeſta circa merita negotij principalis, vitiat reſcriptum, inquantũ quod opponi poteſt in vim dilatorie. Et per hoc habes vnum effectum notorij, quod no. Uide quod dixi de except. paſtoralis. ⁊ ca. exceptio. vbi idem not. poſt Joan. Andr. in addi. Specu. Secundum hoc ergo recitat glo. quod exceptiones peremptorie non poſſunt opponi in vim dilatorie contra literas regulariter. Contra recitat hic Hoſt. quoſdã dicere, ⁊ hoc tẽperare, quod ſi exceptio non admittitur perẽptoria: opponit ad actionẽ poſſeſſorij, ⁊ ſic contra poſſeſſoriũ intẽtatum, tũc exceptio nõ admittitur: q2 etiam ſi probaretur, non impediretur poſſeſſorium, ſed fieret reſtitutio. de ord. cog. capi. fin. Sed ſi opponuntur contra literas, dicit quod eſt aduertendum: quia ſi probetur talis, peremptoria exceptio tacita, vel expreſſa, qua expreſſa, vel tacita, non fuiſſent date litere, iuriſdictio eneruatur. de reſcrip. ſuper literis. Inno. dicit quod hic hec diſtinctio reprobatur: quia non opponitur hic exceptio dotalitij contra interdictum vnde vi, ſed contra literas tantum: ⁊ tamen differtur in petitorio. ſ. §. ſi. Hoſtien. remittit ad decreta. ſ. de lit. conteſt. libr. vi. Dicit etiam hic Goffr. quod ſi exceptio peremptoria proponatur non in vim peremptorie, ſed dilatorie, vt iuriſdictio impediatur, nil agitur: non enim ſit litis conteſtatio, quia ad hoc proponitur, ne proceſſus impediatur: quia ad hoc natura ſui non datur. Inſtruit ergo iudicem vt non admittat eam in vim dilatorie vt ineptam, nec intercipiat proponentẽ, quaſi per id ſit facta litis conteſtatio. de quo de lit. conteſt. c. j. ⁊ ij. lib. vj. ¶ Oppo. quod ex quo rex mortuus erat, hec mulier non debuit appellari regina: cum illam dignitatem habeat conſtante matrimonio, ⁊ coruſcatione mariti. Solu. Dic quod imo poteſt: quia retinet priorem dignitatem donec plebeio ſit nupta. C. de nupt. cum te. ff. ad municip. l. filij. §. vidua. Sed hic dicit, olim. Sed poteſt dici quod non negat de preſenti, vt dixi notando per l. nec emptio. ff. de contrahen. emptio. Idem dicit ibi Barto. ſcilicet in. §. vidua. de domicilio: quia retinet domicilium viri, donec alteri ſit nupta. l. ſi. C. de bo. ma. ⁊ no. in l. vnica. §. exactio. C. de rei vx. actio. quod puto, niſi acta alibi tranſtulerit domicilium.

1 ¶ Sacrilegi ſunt laici, qui iura eccleſiaſtica vſurpant, ⁊ per iudicem eccleſiaſticum compeſcuntur. nu. 11.
2 Iuriſdictio competens ciuitati, ⁊ caſtro, reſidet in communitate, ⁊ habente iuriſdictionem in ciuitate.
3 Iuriſdictionis appellatione pleno iure quid comprehendatur.
4 Libellans in poſſeſſorio retinende concludere debet poſſeſſionem ſecundum tempus libelli porrecti.
5 Donata eccleſijs titulo lucratiuo, videntur collata pro redemptione peccatorum. 12.
6 Eccleſijs incorporata non poſſunt vſibus profanis applicari.
7 Sacrilegium non ſolum committitur pro vi expulſiua, vel ablatiua.
8 Sacrilegi non ſunt ipſo iure excommunicati.
9 Interdictum vti poſſidetis, cuius ſit effectus.
10 Sacrilegi qui dicantur.
13 Sacrilegium committitur per violentiam illatam pijs locis.
14 Iuriſdictionem temporalem plenam quando quis in caſtro habere dicatur.
15 Clauſula, committo iuriſdictionem omnimodam, vel pleno iure, quid importet.
16 Iuriſdictio temporalis qualiter dicatur quaſi poſſideri.
19 Poſſideri licet nequeant incorporalia, tamen quaſi poſſidentur.

1 **Conqueſtus.** ¶ † Laici vſurpantes iura eccleſiaſtica, velut ſacrilegi, per iudicem eccleſiaſticum compeſcuntur. Proponitur querela epiſcopi. Secundo iudicium: quam primo
2 iuſtineat. ¶ † Nota primo quod iuriſdictio competens ciuitati in caſtro, reſidet in communitate, ⁊ habente iuriſdictionem in ciuitate: ⁊ ſic caſtrum ſubiectum ciuitati nullam habet iuriſdictionem, ſed ciuitas habet in caſtro. ff. ad municip. l. qui ex vico. in authent. quibus mod. na. effi. ſui. §. ſi quis ergo ex qualibet. Secus ſi non ſubeſt ciuitati: quia de iure illam vendicat ſibi iuriſdictionem, quã ciuitates al. e. C. de magi. mu. per totum. ⁊ hoc dicit Bartol. in l. j.
3 ff. de damno infec. ⁊ dixi. ſ. eo. cum contingat. ¶ † Not. quid comprehendatur appellatione iuriſdictionis pleno iure: quia concludit iuriſdictionẽ ſpiritualem, ⁊ tẽporalẽ. quo no. ſi alicui abbati concedentur iuriſdictionalia in caſtro pleno iure: in hoc includitur iu-
4 riſdictio ſpiritualis. ¶ † No. hic expreſſum libellantẽ in poſſeſſorio

retinere de concludere debere poſſeſſionem ſecundū tempus libelli
porrecti.nec ſufficit antea poſſedisse.Et nota quod non procedit
libellus,ſi dicat ſe fuiſſe in poſſeſſione:quia tacite videtur abnega
re poſſeſſionem de preſenti. Vide quod not. Cyn.in.l.edita.C.de
eden.⁊ dixi ne iudic.examinata.⁊ dicam de libel.ob.cap.primo.⁊
5 no.ff.de confeſſis.l.certum.§.primo.❡†Nota in dubio collata ec
cleſiis titulo lucratiuo videri collata pro redemptione peccato
rum,⁊ dicuntur in piam cauſam,⁊ pro anima ad hoc de teſta.re
6 quiſiſti.❡†Nota regulam,que dicit incorporata in eccleſiis,aliis
vſibus non applicanda,procedere,etiam in rebus profanis,⁊ non
ſacris.ad quod de reli.do.ad hec.de rer.permu.iniuſtum.de conſe.
di.j.ligna.⁊ capi.veſtimenta.xij.queſt.i.quia ſacerdotes.⁊ capi.ſan
7 ctorum.⁊ capi.hanc conſuetudinem.ſecundū Hoſtien.❡†Nota
hic expreſſum quod nō ſolum committitur ſacrilegium pro vi ex
pulſiua,vel ablatiua,ſed etiam ex vi turbatiua:per quod ſic tur
bans ſubiicitur principaliter iudici eccleſiaſtico. De quo aliquid
j.dixi plenius ſupra eo.cum ſit.⁊.c.ſi clericus.quinimo ⁊ poſſeſſio
ne rerum eccleſiaſticarum contra voluntatem eccleſie etiam ſine
violentia dicitur ſacrilegus.xvi.queſti.iiij.ſi quis mancipium.xvij.
8 queſt.iiij.attendendum.❡†Nota ſacrilegos non eſſe ipſo iure ex
9 communicatos,ſed excommunicandos.❡†Nota effectum in
terdicti vti poſſidetis:quia competit ad finem vt ceſſet turbatio,⁊
vt de damnis,⁊ iniuriis ſatiſfiat.Et ex hoc colligitur practica li
bellandi,⁊ concludendi in libello,⁊ etiam ſententiandi:de quo.j.
10 de proba.licet cauſam.❡†Nota ſacrilegos dici violantes bona
eccleſiaſtica:alibi dicuntur homicide.xij.q.ij.c.j.ſecundum Phil.
11 ❡†Oppo.quod hic libellaret contraria.dicebat enim vim illa
tam,per quam perdatur poſſeſſio,que ſunt contraria.Solu. Dic,
violentia illata erat.non talis,per quam perdatur poſſeſſio,cum
poſtea dicat ſe eſſe in quaſi poſſeſſione:quod eſſe non poſſet,ſi fuiſ
ſet ſpoliata:ſed per violentiam ipſam inquietabant,⁊ damna da
bant,vt patet ex fine:⁊ ſic intentabatur hic interdictum vti poſſide
tis:ex quo fit mentio de violentia,concluditur ſacrilegium,ideo
debet ea coram eccleſia agitari:⁊ ſententia non dabitur pro epi
ſcopo,niſi violentiam probet:debet enim probare cauſam,ex qua
petit,alias ſuccumbet.ff.de except.rei iudi.ſi mater.§.eandem.Et
quod intentaretur interdictum vti poſſidetis,patet ex eo,quia nar
rat ſe eſſe in poſſeſſione.Ex hoc ergo nota quod ad hoc vt pro tur
batione agatur coram eccleſia,oportet quod habeat violentiam in
ſe:de quo.ſ.remiſi.Item quod vbi iuriſdictio fundatur ſuper cer
ta qualitate,oportet quod habeat violentiam in ſe.de quo ſupra
remiſi.Item quia vbi iuriſdictio fundatur ſuper certa qualitate,
oportet quod qualitas probetur,⁊ ea non probata non pronun
tiaretur interlocutorie ſuper iuriſdictione,ſed diffinitur contra li
12 bellantem.de quo dixi.ſ.eodem.ſi clericus.dic vt ibi.❡†Oppo.
quod hic ſit inculcatio,ibi:collata,⁊ relicta.Solu.Collata intellige
in vita:relicta in morte:nam verbum,relinquendi,⁊c.ff.de tabu.
exhi.l.i.ad fin.Ex quo nota quod data in vita,vel in morte,in du
bio data cenſentur pro anima,ex quo principium capiunt a libera
litate,iſta talia omnia poſſunt dici pia,vt iudicentur ſecundū ca
nones,⁊ vt eccleſia de eis cognoſcat,⁊ gaudeant priuilegiis pia
13 rum cauſarum.Ad hoc bonus text.de conſue.c.ij.❡†Quero an
per violentiam illatam aliis piis locis committatur ſacrilegium:
Dicit quod ſic.j.de teſta.officij.⁊.c.requiſiſti.§.ſecus.ſecundū Ho
14 ſtien.❡†Quero quando quis dicatur in caſtro plenam habere
iuriſdictionem temporalem. Dicit glo.quando habet tēporalem
⁊ ſpiritualem.glo.bene diceret,ſi quereretur quando habeat plenā:
ſed queſitum eſt referendo ad text.quādo dicatur habere tēporalē
pleno iure,ſecundū Jo.An.Vnde dicit ꝙ habet temporalem ple
no iure,quando habet merum ⁊ mixtum imperium,⁊ iuriſdictio
nem:que omnia comprehenduntur ſub iuriſdictione,inquantum
genus eſt:⁊ quid hoc cōtineat,tractauit hic Vinc.que ponit Gul.
in Spec.de iur.om.iu.ver.⁊ notat.⁊ ver.ſequ.⁊ dicit.l.ff.de iur.om.
iudi.l.iij.Poterat ergo ille quaſi magiſtratus habere priuatum
carcerem:quod alias non liceret.j.ne apoſta.a nobis.C.de priua.
car.l.i.ſecundum Vinc.Franc.exponit,pleno iure:quod habebat
15 cognoſcere,iudicare,⁊ exequi.❡†Diligenter nota hanc glo.iun
cto text.⁊ que ſcribunt hic docto.quia hic habetur quid compre
hendant hec verba,Committo iuriſdictionem pleno iure:quid
comprehendant,Committo iuriſdictionem omnimodam:vide
glo.in cle.j.de foro compe.in verbo,omnimodam.que eſt in hoc
notabilis gl.Vide in ſimili quid de his,Eccleſiam ſubiectam ple
no iure:quid ſignificent.j.de priuilegiis.cum ⁊ plantare.§.in eccle
16 ſiis.⁊.c.quoniam.xvj.q.vij.c.j.ſecundum Hoſ.❡†Quero quali
ter iuriſdictio temporalis dicatur quaſi poſſideri.Glo.reſpondit,
⁊ optime,quam nota.quia aſſignat cauſam quare incorporalia
quaſi poſſidentur:per que dicunt hic doct.quod interdictum vn
de vi,vel vti poſſidetis,pro talibus iuribus directum non cōpe
tit:quia inſtitutum eſt pro rebus corporalibus,⁊ vera poſſeſſione
ff.de ſerui.l.quoties.ff.ſi ſerui.ven.l.ij.§.Pomponius.Vel compe

tit actio ex canone,redintegranda.ſecundum Hoſ.Gl.vltima co
ligit notabilia,quod ſacrilegi eccleſiarum non ſunt excommunica
ti,ſed excommunicandi.Sed his obuiat,quia imo excommuni
cati ſunt.xi.q.iij.canonica.de ſen.excom.cum pro cauſa.xvij.q.iiij.
omnes.Jo.An.recitat opi.hic.Primo Phi.dixit violatores ec
cleſiarum ipſo iure fore excommunicatos:alios vero non,vt
xvij.q.iiij.quiſquis.Goffr.dixit violatores,⁊ incendiarios eccleſia
rum,alios non.Pe.⁊ Abb.dicunt quod ſi ſacrilegium commitit
tur in eccleſiaſticam perſonam,excommunicatus eſt ipſo iure cō
mittens:vt in.c.ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij.ſi committitur in rem
eccleſiaſticam,non eſt excommunicatus,ſed excommunicandus.
Si in ipſam eccleſiam cum incendio,vel effractione,excommuni
catus eſt,vt quia fregit fores eccleſie:ſi eſt ſacrilegus eccleſie,quia
in ipſa aliquam opprimit,dicit idem.de ſenten.excom.conqueſti.
⁊.c.cum pro cauſa.⁊ ibi hoc tenet glo.i.ad hoc.xvij.q.iiij.omnes.
Similiter his,vt quia librum,vel calicem in eccleſia incaute dimiſ
ſum auferat:⁊ non eſt excommunicatus.de fur.c.ſi.ibi enim nihil
de abſolutione mandatur.Sit ergo pro regula,quod cum ſacrile
gorum multe ſint ſpecies,vt no.Jnn.de ſen.excom.cum pro cauſa
in verbo,violationes.⁊ glo.xvij.q.iiij.ſacrilegium.quod regulariter
ſacrilegus non eſt ipſo iure excommunicatus maiori excommuni
catione.Fallit primo in incendiario,⁊ violatore,ſeu ſpoliatore ec
cleſie:⁊ idem ſi violent clauſtrum cum incendio,⁊ effractione:vt ꝺi
cit Jnn.in.d.c.ſi quis ſuadente.Fallit ſecundo in percutiente,vel
capiente aliquem in eccleſia.⁊ ſic violātem immunitatem eccl
vt ibi in.d.c.cum pro cauſa.xvij.q.iiij.omnes.Jn violante autem
priuilegia ⁊ iura eccleſie,dic vt de immuni.eccle.nouimus.Fallit
tertio in auferente rem violenter de eccleſia,ſecundum Hoſt.in.d.
c.cum pro cauſa.Sed hoc non tenet ibi Jo.And.ſi non adeſt
incendium,vel effractio.Dicit tamen ibi Jnn.quod talis,vel qui
aufert rem de eccleſia,eſt excommunicatus minori.xvij.q.iiij.ſi
quis vi.⁊.c.ſi quis vouente.Fallit quarto quando per hominem
lata eſt ſententia in quemcunque ſacrilegum ledentem eccleſiam
vel auferentem rem eccleſie.text.cum glo.xvij.q.iiij.omnes.⁊.c.
cum pro cauſa.Fallit quinto quando ſunt violatores ipſarum ec
cleſiarum,vt quia corpora eccleſie violenter rapiunt:vt ſentit glo.
in.c.conqueſti.⁊.c.cum pro cauſa.de ſententia excom.

1 ☞Priuilegiatus vt non teneatur reſpondere niſi certo loco:
alio loco reſpondere,aut ſoluere promittit,ibi poterit conueniri.
2 Delegatum poteſt papa dare iudicem vbi vult.
3 Priuilegium ſemper debet aliquid conferre.
4 Forum quis ſortiri cenſetur,vbi contraxit.
5 Pactum de reſpondendo coram iudice non prorogat iuriſdictio
nem,licet tollat declinandi facultatem.23.
6 Obligatio prelati contracta nomine,⁊ ad vtilitatem eccleſie,tranſit
ad ſucceſſorem.nu.25.
7 Reſcriptum delegationis contra predeceſſorem ſub nomine di
gnitatis ad executionem contracte obligationis nomine eccleſie
tranſit ad ſucceſſorem in dignitate.25.
8 Priuilegium Anglicis conceſſum,vt ſic certo generi perſonarum
ſub nomine patrie vel prouincie,nō ſolum comprehendit laicos
ſed etiam clericos.
9 Clerici an comprehendantur appellatione diſtrictualium.
10 Priuilegiare poteſt papa clericos contra ius commune ad preiu
dicium laicorum.
11 Statutum,ſeu priuilegium concernens actum conueniendi,cau
ſat ius dilatorie proponende.
12 Statutum tollens facultatem conueniendi certo loco,quid ope
retur.
13 Pactum de non declinando iudicem alias habentem iuriſdictio
nem,preiudicat paciſcenti irreuocabiliter.nume.21.
14 Soluere promittens certo loco,ibi poteſt conueniri.nu.24.
15 Forum ſortiens ratione contractus poteſt in duobus locis con
ueniri.28.
16 Vſura non eſt,quando aliquid petitur ſub ratione damni,⁊ inte
reſſe,vel expenſarum.
Expenſe,⁊ damna ratione more veniunt in arbitraria loci ſolutio
nis fiende.
17 Fo.um vbi quis ratione contractus ſortitur,quo reſpectu ſortia
tur.
18 Prorogare poteſt clericus iuriſdictionem ſui iudicis per viam
contractus.
19 Renuntiare licet quis nō poſſit priuilegio ad commodum publi
cum conceſſo,poterit tamen renuntiare priuilegio certo generi per
ſonarum dato ad vtilitatem particularem.nu.22.⁊.24.
20 Pactum predeceſſoris,etiam cōtra ius,preiudicat ſucceſſori.25.
24 Pacto ſoluere promittens certo loco,quomodo conueniatur ce
ſſante n[illegible]
Statutum,per quod quis prohibetur conueniri vltra mare,qua
[illegible]

liter intelligatur.
26 Procurator datus a prelato ad cauſam eccleſie tractandā quā-
to tempore duret.
29 Intereſſe, ⁊ expenſe, quomodo probentur.

1 Dilecti filij. ¶ † Priuilegiat⁹ vt nō tenea
tur reſpōdere niſi certo loco, ſi
alio loco reſpōdere, vel ſoluere pmittit, ibi poterit cō
ueniri. Prima pars ponit querelā actoris, que ponit
cauſe cōmiſſionē, ⁊ rei exceptionē. Secūda ponit mādatū factuz
reo cū cōminatione, ⁊ prouiſiōe ſi nō pareat. Secūda ibi: Uerū.
2 † Premitte papam vt vniuerſum diſtringentem poſſe dare iudi
cem vbi velit, ⁊ valent litere dummodo non excedat olim duas
dietas a loco rei ſite, hodie vnam: vt in. c. nummlli de reſcripti. ⁊
3 hodie in. c. ſtatutum. §. cum autem. de reſcrip. lib. vi. † Secundo
premitte priuilegium debere aliquid conferre. ff. ad manicip. l. ſ.
in fi. C. de theſau. l. i. lib. x. de inoffici. teſta. ſi quando. de verbo. ſi-
gni. cum olim. de reſcrip. c. j. ⁊ quod ibi not. Ideo licet ſtrictiſſime
intelligatur, ſic tamen debet intelligi vt aliquid operetur: ⁊ ſuffi-
4 cit quod quantumcūq; modicum. † Tertio qd vbi quis contra-
xit, poteſt conueniri: q2 ibi forum ſortitur. ff. de iudic. l. heres ab-
ſens. ⁊ l. omnem. ſ. c. fina. ⁊ hic. Et dicitur quis ibi contraxiſſe, vbi
deſtinauit ſolutionem quo ad forum ſortiri, non vbi rudi- cer cō
traxit: vt hic, ⁊. ff. de actio. ⁊ obliga. l. contraxiſſe. l. vij. ff. de bon.
aut. iudi. poſſi. de ſolu. l. quero. ff. de adminiſt. tuto. l. ſi Titiũ,
5 ⁊ Meuium. † Quarto quod pactum de reſpondendo corāz cer
to iudice non prorogat iuriſdictionem, licet tollat facultatem de
clinandi ſuppoſita iuriſdictione. ff. de iuriſdic. om. iudic. l. ſi con-
uenerit. C. de pact. l. fina. ⁊ not. de officio delegat. ſignificantibus.
6 ſ. de iudic. c. j. ⁊. ſ. eo. ſi diligenti ¶ † Nota primo quod obligatio
prelati contracta nomine, ⁊ ad vtilitatem eccleſie, tranſit ad ſuc-
7 ceſſorem. de quo de depoſit. cap. j. de ſolu. quorundam ¶ † Nota
ſecūdo, quod reſcriptum delegationis contra predeceſſorem ſub
nomine dignitatis, et ad executionem obligationis contracte
nomine eccleſie, tranſit ad ſucceſſorem in dignitate. vide. ſ. de iu-
8 dic. q2 vt. ſ. de reſc. ſignificantit. ⁊ ibi remiſſ. ¶ † Nota tertio quod
priuilegium Anglicis conceſſum, ⁊ ſic certo generi perſonarum,
ſub nomine patrie, vel prouincie, non ſolum comprehendit lai-
cos, ſed etiam clericos. Qd permaxime puto verum, quādo ma
teria, de qua queritur, et plurimum, ⁊ regulariter pportionatur
clericis, ſicut eſt quod ex delegatione pape quis cōueniatur, vel
non conueniatur. ſ. eo. licet. ⁊. c. ex tenore. c. cum ſit. Per que dici
tur communiter quod ſtatuta etiam laicorum ſimplicia exten-
duntur ad laicos ⁊ clericos, inquantum priuilegiant: vt in ſtatu.
de inſtrumentis exequendis guarentigie, ⁊ ſimilibus. ſ. eo. ſi cle-
ricus. nota. qd dicam de conſtit. cum eccleſia. et ij. ſupra. e. quod
e clericus. Et dicit Ab. hoc facere ad queſtionē de. omniſ eſulani
vbi loco fuerat conceſſuz priuilegium duraturum per triennium
ne traherētur extra dioceſim ſuper rebus in epiſcopatu Magu-
9 lanen. quod illud etiam clericis competeret. ¶ † Nunquid autē
appellatione diſtrictualium comprehendantur clerici, vide Io.
de offi. deleg. c. fi. lib. vi. in verbo, diſtrictu. vbi concludit clericos
10 comprehendi per illum tex. vt lite non conte. c. accedens. † Et
nota cōtra ius commune, papam poſſe priuilegiare clericos ad
preiudicium laicorum, inquantum ius habeant proſequi coram
iudice eccleſiaſtico: ⁊ ſic cauſe clericorū nunq̃ tractantur coram
iudice eccleſiaſtico, tractantur ſtatutis ⁊ priuilegiis eccleſiarum.
11 ¶ † Nota quarto q̃ vbi ſtatutum, vel priuilegium cōcernit actū
conueniendi: vt q2 dicit, non poſſit conueniri. cauſat ius dilato-
12 rie proponende. ¶ † Nota quinto q̃ priuilegium tollens faculta
tem conueniendi certo loco, excludit facultatē conueniendi quē
quibidē vnico iure poteſt cōueniri: non autē refert ad illum
qui ibidem poteſt duplici iure conueniri. Et ſic priuilegium de-
bet intelligi, vt minus. quam poteſt operetur: ⁊ vbi poteſt tollere
ius reſpectu vnius cauſe tantum, ad illum reſtringitur, nō ad il-
lum, in quo ius poteſt ex multiplici cauſa accumulari. Ad hoc
de preb. non poteſt. lib. vi. Ideo priuilegium de non conuenien-
do quem in loco certo, tollit facultatem cōueniendi illum. qui ibi
poteſt iure delegati tantum conueniri, non illum, qui ibi dele-
gato ⁊ ordinario poteſt. Et ſic priuilegium tollens ius in aliquo
multiplicabile ex pluribus cauſis, finitur eo verificato in vna cā.
Item nota q̃ priuilegium conceſſum alicui ne conueniri poſſit,
in dubio refertur ad cauſam conueniendi inuitum, non ad cau-
13 ſam, que trahit originem ab actu voluntario. ¶ † Nota ſexto
quod pactum de non declinando iudicem alias habentem iuriſ-
dictionem, licet priuilegii exceptione elidibilem, preiudicat pa-
ciſcenti, ⁊ irreuocabiliter. Ad quod facit quod no. ſ. de iudic. c. j.
14 ¶ † Nota ſeptimo quod promittens ſe certo loco ſoluturum, ibi
dem poteſt tanquam ſortiens forum conueniri. Et ſic ad ponde-
randum forum ratione contractus, non attēditur locus rudis
materie contractus, ſed locus, vbi effect⁹ ſeu finis cōtractus de-
ſtinatur. ff. de actio. ⁊ obligatio. l. contraxiſſe. l. ſecunda. ff. de bo-
norum authorita. iudic. poſ. ff. de ſolu. l. quero. Quo autem ad
ſubijciendum quem ſtatutis, attenditur materia rudis contra-
ctus. ff. de euic. l. ſi fundus. Dicit Bar. in l. j. C. de ſum. trini. ⁊ fide
15 catho. de quo dic vt dixi de ſponſa. c. j. ¶ † Nota quod ſortiens
forum ratione contractus in duobus locis poteſt cōueniri. ⁊ in
loco contractus, ⁊ in loco domicilij. Sic eſt in ſortiente forū ra-
tione delicti. ſ. eo. cum contingat. de rap. c. j. vel ratione rei ſite: vt
16 no. j. c. ſi. ⁊. ſ. c. ſane. ¶ † Nota q̃ in arbitraria loci veniunt dam
na, ⁊ expenſe ratione more: ⁊ quod vbi vltra ſortem aliquid peti
tur ſub ratione damni. intereſſe, vel expenſarum, non eſt vſura, ⁊
licite petitur, etiam in foro canonico, ſi non admittitur ſub ratio
17 ne vſure. ¶ † Et nota q̃ quis ſortiri dicitur forum ratione con-
tractus, non ſolum reſpectu eius, quod venit in principali obli-
gatione, ſed etiam reſpectu accidentis obligationis ex poſtfacto
orte ad principalem contractum, dūtamen hec veniat ex natu-
18 ra primi contractus. ¶ † Nota clericum poſſe prorogare iuriſdi
ctionem non ſui iudicis per viam cōtractus: ⁊ ſic in prorogatio-
ne tacita ſurgente ex diſpoſitione iuris immediate, licet propter
19 hominis factum, non exigitur licentia proprij iudicis. ¶ † No
ta quod licet priuilegio ad commodum publicum conceſſo quis
non poſſit renuntiare. ſ. eo. ſi diligenti. poteſt tamen renunciare
priuilegio certo generi perſonarum conceſſo concernenti vtilita
tem particularem ſingularium. Item quod damna, ⁊ expēſe cō-
tingentie lite cepta reſarciuntur. ff. de edil. edic. l. ediles. § itē ſciē
20 dum. ¶ † Nota quod pactum predeceſſoris, etiam contra ius,
preiudicat ſucceſſori: dūtamen principalis contractus concer-
21 nat vtilitatem eccleſie. ¶ † Oppo. primo quod epiſcopus non
poſſit prorogare iuriſdictionem iudicis, ſub quo reſpondere pro
miſit. ſ. eo. ſignificaſti. Dic primo quod hic nō prorogabat: quia
papa iudex eſt ordinarius omnium, qui per delegatum hoc co-
gnoſcit. ix. q. iij. cuncta per Mundum ⁊. c. per principalem. Uel
dic quod in alium iudicem conſentire poteſt contrahendo in al-
terius territorio, vel ibi ſoluere promittendo. ſecundum Innoc.
Hec ſolutio eſt bona inquantum ibi ſoluere promiſit, non inquā
tum promiſit reſpondere. Sed dic quod pactum, inquantum or-
dinatur ad prorogandū iuriſdictionem non ſui iudicis, non va-
let abſque epiſcopo: ſed ſic inquantum ordinatur ad non declinā
dum: ⁊ ſic virtute ſolius pacti de ſoluendo poterat ibi conueniri,
⁊ coram ordinario, ⁊ coram delegato: quia ibi videtur contra-
xiſſe: ⁊ prorogatio ſurgit a lege, ex pacto de reſpondēdo, nō erat
prorogata abſq; iudicis ſui conſenſu: ſed bene poteſt coram de-
legato: q2 ibi non exigitur prorogatio, ſed ſufficit quod non de-
22 clinetur. ¶ † Oppo ſecundo quod hoc priuilegium non valet
tanquam irrationabile: vt no. de conſtitu. que in eccleſiarū. Dic
ſecundum Hoſt. q̃ cauſa conceſſionis fuit, q2 Anglici citra ma-
re habebant inimicitias, que cum hodie ceſſauit: ceſſabit priuile-
gium lxiij. diſt. cum ad verum. Dicit etiam quod dato quod nō
habuiſſent priuilegium: potuiſſent ſe iure communi tueri: vt lite
non conteſt. accidens. & de app. ex parte. Et ſic apparet ſecundū
hoc, quod exceptioni de loco non tuto poſſunt partes renūtia-
re. Dicunt etiam hic Pe. ⁊ Abb. q̃ ſi hoc priuilegiū eſſet laicis
conceſſum, quod vti illo poſſent clerici contra laicos, per regulā
23 quod quiſq; iuris. ¶ † Oppo. tertio quod per ſolum pactum de
reſpondendo non poſſit abbas conueniri: q2 penitere poteſt. ff. de
iuriſ. om. iudi. l. ſi conuenerit. cuius contrariū innuit litera alter-
natiua ibi: vel ſoluere, ⁊c. Sol. Dic quod dictio Uel, ponitur pro
Et alias pro Sed. Et hoc eſſet verum inquātum ageretur de cō
ueniendo coram ordinario, cum tunc nō ſufficeret pactum de re-
ſpondendo, cum penitere poſſet: q2 ageretur tunc de iuriſdictio-
ne danda, ⁊ non de non declinanda tantum: vnde in ordinario
exigeretur pactum de reſpondendo, ⁊ de ſoluēdo, ratione cuius
ſortitur forum, ſcilicet ex vi pacti de ſoluendo. ff. de verb. oblig. l.
qui Rome. de act. ⁊ obli. l. contraxiſſe. Inquantum autem age-
batur coram delegato: tunc ſufficit pactum de non reſpondēdo:
q2 nō agitur hic de iuriſdictione danda, quam hz ex delegatio-
ne, ſed non declinanda ex vi priuilegij, cui renunciare cenſetur, eo
quod paciſcitur de reſpondendo. Ad hoc quod no. de iudic. c. j.
Sic declarat Io. And. in addi. Spe. in tit. de compe. iud. adi. §.
24 i. ver. quid ſit pactum. ¶ † Oppo. quarto q̃ ex pacto de ſoluen-
do, vel reſpondendo, vel ex vtroq; ſimul, non poſſit hic epiſcop⁹
conueniri contra priuilegium: q2 quāq; talia imprimant iuriſ-
dictionem ordinario ratione forum ſortiri, in delegato nō videt
q̃ aliquid operentur: q2 delegatus pape nō expectat iuriſdictio-
nem aliquā a prorogatione tacita, vel expreſſa. cū illam aſſumat
a papa delegante: q2 voluntas pape ſe extēdit ſola abſq; proga-
tione de Francia in Angliam, ⁊ econtra, ⁊ etiam vbilibet. Et ne

ſuperficialis videtur ratio. Item q intentio promittentis ſoluere veriſſimiliter ſe reſtringit ad ordinarium, ⁊ non ad delegatum ad cuius iuriſdictionem veriſſimiliter ſe non obligauerat. Preterea priuilegium ne vltra mare poſſet conueniri, debet aliquid operari: ſed ceſſante promiſſione de ſoluendo vltra mare, non poterat cõueniri de iure communi: ergo vt priuilegium aliquid addat, alias agat. ff de leg. j. ſi quando. C. de inoffi. teſta. ſi quando. de verbo. ſigni. abbate. C. de theſauris. l. i. lib. x. cum ſimi. concludendum q operetur, quando ibi poterat de iure communi conueniri: quod eſt, quando ibi ſoluere promiſit. Reſpondit Innoc. q imo ratio eſt concludens: q ex quo in alterius territorio contrahit: non ſolum conſentire videtur vt ibi coram ordinario, ſed etiã coram delegato conueniatur. Quod dicit notabile Inno. Et ex hoc ſumit dietas computandas a loco contractus, vel delicti, licet non credat hoc verum. Sed dic de hoc vt dixi de reſcri. ſtatutum. §. cum autem. ⁊ de reſcri. dilectus filius. in glo. olim dicebamus. lib. vj. Secundo reſpondet q ratio concludit, q priuilegiũ ne conueniatur extra Angliam, pariter concernit cõuentionem coram delegato, ſicut ⁊ coram ordinario: ⁊ cuiuſcũqꝫ iuriſdictionem excludit. Per tale autem pactum de ſoluendo, ⁊ reſpondendo renuntiat priuilegio: ⁊ ſic coram delegato poterit conueniri, vbi ante non poterat, obſtante priuilegio: ⁊ quia ſi per contractũ renuntiet in foro ordinarij, fortius ⁊ delegati, cũ facilius tollantur talia extraordinaria, quam ordinaria. Vel tertio facit, q ex priuilegio ibi non poterat conueniri. Aut ergo ibi poterat conueniri, vnica tamẽ cauſa concurrente, ⁊ illa tollitur per priuilegium: ⁊ tunc obſtante priuilegio nũ poterit conueniri. Aut ergo ibi concurrit multiplex cauſa, ⁊ priuilegium operabitur quo ad vnam tantum, ⁊ non quo ad aliam: ſed data promiſſione de ſoluendo in delegato accumulantur due cauſe. Una, q delegatus. Alia, q ibi de iure poteſt conueniri. Poterit ergo: ⁊ priuilegiũ reſtringetur, quando adeſt ſola cauſa, q delegatus. Ad hoc de priui. c. i. lib. vj. Item facit, q priuilegium ne conueniatur, refert ad cauſam, qua nolens trahitur: non cauſam: qua volens trahi poteſt: ſed ibi trahitur, quando contraxit volens: ergo Non obſtat ſecunda ratio q priuilegium nil operetur, cum ceſſante contractu ibi non poſſit de iure communi conueniri: ⁊ ſic vt operet, loquitur, ⁊ intelligitur vbi ſoluere promiſit, ita qđ poſſit ibi de iure communi conueniri: q ſi loqueremur in ordinario, qui alias non habet poteſtatem, procederet contrarium: ſed ſecus in delegato, de quo loquitur hic, qui alias habet poteſtatem. Ad hoc declarandum priuilegium debet intelligi vt minus, quam poterit ledere, ledat ius. dummodo aliquid, quantũcunqꝫ modicum, operetur. de reſcr. cauſam, ⁊ in dubio ſi poteſt referri vt tollat cauſam competentes de iure communi, ⁊ competentes de iure ſpeciali, potius referatur ad cauſam competentem de iure ſpeciali, quam vt tollat cauſam cõpetẽtem de iure communi: ⁊ ſi concurrant due cauſe: tunc priuilegium non operatur etiã reſpectu cauſe de iure ſpeciali: q ſufficit q operetur, vel operari poſſit ſolum aſſiſtente cauſa ſpeciali. Aut ergo adeſſe poteſt cauſa ſolum de iure communi: ⁊ illam tollit. Aut adeſſe poteſt cauſa ſolum de iure communi, ⁊ ſpeciali: ⁊ illam tollit. Actu tamen non adeſt, niſi de iure ſpeciali, ⁊ illã tollit. Aut adeſſe poteſt cauſa iuris cõmunis, ⁊ ſpecialis ſimul, ⁊ actu adeſt vtraqꝫ, ⁊ neutram tollit priuilegium: q ſufficit q poteſt operari. vbi adeſt tantum actu cauſa de iure ſpeciali, vt ſic minus ledat. Ideo dicit Inno. q ſi Anglicus poteſt conueniri citra mare de iure communi, ⁊ ſpeciali, ſcilicet coram ordinario ex promiſſione de ſoluendo, et corã delegato ex vi poteſtatis pape, que iuriſdictio ſpecialis eſt, ⁊ de iure ſpeciali priuilegium nihil operabitur: ⁊ ibi poterit conueniri coram delegato: ⁊ etiam iuri ſpeciali: ⁊ hoc, q ſi priuilegiũ poteſt intelligi vt contradicat iuri communi, ⁊ ſpeciali, potius reſtringendum eſt vt contradicat iuri ſpeciali, quam communi, vt iuri non contradicat de reſcri. cauſam. Et inquantum intelligitur vt contradicat iuri ſpeciali, illud tollit, prout nudo iure ſpeciali cõuenitur. Secus ſi ius ſpeciale habet cõcurſum iuris communis: q tunc nec in iure ſpeciali priuilegium operatur. Ex quibus infert quod ſi quis habet domicilium in Anglia, ⁊ in Francia, qđ poterit coram delegato in Francia conueniri, non obſtãte priuilegio. Aut ergo in loco in poteſt conueniri de iure ſpeciali tantũ ⁊ operabitur priuilegium. Aut de iure communi tantum, ⁊ non operabitur. Aut ſimul de iure communi, ⁊ ſpeciali, ⁊ non operabitur priuilegium, nec quatenꝰ cõuenit de iure ſpeciali, nec quatenus cõuenit de iure cõi. Et eſt rõ: q vt ſic priuilegiũ nõ poteſt operari: q ſufficit q operet, qñ conueniri poteſt de iure ſpali, vt minus ledat Quatenus põe cõueniri ſimul de iure ſpeciali, ⁊ cõi, ſimiliter etiã non operatur, tum quia ius ſpeciale cõcurrentia iuris cõmunis fortificatur. de cog. ſpiri. ſuper eo. ff. de lib. ⁊ poſthu. l. filio. C. de adop. l. cum in adoptiuis. tũ q ſufficit priuilegiũ operari poſſe. vbi vnica tñ cauſa concurrit, ſcꝫ q ibi poſſit conueniri de iure ſpeciali. que ſunt notanda Per que dicit hic Hoſt. q delegatus in procedendo debet ſeruare illum ordinem, quem ſeruat ordinarius, niſi aliud dicatur in reſcripto: ⁊ ſic videtur delegatũ in pcedendo ſeruare debere ritum, ſtatuta, ⁊ conſuetudines loci, in quo delegatur. de quo de conſue. ſuper rubrica. per Innocen. xij. diſt. nos conſuetudinẽ. Per hoc puto q ſi conueniretur corã ordinario iudice, ex pacto ſolo de reſpondendo: non poſſet cõueniri: q hoc nõ ſubmittit irreuocabiliter, ex pacto de ſoluẽdo poſſet conueniri: q licet hic nõ concurrat niſi vna cauſa, q hic ſoluere promiſit: tamẽ hoc eſt iuris cõis, ⁊ ſufficit q operetur reſpectu cauſe de iure ſpeciali, vel operari poſſet. licet nõ operet actu. Item q priuilegiũ intelligitur vt non poſſit ibi conueniri inuitus: ſecus ſi volens, ⁊ ſic conuentio trahat principium a voluntaria cauſa. refertur enim priuilegium ad cauſam, in qua volens traheretur, ſcꝫ corã delegato, vbi facto ſuo non trahitur, ſed pape delegantis. Et ex hoc concluditur multiplex ratio cap. Prima, q priuilegiũ ne conueniatur, refertur ad cauſam, ne inuitus trahatur, nõ ad cauſam voluntariam. Secũda, q priuilegiũ operatur, niſi ille voluntarie renuntiet. Tertia, q priuilegiũ nõ ſe extendit ad cauſam: vbi ex multiplici cauſa poteſt conueniri: ⁊ cauſa ſpeciali fortificata a iure cõmuni, vel ex cauſa iuris cõis: q ſufficit qđ operetur in eo, qui trahi poteſt ex nuda cauſa ſpeciali. Inquantũ autẽ dictum eſt. ſ. hunc non obſtante priuilegio, poſſe cõueniri, vbi cõtraxit vere. vel ficte per ſolutionis deſtinationẽ. dicit hic Innoc. verũ eſt, ſi ibi inueniatur. ff. de eo, qđ cer. lo. l. i. ⁊ ij. de re iudi. paſtoralis. de fo. cõpe. Romana. §. contrahentes. li. vi. alſ ibi tranſmittendus eſt. ſicut dicimus in delictis, in authẽ. vt om. obe. iudi. prin. §. ij. col. v. ⁊ in authẽ. vt nulli iudi. §. ſi quis vero comprehenſorum. col. ix. ⁊ falſum eſt hodie per. §. contrahentes. vt ibi notat. Item etiam ſi ibi inueniretur, puto quod poſſet

25 cõueniri corã delegato pape: q illi vbilibet eſt ſubiectus ¶ † Venio ad glo. opp. q per reſcriptum impetratum contra predeceſſorem non cõuenitur ſucceſſor. de reſcrip. ſignificauit. maxime quãdo propriũ nomen eſt expreſſum. de offic. delega. qñ abbas. Sol. in Glo. dicit q hic ideo ſucceſſor cõuenitur, quia impetratũ fuit reſcriptum ſuper materia ſpectante ad eccleſiam: q mutuũ fuit contractũ nomine eccleſie, ⁊ ad eius vtilitatẽ. Nec obſtat expreſſio proprij nominis: q vna perſona intelligitur. Phil. dicit qđ hic erat perpetua iuriſdictio per citationẽ, vel litis conteſtationẽ. quod nõ placet Io. And. quia hic proponebatur dilatoria, que non proponitur poſt litẽ conteſtatã. de re iudi. inter monaſteriũ. C. de excep. l. fina. Ideo tene primã ſolutionẽ: q obligatio, ⁊ reſcriptio tranſit ad ſucceſſorem, ſicut ad filium, vel heredem. de ſolu. c. i. Nominum enim expreſſio non ſemper reſcriptum facit perſonale, ſicut notatur de pacto, de inſti. cum veniſſent. ⁊ l. iuriſgentium. §. pactorũ. ff. de pact. Tu dic ad c. ſignificauit. qđ ibi reſcriptum non erat fundatum ſpecifice ſuper dignitate, ſed ibi conueniebatur ex clauſula generali, que non cõprehendit ſucceſſorẽ in dignitate. de quo. ſ. de iudi. q V. Ad c. quoniam abbas. dic qđ differentia expreſſionis nois proprij, vel appellatiui procedit in materia pariter perſone ⁊ dignitati proportionabili: in improportionabili autem tantum dignitati, vt in debito, vel ſuper debito nomine dignitatis procedit quod hic. Et facit quod plene dixi in d. c. qñ abbas. ad hoc. ff. de ann. le. l. annua. ff. qñ ex fact.

25 tu. l. poſt mortem. vbi plene per Bart. ¶ † Ex his arguitur ad queſtionẽ hodie ſopitã in cle. ſi religioſus. de procur. an pcur. datus ad cauſam eccleſie tractandam duret procura. poſt mortẽ prelati conſtituentis, etiã ante, q aliquid ceperit, ⁊ ſic mãdatũ pperuauerit, tũ q cõſtitutus eſt ab eo, qui ad hoc hꝫ ptãtẽ etiã ſine cauſa: vt no. de reſcrip. edocem. Dicit In. qđ ſi cepit vti pcuratione, planũ qđ põe poſt mortẽ prelati exequi cauſam. ff. de iur. om. iu. l. ⁊ q. de offi. dele. c. ſi. Si non cepit, vt per iura predicta qđ nõ poſſit vti iuriſdictione, vel proſequi cauſam: ſicut nec delegatus vti iuriſdictione: ⁊ q iuriſdictionis, ⁊ pcurationis mandatũ ſimile videmus, vt in iuribus preallegatis. Et hoc quidam tenent ſed non plꝫ Inno. Nec obſtãt iura predicta: q illa loquuntur in delegatione iuriſdictionis ſub noie pp. io: qđ in dubio preſumitur quo ad delegantẽ: hic in pcuratore cõſtituto ſuper qõne eccleſie: ⁊ ſic noie eccleſie que nunq̃ moritur. xij q. ij. liberti. Per que dicit idẽ in pcuratoribus cõſtitutis a rectoribus ciuitatũ, ſiue ſint annales, ſiue perpetui. In procuratoribus autem cõſtitutis ad negotia, ſatis poſſet dici quod quãuis generaliter ſint cõſtituti, tñ poſt mortem cõſtituentis nõ debẽt incipere nouã cauſam. ff. de neg. geſt. l. nam ⁊ ſeruꝰ. §. ſi vno. Ad hoc de pcur. c. iij. li. vj. ſm Innocen. Hoſ. dicit, q procurator a prelato cõſtitutus, quãuis etiam litẽ conteſtatus ſit prelato viuente: tamen eo mortuo cauſam non aget, donec ſit eccleſie de prelato prouiſum: q ſede vacan. ⁊c. ne ſe. va. per totum. ⁊ c. j. ⁊ vlt. que loquuntur etiam lite

cepta. Et

cepta. Et dicit ſe mirari quando de hoc fuerit dubitatū. nec di-
catur, ibi loquitur de prelato conuento, non agēte: nam ſi vacāte
ſede non licet defendere, quod eſt fauorabile: multominus age-
re. ff. de procu. l. ſeruum quoq. §. publice. et l. omni. et l. Pompo-
nius. C. de procu. l. alienam. Jo. And. de hoc remittit ad Spe. de
procu. §. ij. ver. quid ſi aliqua. Arch. in. d. c. ſi duo. de procu. lib. vi.
dicit opi. Hoſt. veram, quando cauſa reſpicit ſolum prelatū. Si
vero ſpectat ad prelatum, et capitulum, vel ſolum capitulum, ſit
vera opi. Inno. Sed reprobata eſt opi. Inno. per procuratorē.
de procu. et approbata eſt opi. Hoſt. in hoc quod procurator non
procedit: ſed ipſe intelligit quod inſtituto prelato procedet pro-
curator ex primo mandato: et in hoc reprobatur vt ibi no. in glo.
Dicebat Hoſ. ſecundum Jo. an. dic vt ibi. ſatis poteſt dici quod
quo ad cauſas, que tractantur vacante ſede duret procuratoriū,
cum diſtinctione an res ſit integra, an nō: quo ad cauſas, que tra
27 ctari non poſſunt indiſtincte extinguatur. ¶ † Oppo. cum gl. ij.
ver. per hoc. in prin. literalis. quod non poſſunt huic renuntiare
priuilegio Anglicis conceſſo. ſ. eod. ſi diligenti. Dic, hoc priuile-
gium erat conceſſum vniuerſitati, et fundatum ſuper fauore ſin-
gulorum: qz alias dedecus non erat, ſi Anglici conueniebantur
extra locū. In contrarium priuilegium erat fundatum ſuper pu
blica vtilitate clericorum: qz decus eſt clerico vt conueniatur ali9
coram iudice ſeculari. Item ibi priuilegium eſt iuris, hoc priuile
gium eſt contra ius. Ex quo ad primū hoc eſt quod vult glo. que
dicit quod ibi erat publicum authoritate, et vtilitate. Ad cuius
declarationem quoddam eſt ius publicum authoritate, et vtilita
te: et illi non poteſt renuntiari: vt ſi paciſcar ne furti committēdi
agam. ff. de pact. l. iuris. §. pacta. Vel ſi paciſcar vt magiſtratus
nomine collegę non conueniatur. ff. de admi. re. ad ciui. perti. l. ij.
§. ius Reipublice. Quoddam eſt ius publicū authoritate, et vti-
litate priuatum, vt eſt munus tutele, vel cure. Inſt. de excu. tuto.
in prin. et pacto tolli poteſt. C. de tranſ. l. iij. et. iiij. Ideo ferijs meſ-
ſium renuntiari poteſt. ff. de fer. l. j. et conſtitutio ne vltra duas die-
tas. de reſcri. nonnulli. eadem ratione tolletur ergo ius per pactū
quo ad priuatam vtilitatem. ff. de pact. l. pactum. publice autem
vtilitati non preiudicat. eo. tit. iuris gentium. §. ſi paciſcar. quod
28 dic vt in contrario no. ſecundum Hoſtiē. ¶ † Oppo. quod alibi
contrahens nedum in loco contractus poſſit conueniri, ſed etiā
domicilij. ſ. c. pe. Glo. fatetur, et dicit ꝙ electio eſt creditoris. Di-
cit tamen Jo. And. ꝙ carere dicitur, ſi vnum iudicem eligit, vel
eligat aliū, ſi non vult cadere a cauſa. C de aſſer. tol. l. vnica. ad ſi.
de quo. ſ. de reſcri. c. ſi. et eſt glo. de pur. ca. c. ſi dilectus. in gl ſi. Glo.
in. c. ex tenore. de reſcri. dicit ꝙ nō cadit a cauſa regulariter. Fallit
in caſu illius legis fauore libertatis: et hoc eſt tenendum. Eſt ta-
men verum, ꝙ ſi quis habeat delegatum, vel ordinariū, p actio-
nem coram ordinario perdit poteſtatē delegandi: vt no. glo. in. d.
c. cum dilectus. in gl. ſi. et tenet Spe. adito ordinario iudice, et lite
conteſtata. in tit. de lega. §. item finitur per lit. conte. quia reus de
facili, ex. c. xxv. diſt. ab exordio. et p l. vbi. ff. de iudi. de quo ibi Jo.
And. remittit ad no. ſuper dicta glo. ſi. et de accu. ad petitionem.
ſuper magna gl. Et ibi no. ꝙ licet per aditionem ordinarij impe-
trans adeundo perdat literas, non perditur delegata per actio-
nem coram ordinario per eum, cōtra quem eſt facta impetratio.
Inquantum gl. dicit electionem iudicis fore actoris, tene gl. li-
cet quidam dicant demum in ſubſidium adeundum iudicē do-
micilij. quando non inuenitur in loco contractus, et ibi non ha-
bet bona. De hac materia in Spe. de compe. iudi. adi §. j. verſic.
29 xxij. vbi de hoc. ¶ † Vltima gloſſ. in principio, literalis eſt clara.
Quero tamen cum ea in ver. ſed quare. alias, qualiter. quomodo
probetur intereſſe. Glo. dicit ꝙ expenſe probantur per iuramen
tum, taxatione premiſſa, ſecūdum formam. l. ſancimus. cum aut.
ſua. C. de iudi. Sed dāna ſi debentur ex delicto, idem. C. vnde vi.
ſi quando, ſ. quod me. cau. c. ſi. Si autem petantur ex contractu,
debent probari p teſtes, vel alias probationes. Inquantū gl. de
expenſas probari per iuramentum. Doc. dicunt hoc verū quo
ad expenſas factas lite pendente. De factis autem ante litē di-
cunt quod petuntur vt intereſſe: et ſic probantur aliter, quam per
iuramentum. de fideiuſ. peruenit. et c. conſtitutus. et per iura, que
allegat gl ad hoc. ff. de pact. l. in argentarijs. §. cum autem. ff. ad
l. aquil. l in lege Aquil. ſecundum Hoſ. Nec obſtat quod intereſſe
hoc petatur ratione ambigui, et ſic probabitur per ſacramentum
in litem: vt. l. in actionem. ff. de in lit. iur. qz ad hoc reſpondeo vt
in Summa de ſen. exco. §. quis ſit effectus. ſub. §. ſz et qi. et de iu-
reiur. ſub rubrica de iur. in lit. §. propter que. et §. in quibus ſecun
dum Hoſt. et vide in Spe. de fruc. et intereſſe. §. ij. ver. et vt hic arti
culus. ad hoc de in integ reſti. c. j. Secunda reſponſio eſt ꝙ ſacra
mentum in litem defertur ad probandum intereſſe reſpectu af-
fectionis: hic loquitur de alio intereſſe, ſcilicet vero precio. An-
tonius de Butrio.

1 ☞ Clericus ſine dioceſani licentia nō poteſt ſe ſubmittere iu-
riſdictioni non ſui iudicis etiam clerici nu. 9.
2 Iuriſdictionem habere poteſt eccleſiaſticus epiſcopo inferior.
3 Iuriſdictio licet pacto non cum parte irreuocabiliter non pro-
rogetur: tamen per actum ſubmiſſionis prorogatur coram iudi-
ce factum.
4 Prorogationis actus quo ad iuriſdictionem poteſt fieri, ſi non
ſoluerit.
5 Prorogari vt legitime poſſit iuriſdictio, que requirantur.
6 Prorogari poteſt iuriſdictio in aliquem iudicem non ſuum.
7 Prorogare poteſt laicus iuriſdictionem in iudicem non ſuum.
8 Iuriſdictionem quare clericus non poſſit prorogare in iudicem
non ſuum.
9 Iuriſdictioni alterius poteſt papa ſe ſubmittere.
10 Iuriſdictionem prorogare non poteſt laicus abſq; licentia ſu-
perioris.
11 Iuriſdictionem prorogat clericus in non ſuum iudicem clericū
tacite contrahendo.
12 Prorogandi iuriſdictionē in iudicem clericum an inferior epi-
ſcopo poſſit dare licentiam clerico.
14 Clerici conſentientes in iudicem non ſuum an cadant a iure ſuo.
15 Sententia lata in clericum voluntarię litigantem per iudicē non
ſuum an valeat.
16 Iuriſdictionem poteſt clericus prorogare in iudicem non ſuum
ſine licentia epiſcopi.
17 Iuriſdictionem iudicis laici an poſſit clericus prorogare epiſco
pi conſenſu.
18 Clericus an et quando coram non ſuo iudice poſſit clericus con-
ueniri.

1 SIgnificaſti. ¶ † Clericus ſine dioceſani
licentia non poteſt ſe ſubmit
tere iuriſdictioni non ſui iudicis. h. d. Cōmunis diui-
2 ſio. Scḋa ibi: Inquiſitioni ¶ † Nota inferiorē epiſco
po poſſe habere iuriſdictionē in loco: et ꝙ inferioris iuriſdictio
eſt prorogabilis. Sed intelligit Hoſtiē. ꝙ conſuetudine habebat
abbas iuriſdictionem: quia de iure non habebat cōtentioſam. de
quo de offi. ordi. quāto. et ſic prorogabilis eſt iuriſdictio, etiā que
3 conſuetudine habetur. ¶ † Nota ſcḋo ꝙ licet pacto non cū par
te irreuocabiliter non prorogetur iuriſdictio iudicis: vt l. ſi con-
uenerit. ff. de iuriſ. om. iudi. prorogatur tamen per ſubmiſſionis
actum coram iudice factum. Ad hoc. ſ. de offi. dele. P. c. G. ſ.
de iudi. c. ſi. ff. de iuriſ. om. iudi. l. eſt receptum. ij. q. vij. non ſi incō
4 petenter. ¶ † Nota tertio prorogationis actum poſſe fieri condi
5 tionaliter, ſi non ſoluerit intra tempus. ¶ † Et nota duo requi-
ſita ad prorogationis actum. Primum, quod in iudice ſit iuriſ-
dictio. Scḋo qḋ aſſit conſenſus prorogantis. Hec duo requirun
tur etiam in clerico: et vltra hoc, qḋ iudex ſit eccleſiaſticus. Quar
to, ꝙ ad hoc intercedat ſui epiſcopi licentia: alias fieri nō poteſt
6 prorogatio. ¶ † Nota ſuperiorem eſſe epiſcopum: per qḋ exclu
ditur alter inferior. Et ex hoc nota ꝙ epiſcopus ad preiudiciū
etiam immediati ſuperioris poteſt hanc dare licentiam. Ex hoc
nota ꝙ non habentis iuriſdictionem non poteſt eius poteſtatis
fieri prorogatio. Ad hoc. C. de iuriſ om. iudi l. priuatorū. et. ſ. de
7 offi. dele. ſignificantibus. ¶ † Oppo. ꝙ clericus ſe ſubijciat alte-
rius iuriſdictioni, ſicut laicus abſq; ſuperiore: vt patet in. l. j. et. ij.
8 C. de iudi. ¶ † Item papa ſe ſubmittit abſq; alterius licētia: vt
patet. ij. q. v. mandaſtis. et c. auditū. et. ij. q vij. nos ſi incōpetenter.
Solu. Licet laicus quo ad temporalia prorogaret iuriſdictionē
abſq; conſenſu iudicis ſui: non ſic in clerico, vt hic. Glo. ſm Jo.
And. aſſignat rationē gl. que idē dicit. xi. qō. j. inolita. et aſſignat
ibi triplicem cauſam. Primam, qz clericus non poteſt de calum
nia iurare ſine conſenſu ſui iudicis. ſ. de iura calū. c. j. Et litigare
non poteſt, ſi nō poteſt iurare: quod ſecus eſt in laico. Scḋa eſt,
qz non poteſt ab epiſcopo alieno ordines recipere: ergo nec iudi
cium, quod maius eſt. xj. q. j nullus primas. Item qz ab alio quā
a ſuo prelato non poteſt petere iudicium anime, quod eſt occul-
tum: ergo fortius nec manifeſtū. de pe. diſt. vj. placuit. ¶ Aliam
rationē ſentit Bar. in. l. j. ff. de no. ope. nun. et in. l. ij. C. de iud. cle-
rici prelatis ſunt ſubiecti non ſolū reſpectu nude iuriſdictionis,
ſed etiam quo ad alia dicuntur ſubiecti perſone ſuperioris. ideo
non prorogant iuriſdictionem abſq; cōſenſu ſui iudicis. Quod
ſecus eſt in laicis: ideo in caſu, quo laici vltra nudum exercitium
iuriſdictionis ſubijciuntur iudici, non poſſunt ſubrogari, vt feu-
datarij. ſ. eodem ex tranſmiſſa. et. capitu. verum. et c. ex tenore. et
nota. de iudi. ceterum. Declarat hic Jo. de Lig Plus enim ad-
ſtringitur clericus epiſcopo ratione beneficij, quod percipit ab
eo, et ordines: qz tranſlatus in aummam, et corpus in Deū xij. q.
q. cum puberi. xxj diſt. clericos. cuius vicarius eſt Chriſtus: vt. ſ.

in loco ſpecifice preeminenti, vel vbi datur iuriſdictio, locet ſe-
dem. Ubi autem prelati habent loca particularia in diuerſis dio
ceſibus, debet locare ſedem in principali prelatura. non in loco
particulari, niſi hoc faceret de conſenſu dioceſani, in cuius loco
locat ſedem: vt not. Joan. And. poſt Innocen. ꝛ Hoſti. de offi.
ordina. quanto. Hec vera ſunt, niſi aliud diſponat priuilegium,
vel cõſuetudo: quia tunc in loco, vbi maiores. ꝛc. ff. de iuſtitia et
iure. l. penul. Secundo principaliter proponitur hic quod con-
ſuetudo dat iuriſdictionem. ¶ Queritur primo qualis debet
eſſe conſuetudo ex parte ſui, vt det iuriſdictionẽ. Quidam exi-
gunt conſuetudinem in hoc fore ſpecialem, per text. ibi: ſpeciali.
Fran. dicit quod non intendit excludere generalem: ſed de illa
non dixit, quia de illa non dubitabatur, per ea, que allegat glo.
Uel ſpecialem vocat ratione iſtius ſpeciei, de qua queritur, licet
etiam illud generaliter ſeruetur in regno, vel prouincia, ſecun-
dum Joan And. Exigitur ſecundo quod cõſuetudo illa ſit in-
troducta ſuperiorum authoritate, alias non valet: quia multa
per patientiam. ꝛc. de prebend. cum iam dudum ſecundũ Inno-
cen. Puto tamen ſufficere patientiam eius, cui preiudicatur, per
not. de cauſa poſ. cum eccleſia Item dicitur de hoc quod priui-
16 gio tribuitur iuriſdictio. ¶ †Quero, cuius priuilegium exiga-
tur. Hoſtien. hic dicit ꝙ exigitur priuilegium apoſtolicum, quia
ſolus princeps tribuit iuriſdictionem ordinariam: nam inferior
hoc non poſſet infra eodem, ſignificaſti. de reſtitu. in integ. c. pe-
nul. Hoc idem concludit gloſſ. niſi aliud diſponat conſuetudo.
ne pre. vi. ſuas. c. ſecundo. alleg. ſecunda queſtione ſexta. §. quod
de arbitris. ff. de iuriſdi. omnium iudicũ. l. ꝛ quia. Conſuetudine
autem diſponente hoc poteſt inferior. C. de emanc. lib. l. prima.
Hoc tenẽt domini de Rota, ſua conclu. cclxx. Fallit in duo-
bus caſibus. Primus, quando creat officialem generalem, qui
habet ordinariam cognitionem. de offi. vica. c. ij. lib. vi. not. Inno-
cen. ꝛ Hoſtien. de offi. vica. ſua. ꝛ Specu. de offic. ordi. in princ.
Item dat ordinariam inſtituendo in beneficio, alias prelatura
habente iuriſdictionem. de offi. ordi. cum ab eccleſiarum prela.
Tertius caſus eſt, aliquem infeudando, per not. de iudicijs. ce-
terum ꝫ eodem. ex tranſmiſſa. ꝛ c. verum. ¶ Quero vbi conſue
tudo tribuit iuriſdictionem, qualem tribuat, ꝛ quale priuilegiũ.
Dic, merum, ꝛ miſtum imperiũ tribuitur a ſolo papa. an iuriſdi-
ctio, dixi. ꝫ. Conſuetudo autem abſque dubio tribuit iuriſdictio
nem, vt hic in text. Merum autem, ꝛ miſtum imperium non tri
buit, ſecundum quoſdam. Solus autem epiſcopus poteſt habe
re merum, ꝛ miſtum imperium in dioceſi ſua. De quo, ſecunda
queſtione ſeptima. ſi quis. ꝛ extra dioceſim non habet niſi in ca-
ſu cle. quamuis. de fo. comp. Ad hoc glo. Hoſtien. hic dicit quod
notanter dixit iuriſdictionem, non merum ꝛ miſtũ imperium.
per quod cõcluditur quod conſuetudo non dat nec merum, nec
miſtum imperium. Fran. Accur. hoc diſputauit, ꝛ non determi-
nauit. Jac. de Are. hic tenuit quod non preſcribatur, etiam per
tempus, cuius nõ eſt memoria: quia tale datur tantum per viã
legis. C. de fun. pa. l. iuris emphyteutici. li. x. Ad hoc. ff. de mor.
infe. l. longe. ff. de decur. l. Herennius. Jac. de Bel. diſputauit, ꝛ
ponit Cyn. in l. prima. C. de emanc. lib. Dicit tamen Jaco. de
Are. quod ſi allegetur priuilegium ad probationem, allegetur
tempus, quod proſit, ꝛ ſic probatur queſitum merum imperiũ.
ff. de vſuris. cum de in rem verſo de cenſi. peruenit. cum ſua ma-
teria. Pet. ꝛ Cy. tenent illud preſcriptibile, quia priuilegio que-
ritur: ergo conſuetudine, que illi parificatur. ꝫ. eo. nouit. Ad hec
quia conſuetudo dat priuilegium. de priuig. quod quibuſdam.
de verborum ſignifica. in his, Itẽ quia conſuetudo habet l. vim
ꝛ exitum legis. de conſue. c. fin Item poteſt queri preſcriptione
caſtrum: ergo merum imperium. C. de diuer. offi. ꝛ appa. l. ſecun-
da. li. xij. Et hoc tenet Bar. in l. j. in fi. ff. de aqua plu. ar. de quo
pleniſſime dixi in repetitione. c. peruenit. de cenſi Dic, quedam
ſunt meri imperij reſeruata in priuilegium principi, de quibus
de offi. leg. quod tranſlationes. de exceſ. prela. ſicut vni rei talia ſunt
impreſcriptibilia, quando reſeruata ſunt in ſignum ſupreme po-
teſtatis. no. Jan. de poſtu. prel. bone. ad hoc. C. de preſcri. trigin.
anno. l. competit. Quedam ſunt meri imperij, que ſolum com-
petant principi, non tamen in ſignum ſupreme poteſtatis, vt
creare notarios, legitimare, concedere vectigalia, vel pedagia,
aut ſtudiorum priuilegia: ꝛ hec ſunt conſuetudine queſibilia: vt
not. de verborum ſignifica. in his. Ad hoc not. Innocen. de fi.
inſtrumẽ. cum P. tabellio. Quedam ſunt meri imperij, que ordi
nem reſpiciunt epiſcopalem, ꝛ adhuc conſuetudine non querun
tur. de exceſ. prela. accedentibus. de conſue. quito. Unde inquã-
tum agitur de conſtructione, vel deſtructione ab ordine, con-
ſuetudo inferiori hanc poteſtatem tribuere non poteſt: vt dicit
Hoſtien. qui dicit conſuetudinem inferioribus tribuere nõ poſſe
poteſtatem deponendi clericos. Ad hoc de elect. tranſmiſſam, ꝛ
preallег. capi. quanto. ſecundum Hoſtien. Quedam ſunt meri

imperij, que priuilegio, vel lege conceduntur capiti prouincie et
que nobili officio expediuntur, ꝛ propter finem publice vtilita-
tis principaliter, vt cognitio criminalium: ꝛ hec a priuato con-
ſuetudine non queruntur: ſed ſi habet territoriũ, vel alios ſubie
ctos, ꝛ aliquam preeminentiam, vt capitulum, in ſeruientes: po
teſt queri, quod eſt meri imperij, per inferiorem prelatum, ſicut ꝛ
per inferiores magiſtratus: vt dicit Barto. in dicta l. finali. de
aqua plu. arcẽ. vt dixit de cenſi peruenit. ꝛ tenet etiam hoc in l.
prima. C. de ſumma trini. ꝛ fide cathol. Hanc concluſionem te-
nent domini de Rota, ſua cõcluſione cccix. Allegat de preſcrip.
auditis. ꝛ cap. cũ olim. xvi. q. iiij. quicunque. de offi. ordina. dile-
cta de exceſ. prelatorum accedentibus. hec extendunt etiam ad
capitulum preſcribens contra canonicos, ꝛ alios beneficiatos.
Per que dicunt quod preſcribere poteſt poteſtatem excõmuni
cãdi, incarcerãdi, ꝛ alia agendi, que ſunt de mero imperio. Alleg.
de appel dilectus. ꝛ cap. ſignificauit. ꝛ capitu. dilecto. de ſenten.
excommu. libro ſexto. cõcludentes quod inferiores prelati poſ-
ſunt preſcribere que ſunt epiſcopalis poteſtatis, ſiue legis dioce-
ſane, ſiue iuriſdictionis que concluſio non procedit in dependẽ
tibus ab ordine, vt dixi ſupra. Innocen. autem, ꝛ Hoſtien. hic
contradicunt: quia dicit. iura, que ex conſuetudine tribuunt iu-
riſdictionem inferioribus, intelliguntur de modica iuriſdictiõe,
niſi intelligant modicam, omnem iuriſdictionem non concludẽ-
tem illa, que ſunt ordinis. Quod patet ex eo, quod ſequitur, qꝛ
dicunt quod deponere non poſſunt. ꝛ ſic eos intelligo: nã quod
poſſint ea, que ſunt meri imperij, patet euidenter hic. Cognitio
enim exceſſuum eſt de mero imperio: et tamen hec poteſtas cõ-
ſuetudine tribuitur inferiori capitulo. Ad hec cap. irrefragabili.
§. exceſſus. Hec vera inquantum ea, que ſunt de mero, preſcribe
re intendunt contra epiſcopos, vel alios inferiores. Inquantum
autem volunt preſcribere contra principem, ſi illam eximinguen-
do non poſſunt, vt acephali, ſunt ſecundum Joan. de Ligna. de
preſcriptio. cum de officij. ꝛ quod no. Innocen. in capitu. bone.
de poſtula prelato. l. comperit. de preſcriptione triginta an. prin.
diſtin. nullam Idem ſi vniuerſitas in ſe velit preſcribere merum
imperium exercendo in ſe, vt vniuerſitate: quia hoc eſt impoſſi-
bile. Ad hoc quod no de preſcrip. auditis. Sed ſi vellet acquire-
re vt illud in ſubditis exerceat, dicit quod poteſt. Hanc conclu-
ſionem tenet Lapus de Caſtilio. ſua alle. lxxxij. vbi concludit ci
uitatem Tuderti, merum, ꝛ miſtum imperium, quod habet ec-
cleſia in ea, poſſe preſcribere libertatem aduerſus illud, vt illud
exerceat in ſingulos. Allegat glo. in l. nec nos. C. de diuer offi. li
bro. xij. in authen. de defen. ciui. §. nullam in fi. glo. magne, colla.
iij. ꝛ no. in l. more. ff. de iuriſ. om. iudi. Et concluſionem hanc te-
net Guil. de Cuneo in l. imperium. ff. de iur. om. iu. qui poſt mul-
ta concludit idem. ꝛ dictũ Bar. in l. hoſtes. ff de cap. ꝛ poſtli. re. ꝛ
in dicta l. prima, in fi. ꝛ dictum Cal. in. c. cum non liceat. de pre-
ſcrip. ꝛ l. ſi quiſquam. ff. de diuer. ꝛ tẽp. preſcri. De ordinaria au-
tem iuriſdictione quod detur conſuetudine, non eſt dubium, qꝛ
illam priuato tribuit iuriſdictionem. Et dicit quod hoc proba-
tur hic, nec alibi ſic expreſſe. De priuata perſona memini ſe le-
giſſe: cum alia iura loquantur vel de prelatis, vel capitulis tenẽ-
tibus aliquam adminiſtrationem: vt iura hic allegata. c. ad hec.
18 ꝛ c. accedentibus. de exceſ. prela. ¶ †Ex his deciditur dubium,
an priuate perſone det conſuetudo poteſtatem excommunicã-
di. Putat Joan. An. ꝙ non, per no. ꝫ. de offi. arch. cum ſatis. et
capi. ſeq. licet ſecus in prelatis. de electio. dudum. ꝛ capi. cum ab
eccleſiarum. de offi. ordi. ſecundum Hoſt. Ad hoc quod not. ꝫ.
de offi. or. conquerente. in glo. ſicut ordo. vbi dicit Joa. An. pri-
uatum conſuetudine querere nõ poſſe poteſtatem audiendi cõ-
feſſiones, vel exercendi illa, que ſunt cure. Immo in cap. olim. te-
net ſimplicem clericum, dummodo preſit alicui, poſſe querere cõ
ſuetudine poteſtatem excommunicãdi: quia ſi illi epiſcopus ex-
preſſe poteſt delegare: ſic ꝛ poteſt tacite patientiã transferre. Et
hanc cõcluſionem tenent domini de Rota, ſua concluſio. ccccix.
Idem concludit de his, que nunt a maiori parte cap. queſiuit.
dummodo canonicus habeat aliquam preeminẽtiam in ſubie-
ctos. Si ergo habet prelationem, ſiue iuriſdictionem, non eſt du
bium, cum querere poſſet: ſi nõ habet prelationem, iuriſdictionẽ,
vel adminiſtrationem, habet tamen aliquam preeminentiam,
per quam ſubiectos habeat, poteſt ita poteſtatem excommuni-
19 candi querere. ꝛ hec ſit concluſio. ¶ †Oppo. vt expediam gloſ.
prima, quam dimiſi. quod de cõmiſſis extra non cognoſcat ordi
narius, ſexta queſtione tertia placuit. de rap. capitulo primo.
Solutio Gloſ. dicit maxime, pro tantum. hoc deſtruit literam.
Secunda ſolutio. Si agatur de pena excommunicationis,
vel alia, a iudice delicti illa imponitur, ꝛ non a iudice domici-
lij. Si agatur de pena depoſitionis: tunc procedit decreta-
lis: quia illa imponitur tantum a ſuo epiſcopo extra dioceſim, ſi-
ue intra deliquerit, ſicut ab eo tantum ordinatur. Et hanc opin.

ſequitur

ſequitur Ioan. An. et Phi. Hoſtien. contra per decreta. ſ. pro
xi. Illa loquitur de depoſitione ab officio. In vtroque dicit male
gloſſa. Dic quod ſiue imponenda veniat pena depoſitionis, ſiue
alia, ordinarius in alios non ſubiectos cognoſcet de delictis com
miſſis intra dioceſim, et non extra: et tunc bene ſtaret, maxime, p
tantum. in alios ſubiectos ratione domicilij, ſiue extra, poteſt
ipſum punire ordinarius: vt. l. prima, et ſecunda. et in authen. qua
in prouincia. C. vbi de crimine agi oportet. de rap. capitu. primo.
et quod ibi nota. et. ſ. capitulo finali. in fin. niſi fiat remiſſio, de qua
gloſſa remittit. de quo dic vt in clementina paſtoralis. circa me
dium, de re iudica. de quo tertia queſtione ſexta, capitulo primo.
¶ Venio ad ad gloſſam ſecundam, quam ad corticem recito, li
cet eius effectus ſupra ſit declaratus. In prin ponit concor. Ad
20 id, quod conſuetudo dat iuriſdictionem. ¶ † Oppon. in ver. ſed
qualiter. quod conſuetudo non poſſit dare iuriſdictionem, vt
quis ſibi, vel ſuis miniſtret iuſtitiam. C. ne quis in ſua cau. l. pri
ma. Gloſſa dicit quod licet de iure non habeat dominus iuriſdi
ctionem ſuper familiam ſuam, poteſt tamen ipſam habere de cõ
ſuetudine: quia qua ratione ius dat iuriſdictionem magiſtro in
ter diſcipulos ſuos, vt in authen. habita. C. ne fi. pro pa. ſic etiam
dat prelato ſuper ſuos canonicos: et ſicut dat ordinariam patri
ſuper filium: ita poteſt dari canonicis ſuper familiam ſuam. Si
tamen ſuſpectus ſit, poteſt peti, vt deleget, vel aſſocietur, vel eligã
tur arbitri. ſ. capitulo ſi quis contra clericum. xi. queſt. prima ca
21 pitulo peruenit. de app. cum ſpeciali. ¶ † Sentit gloſſa plura, quod
Primum dominus in familiam poſſit habere ordinariam: et ſic
ſi eſt ordinarius, poſſit cognoſcere de delictis familie. Innuit quod
non poſſit habere delegatã. Idem dicit de patre in filium, per. §.
tria. allegatum in gloſ. Dic, ſi queritur an dominus eo quod do
minus familie, vel pater eo quod pater habeat iuriſdictionem.
De hoc dicendum quod non, niſi vt dixi ſupra. ¶ Si queritur
an conſuetudine poſſit dare iuriſdictionem domino in familiam,
vel patri in filium. Dic quod poteſt: et ſic poteſt intelligi hec glo.
vt nota. Io. ij. queſt. vij. accuſatio. Et an tunc poſſit recuſari, di
22 cam. j. ¶ † Si queritur an ordinarius eo quod ordinarius poſſit
cognoſcere de factis familie ſue, vel de factis filiorum. Dic gloſſa
videtur velle quod ſic. Gofre. dicit: Si queritur an poſſit cognoſcere
de delictis, vel negotijs filiorum, filijs non agentibus, vel quan
do inter extraneos non vertitur queſtio cum filijs, poteſt. Sed
an poſſit cognoſcere de delictis, vel negotijs familie, vel filiorum,
quando ipſi agunt contra alios, vel alij contra eos. Dic quod ſi
non recuſentur, poſſunt: ſi recuſentur, non poſſunt. Unde dicit
quod inquãtum gloſſa dicit, patrem, vel dominum iudicem eſſe
familie: hoc intelligit verum, quando non agit contra alios, vel
non recuſantur. Contraria procedunt, quando agunt contra ali
os, vel recuſantur, ſecundum eum. Io. iij. q. vij. §. tria. dicit tales
non poſſe eſſe delegatos. Allegat de appel. poſtremo. Poſſunt
tamen vt ordinarij cognoſcere in ciuili, non in criminali. Et ſic in
telligit. l. qui iuriſdictioni. ff. de iur. omnium iudicum et idem Ar
chidiacono. ibi: qui dicit hoc intelligi a contrario. ff. de iudi. l. in
priuatis. gloſſa in. l. qui iuriſdictioni. et clarius in. l. quod etiam. ff.
de arbi. Concludit tales non poſſe eſſe iudices in cauſa crimina
li. In ciuili dicit eos poſſe eſſe delegatos, quia funguntur vice de
legantis: ordinarij autem poſſunt eſſe vſque ad actum conteſta
tionis, vt actio perpetuetur, non vltra, per. l. ſenatus. de offi. pre
ſi. et vtrobique hoc ſequitur Butr. et Barto. Cal. hic recitatis opi.
quas improbat, et recitat Hoſtien. improbare, primo inquantum
facit differentiam inter delegatum, et ordinarium, quia innuit
non poſſe recuſari delegatum, vbi non poteſt delegans: quod eſt
falſum. Item improbat inquantum facit differentiam inter ciui
les, et criminales: quia. l. qui iuriſdictioni. generaliter loquitur.
Reſidet Cal. indiſtincte poſſe exercere, et ordinariam et delega
tam, niſi recuſentur. Puto quod in criminali non poſſit eſſe iu
dex, ſi opponatur. Nec exigo recuſationem: quia lex recludit iu
riſdictionis exercitium: vt. l. qui iuriſdictioni. et. l. lex Cornelia. ff.
de iniur. In ciuili poteſt eſſe, et delegatus et ordinarius, altero a
gente contra familiam, vel filium: et ſic non recuſante filio, vel fa
milia agente, poteſt eſſe iudex in actione tempore peritura, et ir
recuſabiliter vſque ad actum litis conteſtationis In actione au
tem perpetua poteſt eſſe iudex dummodo non recuſetur: vt. l. in
priuatis. et dicta. l. quoniam. Recuſari tamen poteſt eo quod do
minus, vel eo quod pater vel eo quia filius: quinimo eo quod cõ
ſanguineus vſque ad gradum, quo ſuccedere poteſt: vt dicit Bart.
in dicta. l. qui iuriſdictioni. Ad quod de appella. poſtremo. Ubi
autem recuſatur, procedi poteſt, vt dicit gloſ. Item poteſt ſi vult
recuſationem euitare, alteri delegare. ff. de iur. om. iud. l. iij. in fin.
et pretor. Sanum enim eſt hoc conſilium ad vitãdã recuſationẽ,
ſecundum Hoſti. in Sũma, de ſen. excom. §. quis debet ſub. §. pro
prijs. verſi. ſed nunquid ſuis. et ſequen. vſque ad verſi. tertio ſecun

dum Hoſtien. De officiali an ſit iudex inter familiares ſuos, vide
in. l. ſenatus. de offic. preſi. etc.

1 ☞ Delinquentem clericum alibi beneficiatum deponit epiſco
pus, qui in ſua dioceſi delinquit, et epiſcopus beneficij illam ſenten
tiam exequetur. nu. 7.
2 Domicilium dicitur quis ſortiri dupliciter, vt in vtroque foro poſ
ſit conueniri.
3 Forus ratione delicti poteſt accumulari in loco domicilij.
4 Iudex delicti poteſt delinquentem iudicare, etiam quo ad pe
nam priuationis officij, et beneficij.
5 Iudex quomodo poteſt iudicare de re extra limites ſue iuriſdi
ctionis ſita.
6 Domicilium an clericus videatur ſortiri in diuerſis locis, in qui
bus habet plura beneficia reſidentiam exigentia.
7 Sententia, que trahit ſecum executionem in rem alibi ſitam, quo
modo ratione delicti poſſit ferri ſuper re alibi ſita vt ex ea non vi
deatur turbari iuriſdictio alterius in ſubiectum ratione delicti.
8 Iudex an delicti vel domicilij ratione poſſit diſtringere perſonas
vel res alibi ſitas ſine licentia.
9 Sententia contra delinquentem lata, per quam publicãtur eius
bona, quomodo bona alibi ſita nõ applicant fiſco iudicis condem
nantis.
10 Confiſcatio bonis, an confiſcata videantur bona feudalia, et em
phyteutica, ac ius patronatus.
11 Delicti ratione commiſſi ab extraneo contra ſubiectum, vel domi
num ciuitatis, aut loci, an dominus ciuitatis habeat poteſtatem
illum, vel eius bona diſtringendi.
12 Sententiã latam a iudice delicti, et ſuper re alibi ſita, ex quo po
teſt illam exequi iudex territorij rei alibi ſite, an propria authorita
te hoc facere poſſit ipſe iudex.
13 Sententians iudex quomodo poteſt compellere iudicem alterius
territorij ad executionem ſue ſententie.

1 POſtulaſti. † Epiſcopus deponit clericum
alibi beneficiatum, qui in dioceſi
ſua delinquit: et epiſcopus beneficij ſentẽtiam illam exe
quitur. hoc dicit. Communis eſt diuiſio. Secunda ibi:
2 Ad quod. ¶ † Nota primo argum. quem ex poſſeſſione beneficij
cum reſidentia non ſortiri domicilium in loco beneficij. Uel nota
verius, quẽ in publici loco ſortiri domicilium, in loco beneficij cum
reſidentia, et in loco vbi habet maiorem partem patrimonij, etiam
3 ſine reſidentia ¶ † Nota ſecundo quod forus ratione delicti po
teſt accumulari in loco domicilij. Uide de priuileg. capit. primo
libro ſexto. et vide. l. iuris ordinem. C. de iur. omn. iudic. et quod no.
4 ſ. eod. ca. pe ¶ † Nota tertio iudicem delicti poſſe iudicare delin
quentem, etiam quo ad penam priuationis officij, et beneficij: et ſic
eſt argu. vno expreſſum ratione delicti, etiam quem ſubijci ad pe
nam depoſitionis: quicquid ſenſerit glo. ſ. capi. proximo. Sed poſ
ſet reſponderi quod hic ſortitur forum reſpectu domicilij, et deli
5 cti. ¶ † Nota quarto quod reſpectu rei extra territorium ſite po
teſt promulgari ſententia abdicatiua iuris a perſona de re, vel a re
alibi ſita, licet facti executionem facere non poſſit: et ſic ſententia,
que trahit ſecum executionem in rem alibi ſitam, per quam non
contingit turbari iuriſdictionem alterius in ſubiectum ratione de
licti, promulgari poteſt. Ius ergo ad rẽ, vel in re principaliter ad
heret perſone: et ſic titulus beneficij principaliter eſt in perſona inti
tulati, licet directe dirigatur ad rem, vel obiectum. Sufficit ergo
perſonam fore ſubiectam, licet non ſit ſubiecta res. Ad hoc. l. ij. C.
vbi in rem actio. Nam ſuper reali pronũtiat iudex domicilij, etiam
de re alibi ſita, abdicando dominium a re: actualis tamen executio
quo ad poſſeſſionem facti, ſpectat ad iudicem, vbi res eſt ſita. Ad
hoc quod no. ſ. capitulo ſi. Et ex hoc nota quod in rem alibi ſitam
non exercet iudex alterius territorij iuriſdictionem in actu exe
quendo. Et nota, iudicem alterius territorij poſſe exequi ſenten
6 tiam ab alio latam. ¶ † Oppo. primo quod quis ſortitur domici
lium ratione beneficij. de tempo. ordi. cum nullus. lib. vj. Uincen.
ſtat contrario, concludẽs in loco beneficij tantum, vbi eſt intitula
tus, quem ſortiri domiciliũ, et non alibi. Per que dicit talem cleri
cum intitulatum non poſſe ſortiri domicilium in diuerſis locis: li
cet ſecus dicat in laico. ff. ad munici. l. aſſumptio. Sed hoc eſt con
tra hunc tex. et non placet Ioan. Andre. Allegat ad hoc de temp.
ord. cum nullus. lib. vj. vbi eſt expreſſum. et hoc etiam tenet Gofr.
dicens quem habere domicilium, etiam vbi habet larem, non vbi
habet eccleſiam, vel beneficium. Allegat de reſcriptis. dilectus. ij.
Io. And. remittit de reſcriptis. ſtatutum lib. vj. §. cum vero ſuper
gl. in verbo, quia domicilium. Et de priuile. ex ore. Arch. de reſcri.
ſtatutum. §. cum autem. ſentit opi. Uinc. clericum non poſſe in plu

ribus locis habere domicilium:qi in vno loco tenetur ad reſiden
tiã quod non eſt in laicis. Dic,ſi clericus habet plura beneficia re
ſidentiam exquirentia,poteſt habere plura domicilia:quia vtro-
bique tunc habitare cenſetur. Et hoc dicit Joan. lxxi. diſti. pri-
mates. Idem gloſ. ⁊ Joan. Andre. de prebend. quia intantum. ⁊
Archidia. iij. queſt. vi. in ſumma. vbi recitat opin. ſupra poſitas, ⁊
ſentit gloſſ. xxi. q. ij. quoniam. Si habeat vnum tantum reſidentiã
requirens,in illo dicitur ſortiri domicilium:vt dicit Joan. Andr,
in. d. §. cum autem. Per hoc tamen non excluduntur alij modi
ſortiendi forum,⁊ domicilium:vt dicit hic Joan. Andr. ⁊ eſt text.
hic. Unde ſi de facto alibi reſideret,vel patrimonium haberet,poſ
ſet ibi conueniri,vt hic ſentit Joan. Andre. Principalius tamen
domicilium diceretur,vbi reſidere tenetur. Et hoc dicit Innocen.
de priuileg. ex ore. prout declarat Joan. Andre. licet aliter verba
ſua ſonare videantur,ſcilicet quod non habeat domicilium extra
locum beneficij,quando beneficium exquirit reſidentiam:ſed de-
bet intelligi proprium,⁊ principale:vt dicit Joan. Andre. Fallit
hoc in abbate,qui extra monaſterium ſuum nõ poteſt habere do-
micilium. Sed ſecus,vt dixi,in clericis ſecularibus:⁊ hoc,quia
plus adſtringitur abbas monaſterio,quam clericus eccleſie,cum
ex profeſſionibus teneatur ad ſtabilitatem clauſtri. xvi. q. j. placuit
⁊. xij. q. non dicatis. ⁊. c. nolo. Hoc dicit Innoc. in dicto. c. ex ore,
Sic debet intelligi. Archi. qui recitat Innocen. xj. q. i. clerici. Uel
poſſet dici,⁊ melius,in clericis ſecularibus,vt habere cenſeantur
domicilium in eccleſiis,vbi reſidere tenentur. ita quod non exclu-
datur domicilium ratione patrimonij,vt hic:ſed bene excluditur
domicilium ratione habitationis,cum alibi habitare non poſſit
de iure:⁊ ſic ibi non videantur eſſe cauſa habitionis perpetue,ſed
momentanee:vt. l. ex facto. §. rerum Italicarum. ff. de hered. inſtit.
Et ſic poteſt intelligi Goffre. hic,⁊ Innocen. in. d. c. ex ore. ⁊ hoc
plus placet. Poteſt enim quis ſortiri domicilium ſecundum hoc
tripliciter. Primo,ratione beneficij,in quo reſidere tenetur. Se-
cundo,quia tenet quis larem:⁊ hoc excluditur,vbi habet benefi-
cium alibi requirens reſidentiam. Si tamen alibi de facto habitet
adhuc puto ibi poſſe cõueniri:quia ſufficit quod ibi ſortiatur do
micilium. Tertio,quod habet alibi maiorem partem bonorum:⁊
hoc non excluditur. Ad hoc. l. ij. C. vbi ſena. vel clari. Poteſt ⁊
quarto ſortiri domicilium ratione originis:⁊ hoc non excluditur.
Ad hoc de temp. ord. c. cũ nullus. ⁊ ibi no. in gl. in verbo,domici-
lium. Ex his patet quis compellat ad exhibendam diſpenſatio-
nem,quando clericus habet beneficia in diuerſis dioceſibus. vide
Joannem Andre. de officio ordi. ordinarij. in verbo,ordinario-
9 rum. ¶ †Uenio ad gloſſ. oppo. quod non priuet iudex delicti cle-
ricum beneficio alibi ſito:quia hoc eſſet ſententiare ſuper re extra
territorium ſita:de conſtitutione. vt animarum. de iuriſdict. omn.
iudicum. l. ſi. ff. de bo. authori. iu. poſſid. l. cum vnus. §. ſin. Solut.
Gloſſ. prima intelligit literam vt loquatur,quando priuatio ſur-
git a iure immediate,⁊ non ab homine:vt quia diſpoſitione iuris
cauetur,damnatum de crimine ipſo iure fore priuatum:⁊ tunc ad
contrarium,ſi queritur an iudex poſſit ſua ſententia immediate
priuare beneficio alibi ſito,dicendum quod non,vt in contrarijs;
ſed an poſſit pronuntiare ſuper crimine,declarando ipſum tale de
lictũ cõmiſiſſe,ex quo a iure ipſo iure ſurgit priuatio:dic ꝙ ſic,qꝛ
tunc iudex non priuat immediate beneficio:ſed ius,quod vbilibet
habet poteſtatem:vt. l. j. in ſi. ff. ad Turpil. Et hoc voluit glo. pri-
ma ibi,inquantum dicit quod iudex non ſententiat ſuper eccleſia,
ſed ſuper crimine,⁊ poſtea ſententia faciat fidem in alio iudicio.
Dat ſimile. xxiij. queſtio. prima ſtatuimus. Hoc ſequi videtur
hic Innocen. qui dicit ſententiam eſſe ferendam ſic, Condemno
te de tali crimine:⁊ poſtea executio ſit ſecundum canones,qui pre
cipiunt criminoſos condemnatos deponendos. xxv. diſt. primum.
niſi ex diſpenſatione tolerentur. de iud. at ſi clerici. ⁊ interdum erit
pena depoſitionis. C. vbi de cri. agi opor. authenti. qua in prouin-
cia. Per hoc apparet quod ſentit,ſententiam depoſitionis feren-
dam per iudicem delicti. Dicit tamen quod perpetuo ſuſpendere
poteſt ab eccleſia alibi ſita:ſententia tamen in facto mandabitur
executioni p[er] e[um] iudicem,in cuius territorio res eſt. ff. de re iudic. l. a
diuo. Pio. §. ſi. ſecundum Innocen. Et ſatis tamen puto ſufficere
diſpenſationem iudicis loci delicti,quia habet inſtar abſolutionis
⁊ ex quo ſemel abſolutus eſt,⁊c. l. licet. ff. nau. cau. ſta. j. de accuſa. de
pur. vulg. c. ij. ff. de accuſa. ſenatus. ¶ Gloſſ. ſequens ſentit contra-
rium,que dicit iudicem loci beneficij priuare illam per ſententiam
ab alio latam. Sententia ergo ab alio lata eſt illa,que immediate
priuabit,non illa ſententia iuris. Et hoc placuit Hic Pe. nam-
hic fuit queſitum de ſententia priuationis officij,⁊ beneficij:de
ſententia ergo hominis immediate priuatiua intelligatur reſpon-
ſum. Et hoc tenet Hoſtien. idem Goffre. Pet. ⁊ Abb. ad hoc ver-
bum,executio,ſcilicet quia non dicit priuatio,vel pronuntiatio.
Ad hoc quod not. de appel. paſtoralis. ⁊ in. c. Romana. eod. titu.

ſuper verbo,de crimine. Hoc etiam tenet Specu. in titu. de ſenten.
exe. §. nunc videndum. verſi. ſed pone. vbi improbatur opin. dicen-
tium quod exigebatur pronũtiatio ſuper priuatione beneficij per
iudicem beneficij. Sed huic obſtat contrarium. Reſponſio pate-
8 bit. j. ¶ †Cõcludo,ſi queritur an iudex delicti,aut domicilij,poſ
ſit diſtringere perſonas,vel res alibi ſitas. Et proſequor tres ca-
ſus. Primus,quando ſententie vel pene tantum perſonam con-
cernunt. Secundus,quando res tantum. Tertius,quando perſo
nam,⁊ bona ſimul. ¶ Uenio ad primum de ſentẽtia penali diſtrin
gente tantum perſonam:ſi habet perſonam ſubiectam in limiti-
bus ſui territorij,tunc ſi ſententia,vel pena reſpicit certi loci inter di
ctum,non porrigatur extra territorium interdicti ex poteſtate ſen
tentie. ſed bene porrigetur ad quedam loca per conſequentiam ex
iuris diſpoſitione:vt. l. relegatorum. §. j. ⁊. §. interdicere. ⁊. §. ſequẽ.
ff. de inter. ⁊ rele. quia ſi relegatus eſt a prouincia domicilij,intelli-
gitur relegatus a prouincia originis a iure. Ad hoc de ſent. excõ.
ſi ſententia. lib. vi. ⁊ quod no. de priui. ex tuarum. ⁊ de exceſ. prela.
tantum. Si interdictum non reſpicit locum,ſed certam artem. Ni
co. dicit,ſi interdictum eſt facti,non porrigitur extra territorium.
ff. de poſtu. l. ex ea. Hoc verum, niſi ars omnino coerceat perſonã,
vt eſt officium,⁊ ordo,⁊ dependentia ab eo:vt no. de appel. paſto-
ralis. Si autẽ non reſpiceret artem,ſed ſtatus diminutionem,ita
quod perſonam inficiat,vel adherentia perſone:Nic. dicit,ſi inter-
dictum eſt iuris:⁊ dicit Barto. in dicta. l. i. C. de ſum. tri. ⁊ ſi. ca. Ali-
quo tamen addito,que habuit a Nicol. de Mat. que verba refert
Joan. Andre. in addi. Specu. in titu. de accuſa. §. qualiter. in ſum-
mula bannitorum verſi. felicis Nicolai,⁊c. quod poteſt ſic perſona
diſtringi a iudice delicti,⁊ domicilij,⁊ contractus,in tantum quod
affecta perſona per ſententiam hoc ipſum ſequitur velut vmbra,
ad limites alterius territorij:vt eſt excommunicatio,⁊ ſuſpenſio
ab officio,ſententia infamie,⁊ depoſitionis. ff. de poſtu. l. ex ea. §.
de offi. ordi. ad reprimendam. ⁊. c. cum ab eccleſiarum. de appella.
paſtoralis. ⁊ quod ibi no. ⁊. c. cum preterea. cum ſimil. Si tempore
ſententie non habet eam in limitibus territorij,eam tamen preue-
nit citando, vel conditionaliter ſententiando:⁊ quilibet poteſt
ſententiam perſonam afficientem etiã extra limites territorij infli-
gere. j. eodem. propoſuiſti. no. Innocen. de dila. preterea. quicquid
ſentiat Paul. in clem. paſtoralis. de re iudic. Si tempore ſenten-
tie non habet ipſam in limitibus territorij,nec ipſam preuenit:di-
cit,ſi ſententia trahit ſecum executionem immediate,ex poteſta-
te iuris. propter ſententiam non immediate ex ſententia,vt ſen-
tentie ſuper delicto infamantes ex iure:⁊ tales ligant,ſecundum
omnes,late a iudice domicilij:quia iudex domicilij habet pote-
ſtatem iudicandi perſonam, etiam alibi ſitam, ex quo domici-
lium retinet:quinimo ⁊ de delicto alibi commiſſo:vt. l. i. ⁊. ij. auth.
qua in prouincia. C. vbi de crim. agi oportet. de rap. cap. j. ſupra
e. cum contingat. not. j. capitu. finali. Et hoc tenet Pau. in cle.
paſtoralis. qui exemplificat in caſibus poſitis. iij. queſtione. vij.
§. porro. Judex autem delicti non poteſt iudicare perſonam ali-
bi ſitam non preuentam, vbi agit principaliter diſtringere per-
ſonam:vt in clemen. paſtoralis. de re iudicata. ⁊ not. de foro com
petenti. Romana. §. contrahentes. libro. vi. Si ſententia trahit
ſecum executionem immediate ex ſententia,iudex delicti:vel cõ
tractus hanc non poteſt promulgare in exiſtente extra:quia ta
lis forus ſubmittit perſonam inquantũ extra. l. ij. ff. de eo, quod
certo loco ⁊ dicta clemen. paſtoralis. §. contrahentes. Judex au
tem domicilij bene promulgat illam ſecundum communionem
opini. vt not. Joan. xi. q. ij. epiſcopum. ⁊ eſt caſus de clemen. non
eſſe. ex tue. Ad hoc. ij. q. j. manifeſta. de appel. cum ſit Romana.
de cle. excom. mi. ad apoſtolice. no. j. c. ſi. ⁊. ij. c. lane. Joan. Andr.
in. §. contrahentes. quicquid ſentiat Pau in clemẽ. paſtoralis.
de re iudi. Et ad rationes eius reſponde Et dixi de ſen. excõ. a
nobis. ⁊ de conſti. vt animarum. §. ſtatuto. ⁊. ij. c. lane. ⁊. j. c. ii. Et
hoc de prima ſpecie ſententiarum. Eſt ſecunda ſpecies ſenten-
tiarum, quando ſententia tantum concernit res:dic, ſi eas ſunt
in territorio ſententiantis, poteſt illas afficere, vt in tributum
capere:vt dicit hic Inno. in poſſeſſionẽ mittere, incorporare in
fiſcum in totum,vel in partem Si ſunt extra territorium,non po
teſt,niſi aliquid diſponat in perſonas:quia res nõ ſunt princi-
liter ſubiecte, vt hic, ⁊. l. cum vnius. §. ſi. ff. de bo. aut. iu. poſ. ad
hoc dictus. §. cõtrahentes. ¶ Uenio ad tertiam ſpeciẽ,quando
ſententie mixtim perſonam concernũt,⁊ res:⁊ tunc ſi bona ſunt
in territorio,poteſt diſtringere vt libet;ſi perſona eſt in territorio
vel extra,ibi põt diſtringi a iudice domicilij,vel delicti:quia pre
uenta eſt res,⁊ bona ſunt extra. Si principaliter vult diſtringe
re res,nõ poteſt,ſi perſona principaliter,in cõſequentiam bona,
ſi vult ſententiare ſuper delicto,vel culpa,ex quo ſequitur priua
tio bonorum immediate ex poteſtate iuriſdictionis:⁊ ſecundũ
omnes poteſt,vt hic,ſecũdũ gl. primã:quia ex quo abdicatio ſit
immediate

immediate ex poteſtate iuriſdictionis vbilibet habet poteſtatem:
ergo hoc fieri poteſt, ſi vult ſententiare directe priuādo iure ad bo
na alibi ſita competente: ⁊ ſunt opi. quia aliquid tangit de re alibi
ſita. Aduerte, ius, quod habet quis iure aut tituli, aut dominij,
eſt principaliter in perſonam, licet obiectiue competat ad rē. Hinc
eſt quod animo tenetur, ⁊ animo debetur. l. ſi quis vi. §. differentia.
de acqui. poſſ. no. de pac. cum pridem. Fundamentum ergo tenen
di eſt in perſonam: quatenus ergo reſidet in perſonā, poteſt illud
ius a perſona auferri habens perſonam ſubiectam: ideo abdicat
ab eo ius, ⁊ res derelicta remanet, vt hic, ſecundum verum intelle-
ctum. Quam opi. ſequitur Spec. in tit. de ſen. excom. §. nunc viden
dum. ver. pone. Exequi autem actualiter non poteſt, ſed executio,
prout eſt in facto, id eſt, in abdicanda poſſeſſione facti, fit per iudi
cem rei ſite. Dixi de poſſeſſione facti: quia ſi iudex intenderet, be-
ne poſſet auferre poſſeſſionem rei alibi ſite, etiam prout poſſeſſio
eſt iuris. ff. de acqui. poſ. l. cum vniuerſitas. §. cum pretor. ⁊ no. in l.
j. C. vbi in rem act. Si iudex animo priuandi poſſeſſione ciuili cō
tra eū promulgat ſententiā, q: tunc ſuſpicat vel ſuſpicari debet ſe
poſſe repelli. Ad hoc. q̄ no. Inn. de conceſ. pre. cum noſtris. vt lite
9 non conteſt. §. quoniam. §. quod ſi ſuper. † Ex his decidūtur ali-
qua dubia. Primū eſt. lata eſt ſententia contra aliquem, ex cuius
delicto bona veniunt publicanda, an bona, que ſunt alibi, publi-
centur. Gul. de Cu. in l. ij. ff. de cap. di. tenet quod ſic: ⁊ confiſcabun
tur in fiſcum, vbi ſunt bona: ⁊ illa ſunt bona, que poſſunt a perſo-
na abdicari: ⁊ ſic occupabuntur quaſi vacātia per fiſcum, vbi ſunt
bona. Allegat. l. iij. C. de bo. vacan. de iure fiſ. ⁊ ff. de inoffi. teſta. l.
poſthumꝰ. §. ſi quis ex his. ⁊ l. ſi nō mortis. §. fi. ⁊ latiſſime ibi hoc
diſputat. Eandem queſtionē facit Jo. de here. cum ſecundum. lib.
vi. in crimine hereſis, poſt Jo. Cald. licet contrarium diſputauerit
Rich. Malumb. vt ibi recitat Cy. latiſſime proſequitur Jo. And.
in addi. Spec. in tit. de accu. §. ſequitur. in ſummula bannitorum.
in addi. que incipit, Felicis Nicolai, ⁊c. Recitat diſputationem in
materia. Nicol. deniq; quem colligendo vna cum Bart. in l. cun-
ctos populos. C. de ſum. tri. ⁊ fi. ca. an vlt. q. ſic cōcludo, Si vtrinſq;
loci burſa vna eſt, ⁊ iuriſdictio vniuerſalis. Exemplū in locis ſub-
iectis Romane eccleſie, ſi publicatio tenet, fit de iure communi, vt
in hereſi, vbilibet confiſcantur: ſed incorporabuntur in fiſcum per
iudicem loci, vbi ſunt bona: abdicabuntur tamen a perſona per iu
dicem delicti pronuntiantē, vel domicilij, vt hic. Ad hoc. l. ſi quan
do. ff. de bo. va. etiam ſi ſimpliciter ex ſententia publicet bona: q: ſen
tentia intelligeretur ſecundum ius de omnibus bonis etiam alibi
ſitis. Si confiſcatio fit per cōteſtationem, ſeu legem ſpecialē, ⁊ vi-
get lex in vtroque loco: ⁊ dicit q̄ idem. Hoc verum puto, ſed non
vigore ſtatuti, vbi ſunt bona, ⁊ vbi non deliquit: quia non poteſt
diſtringere factum extra territorium: vt in c. vt animarū. §. ſtatu-
to. ſed vigore ſtatuti loci delicti, vbi hoc aperte diſponat quod ſa
tiſfacere cenſetur, quando dicit, Omnia bona vbicūque ſita publi
centur. Poteſt enim abdicare a perſona, ⁊ illa facere vacantia, vt
hic eſt caſus. Sed ſi ſimpliciter dicit, Bona cōfiſcētur, vel omnia
bona: ſtatutum in dubio reſtringerem ad bona loci delicti, arg. eo-
rum, que dixi in c. vt animarum. §. ſtatuto. ad hoc quod no. Fred.
ſuo conſi. xvi. vbi dicit ſtatuentes in dubio reſtringere ſententias,
⁊ eorū effectum, ad limites proprij territorij: ⁊ eſt expreſſum in di-
cta. l. cum vnus. §. fi. ff. de bo. aut. iu. poſ. Et hoc caſu bona non pu
blicarentur ex diſpoſitione ſtatuti loci bonorum, licet hoc diſpone
ret: quia non poſſet punire factum alibi: vt in. §. ſtatuto. Si cōfiſca
tio fit per conſtitutionem ſpecialem loci delicti, vbi ſententiatū eſt,
an bona alibi ſita publicentur: dicit Bart. quod conſtitutio ſe non
extendit ad bona alibi ſita extra territorium. Allegat. l. neque. C.
qui tu. da. poſ. de tu. ⁊ cu. da. ab his. l. prima. in fin. ⁊ l. pupillo. hoc
puto, quando lex loquitur ſimpliciter. Sed ſi dicit, Omnia bona
vbicunque ſita publicentur: credo quod hoc poſſit ſtatutum: q: ſi
cut poteſt ſententiando abdicare ius a bonis alibi ſitis, vt hic: ita
poteſt ſtatuendo, ex quo ſpecifice hoc diſponit, argu. huius decre.
⁊ hic, quo ad hoc vt bona vacent: ſed quo ad actum incorporatio
nis, illa fieri debet per iudicem loci bonorum, vt hic eſt caſus. Per
que patet quod non obſtant leges de tutoribus loquentes: q: da-
re tutorem reſpectu bonorum, eſt dare ius quo ad actum facti, bo
na tractandi, ⁊ adminiſtrandi: non poteſt hoc ergo iudex perſone,
ſicut nec poſſet quo ad actum exequendi. ⁊ hoc eſt tenendum. Si
autem burſe fiſcales ſunt diuerſe, vt quia confiſcatio fit in terris
Imperij, ⁊ bona ſunt in terris eccleſie, vel cōtra, vel ciuitates ſunt
in terris eccleſie, vel econuerſo, vel ciuitates ſunt ſub particulari-
bus, ⁊ diuerſis dominis, forte nō recognoſcentes de facto, vel de
iure ſuperiorem vnum: dicit quod ſi confiſcatio fit per legem ſpe-
cialem, non confiſcabuntur niſi bona ſpecialia loci delicti. Non pla
cet hoc: quia diuerſitas burſarum non facit quin ſtatuens poſſit
abdicare bona alibi ſita a perſona eius, quem ſubiectum habet.
Sed confiſcatio fit de iure communi, vbilibet fiet, ⁊ bona apprehē
det fiſcus loci, vbi ſunt, per predicta. ⁊ l. 3. allega. poſt Gulie. de
Cu. Ad hoc. l. tutores §. heres. ff. de adminiſtratione tutorū. l. ſi
quero. ⁊ l. fi. C. de bo. va. per que apparet quod differentia an iuriſ
dictio detur de iure communi, an ſpeciali, non eſt bona, quicquid
dicat Nicol. de ſtat. ⁊ recitat Joan. Andre. in addi. Specul. pre-
10 dicta. ⁊ hec ſufficiant. ❡ † An confiſcatis bonis confiſcantur bo-
na feudalia, vel emphyteutica eccleſie, vel laici: vide Barto. in l. ſi
finita. §. ſi vectigalibus. ff. de dam. infec. ⁊ in Specu. de feu. §. quo-
niam. m. ⁊ ſuper verſi xxxix. in addi. vbi. Joan. Andre. dicit quoſ-
dam poſſe ex imperio abſq; ſtatutis, vel legibus bona publicare.
Quid de iure patronatus, vide glo. xvi. q. vij. filijs. ⁊ quod no. glo.
in cle. de re iu. paſtoralis. vide glo. Oldr. in emphyteuticis ſuo cō-
11 ſilio. xvij. ❡ † Per predicta deciditur queſtio, quam diffuſe hic
proſequitur Innocen. ⁊ Hoſtien. Nunquid pro delicto ab extra-
neo commiſſo contra ſubiectum, vel dominum ciuitatis, vel loci,
habeat poteſtatem dominus ciuitatis, illum, vel eius bona diſtrin
gendi. Dicit, colligendo mentem Innocen. ſi vult procedere con-
tra delinquentem principiando a perſona: ⁊ dicit quod cōtra de-
linquentem contra dominum, vel ſubiectum non habētem ibi do
micilium, dominus non poteſt in eum facere iuſtitiam, etiam in
poſſeſſionibus, quas habet in ſuo diſtrictu. allega. ſ. c. cum ſit. ſed
debet adire dominum, vbi habet domicilium: ⁊ ſi dominus non fa
cit inde iuſtitiam, proſequatur iuſtitiam ſuam, ſecundum cano-
nes, qui habentur. xxiij. q. ij. dominus. Ad quod idem quod ple-
nius no. ſ. de appell. dilectus. in glo. no. appellationem. ⁊ de iniur. ⁊
ſi pignorationes. libro ſexto. Et ſuper regula, non debet. eod. lib.
per que dicit Innoc. plus, quod principiando a perſona ad com-
parendum coram ſe in iudicio non poſſet cogere: imo nec hoc in-
duci poſſet conſuetudine, vel ſtatuto, que non valerent, niſi ſuper
rebus ſue iuriſdictionis: quale non eſt hoc, quod ille, qui non ha-
bet ſub eo domicilium, coram eo reſpondeat. Inquantum Inno-
cen. dicit quod non poteſt contra delinquentem contra ſe, vel ſub-
iectum procedere, ⁊ eum condemnare, vel ſtatuere cōtra eum, quo
ad bona diſtringenda: hoc non placet Hoſtien. qui dicit hoc eſſe
contra hanc decre. ⁊ ſimilia iura: ſed dicit hoc poſſe intelligi in do-
minis habentibus loca ſine iuriſdictione, ſicut ſunt plures, nedū
milites, ſed etiam plebei, a quibus tenentur certi agri, domo, vel
arce, in quibus tamen iuriſdictionem non habent: ⁊ de his etiam
fatetur quod de conſuetudine poſſent iuriſdictionem habere, ita
quod ius dicant alijs, ⁊ non contra alios, ⁊ ſe: argumen. ſ. c. proxi.
Nam quod priuatus ſibi iuriſdictionem dicat hoc non poſſet con
ſuetudo: quia irrationabilis eſſet. C. ne quis in ſua cauſa. l. j. de ver
bo. ſignifica. forno. ⁊ irrationabilis conſuetudo non valet. de re iu.
cum cauſam. de conſuetu. c. fi. ❡ Nota bene dictum hoc, quod do-
minus eo quod dominus ville, vel agri, ſeu domus, non vendicat
ſibi iuriſdictionem. Poſſet etiam procedere dictum Innocen. vt
puto, quando haberet iuriſdictionem in loco dominus, ⁊ delin-
quens non reperitur in loco, vel territorio eius, contra quem delin
quatur: quia principiando a perſona, non poſſet res diſtringere,
nec bona. Ubi autem reperiretur in loco, poſſet ius dicere ſubie-
cto: ſibi autem non, niſi eſſet delictum notorium, vel niſi extraiudi-
cialiter loquendo ſe defendendo. de ſenten. excommu. dilecto. Poſ
ſet etiam intelligi, quando delictum fuit factum cōtra dominum,
vel contra ſubiectū extra limites territorij ſui: vnde tunc eſſet opus
recurſum habere ad repreſalias, vel ad indictiones belli. quod in-
ducere poſſet demum in ſubſidium omnium iudicum. Ultimate
ſibi non deficeret papa: vt no. Joan. Andre. in regula, non debet.
de re. iur. lib. vi. ⁊ no. de iniur. c. j. eo. lib. ⁊ no. de appel. dilectus. ta-
les tamen indictiones repreſaliarum, aut belli, non debent conce-
di priuatis locis leſis, ſed dari debent contra magiſtratus negligē
tes. Contra authenticas ſingulares perſonas non culpabiles, nō
debēt, nec de iure poſſunt, ⁊ bona conſcientia cōcedi: vt no. Jo. an.
in locis preall. ❡ Nota tamen in hoc mēbro duo mediocriter dicta.
quod conſuetudine non poſſunt induci, vt quis in propria cauſa
ſit iudex. Secundo, quod dominus eo quod dominus ville, agri,
vel domus, non vendicat ſibi iuriſdictionem. Quandoque, dicit
Innocen. vult procedere principiando a rebus, principaliter res
diſtringendo, vt quia poſſeſſiones debent aliqua munera realia,
ſiue ordinaria, ſiue alia: ⁊ poſſent eum per occupationem poſſeſ-
ſionum, quas habet, iuriſdictione ſua diſtringere. C. de ſacroſanc.
eccle. l. iubemus nullam. ⁊ l. placet. Quandoque, dicit Innocent.
vult principaliter diſtringere bona, non in procedendo, principiā
do a perſona, ſed ſtatuendo, ⁊ cauſam trahendo ſtatuti, ⁊ deſcri-
ptionis a culpa, vel offenſa perſone: ⁊ fatetur quod ſtatutum poſ-
ſet forte quod quicunque commiſerit talem offenſam, bona eius
confiſcarentur, vel offenſo applicarentur: q: in rebus valet ſtatutū,
vel conſuetudo: quia ſunt de eius iuriſdictione: argumento. C. de
ſacroſanctis eccle. l. iubemus nullam. nec debet talis conſuetudo
rumpi per extraneos. viij. di. qui contra. Jo. Andr. dicit videndū

quod not. de iureiuran. capitulo ſicut. in gloſſ. nota. ver. ſi vero non fiat. Tamē fatetur quod ſi vellet capere bona, an procedēdo oporteret iudicem ſuum adire, & facere eum per ſuum iudicem condemnari: & cum agatur tunc in rem, agere debet coram iudice rei. C. vbi de poſſ. agi oportet. l. prima C. de iudi. l. quod legatur. §. finantē. Idem ſi creditor agat hypothecaria, quia in rem eſt: ſecus ſi pignoratitia, quia perſonalis eſt: vt no. de pigno. cum contrarium. Secundum Innocen. non placet hoc Hoſtien. quia per hoc aperitur via principibus ciuitatis, & laicis contra eccleſiam, & eccleſiaſticas perſonas. Quid enim ſi faciant ſtatuta, vel haberet conſuetudo, quod committentes adulterium, vel aliud quodlibet crimen, poſſeſſiones delinquentis poſſint confiſcari: ſecundum hoc a laicis poſſent confiſcari bona clerici latas poſſeſſiones habentis committentis crimen a ſtatuto damnatum. quod non placet ſibi: cum ſit certum quod laici perſonam clerici delinquentis punire non poſſunt. ſ. titulo. i. at ſi clerici. multominus res, que nec puniende ſunt pro delicto ab aliis iudicibus, qui perſonas minime punire poſſunt, cum delinquunt. in authen. de man. princ. §. oportet. colla. vi. Item nec ſtatuta, vel conſuetudines laicorum ligant perſonas eccleſiaſticas, vel res eorum: vt not. de conſtitu. que in eccleſiarum. & capitulo eccleſia. de re. eccle. non alie. cap. fi. Et dicit Hoſtien. quod ſi innocen. hoc ponderaſſet, hoc non notaſſet. Et dicit Ioan. Andr. quod hec faciunt ad queſtionem, quam diſputauit ſuper regula, ſine culpa. de reg. iur. libro ſexto. Dictum Innocen. procedit, quando ſtatuit contra perſonas delinquentes cōtra ſe, vel ſubiectos in limitibus territorii proprii: quo caſu ex delicto poſſunt ſubiici ſtatuenti. Et ſic loquitur, quia loquitur quando res ſibi ſunt ſubiecte: quia ſic delinquendo ſubiiciuntur ſtatuto, ſed non iuriſdictioni, niſi contractus ibi inueniantur. Per que patet quod non loquitur de clericis, qui etiam ex delicto non ſubiiciuntur iudici ſeculari, nec bona ſunt ſubiecta iudici ſeculari, vt dicto. c. eccleſia. Inquantum autem contra dominum, vel ſubiectum delinquerent extra limites territorii domini ſtatuentis, ex ſtatuto non poſſet ligari: vt in capitulo, vt animarum. §. ſtatuto. de conſtit. libro ſexto. Nec obſtat quod ſubiiciatur eo quod delinquit contra ſubiectum. ſicut patet in delinquente contra clericum. ſ. eod. cum ſit. quia ibi non ſubiicitur ratione perſone, contra quam, vel in quam deliquit, quia non numeratur hoc inter modos forum ſortiri: ſed ſubiicitur tantum propter naturam criminis ſacrilegii, quod eccleſiaſticum eſt: quod non eſt hic. ¶ Ex his patet quod de ſtatutis punientibus extraneum, vel ciuem delinquentem contra ciuem ſuum, de quibus plene dixi in capitulo, vt animarum. §. ſtatutum. de conſtitut. libro ſexto. Et plene per Bartol. in l. cunctos populos. C. de ſum. tri. & fi. cat. Ex his tollitur dubitatio an iudex domicilii debitoris poſſit abſoluere a iuramento preſtito de ſoluendis vſuris alicui extraneo exiſtenti extra territorium, ſi ambo eſſent eiuſdem domicilii: per predicta eſſet planum quod ſic: ſed vbi ſunt diuerſorum domiciliorum, dubium eſt. Lapus ſua. x. allegat. dicit quod abſoluere poteſt, quia non petitur hic dari aliquid, vel fieri a parte: vnde non eſt neceſſaria litis conteſtatio cum parte, ſed ſolum imploratur iudicis officium ad exonerandum conſcientiam iurantis. Unde totum exercitium iuriſdictionis dirigitur ad perſonam iurantis. Uel hoc maxime, quia iuramentum non obligat parti, ſed ſolum Deo de iureiurand. debitores. Deus autem vbilibet eſt, & vbilibet forum ſortitur. Hoc ergo vinculum tollere poteſt, & ſtimulum a conſcientia debitoris, qui habet ſuppoſitum debitorem relaxare: & quanquam tollatur ius partis, pars non poteſt aliquod ius pretendere, quod non ſit turpe: ideo ab eo non abdicatur validum ius in ſua perſona conſiſtens: quod puto tenendum quod poſſit principaliter iudex abſoluere talem ſic iurantem: & quod prius non ſit opus Ut a parte petatur abſolutio: quod quidam tenent, & male. Dicam. ſ. in dicto cap. debitores. & tenendo maxime quod in abſolutione pars non cite-

12 tur, de quo etiam dicam. ſ. ¶ † Dicitur hic vltimo quod poteſt iudex territorii exequi bonis ſententiam latam a iudice delicti: dubium autem eſt, an propria authoritate hoc facere poſſit. Guil. in Specu. de ſenten. excommu. §. nunc videndum. verſi. ſed pone. vbi petatur executio mutato domicilio in loco domicilii noui: per multa verba hoc in effectu concludit quod ſi agatur actione in factum, vel iudicati, quod tales actiones ſequuntur perſonam, poteſt agi coram iudice domicilii abſque alia relatione, vel etiam commiſſione: quia tales habent a iure iuriſdictionem. Et hoc videtur ſentire glo. hic. Si imploratur iudicis officium, dicit quod hec imploratio habet ſolum locum coram iudice, qui ſententiam tulit, niſi eſſet ſpecialis executor illius, qui ſententiam tulit: vnde in tali caſu exigitur aut commiſſio, aut relatio. Et hec fuit ſententia Innocen. de dila. preterea. in gloſſ. magna. verſi. ſi autem vocatus. vbi alius iudex ſententiam non exequitur, quam qui tulit, niſi agatur actione in factum: & oportet quod tunc agatur ordine iudiciario,

vt ibi dicit. Ad hoc allegat. ff. de re iudica. l. miles. §. vltimo ff. de rebus cre. l. actori. Hec procederent iudice domicilii. Sed coram iudice rei ſite alias ſuo non poteſt agi perſonali. Oportet ergo quod imploretur officium iudicis: & ſecundum hoc exigeretur relatio vel commiſſio in caſu decreta. Et hoc tenet hic Do. me. qui hanc executionem dicit fieri ad requiſitionem pronunciantis. Allegat. ſ. eodem. Romana. verſic. ſed tunc. libro ſexto. Hanc ſententiam ſequitur Barto. in l. a diuo Pio. §. ſententiam Rome dictam. ff. de re iudicata. vbi dicit officium iudicis pro executione ſententie nō poſſe implorari coram alio iudice, quam qui tulit ſententiam. Ad hoc quod dicitur in l. prima. C. de confeſ. per Cyn. & dicam de confeſ. capitulo fin. & dicit ibi Barto. quod ſi non vult exequi iudex territorii, quod poterit adiri ſuperior. Allegat in authen. vt diffe. iudi. §. i. & de iure patr. nullus. Et dicit quod ſic poteſt compelli, in l. pe. ff. de iuriſdictio. omnium iudicum. Et non obſtat quod non ſit maior: quia lex reputat eum maiorem quantum ad hanc cauſam exercendam, ne pereat effectus ſententiarum. Ad hoc quod plene no. Cyn. in l. properandum. §. ſin autem reus. C. de iudi. & in authen. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi oportet. & in c. Romana. §. contrahentes. & cle. paſtoralis. de re iudi. Quinimo dicit hoc verum, etiam quando ſunt iudices eiuſdem territorii, ſed diuerſi tribunalis: de quo plene vt ibi. Formam autem commiſſionis executionis videm Spec. de ſent. exe. §. ſequitur. ver. ſed quid ſi is qui. Per hoc patet an epiſcopus exequatur ſententiam latā per iudicem laicum in cauſa reconuentionis contra clericum. Et dicit hic Hoſtien. quod poteſt, per hanc decre. Sentit tamen Frede. ſuo c. ſ. l. xxxviii. quod vbicunque litigat clericus coram iudice ſeculari, poſſet iudex ſecularis quo ad bona exequi ſuam ſententiam. Ad quod no. ſ. eo. verum. Sed de hoc plene dicam de minoris. peti. c. i. Hec pro modo ſufficiant. Uide Butr. in l. pe. ff. de iur. omni. iudi. qui tenet quod prorogatio iuriſdictionis ſe non extendit ad actū exequendi. & Allegat glo. & text. in l. epiſcopalem. C. de epiſc. o. au. & in l. ii. ff. ſi quis in ius vo. non ie. quod poſſet dici, quando res eſt in alio territorio: quia non poſſunt alteri iudici preiudicare partes. Secus ſi in territorio ſententiantis, licet non ſub eius iuriſdictione: quo caſu in prorogatione iuris extenderetur, non hominis: cum prorogatio ſe dirigat ad cognitionem, niſi fiat etiam quo ad executionem: de quo de offic. le. ca. P. & G. ſ. eod. ſignificaſti.

13 ¶ † Nunquid autem iudex ſententians poſſit compellere quem ad exequendum alterius territorii. Cyn. tenet quod ſic. C. de iudi. in l. properandum. §. ſin autem reus. in. vi. q. ſed compellit adeundo ſuperiorem, vt dixi.

1 ☞ Iudex eccleſiaſticus poteſt contra laicum procedere etiam per viam interdicti vnde vi, miſerabili tamen perſona inſtigante.

2 Domicilium quis ſortiri cenſetur in loco, vbi habet larem, vel communem habitationem, ſeu maiorem bonorum partem.

Forum quis ſortitur dupliciter ratione domicilii, & bonorum, vt ibi poſſit conueniri.

3 Falſitas narrata in reſcripto circa merita negotii principalis diſcutiendi in iudicio, an vitiet reſcriptum. nu. 30.

4 Poſſeſſorii reſtituende remedium habet priuilegium vt non admittat agendo, vel excipiendo. Et datur ad vocandum nudam detentionem. nu. 7.

5 Mulier viri morte perdit dignitatem, quam habet ex viri coruſcatione.

6 Dictio, quondam, quid ſignificet.

8 Libellum in poſſeſſorio recuperande non vitiat narratio proprietatis.

9 Libelli vires non ampliat ſuperflua narratio.

10 Libellus alternatiuus quando valeat.

11 Reſcriptum delegationis vltra duas dietas loco rei non valet.

12 Citari quod quis non poſſit coram delegato vltra duas dietas a loco rei ſite, in quo termino capiatur locus, etiam ſi agatur perſonali actione in rem ſcripta. nu. 23.

13 In feudali cauſa agitanda poteſt adiri iudex eccleſiaſticus, & non dominus, quando agitur poſſeſſorio, ac pei miſerabilem, & oppreſſam perſonam. nu. 25. & 28.

14 Eccleſia tenetur regulariter ad miſerabilium perſonarum defenſionem.

15 Reſcriptum in poſſeſſorio non vitiat falſa narratio proprietatis, nec taciturnitas peremptorie exceptionis vitiat reſcriptum ad lites.

16 Donatio propter nuptias conſtitui poteſt ante matrimonium, vel conſtante matrimonio.

17 Iudex eccleſiaſticus eſt competens quo ad viduas oppreſſas, ſiue agatur interdicto vnde vi, ſine conductione decre. ſupe.

18 Poſſeſſorio agenti nō obſtat exceptio proprietatis defectus etiā

ſi agatur

ſi agatur lato poſſeſſorio.
19 Delegationis reſcripto vltra duas dietas a loco rei quomodo poſſit contra illud opponi, & excipi, eo quod ſit vltra duas dietas conceſſum.
20 Leuca quid eſt.
21 Dotalitiũ appellatione quid comprehendatur.
22 Furto, ſeu pro ſpoliatione complicum quomodo quis etiam mandans, vel non mandans teneatur.
24 Forum quomodo quis ſortiatur ratione rei mobilis.
26 Clerici ſolebant olim iudicari a laicis tempore primitiue eccleſie.
27 Feudi dominus non eſt iudex pro queſtione feudali inter vaſallos.
28 Iudici non aufertur cauſe cognitio, niſi per negligentiam.
29 Reſcriptum, per quod aufertur iudici ordinario cauſe cognitio, licet non faciat mentionem de negligentia, non dicitur ex eo ſurreptitium.
30 Reſcriptum quomodo non vitiatur propter falſam narrationem.

1 **Ex parte B.** ¶ † Miſerabilis perſona poteſt laicum coram iudice eccle-
ſiaſtico interdicto vnde vi conuenire. h. d. In prima par
te conqueſtio. In ſecunda iudicum inſtructio. Secun-
da ibi, mandamus. Prima ſubdiuiditur. Primo ponit eſſe com
miſſionem, & rei vocationem. Secunda ibi: Dictus rei exceptio-
nem, & actoris replicationem ad illam. Tertia ibi: idem quoque.
aliam rei exceptionem, & replicationem ad illam. Premitto ꝙ olim
valebat reſcriptum dans iudices diſtātes vltra duas dietas a loco
& domicilio rei: hodie vn. i. de reſcriptis. nonnulli. & eo. tit. ſtatutũ.
§. cum autem. lib. vj. Secundo quod olim diete computabātur a
loco rei ſite in reali, & contractus in perſonali: vt. ſ. de reſcriptis. di
lectus filius. j. de app. olim. & hic. Sed cōmuniter hoc dicitur ho-
die correctum: vt de reſcrip. ſtatutum. §. cum autem. lib. vj. vbi glo.
2 que incipit, olim dicebamus. ¶ † Nota quod quis dicitur ſortiri
domicilium, vbi habet larem, vel communem habitationem, vel
habet maiorem partem bonorum. l. ij. C. vbi ſena. vel cla. quod la-
3 tius declarabitur. j. c. ſi. & aliquid dixi. ſ. eo. c. quod clericis. ¶ † No
ta quod falſitas narrata circa merita negotij principalis diſcutiē
di in iudicio non vitiat reſcriptum, cũ per hoc non excludatur in-
tētio delegantis ad dictum iudicem, qui non habet preciſum mā-
datũ ad concluſionem reſcripti, ſed cōditionatum ad veritatē iu-
ſtitie, ſi preces veritate nitantur. de reſcrip. c. ij. & non excluditur in
tentio, ſaltem vt habens iuſtitiam reus, vel actor pro ſe, ſecundum
4 veritatem, & non ſecundum narrata, victoriam reportet. ¶ † Se-
xto, quod poſſeſſorium reſtituende habet priuilegium, vt non ad-
mittat agendo, vel excipiendo queſtionē proprietatis. de ord. cog.
c. ſi. de reſti. ſpo. ex literis. & c. ex conqueſtione. ¶ Nota ꝙ miſerabi
lis perſona, & oppreſſa, ratione oppreſſionis ſubijcit quemcũque
5 opprimentem immediate iudici eccleſiaſtico. ¶ † Nota, mulierem
morte viri perdere dignitatem, quā nō habet ex ſe, ſed coruſcatio-
ne viri: vnde non dicitur regina olim vxor regis. perimitur & illa
morte mulieris, nec vacare dicitur. ff. de leg. ij. l. Auguſte. ad primũ
de pig. cum contra. Uide gl. que dicit ꝙ denominatur a primo vi-
ro, donec alteri nupſerit. in cle. ne Romani. in verbo, vacare. de ele
6 ctio. dicam cum vltima gl. ¶ † Nota ſecundo õ dictione, quondã,
que eſt apta notare priuationem qualitatis de preſenti, cui adiun
gitur, licet eam preſupponat aliquādo fuiſſe. Bart. in. l. i. §. hoc au
tem edictum. de oper. no. nun. dicit ſe ſuſtinuiſſe inſtrumentum, in
quo dicebatur, Titius olim Martini: licet Martinus viueret: q2
olim, tempus preſens complectitur, licet etiam preteritum ponat.
ff. de contrahen. emp. l. nec emptio. Ad hoc text. hic, iuncta glo. ſi.
que dicit hic colligi, vxorem nominari a dignitate viri eo mortuo.
Hoc nota propter libellos. Sed ſi dicatur in inſtrumento, Talis,
filius talis: patre mortuo, & non vitiatur inſtrumentum: vt not. de
pign. cum contra. & in Specu. de inſtru. edi. §. reſtat. ad ſi. Ad hoc
7 de teſta. Raynutius. ¶ † Nota hic tertio argumen. poſſeſſorium
recuperande dari ad vocandum nudam detentionem. patet ibi:
detentorem. Sed dic de hoc de reſtit. ſpol. ſepe. Sed cum preſup-
ponat ſe ſpoliatam, dabitur contra poſſeſſorem, & verbum, deten
torem, large intelligitur pro poſſeſſore iniuſto: & ſic verba in libel-
8 lo latiſſime intelliguntur. j. de cauſa poſſ. cum eccleſia. ¶ † Nota
quarto quod narratio proprietatis, vel iuris proprietarij, in libello
non vitiat libellum in poſſeſſorio recuperande, imo proficit in re-
tinende. de pba. licet cauſa3. no. ff. vti. poſſi. l. ſi duo. C. vti poſſi. l. i.
9 ¶ † Nota quinto quod ſuperflua narratio in libello non ampliat
vires libelli vltra vim concluſionis libelli. Et ſic ad ponderandum
vim libelli attenditur libellus plus penes medium concludendi,
quam penes medium narrandi. Ad hoc de dila. litere. Sic nec
vitiat reſcriptum, dum tamen vera ſint media a quibus conclu-
ſio reſcripti infertur, aut ſumitur. Item narrata qualitas, a qua
iuriſdictio excluditur, non tollit vim iuriſdictionis, que concludi
tur ex vi concluſionis: & ſic ad ponderandum vim concluſionis iu
riſdictionis non attenduntur qualitates narrandi, ſed penes
concludendi modum. Nam, vt dicit Innocent. non habuit ne-
ceſſe addere hoc ratione dotalicij, &c. cum etiam predo ſpoliatus
ſit reſtituendus. j. de reſtitutio. ſpoliatorum. in literis. ſecundum
Innocen. Unde dicit Fred. ſuo conſilio. xxiij quod verba narra-
tionis libelli, reſcripti declarantur examinantur, & reſtringuntur
10 ſecundum vim concluſionis. ¶ † Nota ſexto. libellum alternati-
uum procedere, quando in qualibet parte alternati concluditur
libellantis intentio. Ad hoc de reſcriptis. ex parte. de probatio.
tertio loco. de electio. dudum. el grande. ibi: furtum, vel rapinas.
qui filij ſint legitimi. per tuas. Quod eſt verum, dummodo eadem
concludatur intentio, licet diuerſa ſpecies agendi: nam ſpolia-
tio complicum concludit condictionem ex decr. ſepe ſpoliatio p-
prie interdictum vnde vi. de reſtitu. ſpolia. cum ad ſedem. Ita eſt
in probatione: quia licet ſit incerta, & alternatiua cōcludens idē,
licet in diuerſa ſpecie, quia vno modo vere, altero preſumptiue
procedit: vt. o. c. per tuas. & hoc ſufficit circa cauſe cognitionem,
alias commiſſionem. ¶ Uenio ad exceptiones ibi: dictus nobi-
11 lis. ¶ † Nota primo qd iure iſto non valebant litere delegationis
12 vltra duas dietas a loco rei. ¶ † Nota ꝙ iure iſto computabatur
a loco rei ſite, vel loco vbi conſueuerat commorari, non a loco do-
micilij rei. Hodie vi: vt dixi de reſcriptis. dilectus filius. & no. de
reſcrip. ſtatutum. §. cum autem. in gloſſ. olim dicebamus. Et hoc
13 quo ad primam exceptionem. ¶ † Circa ſecundam not. qd in cau
ſa feudali regulariter a loco non impetratur iudex eccleſiaſticus,
decidenda eſt coram domino feudi, niſi in caſu negligentie domi
ni. Fallit quando agitur poſſeſſorio: & ſic non tangitur natura feu
14 di, et agitur per miſerabilem perſonam, & oppreſſam. ¶ † Nota re-
gulariter eccleſiam teneri ad defenſionem miſerabilium perſona-
15 rum. ¶ † Circa tertiam exceptionem, Nota primo qd falſa narra-
tio proprietatis in reſcripto in poſſeſſorio concludente non viti-
at reſcriptum. Item qd taciturnitas peremptorie exceptionis
non vitiat reſcriptum ad lites, nec opponi poteſt ad proceſſum.
Ad hoc. c. i. de lite conteſta. lib. vj. & ſic ſurreptio circa merita ne
16 gocij principalis non vitiat reſcriptum. ¶ † Nota qd donatio
propter nuptias conſtitui poteſt ante matrimonium, vel conſtan
17 te matrimonio. ¶ † Nota viduam oppreſſam agere poſſe coram
eccleſiaſtico, ſiue agat contra opprimentem, ſiue contra detento-
rem rei oppreſſe: & ſic ſiue agat interdicto vnde vi, ſiue condictio-
18 ne ex decer. ſepe. ¶ † Nota quod agenti poſſeſſorio non obſtat ex
ceptio proprietatis defectus etiam quando agit lato poſſeſſorio
ſcilicet condictione ex decre. ſepe. ¶ Uenio ad declarationem de
cre. tota vis eius conſiſtit in declarandis exceptionibꝰ tribus, &
19 replicationibus ad eas. ¶ † Oppo. primo quod male oppona-
tur, non valere literas impetratas vltra duas dietas: vnde oppo-
nere non debebat qd non valebant, ſed qd per eas trahi non pote
rat. j. de excep. olim. & de reſcrip. nonnulli. Dic quod incongrue
opponebat: quia valebant, licet trahi non poſſet. Hodie congrue
ſic opponetur: vt in. c. ſtatutum. §. nullo. alias in nullo. lib. ſexto.
Secundo circa eandem exceptionem videtur quod debuerit vt le
gitima admitti: quia diete computātur a loco domicilij. õ reſcrip.
nonnulli. õ reſcriptis. ſtatutum. §. cum autem. libro ſexto. & qd ibi
not. in verbo, dicebamus. Solutio. Hec exceptio tollitur duplici
capite per reginam. Primo, quia olim diete computabantur a
loco rei ſite, vbi agebatur reali, vel mixta, vt eſt hoc interdictum. ſ.
de reſcriptis. dilectus filius. j. Sed huic obſtat litera, que exigere
videtur duo, quod locus caſtri, de quo contendunt, ſit in Ande-
gauen. & non diſtet Andegauen. vltra duas dietas a loco iudicũ.
Secundo quod in dioceſi Andegauen. habuerit caſtra, in quibꝰ
interdum conſueuerat commorari. Sed doc. hic ad hoc ſupplent
maxime: quia ſufficit primũ. Nam hec allegatio nõ eſt neceſſaria
vel probatio: ſed oppoſitum fuit, quia allegat nimium dicens ꝙ
ſicut in forũ ſortiri ratione cōtractus exigitur aliqualis cohabi-
tatio, ita etiam in forum ſortiri ratione rei ſite exigitur aliqualis
cohabitatio in dioceſi, ſaltē quo ad cōputationē dictarum. & hoc
probat hec decre. Ad primũ. l. heres abſens. §. j. ff. de iudi. ſed nõ
bene apparet hoc de iure cauti alibi. Secũdo defendit ſe vidua,
quia aliqua caſtra habuit in dioceſi Andegauen. in quibꝰ conſue
uit aliquando commorari: inde fieri poteſt computatio dietarum.
Et dicit hic glo. quā recito ſic, que eſt in verbo, Andegauen. ꝙ ex
hoc quod interdũ conſueuerat commorari, dicitur ibi ſortiri do-
micilium, & in loco vbi habet larem: & ſic in diuerſis locis quis pōt
ſortiri domicilium. l. aſſumptio. §. ius. ff. ad mu. cum ſi. Nec obſt. qd
ſola poſſeſſio non faciat ſortiri domiciliũ. ff. ad mun. l. ciues. §.
ſola. quia illud eſt verum, niſi eam inhabitauerit. Ideo dicit litera,
in qua interdum conſueuerat habitari. Idem dicit Inn. hic, qui

cõcludit in tribus locis quem ſortiri domicilium. Primo, vbi ha-
bet maiorem partem bonorum. Secundo, vbi habet larem, id eſt,
familiam. Tertio, vbi nihil habet, tamen aſſidue conuerſatur. Idẽ
ſi aliquid ibi habeat, ⁊ fortius, vt hic. Allegat ad hoc. l. ij. C. vbi ſe-
na. vel clari. Cyn. in dicta. l. ij. reprehendit dictum Innocen. dicens
quod litera illius. l. ij. ſtat litera copulatiue, ⁊ non alternatiue: vt di-
catur, vbi habet larem, vbi habet maiorem partem bonorũ, ⁊ aſſi-
due conuerſatur: quaſi ex ſolo aſſiduo conuerſari, nec ex ſolo habi-
tu maioris partis bonorum, non dicatur ſortiri domicilium, niſi
ſecum concurrat communis conuerſatio. Bartol. ibi, ⁊ in. d. l. ij. C.
vbi de cri. agi oportet, tenet quod ex aſſiduo conuerſari, licet pro-
prie non ſortiatur domicilium, tamen ſortitur quaſi domicilium,
in quo poteſt de alibi geſtis conueniri, quod declaraui. ſ. c. quod
clericis. Hoſti. hic dicit quod ſolus habitus bonorum cum ſola
conuerſatione non ſufficit: quia ex hoc non ſortitur domicilium.
Ideo caute hec litera exigit copulatiue, quod locum rei ſite eſſet in
Andegauenſi. dioceſi. Per quod dicunt Pet. ⁊ Abba. non be-
ne dicere, qui dicebant quod ſi impetretur litera contra Titium, ⁊
quoſdam alios dioceſis. Bononienſis, quod is de ciuitate, qui ca-
ſamentum habet in dioceſi vbi interdum moretur, vt in meſſibus,
vel vindemijs, quod ibi poterit conueniri. Sed dicit quod hic nõ
colligitur, habendo literam copulatiue, ⁊ in eadem, ⁊c. Opi. Cyn.
nutrit iſte tex. qui copulatiue exigit: ſed ſi tenes opi. Barto. potes
dicere quod licet ſortiatur quaſi domicilium, hoc non ſufficit quo
ad computationem dietarum, que ſit aut a loco domicilij, aut a lo-
co rei ſite: licet inuet, quãdo locus promiſcue habitationis eſt pro-
pinquus loco rei ſite, vel in eadem dioceſi. ⁊ ſic incipiendo a loco
promiſcue habitationis non ſufficit, niſi ſecum cõcurrat locus rei
ſite: licet ſecus foret econuerſo, quia ſufficeret locum rei ſite nõ di-
ſtare vltra duas dietas: licet plus diſtet a loco promiſcue habita-
tionis. Vel dic quod promiſcua ſola habitatio ſufficit: hic erat
momentanea. vt patet ibi: interdum conſueuerat commorari. Ho-
die computantur diete a loco domicilij: vt dicta gloſ. olim diceba-
mus. de quo dicam. j. eo. dilecti. de reſcrip. dilectus filius. ſ. de Sa-
racenis. Item vbi olim erãt due, hodie eſt vna. Qualiter autem ⁊
quibus modis conſtituatur domiciliũ, hec magis rite examinabi-
tur. j. c. ſi. ¶ Venio ad ſecundam exceptionem, iſtam reſeruo exa-
20 minandam cum gloſ. vltima: ⁊ ſimiliter dico de vltima. ¶ † Que-
ro quid eſt leuca. Dic quod eſt ſpatium, ſecundum Phil. conti-
nens duo milliaria: ſecundum Hoſtien. dicit quod iſte. xij. leuce cõ-
tinebãt. xx. milliaria: ⁊ ſic erat vna dieta. ff. ſi quis cau. l. j. de ver. ſi.
l. ij. ⁊ ſic tres faciunt quinque. ⁊ dicit Fran. quod leuce ſunt ma-
gne in Francia, maiores in Burgundia, ⁊ maxime in Alemania,
ſecundum Phil. ¶ Venio ad gloſ. cum quibus reliquę exceptio-
21 nes, ⁊ replicationes declarabuntur. † Et primo circa commiſſio-
nem quero quid comprehenditur appellatione dotalitij. Dic qđ
ſumitur pro donatione inter virum ⁊ vxorem: mulier enim dat do-
tem, maritus donationem propter nuptias vxori. Et intellige ſe-
cundum Joan. And. quod ex pacto mulier lucrabatur donatio-
nem propter nuptias, alias ſpectaſſet ad virum ſoluto matrimo-
nio, ſicut dos redit ad mulierem: vt patet de dona. inter vi. ⁊ vxor.
22 c. ſi. cum ſuis concor. ¶ † Secundo cum glo. opp. quod pro ſpo-
liatione complicum non conueniatur a nobis. de reſti. ſpo. cum ad
ſedem. Sol. pro ſpoliatione propria, ⁊ pro ſpoliatione complicum
tenetur, ſiue complicibus mandauerit, ſiue poſtea ratum habue-
rit: poteſt etiam teneri pro ſpoliatione complicum, ſi rem ſcienter
accepit a complicibus: ſed tunc non tenetur ſtricto interdicto vnde
vi, ſed tenetur condictione ex decre. ſepe. Et hec vltra intelligendo
patet quod illa priuilegia, que habet poſſeſſorium ſtrictum vn-
de vi, habet ⁊ condictio ex decre. ſepe. ¶ Omitto gl. in verbo, An-
23 degauen. que eſt expedita cum text. venio ad glo. ſequen. † Oppo.
quod ſufficiat rem eſſe litigioſam in loco Andegauen. ita quod lo-
cum iudicum non diſtet vltra duas dietas a dioceſi rei, de qua liti-
gatur. ſ. eo. ſane. j. c. ſi. C. vbi in rem actio. l. actor. ⁊ ſic non exigitur
quod ibi conſueuerit commorari. Sol. Glo. dicit quod coram ordi-
nario iudice rei ſite quis poteſt conueniri, ſiue ſit res immobilis.
Per quod dat intelligere quod ſecus in delegato. Sed dicit Jo.
And. quod ⁊ in delegato iure iſto computatio dietarum fiebat a
loco rei ſite: per decre. de excep. olim. de reſcrip. dilectus filius. ſ. de
Saracenis. ⁊ hoc quãdo agebatur reali. Idem ſi perſonali in rem
ſcripta, vt eſt interdictum vnde vi. hodie dicit quod de reſcrip. ſta-
24 tutum. ſ. cum aũt. In gl. olim dicebamus. † inquantum dicit quẽ
ſortiri forum etiam ratione rei mobilis: bene dicit, quando ibi eſt
permanſura, non tranſitoria vt momentanee. Ad hoc. l. ex facto.
ſ. rerum Italicarum. ff. de here. inſti. Ad hoc, quia res allate in do-
mo locata per conductorem non dicuntur tacite pignori obligate,
quando non ſunt allate cauſa perpetui, ſed temporanei vſus, ⁊ mo-
mentanei. ff. de pig. l. ſi debitor. Ad hoc quod dicitur de curia Ro-
mana, que non videtur ibi eſſe vbi eſt, ſi eſt ibi momentanea, ⁊ alibi
tranſitoria: vt in cle. ne Romani. ſ. eo tamẽ adiecto. in fi. Ad hoc,
quia contractus factus tranſitorie non facit quem ſortiri domici-
lium. ff. de iudi. l. heres abſens. in fi. ⁊ hoc tenet Paul. iij. q. vij. in
Summa Joan. And. in addi. Spec. in titu. de compe. iudi. adi. ſ.
j. verſi. xx. vbi agitur de poſſeſſione. Ad contrarium autem dic vt
dixi in text. quod incipiendo a loco, vbi commoratur, non ſufficit
vltimum ſine primo. ¶ Venio ad examinationem ſecunde exce-
25 ptionis cum gloſ. in verbo, non obſtantibus. ¶ † Oppo. quod re-
cte reciperet nobilis: quia in cauſa feudali quis nõ cõuenitur corã
eccleſia, niſi negligente domino feudi. ſ. c. ex tranſmiſſa. ⁊ c. ex teno-
re. Glo. dicit quod hoc non procedit in poſſeſſorio, imo ſtatim agi
poteſt coram eccleſia. ⁊ hoc voluit text. hic. Contrarium loquitur,
quando agitur petitorio. Idem aliqui doctores hic. Et per hoc
non obſtat in authen. de man. princ. ſ. ſit tibi. colla. ix. vbi in cauſa
feudali quis repellitur ab impetrando coram alio, quam domino
feudi. Item ⁊ ab agendo, vt ibi. ⁊ ſ. cap. ex tenore. ⁊ cap. tranſmiſ-
ſa. quia talia iura debent reſtringi ad petitorium. Sed quo ad hãc
ſolutionem reperio diuerſitatem: quia quidam dicunt quod hoc
procedit a quocunque intentatur poſſeſſorium, quaſi hoc non tan-
gat naturam feudi, ſed iniuriam quandam violentię: ⁊ queſtiones
ſpectant ad dominum, quando tangitur intrinſeca queſtio feudi.
Et hanc opin. recitat hic Innocen. ⁊ firmauit hoc ſupra de iudic.
ceterum. Sed non placet hoc ſibi hic: ⁊ reuocat quod ibi dixit, di-
cens hoc non poſſe eſſe verum, imo tantum agendum coram do-
mino feudi. ſi agatur ad reſtitutionem feudi etiam poſſeſſorio: vt
no. ſ. ti. primo. ceterum. Unde ſecundo intelligit hoc ſpeciale in vi-
dua, ⁊ oppreſſa, que ratiõe oppreſſionis, ⁊ ſic vbi ipſa agit, poſſeſſo-
rio, ⁊ miſerabilis ⁊ oppreſſa, immediate poteſt adire eccleſiã omiſ-
ſo domino feudi: ⁊ hoc, quia defenſio viduarum de ſpeciali gratia
vbi ſunt oppreſſe, etiam ſi ſint diuites, reſeruata eſt eccleſie, ⁊ hoc
in odium opprimentium, ⁊ ſpoliantium viduas. Hoc ergo ſpecia-
le priuilegium per ius commune feudorum non reuocatur. de re-
ſcript. capitulo primo. Fatentur tamen hic doct. quod fori non ſit
ſubtractio, ſed accumulatio. Nam ⁊ miſerabilis, ⁊ oppreſſa, ſi vel-
let, poſſet agere coram iudice ſeculari, ſecundum Goff. ⁊ Hoſtien.
Dixi. ſ. eod. licet. ⁊ capi. ex tenore. Sed huic obſtat, quia ⁊ clerici
ſpeciali iure ſubmittuntur eccleſie, ⁊ tamen ſubijciuntur legibus
communibus feudorum: quia poſſunt conueniri coram domino
feudi: de iudic. ceterum. ⁊ ſ. c. verum. Reſpondet Innocen. quod
iuriſdictio non reſeruatur eccleſie, quando de poſſeſſionibus agi-
tur priuilegio ſpeciali: imo de iure communi etiam ab Imperato-
ribus condito. Ideo per ius commune feudorum reuocatur: ⁊ ta-
le ius commune, per quod ſubmittuntur, valet: quia ab eccleſia eſt
receptum. Secus in vidua: quia ſpeciali priuilegio reſeruatur ius
vt agat coram eccleſiaſtico. Vel dic quod inter viduas, ⁊ eccleſiam
⁊ clericos nulla eſt differentia: licet enim aliquando inter priuatos
ſi agatur ad reſtitutionem feudi, ſi tamẽ eccleſia, clericus, vel vidua
ſint ſpoliati re feudali, immediate ad huc poſſunt adire eccleſiam:
⁊ hoc ea ratione, quia committitur crimen ſacrilegij, cuius cogni-
tio ſpectat ad eccleſiam. lxxxvij. diſt. c. j. ⁊ ij. xvi. q. i. in canonibus.
nec eſt neceſſe quod hoc caſu requiratur dominus ſuper iuriſdi-
ctione ei reddenda: ſicut dicitur. ſ. c. ex tenore, quia ibi loquitur
quando agebatur de proprietate: ⁊ ſic cognitio ſpectabat primo
ad dominum: ſecundo ad eccleſiam. Sed hec cognitio ſacrilegij
primo ſpectat ad eccleſiam, ſecundum Inno. Idem dicit. ſ. ti. j. ce-
terum. ⁊ dixi. ſ. eo. clericus. ⁊ c. cum ſit. Omnia placent Hoſti. pre-
ter quam in eo, quod dicit, eccleſiam habuiſſe iuriſdictionem in cle-
ricos ab Imperatoribus: quia papa, ⁊ eccleſia habuit iuriſdictio-
nem a Deo, ⁊ non ab homine. de iudi. nouit. qui fi. ſint legi. per ve-
nerabilem. de tranſla. prelat. c. j. ⁊ per totum. Soli ergo eccleſie ſub-
diti ſunt clerici: nec autem alij etiam voluntarie ſubijci poſſunt.
Ad hoc quod no. de ma. ⁊ obe. ſolite. ⁊ not. eod. titu. ſi quis vene-
26 rit. ¶ † Nota quod olim clerici iudicabantur coram laicis, etiam
quando perſonaliter agebatur: ⁊ illud fuit de facto, ⁊ per abuſum
⁊ iniurioſe, ⁊ tempore primitiue eccleſie, quo tempore etiam marty-
res iudicabantur, ⁊ opprimebantur, nec poterat eccleſia reſiſtere.
Hoc etiam hodie a multis tyrannis principibus, eccleſie ⁊ perſo-
ne eccleſiaſtice patiuntur, ſed comprehenduntur, ⁊ ab eccleſia pu-
niuntur. j. c. i. de immu. eccle. non minus. ⁊ c. aduerſus. Sic ⁊ tolle-
rabat olim eccleſia ex cauſa quod Imperatores, ⁊ laici electioni-
bus Romanorum pontificum intereſſent: ſed quando eccleſia po-
tuit, hoc correxit. lxiij. diſt. ſ. principibus. ⁊ ſ. verum. de ele. ſacro-
ſancta. de iure pa. nobis. Ad hoc qđ no. ſ. licet. in verbo, imperio.
Sic dicit intelligendũ, ⁊ corrigendum quod no. in Summa, e. ti.
27 ſ. ex quibus cauſis. ſ. liquet. in ver. ego dico ſecũdum Hoſt. † Se-
cunda datur ſol. per Jo. An. ꝙ contrariũ procedit, quando vterqꝫ
fatetur dominum feudi in dominum: hec mulier negabat rem ⁊ ca-
28 ſtrum eſſe feudale. Ad quod id, quod no. ſ. ti. j. ceterũ. ¶ † Opp.
vlterius cum glo. videtur ꝙ nõ ſit neceſſarium negligentia iudicis

imperi

in petitorio precedere, nec de illa mentionem facere in impetratio-
ne: cuius contrarium litera hic innuit a cõtrario. ẜ. c. licet. ꝛ c. ex te
nore. vbi ſuperueniente negligentia poſt datam literarum, proce-
29 dit iudex eccleſiaſticus vi literarum. † Sol. Contrarius ſenſus li-
tere ſic debet intelligi, vt inquantum dicit tales exceptiones non
habere locum in poſſeſſorio. innuit ꝙ habent locum in petitorio.
Hoc intellige non aſſiſtente negligentia iudicis ſecularis a prin-
cipio, nec ſuperueniente ex poſtfacto: qꝛ pro tunc litere ſtant in ſu-
ſpenſo: ſed illa aſſiſtente a principio, vel ſuperueniente ex poſtfa-
cto, procedendum eſt per literas illas, que non ſunt nulle, ſed in ſu
ſpenſo ſunt. Idem dicunt doct. ſiue negligentia fuerit a principio,
ſiue ex poſt facto: vt qꝛ incepit procedere, poſtea neglexerit: licet ta
men non poſſit adiri ſuperior iudex, vt princeps per impetrationẽ
de iure ciuili, non negligente inferiore in auf. de mã. prin. ẜ. ſit tibi.
colla. iij. vt dif. iudi. ẜ. ij. nec de iure canonico papa, negligente ordi
nario ſeculari, non negligente tamen eccleſiaſtico, poteſt immedia-
te adiri de iure canonico. ij. q. vij. ad Romanam. Dicta gl. proce-
dunt in miſerabili perſona: in non miſerabili opus foret noua im-
petratione: vt no. in. d. c. ex tenore. ꝛ c. licet. ꝛ hoc tene, licet quidam
dixerunt ſuper litera ꝙ hic proceſſerunt authoritate ſecundarũ li-
terarum ſecundũ Hoſ. Qđ dictum non procedit in miſerabili, ſiue
agatur petitorio, ſiue poſſeſſorio ſuppoſita negligentia a princi-
pio, vel ex poſt facto, poſſet procedere in nõ miſerabili perſona, ſu-
perueniente negligentia ex poſtfacto. Secus ſi a principio eſſet ne
gligens: qꝛ litere valerent, ſed forte ſuſpenderetur, ſi poſtea laicus
vigilaret ante ſententiam latam per delegatos. Tene hoc, ꝙ dele-
gatio ad petitionẽ miſerabilis oppreſſe tenet, ſit negligens, vel nõ
negligẽs ſecularis ad petitionẽ miſerabilis non oppreſſe, ſtante ne
gligentia ſiat vel non mentio de illa, tenet adhuc: qꝛ ſemper ſcit pa
pa ſe habere poteſtatem quo ad actum delegandi. Idem ſi non ſit
negligẽs, nec requiſitus, peccat autem in ſurreptione, ſi diceret ne-
gligentem, vbi non eſt: ꝛ tunc litere valerent, ſed obſtaret exceptio
ſurrepti, etiam illo negligẽte. Et ſic intellige Cal. ẜ. c. licet. ꝛ c. ex te-
nore. Si impetratio fieret per non miſerabilem, ſtante negligentia
non valeret, niſi fieret mentio de illa negligentia: qꝛ iudex neſciret
ſuam poteſtatem. Sic intellige Inno. ẜ. c. licet. Unde in non miſe-
rabili procederet text. vt exigeretur requiſitio, ꝛ fieret mẽtio de illa:
non ſuppoſita negligentia, non valerent ipſo iure, nec ex poſtfacto
30 conualeſcerent. ¶ † Opp. quod debuerit admitti exceptio, quod
narratum ſit falſum, eo ꝙ dixit dotalitium, ꝛc. de reſcrip. ſuper lite
ris. Dic ſecundum glo. quod hec exceptio habuiſſet locum, ꝛ im-
petratum fuiſſet petitorium: ſed hoc agebatur poſſeſſorio, contra
quod non admittitur exceptio defectus proprietatis. Narratio er
go falſa vltra intentum concluſionis reſcripti non vitiat reſcriptũ.
Et hec eſt vna ſol. Uel ſecundo, ꝛ eſt etiam de mente glo. narratio
falſa circa merita negotij principalis, ꝛ a qua ſumiꝰ exceptio per-
emptoria, non vitiat reſcriptum, nec de ea poteſt opponi in vim di-
latoria contra reſcriptum: quia natura exceptionis eſt, vt excludat
actionem: quando eſt peremptoria, ꝛ concernit negocium princi-
pale. In dilatorijs autẽ procedit, quia illa poteſt opponi contra
reſcriptum, ꝛ ad proceſſum ſicut illa, que excludit iudicem, vel iu-
dicij inſtantiam, vel actionem. Ex quo datur pro regula quod taci
turnitas, vel falſitas narrata circa merita negotij principalis non
vitiat reſcriptum, ideo, quia non excludit intentionem pape reſcri
bendi, ſaltem vt feratur ſententia iuſta pro illo, qui habet exceptio
nem, vel contra illum, cuius deficit intentio: cum concluſio non ſit
preciſa, ſed ſi preces veritate nitantur, vel quod iuſtitia ſiat vtrique
parti. Dicit tamen Uinc. hic quod ſi impetrans exprimeret talem
cauſam, etiam proprietatis, qua non expreſſa, non fuiſſent date li
tere, quod vitiabuntur litere: vt ſi poſſidens de facto duas digni-
tates eijciatur ab alia: quia nõ auditur volens impetrare: quia nõ
habebat diſpenſationem, vel commendationem, exprimit ſe priui
legium habuiſſe ſuper illis, ꝛ altera ſpoliatum: nõ credit quod va
leat impetratio, licet ſurreptio reſpiciat petitorium, ꝛ queſtio priui
legij. de prebẽn. de multa. niſi ſaltem ſummatim iuſtificet ſibi titu-
lum, ita quod ſaltem deducatur in dubium. Sed ſi nulla cauſa fuiſ
ſet expreſſa, non poſſet ante reſtitutionem ſibi referri queſtio. Hoc
dubium, inquantum vult literas vitiare, placet, quia hic non ta-
cet ſolam peremptoriam, imo dilatoriam: quia hec eſt exceptio li
tis finite, cum non detur poſſeſſorium in beneficialis manifeſte iniu
ſte poſſidenti: ꝛ ſic ipſo iure deficit in iure agendi: ꝛ, quod plus eſt
notorie. Ad quod id, quod not. de reſti. ſpo. in literis. Inquãtum
ſentit quod nulla cauſa, expreſſa taciturnitate defectus tituli, audi
retur agens poſſeſſorio, ꝛ ſic litere valerent, credo quod adhuc nõ
audiatur tenendo quod aliqualiter colorare habet poſſeſſionem
agens poſſeſſorio, aliàs ab agẽdo repellitur, nec reſtituitur: vt no.
de reſtitu ſpo. in literis. Niſi dicas illud procedere quo ad vim poſ
ſeſſorij: hoc quo ad validitatem literarum, vt non poſſit contra li-
teras opponi. Sed ſi deficit tunc ipſo iure in iure agendi, oportet
quod idem concludatur quo ad literas: quia illa eſt de exceptioni
bus litis finite. ẜ. de reſcrip. cap. ſi. Idem dicit in falſo manifeſto, vt
quia dicat ſe clericum, vel Ciſtercienſem, vt facilius impetret lite-
ras. ¶ Nota bene quod taciturnitas, vel falſitas narrata falſa ma-
nifeſta circa merita negotij principalis, vitiat reſcriptum, inkantũ
quod opponi poteſt in vim dilatorie. Et per hoc habes vnum effe
ctum notorij, quod no. Uide quod dixi de except. paſtoralis. ꝛ ca.
exceptio. vbi idem not. poſt Ioan. Andr. in addi. Specu. Secun-
dum hoc ergo recitat glo. quod exceptiones peremptorie non poſ
ſunt opponi in vim dilatorie contra literas regulariter. Contra re-
citat hic Hoſt. quoſdã dicere, ꝛ hoc tẽperare, quod ſi exceptio non
admittitur perẽptoria: opponiꝰ ad actionẽ poſſeſſoriũ, ꝛ ſic contra
poſſeſſoriũ intẽtatum, tũc exceptio nõ admittitur: qꝛ etiam ſi pro-
baretur, non impediretur poſſeſſorium, ſed fieret reſtitutio de ord.
cog. capi. ſin. Sed ſi opponuntur contra literas, dicit quod eſt ad-
uertendum: quia ſi probetur talis, peremptoria exceptio tacita, vel
expreſſa. qua expreſſa, vel tacita, non fuiſſent date litere, iuriſdictio
eneruatur. de reſcrip. ſuper literis Inno. dicit quod hic hec diſtin
ctio reprobatur: quia non opponitur hic exceptio dotalitij contra
interdictum vnde vi, ſed contra literas tantum: ꝛ tamen differtur
in petitorio. ſ. ẜ. ſi. Hoſtien. remittit ad decreta. ſ. de lit. conteſt. lib.
vi. Dicit etiam hic Goffr. quod ſi exceptio peremptoria propona-
tur non in vim peremptorie, ſed dilatorie, vt iuriſdictio impedia-
tur, nil agitur: non enim ſit litis conteſtatio, quia ad hoc proponi-
tur, ne proceſſus impediatur: quia ad hoc natura ſui non datur.
Inſtruit ergo iudicem vt non admittat eam in vim dilatorie vt
ineptam, nec intercipiat proponentẽ, quaſi per id ſit facta litis con
teſtatio de quo de lit. conteſt. c. j. ꝛ. ij. lib. vj. ¶ Oppo. quod ex quo
rex mortuus erat, hec mulier non debuit appellari regina: cum il-
lam dignitatem habeat conſtante matrimonio, ꝛ coruſcatione ma
riti. Solu. Dic quod imo poteſt: quia retinet priorem dignitatem
donec plebeio ſit nupta. C. de nupt. cum te. ff. ad municip. l. filiũ. ẜ.
vidua. Sed hic dicit, olim. Sed poteſt dici quod non negat de pre
ſenti, vt dixi notando per l. nec emptio. ff. de contrahen. emptio.
Idem dicit ibi Barto. ſcilicet in. ẜ. vidua. de domicilio: quia reti-
net domicilium viri, donec alteri ſit nupta. l. ſi. C. de bo. ma. ꝛ no. in
l. vnica. ẜ. exactio. C. de rei vx. actio. quod puto, niſi actu alibi tranſ
tulerit domicilium.

1 ¶ Sacrilegi ſunt laici, qui iura eccleſiaſtica vſurpant, ꝛ per iudi
cem eccleſiaſticum compeſcuntur. nu. 11.
2 Iuriſdictio competens ciuitati, ꝛ caſtro, reſidet in communitate,
ꝛ habente iuriſdictionem in ciuitate.
3 Iuriſdictionis appellatione pleno iure quid comprehendatur.
4 Libellans in poſſeſſorio retinende concludere debet poſſeſſionem
ſecundum tempus libelli porrecti.
5 Donata eccleſijs titulo lucratiuo, videntur collata pro redemptio
ne peccatorum. 12.
6 Eccleſijs incorporata non poſſunt vſibus profanis applicari.
7 Sacrilegium non ſolum committitur pro vi expulſiua, vel abla-
tiua.
8 Sacrilegi non ſunt ipſo iure excommunicati.
9 Interdictum vti poſſidetis, cuius ſit effectus.
10 Sacrilegi qui dicantur.
13 Sacrilegium committitur per violentiam illatam pijs locis.
14 Iuriſdictionem temporalem plenam quando quis in caſtro habe
re dicatur.
15 Clauſula, committo iuriſdictionem omnimodam, vel pleno iure,
quid importet.
16 Iuriſdictio temporalis qualiter dicatur quaſi poſſideri.
19 Poſſideri licet nequeant incorporalia, tamen quaſi poſſiden-
tur.

1 Conqueſtus. ¶ † Laici vſurpantes iu-
ra eccleſiaſtica, velut ſacrile
gi, per iudicem eccleſiaſticum compeſcuntur. Proponi
tur querela epiſcopi. Secundo iudicium: quam primo
2 iuſtificat. ¶ † Nota primo quod iuriſdictio competens ciuitati in
caſtro, reſidet in communitate, ꝛ habente iuriſdictionem in ciuita
te: ꝛ ſic caſtrum ſubiectum ciuitati nullam habet iuriſdictionem,
ſed ciuitas habet in caſtro. ff. ad municip. l. qui ex vico. in authent.
quibus mod. na. effi. ſui. ẜ. ſi quis ergo ex qualibet. Secus ſi non
ſubeſt ciuitati: quia de iure illam vendicat ſibi iuriſdictionem, quã
ciuitates al. e. C. de magi. mu. per totum. ꝛ hoc dicit Bartol. in. l. j.
3 ff. de damno infec. ꝛ dixi. ẜ. eo. cum contingat. ¶ † Not. quid com
prehendatur appellatione iuriſdictionis pleno iure: quia conclu-
dit iuriſdictionẽ ſpiritualem, ꝛ tẽporalẽ. quo no. ſi alicui abbati con
cedentur iuriſdictionalia in caſtro pleno iure: in hoc includitur iu
4 riſdictio ſpiritualis. ¶ † No. hic expreſſũ libellantẽ in poſſeſſorio

retinende concludere debere poſſeſſionem ſecundū tempus libelli
porrecti,nec ſufficit antea poſſediſſe.Et nota quod non procedit
libellus.ſi dicat ſe fuiſſe in poſſeſſione:quia tacite videtur abnega
re poſſeſſionem de preſenti. Uide quod not. Cyn.in.l.edita.C.de
eden.⁊ dixi de iudic.examinata.⁊ dicam de libel.ob.cap.primo.⁊
5 no.ff.de confeſſis.l.certum.§.primo.¶ †Nota in dubio collata ec-
cleſiis titulo lucratiuo videri collata pro redemptione peccato-
rum,⁊ dicuntur in piam cauſam,⁊ pro anima.ad hoc de teſta.re-
6 quiſiti.¶ †Nota regulam,que dicit incorporata in eccleſiis,aliis
vſibus non applicanda,procedere,etiam in rebus profanis,⁊ non
ſacris.ad quod de reli.do.ad hec.de rer.permu.inuiſtum.de conſe.
di.j.ligna.⁊ capi.veſtimenta.x.queſt.ı.quia ſacerdotes.⁊ capi.ſan-
7 ctorum.⁊ capi.hanc conſuetudinem.ſecundū Hoſtien. ¶ †Nota
hic expreſſum quod nō ſolum committitur ſacrilegium pro vi ex-
pulſiua,vel ablatiua,ſed etiam ex vi turbatiua:per quod ſic tur-
bans ſubiicitur principaliter iudici eccleſiaſtico. De quo aliquid
ſ.dixi plenius ſupra eo.cum ſit.⁊.c.ſi clericus.quinimo ⁊ poſſeſſio-
ne rerum eccleſiaſticarum contra voluntatem eccleſie etiam ſine
violentia dicitur ſacrilegus.xvi.queſti.iiij.ſi quis mancipium.xvij.
8 queſt.iiij.attendendum.¶ †Nota ſacrilegos non eſſe ipſo iure ex-
9 communicatos,ſed excommunicandos. ¶ †Nota effectum in-
terdicti vti poſſidetis:quia competit ad finem vt ceſſet turbatio,⁊
vt de damnis,⁊ iniuriis ſatiſfiat.Et ex hoc colligitur practica li-
bellandi,⁊ concludendi in libello,⁊ etiam ſententiandi:de quo.ſ.
10 de proba.licet cauſam.¶ †Nota ſacrilegos dici violantes bona
eccleſiaſtica:alibi dicuntur homicide.xij.q.ij.c.ı.ſecundum Phil.
11 ¶ †Oppo.quod hic libellaret contraria.dicebat enim vim illa-
tam,per quam perditur poſſeſſio,que ſunt contraria.Solu. Dic,
violentia illata erat,non talis,per quam perdatur poſſeſſio,cum
poſtea dicat ſe eſſe in quaſi poſſeſſione:quod eſſe non poſſet,ſi fuiſ-
ſet ſpoliata:ſed per violentiam ipſam inquietabant,⁊ damna da-
bant,vt patet ex fine:⁊ ſic intentabatur hic interdictum vti poſſide-
tis:ex quo ſit mentio de violentia,concluditur ſacrilegium,ideo
debet ea coram eccleſia agitari:⁊ ſententia non dabitur pro epi-
ſcopo,niſi violentiam probet:debet enim probare cauſam,ex qua
petit,alias ſuccumbet.ff.de except.rei iudi.ſi mater.§.eandem.Et
quod intentaretur interdictum vti poſſidetis,patet ex eo,quia nar
rat ſe eſſe in poſſeſſione.Ex hoc ergo nota quod ad hoc vt pro tur
batione agatur coram eccleſia,oportet quod habeat violentiam in
ſe:de quo.ſ.remiſi. Item quod vbi iuriſdictio fundatur ſuper cer-
ta qualitate,oportet quod habeat violentiam in ſe.de quo ſupra
remiſi.Item quia vbi iuriſdictio fundatur ſuper certa qualitate,
oportet quod qualitas probetur,⁊ ea non probata non pronun-
tiaretur interlocutorie ſuper iuriſdictione,ſed diffinitiue contra li-
12 bellantem.de quo dixi.ſ.eodem.ſi clericus.dic vt ibi. ¶ †Oppo.
quod hic ſit inculcatio,ibi:collata,⁊ relicta.Solu.Collata intellige
in vita:relicta in morte:nam verbum,relinquendi,⁊c.ff.de tabu.
exhi.l.ı.ad fin.Ex quo nota quod data in vita,vel in morte,in du-
bio data cenſentur pro anima,ex quo principium capiunt a libera
litate,iſta talia omnia poſſunt dici pia,vt iudicentur ſecundū ca-
nones,⁊ vt eccleſia de eis cognoſcat,⁊ gaudeant priuilegiis pia-
13 rum cauſarum. Ad hoc bonus text.de conſue.c.ij.¶ †Quero an
per violentiam illatam aliis piis locis committatur ſacrilegium:
Dicit quod ſic.ſ.de teſt.a.officij.⁊.c.requiſiti.§.ſecus.ſecundū Ho
14 ſtien.¶ †Quero quando quis dicatur in caſtro plenam habere
iuriſdictionem temporalem. Dicit glo.quando habet tēporalem
⁊ ſpiritualem.glo.bene diceret,ſi quereretur quando habeat plenā:
ſed queſitum eſt referendo ad text.quādo dicatur habere tēporalē
pleno iure,ſecundū Jo.An. Unde dicit ꝙ habet temporalem ple-
no iure,quando habet merum ⁊ mixtum imperium,⁊ iuriſdictio-
nem:que omnia comprehenduntur ſub iuriſdictione,inquantum
genus eſt:⁊ quid hoc contineat,tractauit hic Uinc.que ponit Gul.
in Spec.de iur.om.iu.ver.⁊ notat.⁊ ver.ſequ.⁊ dicit.ſ.ff.de iur.om.
iudi.l.iij.Poterat ergo ille quaſi magiſtratus habere priuatum
carcerem:quod alias non liceret.ſ.de apoſta.a nobis.C.de priua.
car.l.ı.ſecundum Uinc.Franc.exponit,pleno iure:quod habebat
15 cognoſcere,iudicare,⁊ exequi.¶ †Diligenter nota hanc glo.iun
cto text.⁊ que ſcribunt hic docto.quia hic habetur quid compre-
hendant hec verba,Committo iuriſdictionem pleno iure:quid
comprehendant,Committo iuriſdictionem omnimodam:vide
glo.in cle.ſ.de foro compe.in verbo,omnimodam.que eſt in hoc
notabilis gl. Uide in ſimili quid de his,Eccleſiam ſubiectam ple
no iure:quid ſignificent.ſ.de priuilegiis.cum ⁊ plantare.§.in eccle
16 ſiis.⁊.c.quoniam.xvj.q.vij.c.j.ſecundum Gof. ¶ †Quero quali-
ter iuriſdictio temporalis dicatur quaſi poſſideri.Glo.reſpondit,
⁊ optime,quam nota.quia aſſignat cauſam quare incorporalia
quaſi poſſidentur:per que dicunt hic doct.quod interdictum vn-
de vi,vel vti poſſidetis,pro talibus iuribus directum non cōpe-
tit:quia inſtitutum eſt pro rebus corporalibus,⁊ vera poſſeſſione
ff.de ſeruit.l.quoties.ff.ſi ſeruit.ven.l.ij.§.Pomponius.Ad compe

tit actio ex canone,redintegranda.ſecundum Gof.Gl.vltima co
ligit notabilia,quod ſacrilegi eccleſiarum non ſunt excommunica
ti,ſed excommunicandi.Sed his obuiat,quia imo excommuni-
cati ſunt.xi.q.iij.canonica.de ſen.excom.cum pro cauſa.xvj.q.iij.
omnes.Jo.An.recitat opi.hic.Primo Phi.dixit violatores ec-
cleſiarum ipſo iure fore excommunicatos:alios vero non,vt hic.
xvij.q.iiij.quiſquis.Gofr.dixit violatores,⁊ incendiarios eccleſia
rum,alios non.Pe.⁊ Abb.dicunt quod ſi ſacrilegium committi
tur in eccleſiaſticam perſonam,excommunicatus eſt ipſo iure cō-
mittens:vt in.c.ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij.ſi committitur in rem
eccleſiaſticam,non eſt excommunicatus,ſed excommunicandus.
Si in ipſam eccleſiam cum incendio,vel effractione,excommuni-
catus eſt,vt quia fregit fores eccleſie:ſi eſt ſacrilegus eccleſie,quia
in ipſa aliquam opprimit,dicit idem.de ſenten.excom.conqueſti.
⁊.c.cum pro cauſa.⁊ ibi hoc tenet glo.ı.ad hoc.xvij.q.iiij.omnes.
Si ſine his,vt quia librum,vel calicem in eccleſia incaute dimiſ-
ſum auferat:⁊ non eſt excommunicatus.de fur.c.ſi.ibi enim nihil
de abſolutione mandatur.Sit ergo pro regula,quod cum ſacrile-
gorum multe ſint ſpecies,vt no.Jnn.de ſen.excom.cum pro cauſa
in verbo,violationes.⁊ glo.xvij.q.iiij.ſacrilegium.quod regulariter
ſacrilegus non eſt ipſo iure excommunicatus maiori excommuni
canone.Fallit primo in incendiario,⁊ violatore,ſeu ſpoliatore ec-
cleſie:⁊ idem ſi violent clauſtrum cum incendio,⁊ effractione:vt di
cit Jnn.in.d.c.ſi quis ſuadente.Fallit ſecundo in percutiente,vel
capiente aliquem in eccleſia,⁊ ſic violātem immunitatem eccleſie:
vt ibi in.d.c.cum pro cauſa.xvij.q.iiij.omnes.Jn violante autem
priuilegia ⁊ iura eccleſie,dic vt de immuni.eccle.nouimus. Fallit
tertio in auferente rem violenter de eccleſia,ſecundum Hoſt.in.d.
c.cum pro cauſa.Sed hoc non tenet ibi Jo.And.ſi non adeſt ibi
incendium,vel effractio.Dicit tamen ibi Jnn.quod talis,vel qui
aufert rem de eccleſia,eſt excommunicatus minori.xvij.q.iiij.ſi
quis vi.⁊.c.ſi quis ſuadente. Fallit quarto quando per hominem
lata eſt ſententia in quemcunque ſacrilegum ledentem eccleſiam,
vel auferentem rem eccleſie.text.cum glo.xvij.q.iiij.omnes.⁊.d.c.
cum pro cauſa.Fallit quinto quando ſunt violatores ipſarum ec-
cleſiarum,vt quia corpora eccleſie violenter rapiunt:vt ſentit glo.
in.c.conqueſti.⁊.c.cum pro cauſa.de ſententia excom.

1 ☞ Priuilegiatus vt non teneatur reſpondere niſi certo loco,ſi
alio loco reſpondere,aut ſoluere promittit,ibi poterit conueniri.
2 Delegatum poteſt papa dare iudicem vbi vult.
3 Priuilegium ſemper debet aliquid conferre.
4 Forum quis ſortiri cenſetur,vbi contraxit.
5 Pactum de reſpondendo coram iudice non prorogat iuriſdictio
nem,licet tollat declinandi facultatem.23.
6 Obligatio prelati contracta nomine,⁊ ad vtilitatem eccleſie,trāſit
ad ſucceſſorem.nu.25.
7 Reſcriptum delegationis contra predeceſſorem ſub nomine di-
gnitatis ad executionem contracte obligationis nomine eccleſie
tranſit ad ſucceſſorem in dignitate.25.
8 Priuilegium Anglicis conceſſum,vt ſic certo generi perſonarum
ſub nomine patrie vel prouincie,nō ſolum comprehendit laicos,
ſed etiam clericos.
9 Clerici an comprehendantur appellatione diſtrictualium.
10 Priuilegiare poteſt papa clericos contra ius commune ad preiu
dicium laicorum.
11 Statutum,ſeu priuilegium concernens actum conueniendi,cau-
ſat ius dilatorie proponende.
12 Statutum tollens facultatem conueniendi certo loco,quid ope-
retur.
13 Pactum de non declinando iudicem alias habentem iuriſdictio
nem,preiudicat paciſcenti irreuocabiliter.nume.21.
14 Soluere promittens certo loco,ibi poteſt conueniri.nu.24.
15 Forum ſortiens ratione contractus poteſt in duobus locis con-
ueniri.28.
16 Uſura non eſt,quando aliquid petitur ſub ratione damni,⁊ inte-
reſſe,vel expenſarum.
Expenſe,⁊ damna ratione more veniunt in arbitraria loci ſolutio
nis ſiende.
17 Forum vbi quis ratione contractus ſortitur,quo reſpectu ſortia-
tur.
18 Prorogare poteſt clericus iuriſdictionem ſui iudicis per viam
contractus.
19 Renuntiare licet quis nō poſſit priuilegio ad commodum publi-
cum conceſſo,poteſt tamen renuntiare priuilegio certo generi per
ſonarum dato ad vtilitatem particularem.nu.22.⁊.24.
20 Pactum prede.ceſſoris,etiam cōtra ius,preiudicat ſucceſſori.25.
24 Pacto ſoluere promittens certo loco,quomodo conueniatur co
ram delegato.
Statutum,per quod quis prohibetur conueniri vltra mare,qua-
liter

liter intelligatur.
26 Procurator datus a prelato ad cauſam eccleſie tractandā quā-
to tempore duret.
29 Intereſſe, et expenſe, quomodo probentur.

1 **Dilecti filij.** ¶ † Priuilegiat⁹ vt nō tenea-
tur reſpōdere niſi certo loco, ſi
alio loco reſpōdere, vel ſoluere pmittit, ibi poterit cō-
ueniri. Prima pars ponit querelā actoris, que ponit
cauſe cōmiſſionē, et rei exceptionē. Secūda ponit mādatū factū
reo cū cōminatione, et prouiſiōe ſi nō pareat. Secūda ibi: Verū.
2 † Premitte papam vt vniuerſum diſtringentem poſſe dare iudi-
cem vbi velit, et valent litere dummodo non excedat olim duas
dietas a loco rei ſite, hodie vnam: vt in. c. nonnulli de reſcript. et
3 hodie in. c. ſtatutum. §. cum autem. de reſcrip. lib. vj. † Secundo
premitte priuilegium debere aliquid conferre. ff. ad munic. l. j.
in fi. C. de theſau. l. j. lib. x. de inoffici teſta. ſi quando. de, verbo. ſi-
gni. cum olim. de reſcrip. c. j. et quod ibi not. Ideo licet ſtrictiſſime
intelligatur, ſic tamen debet intelligi vt aliquid operetur: et ſuffi-
4 cit quod quantumcū modicum. † Tertio qđ vbi quis contra-
xit, poteſt conueniri: qꝛ ibi forum ſortitur. ff. de iudic. l. heres ab-
ſens. et l. omnem. §. c. fina. et hic. Et dicitur quis ibi contraxiſſe, vbi
deſtinauit ſolutionem quo ad forum ſortiri, non vbi rudimeter cō-
traxit: vt hic, et. ff. de actio. et obliga. l. contraxiſſe. l. iiij. ff. de bon.
autho iudi. poſſi. de ſolu. l. quero. ff. de adminiſt. tuto. l. ſi Titiū,
5 et Meuium. † Quarto quod pactum de reſpondendo corā cer-
to iudice non prorogat iuriſdictionem, licet tollat facultatem de-
clinandi ſuppoſita iuriſdictione. ff. de iuriſdic. om. iudic. l. ſi con-
uenerit. C. de pact. l. fina. et not. de officio delegat. ſignificantibus.
6 ē. de iudic. c. j. et ē. eo. ſi diligenti ¶ † Nota primo quod obligatio
prelati contracta nomine, et ad vtilitatem eccleſie, tranſit ad ſuc-
7 ceſſorem. de quo de depoſi. cap. j. de ſolu. quorundam ¶ † Nota
ſcđo, quod reſcriptum delegationis contra predeceſſorem ſub
nomine dignitatis, et ad executionem obligationis contracte
nomine eccleſie, tranſit ad ſucceſſorem in dignitate. vide. ē. de iu-
8 dic. q2. vt. ē. de reſc. ſignificanti. et ibi remiſſ. ¶ † Nota tertio quod
priuilegium Anglicis conceſſum, et ſic certo generi perſonarum,
ſub nomine patrie, vel prouincie, non ſolum comprehendit lai-
cos, ſed etiam clericos. Qđ permaxime puto verum, quādo ma-
teria, de qua queritur, vt plurimum, et regulariter pportionatur
clericis, ſicut eſt quod ex delegatione pape quis cōueniatur, vel
non conueniatur. ē. eo licet. et c. ex tenore. c. cum ſit. Pre que dici-
tur communiter quod ſtatuta etiam laicorum ſupplicia exten-
duntur ad laicos et clericos, inquantum priuilegiant: vt in ſtatu.
de inſtrumentis exequendis guarentigie, et ſimilibus. ē. eo. ſi cle-
ricus. nota. qđ dicam de conſtit. cum eccleſia. et dixi ſupra. c. quod
clericus. Et dicit Ab. hoc facere ad queſtionē xx. ontiſpreſulanī
vbi loco fuerat conceſſuꝫ priuilegium duraturum per triennium
ne traherētur extra dioceſim ſuper rebus in epiſcopatu Magu-
9 lanen. quod illud etiam clericis competeret. ¶ † Nunquid antē
appellatione diſtrictualium comprehendantur clerici, vide Io.
de offi. deleg. c. ſi. lib. vi. in verbo, diſtrictu. vbi concludit clericos
10 comprehendi per illum tex. vt lite non conte. c. accedens. † Et
nota cōtra ius commune, papam poſſe priuilegiare clericos ad
preiudicium laicorum, inquantum ius habeant proſequi coram
iudice eccleſiaſtico: et ſic cauſe clericorū nunꝗ tractantur coram
iudice eccleſiaſtico, tractantur ſtatutis et priuilegijs eccleſiarum.
11 ¶ † Nota quarto ꝙ vbi ſtatutum, vel priuilegium cōcernit actū
conueniendi: vt qꝛ dicit, non poſſit conueniri. cauſat ius dilato-
12 rie proponende. ¶ † Nota quinto ꝙ priuilegium tollens faculta-
tem conueniendi certo loco, excludit facultatē conueniendi quē
qui ibidē vnico tm̄ iure poteſt cōueniri: non autē refert ad illum
qui ibidem poteſt duplici iure conueniri. Et ſic priuilegium de-
bet intelligi, vt minus, quam poteſt operetur: et vbi poteſt tollere
ius reſpectu vnius cauſe tantum, ad illum reſtringitur, nō ad il-
lum, in quo ius poteſt ex multiplici cauſa accumulari. Ad hoc
de preb. non poteſt. lib. vi. Ideo priuilegium de non conueniē-
do quem in loco certo, tollit facultatem cōueniendi illum, qui ibi
poteſt iure delegato tantum conueniri, non illum, qui ibi delega-
gato et ordinario poteſt. Et ſic priuilegium tollens ius in aliquo
multiplicabile ex pluribus cauſis, ſiue eo verificato in vna cā.
Item nota ꝙ priuilegium conceſſum alicui ne conueniri poſſit,
in dubio refertur ad cauſam conueniendi inuitum, non ad cau-
13 ſam, que trahit originem ab actu voluntario. ¶ † Nota ſexto
quod pactum de non declinando iudicem alias habentem iuriſ-
dictionem, licet priuilegij exceptionē eludibilem, preiudicat pa-
ciſcenti, et meruc abutitur. Ad quod facit quod no. ē de iudic. c. j.
14 ¶ † Nota ſeptimo quod promittens ſe certo loco ſoluturum, ibi-
dem poteſt tanquam ſortiens forum conueniri. Et ſic ad ponde-
randum forum ratione contractus, non attēditur locus rudis
materie contractus, ſed locus, vbi effect⁹ ſeu finis cōtractus de-
ſtinatur. ff. de actio. et obligatio. l. contraxiſſe. l. ſecunda. ff. de bo-
norum autho: ita iudic. poſ. ff. de ſolu. l. quero. Quo autem ad
ſubijciendum quem ſtatutis, attenditur materia rudis contra-
ctus. ff. de euic. l. ſi fundus. Dicit Bar. in l. j. C. de ſum. trini. et fide
15 catho. de quo dic vt dixi de ſponſa. c. j. ¶ † Nota quod ſortiens
forum ratione contractus in duobus locis poteſt cōueniri, et in
loco contractus, et in loco domicilij. Sic eſt in ſortiente forū ra-
tione delicti. ē. eo. cum contingat. de rap. c. j. vel ratione rei ſite: vt
16 no. j. c. ſi. et. ē. c. ſane. ¶ † Nota ꝙ in arbitraria loci veniunt dam-
na, et expenſe ratione more: et quod vbi vltra ſortem aliquid peti-
tur ſub ratione damni. intereſſe, vel expenſarum, non eſt vſura, et
licite petitur, etiam in foro canonico, ſi non admittitur ſub ratio-
17 ne vſure. ¶ † Et nota ꝙ quis ſortiri dicitur forum ratione con-
tractus, non ſolum reſpectu eius, quod venit in principali obli-
gatione, ſed etiam reſpectu accidentis obligationis ex poſtfacto
orte ad principalem contractum, dūtamen hec veniat ex natu-
18 ra primi contractus. ¶ † Nota clericum poſſe prorogare iuriſdi-
ctionem non ſui iudicis per viam cōtractus: et ſic in prorogatio-
ne tacita ſurgente ex diſpoſitione iuris immediate, licet propter
19 hominis factum, non exigitur licentia proprij iudicis. ¶ † No-
ta quod licet priuilegio ad commodum publicum conceſſo quis
non poſſit renunciare. ē. eo. ſi diligenti. poteſt tamen renunciare
priuilegio certo generi perſonarum conceſſo concernenti vtilita-
tem particularem ſingularium. Item quod damna, et expēſe cō-
tingentie lite cepta reſarciuntur. ff. de edil. edic. l. ediles. § itē ſciē-
20 dum. ¶ † Nota quod pactum predeceſſoris, etiam contra ius,
preiudicat ſucceſſori: dūtamen principalis contractus concer-
21 nat vtilitatem eccleſie. ¶ † Oppo. primo quod epiſcopus non
poſſit prorogare iuriſdictionem iudicis, ſub quo reſpondere pro-
miſit. ē. eo. ſignificaſti. Dic primo quod hic nō prorogabat: quia
papa iudex eſt ordinarius omnium, qui per delegatum hoc co-
gnoſ. ii. ix. q. iij. cuncta per Mundum et c. per principalem. Vel
dic quod in alium iudicem conſentire poteſt contrahendo in al-
terius territorio, vel ibi ſoluere promittendo, ſecundum Innoc.
Hec ſolutio eſt bona inquantum ibi ſoluere promiſit, non inquā-
tum promiſit reſpondere. Sed dic quod pactum, inquantum or-
dinatur ad prorogandū iuriſdictionem non ſui iudicis, non va-
let abſque epiſcopo: ſed ſic inquantum ordinatur ad non declinā-
dum: et ſic virtute ſolius pacti de ſoluendo poterat ibi conueniri,
et coram ordinario, et coram delegato: quia ibi videtur contra-
xiſſe: et prorogatio ſurgit a lege, ex pacto de reſpondēdo, nō erat
prorogata abſq; iudicis ſui conſenſu: ſed bene poteſt coram de-
legato: qꝛ ibi non exigitur prorogatio, ſed ſufficit quod non de-
22 clinetur. ¶ † Oppo ſecundo quod hoc priuilegium non valet
tanquam irrationabile: vt no. de conſtitu. que in eccleſiarū. Dic
ſecundum Hoſt. ꝙ cauſa conceſſionis fuit, qꝛ Anglici citra ma-
re habebant inimicitias, que cum hodie ceſſauerint: ceſſabit priuile-
gium l. iij. diſt. cum ad verum. Dicit etiam quod dato quod nō
habuiſſent priuilegium: potuiſſent ſe iure communi tueri: vt lite
non conteſt. accidens. ij. de app. ex parte. Et ſic apparet ſecundū
hoc, quod exceptionem de loco non tuto poſſunt partes renuncia-
re. Dicunt etiam hic Pe. et Abb. ꝙ ſi hoc priuilegiuꝫ eſſet laicis
conceſſum, quod vti illo poſſent clerici contra laicos, per regulā
23 quod quiſq; iuris. ¶ † Oppo. tertio quod per ſolum pactum de
reſpondendo non poſſit abbas conueniri: qꝛ penitere poteſt. ff. de
iuriſ. om. iudi. l. ſi conuenerit. cuius contrarium innuit litera alter-
natiua ibi: vel ſoluere, et c. Sol. Dic quod dictio Vel, ponitur pro
Et alias pro Sed. Et hoc eſſet verum inquātum ageretur de cō-
ueniendo coram ordinario, cum tunc nō ſufficeret pactum de re-
ſpondendo, cum penitere poſſet: qꝛ ageretur tunc de iuriſdictio-
ne danda, et non de non declinanda tantum: vnde in ordinario
exigeretur pactum de reſpondendo, et de ſoluēdo, ratione cuius
ſortitur forum, ſcilicet ex vi pacti de ſoluendo. ff. de verb. oblig. l.
qui Rome. de act. et obli. l. contraxiſſe. Inquantum autem age-
batur coram delegato: tunc ſufficit pactum de non reſpondēdo:
qꝛ nō agitur hic de iuriſdictione danda, quam hꝫ ex delegatio-
ne, ſed non declinanda ex vi priuilegij, cui renunciare cenſetur, eo
quod paciſcitur de reſpondendo. Ad hoc quod no. de iudic. c. j.
Sic declarat Io. And. in addi. Spe. in tit. de compe. iud. adi. §.
24 j. ver. quid ſit pactum. ¶ † Oppo. quarto ꝙ ex pacto de ſoluen-
do, vel reſpondendo, vel ex vtroq; ſimul, non poſſit hic epiſcop⁹
conueniri contra priuilegium: qꝛ quāquā talia imprimant iuriſ-
dictionem ordinario ratione forum ſortiri, in delegato nō videt
ꝙ aliquid operentur: qꝛ delegatus pape nō expectat iuriſdictio-
nem aliquā a prorogatione tacita, vel expreſſa, cū illam aſſumat
a papa delegante: qꝛ voluntas pape ſe extēdit ſola abſq; proroga-
tione de Francia in Angliam, et econtra, et etiam vbilibet. Et ne

ſuperficialis videtur ratio. Item qꝛ intentio promittentis ſoluere veriſimiliter ſe reſtringit ad ordinarium, ⁊ non ad delegatum ad cuius iuriſdictionem veriſimiliter ſe non obligauerat. Preterea priuilegium ne vltra mare poſſet conueniri, debet aliquid operari: ſed ceſſante promiſſione de ſoluendo vltra mare, non poterat cõueniri de iure communi: ergo vt priuilegium aliquid addat, alias agat. ff de leg. ſ. ſi quando. C. de inoffi. teſta. ſi quando. de verbo. ſign. abbate. C. de theſauris. l. i. lib. x. cum ſimi. concludendum ꝙ operetur, quando ibi poteſt de iure communi conueniri: quod eſt, quando ibi ſoluere promiſit. Reſpondet Innoc. ꝙ imo ratio eſt concludens: qꝛ ex quo in alterius territorio contrahit: non ſolum conſentire videtur vt ibi coram ordinario, ſꝫ etiã coram delegato conueniatur. Quod dicit notabile Inno. Et ex hoc ſumit dietas computandas a loco contractus, vel delicti, licet non credat hoc verum. Sed vide de hoc vt dixi de reſcri. ſtatutum. §. cum autem. ⁊ de reſcri. dilectus filius. in glo. olim dicebamus. lib. vi. Secundo reſpondet ꝙ ratio concludit, qꝛ priuilegiũ ne conueniatur extra Angliam, pariter concernit cõuentionem coram delegato, ſicut ⁊ coram ordinario: ⁊ vtramcꝫ iuriſdictionem excludit. Per tale autem pactum de ſoluendo, ⁊ reſpondẽdo renuntiat priuilegio: ⁊ ſic coram delegato poterit conueniri, vbi ante non poterat, obſtante priuilegio: ⁊ quia ſi per contractũ renunciet in foro ordinariũ, fortius ⁊ delegati, cũ facilius tollantur talia extraordinaria, quam ordinaria. Vel tertio facit, qꝛ ex priuilegio ibi non poterat conueniri. Aut ergo ibi poterat conueniri, vnica tantũ cauſa concurrente, ⁊ illa tollitur per priuilegium: ⁊ tunc obſtante priuilegio nõ poterit conueniri. Aut ergo ibi concurrit multiplex cauſa, ⁊ priuilegium operabitur quo ad vnam tantum, ⁊ non quo ad aliam: ſed data promiſſione de ſoluendo in delegato accumulantur due cauſe. Una, qꝛ delegatus. Alia, qꝛ ibi de iure poteſt conueniri. Poterit ergo: ⁊ priuilegiũ reſtringetur, quando adeſt ſola cauſa, qꝛ delegatus. Ad hoc de priui. c. i. lib. vi. Item facit, qꝛ priuilegium ne conueniatur, refertur ad cauſam, qua nolens trahitur: non cauſam: qua volens trahi poteſt: ſed ibi trahitur, quando contraxit volens: ergo Non obſtat ſecunda ratio ꝙ priuilegium nil operetur, cum ceſſante contractu ibi non poſſit de iure communi conueniri: ⁊ ſic vt operetur, loquitur, ⁊ intelligitur vbi ſoluere promiſit, ita qꝺ poſſit ibi de iure communi conueniri: qꝛ ſi loqueremur in ordinario, qui alias non habet poteſtatem, procederet contrarium: ſed ſecus in delegato, de quo loquitur hic, qui alias habet poteſtatem. Ad hoc declarandum priuilegium debet intelligi vt minus, quam poterit ledere, ledatur. dummodo aliquid, quantumcunqꝫ modicum, operetur. de reſcr. cauſam, ⁊ in dubio ſi poteſt referri vt tollat cauſas competentes de iure communi, ⁊ competentes de iure ſpeciali, potius referatur ad cauſam competentem de iure ſpeciali, quam vt tollat cauſam cõpetẽtem de iure communi: ⁊ ſi concurrant due cauſe: tunc priuilegium non operatur etiã reſpectu cauſe de iure ſpeciali: qꝛ ſufficit ꝙ operetur, vel operari poſſit ſolum aſſiſtente cauſa ſpeciali. Aut ergo adeſſe poteſt cauſa ſolum de iure communi: ⁊ illam tollit. Aut adeſſe poteſt cauſa ſolum de iure communi, ⁊ ſpeciali: ⁊ illam tollit. Actu tamen non adeſt, niſi de iure ſpeciali, ⁊ illã tollit. Aut adeſſe poteſt cauſa iuris cõmunis, ⁊ ſpecialis ſimul, ⁊ actu adeſt vtraqꝫ, ⁊ neutram tollit priuilegium: qꝛ ſufficit ꝙ poteſt operari. vbi adeſt tantum actu cauſa de iure ſpeciali, vt ſic minus ledat. Ideo dicit Inno. ꝙ ſi Anglicus poteſt conueniri citra mare de iure communi, ⁊ ſpeciali, ſcilicet coram ordinario ex promiſſione de ſoluendo, et corã delegato ex vi poteſtatis pape, que iuriſdictio ſpecialis eſt, ⁊ de iure ſpeciali priuilegium nihil operabitur: ⁊ ibi poterit conueniri coram delegato: ⁊ etiam iuri ſpeciali: ⁊ hoc, qꝛ ſi priuilegiuꝫ poteſt intelligi vt contradicat iuri communi, ⁊ ſpeciali, potius reſtringendum eſt vt contradicat iuri ſpeciali, quam communi, vt iuri non contradicat de reſcri. cauſam. Et inquantum intelligitur vt contradicat iuri ſpeciali, illud tollit, prout nudo iure ſpeciali cõuenitur. Secus ſi ius ſpeciale habet cõcurſum iuris communis: qꝛ tunc nec in iure ſpeciali priuilegium operatur. Ex quibus infert quod ſi quis habet domicilium in Anglia, ⁊ in Francia, qꝺ poterit coram delegato in Francia conueniri, non obſtãte priuilegio. Aut ergo in loco in poteſt conueniri de iure ſpeciali tantũ ⁊ operabitur priuilegium. Aut de iure communi tantum, ⁊ non operabitur. Aut ſimul de iure communi, ⁊ ſpeciali, ⁊ non operabitur priuilegium, nec quatenus cõuenit de iure ſpeciali, nec quatenus cõuenit de iure cõi. Et eſt rõ: qꝛ vt ſic priuilegiũ nõ poteſt operari: qꝛ ſufficit ꝙ operet, qñ conueniri poteſt de iure ſpẽli, vt minus ledat. Quatenus põt cõueniri ſimul de iure ſpeciali, ⁊ cõi, ſimiliter etiã non operatur, tum quia ius ſpeciale cõcurrentia iuris cõmunis fortificatur. de cog. ſpiri. ſuper eo. ff. de lib. ⁊ poſthu. l. filio. C. de adop. l. cum in adeptiuis. tũ qꝛ ſufficit priuilegiũ operari poſſe. vbi vnica tñ cauſa concurrit. ſcꝫ ꝙ ibi poſſit conueniri de iure ſpeciali. que ſunt notanda Per que dicit hic Hoſt. ꝙ delegatus, in procedendo debet ſeruare illum ordinem, quem ſeruat ordinarius. niſi aliud dicatur in reſcripto: ⁊ ſic videtur delegatũ in pcedendo ſeruare debere ritum, ſtatuta, ⁊ conſuetudines loci, in quo delegatur. de quo de conſue. ſuper rubrica per Innocen. xi. diſt. nos conſuetudinẽ. Per hoc puto ꝙ ſi conueniretur corã ordinario iudice, ex pacto ſolo de reſpondendo: non poſſet cõueniri: qꝛ hoc nõ ſubmittit irreuocabiliter, ex pacto de ſoluẽdo poſſet conueniri: qꝛ licet hic nõ concurrat niſi vna cauſa, qꝛ hic ſoluere promiſit: tamẽ hoc eſt iuris cõis, ⁊ ſufficit ꝙ operetur reſpectu cauſe de iure ſpeciali, vel operari poſſet, licet nõ operet actu. Item qꝛ priuilegiũ intelligitur vt non poſſit ibi conueniri inuitus: ſecus ſi volens, ⁊ ſic conuentio trahat principium a voluntaria cauſa. refertur enim priuilegium ad cauſam, in qua volens traheretur, ſcꝫ corã delegato, vbi facto ſuo non trahitur, ſed pape delegantis. Et ex hoc concluditur multiplex ratio cap. Prima, qꝛ priuilegiũ ne conueniatur, refertur ad cauſam, ne inuitus trahatur, nõ ad cauſam voluntariam. Secũda, qꝛ priuilegiũ operatur, niſi ille voluntarie renunciet. Tertia, qꝛ priuilegiũ nõ ſe extendit ad cauſam: vbi ex multiplici cauſa poteſt conueniri: ⁊ cauſa ſpeciali fortificata a iure cõmuni, vel ex cauſa iuris cõis: qꝛ ſufficit qꝺ operetur in eo, qui trahi poteſt ex nuda cauſa ſpeciali. In quantũ autẽ dictum eſt. ſ. hunc non obſtante priuilegio, poſſe cõueniri, vbi cõtraxit vere, vel ficte per ſolutionis deſtinationẽ. dicit hic Innoc. verũ eſt, ſi ibi inuenitur. ff. de eo. qꝺ cer. lo. l. i. ⁊ §. de ce indi. paſtoralis. de fo. cõpe. Romana. §. contrahentes. li. vi. alis ibi tranſmittendus eſt. ſicut dicimus in delictis, in authẽ. vt om. obe. indi. prin. §. ꝗ. col. v. ⁊ in authẽ. vt nulli iudi. §. ſi quis vero compꝛehenſorum col. ix. ⁊ falſum eſt hodie per. §. contrahẽtes. vt ibi notat. Item etiam ſi ibi inuenitur, puto quod poſſet
25 cõueniri corã delegato pape: qꝛ illi vbilibet eſt ſubiectus ¶ † Uenio ad glo. opp. ꝙ per reſcriptum impetratum contra predeceſſorem non cõuenitur ſucceſſor. de reſcrip. ſignificauit. maxime quãdo propriũ nomen eſt expreſſum. de offic. delega. qñ abbas. Solu Glo. dicit ꝙ hic ideo ſucceſſor cõuenitur, quia impetratũ fuit reſcriptum ſuper materia ſpectante ad eccleſiam: qꝛ mutuũ fuit contractũ nomine eccleſie, ⁊ ad eius vtilitatẽ. Nec obſtat expreſſio propriũ nominis: qꝛ vna perſona intelligitur. Phil. dicit qꝺ hic erat perpetua iuriſdictio per citationẽ, vel litis conteſtationẽ. quod nõ placet Io. And. quia hic proponebatur dilatoria, que non proponitur poſt litẽ conteſtatã. de re iudi. inter monaſteriũ. C. de excep. l. fina. Ideo tene primã ſolutionẽ: qꝛ obligatio, ⁊ reſcriptio tranſit ad ſucceſſorem, ſicut ad filium, vel heredem. de ſolu. c. i. Nominis enim expreſſio non ſemper reſcriptum facit perſonale, ſicut notatur de pacto, de inſti. cum veniſſent. ⁊ l. iuriſgentium. §. pactorũ. ff. de pact. Tu dic ad c. ſignificauit. qꝺ ibi reſcriptum non erat fundatum ſpecifice ſuper dignitate, ſed ibi conueniebatur ex clauſula generali, que non cõpꝛehendit ſucceſſorẽ in dignitate. de quo. ſ. de iudi. qꝛ U. Ad c. quoniam abbas. dic qꝺ differentia expreſſionis noĩs propriũ, vel appellatiui procedit in materia pariter perſone ⁊ dignitati proportionabili: in improportionabili autem tantum dignitati. vt in debito, vel ſuper debito nomine dignitatis pꝛocedit quod hic. Et facit quod plene dixi in d. c. qñ abbas. ad hoc. ff. de annu. le. l. annua. ff. qñ ex fact.
25 tu. l. poſt mortem. vbi plene per Bart. ¶ † Ex his arguitur ad queſtionẽ hodie ſopitã in cle. ſi religioſus. de procur. in pcur. datus ad cauſam eccleſie tractandam duret procura. poſt mortẽ prelati conſtituentis, etiã ante, ꝙ aliquid ceperit, ⁊ ſic mãdatũ pperpetuauerit, tũ qꝛ cõſtitutus eſt ab eo, qui ad hoc hꝫ ptãtẽ etiã ſine cauſa: vt no. de reſcrip. edocen. Dicit In. qꝺ ſi cepit vti pcuratione, plane qꝺ põt poſt mortẽ prelati exequi cauſam. ff. de iuc. omnium. l. ⁊ qꝛ. de offi. dele. c. ſi. Si non cepit, vt per iura predicta qꝺ nõ poſſit vti iuriſdictione, vel proſequi cauſam: ſicut nec delegatus vti iuriſdictione: ⁊ qꝛ iuriſdictionis, ⁊ pcurationis mandatũ ſimile videmus, vt in iuribus preallegatis. Et hoc quidam tenent ſed non plꝫ Inno. Nec obſtãt iura predicta: qꝛ illa loquuntur in delegatione iuriſdictionis ſub noĩe ppꝛio: qꝺ in dubio preſumitur quo ad delegantẽ: hic in pcuratore cõſtituto ſuper qõne eccleſie ⁊ ſic noĩe eccleſie que nunqꝫ moritur. xij q. ij liberti. Per que dicit idẽ in pcuratoribus cõſtitutis a rectoribus ciuitatũ, ſiue ſint annales, ſiue perpetui. In procuratoribus autem cõſtitutis ad negotia, latius poſſet dici quod quãuis generaliter ſint cõſtituti, tñ poſt mortem cõſtituentis nõ debẽt incipere nouã cauſam. ff. de neg. geſt. l. nam ⁊ ſeruus. §. ſi vius. Ad hoc de pcur. c. iiij. li. vi. ſin Innocen. Hoſ. dicit, ꝙ procurator a prelato cõſtitutus, quãuis etiam litẽ conteſtatus ſit prelato viuente: tamen eo mortuo cauſam non aget, donec ſit eccleſie de prelato prouiſum: qꝛ ſede vacan. ⁊c. ne ſe. va. per totum. ⁊ c. i. ⁊ ulti. que loquuntur etiam lite cepta. Ec

cepta. Et dicit ſe mirari quando de hoc fuerit dubitatū. nec di-
catur, ibi loquitur de prelato conuento, non agēte: nam ſi vacāte
ſede non licet defendere, quod eſt fauorabile: multominus age-
re. ff. de procu. l. ſeruum quoq; §. publice. ⁊ l. omni. ⁊ l. Pompo-
nius. C. de procu. l. alienam. Jo. And. de hoc remittit ad Spe. de
procu. §. ū. ver. quid ſi aliqua. Arch. in. d. c. ſi duo. de procu. lib. vi.
dicit opi. Hoſt. veram, quando cauſa reſpicit ſolum prelatū. Si
vero ſpectat ad prelatum, ⁊ capitulum, vel ſolum capitulum, ſit
vera opi. Inno. Sed reprobata eſt opi. Inno. per procuratores.
de procu. ⁊ approbata eſt opi. Hoſt. in hoc quod procurator non
procedit: ſed ipſe intelligit quod inſtituto prelato procedet pro-
curator ex primo mandato: ⁊ in hoc reprobatur vt ibi no. in glo.
Dicebat Hoſ. ſecundum Jo. an. dic vt ibi. ſatis poteſt dici quod
quo ad cauſas, que tractantur vacante ſede durat procuratoriū,
cum diſtinctione an res ſit integra, an nō: quo ad cauſas, que tra
27 ctari non poſſunt indiſtincte extinguatur. ¶ † Oppo. cum gl. ū.
ver. per hoc. in prin. literalis. quod non poſſunt huic renuntiare
priuilegio Anglicis conceſſo. ū. eod. ſi diligenti. Dic, hoc priuile-
gium erat conceſſum vniuerſitati, ⁊ fundatum ſuper fauore ſin-
gulorum: qꝛ aliis dedecus non erat, ſi Anglici conueniebantur
extra locū. In contrarium priuilegium erat fundatum ſuper pu
blica vtilitate clericorum: qꝛ decus eſt clerico vt conueniatur aliꝰ
coram iudice ſeculari. Item ibi priuilegium eſt iuris, hoc priuile
gium eſt contra ius. Et quo ad primū hoc eſt quod vult glo. que
dicit quod ibi erat publicum authoritate, ⁊ vtilitate. Ad cuius
declarationem quoddam eſt ius publicum authoritate, ⁊ vtilita
te: ⁊ illi non poteſt renuntiari: vt ſi paciſcar ne furti committēdi
agam. ff. de pact. l. vnius. §. pacta. Uel ſi paciſcar vt magiſtratus
nomine college non conueniatur. ff. de admi. re. ad ciui. perti. l. ū.
§. ius Reipublice. Quoddam eſt ius publicū authoritate, ⁊ vti-
litate priuatum, vt eſt munus tutele, vel cure. Inſt. de excu. tuto.
in prin. ⁊ pacto tolli poteſt. C. de tranſ. l. iū. ⁊. iū. Ideo ferie neceſ-
ſium renuntiari poteſt. ff. de fer. l. j. ⁊ conſtitutio de duabus die-
tis. de reſcri. nonnulli. eadem ratione tolletur ergo ius per pactū
quo ad priuatam vtilitatem. ff. de pact. l. pactum. publice autem
vtilitati non preiudicat. eo. tit. iuris gentium. §. ſi paciſcar. quod
28 dic vt in contrario no. ſecundum Hoſtiē. ¶ † Oppo. quod alibi
contrahens nedum in loco contractus poſſit conueniri, ſed etiā
domicilii. ſ. c. pe. Glo. fatetur, ⁊ dicit ꝙ electio eſt creditoris. Di-
cit tamen Jo. And. ꝙ carere dicitur, ſi vnum iudicem eligit, vel
eligat aliū, ſi non vult cadere a cauſa. C. de offer. tol. l. vnica. ad ſi.
de quo. ū. de reſcri. c. ſi. ⁊ eſt glo. de pur. ca. cū dilectus. in gl. ſi. Glo.
in. c. ex tenore. de reſcri. dicit ꝙ nō cadit a cauſa regulariter. Fallit
in caſu illius legis fauore libertatis: ⁊ hoc eſt tenendum. Eſt ta-
men verum, ꝙ ſi quis habeat delegatum, vel ordinariū, ꝑ actio-
nem coram ordinario perdit poteſtatē delegandi: vt no. glo. in. d.
c. cum dilectus. in gl. ſi. ⁊ tenet Spe. adito ordinario iudice, ⁊ lite
conteſtata. io tit. de lega. §. item ſinitur per lit. conte. quia res de
facili, ⁊c. xxv. diſt. ab exo dio. ⁊ p. l. vbi. ff. de iudi. de quo ibi Jo.
And. remittit ad no. ſuper dicta glo. ſi. ⁊ de accu. ad petitionem.
ſuper magna gl. Et ibi no. ꝙ licet per aditionem ordinarii impe-
trans adeundo perdat literas, non perditur delegata per actio-
nem coram ordinario per eum, cōtra quem eſt facta impetratio.
Inquantum gl. dicit electionem iudicis fore actoris, tene gl. li-
cet quidam dicant demum in ſubſidium adeundum iudicē do-
micilii, quando non inuenitur in loco contractus, ⁊ ibi non ha-
bet bona. De hac materia in Spe. de compe. iudi. adi. §. j. verſic.
29 xxii. vbi de hoc. ¶ † Ultima gloſſ. in principio, literalis eſt clara.
Quero tamen cum ea in ver. ſed quare. alias, qualiter. quomodo
probetur intereſſe. Glo. dicit ꝙ expenſe probantur per iuramen
tum, taxatione premiſſa, ſecūdum formam. l. ſancimus. cum auſ.
ſua. C. de iudi. Sed dāna ſi debentur ex delicto, idem. C. vnde vi.
ſi quando. ū. quod me. cau. c. ſi. Si autem petantur ex contractu,
debent probari p teſtes, vel alias probationes. Inquantū gl. dt
expenſas probari per iuramentum. Doct. dicunt hoc verū quo
ad expenſas factas lite pendente. De factis autem ante litē di-
cunt quod petuntur vt intereſſe: ⁊ ſic probantur aliter, quam per
iuramentum. de fideiuſ. peruenit. ⁊ c. conſtitutus. ⁊ per iura, que
allegat gl. ad hoc. ff. de pact. l. in argentarii. §. cum autem. ff. ad
l. aquil. l. an lege Aquil. ſecundum Hoſ. Nec obſtat quod intereſſe
hoc petatur ratione ambigui, ⁊ ſic probabitur per ſacramentum
in litem: vt. l. in actionem. ff. de in lit. iur. qꝛ ad hoc reſpondeo vt
in Summa de ſen. exco. §. quis ſit effectus. ſub. §. ſꝫ ⁊ qꝛ. ⁊ de iu-
reiur. ſub rubrica de iur. in lit. §. propter que. ⁊. §. in quibus ſecun
dum Hoſt. ⁊ vide in Spe. de fruc. ⁊ intereſſe. §. ū. ver. ⁊ vt hic arti
culus. ad hoc de in integ. reſti. c. j. Secunda reſponſio eſt ꝙ ſacra
mentum in litem deferatur ad probandum intereſſe reſpectu af-
fectionis: hic loquitur de alio intereſſe, ſcilicet vero precio. An-
tonius de Butrio.

1 ☞ Clericus ſine dioceſani licentia nō poteſt ſe ſubmittere iu-
riſdictioni non ſui iudicis etiam clerici nu. 9.
2 Iuriſdictionem habere poteſt eccleſiaſticus epiſcopo inferior.
3 Iuriſdictio licet pacto non cum parte irreuocabiliter non pro-
rogetur: tamen per actum ſubmiſſionis prorogatur coram iudi-
ce factum.
4 Prorogationis actus quo ad iuriſdictionem poteſt fieri, ſi non
ſoluerit.
5 Prorogari vt legitime poſſit iuriſdictio, que requirantur.
6 Prorogari poteſt iuriſdictio in alium iudicem non ſuum.
7 Prorogare poteſt laicus iuriſdictionem in iudicem non ſuum.
8 Iuriſdictionem quare clericus non poſſit prorogare in iudicem
non ſuum.
9 Iuriſdictioni alterius poteſt papa ſe ſubmittere.
10 Iuriſdictionem prorogare non poteſt laicus abſq; licentia ſu-
perioris.
11 Iuriſdictionem prorogat clericus in non ſuum iudicem clericū
tacite contrahendo.
12 Prorogandi iuriſdictionē in iudicem clericum an inferior epi-
ſcopo poſſit dare licentiam clerico.
14 Clerici conſentientes in iudicem non ſuum an cadant a iure ſuo.
15 Sententia lata in clericum voluntarie litigantem per iudicē non
ſuum an valeat.
16 Iuriſdictionem poteſt clericus prorogare in iudicem non ſuum
ſine licentia epiſcopi.
17 Iuriſdictionem iudicis laici an poſſit clericus prorogare epiſco
pi conſenſu.
18 Clericus actor quando coram non ſuo iudice poſſit clericus con-
ueniri.

1 Significaſti. ¶ † Clericus ſine dioceſani
licentia non poteſt ſe ſubmit-
tere iuriſdictioni non ſui iudicis. h. d. Cōmunis diui-
2 ſio. Scđa ibi: Inquiſitioni ¶ † Nota inferiorē epiſco
po poſſe habere iuriſdictionē in loco: ⁊ ꝙ inferioris iuriſdictio
eſt prorogabilis. Sed intelligit Hoſtiē. ꝙ conſuetudine habebat
abbas iuriſdictionem: quia de iure non habebat cōtentioſam. de
quo de offi. ordi. quāto. ⁊ ſic prorogabilis eſt iuriſdictio, etiā que
3 conſuetudine habetur. ¶ † Nota ſcđo ꝙ licet pacto non cū par
te irreuocabiliter non prorogetur iuriſdictio iudicis: vt l. ſi con-
uenerit. ff. de iuriſ. om. iudi. prorogatur tamen per ſubmiſſionis
actum coram iudice factum. Ad hoc. ū. de offi. dele. p. c. ū.
de iudi. c. ſi. ff. de iuriſ. om. iudi. l. eſt receptum. ū. q. vū. nos ſi incō
4 petenter. ¶ † Nota tertio prorogationis actum poſſe fieri condi
5 tionaliter, ſi non ſoluerit intra tempus. ¶ † Et nota duo requi-
ſita ad prorogationis actum. Primum, quod in iudice ſit iuriſ-
dictio. Scđo qđ aſſit conſenſus prorogantis. Hec duo requirun
tur etiam in clerico: ⁊ vltra hoc, qđ iudex ſit eccleſiaſticus. Quar
to, ꝙ ad hoc intercedat ſui epiſcopi licentia: alias fieri nō poteſt
6 prorogatio. ¶ † Nota ſuperiorem eſſe epiſcopum: per qđ exclu
ditur alter inferior. Et ex hoc nota ꝙ epiſcopus ad preiudiciuꝫ
etiam immediati ſuperioris poteſt hanc dare licentiam. Ex hoc
nota ꝙ non habentis iuriſdictionem non poteſt eius poteſtatis
fieri prorogatio. Ad hoc. C. de iuriſ om. iudi. l. priuatorū. ⁊. ū. de
7 offi. dele. ſignificantibus. ¶ † Oppo. ꝙ clericus ſe ſubiiciat alte-
rius iuriſdictioni, ſicut laicus abſq; ſuperiore: vt patet in. l. ſ. ⁊. ū.
8 C. de iudi. ¶ † Item papa ſe ſubmittit abſq; alterius licētia: vt
patet. ū. q. v. mandaſtis. ⁊ c. auditū. ⁊. ū. q. vū. nos ſi incōpetenter.
Solu. Licet laicus quo ad temporalia prorogaret iuriſdictionē
abſq; conſenſu iudicis ſui: non ſic in clerico, vt hic. Glo. ſm Jo.
And. aſſignat rationē gl. que idē dicit. xi. q. j. inclita. ⁊ aſſignat
ibi triplicem cauſam. Primam, qꝛ clericus non poteſt de calum
nia iurare ſine conſenſu ſui iudicis. ſ. de iura. calū. c. j. Et litigare
non poteſt, ſi nō poteſt iurare: quod ſecus eſt in laico. Scđa eſt,
qꝛ non poteſt ab epiſcopo alieno ordines recipere: ergo nec iudi
cium, quod maius eſt. xi. q. j. nullus primas. Item qꝛ ab alio quā
a ſuo prelato non poteſt petere iudicium anime, quod eſt occul-
tum: ergo fortius nec manifeſtū. de pe. diſt. vi. placuit. ¶ Aliam
rationē ſentit Bar. in. l. j. ff. de no. ope. nun. ⁊ in. l. ū. C. de iud. cle-
rici prelatis ſunt ſubiecti non ſolū reſpectu nude iuriſdictionis,
ſed etiam quo ad alia dicuntur ſubiecti perſone ſuperioris, ideo
non prorogant iuriſdictionem abſq; cōſenſu ſui iudicis. Quod
ſecus eſt in laicis: ideo in caſu, quo laici vltra nudum exercitiuꝫ
iuriſdictionis ſubiiciuntur iudici, non poſſunt ſubrogari, vt feu-
datarii. ū. eodem ex tranſmiſſa. ⁊ capitu. verum. ⁊ c. ex tenore. ⁊
nota. de iudi. ceterum. Declarat hic Jo. de Lig. Plus enim ad-
ſtringitur clericus epiſcopo ratione beneficii, quod percipit ab
eo, ⁊ ordines: qꝛ tranſlatus in animam, ⁊ corpus in Deū xv. q.
ū. cum puberi. xxi diſt. cleros. cuius vicarius eſt Chriſtus: vt. ū.

pe eſſe. Archid. cum ſatis. ⁊ Jo. an. Hec vera ſunt, vt laicus pro
rogret ſine conſenſu ſui iudicis, quando prorogat reſpectu eiuſdē
ſpeciei iuriſdictionis ſub eodem genere: vt qꝛ ſubditus iuriſdi-
ctioni generali imperii de iudice ſubiecto imperio prorogat ad
alium eodem modo ſubiectum: ſecus ſi quo ad diuerſam ſpecies,
vt de iudice laico ad eccleſiaſticū. in c. per venerabilem. §. inſuper.
qui fi. ſint legi. Hodie tamen habet quilibet laicus poteſtatē pro
rogandi iuriſdictionē eccleſiaſticam: vt. l. epiſcopalem. C. de epiſ.
audien. per totum. Ideo oportet ꝙ illa reſtringatur ad ea, q̄ ſunt
ſupremi imperii, ⁊ reſeruata principibꝰ, vt in talibus nō habeat
10 locum prorogatio. ¶ † Nota tamen quod ſentit hic Joā. And.
ꝙ in ſpiritualibus laicus non prorogret hic iuriſdictionem abſqꝫ
conſenſu iudicis eccleſiaſtici: de quo, ⁊ quid de ſubiecto tempo-
rali iuriſdictioni eccleſie, dixi in. c. P. ⁊ H. de offi. deleg. In peni
tentiali certū eſt ꝙ non prorogat. de peni. omnis. nec quo ad ſa-
cramenta. de parochia. nullus. de pe. di vi. placuit. not. ſ. de deſp.
impu. c. ii. ſm Hoſtiē. non obſtat ſi in, qđ dꝛ de papa, qꝛ vel nimia
humilitas, vel neceſſitas excuſat, vt quomodo ſubmittat ſe peni
tentiariis: vt no. de peni. omnis. de iud. nouit. ver. Ualentinianꝰ
qꝛ homo eſt, ⁊ peccat. ix. q. iii. aliorū. ⁊ qꝛ ſecundum legis diuine
veritatem, quia homo eſt, illi ſubmittitur, ⁊ habet penitere: quia
ipſum forte adſtringit quo ad mētem diſpoſitio. c. omnis. de pe.
Habet ergo ſe neceſſe ſubmittere per ſeipſum, cum ſuperiorē nō
habeat, ad quem recurrat. ſ. de elec. licet. §. fi. Tenet tū Archi. ꝙ
de iure non poſſet ſe laico ſubmittere. ii. q. vii. nos ſi. Dicit tū gl.
ꝙ eo quod non habet ſuperiorem, non minus peccat, imo magis
qꝛ quanto maior creatur, tanto plus peccat. Exemplum in dia-
11 bolo dicit glo. ix. q. iii. aliorum ¶ † Oppo. ꝙ prorogret clericus
abſqꝫ licentia dioceſani. ſ. eo. dilecti. ſ. c. fi. Sed ſo prorogat tacite
delinquendo, vel contrahendo, vbi non expreſſe aliter prog. ldo
⁊ hoc, qꝛ illa eſt prorogatio iuris, quod hoc poteſt: hec eſt proga
tio hominis, qui hoc non poteſt. Ad hoc. ſ. eo. poſtulaſti quod
12 intellige etiā quo ad finē deponendi. de quo dic vt ibi. ¶ † Que-
ro an inferior epo habens immediatā iuriſdictionē in clericum
poſſit dare licentiā prorogandi. Dicit Joā. And. ꝙ non: qꝛ hic
ſignanter dicit de epiſcopo. Jo. And. a quo etiam argui pōt qđ
ſolus epiſcopus abſqꝫ alio inferiore poſſit dare licētiam. Quod
puto: qꝛ in exercitio iuris, ⁊ ſic in datione, bene poteſt illū preue-
nire: vt no. gl. de offi. ordi. paſtoralis. ⁊ no. eo. ti. quanto. ⁊ c. cum
ab eccleſiarū. De exēpto aūt, qui renunciauit, ⁊ promiſit ſubeſſe
ſub epiſcopo, vide in regula, ſcienti. de reg. iur. lib. vi. p Jo. And.
vbi tenet ꝙ non poteſt prorogare iuriſdictionē ſine pape licētia:
qꝛ ille eſt loco epiſcopi ſupra eū. Frede. tamen quo ad poteſtatem
abſoluendi tenet, ſuo conſi. xiiii. ꝙ poſſit prorogare iuriſdictio-
nem, per. c. luminoſo xviii. q. i. ⁊ qꝛ talia priuilegia ſunt in fauo-
rem. Per que cōcludit ꝙ in foro penitentiali exempti poſſunt ſe
ſubmittere dioceſano. Que determinatio eſt falſa, ⁊ cōtra cle. pe.
de ſen. excō. cū gl. Nec obſtat. c. luminoſo, qꝛ loquitur in his, in qbꝰ
ſufficit ſola inuſitatio, ⁊ nō exigitur prorogatio: hic in his, in qbus
exigitur prorogatio. Uel ibi de aliis nō exemptis, ſꝫ priuilegiatis.
Tenet tū Joā. de Ligna. ꝙ clericū ſubiectū abbati etiā vbi non
poteſt preuenire epiſcopus, quod poteſt prorogatio iuriſdictio-
nem epiſcopi ſui. alias non. de offic. deleg. dilecto. ⁊ forte poterit
ſine conſenſu abbatis de epiſcopo ꝙ prorogret de conſenſu archi
13 epiſcopi: vide de off. ord. ad reprimendā. §. doc. ¶ † Ad gl. opp.
ꝙ aliud exigatur vt progret ſcꝫ ꝙ non per errorem. ff. de iur. om.
iudi. l. ſi per errorē. Glo. fatetur ⁊ hoc requiri. Per q̄ dt hic Joā.
And. plura requiri vt clericus prorogret iuriſdictionē. Primo ꝙ
conſentiat. Sedo, ꝙ nō per errorem. Tertio, quod non metu. ff.
de iud. l. ii. ⁊ eſt caſus, in quo metus annullat ipſo iure. de quo qđ
me. cau. Abbas. Quarto, ꝙ ſit eccleſiaſtica perſona, nō laicꝰ: nā
in laico, non poſſet, etiam ſi hoc haberet conſuetudo: vt no. Ar-
chi. de fo. compe. c. i. lib. vi. ⁊ eſt caſus de iudi. clerici. Quinto, qđ
ſit alias iudex. Sexto, ꝙ ſit ordinarꝰ. Septimo, ꝙ de conſenſu
epi. Octauo, ꝙ re integra non peniteat. Nono ꝙ ſit talis cauſa, q̄
prorogationem recipiat: ⁊ hoc etiā quo ad laicos extēditur. Si
enim ſpiritualis eſſet, vel miſta ſpiritualibus, vel annexa quan-
tūcunqꝫ laicus conſentiret, vel quecunqꝫ vis, excepta authorita
te pape, non poſſet iuriſdictio prorogari. qđ dic vt no. ſ. de arbi.
contingit. ⁊ c. per tuas. eo. tit. Romana. lib. vi. ſecundum Hoſt.
14 ¶ † Quero cum gloſ. ii. an clerici conſentientes in non iudicem
ſuum eccleſiaſticū cadant a iure ſuo. Uidetur qđ ſic, per. c. inoltea. ⁊
c. placuit. ⁊. ſ. eo. ſi diligenti. Glo dicit ꝙ non: qꝛ illa pena hꝫ lo-
cum, quando voluntarie litigat corā laico. Ceſſat ergo vbi coram
clerico, tum qꝛ non reperitur impoſita: vt de elect. ſtatutū. lib. vi.
tum qꝛ plus peccat litigādo coram laico, quā corā clerico. De-
clarant doc. qꝛ coram ſeculari litigando offendit vniuerſam iu-
riſdictionē clericorū: corā clerico aūt offendit ſolā ſpeciē iuriſdi-
ctionis ſolius, ⁊ proprii epiſcopi. ad quod. xi. q. i. placuit. de iis,

15 que ſi. a prela. cum apoſtolica ¶ † Quero an ſi per non ſuum iu-
dicem eccleſiaſticum lata eſt ſententia in clericum voluntarie li-
tigantē, valeat ſnia? Dicit gl. ꝙ nō: poterit tū proprius iudex in
eius odiū illā ratā habere. Probat: qꝛ lꝫ ſnia nō valeat de iure:
hꝫ tū in ſe tacitū pactū, cuius vigore nō pōt cōtra illam venire
quāquā nullā: ſicut dꝛ de acceptilatione inutili: qꝛ lꝫ non valeat
tanquā acceptilatio, vꝫ tū vt pactū. ff. de accept. l. an inutilis. ⁊. l.
ſi acceptilatū. Per q̄ vr ꝙ iudex pōt hīc illā ratam, ſicut habere
poteſt ratam renontiationem factam coram incompetēti. de ac-
cepti. l. an inutilis. Inquantum glo. dicit acceptilationem inutilē
valere vt pactum. Hoſ. dicit illud verum, quando eſt inutilis ra-
tione materie, qꝛ eū, qui non verbis ſed re obligatus eſt, intēdit
liberare per accepilationem: que ordinatur ad tollendā verbalē
obligationē. Nam non tollit contractus iuris gentiū tanquā de
iure mere ciuili ſit, ſꝫ qꝛ hꝫ in ſe cōſenſum, valebit vt pactū. Secꝰ
vbi inutilis ratione conceptionis, ⁊ forme: quia vbi oꝫ fieri inter
preſentes, fit inter abſentes: qꝛ illa non valet etiam vt tacitū pa-
ctum: qꝛ ex quo eſt pactum in forma, ſi non valet qđ ago vt ago,
nec vt pōt. de offi. deleg. cum ſuper. ff. de accep. l. an inutilis. ſm
Hoſt. quo ad principalem punctum Glo. tenet contra, ꝙ ſenten
tia lata a non ſuo iudice non poſſit rehaberi per ſuum iudicem:
vt in ſententia excōicationis. ix. q. ii. ⁊ c. i. argu. ff. de autho. tuto. l.
tutor. de conſue. ad noſtram. Fallit in ſolo principe. iii. q. vi. hoc
quippe. Hec dicit vera, quando eſt lata nomine proprio: ſꝫ ſi eſſet
lata nele ſm iudicis: poterit ratificari, dūtamen proferens poſue
rit ſpē in propriū iudicē, ꝙ ratificabit. In ſententia tamen excō-
cationis ibi Lau. ⁊ Archi. tenent quod ſequitur Innoc. de offic.
delega. prudentiā, ſcꝫ ꝙ non poſſit ratificari, etiam ſi ſit lata no-
mine proprii iudicis: qꝛ illa non poteſt ſtare in ſuſpenſo: quia vel
ſtatim tenet, vel ſtatim non tenet in alia ſententia. Archi. ibi ni-
hil certum cōcludit: reſidere tamen videtur in opi. Inn. in c. pru-
dentiā. de offic. deleg. ꝙ non poſſit ratum haberi: qꝛ deficit in ſo-
lennitate non pendente a ſimplici voluntate agentis, vel ratifi-
cantis: ideo non poteſt rata haberi. Gloſſ. arguendo dicit ipſam
ratificari poſſe. iii. q. vi. hoc qppe. Duo dicit gl. Primum, ꝙ ſen-
tentia nulla ex defectu poteſtatis iudicis vꝫ vt pactum, quaſi ſit
ibi quidā tacitus cōſenſus de obſeruādo qđ pronuntiauerit iu-
dex. Legiſte dicunt ꝙ tunc valet vt pactum, quando eſt nulla, et
poſtea a partibus approbatur. l. ii. C. cōia vtriuſ. iud. Puto ꝙ ſi
ſententia eſt lata a non iudice, qui credebatur iudex, qꝛ hic non
adeſt conſenſus, propter errorē, ꝙ non valeat vt pactū, ſi eſt lata
a non competenti iudice, qui ſciebatur non iudex: ⁊ ſic ex certa
ſciētia, cuius iuriſdictio nō eſt prorogabilis: qꝛ principium quaſi
contractus iudicialis: vt. l. iii. §. idē. ff. de pecu. imititur in eo vt
iudice, ⁊ nō in eo vt iuriſdictione priuato. Quod eſt verum, etiā
ſi ibi inſit naturalis obligatio, ex quo in veritate non eſt iudex: ⁊
qꝛ cōſentire vꝫ ſuper obſeruatione ſententie inquantū iudex va-
lide pnūtiat, ⁊ valide pnūtiare poſſit. Ad hoc tex. de arbi. dile-
cti. ibi: nulla pacti exceptio, ⁊c. Et faciunt iſta ad queſtionem an
confeſſio clerici corā iudice ſeculari valeat vt extraiudicialis cō
feſſio. de quo dic vt. ſ. de iudi. at ſi clerici. Circa ſecundū, an poſ-
ſit ratificari. Legiſte indiſtincte tenēt ꝙ ſi iuriſdictio deficit, ⁊ iu-
dicii rōne ſolꝰ cōſenſus pōt ratificari, et ſi ſnia ſit nulla: vt not.
in. l. ii. C. de iud. ⁊. l. i. C. q pro ſua iuriſdictio. ⁊ in. l. ſi tutor. in qui.
cau. in integ. reſti. nō eſt ne. de quo dicā. ſ. de preſcrip. offici. Hoc
tꝫ Hoſt. in Sūma, eo. tit. §. i. ver. numquid. Pro quo facit: qꝛ hic
cōſenſus exigitur per modū voluntatis, per ea que dixi de cōſue.
cum conſuetudinis. Ad hoc de elec. in tanc. ⁊ idem tꝫ Hoſt. hic.
qꝛ vel clericus fecit bona fide, ⁊ nō debet alium decipere: vel ma-
la, ⁊ non debet eum mala fides releuare. ff. de dolo. l. i. Teneo ꝙ
non poſſit ratificari, maxime ſi non eſt lata ſententia noīe ꝓpriī
iudicis, quod hic exigitur conſenſus per modū licentie, q̄ debet
precedere. de regula. licet. ⁊ dixi de conſue. cum conſuetudinis. ⁊
qꝛ hic non eſt defectus ſolius conſenſus, ſed etiā poteſtatis. Et
hoc tenet Inno. in. d. c. prudentiam. Idem Jo. de Ligna. hic, lꝫ
dicat quod poterat epiſcopus eum punire de delicto: qꝛ litiga-
uit coram tali abſqꝫ licentia ſui. Ad hoc, quod dicitur de conſen
ſu patris, quando filius litigat, ⁊ qn̄, ⁊ ſecundum opin. ꝙ exigatur
ad integrandam perſonam filii, ſicut hic ad integrandam perſo-
nam clerici, debet interuenire a principio, ⁊ nō ſufficit ꝙ ex poſt
facto. l. non ſolū. §. neceſſitatē. de bo. que libe. Itē qꝛ actus iudi-
cius nullus non poteſt ratificari. Item immediate ſententia non
deficit, vt dixi, ex cōſenſu: qꝛ ſimplex cōſenſus iudicis ſui nō fa-
ceret ſentētiā ab alio latam validam, niſi aliter delegaret: ⁊ licet a
principio cōſenſus ⁊ voluntas quo ad clericū feciſſet iudiciū va-
lidum, hoc nō attēdit: qꝛ cauſa hec remota eſt ab ipſa ſententia.
Et hanc opinio ſequitur hic Jo. de Lig. alleg. no. in. c. hoc quip
pe. ⁊ de his, que ſi. a pre. cū nos. ⁊ de offic. deleg. prudentiam. vbi
eſt lata, pōt p partes approbari, q̄ ꝙ ſit nulla rōne ſolemnitatis.
Sed

Sed dicendũ ꝙ tunc approbatur vt vi pacti: vt dicit tex. in l. ij. C. cõmunia vtriuſ. iudi. vi autẽ ſentẽtie non ſic debet intelligi. ij. q. j. ſtatutis. quod plus eſt, tenet ꝙ ſententia approbetur a partibus, quando ab ipſa appellatur. de quo dicã. j. de re iudica. c. j.
16 ¶ † Oppo. ꝙ poſſit prorogare iuriſdictionẽ nõ ſui iudicis abſqꝫ ſuo iudice. iij. q. vi. pulſat⁹. vbi dicit. pulſat⁹ corã incõpetẽti, ſi noluerit, taceat: ergo econuerſo, ſi voluerit, cõſentiat, ꝛc. Dic ꝙ cõtrarius ſenſus ceſſat, quãdo cõtrariũ reperit̃ a iure ſtatutũ. Ad hoc. C. de condi. inſer. l. j. ꝛ quod no. in l. j. ♃. huius rei fortiſſimũ. ff. de offi. eius, cui man. eſt iuriſ. De hoc. ẽ. de elec. publicato. ꝛ in ♃. cõnẽticula. C. de epiſ. ꝛ cle. aliquid de his, que ſi. a prela. cũ apoſtolica. Uel ſecũdũ glo. contrariũ ſenſum intellige cũ conſentit legitime. ſcꝫ de conſenſu epiſcopi. Uel ſecundũ Hoſtien. vt not. ẽ. eo. ſi diligenti. intelligitur c. pulſatus. in laico. Uel dic, taceat, id
17 eſt nõ reſpõdeat. ¶ † Querit vltimo glo. an poſſit clericus de cõſenſu epiſcopi prorogare iuriſdictionẽ iudicis laici: Glo. arguit ꝙ ſic. p tex. xj. q. j. clericũ nullus. vbi litera dicit, Nullus preſumat apud ſecularẽ iudicẽ, epiſcopo nõ permittẽte, pulſare. Ergo de cõſenſu videt ꝙ poſſit. Glo. decidit cõtrariũ, ꝛ dicit ſupplendũ ad illud cap. maxime: q: ſicut nec clericus põt priuilegio vt introducto in honorẽ totius ordinis clericalis renũtiare: ita nec poteſt ep̃s Per q̃ dicit glo. ꝙ nec etiã poſſet cõpellere vt litigaret corã alio iudice: quia non poteſt tollere priuilegia clericorũ, ſicut nec facere ꝙ aliquis clericus verberaretur abſqꝫ pena excõmunicationis de qua habetur. ẽ. eo. ſi diligenti. Hec vera inquantũ vellet conſentire prorogãdo: ſed bene poſſet facere iudicem laicum delegando. ſecũdũ Jo. An. vt no. ẽ. de iudi. c. ij. Aliud enim eſt cõſentire, aliud delegare: nã in prorogata appellatur ſuperior, in delegata appellatur delegãs. Per que dat Hoſt. hic ꝙ epiſcopus me inuito non poteſt me ſubmittere iuriſdictioni iudicis, etiam eccleſiaſtici, licet cauſam meã me inuito poſſit delegare. Itẽ epiſcopus non poteſt compellere ſubditum ad recipiendũ ordines ab alio epiſcopo. ix. q. ij. c. j. ꝛ de paroch. nullus. ꝛ tamen poteſt aliũ eo inuito inuitare vt ordinet. de quo. ẽ. de offic. ordi. quod ad ſedẽ. q: licet illud nõ poſſet iure ordinarie iuriſdictionis: põt illud
18 iure delegate. ¶ † Ultimo concludendo. ſi queritur an, ꝛ quãdo corã nõ ſuo iudice poſſit clericus conueniri, ſit p regula ꝙ corã laico non poteſt conueniri. Fallit. j. cauſa feudali. ẽ. c. verum. ꝛ c. ex tenore. Fallit. ij. in cauſa recõuentionis. Sed de hoc dic vt dixi. ẽ. de iudi. c. ſi clerici. Fallit. iij. etiã generaliter, quãdo nõ gaudet priuilegio cleri: al: vt q: bigamus eſt. lxxviij. diſt. quiſquis de biga. c. j. lib. vj. Secũdo ꝙ clericus eſt cõiugatus, ꝛ nõ incedit in habitu, ꝛ tõſura. de cle. coniu. c. vnico. li. vj. Itẽ ſi dimiſit habitũ, ꝛ tonſurã, ꝛ tertio monitus illã nõ reaſſumit. de ſentẽ. excõ. in audientia. ꝛ c. contingit. ꝛ ad alterũ de iſtis caſibus poteſt trahi. de apoſta. c. j. de priuileg. ex parte. M. Itẽ in clerico, qui ſecularia negotia exercet, ꝛ tertio monitus nõ deſiſtit, ſi ſuper bonis conuenitur. de vi. ꝛ ho. cle. c. ij. Itẽ in clerico in minorib⁹ pmoto ad miliciã ſecularẽ. de cler. coniu. c. vltimo. Itẽ in illo, qui artẽ ioculatorum exercet, vel exercuit per annũ, vel intra annũ tertio monitus nõ deſiſtit. de vi. ꝛ ho. cle. c. j. li. vj. Itẽ in depoſito incorrigibili ſeruata forma. c. cum non ab homine. ẽ. titu. j. Itẽ in actualiter degradato. de penis. c. ij. lib. vj. ꝛ generaliter vbi eſt dare clericũ ex quauis cauſa priuatũ priuilegio clericali. Sũt tamẽ aliqui caſus, in quibus inuocat brachium ſeculare cõtra clericũ. de quibus. xxiij. q. v. principes. ſed non facit ad propoſitũ. Unde põt dici ꝙ poteſtatem habet laicus tunc in clericum, quando ab eccleſia requiritur: ꝛ an quo ad actũ verberandi. habetur de ſentẽ. excõ. vt fame. ꝛ eo. titu. clericos. lib. vj. In eccleſiaſtico aũt nõ ſuo ſit pro regula adhuc ꝙ conueniri non poteſt. Fallit, quando iudex eſt ſuus quo ad habitũ, licet poſſit ipſum declinare: quia ſi nõ declinat, vł pmittit reſpõdere, vel aliter cõſentit, põt iudicari ve. ẽ. c. dilecti. ꝛ de iudi. c. j. ad hoc no. de dila. c. j. ꝛ c. ꝑterea. Fallit ſcdo efficit iudex ex vi delegationis. ẽ. de iudi. c. ij. ꝛ qd ibi no. Fallit, quãdo efficitur iudex ex prorogatione legis: vt q: ibi cõtraxit, vel deliquit, vt. ẽ. c. dilecti. ꝛ c. poſtulaſti. ꝛ c. cũ contingat. de rap. c. j. ꝛ c. ſi. iij. q. vj. c. j. vj. q. iij. c. ſi. ꝛ c. Romana. ♃. Ihẽtes. lib. vj. eo. ti. de re iudi. cle. paſtoralis. Idẽ ſi ſortitur ratione rei. ẽ. c. ſane. j. c. ſi. q caſus prius pcedunt etiã in exẽplis de priuilegiis. c. j. lib. vj. Fallit, qñ p viã prorogationis, intercedẽtib⁹ his, de qb⁹ habet hic, eis ceſſantibus nõ: ꝛ ſi intercedãt, penitere põt ante litis cõte. ff. de iur. om. iudi. l. ſi cõuenerit. poſt litẽ conte. nõ põt. iij. q. vj. ♃. exceptio. Hec eſt mens gloſ. Jo. Cal. hoc intelligit qñ expſſe nõ ſubijcit ſe ꝑtis iudicio: ſꝫ ſi litigauit tñ, ꝛ nihil oppoſuit. ꝙ tñ dic vt dixi de re iudi. inter mona. Nã ſi ſe ſubijcit, ſtatim, alio nõ expectato, progat̃ iuriſdictio: vt l. c. j. de iud. no. ꝛ ẽ caſus hic.

1 ¶ Citatus ad vnam cauſam, qui poſtea forum mutat in cauſa illa, coram primo iudice reſpondere cogetur.
2 Citatio vt valeat, debet fieri ad petitionem actoris.
3 Iudex in cauſa priuati non poteſt ex officio procedere.
4 Forum dicitur quis declinare, etiam inuito iudice, mutando domicilium.
5 Domicilij mutatio ad finem excludendi iuriſdictionis exercitiũ iam preoccupatum, non prodeſt.
6 Iuriſdictio, vel pars in iuriſdictionis exercitio preoccupatur, et preuenitur per ſimplicem actum citationis.
7 Laicus habens cauſam corã iudice ſeculari indeciſam, qui poſtea efficitur clericus, an iudex ſecularis poſſit illam decidere.
8 Clericus habens cauſam corã ſuo epiſcopo indeciſam, q poſtea ſe tranſtulit ad aliam dioceſim de conſenſu ſui epiſcopi, an poſſit illam decidere ipſe epiſcopus, coram quo cauſa cepta eſt.
9 Priuilegium ſuperueniens qualiter eximit quem a iuriſdictione alterius quo ad acta de futuro.
10 A iuriſdictione alterius quis non eximitur priuilegio ſuperuenienti.
11 Citatio qualis eſſe debeat ad iuriſdictionem preueniendam.
12 Forum licet quis mutatione domicilij mutet, non tamen mutat̃ reſpectu contractus in alio territorio facti.
13 Bannum etiam ratione cõtumacie indicis delicti an excludat inquiſitionem indicio domicilij.
14 Forus alias immutabilis quando dicatur poſſe licite mutari.

1 PRopoſuiſti. ¶ † Si citatus ad cauſaꝫ poſtea mutat forũ in cauſa illa, corã primo iudice rñdere coget̃. h. d. Cõis diui-
2 ſio. Scda ibi: porro. ¶ † Nota primo ꝙ vt valeat citatio, dꝫ fieri ad petitionẽ actoris. qd nota vt ſcribat̃. Ad petitio-
3 nem talis cõmiſit nuntio, ꝛc. † Nã ex officio non procedit iudex in cauſa ꝑuata. de iureiur. ad noſtrã. l. aiij. ♃. hoc aũt iudiciũ. ff. de dã. infec. vide Bart. in. l. iij. ♃. pretor. eo. tit. ꝛ qd dixi de iudicijs.
4 c. j. ¶ † Nota ſcdo modũ, per quẽ poteſt quis in ſe iudicis iuriſdictionem extinguere, etiã inuito iudice, ſcꝫ domiciliũ mutando. Per quod vł ꝙ in libera ſit facultate cuiuſqꝫ alibi trãſferre do-
5 miciliũ. ¶ † Nota tertio ꝙ talis mutatio domicilij ad finẽ exclu-
6 dendi iuriſdictionis exercitiũ iam preoccupatũ non pdeſt. † Et nota ꝙ ꝑoccupat̃, ꝛ preueniẽ iuriſdictio, vel pars, in iuriſdictionis exercitio p ſimplicẽ actũ citationis. Et videtur ꝙ alio cite-
7 riori actu nõ poſſit ꝑueniri. Prio ad declarationẽ litere. † Quero de exẽplo. Ponũt quidã caſum in laico facto clerico. Iſte caſus non procedit ſm Phi. ſed de hoc caſu dicendũ eſt vt pleniſſime no. de obli. ad rati. c. vnico. ꝛ per Bar. in l. j. ♃. ſi. ff. de penis.
8 ꝛ per alios in. l. ij. ff. ſi ex noxa. cauſa aga. † Poteſt ſecundo caſus poni in clerico, qui ſe trãſtulit ad aliam dioceſim. Hoc intelligẽ qñ ſe legitime trãſtulit: vt q: licentiatus ſe trãſtulit a ſuo dioceſano, vbi habebat beneficiũ añ, vel forte etiã ſi nõ habebat, ex quo ab illo ſuſceperat clericatũ. de quo de temp. ord. c. nullus. lib. vj. ꝛ de cleri. peregri. per totũ. Poteſt tertio caſus poni in clerico in minorib⁹, q poſtea duxit vxorẽ ſubaudi: ꝛ nõ portat habitum ꝛ tonſuram: ſed ſi portaret illam, non eſt dubiũ: q: planũ vt minus coram alio iudice cõueniri non poſſit: ſed ſi vult cõueniri coram ſeculari, ꝛ non vti priuilegio, ſentire videntur hic doc. ꝙ poſſet: q: eo ꝙ accepit vxorem, licet portet clericaturã, eſt ſub iuriſdictione ſeculari, licet in eius priuilegiũ ipſe poſſit ex priuilegio ſe allegare ſubiectũ eccleſie: de iure tamẽ eſt vt laicus cenſend⁹. Sꝫ contrarium puto: q: ſtante delatione clericature non poſſunt priuilegio renũciare, vt dicit gl. de cle. coniu. c. vnico, lib. vj. in verbo, totius clericalis. Non pcedit tñ hoc exemplũ in cauſa mere ciuili, p no. de cleri. coniu. c. vnico. lib. vj. Itẽ deferendo clericaturam declarãdi ſe velle eſſe clericos, ꝛ non habere animuꝫ mutãdi forum. Non poſſunt ergo cõtra velle. de proba. per tuas. l. generaliter. C. de non nu. pecu. de ſen. excõ. ſi iudex. li. vj. ff loc. l. militem, ꝛ l. apud Labeonẽ. ♃. ſi quis virginẽ. ff. de iureiur. ꝛ de ſent. excõ.
9 ſi vero. ¶ † Opp. ꝙ non teneatur coram iſto reſpondere: q: priuilegium ſuperueniens generaliter eximit. xvj. q. j. firmiter. de priui. cum capella. ꝛ liberat ab eo, ad qd ante quis tenebat̃. liij. diſt. ex antiquis. ꝛ c. ſi ſeruus. ff. de arbi. l. nõ diſtinguem⁹. ♃. ſacerdotio. de excu. tut. l. pen. ♃. ſi poſt. ꝛ l. ſpadonẽ. ♃. ſcire. ff. de ali. ꝛ cib. leg.
10 † Cõtrariũ hic determinat̃: ꝛ hoc operat̃ ꝑuentio. Priuilegiuꝫ enĩ preuenit̃ per actũ citationis. Nec obſtat ſi dicat̃ ꝙ priuilegiũ ſuperueniẽs nõ operet̃ quo ad acta de ꝑterito, ſaltẽ eximat quateus inuenit pẽdere litẽ de futuro. ff. de vſur. l. cũ quidã. ♃. fiſc⁹. C. de reſtit. in integ. ea. ꝗ. ꝛ aut. ſi minor. ff. de iure fiſci. l. fiſc⁹. quia priuilegiũ reſpicit futura ad que referri põt, ſꝫ nõ ad iam cepta, q̃ propter principiũ a priuilegio eximunt̃: q: priuilegiũ ſuperueniens nõ reſpicit lites pendentes, p titu. vt lite penden. Uel reſpicit futura, niſi preceſſerit principiũ trahens ad ſe finẽ, ſicut eſt ꝙ lis ſit cepta: q: ibi finiri debet, vbi eſt ceptũ iudiciũ. ff. de iudic. l.
11 vbi acceptũ. ¶ † Quero qualis exigat̃ citatio ad preueniendaꝫ iuriſdictionem: Text. hic exigit quod citatio ſit legitima. Per

fruſtratoriã ergo citationẽ iuriſdictio non perpetuat. Ad quod de elec. bone. ii. in fi. ⁊ facit ad no. de offi. deleg. venerabili eo. tit. cum plures. lib. vi. in vltima glo. Dicit tamen Jo. And. ꝙ non eſt neceſſaria citatio per trinũ edictum, vel vno peremptorio: q: ſufficit vnica citatio, ſecundum Gulie. Na. ⁊ concord. quod jno. de offic. delegati. licet. ſuper prima gloſ. penulti. hic contra. Sic refidet Jo. And. Puto primum verum: quia negari non poteſt iudicium fore ceptum per primam citationem, ⁊ datum fore ingreſſum ad vnum de ſubſtãtialibus, ⁊ ſic res nõ eſt integra. Ad hoc tex. ff. de iudi. l. ſi quis poſtea. qui tex. ponderat ſimplicẽ vocationem in ius. Item q: nõ exigitur ſemper ꝙ citatio ſit peremptoria. de quo. ſ. de offi. deleg. conſuluit. poſt Egid. de accuſa. ad petitionẽ. Item q: hic non exigitur citatio ad validitatẽ alicuius actus exercendi per iudicem extra citationis actum: ſed citatio
12 habet in ſe incluſum effectũ preuẽtionis: ⁊ hoc placet. ¶ † Ultimo Spe. mirabiliter limitat hãc decre. in tit. de compe. iudi. addi. §. i. ver. quid ſi debitor. ſub ver. gl. ad finem. vbi tenet quod ſi debitor mecum contraxit hic, ⁊ ſic ſortiebatur domicilium, licet ſe transferat ad aliam ciuitatem, ⁊ mutet domicilium: nihilominus etiam facta tranſlatione ante citationem potero ipſum conuenire hic: quia mutatione domicilij, licet mutetur forũ reſpectu domicilij: non mutaretur reſpectu contractus: q: ille forus eſt immutabilis, ſaltem hoc modo: q: nequit nõ factum eſſe, quod eſt factum: vt. l. in bello. §. facte. ff. de cap. Item Barto. in. l. cũ quedam. ff. de iuriſdictio. omnium iudicum. per. l. ſecundam. C. eo. ⁊ ex momentaneo cõtrahere, forus creatur, qui creatus, remanet. Ad hoc iura, que dicũt initium ſpectandum. de elec. oñdũ. Ad hoc alleg. ff. de eo, quod certo loco. l. nõ vtiq;. Procedit ergo decreta iſta, ⁊ ſimilia iura, quãdo forum ſortitur ratione domicilij tãtum, vel quãdo mutatione fori mutatur vniformiter quo ad omnes modos forum ſortiri, vt in clerico facto laico, vel econuerſo: licet Barto. ſentiat quod indiſtincte attendatur domicilium tempore cõtractus, licet alibi contraxerit. quod eſt contra hanc decre. Dicit tamẽ ibi Spe. ꝙ citari debet in loco vbi degit, p iudicem ſuum. Pro hoc do caſum in. l. iuris ordinem. C. de iuriſ. om. iudi. ⁊ ibi Cy. ⁊ Bar. ⁊ Butr. Quod eſt verum, niſi mutatio ſtatus contingat cum mutatione fori, vt q: effectus eſt clericus: quia de cõtractibus ante geſtis cõuenitur corã iudice eccleſiaſtico: vt no. in. l. quiſquis. ii. C. de epiſc. ⁊ cleri. ⁊ hoc ibi ſentit Butr. Ad hoc. ſ. de oblig. a. ad rati. c. i. De delicto dicit vt ibi. Et hanc opi. ſequitur Tanc. Jaco. de Are. ⁊ Cy. in authen. cauſa. q cum monacho. de epiſc. ⁊ cle. licet remittat ad Jo. And. in. c. primo. de obli. ad rati. Per que dicere videtur ꝙ ſententiare ſpectat ad ſecularem, ⁊ exequi ad eccleſiaſticũ. Sed tene primũ, niſi ſubſit fraus q: ſcholaris, q deſijt eſſe ſcholaris: ⁊ mercator, qui deſijt eſſe mercator, conuenitur põt pro ante geſtis corã iudice mercatorum, et ſcholariũ. Uide Barto. ⁊ tex. in. l. i. C. vbi de rati. agi oportet. Et
13 idem in officiali, qui deſijt eſſe officialis: vt. l. ii. eo tit. † Ex his deciditur queſtio an bãnum iudicis delicti excludat inquiſitionem iudicis domicilij. De quo in addi. Spe. de compe. iudi. addi. §. i. ver. ſed pone. ibi Jo. And. poſt Jac. de Bel. Dic ꝙ nõ excludit: q: per bãnum nõ eſt data ſententia cõdemnatoria, vel abſolutoria, q: nec lis conteſtata, nec cognitum de crimine. Itẽ quia eſt hec pena cõtumacie, ⁊ delictũ poſſet remanere impunitum. Poterit ergo iudex domicilij cognoſcere. Et maxime procedit hoc in aduena in loco delicti: quia ſi in loco domicilij, ⁊ originis remanere poteſt: parum curabit non ingredi locum delicti. Ad hoc. ff. de interdic. ⁊ releg. l. relegatorum. Item q: bãna iſta non ſunt de iure cõ. ſed municipali: ideo non ligant quo ad iudicem domicilij, ſecundum Jo. And. Maxime hoc puto verũ, quãdo bãnum fuit datum eo exiſtente extra territoriũ: quia licet bãnum alias ſubrogetur loco citationis, ⁊ aliquãdo habet incluſam expreſſe, vel preambulũ, tamẽ citatio de iure eſt nulla, cum nõ poſſit iudex delicti citare extra territoriũ: ⁊ ſic nõ preuenit. Per que puto ſtatuta Italie, que habẽt bãnitum pro confeſſo, non valere quo ad ibi delinquẽtem extrinſecus, ⁊ exiſtẽtem: q: hanc fictã cõfeſſionem nõ poſſunt extorquere ab exiſtente extra territoriũ, per no. ſ. eo. poſtulaſti. de fo. compe. Romana. §. contrahentes. Idem ſi preuenit cũ citãdo in territorio: q: licet ſit preoccupata iuriſdictio. ff. de offic. conſu. l. i. hoc caſu, ex quo punitus nõ eſt, nec puniri alias põt, ⁊ ſic non poteſt iudex, quod preoccupauit, expedire, alias iudex hoc faciet, argu. p. l. i. ff. de offi. conſu. ⁊. c. ſi duo. de procur. lib. vi. Supplet enim vnus iudex, quod alter nõ poteſt. de offi. ordi. c. i. ⁊ xvi. q. v. adminiſtratores. cum ſimi. Ad hoc quod no. Bar. in. l. iii. ff. de ſepul. viola. vbi ſi pendet iudiciũ corã iudice delicti, ⁊ ibi nõ poteſt puniri ſua culpa, iudex domicilij poteſt procedere: q: nõ põt allegare proceſſum, vel ſententiam, vel pendentiam proceſſus, que non habet effectum ſua culpa. Ex his deciditur alia queſtio, Uiſitator mandauit priori certi monaſterij vt pararet ſe ad viſitationem, q: incõtinenti volebat ipſum viſitare, ⁊ mandauit ei quod de loco nõ diſcederet. tãdem a ſuo ſuperiori literas ſuſcepit, vt a generali, ꝙ incõtinenti ſe deberet preſentare generali. Dubitatur an ſit preuentus per talem actum, ita ꝙ mutatione loci nõ poſſit viſitari. Uidetur ꝙ nõ: q: iſte actus non videtur citatio, nec aliquid, quod loco citationis habeatur, ſed quedã intimatio ſue poteſtatis, ⁊ notificatio eius, quod vult agere. Aliud autem eſt agere, aliud agere velle. de cog. mit. in poſ. cũ veniſſent. l. amplius. rem ratam habe. Itẽ q: notificatio poteſtatis nõ preuenit iuriſdictionem, niſi ſequatur citatio. no. de appel. vt debitus. Dic ſecundum Frede. ſuo conſil. xxi. verſicu. ſed pone. ꝙ ſi in fraudem eſt vocatus: talis fraus nõ prodeſt ei, nec nocet viſitatori. de renũ. c. ii. lib. vi. de verbo. ſigni. c. ſi. eo. lib. de offi. delega. paſtoralis. §. vltimo. Si vero eſt reuocatus in totum, id eſt, abſolutus a primo monaſterio: adhuc hoc non tollit poteſtatem viſitatoris: q: remanet prior loci. de ele. cum in cunctis. xxi. q. ii. ſi quis iam tranſlatus. ſi eſt reuocatus, loquitur dubie. Concludit tamen ꝙ iſtud preceptum cũ prohibitione ſubſecuta faciat rem deſinere eſſe integram, ſed euaneſcit effectus precepti, ex quo reuocatur, ⁊ abſoluit a primo monaſterio. Non bene capio iſtud. Nam ſi res non eſt integra: iam eſt preuentus. Non prodeſt ergo reuocatio. Totum pendet in iſto, an habeat preceptum illud vim citationis: q: ex eo quod res non ſit integra, non preuenitur iuriſdictio, licet. perpetuetur contra mortem ſecundũ opin. aliquorum. in. c. licet. de offic. delega. tamen vbi agitur preuentione, ⁊ preoccupatione, exigitur citatio, vt hic, ⁊. ff. de iudi. ſi quis poſtea. ibi: vocatus. ⁊. l. cum quedam puella. ff. de iuriſ. om. iudic. ⁊. l. vbi iudicium. ibi: acceptum, ⁊c. ff. de iudic. Satis poteſt dici quod habeat vim citationis: q: dicendo. Prohibeo, ⁊ precipio ne diſcedas, quia volo te viſitare: cum viſitatio ſit faciẽda in loco monaſterij, videtur ibi arctare vt preſens ſit, vbi inquiſitio eſt facienda: vt quod operaretur requiſitio ad locum iudicis pro actu viſitandi, operetur preceptum ne diſcedat: quia volo te viſitare in loco. Nec obſtat quod non habeat diem certum: q: citatio, ⁊ quod loco citationis habetur, valet abſq; die: vt no. de appella. cum parati. Et hoc placet. Inquantum dicit capitulum citatione fori preueniri, intellige ⁊ quo ad actum ſententiandi, ⁊ quo ad actum exequendi: vt eſt caſus in. l. cum quedam. ff. de iuriſdi. om. iudi. An autem dicatur prorogata iuriſdictio quo ad actum exequendi, quando alias non erat iudex, ⁊ facta eſt prorogatio, tex. ⁊ glo. ꝙ non, in. l. epiſcopale. C. de epiſc. audien. ⁊ vide gloſ. in. l. ii. ff. ſi quis in ius vo. ca. non ie. ⁊ tenet Bart. ⁊ Butr. in. l. pe. de iuriſ. om. iudi. ff. Uide Barto. in. l. cum quedam. Butr. ⁊
14 alios. ¶ † Ultimo videt hic quod forus ſit mutabilis. De foro ratione domicilij, planũ. de foro contractus, dixi. ſ. Sed de foro originis, tangit Specu. in tit. de competen. iudi. addi. ⁊ dicit illud immutabile. C. de mu. ⁊ ori. l. pe. ⁊ vlt. lib. x. ff. ad munici. l. filij. §. vltimo. eo. tit. ⁊. l. ſeq. ad hoc. ff. de ſena. l. ſenatores. vbi gloſ. et. l. domicilium. ad mu. Nec obſtat. l. placet. cum. l. ſeq. eo. tit. ⁊. l. libertus. §. patris. q: dic vt ibi dicit glo. Uel mutatur, quando patitur ciuitas originis aratrum, vt Troia. l. ſi vſuſfructus ciuitati. ff. quemadmo. vſuſfru. amit. ſecundum Gofred. Fallit in muliere, que per matrimonium mutat domicilium: vt. l. pe. de iur. om. iudi. Item ſecũdum glo. domicilium patris eſt mutabile per filium, quando neuter ibi habet originem: ⁊ ſic loquitur de accidentali domicilio, cuius cauſa eſt temporanea, vt dicit litera ibi. Sufficiant hec ad preſens.

1 ¶ Clerico in curia Romana conuento non competit declinatoria fori.
2 Forum quot modis poſſit quis licite ſortiri.
3 Forum generale accumulatur cum poteſtate excipiendi.
4 Judicis proceſſus valet, etiã in non ſubditum, vbi ad exceptionis actum non fuit deuentum.
5 Forum qualiter quis ſortiri dicatur ratione delicti.
6 Quis ſit effectus forum ſortiri ratione delicti. vſq; ad nume. 12.
7 Judicari an poſſit per ordinarium iudex delegatus, etiam pape qui delinquit in actu iudicandi.
8 Bannitus an poſſit alibi conueniri ratione debiti iam contracti ante bannum.
9 Relegatus non perdit domicilium.
10 Delinquens an per iudicem ad locum delicti, debeat remitti.
11 Delinquens in alieno territorio ſubmittitur ſtatutis loci.
12 Forum quando quis dicatur ſortiri ratione contractus, vel quaſi.
13 Forum vt quis dicatur ſortiri ratione contractus vel quaſi, que requirantur.
14 Habelias quis euitet, quando vadit alio ad contrahendum.
15 Forus ſortitur ratione contractus vel quaſi, cuius ſit effectus.
16 Forum quando quis dicatur ſortiri ratione domicilij.
17 Quis ſit effectus, quem l. ſortiri forum ratione domicilij.

Sententia

18 Sententia lata contra abſentem, qui iam contraxit forum ratio
ne domicilij, ſi exinde habitet in alieno territorio, quomodo poſ
ſit exequi.
19 Forum quando quis dicatur ſortiri ratione rei ſite.
20 Forum vt quis dicatur legitime ſortiri ratione rei ſite que requi
rantur.
21 Quis ſit effectus ſortiri forum ratione rei ſite.
22 Forum quando quis dicatur ſortiri generaliter.
23 In curia Romana quare poſſit quilibet conueniri.
24 In curia Romana an in omni effectu poſſit quis conueniri.
25 Citatus in alieno territorio ratiõe fori generaliter ſortiri ex quo
poteſt reuocari domum ad conſulendum, quando dicatur habe
re hoc priuilegium.
26 Citatus ex quo habet priuilegium reuocandi domum, quando
hoc priuilegium finitur.
27 Priuilegium conceſſum citato vt poſſit reuocare domum cu
ius ſit effectus.

1 Licet. ¶ † Clerico in curia Romana conuento
non competit declinatoria fori: poſſet ta
men ſibi ex cauſa cõpetere ius reuocãdi domũ. Pri
mo ponit quatuor modos ſortiendi forũ. Scdo addit
2 quintũ cũ modificatione, ibi: q: tñ. ¶ No. ſ. quadruplicem ſpeciẽ
ſortiendi forum. Primo, ratione delicti. Scdo, ratione contra
ctus. Tertio, ratione domicilij. Quarto, ratione rei ſite. delicti,
vbi deliquit, cõtractus vbi cõtraxit, vel fingit contraxiſſe. domi
cilij, vt q: ibi habitat, & firmauit larẽ. rei ſite & loci vbi res eſt, de
qua vertit cõtrouerſia. ¶ Not. ij. ꝙ vltra modos ſortiri forũ ſpe
cialis eſt dare forũ generalẽ, quẽ quis ſortit, vt ibi poſſit cõueni
ri ratione cõmunitatis patrie, vel loci: & hic eſt locus curie Ro
mane quo ad clericos, & quo ad laicos in caſibus, in quibus pñt
conueniri corã papa: & hoc eſſe cenſetur, vbicunq; eſt papa: et
3 locꝰ ẽt, vbi eſt Imperator, quo ad ſubiectos Imperio. ¶ † No
ta. iij. q: talis forus generalis accumulat cũ poteſtate excipiẽdi:
q: ſi ad iſta loca indeliberatus accedit: vel propter aliam cauſam
habet priuilegiũ reuocandi domũ, vt poſſit deliberare quid agẽ
dum: vt hic. & de hoc priuilegio habetur in. l. ij. §. in legatis. & per
4 totam legẽ abinde. ſ. ff. de iudi. & hſ. ſ. de dila. expoſuit. ¶ † Nota
quarto ꝙ data iuriſdictiõe, lz elidibili exceptiõe, vz pceſſus, niſi
deueniat ad exceptionis cõflictum, & vide Inn. de offi. deleg. cũ
ſuper. de dila. preterea. de cenſib. cũ venerabilis. ¶ Venio ad de
clarandam materiam: & habemus hic quinq; modos forum ſor
tiri, quos omnes videamus, dando veras concluſiones. Habe
mus primo modum forum ſortiri ratione delicti. Hic videnda
ſunt duo, Primo, qualiter quis dicatur forum ſortiri ratiõe de
5 licti, Scdo, qs ſit effectꝰ forum ſortiri rõne delicti. ¶ † Ad pri
mum dic ꝙ quando quis in alterius territorio delinquit, alias
non ſubiectus, ſubijcitur iuriſdictioni eius, in cuiꝰ territorio de
liquit, vt hic, & de rap. c. j. & eo. cũ cõtingat. C. vbi de cri. agi. opor.
authen. qua in prouincia. Alie cõcor. habentur hic in gl. Et ad
uerte: q: ſicut rõne delicti quis ſubijcitur iuriſdictiõi iudicis, in
cuius territorio deliquit ſic ſubijcitur quis, qñ delinquẽs in per
ſonam alteri ſubiectã, ſi ex delicto incurrit crimen illi iudici ſub
iectũ. & de fo. compe. cũ ſit. de ſent. excõ. ſi concubine. Ad hoc qđ
no. Io. xxxij. diſt. eos. lxxxi. di. ſi quiſpiã. Sz ſi aliqs exiſtens in
vno territorio ſagittat in alio vbi delinquit, an cẽſeat ſortiri fo
rum in loco, a quo ſagittat, an in loco, in quo ſagittat, & percutit.
Dic vt per docto. de priuileg. c. j. lib. vj. & regula, in obſcuris. de
reg. iur. lib. vj. vbi concluditur quod ambo erunt iudices: & ſi con
currant, debet preferri is, in cuius loco erat, dum ſagittauit. De
quo per Cy. in. l. j. C. vbi de poſſ. agi oportet. Quid autem de de
linquente in confinio? Poteſt dici ꝙ vterq; conueniri dz: alias
locus eſt preoccupationi: q: in cuiuſlibet territorio deliquiſſe cẽ
ſetur: vnica tamen pena puniri debet. Et hoc tenet Dy. in. l. pu
pillus. §. j. de verbo. ſignifi. & Ray. & alij in l. iuriſperitos. §. cum
oriundus. ff. de excu. tuto. Et vide Io. And. in regula, in obſcu
ris. de reg. iur. lib. vj. & in. l. j. C. vbi de poſ. agi opor. per Cyn. & per
Guil de Suza. in aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi oportet
Quid autem de mandante delictum committi in alterius terri
torio. Iac. de Are. & Dy. in. l. ſi vt proponitur. ff. de fideiuſ. & poſt
eum Barto concludunt quod punitur in loco delicti, quaſi ibi
deſtinatus ſit effectus delicti, & ibi delictum commiſſum ſit, & nõ
vbi mandauit: quia non tractamus hic de forum ſortiri pro obli
gatione inter mandantem & mandatarium, ſed tractamꝰ de obli
gatione ex delicto. Ad hoc tex. ille: q: ſi mando pcuratori vt mu
tuum recipiat: ſortior forum vbicunque mutuum recipit. Et ad
hoc que no. in. l. non ſolum. §. ſi mãdato. ff. de iureiur. Ex hoc de
ciditur quid de teſte, qui examinatus ad mãdatum iudicis loci,
in quo queſtio vertitur, in loco alterius, an ex hoc poſſit de falſo
puniri coram iudice litis, ad quem ſunt atteſtationes tranſmiſſe:
ponit in Spe. de teſte. §. j. ver. quid ſi aliquis. xv. col. & tz arguen
do ꝙ puniri poſſit per iudicẽ loci, vbi teſtes publicantur, quaſi
effectus delicti ibi ſit collatus. alleg. ff. de act. & obli. l. cõtraxiſſe. &
ff. de his, qui. vt indig. poſt legatũ. §. etati. Et hoc ſequit Io. an.
ibi. & recitat Gul. de Suza. idem tenuiſſe. Alleg. ff. de offi. eiꝰ, cui
man. eſt iuriſ. l. j. §. qui mandata. & iura, q̃ dicũt, illũ feciſſe videri,
qui facit per alium: & q: actus. vbi examinati fuerũt fuit nudũ
miniſteriũ. Contrariũ tenuit m. l. apud eloquentiſſimũ. C. de fide
inſtru. Recitat tñ ibi Gul. alios tenuiſſe contrarium, ita ꝙ iſti in
effectu nihil firmãt. Satis credo idẽ dicendum, qđ de ſagittan
te, qui ſciebat, & credebat teſtes ſe examinari, vt dicta alibi trãſ
mitterentur: q: ibi habuit animum delinquendi, alias puniat in
loco, vbi examinatus eſt: & hoc vbi agit de pena delicti falſi, q:
aliũ leſit. Si ageret de pena delicti vacillationis, vel q: aliter va
riaſſet, iudex loci examinationis attẽderetur l. nullum. C. de te
ſti. Per que pz quid dicendũ in conficiente falſum inſtrumentũ
quod alibi producit: q: ſi faceret ad finẽ vt alibi produceret: idẽ
qđ dixi. ſ. in teſte: alias puniret eũ iudex delicti: & ſic qđ in iudice
6 falſam ſniam promulgante, & ſimilibus. ¶ † Ad ſcdm quis ſit
effectus forum ſortiri ratione delicti: dando veras cõcluſiones,
dic ꝙ quatenus eſt in territorio, vbi deligt, eſt ſubiectꝰ quo ad
oẽs effectus, & pſonã, & bona ibi exiſtentia cõcernentes. ſ. e. cum
cõtingat. & c. poſtulaſti. de re iudi. cle. paſtoralis. de rap. c. j. lib. j. &
ij. ff. de eo, quod cer. loco. & aut. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi
opor. Inquantũ aũt eſt extra territoriũ, in quo deliquit, eſt ſubie
ctus ſolũ quo ad poteſtatẽ diſtringendi bona ſita in ſuo territo
rio, vt ea poſſit ob contumaciã diſtringere, ex titu. ff. de req. re. vt
no. ſ. eo. poſtulaſti. Licet enim pſona nõ ſit ſubiecta, ſubiecte ſunt
res. Unde propter hoc negatiuũ, q: non venit ad defendendas
res, vbi dz, diſtringi poſſunt res: q: ibi contumax dz in defenden
dis rebus, vbi ſunt res. de cle. non reſi. ex tue. in. l. deſertorem. §. q
ſtationis. ff. de re mili. & q: ſuffi. ſi ibi nõ defendatur quo ad hoc
vt patiatur hãc miſſionẽ: vt pz in pupillo. l. ij. ff. qui. ex cauſis in
poſ. ea. & facit quod no. ſ. de offic. delega. conſultationibus. Itẽ
q: põt in cõtumacia cõſtitui ẽt extra territoriũ quo ad diſtringẽ
da bona, & citari: vt no. Io. And. de fo. cõpe. Romana. §. cõtra
hentes. lib. vj. Et hoc verũ, qñ vult diſtringere res propter non
defendere: ſed ſi vellet incipere a perſona directe eũ cõdẽnando
delicto, nõ poſſet, vt dixi. ſ. c. poſtulaſti. Quo aũt ad effectus p
ſonam concernentes ex quo eſt extra territoriũ, nõ poteſt effici:
vt dicta cle. paſtoralis. cũ ſimi. Ideo a iudice non poſſet excõica
ri, nec de delicto perſonali condẽnari: niſi ſit citatione preuentꝰ:
vt dicit Inno. ſ. de dila. preterea. per. c. propoſuiſti. & eo. titu. & ff.
de iud. vbi acceptum. & l. ſi quis poſtea. & l. pe. ff. de iuriſ om. iud.
hoc ideo, q: inquantum eſt extra territoriũ, nõ eſt in aliquo ſubie
ctus iudici delicti, q: accidentaliter ei ſubijcitur, & non naturali
ter ex domicilio, niſi vt dixi, ſit preuentus. Item q: inquantũ eſt
extra territorium ad finem diſtringendi perſonam non põt cita
ri, nec in cõtumaciã conſtitui: & excõicatio non fertur, niſi ppter
contumaciã. xi. q. iij. nemo. ſecundum Inn. Nec obſt. ſecondũ eũ,
ꝙ poſſet citari, & in contumaciã conſtitui quo ad diſtringendas
res: q: ibi nõ exigit contumacia, ſed ſufficit ꝙ non defendat: vt
patet in abſente Reipublice cauſa, & pupillo, qui nõ ſunt cõtuma
ces. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. l. ait pretor. §. hoc autem. ff. de mi. iu.
re. l. pupillus. Hoc fallit in crimine hereſis, vbi põt etiã abſens
condẽnari de delicto. dic vt. c. officiũ. ſ. de heret. Scdm hoc ergo
nõ poſſet pati miſſionẽ i poſſeſſionẽ ex ſcdo decreto, q̃ exigit cõ
tumaciã. qđ eſt falſum. Ideo ẽt citari põt ad finẽ diſtringẽdi res
& in cõtumaciã cõſtitui. arg. §. cõtrahentes. & qđ ibi not. q: cõtẽnit,
ſi citatꝰ nõ venit, cũ eo ꝙ res tenet ibi, alias defendere tenetur.
Et iſtud puto tenendũ in iudice delicti, qcqd inuoluat Cald. in
c. j. de cap. viij. q. q diſtinguit an ſit in loco, vbi poſſit inueniri, et
poſſit citari, & excõicari, vel p iudicẽ delicti, vel p iudicẽ vbi de
git: an ſit in loco, vbi poſſit inueniri: & nõ poſſit citari, ſz citatꝰ p
ſuũ iudicẽ poſſit excõicari. Qđ mihi nõ pz in excõicatione: quia
quatenꝰ eſt extra, pſona nõ eſt ſubiecta nõ pt ergo illi iniſcere vincu
lum excõicatiõis ad pſonã, ſz quo ad penã cõdẽnationis delicti
ſi aliud nõ obſtat, poſſet pcedere vt ipſum condẽnare poſſit, vbi
eſt p ſuũ iudicẽ requiſitꝰ, hoc eſt, p iudicẽ vbi degit: q: vr contu
maciam cõmittere in loco, vbi fuit iuſſus eſſe per ſuum iudicem.
argu. l. ſi vt proponis. C. de ſide. & l. cõtraxiſſe. ff. de ac. & obli. & ſ. eod.
dilecti. Alius eſt effectus, q: põt ibidẽ cõueniri omni priuilegio
ceſſante, Ita dt gl. & eſt text. in aut. qua in puincia. C. vbi de cri.
agi opor. Super quo vide glo. in aut. de man. prin. §. deinde. ver.
habebis. colla. iij. Sed dubiũ eſt an ſecundũ hoc tollentur priui
legia clericorũ, & ſimilia: qđ vr iniquũ ſup intellectu illius aut.
Inter gloſſatores ſunt opin. Quidã dicũt qđ tollunt priuilegia
in corpore iuris clauſa, & nõ clauſa. Et hec fuit opi. Bul. allega.
in aut. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. j. & §. volumus. Io. & Azo
dicũt ꝙ nõ tollunt priuilegia in corpore iuris clauſa tunc, q̃ poſt

ſtam int. facta ſunt, ⁊ priuilegia clericorũ, q̃ ſunt poſt: vt in aut. clericus. C. de epiſc. ⁊ cle. que eſt in colla. vi. ⁊ in aut. qua in prouincia. q̃ eſt in colla. v. Itẽ priuilegiũ clericorum daƭ p ecc in aut. de ſanc. epiſ. §. ſi vero. ⁊ illud eſt collatio. ix. Pe. ⁊ Cy. poſt eũ, remanet in concluſione, qḋ ſi delictũ nõ eſt atrox, priuilegia nõ tolluntur: ſi delictũ eſt atrox, vel violentie, ſi priuilegia eximunt a particulari iuriſdictione, ſub eodẽ genere iuriſdictionis illa priuilegia tolluntur. vnde licet milites habeant ſpecialem iudicẽ, ſunt tñ ſub eodem gñe iuriſdictionis, ſi eximunƭ a iuriſdictiõe p̃ſidis, tale delictũ tollit illud priuilegiũ: vt. p. §. volumus. Item exemptus lʒ excludaƭ a iuriſdictione epi, remanet tñ ſub iuriſdictiõe pape, ⁊ ſic ſub eodẽ genere, tale priuilegiũ tolliƭ ẽt ſi ſit in corpore iuris clauſum de priui. volẽtes. ſed nõ ſubmittiƭ iuriſdictioni iudicis laici. Dic qḋ quoddã eſt priuilegiũ eximẽs perſonã a iuriſdictione propter maioritatẽ pſone: de hoc p gl. de rap. c. i. vbi coro. ad decre. de hoc de ma. ⁊ obe. cũ inferior. ⁊ ca. ii. d. c. i. nõ inſiſto hic,
7 qꝛ ibi expedit. † De delegato aũt pape an ab ordinario iudiceƭ delinquẽdo in actu iudicandi, tangitur. de reſcri. c. ſi dic vt ibi, et in aut. qua in prouincia per Cy. Quoddã eſt priuilegiũ maioritatis cauſe, quãdo eſt inferior, q nõ põt de tãta cauſa cognoſcere, vt deponere epm: ⁊ tale nõ ceſſat: vt. c. cũ inferior. no. Inno. qꝛ talia pape reſeruanƭ. Quoddã eſt priuilegiũ eximẽs quẽ a certo gñe iudicũ, ⁊ trãsferẽs ad diuerſum gen⁹ fori: ⁊ illud priuilegiũ nõ tollit, niſi reperianƭ fori vnitꝰ: qꝛ tũc ceſſat priuilegiũ: vt ſi laicus delinqueret in terris eccle ſie, puniri poſſet a iudice eccleſiaſtico: ⁊ qꝛ licet ſubmittaƭ lai⁹ certo generi iudicũ, nõ ſubmittiƭ ſuperioribus, ſed inferiorib⁹, vt iudicib⁹ ſecularib⁹. Quoddã eſt priuilegiũ eximẽs perſonã reſpectu certe ſpeciei iudicũ: ⁊ ſi eximit transferendo in ſuperiorẽ ſimpliciter, ⁊ nõ reſpectu certi loci, adhuc nõ ceſſat hoc priuilegiũ p delictũ, vt in habẽte priuilegiũ ne poſſit ab inferiore iudicari: vt patet de priui. c. i. lib. vi. ⁊ in illis capellanis pape. Ad hoc de ma. ⁊ obe per tuas. de temp. ordi. cũ in diſtribuẽdis. ⁊ qḋ ibi no. Quoddã eſt priuilegiũ eximẽs pſonã reſpectu certi loci ab vna ſpecie iudicũ, ⁊ trãſferẽdo in ſuperiorẽ, ſi quatenus in alio loco deliqt, pdit priuilegiũ. de priui. c. i. lib. vi. ⁊ ibi in Nouella. qd iuris de priuilegio ex. pꝛiõis poſt citationẽ obtento: ⁊ hec ſufficiant. Tertius eſt effect⁹, qꝛ alicubi delinquẽs poteſt vbilibet conueniri, iuxta illud, Ubi te inuenero, ibi te iudicabo. Et fuit hec opi. quorundã, quam recitat Accur. in l. i. C. vbi de cri. agi opor. Cõtrariũ tenet oẽs poſitũ, vt delinquẽtẽ puniat tñ iudex delicti, aut domicilij: ⁊ authoritas illa verificaƭ i Deo vel papa, vel Imperatore, q vbilibet hñt ptãtẽ, ſʒ nõ in inferiorib⁹ iudicib⁹, q nõ iudicãt geſta extra territoriũ ſuũ. Ideo i Roma alibi delinquentẽ põt puniri, ⁊ ſi ſit clericus, tiquantũ eſt ibi curia Romana: ⁊ ſic alibi delinquẽs poſſet puniri in terris Imperatoris, ⁊ forte vtrꝫ in territorijs ſuis poſſet quẽcunqꝫ punire papa vbilibet, ⁊ Imperator in terris Imperij. Non obſtat. l. i. C. vbi de cri. agi op. vbi litera dt cũ cõueniri poſſe i loco delicti, vel vbi inuenit, ſʒ in loco domicilij. Uel pcedit ille tex. ⁊ authoritas in vagabũdo, q pt vbilibet cõueniri. vt dicit gl. in l. eius. §. fin. ff. ad muni. ⁊ l. hẽs abſens. ff. de iudi. Et qs dicaƭ vagabũd⁹, tãgit glo. in d. l. eius. §. fina. ff. ad municip. vbi Dynus melius tangit gl. in l. iiii. §. ptor ff. de dã. infe. q dt vagabũdũ illũ, q nõ hʒ certũ domiciliũ, vel habitationẽ. Hoc tenẽt ſcribẽtes ſup. l. i. C. vbi de cri. agi opor. De hac materia hƭ in Spe. de compe. iudi. adi. §. i. ſub ver. xl. vbi Gul. ⁊ Jo. And. recitat plures diſputãtes idẽ tenentes, niſi pſtet cautionẽ, ſcdm aliquos, de redeũdo ad locũ domicilij. Forte voluit dicere de eligẽdo domiciliũ, vel de redeundo ad locũ, vbi alſ habuit domiciliũ, ⁊ mõ nõ hʒ: alias ſi nunc hẽret nõ eſſet vagabũd⁹. Hoſt. in Sũma, eo. ti. ꝟ qd de vagabũdo dt qꝫ eligere poterit vbi cõueniaƭ ff. q ſat cog. l. ii fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. ⁊ l. de die. ⁊ de iud. l. hẽs abſens. § i. Cõtra hoc eſt tñ l. nõ vtiqꝫ. ff. de eo, qḋ cer lo. ⁊. ff. de iud. l. itẽ dũ. Poſſet ẽt eligere lo
8 cũ valde ad nõ cõmodũ actori. † Ex his intelligiƭ qd de bãnito, vel expulſo a ciuitate, an poſſit alibi cõueniri. Tãgit Spec. ⁊ Jo. an. in loco pxime allegato, ſcʒ de cõpe. iudi. adi. ſub ꝟ. xl. ꝟ. ſʒ pone, ⁊ ſeq. ⁊ ibi cõcludit qꝫ ſi bona ſunt publicata in loco, a quo eſt bãnit⁹, cõueniri nõ poterit alicubi: qꝛ ſol⁹ fiſcus teneƭ, ſi nõ ſunt publicata. Alij dicũt qꝫ poterit cõueniri vbi inueniƭ, ſi nõ eſt ſpes qꝫ cito reuertaƭ: alſ ex pectabiƭ qꝫ reuertaƭ. Puto qꝫ ſi expulſus eligit ibi domiciliũ, ibi poſſit cõueniri. ſi nõ eligit domiciliũ, ex quo nõ eſt ſpes qꝫ de facili reuertaƭ, poterit vt vagabũd⁹ vbilibet
9 cõueniri. † De relegato aũt planũ qꝫ nõ pdit domiciliũ. ff. de mi. l. Pa. ad. l. eos. §. fi. ⁊ tʒ Spe. in loco pallegato. Poſſet ẽt verificari gl. vbi te inuenero, ⁊c. in delicto hereſis, qꝫ cõmittaƭ pſonaʒ, ex quo ſemel eſt cõmiſſum, ex quo pſeuerat in hereſi: qꝛ ſucceſſiue cenſeƭ, donec purgetur. Glo. de here. vt officiũ lib. vi. Et idem dt Guliel. in raptu virginis in l. vnica. C. de ſum. trini. ⁊ fide catho. Fatetur tamen qꝫ poteſt petere remitti ad locũ, vbi pmo deliqt, pce. l. ſi cui. §. i. de accu. Idẽ in officialibus a loco officij fugientibus, ⁊ in his q ſup actionib⁹ olim concuſſerũt C. vbi decur. ⁊ cohor. l. ii. Idẽ puto in delictis cõcomitãtib⁹, ⁊ inſiciẽtib⁹ pſonam. Unde de crimine alibi cõmiſſo põt opponi ꝯ teſtẽ, qꝫ criminoſus eſt: de vſura alibi cõmiſſa opponi põt ꝯ vſurarũ agentẽ. de vſur. qꝛ fruſtra. Sic de excõicatione, vel infamia ex delicto alibi orta de offi. ord. ad reprimẽdã. ⁊ c. cũ ab eccleſiarũ platis. Idẽ in delicto furti, ſi qs rẽ ſubtractã cõtrectat p diuerſa territoria, ſi
10 teneat opi. Bar. ff. de fur. l. ſi dicit. † Quartus eſt effectus, qꝛ vbi delictũ eſt graue, fit remiſſio de delinquẽte ad locũ delicti. De quo ⁊ qñ hẽat locũ remiſſio, ⁊ ẽt q̃ requirant, nõ pono hic: qꝛ habem⁹ gl. plenã extractã de dictis Cyn. in aut. qua in puincia. C. vbi de cri. agi opꝫ. q̃ gl. eſt in cle. paſtoralis. de re iudi. Circa id tñ, quod diſputant alij an exigaƭ cognitio in remittẽdo, credo qꝫ ſit in poteſtate remittẽtis an cognoſcat ſummarie vel nõ. per illa que habentur de off. or. c. i. ⁊ no. Arch. xxiij q. v. adminiſtratores. xi. q. i. ſtatuimus. Nec obſtat qꝫ ſic fit mer⁹ executor, q nõ cognoſcit. de offic. deleg. paſtoralis. §. pterea. qꝛ hic fit requiſitio a pari iudice: quo caſu pcedit qḋ no. in. c. i. vel fit reqſitio ante cauſe cognitionem. Un̄ tñ puto hanc remiſſionẽ peti poſſe, vt fiat per illũ, qui habet iuriſdictionẽ in remittẽdo: nã iudex cuiuſlibet territorij vbi degeret nõ poſſet facere hanc remiſſionẽ, niſi eſſet ſubiect⁹. Sentit tñ Jo. Cal. ꝯ. in d. c. ⁊. iij. q. qꝫ per quẽcunqꝫ iudiceƭ, vbi degit, poſſit fieri remiſſio. De qua remiſſione per Bart. ⁊ But. in. l. i. C. vbi de cri. agi opor. ⁊ per Bart. in. l. ſi. ff. de pub. iud. ⁊. l. ſi cui. §. ſi. ff. de accuſa. Dicit tamen Bar. quod ſummaria illa cognitio ſit ſolũ ſuper hoc, an ille fuerit cõtumax in loco delicti. allegat in aut. vt nulli iud. §. ſi qs vero cõprehenſoiũ. Et p dicta in precedentibus apparet qꝫ vagabund⁹ non eſt remittend⁹ ad locũ delicti: quod quidam dixerunt, vt Innoc. de rap. c. i. qꝛ poteſt conueniri vbicunqꝫ deliquit: alias abſurdũ foret. ſi in pluribus locis deliquiſſet. ⁊ omnes eodem inſtanti peterent remiſſionem, ſecũdum Jo. Cal. de rap. c. i. in. vi. ¶ Opp. puto qꝫ in atrocioribus debeat fieri remiſſio ad locũ delicti, ſicut ⁊ in alijs non vagabũdis: quia eadẽ eſt ratio. Erit tñ differentia, qꝛ vagabũdus remitti poterit a quocunqꝫ iudice, ſed non vagabundus remittitur a iudice ſuo tantũ. qḋ nota. De his autẽ, ⁊ cõcordia opi. an de neceſſitate, vel vrbanitate fiat remiſſio, ⁊ cõcordia opi. an cũ cauſe cognitiõe, vel ſine, vide per Cal. in. c. i. de rap. in. vi. opp. ⁊. i. ii. ⁊. iij q. Inter q̃ cõcludit remiſſionẽ non fieri, quando agitur de crimine ciuiliter: qꝛ cum fiat remiſſio ad exemplũ, vbi delictũ eſt commiſſum, vt inde tollatur ſcandalũ delicti, ⁊ ceteris detur exemplũ. Hec ratio ceſſat in delicto ciuiliter intentato: ⁊ ibi tangit in. iij. q. o. An qꝫ non fiat remiſſio, poſſet cõſuetudine iudici. Et dic qꝫ non fiat remiſſio per iudicẽ, qui nõ eſt iudex domicilij, nõ poteſt induci cõſuetudine, alias delictum remaneret impunitũ: ⁊ ad hoc tẽderet conatus cõſuetudinis. Sed qꝫ non fiat remiſſio per iudicem domicilij, qui habet poteſtatẽ delictum puniendi, dicit quod põt conſuetudine induci: qꝛ non eſt tunc contra publicam vtilitatẽ. ⁊. l. nõ. conſuetudo. xij. diſt. erit autẽ lex. per quod vult remiſſionem fieri a quocunqꝫ iudice, etiam non habente poteſtatẽ in eum, qui remittiƭ. An autem remiſſio habeat locũ in contractibus, vel in cõtrahentibus, vide. ff. de iud. l. heres abſens. ⁊ tangiƭ in. c. Romana. §. contrahentes. de fo. compe. de quo ibi per Joã. And. ⁊ per But. ⁊ Bar. in l. i. C. vbi de cri. agi opor. De hac autẽ remiſſiõe, vbi eõia cõcluduntƭ dicta, vide in Spe. de compe. iudi. adi. §. i. ꝟ.
11 ſexto ratione criminis. † Quintus effectus eſt, qꝛ delinquens in territorio alterius ſubmittitur ſtatutis loci, vbi deliquit: qꝛ regulariter ſtatutis ligari, regulariter a regula forum ſortitur: vt dixi plene. ꝯ. eo. quod clericus. Hec vera, niſi excuſaret pbabilis ignorantia ſtatuti. Quod quando dicat probabilis, dixi plene⁹ de conſti. c. ii. ⁊ no. de ſenten. excommu. a nobis. ⁊ in additio. Spec. in titu. de conſtitu. circa prin. ⁊ quod no. in l. prima C. de ſumma trinitate ⁊ fide catholica. Per in effectu concludit Calde. in. c. i. de rap. in v. q. Et an puniatur ſecundum ſtatuta domicilij, vbi punitur in loco domicilij, vide Pe. in. l. fina. de iuriſdictio. omnium iudi. ⁊ dixi in. c. vt animarum. §. ſtatuto. de conſti. Sextus effectus, quod iure iſto diete computabantur a loco delicti, ſiue contractus. ſed hodie dic vt de reſcrip ſtatutum. §. cum autem. in gloſ. in verbo, decidebamus. In penitentialibus autem an ratione delicti quis dicatur ſortiri forum, non inſiſto modo: qꝛ plene dixi. ꝯ. qḋ clericus. vbi tractauit Jo. de Lig. ⁊ poſui ꝟba Jo. an. Cald. in. c. i. de rap. Dic vt ibi. ⁊. xvi. q. i. c. i. Et hec pro modo ſufficiant de foro reſpectu delicti. ¶ Sequitur videre de foro ratione cõtractus. Hic videnda ſunt plura. Primo, quando quis dicatur forũ ſortiri ratione contractus. Scdo, que requiranƭ vt quis dicatur forũ ſortiri rõne contractus. Tertio, qd de quaſi cõ
12 tractu. Quarto, qd de effectu huius fori. ¶ † Ad primũ, qñ qs dicaƭ forum ſortiri ratione contractus, dic qꝫ vbi qs contraxerit, ſiue per ſe, ſiue per aliũ. ff. de iudi. l. heres abſens. §. pen. vel vbi ſe gerit ꝯtraxiſſe. Et ſumiƭ hic contractus late pro omni materia obligationem

obligationē producente, ⁊ pro quaſi etiā contractu, ex quo pro-
ducit̄ obligatio. Qḋ eſt verū, ſi obligatio ſurgit ex facto: ſecus
ſi ex ſolo animo, per Bar. ff. de iudi. l. de eo. ⁊ l. interdū. ⁊ p Cy.
in aut. qua in puincia. vt attendat̄ locus, in quo materia facti
eſt exercita, ex qua pducit̄ obligatio: vt dicit hic gl. ḣ. ff. de iu-
di. l. heres abſens. §. i. ⁊ l. omnē obligationem. ⁊ l. interdum. §. i.
De quo per Hoſt. in Summa, eo. ti. ver. itē ratione contractus.
Aduerte tū ꝙ quo ad forum ſortiri attēditur locus cōtractus,
nō locus confecti inſtrumēti. De contractu ante inito. gl. ff. de
iudi. l. exigere. niſi cōtractus eſſet in ſcriptis, p. l. cōtractus. C. de
fide inſtru. Item ſicte dicitur quis contraxiſſe, vbi eſt deſtinata
ſolu. ff. de act. ⁊ obli. l. contraxiſſe. l. ij. ff. de bo. aut. iudi. poſſi. ⁊ l.
quero. ff. de ſolu. de admi. tuto. l. Titiū, ⁊ Meuiū. ⁊. e. dilecti. in
tantū ꝙ vbi rudis materia contractus agitata eſt, nō videtur
quis ſortiri forū, vt in iuribus preallegatis. ⁊ gloſ. in verbo, reſpō-
dere. in. c. i. de fo. compe. li. vi. Ad qḋ. l. iij. ff. de bo. autho. iudi.
poſ. Idem no. Bar. in. l. i. ff. de eo, quod cer. lo. vbi But. ⁊ Cy. in
d. l. quero, ⁊ l. cōtraxiſſe. licet ſecus ſit, vt dicit Bar quo ad ſub-
ijciendū cōſuetudini, vel ſtatuto: vt. ff. de euic. ſi fundo: q: tunc
attendit̄ rudis materie cōtractus: vt ipſe no. ibi, ⁊ no in l. exige
re dotē. ff. de iudi. ⁊ ponit in. l. i. C. de ſum. tri. ⁊ fi. cat. Idem dicit
Cy. in. l. i. C. de cōtra. emp. ⁊ Bar. in. l. contraxiſſe. de act. ⁊ obli.
contra quē facit tex. cū glo. in. l. i. in prin. ff. de vſuris. Et de hoc
tene vt dixi in. c. i. de ſpon. Aduerte, q: contractus ratione de-
ſtinate ſolutionis dicit̄ ibi fictus, nō verus. Qḋ no. pter ſtatu
ta, que loquunt̄ de contractibus, vt ꝙ ſoluatur gabella, vel ſi-
milia: q: ſi non ſunt veri, non comprehendunt̄ ſub ſtatuto, ſed
ſolum attenderentur cōtractus quo ad rudem materiam. Non
tamen quis dicit ſortiri forū in loco purificate conditionis con
tractus, ſi alibi materia cōtractus eſt inita. tex. ⁊ gl. ff. de iudi. l.
ſi vxor. Inquātū dixi, ex deſtinatione ſolutiōis quē ſortiri fo-
rū, eſt verum, etiā ſi deſtinatio fiat iam perfecto cōtractu ex in-
teruallo. ff. de iudi. l. Omnis. §. i. Sed tūc credo ꝙ etiam ſortiatur
in loco rudis materie contractus, cum iam forus eſſet creatus.
Attende tū ꝙ licet in contractu, cuius effectus deſtinatur in
aliquo, licet is, ad cuius commodū effectus deſtinatur in lo-
cū poſſit conuenire illū, qui ibi ſe obligat, quaſi ſortiat̄ forum, ſi
tamē ſe obligat contrahens ei ad dandā pecuniam, ſi alter nō
deſtinet ſolutionē, non pōt agi contra ſe obligantem, niſi in lo-
co rudis materie cōtractus. Unde ſi te cōduxi in aduocatū ad
aduocandū pro me in curia archiepiſcopali, cōtra te potero age
re in curia archiepiſcopali. Sȝ ſi me velis cōuenire ad pecuniā
ſoluendā, quam ego cōueni, nō poſſes agere contra me, niſi vbi
fuit factus contractus, niſi aliter fuerit deſtinata ſolutio: vt eſt
gl. notabilis in verbo, reſpōdere. de fo. compe. Romana. li. vi. ſu
per finē principij. c. Idē ſi promitterē tibi facere domum Mu-
tine pro certo pretio, licet effectum cōtractus eſſet Mutine de-
ſtinatus quo ad implemētū facti pro te: tamē pro te nō eſſet ibi
deſtinata ſolutio, ex quo aliud nō eſt cōuentū. Unde Ferrarie,
vbi pmiſi, ⁊ cōtractū feci, ⁊ tu mihi, te tantū poſſem cōuenire.
Qḋ no. Secus putarē, ſi obligatio ſurgeret ex facto, vt q: age-
ret̄ negotiorū geſtorū, vel alia actione ſurgete ex facto: q: atten
deret̄ locus vbi factū exercitum eſt, a quo ſurgit obligatio. In-
quantū dixi. ſ. deſtinate ſolutionis locum attendi: iſtud eſt ve-
rū, ſiue deſtinata ſit ſolutio tacite, ſiue expreſſe. Si cōduxi te in
teſtē, vel vt aliquid faceres, ita ꝙ expectas tibi interim facerem:
quo ad expēſas videor ibi cōtraxiſſe. Ad hoc optime. ff. de act.
⁊ obli. l. traiectitie. de reſcri. ſtatutū. §. inſuper. Itē deſtinaſſe vi-
detur ſolutionē, vbi expreſſe non deſtinauit, ſed ſoluere ex poſt
facto incepit. l. ſi fideicōmiſſaria. §. ſi. ff. de iudi. In doti adē an
aliquid ſit ſpeciale, ⁊ vbi exigi debeat, vide. l. exigere. ⁊ l. vxor.
ff. de iudi. ⁊ Bar. in. d. l. exigere. aliquid in. l. i. C. de ſum. tri. ⁊ fi.
catho. Sed vide plene qḋ ſcripſi. i. de ſpon. c. i. vbi hoc pleniſſi-
me examino. Et inquantū dixi, quem ſortiri forū ratione con-
tractus, eſt verū, etiam quo ad executionem ſententie late ſuper
cōtractu, vt ibi poſſit conueniri, vbi eſt deſtinata ſolutio in cōtra-
ctu. ff. de edē. l. argētarius. §. i. Sed eſt dubiū qd in diſtractu, vt
ſi agat̄ ad diſtrahendū contractū, vel reſcindendū, vel via reſti-
tutionis in integrū, vel alio modo, q: deceptus: an attendatur
locus contractus: tangit Barto. ⁊ Ubal. de Cu. in. l. qui certo
lo. ff. de cōdi. inde. in. l. ij. C. vbi, ⁊ apud quē. ⁊ tenet ibi Bar. ꝙ in
ſolo loco contractus, vbi cauſata eſt cā agendi ad reſciſſionem
contractus. Ad hoc de in integ. reſti. cōſti. Unde puto ꝙ ſi tem
pore contractus ſurrexit leſio, per quā agit̄, procedat qḋ eſt di-
ctum, vt attendat̄ locus contractus: ſi alio tempore, ⁊ loco ſur-
rexit cauſa reſcindendi, vt quia poſtea conuenerunt de contra-
ctu reſcindendo, ibi erit agendū. De hoc etiā per Hoſt. in Sum
ma huius ti. §. i. verſi. item ratione matrimonij. Unde Bar. in. l.
i. C. de ſumma trini. ⁊ fi. de catho. Ubi autem quis ſortitur forū,
inquantum agitur ad rupturam teſtamenti, vide tex. in. l. ſi in-
ſpecta. §. fina. ff. de inoffi. teſta. Idem puto ꝙ ſi contractus vſu-
rarius eſt initus in vno loco, poſtea ſolute ſunt vſure in alio lo-
co, aget̄ ad vſuras in loco, vbi ſolute ſunt, ⁊ non vbi fuit princi-
palis origo cōtractus. Similiter ſi cōtractus debiti, ⁊ pignoris
eſt initus in vno loco, ⁊ in alio datum eſt pignus, ⁊ recepti ſunt
fructus, inquantū petit̄ ꝙ computentur cū debito, attendat̄ lo-
cus, vbi fructus ſunt collecti, q: ibi ſurrexit obligatio. Ex hoc
deciditur qd de laudo arbitratoris, vbi eius petat̄ reductio ad
arbitriū boni viri: ſi ſiquidē cōtractus cōpromiſſi nō ſit factus
a viatore, idē qḋ in precedentibus. Et ſic debent etiam intelligi
precedentia: q: ſatis puto ꝙ in loco cōpromiſſi lati. De quo per
Bar. in. l. ij. C. vbi, ⁊ apud quos. Sed vbi ab extraneis compro
miſſum factū eſt in tertio loco, ⁊ viatorib⁹, an attendat̄ locus
actoris an rei, an arbitratoris. Pro, ⁊ cōtra diffuſe. alle. Fre. de
Senis ſuo conſilio, q̄ fuit diſputatio ccclxxv. ⁊ ibi concludit ꝙ
petit̄ reductio corā iudice rei. per regulam, Actor ſequit̄ forum
rei. Qḋ intelligo in iudice, qui eſt iudex rei in cā reductiōis. Qḋ
ſatis puto: q: ibi cauſa, quā viatores compromittendo nō ſor-
tiunt̄ forū: oportet ergo recurri ad regulā, actor ſequitur forū
rei. ſ. eo. ſi clericus. ⁊. c. cum ſit. Sed inquantū ageretur contra
arbitrum, q: male arbitratus fuit, poſſet conueniri in loco, vbi
compromiſſum eſt factū, ⁊ laudū latum. Hec vera, niſi aliquid
mandaret̄ ſtatim ſolui in loco: q: ibi cenſerentur deſtinaſſe ſolu
tionem: vnde ad reſciſſionem ibi poſſet agi, q: ibi finis contra-
ctus foret deſtinatus, ⁊ ex eo cauſata eſſet leſio. ſ. e. dilecti magi
me ſi contra laudum veniretur per viam exceptionis. Ad hoc
qḋ no. Bar. in. l. ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. ⁊ ſcripſi
13 ſ. eo. ſi clericus. ¶ † Ad fin. que exigantur vt quis dicat̄ ſortiri
forum ratione cōtractus. tex. in. l. heres abſens. videtur exige-
re duo, ꝙ ibi cōtraxerit, ⁊ ꝙ ibi habeat pergulā, vel officiū, vel
tabernā, ita ꝙ non ſit tranſitorius: alias eſſet abſurdū ꝙ quot-
quot locis quis nauigaret, vel iret, ibi forum ſortiretur. Hec di
cit vera Bar. vt cōtrahens cū tranſeunte non poſſit ipſum ibi
conuenire, qui hoc ſciebat ꝙ tranſiens erat. Secus ſi ignorabat
eum tranſeuntem: q: ignorantia contrahentis facit hoc, vt ibi
poſſit conueniri: quaſi ibi videat̄ actū ſolutionum, vel implemē-
ti deſtinaſſe. Et imputet ſibi cōtrahens aliter, ſi nō declarat ſe
viatorē, qui forte patere pōt ex modo habitus: vt q: non eſt cū
calcaribus, ⁊ vſatis, ſed indutus vt alius ciuis. Secus ſi eſſet
cū capello, vſatis, ⁊ aliis geſtibus aduene, vel viatoris. ff. loca. ſi
igneras. ff. de iniur. l. Labeonē. §. ſi quis virginē. i. de ſen. excō. ſi
iudex laicus. li. vi. de ſen. excō. ſi vere. Item etiā pſumetur, ſi
nō habet ibi pergulā, vel tabernā, ſm Bar. in. d. l. heres abſens.
§. i. Item inquantū diximus tranſitoriū non ſortiri ibi forum:
hoc eſt verum, niſi implementū contractus ſtatim veriſimiliter
debeat ibi fieri: vt ſi emis roncinum a viatore, vt ſtatim tibi tra-
dat, nō habita fide de tradēdo, ſed vt incōtinēti tradat: nā non
tradēdo videt̄ ibi delinquere, ⁊ ſic eatiōe cōmiſſi cōtra cōtractū
ſortit̄ forū. Item q: ibi videtur deſtinaſſe implementū: ergo ⁊c.
ſ. e. dilecti. ff. de act. ⁊ obl. l. contraxiſſe. ⁊ tȝ Cy. in. l. i. C. vbi de poſ
agi oportet. ⁊ Jo. An. in regula, in obſcuris. a d fi. de reg. iur. li.
vi. Idē videt̄ ſi incontinenti ibi reo euincat̄: vt. l. poſt perfectā.
C. de euic. Ceſſantibus autē iſtis, ex quo nō eſt veriſimiliter ibi
deſtinata ſolutio, vel implementū contractus, ex quo eſt viator
nō habēs ibi pergulam, ex ſimplici cōtractu nō pōt ibi cōueni-
ri. Et eſt ſimile de re tranſitoria, de qua dicam. i. Ad hoc glo. de
fo. cōpe. Romana. li. vi. in verbo, reſpondere. que plus dicit, ꝙ
quādiu quis eſt extra dioceſim propter litigia, videtur ibi eſſe
vt fugiens, ⁊ viator, adeo ꝙ de contractibus ibi non pōt con-
ueniri, quos etiā facit coram tribunali iudice. Quādiu autem
quis eſt in ſtudio, an poſſit de alibi geſtis conueniri, vide quod
dixi. ſ. eo. qḋ clericis. Bar. tamen in. l. heres abſens. §. ſi. tenet ꝙ
nō poſſit conueniri de alibi geſtis: cuius contrarium ſentit in. l. ij.
C. vbi de cri. agi oportet. Hec vera, quando alias ſupponit ha-
bitam iuriſdictiōis, ſed ex viribus priuilegij nō poſſit ibi conue
niri, tūc ex contractu etiā a tranſeunte facto tollit̄ eis priui-
legiū, vbi poſſet cōueniri ex habitu prime iuriſdictiōis: vt. l. ij. §.
ſed ſi agāt. ff. de iudi. q: facilius tollit priuilegium, quā creetur
habitus iuriſdictiōis qḋ not. q: exemptus, etiam ſi tranſitorie
cōtraheret in loco nō exempto, poſſet ibi conueniri. Sic amplia
de priui. c. i. li. vi. Hec omnia vera ſunt, niſi ad locū acceſſerit ſo-
lum ꝑpter hoc, vt ibi ſortiret̄ forū, vel vt ibi cōtraheret. Tenet hoc
Pe. in. l. i. ff. de in ius vo. nā tunc ibi forū ſortiret̄, dato ꝙ con-
tractus geſtus fuiſſet a viatore. Quod eſt notabile: ⁊ q: ibi vt
14 ſolutione deſtinaſſe. ¶ † No. bene pro illis, qui vt aliquādo euī
tent gabellas, exeunt locum domicilij, ⁊ vadunt alio ad contra-
hendū: q: ſortiunt̄ forū in loco cōtractus, ⁊ per hoc euitat ga-
15 bellas: vt. l. fundū. de euict. ¶ † Ad tertiū qd dicitur effectu huius,
forū ſortiri rōne contractus. Dic idem qḋ. ſ. dixi in delictis. ſor
tit̄ enim forū ibi omnium ita, ſi ibi inueniat̄ quo ad effect⁹ per-
ſonas concernētes. Ideo ſi velles eū excōicare, nō poſſet eū in cōn
tinēti cōſtituere quo ad hoc nāc. Idē puto, ſi velles eū de deli

to directo condẽnare, niſi eſſet preuentus: vt dicit Inn. de dila. preterea. vel niſi ibi aliquãdo comparuiſſet, vt dicit gl. ff. de iud. l. ſi qs Rome. Qđ no. qr habui de facto. Quo ad effectus autẽ reos cõcernẽtes bene poſſet citari, ⁊ in cõtumaciã cõſtitui, ⁊ miſſionẽ pati. Et qñ poſſit contumaciam cõſtitui quo ad reos, ⁊ non quo ad poteſtatẽ excõmunicandi, idẽ quod dixi. ĩ. circa delicta. Hoc expeditur plenius in. c. Romana. §. contrahentes. de foro compe. lib. vi. Secundus eſt effectus ſm quoſdam: qr conuenit quis in loco contractus, ſiue ibi inueniat, ſiue non. Et hoc tetigit gl. qr in ciuilibus proceditur ad inſtar criminaliũ, ⁊ ecõuerſo. ff. de penis. l. abſentẽ. ⁊ in criminalibus fit remiſſio: ergo ⁊ in ciuilibus. Recitat gl. ibi quẽ vbi contraxit conueniendũ ita demũ, ſi ibi reperiat: ⁊ in hoc reſidet gl. Punctus non eſt hic examinad⁹. Dic vt in. l. i. C. vbi de cri. agi oportet. vbi omnino vide p But. ⁊ vide etiã Bar. ibi, ⁊ in. l. heres abſens. ff. de iudi. ⁊ doc. in aut. q ſemel. C. quomo. ⁊ qñ iu. ⁊ Guli. plene, ⁊ aliquid p Bar. in. l. j. ff. de eo, qđ cer. lo. Fallit in caſibus, vbi fit remiſſio, qñ agit de ſtatu pſone. l. j. C. vbi de cã ſtatus. ⁊. l. j. vbi decur. vel cohor. Fallit vbi agit pro redditione ratiociniorum. l. i. C. vbi de ratio. agi oportet. ibi Gul. de cug. Aduerte tñ ꝙ non dicitur vere contraxiſſe in loco deſtinate ſolutiõis, ſed ficte: vt. l. i. §. eũ, q. de conſti. pecu. ⁊ ibi Bald. Puto tamen ꝙ index contractus a iudice alias ſuo põt eequirere vt ipſum citaret ad finem vt contra eum diſcuteret obligationẽ perſonalẽm, ⁊ eum dilecto condẽnaret de cõtractu, ſi aliud non obſtaret, ⁊ ad finẽ etiam miſſionis in poſſeſſionẽ faciẽde poſſet ipſum citare, ⁊ in cõtumaciã cõſtituere, vt dixi. ĩ. circa delicta. Qđ tñ dic vt in. §. cõtrahentes. Sortiẽs tñ forũ ratione cõtractus, ibi põt conueniri, ⁊ alibi in loco idoneo. Et ſic intelligunt iura. ff. de eo, qđ cer. lo. l. i. ff. de iudi. l. eũ, q. Fallit in arbitraria, put agit ad intereſſe: qr pro illo ex natura actionis arbitrarie quis põt cõueniri extra locũ deſtinate ſolutiõis vbilibet: vt. d. l. eũ, qui. ⁊. p. l. i. ⁊ ſic ibi no. Bar. poſt Ric. de Mat. ff. de cõſti. pec. l. ſi duo. §. j. que dicũt ꝙ vbilibet poteſt conueniri. Alius eſt effectus computãdarũ dierarũ. De hoc in. c. ſtatutũ. §. cum antẽ. in gl. olim dicebamus. ⁊ dic vt ſcripſi de reſcri. dilectus

16 filiis. §. Saracenis. ¶ † Ad tertiã ſpeciẽ forũ ſortiri. ſ. ratione domicilij: circa qđ ante omnia aduertendũ ꝙ hic eſt proprius ⁊ naturalius forus, per qđ quidam dicũt illũ tñ attẽdendũ quo ad cõueniẽdũ quem, ⁊ diſtringuendũ quẽ rõne perſone: qr ſolũ forum iudicis, ſub quo quis habet domicilium, eſt propriũ domicilij. Unde ſi alibi cõtraxit, ibi cõueniri põt: non tñ poteſt perſona preciſe cogi ibi venire: vt no. ĩ. c. dilecti ſm Inn. Hinc eſt ꝙ appellatione alicuius diocẽſis, in dubio cõprehendit dioceſis domicilij. Et ſic no. Cõpoſt. de reſcri. nonnulli. in. ij. gl. ⁊ Gul. in Spe. de cita. §. j. circa prin. Et ſic dt Jo. An. diſputaſſe, vt dicit in gl. de reſcri. ſtatutũ. §. cũ antẽ. in gl. que incipit, olim dicebamus. ad ſi. Hinc eſt ꝙ appellatiõe ſubiecti in dubio intelligimus de ſubiecto rõne domicilij. no. gl. de ſen. excom. nuper. in verbo, abſolutio. ⁊ in cle. j. de fo. cõpe. in verbo, ſubditos. Et de dioceſi dr ille tñtũ, qui eſt ſubditus rõne domicilij. Arch. de tẽpo. or. cũ nullus. li. vj. in verbo, parochie. Subiectus etiam pprie nõ dr, qui ſubeſt poteſtati delegate, vt dicit Jo. vij. q. i. penit. qr tales ſubmiſſiões ſunt quo ad qd, ⁊ nõ ſimpliciter, nec naturaliter, ſed p accidẽs. Sunt ẽt aliquo accidẽti ſubiecti, ſicut ⁊ ſubijcit qs delegato, q ẽt improprie eſt ſubiectus: vt no. vij. q. j. peruenit. ⁊ in verbo, deputare. ita ꝙ hic eſt forus ordinarius. Sed circa iſtã ſpeciẽ fori videnda ſunt aliqua. Primo, qualiter qs dicatur forũ ſortiri ratione domicilij. Secundo, qs ſit effectus huius, forũ ſortiri. Quidã ꝙ in pluribus locis quis poteſt domiciliũ ſortiri: ⁊ hoc eſt fatendũ: vt. l. aſſumptio. §. iuris prudẽtibus. ff. ad munici. l. Labeo. ⁊ l. eius, qui. §. Celſus. alias incipit. l. ſi qs. no. gl. de reſcri. dilectus fili⁹. ⁊. ĩ. c. cũ dilecti. ⁊ de tẽp. or. cũ nulli. li. vj. ĩ. t. ex parte B. ff. ad munici. l. filiũ. §. ſenatores. ff. de ſena. Tex. in. l. Labeo. põderat negotiari quo ad domiciliũ ſortiri. Tex. in. §. iuris prudẽtib⁹. põderat collationẽ. Tex. in. l. eius. §. Celſus. põderat locũ, in quo inſtructus eſt, vel animũ cõmorãdi deſtinat. Tex. in. l. eius, q. §. j. põderat vbi agat, vendat, ẽhat, foro balneo, ⁊ ſpectaculis vtat, ⁊ trahat dies feſtos. tex. in. l. ij. C. vbi ſena. vel cla. põderat locũ, vbi larẽ fouẽt, vbi maiorẽ partẽ bonorum habeant, ⁊ aſſidue cõuerſent. ſm vnã literã: ſm altã, vel aſſidue cõuerſant. Dic, ſi hec cõcurrũt ꝙ qs habeat larẽ. i. habitationẽ firmã, maiorẽ partẽ bonorũ, cõem cõuerſationẽ, planum ꝙ qs ſortit ibi domiciliũ. Sed ibi hʒ larẽ. i. cõem, ⁊ familie habitationẽ: ⁊ idẽ, vt. d. l. ij. Si qs patrimoniũ hʒ tñtũ, vel maiorẽ partẽ patrimonij abſqʒ cõuerſatione, vel habitatiõe: ⁊ idẽ. l. fideicõmiſſa. §. i. ff. de iudi. ĩ. eo. poſtulaſti. Aliqui tñ exigũt in cõem cõuerſationẽ, per illã. l. ij. ibi: ⁊ aſſidue conuerſatur. Sed in Ɀrĩſ facit. c. poſtulaſti. ⁊ hoc tuti⁹: ⁊ ſupple ibi, maxime. Si ibi hʒ aſſiduã cõuerſationẽ, abſqʒ firma habitatiõe, ⁊ abſqʒ patrimonio, dubiũ pẽdet ex diuerſitate litere. l. ij. C. vbi ſena. vel cla. Una eſt litera, vbi hʒ larem, ⁊ habet maiorem partẽ bonorũ, aut aſſidue cõuerſatur: ⁊ ſcðm iſtã nõ ſufficeret aſſidua cõuerſatio ſolũ ad imprimendũ domiciliũ. Scða eſt litera, vt ibi ſit alternatiua: vt ſi habet larẽ, aut aſſidue cõuerſatur: ⁊ ſcðm hoc ſufficeret ſola aſſidua cõuerſatio. Et p hac litera facit tex. in. l. Labeo. ff. ad mu. qui ſolũ põderat negotiari cõſuetudinẽ. ⁊. l. ei⁹. §. j. q põderat vbi trahat dies feſtos. Hãc ſentit gl. in. l. heres abſens. ⁊. l. ij. C. vbi de cri. agi oportet. Hãc etiã ſequitur In. ĩ. e. ex parte b. Cy. tenet i. d. l. ij. C. vbi d cri. agi oportet. qđ qr prima litera eſt cõmunis, ex ſolo aſſiduo ɀuerſari qs nõ ſortiat domiciliũ. Bar. ibi dicit qđ lʒ pprie quis non ſortiatur domiciliũ, ſortitur tamen quaſi domiciliũ, vt ibi pp̃ter aſſiduam cõuerſationem poſſit cõueniri d ante geſtis. ⁊ b examinaui. ĩ. e. qđ clericis. Et ſunt hec vba Jo. An. in addi. Spe. d tẽpe. iud. adi. §. j. v. v. ratione Ɀrcᵘ. Ad b que no. Arc. lxxxj. di. primates. vbi dicit qđ ratione lõge more quis dicitur ibi ſortiri domiciliũ. Per que dicit Bar. i pal le. l. d. qđ mercatores Florẽtini, qui cõuerſantur in Perugio, ibi poſſunt cõueniri d cõtractibus alibi geſtis. Et idẽ d ſcholarib⁹, lʒ pprie ibi nõ ſortiãtur domiciliũ. Per hoc ſequit qđ ſola poſſeſſio cũ habitatione aliquali reſpectu certi tẽporis nõ facit quẽ ſortiri domiciliũ. ff. ad mu. l. ſi libertus. §. ſola. eo. ti. l. ei⁹. §. ſi. ĩ. e. ex parte. B. vbi nõ erat cã ſufficiẽs qđ ibi haberet i dioceſi Andagaueñ. poſſeſſiones, ⁊ aliqñ cõmorari cõſueuiſſet. niſi aliud interce dat. De ſcholari autẽ qđ tenẽdũ, dixi. ĩ. eo. qđ clericis. Per que dicit B. in. l. heres abſens. §. j. ff. de iudi. qđ ſola cõductione domus ad habitãdũ, niſi aliter volũtas declaret, vl̃ deferat maiorẽ partẽ bonoꝝ, vl̃ decẽnio cohabitauerit, quis nõ ſortit domiciliũ. Et ex hoc infertur quid dicẽdũ de beneficiato: qđ hic nõ pſequor: ſed dic vt dixi. ĩ. c. poſtulaſti. ⁊ vide. lxxxj. diſt. p̃moter. p tex. ⁊ glo. ⁊ Archi. de priui. cum olim. vbi In. per Bart. in. l. j. ff. ad muni. per Archi. de reſcrip. ſtatutũ. §. cũ antẽ, lib. vi per gl. de p̃ben. qr in tantũ. Uñ nõ omitto. qđ Jo. An. hic dicit, bñficiatũ habere domiciliũ ratione beneficij ⁊ ratione patrimonij. Dicit tamen qđ regulariter ſpectatur domiciliũ ratione beneficij. Regulariter dic, qr ſi de patrimonio, vel delicto ibi cõmiſſo quera ſ domiciliũ ratione patrimonij ſpectatur, ſm Jo. An. qđ no. ad hoc l. ſi fideicõmiſſum. §. ſi. ff. de iudi. Pũto tamẽ qđ habitatio cõtra ius nõ imprimat domiciliũ. Ideo clericus reſidens in alia dioceſi quã vbi habet beneficiũ, in quo reſidere tenetur, nõ ſortitur domiciliũ ibi: qr nõ videt ibi cauſa perpetui vſus. Sic ⁊ in vxore nõ re

17 ſidẽte cũ viro. ¶ † Uenio ad ſcðm, quis ſit effectus, quẽ ſortiri forũ ratione, domicilij. Dic. magnus: qr ibi p omni delicto, ⁊ ɀcitu vel quaſi, poterit cõueniri, ⁊ citari, etiã ſi ibi nõ inueniat. Ideo iudex domicilij habet pſonã ſubiectã, vbicũqʒ ſit. ⁊ dicit hic eſt for⁹ naturalis. Per q̃ cõcludit qđ de delictis alibi cõmiſſis vl i cũqʒ põt i loco domicilij cõueniri: qđ nõ eſt, ſi aliter forũ ſortiat: vt. l. i. ⁊. ij. ⁊ aut. qua i puincia. C. vbi d cri. agi opor. ĩ. e. cũ cõtingat. ⁊ hic. ⁊ d rap. c. j. Sic ⁊ cõuenit i loco domicilij de ɀctib⁹ alibi geſtis. ĩ. c. dilecti. Et hec eſt veritas cuiqʒ nota: alias hic forũ ſortiri ratiõe domicilij, ſi ibi exigeret cõtract⁹, vel delictũ, ſupflue ret, vt dicit Jo. Cal. i c. j. de ra. i. vj. q. Hoc verũ quo ad domiciliũ qđ ſortiſ tpe delicti: ſed ſi poſtea mutaret domiciliũ, nõ poſſet ibi cõueniri pro delictis preteritis. Ad hoc. ff. de noxa. l. delictis. §. ſi extraneus. ff. de iudi. l. heres abſens. §. ſi. no. Bal. ſecus in ɀctibus ſcðm eũ. Hoc nõ puto: qr ex quo ibi eligit domiciliũ, ſubmittit ſe p cõtractib⁹ p̃teritis: qr iura indiſtincte loquũſ. Ad hoc l. iuris ordinẽ. C. d iur. om. iu. Et an puniat ſcðʒ ſtatuta ppria, an ſecũdũ ius cõmune, an ſcðm ſtatuta loci delicti, dixi ĩ. cõſt. vt animarũ. lib. vi. ⁊ vide in. c. paſtoralis. d re iudi. i dc p Pau. ⁊ per Bar. in. l. cunctos populos. de ſum. trini. ⁊ ſi. ca. Inquãtũ dixi ſibi deliquẽtẽ poſſe puniri in loco domicilij, limit at hic Jo. An. poſt Odoſ. in addi. Spe. §. ſi. v. vj. ratione criminis. in v. ſed qđ ſi cõueniatur. i additione, que incipit, longe prius diſputauerat. Odoſ. ⁊c. Hoc pcederet, quãdo pcedit via accuſationis. Sec⁹ dicit vbi proceditur p viã inquiſitionis, vbi principaliter iudex intendit intereſſe vindicte: quia ſua nõ intereſt, ex quo ibi nõ deliquit in ſuo territorio: ibi enĩ poteſt cõueniri, non ex eo ꝙ deliquit, ſed ex eo qđ ibi ſortitur forũ: ⁊ ſic audire debet accuſantem, ⁊ ex eo capite punit illũ, ſi delictũ probetur: ſed inquiſitio delicti principaliter cõcernit delictum: quod non contingit iudicem ex quo alibi eſt cõmiſſum, ⁊ iura canonica, que latius promittũt inquiſitiones, dicit quod procedunt in ſuo foro per quod videt ſentire hãc limitationem procedere demum ſecundum iura ciuilia. Placet mihi dictũ Odofre. inquantum de iure ciuili nõ poſſit ex officio procedi: ſed dato qđ ſumus in caſibus in quibus poſſit, credo quod ſicut poteſt accuſari corã iudice domiciliata ⁊ ibi poſſit inquiri ex officio. Cauſa enim quare in loco domicilij poteſt accuſari, licet alibi delinquerit, eſt qr vbicũqʒ delinquat. ſubiectus eſt iudici domicilij. Et hec rã locũ habet, ſiue p inquiſitionẽ, ſiue p accuſationẽ procedatur. Ite quia ſicut intereſt iudicis delicti purgare prouinciã malis hominib⁹, vt. l. cõgruit. ff. de officio. preſidis. ita intereſt iudicis domicilij caſtigare ſubiectos, ⁊

lectos, ⁊ purgare prouinciã ſuã talibus, licet alibi deliquerint: vt. ol. cõgruit. Ad hoc. l. pſes. ff. de offi pſi. Uide Bar. ff de offi. pſi l. oſeſes ⁊ remittit ad no. per ſe in. l. fi. ff. de iur om iudi. ⁊ dt Cy. diſputaſſe in ciuitate Senarũ: ſʒ ibi nihil dt, in l ſi vnde hec limitatio nõ placet. Alius effectus, q: exiſtentẽ extra territoriũ poterit citare, ⁊ in cõtumaciã conſtituere, etiam quo ad effectus perſonã oſtringẽtes, vt de delicto, ⁊ obligatione pſonali poſſit cõdẽnari: vt not. de fo. compe. Romana. §. contrahentes. Z. c. cũ cõtingat. Et eſt cã, q: perſonã vbilibet habet ſubiectã. Quod ſecus eſt in alijs modis forũ ſortiri. ſ. ratione contractus, vel delicti: q: ſubijciunt̃ inquantũ reperiunt̃, vel ſicut in limitibus territorij delinquẽtes, ſeu delicti. Ex his pʒ an poſſit eũ excõmunicare exiſtentẽ extra territoriũ. Jo. tenuit ꝙ ſic. ix q ij cpm. xi. q. iij. ſi epo. xvij q. i. ſi qs preſbyter. ⁊. c. ſi qui vero. Ad hoc. ij. q. ſ. omnipotens. de app. cũ ſit Romana. ad fi. de cle. excom. mi. ad apoſtolice. expreſſum de cle. nõ reſi. ex tuę. tʒ Jo An de fo. cõp. Romana. §. ↄtrahẽtes li. vi. Jtẽ Jnn. de vita preterea. Jo. Cal. etiã in idem inclinat, maxime vbi per iudicẽ propriũ eſt requiſitus, in. c. i. de rap. licet inuolute loquat̃. Paul. de Liaza. in cle. paſtoralis. de re iudi. tenuit contrarium: q: talis ſnia, vt trahens ſecũ executionem. non poteſt ferri in exiſtentẽ in territorio alterius, ſicut nec actualr̃ exeq. Z. c. poſtulaſti. alias p caſu. c vt animarũ. §. i. de cõſti li. vi. l. oicẽs hãc potiſſime cauſam quare ibi nõ valeret ſnia: q: in exiſtẽte extra non poteſt aliquid exequi: ergo nec ſententiare, qd habeat in ſe incluſum execõni. Fatetur ꝙ ſi vinculum nõ iniͨiatur immediate ex vinibus ſententie hominis, ſed ex vi ſnle iuris propter ſententiam, vt ſunt ſententie, que late ſup crimine infamant. ff de his, qui no. inf. l. furti. iij. q. vij. §. porro. ff. de poſtu. l ex ea. q: tũc ſit immediate a iure, qd vbilʒ et hʒ poteſtatẽ. Cn. opinioni adherere videt̃ Calde. inquãtum requirit preuentionẽ excitatione, vel ſaltẽ ꝙ a iudice ſuo citetur. Adhereo prime opi. q: nõ deficit hic propter citationẽ: q: cum vbilibet ſit ſubiectus iudici domicilij. põt requiri, ⁊ in cõtumacia cõſtitui. vbicunqʒ ſit, vt veniat ad locũ domicilij: ⁊ ſi non veniat, ibi dr̃ deliquiſſe, ⁊ cõtumax eſſe. Non ob defectus poteſtatis exequẽdi: q: id procederet in executione actuali, in qua deficit ptãs: q: reo alibi ſita nõ eſt ei ſubiecta, ⁊ per quã turbat iudi-
8 cis iuriſdictio ¶ † Due enĩʒ cauſe ſunt impedientes executiõis actũ in territorio alterius, defect⁹ ptãtis, ⁊ turbatio iuriſdictionis, que hic ceſſant: q: poteſtas non deficit in perſonã ſubiectam rõne domicilij, vbicunqʒ ſit. Qd patet, q: de delicto alibi cõmiſſo põt in ſua dioceſi cõueniri. Nõ deficit etiã propter turbationẽ iuriſdictiõis: q: ex tali vinculi iniectione inuiſibili, ⁊ per qd ſpũalis ligat̃. nulla ſurgit turbatio iuriſdictiõis: vnde in his, q̃ ſunt voluntarie iuriſdictionis, vbi locus nõ eſt de ſubſtantia, qs poteſt exercere que ſunt voluntarie iuriſdictiõis: q: per hoc non turbat̃ iuriſdictio alterius. ff. de adop. l. emãcipari. cũ gl no. de offi. ode. nouit. Secus ſi actu aliter vellet exequi, eũ capiendo, vel occidẽdo: q: nõ poſſet eſſe abſqʒ turbatiõe iuriſdictionis: ⁊ de hac loquit. c. poſtulaſti. ⁊ l. cũ vn⁹. §. ſi. de bo. aut. iu. poſ. ⁊ qd no. in. §. contrahẽtes. Nõ ob. c. vt animarũ. q: ibi ſtatuens non ſolũ agebat vinculũ iniicere, ſed etiã agebat cauſa ſentẽtie ex facto in alieno territorio originarie. qd nõ põt: q: ſna nõ intereſt facta alterius dioceſis ſuas per ſnias cõdẽnari: q: licet ibi ſit ſubditus, ⁊ ipſum punire poſſit de facto ibi commiſſo, punire põt vt executor pene a legibus ſtatu, vbi deliquit, imponende: nouas penas inducẽdo: q: ſic alienam purgaret prouinciã: qd ad ipſum nõ ſpectat: vt. l. cõgruit. de offi. pſi. Cõcludẽdo ergo aliquos caſus, ſi agit iudex domicilij cauſaʒ ſnie originare ex facto affirmatiue in limitibus alterius territorij, ⁊ vinculũ ſententie iniicere non poteſt, vt dixi, ⁊ eſt caſus in. §. ſtatuto. ſi agit cãm originare ex nõ facto in limitibus proprij territorij faciendo poteſt cauſam ſnie originare ⁊ ſnle vinculum iniicere in ſubditum, etiã extra territorium, vt eſt caſus de cle. nõ reſi. ex tue. q: ibi delictũ negatiuũ eſt cõmiſſum, vbi contrariũ affirmatiuum erat exequendũ. l. deſertores. §. qui ſtatiõis. ff. de re mi. per que dicit Bart. locũ ponendũ in libello, vbi affirmatiuũ erat faciendũ: q: ibi deliquiſſe videt̃: vt in maſſariis no denũtiãtib⁹ maleficiũ, locus palatij, vbi denũtiare debebat, eſt locus delicti cõmiſſi: ponit hic in. l. libellorũ. ff de accu. Si agit vinculũ iniicere, ⁊ cãm originare ex nõ facto faciẽdo in alterius territorio. nõ põt: ideo nõ poſſet excõmunicare ſubiectũ non ſoluentẽ in futurũ debita ſua Peruſij Ad hoc. ff. de inter. ⁊ rele. l. relegatorũ. in prin. ⁊. §. ſicut aũt. cũ ſimil. Si tñ cauſa originata in limitibus proprij territorij, vel ẽt in limitibus alterius ex cã orta a legibus territorij, vbi actũ fecit, velit ſolum vinculũ iniicere, ſatis puto ꝙ poſſit, per preallegata, ſiue illud vinculũ ſurgat immediate ex ptãte iuris, vt voluit Paulus, ſiue hominis: q: lʒ actu nõ poſſet exeq, põt ſic in intellectu. Et hoc eſt, qd voluit dicere Hoſt. de app. paſtoralis. ꝙ huic cenſure facilius apprehẽdũt, q: ea nũtiũt in anima, ⁊ facilius talia

comprehendunt̃, quã exequantur. Nam comprehendendo animo regẽ Francie. quẽ actu comprehendere non poſſet inquantum diſtantẽ: ſic facilius trãſeũt, ⁊ penetrat illo ſunt tales executiones: vt no. de ſen exõ venerabilib⁹ l. vi. ⁊ per Jnn. de app. preterea. Ex hoc decidit̃ dubiũ de ſubiecto ratione domicilij, q iurauit forenſi ſoluere vſuras, an illũ poſſit abſoluere. Eã in practica habuit Z. apud aduocatus Flo. vt patet ſua x. alle. vt ꝙ nõ: q: agit̃ de tollẽda obligatione, q vinculũ ptendit in abſente: ⁊ ſic ſentẽtiat, ⁊ exequit̃ extra limites ſue poteſtatis. Decidit cõtra: q: hic agit̃ de ſola exoneratiõe ↄſciẽtie ſubiecti, cuius anima eſt in manibus iudicis domicilij: vt pʒ de offi or. irrefragabili. Jtẽ hec obligatio non ligat eũ parti, ſed Deo: q: inquantũ ordinaret̃ in parte, turpe foret ex parte ſuſcipientis: ⁊ ſic nõ obligaret. de iureiur. debitores. Jdeo illam obligationẽ tollere põt, q̃ reſidet in ſolo ſubiecto, ⁊ in Deũ, q: Deus vbilibet eſt. Jtẽ ex quo ipſe eſt debitor, ⁊ principalis reus, actor quo ad cãm illã tangẽtẽ reũ ſortit̃ forũ iſtius. Poteſt ergo abſoluere, maxime vbi ad finem firmande exceptionis peteret abſolui. ar. eius qd no. poſt Bart. in. c. ſi clericus. ad ſi Z. e. ti. dixi de hoc. Z c. poſtulaſti. Sed eſt dubiũ qd de domicilio rõne originis, an qs dicat ſortiri domiciliũ in originis loco: queſtio eſt lõga, de qua plenius dicam, vbi gl. tãgit in. c. accedẽs. ĩ. vt lite non conte. Cõmunis opi. ꝙ in loco originis proprie paterne, vel aurẽ, quo ad qd quis forũ ſortit̃: ſed an quo ad facultatem conueniendi, concluſio eſt Jac. de Are. ⁊ Bar. qui dicũt recitãt, ꝙ ſortitur domicilium, vt ibi poſſit cõueniri etiam de alibi geſtis, ſi tñ ibi inueniatur. De hoc de parocch. c. ſi vbi gl. ⁊ vide gl. de tẽpo or. c. i. li. vi. in verbo, oriundus. ⁊ p gl. ⁊ doc. de legati. l. ſi quis. li vi. ⁊ per Jo An. in Spe. de cõpe. iudi. adi. §. i. ver. gliij. p Cy. in l. ij. de iur. om iud. dicã in. d. c. accedẽs. Et propter hec dicit gl ꝙ appellatione domicilij in prĩa ſignificatione accipimus domicilium rõne habitationis, ⁊ nõ rõne originis. Dicit gl in. c. ſtatutum. §. cũ aũt. que incipit, olim dicebatur. no. ad ſi Et hec ſufficiãt de tribus principalibus modis forũ ſortiri. De alijs vide ad ſatietatẽ in glo. l. heres abſens. ff. de iud. plene per Bar. ff. ad munici. l. i. pleniſſime vide p Spe. in ti. de cõpe iudi. adi. per totũ. ¶ Sequit̃ quartus modus forum ſortiri. ſ. rõne rei ſite. Circa que quero de pluribus Primo, qñ quis dicatur forũ ſortiri ratione rei ſite. Secundo, que requirant̃ vt quis dicatur forum ſortiri ratione rei ſite. Tertio, quis
19 ſit effectus ſortiri forũ ratione rei ſite. ¶ † Ad primum dic, qñ quis conuenitur de re, vel poſſeſſione rei alicubi ſita, ve litera dicit. Nã eo ꝙ reus eſt ibi, forũ ſortiri cenſet̃, ⁊ de illa ibidem poſſit
20 conueniri. C. vbi in rem actio. per totũ. ¶ † Ad ſm, que requirantur vt quis dicatur forũ ſortiri ratione rei Primo exigit ex parte rei conuenti, ꝙ conueniat̃ vt poſſeſſor, vel rei detentor, vt patet hic Secũdo ex parte actoris ꝙ agat reali, vel agat mixta actione, hoc eſt, actiõe ſcripta in rẽ. vel in ſe habẽte preſtationes perſonales, vt interdicta, que dant̃ contra detentorẽ, ⁊ ratione delicti, ſpoliationis, vel turbationis. patet. C. vbi de poſ agi oportet. l. i. Perſonali aũt conuctus. licet ad rem conueniat̃. non dr̃ forũ ſortiri in loco rei ſite: q: ibi in illa, que ſequitur perſonam. l. iij. § heres. ff ad Treb. ⁊ non remiter. l. ij. ff. de contra. emp. nõ ſortit̃ forum: ⁊ poteſt conueniri ſolũ in loco domicilij. Ad hoc. ff. de cenſi. l. forma. ⁊ qd. ĩ. no ad hoc qd no. Jnn. Z. c poſtulaſti. Tertio ex parte rei, ſi eſt immobilis, planũ ꝙ quis ſortit̃ forum: ſi eſt mobilis, gl. tãgũt in l heres abſens. ⁊ in l. ſi. C. vbi in rẽ ac. Dic, vbi res mobilis incepta eſt poſſideri. poteſt cõueniri: vt. ff. de iudic. l. ⁊ legationis. Si tñ cõueniť rõne poſſeſſionis, nõ: q: ſic niſi ter cepit poſſidere: ſi aliter ibi forũ ſortit̃, his poſſit excludi exceptione, vt vbi cõueniť in cõi patria, vt Rome adhuc p poſſeſſionem mobilis excluditur priuilegiũ. ff. de iudi. l. nõ aliter. §. i Si alias nõ ſortit̃ ibi forũ, ⁊ illas ibi tenet vt viator, vel in cuſtodia trãſitoris, vt in ducẽte mulũ per ciuitatem. ff de pig. ſi debitor. de legã. iij. in. l. ſi fundus. ff. de reli. l. ſi qs eo animo, ⁊ hoc, q: res non vr̃ eſſe vbi eſt, ex quo ibi non eſt cauſa perpetui vſus. l. ex facto. §. verũ Jcalicarũ. ff. de here. inſti. Si eſt ibi cauſa perpetui vſus, ibi ſortit̃ forum. l. ſi. C. vbi in rẽ act. nõ. lʒ ſint opi Cy. tʒ hoc, ⁊ Bar. Bal. de Cu. ad hoc. l. nõ aliter §. viti ⁊ l. qd legat̃. §. ſi autẽ. ff de iudi. ad hoc. l. ij. ff. ⁊. C. de ver. ſig. l. queſitũ. de lega. iij. cum ſi. Ad hoc que dicimus in contractu: nam non conuenit̃ quis ratione contractus, niſi ibi aliquam traxerit morã, ⁊ ſic nõ ſit omnino viator. ff. de iud. l. heres abſens. §. i. ⁊ dixi. Z. ſic ⁊ erit hic in re rõne rei. Et hãc opi. ſequit̃ hic Jo. An. ⁊ in addi Spe. l. ti. de cõpe. iudi. adi. §. i. ver. xx. vbi allegat plene p hac api. ⁊ p opi. ꝙ ſortiatur, vel non ſortiatur ratione rei mobilis An autem ſi perſona eſt idem quod res, pro qua, ⁊ contra quam agitur, vbi perſona dicatur forum ſortiri, vide. C. vbi de cauſa ſtatus per totũ. ⁊ vbi occu. vel cohor. etiam per totum. ⁊ per Jnn. Z de ſeruis non or.
21 de ſeruorũ. ¶ † Ad vltimũ de effectu forum ſortiri ratione rei, pie ꝙ magnus: q: iudex rei ſite pot in contumaciam conſtitue-

re, ⁊ citare ibi rem habentẽ, etiã alium de quo ad finẽ diſtringen
di rem, vt mittendi in poſſeſſionẽ, vel decernẽdi de ea: ⁊ alio non
obuiante, vbi agereť reali, etiã ſententiare poſſet diffinitiue ſu-
per ea etiã cõtra exiſtentẽ extra diocesim: q: non agit diſtringere
perſonam, ſed rẽ: poſſet etiam onera reali rei imponere, alio non
repugnante: vt no. ẽ. eo. poſtulaſti per Inn. Quo ad finẽ autem
diſtringẽdi perſonã, nõ: q: perſona non eſt ei ſubiecta, niſi per re-
ſpectũ ad rem. Si tamen citatus vbi ſortiť forum rei eſſet contu-
max in non parendo iudici, etiã preuẽtus: ſatis puto ipſum poſ
ſe excõmunicari, in quantũ foret preuentus ante diſceſſum terri-
torij: ſed exiſtens extra tẽpore requiſitionis, nõ. Ad hoc qđ no.
ẽ. c. poſtulaſti. per Inno. Item eſt effectus: q: iudex rei ſite põt
exequi. imo debet, ⁊ a ſuperiore poſſet compelli ſententiam exe-
qui ab alio latam ſuperre, que eſt in ſuo territorio: vt. ẽ. eo. c. po-
ſtulaſti. ff. de re iudi. a diuo Pio. ver. ſentẽtiã Rome dictã. Itẽ
alius eſt effectus, vt olim dicte in delegato cõputareń a loco rei
ſite. de reſcri. dilectus. ſ. de excep. cũ olim. ⁊. ẽ. c. ex parte R. Itẽ
eſt alius effectus: q: etiã ſi in loco domicilij agať de re alibi ſita,
licet quo ad preparatoria iudicij cauſa debeat tractari ſm ſtatu-
ta loci iudicij. vt. l. ſi tamẽ. ff. de teſti. tamẽ quo ad deciſoria ſerua
buń ſtatuta loci rei ſite. ff. de euic. l. ſi fundus. C. de preſcri. xxx.
an. l. ſi. ff. ſi ſerui. vẽdi. l. venditor. §. ſi cõſtat. Ad hoc qđ no. in. l. j.
C. de ſum. tri. ⁊ fide ca. xi. q. ij. nos conſuetudinẽ. ⁊ de cõſue. ſuper
rubri. poſt Inn. ⁊ Cõpo. ⁊ hoc tenet Gul. in. l. ſi. C. vbi in rẽ actio.
Nũquid aũt iudex domicilij iudicet ſm ſtatuta loci delicti: dixi
in repetitiõe. §. ſtatuto. decr. ij. de conſti. in. vi. ⁊ per Pau. in cle.
paſtoralis. de re iudi. in cle. nõ inſiſto in iſto. Et hec ſufficiant de
ſpãlibus, ⁊ cõibus modis forũ ſortiri. Alios particulares mo-
dos, quos proſequiť Spec. ⁊ de profeſſione aduocationis, ⁊ de
actu adminiſtrationis generalis, ⁊ quos ẽt tangit Bar. in. l. j. ad
munici. de quibus in Spe. de cõpe. iud. adi. §. j. per totũ, nõ pro-
ſequor: q: omnes illi ad iſtos modos reducibiles ſunt. Nũquid
aũt ex ſolo domicilio acquirať ciuilitas, ⁊ an eo ꝙ habet domi-
cilium, dicať ciuis, vel incola: ⁊ quot modis inquirat ciuilitas: ⁊
qđ de clericatu: qđ de baptiſmate: qđ de collata dignitate, vel
bñficio alicui: qđ de capitulo alicuius eccleſie: an dicať ciuis: ⁊
qđ de ibi creato: ⁊ qđ de aliũde ibi trãſlato: an tales actus faciãt
quẽ ciuẽ: ⁊ quid de natis in cure. ⁊ de curalibus natis in ciuita
te, vide pleniſſime p Bar. in. l. j. ff. ad municip. ꝗ curioſus poſſet
hic trahere: ſed vt nõ opportunũ hoc omitto ad preſens. Nun-
quid autẽ ſi qs eſt effectus ciuis ex priuilegio, ſubmittať huic
foro, vt ibi poſſit cõueniri, vide p Gui. de Suz. C. de legi. l. qđ fa-
22 uore. ¶ † Reſtat deſcẽdere ad ſpeciẽ fori generalis: nã ſunt ſpe-
cies fori ſpecialis, ⁊ de his actũ eſt. Eſt ⁊ ſpecies fori generalis: ⁊
de hac vidẽdũ. Nam gñaliter ſortiť quis forũ in loco ratione cõ
munitatis patrie, vel cõis ſuperioris, vt eſt Imperator quo ad
clericos. Ad qđ declarandũ primo q̃ro quare quilibet in ciuita-
te Romana põt conueniri. Secũdo, an in cõi caſu poſſit quis
23 ibi effectualiter conueniri. ¶ † Ad primũ dicit gl. ꝙ coram pa-
pa ⁊ Imperatore põt quilibet cõueniri: q: tales ſunt iudices cũ-
ctorũ. Imperator laicorũ, ⁊ papa clericorũ, ⁊ laicorũ in caſibus
tertiis. ix. q. iij. cũcta. ⁊. c. per principales. ⁊ ꝙ Roma cõis eſt pa-
tria. ff. ad muni. l. Roma. Idõ qlibet ibi rñdere teneť. Puto ꝙ in
Roma poſſet qs cõueniri aliũde corã Imperatore, qñ ibi tenet
tribunal vniuerſale. Ideo cũ hodie ibi nõ teneat, q: papa habet
ſpeciale dominiũ Rome, vt de ele. fundamenta. nõ credo laicos
24 ibi poſſe de alibi commiſſis puniri. ¶ † Ad ſcđm an omni caſu
poſſit qs in tali foro cõueniri. Dic ꝙ regulariter ſic, niſi habeat
priuilegiũ reuocandi domũ, ⁊ de eo opponatur: procedit enim
omni caſu iuriſdictionis exercitiũ, niſi aliud opponatur, ex quo
ſupponiť habitus iuriſdictionis: vt not. Inn. de offi. dele. cũ ſu-
25 per. ¶ † Et circa priuilegiũ reuocandi domum ſunt plura vidẽ-
da. Primũ, qñ habeat hoc priuilegium, ⁊ qñ non, ⁊ in quibus
cauſis, ⁊ in qbus non. Secundo, dato ꝙ habeat, qñ hoc priui-
legium finiať. Dic ꝙ habet hoc priuilegiũ, ſm gl. quando eſt ad
curiam vocatus propter aliam cauſam ex priuilegiatis, puta ex
alia cã neceſſaria: vt ſi vocatus eſt pro publica vtilitate. in aut.
de ſanc. epi. §. ſi vero epiſcopi. Vel quando vocatus eſt cauſa te-
ſtimonij, vel qñ iudicandi, vel qñ cauſa appellationis proſequẽ-
de, vel qñ cauſa tutele reddende. Itẽ non ſolũ legati pro publica
vtilitate habẽt hoc priuilegium, ſm Inn. ſed ⁊ propter vtilita-
tem particularẽ ſeruatam: vt ſi prelatus iuerit propter negotia
ſue eccleſie, vel ciuitatis: vt. d. §. ſi vero epiſcopi. ⁊ legatũ appel-
lat etiam Inno. qui hoc priuilegio gaudet, non ſolum miſſum a
ciuitate, ſed Imperio, vel a quocũqz qui miſſus eſt etiã vt pro-
curator. ad cãm ab eo, qui ei imperare poteſt, vt eſt ſnus epiſco-
pus. in aut. de ſan. epi. §. reuerẽdiſſimi. col. ix. Nam quicũqz p ne
ceſſaria cã mittit, vel vadit ad curiam, habet priuilegiũ reuocan
di domũ. ff. ex quib. cau. ma. l. q mittunť. Plus dicit gl. in. l. ij. in
§. in legatis. qđ etiã põt, qui vadit Romã ad videndũ filium in
ſtudio, gaudet hoc priuilegio. l. nec nõ. ff. ex qui. cau. ma. Per q̃
dicit Bar. tales, qui hñt hoc priuilegiũ. vt peregrini. ⁊ pater q
venit ad videndũ filiũ, gaudẽt hoc priuilegio, vt nõ poſſint con
ueniri pro repreſaliis, ſicut nec filius. Idẽ dicit de aliis attinen-
tibus. Qđ no. per aut. habita. C. ne fi. pro pa. que extenditur ad
tales. Stet regula ꝙ accedens pro neceſſaria cã ad curiã, gaudet
priuilegio reuocãdi domũ, vel pbabili, ⁊ quaſi neceſſaria, dum-
tamẽ nõ ſit omnino volũtaria, ſm Inn. Et quaſi neceſſariã ap-
pellat, qñ venit cauſa appellationis proſequẽde: quã licet nõ te-
neať ex neceſſitate preciſe proſequi, ſi tñ ipſam nõ proſequať: ex
rata manet ſentẽtia: ideo hec cauſa preciſa reputatur. Idem eſt
in reo vocato ad iudiciũ: vt in. §. in legatis. Per q̃ patet quid in
veniente ad curiã cauſa petende reſtitutionis contra ſententiam
in ſe latam. Quidã ꝙ nõ gaudet priuilegio: q: ⁊ ſi cauſa ſit pro-
babilis, eſt tñ omnino voluntaria, nec eſt neceſſaria, vel quaſi ne-
ceſſaria: ⁊ talis de nouo agit, ſm Inn. ⁊ ſecundũ Hoſt. cauſa nõ
eſt ſic per appellationem ad curiã deuoluta, nec ſententia ſuſpẽ-
ſa, ſicut per appellationẽ ſuſpendiť. ff. ad Turpil. l. j. in fi. Itẽ eſt
alia ratio, q: appellatio iniquitatis ſentẽtie q̃relã continet, que
appellãti imputari non põt. Vnde ipſam proſequitur ex cõmu-
nicatus ne preualeat iniquitas equitati. de excep. cũ inter. cũ ſimi.
Petitio vero reſtitutionis in integrũ continet petitionẽ venie
proprij erroris, q merito imputari põt petenti. Ad hoc. ff. de mi
no. l. prefecti. Ideo q: aliquando impugnat, nõ habet hoc reme
diũ, licet habeat quãdo ſe defendit. Dicunt tamen quidam ꝙ
licet predicta procedãt quo ad iuris ſubtilitatẽ, non quo ad veri
tatẽ. Ideo hac veritate inſpecta, cui fauent canones. de dolo. c. j.
dicendũ ꝙ ſi ſententia eſt lata a iudice, qui poſſit reſtituere, non
habet priuilegium reuocandi domum, cum voluntarie veniat:
ſi eſt lata per iudicẽ, qui non poſſit reſtituere, nec patet remediũ,
vel non cõmode circa ſedem apoſtolicam, vera eſt ſcđa ſenten-
tia: q: paria ſunt, non poſſe, vel non commode. ff. de verb. ſign. l.
Nepos Proculo. de vita. c. ſi. de elect. q: propter. Qui vero ſint
iudices, qui poſſint reſtituere, habetur de in integ. reſtit. cauſa.
Fallit hec regula primo, qñ cauſa eſt talis, que celeritatem deſi-
derat, vt eſt cauſa electionis, vel alie, que ſunt tẽpore perituie. In
talibus enim quis non habet ius reuocandi domũ. ff. de iudi. l.
ij. §. pen. ⁊. l. ſi. §. ſi edium. ſ. de app. obligate. ff. de fer. l. j. §. excipiũ
tur. ⁊. l. ij. ⁊. ſ. de fer. c. ſi. Quod temperat verũ Inn. quando agi-
tur de electionibus prelatorũ: ſecus poſſet dici in electionibꝰ ca-
nonicorũ, in quibus non eſt tanta celeritas, nec tantũ periculũ.
Secundo ceſſat priuilegium ſm quoſdam, quando quis volun-
tarie accedit vt actor ad litigandum in curia: vnde dicũt ꝓpter
vocationes ad cauſas habere quẽ priuilegiũ, quando accedit vt
reus: ſecus ſi accedat vt actor. alle. ff. de iud. l. ij. §. ſi. vbi dicit ꝙ
vocatus cauſa vnius tutele, in alia rñdere non teneť. Sed qui-
dã dicunt illud loqui in criminalibus. Finaliter cõcludit ꝙ ſiue
ſint appellantes, ſiue appellati, ſiue actores, ſiue rei, gaudebunt
hoc priuilegio, põt tñ eis prefigi terminꝰ, quo poſſint redire ad
domum. Hec vera, qñ ſunt abſentes in curia pro cauſis propriis
agendis: procuratores aũt, vel nũtij, qui ad cauſas tractandas
ſunt in curia propter lucra, ⁊ nõ ex imperio ſui ſuperioris, tales
nõ gaudẽt priuilegio. ff. ex qui. cau. ma. l. q mittunť. §. ſi. ⁊. l. ſeq. ⁊
l. nõ vere. Item qui pro ſuis negotiis ſpecialibus veniũt ad cu-
riam, hoc priuilegio non gaudent, per eadem iura, ſm Inno. de
quibus remittit Hoſt. ad Summa. de excep. §. ſi. ſub. §. nem effe
ctus. ⁊ de hoc in Spe. de leg. §. ſupereſt. ver. porro. Itẽ ceſſat hoc
priuilegiũ, ſeu locũ non habet, ſi detur accumulatio ſpecier alte-
rius fori: vnde ſi tẽpore legationis contrahant, etiã ſi per gnũ
in curia non teneant. ff. de iudi. l. ij. ⁊. l. ſi legationis. Item perdit
ſi agat contra vnum: q: contra omnes ſe defendere tenetur, ma-
xime dum conuenit: q: tunc nõ expedit officium legationis. ſed
in aliis occupatur: vt. d. l. ij. §. ſed ſi agant. ⁊. l. ſed ⁊ ſi reſtituať. ⁊. l.
qui non cogitur. Non ob. in aut. de ſan. epiſ. § reuerendiſſimi, col.
ix. q: ibi loquitur de renuntiatione facienda pro eccleſia ab eo,
contra quem agit: q: tunc bene ab illo ſolo pro negotiis eccleſie
poteſt reconueniri, ſecundũ Inn. Fatetur tamen ꝙ licet legatus
non opponat priuilegium quo ad vnum, ꝙ ſi quo ad alium con
ueniatur ꝙ quo ad alium non perdit priuilegium. C. de excuſa.
tuto. l. voluntarie. cum ſuis concordan. Eſt tamen differentia
inter legatos ex vna parte, ⁊ alios ad curiam accedentes pro
alia neceſſaria cauſa ex alia: quia alij preter legatos de omnibus
geſtis extra locum proprium, ⁊ in legatione, ⁊ ante legationem
reſpondere coguntur: ⁊ ſolum habent ius reuocandi domum
pro geſtis ⁊ contractibus in propria dioceſi vel prouincia. ff. de
iudic. l. ij. §. ſed ſi extra prouinciam. Legati vero non poſſunt,
niſi de his, que in loco legationis contraxerunt. Et dicit hic
Innoc. quod peregrini equiparantur legatis. de cle. peregri. c. j.
26 ¶ † Ad ſecundum quando finitur hoc priuilegium, dic ꝙ fine
legationis vſqz quo ad domũ redierit, vel redire potuerit: ideo
ſi voluntarie

ſi voluntarie ſtetit in curia, expedito fine legationis, non gaudet
priuilegio: et intelligit quod habet priuilegiũ, donec ſe parat ad re-
deundum, vel redire potuerit, nõ ſolum de domo, a qua receſſit,
ſed de qualibet, vbi nũc habet redire. Idem ſi neceſſitate, vel in-
firmitate tenetur, vel ſuper iure reuocandi domum interlocuto-
riam expectet. ff. ex qui. cau. ma. l. qui mittitur. §. ſi. et l. eni. §. i. ſm
Inno. in addi. Item intantum eximit eum hoc priuilegium, vt
non cogatur audire ſententiam, ſuper qua litem conteſtatus eſt:
licet, ſi velit, poſſit audire. ff. de arbi. l. non diſtinguemus. §. item
27 ſi quis Romę. ¶ † Vltimo q̃ro de effectu huius priuilegii reuo
candi domum. Dic quod eximit a iuriſdictione ratione cõmunita-
tis patrię, ſed nõ eximit perpetuo, ſm quoſdam, ſed eximit ita
quod finita legatione compellitur redire, et non audit, niſi cautionẽ
pręſtet de ibi redeundo ad proſequendã litem finita legatione:
ar. ſ. de dila. expoſuit. §. ſi. et dicunt expreſſum in l. ũ. §. ſed ſi dubi-
tare. ff. de iudic. qđ quidam intelligunt etiã de his, quę in lega-
tione contraxit. Plus placet Inn. quod non det cautionem de re-
uertendo ibi, ſed de reſpondendo corã ſuo iudice ordinario. l. ſi.
§. legatus. ff. de iudi. Quod vltimũ non placet Hoſt. per prima
iura, et hoc recitat Io. An. in duobus locis. Dictum Inn. puto
verum, quando cauſa poteſt coram inferiori tractari: quia non eſt
ardua, et iudicium non erat ante legationem ceptum. Dictũ au-
tem Hoſt. procedit quando cauſa eſt ardua, vel quando iudiciũ
ante legationem erat ceptũ. Secundo licet dictum priuilegium
eximat quẽ a iuriſdictione iudicis vniuerſalis, non eximit quin
cogatur de hoc, de quo agitur, coram ſuo iudice reſpondere or-
dinario: alias ſi ſe non defendat, patietur miſſionẽ in poſſeſſio-
nem, et alia grauamina contumacię: antequam tamen fiat miſ-
ſio, cognati, et alii amici ſunt vocandi. ff. ex qui. cau. ma. l. itẽ ait
pretor. §. fin. et l. ſeq. C. de reſti. mi. l. ignorare. De hac materia v.
queſtio. §. c. i. in Specu. de reo. verſicu. item legati. et verſicu. ſeq.
Et an in conſilio prouinciali competat hoc ius reuocandi do-
mũ, dicetur. ſ. de preben. graue. et vide in Spe. de leg. §. ſupereſt.
ver. porro. x vi. col.

¶ De libelli oblatione. Rubrica.

¶ Quia rei ad iudicium vocati, ſi non declinant forum, petunt
libellum, vt ſciãt quid, et qualiter petitur, et ſuper quo debeãt re-
ſpondere: ideo etc. Goſ. ad materiam. ũ. q. viij. per totũ lxxxi. di.
Maximianus. Queſtionem, quam format hic Inn. reſeruo. ſ.
c. i. vbi ponit etiam Hoſt. Ant. de Butri.

1 ☞ Libellum debet actor in ſcriptis porrigere.
2 Iudex de facto in quibus ſupplere poſſit. 8.
3 Libellus eſt de iudicii ſubſtantia.
4 Habere quis dicitur pre manibus, quod habet incontinenti, et
in promptu.
5 In ſynodo non eſt iudex ſolus archiepiſcopus, ſed tota ſyno-
dus.
6 Libello quando non eſt neceſſaria ſubſcriptio. nu. 20.
7 Libellus debet eſſe clarus, et non ambiguus.
9 Libellus in quibus hodie non ſit iudicialiter tradendus.
10 Libello tradito, ſi peto trade mihi vacuam domus poſſeſſio-
nem, an valeat conteſtatio per penſionarios.
11 Libellus cui in conſilio ſit principaliter offerendus.
12 Libellus eſt dandus in cauſa ciuili, et criminali.
13 Libellus quid eſt.
14 Libellus quid neceſſario continere debeat.
15 Libellus cui ſit in iudicio offerendus, et per quem debeat offer-
ri. 17.
16 Citatio preſentis ad ſententiam audiendam habet vim peremp-
torii.
18 Sententia, ſeu proceſſus ſuper libello inepto, non valet.
19 Libellus qualiter dari debeat.
21 Libelli effectus quis ſit.
22 Preſcriptio an interrumpatur per ſolam conteſtationem iudici-
ali oblato libello.
23 Libelli oblatio an poſſit remitti, vel omitti.

1 Suarius. ¶ † Tota rubrica ſumma
tur per tria dicta, ſicut tria
ſunt capitula. Actor in ſcriptis libellum porri-
gere debet. Hoc primo: et ſi agit reali, debet in eo ex-
primere rẽ, quam petit. ſi agit perſonali, cauſam debet
exprimere. h. d. textus iſtius tituli. Prima decre. nõ
2 diuidit: quia tota ponit narrationẽ vnam. ¶ † Not. i. quod in his, quę
concernũt fundamentũ, et ſolemnitatem iudicii, quibus pretermiſ-
ſis iudicium redditur nullum, vt eſt libelli datio, ſupplet iu-
dex de facto. Ad hoc de iudi. cum tamen. et vide gl. de ele. c. i. lib.
vi. in verbo, abſentia. et hoc, quia intereſt eius, ne iudiciũ fruſtret.
Idẽ in his, in quibus aliquod intereſſe eſt iudicis: nam intereſt
eius, vt certã poſſit ferri ſniam. Inſti. de acti. § curare. l. ſ. et. ũ C.
3 de ſen. que ſine cer. quã. ¶ † No. ũ. in quartũ dicimus libellum
de ſubſtantia, ſi petatur. hoc verum, ſiue petatur a iudice, ſiue a
parte. ¶ Not. iũ. arg. quod libellus eſt de ſubſtantia, etiam in cauſis
4 eccleſiaſticis. ¶ † No. quod illud dicitur eſſe pre manibus, qđ quis
habet in promptu, incontinenti, et offerre põt abſque temporis
5 aliqua intercapedine. ¶ † No. arg. quod in ſynodo archiepiſcopus
nõ eſt iudex ſolus, ſed tota ſynodus. ad hoc. xi. q. iũ. ſi quis preſ-
6 byter. et c. ſi omnis epũs. ¶ † No. ar. quod ſubſcriptio partium requirit
in libello: ſed hec ſubſcriptio nõ eſt de ſubſtantia, ſm Hoſt. por-
riget enim quis libellũ, et tabellio ſubſcribet, et diez porrectionis
libelli, et dilationem datã reo. et ita ſeruatur in auſ. de exhi. reis.
§. ſancimus. col. v. et huic Pe. concor. licet Inn. videat velle con-
7 trarium: ſed ſerua conſuetudinem. ¶ † No. libellum debere eſſe
clarum, et non ambiguum. Cauendũ ergo ex parte rei de nimia
generalitate. ſ. c. proxi. et de alternatiuis ff. de iniur. l. pretor edi-
xit. §. quo antẽ pretor. Caue de ſi. id de dictione, ſi. nã conditio eſt
incerta. ff. de cõdi. inde. l. ſufficit. et Inſti. de ver. obli. §. ex condi-
tionali. Caue de verbo, duplici. de reſcrip. c. fin. et de omni dubio,
ſiue obſcuritate. de renun. ſuper hoc. de re. iu. ſi in. q. ducenta. §.
cum ita. et §. vtrũ. ſ. c. pe. et ſi. ſm Hoſt. et iunge notata. ſ. c. ſi. ſuper
8 gl. ũ. Io. An. ¶ † Opp. i. quod iudex non ſuppleat de facto. C. vt q̃
deſunt aduo. l. i. l. iũ. § hoc autẽ iudicium. ff. de dam. infec. Dic,
regula eſt in contrariũ. Fallit, qñ ſupplet in his, quę tendunt ad
ſolemnitatem iudicii, quibus pretermiſſis ſibi illuderetur, quia nõ
valeret iudiciũ. ff. de iudi. l. ſi pretor. & de alie. iu. mu. cau. c. i. ſ. vt
lite pen. eccleſia et ne cõtingat partes vexari inanibus ſumptib⁹.
de dolo. finem. de offi. dele. ſuper queſtionũ. §. porro. Item fallit,
quando ex hoc contingit publicam vtilitatẽ lędi. ſ. de ele. bone.
de quo de poſtu. prela. bone hic enim poſſet publica vtilitas lę-
di. Item fallit tertio, quãdo eius intereſt, vt quia ſolemnitas nõ
tam vtilis eſt parti, quam etiam iudici, vt certam poſſit ferre
9 ſententiam. Inſti. de actio. §. curare. ¶ † Opp. quod non ſit offeren-
dus neceſſario libellus, in auſ. vt iudi. ſine quoquo ſuf. §. neceſſi-
tate. in auſ. de man. princ. §. ſi tibi. de reſtit. ſpol. c. i. xi. q. i. ſi quis
cum clerico. Hic Inno. ponit regulam, quando libellus exiga-
tur, et ponit ab illa caſus exceptos. Hec ſit regula, quod quam-
quam olim non daretur niſi perſonis illuſtribus. C. de digni. l.
quoties. lib. xũ. et de prin. agen. in re. l. fina. lib. xij. ff. de pęna. de-
lic. l. fin. hodie tamen regulariter omnibus vocatis ad officium,
et in omni cauſa ciuili, et criminali, quandocunque cauſa agitatur
inter partes, libellus requiritur: et ideo in interdicto exigitur qđ
inter duos redditur, Inſtit. de interdic. §. ſunt autem. et quando
officium iudicis, quod loco actionis ſubrogatur. de offi. iudi. c.
ſi. et vbi cautio damni infecti petitur. ff. de damno infecto. l. iũ. §.
quoties. et vtilis eſt, et neceſſarius reo, vt ſciat an velit cedere, vel
contendere. iũ. q. iũ. offeratur. ¶ Fallit in aliquibus caſibus cer-
tis, et in aliquibus eſt dubium an debeat offerri. Primus ca-
ſus dubius eſt, an in denunciatione, et inquiſitione exigatur li-
bellus. Quidam dicunt quod ſic: alii dicunt contrarium huic vltimo
adheret Inno. in alia parte: quia lis non conteſtatur per caſum,
quem ponam. ſ. in. v. caſu. Hoſti. dicit quod ſi inquiſitio fiat ex offi-
cio, non debet dari libellus: quia non eſt qui offerat. Sed loco
libelli dantur capitula, de quibus pars eſt inquirenda. de accu.
qualiter, et quando. §. debet. In denunciatione vero poteſt, et
debet offerri, ſicut in accuſatione. Quod intellige de canonica,
ſ. ne accu. qualiter, et quando. et ſ. de iudi. nouit. Ad hoc allegat
Hoſtien. de accu. licet. et c. veniens. et c. cum dilectus. et c. quali-
ter. et c. prelatorum. Fallit ſecundo in re celeritatẽ deſiderante:
propter quod eſt opi. an in cautione damni infecti ſit offerẽdus
libellus. Et aliqui quod ſic: vt in l. i. ff. de dam. infec. et in l. iũ. §. quo-
ties Hoſtien. dicit hoc arbitrarium prout iudex viderit ex cau-
ſa id accelerandum, vel protelandum. ff. de damno infecto. l. iũ. §.
quoties. ff. de fer. l. i. §. ſi. et l. ũ. Fallit. iũ. et hec ſit vna regula, quã-
do contra neminem ſpecialiter agitur, et nullus cõtradictor ap-
paret: quia non eſt offerendus libellus: quia nec eſt, cui offera-
tur. in authen. offeratur. de lit. conteſta. in authen. ſi omnes. C. ſi
vt ſe ab here. abſti. Fallit. iũ. quando partes in hoc conueniunt,
vt non in figura iudicii procedatur, ſed de plano iudex veritatẽ
audiat, et inquirat quę repperit, et dicat, et ordinet quod vult. Sic
debet intelligendũ caſum, ex quo ſumit hec regula. C. de priui. ſcho.
quoties. in ſi. l. xii. ſm Hoſt. ille text. videt exigere duo. Qđ ne-
gotiũ ſit vile. Et quod partes cõſentiat. Sed hodie ſi eſſet vtile, nõ
exigeret partium conſenſus: vt in auſ. niſi breuiores. C. de ſen. ex
bre. re. imo plus dicit ille text. quod nedũ ſine libello tũc poterit pce
di, ſed etiam ſine aliqua ſcriptura actorum. Et ſic habes quod
partes poſſunt facere quod procedatur ſine actis. qđ not. ¶ Secun
no. hoc dictũ, quia aperte vult hic Hoſt. quod etiam aliter, quam via com

promiſſi. partes poſſunt iudici cõſentire, vt procedat, ⁊ ſenten- tiet quomodo velit. Allegat etiã pro his in auť. vt diffe. iudi. §. ſi vero cõtigerit. col. ix. Hec autem dicit vera, quando volendo tollere ordinẽ iudiciarium, paciſcitur vt procedat ſine ſtrepitu, ⁊ ſummarie: ſed ſi ſolũ paciſcerent, vt in plenario ſolennitates iu- dicij non ſeruarent, hoc non poſſent: q2 hoc eſt contra ſubſtan- tiam. Alle. q̃d no. de re iudi. c. ij. lib. vi. vbi idem no. plena gl. ⁊ q2 iuri ſolennitatem exigenti non põt renuntiari, vt dixi de foro compe. ſi diligenti. De quo vide per gl. ĩ. q. i. in primis. ⁊ gloſ. de offi. dele. de cauſis. ⁊ vide Hoſt. in Summa de lit. cõte. But. tñ. ⁊ Bar. in. l. i. C. de lit. conte. fatentur quo ad libellũ ꝙ partes poſ- ſint illi renuntiare: ſed quoniam habet qualemqualem petitio- nem, etiam in ſummarijs, nõ poſſent renuntiare: q2 hoc concer- nit commodũ, non tãtum partium, ſed iudicis vt certam poſſit ferre ſententiã. Hanc opi. late proſequitur, ⁊ tenet Spec. in titu. de libel. concep. §. nunc dicendũ. ver. ix. Requiruntur tñ, vt valeat proceſſus, ꝙ pactũ ſit expreſſum, quaſi tacitum nõ ſufficiat. Et hoc dicit ibi Io. An. poſt Iac. de bel. de quo in auť. generaliter. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ Bar. in auť. offeratur. hoc tenet: q2 legibus de ſolennitatibus loquentibus nõ poteſt renũtiari. ff. de leg. i. l. ne- mo poteſt. Idẽ Spe. in tit. de ſen. prola. §. vtrum autẽ. ver. quid ſi de partium. E conuerſo nota vbi eſſet procedendũ ex natura cauſe ordine iuris nõ obſeruato, ſi partes paciſcerent vt proce- datur ordine iuris obſeruato, valeret pactũ: q2 pactũ plus ope- ratur reducẽdo rem ad propriam naturã. xxxv. diſt. ab exordio. vt patet. ff. de pact. ſi vnus. §. pactus. Et hoc dicit gl. in cle. ſi. de ver. ſigni. in gl. ſi. quam gl. nu. Nec ob. ꝙ quotidie conueniãt par- tes, vt arbiter procedat ſine libello, ⁊ alijs ſubſtãtialibus: q2 hoc fieri poteſt, cũ tũc videat proceſſus ſummarius: ⁊ q2 ſicut in da- tione poteſtatis ſuperior põt imponere iudici vt ſic ꝑcedat, ita ⁊ in datione notionis arbitri, ſm Bar. in auť. offeratur. Quin- tus caſus, ex quo ſumitur vna regula: q2 non exigit libellus, vbi non eſt neceſſaria lite cõteſtatio. ⁊ ſic vbicunq; ad ſententiã po- teſt procedi litis non conteſt. qui caſus habent vt lite non conte. quoniã. per totã decre. ⁊ ibi gl. enumerat in prin. ſunt ⁊ alij. Hãc regulã ponit Spe. loco preal. ver. xlix. per q̃d cõcludit hic Inn. non neceſſariã litis conteſtationem, nec libellũ, in cauſa inquiſi- tionis: de qua dixi. ſ. Sextus caſus, quando cauſe ſunt viles, ⁊ paruiſſime, in auť. niſi breuiores. C. de ſen. ex bre. re. ibi, ꝙ etiam poteſt agitari, ⁊ de agitatis creditur verbo iudicis. Septimus, qñ agricultores, ⁊ pauperes ſunt litigantes, maxime qñ ex lon- ginquo veniũt. in auť. de man. prin. §. ſint tibi. in auť. de queſto. col. vi. ⁊ de teſti. ſpo. c. i. ſ. ſit tibi. vbi hoc colligitur. Stat litera, ſi cauſa ſit vilis, q2 modice ſumme, ⁊ vilium. Tenet ergo glo. ibi, ꝙ vilium exponat. ſ. perſonarum, ⁊ non. ſ. rerum. Aliqui habent verbum. ſ. perſonarum. ⁊ habẽt alternatiuã modice ſumme, vel vilium perſonarũ: ⁊ tunc probaret hoc. Hunc ſenſum tamen ſe- quitur Gul. in Spe. de libel. cõcep. §. nunc dicendum. ver. ĩ. ⁊ ibi Io. And. in addi. ⁊ dicit ibi ꝙ que dicatur cauſa vilis, inſpiciat qualitas perſonarũ. ⁊ cauſe. ff. de tranſac. cum hi. §. perſonarum. de vſu ⁊ habi. l. plenũ. §. i. Et pro vilibus perſonis allegat. C. de inceſt. nup. l. humiles. ⁊ vilis in dubio, ⁊ leuis iudicat cauſa ru- ſticorũ. C. de defen. ciui. vtili. Octauus, quando epiſcopus inter ſuos clericos litigat. xi. q. i. ſi quis cũ clerico. quod quidã dicunt ſpeciale. Alij dicunt idẽ vt de legato cognoſcente inter clericos: q2 non occurrit diuerſitatis ratio. de conſti. tranſlato. q̃d placet Inn. ⁊ Gul. in Spe. e. ti. §. nunc dicendũ. ver. ſed nunquid. Hoſt. dĩt hoc eſſe cõtra tex. hic Ideo intellige illud: qñ breues ſunt li- tes. vel qñ procedit ex officio, vt dicetur. ĩ. ⁊ idem tenet Spe. ibi in alle. de proba. quoniam contra. vel loquitur quando queſtio eſt cum epiſcopo. Nonus, in cauſa ſyndicatus, inducit in auť. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. neceſſitatem. col. ij. ⁊ C. vt omnes tam ciui. quam milit. cau. l. i. Decimus, quando agitur de beneficijs authoritate apoſtolica obtinendis, ſecundum aliquos. de etã. ⁊ quali. accepimus. ¶ Nota, an cauſa beneficiali non eſt dandus libellus: ⁊ hoc planum, etiam in quacunq; cauſa, ⁊ coram quo- cunq; iudice: vt in cle. diſpendioſam. de iudi. iuncta cle. ſi. de ver. ſigni. in cle. Unde ſit pro regula, ꝙ in omnibus cauſis ſumma- rijs libellus non eſt de ſubſtantia: ideo nec in vſuris, nec in ma- trimoniali cauſa, nec in beneficiali exigitur libell⁹ hodie, vt ibi. Quod in matrimoniali etiã tenebat hic Inno. alleg. de clande. deſpon. cũ inhibitio. ⁊ de teſti. Albericus. Et hanc regulã ponit Spec. in tit. de lib. concep. §. nunc dicendũ. ver. i. al. de accu. olim. C. de naufra. l. ſi. de ſtatu mona. ea que. §. q̃d ſi. ⁊ idem hic Inno. alle. ff. ad exhi. l. ij. ⁊ l. iij. §. ibidẽ ff. vt in poſ. lega. l. is, a quo ff. de Carb. edi. l. iij. §. cauſe. de vẽ. in poſ. mit. l. i. §. ſi ea. ff. de lib. agno. l. ſi quis a liberis. §. ſi vel parẽs. Exigit tamen qualiſqualis pe- tio, vt dicit But. in auť. offeratur. C. de lit. conte. quia ſententia ferri debet, ⁊ diffinitiua in ſummarijs, que ex petitione debet formari. l. ij. de ſentẽ. ex breui. reci. ad hoc clemẽ. ſi. de verbo. ſign.

Dicit tamẽ ꝙ nõ eſt porrigenda de neceſſitate parti. ſed ſufficit facultas ſamẽdi ab actis. Undecimus caſus, qñ do petatur exe- cutio alicuius remedij litis deciſorij, vt trãſactionis, iuramẽti, cõ- poſitionis: tunc nõ eſt neceſſarius libellus: ⁊ hoc, ne lites ex litib⁹ oriantur. C. de ſi. inſtru. l. ſi. ad ſi. C. de fruc. ⁊ lit. expen. l. ſi. de lit. cõ- teſta. c. i. lib. vi. Per que dicit ꝙ quando adiudicatur eccleſia cũ pertinentijs. pertinentie probãtur abſq; libello: vt no. ĩ. de reſti. ſpolia. cũ ad ſedẽ. circa prin. Glo. dicit q̃d neceſſarius nõ eſt libel- lus. de inoffi. teſta. l. qui de inofficioſo. ⁊ l. minor annis. cum fidei- cõm. ff. de mino. Hoſtien. ⁊ Inno. de excep. cum venerabilis. ſen- tiunt cõtrariũ: q2 vel actione in factũ agitur, vel iudicis officio, quod ſubrogatur loco actionis, agitur: quo caſu libellus exigit. de offi. iudi. c. iij. Et hoc tenuit Homobonus Cremo. Archidia. tenuit primũ, q̃d quomodocũq; agat, nõ eſt neceſſarius libell⁹: ⁊ dicit q̃d hoc ſeruat, vt ſit finis litiũ. C. de fruc. ⁊ lit. expẽ. l. terminũ ſo. ⁊ tenet ħ in c. ſicut. ſine iudicio. ij. q. i. alſ. de pe. di. i. Adã. Spec. in tit. de execu. ſenten. §. qualiter. in pri. dicit q̃d ſi agat actione in factũ, exigitur libellus: vt. l. edita. C. de eden. Si agitur officio iu- di. nõ exigit libellus. l. a diuo. ff. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. quã ſẽ- tentiã ſequitur Bar. in. l. intra dies. ff. de re iud. alle. l. cũ autem. C. de arbi. ⁊ l. i. C. de eden. ⁊ pro ſc̃do alle. l. itẽ veniũt. §. adẽ recte. ff. de peti. here. Recitat tamen ibi diuerſas opin. ⁊ ibi in hoc remanet q̃d ſi corã eodẽ iudice petitur executio, ⁊ per eundẽ iudice, per quẽ eſt lata, poſſet agi officio iudicis, ⁊ non exigatur litis conteſta. ſi corã iudice ſubrogato, vel diuerſo, vel per alium, quã per quẽ eſt la- ta: tũc dicit neceſſariũ agi actione iudicati, ⁊ exigitur libelli obla- tio. dicit tamẽ ꝙ nõ procedetur cum magna ſolennitate. ⁊ in ſeq. §. proſequitur quid de interlocutorijs, an pariant actionem in factũ, ⁊ an vbi agitur actione in factũ ꝑ executione poſſit appel- lari. Et tenet q̃d nõ, niſi vbi alias poſſet: ſi officio iudicis ageret, ſe- cundũ. Bar. Spe. in titu. de libel. concep. §. nũc dicẽdũ. verſ. xx. allegationibus factis hinc ⁊ inde, ⁊ multis recitatis opinionib⁹ antiquorũ reſidet in cõcluſione. an petatur executio iudicis offi- cio directa contra iudicẽ petitione, ⁊ nullo apparente cõtradicto- re, nõ eſt dandus libellus. ff. de mino. l. minor xxv. annis. Si con- tra condẽnatũ petatur, ⁊ reus cõparet dicẽs ſententiam nullã, dã- dus eſt libellus. Idẽ ſi aliud opponat cõtra executionem: quod poteſt. l. a ſi pretor. §. Marcellus. ff. de iudi. ⁊ refert Ioã. And. q̃ opi. fuit Azo. ¶ Cõcludo ꝙ ſi petatur executio corã iudice, qui iudicauit: quia ſibi notũ, ⁊ notoriũ eſt de partiũ iuſtitia. de reſcri. ab excõmunicato. ſi ſit idẽ contradictor, ſiue petatur actione in fa- ctũ, ſiue petatur iudicis officio, maxime quia cauſa eſt ſummaria non exigitur libellus, ⁊ ſufficit, vt ibi dicit Io. And. ſententia pro libello, ſicut alias reſcriptum in talibus ſufficit pro libello: vt no. de elec. dudum. §. ſuper verbo, conteſtationem. ⁊ in bene- ficialibus procedente executore: vt no. Archi. iij. q. ij. offeratur. ad hoc. C. de re iudi. l. i. Si apparet nouus ꝯtradictor, adhuc dico li- bellũ nõ eſſe neceſſariũ. ſed ſufficit qualiſqualis petitio: q2 nega- ri nõ poteſt hãc cauſam ſummarie tractãdã: vt l. a diuo Pio. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iudi. ⁊ in talib⁹ exigitur libellus, vt dixi ſu- pra, Ad ħ q̃d no. in clemẽ. de verbo ſignifica. ſepe. §. i. in ſi. §. magne glo. ⁊ §. verum. Si nullus eſt cõtradictor, procedit ſine aliqua pe- titione, ſed ſufficit poſt ſcripta apud acta. Si petit executio corã alio iudice, quam qui pronũtiauit, ⁊ nullus apparet cõtradictor idẽ: quia nulla exigitur petitio. Si apparet contradictor, idẽ et dato ꝙ agatur actione in factũ, adhuc non credo neceſſarium li- bellum propter ſummarietatem cauſe: ſed ſufficit qualiſqualis pe- titio. Et per hoc apparet ꝙ quo ad libellum dandũ non eſt diffe- rentia an agatur coram eudem iudice, an corã diuerſo, an in fa- ctũ, an officio iudicis. Et quo ad primũ, idẽ dicit Ioan. Andr. in addi. Specu. in loco preallega. Duodecimus caſus, quando li- tigatur inter religioſos de his, que ad religionem pertinẽt. de re- gula. cap. fina. de appel. reprehenſibilis. Tredecimus, ſi cõſuetu- do habet ꝙ non detur libellus: quia in his, que circa iudicium ver- ſantur, valet conſuetudo. C. de priuil. ſchola. l. quot. libro. xij. ⁊ de eo, qui mitti. in poſſeſ. c. iij. §. fina. Idem Specu. loco pre allegato. verſicu. xxi. alle. l. ſi. de priuileg. ſcho. ⁊ C. eodem lib. de auro coro. l. prima. ⁊ de priuil. eo. l. ij. in fine. C. de iure fiſ. l. penulti. de excuſa. mu. l. maximarũ. de metal. l. ſecunda. libro. xi. de prepo. ſacro. ſcri. l. vniculq;. C. de iu. reipu. l. publice. li. xi. de excoc. ⁊ trãſl. mili. anno. l. prima. de diuer. offi. ⁊ appari. eo. l. penul. libro. xij. Et fuit hoc di- ctum Iaco. de Bel. vt refert ibi Ioan. Andr. Quartuſdecimus, quando factũ proponitur corã papa: quia corã eo non eſt neceſſa- rius libellus. de quo not. de lit. conteſt. cap. primo. Quintuſdeci- mus, quando iudex procedit proprio motu, ⁊ ex officio, ſub quo plures caſus comprehenduntur, de quibus qui filij ſint legitimi vi- tor. de officio iudicis. cap. primo, ⁊ ſecundo. de iureiur. ad noſtrã. ĩ. ⁊ capitu. ſicut nobis. Unde ſi quis miſſus ſit in poſſeſſionem, ſeu mitti iuſſus, facienda eſt executio abſq; libello. ff. ne vis fi. ei. l. iij. primo reſpon. Idem videtur, vbi iam confirmatus, vel inſti-

tutus de

tatus de aliqua eccleſia prohibet poſſeſſionē nanciſci.j.de app.
conſtitutus.in fi.de conceſ.preben.poſt electionē.§.fi.de quo no.
j.de accu.accedens.Idē in ope.noui nuntia.qui fit verbo, ⁊ fa-
cto,in preſentia.⁊ in abſentia.ff.de no.oper.nun.l.de pupillo.§.
nūtiare.⁊.l.operis.ſed in proſecutione bene neceſſarius eſt libel-
lus,qñ petit remiſſio renuntiationis.⁊ in Summa, de no.ope.
nū.§.qualiter fiat.⁊.§.qualiter tollat.de quo in Spec.pal.§.ver.
exigi.ibi:ſed nunquid in noui oper.nun.⁊ ibi Jo.And.in addi.
Spec.Sub hoc cōprehendit qñ diœceſanus petit certificari de
bñficijs min⁹ canonice obtētis,ſiue ſine ſui licētia, vel vacatiōe
diuturna,vel aliquibus exceſſibus,q̄ diœceſanus ex officio habet
corrigere.Qđ dic vt no.ĩ cle.pere.c.fi.vt eccle.be.c.vno.de ſimo.
⁊ Geli.de procu.ex conqueſtione.de offic.ordi.ordinarij.li.vi.⁊
in regula,beneficiū.de reg.iu.eo.li.Sexdecimus,in cā ſpirituali.
de quo de dolo,⁊ cōtu.c.ij.⁊ hoc,q: ſummariā exigit cognitio-
nē:⁊ ſic adaptaẗ ad decimū caſum.¶ Not.bene ꝙ cle.diſpēdio-
ſam.nō ſic late loquiẗ in quibuſcūq; cauſis ſpiritualibus.Deci-
muſſeptimus,in notorijs.ij.q.j.de manifeſta.j.de acc.euidētia.
de iureiur.ad noſtrā.ij.Decimuſoctauus,qñ a parte imploraẗ
officiū iudicis: q: petitur alicuius cōfirmatio,miſſio ex edicto
diui Adria.vel Carbo.vel nomine neutrius, vel petit ſibi dari
bono.poſ.cōtra tabulas,vel aperiri teſtm̄,vel ne qđ fiat in loco
publico,an tūc exigaẗ libellus.Jnn.hic,latius Spe.loco ſ̄alle.
ver.vin.Dic,ſi in modū denūtiatiōis iudicis officiū imploraẗ:
q: excitat iudex vt ſuper maleficijs ꝓcedat,denuntiādo aliqua,
nō tñ denūtiationē intēdit proſequi,ſed excitare officiū,vt pro-
cedat:vt C.de accu.ea quidē.vel in caſu.c.ad noſtrā.q.de iureiu.
vel ſub alijs verbis poſtulaẗ a ſolo iudice ex mero officio,⁊ libere
tate ſui officij,⁊ ſic ꝯ neminē agitur, nec apparet cōtradictor,nō
eſt neceſſarius libellus.C.de accu.l.ea quidē.iij.q.vij.§.aliquan-
do.de offi.or.c.j.Nec ob.qđ dixi.ſ.in.j.caſu circa denūtiationē:
q: habeo illū intelligere,qñ denūtians ꝓſequi intēdebat,ſi pro-
ponit in modū actionis,vt mihi ſubueniaẗ contra aliquem,vel
ſub alijs verbis dirigit contra certā perſonam,a qua aliquid da
ri,vel fieri petit,aliquid reſcindi ab aduerſario in via agēdi, vel
ſpecialis apparet cōtradictor,dādus eſt libellus.ſ.de elec.dudū.
j.⁊.ij.j.de teſta.cū olim.ff.de no.ope.nun.l.ſi quēadmodū teſta.
aperi.l.ij.vel iij.§.fi.⁊.C.eo.l.j.ſm Jnno de offi.iudic.c.fi.ij.q.ij.
offeraẗ.Quod dicit verū Bu.qñ exigiẗ plena cognitio:ſecus ſi
ſummaria, q: ſufficit qualiſqualis petitio apud acta:nec parti
debet offerri, ſed ſufficit ꝙ deẗ facultas copiā recipiendi apud
acta:vt no.in auẗ.offeraẗ.C.de lit.cōteſt.alle.l.j.§.cū patronus.
ff.de offic.prefec.vrb.⁊.l.ſi quis a liberis.§.meminiſſe.ff.de libe.
agno.l.fi.de his,q ſunt ſui,vel ali.iu.Si implorareẗ incidēter,vt
deſeruiēs actioni, vel in modū excipiendi,vel replicādi: ⁊ nō eſt
dādus.ff.de inoffi.teſt.l.Pap.§.ſi filius. ff de mino.l.verū.§.fi.
ff.ex qb.cau.ma.l.necnō.§.fi.ĩ iureiu.l.nā ⁊ poſtea.§.ſi minor.C.
depoſi.l.ſi depoſita.de edil.edi.l.ediles.§.itē ſciēdū.de aqua plu.
arcē.l.ſi Titi⁹.§.officiū.Eadē vba ponit But.in.l.nec quicq̄.§.
vbi decretū.ff.de offic.procōſu.⁊ ibi plenius per Bar.ꝑ quā po-
tes ſupplere hic ſcripta.⁊ vide per Butri.in.l.j.de interrog.acti.
Et faciunt hec ad.q.de creditore,qui pactus eſt ꝙ ſua authori-
tate poſſeſſionē ingredi poſſit,an ſi cōtradicat debitor, ſit offe-
rēdus libellus.Dicit Jo.An.in loco ſ̄al.ſuper ver.ix.ꝙ Jac.de
Bel.in p̄illa.l.creditores.tenuit libellū offerēdū,ſi poſſeſſor voca
tus reſiſtat,vbi creditori ſolutū,vel aliqđ ſimile.Plures alios
caſus vide in Spe.de lib.cōcep.ꝑ totū.§.nunc dicendū Per hec
dicit Jo.An.ꝙ miſſio in poſſeſſionē expediẗ ſine libello:q: offi-
ciū eſt deſeruiēs actiōi intentate,⁊ ſic mercenariū:tū q: ſit ad de-
fenſionē iuriſdictionis iudicis cōtra contumaciā partis, q̄ no-
toria eſt:vt lite non conte.qſi.§.ſi Dicit tñ Hoſt.melius eſſe ut
his etiā caſibus ꝙ iudici ſcriptura offeratur, in qua contineaẗ
qs,⁊ quid,⁊ quare petat,vt pronūtiatio iudicis certior habeaẗ.
Inſti.de actio.§.curare.de ver.ſigni.dilecto.ſm Hoſt.Aliū ca-
ſum ponit gl.in auẗ.offeraẗ.vt in caſibus,in qbus nō exigiẗ ſen-
10 tentia in ſcriptis,ſufficit libellus ſine ſcriptis.¶ † Quero, peto
tradi mihi vacuā poſſeſſionem domus amotis pēſionarijs: die
aſſignata nō cōparet principalis,ſed comparent penſionarij di-
cētes hoc non faciendū,⁊ conteſtanẗ litem,an valeat talis con-
teſtatio.Jnn.ſuper rubri.⁊ Hoſt.hic concludunt ꝙ ſi penſiona-
rij habent cauſam ab eo,cōtra quem principaliter eſt porrectus
libellus,ꝙ valebit cōteſtatio,eo q: ⁊ porrectus videẗ cōtra ha-
bētes cauſam ab eo,⁊ pōt comparere, ⁊ cauſam ſuā iuuare.ff.de
appel.l.ab executore.C.de litigio.auẗ.nunc ſi heres.j.de re iudi.
cum ſuper.iuno ſibi preiudicatur,ſi non ſe defendat.de re iudica.
quāuis.ff.e.l.ſepe.Sic intelligiẗ de ſi preſup.vrniēs.Ad hoc qđ
no.de re iud.ſepe.vbi etiā concludo ꝙ ſi non eſſent appoſita iſta
verba,amotis penſionarijs,poſſent cōparere,⁊ ſe defendere ſu-
per libello porrecto cōtra principalem,a quo habuit cauſaꝫ,ſu-
per illo libello ad eorū incommodum ⁊ commodū poſſet ꝓnun
tiari:ſi non habent penſionarij cāui ab eo cōtra quē principali-
ter agiẗ,tunc dicunt non valere conteſtationem.⁊ hoc,q: penſi-
nario non eſt oblatus libellus.ij.q.ij.offeraẗ.nec oblatus cenſe-
tur: tū q: non ſunt cōueniendi duo reſpectu diuerſi iuris in eo-
dē libello.Nec vera ſunt inquantū dicit ſententiari poſſe contra
pēſionarios,ſi penſionarij cōparuerint,⁊ ſe defenderint. Sed ſi
non cōparuerint, ⁊ maxime ſi fuerint ignorātes:non ſentētiab-
tur contra eos:ſed principalis ſnia dictanda erit tantum contra
principalem, ⁊ non contra eos, ⁊ dictabitur ad intereſſe propter
ibi portos.Hoc dicit Jnn.de ſepul.certificari.in gl.fi.in fi.Per
q̄ dicit,ſi agaẗ contra inſtituentē, ⁊ petiẗ eius nō eſſe inſtituen-
di declarari, ⁊ inſtitutos per eum amoueri,non promulgabitur
ſnia contra inſtitutos vt amoueanẗ, ſed dānabitur ad intereſſe
eius,quod intereſt actoris,eos nō fuiſſe inſtitutos.ff.de dolo.l.
11 arbitro.de ſen.excom.ſacro.q̄ no.¶ † Quero in concilio cui prin-
cipaliter ſit libellus offerendus, hoc eſt, quis ſit ibi principalis
iudex.Litera probat ꝙ ſynodus eſt principalis iudex, ⁊ nō ar-
chiepiſcopus in ſynodo exiſtens ſolus. Ad qđ.xi.q.iij.vel iiij.ſi
qs p̄ſbyter.⁊.c.ſi qs epiſcopus.de preb̄ē.graue.Nā archiepiſco-
pus,⁊ ſuffraganei ſimul in cōcilio congregati ſunt iudices. Ar-
chiepiſc tñ tanq̄ caput in cōcilio de conſilio ⁊ conſenſu ſuffraga-
neorū,vel maioris partis ꝓnūtiare dꝫ.de accu.ſicut olim.⁊ me-
lius de tēpo.ordi.ſi archiepiſcopus.⁊.c.nec epiſcopi.cū concor.
de his,que fiunt a maio.parte capi.c.fin.Synodo ergo porrigiẗ
libellus.⁊ archiepiſcopo tanq̄ capiti, ⁊ ſuffraganeis tāq̄ conu-
tibus:⁊ libello ſic oblato ſynodus illum porrigit aduerſario,ſcꝫ
reo.C.de epiſco.⁊ cle.generaliter.ſic exponitur.ij.q.ij.offeratur.
12 ſm Hoſt.¶ † Uenio ad gl.que arguit literam de ſuperfluitate
ibi:reclamationis.vel poſtulationis.dicit ꝙ libellus eſt poſtula-
tionis,ad eſt,qui datur,⁊ dari debet in ciuili,⁊ reclamationis in
criminali: in vtraq; cauſa dandus eſt libellus.gloſſ.alleg.itra.
idē Gof.Quid autē libellus accuſationis continere debeat,pa-
13 tet ex no.ij.q.viij.libellorū.⁊ de procu.tue.¶ † Quero.n.qđ eſt
libellus.Gl.dicit ꝙ eſt breuis ſcriptura,in qua continetur res,que
petitur,⁊ cauſa petendi,nomen actoris,⁊ rei: vt.j.eo.per totu.
Ex.dicit auẗ.offeratur.ꝙ eſt breuis ſcriptura clara continens
actoris,ſiue accuſatoris intentionem.Breuis.C.de tempo.app.
l.ampliorē.§.in refutatorijs.Scriptura,q: in ſcriptis tradi de-
bet: vt in auẗ.offeratur.Clara,vt in.c.ſeq.⁊ hic,⁊.ff.de iure fi.l.
ita fideicommiſſum.⁊.d.§.in refutatorijs. Cautius dixit quam
Spe.qui dixit ꝙ eſt breuis membrana:nam etiā in non mebra-
nis porrigitur libellus:⁊ vtimur hic qđ in bombacinis, ſecūdū
Jo.An.ibi.membrana enim eſt de membris animalium ſum-
pta.Et vnde dicatur libellus:q: a libro,vel libra.i.iuſtitia. Ui-
14 de in Spe.de libel.concep.§.j.in prin.¶ † Quid autē continere
debeat libellus,dicit Hoſt.hic ꝙ ſufficit de approbata conſuetu
dine ꝙ appareat quis petit,a quo,⁊ quid,⁊ quare,⁊ coram quo:
vt in hoc tit ⁊.ſ.de elec.querelam.⁊ de procu.procuratorem.Et
ponit hic verſus,quos etiam ponebat Uin de quibus nihil cu-
ro.Cuius nomine autem formandus ſit libellus:dic ꝙ proprio,
niſi res ad alium ſpectet.Per que dicebat hic Uincē.Lancre.⁊
Phi.ꝙ libellus per prelatum dirigendus erat nomine eccleſie.
C de epiſco.⁊ cleri.auẗ.ſed hodie.⁊.l.cuncti.nomine ſuo petere
non poteſt,cum nullam habeat actionem vtilem, vel directam.
ff.de rei vendi.l.in rem actio.§.j.Uide de hac materia de dila.li-
tere.⁊ vide de probatio.ex literis.⁊ no.hic ꝙ non dicitur prela-
tus dominus rerū eccleſie, ita ꝙ habeat aliquam in rem actio-
nē vtilem, vel directam.Et ſic non eſt etiam vſufructuarius.de
15 quo dic vt de cau.poſ.cum ſuper.⁊.c.in literis.¶ † Quero ſecū-
do cui ſit offerendus libellus.Gloſ.dicit ꝙ iudici,⁊ ꝙ per ipſum
reo.Jnno.dicit ꝙ iudici porrigitur libellus ad cautelam,non de
neceſſitate:q: poteſt offerri parti.ij.q.ij.offeratur.Specu.tenet
primum in Spe.eo.titu.§.reſtat.in prin.q: vna copia debet eſſe
apud iudicem,alia reo dari debet.de proba.quoniā contra fal-
ſam.Et dicit hic Jo.An.ꝙ ſufficit ipſum caſu veniſſe,licet cita-
tus non fuerit.Allegat dictum Spec.de lib.concep.§.ſequitur,
in fi.Idem dicit Jo.An.de elec.c.fi.lib.vi.vbi Spec.vbi.ſ.dicit
qđ dictū eſt.Allegat illud:Ubi te inuenero.⁊c.ij.q.j.l.primis.C.
vbi de cri.agi opor.auẗ.qua in prouincia.Credo ꝙ recipere de-
bet,ſed nō cogiẗ reſpōdere,ſi venit inde liberatus:vt dixi de iu-
di.c.j.Per hoc dicit Jo.An.in addi.Spe.tit.de ſen.ꝓla.§.cū
aūt.ver.⁊ no.ꝙ ſnia lata contra preſentem nō citatum, vel non
citatum peremptorie valet.Et allegat intra de citato conſenſu:⁊
dicit hoc dixiſſe Gui.de Suz.dicit tñ ſe feciſſe ſeruari,ꝙ ſaltem
16 vna vice citeẗ ad ſententiam audiendam.¶ † No.bene hoc di-
ctum:q: ſentit ꝙ citatio preſentis ad ſententiā audiendam ha-
beat vim perēptoriā,licet citatio abſentis ad ſnīam non habeat
vim perēptoriā.De quo.j.de accu.ad petitionē.ſed p̄ſentis,ideo
q: illa habeẗ, ⁊ ſubrogatur loco monitionis iudicis,que hꝫ vim
peremptoriā.de quo de accu.ad petitionē:vt.ſ.de offi dele.con-
17 ſuluit.⁊.l.ij.C.quādo, ⁊ qñ iud.Dixi hoc plene de iudic.c.j.† Et
queſtionem hanc, cui debeat offerri libellus latius proſequiẗ Gl

⁊ Cyn. in auſ. offeratur, cuius verba ſuperflue ponit hic Jo. de
Ligna. ⁊ verba Gul. de Cu. Finaliter cõcludit q̄ dt gl. q̄ primo
iudici offerri dꝫ, ſcđo a iudice reo, vel trãſmitti, vt deliberet, exẽ
plũ, nõ originale: q̄ abſurdũ q̄ actor ſit ſcriptor rei. ⁊ multas le-
ges allegat. Bar. recitatis opi. in d. auſ. offeraſ. dicit q̄ ſiue iudi
ci, ſiue parti offeraſ, nõ eſt vis: q̄ vtraq̄ practica eſt bona. Di-
cit tñ Bar. q̄ ſi copia transfertur ad partẽ, hoc eſt vtile ad exclu
dẽdas dilatorias reo. de dila. preterea. ⁊ de dila. l. ſi quando. Idẽ
not. in cle. ij. vt lite pen. in vlti. gl. vbi idem dicit Jo. An. in add.
Spe. in tit. de libel. cõcep. §. nunc videamus. ad fi. q̄ talis miſſio
ad partem nõ ſufficit pro libello, ſuper quo debeat fundari ſnĩa,
niſi in iudicio, ⁊ per iudicem detur reo: ⁊ tunc lis conteſtabiſ, per
auſ. offeratur. non condẽnabitur tamẽ reus in expenſis libelli, ſi
compareat, ⁊ confiteatur, ⁊ ſoluere ſe offerat: q̄ nõ eſt in mora. ⁊
debebat ante moneri. ar. l. quidam Iberus. ff. de ſeruit. ru. predi.
⁊ l. iudicatũ ſolui. ff. de iud. ſol. Dicit Gul. de Cu. in l. edita. C. de
edẽ. per que patet q̄ monitio ex l. quidam Iberus. licet non ſit
neceſſaria, eſt vtilis ad hoc: q̄ ſi ante fiat, damnaſ reus, etiã ſol-
uẽs ad expẽſas libelli. Idẽ no. de iudi. nouit. Ex hoc concludiſ
q̄ñ debeat offerri: q̄ debet offerri iudici, ⁊ põt ante citationem:
parti aũt offerri põt poſt citationem. Idẽ Gul. de Cug. in l. edi-
ta. Cy. ⁊ Bu. dicunt q̄ poſt legitimationem perſonarũ, niſi eſſet
preſens: q̄ vt. ſ. dixi, non eſt neceſſaria citatio, ⁊ poſt citationẽ
parti offeraſ. Deducit, ⁊ probat pleniſſime Cy. in dicta auſ. offe-
raſ. ⁊ Gul. de Cu. in l. edita. C. de eden. ⁊ q̄ gl. dicit offerendũ li-
bellũ: late intellige, ſiue ſit ordinarius, ſiue delegatus: ⁊ corã ar-
bitro etiã offerendus eſt: q̄ ad inſtar iudicij procediſ coram eo.
Dicit Bar. ⁊ Bu. in auſ. offeratur. ad hoc. l. pe. §. ſi. ff. de arbi. C.
de iudi. l. rẽ non nouã. ⁊ hoc tenet Spe. ⁊ in. §. reſtat. in p̄n. hoc
verũ, niſi partes conueniat vt procedaſ ſine libello coram arbi-
tro: q̄ a principio creande poteſtatis poſſunt ſic cõuenire: ſicut
põt a principio ſuperior ſic cõmittere vt procedat ſine libello: ⁊
q̄ ille poteſtatẽ habet a partibus ⁊ ille. qđ ſecus eſt in iudice: vt
qui habet a ſe, non a parte, ſm Bar. in dicta auſ. offeratur mul-
tis. q̄ ſed de hoc ibi. In arbitratore antẽ dicit Bu. libellum non
offerãdũ, in. d. auſ. q̄ ille extraiudicialiter procedit. ff. pro ſocio.
l. ſocietatem. §. arbitrorũ. ⁊ idem Spec. in tit. de libel. cõcep. §. re-
ſtat. ad ſi. Dicit tñ ⁊ ibi Jo. An. vt ⁊ in ſummarijs, qualemqua
lem corã eo requiri petitionẽ, per cle. I. ſi. de ver. ſigni. ⁊ ſic dicit ſer
uandum. Unde dicit q̄ ſeruauit Spec. quãdo occurrit caſus, in
quo non debeat offerri libellus, facit dari ſibi intentionem ſcri-
ptam, non pro libello, ſed vt appareat quid fuerit petitum, per-
18 miſſa tamen proteſtatione, qđ vt libellus non offertur. ¶ † No.
bene, q̄ per hoc ſentit q̄ ſi offertur vt libellus, ⁊ eſſet male con-
ceptus, etiã in caſibus, in quibus nõ debet offerri, ⁊ vitiareſ p-
ceſſus. Ad hoc. C. de rei vxo. act. l. i. qđ no. de confir. vti. vel inuti.
bone. ⁊ qđ no. in cle. cõſtitutionẽ. de elec. ⁊ qđ dicimus de actiõe
19 inepta, de iudi. examinata. qđ not. ¶ † Quero qualiter dꝫ dari.
Gl. q̄ in ſcriptis, vt patet hic qđ eſt verũ hodie: olim ſufficiebat
pponere verbis. l. i. §. edere. C. de eden. ⁊ dicit Cyn. q̄ dari debet
ſm ſtilũ curie verbis vulgaribus, aut Latinis, prout curia pra
cticat: ⁊ ſi nõ intelligit reus: conducat aduocatũ, vel interpretẽ.
ff. de cõſti. l. ſed ⁊ ſi. §. proſcribere. Idẽ Jo. And. in addi. Spe. in
ti. de libe. cõcep. §. iam nũc. circa p̄n. ⁊ remittit in Spe. de aduo.
§. nũc de exordijs. in ſi. Et debet eſſe breuiloquus. vt dicit Spe.
in tit. de libel. concept. §. ad huius tit. ver. ⁊ in ſumma. ⁊ eſt dictũ
Gul. de Cu. in l. edita. C. de edẽ. Allegat. l. ampliorẽ. §. in refuta-
torijs. de app. qđ dicit eſſe contra illos, qui inſtrumẽta ponũt in
libellis: dicẽs aũt, ⁊ locus nõ apponi in ciuili, niſi dolus allegeſ.
Et dt Bar. q̄ per hoc rapit mille libellos: ponit in. l. i. §. hoc in-
terdictũ. ff. vti poſſi. De loco aũt, q̄ nõ ſit gñaliter neceſſe edi, ⁊ꝫ
Archi. de re iudi. abbate ſanc. li. vi. in verbo, vacua. Archi. dicit
pretiũ contractus edendũ in libello, ſed nõ confecti inſtrumenti.
20 ib. q ibi. offeraſ. ¶ † Subſcriptio autem an ſit neceſſaria, dixi. ſ.
q̄ non, loquendo de ſubſcriptione partis. Notarius tamẽ debet
ſcribere in fine libelli diẽ porrecti libelli. no. Bu. ⁊ Bar. in. d. auſ.
offeratur. Deinde gl. ponit aliquos caſus, in quibus nõ exigi-
tur libellus, quos examinaui. ſ. Et not. q̄ dat intellectũ. c. ſi q̄s
cum clerico. q̄ etiam ibi dicit. Et dicunt communiter docto. quod
reſtringatur ad cauſas viles. Uel ibi dicitur, ſm doct. q̄ ibi hoc
operatur conſenſus partium, ſm Ala. Hoc intellige vt dixi. ſ.
tex. Et ad hoc vltimũ allegat Hoſ. dictã. l. quoties. C. de prini.
ſchola. lib. xij. Uel loquitur q̄ñ epiſcopus inter ſuos familiares.
Itẽ debet dari in iudicio, vt hic. Die aũt feriato non põt offerri
libellus, ſm Jo. An. in addi. Spe. in ti. de libelli concep. §. nunc
videamus. in p̄n. niſi in caſibus a iure permiſſis: de quibus de
ferijs. c. ſi. ⁊ ponit Jo. An. in addi. Spe. in tit. de fer. §. i. ver. item
excipiſ. Inter quos caſus ſic p regula, vt loco primo alle. Gul.
dicit, q̄ñ res eſt in tempore peritura, ⁊ ſic debet intelligi debere.
l. mileo. §. ſexaginta. ff. de adul. q̄ ibi loquitur de marito accuſa-
re volẽti iure mariti, qui habet certũ tempus, licet poſt tempus

poſſit accuſare iure cõmuni. Per que dicit dictum Jo. xv. q. iij.
placita. non procedere inquantũ dicit partes poſſe citari vt re-
mitt ad recipiendũ libellum cui gl. cõtradicit tex. De quo dic vt
per Jo. And. de fer. c. ſi. Nam eſto q̄ concederetur, oblationẽ poſſe
fieri iudici. quod nec etiam eſt regulare, vt. ſ. dixi, non poſſet fieri
parti. Per que dicit q̄ ſi libelli oblatio eſt facta corã iudice die
feriato: nõ inducit preuentionẽ, tũ q̄ oblatio nulla, ⁊ actus nul-
lus nõ perpetuat, tũ q̄ ſola oblatio iudici facta non habet vim
citationis: que eſt neceſſaria in p̄uẽtione, ſicut in perpetuatiõe,
q̄ equiparanſ: vt ibi not. in verbo, legitime. Et hoc tꝫ, q̄cq̄d hic
dicat Jo. de Ligna. q̄ dicit libelli oblationẽ poſſe fieri extraiudi-
21 cialiter iudici, ⁊ die feriato, per dictũ. §. ſexaginta. ¶ † Quero,
q̄s ſit effectus libelli. Gl. dt q̄ effectus eſt triplex. Primo, q̄ p
eũ interrũpiſ annalis p̄ſcriptio. C. q̄ñ lib. prin. d. a. lit. cõte. ſa. l. ij.
Secđo rẽ litigioſam facit, ſecuta per executorẽ conuẽtione. C. de
litig. auſ. litigioſa. Tertio interrũpit preſcriptionẽ. C. de preſcri.
22 xxx. vel xl. ann. l. ſicut. ¶ † Aliquid aũt nõ oblato libello p ſolã
conteſtationẽ inutilẽ interrumpaſ preſcriptio, q̄ conteſtatio eſt
nulla: dic, ſi agiſ de interruptionibus, q̄ ſiũt ſola citatiõe, eſt re-
cidere in dubiũ, an porrectio libelli ſit de ſubſtãtia citationis, q̄
ſit cã ea, vel precedat: ⁊ tenẽdo iſtã opi. que cõiter nõ teneſ, non
interrũpitur. Si tenes opi. cõmunẽ, q̄ libellũ precedere, vel q̄ in
citatiõe interſeraſ, ⁊ nõ ſit de ſubſtãtia citationis, lꝫ libell⁹ nul-
lus, valet citatio, ⁊ illam interrũperet abſq̄ dubio. Et hoc tenet
Cy. But. ⁊ Bar. in. d. auſ. offeratur. Ad hoc qđ ſcribit Bar. ff.
de adul. l. accuſatorius. quidã interrũpunſ libelli oblatione: ⁊ in
iſtis inſpiciſ an libellus ſit bene oblatus. Quidã interrumpun-
tur lite conte. ⁊ in iſtis inſpiciſ an bene ſit lis cõte. ⁊ vide glo. ſ. de
appel. vt debitus. ⁊ qđ ibi dixi. ⁊ plene ſcribit Bart. in. d. l. accu-
23 ſatorius. ff. de adul. ¶ † Quero an libelli oblatio ſit de ſubſtãtia
ordinis iudiciarij. Arguit gl. q̄ ſic, vt hic. de proba. quoniã. vbi
deſcribiſ inter ſubſtantialia: q̄ ad illũ vt fundamentũ menſura-
tur ſententia de accu. qualiter. ⁊ de ſimo. licet Heli. Quarto per
auſ. offeratur. que dicit litẽ cõteſtatam aliter pro nihilo eſſe. ad
hoc de li. conteſt. c. vno. de elec. dudum. Quidam dicunt q̄ dicat
Gl. libellum de ſubſtãtia ſi petatur, vt dicitur in iuramento ca-
lumnie. ad hoc hodie de iuramen. calum. c. i. libro vi. Alij con
tra, quod nec remitti, nec omitti poteſt. Et hoc dicit gl. verũ de
iure canonico, cõcludens tria ſubſtantialia, libellum, litis con-
teſtationẽ, ⁊ q̄ ſnĩa feraſ in ſcriptis. Gl. no. inquantũ tria ponit
pro ſubſtantialibus iudicij. vide gl. ij. q. i. in ſumma. in l. prolatã.
C. de ſen. ij. q. vi. §. diffinitiua. ver. prolatã. in Spe. de pparã. iudi.
in p̄n. ⁊ in Spe. de offi. iudi. §. poſtremo. in. i. col. Mr. ulcas opi.
antiquas ſuper pũcto gl. recitat Spe. in tit. de libelli concep. §.
viſũ libellus. quas omitto. Colorata autẽ opi. Mar. de Syl. vi-
de p Jo. in cle. ſi. de ver. ſigni. in verbo, neceſſario. Bu. in auſ. of-
feraſ tenet libellũ de ſubſtãtia, ſi petiſ, quo ad partẽ: ſi remittaſ
expreſſe quo ad partẽ, non eſſe de ſubſtãtia, ſi omittaſ. Quo ad
iudice aũt ſemper dicit eſſe de ſubſtãtia, alias nõ poſſet ferre ſen
tentiã: q̄ deficiente materia deficit materiatũ. l. inter ſtipulantẽ.
§. ſacram. de ver. obli. l. qui res. §. arcam. de ſolu. Imo. ⁊ Poſt hic
dicũt illud qđ gl. alle. in auſ. de tempo. non ſol. pec. ſuper dote. §.
cõteſtatione. col. vij. Poſt. allegat de exhi. ⁊ intro. re. §. illud. col.
v. per que dicit q̄ nec expreſſe, nec tacite remitti põt. Erant aũt
quidã, qui aduerſarios ſimplices vocabãt ad iudiciũ, ⁊ eis ne-
gantibus dicebãt litẽ conteſtatã. qđ ibi reprobat Imperator: in
ſequẽti §. ſtatuẽs q̄ libellus offeraſ, ⁊ qđ lite cõteſtata, hac obla
tiõe omiſſa, habeaſ pro nulla. Alij q̄ ſꝫ leges eſt neceſſaria, ſm
canones nõ, vt hic tãgit Uin. ⁊ Phili. in. c. ſi q̄s cũ clerico. ⁊ in
decre. prout quibus reſpõſum eſt in gl. Jo. An. hic, ⁊ plenius in
cle. ſi. de ver. ſig. in verbo, neceſſario. ⁊ fuit opi. Pe. ſed nõ placet
Cy. in auſ. offeraſ. in. xi. q. dicit q̄ parte petẽte neceſſarius eſt li-
bell⁹, ⁊ hoc in cã plenaria: in ſummaria ſufficit poſta apud iu-
dicẽ, nõ in modũ libelli: ſi nõ petaſ, adhuc ſufficit quedã poſta
apud acta nõ in modũ libelli. Adheret opi. Pe. ⁊ Bu. tñ enim
eſt poſta, q̄ñ libellus iudici oblatus, ⁊ nõ parti. Cy. ⁊ Bar. cre-
dẽt q̄ nõ expreſſe, nec tacite poſſit renũtiare: q̄ hec ſolẽnitas re-
ſpicit nedũ vtilitatẽ partis, ſed etiã iudicis, vt poſſit certã ferre
ſniam. Et fuit hec rõ Bar. q̄ nõ placuit Cy. p illã q̄ dixi in ſeq.
Secũdã ponit rõnẽ: q̄ partes nõ poſſunt nec expſſe, nec tacite
renũtiare ſolennitatibus. l. nemo põt. de leg. i. de pac. l. ius publi-
cũ. Cy. adducit rationẽ: q̄ auſ. offeraſ. exigit q̄ deſ in ſcriptis, ⁊
aliter cõteſtatio facta nõ tꝫ. Idẽ tenet Ja. Bal. in auſ. de exhi. ⁊
intro. reis. §. i. col. v. alii. ratione Bart. in auſ. vt debi. nia. §. q̄ ve-
ro. niſi aliud haberet cõſuetudo. Sed iſtis põt reſpõderi hoc ve-
rũ, ſi petanſ. Remanet ergo opi. Jo. An. vera: nec credo libellũ,
etiã ſi a iudice petaſ, parte omittere, de ſubſtantia: quicquid ſen-
tiat Mar. Syl. ⁊ etiã Cy. in. d. auſ. offeratur. ſed bene neceſſaria
eſt quedã poſta, ſuper qua ſe fundet iudex ad ſententiam ferẽ-
dã. Et ſic intelligo Jo. And. ⁊ Butri. quam ſi iudex remitteret
⁊ partes, ſatis credo nõ valere remiſſionẽ, quin aliqualis petiti

exigatur

exigatur: quia hoc concernit vtilitatem publicam, per authen. offeratur. ⁊ vnde ſumitur. Sic intelligo Barto. ⁊ Ja. Bald. Sit ergo concluſio. Si libellus petitur a parte, ⁊ iudice, eſt de ſubſtantia in plenarijs: in ſummarijs quedam poſta. Si non petitur nec a iudice, non eſt de ſubſtantia, ſed bene qualiſqualis petitio. Si petitur a iudice, parte non contradicente, idem quod dixi ſupra, quando petitur a parte. Si petitur a iudice, ⁊ remittitur a parte, ſi volunt plenarie procedi, non valet remiſſio: ſi volunt ſummarie procedi, valet remiſſio quo ad libellum: exigitur tamen qualiſqualis poſta, ex qua iudex ſe informet in ſententia: ⁊ hec non poteſt remitti a parte, quia intereſt iudicis. Ubi dixit libellum de ſubſtantia, eſt dubium an ſi iudex interloquatur libellum non offerendum, valeat ſententia: arguit Cyn. ibi quod teneat. C. de his, qui ve. eta. impe. l. j. Reſidet in contrarium per l. factum a iudice. ff. de regu. iur. alias dicit quod interlocutoria continet expreſſum errorem iuris. Et dicit hoc tenuiſſe Mar. Sil. Unde pendet, vt ipſe ſentit, ab opi. ſi tenetur opi. quod libellus non poſſit remitti, vel omitti a partibus, procedit opi. quod ſententia non valet. Si tenetur quod poſſit remitti, vel omitti, procedit opi. quod valet ſententia: quia acquieſcere videntur: ⁊ hoc eſt tenendum. Ex quo habes quod ſi in interlocutoria procedatur ordine iuris non obſeruato, non valet, vbi neceſſarius eſt ordo iuris, ⁊ non poteſt a partē remitti. Unde text. de iudi. exhibita. ⁊ quod ibi dixi, de foro compe. ſi diligenti. circa renuntiationem iuris ſui an ſemper valeat. Inducie autē an ſint de ſubſtantia in deliberatorijs. Joan. ij. q. j. in ſumma, dicit quod ſic. Quod intellige, ſi petantur: vt no. xvij. q. iiij. vxor. ad hoc iij. q. iij. cum accuſatus. Idem Inno. ⁊ Hoſtien. hic, qui dicunt nō tenere proceſſum, ſi denegarentur deliberatorie: arctare tamen poteſt eas iudex, ⁊ ſi non petantur, denegare: ⁊ eis poteſt renuntiari tacite, ⁊ expreſſe. ff. de fer. l. j. C. de epiſ. ⁊ cleri. authen. generaliter. de quo de dila. c. j. ⁊ ij. Hec vera in plenarijs iudicijs, in ſummarijs autem tene gloſ. de verbo. ſignifi. cle. ſi. in verbo, litem conteſtatam. Ultra ea, que ibi dicit glo. puto quod iudex poſſit plus arctare in ſummarijs, quam in plenarijs. argumen. de offi. deleg. conſuluit. ⁊ quod no. in. c. de cauſis. eod. titu. l. j. ⁊ ij. §. excipitur. ff. de fer. Libellus tamen ſi perditur, de eius forma ſtatur dicto actoris. in Spe. de libel. concep. §. ad huius titu. verſi. ſed ſi dubitas, ⁊c.

1 ☞ Petitionis cauſa ſemper eſt in ipſo libello inſerenda, alias repellitur.
2 Libello eodem poſſunt plures ex eadem cauſa conueniri.
3 Libellus incertus valet, vbi non petitur illius declaratio.
4 Appellatio iuſtificatur ex eo quod non admittitur petitio.
5 Superfluitas non dicitur in vna lege diſponente idem quod alia, vbi dicit aliquid addendo.
6 Libello tradito ſuper vna domo qua vnicam poſſident rei, non eſt neceſſaria declaratio.
7 Libellus quomodo re non certificata procedat. nu. 6.
8 Libello in actione reali que requirantur.
9 Libello tradito in actione hypothecaria, vel mixta, ſeu in rem ſcripta, aut confeſſoria, que requirantur, ⁊ an cauſa ſit exprimenda.
10 Libelli in actione perſonali que ſit practica.
11 Libellus generalis quomodo, ⁊ in quibus procedat. nu. 10.
12 Libellus an poſſit corrigi, vel mutari lite conteſtata, ſeu non.
13 Libelli mutatio an admittatur ſurrogando vnam actionem loco alterius.
Actio an poſſit mutari ſurrogando aliam loco illius.

1 **Significantibus.** ¶ † Summatum eſt. s. c. j. In prima appellationis narratio. In ſecunda, appellationis com-
2 miſſio. Secunda ibi: quo circa. ¶ † Nota primo ꝙ in eodē libello poſſunt ex eadē cauſa plures conueniri. Uide in Spe. de inciden. q. §. j. circa prin. in iiij. col. ¶ No. ij. pro opi. libellum par-
3 ti offerendum. de quo. s. tit. j. ¶ † No. iij. libellum incertum procedere, niſi illius petatur declaratio. Ad hoc. C. de an. excep. l. ſi. ⁊ ſic circa libelli obſcuritatem non ſupplet iudex, niſi petatur a parte. Puto tamē ꝙ ⁊ ipſe petere poſſet, cū ſua interſit, vt certam poſſit ferre ſententiā. ¶ Nota incertitudinem ratione rei in libello decla-
4 ratē debere declarari. ¶ † No. ꝙ vbi petitio iure fulcitur, appellatio iuſtificatur eo ꝙ non admittitur. Uide de teſti. ſignificauerunt. de app. bone. ¶ No. attentata poſt app. retractari, quando iudicialis
5 eſt: ⁊ ꝙ ab interlocutoria appellatur iure noſtro. ¶ † Opp. ꝙ hoc ſuperfluat per decre. ſignificantibus. de appel. contra conſti. Greg. s. Dic quod ſi eadem decre. repetitur in eod. tit. aliquid addendo, nō arguitur ſuperfluitas: ſi nihil addit, reprehenſibilis eſt: ſed in diuerſis titulis propter diuerſos fines, quos reſpiciunt, nō adhuc ſuperfluitas arguitur, ſm Boa. Non ergo reprehendēdi ſunt conditores iurium, quod decre. non faciunt ad tit. qꝛ ſufficit quod in aliquo, licet modico faciant: nec reprehendēdi ſunt etiā plures repetentes eandem materiam: qꝛ hoc facere poſſunt propter diuer-
6 ſos fines. ¶ † Quid ſi vnam tantum poſſeſſionem hi poſſidebāt: Quidam ꝙ non eſt neceſſaria declaratio, cum ad illam tantum referri poſſet. Sic de off. deleg. ex parte. no. gl. de reſcri. c. j. ad fi. gl. magne. ff. ſi certum peta. l. certum. Non placet Hoſti. ⁊ ſupplet maxime, qꝛ poſſet eſſe certa, magna, ⁊ parua. Dicitur ergo deſignari per cōfinia, vt dicit gl. ⁊ ſi ſit neceſſe, ſubijci poteſt oculis, ⁊ debet. ff. fini. regū. l. ſi irruptione. §. ſi. ff. de fer. l. ſecunda. de prob. c. antep.
7 ¶ † Tertio videtur ꝙ procedat libellus non certificata re: qꝛ oia deduxiſſe videtur in iudicio. C. de an. exce. l. ſi. Uin. dicit illud procedere quo ad interruptionem preſcriptionis. Quandoque enim ex verbo generali expreſſa quantitas colligitur. ff. de rei vend. l. ait pretor. §. vnico. ⁊ quod deeſt in ſententia, ſuppletur in proceſſu. C. de ſen. que ſine cer. quāti. l. iij. Jo. Uel dic ꝙ libellus procedit generalis, niſi petatur ſpecificari, vt hic: poteſt tamen peti ſpecificari a parte, vt clarius poſſit deliberare an velit cedere, vel cōtendere, ⁊ ſe defendere, vt hic. ¶ Glo. intrat hic materiam libellandi, ⁊ Primo ponit libelli practicā in realibus, vſque ibi: ſi antē agitur. Secūdo ponit practicam in perſonali, vſque ibi: Itē no. Tertio tractat qñ poſſit libellus accumulari, vel mutari, vſq; ad ver. ⁊ ſi mutauerit. ⁊ illo interpoſito reuertitur ad propoſitū in verſi. illud preterea. vſq; ad ſi. In ver. autē, ⁊ ſi mutauerit. tractat de inducijs dādis, vel nō
8 libello mutato. ¶ † Ad primum que requirantur in libello reali. Dicit, primo exprimenda eſt res, que petitur, an pars, vel tota. ff. de rei ven. l. in rem. Aſſignat duas cauſas, propter quas exigitur certificatio libelli, vt iudex certam poſſit facere ſententiā, ⁊ vt reus deliberare poſſit an cedere velit, an contendere. Tertiā addit gl. in verbo, pronuntiatio. in cle. ſi. de ver. ſigni. vt actor poſſit clare poſitiones formare, ⁊ vt poſſit, ſi pronuntietur ex vna cauſa, agere ex alia. Ad partē rei addit duas, vt poſſit ſuas formare defenſiones, ⁊ vt abſolutus in principali iterato nō poſſit cōueniri. Ja. de Ra. nō placet qđ in fauorē, non vt agat. Cyn. in auť. offeratur. in vi q. qr experiē qđ in fauore iudicis non offeratur libellus: vt in auť. vt cle. apud propri. epi. §. j. colla. ix. Sed ibi eſt caſus ſpecialis: nec eſt verū ꝙ ibi ſit fauor iudicis. Dicit Jo. And. ꝙ vltra rem etiam eius qualitas eſt exprimenda: vt ſi petit terrā, exprimat an ſit aratoria, pratina, vel vineata. C. de bo. preſcrip. l. ſi quis intra. Et ſecundum antiquos etiam modus exprimēdus eſt. de ſpon. de muliere. ꝙ intelligi debet, vt dixi de reſcri. dilectus. j. ſuper. j. gl. ſecundū Jo. an. debet etiam exprimi nomē fundi, ſi habet, vt Sempronianus. in Spe. de libel. cōcep. §. iuxta propoſita. verſi. itē nō valet. Si petitur materia tantū, puta maſſa, debet exprimi qualitas materie, vtrum ſit aurum, argentū, vel aurichalcū: dicat ergo talē maſſam argēti, ⁊ exprimat pondus: ſi ſignata ſit, exprimat numerū. Si facta, nomē vaſis, vt ſcyphus, vel ſcutella: ⁊ pondus. Sed non debet exprimere an ſit rotundū vel latum. Si petat veſtē, exprimat nomē, ⁊ colorē, non an ſit noua, vel trita. Si hominem, an ſit ſenex, vel iuuenis: exprimat etiam nomen: ⁊ ſi ignorat, circūlocutione vtatur: vt natum ex tali ancilla: vt. ff. de rei ven. l. ſi in rem. depoſ. l. j. §. ſi quis argentum. Per quā l. dicunt antiqui ſuper ignorātia cū iurare. ff. de cōtra emp. l. in vēditionibus, ⁊ duabus ll. ſeq. C. de epiſ. ⁊ cle. auť. generaliter. de here. inſti. quoties. §. ſi quis. de teſti. licet ex qua dā. ſm Hoſt. Inquantū dixi, nomē ſufficere: dic ꝙ ſufficit nomē matris exprimere: vt. l. ſi re. pcalle. Item hoc procedit, niſi articuletur ꝙ plures ſint eiuſdē nominis: alias non preſumitur multiplicatio vt ibi dicit Bar. Si tamen iſte circūſtantie non declarantur, ſi opponitur, nō proceditur. Si non opponitur, proceditur: ⁊ ſi poſtea nō declaretur in probationibus, fertur ſententia contra actorē: vt dicit Bar. in dicta. l. ſi in rem. Debet etiam ſm gl. duos proximos confines exprimere. ff. de cenſi. l. forma cenſualis. qꝛ nimia generalitas parit obſcuritatem. ff. de iure fiſ. l. ita fidei. ⁊ dicit Jo. Andr. in addi. Spe. in tit. de cauſa poſſeſ. Gui. de Suza. tenuiſſe in. l. edita. C. de eden. quod ſi petatur ab actore dilatio, quando a reo petūtur confines, pro declar. dictis confinibus quod dāda eſt: quia talia vt plurimū ſubijci debēt oculis. ff. ſi. reg. l. ſi irruptione. hoc ponit in §. nūc dicendum. in prin. Predicta limita vera, ſm gl. quādo eſt in facultate actoris libellū certificare quo ad rē: qꝛ certus eſt de parte rei ſibi competente. vbi autem non eſt certus, vt qꝛ imminet: lex Falc. ⁊ legatarius petit legatū, qui tolerabiliter ignorat quantū veniat defalcandum: tūc procedit libellus incertus. ⁊ ſic loquitur l. que de tota. §. incerte. ff. de rei vend. ff. communi diui. l. ſi omnes. §. incertum. Et aduerte, quia illa iura loquuntur etiam quādo dubitatio non ſurgit a facto aduerſarij: vt not. Innoc. j. de in integrum reſti. c. conſtitutus. Item ſecundum doc. vbicunque dubitatio ſurgit a facto aduerſarij, ⁊ multo fortius: vt. l. j. §. quod autem. ff. quorū leg. ff. ſi pars here. pe. l. j. §. ſi. ſm Hoſt. Nec mirandum, ſecundū Innocen. ſi libellus recipitur incertus, ⁊ generalis: quia aliquādo valet ſententia, quantūcunque ſit generalis: vt patet. j. de ſepul. in noſtra. que tamē debet eſſe clarior, q̄ libellus. Juſt. de ac. §. curare.

Aduerte tñ ꝙ illud, qḋ dicitur, libellū ex iuſta ignorantia admitti
incertum, ⁊ generalem, eſt verum quo ad libellum: ſententia tamen
debet eſſe certa: quia licet tunc procedat libellus incertus, non ſen
tētia, licet aliud ſit in vniuerſalibus, vt dicam. j. ⁊ no. gl. in. d. §. in=
certe. Per que dicit hic Innoc. quod procedit aliquando libellus
generalis, ⁊ tamen nō ſententia, ſed debet eſſe ſpecifica. Nā ſufficit
petere fructus de tali fundo, ſine alia expreſſione: ⁊ ſi non extant,
peti poteſt eſtimatio, ⁊ exprimi: ſed in ſententia exprimi debet quā
titas: alias non valet. Ut ſi dicatur, Condemno te ad expenſas fa=
ctas in lite, vel ad res, q̄ obuenerūt a tali: niſi in actis de certa quā
titate cōſtaret. de re iudi. l. miles. §. fi. Et ſic intelligiť. l. ij. ⁊ iij. C. de
ſen. que ſine cer. quāti. Hoſti. dicit in gñalibus, ⁊ vniuerſalibus in=
dictis, ⁊ naturā ipſorum ſequentibus, valere generalem ſententiā,
vt dicam. j. Dixit etiam conſuetudine curie valere hanc ſententiā, ⁊
libellum, per iura, que alleg. gl. Condemno te ad expenſas factas
in lite quarū taxationem mihi reſeruo. de quo de procu. auditis. ⁊
de dolo. fine. vbi contra no. Inno. vide qḋ no. de ſequeſt. poſ. c. j. ad
fi. Nunquid autem cauſa ſit in actione reali exprimenda. Glo. dicit
ꝙ non: eo enim, ꝙ proponit rei nomē, ſatis cauſam exprimit: cau=
ſa enim expreſſa intelligitur, eo ꝙ proponit rei ven. ⁊ dicit ſe dñm,
vel quaſi dñm: nulla enim alia eſt cauſa, quam dominium, cū dicit
rē ad ſe pertinere ratione dominij, vel quaſi. ff. de excep. rei iud. l. ſi
mater. §. j. ⁊. ij. ⁊. §. eandem. ⁊ melius in. l. et an eadē. §. actiones. Di
cit tamē gl. ꝙ ſi vnam exprimat, ⁊ ſuccumbat, poteſt ex altera cau=
ſa agere: vt patet in. l. ſi mater. §. j. ⁊. ij. Nec obſtat. l. ſi duobus. §. co
lonus. vbi ſi colonus dederit damnū in re locata, poteſt agi Aqui
lia. poteſt agi locati, ex eodem damno ſententia in vna preiudicat
in alia: q: licet ibi eſſent plures actiones, agebatur tamen ex eadē
cauſa. Hic videnda ſunt duo. Primum, an cauſa in reali ſit expri=
menda. Cōmunis opi. eſt quod cauſa proxima exprimenda eſt: vt
ago quia dominus: vel, ago quaſi dominus. Non remota: vt ago
q: dominus, ⁊ quia emi. Ad hoc. ff. de rei ven. l. in rem. Et eſt cau=
ſa, q: vtile eſt reo ꝙ non exprimatur: quia ſi cauſa exprimitur re=
mota, ⁊ feratur ſententia contra actorem, preiudicat ſibi reſpectu
cauſe tantummodo expreſſe: ſi alia cauſa non exprimatur, ſentētia
obſtat in omnibus: vt. d. §. actiones. Eſt tamen vtile reo quod ex=
primatur altero reſpectu, vt tertius poſſit deliberare. Itē quia ſi
cauſam proximam exprimat, ex cauſa ſuperueniente pendente iu=
dicio alia non ſequetur condemnatio: ⁊ ſecus ſi nō ſit cauſa remo=
ta expreſſa, ſed generaliter egerit q: dominus: vt de re iud. abbate
ſane. lib. vj. cuius gratia Io. de Lig. hic latiſſime proſequiť an ius
ſuperueniens actori proſit ei, ſi ſuperueniat pēdente iudicio. Qḋ
non proſequor hic: ſed ſufficit remittere ad capitulū, abbate. vbi ca
dit materia. Et recitat dicta Bar. in. l. eandē. §. actiones. ⁊ in. l. non
quemadmodū. ff. de iudi. ⁊. l. ſi mater. §. eandem. de excep. rei iudic.
Puto tamē, vt ſentit hic glo. ſufficere cauſam proximā implicite
includi in verbis: vt quia dicat, Ago rei ven. Hec vera, quando vē
dicatur res, que de iure communi poteſt poſſideri: alias exigitur
expreſſio cauſe cuiuſdam, vt adiecta cauſa de iure quiritū, quando
vendicatur filius: vel de iure canonico, quādo vēdicatur vxor. l. pri
ma. §. per hāc. ff de rei ven. de quo in Spe. qui fil. ſint legiti. No. In
no. de off. ord. cōquerente. Sufficit tamen ꝙ cauſa in genere cōclu
dat ius agendi. licet aliquo iure ſpeciali ſubſiſtente illud non con=
cludat: vt no. Inn. j. c. ſeqn. Actio autē non eſt neceſſario exprimē=
da. de iudi. dilecti. Nunquid autem exprimendum ſit an agat vtili,
vel directa: vide Spe. de act. ⁊ peti. §. ſequitur. verſi. nunquid etiam
in fi. §. Dic quod non cogitur, ſed arctatur ad exprimēdum factū,
ſic quod colligatur quam intētat, an vtilem, an directam. Dicit ſe
cundo gl. quod ſi agatur reali, cauſa remota expreſſa, nō obſtat ex
ceptio ſi alia agatur cauſa. l. ſi matr. §. j. contra tenet Pet. vt reci=
tat Cyn. in. l. edita. C. de eden. quia voluntaria expreſſio cauſe, vbi
non eſt neceſſe, non adſtringit ius agēdi, quin alia cauſa deducta
videatur. ff. de app. l. ſcio. vbi in appellatione a diffinitiua, vbi non
eſt neceſſaria cauſe expreſſio, ſi cauſam exprimo, poſſum ex altera
cauſa iuſtificare. Tene glo. quā Iuriſte cōmuniter tenent. De hoc
eſt hodie caſus de re iud. abbate. ⁊ tenet Bar. in. d. §. actiones. ⁊ te
net Arch. in dicto. §. actiones. ⁊ Inn. de iudi. ceterū. Nō obſt. l. ſcio.
q: dicit Bar. ibi videntur deducte alie cauſe: q: illas proſequi poſ=
ſum, eo quod non poſſum appellare propter curſum temporis: vel
illud operatur natura appellationis, quā iuſtificat ſola iniuſtitia,
ex quacūque cauſa deducitur: ſic dicens: ⁊ dominiū eſt cauſa iuſtifi=
cans realem, ex quacunqꝫ cauſa remota deducatur. Uel illud ſpe=
ciale propter odium iniuſte ſentētie, vt iuſtitia pateſiat, ⁊ propter
graue preiudicium appellantis, qḋ excluderetur omni remedio re
ſpectu cauſe non deducte: hic non excluderetur, ideo nō videtur de
ducta. Uel ibi cauſe expreſſio nō reſtringit, quia hoc eſſet incōmo
dum appellantis: hic nō reſtringit, quia hoc eſſet incommodum
agentis: ⁊ verba ſunt pro preſente amplianda: vt. l. inter ſtipulan.
§. j. ff. de verb. obli. vel illud, ſi cauſam proſequatur aliam: ſic ⁊ hoc
obſtaret, ſi deducta vna cauſa, aliam in iudicio proſequeretur: quā

⁊ forte proſequi poſſet, licet non poſſet de nouo ſuperuenientem: vt
dicto. c. abbate. tamen hoc non tenetur. Uel. ſecundum Cal. illud
ideo, quia in appellatione totum ius deducitur ſine aliqua cauſe
expreſſione: hic alicuius cauſe expreſſio exigitur, merito expreſſio
reſtringit. Ubi autem actū eſt ſimpliciter, q: dominus, omnis cau
ſa videtur in iudiciū deducta. Et ſi proſecutio eſt facta generalis,
obſtat exceptio in omnibus. Si proſecutio eſt facta ſpecialis, libel
lus non reſtringitur ad proſecuta: poſſum tamen in omiſſis ex legi
tima ignorātia petere reſtitutionem ad cauſas omiſſas: vt. l. ſi ma=
ter. in prin. ff. de excep. rei iudi. Fallit in matre, que auditur, ⁊ ſine
reſtitutione, ⁊ legitima ignorantia in bonis filij: vt. l. ſi mater. ſecun
dum aliam lectu. Sed ſi ago ratione dominij vel quaſi. tenendo ꝙ
libellus procedat, de quo dicam. j. ſi proſecutio eſt facta ſimpliciter
ſuper vtroque, obſtat exceptio in omnibus: puta quia proſecutus
eſt qḋ ad ſe pertineat: ſi eſt facta proſecutio ſuper aliqua tātum. vt
ſup dominio, Glo. de re iud. abbate. dicit ꝙ nō obſtat exceptio niſi
in proſecuto. Quam ſic intelligit Bar. in. d. §. actiones. quod eſt ve
rum, niſi proſecutio ſit doloſe omiſſa. ff. de arbi. l. de rebus. ſecundū
9 Bar. qui text. non eſt alibi. † Quid autem in hypothecaria, quid
in mixta, quid in actione ſcripta in rē, quid in confeſſoria, an in tali
bus procedat quod dictum eſt. ſ. in pura reali: vide Bar. in. d. §.
actiones. vbi an ſufficiat allegare cauſaꝫ actoris ſui, an debeat cau
ſam propriam allegare. Quod hic non proſequor breuitatis cau=
ſa. Concludit tamen procedere libellū in ſucceſſione vniuerſali: q:
eadē de perſona cū defuncto allegat. l. ij. ff. de peti. here. ⁊ qḋ tāgit
Cyn. in. l. fi. C. de here. inſti. In ſucceſſore ſingulari nō: q: ad ipſum
non tranſit titulus authoris, licet eo iuuetur. Alleg. dictū decr. ab
bate ſane. de re iudi. lib. vj. Dicit tamē gl. vnum incidenter, ꝙ hic li
bellus procedit, Peto rem ratione dominij. vel quaſi: videtur ꝙ li
bellus non procedat, q: hic deducit communia. Gl. Inſt. de act. in
prin. tenet libellum non procedere de iure, ſed conſuetudine tantū.
Idem glo. in. d. c. abbate. Idem not. de teſta. Raynutius. Inn. de
in integr. reſtitu. conſtitutus. ſaluat libellum propter incertitudi=
nem, dans pro regula, ꝙ vbi ſurgit incertitudo ſuper iure, ſiue ſur
gat ex facto proprio, ſiue ex alieno, ꝙ alternatiuus libellus, ⁊ in=
certus procedit. l. j. §. qḋ autem. ff. quorū leg. ⁊. l. que de tota. §. incer
ta. ⁊ fa. erciſ. l. ſi nō omnes. §. incertum. ad hoc. l. j. in fi. ff. ſi pars he
re. pe. gl. in. l. ſi in rem. ff. de rei ven. quicquid dixerit glo. in. l. quod in
heredē, §. eligere. ff. de trib. Gul. in Spe. de act. ⁊ peti. §. ſequiť ver=
ſi. item not. qḋ ſi actor. tenet qḋ nō procedit libellus: q: ignorare
cauſaꝫ authoris ſui fuerit domin⁹, vel nō, eſt ſupina ignorantia:
quia ſcire debet cōditiōes eius, cum quo contrahit. ff. de reg. iur.
l. qui cū alio. ad hoc gl. de cle. vt qs duas. i verbo, renūtiare. ad fi.
li. vj. ⁊ hoc tenet gl. in. c. abbate. de re iudi li. vj. Saluari poteſt li
bellus: quia in facto longinquo, ⁊ intricato. etiaꝫ ꝓprio, vel eius,
cum quo cōtrahit, cadit ꝓbabilis ignorantia. ff. de acqui. poſſ. l.
peregrine. de ſen. excom. cum illorum. ad fi. Nota gloſſa de proba.
tertio loco. ff. de cōfeſ. l. j. no. Dy in regula, pręſumiť. de reg. iur.
li. vj. probatio autem, ⁊ cōſequenter certitudo, an quis ſit domi=
nus, valde difficilis eſt: vt no. ff. de acq. poſ. l. rem, que nobis. ⁊ pa
tet. j. de reſti. ſpo. ⁊ qḋ dato ꝓbabili dubio, etiam ſi nō dependeat
a facto rei, ꝓcedit libellus incertus. tenet Inno. in. d. l. cōſtitut⁹.
⁊ Arc. iij. q. iij offeraſ. Ad hoc de teſt. Ray. Et qḋ ꝓcedat libel
lus, tenet gl. que late diſputat opi. i foro canonico in. d. c. abbate.
in verbo, dominiū vel quaſi. Hec etiā probatur per tex. quia in fo
ro canonico ꝓceditur magis ſimpliciter. de iudic. dilecti. ⁊ quia
hic nō eſt pertinax cōtradictio: quia dicens ſe quaſi dominum,
agēdo Publiciana nō negat ſe dominum, nec aſſerit preciſe: ſed
quod putat ſe dominū, dicēdo ſe dominum. nō repugnat omni=
no. Idem ſi diceret ſe nō dominū, nō procedit libellus. Ideo ſi ꝓ
bet dominiū, obtinet: quia cenſeť dixiſſe ſe putaſſe dominum, ⁊
eſſe dominum. Si ꝓbat in publiciana, obtinet: quia cenſetur di=
xiſſe ſe dominum quo ad ſuam opinionē, licet nō pateat euꝫ do=
minum quo ad veritatem. De hoc in ſpecu. de libelli concep. §.
iam nunc videndum. verſi. ⁊ not. quia talis libellus. vbi quidam
reſtringūt libellum procedere, quādo incertitudo eſt ex parte rei,
nō quādo ex pte actoris. Sed tene primū. Ad hoc qḋ no. Spec.
de cau. poſ. ⁊ propri. §. notādū. verſ. alie ſunt. Idem ibi conclu=
dit Spe. ⁊ Io. an. poſt euꝫ, vbi omnia iura alle. p, ⁊ cōtra: q: que
libet ꝓbabilis ignorātia excuſat libellātem. et remittit ad. §. qḋ
dūt. Per que dicit de ignorantia ſtari iuramēto. Idē no. xxiij.
q. ij. in ſum. vide glo. ij. qḋ. viij. libellorum. ⁊ ibi Archi. et arguit
ad. q. Si peto fundū in tali loco ſitum, cuius cōfines nō exprimo
quia ignoro. ⁊ cōcludit, ſi cōfines non ſunt neceſſarij, quia alias
fundus eſt certus, procedit libellus: ſi non eſt fundus cert⁹: tūc ſi
poteſt in proximo certificari, nō admittitur libellus: ſi nō poteſt
admittitur, nec ꝓficit ꝓteſtatio de certificādo ad merita. Ubi au
tem pōt, quia ante libellū debet certificatio fieri, vel i libelli obla=
10 tione, vľ poſt incōtinenti ante proceſſum. ¶ † Uenio ad ſecūdū
ad practicam libelli in perſonali. Dicit gl. cauſam agēdi in libel=
lo expri=

lo exprimendā,alias reus non arctatur ad reſpondendū.ſ.e.c.ſi.ꝛ hoc,q̄ cauſa precedere debet,ex qua aliquid debebitur.ff.quando di.leg.ce.l.hoc legatum.quam exprimere prodeſt actori:q̄ ſi poſtea ex altera cauſa aget,nō obſtat exceptio.ff.de excep.rei iudi.eandē.§.actiones.ſ.de cauſa poſ.c.ſi.ꝛ in hoc idem gl.ꝙ in reali,ſecundū gl. Aduerte inquantū gl.dicit ſententiā latam ſi agitur ex vna cauſa,poſtea agatur ex alia,obſtare:bene dicit. Supre hoc tamē dic vt in.l.licet.C.de iudi.ꝛ no.de tranſac.c.i.q̄ refert an petitio ſit generalis,ꝛc.vt ibi dicitur. Inquantum dicit cauſam exprimendā in perſonali,vt exprimitur in reali,hoc nō eſt bene dictū:q̄ in reali debet exprimi proxima,ꝛ non eſt neceſſe ꝙ exprimatur remota: quia ex proxima certa concluditur cauſa agendi:qui ꝛ certā actionem concludit,ꝛ ſufficit ſic libellum certificare,ꝙ actio certa cōcludatur:nam hoc,quia dominus,concludit ꝙ hac actione agere volo,que appellatur rei vend.ff.de rei vend.l.in rē. In perſonali,vt dixit,non ſufficit expreſſio proxime:vt,ago quia obligatus es:q̄ ex hoc certa non concluderetur actio. Potes enim ex multiplici cauſa mihi obligari. Sed dominiū non concludit,niſi vnam rei vend. hoc verū,parte petente:ſed ſi nō petat,procedat libellus, Ago q̄ obligatus.C.de an.exc.l.ſi.ſecūdū Bu.l.edita. Dz ergo dicere, Ago q̄ mutuaui. Nec expedit q̄d dicat,ꝛ quia obligat⁹:quia ſalo hoc cōcludit,eo quia dico, Ago quia mutuaui. Quidā tamē tenēt proximā cauſam etiam exprimēdam:quia ſi dico, Ago q̄ mutuam:nō ſequit, hodie es obligatus:quia poſſibile eſt ꝙ ſit ſolutū. Iſta enim ſtant ſimul,me mutuaſſe,ꝛ te nō eſſe obligatū. nō cōcludit ergo libellus. Itē quia ex quo dicit quod mutuaui, ſupponit obligatio de preterito,ꝛ preteritū tacite abnegat preſens. Ad hoc tex.cum gl.in.l.certum.§.i.de confeſ.vbi ſi cōfiteor me fuiſſe obligatum,tacite nego me nūc obligatū. Cōmunis opi. q̄d procedat libellus:ꝛ hoc tangit Cy.in l.edita.C.de edē. Dy.ꝛ Ultramō.inſt.de act.in prin.q̄ ſufficit libellū cōcludere vere,vel preſumptiue.l.oēs.§.Luci⁹.ff.de his,q̄ in frau.cre. Si dico, Mutuaui:iam ſupponit ꝙ fuit obligatio. Niſi ergo ꝓbetur accidēs ſolutionis,vel aliud,quod nō preſumitur ſemel poſitum,ſemper preſumitur in preſens:vt regula,ſemel malus.no.de ſuc.ab inte.c. ſi.ideo concludit libellus,niſi aliud ab aduerſa parte probet.C.de prob.l.ſiue poſſidetis. Nō obſtat q̄d verbum de preterito habet tacitā abnegationem de preſenti:q̄ id fateri poſſet quo ad verbū expreſſe poſitum de preterito,nō quo ad id,quod ſequitur ex preterito,vel ex illo concluditur:q̄ illud expreſſe non ponitur in preteritum,imo eſt dubium qualiter ponatur:ꝛ in dubio reducentur ad mentē libellantis:vt no.de officio ord.conquerente.ꝛ dicam.ſ. Ad hoc de cau.poſ.cum eccleſia. Si dico, Mutuaui:nō dico, Obligatus fuiſti:expreſſe poſſū iſtud tacitū intelligere ꝛ in preteritū,ꝛ in preſens. Sed dices,preſumptū,niſi allegetur,non ſufficit:no.ff.ſi certū pe.l.cum quid.ff.de vſuris.l.cum de in rem verſo.ff.de adul.ſi adulterium cum inceſtu.§.idem Pollioni. Propter quod quidā Ultramōtam ſuper ti.de act.Inſt.in prin.ꝛ recitāt domini de Rota in loco.ſ.allegato,recedunt ab hac opi.ꝛ faciunt differentiā an ſurgat preſumptio iuris,ꝛ de iure:ꝛ procedit libellus,licet nō allegetur. Sufficeret ergo dicere, Peto te in vxorē:q̄ ſponſalia cōtraxi,ꝛ te cognoui.de ſpon.is qui.ſed non procedit in preſumptione iuris,niſi cauſa allegetur preſumpta,vt in iuribus predictis habetur. Quod dicit verū Bar.in.l.cum quid.quando preſumptio ſurgit a facto proprio,ſicut erat hic. Et ad l.Lucius.§.omnes.reſpōdetur per hoc,ꝙ illud procedit,quādo preſumptio ſurgit ex facto alieno. Reſpondeo,quicquid ipſi dicāt,hoc procedit. Nec obſtat l.cū de in rem verſo,ꝛ ſimiles:q̄ ſi preſumptio ſurgit ex verbis immediate,ita ꝙ proportionetur ſono verborū,procedit:ſi mutuaui ſequitur ꝙ es obligatus. Sequitur ꝙ ſi aliud nō apparet,ꝙ obligatio hodie duret. Et hoc ex verbis,q̄ mutuaui. Sed ſi dico ꝙ in decennio ſoluiſti decē,verba iſta nō determinātur ad certā cauſam,nec ex iſtis verbis aliqua certa preſumit:oportet ergo quod certificent ex allegatione:alias nō procederet libellus:nec preſumptio operaretur. Maxime hoc verū patet ex cōcluſione,que dicit eū obligatum:ſatis ergo allego. Per hoc videtur velle Cy in loco preallegato ꝙ hic libellus nō procedat, Ago q̄ fuiſti obligatus: q̄ nunc verba ponuntur obligationis in preteritū,ꝛ ſic negatur obligatio in preſens. Hoc Bar.ſequitur in.l.certum.§.i.de confeſ. quod mihi non placet:q̄ ex quo petit de preſenti eū condēnari, intētio eius nō eſt negandi de preſenti:ꝛ licet ponat de preterito, preſumitur de preſenti:ex quo per accidens,q̄d non preſumitur, nō apparet obligationē mutatā.quod tenet Spec.ꝛ ſequitur Io. And.in addi.Spe.in ti.de act.ꝛ peti.§.ſequitur.verſi.quid ſi ago cōtra te.in viij.col.vbi dicit ꝓcedere libellū, Ago cōtra te rei ven. q̄ fui dominus:nō tamē procedit hoc in pſnalibus,vt dicit Inno.de iud.nouit.q̄ ibi querim⁹ veritatē,nō preſumptionē. Unde dñi de Rota,ſu a cōcl.xxij.vbi dicūt procedere libellū,dico fundum ad me ptinuiſſe,vel pertinere conſueuiſſe,ideo mihi eū reſtitui peto:q̄ ſufficit libellū preſumptiue procedere:vt.ſ.§.Lucius. Ad l.certū.reſpōdet ꝙ loquitur in cōfeſſione,que ex preſumptione vltra verba nō extenditur cōtra confitentē,ſed pro eo interpretatur:vt no.in.l.inter ſtip.§.i.ver.ob.de cau.poſ.cū eccleſia.ꝛ in regula,cōtra eū.de reg.iur.lib.vi.hic in libello,qui pro libellāte latiſſime intelligitur:vt l.ſolemus.ꝛ.l.ſi quis intentione.ff.de iudic.de cau.poſ.cū eccleſia. Ad iura alleg.in cōtrarium,de l.cū de in rem verſo.reſpondit vt.ſ. Que aūt cauſa debeat in libello exprimi,certū eſt in vniuerſalibus,ꝛ ſingularibus actionibus. Actio autē de neceſſitate nō eſt edēda in libello,vt dixi de iud.examinata. Imo plus dicit Odofr.in.l.edita.C.de eden.ꝙ nō ſufficit ꝙ edatur:q̄ per illā non bene eſt certus reus:ꝛ hoc in perſonali,ex quo editur ſine cauſa. In reali autem dicit ꝙ ſufficit dicere, Ago rei vendi.ꝛ ſunt verba Azo. Dicit glo.ij.quod exigitur ſpecificatio rei,vel iuris,quod petitur:ſed in hoc eſt differentia intre vniuerſales ꝛ ſingulares actiones. In vniuerſalibus non eſt neceſſe exprimere res ſingulares,ſed ſufficit ꝙ generalibus verbis includātur:nam ſufficit dicere, Peto talem hereditatē,q̄ ſum heres.ff.de peti.here. l.iij.ꝛ.l.ſi quo tempore.ff.ſi pars here.pe.l.prima,ꝛ vlti. Similiter etiam valet cōdemnatio generalis in talibus,condemno te ad reſtituēdam hereditatem,que fuit talis. Idem dicit in generalibus iudicijs,vt in actione tutele,negotiorum geſtorū,ꝛ ſingulis ſimilibus. Ad huius declarationem eſt ſciendum ꝙ quedam ſunt actiones ſingulares,vt que competunt ad ſingulas res,vel ad ſingula iura:ꝛ in iſtis res,que petitur,exprimēda eſt,vt.ſ.dixi in reali. Quedā ſunt actiones vniuerſales,que cōpetunt pro iuribus,aut rebus vniuerſalibus:q̄ apte ſunt cōprehendere plures res,ꝛ vniuerſaliter iura,ſecundum Inno.in.c.conquerente de officio ordi. Uel ſecundum Bart.in.l.plura.ff.de eden.vniuerſales ſunt,que competūt ad aliquid,quod ſui natura,ꝛ ſignificatu eſt aptū multa in ſe comprehēdere,ſiue ſit vniuerſitas iuris,vt hereditas,ſiue facti,vt peculiū. Quod dic vt.ff.de pec.l.iij. Uel caſtrum,vt dicit Inn.de reſti.ſpo.cū ad ſedē. Exempla ponūtur in primo,in actione fami.erciſ.in petitione hereditatis,in actione ex teſtamēto,que pro tota cōpetit hereditate reſtituenda ex Trebel.ſed melius tūc cōpetit iudicis officium,actio ex empto,que cōpetit,vbi tota venditur hereditas. Et qū dixi de petitione hereditatis ꝙ ſit vniuerſalis,illud tene,licet gl.de cau.poſſ.cum eccleſia.illam appellet generalem. Quedā ſunt actiones generales,que comprehendūt in ſe plures res,vel plura capitula,non ius vniuerſum:vt in actione negotiorū geſtorum,ꝛ in actione mandati,pro geſtione generali, in actione tutele,ꝛ ſimilia,que cōtinēt in ſe plura capitula:vt adminiſtrationes panis,ꝛ vini,ꝛ ſimiliū. Quedā ſunt actiones,de quibus dubitatur an ſint vniuerſales,an generales,vel ſingulares. Exemplum in actione pro ſocio,in omnibus bonis. Et licet Inn. dicat iſtam fore generalem,ꝛ gl.hic,puto ipſum fore vniuerſalem, ex quo ad omnia bona refertur,ꝛ iura,ꝛ q̄ apta eſt comprehendere hereditates:vt actio ex empto pro hereditate. Secundo eſt dubiū de actione,que competit pro iure epiſcopali,an dicatur generalis,vel vniuerſalis.ꝛ Inno.de offi.ordi.conquerente.dicit illam generalem,non vniuerſalem:quia certa duntaxat comprehendit capitula. Idem dicit Spe.in ti.de act.ꝛ peti.§.ſequitur.verſi.porro.in.xiij.co. Sed certe poteſt dici vniuerſalis:quia ſub ſigno facti comprehenditur apto ſignificare plura vniuerſaliter,vt ius epiſcopale,ſicut peculium,ꝛ ſimilia. Nam grex,ꝛ armentum,ꝛ actiones pro illis competētes poſſunt dici vniuerſales,quia in ſe continent vniuerſitatē facti:vt.l.i.§.ſi.ff.de rei ven. Peculiū autē vniuerſalis iuris eſt:vt.l.venditio.alias vendicatio.eo.tit. Hoc vltimum tenet Inn.de ſepul.certificari.vbi dicit ꝙ hec petitio continet vniuerſitatem iuris,ſicut petitio hereditatis:ideo eſt vniuerſalis. Ad hoc allegat de reli.do.conſtitutus.ꝛ hoc ponit in gl.magna,verſi.quid ſi dicat. Tertio eſt dubiū,quid ſi actio ſui natura eſt ſingularis,ſed addicitur ad vniuerſitatem bonorū abſque iuribus:vt, Peto oīa bona,que poſſides in tali loco,vel quartam omnium legatorum a parochianis meis,vel a tali parochiano meo. Inn.primo dicit ꝙ hic libellus non eſt vniuerſalis,nec generalis:vt ipſe no.de ſepul. certificari.quia libellus non dicitur generalis,niſi aliud precedat aptū comprehēdere in ſe plura,abſque alterius ſigni adiectione, vt eſt peculiū,grex,armētum,ꝛ ſimilia:concludēdo eum ibi,q̄ iuuitum ſe inuoluit,videtur mihi ſua intētio:q̄ ſi petitio dirigitur ad quartā omniū relictorū a ſepultis in eccleſia,q̄ non vna res tantū petitur,ſed multe,generalis ſit petitio,ꝛ non vniuerſalis:ꝛ oportet ꝙ in proſecutione declarētur petita,licet non in libello. Idem puto de iure parochiali,ſicut quādo petitur adminiſtratio de ſale, vino,ꝛ ſimilibus:ſi petitio dirigitur ad quartam aliquorum ſepultorum in eccleſia,q̄ tunc petitio nō eſt generalis apta cōprehendere plura:ſed ſi petitur principaliter declarari ſibi ius eſſe colligendi quartam relictorum parochianis,ꝛ conſequenter petat acceſſorie quartam relictorum a tali,vel a talibus,bene procedit petitio: ſed non quia petitio ſit vniuerſalis,ſed q̄ in principali petitio ſatis eſt certa,licet non acceſſorie petita,vt.ſ.dicam. Inno.in.c.cum ad ſedem.de reſtitu.ſpo. Prima facie velle videtur hanc petitionē non eſſe generalem. Sed dic ꝙ dicit ꝙ hec petitio nō eſt vniuerſa

lis,ſed bene generalis:⁊ ꝓtanto dicit ꝙ oportet quod res ſpecificentur in iſta:non intelligas in libello,ſed poſtea in proſecutione. Et hic erit verus intellectus Inn.⁊ hoc ſequitur.Spe.in ti.de act.⁊ peti.§.ſequitur.ver.quid ſi peto.in xv col.vbi dicit hunc libellum generalē,Peto quicquid poſſides in tali loco.Idē Ja.de Arec.in l.de pupillo.§.qui nūtiat.ff.de no.ope.nun.De hoc libello,Peto omnia,que poſſides:Bart.tangit,ſed non decidit.in l.rei appellatione.de ver.ſigni.⁊ remittit ad.l.Titia cum teſtamento.§.i.de leg.ij.⁊ l.vxorē.§.legauerat.de leg.iij.in l.Titia.§.i.Dic ꝙ bene procedit libellus,Peto villā talē:ſed nō,Peto omnia,que poſſides in tali loco per illū.§.Tene primū.Ex premiſſis patet ꝙ quādoq; actio eſt vniuerſalis,quādoq; generalis naturaliter,quādoq; vniuerſalis ex accidenti:vt,vendico peculiū:vel,ago ex empto ad hereditatē.Quādoq; generalis ex accidenti:quādoq; petuntur plura ſub ſigno generali.Remanet ergo cōcluſio ꝙ ſi petitio eſt vniuerſalis,vel naturaliter,vel ꝓpter accidēs,procedit petitio,⁊ proſecutio generalis,⁊ ſufficit qḋ in executione res poſtea declaretur:⁊ ſi ex poſt facto apparet,que poſſidere,in iudicio cepto proficeret declaratio ꝙ ſit heres,vt poſtea poſſet petere executionem in illa:vt.l.vn.ff.de peti.here.facta condēnatione ſummarie poterit conſtare ꝙ aliqua res fuerit de hereditate:⁊ in illa poterit ad executionē procedi:vt.d.l.vnā ff.de peti.here.⁊ no.Spe.in ti.de act.⁊ peti.§.ſequitur.verſi.quid ſi ago.in ti.de iudi.§.i.vbi ponit hanc materiam.Et hoc tenet gl.in l.i.ff.de eden.Bar.ibi pro hoc alleg.l.defenſionis facultas.de iure fiſci.⁊ dicit ꝙ hoc facit ad practicā currentem in partibus Italie,vbi inſtrumēta habent executionem paratam,ſicut ſententia,ſi eſt aliquod inſtrumentum non liquidum,vel obſcurum,ſicut eſt,ꝙ promiſiſti indemnitatem,petā executionē,⁊ in iſta executione declarabitur.Alle.l.i.C.de ſen.que ſine cer.quāti.Et procedunt predicta,etiā ſi petitio vniuerſalis dirigat ad vnam rem tantum:vt,peto me declarari heredē contra Titiū poſſidentem talem rem:q2 ſi reperiretur ꝙ aliam poſſideat,ad illā cōdemnabitur officio iudicis.ff.de peti.here.l.iij.Ad hoc qḋ no.in Spe.in ti.de iud.in.§ ⁊.iij.forma libelli in vniuerſalib⁹.Per que dicit hic gl.ꝙ procedit hic libellus,Peto mihi hereditatem reſtitui,q2 ſum heres.Non placet hic libellus Bar.in l.i.ff.de eden.q2 declaratio quod quis ſit heres,bene venit in ea actionis,ſed executio ſit officio iudicis.Ideo debet dicere,Peto me heredem declarari,⁊ officio veſtro res hereditarias mihi reſtitui:ſicut in ea ſi.ff.de rei ven.l.officiū.⁊ l.qui reſtituere.Puto tamē ꝙ libellus poſſet ſaluari,vt in quātum dicit,Puto mihi hereditatem reſtitui,quia ſum heres:ſubaudi,per prius me herede declarato.Ad hoc ꝙ no.gl.de reli.do.cōſtitutus.⁊ qḋ no.Bar.ff.de rei ven.l.ex diuerſo.vbi dicit libellum procedere,Peto te condēnari ad reſtitutionem rei,q2 ſum dominus:quaſi per prius videatur petiiſſe declarari dominium:quia vbi plura veniunt ordine ſucceſſiuo,qui vult vltimum,velle videtur antecedentia ad illud.l.illius.de acqui.here.l.ad rem.⁊ l.ad legatum.ff.de proc.cum ſi.⁊ idem Spe in ti.de libel.concep.§.ad huius ti.verſi.hoc autē notādum.Dicit tamen hic Hoſt.ꝙ dicere debet an ſit heres ex teſtamēto,vel ab inteſtato.ff.de pet.here.l.legitimam.de iud.alias de condi.l.ſi.Idem Gui.de Suz.in l.edita.C.de eden.Vide omnino qḋ ſi dicat ex teſtamēto,dicat verū ſolenne,vel nuncupatiuum:q2 aliter probatur vnū,quā reliquum:⁊ multa veniunt in vno plus,quā in reliquo.C.de teſti.l.hac cōſultiſſima.Jo.An.dicit hoc nō procedere de iure canonico:vt no.de teſta.cum eſſes.⁊ c.relatum.nec etiam procedit de iure ciuili:vt dicit Bar.in d.l.i.q2 eo qḋ dicit inſtrumētum,vel teſtamentū,dicere videtur ſolēne.ff.de bon.poſ.cōtra ta.l.nō putauit.§.nō queuis.C.de iuris ⁊ fac.igno.l.iij.Debet etiam exprimi ſm doc.hic,quis fecit teſtamentū:nā nō omnis poteſt teſtari.ſ.de ſuc.ab inte.ca.ſi.C.qui teſta.fa.poſ.l.furioſum.⁊ l.diſcretis.Idē videtur ꝙ ſi dicat,ab inteſtato,debeat dicere an de iure ciuili,vel pretorio,an municipali,vel cōſuetudinario.ff.de peti.here.l.i.§.ij.⁊.iij.Nā ⁊ mater facit mētionē Tertulli.ff.de except.rei iud.l.ſi mater.Sed forte hoc fecit ex abundāti:q2 nō eſt hoc aſſignare cauſam principalē,ſed potiꝰ cauſam cauſe:⁊ ſic res procederet in infinitū,cōtra idē reſcri.c.ij.lib.vi.Itē q2 licet leges tali ſubtilitate vtantur,in canonibus reſpuimus.de iud.dilecti.de teſta.cū eſſes.⁊ c.relatū.⁊.c.cū tibi.Et plures cauſas quādoq; admittimus in libello.ſ.de fide inſtr.c.inter dilectos.de reſcrip.cū olim.que omnia dicit Hoſt.cuius verba ſunt cōmittēda iudicis arbitrio:q2 hec diuerſa ſunt,⁊ diuerſas defenſiones habēt.Poſſet enim eſſe ſtatutarius excōicatus preſcriptione cōſuetudinis interrupta,⁊ alia,que defendūt reū.ff.de inter.acti.l.⁊ ſi ſine.§.illud.alias eſt.l.defenſor.⁊.ij.de trāſac.c.ſi.Ad hoc qḋ no.in Summa,eo.tit.§.quid debeat cōtinere libellus.Vide materiā gl.in Spe.de actiō.⁊ pet.§ ſequitur.ver.ſed ſi ius.vſq; ad verſ.ſed hec.Si autē actio eſt generalis:qḋ quādo ſit,dixi,ſ.gl.hec differētiam facere nō videtur inter generalem ⁊ vniuerſalē:ſed differentia eſt in hoc,quia in vniuerſali ſufficit petitio generalis,⁊ proſecutio generalis:nec eſt neceſſe quod in proſecutione hoc declaretur,ſufficit quod declaretur in executione;quia principaliter agit vt declaret ius cōpetere agēti,⁊ officio iudicis vt res reſtituant. In generali autem oportet vt in prima inſtantia res declarent,⁊ ſpecificentur,⁊ probētur in proſecutione:que quādoq; ꝓbabūtur per iuramentum in litem.ff.de in litem iuran.l.in actiōib⁹.ff.de admi.tu.l.tutor,qui repertoriū.Ad hoc,quia ſententia lata in generali iudicio nō obſtat niſi in proſecutione:vt.l.licet.C.de iud.Principaliter enim ſit cōdemnatio ſuper reb⁹,nō ſup iure ad res,⁊ ſup articulis.Ideo oportet qḋ ſpecificent,⁊ ꝓbēt i inſtātia,ex quo ſup eis debet principaliter ſeq ſnīa.In talib⁹ tn̄ valeret ſnīa gn̄alis.Vbi aūt agit de actiōe ſingulari,oportet qḋ libellꝰ ſit certꝰ,⁊ proſecutio ēt certa,ad hoc vt ꝓcedat ſentētia,etiā debet eſſe ſpecificata.Inſti.de act.§.curare.Hoc verū in principali petito:ſi tamē aliqua incidēter,⁊ acceſſorie peterentur,vt ſunt fructus ad rem petitā,de quo per Ex.in l.certum.C.de rei ven.ad hoc l.cū ꝓpria.C.ſi quis alteri,vel ſibi.vbi Ex.vel damnis ad principalem reſtitutiōem rei,vel pertinētie ad eccleſiā vel caſtrum:tūc dato qḋ libellus non procederet,ſi principaliter illa acceſſoria vt principalia peterētur,niſi ſpecificarentur,procedit petitio generalis,quādo veniunt acceſſorie:vt dicit Innocē.in.d.c.certificari.⁊ no.de or.cog.cū dilectus.⁊ de reſti.ſpo.cū ad ſedem.⁊.ij.de offi.or.cōquerēte.Ideo procedit hic libellꝰ,Peto eccleſiā cum pertinētiis.Quod ſatis puto:tū quia acceſſorie petunt,tum quia verbū,pertinentie,eſt ſignum ſonans iuris vniuerſitatem.Per quod videtur ꝙ etiam ſi principaliter peterentur,videtur quod procedat libellus generalis,per no.in.d.c.apie.cū ad ſedē.de reſt ſpo.Et hoc tenet Spe.in ti.de act.⁊ peti.§.ſequitur.in prin.Idē in Spe.de off.iudi.§.primo.alle.dictū.c.cum ad ſedē.Item nō ꝓcedit hic libellus,Peto fructꝰ illius fundi:ſi petat declarari fructus:ſed ſic ꝓcedit,Peto fundū cū fructib⁹.Vide Inn.in.d.c.certificari.ad ſi.gl.magne.Hic videt notare cōtrariū,vt dixi.ſ.poſt Inn.Sed ſaluari poteſt vt procedat quod ſ.dixi,quando fructus nō pnt certificari,vel quando nō veniūt acceſſorie ad principale petitū:⁊ ꝓcedat libellꝰ,Peto reſtitutionem caſtri cū damnis illatis:vt.d.c.cū dilectꝰ.Quid de expenſis,dixi.ſ.Idē ſi petitur prebenda cū plenitudine iuris canonicalis.ſ.de preben.pro illorū.Ad hoc de conceſ.preben.propoſuit.
11 ⁊ no.hic docto.† De materia vide plures caſus,in quib⁹ ꝓcedit libellꝰ,⁊ ſententia generalis,per Inn.de exceſ.prela.tanta.vbi ponit hāc vltimā regulam,quod procedat libellus generalis in acceſſoriis,ſi petitio in principali ſit certa.Quā dicit verā,ſiue ſint acceſſoria ad rem,vt.d.c.cū ad ſedē.ſiue acceſſoria ſint ad actionē vt fructꝰ:⁊ ois cā in interdicto vnde vi,⁊ in bone fidei actione.ff.vñ vi.l.i.§.ex die.ff.depoſi.l.i.§.hāc.⁊ de rei vē.l.ſi de tota.ſiue acceſſoria ad aliud ius:vt peto caſſari ſententiā,⁊ qḋ eſt poſt appellationē ſecutum:vt ibi dicit.Ponit aliam regulam,quod ſemper libellus ꝓcedit generalis,vbi habet locum officiū iudicis deſeruiens actiōi:de quib⁹ no.in Sum.ſub rubrica de off.iud.Nec ob.l.ediles.§.item ſciēdum.quia non exigit illa numeranda in libello,ſed in illo edicto.Dicit tamen ꝙ iudex in quantum poterit,dabit operam vt talia exprimantur,vt certam poſſit ferre ſententiā.Scdam ponit regulam qḋ ſemper ꝓcedit libellꝰ gn̄alis,vbi pōt ferri ſola gn̄alis,vno eque,vel magis gn̄alis pōt eſſe libellꝰ,ꝙ ſententia,q2 ſententia illi cōformari debet:vt patet de ſimo.licet Heli.quia licet ſit incerta petitio,curare dȝ iudex,⁊c.Inſt.de ac.§.curare.⁊ quoſdam caſus ibi enumerat,quorū aliqui ſunt extrahibiles ad doctrinam ſupra traditā,vt eſt in ſententia,Pronūtio proceſſus irritos,vel ſententiā irritam.de reſcrip.cum dilecta.de elec.dudum.⁊ generaliter quādo caſſatur ꝓceſſus,⁊ quicquid eſt ſecutū ex eo,vt ob id.de procu.auditis.Et ex his dat tertiam regulā ꝙ vbicūq; aliter nō pōt cōmode ſpecificari in libello,procedit libellus gn̄alis,Inſti.de off.iudi.c.i.⁊.C.de ſentē.que ſine cer.quāti.l.ij.Alle.di.tā.l.i.§.qḋ aūt.ff.quorū le.Inſt.de ac.§.curare.Patet
12 etiam in acceſſoriis,vt eſt dictū.¶ † Quero cū gl.⁊ hic eſt alter principalis paſſus,an libellꝰ,poſtq; eſt ꝓceſſū,poſſit corrigi,vel mutari.Et videtur ꝙ nō:q2 actor porrecto libello nō pōt deſiſtere ab actiōe intētata:vt patet de dolo.cauſaȝ.in aut.qui ſemel C.quomodo,⁊ quādo iu.qḋ ꝓcedit,ex q̄ pars eſt citata p executorem,aut nūtium,vt reſpōdeat ad libellum.In cōtrarium eſt.ij.q.viij.libellorum.⁊ l.edita.C.de edē.Dicit glo.ꝙ immutari non poteſt libellus,ſi tales ſunt actiōes,que electiōe tolluntur.ff.de tribu.l.qḋ heredē.§.eligere.Si tales ſunt actiōes,que electiōe nō tolluntur:tunc ante lit.conte.pōt corrigi,vel mutari,poſt lit.conte.non,vt.d.l.edita.In quātum tamen dicit actionem poſſe mutari,intelligit gl accumulando,non deſiſtēdo a prima,per dictā auth.qui ſemel.quā ſic dicūt doc.legum intelligere.Dic ꝙ tria videnda ſunt.Primum,quādo eſt licita libelli emēdatio,que proprie ſit,quādo aliquid additur,vel detrahitur,⁊ nō ex toto corrigitur.Secundo,quādo licita ſit libelli mutatio,que ſit,quādo ex toto poſitū in libello detrahit,altero ſubrogato.Tertio,quādo ſit licita libelli accumulatio,que ſit,quādo ad actiōem primo deductā altera ſuperadditur.¶ Ad primū,nūquid ſit licita libel

li emendatio, hic proſequor trea caſus. Primꝰ, qñ agit de emen-
datione circa ſubſtantialia. Secũdus, quando agitur de emẽda-
tione circa rem petitã. Tertius, quando agitur de emendatione
reſpectu alicuius qualitatis. Primo caſu dic ꝙ in ſubſtãtialibꝰ
admittitur emẽdatio ante litis cõteſtationẽ, nõ poſt, ſi talia ſunt
que nõ poſſunt a partibus omitti, vt dies, locus in libello crimi-
nali. ꝗ. q. viij. libellorũ. vel ꝙ concluſio nõ eſt formalis in libello ci-
uili. Inquantũ dixi emẽdationem fieri poſſe: dic verũ, niſi lapſus
tẽporis impediat agi: qꝛ nec tunc poteſt ante litis cõteſt. emẽdari.
Ad hoc. ff. rẽ ra. l. fi. Ideo ſi ſtatuto cauetur ꝙ Poteſtas nõ poſ-
ſit cognoſcere de delictis retro cõmiſſis a tẽpore officij per duos
mẽſes, ſi tẽpore emẽdationis libelli lapſum ſit tẽpus, ⁊ ante lit. cõ
teſt. mutetur libellus, nõ admittitur emẽdatio. Et ſi dicas, cũ no-
uũ libellũ poſſet porrigere, vbi dixiſti poſſe emẽdari, ad quid erit
vtilis emẽdatio? Dic ad expẽſas, quas haberet facere circa libellũ
nouũ, que erũt neceſſarie in emẽdatione: vt ſi aliqua gabella ſolue
retur de noua libelli porrectiõe, vel alique ſportule, ſi eſſent ſubſtã
tialia, que a partibus poſſent omitti, poſſet quãdocunqꝫ fieri emẽ
datio: vt ſi libellus ſit obſcurus: quod procedit ſi pars nõ petat de-
clarari: vt. l. fi. C. de an. excep. Secũdus caſus eſt, quãdo agitur de
emendatione libelli, addẽdo, vel detrahendo circa rẽ ipſam. Dic
ſm Inno. ſi agitur actione vniuerſali, addi poteſt ad libellũ, ⁊ de-
trahi vſque ad ſententiam. Idem gl. C. de eden. l. edita. imo ⁊ poſt
ſententiam, ſi oſtenderem in executione illam rẽ per reum poſſide-
ri: vt. l. iiij. ff. de pet. here. vbi ſi ago contra te petitione hereditatis
ſi porrecto libello contingat te aliquam rem nouiter poſſidere, illã
poſſum a te petere: quod procedit abſqꝫ dubio, quando cõcluſio eſt
generalis: vt, peto me declarari heredem talis, ⁊ te condemnari ad
reſtituendum quicquid poſſides ex hereditate talis. Idem vide
tur, ſi concluſio eſſet ſpecialis ad rẽ: vt. peto declarari me heredẽ, ⁊
ex officio te compelli ad reſtitutionẽ talis rei: qꝛ ſi aliam poſſidere
incipis lite pendẽte, illam potero addere ad libellum. Et eſt ratio,
qꝛ libellus non mutatur in ſubſtantia actionis, ⁊ inquantũ neceſ
ſarius eſt libellus, ſed in ſola qualitate officij iudicis, ⁊ in qua par
te non eſt neceſſarius libellus, cum rei reſtitutio veniat incidẽter
iudicis officio, in qua non eſt neceſſarius libellus, ⁊ qꝛ rei declara
tio non eſt neceſſaria in talibus. Et ſic intellige Gul. in Spe. de li-
bel. cõcep. §. nũc oſtendamus. verſi. Vin. aũt ⁊ Columb. ⁊ Io. an.
ibi in addi. Ubi aũt cõcluſio eſſet generalis, non eſſet dubiũ, vt ibi
dicit Io. an. Si tñ peto partem hereditatis, nõ potero immutare
petendo totum, vel econtra: qꝛ tunc cõtingit mutatio circa ſubſtã-
tiã actionis, niſi prout dicã. j. in ſingulari. Vide Odofr. in. l. edita.
C. de eden. Bar. tamen in. l. edita. tenet ꝙ ex quo actio eſt reſtricta
ad certam rem, non poterit poſtea emendari poſt lit. cõteſt. ⁊ intel
ligit. l. iiij. quãdo concluſio erat generalis. Idẽ per oĩa dicit Inn.
in actionibus generalibus. Sed nõ placet hoc, ſi libellus habet cõ
cluſionẽ ad certam ſpeciem: qꝛ tunc actio reſtringitur: ⁊ ſic non po
teſt fieri mutatio, niſi vt dicã. j. in ſingularibus. Pro ſe alle. l. licet.
C. de iudi. ⁊ C. de app. l. fi. ⁊. l. fi. C. de an. exce. Puto tamẽ ꝙ poſſet
addere reſtringendo genus, vbi concluſio fuit generalis: qꝛ poteſt
reſtringere libellũ, vnam ſpeciẽ proſequendo: ſed ampliando con-
cluſionem vltra ſpeciem, ad quam eſt reſtricta concluſio, nõ: ⁊ ſic lo
quuntur iura, que allegat Inno. In ſingularibus vero ante lit. cõ-
teſt. poteſt fieri additio, vel detractio: poſt nõ, ſecũdũ Bar. Hec ve
ra, inquantũ addere intendit circa rem petitã. Si vero aliam adde
re velit, non poteſt, niſi clauderetur actione deducta: qꝛ tunc eſſet
plus declaratio. Et an claudatur, vel nõ, dicit Bar. hic patere ex
l. ſcire debemus. de verb. obli. Unde ſi eſſem ſtipulatus plures ſpe
cies copulatiue, poſtea vellẽ expreſſa vna in libello, non poſſem: qꝛ
tot ſunt actiones, quot ſunt res: ſi obligatio eſt ad ſummã, vel vni-
ſalis ad plures res, ſi vnã peto, certã aliã poſtea addere poſſũ an-
te lit. cõteſt. Itẽ ſi petij quinqꝫ de ſumma de centũ in ſtipulatione
deducta, poſſum reſiduũ addere. Detractio aũt poteſt fieri ⁊ ante
lit. cõteſt. ⁊ poſtea, dũmodo renuntiet liti reſpectu partis detracte:
nam ſi poteſt in totũ liti renuntiare. C. de pac. l. poſtꝗ̃ liti. poteſt ⁊
parti. Ad hoc qđ no. de pac. cum pridẽ. Et per hoc nõ obſtat auſ.
qui ſemel. qꝛ perdit quãdo libello porrecto, ⁊ citatione ſecuta, vult
deſiſtere a procedẽdo, ſuperſedẽdo iudicio: ſecus ſi velit deſiſtere in
totũ renuntiando, vel in parte, vt eſt dictũ. Fallit in caſu. C. de plus
peti. l. vnica, vbi non poteſt deſiſtere ad vitationẽ pene, de qua ibi:
qꝛ ibi deliquit in plus petendo, ⁊ cautionem exigendo. Hec vera
inquantum agitur de additione ad principale petitum. Inquan-
tum vult addere, vel detrahere ad acceſſione petita de occurrenti-
bus ante lit. cõteſtationẽ dicit ꝙ nõ pot poſt litẽ cõteſta. fieri addi-
tio. l. ediles. §. itẽ ſciendũ. ff. de edi. edic. ⁊. l. prima. C. de iudic. Per
que dicit hic Inn. quod incrementa que veniunt ex fundo, poteſt
petere. ff. de euic. l. ex mille. Item fructus, ⁊ partus. l. item veniunt
§. non ſolum. ff. de petitio. here. Et hoc, quia in caſibus non eſt ne
ceſſarius libellus ſpecialis, vt. ſ. dixi. Tertius caſus, quando ad
libellum volo addere aliquam qualitatẽ. Dic, ſi emendatio, vel de-
tractio immutat ſubſtantiam actionis, non poſſum, niſi vt dicam.
j. quãdo agit mutare exempla, in. l. ij. §. docere. ff vi bo. rapt. Item
ſi mutata qualitate immutatur ſubſtantia facti. ff. de adul. l. denun
tiaſſe. §. quid tamen. nam ſi agitur de adulterio cõmiſſo cũ Titio,
nõ poteſt addi de adulterio cõmiſſo cũ Caio. Per hec dicit But.
ꝙ ſi ſtatuto nobilis percutiens popularem in plus puniatur, quã
alio ſtatuto nobilis percutiens nobilem, vel popularis popularẽ:
qꝛ popularis agens, qui ſe non dixit popularem, poſtea in proceſ-
ſu non poteſt dicere ſe popularem: qꝛ additur noua actio, ⁊ varia-
tur condemnatio, ⁊ mutatur delictum. Ponit in. l. edita. Agere
enim videt condictione ex nouo ſtatuto. Ad hoc, ꝙ ſcribit Bar.
in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his, qui not. infa. Et omnino
vide ibi Gul. de Cu. ſi non mutatur actio, vel factum, ſed augetur,
vel minuitur condẽnatio, admittitur etiã poſt litẽ cõteſtatã vſque
ad ſententiã. l. in delictis. §. ſi detracta. ff. de nox. ſcdm Barto. in. l.
edita. Inn. dicit ꝙ ſi non additur in libello qualitas, ſed ſolum in
proſecutione: tũc qualitas in proſecutione ſic allegata poteſt alte
rari: vt in. §. ſi detracta. Intelligendo ibi ꝙ dominus ſciuerit, aut
ignorauerit, nõ fuit in libello deductũ, ſed ſolũ allegatũ in proſe-
cutione: ſed in proſecutione nõ additur tantũ qualitas, ſed dedu-
citur in libello. Si ex immutatione, vel additione mutatur condẽ-
natio, nõ admittitur, niſi ante lit. cõteſt. poſt non. Unde ſi egi pri-
mo tributoria, que non eſt ſubſtantia actionis, ſed adiectio, poſtea
ago de peculio, qꝛ ex immutatione alteratur cõdẽnatio, nõ admit
teretur emendatio. Si ex immutatione qualitatis nõ immutatur
condemnatio, ſed ſolum qđ eſt in facultate ſoluendi, vt qꝛ ago ad
damnum paruum per ſeruum, ſiue domino ſciente, ſiue ignorãte,
fiet condemnatio ad damnũ, exactio tamen variatur: vt. l. mileo. §.
j. ff. de re iudi. ff. de peti. here. l. item veniunt. §. cum perdiximus. ⁊
admittit alteratio. Sic cõcorda. Inn. ⁊ bene. dicit Imo plus pu-
to, ꝙ in executione poſſet declarare ſcientiam, vel ignorantiam, qñ
eſſet generaliter proſecutum: quia ſicut exceptio, que non tollit ſen
tentiam, ſed modificat executionem, poteſt opponi poſt ſententiã,
vt. l. fi. ff. de confeſ. l. j. ff. de iuris ⁊ fac. igno. l. tametſi. ad Mace. Sic
⁊ reſpiciens executionem poterit declarari in executione. Emẽda-
tio autem libelli de obſcuritate in claritatẽ poteſt fieri quãdocũqꝫ
pendente iudicio, qꝛ hoc eſt vtile reo: vt. l. inter ſtipu. §. j. ff. de ver.
obli. ⁊. l. Pomp. ſcribit, ſi frumentũ. ff. de tri ven. dũmodo fiat per
porrigentem libellum: nam per alium fieri non poteſt, etiam here-
dem, vt ibi. Hoſt. remittit ad Sum. e. ti. §. vtrum poſſit. ⁊. §. ⁊ an li-
bellus. Fallit in caſu. c. ab eo. de elec. lib. vj. vbi qualitas non poteſt
mutari, licet nõ alteretur condẽnatio. Et hoc ſtatutum eſt in odiũ
calumnioſe opponentium. Aliam opi. proſequitur hic Io. And.
poſt Vin. qui tenuit ꝙ qui plus petit, poſſit minus petere, ſed nõ
econuerſo, niſi per nouum libellũ. C. de aſſer. tol. l. j. §. vlt. ff. de iudi.
13 l. de qua re. ¶ † Venio ad tertium an admittatur mutatio libelli,
ſubrogando vnam actionem loco alterius. Dic, ſi vult in totũ de-
ſiſtere ab actione, ⁊ inſtãtia, poteſt: vt. l. poſtquã liti. ⁊ porrigere ha
bet nouum libellũ, qꝛ noua eſt actio: ⁊ ſic opus eſt noua interpella
tione. Hoc verũ, niſi reus vellet in prima perſiſtere propter aliquã
vtilitatẽ maiorem, quam ſperaret ex renuntiatione. Quid enim ſi
aſſumpſiſſet ſe velle probare dominum. ff de proba. l. circa. nam ex
renuntiatione non conſequeretur dominiũ, ſed actionem: vt no.
Bart. in. l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acqui. poſ. ſi non vult
deſiſtere nec ab actione, nec ab inſtantia, ſed ſuſpẽdere, ⁊ aliã accu
mulare, nõ poteſt: vt in auſ. qui ſemel. Fallit in poſſeſſorio recupe-
rãde: quia accumulari ſic poteſt: Suſpendo vſque ad concluſionẽ
in cauſa. Qđ dic vt de reſti. ſpo. ex cõqueſtione. ⁊ no. de cau. poſ. c. j.
in cle. de cau. poſ. paſtoralis. Fallit etiã in iure agendi ex vitio odio
fi: ⁊ hoc propter odiũ recipientis rẽ religioſam, vt no. Hoſt. de cõ-
ſti. eccleſia. j. Si vult deſiſtere ab inſtantia, remanẽte ſalua actione:
⁊ nõ poteſt; vt dicta auſ. at qui ſemel. ⁊. d. l. poſtꝗ̃ liti. ſaluo niſi in-
ſtãtia eſſet male inchoata, vt qꝛ videret iudex eſt ſolutoriam ſequi
qꝛ bene poſſet proponere apte: vt de iud. examinata. ſed opus eſſet
nouo libello: vt ibi. Si vult deſiſtere ab actione, ⁊ perſiſtere in cau-
ſa agẽdi, vt qꝛ cauſa eſt talis nature ꝙ producit diuerſas actiões,
reſidet in pectore iudicãtis. Nã ſi egiſſet actione nõ infamãte, ⁊ ve
lit addere infamãtẽ, nõ poteſt, ſm Bar. Et fuit dictũ Gul. de Cu.
in. d. l. edita. ⁊ Odof. ante eũ. Et dicit Butrig. ſe practicaſſe hãc li
mitationẽ. Intelligit Spe. in ti. de libel. cõcep. §. nũc oſtẽdamus.
ver. Vin. dicit. ⁊ hoc ante lit. cõteſt. poſt lit. cõteſt. nõ admitteretur
niſi cauſa eſſet apta, ⁊ actio inepta: qꝛ tũc recidit in opi. de quibus
ſ. dixi. de iud. examinata. Si tenet ꝙ poſſit ſequi condẽnatio poſt
lit. cõteſt. ſuper cauſa apta, ſi actio eſt inepta, procedit, qđ poterit:
qꝛ non dãnificat reus. Si tenes contra, nõ poterit. Deciſio ptz ex
alijs, que ſcripſi. ſ. de iud. examinata. Si vult deſiſtere ab actione,
⁊ vult proſequi eandẽ inſtantiã, non poteſt: ex quo actio eſt noua,
opus eſt noua inſtantia. Hec oĩa procedunt, ſiue ſit appoſita clau
ſula, ſaluo iure addẽdi, vel minuendi, quã ponũt communiter ad-
uocati: qꝛ illa modicum, aut nihil operatur, cũ fiat proteſtatio de

non dependentibus a poteſtate proteſtantis,ſed iuris:vt dicit
Bart.in.l.non ſolum.§.ex morte.ff.de noui ope.nun.⁊ dixi.ſ.de
conſti.cum .M.⁊ dicit Bar.in.l.edita.⁊ no.ſ.de fi.inſtru.inter di-
lectos.de quo per Hoſt.hic,⁊ in Summa.§.⁊ an libellus.verſi.⁊
ſecundum hoc patet.Dicit tamen Spe.in tit.de li.concep.§.nūc
oſtēdamus.ad fi.ꝙ hec clauſula operatur,vbi plus petitur,ſaluo
iure ſuperfluit:q2 excuſabitur a pena de plus peti.Dicit etiam ꝙ
operabitur vbi factum eſt dubium actori:q2 conſeruabit poteſta-
tem addendi,⁊ declarandi. Sed,vt.ſ.dixi,hec poſſet ſine libello
detrahere,⁊ declarare.De aliis generalibus proteſtationibus in
libellis,vide in Spe.de libel.concep.§.ad huius.verſi.item cōſue
uerunt.Procedunt predicta in inſtātia principali.Sed an in ap
pellationis inſtantia poſſit addere ad libellū:Ant.dixit ꝙ ſic,per
l.fi.C.de app.⁊ per.l.hanc.Ad hoc de teſti.fraternitatis.Tene cū
eo,nil extraneū peti poſſe in appellationis cauſa,ſicut nec poſſet
in principali:q2 nouus libellus,⁊ iuramentum eſſet neceſſarium:
⁊ iudex,ad quem,ſubrogatur ſolum reſpectu eius,quod eſt corā
principali deductum:⁊ q2 immutationem,vel emendationem im
pedit lit.cōteſt.que durat in appellationis inſtātia.C.de proc.ita
demum.de temp.app.l.fi.⁊ iura,que allegantur,loquuntur a par-
te rei.Hec vera,quando actor vult addere:ſed ſi reus velit recon-
ueniendo,an poſſit,dicam.ſ.de mut.peti.c.i.Si tamē iudex in mi
nus condemnat,quā debuit,illud peti poteſt in cauſa appellatio-
nis.de teſta.Raynutius.⁊.c.Raynaldus.Item ſi male compen-
ſauit.de oi.cog.cum dilectus.Item ⁊ incrementa pendente lite pe
ti poſſunt,vt dixi.ſ.in principali,per eadē iura:⁊ generaliter que
ſ.dixi poſſe fieri poſt litem conteſtatam:⁊ hoc dummodo non de-
ducatur omnino nouum.de teſti.fraternitatis.immutans ſubſtā-
tiam actionis.Nunquid autem mutato libello,vel emendato,vbi
poteſt,reus debeat habere nouas deliberatorias:deciditur per ca
ſum de dila.litere.⁊ tangit hic gl.Sed ſi ex immutatione libelli in
tantum contingit alteratio,quod nō potuit circa additum ex an-
tiquo deliberaſſe,debet habere nouas inducias,⁊ damnabitur in
expenſis,ſecundum glo.quem fatigat in tot deliberationibus ex
variatione ſua.ff.de inter.act.l.de etate.§.i.Si potuit deliberaſſe,
non dantur noue inducie:vt.ſ.titu.i.litere.Inquantum glo.dicit
mutantem libellum damnari in expenſis:hoc eſt verum,ſecundū
Bart.quando ex hoc damnificatur reus.Secus ſi non damnifica
tur:quia eſt,ſecundum eum,quando non cogitur aliter delibera-
re:vt quia ſolum addūtur confines:vel quia deliberauit in primo
contendere,⁊ nunc ſimiliter deliberat:nam per hoc damnificatus
non eſt,niſi per hoc lis ſit effecta longior:tunc enim propter litem
prorogatam damnificabitur.Secus ſi prius deliberaſſet contende
re,nunc deliberat non contendere:quia primas expenſas fecit inu
tiliter.Certe ⁊ ſi primo deliberaſſet contendere,⁊ nunc idem delibe
raret,poſſibile ꝙ res exigat nouam expenſam in deliberando,ad
has tenetur,quas fecit inutiles,ſcilicet ad primas,ſi deſiſtit:ſe-
cus ſi deliberatam rem proſequitur.Et ſic intellige Barto.qui di
cit quod hec condemnatio fieri debet officio iudicis.C.de fruct.⁊
lit.expen.l.terminato.Huic cōcluſioni ſatis applaudet Spe.in ti.
de libel.ob.§.nunc oſtendamus.verſicu.quid ſi declarat.vbi ponit
hanc materiam.Idem Gul.de Cu.in.d.l.edita.An autem,⁊ quā-
do accomulatio admittatur ad libellū:aliquid tetigit Inn.⁊ Scri
bentes:Pe.in.l.quod in heredem.§.eligere.Cyn.in.l.prima.C.de
furtis.Bar.in.l.edita.C.de eden.⁊ in.l.fundi.⁊.l.fundus.ff.de ex-
cep.Dyn.in regula,nullus pluribus.de regu.iur.lib.vi.Materia
eſt periculoſa,⁊ plus legalis,quam canonica:de ipſa debent tra-
ctare extraordinarii,⁊ Scribentes ſuper Sexto in dicta regula.
Dicendum eſt vt.ſ.dixi.Anto.de But.

1 ¶ Libello in actione perſonali non tenetur reus reſpondere,ſi non exprimatur cauſa.
2 Libellans compellitur ad petitionem rei exprimere cauſam agendi in iudicio,ſed non actionem.
3 Libello quare ſit cauſa exprimenda.
4 Libellus vt procedat qualis debeat eſſe cauſa.
5 Actiones plures nunquid poſſint eodem libello accumulari.
6 Exceptiones litis non finite non poſſunt ad proceſſum opponi.
7 Libellus an ex eius narratis concludat ius agendi,vel excipiēdi.

1 Dilecti filii. ¶ †Summatum eſt in princi.⁊
diuiditur vt proxima.Secunda
ibi:ideo quia,⁊c.¶ Nota primo argu.prelatum non
agree ſine conuentu,nec econuerſo:ſed dic vt de reſcri.
edocen.¶ Nota practicam opponendi contra libellum:quia ex-
ceptio concedere debet ad proceſſum,vt iudex non procedat ſu-
per libello non recte concepto vt debet,⁊ quod iudices ad vlterio
ra procedendo non admiſſa exceptione illam reiicere videntur.Et
2 nota quod ab interlocutoria appellatur. ¶ †Nota libellantem
compelli ad petitionem rei exprimere cauſam agendi in iudicio:
non compellitur ergo exprimere actionem Et eſt argu.quod eo
3 non petente procedat libellus ſine cauſa. ¶ †Quero primo qua-
re cauſa in libello ſit exprimenda.Dic vt reus deliberet,⁊ inſtrua-
tur in defenſione:quam cognoſcere non poſſet aliter,niſi in publi-
catione teſtium.Item quia ⁊ ſi libellus procederet ſine cauſa,ea-
dem ratione poſitio,probatio,⁊ teſtimonium:quod eſt abſurdū:
⁊ ſic ſubuertuntur multa iura.quod non eſt ſentiendum. Secun-
do per hanc decreta.inſtruunt doc.ſcilicet Pe.opponentem con-
tra libellum,quod non petat declarari libellum,ſed opponat per
ipſum procedendum non eſſe,quia obſcurus eſt libellus:⁊ hoc,ne
inſtruat aduerſarium.Nec debet tunc dicere iudex libellum decla-
rari debere,ex quo reus non dicit,ſed expreſſe debet dicere reū nō
teneri reſpōdere.De quo in Spe.de libel.cōcep.§.fi.verſi.caueas.
Dicunt tamen quidam quod quando in libello perſonali non eſt
cauſa,ſtatim debet reus lit.conteſtari:q2 nō poterit poſtea muta-
re:vt no.ſ.c.proxi.⁊ ſic reus abſoluetur.Sed hoc non placet:q2 in
proceſſu poterit cauſam declarare,⁊ probare.C.de an.excep.l.vlti.
Nā,vt dixi,declaratoria emendatio ſemper admittitur:q2 ⁊ cōcer
nit fauorem rei.Puto tamen quod ſi vult appellationem iuſtifi-
care,oportet quod cauſam obſcuritatis declaret in appellatione.
de app.cordi.li.vi.Hec procedunt ſecundū Cal.vt poſtea poſſine
declarare cauſam,quādo nulla eſt expreſſa,vel quando alia adeſt
obſcuritas:vbi autem eſt expreſſa certa cauſa,q2 nullam aliam po
teſt addere.Si illa eſt inepta,procedit cautela.de qua primi dicūt
de re iud.abbate.lib.vi.quem intelligo ſecundum id,quod dixi.ſ.
4 ¶ †Quero qualis debeat eſſe cauſa in libello,vt procedat libel-
lus,an ſufficiat ꝙ concludat ius agendi ex narratis,⁊ cōcluſis de
iure cōmuni,ꝗꝗ non excludat ius excipiendi,⁊ non cōcludat ius
agendi omni iure ſpeciali ex antecedenti conſiderato:q2 hoc reſer-
uatur ad merita in replicationibus ad ſuſtinendam actionem:vt
ſ.de excep.a nobis.Sufficit ergo dicere,Peto.x.q2 mutuaui.Nec
expedit ꝙ addat,De quo mihi non eſt ſolutū nec preſcriptū,⁊ ꝙ
nullum feci pactum de non petendo.Idem no.ſ.de acc.ſuper his.
Si tamen hoc dicatur,per hoc non vitiatur libellus.de reli.do.cō
ſtitutus.Inn.alibi latiſſime hoc proſequitur,ſcilicet de re iudi.cū
Bertoldus.in verbo memorato.Dic,ſi actor ponēdo ius ſuum in
libello nō excludit ius excipiēdi rei,ſine dubio pcedit libellus,vt
dicit Inn.hic.Si actor cōcludat ius agēdi,⁊ cū hoc addat aliud,
p ꝙ ſimpliciter excludat ius rei,ſi ius rei excluſū nō coadiuuat in
aliquo ius agēdi,nō admittitur hic libellus,inquātum excludit
ius rei nō coadiuuās ius agendi,niſi oſtendat in quo coadiuuet.
Si in aliquo coadiuuat ius agēdi.tūc ſi ſimpliciter negat ius agē
di,admittitur libell9:⁊ tunc ſi conſtat de non iure aduerſarii,⁊ nō
conſtat de iure agentis,planū quod nō prodeſt agenti. de reſcrip.
olim.Sed non obſit reo,dic vt ibi no.Inn.⁊ tāgit Cōpo. de reſc.c.
capitulum.⁊ in.d.c.cū bertoldus.Si actor ponēs factū,ex quo
fundaē ius agendi,ponat aliquid ex parte rei,quod inualidū di
cit,quo exiſtēte valido excluderet ius agēdi: tūc libell9 non pro-
cedit,niſi adiiciat cauſam inualiditatis.Nā ſi dicat.Dico ꝙ mu-
tuaui,⁊ mihi es obligat9,non obſtante pacto de non petendo,ꝙ
feci:libell9 non eſt admittendus,niſi petente reo declaretur cauſa
inualiditatis pacti: vt q2 eram minor, cum feci,vel ſimilia.Item
vt dicit hic Inn. ſufficit libellum concludere ius agēdi, inſpecto
iure cōmuni,licet aliquo accidenti, ⁊ ſingulari iure extrīſecus cō-
ſiderato non cōpeteret:quia illud reſeruandū eſt ad merita,etiā
ſi aliquid de iure ſingulari exigitur ſecundum naturā materie, in
qua formaē libell9.Sufficit ergo,ſi dicat.Dico qđ mutuaui pla-
to eccle tātū:nec eſt neceſſe qđ ſubiiciat,Dico ꝙ hoc eſt verſū i
vtilitatē eccleſie.de depoſi.c.ſ.⁊ in aut.hoc ius.x.q.ii.Idē Bar.in
l.i.ff.de eden.C.de proba.exemplo.Nec eſt neceſſe qđ exprimat qđ
mutuauit de cōſenſu canonicorū:quia eo quod dicit,mutuaui,
intelligiē legitime.No.bene,q2 verba libelli efficaciter intelligun
tur.Pre hoc patet ꝙ ſi libellans ponat aliqua in libello,per que
notorie concludaē, ⁊ patenter defectus iuris agendi, niſi aliquo
iure ſpeciali temperet,⁊ iuuet libellū,illud in libello deducendo:
non procedit libell9. Ad hoc optime de reſt.ſpo.ad decimas.lib.
vi.⁊ qđ no.de offi.vica.c.fi.per Inn.⁊.ſ.de iud.examinata.in ad-
di.Non procedit ergo libellus,in quo fatetur exemptam eccleſiā,
petendo aliquā ſpeciē iuris epiſcopalis,niſi exprimat quod pre-
ſcripſit.de preſcrip.auditis,vel quod illud in exemptione ſit exce-
ptum.de reli.do.cum venerabilis.⁊.c.cōſtitutus.vel aliud ſimile.
Ex his infertur quod ſi ex narratis in libello cōcluditur ius agē
di competere de iure communi.ſi ad excludendum libellum reus
opponat aliquid,⁊ quod cōcludatur ius agendi non competere
etiam ſi incōtinenti ſe offerat probaturum,nō admittetur hec ex-
ceptio ad repellandum libellum: vt ſi opponat cōtra libellum,in
quo petitur ius epiſcopale,exemptionem,⁊ incontinēti ſe paratū
offerat illam probare: nam probatio exceptionis differtur in prin
cipali,nec impeditur libellus,vel lit.conte.de foro compe.ex parte
B.de lit.conte.cap.primo libro ſexto. Quod temperat verū.niſi
malitia

malitia actoris eſſet notoria, ꝛ defectus iuris, cui non eſſet indul
5 gendum. ſ. qui ma. accu. non poſ. ſignificante. cum ſimi. † Nũquid
autem plures actiones poſſint in libello accumulari: remittit Ho-
6 ſtien. ad no. per ſe. ſ. de elect. querelam. ¶ † Nota bonum dictum,
quod dicitur, exceptiones litis non finite non poſſe opponi ad
proceſſum: eſt verum, niſi ſint notorie. Idem no. Archi. de elec. vt
circa. lib. vi. ꝛ hoc, qꝛ tales vitiant libellum. Idem dicit Spec. in
titu. de excep. §. dicto. verſi. vt autem. Plus dicit idem, etiam ſi de
eis conſtet per inſtrumentum. eo. §. verſi. ſed an reus. de quo dixi
de reſcript. ſuper litteris. ꝛ de except. exceptionem. ꝛ. c. paſtoralis.
Principale dictum pendet ex hoc, an exceptio concludat defectũ
iuris agendi funditus: quo caſu hec eſſet exceptio litis finite, que
dato quod forte nõ poſſet opponi contra libellum, qui in ſe nihil
continet iniquum, ex quo non eſt notorium, vel non patet ex ſerie
libelli, procedit libellus: ſicut dicimus in ſententia iniuſta: tamen
7 poterit opponi ad proceſſum. † Conclude ergo ad premiſſa, Quã
doque ex narratis in libello concluditur ius agendi de iure cõmu
ni, quãdoque in narratis in libello concluditur ius non agendi,
vel concludit ius excipiẽdi, quãdoqꝫ ex narratis in libello cõclu
ditur ius agendi, ꝛ excluditur ius excipiẽdi. Si ex narratis in li-
bello concluditur ius agendi de iure communi: ꝛ procedat libel-
lus, licet in aliquo iure ſpeciali intrinſecus aliquo conſiderato nõ
procederet: vt dicit hic Inn. ꝛ ſecundum naturam ſubiecte mate-
rie. Simile quod dicimus de citatione: quia ſufficit quod conclu
dat quem ſubiectum communiter, licet aliquo caſu non ſit ſubie-
ctus: ꝛ ſufficit quod non concludat communiter, vt non arctet ci
tatum, licet aliquo caſu concludere poſſet ſingulari: quia talia nõ
attenduntur. Facit qđ no. in. c. preterea. de dila. Ad hoc. l. ſuus. de
heredi. inſtitu. Ad hoc quod not. de officio. dele. prudentiam.
Ad hoc quod no. de cohabi. cle. veſtra. quia ſufficit ſecundum
regularem curſum notorium eſſe, licet aliquo accidenti poſſit ex-
cuſari. Adeo procedunt predicta, quod contra libellum non ad-
mitteretur excipiens paratus etiam incontinenti probare: ſed be
ne habẽs notoriam exceptionem. Quod puto, etiã ſi eſſent actio
nes litis finite, vel concludentes funditus ius agendi non cõpe-
tere: que dicũtur litis finite: vt no. ff. de re iudi. l. cum querebatur.
ꝛ. l. ſi. ff. rem ra. ha. licet ille poſſent opponi ad proceſſum, ſi eſſent
litis finite, ꝛ incontinenti probatio offertur, vel non finite, ꝛ eſſent
notorie, vel iam probate, vel de eis conſtaret per inſtrumentum,
vt eſt dictum. Si ex narratis in libello concluditur ius non agen
di, vel ſimul cõcluditur ius excipiendi, niſi aliter temperetur libel-
lus, non procedit, quia habet notorium defectum, ꝛ quia de exce
ptione conſtat notorie: cum ponens in libello illam fateri videa-
tur. C. de lib. cauſa. l. iubemus. Nec tamen qualiter intelligatur, vi
de glo. in. l. qui familie. ff. fa. erciſ. ꝛ vide Bart. de dona. ex hac ſcri
ptura. cum vltima glo. quia confeſſio preiudicat: poteſt tamen il-
lam reuocare ante litis conteſtationem. Si autem in libello con-
cluditur ius agendi, ꝛ concluditur ius excipiendi: tunc ſi negati-
ue tantum, libellus procedit: ſi ponitur exceptio in facto, ꝛ nega
tur, vel eliditur, non procedit libellus, niſi cauſa eliſionis oſtenda
tur: vt no. ibi. Vide aliqua de predictis in Spec. de libel. concep.
§. iuxta propoſitionis. ad finem.

De mutuis petitionibus. Rubrica.

¶ Quia plerunque ab vtraque parte petũtur libelli, ꝛ fiunt hinc-
inde mutue petitiones: ideo ꝛc. De materia. iij. queſt. viij. cuius in
agendo.

1 ¶ Delegatus quandoque eſt iudex competens in materia re-
conuentionis.
2 Libellus quandoque ſufficienter concludit per generalẽ clauſulã.
3 Reconuentionis priuilegia duo hic vide, quomodo ſuper ea pro
cedi debeat. nu. 4.
5 Reſponſio facta voluntarie libello abſque citatione valet.
6 Iudex quomodo debet laborare, ne partes ſe expenſis, ꝛ ſumpti
bus vanis viciſſim inquietent. 23. ꝛ. 25.
7 Lites decidunt ſententia, ꝛ compoſitio.
8 Delegatus poteſt authorari concordie, que ſit coram eo.
9 Viciſſim dicitur id fieri, quod fit eodem tempore, licet non con-
currat in temporis momento.
10 Iuriſdictio etiã delegati quomodo extẽditur ad alias perſonas.
11 Iuriſdictionis prorogatio a quo principio ſurgat ex reconuen-
tione.
12 Reconuentio in quibus cauſis habeat locum.
13 Recõuẽtio an procedat, quãdo agitur pro rebus male alienatis.
14 Reconuentio facta coram delegato quomodo ſe extendat ad li-
tes, que habuerunt ortum poſt datam reſcripti.
15 Reconuentio coram quibus habeat indiſtincte locum. nu. ſeq.
16 Reconuentio in quibus cauſis non habeat locum.
17 Reconuentio quando fieri debeat vt habeat locum.
18 In reconuentione quando procedatur.
19 Sententia in materia reconuentionis quomodo ſit formãda. 22.
20 Exceptio ſuperueniens poſt concluſionem in cauſa quomodo
poſſit opponi.
21 Reconuẽtioni ſi actor reſpondere recuſet, debet ei audientia de-
negari.
24 Iudex in quibus cauſis nõ debeat laborare ad partiũ cõcordiã.
25 Iudex quando poſſit partes ad concordiam compellere.

1 Ex literis. ¶ † Reus reconuenire po-
teſt actorem etiam coram iu
dice delegato: qui ſimul audiet, ꝛ finiet cauſam
vtranqꝫ. h. d. Ponit mandatum: quod primo iu
ſtificat: ibi, mãdamus. ¶ Nota quod aliquãdo agũt
in iudicio prelatus, ꝛ conuẽtus ſimul, ꝛ eque prin
2 cipaliter. de quo de reſcrip. edoceri. ¶ † Nota arg. pro generali cõ
cluſione libelli, Peto mihi iuſtitiam exhiberi: vide. ſ. de ord. cog.
3 cũ dilectus. ¶ † Nota duo priuilegia recõuentionis. Primũ, iu-
riſdictionis prorogatiuum. Secundũ, vt ſimul ſuper vtroque pro
cedatur. Et no. ordinẽ procedendi in cauſa conuentionis, ꝛ recon
uentionis: qꝛ ſigillatim particulares actus expediuntur. Primo,
4 acta ſigillatim actoris. Secundo, rei reconuenientis. ¶ † Not. quod
vt procedat recõuentio, debet fieri incõtinenti, id eſt in actu lit. cõ-
5 teſt. vel ſtatim poſt. ¶ † No. quod monitio in preſentẽ ſufficit pro ci-
tatione. Ad hoc, de off. dele. cõſuluit. C. quomodo, ꝛ qñ iu. l. ij. Se
cundũ hoc videtur quod ꝛ in preſentẽ, vt teneat reſponſio ad libellũ,
exigatur monitio. Sed dic quod ideo hic exigitur, qꝛ nolebat pro
pria volũtate reſpondere. Et eſt arg. quod actor in cauſa reconuẽ
tionis non debet habere deliberatorias, ex quo arctatur incõtinẽ
ti reſpondere. Sed dici poteſt quod he deliberatorie non excludũ
tur, cũ potuerit quo ad hoc venire indeliberatus. Et intelligitur
hic incõtinenti, id eſt, nullo alio actu ſeparato interpoſito. Notant
hic doc. quod ad conuentionem ſuper vna re poteſt ſequi reconuẽtio
ſuper pluribus. Sed non placet hoc: qꝛ ꝛ hic poterat eſſe conuen-
tio ſuper pluribus, maxime cum loquatur quo ad conuentionẽ in
6 pluraliter quia indiſtincte loquitur, iuſtitiã exhiberi. ¶ † Nota iu-
dicem ante omnia debere laborare ad concordiam, ꝛ quod ad ipſam
7 recurrere poteſt cũ bona cõſcientia. † Et no. duo remedia litis de
ciſoria, ſententiam, ꝛ compoſitionem: ꝛ eſt hic finis fori, vt cõcor
8 dia ſit inter ptes, ꝛ exulẽt lites. ſ. in cõſti. Gre. † Et no. delegatũ
authorari cõcordie, que ſit corã eo. De quo de iudi. capit. j. libro
ſexto. Nũquid illam exequatur, vide de off. dele. ſi quãdo. per In
9 no. ¶ † No. quod id dicitur viciſſim fieri, quod fit in eodem tempo-
10 re, licet non concurrant in temporis momento. ¶ † No. caſuz, in
quo iuriſdictio extenditur ad alias perſonas, etiam delegata, quã-
do progatio ſurgit authoritate iuris. ¶ Venio ad materiã recõ
uentionis, ꝛ nõ proſequar per modum cõmenti, ſed ordine gloſſa
rum. ¶ Opp. primo quod poteſtas arbitri nõ extẽdatur ex reconuen
tione: vt patet. ſ. de arbi. cũ dilectus. So. Arbitri poteſtas nõ ex
tenditur, que mẽſuratur ad ſola partium verba: ſed delegati ſic, vt
hic. Et eſt cã, quia iuriſdictio datur via iuris: ideo ſurgũt prouiſ-
ſiones iuris circa eã. Poteſtas ab homine datur arbitro: ideo nõ
prouidet ius. Ad hoc. l. in conuentionalibus. ꝛ. l. quoties. de ver.
11 ob. ꝛ facit quod no. in ſi. de re iudi. c. ſi. ¶ † Secũdo quero a quo
principio ſurgat prorogatio ex recõuentione. Dic, ſi attẽditur cau-
ſa immediata: principiũ ſurgit a iure: nam ꝛ in inuitũ datur, ꝛ extẽ-
ditur: vt hic. Si attẽditur primarium principium, poteſt dici quod
ſurgat a principio volũtario, ꝛ tacito cõſenſu agẽtis, quia volũ-
tarie adit iudicem: ꝛ ſi vult pro ſe, velle dꝫ ꝛ cõtra ſe: vt dicit. l. cũ
Papi. C. de ſen. Ratio hec eſſet vera, vbi ego haberet plures iudi
ces, ꝛ alterũ aligeret, vel etiã vbi eligeret delegatũ: quia tunc prin
cipium omnino volũtariũ eſt. Sed vbi adit iudicem vnicum rei,
quem neceſſe hꝫ adire, iam principium non eſt voluntarium: qꝛ
ex neceſſitate illum adit, ſaltem cauſatiue, quod velit ſuum conſeq:
qꝛ actor neceſſitatur forum rei inſequi: vt ſupra de foro competẽ
ti. ſi clericus. ꝛ. c. cum ſit. Dico ergo quod prorogatio ſurgit a iure:
cauſatur tamen aliquali eqtate naturali, que trahit principiũ non
adeo, quod vult actor, ſed qđ velle debet, ꝛ potentialiter velle po
teſt: ꝛ ſic a quodã principio voluntatis ficte: qꝛ velle poteſt, ꝛ vel
le debet: cuz cauſe vtriuſque coram vno inter eoſdem melius, quã co
ram diuerſis tractabuntur, ne cõtingat tract⁹ ad diuerſos iudi-
ces, ꝛ ad vitandos ſumptus, ꝛ labores, dedignari non dꝫ iudicẽ
cõtra ſe, coram quo ꝛ litigat pro ſe: licet ꝛ illum adeat, quia alium
non põt. Iſtud ca. habet materiam non proſequendam ſecundũ
gloſſarum ordinem. Primo videndum a quo principio ſurgat p-
rogatio iuriſdictionis ex recõuentiõe: ꝛ hoc eſt dictum. Secũdo
in quibus cauſis habeat locum recõuentio, ꝛ in quibus nõ. Ter
tio. coram quibus habeat locum recõuentio. Quarto, quãdo de
beat fieri reconuentio. Quinto, quãdo in recõuentione proceda-
12 tur. ¶ † Ad primũ in quib⁹ cauſis habeat locum reconuẽtio: po

teſt dici ꝙ regulariter in omnibus: qꝛ tex. in materia loquētes, indiſtincte loqui videtur. In aliquibus tamē eſt certum ꝙ locū habet, ⁊ in aliquibus dubitaꝰ. ¶ Primo eſt dubitatio an procedat in cauſa criminali. Gl. ꝙ nō. iij. q. viij. cuius in agendo. de iudi. at ſi clerici. de foro cōpe. nullus. ⁊ hoc, qꝛ non relatione criminū, ſed innocētia reus purgatur. ff. de pu. iud. l. is qui reus. Gl. tamē ciuilis dicit reconuentionē procedere in criminali. in aut. ⁊ conſequenter. C. quomo. ⁊ quan. iu. in verbo, eundem iudicē. Bar. in aut. ⁊ conſequenter. dicit ꝙ ſi reconuētio fiat corā iudice vtriuſque cauſe, procedit materia. l. is qui reus. de pu. iudi. Si fiat coram iudice alias nō reconuenientis, ⁊ ſic tangitur effectus prorogatiuus iuriſdictionis, nō poteſt fieri recōuentio quo ad hunc effectum: qꝛ accuſans voluntate nō elegit iudicē, ſed impulſus ab iniuria illata. Et ſic ceſſat ratio. l. cū Papi. alle. l. ij. §. ſed ſi agāt. ff. de iud. ⁊ qꝛ nō eſt cōueniēs vt malignitas aduerſarij mei cogat me vt recōueniar corā iudice alias nō meo. Ad qđ facit qđ no. de iud. qualiter. Dic ꝙ quādoqꝫ accumulaꝰ criminalis cū criminali, quādoqꝫ ciuilis cū criminali. Si criminalis cū criminali, ſi corā iudice vtriuſque, ꝓcedit recōuentio, niſi cōpaſſibilitas cauſarū aliud inducat: que qñ incōpaſſibiles dicanꝰ, colligitur. C. qui acc. nō poſ. l. negāda. ⁊ l. is qui reus. de pu. iudi. Si corā iudice alias nō reconuēti, ſi datur incōpaſſibilitas cauſarū, planū ꝙ nō procedit. Sed ſi alias cauſe ſunt cōpaſſibiles, vel nihil opponitur de incōpaſſibilitate, videtis quid tenet Bar. ꝙ non procedat. Idē hic Inn. Sed ratio Bar. nō eſt generalis: ⁊ ideo non procederet in accuſante pro publico intereſſe. Tenui alias ꝙ vbi venit ratione publici intereſſe, procedit recōuētio. Quod puto, vbi vterqꝫ veniat ratione publici intereſſe, ⁊ conuentus, ⁊ reconuentus. ſecus ſi vnus veniat ratione priuati, alter publici: qꝛ tunc non procedit: ⁊ qꝛ non eodē reſpectu conuenitur, quo agit: agit enim ratione publici intereſſe, ⁊ reconuenitur ratione priuati: arg. c. frequens. de reſti. ſpo. lib. vj. ⁊ qđ no. de ordi. cog. cum dilectus. Que puto, etiā ſi reconuētio fiat corā iudice delegato impetrato a reconuento: qꝛ ſtat ratio, licet Bart. ſentiat contra in delegato, in dicta aut. ⁊ conſequenter. ¶ Secūdo caſu, quādo ciuilis accumulaꝰ cū criminali. Hic ꝑſequor tres caſus. Primus, quādo ciuilis accumulatur pēdente criminali. Secundus, quādo criminalis accumulatur ad ciuilē. Tertius, quando ciuilis ex crimine accumulatur ad aliam ciuilē, vel criminalē. Primo caſu Inno. dicit ꝙ ſi fit accumulatio de eadem re, non poteſt propter incōpaſſibilitatē cauſarum. l. ſi quis a ſe fundū. C. ad l. Iul. de vi pub. Ad hoc. l. ij. C. de ordi. iud. Idem dicit Inn. ſi cauſe quoquo modo ſe contingant, ita ꝙ vna ad alterā ſit preiudicialis. C. de ordi. iudi. l. fi. l. i. C. qui acc. nō poſ. Si ſuper diuerſis rebus, ⁊ ex diuerſo facto, dicit quod non procedit reconuētio propter incompaſſibilitatem cauſarum: ⁊ qꝛ prima, vt maior, facit ſilere ſecundam. C. de ordi. iudi. l. fi. ⁊ tenuit Bart. in l. prima. ⁊ hoc ſatis placet. Quod credo, inquantū opponeret exceptionem maioritatis, vel inquātū exceptio ad repellendam reconuentionem illi poſſet proportionari. Secundus caſus, quando pēdēte ciuili accumulatur criminalis: dic in recōuētione, que fit de procuratore, habeꝰ in l. vel in operis. ⁊ in l. omniū. ff. de procu. In alia Bar. dicit ꝙ ſi ciuilis eſt deſcendens ex crimine rei recōuenientis, nō procedat recōuentio: qꝛ tūc agit inuitus actor: vnde reconueniri nō pōt, per l. ij. §. ſed ſi agāt. ff. de iud. Si ciuilis eſt deſcendēs ex cōtractu, vel facto actoris, nō ex facto rei recōueniētis in criminali, dicit quod ſi iudex alias nō poteſt cognoſcere de cauſa criminali, ꝙ non procedet reconuētio: qꝛ priuilegium reconuentionis non prorogat ad cauſas diuerſas omnino a ſnoris gradus, vt. j. dicam: ⁊ qꝛ hoc nō poſſet vtroqꝫ volēte: vt. l. nō diſtinguemus. §. Iul. ff. de arbi. Et hoc etiā tenet Butri. qꝛ hic nō cadit reconuētio, nec prorogatio: qꝛ nō eſſet prorogatio, ſed in nouā ſpeciem trāſlatio l. Labeo. §. i. ff. de arbi. ⁊ l. ſed ⁊ ſi manente. ff. de preca. Si iudex habet cognitionē alias criminalis, tūc ſi recōuentus vult vti priuilegio l. fi. C. de or. iudi. faciēdo ſilere ciuilē, nō procederet reconuētio: cū non poſſit ſuper vtraqꝫ procedi, ſecundū opi. ꝙ priuilegia ſint inſeparabilia: ⁊ qꝛ nimiū preiudicareꝰ actori, qui preoccupauit, ⁊ cuius eſt priuilegiū: qui prior egit, prior appellat. Ad hoc, qꝛ ceſſat ratio. l. cum Papi. Ex quo enim nō habet illū iudicē pro ſe, qꝛ repellitur, nec habebit cōtra ſe. Et primo caſu putat ꝙ reus reconuētus non impeditur iuſtitiā proſequi corā alio iudice cōpetenti accuſando: qꝛ ceſſat impedimētum aut. conſequenter. cum illa impediat demum, quando cauſe poſſunt corā eodem iudice tractari. Ad hoc quod no. Inn. de reſcrip. paſtoralis. §. primo. Hec procederent quādo ciuilis, ⁊ criminalis accuſarentur ſuper eodem facto: qꝛ ſic loquitur l. fi. de ord. iudi. Sed ſi ex diuerſo delicto, procederet recōuentio. Ad hoc gl. in l. vel in operis. ⁊ l. omniū. ff. de proc. Si aūt accuſans non vult vti priuilegio, vt ſuperſedeatur ciuili tāquā minori: dic ꝙ procedit recōuentio in criminali, ſicut prorogatio. l. prima. C. de iur. om. iud. ⁊ dixi de foro cōpe. ſi diligenti. Hec vera inquantum illam criminalem accumulat ante lit. in conte. Sed ſi illam accumulat poſt lit. conteſta. dicit Innoc. quod indiſtincte procedit reconuentio, tenēdo quod accumulauerit ſtatim poſt: quia tūc ex quo lis eſt cōteſtata, perdit priuilegium excluſionis ciuilis ratiōe maioritatis, cum opponere debuerit ante lit. cōteſt. ex quo ſapit naturam dilatorie. ¶ Tertio caſu, quādo ciuilis ex crimine accumulatur cū alia mere, tūc ſi ciuilis mera procedat, procedit recōuentio: quia nihil īpedit. Si ciuilis ex crimine ꝓcedit, ⁊ accumulaꝰ mera ciuilis, nō admittitur, quādo ſurgit ex delicto cōuenti reconuenientis: qꝛ agit inuitus: vt dixi de iudi. qualiter. Si non ſurgat ex delicto reconuenientis, bene pōt procedere recōuentio, ſecūdū Bar. in dicta aut. ⁊ conſequenter. ⁊ hoc de primo. Secundo eſt dubiū an reus poſſit recōuenire de cauſa altioris gradꝰ, ⁊ ſic an ampliet iuriſdictionem deficientem nō ratione perſone, ſed natura cauſe. Inno. dicit hic quod non reſtringens materiam prorogationis ex recōuentione demū, vbi daꝰ defectus iuriſdictiōis reſpectu pſone, ⁊ nō reſpectu eccleſie. Et ſunt verba Acc. in l. nō diſtinguimus. §. item ſi quis Rome. ff. de arbi. vbi concludit ꝙ vbi iuriſdictio nō eſt ꝓrogabilis, non procedit reconuentio. Unde ſi coram laico agitur, ⁊ reconuentio fiat in ſpiritualibus, nō procedit recōuentio: ſi ſub inferiori ſit iudice, recōuentio deliberate non ꝓcedit. Alle. ā. de iudi. quāto. j. de or. co. maxꝫ. qui ſi. ſint le. lator. C. de or. iudi. l. prima. Si ſit reconuentio coram iudice ciuiliū cauſarū, de criminali nō ꝓcedit: vt dixi. ā. Contra no. Accur. in aut. ⁊ conſequenter. in glo. ij. qui tenet ꝙ reconuentio procedat in cauſa. de qua alias cognoſcere nō poterat ratiōe incidentie: arg. l. quotiēs C. de iudi. ⁊ de hoc caſus videꝰ in l. ſi idem cum eodē. poſt princi. ff. de iur. om. iu. vbi ex recōuentione ampliatur iuriſdictio ad maiorem quātitatem. Gul. tenet primum in Spe. de recōuen. §. j. poſt prin. ⁊ §. ij. verſi. ⁊ credo. Ad l. quoties. reſpondet, quia ratiōe incidentie pōt quia non pronunciat ſuper illa: vt. l. prima. C. de ord. iu. ſed in reconuentione neceſſe hꝫ pronūtiare. De quo de or. co. capit. primo. Non obſt. l. ſi idem cum eodem. quia habet diuerſas literas, ⁊ diuerſos intellectus. Item ſecundum literā, ⁊ intellectū ſecūdum quem obſtat, dic quod ampliatur iuriſdictio in quantitate, nō alteratur ad diuerſam qualitatē cauſe: vt in exemplis ſupra poſitis. Bar. in aut. ⁊ conſequenter. cōcludit, ſi iuriſdictio deficit ſolum ratione perſone reconuente ampliaꝰ abſqꝫ dubio: ſi deficit ratiōe cauſe, ſi iudicis iuriſdictio prorogabilis eſt partiū voluntate amplatur: vt. l. ſi idē. quia ſic cōſentire poſſunt. Si nō eſt prorogabilis partiū voluntate, ſicut eſt cauſa libertatis ad minores iudices. l. non diſtinguemus. §. ſi de liberali. ff. de arb. ⁊ adhuc non procedit recōuentio: qꝛ ceſſat ratio. l. cum Papi. qꝛ ſola perſona non habet dedignari, ſed cauſe natura: qꝛ hic ceſſat ratio prorogationis: qꝛ deficit poſſe, ⁊ cōſequenter debere. Item qꝛ cauſa liberalis eſt ad alias preiudiciales deficit proceſſus ſimultaneus: cū talia inſeparabilia videantur: de quo dicetur. j. Hāc opi. habuit a Butr. qui idem tenet, potiſſime qꝛ reconuentio prorogat, ⁊ extendit, non tranſmutat, ad ſpēm diuerſe cauſe: qꝛ nō eſt hoc prorogare, ſed transferre. ff. de preca. l. ſed ⁊ ſi manēte. ff. de arb. l. Labeo. §. primo. Itē etiam tenuit Gul. de Cu. eadem ratione: per que dicit coram iudice ciuilis cauſe nō extendi iuriſdictionem ad criminalē in cauſa recōuentionis. Dic ergo, quandoqꝫ ex recouētione agitur extendi iuriſdictio per reconuentionē ex ſolo exercitio, impedita ratione priuilegij: ⁊ hoc olim, ⁊ hodie procedat. l. ij. §. ſed ſi agāt de iudi. vbi habēs priuilegiū reuocandi domū, ſi agat in Roma, ibi poteſt, non obſtante priuilegio, reconueniri. Ad hoc gl. in c. ſi. ā. ti. ij. Quādo agitur iuriſdictio extendi in habitu: ⁊ tunc ſi iuriſdictio deficiat in quantite, ⁊ olim ⁊ hodie prorogabilis eſt ex recōuētione. Si agitur de extēdenda iuriſdictione reſpectu ſolius perſone: tunc ſi quo ad perſonā iuriſdictio eſt partium cōſenſu prorogabilis, extēditur iuriſdictio: vt in his iuribus. Si eſt improrogabilis, ſi hoc contingit ex priuilegio perſone, non procedit reconuētio, ſecundū aliquos: de quo dicam. j. vt in clerico corā iudice ſeculari recōuento. Si eſt improrogabilis ſolo defectu iuriſdictionis, vt qꝛ ſtricti iuris eſt: nihilominus extēditur: vt in iuriſdictione delegata improrogabili de perſona ad perſonā. de off. deleg. P. ⁊ G. ⁊ hic: qꝛ hec eſt prorogatio iuris. Quādoqꝫ agitur iuriſdictio extēdi ad diuerſam cauſam nō ſuppoſitā poteſtati iudicis ex natura cauſe: ⁊ poteſt dici ꝙ procedat doctrina Bar. an ſi prorogabilis, an nō: vel ſi vis poteſt dicere: ꝙ ſi datur ſolus exceſſus in quātitate ꝓcedit reconuētio. Si in ſola qualitate, idē: vt in laico recōuento corā clerico: ſed ibi prorogatio proprie eſt ſolꝰ exercitij. Si in quātitate, ⁊ qualitate, nō: vt in criminali, ⁊ libertatis queſtione dixi. ā. Ex his, tertia deciditur dubitatio an procedat reconuētio clerici corā ſeculari. Hoc latius examinaui. ā. de iud. at ſi clerici. Hoſt. hic tꝫ in ciuili ꝓcedere recōuentionē: in criminali, ſi agiꝰ ad degradationē, nō ꝓcedit: qꝛ illā iudex laicꝰ exequi nō pōt: imo nec clericus electus cōfirmatus, ſm quoſdā. de ele. trāſmiſſam. Et ſic pōt intelligi de iudic. at ſi clerici. ⁊ c. cum non ab homine. ⁊ cap. clerici. Si de crimine agitur criminaliter, ⁊ agitur ad penam corporalē:

Si de

vel crimē eſt canonicū:dic idē,vt non procedat reconuentio: qꝛ talia nō poſſunt examinare laici:ergo nec iudicare.in auth.ea.de mād.prin.§.ſi vero.col.iij.⁊ in aut.de cle.apud ꝓpri.epiſc.§.ſi vero eccleſiaſticū.col.vi.de ord.cogni.tuā.Et ſic debēt intelligi no.de iudi.at ſi clerici. de ar.cū dilectus.vbi ponunt̄ caſus. in qbus ceſſat recōuētio.Si vero pena ciuilis,⁊ pecuniaria venit ex recōuentione imponēda,locus eſt reconuentioni,⁊ diffinitioni:⁊ ad requiſitionem ipſius ſecularis iudicis epiſcopus,ſi ſit expediēs,exequet̄.de foro cōpe.poſtulaſti.ff.de re iudi.a diuo Pio.§.xvi.di.cū ad verū. Jo.An.dicit ꝙ cōtra iſtas diſtinctiones facit.§.de fo.cōpe.c.ij.⁊ ꝙ no.eo.ti.verū.⁊ de cle.cōiug.c.vno.li.vi.Per que videt̄ ꝙ etiā ſi agat̄ ad penam pecuniariā tantū,non poſſit fieri recōuentio corā iudice laico.Et hoc credit Joā.An.de quo remittit ad.c.ſi clerici.de fo.cōpe.⁊ ibi tenuit ꝙ nō procederet reconuentio:qđ tenet Butr.⁊ Bal.de Cu.quia iuriſdictio non eſt prorogabilis de iure:⁊ ſic ficta ꝓrogatio nō adaptat̄.Ad hoc de fo.cōpe.ſi diligēti.C.de epiſ.⁊ cle.aut̄ ſtatuimus.Bar.tenuit eū poſſe recōueniri:qꝛ quoties deficit iuriſdictio priuilegio perſone,aut̄.⁊ cōſequēter.prorogat.Nec obſtat ꝙ non pōt ꝓrogare:qꝛ illud verū in ꝓrogatiōe hoīs:ſed fieri poteſt prorogatio ꝑ legē.Pro eo facit,qꝛ delegati iuriſdictio eſt per hominē improrogabilis.de offic.deleg.P.⁊ G.⁊ tamē prorogat̄ per viā recōuentionis.Nec obſtat ꝙ priuilegiū clerici ſit fauor totius cleri:qꝛ eodē modo nel rgati cōuenire.eſt fauor publice vtilitatis,⁊ tamen prorogat̄ iuriſdictio:vt.l.ij.§.ſed ſi agant.ff.de iudi.Tene ꝙ non poſſit recōueniri:qꝛ iuriſdictio eſt improrogabilis,⁊ de ſpecie diuerſa ad diuerſam:qꝛ cenſet̄ ratione perſone,quaſi ſpiritualis:⁊ ſic diuerſa eſt in quātitate ⁊ qualitate:⁊ qꝛ aliud eſt extēdere iuriſdictionē ꝑter ius,dato ſolo defectu iuriſdictionis,ꝙ facere poteſt reconuentio aliud extendere iuriſdictionē cōtra ꝓhibitionem iuris:qđ nō debet poſſe facere reconuentio.Non obſtat aut̄.⁊ cōſequenter.qꝛ illa nō pōt dare iuriſdictionē in clericū.qđ non pōderauit Bart.Et ſimiliter reſpōde ad.§.reuerēdiſſimi.in aut̄.de ſan.epiſ.col.ix.Nō obſtat qđ dicit̄ de legato:qꝛ ibi nō ꝓrogatur de diuerſa ad diuerſam ſpeciē iuriſdictionis.Itē ibi agit̄ de ꝓrogatiōe ſolius exercitij cōtra priuilegiū:hic de ꝓrogatiōe habitus contra iuris cōis diſpoſitionē.Cū ergo non reperiā ſpecifice cautū de clerico vt poſſit corā laico cōueniri,remanebo ſub regula ꝙ nō poſſit.Nō obſtat qđ dicitur delegati iuriſdictionem improrogabilē,⁊ tamē ꝓrogat̄ per viā recōuētionis:qꝛ ibi ꝑ recōuentionē fit ꝓrogatio de eadē ad eandē iuriſdictionē ſub eodē genere,⁊ ſub eodē principe:hic ad diuerſam,⁊ ſub diuerſo et inferiori principe fieret,qđ difficilius ſit.Itē hic prorogaret̄ cōtra iuris prohibitionē,in delegato fit ꝓrogatio contra ſolā iuris nō aſſiſtentiā.Itē hic daretur iudex vetitus,vbi iudex nō cōceſſus.quod facilius ſit.Plenius dixi de iudi.at ſi clerici.Supple dicta ꝑ hec ⁊ hec ꝑ illa.Quarto dubitat̄ quid in cauſa appellationis,an in illa ꝓcedat recōuentio.Videt̄ ꝙ nō.ff.de iudi.l.ij.§.legati ꝫ.⁊.ff eū,qui app.in prouin.defen.de leg.l.Scđꝫ hoc dicit Hoſti.intelligēdū qđ no.in Sūma eo.ti.§.⁊ qñ.ver.ſi.de quo in Spe.de recōuē.§.ij.verſi.ſed nunqd corā.Jo.And.dicit ꝙ ſi teneat̄ opi.ꝙ nō poſſit fieri recōuētio poſt litē cōteſtatā,ſi appellatum eſt a diffinitiua,vel interlocutoria poſt litē cōteſtatā,nō ꝓcedet:⁊ hoc planū,⁊ verū.Si appellatū eſt ante litis cōteſta.ab interlocutoria quādiu pēdet articulus appellationis,nō fiet reconuentio:qꝛ nec in principali procedit.Si articul⁹ eſt expedit⁹,⁊ ꝓnuntiat̄ male appellatū,⁊ qꝛ fit remiſſio ad iudicē a quo,adhuc nō procedit reconuētio coram iudice ad quem.de appel.interpoſita.§.i.Relinquit̄ ꝙ in duobus caſibus tantum procedet reconuentio,quando eſt appellatum ab interlocutoria ante litis cōteſtationē iuſtificata corā iudice ad quē:qꝛ ex tunc deuoluitur negotiū principale cum appendicijs ſuis.Item quando eſt appellationi delatū:qꝛ ⁊ tunc deuoluitur abſq; alia cognitiōe appellationis.de app.cum appellationibus.lib.vi.Itē ſi eſſet iuſtificata per oblationē ꝓbationis corā iudice a quo,ſcđm practicā c.interpoſita.de appel.Et hoc eſt:qꝛ dicit Jo.An.⁊ viaꝫ habuit a Cy.C.de tem.app.l.per hāc.in.viij.q.qui vt plurimū dicit qđ dictum eſt.Inn.autē hic indiſtincte tenuit in cauſa appellationis nō ꝓcedere recōuētionē.Bar.in aut̄.⁊ cōſequēter.tenet indiſtincte nō ꝓcedere reconuētionē in appellationis cauſa,quia appellans neceſſitatur agere ꝓſequēdo iniuriā,quā putat illatam a iudice,vt releuat grauamē,vel iniuſtitiā:⁊ ſic ibi nō cōpellit̄ reſpōdere:vt.l.ij.§.ſꝫ ſi agāt.ſed ſufficit ꝙ ſe in ꝓuincia defendat.ff.eū q ap.in ꝓuin.⁊c.Puto ꝙ ſi originarius reus appellet:nō poſſit fieri recōuētio:qꝛ remanet re⁹ ve in ꝓcipali.de app.ſignificauerūt.⁊ no.in.c.in pñſentia.de renūtia.Si appellat actor.vbi dixit Jo.An.⁊ Cy.nō habere locū recōuētionem:ſto cum eis,tenēdo opi.de qua dixi.vbi dixi eā locū habere.dico quod ſi ſumus in tali caſu ꝓpter qđ habeat appellans ius reuocandi dominum:quia quando ſit ꝓtextu appellationis,dixi de iudi.alias de fo.com.c.ſi.non procedat reconuētio,ſi non hꝫ ius reuocādi dominū:inquātū non hꝫ,procedit reconuentio,vt dixit Jo.An.qꝛ cum premittit quādo eſt delatū,vel iuſtificata appellatio,iam eſt releuata iniuria,⁊ neceſſitas,⁊ ſtimulus,ꝓp que neceſſitet̄ agere.Item qꝛ talis iuriſdictio eſt prorogabilis,maxime ſi appellatio interponeretur ex grauamine nō illato volūtate iudicis.Hec vera dicit Spe.in appellatiōe iudiciali.In extraiudiciali aūt,que deuolat cognitionē negotij principalis,vt quādo appellat̄ ſup prouiſiōe,⁊ huiuſmodi.de elec.ſtatuimus.dicit ꝙ hꝫ locū reconuentio,cum ſit certū,eum eſſe iudicē partium.iij.q.viij.cuius in agēdo.Ponit in Sp.de reconuē.§.nūc dicamus.ver.ſꝫ nūqd corā.Quinto eſt dubiū,an ſi agit̄ officio iudicis,procedat reconuētio.Dic,ſi per officiū iudicis cōcludit̄ tantū iudici,nō procedit recōuentio:qꝛ nihil a parte petitur,ſed a iudice:⁊ ſicut nō adeſt conuētio:ſic nec recōuētio.Si ſolus iudex ex officio ꝓcedit,idē vt in criminalib⁹,in quib⁹ ex officio procedit.de accuſa.qualiter,⁊ quādo.no.ij.gl.magna.ad ſi.ver.ſed nunquid,etiam ſi in aliquo proſequente fiat inquiſitio:qꝛ ille non agit,nec accuſat,forte procederet in denuntiato vt denūtiari poſſit:de quo dic vt dixi de criminali.§.Sꝫ ſi officium iudicis dirigitur cōtra partem,hꝫ locum:qꝛ illud ſubrogatur loco actiōis.Et hoc membrum ponit hic Jo.An.alle.de offi.iud.c.ſecūdo,⁊ Bart.in dicta aut̄.⁊ cōſequenter.qui pro hoc vlt.alleg.l.primā,in ſi.ff.de var.⁊ extraord.cog.Sexto eſt dubiū an procedat reconuentio in poſſeſſorijs.Et breuiter dicēdū quod ſi ſic intētantur ꝙ ſunt incompaſſibiles,vel propter cōtrarietatem,vel propter priuilegiū poſſeſſorij forti:qđ quādo ſit,no.de reſtitutio.ſpoliat.ex conqueſtione.de ordin.cogn.c.fin.de cauſa poſſeſſ.paſtoralis.non procedit reconuentio.Et cauſa patet de iudi.c.fina.alias autem procedit:quia vtraq; tractatur plenarie.Puto tamen ꝙ ſi habens poteſtatem repellendi iudiciū pendēs ſi non repellat,procedat recōuētio:ſi autem ſuſpendit,nō procedit.Qđ an ſit verum,tangam.§.Hoc ſenſit gl.hic,ſuper verbo,queſtionibus.de hoc ſupra de iudicijs.c.ſi.Septimum dubiū eſt an in cauſa ſummaria procedat reconuentio.Dicit hic Jo.And.ꝙ non hꝫ locū reconuentio in cauſa ſummaria,niſi ſit ſimul natura qꝛ ſcilicet ſit ſummaria:quia cum ſimul ſint tractande,vna exiſtēte ſummaria,altera plenaria,nō poſſet vna cū altera ſimul tractari abſq; alterius preiudicio:qꝛ vna accelerationem exigit,ſecundum Innoc.⁊ Hoſtien.hoc tenuit Petr.per.l.ſ.C.vbi cauſa ſta.Bart.tenet ꝙ ſi accumulet̄ ſummaria ad plenariā,⁊ velit accumulans ꝙ in ſummaria plenarie procedatur,ꝙ habet locū recōuentio.alle.pro Tan.l.ſed ⁊ he.§.nō ſolum.ff.de procurato.quia rei non eſt priuilegium,imo actoris.Ratio ſua concludit quod ſi pendēte ſummaria accumuletur plenaria,nō procederet recōuētio,ex quo nō vult actor in ſummaria ꝙ cauſa ſua ledatur.Itē procederet ſecundū Bar.quādo reus non curat ꝙ ſuper vtraq; procedatur qui accumulat:qꝛ dicit hoc eſſe priuilegiū rei,ꝙ ſuꝑ vtraq; procedat̄,an poteſt renuntiare,ſcđm Bar.Jo.An.in cle.ſi.de verbo,ſig.ſuper verbo,reconuenire dicit ꝙ ſi ambe cauſe natura ſui ſunt ſummarie,vel impetrandi modo ſunt adequate,vt quia in cauſa nō ſummaria impetratum eſt per actorem ſummarie procedi,vt in.c.ſequē.procedit reconuētio.Si nō ſunt naturaliter coequente,nec accidentaliter adequatr qꝛ ſummaria pēdēte ſit corā ordinario,vel delegato proprio motu recōuētio in plenaria,nō procedit recōuētio:qꝛ impoſſibilis eſt ſimultaneus ꝓceſſus ſuꝑ vtraq;.Hoc tenet Gul.⁊ But.in aut̄.⁊ cōſequē.Pau.de liaza.in dicta cle.ſi.⁊ ponit.iij.q.viij.cuius in agēdo dicit ponderandū qualitatē iudicij ſummarij,an ſit ſummariū tantū quo ad dilationes breuiores,⁊ iudicij ordinatoria:⁊ dicit ꝙ recōuētio a conuētione ſuſcipit priuilegiū,vt etiam ſummaria fiat cā,ſicut ⁊ prior erat:⁊ ſic ſcđm hoc dabit̄ in recōuētiōe triplex priuilegiū.Primū iuriſdictiōis ꝓrogatiuū.Secundo,priuilegiū ſimultanei ꝓceſſus.vbi cauſe ſui natura ſunt,vl ꝑ accidēs,equales.Tertio,priulegiū cauſarū adequatiuū:qꝛ cā alias nō pares adequabunt̄,⁊ accumulato plenaria efficit̄ ſummaria ex natura recōuētiōis ꝓpter primā,q̄ eſt ſummaria:qꝛ,ex quo ius vult indifferēter ſuꝑ vtraq; ꝓcedit,⁊ fieri nō pōt,niſi vtraq; ſit ſummaria:vl velle ꝙ ꝓpter hoc accidēs cauſe adequent̄:⁊ ad hoc ↄcurrūt alique ex actiōib⁹.c.ſeq.ne diuerſo iure iudicent̄:⁊ qꝛ non lꝫ reo qđ nō actori.Vñ tūc admittit̄ adequatio:qꝛ eſt modici preiudicij.Vbi aūt cā eſſet ſummaria quo ad deciſoria,vt qꝛ admittuntur leuiores ꝓbationes,vt iuramēti,vel ſimiles:tūc priuilegiū reconuentionis inquātū cauſas adequat,nō habet locū tanto ꝑiudicio.Quidā enim ſunt cauſe ſummarie quo ad ꝓbatiōes,in quibus quandoq; ſufficit iuramentum,⁊ quādoq; vnus teſtis.De quo in Spe.de offi.iud.§.ſi.C.de his,qui ad eccle.cōfu.l.an ꝑlen ti.ad exhi.l.theſaur⁹.no.Bar.in.l.j.in ſi.ff.de preco.ſtip.⁊ in extrava.ad reprimendam.plenius in verbo plenarie.Hanc opin.ſequit̄ Lap⁹ de Cal.ve pꝫ ſua.iij.allegatione.Tota dubitatio pēdet ab iſto an iſta priuilegia ſint ſeparabilia,ꝙ poſſit hēri iuriſ-

diᴄtionis prorogatiuā ſine priuilegio ſimultanei proceſſus. Bu.
⁊ Gul. in dicta auť. cõſequēter. ſenſiūt ꝙ ſint inſeparabilia. Ideo
nõ poſſet recedere recõueniēs ab vno, q̄ꝛ recederet ab vtroq̄ꝫ. Et
idē inquantū loquitur de ſummaria, videť tenere Ioā. An. hic,
⁊ in dicta cle. fina. de verb. ſigni. Hāc opi. etiā tenuit Io. An. hic,
⁊ in addi. Spe. in titu. de reconuentio. circa princi. ⁊ tetigit eam
poſt Inn. ſ. de or. cog. c. cū dilectus. Itez pro hac opi. que habet
ꝙ recõuentio nõ poſſit fieri poſt litē conteſtatā, quā ſaltim in dele-
gato dicit Cal. ſe obtinuiſſe hic, per c. diſpendia. de reſcript. lib.
vi. Et ſi illud in delegato, idē dꝫ eſſe in ordinario: cū in vtroq̄ꝫ iu-
ra loquanť: ⁊ ſic decidi debēt paritate ſeruata. de vulg. ⁊ pup. l. iā
hoc iure. Et tenēdo hanc opin. alterū de duobꝰ dici oportet: vel
ꝙ non procedat reconuentio data diſparitate cauſarū, q̄ꝛ hic eſt
incõpaſſibilitas cauſarū in modo ꝓcedēdi: vel oportet dicere ꝙ
cauſe adequenť. Quod ſatis videť equū: q̄ꝛ lex ſciuit cauſas diſ-
pariles poſſe accumulari: ⁊ volēdo ꝙ ſimul ſup vtraq̄ꝫ ꝓcedať,
ſatis voluiſſe videtur cauſas adequari ſine qua ſimultaneus ꝓ-
ceſſus haberi nõ pōt. Dic, quandoq̄ꝫ conuētio ſimul accumulať
reſpectu eiuſdē cauſe, q̄ꝛ petitiones danť directo contrarie ſuper
eodē iure, que tamen ſepatate nõ eſſent equales in modo proce-
dendi: puta, petit debitor cõtractū pronūtiari vſurariū, ⁊ hoc eſt
ſummariū. aduerſarius directo contrariū petit contractū pro-
nuntiari legitimū, ⁊ executioni mādari: dicit actor non admitti
debere reconuentionē, quaſi ſit plenaria. Lapus ſua alleg. iij. di-
cit ꝙ procedit reconuentio: q̄ꝛ hec nõ eſt ſeparata recõuētio, ſed
illi connexa, quaſi vt defenſio: ⁊ ex quo pmittiť illius impugna-
tio, admitti dꝫ huius defenſio. de excep. cū inter. vt ſicut eſt lici-
tū ſuas defenſiones per modū exceptionis adducere: ita licitū
eſt illas allegare per viā agendi, petēdo directo cõtrariū. Alleg.
no. de reſti. ſpoli. ex conqueſtione. ibi per Inno. ⁊ Hoſtien. alleg.
de eo qui mit. in poſſeſ. c. primo. ſup verbo, poſſeſſionē, vbi vnus
petit poſſeſſionē reſtitui, alter petit confirmari. Ad hoc qͦ not.
gl. in cle. ſ. de vſuris. vbi vſurarum exceptio oppoſita in plenaria
cauſa plenarie tractať: ⁊ ſi actore petente debitū, ipſe debitor pe-
tat inſtrumētū pronūtiari vſurariū per viā principalis petitio-
nis, totū iudiciū cenſebiť ſummariū, ⁊ ſecūdū ratione cõnexita-
tis trahit ad ſe primū: ſic in propoſito ꝓpter naturā cauſarū ſe-
cūdū attraheť ad primū: nam de eodem poteſt aliquādo agi, ⁊
excipi. de ordi. cogni. c. ij. ⁊ c. ſi. qͦ ibi no. nec exigiť lõgior excuſ-
ſio, vel diſcuſſio, quomodocūq̄ꝫ tracteť, ſcdm eū. Quādoq̄ꝫ cõ-
uentio, ⁊ recõuentio reſpiciunt diuerſas cauſas, ſi ambe ſunt ple-
narie planūz: ſi ambe naturaliter, vel accidētaliter ex impetrādi
modo ſint effecte ſummarie, adhuc eſt planū: vt in c. ſeq. Si vna
eſt ſummaria, ⁊ altera plenaria, nec eſt ſummaria facta accidenti
impetrationis, nec aliter: tūc ſi prima eſt plenaria: accumulata
ſummaria, ſi actor in plenaria cõſentit ꝙ efficiať ſummaria, qͦ
pōt, vt no. de libel. obla. c. i. ⁊ de re iudi. c. ſi. lib. vi. adhuc ꝓcedit.
Si autē nõ cõſentit, ſi recõueniēs vult vti priuilegio ſolo ꝓroga-
tiuo, tenēdo ꝙ ſeparabilia ſint priuilegia, de quo dicā. ſ. ꝓcede-
ret reconuētio. Si vtroq̄ꝫ priuilegio vti velit, vel altero, tenendo
opin. ꝙ ſint inſeparabilia, tūc eſt dubiū: tūc videť ꝙ cū in rei fa-
uorē ſit ꝙ prima ſit plenaria, ꝙ accumulādo ſummariā cõſentire
videtur vt ſummarie tracteť, cū aliter tractari nõ poſſint: ⁊ hoc
facere pōt, vt dixi: ſed potius puto ꝙ erūt ambe plenarie: q̄ꝛ ex
quo principalis eſt plenaria, equius eſt, acceſſoriā accumulatam
trahere ad illius naturā, q̄ꝫ principalē ad acceſſoriā. ſ. de conſe.
eccle. vel al. qͦ in dubijs. ff. de fideicõ. l. generaliter. ⁊ ne preiudi-
cium inferať actori, cuius forte intereſt vt plenarie tracteť: vt ſi
in alio iudicio poſtea de hoc in dubiū reuoceť, fortiꝰ habeat, ius
diſcuſſūz plenarie, quā ſummarie: ar. de teſti. veniēs. Itē q̄ꝛ actor
ſatis cõſenſit ꝙ accumuleť plenaria, ex quo plenariā intentat: et
reus, ex quo ſcit pendētem plenariā, ad quā accumulat, cõſentit
vt ſit plenaria: ⁊ partes de ſummaria poſſunt facere plenariā: vt
no. in gl. ſi. in cle. ſi. de verb. ſig. Si autē ecõuerſo prima cā ſit ſum-
maria, ad quā recõueniēdo plenaria accumulatur, tenēdo quod
priuilegia ſint inſeparabilia: vel ſi recõueniēs vult eā, alſa cauſaz
cū vtroq̄ꝫ priuilegio, vt ſimiliter ſup vtraq̄ꝫ procedatur: ⁊ proce-
dit opi. Pau. q̄ꝛ ex quo vult eas ſimul tractari, vult id, ſine quo
eſſe nõ pōt, ꝙ ſummarie tracteť, ⁊ pōt plenariā trahere ad ſum-
mariā: ⁊ q̄ꝛ actor cogitare potuit, plenariā accumulari ab eo, cū
quo queſtionē erat habiturꝰ, dū tamē prima ſit ſummaria quo
ad ordinē ꝓcedēdi, nõ quo ad ꝓbationes: q̄ꝛ ex hoc modicū le-
ditur: ⁊ ipſe fuit cauſa agēdi. Si autē prima eſt ſummaria ex to-
to: tūc poteſt dici ꝙ ex quo actor non contentatur reconueniri
ſummarie, ⁊ quod cā tracteť plenarie, eius fauor eſt ꝙ ex hoc nõ
ledať ius ſuum, vt reus accumulet cū eius preiudicio, vt cauſe ſi-
mul tractentur, ⁊ cauſa contra eū plenaria efficiatur ſummaria:
q̄ꝛ nõ debet eius cõditio iniqua fieri, q̄ꝛ agat. ff. de noua. l. aliā. Et
hoc plus placet: licet forte in practica ſeruaretur dictum Pauli
indiſtincte. Sed cõtrariū eſt verū de iure, niſi ſtylꝰ aliud habeat:

⁊ imputet ſibi reus, qui nõ prius egit: dꝫ enim prime inchoata
13 plꝰ inficere ſecūdā, q̄ꝫ ſecūda primā: vt. ff. de iudi. q prior. † Octa-
uo eſt dubiū an ꝓcedat reconuētio, ſi agiť pro rebꝰ male alienatis.
Spe. in ti. de reconuen. §. nūc dicēdū. verſi. ſed pone. dicit ꝙ
nõ, in. iiij. col. q̄ꝛ agiť alieno nomine, ⁊ ex neceſſitate: q̄ꝛ alias pu-
nirenť tales clerici nõ agentes, vt no. de re. eccle. non alie. c. ſi quis
14 preſbyterorū. ⁊ de teſti. cū olim. † Sed eſt dubiū an ſe extēdat ad
lites, q̄ habuerūt ortū poſt datā reſcripti. Videť qͦ nõ: q̄ꝛ reſcri-
ptū in principali nõ ſe extēdit ad futura. de reſcri. c. ſi. Ergo nec
in acceſſorio reconuētionis: q̄ꝛ eiuſdē debēt eſſe conditionis. ſ. c.
ſeq. Cõtra tenet Hoſtien. ⁊ hic, ⁊ in Sūma. §. qualiter. ver. qd ſi.
q̄ꝛ quo ad reconuētionē nõ attendiť ius reſcripti, ſꝫ equitas. Itē
q̄ꝛ in reconuentione videť ordinarius, cū ꝑtātē habeat a iure. ff.
de iur. om. iu. l. ⁊ q̄ꝛ. ⁊ ſic reſcriptū hoc caſu plꝰ ꝓdeſt reo, q̄ꝫ acto-
ri ⁊ q̄ꝫ ſi ipſe impetraſſet. Io. An. in addi. Spe. in ti. de reſcrip. ꝓ-
ſenta. §. ratiōe quoq̄ꝫ defectꝰ. ⁊ꝫ Ʒriū in verſi. ſꝫ pone. in ſi. §. ⁊ di-
cit ꝙ hoc tenuit Spe. in. d. §. in ſi. illiꝰ ꝟ. Idē in recõuētione: ꝗ ſi
habent ⁊ in reuocatiōe. Et dicit ꝙ hoc tenuit Da. ſua. xij. q. de
reſcri. Hoc tꝫ Io. An. vt ſit vniformis vis reſcrip. in actore ⁊ reo,
vt reſcriptū tanto minꝰ preiudicet ordinarie poteſtati. ꝗ dic ꝙ
c. ſi. de reſcri. loquiť tātū de impetrante. Ioā. de Lig. tꝫ idē: q̄ꝛ re-
conuētio ſit authoritate reſcripti, qͦ nõ extēdiť ad futura: vt de
reſcrip. c. ſi. Puto opi. Hoſtiē. ꝓcedere: q̄ꝛ iuriſdictio in hoc per
holem eſſet ꝓrogabilis: ergo ⁊ per legē. Itē q̄ꝛ iuriſdictio recõuē-
tionis imprimiť ab actu reconuētionis, nõ a die reſcripti impe-
trati quo ad recõuentionē. Sufficit ergo ꝙ actio habuerit ortū
ſcdm tēpus recõuētionis, lꝫ non habuerit ſcdꝫ tēpus date reſcri-
15 pti: qcquid etiā ſenſerit gl. ff. de ꝓcura. l. omni. ¶ † Venio ad ter-
tiū principale, corā quibꝰ habeat locū recõuentio. Dic ꝙ coram
ordinario, cuius iuriſdictio eſt ꝓrogabilis de pſona ad pſonā.
ff. de iudi. l. ij. Habet etiā locū in delegato, dato ꝙ ex homine nõ
ꝓrogeť immediate de perſona ad perſonā. de offi. dele. P. ⁊ R.
q̄ꝛ hec ꝓrogatio eſt legia, ꝓpter factū tñ hominis. ff. de alie. iud.
mu. cauſa fac. l. j. ⁊ de fo. cõpe. dilecti. Hec tēpera vera, vt corā de-
legato ꝓcedat recõuētio, qñ cauſa eſt talis nature, ꝙ non reqrit
ſpeciale mādatū. Dicit gl. ꝙ nõ procedit reconuētio gl. de reſcri.
diſpēdia. li. vi. in verbo, literas. ampliať autē in tantū iuriſdictio
delegati, vt in recõuētione poſſit ꝓcedi etiā vltra duas dietas a
dioceſi reconuēti: q̄ꝛ diete cõputanť a loco, originalis rei, etiā in
recõuētione. Ad hoc qͦ no. de reſcrip. nonnulli. ⁊ ponit Spec. in
ti. de reconuē. §. j. ver. qd ſi aliqs. ⁊ ſic etiā corā arbitris, vel arbi-
tratoribus nõ hꝫ locū recõuentio. de arbi. cū dilectus. Cuius ra-
tionem aſſignat Butr. q̄ꝛ poſſunt ſibi imputare partes quare de
omnibus nõ cõpromiſerūt. l. ſi cū dies. §. plenum. ff. de arbi. Hoc
tēperat Hoſtiē. in Sūma huiꝰ ti. §. qualiter. ver. ⁊ nūquid. qñ cõ-
promiſſum nõ eſt plenū. ſecꝰ ſi ſit plenū de oībus cõtrouerſijs: vt
in iuribus ꝓallegatis. Et fuit opi. Odof. vt recitat Spe. in tit. de
recõuen. §. j. in prin. ſed nõ plꝫ ibi Spe. q̄ꝛ tunc ꝓcedere pōt plus
vi cõuentionis, q̄ꝫ recõuētionis, cū poteſtas ſe ad talia pricipa-
lia extendat: ideo dic ꝙ hoc dictū ex vi recõuētionis nõ ꝓcedit
quo ad actū ꝓrogatiuū, cū ex forma cõpromiſſi ſup oībus pote-
ſtatē habeat: ſed ꝓcedere poſſet quo ad alia priuilegia, ⁊ ſimulta-
nei ꝓceſſus, ⁊ adequatiōis cauſarū: q̄ꝛ ad inſtar iudiciorū ꝓcediť
corā arbitris. ff. de arbi. l. j. Alia ratio pōt aſſignari quare corā ar-
bitro non ꝓcedat recõuētio: q̄ꝛ illa poteſtas menſurať ad partiū
verba: ⁊ lex nõ ꝓuidet ſibi ꝓuidēti, etiā nõ plene: q̄ꝛ talis pote-
ſtas nõ regulať a iure. ff. de ver. obli. l. in cõuētionibꝰ. ⁊ l. quoties.
Ad hoc qͦ no. in ſimili. de re iudi. c. ſi. Aliā rõnē aſſignat Bart.
in auť. ⁊ cõſequēter. in. q. ſi. q̄ꝛ in arbitrio vterq̄ꝫ eligit eū: vnde ceſ-
ſat rõ l. cū Papinianꝰ, q̄ꝛ cū nõ hꝫ iudicē ꝓ ſe tm̄, ſed ꝓ vtroq̄ꝫ:
per q̄ dicit ſe nõ putare recõuētionē ꝓcedere corā delegato de cõ-
ſenſu partiū impetrato: ꝓ quo facit ꝙ pōt imputari ipſi reo con-
ſentiēti quare ſup recõuētione nõ impetrauerit, vel quare illā nõ
expreſſerit. ſi habeat volūtatē recõueniendi: ꝓ que cõcluderet ꝙ
corā delegato ꝓ reū impetrato eadem rõne nõ ꝓcedit recõuētio.
Sed certe ꝓ quēcūq̄ꝫ ſit impetratū, ex quo actor agit corā eo, nõ
dꝫ denegari ex quo pōt, ꝙ tūc cauſe ſimul tracteť. Per q̄ deci-
diť qd in arbitris iuris q danť ad decidēdū, an corā eis ꝓcedat
recõuētio: ⁊ q̄ꝫ q̄ꝫ habeāt iuriſdictionē, ⁊ etiā a lege, de offi. dele. ab
arbitris. li. vi. Spe. determinat i Spe. de recu. §. effectꝰ. ver. ſꝫ nū-
quid. ꝙ nõ ꝓcedit recõuētio: ⁊ hoc ideo, ne negotiū recuſationis
16 plus debito ꝓrogeť. ¶ † Nota hanc rationē ꝙ in cā celeritatem
ꝓpter periculū imminēs deſiderāte nõ hꝫ locū recõuētio. qͦ fa-
cile puto: ſꝫ qñ periculū immineat, reliquo arbitrio iudicantis. ⁊ tꝫ
Hoſti. ⁊ recitat Io. An. de ordi. cog. c. ij. ſup gl. q̄ incipit, ſi iſti. in
ſi. addi. qͦ pona. j. Per qͦ pōt dici ꝙ ad electionē nõ ꝓcedat re-
conuētio, qñ cauſa electiōis tractať, nec qñ cā alimētorū: ꝙ eqſſi-
mum, ⁊ iuſtū puto. Itē dicit Spec. ꝙ cauſa alia eſt, q̄ꝛ corā arbi-
tro non hꝫ locū reconuentio: ⁊ quia iſte eſt iudex certi, ⁊ determi-
nati articuli, in quo nõ procedit ꝓrogatio: vt. l. teſtamenta. C. de

teſta. ⁊

teſta.ꝛ no.in.l.j.C.de iuriſd.om.iud.p Cy.ꝛ dixi in.c.P.ꝛ.G.de offi.deleg.vbi Jac.de aer.dicit iudicia mercationū tātū poteſtatē improrogabilē. Jtē hec eſt incidēs cauſa,nō principalis:ꝛ litera loquitur de principali. Per que puto ꝙ ſi corā iudice alio cā incidēs tractet,vt corā eccleſiaſtico cauſa vſurarū,vel cauſa matrimonialis incidēs ad legitimitatē:vt in.c.tuā.de ord.cogni.ꝛ q ſi.ſint leg.cauſam.ꝛ ꝙ corā tali nō poterit fieri reconuentio,ſicut nec etiā corā iudice appellationis pendēte qōne ſuper aliquo articulo interlocutorio,vt dixi.ſ. Per ꝙ patet ꝙ in iſtis arbitris,qui eligunt ad eſtimādas res,nō pcedat recōuētio.de qbus.ff. qui ſatiſ.cog.l.ab arbitro. Ad hoc facit qḋ no.Cy.in auē.habita.C.ne fi.pro pa.in.v.q.vbi dicit ꝙ ſi ſcholaris cōuenit corā doctore ſuo,ꝙ nō poterit ibi reconuenire:tum qꝛ ille adit illū inuitum,cū eligere iudicē ſpectet ad reū:tum qꝛ ille eſt iudex certarū cauſarum:vt in cauſis,que mouent ab eis contra ſcholares,non in his,que mouent ab eis cōtra alios. Quod eſt notādū ꝓpter iſta ſtatuta,que dāt magiſtris artiū iuriſdictionē inter ſuos artifices,vel in queſtionibus,que cōtra eos mouētur,vt nō habeat locū reconuētio corā eis. Quod bñ nota. Per que poſſet dici ꝙ coram inquiſitionib⁹ heretice prauitatis nō pcederet reconuētio:qꝛ habet tantum cognitionē determinate cauſe:ꝛ qꝛ vt plurimū procedit ex officio. Ad hoc qḋ no.gloſ.de accu.qualiter,ꝛ quādo. Jn arbitris autē,qui in cā cōſanguineorū eligunt ex forma ſtatuti,ponderāda ſunt verba ſtatutorū.de priuileg. porro. Ex his patet qd dicēdū de arbitris electis ſup cōuentione literarū,de qbus de reſcrip.paſtoralis. Sed eſt dubiū qd ſi recōuētio fiat nō corā eodē iudice in ſpecie,ſed corā alio eiuſdē tribunalis. Jo.An.tāgit hoc dubiū in Spec.in ti.de recōuen.§.j.verſic. quid ſi reconuētus.vbi tenet ꝙ corā eodē tribunali,licet diuerſo iudice,tamē procedit recōuentio:qꝛ vnū eſt officium,ꝛ tribunal.ff.de offi.pconſu.l.meminiſſe.ff.ad mun.l.magiſtrat⁹. Sub alio aūt iudice habēte diuiſum officiū,lꝫ ſub eodē dn̄o,non poteſt reconueniri,per.l.cū Papinian⁹.que dicit ꝙ corā eodē iudice debet conueniri.ꝛ auē.ꝛ conſequenter.dicit apud eūdē iudicē. Ad hoc.ff.iud.ſol.l.cū apud.per que dicit in ver.ſed pone.ꝙ corā di-
17 uerſis delegatis a papa nō procedit reconuētio. ❡ † Venio ad quartā,qn̄ hacet locum reconuētio. Glo.arguit ꝙ procedat:demū,ſi fiat ante litis cōteſtationē:ſecus ſi fiat poſt. Ad hoc auē.ꝛ cōſequēter.que dicit,ſtatim ꝛc. Ad hoc in auē.de exec.§.ſi reus.vbi litera dicit,mox cōueniat,ꝛc. Ad hoc tex.hic,q dicit incontinenti,ꝛc.id eſt,nullo actu intermedio interpoſito. Glo.hic.j.in fi.ꝛ glo.iſt.in fin.p decre.diſpēdia.de reſcrip.in.vi.cōcludit quod poteſt fieri eodē durāte iudicio,id eſt,vſqꝫ ad cōcluſionē in cā. Licet quidā dn̄i legū hic intelligāt vſqꝫ ad aperturā atteſtationū. Gl.in reconuētione pcuratoris,q procedit vt defendat, ſi agere vult,dicit ꝙ pōt fieri vſqꝫ ad tēpus arbitrarium,in.l.omni.ff.de procur. Jo.An.recitat hic multas opi. Quidā ꝙ ante litis cōteſtationē dꝫ fieri niſi fuerit ꝓteſtat⁹. Jta intelligūt l auē.ḋ execu.§.ſancimus. Alij ꝙ ante litis cōteſtationē,ꝛ incōtinēti poſt,etiā ſi nō fuerit ꝓteſtatus:ex interuallo autē non pōt. Et intelligit ex interuallo,quādo ad alia terminus eſt aſſignat⁹.ff.ſi cer.peta.l.lecta.de electio.officij. Et hec fuit opi. Azo p qua.l.ſi.C.de lib.cauſa.C.de procura.l.nihil.et idē Accur.in dicta auē.ꝛ in auē.de execu.§.illud. Alij ꝙ vſqꝫ ad ſentētiā,ſm Jnn. ſine ꝓteſtatione quo ad effectū ꝓrogatiuū,lꝫ nō quo ad hoc vt ſimul pcedatur. Et hoc ꝓbāt:qꝛ ſi negeƭ reconuentio,ſequetur abſurdū ꝙ actor lite quam mouet,cōteſtata,ꝛ pēdēte de alia nō poterit conueniri non corā iudice ꝯuentionis,ex quo nō pcedet,nec corā alio.j.c.ſi. Quid eñ ſi de iniuria,que lite pendēte contingit,velit ipſuꝫ recōuenire,vel de alia recōueniat:vtiqꝫ poſſe dꝫ. Que eñ de nouo emergūt,ꝛc.de offi.deleg.inſinuante.de iura.cal.ceterū. Ad hoc,qḋ in antiquo iuer dicit indiſtincte,cuius in agēdo,ꝛc.non facit mētionē,de litis ꝯteſta.ergo ꝛc.ij.q.v.conſuluiſti. Vñ ꝓteſtatio nō exigiƭ niſi ad cautelā,ad omne dubiū tollēdū. Nec obſtat qḋ leue per hoc erit,vt qs faciat ſe corā iudice conueniri:qꝛ non habebit niſi impetrare ad iudicē,ꝛ ibi cōuenire:ꝛ ſemp oportet eum ibi recōueniri. Reſpōdet ꝙ poterit ꝯueniri ſub alio iudice, lite finita, vel abſolutione facta ab inſtātia iudicij,vel appellatiōe interpoſita:ſm Jnn. Et hāc opi.ſequiƭ Ja.de Bel.i auē.de execu.§.illud. Dicit Hoſtiē.ꝙ cū ſit in poteſtate rei qn̄ feraƭ ſententia,vel quādo poſſit rationabiliter appellare,parū proderunt hec remedia,cū actor,vl̄ iudex nō ſit in culpa. Hoſti.tꝫ opi.ꝙ nō eſt locus recōuētioni poſt litē cōteſt,niſi interceſſerit proteſtatio. Nec obſtat qḋ dicit Jnn.qꝛ fatēdū ꝙ mota lite nō pōt corā alio cōuenire,vel corā illo,ex quo nō accumulauit ante litis ꝯteſtatio.ſꝫ nō eſt abſurdū hoc īputari reo,qn̄ ante litis ꝯteſtationē poterat recōuenire,vel ꝓteſtari debebat.de fer.nō ordi.c.j. Nec abſurdū eſt ꝙ differaƭ ca,vt maior abſurditas euiteƭ,ne corā diuerſis iudicib⁹ eodē tēpore agaƭ.de reſcrip.c.ſi. Nec infamiā reputat huic reo ſubtrahere ad tēpus ordinarios,ꝛ ex quo natura iudicij nō patitur vt ſic procedaƭ,melius eſt qḋ ſuſpendaƭ pceſſus. Nō obſ. qḋ in auē.nō dicit de lit.cont. Satis enim eſt qḋ ibi dicitur, in eodem negotio.i.iudicio,qḋ dclarat.§.ſancim⁹. vbi dicit mox,ꝛc.p que cōcludit qḋ ante lit.cont.fieri dꝫ,vel ſaltem poſt ꝓteſtatione premiſſa:qꝛ idē negotiū cenſetur cōuentiōis,ꝛ recōuentiōis. Et hec vera dicit de recōuentiōe inquantū recōueniens velit habere priuilegia cōuentionis ꝛ recōuentionis quo ad finē ꝓrogatiuū:vbi aūt nō vellet priuilegia qḋ aľs iudex eſſet recōuenti ordinari⁹,dicit qḋ pcedit recōuentio etiā poſt lit.cōte. ſꝫ ꝓprie nō eſt recōuentio,ſed cōuentio. Nō aūt eſt recōuentio, ne fiat preiudiciū principali queſtioni,vt differaƭ ꝓpter naturā recōuentionis,que hꝫ vt ſimul pcedaƭ.ff.de iudi.l.qui prior. Dat ſimile:qꝛ pcurator cōueniƭ poſt lit.conte.ff.de cōpen.l.in rem. Et hoc quādo actor,ꝛ reus ſunt eiuſdē fori,vt dixi alias:nec cōueniƭ, nec recōueniƭ poſt lit.conte.de iudi.c.ſi.ſm Hoſt. Et remittit ad no.eo.ti.in Sūma.§.quādo.ver.ſed nūqd corā ordinario. Hāc opi.ſequitur Ala.Gof.ꝛ Jo.Mo.in decre.diſpendia. Hec tēperat vera Spe. etiā tenēdo iſtā opi.quādo differt vſqꝫ ad conteſ.ſi porrigit libellum ante lit.conte.a prin. poterit poſtea quādocūqꝫ velit ꝓſequi durāte iudicio,vt no.Spe.ḋ recōuen.§.videdū.ver.qd ſi reus.in.j.col. Sed dubiū ē l hoc pcedit a ſeparabilitate,vľ indiuiduitate priuilegiorū:de quo dicā.j. Pro opi.qḋ recōuentio nō poſſit fieri poſt lit.cōte.ſed debeat fieri ante,arguiƭ ex ordine titulorū:qꝛ ante lit.cōte.ꝛ poſt rubricā de lib.ob.ponit hāc rubricā. Vn.Fran.ꝛ Arc.l decre.diſpēdia.tenēt qḋ poſt lit.cō.fieri poſſit. Jdē Gul. in Spe.de recōuen.§.ſeqƭ. Jo.An.facit differētiā īter verā recōuentionē:ꝛ hec fieri pōt poſt lit.conte.de quo remittit ad cle.ſepe.de ver.ſig.in gl.qḋ exquirit.ꝛ decr.diſpēdia.intelligit inquantuꝫ dicit eodem durāte iudicio, vt intelligatur quādo fuit ꝓteſtatū. Reſpōdit.ij. Jo.An.qḋ decr.diſpēdia.facit p hac parte, que dicit, Reus quoqꝫ,ſi eodē durāte iudicio actorē dixerit obnoxium recōuentionis beneficio,vel cōuentionis,ſi literas maluerit impetrare,de iure ſuo dꝫ apud eoſdē,ꝛc.p verbum recōuētiōis,qua ſi ante lit.conteſt.p viam recōuentiōis,poſt litē conteſt.per viam cōuētionis. Et ſunt hec diuerſa:qꝛ in conuētione nō eſt neceſſe ꝙ vnica ſentētia terminetur:in recōuētione ſecus.de or cog.cum dilectus. Jtem verbum cōuentiōis,pōt reſpicere ibi verbum, ſi literas īpetrauerit:ꝛ erit ſenſus, Si vult recōuenire, pōt: ꝛ tūc facit ante lit.cōte. ꝛ nō eſt opus noua impetratiōe:qꝛ recōuentio prorogat,ſi vult reconuenire:quia pōt literas impetrando eodem durāte iudicio nō poteſt,niſi coram eodem iudicio: ꝛ ſic nō pcedet recōuentio. Per que dicit poſſe dici in ḋlegato nō pcedere recōuentiōem ſine nouis literis,ſi vult poſt lit.cōte.reconuenire. Hāc opinio. ꝙ in delegato non procedat reconuentio poſt liti. conteſtatio.ſine literis nouis,dicit Cal per dictam decreta.diſpēdia.in verbo,literas ſe obtinuiſſe. Per hoc relinquiƭ dubia deciſio Jo. An.qualiter intelligat illud verbū,quoḋ vult quoḋ cōuentio poſſit fieri poſt lit.conteſtatio.ꝛ non recōuentio:poteſt enim intelligi quod voluerit,vt pcedat cōuentio abſqꝫ priuilegio ſimultanei pceſſus,ꝛ abſqꝫ ꝑuilegio ꝓrogatiōis. Sed huic obuiat qḋ dicit de delegato:qꝛ i eo videƭ velle hoc eſſe precipuū,per decre.diſpēdia. quod nō procedat quo ad priuilegiū prorogatiuum. Poteſt etiā ſecundo intelligi quod velit pcedere conuentionem quo ad priuilegium prorogatiuum, licet nō procedat quo ad priuilegiuꝫ ſimultanei proceſſus:ꝛ tunc appellabitur conuentio quādo habet vltimum priuilegium prorogatiuum,ꝛ nō ſimultanei pceſſus: ꝛ ſimiliter dubie loquitur in.c.diſpendia.§.reus quoqꝫ.in verbo,cōuentionis.qꝛ nō apparet. Sed plus poteſt dici quod ibi velit qḋ conuentio,que fieri pōt etiam poſt lit.conteſt.habeat priuilegiuꝫ recōuentiōis quo ad prorogationem:qꝛ ibi excludit ſimultaneū pceſſum. Et eodē modo dubie loquiƭ in cle.ſi.ḋ ver.ſi. vbi dicit ꝙ ante lit.cōte.vel poſt,debeat fieri recōuētio, vt pcedat vt recōuentio:alias pcedit vt cōuentio ſine priuilegio. Qḋ ſi ſuper vtraqꝫ pcedeƭ ſimul, tacet quid de ꝓrogatiuo. Similiter dubie loqƭ Cy. in auē.ꝛ conſequēter.ꝛ in vltima.q.ꝛ ſimiliter loquitur dubie in.l. negāda.C.qui acc.nō poſ. Et credo qḋ Jo. An.habuit ab eo illū modū inter dentes loquēdi. But.tꝫ ꝙ debet fieri ante lit.conteſt. qꝛ priuilegia hec ſunt inſeperabilia. Et idē Gul.de Cu.qꝛ ex quo non poteſt fieri ſimultanee reſpectu proceſſus recōuentio non hꝫ priuilegium prorogatiuum. Bart.dicit ꝙ ſi cauſa ſimul tracteƭ, eſt priuilegium recōuentiōis: ꝛ ſic eſt in fauorem reconuenientis. Aut ergo recōueniēs vult vti priuilegio ſimultanei pceſſus.ꝛ prorogatio iuriſdictiōis ſimul:ꝛ oportet qḋ cauſam accumulet ante litem conte. ſed ſi vult renūtiare priuilegio ſimultanei proceſſus,ꝛ pcedere ſeparatim, reconuentio habet priuilegium prorogatiuum:ſed tūc potius dicitur cōuentio:ꝛ ſic adaptat verbum, conuentionis,ꝛ reconuentionis,in dicto capitu.diſpendia. Dubium pendet ex hoc an hec priuilegia prorogatiōis,ꝛ ſimultanei pceſſus ſint ſeparabilia. Tenet Gul.de cug.ꝛ But. quod nō:ꝛ hodie Jo.An.in addi,Spe.in ti de reconuen.verſi.ſed nunquid coram

ordinario:vñ non procederet reconuẽtio hoc tenendo quo ad ali
quod priuilegiũ poſt litẽ ꝯteſtatã.Cõuẽtio aũt procedit,ſi ſit,in-
choata corã iudice vtrinſqꝫ:vel ſi ſiat iudex ꝑ literas nouas ad
eoſdẽ iudicẽ impetratos,ꝑ decre.diſpẽdia.de reſcri.Vñ cõcludit
ibi,vt ꝓcedat recõuentio quo ad effectũ prorogatiuũ,oportet ꝙ
fiat corã iudice ſtatim.Et allegat iura,Hoſtiẽ.q fundant ſup ver
bo,viciſſim,⁊ ſtatim,⁊ incõtinẽti.Et ſic hec priuilegia adeo ſunt
cõnexa,ꝙ vnũ ſine reliquo nõ põt haberi:⁊ arctat iudex,cuius
iuriſdictio eſt ex recõuẽtione cõgruo tẽpore facta ad procedendũ
ſuper vtraqꝫ.Nõ obſtat ſi dicat.c.diſpẽdia.ꝓbat contrarium:qꝛ
dicit ꝙ poterit cõueniri eodẽ durante iudicio,ſi literas maluerit
impetrare,quaſi hoc ponat in ſua optione:⁊ ſic talis agere poſ-
ſit abſqꝫ impetratione:qꝛ verbũ,ſi maluerit,reſpicit totaꝫ oratio
nẽ ſimul:⁊ ſic ſit ſenſ⁹:Poterat recõuenire ſine literis:⁊ ſi magis
voluerit lr̃as impetrare,ſubaudi,ꝙ ſic reconuenire poterit,hoc
eodẽ durãte iudicio.⁊ ſic ibi erit caſus:⁊ ſi hoc corã delegato,idẽ
⁊ corã ordinario.Quid dicã:Pũct⁹ eſt dubi⁹:ſed pl⁹ placet opi.
gl.⁊ Inn.⁊ Bar.q tenẽt ꝓrogationẽ ꝓcedere ꝑ recõuẽtiõis actũ,
etiã ſi nõ fiat incõtinẽti,lꝫ nõ adſit priuilegiũ ſimultanei proceſ-
ſus:nã per iura antiquas abſqꝫ dubio erat iuuẽtũ priuilegium ſi-
multanei proceſſus:⁊ poterat fieri recõuẽtio quo ad finẽ ꝓroga
tiuum,ne actor dedignet,⁊c.Que ratio pungit quãdocunqꝫ re-
conueniat.auth ẽ.⁊ cõſequẽter.corrigit:qꝛ arctat reum ad recon-
ueniẽdum coram eodẽ iudice,vbi antiquus nõ arctabat:⁊ ſi vult
quod ſimul ꝓcedat,arctat ad recõueniẽdũ incõtinẽti.Lex antẽ,
cũ Papinian⁹.q dabat primũ priuilegiũ,nõ corrigitur in hoc
qꝛ quo ad illũ finẽ,aut.⁊ cõſequẽter.nõ arctat ad agẽdũ incõti-
nenti,vt prorogetur iuriſdictio:⁊ hoc qꝛ iuriũ correctio eſt eui-
tanda,niſi in quantũ,⁊c.Et nõ cauillando literã,caſus eſt in de-
cre.diſpẽdia.q non actat recõuẽtionẽ,niſi eodẽ durante iudicio.
Quod verbũ,cũ poſſit determinare duo Precedẽtia,ſic intelli-
gẽdũ eſt.ff.de,vulga.⁊ pu.l.iam hoc iure.⁊ ſi legatarius.§.ſi.ff.de
lega.iij.Ex hoc deciditur an recõuẽtio fieri poſſit finito primo
iudicio.Et dicẽdũ ꝙ non,quantuncunqꝫ ex opi.teneas per cap.
diſpẽdia.de reſcrip.li.vj.tenuit tamẽ Inno.illã fieri poſſe primo
finito iudicio,dũtamẽ proceſſerit proteſtatio.Et hoc tenet.ſ.de
ſequeſ.poſ.⁊ fruc.⁊ tenet ibi Jo.And.ſup gl.ij.Cõtrarium ibi
decidit Hoſtiẽ.⁊ Jo.And.qꝛ hec tunc vt acceſſoria nõ põt pri-
ma finita accumulari:⁊ qꝛ iudex eſt functus officio ſuo.Ex hoc
deciditur quid ſi ambe ſimul tractari non poſſent,vt qꝛ de facili
prius liqueret de vna,quã de alia:ſi hoc cõtingat ex occurrẽti-
bus in facto,per hoc nõ impediet recõuẽtio,ſm Inn.de ordi.
cog.cũ dilectus.Decidit tamẽ illa,de qua prius cõſtat:⁊ ſic non
ſeruabit ꝙ vna ſententia terminet.Allegat.C.de cõſti.pecu.l.ſi.
Ad hoc quod not.ſ.de ſpon.duo.ſuper rubrĩ.Quid enĩ ſi actor
habeat exceptionẽ excommunicationis,vel ſpoliatiõis,ille non
tolluntur actori contra reconueniẽtẽ.de excep.cũ inter.⁊.ſ.c.fin.
Oportebat ergo proceſſum diuidi propter difficultatẽ ꝓbatio-
num,⁊ efficaciã exceptionũ.Alij dicunt ꝙ propter recõuẽtionis
naturã,quãuis vni parti cõpetit exceptio,⁊ non alteri.⁊ quãuis
ex vna parte faciles ſint ꝓbatiões,ex altera nõ,neceſſariũ eſt ꝙ
ſimul procedat cognoſcẽdo,⁊ determinãdo:que opinio magis
conuenit ſubtilitati iuris licet prima ſit equior,ne vna queſtio ſit
alterius impedimẽtum,⁊ ne diffinitio litis,de qua cõſtat,ſic de-
beat protelari in alterius grauamẽ,ſm Hoſtien.Hoc ſic recitat
Archi.ad literã.ij.q.vij.cuius in agẽdo.Jo.And.remittit ad
Spe.de reconuen.§.primo.verſic.⁊ ſi iudex.qꝺ ibi dixit in addi.
ibi dicit Jo.And.ꝙ ponderato tex.dicte aut.⁊ vñ ſumpta fuit,
ſcꝫ in corpo.de execu.§.illud.col.vij.qui vult inchoari recõuẽtio
nem ſtatim,mox,⁊ a principio,qꝺ de inchoatione videt ad hũc
finẽ iuberi:⁊ eodẽ modo ſimul fiat ꝓſecutio,⁊ diffinitio.Ad qꝺ
enim iubẽt ſimul inchoari,ſi ſimul proſequi nõ deberet:Itẽ tex.
in corpore idẽ probat:ibi,apud quẽ ſimul exerceri queat.Verũ
ꝙ alia litera habeat,ſimul,⁊ ſimiliter.Ad hoc ad verbũ,viciſſim
hic,de ord.cogni.c.ſecundo.ver.nos igitur.Unde his attẽtis cõ
cludit ꝙ ſi iure recõuentionis cõuenitur actor coram iudice,co-
ram quo alias conueniri nõ poterat,putat neceſſario hanc recõ-
uentionis naturã ſequendã predictis omnibus rationibus.Si
vero reconuentio non eget priuilegio prorogatiuo,qꝛ alias pote
rat coram eodẽ iudice cõueniri,ipſi iudici laxior ſit habena.Ad
hoc allegat decre.cum aliquib⁹.de reſcriptis.lib.vj.De quo etiã
remittit ad decreta.ij.in verbo,mutue.Excipit tñ vnũ caſum in
dicto.c.cũ dilectus.in ſi.addi.ſup gl.⁊ ſi iſti.quando cauſa eſt cele-
ritatẽ deſiderãs,⁊ imminet periculum animarum:qꝛ tunc prius
decidetur celeritatem deſiderãs,de qua cõſtat.de reſtitu.ſpoliat.
ex conqueſtione.Hec opi.ꝓcedit tenẽdo ꝙ priuilegia ſint inſepa
rabilia.Quod mihi nõ videtur,cũ diuerſo tempore originem ha
buerint,vt dixi ſupra.Puto tamẽ ꝙ ſi petitio principalis exige
ret altiores dilationes,⁊ intricationes,ꝙ differri debeat poti⁹
reconuẽtio,quã antea expediri.per.l.q prior.ff.de iudi.Sed ſi re

cõuentio exigeret longiores,citius poſſet expediri conuẽtio,per
illã legẽ:q ſic ſecũdo poſſet intelligi.Quando autem poſſunt ſi-
mul expediri,procedat intellect⁹ gl.in dicta.l.qui prior.que etiã
dat tex.de mu.pet.c.ſecũdo.Ex hoc decidit dubitatio.an ſi re⁹
repellat aliqua dilatoria exceptione iudicẽ,an corã eo procedat
recõuentio,vbi exceptio nõ concludit ad reconuentionem.vel re
cuſatur iudex,qꝛ ſuſpectus.Gl.dicit quod non.de reſcrip.diſpen-
dia.lib.vj.in gl.penul.uno interim differt proceſſus ſuper recõ-
uentione.⁊ fuit dictũ Inno.Sed ſi repellat partem ab agendo,
ſi talis eſt exceptio:que detegat iuriſdictionẽ funditus nullã:nõ
procedit ſuper reconuentione:qꝛ vnũ cõcernit vtrũqꝫ:vt no.gl.
de reſcrip.c.j.ſi eſt talis,q nõ concludat ad iuriſdictionẽ.vel ſi cõ
cludat,nõ inficit ipſo iure iuriſdictionẽ:tũc Jo.An.in.d.c.j.in
Nouella,dicit do.Pau.diſputaſſe ꝓcedere recõuẽtionẽ.Reci-
tat Mar.Sil.diſputaſſe cõtrariũ,⁊ plus dixiſſe,etiã ſi actor vo
lũtarie vellet deſiſtere,nõ ꝓcederet reconuẽtio,ex quo nõ ꝓcedit
cõuentio,q ſimul tractari debẽt.Nec obſtat aut.q ſemel.C.quo-
modo,⁊ qñ iud.qꝛ non compellitur preciſe actor ꝑſiſtere in con-
uentiõe,licet reus,ſi velit,eo deſiſtẽte poſſit ꝓſequi:ſed tũc actor
non dicat cõuenire,ex quo deſiſtit,lꝫ reus proſequat:⁊ ſic ceſſat
reconuentio.Recitat ibi Cy.tenere contrariũ:quia iam eſt ius
queſitum reo:ideo non poteſt ad preiudiciũ rei renũciare:vt pa
tet in.l.poſt mortẽ.§.j.ff.de bon.poſſ.cõtra tabu.Allegat ad hoc
de electio.ab eo.lib.vj.⁊ cle.cõſtitutionẽ.de elec.⁊ ſic dicit Spec.
tenere in ti.de reconuẽ.Facit ad hoc qꝺ no.de reſtitu.ſpo.ex cõ-
queſtione.Hãc opi.recitat Jo.And.in Spe.loco proxi.alleg.te-
nuiſſe Guido.de Suza.⁊ Old.ꝑ ſuas leges.⁊ dicit Oldr.retter-
re ſic audiuiſſe a Ja.de Are.alleg.l.ij.§.j.ff.qꝺ quiſqꝫ iur.Ad hoc
qꝺ no.de dila.§.j.verſi.qd ſi reus.⁊ de app.§.in qb⁹.ſub ver.ex-
iij.⁊.§.j.ver.qd ſi ille.vbi habet de renuntiatẽ appellationi:⁊ di-
latiõi datis,an hoc ꝑiudicet reo.Idẽ tꝫ Arch.ij.q.vij.cuius in
agendo.⁊ recitat Bar.Brix.idẽ tenuiſſe in actore ſe abſentante.
Queſtiones oẽs iſte pẽdẽt a dubio,an ſint inſeparabilia priuile-
gia:ſi ſunt inſeparabilia,⁊ deſiſteret actor,vel repelleret,nõ videt
ꝙ procedat recõuẽtio:ſed inquãtũ dñt de actore volũtarie deſi-
ſtẽte,puto eos bñ dicere,quõcũqꝫ teneatur:qꝛ nõ põt actor deſi-
ſtere:⁊ ſic ꝓcedet vtrunqꝫ priuilegiũ.Sed inquãtũ actor repelli
tur,etiã inuolũtarius,qꝛ cõtra eũ excipitur,magis ꝓcederet du
bitatio.Nã tenẽdo ꝙ priuilegia ſint inſeparabilia,tenet Joan.
An.ꝙ repellendo actorẽ poterit procedere recõuentio,cũ ceſſet
ſimultaneus proceſſus,ceſſabit priuilegiũ reconuentionis,quo
ad prorogationem.Itẽ reconuẽtio acceſſoria eſt ad conuentio-
nem:ſi ceſſat cõuẽtio,ceſſat ⁊ reconuẽtio.de re.iur.cum principa
lis.⁊ in regula,acceſſorium.de regu.iur.lib.vj.Puto ergo ꝙ pri-
uilegia ſint inſeparabilia.Vñ dicit Spe.in ti.de recon.§.pe.in ſi.
quod viciſſim procedendũ eſt ſuper reconuentione,quando po-
teſt:vbi ergo nõ poteſt ꝓpter exceptionẽ excommunicationis,
vel alia,vt ſpoliationis,tũc viciſſim nõ tractabunt.Dic ergo ꝙ
pro tempore,quo diſcutitur exceptio,vel aliqua appellatio ſup
prima,illo tẽpore nõ procedet ſup ſcda.Quicquid ſenſerit Spe.
in loco preal.hic:qꝛ actor non dꝫ perdere priuilegiũ.l.qui prior.
per hoc ꝙ ſua exceptione,quã forte reputat falſam,antequã ſit
diſcuſſa:diſcuſſa aũt exceptione,ſi ſuccũbit reus,an poſſit:dic ꝙ
ſi opponit de falſitate,repellit.Si opponit alias exceptiões cõ-
tra reſcriptũ,non repellit a reconueniẽdo:qꝛ non principaliter ſe
fundat ſuper reſcripto,ſed ſuper iure prorogante,propter reſcri-
ptũ.Vide Spe.qui hoc tenet in ti.de reconuẽ.§.j.ver.ſed pone.
in ſi.§.repulſo aũt actore.Satis puto durare recõuentionẽ,non
quo ad ſimultaneũ proceſſum,ſed quo ad prorogationem,tenẽ-
do qꝺ tenuit,ꝙ priuilegia ſint ſeparabilia:qꝛ ſi prouidere poteſt
actor ꝯ exceptionẽ,vt faciendo ſe abſolui,vel rẽ,de cuius ſpolia
tione opponitur,reſtituendo,ei eſt imputandũ quare non facit
ſe abſolui:ſi non põt prouidere,imputatur ei quare abſente ex-
ceptione egit:alias cogeret reus ſuũ ius indiſcuſſum relinquere:
⁊ qꝛ eo quod eſt porrecta petitio,queſitum eſt ius reo ad recõue
niendũ,⁊ momento,quo recõuenit,prorogata eſt iuriſdictio,qꝛ
illũ voluit iudicẽ ꝑ ſe:⁊ ſic incipit acceſſoriũ habere vires ex ſe,
⁊ nõ pẽdere a principali,lꝫ principalis cõuentio fuerit cauſa effe
ctiua ipſius recõuentionis.⁊ hoc eſt tenendũ.De hoc aliqd per
Archi.ij.q.vij.cuius in agẽdo.qui recitat ad literã dicta Inn.
⁊ Hoſti.in dicto.c.ij.de or.cog.Fallit hoc in recõuẽtiõe,q ſit de
ꝓcuratore,q tenet dñm defendere:qꝛ illa hꝫ locũ,⁊ ꝓcedit ꝯdi-
tionaliter in ꝯtrã agat,⁊ agere ꝑſeuerat ꝓcurator.Jõ in ꝯtrã ꝓcu
rator repellat,⁊ deſiſtat,defendere nõ tenet.l.ſꝫ ⁊ ꝗe.§.preter ff.
18 de ꝓcur.¶ † Uenio ad quartũ,ſcꝫ ad videndũ modum procedẽ
di.Gl.dicit ꝙ ꝓpoſita petitione actoris,reus ſuã porrigere de-
bet.Secũdo dicit glo.quod dabitur terminus vtriqꝫ ad delibe-
randum:non exprimit an actori prius.Item primo reſpondebi-
tur libello actoris:et ſic conteſtatio litis net.Secundo reſpõde-
bitur libello rei reconuenientis:et in ſingulis actis,viciſſim te-
men

men ordine ſeruato pcedet iudex, vt primo act⁹ ſinguli expedian
tur ſuper petitione, ſcdo ſuper reconuentione de ord. cog. cũ dile
ctus. Unde omnes act⁹ ordinate expedient cũ prerogatiua acto
ris, excepto actu ſententie. Unde dicit Hoſt. qd facta lit. cõt. pri
mo iurabit ſuper conuentione, ſcdo ſuper reconuentione. Idem
in pbationib⁹, ⁊ aliis, que occurrũt vſqz ad ſentẽtiã. Et idẽ in ef
fectu dicit Spe. in ti. de cõuen. als recõuen. §. videndũ. in princi.
Tria dicit gl. pceſſum viciſſim cũ prerogatiua actoris tractan
dũ, deliberatorias vtriqz dandas, ⁊ negotium vnica ſentẽtia ter
minãdũ. ¶ Uideamus aliqua circa proceſſum. Puto primo qꝫ
ſi occurrat act⁹, qui poſſit ſimul bene expediri: vt dare dliberato
rias ad vtrunqz libellũ, qd hoc poſſit ſimul expediri, vt danda eſt
vtriqz, ƺ primo actori, ſecũdo reo quo ad iuſtãs tẽporis, ⁊ ordinẽ
ſcripture. Item hoc eſt verũ, ſm Spe. in ti. de reconuen. §. viden
dum. ſi iudici videt: nam põt, ſi vult, alterum modũ pcedẽdi eli
gere, vt pcedat pro actore qñtum põt vna die, ſcda pcedat p reo
qñtũ põt, ⁊ ſic de ſingulis. Et puto, niſi pars aliud velit, qd proce
dat ſigillatim quo ad act⁹. Et hoc tenẽdũ, licet aliqui, vt recitat
Jo. An. in addi. Spe. magis trite voluerint ordinẽ obſeruari, vt
primo ad primã poſitionẽ rei reſpondeat, ſcẽo ad ſecundam: ⁊ ſic
in teſtib⁹ examinandis primo examinet vnus teſtis actoris, ſecũ
do vn⁹ teſtis rei, ⁊ ſic ĩ ſingulis. Et hoc recitauit Pile⁹, q nõ pu
tat tantam viciſſitudinẽ neceſſariã, niſi forſan pariter periculum
mortis, abſentie, vel valetudinis, vel aliud imminerent, ſm Joã.
And. Nunquid aũt in vtraqz petitione ſint dãde deliberatorie.
Gloſſ. hic qd ſic. Idẽ Lan. hic, vt actor habeat, ſi voluerit. alleg.
iiij. q. iij. §. ſpatium. ⁊ ſua cauſa interim differt. Et ſcdm hoc dicit
Jo. An. qd malitioſi aduocati reorũ ſepe ad ptelandam cauſaƺ
adueniente termino, quo dƺ reſponderi libello ſi deſiciunt excea
ptiones ad protelandum cõteſtationem, porrigant libellum re
cõuentionis, vt nõ reſpondeat libello actoris, donec actor eorũ
libello ſe offerat reſpondere. ſed ſi ipſe actor ſtatim vellet reſpon
dere libello reconuentionis: illa malitia nõ iuuabit, ſm Jo. An.
An autem vterqz debeat iurare de calũ. Ũm. dicit qd in hac cau
ſa duplex preſtabitur iuramẽtũ calũ. ſicut in iudicio fin. reg. Si
mile. ꝫ. de pba. ex literis. Differunt tamen, q2 in iudicio fam. erci.
teſtis vnus depoit p alio: hic ſecus, ſcdm eum. Et ratio, q2 hic
ſunt due petitiones circa diuerſa: ibi vna tantum. Hoc idem tƺ
19 Spe. in tit. de recõuen. §. videndũ. in princ. ¶ † Circa tertium de
actu ſentẽtie in cauſa cõuentionis, ⁊ recõuentionis, eſt primo du
bium qualiter ſit pnunciandũ: ⁊ docet tex. in. c. ij. ꝫ or. co. qd vna
ſententia ambo ſunt terminãda, primo ſuper cõuentione. ſecũdo
ſuper recõuentiõe, qñqz vnica ſit ſentẽtia quo ad materiã ſcriptu
re itlletualiter ſunt plures ſentẽtie: q2 tot ſunt articuli, ⁊ diuerſi
ff. de verb. ob. l. ſcire debemus. ⁊ l. de pupillo. §. plurib⁹. ff. de ope.
no. nunc. ⁊ l. iam. §. 1. ff. de minio. vt dicit glo. de ordi. cog. cum di
lectus. ⁊ qd terminatione pcedat ſentẽtia ſuper cõuentione, etiã
tenet Spe. in ti. de reconuen. §. videndũ. probat dictum. c. cũ dile
ct⁹. ff. de iudi. q prior. de cauſa poſ. cũ eccleſia. ⁊ c. cũ ſup. Hec ve
ra, vt vna ſententia terminet, niſi aliqd impedimentũ intercedat.
Si aũt intercedat impedimẽtũ, vt q2 lata ſententia ſuper vna, ap
pellatio interponit ſup illo, alſ ſuper alia, per recõuenientẽ, vt re
euſet iudex, ſcdm formã. c. ad hoc ſi vna. ꝫ app. ⁊ c. pp̃oſuit. dicit
Hoſt. qd nõ terminabunt vna ſentẽtia: hoc ergo locũ hƺ, quãdo
nõ appellatur. Cõtrariũ dicit Jo. An. ad qd facit decre. auditis.
de pcur. ꝫ. de cauſa poſ. paſtoralis. de re. ſpo. audita. quaſi velit di
cere Jo. An. qd hec recuſatio nõ poterit pponi poſt cõcluſionez
20 in cã. ¶ † Not. qd hec eſt magna limitatio, ſi eſt vera, qd exceptio
ſuperueniens poſt concluſionẽ in cauſa poſſit opponi. qd nõ pla
cet, per. c. inſinuante. de offi. uele. qd loquitur indiſtincte. Ad hoc
facit. c. paſtoralis. de cau. poſ. q2 eſt iuſtiſſima cã, vt poſt cõcluſio
nem admittat: ſed dicit qd hec dilatio non admittetur alia rõne:
q2 decre. pp̃oſuit. non hƺ locum vt ſtatim liceat appellare, ſed de
mũ pbata cauſa appellationis, ⁊ qꝫ grauauerit, vt ipſe no. in. d. c.
ad hec. Sƺ certe põt habere locũ, ſi opponat ſe grauatũ. offerẽdo
ſe hoc paratũ pbare, vt ⁊ ipſe ibi no. Fallit etiã vt no. Jo. An. in
dicto. c. ij. quando petitorium, ⁊ poſſeſſoriũ ſimul accumulãtur, ⁊
de poſſeſſorio prius liquet, quod eſt talis nature qꝫ feſtinã pronũ
tiationẽ requirit, propter animarum periculum. qd dic vt. ꝫ. de reſt.
ſpo. ex cõqueſtione. Sed eſt dubium, q2 text. loquitur vſque ad ſen
tentiam: an hic ordo habeat locũ in actu executionis, ⁊ an etiã pro
rogetur iuriſdictio quo ad actum executionis: dic, ſi reconuẽtio ſit
coram iudicibus nõ habentibus poteſtatem exequendi, caſus nõ
hƺ. bet dubium. Si ſit coram iudicibus habentibus poteſtatẽ exe
quendi, dic quod ordo iſte eſt obſeruandus. de cauſa poſſeſ. cum
dilectus. ⁊ c. cum eccleſia. ⁊ c. ſuper poſſeſſorium. tamen attrahe
tur ad vires petitorij, ⁊ fiet executio in petitorio tantum, ſi intente
tur ſuper eadem re: ſed ſi ſuper diuerſis: tunc fiet executio illo ordi
ne in conuentione ⁊ reconuentione. Et hoc tenet Spe. in tit. de re
conuen. §. videndum. ver. quid ſi primo. ad ſ. §. ⁊ hoc verũ dum di

ſententias habeat res ſubiectas, ⁊ pſonas: ideo ſi clericus recõ
uenit coram iudice ſeculari, dato qꝫ recõueniri poſſit, ⁊ habeat ſen
tentiã cõtra ſe, hanc ſententiaƺ nõ exequet iudex ſecularis in re
bus clerici, per no. de pig. ex literis. de cõſti. eccleſia ſed fiet execu
tio p iudicẽ eccleſiaſticũ: arg. de fo. cõpe. poſtulaſti. Et hoc dicit
Jo. an. de fo. cõpe. alleg. c. poſtulaſti. in vltima ſuppletione. ad qd
21 alleg. de fo. cõpe. Roma. §. ſed iure lib. vi. ¶ † Quero vltimo de
aliquibus cum gl. quid ſi actor nollet reſpõdere ſuper reconuen
tione. Dicit gl. qꝫ dƺ ei audientia negari. Allegat de iura. cal. Im
peratorũ. ⁊ c. vlt. §. pena. ⁊ multa alia, que patẽt in gl. Idẽ Spe.
22 eo. ti. §. reſtat. in prin. per eadẽ iura. † Quid ſi iudex nõ ſeruet or
dinẽ. Gl. dicit qꝫ nõ valebit ſententia. Ad hoc. ꝫ. q. vi. §. diffiniti
ua. verſ. plată. q2 hic ordo eſt de ſubſtãtia. Gloſ. tƺ qꝫ potius eſt
appellandũ. ff. que ſen. ſine app. re. l. i. §. vlt. ⁊ hoc, q2 hic eſt ordo
cauſe ad cauſam. no. ij. q. 1. in ſumma. in. l. i. C. de app. Ad hoc qd
no. in. l. placiti. C. de ſent. ⁊ in. l. ij. C. cõi diui. ⁊ in. l. fundi. ⁊. l. fun
dũ. de excep. l. naturaliter. §. nihil cõe. de acqui. poſ. per Bart. Et
hoc verũ, ſiue in pceſſu, ſiue in actu ſentẽtie omittat hanc ordi
23 nẽ: vt no. ꝫ. de ordi. cogni. cũ dilectus. ¶ † Ultimo gl. dicit qꝫ iu
dex põt laborare ad cõcordiã inter partes Et ad hoc allegat iu
ra infinita. Ad hoc. v. q. ij. ſi primates. xxiij. q. iiij. ſi qs mẽbrorũ.
ff. de vſufr. l. equiſſimũ. de ſimo. querelã. de trãſac. c. ſi. xc. di. ſtudẽ
24 dũ. xxiij. q. iiij. ſi illic. ff. de ope. no. nunc. l. i. §. penult. † Dic, in
criminibus ⁊ cauſis, in quibus nõ põt trãſigi, iudex nõ dƺ labo
rare ad cõcordiã, de quib⁹ de collu. dete. c. i. C. de trãſac. l. trãſige
re. ⁊ eſt gl. in. d. c. ſi primates. text. de trãſac. c. ſi. Unũ dicit archid.
qꝫ in diſpẽſabilib⁹, vel p ſe nõ diſpẽſabilib⁹, iudex nõ dƺ labora
re ad cõcordiã. xc. di. ſtudẽdũ. In cauſis in quib⁹ nõ põt trãſigi,
ſi querit an iudex poſſit cõpellere ad cõcordiã, dic qꝫ nõ: vt not.
gl. in. d. l. i. §. p õt. ff. de no. op. nũc. lƺ gl. ſenſerit cõtrariũ in aut. vt
diff. iudic. §. ſi vero cõtigerit. colũ. ix. Fallit in principe, ⁊ papa, in
his, in quib⁹ habẽt liberã adminiſtrationẽ. de elec. cũ inter R.
25 ⁊ de elc. venerabilẽ. in verbo, fauore. p Jo. An. † In priuatis iu
rib⁹ aliorũ nõ puto qꝫ de iure cõpelleri poſſint ad cõcordiã, niſi
cauſa ſubſit. Fallit qñ duo litigãtes, ſi diu litigauerũt: q2 per ſuũ
iudicẽ cõpelli poſſunt: ⁊ ſi nõ ſe intromittat ſuus iudex, vel non
poſſet cõpelli debẽt p eccleſiaſticũ. Tex. cũ gl xc. di. placuit. ⁊ eſt
optimus tex. poſſet aũt cõminari ſentẽtia, vel aliũ terrorẽ infer
re, vt eos inducat ad concordiã. no. Hoſti. in Sũma, de dila. §. i.
verſ. ⁊ no. ibi: ⁊ ſi iudex. ⁊ in. §. ex qb⁹. in ſi. i. col Qd puto verũ,
vbi cũ bona cõſciẽtia laborat ad ꝯcordiã, ⁊ ſi qd cõminat eſt in
ſtũ, ⁊ iuſtũ putat, alſ nõ. Nũquid aũt cũ bona cõſciẽtia laboret
ad cõcordiã, ſi vidrat alterã partiũ iuſtitiã fouere. Si videat pa
qꝫ obtineat, planũ qꝫ iuſte laborat. Si videat qꝫ ſuccũbat, debet
deſiſtere. Sed ſi i veritate foueret iuſtitiã, lƺ deficeret in pbatiõe:
nõ credo qꝫ offenderet Deũ laborando ad cõcordiã, vt aliqd de
eo qd ſibi iuſte debet, habeat: dũ tñ nõ fingeret ſtrepitũ, ⁊ cõtẽ
tiones, vt ex hoc oſtendat ſe habere bonã cauſam. Sic intelligo
dicta Gul. in Spe. de pba. §. nũc dicẽdũ. ver. in ſumma no. Nun
quid aũt indiſtincte liceat iudici cũ bona cõſciẽtia cõponere. Di
cit Spe. in ti. de pp̃a. iudi. §. i. ver. ceterũ. ⁊ verſ. ſƺ qd. qꝫ laborare
ad cõcordiã licitũ eſt iudici, qñ iura partiũ ſunt dubia: ſed ſi iam
certa ſunt, q2 iã ꝯcluſuƺ eſt in cã, ⁊ iudex videt ius clarũ pro vna
parte, an debeat reducere ad cõcordiã, relinqt diſputatiõi. Joã.
An. ibi dicit qꝫ niſi alie adſint circũſtãtie q̃ veriſimiliter poſſint
cõſciẽtiã informare: abſtinere dƺ a cõpoſitiõe. Et dicit qꝫ ceteris
paribus poterit plus ſuadere actori vincẽti, qꝫ reo: q2 lnia acto
ris expectat diſcurſum iudicij in executione, cui põt contradici.
Itẽ ſuadere poſſet reo, ſi actor eſſet pecunioſus, ⁊ litigioſus, qui
per appellationẽ fatigaturus eſſet reũ, maxime cũ p actore facit
aliqua equitas, puta vel fama, vel ſemiplena pbatio, vel plena,
in qua ſuccũbet ex defectu ſolẽnitatum: vt q2 apparet inſtrumẽ
tum, ſed non poſitũ in eſtimo, vel regiſtro, que omiſſa inſtrumẽ
tum annullẽt, vbi videt cõpoſitionẽ licitã, peccat mortaliter diſ
cordantes non reuocando ad cõcordiam. xxi. alſ. xxv. di. §. ter
minus. iuncta gl. xc. di. per totũ. xi. q. i. ſicut impetratis.

1 ☞ In recõuẽtionis cauſa appellatione remota reſpõdere te
netur actor, qui impetrauit reſcriptũ appellatione remota.

2 Conuentio ⁊ reconuentio pari paſſu ambulãt quo ad defenſio
nes poſitiuas ex modo impetrandi ſublatas.

3 Reus quomodo poſſit vti p̃uilegio actoris.

4 Iuriſdictio progata ex natura recõuẽtionis eſt omnino eiuſdẽ
nature ⁊ qualitatis.

5 Super reconuentione quibus cauſis poſſit equaliter procedi, ſi
cut cum actore.

6 Cũ recõueniẽte reo quare equaliter procedatur, ſicut cũ actore.

7 Reſcripti vires per actorem impetrati trahunt ad reũ reconue
nientem.

8 Appellans ſicut in cauſa appellationis poteſt vti nouis defen
ſionibus, ita ⁊ appellatus.

9 Reconuentio habet locum, etiam ſi actor agit in vna re, ⁊ recõ
uenitur pro pluribus.
10 Reconuentio procedit, quando actor conuenit reũ, ⁊ reus acto
rem reconuenit, ⁊ tertio actor vult reconuenire reum.
11 Priuilegium actori conceſſum ad ipſius impetrationem quo
modo proſit ipſi reo reconuenienti.

1 PRudentiam. ¶ † Actor, q impetra
uit reſcriptum appella
tione remota, in cã recõuentionis appellatione remo
ta reſpõdere tenetur. h.d. Cõmunis diuiſio. Secũda
2 ibi: nos vero. ¶ † Nota primo ꝙ cauſa conuentionis, ⁊ reconuẽ
tionis adequatur, etiam quo ad defenſiones poſitiuas ex modo
impetrandi ſublatas: ⁊ ideo ſublata appellatione quo ad conuẽ
tionẽ, ſublata cenſetur quo ad reconuentionem ad preiudicium
3 impetrãtis. ¶ † Nota ſecundo reum vti priuilegio actoris, non
ſolum inquantum ſtat in iudicio vt reus, ⁊ ſe defendat, ſed inquã
tum etiam vt actor impugnat, quãdo priuilegiũ fuit cauſa actor,
4 ſed inquãtum etiam vt actor. ¶ † Nota tertio quod iuriſdictio
prorogata ex natura reconuẽtionis eſt omnino eiuſdem nature,
⁊ qualitatis, que eſt prima. Qđ eſt verũ, quãdo naturã, ⁊ quali
5 tatẽ dat recõuẽtioni impetratio actoris. ¶ † Not. duas cauſas,
propter quas procedi dꝫ equaliter ſuper reconuẽtione. Prima,
quod actoris, ⁊ rei eadẽ debet eſſe cõditio: ⁊ quia actor dꝫ velle
cõtra ſe, ꝙ vult pro ſe: ⁊ ſic ex eq̃tate ti. ꝙ quiſqꝫ iuris. primo vi
detur ꝙ impetrãs tale ius in quacũqꝫ cã, ⁊ cõtra quancũque de
beat vti eodẽ iure, nedũ in cã recõuentiõis. ff. qđ quis iur. l. ij. §.
pe. vbi dicit penam locum habere etiam in actionibus queſitis,
poſtquã incidit in edictũ. Dicit Hoſ. ꝙ remotio appellationis
non extendit ad alias pſonas, niſi per prorogationẽ, vt hic. Itẽ
remotio appellationis nõ eſt ius iniquum, ſed certo reſpectu eſt
equum, vt lites citius terminent: ⁊ ſic reſpicit actorẽ, ⁊ reũ, ⁊ ceſ
ſat pena edicti. Itẽ q in certis cauſis de ſtylo curie apponitur
hec clauſula, Nõ petẽte parte. Habet ergo locum quod hic dicit
etiam quãdo proprio motu clauſula apponit. Et ſi dicat, quod
appelletur, eſt equum: ergo iniquum ꝙ appellatio remoueatur.
Dicit Jo. An. ꝙ remotio appellationis, ⁊ eius contrarium, ſꝫ
quod appelletur, vtrunqꝫ eſt bonũ. Simile. xxviij. q. i. ſic enĩ ſit.
interdum contrariũ duorũ vtrunqꝫ malũ, vt pdigalitas, ⁊ aua
ricia. Hoſtie. De hoc. ĩ. de cõſue. ex parte. de iureiurã. intellecto.
Poſſe igit rationabiliter appellare, eſt quoddã mediũ inter poſ
ſe indifferenter, ⁊ nullo modo poſſe: ſicut largitas mediũ duorũ
vitiorũ. Per que patet nõ pcedere qđ quidã dicunt, impetrãtẽ
talem clauſulã lꝫ reſcripto nõ vtatur, ſi tamen vti poſſit, incidere
in edictũ, per. l. ij. §. i. ff. qđ quiſqꝫ iuris. qđ loquitur de antiquo
iure, vt ibi patet in principio. Jo. An. bñ dicit ꝙ clauſula nõ tol
lit facultatem appellãdi ex rationabili cã, ſaltem quo ad effectũ
deuolutiuũ: vt patet in. c. paſtoralis. de app. ⁊. c. paſtoralis. §. p
6 terea. ĩ. de offi. deleg. ¶ † Venio ad gl. videt ꝙ in cauſa reconuẽ
tionis non debeat procedi appellatione remota, licet ſit remota
in cauſa conuẽtionis: q priuilegium non extẽditur ad rem, vel
perſonam diuerſam: vt de priuile. ſane. ⁊. c. porro. ⁊ q reſcriptũ
reſtringitur ad cõtẽta in reſcripto. de offi. deleg. c. P. ⁊ G. Sol.
Hec fuit cauſa dubitãdi: ſed ratio decidẽdi eſt in cõtrariũ. Pri
mo q in eodẽ iudicio nõ debet eſſe perſonarũ acceptio. de iudic.
nouit. Secũdo, q nõ debet licere actori quod nõ reo. ff. de regu.
iur. l. non debet. Tertio, q eodẽ iure, quo actor vti vult pro ſe, et
cõtra ſe. de conſti. cum omnis. ⁊ in edicto, qđ quiſqꝫ iuris. Quar
to, q eadẽ forma, qua procedit in cõuẽtione, ⁊ recõuẽtione: cum
debeant viciſſim tractari: ⁊ q parem habet poteſtatem quo ad
7 oĩa in vtraqꝫ. ¶ † Nota bene ꝙ priuilegiũ reſtitutionis eſt etiã
cauſarũ adequatiuũ: ⁊ q eiuſdẽ nature debet eſſe iuriſdictio p
rogata, cuius eſt antiqua: vt plene no. de offi. deleg. P. ⁊ G. Pa
tet a ſimili: q legata relicta ab inſtituto, ⁊ a primo gradu, vident
repetita a ſubſtituto, ⁊ a ſecũdo gradu. C. ad Treb. l. nõ iuſtam.
ſecundũ glo. Ex his patet ꝙ concurrant multe alie rationes vt
extenſio, que hic fit, non ſolũ procedat ex equitate edicti, quod
quiſqꝫ iuris: ſed etiam procedit ab equitate paritatis ſeruãde
in conuentione, ⁊ reconuentione: ⁊ ſic habet priuilegiũ reconuẽ
tio adequatiuum cauſarum, tenendo ꝙ priuilegia ſint inſepara
bilia: ⁊ ſic in ſummaria, ⁊ plenaria videtur habere locũ recõuen
8 tio. de quo dixi. ĩ. c. proxi. † Per que apparet ſecũdũ Ant. hic ꝙ
ſicut appellãs in appellatiõis cauſa põt vti nouis defenſionibus,
9 ita ⁊ appellatus. ¶ Querit gl. quid ſi actor agit in vna re, ⁊ cõ
uenit pro pluribus, an habeat locum reconuentio? Gloſſ. dicit ꝙ
ſic, per hanc decretalem, ⁊ eſt expreſſum ſupra. c. proximo. idem
10 Hoſtien. ⁊ alij. ¶ † Querit ſecundo, ſi actor cõuenit reũ, reus re
conuenit actorem, tertio actor vult reconuenire reum, an poſſit.
Queſtio procedit coram delegato: alias egeret priuilegio proro
gatiuo actor: q ſi reus eſſet iudici ſuppoſitus in actione prima,

ita in accumulata. Glo. dicit ꝙ non: q reconuentio nõ pcedit,
niſi quantum ad illum, qui primo conuenitur. Idẽ tenet Accur.
in authen. ⁊ conſequenter. in glo. i. Idẽ Hoſtien. vt videtur in ſi
nitas. de reſcrip. c. ij. libro ſexto. ⁊ quia in poteſtate fuit actoris
in principio ſuper pluribus impetrare. de reſcrip. cum in multis.
libro ſexto. Imputet ergo ſibi, ſecundum Gul. in Specu. de re
conuen. §. primo. verſi. item pone. per. l. iuſiurandum ⁊ ad pecu
nias. ff. de iurein. §. ſed nec. ⁊ facit quod not. ipſe Gul. in. §. ij. eo.
titu. hoc tenet Gul. de Cug. in. l. illud. ff. quod quiſqꝫ iur. Dicit
tamen Specu. in titu. de reſcrip. preſen. §. ratiõe quoque defectus.
ver. ſed nunquid. ⁊ in Specu. de reconuen. §. i. ver. penul. ⁊ fin. ꝙ
ſi tu me conuenis coram vno iudice, ego te conuenio corã alio,
quod poteris me conuenire coram illo: quia quo ad illum ego
ſum recõueniens, nõ conueniens. Idẽ puto in termini. c. diſpõ
dia. de reſcri. lib. vi. Si actor recõueniret ex impetratione noui
ter reſcripti per eũ: q licet reſpectu prime cõuentionis nõ poſſet
coram primo: poſſet rõne noue cõuentionis ipſum reconuenire
11 corã ſecũdo impetrato ab illo reo, vbi maluit impetrare. ¶ † Op
po. quod nõ habeat reus hoc priuilegium in reuocatione: quia
fauore actoris fuit cõmiſſa cauſa appellatione remota, nõ trahi
tur ergo ad odium. C. de legi. l. quod fauore. Sol. Contrariũ pro
cedit, quando motu proprio conceſſit: hic quando ad impetra
tionem ex regula, quod quiſqꝫ iuris. Alegat Jo. An. de preb.
ſi motu proprio. lib. ſexto. ⁊ eodẽ titulo, ſi ſoli. Et ſic dicit quod
ſoluitur, ſecũdum Abba. queſtio de priuilegio, ne trahatur ex
tra dioceſim, qui extra ipſam aliquem trahit, a quo reconueni
tur: quod licite fieri poteſt, per hanc decre. ſi illud priuilegiũ ad
ſui inſtantiam fuit ſibi conceſſum: ⁊ idem de priuilegio iuris, vt
no. Jo. An. de reſcri. nonnullis. Per hoc gl. ⁊ Abb. ſentiũt ꝙ hec
adequatio non fuit ex natura reconuentionis, ſed ſolum ex edi
cto, quod quiſque iuris. Certe ſi ponderentur rationes alie in gl.
magnis. ĩ. videtur quod hec adequatio ſurgat etiam ex priuile
gio reconuentionis: quod puto, inquantũ adequatio ſurgit ad
preiudicium rei, qui reconueniendo velle videtur quod ſimul p
cedatur ſuper vtraque, niſi renuntiet priuilegio ſimultanei pro
ceſſus, tenendo quod ſint ſeparabilia. de quo ſupra ca. proximo.
Ad preiudicium autem actoris nõ, niſi aliqua culpa poſſit im
putari actori, vt hic. ⁊ de hoc plenius in. c. i. ĩ.

¶ De litis conteſtatione. Rubrica.

¶ Poſt libelli oblationem, ⁊ mutuam petitionem, ſequi debet
litis conteſtatio, ⁊c. De materia. ij. q. iij. offeratur. ⁊ repetitur in
Sexto.

1 ¶ Litis conteſtatio nõ fit per poſitiones, ⁊ reſpõſiones par
tiũ, ſed per petitionem in iure ppoſitam, ⁊ reſpõſionẽ ad illam.
nume. 15.
2 Negatiua coarctata ad certam ſcripturã probabilis eſt inſpe
ctione ſcripture.
3 Licet pro ſententia in dubio preſumatur, non procedit, quando
ex inſpectione non apparet ſcriptum aliquod ſolenne requi
ſitum.
4 Sententia, vel proceſſus ſine litis conteſtatione non valet.
5 Sententia ſine litis conteſtatione lata quo caſu valeat.
6 Sententia excommunicationis quomodo poſſit fieri contra to
tam vniuerſitatem.
7 Conteſtatio nil aliud eſt, quã quedam repugnans atteſtatio.
Reſponſio non inducit conteſtationem, niſi libellus precedat.
8 Litis conteſtatio vt facta legitime dicatur, que requiritur. nu
me. 10. 16.
9 Litis conteſtatio quid ſit.
11 Iudex poteſt ex officio inquirere in cauſis ciuilibus, ſi partes
conſentiant.
12 Conteſtatio vnde dicatur, ⁊ an poſſit fieri parte abſente.
13 In conteſtatione litis que requirantur.
14 Exceptio abſque concluſione valet, licet libellus neceſſario in ſe
debeat concludere.
16 Conteſtatio litis ex quibus reſultet, facta reſponſione per
reum.
17 Litis conteſtatio an inducatur reſponſione per reum ad libellũ
excipiendo dilatorie.
18 Litis conteſtatio an inducatur per reſponſionem ad libellũ con
fitendo.
19 Conteſtatio litis an dicatur inducta, vbi libello eſt reſponſum
cum proteſtatione quod reſpondere nõ intendit animo litẽ cõ
teſtandi.
20 Litis conteſtatio quando legitime dicatur facta.
21 Lis quomodo habetur pro conteſtata cõtumacia rei cui iudex
iuſſit vt reſponderet.

Libello

22 Libello formato in centum contra reum, cui negatiue reſpon-
ſum eſt per actorem, an ſi probat tantum quinquaginta, poſſit
reus in illis condemnari.
23 Litis conteſtatio non dicitur inducta per reſponſionem rei ad
libellum factam, antequã libellus ſit traditus.
24 Litis conteſtatio quomodo dicatur inducta per reſpõſionem
rei factam ſub his verbis, dubito.
25 Litis conteſtatio non dicitur inducta per negationem factam
a reo circa directorium actionis.
26 Litis conteſtatio an inducatur per ſolam reſpõſionem ad vnũ
vbi in libello plura deducuntur.
27 Litis conteſtatio poteſt fieri ſine ſcriptis.
28 Lis ſi eſt conteſtata in actis immediate poſt libellum ſcriptũ,
quomodo preſumantur omnia ſollenniter acta.

1 Olim. ¶ † Nõ p poſitiones, ⁊ reſpõſiões,
ſed p petitionẽ in iure propoſitã, et
reſponſionẽ ad illã ſit litis cõteſtatio qua omiſ-
ſa, nullus eſt pceſſus. Primo ponit proceſſum
iudicũ, ⁊ ipſorũ relationẽ. Secũdo pceſſuꝫ de-
cernit irritũ, dicens quare. Scða ibi: Procura
toribꝰ. ¶ Not. primo ꝙ capitulum aliquo caſu poteſt eſſe in iudi
cio abſq; cõſenſu prelati ſui. ¶ No. ii. ꝙ per poſitiones ⁊ reſpon-
ſiones ad illas nõ inducit litis cõteſta. ¶ No. iii. ꝙ per petitio-
nem in iure ppoſitã, ⁊ reſponſionẽ ad illã, inducitur litis ↄteſta.
2 ¶ † No. iiii. ꝙ negatiua coarctata ad certã ſcripturã, probabi-
lis eſt inſpectione ſcripture. Ad hoc qð no. in. c. bone. i. de elect.
3 ¶ † No. v. hic apertũ ꝙ licet p rectitudine iudicij preſumatur, ſi
tamẽ acta pducant, ⁊ ex inſpectione actorũ non appareat ſcri-
ptum aliquod ſolẽne requiſitũ. vbi alia deſcripta ſunt, eo ipſo p
batur defectus ſolẽnitatis cõtra illã preſumptionẽ. Et ſic hic eſt
caſus pro dictis Jo. An. de reſti. ſpo. cũ ad ſedẽ. de pba. quoniã
cõtra. ⁊ Bar. C. de app. hi, qui ad ciuilia. ⁊ no. l. ſi. ff. de cauſe poſt
puber. adſit tu. ¶ Poteſt etiã intelligi ꝙ nõ ſecuta ſentẽtia nõ
preſumatur p ſolẽnitate actorũ, niſi quatenꝰ ex actis pbaẽ: qꝛ
tunc ceſſat authoritas rei iudicate, a qua acta capiũt pſumptio
4 nẽ. de re iudi. ſicut. ¶ † Ultimo no. ꝙ pceſſus habitꝰ lite nõ cõ-
teſta eſt nullus. Procedã hoc ordine. Primo expediã quedã li-
teralia. Secũdo, qꝛ vt plurimũ ſ. exceptis aliquibus inſequiẽ
5 litere declarationẽ, illã expediã. Tertio itrabo materiã. ¶ † Op
po. aliquo caſu pcedere ſentẽtiã abſq; fundamẽto cõteſtatiõis.
vt lite nõ cõteſt. qñ. Dic ꝙ licet ibi omittatur hoc fundamentũ,
adeſt ibi aliud, ſcꝫ periculũ amiſſionis pbationũ, vel neceſſitas
imminẽs, que legẽ nõ habet ſeu ratio, ⁊ equitas naturalis. Sed
dicit Hoſti. dignũ notatu, ꝙ ſicut qñq; inueniẽ naturale edificiũ
ſine parietibus hinc ⁊ inde adherẽte tecto ipſi ſolo: ſic ⁊ edificiũ
iudiciorũ qñq; ſine parietibꝰ inueniẽ: vt qñ fertur ſentẽtia in cõ
feſſum: quo ca ſu litis cõteſta. hinc ⁊ inde adheret ſententia, ſm
6 Hoſtiẽ. alleg. de re. pmu. cũ olim. de cõfeſ. c. ii. ¶ † Opp. ii. ſentẽ-
tiã nõ debere pferri in capitulũ, ſed in culpabiles. de ſen. excom.
Roma. §. cũ vniuerſitatẽ. Sol. Olim excõicabaẽ capitulũ: ho-
die ſtãdũ ↄtrario: ſi tamẽ feraẽ excõicatio, etiã hodie, tꝫ, vt hic.
7 ¶ † Opp. cũ gl. ꝙ per poſitiones ⁊ reſpõſiones fiat litis cõte.
nã in poſitione continetẽ intentio actoris, in reſpõſione affirma-
tio, vel negatio rei: ergo inducitẽ cõteſtatio: qꝛ aliud nõ eſt cõteſta
tio, niſi quedã cõſonãs, vel repugnãs atteſtatio de intentu acto-
ris: vt. l. i. C. de lit. conte. ⁊. l. rẽ nõ nouã. C. de iudic. Cõcludit glo.
tex. pcedere: qꝛ cõteſtatio eſt pncipiũ, ⁊ fundamẽtũ litis. Ideo
ea ceſſante ceſſat ſuperficies: qꝛ vbi pncipiũ, ⁊c. i. q. i. cũ Paulꝰ.
⁊ illã requirit formalem petitionẽ, ⁊ vltra hoc reſponſionem ad
illã: hinc eſt ꝙ ex ſola petitione nõ inducit, ſic nec ex ſola reſpõ-
ſione, ſi nõ appareat petitio, licet adſit poſitio: vel ſi appareat pe
titio, ⁊ non ad petitionẽ, ſed ad poſitionẽ reſpondeẽ: niſi ergo li-
bellus precedat, reſpõſio nõ inducit cõteſtationẽ. Secũdo pbat
ex diffinitione cõteſtationis: qꝛ eſt hinc ⁊ inde apud iudicẽ fa-
cta narratio ⁊ ſubſecuta reſpõſio animo litẽ cõteſtãdi, ſiue negã-
do, ſiue cõteſtãdo. Hic eſt ꝙ dato ꝙ ad petitionẽ etiã reſpondea
tur aĩo litem nõ cõteſtandi, vt qꝛ fiat pteſtatio, nõ inducit litis
cõteſt. arg. ff. q. mo. pig. vel hypo. ſol. ſi debitor. §. ſi in vẽditione.
Itẽ vt fiat litis cõteſta. exigiẽ ꝙ interrogãte iudice, actore ſuam
actionẽ pponẽte, ⁊ reo reſpõdẽte, fiat litis cõteſta. Hec autẽ hic
ceſſant, quãdo datur ſola poſitio: qꝛ nõ procedit ex hoc petitio.
nõ adeſt hic animus litẽ cõteſtãdi: igiẽ nõ inducitẽ litis cõteſta.
8 ¶ † Not tu glo. in pluribus. Primo in diffinitione cõteſtatiõis
litis qð examinabitur. i. Secũdo, in aliquibꝰ requiſitis ad con-
teſtationẽ: qꝛ exigiẽ libellꝰ, ⁊ petitio. Tertio, ꝙ interrogatio fiat
per iudicẽ Quarto, ex parte reſpondentis, quod fiat reſponſio.
Quinto, ꝙ ſufficit reſponſio confitendo, vel negãdo. Sexto, exi
gitur animus conteſtande litis, ⁊ propoſitũ Ex quo infertur ꝙ
proteſtatio excludens animum conteſtande litis excludit con-
teſtationem. Omnia iſta. i. examinabuntur. ¶ Probat vlte-
rius gloſ. quod per poſitiones non inducatur conteſtatio: qꝛ ad
finem ſententie exigitur petitio, que cõformari debet petitioni:
ponens nihil petit, per reſponſionẽ ergo ad illam non inducitur
conteſtatio, qꝛ nulla precedit petitio: ⁊ ſic nulla poteſt ſequi ſen-
tentia, ex quo nihil eſt petitũ. Item poſitiones ⁊ reſponſiones
ſunt ad finem petendi, declarandi, ⁊ probandi petitum, ⁊ nega
tum, ex quo inducitur litis cõteſta. non ergo poſſunt cõteſtatio-
nem inducere: quia inducta ad declarandum non inducũe, ⁊c. l.
ex diuerſo. ff. de rei vẽdic. ⁊. l. functi. §. ſi qͥſ. ff. ſi ſerui. vẽdi. Pro
bat vlteriꝰ, qꝛ poſitiones, reſpõſiões, ⁊ interrogatiões ſunt ali-
quando ante litis conteſta. ad dirigendum iudicium. de interro
ga. acti. quaſi per totũ. nõ inducũt ergo litis conteſta. qꝛ nõ pro-
bat hoc eſſe, ⁊c. de tranſlatio. prela. inter corporalia. Ex quibus
glo. cõcludit ꝙ ſiue nõ precedat petitio, per reſpõſiones ad poſi-
tiones non inducitur lit. cõteſtatio: ſiue etiã precedat petitio, ex
quo nõ ſit reſpõſio ad petitionẽ, ſed ad poſitionẽ tãtum, quia ex
hoc non inducitur litis conteſta Alias rationes ponit Hoſtien.
quia conteſtatio eſt fundamentum iudicij: poſitiones, ⁊ reſpon
ſiones ſunt alie probationes. Differunt ergo vt fundamẽtum, ⁊
ſuperficies: ergo nõ poſſunt operari fundamentum poſitiones.
Item ſicut vna eſt lis, ita debet eſſe vna conteſtatio: ſed poſiões
ſunt plures: cõcludrẽt ergo in eadem lite plures cõteſtationes.
Item ex diuerſitate titulorum arguitur diuerſa: quia conteſta-
tio firmatur per hunc titulum, poſitio per titu. de confeſ. ſunt er-
go diuerſa. Inquantum concluſum eſt per poſitionem ⁊ reſpon-
ſionem non induci conteſtationes, etiã precedente petitione, dicit
verum Hoſtien. inquãtum poſitio ſit ad finem probandi: ſed in-
quantum ſit generalis poſitio contentorum in poſitione, vt ver-
baliter reus interrogetur, ⁊ vt illi reſpondeat, tãquam in libello
contento, ſi ad illã ſit reſpõſio affirmãdo, vel negãdo inducitur
litis conteſta. Ad hoc alleg. ff de reb. dub. ſi is, qui ducenta. §. ve
rum. ibi: eorum, que obijciuntur, qui nõ feci, vel nihil horum fe-
ci. Nec obſtat hoc cap. qꝛ non loquitur de hac poſitione genera-
li, ſeu vniuerſali, ſed de pluribus particularibus poſitionibꝰ ad ſi
nẽ probandi: vt patet ibi: poſitionibꝰ ⁊ reſpõſionibus, ⁊c. Quin
imo dicit ꝙ ſine tali poſitione, ſecũdũ Hoſtiẽ. de leui lis nõ con-
teſtatur: nam adueniente die reſponſionis ad libellum, iudex dꝫ
interrogare reũ vtrũ propoſita in libello credat eſſe vera, ⁊ peti-
ta fieri debere: et reo confitente, vel negãte, ſit cõteſtatio Et hoc
eſt, qð dicit tex. Sed per petitionẽ in iure propoſitã, ⁊ reſponſio-
nẽ ſecutã: ſicut alias dicitur de baptiſmo. i. alias. iij q. i. detrahe.
Quaſi dicat non ſufficit ꝙ actor libellũ in ſcriptis offerat: quia
libellus non loquitur: imo neceſſe eſt quod actor contenta in li-
bello proponat. Hic ergo opus eſt verbis. Inſtitu. de verbo. obli
ga. in princip. C. de vſuris l. prima. ⁊ locum habet illud, Etatem
habet, de ſe loquatur. de conſec. di. i. cũ pro paruulis. Ad hoc. C.
eo. l. vna. vbi dicit inter litis eñ cõteſta. ⁊ editam actionem mul-
tum intereſt: lis enim tunc videtur conteſta. cũ per mẽtionẽ nego
tij ſibi factam a partibus iudex cauſaꝫ adire cepit. Quaſi dicat,
non eo ipſo quod ſi lius oblatus eſt libellus, per quem tantum
edita eſt actio, ſed ipſo narrante, loquente, ⁊ reſpondẽte facta eſt
litis conteſtatio. Ad hoc de iura. calũ. l. i. poſt prin. ⁊ de elect. du-
dum. ẽ. titu. i. c. i. de teſti. preſentium. §. preterea. lib. vi. Non ſentit
Hoſt. ꝙ verba ſint de ſubſtãtia in cõteſtatione litis, ſicut in ſtipu-
latione, ⁊ ſic ꝙ debet confici ad inſtar ſtipulationis: qð an ſit ve-
rum, dicam circa materiam. ¶ Expedita glo. venio ad materiã.
Primo videndum quid ſit litis cõteſta. Secũdo, vnde dicatẽ cõ-
9 teſtatio. Tertio, que requirantur in conteſtatione. ¶ † Ad pri-
mũ glo. dicit hic ꝙ eſt negotii principalis hinc ⁊ inde apud iudi-
cem facta narratio, ⁊ ſubſecuta reſponſio. Fuit diffinitio Azo.
Ber. ⁊ quaſi omniũ. Que diffinitio deſtruitur: quia per poſitio-
nes, ⁊ reſponſiones factum narratur hincinde coram iudice: ⁊ ta
mẽ nõ inducitur litis cõteſta. Ideo dicit Hoſti. ꝙ litis cõteſta.
eſt fundamentũ iudicij per petitionẽ in ſcriptis porrectam in iu-
re prepoſitam, ⁊ cõgruã reſponſionẽ ſecutã animo litẽ conteſtãdi
fact. i: quo omiſſo, ſi in forma iudicij pcedaẽ, vexanẽ inanibꝰ ſum-
ptibꝰ, ⁊ laboribꝰ litigãtes. Hoſti. reaſſumẽs predicta per ordinẽ
dicit merito dici fundamentũ: qꝛ dicitur litis conteſta. initiũ. de
officio delegati. ſuper queſtionũ. §. intẽtionis. ante qð non dicẽ
lis inota proprie. de verb. ſigni. ex parte. ſecundo. Nec dicitur pe
tere, ſed petere velle. ff rem ra. ha. l. amplius. Per ipſam autẽ for
matur iudicium, ⁊ perficitur petitionis munũ. ff. de in ius vo. l.
quãuis. perpetuaẽ actio vſq; ad quadraginta annos. C. de an. ex-
cep. l. i. de preſcrip. trig. an. l. ſi. Et bene dicit p petitionẽ in ſcrip.
10 porrectã, per. c. i. de libelli obla. † de quo dicũt ibi. Bene dicẽ in
tur. nam extra iudiciũ nõ cõteſtaẽ lis. iij q. iij. offeratur. ẽ. titu. i. c.
primo. de interro. actio l. noluit. Alioquin quãdocũq; al'qs ruſti
cus peteret aliqd ab alio extra iudiciũ, ſieret litis conteſta. a quo
petiẽ hoc negãte Sequiẽ, ↄgruã reſpõſionẽ, ſcꝫ vt ipſaꝫ ↄfiteaẽ,
vel neget. de quo de elect. dudũ. Sequitur, animo conteſtãdi. de
quo in gl. ⁊ dicã. i. Sequiẽ, quo omiſſo, ſi in figura iudicij ad eſt, dꝫ

dinis iudiciarij: quod ideo ſic apponatur, quia omiſſo dari pōt
iudici poteſtas quod inquirat, ꝛ arbitret̄ quod ſibi videt̄. de quo
11 de lib.ob.c.j. ¶ †Not. iſtud dictū, quod in omnibus cauſis, etiā
ciuilibus, iudex poteſt ex officio inquirere ſi partes cōſentiāt. Et
12 adde hoc ad no. de iureiur. c. ad noſtrā. ¶ †Ad ſecūdū dicit̄ ꝯte
ſtatio, q̄ſi ſimul atteſtatio: atteſtātur enim partes, ꝛ affirmāt iura
ſua. Et aduerte, q: oportet qḋ ſimul atteſtēt̄. Ex his īfert̄, an cō
teſtatio poſſet fieri abſente pte. ꝛ videt̄ qḋ nō: q: cōteſtatio eſt ſi-
mul atteſtatio. Pe. in l. edita. C. ō edē. dicit qḋ pōt fieri abſēte pte
ex pte actoris, p auť. qui ſemel. C. quō, ꝛ q̄ſi in. q: dato libello ex p
te ei⁹ lis dicit̄ cōteſtata, q: obligat⁹ eſt liti. doc. oēs cōtra. ꝛ Bu.
in. l. 1. C. ne li. cōte. ꝛ cōtra tex. hic: ꝛ ſpeciale eſt in auť. at q ſemel.
qḋ puenit̄ ad diffinitiuā lit. nō ꝯte. ſicut in alijs plurib⁹. j. titu. j. c.
quoniā. ſicut em̄ i bello corporali dicit Bart⁹. q pōt vincere ad-
uerſariū ſine armis, ita ꝛ aliq̄ſ ſine libello: ꝛ q: ſicut nō pōt dici p
liū ex vna pte tm̄, altera exiſtēte i bello, ita nō pōt eſſe lit. cōte. ex
altera pte tm̄. Ex hoc decidit̄ an lit. cō. poſſit fieri p narrationē, ꝛ
reſpōſionē factē ex interuallo. Bar. qḋ nō: q: cōteſtatiōe q̄ſi ꝯhi
tur. l. ij. §. fi. ff. de preto. ſti. l. iij. §. idē ſcribit. ff. de pecul. Sȝ ꝯtact⁹
vł q̄ſi īpediunt̄ ppter interuallū, itertogationē, ꝛ reſpōſionē: vt l j.
§. j. de v. ob. ꝛ. l. cōtinu⁹. in pncipio. ff. e. ti. ſȝ Bar. in. d. l. j. C. ō lit.
cōte. Ad hoc facit qḋ dixi cū Hoſt. ſup gl. q lit. ꝯte. pficit̄ ad in
ſtar ſtipulatiōis. Hoc tenet But. in. l. j. q: nec cōfeſſio vȝ abſente
pte. ff. de cōfeſſ. l. certū. §. j. alr̄. i auť. de exhi. ꝛ itro. re. §. ſancimus.
coll. v. vnde ſumit̄ auť. offerat̄. C. ō lit. ꝯte. ꝛ. iij. q. iij. offerat̄. quā
opi. ſeqt̄ Goi. ō Suȝ. ibi. ꝛ tenet Gul. i Spe. de lit. ꝯte. §. q̄re aūt.
v. ſȝ nūqd me abſente. Dic, ſi porrecto libello, ꝛ petitiōe, pars re-
uocat libellū anq̄ā reſpōdeat, pcedit dictū Bar. Si porrigat li
bellū dimittat penes iudicē, ꝛ petat ſtati terminū ad reſpōdēdū,
vt cōiter fit vł fiat citatio vt veniat ad reſpōdēdū libello, ꝛ i termi
no ex interuallo pñte pte rñdeat, nō video q̄re nō valeat reſpōſio:
q: perſiſtere videt̄ i petitiōe, ex quo illā nō reuocat: nec reperitur
iure cautū qḋ ad iſtar ſtipulatiōis debeat cōteſtatio fieri: nō ſicut
cōtract⁹, qui ex ꝯſenſu vł q̄ſi pficiunt̄, interuallū tpis nō viciat in
ter reſpōſionē ꝛ interrogationē, dūmodo duret cōſenſus. Hinc eſt
qḋ per epiſtolā quis cōtrahit, per epiſtolā qs cōfitet̄. ff. depoſi. l.
Publia. ꝛ. l. j. ff. de ꝯhē. emp. ꝛ de pcu. c. fi. li. vj. Pōt dici qḋ va-
leat lit. ꝯt. quicqd dixerit Bar. Nā ſatis eſt ſimul atteſtatio, eo q
licet ex interuallo, cōcurrāt cōſenſus vtriuſq;, vel diſſenſ⁹. Qnin-
imo puto q etiā abſente parte, ꝛ iudice preſente dūm tamē eſſet
citatio facta, vł terminꝰ ſtatut⁹ vtriq; parti, poſſet ſtāte libello nō
reuocato induci lit. ꝯteſtatio: q: ꝛ ſic pōt cōfiteri, ex quo ad hoc
pars eſt vocata, ꝛ pñtia ptis tūc ſupplet iudex: vt dicā. j. ō ꝯfe.
c. fi. ꝛ de fi. inſtr. ſi cautio. Solēnitas enim verborū non exigit̄, niſi
vbi apparet iure expſſuȝ: q: talia ſunt poſitiua, ꝛ accidētalia vltra
vł naturalē: nō p̄ſumūt̄ ergo, niſi appareāt ſtatuta: quicqd ſenſe
rit Bar. ꝛ Ho. Nō ob. l. rē nō nouā. C. de iud. ꝛ. l. j. C. ō lit. cōte. que
exigere vr̄ vltra libellū narrationē: q: qḋ ibi dicit ō narratiōe, dȝ
referri ad narrationē libelli: de q̄. s. eſt dictū. Et hoc ōterminant
dñi ō Rota, ſua cōcluſiōe. ccc xlviij. alr̄. ccclviij. q: eo q porrecta
eſt petitio ꝛ i ea actor pſiſtit, ſēp petere vr̄. iō ſi reſpōdet̄, q̄ꝗ ex in̄
uallo, ꝛ abſente pte, q: ſatis ꝯcurrūt ꝯſenſ⁹ ſimul, īducit̄ ꝯteſtatio
13 ꝛ ſic dicūt ō facto obtētū. Ad hoc alr̄. de dolo. put. ¶ †Tertio ad
tertiū, q̄ reqr̄atur i cōteſtatiōe. Et pmo de reqſitis ex parte agen-
tis. Scđo de reqſitis ex pte rei. Tertio, ꝯmiſſi reqſitio ex pte v-
triuſq;. Dic qḋ pmo exigit̄ libell⁹ rite cōcept⁹, ſi petat̄ in plena-
rijs: ſi nō petat̄, q̄liſq̄lis exigit̄ petitio, q̄ i ſummarijs ſufficit, ſiue
petat̄, ſiue nō: vt dixi de lib. ob. c. j. ꝛ oportet qḋ talis libellus ſit
parti porrect⁹. Nō ſufficit tn̄ qḋ libell⁹ cōtineat ſolā narrationē:
q: illa cū reſpōſione rei nō inducit lit. ꝯteſtationē, ſecūdū Hoſti.
excepto q quādo fit corā papa: quia illa ſufficit ad lit. cōte. q: ei⁹
preſentia ſupplet omnē defectū. arg. de inſti. cū veniſſent. de teſta.
l. oīnȝ. j. de tranſac c. i. ſecūdū Inn. Et hoc tenet curia, maxime
quādo agit̄ de puiſionibus, ꝛ electionib⁹ eccleſiarum, in quibus
hodie pcedi etiā pōt ſine conte per cle. de iudi. diſpēdioſam. iun-
cta cle. ſepe. de ver. ſi. In alia parte dicit Inn. q ſi in libello pona
tur ſola narratio, ꝛ reus reſpōdit fatendo, vel negando, q tolle-
rāda eſt, vt res magis valeat, q̄ꝗ pereat. de ver. ſi. abbate. ō inſt. cū
veniſſent. Et hoc maxime quādo agit̄ de iurib⁹, vel vbi negato-
ria, vel confeſſoria intentatur. tutius tamen eſt, ſecundū eum, ali
quid petere quod valeat. ij q. 1. notū. prima. q. iiij. quia preſulat⁹.
j. titu. proximo. accedēs. ij. Hoſti. dicit libellū non recipiendum,
in quo nihil petatur: cum ſine petitione libell⁹ dari non poſſit. ff.
cōmuni diui. l vt fundū. nec in alio, q̄ꝗ quod eſt petitū, pōt quis
cōdēnari: ꝛ ſtult⁹ eſt iudex, ꝛc. C. de fideicō. lib. l. fi. i. reſponſo. niſi
forſan in ſpūalib⁹, ꝛ inter religioſos agat̄. Qḋ dic vt de iudi. di-
lecti. Remanet ergo regula, q non inducitur lit. conteſtatio per
reſponſionem ad libellum narrantem. Fallit coram papa, Fal-
lit in cauſis electionum, in quibus non exigitur lit. conteſt. Fallit
in alijs cauſis ſpiritualib⁹, Fallit quādo inter religioſos agitur.
Fallit etiam in libello in poſſeſſorio, ſecundum aliquos. j. q. iiij. q:
preſulatus. ꝛ no. de cā poſ. cū eccleſia. ꝛ in. c. cū dilectus, alias p-
cedit regula. ꝛ tȝ hoc Jan. de ſepul. in noſtra. in prima gl. Hoc ꝫ
tenēt dñi de Rota, ſua cōcluſiōe. ccc xxj. Puto q ſi ad libellum
narratū reſpōderet̄ ꝯfitēdo, vel alias notorie ꝯſtet de debito, q
poterit ſeq ꝯdēnatio: q: ſicut valeret ꝯfeſſio ſine libello: ita vale
bit, lȝ, nihil petat̄. Et talē libellū porrigēdo vr̄ actor nō voluiſſe
q ordine iudicario pcedat̄. Si aūt reſpōdet̄ negādo, ſatis puto
pcedere q̄ dicūt doc. q: nō video q pcedat libell⁹, niſi in ſumma
rijs: q: ſufficiet tūc extra libellū q̄liſqualis petitio apud acta re
ſcripta p cle. ſi. de vb. ſign. Et ſi eſt i poſſeſſorio, exigat̄ litis ꝯteſt.
vt ō: de offi. dele. cōſultationib⁹. nō video qn ꝛ ibi exigat̄ etiam
cōcluſio, ꝛ libell⁹ recte ꝯcept⁹. Hec vera, niſi in caſibus, in q̄bus
iudex pōt ex officio pcedere: q: tūc ſufficit libellus ſine cōcluſio
ne: vt dixit Jo. de Ligna. i. c. j. de reſti. ſpo. Et ſic intelligit Jo. in
c. q: pſulat⁹. vt dixi de iudi. examinato. Bar. i. l. qd ergo. §. pena
grauior. Hec vera, vbi libell⁹ eſt petit⁹: ꝛ ſi nō petit̄, tamē ſufficit
qualiſqualis petitio. Satis puto libellū narratiōis pcedere dū
modo ps aliqd, lȝ ſolo v̄bo, patet apud iudicē pſente parte. Cū
hoc tēperio dȝ intelligi Bar. in. l. j. de lit. cōteſta. q dicit q ſi actor
narrauerit factū tātū, ꝛ dixerit narrata put narrant̄ eſſe vera, ꝛ
reus ad factū tātū reſpōderit: inducit̄ lit. cōte. q: ex facto ius
orit̄. l. ſi ex plagio. §. in cliuo. ff. ad. l. Aqui. ad Turp. l. 1. §. 1. q: illud
dicit quo ad excludēdā narrationē iuris, nō ad excludēdā ꝯclu
ſionē: vt pȝ ex ꝯtextu ſuo. Et dȝ intelligi, qn̄ in libello adeſt peti
14 tio. ¶ †Aduerte tn̄ q lȝ libellus debeat habere cōcluſionē, p-
cedit tn̄ exceptio abſq; cōcluſione. l. q pprio. §. j. ff. de pcur. l. qui
pendēte. de actio. emp. l. ſi ſub cōditiōe. de bo. poſ. ꝯ ta. l. fundū.
ff. de excep. rei iudi. l. ij. q cquid ſenſerit. gl. in. l j. de exce. ꝛ ibi Bar.
vnde nō eſt neceſſe dicere etiā, exceptio cōtra intentionē tuā vel
actionē: ſȝ ſufficit pponere factū ex quo ſurgit exceptio: ꝛ hoc cō
ſtito iudex debet abſoluere. l. ſi. de peti. here. ꝛ. l. iij. in fi. nau. cau.
ſta dicit Bar. in. d. l. j. facit de reſcrip. ſi nr̄a atē. ꝛ. c. plerūq;. ꝛ. c. ex
parte. ꝫ. Hoc tenēt dñi de Rota, ſua ꝯcluſione. cccxxj. vbi pl⁹ di
cūt q exceptio in facto dubia declarat̄ ſm naturā ſubiecte mate
rie, vt cēſeat̄ ad iſtū finē propoſuiſſe vt excipiat, ne articul⁹ ſcđȝ
intētionē actoris expediat̄. Et ſic fuit determinatū in Rota: per
que dicūt q ſtatuto termino reo ad vidēdū abſolui ad cautelā, ſi
cōpareat reus cū poſitionib⁹, ꝛ articulis, in q̄bus ponat offen-
ſam notoriā, abſq; alia exceptione, videt̄ ſcđm ſubiectā materiā
pponſuiſſe animo excipiendi. qḋ no. Et ſic lȝ per poſitiōes nō fiat
conteſtatio, ppomt̄ exceptio. qḋ nota. quinimo dicit Bart. in. d.
l. j. q exceptio in iudicio plenario nō exigit̄ q detur in ſcriptis. l.
ſcire oportet. de excu. tu. Fallit tamē qn̄ ido ius hoc exprimit. C.
de nō nu. pec. auť. hoc antē. de elec. vt circa. ꝛ. c. ab eo. li. vj. Factū
tamē dȝ propom. ex quo elicit̄ exceptio: alias nō pcedit. vt. l. j. §.
Labeo. ff. de ſtu. ꝛ ibi Bar. ꝛ in. d. l. j. Ex his cōcludit̄ q per poſi
tiones ꝛ reſpōſiōes ad illas nō fit litis ꝯteſtatio, vt hic eſt caſus.
Et hoc planū regulariter, quādo nō procedit aliꝰ libell⁹. Spe.
hoc limitat in Spe. de lit. conte. §. j. ver. ꝛ no. ad fi. §. quādo poſi-
tio continet nudū factū, vt q: dicit, pono q: talis mihi mutua-
uit: q: nō videt̄ feciſſe animo litē cōteſtādi, lȝ factum detegēdi et
probandi. Si autē in ea ponit̄ factū, vt ius dixit, qḋ inducit̄ litis
conteſtatio: vt q: dicit, pono q mutuaui tibi centum, ꝛ q mihi
es obligatus ad reſtituēdū illa centum. Quod no. q: eſt pulchra
limitatio. Hoc tamē nō puto pcedere in plenarijs, niſi pceſſerit
libellus: ſed poſſit tolerari in ſummarijs, in q̄bus ſufficit qualiſ-
15 qualis poſitio. †Inquātū dictū eſt nō pcedere litis ꝯteſtationē
p reſpōſionē ad poſitiōes, tenet hic gl. hoc eſſe verū, etiā ſi ſit por
rectus libellus: vt dicit gl. in fi. q: per hoc nō eſt reſponſum ad li-
bellū, vt exigit̄, ſed tantum ad poſitionem. Cy. tenet cōtra in. d.
l. j. C. de lit. cōte. in. iiij. q. q: ex quo preceſſit petitio, reſponſio ad
poſitiones explicite cōtinētes factū in petitione propoſitum, in-
ducunt litis cōteſtationē, ſecundū eū: alias eſſet lex impoſita ver
bis, nō reb⁹: vt. l. ij. C. cōmu. de leg. Nō placet dictū Cy. p dictam
gl. maxime, q: aliter reſpondet̄ ad poſitionē: q: per verbum cre-
dit: ꝛ aliter ad libellum: quia negando, vel aſſertiue affirmando.
Itē deeſt animus litem cōteſtandi: niſi dictum Cy. reſtringatur
quando poſitio fieret incontinēti poſt libellū. ꝛ illi reſponderetur
non dato termino ad probandum, vel poſitiones faciendum: q:
tunc fieri cenſeretur ſolū propter libellū, ꝛ animo cōteſtandi litē:
ꝛ quia que incontinenti, ꝛc. vt. l. lecta. ff. ſi cer. pe. ꝫ. de elec. officij.
vel niſi ſaluet̄, vt notabiliter dicit Gul. de Cu. in. l. j. de lit. cōte. q̄ſi
poſt libelli porrectionē rite formati fiat poſitio, que ſe referat ad
libellū: vt q: dicat in vna poſitione, Ego pono illud quod narra
ui in libello: ꝛ hoc, q: poſitio ſe refert ad libellum: nam illa nega-
ta videtur factū in libello contentum negari. C. de eden. l. ſi quis
in aliquo. ad hoc l. miles. §. j. ff. de re iudi. j. de fide inſtru. inter di
lectos. ꝛ tn̄ vnus caſus, in quo interrogatio ꝛ reſpōſio inducit li
tis ꝯteſtatonē, vt quā petit̄ interrogari reus ꝯtra quē agit̄ rea-
li an poſſideat, ꝛ negat ſe poſſidere: q: quod ad iudiciū tranſla-
onis poſſeſſionis, p. l. ij. ff. de rei ven. habetur lis pro conteſtata.

Dicit gl. in aut. de triẽ. ⁊ ſemiſ. illud quoq; in verbo, ⁊ l. que in-
cipit. leg. alcis. ex qua patet ꝙ in principali per reſpõſionẽ ad oi-
rectorium actionis non inducit lit. conteſt. Jnquantũ dixi per
reſponſionẽ ad poſitiones non induci conteſtationẽ. idem dicit
Spe. de iura. ca. q: ex illo preſtito a reo precedẽte libello non in-
ducit lit. cõte. q: ⁊ poſt lit. cõte. debet iurari. no. Gul. in Spe. de
lit. cõteſt. §. j. ver. quid ſi omiſſa. ad h. §. Hec ſufficiant de requi-
ſitis ex parte actoris. Ex parte autẽ iudicis, gl. hic exigere vr,
interrogationẽ fieri debere per iudicem: q: cõteſtatio debet fieri
iudice interrogãte, actore petente, vel porrigente petitionẽ ſuã,
⁊ reſpondente ad interrogationẽ iudicis. Doc. et Hoſt. hic di-
cunt ꝙ lȝ hec practica ſit bona, non eſt de neceſſitate, an iudice interrogã-
te hoc fiat, an partes interſe hoc faciãt iudice p tribunali ſeden-
16 te, ⁊ authorãte. ff. de interro. act. l. ſi ſine. ⁊ hoc ſatis plȝ. ¶ † Ue-
nio ſecũdo ad requiſita ad partẽ rei, ad hoc vt procedat lit. cõ-
teſta. requirit ꝙ reſpõdeat ad petita: ⁊ ſi reſpondeat negando,
planũ ꝙ inducitur litis conteſtatio, ⁊ ſufficit ꝙ rñdeat ad cãm
petẽdi negando: vt ſi agat ex mutuo, ſufficit neget ꝙ mutuatũ:
q: conſequenter negat ex mutuo teneri: ⁊ q: cum ex cauſa pro-
poſita, ⁊ non ex alia tũc agendi concludatur, ſic excludit nega-
ta cauſa. Non obſt. ſi dicatur, aliud eſt cauſa, aliud eſt actio, ſiue
petitio: q: ⁊ ſi ſit alia, concluditur ex cauſa: ⁊ ſic nõ eſt alia quo
ad ſubſtantiam: vbi bona cauſa, bona petitio, ⁊ econuerſo. Et
remittit Hoſt. ad Summã de lib. obla. §. qd debeat. ver. ſed nun-
quid per reſponſionẽ. ⁊ ver. ſeq. Et de his in Spe. eo. ti. §. j. ver.
ſed nunquid per reſpõſionẽ. ⁊ ver. ſeq. ⁊ ver. quid ſi reus. Jtẽ ſuffi-
cit ꝙ narrationi reſpondeat. per predicta. ĩ. de ele. querelam. de
reſti. ſpo. cum ad ſedẽ. ⁊ eo. ti. l. vna. De hoc in Spe. e. ti. §. ij. Et
ſi libellus eſt inepte cõceptus, poteſt reus reſpondere, ⁊ dicere,
cõfiteor narrata, ſed dico petita fieri non debere. ⁊ ita dt Hoſt.
ſe de facto in quadã cauſa feciſſe, ⁊ obtinuiſſe. Si dicat. Uolo
litigare: non ſufficit: q: per hoc neſcitur an confiteatur, vel ne-
get. Si dicit cõtendẽdũ, puto ꝙ nõ inducit litis cõteſtatio. ſm
Hoſt. q: poſſet ville contẽdere, licet libellus contineat veritatẽ.
Cogend⁹ eſt ergo aperte reſpõdere. ff. de eden. l. j. in prin. Jdẽ
ſi dicat: Cedo liti: nõ eſt lit. conteſt. ſm eũ: ſed ſufficit tñ ad hoc,
vt qd petit ſibi manu militari auferat, niſi reſtituat. ff. de rei vẽ.
l. qui reſtituere. ff. de alie. iud. mu. cau. fac. l. itẽ ſi reus §. põt. C. vt
nemo inui. l. vna. non tñ ſufficit ꝙ differat, niſi vel reſtituat, vel
cedat. C. de pac. l. poſtq̃ liti. Si dicat, nec cõfiteor, nec nego: idẽ
q: non inducit. De quibus in Spe. e. ti. §. ij. ver. qd ſi peto. ⁊ in
ver. habet. de illo, q reſpondet nõ credo debere, ſed ſi debeo, pa-
rat⁹ ſum ſoluere. Per q̃ dubitat Bar. in d. l. j. an ad libellũ de-
beat reſpõderi per verbũ, credo: an affirmando, ⁊ negãdo de ve-
ritate. Et dic ꝙ nõ ſufficit reſponſio per verbũ Credit. Jdẽ ibi
gl. ſed dȝ reſponderi de veritate, intelligẽdo de veritate. i. de eo,
qd vehementer credit, ⁊ opinat: vt. l. ij. § Labeo. ff. de aqua plu.
arcẽ. alias ille, q de facto alieno cõuenit, vel agit, non poſſet li-
tẽ cõteſtari. qd eſt abſurdũ. Ad hoc qd not. de iura. ca. cauſam.
poſt Jnn. Gul. hoc plene examinat. in aut. offerat. C. de lit. con-
teſt. ⁊ ibi cõcludit per verbũ Credo, inducit lit. cõte. q: ſi dt me
tibi debere cẽtũ, ⁊ ego dico, credo: ſufficiẽter ẽ reſpõſum ad hoc:
q: in poſitionibus eſt hodie ſufficiẽs talis modus: ergo in peti-
tione. in aut. de his q ingre. ad app. §. j. alias ſi. col. vj. Jtem q:
quãtũcũq; rñdeat de veritate, ſubintelligit vt credit. qd pȝ ex
iuramẽto calũnie, qd ſequit. l. ij. § qd obſeruari. ꝑ al. Jtẽ q: ſen-
ſus verborũ per nõ credit, hȝ in ſe negationẽ: non egemus ergo
aliis verbis. l. ij. C. q̃ res pig. obli. poſ. Attende tñ inquantũ di-
xi negationẽ ⁊ cõtradictionẽ partiũ inducere lit. conte. Hoc eſt
verũ, qñ negatio cõtingit circa merita. Jdeo ſi reus dicat incõ-
petentẽ iudicẽ, actor cõpetentẽ, nõ dicet lis cõteſt. Quod intel-
lige quo ad merita: quo ad ipſam dilatoriã bene eſſet cõteſtata
lis, tenẽdo ꝙ exigat lit. cõte. de quo in. c. ad prudentiã. §. ſexta.
17 de offi. dele. p gl. ⁊ doc. ¶ † Aliquid aũt ex reſpõſione ad libellũ
excipiẽdo inducat lit. cõte. ſi dilatorie excipiat, eſt planũ qd nõ
vt ibi tenet Butr. ⁊ Bar. Si excipiat in vim perẽptorie, ſi ſit de
exceptionib⁹ litis finite, q̃ opponat ad pceſſum, idẽ cadẽ rõne:
q: opponit ad excludendũ iudiciũ. nõ ad cõcludendũ. l. nam ⁊
poſtea. in prin. ff. de iureiu. de lit. cõte. c. j. li. vj. Si p modũ perẽ-
ptorie, dt Butr. qd inducit lit. cõte q: ex hoc negat petita. Jdẽ
ibi Cy. Tex. habemus hodie ꝙ per exceptiõẽ ꝯ directũ indiſtin-
cte inducit lit. cõte. de lit. conte. c. ij. li. vj. ⁊ ibi glo. plena quõ hoc
probet de iure. ⁊ tex. qui faciũt in cõtrariũ Bart. facit differen-
tiã, an hec exceptio proponat incõtinẽti poſt libellũ porrectũ: ⁊
inducit lit. cõte. ⁊ ſic tẽperat. c. ij. de lit. cõte. ar. C. de iudi. l. rẽ non
nouã. ibi: poſt narrationẽ propoſitã ⁊ cõtradictionẽ obiectã. ad
18 eſt enĩȝ hic ſaltẽ indirecta cõtradictio. ⁊ hoc ſatis plȝ. ¶ † Eſt
dubiũ an p rñſionẽ ad libellũ cõfitẽdo inducat lit. cõte. gl. diſtin-
guit an fiat libello porrecto, an nõ. Primo caſu inducit lit. ꝯte.
⁊ ſequi dȝ diffinitiua. Scdo, nõ inducit, ⁊ ſequit ꝑceptũ: vt no.

gl. in d. l. ſi. ⁊ ponit gl. de ele. dudũ. ⁊ in. l. p inde. ff. ad. l. aeqͥl. Cy.
tenet cõtra: q: confeſſio ordinat ad fugiendum iudiciũ. Et alle.
pro caſu l. ſi re⁹ paratus. ff. de pcu. vbi ſi cõfiteat, nõ ꝑcipit de-
legat⁹ pecuniã deponi, ſed ordinarius quaſi delegati nõ ſit fir-
mata iuriſdictio: alias hoc faceret delegat⁹, ſi p cõteſtationem
eſſet firmata pt. is. p Cy. alle Gul. de Cu. duos tex. in. l. ſi dom⁹.
§. in pecunia. ff de leg. j. ⁊ in aut. de exhi. ⁊ intro re. §. ſancimus.
vbi dato libello, ſi re⁹ ꝯfiteat, liberat a cõteſt. Ad hoc aut. offe-
rat. Jtẽ pbat, q: cõteſtatio eſt litis cõtẽtio: ſed vbi nõ eſt cõten-
tio, nõ eſt lis: ergo nõ pt eſſe lit. ꝯte. But. tenuit gl. Gui. de Suȝ.
tenuit cp. Cy. all. C. de iudi. rẽ nõ nouã ibi, per rñſionẽ, ⁊ con-
tradictionẽ. Ad hoc. l. ſi domus. §. q cõfitet. de leg. j. Sed dicit
Bar. q: alibi dt tex. per petitionẽ, ⁊ reſponſionẽ. l. ij. §. j. de iura.
cal. Bar. ſequit gl. in. d. l. j. ⁊ in. l. ſi reus paratus. ff. de pcu. ⁊. l. ſi
reus. loquit qñ confitet ad euitandũ iudiciũ: q: ſe offert paratũ
ſoluere. Sed ſi confitet, q: vult ſniam, ⁊ ſic animo ſubeũdi iudi-
ciũ, vt habeat ſniam, q̃ forte ſibi prodeſt ad cõfirmandã actio-
nẽ de euictione: certe cõfeſſio inducit lit. cõte Gui. de Cu. in. l. ſi
reus. p alia verba dt ꝙ ſi cõfitet, ⁊ dicit volo litigare: nõ inducit
lit. cõte. Sed ſi ſimpliciter cõfitet, bene inducit dato libello. Et
qd inducat, alle. l. in tribus ff de iudi. q: inter volẽtes dat iudi-
ciũ fami. erc. ſ. ⁊ tñ lis conte. alle. l. cũ notiſſimi. §. illud. de preſcri.
xxx an. alle. p caſu. ff. de iureiur l nam ⁊ is, qui. ⁊. l. ſi tuto: ff de
iudi. l. ſed ⁊ ſi reſtituat. §. his, qbus. vbi ſi defero iuramẽtũ por-
recto libello. fertur ſnia: ⁊ dando cõfiteri videor, ſi iuras. Hanc
opi. tȝ Jo. An. in addi. Spe. in ti. de lit conte. §. j ver. ſed ſi reus.
Et excludẽdo caſus nõ dubios, dicit ꝙ ſi confeſſio ſit cũ aliqua
precedẽti reſiſtentia, planũ ꝙ inducit lit. conteſt. Habuit hoc a
Cy. in. l. j. C. de iura. cal. in. ij. q. vt ſi cõfiteor narrata, nego peti-
ta fieri debere: vel ſi cõfiteor mutuũ, ⁊ dico eſſe lapſum terminũ
ad ſoluendũ, ſed dico prorogatũ. vel ſi oĩa confiteor, ſed allego
inopiã. Jn oĩbus his planũ litẽ fore cõteſtatã. Si autẽ cõfeſſio
eſt facta ſimpliciter, dt adhuc litẽ fore cõteſt. q: tex. ſunt cõuẽti-
ſi. la rñſione. nec exigunt ꝯdictionẽ. e. ti. l. j. de iura. calũ. l. d. ĩ. de
elec. dudũ. Non ob. C. de iudi. l. rẽ non nouam. q: exigit contra-
dictionẽ ꝑpter iuramentũ aduocatorũ. de quo dicit ibi. Nõ ob.
ꝙ ſi ex cõfeſſione inducit lit. cõte. debet ſequi diffinitiua, q̃ im-
ponit finem cõtrouerſie. qd erit impoſſibile: q: finis cõtrouerſie
imponi nõ põt, ex quo nulla eſt: q: imo fuit aliqua cõtrouerſia,
ſaltim inquantũ permiſit ſe trahi, ⁊ petiit, ⁊ recepit libellũ: ⁊ for-
tius, ſi in aliquibus dilatoriis eſt contradictũ, vel inſtatũ. Non
ob. l. ſi reus. q: illa nõ loquit de cõfeſſiõe. qui eſt act⁹ iudicialis
ſed loquit de oblatione ſolutiõis, qui eſt actus extraiudicialis.
Cõfeſſio enĩȝ eſt actus ordinat⁹ ad litẽ ſed nõ oblatio ſolutio-
nis, imo ordinatur ad excludendã illã. Sunt adeo iſta vera, ꝙ
etiã per cõfeſſionem aduocati animo litigandi niſi reuocet, in-
ducit lit. cõte. vt eſt tex. ĩ. de preſcri. cum cauſam. ⁊ tenet Spe. in
tit. de lit. conte §. ſequit in prin. Si reſpõdeat libello. Tu menti-
ris: an videat facta lit. cõte. per verba opprobrioſa: videt ꝙ nõ:
q: legibus, ⁊ nõ conuiciis eſt certandũ. C. de poſtu. l. quiſq; ⁊ q:
qd calore iracũdie dr, pro nõ dicto habet. ff de re iur. l. qd calo-
re. Gul. de Cu. dt ꝙ lis eſt cõteſtata: q: verba opprobrioſa con-
cordãt nature actus, de quo agit. Et p hoc nõ ob. l. turpia. §. j.
ff. de leg. ij. nã exheredatio cũ turpibus verbis, q: cõgruunt ex-
heredationi, vȝ: vt. l. ij. ff de lib. ⁊ p. ſth. Puto aduertendum, an
calore iracũdie dicat, an animo rñdendi ad libellũ, ⁊ an pũſtat
vel nõ, in tali reſpõſione, per ea q̃ no. de diuor. ex literis. per tex.
19 ibi valde ad ꝑpoſitũ facientẽ. ¶ † Sed eſt dubiũ, qñ ſi rñdeat
libello cũ proteſtatione ꝙ nõ reſpondeat animo litẽ cõteſtandi.
Gl. hic dicit ꝙ impedit lit. cõte. ex quo abeſt animus conteſta-
di litẽ. Jdem gl. in. d. l. j. C. de lit. cõte Gui. de Cu. Jdem tenet ſi
ſtatim poſt proteſtationẽ ſequat reſpõſio: ſecus ſi ex interuallo.
Ad primũ allegat iura, que dicũt ꝑteſtationẽ tollere animũ in
actu, in quo ſit ꝑteſtatio. ff de reli. l. at ſi qs. §. plerũq;. l. q in alie-
na. §. Celſus. ff. de acq. here. l. ſi ſeruũ qs. §. preter. Ad ſm alle-
gat ff. lo. in a l. dotẽ. de ꝯdi. ⁊ demõ. l. nã ad ea. §. loca. l. cũ in plu-
res. § locator horrei qui tex. optime faciunt. Jdẽ Cy. in. d. l. j. v.
q. q: ꝑteſtatio declarat animũ oppoſitũ. ff. de pac. l. iuriſgentiũ.
§. qd fere. ff. de leg. iij. l. ij. qs in prin. teſtamenti. ⁊ in lit. cõteſt. exi-
git animus ſicut in ſnia. ff. de arbi. l. qualẽ. Concludẽ ex dictis
doctoris ciuilis, ⁊ canonici Si proteſtat quis ꝙ reſpõdet ani-
mo lit. nõ cõteſtandi, ⁊ nõ cõtradicit iudex ꝑteſtationi, nec p̃s
ꝑteſtatio iuuat proteſtantẽ, ⁊ impeditur lit conte. per iura, que
dicũt proteſtationẽ in his, q̃ pendẽt ab animo, iuuare ꝑteſtan-
tẽ. Et ſatis puto hoc equũ. q i ſtatim ſequit rñſio, ⁊ non ex in-
teruallo, p no. in. l. per retẽtionẽ. C de vſuris. ⁊ per. l. atẽ q. §. idẽ
Jul. ff. de pac. ſm Gul. de Cu. ⁊ per l. cũ ro plures. §. locator hor-
rei. Nõ ob. ꝙ ꝑteſtatio ꝯtra facto nõ iuuat ꝑteſtantẽ. de conſti.
cũ M. q: id verũ, qñ ordinat ad tollendum factũ: q: facta poſ-
ſunt haberi pro infectis: vt ſi proteſtor ꝙ non reſpondeo, vel ꝙ

ii

nō nego me reſpōdente, vel negāte: vt. l. in bello. §. facte. ff. de ca-
pti. Sed ſi pteſtatio ordinatur ad tollendū mentē a facto, bñ
operaſ proteſtatio. Alle. But. cuius ſunt verba. l. Labeo. ff. de
ſupel le. melius facit. l. obligationum ſubſtantia. §. ſi. de actio. ꝛ
obli. Idē in effectu dt Bar. licet verbis diſcrepet, dicens pteſta
tionē operari, qñ proteſtatio reſpicit vnum, ꝛ factū aliud: nam
ex lit. conte. ſuegit quaſi cōtractus: ve. l. iiij. §. Idē ſcribit. prote-
ſtatio ordinaſ ad tollendum quaſi cōtractum, ꝛ nō reſpōſionē:
ꝛ ſic cōtingunt diuerſa. Inn. dicit, ꝛ idem recitat Spe. in ti. de
lit. cōte. §. j. ver. illud. ꝙ vbi factū habet vnum ſenſum tantum,
pteſtatio ordinata ad tollendū ſenſum ex toto, nō iuuat pte-
ſtationē: vt in. c. cū M. Qđ intellige, qñ ſenſus pendet in pote-
ſtate iuris, vel cū conſenſu eius, ꝛ alterius, vt in ppoſito, in actu
cōteſtationis lit. qui fit, cū olim, ſi factū eſt dubiū, ꝛ multiplici-
ter intelligibile, pteſtatio iuuat proteſtātē factū implendū de
vno ſenſu ad aliū: q2 ex toto nō repugnat facto. Factū autē reſ-
ſionis ad libellū pōt dupliciter intelligi. Uno mō vt faciat ani-
mo cōteſtandi. Scđo, animo iudicē inſtruēdi. Proteſtatio ergo
hec declarās, vel animū ad alterum ex ſenſibus impellēs, nō eſt
ꝯtraria facto, ꝛ iuuat pteſtantē. Uerba ſunt Inn. hic, ꝛ de conſti.
cū M. ꝛ bene dt. De quo in Spe. eo. ti. §. ij. ver. ꝛ ptz. de quo dt
vidēdū qđ no. de re iudi. in generali. li. vj. ꝛ in regula, exceptio-
nē. eo. lib. De materia etiā quo ad ppoſitum dixi plene in. d. c.
cū M. vltra alios Scribētes quo ad iſtud mēbrum, qñ pteſta-
tio facto ꝯtrariaſ. Per hoc dicūt dñi de Rota, ꝙ ſi pteſtetur qs ꝙ
libello reſpōdit metu excōicationis, alias non reſurum, ꝛ hoc p-
betur, iuſtus eſt met⁹, ꝛ nō valebit lit. conte. q2 excōicatio iniuſta
infert iuſtū metū. de reſti. ſpo. cū olim. niſi poſtea pſequatur, p qđ
recedat a metu. Dicūt dñi de Rota, in ꝯclu. xxiv. de quo vi-
de per oēs opi. p Gul. in Spe. e. ti. ver. ptz. Si pteſtationē nō cōſentit
iudex, vt q2 dt, pteſtationē nō admitto: velo ꝙ reſideas animo
litē cōteſtādi. But. dt, ꝛ Gul. de Cu. ꝙ pteſtatio nō iuuat ꝛ hoc
pōt eſſe verū: q2 ex quo acquieſcit iudici, ꝛ reſpondet, vr velle qđ
ſuperior vult, ꝛ acquieſcere cēſet ſue interlocutione, ex quo poſt
verba, ſaltē iudicis, nō repetit pteſtationē. Ad hoc alle. But. l.
d3. §. j. ff. nau. cau. ſta. Quñq3 pteſtatio ſit aduerſario nō conſen-
tiēte, vel ꝯtrariū pteſtante. Gul. ad hoc tenet ꝙ impediſ lit. conte.
Nō ob. ff. qđ vi aut clā. l. aut cū aliter. §. ſi quis cū denuntiaſſet.
q2 procedit illud, vt ſecūda pteſtatio tollat primā, qñ qs ex pa
tientia debet obligari. Hec proteſtatio ordinaſ ad non obligā-
dū proteſtantē, nō ad obligādū aduerſariū. Itē tunc eius oppo
ſita pteſtatio facere nō pōt vt obliget. Item Bar. ꝛ Cy. qđ pu
to: q2 in dependētibus a volūtate vnius, etiā in actu, qui geriſ
inter duos, factū multipliciter intelligibile iuuat proteſtantem
quicqđ aduerſarius pteſtetur: q2 in poteſtate eius nō eſt inducere
animū aduerſarij, vbi non adeſt, licet adſit tollere ſuum vbi ad-
eſſe preſumiſ, aut patientia: ꝛ hoc eſt tenēdū. Ubi autē iudex
oino vellet ꝙ lis cōteſtaretur, ꝛ pars cōtradiceret, qđ ſit remediū,
habetur in aut. at qui ſemel C. quō, ꝛ qñ iu. dex. vbi cōcludiſ ꝙ iu-
dex pōt illum, tanꝙ cōtumacē, mulctare, vel procedere ad miſ-
ſionē in poſſeſ. qđ ſequitur ibi Bart. ꝛ Gul. de Cu. in. d. l. j. ꝛ aliꝫ
Scribētes. Plus dt Pe. ꝙ cōpelletur inuitus reſpōdere: q2 iudi
ciū redditur in inuitū. l. inter ſtipulatē. §. j. ff. de ver. obli. niſi agēs
30 cōtētaret de miſſione: vt dicit Cy. in. d. l. j. ¶ † Nunc videndum
eſt de miniſtim cōcernētibus vtrūq3, an vterq3 debeat per verba
facti, ꝛ iuris, reſpōdere. an ſufficiat vtrūq3 per verba facti ppo-
nere, vel alterius. Dicit Bart. videtur ꝙ vtrūq3 exigatur, vt narra-
ta, put narrantur, vera eſſe: hoc reſpicit factū: ꝛ petita, put petū-
tur, fieri debere: hoc reſpicit ius. Sic aduerſarius negat narra-
ta, put narrantur, vera eſſe: ꝛ petita, put petunt, fieri debere: l3
hic pcedat modus, ꝛ tutior ſit, vt dicit Bart. nō eſt neceſſariū:
q2 tex. i. l. j. nō exigit hoc, ſed ꝙ ad ſolū factū reſpōdeatur. ꝛ tex. in
l. ij. de iura. cal. ꝛ in. d. l. rē non nouā. per qđ dicit ꝙ ſi actor pac-
ret factū, ꝛ cōcludat, ſufficit ꝙ per reū reſpōdeatur ad factū. Idē
dt ſi narrato facto in libello, ꝛ iure verbis. proponat actor, vt ꝙ
dicit pdicto fieri nō debere, reus dicit ſolū reſpondēdo per ver-
ba iuris dicta fieri nō debere: q2 ad poſitionē cōſequentis poni
tur antecedēs, ꝛ ad negationē conſequētis negatur añcedens. ff.
de acqui. here. illud. Narrando ergo ius, videor narrare factū,
ex quo ius oritur. Idē in reo negāte. Et hoc etiā voluit hic Inn.
Eadem ratione dicit Bar. qđ ſi actor narrat factū, ꝛ re⁹ negat
ius, ſatis videtur ad propoſitum reſpondiſſe. l. que ab extrinſec⁹.
§. ſi. ff. de ver. obli. ꝛ. l. ſi ſub vna. in prin. ſm Bar. idem hic Inn.
Si dicat inutuatum eccleſie, ſufficit qđ dicat. Nego verſum in
vtilitatē eccleſie: vel non debet tibi tradi qđ petis: vel nō debet
31 qđ petis. ¶ † Sed eſt dubiū ſi iubeat iudex reo vt reſpōdeat,
an in ei⁹ cōtumaciā poſſit haberi litē pro cōteſtata. Quidā di-
cūt qđ ſic. ar. ff. de cōfeſ. l. certū. ꝛ de iura. cal. l. ij. §. pe. Ia. de Ra.
ꝛ qdam aliꝫ ꝙ nō: q2 in cōteſtatione conſideratur verborū expreſ-
ſio. C. de iudi. l. rē nō nouam. ꝛ vbi opus eſt verborū expreſſione
nō ſufficit aliſm act⁹. ff. de ver. obli. l. j. ꝛ remittit hic Ja. de ar.
in. l. j. ff. de ven. inſpi. Sic ergo licet haberi pro cōfeſſo ex contu-
macia in ridendo ad poſitiones. de cōfeſ. c. ij. li. vj. nō ex con-
22 tumacia de reſpōdēdo ad libellum. ad hoc. ſ. ei. j. c. j. ¶ † Sz eſt
dubiū quid ſi actor petit centum, reus ſimpliciter negat petita,
actor probat de quinquaginta, an ſit cōdemnandus. Uidetur ꝙ
nō: q2 ſm logicos, negata maiori ſumma, non videtur negari mi-
nor. Unde ſi nego me debere centū, non ſequitur ꝙ negem de-
bere quinquaginta. Cōtrariū eſt veritas: vt. l. apud Iul. §. item
q̄rit. ff. de doli exce. ff. de neg. ge. l. ſi ꝓarit. §. pe. ꝛ q2 negādo peti
ta, vr ſe negare deberi alias teneri in aliq̄ de petitis. ff. de inter.
act. l. de etate. §. ij. ꝛ. l. ſi defenſor. §. q iterrogat⁹. Nō ob. ꝙ in ma-
iori ſumma nō inſit minor, qñ negatiue pferſ: q2 id verū de p-
pria ſignificatiōe: ſz de iuris īterpretatiōe l iudicij eo. vbi q3 cogit
aduerſariū certū facere, ꝛ preciſe reſpōdere, in totū videtur nega-
re, etiā ſi vnū denariū debeat, ſi periurus, ꝛ ſic ſuper ſumma mi-
nori alias minori pbata videtur eſſe facta petitio, ꝛ reſpōſio. Contra
videtur ſentire But. in. d. l. j. vbi petitio eſt vniuerſalis plura com-
prehēdens, ꝙ vniuerſaliter negando petita nō videtur ſingula ne-
gare: q2 oratio vniuerſalis pōt negari, ſi in vno tantū eſt falſa:
vt. l. ſi is, qui ducenta. §. vtrū. ff. de re. du. Sed de hoc dic vt per
Bar. in. l. j. §. ſi ſic ſimpliciter. ff. de ver. obli. Primū cōiter tenet.
23 ¶ † Sed qđ ſi ante reſpondeſ ad libellū, quā ſit traditus, ꝛ ſic
reſpōſio precedit traditionē libelli. Gul. in. d. l. j. ꝛ3 qđ viciet li. cōte.
q2 ordo ꝙ petitio precedat in tam ſolēni actu videtur ſubſtanti-
ficum. ff. de ver. obli. l. j. §. j. de vſuris. l. j. de cōſti. pec. l. j. §. ei q. ſi.
24 de vulg. ꝛ pu. l. ij. § prim. ¶ † Quid ſi dicat ad libellū re⁹, du-
bito: an inducatur lit. cōte. tex. ꝓ ſic. ꝛ tenet Bar. ff. de peti. here. l.
25 ſi debitor. ¶ † Itē oportet ꝙ negatio ſit ad principaliter peti-
ta: alias nō inducitur lit. conteſt. ſi negatio fiat circa directionem
actionis. gl. in aut. de trien. ꝛ ſemiſ. ver. illud. in glo. magna. Idē ſi
negatur circa dilatorias, vel incidētia, ex qua no ꝯcludit ad prin-
26 cipaliter petita. vide gl. in. l. j. C. e. ti. ¶ † Quid ſi plura narrent
in libello, an per reſponſionē ad vnū inducatur lit. cōte. in oibus.
Dicit Gul. ꝙ nō. ſed ſup eo tm̄, in quo eſt reſſum, niſi alia eſſent
cōnexa: vt ſi petis ſeruitutē debitā fundo tuo, dicā te non eſſe
dñm fundi: q2 cōſeqnēter nego ſeruitutē tibi deberi, q2 ſi pt de-
beri nō dño cōteſtata ſatis dicitur lis in ſeruitute, vel confeſſoria.
27 ſm Gul. in aut. offeratur. ¶ † Quero an lit. cōteſt. poſſit fieri ſine
ſcriptis. Dic ꝙ ſic. Ad hoc de offi. dele. ex latū. ff. de eden. l. j. ſu-
git Spe. in ti. de lit. conte. §. j. ver. ſed nūquid exigit tū ibi libel-
lum. Quid ſi in actis inueniatur reſponſio ad libellū. Dic ꝙ pre-
ſumitur interrogationem pceſſiſſe: ſicut alias dicitur de ſtipulatio
28 ne. C. de cōtrahē. ſtip. l. j. ad hoc. l. ij. C. de dotis pmiſ. ¶ † Quid
ſi in actis immediate poſt libellū ſcriptum eſt lis conteſt. Dicit
Hoſti. ꝙ preſumentur omnia ſolenniter acta. inſti. de fideiuſſ. §. j.
licet quidā contra: vt notatur in Spe. eo. ti. §. ij. ver. quidam anti.
niſi forte premittantur verba inepta, ſicut dicit Hoſt. ſe quādoq3
vidiſſe: vt ſi dicatur, reſpondet reum ꝙ contendere vellet. ꝛ ſic fa-
cta eſt lit. cōte. ad hoc. ff. de edi. l. j. primo reſpōſo. ff. rem ra. ha.
l. amplius. ꝛ qđ no. de re iudi. ſicut. Bar. remittit ad no. per ſe in
l. ſciendū. de ver. obli. de quo in aut. ſi quis in aliquo documēto.
C. de eden. per eū. ꝛ in. l. j. C. de rela. ꝛ dixi in. c. qm̄ cōtra falſam.
de proba. ꝛ aliquid de proba. poſt ceſſionem. Anto. de Bu.

¶ Ut lite non conteſtata. Rubrica.

¶ Continuatio de ſe patet.

1 ¶ Teſtes non ſunt recipiendi, nec in cauſa debet per iudi-
cē differri ante litem conteſtatam.
2 Adulterij queſtio inquantum agitur ad thori ſeparationem
poteſt aliquando ex ſtylo curie committi inferioribus epiſco-
pis.
3 Ad litis conteſtationem inducendam ſufficit reſpondere libel-
lo actoris.
4 Adulterij pena que ſit.
5 Dos poteſt repeti conſtante matrimonio propter adulterium
commiſſum a viro.
6 Libello licet quis non debeat per aduocatum reſpondere, po-
teſt tamen petere inducias pro illo conſulendo.
7 Uxor poteſt ſe a viro abſentare ratione adulterij a viro perpe-
trati. 21.
8 Poteſt dupliciter agi in cauſa matrimoniali inquantum agi-
tur ad coniunctionem, vel ſeparationem.
9 Dubium fruſtra diſcutitur, vbi eius euentus nil operatur.
10 Queſtio dubia, cuius euentus nil operatur, non debet ad-
mitti.
11 In adulterij cauſa ad thori ſeparationem non proceditur ad
ſententiam lite non conteſtata.

Sententia

12 Sententia lata lite nõ conteſtata licet non valeat, tamen valet quandoq; in abſentem ratione contumacie.
13 Contumacia procuratoris non nocet dño, niſi dominus ſciuerit, ⁊ non purgauerit, vbi exigitur vera contumacia.
14 Appellari non licet a productione libelli tanquam inepti, niſi inquantum per iudicem admittitur.
15 In caſibus, in quibus poteſt lite etiam non conteſtata procedi, non poteſt diſpenſari vt procedatur ſuper illis ſine ſolennitate citationis.
16 In cauſis ſummarijs licet non exigatur ſolẽnitas peremptorij, tamen in non ſummarijs requiritur.
17 Procurator an in iudicio arctetur ad preſtandam cautionẽ, quam dominus habet preſtare.
18 Adulterij ratione ſicut mulier perdit dotem, ita ⁊ donationẽ propter nuptias.
19 Inducie ſunt parti dande pro aduocato querendo in principio cauſe.
20 Sententia lata contra dominum defectu aduocati, qui non affuit, an valeat.
21 Mulier quibus caſibus poſſit ſe a viro ſuo abſentare.
22 Matrimonium quibus caſibus diſſoluatur.
23 Matrimonium licet diſſoluatur ratione adulterij: non tamen licitum eſt ipſis coniugibus cum alijs contrahere.
24 Sententia lata ſuper proceſſu lite non conteſtata valet, vbi tamen de cauſa liquet.
25 Confeſſio procuratoris quando noceat domino. nu. ſequen. ⁊ nu. 28.
26 Procuratoris factum nocet domino.
27 Procuratoris factum an indiſtincte noceat domino. numero. ſequenti.
29 Confeſſio tutoris, vel curatoris, quo caſu noceat pupillo.
30 Contumacia, vel dolus procuratoris quando noceat domino. ⁊. 25.
31 Appellandi facultas an tollatur domino ob contumaciã procuratoris.
33 Procuratoris contumacia condemnatur eccleſia tamen ſubuenitur ipſi remedio reſtitutionis.
34 Expenſe, in quibus quis eſt condẽnatus ratione contumacie procuratoris, a quibus repetantur.
36 Procuratoris factum an in committendo preiudicet domino.
37 Dolus procuratoris an noceat domino.
38 Appellatione procuratoris fruſtratoria quomodo poſſit dominus in expenſis condemnari.
39 Delictum prelati an noceat eccleſie.
40 Delictum procuratoris in quo noceat domino.
41 Procuratoris impediti factum an noceat, vbi ipſe erat conſtitutus cum poteſtate ſubſtituendi.
42 Procurator an teneatur miniſtrare expẽſas procuratori ſubſtituto.

1 **AD hec Deus.** ¶ † Si agit de adulterio ad ſeparationẽ thori, ⁊ ante lit. conte. reus eſt contumax, excõicari põt, ſed teſtes recipi nõ poſſunt nec cã diffiniri. In primo, delegatorũ cõſulea-
2 tio. In ſcda, reſpõſio, ibi: cõſultationi. ¶ † No.
i. ꝙ cauſa matrimonialis inquantũ agit ad ſeparationẽ thori ex ſtylo curie aliqñ committit inferioribus epis. de quo. ſ. de
3 offi. dele. cauſam. ¶ † No. ij. ꝙ ad inducendã lit. conte. ſufficit
reſpõdere libello actoris: nõ ſunt ergo alia verba neceſſaria. de quo. ſ. c. i. Et no. ꝙ vbi exigitur lit. conte. exigitur etiã libellus.
4 ¶ † No. iij. penã ciuilẽ, vel iuſtam adulterij, ⁊ ſic q̃ cõcludere dz
libellus ad illã agens: q: pena eſt ſeparationis thori, ⁊ perditio-
5 nis dotis, vel reſtitutionis. † Et ſic eſt caſus, in quo cõſtãte ma-
6 trimonio agit ad reſtitutionẽ dotis. ¶ † No. iiij. ꝙ lz quis non
debeat rñdere libello per aduocatũ, ante tñ quã reſpõdeat, põt cõſulere aduocatũ, ⁊ etiã petere põt inducias pro illo cõſulen-
7 du. ¶ † No. v. caſum in quo impedit vxoris reſtitutio. Et not.
exceptionẽ ꝯ petentẽ vxoris reſtitutionẽ, qñ ſ. opponit iuri ſe-
8 ueritas, niſi caueat ſufficienter de impunitate. ¶ † No. ꝙ dupli-
citer agi põt cauſa matrimonij. Primo, inquantũ agit ad coniunctionẽ: vel ſeparationẽ cõiugũ reſpectu ſubſtantie vinculi: ⁊ in hoc non exigit omnino ordo iuris: ⁊ põt procedi ad ſniam lite nõ conteſt. qđ intellige iure ãtiquo: vt. ĩ. eo. c. quoniã. §. ſi vero. ⁊ hodie, vt in cle. diſpendioſam. Secũdo põt agi ad ſeparationẽ thori, in qua diſputat ſolum de delicto adulterij: ⁊ proceditur iuris ordine ſeruato: nec valet proceſſus nec receptio teſtiũ lite nõ cõte. dũ ꝙ porrectus ſit libellus. Et no. ꝙ cõtumax in reſpõdendo libello non habet pro confitente, vel negante, ita ꝙ ex
9 hoc inducatur lit. conte. ¶ † No. ꝙ fruſtra diſcutitur dubiũ, cu-
ius euentus nihil operat: ⁊ ſic ſicut probatio nõ releuans non
10 admittit, ita diſputatio nil releuãs eſt reſecanda. † Qđ no. pro
cõſulentib⁹, vt dicãt reſponſiones ad dubia, que non releuãt.
11 ¶ † Not. ꝙ in cã adulterij ad ſeparationẽ thori non pcedit ad
12 ſniam lit. non conte. ⁊ q: in ea intercedit procurator. ¶ † An. ꝙ
licet in abſentẽ non procedat lit. non conteſt. procedi tñ põt ad penã cõtumacie. Et ſic pz hic ꝙ vbi non eſt puiſum de reme-
13 dio iuſtitie, per hoc nõ pcedit ad diffinitiuã ſniam. ¶ † Not.
ꝙ vbi exigit cõtumacia vera, cõtumacia procu. nõ nocet dño, niſi ſciuerit procu. cõtumaciã, ⁊ non purgauerit: ante enim vera
14 procuratoris, eſt ficta dñi. ¶ † Opp. ꝙ hic inepte appellauerit:
ſi ſecus fieret, ⁊c. de app. dilecto. Fatendũ eſt contrariũ. ſm Io. An. q: primo expectare debebat, an ſua petitio admitteret: ⁊ ſi nõ admittebat, ⁊ iuſta erat, tũc appellare debebat, vt ibi no. ſm
15 Hoſt. ¶ † Quero an in caſibus, qbus procedit lit. nõ conte. in
illis ſimiliter diſpenſet cum ſolẽnitate citationis, vt nõ exigat nec trina, nec perẽptoria monitio cũ cõpetẽtibus interual. Inn. dicit ꝙ nũquã oportet ꝙ interueniat citatio cũ ſolennitatibus ſuis, vt citet bis, ⁊ ter, cũ interuallo. x. dierũ, vel perẽptorie: niſi iudex aliter moderet tẽpus ex cauſa. ff. de iudi. l. ad peremptorij. ⁊ l. ſeq. q̃ lex licet loquat poſt lit. cõte. tñ ſimilitudinarie idẽ dici põt ante lit. conte. ſm Hoſt. Alij etiã lex de hac materia indiſtincte loquit. ff. de re iudi. l. cõtumacia. nam certũ eſt, qđ etiã in caſibus, in quibus nõ exigit lit. conte. pars eſt citanda: q: nõ procedit niſi cõtra contumacẽ. ſ. eo. qm̃. §. porro. ſ. q ſi. ſint legi perlatũ. qui ma. accu. poſ. c. i. ⁊ proſequuntur hic Inn. ⁊ Hoſt. tenorẽ aut. at q ſemel. C. quõ, ⁊ qñ iu. de illis interuallis qđ recitare ſuperfluũ puto: q: noſtrũ nõ eſt gloſſare leges, nec ẽt, q̃
16 dicũt ſeruant. ¶ † No. tñ diligiter hoc dictũ, ꝙ licet in ſumma-
rijs nõ exigat ſolennitas peremptorij, vt no. in cle. ſi. de ver. ſig. nec in notorijs, vt no. de coha. cle. ⁊ mu. noſtra. ⁊ de ver. ſign. ex parte. exigit tñ in caſibus nõ ſummarijs, etiã vbi proceditur li.
17 nõ cõte. qđ no. bñ. ¶ † Quero an pcurator arctet in iudicio ad
preſtandũ cautionẽ, quã dñs habet preſtare? Dic ꝙ pſtare tenet, ſed non arctat offerre ex officio procuratoris Non ob. ff. de procu. l. ſed he. §. defendere. Dic ꝙ ibi loquit in cautione iudicioli, ad quã preciſe tenet pcu. actoris: hic de alia cautiõe, ad q̃ pciſe nõ tenetur. Si tñ non cauet ipſe, vel dñs, iuſte põt repelli in hoc caſu per. d. l. ſed he. §. ſi. ⁊ l. ſeq. ⁊ l. inuitus. §. pena ſcdm
18 Hoſt. Uenio ad gl. op. ꝙ vltra dotẽ petat mulier donationem
pter nup. q: ſicut mulier perdit dotem adulterãdo, ita vir donationẽ pter nup. C. de repu. l. ex ꝯſenſu. §. ſi vero. Gl. fatet, ne ad imparia iudicent. ⁊ eſt clara. Hec dt vera, niſi ex matrimonio ſubſint filij: q: illi talia lucrantur. in aut. matri, ⁊ aute. §. ſi
19 ꝺ adul. col. vij. ¶ † Quero an dãde ſint inducie p aduocato. Gl.
dicit ꝙ in principio ſic, vt hic. ⁊ alle. cõcor. Idẽ dicit, ſi in medio abeſt aduocat⁹: q: alias oporteret dari ad inſtruẽdũ nouũ ad-
20 uocatũ, ⁊ forte longi⁹ eſſet. ⁊ in hoc bñ. ¶ † Quero an defectu
aduocati, q non affuit, ſi ſnia feratur cõtra aliquẽ, an poſſit retractari. gl. qđ nõ. C. de poſtu. l. velamento. Fallit in cã fiſci, vbi ſnia non valet, aduocato eius abſente. ff. de iure fi. l. fiſcus. C. de aduo. fiſ. l. vlti. Inquantũ glo. dicit ſniam latã in cauſa fiſci non valere, abſente eius aduocato, eſt verũ, qñ eſt lata cõtra: ſec⁹ qñ eſt lata pro. l. nõ intelligat. §. diuus. ff. de iure fiſ. Idem dicit Io. An. qđ forte eſt idem in cauſa ſtatus, vt ſnia lata abſente aduocato ſit nulla, ſm Inn. qđ eſt falſum: vt. d. §. diuus. Item dicũt quidã idẽ in criminali. iij. q. iij. in diuinis. qđ nõ placet Tan. de
21 quo in Summis de dila. §. qrit. ¶ † Opp. ꝙ indiſtincte ſit mu-
lier viro reſtituẽda. de reſti. ſpo. ex parte. ⁊. c. ex cõqueſtione. ⁊. c. literas. Sol. Rñdet, omnibus exceptionibus reiectis, reſtituẽda eſt. Fallit in caſibus, quos enumerat gl. In quartã gl. excipit caſum de ſeuitia viri, cõfirmat Io. per ſimile. Nam cõpellit dñs vendere ſeruũ, ſi eius dñiũ eſt ſeuerus. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iur. l. ij. ⁊. v. ni. §. nũc antẽ. ad ſi. Uide hos. xxxij. q. v. in ſumma. Alios caſus addunt hic doc. nam ob. exceptio rei iudicate quãdiu facta fuerit fides de errore. de fri. ⁊ ma. fraternitatis. q ſin. ſint legi. per venerabilem. ¶ Not. ꝙ ſententie etiam que non tranſeũt in rem iudicatã, inducunt notoriũ, ⁊ durat donec probetur error. Itẽ impedit reſtitutionẽ, ſm Hoſt. pponere intrare religionẽ ante copulaz. de cõuer. cõiu. ex publico. Itẽ vehemẽs ſuſpicio de hereſi. de pur. ca. cũ inter. de diuor. quanto. Itẽ votũ cõiter emiſſum. xxxiij. q. v. ꝙ Deo. qđ intellige vt no. de cõuer. cõiu. cũ ſis. ⁊. c. vxoratꝰ. Itẽ ſi p viũ habuit poſſeſſionẽ. de ſpõ. cum locum. Item ſi nullam poſſeſſionem habuit. de reſti ſpo. ex parte. Item ſi nõ probatur legitimus cõtractus, vt ibi. Itẽ, qñ probat in modũ ſpoliationis: q: ad id nũc agit de diui. cugni. c. ij. Item quando opponitur exceptio excõicationis. no. xi. q. iij. qm̃ de ſen. excõ. inter. Et ponebat abbas verſus, quos vide in Spe. de pe. ⁊ poſ. §. ſi. v. pe. Io. an. Hos caſus, ⁊ ſiſes xxxiij.

q ſi. in ſumma. Ubi glo. ponit duos caſus vltra hic poſitos. eſt
Un⁹ qñ mulier recedit ꝓpria voluñtate. Sꝫ ð hoc dic vt de reſt.
ſpo. literas. ⁊ ꝫ: diuor. c. ſi. Alius, qñ mulier volente viro rece-
22 dit ab ipſo. ℂ † Uenio ad gl. in ver. vſq;, quo q. illa ponit ſpūlia
mrimonij, an quātū ð minorē eſſe poſſe in cā: intellige de mino
re. xxv. anno. qð dic vt de iud. c. i. li. vi. In quātū ð matrē poſſe
teſtificari in cā matrimoniali, dic de hoc vt ibi. de teſti. ſup eo.
Doc. hic ponunt alia ſpecialia q ibi vꝫ teſtimoniū de auditu.
de teſti. quotiẽs. ⁊ c. ñ. Itē q ibi nō iurat de calū. j. ti. i. literas.
Itē q nō habet locū purgatio, cū ſint infamati de inceſtu, vel
cōſang. q: ſi deficerēt in purgatiōe, eſſent ſeparādi: ⁊ ſic conſe-
querent intētū. ð pen. tue. Ad hoc qð no. de pur. c. cū inter. ſm
Uin. ⁊ ponit Hoſ. ⁊ alios per verba, de qbus nō curo. Notū, ſi
eſt ſimplex, impedit, ſꝫ nō dirimit. de quo g cle. vel vo. c. rurſus.
Itē q in dubio inducat pro mrimonio, de ꝓba. ex literis. de re
iudi. c. ſi. Itē q: mulier nō habet ptātem ſui corporis, ſed vir, ⁊
ecōuerſo. de cōſang. ⁊ affi. nō dꝫ. Itē q: opimo pieferē veritati
ad accuſandū adulteriū, ⁊ legitimandū prolem. qui filij ſint le-
gi. c. pen. ⁊ vlt. Item q: requirit maiorē iudicem. de exceſ ꝑla.
accedentibus. ⁊ iure partiū. de cōſang. ⁊ affi. c. j. Item q: vnus
⁊ idē eſt ibi accuſator, ⁊ teſtis. xxxv. q. vi. epſ. ⁊ c. de parētela. ⁊
vide omnino qð ſcripſi de deſpōſa. impu. ad diſſoluendū. Itē
pōt ꝯhi ⁊ ſub conditione impoſſibili. qð dic vt de cōdi. app. c. j.
Itē q: veritas pīeferē opi. q ſi. ſint legi. p tuas. Itē q: patrem ⁊
matrē diuidit a filio. de biga. debitū. Item q: filius agit cōtra
patrē. de ſpon. nō eſt nobis. ⁊ ponit Uin. alia ſpecialia, q cri-
minis exceptio impedit reſtitutionē in cā matrimonij. de diuor.
ſignificaſti. Itē reſtituit, qui alias nō reſtitueret fauore matri-
monij. ð reſti. an inte. ex literis. Itē q: peccat qs mortaliter, ⁊ nō
cogitur penitere: vt qui cōiugi leproſo nō reddit debitū. de cō-
iu. lepro. c. j. Itē claudicat ꝯtractus. de deſpō. impu. de illis. Itē
q: audit appellās, qui alias nō audiret. de app. dilecte. Itē ibi
emergēs poſt ſniam cām retractat. j. de diuor. ex literis. Item
ſpeciale, vt in cā matrimoniali nō feratur ſnia in perſonā pro-
curatoris, cōtra id. ff de ꝓcu. Plautius. De hoc dic vt de elec.
ꝗrelā. qui fi. ſint legi. cauſam. per Inn. Itē de ipſa etiā incidēter
nō cognoſcit laicus. q ſi. ſint legi. cām. ⁊ c. lator. Et ſine plena ꝓ
batione impeditur matrimoniū cōtrahendū. de ſpon. pterea. ñ.
Adde caſum de ꝓcu. c. ſi. li. vj. ⁊ qð habes in cle. de iudi. diſpen
dioſam. de verb. ſig. ſepe. Bonagin. ponit alios. Primo in hoc
ꝯctu ꝓcedere debēt banna, vt ibi. Itē q tūc tacēs poſtea repel
litur. q ma. acc. poſ. cū in tua. Itē q quilibet admittitur denun-
tiās. de cogna. ſpi. tua. etiā premiſſa denūtiatione Euāgelica.
de ꝗ. ij. q. i. ſi peccauerit. De quo vide oīno qð ſcripſi. de deſpō.
impub. ad diſſoluendū. Itē q nullo denūtiante iudex inquirit
vt ibi. ⁊ de ſpō. cum in tua. hoc fuit dictū. ð. Itē ibi audit alle-
gans turpitudinē ſuam de re iudi. lator. vbi de hoc in. i. gl. Itē
q in hac cauſa poſt publicationē recipiunt teſtes ſuper eiſdem
articulis qð dic vt not. de teſti. ſerico. ⁊ c. cū in tua. Itē licet alij
ꝯct⁹ ſola volūtate diſſoluant, hec ſola morte. de re iudi. c. i. Itē
caſum decre. cōſuebat. j. de deſpō. impub. Itē omni tēpore cō-
trahit: ſed eius ſolēnia certo tēpore ꝓhibent. de ferijs. capella-
nus. Itē valet ſnia in eo lata nō in ſcriptis. de teſti. Albericus.
de quo dic vt ibi. Itē in hac cā non remittit iuramentū: vt not.
de teſti. tuis. Itē tꝫ ꝯctū ab excōicato, de eo, q dux in ma. ſigni-
ficaſti. crimine lo, infideli, vel ſeruo. xxvj. di. deinde. de cōſan. ⁊
affini. de infidelibus. de diuor. tū. quāto. de cōiu. ſeruo. c. i. ſm
23 Jo. An. ℂ † Opp. q ꝓp adulteriū nō intentat ſolutio ꝯiugij:
q: ſeparati nihilominus cū alijs ꝯhere non poſſunt. xxxij. q. i.
dixit dñs. de diuor. ex literis. Sol. Gl. exponit ꝯiugiū ꝓp adul
teriū quo ad thorū, vel cōiugiū ſeparat quo ad effectū thori, ⁊
24 quo ad bonum ſacri. l. quo ad prolē. ℂ † Opp. q lite nō conte.
poſſit ꝓcedi ad diffinitiuā ſniam: vt ꝓbat. j. de dolo. veritatis.
Sol. Hug. fuit in opi. q in ciuili, ⁊ criminali, ⁊ de crimine ciuilr
mota ad ſniam poſſit indiſtincte ꝓcedi lite nō cōte. dūmodo li
queat de cā. ⁊ idē mar. Sed Azo fuit in opi. q regulariter lite
nō cōte. ꝓcedi nō poſſit ad ſniam diffinitiuā, niſi in caſib⁹. ⁊ ēt
gl. q ꝑ totū hūc ti. approbat opi Azo. qūq; tñ, ðt gl. approba
tur opi. Mar. vt in duab⁹ quartis detrahēdis. de teſta. Raỹ-
nal⁹. ⁊ c. Raynuti⁹. Aliqñ diſtinguit ad opi. ſaluādas: vt de
relen. ſup hereīn de reſti. ſpo. literas. de ſimo. ꝑ tuas. ſm Hoſt.
25 ℂ † Opp. q facti ꝓcu. noceat dño, ſicut ⁊ ꝯfeſſio. j. de re iudi.
ſuborta. ff. de tribu. l. ꝓcuratoris. C. ð exa. ⁊ trā. in anno. in exe
26 cutiōe. li. xij. de tā poſ. ⁊ ð olim. cū ſimi. ℂ † Salli. hic ple. iura
ꝓ ⁊ ꝯ, an factū ꝓcuratoris noceat dño: q eſt clara. Et primo q
noceat, in prin. Scdo q nō noceat, in ver. ſed ꝯ. poſtea conclu-
dit, quā cōcludēdo clarius, hec eſt eius intētio. Si ꝗrit an con-
ſilio ꝓcuratoris noceat dño, dic q ſic de re iudi. ſuborta. Sed
an factū ꝓcuratoris noceat dño, dic q in his, q agit ſm formā
mādati factum procuratoris nocet dño: in his que agit contra
mandatum, factum ꝓcuratoris non nocet dño. In his, q agit
penes mādatum, factū procuratoris nocet dño, niſi ſtatim reuo-
cet. de offi. dele. cū olim. Si querit an dolus ꝓcuratoris noceat
dño, vl delictū, aut cōtumacia: dic qð dño ignorāti nō ꝑiudicet,
ſed ſtatim cū ſcit, ſi illi nō purgat, culpā, ⁊ dolū alteri⁹ trahit ad
ſe: ⁊ tūc factū ꝓcuratoris nocet dño, vt hic, cū ſi. qð no. ℂ Pro
diſcutiēda hac materia vidēda ſunt plura. Primū, an factū ꝓcu
ratoris, qð nō cadit i delictū, vl cōtumaciā, noceat dño. Scdo,
qd ſpecialiſ de cōfeſſione. Tertio, q d ð dolo, vl cōtumacia ꝓcura
toris in nō faciēdo. Quarto, q d de dolo, vl ꝯtumacia i faciēdo.
27 ℂ † Uenio ad primū: ſi querit an factū vl nō factū ꝓcuratoris no
ceat dño: dic in his, que facit affirmatiue agēdo, ſatis bene dixit
gl. ⁊ ſufficiēter, an ſint ſcdm mādatū, an cōtra vel ꝓter, an iuxta.
qð dic vt. ð. Et ex his apparet, an poſſit remittere ꝓbationes, ⁊
exceptiones, ⁊ an illis poſſit renūtiare. Sup q vide qð no. Inn.
ð offi. dele. cū olim. ⁊ qð no. Bar. i l. ſi fraudator. ff de his, q i frau.
credi. qð ſi remiſſio ꝯtingat circa dilatorias, q: i talib⁹ habet mā
datū ꝑiudicat, niſi dilatorie etiā a mādato excipiātur ð dila. ex
poſuit. ð quo dic vt ibi. In peremptorijs nō: q: talia remittere eſſet
donare, qð nō includit i mādato. ff. ð dona. l ſi filius. l. Siuris ff. ð
pac. ⁊ no. ð ꝑpoſi. c. i. Si querit an ꝑiudicet dño negligēdo: dic qð
28 ꝑiudicat i his, q cōprehēdunt in mādato: ar̄s nō. ℂ † Si querit
an ꝑiudicet cōfitēdo. Gl. dicit hic qð ſic: ⁊ q: iſtud alibi nō iāgit:
dicā hic. Qð ꝑiudicet, facit tex. hic, ⁊ ð re iud. ſuborta. Gl. ⁊ Doc.
iuris ciuilis ponūt i l. certū. ð. ſꝫ an ipſos. ff ð cōfeſ. ⁊ ibi tex. videt
qð cōfeſſio nō ꝑiudicet. Dic qð ſi eſt ꝓcurator late, id eſt, ꝓcurās
cōfeſſio nō ꝑiudicat, ex quo nō habet mādatū, niſi dñs ratificet.
ff. ð iterro. ac. l. ſi fideiuſſor. ð. i. Si habet mādatū, ⁊ ſpeciale ad cō
fitēdū: ⁊ ꝑiudicat dño. ff ð iterro. ac l. q ſeruū. ad ſi. j. reſpō. ⁊ l. ꝓ-
inde. ad l. Aqui. ⁊ ibi gl. ff. ð ꝯdi. inde. l. ſi ꝓcurator. ⁊ l. iij. ð. ſi ꝓcu
rator. ff. qð quiſq; iuris. l. i. ð. ſi ꝓcurator. ff. ſi q̄s ius di. nō ob. Si
eſt ꝓcurator generalis, ⁊ cōfitet ꝑſente dño, ⁊ nō ꝯtradicēte, ad-
huc ei ꝑiudicat. Sic itelligo vnā opi. quā ponit Cy. q ꝑ plures ſ
has ponit, ⁊ hāc materiā ꝑfecte examinat in l. i. C. ð cōfeſ. i q̄i.
q. Si dñs nō eſt ꝑſens, ſꝫ abſens: tūc ſi volūtarie cōfitet, q: vadit
ad iudiciū volūtari⁹ nulla facta diſcuſſione. ſtatim cū porrigit li
bellus, cōfitetur, ⁊ nō ꝑiudicat cōfeſſio. l. certū. ar̄s verū. ð. ſed an
ipſos. ff. ð cōfeſ. ⁊ hoc: q: talis act⁹ habet inſtar donationis ꝓhi
bite ꝓcuratori. Si cōfitet ꝑ viā cōtētioſe iuriſdictionis, vt q: re-
ſpōdit ad poſitiones, cōfeſſio ꝑiudicat, ſicut ⁊ ꝑiudicaret ſēten-
tia. ff de ꝓcurator. l. Plautius. ⁊ l. iiij. ff. de re iudi. j. de re iudi.
ſuborta. ⁊ C. ð. l. q ſeruū. ð. i. l. nō ſolū. ð. i. ff. de ꝓcur. ⁊ hoc, q: hec cō
feſſio habet iſtar donatiōis: q: fit i inuitū, nō ad vitādū, ſꝫ ſubeū
29 dū iudiciū. ℂ † Et per omnia dicūt idē in tutoribus, ⁊ curato-
ribus quo ad hec duo vltima membra an volūtarie, an cōtētioſe:
⁊ hec vera i tutore, ⁊ curatore, qñ iudiciū per eos eſt agitatū. Si
autē agitatū foret per pupillū cū tutorio authoritate, nō ꝑiudica
ret cōfeſſio ſoli⁹ tutoris: arg. C de iure deli. l. potuit. ⁊ ð. ſed an
ipſos. ⁊ l. ij. ð. qð obſeruari. C. ð iura. ca. Et ſic ꝯcludūt Cy. ⁊
in. d. l. i. ⁊ Bar. i. d. ð. ſed an ipſos. Hec oīa vera i quātū dixi cōfeſ
ſionē ꝑiudicare, niſi dñs illā reuocet, q reuocare poterit ꝓbādo
errorē, ſicut ꝓpriā poſſet. de cōfeſ. c. ſi. ⁊. ff. de cōfeſ. l. nō fatetur. qð
ꝓcedit, qñ eſt error facti. Poſſet etiā reuocare ex errore iuris. ſꝫ
nō forte ꝓpriā, ſaltē nō petita reſtitutione. De quo dicā. j. . de
cōfeſ. Dicit hoc Cy. i. d. l. j. Ad hoc qð no. i Spe. ð cōfeſ. ð. ſequit
ad ſi. ð. facit ð app. cū cauſam. Aduerte tamē ad vnū: q: cōfeſſio
ꝓcuratoris nō eſt tāte efficacie, quāte eſt ꝓpria: q: ꝑ cōfeſſionē ꝓ
priā aliquando mihi preiudicatur in iudicio alio: q: nō poſſum
cōtra id, qð dilucida voce ꝓteſtat⁹ ſum, cōtrauenire, etiā ſi agat
ad aliū effectū. Ad hoc qð no. de elec. per inquiſitionē. per Inno
cē. de or. cog. c. cū dilect⁹. ⁊ de accu. qualiter, ⁊ qñ. qð nō ꝓcedit in
cōfeſſione ꝓcuratoris, vt dicit Cōpo. in. c. per inquiſitionē. preall.
Hoc ponit Spe. in titu. de ꝯfeſ. in. ð. videndū. ver. ſed nūquid. in
tij. col. qð bene no. De hoc ple. i ſum. ð ꝓcurato. ð. j. ver. ſed nun-
qd cōfeſſio. Itē ꝯfeſſio ꝓcuratoris nō tollit facultatē appellādi,
ſꝫ aliquādo cōfeſſus nō audiat appellās: vt i. c. Romana. ð app.
quia audit ſi ꝯfeſſio eſt ꝓcuratoris, vt ptꝫ ij. q. vi. ð. biduū. ⁊ dixi
in materia notorij. Si vis videre de hac materia oēs opi. tam
Canoniſtarū, quā Legiſtarū, vide ꝑ Spe. ⁊ Jo. An. i addi. Spe.
vbi recitat opi. quas ponit Cy. in. d. l. j. ⁊ remanet in predicta cō-
cluſione i Spe. de cōfeſ ð. poſtremo. ver. ſi vero ſit ꝓcur. i. ij. colū.
vbi etiā remittit qnid in tacita cōfeſſione ſurgēte ex taciturnita-
30 te. de qua dicā. j. ℂ † Uenio ad tertiū. quid de dolo, vel cōtuma
cia procuratoris in nō faciēdo. Et hic aduertendū qð hec cōtu-
macia poteſt occurrere dupliciter. Primo circa iniūcta, ⁊ māda
ta domino, qui hoc cōſtituit ꝓcuratori, ⁊ ꝓcurator nō expedit.
Secundo, in iniunctis procuratori: quia ei aliquid mādat, vel in
iūgitur aliquid circa litē tanq̄ domino litis. ℂ Ad primū Bar
to. indiſtincte loquitur, ⁊ velle videt qð cōtumacia ꝓcuratoris
noceat dño in iniūctis dño: q: hec eſt propria eius cōtumacia. ⁊
non ꝓcu.

nõ pcuratoꝛis:q: nõ excuſaẽ alterĩ cõmittẽdo ſibi iniũctũ.ar.l.
ſi pcuratoꝛ.ꝗ.curatoꝛes.ff.md.Dic tñ ꝙ aliqñ excuſaẽ.ſi pcu.
nõ factis.alle.C.q pe.tu.l.cũ a mrib⁹.ꝛ.l de pig.ſignificante.In
his,q ſunt ꝯtra ꝓcta pcuratoꝛi,dic ꝙ ſic ꝯtumacia cadit in deli
ctũ,in his,q ſunt leuis pꝛeiudicij cõtumacia nocet dño etiã his,
q ſunt grauis pꝛeiudicij,non:iãter que ponit miſſionẽ in poſſeſ
ſionẽ ex ſecũdo,ꝛ multam.Si cõtumacia nõ cadit in delictũ
ſed negligentiã,vt in non appellare.ſ.p.x.dies,dicit ꝙ nocet dño.
Inn.nõ vĩ facere iſtam differentiã,ꝫ fatetur qd cũ dictoꝛ: eſt cõ
tumacia dñi,qñ aliquid iniungit dño.ꝙ qñ aliquid iniungit
pcuratoꝛi.Dic ergo latius cõcludendo in his,qbus põt cõſti
tuere pꝛocuratoꝛẽ,ꝛ vbi culpa nõ põt imputari in malo pcu
ratoꝛe eligẽdo,q: ſcit qd diligens fecit,ꝗ dicto ꝙ quedã ſunt,
que exigunt verã contumaciã,ꝛ volũtariã:ꝛ factũ pꝛocuratoꝛis
negligẽdo nõ nocet dño,niſi ſciens illã nõ purgauerit,vel rati
ficauerit expꝛeſſe,vt hic:q: licet ſit vera cõtumacia pꝛocurato
ris,eſt pſumpta dñi,niſi illã trahat ad ſe per ſniaꝫ,vt hic.in ſi.
Et hoc pꝛocedit etiã in iniũctis dño:vt de pign.ſignificãte.ff.
q pe.tu.l.cũ a matribus.Quedã ſunt,in qub⁹ exigit vera cõtu
macia,vel apparẽs vera:ꝛ tũc ſi pena eſt mere cõtumacie,ad
hũc nõ nocet,niſi dño ſciat,ꝛ non purget,vel aliter ratificet,vt
hic,in pena excõicationis,ꝛ in mulcta.l.i.§.i.ff.ſi quis ius di.non
obtẽ.ad hoc de offi.dele.cũ olim.Quedã ſunt,in qbus exigit
vera,vel apparẽs vera cõtumacia:ꝛ nõ agit de pena mere cõ
tumacie,ſed exigit pꝛopter vtilitatẽ actoꝛis,grẽdũ eſt curatoꝛe:
ꝛ hec nocet dño.Ideo valet ſnia diffinitiua,ꝛ alie interlocuto
rie etiã grauis pꝛeiudicij cõtra dñm ex contumacia pꝛocura
toris.Quedã ſunt,in quibus exigit apparẽs vera cõtumacia,
ꝛ partim tangit pena cõtumacie,ꝛ in partem tangit intereſſe
pꝛopꝛiũ,vt in miſſione in poſſeſſionẽ ex ſecũdo:ꝛ nõ nocet cõ
tumacia pcuratoꝛis dño,ſiue ſit citat⁹ dñs,ſiue pꝛocuratoꝛ:q:
hoc cõſtito nõ lamtabat dño,qd exigit,vt.l.Fulcinius.§.ſi.ff.ex
qui cau.in poſ.ea.vel forte de facili reuocabit in iniũctis dño,
ſed nullatenus in iniũctis pꝛocuratoꝛi,vt.l.fi.ſi fina.§.ſi forte.ff.
de dam.infec.cũ diſtin.de q.ſ.tũc eã de do.ꝛ con.cõtingit.Et
hoc,q: exigit contumacia vera,ſaltem apparẽs,ꝛ ſunt grãdis
pꝛeiudicij.Quedã ſunt,in quibus nõ exigit vera contumacia,
nec apparens vera,ſed ſufficit pſumpta,vel negligẽtia,vel ſuf
ficit quẽ nõ defendi,vt in his,que ſunt leuis pꝛeiudicij,ꝛ in qb⁹
in parte eſt pena contumacie,ꝛ in partem ſequit pꝛopꝛiũ intereſ
ſe:ꝛ cõtumacia pcuratoꝛis tũc nocet domino,vt declarabit
infra per exẽpla,vt in miſſiõe in poſſeſſionẽ ex pꝛimo.l.i.§.de
feudi.ꝛ.l.ij.in ſia ff ex qui cau.in poſ.ea.C.de pꝛocu.l.eum qui
res agit,heredis.Quedã ſunt,in quibus exigit ſaltẽ ficta cõtu
macia,ꝛ tangit in parte pꝛeiudiciũ partis,ꝛ pena contumacie
vt in condẽnatione expẽſarũ pꝛopter contumaciã:ꝛ cõtuma
cia pꝛocuratoꝛis nocet dño,vt.j.dicam in condẽnatione expẽ
ſarum. ¶ Antequã veniã ad ſin pꝛincipalem caſum pono pꝛi
mo declarationes huius pꝛimi.Poſſunt dari aliter iſte regule
in his,in qbus agit de pena dicte contumacie:nunꝙ cõtuma
cia pcuratoꝛis nocet dño,niſi ſciuerit,ꝛ nõ purgauerit,vel niſi
ius fingat aliquid,in quo,ſi verũ eſſet,pꝛeiudicare poſſet pcu
ratoꝛ dño:vt in.c.ſi de cõfeſ.li.vj.In his,in quibus pꝛoceſſus
non eſt pena contumacie,ſi pꝛincipalis cõſtitutus fuit,ꝛ exigit
cõtumacia ad ſolẽnitatẽ pꝛoceſſus,cõtumacia nocet dño,etiã
ſi vera exigat,vt in ſnia diffinitiua.In his,in quibus partim
cõtumacie directo punit,ꝛ partim agens ſucedit ſuũ intereſſe,
ſi exigit vera cõtumacia,vel apparẽs vera in iniũctis dño,ſed
cõſtito contumaciã eſſe pꝛocuratoꝛis,de facili reuocat octum
contra dñm,vt in miſſione ex ſecũdo:in iniũctis pꝛocuratoꝛi ipſo
iure nõ nocet dño:q: hec nõ eſt vera,nec apparẽs vera dñi.In
his,in quibus agit partim de pena cõtumacie,ꝛ partim pꝛo
pꝛoſequit intereſſe,ꝛ non exigit vera cõtumacia,vel apparẽs ve
ra,ſed ſufficit ficta,vel pꝛeſumpta,vel negligẽtia,vel qd nõ de
fendat,cõtumacia pcuratoꝛis nocet dño:vt in expẽſis in miſ
ſione ex pꝛimo,ꝛ ſimilibus.Ex hoc pꝛimo infert an contuma
cia pꝛocuratoꝛis poſſit dñs excõicari,vel debeat.Et dicẽdũ ꝙ
non:q: illa fert pꝛopter verã contumaciã.Ad hoc ergo vt va
leat ſnia,ꝛ tuſte del,cõſiliũ eſt,antequã iudices ſniam pꝛofe
rant,ſignificet dño contumaciã iſtã,aſſignãdo terminũ ad
eã purgandã,ne poſſit ignoꝛantiã allegare.ff.de inſti.l.ſi pu
pillus.§.de quo pel.l.j.de ſen.excõ.li.vo.alias poſſet magi
ſtri hodie penas cõcilij foꝛmidare.de ſen.excõ.c.i.ꝛ.c.ſtatuimꝰ.
li.vi.ſm Doſt.Illã,v ẽ dixi,nõ purgãdo alienã cõtumaciã facit
pꝛopꝛiã.Hec vera in maioꝛe:in minoꝛe autẽ diſputat ple.Spe.in
ti.de cõtumacia.§.nũc dicamus.ad ſi.ꝛ ibi concludit ꝙ ſi eſt
talis cã,in qua cenſeat maioꝛ,idẽ vt poſſit excõicari,ꝛ vt teneat
ſi ſit maioꝛe.Si eſt talis,in qua nõ cenſeat minoꝛ,ſi eſt doli ca
pax,idẽ:ſi nõ ẽ doli capax,ferri nõ dꝫ,ꝛ lata nõ tꝫ,ꝛ ſi nõ purga
bit:q: ille nõ eſt capax nec pene,nec culpe.de delic.pue.c.j.ꝛ re
citat Io de Lig.hic hec fuiſſe verba Collectarij Sꝫ poſito qd
nõ debeat excõicare ſupioꝛ pp cõtumaciã pcuratoꝛis,tñ ſi ex
cõicat,tenet excõicatio:Diſputat hic gl.vĩ ꝙ nõ:q: litera di
cit deniſ potuiſſe excõicari,qñ ſciuit,ꝛ nõ purgauit.Aliter ergo
nõ potuit de iure:ꝛ ſic nec ſimpliciter:q: id dicimur poſſe,qd de
iure poſſum⁹.ꝛ ꝓ ſi q ñ.faciat.In Inñ,q: lata eſt a iudice ſuo,ꝛ
ſic ſiue iuſta,ſiue iniuſta,timenda eſt.xi.q.iij.ſnia paſtoꝛis.ꝛ in
culpa quodãmõ vĩ,qui talẽ pcuratoꝛẽ cõſtituit:vñ ibi non de
ficit aliqualis cauſa ſoie.Itẽ q: aliqñ p facto alterius q ſine
culpa punit.de ſpõ.nõ eſt.Gl.cõcludit,tutius eſt eũ dicere ex
cõicatũ,licet nõ debuerit excõicari:ꝛ facit eũ abſolui debere
abſqꝫ aliqua ſatiſfactione,ꝛ abſqꝫ grauamine:ꝛ credit gl.ꝙ iudex
ei tenet ad intereſſe.de ſen.excõ.ſacro.q: ſiũ excõicauit iniuſte,
ꝛ nõ citatũ.Tene ꝙ ſi citauit pcuratoꝛẽ,nõ iuſte excõicet dñs,
ꝛ habẽt locũ pene pꝛedicte,niſi aliter requirat pꝛincipalẽ.ſꝫ ſi re
quirit dñm,ꝛ ſcit eũ pcuratoꝛẽ miſiſſe,dic idẽ.ſi ignoꝛauit:tũc
iudex ſi patit illas penas:q: ſunt ꝯtumaciã apparẽtẽ:nec cogit
31 dñs inuitare,an ille conſtituerit pcuratoꝛẽ. ¶ † Ex his decidit an
cõtumacia pcuratoꝛis noceat dño quo ad facultatẽ appellãdi.
Et qñ ẽ ñ agit de tollẽda facultate immediate pꝛopter cõtuma
ciã.ſ.q vĩ ſunt quoꝝ.dato ꝙ pcuratoꝛ vt verus cõtumax re
pellit a facultate appellãdi,nõ repellit dñs intra tẽpus.x.dierũ
ex ſola cõtumacia:q: cõtumacia pcuratoꝛis vera,eſt ficta dñi,
vel pꝛeſumpta:ſõ nõ repellit a facultate appellãdi.Nã licet repel
lit pcuratoꝛ pp ſui maliciã,dño nõ eſt auferẽda ptãs,q cõtu
max vere nõ eſt,ſm Hoſt.Inn.nõ aperit hic an hoc pꝛocedat
ſm qñ hoc eſt iniunctũ pcuratoꝛi,ac qñ dño.Puto qd ñ dñs
fuit citatus,q: hic fuit apparẽs contumacia:iudex a quo põt
non admittere appellationẽ:appellatio tñ tenet,vt deuoluat,ꝙ
no.in cle.ſi aut.de do.ꝛ cõtu.ꝛ in.c.Romana.§.ſ.de appel.lib.
vi.Sed vbi citat⁹ eſt pcuratoꝛ,pꝛocedit qd dt Inn.Cepo.ꝫ tꝫ
de ele.c.i.li.vj.in ſua gl.vlt.ver.ſed qd ñ ꝫ pcuratoꝛẽ.vbi oſ ꝙ ſi
pcuratoꝛ eſt litẽ cõteſtatus,q: eſt effectus dñs litis,dolus pcu
ratoꝛis nocet dño:q: pꝛocuratoꝛ repꝛeſentat perſonã dñi.ff.de
pcu.l.ſed ꝛ hec.§.defendere.ꝛ q: poſt lit.cõte.dolus pcuratoꝛis
nocet dño.ff.de excep.doli.l.ſi pcuratoꝛ.Secus qñ pꝛocuratoꝛ
nõ eſt litẽ cõte.q: tũc dñs appellare põt intra.x.dies a tpe ſciẽ
tie cõputandos:q: tũc dolus pcuratoꝛis nõ dꝫ nocere dño,per
d.l.ſi pcuratoꝛ.tene pꝛimũ.Si agit de tollẽda facultate appellã
di pp lapſum tpis ad appellandũ,vt ex lapſu tẽpoꝛis.x.dierũ,
q: illud tẽpus currit mera negligẽtia,nec exigit vera,aut appa
rẽs cõtumacia:dic ꝙ ſi ſnia eſt lata ꝫ dñm,ꝛ iudiciũ agitatũ p
dñm,expectat ſcientia dñi in curſu tpis:ideo nõ currit tempus
niſi a tpe noticie dñi.Hoc intelligit,qñ iudiciũ eſt agitatum p
dñm:ꝛ ſic intelligit iura,q dicũt tẽpus currere a tpe ſciẽtie ill⁹
ꝫ quẽ ẽ lata.ij.q.vj.§.ſi aduerſus.ff.qñ app.ſit.l.i.§.ſi aduerſus.
Si ſnia eſt lata ꝫ pcuratoꝛẽ,vel dñm agẽte,vel defendẽte pcu
ratoꝛe:tũc poſt.x.dies nõ põt appellare dñs,dato ꝙ ignoꝛãs
ſit:q: tũc inſpicit ſola pcuratoꝛis:ꝛ ſic ex ei⁹ cõtumacia tranſit
ſnia in rẽ iudicatã.Et hoc,q: hic nõ agit de pena mere ꝯtuma
32 cie. ¶ † Itẽ q: non exigit vera contumacia,nec apparẽs vera,
ſed ſufficit negligẽtia:dato ꝙ agat de his,q ſunt grauis pꝛeiu
dicij,p ea,que dixi.ſ.Hoſt.autẽ diſtinguit genera abſentiarũ
cõſtituentis pcuratoꝛẽ,de quib⁹ dein ſnteg.reſti.c.ſi.ꝛ.ij.q.vj.
ſi aduerſus.ꝛ de pcur.querelam.per Inn.que diſtinctiones nõ
habent hic locũ,qñ eſt plene defenſus,ꝛ cõſtituit pcuratoꝛẽ,q
defendit.Vnqñ aũt ñ dixi eũ poſſe appellare,ꝛ in hoc nõ nocere
cõtumaciã pcuratoꝛis,intelligo qñ ignoꝛat,vel ſi ſcit,ſic cõtuma
ciã purgat:alias nocet ei,ar.huius.c.in ſi.Attende tñ ꝙ in
quantũ dixi cõtumaciã pꝛocuratoꝛis nocere dño qñ ſcit,ꝛ non
purgat,eſſe verum in valẽte purgare:in minoꝛe aũt dixi.ſ.Ex
his decidit an ex contumacia pꝛocuratoꝛis ꝫ dñm fiat miſſio.
Inn.hic dt ꝙ fiet miſſio i poſſeſſionẽ cã rei ſeruãde:ꝛ etiã ex qua
transfert vera poſſ.alle.ff.de pcu.l.ſed ꝛ hec.§.ſi ꝛ.l.ſeq.C.de dig
ni.l.quoties.li.vij.q: culpa eſt ſua ꝙ malũ pcuratoꝛẽ elegit.ff.
ſolu.cau.ſta.l.vlti.§.hac actione.ff.ex qbus.cau.in poſſ.ea.l.hec
autẽ.Bar.hoc tenet,qñ citatus eſt dñs.Hoc tꝫ Spe.in titu.de
pꝛimo ꝛ ſcdo decre.§.reſtat.ver.qd ñ reus in.v.col.Hoc tenuit
Frãciſ.Vercel.p.l.ij.C.de pꝛocu.per quã dicit ſic diſputatum,ꝛ
terminatũ Vercel.Culpa enim ſua eſt in eligẽdo malũ pcurato
rẽ.ff.ſol.ma.ſta.l.vlti.§.hac actiõe.ff ex q.cau.in põſ.ea.l.hec
aũt.ad hoc.ff de mun.l.cũ mãdato.ſm Hoſt.In miſſiõe in poſ
ſeſſione,p quã trãſfert nuda cuſtodia,hoc fatet Bar.in.d.l.ij.
q: hoc ẽ leuis pꝛeiudicij.Hoc et fatet,ſiue ſit iniũctũ dño,ſiue p
curatoꝛi id,in quo eſt ꝯtumax dñs,ꝛ pcuratoꝛ:tñ q: hec nõ eſt
mera pena cõtumacie:tũ q: hic nõ exigit cõtumacia vera,vel
apparẽs,ꝛ ſufficit quẽ nõ defendi,vt dixi.ſ.In miſſiõe in poſ
ſeſſionẽ ex ſcdo,eſt ꝯtrarietas inter Inn.ꝛ Bar.vt videbis.Bar.ex
ꝫ Ion.ꝙ hoc fieri nõ poſſit in iniũctis pcuratoꝛi ex ꝯtumacia
pꝛocuratoꝛis.alle.ff.ſi ex noxa.cã aga.l.ſi cũ vſufructuario.ꝛ.l.

hoc amplī⁹.⁊ l.ſeq.ff.de vſu.inſt.vbi ex ɔtumacia vſofructuarij q eſt pcurator diſiuet.l.i.in ſi de ope.no.nun nō pōt fieri miſſio ɔ dn̄m. Satis dicit pt,vt dixi.ʒ,q ſi dn̄s fuit reqſitus,⁊ poſtea fuit ɔtumax pcurator,qͣ eū miſit,cū hec ſit ppria cōtumacia,⁊ apparēs,ex quo eſt inuētus,⁊ reqſit⁹,q teneat miſſio:ſed conſtito q miſit pcuratorē,ex quo aliquid nō pōt imputari,ſi nō ſit diligēte,cōm̄.opi.q de facili reuocet:ſi requiſit⁹ eſt procurator,nō noceret dn̄o:qꝛ hic exigitur vera,vel apparens vera:⁊ miſſio partim ɔcernit intereſſe,⁊ partim punit cōtumaciā:⁊ ſic tēperat Inn.ſrinp. Hec vera,niſi dn̄s fuerit ſciēs,⁊ vitiū non purgauerit,p hāc decre.ad ſi. Ex his decidit an cōtumacia pcuratoris dn̄s poſſit multari:⁊ in hoc dic qḋ no.l.i.§.ſi pcurator.de ɔdi inde. Aſſignat Bar.cām,qꝛ hoc eſt magni p̄iudicij. Certe rō nō plʒ:qꝛ pōt eſſe leuiſſima multa,nō grauis p̄iudicij. Ideo puto q in iniūctis dn̄o,vel pcuratori,cōtumacia nō nocet dn̄o:qꝛ hec eſt directo pena cōtumacie. Sic etiā intelligo hic Inn. Ex p̄dictis decidit an ex cōtumacia pcuratoris dn̄s dānet in expēſis. Inn tʒ eū hic cōdēnari,ſiue a principio dn̄s ſit citat⁹,⁊ miſerit pcuratorē,qui nō cōparuit,ſiue miſerit,⁊ aliqn̄ cōparuit,⁊ poſtea pēdēte iudicio fuerit cōtumax. Alle.ff. cōmo.l.eū,q.§.ſi.⁊ l.ſeq.vbi culpa in male eligēdo pcuratorem illi imputat. Bar in.d.l.ſcutit ɔtrū,qn̄ eſt citat⁹ pcurator:qꝛ in generali mādato non venit delictū.ff.de ɔdi.inde.l.ſi pcurator.⁊ qꝛ qua ratione imponit multa dn̄o ex cōtumacia procuratoris,eadē rōne nō imponit cōdēnatio expēſarū:qꝛ hec iudicant a pari. Fatet q iudex poſſet nō audire partē niſi refectis expēſis,ſicut in miſſione ex primo decre.non aūt cōdēnare,vel exigere. Hoſt.tenet opi.Inn.alle.ff.de pcu.l.nō cogēdū.⁊ l.ſeq.vbi dr q ⁊ ſi pcurator nō cogit pſequi,tenet tn̄ ob rē nō defenſam:⁊ hoc,ſiue ante lit.cōte.ſiue poſt:lʒ magis poſſet dubitari de cōtumacia poſt lit.cōte nec dicit iniquum ſi alius tenet de culpa alterius:qꝛ iſte expēſe non ſunt tn̄ pena,ſed ē intereſſe. Sup quo remittit ad no.de reſcri.c.ſi. Spe.in ti.de ſen.exec.§.ſequit.ver.ſed qḋ ſi pcurator.ad ſi.ij.col.vn̄ diſt̄rentiā facere a principio fuerit dn̄s citatus,⁊ pcurator fuerit cōtumax:⁊ tūc nocet dn̄o quo ad executionē ɔ eū faciendā:vt de app.ſepe.an poſtq̄ fuerit lit.cōte.pcurator,citet ipſe procu.⁊ ut q ſn̄ia exequēi cōtra procuratorē,⁊ ſoluet pcurator de burſa ſua. Alle.ff. ſi q̄s ius di.non ob.l.i.qꝛ dn̄s no intelligit ei mādaſſe q maliciā adhibeat:⁊ ſic in effectu tenet opi Bar.ad hoc.C.de inoffi.teſta.l.ſi pater.ij.ad ſi.ff.de adm.tu.l.ſi in heredē.§.pe.C.ḋ his,qui.vt indig.l.Polla. Credo in iniūctis dn̄o,qn̄ pcurator non fuit in iudicio,dn̄m ſit dānandus:qꝛ ex quo nil eſt geſtū cū pcuratore,iudex nō hʒ ptātē dānandi pcuratorē:qn̄ pcurator fuit aliqn̄ in iudicio,puto q in optiōe ſit iudicis,quē velit cōdēnare:qꝛ hoc nō eſt vera pena cōtumacie,vt dixit Inn.⁊ bene:⁊ hic nō exigit vera cōtumacia,ſed ficta,vel culpa. Et p hoc rn̄det ad.l.i.§.ſi pcurator. Nā q petit expēſas,petit qḋ ſibi abeſt:⁊ nulli dubiū q hec eſt p̄ſumpta culpa dn̄i talē ɔſtituētis:⁊ ſola culpa ſufficit ad hanc cōdēnationē,⁊ negligētia in nō proſequēdo iudiciū:⁊ ſunt talia leuis p̄iudicij,attēta cā principali,cui p hoc etiā nihil p̄iudicat. Et cōſulo iudici q eligat pcuratorē,maxime vbi magne ſunt expēſe,vel vbi procurator nō eſt ſoluēdo. De ſtylo practicat opi.Inn.qꝛ dn̄s tantū condēnat.

33 ❡ † Ex p̄dictis decidit,an ɔtumacia pcuratoris eccl'ie dānet eccleſia? Inn.hic q dānabit eccleſia,⁊ ɔ ipſam ſiet executio:qꝛ ipſa fuit in culpa,ſi cōtumax fuit procurator:qꝛ ipſa per ſe,vel aliū cōparere debuit. Idē ſi alia mādata iudicis non implet:qꝛ nō exhibet acta,vel inſtrumēta ad iudicis mādatū. Dicit tn̄ q eccleſie ſubuenit p reſtōnē,ſi eſt leſa.ff.de mino.l.minor.ſm In. Nec ob.xvi.q.vi.ſi cij m.qꝛ hic non punit eccleſia ex culpa pcuratoris,ſʒ ex ſua,qꝛ nō cōparuit,⁊ malū elegit:nā ſide,⁊ facul

34 tatibus debēt idoneū eligere. ❡ † Hoſt.hic pſequit duos caſus. Prim⁹,qḋ iuris de cōdēnatiōe expēſarū cōne cōtumacie. Scḋs,qḋ iuris de expēſis:qꝛ victus victori,⁊c.ff.de iudi.l.eū,quē temere. Quo ad primū dic q ſi pcurator nō eſt ſoluēdo,ſi expēſe ſunt moderate,dānari dʒ eccleſia,⁊ executio ɔ eā eſt faciēda,nec dat reſtō:qꝛ p modico no eſt eccleſia reſtituēda.de reſti.in inte.l.ſcio.ff.ſi immoderate ſunt,⁊ graues,ad officiū iudicis ſpectat actiōi deſeruiēs hoc examinare ſine libello. Ad hoc de offi.iu.c.ſi.ne lites ex litib⁹,⁊c.C.de fructi.⁊ lit.expē.l.terminato.l.ſi.C.de traſa.l.ſi.C.de ſi.inſtr.l.ſi.ad ſi. Et ſi videt eccleſiā ex cōdēnatiōe expēſarū enormiter leſā,poterit eccleſiā reſtituere.alʼ de re.ec.nō alie.ad noſtrā. Cōſuluit tn̄ Hoſt.q differat vſq ad ſn̄iam diffinitiuā,⁊ ſm qḋ tūc videbit eccleſiā bonā fouere cām,vel nō bonā,poterit arbitrari,cū ɔdēnāda ſit pars in expēſis tot⁹ lit.de per.io.calūnia a q ɔdēnatiōe excipiēde ſunt expēſe legitime a ɔdēnato facte C.de iudi.pperādū.§.ſin aūt ex geſtis. Si pcurator eſt ſoluēdo:⁊ tūc vʒ ſi pcurator eſt in dolo,eccleſia eſt in culpa,dānari dʒ pcurator. Et hoc equi⁹:qꝛ dolus

p̄pōderat culpe.ff.ad l.aquil.l.ſi obſtetrix.qn̄ ſi dolo ſus cōtumax videat ſe liti obtuliſſe,faciēda eſt ɔ eū executio ff.ḋ re iud.l.ā.i.reſponſo.de doli excep.l.ſi pcurator. Si eccleſia,vel p̄lat⁹ ſint partiī ceu cōtumacie,dic hoc caſu q ipſe p̄latus cōdēnet,⁊ ſit executio ɔ ipſum:vt no.de pcu.ordinis.⁊.c.cōſtitutus. Si nec eccleſia,nec p̄latus,ſed ſolus pcurator,ſentit q dānabit ſolus procurator,ex quo eſt ſoluēdo:in expēſis aūt victoris,ſi eſt appellatū.nō eſt neceſſaria reſtō:qꝛ iudex,ad quē eſt appellatū cognoſcet de principali,⁊ de hac acceſſoria expenſarū.de app.vt debit⁹.C.de app.cō.de offi.dele.prudētiā.⁊ ex quo cōpetit remediū ordinariū,ceſſat extraordinariū.ff.ḋ mino.l.in cauſe.§. Si vero fuit appellatū,⁊ eccleſia petit reſtitui ɔ ɔdēnationē,dicēs ſe leſam,poſſet,⁊ debebit tūc libell⁹ offerri:qꝛ principaliter petit.de reſti.in inte.c.ij.de offi.iu.c.ij. Aduertat tn̄ q ſi qn̄ eſt inter duas eccleſias,⁊ vna dicat ſe male expēdiſſe,alia dicit ſe male cōdēnatā eſſe,potius audiat illā,que dicit ſe male expēdiſſe qꝛ alteri imputāda eſt culpa in mala electiōe pcu.ff.de mi.l.verū.§.itē q̄rit.⁊ l.in cauſe.§.i. Dicit tn̄ Hoſt.q quicquid ē.ſcripſit ad doctrinā hic ſunt arbitraria,in quib⁹ iudex pcedit equitate ſeruata in humaniorē partē declinādo,ſm qḋ no.de traſa.c.ſi. Puto q in iniūctis eccleſia ipſa ſit dānanda in expēſis:qꝛ ex quo nunq̄ fuit pcurator in iudicio:nō video q ex hoc poſſet dānari pcurator:eccleſia tn̄ poſſet reſtitui,vt dixi,ſi poſtq̄ pcurator fuit in iudicio,⁊ in iniūctis ſibi ſatis equa eſt diſtinctio Hoſt.an ſit ſoluēdo,vel nō,⁊ an ſit in dolo,vel culpa,vel an vterq participet:an ſn̄ia lata ɔ tutorem exequat in bonis pupilli:⁊ qḋ de lata ɔ curatorē bonis,vide in Spe.de ſen.exe.§.ſequit.ver ſed pone.poſt.§ ſed qḋ ſi reus.in.v.col.qḋ hic nō plequor:qꝛ eſſet tractare materias pertinētes ad Regiſtras.⁊ gl.⁊

35 Bar.in l.q ſoluēdo.§ etiā.ff.de leg.ij. ❡ † Ex his decidit an cōtumacia pcuratoris noceat dn̄o quo ad diffinitiuā. Inn.dicit hic q ſic,ſi ſit cōtumax poſt litē cōte.qꝛ factus eſt dn̄s litis p lit.conte.ad hoc qḋ poſtea mutari nō pōt.de procu.c.i.li.vi.no.de reſcrip.ex parte decani.⁊ poſtea pōt in eū ſn̄ia dari.C.de ſen.l.i.expreſſum videt ff.qn̄ app.ſit.l.i.⁊.§.ſi.C.quo ⁊ qn̄ iu.l.ij. Idē dicit in caſibus,in quibus ad ſn̄iam diffinitiuā procedit in ɔtumacia ɔtr.qꝛ culpa ſua eſt,qꝛ bonū nō elegit procuratorē:ſed ipſi dn̄o dat actio mandati cōtra procuratorē:⁊ ſi nō eſt ſoluēdo,ſubuenit dn̄o.ff.de eo,per quē fac.e.l.ſi.ff.de dolo.l.elegāter.§ pe. Sʒ eſt dubiū quid ſi dominus tacite reuocauit procuratorē,vt lis nō valeat cōtra eum tēpore ſn̄ie proferende,⁊ tacite compactū in fraudem vt reuocet:an valeat ſn̄ia poſtea lata in procuratorem. Dicit Gul.de mo ḋ laud.l.ij.in cle.auditor.de reſcr.ſi.lam nō tenere:⁊ tenet quod aduocati determinauerunt ſententiam non valere:qꝛ imputandū eſt parti videri dn̄m cōparere,quare illā non reuocet:⁊ ſic videt ei imputandū.de mino.cū mandato.⁊ no.de reſcri.ex parte. Idem Io.de Ligna qḋ puto in reuocatione per actū cōparitionis:ſecus in alia reuocatione tacita nō intimata,per no.in.d.c.ex parte decani.⁊ de procu.mandato. Ex his ptʒ quid dicendū in ſn̄ia ſuſpēſionis,vel interdicti. Quidā q tenet. In hoc dic per omnia vt dixi in ſn̄ia excōicationis:qꝛ licet cōtumacia procuratoris noceat dn̄o in pertinētibus ad rē,in qua cōſtitutus eſt pcurator,nō in aliis,ſicut q ſuſpendat,vel interdicat qḋ fieri non debet,niſi cā ſuſpēſionis ex propria culpa pueniat,⁊ legitime probet.ij.q.i.nonnulli.gl.q.iiij.veniens.⁊.c.ſeq.xxiiij.q.iij.ſi hereticus.ſm Fran.Cler.⁊ Io.An. Ex his decidit an contumacia procuratoris in nō reſpōdēdo poſitionibus,vel nō iurādo de calū.preiudicet dn̄o. Vʒ q nō:qꝛ hic exigit vera cōtumacia,ſaltē in non reſpōdendo poſitionibus,⁊ tangit negotiū grauis preiudicij. Tex.eſt in cōtrariū in.c.ſi.de cōfeſ.li.vi.ſed ibi non exigit vera contumacia:ſed ſufficit taciturnitas,vel vbi ex cōtumacia trahit quid tacitū,vel fictū,in quo expreſſo facti pcuratoris preiudicaret dn̄o,p̄iudicat,alias nō:nā cōfitendo iudicialiter preiudicaret:⁊ ſic ⁊ in

36 ficta cōfeſſiōe preiudicat. ❡ † Venio ad ſm caſum principalē an factū in cōmittēdo,prout cadit in dolū,p̄iudicet dn̄o. Bar.in.l.i.§.ſi procurator.aſſumit duos caſus. Primus,qn̄ querit an factū pcuratoris noceat dn̄o quo ad exceptionē. Scḋs,an noceat quo ad agendum contra dn̄m. Primo caſu dic,ɔ dn̄m excipi poſſe ex delicto cōmiſſo per pcuratorē,qn̄ eſt pcurator ad negotia.alle.l.apud Celſum.§.queſitum.⁊ l.ij.§.ſequit.ff de doli exce.qḋ intellige,qn̄ eſt generalis procurator,vt ibi.hic intellige qn̄ ex facto procuratoris,qui dolū cōmiſit,aliqḋ ius ēq̄ſitum eſt dn̄o,ex quo iure agit:tunc ſi poſſet contra procuratorē,ita ⁊ contra dn̄m excipi. Si enim extra rem,de qua agit,dolū commiſiſſet:hec non noceret dn̄o:qꝛ exceptio perſonalis eſſet. Quid eſt ſi pcurator excōicat⁹ eſſet,vel aliqḋ delictū cōmiſiſſet,ex q̄ repelleret ab agēdo:hoc nō noceret dn̄o:vt no.i.l.apud celſum.ī.ḋ auctho:is ff de exce.doli.ſi eſt pcurator ad iudicia ſi ſuit p̄eſiſteret in negotio,in quo eſt pcu.ante li.cōte.vel aūt qui eſſet con

eſſet cõſtitutus ꝓcu. ⁊ nõ nocet dño, ſicut nec noceret dol⁹ ter-
tij. Si poſt li. cõte. dicit tex. ꝙ nocet dolus ꝓcuratoris dño, ſi
aliqđ delictũ cõmiſit circa id, de quo principaliter agit in iudi-
cio. Alle. l. j. cũ aut. ſua. C. de pe. iudi. q ma. iud q̃ intelligo, qñ
ex dolo eius aliqđ eſt applicãdũ dño, vt q: corrupit iudicẽ ad
cõmodũ dñi: vbi ẽt ſi dolus eſſet cõmiſſus per tertiũ, ꝑiudica-
37 ret dño: ſi nõ ad cõmodũ dñi, nõ preiudicat. ❡ † Si querit an
dolus ꝓcuratoris noceat dño quo ad agendũ ꝯ dñm: hic pro-
ſequit tres caſus. Primus, qñ certũ eſt, delictũ eſſe qđ faciat, ⁊
nõ ꝑiudicat dño. l. j. §. deieciſſe. ⁊ §. quoties. ff. de vi, ⁊ vi ar. Se-
cũdus, qñ certũ eſt, nõ eſſe delictũ, ſed eſt alter penale: ⁊ idẽ: vt
l. ij. alias. iij. §. ſi ꝓcu. ff. qđ quiſq; iuris. Tertius, qñ eſt dubiũ
an ſit delictũ, vel nõ, q: põt ſe habere ad vtrũq;: ⁊ tũc ꝑiudicat,
vt in reſpõſione ad poſitiones, q̃ põt eſſe delictũ, ſi male reſpõ-
deat; ⁊ nõ, ſi bene: ꝑiudicat tñ, vel non, ſm diſt. l. certũ. §. ſed an
ipſos. ff. de cõfeſ. quã diſt. poſui. ꝯ. Quartus caſus, qñ certũ eſt,
nõ eſſe delictũ, vel puniblle, vel qñ dolus admittit circa ꝯctũ,
ex quo querit dño, ⁊ dolus ꝑiudicat: dicit, ſi hz ſpeciale mãda-
tũ: ſed certe ⁊ ſi habet generale: vt. l. ꝓcu. ff. de tribu. Sic loquit
illa lex vt ibi not. ⁊ ꝓſequit de dolo tutoris, ⁊ curatoris. ſ in. d.
§. ſi ꝓcu. l. j. ff. ſi qs ius di. nõ ob. que ad nos nõ pertinẽt. Ideo
nõ ꝓſequor. Per hec dicũt doct. ꝙ ſi ꝓcu. producit falſum in-
ſtrumentũ in iudicio, qđ nõ preiudicat dño: vel ſi aliũ dolũ cõ-
mitteret: q: ad falſa inſtrumẽta ꝓducenda, vel fraudẽ cõmittẽ-
dã, vel aliud delictũ perpetrandũ, mãdatũ nõ habuit, nec hoc
generali mãdato venire cenſet. ideo dño non imputat, q: ab eo
commiſſa nullo modo videnť. l. ſi ꝓcu. ff de condi. inde l. ij. §. ſi
procu. ff. ſi qs ius di. non ob. ⁊ patet de ele. ſi cõpromiſſarius. li.
vj. qđ intelligo, niſi aliquid ex dolo foret dño applicatũ, ẽt in
caſu, vbi tertiũ dolus alteri nõ ꝑiudicaſſet: q: preiudicaſſet quo
38 ad ius, ſaltẽ excipiendi ❡ † Ex his patet an ꝓpter fruſtrato-
riã appellationẽ procu. dñs cõdẽnet in expenſis. Dic ꝙ ſic: q:
hic non cõmittit dolũ. ⁊ agit circa ſibi iniuncta: ⁊ q: talia poſ-
ſunt trahi ad nõ, delictũ. Qꝫ tenet etiã Spe. in ti. de exe. ſen. §.
ſequit. ver. ſed nũquid procu. Tñ dicit ibi executionẽ ſiendam
cõtra ꝓcuratorẽ, ⁊ ſic ꝓcuratorẽ odñandũ, qñ malitioſe fruſtra
torie appellanit. Idẽ recitat Ioã. de Lig. Collectariũ tenuiſſe.
39 ❡ † Ex his pꝫ theorica Cy. ⁊ aliorũ, quos recitat Tan. in. l.
eũ, q res agit heredis. C. de procu. quã etiã in. l. iubemus nulli.
C. de ſacroſan. ecc. fore defectiuã. De delictis prelati an noceat
eccleſie, dic plene p Cy. ibi. ⁊ in regula, delictum. de reg. iu. li. vj.
dicã. ſ. de dolo. c. j. Ex his dicũt dñi de Rota, ſua concluſione
lxxviij. ꝙ factũ ꝓcu. circa attẽtata poſt appellationẽ nõ ꝑiudi
cat dño, vt pro attẽtatis, ſi nihil ad eũ peruenit, poſſit agi ꝯtra
dñm: q: nõ vr habuiſſe mãdatũ ad attẽtandũ, niſi ſpeciale ha-
40 beret mãdatũ. ❡ † Ex his apparet quãdã diſt. Cal. hic in hac
materia multũ deficere, quã nõ refero, q: in multis deficit. Sed
in quãtũ dixi. ꝯ. delictũ procuratoris nõ nocere dño, ſemp intel
lige, niſi ad hoc ſe extẽdat mandatũ dñi directo, q: ſpãliter eſt
mandatũ: vel niſi aliter veniat ad cõſequentiã mãdati: vel niſi
ratificet expreſſe, vel ſciat eũ in facto ſuo cõmittere delictũ, ⁊ ei
nõ ꝯdicat, ⁊ patiať. Et ſic põt intelligi l. ꝓcuratoris. ff. de trib.
⁊. l. j. §. deieciſſe. ⁊. § quoties. ff. de vi, ⁊ vi ar. Et hoc eſt illud mo
dicũ boni, qđ dē Cal. qui ad cõcordiã iſtis. c. allegat legẽ, quam
alle. gl. C. de excoct. ⁊ traſla. mi. anno. in exe. li. xij. vbi ſi procura
tor nõ paret ꝓceptis de trãſferẽda militari annona, dñs puniť.
De hac materia p Cy. in l. eũ, qui res agit heredũ. C. de procu.
Recitat tñ Inn. hic quoſdã tenere ex dolo tutoris, ⁊ admini-
ſtratoris, ⁊ ꝓcu. admiſſo in negotio cõmiſſo ꝓcuratori, vel alte
ri adminiſtratori preiudicari, etiã ſi ad illud faciendũ nõ tene-
reť eccleſia, vel pupillus, dum tñ poſſint ſe ſeruare indẽnes ad-
uerſus procuratores, vel adminiſtratores. Sufficit tñ ſi cedãt
actiones. ff. qñ ex fact. tu. l. j. de adm. tu. l. ſi. qñ aũt teneanť alie
perſone de delictis ꝓcu. no. de fideiuſ. c. pe. ſin Inn. dic vt dixi
41 ſ. ❡ † Ex his decidit an ꝓcuratore cõſtituto, ⁊ impedito im-
puteť, ſi aliũ non ſubſtituat, vbi eſt impeditus, ⁊ an a dño hec
regula imputeť. Et cõcludit ꝙ ſi ꝓcu. ex ꝑtãte iuris põt ſubſti
tuere, q: lis eſt cõteſtata, imputať hoc dño, ⁊ teneť ad intereſſe:
q: imputari ſibi põt quare nõ idoneũ, ⁊ diſcretũ ꝓcuratorẽ ele
git. Si aũt ſubſtituere põt ex vi mãdati dati de ſubſtituẽdo, ⁊
nõ de iure: dic qđ ſecus vr: q: hoc fecit tñ de gratia: q: ad hoc
nõ arctať ad ꝓuidẽdũ caſus fortuitos: eũ enim non imputať
dño, ſi nõ ſubſtituat. ar. de ele. c. ũ inter vniuerſas. Alij cõtra di-
cũt, q: adhuc imputať dño, ſi nõ ſubſtituit: teneť tñ ꝓcu. actiõe
mãdati: q: ſibi expediebat ꝓcuratorẽ ſubſtitui alle. no. de iudi.
cũ deputati. Hoc puto in caſibus, in quib⁹ ſufficit dñm nõ de-
fendi: nec exigiť alia culpa, q: ex quo ſubſtituere põt quẽcũq;,
⁊ nõ elegit induſtriã ꝓcu. negligẽtia in ſubſtituendo ei preiudi-
cabit: ſed ſi nõ haberet mandatũ ad ſubſtituendũ, ⁊ eſſet ante
li. cõte. ſatis puto ex impedimẽto dñm excuſari, ex quo legiti-
me fuit impeditus procu. in iniunctis dño: arg. de pign. ſignifi-
cante. Et hoc, niſi in his, in qbus ſufficit dñm non defendi, ⁊
alia nõ exigiť contumacia. vt in miſſione ex primo decre. vt. l.
hec aũt. §. ſi. ⁊. l. ſeq. ff ex qui. cau. in poſ. ea. Ubi aũt aliqua exi-
42 giť culpa, procedit opi. Inn. ❡ † Nũquid aũt procu. teneatur
miniſtrare expẽſas ſubſtituto procu. dicit hic Inn. ꝙ ſic. Hoſt.
dicit ꝙ ſi ſalariũ certum recepit pro hoc procurator, procedit
dictũ Inn. Idem ſi ex pecunia dñi habet vnde ſoluat. Idem ſi
abũdat procu. ⁊ dñs ex hoc paſſurus eſt graue damnũ: q: tũc
de proprio debet prouidere, cum illud ſit a dño recuperaturus
cõtraria mandati: alias teneť ad intereſſe. alleg. ff. de procu. qui
proprio. §. procurator vt in ceteris. ⁊. §. hiis impẽdia. C. man. l. a
ꝓcuratore. C. de procu. ſi procu. ꝯ. de obli. ad rati. c. j. Pro ceſſan
tibus, dicit ꝙ non teneť: q: nemo ſani capitis ſentiret ꝙ ei tene
reť de proprio prouidere: q: nec in propria perſona ꝓprijs tẽ-
neť militare ſtipendijs. de ſimo. cum ſit. nec teneť per hoc mu-
tuũ contrahere, forſan ſub vſuris, cũ gratis forſan non inueniť,
ſecundum Hoſt. ⁊c.

1 ☞ Ad ſententiã non eſt procedendum lite non conteſtata in
cauſa reſtitutionis contra contumacem.
2 Appellans etiam contumax, ⁊ non reſpondens, debet iterato
citari.
3 Appellans ſi coram iudice a quo compareat in cauſa, pro qua
appellauit, in dubio appellationi renunciat.
4 Teſtes vt dicanť legitime auditi, ⁊ examinati tria requiruť. ⁊.
5 Cõtumacia licet noceat citato, tamen ex ea nõ tollitur facul-
tas procedendi in principali, ratione contumacie.
6; Ad ſententiam non proceditur lit. non conteſtata in poſſeſſo-
rio recuperande.
8 Iudex poſſeſſionem adiudicans poteſt verbaliter pronũtian-
do ſe intromiettere ſuper non moleſtatione futura.
9 Reſcriptum vitiat taciturnitas declinatoriarũ cõtra iudices
competentium parti aduerſe.
10 Iudex ſuffraganeus alterius partium quomodo legitime tã-
quam ſuſpectus recuſetur. nu. 24.
11 Proceſſus iudicio, ⁊ ſnia ex eo duabus cauſis põt annullari.
12 Uerbum, caſſare, licet improprietur, poteſt quandoq; ad ſen-
tentias nulas referri. nu. 27.
13 Dictio uno, ſtat correctiue.

1 Accedens. ❡ † In cã reſtitutiõis ẽt con-
tra cõtumacẽ nõ eſt ꝓcedẽdũ
ad ſniam li. nõ ꝯte. Sunt due partes. Prima põnit
ordinẽ proceſſus. Scda, ſpſius retractationẽ. Secũda
ibi. Cũ igiť. ❡ Pro ruditer poſſet colligi ẽt a grauamine ap-
pellationẽ emere, ſubſiſtere litima cẽ, q̃ꝗ nõ expreſſa: ſed nota-
bile nõ colligit: q: vt apparet. j. tex. ꝑſupponit ꝙ ex his cauſis
2 fuit appellatũ: ⁊ ſic expꝛſſa fuit eã. de quo dicã. j. ❡ † Nõ ar. ad
cautelã iterato citãdũ fruſtratorie quo ad opi. iudicis appellã-
tẽ, ⁊ nõ rñdẽtẽ, ſed nõ eſt neceſſe. de do. ⁊ cõtu. cũ. qui. li. vj. Nũ-
quid aũt reuocato grauamine ſit neceſſe eum citari. Uide Io.
An. de app. ſi appellationib⁹. li. vj. in Spe. de app. §. ꝯ. xxvj.
3 † Et no. cautelã putãtis ſe iuſte appellaſſe: q: nõ dꝫ corã iudi-
ce a quo cõparere, ne ab applõne recedat, vt pꝫ, de app. ſolicitudi
4 nẽ. ꝯ offi. dele. relatũ. ❡ † No. tres caſus, q ſũe circa teſtes. Vt
primo recipiunť. Scdo eorũ dicta rediguntť in ſcriptis. Ter-
tio, citať pars vt veniat ad ꝯdicendũ teſtibus, vel dictis, ⁊ ſic
pꝫ ꝙ oppoſitio ꝯ teſtes põt fieri poſt publicatas atteſtatiões
de quo de teſti. ꝑſentiũ. ⁊. c. li dilect⁹. ⁊ eo. ti. ex parte ade. ❡ Et
no. ꝙ abſq; citatiõe ad ſniam ſpecialẽ põt procedi ad ſniam, ſi
citať poſt publicatas atteſtatiões obiecturas dictis teſtium.
5 ❡ † No. arg. ꝙ lz cõtumacia mulcteť, ex hoc nõ tollit facultas
ꝓcedẽdi in principali rõne cõtumacie, dũmõ acta legitime tra
6 ctenť. ❡ † No. duo ſm diuerſitatẽ, intellectuũ. Primum, ꝙ in
poſſeſſorio recuperãde ad ſniam diffinitiuã nõ procediť lit. nõ
cõte. De quo dic vt de offi. dele. cõſultationib⁹. Et ex hoc pꝫ
ꝙ ẽt in poſſeſſorijs eſt ordo iuris obſeruãdus ſm aliũ no. ꝙ in
cã reſtõnis in integrũ non ꝓcediť ad diffinitiuã, vel receptionẽ
7 teſtiũ li. nõ cõte. De quo dic vt de offi. iudi. c. ij. † Et no. ꝙ bñ-
ficio reſtõnis aliqñ ex reſcindẽti cõſequiť qs reſtõnẽ poſſeſſio-
nis. Uide qđ no. in. c. cũ ex literis. ꝯ. de in inte. reſti. Et no. ꝙ in
poſſeſſorio ꝓcedit hec cõcluſio libelli, peto poſſeſſionẽ adiudi-
8 cari. † Et no. ꝙ ꝑe iudex adiudicãs poſſeſſionẽ verbaliť ſe intro
mittere promũciãdo ſup moleſtatiõe futura. De q̃ de offi. dele.
q̃rẽti. de ꝓbẽ. p i lox. ff. ꝯ acq. poſ. ꝑuulcere. ꝯ ꝯceſ. ꝓbe. cũ nſis.
9 dicã de teſti. ex pte ade. ❡ † No. hic aptẽ ꝙ taciturnitas decli
natoriarũ ꝯ iudicẽ ꝯpetẽtiũ aduerſe pti viciat reſcriptũ de q̃ va
10 niauit Inn. i. c. ſup literis. ꝯ reſcr. vt ibi dixi. ❡ † No. cãz vna li-
mã recuſandi iudicẽ, qñ eſt ſuffraganeus alteri⁹ partiũ. ❡ No.

quẽ eſſe ſuffraganeũ alterius nõ poſſe nõ eſſe iudicẽ notorium.
11 Ad hoc õ trãſla. quãto. ¶ † No. duas cãs annullãtes ꝓceſſus.
Prima, q̃n ſnĩa ẽ lata poſt, ⁊ ꝯ appellationẽ: qđ ꝓcedit in diffi
nitiua, ⁊ interlocutoria. ⁊ in ſentẽtijs cenſure, ⁊ aliis. Facit ad
id, qđ no. de teſti. ex parte ade. Scđa, q̃n eſt ꝓceſſus, lite nõ cõ
te. Et hoc cõcludit tñ ad negotiũ principale, ⁊ nõ ad excõica
12 tiõis ſnĩam. ¶ † No. de verbo, caſſare: q2 refert, lꝫ impꝛoprie, ad
13 ſnĩas nullas. † Et no. ꝙ dictio. imo, ſtat correctiue. Ad hoc de
trãſla. p̃la. inter corporalia. ¶ No. tertiũ intellectũ ꝙ hic age
ret via nullitatis, ꝙ ſicut attẽtata applõne pendente debẽt re
tractari, ita attẽtata vi ſnĩe nulle, ⁊ quo ad inſtrumẽta cauſe, ⁊
quo ad alia debẽt ad priſtinũ ſtatũ reintegrari. Et no. ꝙ q̃n qs
ꝯ ſnĩam obtinuit, inſtr̃a ſnĩe ſunt reſtituẽda obtinẽti ad hoc. ſ.
de trãſla. c. i. ⁊ vide Bar. ff. de dã. inf. e. l. ſi finita. §. elegãter. ¶ No.
hic ar. ꝙ ꝓceſſus habit⁹ p iudicẽ recuſatũ vꝫ, niſi appellet. Vi
de Inn. in. c. cum ſpãli. de app. Hoſt. colligit ꝙ ſurreptio vitiat
ipſo iure literas: ſꝫ hoc nõ eſt operata ſurreptio, ſꝫ appellatio,
vel defectus ordinis. De quo dic vt dixi de reſcri. ceterũ. ⁊ c. ad
audiẽtiã. Et no. de verbo, occupare, qđ ſonat in malam partẽ.
¶ No. ꝙ iuſtificata appellatiõe, ſup ea põt de nullitate ꝓnun
tiari vide de iudi. exhibita. ⁊ qđ dicã de app. dilecto. ¶ Op. ꝙ
nõ fuerit neceſſaria monitio, ſi reputabãt applõnẽ ñ tenere: q2
appellãs ꝯtumax eſt, cũ ꝓteſtari videaĩ ſe nunꝙ̃ velle cõpare
re: vt de do. ⁊ ꝯtu. cũ. q. li. vi. Scđo dĩ ꝙ hoc fecerũt ad cautelã
nã nõ erat neceſſariũ. ¶ Quero de rõne nullitatis ꝓceſſus: dĩ
Hoſt. ꝙ multe fuerũt. Prima, q2 iuſte recuſati fuerũt iudices.
Hec cã nõ ſufficit ad cõcludẽdã nullitatẽ, niſi aliud interceſſe
rit: vt pꝫ p no. p Inn. de app. cũ ſpeciali. ⁊ pꝫ per tex. c. iudex. de
offi. dele. li. vi. Scđa cauſa eſt, q2 litere ſurreptitie inducanĩ ſm
Hoſt. adhuc hec etiã cã nõ eſt ſufficiẽs ad ꝯcludẽdam nullita
tẽ, niſi aliud interceſſiſſet: vt pꝫ de reſcri. ad audiẽtiam. ⁊ qđ ibi
no. Tertia, q2 iuſte fuit appellatũ. Et hec ſufficit ad cõcluden
dã nullitatẽ ⁊ principalis ꝓceſſus, ⁊ ſnĩe excõicatiõis. Quarta
cã, q2 fuit ꝓceſſum li. nõ cõte. ⁊ hec ſufficit ad cõcludẽdã nulli
tatẽ excõicationis. ¶ Ad declarationẽ huius opponiĩ ꝙ inſtr̃a
ꝓpria qs nõ teneaĩ reſtituere parti aduerſe. de ꝓba. c. i. So. Nõ
teneĩ reſtituere inſtr̃a regulariter. Sꝫ põt dupliciter lr̃a intelligi.
Primo, ꝙ loquaĩ de inſtr̃is ad eccleſiã ſpectãtib⁹, q̃ abſtulerat
ep̃s Cyrenẽ. Et nõ ob. ꝯ. q2 q̃ alteri ablata ſunt, reſtituẽda, al̃a
reintegrãda ſunt. iij. q. i. reintegrãda. Et ſic hec reintegranĩ ad
priſtinũ ſtatũ, tanꝙ̃ attẽtata applõne pẽdẽte, ⁊ vi ſnĩe nulle. vt
ſ. videbiĩ. Sol põt intelligi vt loquaĩ de inſtr̃is ſnĩe obtente, q̃
nõ declaraĩ nulla: ⁊ tũc inſtr̃a talia tãꝙ̃ inania penes aduerſa
riũ. ex qb⁹ in futurũ poſſet p̃iudiciũ inferri obtinẽti caſſationẽ
ſnĩe, ex iudicio offĩ caſſantis ſnĩam reſtituẽda ſunt parti obti
nẽti: ar. C. õ ꝯdi. ex le. l. diſſolute. qđ no. q2 extẽdit illã legẽ q̃ loq
tur ex diſſolutiõe obligatiõis ex actu volũtario partiũ, vt ꝓce
dat ẽt in actu neceſſario. Caſſari ẽt põt: ⁊ eſt hec alia practica, õ
q̃ i. c. i. ꝯ. õ trãſla. ⁊ hoc tutiũ eſſet, q̃n inſtr̃a forẽt ad cataſtrũ de
ſcripta, vt ibi aliqua appareret caſſatio, ⁊ repeteĩ inſtr̃m hoc
ꝯdõne ſine cã, vt in illa. l. diſſolute. ¶ Venio ad gl. vĩ ꝙ hec ap
pellatio nõ tenuerit, q2 ab Iterlocutoria, ⁊ ſine cã. de app. vt de
bit⁹. ⁊ c. cordi. li. vi. Sol. Practica hec ꝓcedit ſm antiq̃ tpa. ſꝫ
q̃ appellabaĩ ſine cã: ꝯtriũ ſm noua. Hodie ẽt nõ ſufficeret corã
iudicibus cãm allegare, ⁊ ſtatim appellare. ſꝫ deberet expectari
an petitionẽ, vĩ exceptionẽ admitteret iudex: ⁊ ſi qdẽ admitte
ret, bene qdẽ: al̃s appellaret. de app. dilecto. Scđa ſol. ꝙ hic cã
applõnis fuit allegata, ⁊ nõ admiſſa: iđ admittiĩ applõ. ⁊ hec
ſol. ẽ v̾a: qđ pꝫ ibi: Et ex his ⁊c. ⁊ hec erit v̾a. Tertia ſol. nota
bilꝫ, qđ hic appellabaĩ ex cã notoria, cũ ñ poſſet nõ eẽ notoriũ,
illos eſſe ſuffraganeos: q̃ caſu ſufficit, cãm ſubeſſe, ẽt ſi in appel
latiõe nõ exprimaĩ. In ꝯtriũ appellabaĩ ex cã dubia, quo caſu
dꝫ exprimi. Per que dĩ Hoſt. hoc bene notãdũ ꝙ vꝫ applõ, ne
ꝓcedas, cũ ſis mihi ſuſpect⁹ ex cã tali, ꝓpter quã te recuſo: ar.
ff. de arbi. nõ diſtinguũt⁹. §. qdã. ⁊ no. ꝯ. de offi. dele. ſup qõnũ.
§. ſi. qđ nõ plꝫ Io. An. q2 opꝫ cãm exprimi in appellatiõe qua
re ſit ſuſpectus. de app. cũ ſpeciali. ⁊ opꝫ expectari grauamẽ. ſ.
ꝙ exceptionẽ reijciat. Nec ob. ꝙ cã ſit notoria: q2 per hoc, vt dĩ
Io. An. nõ excuſat ab exceptiõe ꝓponẽda, ⁊ cã in appellatiõe
exprimẽda. Nã ꝙ exceptio ſit notoria, ſiue in facto, ſiue etiã ſit
in iure, hoc excuſat a neceſſitate ꝓbãdi, ſed non a neceſſitate
exprimẽdi. Idẽ dĩ Io. An. de app. in cle. appellãti. Et hoc eſt
tenẽdũ, ⁊ hoc verũ: q2 exigiĩ ſpãlis expreſſio p q̃ pꝫ ꝙ nõ ſuffi
ceret dicere, appello, q2 me grauatis in repellẽdo exceptiões, q̃
patẽt ex actis: q2 exigiĩ ſpãlis expſſio, ⁊ notabilis in applõne.
Ad qđ. ſ. de iure iu. clerici⁹. Et facit qđ no. de ope. no. nun. c. ij. ⁊
qđ dixi õ ap. ſignificauerũt. ⁊ õ ap. vt debit⁹. li. vi. de mã gl. ij. q.
vi. q̃nes iđ. q. v. q2 ſuſpecti. Ibi tñ dĩ gl. ſufficere ꝓteſtari ſuſpi
ciõnẽ, vt illꝫ, qđ p⁹ illã feu ẽ. ſit nullũ, ſicut p⁹ applõnẽ: imo lꝫ ñ
ꝓteſteĩ, ſi tñ poſtea ꝓbeĩ ſuſpicio, p hãc decre. Sꝫ hoc nõ pla
ceĩ: vt no. ſ. de app. cũ ſpeciali. licet etiã illud tenuerit. Io. õ. q. vi.
quoties. Sed dic vt de offi. dele. iudex. li. vi. in delegato. Et hoc
tene, etiã ſi exceptio eſt notoria: q2 ꝓpter ſolã notorietatẽ exce
ptionis, ſi recuſatus ſit iudex, nõ reddiĩ ꝓceſſus nullus, vt pꝫ:
quicqd ſenſerit Archi. in. d. c. quoties. In exceptione autẽ loci
nõ tuti, qualiter debeat opponi, ⁊ appellari, habeĩ. õ app. ex par
te. i. Oppo. qđ ad trãſlationẽ poſſeſſionis potuerit ꝓcedi lit. nõ
cõte. vt. ſ. c. oĩ. §. qđ ſi ſuper. de dolo. cõtingit. Sol. dupliciter õ
cre. intelligiĩ. Vno modo qđ hic agebaĩ officio iudicis nobili p
reſtitutione in inte. obtinẽda ad qđ facit nobile beneficiũ reſtitutio
nis, ⁊c. ⁊ ibi reſtituẽtes in inte. ⁊c. ⁊ ſcđm hoc neceſſaria eſt lit. cõ
teſtatio, ſcđm ea, q̃ habẽtur õ offi. iud. c. ij. Secũdo intelligiĩ ꝙ
hic agebatur poſſeſſorio ad ſinẽ obtinẽde reſtitutionis poſſeſſio
nis. Et ſcđm hoc patet qđ vbi agiĩ poſſeſſorio, neceſſaria eſt lit.
cõt. ⁊ ali⁹ ordo iuris, vt pꝫ hic. ad qđ õ off. dele. cõſultationib⁹.
¶ Ad ꝯtra reſpõdet gl. qđ aliud eſt, poſſeſſionẽ adiudicari via
ordinaria poſſeſſorio, ⁊ exigitur litis conte. vt i ꝯtrario. Aliud,
poſſeſſionẽ adiudicari in penã ꝯtumacie ⁊ nõ exigitur lit. cõte
ſtatio. Idẽ no. in. d. c. conſultationibus. Et hoc tenet Bar. i. l. i.
C. ſi de mo. poſſe. oga. In iterdicto autẽ quorũ bonorũ, tene qđ
no. in. l. i. ff. quorũ bonoꝝ q2 in illo ſummarie ꝓcediĩ. Habemus
ergo ex gl. duos itellect⁹. Vn⁹, ſcꝫ. qđ hic agebaĩ poſſeſſorio ſtri
cte vnde vi. qđ datur ſpoliato. Secũdus, qđ agebatur reſtitutio
nis in integrũ iudicio. Primũ tenuit Goſ. Tertius ponitur in
tellectus, qđ hic agebatur petitorio. in quo concluditur petitio
reſtitutionis rei. de iudi. examinata. Dicit Ioã. An. qđ lꝫ viſus
hic approbet, forte nõ eſt de iure. De quo i Spe. de libel. cõce. §.
ſi. ver. hoc aũt Inn. ponit quartũ itellectũ qđ hic petebat reſtitu
tio in inte. ⁊ ſimpliciter eque principaliter accumulabaĩ poſſeſ
ſoriũ, ⁊ petebatur reſtitutio generalis aliorũ iuriũ. Et hũc ſubdi
uidit in duos. Prim⁹, ꝙ vtrũqꝫ remediũ ſimul hic accumula
batur: õ hoc dictũ eſt ſupra. Secũdus, qđ incidẽter accumulaba
tur reſtitutio. Archie. enim primo petebat reſtitutionẽ iuris pa
rochialis: ⁊ cũ iudices viderẽt qđ õ iure parochiali ſinẽ fecerũt,
nolebãt reſtituere, ſed ꝯtra eũ pronũtiare: qđ epiſcop⁹ p̃ſentiẽs
petijt reſtitutionẽ in integrũ, quã ipſi dederũt. Et hic eſt nota
bilis intellectus, qđ etiã pẽdẽte iudicio ad tollẽdũ obiectũ exce
ptionis obſtãs actioni intẽtate, ⁊ ꝓſecute poteſt peti reſtitutio
in integrũ. Sꝫ nõ placet ad tex. q2 nihil hic fuit rñſũm ad pe
titionẽ, ⁊ petitio prima vice fuit data ſuper beneficio reſtitutio
nis. Quartũ itellectũ ponit hic Ho. ⁊ notabiliorẽ, qđ hic ageba
tur poſſeſſorio lato: cõquerebatur enim archie. de plebano ſan
cti Martini ideo, q2 nolebat ſibi obedire, nec de iure parochiali
reſpõdere, ſicut cõſueuerat: nec hoc fecerat diu erat, nec dicebat
ſe ſpoliatũ q2 nec erat: ſed tã ipſe, quã ſui predeceſſores in exigẽ
do fuerãt negligentes. Implorabat ergo officiũ iudicis, vt eum
reduceret in eũ ſtatũ, in quo eſſe cõſueuit: ⁊ ſic eũ reſtitueret in
quaſi poſſeſſione predictorũ. Nec petebat hoc per beneficiũ reſti
tutionis in integrũ, ſed generali iudicis officio de quo de in in
teg. reſtitu. ex literis. ſm Ho. Qđ no. q2 remediũ canonis. rein
tegrande. ⁊c. ſepe. nõ vidẽtur habere locũ quãdo qs excluſus eſt
a poſſeſſione per negligẽtiã, lꝫ iniuſte: ſed tũc vel tutius eſt qđ ac
cumuletur reſtitutio, vel qđ agatur hic iudicis officio. qđ bene
no. ¶ Gl. in verbo, ſubeſſe, ponit multas cauſas recuſationis: ⁊
eſt clara. dic vt in ea. In quãtũ dicit gl. ſuffraganeũ nõ poſſe eſſe
iudicẽ metropolitani: illud eſt verũ in delegato, vt hic: ſuffraga
neus aũt bene poſſet eſſe ordinari⁹: ideo poſſet archie. cõuenire
ſubditũ ſuffraganei corã ſuffraganeo vt ordinario, ſm Gul. in
Spe. tit. i. §. ſupereſt. verſ. quid ſi cõqueror. ſm Io. An. ¶ Not.
etiã gloſ. in quãtũ dicit, ⁊ aſſignat cauſam quare facili⁹ recuſaĩ
iudex, quã teſtis: ⁊ vide idẽ no. iij. q. v. ⁊. c. accuſatores. ¶ Opp.
ꝙ hic nõ fuerit appellatũ ex pluribus cauſis, ſed vna tãtũ, ſcili
cet recuſationis cõtra literã, ibi ex his. Soln. Dicit gl. ꝙ a prin
cipio ex vna cauſa tãtũ fuit appellatũ: ſed quia poſtea ſuperue
nit noua cauſa, quia ſcilicet proceſſerũt lit. nõ cõteſta. Illa ſecũ
da ſuperueniẽs habuit primã cõfirmare: ⁊ ſic ex plurib⁹ cauſis
poteſt dici appellatum, ſm eũ. Et hoc tenuit Ioan. ⁊ Vincen.
Sed nõ placet Hoſt. ⁊ hoc tenuit Ioan. And. ꝙ ſi grauamen
ſubſiſtẽs ſecundũ tẽpus appellationis non proficit appellanti,
niſi propter illud appellet, ⁊ ex eo intatur de appellat. nouit. ⁊ c.
dilecte. ⁊ in clemen appellãti. de appella. multo minus proficiet
grauamen nõ ſubſiſtens ſecundũ tempus appellationis, ſed ex
poſt facto ſuperueniens. Ideo ſecundo dicit gl. ꝙ vna tantum
fuit cauſa in genere: ſed i plurali dicitur habito reſpectu ad plu
ralitatẽ iudicũ, qui fuerunt recuſati. Vnde in quolibet poteſt di
ci fuiſſe vnã recuſationẽ: ⁊ ſic multiplicatio perſonis, exceptio
nes, ⁊ cauſe multiplicate intelligũtur. ff. de verb. oblig. l. ſcire de
bemus. Vel ſecundum Innocen. fuerunt due, ſcꝫ ſurreptionis
exceptio, ⁊ ſuſpicionis, ſm eũ. ¶ Glo. opp. qđ ſine forte ocuit,
⁊ potuit excõicare. dic ꝙ litere inter⁹ eſt qđ ñ nõ fuiſſet legitime
appellatũ

appellatū: ⁊ ſic contumax fuiſſet, procedi ad miſſionem, vel ex-
cōicationē: ſed hic nō proceſſit tñ ad illam, ſed ad diffinitiuam:
ideo dicit glo. forte. Fuit philoſophicū temperamentum. Vide
de teſti. c. ij. Vel dicit Jo. An. qđ dixit forte, ideo q: iudex non
neceſſario procedit, vel procedere debet ad excōicationē, ſʒ illā
imponere debet, quam magis timeri videt. j. c. quoniam. ad fin.
¶ Oppo. ꝙ male ſtet verbum, caſſari, q: caſſatur ſtricte quod
aliquod eſt. Solu. Litera dicit qđ propter hoc verbum, caſſari,
exponitur, id eſt, caſſum nuntiari: q: quod nullū eſt, caſſari non
debet: ſed debet ſñia nulla pronuntiari. Gloſ. vltima eſt clara.

1 ☞ Sententia lite etiam non conteſtata ſuper miſſionem in
poſſeſſionē cauſa cuſtodie valet, vbi reus eſt contumax, vbi hoc
patitur natura cauſe. nu. 4.
2 Poſſeſſio vera quando dicatur poſſe transferri per ſolam miſ-
ſionem in poſſeſſionem cauſa cuſtodie.
3 Excommunicari quare non ſemper debeat contumax, vbi pōt
recurri ad alia remedia.
5 Contumacia ſola non poteſt ſtatim procedi ad miſſionē in poſ-
ſeſſionem cauſa cuſtodie.
6 Excommunicatus ſi per annum durauerit in excommunica-
tione perdit cauſam.
7 Iudices quinam poſſint in poſſeſſionem mittere.
9 Miſſio in poſſeſſionem in quibus cauſis non adaptetur.

1 **Ue fraternitatis.** ¶ † Si lite non
côteſta. reus eſt
contumax: pōt fieri miſſio in poſſeſſionē rā cuſtodie:
alias reus excōicabit. In prima deciſa ꝯſultatio. In
ſecunda, reſponſio diſtinguens. ⁊ ſecundū membrū ibi: quod ſi.
¶ Nota practicā ꝓcedēdi ꝯ reū côtumacē añ litis côteſt. q: ſi cā
2 patitur miſſionē, procedit ad miſſionē in poſſeſſionē. † Et nota
ꝙ mittit cā cuſtodie: q: ex ea nō transfertur vera poſſeſſio ante
annū, ſi non patitur miſſionem natura rei, vel cauſe, procedit ad
excōicationē, vel aliam multam: ⁊ ſic ſunt aliquę cauſe, vel res,
que nō patiuntur miſſionē in poſſeſſionē. ¶ Nota ꝙ hic vł de-
ſtrui theorica Legiſtarū in auł. at q ſemel. C. quõ, ⁊ qñ iu. ⁊ l auł.
ſi oēs. C. ſi vt ſe ab here. abſti. ⁊ in. l. pe. C. ad Treb. q volūt ꝙ vbi
vana eſt ꝓuiſio miſſiōis in poſſeſſionē: procedi poſſit ad ſñiam
diffinitiuā lite nō côteſtata. Quod eſt notandū: nā hic non pro
ceditur ad diffinitiuā, ſed ad aliam multā, per quā aliter com-
3 pellitur iuri parare. ¶ † Opp. innuit hic ꝙ poſſit demū in ſub-
ſidiū ad excōicationē recurri. ꝯ. j. c. ſi. Dicit Joā. ꝙ hic prius ſit
recurſus ad res, ꝗ̄ ad pſonas: aliqñ eſt ecōuerſo. xvi. q. vi. illud.
Hoſ. dt ꝯ côtumacē nō ꝓcedēdū ad excōicationē, donec extēt
alia remedia: q: excōicatio eſt odioſa: ſicut dr de actiōe de dolo.
ff. de dolo l. j. ij. ⁊ iij. Vñ dicebat Hoſt. p tex. hic probari hītem
bona excōicari nō poſſe. qđ dt falſum, lʒ foret honeſtū. Pōt tñ
4 a qua vult incipere. j. eo. qñ. § ſi. ¶ † Opp. ij. ꝙ vbi nō eſt proui
ſum de remedio miſſionis poſſit ꝓcedi ad diffinitiuā ſñiam, in
auł. ſi omnes. C. ſi vt ſe ab here. abſti in auł. at q ſemel. C. quõ, et
qñ iu. de eo, q mit. in poſ. cū, q. lib. vi. Quidā dicūt ad ſñiam diſ-
finitiuā poſſe tunc ꝓcedi, arg. l. diffamari C. de inge. ma. j. de fide
inſtru. accepimus. Sed hic deſtrui vł hic, niſi euadēdo dicat ꝙ
⁊ iſtud, ⁊ illud remediū locū habeat. Unde dōm vł ꝙ hec decr.
deſtruit illā theoricā: vel reſtringatur hoc procedere, qñ deficit
remediū mittēdi ꝓpter rē vel cām: agit tñ contra certā pſonā, a
qua aliqd petit dari vel fieri, cū qua pōt lis côteſtari: quo caſu
cū ſit pſona, cū qua pōt lis côteſtari, nō ꝓceditur ad diffinitiuā
lite nō côteſtata, ſed tñ ꝓcedit ad excōicationē, vel aliā multā
⁊ aggrauationē: ⁊ hoc excepto caſu. c. i. de eo, q mit. i poſ. vbi q:
nō pōt ꝓcedi ad miſſionē i beneficiali, ꝓcedit ad ſñiam diffini-
tiuā lite nō côteſt. Sed illud nō eſt ideo, q: nō poſſit procedi ad
miſſionē, ſʒ q: cā eſt talis nature: q: olim in contumacē poterat
procedi ad ſententiam lite nō côte. vt. j. eo. quoniam. § ſi vero. ⁊
§. ſinantem. ⁊ hodie patet, q: ſummaria eſt: vt in cle. diſpendio-
ſam. de iud. Si autem deficit remediū miſſionis nō ex capite q:
natura cauſe non patitur, vel rei, ſed ex capite q: ius agēdi non
dirigitur côtra certam perſonam, nec ab eo poterit aliquid dari
vel fieri, ſed côcluditur eātum iudici, ⁊ nō parti: q: tunc nō eſt
neceſſarius libellus: vt no. de libel. obl. c. j. ⁊ in auł. offeratur. C.
de lit. conte. ⁊ q: nō eſt ibi perſona, cū qua lis côteſtetur, proce-
ditur ad ſñiam lite nō ꝯteſtata, nō ex eo q: nō poſſit ꝓcedi ad
miſſionem in poſſeſſionē, quamquam ſic côtingat, q: ⁊ tunc nō
congruat remediū miſſionis. Et ſic debet intelligi glo. ꝯ de of-
ſiandi. c. ij. ad hoc. j. eodem quoniam § ſunt ⁊ alij. ⁊ ſic cauſa cau
ſe: quia quādo petitio nō dirigitur côtra certam perſonam, ſed
concluditur iudici, non eſt prouiſum de iſto remedio miſſionis,
nec de alio aggrauante. Ubi ergo de nullo remedio aggrauante
eſt prouiſum: procedit theorica illa, ſed vbi de aliquo eſt proui-
ſum, vel miſſiōis, vel multe, vt q: apparet perſona, ad quā ag-
grauatio pōt dirigi, ceſſat remediū miſſiōis. Sic debet intelligi
Inn. de coha. cleri. ⁊ mu. tua. in gloſ. magna. verſic. preterea. qui
ad literam ſtruſit theoricā doct. vbi dicit quod in talibus regu
lariter nō proceditur ad diffinitiuam: q: eſt prouiſum de reme-
dio miſſionis, ⁊ in criminalibus ſic, q: nō eſt prouiſum. De quo
dic vt ibi: ⁊ no. ff. de penis. l. abſentē. ⁊ qđ no. de dolo. veritatis.
5 ¶ † Querit gl. an ſtatim ſola côtumacia poſſit procedi ad miſ-
ſionem. Gloſſ. dicit ꝙ nō: q: nō debet nimiū feſtinare: imo ſaltē
ſummarie dʒ negotium examinare. C. vbi in rem acti. l. ij. C. de
bo. autho. iudi. poſ. l. cū ꝓponas. ⁊ auł. ſna. j. eo. qñ. §. qđ ſi ſup.
Et ſi nimiū feſtinaret, dicit glo. ꝙ reuocaret miſſio: vt pʒ in. l. ſi
finita. §. ſi forte. ff. de dā. infec. Sed hoc intellige vt dicā de dolo.
côtingit. ſicut in diffinitiua dr, de re iud. cū Bertoldus. Et hoc
intellige ēt vt dicā in. d. c. cū Bertoldus. Deinde gl. remittit de
effectu miſſiōis, ⁊ ponit multa remedia ꝯ côtumaces, de quibꝰ
⁊ aliis in Spe. de primo decre. §. iam de defectu. ver. ⁊ nota ꝙ ſi
miſſus. ⁊ ver. ſeq. Inquantū gl. dt excōicandū, dt Hoſt. deferē
dum tñ dignitati. de offic. deleg. c. ij. lib. vi. ⁊ ita quod vniuerſi-
tas nō excōicet, vt dicit in c. Romana. §. in vniuerſitate. de ſen
6 ten. excō. lib. vi. † Et dt Jo. ſi excōicatus durauerit p annū in
excōicatione pdit cām. xi. q. iij. rurſus. ⁊ poſt eū Tanc. ¶ Nota
hoc dictum. ⁊ vide Inn. de etate ⁊ qualita. cū côtingat. ⁊ quod
ſcripſi de iud. c. j. ⁊ de dolo. veritatis. ⁊ c. côtingit. Tancre. dicit
ꝙ nō credit: q: poſt annū auditur de proprietate. j. c. quoniam.
§. qđ ſi ſup. ⁊ vide Arr. de do. ⁊ contu. côtingit. qui de poſſeſſiōe
dt qđ iuris. Inquātū gl. dt poſſe manu militari eīci: de hoc dic
7 vt. vi. q. i. petimus. † Sed dubitat Inn. hic, qui iudices poſſint
facere miſſionē. Dicit ꝙ corporalē non faciunt, niſi iudices ha-
bentes merū ⁊ mixtū imperium. ff. de iuriſ. om. iudi. l. iubere. de
offic. procon. l. nec quicquam. § vbi decretum. Minores tamen
iudices poſſeſſionē cauſa cuſtodie diſcernere poſſunt cū aliquali
cauſe cognitione ff de dam. infec. l. iiij. §. i. ⁊ ij. ⁊ l. finitur. §. fina.
Hoſt. remittit ad illa, que notauit de contumacia, ſub. §. idem
punitur. §. quis poteſt. ⁊ §. nunc videndū. dicam de dolo. côtin-
8 git. † Addit remediū aliud, ſcʒ vt indicat multa. Et de multis
aliis remediis, ⁊ plures qſtiones, ⁊ de hac multa, vide p Spe.
in ti. de côtu. §. nūc dicamus. ver. ſpecialiter. in ver. ſed pone iu-
dex. alleg. Hoſt. ff. ſi quis ius di. non ob l. i. Septimum remediū
vt inquantū ⁊ bonū i adici videbit, puniatur, ⁊ extra ordinē. ff.
ne vis ſi. ei, qui in po. miſ eſt. l. ſi q̄s miſſus ff. de publ. ⁊ mer. l. li-
citatio. §. qđ illicite. ff. de var. ⁊ extraor. cog. l. ſi. Octauū, qđ pi-
gnus excipit. ⁊ ēt ipſi per perſonam detinet. ff. de iuiu. l. in iuria
rum. §. i. ⁊ ij. ff. ad legē Jul. pecu. l. cum aūt. ſecundum Hoſtien.
9 ¶ † Quero cum vltima gloſſ. que ſint cauſe, in quibus non ad-
aptetur miſſio. Exemplificat gl. in criminali. Idem ſenſit Inn.
in. d. c. tua. in glo. magna, ver. preterea. ſed vt ibi dicit, ⁊ no. gloſ.
iij. q. ix. decernimus. ⁊. j. de dolo, ⁊ contu. veritatis. etiam in cri-
minalibus côtumacia punit per miſſionem in poſſeſſionē: quia
ꝓcedit ad annotationē bonorū parti. ff. de requir. re. quod dicit
Bar. habere locū in criminibꝰ a relegatione. ꝯ. ſed a relegatiōe
infra dic ꝙ illud remediū nō erat inuentū, vt ipſe no. in. l. abſen-
tem. ff. de penis. ⁊ forte nō habet locū ſecūdum hodierna tem-
pora, ſecundū que bona nō publicātur regulariter: vt in authē.
bona dānatorum. C. de bo. dam. hoc relinquitur Legiſtis. Exē-
plificat ſcdo in cā ciuili. De criminali, nō placet hoc: q: non vi-
deo quare in iſta procedi nō poſſit ad miſſionē, cū ad inſtar me
re ciuilium in talibus procedat: vt. l. ſi. ff. de priua delic. Exem-
plificat tertio glo. in cā matrimoniali, quando agitur ad finē ſe-
parationis thori: q: nō proportionat hic miſſio, cū ineſtimabile
ſit hoc: ⁊ ſic nō poſſet fieri miſſio ad menſuram debiti declarati.
Idem eadē ratione, ſi agitur cauſa matrimonialis reſpectu con
iugij diſſoluēdi, vel côiungēdi. Inquātum autem acceſſorie dos
peteret, bene ex côtumacia poſſet ibi cadere miſſio. Exemplifi-
cant doc. qñ reus nō pōt pati miſſionē ex defectu bonorū: q: ibi
nō hʒ bona mobilia, vel immobilia, vel ſi hʒ, illa abſcōdit, vel ſi
res perijt dolo ſuo, ſm Vinc. Item ponunt exemplū in cā bene
ficiali. Et ſic hodie eſt determinatū de eo, qui mit. in poſ. c. cum
qui. lib. vi. Ponunt aliud exemplum, qđ agitur interdicto reti-
nende: quo caſu nihil petit dari, vel fieri, ſed nō fieri. Ideo non
eſt prouiſum de miſſio in poſſeſſionē: ⁊ ſic non poterit procedi
ad diffinitiuā lite nō côte. ſʒ excōicabit, ſm Jo. lʒ quidā dicant
ꝙ hoc caſu, q: nō pōt ꝓcedi ad miſſionē, procedatur ad ſñiam
diffinitiuā. C. de inge. ma. diffamari. C. de fid. inſtru. accepimus.
Sed Joā. hoc nō tenuit. ⁊ hoc eſt tenēdum: q: ex quo eſt pars,
ſaltē a qua petit quid nō fieri, eſt lis conteſtanda: alias ſequeret
ꝙ in côfeſſoria, vel negatoria lis nō côteſtaret, i quibꝰ aliqñ cô-
cludit qđ nō fieri a pte aduerſa; vt no. ꝯ. de iud. examinata. infra

de ver.ſigni.abbate.Et ſic habes ꝙ in poſſeſſorio retinende exi
gitur litis conteſtatio: ſicut dixi in recuperande.§.c.proxi. An
autē,⁊ quomodo interdicto vti poſſidetis, procedatur ad miſ
ſionem.remittit Jo.And.ad Spec.de contu.§.ſequitur.ver.ſed
pone,Titius.de pri.⁊ ſec.decre.§.reſtat.ver.ſed pone,ago,⁊ no.
§.de eo,qui mit.in poſ.c.i.in gl.magna.ver.hoc eodē modo.ſe
cundum Joan.And.hoc ibi explicabo.Antonius de Butrio.

1 ☞ Teſtium receptio facta contra non contumacem lite non conteſtata in cauſa etiam matrimoniali,eſt nulla.
2 Judex quomodo quatuor vel quinque cauſis poſſit tanquam ſuſpectus recuſari.nu.4.
3 Judex qua cauſa generali poteſt ſe informare ad eius arbitriū ſuper legitimitate cauſe recuſandi.
5 Citari non debet aliquis ad locum ſibi ſuſpectum,⁊ non tutum.
6 Inimicus is dicitur tantum, qui detinet bona mea, et vxo rem.
7 Locus quis dicatur non tutus.
8 Loci non tuti exceptio non tollitur literis de ſaluo conductu, quando in loco habet inimicos capitales.
9 Judicum reuocatio licet ſit libera in perſona delegātis,illa tamen fieri non debet ſine cauſa legitima.17.
10 Proceſſus poteſt in cauſa matrimoniali dici nullus duabus cauſis.
11 Contumacia in comparendo excuſatur appellatione ex cauſa legitima.
12 Judex nullitatis,⁊ appellationis ab interlocutoria quomodo cognoſcere poſſit de negotio principali caſſato proceſſu.
13 Reconuentio admittitur in cauſa appellationis,et nullitatis ab interlocutoria,vbi deuoluitur negotium principale.
14 Poſſeſſorium ſuſpendit petitorium ſuper eadem re.
15 De dote tanquam ad matrimonium acceſſoria cognoſcit iudex eccleſiaſticus.28.
16 Sententia lata ſuper notorio lite non conteſtata nō debet ferri vbi poterat eſſe dubium an ſuper rebus contentioſis haberet ius aliquod is,cuius fauore lata.
18 Contumax quis dici non poteſt,qui reſpondere non tenetur.
19 Judex appellationis non cognoſcit de cauſa vltra limites datos iudici a quo vtiam eius loco cum ſurrogatus.
20 Judex quomodo poſſit recuſari ratione conſanguinitatis, vel affinitatis.nu.27.
21 Domicilium quomodo cenſeatur quis retinere vnde eſt oriundus.
22 Forum quis ſortiri videtur ratione patrimonij,⁊ aliarum poſſeſſionum ibi ſitarum.
23 Forum quomodo quis ſortiatur ratione originis patris.
24 Genitiuus quandoꝗ denotat poſſeſſiones iuris domicilij,⁊ quandoꝗ ratione iuriſdictionis.
25 Judex non repellitur a iudicando ratione parue amicitie, vel originis.nu.22.⁊.23.
26 Teſtis nō reijcitur propter amicitiam,niſi illa ſit immoderata.

1 Accedens.el ij. ¶ † Receptio teſtiū
facta cōtra nō contu
maci lite nō cōteſtata in cauſa matrimoniali eſt nul
la.h.d.Et ſunt due partes.Prima ponit appellan
tis querelam.Secunda cauſe commiſſionem.ibi, mandamus.
2 ¶ † Not.hic quatuor,vel quinꝗ cauſas habiles,⁊ legitimas
ad iudicem recuſandum.Prima,quando iudex eſt conſangui
neus capitalis inimici partis recuſantis.Et nota argu.ꝙ ſuffi
cit allegare lineā,licet nō allegetur gradus.Et eſt arg.ꝙ in quo
cunꝗ gradu de linea proxima tranſuerſali , vel aſcendentium,
vel deſcendentium quis poſſit recuſari,niſi hic aſſumatur linea
pro gradu,De hoc dic vt de app.poſtremo Secunda cauſa,qn
iudex eſt clericus commenſalis inimici. Tertia cauſa,quando
eſt iudex compatriota aduerſarij ratione originis.Quarta,quā
do iudex diſtrictualis eſt inimici.Et pondera,q: nedum ſufficit
cauſas iſtas concludere fauorem concludentis reſpectu princi
palis,cū quo litigat , ſed ſufficit ꝙ concludantur reſpectu alte
rius tertij,inimici tamen ipſius alterius litigantium : q: exori
tur ſuſpicio ꝙ non male tractet eum ad petitionē inimici. Pro
bat tamen text.hoc , quando inimicus in aliquo eſt fauens ad
3 uerſario,cum quo litigat,vt erat hic.¶ † Nota.d.vnam cauſaꝫ
generalem ad arbitrium iudicis informandum ſuper legitimita
te cauſe recuſandi:q: eo quod cōcluditur iudex veriſimiliter ex
cauſa in vnum fauens alteri pertinet,hec eſt legitima cauſa re
cuſandi:imo ſi alia non ſubeſſet cauſa fauēdi alteri eo quod ne
facto fauet,vt q: ad petitionem alterius in aliquo grauat , hec
eſt legitima cauſa recuſandi:vt.§.de appel.ad hec ſi vna.⁊.c.po
4 ſuit.⁊ ad hoc text.§.de iudi.cauſam.¶ † Nota duas cauſas
habiles ad declinandum iudicem.Primam,quando iudex eſt
ſuſpectus ratione perſone.Secundam,quando eſt ſuſpect' ra
5 tione loci.¶ † Nota ꝙ in conſiderando locum non tutum non
attenditur locus impetrationis,ſed locus tractus.Ideo ſi iu
dices forent impetrati in loco non tuto,dummodo ſe conferant
extra locum non tutum,ceſſat recuſatio.Et eſt hic argumentū
quod vt concludatur grauamen,pars debet petere aſſignari lo
cum tutum.De quo in.c.ex parte.§.de appel. Oppoſitus ergo
concludat ꝙ non debet trahi , non ꝙ iudex eſt impetratus in
loco non tuto.Sed hodie vtraꝗ practica eſſet bona in iudice
apoſtolice ſedis:q: non poteſt ſe conferre ad cognoſcendū ex
6 tra locum:vt in.§.ſtatutum.ver.in nullo.¶ † Nota tex.notabi
lem ad probandum quem inimicum,quando ſcilicet retinet bo
na ⁊ vxorem alicuius:⁊ ex talibus concluduntur inimicitie ca
pitales:⁊ ſic nō ſolum ex morte,vel ſanguine primo,ſꝫ ſcōo bo
7 norum,vel honoris.¶ † Nota ꝙ locus dicitur non tutus,ſiue
ſit locus,in quo proceditur,ſiue locus,per quem ad illos debet
acceſſus haberi ¶ Nota tex.ad concludendum locum nō tutū
quando in loco,vel per locū,per quem trāſit, habet inimicitias
8 capitales.¶ † Nota quod non tollitur exceptio loci non tuti
per literas de ſaluo conductu , quando in loco habet inimicos
9 capitales.¶ † Nota iudicū reuocationem,licet ſit libera in per
ſona delegantis.ff.de iudi.iudicium.illam tamen fieri nō debe
10 re ſine cauſa legitima.¶ † Nota duas cauſas reddentes proceſ
ſum nullum. Prima,quando in cauſa matrimoniali ad diſſolu
tionem coniugij proceditur ad merita,lite non conteſtata. Se
cunda,quando poſt appellationem ex legitima cauſa interpo
11 ſita.De prima dic hodie vt in capitu.diſpendioſam.† Et nota
ꝙ appellatio ex legitima cauſa excuſat contumaciam in compa
12 rendo.¶ † Nota hic iudicem nullitatis ⁊ appellationis ab in
terlocutoria cognoſcere de principali negotio,caſſato proceſſu:
q: eſt verū,quando expreſſe committitur.De quo dic vt de ap
13 pel interpoſita.¶ † Nota ꝙ in cauſa appellationis interlocuto
ria,⁊ in cauſa nullitatis,vbi deuoluitur negotium principale,
admittitur reconuentio,quādo appellatio fuit interpoſita ante
litis cōteſtationem,⁊ admittatur,quod plus eſt,in cauſa incō
paſſibili cum prima , ⁊ ſuſpenſiua prime. Sed hi erant iudices
propter commiſſionem appellationis:q: vtraꝗ cauſa videtur
commiſſa propter contumaciam cauſarum.C.de iudi.l.nulli et
14 de ſequeſt.poſſeſ.c.i.¶ † Nota poſſeſſorium ſuſpendere petito
rium ſuper eadem re,etiam in cauſa appellationis accumulatā.
Ad hoc de cau poſſeſ cle.i.Et nota qualis debet eſſe reſtitutio
ad tollendam ſuſpenſionem:q: plenaria,in qua venit principa
lium reſtitutio,⁊ omnium acceſſoriorum.ad hoc de reſtitu.ſpo.
15 ¶ † Nota ꝙ de dote ad matrimonium acceſſoria cognoſcit ec
16 cleſia.¶ † Oppo.i.ꝙ ad diffinitiuam poſſit procedi lite nō cō
teſtata in hac cauſa:q: ſi erat publicum , ipſam eſſe vxorem,⁊
illum eam detinere,ſuper notorio proceditur lite nō conteſtata
de iureiu.ad noſtrā.ij.q.i.manifeſta de acc.euidētia.Dicit Hoſ.
ꝙ publicum eſſe poterat:q: ille detinebat mulierem , ⁊ terram.
Sed vtrum ius in eis haberet,poterat eſſe occultum:alias ſi no
torium vtrunꝗ eſſet,potuiſſet compeſci ſine accuſatore comes
⁊ teſtibus,abſꝗ iuris ordine.de accu.euidētia.de electio bone.
ſecundum Hoſt.Aduerte tamen ꝙ hic proceſſus non dirigeba
17 tur contra comitem,ſed contra mulierem.¶ † Oppo.ij.ꝙ papa
non arctaretur in hac reuocatione ad aſſignādas cauſas reuo
cationis,cum liberum ſit ei reuocare delegatum a ſe.ff.de iudi.l.
iudicium ſoluitur.de off.deleg.ſuper queſtionum.§.porro. Sol.
Fatendū ꝙ de iure pōt,qn̄ vult,reuocare:ſed ex conſueto ſtylo,
⁊ ex debito honeſtatis papa non reuocat illū , q cepit de cā co
gnoſcere,donec illam expedierit,niſi p appellationē vel recuſa
tionem,vel aliū modū ſuſpenſionū prorogaretur iuriſdictio.de ap
pel.vt debitus.⁊.c.cū ſpāli.Pōt tn̄,ſi vult,vt dixi,maxime vbi
honeſta cā,⁊ veriſimilis precedit:q: modicū eſt preiudicium,vt
hic.Quidā tn̄ dicūt,⁊ forte nō bene , ꝙ hec cōmiſſio fuit facta
hic propter appellationem.Sed hoc nō vr̄ poſſe ſtare:q: ſi iuſte
in cā appellatiōis procedituꝫ eſſet facta commiſſio , ſi eſſet ta
aliogn remitteret ptē ad iudices,a quibus,altera parte in expē
ſis condēnata.de app.vt debit'.qḋ hic nō fuit factū,imo ſtatiꝫ
fuit facta iudicū reuocatio vel hic de iuſta appellatiōe cōſtitit
pape,ſm Inn.Hoc nō placet Hoſt.q: papa mādat.§.de appel
latione cognoſci:ergo ei nō cōſtabat de appellatione,vt pꝫ ibi
vel poſt appellationē Quo caſu dicit Hoſt.quod ſi appellatio
ni innitatur vicecomes.ceſſabunt inferiores iudices procedere
de officio delega.paſtoralis.§.ſed et ſi. Sed ſi appellationi non
innitatur vicecomes,procedere habent ſm tenorē de reſcr.paſto
ralis.in princ.certe innitatur appellationi,vel non,ex quo iudices
ſunt reuocati,non habent cognoſcere,niſi reuocaretur in dubiū
de reuo-

de reuocatione:q; conditionata nõ eſt reuocatio.ſed ſolũ cogni
tio ſuper nullitate proceſſus. Cõcludũtur ergo duo intellectus.
Unus,ꝙ hic proceſſerit per viã reuocationis:⁊ hũc tenet Ho.
⁊ dicit hoc pro certo tenẽdũ ꝙ papa hic ex certa ſcientia reuo-
cet primorũ iudicũ iuriſdictionẽ ⁊ ex cauſa hic eam cõmittit ſe
cũdis. Qḋ pꝫ dũ dicitur ibi:⁊ cauſa per vos cõmodius,⁊c.ibi enĩ
cãm reuocationis exprimit,⁊ dat formã ibi:partibus cõuoca-
tis. Secũdus intellectus ꝙ fuerit cã cõmiſſa per viã appellatio
nis. Et ſaluãdo iſtũ poteſt dici qḋ cauſam remittit,ſi eſt ita:q; ḋ
appellatione nõ erat informat⁹,niſi ſummarie,qḋ ſufficit ad re-
uocationẽ iudicũ:ſed quo ad reuocationẽ proceſſus opꝫ ꝙ illud
cõſtet plenarie. Poteſt etiã ſaluari qḋ quo ad actũ deuolutiõis
papa nõ innitaꝛ appellatiõi,ſed quo ad actũ reuocationis pceſ
ſus ſic. Unde quo ad primũ elegit viã reuocatiõis:⁊ q2 illã dꝫ to
lerare aliqua cauſa,allegauit aliquas cauſas,inter quas vna erat
ḋ deductis in appellatione. Tertiũ ponit intellectũ Hoſt.ꝙ hic
fuit pceſſum per viã ſupplicatiõis:vt q2 oppoſuit exceptiones
ↄ iudices,quas ipſi admittere volebãt.pp que vicecomes appel
lauit,⁊ iudices,hoc nõ obſtãte,pceſſerũt. Jdeo vicecomes ſup-
plicauit,cuius ſupplicatio hic exaudiꝛ,ſm Hoſt. Poteſt quar
to modo intelligi ꝙ papa fuit hic auditus p viã nullitatis,petẽ
do ꝗ geſta erãt reuocari,⁊ iudices primo reuocare ex cauſis pre
dictis,papa exaudiuit recuſationẽ iudicũ,⁊ voluit qḋ nullitatẽ
oſtẽderẽt incidẽter oſtẽdẽdo de appellatione. Ex quo habes ꝙ
ſuper attẽtatis põt agi via nullitatis principaliter ꝑ ſupponẽdo
illã nulli ex defectu cõtumacie,dato ꝙ principaliter no fiat ꝓſe
cutio appellationis. Et ſufficit incidẽter docere de appellatione
dicẽdo appellationis cãm fuiſſe iuſtã,ex qbus excludit ↄtuma
cia. Et ſi dicaꝛ,quo ↄcludiꝛ nullitas pceſſus ex ꝑdictis cauſis,
aliter nõ iuſtificata appellatione. Dic ꝙ papa nõ mãdat pp ap-
pellationẽ nudã pceſſus retractari,ſꝫ vbi ex appellatione cõclu
diꝛ nõ cõtumacia:qḋ eſt,ſi vere ſunt cauſe appellationis. Aduerte
ergo quomodo practicet,ſi nullitatẽ ꝓſequiꝛ appellationis,opꝫ
ꝙ pbet formalitatẽ appellationis.ḋ.de iudi.ſignificauerunt. Si
nullitatẽ deducit principaliter,aliter nõ iuſtificata appellatio po
terit docere ſe appellaſſe,⁊ ex cauſis legitimis:⁊ ex hoc cõclude
retur defect⁹ ↄtumacie,⁊ nullitas pceſſus:⁊ ſic potuit eſſe hic.
Et hic intellect⁹ patet ex illis verbis,abſq; culpa ↄtumacie,⁊c.
⁊ ſic ſicut per viã nullitatis tanꝙ attẽtatũ appellatione pẽdẽte,
etiã nõ ꝓſecuta appellatione,poſſum petere attẽtatũ retractari.
de ſen.exco.licet.lib.vi.ita ⁊ per viã nullitatis ꝓſequi potero in-
cidẽter docẽdo de appellatione,proſequẽdo principaliter nulli-
18 tatẽ ex defectu ↄtumacie. ¶ † Oppo.impoſſibile fuiſſe vicecomi
tẽ fuiſſe cõtumacẽ,etiã abſq; qḋ pbẽtur cauſe appellationis:q2
ex quo ſpoliatus erat,nõ tenebaꝛ ſpoliatori reſpõdere. de reſti.
ſpo.in literis.⁊ c.ex conqueſtione.⁊ c.ſtẽ cum quis ſi preſens nõ
teneretur reſpõdere,igitur nõ eſt cõtumax.ff.de in ius vo.l.ꝗ.in
fi. Dic ꝙ talis potuit eſſe cõtumax,ſi vocatus non venit,vel ve-
nit ⁊ nõ oppoſuit,vel obiecit,⁊ nõ pbat,ſi ab aduerſa parte hoc
negetur,ſecũdũ Hoſt.ad hoc.ff.de iud.ſi quis ex aliena. Qḋ eſt
verũ,niſi ex tenore citationis appareat eũ citatũ vt ſpoliatori
veniret reſpondẽdũ,vt patet etiã ex no.per Jnno.ſ.de dila pre-
19 terea. ¶ † Oppo.ꝙ nõ cognoſcãt hic de queſtione ſpoliationis
cum coram primis iudicibus eſſet queſtio tantum proprietatis
matrimonij:igitur non debet dari reſtitutio,nec iudex in cauſa
reſtitutionis,⁊ iudex appellationis ſubrogaꝛ ſolũ in cognitio-
ne eius,qḋ erat penes primũ iudicẽ.argu. de appel. non ſolum.
lib.vi. Poteſt dici ꝙ hic papa fecit ex officio,⁊ cõmiſit cauſam
vltra limites appellationis reuocando primos. Secũdo ꝙ p-
cedit in cauſa ex vi recõuẽtionis,vt dixi notãdo Uel hoc ope-
raꝛ cauſarũ cõnexitas,⁊ ne cõtinẽtia diuidaꝛ,vt cauſa ſimplici
ter cõmiſſa,cẽſeaꝛ etiã quo ad poſſeſſoriũ,vel et ↄuolute quo
ad petitoriũ.ibi etiã poſſit diſceptari de poſſeſſorio. Uel fuerat
factis deducta in principali:q2 dixerat in exceptionib⁹ ſe ſpolia
tum ab illo duce,qui tenebat vxorẽ,⁊ terrã. Ex quo colligit hic
Hoſt.arg.ꝙ ſufficit ad reſtitutionẽ conſequendã qḋ quis dicat
ſe ſpoliatũ. Qḋ facit ad illa,ꝗ no.de lit.cõteſta.c.vno. Patet
etiam ꝙ per inconſultã omiſſionẽ datur poſſeſſoriũ:que incon
20 ſulta dicitur eo ꝙ abſq; iudicio eccleſie.de dinoꝛ.c.porro. ¶ † Ad
glo.oppo.ꝙ nedum conſanguinitas cauſet legitimam cauſam
recuſandi,ſed etiam affinitas:vt patet.iij.q.ix.abſens. Sol. Cõ
ſanguinitas eſt legitima cauſa,vt hic. Qḋ eſt verũ,ſecundũ do-
cto non ſolũ quando cõſanguineus eſt partis conſanguineus,
ſed ⁊ qñ eſt cõſanguine⁹ inimici alteri⁹ partiũ. Ex quo pꝫ qḋ
nõ ſolũ recuſari poteſt inimicus,ſed etiã cõſanguineus inimici.
21 ¶ † Gl.hic attingit dubiũ an vnde quis eſt oriũdus,cẽſeaꝛ do-
miciliũ retinere: Glo.dicit ꝙ ſic. Gl.dicit ꝙ quo ad honores re-
tinet domiciliũ primũ originis,nõ quo ad onera. Glo idem qḋ
iſta de tẽpo ordi.cũ nullus.lib.vi.in verbo,oriũdus. Jdẽ gl.in
c.ex parte.ḋ.de fo.cõpe.gl.in l.aſſumptio.§.i.ff.ad munici.ff.de
ſena.l.ſenatores.⁊ Azo in ſum.de iuriſ.om.iu.⁊ Spe.in ti⁹.de
cõpe.iudi.adi.§.i ver.xlij.tenẽt ꝙ quo ad honores,⁊ tutelã,re-
tinet domiciliũ ratiõe originis,ſed nõ quo ad alia,⁊ ſic nõ quo
ad facultatẽ cõueniẽdi.Bar.ḋ Fa.Ja.ḋ Are.⁊ Do.⁊ Cy.vt re
citat in.l.ii.ff ḋ iu om.iu.tenẽt qḋ etiã quo ad facultatẽ cõueniẽ
di ibi ſortiaꝛ domiciliũ:nã lex dicit qḋ incola,id eſt,alibi domici-
liũ habẽs,ibi apud magiſtrat⁹,in qb⁹ eſt incola,⁊ ciuis,rñdere te
netur. Ciuis aũt eſt qs in loco originis. C.de incol.l.ciues. Jgiꝛ
illis magiſtratibus parere dꝫ,apud quos eſt oriũd⁹. Et hoc ſen-
tit gl.ff.de verbo.ſigni.ſi pupillus.§.incola.ſuper verbo,iuriſdi-
ctiõe. Jgiꝛ remanet ciuis,etiam in loco vbi eſt oriund⁹. Bar.in
l.aſſumptio.§.fi.ff.ad mu.recitatis omnib⁹ cõcludit l.d.l.aſſum
ptio.§.i. Dic,ſi quęriꝛ an in loco originis ſortiaꝛ domiciliũ quo
ad munera perſonalia:dic ꝙ ſic.l.libert⁹.§.preſcrip.ff.ad muni.
22 C.ḋ incolis.l.ciues. † Si quo ad patrimonialia,planũ qḋ ſic:ſi ibi
hꝫ poſſeſſiones.ff.de cen.l.forma.§.ſi vero. Si quo ad honores,
dic ꝙ ſic:vt.l.pe.de ſena. Si quo ad facultatem cõueniẽdi,Spe.
tenuit ꝙ ſic:ſed nõ bene firmat i loco ꝑalleg.alleg.C.de mu.⁊ ori.
l.cõtinuo.li.x.⁊ dicit Azo ibi hoc tenuiſſe.licet in Sũma teneat
cõtra. Bart.poſt Jac.de Are.dicit quod ſortitur ibi domiciliũ
quo ad facultatẽ cõueniẽdi,ſi ibi inuenatur,⁊ aliter nõ. Alleg.l.
heres abſens.§.reſpõſo.ff.de iudi.ff.de inter.⁊ releg.l.relegatorũ.
§.dubitãdũ. Et ex hoc patet qḋ domiciliũ rõne originis eſt im-
mutabile. Et eſt verũ,ſecũdũ Jo.An.in addi.Spe.in loco pre-
alleg.niſi ciuitas ſit paſſa aratrũ ad hoc ff.de vſuf.l.ſi vſuſf. Hoc
fallit ſecũdũ Cy.in muliere,ꝗ trahiꝛ nuptui viro alterius ciuita-
tis:quia in tãtũ tranſit in domicilium viri,quia efficitur vna ca
ro cuꝫ eo,qḋ perdit domiciliũ originis.⁊ ponit in.d.l.ḋ ad hoc
l.cũ quedam puella.ff.de iuriſ.om.iudic.ff.ad municip.l.vlti.§.
itẽ reſcripſerunt.C.de dignit.a.l.item mulierẽ.li.x. De hac ma
23 teria in Sũma de fo.cõpe.§.ratione originis. † Nunquid ortẽ
gs ſortiꝛ forũ originis patris: Jo.Andr.tangit in c.cũ nullus.
de temp.ordi.lib.vi. Cõcludit ꝙ ẽt in loco originis pris habe-
bit domiciliũ.p l.aſſumptio.§.i.ff.ad muni.⁊ l.libertus.§.pris.
C.de mu.⁊ ori.l.i.⁊ l.filios.cũ duab⁹.ſi.ſeq.⁊ l.ſi.lib.x.⁊ ſic hẽbit
duo domicilia originis quo ad actũ ordinandi,id qḋ tꝫ ibi Jo.
And.Cy.in.d.l.ḋ.recitat hec tenuiſſe Ja.de Are.ad hoc,q2 ne-
pos ſequiꝛ originẽ manumiſſionis aui:vt.d.l.aſſumptio.§.fina.
Ad hoc allegat.l.libert⁹.§.in adoptiua familia.e.ti.⁊ illud tꝫ ẽt
ibi Bar.ↄ tenuit gl.in.l.vlti.⁊ l.filios.C.de muni.⁊ ori.lib.x. Sꝫ
dt Cy.⁊ Jaco.de Are.illud poſſe pcedere,qñ fili⁹ eſt nat⁹ mor-
tuo auo:q2 tunc nõ ſequiꝛ originem vel dignitatẽ aui. Allegat
ff.de ſena.l.emancipatũ. Et cũ hoc põt ſaluari glo Hãc opi.re-
citat Jo.And.de ſepul.is,qui lib.vi ¶ Oppo.ꝙ non ſufficiat
qḋ ſit oriũdus de terra vxoris:q2 ſi hec eſt ſuſpicio legitima,tũ
oẽs de vna ciuitate poſſent,⁊ ſic maxima multitudo recuſari:
ꝙ eſt abſurdum. Glo.fatetur ꝙ hec nõ eſt ſufficiẽs,ſed coadiu-
natiua:q2 multa iuuãt,ꝗ ſingula,⁊c. Et hoc dt verũ,intelligen
do de terra vxoris.i.de terra originis vxoris. Et hic eſt primus
intellect⁹,quẽ ſaluat Hoſt.in duobus cõciuib⁹ exiſtentibus in
diuerſo loco,vel lõginquo,qui conſueuerunt ſe vt fratres dilige
re. De quo remittit de app.legitima lib.vi. Jdẽ puto,ſi ipſi nõ
ſint in longinquis partibus,ſꝫ ſunt cõpatriote,⁊ cognoſcũt de
cã forẽſis lõgĩq:q2 veriſimili⁹ fouet cãm cõciuis,cũ quo hꝫ cõ
diuere,ꝙ extranei fundit⁹,vt hic. Hoc tñ relinquo arbitrio iu-
dicãtis. Hoc tꝫ Spe.in tit.de lega.§.ſupereſt.ver itẽ ſi ſit de ter-
ra. Scḋo nõ intelligiꝛ ꝙ erat oriund⁹ de terra vxoris reſpectu
24 iuriſdictiõis:⁊ tũc gl.dt ꝙ hic eſſet lẽima cã recuſandi ¶ † No.
bene ꝙ gentitiu⁹ aliqñ notat poſſeſſionẽ iuris domiciliũ,quãq;
cõne iuriſdictionis.vide glo.de poſtulatio.prelatorum,capitu.
25 i.in gloſſ.que regi.vide glo.de preb.pro illorũ. ¶ † Opp.ꝙ nõ
repellatur ex hoc,q2 diligat quis aliũ:nã ſi hoc eſſet,null⁹ poſ-
ſet eſſe iudex,cũ qs alterũ diligere teneaꝛ ex precepto diuino.
de peni.diſt.ſ.omnis.dt ꝙ quedã eſt dilectio,vel amicitia immo
derata,ꝗ eſt propter delectabile.⁊ inhoneſtũ:⁊ hoc bene repel-
lit. Jdeo litera ponderat hoc in vnũ fauens,ad hoc q2 immode
26 rata amicitia repellit.l.iare.§.amicos.ff.de verbo.obliga. † Sic
non omnis inimicitia repellit teſtẽ,niſi maxima.de ſimo.licet
Heli.cũ ſimi.⁊ propter leues inimicitias non extinguitur lega-
tum.ff.de adi.leg.l.iij.in fi. Unde dato ꝙ alias modica cauſa re
pellat iudicem,⁊ facilius,quã teſtem,tamen leuis amicitia non
repellit iudicem. Jdeo dicunt doct.ꝙ non ſufficit quod dicatur
fauens,niſi ſubiungatur nimis. Jmo ſecundum Hoſt.non ſuffi
cit quod dicatur nimis fauens,niſi cauſa exprimatur fauoris:
alias quis poſſet ſine cauſa recuſari. Quod credo,niſi exprima
tur cauſa,per quã eſſe dꝫ nimis fauẽs:vel niſi exprimaꝛ cauſa.p
quã ſit actu nimis fauẽs:vt q2 oſtendat eum in aliquo grauiſſe,
de app.ad hoc.c.propoſuit.vno dicit Spe.ꝙ eo ꝙ iudex cũ alte
ra parte inuicẽ ſibi ſibilant in auribus,ex hoc alteri parti creaꝛ
legitima cauſa recuſandi:vt no.in Specu.de poſitio.§.ſeptimo

ver. ſed quid ſi ponens alleg. de here. cū ex inimicto. prope prin. ex h. q. iii. nolite alle. Jo. an. de iura. ca. l. ii. §. quod obſeruarian gl. ex hoc. ad ſi. Nam aut ſibilum clara voce exprimat, aut eſt ſuſpe-
27 ctus. Qđ nota. † Jdem ſi concludat alterai partē nimiū dili-gere. in Spe. de leg. §. j. ver. ītē ſi ſit inimic⁹. Hēs ergo hic duas practicas cognoſcendi quē ſuſpectū, vel legitimam cām ſuſpi-tionis, qñ cōcludit alterū alteri nimis fauere, vel qñ concludit eum nimis diligere. Unde ad primū. ī. de iudi. cauſam. De mul-tis cauſis vide de app. legitima. vbi habes aliam regulā. Aliaſ habes de appel. poſtremo. Aliam de app. cū ſpeciali. ⁊ ibi illas regulas accumulo. ❡ Glo. queritas omnes cauſe hic accumu-late ſufficiunt. Glo. dicit ꝙ ſic, excepta illa ꝙ ſit de terra orien-dus. Sed io hoc dic vt dixi. ī. ❡ Oppo. ꝙ in cā matrimoniali lite nō conteſtata poſſit ad diffinitiuā procedi. ī. e. qñ. §. porro. Sol. Poteſt, vt ibi, quando fuit cōtumax, qꝛ legitime appella-
28 uit, ⁊ qꝛ locus non erat tutus. ❡ † Oppo. ꝙ papa non debue-rit ſe intromittere de reſtitutione terre, qꝛ hec eſt res tēporalis, de qua inter laicos ſe non intromittet. de iudi. nouit. q ſi. ſint le-gi. cauſam. Dic ꝙ iſta terra veniebat vt dos conſecutiua ad matrimoniū. ⁊ ſpoliatus fuerat ſimul vxore, ⁊ dote, vt acceſſo-ria. Unde ratiōe acceſſorietatis cognoſcit: qꝛ ſpoliat⁹ eſt plenar. ric reſtituendus. Ad hoc de dote poſt diuor. reſti. c. prudentia.

1 ❡ Leges adaptari ſolent ad dubitabilia, ⁊ frequenter cōtin-gentia.
2 Litis conteſtatio ſecuta non poteſt validare acta ante facta re-putata nulla defectu conteſtationis.
3 Pape aut principis ſolius eſt, dubia inter Legiſtas non decla-rata declarare.
4 Ad ſententiam, vel teſtium receptionem, quando poſſit iudex lite conteſtata procedere.

Quoniam. Primo ponit regulā de teſtib⁹ nō recipiēdis ſuper principali lite non cōteſtata, ⁊ ſex caſus excipit a regula. Scđa ibi: ne aliās. ponit quō dꝫ pcedi in abſentē cōtumacē-ter lite nō cōteſtata. Prima ſubdiuidit: qꝛ prima ponit regulā. Scđa caſus exceptos ibi: niſi forte. Que ſcđa ſubdiuiditur in tres. Pria ponit duos caſus exceptos. Scđa alios duos. Ter-tia alios duos. Scđa ibi: porro. Tertia ibi: ſunt ⁊ alij. Itē ſcđa in §. porro. ſubdiuidit, ⁊ alie, vt. ſ. dicū. Legā p ptes. Pria regu-
1 la nō ſummat. ❡ † Nota ad frequēter cōtingētia, ⁊ dubitabilia legē adaptandā. Ad hoc. l. legati. de libe. leg. ⁊ l. in iis. ⁊ l. nam ad
2 ea. ff. de legi. Unde cōcor. in gl. pe. de diſpō. ipu. Iras. ❡ † Nota regulā ꝙ lite nō cōteſtata nō procedit ad diffinitiuā ſniam, nec ad teſtiū receptionē, vel aliū actū, qui habeat fieri poſt litē con-teſtatā: ⁊ ſic litis cōteſtatio eſt ſubſtantia, ⁊ ordo ſubſtantialis eſt, ꝙ ipſa talia pcedat ſubſeqnēs ergo cōte. ante geſta nō vali-daret. Practicū ergo eſt ꝙ omnia acta producantur, ⁊ reiterētur.
3 ❡ † Nota ad papā ſpectare dubia inter Legiſtas nō declarata declarare. Ad hoc qui filij ſint legi. p venerabilē. ⁊ dixi. ī. de fo.
4 cpe. l. ❡ † Opp. ꝙ pcedat ad ſniam, ⁊ receptionē teſtium lite nō cōteſtata, C. quō, ⁊ qñ iu. in aut. at q ſemel. So. an pcedat ad ſniam lite nō cōteſtata pꝑter multitudinē caſuum, q reperiunt. Aliq fuerūt in opi. ꝙ ad ſniam diffinitiuā poſſet pcedi lite non cōteſtata, vt Mar. Joā. fuit in opi. Jtia, vt fuit no. ī. c. j. Et hec opi. approbat hic. Sit ergo regula, ꝙ ad diffinitiuam, vel rece-ptionē teſtiū regulariter nō procedit lite nō cōteſtata. Ponit gl. hic multos caſus de ge e ı̄ p te, qꝛ clara eſt. Inquantū excipit cām matrimonij, ⁊ electionis, hoc hodie intellige vt in cle. diſpē-dioſam. de iudi. Inquātum excipit caſum de abſentia actoris, Hut. aſſignabat cām, qꝛ ad diffinitiuā pcedit eo qꝛ nō eſt pro-ſum de remedio miſſionis: qꝛ reus nihil petit ab actore, ſed tm̄ ſe abſolui a iudice, vt de Hut. in. d. aut. ⁊ l. aut. at q ſemel. C. quō ⁊ qñ iudex. Sed dic de hoc vt dixi. ī. e. c. tue. ⁊ alias rationes vi-debis in. c. cū cauſam. ſ. de dolo. Inquantū excipit repetentem vſuras pōderat ergo gloſ. qꝛ excludit iuro. Unde qꝛ tunc iudex ſupplet ex officio, nō exigit litis cōteſtatio: quia cū nō agitatur cū parte. Jdem dicunt quidā vbicunqꝫ aliquis iurat aliqd dale illicitū, puta nō repetere rem raptam ab eccleſia. cū enim ſit ea-dem ratio, ergo ⁊c. de conſti. tranſlato. ff. ad legē Aqui. illud. In-quantū excipit caſum c. interpoſita. illud procedit, qñ appellat ab interlocutoria, in cuius cognitione, ſicut nec pbatione, non exigit litis cōteſtatio. Et idē eſt, qñ appellat a diffinitiua. C. de temp. appel. l. fina. quod dic vt dicā plene. ſ. de appel. per tuas. Reducendo iſtos caſus ad aliquas regulas. Prima ſit hec, ꝙ vbi non dirigit ius agendi ꝯtra tertiā perſonā, ſed ſolum iudici concluditur, licet in hoc tāgatur vtilitas, ⁊ preiudiciū tertij, lis nō eſt conteſtāda: qꝛ certa perſona nō eſt, cum qua agatur, ⁊ cū qua lis cōteſtet. In hac cōcluditur caſus aut. q ſemel, ⁊ caſus de

de loca. in. ⁊ de ſerui. ur. ad noſtrā. ⁊. ſ. e. c. ſ. ſunt ⁊ aliā. ⁊ aut. ſi ori-ens. C. ſi vt ſe ab here. abſt. Item caſus. l. in. ſeu regulari. ⁊. l. pe. §. cum autem. ff. ad Treb. ⁊ caſus de ex pm. q. ſ. ſane. Hos dicit p illum caſum idem in quacunqꝫ ſpirituali in qua agitur ſine alo cuius incōmodo. Jdem no. de libel. obla. c. j. Scđa regula, ꝙ in ſententijs interlocutorijs, ⁊ que diffinitiuas ſequuntur, a ſen-tentijs exclude pro earū examinatione, et probatione nō exigitur litis cōteſtatio, ⁊ procedi pōt ad ſniam lite nō cōteſtata. Et idē eſt in emergentib⁹, vt dicit ſequens gl. ⁊ dic vt de offic. deleg. prudentiā. §. ſexta. In hoc cōcludit qđ dixi ⁊c. de offic. iudic. c. j. In hoc concluditur caſus. c. ſane allega. in gl. ⁊ de offi. ordi. quo-nia. lib. vj. que addunt doc. ad glo. ⁊ ne innouet. lite pendente. vt conſti. cum. Et. vt lite pen. per totū. Itē caſus in vniuerſalibus actionibus poſt diffinitiuā ſententiā. C. de peti. here. l. i. ⁊. l. heredi-tas. ⁊. l. hereditatē. ⁊. l. alia. Tertia regula in quib⁹ cauſis ſum-marie proceditur, ⁊ in qb⁹ nō eſt neceſſaria libelli oblatio. de qb⁹ de lib. obla. c. i. Et nota bñ hoc vltimū, qđ ponit hic Jo. An. in oib⁹ his nō eſt neceſſaria litis ꝯteſtatio. In hoc ꝯprehēdit cā matrimonialis vſurarū decimarū, ⁊ ſpiritualis, vt no. de libel. obla. c. j. ⁊ qñ agit de re tenui acta, vel ſimilia de lic. ꝯtra. c. j. lib. vj. Et ꝯcludit de teſti. venientes. ī. ⁊ in hac poſſent cō-prehendi qōnes incidētes. Aliā regulā ponit Jnno. qñ ius agē-di dirigit ad cōmodū publicū, qꝛ ibi iudex pōt ex officio ſuppli-re. de elec. cum nobis olim. ⁊ procedit ex officio. xi. q. ij. qꝛ ea. Et in hoc cōcluduntur caſus, qñ agitur de iuribus eccleſiarū, ſi rati-one cauſa ſubſit, iudex non procedit ex officio. Et vide quod no. de iureiur. ad noſtrā. Et qñ alibi examinant teſtes. de teſti. conſtitutus. Cetera poſſunt dici caſus ſpeciales ad quos cā de-cto. vltra prædicta addo duos in alienatione facta ab epiſcopo de bonis eccleſie lite pendente, vel facta contra interdictum de bonis. de dolo ⁊ contuma. Itē qñ ſententia fertur contra clericū de maleficijs ſuis ſe glorianté. de excel. prela. quam ſit. Item in cau-ſa de homi. pro humani. lib. vj. De alijs remittit Jo. And. ad Summam, eodem tit. ⁊ de iudi. qo. diſpendioſam, ⁊c.

1 ❡ Teſtes quando poſſunt produci, recipi, ⁊ examinari lite non conteſtata.
2 Teſtes vt poſſint virtute examinis a futuri audiri, quatuor re-quiruntur. nu. 4. vide quantum modum. nu. 8.
3 Judiciarius ordo non debet ſeruari in rebus etiam grauibus pre-iudicijs, quando res celeritatem deſiderat.
4 Teſtes alterius iuriſdictionis coram quo iudice ſint exami-nandi.
5 Teſtis abſentiam fore diuturnam qualiter iudex eſtimabit.
6 Senes qui dicantur, ⁊ a quibus videatur incipere.
7 Teſtes valetudinarij qui dicantur, ⁊ qui comprehendantur ap-pellatione valetudinariorum.
9 Teſtes audiendi virtute examinis a futuri poſſunt quocunqꝫ die, etiam ſolenni audiri.
10 Teſtium receptio an alio caſu admittatur, quam propter impe-dimentum teſtes concernens.
11 Teſtes vbi propter periculum mortis audiūtur virtute exami-nis futuri an indiſtincte requiratur ꝙ producens illos denun-tiet aduerſario valetudinem.
12 Abſens quis dicatur.
13 Teſtes poſſunt lite non conteſtata recipi, ⁊ audiri, vbi timetur de variatione ex tēporis longinquitate, cum talis receptio poſ-ſit fieri ante litem ceptam. nu. 14.
15 Teſtibus receptis ⁊ auditis vigore futuri examinis, an neceſſi-tas conueniendi intra annum habeat locum.
16 Sententia lata vigore futuri examinis facti non valet, niſi lite conteſtata producantur atteſtationes.
17 Teſtium affuturorum dicta qđ intra annum ſint lite conteſta-ta producenda quale ſit tēpus anni, ⁊ quando currere incipiat.
18 Teſtium affuturorum dicta ꝙ non valeant in fauorem produ-centis propter ſolennitatis omiſſionem.
19 Teſtes affuturos auditos vbi quis non produxit intra annum, an preſumatur hoc fraude feciſſe.
20 Teſtium probandorum vel reprobandorum facultas, an poſ-ſit aliquo tempore perire.
21 Probandi onus in quem tranſeat, vbi dicitur, pecuniam in vti-litatem eccleſie aut minoris verſam, ſeu non verſam.

1 Niſi forte. ❡ † Hic ponit primus caſus except⁹. h. d. Ubi timet de morte, vel aduerſa vale-tudine teſtiū, ſolennitate hic poſita ſeruata, examinari teſtes lite nō ꝯteſt. h. d. Et primo ponit ſolēnitatē requiſitā. Scđo, quid ſi illa nō ſeruet ibi: atteſtatiōes. ❡ Nota duos caſus, in qb⁹ pōt recipi teſtes lite nō cōteſtata. Prim⁹, qñ de abſentia diuturna lōga timet. Scđo, qñ timet de morte ex aliqua cauſa proxima.
❡ † Secundo

2 ¶ † Scđo nota reqſita ad hāc receptionē. Primo requiritur ꝙ
agatur ciuiliter. Secundo ꝙ aliquod periculū timeatur in per-
ſonam teſtium. Tertio requiritur ꝙ pars ſit contumax, in cuius
preiudicium teſtes recipiūtur. vel ꝙ ſit abſens abſqꝫ malitia, ita
quod conueniri non poſſit. Quarto, ꝙ actor ſi vult cōſeruare re
ceptionem teſtium, requiritur quod conueniat intra annū aduer
ſarium a tempore, quo cōueniri poterit, vel qđ denūtiauerit rece
3 ptionem teſtium. ⁊ alia ſunt clara. ¶ † Nota hic caſum, in quo ꝓ
ceditur ad ea, que ſunt grauis preiudicii cōtra nō verum cōtuma
4 cem, quādo reus celeritatē deſiderat. ¶ † Quero primo an ꝓpter
abſentiā liceat recipere teſtes, quādo dicatur abſens teſtis. Uin.
dicit ꝙ nō ſufficit abſentia a loco, vbi iudicium exercetur. vel a
loco domicilii ſui. ſm Pe. ⁊ Abb. Ideo ſi eſt Rome ſcđʒ Uinc.
⁊ Hiſpan⁹ eſt ꝓducendus in teſtes. ſi de Hiſpania ſe trāſferat in
Angliam, nō eſt locus huic receptiōi: qꝛ hec nō eſt abſentia diu
tina a loco iudicii: vnde lis cōteſtabit, ⁊ mittet ad illos. Qđ eſt
verum, ſecūdū Uin. niſi de loco domicilii ſe abſentarent ad par-
tes orientales, vel tam remotiſſimas, ꝙ lite nō conteſt non reper
irentur. Sentit per hoc Uin. ꝙ teſtes ſint examinandi demum
per iudicem cauſe, vel de eius cōmiſſione, etiam imminēte peri-
culo: vnde iudex rei erit iudex nō iudex teſtium. niſi aliud habeat
in cōmiſſiōe. In hoc puto qđ bene: ſed certe poſſet eſſe tātū peri
culū, qđ liceret iudici i loco, quo degunt, eos examinare, ne facul
tas pereat ꝓbādi Ad hoc. ff. de incē. rui. nau. l. ne quid. ſcđo ſen-
tit qđ ſi teſtes ſe abſentāt a loco domicilii ꝓprii, n non ſint de lo-
co iudicii, qđ diutina ſola abſentia nō ſufficit. Certe puto cōtra:
qꝛ qđ abſens peregrinat, dicit i periculo mortis. ff. de donat. cau.
mor. l. mortis cauſa. cū legibus ſe. quādo abſentia maxime eſt ꝑ
mare, vł loca inſidioſa, vel quādo nō eſt breuis. Ad hoc qđ no. de
offi. ord. paſtoralis. §. i. Hoc aūt periculum ponderat text. Per
qđ concludit qđ ſiue abſint a loco domicilo, ſiue abſint a loco iu-
dicii. Et dicit diutina abſentia ad iudicis arbitriū. arg. ff. de off.
5 dele. de cauſis. ¶ † Quero. ii. qualiter iudex eſtimabit abſentiam
fore diutinā. Dicit Inno ꝙ varie eſtimabit eam iudex ſecundū
varietatē negotiorum: qꝛ ſi debitum ſit in longū diem, vel ſub cōdi
tiōe, que multum pōt differri, nō reputabit abſentē. etiam ſi diu
abfuturus ſit, cum credibile ſit ꝙ poſſit redire anteꝗ̄ dies, vel cō
ditio exiſtat: ⁊ ecōtra, ſi iam citatus ſit aduerſari⁹, ⁊ differt litis
conteſta. quia poſſibile eſt ꝙ in proximo fiet lit conteſt. ⁊ ſic pre-
ſumitur, etiā ſi breui tempore ſit abiturus teſtis, recipiet, ⁊ hoc
arbitrio boni iudicis, ⁊ diſcreti cōmittit, ſecundū Inn. Dicit ta
men Hoſt. qđ primo caſu putat teſtes recipi debere, qꝛ nō tam ꝓ-
pter morā teſtis permittit receptio teſtis, ꝗ̄ ꝓpter mortis peri-
culū, qꝛ plura imminēt in peregrinatione, ꝗ̄ in domo, ⁊c. Ex his pa
tet quid dicēdū, ſi teſtis exiſtēs in loco iudicii abſentauit ſe diu-
tius, ſꝫ ad locū ꝓpriū domicilii de loco iudicii. vbi erat extrane⁹:
⁊ ſatis puto ꝙ ſi ibi interfuit vt teſtis ad actū maxime rogatus
cum ibi videat cōſenſiſſe actui teſtificandi, quod iudicem actus
poſſet compelli ad teſtificandū, ex quo ibi reperitur, abſqꝫ quod
alibi fiat remiſſio pro receptiōe teſtiū: ⁊ tunc ſatis puto poſſe te
ſtem recipi hac forma, tum ꝓpter dilationem, tum ꝓpter pericu-
lū mortis, ſi ibi nō interfuerunt actui, de quo teſtificari poſſunt.
Credo ꝙ ibi non poſſunt inuiti compelli ad teſtificandum: quia
nō ſunt ſubiecti iudici: ſed ſi vellent, ſatis adhuc puto procedere
hāc decreta. ⁊ eius practicam. quod in. niſi dicatur ꝙ ex quo in
terfuerūt actui teſtificādi, videant, maxime ſi ſunt rogati, ex hac
diſpoſitiōe iuris ſubmiſſos iuriſdictiōi cuiuſqꝫ iudicis, corā quo
cauſa illa veniat tractāda. quod placet plus. Per que patet ꝙ ſi
ne alia remiſſione, vel cōmiſſiōe licet inductū alibi dicetur, pote
rit iudex teſtes examinare ꝓpter periculum abſqꝫ alia cōmiſſio-
ne: arg. ff. de incen. rui. nau. l. ne quid. Item ⁊ in talibus habetur
etiam reſpectus ad periculum obliuionis. C. de teſtam. hac con-
ſultiſſima. §. at cum humani. ſecundum Hoſt. Ad hoc. l. peregre.
ff. de acqui. poſſeſſ. ⁊ quod no. de accu. ſuper his. ⁊ in glo. de pro-
batio. tertio loco. Dicūt tamen domini de Rota, ſua cōcluſione
l. xxvii. qđ poterit iudex appellationis ab interlocutoria recipe
re teſtes in cā appellationis propter periculum. etiā ſuper prin-
cipali, ⁊ valebit receptio, etiam ſi ꝓnūtietur male appellatum, ſi
6 fuerit facta appellatione pēdente. ¶ † Quere qui dicant' ſenes.
Quidā qđ ſenes dicant' ſeptuagenarii, qui a tutelis excuſant'. C.
qui eta. excu. poſſ. l. vna. ſm Uin. vii. q. aū. §. ac inuiti. Alii cētena
rios, per l. ſi. de ſac. ſan. ec. ⁊ l. ſi vſuſfruct⁹. ff. qui mo. vſuſfru. amit.
Abb. qđ ſeptuagenarii, ⁊ ante ſeptuageſimū annū: quia ſeptua
genarii, ⁊ ſi poſſent non cōpellerentur inuiti. ff. de teſti. l. inuiti et
qꝛ non coguntur ad munera publica authoritate tātū. C. qui eta.
excuſa poſſ. l. i. li. x. Inſt. de excu. tut. §. item inuiti. ff. de iur. immu. l.
iii. A muneribus ait publicis authoritate, ⁊ vtilitate excuſat' qui
poſt. lx. annos C. qui etate excu. poſſ. l. i. li. x. Qđ quo ad hunc ca-
ſum, qui ſenes dicant', relinquit' arbitrio iudicātis. Nam aliquis
eſt ſenior i quinquaginta annis, ꝗ̄ alius in. lx. ⁊ ſatis pōt timeri de
morte poſt quinquageſimū annū, ſcđʒ naturā ceteris curſus: qꝛ mi-
nima pars hoīm hāc vitam attingit: ⁊ leges, q̄ dicūt ſeptuagena-
rios tm̄ excuſari a muneribus, nō faciunt: qꝛ ibi nō habetur reſpe-
ctus ad mortis periculū. Hoſt. dicit ꝙ de ſeptuagenariis potest
intelligi, qui licet nō cōpellant', ꝑnt volentes, nec debent expecta
re cōpulſiōem, maxime cum appropinquant morti, timere dēbēt
peccatum veritatis occultande. de cri. fal. c. i. ⁊ ſic nullū cōtrariū,
ſecūdū eum. Ad quod id, quod no. de teſt. ſi qui l. gl. i. ſecūdū eū.
7 ¶ † Quero qui cōprehēdant' appellatiōe valitudinariorū. Dic
idest, infirmi, a valeo vales, per cōtrariū: qꝛ in his infirmitas va-
let cōtra naturam. Poſſet dici ꝙ intelligatur de ſe abſentanti-
bus. Inno. intelligit de infirmis ꝓpter debilitatem corporis, nō
8 ꝓpter febres acutas: quia de illis. ſ. dixi. ¶ † Quero que poſſet
eſſe alia legitima cā. Dic qꝛ tranſfretare vult, vel ingredi bellū cā
peſtre: vt in. l. ii. iū. ⁊ fin. ff. de dona. cau. mor. Ad hoc qđ no. gl. de
9 off. or. paſtoralis. ¶ † Quero an tales quocunqꝫ die poſſint exa
minari. Dic ꝙ ſic, etiā in ſolennibus feriis. in ſūpe de feriis. §. ii.
ver. quid ſi. Et interrogatoria faciet iudex ſecūdū qđ ſibi videbit',
ſꝫ Uin. qñ aduerſari⁹ abſens eſt. Dicit etiam Uin. qđ nō credit
10 ꝑ hāc receptiōem preſcriptionē interrumpi. ¶ † Quero an alio
caſu admittat' receptio teſtium ꝗ̄ propter impedimentum iſtes
concernens: Dicū Inn. ꝙ ſic, vt ſi actor aliquo impedimēto ad
preſens agere nō pōt, vt quia debitum eſt cōditionale, vel in diē,
vel ex alteri⁹ arbitrio pēdēs. j. de teſt. ſignificauit. ff. ad le. Aquil.
l. in lege Aquil Idem ſi impediat lit. conte. per ſuas exceptiōes.
Idem ſi dignitas vacet, licet ſit in cōtrariū ne ſe. va. c. vlt. Sꝫ ibi
ſoluit', ſm Inn Idem dicit Ho. ſi preſens eſſet, ⁊ potēs, ⁊ malic-
tioſus tyrann⁹, quē nō audet cōuenire actor, nec receptionē de-
nuntiare, ſubueniet iudex actori ſic iuſte timēti. arg. de app. ſi in
ſuis. cōſiderata perſonarū, ⁊ negotii qualitate, ⁊ aliis circūſtā-
tiis, ⁊ recipiet teſtes quāto cautius poterit, ⁊ diligēter ſuſtinebit
vices reum ipſorum examinatiōe, reſeruādo ſibi exceptiōes in per-
ſonas, ⁊ dicta, ſm Hoſt. Quid ſi non pōt conuenire intra annū
abſqꝫ periculo mortis, vt dixi. ſ. in tyranno? Dic ꝙ ann⁹ ſibi nō
currit, ſm Hoſt. dūmodo hec ꝓteſtet. de offic. or. paſtoralis. §. ſi.
11 ⁊ no. ſ. de reſcrip. c. j. ⁊ c. ſinantē. ¶ † Quero an exigatur indiſtin
cte hec denūtiatio. Dic ꝙ exigitur, quādo ſit receptio cōtra ab-
ſentē, qui hoc potuit ignorare: ſecus ſi cōtra preſentē, qui ad eā
12 debuit citari, ⁊ videre ipſos iurare. de teſt. c. ii. ¶ † Quero q̄s di
catur abſens. Dic ꝙ qui non eſt in ciuitate. in auſ. de teſti. §. i. ſm
Inn Hoſt. dicit ꝙ qui in Anglia eſt monetur vt vadat, vel mitt-
tat Bononiam pro hac cauſa. de fide inſt. conſtituus. ſm Hoſ.
Tu dic qđ abſens dicit', q eſt i loco, ita qđ de facili cōueniri nō po-
teſt, vt qꝛ eſt ex locū fori, vbi poſſit cōueniri: ⁊ litera dicit. ⁊ c. cō-
ſtit⁹. loquit' de receptione per viā ordinariam, vbi non timet' pe-
riculū: ⁊ eſt caſus, in quo contra nō verum contumacem, vel ap-
parenter verū, procedit' ad receptionē teſtiū. De quo per Bart.
in. l. iii. §. pretor. ff de dani. infec. ⁊ dicā de eo. q mit. in poſ. c. ſi. Et
dicit Hoſt. ꝙ ſufficit qđ denuntietur extra iudicium Ad gl. an
in criminalib⁹ ꝓcedatur ad receptionē teſtiū lit. nō cōteſ in caſi-
bus. §. ſunt. ⁊ aliā gl. qđ nō per literā a contrario, ⁊ remittit de mo
do ꝓcedēdi in criminali: ⁊ hoc, qꝛ in eis nō eſt burſale intereſſe,
ſicut in ciuilibus, ſm Abb. ſm Inn. eſt ratio, qꝛ teſtes recipi nō
debent, niſi precedat accuſatio, que hꝫ fieri per preſentē, ⁊ de ꝑ-
ſenti. ii. q. vii. c. ii. ⁊ c. ꝑſcripta ſm Inn. Uin. dixit, alternatiue ta
men, ꝙ in criminali poterant recipi teſtes. de quorum morti ti-
metur, porrecta accuſatione: qꝛ tam tractatur de pena talionis.
Sed dicit Jo. An. verum hoc poſt inſcriptionem. alle. de accu.
licet. Ubi aūt agit' ciuiliter, ēt de crimine, planū qđ ꝓcedit de-
13 creta. que loquitur indiſtincte, ſecundum Inno. ¶ † Nota glo.
in verbo, ſubtrahatur, ⁊ tex quē allegat, ꝙ vbi timet' de varia-
tione ex tēpis longinquitate: ꝑit hoc modo recipi teſtes. argu. ff.
ad le. Cor. l. iii. §. dux. dixi. ſ. tex. poſt Hoſ. hoc tū hꝫ exiſtimare
iudex ex q̄litate ꝑſone, ⁊ negotii qualitate. Quid cū ſi negotiū
eſſet valde graue, ⁊ notabile, ⁊ nō intricat, nō ꝑſumit'. ꝙ ex lōgo
tpe recedat a memoria: vt de ſen. excom. cū illorū. ad fi. ⁊ dixi de
14 reſcr. ab excōicato. ¶ † Quero an hec receptio poſſit fieri ante
litē ceptā ꝫ rcū. tex. dt, qñ eſt cōuenta. Gloſ. dicit idē, ſi eſt cōue
nienda. Uel hic, verbū, conuēta, reſpicit actū citationis, licet etiā
15 non ſit libellus porrect⁹. ¶ † Quero an neceſſitas cōueniendi
intra annū hēat locū, ſiue ꝫ ꝯtumacē fuerit facta receptio, ſiue nō.
Gl. dt illā neceſſariā, qñ fuit facta receptio l' abſentē nō cōtuma
cem: alias nō eſſet neceſſaria cōuentio intra annū: ⁊ hoc: qꝛ con
tumax iam ꝯuict⁹ eſt, ſm Hoſt. ¶ Opp. cū gl. timet' ꝙ receptio
fiat ēt nō ſubſiſtēte timore mortis de teſt. c. ſignificauit. Solu.
16 Loquit' de alia receptiōe ibi in cā publicatiōis. † Quero an ex
iſtis teſtib⁹ ꝓcedat ad ſniam. Gl. dt ꝙ nō niſi liter ꝯteſ. ꝓducant'
atteſtatiōes. Unl ſi valeoit, qꝛ tenebit receptio lit. n ꝯte. ſꝫ vt ex
eis ad ſniam ꝓcedat', requirit' alia ꝓductiōis ſec⁹ ſit i. §. ſeq. ſm gl.
Forte poſſet dici ꝙ ſi tpe, q̄ iudiciū inchoat', viuāt teſtes, ita ꝙ

poſſint examinari, ⁊ ſic euentus docuerit ceſſationē periculi qđ
nō teneat receptio, vt ex illis poſſit procedi ad ſniam, ex quo ceſ
ſauit periculū. Item qꝛ ceſſat cauſa, qꝛ nō perijt facultas proban
di. ⁊ ad hoc l. fi. C. de teſti. ⁊ ſ. de teſtibus. pſentata. ⁊ qꝛ euen-
tus declarat periculū non vere fuiſſe. Ad hoc. l. cum quidā. ff. de
17 acq. heredi. ¶ † Quero quale ſit tempus huius anni? Gl. quod
vtile a principio: qꝛ curſus non incipit niſi a tpe, quo agere po-
tuit. Alleg. iura ad hoc qđ not. de ferijs. c. fi. in gloſ. ꝗ ſecundum
18 Jo. Andr. ¶ † Quero omiſſa ſolēnitate hac ꝙ non conuenerit
intra annū, ⁊c. quod non valeret teſtimoniū, imo dato quod non
valeat pro producente, qui negligens eſt in obſeruatione forme
valeat pro alio, ſi aliquid pro eo dixerint: cū teſtes dicere debeāt
pro vtraqꝫ parte. Gl. dicit ꝙ valebunt pro alia parte. Qđ nota:
qꝛ vbi actus communis per alterum exercetur, licet omittantur
requiſita per exercentē, non vitiatur pro cōmoditate alteri᷒, ma-
xime qñ ſolēnitas exigitur poſt actum. Facit ꝙ ſi appellatio nō
ſit intimata contra aliquē, vbi debet intimari, ꝙ impediat deuo-
lutionem ad incōmodū appellantis, ſed non ad incōmodū ap-
pellati. Ad quod vide quod no. Compo. de elec. c. i. lib. vj. ⁊ gl. de
elec. cle. cauſaꝫ in verbo, deuolutā. ⁊ quod ibi no. Jo. ⁊ Pau. Idē
19 no. Inn. ⁊ Hoſ. de teſti. c. ij. in fi. ¶ † Quero qualiter probabitur
fraus. Dic ꝙ eo ꝙ non conuenit intra annum, vel proteſtatur,
preſumitur fraus. Et dicit gl. ꝙ eſt preſumptio iuris, ⁊ de iure, ꝗ
non admittit probationem in contrarium: ſꝫ ſecus ſit in pſum-
ptione iuris. De quo dic vt de ſpon. ſu. qui. ad hoc. 30. diſt. fere
rū. ⁊ ff qđ metus cau. l. nō eſt veriſimile. Quod intellige, niſi pba
tio aliqua legitima cā tēperet excluderetur tpis curſu, vt dr glof. in
verbo, intra annū. Hoſt. dr preſumptionē eſſe iuris tantū. Certe
etiā ſi probaret, nō iuuaret: qꝛ ſuper fraude litera ſe nō fundat, vt
20 pꝫ ex vbo, forte. ¶ † Opp. ꝙ ſit īpoſſibile ꝙ pereat facultas p-
bādi, vel reprobādi teſtes. Nā qñcūqꝫ pducent, apparebit facul-
tas reprobādi. Sol. facultas reprobādi dicta ex ſerie dictorū nō
pōt perire: ſꝫ facultas reprobandi non ex ſerie dictorū. ſꝫ in per
ſonas vel in dicta per alios teſtes poſſet perire, illo differente cō
uenire, morte, vel abſentia teſtium, vel inimicitia ſuperueniente,
vel lapſu memorie, vel alia cauſa. Allega. gloſa iura, ⁊ eſt clara.
21 ¶ † Quero que ſunt alie exceptiones, que poſſunt perire. Glo.
dicit, puta elidentes negotium principale, vt pacti, ⁊ ſimilia, vt
Macedoniani. Velleiani, vel ꝙ pecunia non ſit verſa in vtilita-
tem eccleſie. Nota. innuit ꝙ incumbat omnis probari ofēdi non
verſum. Sed de hoc dic vt x. q. ij. hoc ius. de epo c. i. cū ſi. ⁊ in aut.
hoc ius. C. de ſacroſan. eccle. Anto. de But.

1 ☞ Sententia poteſt ferri lite etiam non conteſtata, ⁊ teſtes
recipi, vbi agitur etiam de matrimonio carnali, vel ſpirituali.
2 Mora eſt in ſpiritualibus, ⁊ temporalibus eccleſie periculoſa.
3 Contumacia vera requiritur in his, que ſunt grauis preiudicij.
4 Judex non poteſt ad ſententiam diffinitiuam ⁊ teſtiū receptio-
nem procedere etiam lite non conteſtata duobus caſibus.
5 Dictio, aliud, eſt apta notare diuerſitatem facti, et aliquando
qualitatis.
6 Citatio peremptoria non requiritur, vbi contra preſentem pro-
ceditur.
7 Dictio, tunc, quandoqꝫ reſpiciat finem.
8 Citari quomodo poſſit ſe occultans, vel malitioſe impediēs ne
citetur.

1 **Porro.** ¶ † Hic proſequitur aliquos caſus, in quib᷒
proceditur lite non conteſtata, diuidendo ſm
rerū intellectū ſꝫ aliter alij intelligant: qđ infra declarabitur. Hic
excipiuntur duo caſus a regula ſupra poſita, ſcꝫ in caſu matri-
monij carnalis, ⁊ ſpiritualis: ⁊ diuiditur in duas. Primo tam in
carnali, ꝙ in ſpirituali decidit quid iuris, qñ reus eſt cōtumax
vere. Scđo quid iuris, qñ abſens eſt, vel cum culpa, vel ſine cul-
pa, non tamen malitioſe. Scđa ibi: ſi vero. illa ſubdiuiditur, ⁊ ſub
2 diuidā ibi: qꝛ illū. §. legam per ſe. ¶ † Nota. i. morā in ſpiritua-
libus ⁊ temporalibus eccleſie periculoſam. ſimiliter in cā matri-
3 moniali: ⁊ habentur due cauſe celeritatem deſiderātes. ¶ † No-
ta. ij. ꝙ in his, que ſunt grauis preiudicij, exigitur vera contu-
macia, que concluditur tripliciter. Primo, quando citatio per-
ſonaliter apprehendit citatum, vt quia tranſiuit in eius noti-
tiam, vel quia malitioſe ſe occultat, ne ad eum veniat citatio, vel
qꝛ per potentiam impedit, ne poſſit ad eum tranſire notitia. Ad
hoc qđ no. in. l. ex conſenſu. ff. de appel. ⁊ in cle. ſi autem. de dolo, ⁊
4 contu. ¶ † Nota duos caſus ſpeciales, in quibus ad ſniam diffi
nitiuā, ⁊ receptionē teſtium proceditur lite nō conteſtata in cau-
ſa matrimonij carnalis, ⁊ in cauſa matrimonij ſpiritualis. Et no
ta duo requiſita, vt ad ſententiā poſſit procedi. Primo exigitur
vera cōtumacia: ⁊ hic exigitur etiā quo ad actū receptionis te-
ſtium. Scđo requiritur ꝙ liqueat de cauſa: altero ex his ceſſan-

te non proceditur ad diffinitiuam ſententiam in talibus cauſis
¶ Oppo. i. ꝙ non aliter procedatur, vt ſupra, imo eodem modo
qꝛ vtrobiqꝫ lite nō cōteſta. recipiūtur teſtes. Dic ꝙ aliud qꝛ in re-
gula ſupra poſita: ⁊ ſic reſpicit principiū. Vel aliter ꝙ primo caſu,
quia ibi habetur diſtinctio perſonarum teſtium an ſint impediti
vel ſenes: hic indifferēter admittūtur. Vel aliud etiā quo ad mo
dum procedendi: quia ibi ex illa receptione nō proceditur ad ſen
tentiam, niſi pducatur lite nō cōteſta. hic ſic. Itē ibi receptio
5 non durat, hic ſic etiā poſt annū. ¶ † Nota de dictione, aliud qꝛ
eſt aptum notare diuerſitatem facti, ⁊ aliquando qualitatis vide
6 de reſcrip. ſedes. ¶ † Opp. ꝙ ſufficiat citatio non peremptoria. de
procurato. querelam. proficit quo ad condēnationem expenſarū
vt infra. ⁊ no. C. de iud. ſancimus. nō quo ad ea, ꝗ ſunt magni pre
iudicij, vt receptionis teſtium, ⁊ ſentent. e, vt hic. Sufficit etiam
quo ad iuriſdictionis preuentionē. de foro compe. propoſuiſti. ⁊
perpetuationē. de offi. deleg. licet. ſecundum Joi. Andr. Hodie
autem non exigitur peremptoria: vt in cle. ſi. de verbo. ſignif. in gl.
in ver. citationem. iuncta clemen. de iudi. diſpendioſam. in cauſa
matrimonij, vel electionis. Sed forte illud ſeruabitur, quando
proceditur in preſentem, nec decre. corrigatur. ¶ Ad gloſ. oppo.
ꝙ contrarietur hic ver. ſi vero. Quidam dicunt, vt glo. quod hic
agitur de electo nondum confirmato, ⁊ qui nondum conſenſit,
quaſi dicat, ibi de confirmato, vel qui iam conſenſit. Certe ⁊ ibi
tangitur de electo, qui nondum conſenſit. Innoc. ⁊ Hoſt. dicunt
hunc. §. poſſe intelligi, quando agitur de electione electi non con
firmati, ⁊ quando agitur de electione confirmati, et quādo agit
de electione etiam conſecrati, vt ſimpliciter loquitur, dummodo
contendatur de federe matrimonij: ⁊ ſolum differt hic. §. a ver.
ſi vero. ⁊, ſi autem. qꝛ hic loquitur de modo procedendi in abſen
tem contumaciter, in. §. ſeq. quando proceditur in abſentem non
contumaciter, licet ex culpa, vel negligenti abſentia, dummodo
non malitioſa. Et hoc probat aperte litera ibi: ſi vero abſens ali-
ter ſit. Et hoc eſt tenendum, quicquid alij ſentiant. Et procedit,
ſecundū glo. ſeq. ſiue agatur de vitio electionis reſpectu perſone
electi, ſiue reſpectu forme. ¶ Quero an in electionibus an perti
cularia beneficia procedat quod hic dicitur? Gl. ꝙ ſic, licet loqui
videatur de prelatis: qꝛ ibi leditur eccleſia ex longa mora. Idem
Inn. ⁊ Hoſt. alleg. de elec. cū eccleſia de cle. nō reſi. c. pe. de dolo. c.
7 finem. ¶ † Oppo. ꝙ ſuperfluat ablatiui ibi, his caſibus. qꝛ ſuffi
ciebat aduerbium, Tunc, ſupra poſitū. Glo. fatetur. alleg. docto.
pro glo. l. xxix. diſt. c. vlti. xi. q. i. volumus in fi. ⁊ ſecundum Jo.
And. dic quod verbum. Tunc, reſpicit finem. §. quaſi dicat, tunc
procedi poterit ad diffinitiuam ſententiam, quādo agitur de ele-
ctione, vel matrimonio: ſed quando, dic in illis caſibus ſcilicet q
ſequuntur, quando datur vera contumacia. Et ſic verbum, etiā,
huiuſmodi non reſpicit precedentia, ſcilicet matrimonij, vel ele-
ctionis, ſed ſequentia. ſcilicet quādo eſt abſens malitioſe, vel ci-
tationē recepit, vel per potentiam reſiſtit quominus recipiat.
8 ¶ † Quero qualiter citabitur ſe occultans, vel malitioſe impe-
diens ne citetur? Dic ꝙ habebitur pro citato, denūtiatione pu-
blice facta ad domū ſuam. de cle. non reſidenti. tue. Item ſufficit
ꝙ ad eccleſiam ſuam, vt dicunt iura predicta: ⁊ tunc etiā cōclude
tur vera contumacia. De. vera dicit Jo. And. niſi quando cita-
tio ſit authoritate pape: qꝛ ſufficit ꝙ fiat in palatio papali, vel in
audientia literarū pape publica, ipſo tamen ſpecialiter, ⁊ ex certa
ſcientia hoc mandante, ⁊ poſtea affigatur in ianuis maioris ec-
cleſie illius loci vbi degit papa cū curia: ⁊ tunc ſi arctat citatum,
ac ſi perſonaliter ad ipſum veniſſet, etiā ſi eſſet extra dies ſolue-
nos, quibus papa facere cōſueuit generales proceſſus: vt patet
in extrauag. rem non nouam. que incipit, dudum. vide clem. i. de
foro competen. Alios modos vide de dolo. c. i. ⁊ vlti. Pondera
hanc gl. que, quando perſona non poteſt citari, dicit ſufficere ꝙ
citetur ad domum, vel ad eccleſiaꝫ. Tutiꝰ eſt ꝙ fieret ad vtrunqꝫ,
ſicut in intimatione, in cle. de elec. cauſam. ſufficit tamen alterū,
⁊ maxime ſi fiat ad domum. De quo dicam de dolo. cauſaꝫ. ⁊ de
eo, qui mit. in poſ. c. ſi.

1 ☞ Contumax non verus abſens qualiter conueniatur. 4.
2 Matrimonium ſpirituale dicitur inter eccleſiam ⁊ quemcunqꝫ
prelatum.
3 Matrimonium contrahitur inter electum ⁊ eccleſiam ante con-
firmationis actum.
5 In abſentem vt licite procedi poſſit que requirantur.
6 Contumax an poſſit ſuo beneficio priuari ex ſola abſentia.
7 Beneficio ſuo vt quis poſſit priuari ratione contumacie que exi
gantur.
Monitio qualis eſſe debeat vt quis poſſit puniri ratione contu-
macie.
8 In abſentem actorem electioni ſe opponentem quomodo pro-
cedatur.

9 In abſentem cauſata cauſa procedendi non ex ſola abſentia, ſed
ex crimine, vel alia cauſa quomodo procedi debeat.

1 **Sin vero.** ¶ † In hoc. §. proſequit modũ procedẽdi in cauſa matrimoniali carnali, vel ſpiritua-
li, cõtra non verũ cõtumacẽ abſentẽ cũ culpa, ſiue ſine culpa: ꝛ Pri-
mo loquit de ſpirituali cõtracto. Scḋo de ſpirituali cõſũmando, ibi: qḋ
ſi forſan. Tertio de carnali, vſq; ibi: ſi aũt ex ꝓpedita vſq; ad. §. ꝙ
2 ſi forſan. ¶ † No. i. ꝙ matrimoniũ ſpirituale dr inter eccleſiam, ꝛ
quẽcunq; platũ: ꝛ ſic ẽt inter inferiores ab epo. De quo dic vt de
3 poſtu. ꝓla. c. ſi. ad hoc glo. de elec. ne pro defectu. ¶ † Nota ꝗ. ꝙ
matrimoniũ cõhit inter electũ, ꝛ eccleſiã añ actũ ꝯfirmationis: et
ſic in ſolo ꝯſenſu eligentiũ, ꝛ electi. Et hoc eſt verũ. Ad hoc tex.
optimus. ꝗ. de elec. cũ inter canonicos gcqd ſenſerit gl. de elec. cũ
in cunctis. ꝛ. c. noſti. ꝛ de tranſl. ꝓla. inter corporalia, vbi ꝗ de hoc.
ꝛ vide gl. plenam. de elec. ſi electo. lib. vi. Per que patet ꝙ expo-
ſitio glo. inquantum dicit ꝙ maxime ſtat proprie, fuit ꝛ hoc te-
nuit Goffr. ꝛ Gul. Na. Et inquantũ exponit pro tantum, male dt
q: licet confirmatio plus firmet vinculũ: non tamen perficit iam
perfectum: ſicut dicimus in copula poſt matrimonium. De quo
. de tranſla. ꝓla. inter corporalia. ꝛ. c. licet. Idem ſecundũ Ho. ſt.
4 ¶ † Venio ad glo. ſacris canonibus. Hec eſt difficilis gl. ꝛ intri
cata: diuidit in duas principales ptes. In prima agit de modo
procedendi in abſentẽ prelatũ, vel electum, iure agendi cauſato
ex ſola abſentia. Scḋo ibi: ſi vero cõ platũ, vſq; ad fi. gl. agitur de
modo procedendi contra prelatum iure agendi cauſato ex cri-
mine, vel alia cã. Prima ſubdiuidit, q: primo dicit quid iuris,
quando agitur contra prelatũ electũ, ꝛ confirmatũ. Scḋa quid
iuris, quando agitur contra electũ tantum, ibi: de his vero. Pri-
5 ma pars ſubdiuiditur in tres caſus: ꝛ eſt clara. ¶ † Circa ad
litere declarationem, que ſint tempora in canonibus diffinita, et
que requirunt vt in abſentẽ poſſit procedi: Dic quod tex. poteſt
dupliciter intelligi. Uno modo vt loquatur de tẽpore, ꝛ mõ agẽ
di cauſato ex ſola abſentia. Secũdo de tpe, ꝛ modo agendi cau-
ſato ex crimine, vel altera cauſa. Si agit de modo ꝓcedẽdi in ab-
ſentem iuris agendi cauſato ex ſola abſentia, dt gl. ꝙ variare vi-
dentur iura de tpe. Item an aliqua monitio ſit neceſſaria, vel nõ
etiam ſunt opinio. ꝛ dubitationes: vnde concludit gl. tres caſus.
Quãdoq; prelatus eſt abſens in certo loco, vt in ſtudio, vel alio
loco, ita ꝙ non latitat. Quandoq; agit de proceſſu in abſentem
reum, quãdo eſt abſens non in certo loco. Quandoq; agitur de
proceſſu in abſentẽ actorem, vel ſe matrimonio opponentẽ. Pri
mo caſu moneri debet per prelatũ illius eccleſie vt veniat ad re-
ſidendũ in eccleſia ſua. Tempus aũt, quo expectari dz, erit arbi-
trariũ, quo cõmode venire poſſit ad reſidendũ: quod arbitrabit
iudex ſm locorũ diſtantiã, ꝛ temporis qualitatem: ꝛ ſi non fece-
rit, poterit contra eum procedi ad priuationẽ, niſi oſtendat cãm
rationabilem, quare non venit. de cle. non reſi. intra quatuor. ꝛ. c.
ſi. cũ ſum. Que vera dicit gl. etiam dato ꝙ a principio fuerit ab-
ſens de licentia plati vſq; ad certũ tẽpus ſibi prefixũ, ꝛ ſic lapſus
tempus, vel ante ex cauſa reuocetur: q: non poterit priuari, niſi
ſibi ſtatuto termino vt reuertatur, ꝛ eo monito: ꝛ ſi aliter priuare
tur, nõ valeret. Alleg. ad hoc, q: monitio, vel citatio exigit pro
ſolẽnitate anteq; procedat ad ſniam, vt patet. ff. de re iudi. con-
tumacia. de conſti. eccleſia. ij. q. i. per totum. xxiij. q. iiij. de illicita.
¶ Plura dicit hic gl. Primo abſentẽ poſſe citari a iudice bene
ficij. De hoc dic vt in. c. Romana §. cõtentes. de fo. cõpe. Secun
do dicit abſentem interecedentibus his, de quibus hic, poſſe be-
neficio priuari ex ſola abſentia. Hic ſunt duo vidẽda. Primũ an
ex abſentia ſola poſſit beneficio priuari. Scḋo q̃ exigant vt poſ-
6 ſit priuari. † Ad primum Inno. hic dicit ꝙ ſi eſt abſens ex neceſ
ſaria cã, puta infirmitatis, ſemp expectabit, ꝛ nõ priuabit. ij. q. i.
preſentiũ. Et dicit qḋ ſi procedat ad priuationẽ, ꝛ poſtea veniat
docẽs de impedimento, recuperabit primũ beneficiũ ex clauſula
Si qua mihi iuſta cauſa eſſe videbit. ff. ex qui cau maio. l. ſi em.
§. j. ff. de dãno infec. l. ſi finita. §. ſi forte. de re iudic. cũ Bertoldus.
Ut tñ detur legitima cã abſentie, exigitur licentia prelati. de cle.
non reſi. relatũ. de quo de elec. licet canon lib. vi. ſuper pe. gloſ. Et
an hec poſſit cõſuetudo, vide de cle. nõ reſi. ex tue. ſup glo. iiij. Si
eſt abſens per annũ ſine cã legitima, ꝛ rationabili. ſubtrahent ei
expenſe authoritate ſuperioris: ꝛ monebit per ſubditos, vel arc-
chiepm, vt reſideat, vel redeat, alias ſi non redierit, alius ponet
loco eius authoritate ſuperioris. in aut. quomodo oportet epi.
§. ꝛ illud. ꝛ in aut. de ſanc. epi. §. interdicimus. colla. ix. Si eſt ab-
ſens malitioſe, ꝛ fraudulenter, ſi propoſito citationis edicto, in-
tra ſex mẽſes nõ veniat, ſpoliat, ꝛ priuat ſua eccleſia, ꝛ alias pu
niet. Ut lite nõ cõteſtata. de cle. nõ reſid. ex tue. Credo primũ mẽ-
brum procedere: q: ſi eſt abſens, ꝛ impeditus legitima cã, nõ priu
detur, maxime ſi abſens eſſet in caſib9 priuilegiatis a iure: de qui
bus de cleri. non reſidẽ. c. j. libro. vj. Et hoc tenet Innocen. per
capi. preallega. preſentiũ. Si eſt abſens voluntaria cauſa, ꝛ nõ le-
gitima, ſi beneficiũ requirit reſidentiã, ſola abſentia perdit reddi
tus beneficiorũ a iure: ſi nõ exigit reſidentiã, nõ priuatur. Bene-
ficio aũt non priuabit, niſi requirat reſidentiam: ꝛ vltra hoc exigi
7 tur monitio, vt dicit gl. † Ad fin dicit gl. ꝙ exigit monitionẽ vt
priuari poſſet, qui eſt abſens, ꝛ in certo loco. ¶ Hic plura vidẽda
ſunt. Primo dato ꝙ exigat monitio, qualis eſſe debeat. Scḋo,
ex quo fieri debeat. Tertio, an fieri debeat de neceſſitate. Quar-
to, intra q̃ntũ tpe debeat expectari. ¶ Ad primũ qualis exigat
monitio Si ſit pſonalis, planũ. Et vt ꝙ eſſe debeat, q: hic agit
de his q̃ ſunt grauis preiudicij. Ad hoc qḋ no. Inn. de eo, q mit.
in poſ. c. ſi. Inn. hic videtur ſentire ſufficere abſentẽ malitioſe ci-
tari per edictum: imo idem tenet. in. c. j. qui ma. accu. poſſ. ꝛ de cle-
ri. non reſidẽ. ex tue ꝛ de eo, qui mit. in poſſ. c. ſi. quia ex eo quod
abeſt ab eccleſia, videtur malitioſe abeſſe. Et hoc placet in de lo-
ſe abſente: quod in dubio preſumitur. Aduertendum tamen qḋ
oportet talem monitionem ad concludendum delictum non re-
ſidentie fore trinã, vbi non eſt ab initio terminus ſtatutus: quia
ibi monitio exigitur, vt cadat quis in penã: ꝛ iura requirentia tri-
nã, ſecunda ſunt, vt loquuntur. ꝛ tunc non ſufficit vna pro omni
bus: q: iura exigere videntur trinã ſtudioſe, vt in notitiam ſuc-
cius tranſeant: vt no. Io. And. de cle. non reſid. ex tue. ꝛ in addi.
ad Spe. in tit. de cleri non reſiden. Ad hoc glo. de vita. ꝛ hone.
cle. c. i. Eo tamen monito, vel tempore ſtatuto lapſo, ſi pro ſolen-
nitate priuationis tantum exigeretur monitio, puto ꝙ ſuffice-
ret vna peremptoria pro omnibus: q: hec non ordinatur ad cau
ſandum delictum non reſidentie. Dixi predicta procedere qñ do
loſe eſt abſens. vt ſufficiat requiſitio ad domũ: ſed ſi dolose nõ eſt
abſens, ſed culpa, ꝛ hoc cõſtat, debet perſonaliter requiri, ſi ſcitur
vbi eſt: ſi neſcitur vbi eſt, ſufficit ꝙ requiratur ad domũ, vt ſtatiꝫ
dicetur. In dubio ſi dubitatur an malitioſe ſit abſens, ſufficit ꝙ
requiratur ad eccleſiã, ꝛ domũ. Tutius tñ eſt ꝙ perſonaliter re-
quiratur, vt ſentit gl. ꝛ ſentit Fre de. ſuo conſilio. xiij. Sed eſt du-
bium cuius exigatur monitio: Glo. ꝙ exigitur monitio prelati.
ꝛ illius, qui habet poteſtatem inſtituendi, ꝛ deſtituendi. Innoc.
dicit eum monendum per ſubditos, vel epiſcopum: ꝛ ſic inferio-
ris de eccleſia ſufficiat monitio. Allega. aut. quomodo oportet
epiſcopũ. §. illud. ꝛ in aut. de ſanc. epiſ. §. interdicimus. Dic mo-
nitionẽ, per quam denegentur reditus, facere poſſunt ſubditi illã
etiam per quam cõcitatur delictum non reſidentie forte quod
ꝛ inferiores facere poſſunt. illã vero, per quam procedatur ad pri
uationem, facere debet ſuperior prelatus, ad quem ſpectat pote-
ſtas inſtituendi, ꝛ deſtituendi. de cle. non reſid. tue. ꝛ. c. qualiter.
Quarto dicit glo. monitionẽ neceſſariam, vbi de voluntate pre-
lati abeſt, dato ꝙ abſentia ſit tẽpore limitata. Dic, ſi reuocat an
te perte. tam abſentiam, vel tempus abſentie, quod facere poteſt
epiſcopus, vel prelatus ex cauſa, ſm Inn. ꝛ Hoſt. de iureiur. bre-
ui. ꝛ in tantũ vt ſi non redeat poſſit priuari. xi. q. iij. ſi autem no-
bis. ꝛ. c. abſit. vij. q. j. q: frater. xvj. q. i. qui vere. ꝛ. c. vos autem. et
exigitur citatio, ꝛ monitio: imo ſentiunt quod tunc non ſuffice-
ret citatio ad domum, ſed ad eum tranſmittenda eſt citatio, ex
quo abſens eſt in loco certo. Et puto quod bene dicant, ſi abeſt
ab initio de licentia ſui prelati. Si non eſt tempus abſentie tẽpo-
re certo tacite, vel expreſſe limitatũ, ꝛ hoc caſu exigit requiſitio,
ſm Inn. ꝛ Hoſ. ꝛ adhuc exigo ad perſonã. Si eſt abſentia certo
tpe limitata, ꝙ eſſe cenſetur eo ꝙ mittitur ad conciliũ, ꝛ finitum
eſt concilium, ꝛ finita eſt cã abſentie, vel lapſus eſt termin9 expreſ-
ſus datus ad abſentiam: ꝛ tunc poſt arbitrarium terminum, in-
tra quẽ cõmode redire potuerit, vagari cenſetur. ff. ex quib. cau.
ma. l. ſi cui. §. i. ꝛ tunc videtur aliquib9, monitionem non neceſſa
riã, vel expectationẽ ſex mẽſium. quo ad hoc vt ipſius beneficiũ
dari poſſit. vij. q. j. preſentium. Tamẽ ſi probat poſtea ſe legitime
impeditum fuiſſe, recuperat beneficiũ ex generali clauſula, vt ibi
habeatur humanitatis ratio. iiij. q. v. quiſquis. ff. qui ſatiſ. cog. l.
ij. ꝛ per totũ. ꝛ hoc dicunt aliqui. Alia eſt opi. ꝙ debeat moneri,
ꝛ expectari per ſex menſes, nec dz ei obeſſe qḋ bonũ habuit ini-
tium abſentie. ꝛ. c. preſentiũ. loquitur ſcḋm antiqua tpa, ſcḋm, q̃
minus tpe dabatur. hodie daf maius. Et hoc vr velle hic gloſ.
qḋ placet Hoſt. in. d. c. ex tue. Io. And. cõcordat opi. hic, ꝛ in. d.
c. ex tue. Ue qñ abſens eſt tpe limitato ſine cõminatiõe de priuã
do procedat ſm dictũ, vt exigat noua monitio. Si aũt adeſt ibi
comminatio de priuando ſi non reuertatur ad certum tempus,
vt q: dicat, ꝛ monemus vt finito tẽpore reuertaris, alioquin pce
demus ad priuationem: tunc dicit ꝙ non exigatur alia monitio,
ſecundum eum. Et idem notare videtur in. c. ex parte j. ſuper pri
ma gl. de cle. non reſi. Io. de Ligna. non placet opi. Io. And. q:
terminum prefigio cum ordinetur ad finem, ne propter abſentiam,
priuetur, tamẽ ſi haberet effectum monitionis, operaretur cõtos
effectus: q: idem terminus eſſet cã priuationis, ꝛ nõ priuationis,
cõtra. l. Titio cũ morieẽ. ff. de vſufruc. ꝛ. l. in numerationib9. de ſo

In. Sed hec ratio modicū valet: q2 terminus in quantū cōſidera
tur reſpectu pēdētie bñ ordinat̄ ad nō priuādū: ſed in quātū cōſi
derat̄ in lapſu, ordinari poteſt ad priuādū. Simile dixi ḋ reſcrip.
ab excōmunicato. Puto ꝙ ſi agit̄ de cōuincēdo delicto nō reſi
dētie, ſola termini ſtatutio, ⁊ lapſus, abſqꝫ alia monitione ha
beat cōuincere negligētiā: ⁊ delictū nō reſidēdi. Et nō ego hic aliā
cōminationē ad hoc. q̄ delictū negatiuū cōuincitur ex lapſu ter
mini tacite, vel expreſſe aſſignati: vt no. de preben. extirpande. §.
q̄ vero. ⁊ multo fortius ſi adſit cōminatio, ſiue ſit iudicialis, ſiue
extraiudicialis. Si aūt agit̄ de monitionis effectu, vt neceſſario
ad actū priuationis: tūc fateor qḋ ſola monitio, vel ſtatutio ter
mini cū lapſu nō operat̄ hoc vt poſſit ad ſentētiā ꝓcedere: q2 ꝗ̄ ꝙ
etiā nō reſidere ſit notoriū: tamē ad actū ſententie exigit̄ citatio,
vel monitio: ⁊ tūc vt poſſit ꝓcedere ad actū ſentētie, exigit̄ cōmi
natio: ⁊ tūc exigo ꝙ monitio ſit iudicialis ⁊ talis cōminatio: alr̄
nō video ꝙ poſſit habere vim citationis. Ad h̄ ḋ app. ſepe. ḋ ele.
cle. cauſam. ⁊ forte ꝙ nec ſit iudicialis poterit habere vim moni
tionis: quia non poteſt fieri citatio ad cauſam, cauſa nō prepara
ta, ⁊ ante, ꝗ̄ cauſa procedēdi ſubſit de preſenti. de iudi. nō quēad
modū. de ſen. excō. Romana. §. caueāt. lib. vj. Hoc verū, ſi ſic ha
beret monitio in principio abſentie: ſed ſi poſtꝗ̄ eſt abſens, mone
ret̄ iudicialiter, illa bene haberet cum cōminatione vim perēpto
rū, dūmodo precederēt tres monitiones: quia illa tūc habet vim
conuictionis delicti, ⁊ citationis propter monitionē. Nec ob. qḋ
tales monitiones, etiā cum cōminatione, non habeāt vim perem
ptorij vt no. Jo. An. poſt Spe. ḋ reſcrip. cauſam. quia id verū,
quādo cōminatio ſit ad vlteriora procedēdū, vt iuris fuerit vel ꝙ
tū de iure poterit. ſecus ſi fiat cōminatio, de ꝓcedendo ad ſenten
tiā, vel priuationē: vt no. Bar. in. l. nā. §. pretor. ff. de dam. infec.
⁊ no. in c. conſuluit. de offic. deleg. De citatione aūt ad ſentētiā
an habeat vim peremptorij, vide de accu. ad petitionē. poſt Jn.
Hoc dicit verū Frede. ḋ ſenis ſuo cōſilio. cxiij. niſi cōſtitutio ema
net vltra ius ſynodalis. in qua precipiatur oibus clericis ⁊ ꝑla
tis vt reſideāt, alias eis nō reſidētibus mandat eos priuari vel ꝑ
uet: q2 tūc ex cōſtōne ꝑcipiēte vt reſideāt, videt̄ moniti vt reſidrāt
a cōſtitutiōe, ⁊ ſic nō exigit̄ alia monitio. Nec ob. qḋ hec monitio
nō ſit trina, vt eſſe oꝫ. xxiiij. q. iij. ḋ illicita q2 hoc nō exigit̄ in mo
nitione iuris, ⁊ precepti. alle. de ſentē. excōmu. a nobis. de loca. c.
ſ. de conſti. c. ij. lib. vj. de vi. ⁊ ho. cle. clemen. ij. Allrg. dictū Hoſt.
ne cle. vel mo. c. ij. Itē quia talis cōſtitutio debet intelligi vt ali
quid addat, ⁊ nō ſit ſuperflua, vel ſolū iuris innouatiua, vnde vo
luit lex lege mortua ſupplere negligentiam epiſcoporū negligen
tium in monēdo. Nec ob. ꝙ vbi conſtitutio priuat ipſo iure, licet
non exigatur ſententia hominis, tamen exigitur declaratio. Jn
declaratione autē exigitur citatio, vel monitio. de verbo. ſigni. in
his. de homi. c. j. lib. vj. ⁊ de here. c. pe. eo. li. ⁊ no. de offic. ordi. ordinariū. li. vj. ⁊ de cenſi. c. ſi. eo. li. quia ad ſententiā priuationis exi
gitur bene citatio, vel monitio: ſed non ad conuincendū delictū
non reſidentie. ⁊ bene dicit. Nō ob. ꝙ vbi conſtitutio imponit pe
nam ex facto negatiuo, ſed non adijcitur tēpus, exigitur moni
tio: vt no. in d. c. extirpande. quia illud verū in conſtitutionibus,
que nō habent in ſe monitionē. vel preceptum: hic precipit vt re
ſideāt, ⁊ ſi nō reſideāt, mandat priuari: ideo vt aliquid operetur,
habet vim monitionis. Facit qḋ no. Pau. de Lia. in cle. q2 cōtin
git. de relig. do. Citādus tamē erit ad priuationē, vt aſſignet cāꝫ
quare nō debeat priuari. Et hoc voluit ibi Frede. inquātū voluit
cauſe cognitionē procedere debere, an eſſet priuādus, vel nō. Et
hoc de quarto. Quinto glo. dicit quod in abſente in certo loco tē
pus expectationis erit arbitrariū: ⁊ hoc eſt tēpus hoc caſu a ca
nonibus diffinitū. Jnn. hic recitat aliquos dicere ꝙ vltra tēpus
arbitrariū habet. vj. menſes. per. c. ex tue. de cle. non reſi. ⁊ maxi
me quando a principio abeſt de voluntate prelati: q2 nō debet ei
nocere qḋ ſit abſens legitime a principio. Ad. c. preſentiū. vij. q. j.
videt ꝙ loquitur ſecūdū antiqua tpa, ſecundū que nunūs dabā
tur tpa. Jo. An. reſidere videtur ꝙ vltra hoc tpa debeat habere
vj. mēſes, quādo nō eſt appoſita pena, vl cōminatio de ꝓcedēdo
ad penā: alias autē nō expectabitur vltra tempus comminatio
nis, ſecūdū eū. Certe ſatis equū eſt qḋ dixit glo. vt maius tēpus
exigatur, quādo neſcit vbi ſit. Et ſic tēperetur. c. ex tue. ḋ cle. nō
reſi. Secūdus caſus, quādo quis eſt abſens a beneficio, ⁊ agitur
priuari propter ſoli abſentiā, ⁊ abſens eſt in loco, de quo ignora
tur. Glo. dicit ꝙ cum tales perſonaliter citari non poſſunt, cita
buntur per edictū cum citationis apud eorū eccleſias, vt reuer
tantur ad reſidēdū: ⁊ habebunt a termino citationis vj. mēſes.
Nec ob. ſi dicatur, ſecūdū hoc erit melior cōditionis abſens, ⁊
ſe occultās, ꝗ̄ abſens, ⁊ ſe nō occultans. nā primus habebit. vj.
menſes, per. c. ex tue. ſecundus autē habebit ſolū tempus arbi
trariū: ⁊ ſic habebūt quādoqꝫ minus, quāqꝫ ſex mēſes. Sed dicit
gloſſa ꝙ hoc ideo eſt, q2 ex quo neſcitur vbi ſint, poſſibile eſt qḋ
valde ſint remoti, vel ipediti. nec de facili poſſit per cōſanguineos
reuocari: ⁊ iō eis magis ſubuenit̄, vt expectent̄ p ſex mēſes: ⁊ ꝙ
vt dicunt doc. iſti non poſſunt habere tempus arbitrariū ex quo
ignoratur locus vbi ſunt: non poſſunt habere tempus arbitra
rium: q2 deficit terminus, a quo debet trahi menſurādo opor
tet aliud tempus determinari. Ad hoc de elec. c. cupientes. §.
ſo. lib. vj. Hoc in ꝑlatis cōfirmatis. in non cōfirmatis vero expe
ctabunt̄ p ſex mēſes, vel minꝰ, ſm̄ qḋ viſum fuerit iudici, vt ibi
ca dr̄. Sed dic hodie, vt de elec. ꝙ ſi. li. vj. q2 hodie hꝫ illud tpa.
Si tñ ⁊ illud iudex viderit moderādū, exquirendo vt dr̄ ibi,
ſatis puto quod ⁊ illud poterit moderari. Et hec ſufficiat de ſe
cundo caſu principali. Addit caſum aliū, qd iuris, qñ agit̄ de
proceſſu in abſentē cōfirmatū non conſecratum ex ſola negligē
tia cōſecrādi: ⁊ tunc dic ꝙ expectabitur per tpa. de quo. i. d. ſi.
qm̄. ⁊ per totum de transla. prela. inter ⁊ de electio. cū in cunctis.
8 ¶ †Venio ad tertium, quid iuris de proceſſu in abſentē electū.
Glo. dicit hic. quidā dicunt ꝙ expectabit ſe opponēs electioni
annum: alias poterit confirmari. ff. de mu. ⁊ hono. l. reus. Dicit
gl. ꝙ non credit eū expectandū, imo ſuperior et pꝛ̄ ſtatuet certū ter
minum, intra quem cōpareat, ⁊ proſequat̄ intētionē ſuam, alias
priuabit illū. de accu. ꝫ. Sed in ꝯtrariū dic ꝙ dant̄ tres mēſes
auf. de ſanc. epiſ. §. ſi qs aūt. Gloſ. cōcludit ꝙ hec cōſiſtunt in ar
bitrio iudicis. Nec obſtat de dolo. cum olim. vt ibi no. gl. pen. Et
9 de hac materia dic hodie vt de elec. c. ſi. lib. vj. ¶ †Venio ad ſe
cundā ꝑtē principalē gl. qñ procedi dꝫ in abſentē cauſa ca ꝑ
dendi, nō ex ſola abſentia, ſed ex crimine, vel alia c. Dicit glo.
tunc citabit̄ vt veniat ad ſe defendendū: ſi nō venit, ꝓce
⁊ expectabit̄ per annū: poſt annū, ꝓcedat̄ ꝯ eū, ſm̄ qꝫ hꝫ. gl.
iij. rurſus. ⁊ erit proceſſus vt priuet̄, vel ſit priuatꝰ, ſm̄ diuerſi
tatem opi. de quibꝰ ibi. Quod dic vt de. laranū in. c. j. ꝯ. de iud. Jn
no. hic dicere videtur ꝙ refert an agat̄ ad priuationē ꝓpter cri
men: q2 tunc quātūcunqꝫ ſit cōtumax ſuper crimine, non fertur
ſnīa. in. q. a. g. determinꝰ. Sic in matrimonio carnali dr̄ hic, i quo
nō fert̄ ſnīa, qñ nō agit̄ de federe matrimonij, ſꝫ de delicto. ad
c. i. ſꝫ ꝓcedet̄ ad excōicationē, ⁊ poſtea ad priuationē ex ꝑſeuerā
tia excōicationis, vt dr̄ ibi: ⁊ ſic ꝓpter cōtumaciā, ⁊ nō ꝓpter deli
ctū. Vel priuabit̄ ex delicto, quaſi habeat̄ ꝓ confeſſo. ſm̄ aliquos
epi. maxime qñ ꝯtumacia pduceret ordinat̄ ad ſummodū cōtra
delinquentē, vt in hereſi. de here. excōicamus. Quicqꝫ agit̄ de pri
uatione ipſius non immediate ex crimine, ſed propter aliū de
fectum, licet deſcendentem ex crimine, ſiue ſit electus ⁊ nō cō
firmatus, ſiue ſit ꝯfirmatꝰ ⁊ nō cōſecratꝰ, ſiue ſit cōſecratꝰ: ut ſi
aliquis fuit in pacifica poſſeſſione ep̄atus ⁊ cōſecratꝰ, ⁊ nō dica
tur non electus, ſed intruſus vel per potentiā, vel ſimoniam, vel
dolum: ſi hic fuerit cōtumax, procedet̄ ꝯ eū lite nō conteſtata ad
teſtium receptionem, ⁊ ſententiā. Ad quod. j. dicit̄ de matrimo
nio carnali: q2 etiā ſi ſit conſummatum, agitur ad eius indaga
tionem lite nō conteſtata ſm̄ Inno. ⁊ hec verba repetit Jnno. in
duobꝰ locis in gl. in verbo, abſentꝰ. ⁊ in gl. in verbo diffinit. Alle
gat̄ ēt ad hoc vltimū id, qḋ hꝫ de carnali ſ. qui ma. accu. poſ. po
latum. ⁊ dr̄ ꝙ vbi proponit̄ aliqd ꝯ famā, vel ꝑſonā, ſi eſt cō
firmatus, ⁊ nō cōſecratꝰ, tempus a canonibus diffinitū erit tps
quo debet cōſecrari vel ordinari, ⁊ vlteriꝰ nō expectabit̄. De q
bus tpibus, de elec. cū in cūctis. Si eſt tm̄ electꝰ: expectabit̄ ſiꝫ
ad tps, quo dꝫ cōſentire, alias priuabit̄. ⁊ ſi cōſenſit, expectabit̄
tempus quo debet confirmari: ⁊ ex tunc ꝓcedet̄, an tenet. Ad
hoc allegat Hoſt. de transla. prelat. c. ij. ⁊ erit in conſecrato tps
ſex menſiū a tpe conſenſus numerandū, iuſto impedimento ceſ
ſante. ⁊ ſi non fuerit conſecratus inde, nec alibi cōſecrabitur. l.
diſtin. c. j. Ibi tñ loqui vr̄ de confirmato. de quo dic vt. d. c. cum in
cunctis. ſm̄ Jo. And. Hoc tamen placet. in quantū dicit expe
ctari tempora iſta, qñ non eſt vere contumaciter abſens, ſed ab
ſens voluntarie, vel culpa: q2 ſi eſt contumaciter vere abſens, ſta
tim pōt procedi, vt in precedenti. §. Sed an habeat locū hic. ſm̄
ſolis ꝑlatis, dr̄ Jnn. ꝙ ſic. ⁊ procedit nō ſolum in epiſcopis, ſꝫ in
ꝑlatis inferioribꝰ, q ſunt ſpūſſi, vel qui hñt curā animarū, cū il
lis aſſignata ſubſit periculū aiarū. Jn aliis aūt clericis nō idē ꝓ
cedit̄ ꝯ eos vt habes de cle. nō reſi. ex tue. Alij dicūt, ⁊ melius,
idē de cuiuſcūqꝫ electione clerici agat̄: q2 ⁊ per longum morā de
ricorum in ſpiritualibus defectum patitur eccleſia. de eo, qui mit
tit in poſ. eum, qui. de elec. ſtatuimus. lib. vj. ¶ Notat hic Jnno. q
late ſaltem dicitur eſſe matrimonium inter prelatos inferiores:
⁊ quod quilibet preſidens cure poteſt dici late prelatus. de quo
dixi de iudic. c. ij.

1 ¶ Jn abſentem non contumacem, quando agitur de matri
monio ſpirituali contrahendo, quomodo procedatur.
2 Electus abſens ante, quam contra eum procedatur ſuper ſua
electione, expectari debet ſpatio ſex menſium.
3 De matrimonio ſpirituali contrahendo agi dicitur ante, quā
electus ſit confirmatus.
4 Electus habet ſex mēſes ad conſentiendū electioni de eo facte.

6 Electus habet ſex menes ad ſcōſentiendū electioni de ſe facte.
7 Dilationes ſunt hodie arbitrarie.

1 **Quod ſi forſam.** ¶ † Hic agitur de proceſſu in abſentem non cōtumacem
2 quando agitur de matrimonio ſpirituali contrahendo. ¶ † No.
electum abſentem antequam contra eum procedatur ſuper vitio
3 electionis, expectari per ſpacium ſex menſium. ¶ † Nota ſecun-
do ꝙ in ſpirituali matrimonio agi dicitur de contrahendo ante-
4 quam electus ſit confirmatus, vel antequam conſenſit. ¶ † Not.
tēpus datū electo ad conſentiendū, qꝛ eſt ſex menſium. niſi aliud
tempus iudex arbitraretur: qꝛ illud bene poteſt arctare. De his
temporibus dic hodie vt de ele. c. i. ꝛ c. quam ſit. ꝛ c. cupientes. lib.
5 vi. ¶ † Quero a quo tempore computabuntur iſti ſex menſes.
Dixit Vinc. quod a die electionis, ſi ſciuit, vel a die facte prime
monitionis. Hoſtiē. dicit quod a tempore preſentate electionis:
quia non eſt neceſſe quod electus citetur vt veniat petiturus con-
firmationem: ſed tantum per ſex mēſes expectabitur propter eius
6 electionem. quod hic ſatis innuitur. ¶ † Quero an ꝓcedat hic
§. ſiue agatur de priuatione iuris ex ſola abſentia, vel negligen-
tia non conſentiendi, an etiam quando agitur de priuatione ele-
cti reſpectu alterius defectus, qui opponitur forme, vel perſone.
Dic quod poteſt intelligi quando agitur de priuatione ex ſola
abſentia ꝛ negligentia non conſentiendi: ꝛ tunc dic quod compu
tabitur tempus, vt. ſ. eſt dictum. ¶ Poteſt ſecūdo intelligi quā-
do agitur de priuatione iuris ratione alterius obiecti, quod op-
ponitur contra electum, ꝛ citatur vt reſpondeat: nam hoc caſu, ſi
per ſex menſes comparere diſtulerit, procedetur ſuper eo, quod
opponitur, ſiue ſit lis conteſtata, ſiue non: ꝛ non obſtat quod nō
ſit abſens per contumaciam, ſecundum Inno. Dicit Hoſtien. ꝙ
non videt qualiter poſſet dici contumax citatus vt reſpondeat,
qui non venit intra ſex menſes, imo eſt contumax, ꝛ proceditur
contra eum, vt hic, ꝛ de cle. non reſi. ex tue. Hec eſt mens litere, vt
mihi videtur, ſi abſens eſt electus non malitioſe, non obſtante
quod non ſit verus contumax, ꝛ etiam quod ſit impeditus, quo
caſu non eſt contumax vere, licet apparenter, ex quo eſt citatus,
vel dato quod non ſit inuentus, quibus caſibus non procedere-
tur ad illa, que ſunt magni preiudicij, vt dicā. ſ. de eo, qui mit. in
poſ. cau. rei ſer. c. ſi. dico quod tunc procedetur, expectato tanto
tempore, quo ex ſola abſentia poſſet priuari: quia cum alia via ve
niret priuandus, non ſit ei preiudicium, ſi nunc ſuper cauſa proce
datur, imo dicitur ſecum mitius agi: ꝛ puto quod iudex poterit
eligere quam viam velit, vel priuare ratione abſentie, vel procede
re ad cauſam, que opponitur, ꝛ per electionem vnius, altera per
hoc non tolletur, niſi veniret pendente iudicio: qꝛ re integra pur-
garet moram: argu. ff. de in integ. reſti. l. ſi. vnde in cōfirmato ex-
pectabitur tempus de conſecrando. in conſecrato expectabitur
tempus, de quo in. §. precedenti. In electo expectabitur tēpus,
quo conſentire arctatur: ꝛ ſic vtrobiqꝫ computabitur tempus,
vt. ſ. Per que puto quod ſi lite conteſtata, ꝛ eo vero contumace
exiſtente, ſaltem apparenter, qđ eſt eo quod abſentat ſe iudicio
cepto, procedetur nullo tempore expectato, lite etiam non con-
teſtata, ꝛ eo vero contumace, qđ eſt in caſibus precedentib. § ꝓ-
cedet contra eum nullo tempore expectato, lite non conteſtata: ꝛ
eo vero non contumace, nec apparenter, expectabitur per tem-
pus: quia tunc grauatur in procedendo, vbi procedi non debet,
releuatur in temporis internallo. Ad hoc ff de iureiurādo. l. eū,
7 qui. ꝛ hec eſt ipſa veritas ¶ † Ultimo doct. hic dicunt per lite-
ram quod dilationes arbitrarie ſunt. alleg. de iudi. nonnūquam
de procur. dilectus.

1 ¶ In abſentem non vere contumacem quomodo procedatur
lite non conteſtata in cauſa matrimonij carnalis.
2 Ad ſententiā non proceditur in cauſa matrimonij carnalis cō-
tra non culpabiliter abſentem abſque malitia.
4 In abſentē quare ad ſententiā non proceditur lite nō cōteſtata.
Exceptionis finis ad elidendam actionem.
5 Contumax dici non poteſt, qui eſt egritudine, ꝛ captiuitate de-
tentus.
6 Ad ſententiam diffinitiuam ꝓcedi nō debet lite nō conteſtata.
7 Ad ſententiam diffinitiuam quomodo poteſt procedi lite non
conteſtata in cauſa carnalis matrimonij.
8 In cauſa matrimonij carnalis dirimendi quas exceptiones ha-
beat vir, vbi probatum eſt ꝙ cōiuges ſunt in quinto gradu.
9 De morte alicuius quando veriſimiliter dicatur preſumi.
Matrimonium quando poteſt licite cōtrahi per alterū cōiugū.
10 Ad ſententiam diffinitiuaꝫ an poſſit procedi, ſi citatio nō trāſi-
uerit in noticiam citati.
Citatio quando non requiritur vt tranſeat in notitiam citati, vt
ex ea poſſit procedi ad ſententiam.
11 Uxor quibus caſibus priuatur ex actione debiti ſine culpa.

1 **Si autem.** ¶ † Hic agitur de modo ꝓcedendi in nō vere cōtumacem lite non cōteſtata in ma
trimonio carnali. Primo ponit dictum. Secūdo illius aſſignat
cauſam, ibi: ei quidem. Tertio tollit obiectum. ibi: nequaquam
2 ¶ † Nota quod in cauſa matrimoniali ad ſententiam non pro-
ceditur diffinitiuam contra non culpabiliter abſentem, vel culpa
biliter abſqꝫ malitia: ꝛ ſic ad hoc vt procedatur ad ſententiam in
cauſa matrimoniali non ſufficit preſumpta, aut ficta contuma-
3 cia, ſed exigit vera, aut apparēs vera. ¶ † Nota caſum quare ad
ſententiam diffinitiuam non proceditur in abſentem lite non cō-
teſtata, ne contingat tolli ius abſentis, qđ veriſimiliter meli⁹ de-
4 fendit agens. ¶ † Nota finem exceptionis, quia eſt elidere actio
nem. ¶ Nota ꝙ licet quis nō debeat iure ſuo priuari ſine culpa,
5 ꝛ cauſa: priuatur tamen ſine culpa cum cauſa. ¶ † Nota ꝙ egri-
tudo, ꝛ captiuitas excuſat quem a vera cōtumacia. Item abſen
6 tia, vnde citari non poſſit, vel inueniri ¶ † Opp. ꝙ non procedi
tur ad diffinitiuam lite non conteſtata vt. ſ. c. i. So. Ibi quando
agitur ad ſeparationem thori: hic quando agitur pro federe cō-
7 iugij. ¶ † Opp. ſecundo ꝙ procedi poſſit ad ſententiam lite nō
conteſtata: vt. ſ. §. porro. Subeſt enim hic cauſa, que ibi, ſcꝫ for-
nicationis timor. Dic quod illa cauſa eſt impulſiua, qua aſſiſtē-
te non ſemper aſſiſtit diſpoſitio: ſed cauſa finalis fuit vera contu
macia ibi: que hic ceſſat. Uel vtrūqꝫ, ſcꝫ vera contumacia, ꝛ peri
culū fornicationis illud ibi inducit: altero ceſſante, ceſſat diſpoſi
tio. Concludit ergo hic Hoſti. quod vbi agitur contra contuma
cem ſiue agatur de matrimonio dirimendo, ſiue cōtrahendo, ad
ſententiam ꝓcedit lite nō cōteſtata: vt patet. ſ. §. porro. Nec cre-
do hoc immutatū per cle. diſpēdioſam. niſi in hoc, qꝛ ibi ante exi
gebatur perēptoriū, modo nō exigitur. Sed an exigat malitio-
ſa abſentia, vel culpoſa: dic, ſi agitur de matrimonio cōtrahēdo
ꝛ nō eſt cōtumax. Si agit de dirimendo contracto ex ſola abſen
tia, ſerua qđ no. de ſpon. de illis. Si agit de cōtrahēdo impediē-
do ex altero impedimēto, ꝙ allegetur, etiam pōt ſeruari qđ ha-
betur in. d. c. de illis. ꝛ tēpore illo lapſo pōt ꝓcedi ad ſententiam,
etiam ſi non ſit culpabiliter abſens, vt. ſ. §. precedenti Si agit de
contracto dirimēdo, ſi abſens eſt ex culpa, dicit Hoſt. ꝙ pōt ꝓ-
cedi ad ſententiā diffinitiuā: argu. a contrario litere ibi: cum ſine
culpa Sed ei obuiat ibi: ſed nō malitioſa: qꝛ ſufficit quod nō ſit
abſens malitioſe, ꝗꝗ culpa poſſit imputari, Sed pro Hoſtien.
facit tex. in. c. ſ. qui ma. accu. poſ. ꝛ in. c. perlatū. qui fi. ſint leg. Hec
pars eſt vera, ꝛ ibi dum dicit. nō malitioſa, ſubaudiunt doc. nec
culpabili: vt qꝛ abfuit aliqua ꝓbabili cauſa, vt cauſa ſtudiorum,
vel iuit ad nundinas, vel viſitauit amicum, vel iuit vltra mare,
puta in peregrinationē: nā propria tūc voluntate abfuit, ſed ꝓ-
babili Sec⁹ ſi culpabili: qꝛ nihil ꝓbabile habebat. Que in dubio
probabilis preſumitur. Fortius procedi poteſt, ſi abſit malitioſe,
vel quando ei poteſt aliquid imputari, vel aliquo modo citari
poſſit: quod caſu poteſt procedi contra ipſuꝫ, ex quo aliquid im-
putari pōt: ſed ſi nihil imputari pōt nō procedit contra ipſum,
nec mulier cōtrahere poteſt ex ſola abſentia: nec obſtat quod pri-
uetur ſine culpa, ꝛc. quia ſolue vt in litera. In dubio aūt ſi non
apparet an culpabiliter, vel doloſe, ſi abſens preſumitur abeſſe
ex dolo, qꝛ obligatus eſt eſſe cū vxore, vt no. qui ma. accu. poſ. c.
ſ. ad hoc qui fi ſint legit. perlatū. ꝛ qđ no. de eo, qui mi. in poſ. c. ſi.
ſecūdū Inn. qđ no. Tu dic ꝙ ſi culpa incipit a dolo, lꝫ ad aliū fi
nem cōmiſſo, procedit, poſſit. vel nō poſſit. inueniri: vt in. c. i. qui
mat. accu. poſ. ſi a propria volūtate non doloſa, licet ſit culpa nō
eſſendo cū vxore, non proceditur, niſi cum diſtinctione, an poſſit
8 citari, vel nō. Primum teneretur in practica. ¶ † Quero quas
exceptiones poterat habere vir. Dic forte cōtra teſtes ad repro
bandas perſonas teſtium vel dicta: vel probabit quartū gradū,
vbi illi probarunt quintum: vel forte probabit ſecum diſpenſa-
9 tum. ¶ † Quero cum glo quando dicatur veriſimiliter preſumi
de morte. Dicit glo per famam, vel qꝛ ſenex erat. vel in acie fuit,
ꝛ nō rediit: tunc ſi cōtrahat mulier, ab adulterio excuſat. xxxiij.
q. ij. cū per bellicā. vel ſi recepit literas illorum, cum quib⁹ milita
uit. C. de repu. aut. hodie. Recitat alios dicere ꝙ contrahere non
debet, niſi ſit certa de morte: vt. ſ. de ſecun. nup. domin⁹. ꝛ de ſpō.
in preſentia. Sed dicitur ſatis certa per huiuſmodi preſumptio-
nes, ex quo aliquo tempore, vt per annum expectauit. Nota gl.
quod vbi exigitur probatio certa, ſufficit ꝓbatio preſumpta pre-
ſumptione violenta. De hoc qualiter mors probetur, dixi plene
10 in. d. c. in preſentia. ꝛ Bar. in. l. ij. ff. quēadmo. teſt. ape. ¶ † Op-
po. ſecundo quod ad ſententiam procedi poſſit, etiā ſi nō trāſiue-
rit citatio in notitiā citati. de dolo. cauſam. ꝛ c. ſi. Glo. allegat pro
ꝛ contra an exigat ꝙ edictum trāſeat in notitiā citati. Conclu-
dit ꝙ regulariter nō eſt neceſſariū: imo ſufficit ſi requiſitus non
inuenitur. de dolo cauſaꝫ enim ſi. Fallit in caſu iſto, in quo exigi
tur vel quod trāſiuerit in notitiam citati, vel malitioſe ſit abſens.
ꝛ hic eſt gloſſ. Dic, ꝛ eſt de mente Innocen. hic, ſi agitur de fine

miſſionis ex primo, tunc non exigitur quod ſit perſonaliter cita
tus, nec exigitur malitioſa abſentia: ſufficit qd requiſitus non
inueniatur, ⁊ non defendatur: quia in talibus ſufficit ficta con
tumacia: imo ſufficit non defendi. Et ſic loquitur. c. cauſaꝝ. cum
ſimil. Si agitur proceſſu ad ſententiam diffinitiuam, ibi exigi
tur regulariter vera contumacia, vel apparens vera. Ideo exigi
tur qd ſit perſonaliter citatus: quia tunc apparens eſt vera con
tumacia: vt patet. ff. de app. ex conſenſu. ⁊ patet ex not. in clemẽ,
ſi autem. de dolo ⁊ contumacia. ⁊ facit quod nota. in l. ij. §. pre
tor. ff. de damn. infec. Sufficit etiam qd aliter concludatur vera
contumacia: que colligitur aliis tribus caſibus. Primus, quan
do ſe occultat, ⁊ latitat. Ad hoc. s. §. porro. ff. ex qui. cau. in poſ.
ea. l. Fulcinius. per totã. l. Item quãdo impedit, ne citatio ad eũ
veniat: quo caſu citatio ad domũ cõcludat eum verũ cõtumacẽ,
vt notabiliter tex. dicit. s. §. porro. Itẽ quando abeſt, iudicio iã
cum eo cepto, vel vbi obligatus eſt ad eſſendum in certo loco: qꝛ
pꝛeſumitur malitioſe abeſſe: alias nõ põt ꝓcedi ad diffinitiuam:
certe imo pꝛeſumitur tũc ex culpa, vt hic eſt caſus in abſente ꝓ
pꝛia voluntate, niſi intelligat ex aliq̃ cauſa ꝓbabili, que excludit
malitiam: qꝛ in dubio pꝛeſumitur. Fallit in matrimoniali, in qua
ſufficit ꝙ ſit culpabiliter abſens: vt in. c. j. qui ma. accuſ. poſ. Ad
hoc. xj. q. iij. certuꝫ. vbi habes tres modos vere cõtumacie vl nõ
veniẽdo, quãdo eſt inuentus, vel non parendo, vel illicentiatus
recedendo. ❡ Oppo. ꝙ ad ſententiam poſſit ꝓcedi dato ꝙ mali
tioſe non ſit abſens: vt qui fi. ſint legi. c. pꝛelatum. Sol. Nõ dicit
ibi ſententiam tenere: ſed dato qd lata ſit, qꝛ in facie eccleſie ſepa
rati ſunt, bene tribuit coloꝛ ad ſcdm matrimonium, vt pꝛoles ꝓ
dita legitima efficiatur: vt ibi innuitur. Itẽ ibi abeſt ſine cauſa: ⁊
ſic malitioſe pꝛeſumitur abſens, vel ſaltem culpabiliter. ❡ Opp.
ad idem qui ma. accuſ. poſ. c. j. Dic qd illa per iſtam corrigitur.
Item ibi fuit abſens culpa ſua ꝓpter delictum, qd cõmiſerat: ⁊
ſufficit qd culpabiliter abſit: vel ſm Hoſt. ſufficit quod lapſo an
no ex cauſa contra talem adhibita diligentia, de qua in dicta de
cre. pꝛelatum. quod innuit litera hic: vel in breui tu tene mediam
ſolutionem. Innoc. dicit qd ibi, ⁊ in. c. j. ⁊. c. pꝛelatum. fuerunt ma
litioſe abſentes: quo caſu ſufficit citatio ad domum: alias nõ ſuf
ficeret in his que ſunt grandis pꝛeiudicij: vt no. de eo, qui mit. in
poſ. c. fin. Tene mediam: qꝛ ſufficit culpabilis abſentia, maxime
quando trahit originem a dolo, vel delicto, ne delictum pꝛeſtet
immunitatem: ⁊ in dubio, ſi aliud nõ apparet, malitioſa pꝛeſu
mitur, vt dicit Inn. ſi mulier neſcit vbi ſit: vt. ꝑ. c. j. de. non reſi.
11 ex tue. ⁊ idem ibi no. quia obligatur ad eſſendũ cum ea. ❡ † Vl
timo gl. poni. caſus, quibus mulier pꝛiuatur exactione debiti ſi
ne culpa, ſed non ſine cauſa cauſa. dic vt in ea, qꝛ eſt clara. ⁊c.

1 ☞ Ad teſtium receptionem quomodo poteſt procedi lite nõ
contestata, duobus caſibus hic expreſſis.
2 In cauſa inquiſitionis non proceditur lite non conteſtata, quã
do ad inſtigationem alterius proceditur per viam querele.
3 Iudex vbicunq; ex officio pꝛocedit, an ibi ſit lis conteſtãda.
4 Inquirere de iuribus eccleſie an poſſit inferioꝛ a papa.
5 Teſtium ad eternam rei memoꝛiam publicatio quãdo habeat
locum.

1 **Sunt et alij.** ❡ † Ponit duos caſus, in quibus
poteſt procedi ad receptionẽ teſtium
lite non conteſtata. ❡ Nota iſtos duos caſus, in quibus ad re
2 ceptionem teſtium proceditur lite nõ cõteſtata. ❡ † Opp. pꝛimo
ꝙ in cauſa inquiſitiõis non procedatur lite nõ conteſtata, vt no.
j. de purg. cano. c. cũ dilecti. Dicit Hoſt. ꝙ in inquiſitiõe, in qua
proceditur ex mero, ⁊ puro officio, procedit qd hic: quia tũc non
eſt perſona cum qua lis cõteſtetur. quãdo autem ad inſtigationẽ
alterius proceditur per viam querele impetrata inquiſitione, di
cit ꝙ neceſſaria eſt litis conteſtatio. vt ibi not. Idem dicit Inn.
litem conteſtandam, quãdo inquiritur aliquo ſpecialiter pꝛoſe
quente: vt not. de teſti. cũ olim. ad fi. magne gl. maxime qñ agit
de aliquo iure alteri dando, vel accreſcendo. Ad hoc gl. pro ⁊ cõ
tra de re iudi. cum I. ⁊ A. in verbo, lit. conteſt. Hoc tenet Goffre.
hic in Summa. Spec. in tit. de inquiſi. §. j. verſ. ſed ſi igitur. opi.
recitatis cõcoꝛdat opi. ꝙ in generali inquiſitione, ſiue aſſit ꝓſe
cutoꝛ, ſiue non, non ſit litis conteſtatio. Sic loquitur de re iudi.
cum I. ⁊ A. in ſpeciali ſi pꝛoſecutoꝛ inquiſitionis nõ eſt, nulla ſit
conteſtatio, vt hic: ſit tamen quedam quaſi cõteſtatio, que eſt in
ter famã, ⁊ reſpõſionem factaꝫ traditis capitulis ſecũdũ formã
c. qualiter. ad illa iuncta rñſione, vt dicit Hoſt. de accuſ. c. quali
ter. Si ſit inſtigatoꝛ, ſi eſt tantum aſſiſtens, vel ibi poſitus per iu
dicem vt iuuet, cum eo lis non eſt conteſtanda ſi ſit pꝛoſecutoꝛ
ſpecialis impetrans, ⁊ aſſumens inquiſitionis telam, cum hoc
3 eſt lis conteſtanda vt dixit hic Inno. ⁊ Hoſt. vbi. s. ❡ † Que
ro an vbicunque procedat iudex ex officio, ibi lis non ſit conte
ſtanda. Dicit Inno. hic ꝙ verbũ, exceſſus, hic late patet, quod
compꝛehendat quando agitur ex officio iudicis pro iuriſdictio
nibus, vel iuribus eccleſie que male occupata, vel detenta dicũ
tur. j. de teſti. cum olim. ij. q. vij. quapꝛopter. de ſimo. licet Heli. de
4 accu. qualiter. ❡ † Nota hoc dictum Inn. ꝙ pro iurib⁹ eccleſia
rum, vbi male tenẽtur, põt agi officio iudicis, ⁊ iudex inquirere.
Sic declara dictũ Inn. s. in pꝛin. ca. qui dicit ꝙ pro iuribus ec
cleſiarum non poteſt ꝓcedi ad inquiſitionẽ, niſi ex magna cã: qꝛ
eſt magna cauſa, eo ꝙ male tenent. Et ſic tempera dictũ indiſtin
ctum, qd ponit de iurciur. ad noſtram. vbi dicit nõ poſſe inferio
rem a papa inquirere de iurib⁹ eccleſie. ⁊ vide qd ſcripſi. s. de po
ſtul. pꝛ. c. cla. bone. Dicit etiã Hoſtiẽ. hunc. §. locũ habere, quando
inquiritur de electione, vel electo, iudice procedente ex officio. de
elect. cũ dilecti. vbi dicit Ber. hunc. §. intelligi, ⁊ locũ habere his
caſibus. Ad hoc de elec. cũ nobis olim. ⁊ no. in. c. j. de poſtu. pla.
5 lib. vj. per Inn. ⁊ dixi. de libel. obla. c. j. ⁊. s. eo. in ꝑ. ſi. ❡ † Que
ro qñ habeat locũ publicatio hec. Dic, qñ aliqs timet ne ſibi fiat
in poſterũ controuerſia ſuper aliquo, tunc põt petere a iudice vt
teſtes, qui interfuerant negotio, publicentur, id eſt, eoꝝ dicta re
digantur in publicam formam ad eternam rei memoꝛiam. j. de
teſti. ſignificauit. in auẽ. de teſti. §. pen. Et hoc caſu recipiunt oẽs
teſtes, ſiue ſenes, ſiue iuuenes, ſiue debiles, ⁊ ſtatim publicantur.
Et in hoc eſt differentia inter hanc receptionẽ ⁊ illam, de qua ꝑ
miſit in pꝛin cap. qꝛ ibi recipiunt tãtum ſenes, vel de quoꝝ ab
ſentia timetur: ⁊ illi nõ ſtatim publicantur: vt ibi not. Itẽ illa in
actoꝛe, hic. §. in reo. Itẽ ibi nõ valet vltra annum, niſi fiat denũ
tiatio, hic valet perpetuo, ⁊ ſine denuntiatione. Item hic recipiũ
tur teſtes pꝛeſentibus his, contra quos recipiunt, vel ab initio
citatis, ibi non: ⁊ ſic citati nõ fuerũt. Differt hec ab alia, de qua
s. §. poꝛro. Quod per te videas, ſecundum Ioan. And.

1 ☞ In abſentem quibus caſibus non pꝛoceditur ad ſententiã
diffinitiuam lite non conteſtata.
2 In contumacem proceditur in actione reali per miſſionẽ in poſ
ſeſſionem.
3 Contumacia quomodo purgari poſſit aduerſus miſſum in poſ
ſeſſionem.
4 Poſſeſſionem rei nactus cauſa contumacie vere, illius efficitur
poſſeſſoꝛ ſolo anni lapſu.
5 Actiones reales, perſonales, ⁊ mixte, que ſint.
6 Cautionem de iudicio ſiſti non pꝛeſtat, qui nõ eſt contumax.
7 Poſſeſſionem rei qui perdidit cauſa contumacie, quomodo vi
deatur ſibi reſeruata defenſio pro eadem recuperanda.
8 Contumax quando debeat cauere ad purgãdũ contumaciam.
9 Contumax in purganda contumacia de quibus expenſis ſatiſ
facere debeat.
10 In poſſeſſione recuperanda perdita ratione contumacie vbi ve
nit intra annum, an ſit vocandus actoꝛ.
11 Poſſeſſione recuperata, quã qs perdiderat ratione cõtumacie,
ſi iterato ſit reus cõtumax, quomodo aduerſus eum procedat.
12 Excõmunicationis exceptione nunquid repellatur reus a pe
titione recuperande poſſeſſionis perdite ratione contumacie.
13 Contumax, qui poſſeſſionem rei perdidit ratione contumacie, ſi
veniat poſt annum, non ſatiſfacit de expenſis.
14 In actionibus realibus an exigatur ſummaria cognitio.
15 Citatio trina an ad actum miſſionis in poſſeſſionem exigatur.
16 Contumax vbi pꝛiuatur poſſeſſione ratione cõtumacie ſi no ve
niat intra annum, a quo tempoꝛe incipiat annus.
17 Ad poſſeſſionem recuperandam nunquid compellaturis, cõ
tra quem eſt facta miſſio.
18 Cõtumax an indiſtincte audiatur cũ cautione de iudicio ſiſti.
19 Cautionem, quam quis habeat pꝛeſtare, vbi ſatiſdare tenetur,
etiam ſi ſit contumax.
20 In poſſeſſionem miſſus an dicatur poſſeſſoꝛ incommutabilis
poſt lapſum anni, vel exigatur ſecundum decretum. nu. 21.
21 In poſſeſſionẽ rei miſſus an efficiat verus poſſeſſoꝛ ante anni.
Decretũ ſcdm an exigatur in reali poſſeſſione poſt anni lapſus.
22 Actio hypothecaria an quo ad effectuꝫ miſſionis equiparetur
realibus, an vero perſonalibus.

1 **In alijs.** ❡ † Hic agitur de modo procedẽdi in abſen
tem lite non conteſtata in caſibus, in quibus
non poteſt pꝛocedi ad diffinitiuam ſententiam. Et pꝛimo loqui
tur de conuento pꝛopꝛio nomine. Secundo de cõuento nomine
alieno in reali. Tertio loquitur de conuento in perſonali. Scda
2 ibi: qd ſi. Tertia ibi: ſi autem. ❡ † Nota modum procedendi in
contumacem in reali: quia procedi tur ad miſſionem in poſſeſſio
nem. Et nota effectum, ⁊ finẽ miſſionis, vt tedio effectus veniat
3 reſponſurus. ❡ † Nota modũ purgandi contumaciã cõpetentẽ
miſſo: qꝛ dꝫ venire intra annũ, ⁊ pꝛeſtare dꝫ cautionẽ de iudicio
ſiſti, ⁊ offerre ſatiſfactionẽ expẽſarũ, ⁊ poſtea poſſeſſionẽ recupe
rabit.

4 rabit. ¶ † Nota effectũ miſſionis lapſo anno: qꝛ actor ſolo lapſu
anni efficiť ver⁹ poſſeſſor Et no. effectũ ꝙ efficiať verus poſſeſ-
ſor: qꝛ efficiť de poſſeſſore petitor: ⁊ ſolum ſibi reſeruatur queſtio
ſuper proprietate, nec amplius audiť de poſſeſſione, niſi ꝓbet de
ꝓprietate. Et ſic i eũ tráſfundiť on⁹ ꝓbádi in ꝓprietate. ¶ No.
arg. ꝓ ⁊ cõtra, ꝙ miſſus in reali, ſtatim efficiť ver⁹ poſſeſſor: ibi,
recuperabit. ⁊ ꝙ nõ efficiť, niſi lapſu anni: ibi, cõſtituať. Simili-
ter eſt arg. ꝓ ⁊ ꝯ, ꝙ ſolo lapſu anni efficiať verus poſſeſſor, ⁊ nõ
5 efficiať niſi miniſterio iudicis: ibi, ꝯſtituať. ¶ † Opp. ꝙ nõ per-
fecte diſtinxerit papa: qꝛ dixit de ꝑſonalib⁹, ⁊ realib⁹, ⁊ nõ dixit
de miſtis, q̃ eſt tertia ſpecies actionũ: ſicut fami. erciſ. cõi diuidũ-
do, finiũ regũdorũ. Inſtit. de act. §. q̃dã. So. Inquãtũ dant ad
rẽ, ſequunť naturã realiũ. Inquãtũ dantur ad perſonales preſta-
tiones: ſequunť naturã perſonalium circa miſſionem. ff. fa. erci. c.
ĩtẽ Labeo. §. familie. De interdictis aũt, que ſunt ꝑſonalia in rẽ
ſcripta, dic ꝙ imitanť naturã realiũ. Ad hoc qđ not. de fo. cõpe.
ex parte. Idẽ dicit Io. An. de actiõe ꝙ met⁹ cauſa: qꝛ lꝫ perſona
lis ſit: tamẽ eſt in rẽ ſcripta. ff. qđ met. cau. l. metum. §. volẽti. ⁊ l. lꝫ
cũ tui. §. lꝫ. ⁊ l. ſi cũ exceptione. §. aliquãdo. ⁊ l. pen. §. diuus. ſcđm
Hoſt. De hypothecaria glo. ſunt cõtrarie. Glo. in. l. iij. §. vti. de
acquir. poſ. dicit idem qđ in reali. gl. in. l. ſi quis emptionis. §. fi. di
cit idẽ qđ in perſonali. Dy. dixit ꝙ ſi fiat miſſio cõtra debitorẽ,
idem qđ in perſonali: ſi ꝯtra tertiũ, idẽ qđ in reali. Puto qđ quo
ad miſſionem idẽ qđ in reali, cõtra quẽcunqꝫ agatur: ſed lapſo an
no quis ſit effectus, dicã ſuper glo. vlti. in. §. fi. ⁊ tãgit Cy. in. d. l. ſi
quis emptiõis. ⁊ in. l. cũ ꝓponas. C. de bo. autho. iudic. poſ. vbi ꝑ
6 gl. ¶ † Opp. tales cautiones indiſtincte, nõ ꝑſtãdas. ff. q ſatiſd.
cog. l. ſciendũ. in aut. de ſan. epiſ. §. ſi vero ꝓ cauſa. So. Ibi loqui-
tur de nõ cõtumacibus: hic de cõtumacib⁹, cõtra quos eſt facta
7 miſſio, in quibus nõ ꝓcedit diſtinctio illa. ¶ † Opp. ꝙ nõ refer-
uať defenſio, ſed ſolũ ius agendi, ex quo aduerſari⁹ miſſus efficiť
poſſeſſor, ⁊ poſſeſſor nõ vẽdicat. Inſti. de act. in prin. ff. vti poſ. l.
j. §. j. de iudi. examinata. So. Dic, defenſiõe id eſt, impugnatiõe.
Sic. viij. di. quo iure agis, i. defendis. Hꝫ ergo neceſſe agere, ex
quo poſſeſſionẽ amiſit. ff. de rei vẽ. l. ſi. Uel forte ideo dixit, ꝙ ſi
adhuc detineť, de ꝓprietate poſſet fidẽ facere, ⁊ cõtumax detẽta
tionẽ haberet. C. de ꝑſcrip. xx. an. ſi qs emptiõis. §. fi. ĩ. de ord. cog.
8 cũ dilect⁹. ver. vñ verius. ff. ad exhi. l. iij. §. ibidẽ. ¶ † Quero qñ ſit
exhibẽda cautio hec. Dic ꝙ ante ingreſſuꝫ iudicij: vt. C. de iudi.
ſancim⁹. ĩ. de app. reprehẽſibilis. Nec credit Uin. locum habere
quadrimeſtre, ꝙ dať iudicatꝫ ad executionẽ. de quo. ĩ. de of. dele.
9 querẽti. ¶ † Quero de qb⁹ expẽſis ſatiſfaciat. Dic ꝙ de factis
ante miſſionẽ, vel citationẽ. Idẽ ſi poſt occaſionẽ cõtumacie. de
ꝓcu. auditis. ſcđm Hoſt. An aũt minor euitet ꝯdẽnationẽ expẽſa
rũ, vide in Spe. de primo ⁊ ſcđo decre. §. reſtat. ver. qđ ſi nõ repe-
10 rianť. in. ij. col. ¶ † Quero an vocãd⁹ ſit actor tẽpore recupera-
tiõis poſſeſſiõis. Io. An. remittit ad Spe. de primo decre. §. iam
de effectu. verſi. qđ ſi ipſe iudex. ad fi. vbi dꝫ ꝙ ſi nõ offert cautio
nẽ, vocãdus eſt actor: ſi offert cautionẽ, nõ eſt vocãd⁹ de neceſſi-
tate: qꝛ vel cautio erit legitima, ⁊ habeť intẽtũ: vel cautio nõ erit
legitima, ⁊ habebiť ꝓ nõ cautore lapſu anni efficiť ver⁹ poſſeſ-
ſor. C. ſi ꝑ vim, vel alio mõ. l. fi. Et ꝑ hoc in ver. ſeq. dicit ꝓuiſum,
qñ miſſus eſt ꝯtumax, vel lõginque abſens: qꝛ is, ꝯ quẽ eſt facta
miſſio, hꝫ ſatiſfacere de expẽſis, ⁊ cautionẽ idoneã ꝑſtare, ⁊ ſibi
reſtitueť poſſeſſio. Ad hoc de ſen. excõ. ſacro. de offi. ordi. paſto-
ralis. §. j. xvj. q. iij. §. põt. l. fi. C. de anna. exce. Sed meli⁹ eſt ꝙ vo-
ceť: qꝛ põt cõtendere ſup expẽſis, vel quãtitate expẽſarũ. de eo, q
11 mit. in poſ. cũ veniſſent. Ad hoc ꝙ no. de app. qua frõte. † Quid
ſi recuperata poſſeſſiõe reus iterato ſit ꝯtumax, vide in Spec. in
12 loco ꝑalleg. ⁊ vide qđ no. de do. ⁊ ꝯtu. c. j. ¶ † Nunqd ab hac pe
titione reus appellať exceptiõe excõicationis: dic vt in Spe. de
cõtuma. §. fi. ver. ſꝫ pone, re⁹. De hoc dicã. ĩ. de except. cũ inter. ⁊ ꝑ
13 Bar. in. l. de pupillo. §. fi. ff. de no. ope. nũt. ¶ † Quero an veniẽs
poſt annũ debeat ſatiſfacere de expẽſis. Uinc. ꝙ nõ: qꝛ ſatis eſt
ꝙ poſſeſſionẽ amiſit, ⁊ fact⁹ eſt de poſſeſſore petitor. de iudi. at
ſi clerici. Et hoc placet Io. An. lꝫ Hoſti. ꝯtra in Sũma huius
14 ti. §. j. verſi. ſꝫ qđ in illo. ¶ † Quero an in reali exigať ſummaria
cognitio. Dic, opi. ſunt. Uideť ꝙ nõ: qꝛ hic nõ exigiť. Accur. ꝙ
ſic interrogat⁹ ꝯſulẽdo. Odof. cõtrariũ. De quo in Spe. de pri-
mo ⁊ ſcđo decre. §. j. verſ. ſꝫ nunqd ꝑcedat. l. v. col. Spe. ⁊ Io. An.
in addi. tenẽt qđ exigiť: qꝛ dato ꝙ hic nõ dicať, ſuppleri dꝫ. Sic
⁊ nõ diciť in ꝑſonali, in. §. in aliꝭ. ⁊ tñ ſuppleť: ⁊ hoc ꝓpter ꝑiu-
diciũ, qđ fit: qꝛ lapſu anni efficiť ver⁹ poſſeſſor, ⁊ incõmutabilis:
15 quod eſſet abſurdũ ſine cauſe cognitione fieri. ¶ † Quero an ad
actũ miſſionis exigať trina citatio, vel cũ ſolẽnitate edicti ꝑẽ-
ptorij. Dic ꝙ lꝫ nõ exigať quo ad cõdẽnationẽ reſpẽſarũ, exigiť
tñ quo ad actũ miſſionis: vt no. glo. in. l. ſi finita. §. ſi plures. ff. de
dam. infec. Et patet ex his q̃ no. Cy. in. l. cũ ꝓponas. ⁊ ibi Bart.
C. de bo. autho. iud. poſ. ⁊ no. gl. in. c. quoniã ꝯtra falſaꝫ. de ꝓba.
in ver. dilationes. in fi. ver. Idẽ de excõicatione dicit. Ad qđ de-
ſen. excõ. ſacro. xxiiij. q. iij. de illicita. ⁊ ff. de re iud. l. contumacia.
Idẽ Bar. in. l. ꝯſentaneũ. C. quõ ⁊ qñ iu. allegat. l. preſenti. §. ſꝫ ſi
hoc. C. de his q ad ecc. cõfu. lꝫ Butri ꝯtra, in. d. l. cõſentaneũ. cum
hoc nõ reperiať, niſi in diffinitiuis. Tene primũ. Hoc tꝫ Bar. in
l. iij. §. Julian⁹. ff. de dã. infec. alle. expreſſum in. l. ꝯſentaneũ. C.
quõ, ⁊ qñ iud. Et hec dicit vera, ſiue hec miſſio fiat ante litis cõte
ſtationẽ, ſiue poſt. Nõ obſtat ſi dicať, poſt litẽ ꝯteſtatã dis dila-
tio eſt perẽptoria. ff. de fer. l. fi. qꝛ illud eſt verũ in dilationib⁹ ꝓba
torijs, in expectatorijs aũt, vel citatorijs ſemp dꝫ addi perẽpto
riũ, ad hoc vt ꝓcedať ad diffinitiuã, vel miſſionem. ff. de iudi. ad
perẽptoriũ. ⁊ d. l. ꝯſentaneũ. Sec⁹ dt in citatiõib⁹, q̃ fiũt ad alias
interlocutorias, qꝛ ille i dubio cẽſenť ad perẽptorie, vt videdũ iu
rare teſtes. C. de teſt. ſi qñ. vel ad aliã iterlocutoriã, ſꝫ Bar. Si tñ
ſit citatus perẽptorie ad habẽdũ delictũ cõtumacie, an exigatur
alia citatio ad actũ miſſiõis. Bar. dicit ꝙ nõ, ſi additũ eſt iſtud,
Et perẽptorie: qꝛ per illud verbũ ſatis videť cõminari ſe ꝓceſſu-
rũ ad miſſionẽ, ꝑ. l. ꝯſentaneũ. C. quõ, ⁊ qñ iu. Qđ forte nõ eſt quo
ad diffinitiuã. Tutius tñ eſt ꝙ quo ad miſſionẽ iudex cõminať,
Alis ꝓcedeť ꝯtra te, nõ obſtãte tua cõtumacia. ff. de iudi. ad pe-
rẽptoriũ. ⁊ de of. dele. cõſuluit. vbi habeť de primo. Ad hoc quod
16 no. in. l. iij. ff. de re iud. ¶ † Quero a quo tẽpore cõputať annus.
Quidã ꝙ a tẽpore, q̃ ventũ eſt in poſſeſ. ff. de pig. actio. l. nõ eſt mi
rũ. ⁊ a tẽpore miſſionis, ſi nõ admittať: vt no. in Spe. de primo ⁊
ſcđo decre. §. iã de effectu. ver. vltimo quero. in. xi. col. Ad hoc tꝫ
hic Egi. ſcđm Io. An. Cõtrariũ tꝫ Spe. in ti. de ſcđo decre. §. vidẽ
dũ. ver. hoc quoqꝫ notãdũ. in. vi. co. vbi tꝫ qđ a tẽpore decreti pri
mi hoc tẽp⁹ cõputať ꝓ eo. ĩ. de dolo. cõtingit. Io. An. allegat ibi
in addi. plene ꝓ ⁊ ꝯtra: ⁊ ꝙ a tẽpore miſſionis, allegat. §. in aliꝭ.
vbi nõ ſit mẽtio de decreto, ſꝫ miſſione. de offi. ordi. paſtoralis. in
fi. de eo, q mit. i poſ. c. j. ⁊ ij. de ver. ſig. dilecto. C. de ꝑſcrip. trig. an.
ſi qs. in fi. Itẽ qꝛ in penis, ⁊c. vt in regula, In penis. de re iur. lib.
vj. facere videť differẽtiã, ſed ꝑfecte nõ firmat, an decretũ inter-
ponať de tertio mittẽdo: ⁊ qꝛ nõ efficiť ſtatim poſſeſſor, tẽp⁹ cur-
rit a tẽpore miſſionis: an dicat ꝯſtituo te poſſeſſorẽ, vel iubeo: et
tunc dicit ꝙ lꝫ adhuc nõ efficiať poſſeſſor, ante miſſionẽ, vt not.
Io. An. in addi. Spe. de ſcđo decre. §. ij. ſup ſcđa forma, ꝑ. l. cum
poſtulaſſem. ff. de dã. infec. hoc tñ faciet iudicis authoritas, ⁊ vo
lũtas: vt ſicut curreret decẽniũ appellatiõis interponẽde a tẽpo-
re ꝓnũtiatiõis: ſic currit a tpe ꝓnũtiationis, lꝫ non ſtatim actor
poſſeſſionẽ nãciſcať. Dico ꝙ ſi inter decretũ ⁊ miſſionẽ nõ ſit da-
re mediũ, caſus nõ hꝫ dubiũ: ſi eſt dare mediũ, ⁊ hoc cõtingit ꝓ-
pter culpã rei, a tpe decreti currit ann⁹. de dolo. cõtingit. Si hoc
cõtingit culpa actoris: ⁊ nõ currit niſi a tpe miſſiõis: non obſtat
ꝙ hãc culpã nõ poſſit allegare re⁹, q̃ ſibi cõmodũ affert reſpectu
perceptiõis fructuũ, vt dicit Io. An. in dicta addi. qꝛ ex hoc re⁹
nõ lucrať fruct⁹: qꝛ ⁊ eos hꝫ regulariter reus, etiã ſi ille ſit immiſ
ſus. Si neuter eſt in culpa, ſatis eſt bñ diſtinguẽdũ, vt dicit Io.
An. Et hec ſufficiãt de hꝫ pũcto. Et i hac parte ꝯcordat ꝑmiſſis
qđ no. Spe. in ti. de primo decre. §. iã de effectu. verſi. vltimo q̃ro.
17 in pe. co. ¶ † Nũqd aũt itra annũ cõpellať is, ꝯ quẽ eſt facta miſ
ſio, ad recuperãdã poſſeſſionẽ, ſcribit per Io. An. poſt Archi. de
eo, q mit. i poſ. cã rei ſer. ſup rubrica. ibi ꝯcludit ꝙ cõpelli nõ põt.
⁊ ibi remittit ad Spe. de primo decre. §. ij. ver. porro. in. vi. co. Et
idẽ firmat, lꝫ aliqđ Legiſte ꝯtradixerint in addi. Spe. i ti. eo. tra
ctat etiã, an ſi cõtra plures ſit facta miſſio, audiať recuperãs vn⁹
pro rata ſua volẽs ſatiſfacere ꝓ rata expẽſarũ. Et ꝯcludit ꝙ nõ.
18 ponit in ꝑalle. rubrica. ¶ † Quero an idiſtincte audiať cũ cau-
tiõe de iudicio ſiſti. Dic ꝙ ſi eſt ꝯtumax i nõ veniẽdo, vel nõ ſiſtẽ
do ſe in iudicio, audiť refectis expẽſis, ⁊ cautione ꝑſtita de iudi-
cio ſiſti: ſi eſt cõtumax i nõ cauẽdo, vel aliqđ nõ ꝑſtãdo, vel ſoluẽ
do ad mãdatũ iudicis: nõ auditur refectis expẽſis, niſi actu ca-
ueat, vel ſatiſfaciat, vbi ſatiſfacere hꝫ: vt ſic in eo, in quo fuit cõtu
max, ꝑ eius directe ꝯtrariũ purget cõtumaciã, ſcđꝫ Iaco. de Are. vt
l. ſi finita. §. videam⁹. ⁊. §. ſeq. ff. de dã. infec. Sic dicit Io. An. in
addi. Spe. in tit. de primo decre. §. reſtat. verſi. generaliter aũt. ad
fi. §. porro. Pro hoc eſt caſus in. l. ſi pecunie. ff. vt leg. no. cauea. et
eſt caſus. ĩ. de verbo. ſigni. ex parte. Ideo dicit Bart. in. l. conſen
taneũ. C. quõ, ⁊ qñ iu. ꝙ ſi poſt ſentẽtiã fiat miſſio, qꝛ nõ paret iu-
dicatis, nõ diſcedeť de poſſeſſione donec ſatiſfecerit, qꝛ ꝓpter cõ
tumaciã nõ ſatiſfaciẽdi eſt facta miſſio. qđ not. Uenio ad gl. q̃ro
qđ tediũ fiat reo, ⁊ cõtra quẽ facta eſt miſſio. Gl. dicit ꝙ tedium
erit, qꝛ actor miſſus in poſſeſſionẽ expellet reum de poſſeſſione, et
erit poſſeſſor, ⁊ ꝑcipiet fructus. ĩ. de ſequeſ. poſ. c. ij. ⁊. iij. ⁊ ſi reus
veniet intra annũ, recuperabit poſſeſſionẽ cũ fructib⁹, deductis
expẽſis, vt. ĩ. ſequitur. In perſonali actione tediũ erit, qꝛ cũ cultura
ſpectet ad ꝯtumaciã, ille immiſſus erit cũ eo in agro, vt cuſtodiat
fruct⁹, ne ille conſumat illos. ff. vt in poſ. le. l. is, cui. §. q legatorũ.
de quo gl. remittit de dolo ⁊ cõtu. cõtingit. Scđm hoc ergo glo.
tꝫ ꝙ miſſus in poſſeſſionẽ in reali ſtatim efficiať ver⁹ poſſeſſor.
Qđ an ſit verũ, infra examinabiť. Sꝫ tenẽdo hãc opi. quã tenet

Butr.in.l.conſentaneum.C.quomodo,⁊ quando indi.⁊ gloſſ.
ibi,⁊ in.l.ſi finita.§.ſi plures.ff.de dā.infec.⁊ in.l.ſi quis emptio-
nis.ad fi.C.de preſcri.trigin.anno.Eſt dubium de ratione diuer
ſicatis.Dicūt hic qdā ꝙ in reali dico me ius hr̄e in re,in quam
miſſus ſuꝫ:qḋ nō eſt in pſonali,ſ3 Goſ.Aliā rōnē aſſignat Roſ.
vt dicit Spe.in ti.de pri.decr.§.iā de effectu.v.ſ3 verū.l ver.ſ3 ꝗ
eſt rō.q: miſſio in pſonali eſt extraordinaria:q: agit̄ ꝫ obligatū,
in quo,ſi poſſibile foret,facienda eſt miſſio,⁊ opꝫ ꝙ ad res deſcē
dat,in qb⁹ hꝫ ius agēdi:ſed in reali ius agēdi dirigit̄ in finē cōſe
quēde rei:⁊ ſic felici⁹ operatur miſſio,vt in finē ſibi deſtinatū.de
or.cog.c.ſi.Circa dubia gl.Inn.remittit ad ea que no.de verbo.
ſig.dilecto.Jo.An.remittit ad Sūmā de ꝯtumacia.§.itē punit̄
cōtumax.⁊ ſeq.Inquāeū aūt dicit gl.ꝙ mittat̄ in poſſeſſionē,vt
inferat tediū,declarat hoc Spe.in tit.de primo decr.§.reſtat.v.ſi,
porro in immobili.q: ſi intrabit camerā,⁊ intrabit miſſus ſit̄r,et
in re mobili faciat tediū:q: ſi eſt miſſus ī poſſeſſionē equi,cū dn̄s
illū volet ad aquā ducere,miſſus poterit illum deuiare,⁊ eum ad
aliā aquā ducere ſaniorē,cū ipſe habeat equi cuſtodiā.Itē ſi ſit
miſſus in poſſeſſionē libri,cū dn̄s volet legere in tit.de trenga ⁊
pace,miſſus volet ad titu.de rapto.vel de ſagittariis,vel de iniu
riis:hoc tꝫ in re immobili.In re aūt mobili dicit Spec.in tit.de
primo decre.§.iā de effectu.v.ſed verū.ꝙ miſſus expellet illū de
poſſeſſiōe.ff.vt in poſ le.l.is,cui.§.regulatorū.verſi.in ceteris.vbi
Jo.An.dicit eſſe caſum,ve ſicut ibi cuſtodit fruct⁹ ne diſſipent̄,
ſic ⁊ res mobiles.Dicit ibi Spe.ꝙ in Bononia ſequeſtrant̄,qn̄
inter ciues,⁊ ſcholares eſt ꝗſtio,ſiue agat̄ reali,ſiue pſonali:ſed
illud q: de ſcholariū formidat̄ receſſu.ff.q ſatiſ.rog.l.fideiuſſor.
§.ſi.tū ꝯcludere vr̄ ibi,⁊ in eo.§.v.ſi porro.ꝙ nō expellet̄ de poſ-
19 ſeſſione,ſed tm̄ fiet miſſio,niſi ſubſit ſuſpicio,p p̄dicta. ¶ † Que
rit gl.quā cautionē habeat p̄ſtare.Glo.dicit ꝙ cū ſimplr̄ loquat̄
de cautione,intelligit̄ ſine pignorib⁹,vel fideiuſſorib⁹:⁊ ſic ſuffi-
ciet nuda.C.de v.ſig.l.ſancim⁹.ſed nō eſt verū.imo ſufficientē p̄-
ſtare dꝫ:ꝗ intelligit̄ cū fideiuſſorib⁹,vel pignorib⁹.ff.mādati.l.ſi
mādato.§.vlti.⁊.l cū ergo.§.adiēci.ff.de fideiu l.ad hoc.decre.ad
hoc.ſ.de ſeque.poſ.que in hoc ſupplet iſtam.Hoſtien.dicit ſuffi-
cere iuratoriam:qḋ dic vt de ver.ſig.ex parte.de dolo.c.i.Hoſtiē.
Idē Pet.⁊ Abb.de dolo,put.de ſolu.Odoardus.Idē Spe.in
20 ti.de pꝛio decre.§.iā de effectu.v.ſi.vltimo. ¶ † Oppo.ꝙ lr̄a ſibi
cōtradicat in q̄tū dicit ꝙ veniēs intra annū recuperat poſſeſſio
nē refectis expēſis,⁊ p̄ſtita cautione.Per qḋ ſentit ꝙ ſi recupe-
rat,illā pdidit,⁊ ſic miſſus poſſidet intra annū.ſ.dicit ꝙ lapſu an
ni efficitur poſſeſſor:nō ergo fuit ante poſſeſſor.Duplex eſt opi.
Una,ꝙ miſſus ante annū efficit̄ ver⁹ poſſeſſor in reali.Et p hac
parte facit tex.in q̄tū dicit ꝙ eā intra annū recuperat:⁊ qḋ lr̄a in
fine dicit ꝙ lapſu anni efficit̄ ver⁹ poſſeſſor,dꝫ intelligi.i.incōmu
tabilis poſſeſſor:q: ibi an̄ annū audit̄ de poſſeſſiōe,refectis expē
ſis,⁊ p̄ſtita cautione:poſt annū irrecuperabilr̄ illā pdit.niſi do-
ceat de ꝓprietate:⁊ ſic efficit̄ incōmutabilis poſſeſſor.Siſr̄ eſt ſe-
cūda opi.Hoſtiē.ꝙ miſſus in poſſeſſionē in reali efficit̄ ver⁹ poſ-
ſeſſor demū lapſu anni.Et qḋ lr̄a dicit ꝙ recuperat poſſeſſionē
an̄ annū,dic.i.detentationē.Uel recuperat.i.retinet poſſeſſionē,
quā nōdū amiſit.Siſe.iii.q.v.q: ſuſpecti.Uin.tꝫ ꝙ ſi miſſus deti
nuit detētationē intra annū:poſt annum efficit̄ verus poſſeſſor
abſꝗ decreto.ſi nō retinuit,exigit̄ ſcḋm decretū,vt efficiat̄ ver⁹
poſſeſſor.de reſti.ſpol.ſepe.⁊ hoc pbat,ſecūdum eū,lr̄a decre.cū
cōtingat.de dolo,vbi dicit,ꝯſtituat̄.Goſ.ibi ꝫdicit ſpāle in caſu
illo ī odiū illi⁹,q impedit actorē,vt ipſo lapſu anni nō efficiatur
ver⁹ poſſeſſor:⁊ dicit ꝙ credit vtroꝗ caſu eū effici verū poſſeſſo-
rē.Qḋ etiā plꝫ Inn.Uide an exigat̄ in reali ſcḋm decretū,ex ala
21 bit̄ in.d.c.cōtingit. † Nunqd aūt efficiat̄ verus poſſeſſor miſſus
ante annū,vel poſt demū,ſunt opi.vt vides.Hec dubitatio eſt ēt
inter Legiſtas.Jo.⁊ Az.in.l.ſi qs emptiōis.§.ſi.dicūt ꝙ non eſt
poſſeſſor ante annū in reali,poſt annū demū efficit̄ poſſeſſor la-
pſu anni irreuocabilis.Bul.dicit ꝙ demū lapſo anno efficit̄ ve-
rus poſſeſſor,⁊ ante eſt detētor.Pro primo facit.l.ſi a quo.ff.de
dā.infec.Pro ſcḋo facit.d.l.ſi qs emptionis.§.ſi.Et has opi.re-
citat gl.C.vbi in rē ac.l.ii.dic vt ibi.Gl.vacillat ī.l.ſi finita.§.ſi plu
res.ff de dā.infe.In vna pte ſentit ꝙ miſſus efficiat̄ ver⁹ poſſeſ-
ſor intra annū:in alia ſentit ꝙ demū lapſu anni.Cy.nihil firmat,
nec in.l.ii.nec in.l.ſi qs emptionis.§.ſi.But.i.l.ꝯſentaneū.tꝫ opi.
ꝙ ſtatim efficiat̄ ver⁹ poſſeſſor lapſu anni incōmutabilis.Idem
tꝫ in.l.ſi qs emptionis.§.ſi.⁊ illā dicit verā opi.gl.tꝫ opin.Bul.ſ.
de dolo,⁊ cōtu.ꝯtingit.⁊ idē doc.in §.ſeq.ſpe.tꝫ primā opi.Jo.⁊
Azo.in Spe.de primo decr.§.iā de effectu.v.ſi.vi.⁊ v.ſi.ſ3 verum.
alle.ſ.de offi.or.paſtoralis.§.ſi.vbi intra annū recuperat poſſeſ-
ſionem.Bar.nuſſibi hoc decidit clare,ſed de vno loco remittit̄ ad
aliū,in.l.ſi finita.§.ſi plures.ſentit opi.Bul.ibi dicit ꝙ nō efficit̄
ver⁹ poſſeſſor ante annū,⁊ iō nō lucrat̄ fructus.Cōis tū opi.Ca
noniſtarū eſt,ꝙ nō poſſideat itra annū,ſed poſt annū efficiat̄ ve
rus poſſeſſor.Et hec fuit opi.Ber.⁊ Hug.⁊ quaſi oīm Canoni-
21 ſtarū,vt dicit Spec.in.d.v.ſi cū.verū.⁊ hoc tenent.i.c. ¶ † Querit̄
gl.an in reali exigatur ſecundum decretum.Dicit glo.quod ali-
qui dicunt ꝙ ſic ppter verbū,cōſtituat̄,qḋ eſt futuri,⁊ notat mi-
niſterium iudicis:vt dixi in ſimili de fo.compe.ſi diligenti.Dicit
glo.verius eſſe ꝙ in realibus nō habet locū ſcḋm decretū niſi for
te qs ad cautelā impetret:q: ſolus trāſcurſus anni cōſtituit quē
verū poſſeſſorē.de offi.or.paſtoralis.de do.⁊ contu.cōtingit.Et
hoc tangit hic Inno.qd in pſonali,⁊ qd in reali:qḋ examinabi-
tur de dolo.cōtingit.Remanet tū qḋ ī reali nō exigit̄ ſ3 decretū
Idem tꝫ gl.i.l.ſi finita.§.ſi plures.ff.de dā.infec.tenēdo quācūꝗ
opi.ſiue qḋ ſtatī efficiat̄ ver⁹ poſſeſſor,ſiue lapſu anni.Et h̄ cōiter
22 tenet̄,⁊ h̄ cōiter examiat̄ pleni⁹ in.d.c.ꝯtigit. † Sꝫ eſt dubiū qḋ
de hypothecaria,an illa ꝗ ad effectū miſſiōis eqparet̄ realib⁹,an
pſonalib⁹.Gl.ſunt ꝯtie.Una,qḋ eqparat̄ pſonalib⁹,vt dicit gl.in
l.ſi qs emptiōis.§.ſi.Alia qḋ eqparat̄ realib⁹.Et hoc dicit gl.in
l.ii.§.genera.ff.de acq.poſ.Dic cōcor.vt gl.ꝗ dī qḋ eqparet̄ rea-
lib⁹,hꝫ locū,qn̄ ſit miſſio contra tertiū poſſeſſorē.Illa,ꝗ dicit qḋ
eqparet̄ pſonalib⁹,pcedat qn̄ ſit miſſio cōtra pncipalē debitorē.
Pet.idē,qḋ in pſonalib⁹ pcedat,qn̄ ſit miſſio:nec operet̄ plus,vꝫ
tātū miſſio,q̄tū operaret̄ diffinitiua:nā p diffinitiuā nō haberet
niſi poſſeſſionē.Ja.de Are.⁊ Cy.dicūt qḋ idē qḋ ī realib⁹:⁊ dicūt
qḋ lapſus anni operabit̄ vt nō audiat̄,niſi pbet indebitū.de quo
ſ.§.ſi.Hāc opi.tꝫ Bar.in.l.ii.§.genera.ff.de acq.poſ.⁊ dicit qḋ ſi
fiat miſſio in hypotecaria ſup re hypotecata,qḋ ſi debitor intra
annum offerat cautionē cū refectione expenſarū,nō poterit de-
bitor reuocare poſſeſſionē,ſi incontinenti offerat miſſus probare
hypothecā.Et dicit qḋ eſt dictū Spe.ī ti.de cōtuma.§.ſequit̄.v.
ſed pone.Dicit tamē hoc verū,qn̄ cōſtat de hypotheca,⁊ de de-
bito.Nec ob.l.ſi qs emptiōis.§.ſi.q: ibi nō cauſat dn̄iꝫ ab eo,ꝫ
quē eſt facta miſſio:quo caſu forte eſſet idē.Opi.oēs circa primū
dubiū recitat Jo.An.in addi.Spe.in ti.de ꝯtu.§.ſequitur.v.ſed
nunqd in hypothecaria.⁊ vltra hoc ꝯcludit differētiā,an miſſio
fiat cōtra tertiū,an ꝫ debitorē:q: qn̄ cōtra debitorem,lapſu anni
grauabit̄ pbare indebitū.Si ꝫ extraneū,tūc arctabit̄ extrane⁹
pbare de dn̄io,ſi vult poſt annū recuperare.Et ſi dicat̄,ad qd p
deſt pbare rē nūc eſſe ſuā,ſi erat in bonis debitoris tpe obligatio
nis.Dicit qḋ vꝫ debitore non excuſſo.in aut.hoc ſi debitor.C.de
pig.q: tūc effectualiter obtinebit,illa nō pbante ſe dn̄m,vt reti-
neat rē abſꝗ executione,vbi oporteret qḋ prius excuteret,ſi non
eſſet miſſus:prodent tū aduerſario pbanti ſe dn̄m:q: non datur
hypothecaria ex pbatione rē in bonis contra illū,q eſt dn̄s,ſicut
nec Publiciana.ff.de pigno.l.ab eo.⁊ not.in rem alienam.ff.de
pign.oportebit eū qḋ de nouo excutiat,ſi vult obtinere in hypo-
thecaria cōtra dn̄m nō pbātē.ſi tū pbat ſe dn̄m aduerſariū,nō p
ficiet creditori pbare rē fuiſſe ī bonis.l.ab eo.ff.de pig.⁊ no.in.l.ſi
rem alienā.ff.de pig.act.vbi p Bart.Proficeret eū probare,rem
fuiſſe in bonis,qn̄ agit̄ cōtra tertiū nō poſſidentē:ſicut in Publi
ciana dicimus.ff.de Pub.l.ſine autem.ff.de rei vendi.l.a Titio.

1 ☞ In abſentem contumacem qn̄o lite non conteſt.procedatur in reali,quando poſſidens conuenitur nomine alieno.
2 Snīa lata contra obedientiarium nunquid preiudicet domino.
3 Poſſidens nomine alieno ꝙ poſſit in iudicio conueniri,⁊ ſtatim ille debeat nominare dominum.
4 Poſſidens nomine alieno quod debeat ſtatim dominum,nomine cuius poſſidet,nominare in iudicio.
5 Actio ex quo datur contra poſſidentem nomine alieno,an ſi dicatur quod nomine alieno poſſideat,habeat probare.
6 Poſſidens nomine alieno an poſſit variare,vbi prius nominauit dominum in iudicio.
7 Poſſidens nomine alieno ſi in iudicio cōueniat̄,ex quo ſe incōtinenti offert liti,⁊ nō nominat dominum,poteſt variare.
8 Sententia lata contra poſſeſſorem nomine alieno,per quā eius contumacia ablata eſt ei poſſeſſio,an noceat domino.
9 Poſſidens nomine alieno ſi conueniatur in iudicio,ad quid inuentus eſt modus procedendi vt nominet dominum.
10 Sententia lata contra poſſidētem ciuiliter,non preiudicat poſſidenti naturaliter.
11 Actio,vel exceptio,que cōpetit contra poſſidentē nomine alieno,pro cuius exoneratione ſufficit nominare dominū,an procedat in detentore ſimplici,⁊ commodatario,ac depoſitario.
12 Aduerſus poſſeſſionis detentorem quomodo procedatur.
13 Dilationes omnes ſunt arbitrarie.
14 Lis qn̄ habetur pro quaſi cōteſtata,⁊ qualis ſit eius effect⁹.27.
15 Poſſidens nomine alieno vbi in iudicio cōuenit̄,⁊ nominat dominū,quomodo procedatur aduerſus dn̄m venientē in iudicio.
16 Procurator datus ad adminiſtrandum,vel ad negotia,ſi in iudicio conueniatur,an poſſit nominare dominum in iudicio,vt ab inſtantia abſoluatur,vel vt inſtruat dominum,⁊ conſulat.
17 Damnum inferens mādato alterius vterque tenetur,vbi conſtat de mandato.

18 Sententia ſuper dāno illato mādato domini, quomodo exequatur aduerſus dominum.
19 Clericus ſi cōueniaꝛ in foro ſeculari ex damno illato nomine clerici, vel ratione quod conuentus eſt is, qui nomine clerici poſſidebat, ⁊ poſſidēs clericum nominauit eſſe dominum poſſeſſionis, an poſſit declinare forum.
20 Preſcriptio an dicatur interrupta a die, qua poſſeſſor nominauit dominum, vel per quaſi litis conteſtationem. nu. 27.
21 Super damno illato quod credatur ſolo ſacramēto domini poſſeſſionis, an procedat, quomodocunque quis poſſideat.
22 Poſſidēs nomine alieno vbi liberaꝛ ab inſtātia iudicij, ex quo nominat dominū, an iure mobili habeat locū dicta dominatio.
23 Poſſidens aliquo reſpectu nomine alieno habens ius in re, an poſſit dominum in iudicio nominare, vt videatur abſolui poſſe a iudicij inſtantia totali.
24 Creditor conuentus ſuper pignore an poſſit nominare dominū in iudicio.
25 Poſſidens nomine alieno ex quo conuenitur in iudicio nominat dominum, per quem debeat intimatio fieri ipſi domino.
26 Poſſidens nomine alieno ſi conueniatur in iudicio, quo tēpore debeat nominare dominum, vt liberetur ab inſtantia iudicij.
28 Clauſula, Summarie, ⁊ de plano: vbi quis procedit, qualis eſſe debeat cognitio, vt licite poſſit ad ſententiam procedi.
29 Iuramentum calumnie ſemel preſtitum per actorē an ſufficiat, vt amplius iurare non teneatur.
30 Iuramentum calumnie ſemel coram primo iudice preſtitum an iteretur iudice variato.
31 Iuramentum calumnie an quis preſtare arcetur in actione mutata, vel accumulata, etiam ſi ſit inſtantia mutata.
32 Iurare de calumnia an debeat is, contra quem agitur nominās dominum in iudicio.
33 Poſſeſſione priuatus ratione contumacie ꝙ quis poſſit audiri de poſſeſſione intra annum, vel proprietate poſt annū, an procedat indiſtincte vbi quis poſſidet nomine proprio, vel alieno.
34 Poſſeſſione priuatus ratione cōtumacie vſqꝫ ad quantū tempus audiatur reus de proprietate poſt annum.

1 **Quod ſi ſuper.** † Hic agiꝛ de modo ꝓcedēdi in abſentē, ⁊ cōtumacē, lite nō cō
teſta in reali, qñ cōueniꝛ poſſidens nomine alieno. ¶ Nota practicā procedēdi ante litis cōteſtationē in reali, qñ cōueniꝛ qs no
mine alieno: qꝛ ſi cōuētus poſſidēs nomine alieno vult iudicium
intrare: dꝫ nominare dominū in iudicio, ⁊ ſtatim ante, quā ſuſci
piat iudicium. Secūdo debet hoc intimari domino, cuiꝰ nomine
poſſideꝛ. Tertio dꝫ ſtatui ei terminus, vt veniat ad ſuſcipiēdum
iudiciū in ſe, vel mittat procuratorē ſufficientē. Quarto, eo nō ve
niente, citabiꝛ legitimis edictis: ⁊ ſic exigiꝛ trina citatio, vel pe
remptoriū. Quinto examinabitur negotiū ſummarie. Sexto,
fiet miſſio in poſſeſſionē. Et ſic habemus. vi. requiſita. ¶ Ulti
mo nota duos effectus ex tali modo procedēdi: qꝛ cōuēto deti
nēte nomine alieno, ⁊ dño in iudicio nominato quo ad interrūpē
dam preſcriptionē lis habeꝛ pro quaſi conteſtata: ⁊ hꝫ illa quaſi
cōteſtatio ſolū effectū interruptionis ꝑſcriptionis. Secūdus eſt
effectus, qꝛ miſſus ſic ſeruatis ſolēnitatibꝰ efficieꝛ ſtatim verus
poſſeſſor, ⁊ hoc operabiꝛ hec quaſi cōteſtatio. ⁊ hec cōtumacia.
¶ Uenio ad examinādū. ꝰ. ⁊ recipio doc. dicta ante, quā deſcen
dā ad gl. primo dicit hic nominationē ꝓcedere, ſi agiꝛ ſup rebꝰ:
quid ſi cōueniaꝛ ſup iuribꝰ, an habeat locū nominatio? Inn. hic
ꝙ ſic. Unū dicitur ꝙ ſi agiꝛ pro obediētia, pōt cōuētus nominare
dominū in iudicio: ⁊ ſic qñ etiā agitur cōtra poſſeſſoriū. Idē no.
in. c. intra quatuor. de maio. ⁊ obe. Et hoc verū. dicit Bar. maxi
me ſi adherēt iura in rebꝰ immobilibus, qꝛ de eis vt immobilibꝰ
2 iudicaꝛ. l. ſi aliena. ꝰ. i. ff. de vſucap. ⁊ ff. cōia predi. l. i. ¶ † Nun
quid aūt ſententia lata ꝯtra obediētiarium preiudicet domino,
examinabiꝛ de re iudi. q̄uis. ⁊. c. ſuborta. de quo de re iudi. ſepe.
3 ⁊. c. cū ſup. † Secūdo in qbꝰ actionibꝰ locū habeat nominatio
in iudicio: dic in reali, vt hic, ſiue ſit ſtricta rei vēdicatio, ſiue Pu
bliciana ſiue etiā cōfeſſoria ꝓ iuribus incorporalibꝰ. Idē Gul.
de Cu. in miſta, vt. ff. de peti. hered. l. nec illā. ꝰ. ſi quis abſentis.
alias eſt ſub. l. etiā. Et hoc tꝫ Bart. in. l. ij. C. vbi in rem actio. in
quātū daꝛ cōtra poſſeſſorē. Inquātū autē ſapit naturā perſona
lis ꝑſtationis, qꝛ daꝛ cōtra obligatū, eſt ſecus: ⁊ idē tunc qꝺ in
perſonali. In actione perſonali in rē ſcripta, vt eſt poſſeſſoriū re
cuperāde, an deꝛ facultas nominādi dñi in iudicio, gl. in. l. ij. C.
vbi in rē actio. dicit ꝙ nō: qꝛ tex. loquiꝛ de cōuēto actione in rē.
Gul. de Cu. tꝫ contra per auē. qua in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi
opor. ſed illa nihil facit. Glo. in. l. locū. ꝰ. i. ff. de tab. exhi. tꝫ ꝙ hoc
bñficiū hꝫ locū: qꝺ ſatis placet Bar. ſi ex hoc nō īroduciꝛ legū
correctio: ⁊ hoc ex rōnis idētitate, Opi. ꝙ nō habeat locū, te
nuit gl. xij. q. ij. quicunqꝫ. Idē Spe. in ti. de primo decre. ꝰ. reſtat.
ver. hoc etiā no. vbi examinat materiā iſtius. ꝰ. Allegat. xvj. q. i.
in canonibꝰ. de fo. cōpe. cū ſit. ⁊. c. ſi clericꝰ. ⁊. c. cōqueſtꝰ. ⁊ no. hic
in gl. ſecꝰ: ⁊ tenuit Cy. in dicta. l. ij. Gul. de Cu. in. l. ij. tꝫ ꝙ habeat
locū: qꝛ cōtra detentorē nō pōt cōpetere poſſeſſoriū, ex quo non
poſſit preiudicari dño. C. de agric. ⁊ cen. l. q ꝓ colono. Allegat ꝓ
caſu. ff. vti poſſi. l. ſi duo. ꝰ. creditores. qꝛ ſpolians, ſuo nomine poſ
ſidet: ſecꝰ ſi alieno poſſidet. Et ſic loquiꝛ qñ cōueniꝛ noīe ꝓprio,
⁊ vult nominare actorē, quē forte ſpoliauit. Credo ꝙ ſi agaꝛ ſtri
cto interdicto recuperādē: qꝺ daꝛ cōtra ſpoliātē, non hꝫ locū. in
quātū daꝛ cōtra mādantē, nec inquātū daꝛ cōtra ratū habentē:
qꝛ oīa illa iura loquunꝛ, qñ cōueniꝛ noīe ꝓprio, etiā ſi cōueniret
pro ſola detētatione, quā hꝫ noīe ꝓprio. Idē de cōdictione ex de
cre. ſepe. qꝛ daꝛ ꝯtra poſſidētē noīe proprio, ⁊ alteri in vitiū ſuc
cedētem: ſecus ſi agiꝛ cōdictiōe ex decre. ſepe. In quātū ſuccedēs
in vitiū detineret nomine alieno, poſſent cōpetere hec remedia.
Si agiꝛ retinende cōtra tenētē forte naturalē noīe alieno, ⁊ tur
bantē ex illa detentione, ſatis puto locū hr̄e nominationē. Idē
4 ſi agitur adipiſcende: vt dicta. l. locū. ꝰ. j. ff. de tabu. exhi. ¶ † Si
queriꝛ an habeat locū hoc remediū, qñ qs cōueniꝛ actione me
re ꝑſonali: dic ꝙ nō, niſi in rē ſit actio ſcripta. Et hoc verū, loquē
do ſtricte de hoc remedio: bene tamē pōt illū, ad quē principali
ter ſpectat, in iudiciū noīare, vt eū inſtruat ſup defenſioībꝰ ſuis,
5 ſcḋm Bar. in dicta. l. ij. ¶ † Quero, qꝛ daꝛ cōtra poſſidentē no
mine alieno, an ſi dicatur ꝙ poſſideat noīe alieno, habeat proba
re, an ſtatim audiaꝛ ꝙ dicat ſe noīe alieno poſſidere. Dicit Ioā.
An. Ia. de Are. tenuiſſe ꝙ cū declinatorie excipiat, qꝛ alˢ vt de
tentor cogebatur iudiciū ſubire. ff. de rei ven. l. officiū. ⁊. l. q reſti
tuere. ⁊ in exceptionibꝰ reus eſt actor quo ad onus ꝓbādi. l. j. ff.
de excep. ⁊. l. in exceptionibꝰ. ff. de ꝓba. ⁊ cogeꝛ ꝓbare. Idē Cy.
in. d. l. ij. i. ij. q. Idē Bn. Bar. ibi dicit ꝙ eo nolat dñꝫ in iudicio,
ſe exonerat, vt cōtra eū actio nō ſit dirigēda, ꝑ hec iura: ⁊ qꝛ nu
da volūtate pōt ſe cōſtituere noīe alieno poſſidere. ff. de acq. poſ.
l. qꝺ meo. ⁊ no. de reſti. ſpo. cū veniſſent. Pōt tñ actor volēs hr̄e
remediū. l. fi. ff. de rei ven. vt poſſeſſio ad ſe trāſferaꝛ, ſi conuincat
illū de mēdacio, aſſumere in ſe onꝰ probādi, ⁊ ꝓbare illū ꝓprio
noīe poſſidere. Quod nota, qꝛ extēdit illā. l. fi. ⁊ penā eiꝰ de poſ
ſidēte ex toto negāte ſe poſſidere, ad poſſidētē negātē ſe tñ noīe
6 proprio poſſidere. ¶ † Quero an poſſidēs noīe alieno poſſit va
riare, vbi priꝰ noīauit dñꝫ in iudicio, poſtea vult aſſumere in ſe, ⁊
dicere ſe noīe ꝓprio poſſidere. Dicit Io. An. Ia. de Are. dixiſſe
ꝙ ſic. ff. de noxa. l. electio. ꝰ. ſi is. ff. de interro. actio. l. de etate. ꝰ. fi.
⁊. l. ſeq. Cy. dicit ꝑ eadē iura ꝙ ante litē conteſtatā pōt variare, poſt
nō. Idē Bn. Spe. in ti. de primo decre. ꝰ. reſtat. ver. qd ſi nominās
tꝫ ꝙ ſi variat, dicēdo ſe noīe alieno poſſidere, ⁊ poſtea ꝓprio, tā
q̄ꝫ cōuictꝰ de mēdacio efficiꝛ de poſſeſſore petitor, ꝑ. l. fi. ff. de rei
vē. Sꝫ idē dicit, ſi noīat dñꝫ ī iudicio, ⁊ dicit dñs cōparēs ꝙ non
poſſidet noīe ſuo. Qꝺ no. qꝛ cōfirmat opi. Bar. Puto tñ ecōuer
ſo, ꝙ ſi ꝑmo dixerit ſe poſſidere, ꝙ poſſit ante lit. cōte. penitere, ⁊
dicere ſe noīe alieno poſſidere. ff. de rei vend. l. is, qui ſe. ff. de peti.
7 heredi. l. qui ſe liti. ¶ † Quero, qd ſi nō noīat, ſꝫ incōtinēti ſe liti
offert, an poſſit? Dicūt qdā ꝙ pōt: qꝛ nō arctaꝛ ad noīandū dñꝫ
in iudicio, nec dꝫ. ⁊ ꝓbāt ꝑ lr̄am. l. ij. que dicit, pōt: ⁊ ſi hr̄, debet,
exponiꝛ pro pōt. ff. de offi ꝓconſul. l. ſolet. Idē Spe. in ti. de primo
8 decre. ꝰ. reſtat. verſ. hoc etiam notādum. ¶ † Sed qd ſi non no
minet dñm, ⁊ cōtra eū ꝓcedaꝛ, ⁊ in eius contumaciā auferatur ei
poſſeſſio, an hoc ꝑiudicabit dño, q vere poſſidet circa poſſeſſio
nē, vl̄ ꝓprietatē? Dicit Inn. ꝙ nō. C. ſi ꝑ vi, vl̄ alio mō. l. fi. Sꝫ q li
tē ſuſcepit, tenebiꝛ ad intereſſe ante litem cōte. ꝑ actiōem de do
lo: poſt lit. cōte. condemnabitur ad ipſam rem, cū habeatur ꝓ poſ
ſeſſore, ſi actor reū nō poſſidere ignorabat. ff ḋ rei ven. l. is, qui ſe
obtulit. ⁊. l. ſeq. ff. ſi vſuſf. pe. l. fi. Si vero ſciebat eum nō poſſidere
decipitur a ſe ipſo: vel meliꝰ ad eſtimationē cōdēnabitur ſe of
ferēs, vel q̄ꝫti in litē fuerit iuratū, vel ad intereſſe. ff. de pe. here.
l. qui ſe liti. Nō credo ꝙ hic habeat locum iuramētum in litē, ex
quo dolo non reſtituit, lꝫ dolo litigauerit, ſed alterum ex alteris
remedijs. Nec ob. ſi dicatur, eiecto colono, dominꝰ perdit poſſeſ
ſionē. ff. de acqui. poſ. l. iij. ꝰ. qꝺ ſeruus. igitur: ⁊ ſaltē poſſeſſionē
amittit dñs, ſi poſſeſſio ꝑ iudicē ē ablata: ⁊ fortiꝰ, qꝛ nō vi ipſe au
ferꝛ: qꝛ plus dꝫ operari actio iudicialis, q̄ꝫ violēta. dicit qñ eiiciꝛ
colonꝰ, ꝑdit dñs ciuilē: qꝛ intēdit hoc expellēs habere poſſeſſio
nē, quicūqꝫ poſſideat: ſecus eſt in iudice, qui nō intēdit tertio ꝑ
iudicare: ⁊ ſi intēderet, nō poſſet. C. ſi ꝑ vi, vl̄ alio modo. l. fi. Aliꝗ
dicūt, ⁊ tūc poſſeſſionē ꝑdi, ſed iudicis officio recupari, vel cōdi
ctiōe ex prelegatis. l. fi. C. ſi per vim, vel alio modo. Primū dictū
plus placet Hoſt. quia iudicialis poſſeſſio plus hꝫ iuris, q̄ꝫ facti
violēta plus facti: ⁊ qꝛ in quolibet preiudiciali ꝓceſſu iudex intē
dit excipere preiudiciū tertij, de off. del. ſuper eo. de fide inſtr. in
ter dilectos. Inno. de re iudi. cum ſuper. in gl. magna. ad mediū.
ver. idem videtur. aperte concludit oppoſitū, vt ſn̄ia lata cōtra
detētorē rei mee, mihi preiudicet me ſciente, ſaltem quo ad poſ
ſeſſionē. Alle. ff. depoſi. l. bona fides. Secꝰ dicit, ſi eſt lata ꝯ poſ

ſidētem: ⁊ ſic intelligit hic in poſſidēte noīe alieno, q hꝫ aliqua-
lem poſſeſſionē. Cy. in dicta. l. ij. diſtinguit inter ſciētē ⁊ ignoran-
tem, per. l. ſepe. ⁊ de re iudi. quāuis. ⁊ idē Bu. Bar. in. d. l. ij. tꝫ ꝙ
etiā cōtra colonū ſnīa lata nō preiudicat dño, per. l. ſi. C. ſi p vim,
vel alio modo. ⁊ idē tenet in. l. officiū. ff. de rei vē. lꝫ dubitauerit in
l. peregre. §. qꝯ. ff. de acqui. poſ. ⁊ i. l. Celſus. §. Julia. ff. ad exhi.
qd dicat tex. in. §. Julia. mirabiliter facit cōtra opi. Bar. ⁊ Inn.
hic: q: is, cōtra quē agit ad exhibēdū, detineat: dicit ꝙ in actio
ne ad exhibēdū facere dꝫ actorē poſſeſſorē. Puto ſi ſnīa lata eſt
in detētorē cōtumacē, ſnīa nō preiudicat poſſidēti, nec in ꝓprie
tate. C. de pig. l. ꝑſes. l. Papinia. §. meminiſſe. ff. de inoffi. teſta. cū
ſimil. nec in poſſeſſione, ſi ignorat. Si ſciat, dic vt ſtatim dicā in
ſequēti membro. Et ſic intelligit hoc Inn. ⁊ ſic loquit. Si ſnīa
fert cōtra detinentē, ſe defendētē, ignorāte dño. Itē vt in nihil ꝑ
iudicet, ſi cōtra eū, ſciēte ipſo, q poſſidet. Si quidē is, cōtra quē
eſt lata, aliquo modo poſſidet noīe proprio, nō nocet alteri, nec
quo ad poſſeſſionē, nec quo ad ꝓprietatē: vt dicit Inn. in dicto
c. cū ſuper. Si fert cōtra mere detinētē noīe alieno: tunc credo ꝙ
ex iurib' ſnīe executionis immediate nō preiudicetur: q: nō po-
tuit, nec voluit iudex alteri ꝑiudicare; ſed eo ꝙ ſcit, ⁊ nō cōtradi-
cit, vel ſtatim nō recuperat, ſibi ꝑiudicat in poſſeſſione, quaſi ex
negligētia nō recuperādi naturalē. ff. de acqui. poſ l. ſi de eo. §. j. ⁊
9 qd ibi no. Bar. eo. titu. l. qd in eo. ¶ † Quero ad qd fuerit inuē-
tus hic mod' perdēdi. Dic vt caueat cōtra fraudes, quas poſ-
ſet machinari dñs, ⁊ ille, q poſſidet noīe alieno: q: diceret: ego nō
poſſideo: ⁊ alter ſiīr diceret. Itē vt differat ipſi detinēti noīe alie
no, ⁊ poſſit ſe exonerare a iudicio, dñm nominādo. Non obſtat ſi
dicatur ꝙ iudiciū dꝫ dirigi cōtra poſſidētē. de iudi. exaīata, ⁊ de
rei vē. l. q reſtituere. q: dubiū eſt hic an cōtra ciuiliter poſſidentē
tm̄ poſſit dirigi iudiciū. Gl. tñ tꝫ ꝙ ſic. C. vbi in rē actio. l. ij. ⁊ in
rubrica. ff. de rei vē. ⁊. l. Pōponi'. §. ſi is, q ꝑcario. ff. de acq. poſ.
Et illā tꝫ Cy. in. l. ij. ⁊ p. l. cuiuſcūqꝫ. §. i. ff. de vſuris. Ad hoc. l. ij. §.
ibidē. ff. ad exhi. ⁊ hoc tꝫ Bar. in. §. ſi is, q ꝑcario. in dicta. l. Pō-
10 poni'. † Snīa tñ lata cōtra ciuiliter poſſidētem nō preiudicabit
detinēti naturaliter: vt ibi no. gl. ſcꝫ in dicto. §. ſi is, q precario. ⁊
Bar. de quo dicā de re iudi. c. pe. Et ꝙ poſſit, facit hic. §. ⁊. l. ij. C.
vbi in rē actio. ⁊ ſimilia iura. Hoc etiā tꝫ Gul. de Cu. in dicta. l. ij.
qñ ciuiliter poſſidēs hꝫ facultatē rei reſtituēde, vt q: poſſidet re-
ſpectu dñij, altero poſſidēte naturaliter reſpectu vſuſfructus: ſed
ſi ciuiliter poſſidet, ⁊ nō hꝫ facultatē rei reſtituēde, tenet rei ven
dicatiōe, nō vt cōdēnet, ſed vt abſoluat cum cautiōe, ꝙ ſi res ad
eū perueniat, illā reſtituat. ff. de acqui. poſ. l. Pōponi'. in prin. in
l. qd dicit. §. per ſeruū. Vñ ſi ago rei vēdicatiōe pro ſeruo, qui eſt
in fuga, ſufficit ꝙ ꝑſtetur cautio, de qua dictū eſt. ff. de rei ven. l.
ſi a bone. ⁊. l. ſi vero. ff. ad exhi. l. Celſus. §. pe. in ſi. Tu dic ꝙ p ſen
tētiā etiā iudicabit ciuilis alteri, ſi quā habet: ⁊ ſufficit ſola ſnīa:
vt. l. cū inter vniuerſas. §. ꝑtor. ff. de acqui. poſ. q: ſuſpicari debet
ſe poſſe repelli: vt no. ꝫ. de elec. querelā. dato tñ ꝙ poſſit dirigi iu
dicium contra ciuiliter poſſidētē, ⁊ contra naturaliter poſſidentē, vt
11 hic notat. † Nūquid contra detentorē ſimplicē, cōmodatarium:
Dic ꝙ idē, vt ⁊ contra depoſitariū. vt. l. officiū. in ſi. ff. de rei ven.
⁊ no. gl. de iudi. examinata, ⁊ in dicto. §. ſi is, q precario. ⁊ tūc ꝓ-
cedetur ſm tenorē huius decre. q: ſi noīat in iudicio dñm, vel di
cit, volumus defendere abſentē, ſcd̄m tenorē hui' decre. abſoluē-
di ſunt ab inſtātia iudicij, niſi actor vellet probare ꝙ poſſideāt: ⁊
12 ſic in eo transferatur poſſeſſio, per. l. ſi. ff. de rei ven. ¶ † Nota ꝙ
hic Inn. ſentit dictū Spec. ⁊ Bar. de quib' mentionē feci. ꝫ. Si
vult, pōt ſuſcipere detentator iudiciū, ⁊ cōdēnabit: de quo reſpō
det vt detentor ad ſolā reſtitutionē detentionis, ſine poſſeſſiōe.
Hec autē dic vera, qñ ignoratur an ſit detentor, an poſſeſſor: q: ſi
ante iudiciū, vel in proceſſu cōſtet ꝙ nō poſſideat, nō habebit lo
cū rei vēdi. Et ſic dicit Inn. debere intelligi finē. l. officiū. ff. de rei
ven. Fatet ꝙ atteſtationes, aut, ſi que ſunt, cōfeſſiōes, ⁊ alia acta
iudicij, inter cōmodatariū, ⁊ actorē, preter tenorē huius decreta
lis, non preiudicat cōmodāti: q: inter alias ꝑſonas, ⁊ in alio iudi
cio habita ſunt. j. de teſti. veniēs. ſcd̄m Inn. ¶ Nota limitationē
ad. l. officiū. vt illa demū procedat, quando ignorat an detineat:
quaſi poſſit imputari agenti, quare nō eligat dominū, ſi hoc ſcit.
Puto ꝙ ſi agat contra detētorē, ⁊ velit euitare iudiciū: pōt etiā
contra eū lite cepta recurrere ad hoc remedium. Si ignorabat ſe
poſſidere noīe alieno: ⁊ tunc artabitur oſtēdere, ex quo ſemel lis
eſt cepta, aliū eſſe poſſeſſorē: ſi nō recurrat ad hoc remedium. Si
compareat dñs pro ſuo intereſſe, ⁊ velit ſuſcipere iudiciū: adhuc
poterit euitare. ff. depoſi. bona fides. ſi veniat vendicādo, non ta
mē cōtradicēdo: vt in aut. de ſan. epi. §. i. ⁊ no. glo. in dicta. l. offi-
ciū. alias autē non video quare nō procedat iudiciū, ꝙꝙ ſciatur
quis ſit detentor: nec dicit hic, nec habet facultatē rei reſtituen-
de, maxime ſi eſt in poſſeſſione: q: ſolus nō eſt in poſſeſſione, ſed
cum alio, cū aliū nō expellat, nec expellere poſſit: q: facultatem
habet reſtituēdi qd detinet: vt dicta. l. officiū. Et p hoc dictum

Hoſtiē. de dolo. cōtingit. in ſi. vlti gl. Inn. tñ intellexit ſinē illius
legis inquātū dicit ꝙ habētes facultatē rei reſtituēde, poſſint cō
ueniri, ꝙ velit tēperare ante dicta, nō corrigere: vt illi detētores, ⁊
miſſi in poſſeſſionē, poſſint conueniri, q habēt facultatē rei reſti-
tuēde: vt ſunt cōmodatarij, ⁊ depoſitarij: ſꝫ ſec' de eo, qui eſt tñ
miſſus. Qd dictū tenuit Spe. in miſſo in ꝑſonali, vt nō poſſit cō
ueniri rei vendi. lꝫ dicat ꝙ alij ↄ̃tra in Spe. de primo decre. §. iā
de effectu. verſi. ſed qd ſi miſſus. De hoc etiā dixi de iudi. exami
13 nata. ¶ † Quero qualis erit dilatio. Dic ꝙ arbitraria, ex quo
non determinat, ⁊ cōmuniter ſunt arbitrarie: vt. l. i. C. de dila. ij.
14 q. iij. §. ſpaciū. ⁊ q: no. de dila. c. i. ⁊ hoc tꝫ Cy. i dicta. l. v. ¶ † Que
ro q: litera dicit, lite quaſi ↄ̃teſtata: vnde ſurget hec quaſi ↄ̃teſta
tio: Dicit Cy. ꝙ ſurgit ex hoc, q: cōuētus rei vendicatiōe nomi-
nādo dñm in iudicio tacite aſſerēdo illū dñm, negat dñm illū, q
ungit: vt. l. Pōponi'. §. ſi is. ff. de ꝓcura. ⁊. l. ſi inter. ff. de excep. rei
iudi. ⁊ ſic ſurgit litis cōteſtatio: ar. de lit. cōte. c. j. Et facta denū-
tiatiōe dño, ſi nō venit, vr affirmare negationē coloni: ⁊ ex hoc in
ducit quaſi cōteſtatio. Bar. dicit ꝙ ad inſtar prelij inducit litis
cōteſta. qñ deliberāt cōtēdere, ita ꝙ ad ſimilitudinē q tꝫ nrē non
deliberat cōtēdere, ſꝫ expectat ſubſidiū, ⁊ paciſcit cū volēte infer
re ꝑliū, ꝙ vult hoc denūtiare dño: ſi dñs venit, ſuſcipiat iudiciū:
ſi nō venit, ipſe pugnā capiet, ⁊ cedet: ex hoc inducit quaſi con-
teſta. Gul. de Cu. i. d. l. ij. exigit tria nolationē dñi, denūtiationē,
⁊ citationē: q: ex quo nō venit ad defendēdū, negare videt peti
15 tionē actoris. ¶ † Quero de practica ꝓcedēdi, veniēte dño noia
to, an dabit nouus libell'. Bar. dicit ꝙ colon' abſoluet ab inſtā
tia iudicij: q: ↄ̃ ipſuꝫ dñm faciēd' eſt ꝓceſſus: ⁊ nouus libell' da
bit cōtra dñm. Vel forte ſufficit prim', ſi eſt dat' cōtra eū, vt cō
tra detētorē, ⁊ ſiēt ſingularia acta: ⁊ eo comparēte, dꝫ fieri poſta,
in quo cōparuit ꝓ defenſione rei: ⁊ pro parte actoris dabit poſta,
id eſt, petitio, in qua petet ipſum cōdēnari ad reſtitutionē rei, vl
etiā ſine ea, ſi libell' hꝫ cōcluſionē generalē ad reſtitutionē rei: q:
pōt intelligi ratione poſſeſſionis, ⁊ detētatiōis. Hec vera, qñ nō
poſſidet, ſed detinet cōuētus. Sꝫ ſi poſſidet in totū is, ↄ̃tra quē
agit, ſed noīe alieno, vt q: hꝫ precariā poſſeſſionē: dicit Bar. ꝙ
is, q noīat dñm in iudicio, dꝫ etiam cedere poſſeſſionem: alr̄ non
eſſet cōſultū actori, ſi obtineret ↄ̃ eū, maxime cū nō poſſit ipſe, ex
quo nullo modo poſſidet, cōueniri: vt. l. Pōponi'. §. ſi is, qui. ff.
16 de precario. ¶ † Quero qd de ꝓcuratore dato ad miniſtrādū,
vel ad negotia, an poſſit dñm noīare in iudicio: Inn. dicit ꝙ non
procedet cōtra eū ſcd̄m tenorē huius conſtōis: q: ⁊ defendere vi
detur, ſi patiat actorē mitti in poſſeſſionē. ff. de ꝓcura. l. ſed ⁊ hec.
§. ſi. ⁊. l. ſe. ff. de ꝓcura. Item procurator interrogat an dñs ſuus
poſſideat. ff. de procura. l. nō ſolū. vnde in ſimili dicere pōt ſe alie-
no nomine poſſidere. Procurator autē ad lites hoc bñficiū non
hꝫ, ſcd̄m Inn. niſi forte, ſm Hoſtien. quo ad hoc, vt ſi nō eſt plene
inſtructus, inſtruat: ⁊ ſic ad inſtruēdū poteſt ipm̄ noīare, arg. ꝓ
dictarū legū, que loquūtur i ꝓcuratore ad cauſas. In ꝓcuratore
ad negotia eſt expreſſum de ꝓcura. dilect'. Qd dic vt ibi, ⁊ de ma
ra. calū. in pertractādis. Cy. dicit nō dādam dilationē: q: ſibi hꝫ
imputare, q nō miſit ꝓcuratorē inſtructū. ff. ex q. cau. ma. l. ſed ⁊
ſi p pretorē. §. i. Puto ꝙ ſi ꝓcurator etiā poſſidet, vel detinet no
mine alieno, ꝙ ꝓcedet hec decre. vt ſi ↄ̃uenit ratione poſſeſſiōis,
tunc ꝓcedat qd dicit hic. Sed ſi nō poſſidet, ꝙꝙ ex virib' man
dati poſſit ↄ̃ueniri, ⁊ defendere, nō video ꝙ ad euitationē iudicij
proficiat dñm in iudicio noīare. Poteſt tñ, ſi vult, non ſuſcipere
iudicium, ſed mādati dño tenebitur. Et ꝙꝙ nominet dñm, non
adaptet hic ꝓceſſus: q: nō credo ꝙ lis habeat p quaſi ↄ̃teſtata,
ſed tūc oportebit ꝓcedi principaliter ↄ̃ dñm. Si querit an poſſit
noīare dñm in iudicio ad inſtruēdū dñm, ⁊ ↄ̃ſulēdū dñm: tūc hec
17 eſt materia ꝑſe, de qua. ꝫ. remiſi. ¶ † Quero. aliquis de mādato
dñi dānū dedit, ⁊ ↄ̃uenit, q: vterqꝫ tenet. ff. d vi, ⁊ vi ar. l. i. §. deie
ciſſe. de reſti. ſpo. cū ad ſedē. ipſe noiat dñm in iudicio, dicēs ipm
bene ſcire cām precepti: an debeat dari dilatio ad dñm ꝑſentan-
dū: Dic ꝙ ſic: ſi tñ nō veniat, nihilominus ꝑſens cōdēnabit: ⁊ ſi
de mādato abſentis cōmiſit nihilo minus de bonis abſentis ſa-
tiſfiet: in aut. vt oēs obe. iudi. ꝓuin. §. ſi vero. co l. vi. ⁊ in aut. qua
in ꝓuincia. C. vbi de cri. agi opꝫ. Pōt etiā intelligi in ꝓcuratore,
vel habēte generalē adminiſtrationē. ff. de inſti. l. cuiuſcūqꝫ. §. ſi
ꝫ. de ꝓcur. petitio. de offi. ord. dilect'. de cui' delicto tenet dñs:
vt ꝓbāt iura predicta, maxie ex quo ei denūtiatū eſt, nec ipm de
fendit: arg. ꝫ c. j. i ſi. ⁊ punit ex culpa ſua, q eligit. ff. de mino. cū
mādato. ⁊ ↄ̃tumacia q: nō venit, ne maleficia remaneāt īpunita.
Dic de hoc in. d. aut. qua i ꝓuīcia. cui' caſus eſt dubi', ⁊ quē nō
ꝓſequor: q: eſſet examinare leges: loquit enī ibi de quadā noīa-
18 tiōe, q ſit ad inſtruēdū. † Et ſi q̄ras quō ſit executio in bonis dñi
ex ſnīa lata ↄ̃ gaſtaldiōes, ⁊ ſimiles, vide ſi ſit, qñ habuit ſpecifice
in mādatis vt faciat qd fecit: q: pōt vt quaſi fideiuſſor, vel māda-
tor ſatiſfacere de bonis dñi. l. ſi ꝓcurator. §. ſi ignorātes. ff. māda.
alr̄ nō ꝑiudicaret, vt ibi no. ⁊. C. reos iter alios acta. p totū. Et hic
eſt verus

eſt verus intellectus illius authenti. licet multipliciter intelliga-
tur: quos intellect⁹ hic ſuperflue recitat Jo. an. de Lig. quia ad
19 nos nõ ſpectat gloſſare leges. † Quid ſi in foro ſeculari laic⁹ cõ-
uẽt⁹ noiat clericũ, an poſſit cleric⁹ declinare forũ: Uiꝫ ꝙ nõ, vt co
gaꝛ defendere, vbi nominãs tenebaꝛ. C. vbi in rem ac. l. i. ff. de iu-
di. l. heres abſens. Dic, ſi venit cleric⁹ vt defenſor voluntari⁹, q2 cõ
uẽt⁹ hꝫ ius in re, nõ audiꝛ in foro ſeculari: q2 interuẽtu pſone cleri
ci durior ſit cõditio agẽtis. ꝫ. l. i. §. defendi. ff. ex qui. cau. in poſ. ea
in aut. de ſan. epi. §. aliud aũt. C. de ꝑcu. militẽ. C. de epi. ⁊ cle. pla-
cet. õ fo. cõpe. ſi deligẽti, ẽt ſi expreſſe renũtiat ꝑuilegio fori ſui: vt
ibi. ff. qui ſatiſ. cog. l. quoties. ſic no. J. Spe. in ti. de pꝛio decr. §. re-
ſtat. ver. qd ſi dñs cleric⁹. Si aũt venit vt defenſor neceſſari⁹ ad
defendẽdũ detẽtorẽ rei ſue, ꝫ quẽ agiꝛ. ne ſibi preiudiceꝛ, ⁊ contra
eũ ꝓcedaꝛ ſm formã hui⁹ decr. tũc Uber. de Bobio in. q. facti, q̃
fuit i Mediolano, cõſuluit, vt recitat hic Jo. An. ꝙ iudiciũ erat
dirigẽdũ ꝫ eũ in foro ſuo. Puto aduertẽdũ qñ venit dñs: ſi ve-
nit iudicio directo cõtra detẽtorẽ, nõ facta noiatiõe dñi, ſuſcipiẽ
do defenſiõeꝫ ei⁹ tũc nõ mutabiꝛ forũ: vt. l. vẽditor. ff. de re iu. Si
aũt venit vt in iudicio nolat⁹, vt detẽtor releueꝛ a iudicio: q2 tũc
nou⁹ libell⁹ eſt cõtra eũ porrigẽd⁹, ſatis puto ꝙ attẽdiꝛ ꝑuile-
giũ dñi cõparẽtis, ẽt p quẽ for⁹ mutaꝛ. Nec ob. l. i. C. vbi i reꝫ ac. ⁊
dicta. l. vẽditor. q2 inſtãtia ibi nõ alteraꝛ de pſona ad pſonã: hic
ſic de detẽtore in dñꝫ: nã in emptorẽ durat inſtãtia, lꝫ vẽditor de-
fendere poſſit aſſiſtẽdo, ⁊ cũ eo iudiciũ ſuſcipiẽdo. Nõ ob. ꝙ cõdi
tio actoris ex pſona defenſoris, ⁊c. q2 loquiꝛ ibi in defenſore volũ
tario, hic in neceſſario, q venit ꝑncipaliꝛ ad ſui defenſiõeꝫ, vnde
põt vti ſuo ꝑuilegio. l. idẽqꝫ. §. gñaliter. ff. man. vbi tex. ⁊ glo. p q̃
õt Bar. ꝙ ſi aliõ ꝑuilegiũ cõpetat ex neceſſitate defendẽti q̃ fo
ri, quãq̃ duret inſtãtia in pſonã cõuẽti, ⁊ nõ altereꝛ ad defendẽ-
tẽ poterit illud ꝑuilegiũ allegare ex pſona ſua: dũ tñ aliõ ſit priui
legiũ, q̃ fori: vt. d. §. gñaliter. l. ꝓcurator ad exhibẽ. §. i. ff. rẽ ra. ha.
vt ⁊ ibi no. que dicit ꝙ ſi frater me⁹ vẽdicat rẽ, quã vẽdidi, ab em
ptore extraneo, ⁊ ego ꝫ eũ cõpareo ad defenſiõem, potero petere
cõpꝛomiſſum ex forma ſtatuti, qõ hꝫ attinẽtes cõpelli ad cõpro-
miſſũ: q2 hoc nõ eſt variare iuriſdictõeꝫ, ſꝫ eſt trãſigere ſup facto
corã iudice pẽdẽte: vt i aut. vt diſ. iudi. §. ſin vero cõtigerit. Et ꝫ
õt Bar. l. d. l. i. C. vbi in rẽ actio. ⁊. d. l. venditor. ⁊ dicta. l. ꝓcurator.
20 §. i. ⁊ dicto. §. gñaliter. ¶ † Quero ad iſte declaratiõeꝫ: iſta dicit ꝙ
interrupta eſt preſcriptio a die, qua vocat⁹ eſt poſſeſſor: an intel-
ligat de poſſeſſore. i. detẽtore noie aliẽo, an dño. Dicũt qdã, a die
quo noiat⁹ eſt poſſeſſor. i. dñs poſſeſſiõis. ſꝫ Abb. Jo. An. itelli-
git ꝓprie: q2 ⁊ hec, ⁊ vñ ſumpta fuit, qñ loqꝛ de dño, bene id expri
mit. Cõcor. Hoſ. q õt interruptã ꝑſcriptionẽ a die, q̃ vocat⁹ eſt i
iudiciũ colon⁹, ſm eũ: ⁊ ſic retro trahiꝛ effect⁹ ꝯteſtatiõis, cũ q̃ſi
cõteſtata cẽſeꝛ ab actu denũtiatiõis facto dño. Et aduerte, q2 p
hãc ꝯteſtationẽ iterrũpiꝛ ꝑſcriptio fauorabilis q̃ ad effectũ odio
ſa, nõ q2 iã ſola citatiõe dñi interrupta eſt, ſequẽdo primã opi. C.
de ꝑſcri. xxx. an. cũ notiſſimi. §. illõ. ſꝫ ſm verã opi. q2 hic q̃ſi ꝯte-
ſtatio ꝓcedit citationẽ dñi: lꝫ Gul. de Cu. variauerit i. d. l. ſi. ali-
quãdo exigẽs citationẽ ad hãc quaſi ꝯteſtatiõe, aliqñ ꝯtẽtaꝛ de
ſola denũtiatiõe, põt dici ⁊ illã iterrũpere odioſaꝫ. Itẽ q2 miſſa
interrũpiꝛ, vt ꝑſcriptio. x. vel. xx. an. vt õt Bu. quinimo ẽt õt. ibi
Cy. poſt Pe. ꝙ habebiꝛ actio perpetuata: ⁊ hoc pl⁹ operabiꝛ. q̃
citatio, q̃ lꝫ nõ ꝑpetueꝛ, iterrũpit. De q̃ de ꝑſcri illõ. De hoc du
bitat Gul. l. d. l. ſi. q2 nõ reperiꝛ, hũc effectũ datũ a iure huic quaſi
cõteſtationẽ: lꝫ ergo vera ꝯteſtatio ꝑpetuet hic, nõ dꝫ extẽdi ad
hãc fictã. C. de hin. q ve. eia. ꝑe. l. ſi. C. cõia de le. l. ſi. tñ ꝯcludiꝛ idẽ
q2 ſi p verã ꝑpetuaꝛ, vt. l. ſi. C. de an. exc. ff. de here. iuſt. l. ſi. hoc dꝫ
extẽdi ad quaſi cõteſtationẽ, ne ſit melioris ꝯditiõis ꝯtuinax, q̃
preſens. ff. ꝙ vi, aut clã. l. ſeru⁹. de nox. a. l. nõ ſolũ. ſm Gul. de Cu.
puto ꝙ nõ ꝑpetue: q2 hic q̃ſi cõteſtatio reſtringiꝛ ad effectũ ſoli⁹
interruptiõis, ⁊ ius exorbitãs eſt, ⁊ ſic tꝫ Gul. in Spec. vt dicã. j.
21 ¶ † Ultimo, p vbũ ibi, dño poſſeſſiõis, õt Jo. An. ꝙ ſi ſacramẽ
to dꝫ credi dño poſſeſſiõis ſup dãno dato, illud intelligiꝛ etiã de
illo, cui⁹ eſt poſſeſſio, lꝫ nõ ꝓprietas. De q̃ in Spec. de ꝓba. §. ſi.
ver. ſꝫ pone, ſtatutũ. ibi pleniſſime allegat p ⁊ ꝫ: ſꝫ i fine aſſignat
rationẽ nõ bonã. Dicit eñ ꝙ lꝫ, improprie tñ, is dicaꝛ dñs poſ-
ſeſſiõis, q illã hꝫ, ſm hoc nõ caderet hic i ſtatuto, qõ nõ vult im-
ꝓpriã locutionẽ: vt. l. iñ. §. hec vba. ff. de nego. geſtis. Dic ergo
ꝙ lꝫ nõ ſit ꝓprie dñs rei, dñs eſt poſſeſſionis: ⁊ ex quo verbũ ꝓ-
feꝛ cũ adiectiõe poſſeſſiõis, pꝫ ꝙ intellexit de improprio: q2 ſta-
tutũ recipit impꝛopriã, qñ ex verbis nõ põt hꝛe propriũ intelle-
ctũ. Dñs tñ poſſeſſiõis, ⁊ ꝓprietari⁹ poſſeſſiõis põt dici is, qui
ꝓprietatẽ hꝫ: vt. l. locorũ. C. de cõi agro deſer. l. cũ ſatis. de agri. et
cen. li. x. p Bart. in dicta. l. locorũ. qõ dic notabile, ꝓpter ſtatuta.
22 ¶ † Uenio ad gl. q̃ro an in re mobili habeat locũ noiatio in iu-
dicio. Gl. arguit ꝙ nõ: q2 hꝫ poſſidẽs facultatẽ rei reſtituẽde. de
rei ven. officiũ. in ſi. Cõtrariũ determinat gl. p aut. qua in prouin
cia. C. vbi de cri. agi oportet. Jac. de are. ⁊ Bu. tenent primã opi.
q2 res mobilis de facili põt trãſire de vno loco ad aliũ: ideo non
cõpelliꝛ dñs ſequi poſſeſſorẽ, ſcdm Ja. de Are. Itẽ ſecũdũ Jac.
Bu. q2 detinẽs rẽ mobilẽ põt ipſam plene reſtituere: ſed nõ ſic in
immobile: q2 lꝫ patiaꝛ ingredi: tñ dñs retinet ciuilẽ, ⁊ naturalem
poſſeſſionẽ. Et hãc opi. tꝫ Hoſ. ⁊ Phi. Azo. Jnn. ⁊ Odofre. ad
hoc all. Cy. q2 iura loquũtur de re imobili: ergo in mobili ſec⁹ ſen
tiũt. de ꝓſump. nõne. xxv. diſ. qualis. Cy. ⁊ ibi Hoſt. Pe. ⁊ Abb.
hic, ⁊ gl. in. d. l. ſi. tꝫ id qõ gl. hic, ⁊ Gul. i Spe. de pꝛimo decr. §. re-
ſtat. v ſi. hoc etiã notãdũ. Et ad id, qõ de fuga diciꝛ. Reſpõdet
Cy. ⁊ Gul. ꝙ poterit ꝓuideri remedio cautiõis, vel ſequeſtratio-
nis, ſi eſt ſuſpicio. ff. q ſatiſ. cog. l. ſi fideiuſſor. ad ſi. Ad hoc facit,
q2 quo ad ſortiẽdũ forũ equparanꝛ mobilis, ⁊ imobilis. de quo de
fo. cõpe. ex parte Be. ⁊. c. ſi. de reſcri. dilect⁹ fili⁹. i. Uñ dato ꝙ lex
nõ habeaꝛ expꝛeſſa. de hoc ꝯcor. Cy. ⁊ Bart. ꝙ bñficiũ hui⁹ iu-
ris trahaꝛ ex ratiõis idẽtitate ad rẽ mobilẽ, tñ ex hoc nõ iduciꝛ
legis correctio: q̃ ꝙ verũ ſit ꝙ añ iura Codicis nõ fuerit hoc be-
neficiũ itroductũ. Nec obſtat. l. nec nullã. §. ſi qs abſentꝫ. ff. de pet.
her. q2 ibi noiatio fiebat ab illo: q nõ poterat cõueniri, cũ nõ poſ
ſideret p herede, vl poſſeſſore, ꝫ quẽ ſolũ daꝛ petitio hereditatis.
23 ¶ † Quero an poſſidẽs aliq̃ reſpectu noie alieno habẽs ius in re
poſſit dñm in iudicio noiare. Gl. dicit ꝙ nõ: q2 ipſe agere poſſet
ꝓ iure ſuo: ergo defendere teneꝛ de ſi. inſtru. c. ꝑpetuus. ⁊ q2 poſ-
ſeſſor ſemꝑ ꝯuenẽd⁹ eſt all. iura. hic tenebat But. i dicta. l. ſi. Ad
q̃riti declarationẽ dicũt doc. ius nõ hꝛe colon⁹, cõmodatari⁹, ⁊
depoſitari⁹: ⁊ ius hꝫ in reb⁹ mariti. In reb⁹ vxoris dotalib⁹ em-
phyteu. feudatari⁹, ſupficiari⁹, ⁊ vſufructuari⁹, ⁊ creditor. Pro
deciſiõe dicũt gl. verã, qñ ꝯueniunꝛ reſpectu iuris ſui: ſꝫ ſi cõue-
niunꝛ reſpectu iuris alteri⁹, vt rõne directi dñiꝫ, ſufficeret dñꝫ in
iudicio noiare, cũ ius ipſorũ nõ tãgaꝛ. ⁊ all. in libro feudorũ, de
cõtro. inter vaſal. ⁊ ali. de bñ. c. vno. Cy. dicit ꝙ cõueniꝛ ſup re, ex
quo ſibi aliquo reſpectu poſſidet, nõ poterit dñm noiare in iudi
cio: ſi ſup fructib⁹, aut ſeruitutib⁹, vel penſionib⁹ dño debitꝫ, po
terit tũc dñm noiare in iudicio, ſecũdũ Mar. Fateꝛ ꝙ vltimo ca
ſu ſentẽtia lata ꝫ ipſos ꝑiudicat dño, niſi ſciat ⁊ patiaꝛ, p. l. ſepe.
ff. de re iudi. ⁊ p. l. Luci⁹. ff. de agri. ⁊ cẽ. Et hoc tꝫ Gul. de Cu. in
d. l. ſi. ⁊ hãc opi. tꝫ Jo. An. i addi. Spe. i ti. de pꝛimo decr. §. reſtat.
v ſi. ſꝫ nunqd eſt idẽ, quã õt fuiſſe Mar. de Sil. Inquantũ dixi.
vbi ꝯueniꝛ ſup fructib⁹ poſſe dñm noiare: hoc õt verũ inq̃tũ pe
tunꝛ fruct⁹ vt ius: ſꝫ ſi petunꝛ vt fruct⁹ i ſpecie ⁊ tũc cũ tãq̃ deti
nẽs ꝯueniaꝛ, poterit dñm in iudicio noiare, ſiue colon⁹, ſiue par-
tiari⁹ ſit. Si ꝯueniaꝛ in genere ad decimũ fructuũ: tũc q2 ſuo no
mine cõueniꝛ, q2 tale ius ſequiꝛ poſſeſſionẽ. ff. de Pub. l. i penis.
nõ licebit dñm in iudicio noiare: vt hec no. gl. i. d. l. ſi. ſcdm Cy. in
addi. Spec. in ti. de pꝛio decre. §. reſtat. v. qd ſi feudatario. ſentiꝛ
ꝙ ſi agiꝛ rõne naturalis, nõ poſſit dñꝫ in iudicio noiare: quinimo ſi
dñs volũtarie velit ſuſcipere iudiciũ noie ꝓprio, nõ audiꝛ, q̃uis
ei⁹ iterſit: q2 ipſe nõ hꝫ naturalẽ poſſeſſionẽ. Ad hoc. ff. de app. a
ſnia. §. i. ff. qñ app. ſit. l. i. §. ipꝛopria. ⁊. §. tutores. Sec⁹ ſi velit ſuſci
cipere iudiciũ noie feudatariꝫ. põt, q2 in ciuilib⁹ põt qs aliũ de-
fendere, lꝫ inuitũ. Si agiꝛ reſpectu ciuilis, põt dñm noiare in iu-
dicio, ⁊ ſnia lata ꝫ dñm ꝑiudicat feudatario, ex quo de volũtate
ſua egit: vt. l. ſepe. ff. de re iud. j. e. q̃uis. Et hoc caſu õt ꝙ etiam
poſſet ſuſcipere iudiciũ inuito actore: q2 poſſidet ciuiliter. ff. cõ-
modati. l. ſi vt certo. §. ſi duob⁹. Bar. ꝯcordat cũ Joan. An. ſeꝫ ſi
agẽs ipugnet ius emphyteute, vt q2 dicat ſe plene dñꝫ, vel vtiliter
dñꝫ: ⁊ nõ põt dñm noiare: an nõ ipugnet, ſꝫ ius actoris ſe cõpa-
tiatur cum iure emphyteute, vt quia non negat illum feudata
rium, vel emphyteuticariũ, ſed dicit ſe dñꝫ directũ: hoc caſu poſ-
ſit. Aduerte tñ ꝙ ſi emphyteuta ꝑtẽdit ius a dño, quẽ noiat, q2
ab eo ſolo hꝫ cãm, raro erit ꝙ ius agẽdi tãgat feudatariũ ⁊ dñꝫ:
⁊ ſic raro tũc habebit locũ noiatio. Gul. de Cu. õt ꝙ ſi ius agẽdi
ſe cõpatiaꝛ cũ iure dñi: q2 illi nõ derogat, ſꝫ dirigiꝛ tñ ad ius em
phyteute: nõ hꝫ locũ noiatio. Si aũt ꝯtradicit iuri dñi, vt q2 nõ
incẽdit recognoſcere dñꝫ, ⁊ ſic ꝑt ei ꝑiudicari, ſaltẽ reſpectu ciui-
lis poſſeſſiõis: tũc hꝫ locũ noiatio: ⁊ ſic raro erit ꝙ nõ hꝫ locũ no
minatio: ⁊ hoc plꝫ. ¶ Gl. ſignat qdã ꝫria ad rõnẽ, q̃ aſſignaꝛ, ꝙ
ſemꝑ recõuenẽd⁹ ſit poſſeſſor. Ad. c. de reb⁹. dic ꝙ illud fit ex vr
banitate: nec ibi fit ꝯuẽtio, ſꝫ cõſultatio. Ad. l. i. hoc. dic ꝙ ibi agi
tur pſonaliꝛ: nõ principalis deliquẽs põt cõueniri. Et ſimiliter re-
ſpõde ad. l. vlt. §. Luci⁹. ⁊ ad. §. q debitorẽ. Ad. c. auditis. dic ꝙ
ibi loquiꝛ qñ agiꝛ de ſubiectiõe: quo caſu abbas eſt poſſeſſor, nõ
poſſeſſus, quia ſe ipm nõ poſſidet: de quo dic vt ibi, ⁊. ꝫ. de ma. ⁊
obe. intra quatuor. ⁊ de reli. do. cũ venerabilis. Et eodẽ mõ reſpõ-
24 de ad. c. memoꝛatos. † Ex his deciditꝛ qd de creditore cõuẽto ſu
ꝑ pignore, an poſſit dñm noiare in iudicio. Spe. vꝫ dicere idẽ qõ
de feudatario: ⁊ emphyteuta, i dicto. §. reſtat. v lꝫ nũqd. ⁊ idem
Joã An. ibi õt de eo eſſe certũ ꝙ põt dñm noiare in iudicio, p. l.
ſi pignore. ff. de pigno. ⁊ de vſu. l. pignori. ⁊ qõ no. C. de fur. l. ſi. §.
25 pe. idem Cy. ⁊ Pe. ad literã ¶ † Quero p quẽ dꝫ fieri hec inti-
matio. Gl. dicit ꝙ dꝫ fieri p coloniũ, q dñm in iudicio noiauit, vel
p iudicẽ, ſi forſam inu⁹ eſt idoneus nominãs, ſecũdũ Jnn. ⁊ Ho
ſti. Pla. tenuit ꝙ ꝑiculoſum eſt ꝙ dñs noians denũtiet: q2 forte
non nuntiabit ſibi, ſecũdũ qõ debet: ſi non denuntiet, habebitur

lis pro quaſi cõte. cõtra iura. ff. de peti. here. l. itẽ veniũt. §. petitã. Et ſic niſi dñs diceret poſtea qḋ denuntiauit ſibi, nõ haberet locũ. §. iſte. Et hoc tꝫ Pe. q: interpellatio ꝓcuratoris tñ non conſtituit dñm in mora: vt. d. l. §. petitã. Ideo cõſiliũ eſt ꝙ actor per ſe denuntiet, vel faciat iudicẽ ꝓ ſe denuntiare, ſcḋm Pe. ⁊ Cy. ꝙ

26 verba ad literã ponit hic Hoſti. ⁊ Jo. An. ¶ †Quero qñ dꝫ fieri hec denoĩatio. Tex. dicit, ſtatim. qḋ gloſ. declarat. i. ante libelli oblationẽ: vel ſtatim poſt, ante reſpõſionẽ. Qḋ puto: q: iſta nominatio ad vitãdũ iudiciũ, hꝫ vim cuiuſdã declinatõe: iõ ꝓponi dꝫ ante lit. cõte. de re iudi. inter monaſteriũ. Et ſic lꝫ poſſet variare poſtꝙ noĩauit, nõ põt variare poſtꝙ libello reſpõdit, q: lis

27 eſt cõteſta. niſi aliter ꝓbet error. vt dicã de cõfeſ. c. fi. ¶ †Quero de effectu huius quaſi cõte. li. Gl. dicit ꝙ effect9 eſt, q: interrũpit preſcriptio ꝑ hãc denuntiationẽ: nõ ſentit ꝙ ꝑ citationẽ detinentis, ⁊ denũtiationem dño ſecutã inducatur hec quaſi cõteſtatio. Hoc declara vt ſup. litera dixi. Nõ tñ, ſcḋm Gl. hꝫ effectũ, vt ſuper ea poſſint teſtes recipi, ⁊ ad ſentẽtiã diffinitiuã ꝓcedi. Idẽ gl. ⁊ Ja. de Are. in. l. cõſentaneũ. C. quõ, ⁊ qñ iud. ⁊ But. in. l. ij. ꝑ alle. q: hec quaſi cõteſtatio eſt irregularis: vñ plus roboris ei dari nõ dꝫ, ꝙ reperiat̃ datũ a iure. Quo aũt ad tria tãtũ reperit̃ ꝙ robur dat̃ ei quo ad hoc vt ꝑſcriptio habeat̃ pro ĩterrupta, quo ad hoc vt ad miſſionẽ poſſit ꝓcedi contra dñm, ⁊ quo ad hoc vt miſſio, audiat̃ de ꝓprietate tñ, ⁊ nõ de poſſeſſiõe. Itẽ ſm alios

28 hꝫ effectũ ꝑpetuationis actiõis: de quo dixi. ꝭ. ¶ †Quero qualis cognitio ſummaria eſſe debeat. Dicit gl. ꝙ ſaltẽ dꝫ ſemiplene ꝓbare, ⁊ vltra hoc dꝫ iuramentũ talis preſtare mittẽdus. Gl. alleg. iura. ⁊ dicit ꝙ feſtinare nõ dꝫ, ⁊c. Alle. ca. vt in. §. ſi forte, ⁊ de re iudi. cũ Berto. Azo dixit ꝙ ſufficit ſolum iuramentũ, ſicut in actiõe ad exhibẽdũ: vt. l. theſaurus. ff. ad exhibẽ. qḋ eſt ꝯ. l. vltimã. C. de bo. autho. ind. poſ. Vñ ſummarie ꝓcedit̃, i. extraordinarie quo ad alia; ſed nõ quin ſaltẽ exigat̃ ſemiplena ꝓbatio. Idẽ But. ꝑ. l. cũ ꝓponas. ⁊ dicit ꝙ erit ſummaria quo ad duo. Primo, q: ꝓcedit̃ in abſentẽ: vt. l. ꝓperãdũ. §. ⁊ ſi quidẽ. ⁊. §. ſin autẽ. C. de iudi. Scḋo, q: tãtũ diſcuſſo iure preſentis. l. iij. §. ibidẽ. ff. ad exhi. Hoc tenẽt doc. hic, q dicũt ꝙ iudex poterit vnũ de teſtib9 producere, quos producere intẽdebat actor in principali, vel legere inſtrumentũ, per qḋ intẽdit ꝓbare, ſm Hoſ. ⁊ hoc ſeruabitur. Bart. in. l. ij. ⁊. l. cõſentaneũ. dicit ꝙ ex miſſione non fit ꝑiudiciũ, nec in ꝓprietate, nec in poſſeſſione, ſummatim intelligit̃. i. ꝑſtito ſolo iuramẽto: vt. l. theſaur9. ⁊ no. in aut. ei, qui. C. de bo. autho. iu. poſ. ſi fit preiudiciũ in ꝓprietate, ⁊ in poſſeſſione, vt qñ interponit̃ ſcḋm decretũ: ⁊ dꝫ conſtare de iure actoris plene. l. fi. de bo. aut. iu. poſ. Si fit ꝑiudiciũ in poſſeſſione, ⁊ nõ in ꝓprietate: tunc dꝫ cõſtare de iure actoris ſummatim, hoc eſt ꝑ preſumptiones, vel indicia, vel ſemiplenas ꝓbationes: vt. l. iij. §. cauſe. ff. de Car. Ita erit hic: q: nõ fit ꝑiudiciũ niſi in poſſeſſiõe. Et qualiter multipliciter intelligunt̃ hec ꝟba, Sũmarie, ⁊c. habet̃. ꝭ. de verb. ſig. c. fi. ⁊ in extraua. ad reprimẽdũ. ꝑ Bart. ⁊ plene. l. i. in fi. ff. de preto. ſtip. Et ꝑ hũc. §. dicit Jo. An. ꝙ Odo. reſpõdet magiſtro ſuo querẽti qḋ qñ fit miſſio in poſſeſſio. in actione reali. Ideo eſt ſummaria cognitio ꝑmittẽda: cũ hic fiat ideo, q: ſtatim ꝑdit verã poſſeſſionẽ. ⁊ facit qḋ dicet̃. ꝭ. Accur. reſpõdet ꝯ, hoc ideo, q: in ꝑſonali, in qua nõ fit tñ preiudiciũ ꝯtumaci, q: nõ expellit̃ de poſſeſſione. ꝑcedit ſummaria cognitio. C. de bo. autho. iu. poſ. aut. ei, q. fortius hic in reali. Et hoc tuti9 ſcḋꝫ Abb. ⁊ plꝫ Gul. in Spe. de primo decre. §. ij. ver. ſꝫ nũquid ꝓcedit. qḋ etiã plꝫ Jo. An. vt etiã dixi in. §. precedẽti. maxime tenẽdo opi. ꝙ in reali nõ ſit neceſſariũ ſcḋm decretũ: ꝑ id eñ ſequeret̃ ꝙ ſine examinatione ꝑ primũ decretũ, ⁊ lapſum anni efficeret̃ poſſeſſor incõmutabilis. facit. ꝭ.

29 c. tue. de of. ord. paſtoralis. in fi. †Quid ſi reus redijt intra annũ volẽs ꝓcedere in cã, an ſufficiet actori miſſo primũ iuramẽtũ calũnie. Dicit gl. ꝙ ſi in terminis ꝑcedẽtis. §. q: reo veniẽte ĩtra an. adhuc durat actor, ⁊ iurauit vt actor. Sec9 dicit ſi in terminis ꝑcedẽtis. §. veniat re9 poſt annũ, vel in terminis hui9 intra annũ. q: tũc ſtabit actor in iudicio vt reus, ⁊ nõ vt actor: ⁊ ſic nõ ꝓficiet iuramẽtũ, qḋ ꝑſtitit, vt actor. Hoc tꝫ Jo. An. in addi. Spe. in tit. de primo decre. § ſequit̃. ver. interpoſito. dicit Cy. dixiſſe ꝙ ſi re9 poſt litẽ ꝯteſtatẽ, ⁊ ꝑſtitũ iuramẽtũ talis ſe abſentat ꝯtumaciter, ꝙ in ſummaria cognitione, q interuenire dꝫ, poſtea in actu miſſionis ſi nõ liqueat de cã ꝑ hũc. §. iterato cõpellet̃ actor iurare de calũnia: q: nõ poſſet calũniari. ff. de dam. infec. l. q bona. §. ſi qs ſtipulatur9. Nõ obſtat. C. de iura. calũ. l. ij. ⁊ aut. hoc ſacramentũ. q: vt dicit, hec eſt noua inſtãtia: q: ex nobili iudicis officio petit̃ fieri miſſio. de quo. ꝭ. §. peñ. in fi. de primo decre. ſm Jo. An. ⁊ fuit

30 dictũ Cy. in. l. cũ ꝓponas in. xj. q. C. de bo. aut. iu. poſ. †Nunqd aũt variato iudice poſt ꝑſtitũ iuramẽtũ calũnie iteret̃ iuramẽtũ: vide. Spe. de iura. cal. §. ſequit̃. verſi. qd ſi iudex. iuxta fi. ꝯ. ⁊ tꝫ ꝙ nõ iterabit̃, niſi quo ad articulũ. ꝙ huic iudici nihil eſt datũ vt falſa ſententia det̃. Et hoc teneas: lꝫ qdã tenẽat ex toto iterãdũ, per. l. cũ apud iud. ſol. ⁊ per. l. cũ querebat̃. ⁊ in aut. de teſti. §. q: vero. Ad primũ facit. l. mortuo. ff. de iudi. q: idẽ eſt iudicium. ⁊. l.

31 cum proponebatur. ff. de indi. †An in actione mutata, vel accumulata iuretur: dicit ibi quod ſic in ver. ſed quaſi. ⁊ ꝑ Cy. in. l. ꝗ. q. xiiij. Idem ſi mutata eſt inſtantia, vt dicit in ver. quid ſi inſtã

32 tia. †Nunquid aũt is, contra quẽ agitur, nominans dñm in iudicio, debet iurare de calũnia: tangit Spe. in titu. de iura. calũ. §. reſtat. ver. ſed illud queritur. Et ibi Jo. An. in addi. concludit ꝙ nõ iurabit de calũnia: q: illud reſpicit totam litem: ſed iurabit de malitia. eod. tit. c. ij. in fi. lib. vi. ⁊ hoc tangit Gui. de Suza. in. l. ij. C. vbi in rẽ actio. ⁊ precedentes tangunt gl. Cy. ⁊ But. in. d. l. ij. C.

33 de iura. calũ. ¶ †Venio ad gl. vltimã, ⁊ omiſſo ordine gl. opp. ꝙ hic. §. contradicat ſuperiori: q: ibi dicit, illũ, contra quem eſt facta miſſio de poſſeſſione, audiri vſqꝫ ad annum: hic dicit audiri demũ de proprietate ſtatim facta miſſione. Sol. Quidã intelligunt iſtum. §. ſicut precedẽtẽ, vt in ꝑtum dicit eum, cõtra quẽ facta eſt miſſio, nõ audiri niſi de proprietate, intelligũt hoc verum poſt annũ: ante autẽ dicũt audiri. Sed hoc nõ plꝫ gloſ. ⁊ dicit ꝙ differentia eſt inter caſum huius. §. ⁊ precedẽtis: q: ibi audit̃ de poſſeſſione intra annũ, hic nõ: q: ſi voluiſſet reſeruare ius agẽdi de poſſeſſione vſqꝫ ad annũ, illud dixiſſet, ſicut dixit ibi. Et hoc operat̃ ſm gl. maior cõtumacia, hic, ꝙ ibi. Vñ hic per plures citatiões vocat9 eſt, ⁊ plus cõtẽpſit. Primo eñ vocauit colonũ, ⁊ colon9 denũtiauit dño, poſt quã denuntiationẽ citat̃ dñs legitimis edictis: ideo plus punit̃. ⁊ ſufficit ita ſcriptũ. ff. q. ⁊ a aut. l. ꝓſpexit. vi. q. iij. ſcriptũ eſt in lege. ſm gloſ. Idẽ Hoſti. Idem etiã dixit Vin. qḋ multa occurrunt in. §. iſto, ex qbus ſurgit hic effect9 maior, ꝙ in precedẽti. §. i. inuenitur reus, ⁊ detẽtor: itẽ illi9 citatio: itẽ tẽpus indultum abſenti: itẽ citatio abſentis, ſm Vin. Dicit Hoſt. ꝙ quinqꝫ ſunt differẽtie inter hunc caſum, ⁊ ꝑcedẽtẽ: ibi cõuẽtus poſſi. ĩre noĩe ꝓprio, hic alieno. Scḋo, q: hic nominat alium, ibi nõ. Tertio, q: hic dant̃ inducie ad alium ꝑſentãdum, ibi nõ. Quarto, q: ibi nõ apparet poſſidẽs, hic apparet, ſed nõ vult defendere. Quinto, q: hic interuenit quaſi litis ꝯteſtatio, ibi nõ. Sexto, q: ibi nulla fit examinatio, hic ſummaria. Ex his ſequit̃ ſeptima, q: ibi ĩtra annũ audit̃ ſup poſſeſſiõe: hic nõ, ſꝫ Hoſ. Per q cõcludit hic Jo. An. quatuor caſus. Prim9 vbi conuenit̃ reali. qui noĩe proprio poſſidet: ⁊ tunc paſſus miſſionẽ veniẽs intra annũ audit̃ ſuper poſſeſſione, vt. ꝭ. ꝓximo. §. Et ſit ratio, q: vni9 tñ ũum cõtumacia cõprehẽdit̃, ⁊ nulla examinatio. Sꝫ dic de vltimo vt dixi. ꝭ. Scḋo, qñ qs noĩe alieno poſſidet niſi ſeruata forma huius. §. is, ꝯtra quẽ facta eſt miſſio, etiã ſtatim nõ audit̃ niſi de ꝓprietate: ⁊ hoc operat̃ duorũ cõtumacia: ⁊ quaſi aperta malitia, ⁊ quaſi fundamẽtũ iudicij, ⁊ ſummaria examinatio. Tertius, vbi fit miſſio poſt litẽ conteſtatã, ſi nõ liquet, vel liquere põt de cauſa, ibi ſimiliter nõ audit̃, niſi de ꝓprietate. de dolo. prout. Sit ratio fundamẽtũ vere litis cõteſtatiõis deſertio iudiciũ iure ꝯuẽt9, ⁊ plenaria examinatio. Quart9, vbi lis eſt cõteſt. ⁊ liquet de cã, fert̃ ſentẽtia ꝓ actore, ⁊ fit miſſio poſt ſentẽtiã pro executione rei iudicate: ⁊ tunc veniẽs cõtumax, etiã ſup proprietate nõ audit̃. C. de iudi. ꝓperãdũ. §. ſin aũt reus. ⁊ in decre. put. Sit ratio iuris differẽtia, plenaria examinatio, ⁊ veritatis declaratio: q: res iudicata, ⁊c. ff. de re iudi. l. res iudicata. ſm Hoſt. de quo remittit ad Sum. e. ti. §. in aliis. ⁊. §. ſeq. ſcḋꝫ Hoſt.

34 ¶ †Quero cũ gl. vſqꝫ ad q̃tũ tẽp9 audit̃ re9. de ꝓprietate poſt annũ in terminis. §. precedẽtis, ⁊ ante annũ facta miſſiõe ĩ terminis hui9. §. Dicit gl. quoſdã dicere ꝙ vſquequo eſt ꝑſcripta. Alij ꝙ ſm canones ꝑpetuo, cũ debeat dubitare de iure ſuo. Glo. dt ꝙ audit̃, donec eſt ꝑſcriptũ: q: bñ ꝑſcribi põt: q: bonã fidẽ habere videt̃, ex quo putat rẽ eſſe ſuã: ⁊ q: iuſte poſſidet, q authore ꝓtore poſſidet. ff. de acqr. poſſ. l. iuſte. Vñ dicit gloſ. in. d. l. ij. ꝙ audit̃ in re imobili vſqꝫ ad decẽ annos inter ꝑſentes, ⁊. xx. inter abſentes. C. de ꝑſcri. lon. tẽp. l. vlti. Nõ plꝫ hoc Cy. q: ꝑſcriptio nõ currit ſine tit. loquẽdo de ꝑſcrip. lon. tẽp. ff. de vſu. l. nunꝙ. ⁊ miſſio nõ prebet titulũ. ff. de dã. ifec. l. ſi finita. §. fi. Vñ dicit ꝙ audit̃ de ꝓprietate vſqꝫ ad. xxx. annos. l. ſicut. l. ſi qs emptionis. C. de ꝑſcri. xxx. an. ſm Ja. ⁊ Cy. hec vera, niſi a iudice cert9 termin9 ꝑfigat̃, intra quem audiat̃ dñs de ꝓprietate, ⁊ poſtea nõ audiat̃: qḋ fieri põt. ff. de dam. infec. l. a quo fundũ. ⁊. l. mancipiorũ. de op. li. ⁊ erit terminus ad arbitriũ iudicis. ff. de iure delib. l. j. in fi. ⁊ ſic tꝫ Dy. in. d. l. a quo fundũ. ⁊ in. l. ſi finita. §. ſi plures. ff. de dã ife. But. in effectu tꝫ gl. ꝙ audiat̃ vſqꝫ ad viginti, vl decẽ an. ⁊ nõ vltra. Bar. in. d. l. ij. tꝫ gl. ⁊ dicit ꝙ vſucapiet ex ꝑcedẽti tit. quo ſe dñm putabat. l. ſi is, q pro emptore. §. pe. ff. de vſuca. ⁊. l. cũ, q edes. §. pe. eo. tit. ⁊ idẽ tꝫ in. l. cõſentaneũ. C. quomodo, ⁊ quãdo iud. niſi ſtatutus ſit terminus de quo dixi ſupra. Gul. de Cu. in dicta. l. ij. dicit quod preſcribet titulo pro ſuo a die, quo eſt effectus incõmutabilis poſſeſſor: q: ex tũc non dubitat de iure ſuo, ante non: quia ante nõ eſt in bona fide, cum nõ poſſideat pro ſuo: quia dubitat de iure ſuo. Tene opi. Bar. q: poſt tenet tanquã titubãs, fundãdo ſe ex miſſione, cũ miſſio nõ faciat eum irreuocabilẽ dominũ, ſed poſſeſſorẽ. Non obſtat. ff. de nox. a. l. ⁊ generaliter. quia ibi res fuit data in ſolutum: ⁊ ſic aſſignatum fuit irreuocabiliter domi

nium,

nium:ſic eſſet hic,ſi decretũ adiudicatiuum interceſſiſſet in perſo
nali:hic vero ſi poſſeſſio non eſt interrupta:ſed ſi ſit interrupta ex
oblatione cautionis,aliqui dicũt ꝙ auditur de proprietate vſque
ad.xxx.ann.quaſi ſit perpetua actio:vt.l.ſi.C.de an.excep.Alii di
cũt,⁊ hoc tenet Spe.in ti.de primo decer.§.iam de effectu.ver.ſed
vſque ad ꝙ tẽpus.ꝙ vſque ad.xx.vel.x.ann.q: oblatio canonis li
cet interrumpat,non perpetuat.xvi.q.iii.§.pñt.ſm Gul.primũ eſt
verũ:q: tunc nõ efficitur miſſus verus poſſeſſor:imo nũquã pre
ſcriberet,niſi nouiter mittatur:q: iniuſte habet poſſeſſionẽ.Hec
procedunt in reali mera:in hypothecaria autẽ veniens quãdocun
que poſt annũ in terminis.§.precedentis,vel intra annũ in termi
nis iſtis auditur de proprietate,niſi ad aliud ſit proceſſum:q: cre
ditor non negat eum dñm,nec dicit ſe dñm.ſed ſi ſit miſſio contra
tertium,non auditur,niſi doceat de proprietate:⁊ auditur,vt eſt
dictũ,ſicut in reali:vel forte perpetuo audietur:q: miſſum nõ egit
iudex facere dominũ agentẽ hypothecaria:nec miſſus eſt debitor
qui dñs pretẽdebat:niſi dicatur ꝙ excludetur ſpatio.xxx.an.quo
perditur actio etiã realis:vt.l.ſicut.C.de preſcr.xxx.an.ꝙ ſatis pu
to debitore opponente,vel creditore nomine debitoris. Nomine
enim ſuo nõ:q: nõ poſſidet vt dominus:⁊ ſic nõ habuit bonã fidẽ
tenẽdo ea,que tenebo in.c.ſi.j.de preſcri.Contra debitorẽ vero nõ
preſcribit:ſed veniens debitor in caſibus predictis nõ auditur,ni
ſi probet indebitũ:q: ex miſſione probaẽ debitor,ſi facta eſt cõtra
eũ,tanꝙ cõtra debitorẽ,qđ petit actor:⁊ audieẽ de iure ciuili vſq;
ad.xxx.an.vſq; ad qđ tẽpus preſcribitur actioni,⁊ cõdictioni in
debiti.De iure aũt canonico perpetuo audietur,per ea,que dicã
j.de preſcri.c.i.Quicqd ſenſerit Bar.in.l.ſequiẽ.§.ſi viã.ff.de vſu.
⁊ dicit in.l.ſi.quẽadmo.ſeru.amit.⁊ ſenſit Inn.j.de imm.ecc.q: ple
rique.Sed certe cum hic habuit iuſtam cauſam preſentandi eum
debitorem,licet non preſcribat eẽ pignoratam,preſcribet iuri di
cendi indebitum lapſu.xxx.an. Anto.de Butr.

1 In abſentem contumacem quomodo procedatur,quando
agitur actione perſonali.
2 In poſſeſſionem rerum qualiter quis mitti debeat ratione contu
macie actione perſonali intentata,⁊ ſi non fuerit ordo ſeruatus,
an valeat dicta miſſio.nu.5.
3 Poſſidere an ſtatim preſumatur,qui eſt miſſus in poſſeſſionem
ratione contumacie actione perſonali intentata.
4 In poſſeſſionem rei an quis debeat mitti omnino ad menſuram
debiti ratione contumacie in actione perſonali intentata.
6 In poſſeſſionem rei vt quis poſſit mitti pro debito,quomodo fiet
declaratio debiti,vbi eſt contumax debitor.
7 Preſcribere an poſſit,qui eſt miſſus in poſſeſſionem rei pro debi
to,actione perſonali intentata,vt de proprietate non proſit actio.

1 **Sin autem.** † Hic ponit practicã procedendi contra
abſentẽ cõtumacẽ,quãdo agitur actio
nẽ perſonali.No.l.duplicẽ practicã procedẽdi cõtra abſentẽ con
tumaciter in perſonali:q: põt iudex procedere ad miſſionẽ. Item
põt procedere ad excõicationẽ. ¶ Et no.ꝙ alterã tantũ pro vni
ca cõtumacia imponere poterit:⁊ ſic ad vnicã contumaciã ſufficit
vna pena:q: nõ eſt,ſemel punitus,amplius puniendus,niſi aliud
habeat proteruitas cõtumacie:⁊ ſic ex augmẽto cõtumacie augmẽ
tabiẽ pena.Et not.iudicẽ eligere debere penã,que magis timeẽ.
2 ¶ † No.§.practicã procedẽdi,quãdo eligit miſſionẽ:q: primo po
ni debet in poſſeſſione mobiliũ:ſecundo immobiliũ:tertio iuriũ,⁊
actionum.Ad hoc.l.a diuo Pio.ff.de re iud.Itẽ non ſit miſſio in
omnibus bonis,ſed pro modo debiti declarati. ¶ No.iii.ꝙ de poſ
ſeſſione auditur intra annũ:poſt annũ aũt nõ auditur:vt eſt diſtin
3 ctũ.ſ. ¶ † Quero an miſſus in poſſeſſionẽ in perſonali ſtatim poſ
ſideat:Io.an.dicit ꝙ nõ,etiã naturaliter:⁊ is contra quẽ eſt facta
miſſio,de poſſeſſione nõ expelliẽ.ff.de dã.infect.l.ſi finita.§.ſi quis
autẽ.ff.vt in poſ.le.l.is qui.§.ſi legatorũ.Sed an talis poſſit cõue
niri rei ven.Quidã dicũt ꝙ ſic.ff.de rei vẽ.l.officiũ.⁊ ad exhi.l.Cel
ſus.§.Iul.ſed dicit Inn.contra per illã.l.officiũ.in ſi.que dicit ta
les detẽtorem poſſe cõueniri,qui habẽt facultatẽ rei reſtituẽde:q:
nõ eſt hic:q: eſt in poſſeſſione tãꝙ cuſtos,nõ tãꝙ detẽtor.No.ob.
l.is cui.§.miſſus.ff.vt in poſ.le.q: exponẽdũ eſt ꝙ manumittẽdus
eſt in poſſeſſionẽ,expone.i.cuſtodiã.Cõtra ſentit Hoſt.j.de dolo,
⁊ cõtu.cõtingit.dixit in precedẽti.§.dic vt ibi. Quid de ſe mouẽti
bus:Dic ꝙ cõprehẽdũtur appellatione mobiliũ.ff.de verb.ſign.
4 l.mouẽtiũ. ¶ † Quero an omino ad mẽſurã debiti debeat fieri miſ
ſio:Accu.in aut.ei,qui.hic in gl.alle.dicit ꝙ plus dʒ valere res,ꝙ
debitũ:⁊ dicit ſic ſeruari,maxime qñ res reqrit expẽſas:vt equus,
bos,⁊ ſimil.Que erit hec eccleſiaſtica ſniã:Dic ꝙ excõicatio,ſu
5 ſpẽſio,vel interdictũ.de verb.ſign.querẽti.ſm Hoſt. ¶ † Quid ſi
hic ordo nõ fuit ſeruatus,vt primo mobiliũ,⁊c.Dicit Io.ꝙ non
vʒ:q: factũ contra ordinẽ debitũ iudiciorũ.ii.q.vi.diffinitiua.C.de
ſen.prolatã.Dic ꝙ bñ tʒ:q: ex literis ſatis colligiẽ optionẽ dari iu
dici:⁊ q: tex.alternatiue loquiẽ,⁊ regulariter alternatiue ſunt pre
ſtationis,non ordinis.de quo in regula.in alternatiuis.de reg.iur.
lib.vi.Et maxime hoc verum in ordinario,qui poteſt cõmutare
penas:vt.j.de penis.licet.ſed in delegato eſſet queſtio,qui nõ po
teſt penã a iure impoſitã alterare.de officio deleg.de cauſis.ſcđm
6 Io.An. ¶ † Quero qualiter fiet hec declaratio.Gl.dicit ꝙ ſuffi
cit declaratio libelli.Exigit hic Io.an.declarationẽ,etiã per ſacra
mentũ actoris:⁊ per dictam auẽ.corrigitur ius antiquũ,qđ vole
bat miſſionẽ fieri in omnibus bonis.ff.ex qui.cau.in poſ.ea.l.i.ſʒ
Io.an.Idẽ tenet Cy.in.l.cũ proponas.C.de bo.aut.iu.poſ.in.xi.
q.Sufficiet tñ,ſm eũ,iura de cal.qđ ⁊ iterari dʒ,ſi añ fuit preſti
tũ in principali cã,⁊ poſtea ſe abſentet reus:vt dicit in.§.prece.in
gl.in verbo,cõteſt.Idẽ Bar.in.l.cũ proponas.⁊ in.l.ii.C.vbi in rẽ
act.qui exigit probationẽ debiti per iuramẽtũ:⁊ ſentire vĩ ꝙ nõ
ſufficit iura.cal.Et ad hoc alle.q: hic agiẽ de modico preiudicio:
⁊ ſic ſufficit iuramentũ.⁊ ſic dʒ intelligi cognitio ſummaria,per.l.
theſaurus.ad exhiben.⁊ dixi.ſ.§.prox.⁊ de hoc tractat ple.Spe.
in ti.de cõtu.§.ſequitur.ver.porro.vbi recitat antiquas opi.quarũ
alique procedũt in ſcđo decre.vel ꝙ hʒ vim ſcđi decreti,ex quo poſ
ſeſſio trãſfereẽ.Et inter alia recitat opi.quorũdã,qui exigũt proba
tionẽ per teſtes,⁊ inſtrumẽta.Et ſummaria diciẽ,inquãtũ proce
diẽ cõtra abſentẽ.Dic vt dixi ſupra,illã verã,qñ ex miſſiõe trãſfer
tur incõtinenti vera poſſeſſio:ſed vbi agiẽ de trãſferẽda ſola detẽ
tatione,Io.an.in addi.ſup illo ver.recitat Gul.de Cu.tenuiſſe ꝙ
ſufficit iurm,⁊ exigit iuramẽtũ vltra iura.cal.qđ ſit de debiti veri
7 tate,⁊ qđ nõ ſibi ſit ſatiſfactũ.⁊ dicit ſic ſeruari.qđ no. ¶ † Uenio
ad gl.vltim.ſ.opp.litera dicit ꝙ miſſus in pſonali audiẽ vltra an
nũ,vel poſt annũ,iuxta diſtinctionẽ ſuperi⁹ annotatã. Diſtinctio
ſ.annotata dicit ꝙ intra annũ audiẽ de poſſeſſione,poſt annũ au
diẽ de proprietate.Uideẽ ꝙ hec nõ poſſit pportionari caſui no
ſtro:q: de proprietate ppetuo audiẽ,cũ nõ poſſideãt ſibi creditor,
ſed debitori:efficiẽ eñ vt creditor in re,in qua miſſus eſt:q: eã hʒ
loco pignoris:nõ põt ergo preſcribere.l.nõ ſolũ.§.qui pig.ff.de vſu
ris.⁊.l.male.C.de preſcr.xxx.an.Itẽ q: creditor quo ad finẽ preſcri
bẽdi poſſidet domino.ff.de acqui.poſ.l.Põpo.§.i.l.ſciẽdũ.§.i.ff.
de acqui.poſ.⁊ no.C.de preſcri.xxx.an.l.cum notiſſimi.Itẽ ⁊ vide
tur ꝙ perpetuo debeat audiri de poſſeſſione:q: lex dicit ꝙ miſſus
in poſſeſſionẽ habet rẽ loco pignoris.Unde qñcunq; veniens vo
lens recuperare rem ⁊ poſſeſſionẽ rei audiẽ:vt.l.ſi prius.C.de di
ſtra.pig.Ad hoc.C.de bo.authori.iu.poſ.auẽ.ei,q.q: ſi nõ aſſigne
tur poſſeſſio ex ſcđo decr.ppetuo audiẽ.Anteꝙ veniã ad gl.In
no.ponit hic vnũ extraneum intellectũ.⁊ dicit qđ hic.§.loquiẽ in
pſonali:⁊ hoc vſq; ibi,vł in cõtumacẽ.vel abinde citra faciẽdo ibi
§.legit miſtim tã in reali,ꝙ in pſonali,⁊ dicit qđ eſt mẽs litere ꝙ
audieẽ,vel itra annũ,vel poſt annũ,⁊c.i.i reali audieẽ ſcđʒ diſt.ſu
peri⁹ annotatã,an veniat poſt annũ,vel añ in pſonali audieẽ poſt
annũ qñcũq;.Gl.ad ſolutionẽ contrarii recitat duas opi.ac aliq
addito adheret ſcđe. Prio recitat opi.Io.qđ diſtinctio ſuperi⁹
annotata hʒ locũ in caſu noſtro:q: añ annũ miſſ⁹ nõ hʒ niſi detẽ
tationẽ,poſt annũ acqrit poſſeſſiõẽ,ſʒ nõ aptã ad vſucapiõẽ:⁊
in hoc differt a reali:ſed tñ hʒ cõmodũ poſſeſſiõis in hoc,q: vbi
añ annũ audiebaẽ offerẽs cautionẽ de iudicio ſiſti,⁊ actor graua
baẽ onere pbãdi debitũ:nũc poſt annum is,contra quẽ eſt miſſio gra
uaẽ onere pbãdi indebitũ,ſi velit recuperare ſuã poſſeſſionẽ:ar.
ad hoc.j.de ſolu.is,q.ff.de pba.cũ de indebito.Lau.dixit qđ p
petuo audiẽ de pprietate,⁊ de poſſeſſiõe is,contra quẽ facta eſt miſ
ſio:q: nec lapſu anni acqrit poſſeſſionẽ,nec ẽt lapſu anni acquirit
proprietatẽ donec ſit preſcriptũ iuri offerẽdi:arg.C.de preſcrip.
xxx.an.l.cũ notiſſimi.Hec vera,niſi interuenerit ſcđʒ decretũ:vt q:
ei fuerat p debito aſſignata,vel aliter diſtricta.Et hãc opi.tʒ gl.
Ad cõtrariũ reſpõdit vñ dicit,iuxta diſtictionẽ ſuperi⁹ annotatã
iuxta.i.ſcđm primum mẽbrũ diſtinctiõis ſuperi⁹ annotate:ſcđm
gl.ꝙ poſtea exponit tex.Tã.fateẽ qđ miſſ⁹ añ annũ hʒ ſolũ detẽ
tationẽ,poſt annũ acqrit hoc:q: ſi re⁹ venit poſt annũ refricãs q̃
ſtionẽ d debito:nõ audiẽ.ſi venit nõ refricãs q̃ſtionẽ de debito ſʒ
ſe offerẽs paratũ ſoluere:audit.vt.l.ſi prius.alias pri⁹.⁊ in hoc
non eſt differẽtia inter pign⁹ cõuẽtionale,⁊ pretoriũ:q: ſemp au
diẽ parat⁹ ſoluere debitũ.Gof.dt qđ añ annũ audiẽ offerẽs cau
tionẽ,⁊ expẽſas:poſt annũ aũt icipit habere loco pignoris.Unđ
aduertẽdũ quo tunc veniat.Si venit offerẽs cautionẽ ⁊ expẽſas
nõ audiẽ.Si venit offerẽs ſe paratũ ſtare iuri,⁊ petat ꝙ liqdeẽ de
bitũ:audit:ſʒ nõ recuperabit rẽ añ quã ſit lapſuʒ tps debitũ liqdã
di,ita ꝙ cõſtet liquidatũ.Unde illã tʒ loco pignoris pp̃ter expẽ
ſas.ff.cõmo.in erb⁹.§.vlt.ff.ſi ſerui.ven.l.is,cuius.Io.de Deo di
cit ꝙ ẽ differẽtia an veniat intra annũ,an poſt:q: ſi itra ãnũ:recu
perat rẽ cũ fructib⁹.Si poſt annũ,recuperat rẽ tñ:⁊ hoc,ſi res di
ſtracta nõ fuerit. Hoſt.remittit ad Sũ.eo.ti.§.ſin aũt.⁊ ibi tʒ p
gl.Dic qđ ſi nõ iteruenit ſcđʒ decr.ſemp miſſ⁹ hʒ nudã detẽtatio
nẽ ⁊ nihil pl⁹ acquirit,nec p lapſuʒ anni,nec aliter,⁊ etiã ſi laberet
tempus.xxx.an.tenẽdo qđ nõ preſcribatur iuri offerendi:de quo
dicã in ſi.dum tamen veniens offerat cautionem,⁊ ſatiſfactionem
expenſarum,⁊ ſe paratum ſtare iuri. nec per hoc pdit fruct⁹,nec

et ſi per hoc grauatur onere ꝓbādi, ſed ſufficit ſe offerre paratuȝ ſtare iuri: vt in auf. ei, qui. C. de bo. auf. iu. poſ. Hoc tēperat Bal. in l. ſi. C. vbi in rem ac. verū, quando fit miſſio in aliare, ꝙ petita. Sed vbi fit miſſio in re petita, dic ꝙ decretū primū operaſ idem qḋ in reali: vt ſi peto rem, quā vēdidiſti, ⁊ mittor in poſſeſſionem eius, ⁊ ſic preſcribā, vt ſupra in reali: ſȝ cōiter nō teneſ. Quandoqȝ ꝓceſſuȝ eſt ad ſecundum decretū: ⁊ tūc aduerte ad formaȝ ſecūdi decreti: qꝛ diuerſimode pōt iudex interponere. Quandoqȝ eſt ꝓceſſum ad alienationē in tertiū ſeruatis ſeruādis: ⁊ nō audiſ: vt l. ſi. C. de iure do. impe. ⁊ que tūc ſeruenſ, habeſ ibi, ⁊ in Spe. diffuſe poſt Ja. de Are. in ti. de ſecūdo decr. §. j. ver. vtrū ad ſi. §. vbi hoc tȝ Spe. Idem Bu. in l. cōſentaneū ⁊ hoc ſentit hic gl. niſi aliqua allegaret, per que infringereſ decretū: vt qꝛ cōtra nō latitāte, vel qꝛ cōtinet iniquitatē ex parte petentis, ſecundū ea, que notabunſ de dila. preterea poſt Inn. ⁊ no. in l. iuſtę. ff. de acqui. poſ. Sic intellige Spe in ti. de ſecūdo decr. §. iuxta ꝓpoſitionis. ver. quid ſi ille. Hec vera, quādo alienatio eſt facta in tertiū. Si in ipſum creditorē, idem qḋ in ſequēti membro. Quādoqȝ eſt ꝓceſſuȝ ad iudicationē in ſolutū: ⁊ gl. hic ſentit ꝙ nō audiaſ. Ideȝ But. in l. ſi. C. vbi in rem ac. ⁊ dicta. l. cōſentaneū Spe. in ti. de ſecundo decre. §. ſed que eſt differentia. dicit ꝙ ſi eſt data in ſolutū, vel vendita creditori, ꝙ ad hue audiſ debitor volens de iure ſuo ꝓbare. Bar. in l. ſi finita §. ſi plures. ff. de dam. infec. dicit qḋ audiſ vſqȝ ad bienniū, ſecūduȝ formā l. ſi. C. de iure do. impe. ſed tūc non auditur, niſi ſe offerat paratū ſoluere debitum. Et ſic poſſet intelligi vna opi. hic poſita. Quādoqȝ interponiſ ſecūdū decre. per qḋ res adiudicaſ in ſolutū, ⁊ termin⁹ ſtatuiſ, itra quē audiri debeat volens recuperare, aľs non audiaſ, nec de ꝓprietate, nec de poſſeſſione: ⁊ tūc termin⁹ excludit a toto. ff. de accu. l. Titia. C. qui acc. nō poſ. l. ſi ea. ⁊ patet in l. diffamari. C. de inge. ma. ⁊ de offi. ord. conquerēte. cum ſi. Et hoc tȝ Bar. in d. §. ſi plures. Quādoqȝ interponiſ ꝙ miſſ⁹ tātū poſſideat, ⁊ fruct⁹ ſuos facit donec reuerſus ꝓbet indebitū: ⁊ ꝓcedit opi. Jo. ⁊ tenentiū ꝙ dicit lucrari fruct⁹, ⁊ ꝙ aggrauetur onere probandi. Quādoqȝ fit miſſio ex ſecundo, vt habeat poſſeſſioneȝ reſeruato iure abſentis, vt audiaſ, niſi hoc probet debitum: ⁊ tunc nō grauabiſ onere probandi debitū. De hoc in Spe. de ſecūdo decre. §. iuxta ꝓpoſitiōis. in prin. Quādoqȝ interponiſ ſimpliciter ſecundum decretum, ⁊ transfertur vera poſſeſſio: ⁊ tunc habebit actor poſſeſſionis cōmodū donec principale negotium ſit finitum, ita ꝙ actor, ſi nō probat debitū, reſtituat rem: ſi ꝓbet, illam teneat donec ſit reſtitutū debitū. Et ſic ꝓcedit opi. Ti. ⁊ Hoſ. Nec plȝ opi. Jo. qꝛ redicula, cū indebitū nō poſſit ꝓbari, niſi per cōfeſſionem partis aduerſe. Ad hoc qḋ no. de reſcrip. nonnulli. ⁊ c. ex parte. ⁊ de confeſ. c. j. lib. vj. Nec ob. ꝙ in miſſione probauerit debitū: qꝛ illa ꝓbatio ſummaria non ſufficit ad releuāduȝ eum a probādo in plenaria. Item nec ꝓficit poſſeſſio pignoris. Hec vera, qñ ſup debito nō eſt ꝓceſſum ad diffinitiuā ſententiā qꝛ lis nō eſt cōte. vel nō liquet de cā. ſi lis ſit cōte. ⁊ liquet de cā, ⁊ ſit ꝓceſſuȝ ad ſententiā ſup quātitate, ⁊ poſtea ad executiōeȝ: tūc ſi miſſio eſt facta tñ ex prio iure facta cōdemnatiōe in quātitate: ⁊ audiſ adhuc ſemp ante iterpoſitū decretū ſcḋȝ, vt dt ibi Ja. But. in l. conſentaneū C. quō, ⁊ qñ iudex. Aduerte tñ, ſcḋȝ Bar. ibi, ꝙ lȝ qñ eſt facta miſſio añ ſententiā, audiſ offerēs cautiōeȝ, ⁊ expēſas, qꝛ miſſio eſt facta, qꝛ nō ōſendit: ſȝ tñ caſu, qñ fit poſt ſententiā, qꝛ fit ideo, qꝛ nō ſoluit, ⁊ purget cōtumaciaȝ, nō audiſ, niſi ſoluat, vt oppoſito ſuo cōtumaciā purget: ⁊ eſt caſ⁹ in l. pecunie. ff. vt in poſ. leg. Ad hoc. j. de ver. ſig. ex pte. ⁊ tūc nō audiſ ēt volēs ꝓbare īdebitū: qꝛ ob. ſententia. Sȝ ſi eſt lata ſententia ꝯdēnatoria ſup aliq̄ ſpecie, ſi miſſio ē facta ī alia, ꝙ ī illa ſpecie, idē qḋ. ſ. Si vero miſſio eſſet facta in illa ſpecie: tunc nō poſſet recuperare poſſeſſionē, vel proprietatē, niſi faceret reſcindi ſententiā, ⁊ aliqḋ haberet remedium ꝯ illā, vt reſtitutiōis, ſcḋm formā l. ſi. de in inte. reſti. ⁊ qḋ no. ſ. de procurato. querelam. ſcḋȝ Bar. ⁊ But. Sȝ quō ergo hoc tenēdo adaptabit hoc ad litere intellectū: Breuiſ duȝ lr̃a dicit, audiſ, vel non, ſcḋm diſtinctionē ſuperius annotatā. i. qꝛ intra annū audieſ ſola ꝓſtita cautione: poſt annū aūt dicūt qḋ expectare dȝ ante interpoſitionē ſecundi decreti nō audietur, niſi ſcḋȝ formā ſcḋi decr. iterpoſiti. Et ſm hoc deciſuȝ ē, ſcḋm Canoniſtas, dubiū, intra quantū temp⁹ expecteſ ad iterpoſitionē ſcḋi decr. de q̄ diſputāt Legiſte in auſ. ei, q. C. de bo. au. iu. poſ. ⁊ cōcludit arbitrariū eſſe Bar. Bu. Cy. ⁊ alij: quas op. hic recitāt Jo. An. ⁊ plen⁹ Spe. in ti. de ſcḋo decre. §. iuxta ꝓpoſitionis. in pn. vbi tȝ p hūc. §. ⁊ p. l. ſi qs emptiōis. §. ſi. ⁊ p. §. qḋ ſi ſup. expectari, ſcḋȝ Canōiſtas vſqȝ ad annū: ⁊ vt nō deſit, qḋ ſcribit h Jo. An. dicit qḋ aliq dicūt qḋ de anno, alij de biēnio, alij de duob⁹ mēſib⁹, alij de q̄tuor, vt ibi no. ⁊ remittit Inno. ⁊ Spe. vbi. ſ. aliquos dixiſſe qḋ expectari dȝ tm̄ tēpus, qḋ viſus fit is, contra quē eſt facta miſſio, rem habere pro derelicta tȝ tñ Inno. in d. c. dilecto. j. de v. ſi. ⁊ Spe. vbi. ſ. qḋ expectari debeat ann⁹, p hūc tex. ⁊ p dictā l. ſi qs ēptiōis. ī ſi. lȝ Iuriſte dicāt h arbitrariū, ſȝ Jo. An.

Nec ob. C. in qui. cau. in ite. reſti. nō eſt nece. l. ſancim⁹. qꝛ loquitur in preſcriptionib⁹ extraiudicialibus, nō in iudicialibus: vt patet de in inte. reſti. conſtitutus. ſm Jo. Puto tamē de iure canonico iudicē, maxime ordinarium, poſſe ex cauſa tempus moderari. Et ſic ſaluatur opin. Legiſtarū. l. ij. ff. de re iudi. ſed in caſibus, in quibus dixi de proprietate audiri, eſt dubiū an audiatur poſt. xxx. an. Jo. Andr. hic in cōcluſione dicit perpetuo audiri: per qḋ videtur non tenere opi. ꝙ preſcribatur iuri offerendi. Gl. ⁊ Cy. tangit in l. cum notiſſimi. §. illud. de preſcri. xxx. an. vbi Pe. poſt alios, ⁊ Cy. concludunt ꝙ quoddam ius offerēdi, qḋ ius eſt formatum cōpetens primo creditori cōtra ſm, vel econtra: ⁊ huic preſcribitur: qꝛ preſcriptiones ſunt inuēte ad tollendum ius formatum agendi, vel excipiendi: ⁊ ſic loquitur dictus. §. illud. Quoddā eſt ius offerendi non formale ius, qḋ competit per modum cuiuſdam facultatis, vt offerre debitum, ⁊ liberare pignus: ⁊ tali non preſcribitur ſicut nec iuri agendi per viam publicam. ff. de via pub. l. viam publicam. Ad hoc, qꝛ preſcribere iuri offerendi, eſt preſcribere merū factum: ⁊ contra merum factum non preſcribitur. In cōtrarium alleg. But. l. in bello. §. ſi quis ſeruum. ff. de capti. vbi iuri offerendi pretium ad recuperādum ſeruū ab hoſtibus redēptum preſcribatur. Unde dicit ꝙ quoddā eſt merum factū, quo mediante nulla eſt actio naſcitura: ⁊ huic preſcribi non poteſt. Quoddā eſt factum, mediāte quo eſt actio naſcitura: ⁊ huic preſcribitur: vt ſic potius natiuitati actionis preſcribatur, quā facto. Sic preſcribitur officio iudicis, quo mediāte reſtituitur actio vtilis in inte. reſtitutione: ꝙ eſt merū factū. l. Quintus Mutius. §. id ē Pompo. ff. de an. le. per qḋ in noſtro propoſito remanet ꝙ iuri offerendi nō preſcribatur: qꝛ nulla actio oriri debet. Bar. tenet qḋ nō preſcribatur tali iuri offerēdi, in dicta. l. cum notiſſimi. §. ſed illud. per illā ver. ⁊ idem dicit in. l. pignori. ff. de vſuca. qꝛ iuri implēdi conditionē poteſtatiuā ad ius acquirendū nō preſcribitur: vt. l. ſuus quoqȝ. ff. de here. inſt. ⁊ l. ſi. ff. de cōdi. inſti. ¶ Ad cōtraria reſpōdit, ꝙ quādoque ius offerēdi eſt ſequela actionis iam nate: ⁊ preſcribitur. Sic poteſt intelligi. l. hoc iure. §. ſi. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. de dā. infect. l. hoc iure. §. ſi. ⁊ l. in bello. §. ſi quis. ſecundū Gul. de Cun. in l. ſi rē. ff. de pigno. act. ⁊ l. ſi finita. §. poſtea autem. de dam. infec. Ideo ſecundus creditor nō offert primo: vt. l. cum notiſſimi. §. eodē iure. Quādoqȝ eſt preambulū actionis naſciture: ⁊ nō preſcribiſ. Quādoqȝ eſt ſequela actionis: ⁊ nō preſcribitur. l. Paulus. §. j. ff. qui. mod. pig. vel hypo. ſol. Nā ſi poſſideo pignus, habeo ius offerēdi, ad conſeruādam retētionem rei ſemper poſſum offerre. Ad hoc l. pure. ff. de doli excep. Hec ſunt vera, quādo non preſcribitur res, ſed agitur de directa preſcriptione iuris offerendi. Si autem res preſcribitur indirecte, bene tollitur ⁊ ius offerendi: vt. l. in bello. §. ſeruum. ff. de capti. vel ibi eſt ſubrogatū loco iuris formati, ſcilicet loco antiqui dominij, ideo preſcribitur: vt. c. j. de preſcrip. Ex quibus concluditur ꝙ iuri offerendi ad vendicandum ius vel pretorium, vel cōuentionale, non preſcribitur: ⁊ maxime hoc verum de iure canonico, qꝛ ex quo ſcit rem alterius eſſe, ⁊ hoc ius cōpetere, contra illud non eſt in bona fide: de preſcrip. c. ſi. Et hoc etiam tenet Gul. de Cun. in d. l. ſi rem. Et hoc tenendum eſt, quicquid ſentiat glo. hic, ⁊ in d. §. ſed illud. ⁊ in l. ſi rem. §. omnis. ff. de pig. act.

¶ De iuramento calumnie. Rubr.

¶ Quia actione in iudicium edita, ⁊ lite cōteſtata, ſuccedit ex ordine iuramentum calumnie: ideo ⁊c. Repetitur in Sexto.

1 ☞ Iuramentum calumnie poteſt alteri committere clericus, etiam in cauſa eccleſie ſue.
2 Queſtionum grauium determinatio ſpectat ad Papam.
3 Queſtio, vel cauſa grauis, que ſit.
4 A iuramētis debent clerici omnino abſtinere, niſi cauſa ſubſiſtat.
5 Iuramentū calūnie preſtare debēt pincipales perſone, ⁊ non alie.
6 Iuramentum calumnie preſtari debet in litis exordio. 19.
7 Lex generalis, ⁊ ſpecialis diſponens aliquid circa ſpeciē in genere comprehenſam, vbi ad idē concurrunt, ſpecialis derogat generali.
8 Lex ciuilis diſponēs aliquid in materiam canonicam, recipit declarationem legis canonice.
9 Conſtitutio eo ꝙ dirigatur quo ad verba ad locū certum, ⁊ de loco certo loquatur, ſi materia eſt cōmunis, nō reſtringitur ad locū.
10 In legum dubijs ſi reperiatur facta interpretatio Imperatoris ad illa, ex quo iuſta, in ſubſidium recurritur ad Papam.
11 Lex duplex eſt, ⁊ quō appellatione legis diuine venit canonica.
12 In ſtatutis, ⁊ conſtitutionibus ponderanda eſt potius intentio conſtituentium, quam verba.
13 Monachus non comprehenditur appellatione clericorum.
14 Epiſcopatus eſt ordo.
15 Iuramētū calūnie quomodo preſtatur in cauſa criminali. nu. 25.
16 Iuramentū calūnie nō compellitur preſtare clericus in cauſis. 18.
17 Iurare an poſſit epiſcopus inconſulto Papa, vel clericus inconſulto ſuo prelato. nu. ſeq. ⁊ 30.
20 Iuramentum calumnie an poſſit clericus committere.

21 Clerico volenti iurare, aut teſtimonium ferre cum iuramento, poteſt quilibet prelatus dare licentiam.
22 Eccleſia gremium non claudit penitenti quo ad penā ſpiritualē.
23 Iuramentum calumnie que in ſe comprehendat.
24 In conſequentiā non trahuntur, que ſunt iure ſpirituali cōceſſa.
25 Tranſigēdo ſuper delicto, in quo tranſigēs delictum cōfiteatur.
Calumniari non licet alicui, vt redimat proprium ſanguinem.
26 Iurare de calumnia in quibus aretatur clericus.
27 Teſtificari coram iudice ſeculari non poteſt clericus ſine licentia prelati. nu. 29.
28 Clericus quando poſſit iurare ſine licentia ſui prelati, ⁊ agere coram ſeculari.
29 Iurare an compellatur clericus, dato quo poſſit iurare ſine prelati licentia.
30 Teſtimonium iuratum factum per clericum ſine licentia ſui prelati tenet.

1 INherētes. † Clericus etiā in cauſa eccleſie ſue, etiā iura. calum. poteſt alteri cōmittere. h. d. Primo premittit ꝙ dubia determinare ſpectat ad papam. Secundo ponit dubium procedens ex cōtrarietate diuerſarū legū, ibi: legibus. Tertio illud diffinit, ibi vt ergo. Quarto moderatur, ibi: verum. Quinto cōminatur, ibi:
2 omnibus autem. ¶ † No. j. ꝙ determinatio grauium queſtionū
3 ſpectat ad papam, ⁊ maxime quādo materia tangit clericos. † Et not. ꝙ grauis dicitur cauſa propter intricationem opin. Ad hoc
4 qui ſi. ſint legi. per venerabilē. vide no. de procur. querelā. ¶ † No. clericos omnino abſtinere debere a iuramētis. Quod eſt intelligē
5 dum, niſi cauſa ſubſiſtat. de iuretur. ⁊ ſi Chriſtus. ¶ † No. ꝙ prin
6 cipales perſone debent preſtare iura. calum. ⁊ non alie. † Et not.
7 quando debēt preſtare: qꝛ in ipſo litis exordio. ¶ † No. ꝙ vbi ad idem concurrunt lex generalis, ⁊ lex ſpecialis diſponens aliquid circa ſpeciem in genere cōprehenſam, ſpecialis derogat generali, vbi in ſpeciali diſpoſitū repugnat diſpoſitioni in generali. de quo per Barto. in. l. j. §. i. ff. de ope. no. nun. l. i. §. dixerit. ff. de Public.
8 ¶ † No. ꝙ lex ciuilis diſponēs in materiā canonicā, recipit decla
9 ratione legis canonice. ¶ † No. ꝙ eo ꝙ conſtitutio dirigatur quo ad verba ad locū certum, ⁊ de loco certo loquatur, ſi materia eſt communis, nō reſtringatur ad locū, imo generalis intelligitur: vt
10 ſic interpretetur ſecundum naturā ſubiecte materie. ¶ † No. ꝙ in dubijs legū ſi reperiatur interpretatio Imperatoris ad illam, ex quo iuſta, eſt recurrēdum in ſubſidiū ad papā: ⁊ ſic qd̄ dicitur ad papā ſpectare determinationes ſurgentes ex dubijs legū, eſt verū, niſi alia appareat determinatio legū, ad quam antea eſt recur
11 rendum: vt plene dixi in. c. licet. ē. de fo. cōpe. ¶ † No. duplicē legē, diuinā, ⁊ humanā: ⁊ appellatione diuine cōprehēditur canonica. Unde dicit Hoſti. certum eſſe ꝙ lex canonica nō eſt humana. de trāſla. prela. c. ij. ⁊ .iij. Eſt ergo diuina: ⁊ cōprehēditur ſub theologia: de teſta. l. filius. ⁊ remittit. ē. de eta. ⁊ qua. cū ſit. Sed dicit Io. An. quicquid dicat, negari nō poteſt, legē humanā eſſe canonicā, ⁊ poſitiuā: vnde exponit diuine. i. canonice. Ad hoc. j. diſt. huma
12 nū genus. ¶ † No. in cōſtitutionibus plus ponderandā intentionē, quā verba: vt ſi materia eſt vniuerſalis, licet localiter loquatur,
13 nō localiter, ſed vniuerſaliter intelligaꝛ. ¶ † No. appellatione cle
14 ricorū nō comprehēdi monachos, nec ecōuerſo. ¶ † Et not. arg.
15 ꝙ epiſcopatus nō eſt ordo. ¶ † No. ꝙ in cauſa criminali preſtaꝛ
16 iura. calum. ¶ No. principalē intētū. c. † ꝙ clericus nō cōpellit in cauſis preſtare iura. cal. ſed pōt officiū hoc alteri delegare: pōt er
17 go, ſi vult, ſed nō cōpellit. ¶ † No. ꝙ incōſulto papa eps non iu
18 rat, nec cleric⁹ incōſulto prelato ſuo. ¶ Ultimo no. penā. ¶ † Oppo. i. ꝙ hec nō ſit bona cōcordia, ⁊ ꝙ tex. ſibi cōtradicat: nā ſi attēdiꝛ cōſtitutio diui Marci, illa ex toto clericis prohibet iuramētū: ſic faciūt etiā canones hic recitati. In ſi. aūt dicitur ꝙ nō cōpellūtur: per ꝙ eis permittere videꝛ, ſi velint: igiꝛ litera cōtradicit. Dic ꝙ intētio eſt litere, inquātū prohibetur preſtare iuramētū, dicta illa regula intelligiꝛ, ⁊ interpretaꝛ, quādo vellēt iurare ſine cauſa. de iuretur. ⁊ ſi Chriſtus. Intelligitur etiā qn̄ vellēt iurare incōſulto ſuo prelato: vt in ſi. Ubi aūt habeant licentiā ſui prelati tacitā, vel expreſſam, ⁊ ſubſit cā. que ſubeſſe diciꝛ eo ꝙ litigāt, poſſunt per ſe preſtare iura. cal. ſi volūt. Et per hoc eſt reſpōſum ad. q. que eſt, an clerici iuramētū preſtare debeāt: ſubaudi ex neceſſitate: vel poſſint,
19 ſubaudi ex volūtate, ſi velint. ¶ † Quero qn̄ preſtatur hoc iuramētum. Dic ꝙ in exordio lit. id eſt, in ipſa lit. cōteſt. vel imminēte poſt lit. cōteſt. j. e. cū cauſam ſimiliter. lxxv. diſt. ꝙ a patribus. ⁊ ſic tūc iuratū nō fuit. Dic vt. j. c. j. li. vi. Et iurat primo actor, ſecūdo reus in exceptionibus, ſm̄ Pet. ⁊ Abb. Ad hoc qd̄ no. in gl. ij. j. de prob. ex literis. Si tn̄ preſtetur ante lit. cōteſt. ex hoc non vitiaꝛ preſtatio: vt no. Cy. in. l. ij. C. de iura. cal. in prin. in. vij. q. dūtamen preſtetur generaliter ſuper tota cauſa: qꝛ iura, que dicunt ꝙ debet iurari poſt lit. cōteſt. procedūt vt inuita pars nō cogatur ante iurare: poteſt tn̄, ſi vult, ante iurare, ⁊ valet. Itē ⁊ ſuper emergētibus
20 poterit cogi vt iuret ante lit. cōteſt. vt ibi no. in. iij. q. † Secūdo per hāc decre. dicūt doc. ꝙ non ſolū clerici, ſed religioſi, ⁊ ſanctimoniales, ⁊ quęuis alia perſona eccleſiaſtica adminiſtrationē habens, ⁊ nomine ipſius in iudicio cōparens, in quacunqꝫ cauſa principali, vel appellationis, hn̄t hoc priuilegiū. j. e. c. ij. li. vi. per quā terminatur qd̄ hic notab. dt doc. an procurator ſubrogatus poſt lit. conte.
21 debeat de calum. iurare. ¶ † Quero an ſolus epiſcopus dabit licentiam, an quilibet inferior prelatus: Inn. dicit ꝙ quilibet prela
22 tus, etiā inferior, vt litera innuit. Idem Pet. ¶ † Opp. ꝙ eccleſia nō claudat gremium penitenti. de here. vergentis. Sol. Dic ꝙ eccleſia nō claudit gremium penitenti quo ad penam ſpirituale, ſed quo ad tēporalem bene, vt hic. ad primum. l. di. ferrum. ſecundum Goſfr. erit autē hec pena arbitraria iudici, ſecūdū Pe. de offi. dele.
23 de cauſis. ¶ † Quero que cōprehēdantur in iura. calū. Gl. ponit illa: ⁊ eſt clara ⁊ in fine verſus ponit modū preſtādi iura. calum. Iudeo. Uide etiā Spe. eo. ti. §. reſtat. ver. ſed pone. ad fi. §. vbi ponuntur multa iuramēta Iudeorū. Formam ponit Spe. eo. tit. §. nunc dicamus. in prin. vbi cōſuluit quod admittatur pars de dilationibus fruſtratorijs: alias nunquā vel raro eſſet, quin litigātes eſſent periuri. Et dicit Cynus in. d. l. ij. C. eo. in prin. in. x. q. quod iurabitur de preſenti, ⁊ futura: De preterita autem non eſt iurādum: qꝛ facta nō poſſunt haberi pro infectis. l. in bello. §. facte. ff. de capti. Non obſtat qd̄ tex. dicat iuſte monuiſſe: qꝛ debet exponi monuiſſe, id eſt, monere. ff. fami. erciſ. l. inter coheredes. §. familie. Nō placet But. imo debebit iurare, ⁊ habebit effectū: qꝛ vidēs ſe falſum iurare, deſiſtet a iuramēto, ⁊ cadet a cauſa. Item a principio non calūniabatur ſciens qd̄ habet hoc iurare: per que cōcluditur ꝙ calūnie iuramētum excuſabit ab expēſis in preteritis. ⁊ hoc in prin. §. obſeruari. Dic quod nō excuſat, vt malitijs obuietur. Itē generaliter eſt iurādum. non in ſingulis capitulis. Quod dicit verum But. quo ad articulos, qui expediuntur poſt lit. conteſt. non quo ad illos, qui expediūtur ante: vt ipſe no. in aut. hoc ſacramen
24 tum. ¶ † Opp. qd̄ de vno dicitur, nō trahitur ad cōſequentia. v. di. ad eius vero. Sol. Quod vni de iure cōmuni cōceditur, trahitē ad conſequētiā. v. di. ad eius vero. Quod vero per priuilegiū alicui conceditur, nō trahitur ad cōſequētiā. xvi. q. ij. nō exemplo. de
25 priuil. ſane. cū ſimi. de quo ibi. ⁊ in. d. c. ad eius vero. ¶ † Opp. qd̄ in criminali nō iuretur de cal. Inſti. de publ. iudi. in prin. vbi patet quod magna eſt diuerſitas in inſtituēdis iudicijs criminalibus, ⁊ ciuilibus. Sol. qꝛ licet in criminali tranſigere: ergo nō licet de calūnia iurare, videntur enim hec incōpaſſibilia: qꝛ trāſigēdo fateri videtur ſe deliquiſſe: vt. l. furti. §. j. ff. de his, qui no. infa. ⁊. l. quoniā ⁊ iurādo negat ſe deliquiſſe. Tertio ob. ff. de his, qui. mor. ini. cō. l. j. vbi patet licitū cuiqꝫ redimere ſanguinē ſuū: ⁊ ſic lꝫ falſa proponere, ⁊ allegare ad redimendū ſanguinē ſuū: vt. d. l. j. Quod opponitur iura. calum. Gl. dicit opi. fuiſſe: quidā per rationes predictas dicebāt nō eſſe iurādū de cal. in criminali. Azo tenuit cōtra ꝑ hāc decre. ⁊ per. l. j. que dicit indeſinite in omni cauſa iurandum. Non obſt. cōtraria: qꝛ lꝫ magna ſit differētia in inſtituēdis iudicijs ciuilibus, ⁊ criminalibus, tn̄ nō in omnibus differūt, alias lis non cōteſtaretur in criminali, nec libellus daretur: qd̄ falſum eſt. Idem ſi qua eſt differētia, ſolū eſt in aggrauādo in ordine plus criminales, quā ciuiles, vt per. C. de prob. l. ſciāt. Nō obſt. qd̄ lꝫ trāſigere: qꝛ hoc nō excludit iura. cal. nec ab eo excluditur: qꝛ quāuis ſit licitū reo trāſigere, nō tn̄ ſequitur ꝙ ei liceat falſa inſtātia vti: nā idē eſſet in pecuniaria cauſa. Nec ob. qd̄ fateri videatur crimē trāſigēdo, ⁊ litigādo negat, ⁊ ſic calūniaꝛ: qꝛ id quo ad infamiā, ⁊ illa eſt ficta confeſſio quo ad illū effectū tantū, nō vera: qꝛ neceſſario nō concluditur ex trāſactione: cū hoc facere poſſit ad vexationē redimendam. Item illud nō procedit niſi in criminibus, in quibus trāſigere nō licet, vt videaꝛ cōfiteri, vt dicā. j. de collu. detegen. c. j. Nō ob. qd̄ reo licitū ſit calūniari, vt qualitercunqꝫ redimat, ⁊c. l. j. nō dicit qd̄ hoc ſit licitū, ſed bn̄ dicit qd̄ ignoſcit: ſed qꝛ per hoc dꝫ ſanguinē ſuū redimere, ⁊ qd̄ ignoſcitur, non eſt ſine culpa. xiij. diſt. nerui. Uel licet redimere ſanguinē, vt nō habeatur pro cōfeſſo: ſed per hoc non lꝫ calūniari. Hāc opi. Azo. tenuit Bul. Io. Uin. Tan. Goſ. Phil. ⁊ Spe. e. ti. §. ſequiꝛ. Nō ob. ꝙ ſatis eſt ꝙ puniatur ſimilitudine ſupplicij: qꝛ illa pena reſpicit finē iudicij, hec principiū: ⁊ meli⁹ eſt ante tempus, ⁊c. vt. l. fi. C. qui. in inte. reſti. nō eſt ne. Nec ob. ratio, qꝛ de facili qs pro ſalute corporis deierabit: qꝛ ratio ceſſat de iure canonico, cū non procedaꝛ ad penā ſanguinis. Et per hoc dicūt doc. ꝙ cautū nō eſt tale iuramētū exigere in foro ciuili. Et ſic dicit Bar. ſeruari in. d. l. j. C. eo. ti. de conſuetudine. De iure aūt Gl. Cy. But. ⁊ alij tenēt qd̄ iurari dꝫ de cal. Et hoc tenet Pe. ⁊ Abb. ⁊ Hoſt. ⁊ hoc tenēdū. Hec vera, qn̄ agitur per viā accuſationis. Si agitur ꝑ viā inquiſitionis, Collectarius tenet idē. Io. de Lig. tenet hoc verū ex parte inquiſiti: inquirēs preſtare nō habet: qꝛ actor principalis dꝫ iurare, cuiuſmodi nō eſt hic: ſed fama loco accuſationis eſt. Dicit tn̄ ꝙ ſi iuraret, nō eſſet malū. Qd̄ in cauſa inquiſitiōis iureꝛ, tꝫ Spe. e. ti. §. ſequiꝛ. ver. qd ſi implorat. vbi tāgit an vbi agaꝛ officio iudicis, ⁊ petunt verba dubia declarari, videt qd̄ iuretur de cal. Et

ſbi alleg.p ⁊ ↄtra qd̃ iurari dʒ:tñ tenet cõtra qd̃ vbi iudex ex offi
cio pcedit,nõ iuret.eo.ti.§.ſeq.ver.qd ſi cã eſt modica.vbi tʒ etiã
i cauſis modicis iurari,niſi officio iudicis agat:⁊ h̃ tenẽdũ.Et h̃
26 tenet Pe.⁊ Abb.¶ † Opp.qd̃ cõpellant clerici iurare,pmo q2 i
cã criminali nõ poſſunt reſpõdere,⁊ ↄſequẽter nec iurare p pcu
ratorẽ:vt ptʒ.j.d acc.veniẽs.Itẽ ptʒ,q2 pncipalis arctat ad iurã
dũ,⁊ iurat cleric9.in aut.principales.C.e.j.e.ceterũ.⁊ ptʒ.j.c.fina.
Gl.dixit qd̃ in cã ppria quilibet iurare tenet,etiã cleric9 in cã ec
cleſie.pcedit ꝙ dicit decr.q2,ſi volũt,poſſunt p alios p̃ſtare hoc
iuramẽtũ:⁊ tũc pcedit qd̃ dicit hic qd̃ nõ cõpellunt:vt.j.c. Im
peratoris.Hec ſo.nõ placet Pe.q2 hic tractat ẽt de cã clericoꝝ:
cum criãlis ſit ppria,nec pot nomine eccleſie intẽtari.Fatet tñ in
hoc tenere:ſed Abb.cõtradicẽs ꝙ qñqʒ eccleſia hʒ cãʒ criminalẽ
de ſimo.dilect9.ij.⁊.c.veniẽs.⁊.c.de hoc.Iſta nimirum reſtringit
hãc decre.Aliq̃ dicũt qd̃ ſi cleric9 velit agere per ſe,arctatur ad iu
rãdum de calumnia:ſi per aliũ,non arctatur:q2 ſufficit qd̃ procu
rator iuret:⁊ vbi admittit per ſe,iurabit de cõſenſu p̃lati ſui ſcdʒ
iſtã nulla eſſet ſpecialitas i clerico:q2 ⁊ quilibet litigãdo per alium
põt preſtare iuramẽtũ per aliũ:vt patet in.c.ſi.de iura.cal.lib.vj.
Tertiõ dicunt ꝙ ſi eſt clericus inferior epiſcopo,poteſt per alium
iurare demum cauſis ſubſiſtente,quare non agit cauſaʒ,vt q2 neceſ
ſari9 eſt in teſtem cauſe:vt.j.de teſti.inſuper.⁊.c.cum nũti9.Epi
ſcopus aũt poteſt ſine capitulo cauſaʒ alteri cõmittere,⁊ per aliũ
iurare:vt.j.c.fin.Et hoc ſit ſpeciale priuilegiũ epiſcopi.Text.hic
parificat epiſcopũ,⁊ alios,quo ad p̃ſtationẽ iuramẽti.Quarto di
cit Inno.qd̃ in cã etiam eccleſie clericus per alium iurabit abſqʒ
ſpeciali mandato:⁊ hoc erit priuilegium clericorum,q2 poterunt
ſimpliciter cauſam cõmittere,⁊ cõſequenter iurare per aliũ abſqʒ
ſpeciali mandato.In aliq̃s ſecus,q2 exigitur ſpeciale mandatum:
vt.j.de iura.ca.c.ſi.lib.vj.Idẽ in clerico quãdo committit cauſaʒ
27 propriam:q2 adhuc exigitur ſpeciale mandatum.† Quinta ſol.
ſi clerici litigant corã iudice ſeculari,ibi non poſſunt iurare de ca
lum.nec ẽt cõpellunt iurare,nec poſſunt ſine authoritate prelati
vt hic:imo nec teſtificari abſqʒ authoritate epi,vel p̃lati.xj.q.i.te
ſtimoniũ.xxij.q.vlt.c.ſi.In cauſis,q̃ tractant corã iudice eccleſia
ſtico bñ poſſũt,⁊ debẽt iurare d calũnia,ex q̃ p ſe litigãt.¶ Hic
ſunt aliq̃ videda.Primo an cleric9 poſſit,ſi velit,iurare de calũ
nia.Scdo,dato ꝙ poſſit,an arctet ad iurãdũ.Tertio,an poſſit,
28 ſi velit,per aliũ iurare.† Dic ad primum,ſi hʒ authoritatẽ iuran
di a iure põt iurare nõ expectata alia licẽtia.Ideo ſi vult preſta
re iuramẽtuʒ purgatiõis,q2 i hoc hʒ poteſtatẽ a iure,imo neceſſe
hʒ iurare.Idẽ ſi ſit ↄpurgator.de pur.can.p totũ.⁊.ij.q.v.p totũ.
Itẽ ad firmãdũ cõtractũ in cõtractibus põt iurare abſqʒ alia li
cẽtia:q2 licẽtiatus eſt a iure,⁊ ideo põt in talibus iurare ſine alia
licẽtia.Secus in iuramẽto calũ.vel alio veritatis qd̃ nõ põt pre
ſtare coram laico,vt.j.dicetur:q2 in iudicio ſepe qs ab aduerſario
incitat vt falſum dicat:⁊ ideo cum maiori deliberatiõe,⁊ tardita
te permittit:⁊ ne ſecularia iudicia aſſueſcãt clerici,in quibus nõ
poſſunt aliq̃tenus cõueniri.xj.q.j.cõtinua.⁊.c.nullus.ſed in cõtra
ctibus,vbi ſola libera volũtate hoc facilius permittit,ſm Inno.
Eſt ẽt alia ratio,ſm Hoſt.ne impediant,vel differant p hoc vti
litates eccleſiarũ,qb9 expedit vt ↄhere poſſint:ar.ne cle vel mo.c.
j.ver.negotiuʒ.C.de apoſta.hi,q ſenectã.Ideo hodie epi,vt a iu
re licẽtiati,preſtãt etiã iuramẽtã calũ.Si nõ ſunt a iure licentiati
nec a prelato tacite,vel expreſſe,nõ poſſunt iurare,vt i iurib9 hic
alle.⁊ ſic debẽt intelligi canones hic alle.Ideo iuramẽta cal.non
poſſunt preſtare,ex quo nõ ſunt a iure licẽtiati,nec tacite,nec ex
preſſe a prelatis ſuis.Si habẽt licẽtiã prelatoꝝ,iurãt de calũnia
⁊ alias ſpecies iuramẽti preſtãt,dũmodo neceſſitas immineat.ue
iureiu.⁊ ſi Chriſt9.Per hoc cõcludit,ſʒ quoſdã,qd̃ corã ſeculari
nõ poſſunt litigãdo iurare:q2 nõ ſunt in hoc licentiati a iure,nec
habẽt ſpecificã licentiã iurãdi.Item per hoc infert Inno.qd̃ co
raʒ iudice eccleſiaſtico ordinario,vel delegato,abſqʒ alia licẽtia li
tigare põt,⁊ iurare:q2 iurãdo coraʒ eo intelligit eius authorita
te facere:⁊ qlibet,q põt iudicare,eo ipſo eſt ſuperior q̃ ad autho
ritatem preſtãdã iuramẽto,etiam actore exiſtẽte de alterius iuriſ
dictione.xxj.di.inferior.ſm Inno.ad qd̃ de iudi.indignum.li.vj.
Per hoc dic,quicquid ſupra dixerit,qd̃ ſi ſit cã ppria clerici,vel
eccleſie,cuius ſit adminiſtrator,põt verum reum conuenire corã
iudice ſeculari.de foro compet.cum ſit de iudi.cum deputati.Et
ex quo hʒ a iure hanc poteſtatem,per conſequens coram eo face
re poterit ea,ſine quibus negotium nõ poterit expedire:ar.eoꝝ,
que habentur de offi.delega.preterea.et ſic põt de calumnia iura
re:alias incurreret penas,de quibus.j.c.ij.ſm Hoſt.hoc non pla
cet:alias exuſſ.ata eſt hec decre.inquãtũ exigit authoritatẽ p̃la
ti.Vel enĩ non poterit litigare:⁊ tũc non erit queſtio de iuramẽto
preſtãdo.Vel poterit:⁊ ſemper poterit preſtare iuramẽtũ.Unde
pondero quod litera hic non exigit licentiam iudicis,ſed prelati.
Ideo de iure puto quod vbicũqʒ litigat,vel corã delegato,vel co
ram ordinario,alias non ſuo,ꝙ exigatur licentia ipſius prelati,
alias non poſſit iurare.Fateor tamẽ ꝙ ſi in aliqua cauſa ſpecifice

a prelato haberet mãdatũ agẽdi,qd̃ ſatis tũc poſſet iurare.⁊ hec
ſufficiant quo ad hoc:ſeruat tamẽ ꝙ iurãt abſqʒ prelati authori
tate.Ulterius ex hoc inferunt Inn.⁊ Hoſt.ꝙ ſi cleric9 vult agere
cãm nõ propriã,nec eccleſie,ſed tertij,q2 cleric9 nõ põt eſſe pcura
tor alteri9 ſine licẽtia ſui p̃lati:arg.ne cle.vel mo.c.ij.ex quo licentiã
habet a prelato ꝙ ſit procurator,cõſequẽter hʒ vt iuret:q2 hoc ſi
ne illo facere nõ põt:arg.dicte decr.preterea.Idẽ dicebat Hoſt.eã
dẽ ratione,quãdo de cõſenſu dioceſani litigat clericus cõuent9 co
rã nõ ſuo iudice:q2 nõ poteſt alter in nõ ſuũ iudicem conſentire.
de fo.cõpe.ſignificaſti.Unde cõſequẽter videtur data licentia agẽ
29 di cauſaʒ.Et hec ſufficiãt de primo.† Si querit an iurare cõpella
tar:dic ſi cauſa eſt ppria,ſi eligit litigare per ſe,cõpellit iurare:vt in
aut.principales.⁊.j.e.ceterũ.Si eligit litigare per aliũ,põt dũmo
do ille habeat ſpeciale mandatũ ad iurãdũ in animã conſtituẽtis.
Et forte ꝙ de iure in hoc exigit licẽtia prelati:cũ idẽ ſit,ac ſi per ſe
iuret.Tñ hoc nõ ſeruatur:q2 cauſa vna eſt quare nõ cõpellit:q2 er
ror quidã videt videre iurare clericũ.Si cauſa eſt eccleſie,ſi eligit
litigare p pcuratorẽ,vel ſyndicũ ſpecialẽ,poteſt hoc facere:⁊ eodẽ
modo oportet ꝙ ille habeat ſpeciale mãdatũ:q2 quo ad hoc equi
paratur procuratori:vt no.j.e.in pertractãdis.Inn.tñ hic dicit,⁊
hoc plus de iure placet,ꝙ tũc iurabit pcurator,per hãc decre.⁊ in
hoc erit ſpeciale in clerico.Si eligat litigare p ſyndicũ generaliter
ad cauſas cõſtitutũ,qui hʒ poteſtatem a iure iurãdi de cal.⁊ hoc
põt,nec exigit aliud ſpeciale mãdatũ:vt.j.e.cauſaʒ.⁊.c.ceterũ.⁊.c.
Imperatorũ.⁊ qd̃ ibi no.adeo ꝙ ſi vellet ꝙ pſona clerici repreſen
taret,vt legalior,⁊c.non cõpellit per ſe iurare,vbi elegerit per aliũ
nõ omnino ignorantẽ,nec omnino cõſciẽtia defectiuũ:vt.j.e.in p
tractãdis.Per hoc ceſſat ſecundũ cõtrariũ.¶ Ad primũ,ꝙ in cri
minali nõ cõſtituat procuratorẽ,intellige hoc qñ cauſa eſt talis,in
qua põt cõſtitui procurator,vel q2 agit ciuiliter,vel aliter.de pro
cu.tue.Vel intellige ꝙ põt in criminali cõſtitui procurator ad cer
tũ articulũ tractandũ,vt iurãdum de calum.de quo dicã.j.de acc.
veniens.Spe.e.ti.§.reſtat.ver.quid ſi prelatus.Qd̃ ſi prelatus eli
git litigare per ſe,nõ põt committere articulũ ſolum iura.de calũ.
niſi cauſe proſecutio cõmittatur.Alle.j.e.in pertractãdis.in ſi.⁊.c.
ſeq.ibi:qui pro eis petere,⁊ exigere,⁊c.⁊.c.ſi.in prin.ibi:elegeris liti
gare.ver.quid ſi.Et ſic dicit debere intelligi hoc ca.licet quidã di
xerũt poſſe delegare articulũ iuramẽti,alias poſſet alicui cõmitte
30 re cauſam ignorãti,cõtra.c.in pertractãdis.j.e.¶ † Opp.ꝙ abſqʒ
papa iuret epus,vt.j.c.ſi.q2 hoc difficile videtur ꝙ ſemper habeat
recurrere ad papã.So.Dicit gl.ꝙ clerici habẽt requirere autho
ritatẽ prelati,quã de facili habere poſſunt:licet hoc male ſeruetur
vt requirãt:dato tamẽ ꝙ nõ requirant,iudiciũ tenet,ſecũdum gl.
Quod no.Sed epiſcopus nõ requirit:q2 difficile eſſet ſemper re
quirere papã.Unde dicit Tan.ꝙ hoc ſeruari poſſet in clericis vi
cinis curie.Aliq̃ intelligunt de epiſcopis exemptis,inquantũ exi
git licentiã pape:alias dicit ſufficere licentiã prelati,vt archiepiſco
pi,ſecundum Hoſt.qui dicit hoc intelligendum in quolibet iura
mento,nedum in iura.calum.Sed dicit quod hodie papa dat licẽ
ti.i omnibus epiſcopis,per.c.ſi.j.eo.ti.Quedã,que ponit hic Jo.
de Ligna.de materia iura.calum.ponam.j.eo.c.ſi.Anto.de But.
1 ¶ Iurari non debet de calumnia in cauſis ſpiritualibus.
2 Decime ſunt quid ſpirituale.
3 Iurari poteſt de calumnia in cauſis ſpiritualibus.
4 In cauſis ſpiritualibus,⁊ temporalibus non proceditur ſecu
dum rigorem iuris ciuilis.
5 Clauſula,Procedas ſecundũ veritatẽ,⁊ equitatẽ,quid importet.
6 Superſlue contentioni non debet inſiſti.

1 Iteras.¶ † In ſpiritualibus cauſis de calũ.
nõ iuratur.Primo ponit ius.Secũ
do infert.¶ No.regulã ꝙ iure iſto in ſpiritualibus cau
2 is non iuratur de calum.¶ † Not.ij.ꝙ eccleſie,⁊ deci
3 me ſunt quid ſpirituale.¶ † No.arg.ꝙ ſi agatur de re ſpirituali,⁊
temporali mixtim,iuratur de calum.vt patet ex taxatiua,tantum.
4 ¶ † No.in cauſis ſpiritualibus nõ procedendũ ſm rigorẽ,maxi
me iuris ciuilis,ſed ſecũdũ tramitẽ equitatis canonice:⁊ ſic in cau
5 ſis ſpiritualibus non iudicatur ſecundum leges.¶ † No.quid im
portent hec verba:Procedas ſecundum veritatem,⁊ equitatem:
q2 ex his excluduntur ſolennitates rigoroſe iuris poſitiui.Vide
in cle.ſepe.de ver.ſig.imo plus important quam iſta:Summarie,
de plano,ſine ſtrepitu,⁊ figura iudicij:quia iſta non excludunt iu
6 ramentum calumnie:vt in cle.ſi.de verb.ſignifi.hic ſic.¶ † No.nõ
inſiſtendum contentioni ſuperflue,ſed illa omiſſa ad vlteriora pro
cedendum.Et eſt argu.quod per proceſſum ad vlteriora in cau
ſa tacite procedens videatur ſuper exceptionibus pronuntiare.
¶ Quid de cauſis eccleſiaſticis non ſpiritualibus:Dic quod ta
le non ſecundũ leges,ſed canones terminãde ſunt.de cõſti.c.j.⁊.c.
ne innitaris.¶ Que eſt ratio,quare non iuratur in talibus de cal.
Dic ꝙ tanta eſt in illis equitas,ꝙ non pſumitur,aliquem calũ
niari:ſicut magis pſumitur pro ſpiritualibus viris,ſm Hoſt.
qui remittit ad Summã,eo.ti.§.in quib9.ver.que eſt ratio.Hoſt.
dicit

dicit ꝙ ratio eſt,q: ſpiritualia ſunt cõmunia:⁊ q̄ cõmuniter poſ-
ſidẽtur,cõmunit̃ neghgi ſolẽt.C.qñ.⁊ qui.quar. pars dbe.l.i.li.x.
Item q: in ſpiritualibus excluſio iuris rigore eſt procedẽdũ:⁊ ri-
gor eſt,vt iuretur.de dolo.c.j.Item q: lʒ iurare nõ ſit peccatum:
frequẽter iurare:eſt peccatũ.ñ iurein.⁊ ſi chriſtus.⁊ per iuramẽtũ
calumn.reſpondit quid credit:quod ſe hʒ ad multa:iurat autem
de veritate,q: illam ſciunt pauci:⁊ ſic raro iurabit. Item q: iura
mentum ſurgit a malo.de elec.ſignificaſti.de renun.ſuper hoc.de
iureiu.⁊ ſi Chriſtus. In talib⁹ autem malum abeſſe debet.j.q.i.
c.j.Has rationes repetit gloſ.de iura.cal.c.j.lib.vj.in verbo,iura-
mentum. Videt ꝙ dato ꝙ canones nõ indicant,iurari debeat:q:
materia eſt preceptr:vt in aut.principales.C.de iura.calũ. Dic ꝙ
non indicunt,imo probent,⁊ non ſuſtinẽt ꝙ preſtetur,ſm Hoſt.
quod innuit litera ſupra,Nec dare,nec recipere.ſm Abb. Alle.ad
hoc.ꝟ.q.v.conſuluiſti. Sed vt dicit Vin. quidam exponũt, indi-
cunt.i.interdicũt,vel ꝓhibent:vt.d.c.cõſuluiſti. vel ſufficit ꝙ nõ
indicant:q: diſpoſitio legis non ſtringit cãs ſpirituales. ❡ Que-
ro,iter quos erat q̃ſtio hec de iuramẽto ꝓſtãdo. Dic ꝙ erat inter
partes in cã decimarum delegata iudibus. Vel dic,orta inter iu-
10 dices,⁊ ptes ambas,vel alterã. ❡ † Quero,ad que vlteriora ſit ꝓ
cedẽdũ. Dic ad preſtationem iuramẽti de veritate, ad interroga
tiones,⁊ reſpõſiones,⁊ poſitiões.j.c.i.ad ſi.de probatio.quoniaʒ.
11 Hoſt. ❡ † Quero qualiter pars ſit interrogãda,que habet reſpõ-
dere per iuramentum veritatis, ⁊ qualiter que hʒ reſpondere per
iuramentum credulitatis. Dicit Inno.q̃ per iuramentum veri-
tatis non interrogabit̃ pars quid credat:q: id nõ iurat,ſcʒ õ cre-
dulitate,ſicut nec de teſte.j.de teſti.c.de teſtib⁹. Debẽt tamen par
tes reſpõdere non ſub ratione iuramenti quid ſciunt,vel credũt.
Inn.dicit de teſti.preſentium.ꝟ.vj.quod habet reſponder tãtuʒ
q̃ nouit:vt dicit in verbo,veritatẽ. Recitat quoſdã dicere ſecus
vt õ credulitate reſpõdere debeat:vt i xbo ſyndico. Et hoc tenet
Specu.eo.ti.ꝟ.nũc dicamus.ver.itẽ dixit. Ad primũ alle. Innoc.
iij.q.ix.hortamur. Viſuʒ eſt mirabile Hoſt.q̃ nõ debeat interro
gari de credulitate,⁊ debeat reſpõdere. Vnõ õt q̃ quiuis teſtes
⁊ partes in ſpiritualib⁹ iurent de veritate,nõ ſolũ de veritate,ſed
etiã de credulitate interrogãdi ſunt, ⁊ ei tenent̃ reſpõdere:arg.de
teſt.quoties.in ſi.⁊.c.cum cãm,q̃ inter. Plus dicit q̃ cũ iurãs de
veritate,iurat ſcḋm cõſcientiã reſpõdeer de veritate cõſciẽtie con
ſiderata veritate quãtũ ad reſpõſiõis effectũ,potius illud eſt iura
mentũ credulitatis,q̃ veritatis:vt ptʒ de teſti.preſentiũ.lib.vj.de
iurei.⁊ ſi chriſt⁹. Et õt q̃ hodie õ ſtylo curie iurat dicere xitatẽ,
quã ſcit,vł credit. Spe.tʒ q̃ iurare dbẽt tñ de veritate,quã ſciũt
in Spe.e.ti.ꝟ.j.in ſi.vbi ponit differẽtias tres inter iuramẽtũ cre
dulitatis,⁊ veritatis. Pria,q: i ſpiritualib⁹ iurat̃ tãtũ õ xitate.
Scḋa,q: rñdet̃ õ xitate,⁊ nõ õ cerdulitate. Tertia,q: iſtõ ꝯtinet
vnũ capitulum tantũ:iuramentũ calum.plura. Quarto,q: iſtud
preſtant principales perſone:iuramentũ veritatis preſtat etiam
procurator. Quinta,q: ſyndicus preſtat iuramentum calũ.⁊ iu-
rat in animã propriam.extra de teſti.preſentium.⁊.c.in perti actã
dis. Iſtud no.in animã domini,vel vniuerſitatis. An autem ha-
beat teſtis reſpõdere de credulitate:⁊ ſi nõ reſpondeat de verita-
te,⁊ poſtea de credulitate:dic ain in illo.c.quoties.per Io.An.de
acc.licet iquiſitiõis. Dic vt i Spec.de teſt.ꝟ.iã de interrogatorijs.
ad ſi. Dic,ſi q̃rit̃ an debeat teſtis iurare de credulitate,dic q̃ ſic:
q: poſſibile ẽ aliq̃d occurrere,ꝑ q̃ hʒ reſpõdere õ credulitate, vt
fama,⁊ ſimilia. Sʒ an õbeat reſpõdere p credite dic ꝙ ſic,in mate
ria,quã nõ ꝑt capere xe ſʒ ꝑſumptiue,vł p auditũ:vt õ teſti.quo
ties.⁊ ſi reſpõdet i tali ſciẽtia,dicã.j.e.cãʒ. In materia, que cadit
in ſenſuʒ,dʒ reſpõdere ſe ſcire:⁊ ſi pri⁹ dixerit ſe ſcire, poſtea ſe cre
dere,dic vbi.ṡ.remiſi. Sʒ an ſit iterrogãd⁹ õ credulitate: Dic q̃
ſic in materia, quam nõ põt habere p certaʒ ſcientiam. Si põt
habere per certã ſcientiam,⁊ non reſponderit de eo, poteſt de cre
dulitate iterrogari.de teſti.cauſaʒ.ꝟ. Si reſponderit de certa ſciẽ
tia,non eſt interrogãdus de credulitate,ne deſtruat primũ dictũ:
vt dicit Spe.in loco prealle.ſed dicam in.d.c.quoties. Io.de Li-
gna.õt q̃ veritas põt ſciri:⁊ tũc ſurgit habit⁹ demõſtrat⁹ ex ne-
ceſſarijs. Põt ẽt credi:⁊ tũc ſurgit habit⁹ ex ꝓbabilib⁹. Vigore
ergo iuramẽti de veritate põt q̃s reſpõdere.⁊ ſcio,⁊ credo ſʒ i te-
ſte,lʒ poſſit iterrogari q̃d credat,nõ tñ ꝓbat neceſſario.õ teſt.cãʒ
eo.ti.teſtiũ. Sʒ iudex põt ex talib⁹ iſtrui,⁊ vti vulgari, q̃ nõ poſ-
ſunt ſingula,⁊c.xxx.q.vj.iudicãtẽ. Putat tñ opi.⁹ Inn.veriorem,
q: aliud eſt ſcire, aliud opinari, vel credere:nam ſcientia elicit̃ ex
demonſtratis:credulitas ex opinatis. Dictũ Hoſt.procedit in
iudiciarijs:q: iudex debet interrogare de quocũq; introducente
ad iudicãdũ id,ꝙ ſufficiat:vt.d.c.iudicãtẽ. Aliquãdo talia ſuffi
ciunt.de preſump.afferte.ſecũdũ Io.õ Lig. Ex.tenet ꝙ teſtes, qui
iurãt de veritate,habẽt reſpõdere de veritate, quã capiũt aliq̃b⁹
12 ex ſenſib⁹ de q̃b⁹ õ teſti.cauſaʒ. Alle.C.de teſti.l.teſtiũ. ❡ † Que
ro an partes poſſint compelli ad preſtandũ iuramentum verita-
tis. Dic de iure ciuili hoc tantũ non reperitur. Dicũt tamẽ doct.
legum,illud aliquãdo aliquibus perſonis preſtari.arg.C.de teſti.
l.ſi ſeruus.ff.de prob.l.etiam.ff.de confeſ.l.certũ.ꝟ.ſi. De iure ca-
nonico preſtatur in cauſis ſpiritualibus,⁊ vbicunq; iudici videbi-
tur exigẽdum pro veritate eruenda:⁊ maxime in ſpiritualibus.de
iura.cal.c.j.lib.vj.⁊.c.ſeq. Et maxime dicit Inno.tale iuramẽtum
vtile in cauſis electionum,propter vacationis periculũ. Ad idem
de app.oblate.ad ſi. Ad hoc,q: iudex debet veritatem inquirere
omnibus modis,quibus poteſt:ergo ⁊ per iuramẽtum de verita
te.C.de eden.l.pe.⁊ vlti. Ad idẽ.C.de iudi.l.iudices. Inſti.de act.
ꝟ.curare.ff.de teſti.l.curent. Non tamen,vt quidem dicunt,hoc iu
ramentum ſuccedit loco iuramenti de cal.nec ſemper preſtatur de
illud ſuper tota cauſa,ſed ad officium iudicis pertinet:vt ſi aliqua
iuſta cauſa mouerit eum,cogat eum iurare de veritate dicẽda:vt
ſi ſuſpicatur q̃ contra conſcientiam agat in aliquo articulo,vel
etiam in tota cauſa.de iuretur.ex literis.de elec.dudum.de teſt.ad
13 hoc. ❡ † Oppo.ꝙ in cauſis etiã ſpiritualibus ſit iurandũ de ca-
lum.de reſti.ſpol.literas.de elec.dilecti.de teſti.preſentium.lib.vj.
Item,q: lex dicit,in omni cauſa iurandum de calum.dic ꝙ que-
dam ſunt cauſe temporales,quedam ſpirituales,⁊ quedam anne
xe ſpiritualibus. Temporalium quedam mere ciuiles:⁊ in his iu
ratur:vt per totum hunc tit. Quedã ſunt mere criminales:⁊ ad-
huc in his iurandum,vt.ṡ.c.i. Quedam miſte:quas miſtas dicit
gl.quando agitur ciuiliter de crimine: quod no. Poteſt etiam po
ni exemplum per.c.tue.ṡ.de procura.⁊ adhuc in talibus iuratur.
Quedã mere ſpirituales:⁊ in iſtis ſi diſputatur de proprietate iu-
ris ſpiritualis,non iuratur. Dicit tamen gl.ꝙ cum maius ſit peri
culum in ſpiritualibus,quam temporalibus:ideo cautius agen-
dũ,ꝙ eſt iurandum.⁊ licet ſeruetur q̃ eſt dictum,vt non iuretur,
honeſtius foret iurari,ſecundum gl. De hoc dic vt in.c.j.eo.ti.lib.
vi.q: hodie iuratur. Nec ſummaria cognitio,que fit in ſpirituali-
bus,excludit hoc iuramentum:vt in cle.ſepe.de verb.ſigni.in ſi.i.
reſponſi. Si agitur poſſeſſorio,vel ſuper aliquo incidenti,petitur
iuramentum,bene iuratur.de reſti.ſpo.literas.⁊ in iuribus ſupra
allegatis. Vnde ſuper aliqua emergẽti poteſt iurari. Spe.tenet ꝙ
etiã in poſſeſſorio nõ iuretur de calum alleg.de teſt.preſentium.in
prin.lib.vi.⁊ hoc ponit etiam Spe.de iura.cal.ꝟ.ſequitur.in prin.
14 ❡ † No.hic ꝙ queſtio poſſeſſoria iuris ſpiritualis non dicitur ſpi
ritualis. Ad hoc quod no. Vin.de iud.c.ſi.glo.de elec.dilecti.⁊ di
cto.c.literas. Ad hoc dictum Inn.de elec.cum dilectus.in gl.hic
habet. Arch.de reſti.ſpol.frequens.lib.vj. In verbo,in ciuilibus.
vbi dicit queſtionem poſſeſſoriam non fore mere ſpiritualem. Ad
hoc quod no.de iudi.ceterum.vbi no.queſtionẽ poſſeſſoriã rei feu
dalis non ſapere naturam feudi. In contrarium eſt de reſti.ſpo.li-
teras.⁊.c.ex conqueſtione.vbi queſtio poſſeſſoria ſpectat ad iudi-
ciũ eccleſie,ſicut ꝓprietatis. Puto ꝙ ſi queſtio eſt poſſeſſoria ha
bens annexã cauſam proprietatis,vt in matrimoniali,⁊ beneficia
li,ꝙ illa ſatis poſſit dici ſpiritualis:vt in iuribus preall. Ad hoc
vt lite nõ cõte.accedẽs. Et ſic intelligo Arch.poſt Inn.de eo,qui
mit.in poſ.c.i.lib.vj.vbi ſi agitur poſſeſſorio in beneficiali,procedi
tur lit nõ conte.ad diffinitiuã,ſicut in proprietatis tituli cauſa:
vt ponit ibi in verbo,obtinendũ. Vnde in omnibus talibus cau-
ſis potent agi,⁊ procedi ſummarie,ſicut in principalibus.per cle.
diſpendioſam.de iud. Ad hoc,q: propter annexitatem debent ad
eandem attrahi naturã.C.de iud.nulli.de mu.pet.c.ij.de iud.c.ce-
terũ.⁊.c.ſi. Si queſtio poſſeſſoria eſt nuda,tunc dato ꝙ non ſit me
re ſpiritualis,attrahitur naturã ſpiritualis,vt quaſi annexa:arg.
eius,ꝙ dicit Inn.in.d.c.dilectus.⁊ Arch.in.d.c.frequens. Hinc
eſt ꝙ taliũ poſſeſſio,ſicut nec proprietas,nõ cadit in laicũ:vt ptʒ
de preſcr.cauſam.ergo ſapit naturã ſue proprietatis. Nec vera pre
terq; in exorbitãtibus,in quibus ſi fit mentio de queſtione ſuper
re ſpirituali,vel de queſtione ſpirituali,ſtricte intelligit̃ de queſtio
ne oino,⁊ mere ſpirituali. Queſtio eiũ poſſeſſionis nõ eſt mere ſpi
ritualis:q: ex illa gratia nõ cõfert̃. Facit q̃ no.i.q.j.in ti.ſumme
⁊.c.i. Quãdoq; ꝙ nõ eſt mere ſpũalis,ſʒ annexa,vt in iure patro-
natus.gl.hic dicit ꝙ nõ iurat̃ de cal.vt attrahatur ad naturã ſpiri
tualis. In hoc idẽ Gof.⁊ Hoſt. Inn.⁊ alij dicunt ꝙ non eſt mere
ſpiritualis,cũ ſuper ea iurabit̃:q: ratio canonis cõtradicit,⁊ hoc
nõ apparet immutatũ,niſi ir. mere ſpirituali.xxv.q.vij.ad ſedem.
15 Facit ꝙ no in Spe.eo.ti.ꝟ.ij.poſt prin.ver.quid de cauſa. † Que
autẽ ſit differẽtia inter iuramentũ de veritate,⁊ cal.vide in Spec.
eo.ti.ꝟ.j.in ſi.⁊ hoc apparet de iure tollitur iura.calum.aliquando
16 in cauſis. † Nũquid autem valet cõſuetudo ꝙ nõ iuretur de calũ.
vide ꝙ dicã.j.eo.ceterũ.⁊ ibi dicã etiã an per reſcriptũ remittatur.
1 ❡ Iurari poteſt de calumnia ⁊ per principales,⁊ economos
cauſam notam habentes.
2 Procurator quomodo poſſit conſtitui ad iurandum in animam
conſtituentis vt dominus iuraturus non requiratur. 9.
3 Iurat ſyndicus,⁊ adminiſtrator vniuerſalis in animam propriã,
non autem in animam domini. 7.
4 Syndicus,vel procurator,debet eſſe idoneus vir,⁊ maturus,qui

causas cognoſcat ꝛ reſpondere ſciat veritatem.
5 Procuratori quando ſunt dande dilationes, vel inducie ad con
ſulendum dominum.
6 In deliberatione cōſiderandi perſonarū qualitates quid veniat.
8 Jurato de calumnia per procuratores ad cauſas tantum, ſeu ad-
miniſtratores particulares, non releuantur domini, quin ꝛ iura-
re compellantur.
10 Juramentum quomodo preſtet procurator conſtitutus ad iurā
dum in animam conſtituentis.
11 Procurator generalis ad cauſas conſtitutus an videatur habere
mandatum ad iurandum de calumnia.
12 Jurare pōt pater in cauſa filiꝫ pro bonis profectitiꝫs ꝛ aduētitiꝫs.
13 Tutor, vel curator, iurat de calumnia, quando contenditur de
alio, quam de tutela.
14 Defenſor quomodo, ꝛ quando iurat de calumnia in animam do
mini, vel propriam.
15 Jurare quomodo debeat etiam de calumnia perſona coniuncta,
quando agit pro re alterius.
16 Jurare quomodo debeat de calumnia procurator in rem ſuam.

1 SAn pertractandis. †Jurari poteſt de calum. ꝛ per
principales, ꝛ per economos cauſam notam habentes.
2 h. d. ¶ †No. i. ꝙ licet in deferendo iuramento non ſit
arbitrariū cui deferatur, quādo ꝛ domini, ꝛ procuratoris, e qua eſt
cōditio, eſt arbitrarium quando quis comparet per procuratorē,
vel economum: qꝛ primo haberi debet reſpectus ad qualitatē per
ſonarum: ſi nō eſt economus, ſed legalis, ſicut principalis deferri
poteſt principali: ꝛ ſic ad actum iuramenti poteſt principalis per
ſona, vt legalior compelli, licet compareat per adminiſtratorē vni
uerſalem. Hoc eſt verum in adminiſtratore vniuerſali: ſed in procu
ratore habente ſpeciale mandatum: eſt ſecus, ſecundū Jo. An. in
c. ſi. de iura. calum. lib. vi. Quia ex quo habet mandatum ad iuran
dum in animam domini: nō videt ad qō dominus, licet iuſtior, re
quiratur. Poſſet tamē poſtea requiri in poſitionibus ſīcdis poſt
ea ad poſitiones. Ad hoc de iureiur. c. vlti. lib. vi. ꝛ de iura. cal. ca.
pen. Et ſic pōt tunc procedere. l. ſi. C. de procu. l. ſi actor. Secundo
no. ꝙ data parilitate perſonarū in legalitate ꝛ honeſtate, clericus
euitat iura. calum. ſi eligat per economū litigare: a contrario ſi nō
eligat, compellitur iurare, ſi vult per ſe litigare: dum tamen vbi eli
gat per alium, talis ſit perſona, que omnino neſciat factum cauſe.
3 ¶ †No. ꝙ iurat ſyndicus, ꝛ adminiſtrator vniuerſalis, in animā
propriam, ꝛ non in animā domini: ꝛ in hoc differt a procuratore.
4 †Si ergo clericus litigat per ſe, iurat: ſi per aliū, per procuratorē,
ficte iurat: qꝛ iuratur in animā ſuā. Hoc verū in cauſa propria: in
cauſa eccleſie iurabit procurator in animā propriā tantū, tenendo
opi. Inn. ṡ. c. i. Si per adminiſtratorē vniuerſalē, iurat in animam
propriā adminiſtratoris. De practica autem iura. calum. abbatis
vel prelati, vide text. ꝛ Inn. de teſti. preſentiū. lib. vi. Practicas, ꝛ
5 formas vide in Spe. e. tit. §. nunc dicamus. ad ſi. ¶ †Ultimo no.
Hoſti. hunc tex. cōtra religioſos, qui mittunt ad cauſas procura-
tores ignaros literarū, ꝛ interdū vileſ, qui ſine conſcientia omnia
negant. Nam cōſtituendi ſunt idonei, ꝛ qui cauſam bene noſcant.
C. eo. l. ij. §. ſin autē. Nec debet iudex hoc ſuſtinere, ſed ſuo officio
malitiꝫs occurrere malitioſe veritatē occultantibus. ff. de teſti. l. cu
rent. Ad hoc iura alleg. ṡ. c. proxi. in ſi. vlti. gl. ꝛ ṡ. qui ma. acc. poſ.
Debet etiam compellere vt conſtituatur perſona idonea, ꝛ vt con
ſulat illos de conuentu: quod dic vt de teſti. preſentiū lib. vi. Et ſi
procurator veritatem negat: vocandus eſt principalis. ff. de pro-
cura. ſi actor. C. eo. l. ſi. Remittit etiam ad no. de ſyndi. c. i. ſecundū
Hoſt. primo per hanc decre. dicit Inno. ꝙ debet quis conſtituere
procuratorem ſic inſtructum, quod ſi interrogetur, de facili reſpō
dere ſciat veritatem. de dolo. c. i. qꝛ niſi iuſta cauſa ſubſit, ad conſu
lēdum terminū non habebit. ſupra de procur. dilectus. vbi de hoc.
Et ſi id, ſuper quo procurator interrogatur, vel proponitur, per-
tinet ad principale negotium, ꝛ reſpondeat ſe neſcire, ꝛ velle cōſu-
lere dominum, condemnabitur in expenſis, ſecundum Inno. per
predicta iura. Ad hoc de procur. auditis. ꝛ c. conſtitutus. niſi for
ſan ſit articulus de nouo emergens, vel de quo nō poſſit domino
imputari, ſi procuratorem non inſtruxit. de tranſactio. c. vlti. Su-
per hoc dubium an procurator debeat habere inducias ad conſu
lendum dominum, Cy. in. l. ij. C. vbi in rem actio. dicit non dādam
dilationē: qꝛ debuit venire inſtructus. De hoc de dolo. veritatis.
per Inn. de procu. dilectus. glo. de confeſ. c. ij. lib. vi. in Spe. de po
ſi. §. vi. ver. in ſumma. ꝛ ver. ſeq. ꝛ Bart. in. l. non ſolum. ff. de procu.
Dic, ſi lite mota ad illam conſtituat procuratorem ſpecialem, ſi
eſt citatus ad certū articulū, ꝛ petit inducias ſuper alio articulo,
dāde ſunt: qꝛ ſufficit ꝙ cōpareat inſtructus in articulo, ad quē ci
tatus eſt. Si petit dilatio ſuper articulo, ad quē fuit citatus, vel
fuit ad totā cauſaꝫ citatus: ſi fuit citatus pcurator, debeat habe-
re inducias: vt in auť. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi oportet.

Dicit Bar. in. d. l. nō ſolū. ſi fuit citatus dominus, ꝛ cōſtituit pro
curatorē: tunc ſi aliquid inopinatū emerſerit, debet habere dilatio
nes: alias non, ſi in libello fuerunt expreſſe circunſtantie, ꝛ actio, ꝛ
ꝙ petitur, vel tenor libelli. ṡ. de dila. preterea. no. gl. de elec. cupien-
tes. in gl. in verbo, contingentibus. not. in. l. pretor. §. defendi. ꝛ ibi
Bar. ꝛ gl. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. Si non eſt expreſſus libellus, vel
tenor cauſe in citatione, debet habere inducias ad cōſulēdū. Ubi
autē dixi eū debere cōparere inſtructū, eſt verū quo ad reſpōden-
dū, vel iurandū, ꝛ quo ad probandū per inſtrumenta: ſed nō opor
tet ꝙ de longinquo ducat teſtes ſecum: vt dicit gl. de elec. cupien-
tes. §. ſi vero. li. vi. Si eſt procurator generalis, debet habere indu
cias: vt dicto. c. dilectus. ſicut prelatus. de dila. expoſuit. de hoc. j.
6 eo. cū cauſam. vbi recitabo dicta Spec. ¶ †Quero quid venit in
deliberatione cōſiderandi qualitates perſonarū. Dic, conſiderabi
tur que ſit iuſtior. C. de procur. in pecuniariꝫs. ſecundum Inn. Se
cundum Hoſt. inſpicitur an tales religioſi, qui nō iurant, vel ſecu-
lares, qui iurant: vt. j. c. proximo vel epiſcopi, qui habent electio-
7 nem iurandi. j. e. c. ſi. ¶ †Oppo. ꝙ non iurat de calum. ſyndicus,
ſed principales perſone. ṡ. c. j. ꝛ in auť. principales. C. de iura. calū.
Sol. Glo. dicit ꝙ quidam ſunt adminiſtratores vniuerſales habē
tes poteſtatem ab homine, vel a iure agendi, vel adminiſtrādi, vel
iudicis authoritate: ꝛ tales iurant vt principales de calum. in ani
mam propriā: vt ſunt ſyndici, economi, tutores, ꝛ curatores, or-
phanotrophi, ꝛ ſimiles actores: ſcꝫ preſentes, ꝛ generaliter oēs
habētes adminiſtrationē generalē a lege, vel iudiciali authorita-
te, tales iurant de calū. l. ij. §. j. ꝛ. ij. C. de iura. cal. Ad hoc. C. de bo.
ma. l. j. C. de epiſc. ꝛ cleri. orphanotrophos. ꝛ auť. ſed hoc. Juſti. de
8 cura. §. ſi. ¶ †Quidā ſunt adminiſtratores particulares, vt pro-
curatores ad cauſas tantūmodo cōſtituti: ꝛ in iſtis gl. dicit quod
non iurant de calum. C. eo. l. ij. §. ſin autem. ꝛ auť. principales. licet
gl. varient in procuratore, in. l. ij. §. ſin autem. ꝛ in auť. principales.
Cyn. tenet procuratorē per ſe iurare, ꝛ etiam dominum iurare de-
bere: ꝛ vnus nō releuat alterum. Dic, ſi procurator habet genera-
le mandatū, vel ſpeciale ad cauſam, ꝛ non ad iurandum de calum.
vterque habet iurare, ꝛ vnius iuramentū nō excludit alium, vt di-
xit Cy. ꝛ tenet Bar. in dicto. §. ſin autem. ꝛ in. l. non ſolum. ff. de pro
curato. Eſt dubium, quia text. exigere videtur quod habeat man
datum ad cauſam. Unde cum non ſit inſtructus de cauſa, nō vide
tur poſſe iurare. Tamen dic ꝙ ſatis poteſt iurare in facto, quod
egit, ꝛ ſic ſibi noto: ꝛ idē etiam in dato ad agēdum, ꝛ defendēdū,
ꝛ iurandum de calumnia, ſecundum Jo. An. eo. tit. c. ſi. lib. vi. Si
habet mandatum generale, ꝛ ſpeciale ad iurandum de calumnia,
9 poteſt iurare pro domino: vt in. c. ſi. e. tit. †Aduertendum tamen,
ſecundum Bar. quod iuramentum, quod preſtat ipſe vt procura
tor ex generali mādato, vel etiam ſi habeat ſpeciale mandatū, qꝛ
ꝛ ipſe habet iurare, preſtat in animam ſuam: ꝛ qō preſtat nomine
domini, preſtat in animaꝫ domini, ꝛ debet referre verba ad domi
num, ſecundum Bar. ſic dominum ſcꝫ calūnie cauſa nō poſtula-
re, ꝛ ſic de ſingulis: ꝛ ſic habet pſtare duo iuramēta. Et hoc tenet
Jo. An. hic: patet in dicto. c. ſi. lib. vi. iuncto. c. ij. ij. rūſo. e. li. ꝛ Cy.
in dicta. l. ij. §. ſi. in vlti. q. ꝛ Jo. eo. ti. c. ſi. lib. vi. de teſti. preſentium.
li. vi. in verbo, iuramento. Hoc etiam tenet Hoſt. ṡ. e. c. ſi. Jo. An.
poſt eum in verbo, ſyndicum. ver. ſic ꝛ procurator. vbi dicit quod
procurator iurat in animam conſtituentis de veritate dicenda: ꝛ
etiam de cōſuetudine Romane curie in animam ſuaꝫ, que eſt ap
probata eo. tit. c. ij. lib. vi. Et cum bona conſcientia poteſt reſpon
dere ea, que ſcit, vel ab aliꝫs, in quorum animas iurauit, intelle-
xit vera eſſe. de teſti. preſentium. lib. vi. ad hoc. c. ij. ꝛ c. ſi. eo. ti. lib.
vi. Cy. hoc non placuit qō per procuratorem iuretur: qꝛ procura-
tor habet capere initium eorum, que agit in perſonā ppriaꝫ: vt. l.
inter ſtip. §. i. de verb. obl. ff. de ac. ꝛ ob. l. quecūqꝫ. Itē quia debet
pſtari tactis ſcripturis: vt pſentia Euāgeliorū terreat: qō nō erit
ſi eſſet abſens. Unō vř cōcedēdū qō nō iuret ī animā, vel ſi dica-
tur qō per aliū iurabit, vt per miniſtrū, ꝛ nuntium, qui concipit
verba in pſonā domini. ff. de conſti. pec. l. eum, qui. ꝛ hoc ponit. l.
10 ij. §. hic etiam in pe. q. que incipit, vltimo. †puto poſſe iurari in p
ſonam domini per procuratorem: vt de procurato. c. vltimo. lib.
vi. ꝛ tunc concipiat verba in dominum: qꝛ non proportionantur
ad ſe: vt dicit in ꝯtrahēte matrimoniū in dicto. c. ſi. Et ſic dicitur
in ſententia. ṡ. qui ſi. ſunt le. cauſam. ꝛ no. de elec. querelaꝫ. l. ſi. C. de
iniur. Practica aūt verborum iuramenti habetur per gloſſ. du-
pliciter. lxiij. diſt. tibi domino: vt dicat, Juro in animam domini.
Uel ſic, Dominus meus iurat quod ſic ſeruabit: ſic Deus ipſum
adiuuet. Ubi etiam dicit Joan. quod poſt reuocationem māda-
ti non certificato procuratore, ꝛ non certificato aduerſario, vel
iudice, quando de mādato fuit certificatus aduerſarius, adhuc
obligat dominum, per text. de procurato. mandato. ꝛ capitulo ꝙ
inſinuatiōe. ꝛ ſupra de reſcriptis. ex parte decani. licet ſecus eſſet
11 in matrimonio. j. de procurato. capitu. finali. libr. ſexto. ¶ †Sed
eſt dubium, an ſufficiat quod habeat mādatum ad iurādū de ca
lumnia. Joan.

lumnia. Jo. And. dicit quod in habente generale mandatum, vel
adminiſtrationē circa ea, que egit, ⁊ que not a habet, ſufficit ꝙ ha-
beat mandatum iurandi de calum. licet aliter nō ſpecificetur. In
habente ſpeciale mandatum exigitur ꝙ habeat mandatum iurā-
di de calum. ⁊ in animā domini. ⁊ in tali cauſa: per text. qui loqui-
tur in ſingulari, ibi: ad cauſam. Bart. indiſtincte exigit ꝙ habeat
mandatum iurandi de calum. ⁊ in animam domini, ⁊ in tali cau-
ſa. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. ff. de acqui. here. quod no. in. l. j. C.
etiam per procur. cauſam inte. agi poſ. quia ſi mandatum eſſet
ſimpliciter ad iurādum de calum. intelligitur in cauſis iuſtior: ſic
dominum non ligaret, ſecundum Barto. in omnibus caſibus, in
quibus dixi eum admittēdum ad iurandū pro domino, admitti
debet iurare iuris neceſſitate: licet. c. ſi. loquatur per verba precati
ua, non fecit iniuriā. ⁊c. niſi aliqu im cauſam alleget, vt q: iuſtior,
⁊c. quod intellige vt. ſ. dixi. Omnia dicta in procuratore habent
locum in ſyndico ad vnam cauſam conſtituto: quia ille procurato
ri equiparatur. Et hoc tenet Gul. in Spe. de iura. calum. §. reſtat.
ver. quid dices. ⁊ tenet Arch. l. xiij. diſt. tibi domino. ⁊ de teſti. pre-
12 ſentiū. lib. vi. in verbo, ſyndico. ¶ † Inquantū dixi patrem in cau
ſa filij poſſe iurare: dicendū ꝙ in caſtrenſibus, vel quaſi, in quibus
habetur vt ſui iuris, ſolus iurat, ſi eſt maior. Si eſt minor, ⁊ inca-
pax iuramenti, datur curator bonis, qui iurabit. In profectitijs
ſolus pater iurabit, ⁊ agit. In aduētitijs ſi pater acceptat vſum-
fructum, pater eſt legitimus adminiſtrator ⁊ iurat. Si quis tamē
diceret filiū iurare ſecum, nō peccaret. Cy. dicit patrē iurare: faciēs
regulā ꝙ vbicunqꝫ quis eſt in iudicio cū alterius authoritate, q:
nō habet integrā perſonam ſtādi in iudicio, ſemper ipſe iurat, qui
preſtat authoritatē: q: oīa facimus noſtra, quibus authoritatem
impertimur. l. ij. §. ſed oīa. C. de ve. iure enu. Si pater nō acceptat,
filius iurat cōſentiēte patre, q: nō eſt integer, q: in poteſtate: vt l.
nō ſolū. §. neceſſitatē. de bo. que li. Quod intellige vt ibi dicitur, ſi
eſt maior. Sed ſi eſt minor, adhuc dabitur curator, qui vt legiti-
mus adminiſtrator iurabit ſecundum Butri. in auē. principales.
13 † Inquantū dixi tutorem iurare, hoc verū quando contenditur
de alio, quā de tutela. Si enim ſe diceret maiorem: tunc q: conten-
dit de tutela, reputabitur maior, ⁊ iurabit: vt dicit Cy. in. l. ij. §. qđ
obſeruari. de iura. cal. Facit qđ in ſimili no. in. c. edocen. de reſcrip.
14 † Eſt dubiū quid de defenſore gl. tangit in. l. ij. §. ſin autē. C. de iu-
ra. calum. ⁊. c. non ſolū. de procur. Cōclude ſecundū Bar. ſi defen-
ſor interueniat animo nouādi, ⁊ tūc iurabit tanquā procurator in
rem ſuam, vt dictum eſt. ff. de noua. l. delegare. Si nō interceſſit
animo nouandi, ſed interceſſit animo repetendi: tunc ſi cōueni-
tur ex obligatione propria, iurat de calumnia. Si ex permiſſione
domini, domin⁹ debet iurare: vt dicit gl. ibi. Si interceſſit animo
non repetendi, ipſe debet iurare, argu. l. ſolutionē. ff. de ſolu. l. ſol
uendo. de neg. geſt. ſecūdū Bar. ibi. Sic debet intelligi quod no.
in Spe. in ti. de iura. cal. §. nunc dicamus. ⁊ ibi Joan. An. in ver.
15 quid de defenſore. ⁊ idem dicit in ver. item cōiuncta pſona. † Qđ
principalis iurat, quando cauſa agitur per coniunctam perſonā:
ſecus ſi coniuncta perſona conueniatur de eo, quod obligata eſt
ex obligatione propria: de quo per glo. ⁊ Cy. in dicta. l. ij. De pre
lato, vbi agit nomine vniuerſitatis, an iuret, ⁊ quomodo, habetur
de teſti. preſentium. lib. vj. De procuratore in rem ſuam, ⁊ ſic ceſ-
ſionario, habetur in dicta. l. ij. ⁊ in. l. non ſolū. ff. de pcur. Dic ſcđꝫ
Jo. An. poſt Cy. in. l. ij. ⁊ in. l. ſi. C. de procurato. ⁊ ponit Jo. An.
in addi. Spe. in ti. de iura. calū. §. reſtat. verſ. ſed nunqd minor, ꝙ
licet aliq diſtinxerint an ageret vtili, an ageret directa, ſi periculū
⁊ cōmodū ſpectat ad cedentē, q̄a cedit ad vtilitatē cedētis, iura-
bit dñs ſuo pīculo. Itē ⁊ ceſſionari⁹, q: calumniari poſſet: ⁊ iura-
bit ceſſionarius in animam propriam, per decre. ij. e. tit. lib. vj. Et
hoc, q̄a capitula iuramenti potius proſecutionem reſpiciunt lit.
ꝙ iuſtitiā negotij principalis. Nec etiam eſſet iniuſtum ꝙ ceſſio-
narius iuraret de iuſtitia principalis cauſe, ſecundū cōſcientiam
ſuam. Ad id, qđ no. de aduo. §. j. verſ. item ꝙ eſt preuaricator. Et
ſic debet intelligi. l. actio. ff. de procu. Si autem commodum ⁊ in
commodum ſpectat ad ceſſionariū, quia cauſa eſt propria ceſſio-
narij. C. de procura. l. qui ſtipendia. ff. quando appel. ſit. l. j. §. in p
pria. iurare debet tantum ceſſionarius, ſiue agat directa, ſiue vti-
li: ⁊ hoc tenetur communiter. De minori, an iuret de calum. Le-
giſte tangunt, ⁊ quid de iuramento de veritate, in dicta. l. ij. ⁊ eſt
eorum concluſio ꝙ ſic. Anton. de Gut.

1 ☞ Iurant de calumnia economus in cauſa collegij, ⁊ non ſin-
guli de collegio.
2 In iuramenti de calumnia preſtandi que ſit differentia inter cle-
ricos, religioſos, ⁊ ſeculares.
3 Clerici litigando cōpelluntur iurare per ſe, aut per procuratores.
4 Obligatus alternatiue ad alterum duorum preciſe, nō iuſte com
pellitur ad alterum tantum. 5.
6 Iurare de calumnia recuſans preſumit contra eum de iniquitate.
7 Capituli delictū ꝙ i omittēdo ⁊ cōtumacia preiudicat ipſi eccleſie.
8 Procurator quando dicatur ſufficienter conſtitutus.
9 Negligentia prelati inferioris epiſcopus poteſt conſtituere econo
mum ad vtilitatem eccleſie. nu. 17.
10 Procurator ad agendum non videtur eſſe conſtitutus ad defen-
dendum, niſi ſit etiam conſtitutus ad excipiendum.
11 Iurare compellitur clericus, quando eſt ſingularis per ſe litigās.
12 Iurare compellitur abbas per ſe, quando pro monaſterio litigat.
13 Economus quis ſit.
14 Syndicus quis ſit.
15 Economus, vel ſyndicus quomodo conſtituantur.
Syndicus, vel economus quando dicatur idoneus.
16 Infamis an poſſit eſſe procurator.
17 Economum, vel ſyndicum non poteſt eccleſia inferior conſtitue-
re abſque ſuperioris authoritate.

1 IMperatorum. ¶ † In cauſa collegij nō ſinguli de collegio,
ſed ipſius economus iurat de calum. h. d. Primo nar-
rat reprehenſibile factum. Secūdo id prohibet, ibi: ad
qđ. Tertio prouidet quid faciēdum ſit, ibi: ſed ne. Intellige literā,
q: hi litigabant per procuratorem ſpecialiter ad cauſam conſtitu
tum: ⁊ dū ab eis exigeretur iuramentū calum. ipſi dicebant ſe non
arctandos: pars aduerſa dicebat eos compellendos, q: non ſuffi
ciebat procuratorem iurare: propter que iudex cōpellebat eos ſub
penis iuris vt iurarent: propter que ipſi pape ſunt cōqueſti, petē-
tes de opportuno remedio prouideri: papa mādauit vt ſequitur.
2 ¶ † No. ꝙ in materia iuramenti preſtandi de calū. aliqua eſt diffe
rentia inter clericos, ⁊ religioſos ex vna parte, ⁊ ſeculares ex alia.
Et eſt differētia, q: laici cū nō poſſint cōſtituere procuratores, qui
habeant poteſtatē ex publica authoritate, cōpelluntur per ſe iura
re, aut per procuratores preſtātes iuramenta in animā propriā,
⁊ in animam domini. Sed vniuerſitates cum poſſint conſtituere
adminiſtratores vniuerſales, qui eo ꝙ poteſtatem habent ab vni
uerſitate eccleſiaſtica, ſaltim videntur habere poteſtatem de publi
co, nō cōpellūtur iurare: ⁊ ſufficit adminiſtratores iurare. ¶ No.
3 ſecundo † ꝙ clerici compelluntur litigando per procuratorē par-
ticularem aut iurare per ſe, vel procuratorem in animam domini,
aut iurare per ſe, vel vniuerſalem adminiſtratorem cōſtituere, qui
4 in ſolam ſui animam iuret. ¶ † No. tertio ꝙ vbi quis alternatiue
tenetur ad alterum duorum, preciſe, non iuſte compellitur ad alte
rum tantū. Ad hoc de plus peti. c. j. de emp. ⁊ ven. cum cauſam.
5 ¶ † No. quarto ꝙ eo quod quis declinat de calum. iurare, eſt pre
6 ſumptio cōtra eum de iniuſtitia cauſe. ¶ † No. quinto ꝙ delictū
capituli in omittendo, ⁊ contumacia, preiudicat eccleſie, etiam vbi
8 agitur de iure eccleſiarum perdendo. ¶ † No. ꝙ ſufficiens dicitur
procurator habere mādatum, ſi habet ad petendum, ⁊ exigendū,
⁊ de calum. iurandum. Et patet ex hoc ꝙ in ſyndico, ⁊ vniuerſali
adminiſtratore ſufficit ꝙ habeat mandatum ad iurandum de ca
lum. nec exigitur quod habeat mandatū ad iurandum in tali cau
ſa, nec in animam conſtituentium: q: non ſic habet iurare, ſed in
animam propriā. Puto tamē ꝙ eo ꝙ eſt cōſtitutus vniuerſaliter,
ſatis dicatur habere mandatum ad iurandum de cal. ideo ſub au
di ibi, valeat ⁊c. Dic ꝙ valet eo ipſo ꝙ eſt ſimpliciter conſtitutus.
9 ¶ † No. ꝙ in negligentiam inferioris prelati epiſcopus poteſt cō
ſtituere economū ad vtilitatem eccleſie: ⁊ ſic eccleſia nō defendēte,
vel prelato, vel capitulo bona eccleſie, ſupplet epiſcopus negligen
10 tiam, ⁊ ex officio procedit ad vtilitatem eccleſie. qđ not. ¶ † Opp.
primo ꝙ non habeat ſufficiens mandatum habens mandatum
ad agendum ⁊ excipiendum, cum debeat habere mandatū ad de-
fendendum. ff. de procurat. l. ſed ⁊ hec. §. defendere. Sol. Dic quod
habebat mādatum ad excipiendum. i. defendendum: nam excipe
re, ponitur pro defendere, vel reſpondere. Sic. ſ. de plus pet. ca. j.
Alibi ponitur pro agere, ⁊ pro eo reſpondere. ff. de eden. l. j. Ho-
ſtien. ⁊ per hanc literam dicit Gul. Na. ſufficiens eſſe procuratorium
illius, qui eſt datus ad agendum, ⁊ excipiendum, cum excipere,
ponatur pro defendere. ⁊ ad hoc conſtitui dꝫ. de procurato. acce-
11 dens. ⁊ cap. conſtitutus. ¶ † Oppon. quod compellantur iurare
clerici. ſ. eodem, cap. finali. ⁊ cap. ceterum. Solut. Compellitur iu-
rare clericus, quando eſt ſingularis per ſe litigans: ſed quod in cā
vniuerſitatis omnes iurare cōpellantur, hoc hic prohibetur. Itē
qđ compellatur preciſe, quando litigat per procuratorem, non cō
12 pellitur, ſi eligere vult litigare per ſyndicū. ¶ † Opp. cum gl. j. qđ
cōpellatur abbas iurare per ſe, arg. ff. ad munici. l. municeps. q: il
li melius preſumūtur ſcire veritatē, qui negotia monaſterij admi
niſtrant: ⁊ ſic compellendi ſunt. ſ. cap. proximo. Dicit gl. ꝙ aliud
in collegijs, que non compellantur iurarē, vt hic. Aliud in ſingu-
laribus, qui compelluntur. Hoc non tollit cōtraria: quia abbas
eſt ſingularis, et iura contraria loquuntur de capite vniuerſita-
tis. Ideo gloſſa dicit quod eſt ſpeciale priuilegium clericorum.
13 ¶ † Quero quid eſt economus. Gloſſa dicit quod eſt ille, cui res

eccleſiaſtica gubernanda mandatur l.xxxix.diſ.i q: in quibuſdã.
14 ⁊ dicit quod licet nomina ſint diuerſa.† idem tamen eſt ſyndicus
quod economus,⁊ actor vniuerſitatis. De quo glo.remittit in c.
15 volumus.⁊.c.diaconum. ℂ † Quero quomodo conſtituatur. Di
cit glo.quod conſtituitur ab vniuerſitate authoritate iudicis or
dinarij.C.de epi.⁊ cle.omnes.§.hoc nihilominus. Dicit Inn.qḋ
licet conſtituatur epiſcopi confirmatione,per.§.hic alle.tamen cõ
ſtituitur etiam ſine epiſcopo,⁊ eius confirmatione,⁊ tenet con
ſtitutio.ff.quod cuiuſque vni.l.j.de ſyndi.capi.vno. Unde dice
bat Pe.quod licet iure caueatur,tamen conſuetudine non admit
titur vt conſtituatur cum authoritate epiſcopi. Nec etiam curia
ſeruat quod requiratur authoritas epiſcopi. Hoſti.diſtinguit in
ter cauſas diſcretas,⁊ communes,ſecũdum ea,que habentur de
reſcript.edoceri. Ueritas eſt quod in eccleſijs cathedralibus ſiue
ſint bona diſcreta,ſiue nõ,exigitur conſenſus epiſcopi:q: hoc offi
cium magni ponderis:vt no. Inno.in dicto.c.edoceri. Ad hoc.§.
de procu.c.j. In cauſis inferiorum eccleſiarum collegiatarum ſuf
ficit conſenſus prelati illius eccleſie,⁊ conuentus:nec exigitur au
thoritas epiſcopi. Et ſic glo.hic ad tex.relata male dicit bene di
ctis doct. Et hoc tenet Jo.de Lig.in inferioribus eccleſijs,in qui
bus non eſt collegium,ſyndicus vniuerſalis debet cõſtitui autho
ritate epiſcopi:vt no. Inno.de teſta.requiſiſti.in verbo.cõmunio.
in fin.vbi dicit quod propter communionem,quam habet epiſco
pus cum inferioribus eccleſijs,inferiores eccleſie non poſſunt fa
cere ſtatuta ſine conſilio,⁊ conſenſu epiſcoporum.de conſuet.cum
conſuetudinis.⁊ in procurationibus,⁊ alijs arduis negotijs,ſua
conſilia ſunt requirenda.x.q.ij.precarie.de ma.⁊ obe.humilis.de
procur.c.j.de iudi.cauſam.ſecundum Inn. Quid ſi epiſcopus nõ
ſtatuat vbi ſtatuere debet: Dic quod ſtatuet archiepiſcopus.ix.q.
iij.cũ ſcimus.ad hoc litera hic. Tenet tñ Lapus ſua alle.lxxxvij.
ꝙ vicarius epi nõ poſſit loco epi dare economũ,nec authorari:q:
datio economi eſt actus voluntarie iuriſdictionis,que communi
ter non tranſeunt in vicarium. Alleg.de offi.vicarij.c.i.⁊.ij.l.bi.vj.
Plus dicit quod ſi ſimpliciter data eſt poteſtas vicario,vt poſſit
dare economos,qḋ in inferiori eccleſia non poterit dare economũ
ea non vacãte:q: datio ſpectat ad prelatum eccleſie. Nec etiam ea
vacante:quia tunc de iure poteſt dare economum ſolum ad guber
nandos fructus. Alia ergo ad eccleſiam ſpectantia,vel ad illa,nõ
poteſt dare economum:⁊ ſic ſua intelligitur poteſtas. Non ob.tex.
hic,in fi.vbi epiſcopus ſtatuit:quia debet hoc intelligi,negligente
abbate in cõſtituendo:q: tunc loco ipſius ſubrogatur epiſcopus.
16 ℂ † Quero quando dicat idoneus. Dic,quãdo omnino cauſam
non ignorat. Item ſi eſt bone fame:nam infamis,⁊ ſuſpectus eſſe
nõ dz.v.q.ij.q: epi.iij.q.vij.§.j.⁊.c.infames. Jo.in.c.accedẽs.l.di.di
ſtinguit inter procuratorẽ epiſcopi:⁊ hic nõ poteſt eſſe infamis.⁊
procuratorẽ monaſterij:⁊ hic poteſt eſſe infamis:vt.d.c.accedens.
Pro primo alle.C.de his,qui imple.l.j.lib.x.de etate,⁊ quali.tuñ.
glo.iij.q.vij.c.j.tenet quod infamis per ſententiam non poteſt eſſe:
alias ſic. Non obſtat inſti.de excep.§.vlti.q: aliud ſecũdum leges,
aliud ſecondum canones. Uinc.diſtinguit inter procuratorem ad
negotia in cauſis eccleſiaſticis:⁊ hic poteſt eſſe procurator infa
mis quantumcunque,dummodo ſit catholicus:ad iudicia nõ po
teſt eſſe infamis de iure canonico,ſic de iure ciuili. Alle.ad primũ
C.de preci.Imper.offe.l.vniuerſis.Spe.in tit de procu.§.i.verſic.
item quod eſt infamis.diſtinguit vt gl.in.d.§.ſi.inter modicam ⁊
magnam infamiam,de quo.§.de iudi.cum deputati.vbi gl.diſtin
guit inter ius ciuile,⁊ canonicũ. Sed dic,ſi eſt infamis infamia
nuda facti,non credo hunc repellendum ab officio procurationis:
ab officio economatus,vel ſyndicatus ſic,quia hoc eſt officium in
eccleſia,⁊ quid ſpirituale.i.q.i.ſi quis epiſcopus.⁊ talia officia ſpi
ritualia non cadunt in infamem infamia etiam facti.C.de digni.l.
quoties.lib.x. Si eſt infamia iuris,aut per ſententiam,tunc de iu
re ciuili non repellit procuratorem. De iure canonico.ſi eſt procu
rator ad negotia,nõ repellitur:ſi ad iudicia,repellitur,ſiue ſit pro
curator epiſcopi,ſiue alterius prelati,inquãtum agit pro iuribus
eccleſie:inquantum autem agit pro patrimonialibus clerici,ſatis
tolerari poſſet quod procurator poſſet eſſe infamis,dũmodo non
ſit procurator epiſcopi.⁊.c.accedens.loquitur de adminiſtratore
17 eccleſie. ℂ † Opp.vltimo quod epiſcopus non ſtatuat economum
in eccleſia inferiori,ex quo habet prelatũ,ad quem ſpectat admini
ſtratio:quia de negotijs inferioris eccleſie ſe nõ intromittit epiſco
pus,niſi in negligentia: arg.ix.q.iij.cum ſcimus. Sol. Gl.exponit,
ſtatuas,id eſt,authoritatem interponas:quod concludit inferio
rem prelatum non poſſe conſtituere economum abſque epiſcopi
authoritate. Sed de hoc.§.dixi hoc non ſeruari. Dic ergo ſecun
dum Joan. Andr.quod poterit ſtatuere epiſcopus demum negli
gente prelato,vt.§.glo.proxima.⁊ hoc poterit,ne propter admini
ſtrationis defectum amittat ius ſuum,qui de capitulo conqueri
tur:quo caſu iudex capitulo inuito dabit defenſorem:ſicut adoleſ
centi,qui negligit curatorem petere,qui ei inuito datur:vt.C.qui
de tu.l.ij.in fin.ſecundum Hoſt.

1 ℂ Iurant de calumnia clerici in cauſis proprijs,⁊ ... curato. cum ij per ſe eligunt litigare.
2 De nouo emergentibus nouum meſt auxilium oppoꝛtunum
3 Iuramenta de calumnia cuius ſit finis.
4 Conſuetudo obuians fini veritatis eruende non valet.
5 Clauſula Summarie,⁊ de plano,non tollit tendentia ad finem ve
ritatis eruende.
6 Appellatio non defendit appellantem contra iura.
7 Conſuetudo contra legem non valet.
8 Conſuetudo non tollit formã iuramenti preſtandi ab aduocatis.
9 Iuramentum de calumnia an poſſit aliqua conſuetudine differri
ad calculum ſententie.
10 In iuramẽto calumnie preſtãdo quomodo prouidebitur,vbi ali
quis per procuratorem generalem litigat,qui iurare non poteſt.
11 Clericus in cauſis collegij poteſt per alium iurare de calumnia.
12 Conſuetudo omni iuri contraria non valet.

1 Cetcrum. ℂ † In cauſis proprijs iurãt cleri
ci de calumnia,nõ obſtãte conſue
tudine contraria. Et premiſſa cauſa ponit mandatũ,⁊
2 cõtrariã conſuetudinẽ dãnat. ℂ † Nota primo ꝙ no
uo morbo opus eſt noua medicina:⁊ nouo caſui adhibendum eſt
3 nouum remediũ. ℂ † No.ij.finẽ preſtationis iuramenti calũnie,
4 ſcilicet vt veritas eruatur. ℂ † No.iij.quod cõſuetudo obuians fi
ni veritatis eruende,vt irrationabilis non valet:⁊ ſic conſuetudo
nõ poteſt tollere ſubſtantialia iudicij,que tendunt in finem verita
tis eruẽde. Et hec eſt cauſa quare nõ tollit in cauſis ſummarijs:
5 vt in cle.ſi.de verb.ſig.† q: verba illa,ſummarie,⁊ de plano,nõ tol
lũt tẽdẽtia in finẽ veritatis eruẽde. Per hoc ſoluit ꝙ diſcutit Ly.
⁊ indeterminatũ relinqt,in.l.ſi.§.ſed quia.in.ij. q.⁊ qḋ tangit in
l.prima.C.que ſit lon.conſue. ℂ No.iſtud capitulum eſſe de ſubſtã
tia iuramẽti calũnie.⁊ ſi quereř verum non inficietur:licet qui
6 dam contra,ſecundũ Abb. ℂ † Nota quod appellatio nõ defen
dit appellantẽ contra iura,vt non iuret,vbi eſt iurandũ de iure.
Quod dicit Jo.verum,niſi alleget aliquam cauſam,propter quã
7 iurare non teneř,ſecundum Joan.de Lig. ℂ † Oppo. ꝙ valeat
conſuetudo contra legem.de cõſue.c.ſi. Dic,ſi cõſuetudo ſolũ obui
at legi poſitiue,⁊ nõ rationi ſuadẽti vtilitatẽ publicam,⁊ ob vi
tandũ mortale peccatum introducte,hec valet:ſecus ſi obuiet ra
tioni ſuadenti animarum vtilitatem,⁊ publicam: q: illa irratio
8 nabilis,vt hic. Ad hoc.j.de teſti.tuis.⁊ quod ibi noe. ℂ † Quid
de iuramento preſtando ab aduocatis ſecundum formam.l.rem
non nouam.§.patroni. Dic quod conſuetudo non excuſat:quia
eadem eſt ratio. Item conſuetudo non habetur,licet modo ad
9 uocati inuicem ſibi deferẽtes hoc ſeruãt pro Euangelio. ℂ † Que
ro an valeat conſuetudo per quam differtur iuramentum ad cal
culum ſententie. Dicit Joan. And.in addi. Spec.in tit.de iura.
calum.§.ſequitur.ver.⁊ nota quod. Pil. tenuit quod valeat con
ſuetudo quod iuramẽtum differatur ad calculum ſententie. Et
ſic dicit Joan. And.ſe habuiſſe a domino ſuo,qui fuit ſuo tem
pore aſſeſſor Mediolani,quod iuramentum exigebatur ſolum
tempore ſententie,⁊ a victore:⁊ de hoc putat Pileum intelligẽ
ſe,qui fuit de dioceſim. Nunquid autem poſſit reſcripto remitti
iuramentum calumnie. Gloſ.dicit quod ſic,dum tamen dicatur,
Non obſtante lege tali:vt not in.d.§.ſequitur.⁊ dicit qḋ ſi vniſſet
remiſſum,proderit aduerſario C.de fruct.⁊ lit.expen.l.ſi.⁊.c.pru
dentiam.de mut.petit.⁊ idem ibi Cyn. Si tamen opponitur con
tra reſcriptum,in cauſa iſta preambula iurabitur ſecũdum eum,
Et quod dixi aduerſarium vti illo iure,intelligit Franc.quando
fuit impetratum a parte:ſecus ſi motu proprio principis fuiſſet
conceſſum. Ad quod not.in.d.c.prudentiam.in fi.vltime gloſ.⁊
quod not.in cle.ff.de verb.ſig.in.q. illa,an reconuentio procedat
in ſummaria. Tenet tamen Pil.quod ſi reſcripto non vtatur,ad
uerſarius poterit vti.ff.quod quiſq; iuris l.iij.§.primo ff.de bo.
poſ.contra tabu.l.poſt mortem. Ad qḋ facit quod not. de reſtit.
ſpo.ex conqueſtione.l.petende.C.de temp.in integ.reſtit. pe.que
ponit Joan. And.in addi. Spe.in loco prealleg. Gloſ.q. ponit
duas cauſas preſtandi iuramentum calum.tertiam addit Hoſ.
vt timore iuramẽti nõ ſit immemor ſue ſalutis quo ad alia capita
10 que ꝯtinenř p gl.ĩ.c.j.vt.i.q.vlti.ſcim⁹.ſecũdum Hoſt. ℂ † Que
ro,aliquis litigat per procuratorem:dominus eſt lõge remotus,
puta vltra mare,vel aliã longam peregrinationem;quomodo pro
uidebitur,ſi procurator generalis,q: non poſſit iurare de cal. Gl.
dicit quod dabitur curator:⁊ ille iurabit de cal. arg.ff.de cur.bo.
dan.l.j.⁊.ij. Dicunt doct. ꝙ queſtio non procedit in procuratore
habente ſpecialem mandatum ad iurandũ de cal.de iura.ca.c.fi.
li.vj. Qḋ puto hoc caſu,etiam ſi velit dominuz reſpõdere,vt per
ſonam magis inſtructam,vel legaliorem:dum tamẽ omnino cau
ſam neſciat,maxime cum eſſet informatus de viribus mãdati,qḋ
ſpecialiſſimum dz eſſet. Et hoc tenet Jo. An.e.ti.c.ſi.li.vj. Ue
ra,vt detur curator,quãdo non hz ſpeciale mandatum,quando
eſt omnino remotus,ſed ſi eſſet remotus,licet nõ in tantum noe.

Uin.ſ.c.j.ꝙ dabitur dilatio procuratori,vt denūtiet dño:vt.l.
vlt.C.vbi in rē actio.⁊ in aut.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi
opʒ.vt lite nō cōte.qm̄.§.qđ ſi.Hic aūt dt ꝙ admitteretur hoc
caſu ꝓcurator ad iurādū de calūnia.de ꝓcur.petitio.vel mittet
ad iudicē loci,vt recipiat iuſm,ſm formā,quā tradit Specu.in
loco pᷓalleg.vbi hoc ponit,⁊ remittit ad Spe.eo.ti.§.reſtat.ꝟ.
qđ ergo.Cy.in.l.ij.§.hoc ēt.C.e.ti poſt Jac.de are.tʒ primā pra
cticā,vt det̄ curator,q iurabit,p.l.ij.§.j.ff.de mu.⁊ hono.⁊ talis
iurabit:vt no.in.§.qđ obſeruari.ſm Jac.Spe.vbi ſupra recitat
opi.⁊ reſidet illa,ꝙ hoc caſu poterit ꝓcurator loco abſentis
iurare.lʒ dicat ꝙ ⁊ alia practica ꝓcedit,ꝙ det̄ curator.Hec pra
ctica ꝙ det̄ curator,nō plʒ Bar.q: vbi ſpāliter datus eſt ꝓcura
tor,nō eſt locus dationi curatoris:ſicut tutela teſtamētaria ex
cludit datiuā.ff.de teſta.tu.l.ſi ſub cōditione.⁊ no ſ.de appel.ex
parte.ij.ideo tūc tʒ ꝙ ꝓcurator admittit̄,⁊ ꝓcedit iudiciū:quia
iura,q̄ dicūt dñm debere iurare,loquunt̄ qñ dñs de facili pōt
hri.ff.de iud.l.ſi lōgi⁹.⁊ ꝙ ibi no.Itē actio vtilis nō cōpetit,niſi
facta ceſſiōe,⁊ tñ ſi cedēs nō poſſet hri,trāſit.ff.de act.⁊ ob.l.ij.
ff.de inſtit.l.i.⁊.ij.l.dāni.ff.de dā.infect.Qđ plʒ,q: hoc ēt alias
permittit̄:vt ſ administratorē agat̄ durāte offō,q: nō eſt ſpes ꝙ
ſine officiū,niſi alias nō permitteret̄.ff.de tut.⁊ ra.diſ.l.niſi.§.j.
Certe ⁊ alia practica pōt ſeruari,vt det̄ curator:q: eo reſpectu,
quo dat̄ curator:nō eſt ibi ꝓcurator,ſeʒ q̄d ad finē iurādi de cal.
11 ſed intelligit.ꝙ gl.velit ꝙ curator det̄ toti liti.¶ † Opp.ꝙ cle
rici poſſint p alios iurare.ſ.e.c.j.⁊ nō cōpellant̄.Cōtrariū per
dit in cauſis collegiō:hic in cauſis ꝓprijs priuatis,⁊ patrimo
nialibus,an quibus habēt iurare,vt.ſ.dixi in laicis:q: ſi eligūt
per ſe litigare,iurant:ſi p procuratorē,pñt iurare per aliū habē
12 tem ſpeciale mandatū ad hoc.¶ † Nota vltima gl.ꝙ conſuetu
do omni iuri contraria non valet. Uide textum.ſ.de probatio.
ad noſtram.

1 ☞ Jurare poteſt de columnia procurator eccleſie vel vniuer
ſitatis.
2 Delegatus ex quo cauſa poſſit reuocari.
3 Citatus ad ſe preſentandum non videtur citatus ad comparē
dum perſonaliter.
4 Clauſula,de rato,importat ſpeciale mandatum.
5 Litis conteſtatio inducitur ſola reſponſione ad petita.
6 Jurari debet de calumnia ſtatim poſt litem conteſtatam.
7 Juratur de calumnia ſuper iuribus temporalibus,ſed nō ſpiri
tualibus.
8 Syndici debent cauere de rato,quando de mandato ſuſpica
tur.
9 Procurator priuati non iurat de calumnia ſine ſpeciali man
dato.
10 Procuratori conſtituto ad cauſas an debeant dari inducie ad
conſulendum dominum vt de columnia iuret.
11 Jurare an poſſit de calumnia excommunicatus in iudicio con
uentus.
12 Jurare poſſint de calumnia pupillus,vel minor,in caſibus,q
bus poſſunt ſtare in iudicio.
13 Judex quando debeat interrogare partes litigantes.
14 Interrogationes partium ad quid,⁊ quare per iudicem fiant.
15 Interrogationes iudiciarie quo tempore fiant.
16 Interrogationes quo iure fiant.
17 Reſpondere quando quis teneatur interrogationibus iudi
cis.
18 Interrogatione facta per iudicem an poſſit ſuper eo offerri li
bellus.
19 Interrogationibus iudiciarijs an ſit reſpondendum de credu
litate,ſeu veritate.
20 Interrogationes an poſſint fieri per iudicem delegatum.
21 Reſpondere recuſans interrogatus vbi debet,quando habebi
tur pro confitente:vel negante.
22 Interrogatus an poſſideat,⁊ reſpondet ſe non poſſidere,cum
poſſideat,an ex hoc puniatur.
23 Reſpondere an quis compellatur ad interrogationem aduer
ſarij.
24 Reſponſio quecunq; an ſufficiat interrogationi facte.

1 **Cum cauſam.** ¶ † Procurator eccle
ſie ⁊ vniuerſitatis de calū.
iurare pōt.h.d.Eſt q̄dā narratio ꝓceſſus cauſe vſq;
2 ad litē cōte.⁊ iuſiu calū.ideo non diuidit̄.¶ † Nota
vnam cām legitimā reuocādi delegatū,qñ iudex,vel partes co
3 rā eo ſunt negligētes in proſequendo.¶ † Nota.ij.ꝙ citatus vt
ſe pñtet cōſpectui apoſtolice ſedis,nō vr̄ citatus vt perſonali
4 ter cōpareat;ideo pōt per procuratorē cōparere.¶ † Nota arg.
ꝙ clauſula,de rato,importet ſpeciale mādatum.vide gl.de trāſ.

5 contingit.de reli.do.cōſtitut⁹.¶ † Nota ꝙ ſola rñſione ad pe
tita inducit̄ litis cōte.Et facit ꝙ per cōfeſſionē inducitur litis
cōte.Et not ꝙ eo ꝙ apparet libellū porrectū,⁊ interrogatione
ꝓcedēte,indncit̄,⁊ ꝓbat̄ cōteſtatio litis.Et eſt arg.p opi.Hoſt.
ꝙ vltra libelli porrectionē exigat̄ interrogatio ptis,vel iudicis,
6 de ꝯtētis in libello,vt inducat̄ litis cōte.¶ † No.tps,quo dēat
iurari dr calū.q: ſtatim poſt lit.conte.⁊ qđ iuſm calū.ab vtraq;
pte dʒ pſtari.¶ Nota arg.p opi.Inn.vt ꝓcurator in cā eccleſie
7 iuret abſq; ſpāli mādato.¶ † Opp.ꝙ ſup iurib⁹ nō iuret̄ de ca
lū.ſ.e.literas.Dic hoc verū in iurib⁹ ſpiritualib⁹,ſʒ in tpalibus
ſic.Jdeo intellige ibi,⁊ in qbuſdā alijs ſcʒ iurib⁹,tpalib⁹,nō ſpi
ritualib⁹:⁊ erat ſuper iuriſdictiōe,honore,⁊ diſtrictu ville ſan
8 cti Petri caſtri Arioli:vt in decre.lʒ.de ꝓba.¶ † Opp.ꝙ nō ca
ueant ſyndici de rato.l.itē eorū.§.actor.ff.qđ cuiuſq; vni.Dic
ꝙ nō cauēt de rato,niſi cū de mādato dubitat̄,vt ibi.Uel dic ꝙ
habebāt mādatū ſub noīe ꝓcuratoris,qđ cōſtituētes promiſe
rāt hre ratū.ff.de ꝓcur.ſi ꝓcuratorē.de trāſ.ꝯtingit.de dolo.cū
dilecti.de quo de reli.do.cū dilect⁹.ſm Hoſt. Uel dic,de rato ſ.
cū decreto.¶ Opp.ꝙ archieps agere debuerit corā ſeculari,ſi
actor erat.de foro cōpe.cū ſit.⁊.c.ſi cleric⁹.Dic ꝙ notabat im
periū,corā quo agi debebat.de fo.cōpe.lʒ.Uel ſauctini erāt vio
lēti.e.tit.cū ſit.vel noluerūt excipere.Hodie vero tota Remā
diola ſpectabat ad eccleſiā:⁊ ſic recognouit rodulph⁹ rex Ro
manorū de quo in Spe.de reſcri.pñta.§.rōne cāe.ver.itē qđ eſt
obtētū ab Imperatore,vbi ēt dt ꝙ ſpecifice Bononia fuit do
nata,q̄cq̄d neget Bonoñ.Ubi ēt diſputat de validitate dona
tiōis,eo ꝙ fuit facta añ coronationē:⁊ ꝯcludit ꝙ valet:q: ſola
electiōe ꝯſequit̄ ius adminiſtrādi.ꝯtra.di.legim⁹.in aut.hec cō
ſtitutio,q̄ de dignitatib⁹.ſicut in papa:vt in.c.lʒ.de elec.li.ex.
diſ.ſi quis pecuniā.de quo dic vt in papa in data.vj.Et idē illō
cōfirmat Jo.an.in data.vj.de q̄ p Cy.in.l.bñ a zenone.de qua
9 dri.pſcri.¶ † Opp.ꝙ ꝓcurator nō iuret.C.eo.aut.pricipales.⁊
maxime ſine ſpāli mādato.e.ti.c.ſi.lib.vj.⁊ tñ hic iurat ꝓcurator
vniuerſitatis ſecularis,⁊ ꝓcurator epi.Sol.Pōt dici ꝙ hic ha
bebāt ꝓcuratores archiepi,⁊ cōis ſauctie ſpāle mādatū.Hoc
eſt diuinare,⁊ ꝯ tex.Pōt dici q̄ ad ꝓcuratorē archiepi ſpāle in
clerico,⁊ in cā eccleſie,vt nō exigat̄ ſpēle mādatū,ſm Inn.hic,
⁊.ſ.eo.c.j.⁊ ad hoc optime tex.hic Tu dic ꝙ actor ſiue ꝯſtitua
tur a non dño,ſiue a dño,vel ab vniuerſitate,q: cōſtituit̄ autho
ritate iudicis,hic iurat de calū.Et actorē appello quēcunq; con
ſtitutū authoritate iudicis,ſiue a nō dño.Syndic⁹ aūt adhuc
iurat de calū.Et appello illū eſſe ſyndicū,ſm Inn ēt ſi ꝯſtituat̄
ſub noīe ꝓcuratoris,eo ꝙ eſt cōſtitut⁹ ab vniuerſitate,ſiue in re
ꝓpria,ſiue aliena:⁊ de hoc loquit̄ hic.Et aduerte:q: ⁊ tūc iurat
q̄cq̄ ſit ſpālis ſyndic⁹ ad vnā cām:lʒ in cauſis eccleſiaſticis ſtat
dria inter ſyndicū ſpālē ⁊ vniuerſalē tenēdo opinionē ꝙ ⁊ in cau
ſis eccleſiaſticis vt ꝓcurator ſpālis iuret,exigat̄ ſpāle mādatū,
vt dixi.ſ.eo.Imperatorū.Dicit tñ nota dignū ꝙ epi.⁊ alij pre
lati,⁊ ſi dñi nō ſunt.de do.c.ij.per ſe tñ conſtituūt procuratores,
⁊ ſine decreto ſuperioris:qđ non eſt in alio ſentiendū.de quo de
procu.petitio.Uniuerſitas etiā ꝓprie dicitur cōſtituere procu
ratorē in re ꝓpria vniuerſitatis.C.eo.l.ij.§.hoc etiā.Itē actores
cōſtituit vniuerſitas in rebus nō ſuis.ff.qđ cuiuſq; vniuer.l.itē
eorū.§.ſi actor.Hoſt.remittit de procura.q: in cauſis.de ſyndi
co.c.vno.Dic vt eo.tit.⁊.c.ſi.⁊ dixi.ſ.c.j.Gloſſ.in prin.eſt clara.
10 alleg.concor.vſq; ad ver.ſed cum iuramētū.⁊ no.ibi.¶ † Que
rit glo.cōſtitutus eſt ꝓcurator ad cās,petit̄ vt iuret de calūnia,
petit tempus ad deliberandum vt cōſulat dñm,an debeat dari:
Glo.hic videtur dicere ꝙ non:q: cū habeat reſpōdere de credu
litate,ſtatim eſt informatus vt credat,vel nō credat:vnde ſtatiʒ
pōt dicere,credo,vel nō credo:⁊ nō poteſt dicere,dubito.Secus
dicit in ſacramēto de veritate:q: cū habet reſpondere de verita
te,pōt dicere.Dubito.ff.de interro.act.l.qui interrogatur.C.de
iure delib.l.ſi curatoris.¶ Ultimo concludit ꝙ etiā vbi iuratur
de calūnia,dat̄ tps ad deliberandū.Idē dicit gl.in dicta.l.ij.C.
de iura calū.in.§.j.Aſſignāt hic doc.cauſam,q: confeſſio p Cre
dit,ſic preiudicat,ſicut ⁊ preiudicat per verbū Scio.Oportet
ergo ꝙ deliberate rñdeat.Butr.in.d.l.ij.in rñſione ad poſitio
nes,tenet ꝙ debet dari dilatio:q: non ſufficit credere ſimplici
ter,ſed oportet quod reſpondeat per Credit informatū aliqua
ratione:alias eſſet temerarium credere.C.de plagi.l.plagiū.l.Ju
lia.§.ij.ff.de actio.emp.Idem dicit in.l.ſi.ff.de dila.⁊ in.l.totiēs.
ff.de interro.actio.⁊ in.l.iuſiurandum ⁊ ad pecunias.ff.de iure
iuran.Ideo concludit ꝙ cum interrogatur de facto alieno,po
teſt petere tempus ad deliberandū:quia probabiliter ignorat.
ff.pro ſuo.l.ſi.Si de ꝓprio,⁊ longinquo,idem.ff.de acqui.pol.l.
peregre.⁊.l.hac cōſultiſſima.§.actum humana.C.qui teſta.face
re poſ.l.ij.§.ſʒ quia.ff.de orig.iur.Si de ꝓximo,⁊ intricato.idē.
Ad hoc quod not.ff.de confeſſis.l.non fatetur.l.emptor.§.Lu
cius.ff.de pac.Si de ꝓximo,⁊ nō intricato,nō datur delibera

toria: vt. l. ꝗꝗ. ad Vel. de reſcrip. ab excõmunicato. Sic debet itel
ligi quod no. Jo. An. l. diſt. põderet. in .j. glo. ⁊ hic. Et hec verba
ponit Hoſt. quo ad reſpõdẽtẽ de facto proprio. j. de teſti. ex te-
nore. vbi Jo. An. ſuper. ij. glo. Cyn. tenet idẽ in reſpõſione ad pe
ſitiones: in iuramẽto calũ. dicit ꝙ nõ debet dari dilatio: quia ha
buit eã ſatis in reſpõſione ad libellũ. Et hoc ponit in l. j. in princ.
in. v. q. nec habet timere periuriũ: q: de veritate nõ iurat. Itẽ q:
reſpõſio ad poſitiones, que fiunt per iuramentũ calũnie, equipa
ratur reſpõſioni, que fit ad interrogationẽ iudicis: quia ibi, ⁊ hic
reſpõdetur de credulitate. Sz interrogationibus datur dilatio
ad deliberandũ. ff. de interro. act. qui interrogatur. ergo ⁊c. ff. de
petitio. hered. l. ſi debitor. ſecundũ Cyn. Hãc opi. etiã ſequitur
Bart. in dicta. l. ij. §. qd obſeruari. Archi. l. diſt. ponderet, dicit ꝙ
refert an interrogatus reſpondeat ꝙ dubitat: ⁊ tũc ſunt dila-
tiones ad reſpõdẽdũ: vt dicta. l. qd interrogatur. an dicat ſe igno
rare id, ſuper quo interrogatur: ⁊ compellendus eſt preciſe vt re
ſpõdeat, qui nõ habet reſpõdere, niſi qd credit: vt dicta. l. ij. §. ij.
⁊ in authen. in iſto ſecundũ Tan. ⁊ remittit ad Specu. eo. ti. §.
vlti. ad fi. ⁊ de poſi. §. vi. verſi. itẽ not. ⁊c. ver. ſed nunquid. Spec.
poſt dñm ſuũ, eo. titu. §. vlti. tenet opi. qd nõ habeat deliberato-
rias, per ea, que dixit glo. Spec. in titu. de poſitio. §. ſexto. verſic.
ſed nũquid. diffuſe proſequitur hanc queſtionẽ. ⁊ eius cõcluſio re
ducitur ad id, qd dicit Bur. ⁊ Bart. ſ. Idẽ in eodẽ. §. ver. quid ſi.
dicit ꝙ ſi ante iuramentũ calũnie interrogetur ꝙ habet rñdere ⁊
de credulitate, ⁊ veritate, debet habere dilatorias, vbi probabili-
ter dubitat: ſi poſt iuramentũ, quia habet reſpondere an credat,
vel non credit, debet ſtatim cogi ad reſpondendũ. per illa que di-
cit gl. ſupra. Barto. in. l. iuſiurandũ ⁊ ad pecunias. §. i. dicit qd da
ri dz: q: poſſibile eſt qd credit, vel nõ credit, q: dubitat. ff. de te-
ſta. l. de ſtatu. Ad hoc quod no. Innocen. de exceptio. cũ venera-
bilis. nã poſſibile eſt ꝙ non credit, nec diſcredit. ſed inter duo ve
riſimilia ducitur. Joan. And. in addi. Spe. §. vi. in fi. eo. ti. tenet
⁊ dicit ꝙ queſtio poteſt dupliciter intelligi. Primo an detur de
liberatorie ſuper iuramento calum. preſtãdo: ⁊ dicit ꝙ dabũtur
dilatorie: vt no. glo. in dicta. l. ij. ⁊ dicit qd iſtud tenet Piſt. ⁊
Fran. Vercel. alleg. iuſiurã. ⁊ ad pecunias. in prin. de iureiurãdo.
⁊ Alexã. idẽ tenet: ſed dicit ꝙ Cyn. cõtrariũ tenet, C. eo. l. ij. in. v.
q. q: ſatis habuit tẽpus ad deliberãdũ in porrectione libelli, ⁊ re
ſponſione ad illud: nõ debet ergo alias habere. C. de dilatio. l. ſi
quãdo. ⁊ hoc placet Jo. An. Alio modo poteſt intelligi an pre-
ſtito iuramẽto, ſi petitur tẽpus ad deliberãdũ i reſpõſione ad po
ſitionẽ: ⁊ dicit qd regulariter nõ datur, niſi caſus ſit ita perple-
xus, ⁊ dubius, vt debeatur, per hic no. ſecundũ Jo. And. Secũ
dũ hoc cõcluderetur qd nunquã haberet deliberatorias princi-
pales, niſi noniter aliquid occurreret: q: ſemper debuiſſet delibe-
raſſe in libello: ⁊ ſi procurator veniſſet ante lit. conte. idẽ: ſi poſt, de
beret habere. Puto ꝙ ſi dubitetur an principalis debeat habe-
re deliberatorias ad iurãdũ de calũ. dic ꝙ nõ: q: ſatis potuit de
liberare de iuſtitia litis in reſpõſione ad libellũ per ſe. vel procura
torẽ. Sz an ad poſitiones debet habere deliberatorias, ſi fiat po
ſitio de cõtẽtis in libello, circa que alias reſpõdit negãdo, vel af-
firmãdo ſpecifice, iterato nõ daꝰ deliberatoria: q: ſufficiũt prime
ad libellũ: nec poteſt aliter reſpõdere, quin detegat ſe mẽdacẽ. Si
fiat poſitio de alio nõ cõtẽto in libello, vel i genere cõtẽto. nõ ta-
mẽ ſpecifice veriſimiliter meditato, ꝗꝗ generalis petitio libelli
ad illud poſſit trahi, ⁊ debet habere deliberatorias, inquãtũ ha
bet probabilẽ cauſam ſuper illo dubitãdi, vt q: habet reſpõdere
de facto alieno, aut de facto ꝓprio de lõginquo, vel intricato. Si
queritur an procurator debeat habere dilatorias ad iurãdũ de
calũ. ſi eſt ꝓcurator, qui a principio litis reſpõdit libello, has ha-
bere nõ debet: q: nõ iurat, niſi in genere de credulitate iuſtitie li-
belli, ad quẽ alias habuit deliberatorias. Si queritur an debeat
habere deliberatorias ad reſpõdẽdũ poſitionibꝰ, idẽ per oĩa qd
ſupra dixi in dño: q: ſi fiat poſitio de cõtẽtis in libello ſpecifice, ⁊
veriſimiliter meditato, in reſpõſione ad libellũ nõ debet habere
deliberatorias. Si de cõtẽto in genere in libello fiat ſpecifica po-
ſitio, ⁊ nõ veriſimiliter meditato in libello, dabiꝰ noua dilatio, cũ
11 diſtinctio. Butri. an factũ ſit propriũ, vel alienũ. ¶ † Quero an
excõmunicatꝰ in iudicio cõuẽtus poſſit iurare de calũ. Alle. ꝓ,
⁊ cõtra, ⁊ cõcludit qd iurare debet. Alle. expreſſum in. c. cũ inter.
de except. ⁊ ne in ſua facultate ſit nõ reſpõdere, ⁊ calũniari: ⁊ hoc
q: iuramẽtũ ꝑſtatur modiũ, ⁊ grauamẽ rei, ⁊ ad vtilitatẽ aduer-
ſariũ: ⁊ talia in eius odiũ preſtari debẽt, ſicut fit cõio ad eius odiũ
Ad hoc qd no. glo. in dict. c. cũ inter. ⁊ qd no. gl. ⁊ tex. de purga.
12 ca. c. i. † Per hoc infert hic Jo. An. ꝙ pupillus in caſibus, in qui
bꝰ poteſt eſſe in iudicio, ⁊ minor preſtẽt hoc iuramẽtũ calũ. De
quo in Spec. eo. ti. §. reſtat. ver. ſed cũ pupillꝰ. ⁊ ver. ſz nũquid. Et
de Judeo, ⁊ ſub qua forma iuret. vide. e. §. ver. ſz nũquid iudeus.
Butri. i l. ij. cõcludit ꝙ ſi eſt infans, cauſam p ſe agere nõ poteſt:
ideo nõ iurat, imo iurabit tutor, qui ſolus cauſam agit, ⁊ qui ſo-
lus eſt citandus l. ſ. §. ſed ſufficit. ff. de admi. tut. Si eſt minor in-
fante, altero de duobꝰ modis põt agere cãm: nã põt ipſe tutor
conueniri, vel ipſe pupillus authoritate tutoris: imo quãdoq;
ambos cõueniũt, dicentes. Ago cõtra tutorẽ, ⁊ pupillũ autho-
ritate tutoris. Dic ꝙ adhuc iurabit tutor. Et aſſignat duplicẽ
cauſam quare nõ iurat pupillus: q: iuſiurandum calũnie eſt de ſubſtan
tialibꝰ iudicij: ideo exigit pſonã itegrã, cuiuſmodi nõ eſt minor. Itẽ
q: hz iurare de qlitate cãe, ⁊ qlitatẽ cãe veriſimiliter ignorat iuris pre
ſumptiõe: q: nõ ſufficit credere, niſi iuſta rõne credaꝰ l. Julia §.
ij. ff. de ac. em. ⁊ l. plagij. C. ad legẽ iul. de plagi. Idẽ Cy. q: ꝑſtita
authoritatẽ vꝰ principalr agẽs: q: oĩa nr̃a facimꝰ, qbꝰ autho
ritatẽ, ⁊c. l. ij. §. ſz oĩa. C. de vet. iure enu. Idẽ tz Bar. ⁊ aſſignat rõ
nẽ, quã. ſ. aſſignauit poſt But. Gul. tz idẽ i i locis. ſ. alleg. Dic
tñ ꝙ vbi pupillꝰ põt eſſe i iudicio ſolꝰ, vt in cã momẽtanee poſ
ſeſſiõis, ꝙ poterit iurare, ⁊ dẽbit. ⁊ hoc tz l. v. ſz cũ pupillꝰ in v.
añt, ſz aliqd. tz pupillos nõ iurare. xxij. q. v. paruuli. ⁊ c. pueri. ⁊
ibi tãgit qñ litigat p ꝓcuratorẽ: ⁊ tũc iter dz iurare ꝓcurator, ⁊
tutor. Tene ꝙ in cã, ĩ q̃ pt ſolꝰ agitare, iurare pt, ſi eſt doli capax
13 alĩs non: vt no. xxij. q. v. paruuli. ¶ † Quero cũ vltima glo qñ ſint
faciende interrogationes. Dic ꝙ aliqñ fiunt poſt lit. cõte. aliqñ
añ. poſt litẽ cõte. fiũt interrogatiões ad finẽ dirigẽdi iudiciũ, ne
iudiciũ ſit eluſoriũ. q̃ nõ debẽt admitti: vt ſi agaꝰ reali, interroga-
tur poſſeſſor an poſſideat rẽ, q̃ petiꝰ, ⁊ p qua parte, ⁊ an deſierit
poſſidere dolo. ff. de interro. act. l. q ſeruũ. ⁊. in iure. ff. de rei ven.
l. q petitorio. an ſit hꝰs, vel p q̃ta pte, an in pt̃ate hẽat ſeruũ, p
quo agitur noxali, vel nõ: an quadrupes, q dãnũ dederit, ſit eꝰ
vel nõ: an ex teſtamento ſit heres, vel non: an edes ſit ſua, a qbꝰ
dãnum timeꝰ, vel nõ. Hoc colligiꝰ. ff. de interro. act. l. q interro-
gaꝰ. ⁊ l. ſi quis in iure. ⁊ l. ſeq. ⁊ l. vlt. ⁊ l. vt alienũ. Itẽ ad dirigẽ
dum iudiciũ qñq; ſit interrogatio de etate: vt ſi dubitaꝰ de pſo-
na an poſſit eſſe in iudicio ſine curatore vt ꝯ eũ poſſit iudicium
inſtitui, poterit iterrogari, ⁊ dẽbit, an ſit minor, vel maior: vt. ff.
de iterro. act. l. de etate. ¶ Ad declarationẽ huius materie dic
de pluribus. Primo, ad quid fiãt interrogatiões. Scdo, quare
fiãt iterrogatiões. Tertio, quo tpe fiãt interrogatiões. Quar
to, quo iure fiãt. Quinto, qñ qs teneatur reſpondere, vel negari.
Sexto, an ſuper hac interrogatione offeraꝰ libellus. Septimo,
an ſit rñdẽdũ de credulitate, vel veritate. Octauo, an fiãt p iudi
14 cem delegatum. ¶ † Ad primũ dic ꝙ q̃dã ſunt interrogatio-
nes, que fiũt ante lit. conteſt. ⁊ hec fiũt ad preparationẽ iudi-
cij. vt inſtruaꝰ qualiter, an, ⁊ p qua pte, vel q̃do debeat ꝯ eũ dirigi
re iudiciũ, vel libellum, vt patet in interrogationibus hic poſi-
tis, ⁊ alijs ſupra additis in. l. toties. ff. de interro. act. Quedã q̃
fiunt poſt lit. cõte. p tit. de cõfeſ. ⁊ hec fiunt a parte, ⁊ fiũt ad lit.
deciſionẽ. Quedã, q̃ fiũt a teſte: ⁊ he fiunt ſimpl'r ad litis deci-
ſionẽ: vt l. ſi poſtulauerit. §. qñ. ff. de adulte. ⁊ no. ſ. de teſti. cũ
cauſam. Dicit tñ But. in dicta. l. toties. qd he differũt: q: ille q̃
fiunt a parte fiunt ſub ſacramento calũ. l. ij. §. qd obſeruari. de
iura. cal. Aliqñ etiã fiunt ſub ſacramẽto malitie, vel veritatis.
de iura calũ. c. j. lib. vj. Que autẽ fiunt a teſte fiunt de veritate,
⁊ ſub ſacramẽto veritatis: vt. l. iuriſiurã. C. de teſti. ⁊ auẽ. ſed in-
dex. C. de ſacr. ſan. eccl. Nunqd autẽ ſub iuramẽto credulitatis
arcteꝰ ad reſpondendum de veritate, ⁊ econtra dixi. ſ. eo. c. in.
Aduerte tñ qd interrogationes, q̃ fiunt ante lit. cõteſta. ſi certã
intẽdo perſonã cõuenire, fiunt ab illa tñ, alias fiũt generaliter.
Vñ citanꝰ oẽs, quibꝰ ad hoc ſpectat, ſi ſunt. vel eſſe volũt here
des. ff. de here. inſti. l. ſi qs inſtituaꝰ. de bo. auto. iu. poſſ. l. ij. qui
ex cau. in poſ. ea. l. ſi diu. ⁊ de ſuc. edic. l. i. Scdo, qñ fiant: dic ꝙ
qñq; contingebat actorẽ plus petere, ⁊ ſic incidebat in penã ti.
de plus peti. Item qñq; conueniebat aliũ pro alio: ⁊ ſic puniba-
tur. ff. de iudi. cũ quẽ temere. de penis calũ. de dolo. fine. Item
qñq; nõ litigabat, incertus ꝯ quẽ dirigeretur iudiciũ ff. de ſuc.
edic. l. j. vel in vanũ litigabat qd lex noluit: vt. ꝯ. l. ij. de iura. cal.
ſic deuẽtũ ad iterrogatiões, vt abbreuienꝰ lites, ⁊ nõ vacillet cõ
uentio: vt. l. properãdũ. C. de iudic. l. ij. ff. de eo, quod certo loco.
Hec vera in interrogationibꝰ, q̃ fiunt ante lit. cõteſta. In his q̃
fiunt poſtea: ille fiũt mediantibꝰ poſitionibꝰ: ⁊ hoc ad releuan
dũ ꝓbationes ſuperfluas: vt in cle. ſi. de ver. ſig. Quicquid ſentiat
Cy. in. l. ij. §. qd obſeruari. C. de iura. calũ. vbi tangit certã mate-
riã poſitionũ. de quo de cõfeſ. c. ij. lib. vj. Et aliqñ ad declarãdã
probationẽ: vt in. c. cum Joannes eremita. de fide inſtru. Sic ⁊
interrogationes, que fiunt a teſtibꝰ fiunt ad finẽ inueniẽde veri
tatis. Aduertendũ tñ ꝙ interrogationes oẽs fundanꝰ ſuper
equitate, vt fiãt vbi eqtas mouerit iudicẽ. Et mouet eqtas ante
lit. conte. vt pars ſit certa, contra quã dirigat iudiciũ. Per ꝙ
pꝫ ꝙ Butri qd tñ in neceſſarijs ad certificandam partẽ ſuffi-
dum eſt. vbi autẽ ſit a parte per tit. de confeſſi. poſt litẽ conteſta.
ſufficit quod ſit vtilis, licet non ſit omnino neceſſaria. dũmodo
non ſit impertinens. Unde equitas mouet iudicẽ eo qd eſt ꝑti
nens. ff. de iureiuran. l. ſi duo patroni. ⁊ de peti. here. l. ſi quis
liberta.

libertatē.⁊ de fideiuſ.mi.l.ſi fideiuſſor.§.ſ.Interrogatio autē.q̄ fit
a teſte,fit vbi vtile.⁊ vbi neceſſariū,⁊ qñ teſtis vacillat,⁊ iudex
h₃ eū ſuſpectū,d₃ equitas mouere iudicē ad oēs interrogatiōes,
q̄b⁹ poſſet teſtē decipere,⁊ eius mēdaciū inuenire.Uſ tñ,ſecun-
dum But.citi⁹ reperiri mendaciū,faciendo vnā generalem in-
terrogationē dicēdo,qd ſcis tu de tali facto,⁊ quid vidiſti:quā
faciendo tot interrogatiōes:q₂ ex eis qñq₃ inſtruitur ad dōm.
Sed ſi non habeat teſtem ſuſpectū,⁊ videat bono modo proce-
dere,debet leuibus interrogationib⁹ pertranſire,⁊ eius dictum
inquantū poteſt,⁊ eſt poſſibile,pertranſire,ſm Butr.in.d.l.to-
15 ties:⁊.d.l.vbicunq₃.tā in antiqua,q̄₃ in noua lec.¶ † Tertio qñ
fiant.Dic ꝙ quedam ſunt interrogationes,que fiunt ad iudicij
preparationem,de quibus eſt dictū:⁊ he fiunt ante lit.cōte.An
autem fiant ante libellum porrectū But.dicit ꝙ debent fieri an-
te libellum,eo q₂ preparatoria ſunt libelli.l.qui petitorio.ff.de rei
ven.Dicit etiam ꝙ poteſt differri vſq₃ ad tp̄s porrectionis libel
li:⁊ ſi aliter,quā dixi porrigeretur libellus:poterit poſtea porri-
gere iuxta riſionē rei poterit etiā poſtea fieri vt inſtruaſ an deſi-
ſtat.ff.de rei ven.l.qui petitorio.Spe.de interrog.actio.§.i.verſi.
ſed nunquid prius eligit.ꝙ prius debeat porrigi libellus.Ioā.
And concordat opi.vt primo debeat porrigi iudici,⁊ poſt por-
rectionem iudici factā fit interrogatio,primo examinata peti-
tiōe per iudicē an opus ſit interrogare.niſi forte aliter neſcit for-
mare petitionē,vel actionē eligere,niſi ꝑ rñſionē rei certificetur.
Bar.in.l.j.dicit ꝙ cōis practica h₃ ꝙ ante narreſ,quod intendit
contra talem agere,quare petit interrogari illum an poſſideat,
vel an ſit heres:⁊ poſtea porrigitur libellus.Et hec practica vi
tutior,⁊ tutior,ne grauetur actor ad mutandū libellū,vel refor
mandū:l₃ aliq porrigant libellū,⁊ petant eū interrogari,⁊ libel-
lum porrigāt ſub cōditione.Que practica nō eſt tuta:q₂ actus
legitimi nō debent cōditionaliter fieri.Non obſtat ꝙ actiōe in-
ſtituta debet fieri interrogatio:vt.l.j.⁊.l.de etate.§.q ex quadrā
te.§.q tacuit.de interro.act.q₂ fatis d₃ inſtituta actio quo ad ꝓ
poſitū.Quedā ſunt interrogationes,q̄ fiunt circa deciſoria:et
he fieri debēt poſt litē cōte.vſq₃ ad ꝯcluſionē in cā,ſi ſunt inter
rogationes,q̄ fiant a teſtib⁹.An aūt poſt publicationē:vel con
cluſionē in cauſa fieri poſſint a teſtibus,ſaltem ad declarandū,
vel addendū:dic vt de teſti.c.cām.de proba.licet cauſam.de teſti-
bus.per tuas.⁊.c.cū clamor.Interrogatiōes aūt,q̄ fiūt a ptib⁹,
pñt fieri poſt cōcluſionē in cā ad declarādū probationē.de fide
inſtru.cū Io.eremita.An aūt fieri poſſint ad fundandā vel iu-
uandā intentionē:vidi dubitari.Aliq enī dicebāt ꝙ non:q₂ iu-
ra regulariter ꝓhibēt acta fieri poſt cōcluſionē in cā.de ꝓcu.au
ditis.de fi.inſtru.cū Io.eremita.⁊.c.cū dilect⁹.de cau.poſ.paſto
ralis.de teſti.ſignificauerūt.de cā poſ.cle.j ¶ Cōſului cōtra per
tex.xxx.q.j.iudicantē.per text.in.l.generaliter.C.de reb.cred.⁊
iureiuran.vbi pōt deferri ſacramentū ad indagationem verita-
tis,ſiue ad totū,ſiue ad partem probandam in ipſa diffinitiua
ſnīa,ꝓ,tex.iuncta gl.in.l.vbicunq₃.ff.de interro.act.vbi pōt fieri
interrogatio vſque ad ſniam in quacunq₃ parte iudicij:⁊ patet
exemplis.gloſſ.ibi,etiā ad intentionē ex toto fundandam:nam
poteſt interrogari ſcholaris an lectus ſuus ſibi accommodat⁹.
16 ¶ † Ad quartū,quo iure fiant:dōt But.ꝙ olim iure actionis:
⁊ ſic inſtituta actione fiebant interrogatiōes:qđ hodie eſt cor-
rectū.Quod intellige quo ad actionē,nō quo ad hoc vt nō fiāt
interrogatiōes:l₃ q̄da ſec⁹ dicere voluerint.qđ reprobant doct.
Legiſte:⁊ Spe.in tit.de interro.act.§.i.ver.illud.vbi examinat
motiua dicentiū ꝫ:ideo fit officio iudicis.Et ſi queris quo offi
cio,licet quidā dicant ꝙ nobili officio iudicis,q₂ mercenarium
nō cōpetit ante litis cōteſtationē.l.ediles.§.itē ſciēdū.ff.de edi.
edic.Ad hoc qđ no.de app.ſignificante.⁊ facit et tex.ibi,qđ nō
pl₃ Butr.q₂ licet mercenariū deſeruiat poſt litis cōteſ.valde tñ
deſeruit ante:vt.d.l.j.⁊ et poſt in executione:vt no.ff.de rei ven.
17 l.q reſtituere.⁊ hoc et t₃ ⁊ in antiqua,⁊ noua lectura.¶ † Ad
quintū,num quid cogaſ reſpondere:dic ſecundum Butr.ſi loq-
mur de interrogationibus ante lit.cōte.cōpellitur de ſuo ⁊ meo
iure reſpondere,⁊ hic vt me inſtruat ex reſponſione ſua,ne ſim
incertus quē cōueniam,⁊ inquantū.Et per hoc patet ꝙ talis
interrogatio fit demū vbi neceſſitas actoris hoc ſuadet poſt li-
tem conteſtatā,ſi volo interrogare de iure meo cōpelliſ rñdere
pe titu.de cōteſ.⁊ ꝑ iuſm caluīnie an ſibi mutuauerim,vel non:ſi
de iure ſuo,non teneſ reſpondere:vt.l.in ſpeciali.de rei vend.⁊.l.
cogi de peti.here.niſi actor fundaſſet intentionē ſuā:q₂ tunc nō
cōpelliſ ꝓciſe,l₃ cauſatiue ſi nō velit,ſubaudi:vt.l.ſine poſſiden-
tis.C.de ꝓba.Teſtis aūt interrogari pōt,⁊ ſi non ſubeſt alia cā
dūmodo ptinens ſit interrogatio:adeo regulariter non compel
litur quis dicere an poſſideat titulo:q₂ ſufficit qđ dicat Poſſi-
deo,cū ex hoc certificet actorē in dirigenda actione.Fallit in pe
titiōe hereditatis,vbi op₃ ꝙ dicat ſe poſſidere pro herede,vel ꝓ
poſſeſſore:q₂ ſicut allegatio poſſeſſiōis in alijs realibus dirigit
effectualiter actionē,ita in petitione hereditatis hoc qualifica-
tū poſſidere pro herede,vel ꝓ poſſeſſore:iō ſic op₃ ꝙ reſpōdeat.
18 ¶ † Ad ſextū,an debeat offerri libellus:dic ꝙ non,vt p₃ de off.
ordi.c.ij.⁊ per ea que dixi.ꝫ.de libel.obla.c.j.que repetunt doct.
in.d.l.1.ff.de interrog.ac.⁊ ponit But.vbi ſummat gl.in.d.l.to-
ties.ff.de interrog.act.Satis p₃ ex dictis ſupra ꝙ ante litis cō
teſta de veritate,poſt de credulitate:tñ quomodocunq₃ reſpon-
19 deat,ſufficit q̄rti ¶ † Ad ſeptimū dic ꝙ ꝑ delegatū,⁊ ordina-
riū fieri poteſt.Uidetur ꝙ nō:q₂ nō eſt firmatū officiū delegati
ante litis cōteſtationē.ff.de ꝓcu.l.ſi reus.Glo cōtradicit:q₂ hoc
videſ ſibi commiſſum,ſine quo non poteſt commode iudicium
expediri:vt.l.ij.ff.de iuriſ.om.iudi.⁊.ꝫ.de offi.deleg.de cauſis.⁊
c.ex literis.⁊ de hoc vide per Inno.ſ.de appellatio.ſignificante.
20 ¶ † Ad vltimū an interrogationes,q̄ fiunt ante litis conteſta
tionem fiunt ſub iuramēto calumnie:dic,ſub generali non:q₂ il-
lud exigitur poſt litē conteſtatā:vt in.c.ij.de iuramen.calū Sub
ſpeciali dicit ꝙ ſic:vt.l.theſaurus.ff.ad exhi.Hec vt plurimum
tacta ſunt per gl.⁊ But.ſuper rubri.in.l.1.ff.de interrog.act.que
21 trāſponit Cy.ad.l.toties.eo.ti,⁊ hec ſufficiant.¶ † Quero qd
ſi interrogatus,vbi d₃ reſpondere,non vult Dic ꝙ habebitur
pro cōfitente,vel negante,prout plus proderit aduerſario:vt.l.
de etate.§.qui tacuit.ff de interro.act.Sed hic eſt aduertendū,
an habeatur pro cōfeſſo,eo ipſo q₂ requirit,⁊ citatur ad reſpon
dendū interrogationi,vel poſitioni.Glo.ſe expedit de confeſ.c.
ſi.lib.vi.quod non habetur pro confeſſo,niſi ſit iuſſus a iudice
vt reſpōdeat Per quod dicit ꝙ non ſufficit citatio vt veniat ad
reſpondendum,nec iuſſus nuntij.Butr.in.d.l.1 ff.de interrog.
act.⁊ in.l.ij.§.quod obſeruari.tenet idē,niſi tranſmittantur po-
ſitiones,vel id,ſuper quo interrogatur:alias cum eſſet ignorās
non habetur pro reſpondente:q₂ nec ita caderet vera confeſſio,
ff.de iuriſdi.om.iudi.l.ſi per errorem.Et hoc dicit in.d.§.qui ta-
cuit.⁊ in.d.l.ij.Spe.hec dicit vera in titu.de poſitio.§.nono.ver
ſicu.verum vt non ſufficiat requiſitio per nuntium,niſi ſibi ſta-
tuatur terminus vt veniat ad reſpondendum cum comminatio
ne quod ſi non veniat,habebitur pro reſpondente,⁊ confitente:
quo caſu dicit ꝙ habebitur pro cōfeſſo.Iunge Butr.⁊ Spe.ꝙ
habeaſ ꝓ cōfeſſo iuſſu iudicis in abſentē,vel preſentē,quando ſi
bi mittitur vt reſpondeat,vel veniat ad reſpondendum cum
comminatione,vt niſi veniat,habebiſ ꝓ confeſſo.Ubi aūt dixi
eum haberi pro cōfeſſo,dicit Bart.quod hoc exigatur in.d.l.ij.
ꝙ requiraſ,vt ſupra dixi,ꝙ recuſet ſine cauſa reſpondere,et ꝙ
iudex pronuntiet eum haberi pro confeſſo contumacē in rñdē-
do,vel pronuntiet eum ſine rationabili cauſa recuſare.Uñ op₃
iudicem patefacere eius delictum ante,quā habeatur pro con-
feſſo.ff de iure fiſci.l.eius,qui delatorē.Et dicit Bart.ꝙ ſi talis
decedat ante hanc denūtiationē,ad eius heredem non trāſibit
pena,vt habeatur pro confeſſo:vt.d.l.eius,qui delatorē.ſcđm
Bart.Hec vera inquantū ſic eſt contumax ad reſpondendum
poſitioni.Per contumaciam autem ad reſpondendum libello
non habebiſ pro confeſſo:vt lite non conte.c.j.Poſſet forte dici
pro confeſſo,ſi iuberetur vt reſpondeat,vel ſibi libellus deſtina-
retur cū p̄cepto reſpondendi,⁊ cōminatione vt niſi rñdeat,ha-
bebiſ pro confeſſo.Et eſſet ex hoc practica vtilis ſemper poſſe
procedi in abſentem ad ſententiā diffinitiuā abſq₃ conteſtatiōe
⁊ eſſet hic cōteſtatio ex ficta cōfeſſione,ſicut in vera dixi.de lit.
22 conteſ.c.j ¶ † Quero:aliquis interrogatus an poſſideat:rñdet
ſe non poſſidere,cū poſſideat.an ex hoc mendacio puniaſ.Re-
ſpondet glo.ꝙ ſi actor hoc ꝓbauit,ſcilicet ꝙ poſſideat,vbi re-
ſpondet ſe non poſſidere,res,que petitur,eſt illi auferenda,⁊ d₃
dari actori,etiā ſi is non probet rē ſuam eſſe in penā mēdacij.ff.de
rei vē.l.vlti.Hec vera dicit ibi gl.qñ agitur reali.ſecus ſi ageret
perſonali ad rem tradendam:q₂ hec pena non eſt a iure impoſi-
ta.Item hec vera,ſi in negatione perſiſtit vſq₃ ad aſſumptum
onus ꝓbandi:tunc releuaſ ab hac pena.ff.de iureiu.l.ſi duo pa
troni.⁊.l.eum qui.Item hoc verum,niſi conuentus remedio il-
lius legis incōtinenti,ſe offerat paratum probare dominium:q₂
tunc impedit tranſlationē poſſeſſionis,ſicut in alijs poſſeſſorijs
dicimus,quib⁹ obſtat dñij exceptio:vt.l.iij.§.ibidem.ff ad ex-
hiben.⁊.l.ſi is,a quo.vt in poſ.leg.⁊.l.iij.§.cū.ff.ad Carb.glo.l₃
contra in aut.item ſi poſſeſſor.C.qui pot.in pig.ha.⁊ hoc in pe-
nā mēdacij.Et eſt caſus,in quo agenti poſſeſſorio adipiſcēde nō
obſtat exceptio dñij,etiā ꝙ incōtinenti offeraſ ꝓbatio.qđ eſt no-
23 tandū.¶ † Quero an ad interrogationem aduerſarij cōpellaſ
reſpōdere.Gloſſ.dicit ꝙ non:ſi tamen reſpondeat,preiudicabit
reſponſio.ff.eodem.l.ſi ſentētie.de dolo,⁊ cont.prout.Hec vera
ſecundum Hoſ.quando ſit interrogatio,que fit ante lit.cont.ſ₃
ad poſitionem bene teneſ reſpōdere,ſecundum Hoſt.Aſſignat
cauſam:quia interrogatio nō fit per iuramentū,ſed poſitio ſic.
Contrarium dixi ſupra poſt Bn.Ideo dico idem in poſitiōe,
qđ in interrogatione.Nam interrogatio,⁊ poſitio licet fiat per

partem.ad eſt materia.ſuper qua interrogatur pars,non arctat
ad rñdendū,niſi precedente iuſſu iudicis Jdeo habet ſtyl⁹ cu-
rie q̄ pars non arctatur ad reſpondendū poſitionibus,niſi ſint
date in ſcriptis,vt ponendo cōſiteatur:⁊ ſic equalitas hic inde
ſeruetur.de mu.peti.prudentia.C.de fruc.⁊ lit.expen.l.fina.⁊ in
regula,non licet.de regu iur.lib.vj Jn interrogationibus autem
ante litem conteſtatā etiam de practica curie illc non dantur in
ſcriptis,ſed iudex ad inſtātiā partis interrogat,ſecundū domi.
de Rota,ſua concluſiōe.xxxj.fatentur q̄ ſi non data in ſcriptis
poſitione ad illam voluntarie rñdeat,q̄ preiudicabit ſibi cōfeſ-
24 ſio.¶ † Ultimo an ſufficiat quecunq̄ reſponſio.Glo.Dicit q̄
non,imo debet facere illum certum cui reſpondet.ff.eodem.l.
de etate.§.nihil.alias dicit Jo.And.q̄ fiet interpretatio cōtra
eum.de dolo,⁊ contu.dilecti.Remitt Hoſtiē.ad Summam,de
iudi.§.que ſunt neceſſaria.vſq̄ ad.§.illum autem. Antonius
de Butrio.

1 ☞ Jurat de calumnia per alium epiſcopus per illum agens.
2 Epiſcopus quod habeat priuilegium in litigando.
3 Juramentum habet per ſe epiſcopus preſtare,⁊ non per alium
vbi eligit per ſe litigare.
4 Juramentum non preſtat epiſcopus tactis Euangelijs duo-
bus caſibus.
5 Juramentum calumnie preſtare recuſans in quo puniatur.
6 Epiſcopus quomodo non compellatur per alium litigare,etiā
in foro ſeculari.
7 Juramentum calumnie an ſit ſemper a litigatoribus preſtan-
dum.
8 Jurare cogitur epiſcopus tactis ſcripturis,niſi appareat iure
oppoſitum.
9 Jurare de veritate dicenda an poſſit procurator.
10 Juramentū veritatis de quibus poſſit quis preſtare ſalua con
ſcientia.
11 Teſtis non reddens cauſas concludentes certam ſui dicti ſciē-
tiam,an ⁊ in quibus prohibet.
12 Jurare non compellitur epiſcopus per ſe,vbi per alium elegit
litigare.
13 Jurare recuſans an cadat a cauſa ipſo iure,an vero per ſenten-
tiam.
14 Lex quando vtitur verbis futuri temporis,non eſt late ſen-
tentie.
15 Jnſtantia iudicij,an pereat,ſi iudex nolit ferre ſententiam etiā
contra recuſantem iurare de calumnia.
16 Juramentum calumnie in quibus cauſis preſtetur.
17 Juramentum calumnie an preſtetur in recuſatione iudicis.
18 Juramentum an preſtetur in cauſa denuntiationis.
19 Jurare an debeam de calumnia,ſi emi rē a Titio,que eſt Sem
pronij.
20 Juramentum calumnie an ſit preſtandum in cauſa appella-
tionis.
21 Juramentum calumnie ſi ſit preſtitum ante litem conteſtatam
non eſt iterandum poſt litem conteſtatam.
22 Juramentum calumnie an poſſit peti preſtari prope finem ſen-
tentie.
23 Appellare poteſt,qui pro confeſſo habetur.
25 Jurans nunquam iurare,etiam de calumnia,ſi non iuret,inci-
dit in penas,vt pro confeſſo habeatur.
26 Jurare de calumnia ſi vtraq̄ pars recuſat,non habet locum
pena hic expreſſa.
27 Juramentum calumnie recuſans tutor preſtare non nocet pu-
pillo.
Jdem in prelato,⁊ ſyndico.no.28.

1 Cum in cauſa.¶ † Epiſcopus p alium agens cauſam pecunia-
riam,per illū iurat de calūnia,ſi per ſe agat,iurat ppo
ſitis,ſed non tactis,euangelijs.Scdo ponit pena nō
2 iurantis,⁊ ſunt due partes,que patēt.¶ † Nota ſpeciale priui
legiū epi:q̄ in cā ēt propria pōt eligere per aliū litigare:⁊ p illū
preſtat iuſm calūnie:q: ſufficit illum iurare.Et vt aliqd ſit pri-
uilegiū epiſcopi,iurabit procurator ſuus,nec iurabit in animā
dñi,intelligēdo in cauſa eccleſie.Ad qd facit,q: ſi cōſtituit ſyndi
cum,⁊ actorē,nulla hic induceretur ſpecialitas in epo.¶ Nota
q̄ epus pōt eligere litigare per ſe,⁊ per alium,⁊ ſua eſt electio:nō
3 compellitur ergo per aliū litigare.¶ † Nota q̄ vbi epus eligit per
4 ſe litigare,habet preſtare iuſm per ſe,⁊ non per aliū.¶ † Nota
duos caſus,in quibus nō pſtat epus iuēm,tactis,ſed tantū pro
5 poſitis euangelijs forma do de calūnia,ſʒ ⁊ teſtificādo.¶ † No.
6 penas contumaciā in preſtando iuramētū calūnie.¶ † Opp.
q̄ compellat epiſcopus ad litigandū p aliū.C.de pcur.l.pe.v.q.
iij.c.ſi.ix.q.iij.cū ſcimus.Sol Dicit Jo.Andr.q̄ quidā dicūt
epm litigant: in foro ſeculari cōpelli ad litigandum per alium
Jn foro eccleſiaſtico eſt eius electio an velit litigare per ſe,an p
aliū,vt hic.Alij dicūt illā corrigi ſm Hoſt.Uel dic q̄ inquantū
illa iura dicūt,dʒ p aliū litigare:dic debet.i.pōt.Sic.xxvi.diſt.
7 c.ſi.lxxiij.diſt.quicunq̄.ff.de iudi.l.⁊ poſt.ſm Phil ¶ † Opp.
q̄ iuramentū calūnie ſemper ſit preſtandū.ſ.e.ceterū.C.eo.l.ij.
Cuius cōtrariū innuit litera,ibi:cū preſtandū fuerit.Sol.Dicit
Jo.an.illud nō pſtandū tpe iſto in oib⁹ cauſis:vt.ſ.c.ij.⁊ ſic lrā
bñ ſtat.Uel reſpicit ſtatū litis:q: nō eſt pſtandū ante litis 2te.
Jtē q: lʒ nō remittat epo,remittit tñ parentib⁹,⁊ patronis:q:
nō eſt veriſimile eos calūniari ꝯ ſuos liberos,⁊ libertos.ff.q fa-
tiſ.cog l.de die.§.vlt.ff.de iureiur.l.iuſiurādū ⁊ ad pecunias.§.q
iuſiurandū.ſm Phi.Licet hoc vltimū nō placeat Frā.Jdē tʒ
But.q̄ remittat in.l.ij.in prin.de iura.calū.Jdē Cy.in d.l.ij.§.
ſʒ q:.§.ille,q dīt q̄ nō pōt remitti,loqtur de remiſſiōe hois,non
de remiſſiōe iuris.Et idē Bart.in d.l.ij.in prin.q ſequunt i hoc
Accurſiū.Alij tenēt ꝯtm,vt Frā.q: ſi nō remittit epo,q pater
eſt.de reſti.ſpo.cōquerente.cū cōcor.in glo.ij.nec pñ,vel prono.
Et tenuit hic Hoſt.Pil.⁊ Tan.vt no.Hoſt.eo tit.in Sūma.§.
ſ.alias.ij.in fi.Primū tʒ Azo ⁊ Accur.q: ius ver⁹ nō repenit in
hoc correctū:⁊ hoc tʒ Jo.And.in addi.Spe.eo.tit.§.ij.verſ.⁊
8 no.¶ † Opp.q̄ epus debeat iurare tactis ſcripturis,ſicut ⁊ alij.
ſ.q.vij.quoties.de iureiur.ego N.So.Regula eſt,q̄ epus,⁊ qui-
cunq̄ iurando debet tangere ſacramēta,⁊ ſic corporale iurare:
cui⁹ formā vide plene p glo.in cle.j.de here.niſi appareat in iure
expreſſum oppoſitū:vt no.gl.de elec.vt circa.lib.vj.i vbo,corā
in fi.¶ Ueniō ad qōnes.Prio qro an poſſit pcurator,vel ali⁹
adminiſtrator iurare de veritate dicēda.Scdo,de qb⁹ qs poſ-
9 ſit ſalua cōſciētia pſtare iuſm veritatis.† Ad primū dic q̄ qdā
ſunt procuratores habētes mādatū ab hoie:qdā adminiſtrato
res habētes adminiſtrationem vniuerſalē ab hoie,vel a iure au
thoritate iudicis.Primi,vt pcuratores,lʒ poſſint pſtare iuſm
calūnie:non preſtant iuſm de veritate dicēda,eo q̄ ſimplr ſunt
cōſtituti.Sed dōm q̄ aut habēt ſpeciale mandatū ad iurandū
in animam committentiū:⁊ poſſunt iurare.Non tamen reſpon
debit per ſe aliquid,ſed ſecundum qd committetur ab illis,qui
mandant.de tem.ordi.li.vi.Si nō hʒ mandatū ſpāle ad iuran
dum in animā.Dic q̄ quoddā eſt iuſm calūn.⁊ hoc poteſt pre
ſtare pcurator:qui in animā ſuā preſtat abſq̄ alio mādato ſpe
ciali:q: hʒ iurare de credulitate:⁊ qs de ſuo,⁊ alieno facto cre-
dere pōt.Quoddā eſt iuramentū veritatis:⁊ hoc,de quibus
pōt informatus eſſe circa litē,vt de quātitate expēſarū,vel pre
decidēda lite de facto,de quo eſt informatus,pōt iurare de ve-
ritate.Jn deciſorijs aūt,de quibus nō eſt informatus,vt pēdē-
tibus ab alieno facto,pōt,⁊ cōpellit,ſi ad hoc habeat ſpeciale
mandatū:vel ſi habet adminiſtrationē,vel ſit conſtitutus in rē
ſuā.ff.de iureiur.l.iuſiurandū qd.ff.de procur.l.procurator.an
quāuis ille.l.loquātur tm̄ in deferente,nō in faciente.Jn alijs
aūt pcuratoribus habētibus ſimplex mādatū,quidā dicūt q̄
nō poſſunt pſtare iuramētū veritatis:q: in talibus nō excuſat
credulitas,niſi adſit veritas.Nā poſſibile eſt q̄ illud,deq ego
qro,ſciat dñs,⁊ nō procurator.Ad hoc de reſcri.p.ab excomu-
nicato.⁊ ſic diuerſimode rñ debūt.ar.ff.de in lit.iurā.l.videam⁹
in prin.Jn alijs vē q̄ volētes admittunt,ſed non cōpelluntur,vt
in tutorib⁹:vt.d.l.videam⁹.q: qui volūtarie recipiūt,eſt veriſile
ſint de veritate informati ſuſcipiēdo veritatis iuſm,ar.de pen.
in noſtra.ideo nō cōpellit,ne cogat ancepſ periuriū incurrere
vt.d.l.videam⁹.Sed dicit Jnn.q̄ ibi non admittunt volentes
propter defectū pupilli,qui iurare non pōt.Per que dicit q̄ lʒ
procurator preſtet iuramētū de calūnia,nihilominus dñs in-
cabit de veritate.C.de procu.l.vlti.ff.de procu.l.ſi actor.quam-
uis illud loquat de iuramento calūnie.Sed dicit Hoſt.q̄ hec
nō eſt ſufficiēs reſpōſio ad virum ⁊ vxorem:vt.d.l.videamus.
⁊ adoleſcentes,de quibus non eſt dubium q̄ iurare poſſunt:vt
aut.ſacramēta.C.ſi aduer.ven.xxij.q.v.paruuli.⁊.c.pueri.qua-
propter Hoſt.cōcludere videt q̄ volūtarij admittunt ratione
predicta,q: pſumunt informati:tñ poſtea reſtringit ad habē
tes ſpeciale mandatū alle.c.diſt.optatū.xvij.q.iij.alias.in me-
tuentes Quoddā eſt iuramentū affectionis:⁊ hoc a pcuratore
non preſtat:q: non pōt ſcire affectionem ipſius,cuius nomine
preſtat iuramentū.Si loquimur de adminiſtratorib⁹ haben-
tibus mādatū a iure,vel iudicis authoritate,vt ſunt tutores,
actores,⁊ ſyndici,tales bñ poſſunt iurare de veritate dicēda.C.
de iud.l.properandū.§.i.C.de rexre.l.pe.C.de iura.ca.l.ij.§.qd
obſeruari.ff.de noxa.quoties.§.cos.⁊.§.ptor alt.⁊ hoc in iura-
mēto veritatis quo ad iuſm affectionis,⁊ illud a iudicis non
preſtat,niſi in caſibus.ff.de in lite iura.l.videamus.in prin.vſq̄
10 ad.§.de iure ¶ † Ad ſecundum,de quibus ſit preſtandū iu-
ramentum:dicit Jnno.q̄ iurat non tantum de his,que vidit,
ſed

ſed etiā de his, que indubitāter nouit. Ne ſi dicat In. ꝙ ita poſ-
ſum bona ꝯſciētia cōfiteri que indubitāter noui, vel que firmiter
credo, ſicut ea, que vidi: q2 nō vidi Chriſtū crucifigi, tamē hoc fir-
miter credo. Itē nō vidi Cōſtantinū, vel Iuſtinianū Imperato-
rē, ⁊ tamē bene noui Specu. ad hoc qđ fides eſt ſpes, ⁊ expecta-
tio future beatitudinis: q2 de futura beatitudine nō poteſt eſſe cer-
titudo ſcientie, ſed credulitatis tantū. Sic eſt in iuramēto de dicē-
da veritate: q2 iurās poteſt aſſerere illa vera eſſe, de quibus nō du-
bitat, licet nō viderit: ⁊ lex dicit factū ſciri, ⁊ indubitatū eſſe: q2
quādocūq3 auditu percipitur. ff. de aqua plu. arcē. l. in ſumma. §.
itē Labeo. de quo in Spe. de pba. §. i. ver. ⁊ not. In teſte autē teſti-
ficāte videtur ꝙ nō poſſit aſſerere in veritate ſe ſcire aliquid eſſe,
niſi viderit: q2 teſtificari debet nō tm̄ de his, q̄ ſcit, ſed que in eius
preſentia geſta ſunt. C. de teſti. l. teſtiū. ſm̄ Inno. q2 iurat nō tm̄ de
veritate dicēda, ſed de his, que in eius pñtia geſta ſunt. Per hec
cōcludit Hoſt. qđ iuramētū de veritate eſt ſecūdū cōſciētiā iurā-
tis. Ad hoc qđ no. ī. eo. literas. Nec eſt piurus. qui qđ falſum eſt,
affirmat, credens verū. Sic iudex ſm̄ iura pnūtiat, ſed nō iurat
ſimpliciter pnūtiare ſcđm qđ iuſtū fuerit, ſed qđ ſibi iuſtū viſum
fuerit: vt in authē. vt iuſiurā. qđ pſta. ab his. §. ⁊ equū. col. i. ⁊ de
re iudi. cū eterni. ibi: ꝯtra ꝯſciētiā. lib. vi. Puto qđ licet teſtis iu-
ret de dicēda verita. etiā quā ſcit, ꝙ ſi aſſignet cauſas, ꝑ quas hoc
indubitāter credit, licet in veritate neſciat, qđ ex hoc nō cōcludiť
periurus: q2 ſatis dicitur verū eſſe qđ aſſerit ſm̄ ſuā cōſciētiā. pu-
tādo illud eſſe verū, licet nō cōcludat cauſas cōcludētes certā ſcīē-
11 tiā. † Nūquid aūt pbet. Si ſimus in caſu, in quo exigiť aperta p-
batio: nō pbaret, niſi cauſas alleget cōcludētes certā ſcientiam:
vt in. c. cū cauſa3. ī. de teſti. vbi ſufficeret preſumpta pbatio, vt in
facto antiquato, vel vbi nō poteſt haberi pbatio vera de facili:
tūc bene pbaret cōcludēdo cauſas, ex quibus nō cōcluderet cer-
tā ſcientiā, ſed vehemēter opinatā, dato ꝙ etiā iuraſſet ſe pro cer-
to ſcire: vt. ī. de teſti. preterea. ⁊ de preſump. tertio loco. Quedā, q̄
ponit hic Inn. de pcuratore, qui preſtat duplex iuramentū, expe-
diui. ī. c. i. ¶ Glo. opp. ꝙ tāgat ſacramēta. i. q. vū. quoties. Glo.
dicit ꝙ regulariter tangiť. Fallit in caſibus: dixi ſupra in preſby-
12 tero. Dic qđ tāgit etiā in his caſibus. xiiii. q. ii. c. ii. ¶ † Opp. qđ
epiſcopus non cōpellatur iurare. ī. c. i. Dic qđ nō cōpellitur, vbi
eligit per aliū litigare: ſed ſi eligat per ſe litigare, cōpellitur, vt eſt
13 dictum ibi. ¶ † Querit glo. an actor cadat a cauſa ipſo iure, an
per ſniam. Dic ꝙ cadit a cauſa per ſniam: q2 iudex pcedit cōtra
actorem, ac ſi nihil probaſſet, reū abſoluendo, ⁊ eodē modo con-
demnabit reū. e. ti. principales. in fi. Hoſt. dicit quoſdam tenere
qđ per ſniam, periura, que allegat. gl. l. pperādū. §. ſed ⁊ ſi quidē.
C. de iudi. recitat alios dicere ꝙ ipſo iure actor cadat a cauſa. qđ
poſtea per ſentētiā declarať: q2 renuit abſolui reus ipſo iure, ha-
betur p confeſſo: ⁊ impetitur ſine probatione, ⁊ cōdēnatur: vt in
legib', vnde ſumptus eſt hic. §. Ad hoc iauť. ō legi. als de litigio-
ſis. §. edita. in fi. col. viii. x. q. ii. qui res iā. ver. emphyteuſis. Sic de-
bet intelligi in Sum. eo. ti. §. fi. Bar. ⁊ Butri. ⁊ Cy. in. d. l. ii. tenēt
qđ p ſniam in vtroq3, ne iudiciū claudicet: q2 ſi i reo expectať ſen-
tentia, vt q2 nō habeť niſi p cōfeſſo: ergo etiā in actore expectať
ſnia, vt cadat ab actione: nā ⁊ ex parte rei oportet ꝙ pnūtietur,
vel qđ habeať p cōfeſſo, vel qđ voluerit iurare, vel qđ ſine cā recu-
ſauerit, p. l. eius, q delatorē. de iure iu. Et dic qđ ſi deceſſerit ante
iſtā denūtiationē, nō preiudicabit heredibus: vt. d. l. eius qui.
Idē qđ no. in ſimili in. l. in criminali. C. de iur. om. iudi. Vide Bar-
to. in dicta. l. in criminali, ad deciſionē eius, qđ dicit hic Inno. p
que dicit But. qđ ſi ſtatuta bānitū habeāt pro cōfeſſo, qđ nihilo
minus ante executionē debet condemnari: ꝙ licet habeatur pro
cōfeſſo, expectať ſentētia. qđ puto ⁊ in ciuili, ⁊ in criminali: vt in
hoc cōfeſſio hec ficta min' habeat, q̄ vera: vt licet in vera aliquā-
do expecteť executio, vel preceptū executionis. ff. de iudi. ſi debito-
ri nō pcedit hoc i cōfeſſione ficta. Licet poſſet dici ꝙ hic ideo ex-
pectať ſnia q2 ſurgit hec ficta poſt litē conte. quo caſu expectatur
ſnia, ſicut in vera: vt in. c. dudū. de elec. ⁊ qđ dicam de confeſſ. c. fi-
14 na. ¶ † No. glo. ꝙ vbi in futurū loquitur, qđ non eſt canon late,
ſed ferēde: vide gl. C. de iur. om. iu. l. fi. C. ne l'. po. l. i. l. ſi quis i tātū.
C. vn̄ vi. l. iubemus. §. ſane. C. de epiſc. ⁊ cle. auť. nouo iure. C. de
pe. iu. qui ma. in. C. quō, ⁊ qn̄ iu. auť. qui ſemel. dixi in. c. ſi diligēti
15 de foro cōpe. † Sed eſt dubiū an ſi iudex nolit ferre ſniam con-
tra recuſantē preſtare iuramentū calū. ⁊ pereat inſtantia iudicii,
an habebit aliquā actionē ille, qui cōtēdebat cū recuſante iurare.
Itē ſi iterato agat, qui recuſauerit iurare, an poterit cōtra eū exci-
pi tu debes cadere a lite: ergo nō debes audiri agēs. arg. ff. de in-
offi. teſta. l. Papi. §. ii filius. Dicit In. ſe nō credere qđ poſſit age-
re, vel excipere de recuſatione iuramenti: q2 ea, que veniunt poſt
litē cōte. valde pertinēt ad offiū iudicis. ff. de edi. edic. l. ediles. §.
itē ſciendum. ⁊ nefas eſt ex lite litem oriri. l. ii. C. de fruc. ⁊ li. ex-
pē. iudex tamē tenetur ex hoc. C. de iudi. l. ſancimus. Inſt. de ob-
li. que ex quaſi delic. in prin. Qđ intellige, ſi fuit petitū vt ſenten-
tiet: vt no. de reſcri. c. ſi. per gl. ⁊ no. in. l. properandū. §. ſin autē.
C. de iudic. ſs. ⁊ in. l. iii. §. hoc autem iudiciū. ff. de dā. infec. Nec
vera dicit Inno. quando negotiū eſt terminatū per ſententiam,
que ſunt officium iudicis: vt. d. l. terminato. C. de fruc. ⁊ lit. exp.
⁊ patet in. l. iiii. C. depoſi. Secus ſi non ſit terminatū per ſniam:
ſed periit principale negotiū propter interitū rei, vel alia ſimili
cā: tunc enim fertur ſententia propter acceſſoriū. ff. de rei vendi.
vel alia ſimili cā. l. item ſi verberatū. ⁊. l. vtiq3. Nec procedunt qn̄
priuatio eſt facienda ex actu iudiciali, vel non actu. Sec' ſi ex
actu vel nō actu extraiudiciali. Nam decre. dicit ꝙ ſi quis elege-
rit contra formam, priuetur poteſtate eligēdi. Poteſt enim ad
hanc penam agi ſemper: vt de elec. quapropter. vbi no. Alii di-
cunt ꝙ etiam agi poterit finito iudicio, vt cadat a lite, ſm̄ Inn.
⁊ eam ad literam recitauit Inn. Hoſt. ⁊ Io. And. nihil appro-
bans ꝯtrū eius, qđ dt hic Inno. primo. ⁊ ſic ſcđam opi. ſentiť
Bar. C. de iuriſ. om. iudi. l. in criminali vbi trahenti ad iudiciū
imponitur pena vt actor cadat ab actione, ⁊ reus habeať p cō-
feſſo. Et dicit ꝙ etiā finito iudicio poterit agi cōdictione ex illa
lege, ⁊ cōſequenter excipi. ⁊ illud etiā ibi t3 gl. Nec obſtat ſi dicať
aut nō eſt proceſſum ad aliquā ſententiā: ⁊ iure noſtro nō perit
inſtātia. ⁊ ſic ſemp poterit peti, ⁊ agi, ex quo durat iſtātia: q' du-
rat iudicis officiū: ⁊ de hoc caſu dubitať, ſi perit de iure ciuili,
ſm̄ Bar. Aut lata eſt ſententia, ⁊ ſi pro illo, ad cui' cōmodum
alter debeat cadere a cā, vt q2 lata eſt pro reo, vbi actor eſt con-
tumax in iurādo, vel lata eſt pro actore, vbi reus fuit contumax
⁊ adhuc non procedit dubiū: q2 iam habuit obtētū eius, ad qđ
tendebat pena cōtumacie. Aut ſecuta eſt ſnia ꝯ illū, ad cui' com-
modū alter debebat cadere a cauſa, vel haberi pro cōfeſſo: ⁊ tūc
eo ipſo, ꝙ petitū eſt vt fiat condēnatio, ⁊ non eſt facta, vel ſi non
eſt petitū, cū peti poterat, vel non exceptū, modo poſt ſniam nō
poterit opponi: q2 pretextu nouiter reperti non retractať ſnia: ⁊
q2 ꝯ ius partis eſt, tranſit in rem iudicatā, ſi nō eſt appellatū: ⁊
ſic videtur ꝙ agens nō debeat audiri, ⁊ ſi eſt appellatum non
procedit dubiū: q2 iudex ad quē, ſubrogať in officio primi. Bre-
uiter puto ꝙ ſi eſt exceptū, vel petitum de pena, ꝙ nō audiať in
alia inſtātia: q2 hoc vr̄ eſſe reprobatū. arg. ff. de ꝯpen. l. qđ in diē.
Ordinatur enim actio, ⁊ exceptio ad eundē finem, ⁊ variať iudi-
cium de plenario ad plenariū: vt dicā. ī. de ord. cog. ſuper ſpolia-
tione. ⁊ no. in. l. i. C. de ordi. iudi. per Bar. in. l. qui Rome. §. duo
fratres. de ver. ob. S3 vbi nō fuiſſet oppoſitū in primo iudicio,
ſi venit p viā exceptiōis, nō audiť: q2 ante potuit opponere. Si
per viā actionis, audiť: q2 tūc agit ꝯ ſniā tū ex altera cā: ⁊ ſic p-
cederet dubiū, ⁊ determinatio: q2 ſatis puto ꝙ pducať ius agē-
di, ex quo diſpoſitio legis ſtatuiť, vt cadat in penā. Ad hoc qđ
no. in. l. i. de cōdi. ex lege. Cōtraria loquuntur, qñ nō prodiť niſi
officiū iudicis deſeruiēs inſtātie, vt qñ lex dirigit verba ad iu-
dicem: hic aūt indefinite loquiť, cadat a iure, ⁊ habeať pro con-
feſſo: et eſt lex puniens: quo caſu ſcđm theoricā Bart. in. d. l. ita.
produciť actio ex lege. ad hoc. l. ſtatuas. de acqui re. do. Nō ob.
qđ no. Bar. in. d. l. in criminali. inquantū dt ꝙ ſi tract' in vetito
examine opponat de incōpet[illegible]a, ⁊ ꝯ eū pnūcieť, ꝙ poſtea au-
diť dicēs incōpetentē in alia inſtātia: q2 ibi variatur mod' agē-
di de ſummario ad plenariū: ⁊ finis, q2 ibi finis erat ſuper hoc
qđ eſſet icōpetēs: ⁊ finis ſcđi erat pene: hic vtrobiq3 erat idē fi-
16 nis. ⁊ hoc tenēdū eſt. ¶ † Quero de aliquib' omiſſis in tit. vti-
libus. Primo in quib' cauſis pſteť iurm calū. de criminali. ī. c.
§. de ſpirituali. ī. c. literas. e. tit. c. ii. de cā inquiſitionis. Aliqui di-
cunt an ex offō: ⁊ nō iurať. An ad inſtantiā ptis: ⁊ iurať. Colle-
ctarius indiſtincte t3 qđ iurať. Io. de Lign. t3 ꝙ nō iurať: q2 ibi
actio eſt fatua, ⁊ principalis pa nō cēſeť iudex vbi pcedit ex me-
ro offō. de accu. qualr. §. cū oporteat. Itē q2 calūnie preſumptio
ceſſat in iudice ingrētē: ſi tn̄ iuraret. nō eſſet iniquū. de hoc. ī. c.
17 i. ¶ † Quero an pſteť in recuſatiōe iudicis. Aliq ꝙ ſic: alii con-
tra, q2 hoc iurm pſtať poſt litē cōteſtatā, ⁊ recuſatio pponitur
18 ante litis cōteſta. de re iudi. inter monaſteriū. † Quid in cā de-
nūtiationis: Dic in euāgelica nō iurať in iudiciali priuata bene
19 iuratur. Idē de publica, ſm̄ Io. de lig. † Quid ſi emi rē a titio,
q̄ eſt Sēpronii, ⁊ ſcio ꝙ eſt Sēpronii, an potero iurare: Dic ꝙ
ſi ſcio priuatim eſſe ſuā, debeo iurare: q2 calūnie cā nō litigo: ſed
vt conſeruem ius agēdi de euictione. Dicit gl. in. d. l. ii. iurabit
tamē qđ iuſte litigat, ⁊ ex iuſta cā: ſi ſcio publice, ita qđ eſt noto-
rium, non potero cogi iurare, ſed debeo bonā fidem agnoſcere.
ff. de neg. geſt. l. at q natura. §. ſi cū me abſente. vbi etiā gl. tangit
⁊ facit qđ no. de poſtu. prela. bone. ſm̄ Pe. in. d. l. q. Tutū etiam
eſſet ꝙ primo caſu ſe exoneraret: vt no. in. d. c. bone. Idem Gul.
⁊ Io. And. in addi. Spe. in tit. de iuramento calum. §. fina. verſi.
20 quid ſi emptor. † Quid de cauſa appellationis diſputabunt
21 Legiſte: dic vt in. c. ii. eo tit. lib. vi. ¶ † Quero, iuramentum ca-
lumnie debet preſtari lite coteſtata quid ſi eſt preſtitū ante litē
conteſtatā: an iterabitur: Dic ꝙ nō. argu. authen. hoc ſacramē-

tum.C.e.⁊ tenet Cy.in d.l.ij.in prin. Et qđ dicit non preſtandū
22 ante litis ↄteſtationē intellige parte inuita. ¶ † Quero ſi omiſ-
ſum eſt poſt lit.cōte. an poſſit ꝑpe finē ſnie peti vt iuret de calū.
Cy.in.d.l.ij in prin.m.v ij.q.dt ꝙ cōpellit iurare, per.§.vlt.illius
legis, q dicit ꝙ in quocunqȝ ſtatu litis ↄpellit iurare:⁊ qꝛ iudex
corrigere debet ſuam fatuitatem. Non ob.l. Pompo.§.rati. qꝛ
termin⁹ litis conte.nō eſt terminus ad quem, ſed eſt terminus
a quo: non habet ergo iuramentum limitatum in termino vſqȝ
ad quem. Pe.dicit ꝙ ſi omiſſum ſit a principio litis conte.non
pōt pars petere vt preſtet: ſȝ ex officio iudex pōt cōpellere ad
preſtandum, cuius intereſt vt preſtetur.d.l.ij.§.ſed qꝛ veremur.de
iura.calū. Quedā enim ſunt, q reſident in ſolo iudicis officio ff.
de condi.ob can.l.idemqȝ.§.vlt.⁊ no.in.l incivilē. C.de furt. Idē
tȝ Joā.eo.tit.c.i lib.vi.vbi dt q ad petitionem partis nō poteſt
exigi poſt concluſionē in cauſa: vt in.c paſtoralis.de cau.poſſ.
de procur.auditis.de fide inſtru.cū dilectus. Sed poſt cōcluſio
nem in cauſa bene poterit ex officio.de fide inſtru.cū Jo.ereni
ta.ad hoc.l.generaliter.C.de reb.credi.⁊ facit qđ de interroga-
tione dixi.ſ.eo.cām.⁊.l.vbicunqȝ.C.de interro.act.⁊ qđ no.glo.
23 de pcu.licet cauſam.⁊.c.per tuas.de teſt. ¶ † Venio ad penas.
dt hic ꝙ hr̄ p ↄfeſſo: an habeat pro cōfeſſo ſolum ad petita, an
ēt ita ꝙ excludant oēs exceptiones: Videtur ꝙ non: qꝛ ſi con-
fitentur vera petita, poſſet opponere exceptionem, Butri.dicit
ꝙ excluduntur omnes exceptiones perēptorie: qꝛ ſic vr̄ intent⁹
actoris, cōcludēdo obligatū, ſed non dilatorie: qꝛ blanitus ſic nō
24 debeat audiri: qꝛ hoc pōt opponi, licet confiteatur. ¶ † Quero
an hic, qui habetur pro confeſſo, poſſit appellare. Dic ꝙ ſic: vt
dicit glo.l.creditor.§.iuſſus.ff.de appel.qꝛ non eſt contumax in
non veniendo, ſed in non parendo. ¶ No.ꝙ licet vere confeſſus
nō audiatur appellans.de appel. Romana.§.j.lib.vi.auditur tn̄
ficte cōfeſſus. Et ſi dicat: Quid proderit appellare, cū ēt in cau
ſa appellationis poſtea ex ficta cōfeſſione condēnetur? Dic ꝙ
operabitur, ſm Cy.qꝛ forte poſtea in cā appellationis oſtendet
ꝙ aliquo priuilegio turbatur, quo minus arctaretur ad rn̄den-
dum. Et ſic tēperat etiā in.l.j C.quorū appel.non re.vbi recitat
Jac.de Are.qui dicit ꝙ poteſt appellare: ſȝ Pe.tenuerit ↄ, pro
pter multum contemptum iudicis: ſicut in illo, qui verus eſt cō
tumax in non veniendo: vt opin. Pe.procedat, qn̄ nihil allegat
ad excuſandā cōtumaciā. Prima opin.procedat, qn̄ nihil alle-
gatur. Et hoc tenet Jo.And.in addi.Spe.in titu.de iura.cal.
25 §.ſi.ver.ſed nūquid. † Quid ſi aliquis iurauit nunquā preſtare
iurm calūnie, an ſi non iurat, incidat in penam: Quidā qđ ſic: ⁊
ſibi imputet.ff.ſi quis cau.l.ij.§.pe. Dicēdū ꝙ hoc iurm eſt te-
merariū, de quo eſt pnīa iniungenda, ⁊ iuramentū remittendū,
ſcđm Cy.ff.ad muni.l.vlt.in prin. Idem in Spe.⁊ Jo.Andr.in
Spec.eo.titu.§.ſi ver.quid ſi actor. Old.tn̄ tenuit, vt ibi recitat
Jo.an.ꝙ remittendū eſt iurm: qꝛ ſcriptū eſt. Vouete.j.de voto.
magne. Nec quod ſi iuramentum eſt ſimplex, intelligetur vt ne-
mo iuret nō ſubſiſtente cā: qꝛ redigitur ad intellectū iuris: vt de
iureiur.quāto.⁊.c.ad noſtrā.ij. Alias ſi ex mente volat exclude
re iurēm calū.puto ꝙ habeat ſeruare iurm: qꝛ ex hoc ſolū ſequit
iudicium priuatū, ⁊ non alterius: quia cadit a cauſa. Si tamen
actor vellet eum iurare, non contentus ſola pena, pendet ex his,
que dicā.ſ.nec puto dādam abſolutionē: qꝛ ſeruari pōt ſine in-
teritu ſalutis eterne, licet cum incōmodo proprio. Tu tene qđ
remittitur iuramentū: qꝛ per nō iurare, qđ excludit, patit penā
priuati cōmodi ex precedēti contumacia. ad quā cōmittendā, ⁊
ↄtra peccandū, ſe adſtringere nō pōt. ¶ Quero quid ſi pars nō
eſt cōtēta pena, an cogit iurare: Pōt dici ꝙ ſic, ſm Spe.in.e.ti.
§.ſi.ver.ſed quid.ff.de ven.inſpi.l.i.§.j. Veri⁹ tn̄ puto ſufficere
ꝑdictas penas.⁊ Jo.And.dt idē tenuiſſe Fran. Vercellen hic.
Quid ſi volens iurare velit penitere. Dicit Joan.And.in addi.
Spe.eo.tit.§.ſi.ver.ſed nunqd.ꝙ poterit penitere. C.de appel.ſi
quis.ij.q.vi. Itē puto hoc verū, ſi poſtea velit iurare de preteri-
26 tis, ꝙ nō talis cā alias nō ſatiſfieret. † Quid ſi vterqȝ non vult
iurare? Dic ꝙ pena nō cōmittit: qꝛ vterqȝ eſt in culpa: ⁊ nil do-
loſus doloſo. Et tn̄ iudex dicet: ⁊ qꝛ nō vultis iurare, non volo
vos audire: qꝛ iudiciū eſſet fruſtratoriū. C.de ſent.prola.ex quo
27 iuramentū exactū eſt: vt.l.ij.§.ſed qꝛ. ¶ † Quid ſi tutor, vel cura
tor non volunt iurare. Non nocet pupillo.ff.ſi quis ius dic.non
28 ob.l.i.§.ij.C.de ſer.fugi.l.quecunqȝ.xvi.q.vi.ſi epūs. † Quid in
prelato ⁊ ſyndico nolente iurare, an hoc ꝑiudicet eccleſie: Joā.
And.in addi.Spe.in eo.ti.§.ſi.ver.quid ſi tutor. Dic p ſalle.c.
ſi epm.ꝙ nō preiudicabitur eccleſie. Sed ſm Guido.de Suza.
in.l.iubemus.C.de ſacroſan.eccle.ille ſoluet de ſuo eſtimationē:
vt.d.l.quicunqȝ.in ſubſidiū: ſi non habet vnde, punitur eccleſia.
Sed ex hoc ſequetur abſurdum: qꝛ agente prelato in cauſis ec-
cleſie.non iurabit de calū.cū non iurāti nō imponatur pena. Sȝ
dic ꝙ repellit actor: qꝛ iudiciū eſt fruſtratorium, vt modo dixi:
ſed in reo abſente nolente iurare aderit abſurditas: qꝛ cōſequet

aut vt non iuret, aut non conueniatur. Unde concludit ꝙ cum
nolle iurare, ⁊ confiteri, ſint idem: ſuccūberet per tacitam cōfeſ-
ſionem abbatis, vl ſyndici. Ad hoc quod not.in.l.iubemus.et
hec tenet Gui.de Suza. De hoc videtur caſus in.c. Imperato-
ris. Quod eſt certum, quando non cōſtituit eccleſia tora aptum
ad iurandū, vt ibi. Puto ꝙ in hac ficta, ſicut in vera, ſtet denū
nationi.c.prudentiū.de teſti.lib.vi In procuratore aūe contu-
mace in iurando ſatis puto expeditū per tex.de confeſ.c.fin.lib.
vj.⁊ qđ not. vt lite non conteſta.c.j.⁊ de poſtu.prela.c.i.per Inn.
⁊ quod habetur in Spe.de poſiti.§.nono.poſt prin.

¶ De dilationibus. Rubrica.

¶ Judicio cepto ſolent partes dilationes poſtulare, quādoqȝ
ad poſitiones, q̄ſqȝ ad ꝓbationes faciēdas: ideo ⁊c. Materia.
iij.q.ij.⁊.iij.⁊.v.q.v.per totū. Dicit Hoſt.ꝙ licet rubrica ſit gene
ralis: tamen decre.non loquunt de dilationibus ante litē conte-
ſtatam, ſm Hoſt. ¶ Oppo.ꝙ debuerit poni ante ti.de fo.cōpe.
qꝛ dantur dilationes in citationibus. Dic ꝙ ſimili ratione de-
buit poni poſt: qꝛ poſt comparationē dantur dilationes ad pro
bandā declinatoriā. Similiter debuiſſet poni poſt ti.de lib.ob.
qꝛ libello porrecto dantur dilationes ad reſpondendū libello:
ſed qꝛ dilationes, que dantur ad probandū, obtinent principa-
tum, ⁊ cum maiori cauſe cognitione dantur, ⁊ ſunt maioris pr
iudicij, de quibus loquitur hic, ⁊ loqui debet: ideo locauit au-
thor hic rubricam: ⁊ ſic fuit locata in Codice. Quod facit ad id,
quod not.in rubrica.C.de exceptioni.aliter locatur in Digeſt.
Anto.de Butrio.

1 ☞ Dilatione breui, ⁊ non licita conceſſa, vel peremptoria po
teſt appellari ab arcta dilatione.
2 Appellari quando liceat a grauamine de preſenti, et de futu-
ro. 3.
3 Appellatio ab arcta dilatione duo requirit ad cōcludendum
iuſtum grauamen.
4 Dilationes citationis non debent ſine cauſa abbreuiari.nume-
ro. 8.
6 Attentata, ⁊ innouata non reuocantur ante cognitionem ap-
pellationis a diffinitiua.
7 Dilatio arcta, et nimis breuis, que ſit vt appellatio exta-
neat. 8.
9 Terminus, ſeu dilatio iuris, quid ſit.

1 Dilecti filij. ¶ † Si det nimis breuis
terminus peremptorius
vbi non ſubeſt neceſſitas, appellat licite. Sunt
due partes: appellationis proſecutio, ⁊ ipſius
2 cōmiſſio. Scđa ibi: Quia vero. ¶ † No.quod a
grauamine de preſenti licet appellare, ⁊ a gra
uamine de futuro, quando trahit originē a grauamine de preſen-
ti, propter qđ appellatur: quinimo a ſolo grauamine de futuro,
⁊ grauaminis timore, dū tamen quid exprimatur, ex quo ſur-
gat grauamē de pſenti. Ad hoc qđ no. Inn.j.de teſti. ſignifica-
uerūt.vbi vȝ hec appſo. Appello, qꝛ me grauaſti, niſi grauamē
reuocaueris.de quo dic vt ibi.⁊ vide Inn.de no.ope.nun.c.fin.
3 ¶ † Nota.ꝙ duo copulatiue requiri ad cōcludendum grauamē
propter aſſignationem termini citatorij. Primo, termini nimia
breuitas. Scđo, ꝙ terminus ſit perēptori⁹. Alterum ergo non
ſufficit: qꝛ in facultate eſt iudicis ſtatuere in primo terminū per
emptorium: nec ſufficit ꝙ terminus ſit nimis breuis, qn̄ non eſt
peremptorius: qꝛ in ſcđo citationis termino pōt abbreuiari. In
tellige tn̄ ꝙ terminus nō ſit ita breuis, qđ cōparere nō poſſit: qꝛ
ex ſola ſtatutione termini ſic breuis poſſet appellari: cū ꝑiudica
ret ſaltem in cōdemnatione expenſarū, per not.de procu.quere-
4 lam.⁊.C.de iudi.ſancimus. ¶ † No.terminū citationis non de-
5 bere ſine cā abbreuiari. ¶ † Oppo.j.ꝙ a grauamine de futuro
nō appellet in iudicio: vt.j.de app.vt debit⁹.⁊.c.dilecto. Dic ꝙ
hic ſentiebāt grauamē de pſenti, ⁊ timebāt de futuro. Ad hoc
de pſum.mandata.⁊ de app.cōſuluit.ſm Hoſt. Dicit hic Cal.
ꝙ non eſt neceſſe ꝙ petat grauamē reuocari, ſed ſufficit quod ſe
grauatū ſentiat, qđ eſt cōtra illud, qđ no.de app.ex ptē.ſm Jo
6 an.Cal. ¶ † Opp.ꝙ reuocentur attentata ante cognitionē ap-
pellationis.de app.nō ſolum.lib.vi.de app.venientes. Jo.An.
remittit ad dictum.c.non ſolū.dicit ꝙ hoc procedit in appella
tione ab interlocutoria: illud in appellatione a diffinitiua.
7 ¶ † Quero cum gl.i.quis dicat terminus nimis breuis. Dicit
gl.ꝙ qualis terminus debet ſtatui, hoc relinquitur arbitrio iu-
dicis, cōſiderata qualitate perſonarū, ⁊ loci diſtantia: vt patet
j.de app.cū ſit Romana. Et ſm hoc vi qđ termin⁹ citationis,
⁊ dilatio

⁊ dilatio ſit arbitraria. Non ergo hodie ſeruantur termini, qui
habentur in aut. qui ſemel. C. q̃ modo, ⁊ q̃n iud. ⁊ vnde ſumitur. Et
ſic no. Do. qui hos terminos ſuperflue proſequitur. §. vt lite nõ
conte. c. j. ꝑ que dicunt ibi quod expectatio termini vſq; ad an-
num nõ ſeruatur. Unde dicit Bar. in aut. predicta quod iudex
poteſt ex cauſa abbreuiare dilationes, de quib' in. d. aut. ⁊ non
expectare annũ: ⁊ eo ipſo habere locum, ⁊ cãm ſubeſſe abbreuiã
di, ꝙ conſuetudo, ⁊ ſtylus curie hoc habet ꝙ abbreuientur: hoc
etiã ſequi videtur Cy. ⁊ Pe. in aut. qui ſemel. C. quomodo, ⁊ q̃n
iu. Et ex glo. no. ꝙ in his, que ſubmittunt arbitrio iudicis non
libere, ſed cum cã. põt appellari, ſi arbitrando modum excedat.
Uide gl. de accu. ſuper his. ⁊ dicit Jo. ꝙ hec gl. fuit additio ex
8 dictis Jnn. ¶ † Opp. cũ gl. ꝙ nõ poſſit appellari: q: põt iudex
terminũ moderari, vt pz. ff. de iudi. l. nõnunquã. Sol. Dicit glo.
ꝙ tempus poteſt moderari, ⁊ ex cauſa ſine cauſa nõ. Aut ergo
moderatur ſine cauſa: ⁊ poteſt appellari. Aut moderatur cum
cauſa: ⁊ ſi nimiũ reſtrigit, poteſt appellari. Si nimiũ nõ reſtrin-
gat, non põt appellari, vt in 3rio. Uñ dicit gl. ꝙ vt tollatur ap-
pellandi facultas, ſi moderat, dz exprimere cãm quare reſtrin-
9 git terminũ iuris. † Qui aũt ſit terminus iuris, tollitur ex l. ꝓ-
perandũ. C. de iudi. ⁊ ex aut. qui ſemel. ⁊ l. conſentaneũ. C. q̃ modo,
⁊ q̃n iudex. quos terminos nõ exprimo hic, lz doc. expreſſerint
§. vt lite non conte. c. j. q: cõmuniter curia de cõſuetudine nõ ſer
uat illos terminos. Et cauſa dz ſubeſſe moderandi, eo ꝙ curia
nõ ſeruat: vt dicit Bar. in dicta aut. qui ſemel. De quo in Spe
cu. de cita. §. ij. Et debet eſſe citatio peremptoria, vel trina: et
tunc non eſt neceſſe ꝙ apponat peremptoriũ: vt no. q. ij. in ſum-
ma. ⁊ l Spe. de citatio. §. viſo. v. hoc ergo aduerte. Jnn. ⁊ Bo-
nagui. exigũt ſimul iuncta duo, ⁊ poſſit appellari ꝙ termin' ſit
peremptorius, ⁊ ꝙ ſit breuis: per q̃ dicit Jnn. ꝙ per hoc ꝙ in
prima citatiõe apponat perẽptoriũ, nõ põt appellari. Et Bo-
nagui. dicit ꝙ per hoc ꝙ terminus peremptorius nõ ſit nimis
breuis, per hoc non poteſt appellari: ⁊ ſi appellaretur, curia nõ
daret literas. Jo. And. remittit ad ea, que ſcribit in Spe. in tit.
de appel. § an quibus. ver. ſed quã dicit. circa medium, ſub ver.
xxxvij. ibi recitat Jo. And. Bonagui. dixiſſe ſe expertũ etiã ꝓ-
pter duo ſimul iuncta, videlicet ꝙ breuis terminus aſſignetur,
⁊ peremptorie ꝙ ſi appelletur propter hoc, curia nõ dat literas.
Et dicit ꝙ literam ſuper hoc factam a cancellario vidit declina
ri, alias dilacerari. Dicit Jo. An. ꝙ ſtylus cãcellarie, poſſet ſal-
uari in cã leui, ⁊ veriſimiliter preuiſa. Jn cauſa aũt ardua, ⁊ nõ
veriſimiliter preuiſa procedit adhuc hodie hec decre. q: hec cã,
vt patet in antiqua, erat ardua: q: ſuper eccleſia, vt proprietate.
que no. Archi. v. q. ij. in ſumma recitãs hec dicta dicit ꝙ appel-
latio eſt legitima, lz litere non dẽtur, forte audiretur proſequẽs
in curia. Puto ꝙ ſi terminus citationis ſimul deliberatori' eſt
vt q̃ citat ad reſpondendum libello intra talem terminũ tranſ-
miſſa copia libelli, dico ꝙ ſi cauſa veriſimiliter eſt deliberata, vel
ſi leuis, ꝙ momento poteſt deliberari, ꝙ propter arctationẽ ter-
mini, dum tamẽ poſſit comparere, non poſſit appellari, nec tũc
debent dari litere, ꝙ cauſa ſubeſt abbreuiandi eo ꝙ hoc hz ſty-
lus, dum tamen in vnum non ſupplantet. Si cauſa eſt ardua, et
veriſimiliter indeliberata, nec cõmode poteſt intra terminũ de-
liberari propter arctationẽ termini, eo ꝙ terminus eſt perẽpto-
rius, ⁊ nimis breuis, non video quin poſſit appellari: q: cauſa eſt
legitima. Et hoc tenet Cy. in l. j. C. de dila. vbi dicit ꝙ vbi tranſ-
mittitur copia libelli, non dicitur habere deliberatorias, quan-
do in citatorio fuit appoſit' ſufficiens terminus ad deliberan-
dum: alias ſecus. Et puto ꝙ curia daret literas, argu. de dila.
expoſuit. de app. oblate. Si terminus tantum eſt citatorius q:
citatur ad recipiendam copiã libelli: tunc ſi abbreuiat terminũ
iuris, etiam cum peremptorio, nõ credo quod per hoc ſolũ poſ-
ſit appellari, hoc habente ſtylo curie vt poſſit abbreuiari, ſi ap-
pellaretur ꝙ ſine cauſa abbreuiaretur terminus iuris: q: hoc eſt
in iudicis poteſtate: ⁊ cauſa dicitur ſubeſſe eo ꝙ hoc habet ſty-
lus curie. Si abbreuiaretur terminus in tãtum ꝙ non poſſit ci-
tatus comparere in termino, conſiderata diſtantia, puto quod
poſſet appellari, etiam in primo citatorio non emanante perem
ptorio: q: lederetur ſaltem propter condẽnationem expenſarũ:
vt patet. §. de procu. querelam. ⁊ quod no. de iudic. ſancimus. et
maxime ſi peremptorius eſſet: q: tunc eſſet maioris preiudicij.

1 ¶ Dilationes deliberatorie denegantur reo, qui per literas
citatorias plene potuit inſtrui.
2 Copia exemplata iudicis authoritate fidem facit vt propium
originale.
3 Citandi practica que ſit quo ad fines excludẽdi deliberatorias
dilationes etiam ad libellum. nu. 7.
4 Dilatio deliberatoria ad libellum eſt vnica danda.
5 Reſcriptũ habetur loco libelli, vt citat' a dilatorijs excludat.
6 Per citationem illegitimam nullus ad comparendum arcta-
tur.
7 Jn citatione non debet exprimi libellus, vel reſcriptum, vbi no-
torie conſtat de iuriſdictione.
8 Reſcriptum loco libelli non habetur quo ad finem, vt ſuper eo
procedi poſſit libello non tradito.
9 Dilatio datur abſenti ſine cauſe cognitione, quando agitur de
iudicijs citatorijs, vel deliberatorijs.
10 Dilationes preparatorie non dantur abſenti, ſine cauſe cogni-
tione.
12 Citatio quomodo non ſemper arctat citatum ad comparendũ.
13 Citatus quomodo coram delegato arctatur ad comparendũ.
14 Citatus coram iudicialiter ſpecialiter tãquam ordinario, ſi du-
bitetur an ſit iudex, quomodo ad comparendum arctatur, vel
non.
15 Reſcriptum quando dicatur ita explicite tranſmiſſum q̃d po-
tuerit abſq; alio diſcurſu deliberare.
16 Citatio in criminali an debeat continere id, quod obijciendum
vel de quo accuſandus quis ſit.
17 Dilatio aliqua an ſit actori danda, ex quo inſtructus debet ve-
nire.
18 Dilatio iudicialis qualis, ⁊ quanta eſſe debeat.
19 Dilationes an, ⁊ quando poſſint per iudicem arctari, vel elon-
gari.
20 Dilationes q̃d iudex poſſit ex cauſa arctare, vel differre, q̃ dica
tur cauſa legitima.
21 Dilationes ex quo ſunt arbitrarie, ſi detur alia poſt primam, an
exigatur cauſe cognitio, ſicut exigebat in primis a iure datis.
22 Dilatione vna pendente, an poſſit alia dari.
23 Dilationes quot dentur.
24 Dilatio qualiter debeat dari per iudicem.
25 Dilationes prorogando an poſſit iudex, vel videatur facere
gratiam.

1 PReterea. ¶ † Deliberatorie denegantur
reo, q̃ per literas citatorias ple
ne potuit inſtrui. Cõis diuiſio. Scda ibi: q: igitur.
2 ¶ † No. reſcriptũ exẽplatũ iudicis authoritate face
3 re fidẽ: ⁊ ei vt originali eẽ fides adhibẽda. ¶ † No. ij. practicam
citãdi quo ad fines excludendi deliberatorias dilationes ad li-
bellũ. vt trãſmittat copia reſcripti in citatione: ⁊ tunc excludit
deliberatorias, q̃n ſic explicite eſt narrata cã agẽdi in reſcripto ꝙ
ex eo potuit, ſicut ex libello. Secus ergo ſi ſic explicite non ſit
factum narratũ. Et ſic no. ꝙ reſcriptum habetur pro libello quã
tum ad hoc exigitur etiam competens terminus, intra quẽ deli-
4 berare poſſit, vt. §. c. proxi. ¶ † No. ꝙ deliberatorie non ſunt ad li
5 bellũ niſi ſemel dãde, ⁊ nõ pluries. ¶ † Nota ꝙ reſcriptũ habet
loco libelli vt excludatur a deliberatorijs, quãdo citatio eſt legiti
6 ma: nam † ſi citatio non eſſet legitima, non arctaretur ad cõparẽ-
dũ, nec ad deliberandũ. Et no. ꝙ ſufficit ad hoc vt citatio arctet
citatum ad comparendum, ⁊ ad deliberandum, ꝙ fiat fides de
iuriſdictione per ſolã tranſmiſſionem copie reſcripti, de quo dicã
7 infra. ⁊ no. de offi. delega. cũ ſuper. ¶ † Opp. ꝙ nõ ſit in citatio
ne neceſſe exprimere libellum, vel reſcriptũ: quia ſufficit citari, ⁊
exprimi ad cuius petitionẽ, a quo iudice, ⁊ ad quid. §. de dolo. cũ
dilecti. So. Quidã dicũt expreſſionem copie reſcripti ad validi
tatẽ citationis. Et hoc tenet gl. iij. q. ij. ſi epo. Jo. §. de accuſa. ve
niẽs. quod ponit Jo. An. ibi ſuper gl. vltima. Tu dic, vbi cõſtat
de iuriſdictione, ſi queritur an ſit neceſſaria inſertio reſcripti in ci
tatoria: dic ꝙ nõ, vt in cõtrario. Si queris an ſit vtilis ad exclu
dendas dilatorias: dic ꝙ ſic, vt hic: ⁊ not. Barto. in aut. at qui ſe
mel. C. q̃ modo, ⁊ q̃n iu. qui dicit hic caſum ⁊ bene. Simile de copia, ⁊
libelli no. in. l. i. §. defendi. ff. ex q. cau. in poſ. ea ꝑ Bar. in aut. o fe
rat. C. de lit. conte. Aduerte tamen ꝙ in quantũ dicitur, tranſ-
miſſionẽ copie libelli i citatorio excludere deliberatorias: hoc eſt
verũ, q̃n dat' eſt in citatorio ſufficiẽs termin', intra quẽ poſſet
deliberare: alias haberet dilatorias, vt dicit Cy. l. l. j. C. d dilatio.
in. ij. q. ad hoc q̃d no. in. c. precedẽti. Si queritur an vbi nõ cõſtat
de iuriſdictione aliter, ſit neceſſaria trãſmiſſio copie reſcripti, vt
arctet citatus ad veniẽdũ: dic ꝙ ſic: alias citatio nõ arctaret: q:
ex quo per accidens habet iuriſdictionem, ⁊ non naturaliter,
oportet quod aliqua fiat fides de hoc accidenti: alias non arcta-
tur ad comparẽdum. de offi. de lega. cum in iure ⁊ q̃d not. eo. titu.
prudentiam. Si queris an ſufficiet vt arctet citatum ad cõparẽ
dum tranſmiſſio copie: videtur ꝙ ſic, quia ex quo copiata eſt au
thoritate iudicis, habetur pro authẽtica: vt no. in dicto cap. cũ
in iure. ⁊ no. §. de proba. quoniã contra falſam. ad hoc tex. hic. Jn
cõtrariũ eſt, q: cũ talis copia non ſit deſcripta parte citata, vl ꝑ-
ſente, nõ habet pro authentica, vt dixi poſt Jo. An. §. de offi. de-
legati. cũ in iure. Et hoc tenebat Hoſt. hic, qui dicit quod copia

hec trāſmittit vt fiat fides de iuriſdictione: nec hec ſufficit, niſi ꝙ
authētica fiat fidem. ī. de offi. delega. cū in iure. Jo. An. dicit cō
tra, dicens qḋ hic habes expreſſum quod licet iudex delegatus
nō mittat reſcriptū apoſtolicū bullatum, citatus tñ, ex quo mit
tit tenorē, licet non bullatū, cōparere debet. de quo. ī. de offi. de
leg. cū in iure. qꝛ ſi rñdere tenet̄, qḋ plꝰ eſt, ergo ⁊ cōparere. Plꝰ
ſentire vr̄ Spe. in Spec. de cita. §. ij. ver. Itē qꝛ reſcriptū non eſt
inſertum. ꝙ etiam trāſmiſſa copia, arctet̄ citatꝰ ad cōparendū,
pñ dt̄ ſe delegatū. Bar. tñ ſimplr̄ recitās i. l. ij. ſi quis in ius vo. nō
ie. velle vr̄ ꝙ ſaltē copia ſit trāſmittēda. Item Arch. iij. q. ij. idē
ep̄s. Spe. idē in tit. de cita. §. iam de citatione. ꝟ. ſed pone. dicit
ſufficere aſſertionē iudicis, ſm̄ tñ qualitatē iudicum. Innoc. hic
facit dr̄iam inter delegatū, ⁊ ordinariū, vt in delegato exigatur
trāſmiſſio copie, i ordinario ſtet̄ dicto ordinariē, p rōnes, que. ſ.
aſſignabunt̄. Puto ꝙ ſi i citatorio aſſerit ſe delegatū, dato ꝙ
nec reſcriptū, nec copiā reſcripti trāſmittat, arctet̄ citatꝰ ad com
parendū: qꝛ ſufficit p iudicē cām allegari in citatorio, p q̄ ꝓbet̄
iuriſdictio: qꝛ hec aſſertio ingerit ꝓbabilem dubitationē reo, vt
debeat cōparere allegaturꝰ priuilegiū ſuū: ⁊ hoc ꝓpter verbum
iudicis, ⁊ ꝓpter aſſertionē nūtij. Et fortiꝰ, ergo cōparendum
eſt, ſi trāſmittit̄ copia: qꝛ lʒ nō faciat, vt nō authētica plenā fidē;
faciet tñ qualē qualē. Cōparens aūt ſi querit̄ an arctet̄ rñdere, ſi
dt̄ ſe nō debere rñdere, vt nō deliberatꝰ, excludit̄, ex quo nō ne
gat aliter iuriſdictionē, ſi copia fuit trāſmiſſa, vt hic: ſʒ ſi ꝑſens
negat iuriſdictionē, dʒ ſibi fieri plena fides: aliter non cōpellitur
rñdere. Idē Arch. iij. q. ij. ⁊ ſi ep̄s. Et ſi delegatꝰ, q̄ntumcunque
verus, ꝓcederet, nō valeret ꝓceſſus, ſi pars ꝓpter hoc appella
ret: qꝛ ei nō eſt facta plena fides, nec tunc ſufficeret exēplū. Sic
dʒ intelligi Hoſt. ⁊ tēperari dictū Jo. Andr. alias nō ꝓcederet.
Hoc voluit Spe. in. d. c. ver. ſʒ pone. Hoc tenēt dñi de Rota, ſua
cōcluſione. cccliꝫ. vbi dubitāt an ſi executor datus ad executio
nem ſnīarū citat dicēdo ſe executorē, nō aliter inſinuat. ꝑtāte,
valeat executio, vel taxatio expenſarū in citatū nō cōparentem
vel contumacē: qꝛ ſufficit ꝙ ſe narret executorē, vt citatꝰ arctet̄
ad cōparendū, ⁊ petendū vt ptān oſtēdat̄, ſi vult opponere, ⁊ pe
tere de fidea fiat quo caſu tūc facere tenet̄: alias ſi non facit, illo
petente, forte, tūc nō vʒ qḋ facit. Et ſic loquit̄ de off. deleg. cum
in iure. alleg. ff. de iud. ſi quis ex aliena. de accu. veniens. cum ſi. ad
hoc ꝙ talis eſt merus executor: ⁊ ſic abſqꝫ citatiōe pōt ꝓcede
re. de re iudi. de cetero. ⁊ no. de offi. delega. paſtoralis. §. qꝛ vero.
igit̄ nō exigit̄ in citatiōe tāta ſolēnitas, q̄ hr̄ hic. Ad hoc, qꝛ nō
arctat̄ iudex mittere originale, ſiue copiā niſi petat̄: ⁊ ſufficit ſi
miſerat tenorē poteſtatis ſue in citatione. Qḋ dicunt verum, qñ
citat per literam. Secꝰ ſi p nuntiū: qꝛ tūc non eſt neceſſe ꝙ inſe
rat etiā tenorē ptātis, ſm eos. alleg. de offi. deleg. cū in iure peri
8 tus. ¶ † Opp. ꝙ nō ſufficit ſola copia reſcripti, ⁊ reſcriptum,
vt arctet̄ ad cōparendū, ⁊ procedendū: qꝛ neceſſarius eſt libellꝰ.
de libel. ob. c. j. Dic, licet reſcriptū habeat̄ pro libello quo ad finē
excludendi dilatorias, nō quo ad finē vt ſup eo poſſit procedi,
⁊ ſnīa formari, imo opꝰ eſt noua porrectione libelli. Dat ſiñe, ꝙ
lʒ libelli oblatio facta pti, ⁊ extraiudicialis ſufficiat ad excludē
das deliberatorias, nō ſufficit tñ, ad hoc vt ſup eo fundet̄ ꝓceſ
ſus, ⁊ ſnīa, niſi iterato ꝓducat̄. C. de lit. conte. l. vna. ⁊ aut. offera
tur. ⁊ aduerſario ꝑſente. iij. q. ix. certe: qꝛ nec dat̄ dilatio a iudice
ꝓcedēte. Ad hoc alleg. C. de adul. l. iure mariti. ff. quis ordin bo.
poſ. ſeruetur. l. ij. §. dies. Non ob. ff. de adul. l. miles. §. ſexaginta.
vbi die feriata, quo tñ procedi nō pōt, pōt libellꝰ offerri: qꝛ hoc
eſt verū, iudici, non parti. De quo remittit ad Summā, de libel.
obla. §. vt cū libellꝰ. ver. vbi libellus aūt. vſqꝫ ad ver. vtrū poſſit.
ſm Hoſt. ad hūc tex. rñdet, ſed procedendū porius ⁊c. iubandi
libello tñ oblato. lite cōteſtata, ⁊ iuſo ꝑſtito de calū. alias ꝫdice
ret. de lib. ob. c. j. de lit. cōte. p totū. ⁊. ī. tit. j. Recitat Hoſt. alios
dicere hāc ſolēnitatē, ⁊ ſubtilitatē non eſſe neceſſariā de iure ca
nonico. de iudi. dilecti. Sed non plʒ Hoſt. q̄n iſtūcunqꝫ ēt origi
nale porrigat̄, in quo oīa ſunt explicite poſita loco libelli: qꝛ illḋ
non ſufficit ad ſnīam, q̄ nō eſt ferenda, niſi lite conteſtata: ⁊ litis
cōteſtatio non fit, niſi ad petitionē expreſſam. de elect. dudū. §.
de lit. cōte. c. vno. Jo. an. remittit ad Spe. de cita. §. iam de cita
tione. ſub ver. viſo ad ſi. ibi recitat Jo. de Deo tenuiſſe ꝙ nō dʒ
libellꝰ offerri i citatione, ex q̄ lis nō eſt ꝯteſt. de ap. ſignificāte. ⁊
qꝛ iudex ſe reddit ſuſpectū. Sʒ dt̄ Jo. an. ꝙ nimis ſubtilizant.
Dic i ſummarijs, in qbꝰ ſufficit q̄liſqualis petitio, hēbit reſeri
ptū locū libelli: vt no. de li. ob. c. j. ⁊ cle. ſi. de ꝟ. ſig. ⁊. hoc tʒ Inn.
de ele. dudū. in ꝟbo, ꝯteſtationē. ⁊ Arch. iij. q. iij. offerat̄. Per q̄
dt̄ Spe. i tit. ȯ ꝓbē. §. j ꝟ. qḋ ſi agit. ꝙ i bñficialibꝰ reſcriptū ſuf
ficit pro libello, vt petat condēnari, vel exeq ſm tenorē reſcripti.
Allegat ꝙ ſcribit in tit. de libel. concept. §. nunc dicendū ver. vi.
vbi dicit in beneficialibus non eſſe neceſſariū libellum: vt no de
libel. obla. c. j. Non obſtat ꝙ parti non debet edi extra iudiciū:
qꝛ ſuꝑponit ſed illud poſtea repreſentatur in iudicio: ſed originale,

nel alia copia, que ei a iudice porrigetur: ⁊ hoc eſt pro libello. ⁊
hoc aliq̄ñ practicaui. Inquātū dictū eſt ſupra, oblationē libelli
fieri poſſe die feriato. Et illud intellige de ea, que fit iudici, nō q̄
fit parti. Idē tenet Jo. And. in addi. Spe. in tit. de libel. cōcep.
§. nunc videamus. in prin. vbi dt̄ ꝙ dictū Jo. ſibi nō plʒ ꝙ pars
poſſit citari ad recipiēdū libellū die feriata: vt ipſe not. xv. q. iiij.
placita. qꝛ ꝯ illū tex. ⁊. §. ſexaginta loquit̄ de oblatione, q̄ fit iu
dici, ⁊ nō parti. Vel ſpāle ibi in actiōe tpe peritura: qꝛ loquitur
vbi maritꝰ accuſat iure mariti qḋ ius tpe excludit̄. Per q̄ deci
dit ibi an oblatio libelli habeat ꝑuenire iuriſdictionē. Et dt̄ ꝙ
nō, ēt ſi fiat iudici: qꝛ in illa exigit̄ ad ꝑueniendū citatio. de foro
cōpe. ꝓpoſuiſti Secus vr̄ in perpetuatione, in qua nō exigitur
citatio: lʒ gl. equiparet preuentionē, ⁊ perpetuationem, in dicta
decre. pe. tunc enim ſi ſufficeret oblatio facta iudici, ⁊ forte die
9 feriato, lʒ nō aperiat hec clare ibi Jo. And. ¶ † Opp. iij. ꝙ dila
tio nō det̄ abſenti, maxime ad hoc nō citato: qꝛ nō dant̄ niſi cā
cauſe cognitiōe. i iij. q. iij. ſpatiū. ner. a iudice. Dic, q̄dā ſunt indu
cie citatorie: ⁊ tales dantur ſine cauſe cognitione, cū dent̄ abſen
te parte. ff. de off. procon. l. nec quicquā. §. vbi decretū Quedam
ſunt deliberatorie: ⁊ tales, qꝛ augent pñie, ⁊ diminui, dari pñt in
10 abſentē. Ad hoc qḋ no de procu. dilectꝰ. † Quedam ſunt pre
paratorie, ſiue inſtructorie; ⁊ ſic non dantur ſine cauſe cogniti
ne. iij. q. iij. §. ſpatiū. ner. a iudice. ſm Jo. Andr. ⁊ Inn. Inquātū
dt̄ ꝙ deliberatorie dant̄ ſine cauſe cognitione. Spe. tenet cōtra
11 in Spec. de dila. §. ſi. ver. vlti. † Quid in deliberatorijs, qꝛ tales
dant̄ in iudicio, nō ob. tex. hic, qꝛ hic non dant̄ deliberatorie, ſʒ
excludunt̄ ex trāſmiſſiōe reſcripti Tene ꝙ exigunt cauſe cogni
tionem, lʒ dande ſint in iudicio: vt. iij. q. iij. offeratur. qꝛ ſi citato
rie inquantū ſubrogant̄ loco deliberatoriarū nō exigunt, ita nō
12 exigunt inquantū ſunt pure deliberatorie. ¶ † Venio ad decla
randū glo. Inn. opponit ꝙ non ſemper citatio arctet citati ad
cōparendū. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ſi. de re iudi. c. ſi. paſtoralis. de
off. ordi. Romana. lib. vi. Dic, ſi querit̄ an citatio arctet citati,
includēdo caſus dubios, vidēda ſunt tria. Q̄nqꝫ agitur de effe
ctu citatiōis ꝓpoſito, vel apparēte defectu ptātis citātis. Q̄nqꝫ
agit̄ de effectu citationis, ſuppoſito, vel apparēte defectu iuris
agētis. Q̄nqꝫ agit̄ de effectu citatiōis, apparēte defectu ptātis
13 ꝓcedēdi reſpectu alteriꝰ accidētis. ¶ † Venio ad primū. ſuppo
ſito defectu ptātis citantis, ſi agit̄ de citatiōis effectu. Decido
hic dubia. Primo in delegato. Scḋo i ordinario. In delegato
ꝓſequor p caſus. Primus fit in delegato qñ hʒ iuriſdictionē
in veritate, ſʒ nō exprimit ſe hr̄e in citatorio. Et ſi qdē eſſet cer
tum ipſum hr̄e, citatꝰ cōparere tenet̄: ut qꝛ ſciret iudex, ⁊ pro ꝙ
facile eſt in ordinario, vbi citat ſuppoſitos, ⁊ circa ſuppoſita iu
riſdictionis. Si eſt dubiū citato, ſaltē ſi quidē cōuer hoc neu hʒ
iuriſdictionē, pōt tñ aliquo caſu habere, nō arctat̄ citatus com
parere, niſi aliquid in citatorio exprimat̄, per qḋ cōcludit̄ iuriſ
dictio, etiā ſi ex aliqua cā occulta hēat, ⁊ hr̄e poſſit iuriſdictio
nem arg. ff. ſi quis cau. l. quotien. ⁊. l. ſi ſeruum. ne de ſtatu defun.
l. pe. ff. de in ius voc. l. ij. ⁊ idē no Inn. ⁊ gl. ī. de offi. deleg pruden
tiam. in prin. ſuper gl. ꝙ ponit Jo. And. Ideo ſi citat quis, ⁊ nō
exprimit ſe delegatū, quis comparere nō tenet̄. Ad hoc de offi.
deleg. cū in iure. Sed non decidit hic Inn. quid eſſet de proceſ
ſu habito contra talem non comparentem. Puto ꝙ in his, in
quibus ſufficit preſumpta, vel ficta cōtumacia, ꝓceſſus valent
qꝛ nō deficit ptās, ⁊ ficta, vel ꝑſumpta cōtumacia, in his, in qui
bus exigit vera cōtumacia, non valerēt. Ideo ſi excōicaret, vel
aliā ſnīam cēſure ꝓferret, ex quo ſupponit̄ habitus iuriſdictio
nis, illa eū ligaret. ſi ꝓcederet ad miſſionē in poſſeſſionē ex pri
mo. Idē ſi ad miſſionē ex ſcḋo, vel ſnīam diffinitiuā, puto ꝙ nō
valeret ꝓceſſus, allegato hoc, ex quo nō eſt iuriſdictione certifi
catus. Scḋs caſus, qñ in ꝟitate eſt iudex delegatꝰ, ⁊ exprimit
cām, p quā cōcludit̄ iuriſdictio, ut qꝛ dt̄ ſe delegatū, ⁊ trāſmitti
tur copiā reſcripti, vel reſcriptū bullatū, ſm Inn. puto idē ā nō
tranſmittit: ſi tñ hoc aſſerat, ⁊ ſit talis, in quo cadat iuriſdictio
delegata. Si eñ ſimplex clericꝰ diceret ſe delegatū pape, niſi ex
primeret cām, qꝛ ex certa ſciētia papa cōmiſit, ex quo nō cadit
cōiter in eū iuriſdictio, nō ſufficeret. Et hoc caſu ſm Inn quan
do exprimit ſic, ꝙ cadit in eū iuriſdictio, citatꝰ cōparere tenet̄: ⁊
ſi nō cōpareat, pōt ꝯ eū ꝓcedi ad miſſionē, ⁊ excōicationē, ⁊ quē
libet alium proceſſum, dummodo ſtatus cauſe patiatur. Ter
tius caſus, quando in veritate non eſt delegatus, nec exprimit
cām in citatorio: ⁊ non arctat citatorio quo ad aliquē effectū: qꝛ
deficit exiſtētia, ⁊ apparētia iuriſdictionis: qꝛ eo ꝙ ei nō allegat̄
apparet ꝙ nō hʒ iuriſdictionē. Nec ob, ſi dicatur, poſſibile eſt ꝙ
habeat: dic ꝙ hoc nō ſufficit: alias cuiuſqꝫ arctaret citatio. Sʒ
fateor ſanum fore conſiliū vt cōpareat opponēdo. Poſſet etiā
eſſe non ſanū, ſi forte ſe non pronūtiaret cōpetentem. Et hec eſt
cōcluſio Inn. non hic, ſed de offi. deleg. prudentiā. ad hoc glo.
referi. ſup l ſi. ⁊ de accu. veniēs. Quartꝰ caſus, qñ nō eſt iudex
delegatus

delegat⁹ in veritate, ⁊ exprimit ſe delegatū: ⁊ hoc pōt eſſe dupliciter. Primo, q̄ in exercitio nō eſt delegatus, h₃ tñ habitū iuriſdictiōis: vt q̄ñ eſt datus delegatus ꝑ reſcriptū ſurreptitiū: ⁊ v₃ citatio vt arctet citatū quo ad effectū cuiuſcꝫ ꝓceſſus, ēt in principali, dūtñ patiat̄ hoc ſtat⁹ cauſe: q₂ ex quo h₃ iuriſdictionē, l₃ exceptiōe elidibilē, valet qđ agit̄, donec deueniat̄ ad conflictū exceptionis, ⁊ appellet̄. Hoc dicit Inn. non hic, ſed. ſ. de offi. dele. cū ſuper. ⁊ facit qđ no. j. de app. ꝗ duob⁹. Poteſt etiā ſcđo, q̄ñ non h₃ iuriſdictionē, ⁊ exprimit ſe habere: vt q₂ exprimit copiā, vel falſum tenorē reſcripti apoſtolici: ⁊ tunc dicit ꝙ ſi procedit in abſentē, nil valet qđ facit in abſentē non cōparētem, etiā ſi pronuntiet ſe iudicē competentē. Et in hoc dicit eſſe differentiā inter iudicē delegatū, ⁊ ordinariū: q₂ licet ordinarius nullā habeat iuriſdictionē, tñ ſi ꝓnuntiat ſe iudicem cōpetentem, valet qđ agit̄: vt ſi dicat quē contraxiſſe in loco, vbi ille negat, ⁊ ꝓnūtiat ſe cōpetētē. Aſſignat cām, q₂ iuriſdictio delegata h₃ certos limites, quos trāſgredi nō l₃. de reſcr. cū dilecta. de offi. dele. P. ⁊ G. S₃ ordinarius in ſuo territorio, ⁊ incolis eius, ⁊ in quolibet h₃ gñalē adminiſtrationē, vel iuriſdictionē: ⁊ iđ qcqđ facit in territorio ſuo ꝯ eos, quos ibi inuenit, ſiue ſint incole, ſiue extranei, totū t₃ prima facie. Eſt ⁊ alia rō, ſm̄ Hoſt. q₂ iuriſdictio delegata odioſa, ordinaria fauorabilis. de reg. iur. odia. li. vj. In alia parte vr̄ dicere ꝙ ſicut ordinari⁹ pōt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio, ⁊ ꝓnūtiare ſe competētē, ita ⁊ poterit delegatus. Nā dicit ꝙ etiā ſi litere fuerunt ad eū impetrate, poterit cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio. dic ſi fūdit⁹ caret iudex iuriſdictiōe, ⁊ hoc ꝯtra eū, loquēdo de delegato, nō arctat citatio nec pōt ſe pronūtiare cōpetentē: q₂ nullam h₃ in principali, nec incidenti, que datur demū ei propter dubium. ff. de iudi. l. ſi quis ex aliena. no. gl. de reſcri. ſuper literis. de offi. dele. prudentiā. de acc. veniens. iđ. q. ū. ſi eps. de re iud. cle. paſtoralis. de fo. compe. Roma. li. vj. per gl. Si eſt dubiū an habeat iuriſdictionē, ⁊ fundit⁹ nō h₃, ſi datus eſt per falſum reſcriptū, vel aliter nullam h₃ iuriſdictionē, dubiū pendet ex hoc an iudex, q nullā h₃ iuriſdictionē, poſſit pronūtiare ſe competentē. ⁊ an pronūtiando ſe faciat iudicē. In delegato varius eſt hic Inn. Dic, ſi datus eſt per falſum reſcriptum, variat hic Inn. ⁊ in. c. ſuper literis: q₂ ibi t₃ nō poſſe eū cognoſcere: hic tenet ꝯtrū. Tene qđ ibi dixi. ⁊ primū eſt verū. ſ. ꝙ nō poſſit. Si nō eſt datus per falſum reſcriptū, ſed alias nullū, vt ex defectu impetrātis, vt q₂ ipetratū ab excōicato: ⁊ pōt cognoſcere: vt no. Lapus. de reſcr. c. j. li. vj. Idē ſi impetratum a falſo ꝓcuratore: vt. ſ. de reſcri. ex parte decani. Fm̄ vnū intellectum: licet Inno. ⁊ male, teneat iudicē funditus carentē iuriſdictione non poſſe cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio: niſi intelligat̄: vt. j. dicetur, ⁊ vt. ſ. eſt dictum. h. d. ſ. de reſcri. ſuper literis in verbo, forſan. circa principium. Si nullā habet: q₂ nunꝗ̄ fuit datus, licet dicat ſe habere, forſitan mittēdo falſum reſcriptū, adhuc non valet ſe pronūtiare competentē: q₂ nullū habet principiū verum, a quo ſurgat hec poteſtas: ſicut ⁊ in impetrato per falſum reſcriptū. Et ita pōt intelligi qđ primo dicit Inn. ⁊ no. Io. An. in. c. ſcienti. de reg. iu. li. vj. ad fi. q. Hec vera, niſi inhabilitas reddat fundit⁹ incapacē iudicē: vt q₂ eſt iudex ſecularis, qui citat clericū: q₂ etiā ſuper dubio an ſit clericus, cognoſcere non pōt: vt de ſen. excō. ſi iudex laicus. niſi exprimeret cām, per quā concluderet̄ iuriſdictio, vt q₂ ſuper feudali: vt no. Hoſt. in ſum. de fo. cōpe. §. ꝗ. ver. liquet. Vel ſi inhabilitat eū in principali, ⁊ in icidēti, vt q₂ infamis, vel q₂ pupillus, vel ſuſpectus: tūc non valet ſe pronūtiare cōpetentem: vt no. de offi. deleg. cū ſuper. ff. ſi quis in ius voca. non ie. l. ꝗ. per Bar. ⁊ de re iudi. l. quidā cōſulebant. Per que dicit ꝙ ſi ſtatutū impediat vt iudex nō poſſit extendere iuriſdictionē ſuā vltra limites ſue iuriſdictiōis, ꝙ nō valebit ſe pronūtiare competentē. Hoc ſuppoſito dico ꝙ vbi eſt dubiū, ſi ſumus in caſu, in quo nō poſſit pronūtiare ſe competentem, ſiue pronūciet, ſiue nō, nō valet ꝙ agitur nec in incidēti an ſit iudex, nec etiā in principali, ſiue ſit ꝓceſſus punitiuus cōtumacie, ſiue principalis: ⁊ in hoc caſu bene credo idē in ordinario, ſi fundit⁹ quo ad aliquē nullam h₃ iuriſdictionē, nec eſt in poſſeſſione iuriſdictiōis: ſed ſi h₃ quo ad aliquos, q₂ h₃ aliqđ principiū l₃ nō forte quo ad citatū, q₂ nō eſt ſubiectus, bene pōt pronūtiare ſe competentē, vt. j. dicā, ⁊ valebit ꝓceſſus. Per q̄ apparet ꝙ poſitis parib⁹ ceteris, nō erit magna differētia inter ordinariū, ⁊ delegatū: ſed in hoc tm̄ an fundit⁹ careat quo ad oēs, an habeat quo ad aliquos. Vbi aūt dixi eū poſſe cognoſcere an ſit iudex, tūc ſi agit̄ de ꝓceſſu punitiuo ꝯtumacie, poterit ꝓcedere: q₂ ꝓpter dubiū tenebat̄ ire allegaturus priuilegiū ſuū: ſi agit̄ de ꝓceſſu principali: tunc dt̄ hic notabilr̄ Inn. ꝙ nō v₃ ꝓceſſus, ſi ꝓcedit nō ꝓnūtiādo ſe cōpetētē: ꝙ l₃ ꝑ dubiū ſit iudex in incidēti, nō ꝑ hoc ē iudex in ꝓncipali, niſi ante ꝓnūtiet ſe cōpetētē ⁊ hoc t₃ But. ⁊ Bar. i. l. ꝗ. ff. ſi quis in ius vo. nō ie. q̄ caſu ſi ꝓnūtiat, ſe facit iudicē, ⁊ valebit ꝓceſſus, dūtñ ſtatus cauſe hoc patiat̄, ſiue in ꝑſentē, ſiue in abſentē. Ad hoc qđ no. ſ. de offi. dele. prudētiā vbi idē de Inn. Nō ob. ſi dicat̄ indiſtincte valere proceſſum: q₂ eo ꝙ ꝓcedit ad vlteriora, vr̄ ꝓnūtiare ſe cōpetentē: vt. ſ. de offi. dele. cū ſuper. q₂ hoc verum, q̄ñ h₃ iuriſdictionē, l₃ elidibilē: ⁊ ſic ꝓceſſus eſt aliquis. S₃ q̄ñ nō h₃ iuriſdictionē, ꝓceſſus eſt null⁹, ⁊ ex nullo ꝓceſſu nō pt̄ tacita valida ſurgere ꝓnūtiatio. Hec vera, ſi ꝓcedat ēt parte p̄ſite, ſi nil opponat̄: q₂ cū fundit⁹ nō habeat iuriſdictionē, nō pt̄ ꝓrogari: vt. l. priuatorū cōſenſus. ⁊ de offi. dele. ſignificātibus. Et ſi dicat̄, imo h₃ ſaltē aliꝗ̄ reſpectu illi⁹ incidētis, an ſit iudex ꝑ dubiū: q₂ ꝑtextu illi⁹ iuriſdictio nō eſt ꝓrogabilis ⁊ in hoc notabilr̄ ponit Pe. in. l. ex quacūcꝫ. ff. ſi quis in ius voc. non ie. Ad hoc, q₂ hec iuriſdictio eſt reſpectu certi articuli tm̄: vn̄ nō ꝓrogabilis: vt not. Cy. in. l. j. C. de iu. om. iu. de mu. peti. c. j. in illa. q. an ꝓcedat recōuētio coram arbitris iuris. ⁊ facit qđ no. Iac. de Are. in l. oīm. C. de teſta. Si aūt eſſet p̄ns, ⁊ opponit, ⁊ iudex nō admiſſa exceptiōe ꝓcedit, tūc ſatis pōt dici ꝙ principalr̄ tacite ꝓnūtiet ꝓcedēdū non obſtāte exceptiōe, ⁊ principalr̄ reiīcit exceptionē: ⁊ ex tūc v₃ ꝓceſſus, ⁊ an̄ geſtus ꝯfirmat̄. Per hoc dico ꝙ ſi reuocat̄ in dubiū an ſit appellatū, cū nō ſit: vel an ſit deſerta appl̄o, cū nō ſit: ſi ſtāte dubio, iudex ſe ꝓnūtiet cōpetentē, v₃ ꝓnūtiatio, ⁊ ꝓceſſus poſtea. Et ſic d₃ itelligi dictū Inn. ⁊ Cōpo. de reſcri. ſuper literis. ⁊ tēperari cle. ſicut appellationē. de app. in Cle. Secus ſi ſit ꝓceſſum abſcꝫ tali ꝓnūtiatiōe. Ita d₃ intelligi cle. ſicut appellationē. ⁊ qđ no. Inn. j. de app. ſi duobus. S₃ eſt planū ꝙ dubiū iuriſdictiōis nō facit quē iudicē in principali, l₃ ſic in incidēti. S₃ an ſufficiat q̄ ad ꝑtātē exequēdi. But. ꝙ non. ff. de iu. om. iu. l. pe. gl. ff. ſi quis in ius vo. nō ie. l. ꝗ. ⁊ Bar. ibi. ⁊ l. epale. C. de epi. au. Hoc intellige verū, ſi ibi non h₃ bona: alias pōt exeq, vt ibi dt̄ Bar. ſ. in. l. ſi oīa hec ꝓcedūt, q̄ñ delegat⁹ nō eſt iudex quo ad aliquē: l₃ ſi eſt iudex q̄ ad aliquē, eſt dubiū an iuriſdictio ſe ad aliū extēdat, ad que vere ſe nō extēdit: tūc ſatis puto ꝙ ſi exprimat aliquā cām, ꝑ quā ꝯcludat̄ iudex, vel ꝓbabile dubium inferat̄ an ſit iudex, ꝗ̄ꝙ in veritate nō ſit iudex dūmō hoc nō cōfingat falſo, ꝙ valebit ſe ꝓnūtiare competētē, ⁊ valebit ꝓceſſus poſt ꝓnūtiationē: vt dixi. ſ. ⁊ idē. j. qđ in ordinario. Si aūt eſt iudex quo ad vnā rē, vel q̄ ad vnā cām, ⁊ nō q̄ ad aliā: tūc dic ꝙ ſi dubiū eſt ꝓbabile an ſit iudex, l₃ in veritate nō ſit iudex, ⁊ ꝓcedat reſpectu iſti⁹ cauſe, ⁊ ꝓnūtiet ſe cōpetētē, valebit ꝓceſſus ⁊ in principali, ⁊ in icidēti, niſi appellet̄. ⁊ ē caſus de off. dele. cū olim abbas. Si ñ ꝓnūtiet ſe cōpetētē, ex q̄ in veritate nō eſt iudex, nō valebit ꝓceſſus in principali: valebit tñ cōtumacie punitiuus, ſi nō cōpareat, vel ſi cōpareat, ⁊ recedat nō licētiat⁹: vt no. Inn in. c. p̄al. cū olim, abbas. Si eſt certū, ipſum nō eſſe iudicē in cā, in qua citat, ⁊ dt̄ ſe iudicē, l₃ in alia ſit iudex, citat⁹ nō tenet̄ cōparere, ⁊ habit⁹ proceſſus nō tenebit q̄ ad aliquē ꝓceſſum, adeo ꝙ puto ꝙ nec excōicatio teneret: q₂ ex q̄ l₃ alias iſtū habeat iuriſdictionē: reſtringit citatione ⁊ ꝓceſſum ad cām nō ſuppoſitā iuriſdictioni, euidēter intēdit ꝓcedere ex cā, ex qua nō pōt, ⁊ nō vult ex qua cā pōt: ⁊ ſic nō v₃, expugnāte ⁊c. de offi. dele. cū ſup. Ođ puto etiā in ordinario. Iđ dixi, ⁊ puto epm̄ in Bono. cui no iuim ſubdit⁹ vt laic⁹, citauit me vt cōparerē ꝑ qbuſdā neceſſariis eccleſie ſue, ⁊ lapſo certo termino me excōicauit: intētio ſua erat me citandi ꝓ lectura de irē Bono. cā expreſſa, ⁊ ficta non erat ſuppoſita ſue poteſtati: q₂ pro lectura non erā ei obligatus, ſed ciuitati, ſi qua erat obligatio, que ſpectabat ad laicū iudicem, vel ad tenētem locū eccleſie, vt ad delegatū, qui tūc ibi erat, nec etiā pro factis eccleſie ſue arctabat: dixi ꝙ non eram excommunicatus: q₂ extendebat manū extra iuriſdictionē ſuā. Et per hanc viam concordabunt̄ opi. in. d. c. cum olim. Ad hoc qđ no. de offic. dele. cū in iure. de reſcri. paſtoralis. vbi ſnia lata in executorē nō valet, q̄ñ non eſt rebellis: q₂ de nunc executor ſubmittit̄, q̄ñ eſt rebel-
14 lis iuriſdictioni delegate. ¶ † Venio ad ordinariū: ⁊ ſi quidē exprimit ſe iudicē, ⁊ certū eſt, eū non eſſe, caſus eſt plan⁹. Si exprimit ſe iudicē, ⁊ eſt, ſed non eſt certū, idē, q₂ valet omnis proceſſus. Si eſt iudex, l₃ eius iuriſdictio eſt elidibilis, ⁊ exprimit ſe iudicē, idē per uia vt in delegato. Si eſt iudex, ⁊ nō exprimit ſe iudicē, vbi ē dubiū an ſit, vt q₂ citat nō ſubditū, q in veritate eſt ei ſubiect⁹ rōne ꝯtct⁹: ſatis puto idē qđ in delegato. ⁊ hoc ēt t₃ Inn. Si non eſt iudex. Proſequar ergo tres caſus dubios. Prim⁹, q̄ñ nō eſt iudex, nec eſſe pt̄. Scđs, q̄ñ nō eſt, l₃ eſſe pōt: vt ſi laic⁹ citet clericū in cā ſpūali, nō arctat citatio quo ad aliquē ꝓceſſum. de ordi. cog. tuā. ¶ Venio ad fin, q̄ñ nō eſt, l₃ eſſe pōt: dic, ſi fundit⁹ non h₃ iuriſdictionē quo ad aliquē. ꝑ oīa dic idē qđ dixi. ſ. in delegato, q̄ñ nō h₃ aliꝗ̄ iuriſdictionem. Si h₃, ſed non quo ad iſtū: tūc ſi exprimit aliquā cām in citatorio, per quā cōcludit iuriſdictio, ſi ſit vera, puta q₂ ibi cōtraxit, vel deliquit, vel q₂ agit de re, quā ibi habet: tunc quidā dicunt ꝙ ſi ibi cōparuit, vel ſi ibi inueniat̄ tne aliqua citatiōe: tūc pōt ibidem

retineri, donec pſtet cautionẽ de ſtãdo iuri, vel lit. cõte. ff. ȯ iudi.
l. ij. §. pe. Sȝ male dicũt: q: illa loquunt, qñ cõparet corã iudice,
q alias hȝ in eũ iuriſdictionẽ, ſed ex aliqua cã hȝ priuilegiũ re-
uocãdi domũ. de quo dixi plene de fo. cõpe. c. ſi. Alij dicũt q ſi
nõ cõparuit citatio, nõ arctat eũ: q: lȝ ibi deliquiſſet, ex quo eſt
extra territoriũ. citatio non arctat eũ. Si aũt cõparuit, & rñdit
nõ errãs in facto, vel in iure: & vȝ pceſſus. q: progata eſt iuriſ-
dictio: ſuꝰ aũt iudex exequet. ſi res nõ ſunt in territorio ſulan-
tis. ff. de iudi. l. miles. §. ſi. de fo. cõpe. poſtulaſti. C. de re. cre. l. a-
ctori. Qñq venit, ſȝ poſtea cõtumaciter receſſit: vel erat in terri
torio, & poſtea citatꝰ receſſit: dicũt q tȝ ꝯ ipſum ſnia excõica-
tiõis, & poterit pcedi, ſi cã erat talis, in qua poſſit lit. nõ conte.
pcedi, ẽt ad ſniam diffinitiuã: vt li. nõ cõte. qñ Nõ ob. ſi dicas
q nõ eſt verũ q: ibi ꝯxerit: & ſi cõperta veritate nõ valebit pceſ-
ſus: q: opi. cedit veritati. vid. di. q cõparata. q: debebat venire
allegaturꝰ cãm: ſȝ ex quo citatꝰ nõ venit, cõtumax reputat: q:
eius eſt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio. de eſcri. ſup literis. ff.
de iudi. ſi qs ex aliena. ff. ſi qs ius di. nõ ob. l. j. Alij, & in hoc re-
ſidet Inn. dicũt q lȝ valeat pceſſus punitiuus cõtumacie, vbi
vera exiſtẽte cã deferẽte iuriſdictionẽ poſſit citare, non valebit
pceſſus in principali, ex quo ibi nõ ꝯxit, ẽt ſi talis eſſet, vbi p-
cedi poſſet lite nõ ꝯte. niſi prĩo cognouerit an ſua ſit iuriſdictio,
& pnũtiauerit ſe cõpetentẽ, & poſt cognitionẽ an ſua ſit iuriſdi-
ctio pceſſerit in principali: q: vꝫ tũc ſe pnũtiare cõpetentẽ. Nec
ob. q ſit lata ſnia a nõ iudice, q: ſup hoc eſt iudex, an ſit cõpe-
tẽs, & pnũtiãdo ſe facit iudicẽ, niſi appellet: imo nec tũc appel-
lare põt, ex quo eſt ꝯtumax. ij. q. vj. ei, q. §. ſunt ẽt. Dicit tñ ſecꝰ
in delegato. Tu dic hoc caſu, qñ nõ hȝ quo ad iſtũ, ſed quo ad
alios, qȯ ſi hȝ, ſȝ exceptione eſt elidibilis, idẽ p oĩa qȯ hoc caſu
dixi in delegato. Valet eñ pceſſus & in principali, & incidẽti, ſi
nõ hȝ ipſo iure, ex quo ibi nõ ꝯxit, vel deliqt. Si eſt certũ q nõ
hȝ, adhuc p oĩa ncẽdũ q nullꝰ pceſſus vȝ in cõtumacẽ. Si eſt
dubiũ, ſi citat eũ extra territorium, citatio nõ arctat eũ, niſi ad
diſtringẽdas res: vt in c. Roma. §. ꝯhẽtes. & tũc poſſet bñ pce
dere ꝯ eũ ad pceſſum ꝯtumacie punitiuũ quo ad res ibi ſitas,
nõ quo ad afficiẽdã pſonã: q: ẽt ſi in veritate ibi ꝯxiſſet, eũ non
poſſet excõicare extra territoriũ nõ preuẽtũ. Si eũ pueniꝫ, vel
citatꝰ venit, & cõtumaciter poſtea receſſit: tũc q: pũctus eſt, va-
leret pceſſus in incidẽti, nõ in principali, niſi añ oĩa pnũtiãdo
ſe faceret iudicẽ, vt dixit Inn. Qñq citatꝰ venit, & pſecutꝰ eſt:
& tũc progat iuriſdictio, ex q hoc fecit ſciẽter nõ errãs in iure,
vel in facto, & valebit ſnia diffinitiua ẽt ꝯ eũ: quã exequet ſuus
iudex, ſi ibi nõ hȝ bona, pꝓpoſita actiõe in factũ. ff. ȯ re iud. l. mi
les. §. pe. C. de iureiu. l. actori. No. bene q ſnia nõ exequit coram
alio iudice ſine remiſſiõe, vel reqſitiõe ſniantis, niſi p actionẽ in
factũ. vtili, credo, de libel. ob. c. j. & de fo. cõpe. poſtulaſti. ¶ Ue-
nio ad ſm pncipale, qd iuris, ſuppoſito, vel appacẽte defectu
iuris agẽtis, an citatio arctet citatum: & hoc põt eſſe multipꝫr.
Qñq ex pſone defectu, q: nõ hȝ agẽs legitimã pſonã ſtãdi in
iudicio: ſi hoc apparet ex tenore citatiõis, cõparere nõ tenet: vt
q: citat vt veniat rñſurꝰ pupillo, vel excõicato, vel alicui alteri
pſone, q nõ hȝ ptãtẽ ſtãdi i iudicio: & nõ tenet cõparere, q: cita
tio vt hñs expſſum errorẽ nõ tȝ, & ſic nõ arctat. ff. ſi qs cau. l. q-
ties. §. ſi ſeruꝰ. ff. de pcu. l. feminas. ꝟ. de iud. intelleximꝰ. Idẽ ſi
citat ad rñdẽdũ ſpoliatori, hoc expſſo i citatiõe: & qñq nõ hȝ
pp delictũ, vel aliud, ptãtẽ agẽdi ꝯ illũ, ꝯ quẽ agit: hoc expſſo
in citatorio citatio nõ arctat citatũ. Idẽ ſi citet vt rñdeat militi
p alio agẽti. Idẽ ſi hoc nõ exprimit in citatorio, ſȝ alꝰ eſt noto
riũ iudici, q iniuſte citat: q: hec ſunt paris, citationẽ cõtinere īto
lerabilẽ errorẽ, vel notoriũ eſſe errorẽ. Ad qȯ no. ꝟ. de iud. exa
minata, & qȯ no. de offi. vica. c. j. p Inn. ad hoc de re iudic. inter
ceteras. & ȯ app. ſolicitudinẽ. & qȯ no. de ſen. excõ. p tuas. Qñq
apparet defectꝰ citatiõis pp defectũ iuris agẽtis circa merita,
vt q: agẽs ñ habebat ius agẽdi, & hoc ꝯſtabat: ſatis puto q ſi
hoc pateat ex tenore citatiõis, citatio nõ arctabit. Si hoc nõ
pateat ex tenore citatiõis, & pp eius ꝯtumaciã pcedat ad miſ-
ſionẽ, & tñ agẽs ñ habebat ius agẽdi i effectu, q: aduerſario cõ-
petebat exceptio: dt hic Inn. q ſi tpe, q obtinuit mitti, ſciebat
ſe nõ hẽre effectuale ius agendi, q: cõpetebat exceptio, & doloſe
obtinuit mitti, reuocabit miſſio. ff. de pecul. l. ſi eo tpe. & repetet
abſens ſuã poſſeſſionẽ. Et ſi excipiat de miſſiõe facta, & contu-
macia, replicabit de miſſiõe doloſa imo plus dt q vbi qs ẽ tu-
tus exceptiõe, nõ valebit miſſio ꝯ eũ: & ſi expellat miſſus, ñ da-
bit actio ex eo, ne vis fiat ei, q i poſ. miſ. ẽ: q: nõ intereſt actorẽ
mitti i poſ. bon. eius, q tutꝰ eſt. ff. ne vis ſi. ei l. j. §. hec verba. ſic
loquit. ff. de pec. l. ſi eo tpe. Nõ ob. ff. ex q. cau. i poſ. ea. l. i poſſeſ-
ſionẽ. q: in creditores miſſi ſunt p debito ꝯdõnali quouſq ca-
uet ne debito exiſtẽte ꝯdõnc. Hoc dubiũ tãgit gl. ff. ex q. cau.
in poſ. ea. l. Fulcinꝰ. §. ptor. & ibi ſunt opi. Spe. illas recitat i ti.
de primo, & ſcȯo decre. §. nũc videamus. ver. ſi. & ibi tȝ opi. Ala,

an in preſentem ſit latum decretum, an in abſentẽ, vt primo caſu
teneat: & imputet ſibi, qui nõ oppoſuit: ſcȯo nõ teneat. Glo. tñ
diſtincte qȯ nõ tȝ. Et hoc tenẽ. Iñ: q: quãdo decretũ cõtinet iniq
tatẽ ex parte petẽtis, eo qȯ eſt iniuſtũ, eſt nullũ, vt q: ex fallacia la
tũ eſt. l. cũ vero. §. ſubuẽtũ. ff. de fidcicõ. li. & hoc tȝ ibi Bar. & ff.
de acquirẽ. po. l. iuſte. ad hoc. l. tuto: ſi petitꝰ. & l. Seio egreſſo. ff.
de tu. & cu. da. ad hoc. l. ſi eo tẽpore. Et ibi latitare nõ dicit, q pre
ſens ſi eſſet, rñdere nõ teneret: & ſic nõ valet cõtra nõ latitantẽ. ſi
propter eius ꝯtumaciã pcedatur ad diffinitiuã, bene valeret pro
ceſſus, ceſſantibus falſis pbationibus: vt. l. cũ putarẽ. ff. fam. er-
ciſcũ. & l. poſthumus. in prin. ff. de inoffi. teſt. Ceſſatibus falſis, vt
dixi qȯ tũc in abſentẽ proceſſus eſſet nullus. ff. de iudic. l. ſi ptor.
§. Marcellꝰ. ff. ad Tre. l. ſi ſeruo inuito. §. cũ ptor. & qȯ ibi no. Ro.
In. de reſcrip. cũ dilecta. & de re iudi. cũ Bertoldꝰ. ¶ Uenio ad
vltimũ principale, qñ apparet defectꝰ alterꝰ accidẽtis: dic, qñq
eſt defectꝰ ex parte citati, vt q: impeditus: & tũc dic qȯ ſi hoc eſt
notũ citãti, citatio nõ arctat citatũ. ff. de re iud. l. queſitũ. no. ꝟ.
pcu. querelã. & fortius ſi hoc apparet ex tenore citationis. Si nõ
apparet, nec eſt notũ iudici, citatio arctat, & valet pceſſus, quia
eũ geri poteſt in fictũ, vel appacẽtẽ verũ cõtumacẽ: reſtituit tñ ex
clauſula generali. ff. ex qui. cau. ma. l. ſed & ſi p ptorẽ. §. vltimo. ad
hoc de re iudi. cũ Bertoldꝰ. ff. ȯ dã. infec. l. ſi finita. §. ſi forte. ȯ quo
dicã plenꝰ ȯ dolo ꝯtingit. Si eſt alter defectꝰ: & hec ſit p regu
la ſm In. hic, q cõcludit etiã ad pmiſſa qȯ vbicũq citatꝰ hȝ ali-
quã exceptionẽ declinatoriã ex aliquo accidẽti, p quã, ſi pſens eſ
ſet, non arctarẽ ad cõparẽdũ. Hec ſi exprimit in citatorio, vel
alias eſſet notoria, citatio nõ arctet citatũ ex defectu citationis.
& citat ad diẽ feriatũ, ȯ ferijs. c. ſi. Si citat ȯ eo, ȯ quo nõ põt eſſe
iudiciũ, vt de Luna, vl Sole. ff. ȯ iud. l. quẽadmodũ. C. ȯ ſtudijs
li. nõ cõ. l. ij. li. xj. Si exprimat locũ inhoneſtũ. ff. de ar. l. ſi cũ dies.
§. ſi arbiter. Idẽ ſi nõ exprimit, ſȝ eſt notoriũ iudici vt iudici, qȯ ci
tatio cõtinet iniuſtũ, vt ſi citat ad locũ notorie nõ tutũ. ad hoc ȯ
re iudi. cle. paſtoralis. lȝ prudenter faciat, ſi mittat pcu. iij. q. iij. ſi
egrotãs. Nã tutꝰ erit exceptione doli ꝯ aduerſariũ, qui doloſe ſic
obtinuit eũ citari. ar. ff. ȯ eo, p quẽ fa. eſt. l. j. §. ſi certus. Et ſi neſciue
rit iudex, vel aduerſariꝰ, dabit ſibi reſtitutio ex clauſula gñali. ff.
ſi qs cau. l. ij. & p totũ. Ho. dicit idẽ, qñ cõſtat de dolo aduerſarij,
vt opꝰ ſit reſtitutione. de reſti. in int. ex literis. ſm Hoſt. ſȝ ibi nõ
erat notoriũ & hoc puto. Nec ob. ſi dicat, notoriũ nõ excuſat ab
oppoſitione, ſȝ a pbatione: vt in cle. appellãti. ȯ app. & no. vt hec
nõ cõtes. accedẽs. j. q: hoc ſurgit ex defectu citationis notoriã in
iuſtitiã habẽtis, que ex hoc vitiat: ſed ſuppoſita validitate cita-
tionis nõ excuſaretur ab opponẽdo. Ad hoc qȯ no. de cẽſ. c. ve
nerabilis. Nõ ob. in predictis ſi dicat nihil poſſe eſſe in citatione
iniuſtũ, qȯ nõ poſſit habere dubitationẽ. vel excuſationẽ. Nã ſi ci
tat vt reſpõdeat dño ſeruus, hoc põt eſſe, ſi ſuper tollerabili ini
cia ne eo cõqueret. Inſt. ȯ his, q ſunt ſui, vel alie. iur. §. j. Idẽ tñ
in oĩbus aliis rñdet Inno. qȯ ex quo illicitũ, & iniuſtũ poſuit in
citatione, illud iudicabit ſcȯm cõem & regularẽ cõcurſum, nõ at-
tito caſuali euẽtu, niſi adijciat caſum ſingularẽ, & exprimat in ci
tatione ex quo excuſet iniuſtitia: q: tales caſus nõ pſumunt, ſȝ
In. Ad hoc qȯ no. l. ſi. ȯ notorietate, q ſemp põt habere excuſa
tionẽ. ȯ coha. cle. & mu. tua. & c. veſtra. ad hoc. l. ſeruus quoq. ff. ȯ
here. inſt. ad hoc qȯ no. ꝟ. c. p xi. de ſentẽ. excõ. venerabilibꝰ. ad a.
li. vj. ſm Io. An. Si aũt hec nõ exprimunt in citatorio, vl alias
nõ ſunt notoria: tũc ſi agit de pceſſu ꝯtumacie punitiuo, debet,
ex quo citatio eſt formalis, cõparere citatus allegaturus priuile
giũ ſnie: alias poteſt mulctari, & excõmunicari, & etiã miſſionẽ pa
ti, etiã ſi ſit pupillus, & ſic pceſſus ꝯtumacie punitiuus ei iniuſtꝰ.
Si agitur de pceſſu principali: tũc ex quo ſupponit fundamentũ
iuriſdictionis, licet poſſit ex altero capite opponi ꝯtra pceſſum,
ſi ſumus in caſu, in quo ꝯtra abſentẽ poſſit pcedi lit. nõ ꝯteſta. vt
in appellationis cauſa, vel ſimili: tũc valebit pceſſus, adeo q vl-
tra terminũ, intra quẽ nõ poſſit opponere, ſi preſens eſſet, nõ po
terit etiã repreſentatus ante finitũ pceſſum opponere. nec cõtuma
citer abſens melioris ſit ꝯditionis quã pſens. in auth. vt ꝯbs o-
bediãt iudi. prin. §. ſi aũt. Ad hoc q: bene fecit iudex, qui pro
ceſſit: nõ debet ergo hoc reuocari. de reſtitu. ſpolia. audita. ſed re
uocaretur, ſi declinatorie iudicij admitteret. Per que cõcludit
regulam q tam in dilatorijs, quam in declinatorijs, q etiam
in peremptorijs, quod in illo ſtatu cauſe admitteretur abſens cõ-
tumaciter ad opponendũ. in quo admitteretur, ſi preſens fuiſſet
& in illo ſtatu repelleretur, quo repelleretur ſi preſens fuiſſet: q
non debet eſſe melioris cõditionis contumax, quã obediens. de
poſt. prel. a. c. primo, de dolo, veritatis. De quo dic vt ȯ electio. ca
pi. primo. libro. vj. verbo, abſentia vbi dicitur q vbi non ſpera-
tur lit. conteſta. quia in abſentem proceditur. ille terminus habe
tur pro lit. cõteſta. ad excludenda dilatorias, qȯ fit vel fieri ſolet
poſt litem conteſtatam in preſentem, vel in ipſa lit. conteſta. & ſic
debet de alijs terminis. Idẽ quod hic, nota. ponit Innocentius
ad literam

ad litera.l.ſ.de app.ſi duob⁹. Et hoc tȝ R. apud ſuā allegatione
cxvii. ad hoc dictū Spe.in Spe.de app.§.ſȝ quarſ.ver.ſȝ pone.
& Pau.in cle.ſepe.de ver.ſign.per q̄ tenet R. apud vbi.ſ. q̄ poſt
dationē termini ad pbandū vſuras repetēti non admittiť cō-
tumax opponēs exceptionē dilatoriā, q̄ ille nō ſoluerit vſuras
q agit, & vſurarius fuit: q: tales exceptiones debēt opponi in
ingreſſu iudicij: & q: ex quo eſt pceſſum ad act⁹, q ſiūt, vel fieri
15 ſolēt poſt lit cōte. habeť lis pro cōte. ¶ † Quero cū gl.j. qñ di-
cať ita explicite reſcriptū trāſmiſſuȝ, q̄ potuerit abſq; alio diſ-
16 curſu deliberare. gl. declarat, q̄ clara eſt. ¶ † Quero ſcdo an in
criminali in citatorijs debeat inſeri id, qd obijciēdū, vel de quo
accuſand⁹ qs ſit. Sic diſtinctim gl. dt q̄ ſic. v.q.ij.ſi primates.
Dic hoc verū nō de neceſſitate, ſed ad cautelā, ad excludēdas
deliberatorias. Et ſic pōt verificari glo. Jo.iij.q.ij.in ſumma, q̄
dt q̄ in criminali non danť deliberatorie: q: illud verum, qñ cā
eſt in citatiōe explicite inſerta: ſi nō ſit explicite tranſmiſſa, da-
bunť. Et ſic debet intelligi qd no.ij.q.viij pſcripta. De quo per
Hoſt.in ſum.e.ti.§.i.ver.alie deliberatorie. Ad hoc qd no. Jo.
ij.q.iij ſi qs iratus. Jo.de Lig. dt eas dādas in criminali, quā-
tūcūq; reſcriptū ſit trāſmiſſum: q: ibi exigiť libellus bene for-
matus: & multa pñt opponi ꝯ libellū.ij q viij.libellorū.in qbus
opus eſt deliberatiōe: ideo dāda eſt, ſm eū. Itē dať deliberatoria,
vt diſcutiať perſona accuſatoris. Sed pōt dici q̄ gl. & tex. intel
lexerūt in deliberatorijs circa ſubſtātiam petiti: q: nō petebat
deliberatorias ad rñdendū circa formā libelli, ſed circa ſubſtā-
tiā petiti. Ideo dt gl. q̄ ad cautelā quidā faciūt in fine citatio-
nis poni libellū, vt illius ptextu poſſit deliberare an velit cede-
re, an cōtēdere: & tunc non dabunť deliberatorie. Ad hoc.l.i.§.
defendi.ff.rē qui.cautis in poſ ea.v.q ij.primates. & Archi.iij.
q.ix.caueat. Talis tñ trāſmiſſio libelli nō eſt ſufficiēs ad iudi-
ciū ordināndū, niſi iterato offerať: vt no. Jo. An.de libel.cōcep.
§.nūc vidēdū.in prin.i addi. An poſſint peti deliberatorie p q̄-
rēdo aduocato & ꝯſilia amicorū. Gl. q̄ ſic ij.q.iij.d iudi.ff.ex q.
cau.ma.ab hoſtib⁹.§.ſed qd ſimpliciter. Gl concludit q̄ ad re-
ſpondendū libello nō dabunť inducie pro q̄rendo aduocato: q:
ipſe habet p ſe rñdere libello. ꝯ.de iud. paſtoralis. & de ſuo facto
dȝ eſſe cert⁹. Dic de hoc vt no. ꝯ. vt lit.nō conte.c.i. q: dari de-
bēt, lȝ habeat p ſe rñdere: q: habet inſtruere aduocatū, & cōſu-
lē, quō rñdeat, vel an ſibi expediat cedere, vel cōtēdere, & vt vi-
deat an recte ſit libellus cōceptus: & hoc ſi petat nō malitioſe,
ſed bona fide: qd eſt arbitrio iudicis diſcutiendū, ſm no. de iud.
paſtoralis. vt lite nō ꝯte.c.j. Pro abſentia tñ aduocati, an de-
beat dari dilatio, ibi no.ff.de iudi.ſi lōgi⁹. vbi ſi m breui ſe ab-
ſentatur⁹ eſt, dāda eſt, alias nō ſcd̃m vide Cy.in.l.velamento.C.
de poſtu. & l.pperandū.§.illo p̄cul dubio.de iudi. Pro cōſu-
lēdo aūt amicis nō eſt dāda dilatio.l.j.C.de dila.in gl.in verbo
17 inſtrumētorū. ¶ † Quero an actori debeat dari dilatio. dic q̄
nō ab initio: q: dȝ inſtructus venire ad cauſam.iij.q.iij.ſpatiū.
ver.ei autē. Hoc dt ab initio: q: ſi reus excipiat, ſuper eā exce-
ptione habebit deliberatorias: vt no.in ver.ſtatim alle.data tñ
reo pderit actori.in Spe.de dila.§.vidēdū.ver.in ſum. & ver.qd
ſi re⁹. vbi qd ſi ſibi reus renūtiauit dilatiōi petite, an actor poſ-
ſit illa vti. de quo in.l.petēde.C.de tēp.in integ.reſti pe. Cy.dt in
l.i.C.de dila. q̄ nō danť deliberatorie ad libellū actori, ſȝ ſic ad
poſitiōes. Ad hoc gl.C.de dilati.l.ſi qñ. per q̄ dať pro regula q̄
ſuper eo, ſuper quo qs dȝ venire inſtructus, nō debet dari dila-
tio. Ideo nō danť actori ad libellum, nec ad pbandū reſcriptū,
18 nec pcuratori actoris ad probandū mādatū. ¶ † Quero quā-
te ſunt iſte dilatiōes. Dicit gl. q̄ hodie ſunt arbitrarie, vt cōſi-
derata locorū diſtātia, & tēporis qualitate, inducias concedat.
ar.de app.cū ſit Roma.de re iud.qd ad cōſultationē. niſi forte
in illis, de qbus.iij.q.iij.ſpatiū.C.e.l.i. q: maiores illis dare nō
pōt, lȝ poſſit illas decurtare, vt ex illa litera ptȝ: q: hec materia
nō eſt plene a doctorib⁹ tradita Canoniſtis, an. & qñ poſſit dila-
tio moderari, vel augmētari de hoc per doc. qui ſemel.C.quō, &
qñ iud. Cy.in.l.ſ.C.de dila. & in aut.q ſemel.C.quō, & qñ iud per
But.late in.l.ad perēptoriū.ff.de iudi.per gl. Cy. & Sal.plenſ-
ſime, q̄ hic non poſui. & But. & Ja.de Are.in aut.offerať.C.de
lit.conte. ¶ Vidēda ſunt aliqua. Primo an & qñ iudex poſſit
arctare, vel elongare. Scdo, ſuppoſito q̄ cū cā ſaltē poſſit, q̄ di-
cať lītima cā. Tertio, dato q̄ poſſit, an in arbitrarijs iſtis, ſi deť
alia poſt primā, exigať cauſe cognitio, ſicut exigebať in primis
a iure datis. Quarto, an vna dilatiōe pendente, alia poſſit dari.
19 ¶ † Venio ad primū dic, q: aut dať a lege ſimpliciter abſq; mi-
ſterio iudicis: q̄ aut a lege miniſterio iudicis. Si dať a lege abſq;
miniſterio iudicis. Jac.de Are. dt illā nō decurtādam, vt in.x.
dieb⁹ ad appellandū: in anno ad appellationē proſequēdā: in
quadriēnio ad reſtitutionē petēdā: vt in.l.ſi.C.de tēp.in integ.
reſti.pe. Idē in tpe dato ad accuſandū iure mariti.C.de adul.l.
iure mariti. & l.iu adulterijs. Fallit tñ qñ dať a lege ſupplendo
defectū iudicis: vt.l.ij. & l.iij.§.condēnatū.ff.de re iudi. vt in tē-
pore ad exequēdā ſniam. De quo de offi.deleg.querētī. ad hoc
gl. Ber.in.c.cū ſit Roma.de app. q̄ ꝯ tēpus datū ad appellan
dū nō poſſe progari. Bar.in.d.l.ij.tȝ q̄ cū ſubſiſtēte data a lege
poſſunt progari: q: ille, q̄ a lege ſtatute ſunt ad agendū, & exci-
piēdū, perēptorie, in qbus eſt graue preiudiciū, poſſunt pro:o-
gari.l iudices.C.de iudi. & Dy.in.c.indultū.de reg.iu.li.vi.alle.
p caſu.ſ.de exce.paſtoralis. & in tpe dato ad agēdū.C.de accu.
l.ſi ea.d inge.ma.l.diffamari.l. Titia.de acc. & l.ſi eo tpe.C.d re-
miſ.pig. Iſti loquunť in termino hominis cōiter: vnde modi-
cū faciūt. Itē in tēpore reſtitutiōis.ff.de min.l.intra vtile. Itē
in tpe dato ad adeundā hereditatē: vt.l.ſi qs inſtituať.de here.
inſti.de acqui.here.l.quādiu.l.j.in ſi.de iure deli.l.ſ.de ſuc.edic.l.
pe.C.de iure deli. Itē q: dať tps iudicatis l. & nō ſupplet, imo
dať, ſiue iudex det, ſiue nō: vt.l.iij.§.ſi qs condēnatus. Hec p-
cedunt, qñ dať dilatio ad illa etiā, que ſunt magni pīudicij. Qñ
autem iudex dat ad legē aliquam deliberatoriā pponendā,
an ex cauſa hec dilatio poſſit prorogari: vide qd no.de excep.
pta.li.vi. & de ſen.excō.ſolet.e.li. Qñq; dať cum miniſterio iudi
cis: & tūc ſiue dicat lex q̄ non deť minus, ſiue qd nō deť plus,
adhuc ex cauſa poterit moderari: vt in auť.qui ſemel.C.quō, &
qñ iu.ibi: non minus xxx. &c. & d.l.ij C.de re iudi. & multo for-
tius hoc poterit, ſi ſimplr ſit data dilatio: vt.d.l.ij. & auť.offe
20 rať.C.de li.ꝯte. & ibi no. & iij.q.i.offerať. ¶ † Ad ſȝ, q̄ ſine cauſe
legitime abbreuiādi, Dic q̄ cōſuetudo tori. ſm Bar. vt d.auť.
q ſemel C.quomodo, & qñ iu.l.iij.in ſi.ff.de teſti. Si iuriſdictio
eſt modico tēpore duratura, vt in cauſis officialiū, q debēt fini-
ri intra qnque dies, vt.l.ſ.vt omnes tam ciui.q̄ mili.cauſe. Nā
ſi daretur maior dilatio, abſurdū eſſet. Ad hoc no.de offi.dele.
de cauſis. & caſus eſt de offic.dele.conſuluit. Itē eſt cauſa iuſta,
ſi cā eſt modice quantitatis, in auť. mñ breuiores.C.de ſen. Itē
ſi eſt cōtentio de re tēpore peritura, vt q: eſt cōtētio qs debeat
eſſe rector futurus pximis ſex mēſibus l i.de glan.legē. ad hoc
de iudi.c.ſi. Itē elongari pōt, vt ſi eſt cauſa cum comitate, cū qua
oportet haberi conſiliū. ad hoc.ſ.eo.expoſuit. Itē ſi eſt cauſa de
equo, qui intra dilationē magnam plus comederet, q̄ valeret.
ad hoc.l.moderamine.C.de anno. & tri.li.x. Itē ſi eſt cā alimen-
torū: q: ſi expectareť, periret qs interim fame. Itē eſt alia cā qñ
iudex pluries auditis allegatiōibus partiū, vel peremptorie,
ad ſniam citare, nō poterit arctare dilationes de quibus.ff.de
iudi.ad perēptorium. & ſolum ſemel citare: vt.l.nonnunq̄.ff. de
iudi. Item ex qualitate perſone: nam maior debet dari dilatio
ſeni, quā iuueni.l.cōtinuus.§.ſi qs.ff de ver.obli.l ad perēpto-
riū. & l.ſeq. & l.nōnunq̄.ff.de iudic. Item eſt cauſa in eo, q fecit
qd potuit: vt.d.l.ij & propter cōtumaciā eius, qui poſſet, & non
vult, vt ibi. tȝ aūt arctatio, nec tūc lex ſupplet, qñ ſit cā cauſe co
gnitiōe. Qñ ſit ſine cauſe cognitiōe. Jac.de Are. dt q̄ lex ſup-
plet: vt.l.iij.§.ſi qs codemnat⁹.ff.de re iudi. Sed dt Bar. q̄ lex
ibi dat, nō ſupplet. Imo videť ꝯtrū: q: ſi dať breuis, pōt appel
lari: vt.ꝯ.c.j. Et ſi lex ſuppleret, nō appellareť, ſm Bart. no. ex
quo ius releuat grauamē, lȝ quātū in ſe iudex iniuſte faciat, nō
pōt appellari. Quis aūt in cā appellatiōis probet vel cām, vel
21 defectū cauſe. no.j.de acc.ad petitionē.p In. ſm Bar. ¶ † Ad
tertiū an vbi in ordinarijs exigebať cauſe cognitio in dāda ſe-
cūda, ita exigat in iſtis ad arbitriū moderatis ſm formā.l.in pe
cuniarijs.ff.de ferijs. Dic q̄ ſic: q: iſte, q̄ ſuccedūt in locū dila-
tiōis legalis, q̄ danť in.d.l.i.C.de dila. ad hoc.l.ordo.C.de exce.
22 rei iudic.de penis.l.hodie. ¶ † Quero an vna dilatiōe pēdente,
alia poſſit dari. Dic, regulariter nō: vt.l.ſiue pars.C.de dila.de
app.ſignificāte. Fallit qñ articulus, ſup quo dať ſcda dilatio, nō
cōtingit primū, ſup quo pēdet dilatio: nā data dilatiōe pbādi
p teſtes, poterit dari dilatio ad pbandū per inſtrumētū.l.gñā-
liter.ver.nullo.C.de reb.cre. Idē Cy.in.d.l ſiue. Si eſſet pīudi-
cialis ad primā, tūc ſec⁹: vt.d.l.ſiue pars. Fallit ſcdo, qñ prima
dilatiōis cā eſt finita. Nā ſi ſtatuta eſt dilatio.x.dierū ad venien-
dū, & qs venit in prima die, finita eſt cā dilatiōis, altera pt ſta-
tui.ff.ad treb.l.a filio.§.ſi. Ad hoc.l.iij.§. Stichus animā.ff.de
ſta.li. Hoc ēt ponit.C.de dila.ſiue pars. Fallit qñ dilatiōes eo-
dē īſtāti danť, vt q: do tibi.x.dies ad pbādū, & exinde do.x.alte
ri parti ad pbādū. Ad hoc.ff.de inof.teſt.l.q de inofficioſo. ſm
Bar.tex. eſt expſſus de pba.lȝ cām. Ad hoc cōis practica, vbi
cert⁹ ſtatuť termin⁹ cū diſtinctiōe tpis, vt.x.p prima, &c. Non
aūt idē tēpus poſſet ſtatui p prima, ſcda, & tertia. Dicit Bart.
C.de dila.ſiue pars. Ad duos aūt act⁹ ſimul nō pt dari dilatio,
qñ nō ſunt cōpaſſibiles, ſȝ ſi pñt dari ſub diſtinctiōe: vbi aūt ſunt
cōpaſſibiles, bñ pōt dari eadem dilatio. Et hoc ēt tȝ Spe.in ti.
de dila.§.nūc vidēdū.ver.ſum. Fallat etiā, niſi iudex dilationē
datā reuocet.ff.de re iudi.l.qd iuſſu. & ibi Bar. ad hoc.l.quaſr.
ff.de arbi. ſm Cy.in.d.l.ſiue ps. Fallit qñ debitor fugere velit.l.
23 aīt ptor.§.ſi debitorē.ff.de his, q̄ in frau.cre ¶ † Quero cū gl.

quot dilatiões danť. El. dt ꝙ i pecuniarijs cauſis tm̃ vna daťr ſcda. vť tertia dāda ē cū cauſe cognitiõe. ff. e. l. vl. ⁊ l. cū rõne. In criminali danť due actori, tres reo. ff. e. l. vlt. ⁊ l. cū rõne. De hoc dic vt in. d. l. hoc dic. vt in. d. l. vl. cuius materiā explicabo in. c. in
24 cauſis. ĩ. de teſti. ¶ † Quero quaľr dz dari dilatio dic ꝙ iudice ſedēte ꝓ tribunali, ⁊ parte ꝑſente, vel ad hoc citata, vel cū cauſe cognitiõe. Jo. An. dicit ꝙ videť ſufficere ſi itinerat p locū vbi ius redditť. De quo. ff. de inter. actu. l. noluit. ad hoc qḋ no. de re iudi. c. vlt. in gl. pe. ibi not. ꝙ exigiť ꝙ ſedeat. De hoc in Spe. e. ti. §. vlt. an ſi. Hec vera in dilationibus ꝓbatorijs: ſecus in citatorijs, vel deliberatorijs, vt hic, ⁊ dixi. ŝ. ⁊ no. Spe. in loco ſpalle. Ibi etiā tz Spe. ꝙ dilatio, q̃ dz dari cum cauſe cognitione, dz dari a iudice ſedente pro tribunali: ſed nõ eſt neceſſe ꝙ ſedeat, vbi ſine cauſe cognitiõe dať, p illā. l. a procedēte. Hoc, vt debeat ſedere, qñ dat cū cauſe cognitione, tz But. in. l. a procedēte, ſiue in actu cognitionis cauſe, ſiue in actu dationis dilatiõis: licet qdā in primo exigerēt vt ſederet, ⁊ nõ in ſcdo. Et maxime dicit hoc verū, qñ ſup ea dāda, vel nõ dāda, ꝓceſſit negatio inter partes: q̃ tale decidi dz, ⁊ oportet ſnia interlocutoria, ex quo ꝓceſſit cõteſtatio. Bar. vult ꝙ in prima dilatione, etiā probatoria, que dať ſine cauſe cognitione magna, ⁊ de facili dať, non exigať ꝙ ſedeat, in alijs ſic, in. d. l. a procedēte. Cy. dicit ꝙ ſi datur dilatio, partibus nõ contradicētibus, q̃ nõ exigiť cauſe cognitio: tūc poteſt fieri a procedente, alias non. Concludo oẽs, ſi dilatio eſt citatoria, vel deliberatoria, põt fieri a iudice procedēte: ſi eſt ꝓbatoria: tunc ſi pars nõ contradicat, põt dari procedēte. Si cõtradicat, ⁊ eſt prima dilatio, idem. Si cõtradicat, ⁊ eſt alia requirēs cauſe cognitionē, dz dari a iudice ſedēte ꝓ tribu-
25 nali. ⁊ hoc eſt tenendū. ¶ † Quero an index poſſit facere gratiā, ꝓrogādo dilationes. El. dicit ꝙ ſic, etiā poſt perēptoriū. ſ. e. cõſuluit. De iſtis indicijs, ⁊ multiplici ſpecie, habeť. iij. q. ij. in ſumma. ⁊ in Spe. e. ti. §. j. Super dubio gl. an iudex poſſit ꝓrogare dilatiões, dic: ſi eſt citatoria, põt, ſm formā. c. cõſuluit. Si ꝓbatoria, dic. tāgūt de app ſignificāte. ⁊ in Spe. in ti. de dila. §. nūc vidēdū. ver. ⁊ ſunt hec. Mar. in. iij. col. ⁊ ver. ſed nunqd. Guli. de Cug. in l. j. C. de dila. dt ꝙ citatoria dilatio ꝓrogať, ꝓbatoria nõ: q̃ dať cū cauſe cognitione. Dic, ſi terminus non eſt perēptorius, põt ꝓrogare dilationē, ⁊ decurtare. Si eſt perēptorius ſtatut⁹ de volūtate partiū, nõ põt abſq; partiū cõſenſu. Ita dt in. c. ſignificātr. Si eſt ſtatutus abſq; partiū cõſenſu ambarū, tūc ſi vult ꝓrogare ante lapſum termini, põt: q̃ adhuc nõ eſt queſitū ius aduerſario: ⁊ maxime ſi hoc facit incõtinenti. Si vult poſt lapſum termini per viā ꝓrogatiõis, nõ põt: q̃ non põt ꝓrogari qḋ non eſt: iā enim finit⁹ eſt terminus. Ad hoc de offi. dele. ſignificātibus. ff. de preca. l. ſed ⁊ ſi manēte. Si vult ꝓrogare nouiter dādo cum cauſe cognitione, ⁊ ex cauſa legitima ⁊ euidēti, põt, alias non. ff. de teſta. tu. l. ante pe. ſm gl. Que tene menti: quia quotidie contingunt, ⁊c.

1 ¶ Dilationes deliberatorie noue non ſunt dande propter declarationem libelli, per quam natura negotij non mutatur.
2 Prelatus in cauſa eccleſie debet libellum offerre, ⁊ agere non proprio ſuo nomine, ſed eccleſie.
3 Libellus ſine concluſione, quando procedat.
4 Additio, ſeu adiectio inutilis vltra ⁊ vim libelli concluſionē, quanquam obſcura, quomodo non vitiat libellum. nu. 11.
5 Libellus penes medium concludendi attenditur.
6 Dictio, amplius, quid importet, ⁊ ad quod tempus referatur.
7 Superflua declaratio in libello non vitiat libellum.
8 Ad probandum non arctatur quis ſuperflue narrata in libello vltra concluſionem.
9 Solutio cenſus qualiter probetur.
10 Libellum qualiter formare habeat prelat⁹ agēs ꝓ reb⁹ eccľie.
11 Cenſualis res vt caduca efficiatur per non ſolutionem cenſus, quantum tempus requiratur.
Locatarius per nõ ſolutionem penſionis lapſo biennio cadit a iure ſuo.
12 Preſcriptio an videatur probata, vbi teſtis dicit quod titius poſſedit nouem annis, vel viginti, ⁊ vltra, vel plus, aut paulo plus.
13 Teſtis deponēs ꝙ talis poſſedit. x. vel xx. annis, aut circa, nõ probat tempus. x. vel xx. anno.

1 Litere. ¶ † Propter declaratiõnē libelli, per ꝙ natura negotij nõ mutať, noue deliberatorie nõ dabunť. In prima iudicio cõſultatio, ⁊ appellati petitio. In ſcda, ibi: nos igiť. riſio, ⁊ ap-
2 pellationis repulſio. ¶ † Nõt. ꝙ prela. ñ debere offerre libellū nomi-
3 ne ꝓprio ... cā eccleſie, ⁊ agere no noie ꝓprio, ſed noie eccleſie. ¶ † No. ar. ꝙ
4 ꝓcedit libellus ſine cõcluſiõe. ¶ No. iij. ſm verū intellectū † ꝙ inutilis adiectio vltra vim libelli, ⁊ cõcluſionē, q̃q; obſcura, nõ
5 vitiat libellū. † Attēditť ergo libellus penes mediū cõcludēdi, nõ penes modū narrādi: ⁊ narratū, q̃q; obſcurū, vltra concluſionē libelli, nõ reddit libellū obſcurū. ⁊ circa illud declarandū nõ ſunt dāde noue deliberatorie, cū p primas potuerit deliberare: ex quo nihil addiť vltra cõcluſionē libelli, a qua ſemel libellātus inſtr⁹. Sic ⁊ obſcura ꝓbatio, ⁊ incerta vltra libelli intētū, ꝓbatiõnem nõ vitiat ad limites intētus. de trāſa. ſtenia, de emp. ⁊ ven. cum cām. Per qḋ tenent dñi de Rota, ſua cõcluſione. lxxxi. ꝙ narrās ſe obtinere beneficiū in impetratiõe ſcđi a ſe dotatū, ⁊ creatū, facta mētiõe de corpore bñficij, non arctať ad probandū creationē, ⁊ dotationē: q̃ hoc eſt ſuperfluo
6 narratū: vt in cle. j. de prebē. ¶ † No. de dictione, amplius, q̃ nõ referť ad modicū tēpus: ſed reſpicit, ⁊ complectiť diuiditā maioris tēporis antea ſpecificati. Vide q̃ refertur ad modicū tēpus, gl. de ver. ſigni. cū inter in verbo, amplius, que dicit ꝙ ſi in
7 libello ponať, dz exprimi. ¶ † No. ꝙ in ſuperflua declaratione in libello non dať dilatio, ⁊ ꝙ ſuperflua ſeparabilia nõ vitiant.
8 ¶ † Op. ꝙ non teneť exprimere hanc dictionē, ⁊ plus. q̃, vt patebit ex his, que dicunť cū gl. ſatis erat certa intētio p tēpus expreſſum: id ergo adiectū vltra intentum non debet. l; obſcurū, declarari: q̃ ex eo non variať intentio libelli. Sol. Fateť hic Hoſt. ex quo dat pro regula, ꝙ vbi aliquid noteť vltra concluſionē libelli, illud obſcurū non vitiat libellū, nec etiā ſi pereť, arctať libellās ad declarandū. Ad hoc de fo. compe. ex parte R. vbi non arctať q̃s ad probandū qḋ eſt ſuperfluo narratū vltra
9 concluſionē libelli. ¶ † Quero qualiter probať cenſus ſolutus. Rñdet hic Jo. An. ꝙ ſi retro trib⁹ annis apparet ſolutū, quo ad preſumēdā ſolutionē in preteritū, ſufficit ſolutū tribus annis. l. quicunq;. C. de apoc. publi. li. x. Qḋ eſt verū, etiā in ſolutis que fieri debēt ex cõtractu emphyteutico: vt no. in. l. ij. C. de iur. emphy. ⁊ ſic dicit Bar. Idē dñi de Rota, ſua cõcluſione. centeſi. vt illa lex habeat locū in quolibet cēſu: vt no. Spe. de loca. §. nūc aliqua. v. xxvij. ⁊ duob⁹ ſeq. Hoſt. in ſum. e. ti. §. hoc quoq; notandū. qḋ puto vt preſumať ſolutio quo ad finē perimendę deliberatiõis, vel probāde, ſed nõ quo ad finē vt allegata ꝑſtatione decēnali pro cõcludēda obligatione ſufficiat probare triennalē ad concludendā preteritā, vt preſumať obligatio. ff. de
10 vſu. l. cū de in rē verſo. ¶ † Quero, prelatus agēs pro rebus eccleſie qualiter habeat formare libellū. dicūt hic Vin. ⁊ Hoſt. ꝙ libellus dz formari noie eccleſie, ⁊ non ꝓprio. vt hic: q̃ ꝑlatus non habet ſuo noie actionē directam, vel vtilē de fide inſtr. inter dilectos Hoſt. ĩ. de reſt. ſpo. olim. addit rationē: q̃ ipſe non eſt dñs, ſed ꝓcurator. de dona. c. ij. Aut ergo agit noie proprio, ⁊ male agit: aut agit nomine eccleſie, ⁊ bene agit: aut ſimpliciter agit, ⁊ dicūt quidā ꝙ male agit: q̃ in dubio agere cenſeť nomine ꝓprio. ff. de ſolu. l. ⁊ magis. l. ſi ita ſtipulat⁹. §. Chryſogonus. ff. de ver. obli. ⁊ ar. eius, qḋ ſolet dici. ꝙ intētās actionē in dubio intētare cenſeť directā: ſicut colligiť. ff. de peti. here. l. nec videlā. §. ſi quis ſciens. Sic ⁊ agēs, ex quo non dicit q̃ nomine, videť agere nomine ꝓprio, nõ alieno. ff. de dam. infe. l. q bona. §. ſi alieno. Sic etiā eſt cõcipiēda ſnia, vt ibi ptz, ⁊. ff. qui no. infa. l. furti. §. ſi quis alieno. Dic ꝙ ex quo agit pro re eccleſiaſtica, in dubio videť agere nomine eccleſie, niſi aliud exprimat: tum q̃ oia vť acquirere eccleſie, niſi aliud exprimat, vel probeť. ĩ. de pecul. cle. c. j. ⁊ p totū, ſm Hoſt. Duo dicūt iſti. Primū, ꝙ agēs clericus, in dubio noie eccleſie vť agere. In hoc dic, ſi cauſa eſt ſuper re vel iure eccleſiaſtico, in dubio noie eccleſie agi vť. Si ſuper re patrimoniali, in dubio nomine proprio. Si eſt dubiū an res ſit eccleſie, vel ꝓpria, q̃ in dubio res preſumitur eccleſie, in dubio agere cenſeť nomine eccleſie. Sic intelligo qḋ hic dicitť. Ad hoc qḋ in ſimili no. Bar. in. l. poſt mortem. ff. qui ex fac. tut. de quo p doct. de cleri. coniu. diuerſis. per Jo. And. de preben. ſi ubi abſenti. ⁊ per Inno. de can. poſ. cum ſuper. ⁊ de elec. tranſmiſſam. ⁊ per doct. de libel. obla. c. j. Archid. de re iudi. ab bate. lib. vj. in. j. ſua gl. Hec vera, quādo agit nomine eccleſie. Secus ſi agat pro beneficio: q̃ tunc agere debet nomine proprio: vt no. Inno. de iudi. q̃. no. de cau. poſ. cum ſuper. no. vt lite pēdēte. c. j. ⁊. ij. li. vj. ⁊ vbi reſtitutio rerū in conſequentiā venit ad reſtitutionē iuris reſpectu tituli beneficij, adhuc agere poteſt pro omnibus nomine eccleſie, alias proprio: vt. d. c. cum ſuper. Hec vera in prelato. Cõuentus tamen, vel capitulum agant nomine proprio, q̃ ſunt domini. ij. q. vj. §. biduum. ⁊ patet de teſta. relatū. Hoc non placet Collectario: q̃ ſolus prelatus reuocat procuratorem: vt not. de poſtu. prela. bone. ergo fortius prelatus deberet agere nomine proprio, quam conuentus. ⁊ tamen non agit, vt hic: multominus conuentus. Joan. de Ligna. tenet primum, quod fuit dictum Joan. An. de teſtibus. p: elemuum. li. vj. quia vbi communia ſunt bona, totum capitulum, ⁊ conuentus dicť dominus, intelligitur caput, ⁊ membra. de his, que ſi. a prela.

quanto:

quāto.ꝛc.nouit.Sec⁹ ſi ſint bona diſcreta,vel ſumaꝭ cōuētus,
vel capitulū,ſeparatim a capite:vt no.de reſcri.edocerī.ꝛ tūc cō
uentus agit noīe eccleſie pro ſuis, ſicut ꝑlatus noīe eccleſie pro
ſuis,ſm Jo.de Lig. Jn vice dñō vel economo.dic ꝙ p reb⁹ ec-
cleſie adhuc agit noīe eccleſie,ꝛ nō ꝑlati:vt no.de ꝑcu.c.ſi.poſt
Jnn.ꝛ no.de cle.trāſmiſſam. De agēte pro ꝑrebēda an debeat
agere noīe eccleſie,an nomine ꝑrebēde p rebus particularibus
ꝑrebēde,vide de proba.ex literis.aliquid p Jnn.de reſcri.e do-
cerī. Epiſcopus aūt pro re inferioris eccleſie agit nomine eccle-
ſie,de ſuc. ab inteſt.c.ſi.de teſta.requiſiſti.not.Abb.pro capella
agit noīe capelle,nō noīe proprio,vel monaſterij:vt no. Jnn.de
offi.ordi.cōquerēte.Secundo dic ꝙ libellus in dubio videtur
deduxiſſe directā.Jdē Spe.ꝛ fuerūt verba Uber.de Bobi.in
Spec.de act.ꝛ peti.§.i.ver.in hoc autē.xiiij.col.p illū.§.ſi quis
ſciēs.qui dicit ꝙ petitio hereditatis non daꝭ cōtra male fidei
poſſidentē,ſed bene daꝭ vtilis.Dic,ſi apparet expreſſiōe cauſe,
quā deducere voluerit,illā deduxiſſe videꝭ:vt no.Spe.de acti.
ꝛ peti.§.i.ver.nūquid teneꝭ quis dicere.ad ſi.Aut nō apparet:
ꝛ illā in dubio vꝭ deduxiſſe,que ſibi cōpetit,ſiue ſit vtilis, ſiue
directa:qꝛ in dubio videꝭ deductū ius cōpetens:vt no.de offi.
ordi.cōquerēte.Jdem Gul.in.l.ſed ꝛ ſi poſſeſſori.§.itē ſi uicane
ro.ff.de iureiur.imo improprijatis verbis dicit libellū redigen-
dū ad ius actoris:qꝛ ſi dicit ſe poſſeſſorē, ꝛ probet quaſi poſ-
ſeſſionē,intelligiꝭ de quaſi poſſeſſione.Jdē Bar.in.l.f.de acti.ꝛ
obl.ꝛ in l.ſi curator.§.eandē.de exce.rei iudi. Utrū aūt ceſſa rei
vendi.poſſit ceſſionarius agere: ꝛ ſi agat,an videaꝭ deduxiſſe
vtilē,vel directam,tractat Jo.An.in addi.Spe.in tit.de ceſſi.
act.§.i.ver.item qd ſi mihi cedit.de quo in.l.plane.fa.erciſ.ꝛ.l.
emptor nominis.de here.vel act.ven.Et ponendo pro cōſtanti
ꝙ vtilis transferaꝭ,concludit ꝙ illā in iudicio deduxiſſe videꝭ:
qꝛ recipiendū eſt illud ex libello,ex quo ſequi poſſit cōdēnatio.
ff.de eden.l.f.Nec ob.ꝙ appellatione dominij directū compre-
hendaꝭ l.j.ff.ſi ager vectig.vel emphy.pe.qꝛ illud procedit,qñ
directū competit nomine proprio: ſed vbi nomine alieno com
petit directū,nomine ꝑprio vtile,vtile,deduxiſſe vꝭ.Sic diſpu-
tauit Mart.de Sil.in.q.que incipit,Ego,qui habeo.Sic tem
perat dictū Spe.in tit.de ꝑcu.§.ſequiꝭ.ver.ſed querit.ꝛ qd no.
Jo.de Ber.de re iudi.abbate.li.vj.Et hoc tenent dñi de Ro-
ta,ſua cōcluſione.clxxiij.maxime qñ in libello eſt ſubiunctū,ꝛ
11 agit oī modo,iure ꝛ forma,qbus meli⁹ pōt,ꝛc.¶†Op.ꝙ hec
additio aliquid opereꝭ: ꝛ ſic per primū libellū ſufficienter deli-
berare nō poterit:qꝛ vbi primo triennij,nunc ſeptennij poterit
peti pēſio.Sol.Dic ꝙ hic nō petebaꝭ penſio,ſed forte petebaꝭ
res emphyteutica:quaſi re caduca per lapſum triēnij:quo caſu
trienniū ſufficit,imo bienniū in re emphyteuſim ab eccleſia da-
ta iure priuati,requiriꝭ triēniū.C.de iure emphy.l.ij.ꝛ ſic ꝛ in re
locata qñ per bienniū cadit a iure ſuo.ff.locati.l.itē quero.§.in-
ter locatorē.quo caſu cū ſufficiat trienniū,hec adiectio fuit vl-
tra cōcluſionē,ꝛ intentionē libellātis.Excludiꝭ ergo ab intēto:
ꝛ illud obſcurū nō vitiat,nec declaratū deliberationē exigit,tā-
quam vltra agendi intentū inutiliter adiectū. Secus autē fo-
ret,ſi peteret penſionē:qꝛ illa adiectio nō foret inutilis,ꝛ cōclu-
deret ad intentū ampliandū:ꝛ per primū libellū non potuiſſet
plene deliberare,ꝛ ſic dāda foret non noua dilatio.Nam,vt di-
cunt doc.ea,q̄ dubitationis tollēde cauſa adduntꝭ,ius commu
ne nō ledunt.ff.mand.l.qui mutuā.Et addi,ꝛ detrahi pōt quā-
titati poſite in libello,ꝛ idē manet libellus.Jnſti.de acti.§.ſi mi
nus.ff.de noxa.l.i delictis.§.ſi detracta.ꝛ qd diſtinguit hic Ant.
de mutatione libelli erga ſingulare,vel vniuerſale,vide in Spe.
de libel.concep.§.nūc oſtendamus.Jnn.hic velle videꝭ,lʒ alter
natiue loquaꝭ,ꝙ ſi petaꝭ quātitas pēſionis,ꝙ adhuc non ſunt
dāde deliberatorie:qꝛ ſatis potuit per primū libellū deliberare
collectarius tenet idē,qꝛ cū agaꝭ de facto rei,ſatis potuit reus
deliberare per primū libellū:ſcire enim debeat quāto tēpore ſol
uebat.Nec rō non procederet, niſi conueniretꝭ ex perſona alte-
rius.ff.de reg.iur.l.qui in alterius. Jnn.intellexit ꝙ hic fuerit
datus libellus ꝛ ſup penſione,ꝛ ſuper reuocatione rei.Dico ꝙ
in hoc attendēda eſt cōcluſio libelli.Si enim petebat pēſionē,ꝛ
concluderet certā quantitatē tñ,vt peto x.denarij in tāta quā-
titate,qꝛ nō ſoluit tā trib⁹ annis,ꝛ pluꝭ,ſi declareꝭ libellus ex
quātitate petiti,planū eſſet:ſi ſine quātitate petiti nō declareꝭ,
tūc ſatis adhuc ꝑcederet opi.Jnn.cū limitatione Jo.de Lig.
Jdeo dicit Holt.ꝙ ſi gl.declarās libellum eſt multū remota a
tex.dabit dilationē,alias negabit,vt hic,ꝛ.Jo.c.pxi.Jnquantū
gl.vlt.dicit remiſſionē fieri:hoc intellige niſi ſit delatū.de app.
12 cum appellationibus.lib.vi.¶†Ultimo Jo.Cal.inducit hāc
decre.ad queſtionē,an ſi teſtis dicit ꝙ titius poſſedit nouē an-
nis, ꝛ vltra, ꝙ vꝭ ꝙ per hoc ſit probata preſcriptio,cum ſaltē
vltra dimidiū tēporis expreſſi dictio hec,ꝛ amplius,in ſe cōti-
neat,vt pʒ hic.Gul.de.Cu.in.l.ꝛ ſi poſt tres.ff.ſi qs cau.dt ꝙ
referat an dicat teſtis, Poſſedit decē annis,vel plus:ꝛ tūc nō p-
bat:quia obſcure loquiꝭ, ꝛ dubitatiue.Ad hoc.ff.de iniur.l.ꝑtor
edixit.§.qd aūt.de re.corū.l.ſi pupillorū.§.ſi pretor.de iure fi.l.
ita fidei.ad hoc.ff.de vb.obli.l.ſi ita ſtipulat⁹ fuero x.aut.xx.ff.
de lega.f.l.ſi ita relictū.§.ſi.a cōtrario ſenſu. Quādoqꝫ dicit te-
ſtis, Poſſedit per xx.annos,ꝛ plus: ꝛ tūc dicit qd precedētib⁹
aliquib⁹ cōiecturis ꝑbat:vt ſi poſuit quis ſe poſſediſſe p.xx.an
nos,ꝛ teſtis dicit qd poſſedit per.xx.annos,ꝛ plus:dicit qd ꝑ-
bat,ar.l.ab hoſtibus.§.ſed qd ſimpliciter,ꝛ ibi not gloſ.ff. ex q.
cau maio De verbis autē iſtis, Poſſedit.xx.annis,vel citra:te
tigit ibi Gul.ď Cu.videꝭ qd ꝑbet ď.xx.ar.l.nulla.C.ď epi. ꝛ cle.
ꝛ authē.ad hoc.i authē.quo mo.opor.epi.§.quāta. coll.ij.dicit
Gul.qd hec vba inducūt dubitationē quādā,per quā nō videꝭ
de certo termino deponere.Ad hoc qd no.ď dictione vix,vel ď
dictione fere,in.l vix.ff.ď iudi.ꝛ l.i.Jul.ant.ff.ď ma.te.ꝛ in l.j.ff.
ex q.ca.i poſ.ea.Jdē dicit.ff.ď min.l.intra vtile.qꝛ diminuūt vt.
d.l.vix eius tamē qꝛ modicū tēpus referꝭ,vt.d.l.ꝛ ſi poſt tres. ad
hoc.l.ij.§.exactis deinde.ff.de ori.iuris.ꝛ.§.iiſdē tēporibus. De
hoc,ꝑpe.xx.annos,vide in authē.ď monachis.§.ſed illud.ꝛ ibi
Ja.ď bel.Et ď teſte,q dicit,circa quinquaginta annos.i authē.
quomo.opor.epi.§.ſin autē.Et quid ſi dixit, Poſſedit.xx.annis
ꝛ paulo plus:in authē.vt eccleſia Romana.§.i.coll.ij.ꝛ.ď ſecū.
nup.l.ſi qua.De dictione, Pene,dicit tex.de ele.dudū.§.Sed ſi
dixit poſſedit ꝑpe.xx. annos.videꝭ ꝑbare ď xix.cū dimidio.ff.
ď excu.tut.l.nō tātum in prin.ď libe.exhi.l.iij.§.ꝛ.C.de iudi.l.ꝑpe
13 rādū.§.ꝛ ſiquidē.† Jdē ď dictione,Circa:qꝛ nō ſignat ꝑfectionē
tēporis ď ſerui.ru.pd.l.ſi duo.iuxta.l.f.§.ſi in ſi iniuste.de Jhēda
emp. Rutilia Polla.Jdē in.l.ab hoſtibus.§.ſed qd ſimpliciter
dicit qd ſolū ꝑbat determinatū tēpus,ꝛ nō vltra Unde ſi dicit
Poſſedit.ix.an.ꝛ pl⁹:nō ꝑbat niſi de.x.qꝛ illa adiectio eſt du-
bia:ergo interpretata ꝯ ꝑducentē,maxime in caſu odioſo,vt ꝑ
ſcriptionis.Patʒ,qꝛ ſi teſtis eſſet cert⁹,dixiſſet.x.ꝛ nō dixiſſet
ix.ꝛ plus ideo hoc intelligiꝭ omiſſum:vt.l.i.§.ſin autē. de cadu.
tollē.ad hoc ď le.ij.l.cū filio.§.cū pater.Nec vera,ſi teſtis ſit mor
tu⁹.Si aūt viuat,poteſt interrogari vt declaret dictū ſuū.in au
thē.de teſti.§.ſi vero.ď cōfeſ.l.certū.§.j.Si dixit.ix.annis v ꝑl⁹.
dicit idē qd ſupra:qꝛ id ſuperuacuū eſt,ꝛ qd inu⁹ eſt inſpiciaꝭ.
de verb.obli.l.ſi ſtipulat⁹ ſuū.ď in litē iur.l.ij.Bar.in.d.§.ſʒ
qd ſimpliciter.dicit aliquos dicere qd cū hec additio,ꝛ pl⁹, de-
beat referri ad modicū tēpus,qd in ſe importat quartā partē ei⁹
cui adijciꝭ.Jnſti.ď ſuc.ab iteſt.§.vetuſtas.C.de inoffi.teſt.l.ſi qs
in ſuo. Recitat quendam magnum. doct.dixiſſe quod cum hec
adiectio, ꝛ plus ,ſit in determinata in teſte, quod nihil pro-
bat,niſi determinatū in tempus,per. l.cum furti. ff. de in litem
iuran. Jbi Burig. dicit quod communiter tenetur quod ali-
quid operetur.Sed puto quod illa vt indeterminata nihil ope
retur,per illam.l.cum furti.quando adijcitur ad aliquid deter-
minate ꝑbandum.Jo.An.de pb a.l.ʒ. cauſam. dicit quod hec
dictio,ꝛ plus operatur illud modicum tempus, quod eſt inter
litis conteſtatio.ꝛ ceptum iudicium:vt ſi teſtis dicit quod poſſe
die iam ſunt.x.anni,ꝛ plus:dictum teſtis refertur ad diem de-
poſitionis:ꝛ ſic reperitur quod lit.conteſta.eſt facta intra tem-
pus preſcriptionis:ſed dicit quod illud, ꝛ plus comprehendit
illud modicum tempus.Moderni,vt Barto.in.d.l.cum furti.ꝛ
Jo.Cal.hoc tenet:quia illa dictio,ꝛ plus,nihil operatur in te-
14 ſte,quando adijcitur ad aliquid determinate probādū.† Quid
de his verbis, Poſſedit.x.annis,ꝛ paulo plus:vide.ff.de poſtu.
l.j.§.pueritiam.

1 ☞ Citatione facta ad cauſam certo ꝛ limitato tempore, ſi
reus poſt pro publica vtilitate vocetur,circunducitur edictum
peremptorium.
2 Primatie ius in alterum epiſcopum,vel archiepiſcopum quo
modo acquirere poteſt archiepiſcopus.nu.11.
3 Citatio vbi ſit de lōginquo,pōt quis citari ad totā cām,ꝛ citatio
ne vnica peremptorie ex cauſa,vel propter,loci diſtantiā nu.21.
4 Citatus vt ſe conſpectui pape preſentet, quō poſſit comparere
per procuratorem.
5 Procurator habens plenam poteſtatem poteſt in agendo ꝛ de
fendendo que ipſe dñs,ac ſi preſens eſſet,ꝛ procuratoris conſti
tutio vt reſpondeat ſaluis exceptionibus,valet.
6 Citatus in curia,ēt in cā graui,que ſui natura eſt in curia, non
arctatur ad rñdendū,ſi ad curiā acceſſit pro alia cā neceſſaria.
Domum reuocandi priuilegium quomodo habet citatus ad
curiā,qui ibi eſt pro alia cauſa neceſſaria.
7 Mandatum ſcdm emanans proprio motu,ꝛ grauius primo,re
uocat primum,licet non faciat mentionem de primo.nu.17.
8 Ad deliberandi facultatē cōcludendum cū pluribus nō ſufficit
ꝑbare facultatē deliberandi cum aliquo,vel etiā deliberatū eſſe
9 Dilatio expectatoria,ꝙꝙ peremptoria,ex cā pōt prorogari.nu.16.

10 Citatio ad diem feriatam quando valeat. 18.
11 Ad agendum non admittitur, cuius non intereſt.
12 Citatus, qui propter impedimentum cōparere non poteſt, debet procuratorem conſtituere.
13 Citatus, qui non tenetur comparere, ſi cōpareat, non arctatur reſpondere. niſi velit.
14 Citatus, qui procuratorem ad negotia dimiſit, licet venire nō teneatur cauſis alijs quandoqꝫ vrgentibus. arctatur comparere, vbi non habet ius reuocandi, cum nō eſſet impeditus iuſta cauſa.
15 Domum reuocandi priuilegium quomodo nō excuſet a foro ordinario, ꝛ ſpeciali, ſed bene ab extraordinario, ꝛ generali.
16 Reſtitui poteſt abſens aduerſus proceſſum contra eū in eius abſentia factum.
19 Papa licet perſonaliter pugnare nō debeat, etiam pro ſue eccleſie defenſione, poteſt tamen alios ad pugnam hortari.
20 Procurator cum libera non poteſt ea, que ſpeciale mandatū exigunt.
Alienare qui non poteſt in preiudicium, poteſt tamen ad commodum.
22 Citatus perſonaliter an poſſit reſpondere per procuratorem.
23 Procurator vbi eſt ſimpliciter ad cauſam cōſtitutus, an precludatur via dilatorie.
24 Procurator conſtitutus ad cauſam cum clauſula ꝛ proteſtatione, videlicet ſaluo iure mei domini: quid operetur proteſtatio.
25 Procuratorium cum proteſtatione, ſaluo iure meo: an debeat admitti per iudicem.

1 **Expoſuit.** ¶ † Si poſt citationē ad cauſaz reus pro publica vtilitate vocet̄ circunducet̄ edictum peremptoriū, ꝛ habebit nouas inducias. Prima pars factū narrat. Scḋa ibi: nos igit̄ interloquit̄. In prima parte ponit̄ rei bina citatio rei peremptorii, ꝛ ipſius procuratoris exceptio duplici iure fundata, ꝛ
2 actoris replicatio ad vtrūqꝫ reſpondens. ¶ † Nota, archiepm̄ poſſe acquirere ius primatie in alterū archiepm̄, ꝛ ſic ius ſupe-
3 rioritatis patriarchalis, vel illius inſtar habētis. ¶ † No. ij. ꝙ vbi citatio fit de longinquo, quis pōt citari ad totam cām, ꝛ in vnica citatione dꝫ mitti peremptoriū. de quo de offi. dele. con-
4 ſuluit. de acc. ad petitionē. ¶ † No. iij. citatū vt ſe cōſpectui pape preſentet, pōt cōparere per procuratorē. pōt induci cōtra. vi
5 de de iura. ca. c. pe. ¶ † No. iiij. ꝙ valet conſtitutio procuratoris, ſaluis exceptionibus, vel vt rñdeat ſaluis exceptionibus ſuis. de quo cū gl. Et no. practicā plenā procuratoriū, vt poſſit in agē
6 do ꝛ defendēdo, q̄ ipſe poſſet, ſi pñs eſſet. ¶ † Not. v. ꝙ citatus in curia, etiā in cā graui, que ſui natura eſt in curia, nō arctat̄ ad rñdēdū, ſi pro alia cā neceſſaria acceſſit ad curiā: ꝛ ſi eā impedit, ꝛ conſumit ipꝰ deliberādi, non arctat̄ ad rñdendū, ēt cauſa finita, ꝓpter quā acceſſit ad curiā, nec per ſe, nec p procuratorē, donec fuerit reuerſus, ꝛ deliberare potuerit. Et ſic priuilegium reuocādi domū habet locū etiam in cauſis, que ſui natura ſunt in curia, qñ ibi acceſſit pro alia cauſa deliberandi tempus excludente: ꝛ etiam releuat quem neceſſitate reſpondendi, ſiue per ſe, ſiue per alium, ꝛ quādiu eſt abſens in curia, ꝛ quādiu ēt durat abſentia itineris in eundo, ꝛ redeūdo. Secus ergo ſi nō excludat tempus deliberandi, qñ natura cauſe eſt in curia. Et ex hoc no. ꝙ idē terminus pōt ſtatui ad plures actus cōpaſſibiles, ꝛ eo tēpore pariter expedibiles ſecus ſi nō ſunt cōpaſſibiles, vel tempus pariter nō ſufficit ad vtrūqꝫ expediendum.
7 ¶ † No. ꝙ ſm mandatum emanans proprio motu, ꝛ gratius
8 prio, reuocat primū, lꝫ nō faciat mētionē de primo. ¶ † Not. ꝙ ad cōcludēdū facultatē deliberandi cum pluribus, non ſufficit ꝓbare facultatē deliberandi cū aliquo, vel etiā deliberatū eſſe.
9 ¶ † No. dilationē expectatoriā, ꝙ peremptoriā, ex cā ꝓrogari.
10 ¶ † Not. ꝙ valet citatio ad diem feriatā, qñ dies apponit̄ ad
11 ſignificandū tēpus, ex quo ꝓcedi debet. ¶ † Opp. ꝙ nō debet admitti agens archieps pro iure primatie: q̄ ad agendum nō admittit̄, cuius nō intereſt. ij. q. vi. nō ſolent. de ele. cū inter. Sꝫ ius primatie nō tangit ius archiepale: q̄ per illud nihil illi derogat. ergo. Sol. Dicit Inn. aliquos dicere intereſſe archiepi, ne alius archieps acquirat ius primatie: q̄ omnia iura primatis, ceſſante primate, cadūt in archiepm̄. Hec ſol. nō plꝫ Inn. q̄ ſi appellet̄ ab archiepiſcopo, appellari dꝫ ad primatem: ꝛ tñ ceſſante primate non appellabit̄ archieps, ſed papa. Itē procurationes primatis non recipiet archieps. Quaſi dicat, incompaſſibilia ſunt iura primatis, q̄ habet primas rōne ſuperioritatis in archiepo cū archiepo. Qđ patet in appellatiōe, ꝛ procuratione, ꝛ ſic de ſingulis. Ideo dicit ſcḋo ſua intereſſe: ꝛ hoc ne prouincia ſua grauet̄ a pluribus: ꝛ intereſt eius habere ſub-

iectos locupletes. in aut. vt iu. ſine quoquo ſuf. §. cogitatio. col. ij. ſm Inn. Hoſt. dicit ꝙ nimis generalis eſt hec ratio. Ideo dicit ꝙ vera ratio eſt, ne iugum ſubiectionis cogat̄ recipere ſuper ſe, excepto papa, ne ſuperiorē ſentiat, quē neceſſe habeat timere, ꝛ qui ipſum vexare poſſit, ꝛ grauare, ꝛ ne alius, excepto papa, ſed ipſe ſolus videatur ꝓuincie preeminere. Et ad hoc de vſu pallij. c. ex tuarum. ꝛ qđ ibi no. licet tñ archieps hic vr̄ admittit, conſenſus tñ prelatorum requiritur prouincie ad promiſſionem
12 faciendā. de ma. c. ſi. ſm Hoſt. ¶ † Opp. ij. ꝙ hic Burdele nō excuſetur a cōtumacia: q̄ licet in propria perſona propter impedimentum nō arctaret̄ ad comparēdum, q̄ habebat ius reuocandi domum, tamē quo ad conſtituendū procuratorē nulla exceptio competebat: q̄ obligatus erat ad comparendū vel per ſe, vel p procuratorem: ſi non poterat facere alterum. ſ. per ſe comparere, debet alterum facere. ſ. comparere per procuratorē. ff. de cōtra. hen. emp. ſi in emptione. §. ſi emptio. ff. de cōdi. indebi. cum his. de ſolu. Stichum. cum ſi. Nec ob. cauſe arduitas propter formam citationis. de procu. querelam. Sol. Dicit Hoſt. ꝙ recuſatur: q̄ ob vocationem maioris negotij fuit adeo occupatus ꝙ intēdere nō potuit cōſtitutioni procuratoris idonei, q debet eſſe talis ꝙ habeat cauſam notā. ſ. ti. j. in pertractandis. Item excuſat̄ q̄ cum ſuffraganeis deliberare nō potuit, vt dꝫ litera. vel fuit de gratia, ſm eum. Dicit Hoſt. ꝙ nō fuit excuſatus a conſtitutione procuratoris: dilationem vero quare obti-
13 nuerit, patebit. ſ. ſm Hoſt. ¶ † Opp. iij. ꝙ dato ꝙ venire non teneret̄. nihilominus ex quo venit, reſpōdere tenet̄. ff. de feriis. l. j. Sol. Dicit Inn. ꝙ qui non tenet̄ venire, ſi venit, non arctat̄ ad reſpondendū, ſi nolit: ſed hic voluit. in. l. j. ff. de ferijs. voluit
14 litigare. Et hoc ſatiſfaciat huic cōtrario. ¶ † Op. iiij. ꝙ ex quo dimiſit procuratorē ad negotia, ita poterat dimittere ad iſta, ꝛ ſic nō debet excuſari. ſ. de dolo. cū dilecti. Sol. In. c. cū dilecti arctabat̄ ad comparendū: q̄ nō habebat ius reuocandi domū cū non eſſet impeditus aliqua legitima cauſa. in. c. iſto, q̄ impeditus altera legitima cauſa, habebat priuilegiū reuocandi domū: igit̄ non arctabat̄ ad conſtituendū procuratorē. ſ. de foro cōpe. c. ſi. Et ſi dicat̄, ex quo poterat cauſam agere per procuratorē, nō excuſat ipſum impedimentū. Reſpondet ꝙ cauſa erat ardua, in qua non arctat̄ impeditus reſpōdere per procuratorē. de procu. querelā. Item dato ꝙ non habet ius reuocādi domū, ꝛ dato ꝙ non excuſaret̄ ad comparendum per procuratorē, debet tamen procurator nō inſtructus habere inducias ad conſulendū dominum. ſ. de procu. Uel dic ꝙ cum cauſa tangat totā prouinciam, licet etiā arctaretur ad reſpondēdū per procuratorem. alias nō arctabat̄, hoc enim propter impedimētum excluſus fuerit a poteſtate deliberandi plene cū prelatis prouincie, vt cauſa exigebat, an cederet, vel contenderet, niſi conſilio cū eis habito. ff. de edē. l. j. licet non ſit neceſſe eos vacare. ſ.
15 de lib. can. l. ſi pariter. ¶ † Opp. v. ꝙ hic archiepiſcopus nō excuſet̄ eo ꝙ habuerit priuilegium reuocandi domum: q̄ ex priuilegio non excuſat̄, quin debeat reſpondere in loco, vbi de iure communi debeat reſpondere, licet excuſet̄ vt non arctetur reſpondere in loco, vbi de iure ſingulari tantum, ratione communitatis patrie debebat reſpondere: nam tenetur ſe abſens ad curiam preſentare, ꝛ in prouincia defendere. C. de reſtitu. mili. l. ignorare. ff. eū, qui app. in prouin. defen. de. l. j. multo fortius cauſam ceptā in loco debito debet perficere. Dicit Inn. ꝙ licet non excuſauerit abſentia ex priuilegio reuocādi domum, quominus ſe deberet defendere in ꝓuincia, excuſauit tamen quominus debeat defendere in curia Romana ratiōe communitatis patrie: q̄ licet non excuſet a foro ordinario, ꝛ communi: excuſat ab hoc foro extraordinario, ꝛ generali. l. ij. §. j. legatis. ff. de iudi. ꝛ de fo. compe. c. ſi. ſm Inn. Hec ſol. non placet: q̄ ſi hec cauſa eſſet ardua, ſpecialis forus erat forus Romane curie. de app. vt debitus. ad ſi. ꝛ de elec. quanuis. li. vi. de offi. dele. qꝫ tranſlationem. Ideo ibi ſe defendere tenebatur. Ideo dicit Inn. ꝙ hec non fuit cauſa vera, ſed cauſa fuit, q̄ negotiū legationis fuit ita arduum, ꝙ nō potuit deliberare ſuper cauſa cōpta: ꝛ ſic quādoqꝫ abſentia excludit deliberatorias: ꝛ etiam a foro ordinario reſpondere non tenet̄. Si non excludit deliberandi tempus: tunc priuilegiū reuocandi domum non excuſat a foro ordinario, ꝛ ſpeciali, ſed bene ab extraordinario, ꝛ gene-
16 rali. ¶ † Opp. vj. ꝙ ſi habuit tempus ad deliberandū, vt allegabat̄, interim nō ſit dāda alia dilatio, vt cōpellat̄ reſpondere: q̄ nihil ſuberat, ex quo excuſaret̄. Quidā intelligentes hanc allegationē eſſe veram in facto, ꝙ hoc potuerit deliberare, dicūt ꝙ dato etiam ꝙ potuerit deliberare. nihilo minus nō arctabatur ad reſpondendum: q̄ ꝛ ſi contra, vt abſentē procederet̄, aduerſus talem proceſſum reſtitueretur. C. de reſti. mili. l. j. ar. ff. de arbi. l. nō diſtinguemus. §. ſi qs Rome. Ut ergo hic contro- uertet̄, melius eſt prorogare dilationē. Non placet hec ſol. Inn.
quia dicit

qr licet reſtituere? ad geſta pẽdente adhuc publico negotio, ꝛ p
hoc etiã eſſet equũ tũc nõ procedere, tñ iam finito neg tio ſi ali
quid cõtra eũ agereť, nõ reſtitueret: ꝛ ſic nõ ſubeſt eqtas quare
nõ teneať reſpondere finito negotio, ſi potuit deliberare. Ideo
tenendũ eſt alterum horũ, vel ꝙ deliberare non potuit interim,
vel q: mandata ſe nõ cõpatiebanť, cũ non poſſet interim inten
dere actui deliberandi, ꝛ militie, in qua habebat inſiſtere, vt in
maiori negotio, ꝛ magis neceſſario. ſ. intereſſe circa militiam, ꝛ
omniũ eccleſie, ꝛ dictã militiam etiam domi reducere debebat:
ppterea non arctať reſpondere: ſecus foret ſi mãdata fuiſſent
cõpaſſibilia, ꝛ vtrũqꝫ cõmode inſiſtere potuiſſet: ꝛ hec eſt veri-
tas. Aut ergo vocat⁹ ad curiã ob aliam cãm publicã propter
illã nõ potuit deliberare ſuper prima, ꝛ nõ cõpellitur nec finito,
nec pẽdente termino, vel negotio rñdere, donec deliberare po-
tuerit. Aut vocatus ob publicam cãm potuit deliberare: ꝛ tũc
ſi fuit citatus vt per ſe rñdeat, non arctať pendẽte negotio re-
ſpõdere, q: occupatus maiori negotio: nec etiã finito eo, donec
gẽtes reduxerit ad ppria: ſed oĩbus finitis bene arctať rñdere.
Si eſt citat⁹ vt p ſe vel pcuratorẽ, vt hic fuit, ex quo deliberare
potuit, ꝛ finito, ꝛ pendẽte negotio arctareť rñdere, nec excuſa-
ret eũ arduitas negotiĩ, ex quo ſic a papa eſt citat⁹, vt per ſe, vel
pcuratorẽ reſpondeat, ꝙ ꝫ negotiũ ſit arduũ: q: ſtãdum eſt ci-
tatiõi pape. Et hec eſt veritas: lꝫ Inn. ſentiat arduitatẽ nego-
17 tij eũ excuſare, p no. de procu. querelã ¶ † Opp. ꝙ nõ debuerit
ſm mãdatũ reuocare primũ. de reſcri. ceterũ. Sol. ſcõm reuocat
primũ ppter plura: q: fortius eſt ſm mandatũ, ꝙ primũ. adeo
ꝙ ſi nõ veniſſet ptextu mandati, q: nullũ fuiſſet factũ: ſi veniſ-
ſet ſola ſponte ad eũ ſeruitiũ eccleſie, ſatis fuiſſet excuſat⁹, ſm
Inn. q: licẽtia ſubuentiõis eſt neceſſaria: ꝛ ex neceſſitate iura-
mẽti teneť. de iureiur. ego. N. Uel ibi loquiť, qñ ſuper eodẽ fa-
cto vel eadẽ eã plura mãdata ſunt: hic mãdata fuerũt ſuper di
uerſis negotijs, q̃ ſi pt, dꝫ ambo adimplere: ſi nõ põt, dꝫ maius
adimplere, vel requirẽs maiorẽ feſtinationẽ, ꝛ ibi maius eſt pe-
riculũ, ꝛc. ff. de ferijs. l. nũ. Itẽ ſm Hoſt. ibi: ſi memor fuiſſet, nõ
dediſſet ſm. Sic de ſup. neg. prela. lꝫ. de vſu pallij. niſi. ergo ꝛc.
õ reſcri. ſup literis. Itẽ lꝫ nõ videať ab hoĩe reuocatũ, in effectu
eſt reuocatũ a iure per ius reuocãdi demũ, de quo pꝛedictũ eſt.
Tertio, q: iſta interptatio nõ eſt ptis, ſꝫ pape. de ſen. excõ inter
alia. Itẽ q: Zria ſunt tpa belli: ꝛ pacis vt in pemio Iuſti. ꝛ. C. õ
aduo. diuer. iu. l. aduocati. Uideť ergo papa eligẽdo vnũ de cõ
trarijs, aliud reuocaſſe. de pſum. nonne. de bap. maiores. in fine.
18 ¶ † Op. ꝙ nõ valuerit citatio ad diẽ feriatũ. ſ. e. ſi. ti. 1. So. dic,
ꝙ fuit citatus ad illũ diẽ nõ vt reſpõdeat, ſed vt cõpareat. Uel
illud, vſqꝫ poniť excluſiue. de eta. ꝛ qua. a multis. ꝫcoꝛ. de dolo.
cũ dilecti. vbi dabo remiſſionẽ ad Spec. ꝛ ad Sum. plenius. de
19 oꝛ. ab epiſco. c. i. ſuper. i. gl. ¶ † Ultimo doct. hic dicũt papam
poſſe inuocare auxiliũ inferiorũ, ꝛ nõ ſolũ a prelatis, ſed etiam
a principib⁹ ſecularibus ꝫ hoſtes. xxiij. q. iij. Maximianus. ꝛ
c. ab Imperatorib⁹. ꝛ ſi nõ paꝛbeãt, põt eos excõicare. e. cã. ꝛ. q.
v. adminiſtratores. Et licet prelatus perſonaliter pugnare nõ
debeat pro ſue eccleſie defenſione, põt tñ alios ad pugnã hor-
tari. ea. cauſa, ꝛ. q. viij. igitur. ꝛ. c. hortatu. ꝛ. c. omni. ſm Phili.
20 ¶ † Quero an vi huius forme vt poſſit ea, q̃ preſens, ꝛc. poſſit
pcurator exigẽtia ſpeciale mãdatũ. Io. An. dicit ꝙ nõ, per ea,
que habenť de procu. c. q ad agendũ. li. vi. Cõtra ſentit Archi.
de reſcri. c. ſi. li. vi. in ſi. gl. de offi. procu. Ceſa. l. i. tenet ꝙ nõ poſſit
exigẽtia ſpeciale mãdatũ: quinimo nec poſſit alienare ad preiu
diciũ dñi, ſed ſic ad cõmodũ. Bar. in. l. procu. cui libera. dicit ꝙ
talis cẽſeť habere liberam, eo ꝙ ſibi data eſt poteſtas vt poſſit
que dñs preſens poſſet. alle. l. ſi creditor. l. Lucius. ff. mãda. Idẽ
21 not. C. de pcu. l. ſi procurator. ¶ † Ad gl. opp. ꝙ citatio prima
vice non debeat eſſe perẽptoria. ff. de iudi. l. ad perẽptorium. C.
quomõ, ꝛ qñ iud. in aut. qui ſemel. Sol. Dicit gl. ꝙ iudex ex cã
prima vice mittit peremptoriũ, vt ppter diſtantiam viarũ, q̃ de
facili nõ patiť iterationẽ citationum: quo caſu permittiť vnica
citatio ad totũ pceſſum vſqꝫ ad ſniam, vt hic, ꝛ no. de off. dele.
cõſuluit. Nã ꝙ vnica citatiõe ponať peremptoriũ cũ competẽ-
ti termino, nõ eſt damnatũ, q: hoc arbitrariũ. ff. de iudic. l. non-
nunꝙ. Sed qȯ in prima citatione fiat citatio ad plures actus
ſucceſſiue, ꝛ ad totam cauſam, vt hic fuit, hoc non permittitur
niſi, ppter abſentiã longam. De hoc an poſſit abbreuiari, dixi
õ. c. i. In quantũ dixi ſufficere vnã pro omnibus, hoc eſt verũ,
qñ citatio ordinať ad finẽ contumacie inducende: ſed vbi ordi
natur ad finem puniendi, ꝛ delictũ inducendi, ſi ius exigit trinã
requiſitionẽ, non ſufficit vna pro omnibus, imo requiruť plu-
res: vt no. Io. And. in. c. ex tue. de cle. non reſi. ꝛ cle. i. de vi. ꝛ ho-
ne. cle. ꝛ in Spec. de cle. non reſi. iuxta prin. de quo dixi. õ. vt lit.
22 nõ conte. q̃ꝫ. ſ. porro ¶ † Querit gl. ſecũda an pſonaliter vo-
catus poſſit reſpondere per procuratorẽ, ꝛ an delegatus poſſit
arctare quem ad perſonaliter comparendum: dic vt in gl. ꝛ ibi
23 ambiguũ: dic hodie vt de iudi. c. ſ. li. vi. ¶ † Quero an ſi ſimpli
citer conſtituať procurator ad cauſam agitandam, precludať
via dilatorijs. Gl. arg. ꝙ ſic, ar. huius decre. vt proteſtatio ali-
quid operetur. Contra determinat ꝙ procurator tenetur oppo
nere exceptiões dño competentes, ſicut ꝛ fideiuſſor. ff. de fide-
iuſſori. ex perſona. ꝛ q: videť cõſtitutus a dño ad cauſam ſpe-
ctantia. de offi. dele. preterea. Et qȯ hic dicit de proteſtatione,
dictum eſt ad cautelã. Unde conſuluit gl. ꝙ vbi aliquid propo
nitur, ſemper dicatur, ſaluo iure meo, vel ſaluis exceptionibus
24 mihi cõpetentibus. ¶ † Hic ſunt duo vidẽda. Primum, quid
opereť proteſtatio. Secũdũ, an admittatur pcuratorium cum
tali pteſtatione. Doc. dicunt hic, vt Uin. ꝙ operabiť proteſta-
tio: q: ſi pcurator confiteť, omiſſa dilatoria exceptione nõ va-
lebit cõfeſſio. alle. õ. tit. ꝫ. c. i. nõ tñ teneť mandati. ff. mã. l. quin-
tus. Itẽ operabitur proteſtatio: q: videbiť pſeruata exceptio
contra actũ conſtitutionis: poſſet enim dubitari ex quo habet
ius reuocãdi dominum, an cõſtituendo procuratorẽ ad reſpondẽ
dũ videať dilatorie renuntiaſſe, ex quo eligit litigare: idȯ in hoc
25 operať proteſtatio. ¶ † Ad ſm, an admittatur procuratoriũ
cũ tali pteſtatione. Hoſ. dicit ꝙ non, quo ad cãm principalem:
vt. ſ. de app. ſignificauit. Idẽ de illo, qui pmittit ratum habere
demũ qȯ legitime factum eſt, cum etiam qȯ doloſe facit pcura-
tor, debeat dño nocere. ff. de doli exce. l. ſi pcu. licet ſuccueratur
dño, ſm ea que no. õ. vt lit. non conte. c. i. dicit Hoſt. qȯ decre. ſi-
gnificauit. nõ probat id, ad qȯ inducitur. Et dicit ꝙ qcquid di-
cať, hoc mãdatũ Burdega. fuit ſufficiens. De hoc in Spec. de
procu. ſ. eatione autẽ forme. ad ſi. i. col. Dicit tñ ꝙ Clemẽs vi-
ſus eſt tenere cõtrariũ. Et hoc tenet Io. An. ꝛ Bar. Brix. in. c.
relatio. xxũ. q. i. ꝛ ſequiť Io. An. Hoc nõ ob. ꝙ procuratorium
fuerit hic admiſſum: q: nõ apparet hic ꝙ fuerit hic admiſſum
ad negotiũ principale, ſed ad exceptiones proponẽdas, ad id,
qȯ dicit decre. ſignificauit. nõ facere. Dicit Io. An. ꝙ imo fa-
cit, q: ſicut ibi procuratoriũ non admittiť nõ cũ ſigillo genera-
li, ſed cum ſigillo ad certũ vſum, ita non admittitur procurato-
rium ſic limitatũ, ex quo generaliter nõ eſt cõſtitutus, ſm Io.
An. Puto ꝙ ſi procurator ſic conſtitutus ſit Cõſtituo procu-
ratorem, ꝛ promitto rata habere que legitime geſſerit: ꝙ vale-
bit, ꝛ redigeť ad intellectũ iuris: que legitime. i. ſm diſpoſitio-
nem iuris agere poterit. Si cõſtituitur procurator ſaluis exce-
ptionibus, vt reſpondeat, ꝛc. adhuc põt ſaluari procuratoriũ,
vt videatur ſaluare dilatorias, que tolli videreť ex actu conſti
tutionis. pcuratoris, non q̃ poſſent tolli ex actu procuratoris.
Itẽ ſi omnino conſtat ꝙ velit ex proteſtatione preſeruare exce
ptiones contra actum procuratoris, cum hec proteſtatio ſit
contra ius, non iuuabit proteſtantem, ꝛ admittetur procura-
torium: argu. de conſti. cum M. Et hec vera, niſi pars conſen-
tiat proteſtationi. Sed ſi velit ꝙ admittatur procurator non
admiſſa illa proteſtatione, admittetur, ꝛ proteſtatio non iuua-
bit, vt dixi. Ant. de But.

¶ De ferijs. Rubrica.

¶ Uiſo de dilationibus, que dantur a iudice: de dilationibus
ergo, que dantur a iure, videamus, de ferijs nundinarum.
xxiij. q. iiij. ꝛc.

1 ☞ Feriatis diebus, non licet mercari, litigare, iudicare, vel
iurare.
2 Dies quo ad feſtiuitatem computatur de veſpera ad veſperã.
3 Nundine ſunt prohibite diebus dominicis.
4 Mercata quo ſunt permiſſa diebus dominicis tanquã licita.
5 Dies omnes licet a Deo ſint facti: vnus tamen in ſolẽnitatem
eſt ei attributus, qui dicitur dominicus, eo quod illa die fecit
omne inſigne.
6 Feriatis diebus an liceat aliquid facere licitũ, qȯ alias poſſet
illicitum reputari. nu. ſeq.
7 Studere quomodo liceat diebus dominicis.
Aduocati cẽſentur militare, ꝛ poſſunt cauſa neceſſitatis die-
bus feriatis vacare officio.
8 Iuſtitie executio non eſt fienda omni tempore, ꝛ quo.
9 Iurare licet diebus feriatis cauſa pacis, vel pietatis.
10 Teſtes non ſunt audiendi, vel producendi diebus dominicis.
11 Iudiciaria acta diebus vigiliarum expirant hora veſperarũ.

1 OMNES. ¶ † Diebus oſficis mercari, li
tigare, iudicare, vel iurare non
2 lꝫ, neqꝫ debet. Nõ diuidiť. ¶ † No. ꝙ dies quo
ad feſtiuitatem, ꝛ celebrationẽ, ſeu venerationẽ
3 computatur de veſpera ad veſperam. ¶ † No.
q̃. ꝙ die dñico abſtinendum eſt ab omni tẽpore

ferijs, ⁊ mercatu: ⁊ ſic nūdine ſunt prohibite, vel mercari aliqd
die dñico, nec litigare: itē nec aliqua executio, etiā delicti, fieri.
4 Itē nō licet iurare, niſi impellēte neceſſitate. ¶ † Opp. ꝙ li-
ceat mercari diebus feſtiuis, ⁊ dñicis, vt habet cōis obſeruan-
tia. Sol. Quidā dicunt, vt Ro. ⁊ Ala. ꝙ hoc. c. loquit᷑ de con-
ſilio, vel eſt locale, vel illi derogatū eſt cōtraria conſuetudine, ⁊
tacito conſenſu pape. Vin. ōt qḋ tenet, per illa iura. C. e. l. dēs.
xv. q. iiij. placita. ⁊ hoc ēt tenet Hoſt. ſpāliter in mercato, ⁊ pla-
cito. hoc plʒ: ⁊ obſeruātia oppoſita, vt nutrice peccatū, abuſi-
5 ua eſt. ¶ † Opp. ꝗ innuit hic, aliquos fore dies nō dñicos. Cō-
tra, q: ōmo oēs a Deo facti ſunt. Ipſe enī dixit Gen. i. fiat lux;
⁊ facta eſt lux. Dic ꝙ licet quo ad cām efficientem omnis dies
Dñicus eſt: hic ſpāliter ſibi Dñicus dies attribuit᷑: q: illa die
fecit oē inſigne. lxxv. di. qḋ die. Ideo in eo abſtineri dʒ in his,
6 ꝗ ſequunt᷑. ¶ † Opp. ꝙ nō liceat etiā tali die exercere opus li-
citū, vt pʒ hic in litigio, ⁊ mercato, ⁊. ſ. e. ſi. So. dic illicito. i. ſer-
uili. Vel illicito, reſpectu diei, lʒ alias in ſe licitū ſit: vt pʒ p exē-
pla. vel ſubaudi maxime, vel illicite cauſatiue: q: poſſet eſſe oc-
caſio illiciti vel hoc eſt dictū per ſe: nec continuat᷑ qḋ ſequit᷑, ſed
continuat᷑ principio: nam ab illicito in ſe omni tpe eſt ceſſandū.
7 Ray. ⁊ Hoſt. de ꝗ in Sum. e. ti. §. pe. † Per hoc no. pe. ꝙ ſtu-
dere lʒ, cū ſit opꝰ licitū, ſine ſolennitate tñ. Facit qḋ no. ff. e. l. pe.
ibi gl. tenet licitū ſtudere: q: ſcribit ſic militari: vt in tex. q: cen-
ſent᷑ militare aduocati. C. de aduo. diuer. iud. l. patroni. Idē gl.
C. e. l. oēs. Puto die dñico nō licere ſtudere ꝓpter lucrū parti-
cularis cōſiliū, niſi neceſſitas ſuadeat aliḋ, vt p expediendo illū,
ꝗ de lōginquo venit, nec etiā lʒ legere ſalariato, vel ſtudere, niſi
neceſſitas aliud ſuadet. Similiter nec ſcholari lʒ ſtudere: q: diē
deputatū ad ſeruitiū altiſſimi deputat᷑ ad ſeruitiū actus mū-
dani: niſi ſtudiū eſſet in materia ſpūali, in qua ſtudendo Deo
ſeruiret: alias nō puto licitū: lʒ ego, ⁊ ſcholares in hoc plurimū
peccauerimus. Nō ob. ꝙ ſtudēdo dicat᷑ exercere opus piū: q: ſi
ſtudiū dirigit᷑ in bonū finē, eſt eius finis vt q̄s bonus efficiat᷑, ⁊
vt iuſtitiā miniſtret: q: vt plurimū eſt ob finē diuitiarū, ⁊ hono-
ris: ⁊ ſic lʒ ſit opus licitū finis eſt malꝰ. Itē dato ꝙ finis eſſet
bonus, ſic ⁊ litigiū eſt in finē iuſtitie, ⁊ tñ nō licet hoc tpe feria-
rū. Non ſuadēte aūt neceſſitate, nō lʒ Nō ob. l. pe. licet licitū ſit
de iure ciuili militare, illud neceſſitas operat᷑. Nec etiā actu lʒ
de iure canonico pugnare die dñico, vt patet de treu. ⁊ pace. c. j.
Itē hoc ſtudere in materijs poſitiuis abſtrahit hominē a con-
tēplatiōe Dei, ⁊ a cultu, ⁊ reuerētia eius, in qua ſpecialiter his
diebus eſt inſiſtēdū. Itē negari non pōt quin ſtudiū habeat in
ſe ſaltē annexū finē acquirendi ad ſuſtentationē vite ſue ⁊ ſuo-
rū: ⁊ ſic non oīno contēplatiuus eſt: nō licet ergo. ⁊ ob finē con-
tēplationis ſit hic hec ꝓhibitio, vt hic, ⁊. l. dies. ⁊. l. oēs. C. e. tit.
8 ¶ † Opp. ꝙ ſit executio faciēda die dñico: q: ius ōt ꝙ non eſt
peccatū occidere delinquētē. xxiij. q. v. q̄ malos. ⁊. c. iudex. Sed
dicit Io. An. ꝙ lʒ nō ſit peccatū, eſt tñ horrēdū, ⁊ miſerabile ob
Dei reuerētiā abſtinēdū eſt, ſm Gof. Nō ob. qḋ ōr, beati, q̄ fa-
ciunt iuſtitiā omni tpe: q: ſubaudiendū eſt, cōpetenti. de cōſec.
di. v. nunq̄. de vſu pallij. c. pe. Excipit Hoſt. latronē publicū, ⁊
nocturnū, alias notoriū depopulatorem. ff. e. l. prouinciarum.
9 ¶ † Op. ꝙ ſit licitū iurare. de iureiur. ⁊ ſi Xp̄s. Sol. cū cā licet
iurare, vt hic: ſine cā nō licet, vt ibi. Sed certe nec alijs diebus
ſine cā lʒ. Quid ergo erit ſpāle in alijs diebꝰ: dic ꝙ magis pecca
bit nūc. vel dic qḋ nec cū cā, nec ſine cā licebit iurare iſtis diebꝰ:
q: talia iuramēta ꝓcedūt a malo, ſaltē nō credētiū. de ele. ſigni
ficaſti. de renū. ſup. de iureiur. ⁊ ſi xp̄s. cum ſi. ⁊ hic permittit᷑, qñ
vltra cām iurandi ſubeſt alia extrinſeca neceſſitas, vt eſt pacis,
10 vel alia cā pietatis. † Per hec dicit Io. An. ꝙ teſtis nō ꝑt iu-
rare die feriato, ⁊ die dñico maxime, lʒ tūc poſſit deponere: vt
in Spe. e. ti. §. ij. ver. qd ſi tūc. Hoc tenet ibi Spe. q: dies depo-
ſitiōis trahit᷑ ad diē iuramenti. C. de teſti. l. pe. ⁊ q: examinatio
teſtis non eſt iudicialis actꝰ: ſed ſecrete fieri hʒ exēplo Daniel.
Recitat tñ aliquos dicere ꝙ nō lʒ examinare ēt die feriato, p. l.
dies feſtos. ibi: cūctis executoribus, ⁊c. ⁊ ibi: nulla q̄ꝙ vigeat
admonitio. Et hoc puto, qñ dies ē feriatꝰ ob reuerētiā dei tñ:
⁊ principaliter vt eſt dies dñicus: q: nulli dubiū talem actū ab-
ſtrahere a cultu diuino: ⁊ ſaltē eſt actus executiuus actꝰ iudi-
cialis, ⁊ miniſteriū nudū. Et fortiꝰ, ſi eſſet miſtus: qḋ perpendit᷑
ex his, ꝗ habent᷑ in. c. ſup qōnū. §. i. ī. de offi. dele. ⁊ cle. i. eo. tit.
Recipi autē, ⁊ iurare die feriato, planū ꝙ non pōt: q: receptio
eſt de proceſſu. vt ꝓba. qñ ꝯ falſam. niſi forſan neceſſitas aliud
induceret: q: teſtes eſſent valetudinarij: vt li. nō ꝯte. qñ. §. i. ⁊
idē ibi no. Hoc vltimū tʒ Gui. de Suz. in l. vt iuriſiurādi. C. de
11 teſti. ¶ † Op gl. ꝙ de mane vſq; ad ſero fiat cōputatio. de offi.
dele. cōſuluit. Gl. dicit ꝙ hoc ꝓcedit quo ad diuinorū celebra-
tionē: quo ad cōputationē aūt iudicij ſit cōputatio de mane ad
ſero. Nō plʒ hoc Io. An. nec Pe. ⁊ Egi. q ōt ꝙ lʒ in alijs diebꝰ
fiat ꝯputatio, vt ꝙ gl. i diebꝰ aūt, ⁊ vigilijs ſctōrū, ⁊ die ſabba-
ti, ſiet cōputatio de veſpera ad veſperā: q: poſt veſperas ſabba-
ti, vel vigilie nō lʒ litigare, ſm Pe. ⁊ Ab. ⁊ ad hoc tex. hic, ite
12 nec placitū, ⁊c. ¶ † Op. ꝙ pro alia cauſa liceat iurare: vt de ele.
ſignificaſti. Sol. Pro pace, vt pietatis cauſa, licet iurare, ⁊ pro
obedientia, ⁊ fama. Itē his diebus, ſubſiſtente neceſſitate pōt
iurare: vt ſi immineat neceſſitas examinādi teſtes, qui in breui
ſunt receſſuri, vel de quorum morte, vel abſentia timet᷑: vt patet
vt lit. non conte. c. quoniam. §. i. ſecundum Pe.

1 ☞ Feſtorum principium, ⁊ finis, fieri debent ſm loci ⁊ feſti
magnitudinem ac conſuetudinem regionum.
2 Feſtum de nouo poteſt quelibet ciuitas inducere per conſuetu-
dinem.
3 Feſtum reſurrectionis feriatur tribus diebus quo ad omnes
actus.
4 Dies dominicus quis, ⁊ vnde dicatur.
5 Dies ſabbati vnde dicatur.
6 Diebus dominicis, ⁊ alijs feriatis, vel non, an ſit licitū flectere
genua indiſtincte. nu. 8.
7 Diei computatio fit de media nocte ad mediam noctem.
9 Dies pentecoſtes quare octauis careat.
10 Conſuetudo Romane eccleſie ab alijs eccleſijs eſt ſeruanda.

1 Quoniam. ¶ † Feſtorū principiū ⁊ finis
fieri debent ſm loci ⁊ feſti ma-
gnitudinē, ⁊ cōſuetudinē regionū, in ꝑcipuis feſtis
⁊ inter paſcha, ⁊ pentecoſtē nō ſit ſolēnis genuū flo-
xio, niſi in ordinatiōis actu, ſm qualitatē, ⁊ obſeruātiā ordina-
tionis. Roma. eccleſia ſpāle feſtū de trinitate nō facit, ſʒ ſerua-
in hoc quilibet, terre ꝯſuetudo. h. d. Sūt tria di. ſm ſbz diebus
2 Tertiū ibi pterea. ¶ † No. ex vltima pte, q: reliqua ſunt clara,
ꝙ conſuetudo ciuitatis pōt inducere feſtū de nouo ad venera-
tionē deitatis, vel alicuiꝰ ſancti, ēt nō intercedēte authoritate
3 apſice ſedis ¶ † Quero qd de feſto reſurrectiōis. ōt Inn. ꝙ ali-
cubi feriat᷑ tribꝰ diebꝰ, alicubi octo. Dicit Hoſt. illos octo eſſe
feriatos: ⁊ hoc ōt planū. ſ. c. ſi. qḋ intellige quo ad ordinē iudi-
4 ciorū, ⁊ quo ad iudicia. ¶ † Quero qñ dicat᷑ dies dñicꝰ. dic ꝙ
ſinguli dies ſeptē denominant᷑ a ſingulis ſeptē planetis: vt ē
Lois. C. e. ti. Ad venerationē aūt dñi feſtam ꝰs diē dñicā, ⁊ pōt
dici ēt dies Solis, ⁊ dñicꝰ: q: ſicut Sol inter ceteros planetas
5 refulget, ⁊ alijs planetis dñat᷑: ſic ⁊ dñs omnibus. ¶ † Dicit ēt
Hoſt. ꝙ ſabbatū nō ōr a Saturno, ſed a ſabba, qḋ eſt requies.
Vñ feriata die dʒ laborari. de cōſe. di. iij. peruenit. ſm Hoſt. Iu-
dei tñ quieſcebant, tunc in veteri teſtamēto, ꝙ nec eſcas ſibi
parabāt: vt no. ſ. de Iude. qḋ ſup. nec vltra milliare itinerabāt.
6 Unde Alexā. ſ. habēs ⁊c. ⁊ remittit Matth. xxiiij ¶ † Que-
ro an ſit licitū his diebꝰ flectere genua. Dic ꝙ ex edicto nō ꝓhi-
bent᷑, ſm Inn. alle. lxxvi. di. ſcire. Ideo ōt Io. An. qḋ debet
omni die, ⁊ debebit genu flectere in leuatione corporis Xp̄i. de
cele. miſ. ſane. Idē ōt Frā. ex penitētia ēt licebit flectere genua
licebit etiā flectere genua in bñdictionibꝰ nubentiū, ⁊ in ſimili-
bus. De cōſuetudine tñ oēs flectāt, vbi ep̄s flectit, ⁊ qñ ōr. flo-
ctamus genua qñ aūt ꝯſecrat᷑, flectit genua cōſecratꝰ tñ. Per
decre. iſtā dicūt q̄dā ſe dicere horas canonicas Trinitatis ꝙ
in mane dicebat ſepties, in noīe pr̄is ⁊ filij ⁊ Spūs ſancti. De
in adiutorium, ⁊c. Gloria patri, ⁊c. ad qḋ hoc. c. Sed ꝯ facit de
cōſe. di. v. in die. ſ. de cele. miſ. dolētes. ⁊ fuit inuētū ſ vorū, vt ī
ſi. cuiuſlibet pſalmi diceret᷑ Gloria pr̄i, p damaſum papā ad ꝑ-
ces dñi. qḋ vide in hyſto. li. xvij. ⁊. xcij. alias. xcv. ſm Io. And.
7 ¶ † Venio ad gl. hec opp. de. l. more. ff. de ferijs. vbi cōputatio
ſit de media nocte ad mediā noctē. So. Dicit ꝙ quo ad diuer-
ſum reſpectū ſit hinc ⁊ inde diuerſus modus cōputādi. gl. in ſe
8 eſt clara. ¶ † Oppo. ꝙ liceat facere genuū flexionē indiſtincte
die dñico. xxx. di. c. ſi. lxxvi. di. ſcire. Gl. dicit illā intelligi ſm di-
ſtinctionē huiꝰ, vt ſecreto liceat, vt hic: ſed nō in publicū. vt ibi.
Ratio aūt quare nō genu flectit᷑ his diebus, ibi habet᷑: q: dies
iſti deputant᷑ altiſſimo, cui orādū eſt cū facie ſurſum, ⁊ nō deor-
9 ſum. de quo dic vt ibi. ¶ † Opp. ꝙ pentecoſte careat octaua.
ſ. e. capellanus. Sol. Caret quo ad officiū, ⁊ diuinorū celebra-
tionē. Sʒ nō caret octauis q̄ad numerū dierū. Ad hoc. l. ꝯ ois
10 inte. reſti. corā. ¶ † Opp. ꝙ ꝯſuetudo Romane eccleſie ab alijs
eccleſijs ſit obſeruāda. Io. An. remittit. xi. nolite. de ſum. tri. c.
j. li. vi. in gl. nunquid. q: quo ad articulos fidei procedit qḋ ibi,
quo ad alia non, niſi Romana eccleſia hoc ſequatur, ⁊ probat.

1 ☞ Feriatis diebus propter neceſſitatē licet negotiari, ⁊ ven-
dere rei tempore perituræ.
2 Legis duplici concurſus eſt poſſibilis.
3 Celebrari quare liceat die dominico.
4 Feſtiui dies oēs ſunt celebrati ad honorem altiſſimi gūaliter. ⁊

In martyrio

5 In martyrum natalitijs abſtinendum eſt ab opere ſeruili.10.
6 Diſpenſare poteſt papa contra paginam vtriuſque teſtamenti.
7 Diſpenſatio, ſeu indulgentia conceſſa reſpectu cauſe certe limita-
tur, et reſtringitur ad limites cauſe.
8 Ad eleemoſynas, et portionem dādam pauperibus quis tenetur
vltra decimas.
11 Dies ſabbati in veteri teſtamento ſolemnizabatur pro dominica.
12 Quibus feriatis diebus poſſit quis cauſa neceſſitatis operari.
1 Licet. ¶ †Propter neceſſitatē diebus feſtiuis
preſtatur licet, vel licet intendere rei tempore
exiſtente. h.d. Primo ponit diuinum preceptum. Se-
cundo propter neceſſitatem dat indulgentiam contra
2 illud cum determinatione. Secunda ibi: indulgemus. ¶ †Nota
3 poſſibilem concurſum duplicis legis ad idem. †Secundo nota
duas cauſas, propter quas celebrari debet die dominico: quia dies
4 ſtatutus eſt ad quietem, et propter venerationes altiſſimi. ¶ †Et
no. quod omnes dies feſtiui ſunt ordinati ad venerationem altiſſi-
5 mi. ¶ †No. quod in natalitijs martyrum abſtinēdum eſt ab ope-
6 re ſeruili. ¶ †No. papā poſſe diſpenſare contra paginā vtriuſque
7 teſti. diſtinguendo. ¶ †No. quod indulgentia conceſſa pretextu
8 cauſe certe, limitatur, et reſtringitur ad limites cauſe. ¶ †Not. ꝙ
vltra decimas quis tenetur ad portionem dandam pauperibus,
9 et ſic ad eleemoſynas. ¶ †Oppo. innuit ꝙ aliqui ſint dies feſtiui
non deputati ad altiſſimi reuerentiam: contra, quia imo omnes.
Sol. Omnes deputati ſunt, ſed ſpecialiter hi, Natiuitas, Circun-
ciſio, Epiphania, Reſurrectio, Aſcenſio, Pentecoſte. nam gene-
10 raliter ſunt ei deputata omnia feſta ſanctorū: vt. i. eo. c. ſi. ¶ †Op-
po. quod non feſtentur natalitia martyrū, ſed dies martyrij. Sol.
Dic quod dies mortis celebratur vt natalitia: quia illa die dicūtur
renati in ſanguine, ſecundum Boa. ¶ Quero que neceſſitas po-
teſt ibi eſſe. Dic quod in illis partibus panis deeſt: vt. i. de penis.
licet. et ex eadem cauſa conceditur, quando in incremento commo-
11 ditas celeſti prouiſione conceſſa. C. eo. l. omnes. de treu. et pa. c. ij. ſe-
cundum Hoſt. et Abb. ¶ †Opp. cum gl. quod non feſtetur ſepti-
ma dies, ſed prima, vt patet. Sol. Dicit gl. ꝙ vetus teſtamentum
ad literam precipiebat ſabbatum cuſtodiri: nouum vero illud ſpi-
ritualiter ſeruat pro ſeptimana primā diem: ſicut enim carnalia ſa-
cramenta ad literam ſeruare non poſſumus: ita neque ſabbatum
12 ſecundum literalem ſeruari debet. de con. diſt. i. peruenit. ¶ †Gl.
quarta querit que ſunt iſta feſta, exprimit: dic vt in ea. Jo. Andr.
dicit quod numerari dicit in his feſtum: arg. de ſenten. excom. c. ſi.
lib. vj. ¶ Quero quibus eccleſijs debeat facere partem. Dicit glo.
quod eccleſiis circūpoſitis, quibus pietatis cauſa ſubuenire de-
bet, et maxime eccleſiis, in quarum parochia piſces capti ſunt: quia
illis ad decimas tenentur, que decime ſubrogantur loco, et deben-
tur parochie, in qua piſces capti ſunt: de decimis. apoſtolice. per
quam decret. et decreta. ſignificauit. de parochijs. dixerunt Lau. et
Vin. eccleſiam, in cuius parochia eſt piſcatio, debere habere deci-
mam, niſi cōſuetudo habeat quod ſoluantur parochijs perſona-
rum: et tunc dices, eccleſiis, quarum ſunt parochiani. Glo. dicit ꝙ
dabantur vt decime prediales, et perſonales. Vel, ſecundum eum,
de eleemoſyna loquitur, ſecundum Hoſ. Anto.
1 ☞ Nuptie prohibite per canones tribus ſeptimanis ante feſtū
Joan. Bap. dictum tempus non continuatur feſto.
2 Nuptie non celebrantur ante feſtum Joan. Bapt. per tres ebdo-
madas.7.
3 Fieri illud dicitur ante terminum quod non fit immediate poſt
terminum.
4 Matrimonium contractum nō reddunt nullum ferie nuptiarū.
5 Nuptie nō celebrantur a ſeptuageſima vſque ad ſeptimum diem
poſt pentecoſten.
6 Opinio illa eſt attendenda, que meliori mouetur ratione.
8 Opinionem nos oportet tenere, quam tenet tota eccleſia.
9 Matrimonium tempore feriarum prohibetur.
1 Capellanus. ¶ †Tres ſeptimane, quib'
canō prohibet fieri nuptias
ante feſtum Jo. Bap. nō continuantur feſto, ſed intel-
liguntur de ſeptimana Aſcenſionis, et duabus ſequē-
2 tibus. Communis diuiſio. Secūda ibi: quia igitur. ¶ †Not. i. quod
ante feſtum Joannis per tres hebdomadas non celebrantur nu-
ptie. ¶ No. ij. quod ille hebdomade non computantur immedia-
te a feſto ſancti Joannis, nec propter feſtum ſancti Joannis com-
putantur, vel inducuntur, ſed propter feſtum Pentecoſten illo tē-
pore occurrēs: et ſic computatio fit a feſto trium rogationū, vſque
3 poſt. viij. pentecoſtes. ¶ †No. ꝙ illud dicitur fieri ante terminum
vel actum, quod non fit immediate poſt terminū, ſed quod fit me-
4 diate. ¶ †Nota quod ferie nuptiarum non impediunt, ita quod
nullum reddant matrimonium contractum. Et nota qō ſolo cō-
ſenſu perficitur matrimonium, dum tamen ſit legitimum: et ſic de-
5 fectus accidentis extrinſeci nō vitiat actum. ¶ †No. ꝙ a ſeptua-
geſima vſque ad ſeptimum diem poſt Pentecoſten nuptie non
debent celebrari: poſt autem ſic, licet ante feſtum beati Joannis.
6 ¶ †Nota attendendam opi. et ſequendam, que meliori, et ſubti-
liori mouetur ratione. ¶ Nota quod pentecoſte caret octauis.
7 ¶ †Oppo. quod litera. xxxiij. q. iiij. nō oportet. dicit ante feſtū
Joan. So. Dic quod illa locutio traxit originē a cōi locutione, et
vulgari, dicētiū circa feſtū Jo. ſunt tres hebdomade feriate: ſicut
dicūt et vulgares de quadrageſima ſancti Martini, in qua nō ha-
bet reſpect' ad feſtū Martini, ſed ad aduētū Chriſti: vñ hic nul-
la habet cōtēplatio ad feſtū beati Jo. Ideo ſi feſtū Pētecoſtes
cōcurrit, exēpli gratia in Calēdis Junij. vij. diebus ſequentibus
nō poſſent celebrari nuptie, ſed in. xv. dieb', qui poſt octauam ſup-
ſunt ante feſtum ſancti Joānis, ꝙ eſt. xxiiij. Junij, bene poſſunt.
¶ Oppo. qō litera cōtradicit, quia dicit vſque ad. viij. diem poſt
Pētecoſten: poſt ea in fine dicit vſque ad octauas paſche, vel vſque
ad ſeptuageſimam, cū careat octauis. Unde dies ſeptima eſt oc-
taua, inquātum litera a principio dicit ꝙ vſque ad octauā diē ſtat
excluſiue: in quantum dicit vſque ad octauam Pentecoſtes, vel vſ-
que ad ſeptimam diem, ſtat incluſiue: et bene dicit Jo. An. ¶ Op-
po. qō a ſeptuageſima vſque ad octauam Pentecoſtes non durēt
ferie, vt patet: quia detrahi debet tempus a dominica in albis, que
occurrit in octaua paſche vſque ad dies rogationū. So. Doc. fatē-
tur qō hoc tempus debet detrahi. Concludit Hoſti feriarum tē-
pora ſic computanda a prima dominica de aduentu vſque ad octa-
uam Epiphanie ſunt ferie incluſiue. Tantum enim durat illud
feſtum. Unde dicitur feſtū Epiphaniorū Dñi. Ad hoc de treu.
et pace. c. i. xxxiij. q. v. decernimus Dicit Jo. An. qō licet iſtud multorū
locorum approbet cōſuetudo, nō videt iure probari vt a ſeptuage-
ſima vſque ad octauā Paſche incluſiue. i. poſt dñicam in albis, et
a primo die rogationū vſque ad. vij. dies poſt Pentecoſten in-
cluſiue durant ferie. Et dicit qō in quibuſdam partib' ex cōſuetu-
dine nō inchoatur nuptiarum tēpus, niſi in dominica, qua cātatur
Euangelium, Nuptie facte ſunt: qō cantatur in dominica poſt oc-
tauam Epiphaniorum: et iſti abſtinent vltra ꝙ canon iubet. Alij
incipiunt in dominica in albis, et in dñica Pentecoſtes: et hi vidē-
8 tur canonem violare. ¶ †Quero cū gl. an tenētes opini. hic poſi-
tam reprobatā peccēt: Gl. dicit qō nō: quia in his que ad ſolennita-
tem ſpectant, diuerſa tenere non eſt peccatū: quia vnaqueque prouin-
cia abundat in ſuo ſenſu: vt. lxxvi. diſt. vtinā. Hoſt. hoc dānat: quia
hodie tenere oportet opi. quā papa approbat. Hoc non negat gl.
hodie, ſed habuit reſpectum ad antiquū tempus ante hanc decla-
rationem, que erat probabilis dubitatio. Sed non hodie de hoc
vide de conſti. ne innitaris. per Innocen. Notat tamen gloſſ. qō
non ſeruans ius precepti, quando de illo ſunt opi. et non eſt cla-
rum: ſed peccat declarata opini. licet forte etiam quis ſecutus
fuerit opi. non veram, et poſtea reprobatam: vt non veram, vel nō
9 ſubtiliter loquentem, vel inueſtigantem. ¶ †Quero quid prohi-
betur, et de ratione prohibitionis circa matrimonium tempore fe-
riarum. Dic quod matrimonij contractus non prohibetur, ſed nu-
ptialis ſolennitas, et copule actus: et ſic prohibetur ſolennitas nu-
ptiarum contrahendarum, et copula, vel conſummatio. Recitat
Joan. Andr. alios dicere prohiberi ſolam traditionem, et conſum-
mationem. Unde dicit Pe. et Abb. quod alteri coniugum volen-
ti tunc conſummare matrimonium obſtat exceptio Rof. Bene-
uentanus in libello ſuo de ſpon. dicit ſolēnitatem nuptiarum, que
fit in multis partibus cum maioribus expēſis, quam ius dedit, pro-
hiberi ante Paſcha: quia tunc contemplationi, et orationi eſt inſiſtē-
dum: poſt Paſcha certis diebus, ſecundum eum. Glo. vltima eſt
clara. Et pro concordia iurium, que allegantur in ea, vide quod
no. de iudi. c. dilecti. ſuper prima glo.

1 ☞ Ferijs in honorem Dei et ſanctorum introductis iudicium
exerceri non poteſt.
2 Dies in honorem Dei qui ſunt conſtituti ab eccleſia.
3 Feſtiuitas omnis que cum clerico et populo celebrari mandatur,
eo ipſo in ſe ferias inducit.
Judicium quomodo videatur ſine ſtrepitu tractari.
4 Feſti vnius celebrationem ſolus clerus mandare non poteſt.
5 Judicij exercitium die feriato non valet ipſo iure.6.
7 Renūciare licet poſſint partes ferijs in eorum fauorem inductis,
non tamen poſſunt illis, que ſunt in Dei honorem indicte.
8 Tortura, in qua nō exigitur ſtrepitus, pōt die quacunque tractari.
9 Dies tres rogationum ante Aſcenſionem an dicantur feriati.
10 Dies corporis Chriſti eſt dies feriatus ab eccleſia.
11 Dies feſtiui beate Marie an ſint omnes celebrandi.
12 Feſtum ſupernumerarij apoſtoli an habeat feriam.
13 Ferias an habeant indifferenter feſta omnium ſanctorum.
14 Ferie an ſint in loco tempore dedicationis eccleſiarum.
15 Judicia ciuilia quibus diebus non debeāt exerceri.
16 Feriata die non ſilet actus voluntarie iuriſdictionis.

17 Feriatis diebus an poſſint homines capi.
18 Ferijs quibus poteſt renuntiari, ⁊ quibus non.
19 Ferias in honorem Dei, vel hominis fauorem, quis inducat.
20 Ferias repentinas quis poſſit inducere.
21 Ferijs in fauorem hominis inductis quomodo videtur tacite re nunciatum.
22 Teſtes non poſſunt cogi ad teſtimonium ferendum tempore feriarum.
23 Ferie meſſium, ⁊ vindemiarum quo tempore inducantur.
24 Citatio die feriata an arctet citatum ad comparendum die non feriata ſequenti.
25 Citatio ſine die an valeat.
26 Citatio continens mandatum de comparendo ad diem an contineat mandatum ſimpliciter de comparendo.
27 Citatio ſi fiat die feriata pro non feriata, an arctet citatum ad comparendum.

1 Conqueſtus. † Ferijs in honorem Dei, ⁊ ſanctorũ introductis, niſi ob neceſſitatem, ⁊ pietatem iudicium exerceri nõ poteſt, etiã de conſenſu partiũ: poſſunt tamen partes renunciare ferijs fauore hominum introductis. Primo patet. Se-
2 cunda ibi: licet. ¶ † No. hic dies in honorẽ Dei: ⁊ no. ꝙ iudicialis ſtrepitus illis diebus ſilere debet. Que ergo examinantur ſine
3 ſtrepitu, videnẽ poſſe tractari. ¶ † No. ꝙ omnis feſtiuitas, que cũ clero ⁊ populo celebrari mãdatur, eo ipſo in ſe ferias inducit.
4 † Et ſic patet ꝙ cler⁹ ſolus nõ poteſt mãdare celebrationẽ vnius feſti, abſque cõſenſu populi, nec populus abſq; cõſenſu epiſcopi, ita ꝙ vtereq; ferijs ligetur: ⁊ qd de ſancto canonizato ab eccleſia poteſt quo ad illud feſtũ inducere epiſcopus cũ clero, ⁊ populo.
5 ¶ † No. ꝙ iudiciũ exercitũ etiã partibus cõſentientibus die feriato in honorẽ Dei non valet ipſo iure. Et no. ꝙ appellatione pro-
6 ceſſus nõ videtur cõprehendi ſententia. ¶ † Not. duos caſus, in quibus poteſt iudiciũ die feriata exerceri, hoc ſuadẽte neceſſitate,
7 vel vtilitate. ¶ † No. ꝙ partes poſſunt renunciare ferijs introductis ob neceſſitates hominum, ⁊ nõ ſolennibus introductis ob re-
8 uerentiam Dei ⁊ ſanctorũ. ¶ † Quero quid in queſtionibus, in quibus non exigitur ſtrepitus. Dicit hic Hoſt. illas poſſe tractari die feriata, maxime vbi imminet periculũ animarũ, ſecũdũ Hoſtien. ¶ Oppo. ꝙ vltra natale Domini ſint ferie ante natale per vij. dies, ⁊ vſq; ad viij. Epiphanie. xv. q. iiij. c. ij. Dicit Hoſti. huic ſtandum: ⁊ illud de conſuetudine non ſeruari. Item Gul. in Spe.
9 eo. ti. j. col. ¶ † Oppo. ꝙ debeat etiam ante diem Aſcenſionis feſtari: q: in tribus diebus rogationũ precedentiũ. de cõſec. diſt. iij. c. j. Sol. Supple iſtam per illam, ſecundum Hoſti. quod tamẽ nõ
10 ſeruat curia, ſecundũ Guido. ¶ † Opp. quod ſeruetur aliud feſtũ corporis Chriſti, quod occurrit feria quinta poſt octauas Pentecoſtes: vt in cle. ſi dominum. de reli. ⁊ vene. ſanct. idem dicit ſupplẽ-
11 dum per illam. ¶ † Quero quid de feſtiuitatibus omnibus beate Marie, an ille ſint celebrãde. Dic ꝙ ſic: ⁊ ſunt quatuor, Marie Annunciatio in vere, Aſſumptio in eſtate, Natiuitas in autumno, Purificatio in hyeme. Feſtum autem Conceptionis ipſius virginis hic non includitur, licet in multis locis celebretur ex deuotione non improbanda. de quo in Specu. eo. tit. poſt princ. ipſe Spe. dicit quod feſtantes nõ improbat: ⁊ hoc, quia fuit ex humano ſemine cõcepta, ⁊ in originali peccato: vt no. de conſec. di. iij. c. j. Sed poſt cõceptionem immediate ſanctificata. illa dies bene poſſet venerari: ⁊ ob hoc colit eccleſia natiuitatis feſtũ. Sic dicit Jo. And. Hodie audio eccleſiam approbaſſe opionẽ Minorum, ⁊ il-
12 lud ſequendũ ꝙ nõ fuerit cõcepta in originali peccato. ¶ † Quero an ſupernumerarij apoſtoli feſtum habeat ferias. Dic in Paulo planum, qui tamen non fuit de. xij. De quo vide de reli. ⁊ vene. ſanc. c. vno. lib. vj. Per quẽ addas de quatuor Euãgeliſtis, ⁊ quatuor doctoribus. In alijs ſupernumerarijs videẽ ſecus ex litera, que dicit. xij. apoſtolorũ. Et licet Spe. in ti. e. in prin. dicit, omniũ
13 apoſtolorũ: ſic nõ dicit litera hic. ¶ † Quero an feſta omniũ ſanctorũ indifferẽter habeãt ferias. Dicit Jo. an. ꝙ non. Qd patet: q: dicit feſtũ omniũ ſanct. ⁊ nõ dicit, Feſta omnium ſanctorũ: ⁊ ſic loquiẽ de ſolẽnitate, que fit ibi Calẽdis Nouẽbris: que quare fuit inſtituta, no. in preal. cle. ſi dominũ. § ſʒ igitur. Quid de feſto ſancti Martini: dic ꝙ adhuc eſt feriatũ. de cõſec. diſt. aij. c. j. qd dicit Jo. And. tenendum: licet contra no. C. eo. n. l. omnes. Idem Spe. eo. ti. in prin. Idem ſm Jo. de feſto inuentionis ſancte crucis: dic ꝙ ſic: vt in c. crucis. de conſe. di. iij. vt ibi no. Et quare feſtum crucis, in qua Chriſtus fuit dehoneſtatus, celebram⁹, ibi no. in. j. gl. Et ꝙ de feſto crucis, ⁊ rogationũ nihil hic dicaẽ, credit tñ Spe. eo. ti. in prin. ſtãdũ antiquis capitulis hoc diſponẽtibus, ex quo mutata nõ ſunt. C. de teſti. l. ſancim⁹. Dicit tñ qd cõſuetudo in pleriſq; lo-
14 cis aliud interpretatur. ¶ † Quero an in dedicationibus eccleſiarũ ſint ferie in loco. Dicit Spe. per cautionẽ ʒ de cõ. di. iij. c. j. qd dedicatio ſancti Michaelis, ⁊ cuiuſlibet oratorij, ſeu loci ferias inducit: vt ibi no. Dicit Jo. An. ꝙ i canone bñ dicit de dedicatiõe cuiuſlibet oratorij, ſʒ nõ loqẽ de dedicatiõe loci. Sʒ qd dĩ de dedicatiõe, hoc dicit Jo. An. verũ in addi. Spe. l. pri. e. ti. hoc quo ad
15 feſti adiũ, ⁊ ſolẽniter celebrandũ per clericos illi⁹ loci. † Dedicatio aũt beati Michaelis, q̃ eſt penultima die Septẽbris, h[illegible] c feria cãrũ: vt in. c. ſi. e. ti. ⁊ c. j. de. conſec. diſti. iij. Sed Hoſtien. eſt feſtis operarũ: q: tũc mutanẽ hoſpitia, ppter q̃ illa dies, ⁊ ſequẽs, q̃ eſt btĩ Hieronymi, nõ bñ coluntẽ. De quadrageſimo dic ꝙ n eſt criminale iudiciũ exercẽdũ. C. e. quadraginta. Itẽ in his die[illegible] m quib⁹ legitima celebranẽ ieiunia, ſilet iudiciaria poteſtas. Tamẽ in talib⁹ dicit Hoſt. cõſuetudinẽ attendẽdã. De inſtrumẽto cõgo die feriata in honorẽ Dei, an valeat, tʒ Spe. e. ti. §. ſeqẽ [illegible] qd ſi. Qd qdã dicunt qd nõ vʒ: q: lex dicit, act⁹ oẽs, ſeu publicos, ſeu
16 priuatos ſilere. C. de ferijs. l. act⁹. ad hoc ĩ. c. j. † Sed tene contra: q: act⁹ iuriſdictiõalis, ⁊ iuriſdictiõis cõtẽtioſe bñ ſilent, ſed nõ act⁹ volũtarie iuriſdictiõis. Nã act⁹ volũtarie iuriſdictiõis bene poſſunt fieri: vt emãcipare, cõtract⁹ inire, inſtrumẽta ſcribere, inſtrumẽta facere, ⁊ huiuſmodi. per q̃ apparet idẽ de inſtrumẽtis cõfeſſionatis: ⁊ pbaẽ per illã. l. actus. C. e. p que dicit ibi Spe. qd dari poterũt tutores, ⁊ actores, ⁊ curatores, ac ſyndici. Ad hoc lex que dicit qd quolibet tẽpore dari põt. l. qui hʒ. in fi. ff. de tute. Qd dicit verũ, quãdo nõ exigiẽ cauſe cognitio. Per que dicit idẽ [illegible] excõicatiõe, ⁊ abſolutiõe, vbi cauſe cognitio nõ exigiẽ. Plus tʒ [illegible] de. ſuo conſi. xj. xij. ⁊. xiij. qd ſnĩa etiã exigẽs cauſe cognitionẽ, ſi feraẽ die feriato, tenet, maxime generalis: q: illo tẽpore ſuſpẽſa eſt iuriſdictio quo ad exigẽtia cauſe cognitionẽ: ſʒ vt excõicatiõis ſententia liget. q̃ ꝙ iniuſta, nulla exigiẽ cauſe cognitio vt liget: ſʒ ad eius iuſtitiã exigereẽ: nihilominus ſnĩa ligat. Unde talis act⁹ q̃ſi volũtarie iuriſdictiõis vt liget, ſʒ iniuſte, ⁊ que extrã iudicialis fieri põt. de ſen. excõ. venerabilib⁹. ⁊ c. dilecto. ligabit in die feriato. Ad hoc: q: cum poſſit fieri ſine pceſſu, ſepabilis eſt proceſſus vitioſ⁹ ab actu ſuſe: ergo, ⁊c. vt regula, vtile. ad hoc decretaliſ cat ſilere debere iudicia, i qb⁹ ſtrepitus hẽ, nõ in quib⁹ exercẽ iudiciũ volũtarium: Loqẽ tamẽ in tpe feriato ppter meſſes. Per que puto qd cum omnis vox iudicis ſilere debeat tpe feriato in honorẽ Dei, qd nõ valeret: ⁊ forte act⁹ volũtarie etiã iuriſdictionis tũc expediri nõ poſſunt, ſʒ illa q̃ ſunt pietatis, poſſint, vt recitat Spe. Azo. tenuiſſe in loco preallegato. Pro quo tex. hic [illegible] allegaẽ Jo. de Lig. qd multi act⁹ per ſe tenẽt, qui tñ ppter adiectũ vitianẽ. de off. del. cũ ſuper. de ele. Meſſana. ⁊ c. illa. Decreti aũt alienatiõis rerũ minorũ, ⁊ idẽ forte de bonis eccleſiarũ, nõ pʒ interponi die feriata q: exigit cauſe cognitionẽ. ff. de cõfir. tu. l. ſi cõfirmãdo. de bo. poſ. l. iij. §. ſi. ſcdm Jac. de Are. ⁊ Cy. in. d. l. act⁹ ⁊ Gul. in loco preall. In datiõe curatoris bonorũ tʒ Spec. vbi ſ. illã fieri poſſe die feriato, p illã. l. act⁹. Et pdicta dicit Bar. in. d. l. actus. ꝙ decre. de immun. eccle. decet. lib. vj. q̃ annullat act⁹ factos in eccleſia, nõ hʒ locũ in actib⁹, qui expediũtur per viã volũtarie iuriſdictionis: ſecus in actib⁹, qui expediunẽ per viã cõtẽtioſe iu-
17 riſdictiõis, vt pʒ in. l. actus. † Aliquid aũt in dieb⁹ feriatis poſſunt homines capi. dicit Bar. in. l. omnes. C. e. qd nõ, ſi ſunt i honorẽ Dei: q: tũc ceſſat omnis executio, Secus ſi feriati ſunt ob neceſſitates hominũ. ſ. de iudi. c. ſi. Per que dicit qd inſtrumẽta guarentigie poſſunt exequi die feriata ob neceſſitates hominũ. Hec vera, quãdo periculũ nõ eſt in mora: ſʒ ſi periculũ eſt in mora, vt q: debitor fugiat, tũc eſt ſecus: q: põt in die feriata capi, nõ vt iudex cognoſcat, ſʒ vt cauere teneaẽ corã iudice de ſtãdo iuri: vt no. in. l. dies feſtos C. de ferijs. ſecũdũ Bar. in. l. ait pretor. §. ſi debitorẽ ff. de his, que in frau. cre. Qd dicit verũ Bar. in. d. l. dies feſtos. ſi debitori conditio mutata eſt a tempore cõtractus: alias ſi nulla mutatio interuenerit: hʒ debitor quid ſibi imputet. ff. vt le. no. ca. l. ſi tis, a quo. §. ſi ⁊. C. de ſpõ l. ſi. ⁊ de iure iu. l. quẽadmodũ. Hec cõfirmat, que no. in. l. ait pretor. ff. eo. vbi omnia proceſſus i ſuſpectũ vʒ die feriato. Per decre iſtam dicunt aliqui qd epiſcopus põt canonizare ſanctũ: qd cõcedunt aliqui in ſua dioceſi: no. extra. de cõ. di. iij. c. j. Uerũ Inn. dicit ꝙ nõ põt canonizare. licet poſſit approbare de canonizatis, ⁊ feſtum indicere. ⁊ hoc no. gl. de reliqui. ⁊ vene. ſanc. c. j. in gl. magna in prin. Idem dicit Spe. in tit. de ferijs. iuxta prin. §. j. Nã dicere ſanctũ non ſanctũ, vel nõ ſanctum ſanctum, abominabile eſt Deo. xj. q. iij. ſi quis dixerit. ſ. ſe. ad hoc. l. di. ſi quis prepoſtera. Et per hoc poſſunt epiſcopi in ſuis dioceſibus inducere ſolennitatem. Ab olim dixi epiſcopum non poſſe, etiam de ſancto, niſi popul⁹ aſſentiret, per hunc text. qui dicit cum clero ⁊ populo. Ex quo apparet qd exigiẽ conſenſus vtriuſq;, ⁊ cleri, ⁊ populi. Et mouebar, q: in c. pronunciandum. hic, alias habebaẽ cum clero ⁊ populo: vt de con. diſt. aij. pronunciandum. ſed alia litera habet ibi, quos epiſcopus in clero collaudauerit: ⁊ ſic ſol⁹ epiſcop⁹ videẽ, vt hic facere poſſit collaudãdo, vel predicando hoc populo. Per que puto ſatis epiſcopũ cũ clero, vel cuʒ caplo hoc determinare poſſe in his, q̃ tẽdũt ad omne fauorem, quo ad quã quilibet ſubiect⁹ eſt epiſcopo. de foro cõ-
petente

peten.cum ſit.de iud.nouit.qui ſi.ſint le.per venerabilem. ¶ Expe
diam primo gl.deinde duas,vel tres.q.diſputabiles,⁊ vulgares.
18 †Quero cũ gl.ij.an ferijs poſſit renunciari.Gl.dicit ꝙ feriarũ que
dã ſunt ſolẽnes introducte ob reuerẽtiã Dei:⁊ talibus nõ põt re-
nũtiari:vt hic,⁊.C.e.l.dies feſtos.⁊.l.oẽs.Quedã ſunt ferie etiã ſo
lennes inducte in honorẽ principis:⁊ talibus etiam nõ poteſt re
nuntiari:vt hic,⁊.C.e.l.dies feſtos.⁊.l.oẽs. Quedã ſunt ferie indu
cte ob neceſſitatem hominũ:adhuc talibus põt renũtiari:vt hic.
Jo.an.dicit ꝙ ſunt alie ferie,que appellant̃ repẽtine,vt ob rẽ pro-
ſpere geſtã inducte,vel vxorẽ ductã,vel filiũ ſuſceptũ. Inquãtũ gl.
dicit nõ poſſe renũtiari ferijs I honorẽ Dei introductis,dicit Jo.
an.hoc verũ,etiã in cõpromittẽdo,loquẽdo de xp̃o arbitro. In ar
bitratore autẽ ſecus.De quo in Spec.de arbitro.§.ſi.ad ſi.ver.itẽ
in forma.⁊ duob⁹ ſequẽtib⁹. Inquãtũ dixi ferijs poſſe renũtiari
hominũ cã,hoc intellige nõ referẽdo ad repẽtinas,vt dicit Spec.
e.ti.§.nũc dicamus.in prin.Et hãc opi.ſequit̃ Tan.ad hoc.ff.de
arb.l.ſi feriatis.ff.de poſtu.l.quos ꝓtor.de iure immu.l.ſemper.§.
19 cõductores.C.e.l.oẽs dies.prope ſi.ibi:noſtris,⁊c. †Sed eſt dubiũ
qs ferias has introducat. Dic ꝙ ferias in honorẽ Dei inducit
papa vniuerſum quo ad oẽs actus:qꝛ in talibus,vt tãgẽtibus ani
mam,vniuerſa creatura ſubiecta eſt Deo,⁊ pape,⁊ Imperatori
quo ad forũ ſuũ:vt.l.dies feſtos.⁊.l.oẽs.⁊ per totũ.C.de ferijs.⁊.ff.
20 In ciuitatib⁹ autẽ hoc põt epiſcop⁹ cũ clero:de quo dixi.ſ. †Nũ
quid autẽ poſſit iudex inferior epiſcopo inducere ferias repenti-
nas.Videt̃ ꝙ nõ.C.de ferijs.l.a nullo.Dico ꝙ in certis,in quib⁹
recognoſcit̃ princeps,⁊ in quibus princeps ponit iudices:nõ põt
aliquis abſq; principis cõſenſu repẽtinas ferias inducere.In ter
ris autẽ nõ recognoſcẽtibus ſuperiorẽ ſatis põt dici ꝙ inducãtur
ferie.Sꝫ dato ꝙ poſſit renũtiari in cõtractu,Cy.poſt Jac.de are.
tãgit hoc dubiũ in.l.i.C.de ferijs.Gul.alle.qđ no.in.§.ſi.e.ti.qꝛ iu
ri futuro nõ põt renũtiari.de acq.here.l.ſi is q.de le.ij.ſi ita ſub cõ
ditione.de re iudi.abbate ſane.lib.vi.de ecc.edi.ad audiẽtiã.Sꝫ cõ-
tra:qꝛ ius iam erat queſitũ,cum iam eſſent ferie ordinate a lege:iõ
ſepe in inſtrumẽtis apponitur illa renũtiatio.C.de pac.l.i.ff.e.l.pa-
ctũ.Et hic dicit Jo.an.qđ decr.nõ reddit queſtionẽ dubiã:qꝛ nul
li eſt dubiũ ꝙ in ipſis ferijs litigãdo,vel dũ inſtãt ferie paciſcẽdo,
illis põt renuntiari. Jaco.de Are.habuit queſtionẽ pro dubia,vt
recitat Cy.in.l.i.C.eo.quare ex quo nõ durat cõſenſus vſque ad li
tẽ nõ proficiat,per.l.ſi cõuenerit.de iur.om.iudi.⁊ per.l.ſi cũ dotẽ.
§.eo autẽ tempore.ff.ſol.ma.Cy.eligit ꝙ in cõtractu preſente par-
te põt renuntiari,per no.in.l.i.C.de pac.Et ex hoc reſpõdetur ad
cõtraria.⁊ no.de teſti.Raynutius.ſuper.iij.gl.Ad.l.ſi cõuenerit.
dicit ꝙ hic eſt pactum de nõ declinãda:vt no.in.d.l.ſi cõuenerit.⁊
de offi dele.ſignificantibus.vt no.de iudi.c.i.Et hoc tenet Jo.an.
in addi.in loco preal.Idẽ Bart.in l.i.§.ſi pretor.ff.de ferijs.alleg.
C.de tem.app.l.pe.§.ſi. Quod intelligit Gal.de Cu.niſi alia cauſa
ſuperuenerit,vt puta ſi erat pauper:⁊ ex hoc nõ implicabitur,niſi
modo ſuperuenerũt diuitie,ita ꝙ eſt neceſſe ꝙ occupetur erga rẽ
ruſticã,ꝙ nõ erat tẽpore celebrati contractus:arg.l.de etate.§.ex
cauſa.ff.de interro.act.ff.de procu.l.poſt litẽ.Renũtiatio tamẽ fe-
riarum refert̃ ad ferias iam inductas.Unde ſi de nouo inducerẽ
tur poſt cõtractum,illas nõ tolleret renũtiatio:vt.l.ſi ita.ff.de an.
21 ⁊ar.lega.ad qđ de renũ.cum inter.P.Gau. †Inquãtum dixi poſ
ſe renuntiare,verum eſt etiã eo ꝙ ſponte litigant,videntur renun-
tiare,⁊ ſcienter recipiendo talẽ terminum.Quod intelligo quo ad
validitatẽ illius actus:alias cum ſit cauſa ſucceſſiua,nõ artaret̃
poſt expeditionẽ illius actus.Per no.per Compo.de reſcrip.dile
ctus.⁊ per ca.ex parte.ſ.de appe.⁊ quod no.in.l.adulterium.C.de
22 adul.per Butr.de quo in Spe.eo.ti.§.ſi. †Itẽ valeret renuntiatio
quo ad partes,ſed nõ quo ad preiudicium teſtium,vt illo tẽpore
23 cõpellerẽtur teſtificari:vt no.C.e.l.oẽs.in vltima glo. ¶ †Quero
quo tempore ferie meſſium vindimiarũ inducantur.Dic quod ſe
cundum varietatẽ locorũ ferie inducuntur,cũ diuerſis tẽporibus
ſint vindemie,aliquãdo tardius aliquando citius.ff.e.l.preſides.
An poſſint partes cõpelli litigare tẽpore feriarum.Dic ꝙ non re
gulariter.Fallit in certis caſibus.Fallit primo in actu appellatio
nis interponẽde:qꝛ quolibet die feriato poteſt appellari.C.e.l.i.⁊
in repentinis,⁊ ſolẽnitatibus:vt in auc.de app.in prin.l.i.§.i.ff.qñ
app.ſit.Et hoc tenet Bar.in dicta.l.i.⁊ gl.de app.appella.li.vi.in
verbo lecta.Proſecutio tamen fieri nõ poteſt tẽpore feriato,licet
currat tps:vt dicta.l.i.⁊ no.ij.q.vi.anterior.l.⁊ in dicto.§.i.in auc.
de app.Fallit.ij.in executione ſententie de iudi.c.ſi.Hoc intellige
in ferijs ob neceſſitates hominũ.In ferijs autẽ ſolennibus nõ,niſi
ſi res eſſet tẽpore peritura,vt ibi.Qđ intelligo quãdo momẽto eſt
peritura,vel ſi exigat tractũ in pereundo,longa eſt feria.Fallit.iij.
quãdo res,vel actio eſt tẽpore peritura,vt in actionibus tẽporali
bus,ꝙ cõcedetur ſaltem vt litem cõteſtetur:vt ibi no.Quod intel
ligo,ſi feria cõſumeret finẽ actionis:ſec⁹ ſi adhuc ſupereſt de tpe.
Adducit gl.aliud caſum in re celeritatem deſiderante:vt.l.pri.ff.
de dam.inf.Et extendit hoc Bar.per hãc decre.etiam ad ferias I
ductas ob reuerẽtiã Dei,in l.diuus.ff.de ferijs.Fallit ſcđo gl.qñ

ſubeſt pietas,vt in cauſa debiliũ,vel miſerabiliũ perſonarũ:qꝛ in
operib⁹ miſericordie diſtinctio dierũ nõ eſt habẽda.Ho.gl.inq̃tũ
dicit,miſerabiliũ perſonarũ:qꝛ queſtiones viduarũ,⁊ queſtiones
pauperũ,⁊ cõſequẽter queſtiones eccleſiarum,videnẽ poſſe tracta
ri die feriato.Sꝫ hoc vltimũ nõ credo,per hãc decr.niſi ſubſit alia
pietas.Spe.in tit.de ferijs.§.ſequit̃.ver.porro.enumerat aliquos
alios caſus dubios,an poſſit agi cã die feriato.Primo dicit oia,
que ſunt voluntarie iuriſdictiõis,exerceri poſſe.Hoc declarauit ſu
per litera.Scđo dicit ꝙ cã alimẽtorũ vxoris,mortuo viro,põt agi
tari die feriata:qꝛ id pietas ſuadet.Et dt Jo.an.ibi,qđ hoc tenuit
Alb.Gal.de fer.c.ſi.ff.e.l.i.⁊.ij.Idẽ de aliis alimẽtis in.l.ij.ff.de fe
rijs.Et hoc eſt certũ in ferijs ob neceſſitatẽ hominũ.in alijs ferijs
magis eſt dubiũ.Sꝫ ſatis puto idẽ,ſi pauper ſit:qꝛ hec eſt cã pia,
vt hic:⁊ neceſſitas hoc ſuadet.Et idẽ Inn.hic,ſi cã eſt alimẽtorũ
pupilli:in cã matrimoniali.Jo.xv.q.iiij.in ſumma.dicit illã poſſe
tractari die feriata,ꝓpter periculũ adulteriũ. Idẽ dixit de matri-
monio ſpũali,qñ agit̃ de electione epi,vel prelati,propter pericu-
lũ more.de app.oblate.l.di.poſtq̃.Dicit Spe.hoc verũ,ſi agit̃ ex
officio:ſi agit̃ in figura iudicij.ſec⁹.de clan.deſpõ.cũ inhibitio.de
dinor.porro.§.i.Et hoc cõcludit,ſiue ſint ferie hominum cã,ſiue
ſint ſolẽnes.Inn.dicit cauſas ſpirituales,vt electionum,⁊ inquiſi-
tionum,etiã diebus feriatis exerceri poſſe:qꝛ pietas,⁊ neceſſitas
eas audiri ſuadet.xv.q.iiij.placita.Idẽ Hoſt.Jo.an.remittit ad
cle.ſi.de ver.ſign.gl.in cle.ſi.iũcto tex.hoc decidit.ſ.ꝙ tpe feriato in
honorẽ Dei,vel ſi feria ſit repentina in cauſis ſummarijs vſurarũ
vel matrimonũ,vel decimarũ,vel matrimonialiũ,nõ põt procedi:
ſed ſic tpe feriarũ ob neceſſitates hominũ.Hec oia credo vera,ni-
ſi aliud ſuadeat promptũ,⁊ euidens periculũ:qđ arbitrio iudicã-
tis relinquo.Quid enim ſi quis dicit ſe cõſanguineũ mulieris,⁊
ipſa quotidie debitum exigit? Item dicit Spec.ꝙ ſi iurauit quis
reſtituere vſuras,⁊ iam factum eſt preceptum,qđ cauſa executio-
nis quocũq; tpe feriato poterit tractari.Itẽ in decimis,ſi ſtatim
eſt illas erogaturus in ſubuẽtionẽ pauperum actu egentiũ.Itẽ
addit Spe.ſi cauſa eſt tpe quo ad iuriſdictionẽ peritura.Sed nõ
placet hoc Jo.an.poſt Gui.de Suza.qui hoc ponit in.l.ſciẽdum.
ff.qui ſatiſ.cogã.Dicit tñ ꝙ ſi vltima dies iuriſdictionis delegati
occurrit feriata in ferijs ob neceſſitates hominum poterit,ſi non
fuit in culpa,pronuntiari:in ſolennibus aũt non,nec in ruſticis,ſi
fuit in culpa.ff.de ferijs.l.ſi feriatis.in ſi.⁊ de arbi.l.ſi de meis.§.ſi.
ſm Jo.an.in addi.Omnia cõfirmat Jo.an.hic,dicens quod vbi
promptum eſt periculum animarum,die feriata procedi poteſt
qꝛ anima cũctis rebus eſt preferẽda.xij.q.ij.precipimus.C.de ſac.
ſan.ec.l.ſancimus.ſm Hoſt.Idẽ dicit in omnibus celeritatẽ deſi-
derãtibus,quorũ exẽpla patẽt.ff.e.l.i.⁊.ij.Ex dictis in gl.dubita-
tur occurrẽtibus ferijs meſſium in loco vocati de mẽſe Auguſti,
⁊ in loco iudicij,vt in curia,de menſe Septẽbris,comparuit reus
de mẽſe Septẽbris,citatus vt cõpareret de mẽſe Auguſti,⁊ cõdẽ
natus qꝛ nõ cõparuit de mẽſe Auguſti in expẽſis,an ſnĩa ſit nulla
vel ſaltẽ relaxãda.Dum queſtio fuiſſet de facto in curia,quidã di
cebant ponderari ferias rei:qꝛ iura de ferijs loquentia,⁊ cauſa fe
riarum,reſpiciunt perſonam rei:nam lex dicit tempore meſſium,⁊
vindemiarum quem nõ cogi ire ad forũ:⁊ qđ occupati circa rẽ ru-
ſticã non ſunt cogẽdi ire ad forũ.ff.de ferijs.l.i.Si ergo leges põ
derãt perſonã tracti ad forũ pluſquã tribunalis iudicis,in fauorẽ
reorũ ferie inducte ſunt:nõ retorqueantur ergo in leſionẽ rei ferie
ſed reo fauor cõſeruetur,⁊ rei ferie,nõ actoris attẽdant̃.C.de legi.
qđ fauore.de re.iur.qđ ob gratiã.li.vi.cũ cõcor.Secundo qđ cau
ſa regulat diſpoſitiones:fuit enĩ cã feriarũ hominũ neceſſitas,ne
abſtrahant̃ a re ruſtica.i.a meſſib⁹.Per ferias aũt loci iudicij ñ
abſtrahit̃,⁊ ꝓferias ꝓprias ſic.Attẽdẽde ergo ſunt ꝓprie ferie.ff.
pac.l.idẽ dictũ.C.qui ad libe.perue.non poſ.l.iij. Tertio,qꝛ dato
qđ lex non dicat,princeps,vel iudex interpretari dꝫ,vt legis ra-
tione,⁊ ſimili dicat̃:qꝛ nõ oẽs articuli decidi poſſunt a lege.ff.de
legi.l.⁊ ideo.cũ.l.ſe.Ad hoc ſupra de dila.expoſuit.De facto fuit
terminatũ in curia ferias attendi loci iudicij:qꝛ aſſignãs terminũ
aliquod tẽp⁹ vitare nõ tenebat̃,niſi tps feriarũ loci iudicij. Illas
autem cauare debebat:qꝛ ſi tũc cõparuiſſet,fruſtra ibi fuiſſet:naꝫ
nullꝰ peregrinꝰ,⁊c.viij.di.qui contra.Probat,qꝛ ſi diceret̃ ferias
hominũ obſeruãdas:q trahũtur,cõſtat ⁊ ferias loci iudicij ob-
ſeruãdas:ergo haberet reus duplicem feriam:qđ nõ eſt dicendũ.
Probat ſcđo,qꝛ vbi in variabilib⁹ princeps,vel ſtatuens aliqđ
diſponit figendo pedes,illud eligẽs,vt mediũ cõmune variabi-
lium,nõ lꝫ illud mutare propter aliquã particularẽ caſus occur-
rentiã:principes certo tẽpore rati ſunt tempora feriarum,⁊ illa
moderati ſunt ad cõmunem contingentiam,non tñ licet illa mu
tare,lꝫ ſepe occurrant caſus,in quibus vtile eſſet aliud facere.ff.q
⁊ a qui.l.proſpexit.Dat ſimile,lex prouidit de etate poſtulandi,ad
xvij.annum:et tñ licet multi minores ante.xvij.inueniantur ma
gis idonei ad poſtulãdum,quam maiores,tamẽ hoc nõ licet mu
tare.ff.de poſtula.l.i.§.pueritiam.Non obſt.qđ dicitur,ferias in
cã inducendi reſpicere fauores illorum,qui trahuntur:qꝛ hoc ne

gari pōt: qꝛ ꝛ alia cauſa fuit regeſ laboris īter feruores eſtiuos.
C. de ferijs. l. j. Item dato ꝙ hoc concederetur, nō ſequitur ꝙ vbi
eſt circa rem ruſticam, non debeat vocari: qꝛ ſi hoc diceretur, nun
quam poſſent, ſaltē ruſtici, in ius vocari, cum ſemper itēdant, ꝛ
vt plurimū circa rem ruſticaꝫ: nec fuit intētio iuris, eos in toto ex
cuſare, ſed voluit quedā tempora anni, que ad hoc viderent̄ ido
neiora, ad has ferias ſtatuere: lꝫ poſſet contingere qḋ aliquibus
eſſet vtilius qḋ alio tpe haberent ferias: qꝛ lex nō potuit omnes
caſus, ꝛ ſingulos ꝓuidere, ac ſingulorꝫ vtilitates ꝓuidere. ff. de
legi. l. iura. ꝓuidit de ferijs vtilitate, quam preelegit cōmunem, vt
ꝛ facere dꝫ: nō rūpitur ergo lex ob alicuius particularis loci vtili
tatē, ſed ſeruāda eſt, ꝗꝗ illi loco dura: lex enim generalis eſſe dꝫ
ꝛ generalitati prouidere. iiij. diſt. erit. non in ea oculus haberi dꝫ
ad ſingulorum particularitatē: ꝛ hoc determinato per legē, vel ra
tione, propter caſus particulariter occurrentes, lex frangi non dꝫ
ꝗꝗ ratio ſuadeat in oppoſitū a lege determinati ꝓpter interpre
tationē ꝓncipalis, aut miniſtrātis iuſtitiā: qꝛ ſi attēderet̄ feria ſe
cūdū occupatiōeꝫ tracti, qꝛ occupat⁹ erga opa ſua, nūꝗ niſi, vl̄ a
liꝗ lius vocarent̄, nec quos ipſi vocarēt: ꝛ hoc nō eſſet vtile, neqꝫ
equū. Nō ob. l. j. ff. de ferijs. q̄ dicit occupatos circa rē ruſticā non
vocādos: qꝛ dꝫ intelligi in tpe determinato, ꝛ feriato: ſꝫ in alijs ſe
cus. Per que cōcludit Inn. ferias determinatas in loco iudicis
attēdendas. Hāc queſtionē late examinat Spe. an attēdant̄ ferie
ꝑtoris, iudi. vel rei. l. Spe. eo. ti. §. j. ver. ſꝫ pone. ibi recitat Odof.
tenuiſſe attēdi locū iudicis: qꝛ vbi agitur de cauſe ordinatione, at
tendit̄ locus iudicis. l. ij. ff. de teſt. ꝛ. l. j. ff. de vſur. no. C. de eman.
li. l. j. ꝛ in. l. j. C. de ſum. tri. ꝛ ſi. ca. ꝛ no. ē. de cōſue. ſuper rubrica. Et
hec pars potiſſime hac vltima ratione eſt vera. Dicit tamē Inn.
qḋ quādoqꝫ nō ſunt a iudice determiate ferie ī loco: ꝛ illas ſerua
re dꝫ, que cōiter in locis ſubiectis fiūt, ꝛ occurrūt, vt illo tempore
fiāt, quo cōiter occurrūt vindemie, vel meſſes: vt in legib⁹ allega
tis. ꝛ. ff. de tri. l. j. de fun. inſtru. l. cum de lanioīs. §. aſinam. Nec vbi
fiunt, ſi nō fiūt in locis, vt qꝛ ibi nō bibit̄ vinū: ꝛ tūc ſi loc⁹ eſt vbi
non naſcit̄, nec bibit̄ vinū, nō attendūtur ferie vindemiaruꝫ. Si
ſumus in loco vbi non naſcit̄ vinuꝫ, nec granū, vbi tñ bibitur vi
num, ꝛ comeditur granū: attēdi debēt ferie tpe, quo cōmuni⁹ va
cant in eūdo pro grano, vel pro vino: qꝛ lꝫ ex ſuis terris non colli
gant granū, neqꝫ vinū, oportet tñ qḋ aliquo tēpore anni ꝓuideāt
ſibi de vino ꝛ grano, quo per totū annū vti debeant. Quādoqꝫ fe
rie nō ſunt determinate, ſꝫ determināde in loco iudicꝭ: ꝛ tunc ſta
tuēdo termino bene eſt qḋ iudex attēdat ꝗtū pōt, vt in ferijs pa
trie litigatorū eos nō ledat, qn ferijs ſuis potiātur, niſi aliḋ ratio
moueat in cōtrariū: tñ ſi iudex hoc nō faciat, non poterit aliqua
pars appellare: preſumitur eñ pro iudice. de elec. bone me. de re
nun. in preſentia. ꝛ qꝛ in talibus, que arbitrio iudicis relinquunt̄,
non pōt pars appellare ſiue in ferijs patrie, ſiue extra terminum
aſſignet. Ad ē qḋ no. ē. de off. dele. cōſuluit. §. j. ver. nec erit. Per
hoc dicit Spe. in ti. e. §. i. verſi. ſꝫ pone. qꝛ ferie vindemiarū nō ſo
lum cōceduntur ruſticis. agricolatoribus, ꝛ ſimilib⁹, ſed militibus
clericis, burgēſib⁹, ꝛ ſimilib⁹, ꝛ clericis, artificib⁹, ꝛ alijs. ff. e. l. j. in
prin. qꝛ lꝫ perſonaliter his nō intēdāt, tñ intendūt per alios, pu
ta per ꝓcuratores, colonos, ꝛ huiuſmodi ꝛ lꝫ ꝑ ſe nō occupentur,
poſſunt tñ per alios occupari: puta procuratores, teſtes, vel ad
uocatos, quos habere non poſſunt. Licet ergo cā ceſſet, nō ideo
ceſſabit effectus. Dicit tamen Inno. hic Papam determinaſſe,
qḋ ſi aliqui de remotis partib⁹ eſſent in curia per ꝓcuratores, et
dum ageretur cauſa eorum, occurrerent ferie, ſi nullatenus lederē
tur, ꝙ cogerent eos litigare: qꝛ malitijs hominum non eſt indulgen
dum. ff. de rei vendi. l. in fundo. Quod puto, ſi non habet impedi
mētū ex hoc circa aduocatos, vel teſtes, vel alios cauſam inſtruē
24 tes. Et ſic dicit Spe. de mādato Clementis ſeruatū. ¶ † Reſtat
nūc decidere dubia aliqua vulgaria. Primū, an citatio die feria
ta arctet citatū ad cōparendū die nō feriata. Scōm, an citatio fa
cta die feriata pro nō feriata arctet citatū ad cōparendū. ¶ Ad
primū, excludendo caſus nō dubios, primū videtur citationē ar
ctare: qꝛ a iure quandoqꝫ aſſignatur terminus in die feriata. Nam
feſtum beati Luce aſſignatur ad comparendum. de reſti. in integ.
cum ex literis. §. ſi. principium quadrageſime, ꝛ feſtū natiuitatis,
ſupra ti. j. expoſuit. ꝛ dominica, qua cātatur, Ego ſum paſtor bo
nus. de dolo. cum dilecti. ꝛ feſtū reſurrectionis dominice. de accu.
veniens. Excludendo caſus indubitabiles, dic, quandoqꝫ iudex
ſic citat. Cito te vt tali die cōpareas: ꝛ ſi forſan dies feriata occur
rerit, aſſignamus tibi nō feriatā proxime ſubſequentem. Et ſcōm
hoc nulla occurrit heſitatio. Ideo conſulunt Io. An. ꝙ citans in
aſſignatione termini obſeruet hāc cautelam: qꝛ poſſibile eſt ꝙ illa
dies occurret feriata, ꝛ ſi nō ſit feriata apud citātē: ꝛ ſic occurrere
poſſent dubitatiōes, de qb⁹ dixi. ē. Quiqꝫ citat ſic, Tibi manda
mus, vt vſqꝫ ad diē talē cōpareas. Et cū poſſit hec dictio, vſqꝫ, ap
poni ad terminādū tpꝰ, vſqꝫ quo cōparere poſſit interim, vel poſt,
qḋ ſic in dubio dꝫ intelligi: ꝛ ſic debent intelligi iura preal. ꝛ alia ſi
milia ſm Hoſt. ꝛ hoc tenuit dominus Rich. de Senis, vt recitat

Ex. in. l. dies feſtos. C. de ferijs. qḋ vbi ponit̄ dictio, vſqꝫ, quālibet
die intra feſtū venire poterit. Super hoc vide ꝙ ſcripſi poſt Bar.
ꝛ Fred. de Senis in cle. quāuis. de app. in verbo, intra dictū. Quā
que aſſignatur dies feriata ad notādum tēpus ex quo procedi de
bet: ꝛ valet citatio, vt Cito te vt cōpareas corā nobis: vt ex tūc in
cauſa procedatur. Nā dato ꝙ illa die procedi nō debeat, illa tamē
cōparere poteſt. Uel dic ꝙ ſicut nō poteſt iudex die feriata iudi
care, ſic nec illa die aſſignare diem ad cōparendū. Ideo dic vt in
caſu ſeqūēti, cōiūgēdo ſimul: Quādoqꝫ dies feriata aſſignatur ad
ſignificandū tpꝰ, in quo cōpareri, vel in quo procedi dꝫ, vel actus
expediri: ꝛ tunc dicūt quidā, ſm Inn. ꝙ quādoque exprimit̄ error
in citatione, vt qꝛ citatur tali die dominica ad cōparendū, vel talē
actum expediendū: ꝛ dicunt hi citationē nō tenere, ſi nō exprima
tur error: vt qꝛ citat die tali, ꝛ illa occurrit feriata, ꝛ citatio arctat,
vt ſi nō poſſit illa die cōparere arctetur ſequenti die ad cōparēdū.
Aſſignat cauſam, qꝛ, vt in ſententia dicit̄, de re iud. c. j. ſi exprimit̄
error in citatiōe, citatio eſt nulla: ſi nō exprimit̄, citatio erit aliqua
ꝛ ſcōm aliquos arctabit̄ ad cōparendum die immediate ſequen.
ſꝫ alios die precedēti: ar. ff. de tē. app. l. ij. Ad hoc, qꝛ duo ſunt hec
mādata: vnū, vt cōpareat tali die: ſm vt cōpareat ſimpliciter. ff. de
arbi. l. Celſus. de dolo. cū dilecti. lꝫ excuſet̄ a primo, vt ibi, ꝓpter
impedimētum feriaruꝫ nō excuſat̄ a ſcḋo. Et hoc dicit, etiā ſimul
ti dies interponentur, intra quos cōparere nō poſſet, arctaret ad
cōparendū ꝗꝫ cito cōmode poſſet. Per quā rationē idē cōcludit
Inn. reiecta diſtinctione. §. indiſtincte, ſiue aſſignet̄ expreſſe termi
nus diei feriate, ſiue tacite, vt habeat locum, vt ſi nō die feriata ſe
quenti cōparere teneatur: de in inte. reſt. cū ex literis. de dolo. ꝛ co
tu. cum dilecti. de acc. veniens. cū ſim. Pe. de Bella perti. in. l. cer.
vbi Cy. C. e. dicit ꝙ non valet citatio, etiā ad finem, vt die nō feria
ta cōparere teneatur: qꝛ hoc mādatū vt tali die cōpareat, eſt vnū,
ꝛ indiuiſibile, ſcꝫ vt ad diem cōpareat: qꝛ ſi mandaretur, vel ſubin
telligeretur, vt cōpareret, mandatum eſſet vt in certum nullum, ſi
nō certificetur dies, qua cōparere debet. Ad hoc de ver. ob. l. ita ſti
pulatus. vbi nō valet ſtipulatio, in qua omittatur dies. Secūdo,
qꝛ diſpoſitio impoſſibilis in expreſſo, vitiat̄ in tacito poſſibilē. Si
promitto hodie Rome ſoluere, nō valet, etiam vt obliger ſimplici
ter ſoluere. ff. de eo, qḋ cer. lo. l. ij. alias. iij. §. eū, qui ita. Inſt. de ver.
obli. §. loca. ad fi. §. Nō ob. l. Celſus. qꝛ ibi eſt diuiſibile mādatū de
ſoluendo, a mādato de ad diē ſoluendo. Nō ob. de dolo. cum dile
cti. qꝛ ibi mādatum ad diē cōparendū nō erat impoſſibile, cuꝫ ibi
tempus feriatū fuiſſet adiectum ad extremādum tempus, ex quo
procedi debet, ſecundum eum. Itē ibi mādatū nō erat impoſſibile
de iure, licet forte ibi difficile propter impedimētū. ff. de ver. obl. l.
cōtinuus. §. cum ita. Io. An. hoc reprobat, cōcludens ꝙ in māda
to de ad diem cōparendo, poſt mandatum de cōparendo, per di
ctum c. cuꝫ dilecti. Nec eſt verū ꝙ ſit indiuiſibile ex hoc, qꝛ citatio
ſine die nō arctet citatū: qꝛ imo valet. de app. cum parati. ꝛ ibi nō.
Et intelligitur: vt cōpareat, cum citius, ꝛ commodius poterit.
l. ſi peculiū. ff. de ſta. li. l. ij. §. ſi quis. ff. ſi quis cau. Inſti. de ver. obl.
§. loca. ff. de ver. obl. l. eum, qui Calēdis. §. fi. Hoſt. videt̄ tenere in
diſtincte nō valere citationem ad diem feriatā: qꝛ cum illa die ve
re nō poſſit, nec debeat: vt. l. ij. ff. de in ius vo. opus eſt alia citatio
ne. l. ij. ff. ſi quis in ius vo. nō ierit. Io. An. ſic reliquit. ¶ Uidēdū
ſunt duo. Primo an citatio ſine die valeat. Scḋo, an in mādato
de cōparendo ad diem inſit mandatum ſimpliciter de cōparēdo.
25 ¶ † Ad primuꝫ dic ꝙ ſi diē voluit apponere, ꝛ nō appoſuit erro
re, poſſet dici citationem non tenere, per. l. ita ſtipulatus. ſed ſecus
puto in iſtis actibus iudicialibus, in quibus lex ſupplet: vt. l. in ſe
nata. §. fi. de dam. infec. ꝛ. l. de die. qui ſa. co. l. j. in fi. de preto. ſtip. ꝛ ꝑ
habetur. ff. ſi quis cau. l. ꝛ ſi poſt tres. Ex quo ptꝫ ꝙ ſi ex certa ſciē
26 tia nō appoſuit: valet citatio. ¶ † Ad ſcōm negari nō poteſt ꝙ in
actu ſucceſſiuo ſi quis citet̄, vt qñ citat̄ ad totā cām, ꝙ inſunt duo.
de cōparēdo, ꝛ ad diē cōparēdo, vt dicit tex. de dolo. cū dilecti. vbi
quis citatur ad actū momentaneū, hoc nō eſt bene in iure expreſſum
maxime cū citatio determinetur ad diem. Sed poteſt dici ꝙ man
datum de comparendo ad diem, eſt validum: planū ꝙ ineſt mā
datum de comparendo. Sed quādo eſt inualidum, vt hic, ſaltē quā
do expreſſe fit ad diē feriatū, queſtio eſt dubia, ꝛ incidit in verba
cardicam, an vitiato expreſſo vitietur tacite incluſum. Qua proſe
quitur Cy. in. l. ſi. C. de ſacroſanc. eccle. tamen pro nunc tenendū ꝙ
vbi expreſſuꝫ eque principaliter ineſt, vitiato expreſſo nō vitiat̄ ta
citum, ſi vitium in expreſſo nō cōcludit ad tacitum: vt eſt tex. ff. de
leg. i. l. fideiuſſor. ꝛ ſic eſt in propoſito: qꝛ in mandato de ad diē cō
parendo, ineſt eque principaliter mandatū de comparendo. Nō
obſtāt iura allegata pro Pe. qꝛ vel loquuntur qñ errore omittit̄
dies: quo caſu non adeſt voluntas ꝗd ſimpliciter agēdi: vel loqu
tur in cōtractib⁹, q nō ſupplent̄ a lege, nec diſtinguunt̄, vel diſtri
buunt̄, imo a ſono verborū nō recedit̄: vt. l. quicquid adſtringen
de. ff. de verbo. obli. ꝛ. l. j. ꝛ. l. in ꝯuētionalibus. non iudicialibus,
in quibus iura ſupplēt, ꝛ verba diſtribuuntur ad interpretatum
intellectum ſupponētis: qꝛ in illis equitas attenditur, quam in

dicis

dices habere pre oculis cenſent.ff.de eo,qd certo.l. qd ſi Epheſi. de re iudi.cum eterni.li.vj.in ſi.de pacto.ſtip.qui ſa.co.l de die.Et
2 hec ſufficiant. ¶ † Reſtat deſcendere ad ſecundum dubium,nūquid ſi fiat citatio die feriata pro nō feriata,arctet citatio ad cōparendū die non feriata. Videtur ꝙ non:vt.l.dies.§.j.vbi dicit litera, Sileat horrida vox preconis,ꝛc. Citatio ergo cōtra illā legē eſt nulla:q2 actū die feriato nullum eſt:vt.l.j.ff.de ferijs.C.de legi.l.non dubium.x.diſt.iudex. Item q2 citatio quedam ſententia eſt interlocutoria:vt.l.preſenti.C.de his,qui ad ecc.confu.ergo nulla die feriata,vt hic,in ſi. Idem ſi diceret non de ſentētia,ſed de proceſſu. Idem concluditur per hanc decr.que de vtroque loquitur. In contrarium eſt,q2 effectus citationis dirigitur in tempus cōceſſum:ꝛ paria ſunt quid fieri in tempus permiſſum,vel prohibitum,effectu collato in tempus permiſſum.ff.de donat.inter vi.ꝛ vxo.l.ſi cum vx.j.de ſepul.de vxore.ff.de here.inſtit.l.in tempus. Recitat Io.An.quoſdam tenere citationem non valere:q2 lex illa non ſolum reſpicit effectū,ſed etiam initium,ſcilicet cōmiſſionē citationis. Dicit Io.An.ꝙ hec opi.eſt vere de iure,ſed conſuetudo derogat,ꝛ de facto non ſeruatur. Et fertur ꝙ Dy.quandoꝗ tenuit hoc. Allegabat ꝙ in iudicijs ponderamus initium.ff.de mino.l.iij.§.ſcio. Citatio autem pars iudicij eſt.de proba.quoniā Inſti.de pen.te.liti.in ſi.ad hoc.ff.de ſeruis expor.l.moueor. Sed poſtea mutauit per leges.ſ.allegatas in.l.i.§.item nuntiatio.ff.de ope.no.nū. Io.An.dicit ꝙ hec opi.quam nutrit conſuetudo, minime immutanda eſt.ff.de legi.l.minime. Quod ſic poteſt fortificari:q2 actus collatus de loco prohibito in permiſſuꝫ valet.l.ſi.ff.de offi.prefec.vr.C.de epi.ꝛ cle.l.omnes.§.ſi vero aperitur.igitur ꝛ in tempore.ff.ſi cer.pe.l.vinum. ¶ Ad contrarium reſpondetur ꝙ in citatione eſt ponderare triplicem actum. Primum,commiſſio de citando. Secundum,executio precepti,que fit per nuntium. Tertiū,actus,in cuius effectum dirigitur citatio,ſcilicet cōparere,vel actū facere,ad quem citatur. Primus q2 non requirit cauſe cognitionem,fieri poteſt die feriato.l.actus.C.e.tit. Nec ob. C.de dila.l.a procedente.q2 id intelligitur in alia dilatione,quā citatoria. Item ibi quando cōtradicitur dilationi:quod hic nō fit,cum fiat abſente parte,vt dixi de dila.c.j. Secundus actus eadē ratione fieri poteſt:q2 non exigitur cognitio in nuntio requirēte. Ad hoc.ff.de adul.l.miles.§.ſexaginta.precipue ſcḋm lec.que habet libelluꝫ in citatione tranſmitti. Tertius,ſcꝫ proceſſus inchoādus hic fieri nō poteſt. Unde dicebat Pe.de Bellaperti.ꝙ olim citabatur quis ad comparendum,ſcilicet ad ſatiſdandum.ff.de in ius vo.in rubro ꝛ nigro.ff.qui ſat.co.in.l.ſi vero.§.qui pro rei.p quā citationem veniēdo,ꝛ querendo fideiuſſores auertebatur ab his,quorū cauſa inducte ſunt ferie:quē reſpectum habuit.l.dies feſtos,ſecundum eum. Sed hodie ſolum citatum vt veniat. Tale igitur preceptum die feriata ad nō feriatam fieri poterit. De hoc in Spe.de cita.§.1.ver.item q2 citatio fit ad diem. Ibi Spe.tenet ꝙ citatio non valet quo ad commiſſionē,nec quo ad requiſitionē nuntij,per.l.omnes.ibi:Horrida vox preconis ſileat.ꝛ ibi:nulla ꝗꝗ.ꝛ ibi:Taceat ꝛc. But.cōcor.in.l.dies feſtos.ꝙ actus cōmiſſionis,vt ſnia,non poſſit feriato tempore quocunque fieri:actus requiſitionis nuntij in alijs ferijs fieri poſſet,ſed nō in die dominico:actus relationis nuntij ſimiliter in alijs ferijs fieri poteſt,ſed non die dominico. Bar.in.d.l.j.§.item nuntiatio.recitat Bn.diſputaſſe,ꝛ tenuiſſe citationem etiā quo ad cōmiſſionem cōmiſſaꝫ die feriato,ꝛc.pro nō feriato,non arctare citatū. Et ad leges,que dicunt non referre an quid fiat die feriato,reſpondet ꝙ aliud eſt, aliquid fieri tēpore prohibito,effectu totali collato in permiſſum: ꝛ valet quod agitur. Si autē ſolus effectus nō habitus confertur in tempus permiſſum,non valet qd agitur:q2 reperitur habitus originatus tēpore prohibito,vt hic. Alle.l.cedere diem.de verb.ſigni. Hic enim ex toto actus non confertur in diem feriatum,ſed ſolus effectus cōparitionis,ꝛ proceſſus. Bart.ibi,ꝛ Oldr.tenent ꝙ non valet citatio die feriato pro non feriato in diebus feriatis in honorem Dei.ff.de ſer.expor.l.minor.vbi pōderatur initiū in prohibendo citationem propter ſe. Hoc tenet hic tenet hic Cal. principaliter,q2 lex de ferijs prohibet citationem propter ſe,ſcilicet propter ſolum principium cōmiſſionis,non propter ſolum effectū citationis. Per que tollūtur obiecta:q2 donatio,ꝛ hereditas non prohibentur incapacem propter actum donādi,ſed propter collationis,ꝛ acquiſitionis effectum incapacem. Quod prohibeatur principium patet:q2 negari nō poteſt hoc de proceſſu,qui hic prohibetur. Item dato ꝙ non exigatur cauſe cognitio inter partes in hac citatione cōmittenda,exigitur tamen cognitio quedaꝫ in iudicis diſcuſſione:ꝛ debet fieri a iudice in ſe hoc diſcutiente:ꝛ maxime ſi ſimul in cōmiſſione aſſignatur terminus,qui habetur pro deliberatorio,vt quādo mittitur copia libelli,vel reſcripti:vt c.preterea.ā.de dila. In ferijs autē hominū cauſa,dicit Bac.ꝙ valet citatio:q2 ibi nō prohibetur reſpectu principij,ſed ſolū reſpectu exercitij,ꝛ ſic reſpectu finis citationis:q2 non dicit ꝙ non citetur,ſed ꝙ nō cōpella venire.ff.de ferijs.l.1. Et hoc intelligitur tā de commiſſione iudicis:quā de requiſitione per nuntiū:q2 in eis nō exigitur cauſe cognitio.l.ſed ꝛ ſi interpellatur.§.j.de arbi.l.ij.§.dies.ff.quis or.in bo.poſ.ſerue. Dicit tamen ꝙ hec opi.poſſet reſtringi ſolū ad diē dominicū:q2 ſic loquitur.l.dies feſtos.ff.de ferijs. Sed ꝛ hic loquitur generaliter,ꝛ dicit de proceſſu:cuius appellatione comprehenditur citatio.de prob.quoniam contra falſam. ¶ Ultimo Io.de Lig.format queſtiones, Oblationes,que fiunt diebus dominicis,debentur abbati,ꝛ cōuentui:que fiunt in die beati Proculi,debētur epo. Accidit feſtū beati Proculi,occurrere in die dominico,an debebunt. Pro abbate facit ꝙ pōderari debet dies naturalis. In contrariū,q2 ſpeciale derogat generali. Quidā dicūt ꝙ oblationes,que vt ſimiliter fieri cōſueuerūt die dominico,debebuntur abbati:ille,que ſuperabundant,epiſcopo:ꝛ hec ſapit equitatem. Et ſi conſuete facte ſunt,ipſi diuidunt inter ſe,ne alter eorum fraudetur.

¶ De ordine cognitionum. Rubr.

¶ Lapſis ferijs proponuntur lites,que recto tramite tractari debent. Sed quia queſtiones plures inter actores tantum:ꝛ ſic ab vna parte tantum proponuntur,interdum ab vtraque,ꝛ quādoque incidunt,ꝛ quandoque emergunt,ꝛ dubitari poteſt quis ordo ſit in eorum cognitione ſeruandus,ꝛ diffinitione,ideo hanc rubricam ſubmittit.ad hanc.ij.q.ij,ꝛ.iij.q.j.

1 ¶ Iudex ante ſententiā de peremptoria exceptione cognoſcit.
2 Rei vendicatio competit mulieri ad vendicandum virum.
3 Uir exponitur,id eſt,maritus.
4 Exceptionem non debet proponere reus ante fundatam intentionem actoris,ne fruſtra ſe grauet.nu.8.
5 Exceptio peremptoria que proprie dicatur.
6 Iudex interdum cognoſcit ſuper incidenti.9.
7 Titulus de ordine cognitionum quare inductus.
8 Exceptionem peremptoriam proponere ante vel poſt fundatam intentionem actoris an ſit in facultate rei.
10 Actio incidens vel emergens que dicatur.
11 Actio vbi incidit in aliam actionem intentatam,an ſit pronuntiandum expreſſe aut tacite.

Intelleximus. Decr.hec fuit cōmentata per Cal.
1 ſcḋm Io.an.h.d. † Iudex ante ſentētiā de peremptoria exceptione cognoſcit. Sufficit tñ ꝙ in principali pronūnet. Cōmunis diuiſio. Scḋa ibi:inquiſitioni. Caſus. Dū quedā mulier peteret quēdā in virū,parte viri ad iudiciū vocata,ꝛ alijs ordinabiliter agitatis, ipſa ad fundandū intētionis aſſertionē produxit quoſdam teſtes. Uir autē atteſtationib⁹ publicatis,vel forte ante publicationē,credēs mulierē pbaſſe,timēs ꝙ niſi opponeret,ꝛ pbaret intētū ſuū, ipſe excluderet,ꝛ ſnia cōtra eū promulgaret,oppoſuit cōſanguinitatis exceptionē,per quā,ea probata,intēdebat mulierē a ſua excludere intētione.exceptiōe oppoſita mulier dicebat ante oīa pronuntiandū matrimoniū eſſe cōtractum,marito aſſerēte ꝙ anteꝗ queſtio decideret,prius diſcutiēdā fore cōſanguinitatis exceptionē:ob que iudices dubitauerunt de duobus. Primo an prius ſit determinādā intētio actricis mulieris pbata ante,ꝗ de exceptione cognoſcatur. Scḋo,qualiter ſententietur,an ſufficiat ſuper principali tantū pronuntiari. Papa reſpōdet vtrique per ordinē. Primo de exceptione cognoſcēdum,ꝗ principalis queſtio decidatur. Secūdo,practica erit ſentiandi,vt probata exceptione,actrici mulieri perpetuum ſilentium imponatur,abſque ꝙ ſuper exceptione
2 particulariter ſententietur. ¶ † Nota primo mulierem poſſe vēdicare virum ratione iuris maritalis,qd hꝫ in eum.vide.j.de reſti. ſpo.ex parte.per Inn.ꝛ Io.An. in ſpe.q ſi.ſint legit. Et ex hoc patet practica libelli:q2 ſufficit quod dicat,Peto talem in virum
3 adiudicari. † Et intelligit in virum.i.in maritū ſic.v.di.ad eius, xxvij.q.v.c.j.ꝛ.c.manifeſtū.ꝛ.c.ſequ.de frigi.c.j.ꝛ.c.laudabilē.de
4 ſecūdis nup.c.pe.ꝛ vlti.cū ſim.ſm Cald. ¶ † Not.ij.cautelā pro parte rei,vt nō pponat exceptionē ante fundatā intētionē actoris,ne opponēdo ſe fruſtra grauet:q2 forte nō pbabit actor. Ad hoc de teſti.c.de teſtib⁹.de dolo.ſinē. Pōt tñ ſi vult,ſtatim oblata petitione opponere:ſed incaute agit. Pōt etiā expectare pbationē intētionis actoris. Et ſic vno modo poteſt intelligi hoc. Poteſt etiā expectare ſolā productionē teſtiuꝫ factam.ꝛ anteꝗ deponant,vel poſtꝗ depoſuerūt,anteꝗ publicentur, opponere. Per ꝗ apparet,exceptionē perēptoriā poſſe opponi quādocūꝗ vſque ad ſentētiā,etiā publicatis atteſtatiōibus. Quicquid ſenſe-
5 rit glo.C.ſen.reſcin.nō poſ.l.ij.de quo dicā de dolo.ſinē. ¶ † Not. iij.que proprie dicaf exceptio perēptoria:q2 illa,que intentionē principalem elidit.i.perimit,ſiue excludit. Ad hoc ite.nō cōceſſ. quoniā.§.ſinautē. Qd intellige,ſm Cald.ea pbata Ad hoc.ff.de
6 excep.l.ij.j.de pſcrip.ad aures ¶ † No iiij.ordinē procedēdi ſu-

per principali petito, ⁊ in queſtione, aut exceptione petitū perimēte: q: dꝫ ante deciſionē principaliter petiti prius diſcuti queſtio, ⁊ exceptio preiudicialis, ad cuius veritatē deficie ſubſiſtētia principaliter petiti, ⁊ facta illius diſcuſſione, cū ex eius euētu pateat defectus vel effectus principaliter petiti, decidit ꝙ ſniam ſolū principaliter petitū. Per ꝙ colligitur hic ꝙ ſuper incidēti nō eſt de neceſſitate pronūtiandū, ſed ſufficit ſuper principali petito decerni. Et ex hoc infertur ꝙ iudex interdū cognoſcit de eo, qḋ nō pronūtiat, ⁊ ꝙ facta probatiōe exceptiōis perēptorie abſoluēdus eſt re9 ab impetitione actoris. Notabilib9 expeditis recipiā aliquas op-

7 poſitiones Cal. ⁊ primo q: cōmētauit decre. ¶ † Opp. tripliciter contra rubrū, cuius oppoſitiones prius expediā. Scḋo veniā ad oppoſitiones, ⁊ queſtiones textuales, ⁊ vltimo ad apparatū. Primo rubrū redarguitur de ſuperfluitate: q: quo ordine plures queſtiones tractētur, dictū eſt. ſ. de mu. peti. Sol. Dicit Jo. Cal. ꝙ ibi principaliter tractat coꝛā quo poſſit re9 cōuenire actorē, ⁊ an poſſit qḋ in vna cauſa ſeruat, ſeruet in alia. Si qd aūt de cognitionis ordine ibi dicit, illud dicit incidēter: hic principaliter tractat quo ordine de ipſis cognoſcat. Itē hic nō ſolū tractat de ordine cōuētionis, ⁊ recōuētionis, ſed de ordine cognitionū quarūcunqꝫ pluriū queſtionū, ſaltē a diuerſis propoſitarū, ſiue reus ꝓponat per modū actiōis, ſiue exceptionis, vt pꝫ in nigro ⁊ de his nō tractat illa rubrica: ⁊ ſic vna nō eſt ſuperflua per aliā, lꝫ habeāt inuicē magnā cōuenientiā. Scḋo vr ꝙ male ſit ſita rubrica: q: inquātū loquitur de plurib9 queſtionib9 ab actore accumulatis, debuit precedere titul. de lit. cōte. poſt titu. de libel. obla. inquātū loquit de queſtionibus ꝓpoſitis a parte rei in vim dilatorie, debuit eē ante ti. de lit. conte. ⁊ de dila. reſpectu exceptionis, que proponit in vim perēptorie, debuit ſequi rubricā de excep. q: ante exceptio ꝓponitur ꝙ̄ de eā cognoſcat. So. Pōt dici hoc eſſe de his, que pēdent a principis volūtate, de quib9 nō pōt ratio reddi. ff. de legi. l. nō omniū. tñ fuit bene poſita hic, vt pꝫ ex cōtinuatiōe: nā principaliter tractat rubrica qñ queſtio ꝓponit a reo per viā exceptiōis incidētis: qḋ cōiter fieri ſolet poſt datū terminū actori ad probādū. Ex quo aūt ſic eſt propoſita, de cognoſcēdi ordine tractat, ⁊ adaptat ad ea, que frequētius, ⁊c. ff. de legi. l. nā ad ea. vt lite nō cōte. qm̄. in prin. Fatēdū tñ ꝙ diuerſis reſpectib9, de quib9. ſ. dictū eſt, potuiſſet in diuerſis aliꝭs locis locari. ¶ Opp. iij. ꝙ ſit inepte formata: q: principaliter in hoc ſcḋo libro tractat de iudicijs, ⁊ pertinētibus ad iudicia: ergo debuit dicere de ordine iudicioꝝ, ⁊ non de ordi. cogni. nā de ordi. cogni. C. ponit in. vij. li. in quo nō tractat de iud. Hoſ. hic in Sum. reprehēdebat rubrū, dicēs ꝙ, ordo iudicioꝝ, eſt verbū latiſſimū aptū cōprehēdere vbicūqꝫ tractat de ordine cauſarū, que alteri preferat, ⁊ que cū alia cōcurrat, ⁊ que prius, ⁊ que poſterius ſit tractāda. Sꝫ in rubri. de or. cog. querit quid iuris, cū queſtio liberalis propter aliā ciuilē vel criminalē differt. Ideo ponit in li. vij. vbi de liberalibus cauſis agit. Verū dicit Hoſ. habito reſpectu ad nigrū ⁊ trinſeqꝫ, put illas pſequit author iuris ciuilis ⁊ maxime intelligēdo ꝙ iudiciū includit i ſe cognitionē. Pōt ſaluari rubrica, q: verbū Cognitio, aptū eſt includere omnē queſtionē, prout ſubijciēda eſt ordini cognoſcēdi: ⁊ verbū. Judiciū, etiā aptū eſt in ſe cōprehēdere cognitionē: de quo in regula, in iudicijs de reg. iur. li. vi. per Archi. lꝟ. di. precepe a. ⁊ per gl. Inſt. qui nō eſt permiſ. fa. te. §. preterea. Nō eſt ergo differentia longa quo ad verbaꝝ ſignificatū, ſiue dicatur de ord. cogn. ſiue iudiciorum: cū ⁊ iudiciū pro cognitione ſumatur. xlvij. di. de Petro. lꝫ. di. c. ij. ⁊ econ-

8 uerſo. de ver. ſign. forus. ver. iudiciū. ¶ † Opp. nunc ad literā ꝙ ſit in facultate rei, qñ proponat exceptionē peremptoriā. C. de excep. ſi quidē. hic dici ꝙ demū intētione actoris fundata proponi dꝫ. igitur. So. Aliud eſt querere an actor poſſit proponere, aliud qñ debeat. Si queritur qñ poſſit: tūc ſi vult proponere ante lit. conteſta. nō poteſt, niſi talis eſſet nature ꝙ proponi poſſit in vim dilatorie: de quibus de lit. cōteſt. c. j. lib. vj. Vel niſi exceptio ſit notoria, vel inſtrumēto, cōtra qḋ nihil opponitur. vel opponi pōt, incōtinēti ſe offerat probare: vt no. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de exce. §. dicto. ver. ſed an reus. ⁊ dixi de excep. paſtoralis. de reſcri. ſuper literis. de fo. cōp. ex parte. B. de libe. obl. c. fi. ſi vult proponere poſt lit. cōteſt. incōtinēti anteqꝫ actor probauerit: ſi actor conſentit, planū ꝙ pōt: licet ſtultus ſit ſic proponere: q: forte actor non probabit. Idem ſi actor cōtradicat, ex quo vult tātum proponere. Sed ſi proponere vult, ⁊ probare, refert quomodo velit admitti. Si velit admitti ad probandum exceptionem vna cum actore ad probandam intentionem, tunc Inno. velle videtur hic ita demum eū admitti, ſi actor velit: nā dicit ꝙ licet ante fundatā intētionē actoris poſſet reus proponere exceptionē, teſtes tñ ⁊ alie probationes recipientur, ſi actori placuerit: vbi reus intētionē actoris neget, vt ſi reus defecerit in probatione exceptionis, feratur ſnia pro actore: ſi probauerit intentionem ſuā, nō video quare velit vel nō actor, reum nō poſſit probare exceptionē ſuā, actore probāte intentionē. Et hoc recitat hic Cal. Pe. tenuiſſe: nō tamē alicubi negat, vt dicit, quin ante fundatam intentionē actori reus poſſit perēptoriam opponere, ⁊ intra terminum aſſignatū cōiter actori ⁊ reo poſſint ex vtraqꝫ parte teſtes producere. de renū. ſuper hoc. Et hoc ſeruabat Pe. ad faciliorem iudicioꝝ exitū. Qḋ placet Gul. in Spe. de teſte. §. qualiter. verſi. ſed opponitur. ⁊ de excep. §. viſo. verſi. ſed nūquid. Et hoc ſequitur hic Cal. Sed ſi velit probare reus exceptionē, ⁊ excludere actorē per hoc a probanda intentione, ſi reus fateatur intentionē actoris, ſatis dici poteſt quod hac via poteſt, niſi in probādo oſtenderet aliud intereſſe. Ad hoc. C. de excep. ſi quidē. vbi litera dicit ꝙ ſi propoſita exceptione fateatur intentionem, nihil querendū eſt, niſi de cōtētione exceptionis. Sed ſi reus neget intētionē actoris, ⁊ velit preferri actori, ⁊ actor velit preferri, quis tūc preferatur: Gul. in Spe. de proba. §. i. verſi. xi. dicit ꝙ prefert actor, niſi reus fatigetur ſumptibus inaniter. C. de prob. exceptionem. Et idē gl. ff. de prob. l. circa. de prob. licet. ad hoc de teſti. preſentiū. li. vj. in auť. de fide inſtru. ⁊ cau. §. oportet. Jmo ſi contra fieret, poſſet appellari. Sic poſſet etiam hic intelligi Inn. Jo. An. dicit ꝙ ſi actor vult probare per inſtrumentū, ſibi placet hec opi. vt preferat actor, ſi reus vult probare per inſtrm̄, ille prius admittet: ſi vterqꝫ admittit vterqꝫ. Si ambo volūt probare per teſtes, dicit Jo. An. ꝙ non videt preiudiciū actoris: ſi reus vult cōcurrere cū eo ad probādum, ⁊ ſe onerare pluſqꝫ expediat. Unde nō videt ſuper quo fundetur appellatio, niſi forte per hoc impediretur expeditio ſuorum teſtiū, q: forte veniſſent de longinquo, ⁊ vnus tantū eſſet examinator. hoc nō negabat Spe. reum admitti, dummodo nō vellet excludere actorē: ſed vbi vellet excludere actorē a probando, tunc queſtio eſt dubia. Nā pro actore eſt, q: primo egit: primo ergo probet. ff. de re iudi. qui prior. ⁊ c. ſeq. Itē preiudiciū eſt ei, ſi interim a probādo differatur: q: probationes poſſunt perire, vel moleſtabūtur teſtes in dilatione: pro reo eſt, q: probata exceptione perimitur actio: ⁊ quia ſuper preiudicialibus prius procedendū. C. quis accu. non poſſ. l. i. no. ⁊ eo. tuam. Dic ꝙ non eſt admittendus, reus inquantū velit excludere actorem ad probandū. Pro primo alle. ex quo non fatetur illius intētionem vt dicta. l. ſi quid. niſi in caſu quando rei probationes eſſent in promptu, ⁊ actoris tractum exigerent: vt dicit gl. de elec. ſi forte. li. vj. in gl. ante omnia. Non obſtant ſecundo allega. q: loquuntur de preiudicialibus reſpectu ꝓceſſus, vel quando eque principaliter intētant. Si vult proponere poſt lit. conte. ⁊ publicatas atteſtationes: quidā dicit quod nō poteſt: q: publicatis atteſtationib9 vt probet per teſtes ad perimendā intētionē nō admittitur: ar. de teſti. fraternitatis. in auť. de teſti. §. q: vero. colla. vij. qḋ tꝫ Accur. i. l. exceptionē. C. de proba. ⁊ l. emptor. C. de preſcri. lon. tem. ⁊ clarius. C. ſen. reſcin. non poſ. l. perēptorias. ⁊ l. officiū. de rei ven. Joan. Cal. ⁊ cōis habet opi. ꝙ ſi exceptio peremptoria formaretur ex materia ſeparata ab intentione, vt q: agis ex mutuo, excipio de pacto: tūc hec poteſt proponi etiam poſt publicatas atteſtatiōes, etiā ſi veniat probāda p teſtes: q: hic nō eſt idē articul9, vel directo cōtrari9 articulus, ſꝫ diuerſus. Et hoc tꝫ Bar. in. d. l. peremptorias. Si exceptio venit formāda ex directo cōtrario facto petitiōis, vt q: dico non mutuatū: tūc nō admittit ad eam probandam poſt publicatas atteſtatiōes, inquātum illā velit ꝓbare per teſtes: q: hoc eſſet producere teſtes ſuper directo cōtrarijs articulis: qḋ nō lꝫ: vt in de teſtib9. de teſti. in cle. ⁊ ad hoc no. ⁊ de teſti. c. de teſtib9. ⁊ c. de dolo. fine. vbi caſus pro primo mēbro. ⁊ de cog. ſpi. c. ſi. de teſti cū veniſſent. ſecūdū Cal. Plus ſentit Inno. de cōceſ. p̄e. cū ſuper. q: ſuper eodē facto ꝑ actore producto, ſi ſuper eo teſtes ꝓduxit, vbi ex illo me volo fundare, nō poſſum teſtes producere publicatis atteſtationib9. Huic cōcluſioni adheret Frede. de Sen. ſuo cōſi. dꝫ. ⁊ no. in Spe. de excep. §. dicto. ver. ſed pone. de dila. §. vlt. ver. ad hec omnia vera in peremptorijs, inquātū dixi ſuper principali, ⁊ exceptionib9 ſimul poſſe probatiōes recipi. In dilatorijs, ⁊ proceſſu preiudicātibus, ſuper illis ante oīa ꝓbatiōes ſunt recipiende. de iudi. exhibita. cū ſi. hec in tātū dicit vera Cal. qḋ ſi vellet iudex cōpellere reū vt añ ꝓponat exceptionē, ꝙ̄ fuerit ꝓbata intētio actoris, ⁊ ptes citare, ⁊ reū, vt ſimul ꝓbēt ſuas intētiōes, hoc nō poſſet, ⁊ foret hec iuſta cā appellādi p reū: q: nō dꝫ arctari ad proponēdā, vel ꝓbandā perēptoriā anteqꝫ fundauerit actor intētionē. Ad hoc de ꝓba. lꝫ. de teſti. ꝓſentiū. li. vj. ⁊ no. in regula, actor. per Dy. de reg. iur. li. vj. ⁊ tꝫ hoc ſecūdū Cal. Gul. in Spe. de prob. §. j. verſic. vterqꝫ. ⁊ plꝫ hoc Cal. niſi ptes cōſenſerint, vel niſi ſit iudex, qui procedere poſſit ſummarie: tūc eñ vtrīqꝫ poterit ſimul terminū aſſignare, altera parte inuita: vt in cle. de verb. ſign. ſepe. Caſus aūt, i quibus reus poteſt ꝓbare de iure ſuo, vide in Spe. de proba. §. j. verſi. ſꝫ nūquid ad propoſitum. Si queritur quid expediat reo: diſtingue tres caſus, quos proſequit tex. de excep. ſi quidez. q: vel eſt certus ꝙ actoris intētio eſt vera, vel eſt certus ꝙ non eſt vera, vel dubitat. Si eſt certus ꝙ eſt vera, fateat, ⁊ ſtatim excipiat, ⁊ ſolum ſuper exceptione contendetur. Si eſt certus ꝙ eſt falſa: nihil opponat, ſed expectet probationez actoris

Si eſt

Si eſt dubium, ꝓponat exceptionē cum ꝓteſtatione, ſi actor pro
9 bauerit, vt ibi l. ſ a dt. Et hec ſufficiāt ꝓ litere expeditiōe. ¶ † Ue
nio ad materiam. gl. opp. ꝙ ſuper incidenti ꝓnuntiādum: ga de
qua re, ⁊c. ff. de iudi. de qua re. de cau. poſſ. enim ſup. Nam ſecun
dum legem pronuntiandum eſt in incidēti. ff. de nuno. l. intra vti
le. ff de preuari. l. iij. ff. de libe. cauſa. l. et libertis. de ſi. inſtru. cum
Jo. Sl pro ſo. cōtrariā ponit opi. que recitātur. C. de ordi. iudi. l. j.
Prima opi. fuit Bul. ſ. ſuper incidenti non pronuntiandū, ſed tā
tū de ipſo cognoſcendū, ⁊ pronūtiandū ſuper principali, ⁊ conſe
quenter ꝓnuntiatū intelligebaſ ſuper incidenti. l. j. ⁊ iij. C. de or
di. iudi. vbi dicitur ꝙ ad iudicē ſpectat de vniuerſali cauſa cogno
ſcere, ⁊ incidentibus: quoniam ad ipſum nō ſpectat ꝓnuntiare, ſꝫ
de hereditate. ad hoc decre. hec ſecūda opi. fuit Mar. ⁊ Pla. qui
dicūt ſuper vtraꝗ ꝓcedendū, ⁊ pronuntiandum. Et monenſ per
tura primo loco alle. Ab hac doctrina excipiebāt tres caſus. Pri
mus, quādo propter defectum poteſtatis iudicis nō poterit pro
nuntiare: vt in cauſa liberali, q: pedaneus iudex. Secūdꝰ, ꝓpter
cōditionem perſone, cum qua litigatur, vt q: pupillus, cui moue
tur queſtio ſtatus: q: tūc non pronuntiatur ſuper cauſa ſtatus, ſꝫ
de hereditate. C. de ord. iudi. l. j. Tertia fuit opi. diſtinguēs ꝗ fuit
Jo. ⁊ Azo. ⁊ hi diſtinguunt inter emergentes, ⁊ incidentes: in in
cidentibus procedit opi. Bul. q: non eſt ſuper illis de neceſſitate
pronuntiandum. Fallit quādo ciuilis incidit criminali, vel crimi
nalis ciuili. iij. q. ix. §. aliquando. C. ad. l. Flan. de pla. l. preſes. iij. q.
xi. §. ſi de hereditate. qui ſi. ſint leg lator. In emergentibus eſt ſen
tētiandū: ⁊ in illis procedit opi. Mar. ⁊ Pla. Anteꝗ veniā ad
declaratiōem opi. videndum an opi. due prime, ⁊ primo Bul. ſint
defenſibiles, ⁊ videtur qđ ſic. ⁊ primo ei nō ob. l. ď qua re. q: pōt
intelligi de qua re iudex principaliter cognouit, de ea iudicare dꝫ
non q̄n incidenter. Ad. l. intra vtile. reſpondet ꝙ ibi nō fuit ꝓnū
tiatum: ⁊ dato qđ fuerit pronūtiatuꝫ, ibi ſpeciale: vel ibi fuit ꝓnū
tiatum ſuper etate, ⁊ non expreſſe, ſꝫ tacite pronūtiando eum re
ſtituendū: ⁊ ſic in cōſequentiā ſuper etate fuit pronūtiatuꝫ. Ad. l.
iij. de preuari. pōt reſpōderi qđ ibi ſpeciale. Uel ſecūdo ibi neceſſa
rium eſt vt pronuntietur de preuaricatiōe, anteꝗ admittatur ad
accuſationem: ⁊ in modum replicatiōis illud obijcitur. Ad. c. cuꝫ
Jo. reſpōdet gl. qđ ſpeciale in cā appellationis: q: ibi directe non
pronūtiatur ſuper cā, ſꝫ q: confirmatur, vel infirmatur ſententia,
pronuntiari dꝫ ſuper incidenti queſtiōe oppoſita in cauſa appel
latiōis. Ultimo gl. ponit ſol. generalem ad omnes qđ non eſt pro
nuntianduꝫ ex neceſſitate: ſi tñ pronuntiatur, hoc non eſt contra
ſubſtantiam ordinis iudiciarij: ⁊ vꝫ pronūtiatio. Ad hoc de elec.
cum dilecti. in ſi. gl. vt in plurimū expedita vidēdū eſt que opi. ſit
eligēda. Cōmuniter media teneſ, vt fiat differētia inter emergē
10 tem, ⁊ incidētē. † Sꝫ eſt dubiū, que dicaſ incidēs, ⁊ que emergēs.
Gl. dicit qđ incidens eſt, que competit reo ante lit. conteſt. ⁊ ſic hꝫ
vetuſtiorem cauſam iudicio, puta pactum de nō petēdo, res iudi
cata, delatio iuramēti, cōſanguinitatis exceptio, vel aliud quod
cunꝗ impedimētum perpetuuꝫ. Emergētes appellat que cōtin
gunt, ⁊ emergūt in lite, an dilatio ſit danda vel nō, an talis inter
ragatio ſit facienda vel nō, an talis teſtis ſit recipiēdus vel non:
vel vtruꝫ aliquis ſit in poſſeſſiōe libertatis vel nō. Theorica iſta
nō videtur bona: nam pactum, tranſactio, ⁊ iuſiurandū poſſunt
habere vetuſtiorem cauſam iudicio: ⁊ tamē oportebit ſuper ea ꝓ
nūtiari, cum opponi poſſint ad proceſſum, ⁊ aliter ꝓcedi nō poſ
ſit, niſi illa decidatur. de iudi. exhibita. ad hoc. l. eleganter. §. ſi qs
poſt. de cōdi. indebi. Item eſt poſſibile pactum de nō petendo fa
ctum eſſe pendente iudiciō: ſuper iſta nō erit neceſſario pronūtiā
dum, cum aliter procedi poſſit: ⁊ tamen ſecūdum theoricā iſtam
foret ꝓnuntiandū ſuper hoc, que dicatur queſtio emergēs, ⁊ que
incidens, docto. varie loquuntur. Aliqui ꝙ illa, que hꝫ vetuſtio
rem cauſam iudicio, dicitur incidens. Illa que oritur in iudicio,
dicitur emergens. Sed non placet hoc doc. q: poſſet fieri pactuꝫ
de non petēdo pendēte iudicio, ⁊ hoc diceretur emergens, tamen
ſuper ea non eſſet pronuntiādum Item ante lit conteſt. quis poſ
ſet excommunicari: ⁊ ſecūduꝫ hoc hec eſſet exceptio incidēs, ⁊ ta
men ſuper ea eſſet pronuntiandum. de iud. exhibita. Hugo intel
lexit incidentē dici peremptoriam media ꝓducta, quaſi incidat,
id eſt, perimat litem emergentem: dic dilatoriam. non placet hec
Pe. q: iure nō probatur. Ja. de Ra. dicit qđ incidens eſt omnis
queſtio intercadens, que cauſam principalē reſpicit in ſe, vt que
ſtio pacti de nō petendo, que cadit in primam queſtionē: ⁊ ſic nō
eſt de neceſſitate pronuntiandum, ⁊ ſic hꝫ cauſam vetuſtiorem iu
dicio. principalis queſtiōis, ad quam reſpicit. Emergēs eſt, que
non reſpicit cauſam principalem in ſe, ſꝫ ꝓceſſuꝫ, ⁊ ordinem litis.
Ideo dicitur emergens, que non hꝫ cauſaꝫ vetuſtiorem iudicio,
ſed in iudicio emergētem: non enim reſpicit actorem in ſe, ſed iu
diciū. Jo. An. ⁊ Bar. ⁊ cōiter moderni dicūt qđ exceptio omnis
dilatoria, ꝗ ordinaſ ad ꝓceſſuꝫ, illa dſ emergēs: ſi ordinaſ ad me
rita cauſe, ſiue ſit peremptoria, ſiue dilatoria, illa nō dicitur emer
gēs, ſꝫ incidēs. Licet fuerūt opi. quas tetigit Cy. in. l. i. C. de ordi.
iudi. Et dicūtur dilatorie proceſſus emergētes, ſecūdū cuꝫ. Bar.
⁊ Butri. q: ſemper ex parte obiecti. i. ex parte eius, contra quod
opponitur, ſemper ortus queſtionis ſit: pendēte iudicio: q: ante
opponi non pōt, ꝗ iudicium oriatur, ⁊ pendeat: ⁊ ſi opponitur
cōtra iudicium ſemper ex parte obiecti contigit quid ortum pen
dente iudicio, quod non eſt in alijs exceptionibus, que ordinan
tur ad perimendam, vel differendam actionem: ideo ſemper con
tigunt quid ortum ante iudicium. Unde dicit Cyn latius am
11 pliando quod queſtio hec poteſt multipliciter intelligi. † Primo
an in incidenti pronuntiandum ſit expreſſe, vel tacite: ⁊ queſtio eſt
fatua, quia non eſt differentia taciti ad expreſſum. ff. ſi certum pe
tatur. l. cum quid. Secundo modo poteſt intelligi vt ſit dubita
tio an de incidenti pronuntiandum ſit per modum cauſe: vt q: di
cat, abſoluo te, q: tibi eſt factum pactum de non petēdo ⁊ adhuc
eſt queſtio fatua, q: cauſa non eſt exprimenda in ſententia. de re iu
di. ſicut. maxime cum ſemper pateat ex actis. ff. de ſuſpec. tu. l. hec
enim. Tertio modo poteſt intelligi vtrum ſit idem effectus, ac ſi
pronuntiaret ſuper incidenti. Et an habeat eundem effectum, de
cam. j. c. ſi. vbi tangit Inno. an ſententia lata ſuper incidenti preiu
dicet, ſi poſtmodum illud principaliter deducatur: q: quando di
cam ibi preiudicari, vel nō, erit differentia an expreſſe an tacite ſu
per incidenti pronuntietur. Quarto modo poteſt intelligi an ſit
pronuntiandum ſuper emergenti, vel incidenti. Dic quod quedā
ſunt exceptiones, que tantum tangunt proceſſum, vt eſt hec: Tu
non es procurator: tu es infamis: tu es excommunicatus: tu non
es iudex meus: libellus eſt male cōpoſitus: dilatio non eſt danda:
⁊ hec tangunt proceſſum, ⁊ non negotiū principale: in talibus eſt
neceſſaria pronuntiatio: q: ad vlteriora non poteſt procedi, nego
tio non deciſo dilatorio. de iudi. exhibita. Sufficit tamen, ſiue ex
preſſe, ſiue tacite pronuntietur: vt ſi procedet iudex ad vlteriora ne
gotij principalis exceptione reiecta, vel non admiſſa: q: tunc taci
te videtur ſuper exceptione pronuntiare. ſ. de off. dele. cum ſuper.
Et ſecundum hoc modica erit differentia etiā inter emergentes ⁊
incidentes: q: ſuper vtriſque poterit expreſſe ⁊ tacite pronuntiari,
ſed erit tantum in hoc. q: in emergentibus tacita vel expreſſa erit
incōtinenti. Sed in incidentibus fiet tacita vel expreſſa in calculo
ſententie diffinitiue, vbi poterit differri. Quedā ſunt exceptiones
mere incidentes, vt ſunt exceptiones nō recipientes proceſſum,
ſed tantū merita negotij principalis, vt actionē perimēdo, vel dif
ferendo: ⁊ ſuper his nō eſt neceſſe pronuntiari ſeparate a principa
li: ſed in principali poterit ſuper eis pronuntiari tacite, vel expreſ
ſe: ſi tamē pronuntiaretur ſeparate a principali, non per hoc vitia
retur proceſſus, vt dixit gl. Exemplum, ſi oppono exceptionē me
tus, vel exceptionē pacti, vel ſimiles. Quedā ſunt exceptiones mi
ſte, que poſſunt opponi ad proceſſum, ⁊ que poſſunt opponi ad
merita, vt eſt exceptio iuriſiurādi, rei iudicate, ⁊ tranſactionis: vt
de lit. cōte. c. j. li. vj. ⁊ in his decidēdū per omnia vt de exceptioni
bus dilatorijs, quādo opponuntur in vim dilatorie ad proceſſum
⁊ de emergentibus, ſi opponūtur in vim perēptorie dicendū ⁊ de
perēptorijs, ⁊ incidētibus. Materia hec habetur per Inn. de ele.
cū inter R. ⁊ in Spe. de incidē. queſtio. quaſi per totū. Per hoc di
cit Inn. de elec. cū inter R. quod vbicunque eſt queſtio an aliqua
actio, vel aliqua exceptio, vel replicatio ad diſcutiēdum ſit admit
tenda, vel quia impertinens, vel q: inepta, vel q: non intereſt, vel
alia quacunque cauſa. Idem ſi eſt queſtio an libellus ſit admitten
dus, vel an poſitio, vel aliud ſimile, qđ ante omnia hoc eſt diſcu
tiēdum, ⁊ ſuper hoc emergenti pronuntiandum antequam ſuper
ipſis aliqua probatio recipiatur: quia ⁊ ſi probatio admitteretur,
non adminicularetur intentioni, ſi eſſet impertinens: ar. C. de pro
ba. ad probationem. de teſti. veniens. de offic. aſſeſ. l. 1. Item dicit,
vbi dicitur, appellationem non tenere, ⁊ non profuturam appellā
ti, ideo nō admitti ad proſequendum, vel ad proponendum de ea
q: eius non intereſt. Idem dicit, ſi finis exceptionis cōcludit nulli
tatem eius, contra quod opponitur, vel ordinatur ad nullitatem
cōcludendam, ⁊ eius diſputatio eſt ſeparata a iuſtitia ſuper prin
cipali: vt quia dico electionem inualidam, ⁊ dico nullam, eo q: eſt
attētata poſt appellationem legitimam. Nam proſequi per viam
attentati eſt ſeparatum a iuſtitia. poteſt hoc attētatum ante diſcu
ti, quam decidatur principale negotium, quod pendet a iuſtitia:
vt. d. c. cum inter R. Hec vera inquantum dixi ſuper concernente
⁊ impedienti proceſſum pronuntiandum ante omnia, ſiue impe
diat natura ſui, ſiue impediat propter accidens: q: vt non cadens
ſub cognitione iudicis, coram alio iudice venit diſcutiēda: vt ſi mo
ta queſtione corā ſeculari de hereditate opponatur exceptio illegi
timitatis, vel replicatio: nam hec natura ſui incidens eſt, ⁊ oppo
nitur ad perimendum: ſed quia non poteſt coram iudice ſeculari
tractari, ne contingat intricatio, interim ſuperſedetur proceſſui,
⁊ tractari debet coram eccleſiaſtico hoc caſu: quia quo ad ſecularē
habet effectum dilatorium proceſſus, cauſa prius decidetur corā

eccleſiaſtico, et contra naturam ſui pronunciabitur ſuper illa inci-
denti, que ſapit accidentaliter naturam emergentis. Sic loquitur
j. eo. tuam. qui fi. ſint legiti. lato. Concluſio ergo ſit breuis. Hoſti.
hic & in Sum. huius tit. & Io. Cald. tenet ꝙ ſuper omni exceptio
ne, ſuper qua pronũtiatione non facta principalis queſtionis pro
ceſſus expediri nõ poteſt, pronũtiandũ eſt, niſi iudex ſit talis, qui
pronunciare non poſſit. Intelligit tamen Cal. tunc per competẽ-
tem ante omnia pronuntiandũ. Si autem negotium principale
expediri poteſt, dato ꝙ non pronuntietur ſuper exceptione: tunc
nõ eſt neceſſario pronuntiandum. poteſt tamen iudex, ſi vult: nec
propterea vitiatur qđ agitur. de app. ſuper eo. Sic poteſt intelligi
de ele. cum dilecti. de fi. inſtru. cum Ioan. Quedam alia, que tan-
guntur hic Cal. que dicantur queſtiones preiudiciales, hec expe-
diuntur in loco ſuo. j. eo. tuam. Item an ſententia lata ſuper exce-
ptione preiudicet, ſi poſtea de illo principaliter agatur, dicam. j.
e. c. ſi. Ideo hec hic non bene proportionabilia non decido.

1 ¶ Spoliatione oppoſita per reum excipiendo contra actorem prius de ea eſt diffiniendum.
2 Proprietas quomodo petit petitorium, & poſſeſſio poſſeſſorium.
3 Poſſeſſoriꝫ interlocutoriꝫ ſpecies multiplex eſt.
4 Poſſeſſoriꝫ recuperandi ſpecies multiplex eſt.
5 Libellus, per quem deducuntur hec verba, Conqueror de talibus quod mihi dannum dederunt in prediis.
6 Laicorum iudex eſt incõpetens Papa, vel inferior, vt officialis.
7 Libellus vt aptus dicatur an in eo debeat certificari perſona actoris, & rei, nomine proprio.
8 Concluſio libelli, videlicet Peto iuſtitiam mihi exhiberi, quid operetur.
9 Domino rei debet colonus, aut conductor denuntiare actionem contra ipſam rem intentatam & aduerſus actorem ſe defendere, ſi poſſunt.
10 Delictum vnius familie reputatur pro vno, & non cenſentur eſſe tot delicta, quot ſunt capita.
11 Pro animalium alienigenarum damno traditarum cuſtodi agi poteſt contra cuſtodem, vt domini non teneantur.
12 Vis publica & priuata in quo inter ſe differant.
13 Exceptio dilatoria opponi poteſt circa alias, & citra litis conteſtationem, ſufficitqꝫ quod opponatur ante conteſtationem litis, vel incontinenti poſt.
14 Exceptio ſpoliationis repellit agentem quacũque actione, etiam diuerſa re ſuper ea, qua extitit.
15 Spoliationis exceptio obſtat agenti, ſiue res ſpoliata ad eũ peruenerit, ſiue ad alium.
16 Ad poſſeſſionem & ſpoliationem concludendam non ſufficit probare poſſeſſionem authoris, niſi propria concludatur, & probetur.
17 Verba particularia propoſita in exceptione petitionem ſonantia non alterant naturam propoſiti in forma exceptionis.
18 Reconuentio in compenſationem oppoſita vt mihi condemneris ad ſoluendum quod debes, vtque non condemner, niſi ſoluas quod mihi debes, non inducit petitionem, ſed exceptionem.
19 Spoliationis exceptio vt dilatoria, & ſummaria, eſt incontinenti probanda, & non admittit in vim dilatorie altiorem indaginem.
20 Exceptio dilatoria emergens poſt litem conteſtatam an poſſit lite conteſtata opponi.
21 Exceptio quod incontinenti probanda ſit, illud incontinenti includit. xx. dies poſt diem dilationis date computandos.
22 Dolus prelati non nocet monaſterio vel capitulo, niſi conſentiat: & an teneatur alter illorum tantũ inquantum ad eum peruenerit.

1 **CUm dilectus.** ¶ † Si reus cõtra actorẽ ſpoliationẽ opponit,
aut excipiendo, & prius auditur, & ea probata reſpon-
dere nõ cogitur, ſed per hoc nõ reſtituitur: aut agẽdo,
& tunc vtraque queſtio ſimul terminatur, & ea probata reſtituetur.
Et ſunt due partes. In prima facti, & proceſſus narratio. In ſcđa
iudicum interlocutio, ibi: nos autem. Et iterum prima diuiditur
in tres. Prima ponit actoris petitionem. Scđa ibi: & citra. reorũ
exceptionẽ. Tertia ibi: verũ. actoris replicationem. Iterũ ſecũda
principalis facit duo: qꝛ primo interloquitur diſtinguẽdo duo mẽ
bra. Primũ ibi: cũ ea. Secũdũ ibi: ſed quoniã. Scđa ibi: verũ. de-
clarat interlocutoriã, probans id p duo ſimilia. Prima ibi: qñ ad
2 modũ. Scđa ibi: teſtes. † Anteqꝫ veniã ad caſus, premittã ꝙ ſicut
in qualibet re eſt dare proprietatẽ. i. dominiũ, & poſſeſſionem, ſaltẽ
aptitudine, ita eſt dare pro quolibet ſuum remedium, proprietas
petit petitorium. ff. de rei vendi. l. in rem. & l. j. C. de ali. iu. mu. cau-
ſa fa. & poſſeſſorium: vt patet in toto tractus dictorũ. ff. C. & Inſt.
3 & dicetur in titulis ſequen. † Secundo premitto ꝙ licet ſit multi-
plex ſpecies interlocutoriꝫ poſſeſſoriꝫ, vt no. j. eo. paſtoralis. ad pro
poſitum datur vna ſpecies, que competit ſpoliato, & appellatur
poſſeſſorium recuperande. de quo. §. q. §. per totũ. de reſti. ſpo. per

totum. ff. de vi, & vi ar. per totum. & C. vnde vi. per totũ. Hoc autẽ
poſſeſſorium põt dupliciter deduci in iudiciũ, vt per viam actio-
nis: & tũc habet priuilegium, ꝙ contra illud non admittitur alia
queſtio, maxime pprietatis, ſiue agẽdi via, ſiue excipiendi. j. e. ſa.
de reſtit. ſpo. in literis. j. titu. j. c. j. de reſtitu. ſpol. c. j. Poteſt etiam
deduci per viam exceptionis, & hꝫ priuilegium, qđ repellit quem-
cunqꝫ agẽtem: & ſi opponatur ſpoliatori, obſtat quacũqꝫ agat actio
ne. Si opponatur tertio, regulariter exceptio non repellit agentem
in ciuili, niſi includat inopiam. j. e. olim. In criminali autẽ repel-
lit, quando ſpoliatus eſt omnibus, vel maiori parte bonorum. de
4 reſti. ſpo. frequens. † Premitto quod multiplex eſt ſpecies poſ-
ſeſſoriꝫ recuperãde. Quoddam eſt poſſeſſoriũ ſtrictũ, qđ compe
tit cõtra mandãtem tantum, ſpoliantem, vel ratum habentem: vt
eſt interdictum vnde vi, a iure ciuili inuẽtum. ff. de vi, & vi ar. p to-
tum. & de reſt. ſpo. cum ad ſedem. Secũdum eſt magis latum, qđ
competit cõtra inuitũ ſuccedentem. ſ. condictio ex decre. ſepe. de
quo ibi. Aliud latiſſimum, qđ competit contra quẽcunqꝫ poſſi-
dentẽ agentẽ iniuſte priuato poſſeſſione: & hoc eſt. iij. q. j. redinte
grãda. de quibꝰ agetur in dicto. c. cũ ad ſedem. & d. c. ſepe. Et ali-
quid quo ad ſpoliatiõis exceptionẽ habeat hoc remedium etiã
latiſſimum, vel quelibet ſpecies prebeat hoc priuilegium, vt poſ-
ſit de ſpoliatione opponi, examinabitur. j. ¶ Venio ad notabi-
5 lia. & primo circa primã partem. ¶ † Nota circa libellũ primo ꝙ
procedit hic libellus, Conqueror de talibus ꝙ mihi dederunt
damnum in prediis animaliũ, & aliis, quare peto mihi iuſtitiã ex
hiberi: & ſic procedit libellus generalis quo ad narrationẽ rerũ,
in quibus damnum datum eſt, lꝫ non certificentur in ſua ſpecie,
ſufficit ꝙ dicit ſe damnificatum in prediis animaliũ: & quo ad cõ
cluſionem: vt, peto mihi iuſtitiam exhiberi. Item quo ad perſo-
nas pcedit etiaꝫ libellus eis nominatis in ſuo nomine appellati-
uo: vt cõqueror de nobilibus viris. de renũ. Pro cõcluſione aũt
libelli, peto iuſtitiam exhiberi, vide de off. dele. c. j. de off. or. ſi ſa-
6 cerdos. de maio. & obe. inter quatuor. de iu. petri c. j. ¶ † Primo
obuiat iuriſdictioni: qꝛ contra nobiles vt laicos nõ debuit papa
iudicem dare. de iudic. nouit. de fo. compe. lꝫ qui ſi. ſint legit. cau-
ſam de for. compet. ex tenore. & c. ſi clericus. Dic ꝙ vel hi nobiles
erãt de terris eccleſie, vel erãt ſpoliatores eccleſie, vel damnificato
res, qui ratione criminis, qđ eccleſiaſticum eſt poſſunt coraꝫ eccle
7 ſia cõueniri. de fo. compe. cuꝫ ſit. ¶ † Venio ad libellum: & primo
videtur ꝙ non procedat ex parte perſonarum, contra quas, que
perſone certificande ſunt: dꝫ enim perſona actoris, & rei certifica-
ri in libello. iij. q. ix. c. j. & ij. & qꝛ non licet euagari in incerto cum
diſcrimine alteriꝰ. ff. de iniur. l. pretor edixit. Secundo non proce-
dit ex parte rerum: qꝛ nõ declarantur animalia, nec res alie, in qui-
bus damnũ datur, cõtra id. ff. de rei ven. l. ſi in rem. §. de libel. obl.
j. & ij. Tertio non procedit ex parte concluſionis: qꝛ concluſio dꝫ
eſſe terminata ad certã actionẽ. & no. ff de eden. l. j. §. de iudi. dile-
cti. & c. examinata. Hec aũt cõcludit iuſtitiã exhiberi: nã potuit h
cõcludi interdictũ vñ vi, ſi caſtra ablata fuerũt. ff. de vi, & vi ar. l. j.
§. illud vtiqꝫ. Potuit ẽt hic cõcludi actio vi bo. rap. & actio furti:
vt. d. §. Potuit ẽt cõcludi actio. l. Aquil. ſi damnũ eſt datũ i rebꝰ
ablatis. ff. ad. l. Aquil. l. ſi ſeruꝰ ſeruũ. §. ij. Itẽ potuit hic cõpre-
hẽdi actio. l. Iul. de vi pub. & pri. C. de vi priua. per totũ. ergo nõ
pcedit libellꝰ, ad quẽ in certa actiõe nõ põt adaptari cõdẽnatio,
cũ cõcluſio libelli ſit vaga ad plures diuerſas, & ſeparatas actio-
nes, ac nature ſeparate, & diuerſe põt reſpõderi ad omne ꝗre ali-
as qñ: qꝛ libellꝰ generalis & indeterminatꝰ taꝫ circa perſonas, ꝗꝫ
res, ꝗꝫ circa cõcluſionem aptus cõcludere plures actiões pcedit.
niſi ſpecificari petatur: & hoc imputãduꝫ eſt ſtultitie nobilium nõ
petẽtiuꝫ aliter ſpecificari. C. de anna. excep. l. ſi vel libellum non re
probaret: qꝛ forum declinabant. Vel reſpõde ſpecifice ad omnia.
Ad primum inquantũ redarguitur de nõ ſpecificatiõe circa per
ſonas, reſpondeo ꝙ in libello perſone erant expreſſe: licet ſic no-
minet papa per nomina appellatiua. Vel dic ꝙ ſufficit per nomi
na appellatiua ſic nominari, vt dominos de Are. quando cõue
niũtur, nõ vt ſingulares, ſed vt vniuerſitas: quo caſu nõ eſt neceſ
ſe eorum nomina exprimi, ſecundum Innoc. qđ intelligit Hoſt.
de propriis: appellatiua tñ ſunt exprimẽda, vt hic et de ſi. inſtru.
inter dilectos. de deci. dudum. Hoſt. Ad ſcđm reſpondet Innoc.
dupliciter. Primo ſic: quãdo aliqua petuntur principaliter non
procedit petitio niſi ſpecificentur. ſecus quando petũtur acceſſo-
rie & incidenter: qꝛ tunc ſufficit clauſula generalis: nam hic pete
batur reſtitui caſtrum cum damnis illatis: argumen. ff de vi, & vi
arma. l. j §. qui vi. de reſtitu. ſpo. cum ad ſedem. de quo in Spe. de
libel. concep. §. iam nunc videndum. verſic. item talis non placet.
So. ad tex. Inn. quia litera non dicit ꝙ hic ageretur poſſeſſorio
pro reſtitutione caſtrorũ monaſterio, nec proponitur caſtris mo
naſterium fuiſſe ſpoliatum ſed tantum damnificatũ. Unde princi-
pꝫ aliter agebatur pro rebus abbatis, & pro dãno dato in res aufe
rendo. Ideo ſecundo ſoluit, quod quedam deducunt in libello
que ex

que ex parte actoris ſubijciuntur neceſſitati probãdi per teſtes:⁊
ſic aliter, ꝙ per iuramentum:⁊ ex parte rei ſubijciuntur faculta-
ti deliberandi,⁊ circa illa ſe defendendi:⁊ in talibus libellus de-
bet eſſe certus:quia ſubeſt cauſa impellens ad certificandum, ſci
licet propter cõmodum actoris, vt probet,⁊ commodum rei,vt
deliberet an cedat:vt vel contendat vt ſuas ſciat formare defen
ſiones:que ſunt cauſe,propter quas exigitur libelli certificatio:
vt no.§.de libe.obla.c.i.⁊ no.gl.in cle.fi.de ver.ſig.in cle.in verb.p
nunciatio. Quedam ſunt,que non ſubmittuntur neceſſitati,nec
probandi pro parte actoris.nec facultati deliberandi,vel defen-
dendi a parte rei,vt quando agitur ſuper damnis. Nam proba-
bata illatione violentie,damna particularia nõ ſubijciuntur ne-
ceſſitati probandi per teſtes,ſed ſtatur iuramento.C.vnde vi.l.ſi
quando.§.quod me.cauſa.c.ſi.Item a parte rei non ſubijcitur fa
cultati deliberandi:quia non habet deliberare,niſi ſuper hoc,an
vim intulerit vel non,vel rapina facta ſit an nõ:ſuper rebus au-
tem nil habet deliberare,nec ſuper illis poteſt defenſionẽ forma
re:quia ſuper eis ſtatur iuramento ipſius actoris:vt in iuribus
preallegatis.Cum ergo ceſſent cauſe,ob quas datur libellus cer-
tus,ceſſabit neceſſitas libellandi ſuper certo.Ratio Inno. pro-
cederet,ſi teneretur opini.quod omnino ſtari debeat iuramento
ipſius,⁊ non poſſit probari contrarium:alias ſecus, quia ſubijce-
rentur res deliberationi,et defenſioni.Ideo põt dari alia ſolu
tio;quod hic admittitur libellus incertus: quia talia vtenſilia non
poſſunt bene certificari:argu.l.j.§.qui autẽ.ff.quorũ lega.⁊ argu.
l.de etate.§.incerte.ff.de rei ven.⁊ que no.§. de in inte.reſti. con-
8 ſtitutus.⁊ que no.§.de libel ob.cap.j.⸿†Ad tertium reſpõdet
quod procedit concluſio illa generalis apta plures actiones cõ-
prehendere,ex quo aliud ſpecifice non petitur.Et ſi queritur,qd
tunc comprehendetur in libello:dicit Inno.quod fiet cõdemna
tio ſcdm illã actionẽ,que minorem condemnationem requirit. ff.
de reg.iur.l.ſemper.⁊.l. fauorabiliores . de fide inſtru.inter dile-
ctos.⁊ in regula,in penis.de reg.iur.lib.vi. niſi in medio litis ex
probationibus:vel quia dixit expreſſe appareat qualiter agere
velit:quia tunc ſecũdũ hoc ferenda eſt ſententia.ff.de iudi.l. ſi qs
intẽtione.⁊.l.ſolemnus.§. de cauſa poſ.cũ eccleſia.de quo in Spe.
de li.concep.§.nunc videndũ.verſi.ſed ex his.Inquantum Inn.
dicit videri deductum minus,ſemper intellige ſi illud eſt proba-
tum:alias ſi probatio eſſet, equiuora ad plures . non obtineret:
argu.corũ,que no.de ver.ob.inter ſtipulantem.§.j.⁊ que no. in.c.
cum ad ſedem.§.de reſti.ſpo.Item inquantum dicit fieri condẽ-
nationem in eo qđ eſt probatũ:bene dicit.Et hoc no.quod in du
bio libellus reſtringitur vt videatur deductum ius competẽs, ⁊
ius probatum.Ad hoc quod no.de offi.or.conquerente.⁊ quod
no.ff.de iureiur.l.ſedet ſi poſſeſſori.§.ſi.Item inquãtũ dicit vide-
ri deductum quod declarauit in iudicio.ſtatur ergo dicto acto-
ris in declarando quod deduxit:⁊ põt hoc declarare pendente
iudicio,etiã poſt litẽ cõteſtationẽ.Qđ eſt verũ:qꝛ hoc eſt vtile:ra
tio,vt dixi de libel.ob.c.ſi. Facit qđ no.Bar.ff.de ver.obli. inter
ſtipu.§.j.Specu.nihilo addito repetit omnia in.d.§.videamus.
ver.ſed cũ ex his. Io.Cal.dicit ſe de facto obtinuiſſe ppter illam
clauſulã generalẽ in libello ſubiectam:Et peto mihi ſuper his iu
ſtitiã fieri.qđ ſi actor in libello narrauit id,qđ reſpiciebãt petito-
riũ,⁊ poſſeſſoriũ,⁊ in poſſeſſorio concludit expreſſe addẽs:Et ſu
per predictis peto mihi iuſtitiã fieri:poſtea poterit ſuper petito
rio pbationes inducere:qꝛ hec clauſula generalis cõplecti põt
vtrũqꝫ.Sed ex quo in cõcluſiõe facta fuit mẽtio expreſſe de poſ-
ſeſſorio,referri debet ad petitoriũ,qđ põt cõplecti, ex quo de il-
lo facta fuit expreſſa mentio in narratione,ne idẽ repeti videaꝶ.
§.de elec.in Gene.⁊ verba ex quo poſſunt debent,aliqd operari.
de priule.ſi papa.lib.vj.Et qꝛ talia ſunt ſubiecta,qualia. pdica-
ta pcedãt.de fi.inſtru.inter.verſi.ceterũ.⁊ qꝛ ſi dicunꝶ ambigua,
ſtandũ eſt interpretationi actoris.ff.de iudi.ſi quis intentiõe. ⁊
l.ſolemnus.⁊.l.inter ſtipula.§.j.de ver.obli.ad hoc qđ no.Bart. in
9 l.j.ff.de eden.⸿†Quero an abbas aliqd habeat ius agendi cõ-
tra illos de caſtro.Dic ꝙ ſic,ſi potuerunt denuntiare,⁊ nõ denũ
tiauerunt abbati:vel ſi potuerũt defendere,⁊ nõ ſe defenderunt:
ſicut cõductor locatori.ff loca.l.itẽ queriꝶ.§.qui exercitu. ⁊ quot
erũt capita illorum de exercitu,tot erũt iniurie.ff.de iniu.l.ſi plu
10 res.⁊ hoc ſi fuerint liberi:†alias ſi ſerui,factũ vnius familie re-
putaꝶ pro vno,ne cogaꝶ pro vno delicto tota familia carcerari.
11 ad legẽ Aql.illud.ſecũdũ Uin.⁊ l.l.i.ff.ſi fa.fur.fe.di.⸿†Que-
ro an abbas agere poſſit pro damno animaliũ depoſitorũ in ca
ſtro que erãt aliena.Hoſt.ꝙ ſic,dummodo monaſterij cuſtodie
eſſent commiſſa:qꝛ talia veniũt in interdicto vñ vi. ff. de vi,⁊ vi
12 ar.l.j.§.qđ autẽ.ſcdm Hoſt.⸿†Uenio ad gl.querit de duobus,
que differentia ſit inter vim publicã, ⁊ priuatã:⁊ an differant in
pena gl ponit differẽtiã in ſubſtãtia,⁊ quo ad accidẽs pene: ⁊ eſt
clara:lege illã,vt iacet.In quantũ dicitur vim priuatã imponere
penam terũ,intellige qꝛ punitur in ea delinquens tertia parte bo

norum:⁊ vltra hoc nec iudex,nec ſenator eſſe poterit, nec aliqu
honorẽ habere.ff.ad legẽ Iuliã de vi publ.l.prima . Habet aũ
lex priuata locũ,cũ res debitoris occupanꝶ ſine iudicis author
13 tate.eodem tit.l.ſi.niſi ob pactũ cõtrarium.C.de pig.l.iij.⸿†Ue
nio ad verſi.⁊ circa.No.primo ſcdm literã,circa qđ cõmuniter ha
betur ꝙ exceptio dilatoria pponi poteſt circa alias citra litis cõ
teſtationẽ.⁊ ſic ſufficit ꝙ proponatur vel incõtinenti ante litem
conteſtatã,vel incõtinenti poſt.ad hoc quod dicitur de iuramẽ.
14 calum.c.i.li.vj.⁊ de reconuentione.§.de mu.peti.c.j.⸿†Not.ij.
quod ſpoliationis exceptio repellit agentem quacunqꝫ actione,
15 etiam ſuper diuerſa re,ſuper ea,qua ſpoliatus exiſtit . ⸿†Not.
iij.cõtra agentem obſtare ſpoliationis exceptionẽ,ſiue ſpoliatio
ne res ad eum peruenit,ſiue ad aliũ,dũmodo agens fuerit cauſa
amiſſionis poſſeſſionis rei:⁊ ſic hanc exceptionẽ non ſolũ cauſat
vis expulſiua,ex qua res peruenit ad expellentem, ſed etiam vis
16 expulſiua,ex qua res non peruenit ad eum.⸿†No.iiij.quod ad
concludendam poſſeſſionẽ , ⁊ ſpoliationem, non ſufficit probare
poſſeſſionem authoris,niſi propria concludatur:⁊ ſic non preſu-
mitur qs poſſidere qđ poſſederũt ſui authores,aut ſui anteceſſo
17 res. ⸿†Not.quinto ꝙ in põderãdo modo agẽdi,vel via plus at
tenditur forma generalis,⁊ modus proponendi,ꝙ verba ſingu
laria in modo proponendi expreſſa . Ex quo nota ꝙ verba par-
ticularia in exceptione propoſita petitionem ſonantia non alte
18 rant naturam propoſiti in forma exceptionis. ⸿†Not.vi.quod
vbi ad concludendam exceptionem quid ex parte actoris eſt in
facultate ſoluendi in petitum a reo non alterat exceptionẽ Ideo
ſi oppono exceptionem compenſationis vt tibi nõ cõdẽnarer,ni-
ſi ſoluas mihi quod debes,⁊ illud petam,ex hoc non iudicabiꝶ
19 petitio,ſed exceptio.⸿†Not.ſexto ꝙ exceptio ſpoliationis vt
dilatoria,⁊ ſummaria incontinenti eſt probanda:⁊ ſic nõ admit-
teretur in vim dilatorie altiorem requirens indaginem.ad hoc.l.
tertia.§.ibidem.ad exhib.l.is a quo.in prin. ff. vt in poſſeſ. leg.
cum ſimilibus.Et hec ſufficiant vſqꝫ ad replicationem in verſic.
20 verum.⸿†Oppo.ꝙ exceptio dilatoria proponatur poſt litem
conteſta.de offi.delega.inſinuante.C.de conſor. eiuſ. lit.l.ij.Sol.
Ante litis conteſtationẽ proponenda eſt ſecũdũ literam , que hꝫ
ꝙ citra ⁊ ante litẽ cõteſta. niſi de nouo emergat ,vel de nouo ad
notitiam peruenit.C.de exceptio.l.fina.§ de exceptio.paſtoralis.
de offi. delega.inſinuante. Alij dicunt,⁊ hoc not.ꝙ vbi de exce-
ptione prouiſum eſt per viam agendi,exceptio ſuperueniens poſt
litẽ conteſtatã non poteſt opponi poſt litem conteſtatã:ſecus vbi
non eſt prouiſum per viam agendi:quaſi velint iſti,quos recitat
Innocen.ꝙ ad hoc mendicatum ſuffragium,vt contra naturam
regulam dilatorie,proponi dilatoria poſſit poſt litẽ conteſtatã
quando eſt non remedio agendi prouiſum.Hoc tamẽ dictum re
citãdo tranſit Archi.ij.q.v.c.j.⁊ de reſtitutio.ſpoliato . frequẽs.
li.vi.⁊ Barto.in.l.naturaliter.§.nihil.ff.de acquirẽ.poſſeſ.vt di-
cit Ioan.de Ligna.de reſtitu.ſpoliato.ſolicite.Quod autem di-
latoria ſit,facit.ij.q.j.c.ij.vbi de hoc.facit qđ no.xxix.q.ij.cuius
rei cauſa.in vltima glo.⁊ de reſti.ſpoliato.ex conqueſtione. in gl.
ij.Sed tene quod ſi ſuperueniat de nouo , poſſit opponi , ꝗꝗ ſit
prouiſum de remedio agendi; quia non poteſt imputari quare
non oppoſuerit ante , ex quo nondum con.petebat . Et hoc te-
net Calder.§.eodem.ſuper ſpoliatione.in verbo,ab agendo . per
ca.inſinuante.non videtur ratio ſufficiens.§. alle. ſecũdũ cũ.per
regulam,qui ad agendum.de regu.iur.lib.vj . Hoc tenet quo ad
primam Ioã.de Ligna de reſtitutio.ſpolia . ſolicite . Nec obſtat
quod competat ius agendi:quia non eſt ſic facile , ſicut ius exci-
piendi:quia in exceptione dilatoria ſufficit ſemiplena cognitio:
vt not. Innocen.hic.Et hec tenet Collectarius in dicto.c. ſolici-
te.Imo plus dicit Cald.quod tetigi.§, quod ſufficit vt poſt litẽ
conteſtatã ad notitiam peruenit. Quod temperat verum Cal.
per not.in dicto.c.paſtoralis. de excep . quando fuit ſolicitus in
ingrẽdo, an ſibi exceptio cõpeteret ita ꝙ nõ põt negligẽtia im-
putari. Secus ſi non fuiſſet ſolicitus,ita quod negligentia poſ-
21 ſet imputari.quod not.⸿†Oppo.quod non incontinenti , ſed
intra viginti dies probari debet ſpoliationis exceptio . de reſtit.
ſpol.frequens.libro ſexto.Solu.Illud ,incontinenti,intelligitur
⁊ declaratur hodie intra viginti dies poſt diem,quo proponitur.
glo.huius partis colligit quod qui excipit, non conteſtatur litẽ.
Per que glo.infert quod qui negat non excipit. Quod cõcludi-
tur hoc modo:quia ſi negans exciperet,excipiens litem conteſta
retur,tanquam negans:quod eſt falſum,vt hic.Secundo infert
ꝙ qui excipit,non fatetur . ⁊ allegat iura.De primo dic vt de lit.
conteſta.c.ij.libro ſexto.De ſecundo dic vt dicã de except.cũ ve-
22 nerabilis.⁊ habeꝶ de regulis iuris.exceptione.li.vi. ⸿† Secun
da gloſſ.opponit quod de ſpoliatione abbatis non opponatur
contra monaſterium agens:quia dolus prelati , ⁊c . xvi.qđ.vi .ſi
epiſcopum.Gloſſ. notabiliter dicit quod hic non ſpoliauit ſolus
abbas,ſed cõuentꝰ cõſenſit abbati,vel ab initio,vel ex poſt facto.

argu.de reſti.ſpo.cum ad ſedem. Et ſic delictum prelati,vel parti cularis de eccleſia, licet nõ noceat eccleſie, nocet tamẽ delictum conuentus. Ad hoc facit quod nota.C.de ſacroſanc.eccle.l. iubemus.in fin.vltime gloſſ.⁊.ſ.de ſimo. De hoc gloſſ. vlti.de dolo,⁊ contuma.c.i.in gloſſ.argument. quod idem nota.Gofre.ꝫ quod met.cau.abbas. Uel ſcḋo reſponderi poteſt ſm Hoſtien. ſi ex delicto prelati non conſequitur eccleſia commodum, eccleſia non tenetur:ſi commodum conſequitur,tenetur. Caſtrum enim ad eccleſiam peruenerat ex ſpoliatione prelati abbatis. Et ſi dicatur qḋ eſt hoc commodum, cum ſuum teneant Reſpondet ꝙ forte milites tenebant caſtrum in feudum:vel eſt commodum,quia nõ poſſet de dominio referri queſtio ſpoliato.ſ.c. final. de reſtitutio. ſpoliato. in literis. Et ad predicta vt ex delicto adminiſtratoris teneatur, qui commodum cõſecutus eſt,facit.ff.de dolo.l.j.ff.qḋ met.cauſ.item ſi eu3.§. Pedius.de reſtitutio.ſpoliato.ſepe. Sed Innocen. hoc plus requirit quod ſpoliatio ſit facta nomine monaſterij,⁊ quod ad monaſterium peruenit.alleg.ff.de vi,⁊ vi arm. l.j.§.fina, ⁊ tradit pro regula exceptionem nõ competere,niſi vbi competeret interdictum:quamuis actio, vel exceptio ex dolo cõpetere poſſet. Unde ſicut ſi ſtatim repellitur repellens ex ſecunda repulſione,non daretur interdictum, ⁊ ſic nec exceptio, quia nec interdictum,ſic nec contra eum,qui ſicut, alias ſine vi, doloſe tamen occupauit, ex quo contra eum non competeret interdictu3. Circa primam ſolu.quid ſit tenendum in dubio, an delictum prelati,vel conuentus noceat monaſterio, vel eccleſie, dicam de dolo. cap.j.per Legiſtas in.l.iubemus.C. de ſacroſanctis eccleſiis.per Canoniſtas in regula,delictum de regulis iuris.libro.vj. Alias concorponam in dicto capi.i.de dolo. Circa intellectum eorum, que dicuntur per Innocen.⁊ Hoſtien.in ſecunda ſol. an vt ex delicto alterius alter teneatur,ſufficit ad eum perueniſſe, an exigatur vt nomine eius ſit geſtum. De hoc habetur in ca.cum quis. de ſentent.excom.libr.i. Ibi approbari videtur opi. Innocentij Dic,geſtum non nomine meo poſſum ratum habere in preiudicium mei iuris.ff. de pigno.ſi fundum.§.j. ſed vt ex geſto actionem queram , vel vt actio ſpeciale ex delicto contra me queratur, ratum habere non poſſum, ſiue ratum habeam verbo, ſiue re, vt dicit Innocent. hic: ⁊ ſunt verba gloſſa in. l.j.§. ſed ⁊ cum quis.ff.de vi,⁊ vi armata.⁊ ibi Barto. hoc tenet. Ad quod optime.ſ. de reſtitutione ſpoliatorum.cum ad ſedem.dixi vt detur actio ſpecifice ex delicto ratificari non poſſe, pro tanto, quia vbi re ipſa ratum haberet,vt quia ex delicto perueniſſet,vel locupletatus eſſet,ꝗꝗ non ſuo nomine geſtum foret, alia actio competere poſſet ex equitate:vt.ſ.de reſtitutione ſpoliatorum. ſepe.iij.q. iij.reintegranda.

1 ☞ Exceptio ſpoliationis an ſolum admittatur contra ſpoliatorem.
2 Excipiendi,ſeu agendi ius,vbi oritur ex iure agendi,immediate poteſt retorqueri ad ius excipiendi.
3 Poſſeſſorio agenti,vel de ſpoliatione excipienti,non obſtat proprietatis exceptio,vel etiam replicatio.
4 Retinendi rem quã dñs commodum habere videatur ex ꝓprietate,ad quẽ poſſeſſio reuertitur,etiã poſt longiora tempora.
5 Spoliat⁹ qḋ ante oia debeat reintegrari, non ꝓcedit regula quã opponitur de ꝓprietate,aduerſus quas nil replicatur.
6 Retinere l3 alicui rem,etiã non propriã, quã res deuenit ad retinentẽ abſq; vitio, ⁊ ſine dolo,aut violentia.
7 Spoliandis exceptio,⁊ cõſequenter poſſeſſoriũ,nõ ſolũ datur cõtra ſpoliatorem, ſed etiã contra ſcienter rem ablatã recipientem.
8 Actionis,⁊ exceptionis finis quis ſit.
9 Poſſeſſoria actio vbi a diuerſa parte ſup diuerſis rebus accumulatur,neutrum alterum ſuſpendit,niſi aliter opponatur.
10 Practica ꝓcedendi ſuper duab⁹ mutuis petitionib⁹,que ſit.17.
11 Snia ſuper exceptione ſpoliationis eſt interlocutoria.
12 Exceptio vbi ad ꝓceſſum opponiť,prius ꝓbatio eſt ſuper exceptione admittenda,ꝙ ſuper principali ꝓcedatur.
13 Exceptionis ſpoliationis effectus quis ſit.
14 Spoliatus nõ arctatur ſpoliatori reſpõdere, donec reſtituatur.
15 Exceptio ſpoliationis facte a prelato nõ opponiť prelato agenti noĩe eccleſie,vbi ſpoliatio eſt facta nomine proprio.
16 Rector, ſeu curatus eccleſie ſi denegat ſacramenta eccleſiaſtica, an ſi petat decimã,obſtet ſpoliationis exceptio.
18 Petitiones mutue qualiter viciſſim tractande ſint.
19 Exceptio ſpoliationis vſq; ad tempus ꝓponatur.
20 Succeſſori an ⁊ quã noceat delictum,ſeu vitium defuncti,vt in id dicatur poſſe ſuccedere,⁊ eo conueniri.
21 Exceptio ſpoliationis an ſit dilatoria.
22 Exceptio ſpoliationis an contra implorantem iudicis officiũ admittatur.
23 Exceptio ſpoliationis an habeat locum contra ſe opponentem voluntarie electioni.
24 Spoliationis exceptio an habeat locũ in cã matrimoniali.
25 Spoliatione ꝓpoſita in modũ exceptiõis, vbi opponẽs agit de ſpoliatione,de qua primo excepit,an repellatur agens.
26 Spoliatio an vbi per modũ exceptionis eſt propoſita indiſtincte non habeat effectum reſtitutionis rei.
27 Sententiandi practica que ſit ſuper exceptione ſpoliationis.
28 Spoliator,contra quem opponitur exceptio ſpoliationis , ſi non poſſideat rem , nec ſit ſoluendo , an admittať ad agẽdum.
29 Sententia ſuper mutuis petitionibus an ſit vnica,vel plures, vt tot videantur ſententie,quot petitiones.
30 Poſſeſſorium in modum actionis propoſitum quomodo ſuſpẽdit iudicium ante accumulationem,vt videatur poſſe facere iure petitorium.
31 Poſſeſſorio ab vtraq; parte intẽtato,an liceat iudici ſup ambobus procedere.
32 Preſcriptio an interrumpatur exceptione ſpoliationis.
33 Spoliationis exceptio an poſſit in quacunque cauſa opponi.
34 Spoliatione probata in modum exceptionis, an eedem probationes proficiant,ſi poſtea petõ directe poſſeſſionem.
35 Excipiens de ſpoliatione ſi ſuccumbat , an poſſit agere poſtea poſſeſſorio.
36 Excommunicationis exceptione probata contra aliquem , ſi poſtea contra eundem de eadem re agat,an poſſit repelli ex vi interlocutorie primi iudicij,per quã fuit in primo iudio repulſus.
37 Ordinata ad finem repellendi,non habent effectũ conſequentem.
38 Contra teſtem vbi crimen in iudicio deducitur per modum exceptionis queſtio non eſt criminalis,ſed ciuilis.
39 Teſtem non infamat crimen contra eum exceptum vt ordinatum ad repellendũ, vt nõ puniatur pena ordinaria homines,vd iuris.40.
41 Teſtem infamat crimen falſi,⁊ ſic periurium, quando etiam teſtificando committitur.
42 Exceptio non ſolum eſt actionis repulſio,ſed etiam officij,aut beneficij,quando infamat, ⁊ contra promotum competit numero.ſequen.
43 Tutor eſſe non poteſt infamis.
44 Actio,exceptio,⁊ proteſtatio quomodo inter ſe differant.
45 Ex delicto via exceptionis propoſitis nullus punitur,licet ſecus quando congruo tempore proponuntur.nu.46.
47 Crimen,de quo in iudicio conſtat,eſt punibile , etiam contra teſtem obiectum,⁊ per inquiſitionem generalem probatum.
48 Crimen exceptum in iudicio eſt punibile, quando eſt connexum ei,de quo agitur in iudicio,deq; illo conſtat per confeſſionem.
49 Exceptio vbi opponitur ad finem puniendi, punitur: ſi vero ad finem repellendi,non vt de exceptione lenocinij,que proponitur aduerſus maritum vxorem de adulterio accuſantem.
50 Crimẽ exceptũ,vel de quo incidẽter in iudicio cõſtat,an puniat.
51 Crimen exceptu3 quod obijcitur aduerſus teſtes,aut promotũ, ſeu promouendum,an infamet iuris infamia,vel facti.nu.52.
53 Infamie iuris aut facti effectus quis,⁊ qualis ſit.
54 Teſtis repulſus a teſtimonio ratione excommunicationis, an illa probata in alijs debeat vitari.
55 Abſolui petens ab excommunicatione,qui repellitur donec ſatiſfecerit,ſi de nouo veniat,et abſolui petat,non audiť,niſi primo ſatiſfaciat.
56 Excommunicatus pro manifeſta offenſa vbi repellitur a beneficio abſolutionis,ſi poſtea in alio iudicio agat,an probationes primi iudicij proficiant contra eum.
57 Teſtis ratione periurij perpetuo repellitur.

1 Uerum. † Nota primo exceptionem ſpoliationis admitti contra ſolum ſpoliatorem,per quod concludi videtur,illam non competere contra ſuccedentem in rem,ſi non eſt ſpoliator.et ſic remedium canonis,reintegranda.⁊ decre. ſepe,nõ parit ſpoliationis exceptionẽ:⁊ ſic cõtra eũ cõpetit ſpoliationis exceptio,cõtra quem vt ſpoliatorem poteſt agi poſſeſſorio. ❡ † Nota ſecundo quod vbi ex iure agendi oritur ius excipiendi vel ius agendi immediate retorqueri poteſt ad ius excipiendi,ſufficit replicanti concludere ius agendi non competere:
2
3 quia ex hoc tacite cõcludit ius excipiendi etiã deficere. ❡ † Nota tertio quod agenti poſſeſſorio,vel de ſpoliatione excipienti nõ obſtat proprietatis exceptio,vel etiam replicatio, etiam de qua notorie conſtat,ſi ponamus non negare,pro confiteri: de quo.ſ. de poſtu.prela.c.j. ❡ † Nota quarto,oĩm,ad quẽ poſſeſſio reuertiť,etiã poſt tẽpora longiora,ex ꝓprietate habere cõmodũ retinendi:qḋ eſt verum,quãdo ad dominum reuertitur abſq; vitio.
4
Secus ſi cum vitio,vt ⁊ ſic licet non liceat occupare rem vacantem.l.fin.C.de acquiren.poſſeſ.ſ.de proba.licet cauſam . verum eſt quando vacans eſt quo ad poſſeſſionem,altero habẽte ꝓprietatem:ſed

tem:ſed habens proprietatē,licet propria authoritate rem vacā
tem occupare,licet nō liceat detinentē,ſeu poſſidentem ſpoliare,
vt hic,⁊.l.ſi quis in tantā.C.vnde vi. Uide Inn.de probatio. licet
cauſam. Idē quando ex toto eſt vacans:vt.ff.pro derelicto.p to
tum.niſi pertineat ex modo vacandi ad fiſcū.C.de bo.vac.l.j.lib.
x.⁊ vide Inn.de arbi.ex parte.⁊ de proba.in preſentia.⁊ ſic poſt
tempora lōgiora occupatus rem vacantē retinet ex priſtino do
5 mino:⁊ ſic nō habet rem pro derelicto. ¶ †Opp. primo ꝙ agē
ti poſſeſſorio,⁊ cōſequenter de ſpoliatione excipienti, obſtet re
plicatio proprietatis,de qua notorie cōſtat.de reſtitu.ſpolia.ad
decimas.lib.vj.⁊ de diuor.ſignificaſti.de fil.preſbyt.ꝯſtitut⁹.cū ſi
mil.Solu. Si replicat de ꝓprietate notoria contra ſpoliationis
exceptionē,⁊ nihil duplicet,ex quo notorietas obfuſcet,notoria
exceptio proprietatis repellit actionē,⁊ replicatio etiā repellit ex
ceptionē.Sed ſi aliquid allegeť,per quod obfuſcetur notorietas
proprietatis:tūc illa nec repellit poſſeſſoriū in via agēdi,nec ſpo
liationis exceptionē.Nā,vt dicit Jo.An.nobiles iſti fatebantur
monaſteriū proprietarium:ſed dicebant ſe vſufructuarios,et ſic
poſſeſſores.ff.de acquiren.poſſeſ.l.naturaliter.in princip. Unde
reſtitutionē petere poterant.ff.de vi,⁊ vi arma.l.j.§.deijcit. Uel
dicebant ſe vaſallos,⁊ ſic habere vtile dominiū.ff.ſi ager vect.vel
emphy.pe.l.j.ſm Hoſt. Uel ſecundo dic ꝙ licet hec non nega
rent,non confitebantur:⁊ ſic non conſtabat notorie,quod medium
eſt inter negare,⁊ cōfiteri,ſicut inter cōſentire ⁊ cōtradicere:vt,l.
prima.§.ſciētiā.ff.de inſtitu.⁊ not.in regula,qui tacet.de regulis
iuris.lib.vj. Uel forte licet agenti poſſeſſorio obſtet exceptio ꝓ
prietatis notoria,nō obſtat replicatio excipiēti:⁊ hoc,quia faci
lius repellitur actio,quā exceptio.l.inuitus.§.cui dam⁹.ff.de re
gulis iuris.⁊.l.j.§.quod ait.ff.de ſuperfic.Sed hoc nō placet,ꝑ ea,
que no.j.de appellat.nouit.⁊ ſcribit Spe.in tit. de peti.⁊ poſſeſ.
§.quoniā.in princip.in verſic.ſed queritur.⁊ ponit Hoſt. de ap
pella.propoſuit.vbi dicūt quod notorietas operať id,quod litis cō
teſtatio:quia plus eſt,quā conteſtatio.ideo obſtat excipienti dilato
6 rie. ¶ †Oppo.ſecundo ꝙ bona fuerit allegatio monaſterij ad ex
pellendū exceptionem ſpoliationis,ſi caſtrum erat propriū:quia li
cebat vti retētione.C.de preſcri.xxx.an.l.ſi quis emptionis.xvi.
q.iij.alias.iiij.§.pōt.Dic licet retinere rē non propriā,quā ad eum
deuenit abſq; vitio,⁊ ſic ſine dolo,vel violentia:ſecus ſi cū dolo,
vel violentia,vt hic:ideo nō iuuabat hoc monaſteriū:quia etiā pre
doni cōtra ſpoliatores datur reſtitutio.j.eod.literas.⁊.c. itē cū
quis.multo fortius datur nō dño contra dñm,⁊ exceptio poſſeſ
7 ſeſſoriū,⁊ etiā poſſeſſoriū,ſm Inn. ¶ †Opp.tertio ꝙ replicatio
monaſterij nō eſſet ſufficiēs:quia nō ſolū contra ſpoliatorē agitur
poſſeſſorio,⁊ datur cōſequenter ſpoliationis exceptio,ſed etiam
cōtra ſciēter recipientē rem a deiectore.de reſtit.ſpolia.ſepe.de iu
di.q.v.maxime ſcd̃m canones,ſcd̃m quos latius patet poſſeſſo
rium. Gl.fateť poſſeſſoriū,⁊ ſpoliationis exceptionē competere
de iure canonico nō ſolū vbi cōpetit interdictū vnde vi ſtricte,vt
cōtra mandantē ſpoliationē,vel ratum habentē.ſed etiā contra
quēcunq;,ad quem ſe extēderet remedium decre.ſepe. In actiōe
autē ⁊ exceptione quod metus cauſa dicit gl. planſi ꝙ actio cōpe
tit etiā cōtra metū nō inferentē,dūmodo habeat rem metu abla
tā.ff.quod me.cauſa.ſi cum exceptione.§.aliquando.⁊.§.in hac.ſm
Bar. Inn.hic in vna parte dicit ſpoliationis exceptionē nō cō
petere,niſi vbi poſſet competere interdictū:⁊ ſic cōtra mandātē,
vel ſpoliantē,vel ratū habentem.de reſtit.ſpolia cum ad ſedem.⁊
ponit in verbo,conteſtationi.in fi. in alia parte,ſcilicet in verbo,ex
ceptionis,dicit exceptionē ſpoliationis locū habere,ſiue ſit ita
ſpoliatus ꝙ interdictum competat,ſiue competat condictio ex
decre.de reſtitu.ſpolia.ſepe.de elec.querelam. ſiue cōdictio ex leg.
C.vnde vi.ſi quis in tantam.⁊ que ibi ⁊ ſunt, aliis quibuſcūque,
quibus ad reſtitutionē poſſeſſionis agatur:ſecus dicit,ſi excipi
tur de metu,vel de dolo,vel alie quelibet exceptiōes preponanť,
per quas poſſeſſio non recuperať:⁊ hoc,quia non inueniť iure cau
tum:ideo talis exceptio non eſt admittenda. Aſſignat Jo. An.
aliam cauſam horum duorū caſuum vltimorū,quia in ipſis af
fuit voluntas ſpoliati.xv.q.j.⁊ merito.⁊.l. ſimiliter.alias,ſi mu
lier.§.ſi metu.ff.quod me cau.⁊ quia ſpoliatio odioſa:⁊ ideo tantus fa
uor non debetur cōpulſiue quantus expulſiue,ſiue violētato ꝑ
expulſiuam. Hanc opi.recitādo ſenit Jo.An.in addi. Spec.in
ti.de pe.⁊ poſ.§.j.ſuper verbo,item quid ſi agēti.in addi.mag.cō
tra ſentit poſt Archi.de reſti.ſpo.frequens.lib.vj.in verbo,violē
tiā.vbi opi.ꝙ generaliter competat,vbi hꝫ locū remediū poſſeſ
ſorium:tenet Jo.Cal.j.e.ti.c.ſup ſpoliatione.⁊ in.iij.q.⁊ in ver
bo,violentiā petētē.Nec obſtat ꝙ iura dicāt cōtra ſpoliatorē, vt
hic,⁊ in.c.ſup.j.eo.⁊.c.frequēs.eo.ti.lib.vj.quia tales late dicun
tur ſpoliatores.Per quē Cal.dicit ibi ꝙ omnia priuilegia ſuſpēſi
ua etiā petitorij competentia interdicto vnde vi,habēt locū etiā
in poſſeſſorio late ſumpto,vt ibi dicit in verbo,petentē. Idē ſen
tit Jo.etiā in priuato poſſeſſiōe per oclū.ij.q.ij. nullus.pro quo

8 optime tex.ibi. ¶ Uenio ad verſi.nos igitur. †nota finem actio
nis.⁊ exceptionis,quia actionis finis eſt conſequi quod debeť. Inſti.
de acti.in princ.no.de iudi.dilecti.Finis exceptionis eſt intētio
nē actoris repellere:⁊ ſic actio eſt inſtrumētum actoris,exceptio
9 eſt inſtrumētū rei ¶ †Nota ſecūdo ꝙ vbi a diuerſa parte ſuper
diuerſis rebus accumulatur poſſeſſoria,neutrū alterū ſuſpēdit,
niſi aliter opponať:ſed procediť ſuper vtriuſq;,⁊ ſuper duabus
10 mutuis petitionibus. ¶ †Nota tertio practicā procedendi ſup
duabus mutuis petitionibus:quia viciſſim ſuper vtraq; ſimul ꝓ
ceditur:acta tamen particularia ſucceſſiue prius expediunt ſup
petitione porrecto primo,⁊ ſic ſuper conuētione:quo ad actū ſen
tentie vtraq; vna ſententia terminať.Et per hoc dať intellectus
11 ad regulam,qui prior.ff.de iudi. ¶ †Nota quarto ſententiā ſup
exceptione ſpoliationis fore interlocutoriam:⁊ idē in pronūtia
12 tione de ꝓbatione ſup aliqua exceptione admittāda. †Et nota
quod vbi exceptio opponiť ad proceſſum,prima probatio eſt ſup
exceptione admittenda,quā procedať ſuper principali. Ad hoc
13 de iudi.exhibita.de quo.ſ.c.j. ¶ †Nota effectū ſpoliatiōis ex
ceptioni:quia non repellit ſimpliciter agentē, ſed conditionaliter,
14 niſi rē reſtituat,per quam reſoluatur exceptio. ¶ †Nota ꝙ pro
ſpoliatione abbatis opponitur exceptio cōtra monaſteriū agēs
pro alia re. ¶ Nota regulā ꝙ ſpoliatori nō arctať reſpōdere do
15 nec reſtituať ſpoliatus. ¶ †Opp.ꝙ de ſpoliatione facta a prela
to non opponiť contra prelatum agētem nomine eccleſie.ff.de in
ius voc.l.queſitū.de reſti.ſpo.c.ſi.lib.vj.So.Dicit Inn.ꝙ ſi pre
latus ſpoliauit nomine proprio,⁊ opponiť exceptio nomine ꝓ
prio,ſufficit,⁊ admittiť exceptio:⁊ hoc eſt plenum. Si ſpoliauit
nomine ꝓprio,⁊ agit nomine monaſterij,nō obſtat exceptio no
mine prelati agentis nomine monaſterij,vt in ꝯtrario. Si ſpolia
uit nomine eccleſie,⁊ agat nomine ꝓprio,admittiť exceptio intra
annū:quia nō ſolū hac exceptione teneť,qui ꝓprio nomine deiecit,
ſed etiā alieno,ſicut ⁊ in interdicto.ff.de vi,⁊ vi arma.l. quoties.
ſcd̃m Inn.ad hoc de reſti.ſpoli.c.frequens.lib.vj. De ſpoliatiōe
autē procuratoris nō excipiť cōtra eū nomine dñi agentē.ff.de do
li excep.l.ſi procurator.⁊ de ſpoliatione facta per ſingulares de vni
uerſitate nō opponiť cōtra ſindicū agentē nomine vniuerſitatis.
xij.q.ij.qui manumittiť.no.Spec.in ti.de pet.⁊ poſ.§.j.verſic.ſed
nūquā cōtra procuratorē.Singularis tñ ſucceſſor nō pōt oppone
re de ſpoliatione ſui anteceſſoris:vt ibi no.in ver.ſeq. ¶ Oppo.
ꝙ plenius diſtinguat quā oporteat:nā cū fuerit ꝓpoſita hec ſpo
liatio in viā exceptiōes:fruſtra decidiť mēbrū,quo opponiť in viā
actionis.Dicit Jo.An.ꝙ diſtinguit ad pleniorem doctrinā:quia
quo ad caſum ꝓpoſitū,nō erat neceſſaria ita plena diſtinctio,vt
patet.j.de ver.ſed quoniā.Et eſt ſimile ſm Hoſt.ſ.de ſac.vnct.c.
vno.⁊ de ꝓbē.dilecto.Tu dic ꝙ neceſſaria fuit diſtinctio:quia ꝓba
biliter poterat dubitari an actionis via,an exceptionis,poſſeſſo
rium eſſet deductū.Pōt enim dici vtrāq; viā accumulatā inquā
tum ꝓpoſuit in formā exceptionis,⁊ in viā actionis, inquātum
petijt caſtrū ſibi ante omnia reſtitui per viā actionis. Sed quia ad
iudicandā actionē,vel exceptionē,dꝫ attēdi generalis mod⁹ ꝓ
ponendi,⁊ nō particulariter petita.Ideo iudicať hic ꝙ per viam
exceptionis ꝓpoſuerit.quod not.Poterat ſm Hoſt. addere ter
tium membrum, an ad vtrūq; ꝓponereť,ſcilicet ad intentionem
repellendā,⁊ reſtitutionē cōſequendā:quod fieri pōt.de reſtit.ſpo
16 lia.in literis.⁊.c.ex cōqueſtione.⁊ no.in.c.ſi. †Ex his deciditur
queſtio,quā format R apud ſua allegatiōe.lxxi.verſi.ſꝫ pone. Si
rector eccleſie parochialis denegat eccleſiaſtica ſacramenta,an ſi
petat decimas,obſtet ſpoliationis exceptio. Et videť ꝙ non:quia
nomine ꝓprio ſpoliauit,⁊ decimas petit rector nomine eccleſie.
Ad hoc decre.frequens.§.ad hec.de reſtitu.ſpolia.li.vj. ⁊ quia pa
rochiam ſpoliant iure priuato,⁊ decime debenť iure publico.Cō
tra determinat ꝓ hāc decre.vbi abbas agēs cōtra laicos ſup reb⁹
eccleſie fuit repulſus exceptione ſpoliationis facte ꝑ eū de rebus
priuatis laicorū.Nō obſtat de reſtitu.ſpoliato.frequens.libi.vj.
quia decreta.frequēs.hꝫ locum,quādo cauſa vtraque eſt inter eccle
ſiaſticas pſonas,vt ibi no.in gl. Uel loquiť decre.frequens. quan
do agiť de rebus eccleſiaſticis,que non poſſunt a laicis poſſideri
hic.Nec iura cadunt in laicos,de quibus agiť. Uel loquiť decr.
frequens.quādo agitur ſup eccleſiaſticis,⁊ excipiť de rebus ꝓ
prijs,quas laicus poſſidet vt ꝓprias:ſec⁹ ſi eas poſſideat tanq̄
tenens in feudū ab eccleſia,vt hic:quia tunc bene de ſpoliatione
taliū admittitur exceptio,ſecundum Archid.ibi. ſic ⁊ in iſtis ſa
cramētalibus,que tꝫ vt ab eccleſia:vt hic ſpoliauit nomine eccle
ſie,⁊ agit nomine eccleſie. Uel ſi nō ſpoliauit nomine eccleſie res
ꝑuenerat ad eccleſiā,ita ꝙ poterat competere latum poſſeſſoriū,
ibi nō. Alij dicunt ꝙ illa corrigit iſtam:⁊ hoc eſt falſum. Ad hoc
quod no.gl.⁊ Jo.de excep.cū inter.vbi excōmunicatus iniuſte
opponit ſpoliatiōis exceptionē vt nō audiať agēs,niſi reſtituat
poſſeſſionem cōionis:quia oia iura corporalia,⁊ incorporalia ſunt
ante reſtituēda.ij.q.ij.null⁹.quod eſt verū,vt ibi no.ſi agit excōica

toꝛ, vel is, qui fuit cā excōmunicatiōis: ſecus ſi terti⁹: vt de reſti.
ſpo. frequēs. li. vi. Idē i ꝓpoſito: q: excipere poſſunt ō priuatiōe,
ꝛ ſpoliatiōe cōmuniōis diuinorū, maxime cum decime ꝓpter hu
iuſmodi ſacramēta debeant. xvi. q. i. de decimis. ꝛ c. cōqueſti. ꝛ c.
ſacri. Idē dicit ſi cum difficultate preſtat: q: ita in modo, ſicut in
facto facienda eſt reſtitutio. de reſti. ſpo. Piſanis. ſʒ Lapū. Ad
hoc qḋ no. ij. q. ij. null⁹. vbi etiā ſuſpēſus opponit ō ſpoliatiōe eo
ruʒ, quoꝝ eſt priuat⁹ per ſuſpēſionē. Ad hoc qḋ no. Spe. in ti. de
cā poſ. ver. xxi. ꝛ ver. verū. ꝛ ſic ſpoliat⁹ cōmuniōe fraterna. ꝛ no.
Pe. de San. de reſti. ſpo. cōquerēte. ꝛ ibi refert Jo. An. in addi
Spe. An ↄtra ꝓcuratorē agētē noīe dñi opponat ſpoliatio facta
ꝓcuratori. Dicit ꝙ non, Spe. in ti. de peti. ꝛ poſſ. §. j. ver. ſʒ nūqd.
alle. de doli exc. ſi ꝓcurator. Itē nec ↄ ſyndicū agētē noīe collegij
opponi pōt ſpoliatio facta a ſingulari de collegio: vt dicit in ver.
ſeq. alleg. xij. q. ij. qui manumittit. An ſingularis ſucceſſor poſſit
opponere de ſpoliatiōe anthoris, ↄ in ſtq. qḋ nō: ꝛ idem ibi Jo.
An. in additio. q: ius agendi de ſpoliatiōe nō trāſit ad ſingularē
ſucceſſorē: ergo nec ius excipiendi. An heredi mariti cōpetat ex
ceptio ſpoliatiōis cōtra vxorē petentē dotem: t; ibi Jo. An. ꝙ
ſic: q: ad heredē trāſit ius agēdi poſſeſſorio, ꝛ cōſequēter ius exci
piēdi, imo fortius. An archidiaconus cōtra epiſcopū petētē iu
ra epiſcopalia poſſit obijcere ſpoliationē, qi ſpoliatus eſt faculta
te examinandi clericos ad ordines ꝓmouēdos: Specul. ꝙ ſic, in
Spe. de peti. ꝛ poſſ. §. j. ver. qd ſi epiſcop⁹. vj. col. ꝛ ver. p̄cedēti.
17 ¶ † Opp. ꝙ litera contradicat: nam dicit primo ꝙ ſunt due mu
tue petitiones minime ſeſe cōtingētes: poſtea ſubmittit ꝙ vt cō
iūcte viciſſim ſunt tractāde, ꝛ eadem ſententia termināde. Solu.
Dicit Hoſt. prima pars loquitur, quādo petitiōes ſunt accumu
late nō per viam recōuentionis, ſed conuentionis: vt q: nō ſunt
ſimul illaqueate. Secunda pars in verſ. ꝙꝙ. aduerſando loquit
quando ſunt ſimul illaqueate: vt quia vt conuentio ꝛ reconuentio
ſunt ſimul accumulate: ſecus ſi vt cōuentio ſecūda fuerit accu
mulata. Per que dicit ꝙ ſi accumulata ſit ante lit. cōte. ꝛ corā or
dinario, ꝛ delegato, dicetur recōuentio. Si ſit accumulata coram
delegato poſt lit conte. non procedet nec vt conuentio, nec vt re
conuentio. Si ſit accumulata coram delegato ante lit. conte. pro
cedet vt reconuentio, vt habeat locum qḋ ſequitur in verſi. ꝙꝙ.
Si ſit accumulata coram ordinario poſt litem conte. procedet vt
cōuentio: ꝛ erunt due mutue petitiones ſeſe minime contingen
tes: ꝛ tunc ꝓcedet regula, qui prior. quaſi ſit litere intētio ꝙ quā
do ſunt accumulate, ita qḋ ſit cōuentio, pri⁹ expedietur iudicium
primo intentatū. ꝛ hic erit intellectus. l. qui prior. Si ſint acumu
late, ꝛ tractate viciſſim, ita ꝙ ſit reconuentio, tūc ſimul tractabū
tur, ꝛ vnica ſentētia determinabuntur. Quod no. q: facit ad illa,
que dixi de mutu. pet. c. i. Fatetur tamē ꝙ ſiue accumuletur vt cō
uentio, ſiue vt recōuētio, vbi poteſt, ꝙ dici poteſt mutua peti. ff.
de compē. l. in rem. ſm Hoſt. Poteſt ſecundo modo litera intelli
gi, vt inquātum litera dicit, ꝙ ſunt petitiones minime ſeſe cōtin
gentes, hoc intelligitur quo ad effectū, vt vna alterā repellat. Sʒ
quo ad effectū, vt ſuper vtraqʒ procedatur, nō ſunt omnino ſe nō
cōtingentes: q: viciſſim tractande ſunt: ꝛ ſic loquitur verſi. ꝙꝙ.
Prior tamē intellectus notabilior eſt, ex quo datur duplex intel
lectus ad. l. qui prior. Primus, vt inquantū ſcōm iudiciū accu
mulatū vt cōuētio, qui prior agat, prior appellat, primo intētatū
iudiciū expediat, ꝛ ſcōm ſileat, donec illud ſit expeditū: vbi autē
vt due mutue petitiones accumulant, ſimul tractabūtur, ꝛ viciſ
ſim vnica ſententia terminabunt. Poſſet aliter intelligi Hoſti,
vt vellet ꝙ vbi accumulatur ſcōm iudiciū, vt cōuentio tunc pro
cedit ſup vtraqʒ, ſed nō viciſſim, id eſt vt acta ordinate expediā
tur vnū poſt reliquum: quod foret impoſſibile, nec vna ſentētia
terminabunt. Secus ſi ſit facta accumulatio vt recōuētio: q: tē
pore debito. Tene qḋ placet. Credo hoc vltimū ſeruaret in pra
18 ctica. ¶ † Quero primo de practica qualiter viciſſim tractande
ſunt. Dic ꝙ cōteſtatiō ſt primo facta ſup vna, ſecūdo fiet ſup alia,
ꝛ poſtea ſup vtraqʒ iurabit, ꝛ dies ſuper vtraqʒ aſſignabitur: et
ſic ſi concurrant actus, qui eodē inſtanti poſſunt ſimul expediri,
ſimul expediunt, ſi inter ſe exigunt diſtātiam, primo ſuper cōuen
tione, ſecūdo ſuper reconuentione Jmo plus dicit Spec. in loco
ſ. alleg. ꝙ ſi fiat examinatio teſtiū, vel occurrat alius actus, qui
poſſit per teſtes expediri, in illa parte prius expediet ꝓ actore, ſe
cundo pro reo. Sed dicit qḋ hoc nō ſeruatur, ſufficit quod inte
gralis act⁹ primo pro actore expediatur. Secūdo ꝓ reo, niſi pe
riculum teſtibus immineret. Dicit tñ hic Jnno. quod ſi ambe vi
ciſſim tractari non poſſent, nec tractate eſſent, vt q: prius ſique
ret in vna, ꝙ in alia, ferret ſententie diuiſim: arg. C. de compē. l. ſi.
Ad hoc quod no. de duobus petētibus eandē prebendā: vt not.
ſ. de ſpon. duo. ſup rubrica. Jdem ſi cōtingat differri propter ex
ceptionē alteri competentem, que alteri non competit: vt q: alter
habet exceptionē excōmunicationis, vel ſpoliationis: nam pro
pter hoc ꝙ viciſſim tractande ſunt, nō debet alteri parti tolli cō

petēs exceptio. ſ. de except. cū inter. ꝛ c. ſi. ꝛ ſic poſſunt in ſententia
diuidi ꝓpter difficultatē ꝓbationū, ꝛ efficaciā exceptionū. Reci
tat alios Jnn. dicere, ꝙ propter reconuentionis naturā, quamuis
vni parti cōpetat exceptio, ꝛ nō alteri, ꝛ quāuis faciles ſint ꝓba
tiōes ex vna parte, ꝛ ex altera difficiles, neceſſariū erit, qḋ hic di
cit, ſeruari in ſimul cognoſcēdo ꝛ diffiniēdo. Que opinio magis
cōgruit veritati, ꝛ ſubtilitati iuris, lʒ equior ſit prima, ne vna q
ſtio ſit alteri⁹ impedimētū. ꝛ ne diffinitionē litis, de qua de faci
li cōſtare pōt, protelari contingat in alteri⁹ grauamē, ſm Hoſt.
Jo. An. remittit ad Spe. de recōuē. §. videndū. ſuper verſi. ꝛ ſi in
dex. Jo. An. in loco p̄alle. cōcludit ꝙ vbi recōuentio ſit coram
alias nō iudice, ꝛ ſic reconueniens vult effectū ꝓrogatiuū, q: pri
uilegia ſimultanei ꝓceſſus, ꝛ ꝓrogationis ſunt inſeparabilia,
oportet ꝙ ſup vtraqʒ procedat: ꝛ procedit ſecūda opinio. Si aūt
recōueniatur corā alio iudice: q: iſta eſt conuentio, nec eget pri
uilegio ꝓrogatiuo: poterit expedibilior cā pri⁹ expediri. Et ſic ꝓ
cedit prima opinio. Jſta pendēt a dubijs an priuilegia recōuen
tionis ſeparabilia ſint, vl' inſeparabilia. de quo plene dixi de mu
19 tu. peti. c. primo. dic vt ibi. ¶ † Quero vſqʒ ad qḋ tēpus ꝓpo
nat exceptio ſpoliationis. Dicit Jnno. ꝙ in perpetuū, de eo, qḋ
ad ſpoliatorē peruenit: de eo autē, quod non peruenit, ꝓpona
tur itra annum, ſicut interdictū. ff. de vi, ꝛ vi arma. l. j. Reſpon.
q: intra idē tempus proponi dʒ exceptio intra qḋ agi poteſt. ff.
ex quibus cau. ma. l. necnon. §. ſi. de inoffi. teſta. l. Papi. §. ſed ne
impuberis. Cōtra heredē autē ſpoliatoris non cōpetit hec exce
ptio, niſi de eo qḋ ad eum peruenit, aut factū eſt, quo min⁹ per
ueniret: quia ſic eſt in interdicto. ff. de vi, ꝛ vi arma l. i. §. hoc in
terdictū ꝛ heredi. ꝛ §. fina. ꝛ l. ſecunda. ij. reſpon. Hoc puto veri
de iure ciuili. Sed cū de iure canonico cōueniat heres ex delicto
defuncti, licet ad eum nō peruenerit, de ſepul. c. primo. de rapto.
ſuper eo. pōt dici ſecundū illud ius etiam exceptionem dari, in
quantū ſuppetunt facultates hereditatis: ſed eſt dubiū an de
tur hoc interdictū in ſucceſſorē dignitatis. Dicit Jnnocē. quod
videtur vt dari debeat in perpetuū, etiā ſi nihil peruenerit: quia
dignitas nunquā morit. xij. q. ij. liberti. ꝛ de offi. deleg. quoniam
ꝛ q: tales generales adminiſtratores ſuccedūt in vitiū. ff. de ac
quir. poſ. l. Pōponi⁹. §. ſ. de diuer. ꝛ tempo. preſcri. l. cum here.
C. de acquir. poſſeſ. l. vitia. ꝛ no. de immu. eccle. aduerſus. §. ſi. cū
20 ſimil. ¶ † No. ſentit Jnn. hic ꝙ ſicut heres ſuccedit in vitiū de
functi, vt mala fides, ꝛ delictū illi noceat, ſic ꝛ ſucceſſor in digni
tate. Cōtrariū notat gl. ij. q. i. in primis. ꝛ de iure patro. cura Pa
to, ſi ſit ſucceſſor in dignitate ſimul vt heres, ſatis ſuccedet in vi
tiū. ad hoc de reſcrip. ſignificauit. ſi nō ſuccedit vt heres, ſed cau
ſam hʒ a conferente dignitatē, ꝛ cōfirmante, ſi aliquid peruenit ad
ſucceſſorē, tenetur: alias nō video quo iure ex delicto predeceſſo
ris poſſit cōueniri perpetuo, niſi forte ipſa vniuerſitas cū capite
21 deliquiſſet, vt gl. dixit. ¶ † Quero qualis ſit hec exceptio. Dicit
Jnn. ꝙ eſt dilatoria: ideo proponi debet ante litis cōteſtationē.
de re iudi. inter monaſteriū. Et ſi peruenit ius opponendi poſt
22 litis ↄteſtatio. qd dicedū, dixi. ſ. ¶ † Quero an ↄtra implorātē
iudicis officiū admittat ſpoliationis exceptio. Jnn. dicit ꝙ nō,
ex quo nō dirigitur cōtra partē: quia hec exceptio competit ſti
mulato, non volūtarie, ad iudiciū venienti, iure agendi cōtra eū,
non directo. Alleg. ſ. de cauſa poſſeſ. cū eccleſia. vbi idē not. ſuper
prima gl. Satis poſſet dici ꝙ ſi venit ſtimulatus, ſaltem ratio
ne proprij, vel eccleſie intereſſe, ꝙ hic tāꝗ neceſſarius, poſſet hāc
exceptionē opponere. Sec⁹ ſi ratione cōmunis intereſſe: arg. de
except. dilecti. ꝛ quod not. eo. titu. cum inter. ꝛ c. ſignificauerunt.
23 ¶ † Quero an ſpoliationis exceptio habeat locū cōtra ſe oppo
nentē voluntarie electioni. Jnnocē. dicit quod non: quia hec ex
ceptio cōpetit tantum contra actorē: ſed non dicitur actor ipſe
opponens per omnia, nec proprie, vt no. de iud. exhibita de acc.
ſup his. ꝛ dicto. c. cū inter. ꝛ c. ſignificauerūt. ꝛ c. dilecti. de excep.
24 ¶ † Quero an hec exceptio habeat locū i cauſa matrimoniali.
Jnn. dicit quod non. alleg. ſ. de reſti. ſpo. ex parte. Quaſi dicat. ſi
agit ſup diuortio, quaſi nō ſit cōtractū matrimoniū, non obſtat
ſpoliationis exceptio: q: ex modo agēdi negatur poſſeſſio. Sed
hoc nō placet: q: forte opponens probabit matrimoniū, ꝛ conſe
quenter poſſeſſionem. Vel forte vult ꝙ ſi agatur ſuper matrimo
nio, ꝛ opponatur ſpoliationis exceptio de alia re, nō admitti ex
ceptio: quod pōt eſſe, nō per cauſam. c. ex parte. ſed q: ex quo agi
tur ſuper ſpirituali, nō admittit exceptio de re tēporali. Ad qḋ
de reſti. ſpolia. frequens. lib. vi. ad fi. c. Sic declarat queſtionem,
ꝛ ſoluit Spe. in tit. de peti. ꝛ poſ. §. i. verſi. quid ſi ago. ꝛ Hoſtien.
in Sūma, de reſti. ſpo. §. qi. ver. quid ſi vir. Idē dicūt Hoſtien. ꝛ
Spe. ibi ſi agit poſſeſſorio in cā matrimoniali: q: cōtra agētē nō
admittitur ſpoliatiōis exceptio: q: queſtio illa dicitur quaſi ſpiri
tualis. Qḋ nota, q: poſſeſſoriū ſup iure ſpirituali dicit cauſa qua
ſi ſpiritualis. Qḋ bñ nota. Ad hoc de reſti. ſpo. ex ↄqueſtiōe. ꝛ c.
ex trāſmiſſa. ꝛ c. lras. §. nos aūt. Et ex his habes tres caſ⁹, i qui
bus non

bus nõ admittit̃ ſpoliationis exceptio. Alĳ ponuntur ſuper gl.
Aliũ addit hic Jo. An. vt ſi agat̃ poſſeſſorio ſuper re ſpirituali,
nõ admittit̃ exceptio de ſpoliatione rei temporalis: argu. de reſt.
25 ſpo. frequẽs. lib. vi. §. ſi. ſm Hoſt. ¶ † Quero, ꝓpoſita ſpoliatiõe
in modũ exceptionis, opponẽs agit de ſpoliatione, de qua pri-
mo excepit, an repelletur primo agens: Ja. dixit ꝙ ſic: q2 modo
ſunt due mutue petitiões, ⁊ locus eſt, ei, qđ eſt dictũ in hoc verſi.
nos aũt. q2 videt̃ ꝓponẽdo per modũ actionis priuilegio renũ
tiare, qđ acquiſierãt ex oppoſitione per modũ exceptionis. C. de
inoffic. teſta. l. parentibus. ĩ. de re iudic. c. qđ ad conſultationem.
Hoſti. contra. ⁊ verſi. nos autẽ. locũ habet, quando ſpoliatio fuit
propoſita tantũ in modum actionis, ⁊ non in modum exceptio-
nis. l. parẽtibus. ⁊ c. qđ ad conſultationẽ. locum habet, quãdo ec
currit quis ad contrariũ actum. Hic non ſunt cõtrarĳ, ſed diuer-
ſi, ⁊ ſeſe cõpatientes. ff. de acqui. poſ. naturaliter. §. nihil. ĩ. ti. ĳ. pa
26 ſtoralis. cũ cõcor. no. Jo. ĳ. q. ĳ. c. i. ⁊. ĩ. c. ſi. ¶ † Quero an ſpolia-
tio per modũ exceptionis propoſita indiſtincte non habeat effe
ctum reſtitutionis rei. Jo. ĳ. q. ĳ. c. ĩ. dicit hoc verũ, quãdo ꝓpo-
nitur ſpoliatio in modũ exceptionis, actioni ciuili: ſecus dicit ſi
proponatur contra agentẽ criminaliter: q2 tunc habet effectum
reſtitutionis: ⁊ ſic intelligit omnia capitula illius queſtiõis. De
hoc remittit Jo. An. ad Spe. de peti. ⁊ poſ. §. i. ver. illud aũt. ibi
Spe. tenet cõtra, q2 ad hoc eſt actũ, vt hic. in. §. verũ. ⁊ de teſti. ve
niens. ĳ. c. cõſtitutus. in ſi. ff. de excu. tut. l. ſpadonẽ. §. qui abſolu-
tus. de accuſa. qualiter. ĳ. §. penulti. de ſimo. li Deli. ⁊ hoc appro
27 bo. ¶ † Ultimo doc. colligũt hic practicã ꝓnũtiandi ſuper exce
ptione ſpoliationis, vt ꝓnuntietur ea probata, reum non com-
pellendũ actori reſpondere ſuper petitionib9 memoratis, donec
reſtituatur ab ipſo: ſic ⁊ exceptione excõicationis ꝓbata ꝓnun-
tiatur actorẽ nõ audiri, donec fuerit abſolutus. de except. pia. li.
28 vi. ſm Inn. ¶ † Quero quid ſi ſpoliator, cõtra quẽ opponitur
ſpoliationis exceptio, nõ poſſideat rẽ, nec ſit ſoluendo. an admit
tatur ad agendũ. De hoc in Spec. de peti. ⁊ poſ. §. primo. verſic.
ſed ſpoliatus. Dic ꝙ ſi euidens eſt eum nõ eſſe ſoluendo, ipſum
audiet iudex agentẽ, vt poſtea fiat compẽſatio: argu. de reſtitu.
ſpolia. olim. Et ſi habeat rem ſpoliatã vltra mare, ꝓuidebitur ꝑ
cautiones. ff. de pigno. ſi fundus. §. ĳ. Et ſi ſatiſdat de re, vel eſti-
matione ſoluẽda, ſi res extincta fuerit, audiet̃. de ſo. Odoard9 Et
29 fuerũt iſte. q. Uin. hic, vt ibi dicit Jo. An. in addi. ¶ † Uenio ad
gl. hui9 partis gl. in verbo, iuxta regulã. remittit vbi eſt hec regu
la. Dicit Jo. An. ꝙ qñ hꝫ locũ hec regula, ⁊ qñ nõ, gl. dicit, ibi, ⁊
Spe. in ti. de incidẽ. q. ver. vidim9. ⁊ ꝑ Hoſt. in Sũma. §. i. verſ. hec
aũt regula. Ibi Spe. dicit regulã regulariter ꝓcedere. Fallit pri
mo, quando vna eſt ad alterã preiudicialis, q2 preiudicialis pri-
mo tractabit̃, vt no. ĩ. c. tuã. Fallit ſecũdo in actu ſentẽtie: q2 am-
be vnica ſententia terminant̃, vt hic. Fatendũ tamẽ ꝙ prius ſen
tentiabitur ex ordine in illa, in qua prius eſt actũ, licet non for-
te in tempore. Fallit tertio quãdo ſecũda proponitur per viã ex-
ceptionis, vt hic. Fallit quarto quãdo ſecũda eſt maior prima: vt
q2 ſecunda eſt criminalis: argumen. C. de ordi. iud. l. ĳ. ff. de iudi. l.
per minorem. Fallit quinto quãdo ambo ſunt pares, q2 crimina-
les: ſed in ſecunda quis ꝓſequitur ſuã, vel ſuorũ iniuriam. C. qui
accu. nõ poſ. l. i. ⁊. l. negãda. iĳ. q. xi. c. i. An aũt, ⁊ qñ admittat̃ ac
cuſatorũ recuſatio, ⁊ qñ nõ, ibi tractat̃. ⁊ de pu. iud. l. is, qui. ff. ⁊
ponit Joã. An. in addi. Spec. in loco preallega. ſup verſi. porro.
ad ſi. §. ¶ Gl. repetit tex. q̃rit an ſi ſentẽtia ferat̃ prius in vna, ꝙ̃
in alia, vbi ſunt due mutue petitiones, an valeat ſentẽtia. Gl. di-
cit ꝙ nõ. Alleg. l. i. §. vltimo. ff. que ſen. ſine app. reſcin. C. de cõpẽ
ſat. l. neqꝫ ſcriptura. vbi dicit gl. ꝙ ſaltẽ appellãdũ eſt, vt ibi dicit̃
in. l. primo inducta. Hic dubitari põt de duobus. Primo, an ſen
tentia lata ſup vna ſine alia omiſſo ordine hic dato ſit nulla. Et
veritas eſt ꝙ nõ: q2 hic eſt ordo cauſe, ad cãm, q nõ vitiat ſentẽtiã.
notat̃. C. in. l. ꝑlatã. C. de ſen. l. ĳ. C. cõmuni diui. ⁊. l. i. C. de appel.
la. ĳ. q. i. i ſumma. ĳ. q. vi. §. diffinitiua. ⁊ no. de mu. pe. c. i. Nec in-
ra allegata in cõtrariũ obſtant: q2, vt apparet, tex. dicũt ꝙ appel-
lari dꝫ. Secũdo eſt dubiũ vtrũ accomolatis duabus mutuis pe
petitionibus lata ſentẽtia ſup vna poſſic peti executio ſuper alia
anteꝙ̃ ferat̃ ſententia ſup alia. Quidam dicũt ꝙ ſic, per illa iura
Quod nõ placet Uincẽ. q2 dicit illud ibi corrigi in alia. l. niſi in
caſu cũ aduerſarius impediret ne iudex in alia ſententiaret: tunc
enĩ differetur executio: ⁊ exciperem cõtra aduerſarium, ſi me rõ-
uentret ex cã iudicati. ff. de eo ꝑ quẽ fac. eſt. l. i. §. i. de teſt. cog. pue
nic. Nec obſtat de re iudic. cũ I. ⁊ A. q2 ibi nõ ſiet recõuẽtio: ſed
ibi remotus eſt abbas dilata correctione capituli, ſm Uincen.
Bart. tenet ꝙ ſi velit ſententiare prius in vna, quã in alia, ꝙ põt
appellari: ⁊ dicit ꝙ melior eſt caſus de hoc in dicto. §. fin. q poſ-
ſit reperiri. Puto ꝙ ſi prius liqueat in vna, ꝙ̃ in alia, tenendo ꝙ
tunc poſſit iudex ſeparate pronuntiare, vt ſi liqueret prius ex par
te ꝯuenientis ꝙ ſentẽtia poſſit prius ferri nec ꝑ hoc poſſit appel-
lari, q2 nõ ꝑuertit̃ ordo. Itẽ q2 ex quo nõ eſt liquidatũ debitum,
reconuenienti nõ poteſt compẽſationẽ obĳcere. Si autẽ liquida-
ta ſunt debita hinc ⁊ inde, ſi prius pronuntiet ſuper cõuentione
vel reconuentione, non video intereſſe quod ex hoc poſſit appel-
lari. ĳ. q. vi. non ſolent. Sed an exequi poſſit ſententiam ſup con-
uentione vel reconuentione primo latam. Jura illa probant ꝙ
nõ. Quod puto quãdo hinc ⁊ inde quantitas debetur: q2 locus
eſt cõpenſationi, tunc nõ poteſt fieri executio in altera ad preiu-
dicium alterius opponentis compẽſationem, ex quo nõ liquida
tum eſt debitũ. Et hoc eſt de mente tex. ⁊ glo. in dicto. §. vltimo,
⁊ in dicta. l. neqꝫ ſcriptura. Ubi autem quãtitas deberet̃ ab vna
parte, ⁊ ſpecies ab alia, ſatis puto ꝓcedere dictũ Uincen. Et hoc
tenuit Simon Uicẽ. ⁊ ſequitur Jo. An. in addi. Spec. in titu. de
reconuen. §. penul. verſi. nunqd ſi primo. Et hoc puto verũ, ſaluo
niſi eſſet queſtio ſuper poſſeſſorĳs, ⁊ in executione ꝑ pri9 habuit
ſentẽtiã ꝯtra ſe, opponeret exceptionẽ ſpoliationis, que in execu
tione opponi non põt, ex quo non fuit ante litis cõteſtationẽ op-
poſita. Inquantũ tex. ⁊ gl. concludũt ſententiam ſuper vtroqꝫ ſi-
mul promulgandã: hoc verum regulariter. Fallit quando peti-
torium obſcurũ eſt, ⁊ de poſſeſſorio ſtatim liquet: q2 eſt talis na-
ture quod feſtinam pronuntiationẽ requirit propter animarum
29 periculum. Quod dic, vt de reſtit. ſpol. ex cõqueſtione. ¶ † Op-
po. quod non ſit vnica ſententia, ſed plures, ſuper duabus mu-
tuis petitionibus: quia quot ſunt articuli, ⁊c. ff. de minoribus.
alſ, de mutu. peti. l. etiã. de cau. poſſeſ. cum eccleſia. Sol. Glo. di-
cit quod quo ad temporis identitatem vnica poteſt dici ſenten-
tia, eo quod vna continue poſt aliam promulganda eſt, ⁊ tamẽ
vera ſunt due ſententie, vt in concluſione. Dant ſimile doct. in ſti
pulatione, per. l. ſcire debemus. de verb. oblig. Sed eſt dubium qđ
ſi lata ſententia ſuper vna ſtatim appellet condemnatus, ⁊ per
hoc recuſet iudicem vt ſuſpectũ, quod facere poteſt. de appel. ꝓ-
poſuit. Hoſtien. dicit ꝙ non terminabitur vna ſententia: ⁊ proce
cedit hoc, quando non appellat̃. Contrarium putat Jo. An. ad
quod dicit facere de procur. auditis. ⁊ de cauſa poſſeſſ. paſtora-
lis. quia ex quo iam concluſum eſt in cauſa, non debet impediri
ſententia, cum non poſſit recuſationem proponere. Ad decre. ꝓ-
poſuit. dicit reſpondendũ vt not. in decre. ad hoc. de appella. In
contrariũ facit, q2 ex quo ius opponẽdi ſuperuenit de nouo, po-
teſt exceptio quandocunqꝫ opponi. de officio deleg. inſinuãte. ⁊
quod not. Jo. de appel. ad hec. Non obuiat, quia ſi opponit̃ ex-
ceptio recuſationis, eo ꝙ eum grauauit, ⁊ opponẽs paratus eſt
ꝓbare grauamen, ſm ibi no. debet admitti exceptio: niſi ſaluã-
do hoc dictũ dicat̃, exceptionẽ ſuperuenientem de nouo poſſe
opponi qñcunqꝫ, dum tñ ante concluſionẽ in cauſa: ⁊ non põt.
Quod eſt notabile. ⁊ limitat. c. inſinuãte. de offi. dele. ⁊. l. ĳ. C. de
conſor. eiuſdẽ lit. ad qđ facit. d. c. auditis. nã ⁊ ibi reuocatio de
30 nouo ſuperuenit. ¶ † Opp. ꝙ poſſeſſoriũ in modum actionis
propoſitũ ſuſpendet iudiciũ ante accumulationem. iĳ. q. i. per
totũ. ĳ. q. ĳ. per totum: Sol. Dicit gl. ſi pendente ciuili actione
accumulet̃ poſſeſſoriũ illud per viam petitionis non facit ſilere
petitoriũ. vt hic: ſec9 ſi criminali pendẽte: q2 tunc ſiue actionis
via, ſiue via exceptiõis accumulet̃, facit ſilere petitorium, vt in
iuribus alle. Nõ inuenio hãc gl. a doc. reprobatam. Contra eã
tñ eſt ratio huius. c. qđ verius puto, vt ſit neceſſe opponere de
ſpoliatione: ⁊ tutius eſt vt opponat̃, per hanc decr. ad hoc etiã
31 poſſunt trahi iura in ꝯtrarium allr. ¶ † Quero quid ſi ab vtraqꝫ
agat parte poſſeſſorio, nunquid procedet̃ ſuper ambobus, an
vnũ faciat ſilere aliud. Quidã dicũt ꝙ de hoc eſt caſus hic: ſed
non bene dicũt, q2 hic non agebat̃ poſſeſſorio, ſm gl. pro parte
abbatis, ſed ſuper dãnis forte lege aquil. de q̃ſtione quid iuris,
dicet̃. ĩ. c. ſi. Dicit tñ Hoſt. ꝙ etiã ſic decre. põt intelligi: q2 pe-
tendo vt iuſtitia ſibi fiat ſuper damnis, includi põt poſſeſſoriũ:
q2 non eſt iniuſtum ꝙ res, qua ſpoliatus quis eſt, reſtituat̃. Et
fuit hec opi. Hoſ. opi. tamen gl. ⁊ intellectus plus applaudet li-
32 tere. ¶ † Querit gl. nunquid ſpoliationis exceptio interrũpat
preſcriptionẽ. Gl. dicit ꝙ non: q2 ad interrumpendam requirit̃
petitio, excipiens non petit, vt hic. Non ob. ꝙ excipiendo quis
videatur experiri. ff. rem ra. hab. l. quo enim. in ſi. ff. qđ met. cau.
l. metu. §. ſed quod pretor. cum ſi. Quod verum eſt quo ad onus
probãdi non videtur procedere titulus queſtionis: q2 in rebus
occupatis ꝑ vim, tanꝙ̃ vitio reali affectis, non currit ꝓſcriptio.
Itẽ ſpoliator eſt in mala fide: ⁊ ſic non preſcribit. de preſcri. c. ſi.
¶ Ad primũ Inſti. de preſcri. §. quod autem. ⁊. §. aliquando. ⁊
hoc inquantũ poſſideat ſpoliator, planum eſt. Inquantũ poſ-
ſideat aliud, adhuc nõ procedit: q2 vel agitur de interruptione
preſcriptionis quo ad rẽ violenter ablatam: ⁊ non preſcribit̃, vt
eſt dictũ, propter vitiũ rei. Aut agit̃ de preſcriptione, aut inter-
ruptiõe ſup alia re, ad cuius intentionẽ opponit, an interrũpat̃
vi alteri9 exceptiõis: ⁊ dicit Hoſt. ꝙ adhuc nõ ꝓcedit, q2 aut ex-
cipit, q poſſidet, ⁊ alius nõ preſcribit, ⁊ ipſe ꝯ ie nõ interrũpet.
Aut excipit, q ñ poſſidet, altero poſſidente: ⁊ hoc ẽ impoſſibile, q2

non poſſidens non põt conueniri reali. de iudi. examinata. ſcḋm
Hoſt. Jo. An. dicit ꝙ hoc nihil eſt: qꝛ cõueniri põt perſonali, vel
ſuper alia re. Quidã dicũt ꝙ de iure ciuili procederet titulus que
ſtionis, intelligendo de preſcrip. xxx. an. que hʒ locũ in re violẽta
l. ſicut. in fi. C. de preſcrip. xxx. an. Item dicũt qḋ ſcḋo põt ꝓcede-
re ſcḋm iura antiqua, ſcḋm que in ciuilib⁹ admittebaẜ exceptio
ſpoliationis facte a tertio. Non video dubiũ in hoc: qꝛ ſi agebaẜ
de interruptione ſuper re petita, exceptiõis obiect⁹ ad hoc non
ordinatur: qꝛ exceptio vt te repellam ab agendo, nec rem, de qua
agiẜ, peto qḋ ergo eſt dubiũ. Item nec quo ad rem violẽter abla
tam interrumpebatur: qꝛ vel poſſidet is, cõtra quẽ oppono, alte-
ro ſpoliante: ⁊ non ꝓcedit queſtio: qꝛ res eſt violenta. Vel poſſi-
det is, qui violenter abſtulit, ⁊ opponiẜ contra tertiũ agentem, ⁊
idem. Item hec eſt ciuilis interruptio, ſi interrumperet, q̃ ſe non
extẽdit ad alias perſonas. l. naturaliter. ff. de vſucap. ⁊ ptʒ ex no.
de preſcr. illud. Item dicit ꝙ ꝓcedit queſtio, quãdo oppoſita eſt
exceptio ſpoliationis, ſʒ non ꝓbata: qꝛ lʒ mala fides interrũpat,
exceptio non. Sed certe nec tũc ex hoc ꝓcedit queſtio, cum vio-
lẽta res ſit impreſcriptibilis, ſi modo hoc ꝓbari poſſit, lʒ tũc non
fuerit ꝓbatũ, poſſet ꝓcedere q̃ſtio: vt puta ſi opponereẜ exceptio
de ſpoliatiõe, ꝓut concurrit: vel daẜ ex canone, reintegrãda: qꝛ il-
la cõpetit pro re nõ ſpoliata, ⁊ ſic nõ affecta pſcribi põt, vbi deue
niſſet ad bone fidei poſſeſſoreʒ: ⁊ tñ excipi poſſet de ſpoliatiõe, vt
dixi ſupra poſt Inno. quo caſu puto qḋ ſi eſſet preſcriptio, in qua
exigereẜ lit. cõte. vel petitio: gl. dicit qḋ bene, ꝙ nõ eſſet interrupta:
qꝛ ex tali interruptione lis non conteſtaretur, ſi eſſet talis, in qua
ſufficeret interpellatio per nuntium, credo qḋ interrumpetur: qꝛ
33 hec eſt fortior interpellatio. ¶ † Quero an exceptio ſpoliationis
poſſet opponi in quacũqꝫ cauſa. Dicit gl. quoſdã dicere ꝙ ſic re
gulariter. Fallit, qꝛ non opponitur in cauſa, vbi agitur depoſiti,
vbi non admittitur compenſatio. C. de compen. l. fi. Alij dicũt ex
ceptionem ſpoliationis opponi poſſe agenti depoſiti: quia oppo
nitur reſtitutionem petenti, ſaltem in modũ recõuentiõis, ⁊ etiã
exceptiõis, ⁊ q̃ſtio ſpoliationis magis eſt priuilegiata, ꝙ ſit actio
depoſiti. Primã opi. tenuit Jo. ⁊ Vin. Ex quo, ſcḋm eos habes
vnũ caſuʒ, i quo nõ admittiẜ ſpoliatiõis exceptio. Alios tres po
ſui ſuper litera. Et ſic ſecũdus eſt, quando agiẜ officio iudicis, qḋ
dirigiẜ contra iudicem, ⁊ nihil petitur a parte. Scḋs, quãdo op
ponitur contra excipienteʒ, q̃ꝫ volũtarie ſe opponat electioni:
qꝛ adhuc tunc nõ admittitur cõtra talem ſpoliationis exceptio.
Tertius caſus in cauſa matrimoniali. qḋ intellige vt dixi. ĩ. text.
Quartus caſus eſt quãdo ſpoliatus conueniẜ ex obligatiõe, que
ſurgit ex iuramento: qꝛ cõtra executionem obligationis ex iura
mento nõ põt opponere exceptionẽ. Hoc puto verũ, quãdo ab
initio ſpoliatus erat, ⁊ ſciẽs preſtitit iuramẽtũ. Sec⁹ ſi ex poſt fa
cto fuerit ſpoliatus: qꝛ iuramẽto ineſt cõditio, niſi iuſta cauſa ſu
peruenirit. qua te a petendo poſſim repellere, ſicut ⁊ alie genera-
les, de quibus dicitur, quemadmodũ. Fateẜ hic doc. ꝙ fide-
iuſſor põt opponere exceptionẽ cõtra creditorẽ ex ſua, vel debi-
toris pſona, qua cõpenſat iam ſibi quã principali debitori debi
tũ. ff. de cõpen. l. ſi quid. Quintus, quando aliquis conqueritur
de aliquo, qꝛ impedit ne filiuʒ baptizet, ne defunctũ ſepeliat, ne
pontẽ reficiat ruentẽ. Nam non põt tunc opponi exceptio ſpolia
tionis. arg. v. di. baptizare. viij. q. iiij. nõne. ff. de no. ope. nũtia. l. j.
§. ſi quis riuos. Secus ſi cõqueritur de iniuria iam irrogata. ſ. de
eo, qui nõ permiſit baptizari filiũ, vel ſepelire defunctũ. Tũc eñ
per exceptionẽ ſpoliationis elidi põt actio, ſcḋm Vinc. Et de his
omnib⁹ in Spec. de peti. ⁊ poſ. §. i. verſi. qḋ ſi debitor. ⁊ verſi. ſeq.
Sext⁹ caſus, qñ qs agit interdicto vti poſſidetis, ne turbeẜ ſibi
poſſeſſio, vel ne offendanẜ inquilini, vel habitatores, ſeu putato
res vinearũ. Nõ obſtat ſpoliationis exceptio: qꝛ iudicis eſt futu
ras lites impedire, ⁊ puidere ne qs in ſua poſſeſſiõe turbeẜ, vel
moleſteẜ: ſʒ ſi ageret ad penã, puta ad eſtimationem turbationis
intra annũ. ff. vti poſ. l. i. ⁊ l. pe. §. vltimo. exceptio ſpoliationis ꝓ-
deſt, ſcḋm Hoſt. Cõtrariũ huius tenet Inno. ĩ. c. fi. circa prin. gloſ.
mag. vbi dicit agenti poſſeſſorio retinẽde obſtare indiſtincte ſpo
liationis exceptionẽ. Fateẜ ꝙ ſi vellet ſpoliatus, de vtroqꝫ agere
tur. de quo Hoſt. remittit ad. c. paſtoralis. ĩ. ti. i. Jo. An. remit-
tit. de pſcri. veniẽs. vbi Inn. ſentit ꝙ exceptio ſpoliatiõis obſtat
agẽti vti poſſide. Jo. An. i addi. Spe in ti. de poſ. ⁊ peti. §. i. ver.
ſed nũquid intẽtãti. dicit ꝙ ſi periculũ eſt in mora ꝯtra agẽtẽ ſu-
per diuerſa re, vt vti poſſidetis, nõ admittiẜ ſpoliatiõis exceptio,
vt. ĩ. ſi periculũ nõ eſt in mora, admittiẜ. Hoc puto verũ, ſi ſpolia
tionis exceptio opponiẜ ꝯtra agẽtẽ ſup diuerſa re, vt vti poſſide
tis. Sed ſi vnus ſup eadẽ re agat poſſeſſorio retinende, alter, vti
poſſidetis, tũc ꝓcedit id, qḋ diſputat Jo. An. ⁊ Inn. ĩ. de pſcri.
veniẽs. qḋ etiã ponit Bar. in. l. i. in fi. ff. vti poſ. Hoc plene expe-
diã in. d. c. veniens. Quantũ ad principale dictũ, an agẽti depoſi
ti obſtet ſpoliationis exceptio: doc. tenẽt gl. Nõ obſtat ꝙ agenti
depoſiti nõ obſtet cõpenſationis exceptio: qꝛ cõpenſans fateur

depoſitũ: ⁊ ibi notaẜ pſidia, ſi depoſitũ nõ reſtituat: q̃ ratio ceſſat
in opponẽte ſpoliatiõis exceptionem, qꝛ crimẽ opponit: hic nul-
la pſidia, ſed equitas eſt eũ audiri. Ita no. Gof. in ca. fi. ⁊ hoc tʒ
34 Inn. hic, ⁊ Tan. Gof. ⁊ hoſt. ¶ † Quero i modũ exceptiõis ꝓ
bata ſpoliatione, an eedẽ ꝓbatiões ꝓficiãt, ſi poſtea peto directe
poſſeſſionẽ. Gl. dicit ꝙ nõ niſi aduerſari⁹ cõſentiret. ĩ. de teſti. ve-
niẽs. Idẽ Inn. ⁊ Hoſt. no. gl. iuncto tex. quẽ allegat ꝙ partes con
ſentiẽdo poſſunt facere vt ſemiplene ꝓbationi detur virt⁹ plene
35 ꝓbatiõis. ¶ † Querit gl. ſuccubuit excipiẽs de ſpoliatiõe, volẽs
poſtea agere poſſeſſorio, nunquid poſſit. Gl. arguit ꝙ nõ: qꝛ eandẽ
queſtionẽ volo refricare, lʒ alio genere iudicij: qḋ non lʒ. ff. de ex-
cep. rei iudi. l. ſi qs cũ totũ. §. fi. Dicit gl. ꝙ põt: neqꝫ impedit qḋ
ſuccubui: qꝛ poſſeſſoriũ directe poteſt intentari, etiam de diffini
tiuis cauſis. de dona. inter dilectos. Et ſi primo agiẜ criminaliter,
⁊ nõ obtinet, poſtea põt agi ciuiliter. C. quãdo ciui. actio preiu.
cri. l. vna. Idẽ hic Innocen. Tu dic ꝙ ratio eſt, quia ſummariũ
iudiciũ nõ obſtat plenario: vt dicto. c. veniẽs. l. fin. ff. de his, qui
ſunt ſui vł alie. iuris. ⁊ patet in. l. ſi qs a liberis. §. meminiſſe. ff. de
libe. agnoſcẽ. Sed eſt dubiũ, qḋ ſi abbas ſuccubuit in exceptiõe
oppoſita a militibus, poſtea militib⁹ agentib⁹ cõtra ipſum in-
terdicto eſt abſolutus ab ipſorũ impetitione, demũ Abbas in-
incipit eandẽ queſtionem: an obſtabit ei exceptio ſentẽtie. Dicit
Inno. ꝙ non ꝓpter equitatem ſuperuenientis ſentẽtie. ff. de cõd.
ſine cauſa. l. ij. ff. cõmo. l. in cõmodato. §. ſi. ff. depoſi. bona fides.
de priuileg. c. ij. ꝓpter quam equitatẽ is, qui tulit interlocutoriã,
ipſam reuocare dʒ. ff. de re iud. l. qḋ iuſſit. de app. cũ ceſſante. et
qꝛ reo abſoluto interdicto dareẜ exceptio, ſi iterum cõueniretur
multo fortius danda eſt replicatio. ſi iterũ cõueniatur, ⁊ excipia
tur de ſpoliatione, de qua vict⁹ eſt in interdicto, ſcḋm Inn. Que-
ſtiones iſte, ⁊ ſimiles lati⁹ examinabunẜ. ĩ. c. fi. Sed quãtũ dicti
eſt ſupra ꝓbationẽ ſup exceptione in ſummario iudicio nõ face-
re fidẽ in plenario: bene dicit glo. ⁊ approbat Inno. alia ratione:
quia finis variaẜ: qꝛ primo opponiẜ ad repellendũ, nunc agiẜ ad
conſequendũ. Hec antẽ dicit vera Inno. ⁊ no. hoc dictũ, quãdo
probatio eſt facta in ſummario iudicio, ⁊ ſemiplena: qꝛ hec non
obeſt in plenario: ſʒ ſec⁹ dicit in ꝯfeſſiõe, q̃ facta in iudicio, quã-
tũcunqꝫ ſummario, habet omnẽ effectũ ſuum: ⁊ qḋ preiudicet in
plenario eſt cauſa: qꝛ cõfeſſio non diminuitur ex hoc ꝙ iudiciũ
ſummariũ ſit: cũ adeſſe non requirat telam iudicij: qḋ ſecus eſt in
ꝓbatione. Itẽ qꝛ multa poſſunt opponi cõtra teſtes, que nõ op-
ponunẜ cõtra cõfeſſionẽ: ⁊ magis ſtricte examinabiẜ, ⁊ opponiẜ
contra teſtẽ in plenario, ꝙ in ſumario: vt no. Inn. vbi idẽ dicit in
ſimili. ĩ. de electio. p inquiſitionẽ. Itẽ qꝛ ꝯfeſſio trãſit in notoriũ
iuris, eo ꝙ in ſummario ſit: qḋ nõ eſt in teſtib⁹, qꝛ oportet ꝙ ple-
ne ſint examinati: vt not. ĩ. de appel. cũ ſpeciali. ad hoc. de electi.
cle. cõſtitutioni. de accu. c. j. ⁊ ſcḋo. libro. vj. vbi in iudicio non legi
time ꝓmoto cõfeſſio trãſit in notoriũ. Idẽ dicit Inn. de accuſa-
tio. qualiter. in verbo, ad degradationem. verſi. nõ negamus. Et
plus dicit in qualibet ꝓbatione notoria: qꝛ ſi aliquid in ſumma-
rio eſt ꝓbatũ notoriũ, habet illũ effectũ, ac ſi eſſet ꝓbatũ in ple-
nario, ⁊ eandẽ ſi quiẜ ordinaria ꝯdẽnatio. Ad hoc tex. de excep.
c. primo. ⁊ qḋ dicã. ĩ. Nam crimen exceptum ordinarie punitur,
quando de eo conſtat confeſſio. ad hoc de cõfeſ. c. primo. Plus
dicunt docto. de reſtit. ſpoliato. Piſanis. vbi caſus quod etiam
in iudicio nullo propter ordinẽ nõ ſeruatũ, dum tamen habeat
colorẽ iudicij. valet cõfeſſio, dũ tamen iudex ſit competens. Ad
hoc optime glo. in. c. quoniam. §. qḋ ſi ſuper. vt lit. non conteſta.
in verbo, ſummatim. vbi iuramentũ in ſummario iudicio, ꝓdeſt
in plenario, dũmodo nõ muteẜ forma agendi. Ad hoc qḋ notat
Jo. lxxix. alias. lxxxix. diſtinct. c. ij. Bart. in. l. diuus. ff. de cuſto.
reo. Hoc tẽperare videtur verũ, quando quis confitetur princi-
paliter delictũ in iudicio, quantumcunqꝫ nullo: ſecus ſi incidẽter.
per. l. filium. cũ glo. ff. de libe. cauſa. Verba iſta ſunt contra no. in
dicto. c. qualiter. ⁊ contra no. de cõfeſ. c. primo. ⁊. ĩ. de excep. denı-
que. Procedit igiẜ dictũ ſuũ, vt tacita confeſſio intercluſa in ex-
ceptione nõ preiudicet: ideo qꝛ excipiens non fatetur. argumen.
ĩ. de except. cũ venerabilis. ⁊ in regula, exceptionẽ. de regu. iur.
libro ſexto. niſi factũ extrinſecus ab exceptiõe poneret pure. ⁊ nõ
conditionaliter, vt ibi dicit glo. ⁊ no. ĩ. de tranſac. preterea. Item
ſi de crimine conſtat per viã exceptionis, parte ſuper exceptione
plenarie defenſionẽ aſſumente: vt no. Innocen. in. c. peruenit. de
fide. ⁊ ponit Archidia. ij. q. prima. in primis. ſup glo. non intelli-
gas. Plus dicit Butri. in. l. ab hoſtib⁹. §. ſed qḋ ſimpliciter. ff. ex
quibus cau. ma. ꝙ ſi in ſumario iudicio facta eſt plena probatio,
quod illa prodeſt, ⁊ nocet in plenario. Quod intellige, quãdo eſt
facta plena ꝓbatio quo ad modũ ꝓcedendi: qꝛ lite conteſtata ⁊
quo ad ſubſtantiã probationis, ⁊ modũ examinandi. Ex his pa
tet an ꝓductio inſtrumẽti facta in iudicio ſummario ꝓſit in ple-
nario cõtra ꝓducẽtẽ, vel cõtra illũ, cõtra quẽ ꝓducta eſt. Freder.
ſuo cõſ. xlv. tʒ ꝓductionem nõ facere fidem: qꝛ reperitur produ-
ctio facta

etio facta ſit.nō cōteſt.per que dicit ꝙ ſi ꝓductio ſit facta inſtru-
mēti,de quo facta eſt mētio in libello ad informandam partem,
ſcdm ea que no. Inn. ⁊ Hoſti.de ꝓba.c.i. ꝙ ad ꝓbādū neceſſa-
ria eſt productio illius inſtrumēti: q: productū non videtur ad
probandum,ſed ad informandū,vt q: lit.non conteſt a.ꝓ quo eſt
caſus.j.de reſti.in integ.c.ij.quod no.ad hoc.gloſſ.vt lite nō con-
teſta.qm.§.i.vbi ex āmiſſatio teſtium ꝓpter periculū non proficit
in iudicio,niſi iterato producatur poſt lit.cōteſta.Puto tamē ꝙ
ſi inſtrumētū fuiſſet exemplatū apud acta,ſufficeret ꝓductio il-
lius exempli,per no.in.c.cū in iure.de offi.deleg.⁊ per ea,que ſcri
36 būtur per doc.j.de ꝓba.qnoniā cōtra falſam. † Ex his decidit
dubitatio,an ꝓbata exceptione excōicationis ꝯtra aliquē,qui ex
hoc repulſus eſt ab agēdo,ſi poſtea cōtra eundē,vel alium de ea
dem re incipiat agere,an poſſit repelli ex vi interlocutionis primi
iudiciū,per quā fuit in primo iudicio repulſus. Dicit Inn.ꝙ nō,
nec probationes primi iudiciū probabūt excōicationē in ſecūdo:
arg.ff.de excep.rei iud.l.cū querit.⁊.l.ſeq. Sic licet aliqui ꝓpter
aliquas cauſas repellant ab accuſatione.ij.q.i.prohibentur.non
propter hoc alias puniunt,niſi de hoc directe agatur ꝯtra eos.
ff.ex qui.cau.ma.l.ij.nec ad hoc actū eſt.j.e.c.§.i.Sed de hoc,⁊ ſi
37 mili,dic vt dicam.j.ſup gl.pe.¶ Venio ad ver.verū.† No.i.ꝙ or
dinata ad finē repellēdi nō habēt effectū cōſequendi.ad hoc de
38 excep.cū inter.¶ † No.ij.ꝙ vbi crimē deducitur in iudicio cōtra
teſtem per modū exceptionis,queſtio nō eſt criminalis,ſed ciui-
39 lis.vide de accu.ſup his.¶ † Not.iij.ꝙ crimē exceptū cōtra te-
ſtem vt ordinatū ad repellendū nō hꝫ effectū,niſi repulſionis:et
ex eo nō imponitur pena ordinaria hoīs,nec iuris:⁊ ſic nō infa-
40 mat ad hoc.l.Lucius.ff.de his.q no.infa.¶ † No.iiij.ꝙ crimē
exceptum lꝫ nō puniat pena ordinaria,punitur tamē extraordi
naria:q: quo ad illā nō ponderat modus crimē in iudicio dedu-
41 cendi.ad hoc.l.nullū.C.de teſti.¶ † No.v.ꝙ crimē falſi infamat
teſtē:⁊ ſic periuriū infamat,quādo cōmittit teſtificando.de quo
42 de teſti.teſtimoniū.¶ † No.vltimo ꝙ exceptio nō ſolū eſt actiōis
repulſio,ſed etiā officii:q: repellit ab officio teſtificandi,⁊ mune-
re publico:repellit etiā promouēdū ad officium,vel beneficiū.de
43 accuſ.veniens.⁊.c.ſuper his.⁊.c.i.† Item ab officio tutele.ff.de
ſuſpec.tut.l.iij.§.preterea.⁊.§.ſi tutor.Excipit etiā cōtra promo-
44 tum.de app.honores.¶ † Nota ꝙ aliud eſt ꝓteſtatio,aliud ex-
ceptio,⁊ aliud actio.Nā qui ꝓteſtat.dicit ſe ius habere:ſed non
precludit aduerſario ius agendi,nec ſequit cōdēnatio:cū autem
excipit,dicit ſe ius habere,⁊ ꝑcludit viā aduerſario,ſed nō cōſe-
quit cōdēnationē:qui vero agit,dicit ſe ius habere,ſed non pre-
cludit viā agendi,excepta cauſa ſpoliationis.qḋ dic vt.j.c.ſi.ſi tñ
probet,niſi aliud obſtet,cōſequit cōdēnationē.ſm Hoſti. ¶ Ve
45 nio ad gl.que iuſtificat tex.in prin.⁊ eſt clara.¶ † Opp.ꝙ crimi
na,de quib⁹ cōſtat.excipiēdo puniāt.xxiij.q.v.ecce.q: quomo-
docūq; in iudicio clauerint,puniunt.So. Intellige quocunque
modo cōgruo,⁊ apto ad penā imponēdā,vt inquirēdo,accuſan-
46 do,denuntiādo:nō ſi de hoc cōſtat exceptiōis via.¶ † Opp.ij.
ꝙ crimen,de quo cōſtat incidenter,⁊ excipiendo in iudicio,pu-
niat.j.de cōceſ.preben.ex parte.Ad illud nō reſpōdet glo.dic ꝙ
47 ibi cōſtitit in alio iudicio legitime promoto.¶ † Opp.iij.ꝙ cri-
men,de quo cōſtat in iudicio,ſit puībile.de elec.per inquiſitio-
nē.gl.nō reſpondet.Reſpōderi pōt vt in ſe contrario.Vel dic ꝙ
ibi inquiſitio erat generalis etiā cōtra teſtē:q: in capite,⁊ in mē-
48 bris,vt ibi dicit gl.¶ † Opp.iiij.ꝙ crimē exceptū puniat: vt de
confeſ.cū ſuper.Gl.dicit ꝙ quandoq; crimē eſt connexū,⁊ de eo
conſtat cōfeſſione:⁊ crimē exceptū punit,ex quo eſt cōnexū ei,de
quo agitur in iudicio: ibi enī opponebat ſimonia principaliter
in iudicio:⁊ de ea teſtis,⁊ pro ea interceſſerat, teſtificatus eſt:et
49 cōſequēter tūc punit:vt ibi.⁊ de excep.denuq;.adſi.¶ † Opp.v.
de.l.ij.§.ſi publico.de adul Gl.reſpōdit ꝙ ſi exceptio nō hꝫ finē
repellendi,ne ſit inutilis,punit,vt ibi:q: ad illud opponitur,ex
quo nō hꝫ finē ſuū.Si hꝫ finē ſuū,repellendi exceptio,nō punit:
q: ſufficit,ſi hꝫ finē ſuū:ibi enī exceptio lenociniī non obeſt mari
to accuſanti:merito ergo punitur.Sic dꝫ intelligi Cyn.in.l.vbi.
C.de fal.vbi dicit ꝙ vbi exceptio opponit ad finē puniēdi,punit:
ſecus ad finē repellendi.Inquātū gl.dicit ꝙ exceptio lenociniī
non obeſt marito ad finē repellendi:Glo.dicit verū,quādo ꝓpo-
nit per virū accuſatio criminalis.ſecus ſi ꝓponit miſta ad ſepa-
rationē thori.de eo,q cog.cōſang.c.diſcretionē.j.de adul.c.j.De
hoc plenius p Bar.in.l ij.§.ſi publico.ff.de adul. q: ſi obȷ̄cit ma
rito agēti ciuiliter,admittitur:vt.l.viro.ff ſol.mat.Si opponit
marito agenti criminaliter:⁊ tunc ante nomē receptū inter reos
admitteret a quolibet extraneo oppoſita.C.de adulte.l.quoniā
Alexandrū.Aut obȷ̄cit poſt nomē receptum inter reos,⁊ ab ex-
traneo nō admittit,nec a muliere ad finē repellēdi:vt.l.ij.§.ſi pu-
blico.ff.de adul Aut ad ipſuꝫ puniēdū,⁊ pōt opponi ab vxore:
ab extraneo aūt nō.Ratio,quia mulier proſequitur ſuā iniuriā
opponēdo,cū ſubducta viro preſumat:ſed nō extraneus.Ideo

recuſare nō pōt.⁊ ſic nec excipere ad finē puniendi:vt.l.ij.§.ſi pu-
blico.ff.de adul.ſm Bar.Vel pōt ſolui,ſm doc.vt ꝓrimū ꝯtra-
riū:q: ibi exceptio lenociniī cōtingit principale crimē adulterii,
de quo agit.Unde ſi eo caſu punit teſtis,vt dictū eſt ſupra,nimi
rū ſi principalis actor,cuꝫ ille neceſſarius,hic volūtarius.Gl.eſt
expedita cū ſuppletionibus doc.omiſſo vno verſu intermedio.
¶ Reſtat concludere materiā,⁊ concludendo gloſ.etiā in verſic.
intermedio omiſſo,tria principaliter vidēda ſunt.Primo an cri
men exceptū,vel de quo incidenter conſtat in iudicio,puniatur.
Secūdo an infamet infamia iuris. Tertio,an infamet infamia
50 facti.¶ † Ad primū dic,ſi tela cōtra eū pariter,⁊ ꝯtra alios eſt
inſtituta:⁊ punit,licet incidenter cōſtet ꝙ ad hoc pendet tela cō-
tra eū:⁊ hic eſt caſus de elec.per inquiſitionē.ſm gl.hic,⁊ ſecūdū
gl.ibi.Si autem tela iudicij eſt ad aliam perſonam tātum reſtri-
cta,vel ad aliū finē:⁊ tūc ſi iudex crimine excepto aſſumit nouā
telam,⁊ ex officio ꝓcedit de nouo contra talē,de quo incidenter
conſtat:⁊ poterit faciendo de nouo ꝯſtare ipſum punire:nā tela
inter partes pēdēte poteſt iudex ratiōe publici intereſſe punire,
⁊ ſupplere de facto,⁊ ex officio procedere.no.gl.de elec.cupiētes.
§.ceterū in verbo,excludētes.dicit Inno.de fideiuſſo.peruenit.
Archi.ij.q.i.in primis.Jo.16.q.v.cōſtituimus.Et ſic dꝫ intelligi
Dy.in l.ij.§.ſi publico.ff.de adulte.vbi dicit crimē exceptum pu
niri,vbi iudex ex officio abſq; accuſatore pōt procedere.Qḋ di-
ctum recitat Jo.An.in addi. Specu.in titu.de ꝓbatio.§.primo.
verſi.nouo.Nō puto tamen ꝙ probationes in tela exceptionis,
prodeſſent in tela officiū iudicis,lꝫ ſic cōfeſſio,per illa,que ſcribit
Innoc.hic,⁊ de elec.per inquiſitionē.⁊ de teſti.cauſam.per.c.in-
ter dilecto.verſi.verum.de fide inſtru. Et quare aliud in cōfeſſio
patet ex his:que ſupra dixi,⁊ dicā.j.Idem ſi crimen deducit in
iudicio vt exceptio,⁊ vt accuſatio.vt q: excipiēs implorat ſuper
eo officium iudicis vt puniatur.Et tenuit Guido de Suza.in
l.vbi.C.de fal.⁊ ponit Jo.An.in addi.Spe.in tit.de probatio.§.
primo.verſi.nouo.Ad hoc dictū Jo.ij.q.ix.cōſtituim⁹. Quan-
doq; nō aſſumit nouā telā:⁊ tūc exceptio aſſumit locū actiōis:
q: eſt volūtaria,⁊ crimē exceptū punit:vt notabiliter ſcribit In-
nocē.de elec.ſup eo.verbigratia:vt ſi petēti cōfirmationē oppo-
nat delicti exceptio:q: iſta hꝫ inſtar actionis,cū nō ſtimulato cō
petat.Si exceptio nō aſſumit locū actionis,ſed ſtat in finib⁹ ex-
ceptionis,q: opponit a ſtimulato,⁊ ſi nō pōt habere finē repul-
ſionis,vt q: non pōt apponi ex perſona,vel tarde opponit ad re-
pellendū,oppoſita videt ad puniēdū:ideo tūc punit,vt dicit gl.
hic.Et ſic intellige Cy.in.l.vbi.C.de fal.Si pōt habere finem re
pulſionis:⁊ tūc ſi is,contra quē opponitur,aſſumpſit finē defen
ſionis ſup cauſa principaliter diſputando,⁊ punitur dicit Inn.
de fideiuſ.peruenit.⁊ recitat Archid.ij.q.i.in primis.ad hoc,q:
petitum incidenter deductum habet vim principalis,quando ſu
per eo principalis proſecutio:vt no.Inno.de cauſa poſſeſ.cum
eccleſia.Primū dictū fuit originaliter Jo.iij.q.v.conſtituimus.
Si autē non aſſumpſit defenſionē,alias diſcuſſionem:tūc ſi cri-
men non eſt connexū negotio,de quo principaliter agit in iudi-
cio:nō punit ordinaria pena,ſed bene extraordinaria,vt hic a cō
trario:⁊ patet.C.de teſti.l.nullū.⁊ hoc,ſiue cōfeſſione, ſiue aliter
conſtet:q: hec confeſſio inaduertenter videtur fuiſſe facta coraꝫ
iudice,eo ad hoc non intēdente,vel ſedente:ideo nō operatur vi
res ſuas.Ad hoc qḋ no.gl.de confeſ.c.ſi.⁊ ſcribit Joan.And.de
cohabi.cleri.⁊ mu.tua.⁊ Cal.in.c.veſtra.in.q.an puniat delictuꝫ
coram tribunali cōmiſſum.ad hoc.l.heredes.§.ſi.ff.de teſtamen.
Si autē crimen eſt connexū,ſi de eo conſtat confeſſione,punitur
pena ordinaria:ſi non cōſtat niſi probationibus,punit pena ex-
traordinaria,ſed non ordinaria.Sic intellige de exceptio.c.i.in
ſi.Et hanc opinio.tꝫ Bar.in.§.ſi publico.⁊ approbat etiam Jo.
An.in addi.Spec.in titu.de proba.§.i.verſ.nouo. Quādo autē
dicatur connexū,⁊ quando nō,Bar.dicit in.l.ij.§.ſi publico.⁊ di
cam.j.de excep.poſt.Jo.An.c.i.in ſi.Ratio autē differētie inter
connexū,⁊ non connexū eſt,q: connexio facit vt quoquo modo
deductū videatur,arg l.nulli.C.de iudi.de cauſa poſſeſ.c.j.de ſe-
queſt.poſſeſ.c.j.Ratio differentie quare vbi cōſtat cōfeſſiōe mo-
dus procedendi nō attēditur,dūmodo propter hoc iudex quo-
quo modo ſedeat quo ad confeſſionē,que nō exigit telam,vt no.
Inno.j.de accuſa.qualiter.⁊ hic.Probationes autē leduntur
ex modo procedendi:⁊ q: multa poſſunt oppone contra teſtes,
que non cōtra confeſſionē:vt dicit Inno.in dicto.c.per inquiſi-
tionē.Quod puto,etiā ſi probatio fuerit facta plene per teſtes:
quia talis probatio leditur,quāquā plena propter defectum or-
dinis iudiciarij:quicquid ſcribat Bar.in.l.ab hoſtibus.§.ſed qḋ
ſimpliciter.ff.ex quibus cau.maio.Idē ſi probatū eſt exceptum
per inſtrumentū.per ea,que dixi ſupra.Per hoc dicit Bar.in.§.
ſi publico.⁊ in caſibus,in quib⁹ dixi crimen exceptū puniri pena
ordinaria,ſi de eo accuſet,exceptio,⁊ ſententia ſup exceptiōe tol
lit accuſationē.Per.l.ſenat⁹.ff.de accuſ.⁊.l.lꝫ.nam.cau.⁊ ita.⁊ qḋ

no. de accu. ſuper his. Pendētia tamē exceptiōis nō repellit accuſationem, ſicut nec inquiſitionem, ſcʒ eum. Sed forte dici pōt contra, ex quo ad puniendū ordinaſ: ⁊ ſi ſuccumbat in exceptione, dicit Bar. ꝙ nō obſtabit exceptio, ſi poſtea accuſet: pōt dicere verū ꝙ nō omnino plene procedit ſuper exceptione. Sʒ falſum eſt, vbi cōſtat per viā cōfeſſionis, vt dixi ſupra. Ex his decidit an in tali exceptiōe exigatur inſcriptio, ⁊ alia ſolēnia, que in libello accuſationis. Et breuiter Bar. in l. ſicut de accu. ⁊ in l. j. de except. dicit ſolēnitatē exigi, quādo opponit crimē ad puniendū: ſec⁹ ſi ad repellendū. Alle. ſ. de acc. ſuper his. Hoc intelligo, ſaluo qḋ habet in beneficiali. de ele. c. j. ⁊ c. vt circa. li. vj. ⁊ in cle. cōſtitutionē. de ele. in cle. vt dicit Bar. in. d. l. j. de excep. Idē diſtinguit quo ad interuentionē procuratoris, in. d. l. ſi cui. ⁊ in l. pe. §. nā crimē. de pub. iud. q. ſi ad finē puniendi, non interueniet: ſi ad finem repellēdi, in

51 teruenit. ¶ † Venio ad ſcḋʒ, an crimē exceptū infamet. Dic qḋ in omnibus caſibus, in quibus dixi crimen exceptum puniri ordinaria, in omnib⁹ illis infamaſ de iure, ſi de iure delictū infamat. no. Io. iij. q. ix. cōſtituimus. dummodo ſuper pena ſit pnūtiatū, vbi ex pena ſurgit infamia, vel ſuper delicto declaratone, vbi ex delicto ſurgit infamia. In omnibus aūt, in quibus poteſt imponi pena ſolum extraordinaria, eſt dubium: q: talis pena non imponitur abſqʒ cauſe cognitione. Et ſi quidem pena nō eſt impoſita, nō infamat. Ad hoc hec decr. ꝙ parificat penā ordinariā imponi, ⁊ quē tūc infamari, ſi eſt pceſſū ad pene ipoſitionē. ꝗꝫ extraordinarie īfamaſ, vt dicit Bar. in l. nullū. C. de teſti. ⁊ Io. ix. q. iij.

52 cōſtituim⁹. ¶ † Ad tertiū quid de infamia facti, dic qḋ hoc plus a facto regulaſ, ꝗꝫ a iuris effectu. Ideo ſi fama ex hoc ad plures trāſiuit, ita qḋ noteſ, infamat. de teſti. teſtimoniū. gl. de elec. ſuper eo. de iudi. at ſi clerici. ij. q. ij. multi. ⁊ gl. de elec. per inquiſitionez.

53 Si nō tranſit in notitiā pluriuʒ, ita qḋ noteſ, ſecus eſt. † Eſt aūt effectus talis infamie, quia repellitur infamatus a dignitatib⁹: quia pmouēdi in nullo debet fama vacillare. xxiij. diſt. laici. ff. de decur. l. eos. de accu. omnipotens. lxxxi. diſt. tantis. cū ali. in gloſ. Per que Hoſ. tenet qḋ ꝓpter crimen exceptuʒ teſtis nō repellaſ ab ordine, niſi laboret infamia facti, ⁊ in purgatione deficiat. Io. An. remittit de accu. ſuper his. ſuper gl. j. ⁊ de pur. ca. cum inter. ſuper gl. ij. vbi tʒ ꝙ crimen exceptum contra teſtem cum videatur plus exceptum contra partem, ꝗꝫ contra teſtem, non repellit euʒ. Ad hoc quod no. de fo. compe. verum. poſt Hoſtien. Qḋ eſt verū niſi ſit informatus, vt dicit in dicto. c. ſuper his. ⁊ hic. Alius eſt effectus quod propter talem infamiam poterit indici purgatio, in qua ſi deficiat, poſtea directo poterit puniri. no. glo. de iudic. at ſi clerici. ⁊ gl. hic, ⁊. ij. q. j. in vlti. Sic dicit intelligi Innoc. de elec. per inquiſitionem. ⁊ qḋ no. in. c. ꝗꝫ ſit. de exceſſ. pręla. de hoc Ioā. lxxix. di. c. ij. ⁊. ij. q. vij. in apoſtoli. xxiij. q. iiij. ecce. Archi. xxiij. di.

54 ſtin. illud. ⁊ l. diſt. ſi epiſcopus. ⁊. ij. q. j. multi. † Ex his deciditur quid ſi opponatur excommunicatio contra aliquem, vt repellaſ a teſtimonio, vel ab electione, an illa probata in aliis debet vitari. Glo. hic dicit ꝙ ſi ex illo facto publica laborat infamia, non eſt

55 ei cōicandū. de ſent. excom. cuʒ deſideres. §. ij. ⁊. ij. q. j. multi. † Ex his deciditur, petit qs ſe ab excommunicatione abſolui, repellit quouſqʒ ſatiſfecerit: q: probatur cōtra eum manifeſta offenſa: venit de nouo, ⁊ petit abſolui: an ſit audiendus. Dicit Inno. ꝙ nō,

56 niſi prius ſatiſfaciat. de ſen. excom. ſolet. §. j. lib. vj. † Ex his deciditur, repellitur quis petens abſolutionem, vt excommunicatus pro manifeſta offenſa, ſi poſtea in alio iudicio agat, an probationes prima iudicij proficiant cōtra eum, ⁊ an proficiant vt poſſint contra eum magis aggrauari, tanquam perduret in excommunicatione, ſcʒ vt denuncietur excommunicatus, vel vt fruct⁹ beneficij ſibi ſubtrahantur. Dicit Inno. ꝙ quandoqʒ oppoſita fuit prima exceptio, vt ab agēdo repellatur: ⁊ hoc nō proficit, q: ad hoc non eſt actum: ſed ad hoc tantuʒ directe actū eſt, vt a petitione repellatur: quod ⁊ reus eſt conſecutus. Quandoqʒ opponitur excommunicatio contra ipſum, nō vt ab agendo repellaſ, ſed vt a iure ſuo cadat, ⁊ ad finem declarandi ſententiam, ⁊ ligamen, q: petit abſolui, vel ꝙ denuntietur abſolutus ab excommunicatione in ſe lata: poſt appellationem legitimam aduerſarius excepit ꝙ nulla preceſſit appellatio, vel iniuſta, ⁊ hoc probat qḋ appellatio fuit nulla, vel iniuſta, ⁊ ferſ ſnīa ꝓ excipiente, ⁊ ꝓbaſ iuſta: dic qḋ hoc caſu hec ſnīa ei preiudicabit in aliis, vt ſi in ea ꝑmaneat, ſubtrahuntur bñficia, ⁊ aggrauari poterit magis ꝯ euʒ. Ratio. q: opponēs nō intēdebat tantū eū ab agendo repellere, ſʒ intendabat ſnīaʒ ꝓ eo latā defendere, ⁊ de iure ſuo ꝓbare. Non ob. ſi dicaſ hoc mēbrum ſine dubio: q: eo qḋ petit abſolutionez, fateri videaſ ſe ligatū: ⁊ ſic ex ſola ꝯfeſſione cōtra eū cōſtat de excōicatione: ar. de elec. venerabilem. Dicit Inn. qḋ non fatetur: q: petere pōt ex abundanti cautela: q: bonarum mentium, ⁊c. v. di. ad eius vero. ſcḋm Inn. Sʒ Hoſt. dicit hoc verū, ſi exprimaſ ꝙ ad cautelam: alias non preſumitur ad cautelam. de ſenten. exco. ſuper eo. de ele. venerabilem. ver. ſunt quoqʒ. Dicit tamen Innoc.

qḋ nō repellaſ hic: vel magis aggrauabiſ contra eum aūt. ſecūdē ſententie, qua pronuntiata eſt apellatio iniuſta, qui [illegible] prime. xi. q. iij. cum. ⁊ no. de treu. ⁊ pac. cap. j. [illegible] paſtoralis. §. ſi. ſm Inn. Hoſt. nō placet hec ſubtilitas, [illegible] qḋ in ciuilibus pcedāt regule, vt pōderetur modus agēdi, an obſtet, ſi ad aliud poſtea agaſ, non procedit hoc. In ſpiritualibus talis ſubtilitas non conſideratur, ſed de bona fide agendum, ⁊ animarum periculis occurrendum: vt no. de iudi. dilecti. de do. [illegible] contu. c. j. Per que concluditur quod in talibus non ponderato modo deducēdi an principaliter, an incidenter, an exceptionis via, vel actionis, ſi inde confitetur, vel aliter contra eum probetur ꝙ repellatur: quia excommunicatus nō ſolum quantum ad illum, qui opponit, ſed etiam quantum ad alios inficitur: q: talis confeſſio, vel probatio notoriam reddit exceptionem, vel id, quod eſt exceptum. de coha. cle. ⁊ mu. c. ſi. igiſ ab omnibus repell[illegible], et vbique, vt eſt videre ſpecialiter in excommunicatione, cuius exceptio, vel denuntiatio cuilibet competit de populo: ⁊ ex [illegible] notoria eſt propter periculum animarum non ſolum excōmunicati, ſed etiam participantium, apta eſt ad actorem ex puro iudicis officio repellēdum. de excep. exceptionem. ⁊ c. pia. in ſi. lib. vj. Ad hoc, quia qualitercunque conſtet quod aliquis ſit excommunicatus in vna eccleſia, excōmunicatus eſt apud omnes, ⁊ ab omnibus euitādus. ij. q. iij. nullus. ⁊ c. omnes. iiij. q. v. quam. [illegible] q. iij. c. ij. ⁊. iiij. de proba. poſt ceſſionem, et adminus ex offi[illegible] contra talem, ſi in ſecibus ſuis iacet, poteſt procedere iudex. ſum. de npp. paſtoralis. de offi. ord. c. j. de ſimo. licet Hely. Idem in ſimoniaco in ordine: vt no. de ſimo. tanta. §. item omni. Patet etiam in fornicatore. de coha. cle. veſtra. et periuro. et aliis de quibus de teſti. c. ſi. Aſſignat cauſam diuerſitatis inter ciuiles cauſas, ⁊ ſpirituales: quia in ciuilibus ſi probatio facta in vno iudicio, vel in vno modo agendi non proſit in alio, non eſt multum curandum iudici eccleſiaſtico: quia ſpiritualiter, vel tēporaliter non poteſt niſi litigantibus obeſſe, vel prodeſſe. In ſpiritualibus autem ⁊ potiſſime in predictis exemplis, niſi ſemel cōuicti, vel confeſſi repellerentur, nō ſolum repulſorum, ſed etiā omnium cum eis participantiū animabus periculum immineret. Ideo neceſſe eſt vt in his caſibus aliter ſentiamus, vt periculis animarum occurratur. j. q. j. §. ecce. ⁊ §. cum ergo. l. di. vt cōſtineretur. xlij. di. quieſcamus. lxj. di. miramur. Idem in periurio, vt no. de teſti. teſtimonium. §. j. ſcḋm Hoſt. Io. de Lig. dicit dictum Inno. procedere, vt in alio iudicio nō proſiciat parti: ſed bene poterit iudex ex officio procedere contra eum. Et ſic pcedat dictum Hoſt. ad hoc cle. cōſtitutionē. de elec. in Cle. et gl. ad excludendas. in. c. cupientes. ver. ceterum. de ele. lib. vj. Puto quod cum excōmunicationis exceptio afficiat perſonam, ſapit naturam ſententia pro ea declaratorie ſententie: adeo prodeſt quibuſcūque illa deducentibus in iudicio per viam exceptionis: ⁊ ſi eque ſummarie proſit etiam in quibuſcunque aliter illa vtentibus, vbi nō exigatur plena probatio eius: ſed ſufficit qualiſqualis fides. Sed ſi exigitur plena probatio et ius, vt q: agi vellet contra eum, q: durauit a non excommunicatione ad priuationem beneficij, non prodeſſet ad hoc, niſi ex ſuſpicione procederetur ad indictionem purga-

57 tionis iudicis officio. ¶ † Oppo. quod teſtis repulſus notatur de periurio: vt patet de teſti. cum tu. Gloſſ. vltima dicit quod in quantum dicit litera eos concordandos, ne de periurij reatu notentur, intelligendum eſt quo ad factum, ⁊ quod hic refertur ad ius: quia de iure non cenſetur infamis, ſed non vitiat infamiam facti. l. ij. C. de obſe. a lu. pa. preſtan. Hoſtien. dicit quod hic loquitur, quando non periurium, ſed aliud quandocunque crimē opponitur teſti: ibi quando de periurio conuincitur: ⁊ eſt ſpecialeꝫ de cetero tanquā infamis perpetua repelletur. de teſti. teſtimonium. Et hec ſufficiant.

1 ☞ Natiuitatis exceptio dʒ ventilari corā iudice eccleſiaſtico.
2 Laici ſubijciuntur foro eccleſiaſtico ratione illegitimitatis.
3 Rex, eo quod rex, habet poteſtatem cognoſcendi de cauſis ſuorum ſubditorum.
Iuriſdictionez inferioris ordinarij pōt ad ſe attrahere ſuperior.
4 Hereditatis queſtio deſcendens a dubio legitimitatis non ſpectat ad iudicem eccleſiaſticum.
5 Iuriſdictionem alterius iudicis ſuſpendit queſtio, vbi principaliter ⁊ incidentaliter venit corā diuerſis iudicibus tractanda.
6 Iudicis poteſtas ad ſpiritualem, vel illi annexam, non ampliatur ratione incidentie cauſe coram ſeculari.
7 Iuriſdictionem quando videatur ampliare incidentia cauſe.
9 Iudex eccleſiaſticus poteſt inhibere iudici ſeculari ne procedat in principali.
10 Proceſſus intricatio eſt vitanda.
11 Legitimitatis queſtio coram iudice eccleſiaſtico quare impediat cognitionem cauſe ſuper principali.

Exceptiones

Exceptiones peremptorie que impediant iuriſdictionẽ alicu-
ius iudicis.
12 Inſtrumentum quando dicatur vſurarium, ꝛ quando non.
13 Sententia ſuper legitimitate perſonarũ quomodo pronũtia-
ri debeat.
Libellus ſuper legitimitate perſonarũ quomodo formari de-
beat.
14 Sententia ſuper cauſa natalium an ſit diffinitiua, vel interlo-
cutoria.
15 Legitimitatis queſtio ſpectat ad iudicẽ eccleſiaſticũ, ſiue aga-
tur in vita, aut poſt mortem.
16 Actiones plures vbi ſunt ſimul intentate, inuicem ꝗ preiudi
ciales, aut nõ coram iudice vno, ſeu diuerſis, an poſſint ſimul,
vel ſeparatim terminari.
17 Iudex quomodo poſſit de incidenti cauſe cognoſcere.
18 Matrimonij queſtio ratione inhabilitatis, aut alias pertinet
ad iudicem eccleſiaſticum. nu. 20.
19 Uſurarum queſtio terminari debet coram iudice eccleſiaſti-
co.

1 TUam. ¶ † Petẽti hereditatem obſtat exce-
ptio natiuitatis, ꝗ debet prius termi-
nari. h. d. ſm gl. Vel ſic, Pendẽte cã natalium coram
eccleſiaſtico iudice, ꝗſtio hereditatis per ſecularẽ iu-
dicẽ inchoari nõ dꝫ. h. d. Primo narrat factũ preteritũ. Scdo
2 prouidet circa futurũ. Scda ibi: q꜡ vero. ¶ † No. i. vnã cauſam
inter plures laicos ſpectantẽ ad iudicẽ eccleſiaſticum. ſ. qñ agit
de legitimitate, vel illegitimitate alicuius deſcẽdẽtis ex matri-
3 monio, etiã put agit de ea ad finem hereditatis. ¶ † Not. ij. ꝙ
rex, eo ꝙ rex, hꝫ poteſtatẽ cognoſcẽdi de cauſis. ꝛ iuriſdictionẽ
ordinariã habere cenſet in puincia, ꝛ regno ſuo: ſic in dño, eo ꝙ
4 dñs. de fo. compe. ex tenore. ¶ † No. iij. ꝙ queſtio hereditatis,
put deſcẽdit a dubio legitimitatis, nõ ſpectat ad iudiciũ eccle-
ſie, ſed ſecularis inter laicos, qñ principalis intẽtat ſeparatim a
queſtione legitimitatis principaliter intẽtata. Vide qui fi. ſint
5 leg. lator. ꝛ c. cãm. ¶ † Quarto no. ſm vnũ intellectũ ꝙ vbi qõ
incidẽtalis, ꝛ principalis veniũt corã diuerſis iudicibus tractã
de incidẽs pendẽtia ſuſpendit iuriſdictionẽ ſuper principali: ꝛ
ſic eſt caſus, in quo aliter, quã per appellationẽ, ſuſpẽdit iuriſdi
ctio. Et eſt caſus ſpecialis. in quo prius terminat incidẽs, quã
principalis, ꝛ per ſe determinant. Et eſt caſus in quo perẽpto-
ria exceptio, vel replicatio, etiã poſt li. cõte. oppoſita, hꝫ effectũ
dilatoriũ. Et ex his ſequitur plures ſpecialitates. Primo, q꜡
ſuſpendit in principali. Scdo, q꜡ prius tractat. Tertio, q꜡ ha-
bet effectũ dilatoriũ, etiã poſt li. cõte. Quarto, q꜡ ſuper incidẽti
pnũtiat. Quinto, q꜡ eſt diffinitiua, vt. j. dicet. Sexto, q꜡ in eo
proceditur libello dato, ꝛ lit. cõte. vt no. qui fi. ſint leg. lator. ſm
6 quoſdã. de quo dicam. j. ¶ † Quinto no. ꝙ rõne incidẽti cauſe
corã ſeculari nõ ampliat iudicis poteſtas ad ſpiritualẽ, vel illi
7 annexã: q꜡ oino de illa nõ põt cognoſcere. † Et ſic ꝙ dꝛ incidẽ-
tia ampliare iuriſdictionẽ, eſt verũ, qñ non eſt oino iuriſdictio,
ad quã agit extẽdi, ſeparate nature, vt temporalis ad ſpiritua-
lẽ. Ad hoc qõ no. in aut. ꝛ cõſequẽter. C. qño, ꝛ qñ iu. ꝛ dixi de
8 mu. peti. c. j. ¶ † Sexto no. cãm quare phibet pceſſus interim
ſuper vtraꝗ, ne ſurgeret intricatio pceſſus, q ſequeret, vtroꝗ
9 ſuper vtraꝗ eodẽ inſtãti pcedente. ¶ † Septimo no. ꝙ iudex
eccleſiaſticus, corã quo pendet incidẽs ꝗſtio, põt mittere inhi-
bitoriã iudici cauſe principalis, ne pcedat, vel pceſſum inchoet
in principali. Et dꝛ L. apus ſua alleg. lxiij ꝙ lꝫ alias ſine cauſe
cognitione non mittat inhibitoria, hec tñ mitti poterit abſꝗ
10 cauſe cognitiõe. ¶ † No. vitãdã proceſſus intricationẽ. de ſen.
excõ. inter alia. de ver. ſign. olim. ꝛ ſic etiã circuit⁹ in cle. auditor.
11 de reſcri. in cle. ¶ † Opp. j. ꝙ hec natiuitatis qõ nõ ſit preiudi-
cialis pceſſui principalis, ſicut nec quelibet alia perẽptoria. ſ.
c. j. Inſti. de act. ꝗ. preiudiciales. Dic ꝙ ꝗſtio põt dici piudicia-
lis multis modis. Primo mõ, q꜡ piudicat pceſſui, vt ſunt cõ-
ter oẽs dilatorie, ꝗ differũt pceſſum: ꝛ q꜡ primitus ſunt tractã-
de, ꝛ primit⁹ ſuper eis ſentẽtiandũ, vel pronuntiandũ, ꝙ ſuper
principali proceſſu: ꝛ hoc reſpectu ẽt aliqñ actiones dicunt pia
diciales, ꝛ pceſſus ſuper ipſis ſimultane⁹ nõ valeret, qñ ſui na-
tura ſunt preiudiciales pceſſui, vt ſunt dilatorie, vel qõnes, in
quib⁹ diſputat de conditione perſone, an ſit ſeruus, ingenuus,
vel libertus, fili⁹, vel extraneus. Inſti. de act. ꝗ. piudiciales. vbi
plene de piudicialib⁹ no. ꝛ C. de or. co. n. l. j. ꝛ. ij. Idẽ ſi dꝛ actor
excõicat⁹. de exce. excepti. vel infamis. ij. q. vij. in heredũ. alias
querendũ. ꝛ tales debẽt proponi, ꝛ probari ante lit. contr. C. de
adul. l. quẽadmodũ. Quedam tñ habent locũ poſt ſnĩam. ff. de
iudi. non idcirco. ꝗ. cũ poſtea. de re iudi. ad probandũ. de excep.
pia. lib. vj. ſm Gof. qñꝗ dꝛ queſtio preiudicialis, vel exceptio
reſpectu principalis intentionis, vt q꜡ detrahit intentioni, ꝛ illi
preiudicat, ꝛ eam perimit: hoc modo dicit preiudicialis queli-
bet perẽptoria, ꝛ illa preiudicat ſolũ in diffinitiõe, per quã im-
ponit ſilentiũ ipſi actori: ſed non preiudicat proceſſui regulari-
ter, ꝛ natura ſui: ex accidẽti tñ cõtingit ꝙ hec ꝗ ſolũ natura ſui
eſt preiudicialis reſpectu intẽtionis, alterat, ꝛ efficit piudicia-
lis reſpectu proceſſus: ꝛ hoc cõtingit qñꝗ ex accidẽti, non da-
ta lege: vt q꜡ eſt de exce. lit. finiee, de gbus. de lit. cõte. c. j. li. vi. ꝛ
adhuc hec eſt prius tractãda, ꝛ impedit pceſſum. Qñꝗ cõtin-
git hoc ex altero accidẽti, qñ cõtingit exceptionẽ tractari opor-
tere corã diuerſis iudicibus ex diuerſitate fori. vt hic fuit: ꝛ tũc
efficit preiudicialis proceſſui, ne contingat qõ interim proceſ-
ſus intricaret: qui intricaret, ſi ſimul eodem tempore oporteret
partes corã diuerſis iudicib⁹ vexari: contra id, qõ habetur de
reſcri. c. ſi. de reſcr. diſpẽdia. li. vj. cũ cõcor. Icẽ intricaret: q꜡ poſ-
ſunt diuerſi iudices circa eandẽ hereditatẽ dare diuerſas ſnĩas
vno pſupponente legitimũ, altero preſupponẽte illegitimum: ꝛ
ſic propter iudicũ varietem proceſſus impediret, contra id de
offi. dele. c. ij. Per ꝗ dicit Inno. hic ꝙ ſi queſtio legitimitatis ꝛ
hereditatis tractaret coram eodẽ iudice, vt q꜡ eſſet ꝗſtio here-
ditatis a legitimitate dependẽs in foro eccleſiaſtico tẽporali iu-
riſdictiõis eccleſie ſubiecto, vel corã papa, vel q꜡ oppoueret ille-
gitimitas electo, vel pſentato cõfirmando, vel cõſecrãdo, vtraꝗ
ꝗſtio poſſet ſimul tractari: ſicut dꝛ in piudicialibus rõne inten-
tiõis: q꜡ tunc ceſſaret accidens, per qõ efficit preiudicialis reſpe
ctu proceſſus: tales autẽ preiudiciales reſpectu intentionis p-
ponunt poſt lit. conte. Et licet qñꝗ proponant ante, nõ pro-
bant niſi lit. conte. C. de proba. l. ſi quidem. nec opponitur poſt
ſnĩam. de re iudic. inter. niſi quando reddunt iudiciũ retro nul-
lum, vel qñ non detrahunt ſententie: vt de pur. vul. c. ij. de pba.
licet cauſam. Hec aũt preiudicialis reſpectu accidentis proceſ-
ſus poteſt dici preiudicialis reſpectu iudicis: primo q꜡ exclu-
dit iudicẽ ſecularẽ cognitione. Item vt nec in principali cogni-
tione procedat. donec illa per eccleſiaſticũ iudicem fuerit termi-
nata. Tertio modo dicit preiudicialis, non q꜡ preiudicet pro-
ceſſui, non q꜡ actione, ſed q꜡ electione tollit actionem ad id con
cernentem. de ele. vt quis duas. li. vj. de poſtu. prela. c. j. eo. lib. de
12 quo in. l. qõ in heredem. ꝗ. eligere. ff. de tribu. ¶ † Quero, pẽdẽ
te. q. vſure ſup inſtrumẽto, qõ petitur declarari vſurariũ, mittit
inhibitoria iudici ſeculari ne interim exequatur inſtrumentum,
facta pronũtiatione per iudicem eccleſiaſticum inſtrumentum
non eſſe vſurariũ, ꝛ reuocata inhibitoria appellatur a ſnĩa iudi
cis eccleſiaſtici, petit vt de nouo mittat inhibitoriã: an poſſit,
vel debeat. Videt ꝙ non: q꜡ ſuſpenſa eſt iuriſdictio: ergo ꝛc. vt
ij. pen. per totũ. Item q꜡ hec reuocatio inhibitorie videt diffini
tiua, vel diffinitiue annexa, vel connexa: ante ergo appellatio-
nis euentum non debet retractari. Concludit Frede. ſuo conſi.
xcij. ꝙ ipſe iudex poſſit, ꝛ debeat mittere inhibitoriũ: q꜡ hoc
attentatũ poſt ſnĩam, ꝛ ante appellationẽ venit retractandum,
ſicut attentatum poſt. de app. non ſolum li. vj. Item reuocãdo
inhibitoriã, vel interlocutoriam grauauit, que fundabat ſuper
lit. pen. cum ſaltem ſpecie lutis ſubſit, cum poſſet appellari: po-
teſt ergo, ꝛ debet, ſuũ grauamen reuocare. de app. cum ceſſante.
ff. de re iudi. qõ iuſſit. de ſen. excõ. ſacro. ad fi. de accu. qualiter. j.
Item q꜡ iudex debet conſeruare appellantem in ſtatu, quo erat
ante, ꝙ lata eſſet ſnĩa: ſed ſm illud tempus ſtabat inhibitoria:
ergo reintegret. Item q꜡ iudex ſe intromittit de attentatis ten-
dentibus in faciliorẽ appellationis exitum, dummodo poſſit
citra cognitionẽ articuli appellationis. de app. cũ teneamur. ꝛ
c. qua fronte. ꝛ c. ſolicitudinẽ. de mat. contrac. cõtra iterdic. ec. c.
ij. vbi põt facere interdictum partibus, ne contrahant cũ aliis
in preiudiciũ litis. Item vt dicit de iure abſꝗ aliqua inhibito-
ria ſuſpenſa eſt iuriſdictio iudicis ſecularis, tanꝙ inferioris, ex
quo incidẽs pendet coram ſuperiore, ꝛ hoc ex prohibitiõe iu-
ris: vt hic, ꝛ. ſ. c. lator. ꝛ hec inhibitio potius eſt declaratio ꝗ-
dã. Ad hoc qõ no. Inn. de cõſti. cũ M. licet nõ alleget. q꜡ eo ꝙ
cã eſt corã diuerſis iudicibus, quorũ vnus eſt inferior, alter ſu-
perior, ipſo iure abſꝗ oppoſitiõe, vel inhibitiõe, reuocata eſt iu-
riſdictio inferioris. Sꝫ illud pcedit, qñ ſuper eodẽ articulo. De
quo dic vt de app. ſi duob⁹. Et hoc vltimũ, ꝙ proceſſus ſit nul-
lus abſꝗ inhibitoria, ẽꝫ Fred. ſuo cõſi. xxxj. per iura alle. ad hoc
iura de iudi. ex hibita. q꜡ pꝑter diuerſitatẽ iudicũ cenſet preiu-
dicialis ad pceſſum: pceſſus ergo ipſo iure eſt null⁹ ibi. ad hoc
de ſen. excõ. ſacro. ad fi. ꝛ c. ſi iudex. li. vj. Per ꝗ concludit ꝙ iu-
dex ſecularis abſꝗ inhibitione dꝫ quieſcere ſup proceſſu: quaſi
ſua ptãs ſit ſuſpẽſa, eo ꝙ certificatus eſt, ꝗſtionẽ motã corã iudi
ce ſuperiori, ſm Fred. Hec videntur poſſe dici vera, ſi pars op-
ponat coram alio iudice principali, vt non procedat: q꜡ piudi-
cialis pẽdet corã alio iudice: q꜡ cũ diuerſi ſunt articuli, nõ video
ꝙ ipſo iure ſuſpendat, niſi opponat: ꝛ tunc vt ꝙ facta oppoſi-
tione, cũ hec ſit dilatoria, que ꝛ dꝫ opponi, proceſſus eſt nullus

abſq; alia inhibitoria, vt dt Frede. p. c. exhibita. Sꝫ ſi nõ ſit oppoſitũ de pẽdẽtia, nõ video quin ꝓceſſus tenẽat in principali: q2 iudex eſt, ⁊ iudex remanet: ⁊ q2 dꝫ inſligi iuriſdictio per exceptionis obiectũ. Sꝫ puto ꝙ etiã ſi opponatur ꝓ hoc qḋ ꝓcedat illo ꝓcedente, non redditur proceſſus nullus, niſi appelletur: q2 hic nõ põt notari cõtrarietas in iudice procedẽte, ex quo ſolũ ſuper principali procedit: qḋ ſecus eſt in terminis. c. exhibita. de iudi. q2 idem iudex ſuper emergẽti ⁊ principali ꝓcedit, in quo notatur cõtrarietas. Puto tñ principale dictũ verum in ordinario, vt appellatiõe pendẽte debeat mittere inhibitoriam, imo ſine alia inhibitoria, ex quo miſit in principali, põt dicere iudicẽ certificatũ de app. procedere nõ debere: q2 reuocata inhibitoria, ⁊ appellatiõe interpoſita a reuocatiõe, extinguitur reuocatio de pnti. pr. ff. ad Tur. l. i. in fi. Stat ergo virtus inhibitorie, niſi dicatur ꝙ reuocatio extinguit ipſo iure, qḋ nõ tollit appl'o a reuocatiõe, q2 nõ reuiuiſcit extinctũ. Mittere ergo põt, ⁊ dꝫ in delegato, q2 pronunciando eſt functus offi. de offi. dele. in literis magis eſt dubiũ: ſed idem puto: q2 cũ ex vi appellatiõis poſſet fieri ad eũ remiſſio, pẽdet, ⁊ nõ eſt extincta eius iuriſdictio. de app. interpoſita. ⁊ c. cũ ſit Roma. ⁊ facit qḋ no. de reſcr. ab excõicato. Ex his põt decidi aliud dubiũ, an hec inhibitoria poſſit mitti abſq; citatiõe, vel cauſe cognitione. Lapus ſua alle. lxiij. ad ſi dt ꝙ lꝫ alias in aliis inhibitoriis exigatur cauſe cognitio, vt in aut. in me. li. ſacr. for. nõ ſi. §. i. de app. nõ ſolũ. ⁊ c. Rom. li. vi. Tñ põt mitti ſine cauſe cognitiõe: q2 eo ꝙ eſt mota, ſtatim liquet inhibitoriã fieri debere, vt eſt dictũ: ⁊ q2 ex ſola pendẽtia eſt ſuſpẽſa iuriſdictio. Idẽ videtur dicendũ in inhibitoria, q̄ mittitur iudici ratione vſucapte qõnis mote ſuper inſtro, qḋ exequi petitur in curia ſeculari, vel qñ petitur relaxatio iuramenti: ⁊ hoc, q2 ex quo ſuſpẽſa eſt ptãs iudicis a lege, miſſio inhibitione potius eſt declaratio q̃dã, ꝙ ſit actus diſpoſitiõe, vel act' iudicatiue diſpoſitiõe, in quo nõ exigitur citatio: vt. j. de app. reprehẽſibilis. Ad hoc. c. paſtoralis. e. tit. Et hoc ꝓcederet abſq; dubio tenẽdo ꝙ pẽdentia huius incidẽtis ſuſpẽderet iuriſdictionẽ. Sed hec nõ ſuſpẽdit, niſi opponatur: ⁊ ẽt ſi opponatur, ⁊ nõ appelletur, vt dixi. S. Satis puto ꝙ oppoſitiõe facta ſuperiori, q2 nõ põt eſſe informatus de pendẽtia, poſſet mittere hãc inhibitoriã: q2 inhibitoria ſola abſq; exceptiõe ſuſpẽderet, vt hic eſt tex. Vñ cũ citat' nihil ad hoc poſſit cõdicere, nec de ſuo ꝓiudicio tractetur, nõ video ad qḋ ſit neceſſaria citatio ad hoc de app. paſtoralis. §. i. Scḋo q̃ro an in hac cã tractãdi, que incidẽs fuit, put tractatur corã eccleſiaſtico, debeat ꝓcedi ordine iudiciario, vt lis cõteſtetur, ⁊ ſimilia fiãt. Dic ꝙ ſi qḋ principaliter mouetur ſuper legitimitate ante, quã moueatur q̃ſtio hereditatis, q̃ſtio nõ videtur habere dubium: q2 exigitur iuris ordo. Hoc puto, ſꝫ ſufficit ordo ſummari' ⁊ ſic non exigitur li. cõte. q2 cã eſt annexa ſpũali: vt in cle. de iudi. diſpẽdioſam. ibi: quoquo mõ tangẽtibus, ⁊c. p q̃ relinquitur modicũ dubiũ dubiũ, qḋ ſequitur. Si autẽ iam eſt mota incidẽter corã iudice ſeculari, ⁊ trãſmittitur examinãda corã iudice eccleſiaſtico: hoc dubiũ tãgit Jo. An. q fi. ſint legi. lator. ⁊ ibi aequit ꝙ ſit tractãda, ſicut tractaretur corã iudice principalis p modũ exceptiõis: q2 ſicut primus cognoſceret ſine lit. cõte. ita ⁊ eccleſiaſtic', q in hoc ſubrogatur in locũ illius. Ideo Inn. dt ꝙ lꝫ reputetur tuti' ꝙ detur libellus, ⁊ fiat lit. cõte. nõ eſt neceſſariũ. Fatetur tñ ꝓciſe quoſdã dicere libellũ offerẽdũ: pro quib' facit ſm Hoſt. q2 qḋ principalis eſt, a qua vt principali pẽdet q̃ſtio hereditatis vt acceſſoria. q ſi. ſint legi. c. i. ⁊ hic pp qḋ dt tutius eſſe libellũ offerri. ar. de lib. ob. c. i. ⁊ recitat hic Gul. iiij. parte, in tit. de or. cog. Spe. ibi tꝫ ꝙ lꝫ hoc ſit tuti', tñ vꝫ ꝓceſſus ad inſtar exceptionis falſi, q̃ venit aliqñ corã alio iudice tractãda: vt no. in Spe. de lib. cõcep. §. nũc dicẽ-
13 dũ. ver. xviij. † Qualiter autẽ ꝓnũtietur, vide in Spe. de ſen. pla. §. vt ſũt. ⁊ ſi autẽ agatur Practica libelli vbi exigitur, vel ꝓponatur, habetur in. d. ti. de or. cog. ponit eũ hic Inn. cum P. pater meus nõ fuerit maritus talis dñe, de qua genuit filiũ T. peto ꝙ iudicetur, ipſum nõ legitimũ eius filiũ. Ad hoc qui fi. ſint legi. cãm. ⁊ c. lator. C. ne de ſta. defun. l. pe. Mihi videtur ꝙ in q̃ſtionibus ⁊ vſurariis, ⁊ iuramẽti, ⁊ matrimonialibus, ⁊ ſimilib', quaſi quo ad libellũ modicũ habeat dubiũ, ⁊ quo ad lit. cõte. per cle. diſpẽdioſam. ibi: quoquo mõ tangẽtibus, ⁊c. niſi q2 vbi aliqua ſolẽnitas exigeretur per viã actiõis, q̃ nõ eſt in via exceptiõis, cũ hoc ſapiat naturã quodammõ actionis, modo vt actio tractari debet, eſt ſimilis q̃ſtio, an intercedat ꝓcurator in criminali, qñ tractatur ſe-
14 parate, in l. pe. §. ad crimen. ff. de pu. iud. † Ex his põt decidi an ſnia ſuper cã natalũ ſit interlocutoria, vel diffinitiua: ⁊ ſi moueatur principaliter, q2 decidit articulũ ex toto, diffinitiua põt dici: vt no. §. q vi. §. diffinitiua. vbi mouetur incidẽter. Hoc tangit Fred. ſuo cõſ. clxxxij. vbi cõcludit ꝙ hec eſt diffinitiua. Per, ꝙ limitatur gl. in cle. cũ a repulſione. de app. vt ꝓcedat qñ ꝓcedat ne ſuper perẽptoria poſtꝙ expectatur ab eodẽ iudice diffinitio cauſe principalis. Secus ſi feratur a iudice, corã quo non expectatur alia ſnia, q2 decidit ar. totũ corã ſe depẽdẽs: per q̃ cõcludit ꝙ appellari dꝫ ab ea vt diffinitiua, vel hꝫ vim diffinitiue. vide qḋ no. de
15 app. peruenit. ¶ † Venio ad gl. i. no. cauſam legitimitatis ſpectare ad iudicẽ ⁊ eccleſiaſticũ. Aſſignat Inn. rationẽ, q2 ſcriptũ eſt, quos deus cõiunxit, ⁊c. Solus ergo Deus, vel is, qui locũ eius tenet, de tali ꝓnũtiat, q eſt epũs, vel eccleſiaſticus iudex cõpetẽs ad hoc a papa datus, vel eius authoritate: ideo nec principaliter, nec incidẽter cognoſcit ſecularis de cã matrimoniali, vel alia ſpirituali: vt in vlt. gl. Poterit tñ aliquis terminus pfigi a papa, vel alio ſuperiore, intra quẽ eccleſiaſtic' decidat cãm natalitũ. Per qḋ ſentit ꝙ nõ poſſit hoc inferior laicus. ſic. ex. de offi. dele. ſuſpicionis. q2 laicus nullam habet iuriſdictionẽ in clericũ. de iudi. decernimus. ⁊ c. cũ non ab homine. De his autem cognoſcit eccleſia nõ ſolũ in vita, ſed etiã poſt mortẽ. j. q fi. ſint
16 legi. c. j. ij. ⁊ iij. ⁊ c. peruenit. ⁊ c per tuas. ¶ † Opp. v. ꝙ q̃ſtiones he debeãt ſimul terminari: vt. ſ. de or. cog. c. i. ⁊ ij. Sol. ſi q̃ſtiones plures ſimul accumulentur, ⁊ inuicẽ non ſunt ꝓiudiciales, ſimul tractantur. ſ. c. proxi. ⁊ de iud. qui prior. Si q̃ſtiones ſunt inuicẽ preiudiciales, vt q2 deciſio vnius pẽdeat ab alia, ẽt ſi incidẽter mouentur corã eodẽ iudice, debẽt ſimul decidi. ſi corã diuerſis, vbi ꝓiudiciales ſunt inuicẽ, prius eſt procedẽdũ, ⁊ ſnĩandũ ſuper principali ꝓiudiciali, vt hic in q̃ſtione legitimitatis, ⁊ hereditatis. Et dt gl. verũ, etiã ſi accumulentur eque principaliter: q2 nõ poſſunt corã eodem iudice tractari, ſed vna corã eccleſiaſtico, alia corã ſeculari qḋ dicunt verum doc. qñ dubium legitimitatis trahit originẽ a matrimonio, an fuerit legitimum, vel non. Sed ſi nulla de hoc refertur dubitatio, vt ſi peto hereditatẽ corã iudice ſeculari, poſſeſſor opponit ꝙ nõ eſt filius illius, cuius hereditatẽ petit, ſed alterius: ⁊ ſic dubitatur de facto iſtius, vel ill', tractabitur cauſa corã ſeculari: ⁊ tũc vnus nõ erit preiudicialis ad aliã ſuper ꝓceſſu: pronunciabitur ergo ſuper vtraq;. vel ſuper principali: vt in. c. j. ſ. e. l. ij. C. de or. cog ſm Hoſt. Idẽ Inn. allegat. ff. de liber. agn. l. ſi qs a liberis. ⁊ dixi ſuper tex. Et cã huius erit, vt dixit litera, intricatio ꝓceſſuũ, vbi vnus alteri ꝓiudicaret ex tractatu corã diuerſis. Et hoc decidatur, ſi filius ſimul negatur filius: ⁊ ſimul negatur illegitimus, an interiꝫ poſſit cognoſcere de illegitimitate eccleſiaſticus, ⁊ ſecularis eodẽ inſtãti de filiatione. Dic ꝙ nõ: tũ q2 ſurgere poſſet intricatio, ſi ſecularis pronunciaret non filiũ, ⁊ eccleſiaſticus legitimũ. Quãq; plures q̃ſtiones corã eodẽ iudice ſimul accumulantur eque principaliter quarum vna eſt ad alterã preiudicialis: ⁊ dicit gl. ꝙ quomodocunq; ſit, prius de ꝓiudiciali eſt cognoſcendũ: ⁊ hoc, ſiue ciuilis ꝓiudicet criminali: vt ſi aliquis, q credat ſe liberũ, accuſetur de crimine, ⁊ poſtea moueatur ei qḋ ſtatus, primo tractabitur qḋ ſtatus. xi. q. i. § ſi crimẽ. C. de or. cog. l. iij. ad. l. iul. de adul. qñ Alex. C. ad legẽ Flauiam de plagiar. l. ꝓſes prouincie. ſiue criminalis preiudicet ciuili: vt. C. ſi qs ali. te. ꝓhi. l. i. vt ſi peto hereditatem ab inteſtato, ⁊ accuſor ꝙ ꝓhibui defunctũ teſtari. Siue criminalis ꝓiudicet criminali. iij. q. vi. §. aliqñ. vt q2 accuſo te, q2 vulneraſti ſeruũ tali die: tu me reculas ꝙ eũ añ occidi. C. qui acc. nõ poſſ. De qua materia ſatis habetur in. d. §. aliqñ. ⁊ in Spe. de incidẽ. q. in ꝓn. p Cy. in. l. i. C. q acc. nõ poſ. ⁊ l. negãda. ⁊ p Bar. de ꝓu.
17 iud. l. is, qui reus. Hec mera legalis eſt, nõ iuſta. ¶ † Op. ꝙ de incidẽti cognoſcat iudex, q de ea principaliter cognoſcere non põt: q2 incidẽtia cauſe ampliat iuriſdictionem C. de iudi. l. quoties. C. de ord. iudi. l. j. Sol. Dicit gl. ꝙ q̃ſtio cõtentũ, ⁊ rerũ ſpiritualiũ, ⁊ tẽporaliũ ampliat iuriſdictionem ex incidẽtia iudicis ſecularis, nõ qḋ ſpũalis, de qua nec incidẽter, nec principaliter cognoſcere põt. Aduertẽdũ ſm doc. q2 decr. põt dupliciter intelligi. Primo ꝙ principaliter, ⁊ primo fuerit inchoata qḋ legitimitatis corã iudice eccleſiaſtico: ⁊ hec inhibitoria mittitur, ne principiet cã coram iudice ſeculari: ad qḋ verbũ incipe ibi, ⁊ ibi ſi fuerint quiſitus. ⁊ ſm hunc intellectũ nõ ob. cõtraria. Scḋo intellect' ꝙ qḋ legitimitatis fuit incidẽter mota corã iudice ſeculari: tũc verbũ incipere, exponitur. i. ceptã proſequi: ⁊ ſm hunc poteſt eſſe dupliciter hoc. Vel p viã exceptiõis: vt q2 aliquo petẽte hereditatẽ, oppoſitũ fuit cõtra eum ꝙ erat illegitimus. Itẽ ⁊ per viã replicatiõis: vt q2 agẽte aliquo ex vi ſucceſſionis inteſtati, excipiatur de filiatione, ⁊ replicatur de illegitimitate. Ex his duob' modis ꝙ incidenter fuerit mota cõiter decre. intelligitur. ſm hoc obſtat cõtra. Dic ꝙ ſi queritur an incidẽtia cauſe progrediatur iuriſdictio ad diuerſam oĩno ſpeciẽ iuriſdictiõis, ⁊ altioris gradus, dicendum eſt ꝙ nõ, qñ naturaliter eſt altioris gradus, ⁊ diuerſe oĩno ſpeciei. Ideo ſi ſpiritualis oĩno, vel annexa, vt iuriſpatronatus, vel electionis, vel alia oĩno eccleſiaſtica incidat corã ſeculari, ad illam non ampliatur iuriſdictio: ideo non ꝓrogatur iuriſdictio ex incidẽtia ad ea, q̃ ſunt meri, vel miſti imperii, ſi iudex hꝫ ſolã iuriſdictionẽ. ff. ad munic. l. ea, que. ⁊ de iuriſ. om. iud. l. iubere cauere. Ad diuerſam autẽ ſpeciem non oĩno, ſaltẽ quãtũ ad habitũ, ⁊ inferioris gradus, bene ꝓrogatur. Ideo ſi que-

ſtio tempo

ſtio temporalis incideret corā eccleſiaſtico, vel per recōuentio-
nē, ⁊ de illa cognoſceret eccleſiaſtic⁹: q2 eccleſiaſtica ſuperior eſt
temporali: ⁊ q2 habitu in tēporalibus iuriſdictio eſt penes ec-
cleſiam. qui fi. ſint legi. cām. de iudic. nouit. Ideo queſtio tēpo-
ralis incidēter, circūſcripta cauſa ſanguinis, pōt tractari coram
eccleſiaſtico. Per ꝙ dicit hic Ant. ꝙ ſi hec queſtio hereditatis
fuiſſet incidēter mota corā eccleſiaſtico, potuiſſet de illa cogno-
ſcere, ſicut de dote. de dona. inter vi. ⁊ vxo. c. ij. ⁊ hic nō cogno-
uit ꝙ fuit incidēter ꝓpoſita: qḋ vltimate nō placet Ant. ꝙ non
eſt omnino acceſſoria qḋ hereditatis, vel cōſecutiua ad matri-
moniū: q2 nō ſequitur, eſt legitimus, ergo debet ſibi hereditas: q2
pōt ſubeſſe aliud impedimentū, vel patrie conſuetudo. Sed de
hoc dic vt q ſi. ſint legi. lator. ⁊ c. cām. ⁊ dixi in. d. c. de prudētia.
⁊ aliquid de fo. cōpe. cū ſit. Quīq; incidit q̄ſtio naturaliter, non
omnino diuerſe nature, q2 quelibet tēporalis: ſed diuerſificatur ex
accidēti qualitatis perſone: q2 clericus, cuius cā quaſi ſpiritua-
lis cenſetur: ⁊ hoc bene ex euidētia. alias incidētia, ⁊ recōuētiōe
ampliat iuriſdictionē. ⁊ no. de iudi. at ſi clerici. Sed de hoc dic
vt ibi dixi. ⁊ de mu. peti. c. ij. Per ꝙ patet ꝙ in ſeculari foro ali-
cui obijcitur excōicatio, vel ꝙ non pōt agere, q2 ſimoniacus, vel
intruſus, vel q2 nō eſt ꝑlatus, vel rector, vel canonicus: oīa hec
ad eccleſiaſticū iudicē ſunt remittenda. Idē ſi opponatur periu-
riū, vel exceptio iurāmēti: q2 talia ſunt eccleſiaſtici fori. d. ſi mo.
⁊ de ele. per totū. ⁊ de iuramēto ꝑtz. de ele. venerabilē. De periu
ro Jo. An. remittit de fo. cōpe. c. viii. lib. vi. vbi dicit ꝙ hoc inci-
dēs pōt corā ſeculari tractari. Dixi pleniſſime de criminib⁹ ſe-
cularibus, ⁊ mixtis in. c. cū ſit. de fo. compe. dic vt ibi. De alijs
aūt ſpiritualib⁹ nō criminalibus eſt aduertendū. Hec vera, qñ
cā ſpūalis incidit: ⁊ ſpiritualis dr, que ſpiritualiter agitatur, vt q2
de iure ſpūali dubitatur: ſecus ſi de facto puro ſpūalitati accidē-
ti: ſtatim patebūt exēpla. Nā ſi opponitur ꝯ petentē hereditatem
ꝙ nō eſt filius legitim⁹ talis, ⁊ ſolū dubitet ſup hoc, an matri-
moniū ſit cōtractū in facto, poterit de hoc cognoſcere iudex ſe-
18 cularis † Sed ſi ſuper verbis ꝑlatis reuocaretur in dubiū an ſo-
narē matrimoniū in iure, vel an nutu ꝯheret, hec deciſio ſpecta-
ret ad eccleſiā. Similr reuocaretur ī dubiū, an aliq eſſent habiles,
vel ihabiles ad ꝯhēdū matrimoniū, ſuppoſito facto ꝯctus matri-
19 moniī, de hoc cognoſcat eccleſia. † Similr in vſurario ſi eſt qḋ
de cōtractu, an ſic ꝯxerit, vel nō, ⁊ ſic eſt qḋ facti, qōnem decidit
iudex ſecularis. Si itāte facto dubiū eſt an ꝯctus ſit vſurarius
vel nō: hec qḋ ſpectat ad eccleſiaſticū. Sic no. Pau. de Lraz. in
cle. i. de vſuris. ⁊ dixi in. c. cū ſit. de fo. cōpe. Hoc ſequitur Bart. in
l. Titia. ff. ſo. ma. ⁊ in. l. ij. ff. de iur. om. iu. ⁊ in. l. quoties de iudi.
20 † Similiter ſi cōtenditur ſuper hoc, an fuerit matrimoniū ad de-
ciſionē articuli nō ſpūalis, nec a ſpirituali deſcēdenti, ⁊ ex cuius
deciſione nihil infertur ad matrimonij ſubſtātiā, cognoſcet iudex
ſecularis: vt ſi opponatur ꝙ talis nō fuerit in ꝑtāte, q2 inter illā ⁊
illū non fuit matrimoniū, poterit cognoſcere an fuerit matrimo-
niū ad finē hoc decidēdi. Qḋ eſt verū, inquantū dubitatur in fa-
cto, an ſit ꝯctū. Sed plus ſentire videtur Bar. ꝙ ēt ſi dubitatur de
ſubſtātia matrimonij, hoc eſt, an legitime ſint nuptie, cū nō deci
datur q̄ſtio matrimonialis, nec aliqua ex illa deſcendēs, q̄ ſit ſpi-
ritualis, ſed oīno ab illa ſeparata, poterit ſecularis cognoſcere:
alias ſequeretur ꝙ nō poſſet cognoſcere de examinatiōe, ſi oppo
neretur, nec de ſacrilegio. Sed de his dixi de fo. cōpe. cū ſit. Quo
ad principale, Canoniſte nō admitterēt, ex quo licet incidēter
diſputatur de ſubſtātia matrimonij, ꝙ ſola decidatur qḋ tēpora-
lis. Et hoc tz Spe. poſt Ant. de deci. tua. in Spe. de recōuētio-
ne. §. nunc dicamus. ver. ſed nunqd. vt ſi excipis ꝯ me agentē ꝯ
te actiōe ſerui corrupti, excipis ꝙ es vxor, ego nego: vbi q̄ſtio-
ni inſiſtatur, cognoſcit eccleſiaſticus. Ex his dicit ꝙ ſi eſt qḋ an
ꝯctus fuerit geſtus, vel nō ſit geſt⁹, ſuppoſito iure, ⁊ an in frau
dē fuerit factum, vel ꝯctus ſimulatus, vel an in fraudē dicat de
dimidia plari, vel duplo: q2 omnes iſte qōnes facte ſunt, pote-
rit de hoc cognoſcere. Jd ē dicit in. l. omni nouatiōe ceſſante. C.
de ſacroſan. ecc. qui tex. cōcor. huic decre. ⁊ §. de ſen. excō. ſi iu-
dex. li. vi. qñ eſt dubiū, an talis diſpēſauerit, vel nō. Idē puto ſi
fateantur matrimoniū, ⁊ etatē eſſe determinatā, ſed dubitant ſolū
quāte etatis fuerit talis, qñ ꝯxerit: q2 hec eſt qḋ facti. Per hoc
dt Jo. An. in Spe. i ti, q ſi. ſint leg. §. cōpetit. ꝙ ſi petit vxor, vt
vxor, ⁊ non reuocatur in dubiū de viribus matrimonij, qḋ hec cā
poterit tractari corā iudice ſeculari: vt. C. de inſti. ⁊ ſub. repḣen
denda. ⁊ de lib. exhi. l. i. Unde dicit hoc caſu hūc actū eſſe miſti
fori. Ad hoc. ff. de vxo. exhi. l. i. ⁊ qḋ no. de ſpon. non eſt nobis.
Hec omnia teneas, licet Cy. ⁊ male, dicat queſtionē legitimita-
tis ſpectare ad iudicē ſecularem, inquantū agitur in finem heredi
tatis tēporalis, vt ipſe dicit. C. de nup. l. ſi contra. ⁊ l. ſi vicinis. ⁊
l. cum ancillis. C. de inceſt. nupt. ⁊ l. ſi. C. de inter. matri. Hec oīa
vera, vbi vult cognoſcere de cā ſpirituali incidenter, ⁊ principa-
liter de ea. Sed ſi reuocatur in dubiū, an queſtio ſit ſpiritualis,
ipſe vult cognoſcere ſummarie an ſit ſpūalis ad finem vt remit-
tat, poteſt hoc ſummarie examinare, vt dicit Arch. in ij. diſt. fre-
quens. Nam dicit qḋ ſi reuocatur vt dubium, an ſit vxor, vel nō
cognoſcet de hoc ſummarie: ⁊ ſi videt cōtentioſe agi an vxor ſit,
vel nō, ⁊ partes velint probare, ⁊ excipere, remittit cauſam ad
epiſcopum, ſm Ant. ⁊ dicit qḋ ita no. de deci. tua. Idem not. in
Spe. de reconuen. §. nunc dicamus. ver. ſed nunqd. in prin. §. vbi
ad literā recitat idem Spe. Idem no. de ſen. excom. vt fame. ⁊ de
ſen. excō. ſi iudex laicus. ſm Joan. de Ligna. Concluſiones has
ſequitur Arch. xi. q. i. in ſumma. ⁊ xvi. di. bene quidem. in addi.
nō credo. Ex his infertur qḋ vbi lata ſententia ſuper matrimo-
nio ſolum reuocatur in dubium de nullitate, vel validitate ſen-
tentie coram iudice ſeculari, poteſt de hoc cognoſcere iudex ſecu
laris: q2 hic non tanguntur merita cauſe: ⁊ conſequenter queſtio
non eſt ſpiritualis: vt. C. de iureiuran. l. cum proponas. ⁊ qḋ ibi
no. vide textum valde ad propoſitū de teſti. cōſtitutus. ij. Ant.

1 ☞ Spoliatus reſtitutionem petens nō conuenitur de ſpolia
tione alia, niſi de qua etiam excipi poteſt contra eum. 4.
2 Poſſeſſorium recuperande quot habeat priuilegia.
3 Reconuentio non procedit, quando iudicia non ſunt inuicem
compaſſibilia.
5 Priuilegiatus non vtitur priuilegio ſuo contra priuilegiatum.
6 In concurſu duorum actuum ab eadem radice ſurgentium vali-
dius operatur actus ſecundum curſum nature ſue, quam ſi tra-
hitur ſuper naturam.
7 Priuilegium, qḋ habet ſpoliatus in repellendo, vel ſuſpenden-
do, competit ſibi demum contra ſpoliatorem.
8 Spoliationis exceptio. ⁊ poſſeſſorij priuilegium, habet vitam re
ſolutiuam, niſi res ablata reſtituatur.
9 Spoliato quomodo ſit impoſſibile agere poſſe contra ſpoliantē.
⁊ reconuenire ſpoliantem primo ſpoliatum.
10 Petitoriū ſecūdo accumulatū an dependentia poſſeſſorij ſileat.
11 Poſſeſſorio agenti obſtat proprietatis accumulatio. 14.
12 Petitorium qñ poſſit accumulari cū poſſeſſorio, vbi ſimul in-
tentatur. numero. 16.
13 Poſſeſſorio agens quomodo poteſt repelli alia exceptione quā
ſpoliationis.
15 Juramento cenſetur excepta legitima cauſa.
16 Petitionibus mutuis datis, quando ſuper vtriſq; procedi pōt,
vt vnica ſententia terminentur concurrente petitorio cum poſ
ſeſſorio.
17 Reſtitutionem petenti nō pōt opponi recompenſatio.
18 Poſſeſſorij priuilegiū an habeat actio iudicati ſuper poſſeſſorio
19 Poſſeſſorio intentato qḋ non ſileat petitorium ab aduerſa par
te accumulatum, an poſſit hoc conſuetudine induci.

1 Super ſpoliatione. ☞ † Spolia-
tus reſtitutio-
nem petens non conuenitur de ſpoliatione alia, niſi
de qua etiā excipi poteſt contra eum. Primo ponit
dictum. Secundo ponit rationem. Tertio ibi: ꝙ. ponit dictū
aliud generale. Uel primo ponitur priuilegium poſſeſſorij, eo in
vim actionis in iudicio deductum. Secūdo ponit priuilegium
eius, qñ deducitur per viam exceptionis. Uel ſm Cal. dicit primo
quid iuris, qñ agitur poſſeſſorio. Secundo quid iuris, quando
excipitur, ibi: ꝙ. Primo ponit dictū, ⁊ exceptionem interſerens
ſbēmiſſ. ⁊ rationē ſubmittens, ibi: cū reſti. ⁊ ſic deſeruit rei, id eſt
ſubſtantie ad hoc de reſcrip. paſtoralis. ij. reſ. ⁊ c. ſeq. ⁊ c ſuper li-
teris. cū ſeq. alibi vocat gradum. de ma. ⁊ obe. ſolite xxxvij. di. §.
ecce. Alibi locum. de priuil. ex ore. xl. diſt. multi. Quīq; exponitur
ꝑ preter, vel vltra. in authen. de nup. §. ſinautē cautela. ff. de peri.
2 ⁊ cōmo. rei ven. l. pe. † Premitto euidentialiter qḋ poſſeſſoriū re
cuperande habet duo ꝑuilegia. Primū, qḋ ſola eius pendētia in
iudicio dedignatur cōcurſum alterius iudicij ab aduerſa parte
intentati: ⁊ hoc hz eo qḋ poſſeſſorium recuperande, ⁊ eo qḋ pre
occupauit iudiciū. Ex hoc ſequitur hoc, qḋ ſcḋz iudiciū accumu-
latum pendente poſſeſſorio ſileat: an autē ſit neceſſe qḋ opponatur,
vel quomodo, dicam infra. Sequitur ſecūdum, qḋ accumulato ſe
cundo iudicio paris priuilegij cum primo, nō ſilet ſecūdum: ſed
depoſitis priuilegijs tractantur ſcḋm iura cōmune. Sequitur ter
tium, qḋ accumulato poſſeſſorio preoccupato iudicio per alterā
partem, ſecundum accumulatum non facit ſilere primum, ex quo
poſſeſſoriū nō preoccupauit ſecundū, habet priuilegium qḋ ex
hoc iure agendi oritur quedā exceptio poſſeſſoria que appellatur
ſpoliationis, de qua habetur. ſ. c. cum dilectus. que oppoſita re
pellit omne iudicium, etiā per primo a ſpoliatore attentatū, etiā
paris priuilegij. ⁊ d̄ hoc eſt caſ⁹ hic, l ſi. ☞ No. duas regulas. Pri
ma, qḋ poſſeſſoriū recuperāde habet priuilegiū, ita qḋ ſola ei⁹ pē
dētia reijcit qḋcūq; iudiciū poſt ſe a ſpoliatore accumulatū: hz

enim naturā, ꝙ ſecū nō cōpatiẜ ſociū. Et hoc verum, niſi ſoci⁹
habeat tā nobilē naturā ſicut poſſeſſoriū, vt qꝛ pariter cum eo
ſit priuilegiatū. Ideo ſecū ꝯcurrit poſſeſſoriū ab aduerſa parte
accumulatū, vbi ſit recuperande h₃ ergo hoc priuilegiū, qñ preo-
occupauit, ⁊ qñ ſm accumulatū nō eſt paris priuilegij cum eo.
3 alias ſecus. † Et hoc no. caſum, in quo nō procedit recōuētio.
4 qñ iudicia inuicē nō ſunt cōpaſſibilia. ad hoc de iudi. c. ſi. † Se-
cūda regula ꝙ ex iure agēdi poſſeſſorio recuperāde oriẜ quedā
exceptio, ⁊ facultas excipiēdi, q̄ appellaẜ ſpoliatiōis exceptio,
q̄ eſt priuilegiate nature, in tm̄ ꝙ repellit omne iudiciū ⁊ ppri⁹
⁊ poſtea accumulatū, etiā ſi ſit paris priuilegij. Et ſic ſpoliatio-
nis exceptio repellit ēt agētē poſſeſſorio. Et no. hec remedia, ⁊
priuilegia cōpetere cuicūq₃ reſtōnē petēti, vel petere valēti, ⁊ ſic
vbicūq₃ daẜ recuperāde, quocūq₃ iudicio, ⁊ actiōe, vel interdi-
5 cto agaẜ. ❡ † Not. iiij. ꝙ priuilegiatus ꝯ priuilegiatū non vtiẜ
priuilegio ſuo, circa idem: ſed priuilegijs hincinde cōquaſſatis
inuicē vtunẜ iure cōi. Et ſic poſſeſſoriū ꝯ poſſeſſoriū non vtitur
priuilegio repellēdi accumulationē iudicij: ſ₃ cōquaſſatis priui
legijs tractanẜ de iure cōi, vt dne mutue petitiones. Hoc verū,
6 qñ eadē eſt cā: ⁊ par vel deducēdi modus vtrinſq₃. ❡ † No. iiij.
ꝙ in cōcurſu duorū actuū ēt ab eadē radice ſurgētiū felicius, ⁊
validius operaẜ act⁹ ſm curſum ſue nature, quā ſi trahiẜ ſuper
naturā in finē ſue nature nō deſtinatū: ⁊ ſic in repellēdo poten-
tius operaẜ exceptio, q̄ actio: qꝛ repellere ē naturale exceptiōi,
actiōi pter naturā: vt. ſ. c. cū dilect⁹. Ideo poſſeſſoriū via actiōis
intētatū nō facit ſilere poſſeſſoriū ſcdo accumulatū. Itē nec fa-
cit ſilere petitoriū primo intentatū, ⁊ tñ vtrūq₃ facit ſilere ſpo-
liatiōis exceptio: ⁊ tñ ius agēdi, ⁊ excipiēdi originanẜ ab eadē
7 ſpoliatiōis radice. ❡ † No. ꝙ priuilegiū, ꝙ h₃ ſpoliat⁹ in repel
lēdo, vel ſuſpendendo, cōpetit ſibi demū ꝯ ſpoliatorē. de q̄ dixi
8 ſ. c. cū dilect⁹. ❡ † No. ſpoliatiōis exceptionē, ⁊ poſſeſſoriū pri-
9 uilegiū hře vitā reſolutiuā, niſi res ablata reſtituaẜ. ❡ † Op. j.
ꝙ ſit impoſſibile ſpoliatū agere poſſe ꝯ ſpoliantē, ⁊ ſpoliātē re-
conuenire prīo ſpoliatū, ⁊ ſic recuperāde ſit impoſſibile p duos
eodē inſtāti inuicē agi: qꝛ ſi tu ſpoliaſti me Codice, ⁊ ego te ſpo-
lio eodē Codice, vltima ſpoliatio purgat primā: nō potero ergo
te cōuenire prima. ff. de vi, ⁊ vi ar. l. colonus. ⁊ l. cū fundū. Gof.
hoc fateẜ, qñ accumulatio fieret ſup eadē re. S₃ intelligēdū eſt
hic, qñ ſit ſup diuerſa. Ad hoc Inſti. de interdic. ſ. recuperāde.
ſcdm Cal. hec vera vt vltima purget primā, qñ vltima ſit a prio
ſpoliato. Sec⁹ ſi a tertio: qꝛ quilibet agit, vt ibi. Itē hec va vt vl-
tima purget primā, qñ vltia ſit ex interuallo. Sec⁹ ſi icōtinēti:
10 vt. l. q poſſeſſionē. c. ti. ❡ † Op. ij. ad primā partē ꝙ depēdētia
poſſeſſorij nō faciat ſilere petitoriū ſcdo accumulatū: qꝛ nature
actiōis nō eſt repellere, ſ₃ ꝯſequi: iō ſup eis mutuis petitionib⁹ ē
pcedēdū: vt. ſ. c. ij. Dupliciter itelligiẜ Prio, ꝙ vt repellaẜ iu-
diciū petitoriū. Scdo accumulatū exigaẜ exceptio ſpoliatio-
nis: qꝛ hoc nō poſſet operari petitoriū via actiōis deductū. Et
hoc dicunt verū maxime, qñ iudex eſt ordinari⁹. Hic intellect⁹
nō pl₃, qꝛ nulla eſſet differētia inter primū, ⁊ ſm caſum c. niſi di
caẜ ꝙ prim⁹ caſus loquiẜ qñ opponiẜ a primo ꝯ ſm, ⁊ nō pri-
uilegiatū. Scdo, qñ opponiẜ ꝯ primū, ⁊ priuilegiatū, vel ꝯ ſm
⁊ priuilegiatū. S₃ certe dictio, niſi exciperet falſum: qꝛ ſeque-
reẜ ꝙ ſi pēdēte poſſeſſorio accumulareẜ poſſeſſorium ſcdo, vt ſi
opponeret ſpoliatiōis exceptionē, ꝙ nō ſileret ſm poſſeſſoriū p
viā actiōis intētatū, qd eſt cōtra gl. Ideo Inn. ⁊ Hoſt. hic po-
nūt ſm intellectum, vt primus caſus locū habeat, qñ intentaẜ
primū iudiciū p viā actiōis tm̄: ⁊ ſilet petitoriū abſq₃ alia ſpo-
liatiōis exceptiōe. Scds caſus, qñ pponiẜ per viā exceptiōis.
Adducūt literā ibi: reſtōnis petitio nō dixit, ſpoliatiōis exce-
ptio, ⁊ p₃ ibi: ipſam intētās nō dt, de ipſa excipiēs. ⁊ ibi: reſtō-
nē petētē nō dt, exceptionē opponentē. Nō ob. ꝙ actio non d₃
habere hūc finē repellendi, qꝛ fateẜ: debebit eñi opponere ſolū
de depēdētia primi iudicij ſ. nō es audiēdus in hac conuētiōe,
vel recōuētiōe: qꝛ in hoc priuilegiat⁹ ſum ego, q ꝯ te pposui in-
terdictū. Et ſi dicaẜ, hec erat verbalis differētia: qꝛ vtroq₃ ca-
ſu neceſſitabiẜ opponere. Certe imo magn⁹ effect⁹: qꝛ agēs poſ
ſeſſorio, opponēdo de pēdētia, non arctabiẜ pbare ſpoliationē,
ſ₃ ſolū p acta oſtēdere pēdētiā primi iudicij, q̄ de facili conſtare
poterit: vbi ſi opponeret ſpoliationē, arctareẜ ad pbādū ſe ſpo-
liatū. Non ob. ꝙ in ptāte erit cuiuſq₃ impedire actionem prius
intētādo poſſeſſoriū iudiciū, ⁊ forte falſo: qd ſi eſſet i exceptio-
ne: qꝛ ibi op₃ veritatē pbare: qꝛ ſubeſt puiſio ſtatuendi terminū
intra quem pbet ſuper actione intētata: vt in. c. cauſam. qui fil.
ſint legi. de reſti. ſpo. frequēs. li. vi. de quo dicā etiam aliquid de
reſti. ſpo. ex conqueſtione. j. vbi ꝯtiū dicūs, qd dicit hic, tenuit
Hoſt. ⁊ hoc ſequiẜ Jo. An. in addi. Spe. in ti. de peti. ⁊ poſ. ſ. j.
11 ver. porro. ❡ † Opp. ij. ꝙ agēti poſſeſſorio obſtet accumulatio.
pprietat⁹, ⁊ ſic ſimul iūgi dñt. ff. ad exhi. l. iij. ſ. ibidē. ff. ad Tre.
Lille, a q̄. ſ. j. ⁊ vt in poſſ. le. l. ſi is, a quo. i prin. ſ. j. ⁊ ad Car. l. iij. ſ.

cauſe. Cal. format hic ꝯria, ſ₃ nō cōgruit hic: qꝛ loquunẜ qñ pe-
titoriū accumulaẜ via exceptiōis. de quo dicā. j. de reſti. ſpoli.
12 literis. hic qñ accumulaẜ via actionis. ❡ † Opp iij ꝙ potuit
intētari petitoriū poſſeſſorio pendēte. de cau. poſ. cum eccleſia.
vbi canonici, q ſpoliauerūt clericos, nō ſunt ab agendo repulſi.
Dic ꝙ ibi intentatū fuit primo poſſeſſoriū, ⁊ petitoriū nō data
fuit licētia aduerſarijs per hoc accumulādi ſcdo petitoriū, ſz
ſuper eo ſe defenderēt. de exce. cū inter. Hic ſolū poſſeſſoriū fuit
primo accumulatū, ſecundo petitoriū ab aduerſa parte, vt ēt
no. in gl. alias ſo. proſequiẜ hic Cal. hic eſt ſufficiēs, de aliis ēt
13 diceẜ. ❡ † Venio ad ſecundā partē, ⁊ videẜ ꝙ agēs poſſeſſorio
repellaẜ alia exceptione, q̄ ſpoliationis. xxiij. di. in nomine dñi.
Dicit Cal. ꝙ illud eſt ſpeciale cōtra regulā, qua dr ſpoliatū an-
te oīa reſtituendū. ſ. intruſo expulſo pp̄ter magnū periculū, qd
imminere poſſet in reſtitutione. Et fallit hec regula in aliis ca-
ſibus ibi no. vt lit. nō cōte. c. j. ⁊ de reſti. ſpo. ex ꝯqueſtiōe. de di-
uor. gaudemus. iij. q. j. in ſumma. ⁊ plene per Hoſt. in Sum. de
reſti. ſpo. ſ. qñ faciēda ſub. ſ. in caſibus. ⁊ in Spe. de peti. ⁊ poſ.
ſ. vlti. in prin. Inter alios aūt caſus enumeraẜ excōicatiōis ex-
ceptio p decr. intelleximus. de iudi. no. gl. de pcu. ex inſinuatio-
ne. Qd eſt verū ſm Hoſt. ſaluo ꝙ qñ cōiunx petit reſtitutionē
cōiugis: quo caſu ſm eū nō ob. exceptio excōicationis nec ſpo-
liatiōis rerū perſonalium, quin admittaẜ talis petitio, vt ſpiri-
tualis. ⁊ no. Hoſt. hic, in. d. ſ. ver. qd ſi iure petat. Sed nō placet
mihi inquantū dt de excōicatione: qꝛ hic caſus nō reperiẜ ex-
ptus, ⁊ ipſa tāgit ſpiritualitatē. Eſt tñ verū vt dicit Cal. ꝙ ex-
cōicatus audiri nō d₃ petēs reſtitutionē cōiugis, ſed iudex ex
officio ſibi reſtituet. Simile. j. de iureiur. c. j. ⁊ c. debitores. ⁊ xx.
xj. q iij. q multos. ad hoc qd no. Jo. An. de reſcri. c. j. li. vj. in gl.
qd ſi. in Nouella. ⁊ de ſen. excō. l₃. in verbo, nullitate. ⁊ de cōuer.
cōiu. c. j. li. vj. in gl. Et hoc t₃ Spe. ti. de peti. ⁊ poſ. ſ. j. v. ſ₃ iuxta
fin. Forte ſaluādo Hoſt. poſſet dici ꝙ cū vxor viro, ⁊ vir vxori
poſſint cōicare, ⁊ ipſa illi ad ſeruitutē teneaẜ, ⁊ ſic nō peccat cō-
icādo ꝙ excōicat⁹, an dicai in caſu, quo licita eſt cōio, ⁊ qñ agit
ad finē cōſequēdi ius, ſup quo ſibi licita eſt cōio: vt de ſen. excō.
inter alia. quod eſſet notabile: ſed non eſt in practica, vt puto.
Hoc tñ t₃ gl. xj. q. iij. q multos. ⁊ hanc cām aſſignat. ❡ Alı⁹ eſt
caſus, qñ opponiẜ pactū de nō petēdo, vel de nō agēdo poſſeſ-
ſorio. j. de reſti. ſpo. accepta. ⁊ no. Inn. e. ti. ſolicite. ⁊ de renū. ſup
hoc. ⁊ gl. de pcu. ex inſinuatiōe. ⁊ de renū. admonet. Sic poſſet
intelligi gl. iij. q. j. in ſum. Idē t₃ Inn. hic alle. l. ſi vnus. ſ. pacta.
ff. de pac. ⁊ l. iuriſgētiū. ſ. ait ptor. de pac. c. j. ⁊ ij. Nō ob. de reſti.
ſpo. ſolicite p ea, q̄ ibi no. Hec reſtringit Cal. ad aliā reſtitutionē
alterius rei, quā ꝯiugis, qꝛ illi nō obſtaret pactū: vt no. de reſti.
ſpo. in literis. in. ij. gl. ❡ Scdo opp. ꝙ cōtra agentē poſſeſſorio
non obſtet ſpoliationis exceptio: qꝛ ſpoliatus ante oīa eſt reſti-
tuēdus. iij. q. vj. oībus. qꝛ nec crimē ob. de reſti. ſpol. l. ⁊ c. cū ex.
Sol. ſpeciale eſt in hac exceptione, q̄ in hoc h₃ priuilegiū, vt ē
poſſeſſoriū repellat: ⁊ qꝛ eque priuilegiata eſt, ſicut poſſeſſoria,
iō inuicē vtunẜ iure cōi. Ad hoc decre. frequēs. de reſti. ſpo. per
quā ēt prouideẜ accuſatori, contra quē huiuſmodi exceptio p-
poniẜ. Ad hoc ſimile. de vſuris. qꝛ vſurarius opponit ꝯ vſuras
petentē, l₃ nō agat, niſi vſuras reſtituerit. ❡ Opp. cōtra tex-
ſi. ꝙ male dicat in aliis, ſiue ab eis, cū in principio loquaẜ in plu-
rali, ſed in ſingulari ſpoliat⁹. Quidā dicūt ꝙ hoc tranſit de ſin-
gulari ad plurale. Dicit Jo. An. ꝙ meli⁹ dixiſſet ab eo. Dic ꝙ
non habuit reſpectū ad principiū, ſed ad rōnē, in qua loquiẜ in
plurali, ibi: ſpoliatoribꝰ, vel dic, ab eis. i. ſiue proponaẜ a primo
agente cōtra ſm, ſiue a ſcdo cōtra primū: ⁊ ſic miſtim de ambo
14 bus locut⁹ eſt tex. † Opp. vltimo ꝙ litera ꝯdicat: qꝛ in princi-
pio dicit ꝙ agēs poſſeſſorio nō repelliẜ: in fine dicit cōtra. Sol.
Prima pars loquiẜ qñ agiẜ, ⁊ ſpoliatio deduciẜ actionis via.
Secunda loquitur, quando ſpoliatio deduciẜ exceptionis via.
Cauſa eſt, qꝛ fauorabiliores ſunt rei, quā actores: ⁊ cū damus
actionē, ⁊c. ff. de reg. iu. iuuit⁹. ſ. cui damus. ⁊ q̄ tēporalia, ⁊c. ff.
de exce. doli l. pure. ſ. ſi. ⁊ daẜ excōicato exceptio, ⁊ nō actio: ex
qbus nō eſt mirum, ſi facit exceptio, qd nō facit actio, ſm Hoſt.
Tu dic, ſi accumulaẜ poſſeſſoriū cū poſſeſſorio via agēdi, neu-
trū facit ſilere aliud, qꝛ equalr priuilegiati: depoſitis ergo priui
legijs vtunẜ iure cōi: ⁊ qꝛ vtrinſq₃ tunc par eſt cā. Sed vbi vnū
deduciẜ via agēdi, aliud via excipiēdi, poſſeſſoriū p viā agēdi
ſuccūbit: qꝛ nō h₃ parē cām agēdi: qꝛ exceptio ad finē repellēdi
felicius operaẜ, quā actio: qꝛ exceptio repellēdo operaẜ ſm finē
a natura ſibi deſtinatū. ſ. c. cū dilect⁹. Per hoc ſunt doct. dicta
expedita. Quedā tangit hic Cal. alibi deciſa, q̄ hic rō pſequor.
dicta ſua poſui in locis, vbi tanguntẜ. Inn. hic tāgit vnā mate-
riā impertinētē ad titulū an ſnīa lata ſup exceptiōe obſtet, ſi id
deducaẜ per viā agēdi: ⁊ an lata ſup actione obſtet, ſi idē dedu-
caẜ per viam excipiēdi in alio iudicio. Hanc materiā ꝑpoſui
ponere in. c. aduerſario. de except. que eſt nuda, ⁊ illius. c. ppria

materia

materia cū ſua hoc.c.ſatis eſt granatū: tractat etiā aliquid an
ꝛ q̄ exceptiones poſſunt opponi poſt ſniam: quicquid dici hic,
15 ponā de excep.c.j. vbi melius cadit: ideo hic non inſiſto. † Nun
quid autem petenti ex vi iuramenti de ſoluendo certa die ob-
ſtet ſpoliationis exceptio. tenet Spe. ꝙ nō. alle. de iureiur. de-
bitores. Et hoc ponit Spe. de peti. ꝛ poſ. §. j. ver. quid ſi debi-
tor. Hoc non placet: q2 iuramento cenſeť excepta legitima cau-
16 ſa: vt. l. pe ff. ſi quis cau. dic vt. ſ. c. ij. ¶ † Venio ad gl. ꝛ contra
decre. opp. videtur ꝙ datis duabus mutuis petitionibus vna
nō ſuſpendat aliam, ſed ſuper vtriſqꝫ procedatur, ꝛ vnica ſnīa
terminenť: vt. ſ. c. ij. de mu. peti. c. j. Gl. ſoluit proſequēdo duos
caſus pricipales. Primus, qn̄ accumulantur iudicia a diuerſa
parte, vno deducente petitoriū, altero poſſeſſoriū. Scd̄s, qn̄
accumulanť duo iudicia, vtroqꝫ deducente poſſeſſoriū. ¶ Ve-
nio ad primum, dic ꝙ quandoqꝫ poſſeſſoriū deducať per viam
agendi, petitorium per viam excipiendi: ꝛ regulariter non ad-
mitteť exceptio ꝓprietatis. ff. de iud. ſi de vi. C. de rei ven. or-
dinarij. de reſti. ſpo. in literis. cum ſi. De hoc plenius dicam in
c. in literis. j. ti. ij. Quandoqꝫ vtrunqꝫ deducitur per viam agē-
di. Et ſi primū intentať poſſeſſorium, ſecundo petitorium, ſilet
petitorium ab aduerſa parte intētatum, ſiue ſuper eadem, ſiue
ſuper diuerſa re ſit intentatum, vt hic eſt caſus, dummodo op-
ponatur dependentia poſſeſſorij. Nam non oportet opponere
de ſpoliatione. vt ſuperius eſt deductū. Si autē primo intētať
ab vno petitorium, ſcd̄o ab alio poſſeſſorium, tunc ſi illa inten-
tanť ſuper diuerſis rebus, procediť ſuper vtroqꝫ vt ſuper dua-
bus mutuis petitionibus: vt. ſ. tit. ij. ꝛ non ſilet petitoriū pri-
mo intentatum, niſi conuentus agens poſſeſſorio opponat de
ſpoliatione. Si intentať ſuper eadem re, tunc dicit gl. ꝙ poſſeſ-
ſorium ſecundo intentatum facit ſilere petitoriū primo inten-
tatum. Per que concludit gl. tantum debere eſſe agentē ſecun
do poſſeſſorio, vt videat an agat ſuper diuerſis rebus, an ſuper
eadē. Si agat ſup diuerſis, ſibi expediat magis retinere rē, ad
quā agiť per aduerſariū, ꝙ cōſequi ſuam, excipiat de ſpoliatio-
ne: ſi magis ſibi ſit vtile conſequi rē ſuam, nō excipiat de expo-
liatiōne, ſed tn̄ agat, vbi ſuper eadem vtilius eſt ꝙ agat, ꝙ qd̄
excipiat: q2 excipiendū cōſequeretur tantū repulſionem aduer
ſarij, ſed agendo conſequeť repulſionem, ꝛ cōſecutionē rei. Idē
no. Io. ſ. q. ij. c. j. Quid ſuper hoc tenuit Hoſt. recitat hic Cal.
que ſcribat in c. ex conqueſtiune. j. de reſt. ſpo. vbi melius cadit.
¶ Venio ad ſm caſum, qn̄ duo iudicia poſſeſſoria ſimu. accu-
mulantur: ꝛ ſi intentanť ſuper diuerſis rebus, ambo iudicia ſi-
mul procedūt, vt hic. niſi opponať de ſpoliatione per viam ex-
ceptiōis, vt hic in ſi. Videat ergo an magis ſibi expediat con
ſequi rem, vel repellere: vt primū caſu agat, ſcd̄o excipiat, ſm
gl. vt dixi in proximo mēbro. Hoſt. dicit ꝙ has cauſas miſcen-
do tutius eſſet primo excipere: ꝛ per hoc repelleret aduerſariū.
Scd̄o agere: ꝛ per hoc cōſequereť reſtitutionem rei: vt not. ſ. c.
cum dilectus. Io. An. dicit ꝙ ſi aduerſarius obmuteſceret, ve-
rum diceret Hoſt. Dictū Hoſt. procedit ſm Cal. ꝛ Io. de Lig.
quando agitur petitorio: q2 nil poſſet excipere Quandoqꝫ pri
mus agens poſſeſſorio, poſſeſſorium deducit per viam actiōis
ꝛ exceptionis contra iudicium ſecundo accumulatū: ꝛ dicit gl.
ꝙ poteſt: q2 id, qd̄ eſt deductum per viam actionis, pōt deduci
per viam exceptionis, cum ad diuerſos tēdant fines. ff. de in-
offi. teſta. l. papinianus. §. ſed nec impuberis. de teſti. veniens. ꝛ
c. cum in tua. Quādoqꝫ vterqꝫ poſſeſſorium inducit in iudicio
ꝛ per viam agendi, ꝛ per viam excipiēdi, vt q2 agit quis poſſeſ-
ſorio, ꝛ reconuenitur poſſeſſorio agens primo excipit de ſpolia-
tione. Dicit gl. ꝙ exceptio repellit actorem, ꝛ remanet conuen-
tio, ꝛ reconuentio ineſſicax. Quandoqꝫ primus deducit ſpolia-
tionē per viā agendi, ꝛ replicandi. Scd̄s per viā excipiendi tn̄:
ꝛ tunc primus audiť ſuper cōuentione in poſſeſſorio, ꝛ repelliť
ſcd̄s excipiēs, ꝛ agēs. Idē tenuit Dama. in ſuis alle. i. q. huius
ti. ꝛ Spe. in ti. de peti. ꝛ poſ. poſt prin. ver. ſꝫ pone, ecce. ꝛ Hoſt.
hic. ꝛ Ioā. And. dicit contra hic, ꝛ in. d. ver. ſed pone. in addi.
Spe. ꝙ ſtant exceptiones ambe, ꝛ replicatio non repellit: q2 re
plicatio vt repellat exigiť ꝙ detrahat exceptioni: qd̄ hic nō re-
peritur, cum quilibet criminoſus, quinimo excommunicatus
admittatur excipiens. Aut enim replicatio dirigitur cōtra ex-
ceptionē, ꝛ ſic eſt in rem: ꝛ illi nihil detrahit: q2 ſpoliationis ex-
ceptio non tollitur ſpoliationis replicatione. Aut cōtra perſo-
nam: ꝛ nulla replicatio repellit quem ab excipiēdo. de excep. di-
lecti. nam tunc replicatio tollit, qn̄ detrahit: vt ſi excipis me ex-
communicatū, replico me abſolutum, vel appellaſſe ante ſnīaz,
vel intolerabilem errorē expreſſiſſe: ꝛ ſi excipis de pacto de nō
petendo, replico furorem, vel metū tpis facti pacti. Illa vero, q̄
non afficiunt exceptionem, ſed perſonam, vt vitium violenti. ꝛ
ſimilia, non obſtant: dꝫ enim annullare ſic replicatio exceptio-
nem, ſicut exceptio actionem. ff. de exceptio. l. ij. de ſo. compe. ex
parte B. de quo in Spe. de excep. §. ſi. per totum. ꝛ de exceptio.
a nobis. Non ob. ſm Io. Calde. de adul. intelleximus. de diuor.
ſignificaſti. q2 ibi ſpeciale fauore matrimonij, vt periculū anime
euitetur. Vel ibi replicatio adulterij contra reum afficit exce-
ptionem ipſius: q2 verum eſt ꝙ commiſſe adulterium: renūtia-
uit tacite iuri queſito ex adulterio: ibi enim exceptio, ſeu repli-
catio non opponiť cōtra perſonam. Quod patet, q2 probatio-
nes recipiunť ſuper replicatione, pendēte exceptione: quod nō
fieret, ſi replicatio principaliter contra perſonam ꝓponereť. de
iudic. exhibita. Vnde Cal. tꝫ opi. Io. q̄ patet per finē decr. ſem-
per enim agens poſſeſſorio recuperādę cōtra excipientē de ſpo-
liatione replicaret de ſua ſpoliatione, vt ſic eū repelleret: qd̄ eſſet
iniquū, ꝛ cōtra mentē huius decre. ſm Io. Cal. Vel dic ꝙ hic
hec delicta cōmittebanť circa diuerſa: ibi adulteria reſpiciebāt
idē matrimoniū, ꝛ illius iniuriam: ꝛ ſic recōpenſatione tolluntť.
Sic ꝛ contra agentem pluralem ſi opponať de pluralitate, repli-
cať de pluralitate eiuſdē eccleſie: q2 idem eſt delictū in genere, ꝛ
iniuria eius eccleſie. Secus forte ſi beneficia eſſent in diuerſis
vt. j. de excep. cum eccleſiaſtice. Hec omnia ꝓcedunt, qn̄ primo
accumulať petitoriū, ſecundo poſſeſſoriū. Sed ſi ſimul concur-
runt, ꝛ vnus velit ꝓponere petitorium, alter poſſeſſoriū: Vin.
hic tenuit ꝙ forte dirimať. ff. de iudi. cū ambo. niſi allegeť recēs
ſpoliatio, vel rixa, de qua etiā tempore feriato agi pōt. Vel niſi
dicať actio peritura: quo caſu ſufficit libellum porrigere, ſecuta
per executorem conuentione. Et hoc recitat Specu. de peti. ꝛ
poſſ. § i, verſi. ſed pone. Puto quod admittatur libellus ſuper
poſſeſſorio, repulſo petitorio: quia ſi poſſeſſorium excludit
petitoriū inchoatum, fortius inchoandū. de iureiur. quemadmo-
dum. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iur. l. patre. vbi tn̄ actio eſſet
tempore peritura in petitorio, adhuc non credo admittendū: q2
pōt reſtituendo euitare exceptionem, niſi cōtendat ipſum non
ſpoliatū: quo caſu equū eſſet admitti vſqꝫ ad libelli porrectio-
nem. ff. de ferijs. l. j. ꝛ ij. ꝛ in. d. §. ſed pone. habes materiam hu-
17 ius gl. ¶ † Querit gl. an petenti reſtitutionē poſſit opponi re-
compenſatio. Dic ꝙ non: q2 ſic indirecte admittereť reconuen-
tio. de excep. cum inter. in ſi. ꝛ in momentanea poſſeſſione ceſſat
recōuentio. C. qui legi. perſo. l. vlt. Sed certe admitteť exceptio
recōpenſationis ita priuilegiata, ſicut poſſeſſoriū intentatū, vt
hic, ꝓpria compenſatio nō, niſi forte ſpoliationes eſſent hic. ꝛ
18 vide de recōpenſabili vt pecunia. ¶ † Vltimo an actio iudicati
ſup poſſeſſorio habeat priuilegiū poſſeſſorij: remittit Io. An.
in Spe. de recōuen. §. ij. ver. quid ſi conuenior. vbi concludit ꝙ
ſic: q2 non extinguiť prima actio, nec eius effectus, aut priuile-
gium per ſententiam: vt. l. j. C. de iudi. ꝛ l. aliam. ff. de noua. ꝛ de
19 hoc eſt caſus. ſ. de iudi c. ſi. † Dubitat hic Cal. an cōſuetudine
poſſit induci ꝙ intentato poſſeſſorio non ſileat petitoriū ab ad-
uerſa parte accumulatum. Et breuiter dicit ꝙ ſic: q2 ſi pars nō
opponat, tacite renunciare pōt huic priuilegio, vt dixi. ſ. ergo
ꝛ conſuetudine poteſt induci: q2 que pacto poſſunt induci, poſ-
ſunt in conſuetudinem transfundi: vt no. in rub. de decre. decti.
lib. x. ꝛ no. de conſue. c. ij. lib. vi. ꝛ no. C. que ſit lon. conſue. l. ij. Et
hec ſufficiunt, ꝛc. Aut. de But.

¶ De plus petitionibus. Rubrica.

¶ Quia plerunqꝫ in iudicijs plus petitur, quam debeať, ideo ꝛc. Hoſ. Item inter incidentes queſtiones proponit reus quādoqꝫ quod actor plus petit, ideo ꝛc.

1 ¶ Petens plus, quam ſibi debeatur, qua pena punitur.
2 Soluere promittens in certo loco, poteſt alibi aliquando conueniri, quam vbi ſolutio eſt deſtinata.
3 Debitum quibus caſibus poteſt peti ante tempus, vt non duplicentur inducie contra petentem.
4 Soluere promittens in certo loco, poteſt conueniri in loco domicilij.
5 Iudicium an procedat, vbi plus petitur, an vero repellatur.
6 Petens debitum ante diem ſolutionis, quam incurrat penam.
7 Debitori inducie duplicantur ratione petitionis debiti ante tempus ſolutionis.
8 Inducia tota an duplicetur, ſi petatur intra tempus inducie.
9 Petendo preciſe rem, an indiſtincte quancunqꝫ petat, quādo eſt in genere debita.
10 Negari an poſſit totum propter partem falſam annexam.
11 Petens debitum ante tempus, an deſiſtendo a lite euitet penam.
12 Petens plus debito, ꝛ cautiones dolo exigens pro pluri, priuatur toto debito.
13 Debitum petens, vel plus ipſo debito, qꝛ aliter puniatur.

14 Petens non plus debito, qui tamen exigit cautionem per do-
lum, non priuatur debito.
15 Petens plus debito, & cautionem pro pluri exigens, nõ ex do-
lo, ſed temeritate punitur tantum in expenſis.
16 Petens plus debito qualiter puniatur.
17 Si petat plus in vno iudicio, agi non poteſt in alio conditione.
c. i. de plus pet.
18 Compenſatio quomodo poſſit fieri vbi plus petit actor, & reus
plus negat.

1 Conſilium. ¶ † Ponit quatuor mo-
dos plus petẽdi, & ſuas
ponit penas. Secũda ibi: & quoque. ¶ No. qua-
tuor modos plꝰ petẽdi, & penas ĩ tex. expſſas.
2 ¶ † No. ḣ. ꝙ alibi, quã vbi deſtinata eſt ſolutio,
aliquã poteſt res peti: ſed tũc damnat ad intereſſe,
inquantũ plus intererat ſoluere ibi, ꝙ alibi. de quo de offi. dele.
3 P. & H. cetera clara ſunt. ¶ † Opp. ꝙ cõſiliũ ſit prudentie an-
te tẽpus petere. C. de iure do. l. vbi. dicit, regulariter nõ eſt ſanũ
conſiliũ ante tẽpus petere. Fallit qñ petit ante ꝑpter inopiam
debitoris: vt. d. l. vbi. Fallit ſcdo ĩ debitore fugiẽte. l. an ſpor. ḣ.
ſi debitorẽ. de his, que in fran. cre. Itẽ vbi agiť vt interponatur
cautio a ſuſpecto. ff. qui ſatiſ. cog. l. ſi fideiuſſor. ḣ. ſi. ff de iudi. in
omnibus. de pig. l. grege. ḣ. pen. & in aliis caſibus, q ex diuerſis
4 iuribus colligi poſſunt, ſm Hoſt. ¶ † Op. ꝙ alibi cõueniri non
poſſit, niſi vbi cõuenit ſoluere. ff. de act. & obli. l. Exiſſe. So. imo
5 pt ꝯueniri ĩ loco domicilij. de fo. cõpe. dilecti. ¶ † Quero an ꝓ-
cedat iudiciũ, vbi plus petit. an repellat: dt Jo. An. ꝙ ſolo vno
caſu ſ. ꝓcedat qñ plꝰ petiť loco, alias non, ſm Hoſ. alias poſſet
facere ꝙ nũꝗ ſolueret. Qḋ intellige poſt lapſum terminũ. Vide
in Spe. de fru. & intereſ. ḣ. pe. ver. vt hic articulus. ibi ponit ma-
6 teriã, de eo qḋ cer. lo. de quo. J. de offic. dele. & H. ¶ † Quero, qꝛ
litera dicit ꝙ duplicanť inducie cõtra petẽtẽ ante diẽ, & nõ ko-
giť litẽ excipere, an ſuſpẽdať iudiciũ in totũ, vt nõ ſequať cõdẽ-
natio, an ſolũ quo ad actũ executiõis. Quidã dicũt ꝙ litẽ etiã
ceptã, & qḋ plus, etiã ſi ſit cõte. ipſam nõ teneť pſequi cõuẽtꝰ: &
ſic differť vſq; ad aduẽtũ duplicatarũ induciarũ. Imo plus di-
cũt ꝙ ſtatim cũ ꝯſtat debitũ ante tẽpus petitũ, abſoluet iudex
debitorem ab inſtãtia iudicij: ar. ff. de peti. here. l. qḋ ſi in diem.
Jan. cõcludit, & Hoſt. ꝙ qñq; opponiť exceptio declinatoria,
nõ ſolũ differẽs ſolutionẽ, ſed que cõcludit ad inſtantiam: vt qꝛ
opponiť pactũ factũ de non cõueniẽdo ante talẽ diem, & oppo-
niť ante lit. conte. vt dꝫ, & põt: talis impedit iudicij exercitiũ: &
cõſequenter etiã differť vſq; ad actũ executionis, nec ſequitur
condẽnatoria. Qñq; opponiť dilatoria ſolutiõis ante lit. cõte.
partiũ voluntati: qꝛ aliter nõ põt ante: vt. C. de ꝓba. exceptio-
nẽ. & J dẽ Inſti. de actio. ḣ. tẽporales. & ḣ. hodie. Idẽ puto, ſi a
primordio obligatiõis fuit appoſita dies: qꝛ tũc agens vr ex-
ceptionẽ deduxiſſe. Unde hoc patefacto iudici ante lit. cõteſt.
ꝓcederet qḋ eſt dictum. Ad hoc qḋ no. de exce. paſtoralis. poſt
Jan. & qḋ no. in. l. eum, qui ita. ḣ. j. ff. de ver. obli. per Bar. & in. l.
ſecta. ff. ſi cer. pe. Qñq; opponiť dilatoria ſolutiõis poſt li. cõte.
& ſunt opi. Dicũt quidẽ ꝙ ex q̃ cõſtat de debito in diẽ, cõdẽna-
re dꝫ iudex debitorẽ: ꝓdictis tñ penis creditori & petitori ꝑ ſua
temeritate impoſitis. ff. de iudi. l. de qua re. ff. ad. l. Aquil. l. in. l.
Aqui. ff. de fur. l. quidã. Nõ ob. ff. de peti. here. l. qḋ ſi in diem. qꝛ
nõ agebat ibi ad debitũ ſoluendũ, ſed ad cautionẽ ꝑſtandũ, in
qua bene fit condẽnatio. ff. de iudi. l. in omnibꝰ. Uel illud idẽ eſt,
qꝛ petitio hereditatis nõ cõpetit cõtra debitorẽ in diẽ, cũ nec ꝑ
herede, nec ꝑ poſſeſſore poſſideat. Sed actio ex mutuo, & ſimi-
les, bene cõpetunt ꝯ debitorẽ in diẽ, lꝫ creditor, q ante diẽ agit,
male agat. ff. quando di. le. vſu. ff. de. l. j. ad ſi. ſm Inno. & Hoſt.
7 ¶ † Quero an inquantũ litera dt inducias duplicari, hoc ꝓce-
dat, ſiue inducie ſint hominis, ſiue iuris. Dicũt quidã ꝙ ſic, ꝑ
tex. Inſti. de excep. ḣ. ſꝫ hodie. Exẽplũ in tpe doto pecunie ꝯſti-
tute, vel dotis, vel cõdẽnatiõis. C. de rei vxo. act. l. vna. ḣ. cum
aũt. ff. de conſti. pec. l. pmiſſor Stichi. ḣ. ſi ſine die. ff. de re iudi. l.
8 iuſſ. ḣ. cõdẽnatũ. cũ ſimi. ¶ † Quero an inducia tota duplicet, ſi
petať intra tẽpus inducie, an ſolũ id, qḋ ſuper his eſt de indu-
cijs, puta ſi ad annũ reſtãt duo mẽſes, q ſuperſunt. Dic ꝙ du-
plicabiť totus annus, nõ ſolũ id, qḋ supereſt: q & qḋ tenuit Frã.
9 ſm Jo. An. ¶ † Quero an indiſtincte petẽdo ꝯcrſe rẽ quãcũq;
petat, qñ eſt in gñe debita, cadat in hãc penã. Dicũt doc. ꝙ ſic,
etiã ſi ſit mediocris: qꝛ liberať ſoluẽdo minimũ. ff. de leg. in. l. mi-
nimus. In mutuo aũt eque bonum venit, & ſi nihil caueať. ff. ſi
cer. pe. l. cũ qḋ. Si vero generi aliqua qualitas ineſt, vt qꝛ ꝓmi-
ſiſti hominẽ artificẽ, plus peto petẽdo optimũ, ſed nõ petendo
mediocrẽ, cũ talis debeať. ff. de edi. edic. l. ſciẽdũ. ſꝫ Pe. & Ab.
10 ¶ † Quero de qõne vulgari aduocatorũ, an ſi fiat poſitio, vel
porrigať libellus, in quo plus petiť, vel aliquid falſum annectiť

an totũ poſſit negari ꝑpter partẽ annexã falſam, vel nõ debitã.
Spe. in ti. depoſiti. ḣ. vij. ver. x i. dt ꝙ ſi poſitio poniť vniuerſa-
liter, ſi in parte eſt falſa, pt tota negari, vel vniuerſaliter negari
vt eſt poſita, nec dꝫ in qualibet particulari negata, ſed ſolũ co-
pulã & aſſociationẽ: vt ſi ponis me eſſe aſinũ & hominẽ, poſſum
me negare eſſe aſinũ & hominẽ. ix. diſt. ſi ad ſacra. & . l. is, q ducta.
ḣ. vtrũ. ff. de re. du. de hereticis. fraternitatis. Idẽ dt ſi poſitio
fiat ꝯiũcatẽ, vt ſi dicis ꝙ hodie comedi in eccleſia. ſi dicat, po-
nis ꝙ percuſſiſti talẽ clericum lethaliter in capite: ſi percuſſerim
eũ in capite, & lethaliter, vel nõ lethaliter, & in capite, poſſum ne-
gare me percuſſiſſe in capite & lethaliter: ideo dꝫ diſtingui, & di-
ſtincte ponere. Cautum eſt tñ ꝙ negeť vt poniť: ſed dt ꝙ hodie
poſitiones debẽt per iudicẽ diſtingui, & diſtinctim ad quodlibet
videri: vt in. c. ad hec. de teſti. & hodie. c. pſentium. de teſti. li. vj.
Dicit tñ ibi, & notabiliter, ꝙ ſi aliqḋ in poſitione ponať princi-
paliter, & aliud demonſtratiue, ꝙ illiꝰ ẽt affirmando in dubio
dꝫ referri ad principaliter poſitũ. Ideo, dicit ꝙ ſi volo probare
ꝙ mutuaui. x. T. defuncto, pono ſic, Dico qḋ. x. mutuaui T.
cuius tu es heres: ſi illud ſimpliciter cõfitearis, videris ſolũ de
mutuo cõfiteri, nõ aũt ꝙ ſis heres defuncti: qꝛ illud vr dictum
demõſtratiue, nõ aũt ponẽdo, vel affirmãdo. ff. de ꝯdi. & demõ.
l. cũ tale. ḣ. falſa. cũ ſimi. Jo. An. iſtis aſſentit, dũmodo poſitio
non reddať implicita: quo caſu cogenda eſt pars ad illã ſigilla-
tim exponẽdã. & ibi declarat qñ dicať implicita. Ipſe aũt in ti.
de lit. conte. ḣ. j. in prin. ſuper forma libelli dicit totã poſitionẽ, &
libellũ aliqua annexione falſitatis poſſe in totũ negari. Idem
recitat Bar. aduocatos tenere in. l. j. ḣ. ſi ſtipulãti. ff. de ver. obli.
qḋ ipſe reprobat: qꝛ in iudicio interrogatorio intelligiť de quo-
libet eius parte: & ſic in rñſione illa intelligiť de toto, & qualibet
eius parte. ff. de excep. rei iudi. l. ſi qs cũ totũ. cũ gl. de ver. ſig. l.
pupillus. ḣ. ſi. alle. ff. de leg. ij. qui ſolidũ. in prin. vbi dicit expreſ-
ſum ibi petẽs ſolidũ in parte, que debeť, aduerſariũ cõſtituit in
mora: non põt ergo rõne partis negari totũ: & dicit vera. qñ po-
ſitio cõtinet aliqḋ falſum in quãtitate ſummarie vel parte rei.
Secus ſi ponat aliquid falſum in qualitate rei: vt dico ꝙ ꝓmi-
ſiſti pure: ſi fuerit ad diẽ, vel ſub conditione, tota põt negari: qꝛ
alia res eſt, ſm Bar. & caſu ꝓcedit dictũ Spe. Dicit tñ Bar. in
d. l. q ſolidũ. ꝙ ſi petis ſolidũ. cũ ſola pars debeať, iuſtã habes
cãm litigandi ſuper toto, vt excuſeris a cõdẽnatione expenſarũ.
11 ¶ † Quero cũ gl. an deſiſtendo a lite euitet penã. Gl. ꝙ ſic. alle.
l. i. C. e. Scdo vſq; ad qḋ tempus poſſit deſiſtere. Gl. arguit vſq;
ad li. cõte. C. e. ti. l. vna. iuncta l. amplius. rẽ ra. ha. In contrariũ
arguit ꝙ vſq; ad ſniam: vt. l. papi. ḣ. meminiſſe. ff. de inoffi. teſt.
cũ ſimi. Gl. eligit ꝙ vſq; ad li. cõte. poſſit deſiſtere, vt euitet pe-
nã. Dic ꝙ deſiſtere põt ante li. cõte. & ante fact as expenſas. Si
enim ante li. cõte. aliquas reus ꝑpter hoc feciſſet expẽſas, eſſet
iniquũ, & iniuſtũ nõ teneri illũ, q fecit fieri expẽſas. Unde dicit
Hoſt. ꝙ licet ante li. conteſt. deſiſtere poſſet, tenet tñ ad intereſſe
aduerſario: ſed qḋ ſit, non obſtãtia alle. ꝙ vſq; ad ſniam: qꝛ de
12 caſu loquunť, vt colligiť ex no. J. de fo. cõpe. ſi diligẽti. ¶ † Op.
ꝙ careat toto debito: vt. l. j. C. e. Sol. Cõtrariũ loquiť in exigẽte
cautionẽ per dolũ de pluri, & plus petẽte: hic ĩ petẽte tñ plus &
cautiõe nõ exigẽte: vnde ille vt plus peccãs puniť in toto debi-
to, exceptis duobꝰ caſibus ibi poſitis. Primus, qñ ante li. cõ-
teſt. cõfiteť veritatẽ. Scds, qñ per tranſactionẽ cautio de pluri
eſt emiſſa. Ubi tñ cõfiteť, Doct. dicũt hic ꝙ dãnať in expẽſis &
nõ perdat debitũ. Alius caſus eſt, qñ reus cõfiteť ſe totũ debe-
re, vt ibi in fine: & ſic ſunt tres caſus. Idẽ ſi cõfiteť poſt li. conte.
actor veritatẽ, reo acceptãte cõfeſſionẽ. Secus ſi velit ꝓbare ꝑ
teſtes, vel inſtrumẽta: qꝛ ex hoc nõ euitat actor pena. qꝛ ꝯſiteť
poſt lit. cõte. & in hoc eſt differentia an cõfiteať ante lit. cõte. an
poſtea: & ſic ꝓcedunt illa iura, ſm Cy. Bar. ibi tenet ꝙ etiam ſi
poſt lit. cõte. cõfiteať euitat penã, qꝛ exigit litera ad penã ꝙ cõ-
uincať: ille aũt, q cõfiteť, non cõuinciť, ſed ſe ipſum conuincit,
ſm Bar. dici in cautiõe exigi dolũ: qꝛ non ſufficit ꝙ reus obti-
neat debitũ fuiſſe minus, vt ibi no. Cy. lꝫ glo. ſentiat contra: qꝛ
ꝑ hoc nõ apparet eũ doloſe in plus cautionẽ exegiſſe, & ꝑ iſ-
ſe. alle. Inſti. de actio. ḣ. tripli. & ḣ. pterea. in auť. de defen. ciu. ḣ.
13 iudicare, & l. quoties. ḣ. q dolo. ff. de ꝓba. ¶ † Opp. ꝙ puniať in
tota cã plus petẽs. inſti. de act. ḣ. ſi quis agens. Sol. Dicit gl. ꝙ
olim puniebať in tota cauſa: hodie autẽ puniť in expẽſis. & in-
ducie duplicanť. vt hic, & Inſti. de actio. ḣ. ſed hodie. Et ſi in
cauſa, vel loco plus ſit petitum, & reus patiať aliqḋ damnum,
in triplũ puniť. Inſti. de actio. ḣ. tripli. ſm gl. & vltra hoc in ex-
penſis dãnať, vt hic. Cõclude ſm Bar. qñq; qs per dolũ exigit
cautionẽ in pluri, & plus per dolũ petit, & punitur in triplo ex-
penſarũ, & perdit debitum: vt in. ḣ. tripli. hodie puniunť in tri-
14 plum. † Quiq; qs in plus exigit cautionem per dolum, non tñ
plus petit: & non punitur in debito, ſed punitur crimine ſtelli-
natus, ſi dolus ille in aliã ſpeciẽ delicti nõ cadit: vt. l. i. & ḣ. f. de
cri. ſtel.

15 cri.fid. † Quandoq̃ qs non exhibet cautionem pluris ꝑ dolũ, nec per dolum plus petit, ſed ex temeritate: ⁊ tunc punit̃ in ex-
16 penſis tantũ. ff. de iudic. l. eum, quẽ. † Inquantum dixi puniri in triplo plus petentẽ, per. §. tripli. non placet hoc doc. per hanc decre. de iure canonico: q2 tales pene non habent locum in foro canonico. de dolo. c. l. q2 ſi hoc intellexiſſet, expreſſiſſet. de deci. ad audientiã. Item illa eſt pena ſportularũ, ille non preſtant̃ in foro canonico. de vi ⁊ hone. cle. cum ab omni. Non eſt ergo ꝙ poſſit triplicari. de conſti. cũ acceſſiſſent. l. Lucius. §. impuberẽ. de leg. ij. ſm Inn. ⁊ Hoſt. ⁊ Pet. ⁊ Abb. Per q̃ patet ꝙ vbi ex cõſuetudine in foro ciuili non preſtant̃ ſportule. nõ habet locũ illa pena. Inquantũ dixi penã imponi: hoc intellige, niſi petat̃ reſtitutio ratione minoris etatis, vel fauore eccleſie. Hoc intellige, qñ nõ eſt in dolo: vt. l. auxilium. ff. de minori. vel qñ non delinquit eccleſia. i. conuẽtus: vt no. de or. cog. c. ij. Item hoc eſt verũ, niſi reſtituatur ex clauſula generali: vt q2 plus pet. ꝑ lapſus errore ꝓbabili: vt ſi petebat totum teſtũ ex legato, cuius pars erat adẽpta in codicillis, de qbꝰ actor ignorabat, ſm Io. An. El. vlt. declarat per exempla, qñ dicat̃ quis plus petere, altero ex quatuor modis hic poſitis. Inquantũ dicit qñ plus petere. ſi preciſe petat rem alternatiue cum alia debitam. Intellige hoc verum, etiam ſi petat qð eſt vilius: vt dicit hic Fran. ⁊ ꝑt3
17 Inſti. de act. §. preterea. ſm Io. An. ¶ † Quero, plus petitum eſt in vno iudicio, ius agere in alio conditione ex hac decre. poteſ ne? Spe. ꝙ non: q2 cõtinentia cauſe diuidi non põt. C. de iudi. l. nulli. Collectarius dicit ꝙ ſi feratur ſnĩa in primo iudicio, agẽt in ſecundo. Sed dicit Io. de Lig. ꝙ ſi ponderet̃ lata ſnĩa in primo iudicio, nõ eſt opus nouo iudicio, ſed agi põt ad executionẽ quocũq; iudice ſuper hoc poteſtatẽ habente, nec aget̃ condictione huius capituli. Puto ꝙ ſi ſuper expẽſis finita lite non poſſit agi, nec ea pẽdẽte corã eo, per. l. terminato. C. de fructi. ⁊ litis expen. Si agit̃ ad intereſſe, idem: q2 illud venit iudicis officio. De publicatione induciarũ procederet dictũ Io. de Lig. Inquantũ aũt peteret̃ vt caderet a debito, vt q2 exegiſſet cautionẽ in plus, ⁊ petiſſet. dicit ꝙ agi põt officio iudicis, ⁊ ẽt condictione ex. l. i. ⁊ vtraq; practica eſt bona: vt. l. ſi. ff. de rei vẽ. Et. h. d. Bar. in. d. l. i. alleg. ſimile in aũt. item ſi poſſeſſor. q po. in pig. hab. Pendente tamen lite ſuper vno principaliter petito, non credo ꝙ in alio iudicio agi poſſit: q2 vna ad alteram eſt
18 preiudicialis. † Quid ſi actor plus petit, reꝰ plus negat. Quidã ꝙ ꝙ fiet compenſatio hinc ⁊ inde. de adul. c. pe. ⁊ vlti. Io. de Ligna. dicit quod reus nullam incurrit penam: q2 poteſt ſimpliciter negare naturam, ⁊ petitum: q2 licet re vera minus debitum includatur ſub maiori ſumma, ⁊ licet ſimpliciter negare: vt no. de lit. conte. c. i. ⁊ q2 conſtitutio hec penalis: ergo non extendenda. Hoc pendet ab eo, quod dixi. S. Tamen puto quod prout agitur de pena expenſarum, compenſetur: quia vterq; litigauit temere, ⁊ fiet ad ratam compenſatio, per not. de dolo. quo ad alias penas procedit dictum Ioan. de Ligna. ⁊ hec ſufficiant.

¶ De cauſa poſſeſſionis, ⁊ proprietatis. Rubrica.

¶ Poſt tractatum de or. cogni. quia dubitari poſſet quis ordo ſeruari debeat, cum queſtio poſſeſſionis, ⁊ proprietatis ab eodem, vel diuerſis proponuntur, ideo ⁊c. ſm Hoſt. repetitur in cle. Anto.

1 ¶ Poſſeſſionis ⁊ proprietatis queſtio reſpectu rei habent connexitatem.
2 Poſſeſſoria queſtio appellatur momentanea.
3 Sententia ferri non debet contra partem inauditam. 8.
4 Proprietatis ⁊ poſſeſſionis queſtio coram diuerſis iudicibus tractatur.
5 An iurium incorporalium ſit dare quaſi poſſeſſionem.
6 Poſſeſſio quare dicatur quandoq; momentanea.
7 Poſſeſſio qui habet commune cum ꝓprietate, reſpectu identitatis ſubiecti.

Uſceptis. Pro caſu petebat hic actor ꝙ abſens condẽnet in vtroq; iudicio, aut ꝓpter cãm ꝓprietatis vni cõmitteret alteri cãm poſſeſſiõis: q2 hic oẽ negat vtrunq;. vel in abbatẽ. Primo petijt primũ, ⁊ repulſus. Secõ petijt ſ3, ⁊ iterato fuit
1 repulſus. Sc. d. a ibi: Neq; nos. ¶ † Not. i. queſtionẽ ꝓprietatis ⁊ poſſeſſiõis licet quo ad ſe ſint ſeparate, q2 tñ cõcurrũt ad ſubiectũ idẽ, reſpectu rei dicant̃ habere connexitatẽ, ⁊ etiã q2 ex vna aperit̃ via ad alterius deciſionẽ, debent corã eodẽ iudice tractari: ⁊ ſic cauſarũ connexitas requirit cognitionẽ eiuſdẽ iudicis,
2 adeo ꝙ opponi põt ne diuerſis iudicibus cõmittãt. ¶ † Secũdo nota qð queſtio poſſeſſoria appellat̃ queſtio momentanea: q2 apta eſt, breuem inducere effectum, ſi queſtio proprietatis intẽ-
3 tur. ¶ † Nota ſcðo ſnĩam nõ debere ferri cõtra partem inaudita.
4 ⁊ ſine cauſe cognitione, vel ordine debito non ſeruato. ¶ † Opp. qð cauſa poſ. ⁊ proprie. tractetur corã diuerſis iudicibus de iudi. e. ſin. Dic, illud operatur fori diuerſitas, vel incompaſſibilitas.
5 ¶ † Quero an in corporaliũ iuriũ ſit dare quaſi poſſeſſionẽ, que annectat̃ immediate iuri vt ſubiecto. Inn. dicit hic qð in corporalibus nõ datur nec vera poſſeſſio, nec quaſi realitate iuris, ⁊ ſic non cõcurrente iure. Ideo ſi eſt canonicus, poſſidet, vel quaſi poſſidet ius canonicale: ſi patronus, quaſi poſſidet iuſpatronatus: ſi habet ius epiſcopale, illud quaſi poſſidet. Secꝰ ſi nõ habet: q2 ſi nõ ſunt, nec quaſi poſſideri poſſunt, cum qualitas nõ poſſit eſſe abſq; ſubiecto: ideo ipſũ ius nõ quaſi poſſidetur. Et ſi dicatur, imo, q2 quotidie videmus dari poſſeſſionem vel quaſi iuris eligẽdi, ⁊ ꝑ illa agi abſq; proprietate: ⁊ ſic ſingulis reſpõdet qð ius non poſſidetur, vel quaſi, ſed bene poſſidetur vmbra iuris ratione exercitiũ, vl ratione actus, vt talis eſt in poſſeſſione exercendi iura ẽpalia: vel talis eſt in poſſeſſione vtendi iure eligendi, vel indicandi, vel vtendi iure talis ſeruitutis, vel huiuſmodi: ideo ſi inuenit̃ alicubi qð aliqs ſit in quaſi poſſeſſione iuris, expone, id eſt, exercẽdi tale ius, vel ea que ptinẽt ad illud ius. Aliũ dicũt qð melius dicitur tales eſſe in poſſeſſione eligendi, vel iudicãdi, quã dicat̃, Talis eſt in poſſeſſione exercẽdi hec iura: nã põt qs habere poſſeſſionẽ alicuius iuris, q̃uis nõ habeat illud ius. Et ſi dicat̃, Quõ ergo erit poſſeſſio iuris ſine ſubiecto iuris: Dic ꝙ ſubiectũ erit ipſum ius, qð l3 nõ ſit penes eũ, tamẽ eſt penes aliquem: ⁊ q2 ſi nullꝰ habeat, ſufficit qð ſit in habitu, ſi nõ i actu, ſm Inn. Et Ho. Inn. j. ð reſti ſpo. in literis. reſtringit primã opi. ad ius ꝑſonale, ve nõ ſit dare quaſi poſſeſſionẽ ſine iure, in gl. i. ⁊ ſi. Et ſi vis latiſſime videre ꝓ ⁊ ꝯtra, vide in Spe. ð reſt ſpo. §. nũc dicamus. v. ſed ſi aliqs. ꝑ Cy. in. l. ſi certis annis. C. ð pac. ⁊ in. c. querelã. ð elec. ⁊ vide qð no. de cen. peruenit. ⁊ qð pleniſſime dixi in. c. ſi. de cauſa poſ. Puto ſi cõſideretur ſubiectũ immediatum poſſeſſionẽ vl quaſi ipſa nõ eſt penes ꝓprietatẽ iuris: q2 ſicut poſſeſſio nõ eſt penes dñm vt qualitas, ſed penes rẽ poſſeſſinã, ſic nec quaſi poſſeſſio penes ius, ſed penes actũ, vel exercitꝰũ pretextu iuris. Ideo ſiue habeat ius, ſiue nõ, ipſum ius nõ poſſidetur immediate, ſed actus ratione iuris. Sed attẽta cauſa mediata ipm ius poſſideri dicit̃, vel quaſi, ſiue ſit, ſiue nõ ſit: q2 actꝰ ille poſſidetur ratione iuris exiſtẽtis, vl qui pretendit̃: ideo oportet vtẽtem vti vt pro iure vl acquirat, vl poſſideat, ⁊ ſic pariter pati vt ꝑ iure. ar. l. ſ. ⁊. ij. de ſerui. ⁊ qð no. i. l. i. §. hoc interdictũ. ff. ð iti. actuq; pri. ⁊ qð no. de cauſa poſ. cũ eccleſia. de offi. or. ꝯquerẽte. per In-
6 no. de poſtu. pre. bone. ij. ⁊ de elec. querelã. ¶ † Uenio ad gl. Glo. ſ. querit quare dicitur momẽti. eſt clara. q2 durat ꝑ momẽtũ. Hoſ. dicit qð apta eſt tñ ꝑ momentũ durare: ⁊ ſic eſt momẽti aptitudine tãtũ, ⁊ nõ actu, vt lex aquil. dicit̃ penalis aptitudine. ⁊ nõ ſemper actu: q2 nõ ſemper penalis eſt. Inſti. ad le. Aquil. §. his aũt Ho. nã momentũ eſt. x. pars puncti. Conſtat autẽ qð plus quandoq; eſt duratura. Quãdoq; tamen momentũ ſumitur ꝑ vigore vel efficacia. xi. d. ll. cõſuetudine. de offi. dele. a. c. ſi. de offi or. c. ordinarij. in ſi. lib. vi. Per hoc gl. dicit qð ab illa nõ appellat̃. alleg. ij. q. vj. ſiue quorũ. x. de poſſeſſione. dic vt ibi. ⁊ de reſt. ſpo. cũ ad
7 ſedem. vbi plena gl. ¶ † Opp. ij. gl. qð nullã habeãt cõnexitatẽ cauſa poſſeſſionis ⁊ ꝓprietatis. ff. de acq. rẽ. poſ. l. naturaliter. §. nihil. ⁊. l. permiſceri. Dic ſm gl. qð l3 in ſe ꝯſiderate nihil habeãt cõmune, reſpectu identitatis ſubiecti poſſunt dici aliqualiter coniũcte. Itẽ ratione facilioris deciſionis: q2 vnius deciſio quãq; dependet ab alia: vt C. de rei ven. l. ordinarij. ⁊ ð interdi. l. certi. Et exponit gl. in vno, eodẽq; iudicio, id eſt, corã eodẽ iudice. ⁊ ſic expoſuit aduertens ad literã antiquã, ⁊ nõ aduertens ad nouã que mutata eſt. Non ob. c. ſi. vt dixi in tex. Uel illud operat̃ incõpaſſibilitas cauſarũ, vbi eodem iudicio accumulari nõ poſſunt, ſed eo finito corã eodem iudice tractari oportet, ſi tamen pars opponat: vt no. in. d. l. nulli. C. de iudi. ⁊ ex hoc videt̃ effectus vltra promiſſionem. c. ſi. de reſcrip. ⁊. c. diſpendia. eo. titu. li. vj. ⁊ ꝓcedit ſiue intentetur ab eadẽ parte, ſiue a diuerſa. Cy. tamen poſt Pe. i. d. l. nulli. tenet qð finita cauſa põt agi corã diuerſis. q2 nihil impedit ſcðm eũ. Certe ſcðm hãc opi. modica erit prouiſio: q2 etiã impeditus diuerſa nõ poſſet eodem inſtanti: vt in dicto. c. ſi. ⁊. d. c. diſpendia. Ideo Bar. tenet qð etiã finito iudicio nõ poſſit corã diuerſis iudicibus tractari, per. l. i. ff. de quib. rebus ad eund. iudi. ea.
8 ¶ † Oppo. qð cõtra inauditã partem poſſit queſtio determinari velit. nõ cõce. quoniã. §. ſi ſuper. ⁊. §. in aliis. Sol. Cõtra inauditã partem põt intelligi multipliciter. Uno modo ad eſt h. ꝯte. ⁊ eũe non procedit̃ ad diffinitiuã, ſed bene ad miſſionem in poſſeſſionẽ. Secũdo modo ꝯtra inauditã partez, id eſt ſine cauſe cognitione. Et dic eodem modo qð ad diffinitiuã procedi nõ poteſt, ſ3 ſic

14 Petenn non plus debito, qui tamen exigit cautionem per do-
lum, non priuatur debito.
15 Petens plus debito, et cautionem pro pluri exigens, nõ ex do-
lo ſed temeritate punitur tantum in expenſis.
16 Petens plus debito qualiter puniatur.
17 Si petat plus in vno iudicio, agi non poteſt in alio conditione.
c. i. de plus pet.
18 Compenſatio quomodo poſſit fieri vbi plus petit actor, et reus
plus neget.

1 Conſilium. ¶ † Ponit quatuor mo
dos plus petẽdi, et ſuas
ponit penas. Secũda ibi: te quoq;. ¶ No. qua-
tuor modos pl⁹ petẽdi, et penas i tex. exp̃ſſas.
2 ¶ † No. ꝗ alibi, quã vbi deſtinata eſt ſolutio,
aliq̃n poteſt reus peti: ſed tũc dãnat ad intereſſe,
in quantũ plus intererat ſoluere ibi, ꝙ alibi. de quo de offi. dele.
3 P. et G. cetera clara ſunt. ¶ † Opp. ꝙ cõſiliũ ſit prudentie an-
te tẽpus petere. C. de iure do. l. vbi. dicit, regulariter nõ eſt ſani
conſilii ante tẽpus petere. Fallit qñ petit ante ꝓpter inopiam
debitoris: vt. d. l. vbi. Fallit ſcdo i debitore fugiẽte. l. an ſeor. ꝗ.
ſi debitorẽ. de his, que in frau. cre. Itẽ vbi agit vt interponatur
cautio i ſuſpecto. ff. qui ſatiſ. cog. l. ſi fideiuſſor. ꝗ. ſi. ff. de iudi. in
omnibus. de pig. l. grege. ꝗ. pen. et in aliis caſibus, q ex diuerſis
4 iuribus colligi poſſint, ſm Hoſt. ¶ † Op. ꝙ alibi cõueniri non
poſſit, niſi vbi cõuenit ſoluere. ff. de act. et obli. l. 3 ſcriſſe. So. imo
5 pt cõueniri i loco domicilii. de fo. cõpe. dilecti. ¶ † Quero an p-
cedat iudiciũ, vbi plus petit. an repellat: dt Jo. An. ꝙ ſolo vno
caſu ſ. pcedat qñ pl⁹ petit loco, alias non, ſm Gof. alias poſſet
facere ꝙ nũꝙ ſolueret. Qd intellige poſt lapſum terminũ. Vide
in Spe. de fru. et intereſ. ꝗ. pe. ver. vt hic articulus. ibi ponit ma-
6 teriã, de eo qd cer. lo. de quo. 3. de offic. dele. et G. ¶ † Quero, qr
litera dicit ꝙ duplicant inducie cõtra petẽtẽ ante diẽ, et nõ lo-
git litẽ excipere: an ſuſpẽdat iudiciũ in totũ, vt nõ ſequat cõdẽ
natio, an ſolũ quo ad actũ executiõis. Quidã dicũt ꝙ litẽ etiã
ceptã, et qd plus, etiã ſi ſit cõte. ipſam nõ tenet pſequi cõuẽt⁹: et
ſic differt vſq; ad aductũ duplicatarũ induciarũ. Imo plus di
cũt ꝙ ſtatim cũ cõſtat debitũ ante tẽpus petiui, abſoluet iudex
debitorem ab inſtãtia iudicii: ar. ff. de peti. here. l. qd ſi in diem.
Inn. cõcludit, et Hoſt. ꝙ qñq; opponit exceptio declinatoria,
nõ ſolũ differẽs ſolutionẽ, ſed que cõcludit ad inſtantiam: vt qr
opponit pactũ factũ de non cõueniẽdo ante talẽ diem, et oppo-
nit ante lit. conte. vt dz, et põt talis impedit iudicii exercitiũ: et
cõſequenter etiã differt vſq; ad actũ executionis, nec ſequitur
condẽnatoria. Qñq; opponit dilatoria ſolutiõis ante lit. cõte.
partis voluntati: qr aliter nõ põt ante: vt. C. de pba. exceptio-
ne. et Idẽ Inſti. de actio. ꝗ. tẽporales. et ꝗ. hodie. Idẽ puto, ſi n
primordio obligatiõis fuit appoſita dies: qr tũc agens vr ex-
ceptionẽ deduxiſſe. Unde hoc patefacto iudici ante lit. cõteſt.
pcederet qd eſt dictum. Ad hoc qd no. de exce. paſtoralis. poſt
Inn. et qd no. in. l. eum, qui ita. ꝗ. i. ff. de ver. obli. per Bar. et in. l.
ſecta. ff. ſi cer. pe. Qñq; opponit dilatoria ſolutiõis poſt li. cõte.
et ſunt opi. Dicũt quidã ꝙ ex q̃ cõſtat de debito in diẽ, cõdẽna-
re dz iudex debitorẽ: pdictis tñ penis creditori et petitori p ſua
temeritate impoſitis. ff. de iudi. l. de qua re. ff. ad. l. Aquil. l. in. l.
Aqui. ff. de fur. l. quidã. Nõ ob. ff. de peti. here. l. qd ſi in diem. qr
nõ agebat ibi ad debitũ ſoluendũ, ſed ad cautionẽ pſtandã, in
qua bene ſit condẽnatio. ff. de iudi. l. in omnib⁹. Vel illud idẽ eſt,
qr petitio hereditatis nõ cõpetit cõtra debitorẽ in diẽ, cũ nec p
herede, nec p poſſeſſore poſſideat. Sed actio ex mutuo, et ſimi-
les, bene cõpetunt 3 debitorẽ in diẽ, lz creditor, q ante diẽ agit,
male agat. ff. quando di. le. vſu. ff. de. l. i. nd ſi. ſm Inno. et Hoſt.
7 ¶ † Quero an in quantũ litera dt inducias duplicari, hoc pce-
dat, ſiue inducie ſint hominis, ſiue iuris. Dicũt quidã ꝙ ſic, p
tex. Inſti. de excep. ꝗ. ſz hodie. Exẽplũ in tpe dato pecunie cõſti
tute, vel dotis, vel cõdẽnatiõis. C. de rei vxo. act. l. vnn. ꝗ. cum
nũt. ff. de conſti. pec. l. pmiſſor Stichi. ꝗ. ſi ſine die. ff. ne re iudi. l.
8 iud. ꝗ. cõdẽnatũ. cũ ſimi. ¶ † Quero an inducia tota duplicet, ſi
petat intra tẽpus inducie, an ſolũ id, qd ſuper his eſt de indu-
ciis, puta ſi nd annũ reſtãt duo meſes, q ſuperſunt. Dic ꝙ du-
plicabit totum annus, nõ ſolũ id, qd ſupereſt: qcqd tenuit Frã,
9 ſm Jo. An. ¶ † Quero an indiſtincte petẽdo ꝑciſe rẽ quãcũq;
petat, qñ eſt in gñe debita, cadat in hãc penã. Dicũt doc. ꝙ ſic,
etiã ſi ſit mediocris: qr liberat ſoluẽdo minimũ. ff. de leg. in. l. mi-
nimus. In mutuo aũt eque bonum venit, et ſi nihil caueat. ff. ſi
cer. pe. l. cũ qd. Si vero generi aliqua qualitas ineſt, vt qr pmi-
ſiſti hominẽ artificẽ, plus peto petẽdo optimũ, ſed nõ petendo
mediocrẽ, cũ talis debeat. ff. de edi. edic. l. ſciẽdũ. ſz Pe. et Ab.
10 ¶ † Quero de qõne vulgari aduocatorũ, an ſi ſiat poſitio, vel
porrigat libellus, in quo plus petit, vel aliquid falſum annectit
an totũ poſſit negari ꝓpter partẽ annexã falſam, vel nõ debitã.
Spe. in ti. de poſiti. ꝗ. vii. ver. xi. dt ꝙ ſi poſitio ponit vniuerſa-
liter, ſi in parte eſt falſa, pt tota negari, vel vniuerſaliter negari
veeſt poſita, nec dr in qualibet particulari negata, ſed ſolũ co-
pulã et aſſociationẽ: vt ſi ponis me eſſe aſinũ et hominẽ, poſſum
me negare eſſe aſinũ et hominẽ. ix. diſt. ſi ad ſacran. l. 10, q ducẽta.
ꝗ. verũ. ff. de ee. dn. de hereticis. fraternitatis. Idẽ dt ſi poſitio
ſiat qlificate, vt ſi dicis ꝙ hodie comedi in eccleſia. ſi dicat, po-
no ꝙ percuſſiſti talẽ clericum lethaliter in capite: ſi percuſſerim
nõ in capite, et lethaliter, vel nõ lethaliter et in capite, poſſum ne
gare me percuſſiſſe in capite et lethaliter: ideo dz diſtingui, et di-
ſtincte ponere. Cautum eſt tñ ꝙ neget vt ponit: ſed dt ꝙ hodie
poſitiones debẽt per iudicẽ diſtingui, et diſtinctum ad quodlibet
riderĩ: vt in. c. nd hec. de teſti. et hodie. c. pſentium. de teſti. li. vi.
Dicit tñ ibi, et notabiliter, ꝙ ſi aliqd in poſitione ponat princi-
paliter, et aliud demonſtratiue, ꝙ miſſo et affirmando in dubio
dz referri ad principaliter poſitũ. Ideo, dicit ꝙ ſi volo probare
ꝙ mutuaui. x. T. defuncto, pono ſic, Dico qd. x. mutuaui T.
cuius tu es heres: ſi illud ſimpliciter cõfitearis, videris ſolũ de
mutuo cõfiteri, nõ aũt ꝙ ſis heres defuncti: qr illud vr dictum
demõſtratiue, nõ aũt ponẽdo, vel affirmãdo. ff. de cõdi. et demõ.
l. cũ tale. ꝗ. falſa. cũ ſimi. Jo. An. iſtis aſſentit, dũmodo poſitio
non reddat implicita: quo caſu cogenda eſt pars ad illã ſigilla-
tim exponẽdã. et ibi declarat qñ dicat implicita. Ipſe aũt in tit.
de lit. conte. ꝗ. i. in prin. ſuper forma libelli dicit totã poſitionẽ, et
libellũ aliqua annexione falſitatis poſſe in totũ negari. Idem
recitat Bar. aduocatos tenere in. l. i. ꝗ. ſi ſtipulati. ff. de ver. obli.
qd ipſe reprobat: qr in iudicio interrogatorio intelligit de qua-
libet eius parte: et ſic in miſſione illa intelligit de toto, et qualibet
eius parte. ff. de excep. rei iudi. l. ſi qs cũ toti. cũ gl. de ver. ſig. l. ſi
pupillus. ꝗ. ſi. alle. ff. de leg. ii. qui ſolidũ. in prin. vbi dicit expreſ-
ſum ibi petẽn ſolidũ in parte, que debet, aduerſariũ cõſtituit in
mora: non põt ergo rõne partis negari totũ: q̃ dicit vera, qñ po-
ſitio cõtinet aliqd falſum in quãtitate ſummarie vel parte rei.
Secus ſi ponat aliquid falſum in qualitate rei: vt dico ꝙ pmi-
ſiſti pure: ſi fuerit ad diẽ, vel ſub conditione, tota põt negari: qr
alia res eſt, ſm Bar. q̃ caſu pcedit dictũ Spe. Dicit tñ Bar. in
d. l. q ſolidũ. ꝙ ſi petis ſolidũ, cũ ſola pars debeat, iuſtã habeo
cãm litigandi ſuper toto, vt excuſet a cõdẽnatione expenſarũ.
11 ¶ † Quero cũ gl. an deſiſtendo a lite euitet penã. Gl. ꝙ ſic. alle.
l. i. C. e. Scdo vſq; ad qd tempus poſſit deſiſtere. Gl. arguit vſq;
ad li. cõte. C. e. ti. l. vna. iuncta. l. amplius. rẽ ra. ha. In contrariũ
arguit ꝙ vſq; ad ſniam: vt. l. papi. ꝗ. meminiſſe. ff. de inoffi. teſt.
cũ ſimi. Gl. eligit ꝙ vſq; ad li. cõte. poſſit deſiſtere, vt euitet pe-
nã. Dic ꝙ deſiſtere põt ante li. cõte. et ante factas expenſas. Si
enim ante li. cõte. aliquas reus ꝓpter hoc feciſſet expẽſas, eſſet
iniquũ, et iniuſtũ nõ teneri illũ, q fecit fieri expẽſas. Unde dicit
Hoſt. ꝙ licet ante li. conteſt. deſiſtere poſſet, tenet tñ ad intereſſe
aduerſario: ſed qd ſic, non ob. iura alle. ꝙ vſq; ad ſniam: qr alio
12 caſu loquunt, vt colligit ex no. 3. d fo. cõpe. ſi diligẽti. ¶ † Op
ꝙ careat toto debito: vt. l. i. C. e. Sol. Cõtrariũ loquit in exigẽte
cautionẽ per dolũ de pluri, et plus petẽte: hic i petẽte tñ plus, et
cautiõe nõ exigẽte: vnde ille vt plus peccãs punit in toto debi-
to, exceptis duob⁹ caſibus ibi poſitis. Primus, qñ ante li. cõ-
teſt. cõfitet veritatẽ. Scda, qñ per tranſactionẽ cautio de pluri
eſt emiſſa. Ubi tñ cõfitet, Doct. dicũt hic ꝙ dãnat in expẽſis, lz
nõ perdat debitũ. Alius caſus eſt, qñ reus cõfitet ſe totũ debe-
re, vt ibi in fine: et ſic ſunt tres caſus. Idẽ ſi cõfitet poſt li. conte.
actor veritatẽ, eo acceptãte cõfeſſionẽ. Secus ſi velit pbare p
teſtes, vel inſtrumẽta: qr ex hoc nõ euitat actor penã: qr cõuincat
poſt lit. cõte. et in hoc eſt differentia an cõfiteat ante lit. cõte. an
poſtea: et ſic pcedunt illa iura, ſm Cy. Bar. ibi tenet ꝙ etiam ſi
poſt lit. cõte. cõfiteat euitat penã, qr exigit litera ad penã ꝙ cõ-
uincat: ille aũt, q cõfitet, non cõuincit, ſed ſe ipſum conuincit,
ſm Bar. dixi in cautiõe exigi dolũ: qr non ſufficit ꝙ reus obti-
neat debitũ fuiſſe minus, vt ibi no. Cy. lz glo. ſentiat contra: qr
p hoc nõ apparet eũ doloſe in plus cautionẽ exegiſſe, et per gl-
ſe. alle. Inſti. de actio. ꝗ. tripli. et ꝗ. pterea. in aut. de defen. ciui. ꝗ.
13 iudicare, et. l. quoties. ꝗ. q dolo. ff. de pba. ¶ † Opp. ꝙ puniat in
tota cã plus petẽs. inſti. de act. ꝗ. ſi quis agens. Sol. Dicit gl. ꝙ
olim puniebat in tota cauſa: hodie autẽ punit in expẽſis, et in-
ducie duplicant, vt hic, et Inſti. de actio. ꝗ. ſed hodie. Et ſi re,
cauſa, vel loco plus ſit petitum, et reus patiat aliqd damnum,
in triplũ punit. Inſti. de actio. ꝗ. tripli. ſm gl. et vltra hoc in ex-
penſis dãnat, vt hic. Cõclude ſm Bar. qñq; qs per dolũ exigit
cautionẽ in pluri, et plus per dolũ petit, et punitur in triplo ex-
penſarũ, et perdit debitum: vt in. ꝗ. tripli. hodie puniunt in tri-
14 plum. † Qñq; qs in plus exigit cautionem per dolum, non tñ
plus petit: et non punitur in debito, ſed punitur crimine ſtellio-
natus, ſi dolus ille in aliã ſpeciẽ delicti nõ cadit: vt. l. i. et. ꝗ. ff. de
cri. ſtel.

15 cri.fid. † Quandoqꝫ qs non exhibet cautionem pluris p dolū,
nec per dolum plus petit, ſed ex temeritate: ꝛ tunc punit in ex-
16 penſis tantū. ff. de iudic. l. eum, quē. † Inquantum dixi puniri
in triplo plus petentē, per. §. tripli. non placet hoc dec. per hanc
decre. de iure canonico: q: tales pene non habent locum in foro
canonico. de dolo. c. f. q: ſi hoc intellexiſſet, expreſſiſſet. de deci.
ad audientiā. Item illa eſt pena ſportularū, ꝛ ille non preſtant in
foro canonico. de vi. ꝛ hone. cle. cum ab omni. Non eſt ergo ꝙ
poſſit triplicari. de conſti. cū acceſſiſſent. l. Lucius. §. impuberē.
de leg. ij. ſm Inn. ꝛ Hoſt. ꝛ Pet. ꝛ Abb. Per q̄ patet ꝙ vbi ex
cōſuetudine in foro ciuili non preſtant ſportule. nō habet locū
illa pena. Inquantū dixi penā imponi: hoc intellige, niſi petat
reſtitutio ratione minoris etatis, vel fauore eccleſie. Hoc intel
lige, qñ nō eſt in dolo: vt. l. auxilium. ff. de mino. vel qñ non de-
liquit eccleſia. ſ. committens: vt no. de or. cog. c. ij. Item hoc eſt ve-
rū, niſi reſtituatur ex clauſula generali: vt q: plus petijt lapſus
errore probabili: vt ſi petebat totum teſtū ex legato, cuius pars
erat adepta in codicillis, de qb⁹ actor ignorabat, ſm Io. An.
El. vlt. declarat per exempla, qñ dicat quis plus petere, altero
ex quatuor modis hic poſitis. Inquantū dicit quē plus pete-
re. ſi preciſe petat rem alternatiue cum alia debitam. Intellige
hoc verum, etiam ſi petat qđ eſt vilius: vt dicit hic Fran. ꝛ ptꝫ
17 Inſti. de act. §. preterea. ſm Io. An. ¶ † Quero, plus petitum
eſt in vno iudicio, an agere in alio conditione ex hac decre. po-
tes ne? Spe. ꝙ non: q: cōtinentia cauſe diuidi non pōt. C. de iu-
di. l. nulli. Collectarius dicit ꝙ ſi feratur ſnīa in primo iudicio,
agere in ſecundo. Sed dicit Io de Lig. ꝙ ſi ponderet lata ſnīa
in primo iudicio, nō eſt opus nouo iudicio, ſed agi pōt ad exe-
cutionē quocūqꝫ iudice ſuper hoc poteſtatē habente, nec agere
condictione huius capituli. Puto ꝙ ſi ſuper expēſis finita lite
non poſſit agi, nec ea pēdēte corā eo, per. l. terminato. C. de fru-
cti. ꝛ litis expen. Si agit ad intereſſe, idem: q: illud venit iudi-
cis officio. De publicatione induciarū procederet dictū Io. de
Lig. Inquantū aūt peteret vt caderet a debito, vt q: exegiſſet
cautionē in plus, ꝛ petijſſet, dicit ꝙ agi pōt officio iudicis, ꝛ et
condictione ex. l. i. ꝛ vtraqꝫ practica eſt bona: vt. l. ſi. ff. de rei vē.
Et h. d. Bar. in d. l. i. alleg. ſimile in aut. item ſi poſſeſſor. q po.
in pig. hab. Pendente tamen lite ſuper vno principaliter peti-
to, non credo ꝙ in alio iudicio agi poſſit: q: vna ad alteram eſt
18 preiudicialis. † Quid ſi actor plus petit, re⁹ plus negat. Qui-
dam ꝙ fiet compenſatio hinc ꝛ inde. de adul. c. pe. ꝛ vlti. Io. de
Ligna. dicit quod reus nullam incurrit penam: q: poteſt ſim-
pliciter negare naturam, ꝛ petitum: q: licet re vera minus de-
bitum includatur ſub maiori ſumma, ꝛ licet ſimpliciter negare:
vt no. de lit. conte. c. j. ꝛ q: conſtitutio hec penalis: ergo non ex-
tendenda. Hoc pendet ab eo, quod dixi. ſ. Tamen puto quod
prout agitur de pena expenſarum, compenſetur: quia vterqꝫ
litigauit temere, ꝛ fiet ad ratam compenſatio, per not. de dolo.
quo ad alias penas procedit dictum Ioan. de Ligna. ꝛ hec
ſufficiant.

¶ De cauſa poſſeſſionis, ꝛ proprietatis. Rubrica.

¶ Poſt tractatum de or. cogni. quia dubitari poſſet quis or-
do ſeruari debeat, cum queſtio poſſeſſionis, ꝛ proprietatis ab
eodem, vel diuerſis proponuntur, ideo ꝛc. ſm Hoſ. repetitur in
de Aſto.

1 ¶ Poſſeſſionis ꝛ proprietatis queſtio reſpectu rei habent
connexitatem.
2 Poſſeſſoria queſtio appellatur momentanea.
3 Sententia ferri non debet contra partem inauditam. ſ.
4 Proprietatis ꝛ poſſeſſionis queſtio coram diuerſis iudicibus
tractatur.
5 An iurium incorporalium ſit dare quaſi poſſeſſionem.
6 Poſſeſſio quare dicatur quandoqꝫ momentanea.
7 Poſſeſſio nil habet commune cum proprietate, reſpectu identi-
tatis ſubiecti.

SUſceptis. Pro caſu petebat hic actor ꝙ abſens condē-
net in vtroqꝫ iudicio, aut propter cām proprieta-
tis vni cōmitteret alteri cam poſſeſſiōis: q: hic
denegat vtrunqꝫ. vel in abbatē Primo petijt
primū, ꝛ repulſus Scđo petijt ſꝫ, ꝛ iterato fuit
1 repulſus Scđa ibi: Neqꝫ nos. ¶ † Not. i. queſtionē proprietatis
ꝛ poſſeſſiōis licet quo ad ſe ſint ſeparate, q: tñ cōcurrūt ad ſubie
ctū idē, reſpectu rei dicunt habere connexitatē, ꝛ etiā q: ex vna
aperit via ad alterius deciſionē, debent corā eodē iudice tracta
ri: ꝛ ſic cauſarū connexitas requirit cognitionē eiuſdē iudicis,

2 adeo ꝙ opponi pōt ne diuerſis iudicibus cōmittant. ¶ † Secū
do nota qđ queſtio poſſeſſoria appellat queſtio momentanea: q:
apta eſt, breuem inducere effectum, ſi queſtio proprietatis intēte
3 tur. ¶ † Nota ſcđo ſnīam nō debere ferri cōtra partem inauditā,
4 ꝛ ſine cauſe cognitione, vel ordine debito non ſeruato. ¶ † Opp.
qđ cauſa poſ. ꝛ proprie. tractetur corā diuerſis iudicibus. de iudi.
c. fin. Dic, illud operatur fori diuerſitas, vel incompaſſibilitas.
5 ¶ † Quero an incorporaliū iuriū ſit dare quaſi poſſeſſionē, que
annectat immediate iuri vt ſubiecto. Inn. dicit hic qđ incorpora
liū nō datur nec vera poſſeſſio, nec quaſi realitate iuris, ꝛ ſic non
cōcurrente iure. Ideo ſi eſt canonicus, poſſidet, vel quaſi poſſi-
det ius canonicale: ſi patronus, quaſi poſſidet ius patronatus: ſi
habet ius epiſcopale, illud quaſi poſſidet. Sec⁹ ſi nō habet: q: ſi
nō ſunt, nec quaſi poſſideri poſſunt, cum qualitas nō poſſit eſſe
abſqꝫ ſubiecto: ideo ipſuꝫ ius nō quaſi poſſidetur. Et ſi dicatur,
imo, q: quotidie videmus dari poſſeſſionem vel quaſi iuris eli-
gēdi, ꝛ p illa agi abſqꝫ proprietate: ꝛ ſic ſingulis reſpōdet qđ ius
non poſſidetur, vel quaſi, ſed bene poſſidetur vmbra iuris ratio-
ne exercitū, vl ratione actus, vt talis eſt in poſſeſſione exercendi
iura cpalia: vel talis eſt in poſſeſſione vtendi iure eligendi, vel iu-
dicandi, vel vtendi iure talis ſeruitutis, vel huiuſmodi: ideo ſi in
uenit alicubi qđ aliqs ſit in quaſi poſſeſſione iuris, expone, id eſt,
exercēdi tale ius, vel ea que ptinēt ad illud ius. Alij dicūt qđ me
lius dicitur tales eſſe in poſſeſſione eligendi, vel iudicādi, quā di
cat, Talis eſt in poſſeſſione exercēdi hec iura: nā pōt qs habere
poſſeſſionē alicuius iuris, ꝙuis nō habeat illud ius. Et ſi dicat,
Quō ergo erit poſſeſſio iuris ſine ſubiecto iuris: Dic ꝙ ſubie-
ctū erit ipſum ius, qđ lꝫ nō ſit penes eū, tamē eſt penes aliquem:
ꝛ q: ſi null⁹ habeat, ſufficit qđ ſit in habitu, ſi nō i actu, ſm Inn.
Et Ho. Inn. j. ō reſti ſpo. in literis. reſtringit primā opi. ad ius
perſonale, vt nō ſit dare quaſi poſſeſſionē ſine iure, in gl. j. i ſi. Et ſi
vis latiſſime videre p ꝛ ꝯtra, vide in Spe. ō reſt ſpo. §. nūc dica-
mus. v. ſed ſi aliqs p Cy. in. l. ſi certis annis. C. ō pac. ꝛ in. c. que
relā. ō elec. ꝛ vide qđ no. de cen. peruenit. ꝛ qđ pleniſſime dixi in. c.
ſi. de cauſa poſ. Puto ſi cōſideretur ſubiectū immediatum poſſeſ
ſionē vl quaſi ipſa nō eſt penes proprietatē iuris: nā ſicut poſſeſſio
nō eſt penes dñium vt qualitas, ſed penes rē poſſeſſiuā: ſic nec qua
ſi poſſeſſio penes ius, ſed penes actū, vel exercitiū pretextu iu-
ris. Ideo ſiue habeat ius, ſiue nō, ipſum ius nō poſſidetur im-
mediate, ſed actus ratione iuris. Sed attēta cauſa mediata ipſum
ius poſſideri dicit, vel quaſi, ſiue ſit, ſiue nō ſit: q: act⁹ ille poſſide
tur ratione iuris exiſtētis, vl qui pretendit: ideo oportet vtētem
vti vt pro iure vl acquirat, vl poſſideat, ꝛ ſic patiēter pati vt p iu
re. ar. l. j. ꝛ. ij. de ſerui. ꝛ qđ no. I. l. i. §. hoc interdictū. ff. ō iti. actuqꝫ
pri. ꝛ qđ no. de cauſa poſ. cū eccleſia. de offi. or. ꝯquerēte. per In-
6 no. de poſtu. pre. bone. ij. ꝛ de elec. ꝙrelā. ¶ † Vl mo ad gl. Go. ſ.
querit quare dicit momētanea. eſt clara, q: durat p momētū Goſ.
dicit qđ apta eſt tñ p momentū durare: ꝛ ſic eſt momētanea aptitudi
ne tāt, ꝛ nō actu, vt lex aquil. dicit penalis aptitudine, ꝛ nō ſē-
per actu: q: nō ſemper penalis eſt. Inſti. ad le. Aquil. §. his aūt
Ho. nā momentū eſt. x. pars punct. Conſtat autē qđ plus quan
doqꝫ eſt duratura. Quādoqꝫ tamen momentū ſumitur p vigore
vel efficacia. xi. diſ. cōſuetudine. de offi. dele. c. ſi. de offi or. c. or-
dinarij. in ſi. lib. vi. Per hec gl. dicit qđ ab illa nō appellat. alleg.
ij. q. vj. ſint quorū. v. de poſſeſſione. dic vt ibi. ꝛ de reſt. ſpo. cū ad
7 ſedem. vbi plena gl. ¶ † Opp. ij. gl. qđ nullā habeat cōnexitatē
cauſa poſſeſſionis ꝛ proprietatis. ff. de acqrē. poſ. l. naturaliter. §.
nihil. ꝛ. l. permiſceri. Dic ſm gl. qđ lꝫ in ſe ꝯſiderate nihil habeāt
cōmune, reſpectu idētitatis ſubiecti poſſunt dici aliqualiter con
iūcte. Itē ratione factioris deciſionis: q: vnius deciſio quāqꝫ de
pendet ab alia: vt C. de rei ven. l. ordinarij. ꝛ ō interd. l. certi. Et
exponit gl. in vno, codēqꝫ iudicio, id eſt, corā eodē iudice. ꝛ ſic ex
poſuit aduertens ad literā antiquā, ꝛ nō aduertens ad nouā que
mutata eſt. Non ob. c. ſi. vt dixi in tex. Vel illud operat incōpaſ-
ſibilitas cauſarū, vbi eodem iudicio accumulari nō poſſunt, ſed
eo finito corā eodem iudice tractari oportet, ſi tamen pars oppo
nat: vt no. in. d. l. nulli. C. de iudi. ꝛ ex hoc videt effectus vltra pro
uiſionem. c. ſi. de reſcrip. ꝛ. c. diſpendia. eo. titu. li. vj. ꝛ procedit ſiue
intentetur ab eadē parte, ſiue a diuerſa. Cy. tamen poſt Pe. l. d. l.
nulli. tenet qđ finita cauſa pōt agi corā diuerſis. q: nihil impedit
ſcđm eū. Certe ſcđm hāc opi. modica erit prouiſio: q: etiā impedi
tus diuerſa nō poſſet eodem inſtanti: vt in dicto. c. ſi. ꝛ. d. c. diſpen
dia. Ideo Bar. tenet qđ etiā finito iudicio nō poſſit corā diuer-
ſis iudicibus tractari, per. l. i. ff. de quib. rebus ad eund. iudi. eā.
8 ¶ † Oppo. qđ cōtra inauditā partem poſſit queſtio determinari
vt lit. nō cōte. quoniā. §. ſi ſuper. ꝛ. §. in alijs. Sol. Cōtra inauditā
partem pōt intelligi multipliciter. Uno modo, id eſt li. ꝯte. ꝛ tūc
non procedit ad diffinitiuā, ſed bene ad miſſionem in poſſeſſio
nē. Secūdo modo ꝯtra inauditā partē, id eſt ſine cauſe cognitio
ne. Et dic eodem modo qđ ad diffinitiuā procedi nō poteſt, ſꝫ ſic

ad miſſionē, ſalua queſtione proprietatis. ¶ Tertio modo cōtra inauditam. id eſt, non citatam: ⁊ tunc ad deutrum procedi poteſt: ⁊ quelibet eſt bona. Ant. de Butr.

1 ☞ Poſſeſſorio ⁊ petitorio ſimul intentato pōt iudex prius poſſeſſorium terminare. 4.
2 Poſſeſſionis ⁊ proprietatis cauſa poteſt ſimul tractari.
3 Judiciorum commiſtio admittitur.
5 Poſſeſſorium quando faciat ſilere petitorium.

1 AD vltimum. ¶ † Si petitorio, ⁊ poſſeſſorio ſimul eſt actū, poteſt iudex prius poſſeſſorium terminare. Cōmunis
2 diuiſio. Secunda ibi: Nos. ¶ † Not. i. ꝙ cauſa poſſeſſionis ⁊ proprietatis debēt, ⁊ poſſunt ſimul tractari quo ad cauſe diſcuſſionem: ſed determinatione prius debet poſſeſſoriū terminari: ⁊ ſic mixtim quo ad cognitionem vſq; ad receptionē teſtium tractari poſſunt: ⁊ quo ad terminationem precedit poſſeſſorium. Ex hoc datur intellectus ad. l. incerti. ⁊. l. ordinarii. C. de rei ven. vt inquantum dicunt poſſeſſorium prius diſcuti, hoc ſit in facultate iudicis, an prius incipiat poſſeſſorium, an ſuper vtroq; procedat, vt parcat laboribus, ⁊ ſumptibus partium. Item illud procedit vt prius diſcutiatur quo ad terminationē, ſi quo ad proceſſum, ⁊ tractatum ſimul procedi poſſit
3 ſuper vtroq;. ¶ † Oppo. quod iudiciorum commiſtio non admittatur. de iudic. exhibita. Solu. Commiſtio ius conſeruans ⁊ partibus proficiens admittitur, vt hic, non perturbans, vt ibi. ¶ Quero, quia litera dicit, audiant atteſtationes: de quo auditu loquitur. Dupliciter intelligitur. Primo, quod teſtes ſimul recipiantur ad iuramentum: ⁊ ſecundo ſimul examinentur, poſtea publicatio prius fiat in poſſeſſorio, ⁊ ſententietur. Secundo quod ad iuramentum recipiantur ſimul, ⁊ examinētur prius ſuper poſſeſſorio, ⁊ ſententietur. Secundo ꝙ ad iuramentum recipiantur ſimul, ⁊ examinentur prius ſuper poſſeſſorio, ⁊ ſic audiantur. i. publicētur ſm primam: ſecundum ſecundam audiantur, id eſt, examinentur: ⁊ hec proportionabi-
4 lior eſt litere. ¶ † Oppo. vel decre. intelligitur, quando iudicia accumulantur a diuerſa parte: ⁊ non procedit, quia vel non conſentiant partes, vt ſuper vtroq; procedatur, ⁊ ſilet petitorium intentatum: vt. c. fin. ē. tit. ii. Vel conſentiunt vt ſuper vtroq; procedatur: ⁊ procedunt vt dicimus petitores: ⁊ ſic debet vtraq; ſimul terminari: vt. ē. de ordi. cognitio. c. ii. Vel intelligitur hec quando iudicia coram eodem iudice accumulantur ab eodem: ⁊ de iure ciuili prius procedendum eſt ſuper poſſeſſorio. C. de rei vendi. l. ordinarii. ⁊. l. incerti. C. de interdic. ⁊ ſic non proceditur ſimul de iure canonico, vbi poſſunt ſimul accumulari, ⁊ vna ſententia vtrunq; eſt determinandum. ī. c. cū dilectus. Poteſt intelligi decre. Primo, quando iudicia accumulantur ab eodem, vt ſit ſenſus litere, quod ſi pars intentans vult quod procedatur ſuper vtroq;, iudex poteſt procedere ſuper vtroq;: ⁊ ſi pars velit quod prius audiantur, ⁊ examinentur teſtes ſuper poſſeſſorio, ſecundo ſuper petitorio, hoc poſſunt, ⁊ quod prius terminetur poſſeſſorium. Non obſtat quod de iure ciuili incompaſſibilia ſint iudicia: quia ſuper hoc ſunt opin. Tenenda eſt opin. Mar. quod compaſſibilia ſint. de quo dicetur. ī. c. paſtoralis. Unde pcedit hic intellectus, vbi iudicia compaſſibilia ſunt. qđ declarabitur in. c. paſtoralis. ¶ Ad contraria inquantū opponitur de iure ciuili: reſpondetur ꝙ eſt in facultate iudicis, ſi pars agēs velit ꝙ procedatur ſuper vtroq;, ex quo ſunt compaſſibilia. Et ſic inquantū ille leges dant ordinem poſſeſſorii ad petitoriū, hoc intelligetur eſſe in iudicis facultate. an velit pcedere ſuper poſſeſſorio primo, ad ſup vtroq; ſimul. Dicit tamen ꝙ prius terminetur poſſeſſorium audiendo atteſtationes, inquantum obuiat ius canonicum. Gl. reſpō. dupliciter. Primo, ꝙ debent vna ſnia terminari: tamen prius determinabitur poſſeſſorium: vt in. c. cum dilectus. ī. eo. tit. Quomodo autem prius debeat determinari, ⁊ qualiter ſimul tractari, declarat hec decre. q: vſq; ad receptionem teſtiū procedatur ſuper vtroq;: poſtea ſuper poſſeſſorio tantum: ⁊ illud prius terminabit. Hec reſponſio non eſt bona: q: in termino. c. cū dilectus. ſit terminatio in vna ⁊ eadem ſnia, hic neceſſario fieret in diuerſis. Secūdo reſpōdet qđ prius terminabit poſſeſſoriū in vna ⁊ eadē ſnia, qñ de vtroq; ſimul eſt actū, de vtroq; ſimul liquere pōt: alias vbi non pōt ſic cito liquere de petitorio, iudex procederet ſm practicā decre. ar. de teſti. ſignificauerūt. Hic intellectus verus eſt in ſe, ſed non proportionat litere: q: hic erat probatio prompta in vtroq;. Qđ patet: q: dicit teſtes poſſe recipi ſimul ſuper vtroq;. Tertio reſpō. ⁊ hec vera eſt, ꝙ eſt in facultate iudicis pcedere ſimul ſup vtroq; vſq; ad ſniam, ⁊ eadē ſnia terminare poſſeſſorium, ⁊ petitoriū, dūmodo ordine prece-

dat poſſeſſoriū. ī. c. cū dilectus. Si tñ velit, pōt eligere hāc viā, dādo iſtā prorogatiuā poſſeſſorio, vt pcedat ſuper vtroq; vſq; ad receptionē teſtiū: poſtea pcedat ad examinationē, ⁊ ſniam ſuper poſſeſſorio tñ. Hoc permittūt leges, nec canones vetāt. Sic pōt intelligi qđ no. Jo. ii. q. i. in ſum. ꝙ prius poſſeſſoriū tractetur, ⁊ determinetur: nō eſt ordo ſubſtātialis, ⁊ vʒ ſnia, lʒ hic ordo nō ſeruet. De quo in Spe. de peti. ⁊ poſ. §. i. ver. qđ ſi primo. Scđo pōt intelligi vt loquatur qñ iudicia accumulant̄ a diuerſis partibus: ſʒ tūc obuiat. q: iudicia ſunt incōpaſſibilia. Rñdit Jn. ꝙ ſi pendente poſſeſſorio adipiſcende, vel recuperande accumuletur petitorium, ⁊ non offerat reus petitorio agens ſeparatim probare: repellitur petitorium, ſecundum Jnn. ⁊ procedit contrarium; q: non admittit̄ agens de proprietate. ī. de reſti. ſpol. in literis. ⁊. c. ſi. Hoſt. hoc fatet̄ in recuperande, ſed non in adipiſcende: q: non reperit̄ in hoc priuilegiatū. Et verū inquantum ſm iudicium proprietatis accumulatur per viam agēdi. Si autē per viam excipiendi, procederet dictum Jnn. q: proprietatis exceptio non obſtaret agenti adipiſcende: niſi incontinenti ſe offerat paratum probare: vt not. ī. de reſti. ſpo. c. i. ⁊. c. literas. l. iii. §. ab eadem. ff. ad exhi. Quandoq; agit̄ adipiſcēde vel recuperande. ⁊ agens ſe offert in petitorio incōtinenti velle pbare: ⁊ dicit ꝙ admittitur accumulatio, ⁊ ſic poſſet intelligi hic. Hoc nō placet Hoſt. niſi vbi ius in petitorio eſſet notoriū per ſniam, vel aliter. ī. c. cū dilectus. ff. depoſi. bona fides. Qđ no. q: ſicut notoria exceptio proprietatis obſtat agenti poſſeſſorio, ſi recuperande. de reſti. ſpo. ad decimas. li. vi. de ſi. preſby. cōſtitutus. de diuor. ſignificaſti. ita notoria proprietatis intentari poteſt pendente poſſeſſorio: ⁊ tunc perdit priuilegiū poſſeſſorium. qđ no. ⁊ placet: licet Jo. de Lign. hoc non placeat, q dicit ꝙ hoc non capit, cum iura dantia priuilegia poſſeſſorio generaliter loquantur: ⁊ q: hic adeſt ratio priuilegii. ſ. odium violenti. Nec ob. ſi dicatur ꝙ non poſſit eſſe notorium ius proprietatis, ex quo ſibi ius digit: vt. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. ⁊ no. ī. ei. §. literas. in fi. ⁊. c. paſtoralis. ī. eo q: illa pena nō imponitur ipſo iure. procedit ergo decre. vbicunq; iudicia a diuerſis accumulant̄, ita ꝙ ſint cōpaſſibilia: vel qñ ex priuilegio poſſeſſorio ſunt incompaſſibilia, ⁊ partes non opponunt, ſed conſentiūt ſuper vtroque procedi: quo caſu iudex vt parcat laboribus, ⁊
5 ſumptibus partiū, poteſt pcedere forma hic tradita. ¶ † Ultimo Jnnoc. querit, an in cauſa matrimoniali pendente petitorio, ſi lite ſuper illo conteſtata accumuletur poſſeſſorium, an faciat ſilere petitorium. Dicit quod ſic. de reſti. ſpolia. ex conqueſtione. ī. c. c. paſtoralis. quia vſq; ad concluſionem in cauſa poterit fieri accumulatio ſuſpenſiua. Ad hoc clemen. prima, de cau. poſſeſſ. ⁊c. Anto. de Butri.

1 ☞ Spoliatus agens petitorio, ⁊ poſſeſſorio ſimul, qñ obtineat in poſſeſſorio, ⁊ ſuccumbat in petitorio.
2 Capitulares actus, ⁊ vniuerſitatū, ſunt expediendi per cōgregatos in vnum.
3 Electio requiritur quod fiat gratia ſpiritusſancti inuocata.
4 Unanimiter id dī factū, qđ ſit ab omnibus nemine diſcrepāte.
5 Electores poſſunt proſequi electionem, quam fecerunt.
6 Electio, ſeu capitularis actus, quare fiat p ꝯgregatos in vnū.
7 Eccleſie collegiate ſecularium comprehēdunt̄ appellatione eccleſiarum conuentualium.
8 Libellus ſuper contemptu quomodo formari debeat.
9 Libello dato ſuper confirmatione quando procedat.
10 Petitorium ⁊ poſſeſſorium per modū cauſe tacite in iudicio quando ſuper iure eligendi videatur deductum.
11 Petitorio ⁊ poſſeſſorio accumulato ab vna parte, ab altera parte poteſt petitorium accumulari.
12 Confirmari petere, ⁊ non cōfirmari quomodo differāt inter ſe.
13 Ad eligendi iuris quaſi poſſeſſionem requiritur quod ter elegerit.
14 Libellus ſuper quaſi poſſeſſione quomodo formari debeat. 22.
15 Agēs de cōtēptu dʒ cōcludere quaſi poſſeſſionē iuris eligendi.
16 Poſſidere hodie preſumitur, eo quod quis poſſedit. 21.
17 Libellus quandoq; appellatur articulus, quandoq; intētio, ⁊ quandoq; aſſertio.
18 Affirmatiuam eſt dare pregnantē, que habet in ſe incluſam negationem.
19 Dictio, ſolum, vel tantum, negatiuam implicant.
20 Petitoriū intentari non dʒ quādiu pcedi pōt ſup poſſeſſoriū.
23 Poſſeſſio, ſeu quaſi ſuper iure eligendi nō concluditur, eo quod quis electioni interfuit.
24 Poſſeſſionem, ſeu quaſi intēdens, an exigatur ꝙ ſe credat vti pro iure ſuo.
25 Ad electionis actum interueniens vt inuitatus vtrum in dubio preſumatur interueniſſe pro iure ſuo.

Poſſeſſio ſeu

Poſſeſſio, ſeu quaſi poſſeſſio non concluditur actu familiarita tis iure permiſſo.
26 Teſtium fidei detrahitur tribus caſibus.
27 Dictio tantum, reſtrictiua, iuncta termino affirmatiuo excludit.
28 Negatiua expreſſa ſicut eſt improbabilis, ita negatiua tacita ſurgens ex taxatione termini affirmatiui.
29 Negatiua pregnans non eſt probabilis, quando neceſſario non ſequitur ex termino affirmatiuo.
30 Ad eligendi poteſtatem concludendam ſufficit quem probare eſſe in quaſi poſſeſſione iuris eligendi.
31 Ad eligendi iuris contemptum concludendum, quid ſufficiat.
32 Poſſeſſionem non eſt dare in incorporalibus, ſed quaſi.
33 In electionis actu ſi concurrant canonici de iure habentes proprietatem iuris eligendi cum clericis habentibus ſolidam poſſeſſionem, cuius electio preualeat.
34 Eligendi iuris quaſi poſſeſſio an acquiratur ex vſu iuris prouidendi per viam poſtulationis.
35 Teſtium dicta non annullantur varietate in ſolis verbis.
36 Teſtes qualiter videantur ſatagere negatiuam probabilem.
37 Poſſeſſionis vnico actu que ſite qualis ſit effectus.
38 Quaſi poſſeſſio que ſit, ⁊ quare ita dicatur.
39 Reſtitutio ex vna manu quomodo ex altera ſententia ſup proprietate lata attrahit ad ſe poſſeſſionem.
40 Libellus quomodo eſt iuris latiſſimi, vt in eo veniant omnia, de quibus etiam non eſt actum. nu. 46.
41 Ad preſcriptionem vel conſuetudinē concludendam quid ſufficiat.
42 Preſcriptibile eſt ius eligendi ab extrinſecis de capitulo.
43 Petitiones mutue vbi due dantur ſimul ſuper eodem iure dicecto contrarie quis obtineat.
44 Poſſeſſionis fundamento ⁊ iuris communis cōcurrente quis obtineat.
45 Petitoriū actio nulla poſſidenti competit pro re corporali.
47 Quaſi poſſeſſio queritur ex trino actu.
48 Seruitutis a re rei debite ius non queritur communi tempore.
49 Eligendi ius quomodo communi tempore queritur, licet cauſam continuam non habeat.
50 Poſſeſſio haberi non poteſt ſuper incorporalibus.
51 Preſcribi an poſſit ius eligendi in eccleſia, etiam cōi tempore.
52 Actore non probante quando reus abſoluatur.

1 CUm eccleſia. ¶ † Si ſpoliatus, petitorio, et poſſeſſorio, ſimul agat. ſi poſſeſſionē, ⁊ ſpoliationem probet, ſed nō dominium, obtinet in poſſeſſorio. ſed ſuccumbit in petitorio. Sunt due partes. In prima facti ⁊ proceſſus narratio. In ſcda diffinitio, ibi: non igitur. Prima ſubdiuiditur in quinque: q2 primo ponit petitionem actoris. Scdo recōuentionem reorū. Tertio modū proceſſus. ibi: partibus. Quarto allegationem actoris, ibi: pars canonicorū. Quinto allegationem reorū. ibi, parte clericorū. Scda ſubdiuiditur in duas. Prima diffinit poſſeſſorium. Secunda petitorium, ibi: verū. Legam p ptes.
2 ¶ † Nota ex prima actus capitulares ⁊ vniuerſitatis expediendos per congregatos in vnum: vide de reſcrip. eam te. de poſtu. bone. de elec. in Geneſi.
3 ¶ † Not. vnū requiſitum ad electionē, q fiat Spiritus ſancti gratia inuocata, ſcʒ per decantationē hymni, Ueni creator Spiritus: vel miſſe de Spiritu ſancto. de quo dic vt de elec. q2 propter.
4 ¶ † Nota id dici vnanimiter factū, qd fit ab omnibus, nemine diſcrepante. vide de poſtula. prela. bone.
5 ¶ † Nota electores poſſe proſequi electionē, quā fecerūt, quaſi eorum interſit. Et no. q petitur a ſede apoſtolica: qd fieri poteſt ⁊ eſt neceſſe, quando eccleſia foret exempta: ⁊ tunc ſeruanda forent ipſa. c. cupientes. de elec. lib. vi.
6 ¶ † Glo. i. querit quare fiat per congregatos in vnum. Reſp. eſt clara. dic. ſ. de omni re quā petierint, fiet eis a patre meo: vt ibi. xx. di. de quibus, in ſi. Pōt eſſe alia cauſa, vt dixi notando, q2 actus capitulares debēt fieri per congregatos in vnum. de elec. in Geneſi. ⁊ no. Hon. de cōſti. cū omnes. de reſcrip. eam te. de poſtu. prela. bone.
7 ¶ † Uenio ad ver. verū. Nota q eccleſie collegiate ſecularū cōprehenduntur appellatione eccleſiarum conuentualiū: ⁊ ſic conuentus nomen congruit etiam eccleſie ſeculari de quo de reſc. r. capitulū. de tranſ.
8 contingit. de preb. nuñ. ¶ † Not. q. practicā agendi de contēptu narrare q eis contēptis, renitentibus, ⁊ excluſis, fuit facta electio. ⁊c. ¶ No. iij. q eo q habens quaſi poſſeſſionē iuris eligendi excluditur renitens, priuatur quaſi poſſeſſione iuris eligendi.
9 Ad qd no. de in inte. reſti. c. j. de ele. querelā. ¶ † No. hic apertū q dato libello ſup cōfirmatione procedit libellus, ſi detur. ſuper infirmatione, ⁊ ſic ſuper directo Zrio admittunt libelli: ſʒ aliud dicat Innoc. hanc practicam nō tutā: q2 poſſent ſeq Zrie iudices ⁊
10 vna pūdicaret alteri: vt no. de off. dele. cū cōtingat. ¶ † Nota q p hec Peto electionē caſſari, ⁊ infirmari: vr deductū petitoriū ⁊ poſſeſſoriū p modū cauſe tacite in iudicio ſup iure eligēdi, ad eo q ſi partes poſtea directe ⁊ pncipalr ſup illo iure aſſumant diſputationē, pt ſup his pnūtiari ex vi talis petitionis: ⁊ ſic lʒ ſup incidēti nō pnūtiet, ſi tū ſit pricipaliter proſecutio, ſup illa
11 pnūtiat. ¶ † Et no. q accumulato petitorio, ⁊ poſſeſſorio ab vna pte, ab altera pte pōt petitoriū accumulari: ⁊ non ſilet tunc petitoriū propter pñdenciā poſſeſſorij primo intentati. de quo
12 vt ibi. ¶ † Nota q aliud eſt petere confirmari, ⁊ aliud eſt petere non: confirmari: q2 inter non confirmare, ⁊ cōfirmare eſt mediū.
13 vide Inno. de offi. de leg. cū cōtingat. ¶ † Opp. q ſuper libello, quo petūt electionē cōfirmari, vel infirmari, non videatur deductum ius eligendi: ⁊ ſic ſuper eo nō poſſit, nec in poſſeſſorio, nec in petitorio ſententiari. de ſimo. licet Heli. de accu. qualiter. ij. ēt ſi dicatur eſſe deductū per modum cauſe: q2 petunt confirmari, vel infirmari, q2 ad eos ſpectat eligere: q2 ſuper deducto per modum cauſe non eſt pnuntiandū: ⁊ ſi pronūciat, nō debet preiudicare, ſi poſtmodū illud deducat p viā pricipalis petitiōis. ff. de exce. ſʒ ſi an. vbi ſi peto viā ad fundū, q2 meꝰ, ſi ſuccūbo, poſtea ago q2 meꝰ eſt, de fundo nō pdeſt, nec nocet ſnia: nō debuit ergo ppetuū ſilentiū imponi clericis ſup iure eligēdi. Inn. laborat in duabꝰ glo. ad ſoluendū hoc Zriū. Hoſt. p2io ſoluit q hic canonici petierūt ſuā electionē ꝯfirmari, ⁊ clerici īfirmari. Infirmata aūt electiōe, ſuccubuerūt canonici in petitiōe ꝯuētiōis, ⁊ clerici obtinuerūt i recōuentiōe: tūc petierūt canonici ne volētes iterato eligere impedirentē a clericis. Clerici petierūt vt canonicis pcipereꝭ vt ipſos admitterēt ad electiones in poſterū faciēdas, ⁊ vocarēt: p hanc pnuntiationē, q ſit hic obtinēt canonici in petitiōe ꝯuentionis, ⁊ ſuccūbunt clerici in reconuentione: ⁊ ideo tū ſup libello cōuentionis pnūtiat: q2 in proprietate, q magis eſt pōderāda, canonici fundant intentū de iure cōi: ⁊ vt cōpetentiꝰ pnūtiet hoc ius actore nō pbante, ⁊c qſi actor videaꝭ, q Zrio cōe intēdit, ⁊ vt ſuperflua reſecarētꝭ, ⁊ intricatio, ⁊ ꝯfuſio vitareꝭ, de or. cog. tua. §. ſi vero. de pba. i pſitia. ⁊ ſi. X. pe. Inn. ⁊ Jo. And. ſequūtꝭ hūc itellectū q expſſe fuit petitū, vt adiudicareꝭ ius eligēdi, ⁊ vt in poſſeſſionē reſtitueretꝭ: ⁊ ſm hoc nulla eſt dubitatio. Uñ dt Jo. And. q in talibꝰ attēdēda eſt ꝯclo libelli: q2 penes ipſam, ⁊ nō penes narrationē tacitā, vel expſſam attēdiꝭ libellꝰ. Ad id, qd no. ſ. d ſo. ꝯpe. ex pte. H. de dilaſſe. Nō placet hi intellectꝰ ad tex. q2 ſi ſic clare, ⁊ diſtincti in fuiſſet deductum poſſeſſoriū ⁊ petitoriū, iam nō pcederet papa pſumēdo vel allegādo. vt j. facit: q2 dt q p talē libellū videnꝭ ptes de ius i libello deduxiſſe, ⁊c. Ideo alia eſt opi. q p ſolā hāc petitionē, peto electionē cōfirmari, vel infirmari, videaꝭ deductū ius eligēdi q ad petitoriū, ⁊ poſſeſſoriū: ⁊ h pp rōnē hic deductā id venire i iudiciū ⁊c, ⁊ q2 vr deductū i iudicio de ius, p qd prēdi pt electio confirmanda, vel infirmāda. ſm Inn. hoc nō tollit Z. niſi aliter ſalueꝭ. Tertia eſt opi. q ex illis x bis, cū ꝯſueuerimꝰ intereſſe deductū eſt petitoriū, ⁊ poſſeſſoriū: nā ibi notaꝭ poſſeſſio pp factū intereſſendi, ⁊ ius pp ꝯſuetudinē. Ex h ſequiꝭ q nō potuit tū ſniari ſup eo, qd eſt petitū, ſcʒ electionē cōfirmari, vel infirmari, imo ēt ſup cauſis, ſcʒ q2 ꝯſueuimus itereſſe: ⁊ eſt hoc pp regulā, Id venire in iudiciū, ⁊c. Ex hoc nō ſatiſfit Zrio. Quarta opi. q per hec verba. Peto electionē de tali infirmari, nec petitorium, nec poſſeſſoriū vr deductū: q2 nihil iuris in electiōe petit nec ratiōe poſſeſſiōis, nec rōne ppꝛietatis, ſʒ fuit deductū p illa x ba, cum ꝯſueuerimꝰ intereſſe: ⁊ ex hoc deduxit petitoriū: ⁊ p illa. Et nobis excluſis: deduxit poſſeſſoriū, cū rōne ſui iuris dicat īfirmādam, vel cōfirmandā, ſm Inn. Omnibꝰ his obuiat, q2 libellus dʒ attēdi in concluſione: ⁊ hoc ſeruāt aduocati. Niſi ſalues quo ad poſſeſſoriū, per not. id. q. tū. q2 pſulatꝰ: vt ſufficiat, ſi dicat ſe ſpoliatū abſq ꝯcione. De q dixi de lib. obla. als de litis conteſt. c. vnico. Jo. Uel ſm Jo. an. pōt dici q hic venit petitoriū: q2 ſic actū eſt vt veniret: ⁊ verba quoquo mō erāt pportionabilia. Nā poſſint ſibi puidere nolatim h agēdo vt venirēt. Dic q qñque petiꝭ electionē ꝯfirmari, q2 ad me ptinet ius eligēdi de ꝯſuetudine: ⁊ dici q vr deductū p modū cāe tūi petitoriū: q2 ꝯſuetudo notat ius, Inſt. de iure natu. §. ꝯſtat. ⁊. §. ex nō ſcripto. Puto q ēt ius poſſeſſiōis ſit deductū in iudicio: q2 aſſuetū late dr, qd eſt poſſeſſor. Et de hoc eſt caſus. ſ. de ele. qrelā. Qñq petiꝭ electio confirmari, vel infirmari, q2 ad me ptinet ius eligēdi. ⁊ videtur vtrunq deductū ad iuuandū, vel infirmādam electionem: quia verbū pertinere late patet. ff. de ver. ſig. l. illud. §. ptinere. Qñq petiꝭ electio ꝯfirmari, vel īfirmari, q2 ad me ptinet de iure: ⁊ dic q tunc vr deducta proprietas ad confirmandā vel infirmandā electionē: ⁊ non cōfirmabiꝭ, vel infirmabiꝭ ratione poſſeſſionis.

Idem ſi dicat, q; apud me eſt ius eligendi: q; videtur tunc ſolũ
deducta proprietas. Quandoq; ſolũ ſimpliciter deducitur con
firmatio: vel infirmatio: ⁊ hic ſi queritur an ſit deducta poſſeſſio
vel proprietas iuris eligendi in finẽ iuuandi ſe ſuper cõfirmatio
ne, vel infirmatione electionis, planũ eſt ꝙ ſic: ⁊ dicitur proſeq
⁊ petitorium, ⁊ poſſeſſoriũ, nõ ſolũ quando principaliter dedu-
cit, ſed etiam ſi incidenter: vt cũ ad cõfirmandã electionem, vel
infirmandã, pro qua poteſt ſe iuuare poſſeſſione tantũ, ⁊ poſſeſ-
ſione, ⁊ proprietate ſimul, ſm Inn. qd no. Si queritur an dedu
ctum ſit ad hunc finem, vt ſuper eo poſſit pronuntiari, vt inci-
denter per modũ cauſe: adhuc planũ ꝙ ſic, licet non ſit pronun
tiandum de neceſſitate: ſi pronuntietur, tenet pronuntiatio: vt
patet de elec. dilecti. ⁊ no. in e. ſ. de ordi. cog. ⁊ C. de or. cog. l. i. Si
queritur an poſſit principaliter pronuntiari ad finem vt preiu-
dicet, ⁊ ſilentiũ imponat ſup illo iure, vt in alio iudicio, ſi poſtea
agatur, preiudicet. Inno. hic loquitur dubie. Primo ꝙ eo quod
petit electionem confirmari, vel infirmari, petiiſſe videtur omni
iure, ⁊ via, ⁊ forma, quo illud melius conſequi poſſet, vt caſſet,
vel infirmetur: vt in ſi. ⁊ ſi contendatur de iure petitorij vel poſ-
ſeſſorij, poteſt ferri ſententia ſuper illo. Sed ſi non contendatur,
licet confirmetur, vel caſſetur electio ꝑpter formã, vel alias cãs,
non pronũtiabitur ſuper iure eligẽdi, nec preiudicabit, ſi poſtea
de illa agitur: q; de ea non fuit actum expreſſe: q; nec petitio cõ
tinebat, nec tacite ſcilicet deducendo in proceſſu litis probatio
nes ſuper eo. vide hec eſt intẽtio Inn. q; licet id, qd deducitur in iu-
dicio, deducitur p modũ cauſe ad aliud petitũ, ⁊ ſup deducto per
modũ cauſe, nec ſit proſecutio nec principaliter, nec incidenter:
⁊ planũ ꝙ nõ põt principaliter ſuper illo pronuntiari, ita ꝙ pre
iudicetur poſtea in alio iudicio, vbi agitur ſuper deducto p mo-
dum cauſe: ⁊ hoc eſt planum, quando aliquid deducitur p mo-
dum cauſe in iudicio, ⁊ ſuper eo datur petitio principalis, nõ tñ
principaliter, vel incidẽter ſit ſuper eo proſecutio, vel ſi ſit, ſit inci
denter, ⁊ ſuper illo lis non conteſtatur: vt q; dico, Peto electio
nem caſſari, q; ad me ſpectat ius intereſſendi in electiõe, ⁊ peto
adiudicari ius eligendi: adhuc non poſſet ſuper hoc ſequi ſñia,
nec ſi pronuntiaretur ſuper principali petito, vt ſuper cõfirma-
tione, vel infirmatione obſtaret, ſi poſtea ageretur de ipſo iure
eligendi. Quandoq; ſuper deducto per modum cauſe ſit proſe-
cutio incidenter tantum: vt q; dico electionẽ confirmari, vel in-
firmari, q; ad me ſpectat ius eligendi. Et dicit Inno. ꝙ ex quo
incidenter facta eſt proſecutio, nõ põt ſuper eo vt principali p-
nuntiari: ⁊ quantũcunq; ſup eo pronuntietur per modũ cauſe, vt
q; dt, Infirmo, vel cõfirmo electionẽ: q; ad clericos ſpectat ius
eligendi, hoc non preiudicabit, ſi poſtea de iure eligẽdi agatur,
licet inter eaſdẽ pſonas: q; licet agatur inter eaſdẽ, ⁊ eadẽ cauſa,
agitur ad diuerſum finem, ⁊ ad diuerſam rem: q; primo de con-
firmatione eſt actum, ſcdo de iure eligendi agitur. ff. de exce. rei
iudi. l. cum queritur. ⁊ l. ſeq. de ver. ſigni. abbate. de conſuet. cum
dilectus. ⁊ de elec. querelã. Hoc oſtendit per ſimile. Si enim pe-
to fructus alicuius fundi, vel partũ ancille, q; ancilla eſt mea, ⁊
reus negat ipſam meam, ⁊ obtineat abſolui, certe ex hoc nõ pre
iudicabitur mihi, quin ego poſſum petere ancillam, q; mea. ff.
de excep. rei iudi. l. ſi quis cũ totum. §. ſi quis fundũ. ⁊ ſeq. ⁊ l. ⁊
an eandẽ. §. qui cum partem. ⁊ §. qui ſic. ⁊ valet argumẽtatio: q;
ſicut poma ſunt fructus agri, ſic eligere eſt fructus eligendi: vt
no. de iure patro. cõſultationibus. Sed non placet hoc iſte Hoſ.
q; dicit ꝙ contra eum facit. ſ. eo. c. ſi. ſuper verbo. cũ poſſeſſorij.
ff. de excep. rei iudic. l. ſi cum argentum. §. ſi fundum. vbi ſi fun-
dum petij tãquam meum, ⁊ ſuccubuero, deinum peto vſumfru-
ctum caſualem eiuſdem, q; ad me pertinet ratione proprietatis
ex illa cauſa, q; fundus meus eſt, exceptio tamẽ obſtat. ⁊ tamẽ
alia res eſt proprietas, ⁊ alia vſuſfructus, licet ex eadem cauſa
debeantur. Certe hoc non obſtat dicto Inn. Licet enim nõ aga
tur in caſu. §. ſi fundum. ad diuerſum, ſed ad partem eiuſdem. l.
vſuſfructus. ff. de vſufr. ff. de verb. ob. l. qui vſumfructum. Item
ibi vtrunq; deducitur in iudicium incidenter, q; meum: hic pri
mo incidenter, ſcdo principaliter. ⁊ pro ipſo do caſum expreſ-
ſum in. l. ſed ſi ante. que cõtinuatur ad. l. fundi. ⁊ ad. l. fundũ. ff. de
excep. ideo bene dicit. Non obſtat. ff. de compen. l. qd ſi in diem.
vbi ſi excipio contra petentem debitum exceptionem compen-
ſationis ſed poſtea ago ad debitum, vbi ſuccubui, obſtat mihi
exceptio rei iudicate, ſecundum Inn. exceptio compenſatiõis,
⁊ actio ordinatur in eandẽ finem. Opponitur enim cõpenſatio
ad finem cõſequendi debitum: ſi poſtea ago ad debitum, obſtat
exceptio: nulla enim eſt differentia an compenſentur, vel debitũ
conſequatur. ff. de calum. l. ij. Sed petendo, confirmationem,
vel infirmationem, non conſequitur aliquid ſuper iure eligendi.
Si ergo poſtea agant ad ius eligendi, agunt ad quid diuerſum
⁊ ſic non obſtat exceptio. Ite excipiendo de cõpenſatione, poſ-
ſum conſequi debitum meum compenſandum. Sed quantũcun
que exciperẽt ius eligendi ad ſe ſpectare, clerici non cõſequerentur
ex vi exceptiõis, ⁊ ſi probarẽt ipſum ius eligendi adiudicari. ſꝫ
tantum conſequerentur electionẽ caſſari. de ord. cog. cũ dilect⁹.
§. ſi. Non ob. ff. de exce. rei iudi. l. ſi quis cũ totum. § ſi ancillam.
ſtat imo potius cõcordat. Ibi enim dicitur ꝙ quotieſcunq; eadẽ
queſtio repetit in iudicio, obſtat exceptio rei iudicate. In caſu
aũt premiſſo nunq; exceptio eadẽ repetitur: imo, vt ex premiſſis p3,
alia fuit q̃ſtio prima, alia ſcda, ſm Inn. cuius eſt mens tot⁹ gl.
⁊ vide no. ſ. de ordi. cogni. c. ſi. Et hoc tene, qcqd dixerit hic Io
an. de Lig. qui dicit ꝙ ſuper deducto per modum cauſe ad iuuã
dam, alias dirimendam intentionem, vt q; dico me minorem,
⁊ peto me reſtitui: vel q; dico electionẽ caſſari, q; ad me ſpectat
ius eligendi: ꝙ ſi de his eſt plene cognitum, obſtat exceptio in
alio iudicio. Nec obſtant iura allega. ꝑ eũ Inno. quia loquuntur
quando plene non eſt cognitum: vt in. c. i. veniens. ſ. de teſti. ⁊ c.
cũ ſuper. de re iudi. Non ob. varietas effectus, ad quẽ agitur, q;
effectus ſunt ad inuicem ſubordinati in modũ cauſe, ⁊ cauſati.
Poteſt tamen dici, ſecundum eũ, ꝙ pronuntiatio ſuper cauſa
ꝑducente ſolũ illũ effectũ, ſuper quo pronũtiatũ eſt, vigore cau
ſe tollatur ois queſtio, q̃ verti poſſet ſuper eadẽ cã: q; tunc pronũ-
tiatio ſuper cauſa relata ad illũ effectum non obſtabit. ſi poſtea
agatur de cã generaliter, vel prout cã refertur ad alios effectus, vt
ſentire videtur Inn. hic: nã ius eligendi põt effectus operari in
electionibus futuris, licet non in illa, q̃ petitur infirmari: q; no ſe-
quitur, Non habeo ius eligendi modo, ergo nec in futurũ: quia
poſſet eſſe priuatus illa vice tãtũ ꝑpter delictũ, vel propter ne-
gligentiã. de elec. cũ in cunctis. ⁊ c. cũ Vintoñ. Et dato ꝙ gene
raliter pronuntietur, petentẽ nõ audiendũ: q; ceſſat cã, ſi ius eli
gendi hoc reſtringatur ad effectũ, ⁊ ſolũ caſum propoſitũ ⁊ petitũ
in libello. vbi illi cõformaretur ſñia. ff. cõi diui. vt fundus. cũ ſimil.
Secus vbi reſultaret ſolũ idẽ effect⁹. Quicquid ipſe dicat, ſemp
variatur effect⁹, ⁊ ſufficit litẽ conteſtatã nõ eſſe ſup eã ad finẽ con
ſequendi ius eligendi, ⁊ ſup illo vt non deducto nõ poſſet ſñiari:
ergo nec ſententia obſtet ſuper alio principalr, ſꝫ ſcdario ſup eo
per modum cauſe. Non obſtant que ſcribit Bar. in. l. q Rome.
§ duo fratres. de ver. ob. q̃ hic recitat Io. de Lig. q; loquitur alio
caſu, vt dicã de exceptio. aduerſario. Quandoq; deducto iure eligen
di, vel alio p modũ cauſe ad principalr petitũ pres pncipalr p-
ſequũtur diſꝑutationẽ, ⁊ aſſumũt, cõnem ſup deducto p modũ
cauſe, ſup eo litẽ cõteſtãdo ⁊ faciẽdo pbationes plenas: ⁊ tũc ſu
per eo eſt pnũtiandũ, ⁊ ſententiãdũ, ⁊ ſñiatũ obſtat in alia inſtã
tia, ſi poſtmodũ de iure eligẽdi agatur: q; negari nõ poteſt hoc
in iudicio deductũ, ex quo poſtea pncipalr partes ſunt pſecute:
⁊ ſic debet itelligi hic. Quandoq; aliqd pncipaliter deducitur in pmo
iudicio, vt q; peto ius eligendi, ⁊ ſecũdo qd pncipaliter deduxi
primo, poſtea i ſecũdo iudicio deduco p modũ cauſe, vt q; peto
electionẽ caſſari, q; ad me ſpectat ius eligẽdi, ⁊ ob. exceptio rei
iudi. ſi in primo iudicio ſuccubui. ar. ff. de excep. rei iudic. l. ſi cũ
argentũ. §. ſi fundũ. ſm Io. An. q; hoc nõ reperio in contextu.
Inn. ⁊ hoc, quia eadem queſtio nunc reuocatur in dubium, licet
ad aliũ finem, alleg. de elect. querelã. de conſue. cũ dilectus. de v.
ſig. abbate. Quandoq; ſuper deducto per modũ cauſe ſemel fuit
pnuntiatũ, poſtea ſecũdo idem deducitur per modũ cauſe; va-
riatur tamen res: vt q; primo egi, ⁊ petij caſſari electionem factã
de A. me cõtẽpto, q; ad me ſpectat poteſtas eligẽdi: poſtea ago
ſecũdo, ⁊ peto caſſari electionẽ B. q; ad me ſpectat ius eligẽdi,
tunc ꝑpter variationẽ rei nõ obſtet exceptio: q; de alia re modo
agitur, ſ. de electione. B. ⁊ aliud agebatur pmo, ſ. de elec. A. ff. de
excep. rei iudi. l. ⁊ an eandem. ⁊. l. ſe. ⁊. l. cũ queritur. ⁊ l. ſeque.
13 ¶ † Venio ad R. pars canonicorũ. ibi, nota ꝙ ad concludendũ
quaſi poſſeſſione iuris eligendi requiritur ꝙ ſaltẽ ter elegerit: ⁊
ſic vnico ſolo actu nõ queritur quaſi poſſeſſio, ſaltim iuſta, cũ ſit
ꝯtra ius cõmune, ex qua infringatur electio: vt no. ſ. de reſt. i inte.
c. ij. Sec⁹ ſi ſit ꝯtinuata pluribus actib⁹, ⁊ lõga. Sic intelli. gl. ĩ
14 poſtu. ꝑla. bone. ¶ † No. ij. practicã formãdi articulũ in q̃ſi poſ-
ſeſſione iur. eligẽdi: q; in facto articulari debent exercitia ſolum
proportionabilia hoc ius habẽti, ⁊ exercitia actuũ intrinſecorũ
actus eligẽdi: vt dico me interfuiſſe actui eligendi, vocẽ dediſſe.
Primũ enim alteri quã eligenti proportionabile eſt, ſed non ſe-
cũdũ. Vide tex. in. c. Romana. de electione. Simile de prebẽ. di-
15 lecto. ⁊ vide Io. And. de officio archidia. dilecto. ¶ † Nota agẽ
tem de ꝯtẽptu ꝯcludere debere quaſi poſſeſſionẽ iuris eligendi
ſecundum tempus electionis, de cuius contemptu agitur.
16 ¶ † Et nota, quod quis poſſedit, preſumitur poſſidere, niſi
detur actus intermedius aptus ad priuandum quẽ poſſeſſione:
ideo oportet articulari quod interfuit electioni, ⁊ elegit i ꝓxima
vacatione: alias ſi illa intermedia probarentur, non concludere
17 tur quaſi poſſeſſio, quod nota ¶ † No. pro articulis tradendis,
quos vo

quos vocamus aliquando intentionē, aliquando aſſertionē, vt
ſequit̄. C. de temp. appel. l. per hanc. Interdū articulos, ⁊ de his
18 ſ. c. ꝓſentiā. lib. vi. ſm Io. an. ¶ † No. hic ꝙ eſt dare affirmati-
uam ꝓgnantē, q̄ hȝ in ſe incloſam negationē, ſicut eſt dare nega
tiuā ꝓgnantē, q̄ hȝ in ſe affirmatiuā incloſam: vt patet de renū.
19 ſuper hoc. ¶ † Nota ꝙ iſte dictiones, ſolū, ⁊ tm̄, negatiuā im-
plicant, ſm Gof. qḋ no. pro teſtibus, qui dicunt, Interrogatus
quomodo ſcit, r̄ndit ſe tm̄ ſcire: q2 per hoc excludunt ſcientiam
20 aliorum. ¶ † Oppo. cū gl. ſ. ꝙ non debuerint admitti canonici
ad agendū petitorio. ſ. de ord. cogni. c. ſi. Dic, ſi pendet petito-
rium, ⁊ poſſeſſoriū ab aduerſa parte pōt intentari petitoriū: q2
tūc pendens perdit priuilegium propter accumulationē petito
rij, qua dat̄ licentia ſe defendendi aduerſe parti ſup petitorio, ⁊
ꝯtra petitoriū intentandi de excep. cū inter. Per que gloſſ. dt ꝙ
minus caute fecerunt clerici intentando petitoriū: q2 q̄diu quis
poteſt intentare poſſeſſoriū, conſiliū eſt legis ꝙ nō intentet peti
toriū: vt patet in l. is, q deſtinauit. ff. de rei ven. Scḋo reſpōdet
Hoſtien. ꝙ ſi prius intentatur poſſeſſorium: procedit contra-
rium: prius fuit intentum petitoriū, hic non eſt vis, quādo ſu-
per eadem re due iudicia intentātur: vt. ſ. de ord. cogni. c. ſi. Uel
tertio ſm Inno. nos placuit clericis agentib⁹ poſſeſſorio exci-
pere. j. tit. i. c. j. Uel. iiij. ſm Inn. q̄nq3 poſſeſſorium accumulat̄ p
viā cōuentionis, vt q2 queſtio poſſeſſoria ⁊ petitoria eſt ꝯmiſſa
eidē iudici, nec op3 hic expectari priuilegiū reconuentionis: ⁊
tunc procedit contrariū, vt pendente petitorio poſſeſſoriū accu
mulatū faciat ſilere petitoriū. Q̄nq3 iudicia ſunt accumulata p
viā recōuentionis, vt q2 pendente petitorio corā eodē iudice vo
lo agere poſſeſſorio, ⁊ ſuſpendere petitoriū, ⁊ ex hoc hr̄e priuile
gium prorogatiuū iuriſdictionis: ⁊ non poſſum: q2 nō procedit
recōuentio, niſi ꝑcedat conuentio. vt hic. De hoc vide in. c. j. ſ.
de mu. peti. ⁊ de reſcri. c. j. lib. vi. Uel quinto contraria ꝑcedunt
qn̄ poſſeſſoriū deducitur principaliter per viam agendi: hic de-
ductū fuit per modū cauſe poſſeſſionis. Nam iſte petitiones ſe
inuicem cōpatiuntur, ſi petis electionē cōfirmari, ego peto ele-
ctionē caſſari, q2 fui in quaſi poſſeſſione iuris eligēdi, ⁊ ſum ex-
pulſus, ſm Inn. Hec tn̄ petitio non ꝑcedit, Peto ius eligēdi,
cū ſim in q̄ſi poſſeſſione: q2 poſſidēti nō dat̄ actio. de iud. exami
nata. ff. ſi vſuſfru. pe. l. uti. Uel ſic ꝯtra ꝯ petentē cōfirmationē nō
hȝ locū exceptio ſpoliationis, ⁊ nō impediunt̄, licet pri⁹ etiā fue
rint cōuenti in interdicto: q2 petitio cōfirmationis nō dirigit̄ ꝯ
aliquē, ſȝ officiū iudicis imploratr: vt no. ſ. de or. cog. cū dilect⁹.
de quo. de accu ſuper his. Hoſt. remittit ad no. j. tit. proxi. circa
ſi. Sic ergo poſſeſſoriū faciat ſilere petitoriū pri⁹ incēptatū, quan
do ſtimulat petitoriū agentē poſſeſſorio, q2 dirigit̄ ꝯ eū: ſecus ſi
ꝯ iudicē. Hoc tȝ Cald. in. c. ſup ſpoliatione. de ord. cogni. Aſſi-
gnat cationem rōnis, q2 exceptio tm̄ cōpetit, vbi aliquis cōueni
tur, ⁊ actor repellit̄ a conueniendo reū: vt in. d. decre. cū dilect⁹.
Tunc enim reus tenet̄ de neceſſitate defendere. ff. de ver. ob. in-
ter ſtipulantē. §. ſ. Ideo in neceſſitate cōſtituto ſubuenit̄ p exce-
ptionē. Sed qui implorat officium iudicis, reū nō cōuenit: imo
ꝓpria voluntate qs ſe opponit: ideo nō ſubuenit̄ ei per hāc ex-
ceptionē. ff. de inoffic. teſta. aduerſus. §. j. ⁊. l. vlti. j. reſpon. facit
de off. deleg. arbiter. lib. vi. Per q̄ dt Io. An. ⁊ Inn. in. d. c. ſi. ꝙ
cōtra excipiētē ꝯ electū non hȝ locū ſpoliationis exceptio, licet
excipiens dicat̄ quodāmodo actor quo adonus probandi. ff. de
proba in exceptionib⁹. Nō ob. de iud. exhibita. q2 excipiēti con
tra petentē cōfirmationē nō obſtat hec exceptio: ſȝ ſi electione
facta anteq̄ petat̄ cōfirmatio petit qs electionē caſſari ꝯ talem
obſtat exceptio: vt in ſili de excōicationis exceptione hr̄ de ex-
ce. dilecti. Nō tn̄ deficit offm̄ iudicis. actore repulſo. de elec. cum
in obis. Nec ſolo nō plȝ: q2 nō tm̄ agebat̄ hic iudicis offō, ſȝ ēt
ſup iure directe eligēdi mouerant hec mutue petitiōis, aut tacite
aut expreſſe, vt p3 ex ꝓnuntiatione, vt dictū eſt. ſ. Niſi dicat̄ ꝙ
a parte canonicorū fuit deductū petitoriū ſolū ſup cōfirmatio-
ne electionis: a parte clericorū petitoriū ⁊ poſſeſſorium ſup iure
21 eligendi: ⁊ tunc ꝑcederet dictū Inn. ¶ † Opp. ꝙ ſufficiat pro-
bare ꝙ fuerunt in quaſi poſſione, licet nō probent q2 immediate
q2 q olim poſſedit, hodie ꝓſumitur poſſidere: argu. ff. de ꝓbat. l.
ſiue. Glo. dicit ꝙ licet ſufficiant in dn̄io, q2 qui olim dn̄s, hodie
preſumitur dn̄s, vt ibi. nō ſic in poſſeſſione: q2 q olim poſſeſſor,
hodie nō ꝓſumit̄ poſſeſſor. De q̄ remittit Io. And. de reſti. ſpo.
cū ad ſedē. ⁊ no. in. d. l. ſiue poſſidetis. Sol. nō plȝ: q2 ſicut q olȝ
fuit dn̄s, hodie ꝓſumit̄ dn̄s: ita q olim poſſeſſor, hodie ꝓſumit̄
poſſeſſor: vt ibi no. dū tn̄ ſe poſſeſſorē aſſerat. Dic ergo ꝙ op3
ꝙ cōtinuā deducat, ⁊ ꝓximā: q2 act⁹ intermedi⁹ apt⁹ ēēt ad in-
terrūpendā poſſeſſionē. Qḋ eſt verū, q2 intereſſentes venirēt vt
diuerſum capl̄m: vel iure diuerſo: q2 tūc eligētes his nō admiſ-
ſis, facere cēſent̄ aīo ꝑuandi: vel qn̄ ꝯtēpt⁹ ad ſe ſolū ꝓtendebat
ſpectare ius eligēdi: q2 alter eligēs facere cēſet̄ aīo acgrēdi, ⁊ pri
uandi aliū poſſeſſiōe. Sec⁹ ſi aliq de eodē caplo ſunt contēpti:

q2 nō vident̄ tūc eligētes facere aīo priuādi: vt no. Inn. de elec.
q̄relā. Et ſic cōfirmat Fred. ſuo ꝯ⁹ cxlū. Itē q2 ⁊ ſm gl. hic non
ſolū agebat poſſeſſorio, ſȝ allegabat ꝯſuetudinē, ⁊ ꝓſcriptionē,
in quaſi daret̄ itermedi⁹ act⁹, q̄ nō iterfuiſſet poſſeſſio, ⁊ preſcri
ptio fuiſſet iterrupta. de ꝓſcr. illō. ⁊ q2 in ꝓſcriptionib⁹ illa, alias
vitia tpa pōderant. C. ne de ſta. defun. l. ſi iure. cū ſi. ad h̄ ō ꝓb. cū
de bn̄ficio. Per h̄ ēt dt Inn. ꝙ petēs reſtitui ad ius icorpale d3
ꝓbare ſe fuiſſe i poſſeſſiōe tūc, qn̄ fuit elect⁹. ff. de vi, ⁊ vi ar. l. i. §.
22 iterdictū. ad qḋ de reſti. ſpo. oli. ¶ † Glo. i v̄bo, habuiſſe. iſtruit
dicentē ⁊ allegātē q̄ſi poſſeſſionē iuris eligēdi, vt deducat i ſcm̄
exercitiū act⁹ nō ꝓportionabilis alteri q̄ eligēti: vt q2 interfue-
rūt, ⁊ vocē dederūt: vel iterfuerint, ⁊ volūtates ſcrutati fuerūt:
vel ꝙ interfuerint, ⁊ elegerīt, vt ſua vota inq̄ſita fuerīt. Ad h̄ de
elec. Cumana. Nā nō ſufficit ꝯcludere exercitiū act⁹ ꝓmiſcui, ⁊
ꝓportionabilis alteri, q̄ eligēti, vt q2 interfuerit electiōi: nā po-
tuit itereſſe vt nō eligēs ſȝ cā ꝯſiliū dādi, ⁊ tn̄ nō elegerīt, vel ſcru
23 tator volūtatū fuerit, nec vota ſua req̄ſita. Qḋ no. ¶ † Opp. ꝙ
eo ꝙ interfuerint, ⁊ elegerint, p h̄ nō ꝯcludat̄ q̄ſi poſſeſſio: q2 po
tuerūt itereſſe vt iuitati: ⁊ iuitatiōe ius nō acq̄rit̄. lxiiij. diſt. cum
Adrian⁹. ix. q. iij. nūc xo. Gl. fatet̄, ⁊ itelligit ꝙ op3 vt ꝓbet̄ qḋ
elegerint, ⁊ iterfuerint tāq̄ ius hn̄tes ⁊ vtētes iure ꝓprio: q2 nō
ſufficit ꝙ vtant̄, ſȝ op3 qḋ itēdāt ius acq̄rere. ff. de iti. actuq3 pri.
l. vl. ⁊ i dubio ꝓſumēdū ꝙ potius iterſit vt iuitat⁹, q̄ iure ꝓprio
xviij. di. ꝓſbyteri. q2 nō eſt veriſile ꝙ qs iactet res ſuas. ff. de ꝓ
ba. cū de idebito. ō ele. q2 diligētia. cū ſi. Ex h̄ hn̄r req̄ſita ad q̄-
rēdā q̄ſi poſſeſſionē eligēdi. Prio, ꝙ vtat̄ exercitio ptis ꝯgrue-
tis ſoli eligēti: q2 ſubiectū poſſeſſiōis eſt illō exercitiū. Scḋo exi
git ꝙ vtat̄ vt ꝓ iure ſuo. Inn. hic ꝯcludit tria neceſſaria. Prio
exercitiū act⁹ itrinſeci iuris, cui⁹ poſſeſſio itēdit̄, vt hic. Scḋo
qḋ vtat̄ vt ꝓ iure ſuo. Tertio, ꝙ vtat̄ patiēte eo, a q̄ ꝑdet ptās
creādi, vel trāſferēdi poſſeſſionē, ⁊ de cui⁹ ꝑiudicio agit̄, ⁊ ꝙ pa
tiat̄ vtentē vti vt ꝓ iure ſuo, ⁊ n̄ ex gr̄a. Hec ſatis ex gl. colligit̄.
24 ¶ † Utrū āt exigat̄ ꝙ ſe credat vti vt ꝓ iure ſuo, an ſufficiat ꝙ
vtat̄ ꝓ iure ſuo, lȝ n̄ credat vti ꝓ iure ſuo, ꝯcludit hic Inn. pōde
rādū effectū, ad quē agit. Si vult poſſeſſionē ad finē agēdi recu
perāde, ſufficit ꝙ vtat̄, vt ꝓ iure ſuo, lȝ nō credat ſe vti ac ꝓ iure
ſuo: q2 ēt ꝑdo reſtituēd⁹ eſt, dūmō h̄ nō ꝯſtet i iudicio ꝙ ꝑdo ſit
j. e. i ſi's. Qḋ vltimū nota: q2 iuſt⁹ poſſeſſor, de q̄ ꝯſtat i iudicio
ēt ꝓbōnib⁹, nō agit poſſeſſorio. Ad h̄ de ſi ꝓſby. ꝯſtitut⁹. ō reſt.
ſpo. ad decius. lib. vi. no. de poſtu. ꝑla. bone. §. circa mediū gl. ma
gne. Si intēdit poſſeſſionē pp finē eligēdi, ſatis exigit̄ ꝙ credat
vti vt ꝓ iure ſuo, q2 nō eſſet iuſt⁹ poſſeſſor, ⁊ ſic nō valide elige-
ret, vt dicā. j. ⁊ no. de iure pa. ꝯſultatiōib⁹. ⁊ no. ſ. de in integ. reſt.
c. ſi. Si intēdit poſſeſſionē pp finē poſſeſſorie retinēde ad tuēdā
poſſeſſionē, tūc inq̄tū vult agere ꝯ illū, a q̄ hūit poſſeſſionē, ad-
huc exigit̄ ꝙ credat ſe vti iure ſuo: vt. l. i. l ſi. ff. vti poſſi. Et ſic d3
itelligi. ff. ō iti. actuq3 pri. l. ſi. de aq̄ q̄ti. ⁊ eſti. l. j. §. ariſ. Si ad finē
vt agat ꝯ tertiū a q̄ non hȝ poſſeſſionē, ſufficit ꝙ vtat̄ vt ꝓ iure
ſuo, lȝ n̄ credat ſe vti vt ꝓ iure ſuo: vt. d. l. j. i ſi. cū. l. ſeq. ff. vti poſ.
ſm Inn. Per q̄ dt ꝙ q̄ ad poſſeſſoriū recuperāde, ⁊ q ad retinē
de ꝯ tertiū ſi eſt ius. ſi dn̄s coact⁹ ſit vt caueat, vel patiatur vti.
Per q̄ p3 Inn velle q̄ſi poſſeſſionē hr̄i poſſe violēter. ꝯ dt. de re
ſti. ſpo. oli. iiij. Dic h̄ ver, qn̄ patit̄ patiēs violētiā, credit tn̄ hūc
vti vt ꝓ iur ſuo. Sec⁹ ſi h̄ nō credat: q2 tūc ſi daret̄ pati vt ꝓ iure
ſuo: vt ibi no. Et hec ſufficiūt ex pte ei⁹, q q̄rere itēdit ex pte ei⁹,
ꝯ quē agit̄ q̄ri poſſeſſio, exigit̄ patiētia, ⁊ q̄lificata, vt patiat̄ vtē
25 tez vti ꝓ iure ſuo ſciēter vel ꝓſumptiue. ¶ † Utrū aūt patiatur
i dubio vtētē vti vt ꝓ iure ſuo, eſt aduertēdū: ꝙ cū ſi poſſit dari
certa doctrina, h̄ relinquit̄ arbitrio iudicātis, vt pōderata q̄li-
tate actuū mō i vnū, mō i alterū trāſferat oī⁹ ꝓbādi. Ad qḋ de
clarandū dt qḋ qdā ſunt act⁹, q ſunt talis nature, q vno actu
vel vice qs nō patit̄ veriſilr, niſi ius hr̄et ex facultate, vel amici-
tia, vt qḋ qs aquā ducat p fundū. de aq̄ plu. ar. l. i. §. ſuit q̄ſitum.
Exēplū i actu electiōis: q2 qs eligere nō pateret̄ veriſilr, niſi ius
hn̄ti, vt hic. Sec⁹ in actu itereſſendi electiōi: q2 talis act⁹ i du-
bio pateret̄ rōne cuiuſdā facilitatis, vel amicitie ex q̄ eligere nō
d3. Et ſic d3 intelligi gl. Nec ob. ad primū qḋ nō ꝓſumat̄ iacta-
tio: q2 act⁹ oſdit oppoſitū. Per qḋ hic dt Inn. in alia pte, qḋ q̄
ad ꝯcludendū q̄ſi poſſeſſionē, iſti ſuperflue ꝓbauerūt dici trino
actu: q2 ſufficiebat qḋ bis interfuiſſent, vt. j. ſo. cū olim. Imo ſuf
ficiebat qḋ ſemel: vt. d. §. Ariſ. ⁊. §. hec interdicta. ⁊ de iti. actuq3
priua. l. Iulian⁹. Imo vnic⁹ ſuffeciſſet ad ꝓſcriptionē, dūmō ſe-
mel in quadraginta annis elegiſſet, dūmō alia interueniſſent, q̄
in ꝓſcriptione alicui⁹ iuris req̄runt: q2 hoc ſufficit ad ꝓprieta-
tem iuris q̄rēdā, lȝ eñ ad ꝓſcriptionē ſufficiat, nō ſufficit ad con
ſuetudinē, in qua ſaltē exigit̄ bin⁹ act⁹. C. de epiſ. aud. l. ij. Sȝ in
ꝓſcriptione req̄rit̄ trinus, q nō requirit̄ in cōſuetudine, ſȝ ⁊ con
ſuetudinē, ⁊ iura op3 eſſe preſcripta, vt in ꝓprietate preiudicēt,
ſecundū Innocen. Quo autem ad validitatē electionis, vel vt
agat de cōtēpta, op3 quod ſit in poſſeſſione, ⁊ bona fide. Unde

alibi dicit Inno. ſcʒ de teſti. in teg. c. ij. φ cū poſſeſſio ſit contra
ius, quā. lo o extra collegiū querere intēdit, qȝ exigit aut titulꝰ
aut tpūs lōgū, ex quo pſumit iuſta poſſeſſio, ſm eū. Et ſic debet
intelligi qȝ habet ō poſſn. pla. bone. in gl. vbi. j. not. an de gratia
in dubio an ō iure admittere cēſeant, ⁊ an ſufficiat poſſeſſorē ad
mittere de gratia, ⁊ nō dicat cōtēni. Sic oȝ intelligi gl. ſequēs, q̄
dicit qȝ vnico actu querit quaſi poſſeſſio iuris eligēdi. Ex his
patet q̄liter oȝ intelligi gl. in verbo, epiſcoporū. que dicit φ exi
git vt vtatur nō vi, clam, vel pcario. Itē inquātū dicit qȝ ille, q
paſſus eſt, pōt renocare: qȝ illud verū incōtinēti, vl q̄do pcario
ſecꝰ ſi vi, aut clā, vt dictū eſt. Quidā ſunt actꝰ, q ſemel aut bis pa
terent ratione cuiuſdā facilitatis, ⁊ amicitie: ſed multoties itera
ti nō paterent: ⁊ tūc paucis actibus nō querit: qȝ nō pſumit pa
tiētia vt p iure ſuo, ſʒ multoties iteratis ſic: vt eſt ire per fundū:
nā hoc pateretur cuiq̄ʒ ratione cuiuſdam facilitatis, ſed nō pate
retur multoties, vnde vt queraꝛ poſſeſſio, oportet qȝ iuerit hoc
anno. xxx. diebus. ff. de iti. actuq̄ʒ pri. l. j. ſ. j. Quida ſunt actus,
q ēt multoties iterati paterent ratiōe cuiuſdā facilitatis, ⁊ ami
citie: ⁊ tūc nō querit poſſeſſio ex eis, niſi aliter pbaretur: qȝ nō
ꝯcludūt patiētē pati vtētē vti vt p iure ſuo p h dicit qȝ ſi vnꝰ
epiſcopus mille vicibus eſſet hoſpitatꝰ in domo alicuius, nō ex hoc cō
cludit q̄ſi poſſeſſio prādēdi, vl hoſpitādi: qȝ nō pſumit pati tāq̄ʒ
vtētē iure ſuo. de emp. ⁊ ven. c. j. niſi pbaret qȝ ex debito hoc pſt
tebat, ⁊ ſic fuit admiſſus: qȝ talia potius cōmuniter ex gratia fie
ri ſolet, φ de iure. ff. de ſu. l. j. j. reſpō. ff. ō fund. inſtr. l. cū de lanio
nis. ſ. aſinā ſm In. ⁊ vide qȝ dixi de pſcrip. c. j. li. vi. Secus ſi ſu
perior, q iure debiti hoc exigere cōſueuit in domo alicuꝰ ſubie
cti, vel exēpti, fuerit hoſpitatꝰ, vl receptꝰ in prandiū. j. c. olʒ. ſ. j.
Ideo ſi epūs viſitās in tali domo reciperet, ⁊ q̄ ad viſitationē p
tinet exerceret patiētibꝰ his, q hoc phibere poſſunt, ⁊ deberēt,
bñ pſumit poſſeſſionē acquiſiuiſſe. de pſcrip. cū olim. ⁊ c. auditis
de cen. ſopite. ⁊ c. cū nup. niſi ō gratia admitteret, ⁊ cū pteſtatio
ne, ſiue ad actus electiōis, ſiue ad ſimilia, nec ipſe ꝯtrariū preſta
ret, talis poſſeſſio nō pdeſſet. ff. de iti. actuq̄ʒ pri. l. j. ſ. ſi tibi fun
dus. ff. ō neg. geſ. l. Ncſennī. no. de poſt. pla. c. ij. ad hoc no. j. e. cū
36 oli. Patet ergo talia fore arbitraria. ❡ † Venio ad tx. nos igit
No. primo tria, ex qbus detrahit fidei teſtiū. Primū, quādo te
ſtes ſunt varij. Scdo, quādo vacillāt. Tertiū, quando negatiuā
27 improbabilē ſatagūt. ❡ † No. ſcdo qȝ dictio reſtrictiua, tātū, iū
cta termino affirmatiuo excludit. ⁊ nō incluſa l termino affirma
28 tiuo. ❡ † No. iij. φ ſicut negatiua expreſſa eſt improbabilis, ita
⁊ negatiua tacita ſurgens ex taxatione termini affirmatiui.
29 ❡ † No. aiij. φ negatiua pregnās nō eſt pbabilis, qñ neceſſario
non ſequit ex termino affirmatiuo, niſi aliud teſtes addant, vel
deponāt ſup tacita negatiua. Sic limita. c. ſup hoc. de renūtia.
30 de teſti. ex tenore. de ꝫ. ⁊ cōmit. ſup. l. optimā. ❡ † No. v. φ ad cō
cludendum poteſtatem eligendi, ⁊ ꝯtra agēdi de cōtemptu ſuffi
cit pbare quē eſſe in quaſi poſſeſſione iuris eligendi, lʒ nihil do
ceat de pprietate: qȝ actus eligendi ſequit poſſeſſionē, ſicut fru
ctus, de elec. querelam. de iure patro. cōſultationibus. Et no. φ
electio facta aliqbꝰ ꝯtēptis, no eſt nulla, lʒ annullāda. Ad hoc
31 de elec. qȝ ſicut. ❡ † No. vi. φ ad ꝯcludendū ꝯtēptū nō ſufficit
pbare electionē factā eo ꝫdicēte, ſʒ opʒ φ pbet φ eo ꝫdicēte, ⁊
excluſo. Et no. φ excluſus ab actu eligēdi priuat q̄ſi poſſeſſiōe
32 iuris eligēdi: vide de elec. q̄relā. p Inn. † Et no. φ pprie nō eſt
33 dare poſſeſſionē in incorporalibꝰ, ſʒ quaſi gl. alle. ꝯcor. ❡ † Que
ro, ſi ꝯcurrāt canonici de iure hñtes proprietatē iuris eligendi.
de elec. c. j. ⁊ cōcurrāt clerici ſolidā hñtes poſſeſſionē, cuius ele
ctio preualeat? Quidā dicunt φ ſi ſoli canonici eligūt, vʒ electio
cū nō ꝯtēpſerint clericos, qȝ nec ius habebant nec cū canonicis
poſſidebāt. Sunt igit in ſuo iure eligēdi: ergo eorū electio cōfir
māda: qȝ nō oʒ ꝯfirmator poſſeſſionē attēdere, ex q̄ de pprieta
te cōſtat. ff. depoſi. bona fides. j. c. cū dilectus. Nec eſt vis an iſti
elegerint, vel nō elegerint an canonicos vel poſt: ſecus ſi clerici
eſſent ēt dñi iuris p cōſuetudinē, qȝ tunc caſſaret. Hoc vꝛ cōtra
iſtum tex. Sed poſſet reſponderi, vt no. Inno. qȝ quādoq̄ʒ epi
ſcopi clerici ſunt in poſſeſſione cū canonicis: ⁊ pcedat litera: qȝ
vocandi ſunt, ⁊ contēpti dicuntur, ſi nō vocantur, qȝ nō debent
ppria authoritate canonici ſibi ius dicere, ex quo ſecū ſunt in
poſſeſſione. Aliud eſt, canonicos nō poſſidere, ⁊ clericos poſſi
dere: ⁊ tūc cū nihil habeāt cōe cū eis, nō dicunt contēnere eos
nō vocando, ⁊ ſuo iure pprietario vtēdo. Inn. dt φ vtroq̄ʒ ca
ſu caſſanda eſt canonicorū electio: ⁊ ſi clerici aliā fecerint, illa eſt
tenēda, ⁊ cōfirmāda: qȝ canonici nō pñt priuare clericos ſua poſ
ſeſſione ſolida propria authoritate, minus φ qñ nō hñt ſolidā.
ſʒ vt cū eis eligāt, nec reaſſumere. C. vnde vi. l. ſi qs in tātā. ff. qȝ
metus cā. extat. Sed illi rñdebāt hoc obtinere in iuribus incor
poralibꝰ, q̄ adherēt oſſibꝰ hoīs: arg. de elect. dudū. ij. vbi colli
git φ abſolutiones facte ab his, q nō iure poſſidēt, non valent.
Sed rñdet Inn. illud loqui de maleſidei poſſeſſore: hic de legiti

mo, ⁊ bone fidei poſſeſſore. Cōclude igit φ qñq̄ʒ ſit electio con
currētibꝰ poſſeſſore. ⁊ pprietario: ⁊ ſi vtraq̄ʒ eſt bone fidei, valet
electio poſſeſſoris. Qñq̄ʒ ſit electio cōcurrēte pprietario, ⁊ poſ
ſeſſore maleſidei. hic Inn. vr velle φ nō vʒ electio maleſidei poſ
ſeſſoris: ⁊ l hoc bñ nō dt φ ō electiōe pprietarij tenere vꝛ. de ele
ctio. Cumana. φ illa nō vʒ, q̄ eſt fctā a maleſidei, ⁊ valeat facta
a proprietario, quaſi tunc fructus ſequant poſſeſſorē. Qñq̄ʒ ele
ctio eſt facta a pprietario, altero nō poſſidente: adhuc dt in. c.
Cumana. φ valet electio ſi recuperat poſſeſſionē actu: ⁊ qȝ fru
ctus ſequitur dñm, ex quo non apparet poſſeſſor. Hec oia idē
dt in iuriſdictiōe. q̄ ſunt dicta in iure eligēdi, vt valeat, vel nō va
leat ſnīa a poſſeſſore iuriſdictiōis. Ideo alijs ſimilibꝰ iuribꝰ.
de quo remitte. j. de reſti. ſpo. in literis. ⁊ c. olim. de reſtit. in inte.
c. ij. de elec. q̄relā. ⁊ c. nihil. de iurepa. cōſultationibꝰ. Ex hoc de
ciditur dubitatio, qd de hoc libello, Peto electionē caſſari, qȝ
apud me eſt ius eligēdi. Inn. dt φ nō pcedit: qȝ talis cā, ſcʒ pro
prietatis. nō eſt ſufficiēs cā caſſationis, vel cōfirmationis faciē
de: ió dʒ dicere φ apud me eſt quaſi poſſeſſio iuris eligēdi: vt h,
⁊ j. c. cū olim. de iure patro. ex literis. ⁊ c. cōſultationibꝰ. In con
trariū arguit Hoſt. de decre. ij. de reſti in integ. ⁊ decre. cū Vin.
de elec. dt Jo. An. φ parū ſibi plʒ ſubtilitas Inn. cū diuerſimo
de poſſit eſſe apud aliquē ius eligēdi: vt no. de elect. qȝ pp. in gl.
ij. ⁊ qȝ ibi no. ſuper ea. ⁊ vide qȝ no. eo. ti. in Geneſi. ſuper gl. vn̄
recipiet. Hoc tene: qȝ vel intelligit, qȝ apud me eſt ius eligendi.
vt deducat pprietatē: ⁊ hec ſufficit, ex q̄ nō ꝯſtat de poſſeſſiōe.
Itē pt intelligi, qȝ apō me eſt ius eligēdi rōne poſſeſſiōis, ⁊ libel
lus latiſſimus iuris eſt, vt hic, ⁊ c. cū ꝯcor. ad. c. Cumana. reſcriben
34 do: vt ibi no ❡ † Quero an ex vſu iuris pnidēdi p viā poſtula
tionis acquirat quaſi poſſeſſio iuris eligēdi, ita φ ſufficit pba
re quē vſum actu poſtulādi, ad ꝯcludendā quaſi poſſeſſionē iu
ris eligēdi. Goſ. dt φ ſic: ⁊ all. ff. q mo. vſuſſ. amit. l. is, q. vbi per
vſum vie tenet ſeruitꝰ actꝰ. ff. quēad. ſer. amit. l. ij. qȝ ⁊ poſtulan
dus eligit. de renū. poſt tranſlationē de elec. in cauſis. Et ſi aliq̄
ex capellanis egerūt, ⁊ vicerūt, vꝛ φ pſit alijs. ff. ſi ſer. vē. l. loci.
ſ. ſi fundū. ff. ad. l. Jul. de adul. l. ſʒ ⁊ ſi crimine. ff. ſi ſer. vē l. ſi cō
munem. ij. q. v. interrogatū. ſm Goſ. plʒ primū dictū: qȝ hoc eſt
vnicū ius prouidendi p̄ diuerſos modos, ⁊ vias: ⁊ ſic habēt
vix ꝯtiguitatē q̄dā reſpectu finis. Igit ſit extēſio, arg. eorū, que
habent de poſtu. prela. c. j. in gl. ſi. ⁊ qȝ no. j. de cap. mo. dilectus.
Itē ſi ſunt ſpēs poſtulatiōis ad hoc genꝰ puiſionis, igitur illo
genere vt ꝯ'iguo dato ſit extēſio, vt in iuribꝰ pdictis. Hoc tene
bat Jo. de Lig q dt hoc verū demū, qñ clerici ſemp ſunt vſi po
ſtulationis actu: ſecꝰ ſi aliqñ elegerūt, aliquando poſtularunt, ⁊
clerici ſolū ſunt admiſſi ad poſtulandū, ⁊ nō ad eligendū illam:
tunc illud ſolū preſcriptū, qȝ poſſeſſum. Quo ad ſcdm, ſi dedu
xit capellanus ius eligēdi quo ad ſe tm̄, nō prodeſt alijs: qȝ hoc
ius diuiduum eſt numero. l. ſtipulatio. ſ. operarū ff. de ver. obli.
Sed ſi deduxit in iudicio agēdo p alijs, ⁊ obtinuit, ad hūc illis
prodeſt, ſi ratū habeāt. ❡ Venio ad gl. in verbo, vacillaſſe: iuſti
35 ficat literam in fine. ❡ † Opp. φ ex ſola varietate nō annullent
dicta teſtiū. de ver. ſigni. nihil. de teſti. cū tu. Sol. Si variant in
verbis ⁊ mente, non valet dictū eorū, vt hic ſi in ſolis verbis, ea
dē mente retenta, ſecus eſt: qȝ ex hoc nō vitiat dictū: vt ibi not.
Ad hoc, qȝ verba immutare. tenore ſnīe retēto, nō eſt prohibi
tum. de ꝯuer. cōiu. dudum. Idem Goſ. hic alleg. is φ aliquādo
admittitur variatio. ff. de colla. bo. l. nō ānūq̄ʒ. l. Papi. ſ. ſed nec
impuberis. ff. de inof. teſt. C. eo. l. j. ⁊ l. ꝫ maiores. cū ſimi. Hec pu
to vera, quando datur variatio in verbis a teſte prolatis. Secꝰ
ſi variant in verbis, put ab alio prolata ſunt: vt qȝ vnus teſtis
dicat. Talis dixit, Titiū heredē inſtituo. Alius dicat. Talis
dixit, Titiꝰ hēs eſto: ⁊ maxime vbi diſceptat de verborū forma
inter ptes. tex. tn̄ factus ꝯtrā in. d. c. nihil. nam ⁊ ibi apoſtoli re
ferebant verba Chriſti diuerſa, eadē mentione ſeruata. Et hoc
forte verius eſt: qȝ atteſtatur mentē teſtis. ⁊ verba refert, vt pro
pria de mente: niſi, vt dixi, diuerſitas foret inter partes de ver
36 borū forma ❡ † Quero q̄liter ſatagerēt teſtes negatiuā: Gl. dt
φ dicebant tacite illos clericos nō interfuiſſe electiōi. ꝫ. de elect.
cum dilectus. ⁊ talis negatiua eſt improbabilis; vt in iuribus
allegatis in gl. Dicit Inn. alia rōne vitiari dictorum iſtorū, qȝ
ſubibant anceps periuriū, cum iurabant de facto alieno, in quo
non poterat eſſe eis certa ſciētia. Iurabant enim ad ſolos cano
nicos pertinere, ita φ non ad alios: ⁊ hoc ſcire non poterāt, cū
poſſibile erat clericos habuiſſe priuilegium, qȝ veriſimiliter te
ſtes ignorabāt: ar. ff. de act. re. amo. l. Marcellꝰ. ⁊ l. videatꝰ. ff.
de in lit. iuran. Per q̄ dicit Inn. notādū qȝ nō ſolū repelluntur
teſtes expreſſe deponentes negatiuā, ſed etiā ſi tenentur proba
re implicitam, vt hic. Dicit tamē Hoſt. tales teſtes per interpre
tationē iuris poſſe ſaluari, ⁊ excuſari a piurio. ō teſ. cū tu. de acc.
cū dilecti. qȝ dcm̄ teſtis intelligit quo ad canonicos tātū: ſub dī de
iure cōmuni, ⁊ dicēt verū: licet ſecus ſit de iure ſpeciali. Sed iūt
ncn

non ꝓbabunt intentum,cũ altero iure hoc hẽre non poſſent cleri
ci,niſi de iure ſpeciali. Inquantũ gl. dicit qḋ negatiua non ꝓbe
tur,intelligit̃ p teſtes probari tñ pȯt p iurm,vt ſi iuro in ꝑtãte
tua nõ eſſe,vel nõ eſſe pregnantẽ.ff.de iureiu.l.iiij.§.quacunq̃.⁊
§.ſeq.ſm Uin.qḋ dic vt de elec.bene. Aduerte inquantum glo.
dicit negatiuã nõ ꝓbabilẽ,qñ eſt implicita ex affirmatiua, hoc
intellige verũ,qñ ex terminis affirmatiuis nõ ſequit̃ negatiua,
niſi aliud addat̃ a teſte deponẽdo ſup negatiua,vel aliter taxã
do:vt ſi dico. Ad canonicos ſpectat ius eligẽdi:ex hoc nõ ſequi
tur ꝙ nõ ad alios:qꝛ hoc eſt ius multiplicabile in diuerſos. Ad
hoc qḋ no.de ꝓba.licet cãm. Sec⁹ ſi ex affirmatiua ſequit̃ nega
tiua neceſſario:qꝛ ius non eſt ad plures multiplicabile:vt.ff.de
exce.rei iu.l.ſi inter me,⁊ te.de renũ.ſuper hoc.cũ ſi. Gl.in ꝟbo,
tritũ ꝓrõ.q̃rit qd ſi cleric⁹ eligit ſemel i.xl.annis,qꝛ elect⁹ tãto
tpe vixit,an ſit in quaſi poſſeſſiõe illi⁹ iuris. Gl. dt ꝙ ſic.alle.de
cõſti.cũ acceſſiſſent.de preb.ꝓ illorũ ꝯtra:⁊ qꝛ aqua dr quoti
diana,qꝛ ſemel quis eſt vſus.ff.de aqua quo.⁊ eſti.l.i.§.i.ff.d ſer.
ver.ꝑdi.l.ſeruitutes,q̃ in ſupficie. Nõ ob.ff.de iti.actuq̃ pri.l.i.
§.hoc interdictũ.de q̃ opponit gl.⁊ nõ clare ſoluit:qꝛ rñ pꝫ ex di
ctis.ꝯ.circa gl.in verbo,habuiſſe. Gl.poſtea ponit vnã drĩã inter
interdictũ de aqua quoti.⁊ interdictũ de iti.actuq̃ pri.de qua
nõ eſt tractãdũ. Pl⁹ dicũt hic doc.ꝙ mediũ cẽſet̃ illo vnico actu
acquiſiuiſſe poſſeſſionẽ cum ꝯtinuatione.xl annorũ:quinimo ⁊
preſcripſiſſe:vt no.i.gl pe.ſm Jo.And. Nam ſi q̃rit̃ de poſſeſ
ſione tñ,nõ eſt neceſſe ꝙ tanto tpe vixerit electus:nam tũc ſuffi
cit vnicus,⁊ vltimus actus.de iure pa.ex litt.e.iii.cõſultationi
bus. De quo dic vt de reſtit.in integ.c.ij.in gl.ꝑ monachos.ibi:
tu vero dicas.⁊ ibi,tuo vero. Sed ibi hoc fatetur quantũ ad ha
bitũ poſſeſſionis:hic quantũ ad habendã poſſeſſionem aptam
ad ꝑtẽ validitatis electiõis exigẽti poſſeſſionẽ antiquatẽ,vel ti
tulũ,qñ eſt ꝯ ius cõe. Et ſic intelligi pȯt hec gl.⁊ text. Inquãtũ
ꝯ.dixi vnicũ actũ ſufficere cũ cõtinuatione xl.annorũ ad ꝑſcri
ptionem:hoc tẽperat Jo. And.in addi.Spe.in tit.de his,que
ſi.a ma.par.ca.ſup rubrica.qñ eſt admiſſus patiente toto capi
tulo. Secus ſi patiẽte minore parte capli,ad quã eſt deuoluta
poteſtas eligẽdi ꝓ illa vice ex negligentia,vel delicto capli,vel
aliter:qꝛ lꝫ potẽtie capli ſint nulla minori pte ꝓ tunc q̃ntũ ad po
tẽtiam eligendi,nõ quo ad preiudiciũ reſpectu poſſeſſiõis ⁊ ꝓ
prietatis alteri cõicando ad ꝓiudiciũ ſociorũ.alleg.no.de elect.
cũ Uin. Nõ obſtat ſi illi de capitulo ſciant,qꝛ nõ preiudicat̃ eis,
cũ ſciant ius ſuum vbiq̃ durare. Itẽ ⁊ interceſſens nõ ſciẽter ad
miſſus a minori pte capli,ſi intẽderet q̃rere quaſi poſſeſſionem,
eſſet in mala fide,⁊ eo ipſo nõ ꝑſcribit.de ꝑſcri.c.ſi.niſi dicat̃,qḋ
tñ ſibi nõ plꝫ,ꝙ minor ps in hoc trãſtulerit poſſeſſionẽ:vt ſi ca
ſus cõtingeret,ꝑtãtẽ deuolutã ad minorẽ,illo caſu,⁊ nõ alio cẽ
ſeatur acquiſiuiſſe:quod ſatis eſſet equũ vt plures aſſiſterẽt ele
ctioni,qñ eſt ad pauciores deuoluta,ſm Jo.And. Sed nõ plꝫ:
qꝛ cũ ad eos deuoluta fuerit tñ pro illa vice,non potuerũt pro
maiori tpe illã trãſferre,q̃ haberẽt.i.de reſtit.ſpo.cũm.⁊ ſic nec
reſpectu deuolutionis ſcḋe,que ad eos fieri cõtingeret. Item qꝛ
ad eos nõ deuoluitur ꝓprietas,vel quaſi poſſeſſio iuriſdictiõis
cõſociorũ:nã ⁊ illis remanet ſed inutilis ꝓ illo actu:eorũ ergo
patientia,lꝫ act⁹ deuoluat̃,nõ transfert quaſi poſſeſſionẽ,cũ il
lius exigat̃ patiẽtia,in quo eſt proprietas,vel poſſeſſio iuris:vt
no.ꝯ.de off.ord.cõquerẽte.de poſſu.bone.§.⁊ hic,⁊.i.de reſtitu.
37 ſpo.in literis. ❡ † Quero an de effectu illi⁹ poſſeſſiõis queſite
vnico actu. Dic, vnus pꝫ in tex.aliũ ponit gl.nõ eſt a poſſeſſiõe
illa repellend⁹,imo tuend⁹:vt lite pen.ꝑ totũ.xvj.q.iiij.volum⁹.
niſi ꝯſtet ꝙ vi,aut clã,vel ꝑcario poſſederit:qꝛ tũc q cedit,autho
ritate ſua poterit reuocare. Hoc vltimum refers ad id qḋ dt de
precario:nã ẽt violentũ ⁊ clandeſtinũ poſſeſſorẽ nõ lꝫ ꝓpria au
thoritate repellere. Item inquãtũ ſentit poſſeſſione nõ tuendũ,
q clam,vi,vel ꝑcario,⁊c.bñ dt inquãtũ intentat̃ interdictũ reti
nende,⁊ hoc cõſtringe ad eũ,a q̃ hꝫ clã,vi,vel ꝑcario,vt dixi ſu
pra:quo ad ꝑcariũ nõ ꝓcederet.qḋ innuit gl.qꝛ imo tuet̃,⁊ ſi age
ret recuꝑãde,qꝛ tũc tueret̃,⁊ admitteret̃ ſic agẽdo,vt dictũ eſt
38 ſupra. ❡ † Querit glo.q̃re dicat̃ quaſi poſſeſſio. Rñ.⁊ bñ dt,vt
in ea in ſi.apparet.iij.q.i.reintegrãda.facit hoc mõ,qꝛ ibi tex.vꝫ
velle ſolas res corporales reſtitui,⁊ ex ꝟbis res eccleſie ꝓprias,
vel ſuas ſubſtãtias ꝑdiderit:ſed ꝑ hoc nõ negat q ꝓ iure incor
porali dect̃.qo alibi exp̃mit̃.ij.q.ij.null⁹.ff.de ſer.l.pen.in ſi.ſm
39 Jo.And.⁊ Uin.hic. ❡ † Opp.ꝙ hec reſtitutio ſit inanis:quia
eo reſtituto ex vna manu,ex altera ſentẽtia ſuper ꝓprietate lata
attrahet ad ſe poſſeſſionẽ.i.e.cũ dilect⁹. Glo.fatet̃ ꝙ hec eſt ver
balis reſtitutio. Jo.And.dt ꝙ in facto fuerũt reſtituti,cũ fue
rit caſſata electio eis ꝯtradicentibus,⁊ excluſis facto.ſm Hoſ.
Sed forte glo.⁊ Lau.conſiderauit ꝙ id iã dictũ erat ſupra. Jo.
Cal dt,⁊ bene,ꝙ non videt qualr̃ hoc facto fuerit reſtitut⁹, vel
facto ꝑ hoc ꝙ caſſata ſit electio.qꝛ hoc ſit abſq̃ reſtõne poſſeſ
ſionis:ad nullũ eñ actũ poſſeſſiõis,vel q̃ſi,reſtituunt̃. De quo
remittit̃.i.e.cũ dilect⁹.i.vi.q. Jḋ pt dici ꝙ lꝫ poſſeſſio non reſti
tuat̃ facto,ſꝫ ſolo ꝟbo,nõ eſt inanis q̃ ad fruct⁹ mediũ tpis pce
ptos ꝯ poſſeſſionẽ:qꝛ retractant̃,vt vides hic actũ electiõis,q
fruct⁹ eſt q̃ſi poſſeſſiõis ad ꝑiudiciũ,alſ poſſeſſorio attẽtatũ re
tractari:⁊ hoc reſpectu dꝛ facto reſtitui ad fruct⁹,⁊ ꝟbo ad poſ
ſeſſionẽ.de q̃.i.e.cũ dilect⁹.notabit̃. Nõ ob.ſi dicat̃ ꝙ ex q̃ erat
ꝓbatũ de ꝓprietate ſimul deducta,ꝙ nõ debebat reſtitui,cum
notorie cõſtaret de proprietate,⁊ notorie talis excẽptio repellit
poſſeſſoriũ:vt in.c.cõſtitut⁹.de ſi.ꝑſby.⁊ qḋ ibi no.qꝛ de hoc nõ
fuit oppoſitũ,ſꝫ ſolũ actũ.ꝯ.c.ij.vel nõdũ erat fctã publicatio te
ſtium ſup ꝓprietate,⁊ ſic ad huc erat in dubiũ. Nõ ob.ꝙ hoc cõ
ſtaret iudici,q teſtes examinauit:qꝛ ex illo ſolo nõ habuit ple
nã notitiã:vt ar.de teſti.vltra tertiã. Itẽ lꝫ ei ꝯſtaret,nõ ꝯſtabat
aliis,vñ nõ erat notũ ſibi ⁊ aliꝭ.ij.q.i.qñ Nõ ob.ꝙ notoria eſſet
ꝓprietas ex fundamẽto iuris cõis,⁊ ſic nõ dꝫ obtinere,alſ op
ponere i poſſeſſorio.de reſti.ſpo.ad decimas.lib.vi.qꝛ de hoc nõ
opponebat̃,ſꝫ agebat̃.ꝯ.de or.cog.c.ij. Itẽ teſtes erant ꝓducti ꝑ
parte clericorũ ſup ꝓprietate,q forte nõ erãt publicati,q potue
rũt aliq̃ mõ ſpãli obfuſcare notoriũ. Ad h.ꝯ.c.ad vltimũ. Sꝫ nõ
plꝫ:qꝛ ſi ꝓcedit̃ ad ſniam,erãt publicati. Itẽ hic poſſeſſio erat
iuſtificata ex patiẽtia lõga canonicorũ:⁊ illa eſt apta ad ꝑtũ poſ
ſeſſoriũ ꝯ notoriũ. Procedũt ꝯria, qñ aliter nõ iuſtificat:q̃ caſu
illa nõ eſt apta ad ꝑtũ poſſeſſoriũ:qꝛ notorie eſt iniuſta:vt no. Jn
no.hic,⁊.ꝯ.de poſſu.ꝑla.bone.§.ad qḋ de ꝑſcr.c.ij.lib.vi. Uenio
40 ad ver.verũ. † Nota.i.ꝙ libell⁹ eſt latiſſimi iuris,vt in eo veniãt
oĩa,de quib⁹ nõ eſt actũ vt veniãt. Ad hoc cõcor.in glo. Quod
eſt verũ,dũmodo quomodocunq̃ poſſit ꝓprie vel improprie ac
cõmodari verbis libelli,ẽt ſm latiſſimã ſignificationem. ❡ No.
ſcḋo ꝙ ſuper iure eligendi principalẽ prelatũ in eccleſia collegia
ta capl̃m fundat intentiõẽ de iure cõmuni. Ad hoc.ꝯ.de elec.c.i,
41 ❡ † No iij.ad concludendã preſcriptionẽ,vel cõſuetudinem nõ
ſufficit ꝓbare tantũ vſum,vel quaſi poſſeſſionẽ,niſi ꝓbet̃ legiti
42 mo tpe cõtinuata,⁊ ꝑſcripta. ❡ † Nota.iiij.ius eligendi ab ex
trinſecis de capitulo preſcriptibile quo ad ius interſſendi cõi
43 tpe. ❡ † Not.v.ꝙ vbi dant̃ due mutue petitiões ſup eodẽ iure
directo ꝯrie ille obtinet vicẽ actoris,etiã ſi pendeat,ꝯ quẽ facit
ius cõe,⁊ ad illũ vt actorem ſi nõ ꝓbat dictanda eſt ſnia:quia ad
illũ incumbit onus ꝓbandi,cũ alterius ſit intentio cõi iure fun
44 data. ❡ † No.vi.ꝙ cõcurrẽte fundamẽto poſſeſſiõis ex vna pte
⁊ fundamẽto iuris cõis ex altera,obtinet ius cõi poſſeſſione,⁊
ꝙ poſſeſſio ꝯ ius cõe nõ relevat ab onere ꝓbandi ſup ꝓprietate
qñ ꝓprietas principaliter deducit̃ in iudiciũ, ẽt ſi principaliter
45 ab alia ẽt pte ſit deducta,⁊ ipſe i aliq̃ petitiõe ſit re⁹. ❡ † Opp.
ꝙ ex parte canonicorũ ſeu clericorũ,nõ fuerit deductũ petito
riũ,cũ poſſiderẽt,⁊ poſſidẽti nulla ꝯpetit actio petitoriũ. Inſtit.
de actio.§.alio quoq̃.de iud.examinata. Sol. Dicit gl.poſſiden
ti nõ datur petitoriũ pro re corporali:qꝛ cõpetit ſolũ ad rẽ ven
dicandã.C.vbi in rẽ actio.l.i.ff de rei vẽd.l.q reſtituere.ſꝫ bñ dat̃
poſſidenti pro iure incorporali:qꝛ dat̃ ad tuẽdũ quẽ in poſſeſ
ſione.ff.ſi ſer.ven.l.haru.⁊.l.ſicut. Hic a de clericis dabat̃ ꝯfeſſo
ria,qꝛ dicebãt ſibi ius cõpetere:⁊ negatoria dabat̃ negãtib⁹ ca
nonicis. Et ſic dꝫ intelligi qḋ hic dꝛ,vtrãq̃ ptẽ deduxiſſe in iu
46 diciũ,⁊c.libellos aũt vide in Spe.e.ti.§.ſi.ſm Jo.an. ❡ † Op.
dꝛ ꝙ oĩa veniũt in libello,de quib⁹ non eſt actũ ne veniãt,ꝯcor.
ff.de dolo l eleg.iter.ff de ꝟ.ob.l.q̃cq̃d. Dic in gñalib⁹,⁊ vniuer
ſis iudiciis veniũt oĩa:⁊ in his ꝓcedit rła. In ſingularib⁹ iudi
ciis veniũt adhuc oĩa:vt.l.ediles.§.itẽ ſciẽdũ.ff.de edi.edic. Jn
ſtricti iuris,ſi libellus eſt gñalis,⁊ nõ petit̃ ſpecificari,omnia ve
niunt:vt.l.ſi.C.de anna.excep. Si eſt ſpecialis,veniũt illa tantũ
de quibus eſt factũ. Ex hoc no.ꝙ libellus eſt lati vel ſtricti iu
ris ſm naturã actionis in iudicio deducte. Tu dic, ⁊ hoc eſt de
mente gl.omnia veniunt in iudicio, que ſunt proportionabilia
nature actiõis i iudiciũ deducte annexa,vel illius accidẽtia. Jlla
autem que ſunt omnino extranea ab actione,⁊ verbis libelli,ta
lia nõ veniũt:ſufficit tñ ꝙ quoquo modo trahibilia ſint ad ver
ba libelli,ẽt ſm latiſſimã,⁊ impropriam ſignificationẽ.vt not.in
l.ſed ⁊ ſi poſſeſſori §.ſi ff.de iureiu.⁊ dixi in.c.examinata.de iu
di. Per hoc dicũt doc.ꝙ libello impersonali poteſt ſeq ſnia ſup
hypotheca C.de preſcr.xxx.an.l.cũ notiſſimi.qꝛ illa eſt ad per
ſonalẽ acceſſoria,vt ibi. Sic ẽt dt Bart.in.l.ſolemnus.ff.de iudi.
vñ verba hec extracta ſunt. Per hoc dicit Bar.in d.l.ſolemnus
ꝙ q̃cq̃ libellus detur corã arbitro,vel in actione ſtricti iuris,ni
hilominus late interpretabitur quantum capit communiſſum et
verba,⁊ quãtum etiam capit actio:qꝛ naturã actionis libellus
intelligitur,vt eſt dictũ. ❡ Opp innuit in libello tantum conti
neri,⁊ ſuper eo ſententiari poſſe qḋ eſt in libello comprehẽſum:
contra Inſti.de actio.§.ſi iurãs.cũ ſimi. Sol. ꝯtrariũ colligit̃ ex di
ctis an ſint oĩno ꝯiuncta,vel extranea,vt eſt dictũ,vel ꝓportio
nabilia nature actiõis. Jnquantũ dicit gl.ponit hic petitionem
hereditatis ſub gñali actione,male dicit:quia uno vniuerſali

eſt. de quo de lib. obla. c. j. de off. or. c. querente. p Inn. Idē Jo.
And. in addi. Spec. in tit. de act. ꝛ peti. §. j. ver. ꝛ not. in. xiij. col.
47 ¶ † Opp. ꝙ cōſuetudo inducatur ex tribus vicib⁹. C. de epiſc.
aud. in. l. iij. Dic ꝙ nō inducit cōſuetudinē, niſi in criminalib⁹,
ſm gl. Cōſtituit tñ quē in quaſi poſſeſſione, in qua defendit, do-
nec ſequat ꝯ eū ſnīa. xv. ahas. xxiij. q. ij. ſermaū. vt lite pend. c. j.
Tn dic ꝙ nō inducit cōſuetudinē preſcript. l. Sed de hoc nic vt
48 dixi de cōſue. c. fi. ¶ † Opp. ꝙ nō querat ius eligēdi cōi tpe, ſꝫ
exigatur tps duplicatū, cū nō habeat cauſam cōtinuatā. ff. quē
49 ad ſer. amit. l. ſi cōſtituta. † Sol. Dicit gl. illud nō ꝓcedere de
iure canonico. alleg. de preſcrip. de quarta. Cōtrariū hoc ſoluit
per Inn. de preſcri. de quarta. per eū, ꝛ Jo. And. de elec. Cum ma-
na. ꝛ aliqd p Jo. xiij. q. ij. in ſumma. vbi dt ꝙ ſufficit ius, ꝛ cām
eſſe continuā. licet nō ſit cōtinuus actus. per. l. foramē. ff. de ſer-
ui. vrb. pred. Uera ſolutio eſt ꝙ ꝯria loquunt in ſeruitutibus a
re rei debitis, in quibus cū res non habeant animum diſconti-
nuum, actu operatur: quia ibi nō datur animi continuatio, cum
nō habeant res animū. Sec⁹ in iurib⁹ pſone in rebus debitis,
vt hic: qr ibi aīo hoīs cōtinuaī poſſeſſio: vt no. in. l. ij. C. de ſerui.
vbi per Cy. ꝛ Pe. in. l. ſeruitutes. ff. de ſerui. ꝛ Bar. in. l. iuſto. §.
50 nō mutat. ff. de vſuc. ¶ † Opp. innuit ſi foret pſcripta hūc obti
nere, op. in pſcriptione vel cōſuetudine nꝫ allegari titulus. j. de
preſcri. ſi diligenti. de deci. dudum. Sol. Glo. dicit. i. qđ ſpeciale
eſt in his incorporalib⁹, in qb⁹ patiētia habeī in loco tit. Pōt
ſic intelligi gl. ꝙ in icorporalib⁹ poſſeſſio hꝛi nō pōt, niſi patiēs
patiaī vtentē vti vt pro iure, ſuo, ꝛ vtens etiā vtatur vt pro iure
ſuo: vt. l. i. §. interdictum. ff. de iti. actuqꝫ pri. ꝛ. l. j. ꝛ. ij. C. de ſer.
Hoc aūt eo ꝙ vtatur vt pro iure ſuo, habet titulū putatiuū, qui
ſufficit ad preſcriptionē. l. Celſus. ff. de vſuca. ff. p empt. l. vulgo.
Nō placet hoc, qꝛ poſſeſſio pōt haberi ex vſu pro iure ſuo, licet
non putet ſe ius habere, vt dixi ſup litera. Item cū in vſucapio-
ne exigaī bona fides, res corporales ſola bona fide pſcriberent:
q: is dr bonefidei poſſeſſor, q poſſidet cogitatiōe dñi. C. de furt.
apud antiquos. Et hoc eſt falſum: opꝫ ergo ꝙ vt preſcribat, pu
tet ſe dñm aliq̄ ſingulari titulo putatiuo: ꝛ cā hec putādi in ſpe
cie precedenti reſpectu alicuius ſingularis tituli nō ꝓcedit, niſi
aliter ſaluet. Scdo ſoluit gl. ſpeciale eſſe in pſcriptiōe iuriū incor
poraliū, in qb⁹ nō eſt neceſſe allegare titulū, vt pꝫ in. l. ſi qs diu
turno. ff. ſi ſer. ven. hoc eſt ꝯ iura ſupra allegata. Glo. p ſol. tenuit
tit ibi. Obſtat ēt de pſc. c. j. lib. vj. vbi titul⁹ exigiī, qñ pſcriptio
eſt ꝯ iura, vt ē hic. Pōt prio dici qđ hec dec. eſt correcta. Uī ſecū
do, qꝛ hic titulū allegabāt. Ul. iij. ex toto pſcribere i⁹ eligēdi ꝯ ca
plm eſt ꝯ ius cōe: ꝛ tūc exigiī titulus. Sꝫ pſcribere ius intereſſē
di electioni, hoc nō eſt ꝯ ius cōe, ſed pter ius, vel ſm ius lxiij. di.
obeūtib⁹. Ideo talis pſcriptio ꝓcedit ſine tit. Hec nō ē bona: qꝛ
ſaltē eſt pſcriptio ꝯ pſcribētē: quo caſu exigiī titulus: vt. d. c. j.
Quarto, qꝛ ceſſat hoc ar. a ꝯrio ſenſu: qꝛ ꝯtrariū reperiī in iure
ſtatutum. ð elec. publicati. no. ꝛ de fo. cōpe. c. ſignificaſti. C. de cō
di. inſer. l. i. q. d. qđ idē foret, ſi eſſet ꝓbata ꝯſuetudo. Ho. dicit ꝙ
refert an deducaī vſus vt ꝯſuetudo ad ſeruitutē q̄rēdā, ꝛ nō exi
giī cā, ſꝫ vſus habeī loco tit. vī cāe, p. l. ſi qs diuturno an addu-
caī vſus ad q̄rēdū cēſum, ꝛ exigiī titul⁹: vt de cēſ. peruenit. Ra
tio, qꝛ hō ſine cā alteri nō obligaī. Inſt. ð obli. in prin. Sꝫ res ple
riqꝫ ꝯcediī occupāti ad ſeruitiū hominis facta. ff. de vſuris. in
pecudū. Et ſic facili⁹ acq̄riī ius in ea, ꝙ in hoīe. vnde ſi nihil te-
neo a te, nō debeo tibi cēſum, niſi aliđ ꝓbes. De quo. j. de cēſ. ꝙ-
to. ꝛ. c. peruenit. Scda ſol. tollit ex his, que no. p Ho. in. c. Cum a
na. qđ refert, an deducaī vt ꝯſuetudo, ꝛ nō exigiī titul⁹: an vt p-
ſcriptio, ꝛ exigiī: vt ibi. c. j. ꝛ ſi dicaī, hec nō eſt ꝯſuetudo, ſꝫ pſcri
ptio, vt patet p In. i. c. dilecto. de offi. or. ꝛ qđ no. in. c. fi. de cōſue
tu. Reſpōdeī qđ cū agaī ð q̄rēdo iure reſpectu dignitatis, qđ
alr q̄ri nō pōt, vt no. i. c. ꝯſtitut⁹. ð elec. Hoc ius ē, vt pꝫ, ꝛ ſic eſt
ꝯſuetudo: ſꝫ put ibi dixi, ſ. in. d. c. fi. hoc nō pōt eſſe niſi pſcriptio
qꝛ ius actiue eſt ad cōmodū certe pſone, vel loci: ꝛ put paſſiue ꝓ
iudicaī eſt ad incōmodū certaꝝ pſonaꝝ: vnde nō vī qđ ſit cōſue
tudo, ſed pſcriptio. Itē ꝛ ꝯſuetudo ꝯ ius exigit cām, ſicut pſcri
51 ptio titulū: vt dixit hic notabilr glo. ¶ † Hic ſunt duo vidēda.
Primū an poſſit pſcribi i⁹ eligēdi i eccl'ia. Scdo, an cōi tpe. Ad
pmū qdā dicūt ð nō pſcriptibile: ꝛ hoc tꝫ Jo. An. ꝛ Uin. qꝛ tale
ius nō pōt, niſi ex puilegio cōpetere: alia aūt ipreſcriptibilia ſunt
xciij. di. illð. Jo. dixit hic pſcribi poſſe etiā p laicū. ð iure pat. no
bis. Alij ꝙ nō a laicis, ſꝫ clericis. Dic qđ eſt pſcriptile ius pſētā
di etiā a laico: put habeī i dicta decre. a nobis. quinimo ꝛ vnde
ius pſentādi, vt no. ð elec. querelā ꝛ. c. Maſſana. Ius aūt eligēdi
nō, qꝛ p illð iniciaī matrimoniū: vt i. c. maſſana. ꝛ. c. ſacroſancta
ꝛ no. In. eo. tit. qđ ſicut. Ad ſm aūt qđ dicēdū veritates ſunt ex
ſolutionib⁹ ad ꝯria Reperio etiā in ſolutionib⁹ ꝯiij modernos
vācillaſſe, ꝛ vltra. vij. ſo. ð. poſitas, Alij ſoluūt qđ in his, q̄ ſunt
modici pīudicij, nō exigiī titul⁹, etiā in quātū pſcribiī cōtra ius
vt. l. ſi quis diuturno. In his aūt, que grauis pīudicij ſunt, ti

tulus exigitur: nam ꝙ quis interſit electiōi, nō eſt graue pīudi
cium: ſed ꝙ ius decimandi colligat, ꝛ acquirat, vel funerandi,
hec ſunt grādis pīudicij. Ad hoc qđ no. in. l. j. in fine. ff. ne aqua
plu. ar. Scdm hāc ſi leuis cēſus acq̄reī q̄ri, vel leuis decima, hoc
eſſet abſqꝫ titu. pſcriptibile. qđ negat decre. j. Itē cū, ꝓpter qđ nō
pſcribiī ꝯ ius, eſt, qꝛ iniuſta pſumiī poſſeſſio: vt pꝫ in. d. c. j. Hec
ratio cōcludit, ſiue agaī de leui, ſiue de graui. Igiī nō procedit
preſcriptio. Reiecta hac diſtinctione. ideo quidā aliđ modē ui
dicāt ꝙ in iurib⁹, in quibus poteſtas trāſferēdi pendet a ptāte
eorū, ex quorū patiētia hī poſſeſſio, in illis nō exigitur titulus:
vt in participatione iuris eligēdi. de elec. cū Uin. q: ex ſola patiē
tia habeī titulus. In his aūt, in quibus ex patientia nō habeī
titulus, vt qꝛ nō pendet a ptāte eorū, ex quorū pati acq̄riī poſ-
ſeſſio trāſferre ius tunc nō pſcribeī cōi tpe, niſi alī⁹ deī extrinſe-
cus titul⁹. Iſta fuit, vt audio, antiq̄ ſolo Pau. de Liaz. vt recu
tat hic Jo. de Lig. ꝛ fuit mea primo anno, in quo legi in decre.
ſꝫ nō eſt pfecta. Primo, qꝛ ex hac ſequereī ꝙ ſi mulier patereī
virū tenere bona eius loco dotis, ꝙ ex hoc acq̄reret vir titulo
dotis illa bona, ꝯ id, qđ diſputat Bar. in. q. illa mulier hñs pa-
trimoniū. de qua dicī. j. de cenſi. peruenit. Item qꝛ lꝫ ex pati ca
nonicorū poſſit pticipari ius eligendi pro vna vice vel duabus
vicib⁹, ius tñ ipſum cōſtituere nō pēdet a ptāte canonicorū, vt
in ꝑpetuū pticipeī abſqꝫ ſolēnitate debita, vt cōſenſu epi: qꝛ ex
hoc alienaī ius eccleſie Et hoc no. Cōpo. de elect. cōſtitut⁹. vbi
vī caſus ꝙ poſſeſſio nō iuſtificaī ſine titulo, ꝛ iuſto: nec quis ad
mittiī, niſi illā iuſtificet ex titulo. Dic ergo, i his, q̄ ſunt grauis
pīudicij. ſiue ꝯ ius, ſiue ſm ius, ſemp exigiī titul⁹. nec ſufficit
q̄ſi poſſeſſio, vel poſſeſſio cū patiētia: qꝛ in talib⁹ patiētia nō eſt
loco tituli. ff. de vſuc. l. Celſus. ꝛ ſufficit verus, vel putatiu⁹, tam
ab aliquo putatiuo titulo ſpāli trāhēte originē, ꝛ a iuſta cā: non
aūt ſufficit ꝙ putet rē ſuā eſſe, vel ius ſimplr, niſi hēat ſpecificā
cauſam hoc putādi. In his aūt, q̄ ſunt leuis preiudicij, ſi ex pa-
tiētia ei⁹, a q̄ hī poſſeſſio, eo ſolo iuſtificaī poſſeſſio, ꝛ ꝯ eā tolli
tur pſumptio iniuſtitie, tūc adhuc ꝓcedit pſumptio abſqꝫ titu
lo, ſiue pſcribaī ꝯ ius, ſiue ſm ius, vt hic: qꝛ cā, ꝓpter quā nō p-
ſcribiī abſqꝫ titulo, qñ poſſeſſio nō hꝫ reſiſtentiā iuris, eſt, quia
poſſeſſio eſt iniuſta: niſi ergo aliter iuſtificeī titulus, nō procedit
pſcriptio q̄ ēt in iurib⁹, ꝛ q̄ ſunt modici preiudicij non procedit
ex iniuſta poſſeſſione. Ubi ergo patientia iuſtificat poſſeſſionē,
ꝓcedit pſcriptio, vt hic pꝫ. Duo ergo hic concurrunt quare hic
pſcribaī cōi tpe, modicitas preiudicij, ꝛ qꝛ ex pati iuſtificaī poſ
ſeſſio, ꝙ ꝙ nō pendeat a poteſtate eorū perpetuo ius transferri.
Hoc voluit dicere h gl. ꝙ patiētia hī loco tituli. i. iuſtificat poſ-
ſeſſionē ſicut titul⁹. Et ex hoc pꝫ ꝙ ſi agitur queri totū ius eli-
gendi contra ius cōe, quod non procedit pſcriptio abſqꝫ tit. qꝛ
agitur de graui preiudicio. Nō obſtat ſi dicaī ꝙ ex ſolo pati nō
iuſtificatur poſſeſſio intereſſendi electioni: qꝛ nō pendet a ptāte
canonicorum transferre hoc ius vt perpetuum: vt not. de elect.
conſtitutus. Cum ergo nō poſſint trāſferre, nō pñt dare titulū.
Et ſi putet ſe qs ex hoc iuſte poſſidere, errat in iure, ꝛ iure reſi-
ſtente, ꝛ ſic nō eſt in bona fide. de reg. iur. ea, q̄. lib. vj. C. de iu. fiſci.
l. prohibitū. lib. x. Dic ꝙ lꝫ nō pēdeat a poteſtate eorū transferre
re proprietatem, vt in perpetuū pendet ab eorū poteſtate tranſ-
ferre poſſeſſionē, cum poſſint participare, ꝛ ex eorū pati, iuncta
temporis continuatione longa iuſtificatur poſſeſſio: vt no. de in
integ. reſti. c. ij. vnde data cōtinuatione vſqꝫ ad legitimū temp⁹
retro iuſta preſumitur: ꝛ ſic perfecta eſt pſcriptio. Nec ob. ſecun-
dum hoc idē dicetur in cenſu, ꝛ decimis. Rñdeo ꝙ hoc non p-
cedit in his, que ſunt grandis preiudicij, vt ibi. Nō ob. ð. de elec.
conſtitutus. vbi ex hoc ſolo quod per patientiam habeant cano
nicorum vel conuentus, non iuſtificatur poſſeſſio, imo iniuſta
preſumitur, niſi aliter titulus oſtendatur: ꝛ ſi oſtenditur, etiam
iniuſtus nō releuat: qꝛ ibi nō erant abbates illi in poſſeſſionem,
ſecundum vnam opi. glo. ibi. Item dato ꝙ eſſent in poſſeſſione,
ibi erat recens poſſeſſio, que iniuſta preſumitur, niſi aliter iuſti-
ficetur: vt ibi. ꝛ no. Inn. de reſti. in integ. c. ij. in gl. p monachos.
iuxta ſi. hic qñ antiqua eſt, que vna cū patientia, ꝛ qꝛ de modico
agitur preiudicio, ꝛ excōicationis tpis longinquitate iuſta pre-
ſumitur, niſi aliter probetur. In his ergo iuribus ſic poteſt con-
cludi: Quedam ſunt: in quib⁹ lex reſiſtit, vel pſumit, ſeu ius cōe
ꝛ poſſeſſionē iuſtificat omni caſu: ꝛ non procedit preſcriptio, nec
cum titulo nec abſqꝫ. de preſcri. cauſam. Quedam ſunt, in qui-
bus ius cōe reſiſtit, vel preſumitur non omni reſpectu, ſed cōi-
ter, ꝛ certo caſu aſſiſtit: ꝛ non preſcribiī, niſi probetur caſus ille,
ꝛ ſic ſpecialis cauſa, ꝛ titulus, quo poſſeſſio iuſtificaī: vt in cen-
ſu, decimis, ꝛ ſimilibus. de teſti. ſpo. ad decimas. lib. vj. Quedā
ſunt, in quibus ius cōe reſiſtit, vel preſumit, ſi tamen detur pa-
tientia eius, a quo hī poſſeſſio iuſtificaī ex poſſeſſionis longin-
quitate iuncta patientia: ꝛ preſcribiī abſqꝫ titulo, vt hic. Que-
dam ſunt, in qb⁹ ius poſſeſſioni nō reſiſtit ea data, ſꝫ nō appa-
te poſſeſſione,

te poſſeſſione, ſua vel poſſeſſionem nõ preſumat, ea tñ data eam non iuſtificat: q: iuſtificatur ex ſolo pati. Et in momentaneo etiã, a quo habetur poſſeſſio: ⁊ tũc preſcribitur abſq; tit. vt. l. ſi quis diu vſu. ff. ſi ſer. ven. de quo dicam in. d. c. ſi diligẽti. Pet. gloſ. opp. ꝙ nõ preſcribat̃ ſeruit⁹: q: a ð eſt in bonis, nec extra bona: ⁊ ſic appropriabilis nõ eſt: ergo nec preſcriptibilis. ff. de vſuca. l. preſcriptio. patet in. l. i. ff. de vſuf. leg. Glo. non ſoluit. Jo. And. remittit ad. l. ſeruitutes. ff. de ſeruit. Tu dic ꝙ id, quod dicitur ꝙ non eſt in bonis, eſt verum certo reſpectu, ſed non vniformiter: vt not. in. d. l. prima. nam in bonis eſt, ex quo pro ea com-
52 petit actio, ⁊ exceptio. ff. de acqui. re. do. l. rẽ in bonis. ¶ † Vltima gl. allegat concor. ad illam regulam, actore non probante: et dicit Vin. illam regulam non procedere litigatoribus preſentibus. ſecus ſi alter abſit non contracto ecremodicio, ad eſt. deſerto iudicio ante litis conte. de iudi. properandum. §. ſin aũt reus. Sed de hoc dicetur. j. de dolo. cauſam, que.

1 ☞ Petitorio ⁊ poſſeſſorio accumulato ab vna parte, poteſt ab altera parte petitorium accumulari.
2 Poſſeſſorio ⁊ petitorio ſimul accumulato quomodo iudex ſuper illis procedat.
3 Poſſeſſorij effectum, vel ſententiam ſuper poſſeſſorio non impedit probatio defectus proprietatis.
4 Non omnis talis eſſe reputatur, qui ſe pro tali gerit.
5 Poſſeſſorio agendi videtur quis poteſtatem habere eo quod confirmatus eſt, quaſi ex confirmatione nactus ſit poſſeſſionẽ. nume 8.
6 Poſſeſſorio agens in beneficialibus obtinet eo quod ſe probat electum.
7 Poſſeſſio apta concludi poteſt ad partum poſſeſſorij, abſq; canonica inſtitutione.
8 Electus confirmatus tamen electus quando poſſit agere poſſeſſorio pro iure electionis confirmate, qua ſpoliatus eſt.
9 Prelatus quomodo adepta poſſeſſione prelature agere poſſit nomine proprio poſſeſſorio pro rebus eccleſie ablatis.
10 Poſſeſſorio agẽs nomine proprio, vel alterius, an arctetur ad probandum titulum.
11 Reſtitutio non conceditur ex re, quam vitioſe quis eſt conſecutus.
12 Confirmatio nullum ius tribuit electo ex non canonica electione.
13 Reſtitutionis remedium prodeſt ſpoliato impetranti vt ſpoliator teneatur ad fructuum reſtitutionem.
14 Alimenta recipit pupillus ab herede ſcripto, qui appellauerat vſq; ad finem litis mote ratione teſtamenti inofficioſi.
15 Poſſeſſor momentaneus, etiam iuris eligendi, vel conferendi, non valide eligit, vel confert.
16 Petitorium ⁊ poſſeſſorium in cauſa recuperande quando videantur incompaſſibilia, vt cumulari ſimul in iudicio nequeant.
17 Iudex etiam eccleſiaſticus de quibus rebus videatur ipſo iure incompetens.

Cum ſuper. Idem dicit qđ ſ. xxi. Prima deciſio narrat factum. Scđa diffinit. Et primo poſſeſſoriũ, ſcđo petitoriũ, ibi: ve-
1 rum. ¶ † Not. i. ꝙ accumulato petitorio ⁊ poſſeſſorio ab vna parte, ab altera poteſt petitoriũ accumulari: ⁊ tunc poſſeſſorij pendentia nõ facit ſilere petitoriũ: ⁊ ſic ſuper eodem iure poſſibilis eſt accumulatio, ⁊ concurſus petitorij ⁊ poſſeſſo-
2 rij ab vna pte, ⁊ petitorij ab altera. ¶ † Nota practicã ꝓcedẽdi ſuper petitorio ⁊ poſſeſſorio ſimul accumulato: q: prius termi-
3 natur poſſeſſoriũ, ſcđo petitoriũ. ¶ † Nota ꝙ vbi in eadẽ inſtãtia ſimul conſtat de poſſeſſorio, ⁊ ꝓprietatis defectu, ꝓbatio defectus proprietatis, ex quo aliud non opponitur, non impedit
4 ſententiam ſuper poſſeſſorio, nec poſſeſſorij effectum. ¶ † Nota ꝙ non ſequitur, quis gerit ſe pro electo: ergo vere eſt elect⁹. Nec ſequitur, hic gerit ſe pro prelato: ergo eſt prelatus. ¶ Not. illam
5 regulam, de qua re iudex ⁊c. ¶ † Nota arg. pro eo ꝙ quis eſt cõfirmatus, habere vr poteſtatẽ agendi poſſeſſorio, quaſi ex cõfir-
6 matione nactus ſit poſſeſſionẽ. ¶ † Nota agentẽ poſſeſſorio in beneficialibus obtinere eo ꝙ ſe probat electũ, licet non probet
7 ejicientem poſſidere, vel ſe electũ a poſſidente. ¶ † No. hic apertum ꝙ concludi põt poſſeſſio apta ad partũ poſſeſſorij abſque canonica inſtitutione, ⁊ ſic abſq; vera proprietate tituli: opʒ tñ ꝙ hẽat beneficiũ authoritate ſuperioris: ⁊ ſic oportet ꝙ poſſeſſio coloretur patientia ſuperioris, ⁊ titulo extrinſece colorato. ¶ Nota practicã poſſeſſorij, vt decernat reſtituendum: ⁊ ſic vi-
8 detur ꝙ hec verba ſint apta ad reſtitutionẽ poſſeſſiõis. ¶ † Ueniõ ad dicta doc. Oppo. ꝙ electus eo ꝙ confirmatus non agit poſſeſſorio electus, q: ſolo titulo non acquiritur poſſeſſio. ff. de acqui. poſ. l. cum heredes. ⁊. l. ſi ex ſtipulatione. Sol. Fatet Inno. ꝙ ſola cõfirmatione nõ acquiritur poſſeſſio: vt. ff. de acquir. poſ. l. cũ heredes. Unde intelligendum eſt ꝙ hic poſſeſſionẽ apprehendit, vel aliter fuerit tradita: licet enim cõfirmatione cõſequatur licentiam ingrediendi, vt no. de elec. tranſmiſſam. nõ tñ cõſequit̃ poſſeſſionẽ. Item no. Arch. lxiij. diſt. ſi qui. ⁊ an ſola cõfirmatione illam poſſit acquirere, an vltra hoc exigatur inſtallatio: tangit hic Inno. d. c. de elec. trãſmiſſa. ⁊ not. Dy. in regula.
9 poſſeſſor. de reg. iur. lib. vi. † Sed obuiat ꝑdictis, q: tutor ante adeptã poſſeſſionẽ bonorũ pupilli pupillo ſpoliato agere poteſt noĩe pupilli poſſeſſorio: ſic ergo ⁊ prelat⁹. Sol. Dicit Inn. ſi prelatus vult agere poſſeſſorio reſpectu corporis bñficij. ⁊ reſpectu tituli bñficij, tunc anteq; adeptus ſit poſſeſſionẽ bñficij, agere non põt: adepta aũt poſſeſſiõe bñficij agere põt, ⁊ ꝓprio noĩe, ſi ſpoliat̃ petitorio, ⁊ poſſeſſorio: ⁊ ex hoc obtinebit vt reſtituat ad ſtatũ priſtinũ. ⁊ liberã adminiſtrationẽ ipſi⁹ epat⁹, vel ꝑlature, ſi eã liberã hẽat: vt hic, ⁊ j. de reſtitu. ſpo. Piſanis. ⁊ c. olim. ij. ⁊ de app. bone memorie. ſi vn⁹ liberã habeat, cõſequet̃ vn⁹ liberam: ⁊ tunc incidenter reſtituetur ad res, quas perdidit ſpoliatione poſſeſſionis adminiſtrationis bñficij. ff. de vi. ⁊ vi ar. l. i. §. q vi, ⁊ §. ſi fundus. Nã dato etiã ꝙ illas nondũ apprehenderit, vel non poſſideat, vł ſi poſſideat, nõ poſſideat noĩe ꝓprio, vt j. dicet̃. Sʒ ſi noĩe eccleſie, dato ꝙ iſte cõfirmat⁹, nõ tñ dat̃ interdictũ: q: principalr̃ interdictũ intẽtatũ ꝓ reſtõne q̃ſi poſſeſſiõis adminiſtrandi extẽdit. vt libere poſſit res adminiſtrare: ⁊ extẽdet̃ interdictũ acceſſorie, nõ ſolũ ad res poſſeſſiuas, ſed etiã nõ poſſeſſiuas, in qbus ꝑdidit facultatẽ adminiſtrandi, ſicut ꝓcedẽte ſpoliatione domus extendit ad res deditas, cõmodatas, vel depoſitas [ide] ablatas. ff. de vi. ⁊ vi ar. l. i. in prin. ⁊ §. qđ aũt. Licet eñi ꝓ eis nõ daret̃ interdictũ ꝑncipale, q: illa nõ poſſidet ciuilr̃ vel naturalr̃, ſʒ detinet. tñ acceſſorie veniũt. Nã principalr̃ interdictũ ꝯpetit ꝓ recuperãdo ſtatu ſuo, vel ſaltẽ iudicis officio: ⁊ poterit fundare libellũ noĩe ꝓprio: ⁊ veniẽt res eccleſie in reſtitutiõe incidenter. Ad hoc. l. i. §. deijcit aũt. ⁊ §. interdictũ aũt. ⁊. l. i. §. rectiſſime. ⁊. §. ex dic. ⁊ §. merito. ſic ⁊ interdictũ dat̃ ꝓ fructibus, dãnis, ⁊ expenſis. j. tit. i. grauis. de app. bone. Nõ ob. ſi dicat̃ ꝙ nõ intereſt ꝑlati noĩe ꝓprio, cũ nõ poſſideat: ⁊ interdictũ non dat̃, niſi intereſt. ff. de vi. ⁊ vi ar. l. interdictũ: q: interdictũ vel officiũ iudicis cõpetit ad rem ablatã, vel eius eſtimationẽ: ⁊ idẽ de iudicis offõ, etiã ſi nõ intereſt eius. l. i. §. qđ aũt. ff. de vi. ⁊ vi ar. nã ad rẽ locatam agit̃ interdictorie venit eſtimatio rei, tñ reſpectu rei non intereſt locationis: q: nõ eſt ꝓpria. ff. loca. l. ſi plures. §. vis maior. ff. locati. l. q mercedẽ. ⁊. l. ſeq. Hic põt dici ꝙ ꝑlati intereſt rõne adminiſtrationis, quã hʒ, ⁊ diſpẽſationis. xij. q. ij. c. ep̃s. ⁊ q: fructib⁹ ſuſtẽtatur: vt no. de pecu. cle. c. ſi. vñ ꝯpetit ei interdictũ, ſicut vſufructuario. ff. de vi. ⁊ vi ar. l. i. §. qui vi. l. ij. plurimũ. §. deiectũ. ⁊. l. ſequẽ. Quãq; agere vult ꝑlat⁹ ꝑncipalr̃ ad reſtõnẽ rerum eccleſie: ⁊ tũc eſt videndũ hic cuius res eccleſie dicant, ⁊ an ꝑlat⁹ illas poſſidere dicat̃, vel quis. Dicit Inn ꝙ ꝑlat⁹ nõ hʒ dñiũ rerũ eccleſie, ſʒ Chriſtus de quo per gl. de ver. ſig. cũ cauſa. Carpen. ⁊ ſi reperiat̃ in iure ꝙ talia bona ſint prelatorũ, vel clericorũ, illud verũ quo ad adminiſtrationẽ, ⁊ diſtributionẽ. ſeu diſpenſationem, pauperum vero ſunt quo ad ſuſtentationẽ. no. xvi. q. i. quõ qcqd. Non ergo dʒ dici patrimoniũ propriũ, qđ eſt cõe. de ꝑbẽ. c. ij. ⁊ talis adminiſtratio ob cõmodiorem adminiſtrationẽ diuiſa eſt ꝑ eccleſias diuerſorũ locorũ authoritate ſummorũ põtificũ: ⁊ ep̃is, ⁊ aliis prelatis conceſſa eſt adminiſtratio. xij. q. i. vendentes. ex his. ⁊ c. epiſcopo precipimus. per que dicit ꝙ ſi moriatur prelatus, ⁊ omnes clerici in eccleſia, dominium illorum nõ vacat: q: Chriſtus non moritur, nec poteſt eccleſia deficere. Unde ꝓprietas, ⁊ poſſeſſio remanet penes Chriſtum, qui viuit in eternum: vel penes eccleſiam ſingularem, vel vniuerſalem, que nunquam moritur, nec vnquam eſt nulla. xix. q. iij. c. ſi. ⁊ xij. q. ij. liberti. Unde non deficit heres eccleſie. in lib. feu. de fruc. ali. c. ſi clientulus. Per que concludit Hoſtiẽ. hic diſpenſationes conceſſas ſuper beneficiorum multitudine fore odioſas, cum valde iniquũ ⁊ iniuſtum ſit, cum multi eſuriant forte meliores: nam equa dʒ eſſe diſtributio. de conſti. cum omnes. quamquam epiſcopi noſtri tẽporis omnia ſibi appropriẽt. xcix. diſt. diacom. ¶ Ad primum ergo propoſitum dicendum quod pro tali non poteſt, nec poſſeſſorio agere, nec petitorio proprio nomine: ⁊ ſi vult agere nomine eccleſie, poteſt pro rebus ablatis etiam ante, quã eſſet prelatus, ſicut agit tutor pro rebus pupilli ante, quã ſit tutor: quia dato ꝙ illa non poſſideat, eccleſia poſſedit, cuius nomine agitur. Et per hoc non ob. l. cũ heredes. de acqui. here. ⁊ procedit hic concluſio, ſiue dicas Chriſtũ, ſiue prelatum, ſiue eccleſiã vniuerſalem, ſiue particularem poſſidere, ſiue epiſcopũ, ſiue aliũ prelatum, ſiue papam vicarium Chriſti ſemper tenendũ eſt prelatũ poſſe intẽtare actiões noĩe eccleſie. Sec⁹ in herede, aliq; occupet

poſſeſſionē: vt dicta .l. cū heredes. ⁊ hoc, q2 agēs ī poſſeſſorio h3
ꝓbare duo, poſſeſſionē ⁊ ſpoliationē, quā ꝓbare nō pōt, ex quo
nō apprehēdit poſſeſſionē. ff. de vi, ⁊ vi arma. l. ij. §. interdictū aūt
ſ. ti. j. ex tranſmiſſa ⁊ c. ex parte. ſm̄ In. Suo aūt noīe nō pōt pe
tere reſtitutionē rerū ꝓlatus, cū nō poſſideat. Pl⁹ tamē ſibi pla
cet qḋ no. ſ. c. cū in literis. ſ. de reſti. ſpo. ibi no. qḋ res eccleſie poſ
ſidet noīe ꝓprio: q2 equiparaſ vſufructuario, vel ſaltem vſuario.
Sed qd tenēdū ī hoc, dixi in repetitione. c. ſi ſ. eo. dic vt ibi: ⁊ vi
de Archi. ī reſcrip. ſtatuerū ⁊ qḋ no. ī offi. or. p̄ſenti. li. vi. Per q̄
dicūt dn̄i de Rota, ſua cōcluſione. xcix. qḋ ꝓ reſtitutione q̄ſi poſ
ſeſſionis pēſionis ſubtracte, q̄ ſoluta eſt p̄deceſſorib⁹, pōt agi poſ
ſeſſorio a prelato, vel intitulato in bn̄ficio noīe beneficij, dato ꝙ
ipſe nūq̄ fuerit in quaſi poſſeſſione ꝑcipiēdi illud ius, vel penſio
nē, per no. in. c. in literis. Qḋ dicūt verū, qn̄ alter nō poſſidet bn̄fi
ciū: alias dato qḋ eſſet ꝓprietari⁹ bn̄ficij, alter poſſeſſor, cū hoc
ſit colligere fructus, agere ad talē penſionē, ⁊ tales effectus ſequi
tur poſſeſſorē, ſic exigēdo ſpoliaret, ⁊ ius ſibi diceret: qḋ nō licet.
10 qḋ me. cā. extat. C. vnde vi. ſi qs in tātā. † Annquid aūt agēs poſ
ſeſſorio tali nō arcteſ ad ꝓbādū titulū: Videſ qḋ nō, ꝑ. l. cogi. C.
de peti. here. ⁊ c. in literis. de reſtitu. ſpo. Cōcludit, q2 ſi agēs poſ
ſeſſorio hoc caſu nō poſſideat, op3 ꝙ probet titulū: vt no. ī elec.
tranſmiſſam. ⁊ arceatur ad ꝓbādū plene: q2 actor eſt, ⁊ nullā ha
bet ꝓbationē ꝓ ſe, vt eccleſia: vt. ſ. eo. c. j. ⁊ q2 intereſt illorū, ɔtra
quos agitur: q2 ſoluendo non liberantur, ſm̄ Inn. de elec. nihil.
ſi poſſidet, ⁊ eſt recens poſſeſſor, dicunt idem. not. de conceſ. pre
ben. q2 cunctis. in glo. ꝙ plures. ibi nec ob. Et eſt ratio, q2 ex tali
recenti poſſeſſione nō preſumitur bona fides, nec iuſtus titulus.
no. de in inte. reſti. c. ij. in gl. per monachos. ad ſi Idē ſi lōgo tpe
poſſediſſet, vbi aliqua preſumptio facit cōtra eū, vt q2 cōpetito
rē habet, ⁊ litē ſuper bn̄ficio patiſ: vt no. Inn. in. d. c. q2 cunctis.
alias ſufficit ꝓbare poſſeſſionē, ſm̄ Inno. in. c. trāſmiſſam. ⁊ c. ni
hil. ī elec. ⁊ no. de eo, q fur. or. re. innocuit. Sed nec eſt neceſſe qḋ
ꝓbeſ titul⁹. Ad hoc qḋ no. ī p̄ſump. illud. ꝑ Inn. Fatetur tamē
qḋ ī caſib⁹, in qbus docemus de titulo, nō requiſ ita arcta ꝓba
tio, ſicut ſi principaliter ageret, ꝑ ea, que no. Inn. de notorio. ſ. ī
ver. ſigni. veniens. de quo per eū. ſ. titu. j. in literis. Per hec di
cit Spe. in tit. ī pe. ⁊ poſ. §. j. ver. ſed pone vacāte. x ij. col. ꝙ vacā
te eccleſia, ſi qs poſſeſſionē ſit ingreſſus eccleſie ſubſtitutus pre
latus pōt agere cōtra eū, tanq̄ contra inuaſorē: ꝙ poſſeſſio nō
eſt vacans, imo eccleſia poſſidere cēſetur. Ad hoc qḋ no. de ꝓba.
in preſentia. in. d. §. no. qḋ l3. ⁊ in dicto ver. l3 in tꝑalib⁹. ad hoc.
C. de epiſ. ⁊ cleri. raptores. l. iubemus. §. ſi qn̄. C. de ſac. ſan. eccle.
11 ¶ † Opp. ꝙ non reſtituaſ, ex quo cōſtat de defectu ꝓprietatis
in iudicio: vt p3 de fil. preſb. c. ɔſtitut⁹. Sol. Dic ꝙ nō reſtituiſ:
⁊ ad literā dū ī hic, iuſtitia mediāte, ⁊c. dic. i. ſuaderet iuſticia ꝙ
reſtitueretur cū effectu, cū poſſeſſionē habuiſſet, niſi ɔſtitiſſet ꝙ ele
ctio fuiſſet vitioſa, vt ſequiſ. Vel ſuaſit iuſticia ꝙ reſtitueretur ſo
lo verbo. ī. c. proxi. ⁊ ſ. c. cū dilect⁹. Vel 2m̄ loquiſ, qn̄ fuit peti
toriū deductū ꝑ viā exceptiōis, hic qn̄ ꝑ viā actionis: nō tn̄ ꝙ
12 reſtitutio eſt verbalis: ⁊ idē no. ī. c. px. ¶ † Venio ad gl. Opp.
ꝙ agere nō poſſit ɔfirmat⁹: q2 cōfirmatio, non exiſtente canoni
ca electiōe, nullū ius tribuit, vbi electio canonica nō fuit. ī elec.
cū inter. ⁊ c. cū dilect⁹. Gl. fateſ 3, ꝙ confirmatio nō tribuit ius
in ꝓprietate: ſi tn̄ poſtea ſpoliaſ, nacta iam poſſeſſione d3 reſti
tui, ꝙuis electio nō fuerit canonica, vt hic p3. Io. de Ligna. dī
ꝙ ꝑ cōfirmationem electionis mīn⁹ canonice reſpecta introdu
ctorū a iure poſitiuo per papā facta ex certa ſciētia validaſ, ſi ꝑ
inferiorē non purgaſ, transfert tn̄ onus ꝓbādi in excipientes.
de accu. ſuper his. Operaſ ēt effectū adminiſtrādi. l. ij. ff. qḋ fal.
tu. autho. opaſ etiā effectū validitatis ſcḋe electiōis, prima nō
caſſata. de quo de excep. ſ. la. iter dilectos. de elec. auditis. ⁊ c. qḋ
ſicut. ⁊ c. dilecti. Io. de Lig. Itē operaſ effectū trāſlatiōis poſ
ſeſſionis: q: ex mīn⁹ iuſto titulo trāſfertur poſſeſſio. ff. de vſu. l. j. §.
13 ſi iur. ¶ † Op. ꝙ hec reſtitutio ſit fruſtratoria, cū ex vna manu
reſtituaſ, ⁊ ex altera ſibi poſſeſſio auferaſ. ſ. eo. cū dilect⁹. Fateſ
gl. ꝙ hec reſtitutio eſt ſuperuacua q̄ ad effectū, ⁊ verbalis: ⁊ nihil
operaſ, niſi ꝙ in hoc ſatiſſit iuri. ff. de iudi. l. de qua re. ad hoc. ſ.
eo. cum eccleſia. vide ſimile in cle. j. de ſup. neg. prela. Vel dic ſe
cundo qḋ quo ad fruct⁹, quos percepit ſpoliator, ⁊ percipere po
tuit, ꝑderit: q2 obtinebit cōdemnationē, ⁊ reſtitutionē fructuū
vſq3 ad tp̄s lit. cōteſt. ſuper petitorio, ꝓpter ea q2 ſibi ius dixit. Sz
dubitat gl. nunquid ipſe fruct⁹ ipſos retinebit, ⁊ an eo reſtituto
ſi duraret in poſſeſſiōe, illos reciperet. Glo. arg. ꝙ ſic: q2 alimen
to: ⁊ c. q̄ nō preiudicat veritati. ff. de his, q ſunt ſui, vel alie. iur. l.
ſi iudex. quāi dicat, l3 nō hēat iuſtitiā, alimētari tn̄ d3 interim.
14 † Sic ⁊ pupill⁹ ꝓpter inopiā ꝑcipit alimēta ab herede ſcripto,
q appellauerat vſq3 ad finē litis. ff. de inoff. teſta. l. ſi inſtituta. alſ
ſuſpecta. §. de inofficioſo. In 2m̄ arguit gl. ⁊ determinat: q2 cū
canonicū non habuerit ingreſſum, d3 reſtituere fructus. de pre
ben. dilecto. de iure patro. cum dilectis. quia quaſi intruſus eſt

cui nihil ɔmodi hēre d3 ad hoc. de reſtitu. ſpo. frequens. lib. vi.
¶ Rota etiam dicit gl. ꝙ fructus illi reſtituunt eccleſie a qua ꝑ
cepit. Vinc. dī ꝙ interim h3 alimēta, ⁊ paſceſ donec electus, eo
ꝙ eſt plenarie reſtitutus. Io. tenet gl. alle. ꝙ cū ſtatim ſit receſſu
rus, non videtur reſtitutus: ſicut non videtur quis ſortiri forū,
ſi ſtatim eſt receſſurus. ff. de iudi. l. heres abſens. in ſi. de ver. ſig.
nam ⁊ ego. Nec ob. l. de inofficioſo. q2 ibi cōcurrebāt plura. Pri
mo p̄ſumptio nature ꝙ non fuerit ingratus, ⁊ preſumptio iuris
pro ſe late: nec hoc ſufficeret, niſi cōcurrerit inopia. Per que di
cit Vinc. ꝙ ad prelationem ſic reſtitutus non poſſet canonicos
creare, cū in inſtanti ſit deiectus, ⁊ ſn̄ia lata ſtatim habebit effe
ctum. ff. de penis. in ſeruorum. §. j. ⁊ l. qui vltro. ſecundum Vin.
15 ¶ † Nota bene ꝙ momētaneus poſſeſſor iuris eligendi, vel cō
ferendi, nō valide eligit, vel cōfert. Sic lauita. ī. eod. cū eccleſia. ⁊
ſimilia iura. Puto opi. verā, vt faciat fructus ſuos, ſi hēbat iu
ſtam cām credendi ſe canonice inſtitutū: alias nō. Io. de Ligna.
t3 ꝙ ſi in bona fide eſt, fruct⁹ nō teneſ reſtituere: vt q2 elect⁹ eſt,
vel confirmatus per non habētem poteſtatem, qui illā credebat
habere: ſi nō cōſtat de bona fide, tunc in reſtitutione momenta
nea an interim alaſ, qḋ modicū h3 dubium, ſi ſteterit ita modi
cū in poſſeſſione: ſed ſi diu ſic pendente lite, q2 eo reſtituto agiſ
ex officio vt oſtendat titulū, an interim debeat alimētari: dic ꝙ
alimentabiſ, ſed poſtea cōſtito de iniuſto titulo cōpellet reſti
tuere quod accepit, niſi ſit, vt dixi, in bona fide. Per q̄ decidit
Collecta, ꝙ ſi pendente, expectante, ⁊ appellāte 3 appellationē
fiat collatio p̄bende vacantis, ꝙ inſtitut⁹ per ep̄m teneaſ ad re
ſtitutionem fructuū: q2 non pōt eſſe bone fidei poſſeſſor lite pen
dente: ⁊ hoc, q2 h3 idē priuilegiū qḋ poſſeſſoriū: imo mai⁹ litis
pendentia. de app. bone. de maio. ⁊ obe. dilecti. de reſcri. ex parte
B. nā nulla allegata ſpoliatiōe, ſi appellās ꝓbat ſe tūc poſſediſ
16 ſe tpe appellationis reſtituiſ, vt ibi. ¶ † Glo. in verbo, petitoriū
opponit ꝙ petitoriū, ⁊ poſſeſſoriū ſimul a diuerſa parte nō pñt
accumulari: q2 pendentia poſſeſſorij facit ſilere petitoriū, vt p3
ī. de ord. cog. c. ij. Item q2 poſſeſſoriū intentās dicit ſe non poſſi
dere, ⁊ aliū poſſidere: nō pōt ergo per poſſeſſorem intentari peti
toriū, maxime cū poſſidenti non deſ actio. de iudi. examinata.
Glo. ponit primum intellectum, ꝙ fuit hic deductū poſſeſſoriū
⁊ petitoriū ab vtraq3 parte. Hoc non placet in poſſeſſorio recu
perande: q2 ſolū vnus fuit hic ſpoliat⁹: ⁊ recuperāde nō daſ nō
ſpoliato. Item agens poſſeſſorio dī ſe nō poſſidere, ⁊ eſt īpoſſi
bile ꝙ ab vtroq3 ſic diceſ, qn̄ ſurgat ɔtietas. Ideo ſcḋo dī ꝙ ab
vna parte fuit intētatū petitoriū ⁊ poſſeſſoriū recuperāde, ⁊ ab
alia petitoriū ⁊ poſſeſſorium retinende: tunc iudicia cōpatibi
lia ſunt, ⁊ nō obſtat ɔtietas. Item nō obſtat ꝙ poſſidenti non
detur petitoriū: q2 imo in rebus corporalibus, q2 cōpetit ad tuē
dam poſſeſſionem: vt no in. c. p̄cedēti. Vel tertio pōt intelligi ꝙ
hic ab vna pte deductū petitoriū ⁊ poſſeſſoriū actiue, ⁊ ab alte
ra vtrūq3 fuit deductū defenſiue: ideo ſup vtroq3 ꝓnūtiaſ. Et
dī Io. de Lig. ꝙ hic eſt ver⁹ ītellect⁹, ſm̄ quē caſus debet poni.
17 ¶ † Vltimo glo. colligit ꝙ de qua re iudex cognouit, ⁊c. ⁊ ab ea
excipit caſus. Fallit p̄io in cā ep̄i criminali, vbi cognoſcit archi
ep̄s, vel ɔſiliū ꝓuinciale: ⁊ tn̄ nō iudicat. iij. q. vi. q̄uis. ⁊ idem in
cauſa criminali patritij, cōſularis, ⁊ multorū ſimiliū. C. vbi ſena.
vel cla. l. quoties. Scḋo fallit in ſn̄ia lata a ſuperiore. de re iudic.
de cetero. ſed ibi nec cognouit. Fallit in priuilegio ſedis ap̄lice.
de iudi. cum veniſſent. Fallit ſm̄ gl. vbi ſola cognitio eſt demā
data dic vel pronūtiatio de cōſenſu partiū, vt. ī. de reſcri. ex par
te decani. Fallit etiam in incidentibus queſtionibus. de ord. co
gni. c. j. Item cum propter appellationem, recuſationē, vel reuo
cationem pronuntiare non poteſt minor iudex, qui cognouit.
ſ. de app. dilecti ⁊ c. ſi. requiris. ⁊ c. intimaſti. vt lite pend. eccleſia.
ij. Fallit etiam ſecundum Goſ. de app. conſtitutus. el. ij.

1 ☞ De proprietate agens ante concluſionē in cauſa poſſeſſo
rio adipiſcende vel recuperande agere poteſt, poſt cōcluſionem
vero ⁊ ante ſententiam, non poteſt, niſi iuſta ſubſit cauſa. nu
mero. 9.
2 Libellus in poſſeſſorio abſq3 concluſione valet.
3 Euocatus ad iudicium non dicitur tractus in cauſa.
4 Actiones vbi agenti plures ſimul competunt, poteſt ipſe com
pelli vt declaret qua velit actione vti. 7.
5 Citatus ad vnam cauſam ſi libellum datum ad aliam recipiat,
vel illi reſpondeat, poteſt ſententiari ſuper illo.
6 Interrogationes, que ad iudiciorum preparationem fiunt, de
bent fieri ante litem conteſtatam.
8 Iudicium inchoans dicitur ſe committere rei dubie.
9 Delegatus vt de proprietate cognoſcat, an videatur poſſe co
gnoſcere de poſſeſſione.
10 Poſſeſſorium adipiſcende ⁊ recuperāde quomodo poſſit accu
mulari pendente petitorio.

Renun

11 Renuntiare, ⁊ concludere in cauſa, an differant inter ſe.
11 Concluſum quando videatur in cauſa.
14 Agens petitorio ſi poſtea accumulet poſſeſſorium ſuſpendendo petitorium, an debeat in expenſis condemnari ratione actionis mutate.
15 Agens poſſeſſorio an habebit inducias, ex quo primo habuit inducias, eo agente petitorio.
17 Poſſeſſor bonorum quis dicatur.
18 Interdictū quorū, bono. vel Saluianū pro qbus reb° cōpetat.
19 Actio poſſeſſorij, ⁊ petitorij, an poſſit in eadem inſtantia concludi pluries.
20 Poſſeſſorium ſi accumuletur cum petitorio, quid fiet de prima inſtantia ſuper petitorio.
21 Super inſtantia antiqua vel noua qualiter venire poſſit reus.
22 Sentētia lata ſuper poſſeſſorio an reus poſſit petere vt ipſa poſſeſſio retractetur.
23 Petitorij inſtantia pendente in cauſa beneficiali an ſuſpendat petitorium vt procedi poſſit in poſſeſſorio.
24 Petitorio ſuſpenſo per intentationem poſſeſſorij ſi procedatur, ⁊ ſententietur in ſolo poſſeſſorio, ⁊ a ſentētia appelletur, ⁊ cōmittatur tota cauſa appellationis ⁊ negocij principalis, an partes poſſint redire ad petitoriam.
25 Poſſeſſorium recuperande ⁊ adipiſcende quā poſſit accumulari cum petitorio ante cōcluſionem in cauſa.
26 Poſſeſſorium retinende ⁊ adipiſcende an poſſit accumulari cū petitorio.
27 Actio petitorij ⁊ poſſeſſorij poteſt ſimul accumulari.
28 Actio petitorij ⁊ poſſeſſorij adipiſcende ⁊ recuperande an poſſit quandoque accumulari vbi non reſultat contrietas.
29 Interdictum quare dicitur interdictum.
30 Spoliato probanti violētiam ſibi illatam ſuper poſſeſſorio, an ſibi debeat adiudicari proprietas, vbi petit reintegari.

1 Paſtoralis. ¶ † Qui agit ꝺ proprietate, ante concluſionem in cauſa
poſſeſſorio adipiſcende vel recuperande agere poteſt,
poſt concluſionem vero ⁊ ante ſentētiam non poteſt,
niſi iuſta cauſa ſubſit. Et ſunt due partes principales. In primo
conſultatio. In ſecunda reſponſio, ibi: conſultationi. Secūda ſub
diuiditur in duas, quia primo ſubdiſtinguendo reſpondendo di
ſtinguit an ſit, vel non ſit concluſum in cauſa. Scdm membrum
pſequitur ibi: ſi vero. Prima pars tria facit: q2 primo reſpondet
ad primum diſtinctionis membrum. ſcda ibi: tam legali. reſponſum probat. Tertium ibi: alijs. pteſtatur. In verſi. ſi vero. vbi eſt
ſcda, ⁊ ſic etiam tria facit: q2 primo reſpondet ſcdo membro reſponſionis cauſam inſerendo, ibi: ne lites. Scda in ver. niſi. ponit
caſum exceptum, quem ſtatim exemplificat ibi: puta. Tertio ibi:
in his generalem dat doctrinam. Nos habemus hic tria principalia dicta, conſultationē, ⁊ reſponſionem, quando eſt concluſuz
in cauſa: tertio exceptionem cum ſua moderatione. Examinemus quodlibet iſtorum per ſe. ¶ Nota dicta dictorū primo glo.
2 expediendo. ¶ † Nota ſcdo quod procedit libellus in poſſeſſorio abſq; concluſione ibi aſſeric ſe ſpoliatum. iij. q. ij. quia pleſu
3 latus. de quo. ſ. titu. j. in literis. ¶ † Nota tertio quod quis dicitur trahere quem in cauſa, quem ipſe facit ad iudicium euocari.
Quod nota pro declaratione capituli. ſi diligenti. de foro comp.
4 ¶ † Nota quarto practicam quod vbi agenti poſſunt competere plures vie agendi, in ipſo principio ad partis petitionem interrogetur qua actione velit experiri. Et nota quod ſi iudicia compaſſibilia ſunt, licet alterū eligat, actor per hoc excluditur, quin
alterum poſſit intentare, ⁊ accumulare ad diuerſum competens:
⁊ ſic talis facti electio, vbi actiones ſui natura electione non tol
5 luntur, non impediunt accumulationem. ¶ † Nota argument.
quod citato ad vnam cauſam poteſt dari libellus ſuper alia, ⁊ valet iudicium, ſi reſpondet ad illam, licet non fuerit citatus: quia
ſufficit eum pleſentem recipere libellum. Ad hoc quod nota. de
elec. c. ſi. libe. vi. ⁊ l. in cauſe. §. cauſa cognita. ff. de mino. quia dici
6 tur cauſa cognita fieri, quod ſit eo preſente, vel citato. ¶ † Nota
quod interrogationes, que fiunt ad preparationem iudiciorum,
debent fieri ante litis conteſtationē. de quo de interrog. actio. l.
7 vbicunq;. ¶ † Oppo. quod non debuerit interrogari vt eligeret
quia poterat vtrunq; accumulare, vt ſequitur: ergo non compellebatur eligere. Dicit Pau. quod hic fecit concluſionē generalē,
petendo reſtitutionem, vel rem reſtitui, vel iuſtitiam ſibi fieri. de
ordin. cogni. c. ij. Unde vt ſciretur an intentaret poſſeſſorium, an
petitorium, vel vtrunq;, fuit interrogatus. Si enim vtrunq; ſpecificaſſet, non fuiſſet interrogatus vt eligeret. Et ſic habes practicam quod vbi libellus eſt generalis aptus cōprehendere plures
actiones, ad petitionem rei poteſt interrogari actor vt exprimat
actiones, vel agendi cauſas, ex quibus videatur quot, ⁊ que iudicia agat accumulare. Sic aliquādo interrogatur reus an velit
experiri. de iudi. c. j. Nō puto tamē ꝙ alteram compelleretur eligere: ⁊ ſi eligat, ſibi nō preiudicat quin poſtea compoſſibile poſſit
accumulare. Licet Abbas not. cōtra, ꝙ is, cui cōpetunt plures
actiones, cogitur eligere. De quo remittit de iudi. dilecti. ⁊ in
Spec. de actio ⁊ pe. §. j. in prin. ſm Pau. de hoc de elec. querelā.
eo. ti. vt quis duas. lib. vi. de tribu. qḋ in heredem. §. eligere. l. j. C.
de fur. ⁊ per Dy. in regula. nullus pluribus. lib. vi. per doc. in l. j.
8 C. de fur. per Innoc. de collu. deteg. c. fin. ¶ † Quero quare dicit
auſpicia. Reſpondet ꝙ ſicut olim inſpectu auium precipue cōſiſtebant auguria. xxvi. q. iij. c. j. poſt prin. ſic augurio, ⁊ rei dubie ſe cōmittit, qui iudiciū inchoat, cuius euentus eſt dubius, ſecundum Abb. ff. de pecu. l. qḋ debetur. ⁊ dicit gloſſ. ꝙ ſumuntur
auſpicia pro exordijs litis. C. de excep. l. pe. cū ſimil. C. de ſatiſd.
9 l. vna. C. de fal. l. vbi. ¶ † Oppo. cum gl. ḋ. quod nō poſſit hic deducere queſtionē ꝓprietatis. C. ſi a nō cōpe. iu. l. j. So. Gl. dicit. ſi
vtraq; cauſa eſt cōmiſſa: planum eſt. ſi cauſa ꝓprietatis eſt commiſſa: etiam cauſa poſſeſſionis cōmiſſa, videtur. ſi cā eſt ſimpliciter cōmiſſa: ⁊ cauſa poſſeſſionis vr̄ cōmiſſa, ſcdm gl. ⁊ hec, q2 cōtinentia cauſe diuidi non debet. ſ. c. j. ⁊ C. de iudi. l. nulli. Si eſt datus vt cognoſcat de proprietate tantū, nō pōt cognoſcere de cau
ſa poſſeſſionis: vt l. ſi de poſſeſſione. C. ſi a non cōpe. iud. Idem
Jo. ⁊ Uin. alle. de ſeq. poſ. ⁊ fruc. c. j. ⁊ dicit addēdū quod ibi no.
ſuper gl. j. ⁊ pro hoc videtur vna reſponſio ad legē illam. Uel ibi
delegans expreſſe prohibuit ne cognoſceret de poſſeſſione. Uel
ibi nō valuit pnunciatio ſuper poſſeſſorio, nō ex defectu iuriſdictionis, ſed ex defectu ꝓpoſitionis: q2 nō fuit datus libellus, niſi ſuper petitorio, ⁊ fuit pnunciatū ſuper poſſeſſorio. de ord. cog.
dilectus. ad ſi. Uel ibi dicitur ꝙ per ſententiam latā ſuper poſſeſſorio nō preiudicatur agere volenti petitorio, qḋ hic nō negatur:
eodē tñ tēpore eadē cauſa nō dz diuerſib° iudicibus cōmitti: vt
C. de iudi. l. nulli. Hanc materiā latius expediam de ſequeſt. poſ.
⁊ fruc. c. j. Gl. ſequēs eſt clara in ſi. dic vt de iudi. dilecti. ⁊ de elec.
querelam. ¶ Uenio ad ſcdam partē, in qua reſpōdet quid iuris
10 ante concluſionem in cauſa. ¶ † Not. ꝙ pendente petitorio pōt
accumulari poſſeſſorium adipiſcende, ⁊ recuperāde, ad finem vt
11 ſuper vtroq; ꝓcedatur ab eadem parte. ¶ † Nota quinto quod
aliud eſt renuntiare in cauſa, aliud cōcludere. Et ex his cōcluditur quod ab eadem parte poſſibilis eſt cōcurſus petitorij ⁊ poſ
12 ſeſſorij. ¶ † Not. ꝙ in alijs poſſeſſorijs a recuperande ⁊ adipiſcē
13 de nō hz locū regula, ſed illa in ſua natura remanent. ¶ † Quero quando dicatur in cauſa cōcluſum. Dic ꝙ quando ꝓbationibus facti ⁊ iuris renuntiatur, ita ꝙ nec de facto, nec de iure altera partium auditur. de quo in Spec. de renun. ⁊ cōclu. in princ.
Et not. per Archid. xiij. q. v. iudicantē. in Spec. de inſtru. edi. §.
nunc dicamus. in prin. Et hoc tene licet Hoſ. videatur dicere ꝙ
idē eſt renuntiare, ⁊ concludere: ⁊ tūc ponitur Aut. pro, id eſt. Simile in aut. de teſti. §. q2 vero. Jo. An. dicit tenendū qḋ primo dixi: ⁊ fuit hec opi. Inn. ⁊ has tractat Archi. vt. ſ. recitat Innocē.
dicere tunc eſſe cōcluſum, quādo partes renuntiant ex toto, ⁊ dicunt ꝙ nihil plus volūt allegare, qñ eſt renūtiatū ꝓbationibus,
ſeu allegationibus ex toto. Et idem reſpōdet Jo. An. in addi.
Specu. in ti. de renūt. ⁊ cōclu. vbi notanter dicit quatuor modis
concludi. ſi fiat renunciatio ꝓbationibus facti, ⁊ omnibus allegationibus, certum eſt ꝙ hec eſt cōcluſio. de ſi. inſtru. cum dilectus. ⁊ ibi no. in gl. ij. Idem ſi renuntiet allegationibus iuris ⁊ facti, quando ſtatus cauſe cōcludi patit. facit de reſcrip. ſtatutū. §.
pe. lib. vi. Idem ſi renuntiet allegationibus iuris, ⁊ habeat cōſuetudo vt verbū allegationū cōcludat ius ⁊ factū, ⁊ per illud cō
cluditur. Aduerte tamen qḋ ibi no. Jo. An. in addi. de renun. ⁊
cōclu. nō eſt de ſubſtantia iudicij: ⁊ tenet poſt Pil. ꝙ lz nō fuerit
renuntiatū allegationib°: nihilominus tz ſuſa. Ad hoc qḋ no. in
cle. ſepe. de ver. ſig. ad ſi. Spec. dicit aliū quartū modū in Spe. de
inſtr. edi. §. nūc dicam°. in prin. qñ eſt renūtiatū ꝓductiōi inſtrumentorū, ⁊ alijs probationibus. Et hoc verū puto, vt intelligatur cōcluſum quo ad ꝓbationes facti, ſed nō quo ad allegationes iuris, vt patet ex dictis. Dicit tamen Specu. in. i. alleg. ſ. ꝙ
cōcluſio in principali nō obſtat in cauſa appellatiōis, niſi ſit hoc
14 expreſſe dictū. ¶ † Quero an intentans primo petitoriū, ſi poſtea accumulet poſſeſſoriū, ſuſpendendo petitoriū cōdemnetur in
expenſis. Dicūt quidā ꝙ nō. de quo in Spe. de expēſis. §. iuxta.
verſi. quid ſi ſuſpenſo. vbi idem tenuit ſcdm opi. Legiſtarū, qui tenent opin. Canoniſtarum, vt admittatur accumulatio ſuſpenſo
petitorio, ⁊ nō illi renūtiato: q2 facit qḋ ius ſibi permittit, ⁊ vtitur iure ſuo: ⁊ ſic nō eſt in culpa. ſ. de elect. eccleſia. Scdm aliam
opi. deberet cōdēnari. Qḋ intelligit hic Jo. An. vt cōdēnari nō
poſſit in principio litis poſſeſſorie: ſed bene cōdēnabitur, cū abſoluet reus ab inſtātia petitorij, ſcdm qḋ dicetur ſup gloſ. pe. Ex
quibus patet, ⁊ dicit Jo. An. ibi in addi. ꝙ in tribus caſibus fiet
condēnatio. Primo qñ actor nō ſuſpēdit petitoriū, ſed illi renūtiat. Scdo, qñ illo ſuſpenſo ad illud reuertit, ⁊ ſuccubit. Tertio,

quãdo reus inſtãs abſoluit ob inſtantia. Qḋ intelligo, ſi abſolui
tur, quia probabit, cum in eum transferẽ onus probãdi. Si enim
nec actor nec reus aliquid probaret: abſolueret actor ab impeti
tione rei, ⁊ dãnaret reus in expenſis a tẽpore, quo inſtetit, actor
aũt nõ dãnaretur. Quid autẽ tũc fiat de fructibus, ſi poſtea obti
neat reus in petitorio, probando ſe dñm: dicam vbi gl. tangit. j.
15 de teſti. ſignificauerũt. ¶ † Quero an intentato poſſeſſorio ha
bebit inducias, qui primo agẽte petitorio habuit inducias. Di
cit Abba. ꝙ ſi libellus erat generalis, vt fuit, cum per delibera
tionem ad primũ libellũ habuerit inducias, ⁊ fuerit generalis:
amplius nõ ſunt dãde: q2 nõ mutãtur cauſe petẽdi. Paul. dicit
ꝙ deliberatorias nõ habebit, ſi ſimul eſt actum vtroꝗ;. Secus ſi
altero: q2 per vnũ nõ potuit in altero deliberare: cum deſcẽdit ex
diuerſa cauſa. Puto ſi actũ eſt vtroꝗ;, Paul. dicit verũ: ſi actũ
eſt in genere, ⁊ date deliberatorie ad reſpondẽdũ, anteꝗ̃ eligeret
actor, ⁊ reſpõſũ eſt libello bñ dicit Pe. ⁊ Abb. ex quo libell9 eſt
generalis. Sed, ſi ante deliberatorias fuit electũ petitoriũ: tunc
habebit deliberatorias: q2 ſpecificatio, ⁊ cõcluſio excludit eum a
16 facultate deliberandi ſuper poſſeſſorio. ¶ † Opp. cum gl. ꝙ nõ
ſit poſſibilis accumulatio poſſeſſoriꝫ pẽdente petitorio propter
cõtrarietatẽ: quia ſi ago petitorio, dico alium poſſidere ſi ago
poſſeſſorio retinende, dico me poſſidere, ergo. de app. ſollicitudi
nem. Item obſtante regula ordinis: q2 hoc ordine procedendũ
eſt vt primo poſſeſſorium, ſecundo petitorium diſcutiatur. ff. de
iudi. ſi de vi. C. de rei vendi. l. ordinariꝫ. C. de interdic. l. incerti iu
17 ris. † Gloſ. anteꝗ̃ veniat ad ſolutionem in aliqua premittit euiden
tialiter ad intellectum maiorẽ. quod eſt dare poſſeſſoriũ adipiſcẽ
de, ⁊ poſſeſſorium recuperande, ⁊ poſſeſſorium retinende. Ante
quã vltra vadam, formas vide in Spe. de teſta. §. nunc dicendũ.
vbi ponuntur forme libellorum pro adipiſcenda proponitur in
terdictum quorum bonorum, ⁊ datur ſecundum gloſſ. heredi, ⁊
bonorum poſſeſſoribus hereditariis. Inſtitu. de interdic. §. adi
piſcende. Et eſt bonorũ poſſeſſio nomen iuris, ſicut ⁊ bonorum
poſſeſſio. ff. de verbo. ſignifica. l. hereditatis. Et dicit bonorum
poſſeſſor is, qui ſuccedit de iure pretorio: vt intelligas facta lex
xij. Tab. q̃ fuit prima lex, quam habuerũt Romani: vt. l. ij. ff. de
origi. iur. Ex ea ſuccedebãt ſoli liberi in poteſtate, ⁊ agnati, hoc
eſt, deſcendentes ex linea maſculorũ inter ſe cognati, ⁊ emãcipa
ti, q2 deſinebãt eſſe agnati, excludebant. Sed qi cognati. i. deſcẽ
dentes ex feminis, erant aliquãdo primiores, ꝗ̃ agnati, ⁊ libe
ri emãcipati excludebant, ⁊ erat iniquũ, cũ eſſent liberi lꝫ emanci
pati. facti fuerũt decẽ boni viri, q pretores appellabant, q in deci
ſionib9 cauſarũ habebãt poteſtatẽ mitigandi rigorẽ, ⁊ ſequen
di equitatẽ: ⁊ hi: q2 nõ poterant dare hereditatẽ emancipatis, ⁊
cognatis, ponebãt in poſſeſſionẽ liberos ⁊ cognatos, vſq; ad ter
tium gradũ. Et inde ſurrexit vnus modus ſuccedẽdi de iure pre
torio p bonorũ poſſeſſores: ⁊ tales faciebant edicta, vt liberi etiã
emãcipati, venirẽt per vñ liberi, ⁊ cognati, per vnde cognati, ⁊ le
gitimi excluſi p capitis diminutionẽ p vñ legitimi: ⁊ tales voca
ti ſunt bonorũ poſſeſſores. i. modi ſuccedẽdi a pretore iducti oliꝫ
per decretũ bonorũ poſſeſſiones, q2 decernebãt pretores eis bono
rũ poſſeſſiõ eo, hodie p ſolã agnitionẽ: vt. l. ſi. C. qui admi. ad bo.
poſ. mõ q2 pretores ex verbis inuenerũt interdictũ adipiſcende,
illud dabãt ſolũ heredibus factis a ſe per bonorũ poſſeſ. Ideo
directũ iterdictũ, q2 datũ fuit ex verbis bonorũ poſſeſſorib9, cõpe
tit illis, q ſunt heredes de iure pretorio, ⁊ heredib9 de iure ciuili:
q2 ex eadẽ equitate etiã eſt equum vt cõpetat heredibus ad adi
piſcendaꝫ poſſeſſionẽ datur eis vtile: quod q2 competit ex ver
bis, eſt directũ: qḋ ex mente, eſt vtile. l. curatoris, cum ibi not. C.
de neg. geſt. heredes ergo, ⁊ bonorum poſſeſſores ſuccedentes in
hereditate intẽtant hoc interdictum ad nanciſcendã poſſeſſio
nem bonorũ defuncti quã nunꝗ̃ habuerunt. Ideo dicitur adi
piſcende in iſtis bonorũ poſſeſſionibus, quot ⁊ que ſint hec, extẽ
dit ſe Paul. ponendo que ſcripſit Azo in Sũma de bo. poſſeſ.
Ego nõ puto Canoniſtis neceſſarium. Datur ſecundo pro adi
piſcẽda interdictum quorum legatorũ, ſcḋm gl. ⁊ cõpetit heredi
contra legatarios ꝓpria authoritate occupantes res legatas,
nondum detracta Falcidia: quia vt eis heredibus ſit facultas li
bere detrahendi Falcidiã, debet legatariꝫ legatum capere de ma
nib9 heredum. Ideo ſi occupẽt ꝓpria authoritate ante, ꝗ̃ naci
ſcantur heredes hereditates, agũt heredes interdicto quorũ le
gatorũ. ff. ⁊ C. quorũ leg. per totũ. Datur tertio pro adipiſcenda
Salnianũ: dicit gl. alleg. iura. Dicũt doc. ꝙ datur dño pro reb9,
quas colonus, vel inquilinus intulit pro re locata, que res tacite
ſunt hypothecate locatori pro penſione, ſi alibi exportent, agit
Salniano interdicto, vt reducant ad priſtinũ ſtatũ: ⁊ earũ poſ
ſeſſionem adipiſci poſſit locator, ex quo habeat ius retinẽdi, do
18 nec ſibi ſatiſfiat de pẽſione. ¶ † Anteꝗ̃ vadã vltra, quero qua
re dicit quorũ bonorũ, ⁊ q̃re Salnianũ. Scire debes qḋ pretores,
de quib9 dixi, ſi inueniebãt nouã equitatẽ: ſtatuebãt, ⁊ ad breuiſ
ſima verba diſcrebebãt intentum equitatis per breuiſſima verba:
⁊ vocabãtur hec edicta: ⁊ ideo quedã interdicta ſumpſerũt nomẽ
a verbis edictorũ, vt interdictũ q̃rũ bonorũ, quorũ legatorũ. Que
dã a materia, vt interdictũ ne qd in loco pub. ne quid in loco ſa
cro de tabulis exhibẽ. ⁊ ſi. Quedã a noie authorũ, vt interdictuꝫ
Salnianũ, inuẽtũ a Salnio pretore. Simile qḋ dicim9 hodie de
formis literarũ apoſtolice ſedis, ⁊ ſcḋꝫ formã ea, q̃ de bonis, quic
quid poſt iter arreptum: ⁊ vide formã ſcḋm apoſtolũ. Aduerten
dũ tamẽ, qḋ hoc interdictũ adipiſcende practicamus in materia
canonica, qñ beneficiatus petit poſſeſſionẽ beneficiꝫ, quã nonduꝫ
eſt adept9: cui quid obſtet, dicetur in. c. cum olim. de do. ⁊ cõt. ⁊ de
acc. cum olim. vt lit. nõ conte. accedẽs. ⁊ c. ſuper his. de accuſ. vbi
plene dixi. Scḋo dicebã qḋ eſt dare interdictũ recuperãde. Po
nit gl. exemplũ in interdicto vnde vi. Illud appellat9 interdictũ
vel poſſeſſoriũ reſtituẽde, qḋ cõpetit p rebus poſſeſſis ablatis re
ſtituẽdis. Illud ali quãdo cõpetit pro vi expulſiua, qñ quis violẽ
ter eicit de poſſeſſiõe rei immobilis: ⁊ hoc cõpetit pro illis reſti
tuẽdis: ⁊ appellat poſſeſſoriũ recuperãde, ⁊ interdictũ vnde vi: de
quo de reſti. ſpoli. per totũ. Quãq; competit pro rebus mobilibus
ablatis reſtituẽdis: ⁊ dat actio vi bonorũ rap. Aduerte tamẽ qḋ
hoc poſſeſſoriũ magis late patꝫ in iure noſtro, ꝗ̃ ciuili. Nã ipſi ha
bẽt ſtrictũ interdictũ vnde vi. qḋ cõpetit tãtũ cõtra mandantẽ,
ſpoliantẽ, vel ratũ habentem. de quo. j. de reſt. ſpo. cum ad ſedem.
Nos habemus aliud remediũ latius, qḋ cõpetit nedũ cõtra ſpo
liatorem, mãdantẽ, vel ratũ habentem, ſed cõtra tertium poſſeſ
ſorem, qui in vitiũ ſucceſſit. de quo. j. de reſt. ſpo. ſepe. de iud. q2. Et
appellat cõdictio ex decre. ſepe. Habem9 aliud remediũ poſſeſſo
riũ latiſſimuꝫ, qḋ cõpetit cõtra quẽcunq;, qui ſucceſſit i poſſeſſio
nem rerum iniuſte ablatarũ, etiã aliter, ꝙ per violentiam: ⁊ de hoc
dicet in. d. c. cum ad ſedem. ⁊ c. ſepe. ⁊ qḋ appellat cõdictio ex ca
none, reintegrãda. iij. q. j. Et an Iuriſte habeãt ſimile remediũ, p
l. cũ colonꝫ. de agri. ⁊ cenſ. dicã plene in. d. c. ſepe. Dicit ſcḋo gl.
qḋ recuperãde eſt interdictũ qḋ vi, aut clam. De virtute hui9 nõ
tracto ad preſens: q2 hoc expediam cũ gl. j. de reſti. ſpol. item cum
quis. vbi gl. tractat. Tertia ſpecies interdictorũ eſt interdictũ reti
nende, qḋ appellat vti poſſ. ⁊ vtrobi. Primũ cõpetit pro immo
bilib9, ſcḋo pro mobilibus. Et appellant retinende, q2 nõ acqui
rẽda, nõ pro recuperãda ſed p retinenda ⁊ defendẽda poſſeſſiõe
dat aduerſus moleſtatiões ⁊ turbationes. de quo. ff. vti poſ. per
totũ. ⁊ ff. vtrobi. per totũ ⁊c. cui9 natura ad ſatietatẽ examina
bit de pba. lꝫ cauſaꝫ. De hoc in l. j. C. vti poſſi. ⁊ Bar. ff. vti poſſ.
l. ſi duo. Inſti. de interdi. §. retinẽde. Sic declaratis hꝫ videtur opꝫ vi
dere an, ⁊ qñ ſit poſſibilis accumulatio poſſeſſoriꝫ pẽdẽte petito
rio. Et lꝫ Iuriſte habeãt diuerſas opi. quas examinabo. j. c. cũ di
lectus. Canoniſte tñ habent tex. ad que Legiſte cõcurrũt, qḋ poſ
ſibilis eſt accumulatio recuperãde ⁊ adipiſcẽde: ⁊ ſic vna ex opin.
Legiſtarum hic approbat. Aduerte tñ qḋ hec decr. variat in ſuo
intellectu. Quidã eam intelligũt qḋ hic loquitur de accumulatio
ne primi iudicii extinctiua, vt qñ accumulat poſſeſſoriũ, renũtiat
petitorio: ⁊ hãc ſentit gl. in verbo, agi põt. ⁊ ſcḋm hanc appro
bat opi. Ia. But. ⁊ Azo. etiã ſentit gl. in verbo, pendente. in prin.
Scḋm hãc cõtraria tollunt, ꝙ pẽdẽte petitorio nõ pot accumu
lari poſſeſſoriũ, ita ꝙ ſtet in eſſe quo ad pſecutionẽ, vel ſuſpẽſuꝫ.
Si pẽdẽte petitorio illi renũtio, ⁊ accumulo poſſeſſoriũ, hoc face
re poſſum. Huic intellectui obuiat litera, pẽdẽte: ſed exponit. i. re
nũtiato. Gl. dicit ꝙ hec eſt nimis extranea expoſitio. Itẽ obuiat
verbũ, ne lites litibus inculcent: quo notat inculcationem, vel ſi
multatẽ iudiciorũ, nõ ſingularitatẽ intẽtiõis. Itẽ ſi renunciatio
eſſet facta in iudicio, iã notorie ꝯſtat de defectu ꝓprietatis: ⁊ ſic
agenti obſtet exceptio notorii defectu ꝓprietatis. de ſi. pſbyt. cõ
ſtitut9. de diuor. ſignificaſti. Sed dici põt ꝙ nõ perdit dñiũ, ſed
perdit ſolũ ius agẽdi. C. de tranſac. l. ſiue apud acta. ⁊ l. plane. fa.
erc. vbi gl. ⁊ no. Bar. in l. naturaliter. §. nihil cõe. Ideo nõ cõclu
dit ꝙ ſubſit defectus notori9 ꝓprietatis, ſed ſufficit ꝙ ſit dñium
inutile notoriũ. arg. de accu. ad petionẽ. ⁊ ꝙ ibi no. Sꝫ dici poteſt
ſcḋo ꝙ nõ ſufficit notorius defectus ꝓprietatis, niſi fundet intẽ
tio partis aduerſe de iure cõiũ: vt in c. ad decimas. de reſti. ſpo. qḋ
ibi no. in gl. q2 ex quo declaratoria ſnia nõ eſt p aduerſario, non
attrahit ad ſe poſſeſſoriũ: vt no. in. c. cũ dilect9. Unde pcederet
hic intellect9 in reb9 aliis pfanis. In bñficialibus aũt, in quibus
ſufficit cõſtare ꝙ notorius ſit defect9 ꝓprietatis, vt dicã, j. de re
ſti. ſpo. in literis. ⁊ no. in. d. c. cõſtitutus. Et ſic dꝫ reſtringi qḋ di
cit Io. An. in rubrica de reſti. ſpo. in addi. Spe. Hic intellect9 nõ
pcederet: q2 ſi pendẽte iudicio renuntiaſſet petitorio, non poſſet
poſtea agere poſſeſſorio, vt eſt caſus. j. de reſtic. ſpol. accepta. Et
ſic põt intelligi qḋ no. in. q. j. in ſumma. Scḋa eſt lec. ꝙ decre. intel
ligit de accumulatione iudicii primi ſuſpẽſiua: vt ſic litere ſenſus
ꝙ pẽdente petitorio põt accumulari poſſeſſorium recuperande,
vel adipiſcende, ⁊ ſuſpendere petitoriũ a ſe ipſo intentatũ vſque
ad finẽ iudicii poſſeſſorii: ⁊ hoc erit priuilegiũ poſſeſſorii. Et hũc
intelectũ

intellectum tangit gl. in verbo, pendente. ibi: vel pēdēte, ꝛc. Examinemus hunc intellectū. Primo, an ſit bonus in ſe. Scdo, aliquas queſtiones ſoluendo. Tertio, an ſit bonus ad textū. Huic obuiat primo, qꝛ ex quo ſemel actio eſt edita in iudicio, cōpellit̃ edēs ī illa pſiſtere vſqꝫ ad finē, vel ex toto liti cedere. iij. q. uij. libellū. ꝛ. c. offerat̃. ꝛ. c. qð fieri. C. qūo, ꝛ qū iud. in auē. qui ſemel. de dolo. cām. C. de pact. l. poſtquā liti. nō ergo inuito reo ſuſpēdere pōt. Dic, ſi vult in totū deſiſtere, pōt, vt in precedēti lec. de pac. poſtqꝫ liti. no. de pac. cū pridē. Scdo, qñ vult in totū ſuſpēdere pūmū iudiciū abſqꝫ cauſa: ꝛ nō pōt: vt in cōtrario. Tertio, qñ vult hoc ex cauſa intētato ſcdo iudicio ſuper hoc priuilegiato: ꝛ pōt, vt hic. Et cauſa eſt priuilegij fauor ſpoliati, ꝛ odiū ſpoliātis: vt hic, ꝛ in cle. j. de cau. poſſ. Nam ſi actor ſpoliatus non eſt poſſeſſione, reus releuaret̃ ab onore pbādi, ſi modo eo ſpoliato nō daret̃ ſibi hoc remediū intentato petitorio, grauaret̃ onere pbādi ex facto ꝛ delicto ſpoliantis: qð eſſet iniquū. Et ſi dicat̃, in culpa fuit actor, q a principio nō fuit vſus cōſilio legis, ꝛ, qui deſtinauit. ff. de rei ven. Dicendum ꝙ culpe eius preponderat dolus alterius: vt. l. ſi obſtetrix. ff. ad legē Aquil. Prouidet ergo hec decre. vltra leges: qꝛ vbi lex dat cōſiliū, ꝛ facultatē, vt ante litis ingreſſuꝫ diſcutiat an habeat aliqð gen⁹ poſſeſſorij: iſta hic ampliat, vt etiā poſt litē motā poſſit ad aliud recurrere: ꝛ hoc operat̃ odiū violenti, et pōt ad hoc recurrere ante cōcluſionē in cauſa, vt hic dicit. Et pcedit hoc, ſm Inn. ſiue prius accumulet̃ poſſeſſoriū, ſcdo petitoriū: ſiue pri⁹ petitoriū, ſcdo poſſeſſoriū: ſiue vtrunqꝫ ſimul: qꝛ ſemper pōt ſuſpēdere, ꝛ a principio, ꝛ ex poſt facto, ſcdm eum hic, in vltima ſua gl. Sed eſt dubiū an hoc priuilegiū habeat ꝯdictio ex decre. ſepe. ꝛ c. ano. reintegrāda. ꝙ nō videt̃: qꝛ illa remedia nō cōpeterēt ꝯ ſpoliātē: ꝛ hoc in ſpoliātis odiū eſt inductū, vt dicit cle. j. de cau. poſ. In ꝯtrariū tex. hic, qui ſimpliciter dat ſcdm hūc intellectū hoc priuilegiū poſſeſſorio recuperāde. ad hoc de teſti. ſignificauerūt. Similē tetigi queſtionē in. c. cū dilectus. de conſue. Satis pōt dici hoc priuilegiū cōpetere inquātū arguit̃ dol⁹, vel delictū eius, cōtra quē agit̃: qꝛ late dicit̃ ſpoliator, ꝛ nō aliter. Sed eſt ſcdo dubiū an habeat locū hec accumulatio ſuſpenſiua ante cōcluſionē in cā poſt publicatas atteſtationes. Dicit Inn. ꝙ ſic, dū tñ nō ſit pbatū dñium pro reo: qꝛ tūc notorie cōſtat de dñio rei. obſtat ergo exceptio nunc agere volēti poſſeſſorio. Qð puto, niſi actor aliqd alleget, p qð velit indirecte pbare p teſtes, vel directe p inſtrumēta: qꝛ tūc obfuſcaret̃ notoriū, ꝛ poſſet ſuſpēdere. Idē ſentiūt dñi de Rota, ſua alleg. v. etiā ſi ſit pbatū declaratone: qꝛ adhuc notoria nō eſt pbatio, cū multa poſſint opponi ante cōcluſionē in cā. Per que dicunt ꝙ ſi in petitorio in dñiciali ſit pbatū actorē renūtiaſſe, ſi poſtea accumulet poſſeſſoriuꝫ, ſuſpenſo petitorio, admittit̃, ex quo nō eſt cōcluſum in cā, vt. j. di-
19 cā: qð melius hic ſtaret. † Sꝫ eſt dubiū an poſſit in eadē inſtātia cōcludi ante cōcluſionē in cā quis plures ſuſpendere petitoriū, vt qꝛ primo ſuſpendit, deinde pſequit̃ in petitorio, ꝛ a ſuſpēſiōe recedit, tertio adhuc ſuſpendet. Videt̃ ꝙ non, quaſi hec variatio nō debeat pluries admitti: vt in regula mutare. de reg. iur. de renūt. in de. cū illuſio. Itē qꝛ vnico actu cōtrario tollit̃ priuilegiū. de cōſti. cū acceſſiſſent. de pben. p illorū Dñi de Rota tangunt hoc dubiū, ſua ꝯclu. cclxiiij. Sed ſoluūt ſua cōclu. cclxxiiij. determinātcōtrariū: qꝛ hoc priuilegiū fundat̃ ſup odio ſpoliātis. Durat ergo, ꝛ ſemp recēs eſt cā priuilegij, donec purget̃ delictū ſpoliatiōis. Nā ꝛ i. l. ij. ꝛ. iij. inſtātia pōt ſuſpēdi petitoriū. Nō obſtat ꝯtrariū, qꝛ imo lꝫ penitere. ij. q. v. ſi quis libellorū. de app. cū ceſſante. ꝛ. c. interpoſita. ff. de inoffi. teſta. l. Papi. §. meminiſſe. de accu. lꝫ. ff. de iur. om. iu. l. ſi cōuenerit. Nō obſtat ꝙ vnico actu pdat̃ priuilegiū: qꝛ id verū, qñ actus cōtrari⁹ habuit ſuū finalē effectū: ꝙ nō habuit hic, cū ex intētatiōe petitorij nō ſit ſecuta ſnīa. Pro prima tñ opi. facit qđ ā no. Paul. in cle. vna. de cau. poſ. in gl. pe. Fatent̃ tñ ſua cōclu. ccclxxxvi. ꝙ ſi ſuſpendens petitoriū intētato poſſeſſorio, poſtea det libellū in petitorio, qð videt̃ recedere a ſuſpēſione, lꝫ pteſtet̃ ꝙ nō intēdit recedere a ſuſpēſione per intētationē petitorij. Qð ſatis videt̃: nec pdeſt pteſtatio cōtraria facto: ꝛ qꝛ per actū cōtrariū ab illa recedit̃. de app. ſolicitudinē. de cōſti. cū M. Et ſcdm eos puto meli⁹ ꝙ tūc repellit̃ vt cōtrari⁹: vt. d. c. ſolicitudine. Tenēt tñ in dicta cōcluſione ꝙ ſi ſuſpēſo petitorio petat̃ vt aliqb⁹ articulis reſpōdeat̃ ſup petitorio, qꝛ forte receſſura eſt de curia pars, ꝙ ne pereat facultas pbādi, cōpellit̃ reſpōdere: vt in. c. qñ. §. j. vt lite nō cōteſ. ꝛ qꝛ dato ꝙ ſit ſuſpēſuꝫ petitoriū: nō ppterea eſt ex toto extinctum, quin poſtea ſit ſpes illud ſumendi in curia: pvidet̃ ergo ne pereat facultas pbādi. Sꝫ ſi ſuſpenſo petitorio poſtea dicat libere concluſum in petitorio et poſſeſſorio, a predicta ſuſpenſiōe videt̃ recedere, lꝫ tēpore ſuſpēſionis fuerit pteſtatus ꝙ ab huiuſmodi ſuſpēſione non intēdit, vel vult recedere, niſi hoc exprimeret. Satis hoc eñ expreſſit qñ petitoriū poſtea hic intentauit, qð ſibi licuit. de cau. poſ. paſtoralis. ꝛ qꝛ per actū cōtrariū a pteſtatione recedit̃. de cōſti. cum M. de app. ſolicitudinē. ꝛ hoc ponūt ſua ꝯclu. celiij. alias. cccxxxvi.

20 ¶ † Quero quarto circa hunc intellectū, qđ fiet de prima inſtātia ſuper petitorio. Dicit Inn. ſi querit̃ qđ fiat interim pendente poſſeſſorio. Dic ꝙ nihil, ſed ſtabit in ſuſpenſo: vñ nō arctabit̃ iudex ad ferendā ſnīam ſup petitorio ad petitionē ſpoliātis rei, etiā ſi cōſtet cā pferendā, pro eo ꝙ actor nō probauit de ppṙietate, maxime quia ſicut cōtra ſpoliatū agentē interdicto nō poſſet intentari alia actio, quā poſſeſſoriū recuperāde iuris priuilegij. de ordi. cog. c. ſi. ſic nec pōt petere vt ſup cepta actione interim pſequat̃ pēdēte poſſeſſorio: nec dꝫ aduocat⁹ habere leſam cōſciētiā, quaſi det ſpoliato materia peccandi, ꝛ retinēdi alienū: qꝛ pōt eſſe ꝙ res eſt ſua, lꝫ nō pbet. Si querit̃ an finita inſtātia ſup poſſeſſorio qđ fiendū de inſtantia ſup petitorio. Primo dicit Inno. ꝙ inſtāte reo pcedet̃ ſup petitorio. ad finē ſaltē vt reus abſoluat̃, ꝛ cōdēnet̃ actor nō pbās, in expēſis: vt in auē. at q ſemel. C. qūo ꝛ qñ iud. C. de iudi. properandū. §. j. alle. de hoc decre. ſignificauerunt. de teſti. in fin. maxime qꝛ ex quo ſpoliato reſtituta eſt poſſeſſio, pro ipſo fert̃ ſententia, niſi aduerſarius probet p ſe in petitorio. Adducit ſimile in miſſo in poſſeſſionē ī actiōe reali, q ex quo factus eſt verus poſſeſſor, nō hꝫ on⁹ probādi dñiū, ſed eius aduerſarius, ā. vt lite nō ꝯteſt. quoniā. §. qð ſi ſup. de do. ꝛ ꝯtu. put. C. de iud. l. pperādū. Et ſi hoc ibi facit cōtumacia, forti⁹ hoc operabit̃ delictū violēti. Hoſt. dicit ſe nō videre hoc caſu, qūo iudex pronuntiaret: qꝛ eo reſtituto nō pōt dicere iudex. Adiudico tibi ſpoliato rē, quā vēdicaſti: cū ipſe dñiū nō pbauerit: nec pōt dicere, Abſoluo te ab impetitiōe ſpoliatorie, cū ipſe nihil petierit, ſꝫ ſolū conuentus fuerit: quare ppter impoſſibilitatē pnuntiandi oīno ceſſauere partes iudiciū in petitorio, reſtituto ſpoliato. Sꝫ ſi ſpoliator poſtea agat: tūc cōgrue reus abſoluit̃, actore nihil pbāte, vel pbāte, ꝛ repulſo per ꝯdictionē ex. l. ſi quis in tantā. alias cōdēnabit̃. Dicit Io. An. qð dicit Hoſt. de impoſſibilitate, videt̃ falſum, niſi intelligat de ſnīa ferēda pro actore reſtituto, de quo dicebat Inn. Sed ſi reus pbaret, ſnīa poſſet ferri p eo declaratoria. ff. de except. rei iudi. l. ſi a te. §. j. Dicit Cal. ꝙ de ea dꝫ intelligi: qꝛ ſpoliat⁹, lꝫ ſit reſtitut⁹, adhuc pōt excipere de pena. l. ſi quis in tātā. quo facto, ꝛ pbata violētia, ꝯ reū in petitorio dꝫ pnūtiari. Sed pōt dici ꝙ bene poſſet: qꝛ hic ſpoliat⁹ eſt actor, vnde exceptio ſibi nō cōpetit, cū ab eo nihil petat̃, nec etiā poſt cōcluſionē pōt exceptio pponi, vt eſt notū: nec indiſtincte pena illius legis hꝫ locū ſm canones, vt no. de dolo. c. j. Itē poſſet de facto omitti dicta exceptio. Veritas tñ eſt ꝙ in tātū hec decre. nō poſſit venire in practicā, ꝙ de pena illius legis exciperet̃. Tene ergo qð dicit Inn. ꝙ ſaltē reo ſpoliatore pbāte de ppṙietate fert̃ ſnīa, ꝛ mandabit̃ executioni: ꝛ per remotionē actoris ſpoliati poſſeſſione, ꝛ introductione in cā, vt in. c. proxi. ſi reus non pbat, lꝫ iniuſtum videat̃, qð dicit Inn. ſcdo loco ꝙ cā petitorij nō diffiniat̃,
21 plus placet primū dictū Cal. † Ex his puto dicēdū referre qualiter veniat reus ſup inſtātia antiqua, vel noua, ſi venit principiādo nouā telā, poterit: ꝛ hoc oēs fatent̃. Si venit, vt antiquā pſequat̃ actor, vt p bet, prius nō eſt audiēd⁹: qꝛ nō hꝫ actor remediū detinēdi, donec cōtra eū pbet̃. Si venit vt actor pſequatur inſtātiam offerendo ſe pbare dñium paratum: ꝛ tunc lꝫ tutū ſit quod qualiſqualis petitio det̃ p parte rei tñ ꝛ ſi nō detur, adhuc ſuper illa inſtātia poterit fieri executio ſup dñio rei: lꝫ fuerit opi. de quibus. ff. de proba. l. circa. ꝛ de quib⁹ dicam in. c. ex conqueſtione. j. ti. j. Hec cā, qꝛ ſi actor pbat ſe dñm, feret̃ ſnīa declaratoria p actore: que pdeſt ſibi multū, nō adiudicatoria poſſeſſiōis, ex qua hꝫ: nam aliqñ ſic fert̃, vt no. ff. de exce. rei iudi. l. ſi a te. ꝛ dixi de iudi. examinata. Si reus pbat ſe dñm, ſnīa pmulgabit̃ p eo, ꝛ dānabit̃ actor in expēſis: ꝛ eo declarato dño, poterit petere executionē, vt poſſeſſio reſtituat̃: vt. d. l. ſi a te. §. j. Si neuter pbat: tūc difficultas eſt qūo ponit̃. Puto ꝙ actor abſoluet̃ ab impetitione rei, nō a petitione expēſarū, ꝛ dānabit̃ reus in expēſis: lꝫ Pau. de Laz. teneat hic ꝙ abſoluet̃ reus, ꝛ pderit quo ad expenſas, ꝛ quo ad cām', ꝛ litē: ꝛ ſi res ad eū deuenerit, obſtabit exceptio rei iudicate: qꝛ ſnīa nō eſt ferēda ꝯ actorē, qui nō grauat̃ onere pbādi. Sed eſt dubiū an ſpoliato ſuſpēdēte petitoriū in prima inſtātia, ſi poſtea pro eo ferat̃ ſnīa in poſſeſſorio an poſſit eadē appellatione durāte redire ad petitoriū. Videt̃ ꝙ nō, ex quo cā poſſeſſorij nō eſt terminata p alias duas ſnīas. Tum qꝛ poſſeſſoriū nō admittit ſecū petitoriū. de ordi. cog. c. ſi. de reſtitu. ſpol. in literis. Tum qꝛ ſequeſtrū factū de fructib⁹ occaſione prime ſnīe, iuxta formā cle. j. de ſeque. poſ. ꝛ fruc. ꝛ ſcdm aliquos ceſſaret, ſi ſnīa in poſſeſſorio ſequeret̃ infirmatoria in ſcda inſtātia. Qð non placet Collectario, niſi illa infirmatoria p alias duas cōfirmaret̃. Concluſum fuit ꝙ poſſit redire ad petitoriū inuito aduerſario in ſcda inſtātia: ꝛ aduerſari⁹ poterit inſtare ſup infirmatiōe poſſeſſorij, que ſibi tñ modicū valebit, niſi quo ad expēſas, ſi alter in petitorio obtinebit. j. eo. cū dilect⁹. Nec ſpoliatori intereſt cōtradicere, cū dō curet ab ipſo poſſeſſionē, ꝛ fructus recuperare: quos ante ingreſſum ad petitorium recuperaſſet, ſi ꝓponēdo poſſeſſoriuꝫ, ꝛ proſequēdo reus ſentētias reportaret. de ceſti. ſpo. Piſanis. de

ordi.cogni.c.ſi.nā hoc priuilegiū inductū eſt in fauorē ſpoliati, ⁊
odiū ſpoliātis:vt hic.⁊.ſ.de ordi.cog.c.ij.⁊ in cle.e.ti.c.i.ergo illi
renūtiare poteſt de regula.ad apſicā.de reg.iur.qd ob gratiam.⁊
C.de legi.qd fauore ⁊ qd nō intereſt aduerſarij:ergo.⁊c.ij.q.vi.nō
ſolēt.de elec.cū inter R.de appel.qua fronte.de offi.dele.cū cōtin
gat.de accu.ſuper his.Et hoc dicunt dñi de Rota, ſua conclu.
cccc.xx.qd pōt pcedere in poſſeſſorio in beneficiali,per cle. cām.
in alijs rebus nō video quō in alia inſtātia poſſit accumulari pe
titoriū in ſcḋa inſtātia,cū ſup illo nō pendeat appellatio, ſaluo
niſi eſſet cōmiſſum tam petitoriū, ꝙ poſſeſſoriū ſcḋo iudici :quo
caſu dicūt dñi de Rota.ſua cōclu. cxxvij.ꝙ ambe partes pote-
rūt corā primo,⁊ corā ſcḋo,ſi velint pſequi petitoriū. Altera aūt
volente,altera non pōt ꝑpter priuilegiū ſpoliatiōis.de ord.cog.
22 c.ſi.†Sed eſt dubiū an ſi lata ſnia in poſſeſſorio,primo petitorio
ſuſpenſo tranſiuit in rē iudicatā,⁊ poſſeſſionē eſt ingreſſus pro-
pria authoritate,qui obtinuit ſentētiā,poſſit petere reus vt retra
ctet ipſa poſſeſſio,⁊ fruct⁹ per viā attētati.Videt ꝙ ſic,ꝑpter li-
tis pēdentiā in petitorio:⁊ q: ꝓpria authoritate intrauit poſſeſ-
ſionē ꝯ iuris diſpoſitionē:ergo ⁊c.vt.l.ſi qs in tanti.xvi.q.i.pla-
cuit.de preben.cū,qui.li.vi.⁊ no.in.c.olim.in verbo.ꝓprietariūz.
de priuile.Cōtrariū determināt dñi de Rota in loco preall. per
dictā gl.Inn.ibi dū dicit,niſi partib⁹ pſentib⁹:⁊ ibi imo plus vī
ꝙ nō poterit agi per viā attētati,ſ; oportebit ꝙ agat interdicto,
ſiue ꝯdictiōe ex legib⁹ illis:q: l; ſit attētatū circa poſſeſſionē,ni-
hil ꝯ ꝓprietatē eſt attētatū:⁊ ſic nec ius,nec iudicē offendit quo
ad ꝓprietatē,que ad ſe trahit poſſeſſionē,in petitorio obtineat:
vt in.c.cū dilect⁹.vñ nō obſtat titul⁹ vt lite pēdēte,qui h; locū qñ
aliquid attētaī in preiudiciū partis:vt no.Innoc.in rubri.vt lite
pen.⁊ de reſcrip.ex parte.ij.Nō obſtat ſi dicaī ꝙ huic ſit ꝑiudi-
ciū p expulſionē a poſſeſſione,q̄ multa h; cōmoda:de reſti.ſpo.
ſepe.cū ſimil.q: h; alia remedia:q: nihil cōmune h; ꝓprietas cū
poſſeſſione.ff.de acqui.poſ.l.nihil.Nō obſtat ꝙ intrauerit ꝓpria
authoritate,⁊ ſic cadit in pena,de quib⁹.ſ.q: illa nō h; locū, q̄ſ
intrat authoritate ſentētie,q̄ trāſiuit in rē iudicatā:vt dicit Inn.
in.d.c.cū olim.alle.l.verū.ff.de cōdi.inde.De hoc no.p Bart. et
Io.An.in.c.vigilāti.de pſcrip.alias ſequereī ꝙ pēdēte petitorio
nō poſſet fieri plena executio ſentētiarū interim latarū in poſſeſ-
ſorio,que tñ ante ingreſſum petitorij ſunt executioni mandāde.
vt plene de iudi.c.ſi.de teſti.ſignificauerūt.de ord.cog.c.ij.de reſti.
ſpo.Piſanis.cū ſimil.Quidā tñ Nico.t; cōtra,vt recitat Colle-
ctari⁹,⁊ puto ꝙ bñ,l; fuerit obtētū cōtrariū:q: negari nō poteſt
hūc ingreſſum licitū:vt.l.meminerit. C.vñ vi.⁊ hūc.ſ.nō intraſſe
per oſtiū.Et ſatis dicitur reſpicere ꝓprietatis ꝑiudiciū, ⁊ ipſi⁹ rei,
qui dñm ſe cōtēdit maxime in beneficialib⁹,de quibus loquunt.
Itē dato ꝙ cōtēdat agentē nō dominum, gaudere debet poſ-
ſeſſione,donec lis pēdet:ſed eſt dubiū,ſi ſuſpēſo petitorio p acto-
rē,reus,⁊ poſſeſſor det articulos ſup petitorio,⁊ petit vt actor re
ſpōdeat anteꝙ̄ recedat de curia,an teneaī rñdere.Videī ꝙ non,
ꝑpter ſuſpēſionē,q̄ ligat manus auditoris:⁊ q: nihil habēt cōe
cā poſſeſſionis ⁊ ꝓprietatis:vt in.§.nihil. Cōcluſū fuit p dños
de Rota,vt recitaī ſua cōcluſi.ccclxxvi.ꝙ debent admitti.⁊ cō
pelli ad rñdendū:⁊ hoc,ne copia tollaī in futurū.de teſti. Albe-
ric⁹.⁊.c. ſignificauit.Itē q: cā petitorij eſt in curia,l; ad tempus
ſuſpēſa in bñficiali.Ad hoc vt lite nō cōte.qm̄.§.i. Itē q: cōfeſ-
ſio eſt ptinens:q: pōt cōfiteri tale,p qd preiudicabiī poſſeſſorio,
ſi clare cōſtat cōfeſſione ipſum ius nō habere:p no.de ſi.pſb̄y. cō
ſtitutus.⁊ ne pateat ſibi vitioſus ingreſſus,⁊ teneat cū pacto.de
23 inſti.ex frequētib⁹.de eo,q mit.in poſ.c.i.lib.vi.†Itē ex his deci
diī,an ſi in bñficiali pēdēte inſtantia petitorij cōtra agentē fue-
rint pducta inſtrumēta,ex quib⁹ pt; de renūtiatiōe ei⁹ ſi poſtea
appellet in curia.ſuſpēdet petitoriū,⁊ pcedat in poſſeſſorio, an
ex illis inſtrumētis impediaī effect⁹ poſſeſſorij.Rñdeī ꝙ ſi ſunt
producta in petitorio,⁊ nō re producta in inſtātia poſſeſſorij,nō
preiudicat poſſeſſorio.Idē ſi ſunt reproducta:q: vel poſt ſuſpen
ſionē petitorij fuerūt pducta:⁊ nō obſtat,q: nō eſt iudex ſup pe-
titorio,ex quo ſuſpēſum eſt,⁊ oīa acceſſoria,vt hic.Si producta
ſunt ante ſuſpēſionē,⁊ ſi inſtrumēta ſunt in dubiū reuocata, ad-
huc nō obſtāt petitorio,q: nō ſunt notoria:vt no.Inn.ď ſi. pſb̄y.
cōſtitut⁹.Si nō erāt negata,nec ꝯ illa exceptū,adhuc dicunt idē
per ſinē.c.ſignificauerūt.de teſti.q: nō d; liqde cōſtare de petito-
rio,niſi poſt cōcluſionē in cā:vt ibi dicit gl.⁊ hic fuit ſuſpenſio fa-
cta ante cōcluſionē in cā.No.bñ ꝙ notoriū inducit pbatio,qñ cō
tra eā nihil eſt oppoſitū,⁊ lapſum eſt tempus opponēdi:ſecus ſi
nihil eſt oppoſitū,nec lapſum tps opponēdi.Ad hoc qd no.dgc.
de coha.cle.veſtra.vbi ori.⁊ no.de app.cū ſpeciali. Sec⁹ aūt di-
cūt in cōfeſſiōe,q̄ꝙ̄ ſic opponi nō pōt. Et ſic pcedat qd not. de
ſi.preſby.c.cōſtitutus.de diuor.ſignificaſti.de renū.ſup hoc.⁊ qd
24 dicit in pcedēti cōcluſione,hoc ponūt ſua cōcluſiōe.cccxlv.† Sed
eſt dubiū qd ſi ſuſpēſo petitorio p intētatiōnē poſſeſſorij, in ſolo
poſſeſſorio pcedaī,⁊ ſententieī,⁊ a ſnia appelleī,⁊ cōmittaī tota
cā appellationis,⁊ negotij principalis alicui iudici, nunqd ptes
poſſint redire ad petitoriū:Dñi de rota,ſua ꝯclu.cxxvij.dicūt ꝙ
poterūt ⁊ corā primo iudice,⁊ corā iudice appel.niſi hoc negaret
ſpoliat⁹ pp priuilegiū ſpoliatiōis.de ord.cog. c.ſi. Hic intellect⁹
eſt verus,⁊ notabilis in ſe,ſed nō placet ad tex.or,ſcḋ; ipſuz, hec
accumulatio ſuſpēſiua d; admitti demū in poſſeſſorio recuperā
de ſi hoc operaī odiū ſpoliātis:vt dicta.cle.i.de cau.poſ.⁊ tex.hic
pariter dicidit in interdicto adipiſcende.Itē huic obuiat verbū,
pendēte:l; poſſet dici i.ſuſpenſo,vt dicit gl. Obuiat etiā verbū in
culcentur.Spec.tñ in ti.de peti.⁊ poſ.§.i.ver. quid ſi actum. t; ꝙ
ſuſpēſiua h; locū ēt accumulato poſſeſſorio adipiſcende, p hanc
decre.qd poſſet procedi.qñ nō ſit differentia inter ſpoliātē,⁊ im-
probe detinētē. Nec ob.cle.i.de cā poſ.q: ibi ſpeciale, vt i appella
tionis cā poſſit accumulari ſuſpēſiue in odiū ſpoliātis. ad hoc
ſ.de reſti.ſpo.ſepe.Et pōt hoc eſſe veruz,qñ occupatio ſit doloſe.
Terti⁹ intellect⁹,qd hec decre.loquaī de accumulatiōe inculcati
ua,quādo intēdit ſuper vtroqꝫ pcedere.Litera dicit hoc, quādo
recuperāde,⁊ adipiſcende pcedit ante concluſionē in cauſa, non
i alijs poſſeſſorijs,ſ; remanebunt in ſuis caſib⁹,⁊ in vi ſua. Nunc
ad declarationē huius intellect⁹ pſequar per caſus. Primus,an
in adipiſcende,⁊ recuperande.Scḋo,qd in retinēde. Ad primū,
q̄cqd dicāt Legiſte,admittiī hec accumulatio: q: non repugnat
cōtrarietas,nec ordo cauſe ad cām:q: ille nō eſt ſubſtātialis⁹,ſ; ad
bene eſſe:⁊ hoc declaraī hic.Aduertēdū tñ qd qñqꝫ pri⁹ accumu
laī petitoriū,ſcḋo accumulaī poſſeſſoriū recuperande vel vtrūqꝫ
ſimul:⁊ poterit pcedi ſup vtroqꝫ.Eſt tñ verū qd vſqꝫ ad receptio
nez teſtiū pcedeī ſuper vtroqꝫ,publicabunī tñ teſtes pri⁹ in poſ
ſeſſorio,⁊ ſentētiabiī poſtea in petitorio, vt.ſ.e. Ad vltimū.ſ. eo.
cū dilect⁹.poterit etiā,ſi vult,pcedere ſup vtroqꝫ vſqꝫ ad ſinez, ⁊
pri⁹ in ſnia terminare poſſeſſoriū,⁊ poſtea petitoriū. Si prius ac
cumuleī poſſeſſoriū, poſtea intēteī petitoriū, adhuc dicit qd pro
cedit decre.Aduerte,q: gl.bene dicit.referēdo ad hūc intellectū,
qñ accumulaī ad ſi vt ſu p vtroqꝫ pcedaī:q: tūc h; locū hic itelle
ct⁹:ſ; ſecus ad intellectū,qñ inculcatio eſt ſuſpēſiua,nō pcederet
q: eſſet dñs qn itētato poſſeſſorio qs poſtea p itētationē petito-
rij vellet ſuſpēdere poſſeſſoriū:⁊ nō poſſet,q: hoc ꝑuilegiū daī ſo
li poſſeſſorio in odiū violēti.de cā poſ.cle.i. de teſti.ſignificauerūt
ſed bñ pcederet ſuſpēſio petitorij p intētationem poſſeſſorij.ſiue
25 pri⁹ poſſeſſoriū itētaſſet,ſiue poſtea:⁊ tūc pcederet. †Sed hic eſt
dubiū nūqd ſi añ ꝯcluſionē in cā pōt accumulari poſſeſſoriū,⁊ re
cupāde,⁊ adipiſcēde,ita ⁊ poſſit poſt publicationē atteſtationū i
petitorio.⁊ diſputando ſup illis hīta.dt Inn.qd ſic:q: adhuc poſt
illa pñt pbari p inſtrumēta.Unde nōdū liquet de petitorio quid
agendum.de ſi.inſtru.cum dilecti.⁊.c.cum Ioh.Imo ſi nihil de-
poſuiſſent,poſſet pbari per teſtes:⁊ tūc indirecta pbatio admit-
tereī.de teſtib⁹ ex tenore.vñ nō eſt tam liquidū,qd diffiniri poſ-
ſit:⁊ ſic nō obſtat litera.Nec obſtat ſi dicaī ꝙ ſcḋm hoc etiā poſt
cōcluſionē in cā poterit rediri ad poſſeſſoriū:q: tūc per bñſiciū re
ſtitutionis poſſent pbatiōes adduci.ſ.de in inte.reſti. auditis. q:
id non dicit fieri poſſe,qd remedio extraordinario,⁊ ſpeciali fieri
26 pōt,ſecundū Innocē.† Reſtat etiam videre an hec inculcatoria
accumulatio habeat locū in interdicto retinēde.Cōcludit hic glo.
ꝙ in ſciente ſe poſſidere nō admittiī regreſſus ad petitorium,vel
poſſeſſoriū retinende,altero reſpōdēte:⁊ ſic nūc eſt poſſibilis ac-
cumulatio:⁊ hoc ꝑpter ꝯtrarietatē,q: intētādo petitoriū dicit aliū
poſſidere.ff.de rei vē.l.qui reſtituere.⁊.l.officiū. intētādo vt poſ-
ſidetis dicit ſe poſſidere,vñ vt contrarius repellitur. Item inten-
tando petitorium renūciauit poſſeſſioni.ff.de acqui.poſ.l. ſi quis
vi.§.differentia.Nō poteſt ergo redire ad retinēde, ex quo nō poſ
ſidet. Sed ſi intentauit petitoriū credens aliuz poſſidere, cū ipſe
poſſideret,q: forte ipſum acquiſiuerat per ſeruum , vel filiumfa-
mil.ff.de procu.l i.§.iiē acquirimus.ff.de acqui.poſſ. et hoc igno
rabat:vel q: ſucceſſit alicui , q poſſidebat , que poſſidere ignora-
bat,q: p aliū poſſidebat:hoc potuit pbabiliter ignorare.ff.de re.
iu.q in alteri⁹.⁊ ſic d; pbabili ignorātie ſubueniri. de cle.excom.
mi.cū apſice.ſm Hoſt.tūc rōne pbabilis ignorātie poterit redire
ad poſſeſſoriū.Sed adhuc hoc nō pcedit,ſi velit proſequi vtrūqꝫ
certificatus an poſſideat ꝑpter cōtrarietatē,vt dixi. Tu dic ſm
doc.ꝙ qñqꝫ accumulaī retinēde,⁊ petitoriū reſpectu diuerſarū
ſpecierū poſſeſſionis,vel reſpectu poſſeſſionis poſſeſſoriū, ⁊ detē
tationis petitoriū,vt q: volo agere petitorio cōtra poſſidentem
ciuiliter, ⁊ poſſeſſorio dicendo me poſſidere naturaliter: vel vo-
lo agere poſſeſſorio reſpectu poſſeſſionis naturalis ⁊ ciuilis, ⁊
petitorio reſpectu detentationis,quod poſſum: vt.l.officium.
in ſi.ff.de rei ven.⁊ no.de iudi.examinata. ⁊ in rubri. de rei vendi.
⁊ poſſum,ſm doct.q: hic nulla eſt cōtrarietas,nec ordo ſubſtātia-
lis⁹ poſſeſſorij ad petitoriū,ſed ordo eſt ad bene eſſe.Nec obſtat ſi
dicaī.ſnia lata in vno parit exceptionē rei iudicate i alio: quia ſi
ſentētieī p reo in petitorio,tā ſi agat poſſeſſorio , obſtabiī exce-
ptio noto.ia ꝓprietatis:q: hoc nō cōtingit ſcḋm naturalē cur-
ſum cauſarū,ꝙ reus aſſumat in ſe on⁹ pbādi,q cōis curſus at-
tēdi d;.ff.de here.inſti.l.ſuus quoqꝫ.⁊ no.in materia notorij:⁊ di

cit

cit Jnn. de oſſa. preterea. ⁊ qđ no. in. c. pñdētiā. in prin. eod. titu. Quãq; talia iudicia accumulant reſpectu eiuſdē ſpeciei poſſeſſionis: ⁊ tūc in corporalibꝰ, qꝛ nulla eſt cõtrarietas, cū deniꝗ poſſeſſori petitoria ad tuendā poſſeſſionē, vt not. de iudi. examinata. ⁊ ĩ. eo. cū eccleſia. adhuc poſſunt accumulari. Non obſtat huic ꝙ iudicia ſint fruſtratoria, cū cõſequaꝗ per cõfeſſoriā: qꝛ p vti poſſidetis, ne turbeꝗ: qꝛ plenius ꝓuidet remediū ↄfeſſorie, cū per hoc obtineat declaratione dñij. Nõ obſt. predictis ꝙ indiſtincte poſſit accumulari: qꝛ cõtrarietas põt in diuerſis inſtantijs allegari: vt pꝫ in. l. Papi. §. ſed nec impuberis. de inoff. teſt. qꝛ id verū, qñ defendēdo: ſecꝰ ſi agēdo. Uel illud qñ vna inſtātia eſt finita hoc qñ ambe pendent. Jtē ibi qñ inſtātie nõ habēt cõnexitatē, hic qñ habēt: qꝛ agitur aliquo reſpectu ad idē, ⁊ circa eandē rē. Jtē lꝫ libelli ſint diuerſi, tñ ĩ genere eſt eadē inſtātia. Quõ pꝫ, qꝛ ſup vtroque ſimul põt ꝓcedi. Ex qbus regulariter ↄcludiꝗ ꝙ regulariter ꝓcedit accumulatio petitorij, ⁊ poſſeſſorij recuperãde, ⁊ adipiſcēde, ⁊ retinēde, qñ ſic accumulātur ꝙ nõ cõtingit aliqua cõtrarie-

27 tas. Ubi † aūt cõtingit ↄrietas, nõ poſſunt accumulari. niſi qñ ē dubiū ꝓbabile an poſſideat, ⁊ aduerſario nõ certificato: vt. l. j. §. qui antē. ff. quoꝝ le. Et ſecundū hoc natur vnus intellectus ad verſi. in alijs. vt in alijs, que ſui natura vendicationē precedūt, vt eſt interdictū vti poſſidetis, ꝓcedit hec decre. ſ ver. in alijs. que. ĩ.

28 declarabiꝗ. Reuoco ergo ĩ dubiū de intellectu ver. ĩ alijs. † Qui dã intelligunt vt loquaꝗ de poſſeſſorijs retinēde, vti poſſidetis, et vtrobi, vt vbi intētātur reſpectu eiuſdē ſpeciei poſſeſſiõis: tūc nõ procedit accumulatio, ſed remanet ĩ ſuo robore, vt natura ſui vēdicationē precedere debeāt, nec ſecū valeant accumulari: oportet enim diſcuti qs poſſideat, anteꝗ via aperiatur ad intentandum petitoriū. ff. de rei vē. l. is qui ſe obtulit. cū ſim. ff. vti poſ. l. j. §. hoc aūt. Jnſti. de interdi. §. retinēde. Secundus intellectus, qui fuit Lau. vt loquaꝗ de poſſeſſorijs habētibus iuſtā cauſam, in quibꝰ quis debet ſe probare dominū ſeruitutis, ⁊ p poſſeſſionem iuiſſe xxx. diebꝰ illo anno, ſicut eſt interdictū de itinere actuq; priuato, qđ daꝗ volēti reficere iter. ff. de iti. actuq; pri. l. ij. §. hoc aūt interdictū. ⁊. l. i. ⁊. ij. ſic. ĩ. de reſt. ſpo. ex tranſmiſſa. Jdeꝫ de interdicto, qđ datur de aqua ex caſtello ducēda. Caſtellū eſt receptaculū, in quo congregaꝗ, ⁊ adunatur aqua, que poſtea per canale duciꝗ ad loca ſingularia, ſm doc. Habēs aūt ius ſic per riuulos ducēdi, ſi impediaꝗ, hꝫ hoc interdictū, qđ hꝫ iuſtā cām, vt dicit gl. de nouē publicis interdictis, ⁊ de. xxviij. priuatis. Uide in Spec. eo. ti. §. qꝛ vero. ⁊. §. ſeq. ⁊ de his etiā in Spe. de act. ⁊ peti. §. ſi. ver. ſequiꝗ. ⁊ verſi. ſeq. nā in talibus nõ reuertitur quis ad cām poſſeſſionis, omiſſa cauſa iuſti, cū ſemper habeāt in ſe annexā cauſam proprietatis. Nõ placet gl. intellectꝰ ad literā: qꝛ interdicta iſta de ſui natura nõ precedūt queſtionē dñij: qꝛ ibi ſimul agiꝗ de poſſeſſiõe, ⁊ proprietate. ff. de iti. actuq; pri. l. qui. §. hoc aūt. Jtē nõ eſt verus in ſe: qꝛ tūc queſtio ꝓprietatis deduciꝗ incidēter, ⁊ nil repugnat, ſi intētato petitorio poſtea velim accumulare poſſeſſoriū, habēs iuſtā cauſam, qñ poſſum. Nā poſſeſſoriū tūc nõ hꝫ cõtrarietatē cū petitorio, imo hꝫ concordiā, ⁊ cõſtātiam: nec ſuperflua ſunt iudicia, vt qđ priꝰ deduxi principaliter, nūc velim deducere incidēter: niſi dicaꝗ ꝙ cõdēnatoria lata in prima parit exceptionem rei iudi. in ſcđa, per. l. fundi. ff. de excep. qđ declarabit. ĩ. c. cū dilectꝰ. Tertius intellectꝰ ꝙ loquaꝗ de poſſeſſorijs preparatorijs ad rei vē. vt eſt actio ad exhibē. ⁊ interdicta, de libe. exhibē. nā priꝰ agiꝗ de his, vt appareat quis poſſideat: ar. C. de rei vend. l. ordinarij. Sed hic recidit in dubiū an actio ad exhiben. poſſit accumulari cū rei ven. in eodē libello. de quo p Cy. in. l. ordinarij. C. de rei ven. Dic ꝙ actio ad exhib. qñq; cõpetit ad reſtitutionē. ff. ad exhi. l. Celſus. §. ſi quis merces. ⁊ nõ poſſunt ſimul intētari: imo eligere dꝫ. ff. de reg. iur. l. nemo. §. quoties. de tab. qđ in heredē. §. eligere. ⁊ dicta. l. Celſus. §. pen. ⁊ tūc procederet hic intellectus. Quãdoque cõpetit tantū ad exhib. vt ſonat: ⁊ hoc qñque ex neceſſitate, vt quãdo gemma eſt incluſa. Si enim volo illā vendicare, oportet qđ agam ad exhibē. qꝛ alias agi nõ poteſt, cū reputetur vnū corpus cū annulo. ff. ad exhib. l. gemma. ⁊ adhuc non poſſunt ſimul accumulari: qꝛ rei ven. non cõpetit ante rem exhibitā: ideo. ⁊. c. ff. de iudi. l. quemadmodū. ⁊ adhuc procedit hic verſi. qꝛ hoc ſui natura vendicationē precedit. Quãq; agitur ad exhiben. vtiliter, ſed nõ neceſſario: qꝛ vtile eſt ꝙ intentetur, ſed nõ neceſſariū: ⁊ tunc ſimul ⁊ ſemel poſſunt intētari: ⁊ tūc nõ procederet hic intellectus. Jnquantū gl. dicit interdictū de libe. exhibēdis precedere ſui natura rei ven. hoc eſt falſum, qꝛ habet annexam cauſam proprietatis: vt. l. ij. §. quedā. ff. de interdi. eſt bene preparatorium alterius interdicti. ſ. de libe. educ. ff. de libe. exhi. l. iij. §. i. Jnquantum autē dicit de interd. de tab. exhi. bene dicit ꝙ debet precedere, adeo ꝙ ſi ſuper petitorio ſit lis cõteſtata amplius nõ poterit agi interdicto de tab. exhib. l. ſi. ff. de tab. exhib. ſm Bar. in. l. naturaliter. in §. nihil cõmune. ff. de acqui. poſ. Quartus intellectꝰ vt intelligaꝗ hic verſi. ſcđm legē ſi de vi. ff. de iudi. ſecundū vnū intellectum. ⁊. l. j. C. de app. quãdo agitur ſimul de poſſeſſione ⁊ violētia, qꝛ prius agi debet de poſſeſſione, vt conſtet quis poſſideat, vt poſtea qui poſſidebat, de violentia illata experiatur: ⁊ hec nõ poſſunt ſimul accumulari: ſed queſtio poſſeſſionis prius precedet. Sꝫ huic obuiat verbū, que rei ven. ſui natura precedūt. Dicit gl. ꝙ illa verba nõ faciunt implicationē, ſed demonſtrationē, quaſi dicat, nõ implicat ad terminos litere ꝙ agaꝗ hic de proprietate, ⁊ ꝙ ſui natura precedāt iudiciū ꝓprietatis hic in termino litere: ſed dicūt ꝙ hic agaꝗ ideo de violētia, ⁊ poſſeſſiõe in poſſeſſorijs oibꝰ, que demonſtranꝗ ex hoc ꝙ natura ſui ꝓcedūt, ⁊c. Gl. remanet in primo intellectu. Uel expone, que. i. quoꝝ quedā rei vēd. ſui natura ꝓcedūt. Gl. in verbo, cõcluſum. eſt clara ibi: renoceꝗ. dicit hoc verū in

29 ꝓcuratore, nõ in iudice. de reſti. ſpo. audita. † Gl. in verbo, interdictū.

30 declarat quare dicaꝗ interdictū. eſt clara. † Gl. in verbo, intētare. querit an ſi probeꝗ violētia, debeat ei res auferri, ⁊ adiudicari ꝓprietas ſpoliato: argu. gl. ꝙ ſic. xvi. q. vi. qđ placuit. Gl. dicit ↄ: qꝛ hec nõ eſt natura interdicti, ſed pena illius cõſtitutionis, ſi qs in tātā. Unū ſi vult rē ſibi adiudicari, ꝓponat ↄdictionē ex. l. ſi qs in tātā. Plus dicūt docto. ꝙ iterū oportebit probare violētiā. ĩ. de teſti. veniēs. ij. Jdē cū cõtra agētē de proprietate excipiꗈ: vt in gl. pe. ⁊ oportet iterato ꝓbare violētiā, ſm Hoſtiē. Jn ↄtrarium eſt decre. veſtra. ⁊. c. vltimū. de coha. cle. ⁊ mu. Sꝫ nõ eſt hec probatio neceſſaria quo ad diuerſuꝫ ius agēdi, vel excipiēdi: ſecꝰ in cõfeſſiõe, que nõ alteraꝗ ex modo ꝓcedēdi: vt no Jnn. de elec. per inquiſitionē. ⁊. ĩ. de ordi. cog. c. ij. ⁊ de accu. qualiter. ⁊ de reſti. ſpo. Piſania. de accuſ. c. i. ⁊. ij. Aduerte tū ꝙ nõ ſufficit ad penā obtinendam ꝙ ſic libellet, Peto mihi reſtitutionē poſſeſſionis, ⁊ propono condictionē ex. l. ſi quis in tantam. niſi addat, Et peto eum puniri pena. l. ſi quis in tantam. qꝛ pena in dubio non venit, ex quo aliud non exprimitur: vt no. in Spec. de reſtitu. ſpo. §. j. ver. item quidam. in ſi xxiij. col. ⁊ verſi. quinto. an ſi. §.

1 ☞ Concludere in cauſa, ⁊ renuntiare, idem eſt.
2 Cauſa ſeu proceſſus dicitur eſſe in calculo ſententie promulgande, quando eſt concluſum in cauſa.
3 Actionū cumulatio quare poſt cõcluſionē nõ admittetur. nu. 5.
4 Actionū cumulatio quomodo in cā appellationis ſit licita.
6 Poſſeſſoriū quomodo põt intentari deciſa cā petitoria. nu. ſeq.
7 Sētētia lata in petitorio an obſtet agere volēti poſſeſſorio. nu. 8.
9 Jn petitorio quid agendum ſit quando ſimul eſt accumulatum petitorium ⁊ poſſeſſorium.
10 Poſſeſſorij cumulatio quo caſu poſt ↄcluſionē ĩ cā cū petitorio intentato admittatur, vt petitoriū ſuſpendi valeat. nu. 12.
11 Probandi facultas qñ malitia, vel caſu dicaꝗ ſubtracta. nu. ſeq.
13 Poſſeſſorij ſententia, vel adiudicatio hꝫ vim detētionis, ⁊ rei cõmodū, donec proprietate probata.
14 Poſſeſſoriū obtinens nunꝗ poſt damnetur in expenſis ratione petitorij intentati, ſi non probat.

1 **Si vero.** ¶ † No. pro opi. qđ renūtiare, ⁊ ĩ cauſa ↄcludere ſit idē. ŏ q. ā. §. primo. ¶ † No. qđ dici-
2 tur eſſe cauſa in calculo ſentētie ꝓmulgāde, qñ eſt ĩ cauſa ↄcluſuꝫ,
3 nõ ante. ¶ † No. cauſaꝫ q̃re poſt ↄcluſionē nõ admittaꝗ accumulatio, ne lites litibꝰ inculcenꝗ. Et ex hoc poteſt ſumere vnā regulā, q̃ hꝫ ꝙ rõne inculcationis iudicioꝝ primo pene expedito impeditur accumulatio. ¶ No. qđ deciſa cauſa petitoria quecūq; in ea habeꝗ euētus, põt quis intētare poſſeſſoriū. Examinemꝰ hāc
4 partē vſq; ad verſi. niſi. ¶ † Oppo. qđ nedum in principali, ſed ĩ cauſa appellationis, ⁊ ſic poſt cõcluſionē in cauſa poſſit accumulari poſſeſſoriū: vt pꝫ in cle. i. ŏ cā poſ. ⁊ ꝓprie. Jo. An. hoc taceꝗ qđ hodie in bñficiali in appellatiõis cauſa vſq; ad ↄcluſionē in ea poteſt ſuſpendi petitorium, ⁊ accumulari poſſeſſorium, ⁊ põt ſuſpēdere petitoriū a ſe intētatū: ⁊ hoc, qñ appellatiões ſunt deuolute. Nõ puto qđ aliqua ſit ſpecialitas ĩ bñficiatoꝰ, ſuppoſito qđ petitoriū ⁊ poſſeſſoriū ſit in iuriſdictione iudicis ad quē: qꝛ ↄcluſio in cauſa in prima inſtātia eſt ſuſpēſa ĩ appellationis cauſa cū appellatio reſcidat oia vſq; ad publicatione teſtiū: vt ŏ teſt. fraternitatis. de iureiur. venien. ⁊. de ſi. inſtr. cū Joãnes. C. de tēp. app. l. per hāc. Facit qđ no. dñi ŏ Rota, ſua ↄclu. cclxxv. ⁊ no. Spe. in tit. de renū. ⁊ ↄclu. § j. in prin. ⁊ no. Jnn. in ſi. de teſta. cū veniſſent. Jn renūtiatione, in hoc eſt tñ ſpeciale in cā beneficiali, vt eo ꝙ appellatio eſt interpoſita ſolenniter, ⁊ legitime inſinuata, tota cauſa quo ad petitoriū ⁊ poſſeſſoriū eſt deuoluta, qđ nõ eſt ĩ alijs cauſis, ſed ſolꝰ deuoluiꗈ articulꝰ, ſup quo pendet appellatio, ⁊ ea iuſtificata negotiū ꝓncipale, ſup quo pēdet lis, nõ diuerſuꝫ negotiū, vt eſſet poſſeſſoriū a petitorio, deuoluiꝗ tātū, niſi papa appellatione iterpoſita ſup petitorio ↄmitteret totā cām, ⁊ quo ad petitoriū, ⁊ q̃ ad poſſeſſoriū, q̃ caſu poſſet accumulari poſſeſſorium ſuſpenſo petitorio, ſup quo fuiſſet appellatū, Jtē ⁊ forte ꝓcederet, qñ corā primo iudice eſſet intentatū ſimul petitoriū ⁊ poſſeſſoriū, ⁊ poſtea appellaret in altero iſtoꝝ, qꝛ iuſtificata appellatione deuolueret ⁊ petitoriū, qđ ſuſpendi poſſet, vt deuolueret ex conexitate cā. Sꝫ h̃ nõ puto, lꝫ dñi ŏ Rota ſentiāt cotra, ſ qđ aꝫ pꝫ

latio deuoluit id tantū. ſuper quo eſt appellatio interpoſita, et
nō aliud. ⁊ tāta nō eſt cōnexitas, ꝙ deuolutio limitata ad vnam
deuoluat ad aliā: vt no. de ſequeſ. poſ. ⁊ fruc. c. j. ⁊ dixi circa fi. gl.
5 ¶ † Opp. ꝙ poſt cōcluſionē in cā admittaꝛ accumulatio, ſaltē
inculcatiua. de teſt. ſignificauerūt. j. ſi. Inn. hic dicit ꝙ hec decre.
nō procedat, niſi intelligaꝛ de ſuſpēſiua: qꝛ alia permittiꝛ poſt cō
cluſionē in cā. Sed hoc eſt falſū, qꝛ oportet intelligi de inculcati
ua, vt. ſ. dixi. Alij ibi dicūt ꝙ inq̄tū hec decr. permittit accumu
lationē, illa loquiꝛ qñ ſit de volūtate partium. Tu dic ꝙ ibi fuit
ante ꝯcluſionē in cā accumulatū poſſeſſoriū poſt teſtes receptos
in petitorio, poſtea ꝓceſſū vſqꝫ ad receptionē teſtium ſuper poſ
ſeſſorio: tunc nolebāt moniales ſuſpendere petitoriū: tunc diſtin
guiꝛ an ſit cōcluſum in cauſa in petitorio: ⁊ nō poſſunt, ſꝫ vtrūqꝫ
eſt determinandū. An nō ſit cōcluſum: ⁊ poſſunt ſuſpēdere. Vñ
ibi accumulatio nō permittiꝛ poſt cōcluſionē in cā, ſꝫ ante accu
mulationē ꝑmittaꝛ deciſio, reiecta ſuſpēſione. ¶ Quero qñ fraus
poterit hic intercedere. Dic, forte dñi vellēt teſtes ſup poſſeſſorio
ꝓcedere, ſolis datis articulis ſup proprietate, vel etiā ſup ꝓprie
tate nō proba. Sed hoc reprobaꝛ de teſt. veniēs. ij. Dic ꝙ fraus
deprehēdiꝛ, qꝛ volētes differre ſentētiā in petitorio, de quo lique
bat, intētabat poſſeſſoriū. Sup hac parte nō eſſet niſi vna gl. que
6 eſt ſuper verbo, nō deciſa. ¶ † Opp. ꝙ ſoccūbēs in iudicio ꝓprie
tatis nō poſſit redire ad poſſeſſoriū. j. c. ꝓxi. qꝛ petitoriū attrahit
ad ſe poſſeſſoriū: cuius cōtrariū dicit tex. ꝙ indiſtincte qñocūqꝫ
ꝓprietatis cā deciſa pōt redire ad poſſeſſoriū. Patet ſecūdo, qꝛ
poſſeſſio pars eſt ꝓprietatis, ſicut vſuſfructus pars dominij. ff.
de vſufr. l. ij. Obſtat ergo exceptio, vt. l. ⁊ an eadē. ff. de excep. rei
iud. Gloſſ. reſpōdet, qñqꝫ ſola ꝓprietas eſt in iudiciū deducta: et
ſnīa in petitorio nō nocet, quin agi poſſit poſſeſſorio: vt hic. Quā
doqꝫ vtrunqꝫ eſt accumulatū: ⁊ ſentētia in petitorio attrahit ſecū
vires poſſeſſorij, nō impedit tñ ſententiā in poſſeſſorio: vt. j. c. pro
xi. niſi aliud opponaꝛ. Ad hoc. ſ. c. ad vltimū. ⁊ c. cū ſuper. Et eſt
cauſa primi dicti, qꝛ licꝫ proprietas ⁊ poſſeſſio dicātur cōiuncta, qꝛ
ſunt ꝓprietates eiuſdē ſubiecti, in ſe ſeparata ſunt: vt. l. naturali
ter. §. nihil. Ideo ſnīa in vna nō repugnat alteri: ſic nec ſunt cōne
xa reſpectu iuriſdictiōis, qñ poſſeſſiōis cā ſolū eſt delegata: vt. C.
ſi a nō cōpe. iu. l. ſi de proprietate. Legiſte ſe expediūt ꝙ ſnīa lata
in petitorio nō obſtat agēti poſſeſſorio, cū nō detrahat iuri agēdi
poſſeſſorio, qḋ fundaꝛ ſup ſola poſſeſſione. de reſti. ſpol. ſolicite. ⁊
cap. accepta. ⁊ cap. in literis, ⁊ quod ſpoliatus ante omnia eſt reſti
tuendus: vt. l. ſi quis a ſe fundum. C. ad. l. Iuli. de vi publ. Et hoc
firmat Dyn. in regula, qui ad agendū. de reg. iur. li. vi. ⁊ Bart.
in. l. naturaliter. §. nihil cōe. de acqui. poſ. pro qbus facit hec decr.
Unde exceptio rei iudi. nō obſtat agēti poſſeſſorio. Et hec vera
in poſſeſſorio recuperādę. In poſſeſſorio adipiſcēde, ⁊ retinende
eſt ſecus: qꝛ obſtat. ſecundum eos. quod etiā tenet hic Io. an. reci
tando, vt etiā recitat Io. an. in addi. Spec. in ti. de peti. ⁊ poſ. §. j.
7 ver, quid ſi pro vno. viij. co. † Ad huius pūcti deciſionē habeo vi
dere duo. Primo, an ſnīa lata in petitorio obſtet agere volēti poſ
ſeſſorio. Scđo, an ſi liqueat qd agendū in petitorio, impediaꝛ ex
hoc intētatio poſſeſſorij, vel ſnīa. ¶ Ad primū, ſi pro actore eſt la
ta ſnīa in petitorio, pōt, ſi vult, agere poſſeſſorio, ⁊ proderit ꝓpter
expēſas, ⁊ fructus a tēpore directiōis vſqꝫ ad tp̄s litis inchoate
ſup petitorio. Quñqꝫ lata eſt ſnīa pro reo, ⁊ eſt declaratoria lata: qꝛ
pronūciatū eſt, reū ſore dominū, qꝛ petitū, vel ſup libello actoris,
ſecūdū opi. de qua in. c. ex cōqueſtione. de reſti. ſpo. Dic, ſi intētat
poſſeſſoriū ad finē reſtitutionis poſſeſſionis, repelliꝛ, qꝛ obſtat ei
exceptio notoria defectus proprietatis, que fundat intētū aduer
ſe partis. de reſt. ſpo. ad decimas. li. vj. ⁊ qḋ ibi no. de diuor. ſignifi
caſti. no. de renon. ſuper hoc. per Inn. in gl. magna. ver. ſi autem.
alias vellet dicere ꝙ is cōtra quē notorie conſtat per confeſſionē
de defectu proprietatis, nō poteſt agere ad reſtitutionē poſſeſſio
nis, ſed ad damna, ⁊ aliā cauſam: vt. ff. de vi, ⁊ vi armi. l. idem eſt. §.
qui vſuſfruct⁹. ⁊. l. ſi plures. Hoc verū puto, niſi agēs dicat ſe vel
le cōſequi cōmodū detētationis, vt poſſit excipere ex cōdictione.
l. ſi quis in tantā. qꝛ ſua hoc reſpectu intereſt vt res reſtituatur, licꝫ
notorie cōſtet de defectu proprietatis. Sed nō placet: qꝛ ex quo
illā non intentat, nullū cōmodum ex ea conſequi poteſt vel forte
ſi intentat poſſeſſoriū ad finē vt reſtituantur fructus, puto ꝙ nec
ad fructus agere poſſit, vel qꝛ illi aut naturales ſunt, ⁊ ſuos non
faceret contra dñm: vel induſtriales, ⁊ nō conſumptos teneꝛ reſti
tuere. Iſtos autē non conſumpſit, quos repetere intendit: obſtat
ergo ei exceptio, dolo facis, qui pet. ⁊c. Nec obſtat qḋ reſtituere te
netur, ꝙ illa regula non habet locū in poſſeſſorijs: ⁊ ſic tenebitur
altera manu fructus reſtituere: qꝛ imo obſtat ex quo notoria eſt.
Et fortius hec locum habebit in beneficialibus, per no. ſ. c. cum
ſuper. ⁊ hoc tenet Io. An. in. c. cum dilectus. ⁊ Inn. ibi, ⁊ Io. an.
in addi. Spe. in tit. de peti. ⁊ poſ. §. j. ver. quid ſi pro vno. in ſi. viij.
col. vbi indiſtincte dicunt nō poſſe agi tūc poſſeſſorio, niſi de ſpo
liatione poſt ſententiā. Quādoqꝫ lata eſt ſentētia in petitorio cō
tra actorem, qꝛ cōſtat de defectu iuris ſui, vel qꝛ nō cōſtat de iure

ſuo, qꝛ nō probat: ⁊ tūc in iuribus, ⁊ rebus ꝓfanis, quia eo quod
poſſidet, iuſte poſſidet, licꝫ ꝯſtet eum titulū nō habere, ex quo nō
conſtat de iure aduerſarij nō repellitur ab agendo petitorio. Sic
intelligo gl. de reſti. ſpo. ad decimas. li. vj. licꝫ Io. An. ipſam male re
prehendat in addi. Spe. in ti. de reſti. ſpo. ⁊ idē eſſet in iurib⁹ ⁊ re
bus eccleſiaſticis: qꝛ ex quo ius nō fundat intentū tuū eo ꝙ poſſi
det, quo ad te iuſte poſſidet. Hinc eſt ꝙ agēs ꝓ decimis in paro
chia alterius, nō cōtra parochianū, ſed tertiū, nō arctatur ad ꝓ
ſcriptionē, ꝓbare titulū: ſic nec arctabitur ad ꝓbandum titulum
agēdo poſſeſſorio, ſicut nec in ꝓſcriptiōe. Primū patet ex no. de
preſcrip. c. j. li. vj. ⁊ de conſue. c. ſi. eo. lib. ad hoc qḋ no. j. e. c. cū dile
ctus. In bñficialibus aūt dic ꝙ ſi cōſtat de nō iure agētis, ⁊ ſup
eo eſt ꝓnūtiatū, vt qꝛ produxit electionē, ⁊ ꝓbata eſt nō canoni
ca, vel ꝓbatus eſt cōtra eū defect⁹, vel crimen, ex quo cōcluditur
nullitas electionis, ⁊ ſup hoc ꝓnūtiatū: ⁊ tūc obſtat exceptio:
vt no. de ſi. preſby. c. cōſtitut⁹. ⁊ repelliꝛ tūc agēs poſſeſſorio. Ad
qḋ id, qḋ habeꝛ. ſ. e. cum ſuper. Si aūt lata eſt ſentētia, qꝛ agens
nō ꝓbat intentū: ⁊ tunc puto ꝙ agere poterit poſſeſſorio: qꝛ per
hoc ꝙ nō ꝓbet, nō cōſtat notorie ipſum ius nō habere: qꝛ poteſt
ius habere, licꝫ nō ꝓbauerit quo ad ipſum, qui poſſidet priuatū: re
ſtituēda eſt ergo ei poſſeſſio, licꝫ nō irreuocabiliter: qꝛ ſi poſtea ali
ter nō ꝓbet titulū, inde ꝑ ſuperiorē amouebiꝛ. Nā lata ſnīa qꝛ nō
probatū quo ad partē, nō obſtabit quin iudici vt extraneo inqui
renti poſſit oſtēdere titulū, ⁊ ex tali reſtitutiōe cōſequetur etiam
reſtitutionē fructuū, ⁊ proderit ꝓpter expēſas. Et eſt ratio, qua
re in bñficialibus notorius defectus nō iuris repellet: qꝛ nō iuſte
poſſidet eo ꝙ poſſidet ⁊ patꝫ eū nō habere titulū. Sꝫ bñ iuſte poſ
ſidet eo ꝙ poſſidet quo ad aduerſariū, niſi oſtēdaꝛ ipſum nō habe
re titulū: vt no. Cōpo. de reſcrip. mādatū. de ꝓcur. ex inſinuatiōe.
⁊ no. Inn. de re iudi. cū Bertoldus. in verbo memorato. verſi. ſed
8 quātūcūqꝫ. ¶ † Uenio ad ſcđm, qñ nondū lata ſnīa in petitorio
liquet qd agēdū in petitorio, qd agēdū de poſſeſſorio. Et hūc di
uido in duas. Primo qd qñ ſimul eū accumulatū petitorium ⁊
poſſeſſoriū anteq̄ liqueat qd agēdū in petitorio. Scđo, qñ intēta
9 tur poſſeſſoriū poſtq̄ liquet qd agēdū in petitorio. ¶ † Ad pri
mū Io. An. hic ꝓſequitur multos caſus. Prim⁹, qñ eis ſimul ac
cumulatis, ab eadē parte, liq̄t in petitorio, ⁊ poſſeſſorio ꝓ reo ab
ſolueꝛ reus, ſiue liqueat ꝙ ꝓbauit de iure ſuo, ſiue qꝛ actor nō ꝓ
bauit. ſ. c. ij. in ſi. Scđs caſus, qñ in petitorio ⁊ poſſeſſorio liquet
in vtroqꝫ ꝓ actore, ⁊ cōdēnabit reū in vtroqꝫ: qꝛ de qua re, ⁊c. ſ. e.
cū eccleſia. dec erit ſuperflua ꝓnūciatio in poſſeſſorio ſaltem quo
ad expēſas, ⁊ de fructib⁹ a tēpore ſpoliatiōis, niſi poſſeſſorio age
ret ꝯ bone fidei poſſeſſorē, vt qñ ageret ex canone, reintegrāda.
vſqꝫ ad litē cōteſtā in proprietate quo ad expēſas. facit. ff. de rei
vēd. l. vtiqꝫ. C. de iudi. ꝓperādū. quo ad fruct⁹. j. ti. j. grauis. ff. de
vi, ⁊ vi arma. l. j. §. ex die. Inutile tñ foret quo ad reſtitutionē rei,
ſcđm Io. An. cū in executione poſſeſſio ſequaꝛ ꝓprietatē. j. c. ꝓ
xi. ff. de Publi. l. pe. Ultimo reſpō. Io. An. niſi dicatur ꝙ potuit
eſſe inutile: qꝛ latior reo erit cōdēnatio in poſſeſſorio, vt veniant
res depoſite, ⁊ cōmodate, que nō venirent in rei vēdicatione, vel
Publiciana, cū nō ſit dñs vel quaſi, ꝑ no. ſ. c. cū ſup. Itē qꝛ talia
forte ꝓbabunꝛ ꝑ iuramētū, ſup qbus in rei vēdicatione nō obti
nereꝛ ꝯdēnatio, q̄ modo obtinebiꝛ in poſſeſſorio ꝓpter vim illa
tā: vt. l. ſi qñ. C. vnde vi. ſ. qḋ me. cau. c. ſi. Tertius caſus, qñ liquet
de poſſeſſorio pro reo, ⁊ de petitorio pro actore, dicit ꝙ ꝓnūtia
bit in petitorio ꝓ actore, ⁊ obtinebiꝛ reſtitutio rei in poſſeſſorio
pro reo ꝓpter expēſas: vt dicta. l. vtiqꝫ. ff. de rei vendi. Quartus
caſus, qñ liquet in poſſeſſorio pro actore, ⁊ in petitorio pro reo: et
tunc pronuntiabit in poſſeſſorio pro actore ꝓpter expēſas: an ꝓ
nuntietur pro reo, quo ad reſtitutionē poſſeſſiōis, ex quo liquet
in petitorio pro reo, vel quo ad fructus. Io. An. quo ad fructus
dicit indiſtincte ꝙ ſic. Puto quo ad fructus ⁊ reſtitutionē rei di
ſtinguēdū, an liqueat ꝓ reo in alijs a bñficialibus, qꝛ ſe oīm ꝓ
bauit: ⁊ in bñficialib⁹, qꝛ cōſtat de nō iure actoris, vel de iure rei.
Hic Io. An. quo ad fructus dicit cōdemnationē ꝓficere in poſ
ſeſſorio, quo ad reſtitutionē rei non: qꝛ obſtat exceptio, dolo fa
cis. de re. iuris. dolo. Puto ꝙ ſi liquet, ⁊ nōdū eſt cōcluſum, ſal
tem in petitorio, nō impediaꝛ poſſeſſoriū quo ad effectū omnem,
ſi prius ꝯcludiꝛ in poſſeſſorio, q̄ in petitorio: qꝛ nō ꝑfecte noto
ria eſt ꝓbatio ꝓprietatis, niſi cōſtet cōfeſſione, que nō reuocatur
in dubiū: ⁊ tūc ꝓnūtiatio in poſſeſſorio nō erit verbalis, ſed rea
lis. Et ſic ſaluaꝛ vna opi. de qua. ſ. c. proxi. ⁊. c. cū eccleſia. Si in
vtroqꝫ eſt cōcluſum anteq̄ ꝓnūtiet in poſſeſſorio, hoc caſo nec
quo ad fructus, nec quo ad reſtitutionē poſſeſſionis ſequi dꝫ cō
demnatio: qꝛ fructus naturales reſtituere tenetur ſuccūbens in
petitorio. Item extātes induſtriales. Iſti aūt extare dicuntur,
quos petit a reo, ⁊ ſi haberet, eos reſtituere deberet: igiꝛ obſtat ei
ſimiliter exceptio. Nec obſtat ꝙ exceptio illa nō hꝫ locū in poſſeſ
ſorijs: qꝛ, id eſt verum, qñ notorie non liquet de proprietate. Nec
obſtat ꝙ poſt cōcluſionē in cā hec exceptio non poſſit opponi de
ꝓprietate ad impediendū effectū poſſeſſorij. de procur. auditis.

quia

quia imo pōt, ex quo eſt notoria: quia ſufficit eam detegere iu-
dici in allegationibus: cū in talib⁹ notoriis, & que ſtāt ex actis,
ſupplere debeat de facto: vt no. de confir. cum inter. & c. dilect⁹. et
dixi in materia notorii. & no. C. vt q̄ deſunt aduo. l. j. de poſtu. pre
lat. bone. j. Pronūtiabitur aūt reo, & adiudicabitur ei poſſeſſio,
ſi petiit, declarabit dn̄s, ſcd̄z opi. de qua. j. ti. j. ex cōqueſtiōe. & ab
aduerſario abſoluetur, facta cōdemnatione expenſarū de actore
quo ad petitorium. Quīq̄ꝫ liquet in petitorio ꝑ reo, q2 actor nō ꝑ
bauit: & tūc abſoluetur reus a petitione actoris: per hoc tamē nō
cōſequetur reſtitutionē rei, niſi qd̄ euitabit cōdemnationē expen
ſarū, & actor dānabitur ei in expenſis. In poſſeſſorio aūt pnūtia-
bitur ꝑ actore, quo ad omnem effectū, & cōdemnationem expēſa
rum, & fructuū, & reſtitutiōis rei: lꝫ i beneficialibus reſtitutio nō
fit perpetua, poſtea iudice inquirente, niſi aliter pbet canonicā in
ſtitutionē, vt. ſ. dixi. Quintus caſus, qn̄ liquet tantū de poſſeſſo
rio ꝑ actore, tunc dānabit reus quo ad omnia, & reſtituitur poſ-
ſeſſio, & poſtea ꝓcedetur in petitorio, donec de illo cōſtabit: ſi nō
cōſtat poſtea, tenebit actor ad expēſas. Sed dic in hoc vt dixi. ſ.
qn̄ ſuſpenſo petitorio obtinet in poſſeſſorio, & poſtea reuertit ad
petitoriūꝫ: ꝓcederet enim ei hoc, qn̄ voluntarie reuertit: ſecus ſi
ad inſtantiā rei, cum ex quo in poſſeſſorio obtinuit, releuet one-
re probādi. Sext⁹ caſus, quando liquet in poſſeſſorio tantū, & ꝑ
reo pnūtiabit, & pēdebit petitoriū, vt eſt dictū. Septim⁹ caſus
qn̄ liquet tantū de petitorio, & pro actore: & tūc iudex pronun-
tiabit rem ſuaꝫ eſſe, & precipiet rem reſtitui: vt. d. l. pe. & vltima. ff.
de Publi. & de rei vendi. l. qui reſtituere. & lꝫ pronuntiet rē ſuam
eſſe, adhuc de poſſeſſorio cognoſcet, propter expenſas, & etiaꝫ ꝑ
pter fructus a tempore deiectiōis vſq̄ꝫ ad tempus cōte. li. in pe-
titorio, niſi agat cōtra bone fidei poſſeſſorem: puta ſi ageretur cō
dictiōe ex canone, reintegrāda. vt. d. l. vtiq̄ꝫ. ff. iudi. ſol. l. ſi ſeru⁹.
Octauus caſus, quādo de petitorio tātū liquet pro reo: & tūc ſi
liquet, q2 actor nō ꝑbauit: abſoluitur reus, & condemnabit in ex
penſis actor, niſi aliter ſuſpendatur petitoriū ex ſententia, obti-
nebit cōſeruationē poſſeſſiōis. Inſtitut. de acti. §. cōmode. Si li-
quet pro reo, qd̄ ꝑbauit pbatiōis onus aſſumens: & tūc declara
toria pnūtiabit pro reo, ſi hoc petierit, per ea, que dicaꝫ. j. de re
ſti. ſpo. ex cōqueſtiōe. & erit effectus, q2 licet poſtea cōſtet de poſ-
ſeſſiōe pro actore: nō reſtituet ſibi poſſeſſio, nec cōdemnabitur ad
fruct⁹, vt dixi. ā. de rei vend. l. is, qui. de Pub. l. penul. & vlt. j. e. ꝑ
ximo. obſtāte ſibi exceptiōe, dolo facis: de qua cōſtat notorie, niſi
poſtea agat cōdictiōe ex. l. ſi quis in tantaꝫ. & patet ex his deciſio,
quid iuris, ſi liqueat de petitorio ante, quā accumuletur poſſeſſo
riū, an admittet accumulatio ab eadē parte: q2 ſi liquet ꝑ reo et
nōdum eſt ꝯcluſum in cā, poterit accumulari, niſi liqueret cōfeſ-
ſione, q̄ nō eſſet in dubiū reuocata, & liqueret declaratorie ꝑ reo:
ſi eſt cōcluſum in cā, nō admittit accumulatio, niſi in caſibus ſe-
quētibus: & in illis caſib⁹, ſi liquet, q2 actor nō ꝑbauit, admittit
accumulatio. Si liquet, q2 reus ꝑbauit ſe dn̄m. repellit accumu
latio, & quo ad fruct⁹, & quo ad reſtitutionē rei: quia notorie cō-
ſtat de ꝓprietate, & hoc in nō bn̄ficiali. Idē in beneficiali. ſiue li-
queat de nō iure actoris, ſiue liqueat de iure rei. de ſi. preſby. ꝯſti-
10 tut⁹. ¶ † Venio ad ver. niſi. Nota primo caſum, in quo poſt cō-
cluſionē in cā admittit accumulatio poſſeſſoriū, ſcꝫ qn̄ ſubeſt equi
tas, que ſubeſſe dicit, quādo de facili argui pōt iniquitas inua-
ſoris, & ſpoliato caſu, vel malitia ſubtracta eſt facultas ꝑbandi.
Idē vbi alia eqtas mouerit iudicātes. ¶ Quero qn̄ dicatur de
facili argui poſſe iniqtas inuaſoris. Dic q̄ ſpoliat⁹ habet ꝑba-
tiōes in prōptu, ſm Pe. Inu licet alternatiue, dicere videtur q̄
omnino ſufficit iniquitas inuaſoris, licet de illa cē ſtet, vel cōſta-
re poſſit, vt petitorium ſuſpēdi poſſit, & ad ipſum recurri, niſi ap-
pareat ſubtractā copiam ꝑbationū caſu, vel materia, vel alia iu-
ſta cā. & imputet ſibi ſpoliatus, q cōcluſit in petitorio. Unde dice
bat Hoſti. q̄ ſi ex hoc ſurgat aliquis fauor ſpoliatoris, nō tan-
tum ſi hoc ꝑpter fauorē ſpoliatoris, ſed ꝑpter iudiciū equitatē.
Similr. j. de excep. cū inter. & ꝑbat hec copula, q̄ ſtatim ſequit.
11 ¶ † Quero qn̄ caſu, & qn̄ malitia dicit ſubtracta facultas ꝑbādi.
Dic, caſu, qn̄ ꝑter ꝑpoſitū: malitia, ex ꝑpoſito: puta cum incēdi
domū meā, & tuā vicinam, ꝑpter qd̄ perdidiſti inſtrumēta. Vel
caſu occidi teſtes tuos, vel his ſimilia: malitia, cū ad hūc finē pre
12 dicta feciſſem. & his ſimilia ¶ † Quero, q̄ alia pōt ſubeſſe eqtas
admittēdi poſt ꝯcluſionē in cā. Ponit Pet. & Abb. exemplū, vt
qn̄ ſunt in mortis articulo, alias periculo teſtes, per quos volo ꝑ
13 bare poſſeſſoriū. ad hoc vt vtile nō cōte. qn̄. ¶ † Oppo. gl. q̄ ſit
inane, vbi nō pōt ꝑbare in petitorio redire ad poſſeſſoriū, cū ſentē
tia in petitorio ꝯ actorē attrahat ad ſe vires poſſeſſorij. Gl. dt q̄
valet quo ad hoc q̄ obtinebit cōdēnationē fructuū a tēpore deie
ctionis vſq̄ꝫ ad tēp⁹ litis cōteſtatiōis ſup ꝓprietate, ex quo habe
bit poſſeſſionē, habebit tn̄ cōmodū detentionis, niſi aduerſarius
ꝑbet ꝓprietatē. C. de rei vendi. l. rei alie. Itē quo ad cōmodum,
opponēdi de cōdi. ex. l. ſi qs in tātū. Nec obſtat. c. cū dilectus. j. e.
quia loquitur cum directe cōſtat de dn̄io ꝑ reo, vt dixi. ſ. Inquā
tū gl. dixit cōmodū eſſe ꝑ fructibus: dicūt doct. quod idem dicit
14 glo. de teſti. ſignificauerūt. in vltima glo. Idem Damia. ¶ † Nū
quid autē obtinens in poſſeſſorio poſtea damnetur in expēſis in
petitorio, ſi non probabat? Dic q̄ nō in odium violenti: q2 pro-
pter delictū perdit priuilegium: vt no. vt lite pendē. c. j. ad ſi. Sed
ſi ſuccumbit in poſſeſſorio, cōdemnabitur. Idē ſi recurrat ad pe-
titorium, & ſuccumbat. Idem ſi nō reuertitur, & reus inſtat vt ab-
ſoluatur. C. de iudi. properandū. & l. ſancimus. C. de iudi. aut. qui
ſemel. Item quando nō ſuſpendit: ſed ſi non renuntiat, cōdemna-
bitur. ff. de iudi. eum, quem temere. & de dolo. c. finem. Sed dic vt
dixi. ſ. Anto.

1 ☞ Petitorium & poſſeſſorium poſſunt concurrere in facultate
procedendi.
2 Poſſeſſorij, & petitorij quomodo poſſibilis eſt concurſus ab ea-
dem, & diuerſa parte, vel altera tantum.
3 Actionib⁹ pluribus ſimul accumulatis, vtraq̄ꝫ eſt ſentētia vnica
terminanda, ſiue ab vtraq̄ꝫ, ſiue ab eadē accumulentur.
4 Poſſeſſoriū preualet petitorio in ordine terminandi.
5 Sententia non eſt de actis iudicij.
6 Sententia cōtinens plura capitula dicitur vnica.
8 Actiones ex quibus cauſis prohibentur accumulari ab eadem,
vel diuerſa parte. nu. ſeq.
9 Iudiciorum accumulatio quibus prohibeatur.
10 Sententia, ſeu proceſſus an valeat in caſibus, in quibus petito-
rium & poſſeſſorium non poſſunt cōcurrere. 7.
11 Sententia an vitietur per omiſſionem ordinis iudiciarij.
12 Proprietatis queſtio non eſt admittenda contra actorem agen
tem poſſeſſorio, alias poteſt appellari.
13 Sētētia lata ſuper petitorio & poſſeſſorio in fauoreꝫ actoris, an
poſſit exeq in poſſeſſorio, vbi reus appellauit tātum a petitorio.
14 Sentētie effectus in petitorio qualis erit, vbi quis egit cōtra ali
quem petitorio & poſſeſſorio ſimul, qui appellauit a ſententia in
petitorio, & actori data fuit poſſeſſio.
15 Sententia lata in petitorio pro reo, & in poſſeſſorio pro actore,
vbi actum eſt ſimul petitorio & poſſeſſorio, an poſſit prius exeq
in poſſeſſorio pro actore.

Cum dilectus.

¶ Legā iſtā decre. per modū cōmenti, & com-
mentauit eā Io. Cal. Ego aūt ad ipſa ponā dicta mo
dernorū Legiſtarū, & recolligaꝫ materiā. & hoc dicit.
1 † In ꝓcedendi facultate cōcurrere poſſunt petitoriū & poſſeſſo-
riū, in terminādi modo poſſeſſoriū petitorio preferē, in exequēdi
fine petitoriū poſſeſſorio preualet. h. d. Primo ponit deciſa con-
ſultatio. Scd̄o reſponſio, ibi: ad quartū. que facit tria. Primo ꝓ-
ſupponit modū ꝓcedēdi. Scd̄o declarat ordinē terminādi. Ter-
2 tio, effectū exequendi. ¶ † Not. j. poſſibilē cōcurſum petitorij. &
3 poſſeſſorij ab eadē, & diuerſa parte. ¶ † No. ij. q̄ plurib⁹ iudicijs
ſimul accumulatis, vtrūq̄ꝫ eſt vnica ſententia terminādū, ſiue ab
4 vtraq̄ꝫ, ſiue ab eadē parte accumulent. ¶ † No. iij. q̄ i ordine ter-
minādi preualet poſſeſſoriū petitorio, q̄ꝫ q̄ ſuper vtroq̄ꝫ ꝓcedat.
¶ No. q̄ in fine exequendi petitoriū in ſentētia attrahit ad ſe vi-
5 res poſſeſſorij, qn̄ ambo ſimul ſunt accumulata. ¶ † Not. q̄ ſnia
nō eſt de actis. ad hoc. C. de re iudic. l. vlt. C. de ſen. q̄ ſine cer. quā.
l. pen. ꝑ & ꝯ. j. de ꝑba. qn̄. dicit q̄ cōtinet ſnia appellatione acto-
rū, qn̄ vtrūq̄ꝫ ſpecialiter exprimat, ſm Cal. & ſ. nō de cōceſ. prebē.
6 poſt electionē. ¶ † No. q̄ vnica eſt ſentētia, licet contineat plura
capl'a. ad hoc de mu. peti. c. ij. de ord. cog. c. ij. No. q̄ minus dignū
precedit magis dignū, & qd̄ maius dignuꝫ attrahit ad ſe minus
dignū. Itē hic Io. Cal. opp. cōtra quodlibet notabile pueriliter,
nō curo oppoſitiones captatas: q2 ſatis grauatum eſt capl'm ſua
7 materia. ¶ † Opp. primo ad primū dictū, in quo ſupponit poſſi
bilis accumulatio poſſeſſorij, & petitorij: q2 imo videt impoſſibi-
lis oīno. ff. de iudi. l. ſi de vi. C. de rei vendi. ordinarij. C. de edic. di
ui Adri. tol. l. ij. C. de interdic. incerti. l. fin. C. quo. bo. In quibus
omnib⁹ patet qd̄ accumulatio petitorio & poſſeſſorio, ſiue ab ea-
dem, ſiue a diuerſa parte, nō admittit cōcurſus, ſed prius de or-
dine iuris eſt in poſſeſſorio ꝓcedendū. Nā inter ceteras regulas
impedientes accumulationi, eſt regula ordinis, qn̄ actiones ſic ſe
habēt, q̄ ex ordine de vna deuenit ad alterā, nō admittitur accu
mulatio. Sed ſi quis agit petitorio & poſſeſſorio, vt in petitorio
appareat qs ſit poſſeſſor, de ordine eſt vt diſcutiat qs ſit poſſeſ-
ſor. ff. vti poſſi. l. j. §. j. Debebit ergo prius decidi poſſeſſoriū. Su
per hoc puncto reperiunt principaliter tres opi. Prima, q̄ non
ſit poſſibilis accumulatio petitorij & poſſeſſorij ſimul. & hec fuit
opi. Io. & Azo. & hec firmat per iura allegata. j. cōtra, huic opi.
fortiſſime obuiat. l. naturaliter. §. nihil cōe. que dicit q̄ illi, qui ce
pit rem vendicare, nō obſtat quin poſſit intētare interdictum vti
poſſidetis: q2 nō videt poſſeſſiōi renūtiaſſe, qui cepit rem vendi-

care. Ad illū. §. multipliciter reſpondetur. Primo ꝙ qui cepit rē vēdicare, poterit agere vti poſſi. ſꝫ finito petitorio: ⁊ ſic nō cōcluditur ꝙ ſimul agi poſſit. Nec obſtat huic reſponſioni hec decre. ꝙ ſentētia lata in petitorio abſorbeat poſſeſſoriū, ⁊ ſic fortius impediat: qꝛ hoc procedit, qñ foret lata ſnia declaratorie pro reo: ſecꝰ qꝛ nō ꝓbauit: qꝛ p hoc nō cōcludit dñm reus obtinēs. ff. de iureiur. l. ſꝫ ⁊ ſi poſſeſſoriū. in prin. Vbi aūt lata eſt declaratorie p reo, tūc ꝓcedit qꝺ nō poterit redire ad poſſeſſoriū retinēde. Nec obſtat ſi dicaꝛ, ergo lꝫ dño turbare poſſeſſorem, ⁊ ſic agere nō poterit vti poſſidetis, qꝺ eſt ꝫ. l. vun fac. ff. qꝺ vi, aut clā. Propter que Rayn. vt recitat Bar. in. d. §. nihil cōmune. hoc reprobat: qꝛ cōtra agētē vti poſſidetis nō obſtabit exceptio dñii: ⁊ hoc credit Bar. excepto vno caſu, qñ vterqꝫ hꝫ pares ꝓbatiōes: qꝛ tūc obtineret, q de dñio ꝓbat: vt no. Cy. C. vti poſſi. l. j. in vlt. gl. q. Et hoc etiā tꝫ Cy. in. l. ij. C. de edic. di. Adria. tol. ⁊ ſic dꝫ intelligi gloſ. C. alſo. ff. de iudi. ſi de vi. qꝛ exceptio dñij nō obſtat agēti poſſeſſorio retinēde. Puto de iure noſtro hoc nō ꝓcedere: qꝛ exceptio dñij, de quo ſnia cōſtat, ⁊ ſic notorie, obſtat agēti poſſeſſorio recuperāde, vt dicā. j. ti. j. in literis. fortiꝰ agēti retinēde, qꝺ nō eſt priuilegiatū. Nec obſtat ꝙ nō liceat turbare: qꝛ ſi licꝫ ſpoliare, fortius ⁊ turbare. Sꝫ tene primū: qꝛ illud, qꝺ dicit, ꝙ exceptio notoriū dñij obſtet agēti poſſeſſorio, hꝫ locū qñ agitur de ſpoliatiōe ante ſentētiā. Qñqꝫ vult agere de ſpoliatione poſt ſnīam, vel ante ſnīam, lite pēdente ſup petitorio cōtra illā opponi nō pōt de ſentētia ſuper petitorio. Et hoc tꝫ hic Inno. ⁊ Hoſti. alr. j. de app. cū teneamur. de quo. ꝫ. e. c. paſtoralis. de ſequeſ. poſ. ⁊ fruc. c. j. ſuper. ij. gl. Inn. tamē de priuile. cū olim. recitat duas opi. Vna, ꝙ non agaꝛ ad reſtitutionē rei pro ſpoliatione facta poſt ſnīam in petitorio, niſi allegeꝛ ſe aliqd iuris nouiter acquiſiuiſſe, qꝛ cum peccato tꝫ. Recitat alios dicere ꝙ agere pōt de ſpoliatiōe facta poſt ſnīam etiā ad reſtitutionē rei, qꝛ per hoc ꝙ lata ſit ſententia pro actore in petitorio, nō propterea cōſtat iniuſte eum tenere: qꝛ nō ſequiꝛ ꝙ nō habeat ius, lꝫ ſit cōtra eum lata ſentētia, qꝛ potuit ſic p errorē iudicari. ff. de condi. inde. l. Julianꝰ. Nec obſtat hec decre. qꝛ hic ſnia petitorij attrahit ad ſe poſſeſſoriū, quando in eadem inſtantia cōtingit ſup vtroqꝫ ſentētiari: ſecꝰ ſi primo ſup petitorio, ⁊ poſtea agatur poſſeſſorio. Sed dic ꝙ durū eſt videre rationē diuerſitatis. Dico ꝙ ſi agiꝛ de ſpoliatiōe facta ante iudiciū ꝓprietatis inchoatū, ſnia lata in petitorio impedit, ex quo eſt declaratoria, effectū poſſeſſorij quo ad reſtitutionē rei propter notorietatem, vt dixi. ꝫ. c. ꝓximo. Si agitur de ſpoliatione facta lite pendēte ſuper petitorio, dico idem ſi agiꝛ poſſeſſorio: qꝛ nō video rationem diuerſitatis ſi ageret parti vt lite pēdēte per viam attentati: poſſet dici ꝙ in hoc eſſet magis priuilegiatū. tunc lediꝛ pars, et iudex, vt etiā exceptio notorie ꝓprietatꝭ tali iudicio nō obſtaret: nam ⁊ multa alia priuilegia hꝫ vltra iſtud, vt eſt notandum de appel. bone. de ma. ⁊ obe. dilecti. de reſcri. ex parte S. Sꝫ hoc verū nō eſt: qꝛ ſicut poſſeſſorio: ita ⁊ huic vie agēdi obſtat exceptio notoria proprietati, lꝫ fuerit opi. tñ ſic reſidet Inn. de app. bone, circa ſi. magne gl. Vnde reſideo qꝺ dicit hic, nō ꝓcedit, ſi agiꝛ de ſpoliatione facta poſt ſnīam, ſatis eſt equū ꝙ agi poſſit poſſeſſorio, nō obſtante exceptiōe proprietatis: qꝛ iſta ſnia ꝓcedit poſſeſſionē, ⁊ ſpoliationē, nō pōt referri ad excludēdā ſpoliationē, que nō erat in rerū natura ante ſnīam: qꝛ ſentētia nō refertur ad cām nouiter ortā poſt ſnīam. de exce. rei iu. ſi mater. §. j. de excep. aduerſario. Itē ſpoliādo poſt ſnīam p ſe delinquit ꝫ ſnīaꝫ ⁊ iudicē ſententiantē, a quo dꝫ petere executionē: nō pōt ergo ex ſnia ſe iuuare, cui nō detulit. de app. cū ſit. Itē ſi liceret, iā iura darēt occaſionē rixe: qꝺ nō eſt dicēdū. de pact. do. ſi cōuenerit. Item ſpoliatio poſt ſnīam obtūdit, ⁊ obfuſcat notorietatē ꝓcedētis ſnie ꝓpter cōdictionē ex. l. ſi qs in tātā. ſed nō illam cōfundit ſpoliatio ante ſnīam, cū nōdū lata eſſet ſnia. Hec vera, qñ intētatū eſſet poſſeſſoriū, ⁊ petitoriū diuerſo tēpore. Sed ſi eodē tēpore, ſi conſtat de petitorio declaratorie, impedit vires poſſeſſorij, ⁊ ꝓnūtiatio ſola perbalis eſt ꝓpter expēſas. Et eſt cā, qꝛ de petitorio nō pōt ꝯſtare, niſi poſt cōcluſionē in cā, in vtroqꝫ: ⁊ tūc nō lꝫ aliud opponere per viā exceptionis, vt. ꝫ. c. ꝓxi. ⁊ de ꝓcur. auditis. Sentētiaꝛ ergo in vtroqꝫ: ⁊ qꝛ liquet eidē iudici de notorio, illud exequiꝛ, ad vitandū circuitū inutilē: et ſi prius fuerit ſententiatū in petitorio, ⁊ poſtea agaꝛ poſſeſſorio, vbi. ꝫ. dixi agi poſſe, vt de ſpoliatiōe poſt perdunꝛ vires ſnie in petitorio ꝓpter nō deferre ſni anti, ⁊ ꝓpter cōdictionē. l. ſi qs in tātam. quo ad actū exequendi, ⁊ poſſeſſoriū impediendi. Nō obſtat ꝙ per hoc aperietur via ad iniuſte tenendum, qꝺ nō iniuſte conducitur neceſſario tenere, vt dixit Inno. Itē iuſte tenet ex quo habet exceptionē cōdictionis. l. ſi quis in tantam. qꝺ no. ad hoc gl. in. c. preced. in gl. pe. in ſi. Cōcludit ergo ad principale ꝓpoſitum ꝙ ſuccumbens in petitorio, finito iudicio ſi turbeꝛ in poſſeſſione, pōt agere poſſeſſorio retinende: qꝛ ſententia lata in petitorio nō obſtat hoc caſu agere volenti poſſeſſorio retinende: ⁊ nō ſolū pro turbatione poſt ſententiā, ſed etiā p turbatione preterita: quia tunc agit ad intereſſe, quod abſorbere nō poteſt, nec tollere ſententiam ſubſequētem, niſi forte intereſſe pretenderet reſpectu fructuum perditorum, quos ⁊ ſi haberet, reſtituere teneretur. Secundo modo reſpōdeꝛ ꝙ ſi ago retinende, pendente illo nō poſſum agere petitorio, nec econuerſo. Sed ſi p uno cepit rem vendicare, poſtea renuntiato petitorio poſſum agere vti poſſidetis, ſm gl. l dicto. §. nihil. Nō obſtat ꝙ cogaꝛ pſiſtere in lite: vt in auꝛ. at qui ſemel. C. quo, ⁊ qñ iudex. qꝛ compelliꝛ perſiſtere, niſi renunciet ex toto. C. de pact. poſtquā liti. Nō obſtat ꝙ renuntiando perdat dñium: qꝛ perdit ius deductum in iudicium, hoc eſt rei vendicationē quo ad finē vt agenti ſolū pareꝛ exceptio: ſed nō renuntio dominio. C. de trāſact. l. ſiue apud. ⁊. l. ſi pro fundo. ⁊ patet in. l. penulti. C. pro empt. l. nō ſolū. §. liberationis verbo. ⁊ qꝺ ibi no. de libe. lega. l. legati. Quod aūt rei vēdica. poſſit eſſe ſeparata a dominio, vt qui hꝫ dñium, nō habebit illā, no. gl. ff. fami. er. l. plane. vel habet illā, ſed inutilē, ꝓpter renuntiationē. Ideo, vt puto, renūtiato, ꝙꝙ notoria, in iudicio non obſtaret agenti poſſeſſorio retinēde p moleſtatione ſecuta ſnia, nec preterita, inquantū ageretur ad intereſſe preteritum iam creatū, niſi eſſet fructuum tantū. Tertio modo reſpōdetur ꝙ per intentationem retinende quid videꝛ renuntiare petitorio, vt incōpaſſibili cum rei vēdicatione: qꝛ per ſecundū dico me poſſidere, per primum dico aduerſariū poſſidere. Nō obſtat huic lect. ſi dicatur ꝙ accumulatio nō admittiꝛ: qꝛ fatendum vt ſuper vtroqꝫ procedatur, ſed intentatione ſecūdi excludiꝛ primū. Nō obſtat ſi dicaꝛ ꝙ ſi agat vti poſſidetis. ⁊ aduerſarꝰ neget eū poſſidere, ꝙ nō perdatur ius primi iudicij: qꝛ hoc eſt fatendū, cum ex eo nō poſſit ſe fundare negās qꝺ negat: vt patet in regula, ex eo. de regulis iur. lib. vj. ff. de ꝓba. cum de indebito. cū ſimul. ꝓceditur ergo, qñ reus cōfitetur ipſum intentantem retinende poſſidere, ſtabit primū iudicium, ⁊ ſecundū, ⁊ differꝛ petitorium in euētum poſſeſſorij, vt ſic concludaꝛ quis ſit poſſeſſor. ff. vti poſſi. l. j. §. j. ⁊ dicta. l. ordinarij. C. de rei vendi. ⁊. l. incerti. Nō obſtat ſi dicatur ꝙ intēcando petitorium, cum dicat alium poſſidere, renuntiauit poſſeſſorio: ⁊ ſic amplius agere non poterit vti poſſidetis: vt patet in. l. ſi qs vi. §. differentia. ff. de acquirē. poſſeſ. qꝛ hoc eſſet negari, per. l. qui familie. ff. fami. ercīſ. qꝛ dicit, ſi ago familie erciſcūde, nō videor illū heredē fateri: ⁊ tamē agere contra eū nō poſſuꝫ niſi vt coheredē. Sed qꝛ illa diuerſimode intelligiꝛ, nō ſto in iſta. Dic ꝙ procedit hec ſolutio, quando ignorat ſe poſſidere, vel quādo poſſidet per alium: quibus caſibus non renūtiat: qꝛ quādo ignorat, deficit in animo, ex quo perditur poſſeſſio. de acqui. poſ. quēadmodū. ⁊. l. ij. quādo per aliū, ſolo animo nō poteſt perdere poſſeſſionē: vt. l. peregre. §. quibus. ff. de acquiren. poſſeſ. Ignorare autem cenſetur, quādo poſſidet per alium, ⁊ nō fuit certificatus, vt dixi in. c. precedenti. Quarto modo reſpōdeꝛ, ꝙ qui cepit rem vendicare, pōt agere vti poſſidetis reſpectu nouiter ſuperuenientis poſſeſſionis, pōt agere: nec eſt hic cōtrarietas: qꝛ ſuperuenit ius de nouo, ⁊ petitorio agebat reſpectu antique poſſeſſionis, modo agit reſpectu poſſeſſiōis noue. Et ſi dicaꝛ, petitoriuꝫ eſt ſuperfluum: imo nō, ſaltim vt dominus declareꝛ, ⁊ ꝓpter fructus, ⁊ acceſſiones. ff. de rei ven. l. nō vtiqꝫ. Quinto reſpōdeꝛ ꝙ petitorio ⁊ poſſeſſorio ſimul agi poteſt, vt ibi, reſpectu diuerſe ſpeciei poſſeſſionis, ſed nō reſpectu eiuſdē, ꝓpter contrarietatem, ⁊ ꝓpter iura predicta: ⁊ ſic ceſſant cōtraria. Non obſtat ſi dicatur, Egi petitorio reſpectu naturalis, modo ago reſpectu ciuilis poſſeſſionis: iā primum eſt ſuperfluum: qꝛ agendo vti poſſidetis, cōſequor reſtitutionē naturalis, cū aliter nō poſſum deſiſtere a turbatione: vt patet in. l. clam poſſidere. §. ſi. de acquir. poſ. ⁊ no. in. c. lꝫ cauſam. de ꝓba. Per qꝺ quidā fatētur hec iudicia repelli ratione ſuperfluitatis: qꝛ poteſt dici primo ꝙ cū iudicia oriantur ex diuerſis cauſis, non obſtat hec ſuperfluitas, cū ſcdm vnam opinio. de qua in l. edita. C. de eden. talia iudicia poſſunt accumulari. Vel ſi teneaꝛ oppoſita opinio, iudicia nō ſunt ſuperflua, cū p rei vēdicationē ego ꝯſequar me pricipaliter dñi declarari: vt. l. officiū. de rei vēd. ⁊. l. ex diuerſo. Reſtitutio autē rei venit iudicis officio, qꝺ poterit iudex nō impartiri, ex quo videt itētatū poſſeſſoriū, ex quo id cōſeq pōt: qꝛ ex quo adeſt remediū ordinariū, ceſſabit officiū mercenariū, per interdictū cōſequor vt declarer ciuiliter poſſidere, vt deſiſtat a turbatiōe, a qua deſiſtere nō pōt, niſi reſtituat: ⁊ vtilitatē habeo, qꝛ per hoc nō eſt interrupta preſcriptio, ſi preſcribebā: qꝺ nō cōſequor p intētationē petitorij. Ad hoc qꝺ no. dixit in regula, ſine poſſeſſiōe. de reg. iur. lib. vj. ſꝫ Bar. Per q̄ ſatis pōt dici ꝙ ſi primo egi petitorio. ⁊ poſtea ago vti poſſide. nō volo recedere a petitorio: qꝛ volo ſolū hoc obtinere, vt declarer dñs: ⁊ hec iudicia poterūt accumulari. Ad h̄ facit qꝺ no. ff. de exce. rei iud. ſi a te. §. j. In dubio aūt accumulato poſſeſſorio, ⁊ petitorio, an reſpectu eiuſdē poſſeſſiōis, an diuerſe accumulatū videaꝛ: dic ꝙ ſi ex cōiecturis apparere pōt, declarabiꝛ libellꝰ ſm illas: vt ſi ageret qs dicēs ſe ꝓprietariū ꝫ vſufructuariū, vel dicēs ſe dñm contra emphyteutam

emphyteutam: nam petitoriū intētare cēſeť reſpectu naturalis
⁊ poſſeſſoriū reſpectu ciuilis: q2 ſicut hʒ natura materie. ff. loca. ſi
vno. ⁊. l. ſʒ ⁊ ſi poſſeſſori. §. itē ſi iurauero. ff. de iureiur. ſi nō appa-
rēt cōiecture, tunc ſtabit declarationi actoris: vt. l. inter ſtip. §. i. ff.
de ver. ob. quā declarationē non trāſmittit ad heredē, ſ'dʒ Bar.
Ex hoc ptʒ qđ regulariter īpediť cōcurſus poſſeſſoriū ⁊ petitoriū,
lʒ aliquib⁹ caſib⁹ permittať, qñ ſcilʒ agiť reſpectu diuerſe ſpeciei
poſſeſſionis: in quo caſu nō pōt verificari intellect⁹ huius. c. cum
petitoriū attrahat ad ſe poſſeſſoriū lata ſnīa: qđ nō eſſet, ſi intēta
reť reſpectu diuerſe ſpeciei poſſeſſiōis. Nō pōt ergo exemplificari
hec decre. in interdicto vti poſſ. q2 ſi agiť reſpectu eiuſdē ſpeciei
poſſeſſionis, nō admittiť accumulatio, ſi reſpectu diuerſe ſnīe nō
traheret in petitorio ad ſe vires poſſeſſoriū, cū ad hoc nō ſit actū:
⁊ hoc qñ intentāť ab eadem parte, niſi ageretur pro re incorpora
li, vt. j. dicam, niſi eſſet pronuntiatū declaratorie pro reo in petito
rio, vbi poteſt. Secunda fuit opi. Bar. ꝙ agi poſſit petitorio et
poſſeſſorio adipiſcēde ſimul, ⁊ ſimiliter de poſſeſſorio recuperāde
q2 nulla contrarietas, vel repugnantia reperitur. Secus ſi primo
agitur poſſeſſorio retinēde, ⁊ petitorio: q2 ibi repugnātia reperiť.
Unde propter repugnātiam repellitur cōcurſus ex ordine primo
ſuper poſſeſſorio, ſecundo ſuper petitorio ꝓceditur, vt videatur
quis poſſideat, ⁊ qualiter petitoriū iudiciū dirigi debeat: vt. l. or
dinarii. ⁊. l. incerti. ſecūdū gl. hic. ⁊ dicit qđ hec opinio approbať
ī. e. c. paſtoralis. ⁊ ſic loqť hic, ⁊ ſupra. c. ad vltimū. Huic obuiat
qđ pro re incorporali pōt agi petitorio a poſſidente. de iudi. exa-
minata. ⁊ no. ī. c. cum eccleſia. ⁊ agēdo vti poſſ. nulla ſurgit cōtra
rietas, nec ſuperfluitas, cū ex hoc obtineat ius ad ſe ſpectare decla
rari. Reſpondeo ꝙ hec procedunt in retinende, quando agitur
pro re corporali, q2 illa datur cōtra poſſidentē: ſed in incorpora-
li petitorium etiam datur poſſidēti: ideo nulla ſurgit cōtrarietas
⁊ ſic poſſunt accumulari. Silr ⁊ accumulari pñt reſpectu diuerſe
ſpēi poſſeſſiōis. Et ī pmo caſu poſſet exēplificari decre. in ſcđo nō
pōt exēplificari: vt dixi. ī. Tertia fuit opi. Pe. quā refert Cy. i. l.
ordinarii. C. de rei ven. q dt qđ oīs ſpēs poſſeſſoriū pñt ſimul cū pe
titorio ꝯcurrere. pmo q2 qs cogiť eligere, qñ actiōes cōpetunt ad
idē. l. qđ ī heredē. §. eligere. ff. de tribu. ſʒ hic actiōes ꝯpetūt ad di
uerſa: igiť accumulatio admittiť. l. nemo ex his. §. qtiens. ff. de re.
iur. ſcđo, q2 īpediť cōmiſtio, qñ abſolutoria lata ī vna parit exce-
ptionē rei iudi. in alia: vt. l. fundi. ⁊. l. fundū. de excep. Sʒ ſentētia
lata ī poſſeſſorio nō ꝑiudicat agēti ī petitorio. l. ⁊ an eadē. §. ſi. ff.
de excep. rei iudi. Igitur pro hoc, q2 cōtinentia cauſe nō debet di
8 uidi: vt. l. nulli. C. de iudi. igiť pñt ſimul accumulari. † Ad veritatē
eruendā harū opi. ⁊ vt videas qñ ꝓcedit caſus huius decre. Po-
no regulas impedientes accumulationē. Primo qñ iudicia accu-
mulāť ab eadē pte. ſcđo, qñ accumulanť a diuerſa pte. Et primo
qñ accumulanť p viā actiōis ambo. Scđo, qñ accumulanť p viaʒ
excep. Prima regula impediēs accumulationē ab eadē pte eſt re
gula ꝯtrarietatis, qñ iudicia ſic ſe hñt qđ inuicē ꝯtrianť: tūc nō pñt ſiľ
accumulari. C. de fru. l. i. ad hoc de poſtu. pla. c. j. li. vj. de elec. vt qs
duas. e. li. Scđa regula eſt, ſi actiōes ſic ſe hñt inuicē, ꝙ electione
tollanť. Ad hoc de elect. vt qs duas. l. ꝙ in heredē. §. eligere. ff. de
tribu. Tertia regula eſt, qñ abſolutoria lata in prima parit exce-
ptionē rei iudi. in ſecūda: ⁊ cōdēnatoria lata in ſecūda infert pre-
iudiciū prime. l. fundi. ⁊. l. fundū. ff. de except. Qđ eſt verū, qñ hoc
aptū eſt cōtingere ſm regularē curſum cauſarū. Quarta regula i-
pediēs eſt, qñ ex hoc inſurgit cōculcatio iudiciorū vno pene expe
dito. Hoc pbať p. c. paſtoralis. ī. e. ti. Prime hñtur per Dy. ī re-
gula, nullus pluribus. de re. iu. li. vj. p Bart. ⁊ Cy. in. l. edita. C. de
edendo. Poteſt addi quinta, quando iudicia ſic ſe hñt, ꝙ idē p
idem ab vtroqʒ quis conſequitur. Sed de hac ſunt opi. vt dixi ſu
pra. ¶ Uideamus regulas impedientes a diuerſa parte per viaʒ
actiōis. Prima regula eſt, qñ alterū ex iudiciis habet priuilegia-
tam naturā, vt non admittať concurſus alteri⁹, donec illud expe-
diatur, patet ſupra, de or. cog. c. ſi. ⁊ de reſti. ſpo. ex cōqueſtiōe. Se
cunda regula, quādo ex intētatione iudiciorū contingit aliqua
contrarietas contra actorem ⁊ reum, ſecundū Bar. ꝙ nō placet.
Sed quando ſurgit cōtrarietas in actione eo reſpectu, quo agi-
tur: tunc bene impeditur. Idem ſi eo reſpectu agit, ⁊ defendit ſiľ.
Tertia regula, quando ex intentatione vnius iudicii alter negat
quod eſt directoriū alterius actionis a diuerſa parte accumulate
9 ſecundum Bar. ſed hec regula nō erit vera. ¶ † Uideamus regu
las īpediētes accumulationē, qñ iudicia accumulanť vnū p viam
actionis, alterū per viā exceptionis a diuerſa parte. Prima regu
la, quādo iudiciū intētatū hʒ priuilegiatā naturā: vt ante omnem
queſtionē aliqua expediať, vt eſt poſſeſſorium recuperande: vt. ſ.
ti. j. item cum quis. ⁊. c. in literis. ⁊. c. ex conqueſtione. Secunda re
gula, qñ poſſeſſorio accumulať iudiciū altiorē requirēs indaginē,
nec de eo ꝓmpta offerť pbatio. l. iij. §. ibidē. ff. ad exhi. no. de reſti.
ſpo. literas. cum ſi. ¶ Regulis his poſitis reſtat deſcendere p ca-
ſus. Et primo ponaʒ caſus, quando iudicia accumulanť ab eadē
parte per viā actionis. Secundo qñ iudicia accumulanť a diuer-
ſa parte p viā actionis. Qñ aūt iudicia accumulanť a diuerſa par
te p viā exceptiōis vnū: ⁊ alterū p viā actionis, vel vtrūqʒ p viam
actionis ⁊ exceptiōis, alterū via actionis. Hi caſus expediti ſunt
10 ex ſcriptis. de oeco. c. ſi. ⁊ p ea, que ſcribēť. j. ti. j. in literis. ¶ † Ue-
nio igiť ad primū, ⁊ primo quid in adipiſcende cū petitorio. ſcđo
qđ recuperāde: tertio qđ retinēde. Procedam per caſus. Prim⁹
eſt, qñ primo intentať petitoriū, ſecundo poſſeſſoriū adipiſcende:
tunc ſi ſic ſe hñt, vt electione tollanť, nō ꝓcedit decre. ꝙ eſt in caſu
l. ſi. C. de codi. vt quia ago petitorio fundans intentionē ex codi-
cillis, ⁊ poſſeſſorio fundās intentionem ex teſtō: tñ eſt ibi clauſu
la, ſi nō vʒ iure teſtamēti, valeat iure codicillorū. In hoc nō ꝓce-
dit decre. ſi electiōe nō tollūtur, vt q2 ago vt heres poſſeſſorio adi
piſcēde ex teſtamēto vel ab inteſtato, ita ago ſiľr petitorio: ⁊ admit
tiť accumulatio. Si nō ſic ſe habēt ꝙ electione tollanť, de iure ci-
uili admittiť accumulatio: q2 nihil repugnat: cum vtrūqʒ deť ad
nāciſcēdā poſſeſſionē. Nō obſt. ꝙ abſolutoria lata in petitorio pa
riat exceptionē rei iudi. in poſſeſſorio: q2 hoc nō eſt aptū cōtinge
re ſm cōem curſum cāꝝ. Fallit ſm eū, vbi etiā de iure ciuili accu
mulareť poſſeſſoriū, iā cōcluſione facta in petitorio p reo, q2 pro
baſſet ſe dñm: q2 tūc cū incōtinēti poſſit cōſtare p reo, cū agiť adi
piſcēde ꝓprietatis exceptio obſtat agere volenti, vt. l. iij. §. ibidē
ff. ad exhibē. ⁊ no. ſ. de re. ſpo. literas. alš aūt de iure ciuili admit-
tereť accumulatio, poſt etiā cōcluſionē in cā. Sʒ de equitate cano
nica non admittiť, ne iudicia inculcēť, vt hic, niſi iuſta cā moueat
iudicē, vt in litera. Nec ob. ꝙ idē per idē cōſequať: q2 huic rñſum
eſt ſupra circa primā opi. Nō puto proprie decre. procedere hoc
caſu: q2 non eſſet vis an executio fieret in poſſeſſorio, an in petito-
rio, vbi ſnīa ꝓmulgareť in vtroqʒ pro actore: ſed vbi p actore in
poſſeſſorio, ⁊ p reo in petitorio. ⁊ declaratorie procedereť quo ad
oēm caſum. Idē ſi in poſſeſſorio p reo, in petitorio p actore. Idē
foret qñ primo ꝓponiť poſſeſſoriū adipiſcēde, ſecūdo petitoriū:
q2 ꝓcedūt: ⁊ fortius ſnīa lata in primo, non pariat exceptionē rei
iudi. in ſcđo: vt. l. ⁊ an eadē. in ſi. j. e. c. ſi. Unđ idē dicēdū ꝙ ſi ꝓxio
caſu. Idē ſi ſimul, ⁊ ſemel ambo ꝓponerenť. Hec vera, niſi tale ſit
petitoriū, ꝙ vi directorie habeat repugnātiā cū poſſeſſorio, vt qđ
rū legatorū cū petitiōe hereditatis: q2 vnū dať ꝯ legatariū, aliud cō
tra poſſeſſorē: quo caſu nō ꝓcedūt iudicia, niſi rōne incertitudinis.
l. j. §. qui aūt. quorū leg. Scđs caſus, qñ primo intētať petitoriū,
ſcđo poſſeſſoriū recuperāde. Hec ꝓcedūt, qñ nulla obuiat cōtra-
ria regula, niſi ſit cōcluſum in cā in petitorio. Nec ob. ꝙ regula or
dinis obuiare videať: q2 vř incertū quis onus pbandi ſubire de-
beat, q2 ſi reus poſſidet vitioſe, vt allegať talis vitioſa poſſeſſio
nō releuat ab onere pbādi. l. vis ciuis. C. de pba. de libe. cā. vt libe
ris. de ꝓcura. ex inſinuatione. Si vitioſe nō poſſidet, releuať: vt. l.
ſi. ff. de rei vē. Unđ ſi alr nō ſuſpēdať petitoriū, vt actor ſe releuet,
admittiť accumulatio vſqʒ ad cōcluſionē in cā: poſtea nō, niſi ex
cauſa, ⁊ ſentētia in petitorio pro actore attrahat ad ſe vires poſ-
ſeſſoriū pro reo. Idē ſi primo proponať poſſeſſoriū, ſecūdo petito
rium. Idē ſi ſimul, ⁊ ſemel. Nō ob. ꝙ ſentētia lata in petitorio pa-
riat exceptionē rei iudica. ī poſſeſſorio, vbi ſit lata abſolutoria ſal
tē de iure canonico, q2 inducit notorie talem: ⁊ exceptio notoria ꝓ
prietatis obſtat agenti poſſeſſorio, vt no. hic, ⁊. ſ. tit. j. c. in literis.
de renuntiatio. ſuper hoc. de ſi. preſby. cōſtitutus. de diuor. ſignifi
caſti. cū ſi. q2 nō ſufficit hoc: cum condēnatoria in ſecūdo nō infe-
rat preiudicium primo. Et hic duo exiguť: ⁊ principaliter hoc
ponderat. l. fundi. ⁊. l. fundū. ff. de exce. Itē nō eſt hoc aptū cōtin-
gere ſecundū naturalē ⁊ cōmunē curſum cāꝝ, vt ibi no. ꝙ re⁹ aſ-
ſumat in ſe onus pbandi: alias nō obſtaret. Puto tñ ꝙ ſi iā eēt
in petitorio cōcluſum, vel añ de eo cōfeſſione cōſtaret, q nō reuo-
careť in dubiū, ⁊ tūc eſſet cōcluſum, vel cōfeſſatū p eo, ꝙ admit-
tereť accumulatio opponente reo. Tertius caſus, qñ primitus ꝓ
ponitur petitorium, ſecundo poſſeſſoriū retinende, ⁊ ſi agitur pro
iure corporali in petitorio ad tuendam poſſeſſionem, quod ⁊ ad
illam competere poteſt. l. ſicuti. §. Ariſto. ff. ſi ſerui. vendic. Et no.
in ca. cum eccleſia. ī. eodē. ⁊. c. examinata. de iudi. ⁊. ff. vti poſſide.
l. j. tunc adhuc cōcurrere poſſunt: quia nulla regula repugnat. Et
ꝙ pro retinēda cōpetat, eſt caſus. ff. ſi ſerui. vēd. l. ſi forte. §. ſciēdū.
⁊. ff. ſi vſuſfr. pe. l. vti frui. §. finali. Si ergo velit aſſumere onus ꝓ-
bandi: in vtroqʒ procederet decreta. quia lata ſententia in petito-
rio p reo, vel actore, attraheret ad ſe vires poſſeſſoriū ꝓ ꝯtria par-
te. Sed ſi ꝓpter poſſeſſionē, quā cōtēdit, vult ſe probatione rele-
uare, aduerſario negāte, oportet ꝙ appareat per prius quis poſ-
ſideat ex ordine: ⁊ tunc ꝓcedat. l. incerti. ⁊ l. ordinarii. ī. allega. ad
hoc. l. j. §. hoc aūt. ff. vti poſſide. ⁊ tūc poſſet ꝓcedere decre. quia
procederet accumulatio: ⁊ prius decidendū eſt poſſeſſoriū, ſi peti
torium pro reo abſorberet poſſeſſorium: vbi declaratorie foret ꝓ-
nuntiatū. Si agitur pro re corporali, tunc ſi reſpectu diuerſe ſpe-
ciei poſſeſſionis, vel petitorium reſpectu detentationis, poſſeſſo-
rium reſpectu naturalis, ⁊ ciuilis, tunc procedit accumulatio: q2
nulla regula obuiat. Sʒ an procedat exēplū ad decreta. dic ꝙ ſic:
quia ſi cōtingeret ſentētiā declaratorie ferri pro reo, ⁊ in poſſeſ-

ſorio p actore, petitorium attrahit ad ſe poſſeſſorium. ff. de exec.
rei iud. l. ſi a te. §. i. & qd. j. no. Hec vera, niſi iam eſſet concluſum in
petitorio pro reo, vel confeſſatū, & cōfeſſioni nihil obijceret: q2 cū
incontinenti poſſet cōſtare de petitorio, obſtaret exceptio turba
tionis de preterito. Sz de hoc dixi ſupra, qd nō ob. inquātū agit
pro moleſtatione pterita ad intereſſe alio ꝙ fructuū, nec inſtātum
pro preſenti, niſi per prius obtineat ſnia ſuper petitorio, & fiat exe
cutio in illo, ſi pponuntur reſpectu eiuſdē ſpeciei probationis, &
tunc ſi modo ago reſpectu poſſeſſionis nouiter queſite ꝓcederēt
iudicia, vt dixi. ſ. circa primaȝ opi. Si agit reſpectu poſſeſſionis
antique, dicit Bar. ꝙ ſi ſciebā me poſſidere ꝑmo: & p me poſſide-
bā intētādo petitoriū renūciaui poſſeſſioni, ſi ille ꝯteſtat: iō poſtea
nō ago poſſeſſorio: vt no. ff. vti poſſi. l. ſi duo. & no. in gloſſ. in. l. na-
turaliter. §. nihil. & dixi. ſ. Si poſſideo per aliū, vel ignoro me poſ
ſidere: & tūc proponendo petitoriū nō videor ꝓnunciare poſſeſſio
ni. Si ppono poſſeſſoriū retinende, poſtea bene poſſum, ſed non
procedet ſup vtroqȝ, obſtāte cōtrarietate, ſed ſuſpēſo petitorio
ꝓcedet ſolū ſup poſſeſſorio: vt. d. l. incerti. & l. ordinarij. & l. ſi de vi.
Non ob. quod. l. incerti. & ordinarij. impediant concurſum ratio-
ne ordinis, & nō ratione cōtrarietatis. Dicit Bar. regula ꝯrietas
facit ne ſil' poſſit intētari, ſed regula ordinis facit vt preponatur
poſſeſſorium. Idē p oīa qñ preponitur poſſeſſoriū retinende, ſecū
do petitoriū vbi agit pro re incorporali, vel vbi agitur reſpectu di
uerſe ſpēi poſſeſſionis. Si agit reſpectu eiuſdē ſpēi, tūc ſi agit pri-
mo poſſeſſorio, ſecūdo petitorio, ꝓ poſſeſſiōe, quā dicit ſe amiſiſſe
poſt lit. conteſt. in poſſeſſorio, & pōt, & ꝓceditur ſuper vtroqȝ: & ſuf
ficit ꝙ poſſederit tpe lit. cōte. Inſti. de iterdic. §. ſed hodie. ff. vtro
bi. l. i. no. de proba. l. ȝ cauſam. Si agit reſpectu poſſeſſionis, quam
dicit ſe perdidiſſe añ lit. conteſt. tunc ꝓcedit in ſolo petitorio, & vr
renunciaſſe poſſeſſorio, per dicta ſupra circa primā opi. Idē per
oīa ꝙ de primo caſu, qñ ſil' & ſemel vtrūqȝ accumulatur. In oībus
caſibus: in quibus dixi accumulationē admitti: hoc eſt verum in
poſſeſſorijs nudis: ſed ſi habuit annexā cauſam proprietatis: nō
admittitur accumulatio, per regulam. l. fundi. & l. ij. §. quedā. ff. de
interdic. Cal. tenet hoc verū, qñ prius actū eſt petitorio, quia agi
non pōt poſſeſſorio. q2 obſtat exceptio: ſecus ſi eſt actum pri' in
poſſeſſorio, q2 illa nō obſtat agere volēti petitorio: vt no. Ray. in
Summa, in iij. parte: qualiter ſunt tractande cauſe. Quod puto,
q2 tunc in poſſeſſorio dñiū deducit incidēter, iō nō facit ſecunda
preiudiciū prime: vt. l. ſi a te. ff. de exe. rei iudi. & ſic nō procedit re
gula. l. fundi. & fundum. que requirit vtrūqȝ, vt ſupra dixi. ¶ Ve-
nio ad ſecūdā ſpeciē, caſum vȝ, qñ hec iudicia acumulantur a di
uerſa parte. Si primo agitur petitorio ab vna parte, ſecundo poſ
ſeſſorio adipiſcende ab altera, tunc ſi poſſeſſorium eſt accumula-
tū añ lit. cōteſt. & anteqȝ reſpondeat ſe poſſidere, interrogatur in pe-
titorio, nō procedit petitoriū: q2 negādo ſe poſſidere excludit pe-
titorium. ff. de rei ven. l. ſi is, qui ſe obtulit. Imo etiā penitere pōt
dato quod reſponderit ſe poſſidere ante lit. cōteſta. hoc puto ve-
rum niſi agens velit ꝓbaer ipſum poſſidere, vt ff. de rei ven. l. fina.
quo caſu admitteret vterqȝ: q2 nō video repugnantiam: & ſic pro-
bat agens petitorio quod poſſideat, abſque alia probatione ſibi
res adiudicabit, vt. d. l. fi. & ſi reus probaret de dominio, ſibi non
proficeret, vt ibi. Vel forte attrahet tunc ſnia in petitorio vires il
lius. l. & illa loqt qñ nō cōſtat de ꝓprietate: & procedet hec decre.
Si porrigit poſſeſſorium poſt lit. conteſta. in petitorio, & anteqȝ rñ-
deat reus, tunc poſſeſſorio agens ſe poſſidere, idē per oīa vt pro-
primo caſu: vt. d. l. is, q ſe. Si reſponderit ſe poſſidere, ꝓcedat vtrū
que: ſi actor in petitorio negaret ſe poſſidere, & in petitorio, dam-
nabit vt liti ſe offerens: & ſi ille obtineat in poſſeſſorio, qui in poſ-
ſeſſorio egit, petitoriū attrahet ad ſe poſſeſſorium, vt hic. Si ſcie-
bat ſe poſſidere: & tūc nō ꝓcedit petitoriū, nec i eo fiet cōdēnatio
ad reſtitutionē poſſeſſiōis, ꝙ hȝ. Sȝ forte declarabit, & petitoriū
attrahet ad ſe poſſeſſorium, ar. l. ſi a te. §. i. ff. de exe. rei iu. Hec ve
ra, niſi accumulet poſſeſſoriū poſt cōcluſionē in cā in petitorio, q2
obſtat exceptio notoria. Si primo proponitur poſſeſſoriū adipi-
ſcende ab vna pte, ſcdo petitoriū ab alia parte, & diuerſis reſpecti-
bus procedunt, & ꝓcedit decre. Sed reſpectu eiuſdē ſpeciei poſſeſ
ſionis, & tunc petitoriū nō ꝓcedit, ſecundū Bar. q2 agens poſſeſ-
ſorio negat ſe poſſidere: vt. l. ſi. p̄ealle. Quod puto verū, vt dixi. ſ.
niſi agens petitorio velit probaer illū poſſidere, & ſic obtineat ex
medio illius. l. quo caſu idē per oīa, quod dixi in precedenti caſu.
Hec vera, niſi agens petitorio ageret reſpectu poſſeſſiōis nouiter
perdite, & illi nouiter acquiſite, & hoc de primo caſu. Si proponit
adipiſcende, & petitoriū a diuerſis eodē inſtanti. Bar. dicit quod
neutrū procedit, ſed propter cōtrarietatem ſilet petitorium, & ra-
tione ordinis procedetur ſuper poſſeſſorio. Quod non placet, q2
cōtrarietas inter diuerſas partes nō impedit iudicia, alias nullū
ꝓcederet. Sed ſi actor vult ꝓbaer ꝙ poſſideat, q agit petitorio,
obtinebit. Si illō ꝓbat: nec erit neceſſe ꝓbare d̄ ꝓprietate, p. l. ſi.
ff. de rei vē. nec aliqd operabit poſſeſſoriū ſi ꝓbat agēs poſſeſſorio
ꝓnūciabit ꝓ vtroqȝ, vt hic. Et erit tātū declaratoria ſnia ꝓ agē

tē in petitorio. ff. l. ſi a te. §. i. & abſorbet ad ſe poſſeſſorium, vt hic.
Scds caſ' ē, qñ primo agit petitorio, ſcdo poſſeſſorio recupādē:
ſi agat p vi illat. ꝑ poſt ceptū petitoriū agi pt, & ꝓcedit vtrūqȝ iu-
diciū: vt. l. ſi cōſtiterit. C. vñ vi. & obtinebit obtinēs i poſſeſſorio, ſi
deduxit cōditionē ex illa. l. vel. l. ſi qs i tātā. Sec' ſi mero egit poſ
ſeſſorio: q2 ſnīa lata i petitorio attrahet ad ſe vires poſſeſſorij, vt
ſ. Si agit ꝓ violētia illata añ petitoriū itētatū, ſi reſpectu diuer-
ſe ſpeciei poſſeſſiōis: & ꝓcedūt iudicia, & puto qd poſſeſſoriuȝ at-
trahet a ſnia ſup petitorio: & hȝ locū decr. Hec ꝟa de iure ciuili.
De iure aūt canonico ſi accumulent añ lit. cōt. ſup eadē re, poſſeſ
ſoriū facit ſilere petitoriū: vt i. c. ex cōqſtiōe. j. eo. & no. ij. q. ij. c. j. &
ſ. de or. co. c. ſi. ſi ſup diuerſis, ceſſabit petitoriū. Si opponat ſpo-
liatiōis exceptio, vt ibi no. Si pponit diuerſo reſpectu, & pponi
tur poſſeſſoriū poſt lit. cōt. qd iuris: dicā. j. de reſt. ſpo. ex cōqſtio
ne. Si ppomt eodē reſpectu, & añ lit. cōt. i petitorio pponit poſ-
ſeſſoriū, ꝓcedit ſup poſſeſſorio, ſuſpēſo petitorio: q2 ſpoliat' añ
oīa reſtituēd' eſt. C. ad. l. Iul. de vi pu. l. ſi qs a ſe fundū. & ſi p vi,
vl' alio mō. l. i. & pȝ. j. d reſt. ſpo. in literis. iij. q. i. reinte. cū ſi. Qd eſt
verū, ēt ſi i iudicio pētitorij fuerit re' cōfeſſ' ſe poſſidere: q2 pt pe
nitere: vt. d. l. is q. Si accumulet poſſeſſoriū poſt lit. cōt. antea rñ-
deāt ſe poſſidere, āpli' nō pt negare: adeo nō pt intētare poſſeſſo-
riū, p qd neget ſe poſſidere. Si ꝟo reſpōdit qd nō fuit iterrogat'
dt Bar. qd poterat pponere poſſeſſoriū, ſȝ nō ſupſedet petitorio
q2 iā lis eſt cō. & talis exceptio poſt litē ꝯteſ. nō pt oppōi. In ꝯnū
vr caſ' in. c. ex cōqſtiōe. j. de reſt. ſpo. & in cle. cāȝ. de cā poſ. Sȝ q̄lr.
illa iura debeāt itelligi, dicā i. d. c. ex cōqſtiōe. Quis aūt ſit effect'
hui' iudicij, qñ ille: q cōuenit petitorio, nō poſſidet, q2 declarato
ria fert i petitorio. l. ſi a te. §. i. ff. d exce. rei iudi. ſȝ Bar. Et ex hoc
puto qd illa attrahet ad ſe vires poſſeſſorij, ꝑ hāc decr. & ſic ꝟ ca-
ſu ꝓcedet. Si añt pponit pri' poſſeſſoriū recupādē, ſcdo petito-
riū: & tūc dicit Bart. qd nō poterit accumulari petitoriū, tum q2
agēs ſe negat poſſidere, tū q2 poſſeſſoriū eſt ꝑuilegiatū, vt nō ad-
mittat cōcurſuȝ alteri' iudicij: & tūc ſiue accumulet ſup eadē re, ſi
ue ſup diuerſa, ſola pēdētia poſſeſſorij, abſqȝ alia poſitione ſpolia-
tiōis, recludit petitoriū: vt dixi de or. co. c. ſi. Si eodē inſtāti ppo
natur. gl. C. de interdi. l. incerti. tenet qd ꝓcedat poſſeſſoriū: & hoc
credo ꝓpter ꝑuilegiū. & dixi. ſ. in retinēde. Hoc tene, ſȝ Cal. vi-
deat dicere hic qd priuilegiū illud habeat locū, qñ ꝓceſſit poſſeſ-
ſoriū. qd eſt falſuȝ. Scds caſus, qñ primo pponit petitoriū ſcda
accumulat poſſeſſoriū retinēde. Si pponit reſpectu diuerſe poſ-
ſeſſionis, procedit vtrūqȝ iudiciū. Idē ſi reus agat retinēde acto
re ſe nō cōtēdēte poſſidere: q2 nihil repugnat quin hec iudicia ac-
cumulent: & hȝ locū hec decre. vt reſpectu poſſeſſiōis attrahat ad
ſe petitoriū poſſeſſoriū reſpectu itereſſe. dixi. ſ. Si accumulat re-
ſpectu ſpēi eiuſdē, & actor ēt ſe aſſerit poſſidere, & ſi aſſerit ſe poſſi
dere reſpectu antiq poſſeſſiōis: añ poſſeſſoriū & ſuſpēſo petitorio
ꝓpter cōtrarietatē aget in ſolo poſſeſſorio, & ratiōe ordinis: & ſiue
rū eſt actorē poſſidere, renūtiatū vr petitorio. Si vero ecōtra pri-
mo pponat poſſeſſoriū, ſcdo ab altera parte accumulat petitoriū
& ꝓcedit. Si agit diuerſo reſpectu, idē p oīa vt in precedēti caſu.
Si in eodē, dicit Bar. ꝙ primo cognoſcetur de poſſeſſorio, ꝑ l. in-
certi ꝓpter cōtrarietatē. Ego nō video hāc cōtrarietatē, niſi vter
qȝ ſe cōtēderet poſſidere: quo caſu ſi agit ꝓ incorporalib', ad hc
admittent iudicia: q2 hec nō eſt nulla cōtrarietas in ſe ipſo. vel for
te repellet tūc ex ſolo ordine: q2 lȝ cōtrarietas partis ad partē nō
impediat iudicia, ex quo eſt cōtētio quis poſſideat, de ordine, tūc
erit ex neceſſitate vt videat quis ſit poſſeſſor: & ſic prius poſſeſſo-
riū expedieī. Sed ſi agit ꝓ re corporali, q2 agēs petitorio ſibi con
tradicit, dicit verū Bar. ſi agit ſimul vtroqȝ deciſo, ptȝ ex dictis
q2 ꝓcedūt, niſi qñ ambo ſe ꝯtēdūt poſſidere i re corpali: & tūc ꝓce
dit decreta. Sȝ ſi vterqȝ intētat poſſeſſoriū & petitoriū ſimul, tunc
Bar. dicit qd non procedūt iudicia rōne cōtrarietatis, & procede
tur ratione ordinis ſuper poſſeſſorio tantum. Alleg. l. i. §. hoc au
tē. ff. vti poſſi. l. icerti. ff. de interdic. Hoc idē puto verū, qñ intēta-
tur ſup diuerſis reb', q2 ambe ꝓcedūt, vt due mutue petitiōes: vt
ſ. de or. co. c. ij. Sȝ tūc nō ꝓcedit practica decre. q2 vna nō attrahit
ad ſe aliā. Itē ꝓcedit, qñ accumulātur a diuerſis ſup eadē re, ita
quod non ſurgat ꝯrietas in ſe ipſo. Quicquid ſit d ꝯrietate inter
partes per illa, q ſupra dixi, in oīb' caſib', in qb' dixi. ſ. ꝓnuntiā
dū in poſſeſſorio, verū dicit hic Cal. ſaluo ꝙ in cā matrimonij car
nalis: q2 dato ꝙ ſit cōcluſuȝ i petitorio. & poſſeſſorio, mō nō ꝓnū
tiabit in poſſeſſorio, p decre. ex trāſmiſſa. & hoc, q2 ex quo ꝓ alia
parte cōſtat de petitorio, & poſſeſſoriū hȝ iuſtā cām, aliud deficit
ſecus aūt dicit ſup poſſeſſorio ſup matrimonio ſpirituali. ſ. c. cuȝ
ſuper. Ex his apparet ꝙ inſtū gl. dicit hic retinēde poſſeſſoriū
nō dari, niſi cōtēdenti ſe poſſidere: per hoc eſt falſum. Ad hoc qd
not. j. de probatio. licet cauſam. ff. vti poſſide. l. i. in fin. & l. ſi duo. &
10 l. i. C. vti poſſide. ¶ † Quero an in caſibus, in quibus dixi ſupra
petitoriū, & poſſeſſorium nō concurrere, an valeat proceſſus ſi ſi-
mul accumulant, ſi nihilominus opponatur: an vero proceſſus
nullus ſit. dic ſm Bart. ꝙ quandoqȝ iudicia non concurrūt ſola

obſ'an

obſtāte rīa ordinis: ⁊ valēt iudicia, ſi non opponat̃. ff. de iudi. l. ſi
mancipiū. §. i. ⁊ ibi no. C. cō̃i diui. l. ij. ⁊ ad hoc de ordi. co. c. ij. Quā
que nō cōcurrūt: q2 ſnia lata in vno nō parit exceptionē rei iud.
in alio: ⁊ procedūt iudicia, niſi opponat̃. l. fundi, ⁊ l. fundū. ff. de
except. clarius in. l. gn̄aliter. e. ti. ſm ſecūdā lec. gl. Quñq3 ipeditur
ɔcurſus, q2 electione tollunt̃: ⁊ tunc ſi hec iudicia pponuntur ſil:
⁊ tunc debet opponi: alias procederet iudiciū, debet tamē eſſe cō-
tentus vnica exceptione: ar. ff. quorū lega. l. i. §. qui aūt. Si enim
ex aduerſarij contumacia admittitur concurſus: multo magis ex
ipſius taciturnitate tacito conſenſu: vt no. Cy. in. l. ſi. i. prin. C. cōi
de le. Si aūt ſucceſſiue proponat, nō eſt neceſſe q̄ opponatur ex-
ceptio. Nā eo q̄ primū iudiciū fuit propoſitū, ad ſecūdū fit adi-
tus precluſus. ff. de codi. l. ſi. ⁊ ipſo iure: poſſet tamē opponere ex-
ceptionē facti, ſeu intentionis. Sit tamē cautus reus, vt acta pri-
mi iudicij in ſecundo proponat, ⁊ producat: nam acta etiam in-
ter eaſdē perſonas non probant in alio iudicio, niſi quis eis vtat̃:
vt l. cum ante. §. ſi. C. de arbi. pro hoc. l. generaliter. de exce. q̄ not.
quia probationes facte in cauſa conuentionis, non poſſunt in
cauſa recōuentionis: ⁊ ſic etiam in eadē inſtātia in genere, ex quo
in ſpecie propter diuerſitatē actionum, diuerſe ſunt inſtātie ex di
uerſitate libellorum. Simile quod no. Inn. de offi. dele. cū cōtin-
gat. alias ſi ſecus diceretur, iudex ſuppleret ex facto: quod non
eſt dicendū. Quñq3 impedit̃ cōcurſus rōne cōtrarietatis: ⁊ tūc di
cit Bar. quod ſi contrarietas apparet in eodē iudicio, ⁊ iudex ex
offō pōt repellere libellū. l. j. ff. de offic. aſſeſ. ⁊. de iud. examinata.
Item q2 pars poteſt opponere, ⁊ repellet̃ actor. C. de fur. l. j. de ap.
ſolicitudinē. C. ſi ſeruus exte. l. j. Si aūt pars, vel iudex nihil dixe-
rint, ſed proceſſum eſt ſuper dicto libello continēte cōtraria, ⁊ ſe-
quitur abſolutio, etiam parte nō opponente, tempore eñ ſe con-
cludit etiā parte nō opponente. l. j. §. ſed ſi alius. qſi ap. ſit. C. de ſi.
inſtru. l. ſcripture. j. de fide inſt. c. imputari. ff. de reg. iur. vbi repu-
gnantia. Sin aūt proceſſus nō continet cōtraria, ſed in eo vnam
partem contrariorū eligit, valebit proceſſus ſuper illa, ⁊ ſuper eo
erit iudicādū. l. ij. §. qui aūt. ff. quorū leg. Si aūt contrarietas ap-
paret ex diuerſis iudicijs, ſi iudicia intētāt̃ diuerſis tpib⁹, ſi ſunt
ſic contraria ꝙ electione tollantur, ⁊ eſt intrare illud dubium, an
tollātur ipſo iure, an ope exceptionis. De quo per Cy. in. l. j. C. de
fur. Si teneas quod ope exceptionis, neceſſaria eſt exceptio. Si
ipſo iure, tunc idē quod dixi. ⁊. in his, que electione tolluntur: vt
d. l. j. C. de fur. Et pōt poni exemplū in hac materia in eo caſu, ꝙ
eligendo petitoriū ꝑcludit̃ via ad poſſeſſorium retinende. Quñq3
contraria ſic ſe habent quod nō tolluntur electione, ſed intentan
do ſecundum iudicium renunctatur primo. Exemplū. ff. de mino.
l. ſi filius. §. i. ⁊ in. §. nihil. ſecundum tertiā lec. ⁊ tunc quo ad pre-
iudicium, cui renunciat̃, d3 opponi exceptio, que ex tacita renun
tiatione querit̃. C. de pac. l. poſtq̄ liti. de libe. le. l. nō ſolū. § libera
tionis. Si vero intentat̃ ſil in eodē tpe, tunc eſt intrare. q. illā an ſ
contrarijs impediat̃ natiuitas actionis, an ſolū exercitiū. Si im-
pedit̃ natiuitas, ꝙ tenet Pe. in. l. i. C. de furt. in. ij. q. nō eſt neceſ-
ſe ꝙ opponat̃ exceptio, q2 nō cōpetit actio in factum, tñ d3 in iu-
dicio probari, ſecundū ea, que dicta ſunt. Si non impedit natiui-
tas, ſed ſolū exercitiū, vt t3 gl. in d. l. j. C. de fur. tūc d3 opponi ex
ceptio: vel imputet ſibi, qui eā nō opponit. C. ſen. reſc. in. nō poſ. l.
peremptorias. de probati. l. in exceptiōe. Neceſſe eſt ergo exceptio
11 nē opponere, ſecundū Bar. ¶ † Quero circa vltimā partem, an
omiſſio, vel peruerſio ordinis pnūtiandi hic data poſſeſſorij ad
petitoriū, ſit ſubſtātialis, ita q̄ vitiet ſniam. ꝙ vt. ij. q. vi. §. diffi-
nitiua. Spec. recitat opi. in ti. de peti. ⁊ poſſ. §. i. ver. qd ſi primo,
⁊ nihil approbat. Io. ij. q. j. in ſumma. tenet ꝓceſſu3 valere, q2 hic
ordo nō eſt ſubſtātialis. e. q. vj. biduū. l. j. C. de ap. de iur. ca. c. j. lib.
vi. Dic, ſi ordo peruertit̃ cāe ad ſe ipſam, nō valet ꝓceſſus, vt l. po-
latam. §. diffinitiua. ſecus ſi cauſe ad cām, vt hic. Plus dicit hic
Cal. ꝙ nō putat ꝙ ſi hic ordo nō ſeruat̃, poſſit appellare, q2 i nul
lo pars leditur ſic habet locū, multa fieri nō debēt, ⁊c. de regula
ad apoſtolicā. Nō ob. l. j. C. de ap. q2 aliud eſt ex toto ꝑtermittere
cām, q̄ primo debeat expediri, ſi nō ſit, pōt appellari, vt ibi, aliud
ordinē cāꝝ nō ſeruare, ⁊ hoc nō vitiat, ex quo alicui nō preiudica
12 tur, vt hic. † Ex his infert̃ ꝙ ſi iudex audiret reū referentē qōnē
ꝓprietatis ɔ actorē agētē poſſeſſorio recuperande, ꝙ actor poſ-
ſit appellare, q2 ex hoc leditur. de or. co. c. ſi. Si nō appellaret, te-
neret iudiciū, cū hoc nō ſit cōtra ius ſcriptū, ſed contra ius litiga
13 toris. de re iudi. cū inter. ad hoc. d. l. j. ¶ † Quero: agēs petitorio
⁊ poſſeſſorio obtinuit, reus appellauit a ſententia petitorij tātū,
an illa mādabit̃ executiōi. Vr̄ ꝙ ſic. nec effectu carēt. ⁊. e. cū eccl̃ia.
Itē q2 petitoriū ⁊ poſſeſſoriū ſunt diuerſa, appellatio ſuper vno
nō ſuſpendit quo ad aliū. de app. ſup eo. de offi. ordi. dilect⁹. C. de
trāſ. l. ſi ex falſis. In ɔtriū facit, q2 ſnia petitorij trahit ad ſe ſniam
poſſeſſorij. ergo illa ſuſpēſa pp appellationē erit ſuſpēſa alia. Itē
ſi accuſat⁹ de maiori, ⁊ minori crīe eſt cōdēnat⁹, ⁊ appellat ſup
maiori, nō ꝓcedit̃ ſup minori. ff. nil no. ap. pē. l. j. ij. que. vj. ſi qs ex

pluribus. ad hoc. ⁊. e. cū ſup vbi ſola verbalis pnūtiatio fit in
poſſeſſorio. Quidā dicūt ꝙ ſi illud poſſeſſoriū fuit recuperāde, nō
impedit. de or. co. c. ſi. Idē i poſſeſſiōe adipiſcēde: niſi appellās ha
beat ꝓbatiōes i ꝓmptu ꝑ regulā, dolo facis. Et ſi dicat̃ ꝙ hec ex
ceptio ē ꝑēptoria, ⁊ ſic nō pōt poſt ſniam opponi, vt l. ij. C. ſen. re.
nō poſ. erit ſpeciale in iſta: ſic in exceptiōe cōpēſatiōis. Inquātū
dixi exceptionē, dolo facis, obſtare in retinēda: dic vt in ca. i ſius.
vbi dicā. Io. cal. dicit executionē faciēdā in poſſeſſorio, vbi aliud
nō reſiſtit executioni: q2 nō ipedit̃ ꝑ talē executionē effect⁹ ſnie ſe
rēde i cā appellatiōis ſup petitorio, ſicut appellatio interpoſita in
cā recōuētiōis, nō impedit effectū executiōis in cā conuētiōis: vt
no. de ap. ſuper eo. de elec. cū nobis. Et ꝑ hoc eſt reſponſu3 ad. §.
ſi. l. j. ff. nil no. ap. pen. Nō ob. hec decre. q̄ vult ſniam in petitorio
ſecū trahere executionē in poſſeſſorio: q2 id verū, qñ executio ſit
in petitorio, q̄ hic ceſſat. Nō ob. ꝙ nil debeat attētari pēdente pe
titorio: q2 illud verū, qñ attētatū ſit ꝓpria authoritate, ⁊ non via
14 iuris: ſecus ſi via iuris, vt hic. ¶ † Quero: egi ſimul petitorio, ⁊
poſſeſſorio ɔ te: ſuccubuiſti in petitorio ⁊ poſſeſſorio: appellaſti a
ſnia in petitorio, ⁊ actori fuit data poſſeſſio: in cā appellatiōis cō
firmat̃ ſnia in petitorio, quis erit effectus huius ſnie petitorij. vr̄
ꝙ null⁹: q2 ſnia petitorij nō trahit ad ſe poſſeſſoriū, cū re⁹ nō poſ-
ſideat, nec dolo poſſidere deſierit. ff. de rei vēd. l. ſi. naūt. §. i. Dic q̄
effectus ſm Goſ. ⁊ Hoſt. erit cōdēnatio expenſarū, ⁊ declaratio
dnij. ff. de rei ven. l. a diuerſo. C. de ap. eos. ⁊ impoſſibilitas facti i
pedit executionē. ad hoc ꝙ no. gl. de ele. ſi forte. li. vj. i glo. ſi ergo.
15 ¶ † Quero: actū eſt ſimul petitorio ⁊ poſſeſſorio: lata eſt ſnia ꝓ
reo in petitorio, ꝓ actore in poſſeſſorio: an iterum fiat executio in
poſſeſſorio: Quidā ꝙ nō, ꝑ regulā, Dolo facis. ⁊ tenet Spec. in ti.
de peti. ⁊ poſ. §. i. v. qd ſi ꝓ vno. In ɔtriū facit. ⁊. c. proxi. ⁊. j. de te-
ſti. ſignificauerūt. Dic, ſm Cal. ſi lata eſt ſnia i petitorio, q2 actor
nō ꝓbauit: ⁊ fiet executio in poſſeſſorio, q2 nihil repugnat. S3 q2
reus ſe dnm̄ ꝓbauit: tūc in alia cā a bñficiali ipedit̃ executio i poſ-
ſeſſorio: q2 ex quo lata eſt ſnia declaratoria ꝓ reo i petitorio, fact⁹
eſt potior. ff. ſi vſuſfr. peta. l. vti frui. Io. cal. ad hoc, q2 iā notoriū
eſt de proprietate, que ob. poſſeſſorio agēti, ⁊ conſequēter execu-
tionē petēti, ⁊ q2 illa trahit ad ſe effectū executiōis, ſi facta eēt: er-
go illā forti⁹ impedit, vt hic. vñ litera, q̄ dicit hic potiorē fore ob
tinentē in petitorio, facta executione. d3 intelligi qñ lata eſt ſnia de
claratoria, ſiue ꝓ actore, ſiue pro reo. Idē d3 intelligi ꝙ eſt i execu-
tione potior: q2 ſit executio in petitorio, ⁊ ipedit̃ in poſſeſſorio. Et
hāc ſol. ponit Guil. in Spe. de peti. ⁊ poſ. §. j. ver. qd ſi ie. ⁊ de ſent.
exec. §. i. ver. ſed pone. l3 nō cōgruat rñ. qōni, quā ibi format Spe.
ſed huic ſi agit̃ poſſeſſorio, ⁊ etiā petitorio in bñficialib: tunc Cal.
dicit ꝙ ſiue ſniet̃ ꝓ reo, q2 nō ꝓbatū, ſiue q2 ius h3 re⁹, ⁊ ſic decla
ratorie, ſiue nō. ⁊ ſic dato ꝙ de iure rei nō fuerit ꝓbatū, ⁊ tūc ad-
huc dicit ꝙ ſnia i poſſeſſorio erat verbalis. ⁊ eſt rō in bñficialib⁹,
ſm Cal. q2 in illis eo ꝙ poſſidet ſine canonica inſtitutione, iniuſte
poſſidet. de iſti. c. ij. ⁊ in regula. prima de re. iur. lib. vj. Iō ſi illa nō
ꝓbat̃, ex quo eſt actū petitorio, l3 ꝓbet̃ poſſeſſoris ſpoliatio, ñ mā
dabit̃ ſnia executioni i poſſeſſorio. Ad hoc q̄ no. ⁊. c. pxi. ꝑ Inn.
⁊ q̄ no. de eo qui mit. in poſ. c. ij. li. vi. Nec ob. decre. in literis. q2 il-
la procedit, vt non ſit neceſſe cōſtare de iu. iñ qñ tñ agit̃ poſſeſſorio
tñ, ſed ex quo actū eſt ſimul petitorio ⁊ poſſeſſorio, ⁊ cōſtat iam in
dici agentē nō habere ius in petitorio, q2 ꝓbare voluit, ⁊ nō po-
tuit, nō ſit reſtitutio actualis. ¶ Vltimo i his bñficialib⁹ reſidet,
ꝙ ſi ex his, q̄ acta ſunt, cōſtat de ſpoliatiōe, ſed nō cōſtat actorē
ius habere i petitorio, ⁊ tūc l3 re⁹ abſoluat̃ i petitorio, ſit executio
in poſſeſſorio, ⁊ nō ſolū ꝟbalis, ſed actualis. aut cōſtat eū ius nō
habere: ⁊ tūc ſola ſit verbalis: ⁊ ſic d3 intelligi hic. Puto ꝙ vbi cō
ſtat in poſſeſſorio ꝓ actore, ⁊ ꝓ reo in petitorio, q2 ꝓbauit bñficiū
ad ſe ſpectare, ſnia ſit verbalis. Si cōſtat in petitorio cōtra actorē
q2 ꝓbatus eſt defectus tituli, nō canonica inſtitutio, ⁊ ſic cōſtat
eū ius nō habere: adhuc ē verbalis, vt. ⁊. c. pxi. l3 ſec⁹ in alijs cau
ſis a beneficialibus. Si aūt nō cōſtat ꝓ actore in petitorio, vt q2
nō ꝓbat canonicā inſtōnē, nō tñ ꝓbatū eſt eū nō canonice tene-
re: tūc dūmō aliqua appareat illius tollerātia, vel q̄ aliqñ poſſe-
derit, ſciente, ⁊ patiente illo, ad quē ſpectat, executio erit realis:
q2 tunc vim h3 poſſeſſoriū, ⁊ ius poſſidendi h3 quo ad reū nō ꝓ-
bātē cōtra eū, eo ꝙ aliqñ poſſedit, l3 aliter nō doceat titulū, vt no.
Cōpo. de reſcri. mādatū. ⁊ Inn. de re iu. cū bertoldus. ⁊ ſic intelli-
go Cal. Nō ob. ⁊. c. eccleſia. q2 ibi nō fuit facta executio realis, ſed
verbalis tñ lata ſnia. Nec ob. ꝙ ibi fuit facta caſſatio electiōis, q2
per hoc nō nāciſcit̃ poſſeſſionē iuris eligendi, ⁊ illud ſit nō ex vi
executionis poſſeſſorij. ſed ꝓpter cōtēptū preterite poſſeſſionis. ꝙ
no. Vincē. aūt hic indiſtincte tenuit ſemꝑ ſniam executioni man
dari i poſſeſſorio: ⁊ tex. intelligebat ꝙ petitorium obtinebat i exe-
cutione finali, q2 executio poſſeſſorij attrahetur ad executionem
petitorij. Joan. And. dicit aliquos dicere ſententiam nō ferendā
in poſſeſſorio, de quo remittit in ca. veniens. de preſcript. ſed tene
quod dictum eſt. Ex his deciditur quod ſi obtinuit contra te in

poſſeſſorio,⁊ ſuccubui in petitorio,q: lata eſt in petitorio ſentē
tia pro te,appellaui pro ſententia lata pro te in petitorio,nunqd
interim fiet executio in poſſeſſorio? Jo.an.remittit ad Spe.in ti.
de pen.⁊ poſ.§.j.ver.quid ſi to.⁊ de ſen.excom.§.j.verſic.ſed pone.
Odoſ.ibi vult,quod ſi ſententia eſt lata pro reo,q: actor non p
bauit,nō impedit executio,⁊ in hoc bene:q: ⁊ ſi nō eſſet appella
tum:non impediret,vt ſupra dixi.Si lata eſt,q: reus probauit ſe
dominum:tunc dicit quod impeditur executio:quaſi ſit coniun
cta executio petitorij ſententie,ita quod interim non poſſit fieri
ad preiudicium executio pendentie ſentētie,⁊ appellationis.Itē
quia ex quo pendet lis ſuper petitorio,que extendit vires ad poſ
ſeſſionem diceretur innouari,ſi aliquid attentaretur interim cir
ca poſſeſſionem.Sed puto quod poſſit exequi:quia petitorij pē
dentia non impedit executionem poſſeſſorij,niſi quando eſt liqui
da:quod hic non eſt,ex quo appellatio pendet.Nec ob.q attē
tari non debebat aliquid circa poſſeſſionē ex pendētia petitorij;
q: illud verum in attentatione,que fit de facto,non de ea,que fit
per viam iuris,vt hic.

1 Collatione facta de beneficio ſufficit ei,cui eſt facta,quod probet conferentem fore in quaſi poſſeſſione iuris conferendi tempore collationis.nu.3.
2 Beneficij collatio poteſt proſequi per eum cui facta eſt,abſq; ambitionis nota.
4 Collationis vnicus actus ſufficit ad creandam quaſi poſſeſſionē iuris conferendi,nu.5.13.
6 Ad collationis validitatē non ſufficit poſſeſſori probare actum collationis remotū ab actu,de cuius collationis validitate agit.
7 Iudices recuſari non poſſunt ab his,quorū conſenſu,vel eorum procuratorum ſunt impetrati.nu.14.
8 Sententie practica que fit in beneficiali cauſa.
9 Sententia lata cum ſucceſſore nō preiudicat authori,nec pdeſt ſi cum alijs eſt de iure authoris cum ſucceſſore diſputatum.
10 Sentētianti cautū eſt vt reſeruet ius tertij:ne ex ſententia tertio preiudicetur.
11 Poſſeſſorium recuperande datur pro iuribus incorporalibus,quando poſſeſſionem iam nactus,vel ante poſſedit.
11 Spoliato electo,qui iam poſſeſſionem rei beneficialis nact⁹ eſt,petēti reſtitui an poſſit opponi exceptio nō canonice inſtitutiōis.
12 Collatio beneficij an teneat facta per epiſcopum,contra quē contenditur de iure epiſcopatus.13.
14 Procuratoris generalis factum doloſe non preiudicat domino licet negligentia noceat,
15 Sententia lite non conteſtata aduerſus contumacem lata valet.
16 Sententia lata cum authore nocet ſucceſſori.
17 Pactum cum ſucceſſore quando noceat authori,licet ſentētia lata cum ſucceſſore non noceat ei.

1 Cum olim. † Sufficit ei cui dignitas eſt
collata,quod probet conferen
tem fore in quaſi poſſeſſione iuris conferendi tpe colla
tionis.h.o.Et ſuccumbēs in poſſeſſorio,de propri
tate poteſt agere,⁊ in hoc facit ad ti licet Inn.contradixerit.Pri
mo deciſe narrat proceſſum.Secundo ibi:quoniam.reddit diffi
nitionis cām,ſoluit obſtaculū,⁊ diffinit.Tertio proteſtat,⁊ cām
2 ſubdit,ibi reſeruata.† No.primo eū,cui būficiū eſt collatū,poſ
3 ſe proſequi collationē ſibi factā abſq; ambitionis nota. † No.
q efficacia collationis ſequitur poſſeſſorem,vt fructus quaſi poſ
ſeſſionis iuris conferendi.Et ſic ad validitatē collationis ſufficit
oſtendere collatorem eſſe in quaſi poſſeſſione iuris cōferendi,ſm
tpo collationis.Ad hoc de elec.querelā.ij.c.cū eccleſia.de iure pa.
conſultationibus.no.de ele.Cum a. No.ij.q vt quaſi poſſeſſio
iuris cōferendi pducat efficacē collationē,oportet q ſit quieta ⁊
cum bona fide,abſq; reclamatione,quaſi poſſeſſio ergo inquieta,
⁊ cum mala fide,nō parit efficacē collationē.Idē no.in.d.c.conſul
4 tationibus. † No.iij.ar.ſufficere vnū actum collationis ad creā
dam quaſi poſſeſſionem iuris cōferendi aptam ad partum vali
5 de collationis.dic vt.ij.c.eccleſia. † No.iiij.arg.nō ſufficere ad
validitatem collationis acquirere quaſi poſſeſſionem iuris cōferen
di in limite collationis facte,de cuius validitate agitur.de quo
6 de reſti.in inte.c.ij.⁊ de iure pa.ex literis. † Not.ad validitatē
collationis non ſufficere poſſeſſorem probare actum remotū col
lationis ab actu,de cuius collationis validitate agitur:imo opz
quod probetur pximi ⁊ immediati.Et ſic qui olim poſſedit,ho
die nō pſumit poſſidere,ſi deſ actus intermedi⁹ apt⁹ ad piuādū
quē quaſi poſſeſſione iuris eligendi vel cōfirmādi.ad hoc.ij.c.ec
7 cleſia. † No.iudices nō poſſe recuſari ab his,quorū conſenſu,
vel pcuratorū eorū,ſunt ipetrati,⁊ ſic cōſenſus pcuratoris piudi
8 cat in dilatoria tolerāda dñō.vide de of.dele.ex lris. † No.pra
9 cticam ſnie in beneficiali pro actore. † No.quod ſententia lata
cum ſucceſſore nō preiudicat authori,nec prodeſt,ſi cum alijs eſt
de iure authoris cum ſucceſſore diſputatū.Itē qd ſnia lata ſup
iure incidenter deducto non ob.ſi de eo poſtea inter alios princi
paliter agat.Itē quod ſnia lata ſuper poſſeſſiōis effectu nō obſtat
ſi poſtea de proprietate principaliter.maxime īter alios,agat.ad
10 hoc l.eandē.§.ſi.ff.de excep.rei iudi. † Not.cautū in ſnia reſer
11 uare ius tertij,vt tertio ex ſnia nō preiudicet. † Op.q: vel hic
archidia.agebat poſſeſſorio,⁊ nō debebat admitti exceptio non
canonice inſtitutionis.ij.c.cū ſuper.⁊.j.ti.j.in literis.Imo abſq;
aliqua probatione poſſeſſiōis debebat reſtitui.Vel no agebat re
cuperande,ſed adipiſcende ad obtinendam poſſeſſionē.quā non
obtinuit:⁊ adhuc nō debebat admitti exceptio nō canonice in
ſtitutionis:q: ex quo cōfirmatus erat,cū collatio habeat in ſe an
nexam confirmationē,acquiritur ius adminiſtrandi,etiā ſi ſit fa
cta electio ab illo,qui non habet ius eligendi:vt.ij.c.cū ſup.⁊ qd
ibi no.⁊ ſic ſtatim nō obſtāte exceptione debuit ad poſſeſſionem
admitti,ex quo confirmatus erat:vt.j.de app.cōſtitutus.ij.§.ſi.⁊
de accu.accedens.Dic,qñq; cōfirmatus poſſeſſionem eſt nact⁹,
⁊ poſtea ſpoliatus,⁊ ſic agit recuperande:qd poteſt,ex quo iam
nactus fuit poſſeſſionem:⁊ tunc aget efficaciter,nec obſtat exce
ptio non canonice inſtitutionis.Sic loquitur.ij.c.cum ſuper.⁊.c.
in literis.Per que etiam non obſtat.c.querelā.ij.de elect.vbi pro
iuribus incorporalibus datur poſſeſſorium recuperande:q: id fa
tendum,quando ante poſſedit.Qñq; confirmatus nondum eſt
nactus poſſeſſionē facto,⁊ ſic agit adipiſcende:nam eo q ſit cō
firmat⁹,ſtatim per hoc nō hz poſſeſſionē:q: ſolo iu.nō trāſfertur
poſſeſſio,vt l.cum heredes.ff.de vſu.⁊ tunc ſi agit adipiſcende,vt
hic erat:q: hic archi.licz eſſet prouiſus per epiſcopum:non poſſide
bat vel quaſi,⁊ ſic petebat poſſeſſionem archidia.⁊ de poſſeſſiōe
ſibi reſponderi,vel vt archidiacono obediri:⁊ tunc decidit Inno.
aliquos caſus.Quādoq; opponens contendit nullitatem confir
mationis,vel electionis ⁊ confirmationis,vel eo qd pro cōfirma
tione,vel electione habetur,vt collationis,vt hic erat;⁊ tunc im
peditur effectus poſſeſſiōis.Sic poteſt intelligi hic:⁊ hoc,q: ſuſ
penditur:⁊ negatur id a quo immediate trahit effectum poſſeſ
ſionis.Qñq; cōtendit nullitas ſolius electionis,q: confirmatio
eſt ſeparata ab ipſa electione:⁊ tunc idē q in caſu ſequenti.Quā
doq;.nō cōtendit nullitas confirmationis,vel pro confirmatio
ne habet:⁊ tunc ſi aliquo reſpectu ſupplantatus eſt,vel impedi
tus:tunc ſe opponens tempore electionis admittitur exceptio nō
canonice electionis ad impediendum effectum poſſeſſionis,ſi nō
fuit impeditus,vel ſupplantatus,nō admittit,vt.d.c.conſtitut⁹.
inquantum petat poſſeſſionē,licet admitteretur inquantum pe
teret conſecrationem,vel ordinē.j.de accuſ.ſuper his.q: petit qd
iuris cui proportionatur exceptio.de elect.cum dilectus.vel vbi
alias niſi opponatur crimē cū infamia,vel cōtra electionē,vel cō
firmationem cōtra pſonā diffamatā de accu.accedēs.xxiij.di.qui
epiſcop⁹.xxiij.di.ſi quis ordinatus.⁊.c.ſeq.In auth.quomo.op.
epi.§.ordinationis tempore.⁊ ſeq.colla.ix.j.qui ma.accu.poſ.c.ſi.
Dicit aūt eū impeditū altero ex caſibus ſequentibus.Primus,
quando inter electionem,⁊ confirmationem nō eſt dare mediū,
ita quod non potuit quis ſe opponere:⁊ tunc admittitur ad op
ponendum.Jo.and.hoc tēperat,vt admittatur hoc caſu ad op
ponendum,dū tamē opponat de defectu electionis,vel cōfirma
tionis contra perſonam diffamatam,vel opponatur crimē cū in
famia per.d.c.accedēs.qd loqt in collatione.Inn.dicit q admitti
tur defectus collationis,vel electionis exceptio indiſtincte,ſz cri
minis exceptio non admittitur,niſi opponat crimē:cum infamia
hoc plus operetur contendere defectum non canonice electionis
quam criminis,quaſi plus inficiat qz crimen extrinſecum.⁊ quā
criminis exceptio.vel ne plus odioſa minus operetur.Et eſt rō,
quia ex quo nō habuit congruum tempus ad opponendum,in
nulla culpa,ſeu negligentia deprehenditur.Si vero nō oppoſue
rit,cum nō potuerit,⁊ ſic miniſterio iuris:tali debet ſubueniri.ff.
de accu.l.ſi cui.⁊ in iuribus.j.alle.de re iu.c.pe.⁊ de ele.exc.mi.ad
apoſtolice.Et procedit hic caſus etiam hodie tenendo quod ca.
ſi.de elec.lib.vi.non habet locum in collationibus.Secundus ca
ſus qñ ipſa cōfirmatio facta eſt clādeſtine:⁊ ſic nō potuit qs ſe op
ponere.j.vt eccle.benefi.c.ſi.Tertius caſus,qñ ipſa cōfirmatio fa
cta eſt,⁊ accelerata aliquo procurante,ad hoc vt in exceptiōe ſup
plantetur aduerſarius.de dolo,⁊ cōtu.cū olim.§.i.ver.ſi vero.qui
caſus etiā hodie pcederet,ſi ſic acceleret ſtatutis breuiſſimis ter
minis in citatorio.Quartus caſus.qñ cōfirmatio eſt facta in ab
ſentia illorū,qui nūc cōtradicūt,⁊ cōtradicere pñt,ſz tūc q: abſen
tes erāt,nō cōtradixerūt.q ma.acc.poſ.c.ſi.de acc.accedēs.nō eñ
pōt imputari abſenti ⁊ ignoranti,ſi nō oppoſuit ſe confirmatiōi.
Sed Inn.hūc caſum nō admittit,q: licet hoc hñs poſtea venire
poſſit p viā denūtiatiōis,vel accuſatiōis,vt.d.c.ſi.nō admittit p
viā exceptiōis.Nec ob.de ac.accedēs.q: ibi nō audiunt pp abſen
tiā ſe opponētiū,ſz pp̄ter infamiā illius,cōtra quē opponit:alias
autem

autem, vt dixi, ſtat regula, quod facta confirmatione, cõtra peten
tem poſſeſſionem nõ admittitur exceptio. Ratio q: exceptio mi
nus canonice electionis non ſuſpendit effectum confirmationis,
cũ illi nõ detrahat: vt. ð. c. cõſtitutus. Fatetur quod appellatio,
vel in inte. re. illã impediret. al'. C. ſi ex fal. inſtru. l. ſi. Nõ ob. ſi dica
tur, opponentẽ nunq̃ȝ audiẽdũ: q: põt ſibi imputari ſi nõ appella
uit ꝙcito ſciuit, ⁊ proſequi potuit. ii. q. vj. biduũ. verſ. aduerſus.
q: ille ꝟ. loqͥ in actu iudiciali: hic loquimur in cõfirmatione ex
traiudiciali. In his em̃ q̃ extra iudiciũ fiũt nõ eſt neceſſe appella
re: q: tales actus nõ trãſeunt in rẽ iu. vt no. de his, q̃ fi. a ma. par.
ca. cũ in cũctis. ⁊ no. ꝟ. de tẽp. or. cũ ad aures. p Cõpo. de ele. cõ
ſtitutus. licet, ſi velit appellare poſſet. de ap. ad audientiã. ⁊. c. cõ
ſtitutus. ii. ⁊ c. bone. dũ tñ intra. x. dies a tpe ſcientie, vt eodẽ tit.
concertationi. quo caſu etiã appellatio, ſi cõfirmatio eſſet extra
iudicialis, non operaretur impedimẽtũ, niſi vt dixi ſupra: ſȝ ſec⁹
vbi eſſet iudicialis: vt no. in. d. c. conſtitutus. Nec ob. ſi dicatur q̃
hodie ſemper confirmatio eſt iudicialis. de elec. c. ſi. vbi opȝ voca
tiones fieri ⁊c. q: ⁊ põt eſſe extraiudicialis nemine cõparente, ⁊
illo aliter cum cãe cognitione nõ cõfirmante. Sed ibi exigiͥ cauſe
cognitio, ibi nõ diſcuſſo negotio. Ideo hi caſus reducẽtur hodie
ad caſum qñ contẽdiͥ nullitas cõfirmatiõis: non ob. his, que di
xi, vbi nõ eſt mediũ inter electionẽ ⁊ confirmationẽ admitti ad
impediẽdum poſſeſſionis effectũ, exceptio nõ canonice inſtõnis.
ꝟ. de conceſ. prebẽ. poſt elec. vbi nõ admittiͥ poſt confirmationem
exceptio nõ canonice inſtitutionis, q: ibi nõ repellitur: q: tũc op
ponere nõ poſſit, ſed repellitur, quia exceptionẽ nõ probauit, nec
aliquid rationabile: ideo ſñiam contrariã reportauit. In omni
bus caſibus, in quibus dixi eum repelli per viã exceptionis, ad
mittitur tamen per viã accuſationis, vel denuntiationis: vt. d. ca.
conſtitutus. ⁊. d. c. poſt electionẽ. Itẽ per viã ſupplicationis vel re
ſtitutionis ſubueniͥ: vt no. ꝟ. de offi. dele. paſtoralis. ꝟ. preterea. De
hac materia de accu. accedẽs. ⁊ in. d. ca. poſt electionẽ. ⁊. c. cũ olim.
de dolo. ⁊ de app. cõſtitut⁹. ii. Sed dices, vł ꝙ nõ admittiͥ exce
ptio nõ canonice inſtitutionis indiſtincte, niſi opponens ſe offe
rat incontinenti ꝓbare paratũ: q: in poſſeſſoriis adipiſcende nõ
admittunͥ aliter exceptiones: vt. l. ii. ꝟ. ibidẽ. ff. ad exhibẽ. ⁊ no. ꝟ.
de reſt. ſpo. literas. Sol. cõtraria loquunͥ in rebus ꝓphanis: hic
in ſpiritualib⁹, ⁊ beneficialib⁹, in qbus ſola poſſeſſio nõ legitimaͥ
niſi adſit inſtitutio, vel titulus canonic⁹. Dicũt vł. doc. ꝙ inceptũ
hec gl. Inn. de cõfirmatione tractat, q̃ vł ſuperflua: p ea: q̃ habẽ
tur in ca. ſi. de elec. li. vj. Sȝ qualiter ab illa poſſit defendi, dixi ſu
12 pra. ❡ † Op. ꝙ dato ꝙ fuiſſet reclamatũ, per hoc nõ fuerit colla
tio inualida: q: ex hoc nõ impediͥ poſſeſſio q̃ reclamat, ex quo
aliud non facit: cum ſuſpicari videaͥ ſe poſſe repelli. ff. de acquir.
poſ. l. ſi id ꝙ. Sol. dic q̃ nõ reclamaͥ quaſi poſſeſſio ſufficiat ad
validitatem collationis, q: tũc ſupponiͥ, ⁊ bona fide, q: nõ recla
mans vł conſentire, quo ad hoc ſaltẽ, vt epũs adipiſcaͥ poſſeſſio
nem cõferendi plenã ⁊ pacificã. vij. q. i. põtifices. ꝟ. c. cũ eccleſia. ſe
cus ſi reclamet: q: vel nõ hȝ poſſeſſionẽ. cũ nõ conſentiat, nec pa
tiaͥ. ꝟ. de reſti. ſpo. olim. ii. Uel ſi hȝ, illam non habet quietam, ⁊
plenã, ⁊ bona fide: ⁊ illa nõ ſufficit ad partẽ validitatis electiõis,
vel collationis. Per que dicit hic Inn. ꝙ ſi reclamaſſet in iudi
cio, ita ꝙ lis põderet ſup poſſeſſorio, ⁊ nõdũ fuiſſet aliqua electio
facta per epiſcopum, q̃ per ſuperiorẽ eſſet approbata, vel cõfirma
ta, vel alias habuiſſet aliquẽ effectũ, nõ eſſet data ſentẽtia p iſto
archi. imo fuiſſet finis lit. expectatus ſuper poſſeſſorio. p ea, q̃ ha
bentur. ꝟ. de in inte. reſti. c. ii. Uideͥ ergo Inn. ſentire ꝙ ad hoc vt
actu collationis vel electionis queratur poſſeſſio apta ad partũ
valide prouiſionis, ꝙ electus pro electo fuerit habitus ⁊ idem tã
git in. d. c. ii. ⁊. c. in literis. ꝟ. ti. i. Sed hoe puto verũ, qñ ſuper actu
ipſo pendet lis: alias ſufficeret electio, vel collatio pacifica ſciẽte,
⁊ patiente illo, ad quẽ ſpectat ius eligendi, vt no. in. d. c. ii. ⁊ de ele.
querelam. Ultimo per decre. arguit Io. an. ius incorporale, ſicut
13 corporales res poſſe vendicari: ⁊ bene dicit. ❡ † Op. cũ gl. i. ꝙ bi
no actu nõ queraͥ ius conferendi, ſed trino. de cã poſ. cũ eccleſia.
imo quadruplex neceſſarius dicitur. C. de ſeruit. l. vł. Requiriͥ etiã
tempus, vt dicto. c. eccleſia. Sol. dicit gl. q̃ȝ forte ad querendam
proprietatẽ iuris plura exigerentur, ad querendam quaſi poſſeſ
ſionem ſufficit binus imo ⁊ vnus ſufficeret, vt dixi in ca. cũ eccle
ſia. de q̃ dic vt ibi. ⁊ ꝟ ſola ſufficit ad partũ valide collatiõis. Suf
ficit ergo electo, ⁊ preſentato obtinere in poſſeſſorio. i. ꝙ probet: il
lum, qui contulit, vel preſentauit, fuiſſe in quaſi poſſeſſione quieta
iuris conferendi, vt hic. Ex quo ſequitur mirabile, quod quis con
ſequitur dñiũ ab eo, qui nõ eſt dominus. Hec ampliat gl. vera vt
poſſit preſentare etiam lite pendente, donec poſſeſſio euincaͥ, vt
lite penden. ca. i. Per que dicit Hoſt. ꝙ etiã ſi vacante archidia
conatu canonici appellent, ne epiſcopus cõferat, ⁊ epũs, hoc non
obſtante, confert, valet collatio ab eo, cui appellatio nõ tollit poſ
ſeſſionem. Ad hoc de ſup. neg. pre. c. ſi. de quo de ma. ⁊ obe. dilecti
14 in gl. de quo de app. cõſtitutus. ⁊ ca. bone. ❡ † Op. ꝙ factũ ꝓcu.

nõ noceat dño in recuſandis iudicibus: cũ hic nõ habeaͥ regreſ
ſus contra procuratorẽ: q: ſpirituale beneficiũ non capit eſtima
tionem. i. q. iii. ſi quis prebendam. ff. de dolo. eleganter. ꝟ. pen. ⁊ de
eo, per quem fac. eſt. l. ſi. Sol. ſi mandatum ſit a domino de certis
impetrandis, ⁊ procurator illos impetrat, non poteſt domin⁹ re
cuſare, ac ſi illos impetrauerit, ſi mandatũ ſit a domino de certis
impetrandis, ⁊ impetrat alios, nõ valet impetratio. q: egreditur
formam mandati. de offi. dele. cũ olim. Si habet generale mãda
tum ad impetrandum, ſi dolo ſe impetrauit, non preiudicat dño:
vt no. ꝟ. vt lite non contr. c. i. Si negligentia, tunc preiudicat dño.
Dicit tamen gl. quod poterit reſtitui, ſi eſt talis perſona, cui nõ
competat reſtitutio. de in intr. reſt. cum veniſſent. Hoc vltimũ nõ
placet niſi appareat ex hoc euidẽs leſio: que de facili apparere nõ
poteſt, licet iudex nõ repellaͥ ſuſpectus, an aliorũ poſſit eque bñ
iudicare ſicut alius. Sed eſt dubiũ an conſentiens iudici quẽ ad
uerſarius impetrauit, an poterit de ſurreptione reſcripti oppone
re dicit Io. an. ꝙ ſic. remittit ad Spe. de reſcri. p̃ſta. ꝟ. rõne quo
que defectus in ſi. ⁊ dixit Io. an. ꝟ. de reſcrip. ſuper literis. in fine.
15 ❡ † Op. ꝙ nõ potuerit hic procedi ad diffinitiuã lite nõ cõteſta.
vt li. nõ cõte. p totũ. ⁊ ſic cõtra cõtumaces canonicos procedi nõ
potuit. Sol. Hic fuit lit. conte. vt patet in antiqua, ⁊ in regiſtro,
ſecũdũ Inn. qui dicit ibi patere, poſt lit. conte. de conſenſu ꝓcura
ris dati fuerunt iudices, quorum alterũ recuſabãt canonici, quia
conſanguineus archi. Uel ſecundo canonici erant actores, cõtra
quos procedi poteſt ad ſententiam, de dolo. cauſam. ⁊ lite nõ cõ
teſt. ex quo erant contumaces. quod dicit Inn. verũ, dato ꝙ ap
pellauerint ex predicta cã fruſtratoria, ſecundum Innoc. ad ꝙ de
dolo ⁊ cõtu. cũ qui li vj. Uel tertio ſecundũ gl. eſt ſpeciale in cauſa
16 electionis, vt li. nõ cõte. quoniã. ❡ † Oppoñ. quod ſententia lata
contra archidiac. preiudicet ipſi epõ, ſicut ⁊ pactũ cum ſucceſſore
preiudicat authori. ff. de pac. l. ſi cum emptore. Sol. dicit ꝙ ſenten
tia lata cõtra ſucceſſorẽ nõ preiudicat authori, ſed bene lata con
tra authorẽ preiudicat ſucceſſori. Alleͥgat de except. rei iudi. l. ſi o
te. ꝟ. ſi. ad ꝙ de elec. q̃relã. Nec ob. l. ſepe. ff. de re iud. ⁊. c. q̃ſtus. ꝟ. de
re iu. q: illud. c. loqͥ qñ lata eſt ſñia cũ authore: hic qñ cũ ſucceſſo
re, quẽ prohibere nõ põt author ꝺ iure ſuo agere: idõ nõ ꝑiudicat
ſibi, maxime cũ ius incidẽter in iudiciũ deducaͥ i quo author hȝ
cõitatẽ, vel cõnexitatẽ. Sȝ ſi p̃cipaliͭ iudiceͥ de iure rei trãſlate i
ſucceſſorẽ, ⁊ illi rei cohe rẽti in re nõ de iure, a quo ius creaͥ i ſuc
ceſſorẽ trãſlatũ: dicit ꝙ ſi res ſtat penes ſucceſſorẽ, nõ ꝑiudicaͥ au
thori, niſi fuerit denũtiatũ. Si res reuertiͥ ad authorẽ ſine titu
lo nõ ꝑiudicat: vt o. ꝟ. ſi. ſm vnã lecturã. Si q̃riͥ cũ nouo titulo
ab alio, q̃ȝ a ſucceſſore: idẽ, vt ibi ſm aliã lec. Si reuertiͥ cũ ti. recͥ
ſiuo tituli ſucceſſorũ ipſo iure, vt ex pacto. l. cõmiſſorie, vel addi
ctionis in diẽ, nõ ob. exceptio: vt. d. c. ſi. l. ii. ꝟ. Marcell⁹. ff. de i di.
addi. Si reuertitur cũ titulo p̃uni tituli nõ reſciſſiuo ipõ iure, ſed
integratiuo, vt in redhibitoria, in qua vł facta noua vẽditio: tunc
trãſit excep. de ſucceſſore ad authorẽ, vt ibi dicit Bar. Scda ſol.
ſñia lata cũ ſucceſſore ſuper ꝓprietate iuris ob. authori, ſicut loqͥ
cõtrariũ. ſed lata ſup poſſeſſionis effectu, nõ: q: ſñia in poſſeſſorio
nõ preiudicat in petitorio. ff. de excep. rei iud. l. ⁊ in eadẽ. Uel ter
tio hic fuit de iure authoris incidẽter, vñ et ipſi principali nõ ob
ſtaret exceptio, ſi poſtea principaliͭ ageretͥ. ff. de exce. rei iudic. l. ſi
oñ. ita nec ei minus obſtabit authori, qñ ſic eſt iudicatũ cũ ſucceſ
ſore. ad hoc. ꝟ. c. cũ eccleſia. ❡ Op. ꝙ nõ faciat ad ti. q: hic nõ agiͥ
poſſeſſorio. dicit gl. ꝙ nõ facit, q: nõ fuit hic actũ poſſeſſorio, ſed
obtinuit ꝓpter poſſeſſionẽ authoris. Idõ dicit ꝙ facit ad ſecũdã
partẽ rubrice in qua agiͥ de cã ꝓprietatis, q: hic agiͥ de ꝓprieta
te ti. ſurgẽtis ex poſſeſſiõe epi, vel ꝑtinet ad rubricã vt iacet de cã
poſſeſſionis: exponẽdo cãm p cã agẽte in effectu, nõ p cã diſcutiẽ
te. Itẽ ⁊ ſumi põt p cã diſcutiẽte: q: diffiniͥ cã ſuper poſſeſſione,
ex quo concludit proprietatis titulum. Et hec ſufficiant.

1 ❡ Actori petenti rem iure dominij non ſufficit probare poſſeſ
ſionem.
2 Monaſteria quomodo ſubijciuntur archiepiſcopo, vel epiſcopo,
aut patriarche. nu. 4. 5.
3 Priuilegium exemptionis non tollitur vnico actu.
4 Eccleſia vna duobus ſignis dicitur alteri ſubdita. nu. ſeq.
5 Subiectionis iuris quaſi poſſeſſio ex qbus acqͥraͥ, ⁊ que requirã
tur ad probationẽ ſolutionis cenſus per modum ſubiectionis.
6 Probatio indeterminata vltra limites intentus petentis, aut li
berantis, non vitiat probationem, ea ad limites intentus certa re
manente.
7 Cenſus ſolutio ſola nõ inducit ſubiectionẽ, niſi probetur ſolutum
in modum ſubiectionis. nu. 11. Et que inducat quaſi poſſeſſionẽ.
nume. 12.
8 Preſtatione perſonali propter rem a perſona primo debita acq
ritur quaſi poſſeſſio, pro qua agi poteſt recuperande. nu. 12.
9 Poſſeſſio ſeu quaſi, non releuat ab onere probandi iure proprieta
tis principaliter in iudicium deducto.

10 Judex ſententiãdo ſi reſeruet ius tertij, hoc facit accurate, & caute, vt hoc videatur de facto ſupplere.
11 Solutio cenſus nedum arguit ſubiectionem, imo & quandoque exemptionem, & quandoque ſignum protectionis.
12 Quaſi poſſeſſio quare non cadit ſup iuribus perſonalib⁹. nu. 13.
14 An ſit dare quaſi poſſeſſionem in qualibet ſpecie iuris, & quid ipſa quaſi poſſeſſio aſſumat pro ſubiecto. nu. ſeq.
15 Uſufructuarius an dicatur quaſi poſſeſſor.
16 Eligendi iuris quaſi poſſeſſionem an canonicus habeat.
17 Poſſeſſio naturalis an imprimatur in rebus beneficialibus reſpectu rei, vel quaſi poſſeſſio reſpectu iuris.
18 Priores, & alij prelati regulares an dicantur habere quaſi poſſeſſionem adminiſtrationis in bonis prioratus.
19 Arrendarij, ſeu firmatores rerum eccleſie quibus habeãt vniuerſalem adminiſtrationem eccleſie redituum.
20 Quaſi poſſeſſio quibus acquiratur, etiã in incorporalib⁹. nu. 13.
21 Decimalis fundi traditione, vel inductione in fundum, an queratur quaſi poſſeſſio iuris decimalis.
22 Juriſdictionis quaſi poſſeſſio an inducatur ex inductione in poſſeſſionem caſtri, vel ciuitatis.
23 In poſſeſſionem corporis eccleſie inductus animo acquirendi quaſi poſſeſſionem iuris adminiſtrandi reſpectu ciuilis querit ſibi adminiſtrationis quaſi poſſeſſionem.
24 Eligendi iuris quaſi poſſeſſio queritur inductione in poſſeſſionem capituli, vel chori.
25 Poſſeſſionem loci nactus, vbi paſſagium colligitur, an acquiratur ſibi quaſi poſſeſſio iuris querendi paſſagium.
27 In poſſeſſionem fundorum, caſtrorum, ville, vel quaſi poſſeſſionem eccleſie inductus prelatus an per hoc dicatur acquiſiuiſſe quaſi poſſeſſionem iuris prelature.
28 In poſſeſſionem eccleſie vel fundorum ipſius ratione iuris patronatus inductus, an per hoc ſit in quaſi poſſeſſionem iuris patronatus.
29 In poſſeſſionẽ eccleſie vt ſubiecte miſſus, vel eius poſſeſſionũ, an per hoc acquiratur quaſi poſſeſſio iuris ſubiectionis in eccleſias vel fundos eccleſie.
30 Cenſus preſtatio ſubiectionem inducit tribus modis.
31 Quaſi poſſeſſio nũquid, trãſferatur ex actu inſtallatiõis, qui ſit in loco prelature principalis.
22 Poſſeſſio, ſeu quaſi, quo actu transferatur.
33 Poſſeſſio, ſeu quaſi poſſeſſio quomodo per actus fictos, ſeu verbales iuris artificio introductos dicatur tranſlata.
34 Poſſeſſio, ſeu quaſi, vt legitime dicatur tranſlata, que requirant.
35 Poſſeſſio, ſeu quaſi, vt legitime dicatur parta, que requirantur.
36 Poſſeſſio, ſeu quaſi, vt patientia illius, contra quem queritur, legitime dicatur parta, patientia qualis eſſe debeat.
37 Poſſeſſio, ſeu quaſi, vt patientia illius, contra quem queritur, legitime parta dicatur, cuius patientia exigatur.
38 Poſſeſſio, vel quaſi vt legitime dicatur parta, que requirãtur ex parte rei, vel iuris, in quo agitur queri quaſi poſſeſſio. nu. ſeq.
39 Canonicus ſi exercet actum eligendi, vel recipit domum aliis canonicis dari conſuetum, ſeu aliquẽ actum iuris canonicalis exercet cum intentione querendi, totum querit.
40 Decimam reſpectu vini percipiens animo & intentione totum ius decimale querendi quo ad alia iura, querit ſibi alia iura decimandi.
42 Eligendi iuris quaſi poſſeſſionẽ ſibi querit, qui poſtulationi interfuit.
43 Vocem in capitulo habens, ſi exercet ſe tanquam de capitulo ad actum vocis dande, an per hec acquirat quaſi poſſeſſionem.
44 Canonicalis iuris in quaſi poſſeſſione exiſtens, an per exercitia aliquorum actuum canonicalium dicatur eſſe in quaſi poſſeſſione iuris eligendi.
45 Si tanquã patronus quis iura eccleſie defendit, vel ab eccleſia alimentaẽ, an concludiẽ in quaſi poſſeſſione iuris preſentandi.
46 Epiſcopus in ſua dioceſi exercuit actum chriſmandi, vel alium actũ iuris epiſcopalis, cẽſet eſſe in quaſi poſſeſſione totius iuris epiſcopalis.
47 Poſſeſſio, vel quaſi, vt legitime dicatur parta, que requirantur ex parte rei in quam ius queri intenditur.
48 Decimale ius ſi quis in vna parochia, altero prius non poſſidente, ſi decimandi ius exercet in vno fundo, non acquirit quaſi poſſeſſionem.
49 Canonicalis iuris quaſi poſſeſſio acquiritur, ſi quis ingrediatur domum conſuetam conferri canonice, vel aliquam rem de iure canonicali, ſcientibus & patientibus illis, ad quos ſpectat transferre ius canonicale.
50 Seruitute vie ſi vnus tãtum vtor in fundo reſpectu vnius fundi, dicor etiã vti reſpectu aliorum, quibus eadem ſeruitus debetur.
51 Eligendi actus exercitiũ an ſola patientia ſufficiat.

In cauſa. In repetitione hui⁹ c. tenebo ordinem conſuetũ: cuius repetitionem aſſumpſi vt ponerem partes materie quaſi poſſeſſiõis incorporalium vt plurimum aſſumptam a quibuſdam gl. Inno. ſparſim poſitꝰ, vt eis in vnum locum cõgregatis, facilior eorum intellectus haberetur. † In ſentẽtia aũt hic de iure proprietatis ex poſſeſſione nõ probatur, quãdo directo in iudiciũ deducit. & alterata agẽdi cauſa non ob. exceptio rei iudi. hoc intendit. In prima pte deciſa diffinitio. In ſecunda preſtatio. & ptes patet. Caſus ſecũdum gl. ponit qd patriarcha Gradeñ. ſuper iure ſubiectionis ad quorũdam denariorũ in ſignum ſubiectionis egit petitorio & poſſeſſorio, & poſſeſſionẽ pbauit ex actu veniẽdi ad ſynodũ, & ſolutionẽ dictorũ denariorũ in ſignũ ſubiectionis in poſſeſſorio obtinuit, & cõtra eũ papa ſentẽtiauit in petitorio, reſeruãs queſtionẽ proprietatis ex altera cauſa agẽdi ſuper dictis denarijs, ſi ſibi altero iure deberent. hic eſt caſ⁹. ¶ † No. prio patriarchã nõ fundare intẽtionẽ de iure cõi in monaſteriorũ ſubiectione ſitorũ in prouincia ſua: qd eſt verũ inqʒtum ſunt extra dioceſim ſuã licet in prouincia, qr in illis archiepiſcopalem vẽdicat poteſtatem, ſed nõ epalem, & immoderatã: vnde ſi intelligaẽ de archiepiſcopali, hic ſuccumbit ex priuilegio: vt hic ſentit gl. Si de epiſcopali idẽ, ſi hoc habuit ex priuilegio abbas. † Et ſecũdũ hoc priuilegiũ exemptiõis non tolliẽ vnico actu. de quo de ꝯſti. cum acceſſiſſent & per Cy. C. de diuer. re. l. falſa. † Secundo nota duo ſigna arguẽtia ſubiectionẽ eccleſie. Primũ eo ꝙ conſtat prelatũ accedere ad ſynodũ. ad qd. xvj. di. ſi epiſcopus. de off. or. ꝯquerente. de priuile. ex ore. Secũdũ eſt preſtatio cẽſus. de cẽſi. omnis anima. & c. qʒto x. q. iij. illud. C. de epi. & cle. nulli. ¶ † Not. ꝙ vnico actu affirmatiuo, quẽ quis verisimiliter alteri nõ exercet niſi ius hñti, acquiriẽ quaſi poſſeſſio iuris: ideo eo quod alter iuit ad ſynodũ. acquiriẽ quaſi poſſeſſio ſubiectionis. Et ſic aduertẽdũ qd acquiritur quaſi poſſeſſio ſubiectiõis qñqʒ ex actib⁹ ſonãtib⁹ i pati. ĩ. c. cũ eccl'ia. de reſt. ſpo. olim. iij. Qñqʒ ex actib⁹ ſonãtibus in agere, vt exire ad ſynodũ vel ſoluere cẽſuʒ: & potiores ſunt act⁹ ad oſtẽdẽdũ patẽtiã iuris, actus, qui ſonãt in agere, qʒ in pati, vt dicit glo. de cõſti. cuʒ acceſſiſſent. Inn. in prece. c. cum olim. & no. de ſi. preſ. veniens.
6 facit qd no. in. l. ſi certis annis. C. de pac. ¶ † Nota ꝙ indeterminata pbatio vltra limites intẽtus patientis aut liberantis nõ viciat pbationẽ, ea ad limites intentũ certa remanente. Nam conſtabat qd qñqʒ iuerat, & quãdoqʒ ſoluerat denariũ, & non ꝯſtabat quot vicib⁹: per hoc tamen ꝯcludiẽ quaſi poſſeſſio. Ad hoc de dicta litere. de emp. & ven. cum cauſam. & clari⁹ tex. de tranſac. pterea.
7 ad ſi. ¶ † No. qd vbi act⁹, & exercitiũ eſt ad plura iura equiuocũ, allegatũ indeterminate nõ arguiẽ, niſi ad alterum determineẽ, et ſic determinatũ pbetur. Non ſufficit ergo pbare cẽſuʒ ſolutũ, niſi probetur ſolutũ in ſignũ ſubiectionis. de preſump. illud. de pleb.
8 dilecto. qd no. de offi. archi. vt noſtruʒ. ¶ † No. ꝙ in pſtationib⁹ perſonalib⁹ ppter rem a perſona primo debitis acquiritur quaſi poſſeſſio, pro qua agi põt recuperande. de elec. querelam. de re iudi. ſicut. & c. cum Bertoldus. de preſcrip. ſi diligẽti. no. de cenſi. peruenit. & dicã ibi. ¶ † No. qʒ ſi poſſeſſionẽ iuris nõ releuare ab onere pbãdi, iure ppretatis pñcipaliter i iudiciũ deducto: & ſi quaſi poſſeſſio reum releuet ab onere pbãdi vel titulum. C. de pba. ſiue. C. de pet. here. l. cogi. de procu. ex inſinuatione. ij. q. v. §. j. nõ releuat tñ actorem inquãtum illuʒ principaliter in iudiciũ deducit vide Inn. j. de pſump. illud. Et no. qd variata cauſa agẽdi, variaẽ
10 exceptio rei iudi. † Et no. cautelaʒ in ſentẽtia reſeruãte ius eccleſie etiam ad qd ſe veriſimiliter nõ extẽdit ſententia ad dubitationeʒ tollẽdã. Et no. qd tales preſtatiões faciũt iudices ex officio. & ſic eſt caſ⁹, i quo ſupplet de facto. Et hec ſufficiãt de notabilib⁹ decre. cetera ſunt clara. ¶ † Venio ad quedã dubia per gl. tacta. Obuiat primo ꝙ cenſus preſtatio non ſemper arguit ſubiectionem imo quãdoqʒ exemptionem. de reli. do. cuʒ venerabilis. So. Signuʒ preſtationis cẽſus equiuocũ eſt. Qñqʒ arguit ſubiectionẽ, vt hic. Qñqʒ exceptionẽ, vt. d. c. cũ venerabilis. & c. cõſtitutus. Qñqʒ eſt ſignũ protectionis. de priuile. accepim⁹. Et vt breuiter dicã, aliqualẽ ſubiectionẽ arguit, ſed non determinatã, niſi ſecũdũ naturam adiecti. de quo dicetur. j. ſecundo obuiat, quia vr̃ archiepiſcopũ & patriarchã in monaſterijs prouincie fundare itẽtionẽ de iure cõi. ix. q. iij. cũ ſim⁹. de offi. or. cõquerẽte. Dic, in prouinciã pñarchalẽ vl' epalẽ, vel archiepalẽ bñ fundare. ix. q. iij. in ſum. & cap. j. & ij. no. de of. or. paſtoralis. vel ſm gl. ſuccubuit hic in petitorio, qr p priuilegia pbauit eccleſiã exẽptã, ꝙ neceſſe fuit inqʒtum intendebat patriarchalẽ, vel epiſcopalẽ in dioceſi ſua. ¶ † Venio ad materiã, & opp. ꝙ nõ ſit dare in pſtatiõe cẽſus quaſi poſſeſſionẽ: quia in iſtis perſonalibus iuribus nõ cadit quaſi poſſeſſio. l. fin. ff. quorũ bo. & qr poſſeſſio, & ppꝛietas correlatiua ſunt, & alterũ eſſe non põt, vbi aliud nõ eſt aptũ adeſſe: ſed in iurib⁹ perſonalib⁹ nõ eſt dare proprietatem, ſed obligationẽ: ergo nõ eſt dare poſſeſſionem. Itẽ qr poſſeſſiões inuẽte ſunt ppter iuẽ dñij querẽdi. ff. de acqui. poſſeſ.

l. j. Item

l. i. Itē poſſeſſio eſt quaſi pedū poſitio: qđ eſt impoſſibile eſſe in re incorporali, que pede calcari nō poteſt: vt dicta. l. i. Sol. Pro materia huius declaranda totam reducam ad quatuor articulos. Primus erit, an in qualibet ſpecie iuris ſit dare quaſi poſſeſſionē. Secundus, quibꝰ modis quaſi poſſeſſio queratur. Tertius, qualiter admittatur. Quartus, erit videre de effectibus quaſi poſſeſſionis: ⁊ qꝛ effectuū aliq̃ immediate ſurgant ex poſſeſſione, vt in ꝓductione poſſeſſoꝝ inualiditatis actuū geſtorum a poſſidēte, de aliquibus agam hic, de aliquibus in. c. in literis. ĩ. de reſt. ſpo. ⁊ de aliquibus in. c. cōſultationibus. de iurepa. que Deo duce repetā. Quedam ſurgūt mediate ex poſſeſſione: ⁊ de his dicam in. c. peruenit. de cenſi. ſcilicet de effectibus querende propꝛietatis. ⁊ pre-
13 ſcribende, ⁊ de effectibus probande. ¶ † Venio ad primū, in iuribus incorporalibus non eſſe dare veram poſſeſſionem, ſed intellectualem quandam, aut interpretatiuam, vel impropꝛiam, que dicitur quaſi poſſeſſio. ff. de rerū di. l. i. §. incorporales. de acqui. re. do. l. ſi ſeruus. §. incorporales. ĩ. de iudi. c. ſi. de fo. cōpe. conqueſtus. ⁊ ibi bona glo. ĩ. e. cum eccleſia. ⁊ appellantur quandoque ille quaſi poſſeſſiones, quādoque intellectuales poſſeſſiones. ff. de ſerui. vr. predi. l. ſi heres. quandoque velum poſſeſſiones. ff. de ſerui. l. quoties. Quod no. propter ſtatuta de poſſeſſionibus loquētia. In talibus autem an ſit dare veram propꝛietatem. quod videtur, qꝛ eſt dare dñium iuris: ⁊ dominiū. velut incorporale, plus eſt adaptabile ad incorporalia, quā corporalia. Cōtrarium videtur per tex. in. l. ij. §. quedā. ff. de interdic. ⁊ in. c. ſi. ĩ. de iudi. Et eſt verum ꝙ non eſt plena propꝛietas, ſed propꝛietatis pars, vel quid a propꝛietate ſeparatum. Hinc eſt ꝙ talibus non datur ſtricta rei vendi. ſed cōfeſſoꝛia, que eſt in rem act. Inſti. de act. §. iſte quoque. datur tamē pro talibus iuribus, prout applicantur ad rē corporalē, quedam vendicatio lata ratione iuris, que in totum nō ſapit naturam cōfeſſorie, cum detur ad rem corporalem: nec in totū naturam rei vēdicationis, cum applicetur ad ius incorporale: vt dicit Inno. de iudi. examinata alleg. ff. ſi vſuſfru. pe. l. vti frui. ⁊ dicto. §. iſte quoque. Idem tenet de excep. cum olim. ⁊ c. cū venerabilis. ⁊ illā appellat vtilem rei vendi. ff. de moꝛ. infer. l. i. de reli. ⁊ ſump. fu. l. ſi ſepulchꝛa. ⁊ idem tenet de reli. do. cū venerabilis. Iura que alleg. nō probant. Poſſet dici ꝙ intelligit de illa lata vēdicatione, que pro iuribus etiam in homine competit. l. ij. §. per hanc. ff. de rei ven. vt cōpetat etiam vtiliter pro iuribus in re, adiecta cauſa. Vendico rē ratione talis iuris: qđ ſatis eſt tolerabile. Sed eſt dubium, poſito ꝙ ſit dare quaſi poſſeſſionem in iuribus, quid aſſumat pro ſubiecto, cū ſit accidens ad propꝛietatem, vel rē. Nā non videtur ꝙ aſſumat pro ſubiecto ipſum ius: qꝛ ſic permiſceretur poſſeſſio cum iure, contra. l. permiſceri. ff. de acqui. poſ. Item non eſt poſſeſſio ſine iure: quod eſt falſum: alias nō eſſet preſcriptio in incorporalibus arg. de ſi. inſtru. inter dilectos. contra totū tit. de preſcri. Inno. hoc dubiū examinat de cauſa poſ. c. i. ⁊ ibi ponit tres opi. Primā ꝙ non eſt dare quaſi poſſeſſionem abſque vero iuris concurſu: quia poſſeſſio vt accidens in re non eſt abſque ſubiecto. Subiectum autem non poteſt eſſe res corporalis, ad quam applicatur, iſt alias vera foret poſſeſſio. Erit ergo ſubiectum ipſum ius. Et fuit hec originalis opi. Azo. in q. facti: ⁊ eam ad literam, ⁊ eius alle. ponit Spe. in ti. de reſti. ſpo. §. nunc dicamus. ver. in alijs. de qua facit mētionem Bar. in. l. iij. §. vnde vi. ff. de vi, ⁊ vi ar. ⁊ fuit queſtio de facto in abbate ſancti Stephani, ⁊ in cauſa fuit determinatio Hu. qui determinauit contra: ⁊ puto ꝙ recte. Sed hāc enim poſtea reſtringit ad iura perſonalia, vt in illis non ſit dare quaſi poſſeſſionē ſine propꝛietate iuris. Et ſic intelligit Inno. hoc dictum de reſti. ſpo. in literis in ſi. prime glo. magne. qđ. ĩ. examinabitur. In realibus autē dico ꝙ ſi ius commune reſiſtat poſſeſſioni, niſi cum certa cauſa, poſſet procedere hec opin. vt in poſſeſſione liberi hominis: nā ibi nō datur quaſi poſſeſſio, niſi actualiter, ⁊ extrinſece cauſa intercedat: non tamen exigitur vera validitas cauſe, vel iuris. ĩ. de reſti. ſpo. ex cōqueſtiōe. ⁊ c. ex parte M. ⁊ qđ ibi no. ad hoc. l. ij. §. quedā. ff. de interdi. Si ius nō reſiſtat poſſeſſioni, poſſeſſio haberi poteſt ſine iuris cōcurſu. Secūda fuit opi. ꝙ quaſi poſſeſſio aſſumeret ipſum exercitium iure ſubiecto, vt in iure eligendi actū eligendi, in iure preſentandi actū preſentādi, in iure iuriſdictionali actū iudicandi, ⁊ ſic de ſingulis videtur dicendum. Unde dicit ꝙ hec eſt vera: ergo ſum in quaſi poſſeſſione eligendi, preſentandi: ⁊ non videtur dicere, ſum in quaſi poſſeſſione iuris eligēdi, iuris preſentandi, ⁊ ſic de ſingulis. Et ſic vbi a iure hoc dicitur, Sum in quaſi poſſeſſione iuris: exponi debet actus eligēdi, ratione iuris. Tertia eſt opinio ꝙ ipſa quaſi poſſeſſio ſit penes habitū iuris in genere, qui eſt in rerum natura actu, vel ſaltem habitu, ſiue potētia. Credo ꝙ quaſi poſſeſſio in iuribus ſit penes vſum iuris. ff. de ſeruit. l. quoties. ⁊ vſum iuris pro traditione eſſe. co. ti. l. ſeruitutes. vbi negat ſeruitutem eſſe continuam, qꝛ eius vſus cōtinue eſſe nō poteſt. Nā ſi daretur penes habitum iuris, cū habitus ſemper ſit, continua ſemper eſſet quaſi poſſeſſio: qđ eſt falſū. ⁊ hoc eſt in realibus

In ſeruitutibus autē, ⁊ iuribus perſone debitis ſubiectum eſt habitus vſus ex reliquis precedētis vſus, nō recētis, ſicut eſt penes rē corporalē: ⁊ poſſeſſio ita loco rei eſt vſus iuris cauſatus a rudibus exercitijs iuris. Ex quo relinquitur quod incorporalibus eſt
14 dare quaſi poſſeſſionē, ⁊ quid ipſa aſſumat pro ſubiecto. ¶ † Reſtat proſequi primum principale, an differenter in iuribus ſit dare quaſi poſſeſſionē, ⁊ quid ipſa aſſumat pro ſubiecto. Dico ꝙ quedā ſunt iura mere perſonalia debita a perſona perſone, ſed habentur in perſonā velut in rē: quedā ſunt mere realia, que a re rei debent, de quibus dicitur. ff. de ſeruitu. vr. predi. per totū. Quedam ſunt iura mixta, que a re perſone debentur, de quibus. ff. de vſufru. ⁊ vſu, ⁊ ha. per totū. ĩ. de pig. c. ſi. In iuribus mere perſonalibus, que debentur a perſona velut obligata. Quintū dubium eſt, ꝙ ſit dare poſſeſſionem in talibus, patet: qꝛ ipſius iuris obligatio eſt dare dominium: nil enim eſt dominium, niſi liber tractatus rei. ff. ſi vſuſfruc. pe. l. vti frui. qui in obligatione adeſt reſpectu poteſtatis alienandi l. emptoꝛ nominis. C. de here. vel act. vend. C. de noua. l. ij. C. de legi. l. legato nominis. in pignorando. C. que res pig. ob. poſ. l. nomē. Si eſt dare dominium, ergo poſſeſſionē. ff. de acqui. poſ. l. qui pignoꝛi. qui ſa. co. i. ſciendum. §. i. enim fin. Item obligatio preſtat immiſſionē. ff. vt in poſ. le. l. nec vtiles. de re iudic. a diuo Pio. §. i. C. de reſti. pig. l. i. no. de eo, qui mit. in poſ. c. i. Igitᷣ in obligatione cadit poſſeſſio: vt lite nō cōte. qm̄. §. qđ ſi ſup. ⁊ §. in aliis. In contrariū, tēpe nō queritur obligatio. l. obligationū ſere. §. i. de act. ⁊ ob. ergo non poſſidetur, qꝛ preſcriberetur. Itē qꝛ hec quaſi poſſeſſio nō applicatur obligationi, cū alias permiſceretur poſſeſſio cū iure, contra. l. permiſceri. preal. nō applicabitur perſone obligate: qꝛ in obligatione perſona non venit vt res, ſed vt perſona ad rem illaqueare. Inſti. de obli. in prin. non applicabitᷣ vſui obligationis: qꝛ in ipſa nō datur vſus, vel exercitium, niſi in ſolutionis actu: ⁊ hoc cōſumit obligationem. Inſti. qui. mo. tol. obli. in prin. ergo nō dat quaſi poſſeſſionem iuris, ſed in cōſumptionem iuris ordinatur. Itē ſi daretur quaſi poſſeſſio reſpectu iuris obligationis, iam liceret propꝛia authoꝛitate debitum exigere, ne ſua quaſi poſſeſſione priuaretur: cum cuilibet ſit licitum ſuam poſſeſſionem defendere. ff. de vi et vi ar. l. iij. §. cum igitur. de reſtit. ſpo. cum olim. ⁊ c. cū veniſſet. ⁊ tñ hoc nō licet. ff. qđ me. cauſa. extra, de preſlicet epo. li. vj. Itē qꝛ in proponēdis iuribus exigitur vſus. vt pro iure ſuo. C. de ſerui. l. i. ⁊ ij. §. i. ff. de iti. actuque pri. no. ĩ. e. cū eccleſia Sutri. Hic autē pro iure ſuo vti nō poſſet, ſed pro ſibi debito tñ. Hāc opi. tenēt Legiſte, Pe. in. l. ſeruitutē. ff. de ſerui. Cy. in. l. ſi certis annis. C. de pac. Hoc ſentit glo. in. l. indebiti. §. ſi nūmi. ff. de cōd. inde. qꝛ obligatio extat vt genus, ⁊ generās nō inuenitur poſſeſſio. Hoc idē tenet Alber. in repeti. l. ſeruitutes. Cōcludit tamen ꝙ propꝛia poſſeſſio nō cadit in talibus, nec quaſi poſſeſſio: quedā tamē impropꝛiſſima poſſeſſio, per quā obligatᷣ, dicitᷣ aliquid poſſidere, vel tenere de bonis hereditariis: dicūt ꝙ cadūt in iuribꝰ perſonalibus. l. generaliter. vbi gl. ff. de peti. here. ⁊ l. qđ ſi in dic. §. ſi. ⁊ l. ſi debitoꝛ. Dico qđ ſi queritᷣ an obligatio poſſit q̄ſi poſſideri a tertio: fatēdū qđ ſic: qꝛ apta eſt pati miſſionē, vt i iuribꝰ primo alle. Si poſſidere latiſſime ſumitᷣ ꝓ habere, vl̄ tenere, vt i. l. ſtipulatio. §. in quoqꝫ. ff. de ver. obli. ſic poſſideri pōt. Si aūt ſumitᷣ poſſideri ſtricte pro vera poſſeſſione, vel quaſi, dubiū eſt dare poſſeſſionē vel quaſi: qꝛ hic nullus vſus, vel exercitiū, ex quo trahetᷣ: nec ex hoc datᷣ vltra ſubſtātiā obligatiōis aliqs liber tractatꝰ iuris habitualis ad vſuz, qđ eſt ꝓpriū poſſeſſionis. Dicit tñ Bar. qđ vbi ſubeſt veritas debiti, qđ videtᷣ eſſe in poſſeſſiōe ꝓpter ſpē. ff. de ſideiu. l. cū vero. i prin. ⁊ vide cū in. l. iij. §. qui ſeruꝰ. ff. de ac. poſ. Sz ſi ſit ōbitū pluriū preſtationū, i hoc eſt dubitatio. Legiſte adhuc tenent ꝙ nō: qꝛ poſſeſſio propter pꝛietatis ſinē, ⁊ illa, ⁊ illi correlatiua eſt. ff. de acq. poſ. l. i. in debito pſonali nō eſt dñium: ergo nec poſſeſſio. Itē qꝛ in perſonalibꝰ nō datᷣ poſſeſſoꝛiū: vt. l. ſi. ff quorū bo. allegāt rōnes etiā ſuperius tactas. Inn. de ele. querelam tenet qđ in talibus preſtationibus eſt dare quaſi poſſeſſionē, vel ſaltē quendā aptū parere poſſeſſoꝝ effectum, ſcđm canonicā equitatē: ⁊ erit ius agēdi officiū iudicis, aut condictio ex illa decre. ad hoc tex. ⁊ glo. hic. vbi pro cenſu pſonali debito datᷣ poſſeſſoꝛium. Ad hoc tex. de re iu. ſicut. de preſcrip. ſi diligēti. vbi ius fidelitatis preſtāde per iuramētū, qđ perſonaliſſimū eſt ō iurein. veritas eſt preſcriptibilis, ⁊ ſic poſſidibile. Inno. alibi dicit poſſidibile, ſi iuris obligationis detur concurſus, aliter non, per. l. qđ ſi in dic. §. fin. ff. de petitio. hered. ⁊ hoc ponit. ĩ. de reſtit. ſpoli. in literis. in gl. magna, in ſi. ⁊ fuit dictū Azo. vt fuit dictum. ſ. Dico ꝙ quedā ſunt preſtatiōes pſonales, que alteri iuri reali annectūtur: ⁊ huiꝰ debiti eſt dare quaſi poſſeſſionē, vt eſt preſtatio cēſus rōne ſubiectionis, vt hic, ⁊ dicto. c. querelā. nā annectitur iuri reali ſubiectionis: illius ergo ſapit naturā. de iudi. quāto. vt eſt preſtatio fidelitatis reſpectu vaſallitici iuris, qđ eſt reale: vt in lib. feu. de conſue. re. feu. c. i. ⁊ qua. olim feu. po. ali. c. i. In preſtatione pēſionis reſpectu, ſeu ratiōe iuris emphyteutici. ĩ. de tran. pati. l. ij. gl. i. ⁊ no. gl. in. l. ij.

C. de iure emphy. Quandoque ius perſonale non annectitur ad
aliud ius reale ſeparatū, qđ trāſit in aliam ſpeciē iuris realiter di-
ſtinctam ab obligatione perſonali, vt eſt ius decime: ⁊ hoc eſt poſ
ſibile. de reſti. ſpo. ad decimas. li. vi. de preſcri. c. i. ⁊ ii. Et eſt cauſa,
q: tunc quaſi poſſeſſio reperit ſubiectum, cui applicetur. l. vſum il
lius iuris ſeparati ab ipſo iure perſonalis obligationis. Item in
preſtatione ratione pedagii, vel ratione collecte: q: illa obligatio
perſonalis tranſit in ius realiter diſtinctū ab ea. Nec vim facio an
detur concurſus veritatis iuris, an non. Et ſi dicitur, ſic ius non
eſt accidens poſſeſſionis, dico ꝙ imo, ſꝫ ipſe iuris vſus creatus
ex multiplicata ſolutione erit pro ſubiecto poſſeſſionis. Quādo-
que preſtationes perſonales nō fiunt ratione alterius iuris realis,
nec tranſeūt in aliquod ius realiter diſtinctū ab obligatione per-
ſonali: ⁊ tunc nō producit quaſi poſſeſſionem, ſed bene creatur quī
dā vſus aptus ad partū poſſeſſoriū, ⁊ ad procedēdā obligationis
ſubſtantiā, velut iuri ꝯſtituto. ff. de aqua plu. arcen. l. i. in fi. cum. l.
ſeq. ff. de aqua quoti. ⁊ eſtiua. l. hoc iure. §. ductus aque. nam qua
ratione in illis iuribus habentibus diſcontinuam datur poſſeſſo
riū ratione nudi vſus, ſecundū verā opi. eadem ratione hic vſus
talis preſtationis creabit ius agendi poſſeſſorio, vt in ſtatu redin
tegretur, in quo erant ante vſum interruptum: operabitur etiam
vſus in preſumendo cauſam obligationis diutino tēpore obliga
to, ſm formā. l. cū de in rē verſo. ff. de vſu. ⁊ l. ſi certis annis. C. de
pac. ⁊ d. c. peruenit. de cenſi. Nam videmus de ſtatu perſone, ⁊ vſu
hanc integrationem dari ſpoliato cōmunione hominum: vt not.
Io. lxxxiii. diſt. quiſquis clericū. ii. q. i. nullus. ⁊ ibi Archi. no. gl.
de excep. cū inter. ad hoc tex. de ſimo. ad audientiam. vbi pro ſer-
uatione vſus aſſuete preſtationis datur ius agendi. Facit qđ no.
de offi. ordi. dilectus. Secūdo dicebam ꝙ erant quedam iura, que
dabantur in perſonam velut rem: ⁊ ſi iſta habēt in ſe dubium, vel
eius partē, dabitur vera poſſeſſio, vt in iure ſeruitutis. l. i. §. per eū.
⁊ §. per ſeruū. ff. de acqui. poſ. ff. de vſufr. leg. ad hoc. §. ſeruus. ⁊ §.
ſeq. de vſu. ⁊ ha. l. i. §. per ſeruum. ius libertinitatis, ius aſcriptitia
tus, ius monachatus, ius clericatus, ius ciuilitatis, ius patrie
poteſtatis, ⁊ multa iura, que in homine haberi poſſunt. per gl. in
l. i. §. per hanc. ff. de rei ven. ⁊ tunc omniū illorum iurium eſt dare
quaſi poſſeſſionem: q: ⁊ illorū lata proprietas: vt. d. §. per hāc. ad
hoc. l. i. §. Iulianus. de libe. agn. qui fil. ſint le. tranſmiſſa. de prob. per
tuas. de liber. cauſa. vt liberis. de reſti. ſpol. ex conqueſtione. ⁊ c. ex
parte M. ad hoc quod no. Inn. de ſer. nō ord. c. i. adeo ꝙ etiā ſoro
ritatis, ⁊ fraternitatis eſt dare quaſi poſſeſſionem: vt tetigit glo. ⁊
Cy. in. l. non epiſtolis. C. de prob. Dicebā tertio ꝙ quedā ſunt iu-
ra, q̄ a re rei debētur, vt ſeruit⁹ vie, ſeruit⁹ itineris, ⁊ ſimiles: ⁊ ta-
les ſi habēt cāam cōtinuā, vel quaſi, daſ quaſi poſſeſſio: ſi nō habēt
cauſaꝫ ꝯtinuā, vel quaſi, datur ſolus vſus quidā, qui effectū pro-
ducit poſſeſſoriū, ⁊ preſcriptionis. ff. de itine. actu. pri. l. i. §. interdi-
ctum de aqua quoti. ⁊ eſti. l. hoc iure. §. ductus aque. ⁊ l. i. in fin. de
aqua plu. arcen. Quedam ſunt iura, que a re debentur perſone: ⁊
iſtorū quedam cadunt in plenam proprietatē, vt eſt ius dominii:
⁊ in hoc nulla eſt quaſi poſſeſſio iuris: q: ex toto omne ius cōfun
ditur in dominio, ⁊ in poſſeſſione vera. ff. ſi vſufr. pe. l. vti frui. ⁊ q:
nil ab alio tenetur, qđ alterius patiētiam expectet, a quo pati ſue
git quaſi poſſeſſio. ff. de vſufr. l. iii. §. dare. de ſeruit. l. quoties. Que
dam, que cadūt in partem proprietatis, vt vſuſfructus, ⁊ vſus. ff.
de ver. ob. l. qui vſumfructum. ff. de vſufru. l. vſuſfructus pars. ⁊ re
ſpectu talis iuris in re datur naturalis poſſeſſio. ff. de acqui. poſ. l.
naturaliter. ⁊ l. iii. §. pertinet. ⁊ §. vnde vi. ff. de vi, ⁊ vi ar. not. gl. i.
15 de prob. licet cauſaꝫ. ¶ † Sed eſt dubiū an in reſpectu iuris vſuſ-
fructus ſit dari quaſi poſſeſſio. ⁊ videtur ꝙ non: q: ſi propter ius
in re datur vera poſſeſſio rei, fingatur ficta, ⁊ imaginaria, vt fru-
ſtratoria, ⁊ ſubſidiaria. Itē ſi daretur quaſi poſſeſſio reſpectu iu-
ris vſus, vſuſfructus, dareſ etiā reſpectu iuris dnii: qđ eſt falſum:
q: hanc partem decidit gl. in. l. de pupillo. §. Sextus Pedius. ff.
de no. ope. nun. In contrarium, q: eſt aptum eadem pati propter
proprietatem nudam in altero reſidētem, a quo pati cauſatur iu-
ris quaſi poſſeſſio: vt. d. §. dare. ⁊ d. l. quoties. ⁊ hoc dicit glo. in. l.
item qui ei. §. i. ff. ex qui. cau. ma. ff. de vi, ⁊ vi arg. l. qui vſumfructū
Bart. in. l. naturaliter. tenet ꝙ vſufructuarius in reſpectu ad dnm
habet quaſi poſſeſſionem iuris vſuſfructus: in reſpectu ad tertiū
non: q: reſpectu dni habet pati, nō reſpectu tertii, qui nullum ius
habet in re. Itē q: ſi indefinite daretur quaſi poſſeſſio iuris vſuſ-
fructus, daretur permiſſio poſſeſſionis cum proprietate, contra. l.
permiſceri. de acqui. poſ. vltra glo. hic dicentem in. l. ſicuti. §. Ari-
ſto. in verbo, vti. ff. ſi ſeruit. ven. que opti. non placet: quia glo. indi-
ſtincte loquuntur in. d. l. ei, qui. ⁊ in. l. ſi plures. §. deiectum. ff. de vi,
⁊ vi ar. l. ſi. ff. vti poſ. quod ſequitur Cyn. in. l. i. C. vti poſ. ⁊ l. certum
C. de rei vendi. ⁊ in. l. iii. §. ſi. ff. de vi, ⁊ vi arm. vbi caſus. Hoc tenet
Butr. in. l. ſciendum. §. eum. qui ſa. co. ⁊ Pe. ibi. ⁊ Dyn. in regula
prima, de re. iur. li. vi. ⁊ Gul. in. l. iꝫ. de acq. poſ. qui oēs tenēt qđ re
ſpectu iuris vſuſfruct⁹ idefinite habeaſ quaſi poſſeſſio. qđ plꝫ: q:
quaſi poſſeſſio lꝫ habeaſ ex pati alicuius, nō tñ reſtringiſ ad ſolū
patientem: aľs ſequeretur ꝙ ꝑ perturbatione in aliis iurib⁹ non
dareſ poſſeſſoria, niſi cōtra dnm rei, i q̄ ius habet: ⁊ etiā nō eſſent
dāda poſſeſſoria retinēde in talib⁹: q: vel dns nō patereſ, ⁊ ſic nō
daretur poſſeſſoriū retinēde, ſed recuperāde: cū per hoc priuaret
poſſeſſiōe nō patiēdo. Vel q: extraneus nō patereſ: ⁊ tūc quo ad
ipſuꝫ nō cōpeterēt poſſeſſoria: q: reſpectu tertii nō q̄ſi poſſident,
ſꝫ Bar. Pati ergo illi⁹, a quo pēdet facultas iuris trāſferēdi, fa
cit poſſeſſorē illum, cui patiētia prebeſ, nō ſolū quo ad patientē,
ſꝫ ēt quo ad alium quātūcꝫ extraneū. Ad hoc omnes ti. de iti. ac
tuqꝫ pri. de aq̄ quot. ⁊ eſti. ⁊ oēs ti. de ſupficieb⁹. ⁊ ſilēs. Ad hoc,
q: tradere in iure trāſferendo nō reſtringiſ ad perſonam tradētē
tm, vt illius iuris dicaſ dns quo ad tradētē, ⁊ nō quo ad alios ſi
cut in patiētes: vt. d. §. dare. ⁊ d. l. quoties. Nec ob. ꝙ ibi dns dare
l quo nō eſt dare quaſi poſ. q: ibi nō eſt aptū cadere alteri pati, cū
nil penes alterū reſideat, a quo teneat, ⁊ cui⁹ patientia expecteſ.
Itē q: vſus cōfundiſ in plenitudine dnii, ⁊ xͣa poſſeſſiōe: vt. d. l.
vti frui. vnde cū ali⁹ vſus a dnio diſtinctus, dari nō pōt q̄ſi poſſeſ
16 ſio. ¶ † Ex predictis decidiſ dubiū, an canonic⁹ habeat, vel ha
bere poſſit quaſi poſ. iuris eligendi. Inn. ſubtiliter tetigit hoc du
biū de poſtu. prela. bone. ii. in glo. magna, circa mediū: ⁊ ibi dicit
quoſdam dixiſſe ꝙ nō: q: in plenitudine dnii confunduntſ alie ſer
uitutes, ſicut vie, ⁊ ſilēs. ff. ſi vſuſfru. pe. l. vti frui. Et in ſeruitutib⁹
vſuſfructus cōfundiſ ſeruitus vſus. l. per ſeruum. §. i. ff. de vſu, ⁊
habi. Sic ius deambulādi, ⁊ geſtādi confunditur in iure habitā
di. l. plenū. §. i. ff. de vſu, ⁊ ha. In actu cōfundit iter. ff. de ſerui. vr.
pre. l. i. Contrariū determinat: q: non ſic quo ad poſitioneꝫ pleni
dnii in re ſua confundūtur certe ſeruitutes: q: multi ſunt canoni-
ci nō habētes ius eligēdi: ⁊ ali⁹ hꝫ vſumfructū ſine vſu, nec actū
ſine itinere: q̄ſi velit dicere ꝙ ius eligendi ſit extrinſecuꝫ a iure ca-
nonicali, ⁊ pars, ꝑ ſe tñ cōſecutiuum, cū etiā multi ſint habentes
ius eligēdi, q nō habēt ius canonicale. Et hoc verū videſ: nā ca
nonic⁹ effect⁹ nō hꝫ. niſi aſſigneſ loc⁹ in capitulo: vt no. de cōſti.
17 cū M. Eſt ergo quid extrinſecū a iure canonicali. ¶ † Sꝫ eſt du
biū qđ de iure, ⁊ ti. in beneficio, an illi⁹ reſpectu imprimaſ poſſeſ-
ſio reſpectu rei. vľ q̄ſi poſſeſſio reſpectu iuris. Et videſ ꝙ ad iſtar
vſufructuarii habeat poſſeſſionē naturaleꝫ in reb⁹ ⁊ quaſi poſſeſ
ſionē reſpectu iuris ti. q: vſufructuari⁹ videſ, vt dicit gl. de ꝓba.
ex literis. ⁊ tāgiſ de peculio cle. ſi qs ſane. ⁊ no. gl. xii. q. i. duo ſunt
genera. ad hoc de fid. peruenit no. Arch. i. q. i. c. i. ad hoc gl. de of.
or. ptu. li. vi. ꝙ ſalti tales appellet vſufructuarios in vita: hic eſt
ꝙ aliq̄ pñt. de dona. c. fraternitatis. ⁊ c. apoſtolice. xii. q. ii. bōe rei
⁊ hāc partē tꝫ Inn. de reſti. ſpo. in literis. in gl mag. iuxta ſi. verſ.
epi aūt. lꝫ cōtrariū ſentire videaſ in ea. gl. xͣ. ſꝫ aliis. Hec aūt con-
firmare videtur oēs gl. q̄ dicūt prelatū ⁊ clericū i bonis ti. habere
vſum: vt. d. c. ſi qs ſuū. aľs, ſeruū. de pecu. cle. de teſta. q: nos. gl. d
re. per. cū olim. de pig. c. ſi. Arch. xii. q. i. epi. ⁊ xii. q. ii. in ſum. Hāc
ptē tenuit Dy. in regula. i. de re. iu. li. vi. Inn. de of. or. cōquerē-
te. ⁊ xͣ. i collegiis. ⁊ lꝫ variauerit, idē ſentit de corpore eccleſie, vt i
ea habeat verā poſſeſſionē: qđ ponit de eo, qui mit. i poſ. c. i. Pro
veritate inueniēda hui⁹ pūcti opꝫ videre quale ius habeat plat⁹
in bonis beneficii. ⁊ gl. ⁊ tex. varie loquunſ. Tex. xii. q. i. duo ſunt
genera. dicūt ꝙ victu, ⁊ veſtitu ꝯtenti, nullā inter ſe ꝓprietatem
habere debēt. Aliq̄ ꝙ clerici habēt bona cōmēdata. xii. q. ii. ſine
exceptione. Aliq̄ ꝙ ſolā habēt adminiſtrationē, ⁊ tanq̄ ꝓcura
tor. xii. q. i. aľs. ii. c. ſi. de dona. fraternitatis. Aliq̄ dicūt ꝙ bona il
la habēt ad alimēta tñ. i. q. ii. paſtor. ⁊ c. ſacerdos. ⁊ ſic dicit gl. de
teſt. q: nos. xii. q. i. cleric⁹, q. ad hoc tex. x. q. ii. epūs. ibi: altaris obla
tione ſuſtētor, habens victū, ⁊ veſtitū. his contentus ero: ⁊ nudā
crucē nud⁹ ſequor. Aliq̄ dicūt ꝙ epūs hꝫ ius diſpēſandi: vt. d. c.
epūs. ibi ꝑtātē in rebus eccleſie vt diſpēſet. xii. q. i. res eccleſie. ⁊ c.
expedit. ⁊ c. vidētes. Io. An. poſt Hoſt. q Hoſt. poſuit de pecu.
clericoꝝ. ſi quis ſane. ⁊ Io. An. in. c. preſenti. de of. or. in gl. li. vi. tꝫ
ꝙ ſi cleric⁹ hꝫ adminiſtrationē, vt q: būficium eſt diſtinctuꝫ quo
ad poſſeſſiōes, quo caſu dicit habere adminiſtrationē, vt no. In
no. de ꝓba. in literis. vbi declaraſ q̄ſi būficium dicaſ habere ad-
miniſtrationē. no. de reſcrip. edoceri. de elec. trāſmiſſa. vbi dicit ꝙ
in vita equiparantur vſufructuario, ⁊ in morte vſuario. Si au-
tem ſit ſic principaliter beneficiatus ſine adminiſtratione quod
intelligo q̄ſi clerico aſſignaſ certa portio in redditibus, qui cōiter
ab eccleſia pcipiunſ, vel ꝑ quātitate ſibi daſ certa pēſio: tūc dr ꝙ
facit fruct⁹ ſuos. ⁊ eqparaſ vſufructuario. Archi. idē cōcludit: q
nō facit dñiaꝫ inter plati ⁊ clericū, vel habeat adminiſtrationeꝫ,
vel nō: que dr ꝯ tex. xii. q. ii. c. i. ꝙ tales nō pñt cōparari vſuariis
vľ vſufructuariis: nec faciūt fruct⁹ ſuos, aľs ēpta optio fruct⁹ ad
eos ſpectaret ꝯ iura. de pe. cle. per totū. xii. q. i. ecce. ⁊ c. epiſc. de re-
bus. eccl. nō al. in prin. ver. ſacerdos. xii. q. iii. ſacerdotes. ⁊ q. v. in. fi-
xum. ⁊ q. ii. apoſtolicos. Unde cōcludit, ⁊ cōcluſio fuit Innocen.
de eta. ⁊ quali. indecoꝝ. ꝙ clerici in bonis eccleſiarū habēt ſolum
ius adminiſtrādi, ⁊ diſtribuēdi, taꝫ ad neceſſitates proprias, quā
eccleſie

eccleſie,vl̃ pauperũ:⁊ ſic neceſſaria ſibi retinẽt,⁊ ſuperflua paupe
ribus erogãt:⁊ ſi ↄtra fiat,eſt iniquitas.iij.q.iiij.hec nõ ſunt.i ſi
ne.Nec ob.decr.ꝑuenit.ꝺ fideiuſ.q: l cã iudicati capiẽ fruct⁹: ibi
fuit autho.dñi pape:alĩs capi nõ potuiſſet,ſm Arch.ꝫ nõ appa
reat in qd,vel q̃ forẽt eccleſie redit⁹ ſcdꝫ eũdẽ.Ad qd optime de
a ibi.peruenit.Nec ob.de reſt.ſpo.olim.lo.ij.q: illud dici põt per
miſſum a papa vt capiat redit⁹,qbus ibi viuere debet.Cõcludo
igiẽ ſequẽdo iſtud qd ſcdm oẽs clericus nõ habet ꝓpriũ vſũfru
ctũ,nec ꝓpriũ vſum i bonis eccleſie,ꝫ aliq dicant ꝙ his equipol
lẽt.Sꝫ tene qd hꝫ ius tãtũmodo adminiſtrãdi tã in diſtribuẽdo
in neceſſitatib⁹ ſuis,quã eccleſie,⁊ pauperũ.Ex qb⁹ ↄcludo qd
in reb⁹ eccleſie cleric⁹ in bñficio eſt ſimplex detẽtator corporis
eccleſie,⁊ illarũ habet verã poſſeſſionẽ:ꝫ verus poſſeſſor eſt ipſe
aut eccleſia vniuerſalis,⁊ particularis.vt ſcribit Inn.ꝺ cã poſ.cũ
ſup.ꝺ ver.ſig.cãm.de re.ec.nõ ali.c.ij.li.vj.ſibi p Jo.Mo.ad hoc
xij.q.i.expedit.⁊ qd no.gl.⁊.c.ſicut manifeſte.al's,ſicut.⁊.ij.q.i.ꝓ
lia.⁊.c.ſe.Et ſic dicit Inn.ꝺ cauſa poſ.cũ ſup.qd habeat ſolã qua
ſi poſſeſſionẽ adminiſtrãdi,⁊ nõ habeat verã poſſeſſionẽ rei, vel
eccleſie,remanet verũ.Idẽ no.in.c.i literis.in gl.mag.ꝟ.ſꝫ alius
Reſonanet aũt falſum qd no.ibi is verſ.ſpi aũt.⁊ qd no.de eo,q
18 mit.i poſ.c.i.⁊ ſic ſurgit determinatio alteri⁹ dubij. ¶ † Quid ꝺ
prioribus,⁊ aliis regularib⁹ ꝑlatis,an dicãẽ habere quaſi poſ
ſeſſionẽ,ſaltẽ adminiſtrationis,in bonis prioratus.Et videẽ qd
ſic:q: habẽt titulũ ad adminiſtrãdũ:ergo ſunt in quaſi poſſeſſio
ne illius iuris.ꝺ ſta.mo.monachi.§.priores.Ad hoc,q: pro illis
agere poſſunt,⁊ defendere.no.ꝺ accu.ex pte.de reſcri.edocen. ⁊
c.cũ dilecta Jo ↄtrariũ eſt,q: monach⁹ in his poſſidet,ſicut ſer
uus.ff de acqui.poſ.l.qd ſeru⁹.Ideo ſicubi reperiẽ qd poſſideat
exponẽdũ eſt,id eſt,detinet:vt no.xij.q.i.nõ dicatis.Hinc ẽt cap
pã poſſidere nõ dicĩ,vt ibi.⁊ qd no.Ho.ꝺ re.ſpo.itẽ cũ qs. hinc
eſt ꝙ poſſeſſor agere nõ põt:vt no.ꝺ reſ.cũ dilecta. ⁊ q: eoꝝ vox
i talib⁹ eſt mortua.ij.q.vij.null⁹.Hic aperte tenet Inn.tales nõ
poſſidere,nec ↄſequẽter poſſeſſorio agere.ꝺ re.ſpo.olim.Hoc di
cit l.c.olim.ꝺ accu.⁊ idem no.ꝺ iudi.cũ deputati.⁊ idẽ Pan.in
cle.i.ꝺ reſ.vbi ↄcludũt poſſeſſiones,⁊ dñia rerũ poſt⁹ eſſe i diſ
poſitione ſuperioris:⁊ tales inferiores tenẽt vt vicarij,vl̃ cuſtodes
puto qd priores manuales ad nutũ reuocabiles nõ habẽt admi
niſtrationẽ appropriatam,ſꝫ reſidẽtẽ in nutu ſuperiorꝫ:ideo q̃ſi
poſſeſſionẽ nõ habẽt iuris adminiſtrãdi,nec aliquã poſſeſſionẽ
rerũ.Unde qcquid agũt:agere debẽt noĩe ſuperioris eccl'ie:nec pe
tere pñt noĩe ꝓprio ſe reſtitui ad quaſi poſſeſſionẽ adminiſtra
tionis.Et ſic intelligo Jono.in.c.olim.de accu.Pñt tñ vt rein
tegrent noĩe abbatis ad quaſi poſſeſſionẽ,in qua ex nutu abba
tis ſnot,agere:⁊ ſi ab abbate abſq̃ cã ⁊ ex malitia euidẽti remo
uenẽ:poſſent implorare iudicis offĩm,ſicut ſerui.qñ male tractã
tur a dñis.Inſti.de his,q ſunt ſui,vel ali.iuris.in.§.ſed hoc.te
ne vt no.Jon.de off.or.pñti.Arch.de ꝓbẽ.cũ ſingula.li.vi.⁊ po
nit Inn.q cle.vel mo.inſinuãte.vt dicit Jo.an.in.ꝺ.c.cũ ſingula.
ꝙ apud Italicos hoc nõ recipiẽ, vt agere poſſint ↄ ſuperiores
ipſos remouẽtes,cũ ipſi ↄmittũt exprimũt ꝙ cõmittunt vt eis
liceat nuda volũtate reuocare eos.Si aũt ſit prior ꝑpetuus , q
electus ſit a ↄuẽtu,vel cap'lo,titulũ hꝫ,⁊ appropriatũ ius admi
niſtrãdi ex tolerãtiõe ſuperioris,⁊ iuris diſpẽſatione:⁊ talẽ cre
do hẽe q̃ſi poſſeſſionẽ reſpectu tituli.in tñ q: ſi ſpoliareẽ, pote
rit agere poſſeſſorio noĩe ꝓprio.Sic intelligo Hoſt.de reſcri.cũ
dilecta.⁊ Spe.in titulo,de actore.§.viſo.in ver.ſi ſpoliẽ. Et vſ
exp̃ſſum.ꝺ.de reſcri.c.cũ inter R.ibi:q vigerit Nec ob.qd repu
gnat voto p̃ioꝝ:q: ex diſpẽſatiõe eccleſie eſt,ſicut in titulo eccl'ie
ſecularis curate.de ſta.mo.cũ Dei timore.cũ ↄcor.⁊ in cle.i.de
19 ele.Itẽ nec ex toto ad ꝓpriã vtilitatẽ adminiſtrat.† Ex his er
go decidiẽ qd iuris de iſtis conducẽtibus ad firmã eccleſias,in
qbus hñt vl'em adminiſtrationẽ redituũ,⁊ facultatẽ colligẽdi ⁊
ſp̃uales ⁊ tp̃ales redit⁹,an tales dicanẽ hẽe q̃ſi poſſeſſionẽ iuris
adminiſtrãdi.Et breuiter in laicis,in quibus aliqñ eſt poſſibile
ꝙ talia iura habeãt in ſubſidiũ,aliis nõ inuentis ex neceſſitate
eccleſie hoc ipellẽtis,vt notat Hoſt.de eta.⁊ q̃li.ex rõne.i Sum
ma,ne p̃la.vi.ſuas.puto ꝙ hoc ius adminiſtrãdi nõ poſſit eſſe
appropriatũ ẽt laico,put eſt vlẽ.x.q.i.ſacerdotes. xvi qd.i.c.i.⁊
c.in nona.⁊.c.ſeq.de ↄſti.eccleſia.de iudi.decernim⁹.lxxxvij. di.
iudicatũ.de eta.⁊ quali.indecoꝝ.⁊.ꝺ.c.ex rõne.Un hñt nudam
facultatẽ adminiſtrãdi.⁊ noĩe alieno:ideo nõ q̃ſi poſſidẽt,ſꝫ te
nent aliorꝫ ſi priuarenẽ hac facultate adminiſtrãdi,nõ poſſent
agere poſſeſſorio noĩe ꝓprio.Ad hoc,qd ſcribit Jon. de reſcri.
edoceri.vbi dt ꝙ tales hñtes vl'es adminiſtrationes ſine titulo,
agere nõ pñt in iudicio noĩe ꝓprio Idẽ puto i clerico hñte tale
ius:q: ꝓpter hoc nõ ↄſequiẽ dñiũ,nec appropriatũ ius admini
ſtrandi:alias quid ſpirituale caderet in ↄctũ non gratuitũ ſine
vitio ſymonie:cõtra id,qd notat ꝺe p̃la.vi.ſu.c.ij.Ex his deci
ſio ſurgit de laicis,quibus cõcediẽ prebenda pro ſuſtentatione
qd fieri põt,vt no.de inſti.c.ij.ꝙ nec res ꝓbende poſſidẽt.nec ius
adminiſtrandi appropriatũ:q: tale ius ſpirituale nõ poſſet ca
dere in laicũ.De ſpirituali de p̃ſcri.cauſam.vnde tanq̃ ꝓcura
tor in rẽ ſuã adminiſtrat:⁊ ſic nõ q̃ſi poſſidet,nec eiectus poſſet
agere poſſorio noĩe ꝓprio.Et hoc ſufficiat de principali paſſu,
20 an ⁊ in qb⁹ ſit dare q̃ſi poſſeſſionẽ. ¶ † Uenio ad ſm articulũ
p̃ncipale,in q̃ agẽdũ eſt de modis q̃rẽdi,⁊ de eis,q̃ regrunẽ ad
q̃rẽdã q̃ſi poſſeſſionẽ,ẽt in incorporalib⁹.Et primo videam⁹ de
actib⁹,⁊ ſignis q̃rende quaſi poſſeſſionis. Scdo videbimus de
requiſitis circa act⁹.Aduertẽdũ ꝙ q̃dã cõcurrũt in q̃renda quaſi
poſſeſſione principalr̃,⁊ imediata principẽs,vt eſt aĩus,⁊ corp⁹.
l.iij.de acq.poſſ.dt Jos.i.c.in lr̃is.is princ.magne gl. Suppo
ſito aũt aĩo,q dã ſunt actus inſtr̃ales ad q̃rendã quaſi poſſeſſio
nem veri,q dã ficti poſitim. ¶ Ad primũ p actũ naturalẽ verũ
apprehẽſionis poſſeſſio in incorporalib⁹ immediate non queri
tur:hinc eſt ꝙ in incorporalibus nõ cadit vera traditio.l.iij.ff.
de vſufr.ff.de ſer.l.quoties.⁊.l.ij.⁊.l.ſi ſeruus.§.incorporales. ff.
de acq.re.do.de fo.ↄpe.cõqueſt⁹.nec ẽt in eis põt dari vera ap
prehenſio:q: ius corporalr̃ nõ eſt apprehẽſibile tanq̃ incorpale.
Relinquiẽ ꝙ ſi queraẽ p aliquos act⁹ corporales,qd nõ apprẽ
hendiẽ p ſigna imediata coherentia iuris,ſed artificialr̃ ad hoc
deſtinata,vt in ꝓpoſito Quõq̃ ſunt act⁹ apprehẽſionis rei , ad
q̃,⁊ in cui⁹ finẽ ius eſt deſtinatũ.Quidã ſunt acceſſorij ad rẽ,in
cui⁹ finẽ eſt ius deſtinatũ,vel acceſſorij ad ius.Quidã ſunt act⁹
oĩno extnei,⁊ ſepati a iure,⁊ re,in cui⁹ fines ẽ deſtinatũ ius. Pri
mi caſus exẽplũ.Apprehẽdo fundũ dñantẽ aĩo ſeruitutẽ q̃rẽde
in fundũ ſeruientẽ:nõ q̃riẽ q̃ſi poſſeſſio p tales act⁹:q: p hoc nõ
daẽ pati reſpectu iuris ſeruitutis,a q̃ cauſaẽ q̃ſi poſſeſſio : vt.ꝺ.
l.iij.⁊.ꝺ.l q̃ties.Nõ ob.l.ſi fund⁹.ff.de ſer.vrb.ꝓdi.⁊.l.q duo.cõ
dim.⁊.l.ſi binarũ ediũ.ff.de ſer.vr.ꝓdi.q: ſi ↄſtat aĩo ↄſtituende
ſeruitutis:bñ p talẽ actũ cõſtituit,ſꝫ p hoc nõ creaẽ q̃ſi poſſeſſio
q: ẽt ſine quaſi poſſeſſione,dũtñ aliq̃ īteruedat traditio,trãſferẽ
ꝓprietas iuris.ff.de iur.do l.in fundũ.C.de pac.traditio.⁊ hoc
put agiẽ de poſſeſſione nouiter creanda.Sed ſi ageret̃ de quaſi
poſſeſſiõe iam formata trãſferẽda,bñ trãſferẽ traditione fundi
dñantis:vt ſi exñs in q̃ſi poſſeſſiõe ſeruitutis vie vẽdat fundũ
dñantẽ alteri,⁊ tradat fundũ aĩo ẽt trãſferẽdi quaſi poſſeſſionẽ
ſeruitutis iam i eũ formatã,illã trãſfert.ff.de ſer vr.pre.l.ſi edes.
§.ſi.⁊.l ſi ego.§.i.l.ij.§.interdictũ.de iti.actuq̃ pri.l.via.§.ſi fun
dus.ff.de ſer.vrb.pred.l.cũ fund⁹.Per hoc ↄcludit ꝙ ſi aliquis
ingrediẽ ciuitatẽ habẽtẽ caſtrũ ſubiectũ rõne ſubiectionis,vel
iuriſdictiõis,vel eccleſiã habẽtẽ ſubiectã capellã:ſi añ tenẽs ci
uitatẽ erat in q̃ſi poſſeſſione iuriſdictiõis caſtri,vel eccleſiam in
quaſi poſſeſſione capelle ꝙ acqriẽ quaſi poſſeſſio ſubiectionis,⁊
iure illo patiẽtis abſq̃ alio ꝑticulari iuriſdictiõis exercitio. Se
cus ſi quaſi poſſeſſio nondũ eſſet formata in aliquẽ,⁊ ego ingre
diar ciuitatẽ,vel eccleſiã aĩo q̃rẽdi q̃ſi poſſeſſionẽ iuriſdictionis
vel caſtri,vel capelle:q: tũc nõ acqro.Et hoc no.Pe.ff.de ſer.l.
21 ſeruitutes.in repetitiõe.† Ex his ſcda decidiẽ qd,ꝙ tãgit In
no.in.c.in lr̃is.de reſti.ſpo.an traditiõe fundi decimalis,vel in
ductiõe in fundũ,q̃raẽ quaſi poſſeſſio iuris decimalis.In.i pte
ij.gl.magne dicit ꝙ acqriẽ quaſi poſſeſſio. Allegat.l.iij.§.dare.
ff.de vſufr.Imo pl⁹ dicit ꝙ apprehẽſa vna gleba terre fundi de
cimalis,acqriẽ q̃ſi poſſeſſio iuris decimalis totius fundi,dũtñ
totus fund⁹ cõtinu⁹ ſit,⁊ null⁹ illã ptẽ fundi poſſideat.alleg.di
ctã.l.iii.§.dare.⁊ ſcdã.l.iij.§.i.de acq.poſ.In alia aũt pte gl.eiuſ
dẽ,ꝟ.illud aũt.nos plꝫ,⁊ illud corrigit,⁊ ↄcludit ꝙ traditione
fundi decimalis nõ q̃riẽ q̃ſi poſſeſſio iuris decimalis:ꝙ p hoc non
daẽ vſus iuris decimalis reſpectu ptis ei⁹.ff.de ac.re.do.l.ſi ter
mus.§.icorpales.ff.de ac.em l.rõ §.ſi inter.Nec ob.l.iij.C.de vſu
fru.Inn.facit p̃dictũ eñi ꝙ expreſſe vti dꝫ,vt acqrat q̃ſi poſſeſ
ſione.Itẽ q: vſufrux tuari⁹ naturalr̃ poſſidet fundũ,vt in eo ha
bent ptẽ dñij. Igiẽ traditione fundi facili⁹ trãſferẽ quaſi poſ
ſeſſio iuris vſufruct⁹,ꝙ traditione fundi trãſferaẽ ius decime:
cũ decimari⁹ naturaliter nõ poſſideat fundũ,vt hic.Qd ſi agaẽ
de trãſferẽdo quaſi poſſeſſiõe iam formata iuris decimalis,q: re
ctor iam exiſtẽs in quaſi poſſeſſione iuris decime,cũ aĩo trãſfe
rẽdi hanc poſſeſſionẽ aliũ in fundũ inducit decimalẽ,ꝓcedit pri
ma opi.p iam dicta:ſi agiẽ de creãda nouiter,ſi vna cũ traditio
ne fundi accepit aliq̃ partẽ decime , ⁊ credit acqrere quaſi poſ
ſeſſionẽ:q: hic datur pati reſpectu iuris decimalis,ſm Inno.in
p̃dicta gl.ver.⁊ hoc forte valeret.Traditione autẽ ſolũ⁹ fundi
nõ creaẽ quaſi poſſeſſio iuris decimalis,⁊ ſic ꝓcedit tertia opi.
22 † Ex his inducĩ an ex iductiõe i poſſeſſionẽ caſtri,vel ciuitatꝫ
aĩo trãſferẽdi q̃ſi poſſeſſionẽ iuriſdictiõis i eis,ac ſi actu iducaẽ
Bar.in.l.iij.de acq.poſ.dt ꝙ ſi agiẽ de acq̃ſitiõe bonorũ locorũ
caſtri,apprehẽſione vni⁹ loci caſtri:acqriẽ totũ caſtrũ:q: caſtrũ
eſt totũ vnũ.l.Caius.de leg.ij.⁊.l.predia.⁊.l.patronos.de lega.
iij.Si agiẽ de acquiſitione quaſi poſſeſſionis iuris caſtri,exigiẽ
aliqd exercitium iuris,ſciẽte,⁊ patiente illo,cui in iuriſdictione
ꝑiudicaẽ:⁊ ſufficit exercitiũ alicui⁹ ꝑticularitatis iuriſdictiõis.

Allegat. l. ſterili. §. ſi. ff. quē ad ſer. amit. Credo ꝙ ſolo igreſſu ci-
uitatis, vel caſtri cū apparatu iuriſdictionali acq̄rit q̄ſi poſſeſ-
ſio toti⁹ reſpectu iurioꝛ vt eſt tex. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. l. publius. de
offi. pfec. vig. l. j. l. obſeruare. §. ſi. de offi. procon. ⁊ le. Et hoc igre-
diēdo tāq̄ dña, vel iuriſdictionē hñs, eo ꝙ ꝓeminētiā illā oſtē-
dit, aliqd tāgit de iuriſdictiōis actu, qꝛ tale annectit iuriſdictio
ni. de off. leg. volētes. vt lite pē. c. j. Aduerte tñ ꝙ ſi agit de acq̄-
rēdo iure toti⁹ puincie, opꝫ ꝙ ingrediat principalē ciuitatē, vt
d. l. j. ⁊ ibi hec verba ponit Bal. de Cug. Dictū aūt Bar. ꝓcede-
ret, qñ ingrederet ciuitatē non in apparatu iuriſdictionali, quo
caſu poſito melius diſtigui poſſet an ageret de creāda, an de iā
23 creata trāſferenda, vt in p̄dictis dictū eſt. † Ex his deciditur
aliud dubiū, qd ſi aliqs inducit in poſſeſſionē corporis eccleſie
animo acq̄rēdi quaſi poſſeſſionē iuris adminiſtrādi reſpectu ci-
uilis, an q̄rat. Ex p̄dictis vr ꝙ nō, ſi agit de creāda. Sꝫ ꝯtrium
puto, qꝛ igredi eccleſiā, eſt coherere adminiſtratiōi eccle. Ideo
ſtati cū ſuperiore inducēte igredit, incipit tāgere aliqd de admi
niſtratione eccleſie, ⁊ de iure adminiſtrādi, qđ ꝯſiſtit ēt in tenere
⁊ ſic acq̄rit q̄ſi poſſeſſionē iuris adminiſtrādi. Ad h̄ de ꝓb. dile-
24 cto. qđ no. de elec. trāſmiſſa. † Ex h̄ appet ꝙ ſi aliqs iducitur in
poſſeſſionē capli, vel chori, an acq̄rat q̄ſi poſſeſſionē iuris eligē
di. Per p̄dicta vr ꝙ ſi, vbi agit de creāda. Io. ꝯtriū facit, qꝛ act⁹
capli eſt ſolū ꝓpter ius dāde voc̄ꝫ: nō vt illi coherēs acq̄ri videt
quaſi poſſeſſio iuris eligēdi: ſꝫ nō ſic appreheñſione fundi quo ad
decimas, cū poſſeſſio fundi ꝓp aliō p̄cipale ſit, ſcꝫ q̄rēdi dñiū.
l. j. §. 1. de acq. poſ. Puto ꝙ nō acq̄rat: qꝛ p ingreſſum nihil tan
git de pte iuris eligēdi. Fateor ꝙ ex hoc eſt q̄ſi poſſeſſio capli, et
hꝫ licētiā ꝓpria authoritate appꝛehēdēdi q̄ſi poſſeſſionē iuris
25 eligēdi. † Ex p̄dictis puto ꝙ ſi iudex poneret in poſſeſſiōe tri-
bunalis, ꝙ illi⁹ traditiōe acq̄reret q̄ſi poſſeſſio iuriſdictionis: qꝛ
eo ꝙ in apparatu ad tribunal ſedet, aliqd tāgit de iuriſdictiōe
26 ad h̄ pal. c. dilecto. † Ex his pꝫ qd iuris, ſi aliqs poneretur in
poſſeſſiōe loci, vbi colligit paſſagiū, an quaſi iuris poſſeſſio q̄rē-
di paſſagiū acq̄reret. Et puto ꝙ ſi loc⁹ ēt eſſet deſtinat⁹ ad col-
ligendū paſſagiū, nō acq̄reret q̄ſi poſſeſſio iuris colligēdi paſ-
ſagiū: qꝛ dom⁹ ingreſſu nō tāgit aliqd de pte iuris colligēdi paſ-
27 ſagiū. Et p h̄ dat via ad multa. † Ex his decidit ad dubiū, ſcꝫ
ſi canonic⁹ ſit induct⁹, vel p̄lat⁹ in poſſeſſionē fundorū, caſtrorꝫ
villarū, vel q̄ſi poſſeſſionū eccleſie, an p h̄ dicat acq̄ſiuiſſe quaſi
poſſeſſionē iuris ꝓbēdalis, vel p̄lature. Ion. variat 10. d. c. l. iūa.
in dicta gl. q. magna ⁊ adē dicit eū acq̄rere. ſꝫ ſcdm q̄ſdā ꝙ acq̄-
rat q̄ſi poſſeſſionē iuris canonicalis, vel p̄lature q̄ ad ius admi
niſtrādi ſolū in reſpectu ad illa, q̄ occupant: ⁊ ſic nō erit niſi poſ-
ſeſſio iuris canonicalis. vel p̄lature ſimplr̄, ſꝫ reſpectu ad igreſſa
ſpālr. Et idē dr in iurib⁹ epālib⁹, ⁊ hmōi recitat aliqs dicere, et
hoc ſibi ꝯ lꝫ, ꝙ p hoc nō acq̄rit quaſi poſſeſſionē iuris canonica-
lis, vel p̄lature nec i totū, nec q̄ ad poſſeſſionē tm̄, ex q̄ nō eſt in
poſſeſſiōe vlis iuris aliq̄ mō apto ad vlem poſſeſſionē trāſferē-
dam. Poſt. ſꝫ ꝙ ſi dom⁹, vel fund⁹ ptineat ad ꝓbendā, eius in-
greſſus, ⁊ cū aio, ⁊ intētione q̄rēdi totū, acq̄rit q̄ſi poſſeſſionem
iuris vlis. alleg. dict. l. iij. §. ſi. ff. de acq. poſ. ff. de acq. here. l. pro
herede. ⁊ in l. gerit. Credo ꝙ ſi ꝯſuetudine deſtinatū ſit illō vt
ſignū tradite poſſeſſiōis, ꝙ p igreſſū fundi tūc trāſferet q̄ſi poſ-
ſeſſio vlis iuris: ar. de ꝯſue. c. ij. ⁊ qđ. ſ. dicā de inſtallatiōe, vel in
ueſtitura: ⁊ no. de ele. trāſmiſſam. ⁊ ſic pōt itelligi. c. dilecta. de ꝓb.
Si aūt nō appet aliqd h̄ ꝯſuetudine, ꝙ ſolū acq̄rit q̄ſi poſſeſſio
adminiſtrādi ſpūalia, ⁊ nō tpalia. Et eſt cā, qꝛ eo ꝙ fundū igre-
ditur ſuperiori patiente, vel ꝯducēte, aliqd tāgit de adminiſtra-
tione tpaliū: ergo rōne ꝯtiguitatis, ⁊ eiuſdē adminiſtrationis,
⁊ eiuſdē ſpeciei, quaſi poſſeſſio extendit eiuſdem ſpeciei. dūmō
cōſtet de aio, p. d. l. poſſidere. §. j. Ad ſpiritualia aūt nō extēdit,
līꝫ claudat ſub vniuerſali genere iuris adminiſtrādi, prebendam
vel dignitatem: qꝛ ſpecies adminiſtrandi, que tangit, eſt inferio
ris grad⁹, ⁊ hꝫ ſe ifert⁹ ad ius adminiſtrādi ſpūalia: qꝛ ē alteri⁹
ſpēi, ⁊ ſupioris grad⁹. Ad h̄ no. Inn. de cap. mo. delect⁹. ⁊ dicā.
28 † Ex his deciditur aliud dubiū: ſi inducat qs in poſſeſſionem
eccleſie, vel fundorū eccleſie rōne iuris patronatus, an per hoc
ſit in quaſi poſſeſſione iuris patronat⁹. Et eſt aduertendū ꝙ ſi
patronus eſt clericus, ex patronat⁹ iure ꝯſequit ius eccleſiā de-
fendendi, ⁊ bona eccleſie adminiſtrādi, vacante eccleſia ius pre
ſentandi, ⁊ ius in ſubſidiū alimentandi: habet ⁊ ius pceſſiōis, ⁊
honorificentiā tuendā: vt pꝫ ex no. xvj. q. vij. filijs, ⁊ nepotib⁹. ⁊
p totā. q. de offi. or. cū nos. de app. bone. de inſtit. ex frequētib⁹.
de priui. cū et plantare. §. in eccleſiis. Hec oīa iura, excepto iure
adminiſtrandi, etiam habet laicus patronus, vt pꝫ ex iuribus
p̄dictis. Puto igit ꝙ appꝛehēſione poſſeſſionis eccleſie, ⁊ indu
ctione in fundis eccleſie acquiritur quaſi poſſeſſio tangentis
iuris adminiſtrandi, ⁊ quaſi poſſeſſio honorificentie: ſed non
ius preſentandi, niſi aliter ſit vſus: ⁊ arg. eius, quod dictus eſt
de inductione in fundo decimali: ſaluo niſi quaſi poſſeſſio iā eēt

creata in patronū donantē alteri: qꝛ illa q̄ſi poſſeſſio bene tranſ-
ferꝛ, ſciēte, ⁊ patiente ſuperiore, ſi induceret aio illā poſſeſſionēꝫ
trāſferēdi: vt l. ſi ederē. §. ſi. ff. de ſer. vr. pre. l. ſi ego. §. 1. ff. de publi.
Hec oīa vera ſunt, niſi cōſuetudo hēret ꝙ hoc eſſet ſignū tradite
29 poſſeſſionis: vt dicta decr. ij. de cōſue. † Ex his decidit aliō du
biū, qd ſi aliqs inducit i poſſeſſionē eccleſie vt ſubiecte, vel poſ-
ſeſſionū ei⁹, an p hoc acq̄rat q̄ſi poſſeſſio iuris ſubiectionis, puta
ꝙ ingrediēdo eccleſias, vel fundos eccleſie cū eo ꝙ ingredit, ali-
qd tangit de iure ſubiectionis, illā acq̄rit, ⁊ ultimo quaſi poſſeſ-
ſionē. Ex his decidit aliud vltimū dubiū, qd ſi fund⁹ tradatur
feudatario, ⁊ ipſe ingredit aio trāſferendi iuris vaſallitici in do
minū, an p talē ingreſſum in feudatariū acq̄rat quaſi poſſeſſio?
Credo ꝙ ſic: qꝛ, vt dixi, aliqñ tangit de iure vaſallitico, ⁊ ſubie-
ctiōis, eo ꝙ aliqd recepit a dño vt ſubiect⁹: ⁊ ſic ſubiectio cohe-
ret traditiōi fundi. Et h̄ ſufficiet ꝓ p̄lo, ſcꝫ de actib⁹ ſubſiſtētib⁹
bus in appꝛehenſione rei, ad quā, vel a cuius fine ius eſt deſtina-
30 tum. ¶ † Nunc aūt reſtat deſcēdere ad act⁹ ſe acceſſorie ad rē, in
quā ius eſt deſtinatū, vel ad ius principale. Exēplū in p̄ſtatiōe
cēſus. hic act⁹ eſt actus acceſſori⁹ ad ſubiectionē, ⁊ vr ꝙ arguat
quaſi poſſeſſionem. j. de reſti. ſpo. cū veniſſent. de reli. do. cū dile-
ctus. ⁊ c. cū venerabilis. de cen. omnis anima. Io. ꝯtriū de priui.
accepimus. de cen. quanto. Dico ꝙ preſtatio cenſus arguit ali-
quid ad ſubiectionē, ſaltem reſpectu illi⁹ cēſus, ⁊ ei⁹ quaſi poſ-
ſeſſionē. Sed ſeparata ab illa certe nō arguit: qꝛ actus eſt equo-
cus. Aliquando eſt ſignum ſubiectionis: aliqñ ſignū ꝓtectiōis:
aliqñ ſignum exemptiōis. Alterum ergo neceſſariū nō arguit.
C. vnde cog. l. nō ob hoc. de ꝓſum illud. Hoc apparet ex no. hic
per glo. ⁊ ex no. de priui. ſi papa. lib. vi. xi. q. j. magnū. Nō arguit
ergo ſubiectionē, vel eius quaſi poſſeſſionē, niſi ad limites deter
minate p̄ſtatiōis cēſus. Simile qđ no. Bar. ff. de v ſur. l. cū de in
rē verſo, vt viduitas ex preſtatiōe annua catena ꝯcludi, q̄tenus
ex modulo p̄ſtationis ꝯcluditur. ff. de ui. actiuꝫ pri. l. j. §. h̄ in-
terdicto. ⁊ de aq. qti. ⁊ eſti. l. ſi diuturnarū. ⁊ l. j. §. ſiue q̄ſitū. ⁊ §.
in rē. ff. qđ vi. aut clā. l. nūt q alr. §. ſi q̄s dū putat. Per qđ dr ꝙ
ſi ruſtic⁹ ſoluit oī anno par caponū, p̄ſumit gratis facere, niſi
alia cā ſubſit preſtandi, ad quā preſtatio determinet, vt qꝛ labo
rerū ab eo tꝫ. C. de agri. ⁊ cen. lib⁹. lib. xi. Vñ nō p̄ſumit ſcle-
rere tan̄ vaſallus, niſi aliud appareat. alr. l. ſolemus. in ſi. ff. de
offi. procō. Et p hoc apparet ꝙ iſte traditiones brauiorū, ⁊ ce-
reorum in feſtiuitatibus principalibus a ciuitatibus aliis, ⁊ ca
ſtris, cū cōiter ſint deſtinati in ſignū ſubiectionis, arguūt ſubie-
ctionem, ſed nō determinatam, qꝛ vaga ſunt, cū p̄ſtentur ali-
qñ ratione recōmendationis, ⁊ protectionis, q̄nq̄ rōne totalis
ſubiectiōis, vt practicat in Tuſcia: arg. dicte decret. accepim⁹, ⁊
31 c. q̄to. niſi aliud in traditiōe appeat determinatū. † Ex his ſe-
cū̄ro infert qd de actu inſtallatiōis, q ſit aut in loco ſedis prin
cipalis p̄latur. qñ agit de quaſi poſſeſſione iuris p̄latuꝛ, ⁊ qñ
ſit in ſede principali iuris canonicalis, vt poncer ad ſedendum
in choro, vel caplo, nūqd ex talib⁹ actib⁹ transfert quaſi poſſeſ-
ſio. Inn. tangit hoc i. c. in literis. in gl. magna, ver. tu iura. ⁊ dicit
quoſdā dicere ex talib⁹ actibus quaſi poſſeſſionē totius iuris
canonicalis, ⁊ p̄latuꝛe transferri. de p̄eb. dilectus. ⁊ c. dilecto.
de renun. cum inter. Recitat alios dicere hic tamē de iure non
reperiri ꝙ per tales actus ſit vt ſignū tradite poſſeſſionis trāſ-
fertur quaſi poſſeſſio. de cōſuet. c. ij. Si a cōſuetudine tales act⁹
nō ſunt deputati tāq̄ loca, ⁊ ſigna tradēde poſſeſſiōis, p hmōi
inſtallationē nō acquirit quaſi poſſeſſio. Dicit tñ ꝙ hodie ha-
bet generalis cōſuetudo, q̄ pro iure eſt ſeruanda. ff. de legi. l. mi-
nime. qđ in talibus iurib⁹ querat quaſi poſſeſſio archiepālis. ar
chidiaconalis, ſeu cuiuſcūq̄ alteri⁹ dignitatis ex tali inſtalla-
tiōe, p decr. dilect⁹. ⁊ c. dilecto. de renū. cū inter. Ex igitur tamē
ꝙ inſtallatio fiat p illū, ad quē pertinet de off. archi. vt noſtrū.
⁊ c. dilecto. Credo de iure ꝙ per actū inſtallatiōis in ſede prin-
cipali in eccleſia, etiā circūſcripta qualibet cōſuetudine, acq̄rat
quaſi poſſeſſio iuris p̄lature, dūtñ ſubſit hic intentio inſtalla-
tis, ⁊ inſtallati, ⁊ facultas tradende poſſeſſionis ꝓcedat ab in-
ſtallāte, ipſa quaſi poſſeſſio eſt triū modo reſpectu iuris inſtallati
adminiſtrādi, ⁊ eo qđ in ſede principali recipitur, tāgit aliqd de
adminiſtratiōis actu, niō q̄rit totū ſi habeat animū q̄rēdi totū: ꝫ
arg. eorū, que dixi ſupra circa primos actus. Sed per inſtallatio
nē canonici in aliquo loco capli: qꝛ hi act⁹ ſunt determinati ad
alios particulares act⁹ canonicalis iuris, vt ad ius eligēdi, ⁊ ſi-
milia, q̄ ſunt ſubiecta quedā, ⁊ per inferius ad ius canonicalem
nō acq̄rit q̄ſi poſſeſſio iuris canonicalis, niſi ꝯſuetudo aliō di-
ctet: ⁊ in hoc procedet dictū Inno. Sꝫ ſi ſic inſtallaret in choro
principali loco canonici: qꝛ neceſſario hic tāgit aliq̄ de iuris ad
miniſtrādi ex ſupiore, adhuc credo ꝙ acq̄retur q̄ſi poſſeſſio iu-
ris canonicalis. Caut⁹ eſt volēti ꝯcludere quaſi poſſeſſionem,
vt ꝓbet cōſuetudinē. Sed hic eſt dubium, nūō poteſt ta[illegible]
loco ad hoc deputato propter violentiā forte aliquorum, nu[illegible]

quid

quid poſſit fieri ipſa inſtallatio in alio loco ad hoc nõ deputato loco deputati, ita ꝙ acquiraẜ q̃ſi poſſeſſio. Tenet Inn. in ſpal. gl. ꝙ nõ. niſi cõſuetudo ſpecialis aliud habeat: nã ꝙ ex talib⁹ actibus transferatur poſſeſſio, ſit ꝑter ius ⁊ cõtra naturã. Ideo in talibus non eſt extendenda licẽtia. ff. de leg. Quod verũ. vt in rta, ꝗ cõtra. de regu. iur. lib. vi. Recitat ꝙ alij dĩt ⁊ hoc verius credit Inn. arg. vt lite pen. eccleſia. ꝗ. dum tñ locus ille ad dignitatẽ, de cuius poſſeſſione agiẜ. ꝑtineat ad hoc. xxiii. diſ. in noĩe dñi. poſt mediũ. ⁊ dĩt ꝙ Inn. met tenuit. ĩ. eo. cũ ſuper. qñ vtitur qs, vt dicebam, aliquo iure particulari de ꝑte iuris canonicalis aut prelature, vt q: elegit, ordinauit, vel aliquẽ actum fecit particularem cũ animo q̃rendi ius vniuerſale. Hoc caſu dicit Inno. in d. c. in literis. ꝙ acquirit quaſi poſſeſſionem totius, ſi vtaẜ intẽdens vt vl'e q̃rat, ⁊ hoc ſciat aduerſari⁹. Allegat de capel mo. dilect⁹. ⁊ de poſtu. ꝑla. bone. de reli. do. c. j. ⁊ fortius ſi gñal'r vtaẜ in oĩbus, que occurrunt facienda ſcdm morẽ dignitatis in iure

32 epali, ſiue canonicali: qd lati⁹ expediã. ĩ. circa regñta. ¶ † Ueniamo ad tertiã ſpeciẽ actuũ ꝙ qdã ſunt actus omnino extranei, vel ſepati a iure, vel re principali. Et p̃mo, q̃ro qd de traditione pecunie, vel terre: dicit Inn. in d. c. in lr̃is. ꝙ ſi cõſuetudo hʒ ꝙ hic actus ſit ſignũ tradite poſſeſſionis, trãſferẜ poſſeſſio, al'r nõ. all'. c. ij. de cõſue. tales actus app'ellanẜ inueſtiture. Unde videndum, an per actum inueſtiture transferaẜ poſſeſſio. Gloſ. cõtradicunt. Glo. de cõſue. c. ij. dĩt ſic, cõtrariũ tʒ glo. de preb. pro illorum. ⁊ c. accedens. de dona. per tuas. de his, que fiunt a maio. par. ea. c. ex ore. Inn. in d. c. in literis. tʒ qd eſt dictum Hoſtiẽ. in Summa huĩ⁹ ti. § i. v. qd ergo. recitat quoſdã tenere ꝙ trãſferatur quaſi poſſeſſio, p dictũ c. ij. Sed recitat dñm ſuum tenere cõtra: q: act⁹ corporalis neceſſarius eſt; per qd dĩ errant notarĩ dicentes ꝙ per baculũ ei poſſeſſionẽ dedit inueſtiendo. Nec ob. ꝙ dĩ de clauib⁹ traditis. l. clauibus. de cõtrahen. emp. q: ille actus eſt maior, vel magis proximus traditioni: q: ex eo naẜ ptãs aperiendi. Nec ob ꝙ dĩ, inſtr̃is traditis. de renunt. ſane. vt lite pen. eccleſia. de offi. deleg. corã. ff. de pac. item q:. nam per inſtrumentum poteſt quis defendere ius ſuum, ⁊ in illo ius cõtineẜ: ſʒ baculus, vel feſtuca nimis ſunt remote a re, vel iure, cui⁹ quaſi poſſeſſio intenditur. Nec obſt. de ꝯſue. c. ij. q: illud ſpãle in eccleſia, q̃ ſine apprehenſione dñiũ acquirit. C. de ſacroſan. eccle. l. ſi. Dicit tñ cõſtitutio Frederici, ⁊ cõſuetudo laicorũ tabellionũ defendit in tit. qd ſit inueſt. ⁊ per quos fiat inue. c. i. ſm Hoſt. ⁊ Inno. de conſue. c. i. ꝙ inueſtitura nõ transfertur poſſeſſio, per. l. ex ſtipulatione. de acq. poſ. datur licentia, ſm Azo. ꝑpria authoritate ingrediẽdi poſſeſſionẽ, per. l. fundi § i. ⁊ l. predia. ⁊ l. qd in eo. ff. de acqui. poſ. Dy. variat in regula. ĩ. de reg. iur. in. vi. Adherere tñ vĩ opi. ꝙ poſſeſſio nõ transferaẜ. ff. de acqui. poſ. l. cũ hſdes. ĩ. de elec. cũ in cunctis. tãgit aliquid Hoſt. in Sũma de inſti. § j. Reiectis ſuperfluitatib⁹ recurrendũ eſt ad gl. in. c. authoritate. de inſti. iuncti⁹ no. p Compo. de elec. transmiſſa. vʒ ꝙ quando inueſtitura procedit iure tranſlationis, ⁊ non trãſferẜ quaſi poſſeſſio, ſed ſolũ creatur ius: q: ſumitur tunc pro collatiõe, aut p puiſione, vt dĩt glo. in d. c. authoritate. ⁊ ſentit Dy. in regula prima. in. vi. ⁊ Cõpo. in dicta decre. ex transmiſſa. Quãq; ſequiẜ totalẽ tranſlationẽ iuris, quam cõiter faciunt Arch. de offi. archi. ad quẽ. ⁊ tunc de iure iſtud ſignum eſt remotũ a traditione rei, vel quaſi poſſeſſione iuris: ⁊ ſic non transfertur q̃ſi poſſeſſio niſi forte eſſet act⁹ partim adminiſtrationis, vt ſi in eccleſia inueſtireẜ p pulſationẽ cãpanarum. per traditionẽ pãnorum altaris, vel alterius act⁹: tunc acquiriẜ quaſi poſſeſſio adminiſtrationis. Sʒ ſi inueſtitura eſſet p birretũ, vel annulũ, nõ dignitatis, vel pertinens ad eccleſiã, vel ꝑpriũ inſtituẽtis, vel inſtituti, vel alicuius tertij: tunc ſi eſt deſignatũ a cõſuetudine, vt ſignum tradite poſſeſſionis, trãſferẜ poſſeſſio: ⁊ hoc reſpectu nulla ſpãlitas in eccleſia. de ꝯſuetudine. c. ij. qd eſt, ſi ẽ vacãs, ſiue fiat in re pñti, ſiue abſenti, ſicut loquiẜ c. ij. ⁊ in hoc nõ bene dĩt Cõpo. ꝙ exigiẜ ꝙ fiat in re pñti: ſi poſſeſſio nõ eſt vacans, non transfertur poſſeſſio, niſi p̃mus per ſeipſum, vel aliter ſit p̃mo poſſidens priuatus: per hunc actũ inueſtiture extraiudicialiter facte nõ ſuſpicaẜ, vel ſuſpicari dʒ ſe poſſe repelli: ſecus iudicialiter faceret animo amouendi a poſſeſſione p̃mũ poſſidentẽ. l. cũ vniuerſas. § j. pretor. ff. de acq. poſ. de dã. infec. l. dãni § non ſolum ſi ex noxa. cau. aga. l. ij. Si act⁹ nõ eſt deſignat⁹ a ꝯſuetudine vt ſignũ tradite poſſeſſionis: ⁊ tũc ſi fiat in re pñti, transferẜ p̃mo. arg. l. ij. C. de ac. poſ. ſm Cõpo. all'. l. ij. § ff. c. qd intelligo verũ abſq; dubitatione, qñ agiẜ de trãſferenda quaſi poſſeſſione, de qua loquiẜ. Et breuiter puto ꝙ nõ trãſferaẜ, naẜ tñ licẽtia ingrediendi, vt dicit Cõpo. in loco ꝑal. Ad qd. l. ꝑdia. ff. de acqr. poſ. hʒ tñ hodie gñalis cõſuetudo tales act⁹ eſſe ſignũ poſſeſſionis transferende. Ex his patet vltimũ, quid iuris in traditiõe clauium: ⁊ hic act⁹ abſq; dubio trãſferret verã poſſeſſionẽ corporalem rerum. ff. de contrahẽ. emp. l. clauibus. Et puto ꝙ ẽt p̃ſiceret in tranſlatione, dñtñ ſint claues eccleſie: ſed ſi eſſent claues alteri⁹ poſſeſſionis eccleſie trãſferreẜ quaſi poſſeſſio ſola adminiſtrationis tpaliũ, per iam dicta ſupra circa p̃mã ſpeciem actuũ. Ad hoc no. in decret. de his, q̃ fi. a ma. par. ca. ex ore. vbi narraẜ de hac traditiõe clauiũ. ⁊ p Bar. in. l. ij. de acq. poſ. ad ſi ea. l. § ſʒ ſi vicerit. Hec oĩa vera, ſaluo niſi ꝯſuetudine talis act⁹ eſſet deſtinat⁹ vt ſignũ traditionis totalis poſſeſſionis. Et per iſtã ꝑt inferri ad multa. Sufficiãt ꝑdicta: ⁊ hoc de actib⁹ iuris.

33 ¶ † Nunc venio ad act⁹ poſſeſſiõis, ⁊ fictos, hoc eſt, a iure inductos ad trãſferẽdũ poſſeſſionẽ, de quib⁹ in. l. qd in eo. ⁊ in. l. iij. ⁊ in. l. q̃uis. ⁊ i. l. interdũ. ff. de acq. poſ. quos enumerat gl. ĩ. de ꝯſuet. c. ij. iunctis ibi additis ad gl. primo qd de his v̄bis, Do ⁊ aſſigno tali talẽ ius in re, vel talẽ ꝑbendã, vel talẽ canonicatũ. Inn. in. c. in literis. in gl. ij. magna, poſſeſſio iuris prebẽdalis. dicit ꝙ per hec verba transferẜ q̃ſi poſſeſſio. all'. de renũtia. cũ inter. de ꝑb. dilect⁹. c. dilecto. Puto ꝙ lʒ hec verba aliq̃ introducant traditionẽ poſſeſſionis rei corꝑalis ſi fiat in re pñti, vt. l. ij. C. de ac. poſ. l. ſi in eo. § ſi q̃ vẽdidero. ⁊ in re abſenti tñ inducat licentiã ingrediẽdi. ff. de acqr. poſ. l. ꝑdia. tñ iſta v̄ba non ſufficiũt ad transferendã quaſi poſſeſſionẽ, niſi in caſib⁹, de qb⁹ dixi. ĩ. ad appᵉhẽſione rei corporalis ꝯſecutiue aliq̃ q̃ri q̃ſi poſſeſſionẽ: q: tũc hec verba ꝓlata in re pñti, ſi trãſferãt verã poſſeſſionem rei. transferent et in illis caſibus acceſſorium, quaſi poſſeſſionẽ iuris ſed principaliter de per ſe quaſi poſſeſſionem iuris trãſferre nõ pñt: q: ibi nõ cadit traditio, vel aſſignatio: ſed ex pati aſſignaẜ: vt. d. l. iij. ff. de vſufr. ⁊. l. q̃ties. ff. de ſeruitu. ⁊c. ſaluo niſi aſſignatio fieret p iudicẽ: vt no. Inn. de ꝯcel. ꝑben. cũ noſtris. ſi in gl. pe. ad hoc Inſti. de off. iudi. § ſi. ff. de acq. poſ. l. ij. § ſi. ff. ſi ex nox. cã. aga. l. ij. ad ꝙ no. gl. ff. ꝺ ꝯdi. fur. l. ⁊ ij. Sʒ ẽ dubiũ qd de iſtis actib⁹ verbalib⁹, ⁊ actis ad trãſferẽdã nouã poſſeſſionẽ, ſi poſſidẽs cõſtituat ſe noĩe alieno poſſidere, de qb⁹ in. l. qd in eo. ff. de acqui. poſ. tangit Inno. in. d. c. in literis in glo. ij. magna ad ſi. ver. dicũt etiã aliqui vbi dicit quod iur. decimalis, et omniũ iuriũ incorporalium acquiritur quaſi poſſeſſio, ſi ille, qui p̃mus illa iura poſſidebat in poſſeſſionẽ, vt qui prius ſuo nomine poſſidebat, incipiat noĩe alieno poſſidere. ff. de acquir. poſ. l. qd in eo. Dic, ſi agiẜ ꝺ acq. poſ. natura rei ratiõe iuris, vbi i⁹ eſt talis nature qd in re detur. vera poſſeſſio, vt i vſufructu. acquiriẜ poſſeſſio: vt. l. interdũ. ⁊ l. q̃uis. de acq. poſ. C. de dona. l. quiſq;. ſi agitur de querẽda quaſi poſſeſſiõe iuris, ſi iam eſt formata, trãſferẜ, vt dicit Inn. ⁊ tenet Bar. ff. de acq. poſ. l. qd in eo. Et hoc verũ, ſi cõſtitutio fiat ab illo, q quaſi poſſidet: ſec⁹ ſi ab alio, q quaſi poſſidetur: ar. d. l. q̃uis. ⁊ dicit Bar. in. d. l. ꝙ in eo. ad hoc. ĩ. de reſti. ſpoliat. olim. ij. de re iudi. cũ ſuper. ⁊. c. ſuborta. Si quaſi poſſeſſio nondũ eſt formata, ⁊ ſic agitur de nouiter creando, non creatur p actũ cõſtituti, q nõ eſt ordinatus ad creandũ, ſed ad transferẽdũ ⁊ quia ex hoc non adeſt pati exercitium iuris: vt dicta. l. iij. § dare. ⁊ dicta. l. quoties. Ex predictis infertur primo ꝙ ſi epiſcopus vel aliter prelatus habeat rectorem eccleſie ſubiectum, ⁊ rector ille alterius nomine conſtituat ſe poſſeſſorem, vel poſſidere, ⁊ alterum in dominum recognoſcat, non transfert poſſeſſionem quaſi ſubiectionis: licet Io. variet in c. ij. de in int. reſti. in prin. magne gl. Firmat tamen hoc de reſti. ſpo. olim. in cauſa patet, q: ex iſtis actibus fictis non transfertur niſi poſſeſſio, quã habet cõſtituẽs de acqui. poſ. q̃uis. vt dicta. l. interdum. ſed poſſeſſus in ſe nihil poſſidet, q: poſſidetur. ff. de vſuca. l. ſi is. qui pro emptore. ⁊. l. cũ heredes. § i. ff. de acqui. poſ. ⁊. l. quod ſeruus. Non ob. l. ij. § qd ſeruus. ⁊ ſi. vbi ſeruus ſe tradendo priuat dominum poſſeſſione: q: illud procedit in poſſeſſione vera nos agimus hic de ficta. Itẽ ibi agitur de transferẽda vera poſſeſſione: hic agitur de trãſferẽda quaſi poſſeſſione, que habetur pro pati illius, a quo pendet poteſtas iuris transferendi: vt. d. l. iij. ⁊. d. l. quoties. no. Inn. de cauſa. poſ. cum eccleſia. de offi. or. conquerente. ⁊ in preall' decre. olim. Secũdo per hoc deciditur, an ſi ep̃us exiſtens in quaſi poſſeſſione ſubiectionis eccleſie, ſi conſtituat ſe alterius nomine poſſidere an quaſi poſſeſſionem transferat. Tenet Inno. qd ſic: de reſtit. in integ. c. ij. in glo. ij. vbi nos dicimus iuxta prin. Idem videtur dicere in canonicis, vel beneficiatis permutantibus. et exiſtentib⁹ in quaſi poſſeſſione iuris tituli, qd per hũc actũ cõſtituti, interce dẽte ſuperioris authoritate, inuicẽ ſibi trãſferũt quaſi poſſeſſionẽ ⁊ trãſferẜ illa quaſi poſſeſſio, que in vtroq; ex canonia erat inſtura act⁹ ſuperioris authoritate cũ actu inſtituẽtis. q principaliter moueẜ ab authoritate iuſta no de re. permu. q̃ſitũ. Idẽ dico de patrono in aliũ transferente ius patronatus, exiſtẽti in quaſi poſſeſſione iuris illius, ⁊ ꝯſtituẽtis ſe poſſidere. Idẽ in exiſtente in quaſi poſſeſſione eligendi. Idẽ in exiſtente in poſſeſſione iuris iuriſdictiõis. ⁊ ſic ꝺ ſingulis: q̃ vera puto qñ q̃ſi poſſeſſio põt alteri proportionari: ꝙ erit, ſi clericus nomine laici cõſtituat ſe q̃ ipoſſidere titulũ beneficij, vel ius eligendi, vel pater nominecepi a uei conſtituens ſe eſſe in quaſi poſſeſſione filiationis, vel mariti⁹ po

mine tertiũ in quaſi poſſeſſione iuris maritalis, nõ trãſfertur q̃ſi poſſeſſione ex incapacitate ſuſcipere debẽtis. Eſt alius act⁹ fict⁹ in traditiõe poſſeſſionis corporalis, ſcȝ p retentionẽ ptis iuris. Ideo ſi aliq̃s hñs ꝓprietatẽ plenã, alio donãdi ꝓprietatẽ retineat, vſumfructũ poſſeſſionis trãſfert. C. de do. l. q̃ſq̃s. Credo vt ſ. q͛ in poſſeſſione creãdi, talis retentio nõ opaẽ: q͛ ex vſu pati creaẽ: vt. d. l. iiij. §. dare. ſȝ ſi agaẽ de iã formata trãſferẽda, ſecus. Ideo ſi canonicus animo transferẽdi ius eligẽdi, vbi põt, retineat ius eligẽdi. ſi exiſtẽs in q̃ſi poſſeſſione exercitiũ iuriſdictionem ciuilẽ, criminalem, ⁊ ſpãlẽ retineat criminalẽ alio trãſferendi q̃ſi poſſeſſionẽ ciuilis, vel eȝ, q̃ſi poſſeſſio trãſfert illi⁹ iuriſdictionis, q̃ trãſferre intẽdit. Sȝ exiſtẽs in pleno dñio, retinendo dñiũ nudũ ꝓprietatis, nõ puto q͛ trãſferat q̃ſi poſſeſſionẽ iuris vſuſfruct⁹: q͛ ille nõ hȝ in ſe formatũ. Itẽ ſi ep̃s eſt i plena ſubiectiõe, ⁊ q̃ſi poſſeſſiõe iuris ep̃alis. ſi retineat vnã ſpeciẽ iuris ep̃alis animo transferẽdi aliã, trãſfert q̃ſi poſſeſſio. Et hec dicta ſufficiant circa act⁹ q̃rẽdi quaſi poſſeſſionẽ, ⁊ ſic finis primi pũcti.

14 ¶ † Nunc ſcdo reſtat deſcẽdere ad ſm pũctũ ſcdi articuli principalis, ſcȝ videre de req̃ſitis circa pſonas, res, vel act⁹, ad h̃ vt h̃ q̃ſi poſſeſſio acq̃raẽ: ⁊ q͛ i q̃rẽdo q̃ſi poſſeſſionẽ occurrũt principaliter tria, vel q̃tuor. Pˀmo ꝯ quẽ acq̃raẽ, ⁊ res ipſa, in q̃ poſſeſſio iuris acquiriẽ, ⁊ ius ipſum, in quo q̃ſi poſſeſſio intẽdiẽ. Primo videbimus d̃ req̃ſitis ex pte q̃rẽtis. Scdo de req̃ſitis ex pte eius, cõtra quẽ. Tertio de requiſitis ex pte rei, vel iuris. ¶ Ad primũ ex parte q̃rere volentis exigiẽ capacitas illius iuris, ⁊ quaſi poſſeſſionis. de preſcr. c. um. ideo Iude⁹ in Chriſtianã non põt q̃rere quaſi poſſeſſionẽ maritalẽ. de diuor. gaudem⁹. not. de reſti. ſpo. ex pte. Minor annis nõ põt q̃rere q̃ſi poſſeſſionẽ maritalem ad ꝯhẽdũ matrimoniũ, vt ibi. Heretic⁹ nõ põt acq̃rere q̃ſi poſſeſſionẽ eccleſiarũ ſpiritualiũ. xxiij. q. vij. c. i. ⁊. ij. ⁊ no. Io. viij. diſt. q̃ iure. Iude⁹ nõ põt acq̃rere quaſi poſſeſſionẽ iuriſdictionis in Chriſtianis liiij. di. nulla de Iud. cũ ſit. ⁊ c. ſpũali. Laicus nõ pt acq̃rere quaſi poſſeſſionẽ iuris ſpũalis. de pſcri. c. um. nec iuriſdictionẽ in clericũ. de fo. ꝯpe. ſi diligẽti. Inferior a papa nõ pt acq̃rere q̃ſi poſſeſſionẽ ſumme plenitudinis ptãtis pape: q͛ illã hȝ ꝯ dño, ⁊ illi⁹ inferior eſt incapax. xxv. di. i nouo. ⁊. c. ſeq. ⁊. c. oẽs. Et eſt dictũ Inn. de poſtu. prela. bone. ij. in gl. i v̾bo, acq̃ritis, ad ſi. ver. ꝯ papã aũt. no. gl. de pſcr. cũ nobis. Itẽ nec põt inferior acq̃rere q̃ſi poſſeſſionẽ libertatis, cũ in ſuperiorẽ nõ recognoſcẽdo. de pſcri. cũ non liceat. Sȝ eſt dubiũ de aliis iuri⁹, ⁊ ciuitatib⁹ pticularib⁹. Vr̃ q͛ poſſint. q ſi. ſunt leg. p venerabilẽ. §. venerabilẽ. ⁊. c. iſup. ⁊ in multis locis ponit Bar. ⁊ ſpeculaẽ in l. ij. ff. ne qd in loco ſacro. Multa alia loca allegaui, in q̃b⁹ po nit in. d. c. p venerabilẽ. nũc non inſto. Veritas eſt q͛ de iure qs nõ põt acq̃rere q̃ſi poſſeſſionẽ totalis libertatis, qn ſaltẽ recognoſcat imperiũ, ⁊ ſuperiorẽ, aut papã loco iper ij. vt. d. c. cũ non liceat. vij. q. i. in apib⁹. C. de pſcri. xxx. an. l. ꝯperit. Et ſi acq̃rit, de facto eſt, nec põt eſſe iuſta. Nunqd aũt iferior põt acquirere q̃ſi poſſeſſionẽ reſeruatorũ in priuilegiũ princ ipis. de quib⁹ de offi. dele. qõ trãſlationẽ. de exceſ. pla. ſicut v̾ure. vel q̃ ad imperiũ poteſtatẽ ligãdi vel creãdi notariũ, ⁊ ſilia. Deciſio pȝ ex. d. c. p venerabilẽ. de fide inſtru. cũ P. tabellio. Ex his deciditur dubiũ an inferior cleric⁹ poſſit acq̃rere quaſi poſſeſſionẽ iuris excõicãdi. Hoc dubiũ tangiẽ de offi. or. cõquerente. de fo. ꝯpe cũ cõtigat. de his, q̃ ſi. a ma. p ar. ca. puenit. de reſt. ſpo. oli iij. Qõ quaſi poſſidere poſſit, facit qõ no. in. d. c. ꝯquerẽte. vbi Io. an poſt Hoſt. in verbo, recipiẽdo. ver. ſi aũt. dt q͛ cõſuetudo tribuit curã. de electio. dudũ. Cõtrariũ tȝ Hoſt in. d. c. cũ ꝯtingat. q diſtinguit iter prelatos, ⁊ nõ platores primi pñt. de elec. dudũ. de offi. or. cũ ab eccleſiarũ. ſcdi aũt nõ. de offi. archi. nõ ſatis. ⁊. c. pe. Inn. in. d. c. olim. diſtiguit inter habẽtes ptãtẽ ordinariã, ⁊ nõ hñtes. vt primi poſſint: q͛ de talib⁹ loquiẽ Euangeliũ, Matt. xvi. Qõcũq; ligaueris, ⁊c. ⁊ Matt. x. Amen dico, ⁊c. Io. c. pe. Accip ite ſpũm ſanctũ. Scdi aũt nõ: ſic nec laic⁹ acq̃rit q̃ſi poſſeſſionẽ cõfeſſiones audiẽdi. Cõcludit, ⁊ h̃ tene mẽti, q̃ ponit i. d. c. puenit. Qõ ſi ſit plat⁹, vel hñs ptãtẽ ordinariã, vel etiã ſimplex clericus, vel canonic⁹, ſubiectos ẽt hñs, in taliter ſubiectos acq̃rere pt quaſi poſſeſſionẽ ptãtis excõicandi, ex q̃ hȝ iuriſdictionẽ, cui annecti põt, vel hñs ſaltẽ ptãtẽ ꝓeminẽtialẽ tñ in ſubiectos. Et hanc cõcluſionẽ tenẽt dñi de Rota ꝯclu. cccc xxvij. Per hoc pȝ q͛ circa reſeruata ordini ep̃ali illorũ poſſeſſionẽ nõ q̃rit inferior: vt de ꝯſue. q̃to. de primi. accedentibus. de off. archi. nõ ſatis. de q̃ dic vt ibi. Et hoc de primo req̃ſito. Scdo exigiẽ vſus: in iſto vſu, ⁊ exercitio tria exiguntẽ, q̃rũ alterũ reſ̃picit q̃litatẽ vſus, alterum quãtitatẽ, alterũ q̃dã extrinſece req̃ſita cũ vſu. Exigiẽ primo in qualitate vſus, q͛ vſus ſit ꝓportionabilis iuri, cui intẽdiẽ quaſi poſſeſſio, ita q͛ deẽ exercitiũ actu, vel habitu talis iuris, aut alicuius partis. Vel ſic q͛ deẽ exercitiũ totalis iuris, aut alicuius ptis ſubſtantialis iuris: vt ſi vult q̃rere ius eligẽdi, eligat: ſi ius pñtandi, pñtet: ſi vult q̃rere iuriſdictionẽ exercẽdi, exerceat: ⁊ ſic de ſingulis. ff. de iti. actuq; pri. l. i. §. p totũ. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. in. l. diuturnarũ. ⁊. l. i. §. itẽ queſitũ. ⁊. §. priorẽ. ⁊. §. ſi quis. et §. ex pacto. Ideo ſi vſus eſt vag⁹, ⁊ equiuocus ad plura iura, nõ arguiẽ ad quaſi poſſeſſionẽ alterius, vt hic, ⁊ de pſum. illõ. Nõ ſufficit ergo ad cõcludendũ quaſi poſſeſſionẽ iuris eligendi qõ interfuerit electiõi: q͛ potuit intereſſe vt ꝯſultor, vt teſtis, vt aduocat⁹, vt notari⁹. no. gl. ꝯ. c. cũ eccleſia. de elec. Cumana. de off. arch. vt noſtrũ. ⁊ qõ ibi no. De hoc de preb. dilecti. Facit qõ no. Inn. de reſti. ſpo. ex pte. Nã ſi tenui mulierẽ in domo, nõ arguiẽ q̃ſi poſſeſſio mřimonialis: q͛ talis act⁹ eſt ꝓportionabilis ꝯcubine mercenarie, ⁊ aliis. Ideo qñ vſus eſt vag⁹, ⁊ pt ꝓportionari, ⁊ nõ ꝓportionari iuri, nec q̃ſi poſſeſſio itẽdiẽ, opȝ q͛ vſus fiat ſub rõne illius iuris, ⁊ ad illud ius determinaẽ: nã ſi cẽſum recepit qs rõne ſubiectiõis, mulier deferret annulũ vt vxor, arguit q̃ſi poſſeſſionẽ matrimonialis, vt hic, ⁊ de pſump. illud. ad. l. i. ⁊ ij. ff. de ſer. ru. pdi. ¶ Scdo in vſu dicebã ꝯſiderandũ vſus q̃litatem: ⁊ vĩr exigere tria exercitia, vt deẽ vſus. ꝯ. c. cũ eccleſia. ⁊. §. e. cũ oli. tex. exigit vſum nõ min⁹. xxx dierũ. ff. de iti. actuq; pri. l. i. §. hoc aũt interdicto. Alibi ſentit q͛ ſufficiat vni⁹ diei vſus, vel ſufficiat exercitiũ vni⁹ act⁹ tñ. ff. de aquo q̃ti. ⁊ eſti. l. i. §. qõ act⁹. Pe. i. l. ſeruit⁹. recitat Inno. dicere q͛ exigiẽ duplex act⁹: ⁊ dt q͛ h̃ ponit in. c. cũ eccleſia. ꝯ. e ſȝ h̃ nõ dt q͛ vnic⁹ ſufficit, p. l. i. §. Ariſt. ff. de aq̃ q̃ti. ⁊ eſti. Bñ dt q͛ ad creãdã ꝯſuetudinẽ exigãtur ſaltẽ duo, p. l. nemo. C. de epiſ. aud. Ipſe aũt Pe. in. d. l. ſeruitutes. dt q͛ in actu electiõis ſufficit vnic⁹ act⁹: in aliis req̃runẽ illi, ⁊ tot act⁹, quot arbitrabiẽ bon⁹ iudex. alle. l. ⁊ ſi aquæduct⁹. C. de ſer. Inn. de poſtu. prela. bone. ij. Dicit ſolũmõ põderandũ naturã actuũ, ⁊ ſcdm naturã eorũ arbitrabiẽ bon⁹ iudex. Hoc aũt declarat meli⁹ ipſe in. c. cũ eccleſia. ꝯ. e. Cy. aũt vtiẽ aliis verbis in. l. i. ⁊. ij. C. de ſer. ⁊ Bart. aliq̃ in. d. l. i. §. hoc interdicto. ſȝ vt plurimũ ſeq̃nẽ Io. ⁊ licet diuerſificent in v̾bis, cõſonant in effectu: ⁊ in hoc ſit breuior ꝯclo q͛ exiguntẽ tot, ⁊ tales act⁹, ⁊ tãliũ iuriũ exercitia, q̃ ꝯcludant vtentẽ vti iure, vel pro iure ſuo, ⁊ patientẽ pati vtentẽ vti p iure ſuo: vt. d. §. hoc interdicto. ⁊. d. l. i. ij. ⁊ q͛ h̃ declarabiẽ. ſ. i pte, vbi tractabo de req̃ſitis illi⁹ ꝯ quẽ acq̃raẽ quaſi poſſeſſio: nõ pl⁹ inſiſto. ¶ Tertio i vſu dico ꝯſiderandũ de req̃ſitis extrĩſece circa vſuȝ, ⁊ iura, q̃ dñt oportere ad q̃rendã q̃ſi poſſeſſionẽ vti iure, vt p iure ſuo. l. i. §. iuſ. recte. ff. de iti. actuq; pri l fundo. ⁊ tit. l. i. §. ſȝ ſi iur. ⁊. §. Ariſto. de aq̃ q̃ti. ⁊ eſti. ff. quẽad. ſer. amit. l. ſi. ⁊. d. l. i. ⁊. ij. C. de ſer. Sȝ eſt dubiũ q̃lis exigaẽ vti vt ex iure ſuo, an exigaẽ q͛ vtaẽ vt p iur̃ ſuo, q͛ putet vere ius adeſſe, an q͛ vtaẽ vt p iure ſuo, vt q͛ ſic vtaẽ, licȝ putet, ⁊ ſciat ius nõ adeſſe. Inn. ꝯ. e. c. i. recitat q̃ſdã tenere q͛ exigiẽ qõ vtaẽ vt p iure ſuo, q͛ vere aſſit. ⁊ fuit opin. Azo. vt dixi. ꝯ. circa prin. q͛ verũ videtur. de reſt. ſpo. ex tranſmiſſa. ⁊. c. ex pte. ꝯ. c. ex cõqueſtione. l. ij. §. q̃dã. ff. de iterdi. Dic q͛ q̃dã ſunt iura, in q̃b⁹ poſſeſſio hȝ annexã cãm ꝓprietatis, de q̃b⁹ i. d. l. ij. §. q̃dã. ⁊ p gl. ⁊ doc. ꝯ. c. paſtoralis. ⁊ i his opȝ q͛ vtaẽ vt p iure ſuo, q͛ vere adſit. Quedã ſunt iura, in q̃b⁹ eſt dubiũ an habeãt annexã cãȝ ꝓprietatis, ad q̃rẽdã q̃ſi poſſeſſionẽ, vt eſt q̃ſi poſſeſſio iur. mřimonialis, ⁊ iuris bñficialis. Quedã ſunt iura, in q̃b⁹ eſt certum poſſeſſiõi nõ annexã ꝓprietatẽ: opȝ ergo ſubiici examini de q̃ſi poſſeſſione iſtorũ duorũ iuriũ: vcȝ iuris matrimonialis, vel iuris bñficialis, ⁊ poſtea videbitis qd de aliis iurib⁹: ⁊ circa iſta duo iura videbiẽ an, vel q̃lis hẽat annexã ꝓprietatis cãm. Inn. h̃ examinat in. c. in literis. ⁊ in. c. ex pte M. ⁊ pˀlo aliq text. exigũt i mřimoniali titulũ mřimonij ⁊ copulã. de reſt. ſpo. ex trãſmiſſa. ⁊. c. ex ꝯqõne. ⁊. ti. ꝯſingit titulũ mřimonij tractatũ cũ affectiõe maritali. ⁊ copula: vt i. c. ex pte M. Iõ vĩ exigere ſolũ titulũ mřimonij. In alia pte vĩ exigere trãſductionẽ cũ tractatu, ⁊ ſpõſalib⁹ pcedẽtib⁹, vel ſeq̃ntib⁹. c. illud. ſ. õ pſum. vĩ exigere famã vicinie, ⁊ tractatũ: ⁊ maxime cũ inſtrũs dotis. q̃ ſe nominẽt vir ⁊ vxor. Inn. in. c. ex pte M. in ꝯfuſo tãgit aliq̃s opi. q̃s mõ recito ſuo ordine. Pˀa opi. q͛ ad cõcludẽdã q̃ſi poſſeſſionẽ ſufficit ꝓbare ſolũ titulũ matrimonij, ad finẽ intendẽdi poſſeſſoriũ: nõ dicit tñ q͛ hẽat poſſeſſionẽ. ſȝ dt q͛ titulus mřimonij hȝ effectũ poſſeſſiõis ad ptẽ poſſeſſoriũ. alĩ. decr. ex pte. in illa alter natiua ibi: q̃lis volũs, ⁊c. Nõ plȝ ſibi h̃ opi. q̃ tãgit i gl magna ꝓ. ſȝ vĩ h̃ a ꝯtio, q͛ ex q̃ ñ hȝ poſſeſſionẽ. ñ pt agere poſſeſſorio, ſȝ oportebit eã vẽdicare adiecta eã de iure canonico, ⁊ ſi ſit ſpõſa de futuro. qõ no. Vel poti⁹ offiñ iudicis iplorãẽ. de ſpõ. ex literis. Scd̃a eſt opi. q̃ ẽt tãgit. l. i. gl. q͛ ad acq̃ſitionẽ poſſeſſiõis matrimonialis exigaẽ cõcurſus ꝓprietatis matrimonij veri, vel pſumpti, vel apparẽtis: ⁊ in h̃ recitat varias opi. Aliq̃ exigunt q͛ ꝓbeẽ aliqõ gen⁹ ſpõſaliũ cũ copula: ⁊ ſufficit q͛ ꝓbeẽ contractus validus ſui forma extrinſeca licȝ nõ adſit veritas matrimonij propter aliqõ impedimentũ. Ad hoc allegat dictã decr. ex pte. prĩi dt q͛ nõ potuit reſtitui: q͛ non erat deſtituta aliquo iure, aut cõmodo matrimonij. Hic opi. tenẽtes dñt q͛ ex ꝯctu matrimonij, vel ſponſaliorũ, quis nõ eſt in quaſi poſſeſſione: ita quod

qđ agere poſſit poſſeſſorio, ſi copula nõ interceſſit: dicunt tamẽ tũc agi officio iudicis vt faciat illa exhibere, q̃ debẽt ſpõſalia exhibere a viro. đ ſpõ. ex literis. ij. Et dicũt qđ ꝯ iſtã vltimã petitionẽ aditus, ex quo conſanguinitas, vel alia, per quã cõcluditur defectus ꝓprietatis matrimonij. de reſti. ſpo. ex trãſmiſſa. ⁊ etiã đ iure obiecto de impedimẽto ſuperuenienti. de iuriiur. quẽadmodũ. ⁊ poterit cõiunx ꝯcludere illã petitionẽ ingrediẽdo monaſteriũ. đ ꝯuer. cõiu. ex publico. quo ad effectũ tamẽ agendi nõ ſufficit, ſcđm iſtos, ꝓbare ꝙ ei vt vxor intendat, vel vt ſponſa, qñ eã nõ cognouit: nec ſufficit ꝓbare ꝙ eã vt ſpõſam vocabat. vel vt vxorẽ. Nec ob. q ſi. ſunt le. ex transmiſſa. ⁊ c. per tuas. q: talia ꝓbare ſufficit quo ad legitimitatẽ ꝓlis, nõ aũt ad effectus part⁹ poſſeſſorij: q: ibi fauor legitimitatis, hic animẽ periculũ: q: ibi nullꝰ diffitet matrimoniũ. hic ſic. Copulã aũt exigũt iſti interceſſiſſe, ⁊ alter negat, ⁊ ambo ſimul fuerũt: quo caſu p̃ſumit interceſſiſſe: q: ſtat dicto aſſerẽtis. đ frigi. c. j. de deſpõ. ipu. ꝯtinebat. đ p̃ſum. ſup tertio. đ deſpõ. impu. alias in prin. atteſtationes. p que ꝯcludũt iſti ſolũ tractatũ tãtũ ſpõſaliorũ de p̃ſenti, vel futuro ſine culpa nõ ſufficere ad ꝯcludẽdã quaſi poſſeſſionẽ: ⁊ fortius nõ ſufficere ꝯtractũ matrimonij iter inhabiles etate ad matrimoniũ, lʒ ſint habiles ad ſpõſalia đ futuro, ſiue ſint ꝯtracta per ſe, ſiue per patruũ, vł aliũ, vt patet ex dicta decr. ex parte. Nec ob. predictis ꝙ ſi di. aſ, ex hoc ſeq̃tur qđ ſi aliq̃s petat ancillã reſtitui, nõ cõcluderet q̃ſi poſſeſſio, niſi ꝓbet đ ꝓprietate ancille: ⁊ ſimiliũ đ canonicatu, ⁊ mercenaria, ꝯ illud đ p̃ben. dilecto. ⁊ đ his, q̃ ſi. a mo. par. ca ex ore. q: actus matrimonij ſunt vagi, ⁊ equiuoci ad multa alia. Nullꝰ enĩ eſt actus in matrimonio, q nõ ita ꝓportionet adulterio, ⁊ ꝯcubinatui, ſicut vagi, niſi adſit ꝯſenſ⁹ matrimonialis, vł ſpõſalia: nã dato qđ ſe ꝯiuges vocẽt, hic act⁹ ꝓportionat adulterio: multoties adulteri ſe ꝯiuges vocãt ad palliãda peccata: ⁊ ꝓptũis leg̃liter tales iudicet matrimoniũ. đ ri. nup. in libere. C. de nup. ſi vicinus. iura canonica forti⁹ iudicãt adulteriũ, niſi ꝓbet ꝯſenſus vxoris. xxx. q. vij. c. j. ⁊ c. mulieres. ⁊ c. q̃lis. ⁊ no. ſ. đ p̃ſcri. illud. Sec⁹ eſt i actib⁹ canonicor⁹: q: quedã ꝓportionant ita canonicis, ꝙ nõ alijs. ſicut itereſſe electionib⁹, ⁊ cõib⁹ tractatib⁹, ⁊ p̃bẽda recipiſ. Ideo ex iſtis tãq̃ canonico tãtũ ꝓportionabilib⁹ acquirit quaſi poſſeſſio. Sec⁹ eſſet, ſi act⁹ aliqui i canonicis inueniret alijs ꝓportionabiles. đ elec. cũ cãʒ. đ ee. in. c. ſi. ⁊ ſic eſt in actibus ſeruitutis: lʒ enim in multis cõueniat ancilla cũ mercenaria: nõ tamẽ in omnib⁹: nõ enĩ eſt ptãs necis vł vite ſup mercenaria, ⁊ tñ olim fuit ſup ancilla, lʒ nõ olĩ l. ſi. ff. de his, qui ſunt ſui, vel alie. iur. Inſti. e. ti. ʒ. lʒ eo tpe. Itẽ mercenaria audit cõquerens de dño, nõ ancilla ſic indifferenter. ff. de iud l. nulla. Exigit ergo vt cõcludat quaſi poſſeſſio ancille ꝙ ꝓbet aliquid tñ de actibus ꝓportionabilibus ancille: ⁊ opʒ quod non ſolũ actus impertinentes excludantur, ſed etiã pmiſcui, vel equoci. nota. de offi. archi. vt noſtrũ. ad hoc. qñ ⁊ qb⁹ q̃rta ps debe. l. ĩ. C. lib. x. de leg iũ. l. hoc legatũ. Qđ intelligo ẽm Io. an. niſi per coniecturã diſcerni poſſit in quã partẽ, vel ſexũ, act⁹ exercet. ff đ leg. ij. l. legato. ʒ. ſi. Itẽ dt Dcſ ꝙ diſcernitur a mercenario ſeruus. ꝙ ſeruus nõ acquirit ſibi, mercenari⁹ ſic. Et p̃ſcamit multas alias dñas, q̃ de ſe patent inter mercenariũ, ⁊ ſeruũ. Tertia principalis opi. eſt ꝙ ſufficiat ad ꝯcludendã quaſi poſſeſſionem maritalẽ, ꝓbare tractatũ maritalẽ, vel coniugalẽ. ꝙ ſʒ ſa portabat annulũ vt vxor, ⁊ eam vocabat vxorẽ, ⁊ i ceteris ſe habebat vt vxor. alle. c. ex pte. a ꝯ no, de reſti. ſpo. ex conqueſtione. ⁊ c. literas. Quarta opi. ꝙ ſi attendit effect⁹ reſtitutionis poſſeſſionis quo ad cetera, p̃terq̃ q̃ ad copulã, ſufficit ꝓbare tales tractatus abſq̃ copula. ſi intendit reſtitutionẽ: ſed ſi quo ad copulam, opʒ ꝙ copula ꝓbet. p decre. ex trãſmiſſa. Quinta opi. eſt, ⁊ in hac reſidet Inno. ⁊ ſufficit ad ꝯcludẽdã q̃ſi poſſeſſionẽ iuris maritalis vt qđ iacuit cũ ea, vel aliũ actũ fecit. q ſpẽliter ꝯiugibus ꝓportionat, ⁊ nõ alijs. altero cõiuge hoc ſciẽte, qđ alter intendit acq̃rere quaſi poſſeſſionẽ maritalẽ in patiente. Concludendo veritatẽ, in qua ꝯcludã iſtã poſſeſſionẽ, ſciendũ ꝙ poſſeſſio liberi hois a iure eſt improbata, q: incapax eſt pſona libera poſſeſſionis vt res, niſi in cã diſcreta, ⁊ a iure permiſſa permittatur: ⁊ ideo haberi nõ põt ſine cauſa vera, vel p̃ſumpta a iure pmiſſa: vt notabiliter dt gl. de reſti. ſpo ex tranſmiſſa. ⁊ ſic habet annexã cãm ꝓprietatis in aliquo. Ideo eſt cõcludendũ ꝙ ſi intendit ſola poſſeſſio, nõ ꝯſiderato aliq̃ poſſeſſionis effectu, quicunq̃ actus cõcludit verũ, ſictũ, aut p̃ſumptũ matrimoniũ, intercedente aliquo tractatu, cõcludit quaſi poſſeſſionẽ iuris maritalis: ⁊ ſi cõcludãt copulã vere, vel p̃ſumptiue, ꝯcludũt ẽt q̃ſi poſſeſſionẽ reſpectu copule. Qm aũt ſint act⁹ cõcludẽtes matrimonium, ponunt de p̃clum illud ſi actus ſunt nihil proportionabiles, non tñ cõcludunt matrimoniũ vere, aut p̃ſumptiue quo ad habitum poſſeſſionis, ſufficit exercitiũ illius actus cũ intentione vtriuſq̃, de qua ꝯſtet, acquirendi quaſi poſſeſſionem matrimonialẽ: ⁊ ex hoc illi actus, iũcta itẽtiõe, vtriuſq̃, ꝯcludũt matrimonium, cũ ſol⁹ ꝯſenſus, ẽt tacit⁹, matrimoniũ iancat. đ feſo. tua. ⁊ c. tue ⁊ c. is, qui. Nec exigo ver. i exiſtẽtiã vinculi matrimonialis, ſʒ ſolã apparentiã ex trib⁹ iudicib⁹, al's indicib⁹, ⁊ pncipalib⁹, ſcʒ ꝯſenſus ⁊ legitimũ, alias lecti, hoc eſt pſonis habilib⁹ ad matrimoniũ ꝯhẽdũ dato ꝙ pp alia ipedimẽta nõ adſit verum vinculũ matrimonij. de diuor. porro. Exigiſ ẽt q̃ ad finẽ reſtõnis petẽde ꝙ matrimoniũ ſit in facie eccl'ie ꝯctũ, ⁊ ẽm formã. c. cũ inhibitio. de cl. id. deſpõ. vel ſaltẽ ꝙ ſit ab eccleſia approbatum. q ſi. ſint leg. qđ nobis. al's lʒ cõcludaſ poſſeſſio, nõ ſufficit ad poſſeſſoriũ, q: euidenter iniuſta: nã ab eccleſia talis poſſeſſio reprobatur: ⁊ nedũ ꝙ eccleſia audiret petẽtẽ reſtitutionẽ, ſed etiam cõiunctos ſeparet ad tpꝰ. de ma. cõtra interdic. eccle. contract. c. j. ⁊. ʒ. ⁊. d. c. cũ inhibitio. Apparet ergo caſus vn⁹, in quo ad habitũ quaſi poſſeſſionis exigitur vt p iure ſuo, ⁊ ꝙ ſibi vere aliqd adſit, vel apparẽter de ꝓprietate iuris. Sʒ dubiũ eſt de iure canonicali, p̃lationis, aut bñficij, an habeat annexã cauſam ꝓprietatis, ita ꝙ ſit neceſſe aliquid de titulo docere. Hãc q̃ſtionem tangit Inn. in. c. in literis. ⁊ in. c. ex parte eod. ſ. tit. pxi. Io. An. in cle. j. de cã poſ. ⁊ ꝓprie. ⁊ plenꝰ in addi. Spe. de reſti. ſpo. ſup rubrica. Pro pte, q̃ exigiſ probatio tituli facit, q: in matrimonio carnali exigiſ vt ſupꝰ eſt dictũ: ergo in ſpũali de trãſ. ꝓla. inter corpalia. Scđo, q: iura cõe reſiſtit poſſeſſioni in beneficijs ſine titulo: nã dicũt iura ꝙ nec hři, nec teneri poſſunt abſq̃ canonica inſtitutione. de inſti. c. ij. ⁊ c. frequentibus. in regula. ſ. cũ ꝯcor de reg. iur. lib vj. In ꝯtũ eſt, ⁊ c. cũ ſuper. đ e. ti. ⁊ c. in literis ſ. tit. pxi. Inn. in. d. c. in literis. in gl. ij. mag. ver. ſed ſi appellatione. dt ꝙ exigiſ ꝙ doceat ſe in poſſeſſionẽ inductũ authoritate ſuperioris, ⁊ alio cõſuetudinario ordine. alle. c. in literis. ⁊. ʒ. c. cũ olim. ⁊ in alia pte glo. eiuſdẽ in ver. mris aũt canonicalis. dt ꝙ illius acq̃riſ q̃ſi poſſeſſio, ſi q̃s generaliter vtatur beneficio vel prelatura patientibus illis, ad quos ſpectat. Allegat. ff de ſer. l. q̃tiens. ⁊ idẽ Inn de poſtu. prela. bone. l gl magna. v. ⁊ hoc dicimus. In alijs tenet ꝙ quo ad habitũ poſſeſſionis nõ exigitur patiẽtia habẽtis poteſtatẽ inſtituẽdi: vnde exigit hoc vt ꝓbetur iuſta. Sʒ ſcđm exigit hoc vt non manifeſte ꝯcludaſ iniuſta: ſed dt ꝙ talis ſic euidẽter iniuſta nõ parit poſſeſſoriũ. Pro hac determinatione eſt expſſa. ſ. de do. ⁊ cõtu. ꝯtingit. in c. ex pte. recitat illã opin. vbi ꝯcludit ꝙ ſufficit canonicũ docere aliquẽ actũ de proportionabilibus canonico: ⁊ ſi exerceat ſciẽs, ⁊ intendens ſibi q̃rere poſſeſſionẽ quaſi poſſeſſionẽ canonicalis iuris, ſibi acquirit illã, ſcientibus, ⁊ patientibus illis, quorũ intereſt. Alleg. de preb. dilecto. de his, q̃ ſi. a ma. par. c. ex ore. ⁊ de cap. mo. c. dilect⁹. Et hoc dt ſibi plus placere, q̃ qđ notauit in c. in literis. Gloſſ in cle. j. de cã poſ. arguit pro ⁊ ꝯ, inducẽdo illũ tex. vt nõ exigatur ꝓbatio ꝓprietatis vel tituli ibi ſcilo: ⁊ rñdet illi textui, ſi quis teneret opi. oppoſitã, ⁊ nihil cõcludit Io. an. in addi. Spe. in tit. de reſti ſpo. ſuper rubrica dt referre an agaſ de acq̃rẽda quaſi poſſeſſione prelature, vel alteri⁹ bñficij canonicatu, ⁊ exigiſ authoritas ordinarij in poſſeſſionẽ inducentis. Et ſic ſaluat opi. Inn. in. c. in l'is. ⁊ in. c. bone. An agaſ de acquirenda quaſi poſſeſſione iuris canonicalis in cognitione: tunc dt ꝙ alter de trib⁹ modis eſt ſufficiẽs. Primo ꝙ probet ꝙ fuit in quaſi poſſeſſione canonicatus poſſeſſionis, ⁊ bñficij, exercendo illa, que ſolis canonicis proportionantur, ſicut intereſſe de electionib⁹, cõib⁹ tractatibus, p̃bendã recipere, ſtallum in choro habere lectionẽ, Euangeliũ, ⁊ epiſt. lã etiam in hebdomada ſua legere, camerã habere ſolitam canonicis aſſignari, de quib⁹ de preb. dilecto. Scđo dt ꝙ ſufficit ꝙ exercuerit actus pmiſcuos ꝓportionabiles canonicis: ⁊ tales act⁹ ſufficerẽt ad creandam q̃ſi poſſeſſionẽ, ſaltẽ p qua deſ poſſeſſoriũ in odiũ violenti. Inn. dicit ꝙ ſolũ ſufficit probari qđ habeſ, ⁊ teneſ, ⁊ reputaſ p canonico. alle. no. in tit. de teſte. ʒ. nunc videndum. ver. vltimũ. ⁊ Archi. tangit de eo, qui mit. in poſſ. cã. rei ſer. c. j libro. vj. ⁊ recitat Bonagui. tenere ꝙ exigitur ſicut in matrimonio probatio tituli: ⁊ ſic dt ꝙ ſeruat curia. alleg. iij. q. ĩ. ʒ. patet. ver. ſed obijcitur. xxxij. q. ij. qđ no. de cõſec. di. iiij qd iuris. Bertran. in dicta cle. j dt obtentũ in palatio, poſſeſſionẽ haberi nõ poſſe abſq̃ titulo. Allegat regulã. ſ. de reg. iur lib. vj. quã opi. ſequiſ ẽt Pau. ⁊ tenent dñi de Rota, ſua cõclu. clvj. ⁊ cõclu. cccclix. ⁊ ccccxxxij. Dicũt tñ ꝙ lʒ ex confeſſione ptis aduerſe nõ iuſtificeſ titul⁹, q non habetur ex cõfeſſione, ſʒ ex canonica inſtitutiõe. ij. q. ĩ. in. legum. de inſti. ex frequẽtibus. Hinc eſt ꝙ ꝯfeſſio tituli nõ pdeſt beneficiato: vt no. Io. an. de eo, q mit. in poſ. c. j. lib. vj. in ver. terminari. in nouella. ⁊ Archi. in. c. ſi. de cõfeſ. e. tit. in ver. p ꝯfeſſo. Si tñ pars confitetur eũ habere ius in beneficio, hoc ſufficit ad cõcludendam quaſi poſſeſſionẽ, ⁊ colatam, ad agendũ ẽt poſſeſſorio. Et hoc dicunt dñi in duab⁹ vltimis allegationibus, et ſic fuiſſe de facto obtentũ. Mihi videtur de iure tenendum qđ ſi agitur de ſolo fine habendi poſſeſſionẽ corpalẽ rerũ bñficij, tenẽdo ꝙ habeat naturalẽ, ꝙ tñ ſupra nõ tenuit: ⁊ ingreſſu acq̃riſ

ſine aliquo titulo ipſa poſſeſſio, vñ nō intimet: alias interiꝫ deſ vel negligat cuſtodiā eccleſie, vel poſſeſſoriū. Sic intelligo Inno. de poſtu. prela. bone. ⁊ alle. vt eccle. bñfi. c. i. in fi. cū. qḋ. ḋ. non liceat. Si intēdit acqrere quaſi poſſeſſionē reſpectu tituli, ⁊ naturaliū rerū, tenēdo opi. ꝙ habeat naturalē, qḋ tñ ſupra nō tenuit: ⁊ tunc, vt dt Inn. in. d. c. bone. in gl. magna ver. ⁊ rerū dicimus, exigit̄ cōſenſus ꝯfirmatiōis, vel inueſtitiōis, vel ſaltē patiētia, ⁊ ſciētia cuſtodū eccleſie: ſed inqꝫtū dr qſi poſſeſſiōe acqri, hoc depēdet a ſequēti mēbro. Si agat vt qrat qſi poſſeſſionē reſpectu tituli, quē hꝫ, ⁊ nō aliā, vt. ḋ. in pri dixi, nō video ꝙ illā hre poſſit, niſi deſ patiētia illi⁹, a q pēdet ius trāſferre, vt collatorie, vel inſtitutorie: nā in talib⁹ qſi poſſeſſionib⁹ cū traditio actualis non cadat, opꝫ ꝙ habeat ex pati illi⁹, a quo pēdet ius trāſferendi. l. iij. §. i. de vſufr. ḋ. c. cū eccleſia. ⁊. c. cū olim. ⁊. ḋ. eo. cū ſup. vbi caſus. Vñ nō exigo aliā tituli iuſtificationē, oīdēti patiētia oñdatē ſuperioris, a q pēdet ptās ius creādi: nec in canonicatu ſufficere puto patiētiā canonicorū, cū ab eius nō dependeat ius transferēdi: niſi forte ad capl̄m ſpectaret collatio, in q caſu pcederet dictū Io. An. ⁊ Inno. Et hec vera, qñ agit̄ de acquiſitione qſi poſſeſſiōis totalis iuris. Si ageret̄ de acqſitiōe quaſi poſſeſſionis alicui⁹ ptis iuris canonicalis, vt de iure eligēdi, vel vocē dādi: tūc ſufficeret patiētia canonicorū, a quoꝝ ptāte pēdet illō ius transferri. ḋ. eo. cum eccleſia. de elec. cum Vin. ⁊. c. Cum na. ⁊ de poſtu. prela. bone. Cautus ergo ſit articulās in materia, vt ſi intēdit cōcludere quaſi poſſeſſionē reſpectu tituli, vt cōcludat patientiā illorū, a quibus pendet titulū transferre. Si aliū particularū iuriū, ꝯcludat patientiam illorū, ad quos ſpectat illud ius. de his. de his, q fi. a in. i. par. c. ex ore. Si aūt vltra poſſeſſionis habitū intendit̄ alius effectus, ſi intendit̄ in finē poſſeſſorij recuperādi, ſtyl⁹ curie hꝫ ꝙ opꝫ titulū iuſtificari. Et puto ſatis iuſtificari, ſi oñdit̄ patiētia illoꝝ, de qb⁹ eſt dictum, nō apparēte aliter ingreſſu, nec defectu tituli. nā eo ꝙ patiunt̄, eſt pſumptio, q eorū authoritate fuit ingreſſus, ſaltē q ad finē iuſtificādi poſſeſſionē p facultate agendi poſſeſſorio in odiū violēti. Et ita ſaluo ſtylū curie, ⁊ opi. doct. qui titul⁹ ēt iuſtificet̄ quo ad hoc ex cōfeſſione ptis aduerſe. Et ont dñi de Rota, ſi ꝯſtat de ingreſſu, ⁊ ꝙ nulla intercēſſit ſuperioris authoritas, ⁊ ꝯſtat de titulo, de facto, nō pficit hec poſſeſſionū, dato q detur ſciētia eius, a quo pēdet trāſferre: q cū a iure ſit dat⁹ certus mod⁹ poſſidēdi, ſꝫ pcedēte titulo vere, vel pſumptiue, dato ꝙ quaſi poſſeſſio deſ ex patiētia, illa eſt eiuſdē iuriſ, ⁊ ſic nō parit effectū poſſeſſorij. Sic intelligo Inno. in. j. al. c. bone. ad hoc qḋ no. Io. And. ſuper rubrica de reſti. ſpo. ⁊ Inn. de ñ. preſby. ꝯſtitut⁹. Si notorie nō ꝯſtat de tituli defectu, patet tamē ingreſſus propria authoritate, nec aliter conſtat de titulo. ⁊ ſꝫ de ſciētia illorum, ad quos ſpectat: dico ꝙ lꝫ ſic habeat quaſi poſſeſſionē hꝫ eā iniuſtam, q eſt intruſus. Et hoc dt Hoſt. in. c. in literis. ibi Io. And. in gl. magna, ad finē. ver. dicas ergo. Vel formatr̄ ſic dicit ꝙ per actū cōfirmationis, vbi expectatur confirmatio, acquirit̄ ius adminiſtrandi. de elec. noſti. ⁊. c. tranſmiſſam. ne. de elec. cum in cunctis. §. cū vero. ex quo habet ius adminiſtrandi p ſe ipm. habet apprehendere poſſeſſionem omniū ptinentiū ad dignitatem, in qua eſt cōfirmatus. Idē dicit, ſi loco confirmatiōis intercedat puiſio ab habente poteſtatē. Allegat de elec. cū nobis olim. de tranſla. prela. poſtulatione. §. ii. de app. cōſtitutus. Itē in beneficijs, in quib⁹ per collationē puidet̄, ſi intercedat collo, Idem ſi ad inferiorē ſpectat pſentatio, ad ſuperiorē inſtitutio: q illa loco cōfirmationis eſt. de cle. pereg. c. fi. de offi. archi. cum ſatis. Talis ergo ſic cōfirmatus inſtitutus poſſeſſionē propria authoritate apprehendere pōt: aliter aūt intruſus dr. de preb. cū iam dudū. ſm Hoſt. Si vero pūtr ꝙ ipe ingreſſus non habuit authoritatē, q latenter eēt ingreſſus, nec cōſtat de cōfirmatione manifeſte, eſt poſſeſſor iniuſtus, q iure exiſtente intruſus dr, a cū certo tñ modo, ⁊ ordine quaſi poſſeſſionē habere poſſit vñ nō hꝫ poſſeſſoriū: ſic intelligo ſtylum curie. Nec ob. c. cū literis. q ibi argūt de corporalibus ad incorporalia: ⁊ argumentū pcedit qñ nō ꝯſtat de titulo, vel legitimo ingreſſu: ⁊ talis pdo eſt reſtituend⁹, vt dt illa litera, qñ nō ꝯſtat eū predonē, ⁊ iniuſtum poſſeſſorem. Ideo caute dr tex. ꝙ exceptio nō canonice inſtitutionis nō obſtat. Nō dt exceptio nō inſtitutionis. Et ſic loquit̄ qñ erat inſtitut⁹, lꝫ nō canonice: ⁊ ſic nō erat manifeſte iniuſtus poſſeſſor. Idē per omnia puto, ſi intendat quaſi poſſeſſionē ad finē agendi vti poſſidetis p turbatiōe. Et hoc dt ⁊ determinat Ber. in cle. i. de cā poſ. Nec ob. l. cogi. C. de peti. here. q loquitur qñ nō preſumitur cōtra poſſidentem: dic̄ tñ ꝙ non cogit̄ docere titulum ad inſtantia moleſtantis, ſed officio iudicis. Ad hoc de procu. ex inſinuatione. ⁊ ſic dicit̄ in curia obſeruari. Si aūt intendit finem reſtitutionis irreuocabilis cōtra officium ſuperioris opꝫ ꝙ doceat de titulo. Tex. eſt optimus dē pcu. ex inſinuatione. q lex. vicis⁹ alio pbat ꝙ in poſſeſſo: ip nō exigat iuſtificatio poſſeſſiōis ex titulo, niſi qñ itēdit̄ irreuocabilē reſtōnē. Qḋ tēperat verū dcꝫ leua pbōne tituli: exigit̄ tñ qualiſqualis p patientiā, vt. ḋ. dictū eſt. Idē ſi intēdit vt ſi in poſſeſſionē ꝯfirmaē: q opꝫ ꝙ plene. de teſti. ex pte Ade. de accu. ad petitionē. Et de iſtis duob⁹ iurib⁹, ex qb⁹ appet an in ipſis exigat̄ vtentē vti vt p iure ſuo, ita ꝙ vere ius adſit: ⁊ pꝫ ꝙ ſic, ſaltē pſumpt⁹, vel colorat⁹: ⁊ pꝫ ſic. q requirit̄ ius ſaltē pſumptū, vel coloratū, ⁊c. In alijs aūt iurib⁹ vbi qſi poſſeſſio nulla hꝫ mixturā cū pprietate, nō exigit̄ vtentē vti vt p iure ſuo, q vere ius adeſt. Sed an exigat̄ ꝙ vtatur vt p iure ſuo, q putet̄ adeſſe: ⁊ tūc ſi ſolū ēt itēdit̄ finis habēde poſſeſſiōis, ñ exigit̄ ꝙ putet vti vt p iure ſuo, ſꝫ ꝙ ſic vtat̄ qſi p iure ſuo. l. iij. §. Pōponi⁹. ff. ſi ſer. vēdi. ff. de iti. actuq₃ pri. l. i. §. ſꝫ ⁊ ſi ire. ⁊. §. h interdicto. ḋ. c. cū eccleſia. Et h verū, maxiē l tenēte noīe alieno. ff. quē ad. ſer. amit. l. vſu. ⁊. l. iij. §. vlt. ff. de iti. actuq₃ pri. ⁊ ſic dꝫ itelligi gl Inn. de poſtu. pla. bone. i gl. magna. v. qḋ ait. ḋ. c. cū eccleſia. i gl. in agna. i pnc. v. ſꝫ h vī. nā, vt dt ibi, pdo qſi poſſeſſionē hꝫ. de reſt. ſpo. in literis. Si aūt agit̄ ad finē habēde qſi poſſeſſiōis q ad finē pſcribēdi, an tūc exigat̄ titul⁹, vel nō: dicā in tractatu effect⁹ quaſi poſſeſſiōis. Quo ad pſcriptionē. de ecc. peruenit. Vide Inn. de preſcri. veniēs. ⁊ eo. tit. c. j. lib. vi. cū ibi no. ff. de Publi. ſi ego. §. i. ſi ſer. ven. ſi qs diuturno. Si aūt agit̄ de effectu quaſi poſſeſſionis q ad validitatē act⁹ a iure xcēdētis, vt in iure eligendi, de validitate electionis, vel pſentādi, de validitate pſentatiōis, an exigat ꝙ vtatur vt pro iure ſuo: hoc expediā vbi tractabo de effectu imediato qſi poſſeſſionis, quē ponā. ḋ. de iure patro. cōſultationib⁹, an exigatur vtētem vti vt pro iure ſuo, qñ agit̄ de effectu quaſi poſſeſſionis, quo ad poſſeſſoria creanda, expediā in. c. litis. Et hec ſufficiāt de pncipali ei⁹ articulo. ḋ. videre debes de reqſitis ex pſona acqrētis
35 quaſi poſſeſſionē. ¶ † Nūc videndū reſtat de reqſitis ex pſona ei⁹, ḋ q agit̄ qrit qſi poſſeſſio. Iura cōiter exigunt patiētiā. ff. de vſuca. l. i. i. §. i. de publi. ſi ego. §. i. l. j. ſi ff. ſi ſer. vē. ex. tit. l. ſicuti. §. Ariſt. ⁊. l. ſi. de ſer. l. qtiēs. ḋ. c. cū eccleſia. ⁊. c. cū olim. de elec. querelam. de preſcr. audītis. de poſtu. pla. bone. ⁊ aliqui text. videnē ḋ. ff. de ſer. v. pri. l. ſeruitutes. que in ſupficie. l. ſi edes. §. fi. eo. tit. Pe. in. d. l. ſeruitutes. ⁊ Cy. in. d. l. i. C. de ſer. dicunt ꝙ ſi agit̄ de tranſlatione poſſeſſionis iam formate, nō exigit̄ patiētia habētis ius, ſed cōſenſus ſoli⁹ qſi poſſidētis. Si de creāda exigat̄ patiētia hñtis ius. Unde ſi habeo ſeruitutem vie in fundo Titij alienando fundū meum quaſi poſſeſſionē illius in aliū transfero: q eſt formata, ſꝫ dño fundi, ḋ quē ſeruitus habetur, nō patiatur. Sꝫ ſi ago nouiter querere ſeruitutē vie per fundū Titij, qſi poſſeſſionē nō acqro, niſi tacite patiat̄. Sic intelligit oīa iura, que in habēda quaſi poſſeſſione excludūt clādeſtinitatē, vel
36 pcariū: vt d. §. h interdicto. ⁊. l. ij. C. de ſer. ⁊ aqua. ¶ † Ad veritatem declarandā hui⁹ puncti tria occurrūt ꝯſiderāda circa pati. Primū, an ipſum pati exigat̄ neceſſario. Scdm, qle pati exigatur. Tertiū, cui⁹ patiētia exigat̄. Ad primū dic ꝙ in his, in quibus nō dat̄ qſi poſſeſſio, ſꝫ vſus tm, ſufficit ſol⁹ vſus ex pte querere intendentis abſq₃ patiētia illi⁹, ḋ quē vt no. p Bar. in. l. i. §. hoc interdicto. ff. de iti. actuq₃ pri. Et hoc verū inqꝫtum aliū effectū nō intēdit vltra vſum. Sed ſi intēdit vltra aliqd, vt pſcriptionē, dicā in. d. §. peruenit. Si agit̄ de his iuribus, in quibus vltra vſum eſt dare quaſi poſſeſſionē, ſatis puto ſtandū dicto Pe. ⁊ Cy. Scdo dixi ꝯſiderandū qlis patiētia exigat̄. Quāq₃ enīꝫ dat̄ patiētia gratioſa, qñq₃ nō gratioſa. volūtaria tñ: qñq₃ patiētia īuolūtaria. De gratioſa an ſufficiat, diſputat Inn. de poſtu. pla. bone. ſi. i gl in ver. reqſit⁹. ⁊ tꝫ ꝙ nō acqrit̄ qſi poſſeſſio ex tali patiētia vſus iuris, niſi ſit actū ab vtraq₃ pte ꝙ poſſideat. Et ideo ſi canonici de gr̄a admittūt aliquē ad eligēdū, ille ñ acqrit quaſi poſſeſſionē, niſi ab vtraq₃ pte agat̄ vt hēat; ⁊ tūc dt ꝙ erit pcaria poſſeſſio. ff. de acqr. poſ. l. ſi ante. ſm Inn. ⁊ tūc puto ꝙ poſſideat noīe alieno, nō pprio: q nō poſſidet vt p iure ſuo. ff. de iti. actuq₃ pri. l. pe. ff. quē ad. ſer. amit. l. fi. ⁊ qḋ ibi nota. Hec oīa vera puto, vbi ad actū admittit̄, ad cuius validitatē nō exigit̄ quaſi poſſeſſio: vt ſi admitteret vt intereſſet electioni, nō vt coeligat: ſꝫ ſi exigeret̄ qſi poſſeſſio, vt q volunt vt det vocē, vel aliū actū faciat de ſubſtātia electiōis, q caſu tūc exigitur ꝙ quaſi poſſideat: tūc dico ꝙ talis ſit admiſſio ad electionē, ꝙ tūc pro tūc acqrit̄ quaſi poſſeſſio: ſꝫ illa durat vt precario qdiu durat gratia. l. i. ff. de pcario. de pcu. c. i. ⁊ qḋ ibi no. ad hoc l. i. §. qḋ ſi tibi fundū. ff. de iti. actuq₃ pri. Et in dubio pcaria itelligitur, ⁊ preſumitur, ſm Inn. in pall. gl. qñ eſt cōtrarius, vt eſt habere vocē in capitulo ab extrinſeco. de capitulo. de cā poſſ. et propꝛie. cū eccleſia. Unde oportet dicentē nō precariam pbare, ꝙ nō precario noīe poſſideat. ff. ſi ſer. ven. l. ſi quis. licet ſecus ſit in poſſeſſione rerum corporaliū: q precaria nō preſumitur, niſi appareat, ſm Inn. Certe idē eſt in qualibet quaſi poſſeſſiōe incorporaliū, vt in dubio precaria pſumat̄: vt. l. i. §. hoc interdicto. vbi gl. ⁊ Bart. ff. de iti. actuq₃ pri. ſꝫ Dy. tenuerit pꝛimū, et poſt

eum

eum Cy. in. l. j. C. de ſer. ⁊ cõiter tenent primũ doc. Nec vera puto, qñ recens eſt quaſi poſſeſſio: ſec⁹, ſi antiqua, vt q: multotiẽs qs eſt admiſſus. ſ. e. c. cũ eccleſia. ⁊ c. cũ olĩ. dĩ Inn. de reſtit. in inte. c. ij. in gl. p monachos. ad fi. ver. tñ no. alle. ff. de acq. poſ. l. poſſidẽri. §. ſeruum. Et que dicatur antiqua poſſeſſio, relinquit arbitrio iudicãdo. l. j. ff. de iure deli. Si aũt patiẽtia eſt volũtaria, ſꝫ nõ gratioſa, vt q: patiens patit vtentẽ vti nõ de grã. ſed quaſi ius habeat: ⁊ tunc opꝫ ꝙ talis ſit patientia, q̃ ↄcludat patientẽ pati vtentẽ vti vt pro iure ſuo. ff. quemad. ſer. amit. l. j. § ſed ⁊ ſi iuris. ff. de iti. actuq; pri. Et hoc dĩ Inn. ſ. eo. c. ſi eccleſia in ver. uſſaiſſet. circa prin. alleg. l. fi. ff. de iti. actuq; pri. ⁊ l. j. §. Ariſt. eo. ti. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. l. j. §. Julian⁹. ⁊ §. hoc interdictũ. Itẽ tenet de poſtu. prela. bone. in ver. requiſitis. in prin. Sed dubiũ eſt, qñ dicatur patientẽ ↄſtare pati vtentem vti vt pro iure ſuo. Dicit Inn. in p̃dicto c. bone in preal. gl. in prin. ꝙ cõſtat qñque per expreſſa verba vtẽtis, quibus exprimit ſe vti iure ſeruitutis intendens vti illo iure. i. ſeruitute, vel alio iure, tanq̃ ſuo. i. ꝙ nõ intendit vti illo iure quaſi ex gratia, ſed quaſi ex debito: ⁊ iſ ꝯ quẽ vtitur, nec verbo, nec facto contradicit, ſed ſic patit. Qñq; declarat hoc ex qualitate exercitij iuris, ſcꝫ q: talis eſt act⁹, q de facili nõ põt ↄuenire, niſi ius hñti ⁊ volẽti vti iure ſuo: vt ſi egi aliqd, qđ nõ cõuenit niſi in poſſeſſori, vt q: interfui electiõi ſcrutinio, vel cõpromiſſo de prini dilecto. de elec. in Geneſi. Qñque declarat ex mõ faciẽdi, vt q: vtẽte eo illo iure is, in cuius preiudiciũ fiebat, ꝯdicebat, ⁊ ipſe eo phibẽte vſus eſt poſſeſſiõe iuris: nã tũc vr vti p iure ſuo, ⁊ acqrit ſibi q̃ſi poſſeſſionẽ, niſi is, ↄtra quẽ ſibi puideat p modũ. qui no. de reſti. in inte. c. i. Ubi ↄcludit ꝙ qñ qs dicat vti vt p iure ſuo, hoc arbitrabit bonus iudex ex qualitate actuũ, ex multiplicatione eorũ. ex mõ petẽdi ⁊ vtẽdi iuris, ⁊ ex multis aliis hmõi actibus. ⁊ ſcđm alteras ⁊ alteras qualitates refundit onus pbãdi in alterutrũ. Hec ſunt quaſi ad literã verba Inn. in p alle. c. bone. in ver. reqſitis. vſq; ad ꝟ. qđ aũt. Latinoſe declarat Inn. faciens eandẽ cõcluſionẽ. ſ. eo. cũ eccleſia. in glo. mag. ver. ſed dicens. ⁊ ibi concludit ꝙ qdã ſunt act⁹, qui veriſimiliter ẽt vna vice nõ permitterent, niſi ius hñti, neq; ex quadã facilitate, vel amicitia paterent: ⁊ in talib⁹ ſufficit vnic⁹ actus, vt in eccleſia eligendi, vel vocẽ dandi. Allegat l. j. §. queſitũ. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. nã ducere aquã per fundum meũ nõ pmitterẽ veriſilr, niſi ius hñti. Ideo ſufficit ꝙ vna vice aquã duxerit me ſciẽte, vt videar pati ꝙ illo iure vtat vt p iure ſuo. Quidã ſunt actus, q veriſilr bis ⁊ ter ex q̃dã facilitate, vel amicitia multotiẽs tñ ↄtinuãti nõ paterent, niſi ius habẽti: ⁊ tales multotiẽs ↄtinuati ↄcludũt patientẽ pati vtentẽ vti vt pro iure ſuo. Bis aũt, vel paucis vicib⁹ ↄtinuati nõ. de iti. actuque pri. l. j. §. hoc interdictũ. Unde in itinere per fundũ, q veriſilr pateret per modũ facilitatis, ⁊ amicitie, acqrit q̃ſi poſſeſſio, ſi triginta vicib⁹ fuerit. ff. de iti. actuq; pri. l. j. Quidã ſunt act⁹, q ẽt multotiẽs cõtinuati paterent per modũ cuiuſdã facilitatis, vel amicitie etiã ius nõ habẽti, vt qđ vnus de domo epi hoſpitaretur, vel in domo militis reciperet: nã veriſimile eſt ꝙ hoc pateretur ẽt ius nõ habenti, ⁊ non vtenti vt p iure ſuo: nã tũc p̃ſumit ꝙ patiatur illũ vti nõ vt pro iure ſuo niſi aliter pbet, vt q: ſꝫ ex debito petebat. de emp. ⁊ vẽ. c. j. vel niſi ex aliis circũſtantiis aliũ iudicet: vt ſi eſt talis, q ex debito hoc petere cõſueuerat. vt q: ex cã dñij vel plationis fuit in domo ſubditi hoſpitat⁹, vel in domo exempti: vt. ſ. e. c. cũ olim. vnde ſi epiſcopus viſitãs in tali domo reciperet, ⁊ eã, q̃ viſitationẽ exigũt. exerceret patiẽtib⁹ illis, q pꝯhibere poſſent, p̃ſumeret pati vti vt pro iure ſuo: arg. de ſſcr. cũ ex offi. cõ. de cen. ſupite. ⁊ c. nuper. ex quibus cõcludit ꝙ ex actubus, ⁊ ex mõ, ⁊ aliis arbitrabit bonus iudex, ⁊ transfundet, vt dictũ eſt, onus pbandi in alterutrũ: ⁊ ideo ſi de gratia cũ proteſtatione admittit, niſi in ꝯtrariũ proteſtet nõ acquirit quaſi poſſeſſio: q: nõ credit tũc patientẽ pati vtentẽ vti vt p iure ſuo. ff. de iti. actuq; pri. l. iij. §. ſi tibi fundũ. ⁊ de reſt. ſpo. c. lim. ⁊ ſ. e. c. cũ oll. cauta eñ eſt ſemp ꝓteſtatio, ⁊c. Ex hĩ pꝫ ꝙ ſi ſubditi vni⁹ prelati ab alio plato excõicent, ⁊ ipſi ſeruant ſnias, ſi hoc faciãt aio deliberãdi, vel ex deuotione, vt q: ſunt gẽtes bonarum mentiũ, q̃ timẽt vbi nõ eſt timendũ. v. oũ. ad eius. vel vt tutiorẽ ptẽ eligant, ⁊ ne rũpat neruus eccleſiaſtice diſcipline. xxiij. q. i. excõicatus. notabili actu nõ acqrit quaſi poſſeſſio. ff. de acq. poſ. l. p herede. ⁊ de cõdi. ob cau. l. j. ⁊ q: poti⁹ vti patiunt vt pareãt Deo, q̃ pareãt excõicãti, vel ꝙ credant excõicantẽ ius habere: vt dicit Inn. in. c. cũ oll. iij. de reſti. ſpo. in glo. fi. Per hoc dĩ in. e. gl. ꝙ ſi aliquib⁹ a nõ ꝓprio epo excõica[ti]s. alij habeant eos p excõicatis, ⁊ non cõicent eis, per hoc nulla acqritur quaſi poſſeſſio facultatis exercendi, q: non ſeruant ſnias, vt quaſi eo pmulgante poſſideant, ⁊ illi vt pro iure ſuo vtantur, ſed tanquã iuri obedientes. qđ mandat excõicatos ab omnib⁹ euitari xi. q. iij. citare. ⁊ hoc ponit in prealleg. gl. magna. ver. aliũ autẽ. Per hoc patet ꝙ ſi ego permiſi te ire per fundũ vna vice, vel duabus, nõ

tibi querit quaſi poſſeſſio vie: q: hoc tibi nõ permitto quaſi ius habenti. ſed quaſi rõne cuiuſdã facilitatis, ⁊ amicitie, fas eſt ire per fundum alienum, non meum. l. vi. ius. ⁊ c. omnes. hoc maxime, ſi tranſitus ſit propter publicum iter deſtructũ, vel q: via eſt conoſa, vel nõ eſt ibi aliter ſecurum tranſire l. j. §. hoc interdictũ. ⁊ §. viuianus. ff. de iti. actuq; pri. Ex hoc pꝫ ꝙ ſi plures acceſſerũt ad ſanctũ Jacobũ, vel molendinũ alterius ad molendũ, q: ex cauſa amicitie fit, non vt ius habeat, nõ acquiritur quaſi poſſeſſio. Per hoc pꝫ ꝙ ſi aliqui, qui non ſunt de conſilio, admiſſi ſunt ad conſiliũ, dum tñ non admittant ad particularia cõſilia, vt ad dandã vocẽ, nõ acquiritur quaſi poſſeſſio iuris intereſſendi ꝯſilio: q: hoc pati nõ vr tanquã ius habenti, vt dicit Bar. in l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti. actuq; pri. ſecus ad dandam vocem ad regendũ. Hoc credo, niſi conſiliũ ſit ſecretũ, ⁊ ſeruetur in tractatu, vt cõiter ſit in Italia: q: tunc extraneus de facili non admitteret per doctores ad examẽ, tanq̃ intereſſens ex ſua nobilitate, vel alia cã impellente, nõ vr admiſſus vt pro iure ſuo, ita vt ex hoc acqreret quaſi poſſeſſionẽ intereſſendi. Et per hoc dat via ad multa. Tertio dicebã ꝙ quedã eſt potẽtia non voluntaria. ad ex hoc quaſi poſſeſſio imprimat, ita ꝙ patiẽtia pati videat vtentẽ vti vt p iure ſuo. Et cõiter tex. exigũt ꝙ patientia non ſit vi. clã, vel p̃cario. l. j. §. ſed de iure. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. l. j. ⁊ l. fi. de iti. actuq; pri. ⁊ l. fi. ff. quẽad. ſer. amit. Dic ꝙ patientia inuoluntaria hꝫ in ſe voluntatẽ tanq̃ meticuloſam, ⁊ pui[l]lanimẽ transfertur quaſi poſſeſſio. ſi eſt formata. Hoc dĩ Inno. de reſti. ſpo. olim. iij. in gl. j. puta, p̃lat⁹ hñs ſubiectos, lata ſnia excõicatiõis ab alio plato nõ punit parẽtes ſeruãtes illã, nec aliter eos excõicat aio puſillanimi, poſſeſſionẽ deſeruiſſe vr, ⁊ ſic in aliũ eſt trãſlata. ff. ſi ſer. vẽ. l. ſi forte. §. j. Ideo de cetero nõ poterit in tales parẽtes ſniam ferre. Et idem puto, ſi agit de creãda, q: eo puſillanimo nõ ꝯdicit, ⁊ ille actu vtitur, q nõ pateret, niſi ius habẽti, p̃ſumit ꝙ hoc patiat vt pro iure ſuo illũ agere. Sufficit enim qđ hoc palã agant, nõ ſuſpicãtes ſe poſſe repelli: licet forte hoc nõ proficeret quo ad remedia poſſeſſoria oĩa, de quo dicet in loco ſuo. Qñq; hec patiẽtia eſt inuolũtaria ex toto, vt q: ꝯdicit, ⁊ facit qcqd põt ꝯ, vt q: parentes excõicatos ab alio plato ſeruãtes ſniam eius punit. excõicat, ⁊ incarcerat, q̃, q̃ facere non poſſit qn illi ſeruent ſniam, vel alio mõ pcedit ꝯ eos, ita ꝙ apparet eũ aio poſſeſſionem deſerere non velle. imo cõſtanti animo reſiſtit vt poteſt: tunc dicit Inno. in loco prealleg. ꝙ nedum acqritur quaſi poſſeſſio, imo plus dicit ꝙ ſi nõ audet excõmunicare, vel aĩs punire ſubiectos. ſi tñ ꝓteſtatur ꝙ nõ cõſentit nec patitur, hoc ſufficit ne perdat poſſeſſionẽ. Alle. de uff. de. paſtoralis. §. fi. de app. ſi iuſt⁹ met⁹, cũ ſimili. qđ eſt notabile. Per qđ cõcludi vr ꝙ in incorporalib⁹ violẽta nõ poſſit haberi quaſi poſſeſſio: q: in creãda ea exigit pati: vt. l. iij. §. o are. ff. de ſeruitut. Nec ob. ꝙ i icorporalib⁹ violẽter haberi poſſeſſio non põt. ff. de vi. ⁊ vi ar. per totũ. q: ibi poſſeſſio haberi põt actuali apprehẽſione: nec expectat pati aduerſe partis, ſed ſufficit qđ actu repellatur: vt. l. clam poſſidere. §. qui ad de acqrẽ. poſ. Et hoc tꝫ. Inn. in prealle. c. olim. Contrariũ ſentire videtur ipſemet. ſ. c. cũ eccleſia. in verbo, affuiſſe. circa prin. gl. ibi dicit poſſeſſionẽ haberi i incorporalib⁹ violẽter: q: non eſt ius, vt ipſe dicit. ſi tractus ſit. vel patiatur, cum poſſeſſionẽ habeat: vt in. c. in literis. j. de reſt. ſpo. Nõ ob. de iti. actuq; pri. l. fi. ff. de aq̃ quot. ⁊ eſt. l. j. §. Ariſto. q: illa iura pcedũt, qñ agit de effectu poſſeſſiõis quo ad poſſeſſoriũ recuperãde, de ſolo poſſeſſiõis habitu ex circũſcripto alio effectu poſſeſſiõis extrinſece. Credo pro cõcordia iſtorũ doc. ꝙ ſi patit quis violẽter, q: nõ credat vtẽtẽ vti vt pro iure ſuo, non acquirit ille quaſi poſſeſſionẽ: ſi aũt violẽter patiẽs credit illũ vti vt pro iure ſuo, ſi violẽtia infertur ſubiectis, ⁊ nõ poſſidenti, quãq̃ cõtra voluntatem poſſidẽtis ſubiecti obediãt, nõ queritur quaſi poſſeſſio, ⁊ ſic intelligo Innoc. in. d. c. olim. Si aũt is, a quo intendit quaſi poſſeſſio, patiat violentiã ſui quaſi poſſeſſio eſt formata, per hoc nõ perdit: q: nõ ſuſpicatur ſe poſſe repelli, ex quo, quãtũ eſt in ſe, cõtradicit, vel ꝓteſtat, vel officiũ ſuperioris implorat. Sin autem ꝯc nõ ꝓteſtet, poſſeſſionẽ perdit. Et idẽ puto ſi ageretur de creãda, qđ illa crearet: ⁊ per hunc modũ poſſet haberi violenta quaſi poſſeſſio. Hoc verũ, niſi aliqs act⁹ exterior intercedat ad demõſtrãdũ priuatiõez: vt ſi veniret ad eligẽdũ, eijceretur extra capitulũ: nã quãlicunq; cõtradiceret, ⁊ ꝓteſtaret, pderet q̃ſi poſſeſſionem, vt dicit Inn de re. in inte. c. ij. in gl per monachos. ver. hoc tñ intelligo. Si agit de creãda p̃cisa violẽta nõ poſſet quaſi poſſeſſio, q: hic dẽficeret pati: ſꝫ cauſatiua vł cõditiõalis ſic: vt ſi petẽs vna cum canonicis electiõi intereſſe, quib⁹ minaret, adeo qđ ꝓteſtari nõ auderet, ⁊ ipſe ꝓteſtaret qđ ipſe intereſſet: ac imo acqrẽdi quaſi poſſeſſionẽ vt pro iure ſuo. Et ſic põt intelligi Inn. de poſtu. prela. bone. ij. in gl. magna. j. ver. qdam etiam requirũt. ad fi. qđ ſi papa, ⁊ idẽ dĩ Imperatore cõſequẽter, ꝙ ſi aliqs exerceret de plenitudine poteſtatis, ⁊ q: hoc nõ facit tanq̃ ius habẽs, nec patiẽs

patitur tanq̄ ius habenti: q2 talia exercendo non acq̄rit aliquā quaſi poſſeſſionē. Alius tñ ab eo recipiēs, ⁊ ex plenitudine poteſtatis facultatē aliquid agendi, illam facultatē a papa datā exercēdi, acq̄rit quaſi poſſeſſionē: q2 ille vtitur vt pro iure ſuo. Et eſt notandū. Ex his apparet q̄ ſi violēter eiiciatur qs de caſtro acquirať quaſi poſſeſſio iuriſdictionis expellenti. Bar. in. l. ſequitur §. vi. de vſuca. tenet q̄ poſſeſſio iuriſdictiōis nō acquiritur expellenti, ſi iuriſdictio cōpetebat pſone in caſtro, ſed reuertitur ad ſuperiorē. l. illicitas. §. qui vti. ff. de offic. preſi. De hoc dubio tene tex. ⁊ gl. in cle. j. de fo. cōpe. ⁊ vide Bart. ad materiā in. l. j. §.

17 in operis. ff. de no. ope. nun. ¶ †Uenio ad tertiū, cuius patiētia exigiť Inn. ponit de poſtu. prela. bone. ⁊. j. de reſti. ſpo. c. iun. de offi. or. ꝯquerēte. gl. in. l. j. C. de ſer. exigit duorū patientiā, proprietarij, ⁊ poſſeſſoris. Per qđ dicit q̄ patientia proprietarij ꝓficit, ⁊ non proficit poſſeſſoris ſciētia. Alij dicūt q̄ ſufficit ſciētia ꝓprietarij, ⁊ nō ꝓficit ſciētia poſſeſſoris. Sup hac dubitatione loquiť Cy. i. l. j. C. de ſerui. Et dubiū facit, ſm eū, q2 ſicut colon⁹ hꝫ poſſeſſionē de acq. poſ. l. iij. §. qđ ſi ſeruus. ita poſſeſſor vel colo⁹ hꝫ q̄ſi poſſeſſionē. Olim videbatur certū: hodie cecidit in dubiū, an poſſit interuertere poſſeſſionē. de quo in. l. ſi. C. de acq. poſ. Cōcludit tñ patientiā poſſeſſoris creare nō poſſe q̄ſi poſſeſſionē. Bar. i. d. l. j. adheret gl. cū l hmōi trāſitu q̄ſi poſſeſſiōis, ⁊ creatiōis exigať patiētia ei⁹, de cui⁹ ꝑiudicio agiť: vt l. iij. §. dare. ff. de vſufr. ⁊. l. pe. ff. de ſer. In oppoſitū iſi facit, q2 in poſſeſſore ineſt veritas iuris creādi. ſ. e. cū olī. ⁊. t. cū eccleſia. de elec. querelam de iure pa. cōſultationib⁹. cū ſ. Dico q̄ ſi quis eſt poſſeſſor iuris. q̄ ī ſe agitur queri, patiētia illi⁹ trāſferať quaſi poſſeſſio. Ideo ſi paňť exiſtēs in quaſi poſſeſſiōe iuris preſentandi olim ꝑlencare, vel exiſtēs in quaſi poſſeſſione iuris ꝯferēdi alterum cōferre, vel exiſtēs in quaſi poſſeſſiōe iuris ſubiectiōis alterū vti illo, priuatiue iure quaſi poſſeſſione, ⁊ ī aliū transferť quaſi in dato animo: vt no. In. j. de reſti. ſpo. olim. in gl. magna poſt pn. ⁊ tenet aperte de poſt. prela bone. ī. ſ. gl magna. i. ver. hoc autē intelligimus. poſt prin. gl Quicq̄ exiſtens in poſſeſſione, ⁊ patiens, nō eſt in poſſeſſione iuris, cuius quaſi poſſeſſio agiť queri, ſed eſt in poſſeſſione rei, ex qua agiť nouū ius ercari, ⁊ eius quaſi poſſeſſio queri, vt q2 poſſidet fundū, de cuius agiť ſeruitute q̄rēda: ⁊ tunc ſi eſt in poſſeſſione iuſto titulo, ⁊ bona fide, ita q̄ habeat ius Publicianū, eius patientia ſufficit ad creādū ius, ⁊ ad ꝯdūꝫ quaſi poſſeſſionē. Et de hoc eſt caſus apertus ſ. ō pu. l. ſi ego. §. i. Et hoc tenet ibi Bal. ō Cy. Alij ꝑ caſu. l. iter ex quo. §. j. ff. ō da. infec. ⁊ tenet hic Inn. aperte in ꝑalle. c. bone. in verſicul. ꝑealle. hoc aūt intelligim⁹. ⁊ clarius ponit. ſ. e. c. in gl. ꝗ. ⁊ mag. in ſi. e. ⁊ gl. alle. de ſerui. l. quotiens. de ſerui. ru predi. l. j. §. ſi. ff ſi ſerui. ven. l. ſi forte. §. i. Si autē eſt in poſſeſſione rei mala fide: tūc nō creatur quaſi poſſeſſio eius patiētia. Sic intelligo gl. C. ō ſerui. l. j. Unde remanet ꝯclu io. Inno. Unde illius exigiť patiētia, ꝺ cuius agitur preiudicio, ⁊ a quo pendet poteſtas ius transferēdi: ⁊ ſi ſunt plures, omniū exigitur patientia. ſ. eo. cum eccleſia. ⁊. c. cū olim. ſ. de elec. bone. de poſtu. prela. Et hanc regulā ponit Inn. in. d. c. bone. in gl. j. magna. ver. itē de illo, in cui⁹ preiudiciū, ⁊c. Ideo dt. j. eo. gl. in ver. ⁊ plus dicim⁹. q̄ ſi iura ſunt ſeparabilia, ita q̄ vni tñ ſit preiudicium, ⁊ alteri ſaluū maneť ius, acq̄riť q̄ſi poſſeſſio contra illū, ⁊ nō ꝯ aliū: puta in ea parochia coniuncte ſunt iuriſdictiones plebani, ⁊ epi, ſi intēdit qs plebanaliū, ⁊ epalis iuris acq̄rere poſſeſſionē vel quaſi, vtriuſq̄ exigiť patiētia: ſi alterius tantū, vt q2 intendit acquirere plr banale ad preiudiciū plebani: tunc ſufficit patientia plebani, et dato q̄ epus ignoret. Itē ſi aliquis intret poſſeſſionē eccleſie animo acq̄rēdi quaſi poſſeſſionē eccleſie: ſꝫ nō iuris eligēdi. acq̄riť q̄ſi poſſeſſio tituli, etiā nō patiētib⁹ electorib⁹, ⁊ ignorātib⁹ illis, ad quos ſpectat ꝯfirmatio: ⁊ ſufficit poſſeſſorē eccleſie ſcire: ⁊ ſi eccleſia vacaret nulli⁹ ſciētia vr neceſſaria, ſm quoſdā. Sed melius, ſm Inn. vr q̄ neceſſaria eſt ſciētia, ⁊ patiētia cuſtodis eccleſie: vt eccle. bñſi. c. j. in ſi. x. ꝗ. q. ij. illud. ⁊ ēt ꝯfirmatoris, ⁊ inueſtitoris, cū ſine auctoritate eorū nō poſſit iuſte poſſidere. de quo dixi. ſ. Et hanc eandē regulā ponit Inn. de offi. or. cōquerente. ver. vt aut liqat. vbi dt q̄ ſi aliquis hꝫ generalē iuriſdictionē in aliquo loco, vt epus in tota diocen, nullus hō, vel epus, vel alius pōt preſcribere totam iuriſdictionē epalem, vel poſſidere, vel aliqđ capitm iuriſdictiōis, ſꝫ q̄ viſitet aliquā eccleſiā illius dioceſis. vel qđ vocet aliquē ad ſynodū, vel cognoſcat de aliqua cā. niſi epus patiatur, ⁊ ſciat. Sed ſi nō tangatur preiudiciū epi. ⁊ ſi alius archiepiſcopus, quaſi primas in dioceſi alicui⁹ ſuffraganei alteri⁹ archiepi velit acquirere quaſi poſſeſſionē iuris archiepalis, vel aliquam partem eius, ſufficeret ſciētia ⁊ patiētia archiepi, de cui⁹ agitur preiudicio licet ignoret epiſcop⁹ ſuffraganeus. Item dicit q̄ ſi plebanus intenderet querere quaſi poſſeſſionē plebanalem in plebe alterius dioceſis ſub dioceſano, ſufficit ſciētia plebani, et ſi epus nihil ſciat: q2 ipſius epi non tangitur preiudiciū, ſed plebani. Itē dicit q̄ ſi aliqs vult ꝑſcribere aliqua iura, q̄ habet archieps ex priuilegio in alteri⁹ dioceſi. alter epus poterit illa iura poſſidere ignorante epo, in cui⁹ dioceſi archieps: ſꝫ hec iura, dūmō hec ſciret archieps, cui hoc ius debet. Itē dt q̄ ſi aliqs hꝫ iuriſdictionē in certis articulis, vt archieps, ⁊ in aliqs vellet acquirere quis quaſi poſſeſſionē in dioceſi, ꝑ oſſet, ſolūmō ſciēte ⁊ patiente epo. Itē dt q̄ vn⁹ archieps in dioceſi ſubiecta alteri archiepiſcopo nō pōt acq̄rere quaſi poſſeſſionē iuris deferendi crucē ante ſe, vel vtendi pallio, ⁊ aliis ſimilib⁹, niſi patiatur archieps: ⁊ hoc ei trāſmodo preiudicať. Non obſt. q̄ ex priuilegio querere poſſit: ergo poterit poſſidere illo ignorante: q2 in priuilegio nouū ius a papa creatū, ſed poſſeſſio hri nō pōt, niſi cū patientia tenētis. Hec oīa ponit in. d. c. cōquerente. Ex his ꝑꝫ an patientia ſubiecti ius, qui habet quaſi poſſeſſionē, ꝑriuetur altero iure ſubiectiōis vtentis. Hoc tangit Ino de reſti. in tote. c. ꝗ. ⁊ ō reſti. ſpo. oli. iij. in gl. magna, circa prin. In e. ꝗ. vacillat: primo dicit q̄ non ſufficit patiētia ſubiecti: vnde dicit q̄ ſi inſtitutus ab epo noīe alterius vellet ſe dicere electū, ⁊ illi ſubiectum, nō poſſet illi acq̄rere, quaſi poſſeſſionē: vt in. d. l. cū nemo. ⁊ de ele. do. cū dilect⁹. In eadē aūt gl. ver. poſſeſſionē adē. dicit quod veniēte inſtituto p epm poteſt priuari epiſcopus quaſi poſſeſſione, ⁊ alteri queri, ſi ſubiectus ceperat alteri reſpondere. Allegat de reſti. in inte. c. ꝗ. alle. iij. ipſe in. c. olim. prealleg. tenet contrarium, quod ſola patientia ſubiecti nos noceat domino in transferendo poſſeſſionem. Unde dicit epiſcopum quaſi poſſeſſione priuari, ⁊ alteri queri, qñ ſciuit epm aliū, vel ꝑlatū iura exercere, ⁊ populū obedire, ⁊ eos non puniuit nec epaliter, nec ſpiritualiter: ⁊ ſic animo poſſidendi videtur deſeruiſſe poſſeſſionē. ff. ſi ſer. ven. l. ſi forte. §. j. Sed ſi non eſt paſſus illos ſnias ſeruare, puta q2 temporaliter, vel ſpiritualiter puniuit parochianos licet non potuerit facere quin ſeruarent, vel alio modo proceſſit ꝯ eos, ita q̄ appareat q̄ poſſeſſionē animo nō dimiſit, q̄ nō acquiriť illi quaſi poſſeſſio. Ad hoc. l. j. §. ſi tibi fundum. ff. de vi. ⁊ vi. ar. Et forte ſi neuter ſeruaret, nec ſuperior, nec ſubiect⁹: q2 tūc vel poſſidet prelatus pmulgans. Nec ob. l. iij. §. quod ſi ſeruus. ff. de acq. poſ q2 loquiť in apprehenſione corporis rei, in qua nō expectať patiētia illi⁹, cui ꝑiudicat, ⁊ ꝗ qua ꝑt violenter eiici. Plus dt ibi Jo an. q̄ ſi epo ꝯdicendo proteſtať q̄ nō intendit q̄ ſibi ꝑiudiceť, ſꝫ ſubiecti pareret, non queritur quaſi poſſeſſio. Allegat de acq. poſ l. ſꝫ. de app. ſi iuſtas. alias ioſtus. v. q. qđ ſi pontifices. de offi. or. paſtoralis. ad ſi. Nec ob ēt. l. qđ ab dibus. §. de illo. ff. de vſufr. vbi pdiť q̄ſi poſſeſſio, eo q̄ ſubiectus patiať ſe apprehēdi, ⁊ nō ſe gerit in aliquo p ſubiecto priuileg: q2 ſi ad io rebus, ⁊ iuribus, in quibus hī vera poſſeſſio rei, ⁊ quaſi poſſeſſio iuris, vt in iure vſufructus: quo caſo eligiť media via, vt inſpiciatur animus poſſidētis, an in aliquo gerat ſe p ſubiecto an non. Recitat aūt Inn alios tenere in loco prealle. in glo. ſi. q̄ ſi aīo obediēdi ſubiect⁹ pareret ſententijs alteri⁹, illi acq̄rereť quaſi poſſeſſio. Sed ſi aīo deliberādi hoc faceret, vel q2 ex deuotione hoc faceret, q2 timeret vbi timendū nō eſſet. v. diſt ad ei⁹, nō acquirit quaſi poſſeſſionē. alleg. de acq. here. l. pro herede. ff. de condi. ob cau. l. i. In dubio aūt quidā preſumūt q̄ fecerit aīo obediēdi. de his, q̄ fiunt a ma. par. c. ex ore. Alij diſtinguunt an obedientia conſiſtat in faciēdo: ⁊ preſumiť facere aīo obediendi: vt quia ponit manus, vel inter manus prelati in ſignum obedientie: ⁊ ſic loquitur. c. ex ore. An conſiſtat in non faciendo, et patiendo: ⁊ tunc non dat poſſeſſionē obedientie. Et diuerſitatis ratio, q2 actus affirmatiui ſunt maioris potentie, quā negatiui vt dicit gl. de conſti. cū acceſſiſſent. ⁊ Ino. de fil. preſb. veniens. Facit quod no. Cy. in. l. certis annis. C. de pac. qđ dictum ponit Jo. Aude. j. de cen. peruenit. quanquam hec diſtinctio placeat quo ad preſumendum animū obediendi, vel non: hic non diſputamus de voluntate, ſed de poteſtate. Ideo in puncto iſto puto q̄ ſi agat aliquis exercens in ſubiectū alterius creare nouā ſpeciem poteſtatis, per quā non derogetur iuri alterius, quaſi poſſeſſionem eius acquirit ex ſola patiētia ſubiecti, inquantum nō preiudicet ſuperiori in aliquo. Si agit creare quaſi poſſeſſionē ad preiudiciū alterius ſuperioris, vel querere illā, q̄ eſt in ſuperiore, nō pōt abſq̄ patientia illius: argu. de re iudi. cū ſuper. ⁊ de truit. cū venſſent. de arbi. cō ꝑe. cū ibi no. ⁊ ſunt verba Inno. de reſti. ſpo. olim. i. ⁊. ij. Ex his dicit Inn. de capel. mona. dilect⁹. q̄ ſi ſubiecti cōfiteantur q̄ ſunt iuriſdictiōis alicuius, vel in manibus eius abiurent, ⁊ renuntient iuriſdictioni ſuperioris dūs per hoc tamen non acquirit ille quaſi poſſeſſionē iuriſdictionis in eos: cū q2 hic nō interuenit aliqs iuriſdictionis act⁹, per quā iuriſdictio queratur. de reb. domi. cum dilect⁹. cū q2 ſubiecti dominis preiudicare non pñt eo ignorāte: vt ſ. e. d. c. cū ſuper. Per hoc infertur ad dubium: Tyrānus eſt in quaſi poſſeſſione iuriſdictiōis ciuitatis: alia ciuitas occupat de terreno ciuitatis illi⁹, ſciēte, ⁊ patiēte tyranno, vel aliquā partē iuriſdictionis, nunq̄d

quaſi

quaſi poſſeſſio iuriſdictionis ciuitatis illius acquirat illi, exemplo
ti. Bart. dicit ꝙ nō, in. l. i. C. de ſerui fu. vl. imo licet per gl. ſ. qr
nō pendet a tyranno, qui ius non habet ex patientia transferre
poſſeſſionem. Hoc dictū nō placet mihi, preſuppoſito ꝙ tyrā-
nus haberet formatā quaſi poſſeſſionē iuriſdictionis: vt qr ha-
beret patientiā, a quo pendet transferre quaſi poſſeſſionem, vt
Imperatoris, vel alterius ſuperioris: nā illa formata pēdet ab
eius facultate illā in aliū transferre, quocūq; habeat, ex ſua pu-
ſillanimitate perdere pōt, vt dicit Inn. in. d. c. olim. ij. ⁊ per ez ex
doctrina ſ. dicta. Dictū autem Bar. pcederet, ⁊ ſic intelligo gl.
in. d. l. i. qñ tyrannus eſſet in poſſeſſiōe ciuitatis, nondū formā-
ta quaſi poſſeſſione iuriſdictionis. Scdo dicit ibi Bar. ꝙ ciui-
tas tempore vocationis Imperij, qr ibi nō eſt perſona, q̃ quaſi
poſſideat adminiſtrationē Imperij, a quo habet patientia. qđ
dictū eſt falſum: qr imo Imperio vacante ſuccedit papa in ad-
miniſtratiōe. de fo. cōpe. licet. Ideo patiētia pape querere poſ-
ſet: ſufficit enim patiētia cuſtodis adminiſtrātis vacāte digni-
tate, vt notabiliter dicit Inn. in. c. bone. ij. in gl magna. ibi circa
fin. qđ dictū ſ. recitaui. Per que decidit an vacante dignitate
epiſcopali morte epi. ad quē ſpectat electio, ſi aliqs cōfert bene-
ficia ad eū ſpectantia, an acquirat quaſi poſſeſſionē. Breuiter
ſi capitulū non ſuccedit in poteſtate cōferendi, non poterit ac-
quirere quaſi poſſeſſionē. Ubi autē ſuccedit capitulū, illā acqui-
rere pōt ex patientia capituli. An quid autē ſuccedat, vel nō, ca-
pitulū in poteſtate cōferendi, colligit ex. c. i. ne ſe. va. lib. vi. Ex
hoc concludit Bart. in. l. vti poſſidetis. ff. vti poſſi. ꝙ ſi ſint duo
iudices, quorū vnus habeat vniuerſalē iuriſdictionē in prouin-
cia, ⁊ quālibet ciuitate puincie, ⁊ ſint alij iudices, qui habeant
iuriſdictionē ſpecialē ciuitatū. vel in eadē ciuitate vnus hʒ iu-
riſdictionē ſuper dānis, alter ſuper ciuilibus aliis, alter ſup cri-
minalibus. Uel vnus hʒ tēporalē, alter ſpiritualē, ꝙ ad queren-
dā quaſi poſſeſſionē exigit patientia illius, cui preiudicat: vt ſi
querere intēdit vniuerſalē, ſufficit, ⁊ exigitur patientia haben-
tis vniuerſalem, ⁊ ciuilem habentis ciuilem, ⁊ ſic de ſingulis.
Idem dicit ꝙ ſi ſit aliquis, qui habet ius pedagij animalium,
alter hominū, vel vnus tpe indulgētie, alter altero tpe, illius pa-
tiētia exigit, vt alter querat quaſi poſſeſſionē, cuius iuri preiu-
dicat. Ad hoc. l. ij. §. vnde vi ff de vi, ⁊ vi ar. ⁊. d. l. ſi ff. vti poſſ.
Ex his pʒ ꝙ ſi pſitatus ab vno alterū recognoſcat in patronū
ignorante priore pſentante, nulla acquirit quaſi poſſeſſio illi, q
recognoſcit in patronū, niſi talis recognitio fieret ex ſciētia ſu-
perioris. de iu. pa. ex literis. ⁊. c. ſi vero. ⁊ no. gl. de ele. querelam.
Infert etiā ex his ꝙ ſi exiſtens ſub iudice vnius porte, vel quar-
terij, aliū recognoſcat in iudicē, non acquirit quaſi poſſeſſio, niſi
ille, cui preiudicat, cōſentiat, vel eius ſuperior, a quo pēdet po-
teſtas vtraq; creare. Infert etiā ꝙ ſi ſubditi vnius artis obediāt
rectori alterius artis ad preiudiciū rectoris ſui, nō querit quaſi
poſſeſſio, niſi rector patiat, cuius ſunt ſubiecti. Ex his habet
38 via ad multa. ¶ † Reſtat vltimo videre que exigant ex parte
rei, vel iuris, in quo agit q̄ri quaſi poſſeſſio: ⁊ primo exigit ꝙ
res, cuius reſpectu agit, queri quaſi poſſeſſio, ſit capax poſſeſ-
ſionis illius iuris, ⁊ ꝙ ius illud ſit approbatū: nā ſi volo q̄rere
quaſi poſſeſſionē iuris cōcubinat⁹, acquiri nō pōt: qr tale ius a
canone eſt improbatū: vt dicit Inn. in. c. ex parte M. de reſt. ſpo.
Idē ſi vellē acqrere quaſi poſſeſſionē meretricalis iuris fieri in re
ſacra, ⁊ de tali eccleſia vellē acquirere quaſi poſſeſſionē cēſus. de
cēſi. c. i. Si laicus vellet acquirere quaſi poſſeſſionē ti. in eccleſia
vel iuriſdictionē in clericū, ⁊ ſic de ſingulis, deeſt capacitate rei
vel iuris. ¶ Pro hoc vltimo duo breuia occurrūt videnda. Pri-
mū, iuris exercitiū erga ipſum ius. Scdo q̄rere circa rē, in qua
ius q̄rit. Ad primū ſi dat exercitiū actus pportionabilis iuri
totali, ⁊ cuiuſlibet eius parti, totius q̄rit q̄ſi poſſeſſio vtriuſq;.
l. i. ff. de iti. actuq; priua. ⁊. l. ſi quis hoc interdicto. ⁊. l. j. §. j. ff. de
ſerui. ruſti. pdi. Si qs vtit iure hauſtus ad fontē animo querē-
di viam, ⁊ hauſtum, acquirit quaſi poſſeſſionē vie ⁊ hauſtus. l.
Neratius. §. qui habet. ff. de ſerui. ruſti. pred. qui exercet vſum-
fructū, habet quaſi poſſeſſionē vſus, ⁊ vſuſf uctus. l. per ſeruū.
§. i. ff. de vſu, ⁊ habi. quemadmo. ſerui. amit. l. 18. cum. Et per hoc
q vtit iure canonicali quo ad actū cantādi, eligēdi, ⁊ vocem in
capitulo dādi, iure patronatus, quo ad actū alimentādi, ⁊ p-
ceſſionis, ⁊ honorificētie, ⁊ quo ad alios actus, abſq; dubio to-
talis iuris patronatus acquirit quaſi poſſeſſionem. Quandoq; dat
exercitiū iuris pportionabile alicui particularitati iuris: ⁊ tūc
ſi intētio cōmenſurat ſolū ad exercitiū particularitatis iuris al-
terius, nō querit quaſi poſſeſſio. Ideo ſi qs exercet vſum tm̄ iu-
ris vſuſfructus, vel viā tantū vti poſſi. reſpectu actus, viā tan-
tū querit, ex quo de intentu conſtat. ff. quēadmo. ſerui. amit. l.
quidā. iūcta. l. in, qui vſumfructum. ff qui. mo. vſuſfr. amit. Per
hoc dico ꝙ ſi iudex exerceat actū poſitionis banni per oēs par-
tes ciuitatis, vt quicunq; fecerit ſic, incurrat talē penā: ⁊ ſi nul-
lus incurrat bannū, acquirit ille quaſi poſſeſſionē iuris vniuer-
ſalis, eo ꝙ actus eſt vniuerſalis ad totū populū: ⁊ qr eo ꝙ patit
illi ponere bannū, ⁊ patit illum exercere iuriſdictionē. Et hoc
tenet Inn. in. d. c. dilectus. de capel mo. Quandoq; exercitium
iuris determinat ad aliquā partē iuris, ⁊ intentus animo que-
rēdi extēdit ſe ad tale ius: ⁊ hec eſt dubitatio ꝙ ad limites exer-
citij reſtringat. Probat, qr non datur patr. niſi inquātum dat
exercitium: igit vltra non querit: vt. d. l. iij. §. i. ⁊. d. c. cū eccleſia. ⁊
d. l. pe. ff de ſerui. In cōtrariū eſt, qr talia incorporalia ad inſtar
poſſeſſionis corporaliū plurimū regulantur: vnde reſtringunt,
⁊ regulantur ſm intentum querere volentis: vt. l. iij. ⁊. l. nō quē-
admodū. ff de acqui. poſ. Unde ſi attingo vnā partē fundi cū
intētu acquirēdi totū fundū, poſſeſſio totius fundi acquirit. vt
ibi. Subtilē materiā attingit Inn. in. c. dilectum. de capel. mo. ⁊
aliquid in gl. de reſcri. auditis. Aliquid Inn. de offi. archi. c. ſi.
⁊ de reſti. ſpo. in literis. in gl. magna. ver. ⁊ credimus. ꝙ in omni-
bus ſentit ꝙ inquantū eſt poſſeſſionū, ⁊ in quo dat exercitiū q-
rat, ⁊ nō pl⁹. In gl. aūt. ij. magna, ver. itē generaliter. ꝙ ſufficiat
partē iuris attingere cū intētione q̄rēdi totū ius vniuerſaliter:
⁊ illud totū querit, ſi tñ is ſciat, cui preiudicat. Unde dicit ꝙ q̄rit
canonic⁹ quaſi poſſeſſiōeʒ iuris canonicalis, vel cuiuſcūq; alte-
rius: ſi vtat aliquo iure canonicali intendēs vt generale totū ius
querat. Allegat de poſtu pla. bone. ſecūdo, de prebē. dilec. ⁊ de
elec. Cumana. ⁊ illud etiā tenet Spe. in ti. de preſcri. §. i. ver. no-
tandū. Puto dōm colligēdo aliq̄ dicta Inn. aliquo addito, ꝙ
q̄nq; agit de creāda q̄ſi poſſeſſiōe alicui⁹ iuris, aliq̄n agit de iā
creata acqrēda. Si agit de q̄ſi poſſeſſiōe creāda, tūc ſi dato in
pte alius ptēdit ad q̄rēdū ius oino ſeparatū: ⁊ ñ acqrit q̄ſi poſſeſ-
ſio iuris oino ſeparati: ſicut igreſſu ptis fundi ñ acqrit poſſeſſio
alteri⁹ fundi ſub diuerſo limite cōſtituti: vt. d. l. iij. de acq. poſ. ff.
de aqua plu. arc. l. ſi prius. ff. quēad. ſerui. amit. l. ii cōem. §. ſi. ⁊. l.
ſi ſtillicidij §. ſi. Ideo ſi vſus ſum aqua diurna animo q̄rēdi no-
cturnā, nō acquirit quaſi poſſeſſio nocturna. Ideo ſi vſus ſum
aliquo iure canonicali animo q̄rendi quaſi poſſeſſionē alterius
iuris ſeparati, non acqrit illa. Quandoq; ingreſſu ⁊ exercitio alicu-
ius partis iuris volo acqrere quaſi poſſeſſionē alteri⁹ iuris in
ſpecie ſeparati, clauſi tñ ſub eodē gñe: ⁊ tūc ſi ſpecies generis, in
quā protēdit intētus, eſt oino diuerſe ſpeciei in fine, ⁊ in quāti-
tate, qr eſt alterius grad⁹, nō q̄rit quaſi poſſeſſio, niſi illius par-
tis, qua eſt vſus exercēs, niſi intētio aliorū, contra quos querit,
aliud operet. Et rō pʒ, qr in dādis pportionabilib⁹ nō de fa-
cili fit trāſitus, ⁊ extēſio, qr ſymbolū non habet. Ad hoc. l. e. de
pcu. nō pōt. ⁊ ſtatim per illationes patebit exemplū. Nec ob. ff.
quēadmo. ſerui. amit. l. ij. ⁊. l. is, q vſumfructū. ff quēadmo. vſuſ-
fruc. amit. qr iūcta quaſi poſſeſſione bene per retētionē partis ⁊
vſus retineo quaſi poſſeſſionē alterius partis vlterioris grad⁹:
ſed nō ſic ſi de nouo acquiro. Ideo habēs ſeruitutē vſuſfruct⁹,
⁊ exiſtēs in quaſi poſſeſſiōe, p ſolū vſum retinet vſumfructū: ⁊
habēs ſeruitutē actus vtēdi via, retinet quaſi poſſeſſionē ſerui-
tutis actus, qr vnica eſt poſſeſſio, ⁊ contigua: ⁊ eūdo vtēs itine-
re vt actus parte: ⁊ ſic tāgendo partē, totū artificialiter tactum
tetigiſſe videt. de penitē. diſt. i. vulgaris. Quandoq; ius, ad qđ
protendit intentus, habet ſe inferius vt pars equiuoca ſub eo-
dē genere: ⁊ tūc propter cōtiguū generis tacta parte videtur ac-
quirit quaſi poſſeſſio totius iuris ſub genere comprehenſi. Ad
hoc de relig domi. c. i. Et ſi eſt dubium de intentu, ſtabitur di-
cto vtētis: vt. d. c. i. Hec vera vbi poſſeſſio eſt licita, ⁊ nō contra
ius: ſecus ſi ſit illicita, ⁊ contra ius, nō iuſtificata titulo aliquo:
qr illa odioſa reſtringeret ad limites vſus. dicit Inn. de offi. ar-
chi. c. ſi. ad hoc de preſcri. cum olim. ⁊. c. auditis. Unde per hoc
dicit Inn. in. d. c. dilectus. ꝙ ſi quis poſſidet iuriſdictionē vni-
uerſalem exercēs in iuſte partē, acquirit illam partem tantū. Al-
legat. l. qđ nemo. §. ſi. ff. de acqui. poſ. ⁊ ponit ibi in ver. poſſeſſo-
rū. ⁊ verſ. generaliter autem. Per que infert ꝙ ſi aliquis exer-
ceret vnū actum iuriſdictionis cognoſcendo de cauſa vna, ſiue
ciuili, ſiue criminali: vel excōmunicauit aliquem, vel quicquid
aliud faciat ad iuriſdictionem pertinens, ſi ſolū intendit que-
rere illā partē, qua vſus eſt, vt qr vſus eſt ciuili, ⁊ intēdit querere
ciuilē, ciuilem tantū acquirit, ⁊ non vltra. Alle. ff. quēadmo. ſer.
amit. l. ſi. de preſcri. auditis. ⁊. c. cum olim. Si intēdit querere iu-
riſdictionē ciuilē per citationis actum, adhuc illā querit. Per
h. d. ⁊ in hoc non bene, ꝙ ſi animus intendit per vſum ciuilē ad
acquirendā criminalē, vel per vſum iuriſdictionis intēdit que-
rere, q̃ ſunt meri, vel miſti imperij, per illā querit. Quod dictū
nō procedit, per ea, que dicta ſunt. ⁊ ipſum reprobat Cy. in. l. i.
C. de eunuchis. ad hoc. ff. quemadmo. ſerui. amit. l. ſi ſtillicidij. ⁊
d. l. ſi prius. de aqua plu. arcē. Per hoc infert ꝙ ſi aliquis exer-
cet aliquē actū iuriſdictionis ciuilis, vel criminalis, cū inten-
tione querēdi ſpiritualem, non querit: nec per exercitiū iuriſdi-
ctionis voluntarie querit quaſi poſſeſſio iuriſdictionis cōten-

tiole, quaſi ſint gradus altioris. Nec vera, niſi ius cuiuſcunq; iuriſdictionis iam ſit vnicum conuentione, vel contractu, aut actu procedendi: vt qñ prelato ſit collata dignitas habens has iuriſdictiones, vel alicui baroni ſit donata iuriſdictio, & merũ, & mixtũ imperium alicuius ciuitatis, altero illam non poſſidẽte, quam donante vel conferente eam propter vnionem cõtractus ſpecies alie ſeparate vnite videtur, & tunc per exercitium alicuius partis iuriſdictionis tota querit. Sic põt ſaluari dictum Inn. ad hoc tex. & gl. ff. quẽadmo. ſerui. amit. l. ſ. & ff. qui.
39 mo. vſufr. amit. l. is, qui vſumfructum. † Ex his apparet quod ſi canonicus exercet actum eligẽdi, vel recipit donum aliis canonicis dari conſuetum, vel aliquem actum exercet iuris canonicalis cum intentione querendi totum, querit. de preben. dilecto. quia iſte ſunt partes ſubiectiue iuris canonicalis, nec facit
41 quelibet pars per ſe diuerſam ſpeciem iuris canonicalis. † Itẽ ſi rector parochie recipit decimam reſpectu vini animo, & intentione querendi ius decimale quo ad omnia alia, quia iſte ſunt partes ſubiectiue iuris decimalis, totius iuris decimalis queritur quaſi poſſeſſio: q2 licet vinum, & granum differant ſpecie, tamen reſpectu iuris decimalis de eodẽ genere ſunt, nec faciũt
42 ſpeciẽ iuris decimalis diuerſam. † Per hec determinantur docto. in d. ſ. c. cum eccleſia. & fuit dictum Hoſt. q ſi aliquis interfuit poſtulationi, q per hoc acquirit quaſi poſſeſſionem iuris eligẽdi, & econuerſo. Allegat. d. l. ſi vſufr. quib. mo. vſufr. amit. & d. l. ſecunda quemadmo. ſerui. amit. & qi poſtulandus eligit, de renun. poſt tranſla. de ele. in cauſis. & hoc maxime, qi nõ põt eſſe in actu poſtulationis quin participet de actibus animo proportionabilibus electioni, cum & ibi forma ſeruetur, que habet de elec. qi propter, & q2 he partes coequeue, & ſubiectiue eiuſdẽ generis, & finis. ſ. promotionis: & ſic eſt dare contiguitatem quandam. Ad hoc quod no. gl. de poſtul. prela. c. i. in fi. & idem tenet
43 Arch. l. iii. diſtin. noſce. † Item ex his patet quod ſi aliquis in capitulo habet vocem, & exercet ſe tanq̃ de capitulo ad actum vocis dande in contractu, per hoc non acquirit quaſi poſſeſſionem iuris eligendi, vel vocem in elec. ad hoc de appel. ſignifica-
44 uit. † Item ſi eſſet in quaſi poſſeſſione iuris canonicalis per exercitia aliquorum actuum, per hoc non eſſet in quaſi poſſeſſione iuris eligendi: q2 non eſſet oĩno pars ſubiectiua iuris canonicalis cũ multi ſint canonici, q nõ habẽt ius eligendi, vt dẽ Inn. in d. c. bene. Et ex his dat via ad multa. Quñq; agitur de querenda quaſi poſſeſſione tam formata, vel quia contra prelatum exiſtentem in quaſi poſſeſſione iuris canonicalis, & eligendi. vel contra habentem quaſi poſſeſſionem iuriſdictionis exercet quis aliquam partem iuris prelationis, vel canonicalis iuris, vel iuriſdictionis: quia tunc ſi poſſeſſor eſt iniuſtus, vel exercens, quia eius poſſeſſioni reſiſtit ius, vel ſi nõ reſiſtit, non eſt iuſtificata ex patientia ſola poſſeſſoris: & tunc dicẽdum quod tantum, quantum exercuit, poſſidet, & non plus. Et idẽ, ſi patientia eſſet meticuloſa. Ad hoc de preſcri. auditis. Si autem iuſta eſt poſſeſſio, quia voluntarie patiuntur, cum intẽtione vt ille totum querat, abſq; alia diſtinctione querit totũ ſub eodem genere clauſum: & hoc, quia quaſi poſſeſſio tunc eſt vnica. d. l. ii. ff. quemadmodum ſerui. amitta. & l. ſi vſuſfructus. ff. quib. mod. vſuſfru. amit. Et ſic intelligo Innoc. in d. c. cum dilectus. de cap. mo. Exempla patent ex dictis Per. h. d. Arch. xvi. q. i. quicunq;. quod ſi aliquis ingreditur parochiam alterius, & exercet actum colligendi decimas in parochia aliena, & colligit tantum vinum, per hoc non acquirit quaſi poſſeſſionem colligendi decimas de grano: & hec poſſeſſio non eſt iuſta, & ei reſiſtit ius, vel ſola patientia non iuſtificatur. Secus puto in actu eligendi: quia ſi patientia aliquorum canonicorum poſtularet quis cum intentione querendi quaſi poſſeſſionem iuris eligendi, acquireret vtrunque, vt ſupra dixi, cum patientia canonicorum iuſtificatur poſſeſſio. de electione. cum Wintoñ. &
45 ſ. c. cum eccleſia. † Ex his apparet quod etiam ſi quis tanquã patronus defendit bona eccleſie, vel ab eccleſia alimentatur, per hoc non concludit in poſſeſſione iuris preſentandi, altero poſſidente, vel non poſſidente, niſi forte, ex voluntate patroni poſſidentis induceretur in quaſi poſſeſſionem iuris preſentandi alterius horum actuum animo & intentione vt querat totum,
46 vt quia actus proceſſerit ad transferendum ius totale. † Ex his infertur q ſi epiſcopus in dioceſi ſua, vel vbi eſt dubiũ de dioceſi, exercuit actum chriſmandi, vel alium actum iuris epiſcopalis, cenſetur eſſe in quaſi poſſeſſionẽ totius iuris epiſcopa-
47 lis, vt eſt caſus de reli. do. c. i. ¶ † Nunc vltimo reſtat videre qđ exigat ex parte rei, in quã ius queri intenditur. Dico q quandoq; agit de acquirenda quaſi poſſeſſione iuris in vna re tñ, quñq; in pluribus. Si in vna, q ius cõcernit totã rẽ ſufficit etiã vſu cõtingere partẽ rei. ff. de acqui. poſ. incerum partẽ fundi ſciẽte dño fundi, & patiẽte. Si intẽdo acquirere quaſi poſſeſſionem iuriſdictionis in caſtro, ſufficit q in aliqua pte caſtri iuriſdictionem exerceat, ſcientib᷒, & patiẽtib᷒ illis d caſtro niſi forte iuriſdictiones eſſent diuiſe p quarteria, vel partes: q2 tũc ſufficeret exercuiſſe iuriſdictionẽ in aliqua parte quarterij ad querendã eam reſpectu totius quarterij & nõ reſpectu alteri᷒ quarterij. Et aduertendum q vnam rem appello habito reſpectu ad cõprehenſibilitatẽ iuris: vnã in iure epiſcopali vnã rem dicerẽ vnã dioceſim vnã parochiã. in iure vſuſfructus vnũ fundũ. Ideo ſiquis exercet ius decimale reſpectu vnius fundi, ſcientibus, & patientibus omnibus de parochia, & fundus cõmunis eſſet, totalis iuris decimalis acquireret q̃ſi poſſeſſionẽ. De hoc de reli. do. c. i. Quandoq; ius nõ cõcernit totã rẽ. ſed põt reſtringi ad aliquã partẽ rei vt eſt ſeruitus vie: tunc ſi vſus eſt determinatus in tota, acquiritur quaſi poſſeſſio eundi ad totã rẽ. ff. ſi ſerui. vẽd. ſi cui. & l. certo ſ. primo. ff. de ſerui. ruſtico. predi. & quẽadmo. ſeruit. amit. l. ſi in partẽ. Cõpellit tamen ire ciuili modo, nec tẽpore neſſiũ, vel vindemiarũ vadat per medias ſegetes, vel vineas: vt dicta l. ſicut. & etiã per iudicẽ, & arbitrũ poſſet cõpelli ad terminãdã aliã viã ad certã partẽ fundi: vt dicta. l. certo. ſ. primo. Si autẽ vſus eſt determinatus ad certã partẽ rei, quaſi poſſeſſio reſtringitur ſolum ad illã partẽ rei, in qua vſus, vt in dictis iuribus. Si agitur de querenda quaſi poſſeſſione in rebus pluribus: tũc ſi res erunt omnino ſeparate, quia nec reſpectu rei nec reſpectu iuris, inter eas eſt cõiunctio aliqua, nõ querit quaſi poſſeſſio, niſi in re in qua datur iuris exercitiũ. Ideo ſi ſum vſus quaſi poſſeſſione iuris decimalis in vna parochia, vel iuriſdictionis in vno caſtro, vel ciuitate, vel iuris eligẽdi in vna eccleſia, vel preſentãdi cũ intẽtione querẽdi in aliis ciuitatibus, parochiis, vel eccleſiis, nõ acquiro quaſi poſſeſſionẽ in aliis ſeparatis, niſi forte alie res ſeparate accederẽt ad alia: vt ſi ciuitas habeat caſtra ſubiecta, in quibus conſueuit iuriſdictionẽ exercere principalis dñs ciuitatis vel eccleſia habeat alia acceſſoria vnita, vel copulata ei᷒ bonis, acquiſita quaſi poſſeſſione in principali, queritur quo ad ſubiectos. Inſtitu. de adop. ſ. iſtius. ff. de capt. duce. alias, de capi. diminu. l. in liberos. ad hoc no. Wil. de religio. dom. qi monaſteria. Quãdoq; res nõ ſunt omnino ſeparate, ſz iũcte, ſaltẽ reſpectu cõtiguitatis iuris, etiã ſi ſint cõtigue actu & habitu, p exercitiũ iuris in vna querit q̃ſi poſſeſſio quo ad alias. Ideo ſi dñs habet exercitiũ iuriſdictionis in toto populo, & alter exercet iuriſdictionẽ in aliquẽ de populo, illo ſciẽte, & patiẽte, q̃ intẽdit querere in toto populo, in toto querit quaſi poſſeſſio iuriſdictionis. Et hoc tenet Inn. d ca. no. dilectus. q2 ibi vnita eſt, cõtigua in toto populo. Ideo tangens partem, totũ tetigiſſe videt. de peniten. diſt. ii. vulgaris ad hoc. l. prima. ſ. Iulia. ff. de in. actu. q; prima. nec tunc extenditur iuriſdictio de perſona ad perſonã, q2 vnita erat iuriſdictio in vna pſona, que plures cõprehendit. Ad hoc de deci. ad audientiã. Idẽ puto ſi iuriſdictio eſſet determinata in loco ad certã dignitatem: vt quia ſi aliquis vteretur aliqua parte iuriſdictionis, toti᷒ q̃ſi poſſeſ. acqreret: iõ ſi aliqs tãq; epũs exerceret q̃ſi iuriſdictionẽ epalẽ i vno de pplo, ſciẽte, & patiẽte epo pplo, dicit quo ad oẽs. Itẽ ſi qs comes habeat comitatũ, & iuriſdictionẽ in comitatu, & alius tanq; comes exercet iuriſdictionem, illo patiente in aliquo de comitatu, in toto comitatu acquiret quaſi poſſeſſionem iuriſdictionis. Quãdoq; res nõ ſunt iuncte reſpectu iuris, quod agitur queri, vt qi in ciuitate eſt populus, nec ibi eſt aliqs ſuperior iuriſdictionẽ habẽs, & ago querere iuriſdictionẽ reſpectu ipſius populi, p exercitiũ iuriſdictionis in vno de populo nõ acquiro quaſi poſſeſſionẽ in oĩb᷒ de populo. Hoc dicit Innocen. in dicto cap. cũ dilectus. de cap. mo. q2 alius eſt Titius a Martino, & alia eſt iuriſdictio in Titium, & alia in Martinum. Vnde dato q ſint ſub vno populo, nõ ſunt ſub vna iuriſdictione: q2 ad hũc nõ eſt vnica in vno. ideo exercitiũ iuriſdictionis in vno nõ extendit ad reliquũ. Nec obſtat qđ dictũ eſt ſupra, q exercẽdo partẽ iuriſdictionis, quero totã, ſi habeo intẽtũ querendi totã: quia poteſtas iuriſdictionis ſunt omnes contigue ſuper hoc toto iuriſdictio: ſed omnes de populo, licet ſint cõtigui ſub eodem populo, non ſunt contingui ſub hoc toto iuriſdictio que agitur querẽde nõ datur cõtinguitas, ſaltẽ actu reſpectu eius iuris, quod agitur queri. Et hic eſt intentus Inn. Ibi, q2 ſingularium exigitur patientia. cũ de ſingularium preiudicio agit.
48 Per † hoc dico q ſi aliquis vult acquirere ius decimale in vna parochia, altero prius nõ poſſidente, ſi exercet ius decimandi in vno fundo, nõ acquirit quaſi poſſeſſionem quo ad aliorũ fundos: quia cũ agatur de ſingulorũ preiudicio, exigitur patiẽtia ſingu-
49 lorum. † Per hoc dico q ſi quis ingrediatur domum coniunctam cõferri canonico, vel aliquã rem de iure canonicali, ſcientibus & patientibus illis, ad quos ſpectat transferre ius canonicale, q per hoc acquirit q̃ſi poſſeſſionẽ iuris canonicalis. de prebe. dilecto. qi hec eſt cõtiguitas reſpectu iuris, quod agit queri, ex quo
50 agit d patiẽtia vnius tãtũ. l. vna ẽ via. ff. d ſeru. ru. pdi. vbi ſi vrorẽ in fundo

in fundo vna ſeruitute vle reſpectu vnius fundi, vt dicor etiā
reſpectu aliorū, quibus eadem ſeruitus debetur: q2 illi dicitur
contigua reſpectu iuris, de quo agit. Et per. h. d. Inno. in loco
preal. q ſi aliquis exercet iuriſdictionem in vniuerſitatem vt
vniuerſitatē, non querit in ſingularibus vt ſingulis: q2 alia eſt
51 vniuerſitas a ſingulis. ff. q. ſ. qui manumittitur. ¶ † Ex his
apparet quid de iure eligendi. an ſufficiat ſola patientia exerci-
tij actus eligendi. an q vltra hoc exigatur vt patiat vt electus
habeatur pro electo. Inn. de reſti. ſpo. in litteris. in gl. ſ. magna,
verſi. poſſeſſore. Poſſeſſio autem eligendi, dicit q poſſeſſio iu-
ris eligendi non pōt. queri, niſi electus habeatur pro electo ab
illis, qui poteſtatem habent eligendi, vel ad minus eis ſcienti-
bus patiātur eum, qui eligit, eſſe in quaſi poſſeſſione iuris eli-
gendi, ſuſtinendo electum ab eis, qui ad minus in non contra-
dicendo altero de modis, de quibus. ſ. dicā. Si autē aliqs poſ-
ſidentibus ignorātibus eligant, nō acquirunt quaſi poſſeſſio-
nem, que non admittit, niſi eis ſcientibus, & de recuperatione
deſperantibus. ff. de acqui. poſ. l. clā. ſ. qui ad nundinas. Plus
exigere videtur Inn. in c. ſ. ſ. de in integ. reſti. in gl. per mona-
chos. verſic. vnde ſi poſſeſſor. q habentes ius eligendi ſciant, &
patiantur electum ab illo inſtitutum, & confirmatum, antequā
illi querat quaſi poſſeſſio, qui eligit. Ideo dicit q ſi videntes
electum in poſſeſſione eccleſie, ſtatim intra tēpus ſtatutum eli-
gant, vel implorant iudicis officium q citius poſſunt, q2 arbi-
trio boni viri eſt relinquendum vt remoueatur ab eccleſia, cū nō
ſit per eos electus pati non vident, ita q ille, qui eligit, acqui-
rat quaſi poſſeſſionem. Inn. plus dicit q ſi infirmitate teneret,
vel copiam iudicis nō haberet, corām quo agat, vel aliam iu-
ſtam cauſam, ſiue de iure, ſiue de facto haberet, non acquireret
ingrediendi quaſi poſſeſſio. Nec ob. predictis ſi dicatur. In hoc
eſt impoſſibile queri quaſi poſſeſſionem iuris eligendi. Et ſi di-
cis q ſola electio non querit. vt eſt dictum, qō verum videt, q
ex quo electio non habuit effectum, q2 non fuit confirmata, nec
habuit poſſeſſionem dignitatis, non pōt dici eligentem queſi-
uiſſe quaſi poſſeſſionem iuris eligendi per ſola verba, que pro-
tulit. Ego di go talem. Nec etiam poteſt dici q per confirma-
tionem querat, quando eſt habitus pro electo: q2 ex alieno fa-
cto, qō meo nomine non fit, mihi quaſi poſſeſſionem acquirere
volenti nihil queritur: q2 vt di. Inn. in. d. c. ſ. in gl. per mona-
chos. ver. ſed quero. querit eligendi quaſi poſſeſſio, & que ſuo
facto, quando eligit, & ex facto aliorū, qn electio confirmatur, &
illi prius erant in quaſi poſſeſſione iuris eligēdi, patiunt tū pro
electo, vel patiunt agere que prelati agunt. Vnde ex facto ſuo,
iuncta patiētia illorū, que non dicitur perfecta, & firma ante, q̄
patiantur electū haberi pro electo, eis hoc patientibus querit
quaſi poſſeſſio: q2 in quaſi poſſeſſione querenda exigitur pa-
tientia illorum, qui poſſidebant. de poſſu. ſ. per la. bont. & ſic pa-
tientia illorum, habendo illum pro electo, trahitur ad tempus
electionis. Ad hoc. ſ. e. cum eccleſia. vbi probaturunt clerici q
interfuiſſent electioni trium ex epiſcoporū immediate preſentium
ſ. eo. cū olim extiterit, &c. Tu dic q ſi conſtat de voluntate ha-
bentium ius eligendi, q permittāt aliū electioni intereſſe, vt
ius habentē: credo q hec ſola patientia ſufficit. Et idem ſi con
ſtat tacite, q2 ſecum eligunt, nec proteſtant, nec aliquid oppo-
nunt. Vel ſi proteſtant, vel admittere nolunt, ipſe quaſi poſſeſ-
ſionē querere intendit inuitis eis proteſtādo electioni intereſt,
& tacitum operatur q illi reuocant proteſtationes ſuas. Vel ſi
ipſe eis a capitulo eligit. hoc ſolo actu vſq ad ſecutam confir-
mationē querit quaſi poſſeſſio, vt dicit Inn. in. d. gl. per mona-
chos. ver. hec tamen intelligo vera circa prin. Puto tamen q ſi
incontinenti eligerent, vel illi electioni contradicerent, vt im-
plorando iudicis officium, vel actum aliquem facerent, q in-
continenti recuperarent poſſeſſionē, & ubi liceret, vt dicit Inn.
in loco preal. C. vnde vi. l. i. de reſti. ſpol. c. ſin. Quandoq actus
electionis fit a volēte querere quaſi poſſeſſionem iuris eligendi
tali modo, quo nō eſt clarum de patientia eligentiū, vel haben-
tiū ius eligendi pure, q2 per ſe eligunt ſcientibus illis: & tunc cū
habeant facultatem oſtendendi, & differendi vſq ad cōfirma-
tionis actū, vel alium, per quem ſe gerat pro electo prelato, in
quo cōpletiue perficitur ius eligendi, cū confirmatio ſit de par-
te iuris eligendi. ſ. de conſue. cum dilectus. poterunt oſtendere
impatientiā ſuam in confirmationis actu: poſſunt enim actum
electionis pati, q2 credunt q nihil agant, & expectant hec dete-
gere ſuo tempore. Ideo non patiuntur vt ius habenti: & ſic nō
queritur quaſi poſſeſſio. Et idem puto in iure preſentandi: & ſi-
milibus. Sit ergo cautus aduocatus articulanis. vt concludat
q talis interfuit in actu eligendi, quo fuit talis electus & cōfir-
matus, & pro prelato habitus, ſcientibus, & patientibus tali-
bus canonicis, ad quos de iure ſpectat ius eligendi: & ſimiliter
in iure preſentandi. Et hec pro preſenti ſufficiant ad laudē o-
mnipotentis Dei.

¶ De reſtitutione ſpoliatorum. Rubrica.

¶ Viſo de cauſa poſſeſſionis. q2 cauſa ſpoliationis poſſeſſoria,
ideo de illa ſubmittit. Vel viſo qualiter poſſeſſio perdatur, qua
perdita reſtituenda eſt: Ideo &c. Materia. ij. q. ij. iij. q. j. & repe-
titur in Sexto.

1 ☞ Spoliatus ſi conſentit ſpoliationi, de qua petit reſtitu-
tionem, poteſt ſibi queſtio de proprietate referri. nu. 23.
2 Poſſeſſorū recuperande datur de iure canonico pro quacūq
irrationabili occupatione.
3 Spoliato agenti recuperande non obeſt aliqua exceptio.
4 Libellus in poſſeſſorio recuperande quomodo formari de-
beat.
5 Poſſeſſorio recuperande agenti nulla proprietatis exceptio
nocet.
6 Clauſula reſcripti, per quam mandatur delegato vt veritatem
inquirat quid importet.
7 Actor quando deficit in ſua intentione, debet deſiſtere a ſuis
propoſitis.
8 Exceptio notoria obſtat ad proceſſum actoris, vbi notorie cō-
ſtat de actoris defectu.
9 Libellus in poſſeſſorio concludens rem ſibi reddi, bene conclu-
dit.
10 Poſſeſſorio recuperande agenti obſtat exceptio proprietatis
volente actore propoſita. nu. 21.
11 Reſtitutio datur parte non inſtante ex officio, vbi periculum
etiam animarum imminet.
12 Contra ſpoliatum agentem poſſeſſorio recuperande admitti-
tur contentio concludens ad poſſeſſorium, licet proprieta-
tis contentio non admittatur inuito actore. nu. 21.
13 Rector eccleſie qua actione recuperet ius decimarum.
14 Religioſus, vel monachus, admittitur ad defenſionem ſine
mandato.
15 Spoliato agenti poſſeſſorio recuperande non ſufficit probare
dominium, niſi probet de poſſeſſione, & ſpoliatione.
16 Dictio alioquin, quid importet.
17 De violentia, aut ſpoliatione per aliquem illata quo modo ec-
cleſia, vel dominus teneatur.
18 Ex familie facto quando dominus teneatur.
19 Villa, aut ciuitas an teneatur ex damno vel delicto ſui ciuis.
21, 22.
20 Scire quando quis preſumatur aliquid, etiam ſi agatur de fa-
cto communitatis.
24 Spoliato agenti poſſeſſorio, vel interdicto adipiſcende, ob-
ſtat exceptio proprietatis.
25 Fructus percepti, & percipiendi ſunt reſtituendi agenti etiam
ſpoliato, poſſeſſorio materia intentata.
26 Expenſas, vel ſumptus iure retinet ſpoliatus reintegratus,
quas inuaſor donare videtur.

1 LIcet. ¶ † Si conſentit is, qui reſtitutio-
nem petit, poteſt ſibi queſtio de pro-
prietate referri. hoc dicit. In prima ſpoliati co-
queſtio. In ſecunda, ibi: quod ſi. cauſe commiſ-
2 ſio bimembris. Secunda ibi, alioquin. ¶ † Not.
ita quod de quacunq irrationabili occupatio-
ne datur de iure canonico poſſeſſorium recuperāde. dicetur in-
3 fra eodem. ſepe. ¶ † No. ij. quod ab agente recuperande exclu-
ditur omnis exceptio quo minus reſtituatur; & ſic cōtra ſe nul-
4 lam admittit exceptionem. ¶ † Not. tertio practicam conclu-
ſionis libelli in poſſeſſorio recuperāde, Peto ante omnia poſ-
ſeſſionem rei ablate reſtitui: & ſic non debet concludere rem reſti-
tui. Vide in Spec. de act. & peti. ſ. ſequitur. ver. ſed quid vocan.
dicam ſ. c. cum ad ſedem. vide in Specu. in loco alle. g. ſ. i. ver. &
5 ſcias. q. col. ¶ † Not. q exceptio proprietatis contra agentem
recuperande non admittitur, niſi volente, & conſentiente acto-
6 re. ¶ † No. q p hec verba Veritatem inquire: vbi cauſa conteſ-
tatur inter duos, non poteſt iudex ad inquiſitionem procedere,
ſed oportet quod cauſam agat iure ordinario, inſtante parte.
7 ad quod de iudic. exhibita. ¶ † Nota conſilium actoris, & mo-
dum practicandi, quando actor deficit in ſua intentione, vt di-
catur ſibi vt deſiſtat a ſua intentione, ne manibus ſumptibus
8 vexetur. ff. de inoffi. teſtamē. l. i. † Et ſic videtur q exceptio no-
toria, vel vbi notorie conſtat de defectu actoris, obſtat exceptio
9 ad proceſſum. de quo ſ. de excep. paſtoralis. ¶ † Vltimo not. in
poſſeſſorio poſſe concludi rē reddi, & ſententiam. Et ex hoc ha-
10 bes aliam practicā: q2 reddit res ratione poſſeſſionis. ¶ † No.

q̄ agenti poſſeſſorio recuper. inde obſtat exceptio ꝓprietatis,
de qua cõſtat. probatione iam iudicialiter facta, licet partium
11 volũtate. ¶ † Op. q̄ reſtitutio def parte nõ inſtãte, ſi. q. i. notã.
no. Archi. ⁊ no. in Spe. de peti. ⁊ poſ. §. i. ad finẽ. Sol. Reſtitu-
tio daf regulariter parte inſtãte. Fallit primo vbi periculum eſt
animarũ. q2 ex offõ reſtituit: vt in. c. i. de cõuer. coniu. ⁊o. de di-
12 uor. c. i. ¶ † Op. q̄ aliqua admittat cõtentio cõtra agentẽ poſ-
ſeſſorio: nã cõtendi põt cõtra agentẽ nõ ſpoliatũ. in. c. olim. ⁊. c.
accepta. Sol. Non admittif cõtentio ꝓprietatis, ſed admittif
13 cõtentio cõcludẽs ad poſſeſſoriũ. † Per hec dicũt dñi de Ro-
ta. ſua cõcluſione. cinq̃. q̄ ſi rector parochialis eccleſie agat poſ-
ſeſſorio recuperãde ꝓ decimis terrarũ in ſua parochia cõſiſten-
tiũ, quibus dt ſe per aliquos ſpoliatũ, a quos annis citra, ⁊ reli-
gioſi ad excluſionẽ poſſeſſoriũ dãt articulos, quibus per cẽtum
annos ⁊ citra, ⁊ vltra per tantũ tempus, cuius memoria ⁊c. fue-
rũt in quaſi poſſeſſione percipiẽdi, ⁊ a pſtatione liberi, ⁊ immu-
nes, admittif hec exceptio. Non ob. q̄ illis reſiſtit ius eccleſie,
per. c. ad decimas. de reſti. ſpo. q2 illa loquif in agente, hec in ex-
cipiẽte ad retinendũ poſſeſſionẽ, ⁊ excludendũ poſſeſſoriũ: duo
enim nõ poſſunt eãdẽ rem in ſolidũ poſſidere: ⁊ verbũ, ⁊ citra,
qð no. cõtinuationẽ: vt no. de ꝓba. licet cãm. Unde cũ cõtinuẽt
poſſeſſionẽ. nõ ſpoliant: ⁊ ſic excludif poſſeſſoriũ. ī. e. cũ veniẽs.
14 cũ ſimi. ¶ † Opp. q̄ nõ debuerit admitti cõuentus. de ꝓcu. c. ſi.
Dic q̄ habebat mandatũ. Uel dic q̄ admittif ad defenſionem
ſine mãdato, ſm Gul. no. xij. q. ij. nõ liceat. de reb. eccle. nõ alie. ſi
qs. de teſti. cũ olim. Et per hanc reſponſionẽ tollunf que ſuper-
15 flue ponit Jo. de Lig. ¶ † Op. q̄ nõ ſufficiat nõ ꝓbare reũ de
dñio, vt reſtituaf, niſi ꝓbet de poſſeſſione, ⁊ ſpoliatiõe actoris.
16 de reſcript. olim. † Solu. Dicit q̄ dictio Alioquin, ſic debet
intelligi, ⁊ exponi, ſi conuentus nõ probauerit de dñio, ⁊ actor
17 ꝓbauerit de ſpoliatiõe. ¶ † Ultimo p decr. dicit Hoſt. ⁊ Abb.
eccleſiã teneri de violẽtia per ſuos homines illata. Qð dicit ve-
rũ Hoſt. qñ res peruenit ad ipſam. ī. e. ſepe. Uel qñ hoc mãda-
uit, vel ratũ habuit. ī. e. cũ ad ſedem. cũ concor. §. ſi. Gl. tetigit. ff.
18 de incen. rui. ⁊ nau. l. ne quid. † ⁊ tenuit q̄ de factis colonorũ,
⁊ aliorũ poſitorum ad cuſtodiã agrorũ, vel reorum dñs tenef.
ar. Inſti. de obli. ex quaſi delic. §. ſi qð non pl3 Bart. q2 dñi non
tenentur ex facto familie, niſi qñ delinquũt in miniſterio, quo-
rum operis vtunf: vt ſi publicanus impoſuit familiam ad ve-
ctigal. exigẽdum, ⁊ in vectigali deliquit. l. i. §. familie. ff. de pu-
bli. niſi eſſet prepoſitus ad cuſtodiam totius territorij. ne com-
mittatur furtũ, ⁊ roberia ibi facta per extraneũ, ſi fuit ſciens:
q2 dominus tenebaf ad cuſtodiam ſm loci. C. de fal. mo. l. i. ⁊ de
19 his, qui. ve. eta. l. i. ⁊ hoc dicit gl. in d. l. ne quid. † Uilla autem,
vel comitatus, Glo. tenet qð non tenetur. in aut. vt nulli iudi. §.
qui vero colla. ix. ⁊ ibi tenet Ja. de Bel. ibi concludit bene q̄ ⁊
dominus, ⁊ villa, ⁊ comitat9, ſiue fuerit dominus reſpectu iu-
riſdictionis, ſiue reſpectu proprietatis loci. vbi delictũ eſt com-
miſſum, ſi fuit ſciens, ⁊ prohibere valens. l. i. in fi. ſi fa. fur. fe. di.
alias ſi non poterat, nõ tenef. Licet alias ſit verũ q̄ ſola ſciẽtia
non faciat quem teneri ex delicto, niſi interueniat viſus: vt. l.
ſciente. de parrici. ⁊ no per Bart. in d. l. i. ſi fa. fur. fe. di. ⁊ not. ī.
20 de ſen. excom. quanto. † Dicit autem vniuerſitatem hoc ſcire,
quando factum eſt ita palã, q̄ maior pars vniuerſitatis ſciũt. l.
21 quod maior. ad muni. ⁊. l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. † Pro-
babitur autem damnum, ſm aliquos, per iuramentum: vt. l. ſi
quando. C. vnde vi. Dic de hoc vt dixi. ſ. qð met. cau. c. ſi. ⁊ per
22 doc. in d. l. ſi quãdo. ⁊ per Bar. in d. l. ne quid. † Et imponitur
pro ſatiſfactione collecta pro ſolido ⁊ libra. C. de mu. patri. l. fin.
lib. xij. ⁊ non in capita. l. ſi. C. de naufra. lib. xi. ⁊ tenet Specu. in
tit. de cap. Dic vt in. l. aut facta. in fi. ff. de penis. per Bar. ⁊ in. l.
tij. §. ſi actor. ff. de iud. poſuit hic Jo. de Lig. ⁊ ſunt verba Bar.
23 in d. l. nequit. ¶ † Opp. cum glo. q̄ non debuerit admitti pro-
prietatis exceptio. ī. c. in literis. ⁊. c. ex conqueſtione. cum ſimil.
Solu. non admittitur inuito actore, ſed volente ſic. Grauauit
ergo ſe, inquantũ admiſit exceptionẽ proprietatis: ſed releua-
uit ſe in alio, q2 poſſeſſori nõ incumbebat probatio proprieta-
tis: ⁊ modo ibi incumbit, ſm Inno. Sed certe ⁊ incumbebat,
ex quo poſſidebat iniuſte. C. de proba. l. eius. ſed hoc non con-
24 ſtabat adhuc. ¶ † Oppo. q̄ eo inuito admittatur, ſi actor in-
continenti velit probare. ī. eo. literas. l. ij. § ibidem. ff. ad exhi.
Solu. In interdicto adipiſcende committitur, ſi incontinenti
ſe offerat probaturum, nõ in recuperande. excepto caſu dicti
c. literas. in cauſa. ſ. matrimoniali. vbi diſpẽſare non põt. no. gl.
qualiter reſtringit illum caſum. glo. hic ponit, ⁊ veritatẽ dicit, ⁊
idẽ dicit in d. c. literas. licet contrarium ſenſerit Inn. ⁊ alie. ſ.
tit. ⁊ ad vltimum. Cauſa diuerſitatis hic aſſignatur, ſm Hoſ. ⁊
Hoſtien. q̄ interdicta adipiſcende, ⁊ exhibitoria de facili expe-
diunf, ⁊ ſic de facili impediuntur: ſed interdictum recuperãde
plene requirit cauſe cognitionem: vt. no. de offi. dele. conſulta-
tionibus. Et not. bene hoc dictum: q2 qð not. in. l. f. C. quorum
bo. vt in poſſeſſorijs procedatur ſummarie, non procedit in in-
terdicto recuperãde. Dic vt dixi in d. c. conſultationibus. ⁊ per
25 Bar. in. l. naturaliter. §. nihil commune. ¶ † Oppo. q̄ ſola poſ-
ſeſſio non reddatur, ſed ⁊ fructus percepti, ⁊ percipiendi. ī. eo.
26 grauis. gl. fatetur. ¶ † Quero an ſumpt9 factos iure retineat.
gl. q̄ non: quia inuaſor, ⁊ male fidei donare videtur. Inſti. de re.
diui. §. ex diuerſo. quicquid plantatur, ⁊c. Iuſtit. de re. diui. §. ſi
Titius. Imo tenetur etiam de eo, quod caſu periit. ff. de lega. i.
l. cum res. in fin. neceſſarios tamen ſumptus, ſine quibus res
periſſet, retinet. C. de rei vendi. l. domum. ſecundum gl. De hoc
ī. eo. grauis. Ant. de But.

1 ¶ Spoliato petenti reſtitutionem beneficij non obſtat excep-
tio abiurationis facte poſt ſpoliationem. 12.
2 Exceptio, que poteſt eſſe veriſimilis, vbi opponitur, ⁊ non eſt
veriſimilis, ſi illa habeat preſumptionem contra ſe, inueſtigan-
dum eſt ex iudicis officio an opponatur in caſu quo non ſit ve-
riſimilis.
3 Renuntiationis exceptio facte poſt ſpoliationem non admit-
titur.
4 Sommarie diſcuſſum in preparatorijs iudicij circa legitima-
tionem iurium admittendorũ ad ingreſſum diſcuſſionis debet
iterato probari ad merita negotij.
5 Exceptio dubia, que poteſt, ⁊ non poteſt concludere admitten-
dum, non ſtatim eſt rejicienda.
6 Fama non repellit legitimam exceptionem.
7 Iudex quando poſſit ſupplere ex officio inter partes.
8 Exceptio proprietatis non ſemper admittif contra agentem
poſſeſſorio.
9 Spoliato agenti poſſeſſorio recuperande obeſt exceptio detra-
hens iuri agendi poſſeſſorio.
10 Actio quod metus cauſa tollitur exceptione voluntarie ſolu-
tionis.
11 Renuntiatio beneficij facta poſt metum illatũ, an tollatur ex-
ceptione.
13 Renuntiatione facta de beneficio in manibus eius, ad quem
ſpectat collatio, vel recipere renuntiationem, an is, cuius eſt re-
cipere dictam renuntiationem, poſſit illud beneficium cõferre
propria authoritate.
14 Spoliatus agens poſſeſſorio an poſt annum audiatur.

1 Olicite. ¶ † Petẽti reſtitutionem nõ ob.
exceptio abiurationis facte poſt ſpo-
liationẽ. Ponif cõmiſſio cauſe, ꝗ poſt preuidet re-
plicationi: qua ꝓbata repellit exceptionem. ibi ⁊ ſi.
ſubmittit rõnem, ibi: q2 nõ eſt. demũ principaliter diffinitionẽ,
ibi: ſed teſtes. Jo. An. proſequif intellectũ gl. ſummãdo. Ego
aliter intelligo decre. ſm quã contra agentẽ recuperãde nõ ve-
riſimilis exceptio non admittif, ſed ea rejecta admittif ꝓbatio
2 poſſeſſoriũ, ⁊ diffinitio. h. d. ¶ † No. ſm iſtũ intellectũ primo q̄
vbi opponif exceptio, ꝗ põt eſſe veriſimilis, ⁊ nõ eſt veriſimilis
ſi illa habeat pſumptionẽ cõtra ſe. inueſtigandũ eſt ex officio
iudicis an opponaf in caſu, quo non ſit omnino veriſimilis: ⁊ ſi ſic
3 eſt, repellif: alias admittif. † Ex hoc no. q̄ cõtra agentẽ poſſeſ-
ſorio nõ admittif exceptio nõ veriſimilis, ⁊ cõtra quã adeſt ma-
gna pſumptio: ideo exceptio renũtiatiõis facte ante ſpoliatio-
nẽ admittif, exceptio renuntiationis facte poſt ſpoliationẽ non
admittif: q2 non eſt veriſimile q̄ quis ſponte renunciet ſpolia-
tus. ¶ No. ſm aliũ intellectum q̄ exceptio ſolum includẽs de-
fectum ꝓprietatis in agentẽ recuperãde, vt non detrahẽs iuri
agendi poſſeſſorio nõ ob. agenti recuperãde: ſed cõcludens ad
ſubſtantiã agẽdi poſſeſſorio, illa bene admittif vt detrahẽs iu-
ri agendi. Ideo renuntiatio ante ſpoliationẽ admittif: q2 con-
cludit quem non ſpoliatũ. Ex quo autem ſe renũtiatione ſpo-
liant, ⁊ non admittif renuntiatio poſt ſpoliationẽ: q2 non con-
cludit niſi ad ꝓprietatem. non quo ad poſſeſſionẽ, quam ante
4 perdiderat, ſm Jo. ¶ † No. ſm vtrũq3 intellectum q̄ ſumma-
rie diſcuſſum in preparatorijs iudicij, ⁊ circa legitimationẽ iu-
rium admittendorũ ad ingreſſum diſcuſſionis iterato d3 ꝓba-
ri ad merita negotij: ⁊ ⁊ ſpoliatio probata ad finem declarandi
ante, vel poſt ſpoliationem fuerit facta renuntiatio, nõ proficit
ad finem vt poſtea fiat reſtitutio. Ad hoc. ī. de teſti. veniens. ī. c.
ex parte. qð no. ¶ Not. q̄ defectus ſpũs faciliter recuperãda
recludit habitum pro derelicto, ⁊ renuntiationem inuolunta-
5 riam. ¶ † No. q̄ exceptio dubia, que poteſt. ⁊ non poteſt cõclu-
dere admittendũ, nõ ſtatim eſt rejicienda: ſed ante omnia diſ-
cutiendũ an tali caſu opponaf, q2 concludit ad hoc gl. de ꝓcu.
peti. ¶ No. q̄ non debet admitti ad probandum, qð probatũ
6 non releuat. ¶ † Oppoſui quod ſuperflue mandet de ſpolia-
tionem

tionē pbare:nam in principio in diſcuſſiōe an exceptio debeat admitti mādat diſcuti.an ante,vel poſt ſpoliationē:⁊ hic pbabit ſpoliatio:poſtea ſcdo incidet,ſi per teſtes probet,⁊c. Solu. Primo mādat de hoc inquirere per famā:⁊ hoc ſufficit ad repbādā,⁊ admittendā exceptionē:⁊ hoc nō ſufficit ad obtinendū in interdicto.j.de teſti.venies.j. Non pl; hoc vt ſola probatio per famā repellat exceptionē legitimam,ſm Inn.⁊ Hoſt.ſō dic ꝙ primo non mādat inquiri de ſpoliatione,ſed de poſſeſſiōe an tūc qñ renunciauit,poſſideret certe,⁊ de ſpoliatiōe inquirit. Ideo dic ſm Io.An. ꝙ probatū ad vnum finē.ſ.exceptionis repellende,per viā replicationis,pdeſt bene quo ad illum finē, maxime autem qñ ſummarie eſt pbata. Cū ergo ad diuerſum finem,⁊ principaliter deducat ſpoliatio,vt res reſtituat,oportet ꝙ iterato probet:qꝛ ad iſtū finem non fuit facte,nec ſufficit prima pbatio in ſummario,in hoc plenario:ar.de teſti.venies.

7 §. ¶ † Opp. ꝙ cā ſpoliationis nō debeat ex inquiſitiōe certari,ſed inter partes,cū inter partes iudex nō ſuppleat:vt.l.iij.§. hoc autē iudiciū.de dam.infec.⁊.de poſtu.bone.j. Solu. Regulariter ex officio nō ſupplet in poſſeſſo:tho. Fallit qñ pſone ſunt miſerabiles:vel qñ epus cognoſcit inter clericos ſuos.xj.q.i.ſi quis cū clero.No.bene hūc caſum. Ad cōtraria dic qd iudex hoc nō ſupplet,nec inquirit ex officio ſup principali petito:ſed bene ſupplet,qñ pponit exceptio nō veriſimilis,⁊ non concludens.

8 ¶ † Opp.cū gl. ꝙ agenti poſſeſſorio in beneficio nō debeat admitti aliquo caſu diſcutienda exceptio ſpōtanee renūtiatiōis, vt pote ad pprietatē ꝯcludēs.⁊.c.i.j.e.in literis.ſicut nō admittit exceptio nō canonice inſtitutiōis:vt.⁊.ti.i.cū ſup. Sl.ri. ꝙ qñqꝫ exceptio ſolū detrahit pprietati,⁊ nō admittit ꝯ agētem poſſeſſorio,vt in contrario:qꝛ cum aliud ſit proprietas,⁊ aliud poſſeſſio. Itē ⁊ aliud ſit poſſeſſoriū,⁊ aliud petitoriū concernēs ſolā pprietatē nō ob.agēti poſſeſſorio,cū nō detrahat iuri agē-
9 di:vt.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.poſ. † Qñqꝫ exceptio detrahit iuri agēdi poſſeſſorio,⁊ eſt certū,vt qꝛ agis tāꝙ̄ ſpoliatus,nego,⁊ excipio te nō ſpoliatum.vel te tūc non poſſediſſe:⁊ hoc bene admittit tanꝙ̄ ptinens. Qñqꝫ opponit exceptio dubia,que pōt cōcludere ad petitoriū tm̄,⁊ ad poſſeſſoriū tm̄, vel ad vtrūqꝫ:vel ſi opponit ſic ꝙ concludat ad poſſeſſoriū, replicat ita ꝙ nō cōcludit:⁊ tūc ante oīa anteꝙ̄ admittat exceptio, iudex etiā ante pbationē principalis pōt eſtimare,⁊ dꝫ factū circa exceptionē an ſic ſe habeat ꝙ cōcludat ad poſſeſſorium:⁊ tūc admittit exceptionē. An ſic ſe habeat ꝙ nō cōcludat,⁊ ipaꝫ repellit,⁊ admittit actorem ad probādū.vt hic. Exceptio enim ſpōtanee renuntiatiōis cōcludit ad poſſeſſoriū,qñ fuit renunciatio facta ante ſpoliationē:qꝛ renūtiatione pbata perdita eſt poſſeſſio,⁊ pprietas.l.ſi quis vi.§.differētia.ff.de acqui.poſ.⁊ ſic renūtiās nō potuit ſpoliari. Ad poſſeſſoriū aūt nō cōcludit,qñ eſt facta poſt ſpoliationē:qꝛ cū iā fuerit ſpoliat⁹,poſſeſſiōe,quā nō habebat,renūtiare nō intēdebat:vt de renun.cū P.⁊ ſic ordinat ad tollendā ſolā pprietatē,quā habebat. Cōcludebat ergo ad ſolā pprietatē. Si ergo opponit ſimpliciter exceptio ſpōtanee renūtiatiōis,⁊ nō apparet an ante ſpoliationē,vel poſtea facta fuerit,vel de hoc excipiēdo.vel replicādo inter partes reuocat in dubiū. Iudex ante oīa examinat ſummarie an ſic opponat,ꝙ cōcludat:⁊ ſi reperit cōcludere,illā admittit,⁊ actorē repellit:ſi nō concludit,admittit actor ad pbandū,⁊ repellit exceptio. Ex hoc habes practicā.vbi opponit dubia exceptio, que pōt,⁊ non pōt cōcludere ad intentū agētis,qꝛ iudex nō ſtatim eā reijcit,maxime ſi pars dicat eā tali caſu occurriſſe qd cōcludat,alio contrario replicāte,ſed illā dꝫ examinare an occur-
10 rat factū exceptiōis tali caſu ꝙ cōcludat. † Huic obuiat ꝙ videt exceptionē indiſtincte admitti debere:qꝛ dato ꝙ ſpoliat⁹ renūtiauerit,precedēs violētia purgat per ſubſequentē voluntariā renūtiationē. Sic actio qd me.cā tollit pro promiſſiōe meticuloſa,ſecuta voluntaria ſolutione.ff.de condi.ob cauſam.l. pen.ōt,ibi ſolutio ordinabit ad tollēdā exceptionē odioſam,vt qd eſt me.cā,vel ob turpē cām,hoc ad tollendū interdictum qd fauorabile.ff.de cōdi.inde.l.qui exceptionē. Hoc nō placet:qꝛ ſi ponderet exceptio per reſpectū ad odiū inferentē,⁊ turpitudinē agentē,ita eſt odioſum poſſeſſoriū,ſicut ⁊ actio qd met.cā,⁊ cōdictio ob cām.de cau poſ.cle.j. Si per reſpectū ad eū,cui violentia.vel turpitudo illata eſt,vtrūqꝫ eſt fauorabile:⁊ ideo deberet pariter priuilegiari,⁊ forti⁹ exceptio.l.iniuſtus.§.cui dam⁹. ff.de reg.iu.de iudi.intelleximus. Ideo ſcdo ſoluit,hic renūtiatio non ordinat in reſpectū ad eū,qui poſſidet,nec ad eius commodū,vt titulum parādū:vt.l.ij.C.pro emp.l.ſi fundo.C.de rei vē.pōt enim ex altera cā renūtiare:vnde nō habet in ſe cauſam tenēdi,vel acquirēdi per reſpectū ad poſſidētē nihil ſibi acquirit,⁊ vitiū non purgat. Ubi ſolutio ordinat ad querendū ei,cui ſoluit:⁊ habet in ſe,cauſa nō ſubſiſtente,tacitā preſumptā donationē.ff.de ſolu.l.ſi cū aurum. Ideo ex tacita cauſa tenēdi ex actu ſolutionis ſurgenti purgat primum vitium,⁊ mutat cā poſſidendi,cauſa extrinſecus accidente.l.nos ſolum.§.qd vulgo.ff.de acqui.poſ.⁊.l.cū nemo.C.de acqui.poſ. Per hoc videt ꝙ ſi renunciatio fieret ex pacto,non ex renūtiatione,puta ꝙ ordinaret ad perſonam,⁊ eius contēplatione,ꝙ purgat vitium violētie. Sed hoc nō placet in beneficialibus,cū exceptio non poſſit haberi cā tenēdi.in alijs procedere poſſet. Sic intellige no.per Inn.de renū.ſuper hoc.⁊.c.tit.a dno.⁊ not.Io.in.q.i.in ſumma.⁊ no.⁊.de ordi.cog.cum dilectus.⁊.c.ſuper ſpoliatione. Uel tertio hic in renūtiatione facta abſente parte,ex qua non querit aliquo modo aliquid:vt.l.certū.§.ſi quis abſente.ff.de cōfeſ.vbi in ſpoliatione facta parti,ex qua querit,qꝛ dꝫ,ex quo ſit cū parte. Per que patet ꝙ ſi renunciatio eſſet facta preſente parte,ꝙ vitiū purgaret,quaſi habeat vim pacti:vt pꝫ ex no.C.de pac.l.j. Sed nō puto ꝙ nec pactū,nec renunciatio habēs in ſe tacitū pactū,cum ordinet ſolū ad tollendū,ius beneficij,⁊ ſic proprietatē,illa non dabit cām tenēdi ipſi poſſidēti:vnde non purgabit primū vitiū,etiam in alia re,ꝙ̄ beneficio eccleſiaſtico.l.ij.ff.pro emp.niſi aliter impugnaret ꝙ concluderet ad poſſeſſoriū,vt.j.dicā. Ad hoc qd no.ff.de rei ven.l.hec ſi reus.⁊ in.l. j.ff.pro emp. Ideo ſolue quarto,vt dicit Inn.⁊.de renun.c.ſuper hoc. Solu.ad promiſſionē ſe habet vt executio:ideo illa vt proximior attracta a promiſſiōe,⁊ ab illa cauſata,vt in eius implementū tēdens purgat vitiū promiſſiōis:hic renūtiatio nō eſt cōiuncta ſpoliationi vt eius executio,cū altero reſpectu fieri poſſit:merito neceſſario non cauſat,vel mouet a promiſſiōe:nō ergo illā approbat,vel vitiū illius purgat. Et ſic ſaluat hec lex. Sed huic ob.qꝛ videt ꝙ renunciatio poſt ſpoliationē cōcludat ad poſſeſſoriū,⁊ illi detrahat:⁊ ſic cōſequēter admittēda ſit:renunciando enim rē vꝫ habere pro derelicto:ergo videt voluiſſe perdere omne ius ad rē,vel poſſeſſionē vendicandā.ff.de acq. poſ.l.ſi quis vi.§.differētia. Dic ꝙ renuntiās bene hꝫ pro derelicto ius reale ei coherēs,non perſonale,vt eſt interdictū perſone coherente facto ſuo queſito:imo illi renūtiare non pōt abſente parte:vt no.in.l.i.C.de pac.⁊ in preſente renūtiatio rei nō tolerat illud ex iure renūtiantis:merito pōt adhuc agere poſſeſſorio:qꝛ ad illud non cōcludit. Per ꝗ puto ꝙ ſi preſente parte renūtiaſſet illi iuri.vel etiā pactū feciſſet de nō agēdo poſſeſſorio, illa exceptio admitteret. Et ſic ppue loquit Inn.de renun.ſuper hoc.in gl.in verbo,repoſcētibus.ver.ſi aūt.alle.ff de pac l.ſi vnus.§.pacta. Per hoc determināt dnī de Rota ſua cōcluſiōe cccxcii.ꝙ contra agentē poſſeſſorio,etiā in beneficiali,obſtat exceptio iuramēti de nō moleſtādo poſſeſſorio.alle.no.per gl.in exceptione pacti.⁊.de pen.ex inſinnatione.⁊ Inn.in.d.c.ſuper hoc.⁊ Spe.eo.tit.de peti.⁊ poſ.§.ſi.ver.xij. Ad hoc dictū Io.An. iij.q.i.in ſum.alle.de iureiur.peruenit.a contrario.⁊ eo.c.ad noſtram.⁊.c.i.⁊.eo. Item qꝛ hoc iuramentū poteſt ſaluari ſine interitu ſalutis eterne.de iureiu.ſi vero. Ad qd facit qd no.Inn.de ordi.cog.c.ſi.⁊ ponit ibi Cal.in.v.opi.Saluo ꝙ in cauſis matrimonialibus:qꝛ illis non obſtat pactū.no.gl.in.c.literas in gl.iij. Nō ob.ꝙ hoc iuramētū poſt ſpoliationē preſumat dolo,⁊ metu extortum:qꝛ hec preſumptio pōt purgari:vt ſi in inſtrumēto publico,qd produceretur,apparet ꝙ ſpōte renūtiauit:vt qꝛ dicit ꝙ ſponte,⁊ ex certa ſcientia,⁊c.nec dolo,vel fraude,⁊c.maxime qñ contra iuramentū nihil opponit de dolo,vel fraude.de ſi.inſtru.cū Io.⁊.d.c.ſuper hoc. Per quos fuit illud cōcluſum,etiā qd illud iuramentū non ſolū extenderet ad moleſtatiōes iuris, ſed etiā facti.ſm eos ſua concluſione.cccxcij. Ad hoc facit qd dixi poſt eos.⁊.c.j. Per pdicta dicit Lapus ſua alleg.xxv.ꝙ ſi pars anteꝙ̄ ſpoliaret,cōſtituat procuratorē ad renunciandum, ꝗ renūtiauit poſtꝙ̄ fuit ſpoliatus,ꝙ exceptio obſtat agēti poſſeſſorio:qꝛ preſumit voluntarie renūtiaſſe:⁊ ſic ceſſat ratio ca.⁊ qꝛ hec renūtiatio trahit ad poſſeſſionē ex mēte renūtiātis,cui a tāto tēpore cōmiſſionis voluit renūtiare:⁊ ſic cōcludit ad poſſeſſionē. Itē qꝛ conſtituēdo procuratorē habetur perinde,ac ſi tunc renunciaſſet:qꝛ hic actus a nuda voluntate pendet:ve.l. Pau.de acqui.here.⁊ qd no.in.c.accedēs.de prebē. Trahit ergo ad poſſeſſoriū renūtiatio,cui renūtiare voluit poſſeſſori ergo ſubrogato loco poſſeſſionis ⁊ ꝙ̄ hic intellectus defendat, vt pꝫ. Tex.aſſignat aliam rōnē,ꝙ hec exceptio non admittit, quaſi inuolūtaria preſumat,⁊ cauſata ab effectu ſpei prime recuperāde,ex quo dabit p regula ꝙ habebit poſſeſſorium hoc aliud priuilegiū:qꝛ vbicūqꝫ ꝯ agētē poſſeſſorio opponit aliqua exceptio nō veriſimilis,⁊ dato qd cōcludat ad poſſeſſoriū,vbi ſimiles ſunt preſumptiones contra eā,repellet opponens,⁊ non admitteretur exceptio,niſi tali caſu concludat quod habeat in ſe veriſimilitudinem,vt eſt renunciatio:qꝛ ſi fuit poſt ſpoliationem,ſemper preſumitur inuoluntaria. Sed huic obuiat de renun.ſuper hoc.vbi exceptio ſpontanee renūtiationis admittitur,⁊ tñ non eſt veriſimilis:vt ibi not. Dic ꝙ ibi opponit pro

petitorio ſm intellectū ꝙ petitoriū agereť. Ideo admittiť, qꝛ
nō eſt in hoc priuilegiatum: hic opponiť poſſeſſorio, ⁊ iudicio
de facili expedibili, ⁊ tali ꝯ qḋ repelliť lōga intētio: vt. ſ. c. i. ⁊. l.
ſi quis a ſe fundū. C. ad. l. iul. de vi publi. ſm hoc non deberet ad-
mitti exceptio renūtiatiōis ēt facte ante ſpoliationē, cōtra tex.
hic. Nā nō eſt veriſimile ꝙ quis renūtiet beneficio multis labori-
bus ⁊ ſudoribꝰ acqſito, maxime in quo vincere dꝫ. Sed dic ꝙ lꝫ
nō ſit veriſimilis tūc, tñ maiorē hꝫ pſumptionē ꝯ ſe poſt ſpolia-
tionē. Si ergo nō hꝫ veriſimilitudinē leuē, admittiť, ſꝫ cū cauſe
cognitiōe: vt. d. c. ſup hoc. ſi magnā pſumptionē, vt qñ renūtiat
poſt ſpoliationē quaſi pſumiť ꝙ ex defectu ſpei recuperādi re-
nūtiet ex toto, non admittiť in poſſeſſorio de facili expedibili,
ſic in petitorio. Et hoc tāgit gl. i. in prin. ⁊ gl. ii. dicēs ꝙ añ ſpo-
liationē lꝫ pſumať ꝯ renūtiationē, nō obeſt tñ pſumptio iuris,
⁊ de iure, q̄ nō admittat pbationē in ꝯriū. ſed eſt pſumptio iu-
ris ⁊ de iure, q̄ nō admittit, nō puto ꝙ ſit pſumptio iuris ⁊ de
iure. Ideo puto ꝙ allegať aliqua veriſimilitudo, vt qꝛ corā iu-
dice, vel qꝛ ſane ibi nō morareť, vel inimicitias haberet, vel pme-
reť ꝯſciētia, admittereť exceptio, dūmō cōcluderet ad poſſeſſo-
riū: alias aūt nō. Et ſic pōt ſaluari iſte intellectꝰ: ⁊ hoc ſentiunt
dñi de Rota, p ea, q̄ dixi. ſ. poſt con. qñ no. gl. de renū. ſup hoc.
11 ¶ † Opp. q̄ ꝙ agēti poſſeſſorio indiſtincte obſtet exceptio re-
nūtiatiōis. ſ. c. pen. Sol. Hic renūtiauit corā ñ ſuo iudice ibi co-
rā iudice: qꝛ pmo caſu nō tolliť pſumptio inuoluntarij, ſcḋo ſic.
ff. qḋ me. cā. l. nō eſt veriſimile. Itē qñ renūtiatiōe facta corā iu-
dice, ⁊ eſt notoria, ⁊ exceptio defectꝰ pprietatis notorie obſtat
agēti recuperāde: vt no. de fil. pſby. cōſtitutꝰ. Uel ſi agať poſſeſ-
ſorio tñ, agēti nō ob. exceptio ſpoliatiōis. Si agiť petitorio ⁊
poſſeſſorio, obſtat, ſm gl. qñ ex intētione petitoriū videať data
licētia opponēdi ar. eius, qḋ no. de or. co. c. ij. Puto tñ ꝙ ſi ſuſ-
pēdeť petitoriū, qḋ pt, ⁊ ſi pſiſteret in ſolo poſſeſſorio, qḋ ceſſa-
ret exceptio ar. ſ. de cā poſ. paſtoralis. Uel iō. ſi opponiť exce-
ptio ſpōtanee renūtiatiōis ſimpliciter, ⁊ nihil replicať, illa ad-
mittiť: qꝛ poſtea declarabiť in pceſſu: vt in. c. accepta. Si oppo-
niť, ⁊ replicať ꝙ fuerit facta poſt ſpoliationē, ⁊ iudex tūc inqrit
⁊ ſic inuenit ꝙ ante ſpoliationē renunciauit, repellit agentē. Si
inuenit ꝙ poſtea, illā admittit, vt hic, ⁊ in. c. ſeq. ⁊ ſic nō diſcuz-
12 dūt. † Cā aūt q̄re obſtet ante ſpoliationē facta renūtiatio, ⁊ nō
poſt, eſt, qꝛ primo caſu negať pprietas ⁊ poſſeſſio, ſcḋo pprie-
13 tas ſola. Qḋ declara vt in primo ꝯrio gl. ¶ † Propter pdicta
q̄. de renūtiatiōe corā competēti iudice reuocať in dubiū: ⁊ hoc
ponit Inn. hic, qḋ Io An. hic trāſiert, an poſſit is, ad quē ſpe-
ctat collatio facta renūtiatiōe in manibus eius, ad quē ſpectat
recipere renūtiationē, illud cōferre ppria authoritate abſqꝫ qḋ
deť ei licētia cōferēdi: ⁊ an poſſit ppria authoritate ſibi trade-
re poſſeſſionē. ¶ Ad primū dt ꝙ libere pōt alteri cōferre abſqꝫ
aliqua licētia, ex quo vacat renūtiatione, habet poteſtatē a iure.
Ad hoc de pbē. de multa. ⁊. c. licet epis. e. ti. li. vi. qꝛ hic nullū hꝫ
collatorē poſſidendi. ad hoc qḋ no. de cōceſ. prebē. cū noſtris. ⁊
c. literas. Cautius tñ eſt ad cautelā ꝙ habeat licētia, vt eſt tex.
ſ. de pur. c. cū dilectus. Ideo ſi collatio ſpectet ad recipientē re-
nūtiationē, libere pōt conferre. Si ad alium, illi mandabiť vt
cōferat, licet nō mandet, poterit cōferre ex mādato iuris. de cō-
ceſſ. prebē. c. ij. Imo plus dicunt Inn. ⁊ Hoſt. ꝙ poterit poſtea
collator ppria authoritate ipſum ſpoliare poſſeſſiōe: quinimo
⁊ is, cui eſt facta collatio, illud, ſm quoſdā, poterit propria au-
thoritate occupare. qḋ vltimū non placet eis. De priuato per
ſniam an liceat cōferre nō data licentia, vide de accu. qualiter. p
Inn. in verbo, ad diminutionē. ⁊ vide doc. de conceſ. preben. cū
noſtris. Cōclude, ſi queriť an abſqꝫ alia ſnia beneficium, qḋ ab
alio non canonice tenet, poſſit alteri conferre: dic, ſi priuatio eſt
facta ipſo iure, vt per renunciationis actū, vel aliter, ſiue ſit idē
cōferēs, ſiue alter, pōt alteri fieri collatio, etiā dato ꝙ nō ſit ſecu-
ta alia ſnia: qꝛ ex quo facto eſt ipſo iure priuatus, non expectať
alia ſnīa, vt dictū eſt. Si nō eſt priuatus ipſo iure, ſed ad priuā-
dum, expectatur ſententia: vt qñ ad mandatum epi clerici con-
tēnunt pmoueri ad ordines. ſ. de elec. cū in cunctis. §. inferiora,
de eta. ⁊ qua. quis. qcquid aliqui dicāt, nō poterit pcedi ad col-
lationem, niſi ante fiat actualis priuatio per ſniam: qꝛ non eſt
priuatus ante, q̄ actu per ſniam priueť. Hec vera, excepto caſu
de cle. licet canon. lib. vi. vbi eſt priuatus ipſo iure. Ideo ⁊ tunc
pōt fieri collatio abſqꝫ alia cognitione: qꝛ in hoc exequiť officiū
ſuū, ſm Inn. Sed queriť an poſſit pars comprehendere poſſeſ-
ſionē ppria authoritate. Dic ꝙ nō, ex quo nō eſt vacua. De ꝯ-
plexu p Inn. de arbi. ex parte. de pbē. lꝫ epis. Sꝫ an collator poſ-
ſit dare eā ppria authoritate: hic Inn. dicit ꝙ ſi nō eſt priuatꝰ
ipſo iure, nō licet auferre ppria authoritate: qꝛ expectať ſnia. ſ.
ꝯquerēte. C. de iure fiſ. l. ſi. Si eſt priuatꝰ ipſo iure, tūc abſqꝫ co-
gnitione pōt priuare illum poſſeſſione: qꝛ ſic priuādo exequiť
officium. Ita dicit hic Inn. alleg. de inſti. c. ij. de pac. cum clerici.

Io. And. dicit ꝙ hoc de collatione eſt verū, ſꝫ nō quo ad poſſeſ-
ſionē. de preben. licet epis. li. vi. Extreme tñ ad no. ꝯ offi. ordi. c. ij.
lib. vi. Puto qḋ ſi priuatio eſt facta per ſententiā, nō exigit alia co-
gnitio, ex quo executio ſit in re, ſuper quā pceſſit cognitio: vt no.
in. l. a diuo Pio ff. de re iudic. ⁊ l. c. venientes. ij. de teſti. ꝯ cauſa poſ.
cū ſuper. ⁊ no. Io. An. in. d. c. ij. de offi. ordi. lib. vi. Si priuatio
eſt facta authoritate partis, vt renūtiatione, ſi illa facta corā iu-
dice, tūc idē: qꝛ illa vt notoria habet executionē prōptā, vt hic.
Qḋ intellige quādo idē iudex, qui renūtiationē recepit, vult exe-
qui. Secꝰ ſi alius, ad quē ſpectaret collatio, qꝛ aliud nō eiſet niſi
notoriū, niſi aliter ſe informaret. Si eſt facta authoritate iuris, ſi
factū eſt notoriū, ⁊ nō habet aliquā excuſationē, poterit priuari
poſſeſſione abſqꝫ alia cognitiōe. Si nō eſt notoriū, oportet ꝙ an-
te, q̄ fiat executio, factū p ſentētiā declareť: vt in. c. cū ſm. ꝯ here.
de penis. felicis. li. vi. ⁊ no. in. d. c. ordinarij. i Nouella. Et hoc, qꝛ
licet perdať ſuo ipſo iure, nō perdiť p hoc poſſeſſio: vt. l. ij. C. de ac-
14 qui. poſ. ⁊ de publi. l. cōnuiſſa. ⁊ q ibi no. ¶ † Quero cū gl. vlti-
ma an ſpoliatus audiať per annū agēs poſſeſſorio. Dicit gl. qḋ
quo ad rei proſecutionē actio eſt ppetua, quo ad penā, annalis.
Hec vera de iure ciuili: de iure aūt canonico vr ꝙ debeat audiri
perpetuo, per tex. iij. q. j. reintegrāda. Qḋ dicit verū Hoſ. quādo
agitur condictione ex ipſo canone: qꝛ actio illa nō eſt inducta a
pretore, cuius remedia ſunt annalia: vt. l. in honorarijs. §. ſed cū
deſiti. ff. de actio. ⁊ obli. ſed eſt remedium canonis, ⁊ condictio
ex lege, que vt perſonalis eſt perpetua. C. de pſcri. xxx. anno. ⁊c.

1 ☞ Spoliato petenti reſtitutionem eccleſie obſtat exceptio ſpō-
tanee abiurationis.
2 Libellus in poſſeſſorio recuperande concludens, procedit, ⁊ be-
ne concludit.
3 Exceptio ſpontanee abiurationis obſtat agenti poſſeſſorio re-
cuperande.
5 Exceptio abiurationis propoſita contra ſpoliatum petentem re-
ſtitui non probata, non obſtat quo minus reſtituatur ſpoliatus.
6 Renuntians beneficio, an perdat indiſtincte poſſeſſionem ciui-
lem ⁊ naturalem.

1 ACcepta. ¶ † Petēti reſtitutionē eccleſie ob-
ſtat exceptio ſpōtanee abiuratiōis
h. d. Io prima ꝯſultatio, dum ꝯtinēs, ꝯmiſſionis for-
mā, ⁊ rei exceptionē. In ſecunda ibi. mādamus. reſcrio.
2 ¶ No. ſ. qḋ pcedit libellus in poſſeſſorio recuperande. Peto rē
reſtitui ¶ No. ij. ꝙ exceptio nō debet opponi ante, q̄ conſtet de
3 intētione actoris. ¶ † No. iij. exceptionē ſpontanee abiuratiōis
obſtare agēti poſſeſſorio recuperāde. Et nota qḋ dicēs ſpōtaneā
renuntiationē aggrauať onere pbādi. ¶ No. ꝙ probata exce-
ptione defectus pprietatis ꝯtra agentē poſſeſſorio, īponitur per-
4 petuū ſilentiū agenti. ¶ Opp. qḋ ꝯtra agentē poſſeſſorio nō ad-
mittatur exceptio ſpontanee renuntiationis: vt in. c. precedenti.
Multiplex ſolutio datur. Primo, ꝙ hic renuntiauit ante ſpolia-
tionē, ⁊ ſic ꝯcludit ad poſſeſſoriū: ibi renuntiauit ſpoliatus, ⁊ ſic
nō ꝯcludit. Uel tūc nō admittiť: qꝛ pſumitur qḋ nō ſpōte, ex quo
facit ſpoliatus. Secūda, qḋ ibi fuit replicatū de ſpoliatione ante
renūtiationē, hic non fuit replicatū, ideo nō admittiť. Tertia, ſi
ſpoliatꝰ intēdit irreuocabilē reſtitutionē, ſꝫ ⁊ retētionē admit-
tiť exceptio ſpōtanee renūtiationis, nō vt impediat ſpōtaneā reſti-
tutionē, ſed vt impediat reſtitutionē, ⁊ retentionē: de quo. j. eo.
in literis. ⁊ pro hoc caſu. ſ. de procurato. ex innouatione. Si in-
tendit tantū momentaneam reſtitutionē, tūc nō admittitur, vt
ibi. Et ſic ſaluat Ho. Unde ad verbū, mādamus quatenꝰ: ſup-
plet Ho. ⁊ eū reſtituatis: quo reſtituto, ſi vobis, ⁊c. Quarta, ꝙ
hic renūtiauit corā legato, ⁊ iudicialiter: vnde illa renuntiatio tā-
quā notoria obſtat agēti poſſeſſorio recuperāde, licet ſolū cōclu-
dat defectū iuris agētis. Itē qꝛ tūc non preſumitur meticuloſa:
ibi renontiauit extraiudicialiter. Cū hac diſtinctiōe debet intel-
ligi Ho. iij. q. i. c. ſ. Quinta, quod hic agebatur petitorio ⁊ poſ-
ſeſſorio, ibi poſſeſſorio tantū. Ad hoc. ſ. de or. cog. cum dilectus
Alij ꝙ illa continet diſpenſationem: hic non cōt: quia cōtra iura-
mentum non debet audiri Inno. dicit ꝙ hic renuntiauit ſpolia-
tus authoritate iudicis exequentis renuntiationem: ibi fuit
ſpoliatus a priuato. Alij ꝙ hic in vi cōpulſiua, cui obſtat exce-
ptio defectus pprietatis: ibi i expulſiua. Qḋ nō placet, pver. ſpo-
liatꝰ. ſm Io. An. dic, ſi agitur petitorio ⁊ poſſeſſorio, obſtat exce-
ptio proprietatis renūtiatiōis, dūtñ veriſimilis ꝯcludať, niſi ſuſ-
pendatur petitoriū, vt dixi in. c. precedēti. Si actione qḋ metꝰ
cā, obſtat exceptio. ſ. ꝯ renūtia. ſup hoc. Si agitur poſſeſſorio re-
tinēde, admittitur: vt in. c. ſeq. Si agitur recuperāde, ſi opponiť
exceptio ſpontanee renuntiationis, ante ſpoliationē admittitur.
Si opponitur exceptio ſpontanee renūtiationis poſt ſpoliatio-
nē, nō admittiť, niſi renūtiatio includat ad interdictū. Si opꝑo-
nitur

nitur exceptio ſpontanee renunciationis ſimpliciter, admittit
ſi nihil replicatur: ſi replicat, poſt ſpoliationem renūtiauit, hic
diſcutit ante oīa, et ſm euentū iudicabit: vt in c. precedēti. Hec
vera, niſi opponat ꝙ facta fuerit corā iudice, et in iudicio: qꝛ tūc
indiſtincte illa vt notoria, et veriſimilis admittit. Hec vera vbi
agit de reſtitutione momētanea. Si de irreuocabili, indiſtincte
admittit, vt poſtea qđ factum eſt retractet. ſm Hoſt. Per hoc
dicit dñi de Rota, ſua cōcluſione. lx. ꝙ permutāti obſtat ex-
ceptio renūciationis, ſi agat poſſeſſorio: qꝛ volūtarie renuncia-
uit, et qꝛ renūtiatio habet cauſam tenēdi, et qꝛ tunc concludit ad
poſſeſſoriū. ¶ Oppo. gl. de inſti. cum veniſſent. vbi patet ꝙ ar-
chidiacono agenti ſuper iuribus cuſtodie, et inſtitutionis, non
ob. exceptio abiurationis. Sol. Dicit gl. ꝙ ibi non ob. archid.
agenti, qꝛ perſonaliter iurauit, ſed nō preiudicat eccleſie: qꝛ re-
nūtiatio non fuit realis, nec eſſe potuit ad preiudicium eccleſie.
5 Itē ibi actū fuit petitorio, ſm aliquē intellectum. ¶ † Opp. ꝙ
abiurationis exceptio nō admittat. de conceſ. preben. poſt ele-
ctionē. Dic ꝙ ibi non fuit probata: ideo reſtituit, et eo reſtituto
6 audit, ſi velit probare abiurationē, vt ibi dicit, in fi. ¶ † Vlti-
mo quero an renuntians beneficio indiſtincte perdat poſſeſſio-
nem, et ciuilem, et naturalem. Dicit Inn. ꝙ licet renūtiet, nihi-
lominus de facto poteſt incumbere poſſeſſiōi: vt ipſe no. de re-
gul. ſuper hoc. Et dicunt domini de Rota, ſua cōcluſione clix.
ꝙ ſi lite pendente poſſidēs beneficium renūciet liti, et cauſe, ni-
hilominus pōt condēnari in fructibus per eū perceptis incū-
bēdo poſſeſſioni facti: vt no. in. d. c. ſuper hoc. et c. qđ in dubiis.
adeo ꝙ ſi in tali poſſeſſione ſpoliaret, poſſet petere reſtitutionē:
vt not. in. c. ſuper hoc. Itē qꝛ actor non pōt, etiam poſt renun-
tiationem, poſſeſſionē ingredi abſq; ſuperioris authoritate, ex
quo incumbit poſſeſſioni de facto. de preben. licet. li. vi. et c. cum
qui. Quod no. qꝛ limitat omnia predicta, vt inquātū exceptio
ſpontanee renuntiationis admittitur cōtra agentem antequā
fuerit ſpoliatus. Iſtud eſt verum, qñ non cōſtat eum poſſeſſiōi
de facto incubuiſſe: ſecus ſi hoc conſtaret ꝙ incumberet poſſeſ-
ſioni: imo et forte tunc nec naturalem, nec ciuilē perdidiſſet: qꝛ
per hoc oſtēderet ſe voluiſſe habere rem pro derelicto: vt no. in
l. ſi quis vi. §. differentia. ff. de acqui poſ. et dicit. i. de pac. cū pri-
dem. quod no. etc. Ant. de But.

1 ¶ In poſſeſſorio, vel interdicto de retinēda ſuccumbit reus,
ipſius abiuratione probata.
2 Poſſidenti moleſtato datur interdictum retinende licet non
contendat ſe poſſidere. 3. 12.
3 Interdictum retinende vt competat, non exigitur vt contēdat
vterq;.
4 Interdictum vti poſſidetis quando competat pro moleſtatio-
ne iuris, et iudiciali iniuſta. nu. 4. 12. 18.
6 Beneficiū petenti remedio reſtitutionis obſtat exceptio ſpon
tanee renuntiationis.
7 Libellus ſuper poſſeſſorio intentato remedio interdicti retinē-
de quomodo concludere debeat.
8 Sententia ſuper poſſeſſorio retinende debet ferri per viā pre-
cepti.
9 Itineris arreptio ad ſedem apoſtolicam non ſuſpendit iuriſ-
dictionem iudicis, qui cauſam inchoauerat.
10 Reſcriptum ſm faciens mentionem de primo expreſſe reuoca
torio tollit vigorem primi ipſo iure, et nullum reddit proceſſum
prioris a tempore preſentationis. nu. 13. et 15.
11 Attentata a certo tempore an reuocentur per reſcriptum.
13 Clauſula generalis, nō obſtantibus quibuſcunq;: appoſita in
ſecundo reſcripto non reuocat primum.
14 Iudicis iuriſdictionem impedit itineris arreptio facta ante iu-
dicium ceptum, et iudici notificata.
16 Sententiam ſuam, etiam diffinitiuam, poteſt iudex reuocare
authoritate ſuperioris.
17 Beneficium nitens virtute renūtiationis facte ab eo, qui aliud
habebat beneficium, ſufficit quod probet renuntiationem fa-
ctam.
19 Reſcriptum ſecundum quare non reuocet quandoq; geſta fa-
cta virtute primi.
20 Reſcriptum ſm non facta mentione primi, quando videatur
reuocare ſecundum.

1 Audita. ¶ † In interdicto de retinēda ſuc-
cūbit reus, ipſius abiuratione pba-
ta. h. d. Quo ad tit. per literas facientes etiā mētio-
nē expreſſam de primis, nō reuocat ſnia lata per pri-
mas. Et ponit tres cōmiſſiōes. Prio primā, et proceſſum ipſi⁹
vſq; ibi: licet. Secūdā vſq; ibi: qꝛ cū. Tertiā, vbi premittit cām

2 mandati, ſcđo mandatū. ¶ † No. i. ꝙ poſſidēti moleſtato dat
3 interdictū retinende, licet nō contēdat ſe poſſidere. † Et ſic ad
hoc vt cōpetat interdictū, nō exigit ꝙ vterq; cōtendat ſe poſſi
4 dere, cōtra gl. c. cū dilectus. i. ii. ¶ † No. ii. ꝙ pro moleſtatiōe
iuris et iudiciali iniuſta cōpetit interdictū. ad hoc de offi. ordi.
5 cōquerēte. ¶ † No. iii. vnā nouā practicā cito expediendi iudi-
ciū pro parte poſſidētis, vt cū videt actorem agere cōtra reum
ſuper re poſſeſſa, cōtra eum incōtinenti porrigat libellum ſuper
poſſeſſorio retinēde, et petat actorē compeſci a moleſtatione: et
ſuper hoc libello, ſi probet defectū iuris agētis, obtinebit vt ſi-
6 lentiū imponat aduerſario, vt non moleſtet eū. ¶ † Not. iiii. ꝙ
petēti beneficiū obſtat exceptio ſpōtanee renūtiatiōis, maxime
ſi cōcludat ad pceſſum, vt qꝛ iurauit qđ nē ſe nō moturū: et ob-
ſtat ēt exceptio ꝙ illud teneat beneficiū incōpatibile cum iſto.
7 ¶ † No. v. practicā libelli, et ſentētie in tali poſſeſſorio: qꝛ debet
8 cōcludere ne de cetero moleſtet: † et fert ſnia per viam pcepti: qꝛ
9 precipit agēti, ne de cetero ipſum moleſtet. ¶ † No. vi. ꝙ itine-
ris arreptio ad ſedē apoſto. nō ſuſpēdit iuriſdictionē iudicis, q
10 ante cām inchoauerat. ¶ † No. vii. regulam in materia reſcri-
ptorū ꝙ ſcđe litere faciētes mētionē de primis, et primas ex-
preſſe reuocātes tollūt primas ipſo iure, et nullū reddūt pceſ-
ſum priorū a tēpore preſentatiōis ſecundarū literarum, et non
ante, etiā dato ꝙ a certo tēpore anteriori iudicibus pceſſus in-
11 hibeat, et mandet attentata reuocari. ¶ † No. ex hoc ꝙ man-
datum vt attentata reuocentur a certo tempore ante notitiam
iudicis tanquam alteri piudiciale refert ad illegitime attenta-
tū: et attentatū fore antiquarū literarū, nō ad legitime attētatū
ſm illas, qꝛ ꝙ forte attentatū cōtra formā ſecundarum quo ad
attētatū añ poſt pſentationē literarū refert ad omne attētatū,
nō ſm formā ſecūdarū: qꝛ ex tūc vr illud illegitime attētatū, ꝙ
nō ſunt ſeruate forme ſecundarū. qđ bene no. ¶ No. viii. ꝙ attē
tatum, vel retractatum vi literarum male intellectarum debeat
12 ſuo ſtatu reintegrari. ¶ † Opp. ꝙ non admittat hec impetra
tio ſuper moleſtatione ad illudendum agere volētis: qꝛ ſiunit
violēta, vt ſupplicet actorem in impetrando: vt de app. oblate.
Itē qꝛ pro tali moleſtatione non pōt agi interdicto vti poſſide-
tis, nec pōt conqueri ſe iniuriatū, cum nemini faciat iniuriā, etc.
vt. i. de elect. eccleſia. Dic ꝙ iſte litere fuerunt impetrate ſuper
interdicto vti poſſi. huic obſtat contrarium, ſed dici pōt ꝙ hic
pponebat iudicialis moleſtatio iniuſta, p qua agit vti poſſi. d.
Secus ſi agere vellet pro moleſtatiōe iuſta, vt ibi. Sic intelligo
Io. And. de proba. licet cāſ. in verbo, cōpetit. q dt ꝙ pro mole-
ſtatione iniuſta iuris nō dat interdictū retinēde. Et hoc ꝙ det
pro moleſtatiōe iniuſta, tenet Cōpo. et recitat Io. An. de reſcri.
mandatū poſt gl. vbi qrit. etiā alle. Cōpo. ff. de rei ven. l. in, q ſi.
ſi vſuſit pe. l. ſi. Idē tz Lapus ſua alle. l. vii. vbi dicit ꝙ ſola cō-
tradictio, q ſit in iudicio, ſufficit. Alleg. dictū Cōpo. et in Spe.
de act. et pe. §. ſup actio. ver ſed q pſone, etc. in prin. iii col. et Bar.
ff. de no. ope. nū. l. ſi pri⁹ l. v. opp. qđ no. ad hoc qđ not. Io. An.
de renū. ſubortā in verbo. quaſi poſſeſſionē. Vel ſcđo dt Inn.
ꝙ he litere fuerūt quaſi cōſeruatorie, que dant ad iuriū tuende,
vt cōſeruet a manifeſtis violētiis. de quo remittit ad decre. ſta-
tuimus. de offi. dele. l. vi. Vel ſm eū, hic dicebat ſe clericū illius
eccleſie, petēs ibi beneficiū. de cle. nō reſi. cōquerēte. Quiq; ergo
agit pro moleſtatiōe pterita, et futura impedienda vti poſſi. et ſi
pt, et pōt. Quiq; impetrat literas tm̄ ſup moleſtatiōe futura, p
tunet, dicēs ꝙ aduerſari⁹ intēdit ipm cōturbare, et nō darent li-
tere, et ſi qua obreptiōe trāſiret, non valerēt. ſm Hoſt. qꝛ ad futu
ras litre, etc. de reſcri. ad hoc. et c. ſi. Quiq; clerici impetrāt cōtra
illos, q receperūt alias eccl'ias, vt pueniat pri⁹. Dic ꝙ pōt. vii
q. i. ſi quis epus. et c. ſi q. de pbē. de multa. Quiq; impetrat ꝯ aliū
q in ſuo bñficio eſt ſubrogat⁹, eo viuēte, iniuſte. et pōt: vt in. c. i
de cōceſ. pben. ¶ Opp. ꝙ nō obſtet huic renūtiatio: vt. i. c. ſolli
cite. Sol. hic allegabat violētia, ibi non: qꝛ ſolū hic agebat vti
poſſid. ad impediendū moleſtationē iudicii per eū, qui ius non
13 habebat, eo ꝙ renūtiauerat. ¶ † Opp. ꝙ ad reuocandas lite-
ras primas nō ſufficiat mentio generalis. Vnde nō obſtātibus
literis ab aduerſa parte impetratis, etc. de dolo. c. ii. Sol. Sube
audiendū ꝙ ſpecialis fuit facta mētio, nō obſtantib⁹ talib⁹ li-
14 teris ad tales, et ſup talibus reb⁹ a nobis impetratis. ¶ † Op.
ꝙ debeāt retractari geſta a tēpore miſſiōis nuncii: vt. i. de app.
ſuggeſtū. et c. ad hec. Sol. Miſſio nūtii nō ſuſpēdit iuriſdictio-
nē iudicis, nec vim app. hz, qñ iter arripit, iam facta pñtatione
literarū. de app. ſuggeſtū. et fort⁹ ſi iam ceperat cognoſcere, et de
miſſiōe nūtii nihil ſciuerūt. Vñ nō impedit iuriſdictio, niſi tpe
reuocatiōis excepta ſciētia pape, et a tpe pñtatiōis: vt hic, et. i.
de off. dele. paſtoralis. §. q. Iđ ſi poſtea aliqđ fecerūt, illud reuo
cat. De hac miſſiōe Io. An remittit de app. vt debit⁹. et c. ſug-
geſtū. Procedunt ergo ꝯtra, qñ ſciunt nūtii miſſionē antequā

inciperet iudiciũ, ⁊ anteq̃ litere impetrarent. Si vero iudiciũ prius fuit ceptũ añ miſſionẽ, vel litere fuerunt impetrate prĩ, ⁊ ſciebat ſecundus impetrans ante miſſionem nuntij literas primas impetratas, tunc non impediuntur prime litere. Nec ob. quod miſſio nuntij habet vim appellationis, ⁊ ſic debet operari etiam poſt ceptum iudicium per primas: vt. ſ. c. ſuggeſtum. quia illa iura procedunt ſecundum antiqua tempora, ſecũdum que licebat appellare ſine cauſa: hodie autem non, cum oportet cauſam exprimi in appellatione: quia mittendo nuntium ſine verbis nullo modo exprimi poſſet. De quo plenius. j. de appel. vt debitus. ⁊ c. cum nimmus. ⁊ c. ſuggeſtum. ⁊ c. dilecta. ⁊ c. ad reprimendam. ⁊ ſ. de offic. ordi. Hec vera, quando conſtat euidenter primas literas per ſecundas reuocatas: vbi autem eſt dubium: tunc poſt receptionem literarum non debet procedi per primas, niſi prius deſcirent, ⁊ diffiniretur per arbitros, que quibus preiudicarent, ſecundum tenorem decret. de reſcrip. paſtoralis. ⁊ c. cum contingat. Quod eſt notandum, vt non ſolum tenor dicte decret. ſit ſeruandus, quando diuerſe litere ad diuerſos iudices impetrantur, ſed quando ad eoſdẽ. Alij tamen hoc negant. quod non ſit ſeruanda forma illius decre. Et hoc credo: q2 non poteſt proportionari verbis illius decre. cum exigant conuentionem inter iudices: ſed ipſi ex regula antiqua, quia poſſunt cognoſcere que ⁊ qualis eſt, an ſit ſua iuriſdictio, poterunt hoc decidere, an ſecunde reuocẽt primas, an non: niſi forte iudices inter ſe variarent, quo caſu equum eſſet ire ad arbitros, ne arcteantur iterato ire ad papam: ſed melius eſt quod tunc eatur ad papam: vt eſt caſus de offic. delega.

15 ſane. ¶ † Oppo. quod ſecunde litere reuocent primas, ⁊ proceſſum reddant nullum a tempore date. de ele. innotuit. de preben. inter cetera. ⁊ de deſpon. impub. ad diſſoluendum. ⁊ in. c. j. de conceſ. preben. lib. vi. in. §. adiciebatur. ⁊ §. ſequen. Hoſtien. limitat hanc decre. procedere, niſi adiecta ſit clauſula, per quã quicquid a tempore date literarum actum eſt, reuocetur in irritum, ⁊ inane: vt in. d. decre. Hoſtien. Sed hoc videtur contra iſtum tex. quia hic fuit hec clauſula, vt patet ibi: ſi quid immutatum eſſet. ⁊ ibi: poſtquam idem nuntius: q2 ſaltem ſecundum hoc debuiſſet fieri reuocatio ad tempore tranſmiſſionis nũtij. Poteſt dici primo quod non reuocabat papa, vel decernebat irritum, ſed mandabat iudicibus vt irritarent: ideo expectatur preſentatio literarum. Vel dicit, ⁊ hoc plus placet, quia aliud eſt ſimpliciter decernere nullũ a tempore date, quo caſu omne attentatum reuocatur. Aliud eſt decernere nullum, vel mandari irritari quicquid attentatum eſt a tempore miſſionis nuntij: quia illa debent intelligi vt irritentur ſecundum naturam miſſionis, ⁊ ſecundum quod interius arreptio, vel miſſio de iure irritant. ſcilicet quando eſt facta ante notitiam literarum, ⁊ ante iudicium ceptum: quod hic non erat. Expectatur ergo preſentatio reuocationis, ex quo ignorarunt iudices miſſionem nuntij, vel facta fuit miſſio poſt notitiam primarum literarũ,

16 vel poſt ceptum iudicium. ¶ † Oppo. quod non poſſint delegati reuocare ſententiam latam quantumcunq; poſt preſentationem literarum: quia bene vel male ſunt functi offic. de offic. delega. in literis. Sol. Intellige quod reuocabunt authoritate iſtarum literarum, que nunc ſcribuntur, non authoritate antiquarum. de quo. j. de accu. qualiter. j. Fuerũt enim hec tria paria literarum. Prime ad London. epiſcopum, ⁊ archid. Clien. ⁊ ipſi ſententiauerunt. Secunde ad Wigoren. epiſcopum, ⁊ archid. Tertie ad eoſdem. ¶ Quero qualis fuerit forma ſecundarum literarum. Dic ſecundum Inno. quod potuit eſſe quod non audirentur teſtes aduerſarij, cum hoc eſſet ꝙ fuiſſet ſpoliatus, ⁊ renuntiauerit tempore ſpoliationis: ſed non profuit hic: quia fuerat falſum, vel quia de ſpoliatione non fuit exceptum ante litis conteſta. vel fuerat contumax, vnde non poterat ſe proceſſui opponere, nec appellare. ij. queſtio. vi. ſunt quorum. Vel ſecundum eum, fuit forma, que ſequitur, quod non obſtantibus, ⁊c. Sed huic contradicit finis, ex quo apparet quod habuerũt certum ordinem. Sed poteſt illud intelligi de hoc ſolo quod reuocetur, ⁊c. vt ſequitur, ſecundum Innocen.

17 † Querit gloſ. j. an ſufficiat probare alterum iſtorum, vel quod renuntiauerit, vel quod habeat aliud beneficium. Sol. quod ſic: quia alterum ſufficit. Allegat iura. Hec vera dicit Hoſtien. iſto poſſidente. Sed eo non poſſidente, oportet quod probet duo, ſcilicet poſſidentem renuntiaſſe, ⁊ agentem ius habere agendi: alias licet per primum remoueretur, ſecũdum beneficium ſibi non adiudicaretur. de preſcript. olim. ⁊ facit qđ no. Compo. de reſcrip. mandatum. ⁊ Innocen. de re iudica. cum

18 Bertoldus. ¶ † Queritur quo iure hic agebatur. Gloſſ. quod vti poſſidetis. Doc. dicunt quod in tali interdicto vterq; agit, ⁊ vterq; impetrare poteſt, ſicut in communi diuidundo, ⁊ finiũ

19 regundorum. de proba. ex literis. ¶ † Quero de ratione quare non reuocantur geſta. Gl. aſſignat cauſas generales, ⁊ eſt clara, per que dicit hic Abb. hoc facere contra illos, qui timentes contra ſe procedi per ordinarios, ficta peregrinatione vadunt ad curiam, reportantes demum literas, de quibus hic, ⁊. j. de ele. peregri. c. vno. Nam tales litere non irritant, vt hic: quia per hoc ſolum iniuſte attentata retractari vult. ad quod. ſ. de arbit. expoſita.

20 ¶ † Oppo. ꝙ non facta mentione primarum literarum prime per ſecundas reuocentur de reſcri. ceterum. Solu. Prime reuocant: ſed retro geſta ante ſcientiam literarum non ſunt nulla. An autem, ⁊ q̃ñ reuocare incipiant, ſiue impetrentur ad inſtantiam, ſiue dẽtur proprio motu, vide Inno. ſ. de reſcri. cum contingat. de conceſ. preben. c. j. li. vi. ⁊ vide de offi. dele. ex literis. Alie ſunt clare in glo. vltima in fine. ſicut per aduentum ſucceſſoris iuriſdictio prioris expirat. ff. de offic. preſi. ſi forte. ſic vltimum rumpit primum teſtamentum. Inſti. qui. mo. teſt. infir. §. ij. Lan.

1 ¶ Spoliato petenti reſtitutionem beneficij queſtio nõ canonice inſtitutionis non obſtat.
2 Dictio Ius, quot modis ſumitur.
3 Dictio cum, quot modis ſumitur.
4 Reſcriptum per quod mandatur prouideri ſupplicanti de prebenda cum dignitate, quomodo poteſt prouideri de altera.
5 Ad poſſeſſoriũ eſſe exigitur, quem de poſſeſſione electum.
6 Spoliato detentori non datur interdictum.
7 Poſſeſſorium recuperande datur pro ſola violenta electione.
8 Ius poſſeſſorio quomodo, ⁊ quando ſufficit ſola narratio abſq; conclusione.
9 Exceptio fundata ſuper negatiua, ⁊ conſequenter poſitio, q̃ eſt probabilis, admittitur.
10 Poſſeſſorio agenti in beneficialibus non obſtat exceptio non canonice inſtitutionis.
11 Poſſeſſio eſt dubilis in beneficialibus abſq; canonica inſtitutione.
12 Dictio Prius, quid importet.
13 Spoliatus, etiam predo, reſtituitur interdicto vnde vi.
14 Predo quare non poſſit agere actione furti pro re ſibi ablata.
15 Predo ſpoliatus quare reſtituatur iure canonico.
16 Spoliatus, etiam predo, incontinenti ab eo, quem ſpoliauit, non poteſt agere poſſeſſorio.
17 Contra ſecundo ſpoliantem agens, quem ſpoliauit primo de eadem re, nunquid poſſit repelli exceptione prime ſpoliationis.
18 Vſurarius contra vſurarium non agit.
Fur contra furem agit pro re etiam furata, vbi ex delicto non cauſatur ius agendi.
19 Spoliatus predo quare poteſt reſtitui per interdictum vnde vi.
20 Si de poſſeſſione ciuiliter, ⁊ violẽtia criminaliter agatur, debet prius conſtare de poſſeſſione.
21 Actio petitorij ⁊ poſſeſſorij recuperande poteſt ſimul ab eadẽ parte accumulari.
22 Poſſeſſorio adipiſcende agenti obſtat proprietatis exceptio. Dolo facit, qui petit quod incontinenti reſtituturus eſt.
23 Poſſeſſorio recuperande agẽti quomodo obſtat exceptio dominij.
24 Spoliatus predo quibus rationibus videatur nõ poſſe agere.
Poſſeſſorio agenti in materia beneficiali que requirantur.
25 Spoliatus agẽs poſſeſſorio in materia beneficiali, debeat admitti ad probandum.
26 Spoliato agenti poſſeſſorio quando obſtet proprietatis exceptio.
27 Renuntiationis exceptio quando obſtet poſſeſſorio agenti.
28 Ad quaſi poſſeſſionem incorporalium que requirantur. 29.
30 Poſſeſſio, vel quaſi, an tota acquiratur apprehenſa parte rei.
31 Poſſeſſio, ſeu quaſi, quibus modis amittatur.
32 Poſſeſſionis, ſeu quaſi, iurium incorporalium effectus qui ſint.
33 Prelato an poſſit obijci quod non ſit prelatus.
34 Epiſcopo exiſtenti in quaſi poſſeſſione iuris beneficij, quando fieri debent ſolutiones debitorum ratione dignitatis.
35 Electio facta per exiſtẽtẽ in quaſi poſſeſſione violẽte, vel ſcale-

nden

fidei iuris dato qꝺ eis non adſit vera iuris proprietas, eſt nulla,
tamen venit caſſanda.

Fructus perceptos, ⁊ conſumptos, quos teneat poſſeſſor malefi
dei reſtituere.

In literis. Materiã huiꝰ.c.quo ad gl. Innocẽtꝰ,hic diffuſas vide in.c.fi.
ſ.de cauſa poſ. In commento tñ pro cõi curſu lec. nõ
1 omittã que hic dicunt.† Petẽta reſtitutione beneficij
queſtio nõ canonice inſtitutionis nõ ob.nec referri põt.h.d.Po
nit qſtio,ipſius rñſio,⁊ rñſionis pbatio.Partes patẽt.Scias ꝙ
Pau.de Leaz.cõmẽtauit hãc decre.⁊ ponit ſuper quolibet verbo
2 cãtilenã.Lego lrãz poſito caſu.† In.hec dictio p ſe ſumpta aliqñ
notat terminũ ad quẽ,aliqñ terminũ in q.de adul.ſignificaſti.de
prebẽ.dilectꝰ.de eta.⁊ quali.vt hi,qui.de regu.vt pfeſſores.in cle.
3 iuncta cũ.† aliqua dictione aliqñ ſumitꝭ pro valde, aliqñ p ſiue:
⁊ aliis diuerſis modis notatis in Spe. de diſp.⁊ alle.§.pter hec.
ver.olim ſup.i.deſuper.ſic ſumitꝭ.xxxj.q.i.quo de virginibꝰ.de or.
co.c.fi.de acc.ſup his.Aliqñ p vltra, vel preter.ff.de peri.⁊ cõm.
rei ven.l.habitationũ.l aut.de nup.§.ſiue aũt. Cũ.i.qn.ſic ſumitꝭ
de cõmo.c.i.C.ne ſena.vel cla.l.j.de cle.cõiug. qꝺ ad te.ff. depo.l.
Publia.C.e.ti.l.ſi qs.ff.de peti.here.l. ſi qs poſſeſſor.l fi. Aliqñ
ponitꝭ pro qꝛ.de ele.cũ in cũctis.de re.ec.nõ alie.c.fi.ff. qui ſat.co.
l.ab arbitrio.ff.de in ius vocã.l.vi.ꝺ exc.c.i.Aliqñ p: vt.ff.ꝺ mor.
infe.l.negat.l.j.§.que depoſita.ff.depoſi.Aliqñ ponitꝭ p cõme. ff.
ex qui.cau.ma.l.ab hoſtibꝰ.in prin.C.de epi.⁊ cle.cũ olim.Aliqñ
ponitꝭ.copulatiue.ff.cõm.l.ſi vt certo.§.ſi me rogaueris.ff.de vſuf.
l.j.ff.de le.j.l.Titie.§.nihil.⁊.l.ſi qs inquilinos.§.ſi ita.An aũt cõiũ
gat acceſſorie,vel eque principaliter,recitat hic Pau.verba Dyn.
ff.de fun.inſtr.l.ſicut fundũ.Dy. dicit qꝺ quo ad verbalẽ coniun
ctiõem nõ refert an dicat,ille,⁊ ille:an ille.cũ illo.quo ad mẽtalez
ſenſuz ſic.Alij dicũt qꝺ ſi dictio Cũ.ponitꝭ iter res,qrũ vna venit
acceſſorie ad aliã:tũc nõ tenetꝭ copulatiue:⁊ nõ idẽ operatꝭ,⁊ cum
vt.d.l.ſi cui.l.i.ij.⁊.iij.ac.iiij.ff.de pecu.le.Inſti.de leg.§.ancillas.
⁊.d.§.q depoſitis.de ſepul. de his qui cle. vel mon.c. inſinuante.
de prebẽ.pro illorũ.in fi.c.grauis.Si ponitꝭ inter res,qrũ vna nõ
eſt acceſſoria alteri.idez operatꝭ qꝺ copula,vt predictis iuribꝰ.ff.
de vſuf.accre.l.is,q Titio. Et hãc opi. tz Ja.de Ra.i ti.de ver.
ſig.ponens ibi cõcor.Ad hoc de re.cũ iure.de cõuer.cõiu. ex pte.
de or.co.c.ij. in prin.de ſortile.c.j. de coha.cle.e.pe.cũ fi.Ratio p
dictorũ eſt,qꝛ hec dictio Cũ,notat vnitatẽ,⁊ cõiũctionẽ rerũ,⁊ p
ſonarũ,⁊ p ꝯñs diuerſitatẽ.de his,q fi.a pla.nouit.de vi.⁊ hone.
cle.c.ij.de ꝯuer.cõiug.ad apſtcã.Ad idẽ de elec.qꝛ diligẽtia.⁊.c.
cũ in cũctis.de app.c.pe.lib.vi.Ad vtrãqꝫ partẽ facit ne ſe.vac.c.
vno.de re ſcri.ſi pp̄ter.eo.lib.Qñ aũt notat diuerſitatẽ ſimul,re
quiritꝭ vtrũqꝫ:qñ aũt venit copulatiue,nõ niſi natura negotij, vel
forma mãdati aliõ iducat.ff.de le.i.l.ſi ancillã cũ liberis.⁊.l.ſi cui.
ij.⁊.l.ſi qs inquilinos.§.ſi.ita.ff.de verb.ſig.l.triplici.ff.de ma.te.ſi
ita ſũt.ff.de vſufru.accre.l.ſi mulieri.de reſcrip.cõſtitutus. cũ ibi
4 no.† Per q videtꝭ ꝙ ſi mãdatꝭ puideri de prebẽda cũ dignitate,
altera tñ vacãte:de illa poterit puideri,⁊ erit ſub expectatiõe al
terius nõ vacãtis,ſicut ſi ſcribitꝭ copulatiue.de pben.qꝛ ſepe.li.vj.
Secus ſi vt qualitas adijcitꝭ:vt ſi dicatꝭ, Prouideas de bñficio
cũ cura, pp̄ter formã mãdati.eo.ti.cui de nõ.cũ cõcor.fm Paul.
rigorẽ.i.ſubtilitatẽ.no.Jo.l.vi.vt cõſtituerentꝭ.vbi notat differen
tiã inter rigorẽ.iuris,⁊ diſpẽſationẽ.de quo in Spe.ti.ij.in tracta
5 tu diſpẽſationis.ver.notãdũ.¶ † Not.j.adeſſe poſſeſſorẽ exigi
quẽ de poſſeſſione eiectũ.j.eo.olim.⁊.c.cũ ad ſedẽ.⁊ cũ indefinite
loquatꝭ,eſt idẽ in poſſeſſione ciuili.C.vñ vi.⁊.ff de vi,⁊ vi ar.p to
tũ.ſiue naturali.l.i.§.vñ interdictũ.⁊.§.ſi igitꝭ.ff.de vi,⁊ vi ar. Ad
hoc qꝺ hic dicit de bñficiato,ſiue teneamus ipſuz vſufructuariũ,
6 ſiue vſuariũ.† Detẽtori aũt nõ datur hoc interdictũ:⁊ an habeat
aliquod remediũ,no.gl.de dolo.cũ cõtingat.⁊ de hoc in.l.fi.C.de
preto.pig.in Spe.de primo ⁊ ſcꝺo decr.§.iam nũc de effectu.ver.
ſed nũquid miſſus.in fi.v.col.l.Neratius.ff.de cõdi.fur.Et an p
detẽtione detur canõ,aliqd in.l.manifeſtiſſimi.§ ſz cũ in ſcꝺa. C.
de fur.Et an p detẽtione detꝭ canon,reintegrãda dixi ibi, ⁊ in.c.
ſepe.j.eo.¶ Aduerte tñ ꝙ datꝭ interdictũ pro rebꝰ detẽtis acceſ
7 ſorie:vt dixi in.c.ſuper.ſ.de cau.poſ.¶ † Not.ij.ꝙ pro ſola violẽ
ta eiectione datꝭ poſſeſſoriũ recuperande. Per qꝺ patet ꝙ ſtricte
interdictũ vñ vi cõpetit pro alia iniuſta priuatione: ſed ſecundũ
8 canones latius patet.¶ † No.iij.etiã in poſſeſſorio ſufficere ſolã
narrationẽ abſqꝫ cõcluſione. Pro opi.Jo.j.q.iiij.qꝛ preſulatus.
de quo.ſ.de cau.poſ.cũ eccleſia.dixi de lit.conte.c.i. ⁊ hoc maxi
me vbi agitꝭ de iuribꝰ vt negatoria,vel cõfeſſoria:tutiꝰ tñ eſt por
rigere petitionẽ,fm Hoſti.qꝛ iuxta formam petitionis dictãda
eſt ſnia.Procedit primũ in his,in qbꝰ iudex ex officio ſupplet:
9 vt dicit Jo.de Ligna.ſ.c.j.¶ † No.iiij.ꝙ admittitꝭ exceptio fun
data ſup negatiua,⁊ cõſequẽter poſitio,maxime qñ pbabilis eſt,
vt hic.Quis aũt pbet tũc,dixi.ſ.de elec.cũ dilectus.per Jnn.de
accu.ſup his.de dolo.cũ olim.⁊ de eo,qui fur.ordines rece.inno
10 tuit.¶ † Nota quod cõtra agentẽ poſſeſſorio in bñficialibus nõ
obſtat exceptio nõ canonice inſtitutiõis:⁊ hoc, qꝛ nõ detrahit iu
ri agẽdi poſſeſſorio ſup nuda poſſeſſione.nõ ſup tituli pprietate
11 fundato.¶ † Et not.poſſibile dare poſſeſſionem in bñficialibus
abſqꝫ canonica inſtitutiõe:⁊ ſic defectꝰ pprietatis tituli vt ſepa
ratus a poſſeſſione.l.naturaliter.§.nihil.ff.de acqui.poſ.nõ impe
12 dit poſſeſſionẽ,nec effectũ a ſola poſſeſſione deriuatũ.¶ † Not.
ꝙ cõtra agentẽ poſſeſſorio lz nõ obſtet exceptio nõ canonice in
ſtitutionis quo ad impediẽdũ,vel differendũ poſſeſſoriũ,nec ad
mittatꝭ,vt cũ illo diſcutiatꝭ,ex toto tñ nõ repellitꝭ,ſi admittitꝭ dif
ferenda,⁊ diſcutienda poſſeſſorio diſcuſſo:vt ſic exceptio,q non
potuit habere finẽ repellẽdi,trahatꝭ ad finẽ impugnãdi. Ad hoc
gl.ſ.de ordi.cog.c.ij.in gl.fi. Itẽ lz nõ impediat momẽtaneã reſti
tutionẽ,impedit tñ ppetuã,⁊ irreuocabilẽ. Ad hoc.ſ.de pcurat.
ex inſinuatione.Et hoc pcedit intelligẽdo ꝙ dictio Prius , no
tet ordinẽ reſpectu eiuſdẽ inſtãne,vt ſic ſit ſenſus,vt prius de vio
lẽta eiectione in eadẽ inſtãtia agatꝭ.i.diſceptetur,quã de nõ cano
nica inſtitutione.Põt etiã notare ordinẽ reſpectu diuerſe inſtã
tie,vt ſic ſit ſenſus litere,ꝙ agi dꝫ prius de violẽta eiectione, quã
agatꝭ de canonica inſtitutione.Quaſi dicat ꝙ he queſtiones,vt
nõ cõpaſſibiles,nõ poſſunt agi in eadẽ inſtãtia:ſed priꝰ in inſtan
tia prima dꝫ poſſeſſoriũ expediri,poſtea in alia inſtãtia dꝫ agi pe
titorio Et ſic intelligit hic Pau.⁊ hic not.verbũ Agi.Dat ſimi
le.xxvij.q.i.priuſquã. ¶ Procedã hoc ordine. Primo expediã
quaſdã oppoſitiões literales.Scꝺo expediã materiã intrinſecã
capituli.Tertio veniã ad gl. Jnn.quã reducam ad aliqualẽ ordi
nẽ per modũ ſumme:⁊ in quolibet paſſu vel cõcludã veritatẽ.vel
13 pro cõcluſione alibi remittã. ¶ † Opp.primo ꝙ predo nõ admit
tatꝭ ad agẽdũ:qꝛ repellitꝭ ab agẽdo actiõe ad exhibendũ.ff.ad ex
hib.l.hac actiõe.§.ſi metũ. Nõ agit edicto,ne vis fiat ei.ff.ne vis
fi.ei.l.j.§.hec verba. Itẽ nõ agit furti.ff.de fur.l.itaqꝫ fullo. Sol.
His actionibus nõ agit,vt ibi:ſz interdicto vñ vi,qꝺ fundatꝭ ſup
14 ſola poſſeſſione bene agit,vt hic.† Laborat hic Jo. An. ad aſſi
gnãdã diuerſitatis rationẽ,quare nõ agit furti, ⁊ agit interdicto.
Prima ratio aſſignatꝭ hic pp̄ter frequẽtiã delicti furti,que ceſſat
in ſpoliatione:qꝛ qs facilius inuitatꝭ ad furãdũ,ꝙ ad inuadẽdũ.
ff.de pac.ſi vnꝰ.§.pacta.pſuaſiua eſt:⁊ ſi odiũ delicti deberet hoc
operari,attẽdi deberet etiã in iterdicto:qꝛ ex eo plura mala ſequũ
tur,ꝙ ex furto,vt l.qñ multa.C.ad legẽ Juliã de vi pub. Secũ
da,qꝛ a fure potuit fur cauere:ideo cũ habeat delictũ furãtis ſe
cũdo annexã culpã primi,nõ agit primꝰ:ſed nõ põt predo ſibi p
cauere a violẽto:⁊ ſic nõ hꝫ delictũ annexã culpã agere volentis.
Nõ placet,qꝛ dolꝰ ſcꝺo furantis preponderare dꝫ culpe p.imi:vt
l.ſi obſtetrix.ff.ad legẽ Aqui. Tertio ratio,qꝛ actio furti iſamat:
ideo furi nõ datꝭ.ff.de his,q no.infa.l.furti. Interdictũ non.ff.de
vi,⁊ vi ar.l.neqꝫ vñ vi. Quarta ratio,qꝛ niſi interdictũ daretur p
doni,delictũ vltimo ſpoliantis remaneret impunitũ, cũ primo
ſpoliatus cõtra vltimo ſpoliatum agere non poſſit,vt ibi no.ſed
dñs rei põt agere cõtra furem,licet immediate fur nõ agat:⁊ hoc
qꝛ ⁊ primus ⁊ vltimus ſibi furtũ facit,cũ vterqꝫ eo inuito cõtre
ctet. Inſti.de obli.que ex quaſi deli.§.furtũ. Eſt tñ caſus,in quo
agit fur de equitate.ff.de fur.l.qui vas.§.ſi ego.vt ſi tibi poliẽda
dederim veſtimẽta,tu illa Titio accommodaueris, ⁊ titio furto
ſubtracta ſint,agis furti.lz fur ſis alteri cõmodãdo ſine mea volũ
tate. Hec ratio nõ pcederet ſcꝺm ius noſtrũ:qꝛ ⁊ ꝯ iſtũ agi poſſet
per dñm cõdictione ex decre.ſepe. Sl.laborat in ſoluẽdo,ꝯ.l.i.§.
qui vi a me.ff.de vi,⁊ vi ar . ⁊ in illa.l.itaqꝫ ſi illo. ⁊ ponit pdictas
ſolutiões,⁊ ponit aliã cõnẽ.⁊ hec ſit qnta,qꝛ agẽs interdicto agit
de delicto in ſe,nõ a ſe cõmiſſo: ſed agẽs furti agit de delicto a ſe
cõmiſſo. Quaſi dicat,ſꝫ Bar.delictũ violẽtie cõmittitꝭ in pſonã:
predo deliqt in pſonã,nõ circa eẽ,merito agit:ſed furtũ cõmittitꝭ
circa rẽ ab vtroqꝫ. Ideo fur ꝯ ſcꝺm furẽ nõ agit furti,ne eo reſpe
ctu agat,quo reſpectu deliqt. Et p hoc patet ꝙ delictũ violentie
dicitꝭ in pſonali.de quo remittit in.l.licitatio.§.qꝺ illicite.ff.de pu
bli. Ratio nõ placet Bar. qꝛ cõcluderet violentatũ poſſe agere
ꝯtra ſcꝺm violentãtẽ,dato ꝙ prius alſ poſſ violentiã cõmiſiſſet
de re,p qua agit:qꝺ eſt ꝯ.l.j.§.⁊ generaliter.ff.vi bo.rap. qꝛ ſicut
nõ agit furti fur contra furẽ,ita nec vi bonorum raptorũ raptor
cõtra ſcꝺm raptorẽ. Dicit ergo,fur nõ agit furti ꝯ fureꝫ: qꝛ actio
furti fundatꝭ ſup intereſſe:ſed furis nõ põt intereſſe,niſi qꝛ furtũ
fecit,⁊ furti alteri tenetꝭ;fundaretꝭ ergo ius agẽdi ſuper delicto im
mediate.repellitꝭ ne ex improbitate actionẽ cõſequatꝭ. Predo aũt
agendo vñ vi cauſat ius agẽdi ſup poſſeſſione,quã hꝫ:⁊ licet illã
habeat iniuſte,nõ cogitꝭ immediate agere ex ſua improbitate. vel
illã detegere agendo:nõ dicit em̄,qꝛ vi predo poſſideo:ſed qꝛ poſ
ſedi,⁊ ſpoliatus ſum. Fur aũt agẽdo furti cogetꝭ dicere, Ago fur
ti:qꝛ intereſt,cũ alteri teneãr furti:alſ furtũ. Idẽ ſi violẽtus poſ
ſeſſor agat cõtra ſecũdo ſpoliãtem vi bonorũ raptorũ:qꝛ fundat
ius agẽdi ſup intereſſe,in illa actione repellitꝭ:vt.d.§. ⁊ generali
ter. Per hoc patet ꝙ ſi nauta ſubtrahit rẽ poſitã in naui,⁊ illa
poſtea ſibi ſubtrahatꝭ,qꝛ cogitꝭ agẽdo dicere qꝺ tenetꝭ furti , furti
agere nõ põt.l.ſed ⁊ ipſe.ff.nau.cau.ſta. Per hec patet,ſi depoſi

tarius doloſe verſatur circa rẽ,agat ↄ̃ furẽ:q2 nõ agit niſi reſpe
ctu intereſſe:q2 teneť ex dolo,furti agere nõ põt.ff.depoſi.l.j.§.is
apud.Secus ſi ex lata culpa conueniret,⁊ ageret furti,vbi venit
dolus tñ.l.i.ff.de fur.vt no.Jaco.de Are.in dicto.§.is apud.
ad hoc.l.i.§.⁊ generaliter.preallega.Per hoc patet ꝙ ſi fullo cõ
modat veſtes,que ſunt ſubſcripte cõmodatario:q2 ius agẽdi fun
dat,q2 ſua intereſt.cũ teneať ex cõducto,ſi res nõ reſtituat:⁊ ſic nõ
fundet ius agẽdi ex eo,q2 furtũ cõmiſit cõmodãdo,qȝ agit:vt
l.q vas.§.ſi ego.alias ago.ff.de fur.Per hoc patet ꝙ ſi fur cõtra
furẽ velit agere triticaria ratiõe ſolius poſſeſſiõis,q2 fundat ius
agendi ſuper poſſeſſione,⁊ non ſuper delicto,qȝ agere poteſt:vt
no.in dicta.l.itaqȝ fullo.⁊.l.ſi.C.de fur.per Cy.ad hoc.l.inficiẽdo.
15 §.infans.¶ † Oppo.ſecundo ꝙ predoni non debet fieri reſtitu
tio,ſaltẽ de equitate canonica:q2 tenenti cum peccato non debet
fieri reſtitutio:vt.j.eo.literas.⁊ q2 ius canonicum nõ debet nutri
re peccatũ.de reſcrip.c.ſi.de cõſue.c.ſi.⁊ in regula,poſſeſſor.de re
gulis iuris.li.vj.Dicit Pan.ꝙ hoc facit ius nõ in fauorem ſpo
liati,ſed in odium violenti.Hec non ſatiſfacit:q2 odium alterius
non excuſat peccatũ meũ.Dic ergo,⁊ eſt de mente litere,ꝙ in
ſpecta naturali equitate,predo nõ eſſet reſtituendus:ſed ſecũdũ
rigorẽ bene reſtituiť,vt hic.Et ſi dicas quare ius nõ amplectitur
equitatẽ:Reſpondeo,ius canonicum inquantũ eſt penitentialis
fori,ſemper amplectiť equitatem contra rigorem:ſed inquantum
eſt contentioſi,amplectiť rigorem,quando non detegitur euidẽs
peccatũ.Unde agentem poſſeſſorio admittit,licet predo ſit:q2
non admittit ad diſcutiendũ hoc,an ſit predo:ſed ſi conſtaret,
eũ eſſe predonẽ,bene repelleret:quia iam detectum foret peccatũ:
vt patebit.j.Intelligenda eſt ergo litera,etiam predo reſtituen
dus eſt,id eſt,qui vere eſt predo,⁊ predo allegatur,eſt reſtituẽdus
ante,quã hoc ſit detectũ:nec ad hoc detegendũ quis admittitur
16 ante reſtitutionẽ.¶ † Oppo.tertio ꝙ predo non agat poſſeſſo
rio.l.iij.§.cum igitur.ff.de vi,⁊ vi arma.j.eo.cũ olim.Dic alium
ſpoliãs a tertio ſpoliatus agit poſſeſſorio,vt hic:ſȝ ſi is,quẽ ſpo
liaui,me ſpoliat incõtinẽti,nõ ago,quia licet:vnde non ago.Si
me ſpoliat ex interuallo,poſſum agere poſſeſſorio:q2 oportet ꝙ
vltima ſpoliatio purgetur.ff.de vi,⁊ vi arma.l.ſi colonus.l.cũ fun
dus.Nõ obſtat.ff.qȝ vi,aut clam.l.ſi alius.§.belliſſime.q2 ibi agi
tur interdicto alio,ſcȝ qȝ vi,aut clã.Et ſic reſpõdeť ad.l.partus.
§.queri põt.quia loquitur in actionibus cõpetentibus ad inter
eſſe,qȝ ceſſat:ideo non agũt.Per que dicunt quod ſi cogo debi
torem meum ad ſoluẽdũ mihi,nõ poteſt agere quod metus cau
17 ſa,q2 ſua non intereſt:vt.j.eodem tit.l.j.§.ſi.† Nunquid aũt agẽs
contra ſecundo ſpoliantẽ,quem ſpoliauit primo eadem re,poſſit
repelli exceptione prime ſpoliationis.Quod videtur,per.§.bel
liſſime.Poſt.contra:vt no.ſ.de ordi.cogni.c.ſi.quia oportet ꝙ
18 purgetur ſecũda ſpoliatio:ideo non admittiť exceptio.¶ † Op
po.quarto ꝙ nõ agat fur contra furem:q2 nõ agit vſurarius cõ
tra vſurarium.de vſuris.c.q2 fruſtra.Sol.Dicit Vinc.hoc eſt ge
nerale,illud ſpeciale in odiũ criminis.Ideo delinquẽs cõtra de
linquentem nõ repellitur ab agendo,vbi ex delicto nõ cauſat ius
19 agendi,niſi vbi apparet expreſſum.Et hec eſt vera ſolo.¶ † Op
po.quinto ꝙ non agatur,maxime pro iure incorporali per pdo
nẽ:q2 vt agere poſſit oportet ꝙ vtatur vt pro iure ſuo:aliaſ non
põt habere poſſeſſionem.ff.de iti.actuqȝ pri.l.ſi.⁊.l.j.§.Ariſto.ff.
de aqua quoti.⁊ eſti.Soln.Dicit Pon.ſolutionẽ patere ex ſcri
ptis p Inn.ſ.de cã poſſeſ.cũ eccleſia Sutrina.Quo ad habitum
poſſeſſionis ſufficit ꝙ intẽdit vti vt pro iure ſuo,licet nõ credat,
ſed ſciat ſe ius nõ habere quo ad hoc vt illis interdictis agať ad
tuendũ vſum,que ſunt retinende,oportet ꝙ vtať vt pro iure ſuo,
ita ꝙ non ſit clandeſtinus,violentus,aut precarius poſſeſſor,vt
ibi,⁊.l.j.in ſi.ff.vti poſſid.qȝ ad partũ,alias actum poſſeſſorũ re
cuperande,etiã predo vtens vt pro iure ſuo,lȝ ius nõ habeat,au
ditur,dum tamẽ hec nõ conſtet,vt hic,⁊ dixi ſupra.Idẽ eſſet etiã
in interdictis ad tuendũ,inquantũ ageret cõtra tertiũ,a quo nõ
habet vitioſe,vt not.in dicto.c.cum eccleſia.per dictam.l.j.in fin.
20 ¶ † Opp.cum gl.j.ꝙ primo agatur de poſſeſſione,quã de vio
lentia:⁊ ſic ſimul agi nõ poſſit de violentia electione.C.de appel,
l.prima.Soln.Si agitur,⁊ in dubium reuocatur tam de poſſeſ
ſione quis poſſiderit,quã de violentia,prius diſcuti oportet que
ſtionẽ poſſeſſionis,quã violentie:quia de violentia conſtare non
poteſt,niſi conſtet de poſſeſſione.Item dicit Hofre.ſi agatur de
crimine violẽtie criminaliter,⁊ de poſſeſſiõe ciuiliter.Ad hoc.ff.
ad legẽ Iul.de vi pub.l.q cetu.⁊ ſic alio modo poteſt illa lex intel
ligi,ſcȝ.l.prima.C.de appell.Sed ſi de poſſeſſione,⁊ proprietate
prius diſcutitur queſtio poſſeſſionis,propter priuilegiũ poſſeſſo
21 rũ,vt hic.¶ † Oppo.quod poſſit vtrunqȝ ſimul accumulari poſ
ſeſſoriũ ⁊ petitoriũ,vt.ſ.de cauſa poſſeſ.Ad vltimum dic,ſi accu
mulẽtur a diuerſa parte,ſiue per viã agendi,ſiue proprietas per
viam excipiendi,prius agitur de poſſeſſione violẽta,vt hic,ppter
priuilegiũ poſſeſſorũ.Si accumulenť ab eadẽ parte poſſunt accu
mulari ⁊ poſſeſſorium ⁊ petitoriũ,vbi agitur recuperãde:ſecus ſi

agiť retinẽde:q2 nõ poſſunt:cũ ratio naturalis ſuadeat vt alter
poſſideat,⁊ ab altero poſſidente petať:de quo dic vt.d.c.paſtora
22 lis.ſ.c.cũ dilectus.¶ † Opp.ꝙ agenti poſſeſſorio obſtet propri
tatis exceptio:q2 dolo facit,qui petit,qȝ in inſtãti eſt reſtituturus.
ff.de exce.doli.l.dolus.Sol.illa pcedit in petitorio.In poſſeſſo
rio autẽ recuperãde non habet locũ:q2 ſpoliatus ante omnia eſt
reſtituendus:⁊ ſic ppter priuilegium poſſeſſorũ in adipiſcẽde ha
bet locum,ſi ſtatim offerať probatio:vt.ſ.ca.j.⁊ no.in.l.iij.§.ibi
dem.ff.ad exhibẽ.⁊ no.gl.j.de reſtit.ſpoliato.l.literas.Et hoc ve
rum in vera violentia:ſecus in quaſi violentia,de qua.C.vnde vi.
cum querebatur.quia tunc obſtat exceptio,vt ibi no.gl.⁊ Bart.
in.l.ſi de vi.ff.de iudi.In retinende autem ad huc nõ hȝ locum:
quia agens retinende nil petit ab alio,qȝ reſtituturus ſit:ſed pe
tit ne moleſteť,ſaluo niſi ageret pro turbatione ciuilis,ex retẽtio
ne naturalis:vt.l.clã poſſidere.§.qui ad nũdinas.per gl.ff.de acq.
poſ.⁊ not.de probatio.l.ȝ cauſam.quo caſu quia non poteſt deſice
re moleſtatio,niſi naturalis reſtituatur,⁊ ſic aliqd petit ſubiacẽs
reſtitutioni,obſtabit exceptio,Dolo facis:dũmodo q opponit
ſe incontinẽti offerat probaturũ.Inquantum dixi exceptionem
admitti:hoc verũ,ſi opponẽs ſic opponat ꝙ excludat proprieta
tem ab agente,⁊ fundet eius intentum in proprietate,qui oppo
nit,tunc eſſet reſtituturus.ſecus ſi tantum opponat defectũ pro
prietatis:q2 illi tunc nõ eſt reſtituturus,ſed alteri:⁊ exceptio,Do
lo facis,nõ hȝ locum,niſi quando quis eſt reſtituturus excipiẽ
ti.ſecus ſi tertio.ff.ſol.matri.l.ſi ſocer.§.Luctus.⁊ no.Dy.in regu
la,dolo.ff.de regu.iur.lib.vj.Et cũ hac limitatione intelligo Dy.
ibi inquãtũ dicit indiſtincte obſtare exceptionẽ,Dolo facis,agẽ
ti retinẽde:de qua poſt Cal.in.c.cũ dilectus.de cã poſſeſ.Et hoc
ponit Butri.in.l.finali ff.de iudi.Sic dȝ intelligi dictũ Hofre.
23 hic,⁊ ſupra de offi.dele.venerabili.¶ † Opp.ꝙ agenti poſſeſſo
rio recuperãde obſtet exceptio dominij,vt patet.ff.depo.l.bona
fides.So.Quãdoqȝ exceptio dominij opponiť a ſpoliãte:⁊ non
obſtat exceptio,vt hic.Qñqȝ opponitur a tertio,⁊ obſtat,vt ibi:
q2 poſſeſſoriũ obtinet priuilegium cõtra ſpoliantem tantum.qȝ
no.Hec dic vera,quãdo ius tertij eſt ſeparatũ a iure ſpoliãtis:ſe
cus ſi ita cõnexũ ꝙ nõ poſſit opponi,quin inferat commodum
ſpolianti.Ideo cõtra mulierem poſſeſſorio repetende virũ nõ po
teſt tertia mulier opponere de proprietate matrimonij cũ marito
etiã ſi incontinenti ſe offerat probaturã:q2 per hoc iuuaret ma
ritum ſpoliantẽ:vt no.Inn.de ſpõ.veniẽs.Per hoc dicũt dñi de
Rota,ſua cõcluſione.cxliij.ꝙ contra agentẽ poſſeſſorio contra
Titiũ ſe poteſt opponere Caius,⁊ agere petitorio:q2 priuilegiũ
vt ſileat petitorium,fundať ſuper odio ſpoliãtis,⁊ non extendi
tur ad tertiũ:ſicut ⁊ in ſpoliationis exceptione,que nõ opponiť
contra tertiũ agentem.de reſtitu.ſpolia.frequens.lib.vj.alle.c.ſi.
de ordi.cogni.de cau.poſ.cle.vnica.Idem tenẽt latius diſputan
do ſua cõcluſione.cccclxxvij.q2 peccata ſuos debẽt tenere autho
res.C.de penis.l.ſancimus.de his,que ſi.a ma.par.cap.q ſunt.cũ
ſimil.Non obſtat de reſtitu.ſpolia olim.vbi põt opponi de ſpolia
tione facta a tertio:q2 ibi non opponitur pceſſui,ſed executioni,
ſcdm Archidia.in dicto.c.ſi quis.Vel ibi nõ eſt exceptio ſpolia
tionis,ſed inopie.Unde ſpoliatio cõcludẽs inopiã,bene prodeſt
quo ad tertiũ,ſed nõ alia ſimplex:que exceptio cõcludẽs inopiã
cauſari poſſet etiã aliunde,quã a ſpoliatione,ſicut in naufragio,
24 ⁊ incẽdio.¶ † Opp.⁊ aduerte hic,q2 intro ad intellectũ cap.vi
detur ꝙ predo nõ agat poſſeſſorio in beneficiali:⁊ ſic ei obſtet ex
ceptio non canonice inſtitutionis.Patet,q2 beneficium nõ põt
haberi,nec poſſideri abſqȝ canonica inſtitutione.de inſti.ex fre
quẽtibus.in regula.j.de regulis iuris.lib.vj.ergo ceſſante canoni
ca inſtitutione ceſſat poſſeſſio:nõ dať ergo poſſeſſoriũ.Itẽ ſicut
libero homini vt poſſideatur reſiſtit ius,ideo in ipſo nõ dať poſ
ſeſſio abſqȝ titulo:ita beneficium vt poſſideatur reſiſtit ius abſqȝ
canonica inſtitutione.Nõ datur ergo poſſeſſoriũ,niſi oſtendať ti
tulus,q2 nõ datur poſſeſſio.ad hoc.j.c.ex parte.Patet tertio,q2
in matrimonio carnali non dať poſſeſſorium,niſi pbetur titulus
matrimonij:ergo nõ datur poſſeſſoriũ in matrimonio ſpirituali,
niſi probetur titulus.Patet primum.j.c.ex parte.⁊ quod ibi no.
Sũt ergo hic poſſeſſoria miſte nature,in quibus abſqȝ titulo nõ
concluditur poſſeſſio,nec datur poſſeſſorium:vt in ſimili in.l.iij.
§.qdam.ff.de interdic.Reperiunť varia dicta.Quidã dicunt,vt
Bonagin.Aretin⁹,vt recitat Archidi.de eo,qui mit.in poſ.cũ,
qui.lib.vj.ꝙ oportet agentem poſſeſſorio recuperãde in bñficiali
aliqd oſtendere de titulo,alias repellitur:q2 poſſeſſionem nõ cõ
cludit abſqȝ titulo.Ad hoc allegat.iij.q.j.§.patet.de eo,q mit.in
poſ.c.eũ,qui.lib.vj.xxiij.q.ij.q2 vero.de cõſec.diſt.iij.qui in ma
ternis.hoc eſt cõtra iſtũ textum,⁊.c.cum ſup.ſ.tit.j.vbi predo re
ſtituitur.Jano.dicit hoc nõ exigi quod pbetur titulus.⁊ in hoc
eſt cautius agendo poſſeſſorio:q2 non cogitur oſtendere titulum,
vbi ſi ageret petitorio,aggrauaretur ad illum oſtendendũ:opor
tet tamen ꝙ oſtendat ſe cõfirmatum,vel ſuperioris authoritate
ingreſſum poſſeſſionẽ,vel eius,ad quẽ ex officio ptinet dare ad
miniſtra

adminiſtrationem, vel poſſeſſionem per inſtallationē, vel aliū modum cōſuetudinarium, vel etiam per patiētiā, ⁊ ſciētiam: vt hic ⁊ .ſ. eo. ex parte. ⁊ no. ſ. de poſtu. prela. bone. ij. Hāc opin. ſequitur Arch. de eo, qui mit. in poſſeſ. c. cum, qui. lib. vi. ⁊ allegat pro caſu. c. cum ſuper. ſ. de cā poſ. qui eſt bonus tex. in materia. In alia parte gl. in verſi. iuris autem canonicalis. dicit ꝙ illius acquirit quaſi poſſeſſio, ſi generaliter vtatur, patientibus illis, qui poſſident. Alleg. ff. de ſerui. quoties. Ipſe etiam Inn. de poſtu. bone. ij. in gl. magna. ver. ⁊ hoc dicemus. ibi aliqs videt. dicit qđ quo ad habitū poſſeſſiōis nō exigitur ſuperioris authoritas: ſꝫ quo ad habitum poſſeſſionis nō euidēter iniuſte exigitur ſaltem patientia habētis poteſtatem inſtituēdi. Nam nō exigitur hoc vt probetur iuſta, ſed exigitur vt nō cōcludatur euidenter iniuſta. ⁊ dicit qđ talis ſic euidenter iniuſta nō parit poſſeſſoriū. Idē Inn. in. c. ex parte. ſ. eod. dicit qđ poſſeſſionem iuris canonicalis quis cōcludere pōt, eo qđ aliquē actum exercuit proportionabilem tantū beneficiatis, ⁊ nō alteri, qui actus reperiri pōt, ⁊ etiā in iure canonicali, ⁊ in aliis, puta intereſſe electiōibus, cōmunibus tractatib⁹, ⁊ prebēdam recipere. Sec⁹ ſi actus eſſet pmiſcuus ad alios. de elec. cū cauſam. de regula. c. ij. Et hoc dicit ſibi pl⁹ placere, quā illud qđ notat hic. Gl in clemen. j. de cauſa poſſeſ. in verbo, ſoluꝫ. per illud verbum arguit qđ cum poſſit beneficiat⁹ ſuſpendere petitoriū in ſolo poſſeſſorio procedēdo, videtur qđ poſſeſſorio agēs nō habeat iuſtificare poſſeſſionem. nec pbare titulū. alle. hoc. c. ſed dicit volēs ſe defendere: dic qđ aliud eſt intētare petitorium, aliud iuſtificare poſſeſſionem ex titulo. alle. qđ dicit de cauſa matrimoniali. ſ. e. ex parte. ad hoc. c. ad decimas. lib. vi. qꝛ poſſidenti ius reſiſtit. Primum tamen tenet ibi Gēn. alleg. de reſti. ſpo. ſepe. de poſtula. prela. bone. ij. Ioan. And. in addi. Spe. in tit. de reſti. ſpo. dicit referre an agatur de acquirenda quaſi poſſeſ. prelature, vel alteri⁹ beneficij a canōicatu: ⁊ exigit authoritas, vel patiētia ordinarij collatoris. ſic ſaluat dictum Inn. hic, ⁊. c. bone. ij. de poſtu. prela. Si agitur de habenda quaſi poſſeſſione canonicatus, etiā ad finem agēdi poſſeſſorio, vel alterius beneficij in cōgregatione: dicit qđ altero de trib⁹ modis cōcludit quaſi poſſeſſionem. Primo exercēdo aliquos act⁹ tātum canonico proportionabiles ſicut intereſſe electiōib⁹, tractib⁹ cōmunibus, ⁊ prebendam recipere, ſtallū in choro habere, vel domum habere ſolis canonicis cōſuetā de quibus de preben. dilecto. Secundo ſufficit qđ actus pmiſcuos exercuerit proportiōabiles canonicis, ⁊ aliis, dum tamē exercuerit vt canonicus. Tertio modo, ſi videtur, reputat, ⁊ tenet pro canonico. Allegat no. per Spe. in titu. de teſti. §. nūc videndū in materia articulorū: quam ibi ſcripſi in ver. multum etiam. Habet cōmunis concluſio modernorū poſſeſſionē in beneficialibus nō cōcludi aptā ad partū poſſeſſorij. niſi ex titulo aliquali coloretur. Et hoc tenuit Bel. in cle. j. de cauſa poſ. ⁊ ſic dicit cautū ſeruare per regulam. j. de regu. iuris. ⁊ hoc tenuit etiā Pau. de Liaꝫ. in dicta clemē. hoc tenēt dñi de Rota, ſua cōclu. cclj. ⁊ Abb. Io. An. ⁊ Pau. in locis preallega. licet recitēt quēdā Nicol. Cremoñ. tenuiſſe cōtrariū ſua cōcluſione. ccclxxxv. per hoc cap. Idē dicit in ſua cōcluſione. cccci. ⁊ ccccxiij. Idē Spe. in titu. de teſti. §. nūc videndū. ver. ſed pone. alleg. iij. q. j. §. patet. Lapus de Caſti. ſua alleg. xxv. tꝫ ꝙ ad petitionē rei cōuenti nō eſt neceſſe ꝙ oſtendat titulū vel colorē poſſidendi ante reſtitutionē, nec ſpoliās de hoc pōt queſtionē referre, ſed ex officio iudicis ſic: qꝛ antequā reſtituat, ꝺꝫ ſe titulo informare: ⁊ ſi de titulo legitime cōſtet, vel ſaltē per pbabiles pſumptiones, debet eū reſtituere: ſi nō cōſtat, eū nō reſtituit. Per que dicit ꝙ ſi opponatur ꝙ beneficiū eſt reſeruatū, iudex ex officio de hoc cognoſcere hꝫ antequā reſtituat. Et ſic dicit ſe viua voce audiuiſſe a Io. Cal. in decre. ex parte. j. e. ⁊ dicit ꝙ hoc firmabat pro cōcluſiōe vera. De hoc etiā aliquid tangit idē ad literā ſua cōcluſiōe. liij. ad fin. ⁊ dicit ꝙ honeſta, ⁊ iuridica eſt cōcluſio, ⁊ ꝙ ſic practicaret, idē cōcludens cōcluſiōe. xxxi. Ibi tamen ſentire videt ꝙ ex longa poſſeſſione ſatis coloret poſſeſſio, vt agere poſſit. Ad qđ facit qđ no. Inn de reſtit. in inte. c. ij. in gl. per monachos. Hec ſunt, q̄ ſcripta reperio. Ad huius euidētiam premitto ꝙ iꝫ nuda poſſeſſio pariat poſſeſſoriū regulariter: hoc eſt planum, quādo eſt iuſta, ⁊ quādo eſt dubiū an ſit iuſta. quando autē eſt euidenter iniuſta, nō parit poſſeſſoriū. no. Inn. ſ. de poſtula. prela. bone. qđ dictū recitaui ſupra. Idem no. de cā poſ. cum eccleſia. in verbo, aſſuiſſe. in prin. ad hoc de reſtitu. ſpolia. ad decimas. lib. vi. de preſcrip. c. j. Ad propoſitū tamē in hac materia ſic videt concludendum, ſi agitur de habenda poſſeſſione corporaliū rerū bñficij, tenēdo ꝙ poſſideat vere poſſeſſiōes bñficij: qđ an ſit verū, tāgā. j. Dic ꝙ ſi ille vacātes ſint ſtatiꝫ ipſo ingreſſo poſſeſſionē acquirit abſqꝫ tit. Et ſi ab alio cuſtodiant, ſufficit ꝙ incumbat animus cuſtodis. Ad hoc vt ex. bñ. c. j. in ſi. xij. q. ij. nō liceat. Et ſi nō appareat qs alius ſit cuſtos, in dubio eſt eps. vide de of. or. cū nos. de inſti. cū veniſſent. Verba ſunt Inn. de poſt. prel. bone. j. in gl. magna. ad ſi. Si intēdit habere quaſi poſſeſſionē reſpectu tituli, quā ſolū, vt puto, de iure hꝫ reſpectu iuris adminiſtrādi, vt dicā. j. tunc dico ꝙ eam non poteſt habere abſqꝫ ſcientia, ⁊ patientia eius, a quo pendet ius transferre: qꝛ hec eſt impropria poſſeſſio, que haberi non pōt niſi per patientiam. l. ij. §. dare. ff. de vſufru. l. quoties. de ſeruitu. ⁊ not. ſ. de cā poſ. cum eccleſia. de offi. ordi. cōquerente. cū ſimi. Et ſic opi. Inno. hic, ⁊ in. c. bone in glo. magna. verſi. itē dicimus. eſt vera. Ad habitum ergo poſſeſſionis nō exigitur alius titulus expreſſus, ſed ſufficit alius titulus putatiuus ex ſola patientia, nec in canonicatu puto ſufficere ſciētiā, ⁊ patientiā canonicorū, niſi qñ ab eis pendet poteſtas cōferendi, vel poſſeſſionē transferendi: ⁊ hoc inquātū agitur de acquiſitione poſſeſſionis alicuius particularis iuris, qđ transferre pēdet a ptāte canonicor, ſ illo ſufficeret patiētia canonicor, vt in ptāte eligēdi, vel itereſſendi caplo, vel choro, ⁊ in ſilibus. ſ. e. cū eccl'ia. de ele. Cumana. ⁊ in. c. Geneſi. de poſt. pla. bone. ij. Si vltra hoc intendit ſinis poſſeſſorij recuperāde, ſi cōſtat ex patiente ſuperiore, hꝫ ingreſſum: licet hoc ſufficiat ad poſſeſſionē, nō ſufficit ad partū poſſeſſorij, ſcđm ſtyliū curie: quia oportet aliter poſſeſſionē colorare: qꝛ eo ꝙ non appareat authoritas ſuperioris, hic eſt euidenter iniuſtus poſſeſſor, cui nō competit poſſeſſoriū: niſi forte aliquē actū expreſſum feciſſet, p quā approbaſſet, vt admittendo ad oſculū, ⁊ ſimilia, vt in. c. ex ore. de his, que ſi. a ma. par. ca. ⁊ in. c. dilecto. de prebend. vel niſi antiquiſſima ſit poſſeſſio: qꝛ eo ipſo ex hoc coloratur: vt not. in. c. ij. de reſtitu. in integ. alias hic intruſus dicit, nō habēs authoritatem ſuperioris, ⁊ euidenter iniuſtus poſſeſſor, cui nō dat poſſeſſorium. Nō tamen exigit ꝙ oſtendat validitatem electionis, ⁊ cōfirmationis quo ad formalis, etiā vbi incumberet alias pbatio: ſed ſufficit ꝙ oſtēdatur quo ad formā extrinſecam ſuo aſpectu validam: nec admittitur tunc queſtio de nō canonica electiōe, vel titulo, ex quo primo aſpectu ſeu ad rudia principia validā oſtēdi. Et puto, quicquid dicat Cal. ⁊ Bel. qui idē dicit in cleñ. j. ꝙ nedū officium iudicis, ſed inſtantiā partis ſic habet colorare poſſeſſionē: alias euidenter eſt iniuſtus poſſeſſor, cui nō tribuitur poſſeſſorium: ſed inquantū vellet aduerſarius cōpellere ad oſtendendū titulū, etiam quo ad formalitates, ⁊ iuſtitiā intrinſecā, nō poſſet, niſi in hoc ſupplere officiū iudicis. Sic poſſent intelligi predicti do. Et idē puto, ⁊ forti⁹, ſi agat vti poſſidetis: alias poſſeſſio clādeſtina preſumeret, que nō parit poſſeſſoriū. vel euidēter iniuſta. Et hoc tenet Bertrā. in clemē. j. de cā poſ. Nō obſtat. l. cogi. C. de peti. here. qꝛ non compellit quis iuſticiam tituli oſtendere, ſed bene colorare. Itē illud verū: quando poſſeſſio non hꝫ contra ſe preſumptionē: vel nō eſt euidenter iniuſta abſqꝫ colorationē, qꝛ res eſt informiter poſſidibilis: ſecus ſi certo modo tantū poſſidibilis ſit, vt hic. Hec vera inquātum intendit finē reſtitutionis momentanee cōtra partē: inquātum intendit finem reſtitutionis irreuocabilis quo ad iudicē, vt in ea cōſiſtetur, oportet ꝙ doceat de canonica inſtitutiōe. de pcurat. ex inſinuatione. nec tūc ſufficerent colores. ad hoc de teſti. ex parte A. in ſi. Et aduerte qđ quo ad momentaneā cōtra partē non exigitur probatio tituli: apertiſſime probat illud. c. ex inſinuatione. exigitur tamen, vt dixi, ꝙ aliter coloretur. Nunqd aūt coloretur cōfeſſione partis de titulo cōfitētis. Videt ꝙ non: qꝛ per confeſſionē partis nō probatur titulus: vt no. de eo, q mit. in poſ. cū, qui. li. vj. ⁊ de cōfeſ. c. ſi. e. lib. Dicūt domini de Rota, ſua cōclu. cccci. hoc ſufficere: qꝛ licet nō probet inſtitutionē, tamen colorat poſſeſſionē in odium ſpoliantis. Idem dicūt concluſione ccccxiij. qꝛ ad partem poſſeſſorij ſufficit ſola colorata poſſeſſio: argu. de cōceſ. preben. cū noſtris. ⁊. c. ex parte. ſ. eo. Non obſtat pdictis hoc cap. qꝛ ſupponit predonem reſtituendū: quia dꝫ intelligi, quia in corporalibus predo reſtituit, ſicut et in incorporalib⁹ non canonice inſtitutus, qui tamen habet colorē vel predo eſt reſtituendus, quādo nō euidenter cōſtat eum predonem, ⁊ iniuſtū poſſeſſorem. Ideo caute dicit text. ꝙ exceptio nō canonice inſtitutionis nō obſtat: ⁊ nō dicit, nō inſtitutionis: ⁊ ſic loquit quando erat inſtitutus, ⁊ nō manifeſte iniuſtus poſſeſſor. Quādoque intendit finem poſſeſſionis quo ad finē agendi per viā attentati: qđ eſt facilius in agendo: vt patet ex no. de paul. alle. de reſcrip. ex parte. ſ. de ma. ⁊ obedien. cū dilecti. ſ. de appel. bone. Tūc dicūt domini de Rota ſua cōcluſione. xiiij. ꝙ licet vbi agit poſſeſſorio, exigitur ꝙ poſſeſſio coloret, nō vbi agit per viā attentati: qꝛ nullo ordine tunc procedit, ⁊ ex puro, ⁊ mero iudicis officio: ⁊ qꝛ plus offendit tūc, quia iudex, ⁊ pars offendit: ⁊ offendit etiā lex inhibens talia attentare: vt lite penden. per totū. Item quia via attentati eſt magis priuilegiata: de quo in locis ſ alle. ⁊ de appel. cū teneamur, per Io. Mo. ⁊ Hoſtien. de elec. cupientes. Hec vera dicūt doc. niſi clare liqueret de non iure petētis retractari: p no. per Inno. de ſi. preſby. cōſtitutus. de diuor. ſignificaſti. ⁊ quia ſua intereſt, ⁊c. de elec. cū inter R. ij. q. vi. nō ſolēt. de teſti. venientes. preſertim ſi intendat hec reuocatio ad reſtitutionē poſſeſſionis adepte lite pēdēte, ne detur vitioſus ingreſſus. de eo, q mit. in poſſeſ. c. eā, qui. lib. vi. ⁊ hoc tenet Old. in. q. ſuis. Hoc vltimū dicunt ſua cōcluſione. lij. Hoc aūt dicit verū in cōcluſiōe. xiiij. vt nō fiat

ad petitionem partis: ſi tamẽ iudex ꝓpter contẽptum ex officio non ꝓmotus illã vellet reuocare, poſſet in penã attentantis, et contẽnẽtis: per hoc tamẽ nõ reſtitueret̃ poſſeſſio illi, de cuius nõ iure conſtaret: ſed ꝓuidendũ eſſet tertio per habẽtem poteſtatẽ. Ad hoc qđ no. de cõſti. cũ M. per Inno. de accuſa. ad petitionem. de diuoꝛ. poꝛro. De hoc an vic attẽtati obſtet exceptio notoꝛia, vide Inno. de appel. bone. Si ergo queritur an cogatur quis titulũ in beneficio oſtendere ſimiliter eo petente, ⁊ ſi agit poſſeſſorio, hoc ſatis declaratum eſt ſupra. Si agit petitoꝛio, vt ſi petat ſuã reſtitutionẽ ratã haberi, vel quid ſimile, debet ꝓbare titulũ ſcḋm Inno. in. c. ex inſinuatione. de ꝓcurat. Ad hoc qđ no. in. c. illud. de preſump. ⁊ qꝛ nõ ſufficit tunc ſolã ꝓbare poſſeſſionẽ ⁊ ſic procedet qđ eſt dictũ, etiã ſi poſſideat. Si petitur ab alio vt iudice, vt oſtendat titulũ, cõpellitur ad petitionẽ iudicis oſtendere titulum. de offi. oꝛdi. oꝛdinarij. lib. vi. Si petitur vt oſtẽdat titulũ a collatoꝛe, vel inſtitutoꝛe, alias nõ iudice: ⁊ tũc ſi eũ cõſenſit, nõ poteſt petere vt oſtẽdat titulũ. de his, que fi. a ma. par. ca. ex oꝛe. Hoc verũ, quãdo tale eſt vitium, in quo potuit collatoꝛ diſpẽſare, alias nõ ꝓficeret patiẽtia. de pꝛebẽ. dilecto. de cle. cõiug. diuerſis. Quolibet tamẽ caſu audit̃ collatoꝛ, ſi vult ꝓbare defectũ tituli: qꝛ poteſt, dato ꝙ cõſenſit. Et hoc, quia iſtius intereſt vt dimittat eccleſiã, quã canonice nõ tenet, vt cõferat alteri: ⁊ qꝛ aliqñ punitur, ſi nõ cõferat. de conceſ. pꝛeben. c. ij. ⁊ de ꝓben. de multa. Si nõ cõſenſit, tunc cõpellit̃ oſtendere titulũ, niſi eſſet talis preſumptio, que in collatoꝛem trãſfunderet onus ꝓbãdi: vt no. Cõpoſt. in decre. capitulũ. de reſcrip. Si querit̃ an ad inſtantiam aduerſarij cogat̃ oſtendere titulũ: tunc ſi ius reſiſtit poſſidenti, cogitur oſtendere titulum ad petitionem aduerſarij, vt quia poſſidet duo incõpaſſibilia: vt in decre. de multa. ⁊ in decre. extraua. Jo. execrabilis. Hoc tamen dicit verum Pau. ſi aduerſari⁹ doceat aliquid de ſuo intereſſe, qꝛ dicit beneficiũ ad ſe ſpectare, ita quod ſua interſit vt ille beneficium dimittat: vt ſic vel cogat̃ dimittere, vel cauſam detentionis oſtendere. Si ius nõ reſiſtat poſſidẽti, nõ arctatur ad docendum titulũ: vt. l. cogi. de peti. here. ⁊. ij. q. j. legũ. de quo in dicto. c. ex inſinuatione ꝑ gl. no. Cõpo. in dicto. c. capitulum. ⁊ no. in. c. cũ Bertholdus. de re iudi. per Innocẽ. De hac materia in regula pꝛima. de reg. iur. lib. vj. de offi. oꝛdi. oꝛdinarij. eo. li. ⁊ ibi ꝑ Archid. ⁊ alios, ⁊ de ſimo. licet Hely. vbi per Hoſt.

25 †Ex his deciditur quid ſi agens poſſeſſoꝛio narrat ſe legitime, ⁊ canonice poſſediſſe, dicit ſe ſpoliatũ, ⁊ petit ſe reſtitui, nõ ꝓducit ſuã inſtitutionẽ, nec dicit per quẽ ſit inſtitutus, an debeat admitti ad ꝓbandũ. Multi de curia, vt refert Collectoꝛ ſua conclu. cclj. dicũt eũ admitti: qꝛ poſtea poterit ꝓbare hoc ꝑ teſtes, de teſti. ꝓſentiã. Itẽ qꝛ ſufficit deducere coloꝛẽ. qui ſatis deducit̃, eo quod dicit ſe canonice poſſediſſe. Fatent̃ ꝙ opoꝛtet ꝙ poſtea per teſtes coloꝛ ꝓbet̃. Nec obſtat incertitudo, vel generalitas: qꝛ illa põt poſtea per teſtes ꝓbari, ⁊ ad certitudinẽ reduci, ⁊ ſpecificari. Ad hoc dictũ Inn. ⁊ Jo. And. de teſti. fraternitatis. vbi ad cõcludendã pꝛeſcriptionẽ ſufficit articul⁹ ꝙ legitime ꝓſcripſit: lꝫ nõ dicat ꝙ cũ titulo tali poſſedit. Allegat no. de cau. poſ. cũ eccleſia Sutrina. de pꝛebẽ. cum de beneficio lib. vj. de elec. Cumana. Facit qđ no. Inn. de libel. obla. c. ij. vbi ſufficit narrare tale quid, ex quo in genere concludit̃ ius agendi, licet nõ ſpecificet̃, ſic ꝙ excludant̃ caſus, in quib⁹ nõ cõpetit. Ad hoc gl. de ꝓcura. ex inſinuatione. vbi admittit̃ dubia exceptio: qꝛ põt cõcludere, ⁊ nõ cõcludere: cũ poſtea poſſit in ꝓceſſu detegi, ⁊ declarari. Collectoꝛ videat̃ cõtra, qꝛ articulus nimis eſt vagus. ff. de dolo. Idẽ. ff. de iniur. pꝛetoꝛ. de elec. vt quis duas lib. vi. Item quia canonica inſtitutio eſt verbũ iuris, ad quã requirunt̃ multa. de reg. iur. lib. vj. c. i. Verba aũt iuris nõ cadũt in teſte. de teſti. cũ cauſã. Ad hoc allegat, qꝛ licet generalia ſi actu eſſent ꝓbata ſufficerẽt in repellẽdo, nõ tamẽ ſufficiũt in ꝓponendo: vt no. Archi. de elec. vt circa. ſuper verbo, omnia. ad hoc cle. cõſtitutionẽ. de elec. Sed illa loquunt̃, qñ foꝛmaliter in ꝓpoſitione exigit̃ ſpecificatio, qđ hic nõ eſt. Tene ergo pꝛimũ. Nec obſtat ꝙ teſtis nõ deponat ꝑ verba iuris: qꝛ lꝫ teſtis nõ habeat deponere: ſed ꝑ verba facti, articul⁹ tñ ⁊ narratio petitionis põt fieri ꝑ verba iuris: licet cautius ſit quo
26 ad teſtem vt fiat per verba facti, vt clarius ꝓbet teſtis. ¶ †Oppo. ꝙ agẽti poſſeſſoꝛio obſtet ꝓpꝛietatis exceptio. patet. ſ. de ſi. pꝛeſby. cõſtitutus. de diuoꝛ. poꝛro. de reſtitu. ſpolia. ad decimas. lib. vi. ff. ad exhibẽ. l. ij. §. ibidẽ. So. Si querit̃ an agẽti poſſeſſorio adipiſcẽde de incoꝛpoꝛalib⁹, vel alijs a beneficialibus, dic ꝙ ſic, dũmodo ſe offerat incõtinẽti paratũ, ꝓbare: vt dicto. §. ibidẽ no. ſ. c. j. ⁊. ſ. eo. literas. Hoc in poſſeſſorijs alijs a bñficialibus: in beneficialibus aũt dic vt. ſ. de cau. poſ. cũ olim. ⁊ ibi remiſi. ¶ Si querit̃ an agenti poſſeſſoꝛio retinẽde obſtet ꝓpꝛietatis exceptio, dic ꝙ nõ: licet Dy. tenuerit cõtrariũ in. c. qui ad agendũ. de reg. iuris. lib. vj. ⁊ Cy. in. l. ij. C. de edic. di. Adri. tol. qꝛ non lꝫ impune turbare, eo qꝛ ſit dñs: nec licet etiã ſpoliare, niſi inquantum ageret̃ ne turbaretur in ciuili reſpectu naturalis retente: qꝛ retinens poſſet opponere exceptionẽ dominij, dũmodo incõtinenti ꝓbaret. Ad pꝛimũ facit. l. ſi de eo. §. ſi. ff. de acquir. poſ. qđ tenet Bart. in. §. nihil cõmune. ⁊ in. l. ſi de vi. ff. de iud. niſi qñ vterqꝫ ſe cõtẽderit poſſeſſoꝛem: qꝛ tunc bene ꝓficeret allegatio ⁊ ꝓbatio dominij incõtinẽti, vtroqꝫ equaliter poſſidente: vt no. in. l. i. C. vti poſ. ⁊. l. ſi duo. ff. vti ꝑ oſſid. Et ſic dꝫ intelligi. c. lꝫ cauſam. de ꝓba. ⁊ hoc ꝙ cũ nõ poſſidet, ſuſcitãs queſtionẽ ſibi inferri, que poteſt inferri reſpectu ꝓpꝛietatis tantũ. Ad hoc debẽt reduci ſcripta. Inn. ſ. de pꝛeſcrip. veniẽs. Si agitur recuperande, tũc ſi exceptio cõcludit ad petitoꝛiũ ⁊ ad poſſeſſoꝛiũ ſimul, illa admittitur: vt not. ſ. c. accepta. Idem ſi concludat ad ſolũ poſſeſſoꝛiuꝫ: vt. ſ. c. ſolicite. Idem ſi cõcludat inhabilitatem pſone ad agẽdũ: vt in. c. ex inſinuatione. de ꝓcura. not. gl. xxiij. di. in noie dñi. Idem ſi opponit̃ defectus capacitatis perſone reſpectu poſſeſſionis. no. gl. ſ. eodẽ. ex parte. ⁊. viij. diſtin. quo iure. Si opponitur exceptio cõcludẽs ad ſolũ petitoꝛium: tũc volente actoꝛe admittitur. ſ. c. ſ. eo volente, tunc ſi offert ſe incõtinẽti paratũ ꝓbare, adhuc regulariter nõ admittit̃: quicquid dixerit Innocẽ. ſ. eo. c. ad vltimum. excepto caſu. c. literas. ſ. eo. Si autẽ offert̃ exceptio ꝓpꝛietatis notoꝛia, ſi talis, que fundet intẽtionẽ opponẽtis in ꝓpꝛietate, ⁊ notoꝛia eſt de iure, exceptio admittitur. de reſtitu. ſpolia. ad decimas. lib. vi. niſi aliquid aliud allegetur, ꝑ qđ notoꝛietas obfuſcet̃: vt in. c. cũ eccleſia. de cauſa poſ. ⁊ in. d. c. ad decimas. Si offertur ꝓpꝛietatis exceptio notoꝛia notoꝛietate cõfeſſionis, vel ꝓbatiõis, idẽ, vt repellat agentẽ, ex quo fundat intentũ opponentis: vt in. c. ſignificaſti. de diuoꝛ. ⁊ ibi Inno. etiam ſi exigatur infoꝛmatio de notorio. Ad hoc. ſ. de ſi. pꝛeſby. cõſtitutus. ⁊ ibi Inno. Idẽ no. de renuntia. ſuper hoc. Idẽ dicit hic glo. ſi. ⁊ de poſtu. pꝛela. bone. ij. et idem no. ſ. titu. j. cum eccleſia. ⁊ no. Hoſtien. eodẽ titu. ad vltimũ. Ad hoc. ſ. eodẽ. accepta. Idẽ no. Jo. An. in tit. de reſtitu. ſpoli. ſuper rubꝛica, in addi. Spe. Qđ intelligo vt impediat poſſeſſoriũ nedũ quo ad reſtitutionẽ poſſeſſiõis, ſed etiam fructuũ: vt patet ex his, que no. ſ. de cauſa poſ. paſtoꝛalis. ⁊. c. cũ dilectus. licet ibi Jo. An. no. cõtra. ⁊ Inn. ſ. de pꝛiuileg. olim. in verbo, ꝓ poꝛtariũ. ⁊ de renũ. ſuper hoc. Et hoc, qꝛ quãtũcunqꝫ fuerit bone fidei poſſeſſoꝛ, teneretur reſtituere extãtes: obſtat ergo ei exceptio, dolo facis, vel replicatio. Si offertur exceptio notoꝛia, ⁊ nõ fundat intentũ opponentis, ſed excludit tantũ intentũ agentis, Joan. An. in gl. in. c. ad decimas. tenet ꝙ nõ iuuet opponẽtẽ, nec admittitur cõtra agentẽ poſſeſſoꝛio. Cõtrariũ tenet Inno. de ſi. pꝛeſb. cõſtitutus. ⁊ Jo. An idẽ, reuocãs illã gl. in decre. ad decimas. ⁊ ponit in rubꝛica de reſtitu. ſpolia. in Spec. cõcludẽs ſufficere ꝙ cõcludat defectũ ꝓpꝛietatis cõuẽti. Puto qđ in alijs a bñficialib⁹ ꝓcedat pꝛimũ: qꝛ eo. qđ poſſidet quis, iuſte poſſidet, ꝙ ꝙ notorie cõſtet ipſuꝫ nõ habere ius, ex quo nõ ꝯſtat de iure aduerſarij. In beneficialibus aũt exceptio nõ canonice inſtitutiõis, vbi eſt notoꝛia, ⁊ opponit̃ agenti poſſeſſoꝛio, illa obſtat agenti: vt. d. c. cõſtitut⁹. ⁊ ibi no. Inn. qꝛ bñficiũ nõ iuſte poſſidet̃, eo qđ poſſidet̃: ⁊ talis euidẽs iniuſta poſſeſſio nõ cauſat poſſeſſoꝛiũ: vt no. ſ. eo. tit. c. cum eccleſia. ⁊ de poſtu. pꝛela. bone. Et hoc, qñ cõſtat de nõ canonica inſtitutiõe: ſec⁹ ſi nõ cõſtaret de canonica inſtitutione, vt dixi. ſ. d. c. paſtoꝛalis. alr̃ nõ ob. ſ. ti. j. cũ ſup. qꝛ ibi nõ fuit oppoſitũ per viã exceptiõis. Ad hoc de re. iur. in regula j. Item ibi fuit oppoſita. lꝫ fuit oppoſita, ⁊ notoꝛie liq̃factuꝫ eſt demũ poſt cõcluſionem in cã: qđ nõ ſufficit ad impediendum poſſeſſoꝛium. ſ. ti. i. c. cum eccleſia ⁊. c. cum ſuper. Inquãtum autem dixi notoriũ cõfeſſiõis, vel ꝓbationis, vel aliud obſtare agenti poſſeſſoꝛio illud intellige qñ incõtinenti paratus eſt facere cõſtare de notorio: vt no. in. d. c. ſignificaſti. Item inquãtum dixi notoꝛium pꝛobationis obſtare. doc. dicunt hoc verum, qñ ſuper ꝓbatione iaꝫ eſt in cã concluſum. ita qđ nihil amplius põt opponi. ⁊ ſic no. de appel. bone. Sed certe ſufficit qđ nihil opponat̃, ⁊ ſic ꝓbatuꝫ: vt not. ſ. de cauſa poſ. paſtoꝛalis. qꝛ tũc dicitur notoꝛium: vt not. ſ. de appel. cum ſpeciali. lꝫ nõ habeat tunc effectum impeditiuum ſuſpẽſiõis petitoꝛij notoꝛia ꝓpꝛietas, niſi ſit cõcluſum. dixi. ſ. de cã poſſeſ. paſtoꝛalis. Si opponitur exceptio ꝓpꝛietatis notoꝛia notoꝛio pꝛeſumptionis, ⁊ tunc nõ ob. exceptio defectus ꝓpꝛietatis: vt eſt caſus de diuoꝛ. poꝛro. vbi cõtra petẽtem reſtitutionem vxoꝛis nõ ob. exceptio notoꝛie cõſanguinitatis. Qđ intelligo qñ notoꝛia eſt notoꝛio pꝛeſumptionis: ſecus ſi notoꝛio cõfeſſiõis: vt no. Cal. in. c. ex parte. ſ. eo. Nõ ob. eo. tit. ſignificaſti. vbi notoꝛium pꝛeſumptionis ob. agenti poſſeſſoꝛio: qꝛ ibi exceptio cõcludebat ad poſſeſſoꝛium, ⁊ nõ ad ſolum petitoꝛiũ: vel ibi exceptio notoꝛia nõ cõcludebat ex toto defectu ꝓpꝛietatis: qꝛ lꝫ inter ꝯſanguineos nõ teneat matrimoniũ quo ad copulaꝫ, ⁊ illo reſpectu admittatur. ſ. e. litera o. lꝫ tñ quo ad mutuam ſeruitute, donec ab eccle-
27 ſia diſſoluatur: vt ibi. †Ex his infertur qđ exceptio renũtiationis iudicialis: qꝛ illa notoꝛia eſt: ob. agenti poſſeſſoꝛio in beneficialibus: vt. ſ. eo. accepta. nõ aũt in alijs iuribus: qꝛ hoc nõ fundat intentum aduerſe partis: vt no. in. §. nihil. cõmune. per Bar. ad hoc. C. de trãſac. ſine apud. ⁊. l. ſi ꝓ fundo. ⁊. l. pe. C. ꝓ ep. not. ff. ꝓ emp. l. i. niſi tali modo fieret, qđ titulũ auferret: vt qñ renũtiat,

⁊ cedit

⁊ cedit aduerſario omnia iura. Per hoc pʒ ꝙ exceptio iuriſiu-
randi, vel pacti iudicialis in iudicio obſtat agenti poſſeſſorio, q̄
inducit notoriū: ſcōm tamē diſtinctionē ſupra ꝓxime poſitā. Et
ſic pōt intelligi Jo. an. ij. q. i. in ſumma. Ex hoc pʒ ꝙ exceptio rei
iudicate in beneficialibus obſtat agēti poſſeſſorio, qn̄ cū opponē
te eſt iudicatū. In alijs a beneficialib⁹ ſi iudicatū ſit declarato-
rie ꝓ opponēte, obſtat agēti poſſeſſorio: vt no. ſ. ti. j. cū dilectus.
Si autē pro eo iudicatū, q̄ ab alio nō ꝓbatū, non obſtat agenti
poſſeſſorio: q̄ notoriū nō eſt de iure opponētis: ſʒ ſecus in primo
caſu. Et hoc eſt tenēdū, quicqd dixerit Dy. in c. q ad agēdū. de
re. iur. li. vi. ⁊ Bar. in ſ. nihil cōe. Qđ eſt verū, qn̄ agit de ſpolia-
tiōe an̄ ſniam. De ſpoliatione poſt ſniam dixi de cā poſ. cū dile-
ctus. dic vt ibi no. ¶ Nūc intrinſeca materia cap. expedita, reſtat
vt declarē gl. Inn. quā ꝓpter ꝓlixitatē omiſit declarare Jo. An.
vt recitat in addi. Spe. in tit. de reſti. ſpo. ⁊ ibi ꝑ A. ⁊ B. conatur
ipſam reducere ad aliquē ordinē. Ego totā reducā ipſaʒ ad qua-
tuor principales articulos: ſolū recitādo qđ hic dicit, ⁊ approbā-
do vbi bene dicit: vbi dubie, vel male, trāſeā alibi remittendo, vbi
melius loquit: vel ſi breuiter potero, cōcludā qđ mihi videt, etiā
dubie tranſire. Prius autē erit videre de requiſitis ad quaſi poſ
ſeſſionē incorporaliū, de his, que requirunt tam ex parte queren
tis, quā rius: cōtra quē querit. Secūdo de requiſitis ex parte rei,
in qua ius querit. Tertio videbunt aliqui modi amittēdi quaſi
poſſeſſionē. Quarto videbimus aliquos notabiles effect⁹ quaſi
28 poſſeſſiōis aliquorū iurium. ¶ † Ad primū in tribus locis hoc
examinat Inno. ſ. de poſtu. prela. bone. ij. ſ. de cā poſ. cū eccleſie.
de elec. querelā. de offi. ordi. cōquerēte. de in integ. reſti. c. ij. dicit ꝙ
ex parte agentis querere duo requirunt ad inſtar corporaliū, de
quibus in ſumma, de acqui. poſ. l. peregre. ſ. quibus. ff. de acquirē.
poſ. no. de conceſ. preben. cū noſtris. l. ij. C. de acqui. poſ. Et ſic eſt
neceſſe ingredientē habere animum querēdi, ⁊ aliquid corporali
ter exercere, per qđ actū tractet proportionabilē exercitio iuris:
vt. ſ. ti. j. c. cū eccleſia Sutrina. ⁊ c. cū olim. de elect. Cumana. ⁊ c.
in Geneſi. vñ cum incorporalia ꝓprie nō poſſideant, nec videā-
tur, nec tāgant, nec poſſeſſio ſit ꝓpria, ſed impropria. l. ſi ſeruus.
ſ. incorporales. ff. de acquir. re. do. vident tñ, ⁊ tangunt mediante
aliquo actu corporali ſignificante illud ius. Quodlibet enim ius
habet ſuos actus, ⁊ tractatus extrinſecos ꝓportionabiles iuri,
⁊ ſignificātes aliud, ⁊ aliud ius in ſua ſpecie ſcōm aliū ⁊ aliū tra
ctatū, ⁊ alium ⁊ aliū vſum aliter determinatū. Propter que qdā
volunt dicere. ſ. tit. j. c. j. vt ibi refert Inn. ꝙ ꝓprie nō dat quaſi
poſſeſſio iuris, ſʒ quaſi poſſeſſio tractat⁹ talis iuris: ⁊ ſic in quaſi
poſſeſſione ſum exercendi ius eligendi, ⁊ in poſſeſſiōe exercendi
ius eundi, ⁊ ſimilia. Et dicūt verum, attenta cauſa immediata, ⁊
proxima: ſed mediata, ⁊ remota ſatis pōt dici dari poſſeſſionē
ipſius iuris. Qđ tñ declara, vt ibi dixi: habeo em̄ quaſi poſſeſſio
nem iuris eligēdi eo ꝙ habeo quaſi poſſeſſionē ipſius libere tra-
ctādi ipſum ius eligēdi. Vñ ipſe tractatus eſt ibi loco rei, ad quā
proprietas ⁊ poſſeſſio cōcurrit: alias cōcernit ius penes animū.
Pōderant duo neceſſaria. Primū iam dictū, ꝙ habeat animū
querēdi: ⁊ ī hoc dicit poſſeſſio habere qd ciuilitatis, q̄ ab animo
ciuili regulatur. In primo hʒ qd facti, q̄ a corpore regulat. Et
hoc modo diſtinguim⁹ naturalē a ciuili. l. j. ff. de acq. poſ. l. ij. C.
de acq. poſ. ſcōm qđ vtēs qualificate vtat, ⁊ exerceat actū vt ꝓ iu
re ſuo. Et hoc poteſt eſſe dupliciter. Primo q̄ vult, ⁊ credit ius
eſſe ſuū. Scđo, ꝙ vult, ſʒ nō credit ius eſſe ſuū, ⁊ quo ad acquirē
dā quaſi poſſeſſionē hec nō differūt: quo autē ad aliū ⁊ aliū poſ-
ſeſſionis effectū bene refert, vt dixi. ſ. de cā poſ. cū eccleſia. ⁊ teti-
gi aliqd. ſ. poſt Pau. Ex parte eius, cōtra quē exigit pati, ſcʒ ꝙ
patiat illū vti vt ꝓ iure ſuo, ⁊ ſic qualificate patiat. Pati aūt po
teſt dari dupliciter. Primo modo pōt eſſe volūtariū. Scđo mo
do pōt eſſe nō voluntariū. Si voluntariū eſt pati, hoc ſufficit. Si
inuoluntariū, ⁊ preciſum, hoc nō ſufficit. Ideo ſi inuito, ⁊ recla-
māte habēte ius eligēdi eligā, nō acqro quaſi poſſeſſionē: q̄ vbi
dat pati, nō dat quaſi poſſeſſio. Pati em̄ eſt ex quo ſurgit poſſeſ-
ſio: vt patet. l. iij. ſ. dare. ff. de vſufru. ⁊ l. quoties. ff. de ſerui. ⁊ ideo
ſtante reclamatione verbali, vel cū incontinenti qs labit ad iudi-
ciū, impedit acquiſitio quaſi poſſeſſionis. ⁊ no. j. c. olim. ij. ⁊ not.
ſ. de elec. querelā. per Inn. Si inuoluntariū eſt pati, ſi cōditiona-
le habens voluntatē annexā, querit quaſi poſſeſſio. Vñ ſi aliqa
immiſcet ſe actui electiōis contra volūtatē canonicorū, tamē ipſi
nō ſunt ꝓteſtati, acquirit quaſi poſſeſſio: vt no. de elec. querelā. ⁊
tenet Inno. ſ. de cā poſ. cū eccleſia. Ex quibus concluditur ꝙ in
incorporalibus, in qb⁹ nō dat vera poſſeſſio rei, ⁊ a re ſeparatis,
vt in iure eligēdi, ⁊ ſimilib⁹, quaſi poſſeſſio non pōt violēter vio-
lētia preciſa haberi. Dixi de extractis a poſſeſſiōe rei omnino: q̄
in coherētib⁹ rei, ⁊ poſſeſſioni eius, bene poſſet dari violēta poſ-
ſeſſio: vt patet in vſufructu, ⁊ vſu: q̄ poſſeʒ habere naturalē poſ-
ſeſſionē per vim, ſed tamē per hoc non haberetur quaſi poſſeſſio
iuris, de qua loquimur, ⁊ quo ſic inuoluntario patit. Dixi ſecū-
do ꝙ exigitur qualificatum pati, ſcilʒ quod patiatur vtentem vti
vt pro iure ſuo. Quādo autē dicat ſic pati, hoc expediuiin. c. cū
eccleſia. ſ. de cauſa poſſeſ. qđ hic nō proſequor. Requirit tertio
etiā pati illorum, a quibus pendet poteſtas iuris transferendi, et
quibus preiudicat. Et latius proſequit Innocen. ſ. de offi. ordi.
conquerēte. Et an pati ſubiectorū preiudicet ſubiectionem habē
ti. no. j. c. olim. vt. ſ. de reſtitu. in integ. c. ij. dic vt ibi. Per qđ dicit
Inn. hic ꝙ vt acquiratur quaſi poſſeſſio iuris, eligitur quod ha
beatur pro electo ab his, qui habent poteſtatē iuris eligēdi, vel
ad minus ꝙ eis ſcientib⁹, vel patientibus patiant eligentē eſſe
in quaſi poſſeſſione iuris eligendi, ſuſtinēdo electū ab eis, vel ad
minus nō cōtradicentibus altero illorū modorū, quos do. Inn.
ſ. de in integ. reſtitu. c. ij. ⁊ ibi lati⁹ hoc ꝓſequit. Sʒ veritas eſt ꝙ
ſufficit ꝙ patiant eligere, dato ꝙ electio nō habuerit effectum,
vt ibi no. de elect. querelā. Idem credo in volente querere ius cō-
firmādi, vel quaſi poſſeſſionē: quia ſufficit habentem ius confir-
mandi pati cōfirmationē. de quo per Archi. xcij. diſt. ſi q. Per ꝗ
dicit Innoc. ꝙ ſi alijs poſſidentibus, ſed neſciētibus quis eligat,
vel aliud faciat, nō acquirit quaſi poſſeſſionē, que nō admittitur
niſi eis ſcientib⁹, ⁊ de recuperatione deſperantib⁹. ff. de acquirē.
poſ. l. clā poſſidere. ſ. qui ad nūdinas. ⁊ l. ſi id, qđ. Cōtra alios au
tē, q habent illū pro electo, nulla acquirit quaſi poſſeſſio, cū nul-
lus actus corporalis interueniat in hoc ꝙ ſeruāt ſuā electionem:
⁊ actus corporalis exigit in acquiſitione: vt in. d. l. iij. Requirit,
ſecundū aliquos, in aliquib⁹ vera aſſiſtentia proprietatis iuris.
Jo hoc aliqui dicūt indiſtincte hoc requiri vt pro ſubiecto. Sed
de hoc dixi de cauſa poſ. c. i. Dixit hic Inno. in ſi. gl. ꝙ hoc verū
eſt in iuribus perſonalibus, ⁊ actionibus: q̄ licet quis dicat poſ-
ſeſſor actionū, vt. l. qđ in dic. ſ. ſi. ff. de peti. heredi. nunquā tamen
poteſt quis poſſidere actionē, niſi ille, cui de iure hoc cōpetit: q̄
aliter nō agit, nec poſſidet. De hoc per Cy. in. l. ſi tertis annis. ꝑ
Inn. ſ. de elect. querelā. per Barto. in. l. ſi. ff. vti poſſid. ⁊ plene in
queſtione facti in Spe. hoc titu. ſ. nunc dicamus. ver. ſed aliquis.
Dixi pleniſſime in repetitione. c. ſi. de cauſa poſ. vbi tāgo iſtā ma
teriā pleniſſime. ⁊ hic Pau. recitat opi. ⁊ modicū addit. Vide ꝙ
dixi de cenſi peruenit. Dicūt etiā requiri aliquā ꝓprietatē tituli
in poſſeſſione iuris canonicalis. De hoc dixi ſupra in matrimo-
29 niali. de hoc dicā. j. c. ex parte M. ¶ † Venio ad ſcōm articulū,
qd de reqſitis ex parte rei, vel iuris, in quo agit queri quaſi poſſeſ
ſio. Dic ꝙ quedā ſunt ſigna querēdi actu verbali tantū. Quedā
ſunt ſigna ⁊ actus querēdi intrinſeca iuri rei. Quedam ſunt ſigna
querēdi animo a re vel iure extrinſeca. Acquirit quaſi poſſeſſio ſi
gno verbali, ſi habēs ꝓtātē aſſignādi dicit, Do, ⁊ aſſigno tibi ta-
lē ꝓbēdā. Allegat de ꝓbē. dilectus. ⁊ c. dilect⁹. de reſcrip. eā te. ⁊
in multis cap. Sed dicit Inn. ꝙ ſi bene aduertat, nō inuenit ibi
ꝙ ꝑ talia ſigna tradat poſſeſſio, ſeu par talē aſſignationē. Et hoc
tʒ hic Jo. An vt nec aſſignatiōe, nec inueſtitura trāſferat poſſeſ
ſio inueſtitura verbali. Allegat de ꝓbē. accedēs. ⁊ de his, que ſi. a
ma. p. ae. ca. ex ore. Puto ꝙ omnia, ꝗ dicunt in iſtis, Do, ⁊ trado:
an ex his acqrat, de ꝗ dicā. j. c. cōquerēte. ⁊ ꝗ dicunt de inſtalla-
tione. ſ. de elect. transmiſſam. habeāt hic locū. Dixi de hoc expli
cite in. d. c. ſi. de cā poſ. incōmēto. ⁊ ī. d. c. cōquerēte. Dicā etiā de
cōtractu cōſtituti, de quo aliqd de ꝯſue. c. ij. Dicebā ſcđo ꝙ qdā
erāt ſigna intrīſeca iuris, ⁊ exercitij: ⁊ hoc pōt eſſe tripliciter. Vel
q̄ exercet totale ius. i. exercitiū datur factū ꝓportionabile tota
li iuri, vel q̄ aliqua pars iuris exercet, vel q̄ aliqua res, vel corp⁹
apprehendit, in quo ius deſtinat. Si totalis iuris det exercitiū,
acquirit quaſi poſſeſſio, patiētibus illis, q poſſident. ff. de ſerui-
tu. quoties. ſm Inn. Ideʒ ſi generaliter in omnibus, que occur-
runt facienda ſcōm mores canonicalis iuris, vel dignitatis, quā
habet: vel ſi acquirit quaſi poſſeſſio, ſi detur exercitium alicuius
30 particularitatis iuris. † An acquiratur totalis quaſi poſſeſſio iu
ris, hoc cognoſcit per iſtas regulas, vt apprehēſa parte det acq-
ſitio totius, oportet dari cōtiguitatē de parte apprehenſa ad il-
lud: q̄ vltra metas apprehenſi intēdit querere vt ad ſuū totū, qđ
agitur apprehendi, vel reſpectu identitatis in ſpecie, vel toti⁹ ad
partē, vel ſpeciei ad genus: ſicut enim in corporalib⁹ oportet da-
ri cōtiguitatē realem in acquiſitione totius apprehēſiōe partis,
vt. l. iij. in ſi. ff. de acqui. poſ. vbi ſi ingredior partē fundi cum intē-
tione querendi totū, ſub eadem cōtiguitate terminorū acquirit,
alias nō vltra diſcontiguitatē: nam, vt dicit text. nō eſt neceſſe vt
omnes partes fundi circūambulet ſub vna terminatione poſi-
ti: ſed apprehēſa modica gleba terre querit poſſeſſionem totius.
Oportet tamē ꝙ exercitia ſint in aliqua parte ſubſtantiali iuris:
vt eſt text⁹ valde ad propoſitum. de cauſa poſſeſ. cum eccleſia. de
elect. Cumana. ⁊ eodē tit. in Geneſi. ⁊ in. c. dilecto. j. de prebē. Vñ
oportet ꝙ exercitia ſint talia, vt nō poſſint gerere citra ius ⁊ no-
mē habentis ius, ſicut in hereditate. l. gerit. ⁊ l. pro here. ff. de ac-
quir. hered. vt dixi de cauſa poſſeſ. cum eccleſia. Vnde ſi exerceo
ius eligendi vt canonicus, vel canto in choro vt canonicus, ani-
mo acquirēdi quaſi poſſeſſionem iuris canonicalis, acquiro quo
ad omnes partes. Super quo plenius recurrendum eſt ad id, qđ

no. Inno. in ſimili iuriſdictione in c. cū dilectus. de capel. mo. De
quo dic vt ibi plene dixi: ⁊ plenius in. d. c. ſi. de cauſa poſ. alleg. de
capel. mo. dilectus. ⁊ de poſtu. prelato. bone. facit de elec. in Gene-
ſi. Idē ſi legat, vel cantet vt alius canonicus. Recitat tamē alios
dicere talem eſſe tantū in poſſeſſione illius iuris: vt ſi eſt in poſſeſ
ſione eligendi, ſi elegit: vel cantandi, ſi cantauit: ⁊ non aliorum et
ſic erit in poſſeſſione non iuris canonicalis ſimpliciter, ſed erit in
poſſeſſione iuris canonicalis quo ad poſſeſſa ſpecialiter. ⁊ idē de
alijs iuribus. Prima opinio ꝓcedit, quādo poſſeſſio eſt iuſta, et
aliter nō poſſidet: vel quando ius eſt tale ꝙ expectet ſcientiā ſu-
perioris in totali, ⁊ nō in illa parte apprehēſa: q̄ illa non data ta-
li actu nō acquirit quaſi poſſeſſionē iuris totalis. Et hec fuit de
mēte Inn. Nec iuris canonicalis. Quod declara vt dixi ſupra circa
cōtraria. Et eſt cā, quia iniuſta poſſeſſio nō eſt extēdibilis: vt no.
hic, ⁊ de reſcrip. ſup literis. ⁊ q̄ in totali nō datur patientia eius,
a quo pēdet. Ideo ſi patiētib⁹ canonicis eligeret animo acquirē
di quaſi poſſeſſionē totius iuris canonicalis, nō acqreret: cū da-
re quaſi poſſeſſionē reſpectu iuris canonicalis pēdeat ab inſtituē
te: niſi canonici haberēt etiā ius inſtituēdi, ⁊ ſoli ꝓficerēt, tamē
indiſtincte quo ad quaſi poſſeſſionē iuris eligendi, ſi apprehendi
tur aliqua res, in qua ius deſtinat: hec ſit regula: Ubi ius ipſum,
quo agit̄ ius queri, vel quaſi poſſeſſio, omnino eſt a re ſeparatū,
licet ſit circa rē, ita ꝙ ex quaſi poſſeſſione iuris nulla dat̄ rei poſ-
ſeſſio, apprehēſione rei nō acquirit̄ quaſi poſſeſſio. Sec⁹ ſi ad rē
ſe habet vt pars rei, ita ꝙ ex habitu iuris dat̄ poſſeſſio rei, vł vſu
rei dat̄ vſus partis iuris: q̄ tūc apprehenſione rei cum patientia
acquirit̄ quaſi poſſeſſio iuris. Per hoc determinat̄, an īductiōe
in fundū, ad quē habeo ius declinare, acquirit̄ quaſi poſſeſſio iu
ris decimalis. in prin. gl. ij. dicit Inn. ꝙ inductione in fundū deci
malem, ⁊ apprehēſa vna gleba fundi decimalis, eſt in poſſeſſione
decime toti⁹ fundi, dūmodo ſit glebe apprehēſe cōtiguus, ⁊ nul
l⁹ partē eius fundi alterā poſſideat. ff. de acq. poſ. l. poſſideri. §. ſ.
In alia parte gl. circa ſi. gl. illud reuocet, dicēs ꝙ ſibi nō placet ꝙ
intrando poſſeſſionē fundi decimalis, poſſeſſionē decime quera-,
niſi vtat̄. ff. de aq. re. do. l. ſi ſeru⁹. §. incorporales. ff. de act. emp. ra
tio. §. ſi inter. ad hoc. ff. de vſuf. l. ij. in prin. Ut ergo acqrat̄ quaſi
poſſeſſio, requirit̄ ꝙ intret fundū, ⁊ aliqd noīe decime inde acci-
piat: q̄ vel ſic videt̄, etiā ſi ſuū miniſteriū exhiberet, īteruertēdo
poſſeſſionē. Idē ſi poſſidēs noīe alieno, vel ꝓprio, īteruertat poſ
ſeſſionē, ⁊ qđ pri⁹ ſuo nomine poſſidebat, cōſtituat ſe nomine al-
terius poſſidere. ff. de acquirē. poſ. l. qđ in eo. ⁊ ſic vult ꝙ in incor-
poralib⁹ habeat legū cōtractus cōſtituti. de quo in. d. l. qđ in eo.
⁊ dic. l. ī. eo. cū veniſſent. ff. de rei ven. l. quedā mulier. Sec⁹ ſi res
ſit ita cōnexa iuri ꝙ habitu iuris habeat̄ vera poſſeſſio, ſaltē na-
turalis rei, vt in vſufructu. Unī ſi aliqs eſt induct⁹ in poſſeſſionē
fundi, in quo vult habere vſumfructū, vel vſum, acqrit̄ quaſi poſ
ſeſſio iuris vſuſfruct⁹, ſm Inn. Unī illa verba ſtant ꝓprie, cū in-
duxerit in fundū legatariū: cū ne eum patiat̄ vti frui, nō exponit̄
ne, pro ꝗ̄z aliq ſic exponat aliter reſpondēdo, nō obſtat ei qđ eſt
dictū de decimis. ad qđ. ff. de verb. ſig. ſepe. ad qđ facit. ff. de pu-
bli. l. ſi ego. §. j. ff. de vſuca. l. ſequit̄. §. ſi via. Per hoc infertur qđ
tenet hic Inn. in prima parte gl. ꝙ apprehēſione ſtalli in choro,
⁊ loci in capl'o acquiritur poſſeſſio iuris canonicalis, etiā ſi cuiuſli
bet partis indiuiſe poſſeſſio nō apprehēdat̄, ex quo eſt ſub eodē
toto: q̄ vſu ſtalli vtit̄ parte iuris canonicalis, ⁊ inductiōe in cho
ro. alleg. de prebē. dilect⁹. ⁊ c. dilecto. Ex hoc decidit̄ an apprehē
ſione poſſeſſionis villarū, ⁊ fundorū ſpectātiū ad prebēdā acqui
ratur quaſi poſſeſſio iuris canonicalis, vel prebēde in vna parte,
tꝫ ꝙ apprehendit̄ quaſi poſſeſſio iuris canonicalis. Idē tenet in
omnib⁹ alijs dignitatib⁹, ſi apprehēdat poſſeſſiones ad dignita
tē ſpectātes, vt in epiſcopatib⁹, ⁊ alijs dignitatib⁹. Alij dicūt ꝙ
nō acquirit poſſeſſionē iuris canonicalis, ſed poſſeſſionē rerū tā
tū, quas eſt ingreſſus rōne iuris canonicalis: ⁊ ſic nō dicet̄ ſimpli
citer poſſeſſor iuris canonicalis, ſꝫ poſſeſſor iuris canonicalis cū
adiectione. quo ad domos, ⁊c. Ultimo dicit ꝙ nō puta ꝙ etiam
quo ad domos ſit in quaſi poſſeſſione iuris canonicalis abſque
authoritate, vel patientia illius, a quo pēdet poteſtas transferēdi
illud ius: qđ eſt verū in bñficialib⁹, ſcđm illa, q̄ dixi. ſ. circa ꝯtra-
ria. Totū illud pēdet ab alio dubio, An canonic⁹ dicat̄ poſſide
re, vel intitulat⁹ vere res ipſas corporales bñficij: q̄ ſi vere poſſi-
det, idē dicēdū vt de vſufructuario. ſ. dixi. Sed nō idē, qđ vide-
m⁹ hic. Inn. tꝫ in ſi. gl. ij. magne. ꝙ epiſcopi, plati, ⁊ etiā alij cleri-
ci ſuo noīe naturaliter poſſidēt ſuarū dignitatū, vel prebēdarum
poſſeſſiones, ⁊ caſtra, quorū corporalē poſſeſſionem habēt. Hinc
eſt ꝙ vn⁹ cleric⁹ agit cōtra alium nomine ſuo de poſſeſſionibus,
quas vterqꝫ cōtēdit eiuſdē eccleſie: ſed quiſquis dicit ad ſe. ſ. ra-
tione ſuarū prebendarū pertinere. de proba. ex literis. de cauſa
poſ. cū ſup. Nomine aūt eccleſiarū poſſident ciuiliter, ⁊ naturali
ter. Cōtrariū tenet. ſ. eo. cū ſuper. de cauſa poſ. vbi dicit ꝙ plus ſi
bi placet qđ no. hic. Prima opi. mihi placet in. d. c. cū ſuper. quā
ſenſit etiā in hac gl. circa medium. Et hoc examino plene in. d. c.

ſi. de quo dic vt ibi. Et p hoc decidit̄ queſtio qđ nō acquirit̄ poſ-
ſeſſio iuris per talē ingreſſū, niſi illo iure vtat̄, vel interueniat cō-
tractus cōſtituti. Quādoqꝫ, ⁊ tertio principaliter agit̄, qñ quaſi
poſſeſſionē ex actu, vel re omnino extriſeco a iure, vel iuris pre-
tē dicēdū qđ ſi talis actus nō eſt a iure, vel cōſuetudine ꝓ ſigno
tradite poſſeſſionis deſtinat⁹, non tranfert̄ poſſeſſio. Sed ſi pre-
cedit cōſuetudo, vel ius determinās: illū vt ſignū tradite poſſeſ-
ſiōis, trāſfert̄ poſſeſſio: ar. c. ij. de cōſue. Unī dicit hic Inn. qđ ſi eſt
cōſuetudo qđ in ſignū cōceſſiōis poſſeſſiōis iuris prebēdalis do
ret̄ aliquid ei, cui dꝫ aſſignari prebēda, ſiue pecunia, ſiue quicqđ
aliud, qđ bene ſic acquirit̄ poſſeſſio. ſ. de cōſue. c. ij. Nam ſi per ta-
les fictiōes transfert̄ poſſeſſio rei corporalis: multo forti⁹ iur. in-
corporalis. Ad hoc de ꝓbē. dilecto. qđ no. Nō ſufficit ergo niſi ꝓ-
cedat deſtinatio legis, vel cōſuetudinis: vt ſicut lex īduxit fictōs:
ita ⁊ cōſuetudo poſſit, ⁊ hoc inducit. c. ij. de cōſue. Pl⁹ dt Inn in
c. cū veniſſent. ſ. eo. qđ hoc pōt precedēs deſtinatio partiū tacita
vel expreſſa etiā in actu traditiōis. Item dicit hic qđ de generali
cōſuetudine, que pro iure eſt ſeruāda, obtineat qđ poſſeſſio gñali-
ter iuris epiſcopalis, vel archidiacōalis, vel cuiuſcūqꝫ alteri⁹ di-
gnitatis, acqrit̄ p inſtallationē ei⁹ factā, ⁊ in ſede deputatā acq-
rit̄ quaſi poſſeſſio dignitatis: arg. de preben. dilecto. ⁊ c. dilectus.
Et ſi nō ſunt ad hec deputata aliq̄ loca, vel ſtalla ꝓ ſigno tradite
poſſeſſiōis, nō trāſfert̄ poſſeſſio: ⁊ hoc, q̄ talia ſunt preter ius: nō
ſunt ergo extendēda. ff. de legi. l. qđ cōtra rōnē. ⁊ in regula, que a
iure. de re. iur. li. vj. Requirit̄ tñ, tales inſtallationes fieri p perſo-
nas ad hoc deputatas, vt poſſeſſio transferat̄. de off. arch. vt no-
ſtrum. de preben. dilecto. Dicunt tñ dñi de Rota, ſua cōcluſione
cclxix. qđ quo ad acquiſitionē poſſeſſiōis prebende diſtincte, nō
ſufficit ꝓbare ſtallū in choro, ⁊ locū ī caplo, ⁊ ſibi poſſeſſionē tra-
ditā per funes campanarū, vel cornu altaris: q̄ hec ſunt cōiter ſi-
gna deſtinata poſſeſſiōis tam iuris canonicalis, quā prebēdalis.
Itē dicūt qđ nō ſufficit qđ ſit mādatū per caplꝫ, vel diſtributo
res colonis, ſeu redituarijs, vt dicto prebendato de reditibus re-
ſpōdeat̄, niſi appareat redituarios paruiſſe, vel ſoluiſſe, vel ī poſ-
ſeſſionē manſi, ſeu feudi ſpectantis ad prebendā ſe indutum fuiſ-
ſe, ⁊ ipſum animo apprehendēdi poſſeſſionē ingreſſum fuiſſe: q̄
corpore ⁊ animo. ⁊c. vt. d. l. iij. niſi aliđ haberet cōſuetudo: q̄ ta-
lia eſſent ſigna etiā reſpectu poſſeſſiōis ꝓbēde. de cōſue. c. ij. Si tñ
negaretur cōſuetudo, ꝓbari deberet. Uel niſi eſſet cert⁹ loc⁹ de-
putat⁹ prebēdario talis prebēde, per cuius inſtallationē, ſiue in-
ductionē bene acquirit̄ quaſi poſſeſſio, vt hic no. ⁊ de prebē. eꝫ
qui. lib. vj. ⁊ c. lꝫ. per Archi. Per hoc dicit Spe. in ti. de primo ⁊
ſcđo decre. §. iam de effectu. in prin. ꝙ nō ſufficit aliquē induci in
poſſeſſionē vnius rei ꝓ omnib⁹ rebus bñficij. Locorū aūt aliorū
aſſignatio, vt eſt dictū, nō transfert̄ poſſeſſio, ex quo ad hoc non
ſunt deputati: ⁊ ſi in locis deputatis nō poſſit fieri inſtallatio, ⁊
in locis alijs loco illorū inſtallatio fiat: ⁊ hoc, q̄, vt dixi, cōſuetu-
do nō eſt attēdēda. Hoſtiē. cū alijs, quos recitat Innoc. tenet ꝙ
ſi inſtallatio non poſſit fieri in loco deputato, ſi alio fiat loco illi⁹,
acquirit̄ quaſi poſſeſſio, ꝓ no. vt lite pen. eccleſia. ij. dūmodo ſit lo
cus ad illā dignitatē princ̄s: vt ptꝫ ex no. p Inn. in gl. Inquan-
tum dixit de ſtallo in choro, ⁊ loco in caplo, ad hoc. xxiij. diſt. in
nomine Domini. poſt mediū. Ad hoc, qđ no. Inn. ſ. de cā poſ.
cū ſup. De hoc an inueſtitura, vel inſtallatiōe acquirat̄ quaſi poſ-
ſeſſio, dixi plen⁹. ſ. de elec. trāmiſſam. poſt Cōpoſt. ⁊ vide Dyn.
in regula. j. de reg. iur. lib. vj. In oībus caſibus, in qb⁹ dixi ſupra
poſſeſſiōis apprehenſionē in parte, ⁊ ad aliā extēdi, hoc intellige
qñ poſſeſſio eſt iuſta. ſecus ſi iniuſta, q̄ violēta: q̄ illa nō extēdit̄
niſi ad apprehēſa: vt no. Inn. hic, in gl. ſ. magna, verſic. ſed quero
qd facient. ⁊ idē no. de reſcri. ſup literis. in gl in verbo, forſan. in
ſi. Idē no. de elec. querelā. ⁊ de arbi. ex parte. Item hoc verū, niſi
alius poſſideat, ⁊ ſine volūtate eius ingrediat̄, vt no. hic Inn in
gl. ij. magna, circa prin. ⁊ in gl. ij. ad ſi. ver. aūt iuris canonicalis,
31 ⁊ ſic limita qđ no. de capel. mona. dilectus. ¶ † Uenio ad tertiā,
videlꝫ videre aliquos modos, qb⁹ poſſeſſio amittit̄: dicit Inn.
ꝙ eiſdem modis, quibus acquirit̄, eiſdem contrarijs perditur:
vt ſi deinſtalletur, vel alijs ſimilibus modis: dūmodo deinſtallet̄
per habentes ſuper hoc poteſtatem, ſicut quādo ſacerdos degra
dat̄, vel miles: nā eadē eis auferunt̄, q̄ primo dātur, ſeu data fue-
rūt. xxiij. di. de ſubdiacono. ⁊ c. ſequ. xj. q. iij. epiſcopi. ⁊ de peni. de-
gradatis. lib. vj. Ad hoc. de prebē. in Lateran. Si aūt ali⁹, ad quē
pertinet nō ex officio, degradaret, vel deſtallaret, vel qđ ſimile fa-
ceret: non admitteret generalē poſſeſſionē dignitatis, ſed loci tā-
tum, vnde deinſtallatus fuit, ⁊ illius tātū debet petere reſtitutio
nē. ſ. de reſti. cum inter. nam omnium aliorū bonorum, a quibus
eiectus nō eſt, poſſeſſor remanebit. Nō obſtat, ſi dicas ꝙ p vnū
actum corporalē authoritate ſuperioris dicit̄ acquiſita omnium
aliorū: q̄ magis debet extendi poſſeſſio legitime data, ꝙ ſpolia-
tio illegitime facta. Secus autē ſi eſſet ſpoliatus authoritate ſu-
perioris iuris ordine ſeruato. Putat tñ ꝙ eo ꝙ cōſuetudine in-
ductū eſt ꝙ actus inſtallandi ſit ſignū tradite poſſeſſionis, ꝙ ex
oppoſitis

oppoſitis inductū ſit, vt actus deinſtallandi ſit ſignū ablate poſ-
ſeſſionis, dū tamē deinſtallatio legitime fiat, ⁊ authoritate ſupe
rioris. Hoſtiē. dicit ꝙ dici poſſet cōtrariū: q: vnū eſt fauorabile,
⁊ aliud odioſum. ff. de libe. ⁊ poſthu. cū quidā. ſm Hoſti. Dic de
hoc vt dixi in materia cōſuetudinis in. c. fi. de cōſue. in illa parte,
in qua tracto de extēſione conſuetudinis. Poſſidentib⁹ aūt ſine
authoritate ſuperioris, certū eſt ꝙ eo modo admittit̄ poſſeſſio-
32 nē, quo acqͥrūt. de re. iur. c. i. li. vi. ¶ † Uenio ad vltimū. ſ. ad de-
clarādos effectus aliquos notabiles ipſius quaſi poſſeſſiōis, in-
ter cetera eſt magnus effect⁹, q: tales poſſunt agere poſſeſſorio.
In bñficialib⁹ aūt, que requirant̄ vt agere poſſit tāgit Inn. ; hic:
dixi ſupra qd tenendū circa oppoſitiones. Sed an ꝓprio nomi-
ne, an eccleſie agat, dicit in vna parte ꝙ ꝑ particularib⁹ poſſeſſio
nibus eccleſiarū nō debēt agere noie ꝓprio: q: non poſſidēt noie
ꝓprio, ſiue agāt petitorio, ſiue poſſeſſorio. Ad hoc no. de dila. li
tere. de cā poſ. cū ſup. Idē dicit de reſtitutione ſpiritualiū, alias
ſpecialiū iuriū eccleſie: q: illa nō quaſi poſſident noie proprio. Si
aūt nō agant poſſeſſorio reſpectu particulariū iuriū, ſed in gene-
re reſpectu vniuerſalis adminiſtratiōis, poſſunt: q: illud ius poſ
ſidēt nomine ꝓprio: ⁊ ſpoliator illū ſpoliare intēdit, ⁊ nō eccleſiā.
de cā poſ. cū ſup. vbi idem no. Ut tñ poſſint agere noie proprio,
oportet ꝙ vel ſint cōfirmati, ⁊ habuerint poſſeſſionē generalē di-
gnitatis, per inſtallationē, vel aliū modū cōſuetudinariū, vel ſint
in poſſeſſione ſciente ⁊ patiente ſuperiore: vt hic, ⁊ no. ī. c. ex par
te. de poſtul. ꝓla. bone. Idē ſi ſint generaliter miſſi, ſed non ꝯfir-
33 mati, eo ꝙ in genere ſuo noie poſſidēt. † Nūquid aūt prelato oliꝫ
obīci poſſit ꝙ nō ſit ꝑlatus: dic vt. ſ. de elec. nihil. Inquantū di-
xit pro particularib⁹ reb⁹ prelatū nō poſſe agere noie proprio, q:
illa nō poſſidet, ſed eſt ꝓcurator: dicit hoc verū Inn. ſ. de cā poſ.
cū ſuper. ⁊ hic. In alia parte gl. ad fi. hoc reuocat, dicēs ꝙ clerici,
epī, ⁊ alij prelati naturaliter ſuo noie poſſident ſuarū dignitatū,
vel prebendarū poſſeſſiones, ⁊ caſtra, quorū corporalē poſſeſſio-
nē habuerūt, ⁊ ꝑ iure, qđ in eis habēt ꝓprio noie tātū. Primum
eſt verius: qđ declara vt in. c. fi. de cā poſ. dixi in cōmēto, vbi hoc
plenius examinaui. Inquātū dixi prelatū agere poſſe noie eccle
ſie ꝑ reb⁹ ab eccl'ia ablatis: hoc eſt verū, qñ eſt cōfirmatus ex vir-
tute cōfirmatiōis, etiā ſi nō habuerit poſſeſſionē rectorie, vel etiā
rerū particulariū: q: hoc conſequit̄ ex ſola cōfirmatione vt agere
poſſit noie eccl'ie ⁊ petitorio ⁊ poſſeſſorio. de elec. trāſmiſſaꝫ. Suo
aūt noie agere poterit ad rectoriā, ſed nō ad res particulares: vt
d. c. cū ſup. de cau. poſ. Per hoc facit hic Hoſt. cōcluſionē genera
leꝫ ꝙ ſm ſimplicitatē iuris canonici hi, qui eligunt̄, poſt cōfirma
tionē acquirūt ius adminiſtrādi. de ele. cū in cūctis. §. q: vero. ⁊. c.
noſti. ⁊. c. trāſmiſſam. qua data per ſe ipſum pōt apprehēdere ad-
miniſtrationē, ⁊ poſſeſſionē oīm pertinētiū ad dignitatē, ad quā
eſt cōfirmatus: ⁊ hoc, qñ ille, qui cōfirmat, hꝫ poteſtatē ꝓuidēdi,
⁊ ꝓuidet. Talis enim ꝓuiſus hꝫ generalē, ⁊ liberā adminiſtratio
nem tam ſpiritualiū, ꝙ etiam tēporaliū. de elec. cū nobis olim. ad
fi. de cōceſ. preb. poſt electionē. ad fi. niſi impediōē. de acc. accedēs.
In alijs vero beneficijs, quorū collatio ad dioceſanos pertinet,
tantū facit epī collatio, quātū facit cōfirmatio, ſeu ꝓuiſio. Si ve
eo ad inferiores pertineāt cōferre, vel preſentare, tantū operat̄ in-
ſtitutio epālis, quantū in inferioribus cōfirmatio. de cle. pere. c. fi.
de offi. archi. cū ſatis. de inſti. ſuper rubꝛ. ⁊. c. ex frequentib⁹. Igit̄
ſic cōfirmatus, vel ꝓuiſus adminiſtrare pōt, ⁊ poſſeſſionē admi-
niſtrationis apprehendere: aliter aūt intruſus dicit̄. de preben.
cū iam dudū ſaluis preceptorib⁹, de quibus dic vt de iudi. cū de
putati. ⁊ ſaluis priuilegijs, ⁊ cōſuetudinib⁹ quorundā ſpecialib⁹
per ſedē apoſtolicā approbatis: vt no. de appel. q: nos. de priuile.
volētes. §. fi. ſm Hoſti. Inquātū dixi exiſtētes in poſſeſſione ad-
miniſtrationis poſſe agere poſſeſſorio ⁊ petitorio ꝑ dignitatib⁹
ſuis: hoc dicit verū hic Inn. in. i. gl. ad fi. adeo ꝙ cōtra eū nō po-
terit opponi exceptio nō canonice inſtitutionis. Qđ reſtringit ve
rū, qñ eſt cōfirmatus, ⁊ de cōfirmatione conſtat: vt no. ſ. de elec.
nihil. Si nō eſt cōfirmat⁹, admittit̄ exceptio nō canonice inſtitu
tionis. Et hoc ideo, q: tūc ſnia lata pro reo nō pareret exceptio-
nē rei iudicate cōtra verū prelatū. ad hoc de elec. trāſmiſſam. Et
34 primū operat̄ authoritas cōfirmatiōis, vt eſt dictū. † Scđs eſt
effect⁹, q: exiſtēs in quaſi poſſeſſiōe iuris bñficij pōt recipere ſo-
lutiones debitorū dignitatis, ⁊ illi ſoluere debēt, ⁊ ꝯpellunt̄: quo
caſu dic aut eſt in poſſeſſione, ⁊ ꝯfirmat⁹, reiecta oīm exceptione
nō canonice inſtitutionis, ſolui dꝫ ei, ⁊ reſpōderi de redditibus, et
debitis: q: omnia tenent̄ authoritate cōfirmatiōis. l. i. §. idē Pa
pinian⁹. ff. qđ cū fal. tu. ⁊ no. ſ. de ele. nihil. ad hoc de elec. trāſmiſ
ſam. Idē dicit Inn. ſi generalr̄ in oībus, q̄ occurrūt faciēda ſm
morē dignitatis iuris epālis, vel canonicalis, vel ſimilib. illi, q cuꝫ
eis cōtrahunt, vel ſoluūt debita, liberant̄. ff. ad Mace. l. iij. ff. de
iudi. cū deputati. alij cōtra. ad hoc. ff. de cōdi. inde. l. ſi vrbana. de
ſolu. l. q holem. §. de malo. Hanc opi. tenet Hoſti. ꝙ tali iuſte nō
ſoluat̄, licet ſe gerat in omnib⁹ pro ꝑlato. Nec obſtat ꝙ a nō noto
rio fornicatore nō liceat recedere, niſi ſit in iudicio cōuictus, vel
cōdemnatus, ⁊ ab eo licite recipiunt̄ ſacramēta: ⁊ ſi hoc in ſpiri-
tualibus, fortius in tempo: alib⁹: q: fortiora, digniora, ⁊ pericu-
loſiora ſunt ſpiritualia, ꝙ̄ tēporalia. de tranſla. prela. inter corpo
ralia. xlij. diſt. quieſcamus. i. q. i. §. certe. alias, cure. alias, certe cum
honor. ad hoc de deci. ex parte. iij. q: illud ꝓcedit in parochia-
no, q rectori ad obediētiā tenet̄, donec ab eccleſia toleratur. ⁊ deci-
mas, ⁊ alios prouēt⁹ ſoluere dꝫ. de decimis. tua nobis. ne videat̄
eum cōtēnere. de cohabi. cler. veſtra. vi. q. i. oīs ex merito. ⁊. c. dete
riores. Aliud aūt eſt cōtrahere, vel volūtarie ſoluere debita, ad q̄
ſoluēda nō reſtringit̄ quis ꝑ iura, cōſcientia remordēte. Et dicit
hoc Hoſti. tenendū, quicqd. ī. vel ſupra notet̄. Si aūt violentus
eſt poſſeſſor, vel alr̄s iniuſtus, q: nō cōfirmat⁹, ⁊ nō hꝫ bonā fidē:
hic Inn. videt̄ varius, ⁊ recitat opi. que ſic poſſunt reduci ad cō
cordiā. Si hꝫ poſſeſſionē dignitatis ꝑ violentiā, vel mala fide, et
debita ſunt cū eo cōtracta: de his eſt ſibi reſpōdendū. ff. de condi.
inde. l. ſi vrbana. Si debita nō ſunt ꝯtracta cū eo: tūc ſi eſt in poſ
ſeſſione dignitatis tātū, nec acquiſiuit quaſi poſſeſſionē reſtitu-
tiōis, vel iure preſtationis, vel redituū, qui nōdū reditus ſibi fue
rūt ſoluti: ⁊ adhuc nō pōt eos compellere ad reſpondendū: nec
reſpondere habent de iuribus pertinentib⁹ ad dignitatem, quā
violenter poſſidet. Nec pōt conqueri hic prelatus de his, q ſpo-
liauerunt eūnon reddendo debitam obedientiā, vel alia debita:
q: eum nō ſpoliarūt, cum nō fuerit in poſſeſſione huius recipien
di ab eis, licet fuerit in violenta poſſeſſiōe dignitatis, cui hec de-
bent̄: q: hec violenta poſſeſſio non extenditur niſi ad ea, de qbus
fuit in poſſeſſione: arg. C. de peti. hered. l. fi. Si iam fuerūt in poſ-
ſeſſione: q: alias eſt reſponſum: tūc hic ſunt opin. Aliqui dicunt
ꝙ nō debet eis reſpondere ꝑ predicta. Alij tenent cōtrariū, quia
nō debēt ꝓpria authoritate ſpoliare, ꝙ̄ꝙ̄ ſit pdo, vt hic. Dic ꝙ
aut agit talis iudicis officio, ⁊ nō recuperāde cōtra debitores: ⁊
nō cogunt̄ ſoluere, ⁊ poſſunt opponere ipſum eſſe male fidei poſ-
ſeſſorem: imo etiā ſi eſſet bone fidei, ex quo ꝯſtat ꝙ non hꝫ titu-
lum, vel conſtare pōt, nō eſt reſpondendū de naturalib⁹ fructib⁹,
vel debitis, nec etiā de induſtrialibus: q lꝫ fiant bone fidei poſſeſ
ſores, tamē ſi extāt, reſtitui debent. Inſt. de re. diui. §. ſi qs aūt. ff.
qui. mo. vſuſ. amit. l. ſi vſufru. C. ſi. regun. l. iij. §. ante. ff. de ꝯdi. ex
lege. l. in alia. C. de rei ven. l. certū. Si agit poſſeſſorio: tūc ſi queri-
tur, ⁊ cōtendit̄ ꝙ violenter denegauerint, admittit̄ ad agendum:
q: nō debēt male fidei poſſeſſorē violenter expellere de poſſeſſio-
ne, q: ſic incurrerent penā cōſtitutiōis, ſi qs in tātā. C. vij. vi. vi.
q. vij. placuit. Si aūt taliter denegauerit, admittit̄ ad agēdū, ⁊ iu-
dex ipſum agentē audiet intentādo interdictū, vel agendo cōdi-
ctione ex decre. querelā. de elec. nec valebit debitori redituū, ſi offe
rat ſe ꝓbaturū ꝙ aduerſarius eſt male fidei poſſeſſor: q: etiā pre-
do reſtituendus eſt, vt hic. Ipſi tamē poterunt denegare ſolutio
nē, ex quo ſciunt ipſum male fidei poſſeſſorē: q: ſi ſpōte ſoluant:
preſtāt male fidei poſſeſſori animū peccandi. Itē q: nō liberatur
ſubdit⁹ ꝑ talē ſolutionē, quin dignitati teneat̄: ⁊ pōt tūc ſeq ꝯſciē
tiā: q: in talibus habet ꝓcedere ſcđm cōſcientiā. Iudex aūt eum
cōpellet, qui iudicare hꝫ ſcđm allegata, ⁊ ꝓbata, ⁊ nō ſcđm con-
ſcientiā: ⁊ ipſe ſecure poterit tolerare excōicationē ante, ꝙ̄ faciat
cōtra cōſcientiā. ī. e. literas. de ſentē. excō. inquiſitioni. Hoſti. aūt
dicit hic ꝙ ſi petit male fidei poſſeſſor ſibi reſponderi ꝓprio noie,
nō arctat̄: ſi noie eccleſie, ⁊ tūc reſpondendum eſt, donec de mala
fide, vel violentia in iudicio ſit cōuictus. Allegat no. ſ. de cā poſ.
cū olim. Et hoc verū, qñ ſunt in iudicio cōuicti: nā ⁊ ſi cōſcientiā
habeāt ꝙ poſſeſſor dignitatis mala fide poſſideat, illā poſſunt in-
formare, ⁊ debet cū iudiciali authoritate, que eos excuſat. ff. de
mino. ait pretor. i. reſpon. ſic ⁊ excuſat authoritas iuris: vt no. de
elect. nihil. Nā ꝙ̄ꝙ̄ poſſit extra iudicialiter cōuentus ſic denega
re, vt dixit Inn. iudicialiter tñ cōuentus, ſi eſt cōdēnatus, ſolue-
re dꝫ, niſi ſententia ſit appellatione ſuſpenſa: alias quilibet poſſet
illudere ſententie contra ſe late, dicens. Ego libenter ſoluerē, ſed
habeo cōſcientiā ꝙ ſis in mala fide. talibus autē figmētis, ⁊c. de
dimor. quāto. Imo ⁊ plus velle videt̄ Hoſt. ꝙ etiā extra iudiciuꝫ
reſpondere teneat̄, cū alias eū ſpoliaret: qđ nō eſt licitū. Puto
ꝙ ſi nō coloret̄ poſſeſſione agens, vel cōfirmatione, vel alia patiē-
tia, ꝙ opi. Inn. ſit vera: q: hic non eſt reſtituend⁹, tanꝙ̄ poſſeſſor
euidenter iniuſtus, vt dixi. ſ. Si colorat aliqualiter poſſeſſionē,
35 procedat opi. Hoſti. † Tertius eſt effectus, q: exiſtentes in quaſi
poſſeſſione iuris alicuius actus pertinentis ad illud ius, valide
exercent, dato ꝙ eis nō adſit vera proprietas iuris: quo caſu di-
co ꝙ aut ſunt in quaſi poſſeſſione violenta, vel male fidei: ⁊ non
valent geſta ab eis: et ſi exiſtens in quaſi poſſeſſione eligat. caſſa
bitur electio: ⁊ idē de alijs iurib⁹: q: ſicut male fidei poſſeſſor nō
facit fructus ſuos nec naturales, nec induſtriales, imo de extanti
bus tenetur rei vendicatione, ⁊ de conſumptis conductione ſine
cauſa. C. de rei vend. l. mala. ff. eodē. ſi nauis. §. fi. Inſtitu. de offic.
iud. §. ſed ſi in rē. ſic ⁊ a ſimili male fidei poſſeſſor iuris eligēdi nō
facit electionem validā nec ratione proprietatis, quā nō habet,
nec ratione poſſeſſionis, q: in mala fide eſt. Unde officio iudicis

implorato caſſabitur: arg. de in integ. reſtit. c. ij. licet loquatur de confirmanda, nõ de confirmata, tamen eſt eadem ratio. Ipſe tamen exiſtens in poſſeſſione, quantũcunq; violẽta, interim eliget, ⁊ non ille, apud quem de iure eſt eligendi poteſtas: ⁊ tenebit huius electio, licet, cũ conſtiterit de violenta poſſeſſione, caſſetur: qꝛ predo eſt defendendus in poſſeſſione, quouſq; conſtiterit de iniqua eius poſſeſſione: ⁊ ille punietur, qui eum ſpoliat. C. vnde vi. ſi quis. xvi. q. vij. placuit. de inſtit. cũ veniſſent. ad hoc de iure patro. ex literis. Contrarium huius ſentit Inn. in c. Cumana. ſ. de elec. vbi dicit ꝙ hoc caſu valebit electio proprietarij, ex quo alius eſt in poſſeſſiõe male fidei. Sꝫ hoc plus placet mihi qđ dicit hic, vt ⁊ ibi dixi. Quandoq; eſt is poſſeſſione bona fide, tunc qꝛ facit fructus induſtriales ſuos. ff. qui. mo. vſuſfru. amit. l. ſi vſufructuarius. ff. fin. regun. l. ij. Inſti. de rerũ diui. §. ſi quis. ff. de acquiren. re. domi. l. bone fidei. cũ ſimil. Eligere autẽ, fructus eſt induſtrialis quaſi poſſeſſione, ⁊ ſic valebit: quãuis dicendũ ſit ꝙ ſi aliquid de fructu hic remanſerit, poſtꝙ cõſtiterit de proprietate, ꝙ officio iudicis reſtituendum ſit. C. de rei vendica. l. certũ. §. bona. Et eodem modo prelatus inſtitutus a bone fidei poſſeſſore iura, que reddebat primo poſſeſſori, modo reddit vero domino. ſ. de iure patrona. ex literis. Sed ⁊ ſi electio diceret fructus naturalis, nõ teneretur de fructibus, ex quo conſumpti ſunt, bone fidei poſſeſſor, niſi inquantũ locupletior factus eſt. ff. ſi certũ peta. l. ſi ⁊ me, ⁊ Titiũ. Facta autẽ electione ꝯſumptus eſt fructus huiꝰ poſſeſſionis, qꝛ nihil is ea plus facere põt. viij. q. ij. dilectiſſimi. Et ſi in aliquo factus eſt locupletior, illud reſtituet. de iure patrona. ex literis. Nõ obſtat de cã poſ. cũ eccleſia. qꝛ ibi ideo caſſata fuit, qꝛ facta abſentibus bone fidei poſſeſſoribus, et contemptis. Idẽ dicit per omnia in ſententijs latis a bone fidei poſſeſſoribꝰ iuriſdictionum: ⁊ idẽ dicit de alijs actibꝰ incorporalibus, de hoc. ſ. ca. olim. de cauſa poſſeſ. cũ eccleſia. ⁊ c. cum olim. de elec. querelam. de iure pat. cõſultationibꝰ. vbi habetur materia. dixi de hoc, vbi omnia reduxi. ſ. de. ca. Ex his apparet qđ de expulſo, vel deiecto a quaſi poſſeſſione iuris eligendi ab eis, ad quos ſpectat de iure eligere, quo remedio agat. Dicit Inn. quod habet duplicem viã ꝓcedendi. Unã vt intentet petitorium, petendo caſſari electionem factã ab expulſoribus: ⁊ tũc habet locũ exceptio: Nõ debuiſti eligere, ſed nos, qꝛ eras in quaſi poſſeſſione mala fide. Põt ſecũdo agere poſſeſſorio petẽs ſe reſtitui ad quaſi poſſeſſionẽ iuris eligẽdi: ⁊ non admittetur dicta exceptio, imo ad ſuam poſſeſſionẽ reſtituetur. Et ſi eligat reſtitutus contra electũ petentem cõfirmationẽ, excipit quod electio non debet confirmari, quia facta a male fidei poſſeſſore de iure patro. conſultationibus. Sed hoc eſt dubium, quid ſi nos poſſeſſor verus proprietarius iuris eligendi elegerit, an ſi contra eum agatur, caſſanda veniat electio. Dicit Ioan. ꝙ non: quia ſi excipiatur quod ad eo fieri non debet, cum non eſſet is poſſeſſione, replicabitur quod nec a petente fieri debet, cum eſſet male fidei poſſeſſor. Contrarium ſenſit. ſ. quod hic ſenſit. de elec. Cumana. tene qđ. ſ. dixi. Item eſt dubiũ an propter reſtitutionem datum contra male fidei poſſeſſorem ſpoliantem electio facta a ſpoliante, qui erat verus proprietarius iuris eligẽdi, veniat caſſanda. Dic quod nõ: quia ſufficit poſſeſſori quod in priſtinam reſtituitur poſſeſſionem. ff. de vi, ⁊ vi ar. l. j. §. qui vi. ⁊ §. ſe. Recitat alios contradicere. Idem ſi non erat in quaſi poſſeſſione iuris eligendi ſolus, ſed iuris eſſendi cum his, qui elegerunt: nam hic etiam ſi agitur poſſeſſorio, non caſſabitur prima electio, que non debet caſſari, niſi de iure electi inquiratur, ⁊ poſſeſſio, alias poſſeſſor titulus reſtituetur ad poſſeſſionem iuris, ⁊ electionis: alias punietur in expenſis ad intereſſe, ⁊ etiam alias officio iudicis. Dic quod in hoc multi contradicunt ſm Innocen. Hoc vltimum tenet Hoſti. qđ ſi ſpoliatus intentet poſſeſſorium electio, que ipſo contempto facta eſt caſſanda eſt: ⁊ ſic reſtituetur non ſolum verbo, ſed etiam facto in hac electione que imminet facienda, vt eligat ſolus, vbi ſolus erat in poſſeſſiõe: vel ſi habebat compoſſeſſores, tunc eligat vna cum illis. de re iudicata cum aliquibus. Alioquin iniurioſa diceretur, ⁊ inutilis ſola verbalis reſtitutio, nec fructum ſentiet aliquem quaſtum ad electionem taliter reſtitutus. Qua enim ratione diceres primam electionem caſſandam non eſſe: eadem ratione idem diceres de ſecũda, tertia, ⁊ quarta, ⁊ ſic de ſingulis. Quod non eſt dicẽdum: quia verba ſunt intelligenda cum effectu. de cleri. non reſi. relatum. Item quia ſolo verbo ſufficienter non reſtitueretur: ſemper enim quo ad actum electionis remaneret ſpoliatus: ergo caſſanda eſt. Ad hoc expreſſum. ſ. de electio. in Geneſi. Non tamen audet dicere Hoſtienſis. quod ſi aliquis eſt contemptus, qui habebat ſolum ius intereſſendi, ⁊ erat in quaſi poſſeſſione, quod propter cõtemptũ reſtitutus ſolus debeat eligere: quia non inuenitur hoc iure cautum, licet poſſet videri contra, vt puniantur in quo deliquerint ſpoliantes. alleg. de tranſla. prelato. inter corporalia. niſi quã do ſolus poſſidet, quod ſolus reſtitutus, ⁊ cõtemptus poſſit eligere. de electio. venerabilem. ⁊ de poſtu. bone. Ioan. de Lig. tenet opin. Innocen. in petente reſtitui ad ius intereſſendi: in petente reſtitui ad ſolidum ius eligendi, tenet opi. Hoſti. quia primo caſu ſolidum fructus ei non debetur. Puto opi. Inno. veram, quã do iudicium eſt agitatum cum ſpoliante, ignorante electo: qꝛ ſententia lata contra ſpoliantem non dicitur electo ignoranti preiudicare. Opinio Hoſti. procedit, quando ſententia eſt lata contra poſſeſſores electo ſciente. de re iudi. quamuis. quia reſtitutio debet eſſe plenaria quo ad omnem libertatem poſſidendi: vt. ſ. c. Piſanis. ⁊ quia etiam fructus debẽt reſtitui percepti, ⁊ percipiendi: vt. ſ. eo. grauis. Hos autem percipere potuiſſet poſſeſſor: ergo non obſtat ꝙ ſint conſumpti, quia ad illos tenetur. Quedã tractat hic Pau. alibi ſcripta vel addẽdo, an prelato agẽti obſtet exceptio non canonice inſtitutionis. Et ponit quod ſcribit Inn. de elec. nihil. dixi in. c. conſultationibus. Item an monachus ꝓ ſuis adminiſtrationibus agat poſſeſſorio vel petitorio nomine ꝓprio: ⁊ ponit quod habet de accuſa. c. penul. ⁊ de reſcrip. edoceri. ⁊ c. cum dilecta. ponit etiam hic illa, que ponit Innocen. circa extenſionem iuriſdictiõis in. c. cum dilectus. de capel. mo. Et hec ſufficiant.

1 ¶ Agenti interdicto vnde vi, vel quod vi aut clam, nõ obſtat exceptio criminis.
2 Libellus abſque concluſione quando valeat.
3 Poſſeſſoriũ recuperande quare det pro clandeſtina occupatiõe.
4 Interdictum quod vi aut clam, recipit priuilegia poſſeſſorũ recuperande.
5 Ab agendo pro iure ſuo priuato nullus crimino ſus repellitur.
6 Ratio nobis non occurrit, quin ſit ſic de iure.
7 Exceptio criminis quãdo non admittatur cõtra agentem poſſeſſorio, nec ad finem vt diſcutiatur, vel vt retardet, licet nullũ crimen repellat quem ab agendo ciuiliter. nu. 18.
8 Poſſeſſorũ priuilegium quare duret vſque ad actum executionis. nume. 12.
9 Ab agendo de crimine repulſus ratione inhabilitatis perſone an repellatur etiam ab excipiẽdo, vbi etiam nullum crimen repellit quem ab agendo ciuiliter. nu. 18.
10 Accuſare quando non poſſit inimicus. nu. 13.
11 Ab accuſando repellitur quis ſola ſpoliatiõe rei particularis.
14 Poſſeſſor clandeſtinus non dicitur quẽ poſſe priuare poſſeſſione ſua.
15 Edificans clãdeſtine in poſſeſſione alterius, is quo ſit cõdẽnãdꝰ.
16 Exceptiones omnes ꝙ non ſint admittende ſtatuto aut partiũ conuentione, de quibus intelligatur.
17 Soluens indebitum coactus, vel iudicis mandato, an illud cõdictione indebiti repetat.

1 ITem cum quis. ¶ † Agenti interdicto vnde vi, vel quod vi aut clam, non obſtat exceptio criminis. h. d.
2 Diuiditur vt proxima. ¶ † Nota primo articulũ ſufficere agenti poſſeſſorio narrare ſpoliationem abſq; concluſione: ⁊ ſic procedit libellus in tali abſq; concluſione. de quo. ſ. cap. proxi. vbi remiſi. Uide Hoſt. in Summa, de reſtit. ſpo. §. a quo. in
3 ſi. §. ¶ † Nota ſcđo ꝙ pro clãdeſtina occupatione datur poſſeſſorium recuperande, ſicut pro violenta: ⁊ eque eſt priuilegiatũ que autem ſpecies actionis tunc detur, videbitur. ſ. c. ſepe. ⁊ c. cuꝫ ad
4 ſedẽ. † Scđm alios nota hic ꝙ interdictum qđ vi aut clam, reci-
5 pit priuilegia poſſeſſorũ recuperande. ¶ † Nota tertio ꝙ regulariter crimen non repellit quem ab agendo: quia etiam crimino ſus
6 eſt audiendus pro iure ſuo priuato. ¶ † Nota nonum modum reſpondendi. Nobis non occurrit ratio, quin ſic ſit de iure. Uide
7 Ioan. And. de app. preterea. ⁊ c. requiſiti. ¶ † Nota quod criminis exceptio non admittitur contra agentem poſſeſſorio, nec ad finem vt diſcutiatur. nec ad finem vt retardet. De hoc dic vt in. c.
8 proxi. precedenti. ¶ † Nota durare priuilegium poſſeſſorũ vſq;
9 ad actum executionis. ¶ † Nota hic regulam quod qui repellitur ab accuſando de crimine ratione inhabilitatis perſone, re-
10 pellitur ab excipiendo. ¶ † Nota quod inimicus repellitur ab
11 accuſando. ¶ † Nota quod ſola ſpoliatione particularis rei, vel clandeſtino introitu, concluduntur inimicitie habiles ad repellẽdum quem a poteſtate agendi, vel accuſandi. vide vt lite non cõ-
12 teſta. accedens. ij. ¶ † Oppo. quod non differatur executio, ſed cognitio per obiectum exceptionis: cuius contrarium ſonuit litera ibi: executio retardari. Solu. mens eſt litere quod non differatur executio, quãdo notorium eſt de ſpoliatione: quia ibi nõ exigitur cognitio, ſed ſola executio. Uel dic ꝙ non debet retardari executio prius precedente cognitione: ſententia que differetur, ſi ipſa cognitio differt, vt preambula. Per qđ dat intelligere ꝙ durat priuilegium poſſeſſorũ impediens accumulationẽ vſq;
13 ad actum executiõis perfectũ. Ad qđ. ſ. de iudi. c. ſi. † Per hãc decre. dicit Hoſtiẽ. inimicitias habẽtes ortũ a cãc.... repellere quem

re quem ab accuſando.de accu.cum oportet de quo ibi.Itē qꝺ
inimicus non admittitur ad accuſandum.Quod eſt verū,etiā in
exceptis,niſi ſuam,vel ſuorum iniuriā proſequať,de ſimo.licet.
⁊ ca.per tuas.Itē non obſt.quod non eſt amic⁹ noſter,ꝗ noſtra
14 bona tollit.Ad hoc etiā vt lit.non conteſtata.accedens.Ad glo.
oppo.ꝙ non det poſſeſſorium retinende contra clandeſtinū poſ-
ſeſſorem:qꝛ nō priuat poſſeſſione clandeſtine intrando.ff.de acq.
poſ.l.clam poſſidere.§.qui ad nundinas.Glo.fatetur contrarium
regulariter duos caſus excepit.Primus quādo poſſeſſor veniēs
non eſt admiſſus a cladeſtino,ſed repulſus:quo caſu perditur ci-
uilis.Secundus,qn̄ ſuſpicatus eſt ſe poſſe repelli.ff.de acquiren.
poſ.l.ſi id.Per quod apparet ꝙ decre.intelligit,quando agiť
ad reſtitutionem poſ.⁊ agit interdicto vti vt.ſecūdū hoc verifi-
cať.c.intellect⁹ in ſolis iſtis duobus caſibus:vt ſic ſit ſenſus,ſiue
quis eiiciatur,ſiue quis a clandeſtino non admittiť,ſiue ſuſpiceť
ſe a clandeſtino poſſe repelli,ſi agat reſtituende non ob.criminis
exceptio.Ad horum intellectum ſcias quod ſi aliquo abſente a
poſſeſſione rei,qꝛ illam non habet in conſpectu per decem millia-
ria,alter intrans clam acquirit naturalem,abſens retinet ciuilem:
aut ergo abſens non ſuſpicatur ſe poſſe repelli,ſed incontinenti re
currit ad ius:⁊ tunc reſpectu ciuilis turbať ex ſola intētione ciui
lis:⁊ tunc pōt agere vti poſſi.reſpectu ciuilis.per quod cōſequeť
reſtitutionem naturalis,cum aliter non poſſit deficere turbatio:
⁊ tunc vti poſſidetis interdictū habebit effectū reſtitutoriū,con-
tra ꝙ non obſtabit exceptio delicti,vt hic.ad hoc ꝙ no.Ioā.i.de
proba.l3 cām.⁊ no.gl.in.d.§.qui ad nundinas.Et ſic intelligēdo
hic illud' poſſeſſorium tūc hn̄t priuilegia recuperande,vt nō ad-
mitteretur proprietatis exceptio.ſed tex.de hoc nō ꝓbat,ſed de
exceptione criminis.Quandoqꝫ abſente poſſeſſore quis clā ingre
ditur poſſeſſionē,⁊ veniens non admittiť:⁊ tunc priuať ciuili:⁊
primo perdidit naturalē.Practica agendi erit ꝙ primitus agat
poſſeſſorio recuperande pro ciuili:qua conſecuta intentabit vti
poſ.pro ciuili,in qua turbatur ex retentione naturalis,⁊ illius ēt
conſequetur reſtitutionem,cum nō poſſit aliter deſiſtere a turba
tione,⁊ adhuc non ob.exceptio criminis,vt hic.Quandoqꝫ qs
poſſeſſor eſt abſens,⁊ alter ingreditur clam,⁊ abſens ſuſpicať ſe
poſſe repelli:hic perdit poſſeſſionem.quo aūt remedio agat tūc,
eſt dubium.Gl.tꝫ ꝙ tūc aget pro iſta ciuili vti interdicto vnde
vi:vt dicit gl.ff.de vi.⁊ vi ar.l.i.§.ſi quis autem.qꝛ ex priua volū-
tate intrandi habuit animum priuādi:⁊ ſaltē daretur in foro ca-
nonico cōdictio ex decre.reintegranda.Ubi autem preſente ali-
quo quis ingreditur ſuſpicans ſibi controuerſiam fieri,nō repul-
ſo,nec ſuſpicante poſſeſſore ſe poſſe repelli,nihil perdit antiquus
poſſeſſor.Quādoqꝫ quis ingrediť poſſeſſionem abſentis timens
ſibi queſtionem fieri a tertio,non a poſſeſſore:dic quod adhuc re
ſpectu ciuilis agit vti poſſidetis.ſ3 ad quē poſſeſſio vere ſpectat.
ff.de ac.poſ.l.et qui alter.§.ſi quis dū putat.ſecūdū Dy.⁊ Bar.
licet gl.male ſentiat in.l.i.§.interdictum.ff.vti poſſide.de quo per
15 Dy.ibi.⁊ Cy.in.l.i.C.vti poſ.in.iii.⁊.iiii.q.†Poteſt ſecūdo intel
ligi litera,inquantum dicit aduerſariū clā intraſſe,ꝙ hic ageretur
interdicto quod vi aut clā,ꝙ competit contra clandeſtine edifica-
tem in poſſeſſione alterius,cuius finis eſt vt edificatum demolia
tur,⁊ ad intereſſe edificans condemnetur,prout iuratū fuerit in
litem,taxatione a iudice facta quod vi,aut clā.l.i.§.hoc interdi-
cto.⁊.§.demqꝫ.⁊ contra talem agentē nulla admittitur exceptio,
vt ibi dicitur.Dicit tamē Ioan.an.hic ꝙ l3 tex.ſic indefinite di-
cat nullam exceptionem admitti:admittunť tamē ille,que hn̄tur
in.l.iii.§.ſed ſi permiſerit.⁊.l.ſi alius.§.belliſſime.e.ti.⁊.§.ſe.⁊.l.ſem
per.§.hoc interdictū.ſ.exceptio conuentionis.Itē ꝙ tu prius vi
vel clam feceras id ꝙ dicis vi,vel clam demoliuiſſe.Item ꝙ id fe
ci cā arcendi incendium.Itē ꝙ annus eſt lapſus:niſi ex cauſa
poſt annum audiatur.De prima autē pacti.⁊ conuentionis vide
quod no.de or.cog.c.ſi ſuper verbo,ſpoliatio.Et dicit Io.an.qꝺ
16 hec faciunt ad materiam decre.ex parte .ii.de offi.dele.†Si pō
deres oēs exceptiones,que admittuntur,concludunť ad ius agē
di:vnde tex.reiiciens exceptiones,intelligiť de extraneis,⁊ non
detrahentibus iuri agendi.Intranee autē,⁊ detrahētes admit-
tuntur.Ex his determinatur qꝺ,ſi a ſtatuto contra aliquē agen-
tem ex inſtrumento guarentigie,vel aliter repellanť oēs exceptio
nes,videtur ꝙ ſolū friuole,⁊ detrahentes iuri agendi videantur
reiecte.Sicut ⁊ in reſcripto pape,vt dictū capi.ex parte.Ad hoc
quod no.per Cy.⁊ gl.C.de adul.l.ita pudor.ad hoc.l.i.§.interdi-
ctum.ff.a qui.app.non li.⁊ de app.paſtoralis.⁊ ca.cum debitus.
Bar.ibi dicit in.l.i.§.ū.ff.quod vi aut clam.dicit.Quandoqꝫ op
poniť exceptio,ex qua detrahiť ſubſtātie,vel qualitati iuris ,vel
a quo non qualitrat eo ius repellit exceptionē:⁊ admittiť,qꝛ act⁹
in qualitate ponitur a iure vt repellatur:ſi ſic non eſt,non repellit.
Si ſtatutum dicit:Cōtra inſtrumentū publicum nō admittať ali
qua exceptio:opponi poteſt qꝺ non eſt inſtrumentū,qꝛ no eſt pu-
blicū.Si ſtatutū dicit ꝙ ꝯ inſtrumentū cōfeſſionatū nō admittať
exceptio:poteſt opponi ꝙ nō ſit cōfeſſionatū.Ad hoc.l.nō igno
rať.C.q ac.nō poſ.Et ſi ꝯ electionē factā a duabus partib⁹ nō ad
mittiť exceptio,poteſt opponi ꝙ nō eſt facta a duab⁹ partibus:
vt de electio.licet.Exceptio tamē ſimulationis nō pōt opponi,
niſi aliter permittať:qꝛ l3 faciat aliū eſſe cōtractū,nō tamē facit
deſinere inſtrumentum de ſimulato.l.i.C.ſi quis alteri,vel ſibi.⁊
l.quamuis.⁊.l.cū proponas.Quandoqꝫ opponunť alie exceptio
nes nō detrahentes ſubſtantie,vel qualitati eius,ꝯ quā opponať
a quo ſunt exceptiones reiecte,ſed ſunt alie extrinſece exceptio-
nes:tūc ſi exceptiones ꝑmittunť ab eodē capite ſtatuti,nō vide-
tur remote,ne incōtinēti ſe corrigat.ff.de condi.⁊ demon.l nam
ad ea.ad hoc.d.l.ita pudor.cū ſua gl.Si detrahūt ex aliis ꝑtib⁹
iuris,tunc ſi exceptiōes opponunť cōtra pſonā,admittunť:quia
ex quo repelluntur ab inſtō,vel iure,ſi opponuntur ꝯ perſonam,vt
ex cōicatio,bannū,hec non dicunť opponi ꝯ inſtrm̄.Ad hoc.ꝯ.
de procuratio.ex inſinuatione.in gl.ad hoc.l.filius.de inofficio.te
ſtamen.Si opponunť ad ius agendi,regulariter repellunť.Ad-
uertendū tn̄ qꝺ ſi ſtatutū dicit nullam exceptionē admitti:ꝑ hoc
non tolliť exceptio nullitatis actus ex defectu perſone,vt no.glo.
in clemē.i.de ſi.queſt.poſ.⁊ fruc.vt ſi exceptio repellať a ſnia , op-
poni poteſt exceptio qꝺ nō eſt lata a ſuo iudice:⁊ hoc:qꝛ tūc non
eſt ſnia.Itē inquantū dixi exceptionē nō admitti:tūc dicit Bar.
ꝙ licet repellatur a ptāte excipiēdi,nō tolliť poteſtas agēdi offi-
cio iudicis,vt actor repellať:vt.l.plane.in prin.⁊.l.ſi.ff.de pet.her.
l.ii.in fin.ff.nau.cau.ſtabu.qꝛ vbi eqtas ſuggerit agi,vel excipi,li
cet ius non admittat,pōt iudicis officium implorari,⁊ hoc equū
eſt,vt.d.l.plane.⁊.l.ſi.ff.de pe.he.Ad hoc,quod no.Inno.de con
ſti.que in eccleſiarum.⁊ dixi de iudi.nouit.⁊ ſecundum nos ſaltē
audiretur per viam denuntiationis Euangelice:vt no.de iudic.
nouit.Quinimo poſſet conqueri de iuſtitia denegata:vt no.Cy.
in.l.ſi.C.ſi contra ius,vel vtili.publi.poſt Gui.de ſuza.⁊ no.Inn.
de conſtituti.c.in eccleſiarū.hec vera,vbi ſtatutū dicit,nulla alia
17 exceptio admittať.†Si dicit:nulla defenſio admittať:excludeť
officium iudicis,⁊ tunc nullum aliud eſt remediū,niſi quod con-
uentus ſoluat,⁊ poſtea repetat.Nec ob.ꝙ ſoluens mandato iudi
cis non repetat vt indebitum l.i.C.de condi.indebi.Dic,ſi de ex
ceptione mihi prouiſum erat per ius agendi,vt eſt ſpoliationis
exceptio:vel exceptio,Dolo facis,qui petis,⁊c.⁊ planum ꝙ ſol
uēdo poſtea agere poſſum.Sꝫ ſi habeo neceſſe redire ad ꝯdōnē
indebiti,vel ſine cauſa:adhuc potero.l.ſi fideiuſſor.§.in omnibus
ff.manda.⁊.l.ſi fullo.de cōdictio.ſine cauſa.Nō ob.l.i.ff.de ꝯdō.
indebi.qꝛ ibi h3 locum,quando illud,an eſſet debitum,vel inde-
bitum:ex rā,quam deduco,potuit in primo iudicio examinari,
ne tunc infringam iudicis ſentētiā.ſed quando in primo iudicio
non potuit examinari,nihil impedit quin cōpetat cōdictio inde-
biti.Ad hoc facit.c.debitores.de iuriiur.vbi debitores coguntur
ſoluere vſuras:qꝛ propter iuramentum nō pōt examinari an ſint
debite,vel indebite,ſm̄ Bar.in.l.i.§.ū.ff.quod vi aut clam.ꝗ not.
ad hoc de appel.conſtitutus.de accuſa.accedēs.Nā repulſus ꝑ
ſententiam ab excipiendo cōtra electū,nō repelliť ab agendo de
eodem,qꝛ illud nō fuit diſcuſſum in primo iudicio.Ad hoc de ac
cuſa.ſuper his.Idem ſi diſcuſſum ſit,ſed nō plene:vt no.de ord.
18 cogni cap.ii.⁊.c.ſi.⁊ dixi de excep.aduerſario.¶†Op.cū gl.fina.
quod nulla ſit dubitatio quod exceptio criminis nō debeat ad-
mitti:quia nullum crimē repellit ab agendo ciuiliter:vt patet.iii.
q.viii.per totū.Gl.fatetur quod ſeparata eſt cauſa criminis a poſ
ſeſſione,vt dicimus in proprietate.Dic,ſi crimen inhabilitat pſo
nam ad agendum,vt excommunicatio,vel bannum ob.vt not.ꝯ.
de procura.ex inſinuatione.Si non inhabilitat perſonam ad agē
dum,nec inficit ius agendi:nec poſſidendi,nec proprietatē tollit
ſed omnino eſt a talibus extrinſecum:tunc nō admittiť:vt.d.q.
ſi.Si inficit ius poſſidendi,⁊ habendi,vt qꝛ eſt beneficiū,vel res
ſpiritualis,⁊ obiicitur crimen hereſis,exceptio admittiť.no.glo.
viii.diſtin.quo iure,vt in laico decimas repetente:vt no.ſ.eodē.
ex parte.ii.Hec vera,qn̄ inficit ius poſſidendi ipſo iure:quia
priuat ipſo iure,vel inhabilitat:ſecus ſi veniat poſſeſſione priuan
dus:vt no.Inn.de excel.prela.inter dilectos.in gl.i.⁊ not.Archi.
viii.diſtin.quo iure.Compo.de elec.qꝺ ſicut.in glo.i.verſi.ſi vero.
ſic debet intelligi Ioan.iii.q.i.in ſum.Si inficit ſolam proprieta-
tem,⁊ non inhabilitat ad poſſidendum,tunc in aliis a beneficia-
libus non ob.criminis exceptio , quantūcunqꝫ notoria:qꝛ hoc l3
inducat priuationē:non fundat intentum opponentis,vt nota.
in.c.ad decimas.de reſtitu.ſpo.⁊ dixi ſupra,eodem,in literis.Si
ſumus in beneficialibus,illa exceptio obſtat ad impediendū ir-
reuocabilem reſtitutionem.de procura.ex inſinuatiōe.quo ad im
pediendam momentaneam,tunc ſi eſt notorium delictum,obſtat
agenti poſſeſſorio,ſiue inducat priuationem ipſo iure,ſiue faculta
tem priuandi:vt eſt caſus de accuſa.ad petitionem.ad quod .c.ti
tu.ſi conſtiterit.Si non eſt notoria,ſed manifeſta,nō admittiť vt
eſt gl.ſingularis in manifeſto.ii.q.v.qꝛ ſuſpecti:iuncto tex.⁊ glo.

que incipit argu.quod ſi non eſt notoria,nec manifeſta exceptio,
etiam dato quod ſit famoſa,vel opponens ſe incõtinenti offerat
probare:non admittitur:vt dicit gl.ij.q.v.ſuper cauſa.⁊ hoc verũ
quo ad partem. Iudex tamen illam admittit ex officio,ſi velit ꝓ
pter infamiam ſuſpendere reſtitutionem:qꝛ ſi poſſet ipſum ſuſpẽ
dere non ſpoliatum,fortius ipſum poterit ſuſpendere ſpoliatum.
Sic intelligo Io.aij.q.i.in prin.ſumme.⁊ hoc maxime,quãdo in
reſtituendo imminet ſcandalum:vt no.Spec.in ti.de peti.⁊ poſ.
§.quoniam.ver.vt hic articulus.⁊ ſic debet intelligi quod not.in
ſumma.iij.q.j.que omnia no.⁊c. Anto.de Butrio.

1 ☞ Spoliatus a iudice iuris ordine preteriniſſo,ante omnia re
ſtituitur.
2 Beneficio ſuo vt priuari quis poſſit,requiritur iuſta, ⁊ manife
ſta cauſa ſimul.nu.9.
3 Poſſeſſorium recuperande datur contra iudicem pro ſpoliatio
ne facta ſua authoritate iuris ordine pretermiſſo,in quo venit re
ſtitutio rei ⁊ fructuum.
4 Sententia lata in poſſeſſorio non obſtat agere volenti poſtea de
proprietate.
5 Pro his que iudex facit extra iudicium,non preſumitur.
6 Verbum ſpoliaſti,quandoqꝫ ſonat in vitium,⁊ aliquando non.
7 Spoliato a iudice iuris ordine pretermiſſo , quando non detur
reſtitutio.
8 Executor datus ad prouidendum de beneficio impetranti quod
talis poſſidet,ſi conſtituerit ipſum contra Lateranenſe conciliũ,
priuatus an poſſit agere poſſeſſorio.
9 Manifeſtum ſumitur quandoqꝫ pro notorio.
10 Prelatus qñ teneatur rationem reddere de anima ſui ſubditi.
11 Spoliatus beneficio ab executore contra quem agat.
12 Spoliatus beneficio virtute reſcripti an poſſit per condelegatum
reſtitui.
13 Ad probandum quando quis arctatur iuris ordine ſeruato.

1 **Conquerente.** † Spoliatus etiã a iu
dice iuris ordine preter
miſſo ante omnia reſtituitur. Primo ponit querela.
Secunda ibi:qꝛ vero preceptum. Tertia ibi : reſtitu
2 tione.iudicum datio. ❡ † Nota duo requiſita vt quis poſſit be
3 neficio priuari,qđ cauſa ſit iuſta,⁊ manifeſta. ❡ † Nota ſcđo qđ
cõtra iudicem priuantem quem ſine iudicio, vel ordine iuris pre
termiſſo,poſſeſſiõe beneficij,datur poſſeſſorium,in quo venit re
ſtitutiõ rei.⁊ fructuum. Et ſic non ſolum pro ſpoliatione priuata
datur poſſeſſorium,ſed etiam pro ſpoliatione facta publica au
4 thoritate,iniuſte,⁊ ordine iuris pretermiſſo. ❡ † Nota tertio ꝙ
ſententia lata in poſſeſſorio nõ obſtat agere volẽti poſtea de pro
5 prietate. ❡ † Nota quod pro his,que iudex facit extra iudiciuꝫ
non preſumitur, licet pro iudicialibus preſumatur, ſecundum
6 Hoſ.Pe.⁊ Abba. ❡ † Nota de verbo ſpoliaſti,ſonat in vitium,
aliquando non:de renunt.quod in dubijs.de pac.cum clerici. de
etate.⁊ qualita.cum bone.de cle.nõ reſi.ex tue.⁊.c.fin.de magiſtr.
quãto.de collu.deteg.c. audiuimus. de fal.ad falſariorũ.de cle.
7 excom.fraternitati.⁊.c.pe.⁊ſ.ſeq. Io.An.† Opponit quod pro
ſpoliatione iudicis non detur poſſeſſorium.ij.q.i.notum.⁊ quod
ibi no.vij.q.j.preſentium.⁊ quod ibi no.in gl.arg.quod in ſi. Dic
ſi eſt ſpoliatus extraiudicialiter a iudice non vt iudice, datur re
ſtitutio,vt hic.Si a iudice vt iudice,tunc communiter dicitur ꝙ
ſi eſt ſpoliatus ordine iudiciario,non datur reſtitutio, vt dicit gl.
iij.q.j.in ſumma.Sed tunc non datur reſtitutio abſqꝫ cauſa cog
nitione:vt no.Io.⁊.Archid.in dicto.c.preſentium.⁊ in hoc diſ
fert a ſpoliatione priuati:vt no.per archidi.lxxiij.diſti. quorun
dam.xxiij.q.vi.hoc quippe.Dic,quandoqꝫ ſpoliatio eſt facta a
iudice extraiudicialiter,⁊ hoc conſtat:⁊ datur poſſeſſorium, vt
hic,⁊ de offi.deleg.cauſam.⁊.c.cum cauſa.no.iij.q.i.in prin. ſum
me.Quandoqꝫ eſt facta priuatio a iudice in iudicio,⁊ conſtat ꝙ
non eſt iudex ſuus,idem:quia de eo vt priuato iudicandum eſt:
⁊ idem quando po appellationem eſt priuatus : vt patet ex not.
de officio delegati.ſi quando.⁊ tenet Specu.in verſicu.vt hic ar
ticulus. in loco allegato. Quandoqꝫ ſpoliatio eſt facta a iudice
ſuo,⁊ iudicialiter:⁊ ſi pretenditur ſpoliatio nulla propter nullita
tem proceſſus,poteſt agi poſſeſſorio: ⁊ ſi pretenditur quod ordo
fuerit ſeruatus,de hoc ante omnia eſt cognoſcendum. Ita intel
ligo glo.ſ.alleg.ad quod de reſcri.dilectus. ⁊ ſimiliter idem eſſet
in priuato, ſi pretenderet ſpoliationem iuſtam, vt quia diceret
eam incontinenti factam:quia iura,que excludunt cauſe cogni
tionem,non concludunt cognitionem ſuper ipſo poſſeſſorio , ſed
ſuper ipſo petitorio:vt notatur.ſ capitu.primo.⁊ archi.iij.queſt.
j.epiſcopus.In hoc tamen differentia eſt:quia dicens iuſtã ex
traiudicialem,grauatur onere probandi.dicens iniuſtam iudi
cialem,grauatur onere probandi.ſ.de iudi.c.fina.⁊.ſ.eodem ac
cepta.Quãdoque cauſat iniuſtã priuationem propter iniuſtitiã
ſententie : ⁊ ſi ſententia tranſiuit in rem iudi.vel non tranſiuit,⁊
non eſt appellatum:⁊ tunc non auditur,ex quo non eſt reciſa , qꝛ
iuſta preſumitur:vt patet ex no.ſ.de elec.bone.de proba.quoniã.
Si ſpoliationem pretendat,ex ſpoliatione poſt appellationẽ au
ditur:ſed non ſit reſtitutio,niſi de cauſa cognoſcatur appellatiõis
cum diſtinctione cap.non ſolum.de appella.lib.vi.Ad hoc redu
cenda eſt glo.lxx.diſtin.quorundam.Inquantum facit differen
tiam inter ſpoliationem hominis,⁊ iudicis:⁊ quod ſcribit Spe.
in Spe.de peti.⁊ poſ.§.quoniam.in prin.⁊ in ver.vt hic articulꝰ.
cum ver.verũ.vbi ponit diſtinctionem Pe.⁊ Abb.quam ipſi po
8 nunt hic.† Ex his deciditur queſtio,Datus eſt executor ad pro
uidendum de beneficio,quod poſſidet talis,talis ſi conſtituerit ipſum
contra Lateranenſe concilium,vel contra decret.execrabilis.be
neficium tenere,ſi executor faciat proceſſum parte non citata,con
tulit,⁊ vltra hec poſſeſſionem tradidit,ſic priuatꝰ vult agere poſ
ſeſſorio,an poſſit. Videtur quod non,quia poteſt executor aſſu
mendo vias executorias procedere parte non citata:vt no.de cõ
ceſſione preben.propoſuit.in clemen.i.de offi.dele.de preſumpti.
dudum.Contrarium ibi,ſcilicet in loco preallé.determinat Io.
an.in addi.quia executor datus ad conferendũ beneficium non
dum collatum,⁊ gratia nondum facta,non poteſt vices executo
rias exercere,⁊ aſſumere quin partem citet.Contrarium procedit
quando datus eſt executor ad exequendũ iam gratiam factam.
Item non poteſt ad traditionem poſſeſſionis ꝓcedere parte nõ
vocata,que ſaltem poteſt habere defenſionem.de preben.licet.lib.
vi.quod eſt notandum,quia valde limitat illa dicta. Et puto hoc
procedere,quando agitur de preiudicio alterius poſſidentis.Se
cus ſi beneficium vacat:quia ⁊ ante collationem,⁊ poſt in tradi
tione poſſeſſionis,non exigitur quod executor vocet partem , vel
citet aliquem,ſed poteſt aggredi vias puri executoris,vt in cle
men.prima de offi.⁊ po.iudi.delega. Formam autem libelli pro
ſpoliatione iudicis vide in Specula.eodem titulo.§.ſpoliatus.
9 ❡ † Opponitur ſecundo quod etiaꝫ non ſufficiat manifeſta cau
ſa:vt patet ſecunda queſtione prima.de manifeſta. Solutio hic
ſumitur pro notoria:nam iudici non creditur : ſeptima queſtio
ne ſecunda,ſi tantum. ⁊ capitulo,ſi omnia . ⁊ capitulo,placuit.
10 ❡ † Oppo.quod iudex ex officio poſſit de beneficio inquirere.
de officio ordina.ordinarij.libro ſexto.de reſcrip.dilectus.de pac.
cum clerici.de coha.clerico.ſuper eo.Non ergo debet citari ordi
narius ad litigandum ordine iudiciario coram delegato.Dic ꝙ
hoc ideo vt puniatur,in quo deliquit:quia primo nullum ordi
nem ſeruauit.ad hoc de tranſla.prelatorum quanto.Goffre.dicit
quod tunc eſt locus ordini iudiciario,cum occultum eſt delictum
ſubditi,nec apparet accuſator,vel denuntiator:quo caſu tenetur
ſuperior procedere.vigeſimatertia queſtione quarta.duo iſta , qꝛ
de ipſius anima tenetur reddere rationem.vigeſimaoctaua que
ſtione ſecunda,cognouimus.In notorio,vel cum apparet accu
ſator,vel denuntiator,non aget contra illum,ſed ſuum officiũ ex
ercet.ſupra de offi.ordinarij,capitulo primo . gloſ.ſecunda in fine
alleg.concord.in authenti.vt diſ.iu.§.j.collatio.ix. ❡ Quero an
per hoc mandatum,ſi eſt ita,recipiat aliquam cognitionem.Dic
quod non:quia de hoc debet eſſe certus.de reſcrip.ab excommu
11 nicato.ſed bene iudex datus in locum eius,vt ibi. ❡ † Opponi.
cum gl.vltima quod non debeat de hoc expediri cum collatore,
ſed cum eo,qui poſſidet,⁊ cuius intereſt.ſecunda queſtione pri
ma,non ſolet.Sol.ſi iudex ſpoliator nulli contulit,procedit quod
hic:quia eo reſtituto agendum eſt cum iudice:ſi alteri contulit,
agendum eſt contra eum,cui contulit,⁊ iudex de his,que agit,
12 reſcribit delegato.xviij.diſtin.de conſilio. ❡ † Quero quid ſi fa
cto mandato in litera vt reſtituat,⁊ poſtea proponat,niſi aliquid
vult coram delegato deducere,an ſi non reſtituat poſſit condele
gatus reſtituere:dicit glo.quod ſic propter clauſulam,ſi eſt ita.
Recitat Ioan.andre. quodam dicere,⁊ tenere contra : quia per
iſtam delegationem.non eſt commiſſum vt reſtituat.ſed eſt tantũ
mandatum vt cognoſcat de cauſa,propter quam debuiſſet ſpo
liari.Sed primum dictum placet Hoſtien.quaſi ⁊ ſi non de ver
bis,tamen de mente hoc ſit,que preferenda eſt.de ver.ſigni.intel
13 ligentia.de quo de mut.peti.c.ij. ❡ † Oppon.ꝙ non arctetur ad
probandum quod abſqꝫ iudicio fuerit ſpoliatus:qꝛ ex quo non
apparet quod ordine iudiciario,non preſumitur.de proba.quo
niam contra.Gl.dicit quod ex quo eſt a iudice ſpoliatus,preſu
mitur pro eo quod fecit.arg.de renun.in preſentia.dicit Ioãnes
and.quod hec non fuit priuatio iudicialis,ſed extraiudicialis.⁊
ſic illa iura non faciunt.Conclude ergo,Pro geſtis a iudice iu
dicialiter preſumitur:vt de renuntia.in preſentia.Pro geſtis ex
traiudicialiter que gerere poſſunt extraiudicialiter ex officio,
etiam preſumitur:vt no.de eo qui fur.ord.rece.innotuit.pro his
que geſſit extra iudiciũ,que iudicialiter gerere debebat,non pre
ſumitur,vt hic. Anto.de Butrio.

Spoliatus

1 ¶ Spoliatus vxore petens reſtitutionem coniugis debet pro
bare coniugium.
2 Poſſeſſorio agenti in cauſa matrimoniali quid habeat probare.
3 Libellus in materia poſſeſſorij recuperande recte concludit, quã
do petitur rem reſtitui.
4 Spoliatus vxore quomodo ea non reſtituitur abſq; cautione.
5 Vxor quibus caſibus poteſt ſe a viro ſuo abſentare.
6 Mulier ſicut ob viri ſeueritatem non arctatur redire ad virum:
ita ꝛ propter viri parentum crudelitatem.
7 Libera perſona quo caſu ſequeſtrari poſſet.
8 Spoliatus vxore non reſtituitur ante cauſe exitum.
9 Sequeſtrari vbi poteſt vxor apud quem fiat ſequeſtrum.
10 Spoliato agenti reſtitutione que exceptiones obſtent in cã ma-
trimoniali.
11 Poſſeſſorio recuperande agens quando arctatur ad probandũ
titulum.

1 **Ex transmiſſa.** ¶ † Petens reſtitutio-
nem coniugis habet p-
bare coniugium. Vel reſtituetur coniunx viro proba-
ti ſpoliationẽ, deſponſationem, ꝛ copulã, ꝛ de ipſius
impunitate cauenti, niſi magna ſit viri ſeuitia. h. d. Primo mon
dat reſtitutionem fieri cum cautione. Secundo prouidet qd agẽ-
2 dum, cum fragilis ſit cautio. ¶ † No. primo agentẽ poſſeſſorio in
cauſa matrimoniali arctari ad probandũ aliquid de titulo: ꝛ ſic
poſſeſſorium eſt mixtum: ꝛ ſufficit quod probet titulũ ſuo aſpe-
ctu quo ad principia extrinſeca, ꝛ rudia valde, quicqd ſit de defe
ctu intrinſeco. Unde ſufficit quod probet deſponſationem, ꝛ copu
lam, inquantum intendit reſtitui plene, etiam quo ad copulã: ꝛ
ſic vbicunque agenti reſiſtit ius commune poſſidenti, niſi def
aliquis titulus, ex quo res reddatur poſſedibilis, incumbit onus
probandi aliquid de titulo, ꝛ cauſa, ex quo res poſſidibilis con-
3 cludatur. ¶ † Nota quod in talibus poſſeſſorijs habentibus mi
4 ſtam cauſam recte concludit in libello, Peto rẽ reſtitui. ¶ † No.
5 caſum, in quo non ſit reſtitutio abſque cautione. ¶ † Nota tertio
caſus in quo impeditur reſtitutio mulieris, quando eſt tam cru-
delis vir, quod fruſtratorium ꝛ inane eſt remediũ cautionis. Ad
hoc. ſ. e. literas in fi. quod intellige vt ibi. Alios habes caſus vt li
te non conte. c. j. ꝛ vide caſus, in quibus impeditur generaliter re-
6 ſtitutio, numeratos in Spe. de peti. ꝛ poſ. §. fi. ad fi. ¶ † No. quod
ſicut impeditur reſtitutio ob ſeueritatem viri, ita ob ſeueritatem
7 parentum viri. ¶ † No. caſum in quo libera perſona ſequeſtra-
tur. ad hoc. ſ. de ſpon. cum locum. Et nota conditionem ſequeſtri
vt res reſtituatur in euentum queſtionis. de quo de iudi. exami-
8 nata. ¶ † Op. quod ante cauſe exitum debeat reſtitui, ſupra. c. ſ.
ꝛ ſic non debet expectari cauſe deciſio: quia non admittitur in ta
libus exceptio proprietatis. Sol. intellige quod hoc caſu, quãdo
timetur ſeuitia, nõ reſtituitur ante cauſe exitum. ſ. principalis. Si
forte mulier opponat conſanguinitatem, vel affinitatẽ, vel aliud
impedimentum, de hoc ante, quam reſtituat, cognoſcetur, ꝛ de-
9 terminabitur, non obſtante priuilegio ſpoliationis. ¶ † Oppo.
quod aliter cuſtodiatur: qꝛ debet poni in monaſterium. de ſponſ.
cum locum. de procu. accedens. Sol. cuſtodietur, vt hic. Item po
terit poni in aliquo loco religioſo, ꝛ ſecuro committetur conſan-
guineis proprijs ſociata. xxxiij. queſtio. ij. fine. ſecundum. Goffre.
10 ¶ † Oppo. cum glo. quod agenti poſſeſſorio non incumbat pro
bare titulum matrimonij, cum fundetur ſuper nuda poſſeſſione.
Hinc eſt quod agenti non obſtet conſanguinitatis exceptio. ſ. e.
ex conqueſtione. Sol. quandoq; agitur petitorio, ꝛ debet proba-
re matrimonium validum, ꝛ admittitur omnis exceptio, ſecundũ
gl. Sic quidam intelligunt hanc decre. ſecundum Jo. an. vt not.
ſ. e. ex parte. ſed non faceret ad ti. Si agitur poſſeſſorio: tunc ar-
ctatur agens concludere titulum matrimonij, ſuo aſpectu validũ
quo ad rudia principia contrahendi, alias non concluderet poſ-
ſeſſio, vt euidenter iniuſta, vt hic: ita tamen quod concludat clan
deſtinitas, ꝛ tunc ſi opponatur defectus proprietatis reſpectu vi
tij intrinſeci, hec exceptio non admittitur. ſ. eo. ex conqueſtione.
Quod gl. dicit verum, quando vitium eſt diſpenſabile: vbi autẽ
eſſet indiſpenſabile, admittitur vt impediatur reſtitutio quo ad
copulam, ſi incontinenti probatio offertur parata, alias non: vt
in ca. literas. ſ. e. ſi exceptio. defectus reſpectu principij rudis con
trahendi, quia opponitur non contractum, vel clandeſtine cõtra-
ctum, vel a perſonis inhabilibus, admittitur. Joan. an. appro-
bat gl. dicens quod oportet matrimonium tenere reſpectu conſen
ſus. Dat ſimile in ſponſalibus ad inducendam publice honeſta
tis iuſtitiam. de deſpon. impu. c. j. li. vi. Caſus autem, in quibꝰ de-
negatur reſtitutio, habentur. ij. q. j. in ſumma. quorũ aliquos po
ſuit vin. ĩ. c. proxi. ꝛ Hoſ. hic, quos not. ĩ. vt lite non conteſt. ca. j.
Immo eos ponit. ſ. ti. ij. Uide plene in Spe. de peti. ꝛ poſſi. §. fina.
per totũ, vbi inuenies verſus, quos de hoc ponebant Pet. Alb.

11 ¶ † Opp. q̄ agens poſſeſſorio non arctetur ad probandum titu
lum: qꝛ illud fundatur ſuper nuda poſſeſſione. c. in literis. Solu.
quedam ſunt res, ꝛ iura, in quibus poteſt haberi poſſeſſio abſque
titu. qꝛ ius non reſiſtit poteſtati poſſidendi: ꝛ tũc nõ oportet agẽ-
tem poſſeſſorio probare titulum. Quedã ſunt iura, vel res, in q̄-
bus non poteſt haberi poſſeſſio ſine ti. vt quia ius commune re-
gulariter reſiſtit potentie poſſidendi, ꝛ aliquo ſingulari caſu per-
mittit: ꝛ tunc non ſufficit probare detentionem: qꝛ per hoc nõ cõ
cluditur poſſeſſio, niſi cauſa, in qua a iure ſingulariter poſſidere
permittitur, oſtendatur: ꝛ tunc oportet aliquid docere de titulo,
vt hic. Unde poſſeſſioni liberi hominis regulariter ius commu-
ne reſiſtit ꝛ ſolo certo caſu permittit, ſcꝫ in cauſa matrimoniali. o-
portet ergo ante caſum illum aliqualiter probari. Si. vi. eſt clarã
no. eam in eo quod dicit quid comprehendatur appellatione ſuf
ficiẽtis cautionis, ꝛ cautionis ſimpliciter. Anto. de Butrio.

1 ¶ Qui poſſidet per alium, ſi illo mortuo a poſſeſſione expellit
poterit reſtitutionem petere per interdictum poſſeſſionis recupe
rande.
2 Eccleſiã cõcedere poteſt epiſcopus loco collegiato ad vſus eorũ.
3 Poſſeſſionis traditio qualiter limitetur.
4 Poſſeſſio transfertur per reſponſionem penſionis in recognitio-
nem ſubiectionis factam a ſubiecto.
5 Poſſeſſio non transfertur ſolo mandato de reſpondendo.
6 Poſſeſſionem vacantem ingrediens ciuiliter in ſe ante tranſlatã
non dicitur iniuſtus poſſeſſor, nec ſpoliator.
Poſſeſſionem ciuilem habens, videtur habere licentiam appre
hendendi naturalem vacantem ex ſola tranſlatione ciuilis.
7 Poſſeſſionem continuans, licet corpore ingrediatur nouiter eo
habẽte ciuilẽ, non dicit poſſeſſionem acquirere, ſed cõtinuare.
8 Spoliator violentus, ꝛ clandeſtinus equiparantur.
9 Eccleſiam vacantem non poteſt epiſcopus ſolus capituli conſen
ſu vnire, abſq; defenſore legitimo deputato.
10 Cenſus nouus imponi non poteſt, niſi in cã noua rationabili.
11 Priuilegium pape ſtricte interpretatur.
12 Poſſeſſio an dicatur tranſlata ad titulũ ſolius tranſlationem.
13 Poſſeſſio an tranſlata probetur per inſtrumentum.
4 Jus patronatus inferioris eccleſie poteſt per epiſcopum dari.
15 Poſſeſſio tranſlata vigore inſtrumenti, vel reſponſionis cenſus,
quomodo negligentia perdi poſſit.
16 Spoliatus poſſeſſione, quam apprehendit per tranſlationẽ pro
curatoris promittentis de rato non poteſt reſtitui interdicto re-
cuperande anteq; ratum habuerit.

1 **Cum veniſſent.** † Si is, qui per aliũ
poſſidet illo mortuo
poſſeſſionẽ ingreſſus expellit, reſtitutionẽ per interdi
ctũ petere poterit. h. d. Jn. ſ. conſultatio: in parte de
2 ciſa. In ſecunda prouiſio. ¶ † No. epm poſſe ex cauſa concedere
eccleſiam loco collegiato ad vſus eorum. Et no. q̄ hec conceſſio
non debet fieri ad preiudicium rectoris eccleſie tunc viuentis. ad
hoc de reb. ec. non alien. ſ. poſſeſſiones. ꝛ ſic ad incertum tempus
3 poteſt talis conceſſio fieri. ¶ † No. ſcdo q̄ cõditionaliter trãſlata p-
prietate, pure põt trãſferri poſſeſſio, ꝛ ſic nõ regulat traditio poſ-
4 ſeſſionis ad limites trãſlationis iuris. ¶ † No. tertio q̄ per reſpõſio
nem penſionis in recognitionem ſubiectionis factam a ſubiecto,
de conſenſu, ꝛ patientia ſubiectionem poſſidentis, transfert poſ-
ſeſſio: ſecus ſi ſine eius conſenſu, vt no. de reſtitu. in inte. c. ij. ſ. eo.
5 olim. ij. de re iu. ſuborta. ꝛ c. a. cũ ſuper. † Et quod ſolo mandato
de reſidendo nõ trãſfertur poſſeſſio, niſi actualiter reſpondeat, ꝛ
mandato pareatur: ad qđ id, quod no. ſ. de cõceſſio. prebend. cum
6 noſtris. per Innocentium. ¶ † Not. q̄ ingrediens poſſeſſionem
vacantem ciuiliter in ſe ante tranſlatã, non dicitur iniuſtus poſſeſ
ſor, nec ſpoliator: ꝛ ſic is, in quem tranſlata eſt ciuilis, vr habere
licentiam apprehendendi naturalem vacantem ex ſola trãſlatio
ne ciuilis. vide Inn. de arbit. ex parte. ꝛ de probationi. in preſen
7 tia. ¶ † Nota quod continuans poſſeſſionem licet corpore ingre-
diatur nouiter eo habente ciuilem, nouiter non dicitur poſſeſſio-
8 nem acquirere, ſed continuare. ¶ Et nota. quod is poſſidet, ꝛc.
¶ † Nota q̄ ſicut licet repellere violentum incõtinenti: ita ꝛ clan
deſtinum: de quo. ſ. capitu. olim. ꝛ per Cynum in. l. j. C. vnde vi.
9 ¶ † Oppo. quod hec conceſſio non potuerit fieri prelato ſolo.
de his, que fiũt a prela. tua. Solutio intellige quod facta fuit de
conſenſu capituli, que fieri poterit etiam rectore non vocato: vel
ſi vacat, non deputato legitimo defenſore. de reb. ec. ſc. non alie.
ſi vna ſue vero menſe vel capituli, epiſcopus etiam cum conſenſu
10 capituli eccleſiam vnire non poteſt, vt ibi ¶ † Oppo. quod no-
uus cenſus eccleſie imponi nõ debeat. de cenſi. prohib. in. de pre
ben. auaritie. Sol. dic quod hic cenſus antea preſtabatur epiſco-
po, vel ſecundum Hoſtien. hic cenſus fuit nouiter ex noua cauſa

impoſitus, ⁊ rationabili, fauorabili, quod patet ex verbo autho-
ritate: ⁊ hoc fieri pōt. de cēſ. ſignificauit. alias dixiſſet litera poſt
verbum, proficeret interim. Idem Goſ. antequā ſolueret penſio-
11 nem. ¶ † Oppo. quod non potuerit canonici tranſlationē tituli
12 ingredi propria authoritate, vt patet de priui. paſtoralis. † Dic
contrarium loquitur in priuilegio pape, ⁊ conceſſione ex illo: qđ
ſtricte intelligitur ad preiudicium tertij: quia non eſt intentio pa-
pe tertio preiudicare: hic de priuilegio epiſcopi, quod largi intel-
ligitur contra concedentem. de dona. dilecti. ⁊ de conſue. cū dile-
ctus. ſecundum Abb. hoc non placet: quia ad tranſlationem ti-
tuli non transfertur poſſeſſio: vt. ff. de acquiren. poſſeſſione ex ſti-
pulatione. ad quod infra, de conceſſione preben. c. cum noſtris.
Uel ſecundo hic prius iſti erant in poſſeſſione per reſponſionem
penſionis. igitur trāſfertur poſſeſſio: ⁊ licitum eſt eis poſtea poſ-
ſeſſionem continuare mortuo conſtituente: ibi tranſlata nō erat.
Dic ergo, quandoque interuenit ſolus titulus, ⁊ nō alia traditio
vera, vel ficta: ⁊ ſi interueniat a rōmano domino vi priuilegij, pla-
num quod non transfertur poſſeſſio: vt in capitulo paſtoralis. l.
ſi ex ſtipulatione. ff. de acquirē. poſſeſſio. ⁊ lege minus inſtructus.
C. de acquirenda poſſeſſione. Datur tamen ex titulo licentia ap-
prehendendi, vbi vacat, vel ab alio, ꝙ dante titulum, poſſidetur:
vt lege predia. ff. de acquirenda poſſeſſione. Et ſi poſtea reperia-
tur poſſidere, preſumitur ex precedenti titulo poſſidere: vt lege
quedam mulier. ff. de rei ven. In beneficialibus non transfertur
poſſeſſio, ſed ſola licentia apprehendendi, altero non poſſidente.
nota. ſ. de elec. tranſmiſſam. ⁊ nota. ſ. eodem, in literis. In eccleſia
quidam dicunt in ea ſpeciale, vt ſicut dominium transfertur ſine
titulo, vt lege fina. C. de ſacroſanctis eccle. Ita ⁊ poſſeſſio. Ad qđ
de conſue. capitu. ſecundo ad hoc decimanona queſtio. fin. ſi qua
mulier. ⁊ hoc dicunt quidam. de proba. in preſentia. Tu dic idem
in eccleſia quod alijs, quia ſolo titulo niſi aliud interueniat non
transfertur poſſeſſio. Ad quod. l. cum heredes. ff. de vſucapioni.
⁊ quod nota. Inno. in glo. j. magna, ad ſi. ſ. de proba. in preſentia.
Fallit, niſi tranſlatio poſſeſſionis veniat in conſequentiam perſo-
ne ſe poteſtati eccleſie ſubmittētis: vt no. in dicto ca. in preſentia.
ff. de preca. l. Itē ſi adoptauero. ⁊ Cynus in authen. ingreſſi. ⁊ ibi
alij ſcribentes. C. de ſacroſanc. eccle. Sic intellige glo. in dicto cap.
ſi qua mulier. ⁊ no. legiſte in dicta. l. fina. C. de ſacroſanc. eccle. Et
hoc tene, quicquid dicat Archi. xvi. q. j. moderatione. Poteſt ta-
men dici quod faciliori actu transfertur poſſeſſio: quia vbi in alijs
certi actus ſunt determinati a iure pro ſigno transferende poſſeſ-
ſionis, de quibus in lege ij. ff. de acqui. poſ. ⁊ in capitu. ij. ſ. de cō-
ſue. ⁊ generaliter ſufficiat, quod actus quantumcunqꝫ extraneus
ſit determinatus pro ſigno transferende poſſeſſionis, ſiue a cōſue-
tudine, ſiue ab homine, vt ibi no. ⁊ ſupra eodem, in literis. In ec-
cleſia enim ſpeciale quod quicquid detur, ⁊ ab eccleſia recipiatur
precedente: vel non determinatione, dummodo pateat de volun-
tate volentis transferre poſſeſſionem, tali traditione transfertur.
ſupra de conſue. c. ij. ⁊ ſic intellige Innocen. hic. Inquantum agi-
tur transferri in eccleſiam: ſecus ſi agitur transferri ius eccleſie in
intitulatum, vel poſſeſſio, vt dixi. ſ. capitulo, in literis. quia opor-
tet quod deſtinatio ſaltem hominis preceſſerit, vt dixi ibi. Hec ve-
ra in caſu certi, vbi conſtat dantem titulū poſſediſſe tempore da-
tionis tituli: quia non cenſetur ex hoc tradita poſſeſſio, ⁊ ingre-
diens iniuſtus eſt poſſeſſor: vt dicta lege ſi ex ſtipulatione. Sed ſi
conſtat alterum, quam tradentem, titulum poſſidere, ⁊ poſtea re-
periatur titulum habens poſſidere, in diuerſo preſumitur habere
poſſeſſionem reſpectu precentis tituli, quia ei ſola traditione titu-
li videtur data licentia vendicandi poſſeſſionem a quocunqꝫ poſ-
ſidente. ff. de rei ven. §. hec ſi res. Si non conſtat quem poſſidere,
qui titulum transfert, ⁊ reperitur habens titulum poſſidere, ⁊ nō
apparet quomodo ſit ingreſſus, i dubio preſumitur habuiſſe poſ-
ſeſſionem ab eo, a quo titulum habet reſpectu precedentis tituli.
ff. de rei ven. l. quedam mulier. ⁊ ſcribit Bar. ff. de vſuca. l. Celſus.
⁊ l. cum ſolus. Unde dicit Butri. in l. ij. C. de acqui. poſſeſ. quod ſi
ſtet in poſſeſſione, ſciente ⁊ patiente illo, a quo habeo titulum,
preſumor ab eo habere poſſeſſionē per dictam. l. ij. ⁊ idē Bart. ibi
dicit tamen Inn. j. de probatio. in preſentia, quod in eccleſia quo
ad ius agendi Publiciana ſufficit ſolus titulus: quia ſicut ſolo
titulo transfertur dominium: ita ⁊ ſolo titulo transfertur Publi-
ciana. Et hoc ponit in ſua prima glo. magna ad finem. Sꝫ de hoc
dic vt dixi de cōſuetu. ca. ij. Quandoqꝫ vltra verba apta ad trāſfe-
rendum titulum interueniunt hec, Talis vendidit, dedit, ⁊ tra-
didit: an transferatur poſſeſſio. Innocen. qđ ſic. ſ. eod. in literis.
⁊ per hec verba, Do, ⁊ aſſigno. De hoc per Butri. Cyn. ⁊ Bart.
in. d. l. ij. C. de acquiren. poſſeſ. ⁊ in. l. predia. de acquirē. poſſeſ. vbi
per Iaco de Are. de hoc in Specu. de emptio. et vendi. §. j. verſi.
nunc formam. Et concluditur communiter, qđ ſi hec verba pro-
feruntur in re preſenti, vel ad quam de facili poteſt fieri repreſen-
tatio, transfertur poſſeſſio: vt. l. iij. §. ſi viſum. ff. de acquir. poſſeſ.

Si in re abſenti, niſi aliud adſit, non transfertur poſſeſſio, ſed be-
ne inducitur licentia apprehendēdi poſtea poſſeſſionem: vt di-
cta. l. predia. de acquirē. poſſeſ. Et ſi in poſſeſſiōe reperiatur, pre-
ſumitur ibi eſſe de voluntate transferētis titulum: vt ibi no. Bar-
13 to. ⁊ Butri. † Ex quibus patet an per inſtrumentum probetur
poſſeſſio: quia ſi interueniat actus conſtituti, de quo dicam. j.
vel ſi fiat in re preſenti, tempore, quo traditur, alias autem non
probatur poſſeſſio in dubio per hec verba, Dedit, vendidit, ⁊
tradidit: ſi non apparet an in re preſenti, vel abſenti, non preſu-
mitur in preſenti fieri, ſed communiter cōtingit fieri in re abſenti: vt
not. in. c. quoniam contra falſam. de proba. vbi remittit ad Spec.
Quandoqꝫ vltra apta ad transferendam poſſeſſionem interue-
nit reſponſio de penſione alicuius rei, vel iuris: ⁊ tunc dic qđ ſi de
penſione reſpondeatur a poſſeſſore, probatur poſſeſſio, et tranſ-
fert, q: hic actus eſt fictus trāſferende poſſeſſionis: vt. l. qui vni-
uerſas. §. j. ⁊ quod ibi not. ff. de acquiren. poſſeſ. et. l. ꝙuis. eo. tit.
Si reſpondetur a non poſſeſſore, vt a colono, vel ſubuerto, non
transfertur poſſeſſio, niſi hoc fiat de voluntate poſſidentis, vt
hic. Ad hoc dicta. l. qui vniuerſas. §. j. ff. de acquiren. poſſeſ. Et
aduerte, quia tunc acquiritur poſſeſſio, non a tempore iuſſus de
reſpondendo, ſed a tempore actualis reſponſiōis. Ad quod not.
Innoc. in cap. cum veſtris. de conceſ. prebē. Sic dicit intelligi qđ
no. de fide inſtrumento. inter dilectos. ⁊ de re iudicata cum Ber-
toldus. Quandoqꝫ vltra titulum interuenit actus conſtituti, vt
eſt hec conſtituo me tuo nomine poſſidere: ⁊ tunc dic quod tranſ-
fertur poſſeſſio per illum, qui poſſidet. Si non poſſidet, licet deti-
neat, nulla trāſfert poſſeſſio: q: per actū fictū nō trāſfert poſſeſſio
niſi a poſſidente, vt lege, quāuis. §. j. ⁊ l. interdum. §. j. ⁊ l. qđ meo.
ff. de acquirenda poſſeſſione. no. Innocen. ſ. eodem in literis. ad
finem glo. magne, ⁊ hoc Nec obſtat ſi dicatur quod hic nō inter-
cedat actus corporalis, qui exigitur ad acquirendam poſſeſſionē
vt lege tertia. ff. de acquiren. poſſeſſione. ⁊ lege quemadmodum:
quia debet conſtituens a ſe abijcere poſſeſſionem, ⁊ nouiter ingre-
di. ſecundum quoſdam, nomine illius, in quem transferre inten-
dit, ⁊ ſe nomine illius conſtituere poſſidere. Sed ſecundum Bart.
in. l. quod meo. ⁊ Innocen. hic, corpus quo acquiſiuit conſtituēs
primo poſſeſ, ⁊ ille actus corporalis iungitur cum actu cōſtituti,
⁊ fingitur loco illius, cuius nomine, ⁊ ſic acquiritur poſſeſſio. per
hoc decidit Ioan. And. in addi. Specula. in titulo de emptio. ⁊
venditio. §. ſciendum. verſi. ⁊ nota quod ſi aliquis primo vni ven-
didit rem, ⁊ conſtituit ſe nomine illius poſſidere, poſtea alteri
vendidit, ⁊ tradidit: quod potior ſit primus. per. l. quoties. C. de
rei vendi. quia dato quod actus conſtituti ſit actus fictus, ⁊ ex eo
transferatur dominium vtile, illud vtile prefertur directo. Sꝫ pu-
to quod etiam directum transferatur: quia licet actus ſit fictus,
transfertur vera poſſeſſio. l. certe. §. j. ff. de preca. ibi: proprie habe-
re dicor, quicquid quidam dixerit. ⁊ nota. ff. de pac. ab emptione.
Inquantum ſupra dixi poſſeſſionem ab alio poſſeſſam contra-
ctu conſtituti non transferri. Hoc intelligo, niſi hoc fiat de volun-
tate poſſidentis, vt hic. ⁊ transfertur naturalis, quam quis habet
ſi illam habet tantum, ⁊ ciuilis tantum, ſi illam habet tantum, ⁊
vtranqꝫ, ſi habet. Ad hoc. ff. de rei vendi. l. quedam mulier. Item
ſi ciuilem habeo animo meo, naturalem teneo per colonum, me
conſtituendo poſſidere transfero ciuilem: vt no. in lege. j. §. nō au-
tem. ff. de vi ⁊ vi armata. ⁊ lege qui vniuerſas. §. ſi. de acqui. poſſeſ.
etiam dato quod colonus ignoret vel contradicat. Non obſtat. l.
peregre. §. in quibus. ff. de acquiren. poſſeſ. vbi poſſeſſionem, quā
teneo corpore alieno, nuda voluntate non poſſum perdere: quia
aliud eſt in totum extinguere poſſeſſionem, aliud in alium transfer-
ri. Non ſolum autem transfertur per actum conſtituti poſſeſſio,
quinimo nouiter creatur: ⁊ ſi habens plenum dominium conſti-
tuat ſe nomine Titij poſſidere animo transferendi vſumfructum,
conſtituendo ſe poſſidere transfertur, ſeu creat naturalem, quam
nunquam habuit. C. de dona. l. quiſquis. Sic ⁊ ſi colonus, altero
non poſſidente, conſtituat ſe poſſidere, creat naturalem quā nun-
quam habuit. C. de dona. l. quiſquis. ſic ⁊ ſi colonus altero poſſi-
dente ciuilem. ⁊ ſi alter ciuiliter poſſidet, ⁊ ipſe detinet, transfert
naturalem: quia creatur, ex quo non eſt occupata. Et ſi alius natu-
raliter poſſideat: ⁊ ipſe transfert ciuilem creando. Hoc dicit Bar.
in. l. quod meo. ff. de acqui. poſ. alle. l. qui vniuerſas. §. quod per co-
lonum. ff. de acqui. poſ. Itē ſi poſſideat alteri, vt quia debitor cō-
ſtituit ſe creditoris nomine poſſidere animo transferendi omnem
poſſeſſionem, conſtituendo ſe poſſidere: vel precario rogando ab
illo cui vendidit, transfert meum ius preſcribendi, ſicut in ſe ha-
bebat: vt dicit Bar, in. l. celſus. ff. de vſucap. ⁊ tenebat But. Inſt.
de actio. §. ſi iſte. quicquid ſentiat gl. in. l. non ſolum. §. qui pignori
ff. de vſuca. non tamen transfert poſſeſſionem, quam nō habebat.
Sed q: quo ad vſucapionem creditor ſibi poſſidet. ſ. debitori, de-
bitor cōſtituēdo illud cōmodū trāſfert. Hec procedūt in reb⁹ cor-
poralibus. An in incorporalibus p cōtractū cōſtituti transfera-
tur quaſi

tur quaſi poſſeſſio. Inn. dicit ꝙ ſic. ſ. e. in literis. Unde exiſtens in quaſi poſſeſſione decimarum, ſi conſtituat ſe nomine alterius poſſidere, trãſfert illam: vt no gl. magna. ad fi. Dic ꝙ ſi quis habeat in ſe formatã quaſi poſſeſſionẽ, vt qꝛ iam collegit decimas, vel iam exercuit iuriſdictionem, transfert illam per contractum conſtituti. Si non hꝫ illam formatã. qꝛ volens nouiter cõſtituere ſeruitutem, conſtituit ſe nomine talis poſſidere, non transfertur quaſi poſſeſſio: qꝛ illa in creando exigit vſum, ⁊ patientiam. ff. de ſeruituti. l. quoties. ⁊ l. ij. §. dare. ff. de vſuf. qui vſus nõ datur ex cõtractu conſtituti: a ſubiecto aũt cõſtituente ſe poſſidere nõ trãſfert, qꝛ ipſe nõ poſſidet, ſed poſſidetur. Ad qð id qð no. Inn. de in inte. reſt. c. ij. ⁊ in c. olim. ij. ſ. e. ti. Ponit Bar. hec in. l. qð meo. ff. de acqui. poſ. Unum non omitto, qð inquãtum dixi preſtita rei transferri poſ. l. qð meo. §. ſi dum. hoc verum, quando hoc fit a poſſidente: ſecus ſi a nuntio non poſſidente: qꝛ talis fictus actus illam nõ transfert, niſi traditur a nuntio: vt no. in Spe. titulo de ſecundo decre. §. iam de effectu. ⁊ dixi de re iudi. cum aliquibus.

14 ¶ † Opp. cum gl. i. qð nõ valeat hec donatio viuente rectore. de conceſ. pre. c. j. ⁊ ij. ⁊ c. poſt electionem. Dic ſecundum gl. quando datur certe perſone procedit contra. qñ datur collegio, vꝫ conceſſio: qꝛ qð datur collegio, nulli datur. xij. q. ij. qui manumittũtur. Uꝫ ergo conceſſio, de iure patron. qð aũt. ⁊ c. conſultationibus, dummodo interueniat conceſſus capituli, ⁊ patroni, ſi eſt patronata. ad hoc de dona. conſultationibus. ⁊ de iure pa. qð aũt. Ad hoc alleg. doc. pro ratione gl. qꝛ commune eſt vitium, vt communiter negligatur, qð communiter poſſidetur: vt ſe nihil habere, q cõmuniter hꝫ arbitretur. C. qñ, ⁊ qui quar. pars de. l. ij. li. x. ſcðm Hoſt. vel non põt tradi quo ad proprietatem. quo reſpectu a poſſidente tenetur, qui põt ſibi preiudicare. ad qð. l. fin. C. de pactis.

15 ¶ † Opp. qð nõ potuerũt ꝓpria authoritate nanciſci poſſeſſionem vacãte eccleſia de priuile paſtoralis. Gl. dicit qð hic erat aũ tranſlata per reſpõſiones pẽſionis, ſicut donando, vel vendendo rem aliquã, ⁊ retinẽdo vſumfructum, videoꝛ poſſeſſionẽ transferre. C. de dona. l. quiſquis. Nec morte coloni perdit poſſeſſio, quaꝫ nõ habebat. Sed ſi ipſam negligat apprehendere: vt. ff. de acqui. poſ. l. ſi de eo. §. i. Aduerte ad hãc caudam: ꝑdit ergo poſſeſſio negligẽtia. Sed dic in hoc, quãdo negligo adipiſci poſſeſſioneꝫ quam ſcio ab alio occupatam, ⁊ illam incõtinenti perdo, qꝛ videoꝛ ſuſpicari me poſſe repelli. ff. de acqui. poſ. ꝙ meo. in fi. Si ignoro ab alio occupatam, vel ſcio vacãtem, an, quomodo, vel quãto tempore perdo, dic vt plene ſcripſi. ſ. de elec. querelam. vbi tangit

16 Inno. ⁊ per Bart. in dicta. l. ſi de eo. §. j. ¶ † Opp. gl. ſi. quod decre. nõ facit ad ti. Gl. reſpondet ⁊ ponit caſum clarum: vide eũ per te. Regulã autẽ, que hic ponitur, quod is poſſidet, cuius nomine poſſidetur: intelligunt domini de rota ſua concluſione. cxlv. qñ me mãdante, vel ratum habente ingreditur: ſecus ſi vt geſtoꝛ nomine meo poſſideat: ⁊ eijciatur anteq̃ ratuꝫ habeam: quia nõ datur mihi poſſeſſorium, interim non poſſum habere ratuꝫ: vt. l. bonorum. ff. rem ratam haberi. ⁊c. Anto. de Butrio.

1 ¶ Si altero coniugũ matrimoniuꝫ accuſante, alter petit reſtitui, ante omnia reſtituendus eſt.
2 Ad quaſi poſſeſſionem iuris matrimonialis que requirantur.
3 Clauſula appellatione remota, non tollit appellandi facultatem ex iuſta cauſa, ⁊ manifeſta, in ſolo iure conſiſtente. nu. 15.
4 Ad reſcripti ſecundi validitatem quid exigatur.
5 Iuriſdictionem primorum iudicum non ſuſpendit nuntij deſtinatio ad curiam poſt notitiam reſcripti, quo cauſa eſt delegata.
6 Per procuratorem, aut per ſe, poteſt quis cõparere in cã eadẽ.
7 Exceptio dilatoria habens in ſe dilatoriam incluſam poteſt opponi poſt litem conteſtatam.
8 Petitorio ſuſpenſo ſuper re eadem, ſi ſuper poſſeſſorio appellat, deuoluitur in cauſa petitoriuꝫ, ſuper quo non eſt appellatũ, vt ratione connexitatis procedi ſuper eo non poſſit. nu. 17. ⁊ 20.
9 Nuntij deſtinatio ad curiam añ notitiã reſcripti ſuſpendit iuriſdictionem delegati iudicis vigore reſcripti.
10 Reſcriptum ſuper petitorio includit tacite poſſeſſorium.
11 Reconuentio debet fieri ante litem conteſtatam.
12 Reſcripto an poſſit quis vti, quod repulit.
13 Priuilegio reſpicienti vtilitatem duorum communem, an poſſit impetrans renuntiare ad preiudicium alterius.
14 Priuilegiuꝫ impetranti an queratur ius a tempore preſentationis.
16 Reus quare poſſit vti quandoq; priuilegio actoris.
18 Appellans quando dicatur grauatus. 19.
20 Sententia lata ſuper poſſeſſorio, quando impediat cognitioneꝫ petitorij.
21 Poſſeſſorio agenti quando obſtat proprietatis exceptio. Matrimonij proprietas vbi deficit, nõ poteſt vir propria authoritate vxorem a ſe abdicare.
22 Per procuratorem nemo admittitur in cauſa criminali.
23 Poſſeſſorium accumulatum petitorio poſt litẽ conteſtatam nõ facit ſilere petitorium. Exceptio dilatoria quando poſſit opponi poſt litem conteſtatã.
24 Actio poſſeſſorij quando poſſit accumulari cum petitorio intentato etiam poſt litem conteſtatam.
26 Reſcripta ad lites quas clauſulas formularum in ſe cõtinere debeant.

1 Ex cõqueſtione. ¶ † Si altero coniugum matrimoniuꝫ accuſante alter petit reſtitui, añ oĩa reſtituat. Primo ponit appellantis querelam. Secundo dat iudicẽ, ibi:
2 mandamus. ¶ † No. regulã, que requiri videnẗ ad creandã, quaſi poſſeſſionẽ iuris matrimonialis aptam ad partũ poſſeſſorij. Primo, quod probetur cõtractus matrimonij quo ad nudia, ⁊ exuuia, ſeca principia. Secundo, quod probetur traditio. Tertio, qð co-
3 pula. † No. ij. quod clauſula appellatione remota, nõ tollit facultatem appellandi ex iuſta cauſa, ⁊ manifeſta in ſolo iure cõſiſtente.
4 ad hoc de re iudi. inter cetera. ¶ † No. iij. ꝙ ad validitatem ſecundarum literarum non ſolum exigitur ꝙ mentio fiat de primis literis, imo ⁊ de qualibet notabili clauſula, appellatione remota, ⁊ maxime quando clauſula repugnat cõceſſioni ſecundarum, vel re-
5 pugnare videtur. ¶ † No. iiij. ꝙ nuntij deſtinatio ad curiaꝫ poſt notitiam literarum, quibus cauſa eſt delegata, non ſuſpendit iuriſdictionem primoruꝫ iudicum, coram quibus poteſt accumula-
6 ri iudicium, ſuper quo nuntius deſtinatur. ¶ † Not. v. ꝙ in cauſa eadem quo ad diuerſos actus quis aliquando per ſe, vel aliquando per procuratorem comparere poteſt, ⁊ quo ad eundem actum
7 pluries iteratum. ¶ † No. vi. ꝙ exceptio dilatoria, vel petitio habens in ſe incluſam dilatoriam, poteſt opponi ante litis conteſt. ⁊ poſt, ſi per opponentem nõ ſtat, ſed per iudicem quo minus ad-
8 mittatur: de quo. ſ. ¶ † No. hic apertum. ꝙ ſuſpenſo petitorio ſuper eadem re, ſi appelletur ſuper poſſeſſorio, deuoluitur in cauſa matrimoniali cauſa etiam petitorij, ſuper qua non eſt appellatum. Sed dic, hic deuoluitur petitorium, ⁊ attentatum contra appella-
9 tionem, ⁊ ideo deuoluitur vt illo retractato cognoſcat. ¶ † Opp. ꝙ poſt miſſionem nuntij ſuſpenditur iuriſdictio: vt no. de appel. vt debitus. Sol. Non ſuſpenditur poſt aſſignationem literarum, ſed ante ſic, vt ibi. Uel hic mulier non oppoſuit exceptionem, qꝛ non proficiebat. Et adeo primum verum, vt miſſio nuntij non ſuſpendat iuriſdictionem non ſolum in cauſa, in qua primo ſpecifice erat impetratum, ſed etiam nec in cauſa tacita incluſa in primis
10 literis, vel que ibi poteſt, ⁊ debet accumulari. ¶ † Opp. ꝙ mulier nõ poſſit agere ſuper poſſeſſorio: qꝛ litere fuerunt impetrate ſuper petitorio tantum, vt patet. Dupliciter reſpondetur. Primo ꝙ commiſſa cauſa ſuper petitorio, videatur etiam commiſſa poſſeſſorij tacite, maxime quando poſſeſſoria habet in ſe incluſam exceptionem dilatoriam, vt hic: quia intentio pape non eſt excludere legitimas exceptiones: de offi. dele. ex parte. ad hoc de ſeque. poſ. c. j. de quo dicetur ibi: talia enim veniunt ratione cõnexitatis. Et per hoc non obſt. de offi. dele. P. ⁊ G. de reſcri. c. ſi. Poteſt ſecũdo
11 dici ꝙ hoc fiat ex vi reconuentionis. ſ. de mu. peti. c. i. † Sed huic obuiat, qꝛ recõuentio nõ poteſt fieri poſt li. conteſt. vt no. de mu. peti. c. j. de quo dic vt ibi. Sed poſſet reſponderi ꝙ hic per mulie-
12 rẽ non ſtetit quo minus illã accumularet ante li. conte. ¶ † Opp. ꝙ. ſiue mulier conueniat, ſiue reconueniat, ſiue includat in literis, ſiue ex reconuentione agatur ꝙ nõ poſſit agere ex literis illis, quas repulit, ex quo ſuſpẽditur ius literarum quo ad impetrantem: qꝛ ex quo repellitur, poteſt nõ vti literis: ⁊ conſequenter excludet reũ. Poteſt enim iuri ſuo liberi renũtiare. de regula. ad apoſtolicã. ⁊ c. ſtatutimus. Sol. Inquantũ fit reconuentio, an procedat ſuſpenſa cõuẽtione: dic vt de reſcrip. c. i. li. vi. per doc. ⁊ dixi de mu. peti. c. j. Inquantũ autem cauſa includebaẗ in lr̃is: recidet, in dubium an actore impetrante in eo, ꝙ in literis includiẗ, poſſit reus vti reſcripto inuito actore. ⁊ videẗ qð ſic, primo qꝛ certuꝫ ꝙ delegatus hꝫ iuriſdictionẽ quo ad perſonas ⁊ res cõtentas in reſcripto. de reſcrip. paſtoralis. §. ſi. ergo data iuriſdictione, velit vel nolit actor, cõpellitur vti reſcripto: qꝛ iudicium reddiẗ in inuitũ. ff. de ver. ob. inter ſtipulantem. §. j. Sol. qꝛ iudex impetratus ab vno nõ eſt iudex illius tm̃, ſed cõis vtriuſq; partis. C. de fal. l. vbi. ff. de offi. preſi. l. obſeruandum. de re iudi. cum eterni. li. vj. debet ergo procedere ad inſtantiam ⁊ rei, ⁊ actoris. Hoſti. concludit ꝙ quandoq; lr̃e impetrantur in cauſa tangente publicã vtilitatem: ⁊ in talibꝰ imprimitur iuriſdictio a tempore date, ⁊ queritur ius ex literis cuiq; valenti, ⁊ volenti proſequi intereſſe publicũ: ideo ſi impetrẽtur licere in cauſa inquiſitiõis iudex poteſt ex officio proſequi intereſſe publicum. de accu. cum oporteat. imo poteſt ipſo inuito, ⁊ renũtiante: ⁊ quocunq; cõtradicente. ſ. de offi. delega. quoniam. §. j. de accu. licet. de collu. dete. c. j. ⁊ ij. per totũ. Aut litere ſunt impetra-

te in cauſa priuata:ꝛ tunc hic ercidit in dubium,a quo tempore
iuriſdictio deferatur. Quidam dicunt quod a tempore preſenta-
tionis tantum,ꝛ non ante:argu.de appel.vt debitus.ꝛ hic: quia
eſt in poteſtate impetrantis literas occultare,vel etiam lacerare.
Alij quod iuriſdictio imprimit tempore impetrationis:ꝛ date:
ꝛ ex illo tempore ſunt effecte communes:ideo iudex poteſt coge-
re impetrantez ad illas exhibendas.ff.ad exhi.l.ij.§.i.ꝫ.ꝛ quod
nota.de fide inſtrumen.c.accipimus.de probatio.c.j.Hoſt.cōclu
dit quod iuriſdictionem non habeat ante preſentationem.de ap
pella.ſuper eo.Hoc eſt male dictum,quia ante preſentationē ha-
bent vbi cauſa eſt certa,ſuper qua impetratur,ꝛ reo:ſed bene pu-
to quod vbi cauſa non eſt certa,non habet niſi a tempore ſpecifi-
cationis cauſe:vt de reſcri.paſtoralis.§.1.Unde in terminis nris,
quia hoc poſſeſſorium generaliter concludebatur,vel obſcuer,nō
imprimitur quo ad illud iuriſdictio,niſi a tempore ſpecificatio-
nis.In cauſa autem certa,vel ex poſt facto certificata,tunc impri
mitur iuriſdictio,ſed conditionaliter,ſi actor iuriſdictione vta-
tur:ꝛ tunc dicitur vti,quando per illas pars alia eſt citata,ꝛ ex il
lo tempore communicatur ius literarum,quando citatio eſt fa-
cta ad inſtantiam impetrantis.Ante ergo poſſunt renocari lite-
re ad inſtantiam impetrantis,cum a‍duerſarij non intereſt.ff.de
interrogato.actio.de etate.§.ſina cum concor.de appella.cum ceſ
ſante.vt nemo inuitus,in rubro,ꝛ nigro.Non ob.quod habeat iu
riſdictionem a tempore date,quia illam habet conditionalem:ta
men quo ad exercitium,ſi actor reſcripto vtatur vſqꝫ ad actum ci-
tationis,quod eſt fundamentum,ꝛ principium iudicij de officio
delega.gratum.ꝛ ad inſtantiam rei ad citationem procedere non
poteſt inuito actore cuius fauore litere ſunt conceſſe.Ad quod
de reſtitu.ſpoliato.audita.de legi.quod fauore.ſecundum Hoſti.
Non obſtat quod iudicium redditur in inuitum:quia illud ha-
bet locum ex quo iudicium eſt firmatum,ꝛ in iudice,qui habet
iuriſdictionis exercitium:alias licet actori,quod non licet reo,vt
ſi vult vtatur litera ſuis laboribus acquiſita,alias non.Ad hoc
quia hoc poſſet dato libello ante citationem ſatiſfacto aduerſa-
rio,de expenſis ꝛ intereſſe.C.quomodo ꝛ quando iudex.autē.
qui ſemel.fortius ante porrectionem,ꝛ ante citationem:naꝫ quis
ad beneficiū de proprio non arctatur.ꝫ.alian.ꝫ.q.ꝫ.precarie.nec
tenetur quis cōmunicare expenſas,licet poſſit,ſi vult:ꝛ facit id
tacite,quando facit citari ante citationem:ergo non ſunt commu
nes.Hoſtien.hec vera putat quando litere impetrantur,ꝛ cōceſ-
ſe ſunt ad inſtātiam,ſecus ſi motu proprio:quia tūc procedit p̄u
ma opi.Ad hoc quod no.Inno.de reſcri.cum contingat.ꝛ quod
dixi.c.xi.ceterum.ꝛ no.de conceſ.preben.c.i.li.vi.Ex his decidi
13 tur an,ſi priuilegium reſpiciat communem vtilitatem duorū,im
petrās poſſit renunciare ad preiudicium alterius,vt ſi eccleſie
metropolitane detur ad ipſius inſtantiam,ꝙ capitulum vna cū
ſuffraganeis eligat metropolitanū.an poſſit impetrās illud renū
tiare antequam eo vtatur.dic quod ſic,ex quo non eſt vſus.C.de
pactis.ſi quis in conſcribendo.ſed ex quo vſus eſt priuilegio,nō
poteſt:ſed ſuffraganeorum cōſenſus exigitur.ff.de acqui.poſſeſ.
l.qui abſenn.De hoc remittit Joan.and.de conceſſione preben.
ca.i.lib vi.vbi Jo.an.ponit in gl.dicit Innocen.puto quod ſi p
prio motu concedat,non poſſit reuocare alter ipſorum ſi ad in-
ſtantiam impetrantis,ſi conſtat quod a tēpore date voluerit ius
quem non poterit illud altera pars tollere:ſi conſtat ꝙ voluerit,
14 tunc poterit vſque ad tempus preſentationis.†Si eſt dubium,
tunc cadit in dubium an tempore preſentationis queratur ius,
an tempore date priuilegij,de quo in dicto ca.j.ꝛ in.l qui abſenti.
ff.de acqui.poſ.quia in dubio a tempore preſentationis,vt ibi.
15 †Ex his deciditur aliud dubium,an ſi detur libellus ſuper rea-
li:in qua quis dicit ſe dominum vel in perſonali,in qua dicit talē
obligatum,ſi probet ſe dominum reus contra quē daf libell⁹,put
pōt.ff.de pba.l.circa.An ita poſſit ſententia proferri p reo,ſi de
iure ſuo probauerit,ac ſi a principio ſuper hoc libellū dederit.quī
dam quod poteſt ferri ſententia.quod probant primo argumen.
ff de iureiur.l.ſed ꝛ ſi poſſeſſori.vbi ſi aliquo rem petente,reus iu-
rat ſuam eſſe,datur actio ex iureiurando.Sic in propoſito,ſi rem
ſuam probabit,declarabitur dominus,ſi res ſibi adiudicabitur:
ſi non probat,ꝛ aduerſarius ēt nō pbat:abſoluetur tantū ab im
petitione.C.de en ven.l.ſi.ꝫ.de proba.ex literis.ad ſi.Et hoc me-
lius de offi.dele.cum contingat.vbi no.Et hāc opi.ſequit.Inn.
quam dicit fuiſſe Jac.de Bel.in.l.circa.ff de proba.ꝛ quorundā
dominorum legum:pro qua eſt ibi caſus,ſecundum eos.Hoſtiē.
hic,ꝛ de proba.licet.tenet contra.probat,quia ad limites libelli
dictanda eſt ſententia:ſed in libello,quo peto me dominum de-
clarari,deductum eſt tantum dominium meum,ꝛ non ſuum in
iudicium deducitur,ſuper eo lis tantum cōteſtatur:non poterit
ergo ſnīa dari vltra formam petitionis.de ſimo.l3 Heli.ff.cōi di
uid.vt fundū.Scdo pbat:qꝛ ſi peto rem,cuius eſtimatio,que ve
nit debēda loco rei,ſit valde ppinqua rei petite,nō valet tn con-
demnatio in eſtimatione.de fideicom.liber.l.cum quidam.ad ſi.
Si ergo pro me petitore in re tam propinqua,ꝛ tam adherenti
rei,non ſit condemnatio,quanto minus fiet condemnatio ſup do
minio rei omnino remoto a meo:ꝛ quod cū illo eſſet,vel cōcurre-
re non poteſt,intantum quod ſi reo pronunciatur meā eſſe,pnū
tiari videtur tua non eſſe.ff.de procura.Pomponius.§.ſi ſtipule
tur.ff.de excep.rei iud l.ſi inter me ꝛ te.Super illo ergo vt ſepara
to,ꝛ ſuper quo non eſt lis conteſtata.nec libellus datus,non pote
rit abſqꝫ nouo iuris ordine ſententia promulgari.de libel.obla.c.
i.ꝛ quod ibi no.vt lit.non conte.per totum.de lit.cōte.c.i. ¶ Ter
tio,qꝛ ordinata in finem repellendi,vt eſt exceptio,nō operantur
finem conſequēdi:vt in ca.ij.de ordi cog.quod eſſet,ſi pro reo p-
mulgaretur ſententia declaratoria.Unde dicit Hoſt.quod miraf
quomodo Jo.Bel.hoc ſcripſerit,ꝛ qualiter opi.Jaco.de bel.po-
tuerit Inno.ſeq. ¶ Quarto oſtendit a ſimili quod petito te con
demnari vt obligatum in centū:per hoc non debeo tibi condem
nari:cū perſonalis tua,vt ſeparata.non ſit in libello deducta.In-
ſti.de offi.iudi.§.reſpon.dicit ergo quod ſuper directo iuris con-
trario regulariter non poterit pro reo probante ſequi ſententia,
niſi alius libellus detur pro parte.ꝛ hoc firmat pro regula.vñ di-
cit quod in reali practica ſententiandi erit hec,quod ſi actor pro-
bat,ꝛ non reus,res actori adiudicabitur. Si reus nihil probat,
ꝛ actor nihil probat,reus abſoluetur.ff.de offic.iudic.l.j.Poteſt
etiam pronuntiare rem actoris non eſſe:ꝛ conſequenter videtur
reum abſoluiſſe.Si actor non probat,ꝛ reus probat ſe dominum
eodem modo pronuntiabit rem petitā actoris nō eſſe.Dicit ex-
preſſum.ff.de excep.rei indica.ſi inter me ꝛ te in perſonali,qꝛ pote
rit pronuntiare nihil videri Titium nihil debere Seio:ꝛ conſe-
quenter videbitur Titius abſolutus,licet non expreſſerit.ff.de
arbi.l.quid tamen.§.ſi aliter.Hec dicit ergulariter vera.Fallit pri
mo in iuribus incorporalibus,in quibus multum poteſt officiū
iudicis,quando agitur confeſſoria,vel negatoria:quia tunc vide-
tur libellus oblatus,ꝛ lit.conteſtatio facta ſuper libello vtriuſqꝫ
partis:vt no.de iureiuran.ex literis ad hoc.ꝫ.de cauſa poſ.cū ec-
cleſia.Fallit ſecundo in cā appellationis,in qua ſi petatur ſenten
tia confirmari,vel infirmari,ſi probetur directo contrariū ab ad-
uerſario,poteſt ſuper eodem libello ſententia promulgari decla-
ratoria pro reo:vt etiam no.Innocen.ꝫ.de offi.delega.cum con-
tingat.Unde vtroqꝫ caſu poteſt dicere,confirmo,vel appellatio-
nem pronuntio iuſtam vel iniuſtam:ꝛ hoc ſufficit.C.de appella.
eos qui no.de teſta.Raynutius.ꝛ cap.Raynaldus.Fallit tertio
in cauſis in quibus vertitur periculū animarum,vt quando pe
titur electio confirmari.vel infirmari.ꝫ.tit.j.cum ſuper.ꝛ capitulo
cum eccleſia,vt no.Inno.in dicto capi.cum contingat.Idē quā-
do petitur beneficiū ab alio,ſi actor nihil probat.ꝛ reus probat
ſibi debitum:vel ſe ibi habere titulum,adiudicabitur beneficium
ab actore:ꝛ adiudicabitur reo,vt nota de reſcrip.capitu.ſecundo
ꝛ capitu.inter ceteras.quia eo quod conſtat iudici quod actor nō
habet ius in beneficio,ꝛ reus habeat ius ex officio,propter peri
culum animarum potiſſime,debet illum:qui ius non habet,re-
mouere:ꝛ aliū inſtituere,vt no.de cle pe.c.ij.de pac.accepimus.ꝛ
cap.cum clerici.de inſt.capi.iij.Fallit.iiij in cauſis matrimoniali-
bus:quia ſi aliquis,vel aliqua in virum,vel vxorem petitur,ꝛ quic-
quid ſit petitum,ex quo de veritate conſtat,ſiue pro matrimonio,
ſiue contra ſententia promulgabitur non obſtante etiam alia ſen
tentia lata in contrarium,que etiam in hoc caſu nunquā obſtat
tranſit in rem iudicatam.de ex iudi lator.tenor.ꝛ ca.cōſanguinei
de ſpon.ſicut.ad ſi.de cogna.ſpi.c.ſi.de frigi c.fraternitatis.Idē
in cauſis que agitari debent inter ſimplices perſonas,vt ſunt re-
ligioſi.de iudi.dilecti.Fallit quinto,quādo hoc actū eſt inter par
tes,qꝛ reo probante res ſibi adiudicetur ad quod de te iudicata
cum cauſa.ad finem maxime ſi adiungat quod ſi nō probetur ad
iudicetur actori.Sic loquitur de probationi.circa.ad hoc.l ſed ꝛ
ſi poſſeſſori.ff.de iureiur.licet in illa.l.ſed ꝛ ſi poſſeſſori.quidā di-
cant ſpeciale in cauſa ingenuitatis Sed primum plus placet Ho
ſtien.Ideo in lege ſed ꝛ ſi poſſeſſori.datur actio reo,quādo reus
iurat rem ſuam eſſe,deferente actore:conſentire videtur actor vt
dominus pronuncietur eo iurante rem ſuam eſſe.ꝛ ſic non obſtat
illa lex ad hoc quia nil aliud debet ſententiare iudex,niſi prout
inter partes conuenit:vt.ff.de re iudi.ſi conuenerit.cum nil aliud
querat pretor,ꝛc.ff.de noui operis nuntiatione.l.prima.§.ꝛ poſt
operis.ff communi diuidundo.l.iudicio.ꝛ.l.ſequen.in authenti.
vt diffi.iudi.§.ſi vero contigerit.collatione nona.C.de fideicom.
l.finali.de teſtibus preſentata cum fani.ſecundum hoc poteſt ſal-
uari opinio.Jacobi de bel.qui tamen habuit alium intellectum
vnde inſtruit reum vt ſit cautus quod conueniat vel reconue-
niat actorem,ſi vult rem ſibi adiudicari,ſecundum Hoſtienſem
Joannes de Lig.dicit quod opinio Innocen.eſt equa:ꝛ eſt con-
tra morem Hoſtien.qui conſueuit reprobare rigores Innocentij,
hic autē reprobat equitatem que de rigore defendi poteſt.Nam

exceptio-

excipiens admittiť, etiā ſi nihil concludat: nō ſic agens, q; ſuffi-
cit dicere, Nego narrata prout narranť. Itē iudiciū eſt cōmune:
ergo ſi reus petit aliquid tacite, vel expreſſe, iudicať pro eo. Si er
go excipit de dñio, tacite petit ſe dñm declarari, alias non aſſu-
meret onus probandi: q; ad excluſionem actoris nō erat neceſſe
ꝓbare ſe dñm: q; ipſo nō probante, reus abſoluitur. Cū ergo taci
te petierit, pronunciabiť. Et ꝑ hoc rñdetur ad allegata per Hoſ.
q; hic eſt tacita petitio. Itē q; in caſibus, quos ponit, nō in alb⁹
pōt videri nō ſpecialitatis: ergo idē in omnibus poto. Idem q;
cum duo non poſſint eſſe domini in ſolidum. l. ſi vt certo. §. ſi duo
bus vehiculum. ff. cōmo. l. iij. §. ex cōtrario. ff. de acqui. poſ. dicēs
ſe dñm negat reū dñm. l. pomponius. §. ſi is. ff. de procura. l. ſi in-
ter me ⁊ te. de excep. rei iudi. Dicens ergo ſe dominum, dicit duo
ſe dominum, ⁊ reum nō dominum. Deducit ergo negatiue dñm
rei, ⁊ ex parte rei ſuper ipſo poteſt ſe omnino defendere, ſcilicet di
cendo ſe eſſe dñm, ex quo dñs negať. Ex aſſertione ergo actoris,
ꝑ quā etiā negat reū dñm, ⁊ ratione rei, quod imo eſt dñs, induci
tur lit. conte. ſuper dñio rei. Nil ergo repugnat qn ſup eo poſſit ꝓ
nūtiari. Tū puto ꝓ cōcordia opi. aduertēdū quō reus rñdeat ad
libellū. Aut enī actore dicente ſe dñm, reus negat actorem dñm:
⁊ fateor quod licet tunc probaret ſe dñm reus declaratoria nō eēt
pro eo promulganda: q; ſuper dominio rei non eſt lis conteſtata
non ex defectu petitionis actoris, quia ille bene negauit reū do-
minum, ſed ex defectu reſponſionis rei: qui negando actorem do
minum non propterea dicit ſe dñm. Quandoq; reſpondit dñm,
⁊ procedit opi. Inn. q; hic negari nō pōt lit. fore cōteſt. ſuper do-
minio rei. Per hoc tolliť totū fundamentum Hoſt. non obſtat ſi
dicatur, non eſt reſtituenda res, vel adiudicanda reo: q; hoc nō pe
tijt. Reſpon. nō eſt neceſſe ꝙ expreſſe petať executio, q; ſubintelli
gitur, vt no. gl. in cle. auditor. de reſcrip. Nō ob. ꝙ nō petierit ſe de
clarari dominum: q; hoc tacite petere videť, eo ꝙ aſſumit onus
probandi. Item ſufficit quecunque petitio poſiea ad calculū ſen
16 tentie ex quo notorie conſtat de dñio. ¶ † Reſtat tollere duas
rationes, que vigere videntur: q; intentio rei ordinatur ad exter-
minandam petitionem actoris, ergo nihil debet conſequi: q; ꝑ hoc
qd declaretur dominus: non cōſequitur: ſed ſua exceptio ad acto
rem repellendū pinguior declaratur. Nō enī repugnat iuri exci-
piendi, ꝙ declareť reo exceptionem competere ea forma, ⁊ mō, ⁊
cum ea pinguedine, cum qua eſt probata. Nō ob. qd dicit de per-
ſonalibus: q; cū debita trahāt originē a diuerſa cā, ⁊ ex vnius po
ſitione aliud nō excludať debitū, nec vnius negatione aliud po-
natur ex cā vnius debiti pro parte actoris, non vť deductū debi-
tum alterius. Itē in debitis agit conſequi, nō tantum repellere.
Idō ſi tantū ageret, repellere, poſſet etiam ſuper debito ſuo ſenten
tia declaratoria proferri, ſi excipiendo ſaltem debitū deduceref.
Quid enim ſi actore debitum petente reus exciperet negādo de-
bitū ⁊ cōpenſationē de debito opponēdo, ⁊ debitū ꝓbaret: certe
in via exceptionis poſſet valde bene pronunciari petentē rei debi
torem eſſe, ⁊ conſequenter admittendam compenſationem. Non
ob. ꝙ dicit ꝙ repetita nō fiet cōdēnatio in eſtimatione, q; hoc nō
ſemper eſt verū, vt patet, ex no. in. l. ſi ſeruum. §. ſi. ff. de ver. ob. Itē
eſtimatio eſt omnino ſeparata a re, licet illam menſuret, ⁊ eſt alia
res: ſed dominium tuum excludit dominiū meum, ⁊ ſic cōtradi-
ctoria ſunt, ideo deducta. Plus tenēt dñi de tota ſua cōclu. vid.
quod in cā appellationis ſi ſint dati diuerſi libelli ſuper cōfirma-
tione ⁊ infirmatione, ⁊ ſup libello cōfirmationis tm̄ ſit lis cōte. qd
valent probationes ſuper infirmatione, ſi ſuper hoc in prima in-
ſtantia fuit lis conte. de ap. pertinas. l. ſi. C. de tē. ap. ꝙ ſatis puto:
q; ex correctione contrarij libelli ſola ſuper infirmatione deducta
negatiua eſt facta li. cōte. tenendo ꝙ verba, nō ſint de ſubſtantia.
17 Ad qd ō probat. in preſentia. ¶ † Op. ꝙ appellatione pendente
ſuper poſſeſſorio potuerit iſti ꝓcedere ſuper petitorio vt ſepara-
to: vt patet de ap. ſup eo. Sed dic ꝙ imo erat connexa: q; hec erat
exceptio preiudicialis ad proceſſuz propter naturā poſſeſſorij: ſu
18 perſedendum eſt ergo interim petitorio: vt ibi no. ¶ † Op. ꝙ ſo-
la negatione reſtōnis nō iuſtificeť appellatio, q; per hoc nihil in-
terloquuntur, ⁊ ſic nō grauāt. Solu. ſiue interloquuntur, ſiue non
ſatiſfactio grauat ꝓcedendo, ⁊ nō admittēdo petitionē, cuius na-
tura differtur iudiciū: vt patet ex no. de no. operis nun. c. primo.
19 ¶ † Op. ꝙ ex ſola voluntate procedendi non grauent: ⁊ ſic ap-
pellatio non ſit iuſta. de appel. vt debitus. Dic ꝙ non grauant ex
hoc ſolo quod velint, ſed dic quod voluerunt, ⁊ proceſſerunt reie
cta exceptione: alias non ſufficeret voluntas, que ad actum non
20 preceſſit. de peni. diſtin. j. cogitationis. § ti. ij. ca. ij. ¶ † Oppo. vel
mulier agebat, ⁊ nō debet hoc ſolo cōſequi repulſionē actoris: q;
actio ordinatur ad conſequendū, non ad repellendum, de ordine
cognitio. c. ij. ⁊ ſic debebant vt due mutue petitiones tractari: vt
ibi de mu. peti. c. ij. vel excipiebat, ⁊ non debebat conſequi reſtitu-
tionē. Primo rñdetur, ꝙ hec mulier primo egerat poſſeſſorio co
ram ordinario, cuius natura eſt vt ſecum non poſſit poſtea accu-
mulari petitorium: merito petitorium repellitur non ex vi poſ-
ſeſſorij ſecundo accumulati coram delegato, ſed ex vi poſſeſſorij
pendentis qd primo fuit intentatum coram ordinario. Et per
hec ceſſant contraria. Non videtur hoc verum: q; primo iudicio
videť renuntiatum per accumulationem coram delegato: vt no.
gl. de par. ca. cum dilectus. Niſi dicas ꝙ delegat⁹ videatur ſubro
gatus in poſſeſſorio loco ordinarij, ⁊ commiſſa cā videatur com-
miſſuz ⁊ poſſeſſoriū, ſi pars, que illud intētauit, velit illo vti corā
delegato: ſꝫ hoc nō eſt totum. Sed non fuit in literis expreſſum,
imo non videretur per hoc commiſſum, ex quo coram alio pēde
bat: niſi illius fiat mētio. ē. de reſcrip. ceterum. Ideo ſecūdo ſolue
ſecundum Io. ij. q. ij. cap. j. Quandoq; ſit reconuentio in poſſeſ-
ſorio ſuper diuerſa re: ⁊ tūc procedūt iudicia, vt mutue petitiōes
niſi aliud opponať, vt ibi. Sꝫ vbi ſuper eadem re, vel iure, vbi poſ
ſibilis eſt accumulatio, ſola pēdētia, ⁊ intētatiō de poſſeſſorij, ex ꝓ
uilegio poſſeſſorij, ſilet petitoriū, vt hic: ⁊ ꝓꝑ hoc dicit vtili⁹ tunc
agere poſſeſſorio, ꝙ̄ excipere. ⁊ idē no. ō or. co. c. ſi. Hoc ſeqť Hoſ.
Inn. Pe. ⁊ Abb. Ad hoc de cā poſ. cle. j. ⁊ qd ibi not. in gloſ. pe.
Hoſ. nō pꝫ hec opi. ꝑ iura allegata in oppoſitū, ⁊ per. c. cū eccle-
ſia. ē. ti. j. ⁊. c. cum ſuper. ⁊. c. dilect⁹. ⁊ de elec. cum eccleſia. ⁊. c. Cu-
mana. ⁊. c. cū in geneſi. de prebē. dilecto. In quib⁹ pꝫ qd ſi ꝑeto
electionē cōfirmari, ⁊ aduerſarijs ꝑcipi ne moleſtēt, quoniā⁹ libe
re eligāt, qd ſi aduerſarius petat reſtitui, ex hoc nō impedieť pe
titoriū. Ad hoc. c. reſpō. multipliciter. Primo, q; hoc prius fue-
rat exceptum: ⁊ hoc. c. ⁊. c. literas. ⁊. c. ſequens, vt lit. nō cōte. acce-
dēs loquūtur in coniuge alterum ſpoliante, ⁊ poſtea accuſante:
vnde ꝓpter ſpoliationem tanꝗ̄ ſuſpectus repellitur: q; preſumi-
tur cōtra ipſam, ⁊ ſuſpectus repelliť ab accuſatione matrimonij:
imo inimicus, vt. ē. c. item cum quis. qui ma. ac. poſ. ſignificante.
Et reddiť hec ratio. ſ. c. literas. §. porro. Nec eſt rō ſi intētetur ſi-
mul petitoriū ⁊ poſſeſſorium: q; etiam in nudo poſſeſſorio opor-
tet ꝓprietatem probare. ē. eo. c. ex trāſmiſſa. Vel tertio ſpoliatio
dubia deducta per moduz petitiōis nō ſuſpendit petitorium, ſi-
cut ſpoliatio notoria: q; nulla obſtat agenti petitorio. Hic enī op
ponēs de cōſanguinitate, vel illam deducens, fateri videtur quez
ſpoliatum. Si autem nō fateatur ſpoliandūm, ſed negat agens,
dicens ꝙ ſi apparet matrimonium, et poſſeſſionem. dicit enī non
audiendum propter cōſanguinitatem: tūc poſſeſſorium dubium
non ſuſpendet petitorium. Sic dicit intelligi de or. cog. c. j. de off.
delega. cauſam hic etiam nō ſuſpenditur petitorium, ſed illud vt
notorium prius terminatur: qd poteſt inducere periculū anima
rum propter petitoriū, quod poſſet nimium protendi, ⁊ ſic da-
ret materiam adulterandi. Per que dicit ꝙ ſi is, qui epiſcopum
ſpoliauit toto ſuo epiſcopatu, agat contra eū ciuiliter. ⁊ ipſe recō
ueniat de ſpoliatione illa, quod ſi ſpoliatio illa ſit notoria, ſtatim
debet fieri reſtitutio. Ad hoc vt lit. non conteſt. quoniā. §. porro.
de ap. oblate. ad ſi. ꝙ aūt hic de ſpoliatiōe conſtaret, pꝫ ſꝫm eum,
quia de hoc Papa nō mādat inquiri. ſed huic obſtat litera, ſi eſt
ita. Io. an. hoc dicit ꝙ opi. Io. ⁊ ſequaciū eſt vera. Nec obſtat de
cā poſ. eccleſia. ⁊ extra qd deducit, q; petendo confirmari nō diri
git petitorium contra reum, ſed implorat officium iudicis: vt no.
de cā poſ. cū eccleſia. ⁊ in eo ꝙ petunt inhiberi, non intentant pe-
titorium, ſed poſſeſſoriū, alia etiam nō obſtant. Ultra iſtum au-
tem caſum matrimonij ſpiritualis, aut carnalis raro videbis, qd
agens petitorio reconueniatur poſſeſſorio recuperande. Et vlti-
mo Hoſt. reuertitur ad opinio Inno. ⁊ hoc ſentit gl. in clemē. vni
ca: de cauſa poſ. Io. an. in addi. Spe. in ti. de cauſa poſ. §. ſciendū.
21 ver. ſed pone. ⁊ Cal. de or. cog. c. ſi. † Ad gl. cui agenti poſſeſſorio
repugnet proprietatis exceptio, dicit gl. quod non: quia dato ꝙ
deficiat proprietas matrimonij ex cauſa intrinſeca, quantūcūq;
notoria, vt quia conſanguinitas eſt notoria, quis propria autho
ritate non debet a ſe vxorem ſeparare. de diuor. porro. eo quia ta-
lis ſeparatio eſt pena, que non debet imponi, niſi iudicis autho-
ritate. Sed dices, nonne exceptio notoria obſtat agenti poſſeſſo-
rio: vt patet de reſti. ſpo. ad decimas. lib. vi. Et patet ex not. ē. ca.
in literis. ⁊ de diuor. ſignificaſti. Poteſt dici quod illa decreta. nō
dicit quod notoria exceptio nō obſtant agenti poſſeſſorio, ſed di-
cit quod vir non dicitur ſpoliare vxorem poſſeſſione, etiam ſi no
toria ſit conſanguinitas. Poteſt ſecundo dici ꝙ exceptio cōclu-
dens notorium defectum proprietatis obſtat agenti poſſeſſorio,
qn̄ titulū reſoluit ipſo iure: ſecus ſi inducat reſoluendū, vel priuā-
dum, vt eſt conſanguinitas in matrimonio. Nec ob. huic ſolutio.
eo. ti. ſignificaſti. q; ibi exceptio non tantū concernit petitorium,
ſed etiam detrahit poſſeſſorio: ideo tunc facilius admittitur, licet
ipſo iure non reſoluat. Sed huic ſolu. obuiat. de accu. ſi conſtite-
rit. ⁊ capi. ad petitionem. Vel dic quod notoria exceptio obſtat
agenti poſſeſſorio, quatenus concludit defectum proprietatis,
ſic quod poſſeſſionez iuſtificet: quatenus vero concludit defectū
proprietatis, ſic ꝙ poſſeſſionē nō iniuſtificet, nō obſtat agēti poſ-
ſeſſorio. Sic in propoſito in matrimoniali nō iniuſtificať poſſeſ-

ſio,quo ad mutuas ſeruitutes,qꝛ poſſunt eſſe inſimul tanꝗ̄ fra-
ter ⁊ ſoror:vt patet de frigid cōſultationi. Ideo in hoc expectat̄
ſeparatio,quo ad eccleſiā anteꝗ̄ fiat ſeparatio,vel cōcludat̄. Quo
ad copulā aūt cōcludit nullitas matrimonij. Ideo quo ad reſti-
tutionē nō admitteret̄ multo fortius,ꝗ̄ ſi opponat̄ incōtinētia pa
rata:vt.j.e.literis. Hec vera,niſi notorietas ſurgeret a principio
volūtario ptiū,vt eſt cōfeſſio:qꝛ tūc ſtāte nullitate mr̄imonij quo
ad copulā ſic notoria exceptio cōcluderet,tūc et ad mutuā ſerui-
tutē,cū ab eoꝝ pendeat poteſtate,quo ad illam ſoluere vinculū
22 reſpectu mutue ſeruitutis. Sic intelligo Cal.in ea.ſe. ❡ †Op.ꝙ
non agatur cauſa hic per procuratorē.de accu.veniēs.ſapit eñ
criminalem,ex quo diſputatur de conſanguinitate,per quā cōclu
ditur inceſtus,vt patet. Sol.gl.dicit ꝙ ſi de matrimonio agitur
ad ſi.ſeparationis thori,interuenit procurator. Si ageret̄ crimi-
naliter de adulterio,vel inceſtu circa matrimoniū,nō agit̄ p pcu
ratorem:ſi agitur mere ciuiliter ad ſeparationem:cōſtituitur p-
curator,licet inceſtus cōſequēter cōcludat̄:qꝛ ad hoc non agitur.
23 ❡ †Opp.ꝙ poſſeſſoriū accumulatum poſt litem cōte.in petito-
rio nō faciat ſilere poſſeſſoriū:qꝛ ſicut exceptio dilatoria poſt litē
cōteſt.nō impedit proceſſū.de re iudi.inter monaſteriū. Itē nec
hic valet petitio habens in ſe effectum dilatorium:quia ex quo aſ
ſumit naturam illius repellendo,debet aſſumere naturam illius
in tpe opponendi. Glo.ſol.ſi ſtat per opponentē quo minus ex-
ceptio opponatur,vel admittat̄ añ lit.cōte.exceptio,poſt lit.cōte.
nō admittit̄. Si nō ſtat p opponentem ſed per iudicem,exceptio
admittitur poſt litē cōte.cū ſemper inſtet exceptioni ſue:ſic loqt̄
24 hic. ❡ †No.hanc limitationē,quam etiā poſuit gl.in ca.in pri-
mis.ij.q.i. Idem dicit Innocen.de cle.coniuga.diuerſis fallacijs,
ſi ſupplantetur quis in poteſtate,vel facultate opponendi dilato
riam,quia illam poterit opponere poſt litē cōte.⁊ poſt ſententiā,
ꝙ eſt plus,quod no. Hoc,quod hic dicitur,puto verū,ſi pars re-
ſpondendo ad libellum actoris reſpondeat,qđ per hoc nō inten
dit recedere ab exceptionibus dilatorijs ppoſitis:⁊ ſemp ppo-
nat negando cōſanguinitatē,⁊ petendo ſe añ oīa reſtitui:qꝛ tunc
habet iuſtam cauſam proteſtandi. Secus autem ſi ſimpliciter li-
tem conteſtat̄,qꝛ ſibi imputare poteſt. Si tñ exceptio non admit-
titur,non appellauit. Nec ob.de excep.paſtoralis.quia ibi nō ha-
bebat remedia appellandi,ex quo caſus impediebat,non factus
iudicis. Inquantū dicit de ſupplantatione,hoc poteſt pcedere
maxime,qꝛ iuſta eſt cauſa,ſicut quando ignorauit eum audiēdū.
ſ.de excep.paſtoralis.ꝙ no. Remanet ergo gl.qđ nō intercedēte
iudicis impedimento accumulatio fieri nō poſſit,per quam iu-
dicium ſuſpendatur poſt lit.conteſta. Sed huic obuiat de ordin.
cog.cū dilectus.⁊ de reſcrip.diſpendia.§.reus quoqꝫ.vbi pmittit̄
accumulatio poſt litē cōteſt. Sꝫ illud procedit,qñ accumulatio fit
ſuper diuerſis rebus,non ad finem ſuſpendendi,ſed ſuper vtro-
que procedendi. Itē huic obuiat de cā poſ.paſtoralis.vbi accu-
mulatio poteſt fieri poſt lit.cōteſt. Sed ibi loquitur qñ accumula
tio ad ſi.ſuſpendēdi fit ab eadē parte:ſecus ſi a diuerſa. Nam tunc
non poteſt dici quod producatur petitio ad finem excipiendi:qꝛ
contra ſe quis non opponit. Tertio obſtat cle.cām.de cauſa poſ.
vbi poteſt accumulari etiā quo ad finem ſuſpendendi poſt litem
conteſtatā in cauſa etiam appellationis ante concluſionem i cau
ſa. Dic ergo,⁊ hoc tenet Inno.de cā poſ.c.ij.⁊ hoc etiā ſequitur
Io.an.in addi. Spe.in ti.de cā poſ.§.ſciendum.verſi.ſed pone qđ
ſpeciale eſt in cauſa beneficij,⁊ cauſa matrimoniali,vt etiam poſt
litem conte.facta accumulatio ſuſpendat petitoriū. Idem puto
in qualibet,in qua iudex propter pactum poſſit ex officio ſupple
re. Hoc tenet lꝫ Spe.reſtringat in cauſa matrimoniali,⁊ benefi-
ciali hoc poſſe,qñ inſtanter fuit petitū ante lit.cōte.⁊ non alias,
quia eſt cōtra cle.i.de cā poſ.vel dic,ſi vis ꝙ nulla eſt ſpecialitas:⁊
admittit̄ accumulatio ſuſpēſiua etiā poſt lit.cōte.vt repellat agen
tem:qꝛ ex quo licitum eſt accumulare licitū eſt ſuſpendere.⁊ quia
ius ſuſpendendi nouiter originat̄ a tempore porrecte petitionis.
Primum cōiter tenet̄. Et ſic dicūt dñi de Rota,ſua concluſiōe
cc.alle.dictū gl.⁊ Pau.in.d.cle.i.in gl.⁊ hoc inquātū volūt ſuſpē-
dere petitorium a diuerſa parte. Inquantū autē volūt ſuſpēdere
petitoriū a ſe intentatum,dicunt ꝙ poteſt inſtantia appellatiōis
per.c.paſtoralis.cum adhuc durat cauſa. Et iudex ſecunde inſtā-
tie ſuccedit primo,coram quo id licuiſſet. Qđ intelligunt,qñ vtrū
ꝙ per appellationē,vel alio modo eſt deuolutum,ſecus ſi vnum
illoꝝ duntaxat:ſecundū Pau.in.d.cle.ad ꝙ dictū Inn.in.c.pa
ſtoralis.in verbo,pendente. ❡ Op.cū alia gl ꝙ agenti obſtet ex-
ceptio cōſanguinitatis,⁊ qđ de illa cognoſcat̄ cū actione:vt.ſ.de
or.cog.intelleximus. Ibi loquitur qñ agit̄ petitorio,hic qñ agit̄
25 poſſeſſorio,ſecundū gl. ❡ †Opp.quod nō debuerit admitti mu
lier appellans:vt de ap vt debitus ex quo cauſa erat cōmiſſa ap-
pellatione re.eo.ſi.paſtoralis. Sol.glo.dicit clauſulā appellatione
re.tollere appellationes q̄ interponunt̄ ex illegitima cā,nō certa,
⁊ inmanifeſta:nō aūt tollit appellationes,q̄ interponunt̄ ex cau
ſa notoria,⁊ manifeſta:vt hic:nā notoriū eſt ſpoliatū ante oīa re-
ſtituendum:⁊ prius diſcutiendum poſſeſſoriū,quam petitorium,
ex quo aliud in dubium nō reuocatur. Ad hoc optime tex.in ca.
inter ceteras.j.de re iudi. Et hec eſt cā,quare cōiter dicim⁹ ꝙ vbi
appellatur ex cauſa in iure expreſſa,admittit̄ appellatio,qꝛ ꝙ in
ſolo iure cōſiſtit,nō pōt non eſſe notoriū iuris. Ad ꝙ no.in.d.ca.
paſtoralis. Idē dico vbicunqꝫ cā aliter notoria eſt,vt notabiliter
dicit hec gl.pro qua tex.in.d.c.inter ceteras.vel hic reuocata erat
appellatio ſuper petitorio ad inſtātiā actoris. Nō colligitur ergo
appellatio in poſſeſſorio per mulierem accumulata ad inſtantiam
mulieris appellantis. Nec ob.de mu.peti.c.ij.qꝛ ibi tollitur appel
latio impetrāti in vtraqꝫ cauſa,ſed non tollit̄ ei cōpa que eſt im-
petratū in cā accumulata,vt hic:⁊ ſic dato ꝙ nō poterit appellare
quia proceditur in petitorio,potuit appellare,qꝛ poſſeſſoriū nō
26 admittitur ſuſpenſio petitorio. ❡ †Ultimo gl.ponit quaſdā for
mas clauſularum in reſcriptis ad lites,quando cauſa committi-
tur. Uide de hoc in Spe.de reſcrip.preſentatione.§.ratione for-
me.ver.item qđ ibi debet.ſecūdū Io.An.⁊c. Anto.de but.

1 ❡ Poſſeſſor violentus rem cū fructibus,q percipi potuiſſent
reſtituere,damna reſarcire,⁊ de iniurijs ſatiſfacere compellitur.
2 Spoliatus violenter quatuor habet remedia contra violentum
pro remedio recuperande.
3 Fructus percipiendos quod quis reſtituere cogat̄:de quib⁹ in-
telligi debeat.
4 Iniuriarum actione an poſſit agere clericus.
5 Fructus licet quis reſtituere ſit condemnatus:intelligitur dedu-
ctio expenſis gratia fructuum colligendorum.⁊c.
6 Fructus bone fidei poſſeſſor reſtituere condemnatus,tenetur tā-
tum ad ſolos extantes.
7 Fructuum materia que ſit,⁊ vbi terminatur.
8 Fructus quotuplex eſt,⁊ quotupliciter ſumatur.
9 Fructus percepti qui dicantur.
10 Fructus percipiendi qui dicantur.
11 In fructuū reſtitutione differētia inter malefidei ⁊ bonefidei poſ
ſeſſorem.
Poſſeſſor bone fidei,vel malefidei quis dicatur.
12 De quibus fructibus teneatur poſſeſſor,⁊ a quo tempore.
13 Fructus percipiendi,⁊ percepti in quo differant.
14 Fructus qualiter petantur,⁊ qui reſtituendi ſunt.

1 GRauis. †Uiolentus rem cū fructibus,etiā
qui percipi potuiſſent,reſtituere,dā
na reſarcire,⁊ de iniurijs ſatiſfacere compellit. Prima
pars deciſa pōt ↄ̄rrlā.ſup ſecūda dat iudicē,ibi:Ad ī
2 dam⁹.cui quatuor mādat,q̄ p ſe patent. ❡ †No.hic latitudinem
poſſeſſorij recuperādi:qꝛ in ca primo venit integerrima reſtō rei.
ibi:cū oī integritate,adeo ꝙ reſtitui dꝫ,ēt quo ad locū:vt no. Ar
chidia.xvi.q.iij.minor i.vt reponat̄ res in loco.in quo erat tpe
ſpoliationis. Secundo in ea.venit plenaria reſartio damnorum
illatorum in ſpoliatiōe. Tertio venit competens ſatiſfactio dāno
rum. Quarto veniunt fructus.non ſolū percepti,ſed etiā qui ab
3 antiquo poſſeſſore percipi potuiſſent. ❡ †Et no.intellectū iuriſ
dicentium percipiendos reſtitui:quia non habetur reſpectus ad
perſonā poſſidentis vt reſtituantur,quos poſſeſſor percipere po
tuiſſet,ſed habetur reſpectus ad perſonam antiqui poſſeſſoris rē
petentis.de quo dicā.j. Et no.ꝙ pcedit concluſio libelli in poſſeſ
4 ſorio. Peto fruct⁹ reddi. ❡ †Quero an poſſit clericus agere in-
iuriarū.dicit Hoſt.ꝙ ſic,vt patet hic de iniur.olim. Hodie tñ di-
cit Hoſt.ꝙ vix poteſt in curia ſuper actione iniuriarū litera obti-
neri.no.bñ. ❡ Quero qualiter cōſtabit de violētia,⁊ dānis. Glo.
ſ.declarat,que eſt clara. ❡ Uenio ad materiam fructuum,qꝛ hec
materia eſt peregrina. Canoniſtis,eis cōmunicabo dicta Iuriſta
5 rum modernorum. ❡ †No.inſiſtendo in opi.primo cū ordine gl.
quero qualiter fructus intelligant̄,⁊ cū qua integritate petantur.
dic quod intelliguntur deductis expenſis gratia fructuum colligē
dorum,⁊ conſeruandorū:quod hꝫ locū tam in bone fidei poſſeſ-
ſore,quā in malefidei poſſeſſoribus.ff.de peti.here.l.ſi a domino.
§.fructus.⁊.l.plane.in fi.⁊.C.de fruc.⁊ lit.expen.l.i.quia nullus ca
ſus eſt qui hoc genus deductionis impediat.ff.fa.erc.l.fundū q.
6 ſ.rñd.ff.ſo.ma.l.fruct⁹.cum ſimi. ❡ †Op.ꝙ nō teneat̄ poſſeſſor
indiſtincte ad reſtituendos fructus:vt.C.de rei vendic.l.certum.
Gl.dicit hic ꝙ quandoqꝫ agitur de fructibus repetendis a bone
fidei poſſeſſore,⁊ talis ad ſolos extātes tenetur:quos percepit añ
lit.cōteſt.poſt litē vero conte.tenetur ad reſtituendos vniuerſos.
C.de rei vendi.l.certum. Hoc in induſtrialibus. Naturales aūt in-
diſtincte vniuerſos reſtituere tenetur:quoniā iſtos nō facit ſuos
etiā bonefidei poſſeſſor.ff.de vſufru.l.fructus. Malefidei autem
poſſeſſor tenetur reſtituere omnes,quos pcepit añ lit.cōte.⁊ poſt.
C.de rei ven.l.ſi fundū. Uiolentus autem poſſeſſor tenetur reſti-
tuere perceptos,⁊ q percipi potuerūt a vetere poſſeſſore:vt hic,⁊

7 ſ.eo.cõquerente.⁊ de offi.dele.cum cauſa. ¶ † Circa materiam fructuũ, quã ponit gl.in.l.fructus.ff.de rei ven.alias in.l.ex diuerſo.⁊ per Arch.xij.q.ij.nõ liceat.⁊ Spe.in ti.de fruc.⁊ intereſſe.§.j.⁊.l.ex diuerſo.ff.de rei vẽ. ¶ Quero de aliquibꝰ. Primo quotuplex eſt fructꝰ, ⁊ quotupliciter ſumant. Scdo, qꝛ in fructibꝰ ſit differẽtia inter male fidei poſſeſſorẽ, qs dicat male fidei ⁊ qs bone, ⁊ qualiter qs in mala fide conſtituat. Tertio, de qbus fructibꝰ teneat poſſeſſor, ⁊ a quo tpe. Quarto, q̃ ſit differẽtia inter pcipiendos, ⁊ perceptos, qualiter percipiẽdi intelligunt, an quos percipere potuit antiquus poſſeſſor, an quos
8 pcipere potuit nouus poſſeſſor. Quinto qualr̃ petant. ¶ † Venio ad primũ. Dic ꝙ fructuũ aliq̃ naturales: qꝛ ex ſe abſq; induſtria a natura pducunt, vt poma, pyra, ficus ⁊ ſimilia. Aliq induſtriales, q induſtria inducunt, ⁊ qrunt, vt frumentũ, ⁊ vinũ, ⁊ ſimilia: vt dt Hiero. ſuper Eſa.xviij. Sudore, ⁊ labore in vno ad vbertatẽ fructuũ peruenimus. Et quõ grandis eſt pena, qñ tempore recollectionis perdunt. Vide ſuper Ezechi.v.ſm Io. An. Ita diſtinguũt quidã. Tu dic ꝙ quidã ſunt ciuiles fructꝰ vt pẽſiones domorũ, ⁊ vecture nauiũ, que nõ ex re, ſed ex permiſſiõe hominis percipiunt.ff.de rei ven.l.ſi nauis. ⁊ horũ ſimiliũ quidã ſunt honeſte percepti, quidã inhoneſte.l.ancillarũ. de peti.here. Aliq̃ naturales: ⁊ iſtorũ qdã naturales. qđ declara vt.ſ. Quidã induſtriales, in quibꝰ plurimũ verſat hominũ induſtria, vt ſegetes, ⁊ ſimilia. Sed de aliquibus eſt dubiũ, vt de oliua. Et qd de lana, ⁊ lacte, Cy. C.de rei vend.l.certũ. ꝙ de his non põt dari certa doctrina, ſed hoc relinquẽdũ eſt arbitrio iudicãtis, q examinet an ibi plus operet induſtria, an nõ. Unde dic ꝙ de oliua eſt expreſſũ ꝙ eſt fructꝰ induſtrialis. ſicut vinũ. l.ſi eũ.ff.de rei vẽ. De lacte, ⁊ lana. gl. eſt notabilis. Inſti.de re. diui.§.ſi qs a nõ dño. in gl ſuper verbo, cura. vbi tꝫ ꝙ eſt fructꝰ induſtrialis. Dicit tñ Bar.in.d.l.fructꝰ. ꝙ in quibuſdã nõ põt dari doctrina. ⁊ eſt in arbitrio iudicãtis, vt in feno, ſylua, ⁊ ſimilibꝰ: qꝛ quãq; exigũt magnã curã, quãq; modicã, ſm qualitatem locorũ, ⁊ cetũ. Ideo ſtat in arbitrio iudicãtis, vt iudicet ſm id, in quo plus ppõderat: vt.l.qrit.ff de ſta.ho. Itẽ poſſunt ſubdiuidi fructꝰ reſpectu alterꝰ accidẽtis: qꝛ quidã ſunt percepti, q
9 dã percipiẽdi. † Percepti dicunt a bone fidei poſſeſſore, eo ꝙ ſunt a terra ſeparati ab vſufructuario demũ in arca recõditi.l.ſi vſufructuariꝰ meſſem.ff.quẽadmo.vſuffr.amit.⁊ no.gl.in.d.l. fructꝰ.⁊ Azo in Sum.⁊ Spe.in tit.de fruc.⁊ intereſſe in prin. Alia opinio ponit in.d.l.ſi vſufructuarius. vt fructus dicant a bone fidei poſſeſſore percepti quõcunq; a terra ſeparati, ſuo, vel alieno noie: quo ad vſufructuariũ non dicunt fructꝰ percepti quõcunq; a terra ſeparati a ſe, vel alio ſuo noie: ſecus ſi caſu, vel alio non ſuo noie. Et hec opinio plꝫ Bar. Fran.⁊ Pet.de Belperti. Cy.in.l.certũ. C.de rei ven.⁊ Iac.de Bel.⁊ quaſi oẽs moderni illa tenẽt. Qđ pꝫ, qꝛ fructꝰ efficiunt coloni, qñcunq; a terra ſeparati ab eo, vel alio eius noie vt.l.ſi ſeruus.§.locauit.in ſi.§.j.de fur. ergo fortiꝰ in vſufructuario, ſi ſuo noie: nec regrit ꝙ ſint in horreũ recõditi. Itẽ percipiẽdi dicunt, qꝛ immutari, vel qꝛ eos dñs percepiſſet ⁊ põt reſpicere tẽpus futurũ. ſ. que in futurũ potuerũt percipi ⁊ preteritũ, vt quos pcipere potuiſſet
10 petitor, vel poſſeſſor. de quo dicet.j. ¶ † Ad ſm dicẽdũ ꝙ quidã ſunt poſſeſſores ſemp male fidei, qui.ſ. ſciũt rẽ fuiſſe alienam, vel violẽti. Quidã ſunt ſemp bone fidei, q poſſident cogitatione dñi.l apud antiquos. C.de fur. Quidam a principio bone fidei, ex poſtfacto male fidei: ⁊ horũ aliq vere male fidei, vt ſunt illi, q ex poſtfacto habẽt ſcientiã rei aliene. Aliq pſumpti, vt q ſunt in iudiciũ euocati, ⁊ cũ eis lis eſt cõte. ⁊ non habuerũt iuſtã cãm litigãdi, nã iſti male fidei retro cenſent, ex quo ſuccubuerũt. ff.de peti.here.l ſi ante litẽ. Dicit tñ ibi Bart. ꝙ eſt pſumptꝰ male fidei poſſeſſor preſumptione iuris, ⁊ de iure. Certe ⁊ dato ꝙ habuerint iuſtã cauſam litigandi, non per hoc excuſantur a fructibus: qꝛ illi debent ex re, maxime in cauſa beneficiali: vt de offi.ordi.preſenti.li.vj. vnde poſt lit.cõte. eſt male fidei. ſi ſuccũbat: ⁊ ſic tenet ad reſtitutionẽ fructuum. Unde dꝫ eos cuſtodire, ⁊ nõ cõſumere. Alle. dñi de Rota Inn.ſ.e.in literis.⁊ hic, ⁊ hoc ponũt ſua cõcluſiõe.clxxviij. Sed hic eſt dubiũ de duobꝰ. Primo errantes in iure cẽſent male fidei: qđ vr per regulã, q ꝫ ſura. de reg.iu.li.vj.cũ cõcor.⁊ p.l.phibitum. C.de iure fiſci.li.x. Dy.⁊ gl in.l.ſi fur.§.j.ff.de vſuca. de errãte in iure quo ad fructus eſſe bone fidei poſſeſſorẽ, per.l.⁊ ſi le.ff.de peti.here. Bar. in.d.l ſi fore.§.ſ.tꝫ idẽ, niſi ſcienter faciat, ⁊ emat ꝫ ius: vt.l.quẽadmodũ. C.de agri.⁊ cen. Dic, ſi poſſidet iure nõ reſiſtẽte, non eſt bone fidei poſſeſſor, nec male, ſed habet pro bone fidei poſſeſſore q̃ ad fructꝰ: dꝫ tñ pbare ſe erraſſe qꝛ ſciẽtes pſumunt. Si aũt eſt errãs in iure, qꝛ poſſidet iure reſiſtẽte, tũc dr̃ male fidei poſſeſſor: vt no. Bar.in.l.ſed ⁊ ſi le.§.ſcire.ff.de peti.here. alle.d.l.quẽadmo.⁊ alle. regulam, qui contra ius. qđ no. Secũdo eſt dubiũ an denũtiatio faciat quẽ male fidei poſſeſſorẽ. Videt ꝙ non.ff.

qđ cum fal.tu.per totũ. C.de fruc.⁊ lit.expen.l.ij.ff.de ver.ſigni. l.bone. Dicunt tñ doc. ꝙ regulariter nõ facit denuntiatio male fidei poſſeſſorẽ. Fallit in petitione hereditatis, in qua denũtiatio cõſtituit quẽ in male fidei. de peti.here.l itẽ veniunt.§. quod aũt. Nõ ob.l.ſi fundũ. C.de rei vẽ. qꝛ loquit in eo, q habebat conſcientiã rei aliene. Dic, ſi aliqs poſſidet ſine titulo, denuntiatio cõſtituit quẽ male fidei: vt.d.§. qđ aũt. Si cũ titulo, ſi denũtiatio ſit ad principio ꝫctus, cõſtituit quẽ male fidei poſſeſſorẽ: vt l.ſi fundum. C.de rei vẽ. Si ex poſtfacto poſtq̃ cepit poſſidere, denũciatio nõ facit quẽ male fidei poſſeſſorẽ.ff.p emp.l.ſi alie-
12 na. ¶ † Venio ad tertiũ, q teneant de fructibꝰ, ⁊ de qbꝰ, ⁊ quo tpe veniãt. Dic, qdã ſunt bone fidei poſſeſſores, ⁊ tales, faciũt fructꝰ ſuos abſq; dubio loquẽdo de induſtrialibꝰ, ſiue poſſideãt cũ titulo, ſiue ſine titulo, fructus naturales nõ faciũt ſuos, licet habeãt bonã fidẽ.ff.de vſufru.l.fructus. Nec ob.l.bone fidei.ff. de acq.re.do. qꝛ in quãtũ dt ibi, facit oẽs fructus ſuos.l.a quocũq; perceptos: loquit tamẽ de induſtrialibus, vt ibi dicit gl.⁊ Inſti.de re.diui.§.ſi qs.⁊ hoc tꝫ Cy.in.l.certũ. Bar. Ja.de are.⁊ Old. diſtinguũt inter bone fidei poſſeſſorem cũ tit.⁊ hic facit ſuos etiã naturales: vt.d.l.bone fidei. vbi caſus nõ cauillando literã. alle.l.q ſcit.§.in alieno.ff.de vſuris. Si nõ hꝫ titulum, vel hꝫ talẽ, qui habet pro non titulo, ſine dubio nõ facit eos ſuos. ff.de vſuris.l.fructꝰ. Et hoc ꝓbꝫ Bar. De actionibus vero ciuilibꝰ gl. dicit ꝙ bone fidei poſſeſſor eos pcipit ſua diligẽtia, vt qꝛ ꝫxit, vel locauit, ⁊ facit eos ſuos, ⁊ ſoluẽs liberat. qđ dic vt.l.ſi vrbana.ff.de cõdi.inde. alias nõ. Si aũt querit an teneat ad reſtitutionẽ: dic in caſibꝰ, in quibꝰ nõ facit ſuos: ſi extãt, tenetur eos reſtituere: ſi nõ extãt, ſed ſunt cõſumpti, ſi factꝰ eſt locupletior, tenet cõdictiõe ſine cã, p.l.ſi ⁊ me, ⁊ Titiũ.ff.ſi cer.pe. ſi non eſt factꝰ locupletior, nõ tenet: vbi dixi ꝙ ſuos facit vt induſtriales: ſi extãt, tenet iudicis officio, non rei ven. qꝛ ſui ſont. C.de rei ven.l certũ. Per q̃ dicit Bar. ꝙ etiã qñ fructus ſuos non facit, põt cogi iudicis offõ ad reſtituendũ eos. Equitas enim officij iudicis ſe ad hoc extẽdit multo magis, q̃ qñ poſſeſſor eſt effectus dñs. Si nõ ſunt conſumpti. gl. dt qđ nõ tenet ad reſtitutionẽ et eſtimationis, poſito ꝙ factus ſit locupletior. eos enim lucrat ꝓpter culturã, ⁊ bonã fidẽ: vt Inſti.de re.di.§.ſi qs a nõ dño.⁊ ſic fructꝰ naturales veniũt reſtituẽdi et conſumpti, ſi factus eſt locupletior poſſeſſor. ſecus in induſtrialibus. Ita tꝫ gl. neq;.d l.fructꝰ, ⁊ Inſti.de offi.iu.§.j. Nõ ob.l.itẽ veniũt.§.eos. ⁊.l.ſꝫ ⁊ ſi le §.ꝯſuluit.ff.de peti here qꝛ aliud in petitiõe hereditatis, qđ eſt iudiciũ vniuerſale, ⁊ ſic auget peti.here.ff.eo.l.⁊ cẽ, ⁊ ꝓtrũ. ſecus in rei vẽ. fructibꝰ cõſumptis, ceſſat remedium. Et illi gloſſe acquieſcũt cõiter doc. Bar. dicit ꝙ vr̃ poſſe dici contra, qꝛ cõdictio, que dat ex equitate.l.ſi ⁊ me, ⁊ Titiũ. hꝫ locum nõ ſolũ ſi aliquis eſt effectus locupletior ex re mea, ſed etiã ſi ex re mihi debita, vt ibi pꝫ. Licet ergo fructus induſtriales non ſint petitorio: tñ ſont debiti: qꝛ deberi mihi dr̃, qđ venit iudicis officio.ff.de ver.ſigni.pecunie. cũ cõcor. ad hoc.ff.de rei vẽ.l.itẽ ſi verberatũ. Ad hoc expreſſum vr̃.ff.de cõdi.inde.l.ij indebitũ. in prin. Itẽ ſi hoc in petitione hereditatis, vbi petitor hꝫ minus ius, multo fortꝰ in rei ven. vbi maior eſt equitas ex parte petentis: vt.l.officiũ.ff.de rei ven. Reſidet ergo ꝙ naturales, ⁊ induſtriales conſumptos reſtituere tenet, ſi eſt factus locupletior. Prima opi. eſt cõiter: alr̃ nõ eſſet effectualis differentia, niſi in diuerſitate actionis inter induſtriales, ⁊ naturales. Quidã ſunt male fidei poſſeſſores: ⁊ iſti, ſi poſſidẽt ſine titulo, tenentur de pceptis, ⁊ de percipiẽdis: vt pꝫ hic, ⁊.l.certũ.⁊ ꝓꝓ gl. hic in hoc videat facere differẽtiã inter poſſeſſorẽ violentũ, ⁊ male fidei, nõ video in hoc aliquã differẽtiã: qꝛ quilibet tenet, ⁊ a tpe, quo poſſeſſor eſſe incipit: de conſumptis tñ tenet, ſi ſit poſſeſſor ſine titulo cõdictiõe ſine cã, ⁊ officio iudicis poſt lit.cõte. de extãtibus rei ven. nõ illa, qua vẽdicat principalẽ rẽ, ſed alia de cõdictiõe ex.l.vna. de pcipiẽdis aũt tenet officio iudicis. ⁊ percipiẽda intelliget honeſte: vt.l.fructꝰ.ꝫ inhoneſti, ſi eſſent pcepti venirẽt.ff.de peti.here.l.ſi qs poſſeſſor. Si xo ſit poſſeſſor male fidei cũ tit. excuſat a percipiẽdis pp tit. C.de rei vẽ.l.ſi fundꝰ, niſi in quatuor caſibꝰ. ſ. in eo, q in fraudẽ creditorũ emit.ff.de his, q in frau.credi.l. ait pretor.§.p hãc. Scđs in eo, q emit contra interdicta legũ.ff.de agri.⁊ cen.quẽmadmo.in ſi. Tertius in eo, qui emit a fiſco non ſolenniter vendente.ff.de iu.fiſ.⁊ iure haſte fiſca.l.j.li.x.ad hoc.ff.de vſuris.l.videamus.§.itẽ. Quarto in emẽte p metũ: vt.d.l.ſed ⁊ partus.ff.qđ met.cau. vbi gl. ponit iſtos caſus.⁊ tene gl. licet Ultramõ.cõtra. De fructibꝰ vero ciuilibus remittit no.l.ſi vrbana.ff.de condi.inde. Hec vera, vbi cõſtat eum male fidei a principio: ſi nõ cõſtat, in dubio pſumit bone fidei vſq; ad tẽpus lit.cõte. Unde dixerũt dñi de Rota, ſua cõcluſione.xxiiij. ꝙ ſi agat contra poſſeſſorem, ⁊ contra eũ ſit lata ſnia, non condenabit ad fructus, vt a tempore occupatiõis beneficij, niſi conſtet eũ habuiſſe malam fidem a prin-

cipio, puto ꝙ a principio ſcient̃ ſe beneficio intrudit. Quidam
ſunt ab initio bone fidei, ex poſt facto male fidei. Gl. videt̃ dice-
re in. d. l. fructus. qđ ſufficit, ſi ab initio fuit bone fidei. ff. de vſu
ris. q ſcit. §. preterea. ff. de acqui. re. do. l. bone fidei. ⁊ dato ꝙ fa-
ciat fructus ſuos, prout dixi. s. in bone fidei poſſeſſore: tñ indi-
ſtincte tenet̃ ad reſtitutionẽ poſtꝙ mala fides ſuperuenit vere,
vel ficte: vt. d. l. bone fidei. ⁊ l. certũ. C. de rei vendi. Hoc verũ, niſi
ſuperueniat mala fides cũ perſonarũ mutatiõe: vt q: defunct⁹
fuit bone fidei, ⁊ heres eſt male fidei: q: tunc non facit fructus
ſuos. ff. de acq. re. do. l. queſitũ. Quidã ſunt a principio male fi-
dei, ⁊ ex poſt facto ſunt effecti bone fidei poſſeſſores: ⁊ Bar. nõ
decidit. Satis poteſt dici idẽ qđ in bone fidei a tẽpore quo fuit
bone fidei poſſeſſor: ⁊ idẽ qđ in male fidei poſſeſſore a tempore
quo fuit male fidei poſſeſſor, dũ tamẽ ſuperuenerit legitima cã
putãdi ſe bone fidei, alias nõ. ff. de vſuca. l. non ſolũ. §. j. Et hoc
decidit in. l. ſequit̃. §. i. de acq. re. do. vt ibi no. Hec vera inquã
tum agit̃ reali: in perſonali ſi peto qđ mea veniũt fructus a tẽ-
pore more. ff. de vſur. l. videamus. ⁊ l. mora. ff. depoſiti. l. i. §. hac
actione. Idẽ in actionibus bone fidei, vt indiſtincte veniant a
tẽpore more, nõ in ſtricti iuris. vbi peto qđ nõ fuit meũ, ſed vt
mihi debitũ. Inquantũ dixi bone fidei poſſeſſorẽ poſſe conue-
niri ad fructus, ſiue vbi fecit ſuos: hoc verũ intellige, niſi ſit la-
pſum trienniũ: q: tũc lapſu trienij preſcribunt̃ fruct⁹ iuris agẽ-
di ad fructus: vt no. in. l. ſequit̃. §. j. ff. de vſuca. ad hoc. l. in bel-
lo. §. ſi quis ſeruũ. de capti. ⁊ no. Ex. in. l. ancille. C. de furtis. Sʒ
de iure canonico nõ obſtaret trienniũ in male fidei poſſeſſore: vt
13 regula, poſſeſſor. ¶ †Venio ad quartũ, qui percipiẽdi veniãt,
an quos percepiſſet antiquus poſſeſſor, an quos potuit percipe
re nouus: ⁊ quẽlibet eſt magnus effect⁹: q: alios potuiſſet perci-
pere antiquus, alios nouus ex diuerſitate cultorũ. gl. in. d. l. fru
ctus. alias in. l. ex diuerſo. dicit ꝙ debent̃ percipiendi a petito-
re. Ad hoc tex. in. l. ſi nauis. ff. de rei ven. ⁊ in l. fructus. ad fi. ad
hoc. ff. de leg. j. apd Iul. j. §. ad hoc tex. hic. In Zũ l. domũ. C.
de rei vẽ. vbi dr, quos percipere potuerat: qđ de neceſſitate in-
telligit̃ de poſſeſſore, cũ petitor loquat̃ in ſcđa pſona: ⁊ ſi de eo
intellexiſſet, dixiſſet, poteras. Ideo Ultramõ. dicũt ꝙ ſi poſſeſ
ſor eſt in mora, tenetur ad illos, quos percipere potuiſſet reus.
Hoc nõ pl; Bar. q: l. ſi domũ. loquit̃ in predone, qui ſemp eſt in
mora. C. qđ met. cã. l. j. de fur. l. ſubtracto. de cõdi. fur. l. parui. Et
ꝙ inſpiciant̃, quos percipere potuiſſet poſſeſſor, facit. l. itẽ ve-
niũt. §. itẽ eos. l. ſed ⁊ ſi lc. §. ſi fructus. ff. de peti. here. Ideo dicit
Bar. ꝙ ſi poſſeſſor conuenit̃ a nõ aſſerẽte ſe dñm, vt ſi agat peti
tione hereditatis: ⁊ veniunt fructus, quos percipere potuiſſet
poſſeſſor. Si cõuenit̃ ab aſſerẽte ſe dnm, tunc inſpiciunt̃, quos
percipere potuiſſet petitor: vt. d. l. ſi nauis. ⁊ l. apud Iul. §. i. ⁊
hoc de iure Digeſtorũ. de iure aũt. C. attendẽdi ſunt quos pci-
pere potuiſſet poſſeſſor: vt. d. l. ſi domũ. Et cõcludit leges anti-
quas eſſe correctas, quantũ phibent de percipiẽdis a petitore.
Per qđ relinquit ꝙ electio eſt actoris an habeat reſpectũ ad
percipiẽdos a petitore an ad pcipiendos a poſſeſſore. Bar. in. l.
domũ. dr ꝙ ſi habet̃ reſpectus ad id, qđ potuiſſet pcipi cõiter,
nõ eſt differẽtia an habeat̃ reſpectus ad id, qđ pcipi potuiſſet p
petitorẽ, an ad id, qđ pcipi potuiſſet p poſſeſſorẽ q: idẽ erit effe
ctus: vñ ſatis eſt in optiõe petitoris. Si hr̃ reſpectus ad id, qđ
peti põt ſingulariter, dʒ inſpici pſona petitoris: q: id, qđ ex ſin
gularitate pſone percipere potuiſſet poſſeſſor, nõ eſt attẽdẽdũ:
q: id q̃ſitũ nõ diceret̃ ex re poſſeſſa, ſed ex ſua induſtria: vt. l. ij.
§. j. ff. ad. l. Fal. Gul. de Cu. in. d. l. ſi domũ. ſʒ ꝙ habet̃ reſpectus
ad id, qđ deteri⁹ eſt male fidei poſſeſſori: ⁊ ſi poſſeſſor male fidei
plus pcipere potuiſſet, ad illos habeat̃ reſpect⁹. Puto vltim.
opi. veram Bar. quam etiam tenet in. l. apud Iul. §. j. ⁊ s. alleg
14 ¶ †Venio ad quintũ qualiter petant̃. Dicit hic Inn. ꝙ q̃dã
ſunt fruct⁹ percepti ante litis pendẽtiã: ⁊ opʒ ꝙ iſti petant̃ in li-
bello: alias nõ põt index de eis condẽnare. ff. de edi. edic. l. ꝗ. §.
ſciẽdũ. ⁊ ſi tales impetrant̃, ⁊ poſtea index in ſentẽtia de eis non
habeat mẽtionẽ, nõ poterũt poſtea peti. C. de vſuris. l. eos. C. de
fruc. ⁊ li. expẽ. l. aij. de act. emp. l. qui pẽdẽtes. ⁊ l. qui per colluſio-
nẽ. ff. de eo, ꝙ cer. lo. in bone fidei. ⁊ l. centũ Capue. Hec intelli-
ge vera, q̃ñ fructus nõ veniũt iure actiõis, ſʒ officio iudicis: vt
l. uij. C. depoſi. Si enim veniũt iure actiõis, poterũt poſt ſniam,
ſʒ de eis index nõ habuerit mentionẽ, cis primo petitis. Fallit
q̃ñ natura actionis ſuper principali cõprehendit in ſe fructum,
vt in actiõe qđ met. cã. ⁊ interdicto vñ vi. ff. qđ me. cã. l. ſed ⁊ par
tum. ff. de vi, ⁊ vi ar. l. certiſſime. ⁊ l. idẽ eſt. §. ſi. ⁊ l. ſi plures. C. vñ
vi. ſi qs in tantũ. no. s. qđ met. cau. c. ſi. q: in interdicto veniunt
talia acceſſoria. Idẽ etiã eſt in petitiõe hereditatis, in qua oia
veniũt propter iudiciũ vniuerſitatis. ff. de peti. here. l. item ve-
nidi. §. ſi. ⁊ l. videndum. ⁊ l. non tantum: q: non exigitur in his
aliquis libellus: ⁊ ſi nõ ſit de eis mẽtio in ſnia, non audit: q: cen-
ſumptũ eſt per ſententiam ius agendi. ¶ Quidam ſunt fructus

percepti lite pendẽte: ⁊ illi veniunt, etiam ſi non petantur: quia
ad illos ſe extendit iudicis officium, dato ꝙ in libello non fue-
rint petiti: vt. ff. de edi. edic. l. edilen. § item ſciendum. ff. de vſu-
ris. per totum. ⁊ l. Paulus. §. fina. ⁊ l. ſeq Inquantum ſupra di
xi, pluribus petitis ſuper vno ſententietur, aliud nõ poſſe peti:
hoc eſt verum, quando illud, ſuper quo non eſt ſententiatum, ve
nit acceſſorie, vel officio iudicis: ſecus ſi eque principaliter, vel
ad id competit actio. ff. de eo. quod certo loco. l. centum Capue.
Non obſtat exceptio, rei iudicate. l. ſi in iudicio. quia ibi loqui-
tur quando incipit agebat: quo caſu ſi apte non velit agere, au-
ditur. de iudic. ex annuata. Vel loquitur, quando de eo acceſſo 3
rio actum eſt ratione preteriti temporis, ⁊ nunc agitur reſpectu
temporis, quod poſtea fluxit: quia tunc ſi ad id principaliter cõ
petat actio, poterit agere ratione futuri, non obſtante ſentẽtia
lata ſuper fructibus preteritis: quia nunc aliud petitur, qua pri
mo. ff. de exceptio. rei iudi. l. ſi quis cum totum. ⁊ l. cũ queritur.
⁊ duabus ſeq. ſecundũ Inno. Per hoc dicit Bart. in. l. fructus.
§. vbi autem. ff. de rei ven. quod vbi fructus petuntur officio iu
dicis, ſi petantur percepti ante litem conteſtatã, debet declarari
quantitas petita. ff. de rei vendica. l. ſi in rem. ⁊ l. in actione. de
fur. Item poteſt peti quod reus condemnetur ad fructus ſi ex-
tant, vel eorum eſtimationem ſi non extant. ff. de his, qui. vt in-
dig. l. enim, qu. Quod antẽ libellus ſic alternatiue procedat, ap
paret: q: actor non poteſt eſſe certus an fructus extent. vel non
l. i. §. quotiens. ff. quorum lega. Si tamen eſſent fructus, quos cõ
ſumptos eſſe eſſet certum, puta poma, ficus, pira, ⁊ ſimilia, que
conſumuntur: vt. l. is. cui. §. queri. ff. vt in poſ. lega. tunc preciſe de
bet peti, eſtimatio. ff. de vſufru. l. c. ſi vſufructus mihi in bienniũ
Pro fructibus vero, qui percipiuntur lite pen. nõ eſt neceſſe ꝙ
exprimatur certa quantitas: q: actor illam ignorat probabili-
ter. dicã ergo: Dico ꝙ Titi⁹ poſſidet talẽ rẽ, que pertinet ad me
iure dominij vel quaſi, ⁊ eã poſſidet trib⁹ annis, ⁊ collegit. xxx.
corbes frumẽti: quare peto per vos pnuntiari, ⁊ declarari rẽ ad
me pertinere de iur. ⁊ cogi, ⁊ cõpelli ad reſtitutionẽ dicte rei cũ
fructibus inde perceptis, ⁊ pcipiendis vſqʒ ad ſententiã, ⁊ ad p
dicta eũ veſtra ſententia condẽnari. Hoc inquantũ agitur de p
ceptis. Si agitur ad illos, qui percipi potuerũt, habeo narrare
quantũ petitor, vel ipſe poſſeſſor percipere potuiſſet. vt apparet
ex dictis: ⁊ dʒ addi in libello de eſtimatione, vt dixi ſupra: ⁊ eadẽ
initiatia expedietur queſtio de re, ⁊ de fructibus: vt. ff. de rei ven
dica. l. vtiqʒ. ⁊ no. in. l. in fundi. ff. de exceptio. Aduerte tamen ꝙ
ad fructus, qui percipiuntur lite pen. poteſt dicere index. Cõdẽ
no eũ ad reſtitutionẽ fructuũ, reſeruata mihi ipſorũ declaratio
ne: ⁊ tũc poſſet declarare poſt multa tẽpora poſt ſententiã: vt. l.
terminato. C. de fructi. ⁊ lit. expen. ⁊ no. in. c. fin. de eo, qui mit. in
poſſeſ. Ad hoc gl. in. l. itẽ Labeo. §. i. ff. fami. erciſ. Nõ obſtat ſi di
catur in iſtis fructibus, cũ pondere, ⁊ menſura conſiſtant, nunqʒ
veniri ad eſtimationẽ: q: in genere ſuo recipiunt functionem: vt
l. ij. an prin. ff. ſi certum peta. Dicit Bar. ꝙ fructus debẽtur peti
tori, vt ſpecies: q: ita debentur iſti ex hac terra percepti. ꝙ non
aliꝗ merito ipſis perẽptis, ſicut qualibet alia ſpecie perẽpta, de-
uentur ad eſtimationẽ, ſecundũ Barto. in. d. l. fructus. De per-
ceptis autẽ appellatiõe pẽdẽte cõ debeant̃, dic qđ ſic: vt i Spe
cu. de appel. §. ex officio. verſi. ſed pone peti. Inquantũ gl. dicit
fruct⁹ venire a die deiectionis, dicit hoc ſpeciale. Io. An. i hoc
interdicto. In aliꝗs autẽ nõ veniũt niſi ex die adiecte actionis
vt. l. j. §. ex die. ff. d vi, ⁊ vi arma. Per qđ videtur qđ nõ expediat
pponere interdictũ, ſed potius rei vendicatio, niſi q: poſſet eſſe
in poſſeſſione ſuperior, ⁊ in proprietate inferior, ſecundũ Vinc.

1 ☞ Ei, qui non poſſidet, non datur reſtitutio.
2 Poſſeſſiones dari poſſunt ſub cõditione, vt aliquid ibi ſpiritua
le ſuper eis conſtruatur, ⁊ ex hoc ſimonia non committitur.
3 Simoniacum eſſe non dicitur, vt ſuper re temporali aliquid ſpi
rituale edificetur, ⁊ in ſignum ſubiectionis aliquid temporale
detur, vt cenſus, dominiumqʒ dicte rei ſibi retineat. nu. 14. ⁊ 30.
4 Oratorij. ſeu capelle prouiſio, etiã ab alio edificati cũ hoſpita-
li ſpectat ad epm, ſaltem quo ad ius inſtituendi.
5 Obligari etiam per alium quis ſe poteſt ad obedientiã promit-
tendo, ⁊ viſitando, eo quod patitur obedientiam nomine ſuo
preſtari tacite, vel expreſſe. nu. 13.
6 Subiectionis ius vel quaſi poſſeſſionem non perdit dominus,
etiam ſi ſubiectus ſe tradat cum corpore eccleſie. 15. 31.
7 Poſſeſſor clandeſtinus de facto tenens poteſt propria authori
tate eijci de poſſeſſione. 10. 16. 32.
8 Poſſeſſio perditur modici temporis negligentia. 16. 32.
9 Sententia poteſt dictari in perſonam procuratoris nomine do
mini.
11 Quia incerta valet, quandoqʒ. 17.
12 Epiſcop⁹ agere põt nõie pprio p rebus eccleſie, ſeu capituli, iter
coldem

eoſdem diuiſis, in verbo indiuiſis debet nomine vtriuſq;.
18 Bellum qui poſſint indicere, & contra quos.
19 Bellum ſi cōtra eccleſiam indicat Imperator, eo exiſtente iniquo, & incorrigibili per papam excommunicato, an ſit licitum.
20 Bellum an ſit licitum vel illicitum, ad quem cognoſcere ſpectat.
21 Bellum ſi vnus dicat licitū, & alter illicitum, quis habeat probare.
22 In bello capti an indiſtincte capientium efficiantur.
23 Iudex ratione iuriſdictionis ſue ſi vult aliquem ſibi tanquam contumacem in ſuo territorio punire, vel res ipſius deuaſtare, an hoc facere poſſit.
24 Actio vi bonorum raptorum an detur tibi contra me, vbi tu equum tenes, & ego repeto, tamen reſtituere denegas, violenter tibi eum aufero.
25 Ad bellum vocatus ſi quas fecerit expēſas, aut damna paſſus ſit, quis reſarciet illi paſſo.
26 In bello pugnare an ſit cuilibet licitum.
27 Ad bellum qui vocati ire teneantur.
28 Vim vi qualiter repellere liceat.
29 Bellum quando dicatur iuſtum, & qualiter ad illud perueniatur.
30 Pactum vt cenſum annuum preſtet etiam laico pro re ſua temporali, ſuper qua ſit hoſpitale, vel eccleſia, non dicitur ſimoniacum.
31 De regula vna ad aliam tranſire non licet ſine conſenſu capituli.
32 Poſſeſſionem rei, quam habeo, quā non perdo per ſolum receſſum a rei conſpectu ad declarationem queſtionis an abſens, perdat poſſeſſionem rei.
33 Poſſeſſorium recuperādę vt competat etiam ſpoliato, que exigantur.
34 Poſſeſſionem quando dicatur quis incontinenti recuperaſſe.
35 Modum quā quis dicatur excedere, vel non excedere, vbi facere aliquid debetur cum moderamine.
36 Furem nocturnum, ſi mihi iniuriatur circa rem, mihi occidere non licet vbi aliter res poteſt recuperari.
37 Aggreſſus etiā in rebus ſuis quando poſſit vel non cū armis & ſine moderamine reſiſtere ipſi aggredienti vt impune eū occidere valeat.
38 Vim, ſeu violentiam alteri illatam an poſſim repellere.
39 Excommunicationē an incurrat, qui clericum percutit ſe defendendo, vel qui per vim expellit.

1 Olim. ¶ † Ei, qui nō poſſidet, eiecto non datur reſtō. In prima cōmiſſiōis, & facti narratio. In ſecundo cauſe diffinitio, ibi: intelligentes.
2 ¶ † No. j. ꝙ poſſeſſiones poſſunt dari ſub conditione, vt aliquid ibi ſpirituale ſuper eis cōſtruant: & ex hoc nō cōmittitur ſimonia: quia tale ineſt rei. Nā cum oratoriū conſtrui non
3 poſſit abſq; fundo, vel area. de hoc in gl. ¶ † Scdo no. ꝙ tradinus tēporalis vt edificet ſpirituale, & in ſignū ſubiectiōis aliquid temporale det, vt cenſus, nō eſt ſimoniacum: quia talis cen-
4 ſus eſt licitus. ¶ † No. iij. ꝙ de iure communi prouiſio oratorij etiā ab alio edificati, cum hoſpitali ſpectat ad epm, ſaltem quo
5 ad ius inſtituēdi. ¶ † No. iiij. ꝙ quis pōt promittendo, & vitā-
6 do pro aliis obligari ad obedientiā. ¶ † Not. v. per traditionē & cognitionē ſubiecti alteri quā dño, dñn non perdit ius ſubiectiōis, nec quaſi poſſeſſionē, etiā ſi ſe tradat ſubiectus cum corpore eccleſie, maxime ſi cōditionaliter ſe transfert. Vide Inno.
7 de reſti. in integ. c. ij. j. eo. olim. ij. ¶ † Sexto no. ꝙ clandeſtinus poſſeſſor de facto tenens pōt propria authoritate eijci de poſſeſſione: quia eo ꝙ non admittit, ſpoliat, & ſic poteſt incontinenti repelli. l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. poſ. Et no. ꝙ hoc licet preſertim incōtinēti cū ſciunt poſſeſſores: alias ſi diu, vel aliquāto tēpore ſteterint, non poſſunt: quia ex tunc non
8 poſſiderent. † Et ſic no. ꝙ modici temporis negligentia perdit poſſeſſio, quā non eſt vacans, ſed ab alio de facto detenta. Ad qđ. l. ſi de eo. §. j. ff. de acqui. poſ. Qđ dic vt dixi de elec. querelam.
9 Sz dictio, preſertim, innuit ꝙ poſſit ēt ex interuallo. ¶ † Septimo no. ſniam dictandā in perſonā procuratoris noie dñi. de quo in. d. c. querelā. Et not. ꝙ prelatus condemnatur, & abſoluitur
10 ſuper rebus eccleſie nomine eccleſie. ¶ † Octauo no. ꝙ clādeſtina poſſeſſio ſi incontinēti repellatur poſſeſſor, ſi nō parit interdictū vnde vi. Et not. ꝙ clandeſtinus poſſeſſor ſi non admittit verū poſſeſſorem, violentus efficitur, & vim dr inferre: ideo propria authoritate pōt a poſſeſſione licite repelli, & repellēs dr ſe
11 defenderet; ex hoc nō obligat, niſi modū excesserit. ¶ † Nono

no. ꝙ ſnia poteſt ferri circa accidentia incerta, & tenet, & pote-
12 rit in alio iudicio certificari. ¶ † Opp. j. ꝙ ſolus prelatus agere potuerit. de reſcri. edoceri. Sol. Dic ꝙ cōiter agunt: quia locus de quo agitur, cōiter ſpectabat ad eos: alias in diuiſis epiſcopus per ſe, & capitulū per ſe agere potuiſſet, ꝙꝙ ſecurius ſit, ſm Inno. ꝙ oēs ſimul agant. de iudi. cauſam, que de quo de reſcri. edoceri. de procu. c. j. ſm Inn. & Hoſt. ſic & ſolus magiſter agere potuiſſet. licet ſimul egerunt. de iudi. cum deputati. Proſequitur autem hic Inn. quedā, que poſui in. d. c. cum deputati: ideo hic
13 non repeto. ¶ † Oppo. ij. ꝙ preſtatio obedientie non obliget alios: vt de dolo. veritatis eſt enim iuramentum perſonale, vt ibi. Sol. Dic ꝙ magiſter, vel rector preſtabit pro aliis, de eorundem mādato: alias eos non obligaſſet. Vel dic ꝙ eo ꝙ patiatur obedientiam ſuo nomine preſtari, quis videtur tacite velle obligare. C. de iura. calum. l. j. & ſecunda. §. ſui antē. & §. ſeq. & §. hoc etiam ſecundū Inn. & Hoſt. Iſtam tamen obedientiā quilibet ſuccedens facere tenebitur, ſed non cuilibet ex ſucceſſoribus.
14 de dolo. veritatis. ¶ † Opp. iij. ꝙ non potuerit retinere dominium. de relig. domi. inter. Sol. Dic ꝙ retinuit dñium quo ad tuitionem: quia rei ſacre &c. Inſti. de re. diui. §. in nullius. Vel dominium retinuit, donec eccleſia ibi eſſet edificata, vel dñium epiſcopale. x. q. j. per totum. Et dicit Inn. ꝙ propter hoc domi nium tuitis pōt lata quadam rei vendi. agere epiſcopus. Alleg. ff. de mortu infe. l. j. ff. de religio. & ſum. fu. l. ſi ſepulchra. eccleſiam tamen non pōt vendicare. ff. de rei vend. l. in rem. niſi vtiliter. C. de ſacroſan. eccle. l. ſancimus. ¶ No. de hac reali generaliter di-
15 xi. §. de iudi. examinata. vbi Inn. tangit. ¶ † Opp. iiij. ꝙ preiudicauerunt iſti humilitati, tradendo ſe aliis. ff. de acqui. poſſ. l. iij. §. qđ ſi quis. & §. per ſeruum. ¶ Quidam dicunt, vt gl. hic, in verbo, tradita. quod hic non preiudicarunt nec quo ad poſſeſſionem, nec quo ad dominiū: quia ſub condictione tradiderunt: & poſſeſſio dari pōt ſub conditione, ante cuius exiſtentiam nō transfertur poſſeſſio. ¶ Alij dicunt ꝙ preiudicauerunt quo ad poſſeſſionem: quia licet detur ſub conditione, incontinenti trāſfertur quia poſſeſſio plurimum facti habet. de conceſ. preb. cum noſtris. Vnde poſſident, ſiue extet conditio, ſiue non: ꝙꝙ contractus poſſit dici cōditionalis, ex quo actu tradita eſt. Puto ꝙ ſi intrantes egerūt recipere conditionaliter, ꝙ nec poſſeſſio ſit acquiſita: ſecus ſi egerūt recipere pure, vt ſtatim haberent poſſeſſionē: quia ſi de facto ingrediuntur patiente colono, acquirunt poſſeſſionem. Quod intelligo de vera poſſeſſione eccleſie, vel loci, quaſi poſſeſſionē ſubiectionis habere nō poſſunt ad preiudiciū dñi, abſq; illius patientia: vt. j. e. olim. iij. & no. de reſti. in integ. c. ij. Nec vera, vbi traditur ſub conditione: ſi traditur pure, preiudicatur abſq; dubio ad poſſeſſionē, licet non quo ad dñium ex traditione ſubiecti. Nam ſm Inn. qui poſſidet per colonum, vel aliū quēcunq;, ſi ille dimiſerit poſſeſſionē, alio occupante violenter, vel alio modo, dñs etiam ignorans amittit poſſeſſionem. ff. de acqui. poſ. l. iij. §. qđ ſeruus. Secus ſi per ſe ipſum poſſideret: quia tunc nō amitteret poſſeſſionē, niſi expulſus eſſet, vel reuertens nō eſſet admiſſus, vel ſuſpicaretur ſe poſſe repelli. ff. de acqui. poſ. l. j. §. de iure. & l. ſeq. §. vlti. & l. ſi id qđ. & l. clā. §. ſi. Si autē me ciuiliter poſſidente: cum me ignorāte poſſeſſionē intres, naturaliter poſſides, & ego ciuiliter, quouſq; ſuſpicor me poſſe repelli: & tūc poſſides ciuiliter: vt. d. l. clam poſſidere. § ſi. Si tamen non admittar, ꝙꝙ velit congregare exercitū, poſſeſſionem amittit, ſed eam pōt incontinenti recuperare. C. vnde vi. l. j. & hic eſt tex. Inquantū dixi dño preiudicari, eſt verū quo ad veram poſſeſſionē, non quaſi poſſeſſio ſubiectionis: quia illa non pōt haberi ex ſolo pati ſubiecti: vt ibi no. j. eo. olim. ij. de reſti in integ. c. ij. ē.
16 eo. cōquerēte. vt ibi dixi. ¶ † Opp. ꝙ ꝙꝙ nō ſit ingreſſus ſcienter ignorante dño, & dato ꝙ non ſit ſuſpicatus ſe poſſe repelli, nihilominus poſſit abſente illo, qui ciuiliter poſſidet, ſi nō admittat, incontinenti repelli, vt patet: quia ex quo veniēs non admittitur, dr ei illata violentia: pōt ergo repelli: vt. l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. poſ. Quidā dicunt ꝙ quocunq; qn fuerit ingreſſus poſſeſſionē ab altero animo detentam, ſiue ſcienter, ſiue ignorāter, ſiue ſciente dño, ſiue ignorāte, ſiue ſuſpicetur ingrediens ſe poſſe repelli, ſiue nō, ſiue credat dñm ſibi litem moturū, ſiue nō, tñ ſi monitis non reddidiſſent poſſeſſione, licite eis vis fieret, quia iam incipiūt eſſe vitioſi. arg. xvij. q. ij. c. j. Et ſm hoc ad literā idē: ex eo qđ ſubaudiendū eſt, maxime: & idem in ſequentibus. Alij ſunt in opi. ꝙ vt poſſit repelli, oportet ꝙ ſit ingreſſus occulte ignorāte dño, & ꝙ ſcienter ſit ingreſſus ſuſpicans ſe repelli, vel qōnē dñm moturū: alias cū non ſit violentus, nō pōt repelli. Ad hoc alle. l. j. C. vñ vi. vbi dr vim illā ppulſare. Et ſm hoc ex eo ſtat proprie abſq; ſubaudito. Primam tñ tenere videtur Inn. ſed dicit qđ forte melior eſt ſecundū Hoſt. diſtinguit an notorie iniuſte ſit aliquis ingreſſus: & licet illa ppria authoritate eū deijcere: ar. de accu. euidētia. de off. dele. c. j. li. vj.

An ſit dubia offenſa: ⁊ tūc dīt ꝙ ſi ingredientes ſe offerunt pa
ratos ſtare iuri, nō putat ꝙ eps ſibi ius dicere poſſet hoc caſu.
C. ne qs in cauſa ſua. in rubro ⁊ nigro. C. vnde vi. ſi qs in tantā.
ff. qđ me. cau. extat. Ad hoc adducit. ff. de in. pri. l. pe. Bar. in. l.
j. ff. acqui. poſ. Dic ꝙ ſi ingrediēs clam poſſeſſionē non reperit
vacantē, vt q: ab alio tenet ciuilis, ſiue occupās occupet natu
ralē tantū a principio, ſiue occupet naturalem ⁊ ciuilē, vt in re
mobili a fure ablata. l. aḋ. ff. de fur. l. itaqȝ. ad. l. aquil. tunc poteſt
repelli. Hec dicit vera, qñ non inuenit vacantē, vt dixi: ſi eū in
uenit vacantē, tūc non licet eū eijcere: ⁊ ipſe poſſet vim vi repel
lere. Omnino vide Bar. in. l. i. §. interdictū. ff. vti poſſi. Hoc late
declarat Gl. Legiſtarum aliqui tenent ꝙ clādeſtinū, ſicut vio
lentum, poſſum eijcere. gl. in. l. i. §. interdictū. Idem glo. in. l. i. C.
vnde vi. De hoc videt caſus in. l. ſi quis in ſeruitute. de furtis.
Contra gl. eſt tex. in. l. ſequit. §. item ſi occupaueris. ff. de vſuca.
Dy. tz ꝙ non licet eijcere: q: non reperitur lege cautum. Idem
Cy. in. l. j. C. vti poſ. vbi concludit Bart. ſ. in. §. interdictum. ꝙ ſi
ingreditur vacantē, omnino non licet eū eijcere. Ita intelligit
Dy. ad hoc. l. ſequitur. §. item ſi occupaueris. ff. de vſuca. Quā
doqȝ quis ingreditur non vacātem: ⁊ tūc ſi per ingreſſum per
dit̄ poſſeſſio alteri⁹, vt q: res eſt mobilis, que ingreſſu alterius
perditur. l. ſi rem mobilē. ff. de acqui. poſ. ⁊ tunc poſſum incon
tinenti illam recuperare, ⁊ illum eijcere: vt. l. ſi quis in ſeruitutē.
de furtis. Si per ingreſſum non priuat̄ poſſeſſione abſens, vt
in re immobili, vt dicit Bar. ꝙ poteſt ipſum eijcere: vt. d. §. in
terdictum. cum ſimil. q: cuiqȝ licet vim vi repellere. ff. de iuſti. ⁊
iure. l. vt vim. Sed per retentionem naturalis turbat̄ in ea ciui
lis, ⁊ ſic fit mihi iniuria: ideo poſſum illum propulſare inconti
nenti. Et eſt incontinēti ſemper cum turbas, ⁊ es in actu turbā
di. Item q: illud, qđ fit in re mea, ⁊ a me poſſeſſa, pōt a me tolli
propria authoritate: vt. l. ſi vicem. §. qm̄ adiantā. ff. qđ vi, aut
clam. ⁊. l. quemadmodū. §. j. ad. l. acqui. igitur ⁊c. Puto ꝙ ſi ali
quandiu ſteterūt in poſſeſſione, ita ꝙ negligentia poſſit impu
tari domino: q: ex hoc perdit poſſeſſionē ciuilem. l. ſi de eo. §. j.
ff. de acqui. poſſeſ. non poſſit propria authoritate repellere. Si
non poteſt negligentia imputari, aut ingreſſus illum admittit,
proteſtando ꝙ non vult acquirere ciuilem, ſed vult tantū reti
nere naturalem: ⁊ tunc poſſet procedere differentia an clam fo
ret ingreſſus: ⁊ poſſet repelli. an palam: ⁊ non poſſet. Nam per
hoc non perdit ciuilē: q: non ſuſpicatur ſe poſſe repelli, ex quo
admittitur. Nec obſt. ꝙ me turbet: q: ex hoc non licet ſpoliare:
q: ſic modum excederet: alias fruſtra eſſet interdictum vti poſ
ſidetis, ſi ſemper turbātē propria authoritate poſſet repellere.
Nō ob. ꝙ poſſim deſtruere edificatum: q: ex quo nō primo ali
quē poſſeſſione, cū adhuc nō ſit acquiſita, vel edificiū cedit poſ
ſeſſioni mee: ideo vtēdo poſſeſſione. illū poſſum eijcere: qđ non
eſt in clādeſtina poſſeſſione: q: illa non cedit poſſeſſiōi mee: ſed
veniēs ſtatim non admittit̄. Dico ꝙ repellens priuat eum poſ
ſeſſione: ideo ſtatim pōt illā, ⁊ indiſtincte recuperare; nec eſt ne
ceſſe ꝙ in hoc habeat ſtare iuri, vel ad ius recurrere: q: ſuā poſ
ſeſſionē continuare poteſt: ⁊ eo ꝙ illam continuat, ⁊ repellitur,
pōt propria authoritate illū eijcere, vel etiam eo ꝙ nō admit
17 tit̄, poteſt ſuam ciuilem defendere, ne illam perdat. ¶ † Opp.
ꝙ non debeat ferri ſententia ſub conditione. ij. q. vj. biduū. Itē
ſententia incerta non valet. l. j. ⁊. ij. C. de ſenten. que ſine certa.
quanti. de quo de ſepultu. in noſtra. Solu. Dicit Inn. ꝙ hic in
fine non fuit ſententia, ſed fuit quedam reſeruatio, que ſi facta
non fuiſſet poſt ſententiā, non potuiſſet ad hoc agi, cum propo
ſito interdicto omnia in iudicium deducta fuiſſent. C. de fruc.
⁊ lit. expen. l. terminato. ⁊ no. ſ. c. proximo, ſm̄ Inn. Unde non
fuit. hec ſententia, ſed iuris declaratio. ¶ Duas gl. facit Inn.
de materia libelli. Unā ponit hic. aliam ponit in. c. ſicut. de iu
reiur. que ad certos reducā articulos. ſ. querendo. Primo, qui
poſſint indicere bellum, ⁊ cōtra quos, ⁊ quod bellum licitum, ⁊
quod illicitum. Secundo, ad quem ſpectet cognoſcere an bel
lum ſit licitum, vel illicitū. Tertio. quis habeat probare, an di
cens bellū licitum, an dicens illicitū. Quarto videbit̄ quid de
captis in bello, an indiſtincte capientiū efficiant̄: ⁊ que capi li
cite poſſunt. Quinto, quis reſarciat damna vocatorū ad bella,
aut expenſas. Sexto, an cuilibet ſit licitum pugnare in bello.
18 Septimo, qui vocati teneant̄ ire ad bellum. ¶ † Uenio ad pri
mum. Dicit Inn. ꝙ contra non ſubditos ratione iuriſdictio
nis, vt contra illos, qui eſſent in poſſeſſione alicuius iuris alte
rius principis inferioris, qui ſuperiorem nō hȝ. ſolus princeps
pōt indicere: ⁊ illud dicitur verum bellū ⁊ proprium, qđ prin
ceps indicit. maxime pro defenſione legum paternarū, ⁊ ſimi
libus. xxiij. q. viij. ſcire. ⁊. c. omni timore. ſecundum Inno. Imo
ſolus princeps poteſt ꝓpria authoritate indicere bellum, qui
nec habet ſuperiorem, quem proprie dicit Hoſtië. eſſe papam.
Nam ſine authoritate hominis, cui non ſubeſt, ⁊ ſine authori

ritate iuris, quo nō aſtringitur, mouet bellū. C. de legi. l. digna
vox. Qđ de papa dīt Hoſt. ſpecialiter intelligendū. q nulli ſub
eſt. de iud. nouit. de maio. ⁊ obe ſolite. Itē licite indicit bellū ꝓ
latus pro defenſione iuriū, ⁊ poteſt illi intereſſe. Itē cōtra ſub
ditos, ⁊ inobedientes, vbi hȝ temporalē iuriſdictionē. xv. q. vj.
authoritatē. ⁊. c. nos ſanctorū. xxiij. q. viij. §. ſcire. ⁊. c. igitur. ⁊. c.
hortatu. ⁊. c. diſpar. dū tñ habeat iuriſdictionē, ſm̄ Inno. dicit
Hoſt. ⁊ merū imperiū. ff. de iu. om. iud. l. iij. ⁊ nō. Tñ in ꝑdictis
caſib⁹ nō dr̄ ꝓprie bellū, ſed aut defenſio iur. ſui. aut iuſtitie ex
hibitio, vel executio. ff. de rei ven. l. q reſtituere. ff ne vis ſi. ei. q
in poſ. miſ. eſt. l. ſi quis miſſus. ſ. reſpon. ff. qđ me. cau. l. ij. Unde
dici cōſueuit ꝙ iuris executio nō habet iniuriā. ff. de iniuriis l.
iniuriarū. Itē licite bellū pro defenſiōe iuriū indicūt clerici q
cūqȝ: quinimo ⁊ tale bellū omnibus priuatis eſt licitū ꝓ ſua, ⁊
rerū defenſione: ⁊ ꝓprie non dr̄ bellū, ſed defenſio, dūtamē mo
dū nō excedat: ⁊ hoc arbitrabit̄ bonus index, de quo hic, ⁊ de
ſen. exc. dilecto. Dicūt tñ modū excedere, eo ꝙ pro defenſione
rerū imponūt manū ad perſonas. q tamē ſine violentia para te
erāt exire domū, vel aliū modū exceſſerūt: ⁊ ſic imponēdo ma
nū in clericos incurrūt excōicationē. alias non: vt hic, ⁊ de ho
mici. ſuſcepimus. ⁊. c. ſignificaſti. de ſen exc. c. iij. ⁊. c. vt fame.
in tñ ꝙ ſi aliquis eſt eiectus de poſſeſſione ſua. licitū eſt ei pu
gnare cōtra aduerſariū. C. e. l. j. ff. de vi ⁊ vi ar. l. iij. §. cū igit̄ dum
tñ hoc fiat incōtinēti, violētia flagrāte. ſ. anteqȝ paſſus violen
tiā ad aliena diuertat negotia. ff. de ver. ob. cōtinuus. §. fi. ff. de
duo. reis. l. duos. §. fi. ⁊ not. de ele. propter. in verbo, mox. Per
qđ dicit ꝙ ex quo ſcit a iure cōceſſum, authoritas alias princi
pis nō eſt neceſſaria. xxviij. di. de his. ad fi. ff. de cōdi. inſti. l. que
ſub cōditione. §. fi. Pro recuperatiōe aūt priuate rei, niſi incon
tinēti fiat, nō eſt priuato licitū indicere bellū ſine ſuperioris au
thoritate, nec etiā illā pōt furtiue tollere. xxiij. q. ij. c. ij. C. de iu.
l. nullus. Pōt etiā ſine authoritate ſuperioris, ſi illū non ha
beat. q ſi. ſit. ⁊ legi. per venerabilē §. j. ver. ſi de reg. iur. qđ non eſt
licitū Ideo vbi ſuperiorē hȝ, nullatenus dȝ hoc attētare abſqȝ
illius authoritate. C. de Iude. l. nullus ff. qđ met. cā. l. extat. ff.
de priua. iur. l. vlti. xxiij. q. ij. c. j. C. vnde vi. l. ſi qs in tantā nam
alias caderet a iure ſuo. Ex his concludit̄ ꝙ dicat̄ iuſtū bellū,
q: illud, qđ fit authoritate iuris, vel iudicis, iuſta cā mercedē
te lȝ ſrū quotidie fiat. Ideo tales dicunt̄ aliter mouentes la
trūculi, qui tenent̄ ad reſtitutionē omniū ablatorū ff. de capti.
19 l. hoſtes. † Ex his decidit̄, an ſi Imperator indicat bellū con
tra eccleſiā, eo exiſtēte iniquo, ⁊ incorrigibili, ⁊ per papā excō
cato, an bellū ſit licitū. Quidā tenētes ꝙ Imperiū ſit ab eccle
ſiaſtica poteſtate diuiſum, ⁊ duas eſſe iuriſdictiones, tpalem, ⁊
ſpūalē, ⁊ ſic a Deo procedere ꝙ vna non ſubſit alteri, dicēt ꝙ ſic.
Sed hoc abeſſe dȝ a fideliū cordibus: q: Imperator eſt ex offi
cio aduocat⁹ eccleſie, vnde nō dȝ eā impugnare. ſed poti⁹ a ma
lignis oppreſſionib⁹ liberare. Ideo ſi ipſam impugnet, magis
peccat, ꝙ alius: ar. de na. ex libe. ven. c. ij. cū ſuis cōcor. vñ ⁊ pōt
dici. Priuilegiū meret̄ amittere. ⁊c. xj. q. iij. priuilegiū. ⁊ qđ pu
niri dȝ in quo deliquit. de trāſa. prela quāta. ⁊ tanta pertinacia
vix carere pōt ſcrupulo heretice prauitatis. xl di. multi. ⁊ no. de
offi. ord. ſignificauit. Nā illi⁹ ſupior ē papa: q: eū examinat, ap
probat, vel reprobat, ⁊ ex cā deponit. de ele. venerabilem. ⁊ hec
maioritas multis rōnibus ꝓbat̄. qui ſi. ſunt legi. per venerabilē,
⁊ qđ ibi no. ⁊ no. de iud. nouit. q ſi ſunt legi. cām. q: eius iuriſdi
ctio depēdet a papa, ⁊ nō ſunt ambe immediate a Deo. Item
talis opi. modicū diſtat ab hereſi: q: per ipſam dat̄ occaſio ſecu
laribus cōculcādi fidē, ⁊ eccleſiā, nec reſtat niſi ꝙ qui fortior eſt,
iuſtior ſit. Sȝ abſit ꝙ ſic iuſtitia pereat. Unū in hoc cā ꝯ iniquū
principē tenent̄ oēs fideles tūc catholice eccleſie adherere: ꝗs,
et ſi vaſalli eius ſint. pōt ex hac cā abſoluere ab obſeruatiōe ſup
fidelitate p̄ſtiti iuramēti: vt pȝ. xv. q. vj. nos ſanctorū. ⁊. c. iura
tos. ⁊ in eo, qđ legit̄, ⁊ no. de heret. excōicatus. de penis. c. fi. de
20 elec. venerabilē ¶ † Ad ſm̄, ad quē ſpectet cognoſcere an bellū
ſit licitū, an nō: dic ꝙ rōne pacis hoc ſpectat ad eccleſiā. de iud.
nouit. de treu. ⁊ pa. c. j. ⁊. ij. Unde dīt lex ꝙ ſi preſes ledat ſubdi
tū, recurrit̄ ad epiſcopū ſuum. in aut. vt diffe. iudi. §. ſi eū conti
21 gerit. colla. ix. ¶ † Ad tertiū, quis habeat ꝓbare an bellum ſit
licitū, vel illicitū. Hoſt. in. c. ſicut. de iureiur. dicit ꝙ eo ꝙ nō ap
paret licitū, ꝓſumit̄ illicitū. C. qui mili. non poſ. ſuper ſcruto. lib.
xij. q: regularit̄ omne bellū iniuſtū, ⁊ damnatum eſt. C. de act.
⁊ obli. l. negſtes. C. de gladi. l. vn. li. xj. ⁊ de pur. ca. c. j. ⁊. ij. ⁊ magis
dīt preſumi iniuſtū in primo mouente: q: illi imputādū eſt totū
ſecutū in illo cōflictu. C. ad. l. iul. de vi. ꝑ ub. l. qñ multa facinora.
ff. ſi quā. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. ff. ad. l. aquil. l. in ex plagis. §. j.
ff. ad l. aqui. ſciēti. §. ſacramenta. Per que dicit Inn. in. d. c. ſi
cut. ꝙ bellū mouens tenet̄ ad reſtitutionē, qñ bellū eſt iniuſtū:
qđ prima facie preſumit. Si tñ mouens vult probare ꝙ iuſte
mouit, admittēdū tenet̄, ſed facit ſua que occupauit: vt. ſ. dixi.

Ad

22 ¶ † Ad quartū quid de captis in bello, an indiſtincte efficia-
tur captiuū: ⁊ an indifferēter oīa capi liceat. De pſonis captis
in bello iuſto dt Jn. in c. ſicut. ꝙ ſi bellū eſt iuſtū, ⁊ fiat pncipis
authoritate pſone capte efficiunt ſerui captiuī, ⁊ res occupate
trāſeūt in dñiū eorū. ff. de ver. ſig. hoſtes. ⁊ de cap. l. hoſtes. Si
nō fiat de edicto principis, lȝ alias ſit iuſtū, vt qꝛ ſit ad defen-
ſionē, vel pſecutionē iuris ſui: ⁊ tūc ſi indicēs bellū habeat iu-
riſdictionē ſup illos, q̄bus bellū indicit pp̄ter cōtumaciam, vel
rebellionē, pōt ſtatuere, ⁊ concedere ꝙ liceat vnicuiqꝫ res eorū
inuadere, ⁊ capere, ⁊ ſuos ſeruos facere, ⁊ liberos ēt homines
rebelles capere, ⁊ detinere quouſqꝫ ſibi in dñio fuerint aſſigna-
ti. de ſen. excō. a nobis. ⁊ ſm Jno. ⁊ tales potius pñt dici obſi-
des, ꝙ captiui. ff. de leg. iij. l. j. rñ. j. ⁊ §. j. Quinimo ⁊ ſine aliā cō-
ſtōne pōt tales rebelles, ſi terrā ſuā inuaſerūt, ⁊ in ea certamē,
vel dānū dederūt, punire, ⁊ damnare. C. vbi de cri. agi opꝫ. aut.
qua in pūincia. ⁊ no. de cap. c. j. ſm Hoſt. Si aūt is, q tale bellū
gerit, nullam habeat iuriſdictionē ſuper eū, ꝯ quē bellū gerit, ⁊
tñ iuſte pugnat ad defenſionē ꝯ inuadētem, vt defendat ſe, vel
ſua: tūc licet ei vim vi repellere, ⁊ inuadētē percutere, ⁊ ēt occi-
dere cū moderamine inculpate tutele: vt notabiſ. ſ. tūc tñ non
lȝ bona aduerſarij, vel aduerſariū capere, nec capiēdo ſua face-
re, nec inuaſorē detinere. Cui tñ inuaſori, ſi in ipſa inuaſiōe ſpo-
liet, vel verberet, actio vi bonorū raptorū, vel ēt iniuriarū dene-
gaſ: qꝛ exceptis paris criminis ti ob. de adulterijs. itellexim⁹.
vbi de hoc. Sed bene pōt res, quarū poſſeſſiōe ſpoliat⁹ eſt, vē-
dicare, quarū remanet dñs, ſicut prius. ff. de rei ven. l. ſi in rem
actio. nec ēt in tali bello ad defenſionem capti efficiunt ſerui ff.
de cap. nō dubito. ⁊ l. hoſtes. quāuis. ⁊ in alio caſu loquaſ, ſm
Jnn. hic. Hec vera, qñ nō hȝ iudicis authoritatē, ſm Jnn. hic.
Authoritate vero iudicis habita, ſi res furtiue ſubtracta ē, vel
violenter rapta, recuperari nō poterit, poterit capi, ēt violēter,
alia expolliēs. xxiij. q. ij. dñs. Caueat aūt ne alias ſine iudicis au-
thoritate, vel p fraudē, vel calūniā, vel quodcūqꝫ aliud peccatū
rē, ſuā recuperet: qꝛ ipſam reſtituere teneſ. xiiij. q. v. nō ſane. ad
fi. ſm Jnn. Qđ nō eſt verū, ſm alios: qꝛ iſtud pōt intelligi, qñ
qs qđ alienū eſt occupat inique. Ceterū qđ ſuū eſt, ſi qs inique
occupat, quāuis de peccato, ⁊ iniquitate pniam agere debeat,
nec ſub ſpe venie peccare habuiſſet, de cle. excom. ml. illud. non
videtur ꝙ rē ſuam, ſi recuperauerit, ex quo ſua eſt, ald. ⁊ maxi-
me illi, q ipſaȝ iniuſte occupauit, reſtituere teneaſ, arg. eo. ij no.
de oꝛ. co. cū dilect⁹. ff. depoſi. l. bona fides. Quimo hoc caſu do-
lus cum dolo, ⁊ culpa foret cōpēſanda. ff. de dolo. l. ſi duo. ff. de
cōpē. l. ſi ambo. ⁊ vſ caſus de adul. c. pe. ⁊ fi. Quinimo dicūt q-
dam, ⁊ male, ſm Jnn. hic, ꝙ ſua authoritate quis pōt accipere
rem furtiuā, dū modo in hac acceptiōe nec malū, nec ſcādalum
poſſit alicui generare: nā ſi exinde timereſ ſcandalū, vel contra
detinentē rem, vel vxorē, vel alium habentē cuſtodiā, vel contra
familiā, vel contra aliam, dȝ cōſtituere rem in priſtinū ſtatum.
de pſcri. nihil. de oper. no. nun. cū ex iniūcto. ad fi. de renū. niſi. §.
pro graui. Sed eſt dubiū, an in iuſto bello nō ſolū cōtra princi-
palē iniuriantē ſit licitū ipſum, ⁊ perſonas ſuas capere, ſed etiā
vaſallos, ⁊ ſubditos, ac cōplices, ⁊ eū cōtra iuſticiā adiuuātes.
Aliqui ꝙ ſic: arg. de offi. dele. c. j. Alij ꝙ pñt, ꝗ dta ſunt in actu
belli, nō aliter. Et pugnāt ꝯ mouētē bellū, vel niſi de reb⁹ eorū.
23 puta caſtris, vel edificijs alijs lederet. ¶ † Tertio circa idē eſt
dubiū, an ſi nō ſit indictū bellū ꝯ aliquē, ſed aliquo pdictorum
modorū, pcedit ꝯ ipſum, puta ꝙ iudex rōne iuriſdictionis ſue
vult aliquē ibi contumacē, vel in ſuo territorio delinquentem
punire, vel res ipſi⁹ deuaſtare, an hoc poſſit facere p ſuo libito
volūtatis. Dicit Jnn. ꝙ nō, niſi pferat primo ſniam ꝯ talem.
ij. q. j. nos in quēquā. ſm Jnn. Qđ intelligit Hoſt. de diffinitti-
ua, p no. de fo. cōpe. poſtulaſti. ⁊ cū limitatiōe ibi poſita, vel ſal-
tē interlocutoriā, vel medicinalē, monitiōe cōpetēti pmiſſa. xij.
q. ij. indigne. ⁊ vt lit. nō cōte. qm̄. §. in alijs. de ſen. excō. ſacro. eo.
ti. c. j. li. vj. Hec vera, qñ eſt de iuriſdictiōe ſua. Alias dt Jnn. ꝙ
reſiſtēs iudici, ſi nō eſt de iuriſdictiōe ſua, ſed alteri⁹, dȝ nō ſuus
iudex corā iudice ſuo de ipſo iuſtitiā petere, ⁊ ſi nō facit iuſtitiā
pōt ipſuȝ impetere. xxiij. q. ij. dñs. C. qñ li. vnicuiqꝫ ſi. iudice, ⁊c.
l. j. ⁊. ij. Et ſi nō ſit iudex, q poſſit de tali iuſtitiā facere, tūc licet
paſſo violentiā pp̄ria authoritate ſuā rē recuperare. C. de iudi.
iudex. ⁊ l. null⁹. Jdē no. de fo. cōpe. poſtulaſti. Hec vera, niſi ha-
beat pſonas, vel bona in territorio pp̄rio iniuriāti: qꝛ tūc in ipſis
iuriſdictionē exercet. ⁊ perſonas pōt punire: Tum qꝛ in eius
territorio deliquerūt. de rapt. c. j. in auſ. qua in prouincia. C. vbi
de cri. agi opꝫ. Tū qꝛ in prin. deliquerūt, ⁊ ſuā iuriſdictionē im-
pedīūt: vt no. de ſen. excō nuper. de offi. dele. c. j. de penis. dile-
24 ctus. ſm Jnn. † Ex his decidiſ an ſi tu tenes equū, ⁊ ego repe-
to, ⁊ tñ reſtituere denegas, violēter tibi eū aufero, an dabiſ ti-
bi actio contra me vi bono. rapt. Et videtur ꝙ ſic. ff. quod met.
cau. l. extat. Jn cōtrariū arguit Jnn. j. de iureiur. ſicut. vbi hoc
ponit: qꝛ adeo delinquis tu, qui, qđ meum eſt, reſtituere dene-
gas, ſicut ⁊ ego qui te ſpolio: qꝛ non multū intereſt detinere, an
inuadere alienū. ſ. de reſti. ſpo. ſepe. Jtem dicit Aug. Si quid
inueniſti, ⁊ nō reſtituiſti, rapuiſti. xiiij. q. v. ſi qs. Ee ſic videſ ꝙ
ſi in hoc caſu agis ꝯ me, obſtat tibi exceptio paris criminis, vt
dictū eſt. Jnn. dicit ꝙ circa diuerſa ſunt hec dicta: ideo nō cō-
penſanſ. Sed ⁊ quāuis inuadere, ⁊ detinere alienū parificētur,
hoc verū in foro anime, vt de dicta cōſtō, ſepe. Secus in foro cō-
tētioſo: qꝛ non puniſ qs ex ſola detentione, nec cogiſ reſtituere
rē alienā, niſi pbet intentionē ſuam. C. de proba. actoꝛ. C. de rei
ven. l. ſi. Jnuadēs vero ex ipſa inuaſione puniſ, ⁊ reſtituere co-
giſ. C. vnde vi. ſi quis in tantā. xv. q. vi. c. j. Sed is, qui detinet
in cōtentioſo foro, potius culpabilis, ⁊ negligēs iudicādus eſt,
ꝙ delinquēs, ⁊ criminoſus. De culpa aūt, ſiue negligentia, non
admittiſ compēſatio ad delictū, qđ culpe preponderat. ff. ad. l.
aquil. ſi obſtetrix. ⁊ l. ſi ex plagis. §. j. ſm Hoſt. Jtē ſm Jnn. ex-
ceptio culpe nō impedit pſecutionē actiōis. Secus dici in ſpo-
liāte ſe: qꝛ cuilibet cōpetit actio iniuriarū, ⁊ actio vi bo. rap. Nā
ad ratam eſtimationis iniuriarum inter ſe ſpolium cum ſpolio
cōpenſatur: ⁊ ſic intelligitur dolū dolo compenſari. ff. de dolo.
ſi duo. de adul. c. pen. adeo ꝙ non ſolum pecunia compenſatur,
quinimo ⁊ redditio coniugū, ⁊ repetitio, ⁊ acceptio dotis, ⁊ do-
natio pp̄ter nuptias. Sic intelligiſ. ff. ſol. mat. viro atqꝫ vxore.
de adul. intelleximus. Quo aūt ad penas tēporales, vel ſpiri-
tuales etiā fiſco applicādas, nulla fit cōpenſatio: imo omnes, ⁊
illi tñ, q delinquūt, debēt luere penas. C. de mō mul. per totum.
25 de his, q̄ ſi. a ma. par. ca. c. ij. ¶ † Venio ad quintū, q̄s reſarciat
dāna vocatorū ad bellum. Dicit Jnno. ⁊ Hoſt. de iureiur. ſicut.
ꝙ vocatus ad bellum iniuſtum vt prebeat auxiliū, non habet
actionē mandati, vel aliā contra vocantē ad impendia, vel dā-
na, que ſuſtinuerūt: qꝛ in re turpi nō contrahiſ obligatio. Juſti.
man. §. illud quoqꝫ. ff man. l. ſi vero non remunerādi. §. reſcripti
turp. ⁊ l. ſi mandauero. §. qui edē. ad hoc gl. in. l. quoniā multa.
C. ad. l. Jul. de vi pub. Vocati aūt ad iuſtū bellū actionē māda-
ti habent contra vocātē, niſi cā pietatis, vel humanitatis, ſiue
parētele hoc fecerint. ff. de neg. geſt. l. ſoleñnius. xxiij. q. iij. non
referenda. ⁊ c. ſeq. vel niſi ad hoc ex debito tenebanſ. xi. q. iij. ſi
dñs. ⁊ c. Julia. de quib⁹ vſ ꝙ ex quo ex debito venire tenetur.
xi. q. iij. qd ergo. excuſenſ, ſi iniuriā, vel dānū dederint, niſi no-
torie bellū foret iniuſtum: vt. d. §. Julianus. nā in dubio obedi-
re teneneſ. xi. q. iij. qd ergo. xxiij. q. j. quid culpaſ. ſm Jnn. Non
ob. ꝙ hec dāna caſualia ſint, ⁊ caſu contingant, ⁊ caſus fortuiti
nō ſunt imputādi. ſ. e. Jo. de homi. qꝛ illud pcedit quādo pre-
uideri nō potuerūt: vocatus autē bene potuit iſtos caſus for-
tuitos premdere: imo ſcire debuit ꝙ varius eſt euentus belli, ⁊
nūc iſtum, nūc illum gladius cōſumit. ij. Regū. xi. ⁊ ꝙ certū eſt
ꝙ vix, aut nunꝙ̄, pñt milites venire cum armis, ⁊ eſſe in guer-
ris, qn magnas faciāt expēſas, ⁊ multa dāna incurrāt: ⁊ ſi hoc
dicat ſe ignorare, lata culpa eſt, q̄ dolo cōparaſ. ff. de ver. ſign. l.
late culpe. cū iſtud intelligant quaſi oēs. de iuris ⁊ fac. ign. l. j. ⁊
ff. e. l. regula. Nō ob. ff. cōmo. l. ſi ve certo. §. ſed interdū. vbi dr ꝙ
ſi qs cōmodauerit equū, ⁊ arma eunti ad bellū, ⁊ ibi amittunt,
nō competit ei actio ad illa recuperanda: qꝛ aliud eſt in manda-
to, aliud in cōmodato. De natura enim mādati eſt ꝙ mandās
teneſ mādatariū ſeruare indemnē: vt in. d. l. q proprio. §. ſ. ēt im-
pendia. ff. de procu. Et no. ſ. de procu. cū pro cā. ex quo man-
datū ſit in fauorē mandantis, ⁊ omnis mandatarij. Vñ non te-
neſ mandatū ſuſcipere, niſi velit, licet ſuſceptū adimplere tenea-
tur. Juſti. manda. §. mandatū. Jn cōmodato autem, qđ gratia
cōmodātis ſit, vt in premiſſo exemplo, agiſ hic vt cōmodata-
rio ſubueniaſ: non ꝙ ei commodans obligeſ, nec commodata-
rius teneſ, ſi vtaſ re cōmodata ad vſum, ad quē eſt ei commo-
data. Jdeoqꝫ ſi equū, ⁊ arma exiſtēti ad bellū cōmodata in eo-
dē amittanſ, non tenetur cōmodatarius, nec etiam cōductoꝛ
qꝛ ſic ea conduxit, cū locator ſuſpicari debuerit, ⁊ potuerit hoc
euenire poſſe. ff. loca. l. domū. §. hoc ſubiūgi. ⁊ l. ſi merces. §. vis
maioꝛ. Sed dices, eodē modo videſ imputandū vocato ad bel-
lū ſi veniat, ⁊ expenſas faciat, ⁊ equū, vel arma amittat. Rñ-
deo verū, ſi ſciebat ꝙ de natura vocationis erat vt a vocāte vel
mādāte expenſas, ⁊ dāna recuperet: ⁊ ideo ſub hac ſpe ſecurus
venit. ff. manda. l. inter cauſas. §. impēdia. ⁊ l. qui mutuam. §. ſi.
Jtē locatoꝛ debet eſſe contentus mercede: vnde non teneſ cō-
ductoꝛ, dū modo non ſit in dolo, vel culpa: ſimiliter nec cōmoda-
tarius, niſi ſaltē in leuiſſima culpa ſit. Qui aūt caſo perdidit in
bello, cum ad hunc caſum recepit, non eſt in minima culpa, ſm
Jnno. in. d. c. ſicut. Quod verum eſt, ſm Hoſt. ex eo ſolo ꝙ ad
bellum duxit. Si tamen equum male cuſtodiuit, adaquando,
cū nimis calidus eſſet, vel non cōponendo ipſum, vel nō dādo
ſibi auenā, vel alio modo, pp̄ter qđ equus mortuus, vel deſtru-
ctus eſt, vel qꝛ tranſiuit per locum euidenter periculoſum, non

prenuntiando hec ei, qui ipſum vocauerit, ⁊ forte qui prouidiſſet ei de ſecuro conducto, in aliis caſibus, ⁊ ſimilibus certū eſt ꝙ in culpa deprehendit, ideo ei eſt imputandū. ff. cōmo. l. ſi vt certo. §. i. ⁊. § interdū. cum ſimi. Sed eſt dubiū nūquid pro dānis datis vocatis ad bellum iuſtum agat dñs vocans. Dicit Inn. ꝙ ſiue vocauit amicos, ſiue ſubditos, ⁊ arma, ⁊ equi ſunt ablati, videt ꝙ agere poſſit dñs pro talibus vi bo. rapt. q2 eius intereſt, cum teneat eis reſarcire damna. Ipſe Inn. dicit cōtra q2 ſpoliata non erant in bonis, vel de bonis mandatoris, ⁊ alteri, ꝙ dño, vel poſſeſſori, ⁊ cui res eſt pignori obligata, licet nō tradita, non datur actio vi bo. rap. vel furti. ff. vi bo. rap. l. ij. §. in hac actione. ff. d pſcri. ver. l. ſi gratuitā. §. ſi qo. ff. de fur. l. ſi is, cui. ⁊. l. ſi is, q habens. ergo ſpoliati, ſinguli agere debēt. Nec ob. d iureiu. c. pe. q2 ibi ſoluitur. Hec vera, niſi ante, ꝙ ſatiſfaciat, ſpoliati cedāt dño actiones: q2 tūc poterunt agere cōtra ſpoliatores. C. man. l. pe. poſt ſolutionem aūt nō prodeſſet facta ceſſio, niſi de ea facienda antea promiſiſſet. ff. de ſolu. l. Modeſtinus.

26 ¶ † Uenio ad ſextā an licitū ſit cuilibet bellare in bello licito? Dicit Inn. ꝙ laici ſic: prelati autem indicētes pro defenſione rerum poſſunt clamare, Pugnate, ⁊ capite: ſed caueāt ne dicāt, occidite. Io. An. remittit ad no. de homici. ſignificaſti. ⁊ de penis. qd in dubiis. Ibi dicit ꝙ non licet clamare: ⁊ illud verius eſt. Nō ob. huic dicto, ſm Inn. ſ. d homi. petitio, q2 ibi aliquos pcuſſerat, ſed neſciebat vtrū aliquos occidiſſet: vñ fuit ſue cōſciētie relinquendū. Pōt ⁊ pugnare ad defenſionē ſuā, vel aliorū, vel inſequēdo predones, ⁊ raptores, lz multa homicidia perpetrent, licet lapidē iaciat, vel percutiat, dūmodo neminē occidat, vel nullus de ſuis ictibus mortuus ſit. In dubio vero ſue cōſciētie relinquēdus. ſ. de cle. peregri. c. pe. ⁊ ſi. d homi. c. petitio.

27 ſm Inn. ¶ † Ad vltimum quero, an, ⁊ qui teneant ire ad bellum. Dic ꝙ vaſalli, qui tenent adeſſe domino, preſtādo ei auxilium, ⁊ conſiliū, ne ledatur. xxij. q. v. de forma. nō tamen milites vocati ire tenent cum armis in eorū ſeruitio, vel pro eis aduocare, vel conſimilia ſeruitia facere, niſi ex ſpeciali pacto ad hoc ſint obligati: cū nō teneant ad munera perſonalia cū ſumptu, vel ſine ſumptu, niſi ex pacto. Qd dic vt no. de immu. eccle. non minus. vel niſi in caſibus, qui ponunt in vſibus feu. vel niſi cōſuetudine, vel alio iure ſpeciali, ſm Inn. Hoſti. dicit tenendum qd habetur. ſ. de feu. c. i. in Sum. eo. tit. §. quid ſit fidelitas. vbi

28 pleniſſime habet hoc. ¶ † Qualiter aūt liceat vnicuiq3 vim vi repellere, qualiter inferiori plato liceat bellū indicere ad defenſionē ſue iuriſdictionis, ⁊ ſpiritualē, ⁊ tēporalem gladiū exercere: vide de ſen. excō. dilecto. li. vi. Et qñ quis ſibi poſſit dicere ius, vide in Sum. de ſen. ⁊ re iudi. §. qui dz. ſub. §. proprius ordina-

29 rius. ver. atē rōne. † Quod dūt dicat iuſtū bellū, ⁊ qualiter ad ipſum perueniat, ⁊ quis poſſit indicere, plene in Sum. de treu. ⁊ pa. §. quid ſit iuſtū bellū. de iureiur. ſicut. de homi. pro humani. ⁊ de poteſtate pape ibi, qd me. cā. per totū. ¶ Opp. cū gl. i. ꝙ humiliati non debuerunt admitti ad agēdū in iudicio, q2 erāt heretici, ⁊ condēnati per Luciū papam, ⁊ ſic excōicati. de here. excōicamus. de iudi. c. decernimus. Sol. Olim condēnati fuerunt, q2 condēnabāt iurantes, ſed poſtea ſe correxerūt, ⁊ iurant

30 qñ oportet: vt no. Io. xxij. q. i. non eſt preceptum. ¶ † Opp. gl. ꝙ non fuerit licitum pactum, ⁊ cōditio traditionis terre, vt cōſtructo hoſpitali, ⁊ oratorio aliquid traderet nomine pēſionis, §. q. ij. quā pio. de pac. c. ſi. Sol. Dic ꝙ non fuit hic appoſita forma, ⁊ nō expreſſe deducta in conditionē, vel pactum. Uel ſecundo, ſi apponit conditio, dare aliquid nō permiſſum a iure, hoc eſt illicitū, ⁊ ſimoniam inducit. Si apponit aliquid a iure permiſſum, vel debitū, hoc ſimoniā non inducit. Retentio autem alicuius cenſus in ſignū ſubiectionis eſt a iure conceſſa. de cē. poſ. c. vlti. de cēſ. omnis anima. igit. Per que cōcludit hic Inn. ꝙ ſimoniacū non eſt pactū, vel conditio inquantū eſt actum vt cenſus preſtaretur. Item nec inquātū datus eſt fundus vt oratoriū conſtruat, ⁊ hoſpitale: q2 dare rē profanam vt fiat ſacra, meritoriū eſt, nō ⁊ ſimoniacū, ſicut dare aurū vt fiat calix: ſibi enim nihil acquirit: q2 talia in nullius bonis ſunt. Inſti. de re. diui. §. in nulli. Ad qd inducit Hoſt. de ſer. non ord. c. ij. ⁊. c. eo libētius. de cōdi. appo. c. ij. ⁊ q2 tēpla relinquunt pro ſeptimo,

31 ⁊c. de teſta. c. ſi. de quo de pbēd. ſignificaſti. ¶ † Opp. ꝙ hec traditio debuerit ius trāſferre in tēplarios quo ad preiudiciū ſaltē humiliatorum. de re iudi. cū inter. ⁊ qd ibi no. de dona. inter vi. ⁊ vxo. inter dilectos. Sol. Non preiudicauit etiam humiliatis, q2 fuit cōditionalis traditio: ſed ſi fuiſſet pura, preiudicaret, ſaltē humiliatis, lz non pindicaſſet epo. de arbi. cū tempore. ⁊ in ſi. gl. bene dicit quo ad proprietatē ſubiectionis. Circa quā dic, ſm Inn ꝙ ſi queritur an talis traditio preiudicet perſonis, vt nō poſſint ſe ipſos repetere: ⁊ preiudicat, quaſi eis liceat ad arctiorē religionē ſe transferre. ſ. de regula. licet. ſm Inno. vt ſic ſe repetere non valeāt, arg. de regu. quod in dubiis. Si queritur an ſibi preiudicet vt regulam inſtitutam in loco, vel habitū, vel ſtatū antiquū ipſius loci immutare. vel alteri loco ſubiicere ſine authoritate epiſcopi: ⁊ nō poſſent: nec epūs talibus dz cōſentire ſine cōſilio capituli ſui. de ſup. neg. prela. c. ij. de cōſue. cū cōſuetudinis. d his, que fiūt a prelatis. nouit. d reli. dom. ant ne cleri. vel mona. relatū. Sz hoc verū, niſi fieret authoritate pape. d ecc. edi. ad audientiā. de cle nō reſi. fraternitati. de here. excōicamus. §. q2 vero. De poſſeſſione vero an pindicaſſet traditio, dixi ſuper tex. ¶ Opp. q2 ex quo tradita fuit poſſeſſio tēplariis per humiliatos, nō debuerint expelli, vt pz in l. iij. §. colon⁹. ff. de acquirē. poſſeſ. Gl. cōcludit traditionē nō preiudicaſſe, quo ad poſſeſſionē, etiā epo: q2 conditionaliter tradita fuit, vt patet in l. qui abſenti. ff. de acquirē. poſſ. Tu dic vt dixi ſuper tex qd meli⁹ hic ca-

32 deret videm. iiij. opp. ¶ † Oppo. ꝙ ſi traditio fuiſſet facta pure, nō preiudicaſſet epo: q2 poſſeſſionē, quā habeo, nō perdo, niſi repellar, vel ſuſpicer me poſſe repelli: vt. ff. de acquir. poſ. l. ſi id. qd. ⁊. l. clā poſſidere. §. q ad nūdinas. So. Gl. dicit qd quandoq3 poſſeſſionē retineo per me: ⁊ per ſolū receſſum a cōſpectu nō perdo poſſeſſionē, niſi faciā animo deſerendi. Unde ſi alius non ingreditur, non perdo poſſeſſionē, niſi negligā: ⁊ exigit ad negligendū tantum tēpus, ex quo conſecuta obliuio: vt. l. furtū. §. i. ff. de acquir. poſ. Quod declara vt pleniſſime ſcripſi de elec. querelā. Si aūt alius eſt ingreſſus: ſtatim ille occupat naturalem: ergo nō perdo ciuilem, niſi in tribus caſibus. Si negligo recuperare, vt. l. ſi de eo. §. i. ff. de acqui. poſ. ⁊ hoc declara vt dixi in. d. c. q relā. Secūdus, ſi veniēs repellor, vl nō admittor. ff. d acqui. poſ. l. clā poſſidere. §. q ad nūdinas. Terti⁹, ſi ſuſpicor me poſſe repelli. ff. de acquir. poſſeſ. l. clā poſſidere. §. ſi. Hec vera, ſm gl. in re immobili. Mobilis autē rei ſtatim cū occupata eſt poſſeſſio, illam perdo: q2 illius vilis, ⁊ abiecta eſt poſſeſſio. de acqui. poſ. l. rē mobilē. Ad hoc. ſ. c. vlti. li. vi. ⁊ facit qd no. de offi. dele. conſultationibus. in gl. ij. Io. An. Aduerte inquātū dixi ſe abſentantē nō perdere poſſeſſionē, hoc verū de ciuili, ſecundū veram opi. naturalis aūt perdit, ſi abſentet ſe a cōſpectu rei per. x. milliaria: vt no. in. l. i. ff. de acqui. poſ. ⁊. l. licet. C. e. Et hoc intellige verū ſecūdū cōmunē opi. qd ſint due ſpecies poſſeſſionis, naturalis, ſcz ⁊ ciuilis. ⁊ ſi teneo ꝙ eſſet vna naturaliter, ⁊ ciuilit tenere, eſſent qualitates, tūc ſz Io. dicerē ꝙ in abſentia naturalē tenet ciuiliter. all. ſimile de actione. l. Aquil. de lege Aquilia, que certo reſpectu dicit ciuilis, licet originaliter ſit pretoria. ff. d noxa. electio. §. ſi is. ⁊. §. ſi abſente. ſm Hoſ. Ubi ergo ſic retineā poſſ gl. dicit qd quā cito ſciuero illū eſſe in poſſeſſione, poſſum illū expellere. ff. d acq. poſ. l. ſi in eo. §. ſin. Et dicit hic Inn. ꝙ eo qd nō admittit, perdidit poſſeſſionē, ꝙ ꝙ incōtinenti congreget exercitū vt illū expellat poſſeſſionē: tamen amiſſam poterit recuperare incontinenti. C. vnde vi. l. i. ſm Inn. Quādoq3 quis eſt in poſſeſſione nomine meo: ⁊ tūc poſſeſſionē perdo ſine voluntate mea in duob⁹ caſibus. Si ille vi expellit, vel alii tradit poſſeſſionē. ff. de acquir. poſ. l. iij. §. qd ſi ſeruus. Inquātū gl. dicit, colono expulſo dñm pdere poſſeſſionē, bene dicit. Cui aūt cōpetat interdictū, an colono an dño: dicit Hoſ. ꝙ ſi anteꝙ colonus interuertat, expellit, dño cōpetat interdictum, q2 perdit dñs ciuilē fundatā ſup naturali, nō colonus, qui cū nō interuertiſſet, nō dū poſſidebat. Si tñ colonus interuerterat poſſeſſionem, ⁊ ſi a tertio vi expellatur, cōpetit ſibi interdictū. ff. de vi, ⁊ vi ar. l. colonus. Colono tñ interuertēte, ſi dñs veniēs nō admittitur, tunc incontinenti dñs poteſt eū eiicere: q2 ante nō perdidit poſſeſſionē, niſi demū quādo veniens a colono non admittitur. ff. de vi, ⁊ vi ar. l. i. §. ſiue autē. Ideo dominus incontinenti poteſt illum expellere, vt hic, ſecundū Hoſ. Hoc vltimum non erat verū olim: q2 eo ꝙ colonus poſſeſſionē interuertit, priuat dominū poſſeſſione: vt. l. colonus. ⁊. l. ſi colonus. ff. de acqui. poſ. niſi dicatur, ⁊ hoc plus placet, ꝙ tunc interuertere dicatur, quādo dñz, vel alium de eius mādato ad poſſeſſionē nō admiſit, ⁊ non alias, licet animo cōſtituat ſe poſſidere: ⁊ hoc non mutatur. Inquātum gl. dicit ex traditione coloni dominum priuari poſſeſſione, bene dicit. Quādoq3 colonus alteri tradidit, vel a poſſeſſione eiicitur, ⁊ domin⁹ ⁊ olim, ⁊ hodie pdit poſſeſſionē: vt. l. iij. §. qd ſeruus. ⁊. §. colonus. ff. de acquirē. poſ. ⁊ d. l. colonus. ⁊. l. ſi colonus. Et hoc in tradente. glo no. cōtra. xij. q. ij. quiſquis. Ioan. An. dicit hoc verū in caſibus expreſſis. Nō video qd velit: ideo ſta primo dicto. Quādoq3 poſſeſſionē negligit: q2 illā egreditur negligēter, nō reſpectu certe perſone, nec dolo: ⁊ tūc nec olim, nec hodie perdebat poſſeſſio, niſi dñs negligēs foret in ea recuperāda altero ingreſſo: vt. l. ſi de eo. §. i. ff. de acqui poſ. l. ſi. C. de acquir. poſ. Quandoq3 moritur colonus: ⁊ idē, vt d. l. ſi de eo. § i. Quādoq3 colonus illā perdidit, vt q2 eā dolo dereliquit, vt alius ingrederetur, nō tamē reſpectu certe perſone: ⁊ ⁊ adhuc eā non perdit, ſaltē hodie dñs: vt. l. nulli. C. de acquirē. poſſeſſio. Quādoq3 eam prodidit, derelinquendo eam certe perſone vt ille ingrediatur: ⁊ hoc eſt prodere, ⁊ quaſi tradere. Ideo olim

olim perdebatur poſſeſſio, hodie autē non perdit. l. ſi. C. de acq.
poſ. ſm Bar. Plenam diſtinctionē ponit Odof. in. d. l. ſi. Sed
ſatis eſt pro canoniſta. Aduerte tñ, vt ibi dicit Odof. in quātū
dixi tenentē priuare poſſidentē ciuiliter: hoc eſt verū, qñ poſſi-
dens poſſidet nomine alieno: qr tūc ciuilis fundat̃ ſuper illo na-
turali. Ideo expulſo colono perdit̃ vis a ciuilis, vt ſuper illa fun
data. Secus eſt in poſſidēte ſibi naturaliter, vt in emphyteu-
ta, ꝛ feudatario: qr dato ꝙ expellat̃, vel alteri tradita, non pri-
uat me poſſeſſione: qr mea ciuilis non eſt ſua naturali funda-
ta. quod no. de iniuria, gloſ. aliquid in. l. ſ. communia de vſuca.
33 ¶ † Gl. pe. querit que exigant̃ vt detur recuperande. Dicit gl.
ꝙ poſſederit, ꝛ eiectus ſit nō. Sufficit ergo, quē deiectū eſſe, ſi
nō poſſideat, ſicut iſti. qb⁹ cōditionaliter poſſeſſio tradita erat.
Conſiliū autem ſpoliati, qui non pōt poſſeſſionē probare, po-
nit Spec. de peti. ꝛ poſ. §. i. in fi. Illud conſiliū eſt bonū in pro-
bante poſſeſſionem, ſed nō valente probare deiectionē, vt noui-
ter ingrediat̃: ſi admittit̃, bene quidē: ſi repellit̃, tūc pbat deie-
ctionē: nā nō perdit̃ poſſeſſio, ſi antea poſſidet anteq̄ non ad-
mittat̃. Secūdo exigit̃, ſm gl. ꝙ precario nō poſſederit, vel ex
gratia: nā talis expulſus non hʒ interdictum. alle. gl. x. q. ij. c. j.
Hoc intellige, qñ eijcitur ab illo, a quo tenet precario: cū enim
nō admittit, ſpoliare videt̃. Lex fundū. ff. de vi. ꝛ vi ar. l. j. §. ſi vi.
co. ti. ꝛ l. clam poſſidere. §. qui ad nundinas. no. Bar. in l. j. in. j.
q. C. vnde vi. licet glo. ſint contrarie iuris ciuilis. Si eijcitur ab
alio, tūc ſi precario tenebat nudā detentionē, non habet verum
poſſeſſoriū, niſi poſt interuerſionē expellat̃: vt. l. colonus. de vi.
ꝛ vi ar. Si precario tenebat ciuilē, vel naturalē, bñ poſſet agere
poſſeſſorio. Item requirit̃ ꝙ nō ſit incontinēti deiectus, cū poſ-
ſeſſionē vi acquiſiuit. ff. ad. l. aquil. ſcientiā. §. qui cum aliter. ſm
34 gl. † Gloſ. ſequens querit qñ dicatur incontinenti recuperaſſe.
Gl. dicit ꝙ vadūt, cum commode poſſunt. Aduerte, qr litera,
Preſertim, velle videt̃ ꝙ etiam ex interuallo poſtq̄ ſciuerunt,
poſſunt: ſed dictio, Preſertim, ſtat pro Tantum, qñ negligen-
tia pōt imputari: alias ſtat ꝓprie, ſi negligētia non pōt impu-
35 tari: qr tunc non perdunt poſſeſſionem. ¶ † Ultima glo. querit
qñ dicatur non excedere modū. Dicit, qñ hoc fit cum modera-
mine inculpate tutele. Alle. iura: ſed ratio eſt obſcurior, q̄ pri-
mū dictū. Dic ꝙ in moderamine ponderant̃ quatuor. Primū
moderamē eſt in bona qualitate armorū: nam ſine armis inua-
ſo non licet cū armis reſiſtere. Hec vera, qñ perſone ſunt pares:
ſed ſi ſunt impares, qr aggredit̃ quis a robuſto, qui plus poſ-
ſet cū pugno, quā alter cū fuſte, tūc dicit Pe. ꝛ Cy. in. d. l. j. ꝙ ſi
iniuriā inferat corpori, poſſum ſibi armis reſiſtere, ſi aliter non
36 pōt † defenſio parari: nā ꝛ in reb⁹, vbi nō eſt remediū, poſſum
interficere furē vt nocturnū, quē non cognoſco. ff. ad. l. Cor. de
ſica. l. furē. Si mihi iniuriat̃ circa rem, ꝛ tunc nō debeo reſiſtere
armis, ſi aliter res pōt per iudicem recuperari, vt qr cognoſcit
furē, ꝛ nō eſt fugitiuus, vel res eſt immobilis: ſi nō pōt aliter re-
cuperari, tūc licet qualitercunq̄ tueri: vt. d. l. furē. ꝛ l. iiij. §. cum
37 igit̃. ff. vnde vi. † Fallit in depopulatore agrorum, quē licet in-
terficere. l. j. C. qñ li. vni. ſine iudi. ſe vin. ff. ar. fur. ce. l. ij. qd nō ex-
tendit̃, ſm Jac. de Are. ad diruptorē domorum, vel incendia-
rios licet. Quidā contra: ꝛ hoc, quia non eſt pena extēdenda: vt
in regula. in penis. ꝛ. ff. de penis. interpretatione. Bart. ibi facit
regulā ꝙ ſi aliter euadere nō poteſt iniuriā: tunc ſi facere cum
moderamine inculpate tutele: qr licitū eſt ſuā iniuriā oīno de-
fendere. l. ſcientiā. §. qui cū aliter. ff. ad. l. aqui. Si enim aliter nō
valēdo defendere res ſe pōt tueri quōcunq̄, vt eſt, multo forti⁹
licitū eſt defendere iniuriā: qr minima iniuria perſonalis ma-
ior eſt, q̄ iniuria rerū. ff. de penis. l. in ſeruorū. in fi. ꝛ glo. in. d. l. j.
hoc tenet. Ex hoc decidit Bar. queſt. antiquā doc. an ſi poterā
fugiēdo penam euadere, liceat mihi percutere. Et dicūt quidā.
Aut eſt verecūdia fugere, qr par erat, vel inuadēs maior: ꝛ fu-
gere dʒ. Bar. dicit ꝙ indiſtincte licet ſibi defendere: qr aliquem
fugari eſt iniuria. l. itē apud. §. j. ff. de iniurijs. ergo ꝓpulſanda
eſt iniuria. ſm eū. Ex his apparet, ſm eum, ꝙ teſtes non debēt
deponere ad probandū qd fecit ad defenſionē, ꝙ aliter euade-
re non poterat, ſed ꝙ aliter nō poterat iniuriam defendere, vel
euadere. Secūdū moderamē eſt in ipſis curſu, vt fiat incōtinēti
nō ex interuallo. ff. de vi. ꝛ vi ar. l. iij. §. cōfeſtim. ꝛ. §. cū igit̃. qd q̄-
dā dicūt, flagrāte iniuria. ꝛ durante, ꝛ non finita, ea finita: nō lʒ.
Alij ꝙ ēt ex interuallo, dūmō nō diuertat ad extraneos act⁹.
ff. de adul. l. ij. an ſi. Cy. Pe. ꝛ Ja. de Ra. dicūt, in flagrāti exigi
defenſionē in iniuria perſone: vt. l. vt vim. ff. de iuſti. ꝛ iur. l. ſciē-
tiā. §. qui cū aliter. ff. ad. l. aqui. In violētia rerū. Incōtinēti, in-
telligit̃. i. ex interuallo, dūmō nō diuertat ad extraneos actus.
Ratio, qr iniuria illata perſone nō pōt auferri. l. ſi quis prouoca
tiōe. C. de app. Sʒ qñ in rebus pt auferri cōgregatis amicis, idē
Bar. Sed dic ꝙ hoc vltimo caſu tres dico ſtatuunt. Ad pri-
mū membrū alle. l. ſi ex plagis. §. tabernarius. ff. ad. l. aquil. Ad ſ
ſm alle. l. ij. §. cum arietes. ff. ad. l. aquil. Et ex his decidit̃ an
debeam expectare ꝙ me percutiat. Goſ. hoc nō laudat ꝙ quis
expectet primum ictum, ne forte poſtea non ſit locus defenſio-
ni. ff. ad. l. aquil. l. ſi ex plagis. §. tabernarius. ff. ſi qua. pau. fe. di.
l. j. §. cum arietes. ſufficit enim terror armorū. ff. de vi. ꝛ vi ar. l.
idem. §. j. ſm Goſ. de hoc. xxiij. q. j. de homici. ſignificaſti. Cy.
qd idem. ꝛ gl. in. d. l. j. hoc intelligit Cy. ſm qualitatem perſone.
Quidam ſunt qui non minant̃, quin percutiant: ꝛ tūc non de-
bent expectare. Quidam ita timidi ꝙ non percuterent: ꝛ expe-
ctandi ſunt: vt. l. j. C. ſi quis Impe. maledi. Bar. dicit ꝙ ſi veri-
ſimilia precedūt indicia, ꝛ actus manifeſti ꝙ ille intendebat of-
fendere, ꝛ alter iſte ſe defendere nō poterat, pōt: alias non. In-
quantū dixi. ſ. iniuriā non ipſo congreſſu in perſonam illatam
non licere, eſt verum: ſi tñ percuſſus inſequitur percutientem, ꝛ
poſtea eū vulnerat, Ja. de Are. dicit ꝙ non punit̃ vt doloſus,
ſed vt culpabilis: qr in conſultus calor. ꝛc. l. j. §. qui. ff. ad Turpi.
l. iij. §. qdā. de peni. ꝛ l. reſpiciendum. §. delinquit. de penis l. in-
terpretatione. Tertium moderamē eſt equiualētia in actu vio-
lento, vt fiat ad defenſionē illius actus: ꝛ preſumit̃, ſi fiat incōti-
nenti: ꝛ ex interuallo preſumit̃ ad vindictā. Gl. dicit ꝙ ex qua-
38 litate pſonarū in hoc pōt iudicari. ¶ † Nunquid aūt violentiam
alteri illatā poſſim repellere: Dic ꝙ ſ ad res ſic: vt. d. l. j. cū gl.
Quo ad perſonam autē conſideranda eſſet qualitas perſone.
de quo per Cy. in. d. l. j. Guli. in. l. vt vim. Dixi de ſen. excōmu. ſi
vero. dic vt ibi. vbi etiā dicam quid de eo, qui minat̃ mortem,
ſi alium non occideret. illum timore perſone occidit. de quo per
39 Cy. in. d. l. j. ¶ † Querit gl. vltima an iſti expellētes per vim ſint
excōicati. Videtur ꝙ ſic. de ſen. excōmu. non dubium. cum reli-
gioſis vim intulerint. In contrariū qr licita eſt defenſio: vt pʒ
de ſen. excommu. ſi vero. ꝛ non incurrit excōmunicationem ſe
defendens: ꝛ qr iſti fuerunt admiſſi ad agendum. Hec non eſt
bona ratio: qr iſti erant rei. Nam vt contra eos agebat̃, quaſi
ſpoliaſſent interdicto vnde vi. ꝛ excommunicatus non repelli-
tur vt reus a iudicio. de iudi. intelleximus. Item dato ꝙ uge-
rent, non conſtabat propter eos modū exceſſiſſe. Jo. And. Gl.
dicit ꝙ ſi ex propoſito modum exceſſerunt ſe defendendo, ſunt
excommunicati. Si modum non exceſſerunt, non ſunt excom-
municati. Si modum exceſſerunt caſu, ꝛ nō ex propoſito, non
ſunt excommunicati. Jun. dicit hic ꝙ vbi modum exceſſerunt,
incurrunt excommunicationem, penam temporalem, ꝛ irregu-
laritatem. Hoſt. non videt quomodo incurrant irregularitatē,
ex ſole excedere modum, licet incurrant excommunicationē,
niſi poſtea celebrauerunt poſtquam ſunt excommunicati. Tu
dic ſm Jo. And. ꝙ ſi exceſſerunt modum circa res, non circa
perſonas, non ſunt excommunicati, nec irregulares: incurrunt
tamen alias penas temporales. Si exceſſerunt modum circa
perſonas, non interficiendo, vel debilitando membris, incur-
runt excommunicationem: ꝛ ſi poſtea celebrant, irregularita-
tem, ꝛ non ante, vt dixit Hoſtien. Si exceſſerunt modum in-
terficiendo, vel membris debilitando, incurrunt penam tempo-
ralem, ꝛ penam excommunicationis, ꝛ irregularitatem, vt di-
xit Inno. quem ſic intelligo. Jo. And. In quantum gl. excuſat
modum excedentis ignoranter, hoc dicunt doc. veram. ſ. Hoſt.
niſi ignorantia ſit craſſa, ꝛ ſupina. de cleric. excōmu. ad apoſto-
lice. ꝛ remittit de materia. de ſen. excommu. cum voluntate. de
qua dic vt ibi.

1 ☞ Si contra ſpoliatum vxoris aut coniugis reſtitutionem
petentem opponatur conſanguinitas in gradu prohibito, ꝛc.
2 Uicarius, ſeu locum tenens, ſuccedit tantum in iuriſdictione
epiſcopali abſente epiſcopo.
3 Libellus non vitiatur ex eo ꝙ concluſio ꝛ petitio precedit nar
rationem.
4 Libelli practica in cauſa diuortij propter conſanguinitatem,
vel in poſſeſſorio recuperande in cauſa matrimoniali, que ſit.
5 Uxor, vel maritus habens conſcientiā conſanguinitatis, non
debet ab altero debitum perſoluere, ſeu exigere ad mandatum
eccleſie.
6 Contra conſcientiam aliquid faciens edificat in gehēnam. 18.
7 Matrimonium quando prohibitum cenſeat̃, ꝛ in quoto gra-
du lege diuina, vel canonica conſtitutione.
8 Diſpenſare non poteſt papa pro matrimonio in gradibus le-
ge diuina prohibitis. 26.
9 Sententia non valet in his, que non pendent a poteſtate pro-
nunciantis, vt non tranſeant in rem iudicatam.
10 Opiniones diſtinguens, illaſq̄ ad concordiam reducens, non
videtur opinionem reprobare.
11 Fruſtra, ſeu inaniter aliquid fieri, iura abhorrent.

12 Lex conſcientie ſi vnum prohibeat, ⁊ lex cõtentioſa aliud per-
mittit, cui obediendum.
13 In matrimoniali cauſa agenti poſſeſſorio obſtat exceptio con-
ſanguinitatis.
14 Probationes habere paratas quando quis non intelliga-
tur.
15 Conſanguinitatis probatio oblata quid operetur.
16 Vxor eſpoliatus propter ſeuitiam non poteſt intentare reſti-
tutionis remedium.
17 Perplexitas in quo ſit dabilis.
19 Vxor ad que viro teneatur vltra copulam.
20 Vxor quando propter viri ſeuitiam poſſit ab eo ſeparari.
21 Dictio Alioquin, an ſit aduerſatiua, ⁊ quomodo intelligatur.
nu. 31.
22 Matrimonialis cauſa non debet tractari coram inferiore epi-
ſcopo.
23 Vxorem ſi vir a ſe repellat, an poſſit illam repetere.
24 Matrimonium poteſt ante copulam carnalem diſſolui ſuuito
altero per religionis ingreſſum.
25 Poſſeſſorio agenti in cauſa matrimoniali an obſtet exceptio
pacti.
27 Poſſeſſorio agenti quando non obſtet exceptio proprietatis
in cauſa matrimoniali. 29.
28 Matrimonium in quo gradu videatur lege diuina prohibi-
tum.
30 Diſpenſare an poſſit papa vt matrimonium contrahat in ſe-
cundo gradu.
32 Iurari ſuper quibus ſit prohibitum.
33 An excommunicata cenſeatur mulier viro non adherens.
34 Iuramentũ quo caſu non intelligatur ſecundum mentem de-
ferentis.

1 Literas. ¶ † Si cõtra petentem reſtitutio-
nẽ coniugis opponat cõſanguini-
tas in gradu prohibito, ⁊ offerant probationes pa
rate, recepto ab opponẽte iuramẽto de malitia, ne-
gabit reſtitutio quo ad thorum, ⁊ fiat quo ad reliqua. Si vero
probationes prõpte non ſunt, fiat plena reſtitutio, niſi magna
ſit viri ſeuitia. h. d. Sunt due partes principales. Prima po-
nit thema, ⁊ cõſultationem. Scda reſpondit ibi: ſane. Secũda
ſubdiuidit. Primo ponit, ⁊ proſequit triplicẽ opi. vſq; ibi vos
aũt. ibi cõtraria ſoluens contra alteram ex opi. allegat vſq; ibi:
preterea. ibi diſtinguendo ſoluit, ⁊ ſm membrũ proſequitur ibi:
2 qđ ſi a qua ſolutione vnum caſum excipit. ibi: ſi no. ¶ † Not. i.
ꝙ archi. vt vicarius epiſcopi ſuccedit in epiſcopali iuriſdictione
abſente epiſcopo. Et no inferiorem epiſcopo poſſe cognoſcere
3 de cauſa matrimoniali. ¶ † No. ij. ꝙ non vitiat libellus, ſi con-
4 cluſio, ⁊ petitio precedat narrationẽ. ¶ † Et not. practicam li-
belli in cauſa diuortij propter conſanguinitatẽ. Et no. practicã
libelli in poſſeſſorio recuperãde in cauſa matrimoniali. Et no.
ꝙ pro ſola temeraria ſpoliatione abſq; violentia datur poſſeſ-
5 ſoriũ, in cauſa matrimoniali. ¶ † No. iij. ꝙ ad mandatũ eccleſie
habens conſcientiam cõſanguinitatis nõ debet contra cõſcien
6 tiam debitũ exigere, vel perſoluere: † ⁊ ꝙ faciens contra con-
ſcientiã edificat in gehennam. vide de ſen. excom inquiſitioni.
7 ¶ † Not. iiij. ꝙ in prohibitione matrimonij ex cõſanguinitate
quidã ſunt gradus ꝓhibiti lege diuina, quidã cõſtitutione ca-
8 nonica. ¶ † Not. v. ꝙ in gradibus lege diuina prohibitis non
diſpenſat papa pro matrimonio, ſed ſic in gradibus ꝓhibitis
9 lege humana. ¶ † No. vj. ꝙ in materia diſpenſabili ſnia eſt ſer-
uanda pronũtiantis, indiſpenſabili nõ. Et ſic eſt argumentum
ꝙ ſnia non valeat in his, que non pendent tollere vel inducere
a poteſtate pronũtiantis, ⁊ nõ tranſeat in rem iudicatã, ⁊ ſic in
his, que pendẽt a ſententiantis poteſtate. Et eſt argumentũ ꝙ
10 quis ſentẽtiando diſpenſet. de quo de fi. pref. veniens. ¶ † No.
ꝙ inter opi. diſtinguẽs, ⁊ illas ad cõcordiam reducẽs, non vi-
11 det opinionem reprobare, vel alicui ex eis derogare. ¶ † Not.
12 iura abhorrere aliquid fruſtra, ⁊ inaniter fieri ¶ † No. ꝙ inter
iudiciũ Dei, ⁊ eccleſie, ⁊ ſic quo ad legem conſcientie, ⁊ legẽ cõ-
tentioſam quis põt eſſe perplexus: ⁊ quandoq; lex fori conten-
tioſi vnũ precipit, ⁊ aliud precipit lex penitẽtie: ⁊ illis contra-
13 riantibus obediẽdũ eſt foro cõſcientie. ¶ † Not. exceptionem
cõſanguinitatis obſtare agenti poſſeſſorio duobus concurren-
tibus, ꝙ iuretur de malitia, ⁊ probationes incontinẽti offerã-
tur parate, ⁊ admittit nõ vt ex toto impediat reſtitutionẽ, ſed
ſolũ quo ad copulã: quo ad alia ergo nec fama cõſanguinitatis
14 nec ꝓbatio icõtinẽti oblata facit admitti exceptionẽ. ¶ † No.
tex. notabilẽ declarantẽ qñ ꝓbatio dicat incõtinenti offerri pa-
rata: q: nõ exigit ꝙ incontinẽti habeat in ſacco paratas proba

tiones, ſed ſufficit ꝙ dilationes nõ expectẽt longiores, ⁊ cõpa-
rant longiores ad tractũ iudicij, cui opponunt: vt. ff. vt in poſ.
15 leg. i ſi is, a quo. ¶ † No. ꝙ ſicut ꝓbatio a principio oblata im-
pedit reſtitutionẽ quo ad copulã, ita ex poſt facto impedit vſu-
ſum ex debito reddẽdo, donec queſtio ſopiat: ⁊ ſic qđ impedit
poſſeſſoriũ a principio, impedit ex poſt facto executionẽ poſſeſ
16 ſoriũ, re exiſtẽte integra, vel in qua iã nõ eſt integra. ¶ † No. agẽ-
ti poſſeſſorio in matrimoniali obſtare viri ſeuitiã, nõ prouideri
poſſit remedio cautionis. Et ſic habes caſum, in quo impedit
reſtitutio ¶ Opp. ꝙ hic quo ad caſum fruſtratoria fuit inter-
rogatio, an exceptio conſanguinitatis obſtaret agẽti poſſeſſo-
rio: q: hoc nõ ꝓponebat per viã exceptiõis, ſed petitorie: quo
caſu nõ vr dubiũ ꝙ nõ ob. Sol. Dic ꝙ mulier etiã ꝑ viã exce-
ptiõis opponebat de cõſanguinitate. Vel ſm Hoſt. mutat ca-
17 ſum. ⁊ ponit nouũ thema. qđ. ſ. proſequit. ¶ † Op. ꝙ nõ ſit
dare perplexitatẽ in peccato: vt. xiij. di. neruꝰ. Sol. Quo ad ve-
ritatẽ nõ eſt perplexitas: ſed quo ad opi. ignorantis põt eſſe q̃-
dam apparens perplexitas, ſm Gof. Vel inter conſcientiam ⁊
legem, ⁊ ſniam eccleſie põt eſſe perplexitas, vt hic, ſed non quo
ad legem cõſcientie tñ, vel ſniam eccleſie tãtũ: ⁊ vbi hic occur-
rit perplexitas ſoluitur, q: debet quis imitari legẽ conſcientie:
vt hic. ⁊. ſ. de ſen. excõmu. inquiſitioni. vide de hoc in preal. c.
nerui Ex hoc decidit queſtio ꝙ Iudei fuerũt perplexi: q: ſi oc-
cidiſſent Chriſtum, peccabant, ⁊ nõ occidendo etiam peccabãt:
q: conſcientia dictabat eis eum debere mori ſm legem, q: ſe di-
xerat filium Dei: nam hic fuit perplexitas quo ad ſtulti. ſcõ
opi cũ perplexitatẽ ſoluere potuiſſent ſe informando Chriſtũ
filiũ Dei ex virgine naſciturũ. Itẽ ex inuidia obtenebrauerãt
ſibi cõſcientiã. Nõ ob. qđ dr etiã perplexitatẽ eſſe poſſe, q: ſi ali-
quis querit ad mortem, ⁊ eſt in loco occulto. ſi eũ manifeſto q̃-
rẽtibus, pecco mortaliter, q: ſum cã homicidij eius: ſi enim non
manifeſto, ſaltem pecco venialiter: ſi taceo, preſumit eſſe in loco
illo, ⁊ ſic ipſum tacite ꝓdo. Soluit ꝑplexitas: q: tacere debeo: ⁊
ſi qđ illi preſumãt, mihi nõ adſcribit, ſed illorũ male voluntati.
Abſit enim, ec. xxiij. q. v. de occidẽdis Itẽ nõ ſemp qui tacet cõ
ſentit. Nõ ob. etiã qđ dr, quem poſſe eſſe perplexũ inter venial',
⁊ mortale: q: ſimiliter ſi vxor petit debitũ, vir denegat, peccat
mortaliter ſi dat, peccat venialiter Soluit negãdo ꝙ peccat et
venialiter, maxime ſi reddat cã fornicationis euitande in cõiu-
gẽ, vel prolis habende: quo vltimo caſu negandũ ꝙ peccet, ſed
meret, q: implet mandatũ, Creſcite, ⁊ multiplicamini. ec. Gen.
i. Nõ ob. ſi dr quẽ eſſe poſſe perplexũ, vt q: ſi ꝓmittit alicui bi-
bere plus, ꝙ poſſit, ſi nõ ſeruat, peccat: ſi ſeruat, peccat. Soluit
ꝑplexitas, negãdo ꝙ peccet nõ ſeruãdo temerariã ꝓmiſſionẽ.
18 † Quid eſt dicere ꝙ edificat ad gehennã. Dic ꝙ peccãs mor-
taliter parat ſibi domũ, vel edificiũ, vel ſtalliũ quendã in gehẽ-
19 na. i. in infernum. ¶ † Quero ad que vxor teneat viro vltra co
pulã. Dic ꝙ ad cetera ſeruitia, de quibꝰ. C. qui po. in pig. ha. l.
aſſiduis. vt cuſtodiẽdo res ſuas, lauare capus, ⁊ pedes, come-
20 ſtionẽ parare, ⁊ lectũ. ⁊ his ſimilia. ¶ † Quero q̃ ſeuitia repel-
lat virũ petentem reſtitui Põt intelligi de ſeuitia viri in extor-
quẽdo debito, q: ſolet violẽter cognoſcere mulieres: ⁊ ſic reſtri-
cit illud verbũ, in ceteris. Põt etiã intelligi de alia ſeuitia ver-
21 borũ: vtriq; impedit reſtitutionẽ. ¶ † Quero an aduerſet di-
ctio. Alioquin. Dic ꝙ exponi põt dupliciter. Vno mõ alioqn,
i. ſi maritꝰ nõ eſt ſeuerus: nec obĳcit cõſanguinitas diuina lege
prohibita, ſm illos, qui faciũt differentiã inter gradus lege di-
uina prohibitos, ⁊ humana. Alio modo exponitur ſm Hoſti.
alioquin. i. ſi vir nõ eſt ſeuerus, ſed bonus homo, ⁊ ſimplex, ⁊ re
ctus, ac timẽs Deũ: quo caſu qualiſcũq; gradꝰ obĳciat, ⁊ qua-
leſcũq; ꝓbationes ſint ſparate, põt mederi, per ſufficientẽ cau
tionẽ fiet reſtitutio, vt ſequit Hoſti. Tu dic ꝙ vbi ſunt parate
nõ fiet reſtõ quo ad copulã, ſ; quo ad cetera: vbi non ſunt para
te, quo ad omnia, ſi non eſt ſeuerus. Ex premiſſis ergo patet
quandoq; nulla fit reſtitutio, vt hic ꝙ q̃q; fit q̃ ad thorum, ⁊
reliqua. Quandoq; quo ad reliqua, non quo ad thorum: ⁊ ſm
hoc omnes opi. ſaluari poſſunt: ⁊ remittit ad Sum. eo. tit. §. qñ
22 facienda. ſub. §. vt vbi ⁊ ſub. §. cum querit. ¶ † Ad gl. i. oppo. ꝙ
inferior ab epiſcopo nõ cognoſcat de cã matrimoniali. de exceſ.
pla. accedẽtibꝰ. Sol. Nõ cognoſcit de iure, vt ibi. de cõſuetudi-
ne ſic, vt hic. Gl. alleg. concor. in prin. Idẽ hic Inn. Sed Hoſt.
contra: q: conſuetudo non dat iuriſdictionẽ in maioribus de
foro compe. cum cõtingat, ⁊ qđ ibi no. Contra Hoſt. eſt, q: hoc
non eſt ordinis, ſed dignitatis epalis: vt. d. c. accedentibus. no.
Ideo ipſe dicit ꝙ hic cognoſcit ex ſpeciali cõmiſſiõe archiepi,
vel ex priuilegio ſpeciali. Tene opi gl ꝑ tex. expreſſum. ſ. de p-
ſcrip. auditis. vbi cognitio cauſarũ matrimonialiũ eſt acquiſi-
23 bilis ab inferiore epo. qđ no. † Quid ſi vir a ſe repellat vxorem,
an poſſit illã repetere. Videt ꝙ non: q: ipſam a ſe repulit, ⁊ io

ij ſum

ipſam ſpoliauit: vl ſi non fuit ſpoliatus. ſ. e. c. ſolicite. ¶ Contra-
riũ determinat gl. qꝛ eo qḋ ipſam repetit, ⁊ nõ venit ꝗ ſatum no-
uiter ſpoliat. ff. de ac. poſ. l. claꝫ poſſidere. §. ſi Dicit Abb. dñꝫ ſuã
tenuiſſe primã opi. vt nõ reſtituatur, qꝛ nõ probat ſe ſpoliatũ. qḋ
eſt neceſſe. ſ. c. proximo. Iudex tñ ex ſuo officio reſtituere poſſet.
ſ. de iureiu. tua. Gl. idem qḋ iſta de diuoꝛ. ſignificaſti. in. ſ. gl. Non
ob. qḋ expellẽs animo dimittẽdi poſſeſſionẽ, illã perdit, ſꝫ habe-
et animum recuperandi. ff. de acqui. poſ. l. ſi quis vi. §. differẽtia.
Hoſt. dicit hanc poſſeſſionẽ in hoc priuilegiatã, qḋ nõ perdit ſo-
lo animo: vel ſi pditur ſolo animo, recuperaꝛ eo qḋ petiꝛ. Ratio
colligiꝛ de ſpõ. duo. c. i. de cõiu. lepro. c. ii. de frigi. c. ſi. vel qꝛ poſſeſ
ſio in matrimonialibus eſt cõiuncta ꝓprietati nõ abdicabili nu-
da voluntate: ſapit ergo naturã ꝓprietatis poſſeſſio. vt nõ pda-
24 tur ſaltẽ irreuocabiliter. arg. de cog. ſpi. ſuper eo. † Nõ ob. c. Aga
thoſa. qꝛ ibi reſtitutionẽ ĩpedit religiõis ĩgreſſus de volũtate cõ-
iugis. De q̃ dic vt ibi de cõuer. cõiu. c. i. ⁊ c. ex parte. Idẽ gl. xxvii.
25 q. ii. in Summa, qḋ hic. ¶ † Querit gl. an agẽti poſſeſſorio in cã
matrimoniali obſtet exceptio pacti. Gl. qḋ nõ: qꝛ nec iuramentũ
obſtaret, nec cõfeſſio nec etiã ſñia. Gl. alle. iura. doc. nõ impugnãt
eã. Ex hoc nõ ꝯfirmatur ratio, de qua dixi Et põdera: qꝛ eiuſdẽ
nature eſt q̃ſtio poſſeſſiõis, ſicut petitoria: ⁊ qḋ in poſſeſſorio nõ
preiudicat cõfeſſio, ſicut nec in petitorio. Itẽ qꝛ ſicut in petitorio
ſententia nõ tranſit in rem iudicatã: ita nec in poſſeſſorio. Item
no. qḋ agenti poſſeſſorio nõ obſtat in cã matrimoniali ſententia,
⁊ ſic exceptio notoria nõ obſtat etiã, q̃ eſt notoriũ per ſnlam, ex
quo nõ tranſit in rem iudi. De cõfeſſiõe aũt illa obſtat, vt dixi. ſ.
c. ex cõqueſtiõe. ⁊ no. Cal. ſ. c. ex pte. Et ſic ſententie trãſeũt in no-
toriũ demum: q̃ñ tranſeunt in rem iudi. non aliter. Item quando
ſunt ꝓmulgate in iudicio plene: ſecꝰ ſi ſemiplene, qꝛ nõ trãſeũt in
notorium quo ad plenum, ſꝫ ſic quo ad ſemiplenum preiudiciũ.
26 ¶ † Opp. qḋ papa diſpenſet in omnibꝰ, ⁊ ſic in gradibꝰ diuina
lege ꝓhibitis: vt de cõceſ. ꝑbẽ. ꝓpoſuit. Gl. recitat duas opi. ⁊ nã
ꝙ poſſit: ⁊ ad tex. rñdet, nõ pt. i. nõ expedit: qꝛ ſ nõ facit honeſte.
Secũdã qḋ ſtet ꝓpriẽ: ⁊ ponit certos caſus, in qbꝰ eccleſia ⁊ pa-
pa nõ reſpõdet: quos vide, qꝛ clara eſt. ⁊ no. illã inquantum dicit
qḋ nõ diſpẽſat cõtra gñalem ſtatũ eccleſie. Sꝫ de hoc dic vt dixi
de conſue. c. ꝗto. Io. an. remittit ad no. xxx. q. iii. pictaniũ. de hoc
ẽt de conceſ. preb. propoſuiſti. De eo qꝛ dixit nõ diſpenſare quo
27 ad monachatũ. dic de hoc, vt. ſ. c. cũ ad monaſteriũ. ¶ † Opp.
ꝙ agenti poſſeſſorio obſtet exceptio proprietatis, ſi incõtinenti
parata offerꝛ. l. iii. §. ibidẽ. ff. ad exhi. ⁊ ſic obſtet hic quo ad oĩa
⁊ etiam in aliq̃a poſſeſſoriis. Dic ꝙ regulariter nõ obſtat agenti
poſſeſſorio recuperande. Fallit in caſu hic, ex q̃ firmaꝛ regula in
ꝯtriũ: qꝛ ſi hoc ſpãle, ergo ⁊c. Itẽ nec hoc impedit quo ad omnia,
Sed ſi agitur retinende, ſecus: qꝛ obſtat, ſi incõtinenti offertur,
28 vt ibi, excepta bñficiali: de qua dic vt. ſ. c. cũ olim. ¶ † Quero cũ
gl. in verbo, Diuina, qui ſint gradus lege diuina prohibiti. Di-
cit gl. ꝙ in Leuitico due tñ pſone impediebantur: qꝛ nec filius
matrẽ, nec pater filiã ducere poterat ſub lege. Excipiunꝛ. xv. ma
ter, nouerca, ſoror, neptis, amita, matertera, vxor patrui, ⁊ vxor fra
tris, niſi ad ſuſcitandã ſobolẽ. viii. q. i. olim. de diuoꝛ. c. vlt. primi
gna. filia primigni. ſoror, vel vxor. Paucas tñ excluſit, vt multi-
plicarenꝛ hoĩes. Sed tpe Chriſti plures hodie ꝓhibite ſunt, vt
hẽt locũ ꝯtinẽtia. A fornicatione aũt qlibet excludiꝛ. lxxviii.
29 diſt. fornicari. ſm Lau. ¶ † Oppo. ꝙ imo generet ꝓiudiciũ, qꝛ
detrahet opi. hic poſitus. Solut. Facit ꝯ id, qḋ ꝓteſtaꝛ, vel dixit
hoc aĩo vt quiſq̃s ſequereꝛ opi. ſuã. Dic ꝙ nõ derogat: qꝛ illas
30 reducit ad cõcordiam. ¶ † Glo. in verbo, porro, dt ꝙ eſt allega-
tio Gregorii pape. Io. An. dt ꝙ neſcit quid velit gl. nĩſi dicaꝛ qḋ
papa Gregoriꝰ, q fuit magnꝰ doctor, ⁊ cõſtet ꝙ quando legit
cõſtitutiones, antiquas, cõſtituit ꝙ reſtitutio nõ erat faciẽda: ⁊
fuit hec additio, Vel errauit gl. credens hãc decr. eſſe Gregorii,
31 cũ eſſet Inn. tertii. ¶ † Quero gl. an in ſcḋo gradu poſſit eccle-
ſia diſpẽſare. Arguit gl. ꝙ nõ: qꝛ illud eſt diuina lege ꝓhibitum.
xxx. q. iii. pictaniũ. Ad hoc qḋ eſt ĩ Leuitico ꝓhibuꝰ ſcḋs gradꝰ
in conſanguinitate, ⁊ affinitate, per illud, Non reuelabis turpi-
tudinem ſororis vxoris tue, non reuelabis filiam filie eius. In
contra arguit de diuoꝛ. gaudemus. vbi ſi pagani, qui adſtringũ-
tur lege diuina, contrahant in ſecundo gradu, conuerſi non ſepa
rentur. Solutio. Dicit gloſſ. quod in Leuitico prohibetur ſecũ-
dus gradus in deſcendentibus, non in collateralibus. Ideo in
ſecundo gradu collateralium diſpenſat eccleſia. Ioan. Andre.
dicit ꝙ in collateralibus in ſecundo gradu in equali linea non
eſt prohibitum ſecundum ius diuinum: ſic in inequali: vnde filii
duorum fratrum contrahunt: patruus cum nepte non: ⁊ ſic ſer-
uant Iudei. Dixi autem hic Phi. ꝙ in ſecundo gradu deſcen-
dentium, ⁊ aſcendentiũ nõ poſſet eccleſia diſpenſare: ad hoc, qꝛ
ius non reperitur diſtinctum: ⁊ ſic non diſpenſat eccleſia in mo-
32 ralibus, de quo de conſtitu. que in eccleſiarum. ¶ † Opponitur

quod ſecundum hoc non eſt differentia quo ad reſtitutionem
an ſint prohibiti lege diuina, an canonica. ſed an offerantur
parate probationes, vel non. Sol. Non eſt differentia ſm gl. ſed
ſolum an offerantur probationes parate, vel nõ: ⁊ tunc quo ad
copulã impediꝛ, ⁊ nõ quo ad alia, quando offerũtur parate. Et
ſic dictio, Preſertim, ſtat ꝓprie pro maxime. Ex hoc reperiꝛ opi.
indiſtincte, ⁊ regulariter diſtinguentiũ an offeratur prompta ⁊
parata probatio, ⁊ impeditur reſtitutio, an nõ: ⁊ nõ impediꝛ: per
l. iii. §. ibidẽ. qui in alio caſu loquitur, qḋ ſi ſpeciale eſt in matri-
monio, ⁊ ꝙ etiam in eo non impedit quo ad omnia cõcluditur,
33 qḋ in aliis eſt ſecus ¶ † Opp. ꝙ non debuerit preſtari hoc iura
mentũ duplici cauſa. Prima, qꝛ in ſpiritualibus nõ iuraꝛ. de iu-
re. calũ. literas. Secunda, ꝙ ſi ſemel preſtatur iuramentũ, nõ eſt
amplius iterandum: vt in aut. hoc ſacramentũ. C. de iuramen.
calum. Glo. ſoluit ꝙ non iuratur in ſpiritualibus, nec de calum
nia, nec de malitia ſuper principali, ſed ſuper exceptionibus, et
incidentibus ſic. In aliis aũt, in quibus iuratur de calumnia, ſi
queritur an iuretur de calũnia iterato ſup incidentibus, ⁊ emer-
gentibus ante litis conteſtationẽ, tunc bene iuratur: qꝛ iuramẽ-
ta calũnie preſtantur poſt litẽ conteſtatã, vel in conteſtatione li-
tis, ⁊ non reſpicit niſi emergentia poſt liꝛ cõteſtatã. Super inci
dentibus autem, vel emergentibus poſt litẽ conteſtatã non ite-
ratur. Tu dic ꝙ hodie in ſpiritualibꝰ iuratur. Item nulliꝰ ite-
ratur iuramentum de malitia, ſi cauſa ſubeſt, nõ iuramentũ calũ
nie: vt eo. ti. c. ii. lib. vi. Hec autem ſuberat cauſa: qꝛ preſumebaꝛ
34 malitioſe opponi ad differendum poſſeſſorium. ¶ † Quero an
mulier excõicata, qꝛ non adheret viro quo ad copulam, ſi moria
tur, ſepeliatur in cemiterio. Dic ꝙ ex quo eſt certa de cõſangui-
nitate, ⁊ aliter non certificat eccleſiam, qꝛ non poteſt, excommu
nicata eſt quo ad eccleſiã, ſed non quo ad Deum: vñ nõ ſepeliꝛ,
ſed quo ad deũ non nocebit ſibi vilis ſepultura: eccleſia aũt pro
ea non orabit: qꝛ ipſa non iudicat de occultis. Inquantũ gloſſ.
dicit quod non ſepelietur. Ioã. dicit hoc verũ, niſi moriens pe-
tiiſſet abſolui. de ſen. excõ. a nobis. ſi. vel niſi eccleſia ſe vidẽs de-
ceptã, poſt mortem illam abſoluat: qḋ poteſt, ſicut ⁊ ligat. xxiii.
q. v. ſane. ſm Lan. qꝛ iuramentum, quo iurat de ſtando mandã-
tis eccleſie, intelligitur in his, q̃ precipiuntur ſm Deũ, nec con-
tra animam ſuam. Ad hoc de iura. calum. c. i. libro vi. ⁊ ſi moriꝛ,
ſepeliaꝛ: ſi conualeſcit, iterũ precipiet iudex ꝙ debitum reddat: ⁊
ad petitionẽ mariti excommunicabit illam, ſi non reddat, ⁊ in
35 articulo mortis abſoluet eã: ⁊ ſic in infinitũ. ſm eũ. ¶ † Not. ca-
ſum, in quo iuramentũ non intelligitur ſecundum intentionem
deferentis: ⁊ intelligitur ſecundum intentionem iurantis, quan
do intentio deferẽtis eſt adſtringere ad aliqd ꝯ Deum. ad qḋ ſe
non extẽdit ſimplex iuſm. Inquantũ gl. dicit nõ orandũ, intelli-
lige oratione generali: ⁊ ſi orationes, que ſiunt pro omnibus fide
libus defunctis prodrrunt: ⁊ ſecundum Vin. gl. ſequens eſt cla-
ra, ⁊ ſuppletione non eget.

1 ☞ Vxoris aut coniugis reſtitutionem petens habet proba-
re coniugium legitimum ex conſenſu. nu. 18.
2 Matrimonium quo probetur. 12. 30. 31.
3 Matrimoniũ contractus per patruum nomine nepotis nõ obli
gat nepotem.
4 Matrimonio cõtracto per inhabiles etate, primus perueniens
ad etatem habilem ad matrimonium nõ tenetur expectare in-
habilem. 6. 18.
5 Canonicum quid ſit.
7 Forum viri ſequatur mulier.
8 Dictio, Infra iuncta tempori denotat imperfectionem tpis.
9 Minor in quibus poſſit eſſe in iudicio. 22.
10 Actio non habet finem repellendi niſi aliqua verba interponan
tur ſapientia ius excipiendi, etiam ſi proponantur per viam pe-
titionis.
11 Petitio ⁊ exceptio ſi ab eadem parte proponatur ad repellen-
dam petitionem partis aduerſe poteſt ſuper tali petitione eodẽ
inſtanti procedi ad finem conſequendi. ⁊c. 15. 16.
13 Exceptionis appellatione comprehenditur actio.
14 Probatum in dilatoriis exceptionibus ſi veniat diſcutiendum
in principali petito non prodeſt, niſi iterato probetur. nu. 17.
18 Iudex non poteſt eodem inſtanti procedere ſuper petitione et
exceptione.
19 Matrimonium an contractum cum inhabilibus etate valeat
vt ſponſalia.
20 Sponſaliorũ contractu ſtante, an ſit danda licentia alteri acci
piendi coniugem, an vero accipere poſſit ſine licentia.
21 Matrimonium vel ſponſalia an ratiãcẽtur ſuperuenientia eta
tis legitime.
23 Minor poſſit contrahere ſine curatoris conſenſu.

25 Reſtitutionis remedium quando detur minori leſo.
26 Reſtitutionis remedium an indiſtincte detur in beneficiali.
27 Sententia in cauſa matrimoniali qua via retractetur.
28 Poſſeſſorium quomodo parit poſſeſſio nuda, et abſque titu-lo. 30.
29 Poſſeſſorium quando detur in cauſa matrimoniali.
31 Matrimonium ex quibus preſumatur.
32 Petitorio agens mulier in cauſa matrimoniali, an poſſit illud ſuſpendere.
33 Poſſeſſorio agens quando debeat iuſtificare poſſeſſionem.
34 Poſſeſſorio recuperande agens pater ratione patrie poteſta-tis an audiatur.
35 Exceptio, Tu non poſſidebas, an ſit dilatoria, vel peremptoria.

1 EX parte. ¶ † Petens reſtitutionem coniugio habet probare coniugium legitimum ex conſenſu. h. d. In prima mulieris querela partim deciſa. In ſecunda dat iudicem. Secunda
2 ibi: qui igitur. ¶ † No. i. ꝙ ſola traductione ſponſe nō probatur matrimonium: niſi alia cōcurrant: ⁊ hoc indubitatū quando perſone cōtrahentes ambe etate ſunt inhabiles ad contrahendū: ⁊ hoc etiam caſu traductio non concludit quaſi poſſeſſionem ma-
3 ritalem aptam ad partum poſſeſſorii. ¶ † Nota. ii. contractum patrui, vel alterius attinentis pro nepte, vel coniuncta, non obligare illos, pro quibus cōtrahitur matrimonium, eis in etate inhabilibus ad matrimonium, vel ſponſalia conſtitutis, aut altero eorum. Imo plus videtur, contractum talem non obligare contrahentes etiam habiles ad ſponſalia, niſi aliter ratificent.
4 ¶ † Not. iii. ꝙ contractis ſponſalibus inter inhabiles etate ad ſponſalia: primo peruenientem ad etatem habilem ad matrimonium non teneri expectare inhabilem, ſed ſtatim poſſe petere licentiam contrahendi. Super hoc tene quod habes. j. de ſpō. de illis. Et ſi teneas ꝙ teneatur expectare citius ad etatem ſuperuenientis: dic ꝙ ſponſalia non tenuerunt hic, quia contracta a patruo, ⁊ non aliter ratificata tacite vel expreſſe. Vel dic ꝙ hic dicit ꝙ petitio ſit cum effectu admittenda, ſed debet hincinde au-
5 dire, ⁊ quod canonicum, ⁊c. † Quid autem ſit canonicum, habe-
6 tur in d. c. de illis. quod in hoc eſt huius ſinus declaratio. ¶ † Nota cautelam nolentis ratificare ſponſalia, aut matrimonium, vt ſtatim cū peruenit ad etatem legitimam contradicat, ⁊ recedat: et tantum eſt quod petatur licentia nubendi, etiam vbi ſponſalia non teneant, per ca. de illis. ¶ Nota licentiā diſcedendi a ſponſalibus etiam nullis, vbi eſt deuentum ad traductionem petendā a iudice viri: ⁊ ſic etiam quo ad diſſolutionem ſponſaliū, ⁊ ma-
7 trimonij, † ſponſa videtur ſequi forum viri. De quo de ſpon. c. j. ⁊ facit ꝙ in loco contractus quis ſortiri videatur forum quo ad diſſolutionem ⁊ diſtractionem contractus. de quo in l. qui certo loco. ff. de cond. inde. per Gul. ⁊ per Bar. in l. j. C. vbi ⁊ apud quē
8 reſti. ſit poſtu. ¶ † Nota de dictione infra, que iuncta tēpori notat imperfectionem temporis: vnde infra pubertatis annos id eſt ante pubertatis annos. Vide Io. An. ⁊ Hoſt. de reſcrip. ſin-
9 autem. ¶ † Venio ad ſcđam partem, not. ꝙ in omnibus caſib⁹ in quibus minor eſt habilis ad exiſtendum in iudicio, eſt habilis ad procuratorem conſtituendum. Et nota caſum, in quo mi-
10 nor poteſt eſſe in iudicio ſcilicet in cauſa matrimoniali. ¶ † No. ii. ꝙ vbi ius agendi poteſt retorqueri ad ius excipiendi, ſimul in eodē actu pōt accumulari ⁊ ius agēdi, ⁊ ius excipiēdi, petēdo eū pri⁹ reſtitui: in quātū petit reſtitui, deducit ius agēdi, in quātū petit prius reſtitui deducit, ius excipiendi. Et ſic quod dicit, actionē nō hr̄e finem repellendi, eſt verum, niſi aliqua verba interponātur ſapientia ius excipiendi: quia tunc habent finem repellendi, etiam ſi proponantur in viam petitionis. Patet hoc. ſ. eo. ex conque-
11 ſtione. ⁊ no. de ordi. cog. c. ii. ¶ † Nota. iii. etiam ſuper petitione inclusam dilatoriam habente poſſe eodem inſtāti procedi ad finem cōſequendi, ⁊ repellendi, quando petitio, ⁊ exceptio proponuntur ab eadem parte ad repellendam petitionem aduerſe partis: ⁊ ſic ſe compatiuntur. Non procedit ergo, vbi dilatoria, ⁊ petitio repugnant, quia a diuerſis partibus accumulantur: ſecus er-
12 go ſi ab eadem, vt hic. Sic limita de iud. exhibita. ¶ † Not. iiii. tenēdo dictionem Seu, disiunctiue, ꝙ agenti recuperande ſufficere videtur in cauſa matrimoniali probare aut ius matrimonij aut poſſeſſionem: ⁊ ſic alterum abſque altero eſſe poſſit etiam habile ad cauſandum poſſeſſorium. Sed hoc non eſt verum, vt dicam infra. Ideo intellige illam dictionem Seu, ſub diſiunctiue, quaſi dicat. nullo iure quaſi poſſeſſionis, id eſt, nullo iure, et ſic nec poſſeſſionis commodo deſtitutus. Et hoc apparet ex caſione, que ſequitur. Ex quo habes ꝙ quo ad concludendā poſſeſſionem maritalem aptam ad partum poſſeſſorij non ſufficere facti traditionem, ſponſalibus non precedentibus, aut conſenſu legitimo, ex quibus aliquod vinculum concludatur obligatorium. Et ex hoc apparet ꝙ ad conclusionem quaſi poſſeſſionis ſufficit probare traductionem cum ſponſalibus de futuro precedentibus, vel conſenſu legitimo ſubſequente. Quod eſt verū, quando ab altero eorum copula allegatur: ⁊ ſunt habiles etate
13 ad matrimonium. arg. de deſpō. impu. atteſtationes. ¶ † Nota v. appellatione exceptionis cōprehendi actionem habentem in ſe exceptionem incluſam, quatenus retorquetur ad exceptionis
14 effectum. ¶ † Nota ꝙ probatum in exceptionibus dilatorijs, ſi veniat diſcutiendum in principali petito, non prodeſt, niſi iterato probetur. Ad hoc. ſ. de reſtit. ſpol. ſolicite. Et infra dicetur ꝙ pure ꝗdicebat petens ante omnia reſtitui: ⁊ ꝙ non poterat minor hanc cauſam agitare per procuratorem: ⁊ quia iudex non procedebat, mulier eſt pape conqueſta: vel forte epiſcop⁹ conſuluit papam. Prima placet Pet. ⁊ Abb. licet ſcđa placeat Hoſtien.
15 ¶ † Oppo. i. ꝙ non debuerit petitio reſtitutionis, etiā poſſeſſione probata repellere mulierem: quia deductū per viam petitionis non repellitur: vt. ſ. de ordi. cog. c. ii. Solu. Dicit Hoſt. ꝙ prius excepit: poſtea egit. Hoc eſt diuinare. Dic ꝙ hec petitio habet priuilegium repellendi ſuper eodem iure, quando poſſeſſorium recuperande ſcđo accumulatur ſuper eadem re, ⁊ eodem iure, vt dixi. ſ. eo. ex conqueſtione. ⁊ no. Ioā. ii. q. ſ. ii. c. j. Vel dic ꝙ nuda petitio nō habet finem repellendi: ſic petitio habens verba ſapientia repulſionem: vt quando ibi eſt aliqua dictio notās ordinis prioritatem in procedendo ⁊ terminando: vt quia dicit, Peto
16 prius vel ante oīa reſtitui. ¶ † Opp. ii. ꝙ non poſſit eodē inſtāti ſuper exceptione dilatoria ⁊ petitione procedi. de iud. exhibita. Solu. Non poteſt procedi eodē inſtanti, quā exceptio, ⁊ actio aduerſantur, ⁊ a diuerſa parte opponuntur: ideo non proceditur ſuper petitione viri ſimul ⁊ mulieris, ſed ſuper dilatoria, ⁊ petitione proceditur, quādo cōſonant, vt quia proponuntur explicite, vel implicite ab eadem parte: hic enim nō adeſt proceſſus inculcatio, ſed facilior expeditio, ideo admittuntur: quia ceſſat contradictio. Ad hoc de ord. cog. tuam. non admittitur talis accumulatio ſaltim ex equitate canonica: quia boni pretoris eſt lites dimi-
17 nuere. ff. ſi cer. pet. l. quid ſi. de liber. cau. l. ſi pariter. ¶ † Opp. iii. ꝙ ex quo iam defecerat in probatione matrimonij, opponens non debuerit iterato mandari hoc diſcuti: quia iam de hoc conſtabat in petitione reſtitutionis. Finis multipliciter intelligitur. Primo ꝙ mandat diſcuti ſuper hoc, an danda, vel non ſit licentia petita: quia licet non cōcludatur matrimonium, ⁊ quaſi poſſeſſio matrimonialis, concluduntur tū ſponſalia cōtracta quo caſu iudex habet diſcutere an ſit danda, vel non: quod diſcutiet ex intellectu. c. de illis. de ſpon. Vel mandat diſcuti proponēdo ſup matrimonio: quia id, quod erat diſcuſſum ſuper petitione ſpoliationis ⁊ ſuper replicatione cōtra illam interclusam exceptionē, erit ad alium finem diſcuſſum, ſcilicet petitionem ſecūdā repelli: vt dixi ſ. eo. ſolicite. Vel tertio id, quod mandabatur diſcuti erat, queſtio ſuper dote, vel rebus, que date dicebāt in dotē. Prima plus
18 mihi placet. ¶ † Venio ad gl. opp. ꝙ non potuerit petere licentiam mulier citius veniens ad etatem. de deſpon. impu. de illis. Solu. Quidā dicunt cōtraria procedere, quā ſpōſalia de futuro ſunt conteſtata, ita ꝙ ſponſaliorum ſupponatur vinculum validum: hic erat inualidū ex multiplici capite. Primo, quia hic non fuerunt cōtracta ſpōſalia, deficiente voluntate, quia matrimoniū cōtrahere voluerunt, ⁊ non ſponſalia: quia ſi non valet quod ago vt ago, nec vt poteſt. Glo. vltima concordat. Contra hanc ſolu. facit de deſpon. impu. de illis. ⁊ c. tue. ⁊ hodie determinatū eſt contrariū de deſpon. impu. c. j. libr. vi. dū tamen etas ſit habilis ad ſponſalia de futuro. Ideo ſaluādo hanc ſolutionē dicere potes ꝙ hic non valuerunt vt ſponſalia, nec vt matrimoniū, impediente etate inhabili: etiā ad ſponſalia, vt patet ex litera. Huic ſolutionī obuiat, ꝙ puella ſtetit vſque ad pubertatis annos, ⁊ ſic debuerūt ratificata eſſe ſpōſalia. Itē quia dicit litera ꝙ puella contraxit infra pubertatis annos: ⁊ ſic poterat ipſa eſſe apta ad ſpōſalia, niſi vis inferatur litere. ¶ Glo. volens rñdere ad primū dicit ꝙ mulier receſſit ante ſeptēnium cōpletum in puero. Sed nō ſatiſfacit: quia ſufficit mulierē eſſe habilē ad ſpōſalia, vt teneat expectare puerū: vt. d. c. de illis. Soluit gl. ꝙ ſponſalia de futuro fuerūt per vim cōtracta: ideo nō proponitur aliquod vinculum, ex quo impediat puella petere. Hoc eſt diuinare. Tertio ſoluit gl. ꝙ hic voluit matrimoniū copulare: voluntas tū non proceſſit viā ad actum facti, ſcilicet traditionis, ideo nulla fuerunt ſpōſalia. Potuit ergo mulier propria authoritate recedere. Sz hoc facit caute, petere licentiā, que danda eſt, ex quo nulla ſpōſalia cōtracta. Et cautela fuit, ſm Hoſt. ne ſm matrimoniū eſſet clandeſtinū. Vñ ſm Gof. ⁊ Hoſt. nō erat neceſſaria petitio litere hec. ¶ Hic tria ſunt videnda, ⁊ cōcludenda. Primum, an matrimoniū contractum

tractum cū inhabilibus etate valeat vt ſponſalia. Scdm, an ſtā-
te ꝯtu ſpōſaliorum ſit danda licentia alteri accipiēdi ꝯiuges.
Tertium. an ſpōſalia, vel matrimoniū ratificent̄ ſuperuenientia
19 legitime etatis. ¶ † Ad primū, ſi ambe pſone ſunt inhabiles eta
te, ⁊ ad ſpōſalia, ⁊ ad matrimoniū, nō vʒ cōtractus nec vt ſpon
ſalia, nec vt matrimonium. Quūqʒ tpe ꝯtus ambo erant habi-
les, ſaltē ad ſpōſalia de futuro, ⁊ vʒ mr̄imoniū vt ſpōſalia de fu-
turo. de ſpō. tue. de deſpō. ipu. c. j. lib. vj. Nō obſtat brocardū Si
nō vʒ qd ago ⁊c. q: intelligi dʒ id, qn̄ peccatū eſt in forma: ſecus
ſi in cā efficiēti, vel materiali. Si alter eſt inhabilis ad ſpōſalia
de futuro, alter habilis, nō vʒ vt ſpōſalia quo ad inhabilē: ſʒ ha
bilis obligat̄ ad ſtādū, ſi alter eſſet inhabilis, donec alter ſit ha-
bilis ad cōſentiendū vel diſſentiendū: vt in. c. de illis. vnde non
eſt danda licētia. Et ſi dicatur, hoc eſt ꝯ hanc decre. Reſpon. ꝙ
hic nō negat eam denegandā: q: dʒ admittendos ad hoc diſcu
tiendū. Hoc aūt diſcutiendū eſt ſcdm determinationē. c. de illis.
nā hunc determinare qd canonicū eſt, vt maior expectet mino-
rē, vt ibi. Aut ſpōſalia tenuerūt vt ſpōſalia de futuro ab vtroqʒ:
⁊ ſtandū eſt. c. de illis. de ſpō. ⁊. c. reqſiuit. Si vterqʒ eſt inhabi-
lis, ⁊ cohabitauerūt vſqʒ ad etatē alteri⁹, qui prim⁹ eſt habilis
effectus ad ſpōſalia: ⁊ idem: q: nō eſt dāda licentia: vt. c. de illis.
de deſpō. impu. ⁊ hoc eſt illud canonicū: q: hic decidi mandat̄.
20 ¶ † Ad fin, an ſtante ꝯtu ſponſaliorū mulier poſſit ꝯtrahere
ppria authoritate, ⁊ an danda ſit licentia, dicit, ſi ꝯta ſunt ſpō
ſalia, ⁊ nō tenent propter defectū etatis vtriuſqʒ, vel alteri⁹, qd
dicendū patet ex dictis in proximo mēbro: ſi non tenet ex defe-
ctu ꝯſenſus, vel ppter metū, ⁊ propria authoritate pōt recedere
tutius eſt ppter clādeſtinitatē ſcdi matrimonij vitandā, quod
licentia petatur, ⁊ nō eſt deneganda. Si aūt tenuit ab vtraque
21 pte, dic vt de ſpon. de illis. ⁊. c. requiſiſti. ¶ † Ad tertiū, qn̄ rati-
ficetur p ſuperuenictiam maioris etatis. Inn. fuit in opi. ꝙ ſi a
parentib⁹ ſunt ꝯta, ſuperuenictia maioris etatis ratificent̄ taci
te ad cohabitationē. Ad qd ē de deſp. imp. c. j. lib. vj. Si ſunt ꝯta
ab alio, quā a parentibus, vt a patruo, vel ab alio etiam coniun-
cto, ⁊ fortius ſi ab extraneo, talia non ratificantur ſuperuenien-
tia maioris etatis, ⁊ cohabitatione, ſm Inn. Hoſt. hic contra,
dū tñ ſcientibus illis, de quorū agit̄ matrimonio, ſint ꝯta, vt a
quocunqʒ noīe eorū ꝯhant ex poſtfacto ratificent̄ cohabitatio-
ne, vel ſimili ſigno. Remittit ad decre. j. de ma. contrac. Jo. an.
remittit de deſpō. impu. c. j. lib. vj. vbi Jo. An. dicit opi. Inn. pro
cedere, qn̄ agitur de validitate ꝯtus, ⁊ taciturnitate illorum, de
quibus agitur ex preſentia, an habeantur pro conſentientib⁹:
q: ſi a parentib⁹, ſtatim teneat: ſi ab extraneis, nō. Opin. autem
Hoſt. procedit, qn̄ agit̄ de ratificatione ppter cohabitationē,
vel aliud ſignū, vt illud faciet ſpōſalia, vel matrimoniū a quocū
que ꝯtū. Tanta ergo fuit hec mulier, q̄ adueniēte etate diſceſ-
ſit, ne ratificaret̄ matrimoniū. qd dic vt. d. c. j. Ad idē qd no. de
deſp. ipu. c. j. li. vj. ¶ Gl. ſeqnēs eſt clara ibi: ſubſecutū de iure, ⁊
de facto. de do. inter virū ⁊ vxo. ⁊ ſi neceſſe. ſm Hoſt. ¶ Venio
ad examinandā principalem materiam capituli, q̄ cōſiſtit ſuper
duabus exceptionibus hic poſitis defectu minoris etatis, ⁊ de
22 ſpoliatione. ¶ † Oppo. ꝙ bona fuerit minoris exceptio: q: mi-
nor nō pōt eſſe in iudicio p ſe: ergo nec pcuratorē cōſtituit. C. q
legi. pſo. per totū. iuncta regula, qd quis. de reg. iur. lib. vj. Solu.
Regulariter nō pōt eſſe i iudicio. Gl. excipit multos caſus, q̄s
vide in gl. q: clari. Item inquantum dicit minorē reputari maio
rem in voto: dicūt doc. hoc verū, etiā in voto religionis, ex quo
maior eſt. xiiij. annis, vt pbant capl'a hic all. de pbat. in pſentia.
de voto ſacris. Itē de voto ordinis. de tēp. or. vel non eſt. lxxvij.
di. c. j. ⁊. ij. In electione ſepulture, ⁊ vt teſtamentū cōdere poſſit.
de ſepul. de vxore. ⁊. c. in noſtra. Ad ꝯtiū ergo rñdetur, in caſib⁹
in qb⁹ minor nō pōt eſſe in iudicio, nō pōt pcuratorē cōſtitue-
re. Vbi aūt pōt eſſe in iudicio, pōt ꝯſtituere procuratorē. Et ſic
nō ob. C. de pcu. l. nō ideo mi⁹. Dr quo dic vt de procu. q gene-
raliter. lib. vj. ⁊ in Spe. de voto. cri. j. ⁊. ij. col. Per q̄ ꝯcludit glo.
ꝙ cum generaliter ſm gl. ocanonis in ſpiritualib⁹ poſſit eſſe mi-
nor in iudicio, potuerit etiā procuratorē ꝯſtituere in oibus cau-
23 ſis ēt ꝯ patrē. ij. q. vij. qn̄t. ¶ † Opp. ꝙ nō poſſit eſſe in iudicio
altero reſpectu, ⁊ ꝯſr nec procuratorē cōſtituere: q: in geſtis ad
eius preiudiciū reſtituet̄: ⁊ ſic claudicabit iudiciū, ꝯ id de mi.
24 pen. c. ij. † Glo. ad hoc reuocat in dubiū, an in ſpiritualibus et
beneficialibus reſtitui poſſit minor. Et primo arguit ꝙ nō reſti
tuat̄ termino. Pone eīm ꝙ ꝯxit cū paupere, quā credebat diuitē
non reſtituet̄: q: error diuitiarū non infringit matrimoniū. xxj.
q. j. §. j. Itē q: in ſpiritualibus mutat ſtatū: nō ergo reſtituit̄. xx.
q. ij. c. j. ⁊. ij. Itē q: in talib⁹ loco maioris habet̄. Item videt̄ ex-
preſſum. ī. de elec. dudū. vbi ſententia lata ꝯ eum. ēt indefenſus
tenet. Item ne ſequatur abſurdum, vt ſi beneficio renuntiaret,
quod alteri confertur, ille deſtituitur abſqʒ culpa, ꝯ id. lvj. diſtin.
ſatis peruerſum. Item quia in ſpiritualibus cenſetur ſui iuris,

ſicut filiuſfa. in caſtrenſi peculio: vt in. l. j. ⁊. ij. ad Mace. In ꝯtū
arguit gl. q: in matrimonio, ⁊ in maiori dat̄ reſtitutio. vt. ī. de in
integ. reſti. ex literis. Itē q: in rebus eccleſiaſticis eſt maius pe-
riculū: ergo cautius agendū. Itē q: qualitas clericatus, vt di-
gnitas, nō dʒ tollere priuilegiū: quia dignitas non minuit, ſed
25 auget priuilegiū. ff. de iudi. ſi longius. in fi. † Concludit ergo qd
ſi in bñficiali eſt leſus, audit̄ petēs reſtitui, forte aduerſus omiſ-
ſam probationē. In matrimoniali dic ꝙ ſi eccleſia eſt decepta,
ipſo iure ſeruatur illeſa: ⁊ ſic nō eſt opus reſtitutione. ¶ Noe. gl.
que dicit in beneficiali dandā reſtitutionē, in matrimoniali non.
Scdo ꝙ ſententia in matrimoniali, vel alia materia, q̄ nō trāſit
in rem iudicatā, retractat̄ ipſo iure, ⁊ ſic nō eſt op⁹ reſtitutione.
¶ Duo ſunt videnda. Primū, an in beneficiali detur reſtitutio.
Scdo, qua via retractet̄ ſnīa in matrimoniali, qñ ledit maiorem
26 vel minorem contra veritatem. ¶ † Ad primum Tancre. hic,
⁊ gl. Accur. ff. de mino. ait pretor. in prin. tenent ꝙ non dat̄ reſti
tutio. De quo in Spe. ſcda parte. de reſti. in integ. §. qualiter. x.
quid ſi minor. ⁊ ſeq. Jo. ⁊ Vin. diſtinguebant an eſſet proceſſum
ad collationem in beneficiali, ⁊ non reſtituebatur. Vbi dʒ reſti-
tui, hoc dicit verum Hoſt. quando ex hoc leditur beneficium, et
omnibus, eccleſie, ⁊ beneficio hoc expediat vt magis cōſideret̄
leſio eccleſie, quā perſonarū: arg. de elec. in cauſis. ne ſede vacan.
c. j. Vin. tñ de reſti. in inte. Cum ex literis. tenet minorē reſtitui,
etiā ſi beneficiū ſit alteri collatū. Ad qd facit l. ſi minor. §. Sce-
uola. ff. de mi. de ceſſio. bo. l. is, qui. per quas arguit Joā. vij. q. j.
eos. ꝙ ſi eccleſia eſt habita pro derelicta re integra, repeti pōt:
de quo dic vt de cle. non reſi. c. ſi. Jo. de Lig. dicit Arch. tenuiſſe.
xv. q. ij. §. certis. ꝙ renuntians bñficio reſtituitur, ēt ſolo fauore
minoris: ⁊ idē Collec. ⁊ hoc re integra. Item re non integra re-
ſtituitur vt eps teneat̄ alteri in equaliti prouidere. ff. de mi. l. in
cauſe. §. pe. ⁊ aget alter cōdictione ex canone preſentium. vij. q. j.
Qd nō plʒ Jo. de lig. ex quo res nō eſt integra, per. l. ſi. C. de rep.
⁊. c. quamuis. de reſcri. in. vj. Imo plus dicit hic, quod etiā nec
re integra cadit reſtitutio: cum enim per renuntiationem ſit ex-
tinctus titulus. de renun. admonet. ⁊. c. qd in dubijs. reſtitutio
non integrat eū, niſi noua collatio. Et ſi diceres eū reſtitui ſine
noua collatione, beneficium teneretur ſine canonica inſtitutiōe.
de reg. iur. beneficiū. in. vj. ſm Jo. de Lig. Sed certe reſtituto ali
quādo reſurgit ius extinctū in ipſo iure, vt patet in multis reſti
tutione: vt no. de reſti. in integ. tū ex literis. In ingreſſu religio-
nis reſtitui nō poſſe minorē, tenet Hoſt. ⁊ Vinc. in. c. cū virū. de
regula. q: ex hoc nō leditur, ⁊ vide ibi ſuper gloſ. ij. Seruit enim
illi, cui ſeruire regnare eſt. Idem gl. ſi. qd metus cauſa. ca. dilect⁹.
Has opi. recitat Arch. ⁊ reſidet in vlt. Vin. vt hic. Jo. an. xv. q.
ij. dʒ. ver. cetero. Dic, ſi renuntiauit propter monachatū, nō re-
ſtituitur ſicut, nec cōtra monachatū, q: non leſus: vt dʒ Spe. in
loco preallegato licet recitatis opi. nihil concludat. Si aūt velit re
ſtitui ex altera leſione, dic, ſi cauſat ius reſtitutionis. vt maior
ppter abſentiā, vel aliud impedimentum, pōt reſtitui: vt in. c. ex
literis. de reſti. in inte. ⁊ no. doc. in. d. c. cū dilectus. ſuper gl. ſi. rñ.
ad illam decre. tū ex literis. ſi vult reſtitui ex ſolo bñficio etatis,
ſatis pōt dici ꝙ re non integra nō poſſit: ſed re integra poſſit, ſi
expediat eccleſie: vt dʒ Hoſt. Ad hoc, q: eo ꝙ eſt promotus ad
beneficiū, videt̄ approbatus induſtrioſus: quo caſu priuatur re-
27 ſtitutiōe. l. j. C. qui, ⁊ aduer. quos. ¶ † Ad ſecundum gl. dicit hic
ſubueniri ipſo iure cōtra ſententiam. Quod non placet Hoſtie.
q: neceſſe eſt iudici, ꝙ de iuſtitia fiat fides, ⁊ de exceptione ⁊ er-
rore, per iura. ī. alle. ad quod de frigidis. fraternitatis. Jo. An.
dicit ꝙ credit gl. habuiſſe eundē intellectū, vt facta fide de erro
re per beneficiū nullitatis retractetur ſententia. Dic, ſi veniens
contra in matrimoniali nō ſolum intēdit reſciſſionē ſnīe, ſed rein
tegrationē ad inſtantiam oportet, ꝙ veniat via reſtitutionis: vt
d. c. tum ex literis. Si vult venire cōtra acceſſoria, vt dationem
dotis, ⁊ ſimilia poſſit, ſi opus eſt reſtitutione, vt q: vir non eſſet
dignus tante dotis ſumma. C. ſi aduerſus dotem. ⁊ ſi aduerſus
donatio. per totum. ff. de admi. tut. l. cū poſt mortem. §. j. Si ve
lit reſtitui aduerſus ſubſtantiā contractus matrimonij propter
aliquā deceptionē intrinſecus, vel extrinſecus, nō cōcludentem
nullitatem matrimonij, non pōt reſtitui, niſi propter qualitatē
diuitiarū. Idē dicit in ſpecie, ſi iuuenis contraxit cū muliere re-
fulcita, indentata: vt no. in loco preallegato. Vbi aūt velit reſti
tui aduerſus ſententiam in matrimoniali, vel illā retractari ra-
tione iuſtitie, qualiter practicetur. c. lator. ⁊. c. conſanguinei. di-
uerſe reperiuntur date practice. Gloſſa hic, ꝙ ipſo iure contra-
hant: facit q: ſententia, licet non tranſit in rem iudicatā, tamen
valet: ergo opus eſt reſtitutione Hinc eſt ꝙ habet illum effectū,
quem habent ſententie quo ad preſumptionem: vt not. de elect.
bone. de proba. quoniam contra. ⁊ per Innoc. ⁊ nota. de ſenten.
excommuni. cum deſideres. Et hoc dicit Archi. ij. queſtione. vj.
ſuper ſumma. vbi dicit quod tranſeunt in rem iudicatā quo ad

inſtitiꝫ iudicis. Alia gl. tenet ꝙ retractetur via querele. ſ. de of. ſi. ordi. ad reprimendam. ad qđ de ſen. excō. venerabilibus. lib. vj. ⁊ eo. tit. per tuas. de offic. delega. cum cōtingat. Glo. alternatiue dicit, ꝙ vel via reſtōnis, vel q̃rele. xxv. q. ij. in ſumma. Qđ via reſtōnis, ſentit gl. in. c. audientiā. de reſcri. Arch. in ſumma. ⁊ loco pal. ⁊ in ſumma. ij. q. vi. ſꝫ ꝙ reſtōnis via, maxime qñ tangitur alteri⁹ tertij piudiciū vt in mrimoniū poſt ↄctū. Dic, ſi vult integrari ad inſtantiā, ⁊ merita cauſe ſimul, opus eſt reſtōne, vt dixi. Si ad merita negotij tm̄, ſi vult adire ſuperiorē, qui nō pōt adiri per viam q̃rele, opꝫ ꝙ adeat via appellationis: ⁊ oportet ꝙ appellet itra tpa ſtatuta: ⁊ lꝫ nō trāſeat in rē iudicatā quo ad finē retractādi: tranſit quo ad finē deuoluendi. Unde via appellationis nō audiret, ſi bis appellaſſet: vt no. gl. de off. ord. ad reprimendam. ⁊ de frig. fraternitatis. Si vult adire illū, quē pōt adire via q̃rele, cōis opinio, ⁊ tutior eſt, ꝙ agat via reſtitutiōis. Puto ꝙ ſi agat via nullitatꝭ, vel q̃rele ꝙ nō vitiaret mod⁹ agēdi: q: eo ꝙ intendit oſtēdere errorē, oſtendit id, p qđ apparet ſententiatū nō pendere a poteſtate pnūtiantis, vt ſoluere legitime ↄtrꝰū. vel cōiungere nō legitime ↄtrꝰū: quibus caſibus demū ſententia non tranſit in rē iudicatā: vt no. in. d. c. lator. ¶ Ad vtrāq; opi. pōt trahi opi. Spe. in tit. de ſen. prola. §. i. ver. in ſumma. vbi dicit ꝙ pōt agi officio iudicis. Nā reſtitutio ad iudiciū nullitatis iploratur officio iudicis. Si tñ vis tenere ꝙ via reſtōnis, nō credo ꝙ illa claudat tpe: q: ſemper ſubeſt iuſta cā vnde reſtitutionis, ⁊ ſi cā leſionis quotidie de facto oriat: q: q̃tidie inferūt preiudiciū animab⁹. de reſti. in integ. c. i. lib. vi. ⁊ ſ. eo. tit. ex lite-

28 ris. ⁊ hec eſt veritas. ¶ † Opp ꝙ licet nō probetur proprietas matrimonij, dat poſſeſſoriū, q: fundat ſuper nuda poſſeſſione. ſ. c. in literis. ⁊. c. ex cōqueſtione. Sol. Dicit gl. ꝙ q̃dā ſunt iura, in quib⁹ pōt haberi poſſeſſio abſq; titulo: q: ius nō reſiſtit potētie poſſidendi: ⁊ in talib⁹ poſſeſſio parit poſſeſſoriū: cū poſſeſſio iuris ſit eo ꝙ ius nō reſiſtit, q: generaliter admittit potentiā

29 poſſidēdi, vt i ↄtꝰho. † Quedā ſunt nō cōiter poſſidibilia, niſi certa ſpecifica cā pcedente, vt hō liber, q nullo iure cōiter poſſidet, niſi in certis caſibus, ⁊ ex certis cauſis: ⁊ tunc niſi cā precedens detur, ex quo poſſeſſio permittat, nō dat ex ſolo teneri facti poſſeſſoriū, vt in cā matrimoniali. Nā cū liber hō non poſſideat niſi in cauſa matrimoniali, ⁊ talis eſt tūc poſſeſſio reciproca, ꝙ qui poſſidet poſſidet, opꝫ ꝙ ſaltē apparēter appareat cauſa, ppter q̄ vir poſſit poſſidere: alīs poſſeſſio eſt facti. Ex quo ↄcludit gl. qđ poſſeſſio pura facti nō cauſat poſſeſſoriū, ſed opꝫ qđ poſſeſſio habeat aliqđ iuris. pbat per ſimile i heretico, ⁊ laico circa ſpiritualia, q: ipſi nō habēt poſſeſſionē iuris, ſed nudi facti agere poſſe nō videnꝭ poſſeſſorio: ſic eſt introducta nō precedētibus, vel ſubſecutiꝭ ſpōſalib⁹: q: illa poſſeſſio vt nudi facti nō parit poſſeſſoriū. Sed huic ſol. obuiat ꝙ ſola poſſeſſio facti parit poſſeſſorium vt. ſ. c. literas. in repetente vxorē, q: eſt conſanguinea: ſimiliter in ſeruo repetente poſſeſſionē, q: ſpoliatus eſt. C. ſi per vim, vel alio

30 mō. l. ſi. † Similiter in muliere repetēte res ſibi donatas a viro, quas iure reſiſtēte tꝫ. l. i. §. deiicit. ff. de vi. ⁊ vi ar. Dic ꝙ qñq; ius reſiſtit poteſtati habēdi vel poſſidēdi p ſe, ⁊ nō ptāti poſſidendi vel habendi p alio: ⁊ tali datur aliqñ poſſeſſoriū, nō pro ſe, ſed p alio, vt in ſeruo deiecto a poſſeſſione dñi: vt. l. fin. C. ſi per vim, vel alio mō. Nam hic agit noīe dñi, ⁊ iurat eius nomine de caliū. ⁊ cauet de rato, ſed nō de iudicato ſoluēdo, vt ibi no. ⁊ hoc inquantū agit recuperāde. An inquātū agere velit p turbatiua, admittat: vide qđ no. de app. cum teneamur. ſuper. i. glo. Qñq; ius reſiſtit poteſtati habēdi, ſꝫ nō poſſidēdi, vt in muliere, que res hꝫ donatas a viro, illud poſſidere pōt. l. i. §. ſi vir. ff. d acq. poſ. ⁊. d. l. i. §. deiicit. ⁊ adhuc tali dat poſſeſſoriū ex nuda poſſeſſione. Et aduerte, q: hoc eſt verū vt poſſeſſoriū detur ex ſola poſſeſſiōe, lꝫ reſiſtat ius potētie habēdi, ſiue illa poſſeſſio ſit naturalis, ſiue ſit ciuilis. Per que q̄dam dicunt qđ mulier hꝫ in talibus bonis naturalem poſſeſſionem, ⁊ nō ciuilē. Et hoc ſenſit hic Jo. An. reſpōdens ad l. ſi eū, qui. ff. de dona. inter vi. ⁊ vx. q̄ dicit ꝙ mulier tales res iure ciuili poſſidere nō intelligit, qđ nō poſſidet ciuiliter, ſꝫ naturaliter, ſcđꝫ eū. Sꝫ veritas eſt, ꝙ ⁊ ciuilr̄ poſſidet: vt. l. i. §. qđ ſi iter. ff. de acqui. poſ. lꝫ nō poſſideat iure ciuili reſpectu potentie habēdi, vel poſſidendi irreuocabiliter. ⁊ quo ad effectum, vt dicit gl. in d. §. ſi vir. ⁊. d. l. ſi eū. Qñq; ius reſiſtit poteſtati habēdi, ⁊ poſſidēdi ſimpliciter, vt i heretico quo ad ſpiritualia, i laico quo ad decimas: ⁊ talis nō agit poſſeſſorio: q: ius etiā poſſeſſioni nō aſſiſtit: ⁊ talis poſſeſſio vt aſinina detentio, ſicut aſinus tꝫ frenum, vt. l. qđ ſeruus. ff. de acqui. poſ. nō parit poſſeſſorium; vt dicit glo. In laico ↄdicit gl. q̄ ad decimas Bart. Brix. xvi. q. i. §. i. Pōt dici, qđ in decimis poſſeſſio ante concilium hꝫ poſſeſſorium: quia illi poſſidēt toleratiōe eccleſie, ⁊ papā, qui capacem fecit laicum ſpiritualiū. xvi. diſt bene quidem. de his, que fiūt a prela. cū apoſtolica. In poſſeſ. poſt cōcilium dicit hic Cal. qđ agere nō pōt: ſꝫ bene agere pōt reſpectu quaſi poſſeſſionis iuris decimalis, quas ſic

poſſidere nō pōt: ſꝫ bene agere pōt reſpectu quaſi poſſeſſiōis fructuum, vel perceptionis fructuum decimarū, quorū capax eſt: ⁊ agetur vel poſſeſſorio vtili, vel cōdictione ex decre. querelā. ſ. de dec. Et ſic pōt ſaluari. Bart. Brix. in loco pal. Qñq; ius reſiſtit ptāti hñdi, ⁊ nō ipſo iure annullat, ⁊ tollit habitū iuris, ſꝫ illuꝫ reſoluit, q: habentem priuandum inducit, ⁊ ſic reſiſtit potentie, habendi irreuocabiliter, ſed nō potentie habendi reuocabiliter tm̄: ⁊ tunc datur poſſeſſoriū inquantū intendit habere momentanee, ⁊ reuocabiliter. Inquantū intēdit habere perpetuo, ⁊ irreuocabiliter, nō dat ei: vt in. c. referente. hic alr̄. ⁊ in. c. ex inſinuatiōe. de pcu. iniecto. c. ſi cōſtiterit. de accu. Nā pluralis olī nō carebat titulo primi vel ſcđi beneficij, ſed habebat ioptare alterū. Qñq; ius nō reſiſtit nec potētie habēdi, nec poſſidēdi in genere: dat tñ caſus, in quo reſiſtit potētie habēdi: ⁊ ſi ille eſt notorius, nō agit poſſeſſorio. Unde dt hic Cal. ꝙ ſi ↄſtante matrimonio de cōſanguinitate cōſtaret cōfeſſione, agenti poſſeſſorio obſtaret exceptio cōſanguinitatis. Alleg. ad h̄ de diuor. ſignificaſti. ⁊ no. de ſi. preſby. ↄſtitut⁹. ⁊. c. tit. ad decimas. lib. vj. ⁊ q: i hoc vt notorio iudex pōt ſuppleri: q: hec nō eſt ſuppletio facti, ſꝫ iuris. alr̄. no. Inno. ſ. de dec. cū iter ꝛ. ⁊ eo. tit. dudū. §. nos igit. ⁊ de offi. vicar. c. j. Hoc verū in notorio cōfeſſiōis, in notorio facti nō: vt no. ſ. c. in lr̄is. ⁊. ſ. c. ex ↄqueſtione. ſuper. j. gl. de quo dic vt ibi. ⁊ hoc quo ad ius matrimoniale. Qñq; ius cōe reſiſtit potentie habēdi, ⁊ poſſidēdi in genere, certo tñ caſu permittit: ⁊ tunc opꝫ ꝙ ille caſus, ⁊ mod⁹, quo permittit, pbet, ſaltē ſuo extrinſeco aſpectu valide, ita ꝙ coloretur tenere vt pariat poſſeſſionez, vt hic, ⁊. ſ. c. ex trāſmiſſa. nā liber hō poſſideri nō pōt niſi in caſu iuris matrimonialis: ſꝫ ſi illi⁹ reſpectu petit reſtitutio, opꝫ ꝙ pbetur aſpect⁹ matrimonij: q̄ caſu ſi ſubeſt defectus ſubſtātie matrimonij q̄ ad extrinſecā formā ↄhendi, vel ſubeſt defect⁹ ſubſtātie ppter inhabilitatē pſonarū ↄhentiū, q: nō habiles ad ↄſenſum, a quo ſubſtātiat matrimoniū quo ad formā extrinſeca, tūc nō dat ad poſſeſſoriū, vt hic. Inquantū patrui voluerūt ↄhere, ⁊ nō ↄxerūt, vel inquantū ↄxerūt vtroq;, vel altero exiſtente inhabili ad ↄhēdū mrimoniū reſpectu etatis. Qñq; apparet aſpectus matrimonij quo ad rudē formā extrinſecā, lꝫ def vitiū materie intrinſec⁹, data habilitate et pſonarū reſpectu etatis, ⁊ conſenſus, a quo extrinſece ſubſtātiat: ⁊ tūc dat poſſeſſoriū, nō obſtante vitio intrinſec⁹ occulto: ſi eſſet notoriū, ſec⁹. Qđ dic vt. ſ. dixi. Et ſic intelligit. ſ. c. px. Ex quo ↄcludit Archi. xxxiij. q. ij. ſeculares. ꝙ mulieri agēti poſſeſſorio in mrimoniali obſtat exceptio rei iudicate. Et fuit dictū Rainerij in Sūma, quo ⁊ quali mulier petit reſtōnē viri. ꝟ. terti⁹ caſus alr̄. p caſu de offic. deleg. cām matrimonij. Et hāc opi. recitat Arch. ⁊ dt eā tenuiſſe Hoſ. in Sūma, q ma. accu. poſ. §. j. ꝟ. eſt aūt. ⁊ de cā poſ. ⁊ pprie. ſub §. ſe igit. Hec recitat Arch. in loco palr̄. Gl. ſenſit ↄtriū in. c. lr̄as. ſ. e. in gl. iij. q̄ dt ꝙ exceptio rei iudicate nō obſtat agēti poſſeſſorio: puto ꝙ ↄ agentē poſſeſſorio vt reſtituat obſtat exceptio rei iudicate: q: lꝫ nō tranſeat in rē iudicatā, hꝫ vires ſuas anq; retractet: vt no. de elec. bone. de pba. qm̄ ↄ. ⁊ dixi. ſ. ſicut. Et obſtat exceptio ↄſanguinitatis, de qua ↄſtat cōfeſſiōe. vt dixi. ſ. ⁊ eſt caſus a ↄtrio in. d. c. cām matrimonij. q: ſi ibi ↄfeſſio nō fuiſſet meticuloſa, ⁊ fuiſſet ſeparata p ſnīam vtriuſq; iudicio, nō reſtitueret, niſi prius diſcuteret vis ſnīe: vt no. hic doc. Scđm hoc ergo opꝫ ꝙ pbet aſpect⁹ matrimonij quo ad formā extrinſecā, ⁊ quo ad habilitatē pſonarū exprimere valentiū legitimū ↄſenſum, q eſt forma mrimonij, ſine q̄ cetera fruſtrant. de ſpō. tue. ⁊ c. tus. no. de ſpō. duo. c. i. Scđm hoc vr̄ ꝙ hic pbaret aſpect⁹ matrimonij ſaltē pſumpti, ⁊ ſic debuerit dari poſſeſſoriū. ff. de ritu nup. l. mulierē. Gl. in prin. dt ꝙ hic erat nuda traditio ſine ſponſalib⁹, q̄ nō ↄcludit matrimoniū: ⁊ idē ſenſit in ſi. Ad hoc alleg. ff. de ſpō. l. queſitū. Qñq; ergo apparet nuda traductio ſine aliquib⁹ ſpōſalib⁹, ⁊ hic nō pbat aſpect⁹ matrimonij: ⁊ ſic nō pōt agi poſſeſſorio, vt hic, ſcđm intellectū qđ ↄhere voluerint, ſꝫ nō ↄxerunt: vt. d. l. q̄ſitū. Qñq; pceſſerūt ſpōſalia, ⁊ inter inhabiles etate ad matrimoniū, ⁊ poſtea apparet traductio, an tñ ↄpletaꝫ etatē ad matrimoniū aliter ab altero diſceſſit: et adhuc hic non probat aſpectus matrimonij habilis ad cauſandū poſſeſſoriuꝫ. Qñq; pceſſerūt ſpōſalia inter inhabiles etate, ⁊ ſecuta eſt traductio. in qua pſtiterūt vſq; ad etatē habilē: ⁊ glo. dt hic ꝙ pſumit mrimoniū, ſeu pbat: vt. ff. de ritu nup. l. mulierē. Gloſſ. pt dupl'r intelligi. Uno mō vt loquat de ſpōſalib⁹ de pñti: ⁊ pcedit abſq; dubio de deſpō. impub. c. j. lib. vj. Scđo mō ꝙ loquat de ſpōſalib⁹ de futuro: ⁊ hoc eſt mai⁹ dubiū. Gl. pcedit ſi pbat copula: q: ſpōſalia trāſiuerūt in matrimoniū pſumptū. de ſpō. is, q. Itē pcedit vbi eſt dubiū de copula; arg. de deſpō. impub. atteſtationes. ⁊. c, cōtinebat. ſi ab alterutra pte allegeꝭ: vbi aūt ↄſtaret de defectu copule, ñ credo ꝙ ſola traductio arguat mrimoniū pcedētib⁹ ſpōſalib⁹, niſi in vidua, in q̄ nō poſſet bñ ↄſtare de defectu copule niſi vterq; cōfiteret. Ad hoc aūt vt ↄcludat aſpect⁹

matrimonij

matrimonū cum poſſeſſione ad pariendum effectum poſſeſſorū.
qd gñaliter requiratur, ⁊ quib⁹ caſibus cōcludatur, ⁊ an exigat
31 probatio tituli, an nō. ¶ † Eſt aduertēdum ꝙ ſuper hac materia
ſunt opi. Prima, ꝙ ad cōcludendā poſſeſſionē ſufficit ꝓbare al-
terum duorū. Primū, ꝙ fuit vxor, ⁊ ſic de ꝓprietate cōſtet, ⁊ hoc
tantum ſufficit. Scḋo, ꝙ cōſtet eam fuiſſe in poſſeſſione: qḋ dicit
cōſtare altero de iſtis modis, vel qꝛ deferebat annullum vt vxor:
vel qꝛ vxorem vocabat, vel qꝛ in ceteris eam vt vxorē tractabat,
qꝛ vocabat eam vxorem, ⁊ eam vt vxorē habebat: vn̄ dicit hic
eaꝫ nō reſtitui. qꝛ nō fuit de iure vxor eius: ⁊ ſic nō cōſtabat de ꝓ
prietate iur. Item nō cōſtabat de poſſeſſiōe: ⁊ ſic nō fuit commo-
do poſſeſſiōis deſtitutus: cum nunꝗ̄ in poſſeſſiōe fuerit, eo quia
nūquam ſecum fuit vt vxor: qꝛ nō portabat annullum vt ſpōſa,
nec eam ſpōſam vocabat, nec in ceteris vt ſpōſa agebat. Sec⁹ au-
tem ſi ipſam vt ſpōſam habuiſſet, vt hic a cōtrario ſenſu colligit:
⁊ ſic loquitur. ſ. e. literas. ⁊. c. ex cōqueſtione. Dicunt tñ iſti diffe-
rentiam habēdam an ſit in poſſeſſione eius quaſi ſpōſe: ⁊ tūc nō
reſtituet quo ad carnalem copulā, cum quo ad illaꝫ nullus ſit in
poſſeſſiōe, ſed potius ſequeſtaretur. de ſpon. cum locum an eius
vt vxoris. qꝛ cum fuerit in quaſi poſſeſſione carnalis copule, etiā
quo ad illam reſtituet: vt ſupra. c. proxi. in ſi. Hec opi. ſequētum
dicit ſufficere habere ius, ꝫ non habeat poſſeſſionem, vel habue
rit, ꝓbari videt per hanc decreta. ibi nullo iuris, ſeu poſſeſſionis.
quaſi a cōtrario ſufficiat ſiue habuerit ius, ſiue poſſeſſionem. Sꝫ
non placet Inno. qḋ ꝓpter ſolum habitum iuris ſine poſſeſſione
poſſit agere poſſeſſorio, ꝫ poſſit agere remedio ſuper proprieta-
tem fundatis: qꝛ illā pōt vendicare de iure canonico, adiecta cau
ſa. ēt ſi ſit ſpōſa: vel poti⁹ iudicis officiū poſtulare, vel implorare.
infra de ſpoſ. ex literis. ii. ar. pre. l. i. §. per hāc. ff. de rei ven. Secū-
da eſt opi. latius diſtinguens qḋ quādoꝗ̄ agitur poſſeſſorio pro
muliere, vel homine libero, nulla allegata cauſa: ⁊ non admittit
poſſeſſorium: qꝛ in eo non cadit regulariter poſſeſſorium, vt dicit
gl. Quādoꝗ̄ allegatur cauſa, ⁊ iuſta, vt qꝛ dicit eam ſe poſſediſ-
ſe vt ancillam, ⁊ admittit: nam ꝓbato qḋ eam vt ancillam poſſe
diſſet, ei reſtitueretur vt ancilla, non vt vxor: qꝛ oportet probare
prius in qua poſſeſſione reus fuerit ante, ꝙ fiat reſtitutio: qꝛ ſecū
dum qualitatē poſſidēdi ſit reſtitutio. ſ. e. Piſaris. ff. de lib. cau-
ſa. l. vt liberis. §. vlt. dummodo nō appareat eum fuiſſe malitioſe
in poſſeſſiōe eius. ff. de libe. cauſa. l. igitur. §. ii. de quo ſupra, de ſer.
non ordi. c. ii. Qḋ no. qꝛ euidenter iniuſta poſſeſſio non parit poſ-
ſeſſorium. Quandoꝗ̄ agitur poſſeſſorio, ⁊ allegat cauſa a iure
improbata, ⁊ turpis, vt quia petit mulierem ſibi reſtitui allega
ta cauſa qꝛ concubina, dicendo ꝙ fuit in poſſeſſione eius tenen
do eam in lecto: ⁊ non admittitur petitio: ſicut ſi hereticus pete
ret reſtitutionē rerū eccleſie. xxiii. q. vi. c. ii. ⁊. iii. de preſcri. cauſaꝫ.
ff. de vi, ⁊ vi ar. l. colonus. ⁊. l. vlt. Quandoꝗ̄ petit eā ſibi reſtitui
vt vxorē: ⁊ probat ſpōſalia tñ de futuro: ſed ſunt nulla. qꝛ ꝯtra
ob inhabilibus etate vt infra ſeptē annos, vel qꝛ ꝯtra a patruo
qui pro ea ſponſalia ꝯtrahere nō potuit: ⁊ adhuc nō pōt petere re-
ſtitutionē, vt hic. Qñ ꝗ̄ petit eam ſibi vt vxorē reſtitui, ⁊ conſtat
ſpōſalia tenuiſſe, vel ſaltē eſt ꝓbabile dubiū: ⁊ hic quidā dicunt
agi poſſe poſſeſſorio, vt hic a ꝯrio ſē. Hoc nō plꝫ Inn. qꝛ dato
ꝙ ſponſalia cōſtarent fuiſſe ꝯtra, nō daretur reſtitutio: qꝛ ex ſo-
la volūtate vtriuſꝗ̄ minoris pendent: nam quicunꝗ̄ eorū alter-
utri plꝫ, a ſpōſalibus recedere pōt. de deſpon. impub. de illis. ⁊. c.
ſeq. Secus ſi eſſent maiores. de ſpō. ex literis. ii. Quandoꝗ̄ con
ſtat eū aliqḋ genus ſpōſaliorū ꝯtraxiſſe, ⁊ eam cognouiſſe: ⁊ dabit
reſtitutio, intantum ꝙ nō admitteretur qḋ altero reſpectu non
tenuit matrimonium, niſi ſm̄ diſtinctionem capit. precedentis.
Hic enim poteſt dici deſtitutus omni modo iuris, ſeu poſſeſſio-
nis. Quꝗ̄ cōſtat, ⁊ probat aliqḋ genus ſponſaliorum, ⁊ eſt cer-
tum, copulā nō interueniſſe, vt qꝛ vterꝗ̄ confitet illam non in-
terceſſiſſe: ⁊ nō dabitur poſſeſſoriū, ſed agetur officio iudicis, vt
faciat illam exhibere, que ſpōſa debet exhibere viro. de ſpon. ex
literis. ii. ⁊ contra hanc petitionē admittitur exceptio conſan-
guinitatis, vel alia exceptio, ob quā nō pōt eſſe vxor. ſ. e. ex tranſ
miſſa. ēt ſi impedimentū ſuperuenerit. de iureiu. quemadmodū.
⁊ repellet ēt agens, ſi ipſa vellet ingredi monaſterium. de cōuer.
cōiu. ex publico. oportebit tñ ꝙ probet ſpōſalia: ⁊ in hoc conue
niunt, ſiue agat poſſeſſorio, ſiue agatur officio iudicis: ſed quā-
tum ad exceptiones admittendas de conſanguinitate, vel nulli
tate matrimonii, eſt dr̄ia inter modos agendi. Quandoꝗ̄ probā-
tur ſpōſalia, ⁊ nō cōſtat de copula, an interceſſerit, vel nō, ſed de
hoc reuocatur in dubiū inter ptes, ⁊ agēs aſſerit, alter negat: ōt
Inn. ꝙ preſumptio eſt pro dicēte copulā: ⁊ datur reſtitutio, nec
admittitur exceptio cōſanguinitatis, dū tñ fuerint ſimul: vnde
ſtandum eſt verbo dicentis copulam. de ſerḡis. c. i. de deſponſa.
impub. cōtinebatur. de preſum. tertio. Quandoꝗ̄ agens ꝓbat
ꝙ eam vocabat ſponſam, vel tractabat vt vxorem, ⁊ cetera ſimi
lia: ⁊ tūc nō ſufficit hoc probare quo ad partū poſſeſſoriū, ſi non
aliter cōſtat de cōtractu, licet ſufficiāt tales tractat⁹ ꝓbare quo
ad legitimādam prolem. qui fi. ſint legi. trāſmiſſe. ⁊ c. per tuas qꝛ
ibi fauor legitimationis: hic periculū anime. Itē ibi omnes fa-
tebātur ſpōſalia: hic vnus diffitetur. Nō ob. de preſumpt. illud.
qꝛ per ſola inſtrumenta dotalia non fuerunt probata ſpōſalia,
vt ibi no. De quo Io. And. remittit ibi. Nō ob. predictis, ſi dica
tur, ſecundū hoc ſequitur qḋ ſi aliquis petit reſtitutionem ancil-
le, oportet probare quomodo ius ancille queſiuit: ⁊ ſi petatur re-
ſtituti o poſſeſſionis eccleſie, vel canonicatus, oportet qḋ probet
canonicam electionē, ⁊ legitimam inſtitutionē, cōtra id de prebē.
dilecto. ō hic, ꝗ ſūt a maio. par. ca. ex ore. Dic qḋ caſus ſunt diſſi
miles: qꝛ in actibus matrimonialibus nō reperiuntur actus non
promiſcui, nec proprii iuri matrimoniali. quin eque bene cadāt, ⁊
cōpetāt adulterio, niſi oēs cōſenſus matrimonialis, vel ſpōſalia.
Et dicat, arms. qḋ eam vocabat vxorem, nō ꝓportionat adulte-
rio, vel cōcubinatui. Reſpōdetur qḋ per talem vocatiōem ſolaꝫ
nō querit poſſeſſio: ⁊ qꝛ ſepe adulteri, vt cooperiāt peccatum, di-
cunt vel vocāt ſe cōiuges. Secus eſt in actib⁹ canonicalib⁹: qꝛ re
periunt act⁹ appropriati ſolis canonicis, ita qḋ nō aliis, ſicut in-
tereſſe electionib⁹, ⁊ cōmunibus tractatibus, ⁊ recipere prebēdā
ideo ex talib⁹ concludit poſſeſſio canonicalis: ſecus ſi in his alii
inuenirent, quam canonici. de ele. cauſaꝫ. de regula. c. ii. Item in
reſtitutiōe matrimoniali petit reſtitutio ſui ipſius a reo, qui be-
ne fecit diuertēdo ab illicito coitu: ſed reſtitutione beneficii non
petit reſtitutio ſui ipſius, qui male fecit ſpoliando, etiam ſi alias
iudex eſſet. ſ. e. conquerente. ſm̄ Hoſt. ſimiliter in actib⁹ ſeruitu-
tis, ꝫ in multis cōueniant ancilla cum mercenaria, nō tñ in om-
nibus: non enim poteſtas olim erat vite ⁊ mortis in mercenaria,
ſicut in ancilla. Inſt. de his, ꝗ ſunt ſui, vel alie. iuris. §. i. Itē mer
cenaria audit cōquerēs ō dn̄o, nō ancilla. ff. de iud. nulla. Ut er-
go ſibi cōpetat reſtitutio ancille, oportet ꝙ ꝓbet aliquid de pro-
portionabilibus ancille tñ vel ſeruo. ſm̄ Inn. Unde non ſolus
actus impertinentes debent excludi, de quibus de offi. Archi.
vt noſtrū. ſed etiā opꝫ promiſcuos excludi, de quibus. C. quib⁹
quar. pars debe. l. ii. lib. x. ff. de inſtit. l. ſi quis. §. apud Celſum. ff.
leg. iii. l. hoc legatum. Qḋ intelligit Io. an. vbi per coniecturas
diſcerni poſſit in qua parte vel ſenſu exercet ille actus promiſ-
cu⁹. ff. de leg. in. l. itē legato. §. ii. Exēꝫ la de ancilla non placent
Hoſ. qꝛ hodie dn̄s in ſeruū ꝑtātē necis non habet. l. ii. ff. de his
ꝗ ſunt ſui, vel alie. iur. Per hoc tñ diſcernit ſeruus a mercena-
rio: qꝛ mercenari⁹ ꝗrit ſibi, ſeruus dn̄o. Inſti. de his, ꝗ ſunt ſui,
vel alie. iur. §. rō. Itē nō ita libere extrahitur mercenari⁹ de eccle
ſia, ſicut ſeruus. C. de his, qui ad eccle. cōfu. l. preſenti. Itē merce
nari⁹ nō vendit, ſed ſeru⁹ ſic. Inſtit. de iure perſo. §. ſeruitutis.
Itē fili⁹ mercenarii nō eſt dn̄i, ſicut filius ſerui. Inſti. de re. diui.
§. partus. Item ſeruus tñ naturaliter obligatur. ff. de cōd. ind.
l. naturaliter. Mercenarius ēt ciuiliter, qꝛ liber. ff. de act. ⁊ obl. ꝑ
totum. Et multas alias differentias colligere poterit diligens
indagator iuris ciuilis. Per hoc ꝯcluduntur tria, ꝙ ꝓpter hoc
ꝙ aliqui act⁹ vxori ꝓportionabiles gerant, nō querit quaſi poſ
ſeſſio iuris matrimonialis, niſi aliqd ꝓbet de titulo. Recitat in
hoc, ⁊ reſidet Ino. aliquos dicere, qḋ bene obtinebit agens poſ
ſeſſorio, ſi probet ꝙ volens accipere poſſeſſionē iuris, vel vincu-
li cōiugalis iacuit cū ea, vel aliquē actū fecit ꝙ ſpecialiter ſit in-
ter cōiuges, ⁊ alter ex cōiugibus hoc ſciebat. ꝙ alter intēdebat
quaſi poſſeſſionē iuris ꝯiugalis acquirere. Scḋo ꝯcludit. ſ. ꝙ
exercitio actuū, qui promiſcui ſunt canonicis ⁊ aliis, nō acqrit
quaſi poſſeſſio iuris canonicalis: ⁊ ſilr de ancillatu. Hoc vlti-
mū impugnat, dicēs ꝙ poſſeſſio canonici ⁊ ſeruitutis bene pro
batur, ēt ſi nō ꝓbat aliquē de illis actib⁹, ꝗ tñ canonico, vel an-
cille ꝯpetunt, ſed ſufficit ꝓbare, ꝙ aliqd fecerit vt canonic⁹, vel
vt dn̄s, intendens ſibi querere poſſeſſionē canonicat⁹, vel ancil-
le: ⁊ hoc bn̄ ſciebāt illi, quorū intereſt ꝙ bn̄ intēdat ſibi querere
poſſeſſionē, alias non. de capel. mo. dilect⁹. de poſtu. ꝓla. bone. ii.
Et ōt ꝙ hoc ſibi plus plꝫ, ꝗ̄ qḋ no. ſ. e. in literis. De ꝗ dic vt ibi
dem dixi. Quantū ad poſſeſſionē maritalē plꝫ Hoſt. qḋ vltimo
hic ōt Inn. Cōcludo ergo ſm̄ Hoſt. ꝙ omnis act⁹, ꝑ quē cōclu
ditur matrimoniū verū, aut ꝑſumptū quo ad extrinſeca, cōclu-
dit quaſi poſſeſſionē aptā ad partē poſſeſſoriū, dū tñ cū hoc ex-
cludat clādeſtinitas: vt qꝛ ſpōſalia ſunt ꝯtra i facie eccleſie miſ-
ſis bānis, ⁊ ſeruatis, ꝗ habent de clādeſt. deſponſ. cū inhibitio.
alias non ſolū eccleſia nō faceret reſtitutionē fieri, ſed ēt ſi ſimul
habitarēt eos, ſepararet ad tps, ſicut faceret ſi ꝯ interdictū con
traxiſſent: vt. d. c. cū inhibitio. de ſpō. tua. de ma. cōtrac. ꝯ inter-
dictū eccleſie. c. i. ⁊. ii. ⁊ ſic intellige. ſ. e. ex trāſmiſſa. Nō ob. ſi di-
cat ꝙ nō lꝫ allegāti clandeſtinitatē opponere ſe reſtitutioni, qꝛ
allegat ſuam turpitudinē. de dona. inter dilectos. qꝛ ſpāle in cā
matrimoniali, ꝑ eos. de re iudic. lator. ⁊. c. cōſanguinei. vel cū vix
reperiat in poſſeſſione libertatis ꝯ ſeruitutē vxoris, melior eſt
in pari cauſa conditio poſſidentis. ff. de condictio. ob cau. l. ſi ob

turpem.multo fortius audiſ opponens,ſi cũ clandeſtinitate iun
gat aliquod canonicum impedimentum,vt q: cõſanguinea,vel
affinis,vt p3 ex no.ẽ.c.literas.Itẽ ſi marit⁹ nihil obiiciat,eccle
ſia tñ ex officio repellere põt ipſam,vt patet ex pmiſſis:vt no.de
excep.exceptionẽ.ſm Hoſt.Caſus aũt, in quibus concluditur
matrimoniũ verũ,vel pſumptũ,vel quando nõ,vide ex no.ẽ.
de pſum.illud.vbi dicam.Unum tñ nõ omitto quod eo quod
ſe vocent vir z vxor,niſi aliḋ actus magis ſtricti interueniant,nõ
includiſ matrimoniũ verum,vel pſumptũ.Nec ob.C.de nup.ſi
vicinis.z l.in liberã.ff.de ritu nupt.q: id de iure ciuili.Iura autẽ
canonica in dubio pſumunt fornicationẽ, z adulterium.xxx.
q.v.c.ſi.z c.noſtrates.z c.qualis.ſm Ioan.And.Concludo ali-
quos caſus pro intellectu litere:ſi detur nullitas matrimonij ex
forma verborũ,aut etatis ipedimẽto:q: deficit radix forma ma-
trimonij,nõ eſt aliqua quaſi poſſeſſio a iure approbata,z nõ daſ
poſſeſſoriũ,vt hic:ſi detur matrimoniũ,q: habilitas etatis,põt
dici q ex hoc ſolo nõ datur reſtitutio:q: nõ datur hic quaſi poſ
ſeſſio,licet detur proprietas.Niſi dicatur q nuda voluntate que
ratur poſſeſſio.Quod non placet, niſi aliquis actus intercedat.
Si deſ actus matrimonialis,vtroq; ſciente,z patiente cũ velle
quaſi poſſeſſionẽ,ſicut actus copule,non eſt dubium, ſm Hoſt.
Sed Inn.ſentit de quolibet alio actu:qḋ credo , ex quo conſtat
de animo vtriuſq; volentis querere quaſi poſſeſſionẽ , dũmodo
actus proportioneſ matrimonio,licet ſit promiſcuus.Ad qḋ de
preben.dilecto.Unde cũ vterq; velit quaſi poſſeſſionẽ,q nõ põt
haberi abſq; proprietate,h3 vterq;.l.illud.ff.de acquir.here. Si
dentur ſponſalia de futuro valida ante,vel poſt , cũ traductiõe,
vel copula,vel vbi dubitatur de copula, planum q hic cõcludiſ
matrimoniũ,vt ſupra dixi.Si ſponſalia cu3 ſola traductione , ſi
ſunt de preſenti,adhuc planũ:ſi ſunt de futuro,z ſunt valida,cõ
munis opi.q ſola traductio nõ ↄcludat matrimoniũ.Sed forte
poſſet dici q ſic,data habilitate,per iſtum text.q: ſic ducendo
videtur facere animo acquirendi poſſeſſionẽ maritalẽ:qḋ p3 ex
his,que precesserant.Hec omnia intellige inquantũ excludatur
clãdeſtinitas,ſm Hoſt.Si detur matrimoniũ,ſecuta traductio
ne,abſq; copula,quã cõſtat nõ interceſſiſſe,tenẽt doc.hic nõ dari
reſtitutionẽ.de ſpon.cũ locũ.q: tunc poſſet religionẽ ingredi.de
cõuer.cõiu.ex publico.z q: timetur ne corrũpatur.Io.de Lign.
tenet hic contra inquantum peteret reſtitutionẽ altero reſpectu,
quã copule:q: per ſolã traductionẽ eſt i poſſeſſionẽ illorũ, abſq;
copula,per.c.literas.qḋ credo,ſi vir nõ ſit ſic ſeuer⁹,q timeaſ de
extorſione copule:per.c.ex literis.ſm Io.de Lig.Nõ ob. q poſ-
ſit religionẽ ingredi:q: per hoc non tolliſ poſſeſſio anteq̃ ingre
diatur.Item non reperitur q copula exigetur ad poſſeſſionem
niſi quo ad hoc vt reſtituatur quo ad actũ copule:ſed bene repe
ritur poſſeſſionem queri quo ad alia,ſola traductione.Item ſm
hoc,ſi mulier allegaret petentẽ reſtitui frigidũ,nil obſtaret exce-
ptio:q: ſic mulier ſemper impediret reſtitutionẽ allegando frigi-
32 ditatẽ,ſm Io.de Lig.puto qḋ ſupra dixi.† Ex his deciditur du-
bium,an mulier agens petitorio poſſit ſuſpendere petitorium,z
agere poſſeſſorio in cauſa matrimoniali.Archi.q ſic.xxiij.q.ẽ.ſi.
ſeculares.z dicit q fuit dictũ Ray.in Summa.quo z q̃ mulier
repetat virũ.Allegat de cã poſſ.paſtoralis.z l.naturaliter.§.ni-
hil.ff.de acquir.poſ.Non ob.q poſſeſſio ſine proprietate haberi
non poſſit,vt hic,z ẽ.c.ex tranſmiſſa.z ſic videntur inſeparabi-
lia;q: vbi agiſ in petitorio,op3 plenius conſtare de proprietate,
z oportet q omni reſpectu excludatur nullitas matrimonij : vbi
agitur poſſeſſorio,cum proprietas incidenter deducitur,non ita
ſubtiles,z ponderoſe exiguntur probationes.Item ſufficit pro
bare matrimonium ſolum quo ad aſpectum extrinſecu3 validũ.
Et hoc tenet Hoſt.in Summa,qui in a.accu.poſ.§.i.ver.eſt au-
tem.z de cauſa poſ.z propri.ſub.§.his ergo.tangit etiam ibi an
ſententia lata in poſſeſſorio obſtet agenti de proprietate. Et te-
net q nõ:q: ibi queſtio proprietatis non deciditur,niſi inciden-
33 ter,z ſummarie.† Ex his concluduntur duo caſus,in quib⁹ op3
agentem poſſeſſorio iuſtificare aliquo reſpectu poſſeſſionẽ.Di-
cit tamen Fred.ſuo cõſi.cclxxiij.quelibet poſſe,ſi vult, poſſeſſo-
rium iuſtificare ex titulo.Sed dicit q alias non admittitur que-
ſtio proprietatis,ſi poſtea ſequeretur reſtitutio propter ſuccum-
bere in petitorio ſurgeret ſcandalum:puta ſi peteretur aliqs vt
monachus,z contra agentem poſſeſſorio opponeretur q nõ eſt
monachus illius,ſed alterius monaſterij:nam ſi reſtitueretſ, op3
q mutet habitum:ſi poſtea ſuccumberet in proprietate , adhuc
oportet q mutet habitum,q non eſſet ſine ſcandalo,z forte nec
ſine peccato:z talis caſus ipedit reſtitutionẽ:vt not.ẽ.c. literas.
iij.q.i.in ſumma.z in Specu.de peti.z poſ.§.vlti.vbi ponuntur
caſus,in quibus nõ datur reſtitutio. Adducit ad hoc q ne.cã.
c.i.z de conuer.coniu.per totũ.z qui cleri.vel vo.c.vlti.q: vbi tra
ctatur de reſtitutione monachali,papa anteq̃ velit quod com-
pellatur ad habitum reaſſumendũ,mandat inquiri an tales fue
rint obligati religioni.Alleg.not.de fil.presbyt.conſtitutum.vbi
34 impeditur reſtitutio,vbi poteſt eſſe cauſa peccati.† Ex his de-
ciditur an pater agens poſſeſſorio recuperande pro filio ratione
patrie poteſtatis audiatur z an habeat aliquid docere de pro-
prietate iuris.Io.And.in addi.Spe.in tit.de peti.z poſ.§.i.ver.
quid ſi matrimonium.z ver.item quid ſi agẽti.tenet q agere po
teſt:q: hoc eſt ius,z quaſi poſſedibile:ergo pro eo datur reſtitu-
tio.Oportet tamen q probetur aliquid de proprietate : q: liber
homo non poſſidetur,niſi caſualiter.Et ibi cõcludit q ſicut agẽ
ti poſſeſſorio incumbit in caſibus iſtis docere de proprietate ali
quid,ita excipienti de ſpoliatione,quam etiam pro filio ſpoliato
dicit ei competere:licet queſtionem inſolutã dimiſerit ibi Spec.
Allegat.iij.q.i.c.ij.in fi.ibi:poteſtatibus curent.iij.q.ij. alleg. ij.
q.ij.in ſcripturis.ibi:poteſtati eorum,zc.z c.ſeq.dicit omnia iu-
ra reſtituenda patriam poteſtatem iure eſſe conſtat.Inſti.de pa-
tria poteſta.§.i.ff.de his,qui ſunt ſui,vel alie.iur.l.i.z ij. igitur,
35 zc.¶ † Ultimo dubitat hic Cal.an hec exceptio Non poſſide-
bas:vel.Non potes poſſidere rẽ,de qua agitur poſſeſſorio:ſit di-
latoria,an peremptoria.Qḋ ſit peremptoria,facit qḋ no.de reſt.
ſpo.ad decimas.in gl.no.per opi.z qḋ not.Io.an.de fo.ↄpet.ex
parte.ſuper vltima gl.ſed illud quando in reſcripto expreſſit fal
ſum,quo tacito literas non habuiſſet.de reſcr.ſuper literis.Et q
putat q ſit peremptoria:q: reſpicit principale factũ,de quo agi-
tur,z dicit eam proponendam poſt litẽ ↄteſtatã.de li.ↄte.c.i lib.
vi.ad hoc de adul.c.pe.tamen ibi dicit exceptionẽ adulterij fore
peremptoriam,z dilatoriam,vt poſſit opponi ante litis conteſta
tionem z poſt.Sed dicit Io.Cal.ibi ſpeciale propter peccatum.
de vſuris,quia fruſtra.qḋ non eſt hic.Puto q ſit litis finite,et
poſſit opponi ad merita,z ad proceſſum:q: concludit agentem
funditus ius agendi non habere:z tales ſunt litis finite:vt. d.c.
§.z dixi de reſcri.ſuper literis.ſcribit Barto.ff.de re iudi.l.cõque
rebatur.z l.tranſacta.ff.de verb.ſigni.z l.i.in fi.ff.ad Tertul.Et
hec ſufficiant. Anto. de Butrio.

1 ☞ Interdictum vnde vi non competit contra illum,qui non ſpoliauit, nec ſpoliari mandauit,neq; ratum habuit.
2 Hoſpitale vbi habet eccleſiam,in dubio eccleſia iudicatur prin cipalis,hoſpitale vero acceſſorium.
3 Delegatus ad examinationem z cognitionem cauſe non videtur in dubio commiſſus ad deciſionẽ eiuſdem,niſi exprimatur.
4 Reſcriptum,per quod mandatur vt ſecundum debitum iuris z iuſtitie cauſa terminetur,nõ videtur dare nouam formam, ſed tantum debitum iuris exprimit.
5 Sententia lata contra iuris formam mandato principis an ſit nulla.
6 Libellus,per quem petitur res,vel poſſeſſio cum ſuis pertinentijs aliter non ſpecificatis , et poſſeſſionibus quomodo valeat. 22.z.24.
7 Poſſeſſio,nomen denotat quandoq; proprietatem.
8 Legata poſſeſſione,quam habet teſtator cum ſuis cõfinibus in tali loco,an videatur legata ipſa proprietas,vel ſolum commodum poſſidendi.
9 Pertinentiarum appellatione non comprehenditur poſſeſſio, nec econtra.nu.23.z.24.
10 Libelli concluſio,per quam libellans petit rem ſibi reſtitui , an adaptetur ad petitorium z poſſeſſorium,vbi libellus eſt dat⁹ in materia poſſeſſoria.21.
11 Poſſeſſorio recuperande agenti cantum eſt antiquam poſſeſſionem deducere propter momentaneam,que non ſemper cauſat interdictum.
12 Uerbum preteriti temporis perfecti habet ſemper tacitam abnegationem de preſenti actus,vel quantitatis,cui adiungitur.
13 Litis conteſtatio inducitur ſola reſponſione ad narrata.14.
15 Uerbum credere,vel non credere,adaptatur ad ignorantiam.
16 Teſtis deponens per verbum Credit,non probat in apprehenſibilibus ſenſu proprio.
17 Hoſpitalia ſunt epõ ſubdita iure communi.
18 Teſtes poſſunt eodẽ inſtanter recipi ſuper petitiõe,z exceptione.
19 Delegata cauſa quo ad petitoriu3 z poſſeſſoriũ,an poſſit actor intentare alterum tantum,an vero ad vtrunq; arctetur.
20 Libellus continens plures actiones an procedat vt libellans cogatur alteram eligere.
23 Pertinẽtie que veniant vbi res petiſ cum ſuis pertinentijs.24.
25 Poſſeſſor an hodie preſumatur,qui olim fuit poſſeſſor.
26 Dominus an hodie preſumatur,qui olim fuit dominus.
27 Poſſeſſor an eo qḋ poſſidet,preſumatur dominus.
28 Poſſidere an preſumatur dominus.
29 Poſſeſſor an quis preſumatur ex detentatione rei.
30 Exceptio omnis inhabilitãs perſonam ad agendum in iudicio admittitur contra agentem poſſeſſorio recuperande.

Cum

1 Cum ad ſedem. ¶ † Interdictū vnde vi non cōpetit cō
tra illū, q nō ſpoliant, nec ſpoliari mādauit, nec ratū
habuit. In prima proceſſus narratio. In ſcda cauſe
diffinitio, ibi: nos piſtores. Prima ſubdiuidit. Primo ponit cau
ſe cōmiſſionē. Scda ibi: corā. proceſſum habitū, corā delegato,
ꝛ ipſius diffinitionē. In tertia ibi: mulier proceſſuz habitū corā
papa per appellatiōis remediū. Pro intellectu caſus duplex eſt
principalis intellect⁹. Unus, ꝙ hoſpitalariorū intētio eſſet inepta
quo ad omne genus poſſeſſoriꝫ: q2 non probatur eos poſſe
diſſe, ꝛ ex nō admiſſione ad poſſeſſionē nō concludit ſpoliatio,
ſi nō poſſidebat. Alius intellectus, ꝙ eorū intentio erat inepta
nō quo ad ſubſtantiam cuiuſlibet generis poſſeſſorꝫ, ſꝫ quo ad
ſpeciem quā intendebat, ſcꝫ interdictū vnde vi, eo q2 dato ꝙ pro
batū foret eos poſſediſſe, ꝛ nō admiſſos, imo repulſos a nūtijs
epi, cū nō cōſtaret nuntios ad hoc habuiſſe mandatū, nec feciſſe
nomine epi, nō cōſtabat epiſcopum ſpoliaſſe, vel ratam habuiſſe
ſpoliationem, ſuper quorum altero fundatur ſtrictum interdi
ctum vnde vi. Alios intellectus videbis cū gl. ꝛ hec ſufficiant p
2 intellectu caſus. ¶ † No. vbi hoſpitale habet eccleſiam, eccleſia
3 in dubio iudicatur principalis, hoſpitale acceſſorium. ¶ † Not.
ꝗ. hic apertū ꝙ ꝯmiſſa cauſe examinatione, ſeu cognitione, non
vꝫ cōmiſſa cauſe deciſio, niſi exprimatur. Uide qḋ no. de diffi de
leg. ſup qōnū. §. i. ꝛ qḋ no. in l. a diuo Pio. de re iudi. ꝛ qḋ not. in
4 cle. auditor. de reſcri. ¶ † No. iij. ꝙ p mādatū, vt ſm debitū iuris
ꝛ iuſtitie cā terminetur, nō datur noua forma mādato, ſed tantū
5 debitum iuris exprimitur. † Hinc eſt ꝙ hec ſentētia lata ꝯ formā
iuris, tali ſtante mandato, non eſt nulla. Quod patet, q2 caſſat
vt iniuſta. Et eſt caſus pro dicto Inn. in c. prudentiam. in glo. ma
gna. ad mediū de quo per Bar. in l. ꝛ ſi ſocietatem. §. arbitrorum.
ff. pro ſocio. ꝛ dixi in c. Quintavallis. de iureiur. ad hoc qḋ not.
6 de reſcr. cauſam. ¶ † No. iiij ꝙ perdit hic libell⁹, Peto eccleſiā
cū pertinētijs ſuis: alr nō ſpecificatis ptinētijs, ꝛ poſſeſſionibus: ꝛ
ſic ſufficit libellū fore certū i pricipali, ꝗuis in acceſſorijs ſit icer
tus. Ad hoc qḋ no. de ordi. cogni. cū dilect⁹. ꝛ ꝯ. de libel. obla. c.
7 ij. ¶ † No. v. qḋ aliqñ verbū, Poſſeſſio notat proprietatē, vt ha
beo poſſeſſionem. i. tale poſſidere. Ad hoc. ff. de verb. ob. l. inter
8 dum. Quod facit ad queſtionē Hoſ. † Si teſtator legat poſſeſ
ſionē ſuam, an videatur legaſſe ſolū commodū poſſidendi. an ēt
ꝓprietatē: quia proprietatem. ad qḋ. ff. ad muni. l. filij libertorum.
§. fi. C. de fide inſtru. l. fi. C. de bon. poſ. cōtra ta. cū reb. de do. inter
virum ꝛ vxorem. l. ſi quidem. ꝛ ſic econtra dñm pro poſſeſſore. C.
9 de rei vē. l. ꝗties. vt lite nō cōte. quoniam. §. qḋ ſi ſup ¶ † No. ap
pellatione pertinentiarū nō cōprehendi poſſeſſionē, nec ecōtra.
10 ¶ † No. vij. tenēdo ꝙ hic fuerit actū petitorio, ꝛ poſſeſſorio, ꝙ
hec concluſio. Peto rem reſtitui, adaptatur vt congrua cōcluſio
ꝛ ad petitoriū, ꝛ ad poſſeſſoriū. ꝛ ſic eadē ꝯcluſio proprie quo ad
vnum improprie quo ad aliū iudicium ſumpta procedit: et ſic
idē verbū ad diuerſa relatū ꝓprie ꝛ improprie ſumi pōt: hoc vi
debit ifra. Hec vera, dū ex narratis hec valeāt ꝯprehēdi: ſic ex
narratis extēdit ꝯcluſio libelli: ſꝫ ad alia pōt adaptari ꝓprie, nūc
ipꝛoprie: ſec⁹ ſi nō poſſet ad aliā adaptari: q2 penes cōcluſionem
attendit vis libelli. de fo. cōpe. ex parte B. nam per narrationez,
in qua dr ad ſe ſpectare, deduxit petitoriū: per narrationē. i. qua
dixit ſe diutius poſſediſſe, deduxit poſſeſſoriū. ¶ Nota hūc li
bellū procedere, Peto me reſtitui, q2 olim poſſedi, quod hodie
poſſideo: q2 mediū ſubauditur, ꝛ me ſpoliaſſe: ꝛ ſic vbi ex narra
tis ꝛ cōcluſiōe colligit intētio libellātis, licet oia media non for
maliter exprimātur, ſaluatur libellus per ſubauditū: q2 hic ſub
11 auditur, q2 me ſpoliaſti. ¶ † Not. cautū allegare antiquā poſſeſ
ſionem: q2 non ſemper momentanea parit interdictū. ꝯ. eo. olim.
12 l. ij. §. confeſſum. ff. de vi, ꝛ vi ar. † Et no. ꝙ verbū preteriti perfe
cti habet tacitam abnegationem de preſenti actus, vel qualita
13 tis, cui adiungit. ¶ † Nota ꝙ per ſolam reſponſionem ad narra
14 ta inducit litis cōteſtatio. de quo de lit. conte. c. j. ¶ † No. ꝙ per
verbū Neſcio, vel nō credo, qḋ petis debitū, vel tuū eſſe inducit
15 litis ꝯteſ. † Et no. ꝙ credere vel non credere adaptat ad ignora
16 tum. † Nō probat ergo teſtis, qui reſpondit ſe credere in appre
hendibilibus proprio ſenſu. Uide in Spe. de teſte. §. iam de in
17 terrogatorijs. in fi. j. de accu. inquiſitionis. ¶ † Nota epm ſuper
ſubiectione ēt hoſpitalium fundare intentionē de iure cōi in pro
18 pria dioceſi. ¶ † No. ꝙ eodē mitanti ſuper exceptione, ꝛ petitio
ne pūt teſtes recipi: ꝛ habes practicam ſententie tam in petito
rio, ꝗ̄ in poſſeſſorio: q2 habet condēnare ad rem reſtituendam:
Et ex hoc habes notabilia vſqꝫ ad ver. nuntius. In qua parte
19 habes cōmiſſionē, petitionem, id eſt, libellū ꝛ ſentētiā. ¶ † Exa
minemus aliam partem circa cōmiſſionē gl. querat, an cōmiſſa
cauſa quo ad petitoriū ꝛ poſſeſſoriū, poſſit actor intentare alte
rum tantum, an arceatur ad intentandum vtrūqꝫ. Glo. dicit ꝙ
poteſt intentare alterū tantū: q2 ſimultanea cōmiſſio nō ar
ctat ad vtrunqꝫ intentandum. De quo remittit de cā poſ. cum ſu
per. ꝛ c. cū eccleſia. ibi etiā no. ꝛ dicūt docto. qḋ ſi libellū porrigat
ſup vtroqꝫ, poterit etiā agēdo reus ſuper vtroqꝫ ſe defendere: q2
ad hoc eſt ſtimulat⁹ per iudiciū ſuper vtroqꝫ, nō obſtāte priuile
20 gio poſſeſſorꝫ, de quo. ꝯ. e. ex cōqneſtiōe. ¶ † Uenio ad libellum.
Primo repugnat libello nimia gñalitas eius quo ad vij cōprehen
ſiuā, cum multas poſſit cōprehēdere actiōes: itaꝫ hic libell⁹ pōt
cōprehendere interdictū vnde vi, ꝛ qḋ vi aut clam, cōdictionez ex
canone, ꝛ officiū iudicis, cōtra id, de lib. ob. c. ij. ꝛ l. qḋ in heredē.
§. eligere. ff. de tribu. ꝛ in regula, null⁹ plurib⁹. de re. iu. li. vi. Quī
dā dixit de iure canonico, ꝛ eqtate ei⁹ pcedere libellū plures actio
nes cōprehēdentē. Uel dic qḋ cogit eligere: ꝛ ꝯ eligit iterdictū vñ
vi, ꝛ male. Quidā dicūt qḋ eligit volūtarius. Hoſt. dicit hic reli
qui in arbitriū boni iudicis, an admittat vel ad ſpecificandū co
gat. remittit de iudi. dilecti. Ex hoc no. qḋ quā ꝗ̄ libell⁹ ex latitu
dine verborū cōprehendat plures actiōes, ſi tñ libellās eligat vo
luntarius, vel inuit⁹, totū ius agendi ad electā actionem reſtringi
tur: ꝛ ſi ſit inepta, alias electa intantum, q2 lꝫ apta in verbis cō
prehendat in eadem inſtantia, niſi libell⁹ porrigat, non pōt ſequi
ſentētia, vt idē operet reſtrictio, qḋ operatur limitata porrectio a
pain. Et ſic limita de iudi. examinata. qḋ no. ad hoc de cā poſ. pa
21 ſtoralis. ¶ † Opp. ꝗ. cōtra libellū, ꝛ cōcluſionē eius, ꝛ cōſequēter
cōtra cōcluſionem ſentētie, in qua petitur, ꝛ ſentētiatur rem reſti
tui reſpectu poſſeſſorꝫ: q2 dꝫ concludere poſſeſſionem reſtitui: q2
ſola poſſeſſio nō reſtituit in poſſeſſorio. ff. de vi. ꝛ vi ar. per totuz.
Sol. Dicit hic Jo. An. qḋ recti⁹ cōcluſiſſet poſſeſſionē reſtitui,
quam rem reſtitui. De quo remitto ad Spe. e. ti. §. j. ver. ꝛ no. Nam
petere reſtitui rem, eſt propia cōcluſio petitorꝫ: ſed ſaluat libell⁹
vt dixi, q2 intelligit quo ad poſſeſſoriū, Peto rem reſtitui ratiōe
poſſeſſionis: ꝛ reſpectu petitorꝫ, Peto rē reſtitui: ſtat ꝓprie. De
quo in Spe. e. ti. §. j. in prima, ꝛ. ij. forma. Sic ēt ſaluat ibi Spec.
ſentētiā ſuper libello, Peto poſſeſſionem reſtitui, ſi cōdemnet ad
reſtitutionem rei: q2 verba ſententie ſunt trahenda ad metas li
belli: vt ibi no. Spe. ver. ꝛ no. qḋ quidā poſt tertiā formā. Sic de
bet intelligi qḋ no. Jo. An. in addi. Spe. in ti. de ac. ꝛ pe. §. ſequi
tur. ver. ſꝫ quā notas. vbi dicit poſt Hoſ. ſimplicem, ꝛ ſtultaz fore
cōcluſiōem, Peto rem reſtitui in poſſeſſorio: q2 hoc cōcludit ad
petitorium: ſed dꝫ eſſe, Peto poſſeſſionem reſtitui, q2 aliud eſt
reſtitutio rei, q̄ꝫ reſtitutio poſſeſſionis. ff. de rei ven. officium. ꝛ
l. qui reſtituere. ff. vti poſ. l. ij duo. §. fi. Idem Archi. iij. q. j. reinte
granda. Pro ſaluatiōe libelli facit qḋ ſcribit Fred. ſuo cōſi. cc
lxxxij. vbi ponit ꝯclōnē hāc, Peto rē reſtitui: adaptari ad peti
toriū, ꝛ ad poſſeſſorium, dūmō hoc habeat narratio: quādo ſi
narretur in poſſeſſorio, ꝛ fiat ꝯclō, Peto rē reſtitui: dr ibi dedu
ctum petitorium. qḋ nota bñ. Hec maxime puto vera in cōclu
ſione, Peto rē reſtitui, vel ſe reſtitui: adaptat ad poſſeſſoriū, quā
eſt talis nature ꝙ habeat iuſtā cauſam, vt pꝫ. ꝯ. ea. ex tranſmiſ
ſa. ꝛ c. j. ꝛ c. ex pte. ꝛ c. literas. ꝛ procedit etiam concluſio ꝛ ſimi.
Peto rem reddi: vt patet. ꝯ. c. j. q2 in libellis etiam verba trahū
tur ad intentum libellātis: vt no. de offi. ord. cōquerente. ꝛ quod
no in l. ſed ꝛ ſi poſſeſſori. §. fi. de iureiur. Item procedit cōcluſio,
Peto me reintegrari. iij. q. j. reintegranda. Itē peto me in inte
grū reſtitui, vt lite nō cōte. accedens. vel in priſtinum ſtatū reſti
tui, reponi, vel reduci: vt. d. c. reintegrāda. Tertio arguit libell⁹
vt nō cōcludens in poſſeſſorio, Peto me reſtitui, q2 diuti⁹ poſ
ſedi, ꝛ hodie poſſideo: nā per hoc nō concluditur ſpoliatus. Sꝫ
dic ꝙ ex cōcluſione, ꝛ narratione apparet ꝙ concludere intendit
in poſſeſſorio: ideo libellus eſt declarādus per ſubaudiū: q2 diu
tius poſſedi, me ſpoliaſti. ſubaudi: ꝛ ſic peto me reſtitui. Qḋ no.
q2 vbi ex narratis, ꝛ concluſis apparet ſubauditū ex mēte ſubin
telligit, ꝛ ſaluat libellus per ſubauditū quod indicat cōcluſio, ꝛ
narratio, licet nō integraliter exprimat. Ad hoc. l. j. ff. de hered.
inſti. Quod nota pro ſaluandis libellis. Circa libellū expeditis
22 doc. dictis, venio ad gl. tangētes libellum. ¶ † Opp. ꝙ non pro
cedat libellus vt nimium generalis circa res, iura, ꝑtinentias, et
poſſeſſiones, ꝛc. ꝯ. id de libel. obla. c. ij. de rei vendi. l. ſi rem. cū ſi
mi. Glo. dicit contrariū procedere in actione ſingulari ꝛ petitio
ne: hic in petitione vniuerſali. arg. de offi. ordi. conquerēte. ꝛ no.
de libel. obla. c. j. de peti. here. l. iij. cum ſimi. quo caſu dicit ſuffice
re probari, ꝛ declarari quid de pertinentijs poſſideat tpe ſenten
tie: dato ꝙ antea nihil poſſederit, vel illud non poſſederit quod
tempore ſententie probatur poſſediſſe: vt. ff. de peti. here. l. ij quo
tempore. ff. de pecu. l. queſitū. Imo plus dicit hic Inno. qḋ hoc
ſufficit declarari in ipſa executione, ꝛ ſuper illis mandabit inia
executioni. ꝯ. c. ꝗuis. ſm Inn. Hoc placet Inn. maxime quādo
id vniuerſale, qḋ petitur, venit acceſſorie ad aliqḋ principale cer
tificatū, vt erāt hic poſſeſſiones. Nam dicit hic Inn. Pertinen
tie verbū eſt vſe aptū pertinētias cōprehendere. i. ſtatuto ꝛ cōſue
tudine debitas: ꝛ maxime in ꝑtinētijs eccleſie. de ce. c. j. Uñ refer
tur ēt ad ꝑtinētias iurꝫ, vt oblationes, primitie, ꝛ alia iura parochia

ſia, ⁊ ſimilia. de deci. cũ ꝯtingat. ⁊ c. tua. de his, q̃ ſi. a ꝓla. paſtoralis. Itẽ ⁊ hoſpitali accedũt pertinẽtie: q2 ⁊ illi dz certa dos aſſignari, ſicut ⁊ eccleſie. de conſe. eccle. vel alta. ſicut. Item non ſolum ratione rei, ſed etiã ratione actionis actio ſui natura eſt vniuerſalis: q2 interdictũ vnde vi cõprehendit in ſe mobilia ⁊ immobilia, dãna, ⁊ iniurias, ⁊ alia multa. ff. de vi, ⁊ vi ar. l. i. qḋ ait. ⁊ §. rectiſſime. ſ. eo. grauis. ⁊ qḋ ibi no. ſicut ⁊ hereditati accedunt oĩa, q̃ in hereditate inueniunꝰ, etſi nõ ſint teſtatoris. ff. de peti. here. l. item veniunt. ⁊ l. ſeq. Per q̃ concludit ꝙ petita eccleſia cũ pertinentijs, petita videntur omnia pertinẽtia, ⁊ illi deputata, ſiue ſint corporalia, ſiue incorporalia. Allegat no. de off. deleg. cũ ab eccleſiarũ. ⁊ c. cõquerẽte. Hec ꝓcedunt quo ad pertinentias: quo ad poſſeſſiões aũt in libello petitas, vt hic ſunt, dr ꝙ ille debent in libello ſpecificari ꝑ ſuos cõfines, ſi petaꝰ a pte. ff. de cen. l. forma. Sꝫ puto, qñ poſſeſſiones petit ꝑ ſe, vt hic fecit: alias includerenꝰ in verbo ꝑtinentiarũ. Uñ ſi nõ ſpecificaſſet per ſe, non cogereꝰ ad ſpecificandũ, tenẽdo ꝙ petitio eſt vlis, vt eſt dictum. Dic latiꝰ iungendo Inn. ⁊ Hoſt. ſimul. ⁊ qḋ alibi ſcribit Inno. Si actio eſt vniuerſalis, ⁊ res, que petitur, ſui natura apta eſt cõprehẽdere vniuerſitatẽ, ꝓcedit libelꝰ gñalis, vt hic. Si actio eſt ſingularis, ⁊ res vlis, idem, vt ſi vendicaꝰ grex: q2 non eſt neceſſe ſingula capita gregis ſpecificare, vel nominare. ff. de rei vẽ. l. i. §. ꝑ hãc. Uel ſi vẽdicaꝰ hoſpitale cũ pertinentijs, vt hic, ⁊ no. gl. de libel. obl. c. ij. Unde ꝑ hoc ꝯcludit ꝙ ꝓcedit libellus gñalis, ſiue actio ſit ſingularis, ſiue ſit vlis, ⁊ ex accidẽti rei trãſiens ad naturam vniuerſalis: ⁊ tunc dz ſpecificari libellus, qñ actio eſt ſingularis, ⁊ naturã actionis ſingularis retinet: q2 nõ alteratur rei natura. ff. de rei ven. l. ſi rem. ſm Hoſt. Hec aũt dr vera Inn. quo ad pertinentias, qñ pertinentie petanꝰ acceſſorie: ſed ſi petanꝰ principaliter iudicio ſingulari, oportet ꝙ ſpecificentur, ex quo agiꝰ iudicio ſingulari vt petitorio: ſecꝰ ſi iudicio vniuerſali, aut quia agitur poſſeſſorio. Allegat no. ſ. eo. in literis. ⁊ hec eſt ratio, ſm Hoſt. q2 illud eſt vniuerſale, vt dixi in eo ꝙ dãna multa veniunt, vt dixi. ſ. Qñq3 agiꝰ actione ſingulari, res vero ſunt quid vle, q2 nõ colligũtur ſub vno nomine collectiuo iuris, aut facti, ſed ſub ſigno vli, aut indefinito: vt peto poſſeſſiões, vel oĩa bona. Dic qḋ oꝑz ꝙ ſpecificeꝰ res, qñ petunꝰ actione ſingulari, ve eſt rei vẽdicatio: ⁊ hoc ſit, q2 ſingularis remaneat actio, in qua nõ poſſet dari certa ſnia, niſi aliter ſpecificarenꝰ, ⁊ incerta ſnia tunc nõ teneret. C. q̃ ſen. ſine cer. quanti. l. j. ⁊ ij. ⁊ ſi. Uñ in hoc dz iudex cauere ſibi. Inſti. de ac. §. curare. Et multos caſus, in qbꝰ admittiꝰ petitio gñalis, habes de exceſ. ꝓla. tãta. in gl. not gñalẽ. Secꝰ dr vbi actio eſt vniuerſalis, vt petitio hereditatis. Ad cõfirmationem huiꝰ facit qḋ no. Inn. de iureiu. ex literis. vbi vt diſpoſitio dicaꝰ gñalis nõ ſufficit ꝙ ſub ſigno vli plura pertinẽtia ꝯprehẽdat: q2 illud ſignum diſtribuitur a ſigno: vt l. cũ tale. §. falſam. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad Treb. ⁊ ff. de ver. obl. l. ſcire debemus. ſed exigiꝰ ꝙ cõprehendanꝰ ſub vno ſigno collectiuo apto in ſe cõprehẽdere vniuerſitatẽ iuris, aut facti, vt hereditas populꝰ, ⁊ vniuerſitas, ⁊ collegiũ, grex, peculiũ, ⁊ ſimilia. in c. certificari. de ſepul. vt diſtinguit an agaꝰ ꝑſonali, vt peto omnia bona dari, vel q̃rtã omniũ relictorũ: ⁊ q2 ꝑſonalis eſt apta reſpicere iura, iudicaꝰ vlis, ⁊ non exigiꝰ expſſio an agat reali: ⁊ q2 illa diſtribuiꝰ ad ſingularia corpa, ſi eſt vlis: ⁊ ſic opꝫ corpa exprimere Spe. in ti. de act. ⁊ pe. §. ſequiꝰ. v. differũt. in. xvij. colũ. ꝫ ꝙ ſit vlis. ⁊ ponit in ver. qd ſi peto qcq̃d habes. vbi de ꝙ ſi peto qcq̃d habes in tali villa, vꝫ petitio abſq3 alia ſpecificatione. Alleg. q2 debet eſſe differẽtia inter ſpeciale dictũ, ⁊ generale. ff. de edi. edi. l. itaq3. ⁊ l. ſeq. ff. de euic. ſerui venduos. de ſi. inſtru. inter dilectos. Puto ꝙ petitio ſit gñalis, ⁊ nõ vniuerſalis. Uñ ſpecificatio nõ exigiꝰ in libello, ſed bñ in ꝓſecutiõe ante ſniam. Et ſic intelligo Inn. hic, vt no. ff. de edẽ. l. i. ⁊ dixi de libel. obl. c. ij. Rõ, q2 in vniuerſali declaratio vniuerſalis eſt in pricipali petito, ⁊ res veniũt in cõſequentiã reſtit pendere: qḋ nõ eſt in gñali: q2 res eccleſie capitulo ſubdunꝰ principaliter in obligatiõe, ſuper qua debet ⁊ certa ſnia ferri. Unde notabiliter dicit Inn. ꝙ ideo debet fieri ſpecificatio, q2 certa nõ poſſet ferri ſnia: que ferri debet in actionibus ſingularibus, ⁊ generalibꝰ. Uenit ergo quod hec petitio poteſt dici generalis, ſm Inn. qḋ nota. Et eſt ratio omniũ predictorũ, q2 vbi narratio actionis, vel rei petitio eſt vniuerſalis, ſufficit ſi petitio eſt vniuerſalis. Ideo certa dr ſentẽtia, ſi ſententia eſt vniuerſalis, vt petitio. Hec regula eſt Inno. ſ. de exceſ. ꝓla. tanta. Ad hoc, q2 conformari debet ſententia petitioni. Item q2 ſemper collectiua, ⁊ natura eius declaratur, vel ſpeciem habet declarandi qḋ cõprehendatur. Ideo ſi feratur ſententia ſuper hoſpitali cum pertinẽtijs, vel eccleſia cum pertinentijs, certa eſt ſententia non ſolũ quo ad eccleſiam, ſed etiam quo ad hoſpitale: q2 certe ꝑtinentie ſunt, que petitioni accedunt, ſicut ⁊ dos in matrimonio, ⁊ iura parochialia in eccleſia, vt ſupra no. Sꝫ vbi petitio eſt gñalis, vel ſpecialis, ⁊ non vniuerſalis, certa non põt ferri ſentẽtia, vt dr in generalibus ⁊ ſpecialibꝰ petitionibꝰ, niſi ſpecialiter res deſignarentur in ſnia: ⁊ in talibus incerta ſentẽtia nõ valet. Inſti. de ac. §. curare. Sed ſi poſſeſſiones ſunt certificate, quomodo ſaluabitur libellus in illa parte, qua petite ſunt poſſeſſiones: Dic ꝙ propter acceſſorietatẽ ad rem valebit libellus: quia ſufficit ꝙ ſit certus in principali: vt no. in. d. c. ij. de libel. obl. ⁊ de or. cog. c. ij. ⁊ cũ nõ fuit parte petita declaratio: vt l. ſi. C. de an. exce. Per hoc dicunt dñi de Rota, ſua ꝯclu. xxiij. ꝙ valet ſnia cõtra maleſidei poſſeſſorẽ a principio a tpe occupationis Commenio(?) ⁊ ad fructꝰ perceptos a tpe occupatiõis beneficij. Nec ob. ꝙ ſentẽtia debet eſſe certa etiam in generalibus actionibus: q2 id verũ, quando petitioni ſubmittitur principaliter quid ſingulare, vel generale: ſecus ſi acceſſorie, vt hic, ⁊ de ord. cog. c. ij. ⁊ de lib. obla. c. ij. de exceſ ꝓla. tãta. per Inn. ⁊ ſiet declaratio poſtea corã executore. Tutius tñ eſt ꝙ ſi iudex poteſt ꝙ tam de tpe, ⁊ q̃ntitate, quã de valore iudex ſe intromict: ⁊ ſic certã, ⁊ clarã ferret ſniam: vt. d. §. curare. Plus dicunt ſua conclu. clxxviij. ꝙ etiam executor põt ſine aliqua taxatione monere dictũ conuictum vt ſatiſfaciat victori intra certũ terminũ, intra quẽ tñ põt venire, ⁊ allegare ſe illos non ꝑcepiſſe, vel illos in vtilitatẽ eccleſie cõuertiſſe: qḋ ſi non fecerit, ſnia excõicationis nõ propter hoc ꝑmulgata eſt iuſta: nec relaxabiꝰ, donec plene fuerit ſatiſfactũ: q2 pro rebus iudicatis extitit promulgata: vt no. ſ. de ſen. excom. ſolet. lib. vj. Sed eſt dubiũ que pertinentie includantur. Dic ꝙ primo attendenda eſt perſona petẽtis: q2 ſm qualitatẽ petẽtis petitio pertinentiarũ aliter ⁊ aliter intelliguntur. Si enim eps in eccleſia ſibi ſubiecta petit iura epalia cũ oibꝰ pertinẽtijs, vel dicit eccleſiã ad ſe pertinere in ſpalibꝰ cũ pertinẽtijs iuris, ⁊ poſſeſſionibus, admittiꝰ libellus. de exce. cum venerabilis. ⁊ tunc non veniet dos tantũ primo aſſignata, ſed ⁊ oĩa, q̃ eidem eccleſie ſunt poſtmodũ acquiſita: q2 ius epale nõ ſolũ ad ea, q̃ tpe fundationis ſue habuit eccleſia extendiꝰ, ſꝫ ⁊ ad oĩa alia, q̃ poſtea acceſſerunt: ⁊ idem iuris eſt ſi petat tpalia, ⁊ rationem de temporalibꝰ, tanq̃ patronus ratione iuris patronatus, de omnibus temporalibus ratio eſt reddenda. Sed vbi neq3 petito neq3 rei accedunt pertinẽtie: tunc eſt neceſſe ꝙ exprimantur, ad hoc vt in iudiciũ deducantur, vt eſt dictũ, ſm Inn. Per hoc dr Jo. de Lig. referre an petatur eccleſia cũ pertinentijs, an eccleſia ⁊ pertinentie: q2 hoc ſcḋo caſu principaliter pertinẽtie videnꝰ petite: ideo exprimende ſunt: arg. ff. de fun. inſtru. ⁊ inſtru. leg. l. cui fundum. alle. de priui. cum capella. Hec vera, ſm Hoſt. vt patrono ſic petenti reddenda ſit ratio de tẽporalibus, qñ patronus eſt clericus. Secus ſi ſit laicus: q2 ad illum regulariter nõ pertinẽt temporalia, niſi quantũ ad denuntiationẽ male adminiſtrationis, ⁊ tuitionem, atq3 defenſionẽ, vt ei ſubueniatur, ſi ad inopiã vergat. xvi. q. vij. filijs. de iure pa. preterea. ⁊ c. nobis. de quo ꝑ pa. b. de monachis. ⁊ c. Lateranẽſis. de priui. cũ ⁊ plantare. §. in eccleſijs, ſm Hoſt. de quo Jo. an. remittit ibi, ⁊ in Spec. de reli. do. vbi idẽ tꝫ Spe. ⁊ idẽ qḋ de laico dr de clerico habẽte ius patronatꝰ rõne patrimonij: q2 in illo per omnia cenſeꝰ vt laicus. Unde ꝯcludit Inn. ſ. de excep. cũ venerabilis. ꝙ prelati tpales, vel ꝑpetui ſunt illi, qui proprie poſſunt vendicare eccleſiam cũ pertinentijs ſuis. de tranſ. cõſtitutus. ⁊ c. ſeq. de priui. paſtoralis. etiam ſi tantum ipſam petat vt ſubiectã: q̃uis ſm Inn. meliꝰ foret ꝙ ageret confeſſoria, ⁊ petat ſibi ius eſſe ſubiectionis in dicta eccleſia: vt. d. c. ꝯſtitutꝰ. ff. ſi vſuſfr. pe. l. i. in prin. de reſcr. ex parte. Hoſt. ibi in. d. c. venerabilis. ⁊ Spe. in loco preal. ꝯcludit ꝙ de eq̃tate canonica vſus admittit talẽ libellũ, Peto eccleſiam cũ pertinentijs ſuis. que ad me pertinent in ſpiritualibus ⁊ temporalibus: ⁊ etiã vera ſm Hoſt. ⁊ Spe. hic in alia parte. Inn. dicit illas tantũ venire, que eccleſie vel hoſpitali primo fuerũt in dotẽ aſſignate, ſcḋm

23 Inn. † Sed eſt dubiũ qñ pertinentie veniant an debite de iure cõi tantum, an debite de iure ſpeciali, vt ſtatuto, vel conſuetudine. Inn. in prima gl. dicit nomine pertinentiarum venire illa, que lege, ſtatuto, vel conſuetudine, deputata ſunt vt accedãt, ſicut in interdicto vñ vi accedũt mobilia, dãna, ⁊ multa alia. ff. de vi. ⁊ vi ar. l. i. §. qḋ ait. ⁊ §. rectiſſime. ⁊ legiꝰ ⁊ no. ſ. e. grauis, ⁊ ſicut hereditati accedũt oĩa, que in hereditate inueniũtur. etiã ſi ſint actiones. ff. de peti. here. l. itẽ veniũt. ⁊ l. ſeq. ſic ⁊ petitioni eccleſie accedunt omnia, que ad ipſam pertinẽt ex ſtatuto, ſiue ex cõſuetudine, ſiue iure, vt ſunt dos primitus inſtituta. ſ. de cen. c. j. decime, oblatiões, ⁊ alia iura parochialia, ⁊ primitie, ⁊ ſilia. de deci. cũ cõtingat. ⁊ c. tua. de his, q̃ ſi. a ꝓla. paſtoralis. ſiue ſint corporalia, ſiue incorporalia. Hec dr vera quo ad ea, q̃ ſunt deputata iuris cõſuetudine, vel ſtatuto: altero aũt iure ſpeciali q̃ſita dicit non venire appellatione pertinẽtiarum: licet quidã contra ſicant, dicentes oĩa illa venire, de quibus ſpecialiter actum non eſt ne veniant: aut de eã poſſeſ. ſm eccleſia. §. veri. Sed illud intelligitur de his, que ſub petitione claudi poſſunt: qḋ nõ eſt hic, ſecundum Inno. Hoſtien. tenet quod veniant. propter verbũ.

Pertinere,

Pertinere,qđ late patet.ff.de verb.obli.l.pertinere.ad hoc.ff.de
publi.l.ſi ego.§.idẽ ait.de vſufruc.ſi vero.de pac.dot.l.inter ſoce-
rũ.§.cũ inter.de dam.infec.l.damni.§.ſi quis vicinas.p ꝛ contra
de ſen.excõ.ſi ciuitas.lib.vj.Jo.de Ligna.dicit ꝙ vbi petit quis
epiſcopalia,cũ debent de iure cõmuni.vel aliud ius tale, veniũt
omnia,que cõſuetudine.vel ſtatuto,vel aliter ſunt applicata:vbi
aũt alius petit,quã cui debet̃ de iure cõmuni,veniũt ſola ſpecifi-
cata,ꝛ nõ alia:qꝛ libellus nõ eſt vniuerſalis:qꝛ nõ epo nõ cõpetit
vniuerſalis petitio:ſicut nõ heredi nõ cõpetit petitio heredita-
tis.Hoc eſt reincidere in dubiũ,an in petitione iuris debiti cõclu
dant̃ debita de iure ſpeciali.Jnn.videt̃ hic concludere ꝙ ꝑ debi-
to ſpeciali pacto,vel conſuetudine,includent̃,non altero ſpeciali.
Cõtra ſentit de preſcrip.auditis.Similiter glo.contrariant̃ in.c.
conquerẽte.de offi.ordi.tenet qđ tantum debita de iure commu-
ni includant̃.Jn.c.cõſtitut⁹.de reli.do.ſentit cõtrariũ.Hic,ſi peti
tio eſt in materia,que nõ comprehenderet niſi debita de iure ſpe
ciali,tale includit̃.de offi.archidi.dilecto.ꝛ hoc no.ibi Jnno. Et
hec eſt cã,quare pertinẽtie,que applicate ſunt ſtatuto, vel cõſue-
tudine,veniũt in petitione pertinẽtiarũ,qꝛ ſic cõmuniter accipiũ
tur.Sꝫ põt comprehendere vtroꝗ iure debita:tũc ſi debitũ ſpe
cialiter eſt de iure communi,licet determinata ſit de iure ſpeciali,
tale includit̃:vt no.de ſepul.certificari.Si ex toto eſt de iure ſpe-
ciali,ſuccedit tñ loco debiti de iure cõmuni,concludit̃ vt no.glo.
in dicto.c.cõſtitutus.prout doc.intelligũt:qꝛ ibi cenſus erat ſub-
rogatus loco iurium epiſcopalium. Si non eſt ſuccedaneũ loco
debiti de iure cõmuni ſi originaliter habet originẽ a iure ſpecia-
li,tunc ſi approbatiue prout eſt originatũ de iure cõmuni,vt dos
aſſignata,vel pertinentie,dato ꝙ habeãt originem ab aliquo ſta
tuto,vel cõſuetudine approbatis de iure cõmuni,ꝛ aſſumit̃ a iure
vt debitũ de iure cõmuni:ꝛ includitur,vt hic dicit Jnn.Si autẽ
eſt omnino debitũ de iure ſpeciali,vt in materia noſtra,quãdo eſt
ex priuilegio debitũ,vel in materia , que ius dat ex iure cõmuni
quando pacto,vel conſuetudine,vt ius epiſcopale:ꝛ tunc ſi illud
venit vt acceſſoriũ ad debitũ de iure cõmuni,includitur:vt de pre
ſcrip.auditis.ꝛ qđ no.ibi Jnn.in denarijs ſancti Petri:ꝛ not.de
ſepult.certificari.Si autem id venit principaliter,ſeu antecelſerit
principaliter ad debitũ de iure cõmuni,ꝛ eſt de iure ſpeciali, non
cõcludit̃,niſi verba ſint ita latiſſima,ꝙ ſui natura hoc importẽt,
vt eſt hoc verbũ Pertinere,ſecundũ Hoſti.de hoc dixi in dicto
c.cõquerente.Per hoc apparet ꝙ ſi petatur caſtrum cum ptinẽ
tijs,dicit Jnnocen.ꝙ caſtro nihil corporale inuenit deputatum
a iure,qđ ſit eius ptinentia:qꝛ nec caſtra a iure ſunt limitata, ſed
bene ab hominibus,ꝛ ſtatutis hominũ cõſueuit caſtro certũ ter
ritorium aſſignari,ꝛ iuriſdictio inter territoriũ limitata.ff.de ver.
ſigni.ſi pupillus.§.territoriũ.ꝛ vide qđ no.de ſen.excõ.ſi ciuitas.
in prin.li.vj.quo caſu cũ ad alia nõ poſſit referri,talia corporalia,
ꝛ incorporalia nomine pertinentiarũ includunt̃, ſecundũ Jnno.
ꝛ adde qđ not. de offi.de.cum ab eccleſiarum.Et hec ſufficiant.
24 ¶ † Opp.qnto ꝙ nõ voluerunt ſententiari ſuper pertinentijs,
eas aliter nõ declaratis:hꝫ enim libellus coloretur ꝓpter gene
ralitẽ,nõ tamẽ probatio,que debet eſſe certa.de ꝓbatio.in pſen-
tia.ꝛ cap.ex literis.Glo.dicit tria tẽpora ponderanda in iudicio.
Primũ eſt principium iudicij:et in hoc preſumitur pro actore,et
verba pro reo interpretant̃.ff.de verbo.oblig.l.inter ſtipulãtem.
§.primo.qꝛ iudiciũ redditur in inuitum,vt ibi.ꝛ hoc quia verba
libelli latiſſime accipiunt̃.ff.de iudicijs.l.ſi quis intentione.ꝛ l.ſo-
lemus.ſ.de cauſa poſ.cum eccleſia.in medio litis equaliter preſu
mitur pro vtroꝗ:vt patet.xxx.q v.iudicantem. in fine autẽ pro
reo preſumitur.Unde dicit glo.ꝙ lꝫ libellus coloretur:tamen eſt
expediens ꝙ in proceſſu hoc declaret̃,ſi que ſint pertinẽtie.ꝛ que
poſſeſſiones:alias nõ fieret executio ad volũtatẽ ſuã.Allegat de
preſcrip.auditis.Jo.Cal.dicit hoc pſumi in qualibet parte litis
pro actore circa illa,q̃ ſunt pro actore ꝓpoſita.Allegat. ff. de rei
ven.l.Põponius ſcribit.§.ſi.De hoc.j.de ſpon.ex literis.vbi di-
cam per Bar.in.l.inter ſtipulantẽ.§.j.de verb.obli.ꝛ de hoc in re-
gula,cũ ſunt partiũ.de re.iuris.lib.vj.Per que ſentit gl.hanc cer
tificationẽ fieri in executionis actu.ꝛ tẽpore.Qđ tenet hic Jnn.
Fiet etiam hec probatio ſine libelli obla.ꝛ litis conteſtatione,ſm
Jnn.ꝛ Hoſt.qui hoc no.hic.ſ.de libel.ob.c.j.Facit qđ no.Spe.
in Spe.de libel.concep.§.nũc dicendũ.ver.xxv.ſm Jo.An.Hoc
puto tenẽdo ꝙ libellus ſit vniuerſalis,vel iudicium.Jn generali
autẽ declaratio dꝫ fieri ante ſententiã:vt no.in.c.ꝗ.de libel. obla-
tio.ſ.de edẽ.l.j.ꝛ dixi.ſ.niſi qñ id,qđ generaliter petitur, veniret
acceſſorie ad illud,vt hic:ꝛ no.domini de Rota,vt dixi ſupra in
prox.glo.Sexto obijcit libello inquãtũ narrat ſe poſſediſſe,et ſe
ſpoliatũ eſſe:qꝛ nõ ſufficit ꝓbare ſe aliquando poſſediſſe,niſi hoc
probet in limite ſpoliationis.de offi.dele.cõſultationib⁹.ſ.c.olꝫ.
ꝛ.c.accepta.Dicit gl.ꝙ nõ ſufficit ꝙ narret,ꝛ probet ſe olim poſ
ſediſſe , niſi ꝛ tũc cõcludat poſſeſſionẽ ad inſtar tẽporis quo ſpo-
liatur:qꝛ nõ ſequit̃,olim poſſedi,ergo tali tẽpore poſſedi:lꝫ olim
dominus hodie preſumat̃ dominus.C.de proba.ſiue poſſidetis.
Et eſt ratio,qꝛ poſſeſſio facilius perditur , ꝙ dominiũ.vt.l.ſi qs
vi.§.differentia.ff.de acqui.poſſeſ.Jdẽ ad literã no.gl.ſ.ti.j.cum
eccleſia.¶ Hic attingã quinꝗ.Primũ,an olim poſſeſſor hodie
preſumatur poſſeſſor.Scdm,an olim dñs preſumat̃ hodie dñs.
Tertiũ,an ex poſſeſſione pſumit̃ dñs Quartum,an dominus pre-
ſumatur poſſeſſor. Quintũ,an ex detentatione preſumat̃ poſſeſ-
25 ſor.† Quidã ꝙ olim poſſeſſor hodie preſumat̃ poſſeſſor qꝛ poſ-
ſeſſio nõ perdit̃,niſi per accidens animi,qđ nõ preſumit̃,niſi pro-
bet̃.Tum qꝛ perditur permutationẽ volũtatis,que nõ preſumit̃
niſi probet̃.ff.de cõdi.ꝛ demõ ad ea.Nã volũtas ſemel preſtita,pre-
ſumitur,niſi aliter probet̃.l.fideicõmiſſa.§.ſi opꝫ.de le.iij. Tum
qꝛ perdit̃ iactatione ſui:qđ etiã non preſumit̃.de ꝓba.cũ de inde
bito.de ſolu.c.ſi.de renun.ſuper hoc.Nec ratio gl.cõcludit: qꝛ nõ
ſequit̃,poſſeſſio facilius perdit̃,ꝙ dñium:ergo olim poſſeſſor nõ
preſumit̃ hodie poſſeſſor.Ratio concluderet,ſi poneret̃ ꝑ ſolido
ꝙ olim poſſeſſor nõ preſumat̃ poſſeſſor,ꝛ olim dominus pſumat̃
dominus:ſed hoc eſt de quo querit̃.Alij dicũt ꝙ neutrũ preſumi
tur,nec ꝙ poſſideat,nec ꝙ nõ poſſideat:ideo aſſerenti vel negan
ti,cuius eſt intẽtio,habet ꝓbare.ff de ꝓba.l.eius,q dicit. Si enĩ
dico me nõ habuiſſe animũ poſſidẽdi,plus alteri,ꝙ mihi de eo
non eſt credendũ.de homici.ſignificaſti.ꝛ.c.olim.ij.Alij diſtin-
guũt an poſſeſſio ſit de recẽti,ꝛ preſumit̃:an de antiquo,ꝛ nõ pre
ſumit̃.Odof.ꝛ gl.Accur.in dicta.l.ſiue poſſidetis.dicunt quod ſi
aſſero me poſſidere,preſumor poſſidere,ꝛ poſſediſſe, ex quo con-
ſtat de poſſeſſione retro,ꝛ animo poſſidendi,ꝛ cõſtat de extremo
animi nunc,ꝙ habeo animũ poſſidẽdi,media preſumunt̃: vt no.
gl.de reſcri ex parte decani.ꝛ dicã de proba.lꝫ cauſam.C.de apoc.
pub.l.apoc.li.x.ꝛ qꝛ de animo meo mihi credendũ eſt,ſi aſſero me
nõ poſſidere:qꝛ ſolo animo rem habere potui pro derelicto : ꝛ qꝛ
de animo meo mihi credit̃,nõ preſumor poſſidere,niſi aliter ꝓ-
bet̃ ꝙ rei incumbã.l.ſi.ff.de rei ven.ad hoc decre.olim.j.e.Et hoc
tenet Jo.An.in addi.Spe.in titulo.de peti.ꝛ poſ.§.j.ver.quid ſi
peto.Plenius recitat Hoſt.in titulo de peti.ꝛ acti.§.ſequit̃ ver.
ſed nunqd.ꝛ ver.qd agit̃.Hic colligendo dicta Legiſtarũ,ꝛ Ca-
noniſtarũ ſimul,ſi allego me hodie poſſediſſe ad mei cõmodũ,eo
ꝙ poſſedi , preſumor poſſidere,niſi aliud probet̃, rationibus ſu-
pra dictis.Et hoc credo,ſiue ſit mobilis,ſiue immobilis: vt not.
Spec.in loco vlti.allẽ.qꝛ licet poſſeſſio rei mobilis ſit vilis,ꝛ abie-
cta,ꝛ de facili perdat̃,ꝛ citius,ꝙ immobilis,vt.ff.de acqui.poſ.l.
rem mobilem.nõ tñ ſequit̃ ꝙ ꝑdat̃,niſi accidens aliquod det̃:qđ
non preſumitur,niſi ꝓbetur.Et hec vera , niſi det aliquis actus
intermedius ad priuationẽ poſſeſſionis:vt no.ſ.de cã poſ.eccl'ia.
Si allego me nõ poſſidere,altero allegante me poſſidere,ſi ab eo
habere cãm poſſidẽdi pſumor poſſidere,vel dolo deſijſſe poſſide
re.C.de pig.actio.l.creditor.Si nõ habeo ab eo cauſam,ſi poſſi-
debã tẽpore litis ꝯteſta.hodie pſumor poſſidere,vel dolo deſijſ-
ſe poſſidere.C.ad exhi.l.nõ ignorabat.Si nõ cõſtat me poſſidere
tẽpore litis mote,ſi nego me poſſidere,dicẽti incũbit onus ꝓbã
di:qꝛ ſolo animo illã ꝑdo:ꝛ qꝛ de animo meo in poſſidẽdo ſoli mi
hi credit̃.de homici.ſignificaſti.no.gloſ.Jnſti.de act.§.itaꝗ. Ex
his cõcludit̃,ꝙ ſi nõ viuit,qui poſſedit:ita ꝙ nõ põt animũ pa-
tefacere,vſꝗ ad mortẽ:nihilominus pſumit̃ poſſediſſe,ſiue here
des negant,ſiue aſſerãt:qꝛ in hoc poſſunt declarare animũ teſta-
toriſ:vt no.in.l.Põponius ſcribit,ſi frumẽtũ.ff de rei ven. ꝛ not.
in dicta l.inter ſtipulationẽ.§.j ꝑ Bar.ꝛ qꝛ aſſumit,pſumptiões
ſ.poſite,qꝛ mutatio volũtaria nõ preſumit̃:ꝛ qꝛ accidẽs nõ pſu-
mitur,nec iactatio ſui per que tenẽt dñi de Rota,ſua conclu.cc-
xx.ꝙ ſi ꝓbet̃ aliquẽ poſſediſſe in vita ſua bñficiũ,qđ vſꝗ ad mor
te preſumit̃ poſſediſſe:qꝛ mortu⁹ nõ negat,ꝛ qꝛ nõ põt haberi ꝑ
derelicto nuda volũtate.de renũ.c. admonet . ꝛ qꝛ nõ eſt preſum-
ptio habiti ꝑ derelicto.de renũ.ſup hoc.de ſolu.c.ſi.all.not.hic ꝑ
Jo.An.in addi.Spe.i loco.ſ.allẽ.Ex his puto ꝙ q olꝫ vno modo
poſſidet:vt qꝛ noie ꝓprio reſpectu certi tituli, lꝫ nõ dicat ſe alio
modo poſſediſſe,qꝛ noie alieno,vel aſſerat,qđ nõ preſumit̃ niſi ꝓ
bet:qꝛ hic modus poſſidẽdi non põt mutari cã extrinſecus non
accidẽte:vt.C.de acqui.poſ.l.cũ nemo.ꝛ.l.nõ ſolũ.§.1.ff.de vſufr.
26 ¶ † Ad ſecundũ an olim dñs hodie preſumat̃ dominus.gl.di-
cit ꝙ ſic:hoc puto abſꝗ dubio,ſi dicit ſe dominũ.ꝛ no.Jnno.de
iudi.nouit.ſi negat ſe dominũ,ꝛ cõſtat ꝙ poſſedit,adhuc preſu-
mit dominus : qꝛ ſolo animo nõ poteſt perdere dominium,retinẽ
do poſſeſſionẽ : vt.l.ſi qs vi.§. differentia.ff.de acqui.poſ. Si ne-
gat ſe dominũ,ꝛ poſſeſſorẽ,vel conſtat quod nõ poſſidet,preſumi
tur non dñs:vt dicto.§.differẽtia. cum ſic poſſit nuda voluntate
habere pro derelicto . Jdẽ ſi negat ſe dominũ , ꝛ non apparet an
poſſidat.Hec ſunt vera in his,que nuda voluntate poſſunt ꝑdi,
vt in rebus priuatis:in beneficialib⁹ autẽ idẽ quo ad preiudiciũ
negantiũ,ſed nõ quo ad ſuperioris preiudiciũ:vt in.c. admonet.
27 ꝛ.c.qđ in dubijs.ſ.de renũ.¶ † Ad tertiũ an poſſeſſor eo quod
poſſeſſor preſumat̃ dominus:ꝛ ſi deducit̃ principaliter dominiũ

in iudicio,ex poſſeſſione non probaf dominiũ,ſiue deducatur ad
fundandã intentionem actoris,ſiue ad fundandã intentionem
rei ⁊ excipiẽdo poſt fundatã intentionem actoris.ff.de rei vend.
l.i.rẽ.ff.cõmo.l.ita vt ſi fur.de cã poſ.c.ſi. Fallit quãdo agif cõtra
eũ.qui violenter accepit.C.de preſcri.trig.an.l ſi qs.Ratio,q: il
le non põt referre queſtionem dominij:vt.C.de procu.ſiue poſſi.
Si deducitur incidenter,vt q: intẽtio fundaf ſuper alio,vt quia
ad coadiuuandam intentionem:⁊ tunc ſi ex parte actoris ad ꝓ
bationẽ dominij deducif poſſeſſio de preſenti,preſumitur qs do
minus.ff.ſi ſeruũ.ven.l.ſicuti.§.ſed ſi fuerit.niſi cõtrariũ appareat.
ff.ad legẽ Aquil.l.itẽ Mela.§.pe.Si deducitur poſſeſſio de prete
rito,nõ preſumif quis dñs.l.⁊ quia nondũ.§.qd dicif.ff.de pig.
Nã ſi agit quis hypothecaria,incidenter deducitur dominiũ de
bitoris,nõ ſufficit ꝙ probet ipſum poſſediſſe.Ad hoc gl.C.de ſo
lu.l.i.Si a parte rei deducitur incidenter,q: nõ eſt fundata intẽ
tio actoris,preſumitur dominus.C.ne vxor pro ma.l.ob maritio
rũ.Sed nõ eſt neceſſe ꝙ preſumaf dñs:q: ſufficit quod alius nõ
oſtendatur dominus.Hec ſunt verba Bart.in l.quidã in ſuis.ff.
de condi.inſti.Hoc verũ in rebus priuatis:in publicis autem,vt
beneficialibus,nõ preſumif pro poſſeſſore,agente ſuperiore,niſi
titulũ oſtendat.Quod dic vt dixi de reſti.ſpo.in literis.⁊ not.de
procur.inſinuatione.de offi.or.ordinarij.li.vj.de regu.in.benefi
ciũ.e.li.⁊ de ſimo.licet Helx.per Hoſti.Hec vera in corporalib⁹:
in incorporalib⁹ aũt quid iuris,dixi de cẽſi.peruenit.Aliqd per
Inn.in.c.ij.de in integ.reſti.in gl.per monachos.⁊ in.c.illud.,de
preſump.Per predicta concludunt domini de Rota,ſua cõclu.
cccxxv.an ſi vẽdico caſtrũ ratiõe dominij,vel quaſi,ſi probo per
teſtes ꝙ pater me⁹ poſſedit dũ vixit,⁊ habit⁹ ⁊ reputat⁹ fuit ꝓ
dño publice,cõmuniter,⁊ notorie,an ſufficiat pbatio,vt obtineã
in rei vendicatione Publiciana.Dicunt quod nõ:q: nõ proba
tur ex hoc dominiũ qd poſſideaf:licet plura tenuerit ↄtra,per.l.
litibus.⁊.l.ſi coloni.C.de agri.⁊ cenſi.li.x.⁊.l.Titio.ff.de ſolu.Nã
hec opinio falſa eſt:vt no.Cy.in l.fures.C.de proba.⁊ Bar.in di
cta.l.quidã in ſuo.vbi glo.tangit.Item nec probatur quaſi do
miniũ:q: non cõcludit tantum dominium in perſona patris:q:
ad quaſi dominium requiruntur quatuor,ſcꝫ ꝙ probetur titul⁹
habilis ad transferendũ dominium,ꝙ probetur traditio.itẽ ve
ra poſſeſſio,⁊ poſſeſſionis admiſſio.ff.de publi.l.j.§.⁊.ij.per to
tum.Et dato ꝙ hic probetur poſſeſſio,probetur hic traditio,nec
probatur quod tradita fuerit titulo habili ad transferendum do
miniũ.Nec obſtat fama ꝙ poſſederit tanꝙ dominus:q: illa or
dinaf ad probandũ verum dominium:quod perfecte nõ probat:
non ad probandũ quaſi dominium.Itẽ quia nõ facit plenã pro
bationẽ:vt no.ff.de teſti.l.ij.de teſti.veniens.de app.i.Nõ con
cluditur etiã Publicana vt cauſata in perſonã heredis:q: lꝫ do
minium transferatur de defuncto in heredem abſqꝫ traditione,⁊
ſic vr ꝙ abſqꝫ traditiõe cõſetur ius in Publiciana,ar.ff.de ac
qui.poſ.l.cum heredes.tñ hoc falſuꝫ eſt:q: in Publiciana exigi
tur vera traditio,ſicut exigeretur in vſucapione.Item.l.cũm he
redes.loquitur in dominio iam in defuncto creato,qd transfertf
in heredem:⁊ idem de quaſi dominio terminato in perſonam de
functi:vt no.Bar.in l.j.de Publ.⁊.l.cum ſponſus.§.is ita,cul.
e.ti.Sed hic nõ erat fundatum in perſonam defuncti,⁊ ogebat
creari in perſonam heredis ex ficta traditiõe quo ad ius domini
que nõ hꝫ locum in quaſi dominio:q: illa verã exigit traditionem
28 increãdo quaſi dñio.Hec vera,ſi non eſſet preſcriptum.❡†Ad
quartũ an dominus preſumatur poſſidere.Et dicit ꝙ nõ,niſi a
liter probetur,⁊ in probandis principijs dominij cõcludaf poſ
ſeſſio,vt probatur apprehẽſio rei,vel traditio rei,⁊ nõ conſtat de
alio poſſeſſore:quo caſu preſumitur poſſeſſio nõ ex virib⁹ domi
nij,qd ſeparatum eſt a poſſeſſione:vt.l.naturaliter.§.nihil.de ac
qui.poſ.de cõceſ.pre.cum noſtris.ſed preſumitur ex viribus ap
prehẽſionis,ex qua cõcluditur poſſeſſio.Ubi aũt dominium ac
quiritur ex ſola diſpoſitione iuris,ex hoc ſolo non concluditur
poſſeſſio.Ideo dato qd epiſcopus ſuper proprietate ſubiectiõis
fundet intentum de iure communi,non per hoc fundat intentuꝫ
ſuper poſſeſſione.ff.de fundo do.l.in fundo.C.de pac.l.traditio
nibus.C.de proba.l.cũ reus.ſ.e.olim.ij.Unde ad tranſlationem
tituli no ſequitur tranſlatio poſſeſſionis.l.ſi ex ſtipulatione.ff.de
29 acqui.poſ.de priuile.paſtoralis.cũ ſi.❡†Ad quintum,an ex de
tentione rei preſumatur poſſeſſio.Inn.qd ſic,de priuile.cum olĩ.
ij.glo.ſua in verbo,dederat,in fin.alleg.xviij.q.i.c.j.et ad hoc gl.
vij.q.j.pontifices.Paul.idem tenet.ſ.eo.in literis.⁊ alleg.vt lite
non conte.quoniam.§.qd ſi ſuper.Per quod dicit ꝙ teſtis ꝓbat
poſſeſſionem deponendo quod vidit eum detinere.Et ſi diceret
quod vidit eum poſſidere,debet intelligi,id eſt,detinere:quia
teſtis habet reſpondere per verba facti,non iuris:vt no.Inn.de
teſti.cum cãm.ad qd no.in l.ſtipulatio.§.hi quoqꝫ.de ver.ob.Di
cam de hoc de proba.lꝫ cãm.Idem quod.ſ.ibi ⁊ Barto.alleg.l.
quedam mulier.ff.de rei ven.l.ij.C.de acqui.poſ.⁊.l.j.ff.de acq.poſ.
⁊.l.Titia.ff.de ſolu.Hec vera,niſi ex circũſtãtijs aliud appareat,
vt q: eſt ſeruus,vel monachus incapax poſſeſſiõis ciuilis,vel lai
cus quo ad ſpiritualia,vel qi tenet ex cauſa apta ad creãdum nu
dum detinere.vt ex commodato,vel depoſito:tunc non conclu
ditur poſſeſſio:vt.l.prima.c.ſi per vim,vel alio modo.l.rei.ff.cõ
mo.Glo.in verbo,nec ſi.inducit decreta.ad quod inducitur litis
conteſtatio ex his verbis,Nõ ſcio:vel Non credo me tibi debere,
vel talem rem tuam eſſe.Et dicit hic Io.And.quod hec decreta
lis,et lex.quã allegat,glo.faciunt pro caſu,qui dixit ꝙ reus negã
do,vel in dubium reuocando,litẽ conteſtatur,ſecundũ Goffredũ.
30 ❡Oppo.quod non poſſit admitti vtraqꝫ pars ſuper poſſeſſio
ne,cum illud priuilegiatũ ſit,contra qd aperte rei nulla admittif
exceptio.ſ.eo.in literis.Glo.dicit intelligendo ꝙ hic actũ fuerit
poſſeſſorio:⁊ multe potuerũt exceptiones admitti.ſ.omnes poſ
ſeſſorie,et iuri agẽdi poſſeſſorio detrahẽtes.Alie autẽ exceptio
nes excludũtur ꝓprietatẽ cõcernẽtes:puta ſi allegat reus ꝙ in
cõtinẽti deiecit,vel ꝙ poſſidẽs poſſidebat ſub cõditiõe.ſ.c.olim.
Item quod inuenit vacuã poſſeſſionẽ:⁊ ſic illũ nõ deiecit:vel dñ
quiete poſſidebat ſub conditione.ſ.c.olim.ille ſponte renuntia
uit.Uel ſm Io.An.ꝙ poſſidebat eo tẽpore,quo aduerſarij ſe di
cunt deiectos.Multos caſus vide obſtãtes agenti poſſeſſorio in
Spec.de peti.⁊ poſ.§.ſi.qui vt plurimum reducunt ad has regu
las.Omnis exceptio inhabilitans perſonã ad agendũ,vel ali
ter impediens pro tunc poteſtatem in iudicio agendi,admitti
tur cõtra agentem poſſeſſorio recuperande.Itẽ omnis exceptio
detrahens poſſeſſorio.Alie autem extrinſece exceptiones regula
riter non repellunt agentem.Fallit in exceptionibus notoriam
concludẽtibus proprietatẽ.Qd dic vt dixi.ſ.eo.in literis.vbi de
exceptione rei iudicate,iuriſiurandi,pacti,⁊ ſimilibus.Fallit qñ
proprietatis exceptio opponitur a tertio,cõtra quẽ nõ agif,ſcꝫ
Gul.ibi.ff.depoſi.bona fides.Qd dic vt.ſ.e.item cũ quis.Fallit
in intruſo in Romanã ſedem,⁊ expulſo,qui propter periculũ nõ
reſtituitur.ij.q.j.§.patet.xxiij.diſtin.in nomine Domini,ꝙ dicit
ibi Spe.ſpeciale in Romana eccleſia.Sed dic vt dixi.ſ.eo.in li
teris.Item propter enormitatem criminis dominus nõ reſtitui
tur.ij.q.v.ſuper cauſa.Ioã.An.remittit ad ibi not.Item ꝓpter
infamiam.ij.q.v.preſbyter ſi.⁊.c.ſi.Mala fama hic non impedit
reſtitutionẽ cõtra partem,licet iudex ex officio ſuſpẽdere poſſit,
propter malam adminiſtrationem.Item criminis notorietas.
Hoc verũ,ſi priuat proprietate,vel ſi priuationem inducit.de ac
cu.ad petitionem.⁊.c.ſi conſtiterit.ad hoc de diuor.ſignificaſti.
Item ſcandalũ.ij.q.vj.hoc quippe.allegat.j.q.j.in primis.⁊ ibi
glo.hi caſus vt plurimi habẽtur.ij.q.i.in ſumma.Hoſt dicit hic
quod cõtrarium ceſſat:q: hic nõ tantum poſſeſſorio,ſed etiã pe
titorio agebatur:⁊ dicit ꝙ fratres produxerũt teſtes ſuper eo ꝙ
ſpoliati erant,⁊ quod ad eos ſpectabãt petita.Epiſcopus ſuper
eo quod erant ſui dioceſani,⁊ ipſa rationabiliter detinebant.

1 ☞ Ad ſpoliationem ſufficienter concludendam que requirãf.
2 Libellus in cauſa appellationis eſt de nouo tradendus.
3 Sententia in cauſa appellationis poteſt ferri ex actis antiquis.
4 Sententia vbi habita illius relatione ad acta apparet iniuſta,nõ
eſt nulla,ſed venit irritanda.
5 Probationum quatuor ſunt ſpeciales.
7 Negatiua coarctata ad certam ſcripturam eſt probabilis.
7 Sententia lata ſuper actione apta,licet intẽtio ſit inepta quo ad
omnem actionis ſpeciem tenet,niſi appelletur ab ea.
8 Spoliato non ſufficit probare ſe ſpoliatũ,⁊ illum,cõtra quẽ ⁊c.
9 Sententia ſuper actione inepta,licet iniuſta ſit,valet vbi inten
tio eſt apta in ſuo genere.
10 Sententiare non debet iudex ſimpliciter ſuper facto,ſed ſuper
actione.
11 Pro ſententia iudicis quando ſit preſumendum.nu.18.
12 Poſſeſſio eccleſie quomodo preſumatur per crucis oblationẽ.
13 Poſſeſſorium recuperande quomodo competit cõtra ſucceſſorẽ
vniuerſalem,⁊ non ſingularem.
14 Succeſſor quomodo in vitium defuncti ſuccedat.
15 Dominus an teneatur de facto familie,vel ſerui.
Furti actione,vel interdicto vnde vi quis poſſit conueniri.
16 Appellari an poſſit de iure canonico a ſentẽtia lata i poſſeſſorio.
17 Appellari an poſſit a ſententia miſſionis ex primo decreto.

Uenio.ad.§.nuper.⁊ hic habemus appellationẽ,⁊ ſen
tentiam:nam deciditur ſuper verbo,⁊.ſ.quod
1 pars epiſcopi appellauit.❡†Nota primo quod ad concluden
dam ſpoliationem non ſufficit probare expulſionem,⁊ poſſeſſio
nem expellentis:quia ex hoc non concluditur deiectio a poſſeſ
2 ſione,ex quo aliter poſſeſſio non probaf.❡†Nota ſcdo argu.in
cauſa appellationis nouũ libellũ producendũ:⁊ nota practicã li
3 belli ꝓ parte appellati,vt petaf ſententia cõfirmari.❡†Nota in
cauſa

cā appellationis ſententiā promulgādā ex antiquis actis, quā-
4 do aliud in appellationis inſtātia nō producitur. ¶ †Not. iij. ꝙ
vbi habita relatione ſententie ad acta appareret ſentētiā fore in-
iuſtā, ſententia nō eſt nulla, ſed eſt irritanda: ideo ſi quis iudex ex
actis ſumit ſentētiā, ac ſi ſoret probatū, ⁊ poſtea ꝯſtet nō eſſe ꝓ-
batū, ex hoc nō eſt nulla ſentētia. Quod eſt verū, quādo iudex ſentē
tiādo nō ſe refert ad acta. Uide qđ no. C. de errore aduo. l. i. de ꝓ-
5 ba. qm̄ cōtra, ⁊ de re iudi. cū Bertoldus. ¶ †Nota quarto qua-
tuor ſpecies probationū. De alijs hic in gl. ⁊ in Sūma de ꝓba.
§. ſi. ⁊ de preſump. c. ij. Et nota hic ꝙ ꝑ inſtrumētū ꝓbari pōt ſpo
liatio, ⁊ cōſequenter pōt probari delictū: de quo in regula, ſemel
6 malus. de re. iur. lib. vi. †Et ꝙ negatiua ad certā ſcripturā coar-
ctata, eſt probabilis, vt no. ſupra de lit. conte. cap. i. de elec. bone. i.
¶ Nota ſecūdū vnū intellectū, de eiecto, q nō poſſidebat, nō dari
poſſeſſoriū: ⁊ remota poſſeſſione omnis modus ſpoliatiōis eijci-
7 tur. ¶ †Nota quod vbi actio eſt apta, ſi intētio eſt inepta quo ad
omnē ſpēm actionis, ſentētia lata tenet. niſi appelletur: ſecūdum
aliū intellectū ꝙ hic probata fuerit poſſeſſio, ſed ſuccubuerit pro
8 pter ſpeciē actionis ineptā. ¶ †No. ꝙ ad cōcludendū interdictū
vnde vi, non ſufficit ſpoliato probare ſe ſpoliatum, ⁊ illū, contra
quem agitur, poſſidere: qꝛ tale nō competit, niſi cōtra ſpoliantē,
mandantē, vel ratam habentē ſpoliationem proprio nomine fa-
9 ctam. †Ex hoc no. ꝙ vbi intentio eſt apta in ſuo genere. actio ine
pta, valet ſentētia ſuper inepta actione, licet ſit iniuſta. ¶ No. hic
expreſſum, ꝙ vbi cauſa agēdi eſt apta, ⁊ actio inepta, agēs ſuccū
bit, licet probet aptā, quā ad partū actiōis nō deduxit. vide de iu
di. examinata. ¶ Et no. ꝙ nedū hoc eſt verū in principali, ſed in
10 appellationis inſtātia. ¶ †Nota ꝙ vbi actio eſt inepta in ſpecie,
in genere apta intētio, ⁊ finis actionis, iudex in cā non dꝫ ſimpl'r
pronuntiare ſuper facto, ſed ſup actione, vt actionem competere,
vel non cōpetere: ⁊ hoc, ne preiudicetur vltra intentū. ¶ Nota ꝙ
a ſententia lata in poſſeſſorio pōt ſecūdum canonem appellari.
11 ¶ †Nota limitationem ad regulā pro ſententia preſumendū: qꝛ
illud verū vt iuſta preſumaꝰ, ex cauſa quacūqꝫ excogitari poſſit,
quando nō apparent acta: ſed quādo apparent acta, nullā aliā ꝓ
ſumamus preſumptionē pro ea, niſi quatenus ex actis iuſtificaꝰ:
ideo ꝓductis actis, licet antea preſumaꝰ pro ſentētia, ſi ex actis
colligiꝰ iniuſtitia, probaꝰ ſentētie iniuſtitia. de quo hic per doc. ⁊
de proba. quoniam cōtra. ⁊ vide Barto. in. l. hi, qui ad ciuilia. C.
de app. ⁊ in. l. j. C. vt cau. poſt pu. adſit tu. ⁊ dicā de ꝓba. qm̄ ꝯtra.
de renū. in preſentia. ⁊ ſic ſentētia appellatiōis ſuſpēſa qꝫ admit-
titur ad dicendā iniuſtitiā ex actis: qꝛ quādo ſententia tranſiuit
in rē iudicatā. dicā poſt Inn. ſ. de prob. a. lꝫ cauſam, ſuper gloſ. fin.
Itē nota ꝙ dicimus pro ſententia preſumi, eſt verū, niſi ſentētia
ſit appellatiōe ſuſpēſa: ⁊ hoc ideo, qꝛ ſurgit ex authoritate rei iu-
12 dicate de re iudi. ſicut. que ceſſat appellatiōe interiecta. ¶ †Ue-
nio ad. ver. nuper. vſqꝫ ad ver. ſnīa. Opp. i. ꝙ ablatio crucis. ⁊ ſi-
milia, vt ſeparata a poſſeſſione eccleſie nihil cōcluderēt. So. Di-
cit Jo. An. qđ ponebāt cruces i domibꝰ, vel forte illas portabāt
ad exquirēdas eleemoſynas, ſecūdū Tan. ⁊ Gof. vel illas deferre
bāt in chlamyde. Dicit Joā. An. ꝙ primū plus ſibi placet. Illa
enī erāt ſigna ꝓpinqua poſſeſſiōi: vt. l. clauibus. de ꝯ emp. ¶ Ue-
13 nio ad ſnīam. ¶ †Opp. ꝙ ꝯ hunc agi potuerit poſſeſſorio, lꝫ nō
fuerit mādans, ⁊c. iij. q. i. reintegrāda. ſ. c. ſepe. cū ſimul. Gl. ponit
ſuū intellectū, ꝙ hic ſuccubuerit ꝓpter ineptā actionē tm̄, ⁊ non
propter intētionē: qꝛ poſſeſſoriū cōpetebat, ſed nō interdictū vn̄
vi. Un̄ cōcludit ꝙ ſi queriꝰ an interdictū vnde vi, trāſeat ad ſuc-
ceſſorē actiue, dicēdū eſt ꝙ tranſit ad ſucceſſorem vniuerſalē, nō
ſingularē: vt patet in. l. i. §. hoc interdictū. ff. de vi, ⁊ vi ar. de teſti.
ſignificauerunt. Si queriꝰ an tranſeat paſſiue in ſucceſſorē: dic, ſi
ſucceſſor eſt vniuerſalis, trāſit. ff. e. l. j. §. vlti. ſecundū verū intelle-
ctum. Si queriꝰ an trāſeat in ſingularē: dic ꝙ interdictū vnde vi
non tranſit cōtra ſingularē, nec actio in factū ex illo edicto, licet
aliqui cōtrariū dixerint per illū. §. qui aliter intelligiꝰ, vt eſt dictū:
ſed cōpetit tātum cōtra mādantē, ſpoliantē, vel ratū habentem.
Unde cū aliud nō cōpetat poſſeſſorium ꝓpriū cōtra ſingularē
ſucceſſorē, nō videꝰ ꝓuiſum de iure ciuili. Sed de hoc dicā. ſ. c. ſe
pe. Quoddā eſt poſſeſſoriū magis latū, vt eſt cōdictio ex decre.
ſepe. ⁊ hec datur cōtra ſucceſſorē habentē cauſam a deiectore, et
ſuccedentē in vitium, dato ꝙ non ſit ſpolians, ⁊c. vt ibi habetur.
14 ¶ †No. gloſ. que exigit ꝙ habeat cauſam a deiectore. vt dicatur
ſuccedere in vitium. Sed hoc examinabiꝰ. ſ. c. ſepe. Quoddā eſt
remediū magis latū, vt eſt cōdictio ex canone, reintegrāda. ⁊ hoc
competit cōtra quēlibet poſſeſſorē in rebus eccleſiaſticis: vt pa-
tet. iij. q. i. reintegranda. Sed hic agitur de iure canonico nō ſtri-
cto interdicto vnde vi: licet quidā dixerint cōtra. ad hoc de iudi.
qꝛ in. xij. q. ij. gēūqꝫ. xvi. q. vi. ſi epiſcopū. de trāſac. veniēs. Scḋm
hoc ergo ſentit gl. ꝙ canon, reītegrāda. inducat ſpecificū ius agē
di per ſe ab alijs remedijs poſſeſſorijs. qđ non placet hic Innoc.
qui dicit quod non oritur condictio ex canone, reintegranda. ſed
ius illud eſt ſtatuens, ⁊ declarans reſtituenda omnia ſpoliatis ꝑ
remedia ſua antiquitus cōpetentia: ſi dolo cōtraxit, actiōe de do
lo: ſi metu, actiōe qđ metꝰ cā: ⁊ ſic de alijs. Sꝫ nō placet hoc Ho-
ſti. q dicit ꝙ Inn. met notat cōtrariū, de elec. querelā. nā vbi non
occurrunt ſpecialia remedia, neceſſaria erit actio i. cōdictio ex illo
canone, ꝓuidēs in caſu nō ꝓuiſo a lege, vel canone: puta ſi a poſ-
ſeſſiōe cecidit, nec eſt aliud ſibi remediū ꝓditū. Hoc etiā no. Inn.
ſ. e. ſepe. ⁊ ibi no. Hoſt. ſm̄ Joā. Cal. Sꝫ hic Hoſt. intellexit Inn.
⁊ ita videꝰ loqui, ꝙ canon, reintegrāda. nullū induceret ius agen
di, nec in genere, nec in ſpecie, ſed ſimpliciter eſſet approbatoriū
aliorū remediorū. Sed dicit Joā. Cal. ꝙ alij intelligunt Inn. vo
luiſſe ꝙ omnia alia remedia poſſeſſoria, vt actio qđ metꝰ cauſa,
de dolo, vnde vi, ⁊ ſimilia, in iſto includerenꝰ, ⁊ per hoc remediū
vt generale poſſit agi, vbi alia cōpetūt, et poſſe ſimul cū alijs ſpe
cialibus in eodē libello accumulari. Et hoc in practica ſeruatur:
quaſi iſtud remediū omnia alia remedia ſparſa in iure colligat, et
cōplectaꝰ, ⁊ cōiungat: ⁊ ſatis ſit actori probare id, ꝓpter qđ ali-
quo iuris bñficio poſſeſſio ſit ſibi reſtituēda. Joan. Cal. dicit ꝙ ꝑ
hoc remediū ſubueniꝰ omnibus, q quomodocūqꝫ iniuſte dimi-
ſerūt poſſeſſionē rei, quā repetūt, etiā ſi nō ꝑ violētiā, vel metum,
vel per dolū: ſed forte alias iniuſte propter metū, preter culpam
ſuā qꝫ decidit a poſſeſſione, quā alius nūc tenet titulo, ſiue vt pri
mus poſſeſſor de loco receſſit propter hoſpitalitatē, vel famē, vel
ſimili de cā: ⁊ hoc velit litera illius canonis, ibi ſi. ꝓpter quaſcūqꝫ
cauſas, res ꝓprias, vel ſubſtātias ꝑdidiſſe noſcunꝰ. Et huic con-
cordare videꝰ. l. ſi coloni. C. de agri. ⁊ cēſi. li. xi. Sed qꝛ ſic amplia
re bñficiū dicti canonis poſſet videri durū, equū eſt dicere ꝙ ſolū
in rebus eccleſie, ⁊ in rebꝰ ꝓprijs clericorū locū hꝫ, ſm̄ Jo. Cal.
nō video cauſam reſtringēdi, cū generaliter loquaꝰ, ⁊ qꝛ ordinaꝰ
ad finē corrigēdi peccatū: vn̄ equū eſſet illa ſeruari etiā in foro ci-
uili: vt no. in regula, poſſeſſor. de re. iu. li. vj. qꝛ dato ꝙ iura illa lo-
quanꝰ de epis, nō ſunt ad illos reſtrigēda, cū eadē ſit rō in alijs: ſꝫ
nec hoc ius corrigat, ſed addat nouā ſpeciē agendi. Quoddā eſt
remediū agēdi actione qđ metꝰ cā: ⁊ hoc daꝰ cōtra quēlibet poſ-
ſeſſorē. ff. qđ metꝰ cā. l. ſi cū exceptione. §. aliquādo. Quoddā eſt
remediū reſtitutoriū edicti, de noui operis nūtiatione. ⁊ hoc ſi'r
daꝰ cōtra quēlibet poſſeſſorē: vt. ff. de no. oper. nun. l. vlt. ſcḋm gl. ⁊
Jo. Dic ergo agebat interdicto vn̄ vi, ⁊ nō probauit requiſita ad
illud: qꝛ licet ad hunc epiſcopū tranſmiſſet hoſpitale, ⁊ ſic eſſet
ſingularis ſucceſſoris nō poterat interdicto conueniri, lꝫ alia re-
15 media cōpetijſſent, que nō deduxit: ideo ſuccūbit. ¶ †Oppo. ꝙ
etiā interdicto vn̄ vi, potuerit cōueniri hic, ad quē res ꝑuenit: qꝛ
ex quo ad eū peruenit, ratū habuit, dato ꝙ nō noie ſuo factū ſit,
ſcḋm canones. ix. q. ij. Lugd. xvi. q. i. c. vlti. x. q. vi. c. i. cū ſimil. Itē
qꝛ ſi ſeruus meus vim fecit, teneor in eo qđ ad me ꝑuenit in totū,
alias noxaliter: vt. ff. de vi, ⁊ vi ar. l. ſi vi a me. Item eo ꝙ familia
ſpoliauit, ⁊ dn̄s poſſidere reperitur, preſumiꝰ hoc factum de vo-
luntate dn̄i, vt. j. qđ. nō. quia preſulatus. ſ. de teſti. conſtitutus. ff.
de mino. l. iiij. Gloſ. reſpondit ꝙ de facto familie non tenetur, niſi
mādauerit, vel ratū habuerit. Nō obſtat primo qđ dicitur de ſer-
uo, qꝛ ſeruus obligat dominum in eo, qđ ꝑuenit, ſicut etiā illi ac-
quiriꝰ: ſecus in alio de familia. Ad qđ. ff. de in rē verſo. ꝑ totū. No.
ꝙ diciꝰ ꝙ ratū videaꝰ habuiſſe eo ꝙ ad eū ꝑuenit: qꝛ id ꝑt eſſe,
quādo ſciēter ad eū peruenit: nō apparet hic ꝙ ſciēter ꝑuenerit.
Itē hic nō ſpoliauit familia noīe dn̄i: ideo nō pōt habere ratum
nō ſuo nomine geſtū. gl. alꝰ. l. ſi pupilli. §. ſi ego. de ne. geſ. ad qđ de
ſen. excō. cum quis. li. vj. Nō obſtat ꝙ nō meo noīe geſtum de iure
canoni. ratū habeo: vt in iuribus alꝰ. in gl. lꝫ gl. nō reſpōdeat. Dic
ꝙ non nomine meo geſtū ratū habeo quo ad finē validādi actū:
vt. l. Paulus. de pig. vel quo ad finē tollēdi difficultatem infrin-
gendi: ſed quo ad finē cauſandi ius agendi actiue, vel paſſiue ali
cui, vel cōtra aliquē, non meo nomine geſtum, non poſſum habe-
re ratū: vt no in dicta. l. ſi vi, a me. Nō obſtat ꝙ videaꝰ familia, fe-
ciſſe nomine domini. ex quo ad dominū peruenit: quia illud poſ-
ſet eſſe verū, qñ ex facto familie imediate ꝑuenit ad dn̄ꝫ, qꝛ ꝯſtat
familiā ſpoliaſſe, ⁊ dn̄o tradidiſſe, vt ibi. Sed hic nō ꝯſtat ꝙ im-
mediate ꝑuenerit. Cōſtabat enī eos eieciſſe: ⁊ potuit eſſe ꝙ vaca-
tē dimiſit poſſeſſionē. ⁊ poſtea dn̄s illā eſt igreſſus: ⁊ ſic nō habuit
illā a familia imediate. Ad hoc qđ no. gl. e. l. ſiue aūt. in gl. ob ti-
morē. Et h̄ eſt vna ſolutio, quā ponit gl. quā poſuit ēt Inn. Per
dicit hic Pe. de Anch. vt recitat Spe. in tit. de peti. ⁊ poſ. §. j. v.
itē nota ꝙ cautela eſt, ſi vis facere obtinere amicū, q non pōt ꝓba
re de iure, altero etiā poſſidēte ius non habēte, vt amicꝰ illius eū
ſpoliet poſſeſſiōe, ⁊ poſtea ille ingrediaꝰ illā vacātē: qꝛ per hoc nō
videbitur eā habuiſſe a deiectore, vt hic: ⁊ modo talis vſucapere poſ
ſit, vt dicā. ſ. Et in hoc fuerunt hic hoſpitalarij decepti. Sed dic
ꝙ hec cautela nō ꝓficeret quo ad remedia. c. ſepe. Inquātū dixi
ex facto familie nō teneri, niſi ad dominū imediate ꝑuenerit. Fal
lit hoc in edicto de his, q deie. vel effu. de quo in Spe. de iniur. in
fi. Uel ſcḋo reſpōdet Inn. de facto familie tenetur, quādo ad eū

peruenit: ſed tenet vtili interdicto, nõ directo: hic intẽtauit dire-
ctum, ⁊ nõ vtile, ideo ſuccubuit. Nõ obſtat de iudi. examinata. ⁊
c. dilecti. q: licet non teneat quis exprimere actionẽ, ſi tamen illã
exprimat, ⁊ ineptã, ſuccũbit: vt dicto. c. examinata. Et ex hoc no-
ta ꝙ ſup libello in directa nõ põt ferri ſententia in vtili: de quo
dixi in dicto. c. examinata. ⁊ arg. de dila. litere. ⁊ p Bar. in. l. Iu-
lia. §. ꝗ̄ꝗ̄. ff. de aqua plu. ar. l. i. de actio. ⁊ ob. p Cy. Uel tertio ſm
Inn. dic ꝙ quãdoq̄ qs eſt expulſus a poſſeſſione, vel veniẽs nõ
admiſſus: ⁊ dat interdictũ. ff. de vi, ⁊ vi ar. l. i. idẽ. §. ſi qs. ⁊. l. i. §. La
beo. l. ij. §. ſi quis autẽ. Quãdoq̄ qs nõ eſt expulſus, nec veniẽs
non admiſſus, ſed poſſidens ſuſpiciẽs ſe poſſe repelli poſſeſſionẽ
amiſit: ⁊ nõ habet interdictũ: vt. l. ergo. §. trib⁹. ff. de acqui. re. do.
⁊ ita fuit hic, q: hi hoſpitalarij nõ fuerũt expulſi, ſed ſuſpicãtes
ſe repelli animo poſſeſſionẽ perdiderũt: vt. d. §. quib⁹. ꝓpter ſolã
enim vim expulſiuã datur interdictũ. Quãdoq̄ qs eſt expulſus
a poſſeſſione, vim tñ inferẽtes nõ ſunt ingreſſi: ⁊ hic Inn. ponit
duas opi. vnã, ꝙ vim inferentes teneant interdicto vnde vi, ad
omnia damna, que hac occaſione paſſi ſunt. Qd̾ apparet: q: ali-
quando interdicto tenet etiã, q nihil habuit de violẽtia, ſed tñ
auxiliũ dedit. C. e. l. i. ff. e. l. i. §. deieciſſe. Nec obſtat. ff. de vſuc. l. nõ
ſolũ. §. ſi dñs. vbi dicit ꝙ talis res põt vſuca: qd̾ non eſſet, ſi circa
illam cõmiſſa eſſet rapina: q: illa loquit, quando armati nõ ibãt
animo rẽ apprehẽdẽdi, ꝗ̄ꝗ̄ illi ſic putauerint: ⁊ ſic res nõ dicit
violẽta. Nõ obſtat predicta. l. Labeo. §. ſi qs. vbi dicit ꝙ interdi-
cto tenent occupantes, ⁊ violentiã inferentes. vel euntes animo
violẽtiam inferendi ſi occupauerint: ergo ſi nõ occupauerint, nõ
vident tenere: q: nõ dʒ ſumi argumẽtũ a cõtrario ſenſu. Sed illi
tenent maxime, q: tenent reſtituere fundũ occupatũ. Imo dicit
Inn. ꝙ pro hac opi. faciũt leges ille, q dicũt occupantes teneri, ſi
inuadant res: q: nõ poſſumus dicere ꝙ ex occupatione ſequenti
oriat interdictũ: q: tũc nulla infert violẽtia circa poſſeſſionẽ, que
ante eſt perdita: ergo neceſſario orit ex ꝓcedenti violentia. Alias
abſurdum ſequeret ꝙ etiam ſi per vnũ ann. decẽ, vel plures occu
paret, tũc teneret interdicto: qd̾ abſurdũ eſſet, vt tunc oriret, cũ
iam violentia in obliuionẽ tranſiſſet: ⁊ ſic nõ teneret interdicto ex
violentia precedẽti, nec actiõe qd̾ met⁹ cã, que cõpetit qñ qs cõ-
pulſus aliquid facit: nec qd̾ vi, aut clã, qd̾ competit quãdo aliqs
prohibet in aliquo opere faciẽdo in ſolo: ⁊ hic nullũ opus ꝓhi
beat. Dabit ergo hic interdictũ nõ ex violentia illata, qd̾ ſit ex-
pulſus, ſed qi ſuſpicatus eſt ſe poſſe repelli, ⁊ ideo ad fundum ire
nõ audet; ⁊ ſic ex facto violenti amitto fundũ, vel alia damna pa
tioꝛ. Hec opi. nõ videt placere Inn. Hec eſt veritas: Si a poſſeſ-
ſione ſum expulſus, vel veniẽs nõ admittoꝛ, ⁊ vim inferẽtes occu
pauerũt, non eſt dubiũ cõpetere interdictũ. Si aliq ſunt ingreſſi
me poſſidente: ego timoꝛe videẽdo eos ingredi, ſibi volũtarie poſ-
ſeſſionẽ cedo: vel poſtꝗ̄ ſcio eos ingreſſos, metu ſibi poſſeſſionẽ
dimiſi, nec acceſſi: dat actio qd̾ met⁹ cã. ff. qd̾ me. cã. l. metũ. vbi gl.
⁊ no. gl. in. l. ij. §. ſi qs autẽ. ver. directũ. ad ſi. Ad hoc reduco qd̾
dicit hic Io. An. ꝙ ſi ſine aliqua coactiõe igredictes nõ expecta
uit, hʒ interdictũ, nõ actionẽ qd̾ met⁹ cã: ſecus ſi diſceſſiſſet poſt
ingreſſum armatoꝝ: vt in. l. metũ. Sʒ ſi nõ acceſſi credẽs me nõ
admittendũ, vel deijciendũ, habeo interdictum vñ vi: vt not. ibi
gl. ⁊ in. l. i. §. interdictũ. e. ti. Quãdoq̄ timoꝛe veniẽtium diſceſſi,
qui alio tendebãt: ⁊ tũc ſi diſcedo credens me repelli, ꝑdo poſſeſ-
ſionẽ: vt. l. nõ ſolũ. §. ſi dom⁹. de vſuca. ⁊ ſi illi nõ occupauerũt res,
nõ eſt violẽtia, nec ego habeo interdictũ vñ vi, nec actionẽ quod
metus cã, quia memetipſum priuaui: vt. l. ij. §. ſi qs aũt. Si alio
tendebãt, ⁊ poſtea mutato propoſito poſſeſſionẽ occupauerunt,
habeo interdictũ vnde vi: vt. l. i. §. idẽ Labeo. ⁊ dicto. §. ſi qs autẽ.
in ſi. q: ad id veniſſe fingunt, vt docet euẽt⁹. Ad hoc. l. ij. §. omni
no deiectus. ⁊. §. ꝓinde. Nõ obſtat ſi dicat quod ille ſe priuat poſ-
ſeſſione, ſolo animo, ⁊ opinione ſua, ⁊ forte vana ſe priuauit, q vio
lentiã, ⁊ occupationẽ precedit: vt. l. i. C. de rap. vir. Reſpõ. i. glo. ꝙ
non priuaui me ſola opinione, ſed aduerſari⁹, ꝓpter quẽ opinio
precedit: ⁊ ſic anim⁹ amittendi, licʒ preuenerit inuaſionẽ, totũ fuit
ab aduerſario cauſatũ: ideo inuaſio trahit ad diẽ opinionis, ⁊ fin
git preceſſiſſe: ſicut aliquãdo inuaſio ꝑuenit animũ, vt ſi te ingreſ-
ſo ſuſpicoꝛ me poſſe repelli: vt. l. i. §. interdictũ. ff. de vi, ⁊ vi ar. ⁊. l.
cl. i. §. ſi. de acq. poſ. Dat tamẽ tunc vtile, vt dicit gl. ibi Et hoc ꝓ
cedit, etiã ſi diu poſt ingreſſum eſt: vt dic. l. ij. §. ſi qs autẽ. ⁊. §. ſi
quis annus. ſecũdũ Bar. licʒ glo. de hoc dubitauerit in. §. idem La
beo. Quãdoq̄ ad hoc veniebãt vt me expellerẽt, ⁊ nõ ſunt igreſ
ſi: ⁊ hic ſunt opi. vt dixit Inn. Bal. dixit nõ cõpetere interdictũ,
ex quo nõ ſunt ingreſſi: vt. l. ij. §. idẽ Labeo. Ille intelligit, quãdo
ꝑlio tẽdebãt. ⁊ per. §. ꝓinde. in. l. ij. adhuc dʒ intelligi ꝙ alio ten
debant. Alia eſt opi. gloſ. ꝙ teneatur interdicto vnde vi: quam
non videt ſequi hic Inn. Hic tenet gl. ꝙ competit. Ad qd̾. l. non
ſolum. §. ſi dominus. ⁊. l. ſequit. §. ſi in me. e. ti. poſſeſſio tamen nõ
eſt vitioſa, ex q nõ eſt occupata. Applicãdo ad ꝓpoſitũ, ex quo
familia nõ eſt ingreſſa, expulit tñ, contra familiã cõpeteret inter-
dictũ, nõ cõtra dominiũ, qui eã inuenit vacãtẽ, ex quo nõ eſt im
mediate aliqd dño applicatũ ex facto familie, ꝗ̄ꝗ̄ mediate, ⁊ oc
caſionaliter ꝓp factũ eius. Ex ꝓdictis multi intellect⁹ cõcludã-
tur i hac decr. Prim⁹ ꝙ hic nõ fuit ꝓbata ſpoliatio: ⁊ hoc mul-
tipliciter. Prio, q: nõ ꝓbat qd̾ hoſpitalarij poſſiderẽt, ideo ſola
eiectiõe nõ videtur ſpoliati: ⁊ ſic nõ dat poſſeſſoriũ. nõ eñ ſpolia
uit, nec mãdauit, nec ratã habuit ſpoliationẽ, ex quo deberet ſub
iectũ ſpoliandis: ⁊ de hoc. ſ. c. oli. Scdo, q: ſi nec eiectio erat ꝓba
ta: q: videbat ꝓbatũ, ſʒ nõ erat ꝓbatũ: multa eñ videt, q nõ ſunt
vt dr Placẽ. de acq. poſ. l. naturalit. Tertio, q: dato qd̾ vi intule
rit circa cruces, nõ erat ꝓbatũ qd̾ poſſeſſionẽ abſtulerit: ⁊ licʒ dñs
occupaſſet, ad eũ nihil ꝑuenit imediate a familia. Scds ꝑncipa-
lis intellect⁹, qd̾ hic ſuccubuit ꝓp ineptitudinẽ qlitatis actionis:
q: cõcluſerũt in directa, ⁊ ꝓbarũt in vtili, qd̾ cõpetit cõtra dñm
de facto familie. Terti⁹, qd̾ ieptitudo erat i ſubſtatia actiõis: q:
hic agebat iterdicto vñ vi, vbi poterat agi cõdictiõe ex canõe, re-
16 integrãda. alle. decr. ſepe. j. e. ti. ¶ † Opp. cũ gl. ver. ⁊ no. qd̾ a ſen
tentia lata in poſſeſſorio nõ appelletur: vt ptʒ. ij. q. vj. ſunt quoꝝ.
ver. ſi de poſſeſſiõe. C. ſi de momẽ. poſ. l. i. Gl. dicit primo id ſcdm
l. hic ſcdm canones. Inn. tʒ hãc ſo. in. c. pe. de no. ope. nun. dicẽs
qd̾ cã nõ eſt quare nõ appelletur a ſentẽtia in poſſeſſorio ſcdm le.
qd̾ ſit interlocutoria, ſʒ q: ſup ꝓprietate principalius ⁊ perfecti⁹
iudicium expectatur: vt. d. l. i. ⁊ maxime dicit poſſe appellari de
iure canonico, qñ denegatur petitio ſup̾ et poſſeſſorio. ſ. e. ex cõ-
queſtione. Uel ſcdo dicit gl in poſſeſſorio reſtituende appellatur
vt hic, q: preiudiciale eſt ꝓprietati: vt. l. ſi quis in tãtã. C. vñ vi. ſʒ
in aiqs poſſeſſoriis adipiſcende nõ appellatur, in cle. i. de ſequeſt.
fruc. ⁊ poſ. Arch. ij. q. vj. ſunt quoꝝ. ver. de poſſeſſione. tenet ꝙ
etiaʒ ſcdm canones in ſnia lata in poſſeſſorio nõ appelletur, per
no. de reſcri. c. ij. Tum qi in canõe nõ reperitur cõtrarium: qd̾ eſt
falſum ſm Cal. vt hic. ⁊. ſ. e. ex cõqueſtione. ⁊ de ſequeſt. poſ. cle. i.
Sed forte illam nõ vidit. Et ad hãc decre. conat reſpõdere mul-
tipliciter. Sʒ ſo. que plus pũgit, eſt, qd̾ hic erat actũ ſup vtroq̄,
⁊ petitorio, ⁊ poſſeſſorio, So. nõ plʒ Io. Cal. q: hic fuit lata ſnia
ſuper poſſeſſorio tantũ. Cal tenet qd̾ põt appellari ſcdm canões
a quacunq̄ ſnia lata in poſſeſſorio: q: a quolibet grauamine po-
teſt apellari. Et hoc etiã tʒ Io. An. in addi. Spe. in ti. de appel.
§. ij. ſup ver. vj. ⁊ ver. ſe. Recitat ibi aliquos diſtinxiſſe an ſit actũ
nudo poſſeſſorio: ⁊ nõ pt appellari. An ſit accumulata cõdictio
ex. l. ſi quis in tanti. ad perditionẽ poſſeſſionis: ⁊ idem. An ad per
ditionẽ ꝓprietatis: ⁊ põt appellari. Tu tene ꝙ de iure canonico
indiſtincte poſſit appellari: ⁊ hoc tʒ Frede. ſuo conſilio. lxix. et
17 idem Pau. in cle. i. de ſequeſt. poſ. ⁊ fruc. † Nunqd autẽ appellet
a ſentẽtia miſſionis ex primo decreto. Io. An. in titulo de primo
⁊ ſecundo decret. §. i. tenet ꝙ appellari poſſit, niſi ꝯtumacia in nõ
veniẽdo impediat: vt in clemẽ. ſi ante. de do. ⁊ cõtu. Ideo ſi nõ eſt
verus cõtumax, vel cõtumax eſt in nõ cauẽdo, poterit appellari:
vt. l. creditoꝛ. §. iuſſus. ff. de app. q: ex hac iterlocutoria ſatis gra-
uat. ad hoc allegat de appel. ſup. eo. ij. De iure aũt ciuili tenet cũ
Dy. in tractatu miſſionis: q: a miſſiõe ex primo nõ appellat: q:
illa eſt interlocutoria a qua de iure ciuili regulariter nõ appellat
⁊ q: nõ abſorbet ius alteri⁹: vt in aut. eiq iurat. ⁊ in. l. ſi finita. §.
Iulian⁹. ff. de dano infec. In miſſiõe aũt ex ſecundo põt appella
ri: q: dato ꝙ ſit interlocutoria, iura alteri⁹ abſorbet. ff. de mino. l.
ſi nera vtile. ff. de app. rect. l. ij. ⁊ dicit Cy. dictũ ſeruãdũ in foro ciui
18 li. Qd̾ ſupra dictũ eſt in foro canonico, ſcdm eũ, † videtur ꝙ pro
ſententia debeat pſumi, vt. ſ. de renun. in pñtia. de elec. bone. de
proba. qñ contra. de re iudi. ſicut. ⁊. c. cum inter. Doc. hic duplici
ter ſoluũt: vñ dicit qd̾ pro ſententia preſumit, quãdo nõ exhiben
tur acta: vbi aũt acta exhibent, ⁊ alia nõ allegant, nõ preſumit,
niſi quatenus cõſtat ex actis, q aſi acta ꝓbẽt iniuſtitiaʒ. alleg. de
re iudi. cũ Bertoldus. Hec tẽpera vera, niſi in cauſis breuiorib⁹,
vbi de actis, q: nõ ſcribunt, ſtatur verbo iudicis: vt no. in aut. ni-
ſi breuiores. C. de ſen. ex peri. reci. Per que dic ꝙ de actis pſumi
tur, ⁊ ſtat verbo arbitratoris, qñ habet poteſtatem procedẽdi de
facto. Idẽ qd̾ hic doc. de proba. quonia contra. Bart. idem in. l.
hi, qui ad ciuilia. C. de app. ⁊ in. l. i. C. vt cau. poſt pub. aſſit tñ. cõ-
tradicere videt. C. de ſen. l. prolatã. Puto ꝙ ſi dubitet de rectitu
dine actoꝝ, an fuerit cõteſtata lis, vel ſimilia ꝙ eo ꝙ acta ꝓdu-
cunt, ſatis ꝓbatur hic defectus: vt eſt caſus de lit. cõte. c. i. Si du
bitet de iuſtitia ſentẽtie, vel iniuſtitia circa cauſe cognitionẽ, tunc
ex actis põt ꝓbari abſq̄ dubio: q: ꝓductis actis illa põt ex eis
colligi. Si de iniuſtitia, tũc ſi ſententia nõ eſt appellatiõe ſuſpenſa,
ex actis nõ probat iniuſtitia, nec ad ꝓbãdũ admittit: ⁊ ſi illa pro
ducat, ⁊ nõ appareat iuſtitia, ex hoc ſentẽtia nõ retractat: vt no.
Inno. de proba. quoniã cõtra. Et ſic põt intelligi Bart. in. l. pro-
latam. Si ſententia eſt appellatione ſuſpenſa, tũc dicit Inno. ꝙ
ex actis põt oſtendi iniuſtitia ſentẽtie. Sed contra eum eſt text. in
cau preſentia. de teſtib. Si ex actis aliqd apparet, in quo facilius
potuit decipi iudex, q: defectus ꝓbationis nõ erat omnino eui-
dens, pro

dens,pro actis non preſumitur:q2 in illo preſumitur deceptus , vt
hic. Multi enim dixiſſent ex ſpoliatiõe familie re peruenicte ad
dominũ,concluſum fuiſſe in poſſeſſorio,⁊ probatum ↄtra domi
num. Si aũt ex actis nõ apparet aliquid,in quo faciliter potuit
decipi:tunc quia modus iudicis nõ ſemper applicat , nec applicari
debet ad vnam ſpeciem probationis,ſed ex multis poterit extrin
ſecis ab actis informari,dicendum ꝙ preſumit pro eis:argu.de p
ba.in preſentia.vbi allegantur alie probationes,vel cauſe interceſ
ſiſſe,ſecundũ Vinc.hic. Secus ſi nõ allegantur:q2 tunc nõ preſu
mitur,niſi quatenus acta docent:q2 aliquando qđ pſumit debet
allegari:vt.l.ſi adulteriũ cum inceſtu.§.idẽ Poliom.ff.de adul.
et no.ff.ſi cert.pe.l.cum quid.⁊ no.Cõpo.3.de conſue. cũ dilect⁹.
ad qđ.l.ſi filius.C.de peti.here. Hec tamen preſumptio nõ iuuat
actorem,qui actor eſt in cauſa appellatiõs,niſi aliter doceat vt iu
ſtificet acta,vt hic:iuuat tamen reum opera.i.non grauatur one
re probãdi:vt de renũ.in preſentia. Idẽ ſi vterq3 eſt actor ⁊ reus:
quia ille habetur pro reo,cõtra quem appellatur,vt ibi, ſcđm gl.
Scđo põt ſolui ꝙ appellatione pendente non preſumitur p ſen-
tentia,vt hic:q2 preſumptio ſurgit ex authoritate rei iudicate q̃
ſuſpenditur appellatione pende. Ad hoc qđ no. Inn.de off.dele.
cum in iure.de appel.bone.de prob.qm̃ contra. Sed ſi trãſiuit in
rem iudicatã,preſumit,vt ibi. Quid ſi nõ trãſiuit in rẽ iudicatã,
ſed nõ eſt appellatũ:⁊ quid de ſenten.que nõ trãſeũt:dic vt dixam
de proba.quoniã contra.⁊ ibi Innoc.⁊ de app.bone.⁊ remiſit ad
Spe.in dicto.c.quoniã contra.⁊ dixi de renun . in preſentia. An
autem pendente nullitate preſumat pro ſententia: Specu.ꝙ ſic,
dũmodo extrinſece tranſierit in rem iudicatã , q2 lapſi ſunt decẽ
dies:vt dicit Specu.de proba.§.i.ver.ſequit . allegat iura iſta ad
hoc qđ dicit de ſenten.&s cenſure,de elec.bone.de proba.quoniã
contra.per Inn.qui remittit per viam nullitatis, ⁊ tamẽ pro eis
preſumitur. Itẽ poteſt dici quãdo reuocatur per viam reſtitutio-
nis:nam dicens ſe leſum habet probare:vt in.c.ij.de reſti. in inte.
niſi pretenderet iniquitatem:q2 eo ipſo ꝙ non iuſtificaret ſentẽ-
tia,conſtaret de leſione. Ex hoc decidit,preſuppoſito ꝙ pro ſen
tentia arbitratorũ preſumat,vt dicit Dy.in.q.q̃ incipit. Tholo-
meus.⁊ ponit Joã.An.in titulo de arb.in loco vbi remittun de
iureiur. Quintanalhs.an pendente reductione ad arbitrium pre
ſumatur. Puto ꝙ non:vt in ſententijs cẽſure,poſito ꝙ nõ ſuſpẽ-
dat appellatio,tollitur tamen preſumptio:vt no. Innoc.in locis
prealle.ſic ⁊ erit in reductione,l3 illa non ſuſpẽdat,q2 habet vim
reclamationis. Nõ obſtat ꝙ ſi ago ad reſciſſionẽ contractus,de-
beo probare leſionẽ.C.de reſcin.ven.l.ij.⁊ de verbo.oblig . ſi quis,
cum aliter.l.Lucius.ff.ad Treb.de emp.⁊ ven.cũ dilecti. ⁊.c . rũ
cauſam,q2 illa iura procedunt in leſione ſurgẽte ex ↄtractu meo,
⁊ mea voluntate geſto immediate,in quo mihi poſſum pࢮuidica-
re:hoc in leſiõe ſurgẽte ab alio,qui me ledere non poteſt,niſi ſcđm
iuſtitiã.⁊ q2 arctatur ad ſequendã iuſtitiã : non ergo preſumitur
iuſtitia,niſi probetur. Ad hoc qđ no in.l.ſocietatẽ.§. arbitrorũ.
nam eo ꝙ condemnatus ſum,ſum leſus,niſi cauſa oſtendatur,ex
qua ſim condemnatus. Anto.de Butrio.

1 ☞ Spoliatus omnibus bonis non põt in ciuili conueniri.
2 Ad fructuum reſtitutionem non vrgetur , qui non eſt ſoluendo.
3 Spoliator tenetur ad fructus reſtitutionem.
4 Libellus,per quem concluditur ad petitionem partis talis rei,
quã tenes, valet,licet alias non declaretur.
5 Libelli concluſio in poſſeſſorio,per quem petitur reo cum fructi-
bus reſtitui,valet.
6 Debiti cauſati a delicto impeditur executio propter inopiam.
7 Paupertas excludit agẽtẽ ciuiliter poſſeſſorio recuperande.
8 Fructuum appellatione continetur prouentus.
9 Exceptio executionis eſt dilatoria.
10 Spoliationis exceptio vt propter inopiam quis non teneatur
ad fructuum reſtitutionem an impediat condemnationem.
11 Inopie exceptio nunquid impediat ſpoliationis exceptionem.
12 Exceptio ſpoliationis non excludit agentem poſſeſſorio contra
primum ſpoliatorem.

1 O.Jo.im. Jo.An.non ſummat.† Omnibus bo-
nis ſpoliatus non poteſt in ciuili conue
niri,obſtante ſpoliationis exceptione inopiã conclu-
2 dente.h.d.† Vel ſic: Qui non eſt ſoluendo,ad reſtitu
tionem fructuum nõ vrget.h.d. Primo ponit querelam. Secun
do prouidet:ibi,verum. Caſus ſcđm Jo.An. Rex Legionis cõ
traxit matrimoniũ cum filia regis Caſtelle conſanguinea ſua:pa
pa mandat epiſcopo vt moneat eum,⁊,ſi eſt neceſſe , cõpellat ad
dimittendã3 eã . nullus fuit hoc auſus facere,niſi Oneceñ.epi-
ſcopus,propter qđ rex eũ expulit ex ſuo epiſcopatu:papa man-
dat Januaceñ.vt aſſignaret ſibi partẽ ſue dioceſis,vñ poſſet ſuſtẽ
tari:demum facta cõcordia Januaceñ impetrauit literas vt hic
Oneceñ.videns ſe ex hoc precepto grauatũ impetrauit vt ſequi
tur. Poſt.ponit caſum ꝙ Oneceñ.infinitis debitis grauat⁹ erat,
vñ rex Legionis de mandato pape occupauit totũ epiſcopatum,
aſſignatis ſibi quinq3 millibus donec debita eſſent ſoluta:q2 illa
pars nõ ſufficiebat ſibi,occupauit partẽ epiſcopat⁹ Oneceñ.quã
cõdẽnatus eſt reſtituere cũ fructibus mihi.papa mãdat vt ſeq-
tur:⁊ ſic dicit ſe audiuiſſe a quodã ſocio Hiſpano. Hoſ.ponebat
caſum aliter,qđ omittit Jo.An.q2 ius nõ variat omiſſa prolixi
tate facti.dic caſum: Cũ Oneceñ.occupaſſet partẽ epat⁹ Zamo-
ceñ.⁊ inde fruct⁹ percepiſſet, demũ fuit ſpoliat⁹ toto epiſcopatu
Oneceñ.poſt hoc ad petitionẽ Zamoceñ.fuit dat⁹ legatus,q cõ
pelleret Oneceñ.ad reſtitutionẽ partis dioceſis Zamoceñ.cũ fru
ctibus,⁊ ſic fuit cõdẽnatus:ſed cũ ſuper executione fructuũ ↄue
niret,opponit ſe ſpoliatũ,⁊ nõ habere vñ ſatiſfaceret:ipſi delega
cõpellebãt eum:habuit recurſum ad papam,⁊ papa mandat vt
3 hic. ❡ † Nota ſpoliatores teneri de fructib⁹. ad hoc.3.c.grauis.
4 ❡ † No.ij.ꝙ procedit libellus, Peto partẽ talis rei,quã habes,
⁊ tenes:l3 aliter nõ declaretur, dum tamen per relationẽ ad par-
5 tem aliqd declaret:vt Peto partẽ talis rei,quã tenes. ❡ † Not.
iij.ꝙ pcedit cõcluſio in poſſeſſorio, Peto rẽ cũ fructib⁹ reſtitui.
6 dixi.3.c.proximo. ❡ † No.iiij.vnam exceptionẽ impedientẽ exe-
cutionẽ debiti,etiam quando cauſat debitũ a delicto,ſc3 inopie.
7 de ſolu. Odoardus. ❡ † No.v.exceptionẽ ſpoliationis omnium
bonorũ cõcludens,⁊ inopia excludit agentẽ ciuiliter , etiã tertio
8 nõ ſpoliante.ad hoc de reſti.ſpo.frequens.li.vj. ❡ † No.vj. ꝙ ap-
9 pellatione fructuũ,⁊ prouent⁹ cõtinent.⁊ e cõuerſo. ❡ † No.vij.
exceptionẽ inopie nõ cõcludere cõdẽnationẽ,vel ius agendi, ſed
ſolã executionem:⁊ ſic eſt exceptio executiõis dilatoria, que põt
10 opponi poſt ſentẽtiã,de quo de exce.c.pe. ❡ † Quero an ſpolia-
tionis hec exceptio impediat condemnationẽ. Quidam ꝙ non:
imo cogitur ſe defendere:ſed executio tantũ differt,donec ppria
re habeat. hoc nõ credit Vinc.ſi talis eſt ſic ſpoliat⁹. Jo. An.re
mittit de reſti.ſpo.frequens.li.vj.⁊ in Spe.de peti.⁊ poſ.§.i. ver.
ſed cũ ſpoliatus. Puto ꝙ ſi fatet ſpoliationẽ,nõ differt iudiciũ,
⁊ cõdemnat,ſed differt executio. Idẽ ſi aliter notorie conſtet. Si
diffitet,tunc ſi tanta eſt inopia,ꝙ excludat facultatẽ ⁊ litigãdi,
⁊ ſe defendendi,differt iudicium:vt.l.ſi procurator.§.ſi ignoran-
tes.ff.man.iunctis no.de pcur.nõ iniuſte.⁊.C.de procur.inuitus.
Si nõ excludit facultatẽ ſe defendendi,fiet cõdẽnatio,ſed differe
11 tur executio.† Nunqd autẽ exceptio inopie impediat ſpoliatio-
nis exceptionẽ, verbi gratia, agis contra me: oppono ↄ te ſpolia
tiõis exceptionẽ:tu replicas de inopia ꝙ nõ potes reſtituere fru
ctus ſpoliatos propter inopiã. Hoc tãgit Spe.in loco pallegato
⁊ dicit ꝙ ſi euidens eſt,ſpoliatorẽ agẽtẽ nihil hẽre audiet iudex
cauſam ſuã,⁊ inde faciet cõpenſationẽ ſpoliato. Allegat.ſ.e.c.li3.
iij.vel retinebit rem,ſi nõ eſt cõpẽſabilis, que petit , ⁊ eſtimabit,
⁊ ſatiſfiet de fructib⁹,vel dãdo in ſolutũ,vel aliter vẽdẽdo. Quid
ſi iam fuit reſtitut⁹ Oneceñ.an haberet exceptionẽ hãc . Dic ꝙ
ſi eſſet reſtitut⁹,ita ꝙ ſatiſfacere poſſet,ceſſaret exceptio:alias ha
beret locũ exemplũ primi caſus. Si reſtitut⁹ per regem Legioñ.
iam collectis fructib⁹:nã expectare tenet Zamoreñ.donec fruct⁹
forẽt collecti. Et hoc eſt, qđ vult dicere tex.ibi,taliter fuerit reſti
tutus,vt reſtituere,⁊c.ſecundũ Vin.alſ.de coll.bo.l.ij.§. vltimo.
12 ❡ † Ad gl.opp.ſpoliatũ nõ repellere ab agendo ſpoliatũ:q2 ſpo
liatio ſpoliatoris nõ eximit eum ab obligatione,qua ex ſpoliatio
ne tenet,licet oſtendat ab alio ſe ſpoliatũ.ff.de vi,⁊ vi ar.l.cũ a te.
Dic cũ gl.ſi queritur an ſpoliatio ſpoliatõis excludat poſſeſſo-
rium,eo ꝙ ſe oſtendit ſpoliatũ re ſpoliata tantum: dic quod nõ:
ideo ſi Oneceñ.fuiſſet ſpoliatus ſola parte dioceſis Zamoreñ. Si
querit an ſpoliat⁹ omnib⁹ bonis poſſit opponere exceptionẽ ne
reſtituat rem,quã poſſidet,qua alterũ ſpoliauit:dic ꝙ non,vt in
contrario. Si querit an ſpoliatus omnib⁹ bonis propri⁹s poſſit
excludere agẽtẽ poſſeſſorio ad fruct⁹:dic ꝙ ſic,vt hic:q2 hoc cõ-
cludit inopia,per quã nõ eſt potens ad reſtituẽdos fruct⁹. Ideo
dicit Hoſti.ꝙ ſi Oneceñ.habuiſſet aliud,ex quo potuiſſet ſatiſfa
cere de fructibus,nõ fuiſſet auditus opponens. Nec obſtat ꝙ do
lus,vel violentia illata Oneceñ.non d3 nocere Zamoreñ. q2 hic
nõ põderat dol⁹:ſed impotẽtia,⁊ inopia conuenti. Non obſtat ꝙ
contra tertium agentem non poſſit opponi ſpoliatio tertij:vt de
reſti.ſpo.frequẽs.li.vj.q2 dic, ſi ſpoliatus opponit ſe ſpoliatũ cõ-
tra agentem criminaliter,ſerua.c.frequens. Si opponit ſe ſpolia
tũ cõtra agentẽ ciuiliter,ſi de re,qua ſpoliauit agentẽ3 ab altero
ſpoliatũ non excludit:ſi de alia,ſi opponit ſimplicem ſpoliationẽ
non concludentẽ inopiam,nõ repellit. Si opponit exceptionem
concludentẽ inopiam ſub ratione inopie,exceptionẽ repellit. Nũ
quid autem impediat condemnationem,vel executionem tãtũ,
dixi.⁊ dicit Joã.An.quod ſi eſt ſoluendo,non habet exceptionẽ,
nec deducitur ne egeat : quia dignum eſt vt male meriti egeſtate
laborẽt,ſecũdum Vincen.alſ.de depo.bona fides. Et ex hac de-
cre.colligit euidẽter ꝙ prelatus pro debito pſonali poteſt ſatiſfa
cere de fructib⁹ eccleſie. Ad qđ de fideiuſ.peruenit.⁊ illi poſſunt

captin cauſam iudicati. Ad qđ de fideiuſ. peruenit. licet Archi.
teneat cõtrariũ, de reſcrip. ſtatutum. lib. vi. qđ ponit Jo. And. de
offi. ordi. preſenti. eo. li. Uide qđ not. de appel. reprehenſibilis. ad
fi. vbi idem dicitur. Anto. de Butrio.

1 ☞ Poſſeſſio iuris parochialis non acquiritur per excõmunicationem diebus aliquibus obſeruatam. nu. 9.
2 Poſſeſſorio etiam recuperãde agere debet prelatus nomine eccleſie, pro iuribus eccleſiarum.
3 Juriſdictionis poſſeſſio, ſeu quaſi, non acquiritur alteri ſola patiẽtia ſubiecti in iuriſdictionis exercitio.
4 Epiſcopus licet fundet ſuum intentũ ſuper iure epiſcopali in eccleſia ſue dioceſis, nõ tamẽ fundat in quaſi poſſeſſione.
5 Poſſeſſorio vt quis obtineat, ſufficit q ꝯcludat poſſeſſionem tempore ſpoliationis, vel ſe antea poſſediſſe.
6 Ad poſſeſſorium concludendum quid ſufficiat.
7 Sententia adiudicans poſſeſſionem valet in poſſeſſorio.
8 Epiſcopo eſt ſubdita eccleſia in ſua dioceſi iure communi.
9 Juriſdictio probatur in aliquos per excommunicationem.
10 Juriſdictionis poſſeſſio, ſeu quaſi, non acquiritur patientia.
11 Juriſdictionis poſſeſſio, ſeu quaſi, an ex pati indiſtincte querat.
12 Juriſdictionis poſſeſſio, ſeu quaſi, an indiſtincte querat in quocunque iuriſdictionem exercente.
13 Excommunicationis timor an ſit iuſtus, vel vanus.

1 **Olim inter.** † Per excommunicationem diebus aliquibus obſeruatam in obſeruantes non acquiritur iuris parochialis poſſeſſio. Prima pars ponit factum, ⁊ proceſſus
2 deciſe. Secundo diffinit, ibi: nos attẽdentes. ¶ † Nota prelatos
pro iuribus eccleſiarum, etiam poſſeſſorio agere debere nomine
eccleſie: ⁊ qđ idem eſt agere pro tali, vel nomine talis: vide. l. j. §. j.
3 ⁊ ibi Bar. ff. de ope. no. nũ. ¶ † Nota ſcđo q ſola patientia ſubiecti
alteri in exercitio iuriſdictionis nõ acquiritur quaſi poſſeſſio
iuriſdictionis. Ad hoc qđ no. de reſt. in inte. c. ij. ⁊ de re iu. cum ſuper.
§. e. cum veniſſent. ¶ No. iij. qđ patientia ⁊ obſeruatiõe exercitij
iuriſdictionis aliquãdo tẽpore humilitatis cauſa, nõ vt ius
4 habenti, nõ acquiritur quaſi poſſeſſio iuriſdictionis. ¶ † No. iiij.
qđ licet epus fundet intentum ſuper iure epiſcopali in eccleſia, ſiue in
dioceſi, non tñ fundat in quaſi poſſeſſione, que plurimum habet
facti de ꝯceſ. preben. cum noſtris. Si tamẽ reperiat poſſidere, vel
detinere, preſumitur poſſidere reſpectu iuris cõis: vt. §. e. cum ad
5 ſedez. ibi: que Ennanus epus. ⁊c. ¶ † No. v. ſufficere ad hoc vt quis
obtineat poſſeſſorio, ꝯcludere poſſeſſionẽ tpe ſpoliationis, vel ſe
antea poſſidiſſe: qꝛ hodie poſſidere preſumitur. Qđ dic vt. §. e. cũ
6 ad ſedem. ꝑtẽ ibi: vel prius etiã habuiſſet. ¶ † No. vj. ad concludendum
poſſeſſorium non ſufficere probare quẽ eiectuz, niſi probetur
qđ tẽpore eiectionis, vel añ poſſederit: qꝛ nõ poſſidẽs non
7 ꝯcluditur ſpoliatus. Ad hoc. §. c. cũ ad ſedẽ. ⁊ c. olim. i. ¶ † No.
vij. qđ in poſſeſſorio vʒ ſnia adiudicans poſſeſſionem: ⁊ cõſequẽ
8 ter ſic põt ꝯcludere libellus. ¶ † Oppo qđ epiſcopus debuerit
obtinere, cũ ſuper ſubiectione fundet intẽtum de iure cõi. de reli.
do. de xenodochijs. ⁊ c. cum venerabilis. So dicit Jo. An. lʒ
quidã dixerint qđ hic agebatur petitorio, verus eſt intellect᷒ qđ
hic agebatur poſſeſſorio: alꝛ epiſcopus obtinuiſſet in petitorio,
9 per iura prealleg. ¶ † Opp. qđ per excommunicationem probet
iuriſdictio: vt patet. §. de elec. dudum. So. Probato qđ ius excõmunicãdi
ſpectet ad dignitatem, bene probatur iuriſdictio in dignitate:
ſed per actum excõmunicãdi non probatur quaſi poſſeſ
10 ſio iuriſdictiõis, vt hic, niſi aliud intercedat. ¶ † Ad gl. opp. qđ
eo qđ ſubditi tolerant excõicationẽ, ⁊ ſeruant, querit quaſi poſſeſſio
excõicanti: poſſeſſio eñi timore admittitur. l. j. §. nuntiet. ff.
de acqui. poſ. ⁊ cui obedit, acquiritur: vt de his que fiunt a maio.
par. cap. ex ore. de capel mo. dilectus. Idem per patientiam ſubiecti,
⁊ alterius cẽuentis, trãſfertur poſſeſſio in alium. l. j. §. per ſeruum.
ff. de acquiren. poſſeſſio. ⁊ l. qđ ſeruus. eo. tit. Et ad hoc qđ
ex timiditate perditur poſſeſſio, ⁊ alteri acquiritur: vt ſi ſuſpicor
me poſſe repelli: vt patet in. l. ſi id, quod. ⁊ l. clam poſſidere. ad finem.
ff. de acquiren poſſeſ. Gloſſ. ſoluit dupliciter. Primo modo
quod patientia excommunicatiõis ex quadam humanitate, vel
deliberandi animo, vt non concludens patientem pati vtentem
vti vt pro iure ſuo, non dat poſſeſſionem: talis enim vt titubans
nõ conſenſit, ſecundum Inno. ⁊ Hoſti. alleg. C. de condi. inde. l. ſi.
ſecus ſi ſit deliberata, vt in contrario. Uel. ii. patientia actus nulli
dat poſſeſſionẽ excõicato a non poſſeſſore eſt nulla. Gl. ex his
infert excõicationem tribuere ſufficientem metum, ⁊ cadentem
in cõſtantem. ¶ Hic videnda ſunt tria. Primum, an ex pati indiſtincte
queratur, an non, quaſi poſſeſſio iuriſdictionis in patientes.
Secundo, an dato quod queratur, an indiſtincte queratur,
an in quocunque iuriſdictionem exercente quo ad actum excõmunicandi.
Tertio, videbitur q incidenter dicit glo. an timor
11 excommunicationis ſit iuſtus, an vanus. ¶ † Ad primum proſequor
duos caſus. Primus, quando patitur quis iuriſdictionẽ
alteri nõ ſubiectus: ⁊ tunc dicit q ſi patitur illum iuriſdictionem
exercere animo obediendi, ⁊ hoc cõſtat, abſque dubio acquiritur
quaſi poſſeſſio iuriſdictionis, ⁊ ſubiectionis: vt in. c. ex ore. ⁊ in
alijs iuribus. alle. in gl. Si patitur animo deliberandi, vel ex humilitate
quadam, vel ad cautelam, ⁊ hoc conſtat: ⁊ non queritur
aliqua quaſi poſſeſſio: qꝛ non patitur illum vti vt pro iure ſuo: vt
dixi. §. ti. i. cum eccleſia. ⁊ no. in. l. ij. ⁊. ij. C. de ſerui. ⁊ aqua. l. j. §. hoc
interdictum. ff. de iti. actuque priu. Si eſt dubiũ an patiatur et vt
ius habenti animo obediendi, an animo deliberandi. Quidã dicunt
q in dubio facere cenſetur animo obediẽdi: arg. de his, que
fi. a ma. par. ca. ex ore. ⁊ C. de repud. here. l. i. ⁊ hoc tenuit Joan. ⁊
Phi. Inn. tenet cõtrariũ per hunc tex. tamen ad cõcordiam dicit
aliquos diſtinxiſſe an obedientia cõſiſtat in pati: ⁊ nõ videtur
animo obediẽdi hoc facere in dubio, vt hic, ⁊ non eſt neceſſaria
proteſtatio. An ſonet ſeu cõſiſtat in faciendo, vt eſt qui ponit manus
intra manus in ſignum obedientie. de ma. ⁊ obe. legebatur.
⁊ c. cũ in eccleſijs. ⁊ acquiritur quaſi poſſeſſio: quia cenſetur animo
obediendi. ⁊ ſic loquitur. §. c. ex ore. Sit ratio, quia que ſonãt
in faciendo, ſunt actus potentiores in exprimenda voluntate: vt
no. glo. de conſti. cum acceſſiſſent. no. Inno. de ſi. preſoꝛt. veniẽs.
no. de cenſi. peruenit. ⁊ per Cyn. in. l. ſi certis annis. C. de pac. Hec
puto vera, niſi longo tempore ſint paſſi: quia ex patientia nõ modici
temporis preſumitur facere animo obediendi. Ad hoc litera
hic per aliquos dies. ſecus ergo ſi magno tempore. Per que dicunt
hic Inn. ⁊ Hoſti. q ſi ex deuotione, ⁊ in reuerentiam eccleſiaſtici
iudicis obedierint, ⁊ ſeruauerint ſententias, licet non animo
deliberandi, qꝛ vt non ius habenti ſententiam paſſi ſunt, nõ
queritur quaſi poſſeſſio. Per que dicit Innoc. hic, ⁊ notabiliter,
q ſi ille, contra quẽ fertur ſententia excõmunicatiõis, poſt appellationem
ſeruat ſententiam, nõ propter hoc videt appellationi
renunciare, nec propter hoc ratificatur ſententia, maxime ſi proteſtetur
ſe appellationi nõ renũciare, ⁊ qꝛ timet, ⁊ dubitat ſententia,
⁊ vult ſeruare, ⁊ tamen nõ credit quod teneat. Idem Hoſti.
Pe. ⁊ Abb. qđ nota. qꝛ licet ex agere aliud corã iudice a quo quis
renunciat appellationi, de offi. dele. relatum. non ex pati: vide qđ
dicam. j. de re iudi. qđ conſultationem. de patiente executionem.
Secundus caſus eſt, quando patit alteri ſubiectus. Dic, ſi agitur
de acquirenda quaſi poſſeſſione ſolum quo ad preiudicium
ſubiecti alteri, ita q nõ preiudicetur domino: ⁊ hoc poteſt acquiri
ex patientia ſolius ſubiecti, ſecundum diſtinctionem, de qua
§. proximo caſu: vt no. gl. ⁊ doc. §. e. olim. i. Unde forte hoc obtinuiſſet
epiſcopus, ſi egiſſet contra populũ: ſed abbas poſſet appellare,
ſecundum Hoſti. Si exercens agit acquirere quaſi poſſeſ
ſionem ad preiudicium ipſius ſuperioris poſſidentis ſubiectionem:
⁊ tunc ſi exercet ſententiam, ⁊ promulget in ſubiectum populũ,
vel alium, ſciente ⁊ patiente domino ſuperiore, vt qꝛ ſcit ius
qđ poſſit per alium exerceri, ⁊ populũ obſeruare ſententias, vel
aliã obedire, ⁊ patit, ⁊ nõ cõtradicit nõ puniẽdo pochianos ſic
alteri obedientes ſpiritualiter vel tẽporaliter. forſan qꝛ nec audet,
⁊ ſic animo puſillanimi videtur poſſeſſionem deſeruiſſe, ⁊ in
aliũ tranſtuliſſe: arg. ff. ſi ſerui. ven. l. ſi forte. §. j. Per que infert q
ſi tunc is, qui antea poſſidebat parochianos, poſtmodũ excõicat,
q nõ tenet ſententia, etiã ſi habeat proprietatem iuris excõicãdi.
Licet aliqui teneant, ⁊ male, q ille qui de hoc cognoſcet, primo
dʒ attendere veritatẽ iuris excõicandi, q poſſeſſionẽ: vñ ex
quo de hoc ſibi conſtabat, cõfirmauit ſentẽtias latas ab alio, qui
ſolam ꝓprietatẽ probat: argu. qui fi. ſint legiti. c. per tuas. §. nos
igitur. cum cõcoꝛ. De quo de in inte. reſti. c. ij. ⁊ qđ no. de elec. auaritie.
ſuper gl. arg. pro ⁊ cõtra. §. ti. j. cũ dilectus. Sed quouſq de
veritate cõſtet, tuend᷒ eſt poſſeſſor in poſſeſſione. de iuſti. cum venißent.
vt lite pen. c. j. ⁊ tene qđ not. §. de cauſa poſ. cũ eccleſia. ⁊ c.
in literis. de reſti. ſpo. ⁊ qđ no. de elec. Ciuiana. Quandoq principalis,
cui ſubiectus eſt nõ patitur populum vel ſubiectum, ſi
quantum in ipſo eſt alterius epiſcopi ſeruare ſententiam ſine pena,
puta quod punit ipſos ſpiritualiter, excõicando, vel temporaliter,
bona ipſorũ occupando, vel ipſos capiẽdo, vel aliter qualitercũq
procedendo, ita q bene videtur non habere animũ dimittendi
ipſam poſſeſſionẽ, ſed retinendi: ⁊ talia nõ amittit poſſeſſionem,
que nõ niſi animo admittitur. C. de acqui. poſ. lʒ. Nec
dicitur iniuſte agere: quia hoc facit non impugnando, ſed defendendo:
qđ iura permittunt. ff. de iuſti. ⁊ iur. no. de ſen. excõ. ſi vero.
§. c. cum olim. Et ſi non põt, vel audet aliud facere, conſilium
eſt q hoc proteſtetur publice. vij. q. j. pontifices. de offi. or. poſtoralis.
§. ſi de app. ſi iuſtus. Nec obſt. ſi dicatur quod poſſeſſio perditur,
dato quod voluntarie non patiatur: vt ſi veniens non admittitur,
vel ſuſpicatur ſe poſſe repelli: vt. l. clam poſſidere. §. fin.
de acqui. poſ. ⁊ l. ſi id, quod, quia aliud eſt in re corporali, ⁊ poſſeſ
ſione corporalium, que apprehendi poſſunt, in qua quanticunque
excõmunicet poſſeſſor occupantes, perdit poſſeſſionem.

Cauſa

Cauſa eſt, quia incorporalia tenacius inherent perſone, ⁊ difficilius perduntur. ff. de pecul. denique pegaſus, pro ſocio. l. iij. de tranſa. pacta. inter corporalia. Itẽ cũ ꝓbatio ſentẽtie nõ ſit actus agentis incorporeus, per tactũ magis cõuenit retẽtioni incorporalium, que nõ ſubiacent tactui, ꝙ̃ corporaliũ, que tãgi poſſunt: Inſti. de re. cor. in prin. ad hoc. l. quarundã. in ratiõe ſui. ff. de acq. poſ. ſecundũ Inn. ⁊ Hoſti. Et eſt ratio, quia poſſeſſio corporalium regulatur plus apprehenſione, ꝙ̃ patiẽtia eius, a quo auferẽ. Sʒ incorporaliũ poſſeſſio non habeẽ niſi per pati: vt. l. quoties. ff. de ſeruitu. ⁊ dixi. ſ̃. ti. j. c. cũ eccleſia. qḋ ceſſat eo ꝙ aperte iuribus cõtradicit: nõ acquiritur ergo ex quo patet quod violentia poſſeſſio apparẽte cõtradictore in corporalib⁹ haberi nõ põt. De quo dic vt dixi. ſ̃. ti. j. c. cũ eccleſia. Non obſtat ꝙ patiẽtia ſubiecti dño preiudicat in poſſeſſiõe: vt. l. iij. ſ. qḋ ſeruus. ff. de acq. poſ. ⁊. l. j. ſ. per ſeruũ. e. ti. vbi ſi ſeruus, vel colonus tradat poſſeſſionẽ alteri, preiudicatur domino: quia ſecundũ Inn. ibi ſeruus, vel colon⁹ poſſidebat ideo põt poſſeſſionẽ alteri tradere: ſed hic parochiani nõ poſſidebãt, ſed abbas. Unde factũ illorum nõ preiudicat prelato. Sed ratio nõ eſt bona: quia nec ſeruus, nec colonus poſſident: vt. l. qḋ ſeru⁹. de acqui. poſ. ⁊. l. rei cõmodato. ff. cõmod. Ideo dic ꝙ aliud in apprehẽſione incorporaliũ, que trãſfereẽ ex pati eius, a quo pendet ius, ⁊ poſſeſſionẽ trãſferre: vt dicta. l. quoties. ⁊ no. de offi. ordi. cõquerẽte. ⁊. ſ̃. de cauſa poſſ. cũ eccleſia. Unde dicũt hic doc. ꝙ in acquirẽdis incorporalib⁹ neceſſaria eſt intẽtio acquirentis, ſicut eſt neceſſaria illius intentio, in quẽ ius acquiritur, ⁊ contra quẽ, ⁊ cui preiudicatur, ſicut ⁊ in ſeruitutibus rerum acquirendis: quia requiritur intentio acquirentis, ⁊ illius, cõtra quem, ⁊ cui preiudicaẽ, ⁊ ſcientia, vel patientia, ſecundum Inno. ⁊ Hoſt. Sed corporalia apprehenduntẽ actu: ideo non expectaẽ patientia illius, cui preiudicaẽ, ſed transfereẽ tranſlata detentione coloni, vel ſerui, ſuper qua fundata eſt poſſeſſio dñi, vt in contrario. Quandoq; promulgaẽ ſentẽtia ab epiſcopo in parochianos alterius. vel ſubiectos, ⁊ illã non ſeruat nec populus, nec epiſcop⁹, alios habent ſubiectos: ⁊ tũc excõicator nihil poſſeſſionis acquirit, cũ ſic excõicãdo nihil poſſederit, niſi labia ſua, quib⁹ ſententiã protulit. Nec mirũ, ſi in hoc caſu non acquirit poſſeſſionẽ: quia ⁊ ſi populus per aliquos dies hãc ſeruet ſententiã, propter hoc idẽ epiſcopus nullã iuris parochialis poſſeſſionem eſt aſſecutus, vt hic. Quandoq; promulgatur ſentẽtia in parochianos alienos, ⁊ agiẽ de acquirenda quaſi poſſeſſione ſubiectionis, nõ in illos, in quos promulgata eſt ſnia, ſed in alios ſeruãtes illam ſentẽtiam, puta qui excommunicatos ab alio vitant: ⁊ tũc nihil iuris, vel poſſeſſionis acquiriẽ: quia ipſi non ſeruant eius ſentẽtiam quaſi ipſius ſubditi, vel ab ipſo poſſeſſi, ſed tãquã obedientes iuri volenti ꝙ excõicati denunciati ab aliis euitentẽ. xj. q. iij. cure. de treu. ⁊ pa. c. j. Secundũ Inn. hec vera, niſi lata eſſet ſententia contra eos, ⁊ illis quomodolibet participantes, quia tũc ſeruarẽt illã vt ſententiam hominis: quo caſu idẽ quod in ſuperioribus caſibus dictũ

12 eſt. Et hec ſufficiant de primo. ¶ † Uenio ad ſecundũ, an dato ꝙ ſic queraẽ aliquo caſu quaſi poſſeſſio inſinuando, an quilibet priuatus excõicãs, ex eo ꝙ ſeruatur, acquirat quaſi poſſeſſionẽ. Quidã dicũt ꝙ lʒ predicta procedãt quo ad alia iura ſubiectionis, nõ quo ad ius excõicãdi, niſi proferentes alias ſibi vendicẽt in aliquo poteſtatẽ ordinariã, ⁊ poteſtatẽ excõicandi alios, lʒ nõ habeant ipſam ſpecifice in alios, in quos poſſeſſionẽ querere volũt, ⁊ in quos ſententiã protulerunt. Allegat de preſcrip. auditis. ⁊. c. cũ olim. Secus ſi nõ habeant poteſtatẽ ordinariã: ⁊ hoc, quia ſunt incapaces poſſeſſionis huiuſmodi poteſtatis excõicandi, q̃ poteſtas non cadit niſi in eos, qui hoc habent a Deo tantũ, vel eius vicario, vel a iure: ⁊ ſic de talibus dʒ intelligi Matthei. xvj. Quecũq; ligaueris, ⁊c. ⁊. xviij. Amen dico vobis quodcũq; ligaueritis, ⁊c. Et, Accipite Spiritum ſanctum: quorũ remiſeritis peccata, ⁊c. Per que cõcludũt iſti ꝙ ſimplex clericus non poſſit excõicãdo poſſeſſionẽ iſtius iuris acquirere: quia nec põt hoc poſſidere: ſicut nec laicus poſſidere põt ius cõfeſſionẽ audiẽdi, ⁊ animas abſoluẽdi, qḋ non competit niſi ſacerdoti proprio. de peni. omnis. Uel cleric⁹ iudicãdi. de iudi. decernimus. Uel decimam percipiẽdi. de preſcri. cauſaʒ, que. Inn. placet ꝙ quilibet clericus poſſit poſſidere, ⁊ preſcribere ius excõicandi, quãuis iuriſdictionis ordinarie nõ preſit, dũmodo ſit perſona, in qua ius iſtud cadere poſſit. de his que ſi. a ma. par. ca. queſiuit. Sicut enim epi, q a iure ptãtẽ hñt excõicãdi. xxiiij. q. iij. corripiantẽ. pñt aliis clericis expſſe eãdẽ ptãtem dare, vt no. de offi. or. cũ ab eccleſiarũ. ſic ⁊ per patiẽtiã, ⁊ cõſenſum tacitũ pñt clericis, in quib⁹ hoc ius põt cadere, tradere, poſſeſſionẽ, dũmõ bona fide nitanẽ preſcribere. de preſcrip. auditis. c. olim. ⁊. c. veniẽs. Sc̃dm Inn. Hoſti. remittit de offi. or. irrefragabili. ſ. exceſſus. de fo. cõpe. cũ cõtingat. vbi dicit fore expſſum. Io. An. remittit ad no. de reli. do. dilect⁹. in gl. hic patet. Doc. de of. or. cõquerẽte. dicũt ꝙ ea, q̃ ſunt cure, nõ ſunt q̃ſibilia per nõ cõſiſtẽtẽ in dignitate, vel plătura. Hoſti. in. c. cũ cõtingat. ⁊ʒ primã opi. ſ̃. poſſid. Dic ꝙ queſibilis eſt per plãtũ hñtẽ dignitatẽ, ꝑ hñtẽ adminiſtrationẽ, ꝑ ſimplicẽ clericũ habẽtẽ ſub ſe aliquos ſubiectos quo ad illos: vt no. in. c. puenit. de his, que ſi.

13 a pla. Et hec ſufficiant de ſc̃do. ¶ † Uenio ad tertiũ, an ſnia excõicatiõis incutiat ſufficientẽ metũ. Glo. hic tenet ꝙ ſic. cõtradicit gl. in. c. dilectus. qḋ me. cã. Illud tenet Gof. ⁊ Hoſti. Ioan. An. ibi dicit opi. illius glo. procedere in excõicatione iuſta. hanc in iniuſta. Et hoc tangit Archidi. de ſen. excom. c. j. li. vj. in ver. mortalis. ⁊ʒ primã opi. ꝙ nõ incutiat iuſtum metũ. Dic aut ſnia eſt nulla: ⁊ nõ incutit iuſtũ timorẽ: ex ſcrupuloſa tamẽ obſeruatione illius nõ acquiriẽ poſſeſſio. Aut eſt aliqua, ⁊ iuſta, ⁊ ipſe eſt timor iuris, q nõ excuſat, ⁊ ipſe ſibi timorẽ incutit: vt. l. ſi mulier. ff. qḋ me cã. Si autẽ eſt iniuſta excõicatio, hoc incutit iuſtũ metũ, quia continet anime detrimentum, ſecunda queſtione prima, de manifeſta. xj. q. iij. audi. Itẽ ſubuertit ſtatũ: quia tranſit de familia Chriſti in familiã zabuli i dicto. c. audi. ff. qḋ me. cã. inſti qui dʒ. Itẽ quia eſt eterne mortis dãnatio. xj. q. iij. nemo. Nã per eã a Deo ſeparaẽ. xxiiij. q. iij. certũ. Itẽ quia nulla maior pena in eccleſia. e. q. corripianẽ. Nihil enĩ ſic decet formidare Chriſtianus, quã ſeparari a communione Chriſti. xj. qḋ. iij. nihil. Ipſe reſpondet ad omnia iſta ꝙ procedũt in excõicatiõe iuſta. Hec vera, quãdo excõmunicatio eſt iniuſta, nec habet facile remediũ cõtra illã, quia timet appellare, vel ſuperiorẽ adire propter tyrannidẽ iniuſte excommunicãtis: nã lʒ iniuſta excõicatio nullũ inferat ꝑiudicium quo ad Deũ, infert tñ ꝑiudiciũ quo ad eccleſiã militãtem, in quo vinculo ſi facile non haberet remediũ, põt eſſe magnũ periculũ, vt repellaẽ ab agendo: a teſtimonio, ſi interim eligaẽ etiã vt non valeat electio, vł ꝓmotio, etiã ſi careat cõmertio hominũ. vt illis nõ poſſit loqui, nec neceſſitatibus cõicare: ⁊ ſi ſit clericus, nõ poſſit intereſſe in mẽſa, vel officio abſq; anime periculo, qḋ fortius eſt quocũq; alio periculo. x. q. j. ꝓcipim⁹. C. de ſacroſanc. eccle. l. ſi. Et hoc habito reſpectu dicit lex ꝙ durũ eſt inter hoĩes eſſe. ⁊ hominũ carere cõmercio. C. de apoſta. l. hi, q ſctãm. Anto. de But.

1 ¶ Spoliatus reſtitutionem rei petit ab illo, qui ſcienter rem a ſpoliatore recepit.
2 Poſſeſſoriũ nõ daẽ cõtra ſingularẽ ſucceſſorẽ in vitiũ ſuccedẽtẽ.
3 Poſſeſſionis effectus quomodo releuet quẽ a probandi onere.
4 Poſſeſſoriũ remedium quam vtilitatem afferat illud intentãti.
5 Dñium lʒ ſit difficillimũ probare, quibus modis poſſit probari.
6 Poſſeſſorem ſe defendere cautum eſt, ne poſſeſſionis perditione ſequatur perditio proprietatis ex difficultate ꝓbandi, a qua releuatur quis propter poſſidere. nu. 10.
7 Iuris ciuilis rigor cedit equitati canonice.
8 Actio perſonalis quo caſu ſequatur ſingularem ſucceſſorem.
9 Ad poſſidendum iniuſte qualitatem concludendam, non refert an quis male acquirat, vel retineat. nu. 11.
10 Poſſeſſionis perditione an ſequatur proprietatis perditio.
11 Poſſeſſio iniuſta an poſſit tranſire ad iuſtam, ⁊ econtra.
12 Poſſeſſoriũ quõ eſt dabile cõtra tertiũ poſſeſſorẽ, vel nõ dabile. Poſſeſſionem ingrediens propria authoritate, vel principis reſcripto, an dicatur in mala fide.
13 Poſſeſſorio agens in bñficialib⁹ an arctetur ad ꝓbandũ titulũ.
14 Spoliatus habens remedium canonis, reintegranda, an poſſit aliud habere.
15 Spoliato agenti interdicto vnde vi, ſicut non obeſt exceptio dominij, ita nec agenti cano. reintegranda.
16 Poſſeſſoriũ recuperãde ex quo datur aduerſus tertium poſſeſſorẽ ſuccedentẽ ſcienter in rẽ, an preſumaẽ ſcientia, vel ignorãtia. Sciẽtia, vel ignorantia vtra illarum preſumatur.
17 Spoliatus vbi agit contra tertium poſſeſſorem remedio. c. ſepe. an conuentus teneatur in iudicio nominare dominum.
Furari rem furatam furi eſt furtum, vel auferre rem alienam, ſeu retinere, paria ſunt.

1 SEpe. ¶ † Spoliatus reſtitutionẽ petit ab illo, qui ſcienter rem a ſpoliatore recepit. h. d. Primo ponis factum corrigendum. Secundo corri-
2 git. ¶ † No. j. ꝙ de iuris ciuilis rigore nõ datur poſſeſſoriũ cõtra ſingularem ſucceſſorẽ in re ſcienter in vitium ſuccedẽtem, ⁊ ꝙ de iure ciuili in ſingulari ſucceſſore non eſt dare ſucceſſorem rei ⁊ vitij quo ad facultateʒ agendi licet ſic quo ad preſcriptionem, quando habet ex cauſa lucratiua. l. an vitium. ff. de diuer. ⁊ temp. preſcrip. l. vitia. ⁊ quod ibi not. C. de acqui. poſſ. ff. de
3 reg. iuris. quod ipſis. ⁊ ibi plene gloſſ. ¶ † Nota vnum effectum poſſeſſionis, ꝙ releuat quem ab onere probandi. de quo. ſ̃. eo. ſe-
4 pe. ¶ † Nota vtilitatem intentando poſſeſſoriũ, quia per hoc cõſequitur poſſeſſionem, qua ſe releuat ab onere ꝓbãdi dñium: qḋ eſt difficile. Hac de cauſa conſulit lex, quod quis excogitet an ſibi cõpetat poſſeſſoriũ, vt ſic ex hoc ſe releuet. ff. de rei vend. l. is. q deſtinauit. Sed latius ꝓuidet ius canonicum, vt etiam porrecto petitorio, illõ ſuſpẽdat, ⁊ intẽtet poſſeſſoriũ: vt. ſ̃. ti. j. paſtoralis. ⁊

5 de cã poſ. c. j. ¶ † No. probationẽ dominij difficilimã. De mo-
dis pbãdi per Bar. ff. de acq. poſ. l. rem, que nobis. ⁊ in Spe. de
6 acti. ⁊ peti. §. ſeqꝛ. ꝟ. finante vel᷑s. in. v. col. ¶ † No. cautũ defen-
dere ſe poſſeſſorẽ: qꝛ ad pditionẽ poſſeſſiõis ſeqꝛ pditio pprieta-
7 tis ex difficultate pbãdi, a q̃ releuaꝛ ꝑpter poſſidere. ¶ † No. ri-
gorẽ iuris ciuilis cedere equitati canonice in materia, in qua ex
lege nutritur peccatũ. Per hoc credo hãc decre. ſeruãdã, etiã iter
laicos, ⁊ foro ciuili. ⁊ idẽ dixit o ẽ canõe, reintegrãda. vt dixi. s. c.
8 cũ ad ſedẽ. ¶ † No. caſuꝫ, in quo ius agẽdi pſonale ſequiꝛ ſingu-
larẽ ſucceſſorem, qñ fundaꝛ ſup vitio, ⁊ ſucceſſor eſt ſucceſſor rei,
⁊ vitij: ſic ſuccedit in iuriſdictiõe delegata, que ſtrictiſſimi iuris
9 eſt. s. de iudi. qꝛ V. ¶ † No. ꝙ ad cõcludẽdã qualitatẽ iniuſte poſ-
ſidẽdi nõ refert an quis male acquirat, an male retineat. Facit ꝙ
mala fides ſupueniẽs preſcriptiõe cepta, vitiet preſcriptionẽ. de
quo. j. de preſcri. c. fi. ¶ No. ꝙ finis canonicus, etiaꝫ prout eſt fo-
10 ri ꝯtentioſi, tendit in finẽ cauſe. ¶ † Opp. ꝙ pditione poſſeſſio-
nis non perdaꝛ ꝓprietas, tũ qꝛ iura inherẽt oſſib⁹ hominũ, ⁊ nõ
de facili ſeparabilia. Tũ qꝛ ad pditionẽ poſſeſſiõis nõ ſequiꝛ per
ditio ꝓprietatis. de exc. rei iudi. l. ⁊ an eadẽ. §. ſi. de acq. poſ. natu-
raliter. §. nihil. de ꝯceſ. prebẽ. cũ noſtris. ¶ Legiꝛ dupſr. Vno mo
do, vt propter difficultatẽ probationum. i. probãdi ius proprie-
tatis perdat. i. amittat effectũ, id eſt, in effectu. Alio modo legiꝛ,
vt ꝟbũ, ius ꝓprietatis, reſpiciat ꝟbũ Amittit: vt ſit ſenſ⁹, Amit
tit ꝓprietatis effectũ propter difficultatem pbationum, id eſt,
vſuꝫ: qꝛ ꝓprietas hic apud ipſuꝫ remanet, ſꝫ inutilis. ⁊ hoc, habẽ
do in litera, effectũ. alias habeꝛ: effectu. Et hec litera placet Inn.
⁊ eſt ſenſus qꝺ ſpoliatus nõ põt agere poſſeſſorio ꝯtra poſſidẽtẽ
rẽ ſuã, ſue ꝓprietatis amittit effectu. i. in effectu: ⁊ quo ad vtilita
tẽ: nam quo ad veritatem nõ amittit, vt in ꝯtrario. Nã propter
difficultatẽ pbandi dominium perdit vtilitatem proprietatis:
⁊ ob h̃ data eſt Publiciãa, vt ſufficiat pbare titulũ, ⁊ poſſeſſio
nẽ: vt. ff. de Publi. l. j. in prin. de ꝗ̃ oẽ re iud. abbate ſane. li. vi. ſecũ
11 dũ Io. An. ¶ † Opp. qꝺ ad pbãdã qualitatẽ poſſidẽdi atten-
daꝛ initiũ: vt ſi poſſeſſio eſt clãdeſtina, eadẽ nõ altereꝛ. ff. de acq.
poſ. l. clã poſſidere. So. Legiſte dicũt qꝺ poſſeſſio de iniuſta ad iu-
ſtam tranſire põt, noua accedẽte cã. ff. de vſuca. l. nõ ſequitur. §. j.
ſed de iniuſta ad iniuſtã nõ. Hoc non placet de iure canonico: qꝛ
de iuſta põt trãſire ad iniuſtã, mala fide ſuperueniente: licet ſec⁹
ſecundũ leges: vt. l. j. C. de vſuca. tranſ. Per que puto hãc decre.
procedere, etiã ſi ab initio neſciuerit ſpoliationẽ, ſꝫ ex poſt facto.
12 ¶ † Oppo. ꝙ nõ deꝛ poſſeſſoriũ cõtra tertiũ poſſeſſorẽ, ſed con-
tra mãdãtẽ ſpoliare, ⁊c. s. e. cũ ad ſedẽ. Gl. dicit ꝙ ſi habem⁹ re-
ſpectũ ad rigorẽ iuris ciuilis, ꝯ tertiũ poſſeſſorẽ nõ eſt ꝓuiſuꝫ de
remedio poſſeſſorio: ſi ad equitatẽ canonicã, ſi agaꝛ ſtricto inter-
dicto vñ vi, adhuc illo iure nõ agaꝛ ꝯ tertiũ poſſeſſorẽ. s. e. cũ ad
ſedẽ. De iure aũt canonico q̃nq; agiꝛ per viam attentati, qꝺ attẽ
tat appellatione pẽdente: ⁊ hoc competit officio iudicis, ⁊ daꝛ ꝯ
quẽlibet poſſeſſorẽ. de app. bone. de quo dic vt de app. nõ ſolũ. li.
vi. Itẽ quo ad remedia poſſeſſoria latius eſt ad hoc ꝓuiſum: qꝛ
ſi ali⁹ ſciẽter ſe intruſerit in poſſeſſionẽ violenter ablatam, datur
remediũ condictione ex hac decre. contra ſuccedentẽ in vitium.
Quoddã eſt aliud remediũ latiſſimũ introductũ de iure canoni-
co, ſcꝫ canon, reintegrãda, qꝺ cõpetit cõtra quẽcunq; poſſeſſorẽ,
ſiue dolo, ſiue metu, ſiue alio modo perdidiſſet poſſeſſionẽ: licet
actio de dolo non cõpeteret, niſi contra dolũ facientẽ. Nota bene
gl. ꝙ canon, reintegranda. prouidet vltra alia ſpecifica remedia:
qꝛ vbi aliquod poſſet dari remediũ, qꝺ non daretur cõtra tertiũ
poſſeſſorẽ, nihilo minus hic dareꝛ. qꝺ nota Per ꝗ̃ dicit ꝙ in quã
tũ cõcurreret cum actione qꝺ metus cã, nõ plenius prouideret: ⁊
in quãtũ cõcurreret cum edicto ꝙ vi, aut clã, que cõpetunt cõtra
tertiũ poſſeſſorẽ. qꝺ no. Cõpetit etiã contra tertiũ poſſeſſorẽ, qui
habuit a ſpoliãte ignoranter. Quoddã eſt remediũ attentati lite
pendẽte, ⁊ remediũ litigioſi: de his vt lite pẽdẽte, ⁊ de ali. in. mu.
cauſa fac. qꝛ ſi alienatio fiat lite pen. eſt nulla: ſi nõdum eſt litigio-
ſa, ſed ſperaꝛ, tũc agiꝛ ad intereſſe. gl. al᷑. ſua iura. Cõcludẽdo hic
clari⁹ dic ꝙ quedã ſunt remedia, que nõ fundanꝛ ſup ſola poſſeſ
ſione, ſed extrinſecus exigũt aliqd pendere, vt eſt remediũ atten-
tati lite, appellatione, reuocatione, vel relatione pẽdẽte: ⁊ de his,
⁊ in quo pleni⁹ ꝓuideat quaſi poſſeſſoriũ, vide p Inn. de reſcrip.
ex parte. s. de ma. ⁊ obe. dilecti. ⁊ de appel. bone. ⁊ de hoc nõ ago
hic. In quo aũt pleni⁹ ꝓuideat remediũ recõuẽtionis, quã attẽ-
tati, vide plene de app. vt noſtrũ. Aliqd de his de app. non ſolũ.
li. vi. An talia remedia cõpetãt cõtra tertiũ. Quoddã eſt reme-
diũ poſſeſſoriũ ſtrictũ, vt interdictũ vñ vi: hoc nõ daꝛ ratione ſo
lius detẽtationis, niſi acceſſorie, vt dixi. s. de cã poſ. cũ ſuper. ⁊ nõ
daꝛ niſi ꝯ ſpoliãtẽ, mãdãtẽ, vel ratũ habentẽ, etiã de iure canoni
co: vt in. c. cũ ad ſedẽ. lꝫ quidã dixerint ꝯ, ſcđm Hoſti. ⁊ gl. Quod-
dã eſt remediũ. l. ſi qs cõductiõis. C. loca. vbi daꝛ poſſeſſoriũ. ⁊ cõ
dictio ex illa leg. ꝯ cõductorẽ non reſtituẽtẽ rẽ, ⁊ poſſeſſionem rei
nõ obſtãte exceptione dñij, ⁊ ex quo hꝫ cauſaꝫ a me. Non obſtat

huic. l. litib⁹. C. de agri. ⁊ cen. qꝛ illud ꝓcedit, qñ agiꝛ ad fructus:
que actio ſapit naturã petitorij: vel qñ nõ conſtat de cõtractu lo-
catiõis. Primã tꝫ Ia. de Are. ſcđam tꝫ Bart. ⁊ Pet. Quelibet
eſt bona: ⁊ ſic habes duas exceptiones ad illã legẽ. Non obſtat. l.
dolo. de excep. do. qꝛ lꝫ qdã dicãt illã obſtare, ſi incõtinẽti parat⁹
eſt pbare, vel i poſſeſſorio adipiſcẽde. Bar. Cy. ⁊ alij tenẽt ꝙ hoc
ſit poſſeſſoriũ recuperãde remediũ illi⁹ legis, nõ obſtãte illa rece-
ptiõe, de qua. s. e. in literis. Nõ obſtat. ff. depoſi. bona fides. ꝗ̃ lo-
quiꝛ qñ opponiꝛ a tertio nõ ſpoliãte exceptio dominij. Lati⁹ cõ
cludẽdo, ſi queriꝛ an cõtra locatorẽ agentẽ obſtet exceptio dñij:
ſi agit rei vẽdi. obſtat: qꝛ exceptio detrahit iuri agẽdi: vt no. in. l.
ita vt ſi fur. ff. cõmo. ⁊. l. creditoris. C. de pig. actio. Si agiꝛ actiõe
locati, ſi opponiꝛ dominiũ tertij, nõ obſtat exceptio: qꝛ nõ detra-
hit iuri agẽdi, cũ res aliena poſſit locari. Si tñ ipſe tertius oppo-
neret, admittereꝛ: vt. l. bona fides. ff. depoſi. maxime qñ venit per
viã actionis, ſm Bar. in. l. ſi qs. Si opponiꝛ de dominio poſſidã
tis, exceptio admittiꝛ: qꝛ hec reſoluit cõtractũ locati. C. loca. l. ad
probationẽ. Nõ eñ poſſum conducere rem meã. ff. de acqui. poſ.
l. ſi rẽ. Si agiꝛ cõdictiõe ex. l. ſi qs. ⁊ nõ admittiꝛ exceptio domi-
nij, nec ꝓprij, nec tertij: ſed ipſe terti⁹: bñ audiꝛ agens, ⁊ excipiẽs.
Patet primũ in dicta. l. ſi qs. Patet ſꝫ. l. l. bona fides. Per que
dicũt ibi doc. ꝙ talia remedia cõpeterẽt cõtra quẽcũq; poſſeſſorẽ
habẽtẽ cauſam ab alio, vt eſt depoſitari⁹, ꝯmodatari⁹, ⁊ ſimiles:
qꝛ eadẽ ſubeſt ratio: ⁊ remediũ nõ eſt exorbitãs. Eo eñ ꝙ nõ reſti
tuo, videor ſpoliare. Et ſic talia remedia ſic priuilegiata cõpetũt.
Hec vera, qñ cõſtat de cõtractu: ſec⁹ ſi ſit dubiũ: vt. l. litib⁹. Item
hec vera in quãtũ agiꝛ ad poſſeſſionẽ: ſec⁹ ſi ad fruct⁹. Cõtra illos
aũt ab initio volũtate dñorũ tenẽtes, ⁊ poſtea reſtituere denegã
tes, eſt hodie ꝓuiſum de pena, ꝙ puniunꝛ ad eſtimationẽ rei,
⁊ rem reſtituere cõpellunꝛ, ſi perſiſtũt vſq; ad ſentẽtiã: vt. l. nõ ab
re. C. vñ vi. ⁊ poterit fieri cõdẽnatio ex officio, ſi iudici cõſtat: ſicut
in calũniatore. Tutius eſt ꝙ petat cõdẽnari ad eſtimationẽ, vbi
nõ reſtituat: ⁊ ſi nõ cõdẽneꝛ, vbi nõ eſt petitũ, poterit peti hoc in
alia inſtantia. Ad hoc qꝺ no. de iura. calũ. c. ſi. ⁊ hoc tꝫ hic Butr.
Bar. tꝫ hoc vltimũ: ſed non placet ꝙ ex officio ꝯdemnet, ex quo
principalis actio cõpetit: ⁊ dabiꝛ cõtra heredes, ſi ſciuerint rem
eſſe cõductã, ⁊ nõ reſtituãt: vt ibi no. Aliud eſt remediũ cõdictio-
nis ex. l. cõquerebaꝛ. hoc hꝫ locũ multis cõcurrẽtibus. Primo
exigiꝛ ꝙ res ſit vacãs, quã qs eſt ingreſſus: ⁊ aliq dicũt vacantẽ,
quãdo me abſente, ſꝫ animo poſſidẽte, aliqs ingrediꝛ, agere poſ-
ſum ꝯdictione ex illa lege, ſi nõ accedo, ſuſpicãs me poſſe repelli.
Hoc nõ placet: qꝛ tũc dareꝛ interdictũ vtile vñ vi, vt dixi. s. c. cũ
ad ſedẽ. ⁊ hoc dicit gl. in. d. l. ſi. al᷑. l. j. §. deijcíꝛ. ⁊. §. ſiue aũt. ⁊. l. iij.
§. ſi qs aũt. ff. de vi, ⁊ vi ar. ⁊ q occaſionẽ dãni dat, ⁊c. Et hec opi.
Hugo. de Porta rauẽ. ſ. vt nõ deꝛ interdictũ vñ vi, ſed cõdictio
ex. l. conquerebaꝛ cõmuniter reprobaꝛ: lꝫ Pla. coneꝛ ſaluare, di-
cẽs tũc de iure cõmũ dari interdictũ vñ vi, quãdoq; nõ eſt admiſ
ſus ad poſſeſ. ⁊ ibi init. Sed falſuꝫ eſt. Hec vera, in quãtũ eſt ſuſpi
catus ſe poſſe repelli, ⁊ vult agere ꝓ ciuili: quã omnino pdit. Sed
ſi qs ingreſſus eſt naturalẽ, ⁊ ego ſuſpicat⁹ nõ ſum me poſſe re-
pelli, volo agere ꝓ illa naturali, tenẽdo verã opi. ꝙ ſit dare duas
ſpecies poſſeſſionis, ꝓ illa poſſuꝫ agere remedio illi⁹ legis, ſcđm
Bar. qꝺ nota. Et ſic iã habes triplex remediũ. Vnũ, vt agaꝛ pro
illa vti poſſidetis, vt dixi. s. de reſti. ſpol. itẽ cũ qs. Aliud ꝙ agaꝛ
cõdictiõe ex. l. cõquerebaꝛ. Tertiũ tãgit de pb. lꝫ cãm. ꝙ agi põt
remedio interdicti vñ vi, quaſi ſpoliat⁹ libertate poſſidẽdi. j. c. pe-
xi. Nec obſtat ſi diceret ꝙ cõpetit hic vti poſſidetis: vt. l. clã poſſi
dere. §. ſi. de acqrẽ. poſſeſ. ⁊ no. de pba. licet cãꝫ. ⁊ lex illa dicit hoc
remediũ fore ſubſidiariũ, cũ nõ erat p antiqua iura prouiſum: qꝛ
vti poſſidetis cõpetit principaliter tũc ꝓ ciuili turbata, ⁊ nõ pro
naturali: hoc principaliter pro naturali. Cõiter aũt intelligiꝛ illa
lex, qñ poſſeſſio ẽ vacãs: qꝛ nec animo, nec corpore poſſeſſa: ſi qs
tamẽ ingrediꝛ, teneꝛ cõdictione ex illa lege. Vacans aũt ſic diciꝛ,
quãdo obliuione dẽtẽtij eſt perdita. ff. de vſuca. l. furtũ. Quãdo
negligẽs eſt domin⁹, vel abſens. Inſti. de vſuca. §. qꝺ aũt. Quan-
do eſt mũdata, ⁊ priuata. l. Põponi⁹. ff. de acquir. poſ. Itẽ qñ ali
quis eſt expulſus a poſſeſſiõe, ⁊ tñ nõ intrãtẽ expellẽs. ff. de vſu
ca. l. ſequiꝛ. §. ſi ſpõſus. Nec placet ibi gl. differẽtia, quã facit aliqui
inter vacuã ⁊ vacãtẽ: vt vacua dicaꝛ, ꝗ̃ nec animo, nec corpore te
neꝛ. Vacãs, que animo, nõ corpore. ſed hoc, iure non pbaꝛ, ⁊ eſt
contra. l. j. C. de cõmu. agro deſer. Scđo exigiꝛ ꝙ doloſe intraue-
rit vere, vel preſumptiue, vt dicit hic Hoſtië. Vere, qꝛ ſcit eã alte
rius eſſe. Preſumptiue, qꝛ nõ credit ſuã: qꝛ tunc dolus excludere-
reꝛ: ſed credit non ſuã, ⁊ ingrediꝛ, dato ꝙ credat licite ingredi: qꝛ
ſcire debet, id, qꝺ ad ſe nõ ſpectat, ad aliũ pertinere: vt dicit illa. l.
ſi. qꝺ notet libellans ⁊ articulans in viam. Nõ procederet tamen
libell⁹, ſi diceret: Dico quod cecidi a poſſeſſione talis rei, dato ꝙ
reperio ꝙ talis eam poſſidet: quare peto eũ condemnari condi-
ctione ex illa lege: qꝛ hic nõ allegaꝛ dolus: qualꝫ nõ ſit neceſſe vt
probeꝛ, debet tamen allegari, vt dicit ibi Pe. Ad qꝺ no. ff. ſi cer.

pe.l.quod te.ff.de adul.l.ſi adulterium.cum inceſtu.§.idem Po lioni ſm Pe.⁊ Cy.in.d.l.ſi.Ex quo tamē eſt ingreſſus ſine cā.et apparet qđ res eſt alterius,probatur dolus:vt ibi,⁊.l.clam poſſi dere.ff.de acqui.poſ.Certe puto qđ ſi dicit ſuā,⁊ dicit ſe dixiſſe,⁊ illum ingreſſum,ſatis narrat factum,ex quo ſurgit preſumptio doli:⁊ ſufficit hic.Bar.dicit.Quicq̄ qs ſcit poſſeſſionem vacantē ⁊ alienā,⁊ ſcit cuius eſt:⁊ habet locū cōſtitutio.Quicq̄ ſcit poſſeſ ſionē alienā,⁊ ignorat cui⁹ eſt:⁊ hʒ locū ꝯſtō.Quicq̄ credit rē ſuā eſſe,⁊ ſi mouet̄ in iuſtis rōnib⁹.l.illa p̄ſumit dolū.Si iuſtis rōni bus mouet̄,nō hʒ locū cōſtitutio,ſʒ tenet̄ cōſtōne.l.inuaſor.§.ad reſti.poſ.Nec ob.ꝙ in dubio qs p̄ſumi debeat bōe fidei poſſeſſor vt.l.pe.de euict.q: illud verū,qn̄ ingredit̄ cum titulo:vt.l.fundus de rei ven.qđ eſt verū,nō quo ad dominū,ſed quo ad tertiū.Itē hoc verum vſq̄ ad.xxx.annos,poſt non preſumitur mala fides: vt.d.l.ſi.de acqui.poſ.ſm Bart.Et per hoc datur differentia in ter hoc remedium,⁊ remediū.l.inuaſor.⁊.ti.quia illud remediū datur etiam cōtra nō doloſe ingredientē,⁊ nō datur ad penā fru ctuum,ſm Cy.⁊ Bar.Requiritur tertio ꝙ res ingreſſa ſit aliena per que dicit gl.ibi,quod non datur pro re hereditaria occupata quia illa nullius eſt:vt.l.j.ff.de re.diui.§.i.Pet.tenet qđ habeat locum:q: res hereditaria eſt hereditatis,que repreſentat perſo nā defuncti.ff.de acqui.re.do.l.in eo.⁊.§.ſi.Idē dicit i re ſacra oc cupata:q: eadem eſt ratio ad.l.Aquil.illud.Odofre.concludit ꝙ ſi hereditas non eſt adita,nō hʒ locū:ſi eſt adita,⁊ non apprehē ſa poſſeſſio,hic ſunt opi.Aliqui quod habet locum,q: eſt heres. de acqui.poſ.cum heredes.Aliqui contra Bar.no.Odofre.dixiſ ſe quod ſi nunq̄ fuit poſſeſſa:tunc non daretur actio furti cōtra occupantem,nec dabitur iſta.ff.de fur.l.hereditarie.Si aliquan do fuit poſſeſſa,licet non tempore occupationis,hʒ locum hoc remediū:q: datur ad inſtar actiōis furti:vt dicta.l.ſi.⁊ fuit hec opi.Odof.Bar.ibi ſentit quod ſufficit vt hereditas ſit adita,li cet poſſeſſio non ſit apprehenſa:per.l.cum heredes.⁊ fuit opin. Azo.in ſum.titu.vnde vi.⁊ hoc tene,licet Butri.dicat ꝙ etiā da bitur pro occupata ante aditam hereditatem,q: retro trahit̄ hec aditio.Sed dicit Bar.quod eſt per fictionē:quod nō ſufficit quo ad conditionem huius.l.per.l.per.l.iiij.§.j.ff.de nego.geſt.dicit tū But.ꝙ ex cauſa reſtituetur ad poſſeſſionem:q: hec eſt iuſta cā re ſtituendi:quia licet non habuit poſſeſſionem,habuit tamen poſ ſibilitatem apprehendendi propria autoritate,ſi adhibat:ergo ſibi reintegret̄ ius.Et hoc patet quod i reb⁹ eccleſiaſticis,q̄ ſunt in proprietate eccleſie non habet locum illud remediū,q: nō va cat poſſeſſio dato quod vacet eccleſia:quia eccleſia,vel locus dicit̄ poſſidere.C.de epiſcopis.⁊ cler.l.raptores.ad hoc quod no.ī.de cauſa poſ.cum ſuper.⁊ qđ ſcribit Spe.in ti.de peti.⁊ poſ.§.j.ver. ſed nunquid.in.xj.col.per hoc patet quod ſi eſſet propria inuadē tis,ſed vacans quo ad poſſeſſionē.altero autem poſſidēte nō ha beret locū hoc remedium,dum tamen vellet incontinenti probare ſe dominū:vt.l.iij.§.ibidē.ff.ad exhib.Sic intellige quod no.In no.in.c.ex parte.de arbi.Non ob.quod in poſſeſſoriis recuperan de non habeat locum exceptio dominij.ī.eo.in literis.q: id verū in poſſeſſoriis,in quibus arguitur violentia:qđ hic nō ſit,ſʒ Pe. ⁊ Cy.Item ſm Bar.habet hic inſtar poſſeſſorij adipiſcende,cū poſſeſſionem culpa perdidit.Per hoc concludi videtur agentē condictione ex illa.l.probare debere ſe dominū:alias nō cōclude retur aliena.Sed dicit Bar.ꝙ p̄babit eo qđ probat ſe antea poſ ſediſſe:q: illa.l.p̄ſumit eum dominum.¶ Requiritur vltra hoc ꝙ is poſſideat,qui vacantem eſt ingreſſus,ſi deſijt poſſidere ſine cul pa tenetur:ſecūdū Bar.⁊ Cy.per.l.j.§.rectiſſime.ff.de vi,⁊ vi ar. Tertius autē poſſeſſor ingreſſus vacantē tenetur:⁊ ſi agat ſecun dus cōtra eum,obtinet.l.ꝙ a te.ff.vnde vi.⁊.l.i.§.qui vi a me.Si primus ⁊ ſecundus concurrant,prefertur primus.ff.depoſi.l.bo na fides.Nec ob.qđ primus non agat interdicto vn̄ vi ꝯ tertium poſſeſſorem:q: interdictum vn̄ vi eſt mere perſonale:ſʒ remediū illius.l.inſequitur rem,ſcđm Pe.⁊ Cy.Nunquid aūt poſſeſſio ſic vacans ingreſſa vitioſa dicat̄.Dicit gl.ibi qđ nō,lʒ quo ad qd equiparet̄ cōdictio ex illa.l.ad interdictum vnde vi,ad hoc.l.ſe quitur.§.dñs.⁊.l.non ſolū.§.ſi tu vi a me.ff.de acqui.poſ.⁊ de vſu ca.⁊ hoc tenet Cy.⁊ Pe.Sl.dicit contra Inſti.de vſuca.§.ꝙ aūt ⁊.l.ſequitur.§.ſi occupaueris.Bar.tenet ꝙ ſi domino nunq̄ fuit poſſeſſa,non eſt vitioſa.l.hereditarie.ff.de fur.Si a domino fuit poſſeſſa,lʒ tpe occupationis nō poſſideret̄:tūc eſt vitioſa:vt.l.fal ſus.§.ſi iactum.ff.de fur.⁊.l.qua ratiōe.§.ſi.ff.de acqui.re.do.Da tur enim hec condictio ad inſtar actionis furti:vt dicta.l.ſi.vnde tunc affecta vitio quaſi violētie.Nunquid aūt ſic occupās teneat cōdictione ex.l.ſi quis in tantam.Dicendum ꝙ nō:equiparatur enim interdicto quod ad poſſeſſionem reſtituendaʒ cū fructibus ⁊ nō quo ad penas.An aūt remedium.l.conquerebatur.habeat locum in inobili re.Dic quod ſic:nec erat prouiſum per actionem vi bo.rap.Q: illa exigit violentiā.Et hoc tenuit Roſ.Cy.⁊ Ia. Bu.⁊ Spe.in ti.de reſt.ſpo.§.i.ver.lʒ vt in hac materia.Quoddā eſt remediū.l.meminerint.C.vn̄ vi.ꝙ datur contra illum,q ingreſ ſus eſt quaſi bona fide,reſcripti,vel ſententie authoritate,requirit̄ ad hoc vt hoc remediū cōpetat,qđ authoritate reſcripti ingredia tur vel ſententie,⁊ ingrediat̄ parte non citata.Circa ꝙ dic vt in re ſcripto ꝙ aūt cōtinet ſolū cauſe cognitionis delegationē,⁊ ſi qs illius reſcripti authoritate ingrediat̄,ꝓpria dr̄ authoritate ingre di:⁊ ideo non hʒ locū.l.meminerint.ſʒ.l.extat.⁊.l.ſi qs in tantam C.vnde vi.⁊ de p̄ben.licet.li.vj.Aut reſcriptū continet cauſe deci ſionē,vt q: dicit illi poſſeſſionē eē reſtituendā,⁊ ingredit̄ ꝓpria au thoritate:⁊ adhuc non habet locum conſtitutio illa:licet glo.ibi ſentiat contra.⁊.l.inſlex.§.qui iudicaſti.ff.de re iudi.quia cū hic li cet habeat ius:ſi ingrediat̄ propria authoritate,cadit in cōſtitu tionē.l.extat.C.qđ me.cauſa.Quicq̄ cōceditur reſcriptū,vt ꝓpria authoritate ingrediatur poſſeſſionē:⁊ hic gl.als Gul.ibi dicit ꝙ pōt ingredi,authoritate reſcripti,nec cadit in penā.l.meminerint q: hoc pōt fieri per ꝯuētionē:vt.l.iij.C.de pig.ergo per reſcriptū. Ad hoc.ff.de acqui.poſ.l.iuſte.nō plʒ hoc But.cōcludētī,vt hic no,ꝙ vbi reſcriptum in totū abſorbet ius alterius,nō valet parte nō citata,niſi fiat mentio de.l.Et ſic pōt intelligi de ma.⁊ obe.in tra quatuor.qđ no.bene.ideo haberet locum illa.l.Idē ſi tale re ſcriptū concederet̄ ab inferiore a principe:quia talia reſcripta nō concedunt inferiores a papa.In ingrediente aūt rōne ſnīe,dic,ſi ſententia eſt tantū citatoria,vt quia iubet iudex citari,vt poſſidēs veniat ad cauſam:ſi vi illius ingrediat̄:lʒ glo.dicat illam.l.habe re locum,tene ſm Bar.qđ locū nō habet,cū authoritate ſnīe non ingrediatur,ſed ſolum ſua temeritate:quo caſu habet locū reme diū.l.ſi quis in tantam.Quicq̄ ſententia cōtinet cāe deciſionē,vt quia decernitur poſſeſſionē ſibi reſtituendā,⁊ ipſe ꝓpria authori tate vult ingredi,parte nō vocata:adhuc,quicq̄d dicat,gl.ibi,non hʒ locū,ſm Bar.remediū illius.l.q: per hoc ex ſententia nō habet licentiā ingrediendi.Quicq̄ cōprehendit̄ in ſnīa deciſio,⁊ ei datur licētia ꝓpria authoritate ingrediendi,nec lata ſententia altera pars citatur:an poſſit ꝓpria authoritate ingredi.dicūt qdā qđ nō va let hec licentia:⁊ ſi ingredit̄,cadit in penā illius.l.quia compellit̄ poſſeſſionē reſtituere,⁊ cadit a iure ſuo.Aduerte tn̄ qđ aūt eſt da ta licētia de ingrediēdo parte nō citata ad licētiā,⁊ ordine ſerua to,⁊ citata parte ad ſnīam:⁊ dubiū reſidet in ſequenti caſu,an in executione debeat citari,ſi non eſt pars citata ante ſententiā,vel iudiciū inordinabiliter agitatum,ita qđ eſt nullum:tunc dicūt ꝙ ꝓcedit illa lex:q: tunc ingrediens,etiā cū licētia iudicis,cadit in penā illius legis:alias ſi iudiciū eſt aliquod,nō cadit in penā,licet iniuſtum:tenēdo opi.qđ poſſit parti dari licentia ꝓpria authori tate ingrediēdi,⁊ quādo pōt:de quo ibi per Cy.⁊.l.dotis.ſo.ma tri.⁊ in.l.iuſte.ff.de acq.poſ.per Bar.per Inn.de cōceſ.p̄ebē.cū noſtris.Hec puto vera,quando ſolēnitates ſunt omiſſe,q̄ reſpi ciūt partē,vel partem ⁊ iudicem,ſecus ſi iudicem tm̄:vt no.gl.in c.ſi.de elec.li.vj.Nō ob.qđ iuſte poſſideat,qui authore ⁊c.vt.l.iu ſte.p̄ialleg.q: id verū,quādo iudex legitime authoriʒat.Et eo dē modo reſpōdet̄ ad illud.Quod iudex facit,pars facere vide tur:vt.l.ſi ob cauſam.de euic.Pars pōt:vt.l.ij.ff.de pign.ergo ⁊ iudex:quia id verum,qn̄ iudex legitime facit.Quicq̄ lata ſentētia ſolēniter,corā proferēte,vel alio petitur executio:⁊ ſic ei non da tur ſtatim in ſentētia ingrediēdi licētia ꝓpria authoritate:tūc ſi iudex facit executionē parte nō citata,non valet ingrediens au toritate talis iudicis,⁊ mādati,⁊ cadit in ꝯſtitutiōis illi⁹ penaʒ. Idem Dy.in.l.ab executiōe.quorū appel.non re.quia in execu tione non dʒ citari quis.Licet Inn.cōtra de app.ex ratiōe Bar. ibi,⁊ in.l.a diuo Piō.dicit hunc intellectum procedere,qn̄ neq̄ alia re,q̄ ſuper qua eſt ſententiatū,ſit executio:alias nō procede ret qn̄ ſit executio in re,ſuper qua eſt ſententiatū,q: pars non eſt citanda.Ad hoc qđ no.in.c.lʒ.de preben.li.vi.⁊ qđ no.de offi.or. li.vi.Forte ⁊ habet locum qn̄ mutatur iudex,qui habet exequi: q: dʒ citare,arg.ff.de iudi.l.mortuo.etiam ſi fiet executio in eadē re.xxiij.q.iij.de illicita.Putat tn̄ Bar.ꝙ ſi īducat̄ i poſſeſſionē per nunciū parte nō citata,vbi citari debet,ꝙ nō habet locū pe na illi⁹.l.ſed oportet appellari.qđ not.Aduerte ergo quomodo ſe nō habēt hec iura:interdictū vnde vi prouidet cōtra mādantē ſpoliantē,vel ratū habentē:per hoc nō erat ꝓuiſum cōtra ingre diētē authoritate reſcripti,vl̄ ſentētie,qui nō erat i euidēti dolo, ſed in temeritate.ideo neceſſaria fuit ꝓuiſio.Itē nō erat p hoc ꝓuiſum cōtra ingrediētē ꝓpria authoritate ſine vi:ideo fuit ne ceſſaria ꝓuiſio.l.extat.⁊.l.ſi qs in tantā.Itē per hoc nō erat pro uiſum cōtra illos,q ab initio nō ꝓpria authoritate,ſed volunta te dñi ingreſſi ſunt,⁊ ex poſt facto nō reſtituentes:ideo fuit pro uiſuʒ per.l.ſi quis cōductiōis.C.loca.per.l.nō ab re.Itē per hec nō erat prouiſuʒ cōtra ingredientē reʒ nō vacātē doloſe,vere,vel p̄ſumptiue:huic ꝓuidet.l.ſi.C.vn̄ vi Itē nō erat ꝓuiſuʒ cōtra in gredientē rē vacantē ſine dolo,vt ſaltem teneret ad reſtitutio nē rei:cui eſt ꝓuiſuʒ per.l.inuaſor.⁊ hoc eſt tenēdū.Materiā aūt remediū.l.ſi qs in tantā.nō p̄ſequor:q: melius cadit ſup.c.lʒ epi ſcopus.de p̄ebē.li.vj.⁊ q: plus ſapit naturā petitorij,ꝙ poſſeſ ſorij:⁊ forte alibi examinabo.Quodđā eſt remediuʒ condictio

nis ex decre.ſepe.dt quo hic.Et hoc remediū datur cōtra quēcū
q̄ ſciētē rē raptā,a quocūq̨ recepta fuerit,etiā ſi p multas ma-
n⁹ res ambulauerit ſic rapta.ff.de pe.here.l.ſ3 ⁊ lege.§.fine autē.
dūmō neſciat vitiū rapine purgatū:⁊ ſic ī mala fide:q2 ſi hoc cre
deret,vl̄ ꝓbabiliter crederet,nō haberet locū remediū decr.vt p3
hic,ibi:eo qd̄ nō multum,⁊c.nam non iniuſte detinet,qui vitium
ignorat,⁊ bonam fidem h3.alle.ij.q.j.in primis.ff.de dolo.l.i.§.
j.ff.de vi,⁊ vi ar.l.i.§.familie.⁊.§.ſi fili⁹.Nō ob.ij.q.j.ī primis.q2
illo qui p2o ſucceſſerūt neſciuerūt primos iniuſte eiectos,vel ibi
fuit diſpenſatum.Hoc planū,qn̄ ſuccedentes habent cauſam a
ſpoliatorib⁹,vel ſuccedētib⁹ in vitium,⁊ ab eis poſſeſſionem ac-
ceperunt.Si aūt aliquo ſpoliato res ſit vacās,⁊ q̄s ſciēs hoc in-
grediatur.Quidam dicunt qd̄ nō h3 locum hoc remedium.ſed
j.conquerebat̄.C.vnde vi.Sed hoc nō pl3 Jnn.qui dicit hāc de-
cre.⁊ remediū eius locū habere.Hec vera,qn̄ oēs mala fide poſ
ſidēt.Si aūt inter eos aliq̄s intermedie poſſederit bona fide,tūc
ipſe ſolus haberet ius agēdi cōtra ſequentes mala fide poſſidē-
tes,ſm̄ Jnn.Puto etiam qd̄ primus ſpoliat⁹ agere poſſet.Sed
ſi ambo cōcurrerent recens poſſeſſor vr̄ preferri antiquiori.fa-
cit de probat.ij.Sed ex quo cōſtat qd̄ bona fide recēs poſſederit
puto q̄ ipſe preferetur:q2 nouus h3 ab eo poſſeſſionem.Numquid
aūt ipſi ſpoliato detur actio contra ſpoliatores,vbi habet ius a-
gendi ex hac decre contra tertiū poſſeſſorē.Tenet hic Jnnoc.qd̄
ſic:vn̄de h3 interdictū vnde vi contra ſpoliatorem,⁊ condictio-
nē ex hac decre.contra eum,qui ſcienter accipit,adeo qd̄ ſi eandē
rem doloſe in aliū tranſtulerit,nihilomin⁹ poterit conueniri:q2
qui doloſe deſijt poſſidere,pro poſſeſſore habet̄.ff.ad ali.iu.mu.
cā fac.l.j.ff.de rei ven.ſi ante.§.i.⁊.§.ſed ⁊ his.Quoddam eſt re-
mediū.l.ſi coloni.C.de agri.⁊ cenſi.qd̄ etiam iure ciuili competit
bone fidei poſſeſſori,⁊ cōtra ſecūdo occupātē bona fide:⁊ in hoc
differt,⁊ pl⁹ prouidet quā ꝓrimū:⁊ ſit per hoc reſtitutio,etiā nō
ꝓbata ſpoliatiōe,dūmodo cōſtet de mea poſſeſſiōe,⁊ bona fide,
⁊ de tua poſſeſſiōe hodie.Ad hoc in auē.de mā.prin.§.ſ3 ⁊ viſ-
capiētes.col.iij.niſi nouus poſſeſſor doceat aliquā iuſtā cauſam
quomodo ille priuat⁹ fuerit poſſeſſiōe iuſte,⁊ hoc eſt valde pro-
pinquum ꝓximo remedio.Et hoc t3 glo.C.de fur.l.ancille.An.
de Bart.in dicta.l.ſi coloni.dicit qd̄ ſi ceſſat omne vitium,nō h3
locū remediū.l.ſi coloni.Jdeo ſi cecidi a poſſeſſiōe bona fide poſ-
ſidens,alter accepit bona fide nō h3 locum remediū illius.l.Et
hoc,q2 in pari cauſa melior eſt conditio poſſeſſoris.ff.de publi.l.
ſine autē.qn̄ autem aliquali vitio interuenīte,licet nō poſſeſſoris
tunc datur illud remediū:vt ſi ſeruus,quē bona fide poſſidebas,
aufugit,⁊ ſic furtū ſui fecit.l.j.C.de fur.ſi deueniat ad bone fidei
poſſeſſorē,tūc dat̄ illud remediū.Jtē Bart.in.l.manifeſtiſſimi.§.
ſed cum in ſecunda.C.de fur.quādo is,qui nouiter poſſidet bona
fide habuit rem a poſſeſſore,qui rem ſubtraxerat,q2 mala fides vē
ditoris in hoc nocet emptori,ne videatur cū aliquali vitio habe
re:vt in auē.male fidei.C.de preſcrip.lon.tem.vt ſic cōtra eum age
re poſſit primus,qui cecidit a poſſeſſiōe.Pro re mobili dant̄ hec
remedia,vt ibi dicit Bar.licet gl.contra in.l.rem,que nobis.de ac-
quiren.poſ.Ubi aūt res tantum detinent̄,q̄ cōpetit remedium,
habetur in dicto.§.ſ3 cū in ſecunda.⁊ in.l.⁊ ideo.ff.de cōdi.furt.et
tractatur.ſ.de dolo.c.ſi.vbi per gl.¶Aliud eſt remedium ꝯdōnis
ex canone,reintegranda.iij.q.j.hoc competit vbicunq̨ alia reme
dia competunt ſpecialia.ita q̄ eſt vnum genus cū aliis:⁊ vbi de-
retur actio de dolo,qd̄ me.cā,⁊ generaliter omne aliud reſtitutō-
rium.Jdeo ſi daret̄ libellus,ſub quo comprehendi poſſet actio q̄
met.cauſa,per quā aduocatur res etiā ab eo,qui metum nō intu
lit,vel violentiā cōmiſit:arg.de ord.cogni.cum dilectus.ff.q̄ me
cauſa.ſi cū exep.§.j.procederet libellus,ſi peteret ſimpliciter reſti-
tutionem talis rei,quaſi libellando in reintegrāda,⁊ daretur ſen-
tētia,q̄uis nō ſpoliaſſet,nec rē ſciēter a deiectore recepiſſet,vt.d.
c.reintegranda.alleg.C.de an.exce.l.ſi.⁊.C.vnde vi.inuaſor.ſequit̄
opi.cōe3,quā tetigi.ſ.e.cū ad ſedē.ſcd̄m hoc,cōdictio ex decre.il-
la ꝓducit generale ius agēdi cū aliis.S3 Jnn.ſ.eo.cū ad ſedes.
tenet q̄ nō ꝓducat ius agēdi,ſed confirmat alia remedia cōpetē-
tia ſuis caſib⁹.Jbi poſt Cal.⁊ Hoſt.ac Jnn.de elec.q̄relā.tenui q̄
ꝓducat etiā ſpeciale ius agendi,⁊ cōpetit vbicūq̨ quis iniuſte,
⁊ ſine cā cecidit a poſſeſſione,ꝑ quaſcūq̨ man⁹ res iuerit,dūmo-
do quis ceciderit a poſſeſſione ſine cā,ſiue detinēs retineat cū ti-
tulo,ſiue nō,ſiue bona fide,ſiue nō.Nec obſtat.ff.de publi.l.ſine
aūt.q2 hoc operabit̄ antiq̄tas poſſeſſiōis:vt l'hoc illi ꝓpōderet:
vt no.de ꝓba.l3 cauſa3.⁊ dicit Jnn.q̄ proſunt hec poſſeſſionibus
eccleſiarū a poſſeſſione ipſarū cadentib⁹:quā ⁊ ſi ꝓbare poſſunt,
13 nō tn̄ poſſunt ꝓbare ſuā canonicā inſtitutionē.¶†Nota ergo li
mitationem,q̄ inquātum dixi in,c,in literis.arctari agentem in
beneficialibus ad ꝓbandū aliquid de titulo,q2 illud eſt verū in-
quātū agit ſtricto interdicto vnde vi:ſecus ſi ꝯdictiōe ex canone
reintegrāde.Excedit hec decre.ſepe.q2 decre.ſepe.dat̄ ꝯ ſcienter
ſuccedētē in vitiū:hec etiā ꝯ ignorātē.Excedit.l.ſi coloni.q2 illa
datur bone fidei poſſeſſori,dūmodo poſſederit.Jtē illa dat̄ pri-
uato poſſeſſione cū aliquali vitio:hec datur etiā qn̄ nō eſt priua-
tus cum vitio,quocunq̨ iniuſte:⁊ ſine cauſa ceciderit a poſſeſſio
ne,⁊ illa fuit per aliū iuſte etiā apprehenſa,⁊ nullo vitio vero,vel
preſumpto accedente.Jtem in alio,q2 cōditio ex canone non
ſolū dat̄ poſſeſſorib⁹,ſed etiā detētoribus.in ſpe.de peti.⁊ poſ.§.
j.ver.ſed nunq̄d.in.ij.colū.q̄ nō eſt in.l.ſi coloni.An aūt hoc re-
mediū reſtringat̄ ad res eccleſiaſticas tm̄,dixi.ſ.eo.cū ad ſedem.
¶Ultimo dicit hic Jnn.q̄ poſſeſſio aīo retinet̄,⁊ nō perdit̄,do
nec inde expellat̄,vel alius occupet,⁊ veniens non admittat̄,vel
ſuſpicet̄ ſe poſſe repelli,vel quouſq̨ eam negligat.ff.de acq.poſ.l.
ſi rē mobilē.De q̄ remittit.ſ.de elec.querelā.dic vt no.in.l.ſi de eo
§.j.ff.de acq.po.⁊.l.ſi furtū.§.i.⁊.l.furtū.§.j.ff.de vſuc.⁊.l.fin.C.vn̄
vi.⁊.l.licet.de acq.poſ.⁊ remiſi ad Dy.⁊ Jo.an.in addit.Specu.
dedi,⁊ recitaui.ſ.de elec.querelā.dic vt ibi dixi.Omnia aūt hec
remedia,⁊ libellos,vide in Spec.de reſti.ſpo.§.j.ver.ſed vt in hac
materia.⁊ ponit Jo.an.primū in Spec.de peti.⁊ poſ.§.j.ver.po-
ſtremo.in.xiij.col.Aduerte tamē ad vnū dictu3 q̄ ad hoc vt q̄s
obtineat in canone,redintegranda.non ſufficit narrare,vt in in-
terdicto vnde vi,⁊ concludere,vel in cōdictiōe ex decre.iſta,vel ex
l.ſi coloni.vbi velit obtinere,vt ſpecialiter competit hec via,⁊ non
vt generaliter cōcurrit cū aliis:q2 ad hāc viam nō ſufficiūt tales
libelli:vt notabiliter dicit Lap⁹ de Caſti.ſua alleg.lij.Eſt ⁊ aliud
notabile remedium,q̄ cōpetit,ſc3 iudicis officium per viam re-
ſtitu.in integ.⁊ hoc cōpetit,etiā ſi culpa prelati quis ceciderit a
poſſeſſione,⁊ ad aliū ſine vitio ſit trāſlata:vt narret qualiter con
ſueuerat eſſe eccleſia in quaſi poſſeſſiōe perceptionis taliū iuriū,
vel talium penſionum.Jtem q2 penſionarij diu nō ſoluerunt.Hic
includitur culpa non exigentis:vnde imploro officiū veſtru3,pe-
tendo me in integrum reſtitui in priſtinū ſtatum ad ius percipiē
di tales penſiones.Et hic modus agendi colligitur ex not.Jo.
and.poſt Hoſt.vt lit.nō cōte.accedēs.j.Et facit de hoc mentio-
nē lapus de caſti.in loco preallegato plus etiam dicit qd̄ obtinet in
illo remedio:ſed narrat ſua culpa,vel negligentia nō exigiſſe de-
bitum:ſ3 hoc remediū ꝓcederet in eccleſia,vel minore,vel abſen-
te,cui cōpeteret reſtitutio legis:aliis nō daret̄ ꝓ rebus priuatis
q2 ſuppoſita negligentia nō ſubeſſet legitima cauſa dande reſtō-
nis.Et dicit ibi Lapus quod nō debet narrare ſe ſpoliatum,a̅l's
ſuccumberet hic intentando:q2 tūc cōpeteret remediū ordinariū
arg.ff.de mino.l.in cāe.⁊ hoc eſt forte officiū iudicis,de quo facit
mētionē.ſ.in gl.⁊ Jnn.ſ.de cōceſ.preben.poſt electionem.in ver-
14 bo,a te facta.ad fi.¶†Predictis vero obſtat qd̄ ſtāte remedio
canonis,reintegranda.videt̄ q̄ hoc remediū ſit ſuperfluū.Qui-
dam dicunt quod hec decre.inducit vt actio in factum,que dat̄
loco interdicti.Jnſti.de interdic.§.vlt.extendatur ad hunc caſu3
quod olim nō erat.ſed hoc nō placet.ſ.eo.cū ad ſedem.vel dic q̄
dato q̄ eſſent alia remedia,etiam pinguiora,voluit tamē cōciliū
addere conditionē ex hac decre.ſm̄ Hoſt.ad declarandū quod ci
uile ius ꝯtrā nō obſtaret,cui forte multi eccleſiaſtici iudices inſi-
ſtebāt.⁊ eſt ſi.qd̄ no.de vſuris.c.q̄q̄.lib.vj.Jo.an.Jtē q2 ⁊ hec cō-
petit etiā ꝓ rebus priuatis.ſed de canone eſt dubiū.Jtem canon,
reintegrāda.in ſuo caſu erat dubiū an prouideret ſpālr,an cōpre
hēderet remedia:hic prouidet quo ad hunc caſum,ꝑ hāc decret.
15 †Ex predictis patet,⁊ ſenſit Jnno.ſ.q̄ ſicut in interdicto ſtri-
cto vn̄ vi nō obſtat exceptio dn̄ij,ita nec agēti canone,reintegrā
da.Hoc expreſſe tenet Jnn.etiā in remedio condictionis ex.l.ſi
coloni.j.de cōceſ.preben.poſt electionē.vbi Jo.an.in verbo,a te
facta.ad ſi.apoſtolic.Jte3 hoc remediū etiā cano.h3 remedia ſu-
ſpenſiua,⁊ parit ſpoliationis exceptionē priuilegiatā,ſicut ⁊ ſtri-
ctum poſſeſſoriū vnde vi:vt no.Jnn.licet variauerit.de ordi.co-
16 gni.cum dilectus.⁊ t3 Cal.e.ti.c.ſi.†S3 eſt dubiū,cū requiratur
inter cetera q̄ ſciēter in rē ſucceſſerit,an in dubio preſumatur ſciē
tia,an ignorantia:hic vacillant doc.ſuper tex.dicunt q̄ dicentes
ſciētiā,illā allegare debēt,⁊ ꝓbare.ff.de ꝓbatio.veri⁹.⁊ cū graue
ſit probare,laudat Hoſ.q̄ proponat̄ cōdictio ex canone,reinte-
granda.ſm̄ Hoſ.Hoſt.dicit q̄ ſcientia preſumit̄,niſi ꝓbet̄ ignorā
tia:ſcire eñ d3,q̄ ſuū nō eſt,ad aliū ſpectare.C.vn̄ vi.ꝯquerebat̄.
Abb.t3 opi.Hoſ.ad qd̄ de re.iuris.preſumitur.lib.vj.⁊ hoc cre-
dit Jo.an.verius.dic qd̄ aut quis occupat rem,qua quis eſt ſpo-
liatus,⁊ vacātē:⁊ tunc in dubio ꝓſumit̄ doloſe,⁊ ſciens ad alium
ſpectare,occupare:⁊ hoc ꝓficit,nō quo ad hoc remedium,qd̄ exi
git ſciētiā vitij rei,ſ3 ꝓficit quo ad remedium.l.cōquerebat̄.tūc ꝓ
cedit opi.Hoſt.ſi occupat rem non naturalē cum titulo de volun-
tate poſſidentis,vel etiam ſine titulo,dummodo de volūtate poſ-
ſidētis,nō preſumit̄ doloſe ingredi:nec etiā preſumitur ſciētia rei
17 niſi aliter probetur.⁊ ſic loqtur opi.Hoſ.†Eſt dubiū an hic con-
uentus poſſit dominū in iudicio nominare,ſi conuenatur condi
ctione ex hac decre.dicit Ant.quod non:q2 conuenitur ex ꝓprio
facto:vt no.vt lit.non cōte.qm̄.§.q̄ ſi ſuper.Jtē q2 illud procedit
in mere reali:ſecus in ꝑſonali.Jſte enim,vt dicit gl.ſuccedit in vi-
tiū ꝓrimi.Et q̄ dr̄ q̄ q̄s nō ſuccedit ī vitiū alteri⁹ eſt verū ī reali:
ſecus in iure perſonali:licet quandoq̨ habeat locum in perſo-

li. de ſepul. parochiano. Gl. vltima colligit hec paria, auferre alie-
num, vel retinere. ſic ⁊ alij, quando reputant idem auferre, ⁊ non
dare. Gl. colligit concor. imo videtur qđ peius eſt auferre, quam
non dare, vt in ca. ⁊ ſi illi. alleg. in fi. gl. Dic ꝙ hoc eſt verū, ⁊ con-
traria ſunt, quando quis agat ad mortem: quo caſu plus peccat
is, qui poteſt, ⁊ abundat, non dando tali, ꝙ̄ furando alteri ſecun
dum Jo. and. Anto.

1 ¶ Reſtitutione fieri mandata ſub certo modo neceſſe eſt nō ſo
lum in facto, ſed etiam in modo pareri.
2 Fructus dicuntur attriti, ⁊ afflicti per guerram.
Verba affligere ⁊ conterere non ſolum reſpiciunt perſonales, ſed
etiam reales iniurias.
3 Poſſeſſionis appellatione in caſtris quid veniat.
4 Beneficium habere in eccleſia quis dicatur.
5 Poſſeſſorio agi quando poſſit iure canonico. 18.
6 Dictio ſicut, denotat omnimodam ſimilitudinem in ſubſtantia,
⁊ in qualitate ſimul.
7 Sententie excōicationis pro manifeſta offenſa qñ relaxētur. 17.
8 Mandati forma que intelligatur.
9 Reſcripti mandatum qualificatum diſtribuitur in ſubſtantiam
⁊ qualitatem.
10 Ad poſſeſſoriū partem eſt dare quaſi poſſeſſionem in iuribus p-
ſonalibus plurium preſtationum.
11 Confeſſio facta coram iudice cōpetenti preiudicat cōfitenti. 20.
12 Poſſeſſoriū finiū quo caſu impletur nō per quid reſtitui.
13 Poſſeſſoriū retinende compietur per quid reſtitui.
14 In poſſidendi plena libertate quis eſſe.
15 Dictio affectus ſumitur pro penſione.
16 Forme iuris omiſſio, ⁊ nō ſubſtantialis, non vitiat actum.
19 Poſſeſſorium recuperande virtute reſtitutionis a papa obten-
te an quis poſſit obtinere.
21 Cautionem dare obligatus quam preſtare debeat.

1 Piſanis. ¶ † Si mandatur reſtitutionem fie-
ri, ⁊ ſub certo modo, neceſſe eſt nō ſo
lum in facto, ſed etiā in modo pareri. h. d. Prima pars
ponit querelam epi Lucani. Secūda expreſſa cā diffi-
nit. ibi: porro. Hoſt. dicit ꝙ decre. cōtinet cōmiſſionē pceſſum in-
iuſtū, ⁊ appellationem primi mandati interpretationem, ⁊ in-
2 iuſti pceſſus retractationem. ⁊ ſ. hoc deciditur ⁊c. ¶ † No. ſ. fru
ctus guerre: q2 ex eis ſequitur guerram agentium afflictio, ⁊ at-
tritio. Et no. ꝙ hec verba Affligere, ⁊ conterere non ſolum reſpi
ciunt perſonales, ſed etiam reales iniurias. Et no. de ver. diſcor
dia, qđ eſt aptum concernere controuerſias extraiudiciales.
3 ¶ † No. ij. quod appellatione poſſeſſionis in caſtris nō ſolū com
prehenditur principalis poſſeſſio caſtrorū, ſed etiā poſſeſſio ali-
4 quorum iurium in rebus particularibus caſtri. † Similiter dicit
quis habere beneficium in eccleſia, qui habet intra corpus eccle-
ſie, non qui habet principalem prelaturā eccleſie. de conceſſio. pre
5 ben. clemen. i. ¶ † Not. tertio quod eſt dare poſſeſſionem, ⁊ cuiuſ
libet poſſeſſionis poſſeſſionem: nā eſt dare poſſidere, ⁊ libere poſ
ſidere, ⁊ ſic eſt dare quaſi poſſeſſionem: ⁊ quaſi poſſeſſionem liber
tatis poſſidendi, ⁊ quelibet cauſat poſſeſſorium: ⁊ dato quod lo-
cus non ſit ſubſtantialis poſſeſſioni, ⁊ reſtitutioni poſſeſſionis, ni
6 hilominus de iure canonico pōt agi poſſeſſorio. ¶ † No. iiij. ꝙ di
ctio Sicut, non ſolum exigit adequationem in ſubſtantia, ſed in
omni qualitate, ⁊ modo: ⁊ ſic notat omnimodam ſimilitudinem
7 ⁊ in ſubſtantia, ⁊ qualitate ſimul. ¶ No. v. quod ſententie cenſure
pro manifeſta offenſa non relaxantur ante ſatiſfactionem: pro
dubia relaxantur, ſufficienti cautione recepta de parendo mādā-
8 tis eccleſie. ad hoc. de verborum ſigni. ex parte. ¶ † Not. ſexto qđ
a forma mandati ſup veritate partium fundata receditur, quā-
do ſtat per partem: quia mandatum intelligitur ſi nō ſtet per par-
9 tem. Ad hoc de officio delegati capitulo finali. ¶ † Nota ſe-
ptimo quod mandatum qualificatum diſtribuitur in ſubſtan-
tiam ⁊ qualitatem: ⁊ ſic diſtribuitur in duo diuerſa mandata:
non implebile reſpectu ſubſtantie, implendum eſt reſpectu quali
tatis. Ad hoc de dolo. cum dilecti. ff. de arbi. l. Celſus. ex quo po
teſt. Item quia forma mandati eſt diligenter ſeruanda tam in ſub
ſtantia, quam in qualitate: ⁊ non ſufficit formam ſeruatā, vel pro
obſeruato habitam in ſubſtantia, niſi ⁊ in qualitate obſeruetur: ⁊
quod omiſſio forme etiam in qualibet minima qualitate reddit
10 proceſſum nullum. ¶ † Nota hoc apertum quod etiam in iuri-
bus perſonalibus plurium preſtationum eſt dare quaſi poſſeſſio
nem aptam ad partē poſſeſſoriū: nam tales effectus debent actio
ne locari, que perſonalis eſt. de quo de ele. querelam. de cenſi per-
11 uenit. ¶ † No. ꝙ confeſſio facta coram iudice competenti, etiā
in iudicio nullo, preiudicat confitenti: q2 ſola ſum exigit iudicē co
lorem, ⁊ non formalitate tēle iudicij. Vide Inn. de ord. cognitio.
12 c. ij. ⁊ de accu. ſuper his. ¶ † No. caſum, in quo finis poſſeſſoriū
impletur non per quid reſtitui ſed per quid relaxari. quando agi
tur pro reſtitutione libertatis poſſidendi, que alicuius nō poſſ: ſ

ſi retentione turbat. ¶ Nota quod facilius colligitur ſuus ſuum,
⁊ exercet in re vacante, quam poſſeſſa ad hoc ne ſede vacante. c. ſ.
⁊ quod ibi no. ⁊ quod no. Innoc. de teſt. veni. no. ⁊ Lar. de re iu.
13 a diuo pio. † Sic aliquando retinende completur per quid reſti-
14 tui: vt in. l. clam. ſ. fi. de acqui. poſ. ⁊ no. de pba. licet cauſam. † Et
no. qđ quis non dicitur eſſe in plena libertate poſſidendi. nō ſolū
quando actualiter turbatur, ſed etiam quando preter ſolitum ab
alterius faciliter pendet poteſtate turbare, quod ex aliquo noui-
ter attentato, ⁊ ſic potentia de facili reducibilis ad actum actui
15 a iure equiparatur, vel pro actu ſumitur ¶ † Nota de ver. Affe-
16 ctus, quia ſumitur pro penſione. ¶ † Opp. primo quod valeat ge
ſtum forma non ſeruata. xj. q. iij c. i. ⁊ c. quomodo. j. q. i. eundē ter.
ibi loquitur in forma iuris, ⁊ non ſubſtantiali: hic in forma ho-
17 minis, que in dubio ſubſtantialis eſt. ¶ † Opponitur quod non
relaxet ſententias, ſed abſoluat: q2 hec ſententia tenebat. quod
metus cauſa c. primo libro ſexto. ⁊ quod ibi no. in verbo reuoca
18 tionis. Solutio ſtat hic improprie pro abſolutione. ¶ † Oppo.
quod non ſit danda reſtitutio reſpectu quaſi poſſeſſionis liberta
tis poſſidendi: ex quo enim non eſt probata ſubſtantia poſſeſſio-
nis caſtrorū, nec etiā ſpoliatus eſt epiſcopus quaſi poſſeſſione re-
dituum, iam ceſſat ſubſtantia poſſeſſionis: ergo quelibet quali-
tas libere poſſidendi: quia ex quo ceſſat ſubiectum, ⁊ accidēs ad
illud. de conſtitu. cum acceſſiſſent. ⁊ l. prius, qui in prouincia. ff. ſi
certum petatur. Sol. duo erant mandata, primū vt reſtitueretur
ad ſubſtantiam poſſidendi. ſecundum ad qualitatē libere poſſi-
dendi. Et poſſidere, ⁊ libere poſſidere. ſunt diuerſa, ⁊ primū po-
teſt haberi ſine ſecundo: ⁊ quodlibet per ſe parit ius agendi, licet
ergo in poſſidere ceſſat ius agendi, non ceſſat ius agendi pro li-
bere poſſidere: quia hoc ius agendi eſt ſubſtantia per ſe ad quali-
tatem libere poſſidendi, que adeſſe poteſt in ſubiecto poſſeſſionis
quam habet, vel habiturus eſt: ſufficit ergo quod habeat vt pro
hac qualitate agere poſſit. Si nō recipit poſſeſſorium libertatis
poſſidendi pro ſubiecto iſ ſuum in ſubſtantia nō poſſidere, pro
quo datur interdictum: ſed ipſum poſſidere quod adeſt licet non
competat interdictum: ⁊ ex hoc ſequitur vt reijciantur obiecta,
ex omnibus actu vel potentia de facili ad actum reducibili impedi
19 tur liberum poſſidere, vel turbatur. ¶ † Opp. quarto quod nō
artentur Piſani ex hoc mandato ad caſtra dimittēda: nam cū
non fuerit hic probata poſſeſſio caſtrorum per epiſcopum, ad il-
lam reſtitui non debuit: ſic nec etiam reſtituitur. nec etiam ad re-
ditus, vel affictus: quia illis non fuit ſpoliatus. Nec ad qualita-
tem libere poſſidendi: quia ſi epiſcopus poſſidebat caſtra, alter
poſſidebat: ⁊ ita vno, ſicut altero, poſſidente veriſimiliter poterit
affictus colligere: non ergo erat priuatus quaſi poſſeſſione libe-
re poſſidendi. Quidam dicunt fatendo quod partialiter pa-
pa ſe geſſit hic: ⁊ hoc fuit tempore Frederici: de quo de re iudic.
ad apoſtolice. lib. vj. Et quia lucani erant de parte eccleſie: ſic fuit
illa ciuitas a tpe, cuius non eſt memoria. Piſani vero pro impe
rio. Ideo Papa fauit, vt dicūt ad hoc de peni. ⁊ remiſ. c. iij Sed
hec eſt truffa. Ideo ſcđo Hoſtiē. Pe. ⁊ Ab. ponunt intellectū, qđ
hic Lucanus epō cōmiſerat ciuibus ſuis cuſtodiam quorundam
caſtrorū: vt ex illis ſe tuerarēt, ⁊ ab expenſis releuarent: in quibus
tamen percipiebat aliquos reditus. Contigit quod deuictis Lu-
canis Piſani occupauerūt caſtra: qui monit i noluerūt epō reſti
tuere: permittebāt tñ illū ſuos reditus recipere. Qr noluerūt iſta
caſtra reſtituere, fuerunt interdicti, ⁊ excōicati, authoritate apo-
ſtolica: quas Piſani petebant relaxari: obijciebatur de notoria
offenſa: ⁊ procedendū, vt in litera. Hec lec. non placet: q2 mandaſ
ſet hec caſtra reſtitui, ſed mādauit vt caſtra relaxarent. Itē huic
obuiat cōtra. q2 ſi lucani tenebāt, ergo ita nunc eſt liberū recipe-
re, ſicut prius ſed rñde vt ſtatim dica. Scđo intellect⁹ ꝙ Lucani
poſſidebant caſtra, ⁊ non tenebāt noie epi, ſꝫ pprio, vt moris eſt
cōmitatuū in Italia: hic Piſanis tenentib⁹ non eſt in illa liber-
tate poſſidendi, in qua erat prius: q2 Lucanis poſſidētibus libe
rius reditus ⁊ affictus colligebat, quā poſſidentibus Piſanis.
Itē Lucanos reſiſtētes liberius poterat coercere, cum eſſent ſui
dioceſani: ⁊ ſic nō erat tunc, qui epm repellere vellet, vel poſſet de
facili. Item minores ſumptus faciebat in illis colligendis, nā cū
poſſidebant Lucani, ibāt familiares epi ad colligēdos reddit⁹ pa
dres forte, ⁊ ſine armis: ⁊ tunc licet ibi benigne reciperentur, nunc
propter guerrā oportebat eum venire equeſtrem armatū, ⁊ cum
magna comitiua. non debuit ergo reſtitui epiſcopus, quia non
erat ſpoliatus poſſeſſione caſtrorum, ⁊ licet forte eēt ſpoliata Lu
cana eccleſia a Lucanis, ⁊ Lucani a Piſanis, contra ſecūdas ſpo
liationes nō cōpetebat interdictum vnde vt. ꝫ. ⁊ o. olim. q2 tempo
re guerre mote plane ⁊ quiete poſſidebat cenſus ⁊ reditus caſtro-
rum, ⁊ hoc cōſtabat, vt ſeruaret forma mādati, debuit reduci in
eā plenitudinē, quietudinē, ⁊ libertatē, qua illo tpore habebat:
ꝙ nō fuit p̄ pācē a Piſanis caſtra tenentibus: cōpelli. ergo debue
runt vt prius caſtra dimitterēt. Ad hoc de deci. cū dilgb⁹. ibi pri
pinus dñis pdiorū ꝙ illa talibus tradat, a quibus decime quie

te perſoluantur.Et per hoc ſoluitur qḋ obijcit,qḋ alijs q̃ Piſa
nis tenētibus caſtra, in poteſtate eſſet illorū epm repellere. Itē
qḋ per hunc modum poſſent epi impetrare qḋ dñi ciuitatum, in
quibus epi habent cenſus,cogantur ciuitates dimittere,cum in
ipſoꝝ ſit poteſtate.ꝛc. Dicit tñ Abb. qḋ non eſſet hoc iniuſtum
facere:cum hec via fuerit excogitata contra tyrānos, ꝛ iniuſtos
occupatores bonoꝝ,ꝛ caſtroꝝ,quales erant iſti,ꝛ hoc cōſtabat,
vt ſic cogantur loca dimittere, que detinent in ſuaꝝ animarum
periculū:cū non multum,ꝛc.ī.e.ſepe.cōtra iuſtos vero dños hoc
non cōpeteret. Si aūt alijs,ꝙ Lucani.tenuiſſent caſtra iniuſte,dt
Inn.qḋ hoc probato per Piſanos non tenerentur illa dimitte
re,ſed ſufficeret qḋ paterentur epm percipere cenſus ſuos plene,
ꝛ libere.Ad qḋ optime.ſ.de proba.lꝫ.Potes ponere alium intel
lectum,ꝛ tertium,qḋ ſi nunquā guerra eſſet inter Lucanos ꝛ Pi
ſanos,caſtra eſſent in ſua libertate,ꝛ vacantia.q̃ fuerunt occupa
ta per Piſanos,ꝛ per hoc ablata libertas reditus colligendi:qꝛ
dicit qḋ plus ſibi plꝫ qḋ prius Lucani occupauerant caſtra: vñ
ↄtra illos competebat eccliē interdictum,ꝛ non cōtra Piſanos:
tñ iuſte fuerunt excōicati pro detentione rerum eccliē.xij.q.ij.q
cūqꝫ militū.quaſi cū offenſa notoria videret,nō videbant abſol
uendi ſine ſatiſfactione.de ver.ſi.cum olim.ꝛ de ver.ſi.c.ex parte.
ꝛ qꝛ forma non fuit ſeruata:ideo,ꝛc.Unde quantuncunqꝫ talis
forma non debuerit dari,data dꝫ ſeruari. Ideo dicit qḋ ſi papa
mandaret Piſanos abſolui,ſi ipſoꝝ ſyndicus pollicē leuaret,vel
his ſimile,neceſſe eſt parere:ꝛ abſolutio aliter facta non tꝫ:qꝛ cō-
tra formam mandati,qualecunqꝫ ſit mandatum,ſm Ioan.An.
Per hoc inferunt Pe.Abb.ꝛ Hoſt.ꝙ ſi quis mādatur reſtitui
tm eum ſtatum,in quo erat tempore mote lit.,licet nō reperiatur
ille ſpoliatus,ſi tñ reperiatur deſtitutus in modo poſſidēdi,reſti-
tuēdus eſt ad plenam poſſeſſionem.Per predicta dicit Inn. ꝙ
non lꝫ alteri noua caſtra cum alterius iniuria facere,vel emulatio
ne.ff.de ope.pu.l.opus.ꝛ ita etiā nec vetera inhabitata ſcaſtella-
re.C.de edi.priua.l.ij.lib.xj.de fun.limitro.pala.ꝛ ca.l.j.ij.ꝛ.iij.ff.
de his,q ſnot.infa.l.athletas.ꝛ poteſt epus agere ad deſtructionē
caſtroꝝ condictione ex lege vel iudicis officio. Ad qḋ de Iude.
conſuluit. ꝛ idem in alijs reditus habentibus.Nec eſt tunc actio
ꝑplaris:ſed agit vnuſquiſqꝫ pro vitanda diminutione ſui patri
20 monij,ſm Inn.¶†Ultimo not.Abb.hic tex. qḋ lꝫ non valeat
proceſſus iudicis,valet confeſſio facta coram illo:qꝛ ex illa con-
feſſione monetur hic papa.Ad hoc qḋ no.de or.co.c.ij.de accu-
ſa.qualiter.Ad hoc de accu.c.j.ꝛ.ij.lib.vj.ꝛ in cle.cōſtitutionem.
de electi.Et hoc eſt verū,qñ ad hūc finē,vel ſaltē cōnexū,agebat.
Item hoc verū in expreſſa confeſſione:ſecus ſi ſit in exceptione
interclusa,qꝛ excipiēs nō fatet.Et ſic intelligit.l.filiū.C.de lib.cā.
ꝛ.l.iubemus.Et ſic tempera Bar.in.l.ſi confeſſus.de cuſt.reo.di
21 xi de iudi.at ſi clerici.ꝛ de ordi.cog.cum dilectus.¶†Ad gloſſ.
qualis cautio exigatur.Gl.dicit ꝙ ſufficit cautio iuratoria,niſi il
li valde ſuſpecti eſſent,ꝙ periurium nō timerēt.de ver.ſi.ex par-
te.de preſump.literas.Io.an.dicit hoc verū,ſi de ſufficienti non
eſſet expreſſum.Io.an. Sꝫ certe ſufficiens intelligitur ſecundū
ſubiectam materiā,quoties committitur ſtipulatio.Dic tñ verū
ſi cōmittitur in incertū,totiens committit,quotiens ↄuenit.de
pe.c.j.ff.rem ra.habe.ſi,procurator.vbi ſi ꝓcurator cauet rem ra-
tam dominum habiturum , totiens committitur,ꝛc.ff. vſufru.
quemadmodum ca.ſ.ecce.Si cōmittit ad certū nō cōmittit niſi
ſemel.ff.de arbi.celſus.ſ.duo.niſi dictum fuerit qḋ totiēs cōmitt-
tatur,ꝛc.ff.de tranſ.qui ſidē.ꝛ vide qḋ no.de arbi.dilecti.ſuper vl.
gl.ſecundū Io.an.Pet.ꝛ Abb.gl.ſequēs eſt clara,in fin.dic.ꝛ de
preben.cum de,nō.lib.vj.¶Opp.ꝙ ſi nō probat poſſeſſionē caſtro
rum,non debeat reſtitui,cum mandatū fuerit vt reſtituat ad poſ
ſeſſionē caſtrorū,ꝛ nullā ibi poſſeſſionē habeat.Sol.hec vba poſ
ſunt dupliciter intelligi,vel duo cōprehēdere,vt reſtituat poſſeſ-
ſio,quā habebat i caſtris.i.quā habebat circa caſtra.Scḋo vt re
ſtituatur ad poſſeſſionē,quā habebat in caſtris.i.quā habebat
in particularibus rebus,vel iuribus caſtrorum.Et hoc ſecundo
modo intelligit hic.Si primo modo nō pōt intelligi mandatū
quia talē nō hꝫ de facto poſſeſſionē.Glo.querit in quo peccauit.
Imo.gl.declarat inquantum dicit poſſeſſionem caſtrorum reſti-
tui,maledicit:qꝛ hoc nō dicit litera,ſecundū Pet.ꝛ Abb.cū illa
caſtra epus nō ꝓbaret ſe poſſediſſe:ſed debēt piſani cōpelli ad di-
mittenda illa caſtra.Gl.vlti.eſt clara.in ſi.vel dic qḋ fuit impugna
tus ꝓceſſus tanqꝫ habitus poſt:ꝛ cōtra legitimā appellationē,
appellauit enim epus,ſecundum vnum intellectum,ne fieret abſo-
lutio,niſi ante fieret plena reſtitutio.ꝛ idē Hoſt.Inn.etiā intelli-
git primo modo quod hic egit per viam nullitatis:ꝛ hic eſt me-
lior intellectus:alias ſi cōfeſſio fuiſſet facta poſt appellationem,
non valuiſſet tanqꝫ coram non iudice.Et hec ſufficiant.

¶De dolo,ꝛ contumacia. Rubrica.

¶Uiſo de ſpoliatis,ꝛ eiectis aduerſariorū potentia:videamus
de fatigatis in iudicio aduerſariorum,ꝛ contumacia,vel ſecundū
Hoſti.quod ſpoliati quandoqꝫ dolo vel cōtumacia rei reſtitutio
nem cōſequi nō poſſunt,ideo ꝛc.Materia.ij.q.ix.iiij.q.v.v.q.ij.
ꝛ.iij.per totum.xj.q.iij.certū petitur.in ſexto ꝛ clemen.ꝛc.

1 ¶Contumax non dicitur reus,qui ad iudicis mandatū mittē-
dum in poſſeſſionem non admiſit,ſi intra annū caueat ſtare iuri.
2 In poſſeſſionem dicitur miſſus,vbi ſtat per eum,cōtra quem ſit
miſſio.nu.6.
3 Poſſidere nō dicitur miſſus in poſſeſſionem ante lapſum anni,
ſed demum lapſo anno abſqꝫ alio decreto.
4 Contumax in cā priuata,cōtumacia punita,ad vtilitatem priua-
tam aliter non mulctatur,nec extraordinarie punitur.
5 Aduerſus poſſeſſionem nactam,vel miſſum in poſſeſſionē,ſi is,
contra quē eſt facta miſſio, offerat cautionē tandēqꝫ nō ꝓſequit
iudicium adhuc ſit miſſio intra annum,ꝛ adhuc cautionem of-
fert,an admittatur.
7 Poſſidere vbi quis dꝛ poſt anni lapſum an talis rigor habeat lo
cum in quocunqꝫ foro.
8 L.ſi quis in tantā.an habeat locum in minore ſpoliante.
9 Minor an teneatur ex delicto in omittendo.
10 L.ſi quis in tantam , an habeat locum in eccleſia , prelato ſpo-
liante.
11 Prelati delictum an noceat eccleſie.
12 Delictum prelati cum conuentu an,noceat eccleſie.
13 Delictum rectoris an noceat eccleſie.
14 Legatū factum eccleſie ſub cōditione ꝙ rector facere aliquid de-
beat,an caducetur negligentia rectoris.
15 Leges penales approbate per canones,locum habent,vbi tota
eccleſia deliquit.
16 Iudicis executionem impediens quomodo mulctetur.
17 Iudex eccleſiaſticus an mulctet.

1 AD hec.¶†Reus,qui mittēdū in poſ.
ad mādatū iudicis nō admiſit,
non mulctabit de canonica equitate,ſi intra an-
num caueat ſtare iuri.Cōis diuiſio.ſcḋa ibi:ad
2 qḋ.¶†No.ꝙ vbi ſtat per eū,cōtra quē ſit miſ-
ſio,miſſus habet ꝓ miſſo:ꝛ talis ficta miſſio vt
ſubrogata loco vere,per oia habet effectum vere miſſionis,ꝛ ad il
3 lius ficta miſſio vires menſurantur.¶†No.ſcḋo ꝓ op.vt miſſus
in poſſeſſionē ante lapſum anni nō poſſideat,ſed demū lapſo an-
no abſque alio decreto.de quo vt lit.non conte.ſ.in alijs.ꝛ.ſ.qḋ
ſi ſuper.¶No.practicā recuperandi rem,qꝛ hꝫ offerre cautionē
4 ꝛ expenſas.¶†No.ꝙ de canonica eqtate cōtumax in cauſa pri-
uata,cōtumacia punita ad vtilitatem priuatā pro publica,ꝛ iu-
dicis cōtemptu,aliter nō mulctatur,nec extraordinarie punitur
5 cōtrarium tamen fuit factum,vt lite nō cōteſt.accedens.†Quid
ſi is,contra quē eſt facta miſſio offert cautionem,ꝛ tandem nō ꝓ-
ſequitur iudiciū,ꝛ eſt cōtumax adhuc ſit miſſio intra annum,ad
huc offert cautionē,an admittet:pōt dici ꝙ nō:imo ſcḋo adiudi-
cabitur poſſeſſio actori ſaluo iure ꝓprietatis:vel ſaltē differt re-
ſtitutio,donec cauſa legitimū incipiat habere ꝓgreſſum.ſ.c.pxi.
ꝛ.c.finē.vt lit.nō cōte.qñ.ſ.pe.de offi.ord.ſignificauit.de app.ad
hoc.de ꝑcu.c.j.Eſt etiā recurrēdū ad fideiuſſores,ꝛ pignora,ſi i-
teruenerunt,ſm Hoſt.de quo in Spe.de primo decre.ſ.iā de effe-
ctu.in ſi.ibi Spec.dicit qḋ ꝓuidebit ꝑ excōicationē,vt lit.nō con
teſt.qñ.in ſi.vel aliter ꝓuidebit iudicis officio.de re.iꝑo.frequēs.
lib.vj.ſ.ſolet.Itē dicit ibi Io.An.ꝙ hic ſatiſdedit ex prima con
tumacia de ſtando iuri,ex illa ergo diſtinguitur.Et ſi ſecūdo cō-
ciant,aggrauatꝰ taliter qḋ vlterius nō attentet ꝙ iuſte ſit vt reci-
6 diuant.alleg.de hereticis.accuſatus. lib.vj.¶†Ad gloſſ.prime
ſunt literales op.ꝙ nō habeat ꝓ miſſo impeditus ingredi:ſꝫ cō-
tra impedientē agēdū eſt ad intereſſe.ff.q.ex cau.in poſ.ea.l.credi-
torē.Sol.Si ſtat ꝑ eū,cōtra quē habet ꝓ miſſo,ſi per tertiū agit
de dolo contra eū ad intereſſe ſi eſt ſoluēdo:alis habet ꝓ miſſo,vt
l.ſi.ff.de eo,per quē fac.eſt.Si aūt nō pōt ingredi natura rei,vel
qꝛ res nō ſunt habet ꝓmiſſo:vt ſi poſtea res accedāt ſibi,vel deſi-
ciat impedimētū,poſſit igredi ꝓp.ia authoritate,ſine alia iudicis
licētia,ꝛ currat tps ſecūdis creditoribꝰ,ſm fortuā.l.ſi.C.de bo.au.
iudi.poſ.Et ſi poſſideret,idē de tpe ad recuperandā poſſeſſionē,
vt hic.ꝙ no.ꝛ de hoc eſt caſus in.l.quāto.ff.de bo.au.iu.poſ.ꝛ.l.
7 ꝓcedē.in ſi.¶†Gl.inducit decre.ad.q.ꝙ rigor.xvj.q.v.placuit.ꝛ
l.ſi qs in tātā.C.vñ vi.nō hꝫ locū in cauſis eccleſiaſticis.Gl.cōclu
dit,qḋ ille rigor non habet locū in effectu,nec in minoribꝰ,nec in
eccleſijs,quin ſaltim reſtituant.Nec ob.ꝙ dꝛ cauſe detrimentū
patiatur:qꝛ illud intelligi dꝫ quo ad poſſeſſoriū,qꝛ cōtra eccliam
poterit agi poſſeſſorio:ſed quo ad ꝓiudiciū ꝓprietatis nō preiu-
dicat.Uel ſecūdo ꝓiudicabat ipſi prelato,vt.nō poſſet ſtare in cā
illa:eccleſia tamē audiatur,cui nō ꝓiudicat in ꝓprietate.Uel ipſe
prelatus

prelatus detrimentum patietur,nō eccleſia,qꝛ prelatus in illo
punietur:⁊ ſatiſfacere cōpelletur de proprio.xi.q.iij.quicūqꝫ.In
priuatis tenet gl.qđ hꝫ locū:⁊ hoc verū quo ad forū contentio-
ſum,non quo ad aīam,vt no.gl.in.l.ſi pene cā.ff.de cōdi.inde.ad
hoc.xij.q.ij.fraternitas.Itē hoc verū,niſi qñ aliter nō haberet,q
ſibi ius diceret,vt.l.ait pretor.§.ſi debitorē.ff.de his,que in frau.
cred.⁊ no.Io.i.di.ius gentium.⁊ doc.hic.Hic ſunt duo videnda
an.l.ſi quis in tantū.habeat locū in minore ſpoliante.Scđo an
8 habeat locū in eccleſia.¶ †Ad primū in gl.in.l.ſi quis in tātū.dicit
proximū pubertati,⁊ adultū teneri,⁊ nō reſtitui. Alij infantes,
vel proximi infantie nō.Et hec vera,habeant vel non,tutorem,
vel cura.ff.de mino.l.ſi ex cā.§.nūc videndū.Et ſi curator vel tu-
tor hoc fecerit,ipſe,non autē pupillus,tenetur,vt ibi dicit gl.Cyn.
idē tenet in doli capace cū illa lex puniat dolū verū vel pſumptū
per.l.auxiliū.ff.de mino.Nec ob.ꝙ ex hoc ꝯtingat alienatio,quā
9 nō pōt facere minor:qꝛ hec ē alienatio legis.†Nūqd aūt ex deli-
cto in omittendo teneatur minor:⁊ quād qñ puniat nō ex dolo,ibi
plene per Cy.⁊ Butr.Bar.dicit ꝙ ſi inuaſit credens ſibi licere,
nō doloſe,lꝫ pſumatur dolus,reſtituitur,qꝛ aduerſus pſumptū dolū
de preterito reſtituitur,ex quo nō eſt in vero dolo.l.ex cā.§.cōmiſſa
ff.de mino.⁊.l.j.§.ſi.ff.de eden.⁊ no.ff.de no.ope.nun.pro nō dolo
nō reſtituitur ⁊ nō tenetur ſeu cadit effectu,in cōſtitutionē pdictam.
10 ¶ †Ad ſecundū an habeat locū in eccleſia.gl.ibi dicit ꝙ p ſpo-
liatione prelati,vel a prelato facta non tenetur,niſi cōſcato cōſil.
hoc fecerit,ſubaudi cum capitulo.⁊ alleg.l.iubemus nullam.C.
de ſac.ſan.ec.eam ſic declarat Butri.Si prelatus delinquit prela-
tus puniatur,⁊ ſi nō hꝫ vnde vt qa monachus,aliter caſtigabitur
l.ſi id qđ.§.in ſeruos.ff.de iuriſ.om.iu.ff.de penis.qđ ergo.Sed
hoc vr̄ cōtra no.de ſolu.Odoardus:qꝛ nō luit quis in corpore,
inquantum agitur ad cōmodū priuatū,ſi delinquunt in corpus
congregato ad hoc capitulo,vel ēt nō ad hoc cōgregato,dūmō
ad hoc ſe cōiter recipiāt,preiudicabit ipſi vniuerſitati,vt puniatur
vt vniuerſitas,⁊ puniri etiā poterūt vt ſinguli:qꝛ delictū vniuerſi-
tatis non excuſat eos vt ſingulos:qꝛ in delictis nō dꝫ parci vni-
uerſitati.l.liber homo.ad.l.Aql.de his q̄ ſi.a ma.par.ca.c.j.⁊ ca.
queſiuit de hoc aūt an vniuerſitas poſſit delinquere,⁊ qđ de ſin-
gulis ibi per Cy.⁊ vide Bar.ff.de incē.rui.⁊ nau.⁊ in.l.aut facta
§.ſi.ff.de penis.Per hec videtur velle ꝙ nō teneatur eccleſia.Cy.idē
niſi ad eccleſiam peruenerit.Bar.nihil vtile dicit.Hoſt.hoc idem
11 ſentit hic,⁊ Gratianus in.§.vlti.xvi.q.j.¶ †Ad eruendā verita-
tem huius,oportet declarari illud dubiū,an ⁊ qñ delictū prela-
ti noceat eccleſie.De hoc habetur in regula,delictū.de reg.iur.li.vj.
¶ Reſecatis opinio.ſuperfluis,⁊ in fine factam remiſſione,duo
ſunt videnda.Primū,an delictū plati ſolius noceat eccleſie.Se-
cundo quid de delicto prelati cū cōuētu.Tertio,quid de rectore
nō habēte cōuētū.Dic,ſi queritur an factū prelati noceat ꝯhēdo
dic ꝙ nō pꝛiudicat,niſi cū debitis ſolennitatib⁹ cōtrahat.de reb.
ecc.nō alie.per totū.xij.q.ij.per totū.⁊ ſi ꝯhat cum debita ſolen-
nitate,preiudicat,ſiue modice,ſiue immodice ledat reſtituitur ta-
men eccleſia.de reſti.in integ.c.j.⁊ per totū.de precario.c.ij.Si que-
ritur an preiudicet eccleſie donando:ſi donat locis pijs,recurre
ad not.de preben.extirpāde.§.qui vero.⁊ ꝙ no.de his,que ſiūt a
prela.ea noſcitur.⁊ ca.paſtoralis.de dona.ad apoſtolice.xij.q.ij.bo
ne rei.Si alteri donando,dic vt in.c.j.⁊.ij.de dona.Si queritur an
preiudicet eccleſie negligendo:ſi agitur de abdicanda re,vel iure
eccleſie,nō immediate ex negligentia,ſed propter negligentiam
preiudicatur eccleſie,vt in preſcriptis no.de preſcrip.c.j.Idō in ab
dicanda re per ſententiā,ſi omittit aliquā legitimā exceptionem,
preiudicat eccleſie,licet Archi.videatur velle ꝙ exigatur negligētia
totius conuentus ſecum,vt perdat exceptionē,vt no.xv.q.iij.pri
uilegium.Sed ſatis dicitur capitulū negligere eo ꝙ nec ipſum,
nec prelatus opponunt.Et ſic pōt intelligi.de reſti.in integ.c.ij.⁊
de re iudi.inter.Si priuatio iuris ſurgit ex immediata ſua negli-
gentia prelati,tunc in modicis preiudicat eccleſie,⁊ in leuibus,
nō in grauibus,per no.vt lit.nō cōteſt.c.j.coniunctis.no.de iura.
calū.c.ſi.ſic pōt intelligi gl.de ſepul.cū liberum.In grauibus aūt
ſic inquirendum preiudicat eccleſie.no.gl.xvi.q.vj.§.ſi.In q̄ſitis
non preiudicat:vt no.in.d.c.cum liberū.iunctis no.in.d.c.j.vt lit.
non conteſt.⁊ de iura.cal.c.ſi.Si queritur an delictū prelati no-
ceat eccleſie in omittendo,ita quod omittere cadat in delictū,vt
in contumacia,vel aliquo ſpecifico delicto:⁊ tunc dic in leuibus,
⁊ vbi agitur de iure querendo,vel de lucro captando,preiudicat
in grauibus,nō pꝛiudicat tam queſitis,per eadē iura.Ad hoc di
ctū Lau.de dona.c.ij.multo minus ſaluo,niſi eodem inſtanti con
cludatur negligentia,vel delictū prelati,⁊ cōuentus:quo caſu dico,
quod ſi delictū eſt formaliter punibile in perſona plati,vel cōuēt⁹
nō punitur eccleſia,ſed ipſe conuentus,vel prelatus,vt.j.dicā,quan
do delictū eſt in cōmittendo,⁊ per iura,q̄ ibi allegabo.Si autem
delictum nō eſt formaliter punibile in perſona conuentus,vel pla
ti punietur ipſa eccleſia,ſed poſtea habebit regreſſum cōtra prela-
tum,⁊ particulares de conuentu.Sic intellige.l.iubemus nullā.
C.de ſacroſanc.eccle.Et ſi nō eſſet ſoluēdo,ſatis poſſet dici ꝙ ec-
cleſia reſtituatur tunc,ex quo eſt delictū in omittendo,⁊ de prete-
rito,vt.ff.de mino.l.ex cauſa.§.ſi in cōmiſſum.Ad hoc ꝙ not.de
relig.do.conſtitutus.ad hoc debet reduci glo.q̄ dicit ꝙ delictum
preiudicat in omittēdo.gl.xvj.qđ.vi.ſi epꝫ.⁊ quod no.de dona.c.
ij.⁊ in regula,delictum.de reg.iur.lib.vi.Non ob.quod no.xvj.q.
vi.placet.⁊ de relig.do.cōſtitutus.vbi no.propter non ſolutionē
cenſus eccleſiam non cadere in cōmiſſū:quia alienare non poteſt
ſine debita ſolennitate:ergo nec ſi res perdantur.Ad qđ.l.placet
C.de ſacroſanc.eccl.quia quod ibi res nō cōmittatur eccleſie ex non
ſolutione cenſus,eſt ex ſpeciali priuilegio eccleſie conceſſo,per.l.
placet.quod poſtea reuocari nō potuit.Sed ſi pena ſe extenderet
ad eccleſiam,vel non reperiretur priuilegiata,delictum in omitten
do,⁊ negligētia noceret etiam in queſitis,ſi ex hoc cōcluderetur
negligentia in prelato,⁊ capitulo.Non ob.quod non poſſit alie-
nare negligendo:qꝛ ſic ſine ſolennitate alienaretur:quia ſolenni-
tas exigitur in cōtractu,nō in maleficio,vt ibi no.Cy.⁊ Bar.ſcilꝫ
in.d.l.iubemus.Sic aliquid facto perditur,quod nō pditur ver-
bo,⁊ contractu,vt de ſenten.excō.in audientia.⁊ ca.perpendim⁹.
Si queritur an delictū prelati in cōmittendo noceat eccleſie. Qui-
dam diſtinguunt inter iudicialia,⁊ extraiudicialia,vt glo.in regu.
delictū.Quidā diſtinguunt an perueniat ad eccleſiā,⁊ nocet.an
nō,⁊ non nocet.Dy.in dicta regula.Quidā dicunt ꝙ ſi agitur de
pena honoris,nocet:ſi de pena bonorū,nō.xvj.q.vi.ſi epiſcopum.
Alij dicunt ꝙ nō nocet eccleſie,ſed prelato,vt de ſuo ſatiſfaciat.
vt no.gl.hic.xvi.q.vj.ſi epiſcopum.ad hoc.liij.diſt.ſi ſeruus.gloſ.
xvi.q.vi.§.ſi.xij.q.ij.monemus.⁊.c.ſtatuimus.⁊.c.ſi quis.⁊.c.dia-
coni.xij.q.ij.Ad hoc optime.xvj.q.vi.cognouimus.⁊ Spe.in tit.
de dona.Alij diſtinguunt an agatur de lucro captando,an de dā-
no vitando:primo caſu noceat.ſecundo non:vt no.Io.mo.in re-
gula,delictum.de regu.iur.⁊ Lau.de dona.ca.ij.Alij diſtinguūt
querenda a queſitis,vt primo caſu preiudicet,ſcđo nō.Ioā.xvj.q.
vj.§.ſi.Io.an.o.in reg.predicta,ꝙ etiā in idem recidit.Alij quod
in leuibus preiudicat,in grauibus nō preiudicat:vt no.de ſepul.
cum liberum.Omiſſis ſuperfluis puto ꝙ ſi delictū non commit-
titur cōtēplatione eccleſie,vel in pertinentibus ad eccleſiā,nec in
grauibus,obligatur eccleſia:nec in leuibus,niſi inquantū ad eccle-
ſiam peruenit,vt l.vlt.ff.de admi.tu.de depoſi.ca.j.Et ſic dicunt.
docto.de do.ca.ij.⁊ Cy.in.l.iubemus.⁊ Dy.in regula,delictū.de
re.iur.li.vj.Ad hoc de ordi.cog.cū dilectus.de depoſi.c.j.Si de-
lictū cōmittitur circa res eccleſie vel cōtēplatione eccle:tūc in acq-
rendis,vel vbi agitur de lucro captando,delictū prelati nocet eccle
ſie:vt no.xvi.q.vi.ſi epiſcopū.e.q.§.ſi.In acqſitis ſi delictū eſt alr
formaliter punibile in prelatū,nō punitur eccleſia,ſed plat⁹.vt hic
dicit glo.xvi.q.vi.ſi epīm.ad qđ.xij.q.ij.monemus.⁊.c.ſtatuimus.
⁊.c.diaconi.⁊.xvi.q.vi.cognouimus.Et dicit archi.e.q.§.ſi.arcta
tur tñ eccleſia ad cedendā actionē cōtra platū.ff.de re.iu.l.neque
interdicto.Et dicit But.in.d.l.iubemus.Si delictū alr formalr
nō eſt punibile in platū:qñ eccl̄ia puniatur tūc in reb⁹ ſpectātibus
ad mēſam plati,delictū pꝛiudicabit tꝑalr in vita plati.Unde pro-
pter feloniā cōmiſſam,ad vitā priuabitur feudo,⁊ poſt mortē eius
res redibit ad eccl̄ſiā:vt l.c.ſi clericus de capi.Cōtra.no.de foro
cōpe.verū.⁊ de reli.do.cōſtitutus.In reb⁹ ſpectātib⁹ ad eccl̄iam
⁊ capitulū delictū ſolr⁹ plati nō pꝛiudicabit eccleſie,qn eccleſia age
re poſſit:lꝫ pꝛiudicet ipſi plato:qꝫdiu agere vult:vt dicit glo.hic,⁊
no.in.d.c.placuit.agēti ergo plato pꝛiudicabit,ſi cadit in ꝯſtōnem,
ſi quis in tantum.etiā nō agente capitulo:vt hic no.⁊.d.c.placuit.
12 ¶ †Ad ſecūdū principale,an delictū plati ⁊ capituli preiudicet
eccleſie.Cōiter dicitur qđ ſic:vt no.in.d.l.iubemus.per glo.⁊ de ord.
co.c.ij.de ſimo.p hoc.⁊.c.dilect⁹.de exce.cū venerabilis.xvi.q.vj.
placuit.gl.de iure pa.qꝛ clerici.⁊ in regula,delictū.de re.iur.lib.vj.
Ibi Dy.doc.de in inte.re.auditis.de ali.iud.mu.cā fac.c.ij.gl.de
prebē.cū ſcōm.ad hoc gl.de loca.potuit.Idē Hoſt.de ſepul.cum
libens.Lau.dicit cōtra.xi.q.iij.priuilegiū.xvi.q.vi placuit.Arc.
ibidē dicit in caſibus,in quibus dixi.ſ.negligentiam vel delictū
prelati pꝛiudicare eccle:fortius pꝛiudicabit factū prelati,⁊ cōuen-
tus.In caſibus,in quibus dixi non preiudicare.ſ.vbi agitur de iu-
re acquiſito perdendo,ſi delictum cōmittit a cōuentu non cōtem
platione eccleſie nec in factis eccleſie,nō preiudicat eccleſie:vt no.
doc.in ca.ij.de dona.In his,que aguntur nomine eccleſie,tunc ſi
delictum eſt formalr punibile in eccleſia,vel cōuētu,per ſe punitur
conuentus potius,q̄ eccleſia:vt no.Spec.in tit.de donatio.§.1.
ver.qđ ſi Baro.⁊ dixi de donatio.cap.ſi.Ideo ſi cōmiſit capitu-
lum delictum aliquod,non per hoc deſtruetur monaſterium,ſed
conuentus expelletur.Item ſi delictū nō eſt formaliter punibile
in conuentu,punitur eccleſia,⁊ priuatur reſtitutione in integrum:
vt d.l.iubemus nullam.C.de ſacroſan.ecc.⁊ patet ex not.in dicto
cap.auditis.⁊ de ali.iu.mu.cauſa fac.ca.ij.Hec vera niſi priuilegiū
vel ius eccleſie,tangeret ius tertij:vt in capitu.cum tempore.de
arbi.Et ſic debet intelligi gl.xj.q iij.priuilegium.Predicta proce
dunt in delicto eccleſie.In delicto autē totius ciuitatis aliquādo

in penã eorum punitur indiſtincte eccleſia: qꝛ priuaꝭ epali digni-
tate pp interfectionẽ epi. xxv. q. ij. ita nos. ⁊ qḋ no. in. d. c. ſi epm.
13 ❡ † Ad tertiũ quid in delicto rectoris, vbi. ſ. dixi negligẽtiã, vel
delictũ prelati nocere eccleſie, idẽ in rectore. Ubi aũt nõ nocet ſa
tis puto qḋ nõ nocent ⁊ factũ rectoris. Renũtiatio aũt ſua, vł ne
gligẽtia, idem operaꝭ qḋ factũ prelati, ⁊ cõuẽtus in eccleſia colle
giata: vt no. gl. de loca. potuit. Ad qḋ de teſt. relatũ. ij. Et hoc, qꝛ
ſolus rector hꝫ adminiſtrationẽ in eccleſia nõ collegiata: ſicut p-
lat⁹ ⁊ capitulũ in eccleſia collegiata. Unde in adminiſtrando põt
14 idẽ qḋ capłm, ſed nõ in delinquendo. † Et his pꝫ quid dicẽdũ,
ſi alq̄ua cõditio poniꝭ ab eccleſia implenda in legato, vel dona-
to. Et ſi quidẽ conditio eſt cõditionalis, qꝛ agitur de querẽdo, fa
ctũ prelati, ⁊ capituli preiudicat ſi reſoluens factũ, vel negligẽtiã
ſolius prelati, nõ preiudicat, ſed cõuentus ſic: vt no. in. c. verũ. de
cõdi. appo. de quo de fo. cõp. verum. ad hoc qḋ no. Lapus de ca-
ſti. ſua alleg. xcuij. † Ex his cõcludiꝭ qualiter dꝫ intelligi regula,
quam ponit Hoſ. ⁊ Jo. An. ſ. vt ecc. bene. c. j. ſuper gl. ſi. vbi dicit
qḋ leges penales approbate p canões, vt in pena litigioſi, ⁊ ſimi
libus, in reb⁹ eccleſiaſticis locũ habent, ſaltẽ vbi tota eccleſia de-
15 liquit. ⁊ alle. no. de oꝛ. cog. c. ij. ⁊. c. iſtud. ❡ † Oppo. qḋ puniaꝭ ea
qui nõ patitur miſſionẽ iudex. l. i. ſ. reſpõ. ff. ne vis ſi. ei. Su. Pe-
na ordinaria, ſi intereſt, ⁊ in expen. puniꝭ, vt ibi: ⁊ hoc nõ negatur
hic: ſꝫ pena extraordinarie mulcte nõ, ſm gl. Oſtendit aũt intereſſe
ſm In. An. ſi forte res, in qua facta eſt miſſio, ſit perempta, q̄ nõ
eſſet eodẽ modo peritura penes miſſuꝫ. Et dicit hoc ſeruari ēt ſꝫ
canones, ſm Hoſt. ⁊ exponit hic cum iuſtitia, ⁊c. i. qñ iuſtitia, ⁊c.
Dat ſimile, qꝛ alias re perẽpta, vel preſcripta daꝭ actio negotioꝝ
geſtorũ, que nõ daretur. ff. de neg. geſt. l. vlti. ſm Hoſ. Jo. An. de
hac eſtimatiõe intereſſe remittit ad. l. vl. ff. ex q cau. ma. illa nil di
cit. ⁊ ad illã. l. j. ſ. reſpõ. ⁊. l. hec verba. ff. ne vis ſi. ei. forte primo vo-
luit allegare. l. antepe. Inquãtũ gl. dicit mulctã nõ imponi, nõ in-
telligas de mulcta, vt illã indiſtincte imponere nõ poſſit iudex ec
cleſiaſticus: ſed reſtringe ad hũc caſum, vt illã nõ debeat impone
17 re, qñ eſt miſſus, vel habetur pro miſſo. † An aũt iudex eccleſia-
ſticus mulctet: vide de penis. lꝫ. xxiij. di. c. ſi. De differẽtijs inter
penã, ⁊ mulctam, vide in Spe. de ſen. prola. ſ. ij. verſi. eſt quarto. ⁊
ver. ſeq. Et de hoc ponit Hoſti. ſpecialem rubricam de ſenten. et
re iudi. ⁊c. Anto. de But.

1 ☞ Reus condemnatur ad expenſas actori.
2 Sequeſtrari an poſſint res petite ſola contumacia rei. 6. 11.
3 Reſcriptum ſecundum faciens mentionem de primo, ipſo iure primum reuocat.
4 In poſſeſſionem rei quis poteſt mitti per contumaciam citati nõ comparentis.
5 Reſcriptum ſecũdum non valet, niſi expreſſam mentionẽ faciat de primo. 8.
7 Sequeſtrata re, quando res petitur reſtitui, an agatur ſuper dominio, vel poſſeſſione.
9 Contumax quotupliciter quis poſſit dici.
10 Puniri debent durius religioſi delinquentes, quã alij.
12 Citatus per primum reſcriptum ſi ſit cõtumax, ſi preſentet ſecundum reſcriptum expreſſe reuocans primũ, an poſſit per primum in expenſis condemnari.
13 Citato reo comparente, ⁊ actore preſente nil pponente, ſi recedat an ſit contumax.
14 An poſſit poſſeſſionem intra annum recuperandam an actor poſſit reum compellere.

1 Ex literis. ❡ † Reus condẽnatur ad expẽ-
ſas quas ꝓpter eius cõtumaciã,
Uel doloſaꝫ exceptionem, actorẽ feciſſe cõſtabit. h. d.
Uel aliter. per ſecundas literas nõ faciẽtes mẽtionem
de primis, prime litere nõ reuocanꝭ, ⁊ ſecundũ hanc nõ facit ad
2 ti. Cõis diuiſio. Scḋa ibi: verũ. † No. j. ar. ꝓpter cõtumaciaꝫ res
3 petitas ſequeſtrari. Quod an ſit verũ, dicã. j. ❡ † No. ij. ar. p ſcḋas
literas facientes mentionem de primis, primas ipſo iure reuoca
ri. Pꝫ ibi: penitus expiraſſe. Ad hoc de reſti. ſpo. audita. de offi.
dele. ex literis. de reſcrip. ceterum. ⁊ ibi dixi per Inn. de reſcrip. cũ
4 contingat. ⁊ de conceſ. preben. c. j. ❡ † No. iij. qḋ vbi agitur de ec-
cleſia vt de proprietate, locus eſt ob cõtumaciã miſſioni in poſſeſ-
5 ſionẽ, ⁊ etiã locus eſt ſequeſtrationi. ❡ † No. iiij. ꝙ nõ valẽt litere
ſcḋe, niſi expreſſam, ⁊ ſpecificã faciãt mẽtionẽ de primis, ⁊ niſi fa-
ciant mentionẽ ſpecificam de rebus, ſuper quibus ſunt impetra-
6 te. ❡ Ultimo no. ſummarium primũ. ❡ † Op. ꝙ monachis nõ
deferꝭ, ſi vbi miſſio fieri debebat, res ſequeſtrabaꝭ, qꝛ p miſſionẽ
habent pinguius ius, q̄ habeant per ſequeſtrationẽ: vt pꝫ ex no.
de iudi. examinata. iũctis no. vt lite nõ cõte. qñ. ſ. ſi ſup. Dic pri
mo qḋ nõ deferebaꝭ ipſis monachis, ſed canonicis, q ⁊ regula-
res erãt, vt eis proportioneꝭ verbũ, religionis intuitu. Uel ſcḋo ſi

ſeculares erant, dic ꝙ in hoc deferꝭ monachis, ne de cupiditate
notentur vt ſic cupide poſſideãt aliena. Si enim fuiſſent miſſi in
poſſeſſionẽ, poſſiderẽt, qꝛ agebaꝭ reali: nũc vero facta ſeqſtratiõe
poſſidebãt canonici, ſi eſt actũ hoc, vł ſaltẽ ſequeſter, ⁊ non ipſi. ff.
de acqui. poſ. intereſſe. de quo de iudi. examinata. vel mitius agiꝭ
cũ monachis: qꝛ ſi fuiſſent in poſſeſſione miſſi canonici. intra an
nũ potuiſſent poſſeſſionẽ recuperaſſe, nũc manebit apud ſeque-
ſtrũ vſq; ad finẽ lit. ⁊ tũc dabiꝭ vincenti: qꝛ hec eſt 2dõ ſeqſtri. ſm
Hoſ. de quo ponit Jo. mo. de reg. iur. locupletari. in pe. co. vbi idẽ
7 in effectu dicit Jo. mo. de re. iur. locupletari. ❡ † Op. ꝙ re ſeque-
ſtrata nõ petit rẽ reſtitui, vt no. de iudi. examinata. So. intellige ꝙ
hi monachi facta ſequeſtratiõe, ⁊ illis cõparẽtib⁹ ſ. canonicis, re
uertebãꝭ monachi ad antiquã actionẽ, ⁊ petebãt rẽ reſtitui. i. poſ
ſeſſionẽ: qꝛ forte erãt ſpoliati. vel petebãt rẽ reſtitui, agẽdo rei vẽ.
iure dñij. de ſi. inſtru. inter dilectos. licet alibi dicaꝭ, qui in rẽ agit
dñiũ vẽdicat. C. vbi in rẽ ac. l. i. Sꝫ ibi dñiũ poniꝭ p poſſeſſiõe. ff.
de rei ven. l. interdũ. Dñiuꝫ eñi nõ vendicaꝭ, nec reſtituitur, ſꝫ de-
claraꝭ. ff. de rei ven. l. ex diuerſo. ff. ſi ſeru. ven. l. ſicuti. ſ. ſi queraꝭ.
ſm Hoſ. Alij intelligunt ꝙ petebãt poſſeſſionẽ a ſeqſtro reſtitui,
quaſi eſſet poſſeſſor lapſu anni: ſed hoc nõ apparet iure cautũ, ſꝫ
Inno. ꝙ is, ad cuius poſtulationẽ factũ eſt ſequeſtrũ, efficiaꝭ ve
8 rus poſſeſſor lapſu anni. ❡ † Op. ꝙ ad reuocationẽ literarũ ſuffi
ciat mentio primarũ. de reſcrip. ceterũ. de reſti. ſpo. audita. de of.
dele. ex literis. Sol. ſufficit mẽtio expreſſa, vt hic, non generalis,
vt nõ obſtãtibus literis. Ideo mẽtio generalis quo ad expreſſa
in primis nõ ꝑindicat. de reſcri. paſtoralis. ſ. j. ſm Inno. Iõ ſcḋe
nõ valẽt, niſi ſpecificeꝭ. in ſcḋm reſcripto id, ſuper quo prime lr̄e
fuerũt impetrate. Itẽ ſpecificãde ſunt pſone iudicũ, ⁊ litigãtium,
⁊ iudices, corã quibus ſunt impetrate, ⁊ dioceſis etiã. Hec enim
ſubſtantialia ſunt. de reſcri. ſup literis. ſignificãte. ⁊. c. Rodulph⁹.
ſic ⁊ de principali clauſula fienda eſt mẽtio. ẽ. ti. j. ex cõqueſtione.
⁊ de ꝓceſſu, de re iud. inter. de coha. cle. ⁊ mu. ſuper eo. de reſcript.
dilectus. Preſumiꝭ autem dolus ex taciturnitate predictorum.
9 ❡ † Glo. j. dicit quotupliciter qs cõtumax dici poſſit: ⁊ aſſignat
multas cauſas cõtumacie, ⁊ eſt clara. in ſi. dic ad hoc. xvij. diſt. ſi
quis aũt. Dicit Uinc. ꝙ eſt altero reſpectu cõtumacia. ſ. reſpectu
nõ defendẽtis. ff. de ꝓcu. l. mut⁹. ſ. pena. Qñq; reſpectu latitãtis
id eſt, impedientis ne citatio ad eũ perueniat. vt lite nõ cõteſt. qñ. ſ. i.
Qñq; reſpectu minus inſtructe cõparẽtis. de elec. c. j. de ap. c. j. li.
vj. ſm Hoſtien. remittit ad ſum. eodem. ti. ſub rubri. de contu. ſ. j.
10 ❡ † Op. cõtra gl. ij. ⁊ tex. ꝙ nõ agaꝭ mitius cũ religioſis, ſed du
rius. de ſimo. per tuas. Sol. Mitius agiꝭ vbi agiꝭ de pena cõtu-
macie, duri⁹ vbi agiꝭ de pena cri̇s. ad hoc no. de iudi. cum nõ ab
11 hõie. ❡ † Op. ꝙ nõ debuerit fieri ſequeſtratio, ſꝫ miſſio in poſ. vt
lit. nõ cõte. qñ. ſ. ꝙ ſi ſuper. Sol. gl. fateꝭ, dicũt tñ aliqui ꝙ ſicut
pñt in poſſeſſionẽ mittere, ita ⁊ ſequeſtrari facere. de ſeq. poſ. c. ij.
in ſi. vlt. gl. quia ſi pñt ꝙ eſt maius, pñt ꝙ eſt min⁹, de deci. ex pte.
iij. Alij ẓ, qꝛ lꝫ primũ ſiť ſit maius tñ a iure cõcediꝭ, ſcḋo regula-
riter denegaꝭ. de ſeq. poſ. c. j. Ad ꝙ de trãſla. prela. c. ſi. ſm Hoſti.
⁊ credit Jo. an. nec hic agiꝭ de virib⁹ ſequeſtrationis. Maius ēt
põt dici ſequeſtrari, habito reſpectu ad religionẽ, p ea, q̄ dixi ſup
litera. Joã. mo. ſup regula, locupletari. ⁊ꝫ iudicẽ ꝓpter tediũ poſ-
ſe rẽ ſequeſtrare ex illa regula: qꝛ põt imponere penã contumacie,
quã magis timeri videt. vt lit. nõ cõte. qñ. in ſi. Et qꝛ quocunq;
penali iudicio põt ſuã iuriſditionẽ defẽdere: vt. l. j. ff. ſi qs ius di.
nõ obtẽ. Puto ꝙ cõtradicẽte actore nõ poſſit rẽ ſequeſtrare, cuꝫ
debeat ordinario iure miſſio fieri. Cõtradicẽte aũt reo, ⁊ cõſentiẽ
te actore, poſſet fieri ſequeſtratio: qꝛ nõ hꝫ eãm querele reus, ſi in
12 hoc ſibi deferatur. ❡ † Gl. vlt. alleg. cõcor. ſed eſt dubiũ qd ſi cita-
tus per primum reſcriptũ eſt cõtumax, ſed ſcḋo comparet, preſen
tans ſecundum reſcriptũ reuocãs primũ, an poſſit p primũ cõdẽ
nari in expenſis. ꝙ nõ videt: qꝛ iã iudex nõ eſt. Jo. an. de reſcri. pa
ſtoralis. determinat cõtra ſequẽdo opi. Egi. qꝛ alias nõ iudex pu
nit cõtumaciã. de app. ſi duobus. de reſcrip. cle. i. ſ. e. ſtatutũ. li. vi.
In contra. eſt. c. cordi. de ap. lib. vi. Sed reſpõderi poteſt ꝙ illud
ideo, quia ius prouidet appellato de iudice, qui iuſtitiam faciat.
13 Jo. de ligna. † Nunquid autẽ ſi citato reo, ⁊ cõparente, ⁊ actore
preſente nihil proponente, alias opponente, ⁊ recedat, ſit contu-
max: vł ꝙ ſic, ex quo illicentiatus receſſit. de elec. cupientes. ſ. ij. ⁊
xi. q. iij. certum. ⁊ no. de offi. deleg. cõſuluit. Dicit Joã. de Ligna.
hoc tutũ. Si tñ nõ faciat, nõ eſt contumax. per no. de iudi. c. i. Nũ
quid autem poſſet iudex ſimul in poſſeſſionem mittere, ⁊ in expẽ-
ſis condẽnare: vł quod non, per not. ſ. titu. j. cuꝫ veniſſent. vbi gl.
hic not. in ſecunda gloſſa. illa litera tamẽ obſtat, cum nedum con
demnauerat, ſed imo taxauerat ante, quã conſtaret de eis. Unde
dicit Joan. de lignano. hoc fieri poſſe, ex quo conſtat de cõtuma-
cia. infra titulo proximo. cum dilecti. Idem tenet Cynus in. l. ſan
cimus. C. de iudicijs. Sed puto exactionem fieri non poſſe, niſi
14 tempore recuperationis poſſeſſionis. † Nũquid autem actor poſ
ſit compellere reum ad recuperandam poſſeſſionem intra annuꝫ

Archi.quod non.de eo qui mit.in poſ.c.vno.li.vj.Ja ꝫriũ vt, cũ
quilibet poſſit ſuo iuri renuntiare.de regul.ad apoſtolicã.⁊ maxi
me expenſarum,vel alterius intereſſe,poteſt compelli, ſecundum
Jo.de ligna.Hoc nõ placet,qꝛ ſufficit ꝙ patiatur penã iuris ⁊c.

1 Actore contumace procedit ad ſententiam, ⁊ teſtium re-
ceptionem ad inſtantiam rei.nu.10.

2 Abſens iudicio capto citandus eſt ad domũ,⁊ arctat citatio quo
ad ea,que ſunt grandis preiudicij.

3 Citari quod quis abſens poſſit ad domum,que requirantur.nu.
5.6.⁊.7.

4 Contumacie tres ſunt modi.

7 Abſens quis dicatur,⁊ quando dicatur non poſſe reperiri ci-
tandus.

8 Citari an quis poſſit in loco rei ſite,de qua agitur.

9 Citari quomodo quis poteſt abſens ad eccleſiam,in qua ipſe eſt
intitulatus.

10 Ad ſententiam diffinitiuam quo caſu procedatur lite non conte
ſtata.

11 Ad ſententiam diffinitiuam quare contra actorem proceditur,⁊
non contra reum,lite non conteſtata.

1 CAuſam. †Si actor eſt cõtumax,reo inſtã
te proceditur ad ſentẽtiã, ⁊ receptio
nem teſtiũ.h.d.Prima pars decise ponit petitiones
rei,ꝫ quã actor impetrauerat delegatos.Scđa ibi:ce-
terum.petitionẽ exaudit. No.cõtra cõtumacem verũ,vel appa
rentẽ poſſe procedi ad diffinitiuã ſententiã,⁊ ad receptionẽ teſtiũ
2 ⁊ ad illa,que ſunt grãdis preiudicij. †No.ij.abſentẽ iudicio ce
pto citãdũ ad domũ,⁊ citationẽ arctare quo ad ea,que ſunt grã-
3 dis preiudicij. †Not.iij.nõ ꝓcedere citationẽ ad domũ abſen-
tis,vbi dimiſit procuratorẽ,ſꝫ añ oĩa ꝓcurator eſt citandus,ſi cer
tum eſt eum dimiſiſſe procuratorem. No.iiij.ꝙ vt valeat cita-
4 tio ad domum in abſentem,oportet qꝺ ſit abſens extra ꝓuinciã.
5 †No.tres modos contumacie de quibus.ꝫ.c.proxi. †No.
iudicem non cogi citare aliquẽ extra prouinciam.Quod dic vt
no.de cle.nõ reſi.ex parte.⁊.c.tue.Et no.arg.qꝺ extra ꝓuinciam
abſens non eſt citandus pſonaliṫ.de quo de cle.nõ reſi.ex tue.ſm
Hoſt. No.ꝙ quandiu quis facit copiã ſui,nõ hꝫ locũ citatio
ad domũ.Et vbi abeſt iudicio nõ cepto:nam ad citationeꝫ ad do-
6 mũ recurriṫ,quaſi ad vltimũ refugiũ,ſm gl.Hoſt. †Venio ad
gl.op.ꝙ amici ſint requirendi.ff.de dam.infec.l.iiij.§.ꝑtor. Solu.
hic eſt ordo,ſcđm glo.ſi perſona põt inueniri,que eſt preſens pſo
na citanda eſt.Si nõ põt inueniri,citandus eſt ꝓcur.ſi nõ dimiſit
ꝓcuratorẽ citabiṫ ad domũ,vel ab eccleſiã.j.e.venerabilis.j.titu.
ꝓxi.c.ſi.⁊ vltra hoc amici ſunt requirẽdi.ff ex q.cau.in poſ.ea.Ler
go.l.iiij.§.pretor.ff.de dã.infec.Jnquãtũ gl.dicit quẽ citandũ ꝑ-
ſonaliter,qñ inueniṫ.Jntellige ipſum inueniri,ſi eſt in prouincia
ſi extra prouinciã,tũc dꝛ nõ inueniri,ſm Hoſt.alle.j.e.c.cũ olim.
Hec veritas eſt,qꝺ ſi perſona põt reperiri,prius citanda eſt,quã
ad domũ.l.iiij.§.ꝑtor.⁊ ibi Bar.ff.de dam.infec.l.j.ꝙ vi aut clam
⁊.l.aut qui aliter.§.ſi forte.no.Jnno.j.ti.j.c.ſi.⁊ gl.in cle.cauſam.
de elec.⁊ hic.Nõ ob.l.ſcire oportet.qꝛ illa alternatiua eſt ordinis,
ꝙ primo ad faciẽ,ſcđo ad domũ,ſi reperiri nõ põt.Quãdo autem
7 dicaṫ nõ poſſe reperiri.Hoſti.†dicit,qñ eſt extra ꝓuinciã Jan.j.
titu.ꝓxi.c.ſi.ſicut qñ eſt extra ciuitatẽ.Bar.dicit in.d.§.ꝑtor.ꝙ ſi
cauſa celeritatẽ deſiderat,ſufficit ꝙ nõ reperiaṫ in iudicio,vt poſ
ſit citari ad domũ.l.iiij.§.abeſſe.ff.de dã.infec.Jn aliis caſibꝰ ſuf
ficit ꝙ abſit a ciuitate.in auſ.de exhib.reis.§.ſi vero.C.de an.ex.
l.vt perfectius.Hec vera,vbi nunq̃ fuit in iudicio:alias ſufficit
ꝙ abſit a iudicio,vt poſſit citari ad domũ.ff.de iudiã.⁊ poſt edi-
ctũ.⁊ ibi no.C.qño,⁊ qñ iu.in auſ.q ſemel.⁊ ab eo.e.ti.vbi not.in
gl.j.l.j.§.itẽ cũ ex edicto.q̃ ſen.ſine ap.re.ſm Bart.in.d.§.pretor.
Apparebit aũt abeſſe in caſibus,in quibꝰ ſufficit abeſſe in iudi-
cio,eo ꝙ mãdauit iudex ad domũ citari:qꝛ talis abſentia poteſt
oculis ſubijci.Vñ ex ea cõ vſ facta cõmiſſio,arg.eius,ꝙ nota.de
except.rei in.l.ſi qs ad exhibendũ.ff.ſi.regũ.l.ſi qs irruptionem.
Vbi aũt exigiṫ abſentia a ciuitate,ſufficit diſcuſſio, ⁊ inquiſitio,
an ibi poſſit reperiri:vt.d.§.ſi vero quidã.in auſ.de exhib.⁊ in-
tro.reis.de leg.ij.c.cũ quidã.ad hoc ꝙ no.in ſimili.ff.de re.dn.l.iij.⁊
erit forma talis.Judex cõmiſit tali nũtio vt vadat,⁊ diligenter
perquirat per ciuitatem,ſi eum reperierit precipiat qꝺ tali die ve-
niat:ꝙ ſi eum non inuenerit,citet eum ad domum ſue habitatio
nis.⁊ demũ nuntius referat ſe ſic feciſſe.Põt etiam iudex pergrere
vbi ſit,⁊ dare dilationẽ ſm diſtãtiã loci abſentie:vt.d.§.ſi vero q-
dã.ſed ad hoc nõ arctatur:⁊ ſi in hoc breuem daret dilationem,
poſſet appellari.de dila.c.j.per hoc tñ nõ eſſet proceſſus nullus,
ſm Bar.ibi.Jnquantum glo.dicit ꝓcuratorẽ debere requiri ab-
ſente dño.anteq̃ citeṫ ad domũ,hoc intellige qñ eſt notorium eum
dimiſiſſe procuratorẽ.l.j.ff.de libe.ag.⁊ ſic dꝫ intelligi hic.Si nõ
eſt notoriuꝫ,ſufficit ad domũ citatio.l.aut q aliter.§.⁊ ſi forte.ff.
de dam.infe.Diſcuſſio aũt an reperiaṫ,neceſſaria nõ eſt faciẽda.

Ex ordine gl.infertur ꝙ dño exiſtente preſente,nõ põt citari pri
ma vice ꝓcura.cũ i ſubſidiũ hoc ꝑmittaṫ:dicit hoc verũ,qñ agiṫ
cã quo ad ea,que ſunt pleni preiudicij.Vbi aũt agiṫ de his,que
ſunt leuis preiudicij,tũc eſt ſecus:qꝛ prima vice põt citari ꝓcura
tor quo ad miſſionẽ ex primo.ff.de dã.infe.l.quãuis.⁊ ibi Bart.
⁊ ſic dꝫ diſtingui dictũ Cy.in.l.eũ q reus agit heredũ.C.de ꝓc.q di
cit indiſtincte primo citandũ dñm.Jtẽ inquãtũ gl.dicit ꝓcurato-
rẽ citandũ.hoc verũ,ſi cã eſt talis:q̃ poſſit p ꝓcuratorem agitari
ſm Ala.Vin.⁊ Phi.Tertio dicit gl.ꝙ nõ inuẽto citando debet
apud domũ citari:intellige domũ,i qua familiariter habitae:nõ
aũt domũ ſumas p ſtatione:vt l.j.§.i.de libe.ag.Nõ obſt.l.item
apud Labeonẽ.§.cõmerciũ.ff.de iniurijs.qꝛ quo ad iniuriã faciẽ
dã ꝓcedit ꝙ ibi dꝛ,nõ quo ad citandũ:qꝛ in domo,vbi eſt fami-
lia cõiter hoc referas.Jtẽ intellige domũ,vbi degit tpe citatiõis,
lꝫ in alia maiori parte anni habitauerit.Nõ ob.tex.⁊ gl.i cle.cãꝫ.
de elec.qꝛ illud ſeruãdũ eſt in intimatiõe:qꝛ ſicut ibi tex.reqrit vt
intimetur in loco,vbi minori parte anni habitauit,in citatione
ſtãdũ eſt tex.in.l.iiij.§.pretor.q dicit citandũ vbi degit,ſm Bart.
Si aũt ꝑ tũc nõ haberet domũ certã:dꝫ citari in loco:vbi cõiter
habitare ꝯſueuit,ſi qꝺ eſt cũ eo de maleficio,vel alia pſonali,⁊ nõ
8 de re.†Si aũt eſt qꝺ de re,dꝫ citari in loco,vbi res eſt ſita,⁊ ibi le
gi dꝫ citatio,vel ibi affigenda,ſi poteſt,vt in.d.§.ꝑto: Ad pri
mum facit ꝙ no.Jnn.de elec.qua propter.in gl.in verbo:illud au
tẽ.ad hoc.l.ij.⁊ ꝙ ibi no.C.vbi de cri.agi opꝫ.⁊ quod no.de fo.cõ
pe.ex pte.B.⁊ oporet ꝙ citatio hoc expſſe cõprehẽdat,ad hoc
vt poſſit ſic nuncius citare.Jtẽ aduerte,qꝛ ſi iudex cõmittat vt ci
tet ad pſonã,vel ad domũ:hec verba recipiunt intellectũ iuris,
vt citet primo ad perſonã,ſcđo ad domũ,qñ perſonã non inuẽit.
Si tamẽ teſtis referat ſe citaſſe ad domuꝫ,qꝛ lꝫ in verbis iudicis
preſumatur,quantũ natura verborũ patiṫ:nõ tñ ſic in verbis nũ-
tij,ſicut dicimus in teſte,vt.l.j.⁊ ꝙ ibi no.C.de vſur.de quo de v.
ob.l.ſciẽdũ.Quod aũt verba iudicis ſubordinẽtur ad intellectuꝫ
iuris,alleg.de vſuris.l.ſi ſtipulatus.de libe.⁊ poſthu.l.Gallus.§.
quidam recte.de leg.ij.l.ſi legati ſerui nomine.cum ſi.ad qꝺ de re-
ſcrip.cauſam.Si tamẽ ſtatutũ diceret ꝙ citari debet ad perſonã,
vel ad domũ ſtatutũ vt intelligaṫ vt aliquid addat,debet intelli
gi vt alterũ ſufficiat:alias nihil adderet ad iur cõe.ff.de rei vend.
9 non ſolũ.ff.de leg ij.§.ſi rem.facit de leg.j.l.ſi quando.† Quarto
gl.dicit quod ſufficit vt citetur ad domum,vel eccleſiam:vnde ſi
eccleſia eſt domus,vt qꝛ eſt prelatus, vel rector eccleſie , gloſ.bene
dicit,per ca.venerabilis.j.e.Et eſt ſenſus gl.citeṫ ad domũ,ſi hꝫ
ꝑuatã: vel eccleſiã ꝓpriã.ſ.in qua intitulatus eſt,ſi ibi habitat,vt
debet.Sed ſi haberet domũ priuatã alibi crederẽ eum ibi citãdũ
⁊ non ſufficere ad eccleſiam.Si ſit priuatus,qui hꝫ domũ , ⁊ eſt
in parochia alicuius eccleſie:adhuc puto qꝺ no ſufficiat eũ cita-
ri ad eccleſiam.Facit ꝙ dixi.ꝫ.de cita.niſi qñ deficit domus,vt qꝛ
nõ hꝫ certã domũ.Cautũ tñ eſſet vtrobiq̃ citaer ad maiorẽ certi
tudinẽ,ar.cle.cauſam.de elec.cle.j.de foro cõpe.que ꝓbat optime
ꝙ prius dixi.Jnquantum gl.dicit qꝺ Pau.in cle.cãm.de elect.
dicit cautũ oẽs tales ſolẽnitates obſeruare,ꝙ ad domũ,qꝺ ad ec
cleſiã propriã,⁊ qꝺ ad cathedralẽ fiat citatio: vt i cle.cãm.de elec.
Jtem ꝙ amici reqranṫ:vt in iurib' hic alle.ſꝫ non eſt neceſſe,ſed
ſufficit ꝙ erquiraṫ ad domũ:nec reperiṫ etiã in iure ciuili,niſi in
minori ꝙ amici debeãt requiri.Jdẽ tenet gl in.l.ij.ff qui.ex cau.in
poſ.ea.⁊ Cy.in.l.cum proponas.in.ix.q.C.de bo.aut ho.iudi.poſ.
Ad primũ ergo ⁊ ſimilia reſpondit,ꝙ vbi agitur de cõſeruan-
do iure ſpeciali,oportet requiri amicos:ſecus ſi agitur pro cõſer-
uãdo iure cõmuni,ſecundũ Cy.⁊ Ray.in.d.l.ergo.Bar.tãgit in
d.l.hec autẽ.⁊ nihil firmat,⁊ in.l.ſi finita.§.Jul.ff.de dã.infec.tũc
vocabũtur per edictũ generale,ex quo multitudo vocaṫ ad cãm:
vt no.in.d.l.ij.ff.qui.ex cau.in poſ.ea.nec eſt neceſſe,licet ergo va-
cillet ibi,ꝙ voceṫ amici extrinſecus a ciuitate habitãtes,in qua
10 iudiciũ agitatur. †Opp.cũ gl.ꝙ non procedatur ad diffiniti-
uã lite nõ cõte.ſed ad miſ.in poſ.ex cõtumacia,vel ad excõmunica
tionẽ:vt lite non conte.qñ ⁊.c.tue.j.titu.proxi.c.fin.Dicit glo.qꝺ
hic loquiṫ,qñ actor eſt abſens:illa loquuṫ,qñ reus.Nam actore
abſente ꝓcediṫ ad diffinitiuã lit.nõ cõte.licet nõ in reo.Et ꝙ rẽt
hic actor,oſtendit gl.ponendo partẽ caſus.Jdem Vin.⁊ Hoſti.
⁊ tꝫ Jo.xi.q.iij.quicunq̃ lꝫ dixerit.iij.q.ix.in ſumma hãc decret.
eſſe correctam per.c.quoniã frequẽter, vt lit.nõ cõte.Teneas iſtã
licet aliqui dixerint,vt recitat gl.hic,ꝙ fuerat lis añ cõte.Et fuit
Tan.qui dicebat hoc probari per prin.decre.Cerdũ.Jo.and.qꝺ
velit inducere verbum,terminandam.Jdẽ Gof.⁊ Jac.de alua.q
dixit hoc contineri in integra.Pro tan.facit quod no.de iudicijs
c.penul.Sꝫ his obuiat,qꝛ hic fuit facta recuſatio,que hꝫ fieri an
te lit.cõteſtatio.Sed argumen.non eſt preciſum per decreta.inſi-
nuante.de officio delega.Tertio ſoluebat Abb.ſicũdum magi-
ſtrum ſuum,quod hec erat talis cauſa,de qua poterat procedi li-
te nõ cõteſta.ſ.cã materialis:vt lit.nõ conteſta.quoniam.§.por-
ro.Sed hic nõ timebatur fornicationis periculum:qꝺ ibi põde-

11 raſ. Niſi diceres qꝺ illa foret ratio impulſiua, ſ; Abb. ¶ † Queſierit glo. de ratione quare contra actorem ꝓceditur ad diffinitiuã lite non conteſtata, ⁊ non contra reum. Gloſ. aſſignat tres rationes Prima, quia maior eſt contumacia actoris, ꝙ rei. Ad hoc. c. ti. c. i. lib. vi. Et poteſt eſſe cauſa, quia in poteſtate fuit actoris a principio non agere, non rei: ideo plus actori, ꝙ reo eſt imputandum, ſm Hoſt. Allegat. ff. de calum. l. annus. ff. de doli except. l. pure. §. ſi. ⁊ exprimitur in. §. omnem. hic alle. ⁊. §. ſi vero. Secundo aſſignat glo. aliam rationem, quia maior eſt preſumptio contra actorem contumacem, ꝙ contra reum. Item quia actor fugiendo facit contra naturam ſuam, ſed non reus: quia proprium reorum eſt fugere: ergo plus contumacia, ⁊ fuga repugnans nature actoris imputatur actori. na; , vt dicunt doc. forte enim actor non videns defenſiões rei paratas, expectat qꝺ pareant: qꝺ colligitur vt lite non conteſt. c. quoniam. §. j. de teſti. ſignificauit. ⁊. c. Albericus. Hinc eſt qꝺ quandoq; prefigitur actori tempus ad agendum. C. de inge. ma. l. diffamari. de reſt. ſpo. frequens. lib. vj. Tertiam aſſignat glo. generalem: q2 rei fauorabiliores ſunt, ꝙ actores. De materia in Specu. de contuma. §. ij. Butri. aſſignat tertiam rationem, in aut. at qui ſemel. dicens ꝙ ideo in actore abſente proceditur ad diffinitiuam ſentẽtiam, quia cum nihil dari, vel fieri ab eo petatur, ſed ſolum vt abſoluatur a iudice, nõ eſt prouiſum de remedio miſſiõis, ita qꝺ ſatiſfiat actori: ideo in ſubſidium proceditur ad diffinitiuam. Ad hoc aut. ſi omnes. ⁊ qꝺ ibi no. C. ſi vt ſe ab heredita. abſti. ⁊ no. in. l. pe. C. ad Treb. Per q̃ dicit ſe conſuluiſſe qꝺ ſi aliquis cancellarius de ſocietate petat ſe reſcribi ad ſocietatem, qꝺ contra illos, qui eum fecerunt cancellari, ad diffinitiuam poterit procedi, cum non ſit prouiſum de remedio miſſionis. Nec obſtat qꝺ ille poſſit mulctari per titulum. ff. ſi quis ius di. non obtemp. quia illud procedit: ſed per hoc non eſt parti ſatiſfactum. Iſta ſolutio pẽdet ab intellectu. c. tue. vt lite non conte. vbi non eſt prouiſum de remedio: ⁊ tamen proceditur ad miſſionẽ, ideo non eſt tuta. Remedium ergo eſt reo, actore abſente, primo quod petat circunduci edictum. ff. de iudic. l. poſt edictum. ⁊ hoc obtinebit in actore non amplius citato, ⁊ ſine aliqua cognitione, eo qꝺ non reperitur in termino: vt. d. l. poſt edicum. Sed non eſt plene conſultum, q2 incontinenti poſſet venire actor, ⁊ refectis expenſis, ⁊ iterata citatione procederetur ſuper primo libello. l. ſancimus. C. de iudi. Sed eſt plenius remedium, qꝺ actore contumace petat ſe abſolui ab inſtantia iudicij: ⁊ ad iſtam debet citari actor: ſecundum Inno. de offi. deleg. conſuluit. quod placet Bar. in authen. qui ſemel. q2 in talibus d; pars citari. Nec vera, niſi actor promiſiſſet exercere litẽ: tunc nõ eſſet opus noua citatiõe, ſed ſufficeret expectare actorem per decẽ dies quo lapſo abſoluet ab inſtantia iudicij abſq; alia citatione. C. de dila. authen. quod locũ. Per hoc non eſt plene conſultũ: q2 poſſet actor de nouo dare libellum, ⁊ proſequi iudicium: ideo eſt plenius tertio prouiſum: q2 poterit reus petere hodie, vt liquidet negotium propter contumaciam actoris. Et ſi quidem hoc liquidare poterit: obtinebit abſolutionem diffinitiue, alias abſoluet ab obſeruatione iudicij. Et aduerte q2 tex. in authẽ. qui ſemel. exigit tres dilationes, ⁊ poſt illas exigit annu;, q2 illud non puto neceſſariu;, ſaltem de iure canonico, ⁊ an ille dilationes poſſint abbreuiari. Hoc ponunt in. d. authen. qui ſemel. ⁊ tetigit ſuperflue Inno. vt lit. non conteſt. c. j. quod ibi ex certa ſciẽtia omiſit. Hec vera, qñ actor eſt abſens ante miſſionẽ contra reum. Sed ſi ꝓpter contumaciam rei facta eſt miſſio contra actorem, reus autem cõparet intra annum, ⁊ actor eſt contumax: dicit Spec. ꝙ tunc propter contumaciam recuperabit poſſeſſionem, ⁊ cõpenſabunt expenſe: vt no. in Spe. de primo decre. §. iam de effectu. ver. qd ſi. ad ſi. y. Et forte iſto caſu nõ poſſet ꝓcedi ad diffinitiuã, q2 ex citatione, in qua fuit contumax, ſe fundare nõ poteſt: arg. de regu. iur. ex eo quod. li. vi. ⁊ potuit eſſe de mente Spe. Inquantũ dixi quod procedi poteſt ad diffinitiuam contra actorem lit. nõ cõteſt. hoc verum eſt, ſi actor citetur. Si autem poſt factam citationem rei, non citato actore, reus velit procedi ad diffinitiuam, hoc fieri nõ poteſt regulariter. Hoc fallit, qñ cauſa in beneficiali ad petitionẽ actoris eſt commiſſa in curia cũ poteſtate citandi reum ad partes q2 ſi citatus reus cõpareat in curia, ⁊ reperiat actorem receſſiſſe, poterit ad diffinitiuam procedi: q2 cauſa videt eſſe in curia: ⁊ imputare ſibi h; actor, qui preſumere debet reum venire, ſecũdũ eũ. Allegãt domini de rota alias ratiões perſuaſiuas: ſed dicũt qꝺ cautius eſt aliquandiu expectare actorem. Certe nõ video hoc: q2 dato ꝙ cauſa ſit in curia, ex quo nõ eſt citatus actor a iure, vel ab homine, non poteſt ad diffinitiuam procedi. Iura enim ciuilia. ⁊ canonica volunt actorem citari: non ergo ab hoc iure recedendũ a regulis communibus, niſi def caſus expreſſus. Nã enim cõſenſit quod cauſa ſit in curia, niſi ab homine ſtatuat terminus, qui ſit peremptorius, non proceditur in abſentem. de appel. ſepe. ⁊. c. cordi. Ideo tunc vel deberet circunduci edictu;, vel ſentẽtia abſolutoria ab obſeruatione iudicij promulgari. Hoc ponunt ſua concluſione. cccxciij. Anto. de Butri.

1 ¶ Sententia diffinitiua fertur contra reum contumacem.
2 Contumax dicitur citatus comparens illicentiatus recedens.
3 Contumax arctatur ad cautionem iuratoriam ſemel preſtandam de parendo iuri coram iudice, quem contempſit. 12.
4 Reus non excuſatus a reſpondendo ad libellum pretextu defectus aduocati.
5 Lis conteſtatio inducitur per reſponſionem ad libellum. 15. 18.
6 Litis conteſtatio inducitur per propoſitionem exceptionis peremptorie.
7 Libello reſpondere non tenetur, niſi de mandato iudicis.
8 Appellans fruſtratorie non eſt de neceſſitate iterato citandus.
9 Citatio quando ex abundanti iteratur in contumacem, nõ exigitur quod ſit peremptoria.
10 In abſentem lite conteſtata proceditur, cauſa liquidata.
11 Contumax quis dicatur.
13 Appellare poteſt contumax, qui cautionem de ſtando iuri preſtitit.
14 Contumax ex quo arctatur ad cautionem iuratoriam preſtandam, quia iudicem contempſit, an ſit idem in quocunq; foro contempto.
16 Libellus non eſt de ſubſtantia actionis.
Ad ſententiam diffinitiuam proceditur lite non conteſtata in contumacem.
17 In poſſeſſionem an ⁊ quando quis mittatur lite non conteſtata ratione contumacie rei: vel actoris.

1 PRout. ¶ † Si reus poſt litẽ conte. eſt contumax, ſi alias liquet de cã, fertur ſententia diffinitiua: ſi nõ liquet: actor in verã poſſeſſionem mittitur. h. d. Eſt cõis diuiſio. Secunda, ibi: ideoque.
2 ¶ † No. j. comparentem illicentiatum recedentem contumacem
3 fore. Ad quod de iudi. c. j. ¶ † No. ij. contumacem ſemel arctari poſſe ad preſtandam cautionem iuratoriam de parendo iuri coram iudice, quem contempſit. Et dicit Io. an. ꝙ hoc eſt contra
4 iudices, qui ſine cã in limine iudicij exigunt iuramenta. ¶ † Not. tertio ar. quod pretextu defectus aduocati quis non excuſatur a reſpondẽdo ad libellũ ad qꝺ. ſ. de iudi. paſtoralis. Et eſt ar. nõ dandam dilationem ꝓ aduocato, quod eſt verũ, qñ ſemel fuit cõ
5 tumax. De quo de dila. c. j. vt lit. nõ cõte. c. j. ¶ † Not. iiij. ꝙ ꝑ reſponſionem ad libellum, ex qua concludit indirecte negatiuũ ius
6 effectualiter agendi inducitur lit. conte. † ⁊ ſic eſt ar. ꝙ ꝑ propoſitionem exceptionis peremptorie inducit lit. conte. De quo dic vt de lit. conteſ. c. ij. lib. vj. de quo hic per Inno. Hoſt. Pe. ⁊ Ab.
7 ¶ † No. Inno. ꝙ licet quis non teneatur reſpondere libello, niſi de mandato iudicis ſi tñ reſpondeat, reſponſio preiudicat, vt pa
8 tet in. c. iſto. ff. de interroga. actio. ⁊ ſi ſine. ¶ † Not. appellantem fruſtratorie vt verum contumacem reſpectu totius cauſe iterato non citandum de neceſſitate, ad cautelam tamen põt citari, ⁊ de gratia. Ad hoc de of. deleg. cum olim. vt lit. nõ cõte. accedens. j.
9 ¶ † No. arg. ꝙ in contumacem, in quem iteratur ex abundanti citatio, non exigitur quod emanet peremptoriu;, vel qꝺ ſit trina: ſed ſufficit quelibet ſimplex citatio: nec per hoc recedit ab actu,
10 ex quo ſurgit vera contumacia. ¶ † No. ꝙ lit. cõte. in abſentem liquidata cauſa proceditur ad diffinitiuam, non liquidata cauſa ad miſſionẽ, qua transfert incontinenti vera poſſeſſio, ⁊ hoc ope
11 ratur cauſe conteſtatio vera. ¶ † Quero cũ glo. quis dicatur contumax. Dic, qui poteſt parere, ⁊ non paret. Impotens, vel impe
12 ditus ad parendum, non poteſt dici contumax. ¶ † Op. ꝙ non ſufficiat ſola cautio iuratoria: imo ſatiſfacere debet de expen. vt ſ. de ver. ſi. ex parte. Dic illud verũ, qñ eſt facta miſſio, vel lata eſt
13 excõicatio: alias ꝓcedit qꝺ hic. ¶ † Op. ꝙ nõ obſtante ꝓmiſſiõe ⁊ iuramento poſſit appellare. de appel. ad hoc. ⁊. c. qñi. So. põt ſi legitime appellat: ſecus ſi fruſtratorie, vt hic. Ideo dicit glo. ꝙ appellando in periuriũ incidit. Inquantu; glo. dicit text. ꝓpter contumacia; cautionem iuratoriam exigi, Ala. Gof. ⁊ Hoſt. hoc extendunt ad declinantem officiũ Poteſtatis eligentẽ forũ magiſtri, vel epi, per aut. habita, vt cõpellatur ꝓmittere ſaltẽ nude ſe mſurũ ad hoc coram iudice quẽ eligit. ⁊ alle. l. ij. §. ſi dubitat. hic
14 alleg. in gl. ¶ † Nunqd aũt idẽ in quocũq; cõtẽpto foro. no. i. d. l. ſi dubitet. ⁊ in Specu. de ſatiſda. §. ij. ver. ſed nunqd. ⁊ ver. prec. ⁊ ſeq. gloſ. in. §. ſi dubitetur. dicit ꝙ nõ h; locũ, qñ quis iuridice, ⁊ de iure cõi declinat forum: ſecus ſi de iure ſpeciali: vt. d. §. ſi dubitetur. Itẽ dicit ꝙ h; locũ, qñ qs reuocat, declinando ad locũ remotum: ſecus ſi reuocatur ad locũ ꝓximũ, vel eũdẽ: l; ad aliud tribunal, vt in ſcholari. Et idẽ t; ibi Odof. Io. an. in addi. vbi. ſ. dicit ꝙ ſi cleric9 ſcholaris declinat forũ, nõ ſatiſdat: ſi ſecularis, ille cauet. placet opi. Odof. q ad hoc alle. de adul. l. ſi vxor. §. fin. ff.
15 ¶ † Op. ꝙ ad partis interrogationẽ miſſio nõ inducat lit. cõteſt.

de lit.conteſ.c.j.Glo.dicit ꝙ conteſtatio litis inducitur.ſiue fiat interrogatio a iudice,ſiue a parte,⁊ ipſe reſpondeat:nec diſtinguitur a iure per quem fiet interrogatio:vt.d.c.vno.de lit.conte. Uel ſcdo dic ꝙ inſtante actore.ad eſt,ad inſtantiã actoris iudice interrogãte. Reſidet gl.ꝙ actor hic interrogauit,vt patet in nutiqua.⁊ ſic prima ſolutio eſt vera. Dat ſimile.ff.de interro.ac.l.ſi ſine. Idem Gul.in Spe.de lit.conte.c.ij.§.ij.ver.ſed nunqd. Idem Hoſ.ĩ.de elec.dudum. Unde dato ꝙ nõ fiat per poſitionem ⁊ reſponſionem,vt.d.c.j.fit tamẽ per interrogationem,⁊ reſponſionẽ partium,ſm Hoſ. Idem puto quod ſi interrogatio fiet per procuratorẽ:⁊ idem ſi per aduocatuʒ preſente cliẽtulo,⁊ annuente,arg.de app.cauſaʒ.

16 ¶ † Opp.ꝙ hic nõ fuerit facta litis cõteſtatio:qꝛ libellus non fuit porrectus. Dic,ſecundum gloſ ꝙ fuit porrectus:licet quidam dicunt contrarium,per hoc notantes ꝙ libelli oblatio non eſt de ſubſtantia. De quo dic vt de lib.oblat.c.j.⁊ hoc tenet Hoſt.ſcilicet ꝙ libellus hic fuit porrectus.

17 ¶ † Opp.quod lite nõ conte nõ procedatur ad ſententiam:vt lite non conteſ.quoniam. Solut. Quaſi,⁊ vt pote.eſt expreſſiuũ veritatis. Hoc tene,licet quidã dicant hoc ſpeciale,vt procedatur lite nõ cõteſtata in odiũ illius,qui ſe poſt iuramentum cõtumaciter abſentat.qđ tꝫ Hoſ.in decr.dudũ.de elec.inducẽs.C.quõ,⁊ quando iud.aut.qui ſemel.ſed hoc non placet Hoſ. Fuit ergo

18 hic lis cõteſtata. ¶ † Opp.ꝙ miſſione ſtatim non efficiatur poſſeſſor,ſed lapſu anni demum:vt lite non conte.qm.§.qđ ſi ſuper. Gloſſ.proſequitur duos caſus. Primus in reali. Secundus in perſonali. In reali. Primo loquitur,quando reus eſt abſens. Scdo,quando actor ¶ Ad primum in reali,⁊ in reo abſente,gl. dicit ꝙ ſi quis ſe abſentat lite non conteſtata,⁊ liquet de cauſa,pcedit ad diffinitiuã:ſi nõ liquet,vel liquere poteſt de cauſa,proceditur ad miſſionem,⁊ ſtatim acquiritur vera poſſeſſio:et hoc operatur fundamentum verum iudicij. Inquantũ dicit gl. ꝙ ſi non liquet de cauſa,fit miſſio,⁊c.videtur ſm doct.ꝙ ſemper liqueat:qꝛ vel actor probat,⁊ planũ:vel non probat,⁊ liquet contra actorẽ:qꝛ actore non probante,⁊c.vt eccle.bene.c.j.C.de edi. qui accuſare. Inn.dicit ꝙ ſi actor eſt preſens,⁊ reus,liquere dicitur de cauſa,eo ꝙ actor non probat,vt in contrario. Item ſi preſens eſt reus,⁊ actor eſt abſens,ꝙ dicitur liquere,eo ꝙ actor nõ probat. Hoc non placet:qꝛ dato ꝙ reus ſit preſens,⁊ actor contumax,exigitur illa liquidatio:vt in.c.precedenti,⁊ aut.qui ſemel.C.quõ,⁊ quando iud. Si reus eſt contumax,⁊ actor nõ:tũc non dicitur liquere de cauſa,eo ꝙ actor non probat:qꝛ ſi forte reus eſſet preſens,potuiſſet per eius confeſſionẽ probare:⁊ hoc vtrobiqꝫ operabitur contumacia,ſcđm eum. Bar.in.l.properandum.in.§.⁊ ſi quidem.dicit non liquere de cauſa,quando actori date ſunt legitime dilationes ad probandum:vt.l.ſi ff.de ferijs.⁊.l.j.C.de dila qđ non eſt altero abſente. Glo.in.l.ſi de meis.§.ex compromiſſo.tenet contra,ꝙ liquet quid habet facere iudex,eo ꝙ non probat,ſed de cauſa nõ liquet:qꝛ eo quod eſt dubium de iure actoris abſoluitur reus. Ad quod de p obat.in preſentia. Ad hoc quod no.ff de iniur.l.admonendi. Idem no.Joã.ãđ.q.ix.decernimus. Quod nota quandoqꝫ abſentat ſe reus cõtumaciter lite quaſi conteſtata:⁊ tũc nõ poteſt procedi ad diffinitiuam ſententiam:qꝛ deficit verum fundamentũ iudicij,ſed proceditur ad miſſionem in poſſeſſionẽ,ex qua transfert vera poſſeſſio,propter quaſi fundamentũ iudicij:vt lite nõ conte.qm.§.quod ſi ſuper.⁊.C.vbi in rem actio.l.ij. Unde inquantũ glo.dicit ꝙ eſt idem,intellige quo ad miſſionẽ,ſed non quo ad proceſſuʒ. Quandoque reus eſt abſens lite non conteſtata,vel quaſi:⁊ fiet miſſio in poſſeſſionẽ ex primo,per quã non transfertur vera poſſeſſio,ſed ſola cuſtodia:⁊ intra annum veniens auditur de proprietate,⁊ verus efficitur poſſeſſor lapſu anni,non ante:vt lite non conte.§.in alijs.ĩ.tit.prox.c.ſi. Predicta procedunt,quando reus eſt abſens:actore autem exiſtẽte abſente,⁊ ſi abeſt poſt litẽ cõteſtatã,glo.dicit quod ſi reus petit vt procedatur,⁊ actor eſt contumax,procedit.l.properandum.§.⁊ ſi quidẽ. Ubi dicit quod abſoluetur ab obſeruantia iudicij. Hoc intellige verũ quando cauſa nõ poteſt liquidari per reum:que ſatis dicitur liquida pro reo,ſi actor ſe abſentat,iam ſtatuto termino ad probanduʒ,ne ſit melior conditio contumacis,quam non contumacis.ſecũdum Cal. Si ergo liquidari poteſt cauſa,proceditur ad diffinitiuam:ſi non poteſt liquidari cauſa,abſoluitur ab obſeruatione iudicij. Si vero ſit abſens,ſed non per cõtumaciã,iam porrecto libello:tunc dicit gl.ꝙ ſeruari debet quod habetur in aut.q ſemel.C.quomodo,⁊ quando iud.vt datis citationibus,⁊ dilationibus,de quibus ibi,procedatur ad diffinitiuam ſententiam:q̃ ſolennitates non habent forte locũ quando a principio fuit contumax.ĩ.eo.cauſam. Et ſic illa nõ immutatur. Et ſic poteſt intelligi glo.ſed.c.cauſam.loquitur etiam quando non citatus ſe abſentauit:ſi abeſt ante litem conteſtatam licet olim non poſſet procedi ad diffinitiuam,hodie procedi poteſt ſecundum formã aut.qui ſemel.C.quomodo,⁊ quando iudex.qđ proſequere vt dixi.ĩ.c.prox. ¶ Ad ſecundum caſum,quid in perſonali: Glo. dicit ꝙ ſi reus eſt abſens ante litis conteſtationem,procedit ad miſſionem in poſſeſſionẽ ex primo,⁊ fit miſſio in bonis pro menſura debiti declarati. Quod dic vt lite non conteſ.quoniam.ad ſi. Et ſi eſt talis cauſa ꝙ actor non poſſit mitti,propter cõtumaciam:reus excommunicatur:vt lite nõ conte.tue. Poteſt tamẽ iudex,ſi vult ſiue reali,ſiue perſonali agatur,imponere penam,quam magis viderit timeri:qꝛ hoc ſolum,⁊c. De materia plenꝰ vide in Spe.de contu.§ ſequitur.⁊ de proceſſu in abſentẽ in criminali,dic vt.ĩ.c.veritatis.⁊.iij.q.ix.in ſumma. Si abeſt poſt litem conteſtatam,poteſt ad diffinitiuam procedi. Si cauſa poteſt liquidari,alias proceditur ad miſſionem in poſſeſſionem:et tunc transfertur ſola cuſtodia:vt no.ĩ.vt lite nõ conteſta.§.quoniam.§.quod ſi ſuper.l.properandũ.§.ſin autem reus.C.de iudi.

1 ¶ Reus,qui fundata intentione actoris peremptoria obijcit,et inducias accipit,ſi in probando deficit,punitur in expenſis.
2 Iudex debet laborare ne coram eo fiant actus fruſtratorij.
3 Exceptionem non licet reo proponere ante fundatam actoris intentionem.
4 Incontinenti quando quis dicatur aliquid facere,vel reus exceptionem peremptoriam proponere.
5 Exceptionem peremptoriam proponens reus fundata intentione actoris,quando in expenſis condemnetur.7.
6 In expenſis condemnatus,illas ſoluere compellitur.
8 Probandi quot ſunt modi.
9 Teſtes quando poſſunt examinari in eadem cauſa,alijs teſtibꝰ publicatis.
10 Exceptionem dilatoriam an poſſit reus deducere poſt litis conteſtationem.
11 Expenſarum condemnatio medio,vel in fine litis,quando habeat locum.
12 Sententia contra contumacem quando debeat importare expenſarum condemnationem.
13 Litigandi iuſta cauſa quãdo releuet quem a cõdemnatione expenſarum.
14 In expenſis contumacie an habeatur ratio damnorum.
15 Expenſe ratione contumacie an poſſint peti poſt diffinitiuam ſententiam,in qua habita non eſt mentio de expenſis.
16 Expenſarum condemnatio an habeat locum tam in interlocutoria,quam in diffinitiua.
17 Expenſarum condemnatione facta in fine cauſe,an detrahantur expenſe contumacie.
18 Ab expenſis an iuramentum calumnie excuſet.
19 Iuramentum de calumnia an excuſet a calumnia.
20 Expenſarum condemnatio an habeat locum in cauſa criminali.
21 Expenſarum condemnatio an habeat locum in cauſa appellationis.
22 Sententia cum expenſarum condemnatione quomodo poſſit probabili errore reuocari.
23 In appellationis cauſa a ſententia continente diuerſos articulos,an poſſit fieri expenſarum compenſatio.
24 Expenſe que ⁊ quales petantur,vbi quis eſt in expenſis condẽnatus.25.
26 Expenſe iudiciales,vel extraiudiciales quo iure petantur.31.
27 Expenſe quando ⁊ vſque quo petantur.
28 Expenſe qualiter probentur.
29 Sententia continens expenſarum condemnationem,an videatur multiplicem iniquitatem continere propter temporis tractum.
30 Iudicis arbitrio que videantur ipſo iure relicta.

1 FInem. ¶ † Reus,qui fundata intentione actoris peremptoria obijcit,⁊ accipit inducias,ſi deficit in probando,punitur in expenſis qꝛ doloſus preſumitur.h.d. Latius diceremus. Qui fundata intentione actoris exceptionem obijcit,⁊c.⁊ ſic includeretur quaſi peremptoria.de qua de except.c.j.⁊ de teſti.ex parte Ade.⁊.c.de teſtibus.premittit,inter mittit,⁊ ſubmittit conſtitutionis cauſas,inter quas conſtitutionem interſerit. Uel primo premittit duas cõſtitutionis cauſas generales. Scđo ponit cõſtitutionem,⁊ duas cõſtitutionis cauſas ſpeciales interſerit,ibi

2 preſenti. ¶ † Nota iudices ⁊ ſtatuentes laborare debere ad finez litium,cuius finis pax eſt:vt in prima concluſione. Et not.effectum litium:quia grauantur partes laboribus,⁊ expenſis.

3 ¶ Nota tertio periculoſam vacationem beneficiorũ ¶ † Nota vnꝗ cautum quod reus non proponat exceptionem ante funda-

tam intentionem actoris: ⁊ eſt hoc expreſſum quod poſt publicatas atteſtationes poteſt peremptoria proponi, contra. l. ij. C. ſen. reſcin. non poſ. in gloſſ. ibi: aduerte. procedit hoc, quando vult proponere exceptionem compaſſibilem cum facto intentionis: ſecus ſi velit proponere exceptionem in facto directe cõtrariam intẽtioni: q2 tũc nõ põt, cũ illã nõ poſſit ꝓbare: vt no. Jo. An. poſt Arc. de here. c. fi. li. vj. Et ſic põt ĩtelligi gl. ſen. reſcin. nõ poſ. l. ij. Mo intellige in qñtũ illam velit ꝓbare per teſtes: alˀs ſemper admittiꝰ, ſaluo caſu hereſis, de q̃ l. dicta decr. fi. Et hoc tene, lꝫ ſi. li gl. cõiter reprobeꝰ, in. d. l. ij. a Legiſtis. ¶ No. ꝙ differre, impedire, ⁊ deferre: ⁊ q̃ꝗ peremptoria hꝫ effectũ dilatiuũ litis ĩ factõ. Vel potes notare decr. ꝓcedere, ſiue perẽptoria opponaꝰ in vi peremptorie, ſiue in vi dilatorie, qñ põt: qđ eſt poſſibile poſt li. cõt. ſi ius opponẽdi ſuperuenit de nouo. ¶ No. ꝓponẽtẽ exceptionem poſt actoris fundatã intentionẽ debere habere inducias ad ꝓbãdũ: ⁊ ex tunc damnãdꝰ eſt in expẽ. quas eſt facturus. Et ſic aliqñ ſentẽtia ferꝰ ꝯditionaliter, ⁊ ex cauſa de futuro, qñ illa recipit tractum a cã de preſenti. ¶ No. in ciuili nõ potẽs in ere, aliter ad arbitriũ caſtigatur. ¶ Opp. ꝙ male ſtet, quã noluit: q2 ꝑ hoc innuit quẽ cadere in penã demũ, qñ contumaciter, ⁊ ex ꝓpoſito noluit: q2 hoc denotat v̓bũ, Noluit: vt no. Jo. j. q. v. nõ velit. x. q. i. in ſum. ⁊ in ꝑin. ⁊ tñ hꝫ locũ decre. ſiue ex cõtẽptu, ſiue ex negligentia hoc faciat. Jo. An. exponit Noluit. i. nõ velit. Nã ſꝫ Vl. hec ẽ falſa. Verũ eſt hũc dormiẽtem nolle legere. Sꝫ hec eſt vera, verũ eſt, hũc dormiẽtẽ nõ velle legere. de quo. ſ. de offi. dele. prudentiam. §. ſexta. Nã, vt pꝫ in antiqua, hic dicebat ſe habere ꝓbationes, ſed nõ in promptu. ¶ Opp. qđ hec ꝓuiſio ſit ſuperflua: q2 ſi fundata intẽtiõe reus deficiat in exceptiõe, ſtatim ꝓparatur diffinitiua, ꝑ quã cõdemnabiꝰ in expẽſis totiꝰ cauſe, in quibꝰ hec cõcludẽtur. Solu. Poſſet reꝰ, q deficit in vna, aliã ꝓpõere, ⁊ ꝓbare, ⁊ obtinere: ⁊ ſic nõ cõdemnareꝰ, vt puniret hec dilatio iudicij. Itẽ vꝫ actori, ſi ꝓpter cõtumaciã ſuam, vel alia cã ſibi nõ fieret poſtea l caſu victorie cõdemnatio expenſarũ in toto, vel in parte. ¶ † Quero qñ
4
dicaꝰ incõtinenti probaſſe exceptionem, vt penam euitet, vel non ꝓbaſſe, vt in penã incidat. q̃dam dicũt incõtinẽti. i. abſq; alio interuallo. Alij dicũt incõtinẽti. i. poſt terminũ datũ ad ꝓbãdũ, ſecũdũ Tã. ⁊ Goſ. Et eſt ſimile incõtinẽti. de re. ſp. literas. Per q̃ dixit Gul. Azo. Pe. ⁊ Egi. hãc penã ceſſare, ſi incõtinẽti aſſũpſit onꝰ ꝓbãdi. Et dt qđ duo ſunt neceſſaria, vt habeat locũ hec pena. Primũ, qđ ſit fundata intẽtio actoris, ⁊ qđ ſtatĩ aſſumit onꝰ ꝓbandi: altero ceſſante, ceſſat diſpoſitio capituli: ⁊ ſufficit actori
5
ꝓuiſio iuris cõis. ſ. cõdẽnatiõis in fine cauſe. ¶ † Quero an decr. habeat locũ in alijs caſibꝰ, quã ſpiritualibus. Hoſ. qđ ſic: vt pꝫ ex verbo, Frequẽter, ſm Hoſt. Caſus aũt. xxx. in qbꝰ fit cõdẽnatio expenſarũ, vide in Spec. de expen. §. iuxta. verſicu. finaliter m.
6
¶ † Quero an ſufficiat cõdẽnatio expenſarũ. Dic ꝙ nõ. ſꝫ ſolue re compelliꝰ. Ideo expone ibi, Condẽneꝰ, imo ⁊ ſoluere cõpella
7
tur. Glo. literales ſunt vſq; ad gl. in verbo, fundauerit. ¶ † Querit an habeat locũ pena, quomocũq; fuerit fundata intẽtio. Gl. dt ꝙ ſic, ſiue fuerit fundata per teſtes, ſiue per inſtr'a, ſiue per cõfeſ
8
ſionẽ, vel euidẽtiam facti, vel preſumptiões. ¶ † No. gl. plenã, que ponit multos modos ꝓbandi. Vide tex. de teſti. ſpo. cũ ad ſedẽ.
9
† Non ob. ꝙ publicatis atteſtationibꝰ nõ poſſint ꝓduci teſtes ſuper directo ꝯrijs articulis. in aut. de teſti. §. q2 vero. de teſti. cle. teſti. q2 hoc verum ſuper antiquo articulo, ſꝫ ſuper nouo ſic. de teſti. fraternitatis. Hoc autem eſt nouũ, qđ eſt verum, vbi velit probare per teſtes, niſi perẽptoria directe contraria neget intentionẽ probatã, vt dixi notã. io. Et ꝑ hoc ceſſat oppoſitio Inn. Et ſic pꝫ ꝙ publicatis atteſtationibꝰ poteſt exceptio perẽptoria opponi ex eo qđ dt fundata itẽtiõe actoris: vt dt gl. ſequẽs.
10
¶ † Venio ad gl. in verbo, moderatas. gl. hic circa materiã expenſarum reuocat in dubiũ de quatuor, vel quinq;. Primũ, an condẽnatio, de qua agitur hic, habeat locũ in opponẽte dilatorias. Scdo, an cõdemnatio expẽſarum hic, vel q̃ fit in fine litis, excuſeꝰ a iuro calũnie. Tertio, an habeat locum condẽnatio expenſarũ in criminali. Quarto, an habeat locũ in cauſa appellationis. Quinto, que ⁊ quales expenſe petantur. Sexto, quo iure petãtur. ¶ Ad primũ gl. arguit ꝙ ſic. ⁊ dicit quoſdã hoc tenere. arg. de reſcri. ceterũ. Glo. ꝯcludit ꝙ ſi conſtat opponentẽ opponere calũnioſe dãnatur in expẽſis: ſi nõ ꝯſtat ꝙ calũnioſe, nõ dãnatur in expenſis, maxime ſi etiã iuratũ de calũnia. Ad hoc, q2 vt habeat locũ decre. requiritur ꝙ fundata intẽtione actoris ꝓponatur: hoc aũt hic ceſſat. Item q2 regulariter nõ poteſt ꝓponi exceptio dilatoria ante litis cõteſta. igitur nõ eſt damnãdus. Primam opi. vt habeat locum in dilatorijs, tꝫ Inno. Gul. Na. Jo. ⁊ Tan. allegant de teſti. ſpo. frequens. lib. vi. de except. pia. lib. vi. ⁊ ibi Vin. ⁊ ſic ſeruat curia, vt tenet Spe. in tit. de expen. §. iuxta ver. ſed nũquid de cõdẽ. vbi ponitur materia huius gl. ⁊ eo. tit. §. nunc de expẽſis. ⁊ poſt prin. ⁊ per Hoſt. in Sũma huius ti. ſub rubricella de cõtumacia. §. qua pena afficiatur. ⁊ vide in

Spe. e. tit. §. poſtremo. ver. ex premiſſis. vbi inuenies diſtinctionẽ Petri ⁊ Abb. hic poſitã, quã decidit ſup lr̃a, decret. hr̃e locũ in dilatorijs: qđ dt fore de mẽte litere ibi: ad impediendũ, vel differendũ. Et ad tex. ibi, poſt fundatã intẽtionẽ: ſupplet maxime. qui dt ꝙ licet ex verbis videaꝰ decret. loqui quando proponitur exceptio poſt litẽ cõteſtatã, hꝫ locũ ẽt ſi lis ꝯteſtata nõ ſit, ex mẽte Jo. an. qui dixit ꝙ hec decr. habet locũ demũ, qñ poſt fundatam intẽtionem actoris proponitur. Poteſt dici ꝙ ſi dilatoria proponatur poſt litẽ cõteſtatã, qđ aliqñ poteſt per. c. ſignificãte. de offi. deleg. de exce. paſtoralis. ⁊. c. exceptionem. hec decre. habet locũ in dilatorijs, ſi proponatur ante litẽ ꝯteſtatã, tũc nõ habeat locũ decre. vt hic. Per q̃ pꝫ ꝙ nõ hꝫ locũ in perẽptoria, qñ proponitur in vim dilatorie. arg. de lit. cõteſt. c. j. libro. vj. Dicit tamen Pau. de Liaꝫ. decret. habere locum in replicatione, que proponitur poſt fundataꝫ intẽtionem rei, vt paritas in iudicijs ſeruetꝰ. de reg. iur. nõ dꝫ. lib. vj. de mutu. peti. c. ij. de fruc. ⁊ lit. expen. l. ſi. In quaſi peremptoria autem dicunt hanc locũ hr̃e indubitãter. Opp. ꝙ decre. habeat locum in dilatorijs ſimpliciter tenet Pau. de Liaꝫ. Idem dicit in omnibus exceptionibꝰ nullitatis, vel falſi ꝓcurationis, vel falſe ꝓbatiõis. de ꝓcur. in noſtra. C. de procu. licet. not. de exce. exceptionem. ad hoc. ſ. eo. cũ venerabilis. ¶ † Venio ad ſcđam Quero an cõdẽnatio expenſaruꝫ 11
in medio, vel fine litis habeat locũ, ſiue ſit iuratũ de calũnia, ſiue nõ, ſiue habeat iuſtã cauſam litigandi, ſiue nõ. Glo. dicit ꝙ quedam ſunt expẽſe cõtumacie: ⁊ habet locũ cõdẽnatio in eis, ſiue contumax habeat iuſtam cauſam, ſiue non: ſiue ſit iuratum, ſiue non. Inquantum gl. dicit cõdemnationem expẽſarum fieri propter cõtumaciam, bene dicit, etiam ſi ſit cõtumax ad primã citationẽ. qđ tenet gl. ⁊ ibi de hoc plene. ſ. de ꝓcur. querela. ⁊ Cy. de iudi. l. ſancimus. De hoc ꝑ gl. ſ. xv. diſt. honoratus. Per q̃ dicit gl. ꝙ expenſe cõtumacie ſolui debent ante, quã audiatur cõtumax, cauſam poſtea volẽs proſequi. vt lite nõ cõte. quoniã. §. in alijs. C. de iud. l. ſancimus, propter que ſecundum doc. quidã dicunt ꝙ expẽſe cõtumacie nõ pñt directe peti, vt veniant in cõdemnationem, ſed per viam exceptionis quis illas cõſequitur, ſi velit poſtea ad iudiciũ audiri cõtumax, ꝑ iura hic alleg. Dicit. tñ Jo. Andr. ꝙ licet Legiſte de hoc diſputẽt, de quo per Cy. in d. l. ſancimus. tamẽ ſecũdum nos eſt certũ, expenſas cõtumacie etiam in condẽnationẽ venire. de procu. c. ij. ⁊. c. auditis. in. c. ꝓxi. in ſi. eo. tit. c. j. lib. vi. ⁊ hoc tꝫ Jo. And. in addi. Spe. in ti. de expen. §. ſi. vere. ſed hoc quoq;. Si tñ eſſet facta miſſio in poſſeſſionem tedialẽ: tunc verum eſt qđ cõſequuntur expẽſe indirecte. ſ. ſi contumax recuperare velit poſſeſſionis cõmodum. Dicit. tñ per iura predicta qđ ad talem cõdemnationẽ cõtumax nõ citaꝰ. Ad qđ not. de penis calumniam. vbi dabiꝰ remiſſio. gl. j. eo. dilecti. de procu. cõſtitutus. ⁊ Inn. in. c. querelam. Idem Cy. in. l. ſancimꝰ. C. de iudi. in xvij. q. alꝰ. C. de teſti. nullum. ⁊ q2 in dicti conſtat preſumptiõe: vide qđ dixi de iudi. c. j. vbi excõmunicaꝰ, dato qđ nõ citeꝰ ad excõmunicatiõem. de quo in Spe. de expẽ. §. ſi. v. tu autem iudex. vbi ponit plenam gl. Inn. quam propter hoc decidit Jo. An. j. de pe. calũniã. ⁊ tꝫ Inn. qđ nõ ſit citãda. al. iij. q. v. c. i. Spe. in. d. §. ſi. in ſi. dt ꝙ vbi cõtumacia eſt manifeſta, nõ eſt citãdꝰ, nec ordo ſeruãdꝰ. Et ibi ponit plures modos cõtumacie manifeſte: vbi aũt nõ eſt manifeſta, ſed dubia, vt quia neſcit an citatio ad eũ peruenerit, vel an legitime ſit impedita: dicit qđ iuſtum eſt qđ nõ damnetur: q2 poſſet eſſe impedita: quo oſtendẽte, retractaretur ſentẽtia. de procur. querelam. de re iudi. cum Bertoldꝰ. ⁊ ſic tenui de iud. c. i. Bar. l. l. nõ ignorabat. C. de fruc. ⁊ lit. expen. tꝫ qđ ſi citatus eſt ad defendendum, q2 illa citatio nõ hꝫ effectũ, niſi ad actum, ad quem citatur, qđ eſt iterato citandus, niſi ſit facta cõminatio de procedẽdo ad vlteriora. Alle. ad primum. l. aut qui aliter. ff. qđ vi, aut clam. vbi citatio ad vnũ actum finiꝰ in illo actu ⁊ ideꝫ no. in authẽ. at qui ſemel. C. quomodo, ⁊ qñ iu. Canoniſte tñ tenẽt vt plurimum eum iterato nõ citandum. Non obſt. qđ no. de dolo, ⁊ cõtu. cum, qui. lib. vi. in gloſ. penul. quia illud in diffinitiua, vel proceſſu negotij principalis. Idem tꝫ in omnibꝰ hic Pau. plꝰ addẽs qđ ſiue reꝰ ſit ꝯtumaciter abſens, ſiue actor põt fieri cõdemnatio: quia intereſt forte rei oſtendere de iure ſuo: qđ nõ propter cõtumaciam actoris. Item q2 l. ſancimus. nõ diſtinguit. Et hoc tꝫ Cy. in. d. l. ſancimus. Sed eſt dubiũ an habeat locũ in cõtumace vero tãtum, an etiam in ficto tãtum. Cy. tangit in. d. l. ſancimus. in. iij. q cõcludẽs qđ hꝫ locum in vtroq;, niſi ſit talis, qui poſſit ſe abſentare dimittẽdo procuratorẽ. ⁊ dimittere
12
nõ potuit, q2 ob cõtumaciã nõ damnabiꝰ in expẽſis. † Nunquid aũt ſi proceditur cõtra abſentem cõtumacẽ ſtat cõdemnatio expẽſarum. Compo. qđ ſic: vt no. de elec. c. j. li. vj. in gl. hanc penam. ⁊ in verbo, defecerit. Dicit tamẽ Jo. An. qđ damnabitur in fine li. demũ, cum fuerit victus, nõ aũ: ⁊ ſic intelligit dic. Spe. qui tꝫ cõtra in Specu. de expen. §. iuxta. ver. quid ſi talis. ⁊ Cy. C. de iudi. ſancimus. in. iij. q pro ⁊ cõtra. de app. reprehẽſibilis. ⁊. c. ſepe.

ſi non

ſi nō proceditur, ſi procedi poſſit. non videtur obſtare cōdēnationi. de app. Nicolaus. de renūt. venies. in gl. ſed nō vi. Cy. tamē in ii. q. vbi. ſ. tenet q nō dānabitur indiſtincte: et aī ſentia nullum dānum intul. Puto de mente Jo. An. q nō damnabit in expēſis ꝯtumacie, ſed dānabit in expenſis iniuſte litis, ſi poſtea ſuccūbat: et hoc negat Cy. et ēt Gul. Sed forte poſſet dici q ſi ꝓ pretenderet ſe velle probare ex cōfeſſione, vel delatione iuramenti, q cū cōtumacia eū fruſtretur, dānaretur in expenſis. Et hoc tz hic Pau. alr. Inn. de dilatio. c. ii. in ſi magne gl. et gl. in c. i. de elec. lib. vi. in verbo, defecerit. et qd not. doct. ī. c. xxi. Per verū in citatione hoīs: in citatiōe iurio nō ſic: q ſufficit q ꝓcedi poſſit: vt tz Spe. in tit. de expen. §. iuxta. v. quid ſi talis. ſm Pau. gl. tz. Jdeo nō video quin ſaltim ad expenſas citationis dānet: q illas inutiliter fecit, ex quo nō cōparet. Niſi dicatur q non ſunt

13 inutiles, ex quo ꝓcedi poteſt. qd ſatis eſt benedictū. ‡ Jnquantū gl. dicit iuſtā cauſam litigandi, et nō ꝯparendi, excuſare a ꝯdēnatione expenſarū ꝯtumacie: hoc verū, quando habet tantū iuſtā cauſam nō litigādi: ſed ſi habet iuſtam cauſam nō litigādi, et nō cōparēdi, excuſat in caſibus, in quib⁹ citatio nō arctat vt cōpareat: qd eſt in caſibus, q colligunt ex his, que ſcribit Inn. de dila. ꝑterea. et q no. de accu. veniēs. Itē excuſat iuſta cauſa impedimenti in veniendo, que ſi allegetur, etiā per extraneū, antequā fiat cōdēnatio, debet retardari cōdēnatio. ff. de dam. infec. l. ſi finita. §. ſi forte. iii. q. v. c. i. de re iud. cū Bertoldus. Hoc no. Inn. de pe. calūni. Et ſi lata nō ſit, et petat ꝯdēnari, obſtat exceptio iuſti impedimēti. ff. ſi q ꝯ cau. l. ii. Si iam ſit lata, reſtituet ex impedimēto aduerſus ſniam. Pau. hic indiſtincte dt q iuſta cā excuſat a ꝯtumacia, qui dz intelligi ſm predicta: q ſententia tunc ferri nō dz. Si tū promulgat ſnia, eſt aliqua, lz reſtituat, niſi ſit lata a iudice certificato de impedimēto, vt dixi de procu. querēti. l.

14 et eſt caſus. ff. de re iudic. l. queſitum. † An in expēſis cōtumacie habeat rō dānorū, q: ꝓpter hoc dimiſit terras incultas, et dānificat⁹ eſt. Cy. q hic ēt hī rōluci. Et hic ſequit hoc Pau. et Cy. per l. ſancimus. vbi ponit ꝑdicta. Hoc verū in condēnatione ad expēſas ꝯtumacie: vt l. ſancimus. et in expenſis rōne retractati ꝓceſſus: vt l. nō ignorabit. C. de fruc. et lit. expen. Sec⁹ in cōdemnatione expēſarū ꝓpter victoriā, vt dt gl. Bar. in l. i. C. de ali. iu. mutan. cā fact. Aut eſt, vt expēſe extrinſecus pſonale: q: ꝓpter reſiſtētiā in lite perdidit lucrū artis, vel amiſit operas: ſed ſi aliō dānū habuit circa res, aliō nō venit: ar. l. eleg. iter. §. pe. ff. de dol. et l. iii. §. qbus. de alie. iudi. mu. cā fac. Fatet q talia dāna pūt peti iure actionis: ſed nō veniūt in cōdēnatione officio iudicis, qū ſunt extrinſecus a lite circa res, ſm Bar. in d. l. i. Hoc reſtringit Odof. in l. ſancim⁹. de iudi. vt recitat ēt Jo. an. in addi. Spe. in tit. de expen. §. ſi. v. qd ſi victor artifex ad expēſas victus tñ q ex artificio lucrat⁹ fuiſſet. alle. ff. de vſu. qui ſemiſſes. et de rei ven. l. ſi res. Sed ibi Spe. indiſtincte dicit illas venire et hoc plz

15 vt dixit Bar. ¶ † Ultimo cū glo. dicat expēſas ſoluēdas an, qꝫ audiat: eſt dubiū, an ſi qs ſit dānatus in expēſis cōtumacie, ille poſſint peti poſt diffinitiuā ſniam, in qua non eſt habita mētio de expenſis. Inn. tz q ſic, in d. c. calūniā. et Spec. in loco ꝑalle. xv. iu aūt iudex. et aget actiōe i factū, q̄ ī ex re iudicata: q ex quo iudex nō reuocauit cā lite perdēte. hī perinde, ac ſi trāſiſſet in rē iudicatā. ſic eſt ſnia arbitri C. de arb. l. ū antea ff. de iudi. ſi debitori. Cy. de iureiur. l. actori. Dic, q alij ꝯtdicūt. Pro primis facit, q ad penā ſtipulatoris. de iudicio ſiſti agit ēt finito iudicio p ſniam: lz ſec⁹ ſi ſit ſuis trāſactiōe: q ſuper toto trāſactū vr. ff. ſi qs cau. l. nō exigimi⁹. ſm Inn. Et hec ſufficiāt de primo membro. Jnquātū agit de ꝯdēnatiōe expēſarū rōne cōtumacie qñqꝫ agit de ꝯdēnatiōe expēſarū rōne iniuſte litis. Cōcludit glo. q ſi cōſtat eū calūnioſe mouiſſe lite, ſit, vel nō ſit iuratū, dānand⁹ eſt in expēſis: q: pſumptio defectus calūnie ex iuramēto tollit per veritatē oppoſitā: q: pſumptio cedit probationi. ff. de reſtitu. in integ. diuus. Si ꝯſtat q habuit iuſtā cām litigādi, nō ꝯdēnabit in expēſis: q veritas tollit pſumptionē ex ſnia. Si eſt dubium, ſunt opi. Aliqui dicūt ꝯdēnatione non hīe locū expenſarū, vbi eſt iuratū de calūnia, quaſi iuramētū excuſet: q calūniam excludat, et pro veritate hī: et hi reſtringūt cōdēnationē expenſarū ad cās, in quib⁹ nō iurat de calūnia fatent q ēt in talibus poſſet exigi iurā de calūnia. Adqd vltimū de iura. calū. c. i. lib. vi. Alij dicūt

16 cōdemnationē indiſtincte faciēdā. Reſidet gl. q excuſet. † Hic ſunt aliqua vidēda. Primū, an ꝯdēnatio expēſarū hēat locū tā in interlocutoria qualibet, q in diffinitiua. Scdo, an cōdēnatione expēſarū in fine cauſe detrahant expenſe cōtumacie. Tertio, an detrahant ille, in qbus fuit dānat⁹: q malicioſe exceptionē oppoſuit. Quarto, an iuſiurā calūnie excuſet ab expēſis, vt a cōdēnatione expēſarū. ¶ Ad primū Butr. in l. ſancimus. dt qſdam Canoniſtas dicere q nō hz locū in interlocutoria ꝯdēnatio expenſarū: q ſufficit q fiat in diffinitiua, ꝑ regulā Uict⁹ victori. C. de iud. ꝓperādū. et l. eū, quē temere. ff. de iudi. ipſe tz ꝯtrā: q poſſibile eſt q in emergēti iniuſte litiget, et in principali iuſte. Jdeo cōcludit q qñqꝫ poſt interlocutoriā non ſperat diffinitiua: et hī locū ꝯdēnatio expēſarū abſqꝫ dubio. Et ſi dico me iniuſtum contra Titiū: ali⁹ ꝯparet, et dt teneri ā reuocand. l. tūc nulla alia diffinitiua inter me et te ſaz ſperat: ſit ꝯdēnatio ꝯ ſuccūbētē. Alias improbitas litigātis nō puniret: ꝯ illud Inſt. de pena teme lit. Aut vinco in interlocutoria, et expectat diffinitiua, vt q vicā in emergēti: tūc cū poſſibile ſit quod in emergēti male litigauit, in principali non, ne improbitas male litigātis remaneat ipunita, fiat ꝯdēnatio expēſarū. Bar. in l. nō ignorabit. C. de fruc. et lit. expen. et in l. ſancim⁹. tz q dānabit ex regula. Uictus victori: q illa hz locū in finali victoria: nec dānabit ex legib⁹ puniētibus in expēſis cōtumacie, q hic vere eſt ꝯtumax: lz dānabit ex legib⁹ puniētib⁹ retardātes ꝓceſſus, ꝑ illā l. nō ignorabit. Et ad hoc facit hec decre. q vult ſuccūbentē in exceptione dānari ex tardatione ꝓceſſus. Ad hoc qd no. Inn. de appel. ſepe. vbi tractat an poſſit poſt interlocutoriā vſqꝫ ad diffinitiuā ſup expēſis pnunciare: et an ab illa ꝯdēnatiōe ꝓ expēſis poſſit appellari, ſi nō fuit

17 appellatū ab interlocutoria grauāte: de quo dicam ibi. ¶ † Ad ſm an detrahant expēſe cōtumacie de ꝯdēnatione expēſarū in fine Jo. an. dt q nō deducunt, nec ille, quas ſoluit propter ꝯtumaciā, nec ille, quas fecit. q nō probauit exceptionē. Jllas enī ſoluit culpa ſua: ſibi ergo iputet. de reg. iur. dānū. lib. vi. Et ren. iſtut ad Spe. in tit. de expē. §. nūc de expē. ver. ceterū Unde ſi queritur an in ꝯdēnatione ꝯ ꝯtumacem, vel ſuccūbentē debeat hīi ratio expenſarū cōtumacie, vel exceptionis, ad quas prīmo cōdemnatus eſt, et ante ſoluit dicendum quod non, q: ſemel illas ſoluit. Si queritur an ſi contingat poſtea in principali ſententiā ferri pro illo ꝯtumace, vel ꝓ illo, qui ſuccūbit in exceptiōe, an expenſe quib⁹ fuit ꝯdemnat⁹, debeāt cōputari, quare hic plus expēderit: vt ſi primo fuit ꝯdēnat⁹ in decē, nūc ſibi fiat ꝯdēnatio in decē. an debeat fieri in viginti ꝓpter illas, q fecit ob cōtumaciā. Et dt q nō: ſed ſubtrahent de ꝯdēnatiōe nūc facta: q: illas feci ꝓp culpā meā. Sic declarat Spec. in loco ꝑal. Pōteſt tertio intelligi, qñ ego dānat⁹ ſum q cōtumax, in decē, vel q: exceptionem nō ꝓbaui: nūc dānor i expēſis in diffinitiua, et volo de hac ꝯdēnatione, que dz modo fieri in decē, detrahant decē ſoluta ꝓpter cōtumaciā, vel propter exceptionē non probatā. dicetur q nō debēt detrahi de. ex. nec ꝯpēſari: q ob aliud ſoluit, ſcz ex tardatiōe ꝓceſſus, vel ꝯtumacia. Nō ergo in his vltimis ꝯpēſant, vel de illis detrahunt. Et hoc tz Gul. de Cu. et Bar. in l. ſi pignori. ff. de pig. act. Sed ſi vellet q deducerent expēſe vt nō ꝯdēnarer ſcdo in illis, q facte fuerūt ꝓpter ꝯtumaciā, vel ꝯdēnat⁹ fui, vt ſi fui ꝯtumax in prima citatiōe, et eius expēſas ſolui, nunc tñ diffinitiua vellē iterato facere me ꝯdēnari ꝓ illis: tūc iſte bñ ſunt deducēde: q bona fides nō patit vt bis idē exigatur. no. inſt. de

18 priui. cū olim. ii. et ibi Jo. And. poſt eum. ¶ † Uenio ad tertiū gl. reſidet q in dubio iuramētū excuſat a cōdēnatione expenſarum: niſi appareat de euidenti calūnia. Hāc opi. tz glo. in aut. de iud. §. oportet. Ber. Brix. ii. q. i. in patris. et Inn. hic probat, q nō infertur. Succubuit ergo calūniat⁹ eſt. Nā videm⁹ ſuccūbere habētes iuſtas cauſas. Jdeo litis euentus dz dubiꝰ. l. qd videtur. ff. de pecu. Ad hoc qd no. ff. ad l. Aq. l. qua actiōe. §. ſi quis. et qd no. de pur. vulga. c. ii. et Butr. in l. gñaliter. C. de epiſ. et cle. tz q cū poter tria poſſit dānari in expēſis propter euidentē calūniā: et ab hac nō excuſat iuramentū. Nec obſt. q ex ſnia ꝯtra pſumat calūnia: q hoc falſum, cū potuerit ſuccūbere credens ſe ius habere: et ſic propter temeritatē. Pꝛeſumit enī ſnia q male mouerit litē de ipſa: ſed non pꝛeſumit, qd malo animo mouerit. Tertio ſit ꝯdēnatio in expēſis, q temere moueret litē credēndo ſe iuſte mouere. ff. de iud. l. eū, quem temere. et dicit q adhuc iuſiurā hanc excludit: q nō ſufficit credere, niſi iuſta rōne credat. l. Julianus. §. ſi. ff. de ac. emp. Hinc eſt q minor nō pōt iurare, cū non poſſit iuſtā cām diſcernere: alīs ſi ſufficeret iurare, ſine motu iuſte cauſe poſſet minor iurare, qd eſt ꝯ l. ii. §. qd obſeruare. de iura. calū. Ergo q iurat ſe credere fouere bonā cām, vſ iurare ſe iuſta rōne motum credere fouere bonam cauſam: et ſic excludit temeritas. Cum ergo iuramentum excludat dolū, vt l. plagii. ad legē Jul. de plag. et temeritatē, nō pōt ꝯdēnari, niſi ſit in euidēti calūnia. Hoc tēperat verū, niſi expēſe petantur: q promiſſe in caſu, in quo ſuccūbat: q ex ſcio ſuccūbere tunc petuntur. Plus dt in l. i. ad ſi. ff. de ali. iud. mu. cā fac. q promiſſiones debite pūt peti, etiam ſi habeant iuſtā cauſam litigandi. Circa primum idem tz Butr. in l. Jul. §. i. ff. de ac. emp. Jdē tz. ff. de iud. l. eū, quem temere. Cy. in l. gñaliter. §. pe. tenet q nō excuſet nec ab expenſis rōne temeritatis, vel ab expenſis rōne calūnie: q ſnia pſumit eos calumnioſe moueri. Sed huic rōni eſt reſponſum. ſ. Gul. de Cu. in l. ii. ff. de iureiur. tz q excuſat ab expenſis rōne calūnie, lz non excuſat ab expēſis rōne temeritatis: vel ignaūie: q licet iuret ſe iuſte credere iuſtā cauſam fouere, poſſibile eſt quod male cre- iux.

tt 6

ex hoc nō excludit temeritas. Et hoc ſequit Bar in l.q ſoluēdū.
§.j.C.de ſegi.⁊ in auť.gñaliter.C.de epiſ ⁊ cle.⁊ al̄c.l.ib.ff de iureiur.⁊.ff ſi muli.ven.no.l.j.⁊.§.j.ff ad Turp.⁊ idē dt in.l.cū, quęs
temere Idē tȝ in.l.j.in prin.ff.ad Turp.ſed in.l.properandū.§.
ſinautē dt ꝙ excuſaſ a calūnia,⁊ a temeritate p̄ſumpta, ſed nō
nō euidēti,q̄ pȝ ex actis. Jo. And.hic poſt Hoſt.tȝ ꝙ iuramen
tum nō excuſat a ꝯdemnatiōe expenſarū.per decret.calūniā de
pemo.vbi idē tȝ:que dupliciter hic probat,⁊ dicit Euli.curiam
ſic ſeruare in loco pa'leg niſi ipſe iuſtus, vel alia iuſta cā excuſet:
ponit l.d.§.nūc de expēſis.ad ſi.j.col.Per hoc tñ nō negat Jo.
An.quin iuſta cā aliter probata,quā per iurm,excuſet a condē
natione expenſarū.Ponit exemplum in illo,qui inuenit in ar
ca paterna inſtrumentum debiti,cui ſatiſfactū erat,ſed ipſe in
ſtr ignorabat.de reg.iur.qui in alterius.lib.vj.Uel probauit ali
quid de intentione ſua,ſȝ nō plene.de iureiurā.mulieri.Ad hoc
qd̄ no.de calū.c.ij.In his,⁊ ſimilib⁹ fieret abſolutio.Idē ſi eſſet
honeſta pſona.ꝙ nō eſt veriſiſe ꝙ iniuſte peteret.arg.de no.ope.
nū.c.ij.Eſt tñ hoc ipſum exprimendū in ſnia,qñ abſoluit:alias
nō valeret abſolutio in auť.de iudi.§.j.ſm Jo.An.Si ergo ap
paret euidēs calūnia,iurm nō excuſat,vel temeritas.Si appa
19 ret euidēs iuſta cā litigandi,excuſatur,ſit,vel nō ſit iuratū.† Si
eſt dubium iurm de temeritate,vel de calūnia nō excuſat,ſaltem
a temeritate.Barto.tȝ ꝙ a calūnia excuſet,a temeritate euidēti
nō excuſet.Et euidentē dī illā,q̄ pȝ ex actis:qꝛ apparet ꝙ erra
uit in iure:vel apparet ꝙ diligēter nō inueſtigauit. Nā facit Bu
tri.dñiam inter temeritatē,⁊ calūniā in hoc:qꝛ calūnia cum ſit
in aīo,nō pōt apparere,niſi p̄ſumptiue:ideo illa excluditur a iu
ramēto.Sed ex actib⁹ extrinſecis pōt apparere temeritas:ideo
illa nō excludit ſi pareat.ſm hoc:⁊ ſi nō pareat temeritas exclu
ditur.Hoc nō plȝ:qꝛ ꝯſtito ꝙ ſnia ſit cōtra eū,cōſtat de temeri
tate.aut calūnia:qꝛ aliter eſſe nō pōt.Et ꝙ hic putādo iuſtū er
rauit in iure:⁊ ſi dicit errorē ſurrexiſſe a facto,oſtēdere dȝ.Per
que dicit ꝙ ſi appareat alteram partiū certo termino ⁊ tpe litis
nō temere litigaſſe,cōdemnabitur ſolū a tempore, quo apparet
eū temere litigaſſe:puta ſi productio vnius inſtri fuit certa pars
ꝙ non iuſte litigat,q̄ fuit ante incerta:vel certificata eſt poſt pu
blicationem teſtium,vbi nō erat certa ante,cōdemnabitur in ex
penſis a tpe publicationis teſtiū,⁊ pducti inſtri,⁊ ante nō. Al
legat caſum.l.ſi qs inficiat⁹.ff.depoſiti.⁊ ponit ibi,⁊ in.l.prope
randū.§.ſinaūt. Inquantū gl.dicit habentē probabilē cām liti
gandi excuſari a ꝯdemnatiōe expenſarū:dicit ꝙ probabilē cām
litigandi hēre cenſet,qui hȝ cōem opinionem pro ſe,vbi dubita
tio ſurgit a iure:vt no.Scribentes in cle.cū Romani.de elect.in
tie.Ad hoc gl.de ſen.excō.ſacro.in verbo,probab.his.⁊ in xbo,
pbabili.Ad hoc qd̄ no.Gul.de Mon.lau.in cle.eos.q.de reg.⁊
no.Jo.And.de app.vt debit⁹.Nunqd niſi eo ꝙ nō pbat,calū
niari p̄ſumat,ceſſante iurō Gl.recitat opi.de quib⁹ in dicta au
thē.gñaliter.dic vt ibi.⁊ de his,qui no.infa.athletas.§.calūnia
tor.de quo dicā de cal.c.j.Bar.in.l.j.ff.ad Turp.⁊ Cy.in.l.j.C.de
20 aduo.diuer.iudi.¶ † Ad tertiū principale q̄ro an cōdemnatio
expenſarū habeat locū:qꝛ eo ꝙ nō pbat,ſaltē in criminali,p̄ſu
mat calūniari.ij.q.iij.qui nō pbat.C.de aduo.diuer.iud.l.j.Qd̄
intellige ſcdm ea,q̄ dicta ſunt,qñ p̄ſtitū eſt iurm calūnie qꝛ ⁊ in
criminali iuraſ de calūnia:vt no.de iure.calū.c.j.ſm Jo.Andr,
Butr.in.l.eū,quē temere.dt cōdemnationem expenſarū non ha
bere locū in criminali:qꝛ cōdemnatio expēſarū ſubrogatur loco
decime litis:vt in auť.gñalr.de epiſ.⁊ cle.q̄ cōdemnatio ad deci
mam litis nō habebat locū in criminali.Inſti.de pena te.liti.p
ſecā.imo ſimilitudo ſupplicij.C.de accu.l.ſi.ergo ⁊c.cū ſubroga
tum,⁊c.j.vt lite pen.eccleſia.ad hoc alle.tex.C.de fruc.⁊ lit.expē.
l.nō ignorat.Ad hoc qd̄ no.Inſti.in pemio,in p in.⁊ ſic dicit ſe
diſputaſſe,⁊ terminaſſe in.l.eū,quē temere.ff.de iud.Hec dt xa,
vt nō veniāt offō iudicis:ſȝ bñ p̄ſe peti actione in factū.Itē hec
vera dt in expēſis litis:ſȝ expēſe ꝯtumacie bñ veniūt.C.de fruc.⁊
lit.expen.l.ſi.⁊.l.q crimen.qui accu.nō poſ.Bar.in.l.j.ad Turp.
tȝ ꝯdēnationem hēre locū.Ad hoc gl.in.c.ſeq.Inn.de accu.cum
oporteat,⁊ eſt caſus in.d.l.ſi.ſm vnā lec.Nec ob.ꝙ nō cognoſcat
iudex criminalis de ciuili:qꝛ verū principalr,ſȝ ſic incidēter.l.in
terdū.§.furū.de fur.ff.de pub.iudi.interdū.§.ſi dicat.ff.ſi.regū.
l.medic⁹.de var.⁊ extraor.cog.C.de condi.ob cau.l.qd̄ euitandi.
ſm Bar.in.d.l.j.ad Turp.⁊ hoc tenet Spe.in tit.de expen.§.
ſi.ver.ex premiſſis.ad ſi.Hec vera in accuſante,vel accuſato ſuc
cūbente Quid aūt de denūtiante,⁊ inquirēte,dicam.j.c.proxi.⁊
21 ſuper gl.ſi.¶ † Uenio ad quartū,an in appellationis cā habeat
locū cōdemnatio expenſarū.Gl.dt indiſtincte ꝙ ſit,ſiue habue
rit iuſtam cām litigādi,ſiue nō.⁊ Allegat iura hoc probantia.
Glo.ſentit ꝯtrū.j.de ſen.excō.ſacro.qꝛ ſi ex pbabili cā appellane
rit,ſȝ ſuccūbat,nō ꝯdenaſ in expēſis.⁊ hoc ponit in xbo Pro
babili.⁊ in verbo,pbabilis.⁊ idē tȝ Pet.de Sam.vt recitat Jo.
And.de app.vt debit⁹.ſup gl.ſi.vbi dt ꝙ pbabilē hȝ cauſaȝ ad

vitādā ꝯdemnationē,qñ hȝ opi p ſe.⁊ remittit Spec.de app.§.
nunc vidēdū.vbi ſatis de hoc Ad hoc qd̄ no.ij.q.vj.§.pz.Inno.
dt hic aliqs dicere appellatū,ſi ſuccūbat in cā appellonis nō de
bere cōdēnari in expenſis eo ꝙ habuit iuſtam cām litigandi,ſcz
ſnīam p̄mus pro ſe latā niſi de iniuſtitia ſnie euidenter appareat
arg.eorum,que no.de renun.in preſentia,quod placet Hoſtiē.qꝛ
appellat⁹ nihil agit,ſȝ patiſ,⁊ trahiſ inuitus:⁊ ſi bona fide pro
eo iudex tulit ſe iam,bñ eſt:ſi dolo,dolus eius ſibi nō dȝ nocere.
de reg.iur.nō debet.lib.vj.Archi.hoc dictum recitans idē tenet
in.c.cordi.de app.lib.vj.Hoſt.remittit ad Summam,eo titu.
q̄do.ſub.§.cum autem ver.quero igitur.de quo vide in Spe.de
expen.§.nunc videndum.ver.quid de appellato.de quo de app.
cordi.lib.vj.⁊.c.vt debitus.ſuper gl.antepe.Gl.ex dictis Inn.⁊
Hoſt.hic in regula,ignorātia.de reg.iur.lib.vj.dt ꝙ ſi in appella
tionis cauſa pronuntiatur ex antiquis actis,quis nō excuſatur
a ꝯdemnatiōe expenſarū:qꝛ ibi eſt error iuris,q non excuſat:vt
in regula,ignorātia.nō enim excludit temeritatē,⁊ latā culpā.
ff.de ver.ſigni.late.l.liberorū.§.notanſ.ff de his,qui no.infa.Si
ex nouis actis promulgaſ,qꝛ circa illa pōt cadere pbabilis er
ror facti nō dānaſ,ſi hȝ iuſtā cauſam litigandi, quā hēre poteſt.
Ad hoc allegat Jo.An.in.d.gl p caſu de elec.c.j.lib.vj.ad hoc
glo.⁊ ibi Bar.in.l.generaliter.C.de iureiur.⁊ in.l.properandū §.
ſinautem reus.vbi Bart.tenet hanc opi.⁊ hoc practicat ſtylus
curie,vt dicunt dñi de Rota,ſua conclu.cexlvj.⁊ tȝ Archid.ij.
q.j.in primis.de quo.ij.q.vj.§.pz.Dic,ſi agitur de cōdēnatione
expenſarū propter fruſtratoriā appellationē,vel qꝛ non legitime
eſt interpoſita.vel non proſecuta,habet locū condēnatio expen
ſarum indiſtincte,niſi forte impediuit legitima cauſa:vt de ap
pel.reprehenſibilis.c.ſepe.c.Nicolaus.⁊ c.interpoſita ⁊.c.vt debi
tus.eo.tit.c.j.lib.vj.Si agitur de expenſis ꝯtumacie,idē vt not.
de app.ſepe.Si de expēſis litis,dic,ſi ſnia fertur cōtra appellātē,
habet locū cōdemnatio expenſarum indiſtincte,ex hoc q᷑ habet
preſumptionem ſnie cōtra ſe:niſi forte eum iuuaret probabilis
cauſa,⁊ cōis opinio cōtra ſniam,vel ſnia eſſet euidenter iniuſta
⁊ poſtea in appellationis cauſa iuſtificaretur ſententia ex aliquo
nouiter deducto,per no.de appel.vt debit⁹.ſuper gl ſi.tunc eū
cōdemnaretur in expenſis a tpe,quo iuſtificata eſt cauſa Et fa
cis puto iudicem debere reuocare ſententiā in prima inſtantia
latā,quo ad expenſas,ex quo habuit probabilem cauſam litigā
di.Et hec xa,ſiue appelleſ a diffinitiua,ſiue ab interlocutoria:
licet indiſtincte Spe.xicat condēnationem debere fieri in inter
locutoria:qꝛ illa ſemp ex eiſdē actis iuſtificetur vt no.in Spe.in
tit.de expen.§.nunc videndū.ver.quid de appellatione.Si ſuc
cumbit appellatus,ſcut interlocutoria,dānaſ indiſtincte,vt dt
Spe.in loco preallē.⁊.c.eā.ad qd̄ cle.cum ex repulſione.⁊ cle.ap
pellanti.de app.in cle.Qd̄ ſemper intelligo, niſi appellat⁹ hēat
opinionē cōem p ſe,nō ſingularē.Et ſic intelligo doc.de app.vt
debit⁹.ſup gl.ſi.ad hoc gl.de ſen excō.ſacro.⁊ tunc reuocabitur
ſnia expenſarum lata in prima,arg.eorū.que not.de appel.ſepe.
niſi appellatum in prima excuſauerit cōis opinio.Si appellaſ
a diffinitiua:tunc ſi ex diuerſis actis promulgaſ ſnia cōtra ap
pellatū.non dānabiſ in expenſis niſi factis a tpe quo producte
ſunt noue pbationes,⁊ patefacte ipſi appellato:arg.ff.depoſi.ſi
qs inficiat⁹.⁊ qd̄ dixi.ſ.poſt Bar.Prima tñ ꝯdēnatio in prīn
cipali nō reuocabiſ:qꝛ iuſte obtinuit. Si appellaſ a diffinitiua,
⁊ fertur ſnia contra appellatū ex eiſdē actis,tūc cōdemnabitur
in expēſis niſi doceat ſe habuiſſe pbabilē cām litigādi aliter, ꝙ
ex p̄ſumptione ſnie:qꝛ debebat,ex quo acta ei patebant, collige
re iniuſtitiā ſnie ex actis.Et probabiſ iuſta cā.ſi error iuris ſit p
babilis,vt qꝛ nō deciſus p tex.gl vel doc.vel vbi hinc ⁊ inde ſunt
opi.⁊ neutra eſt cōis:vel qñ dubiū cadit ſuper lege multipliciter
intelligibili,⁊ ſubtili intellectu.vt.l.Gallus.vel aliqua lege ſingu
lari,q̄ nō ſequiſ cōes regulas:vt no.gl.Inſti.de obli.que ex qua
ſi delic.in prin.tūc eū iuris error equiparatur errori facti:arg.
de conſue.c.ū dilectus.Et ſic intelligo glo.de ſen.excom.ſacro.in
verbo,pbabili.⁊ Jo.an.de app.vt debitus.ſuper gl.ſi.⁊ Gem.in
cle.ne Romani de elec in verbo,opi.vt ſentit ꝙ ſola opi.vnius
doc.ſufficit.⁊ ſic loquit dñ Pet.de Sam.Sed nō plȝ,ſi hȝ cōem
22 opi.ꝯ ſe.Ad hoc qd̄ no.Bar.in.l.qd̄ Nerua.ff.depoſi.¶ † Ad
uerte tñ ꝙ tunc vbi etiā probabilis error excuſet,reuocabit cō
dēnatio expēſarū facta in primo iudicio principali:qꝛ licet ha
buerit iuſtā cauſam,⁊ fortius ſi habuerit iniuſtam,declaraſ nūc
ꝙ nō debuit appellans inde,⁊ vincens ſibi in expēſis ꝯdēnari,ex
q̄ iuſtitiā fouet ſnīe appellans, ⁊ vbi pbabilis error non excuſet
condēnabiſ appellans ſuccumbens etiam in expenſis factis, in
principali:nec excuſat eū iniuſta ſententia:vt not.de appel.ſepe.
23 ¶ † Unum tñ aduerte ꝙ ſi in ſnia cōtinebanſ plures articuli,⁊
in vno eſt iuſta,in alio iniuſta ſnia,tunc inde expenſe compē
ſabuntur:qꝛ debebat articulos diuidere appellās.de teſti.Pa
ſtoral.Si vero cōtinebat ſententia vnum articulum indiuiduum

vt q.d.

vt quia condẽnauit in centũ,cum debuerit cõdẽnare in quinqua-
ginta:tunc poteſt a tota appellare, ⁊ non debet diuidere: ⁊ tunc
in appellatiõis cã nõ ſiet hincinde ꝯpẽſatio:q: nõ eſt partis di-
24 ſtinguere,tñ in debet,⁊ tñ nõ,ſm Inn.hic. ¶ † Ad quintum
quero,q̃,⁊ quales petant̃. Dicit gl.ꝙ tñ neceſſarie moderate et
vtiles.j.c.ꝑxi.⁊ q̃ propter hoc facte ſunt,⁊ in aduocatis.⁊ aliis.
C.de iudi.l.ſancim⁹. Si quas tñ fecit caſu,vel facto,illas nõ re-
petit.ff.mã.l.item cũ.§.nõ oĩa.⁊ mediocres,nõ delicatas:⁊ nõ ob.
ꝙ maiores facere potuiſſent.ff.de pig.act.l.ſi ſeruos. Inquantũ
gl.dicit vtiles venire:aduerte ꝙ q̃dã lr̃a hʒ vtiles , ⁊ q̃dã nõ vti-
les. Si in lr̃a hʒ nõ vtiles,vt habent quidã antiq.⁊ ſic ponit Jo
an.q.j.in primis.⁊ verũ.⁊ Inn.hic.ad qđ facit decre.ſtatiʒ al-
le.diceret ʒ. Sed cõiter hʒ in litera vtiles:⁊ Hoſt.illaʒ literã tñ
non reprehendit:⁊ hãc veritatẽ tãgit,⁊ nihil diffinit Spe.in tit.
de expen.§.ſi.v°.⁊ no.vbi pſequit̃ hanc partẽ glo Jo.and.putat
ꝙ vtraqʒ litera ſit bona:ſi recipiãtur vtiles in reſpectu ad cãm,
vt q: meliorẽ cãm faciunt:vt q: habuit decẽ aduocatos,vt cum
ſm naturã cauſe ⁊ ꝯſuetudinẽ fori ſufficeret vnus tñ: tunc bene
ſtat nõ:ſed ꝯiungendo moderamen cum vtilibus,bene ſtat ſine
non,maxime q: ⁊ neceſſarie ſunt vtiles : ſed non conuertit̃. Et
ſm hoc erit vtriuſqʒ litere idẽ ſenſus:nã neceſſarie includũt mo-
deramẽ,vtiles ergo moderet̃ iudex. Inquantũ gl.dicit expẽſas
factas in aduocatis repeti:hoc intellige ẽt ſi illos habuit gratis
ſed ſub ſpe remunerationis:ſec⁹ ſi dono pure,ſm Gul.in titu.de
expen.§.ſi.ver.qđ ſi victor.⁊ facit qđ no in ver.ſeq.⁊ fuit dictum
Guid.de Suza.in.l.pperãdũ.§.ſinaũt reus.⁊ ſibi dt Jo.and.in
25 addi. ¶ † An ſi erat ꝯſuet⁹ p ſe litigare,iputet expẽſas procurato-
ris. Jo.in dicta addi.ꝙ nõ.ff.de vſur.q ſeruiſſes.de pig.ac.l.ſed
neſſorũ.cũ ſimi. Idem dt ſi aſſuet⁹ eſt peditare.⁊ petat expẽſas
eq:ʒ Gul in.l.eũ,quẽ temere.dicat indiſtincte tales expẽſas nõ
attendẽdas,quaſi nimiã delicatas. Attendẽda eſt qualitas pſo-
ne.⁊ loci diſtãtia:vt putoꝛ hoc iudex arbitrabit̃. De expẽſis cu-
barioꝛũ dt Gul.illas venire,detractis,q̃s domi factur⁹ erat,niſi
ex artificio dixiſſet,in q̃ nõ potuit ꝑpter itinerũ operari. Et hoc
ponit in.l.ſʒ ⁊ ſi quis.ff.ad exhib. Idẽ Gul.in l.pperãdũ.§.ſinaũt
alterutra.ſic reſtringit Pe.hic.⁊ vide qđ no.de reſcri.ſtatutũ.§.
26 inſup.ſi vi. ¶ † Ad.vi.q̃ro q̃ iure petent̃ expenſe. Gl.dt ꝙ ante
litis ꝯteſ.petunt iudicis offõ ⁊ añ litis cõte.debẽt peti noĩatim
in libello,poſt litẽ ꝯte.nõ exigit̃ ꝙ nominatim petant̃ in libello.
Quidã aliĩ, vt Jac.de Are.in.l.ſancim⁹.C.de iudi.dñt ꝙ expen
ſe ꝯtumacie veniũt iure actionis.ff.ſi quis ius di nõ ob.⁊ ſic in-
telligũt ibi gl. Ille,que veniũt rõne victorie,veniũt offõ iudicis:
⁊ ſic loquit̃.l.terminato. Hoc recitat Cyn.C.de iud.l.ſancim⁹.in
ix.q. Ja.de Are.dt ꝙ oẽs veniunt offõ iudicis.per.l.terminato
in rõne ſui,ne lites ex litib⁹ oriant̃:qđ eẽt,ſi iure actiõis peterẽt̃
ꝙ oporteret lite ꝯteſtari,⁊ ſingula fieri,ac ſi ordo iuris exigeret̃,
ad hoc quod ſummarie expediantur,⁊ ſic officio iudicis.l. nec
quicq̃.§.vbi decretũ.ff.de offi.procõ. Opi.iſtã ẽt latiſſime ꝓbat
Gul.de Cu.in.l.ſancimus.C.de iud. Pe.ibi ſtat cũ gl.ꝙ poſſunt
peti ante litis ꝯte. facte ⁊ iure actiõis,⁊ cõdictione ex l ſancim⁹.
⁊ offõ iudicis. Dicit tñ ꝙ actio illa coheret liti, ⁊ finit̃ cũ lite:nõ
non poteſt finita lite ſuper eis fieri cõdẽnatio. Bar.in.l.ſancim⁹.
de expenſis cõtumacie dicit ꝙ peti poſſunt iure actiõis ex edi-
cto,ſi quis ius di.nõ ob.⁊ peti pñt officio iudicis : vt denegetur
ſibi audientia.niſi refectis expenſis:ſic cũ eo in expẽſis cõtuma
cie. In expen.hẽ.tenet Gul.qđ ante litis ꝯte.⁊ poſt,poſſint peti
offõ iudicis. Nec ob.ꝙ officio iudicis non habeant locũ añ litis
ꝯte.vt.l.edile.§.itẽ ſciendũ.hic alleg.q: verũ ſpecifice:ſed bñ la-
tiſſimis cõpetit,ex quo etiã añ litis ꝯte.põt citare.ff.de iur.om.
iud.l.ij. Nũquid aũt ſit neceſſe ꝙ petant̃ a parte:an iudex ex offi
cio poſſit abſqʒ petitione. Gl.hic ꝙ ante litis ꝯte.facte debẽt pe
ti in libello,poſt nõ. Cy.in.d.l.ſancim⁹.dʒ ꝙ añ litis cõteſ.⁊ poſt
ex officio abſqʒ libello poſſit dãnare:q: iniunctum eſt iudici ſpe
cialiter p.l.ſancim⁹.ꝙ cõdemnet. Non ob.l.ediles. Itẽ ſciendũ.
ꝙ lʒ poſt litẽ cõte.cõtingẽtia valde pertineãt ad iudicis officiũ,
nõ negatur,imo cõcludit̃ ꝙ pertineãt ad iudicis officium,licet
non valde. Habet ergo licet plenius poſt litẽ conteſ. ſm Pet.⁊
Cy. Gul.de Cu.in.d.l.ſancim⁹.dicit ꝙ actori non fit condemna-
tio,niſi petat̃:q: pro actore nihil ſupplet,niſi ſit petitũ:vt.l.ij.
§.hoc aũt iudicium.ff.de dam.infec.l.vlti.ff.de fideicom.lib. Sʒ
in reo fit abſqʒ petitione:q: reus non habet aliquid petere:quia
omnia iudicia ſunt abſolutoria pro reo,niſi actor probet. Inſti.
de tẽp.act.§.ſi.C.de edẽ.qui accuſare.alleg.expreſſum ꝙ ex offõ
fiat.ff.de peti.here.l.ſi. Bar.reſidet cũ gl.in.l.iiij.§. hoc autem
iudiciũ.de dã.infec.qđ añ litis cõteſt.debeant peti,poſt non:q:
tunc iudex officium poteſt impartiri. Si tamen nõ petatur,hoc
non poteſt iudici imputari:q: nõ tangit niſi priuatam vtilitatẽ.
Et ſic intelligit gl.in.l.fin.C.quando prouocare non eſt neceſſe.
27 ¶ † Ultimo ad.vij.q̃ri,⁊ vſquequo peti poſſunt. Glo.dicit quod
peti poſſunt,⁊ de eis fieri condẽnatio vſqʒ ad ſententiam,poſtea
non. Alr.C.de fruc.⁊ lit.expen.l.terminato.niſi in cã appellatio-
nis l.ſi.C.quando prouoc non eſt neceſ.hoc examinabo de eo.§
28 init.in poſ.c.j. ¶ † Quero qualr probant̃ expenſe? Gloſ dicit ꝙ
per iuramentũ precedente iudicis taxatione.iij.q.iij.§.qđ fieri.
in aut.de iudi.§.opʒ qđ metus cau.c.vlt.de procur.conſtitut⁹.
Hoc dicit Jo.An.verũ,intantũ ꝙ etiam ſi conuentum eſſet vt
de expenſis ſtaret̃ verbo partis,non ſtat̃, ſed iurare oportet.de
quo in Spe.de proba.§.ſi.ver.quid ſi.ibi Spe vi velle ꝙ non va
let cõuentio Dy in.l.ſi.C.de pac.pig dt ꝙ valeat cõuentio. ſed
reducet̃ ad arbitriũ boni viri.l.hec venditio ff.de cõtrahẽ.emp.
ff.de erg.iur.l.in perſonã.§.generaliter. Cy in.l.ſi in conſcriben-
do.C.de pac tenet conuentionem non valere,etiã vt ſtetur iuro,
vbi ſtandum non eſt.vel vbi moderandũ eſt de iure iuramentũ,
vt taxatione precedẽte:q: per hoc inuitaretur ad delinquendũ:
vt.l.cõuenire.de pac.do. Non ob.l.iuſiurandũ qđ ex cõuentiõe.
ff.de iureiur.q: bene poſſum poſt cõtractũ deferre iuramentũ. ⁊
ſtatur iuramento:ſed non a principio:arg.l.quãuis.alias Calli-
podius.ff.de ſolu.⁊ qđ no.in pacto legis cõmiſſorie.j.de pig.ſi-
gnificante. Bar.dt ꝙ ſi promittatur ſtari ſimplici verbo,vel iu-
mento,iſtud nõ obligat,quin poſſim reuocare añq̃ declaret̃.C.
de iureiur.l.ſi quis iuſiurandũ.nã ſi ibi delatio reuocat̃, q̃ facta
eſt in iudicio,añ,q̃ iuret̃:fortius ſi extraiudiciũ:ſed poſtq̃ iura-
uit,nõ poterit reuocare:tñ reducit̃ ad arbitriũ boni viri:vt.l.li-
bertus.ff.de ope.libe.de iureiur. Quintanallis.l.ſi ꝓ ea.C.de do
tis ꝓmiſſione. Nec ob.ꝙ vba ſtare dicto ſuo,impoꝛtẽt oĩno libe
ram voluntatẽ nõ ſubmiſſam iudicis arbitrio: vt.l.cum quidã.
de leg.ij.l.vlt.§.ſi.ff.de re.du.⁊ no.in.l.ſi ſic de lega.j.⁊.l.fideicõ.§.
quãquã.de lega.iij.q: talia intelligenda ſunt,dum tamen dolus
abſit.l.creditor.§.Luci⁹.ff.mã.⁊ eo ꝙ plus debito obiiceret̃,pre-
ſumitur dolus Non ob.ꝙ inuitet ad delinquendũ : q: reductio
ad arbitriũ boni viri hoc tollit,ſm Bar.in.l.ſi.ff.de preto.ſtipu.
29 vide aliquid de hoc.ʒ.de fo.ꝯpe.ſi diligẽti ¶ † Opp.ꝙ ſenten-
tia hic ſuper expẽſis contineat multiplicẽ iniquitatẽ. Primo ꝙ
ſententia fert̃ ſine certa quãtitate,que certa eſſe nõ põt,ante.q̃
expẽſe ſint facte:cõtra id.C.de ſen.que ſine cer.quãti.l.i.⁊.ij. In-
ſti.de actio.§.curare. Scđa iniquitas,q: ſe intromittit de tractu
futuri tpis:contra id.ff.de vſur.j.de iudi.nõ quẽadmodum.⁊.c.
Romana.§.caueant.de ſent.excõ.lib.vi. Tertio,q: fert̃ ſnĩa ſub
cõditione,que debet eſſe pura.ij.q vj.biduũ. Solu. Unus eſt in-
tellectus,quẽ tangit gl.ꝙ ſi fertur ſentẽtia ſtatim cuʒ inductis,⁊
dãnatur ad expenſas,ſi ſuccumbit,⁊ ſic conditionaliter:⁊ ſic di-
ctio tunc.determinat verbũ cũ acceptis. Hinc obuiant contra-
ria. Sed ad primũ reſponde ꝙ ſpeciale eſt,ſm Inn.in odiũ tar-
de proponentis:⁊ q: ſnĩa hʒ ſpem certificandi,vel vʒ ſentẽtia in-
terdicta ſuper acceſſoriis.vt ſunt expenſe,que nõ petunt̃ princi
paliter,ſed acceſſorie. Inn.dicit ꝙ cõiter ſnĩa ſup expẽſis eſt in-
certa:vt,Condẽno in expẽſis,q̃s talis probabit,vel fecit.ʒ.de p-
cu.auditis.⁊.C.de fruc ⁊ lit.expẽ.l.terminato. Nã nõ pñt iſta iu-
ra intelligi ꝙ cõdẽnationem reſeruet:q: expẽſe aut petunt̃ offi
cio iudicis.aut iure actionis. Si officio iudicis, illud nõ poſſet
habere locũ finito iudicio per ſnĩam:vt.d.l.terminato. Inſti.de
offi.iudi.§.iij.ʒ.de offi.iudic.c.ſi. Si petantur iure actionis,hoc
eſſe nõ põt:q: nulla competit actio,niſi ſurgat ex condemnatio
ne,vt actio in factum. Non poteſt ergo ſequi condemnatio poſt
ſnĩam:⁊ ſic lex terminato neceſſario debet intelligi,quando tpe
ſententie fuit lata condẽnatio,⁊ reſeruata ſola caſſatio:nam non
poteſt reſeruari aliter ei poteſtas agendi poſt ſnĩam,cũ iura nõ
ſint in iudicis poteſtate,quin habeat locũ in actibus ſuis. ff.de
leg.i.l.nemo põt.ff.de teſta.requiſiti.⁊.c.tua. Fatetur tamẽ In-
no.ꝙ tota die ſentẽtie pñt ſuper expenſis iudicare.ff.de re iudi.
l.Paulus. Non ob.qđ dicitur de tractu futuri temporis:q: ſup
hoc dic vt in.c.auditis.de procu. Non ob.quod dicitur de con-
ditione:q: illud eſt preter ius,⁊ lata tenet:vt.d.§.biduum. Se-
cunda fuit opi.ꝙ ꝯdẽnatio ſiet in fine litis. Hoc non plʒ Inno.
⁊ Jo.an.q: modicam haberet vtilitatẽ hec decre. Tertia opi.vt
codemnatio fiat tẽpore,quo in exceptione ſuccũbit:⁊ hoc tenet
Hoſt.⁊ placet Jo.And.fatetur tñ ꝙ in datione terminum iudex
hic cõtinuabitur. Prima opin.placet Inno.tene vel primã,vel
30 tertiam,licet tertia tutior ſit,⁊ ſic practicatur. ¶ † Gloſſ.vlti.eſt
clara.doc.hic ſuperflue enarrant quedã arbitraria,que relinquũ
tur arbitrio iudicis. Uide in Spe.de off.iudi.§.pe.in ſi. Uide in
ſummula dñi Galuani,vbi colligit caſus oẽs iuris arbitrarios.
hoc eſt magis laborioſuʒ,q̃ ſubtile:canones talia ſunt relinquẽ-
31 da. ¶ † Ultimo ſciendũ qđ Pau.hoc cap.cõmentauit,⁊ vltra
ſupra tacta tãgit de extraiudicialib⁹ expenſis quo iure petant̃.
Scđo an petant̃ corã delegato.c.iij.ex quo dic ſiet condẽnatio
expenſarũ.de quo.j.e.dilectu.⁊ ibi hoc expedit̃. Quarto, an paſ-
ſus miſſionẽ ꝑpter cõtumaciã dãnet̃ in expẽſis. Quĩto,an ſi ci-
tatus nõ veniat die citationis,citat⁹ dãnet in expẽ. Sexto, an in
abſolutione ab obſeruantia iudicij fiat condẽnatio expenſarum.

de quibus de offi. dele. conſuluit. per Inn. Septimo an ſi iudex pronunciet ſententiam iniuſtam, quis poſſit proſequi nullitatē. de quo de app. dilecto. Tractat. viij. an renuntians appellatio-ni, vel inſtantie damnetur in expenſis. De hoc dic vt de crimine falſi. c. fin. Nono, an iudice impedito obſtet contumacia parti vt damnetur. de hoc de offi. dele. conſuluit. Decimo, an vbi ſit condemnatio pro abſente, habeat locum condemnatio expenſarū. De hoc dic vt de penis. calumniā. Undecimo, an vbi iudex ex officio procedit, habeat locum condemnatio expenſarum: vide in. c. ſeq. Duodecimo, an propter defectum condemnationis expenſarum poſſit appellari. De hoc dic vt de app. vt debitus. de excep. ſignificauerunt. per Ex. in vlti. q. de iudi. ſancimus. Decimotertio, qualiter fiat condemnatio expenſarum. De hoc. ſ. ⁊ in l. terminato. C. de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊. ſ. vi lite penden. c. j. vbi pleniſſime per Hoſtien. aliquid hic. Decimoquarto, an ex taxatione expenſarum poſſit appellari. De hoc dicit Innocen. ſ. quod metu, cauſa. c. fi. Ultimo ponit quedam, que Spec. ponit in tit. de expen. ⁊ ſ. §. ſupra allegato.

1 ¶ Contumax condemnatur in expenſis a tempore citationis emiſſe.
2 Clauſula, de rato, importat exigentia ſpeciale mandatum.
3 Procurator poteſt conſtitui ad crimina opponenda.
4 Appellans non proſequens appellationem iterato eſt citandus appellatione deſerta.
5 Citatio facta vſque ad diem feriatam quomodo valet.
6 Citatio vbi ſit de longinquo, poteſt quis citari ad totam cauſam vnica citatione peremptoria.
7 Citatio de procedendo ad vlteriora non habet vim peremptorij.
8 Citatio poteſt fieri viua voce, ⁊ abſque literis, iudicis commiſſione.
9 Contumacia duobus excuſatur.
10 Citatio eſt nulla propter termini breuitatem.
11 Probata vnius actus expeditione, concluditur potentia alterum expediri potuiſſe, vbi duo ſunt pariter expedibilia.
12 Impedimentum perſonale non excuſat quem a contumacia.
13 In citatione, ſeu mandato de comparendo certa die, includitur mandatum ſimpliciter de comparendo, vbi non poſſit ad diem comparere.
14 Contra citatum vt ad diem compareat in magno tempore, poſt diem poteſt contra eum etiam impeditum procedi.
15 Argui licet de mandato arbitri ad iudicis mandatum.
16 Expenſe in quibus contumax condemnatur ratione contumacie incipiunt currere a tempore citationis emiſſe.
17 Exceptio licet ſit actionis excluſio, quomodo poſſit vt voluntaria proponi.
18 Citatus facilius excuſatur per nuntium, quam per procuratorem.
19 Citatus ad terminum, ſi fuit impeditus in termino, quomodo poſt circunduci ad edictum.
20 Obligatus, ſeu citatus ad aliquid agendum vſque ad talem diem, ſi vltima dies ſit feriata, an ex hoc excuſetur vt poſt diem fieri poſſit.
21 Contumax an a contumacia excuſetur propter inſidias.
22 In expenſis condemnatus ratione contumacie an veniant expenſe a tempore citationis emiſſe vel poſt.
23 Agere non poteſt vnus pro alio abſque mandato in cauſa rei communis.
24 Electus ex quibus poſſit impugnari, vt eius electio non teneat.
25 Citari an poſſit quis per nuntium.
26 Citatus impeditus quando arctetur ad procuratorem conſtituendum.
Impedimenta quenam excuſent citatum, vt excuſatore miſſo liberetur a contumacia.
27 Expenſarum cōdemnatio quomodo habeat locū in cauſa criminali. 29.
28 Pena talionis an hodie habeat locum, et ad quid inuenta fuit.

1 Cum dilecti. ¶ † Contumax cōdēnaẜ in expenſis factis a tpe citationis emiſſe. In prima parte ponit tamē proceſſus. Inſ. ibi interloquiẜ. ibi: q: papa In tertia facit quatuor. Primo ponit cōparationē nuntiorum electi, ⁊ aduerſariorum ipſius, ⁊ deciſe cauſe commiſſionē. Secunda ibi: quādiu is ipſi. primam contumaciā. Tertia ibi: volentes. ij. ſinis electi citationem. Quarta ibi: expectar. tribus abſentiam, ⁊ excuſationem. Quinta
2 ibi: ſed. ſ. ipſius excuſationis impugnationē. ¶ † No. j. ar. clauſuli de rato, importare exigentia ſpeciale mādatū. Uide de tranſ.
3 cōtin. iij. de reli. do. cum dilectus. in. j. gl ¶ † No. h. pcuratorē poſſe cōſtitui ad opponēda crīa: ⁊ exigiẜ q habeat ſpeciale mādatū
4 vide de traſac. cōtingit. de reli. do. cū dilectus. in. j. gl ¶ † Not iij. ar. appellātē ⁊ appellationē nō pſequentē appellatiõe deſerta fore iterato citādū: ⁊ ſic appellatio fruſtratoria reddit quem cōtumacē, ea pēdente, ea deſerta nō, quo min⁹ iterato ſit citand⁹: maxime vbi nō cōſtat eam fuiſſe fruſtratoriā: vide circa hoc qđ dicā
5 de appel. directe. ⁊ vide de do. ⁊ cōtu. cum. qui. li. vi ¶ † No. valere citationē vſq; ad diē feriatā: ⁊ ſic ad ſignificādū tēpus, poſt qđ pcedi dꝫ. Uide de ferijs. c. fi. ad hoc de re. iu. ute. c. cū ex litteris. ⁊ ca. coīā. de dila. expoſuit. de fide inſt. accepim⁹. de voto. lꝫ. de teſt. preſentiū. li. vi. Et vide de hac forma in Spe. de cita. §. j. ver. item excipitur q citatio ſit ad diē. ⁊ per Hoſt. in Sūma de ferijs. c. fi.
6 ¶ † Nota qđ vbi citatio ſit de longinquo, quis pōt eodē momēto citari ad totam cauſam, ⁊ in vna citatione pōt apponi peremptoriū. Uide qđ no. de offi. dele. cōſuluit. ⁊ ibi remiſi ad Spe. ſ. in tit. de cita. §. viſo. ver. item peremptorium in prin, ſecunde colū-
7 ne. ¶ † Nota hic qđ citatio de pcedēdo ad vlteriora non hꝫ vim peremptorij: q: ponit poſt peremptorium. Uide qđ no. in. c. cau-
8 ſam. de reſcri ¶ † No. iudicem poſſe viua voce cōmittere citationem: ⁊ ſic aliter pōt probari citatio, quā per acta: q: nō eſt cōmiſſio de actis: vt dicit Inn in. c. quoniā contra fallam in verbo, citationis. de commiſſione aūt ſtatur verbo pape. vt pꝫ hic. de alijs
9 iudicib⁹ no. in. c. quoniā cōtra. ſ. de proba. ¶ † No. duo excuſantia cōtumaciā, termini breuitatē, ⁊ viarū diſcrimina. Ad hoc qđ
10 no. Bar. ff. qđ vi, aut clā. Laue qui aliter. † vbi dicit citationē nullā ex breuitate termini. Ad qđ. ff. de euic. ſi ideo. ⁊ hoc inquātū breuitas excludit facultatem comparendi. Inquantum aūt excludit facultatē deliberādi, dixi de dila. preterea. Et viarum diſcrimina. Nō tñ excuſatur ſi intātum tardauit. qđ in termino venire nō poterat, ſi in via aliqđ caſualiẜ ſibi euenit: vt no. Archi. xi.
11 q. iij. eos. ¶ † No. qđ vbi duo pariẜ ſunt expedibilia, pbata vni⁹ actus expeditiōe, cōcluditur potentia alterum expediri potuiſſe. Ad hoc. de ele. bone. ⁊ dila. expoſuit. Ad hoc Jo. xxiij. q. iiij. diſ-
12 plicet. ¶ † Not pſonale impedimētū nō excuſare a cōtumacia ci-
13 tatū a papa, vt per ſe, aut per pcuratorem cōpareat ¶ † No. qđ in mādato de cōparendo certa die includitur mandatum ſimpliciter de cōparendo, vbi nō poſſit ad diem comparere: ⁊ ſic mādātuꝫ qualificatū diſtribuiẜ in ſimplex. ⁊ qualificatū: nec reontritur
14 ſubiecti. ⁊ qlitatis cōcurſus. ad hoc. ff. de arbi. Celſus ¶ † Not. cōtra citatū vt compareat ad diem in magno tempore. poſt diē
15 poſſe cōtra eum, lꝫ impeditum, procedi, ⁊ vꝫ pceſſus. ¶ † Nota licere arguere de mandato arbitri ad mādatū iudicis, ⁊ de man-
16 dato executiuo ad preparatoriū ¶ † No. contumacē dānandum in expēſis: ⁊ incipiūt expēſe a tempore citatiōis emiſſe, ſi ab illo tēpore incipit expectare pars, ad cuius petitiōem eſt facta cita-
17 tio. ¶ † Opp. qđ non potuerunt ſe opponere per viā exceptionis canonici: q: hic nil petebat: nō cōfirmationē, cuꝫ iam confirmat⁹ eſſet. Qđ pꝫ: q: vocaẜ electus. Non cōſecrationē, propter abſentiam. Exceptio aūt eſt actionis excluſio: vt l. j. de excep. de ei. co. c. j. ⁊ c. dilectus. Nec dici poteſt qđ hic ageretur via denunciationis. vel inquiſitiōis: q: litis conteſtatio docet cōtrariū. Nec via accuſationis: q: nō interueniret procurator. Item nec dici pōt qđ admiſſi fuerunt procuratores ad proſequendam appellationem: q: nō appellauerūt: nec electus pſequebatur appellationē. Sol. dicit Inn. qđ hoc caſu non agiẜ p. ſ. excipitur. ſ. declarat. ſ. de elec. dudum. j. q: lꝫ non agatur, ſufficit qđ ſit in agendi poteſtate, ⁊ tempore, vt hec exceptio volūtaria. que inſtar actiōis hꝫ pponi poſſit. Et vide qđ dixi de reſcrip. plerūq;. vel in. c. ſinante. a de elec. ſuper eo Hoſt. dicit qđ lꝫ non proſequeretur appellans, aduerſarū poterāt pſequi appellationē. de app. oblate. de ele. c. j. li. vi. de reſcri. ex parte S. ⁊ ſic ſe poterāt hac via opponere: ⁊ non
18 ſequitur cōcluſio Inn. qđ no. ¶ † Opp. qđ ſic de facili quis non mittat procuratorem ſicut nuntium: q: maiorem exigit apparatū tū pcurator. Rñdeo qđ ſic potuit mittere nō obſtante diſcrimine viarū, qđ tātū allegabat Quo ad alia pcedit cōtra ſm Uin. q etiam ſic intelligit iura allegata in glo. Idem Abbas nam talis
19 faceret excuſationē, qui nō reciperet procuratorium. ¶ † Opp. qđ citatus ad terminū, poſt terminum nō arcetur ad comparedum: q: vel fuit impeditus in termino: ⁊ circunduci dꝫ edictum, ⁊ non arctatur ad cōparendū. ff. de iudi. poſt edictum. ſi non veniat propter cōtumaciā, ſufficit qđ damnetur in expenſis. qi nō venit in termino: non arctatur ergo ad cōparendū poſt terminū maxime cum nō poſſit actus poſt terminū exerceri, niſi in cōtinēti die ſequenti abſq; noua citatione: vt. l. ij. ff. qđ vi, aut clam. ⁊ de offi. deleg. conſuluit. Inno. dicit citatum poſt terminum arctari ad comparēdum poſt terminū, quādo eſt certus aduerſariū eſſe in curia, ⁊ cum ibi expectare: alias nō arctatur ad comparendū. Non ob. l. Celſus. q: ibi euentus diei ordinatur ad fortificādam obligationem

obligationem,que nõ tollitur niſi in ſolutiõe.Sʒ hic dies ordi-
naꝛ ad certificandũ tp̃s actus exercendi,qui altero tpe non põt
exerceri,niſi iterato citetur.Sed ſolutio quandocunqʒ põt pare
re effectũ liberationis.Scda opi.vt citat⁹ ẽt poſt diem,ſemper
arctari poteſt poſt terminum ad veniendum,non vt procedaꝛ,
ſʒ vt excuſet,ſm Jnno.Hoſt.dꝫ ꝙ hec fuit partis allegatio.Nec
ob.l.Celſus.⁊ qđ ſequiꝛ:qꝛ loquiꝛ in obligato,qui poſt diem nõ
remanet niſi⁹ obligat⁹ ſed citatus ad diẽ,nõ remanet pl⁹ obli-
gatus,niſi ꝙ dãnatur in expẽſis.Quarta opi.vt diſtinguaꝛ in-
ter citatũ a papa,vel ab alio ordinario,⁊ citatũ a delegato.Pri
mus arctaꝛ ad ꝯparendũ poſt terminum.Scds nõ.Cauſa eſt,
qꝛ primus forus ſemper certus:ſcds autem incertus,⁊ vagus.
Hoſt.vltimo vꝛ eligere ꝙ indiſtincte arctetur poſt diem ad cõ-
parendum:qꝛ ſi ꝯctus poſt diem obligat,fortius preceptũ:quia
primum voluntarium,ſm neceſſarium etiam:qꝛ ſicut nõ eſt cõ-
demnandus ordinarius,ſic nec delegatus:vnde dicit citatũ ad
diem arctari ad veniendum poſt diem quam citius poteſt.Non
ob.qđ ſit allegatio:qꝛ poſtea ſecundũ eam diffinit:⁊ maxime dꝫ
hoc verũ,qñ citans hʒ certũ domiciliũ,vel locum iudicij:tunc
maxime qñ conſtat,aduerſarium,vel eius procuratorẽ eſſe in cu
ria,vel in loco ꝓpinquo.Si vero nõ hʒ citans certum locũ,tunc
nõ adſtringitur ſic poſt terminũ in perpetuum,ſʒ intra paucos
dies illos,intra quos ꝯſueuit iudex expectare,poſt quos nõ diciꝛ
ad ſtrictus,lʒ ſit ꝯtumax,ſm Hoſt.Pau.de Liaza.ſ.eod.ſinem.
diſtinguit an citetur ad totam cauſam,⁊ ſic ad actũ ſucceſſiuũ:
⁊ tenetur ꝯparere poſt terminũ,vt hic,maxime qñ terminus eſt
appoſit⁹ ad extremandũ principium tpis,ex quo procedi dʒ,vt
hic:⁊ ſic olim cõſueui hic dicere ante,quã viderem Paulũ.Et
tenent dñi de Rota,q ſic reſtringũt ſua ꝯclu.cccxxxviij.⁊ p no,
de offi.deleg.cõſuluit.⁊ idẽ dicunt ſic reſtringẽdo ſua cõclu.ccc-
xxxix.Aut tp̃s eſt appoſitum ad ſignificandũ tp̃s,in quo ꝓce-
di debet,⁊ citatur quis ad vnũ actũ:⁊ tunc ſi actus expeditus
eſt ꝓpter cõtumaciam,nõ tenetur amplius cõparere,niſi itera-
to ſit citat⁹:vt no.Jnn.de accu.ad petitionẽ.ad hoc.ſ.c.proxi.
de off.deleg.cũ olim.vt lite nõ cõteſt.accedens.cum ſimi.Sed ſi
nõ fuit expedit⁹ in termino act⁹.ad quẽ fuit citat⁹:⁊ talis itera
to nõ eſt citand⁹.⁊ põt ꝓcedere opi.Hoſtiẽ.vt adhuc arcteꝛ ad
cõparendũ,ex quo certũ eſt tribunal.⁊ ꝯſuetũ.Bar.in.l.aut qui
aliter.in prin.⁊ in.l.fin.ff.qđ vi aut clã.in hoc vltimo tʒ ꝯtrũ,vbi
dꝫ ꝙ ſi aliqs citatur ad actũ i certo termino,vel hora,ſi ille act⁹
exerceaꝛ alio termino,vel hora,ſi vʒ qđ geriꝛ,ex quo iterato nõ
eſt citat⁹.Et hoc puto verũ,qcqd dicat Hoſt.niſi iudex ꝓroga
uerit terminũ:qꝛ ſi prorogat ad ſequentẽ diẽ,vel ad diẽ ꝯſuetũ
ꝓrogari:arctat citatio ad validitatẽ actus,⁊ cõdẽnationẽ expẽ
ſarũ:ſi prorogat in vlteriorem diẽ.nõ puto quod arctet ꝓroga-
tio,niſi intimeꝛ abſenti.p decre.cõſuluit.de offi.deleg.Et ratio,
que poniꝛ hic,tunc cõcludit,qñ remanet ius citationis lapſo il-
lo die,vt qñ citaꝛ ad totã cãm:qꝛ tũc bene duo ſunt in citatione,
vt ꝯpareat,⁊ vt ad diem cõpareat.Sed vbi citatio arctatur ad
certam diem,ex dici euẽtu preſcriptum finitur ad illud tempus
determinatum:⁊ ideo tunc preceptum non concludit duo.Et
hoc tenẽt dñi de Rota ſua ꝯclu.cccxxviij.alleg.no.Jnn.de off.
delega.cõſuluit.per Archidia.de eo,qui mit.in poſ.c.j.libro.vj.
⁊ de do.⁊ cõtu.c.j.e.li.Hoc etiã tenet Spe.in tit.de ſen.prola.§.
iuxta.ver.eſt etiam nulla.vbi dicit ſnlam latã poſt diẽ citatiõis
forẽ nullã.Alleg.C.qñ ꝓuo.nõ eſt neceſ.l.cũ nõ eo die.⁊.l.ſi vt ꝓ
ponis.C.quõ ⁊ qñ iu.ibi Jo.an.dicit in addi.ꝙ ſi feriꝛ altera die
proxima,indiſtincte vʒ.Hoc credo ſi ꝓrogauerit,per.c.cõſuluit.
Si feriꝛ altera die longius,ſi citat⁹ cõparuit,⁊ morã purgauerit
⁊ cõtumaciã,ſi poſtea altera die feratur,nõ vʒ:ſi nõ purgauit,vʒ
etiã poſt longũ tp̃s.Tene qđ dixi.ſ.in verſi.⁊ hoc puto verũ.qđ
ſequuntur dñi de Rota vbi.ſ.⁊ ſua cõcluſione.cccix.Per hoc,
⁊ p tex.infert Jo.And.cõtra Pe.in.l.dies.C.de ferijs.vt not.ſ.
de ferijs.c.ſi.ꝙ citat⁹ die nõ feriata p die feriata ſequẽti debeat
ꝯparere:qꝛ iſtud ꝓceptũ hʒ in ſe duo,vt cõpareat,⁊ poſt diem
cõpareat:cuius ꝯtrũ dicit Pe.illa rõne:qꝛ nõ valeret citatio ſine
die,per.l.ita ſtipulat⁹.ff.de ver.obli.Que ratio non placet:vt no.
ſ.de app.cum parati.Sed tunc illud fuit propter impotentiam.
Unde neceſſario differtur ad diem ſequentẽ:ſed quando potuit
illa die,ꝯſumiꝛ citationis effectus:ideo poſtea non arctat.Ubi
ergo deficit poteſtas procedẽdi propter diẽ,dic vt in.d.c.ſi.Ubi
deficit ꝓpter impotentiã iudicis,aut ptis citate,vel citãtis,an
arctetur ad cõparendũ altera die:dic vt per Jnn.in duob⁹ lo-
cis.de offi.deleg.conſuluit.de penis.calumniã.Ubi deficit pro-
pter contumaciã citati,vel citantis:dic vt per Jnno.de accu.ad
petitionẽ.Ubi aũt citatus venit,⁊ citans nõ affuit in termino,
an poſſit citatus poſt terminũ illicentiatus recedere,⁊ an tenea
tur expectare.dic vt dixi de iud.c.j.Et per hoc habes hanc ma
20 teriam clarã.† Nũquid autem ſi citat⁹ ad aliqd agẽdũ vſqʒ ad
talẽ diẽ,vltima exiſtente feriata,an ex hoc excuſeꝛ,⁊ an termin⁹
arctet,vide in Spe.de dila.§.j.ver.⁊ no.Ubi dꝫ ꝙ debuit ꝓpo-
nere ante diẽ:⁊ ſi non propoſuit,nõ potuit poſt terminũ propo-
nere:ſcꝫ ſecus ſi citatus eſſet ad diẽ,vt tunc aliqd agereꝛ,et illa
occurrit feriata:vt no.de ferijs.c.ſi.qꝛ tunc ſequenti die illud eẽt
agendum.Qđ dicit ibi Jo.an.verũ,niſi error foret expreſſus in
citatione:vt no.in.d.c.ſi.Si aũt citatus ad terminũ tardauerit
ꝙ intra terminũ venire non poterat,an excuſeꝛ propter impedi
mentum tunc occurrẽs,vide Jo.xi.q.iij.eorũ.alle.ff.ſi quis cau.
l.ij.in ſi.C.de diui.tu.l.ij.ff.de dã.infect.cũ poſtulaſſem.⁊ fuit di-
21 ctum Gof.de elec.cũ in veteri.¶ † Opp.ꝙ legitima fuerit excu-
ſatio,ꝙ formidaret inſidias.ſ.de ſent.exco.decetero.Dic quod
formidabat.i.formidare ſe dicebat,ſed nõ probabat:alias fuiſ-
ſet excuſatus,ſm Uin.Sed Jnn.dꝫ hoc profeciſſe ad excuſan-
dam pſonalẽ cõparitionẽ,ſed nõ per procuratorẽ,ſm Jnn.An
aũt ꝓpter cões guerras patrie quis excuſeꝛ a cõparẽdo.Domi
ni de Rota tenent ꝙ non,per hoc.c.ibi,viarũ diſcrimina.maxi
me ſi hñt ab illis literas de ſaluo cõducto:qꝛ tales exceptiones
nimium generales reputant,ſecundum eos.alle.Jnnocen.hic.
22 ¶ † Opp.ꝙ nõ fiat ꝯdẽnatio expenſarũ a tpe citationis emiſ-
ſe:qꝛ anteqꝫ ad eũ trãſiuerit citatio,illi non põt culpa imputari,
nec fuit ꝯtumax:ideo de illis nõ dãnandus.Sol.Quidam di-
cunt hoc intelligi de tpe citationis,non in quo,ſed ad qđ fuit
citatus:qꝛ ex tunc fuit cõtumax,⁊ non ante:ideo de expen.ante
nõ dʒ ꝯdẽnari.Et hoc tenuit Jo.Jnn.dꝫ expenſas cõputãdas
a tempore citationis,non a tpe cõtumacie tñ.Hoſt.dicit ꝙ ſi
citaꝛ ante cõtumax dãnatur in expẽſis a tempore citationis,vt
hic:ſi citatur ante nõ cõtumax,dãnatur in expenſis a tempore
cõtumacie.Et ſi dices,in quo hic precedebat contumacia:dicit
Jo.An.ꝙ hʒ Hoſt.reſpectum ad ꝯſuetudinẽ curie,ſm quã in
appellationis cã poſt aduentũ vnius partis altera expectatur
per.xl.dies.Uel forte ſtatut⁹ fuit terminus ad appellationẽ ꝓ-
ſequendã,vt in.iij.gl.Uel tertio dic ꝙ hic fruſtratorie receſſerat
appellãs.Qđ pʒ ex applõnis deſertione,q̃ retro ꝓſumit illã friuo-
lam:⁊ cõſequẽter ꝯtumax erat.de dolo.⁊ cõtu.cũ,qui lib.vj.
Et ſcdm hoc citatio hec facta fuit ad cautelã.Jo.And.dꝫ ꝙ
ad expẽſas citatiõis dãnaꝛ a tpe facte citationis:⁊ ad expenſas
victus condemnatur a tempore ꝯtumacie.quatenus plus ex-
pendit,quã domi feciſſet:vt no.ſ.c.pxi.ſaluo caſu Hoſt.quãdo
ante fuit ꝯtumax.Et dat ſimile de exceſ.pla.ex literis.in gl.no.
qđ Pau.ſ.c.pxi.remittit ad Spe.de expẽ.§.ſi.v.hoc quoque.
Adherere tñ vꝛ opi.Hoſt.ibi Jo.An.in addi.⁊ ꝙ dixi.p.l.ſan
cimus.ibi ꝓbaꝛ ꝙ veniũt a die cõtumacie:⁊ dꝫ ꝙ expẽſe dici vl-
timi nõ ꝯputãtur:vt ſi citat⁹ ſit die.vj.expẽſe incipiunt in die
ſeptimo.Item in quantũ dixit expẽſas citationis venire:adhuc
dꝫ hoc verũ:niſi poſtea purget ꝯtumaciã:vt qꝛ citat⁹ die ſexto,
cõparuit die decimo,qꝛ citatio habuit ſuũ effectũ.forte nõ eſſet
peccatũ eũ dicere ꝯdẽnari ad oẽs:qꝛ cõtumacia ab vltimo die re
tro reddit oẽs expenſas inutiles:qꝛ inutiliter nõ feciſſet illo tpe.
Licet ergo vt retrotrahens effectũ faciunt eũ in oĩbus cõdẽna-
ri,vt hic vult hec litera nõ cauillãdo eam.Sʒ Jo.And.dꝫ ꝙ de
iſtis hꝛ ratio ad ſi.cauſe.qđ eſt verũ,vbi ſequitur diffinitiua:licet
hic nõ ſperabatur.Ultimo aduerte ad literã,q̃ dicit ꝙ papa euʒ
reputauit ꝯtumacem.Ex qua habeo,cautũ eſſe iudicem,quan-
do procedit cõtra aliquem vt contumacem,⁊ vt ante omnia euʒ
pronunciet cõtumacẽ.vel aliquid interloquatur,per qđ oſtẽdat
eũ ꝯtumacẽ,vt ſic oſtendat ſibi de cõtumacia liquere:nã nõ ſuf
ficit eũ ꝯtumacẽ eſſe,niſi liqueat ſibi de ꝯtumacia.ff.ex q.cau.in
poſ.ea.l.hec aũt.ibi:conſtare liquere q̃ ꝓton,⁊c.ibi vide.⁊ vide
Bar.ff.de dam.infec.l.ij.§.pretor.Dubitari ſolet,ſi ſtatuto,ſi
nodali,vel municipali cauetur vt in eadẽ ſpecie delicti diuerſa
pena imponaꝛ agẽti de die,⁊ agenti in nocte,que pena dʒ impo
ni agenti de ſero.De quo remittit Jo.an.de homi.ſi perfodiẽs.
⁊ Bar.vide.ff.de his,qui vt indi.l.ſi.ff.ad Syl.in.l.j.hic autem.
23 ¶ † Gl.ſ.opponit ꝙ nõ agat vn⁹ pro alio in hac cã abſqʒ mãda
to.ſ.de procu.c.j.Item qꝛ in criminali nõ admittiꝛ quis pro alio,
de accu.veniẽs.Gl.dicit primo ꝙ hic admittitur tanqꝫ conſors
eiuſdem litis.Nõ plʒ hoc gl.qꝛ in criminali quilibet põt agere pro
ſe:⁊ ſic ius agendi diuiduum eſt.Unde cũ ibi non cadat cõitas
actionis,vel rei,nõ ꝯſtituitur litis ꝯſortiũ.Quã gl.no.de hoc in.d.
c.hoc qppe.⁊ hoc expedivit de ꝯſti.cũ M.Dic vt ibi gloſ.hãc tʒ
Hoſtien.licet Gof.Uin.⁊ Jo.tenuerunt primũ.Ad contrariũ
dic ꝙ vnus habebat mãdatũ ab alijs,vt dixit gloſ.Nõ ob.c.ve
niens.qꝛ hic de crimine agebatur ciuiliter.de q.in.d.ca.veniẽs.
24 ¶ † Quero quid opponebatur.Dicit gl.qđ opponebaꝛ dilapi-
datio,excõmunicatio,⁊ piurium,⁊ qđ in minorib⁹ miniſtrauerat
ꝯfirmatiõe nõ habita,⁊ qđ erat in minorib⁹ ꝯſtitut⁹.Dicit Jo.
And.ꝙ primũ ⁊ quartum reddit electionẽ annullandã.de quo
dic,vt de elec.auaricie.lib.vj.Reliqua reddũt electionẽ nullam
Ex quo no.Abb.aliqua poſſe ſimul opponi,p que electio reddi
tur nulla:⁊ aliqua,p que redditur annullãda.Unde dicit Hoſt.

grauamen a iudicibus ad inſtantiã aduerſe partis illatũ. ¶ Gl. iij. et quarta ſunt clare. In gl. quarte dic vt hodie, de elec. c. j. lib. vj. gl. in verbo, peremptorio. eſt clara. An autem a tali communicatione poſſit appellari. Dic quod ſi fiat de iure, non: ſi fiat de facto:
25 ſic. de app. cum ceſſante. ſm Hoſt. ¶ † Glo. colligit per nũtiũ quẽ poſſe citari. Abb. dicit etiam proprium: ſed hoc hic nõ colligitur. Nunquid autẽ liceat alicui citare per nuntium alterius curie: et an ſi executor citet per curſorem pape, arctet citatio. Tenẽt dñi de Rota quod ſic, ſua ꝯclu. ccc xlix. Glo. aſſignat quedã ꝯtraria legũ. Dic ad c. ſicut. ibi fuit tẽpus appoſitum ad ſumendã obligationem, hic ad cõmittendã. l. ex hac ſcriptura. illa concordat: quia dicit quod ſi teſtator mãdat fieri ſepulchrũ, illud fieri debz poſt diẽ. Ad l. ea tñ. dic quod ibi dies emanauit ad limitandã obligationem, legãdo tabula, que parata ſunt. Ad §. oẽs. dic quod ſtipulatio ad diẽ nõ equiparatur pure quo ad factũ exactionis ante diem, ſed poſt diem ſic: et hoc dicit hic. Ad l. ſi quis ita. dic quod ibi mandatum erat impoſſibile, ideo non valet vt ſimplex propter ꝓceptũ forme, et propter patentam, et expreſſam impoſſibilitatẽ. mandabatur enim mo-
26 numentũ fieri intra triduũ, quod erat impoſſibile. ¶ † Venio ad gl. in verbo, inſufficientẽ. opp. impeditum non arctari ad ꝯſtituẽdum procuratorẽ, ſed ſufficit mittere excuſatorẽ. de procu. querelam. vt ibi no. patet: quia ſi apparet cã iuſta abſentie, reuocatur ſententia. de re iudi. cũ Bertoldus. l. ſi finita. §. ſi forte. ff. de dã. infec. ff. de re iudic. l. queſitum. item quia contra abſentem probabili cauſa non proceditur contra eum. de offi. deleg. cõſultationib⁹. Item quia ſecundum hoc non eſſet melioris conditionis abſens iuſta cauſa, quam iniuſta, ſi pariter contra vtrunque procederet, et ſufficeret etiam non impedito mittere procuratorem. Glo. ſoluit multipliciter: quã ſic concludo. Si queritur ex parte actoris an cauſatiue ſit neceſſe vt impeditus conſtituat procuratorẽ ad impediendum curſum preſcriptionis, vel ad perpetuandã actionem. gl. quod ſic: alias ſibi preiudicatur. ff. de diuer. et tẽpo. preſcri. l. j. Si queritur an actor, vel reus directe compellatur, et ꝑciſe ad conſtituendum procuratorem. Si a papa, ad hoc arctatur, vt ꝑ ſe, aut ꝓcuratorẽ ꝯpareat: tunc arctatur ad reſpondendũ: et ſic põt loqui hic. Si nõ arctatur a papa, vel arctatur ab inferiore, qui nõ poteſt arctare vt rñdeat per procuratorẽ: ſic non põt arctari vt reſpondeat per ſe perſonaliter, niſi in caſibus de iud. c. j. lib. vj. et tunc ſi cauſa eſt ardua, nõ tenetur mittere procuratorẽ, niſi impedimẽtum ſit longiſſimum, aut perpetuum. Fallit etiam in cã celeritatem deſiderante. in qua, licz ardua, arctatur quis rñdere per procuratorem, dato quod ſit impeditus: maxime vbi tangitur ꝑiudicium ex proteſtatione. Et ſic põt intelligi hic. Ad hoc de ele. cupientes. lib. vj. ver. inſuper. de app. oblate. ſm Jo. An. hec vera, quando eſt legitime impeditus. Si autẽ nõ eſt impeditus, bñ imputatur quare non rñderit per ſe, aut per procuratorem. Sic loquitur hic: quia iſte excuſationes miſit friuolas. Alia glo. firmat regulã, quod non arctatur impeditus ad conſtituendũ procuratorẽ. Et hanc regulã tenent doc. quam cõfirmat: quia ſi ſec⁹ diceretur, cũ null⁹ cõſtituatur ꝓcurator niſi velit. ff. de ꝓcura. ſi filius. §. inuitus. imputaretur forſitan ei, qui procuratorẽ inuenire non potuit: cum null⁹ obligetur ad impoſſibile. de pac. c. ſi. quod arg. eſt neceſſariũ, niſi in fraudẽ aliquid allegetur, ſm Hoſt. de epo autẽ, vel alio potente, et diuite hoc nõ preſumitur: maxime quia et pecunie obediunt oĩa. Eccleſia. xvi. Per que dicit Hoſt. pauperẽ, qui nihil ſingit, ꝑpetuo impeditũ, perpetuo excuſabitur a cõſtitutione procuratoris. et ſic limitat fine glo. Et ſi dicatur, quid tunc fiet: dicitur quod tunc mitti debz iudex delegatus ad eum. de teſti. co. c. ſi. et de plano, et ſine ſtrepitu decidat cãm. in aut. de man. prin. §. ſit tibi. quoniam in ciuilibus de facili qõnẽ expediet. de ſolu. Odoardus ſm Hoſtiẽ. Tu dic ſm Bar. aliquo addito, in actore dic quod cauſatiue venire tenetur, quando agitur de ꝑiudicio curſus tẽpis. Si agitur de preiudicio proceſſus, idem quod in reo: quo caſu dic quod quandoque impeditur ratione dignitatis, vel priuilegij: et ſic impedimentũ eſt perpetuũ, et tenetur mittere procuratorẽ. l. vl. C. de procu. Si eſt tẽpale, non tenetur mittere procuratorẽ. l. pars literarũ. ff. de iudi. et de iniurijs. l. nec magiſtrat⁹. Si impeditur propter aliud, et impedimẽtum eſt voluntarium, vel non legitimum, non excuſatur quin teneatur mittere procuratorẽ. l. ſi. ff. cum, qui in prouinc. app. re. et hic. ff. de leg. l. eundẽ. Si impedimentũ eſt neceſſariũ, ſed nõ probabile, adhuc tenetur mittere procuratorẽ. ff. ex quib. cau. ma. l. ſz et ſi per pretorẽ. §. j. et §. ſi aduerſus. Si impedimentũ eſt neceſſariũ, et probabile: et tunc ſi eſt parũ duraturũ, non tenetur mittere: vt. l. ij. §. ſed ſi quis. ff. ſi quis cau. Fallit, niſi ad hoc ſit arctat⁹ per papã, vel iudicẽ qui hoc poſſit, vel niſi cã ſit celeritatẽ deſiderãs et tangens publicã vtilitatẽ. Si impedimẽtũ eſt perpetuũ, aut longo tempore duraturum: tunc ſi impedimentum ſuperuenit ante litis cõteſtationem non arctatur: ſi poſt, arctatur conſtituere procuratorem: vt. l. eundẽ. ff. de leg. Impedimentum autẽ ex parte iudicis, vel ex parte partis probatur eo quod non apparet iudex, vel non apparet pars in iudicio ad tribunal in ſolio: tunc enim alibi querere non oportet. l. j. §. ad eundem. et §. ſeq. ff. quando app. ſit. Sic dicit Barto. in d. l. j. ff. de diuer. et temp. preſcr. quod non alibi habet eam querere. Glo. ſequens colligit quod in crimine poteſt purgari mora. contra quod opp. qui ma. accu. poſ. cũ in tua. Dic, in crimine in omittendo licet purgare moram, et in contumacia, vbi agitur de ꝑiudicio proprio, et terminus non excludit a iure: ſed nõ quando excludit ex toto, vt ibi: de quo in regula, mora. de reg. iur. lib. vj. Item hic non erat finita contumacia, cũ citaretur ad actum ſucceſſiuum. Item dato quod veniſſet, per hoc non eſſet purgata mora, quin dãnaretur in expenſis. de quo. ſ. de offi. delega. cõſuluit. Admittitur autem ad proſequendum negotium ex quo non comminatur a iure, vel ab homine pena de perdẽdo iure agendi. De hoc. xviij. diſt. propter. de elec. quod ſicut. ff. de fur. qui ea mente. vbi Bar. Gl. colligit quod Auguſtus non excuſet, quia in curia quis teneatur litigare, et proſequi appellationem: cõtra quod arguit gl. lxxiij. diſ. quorundam. Glo. non reſpõdit. Dicit Vin. quod ibi eſt gratia, vt ignorans qualitatem ſecundi loci reſtituatur primo in iudicio, a quo non excuſat tale periculum: quia redditus iniuitum: et facit de reſcri. ad ſupplicationẽ. ¶ Nota hoc dictum quod ſi ius redderetur in aliquo loco tempore peſtis et mortalitatis, propter hoc non excuſaretur citatus non cõparendo: et ſi peſtis etiã eſſet in Roma, nõ excuſaretur a proſequenda appellatione, niſi aliter ferie indicerentur. ¶ Oppo. cum gloſ. in verbo, cõtumacem, quod debuerit procedi ad diffinitiuam, ſicut poterat in cauſa electionis: vt lite non conte. quoniã. §. j. Gloſ. dicit quod hic non proceditur, quia appellauit. Hoc non valet: quia hic non fuit appellationem proſecutus, vel hic fuit de gratia, vel non li-
27 quebat de cauſa. ¶ † Gloſſ. vlt. colligit quod in cauſa criminali, ſiue agatur denũtiatione, ſiue accuſationis, ſiue inquiſitionis via, habet locũ condẽnatio expenſarum. Inquantum gl. dicit condemnationem expenſarum habere locum in criminali, obſtat, quia ſufficere debet pena talionis. Sed reſponde quod cõdemnatio expenſarum non eſt pena, ſz intereſſe reſpectu rei familiaris: vt no. de reſcrip. c. ſi. et not. de elect. c. j. lib. vj. in verbo, hanc penam. in fin. Et ſic propter cauſam criminis non impeditur. C. quando ciui.
28 actio cri. pred. l. vnica. † Item pena talionis infligitur propter calũniam. et ſic propter extrinſecam cauſam, et diuerſam cauſam,
29 ex eodẽ delicto punitur dupliciter. ad quod de crimi. fal. c. j. † Inquantum dicit condẽnationem expenſarum habere locũ in cauſa inquiſitionis: hoc eſt verũ, aliquo ſpecialiter proſequente inquiſitionem, cuius intereſt: vt no. in Spe de expen. §. j. in ſi. Si autem iudex ex officio procedat, et infamia precedente, non tenebitur: quia tunc ex debito officij inquirit, et ex neceſſitate. Ad hoc de offi deleg. ad arbitrio. et quod ibi not. in vlti. gl. ad hoc. l. ſi. C. qui accu. non poſ. vbi tutor propter neceſſitatem officij accuſans excuſatur a pena calumnie: et quia non debuit ius Reipublice dimittere indefenſum: quod timore expenſarum forte dimitteret. ff. de peti. here. illud. Item quis motus propter famã habuit iuſtam cauſam litigandi. que excuſat a cõdemnatione expenſarum. de elec. c. j. in ſi. lib. vj. de quo. ſ. c. proxi. Vbi vero nõ precedente infamia, et calũnioſe procederet, locus eſſet condemnationi. in qua venit intereſſe, vt. ſ. dixi. Non ob. quod procedebat ex officio. vt patet de ſen. excom. ſacro. ver. cumque niſi probabilis cauſa excuſet, vt ibi. de quo per Cy. in d. l. ſancim⁹. C. de iudi. in q. xv. ver. he ad literam ſunt. Cy. ibi. et idem Pan. ſ. c. proxi. Hic alia non occurrunt. Anto. Butr.

1 ¶ Literis prelatorum in dubio creditur, vbi non apparet cõtradictor. ſi etiam de alterius preiudicio agatur. nu. 4.
2 Electus in dubio preſumitur dignus, vbi non apparet contradictor.
3 Actor obtinet pro ſua intentione, vbi non excipitur contra eum.
4 Delegabilis eſt actus conſecrationis.
5 Sententia poteſt retractari de probationis famoſitate.
6 Contra electum poſt confirmationem admittitur accuſatio, vel exceptio ad facti poſſeſſionem impediendam.
7 Teſtis eſſe poteſt laicus in cauſa electionis et clericus licet ſint extra collegium eccleſie.
8 Aſſertioni magni viri creditur, etiam abſque iuramento.
9 Negatiua eſt probabilis teſtimonio certarum perſonarum.
10 Teſtibus atteſtantibus de facto proprio inter alios creditur, quando illud per alios non eſt probabile.
11 Aduerſus electum confirmatum quando audiatur quis ratione propria intereſſe.
12 Abſens citandus eſt, quando abeſt a iudicio, ſz nõ a prouincia.
13 Appellatione durante, non proceditur contra abſentem.
14 In epiſcopum non transfertur adminiſtratio ſola cõfirmatiõe.
15 Ad confirmationẽ nullus admittitur ex ſolo plurium teſtimonio.
16 Poſſeſſionem beneficij petenti nulla obſtat exceptio.

17 Ex ordine vbi peruenitur de vno ad aliũ diuerſo tempore, poſi
to vltimo, non preſumitur primum.
19 Teſtibus deponentibus ſuper actu electionis credit̃ poſt pu
blicationem eiuſdem, licet illi intereſſe non valeant.
20 Atteſtationibus non creditur, niſi quãdo factum eſt notoriũ.
11 Teſtes poſſunt examinari abſq; iuramento ſuper facto noto
rio.
12 Electus, etiam confirmatus, non habet adminiſtrationẽ, vbi
pendet lis ſuper confirmatione, ⁊ electione.
13 Proceſſus canonicus quis ſit.
14 Literis ſigillatis in dubio creditur.
15 Appellari poteſt a ſententia lata aduerſus contumacem, licet
tranſierit in rem iudicatam.
16 Sententia in materia beneficiali quomodo videat̃ tranſire in
rem iudicatam.
17 Ad electionis, ſeu conſecrationis actũ quanto tempore ſit ex
pectandus abſens.
18 Ad appellationem proſequendã tempus parti appellãti aſſi
gnatur per iudicem ad quem.

Cum olim. Gratioſa eſt, ⁊ nõ ſummat̃. ſʒ Jo. An. An aũt de iure poſſit aliq̃ caſu pcedere, dicã. ſ. ❡ Sunt due partes. Pria narrat factũ, ſub quo cõtinet̃ cõſecratio, ⁊ petitio ſ. ⁊ ſ. cauſe cõmiſſio, pceſſus delegatorũ cõfirmatiũ ſ. appellationẽ illius. i. pſitatio, alias amputatio illius. Scda ibi: volẽtes. cõmittit cãm ſub dimiſſiõe bimẽbri. ſ. an ille dñs inueniat̃ in
1 pũincia, vel nõ. Scda ibi: Sis autẽ. ❡ † No. i. q credit̃ literis
ꝑlatoꝝ, qñ ſit fides de electiõe, ⁊ nõ apparet ꝯdictor. de quo de
2 pba. poſt ceſſionẽ. ❡ † No. ij. electũ preſumi dignũ, ⁊ cõſequen
3 ter cõfirmandum, nullo apparẽte ꝯdictore. ❡ † No. ſm Hoſt. q obtinet, qui agit, ſi nõ eſt qui excipiat, vel excipere poſſit. Ad qd. C. de trãſac. vbi pactũ. ⁊ ibi ſolet notari ad hoc. l. cũ putarẽ. ff. fami. ercif. vide gl. ⁊ tex. quos alle. de exce. cũ eccleſiaſtice. vl
4 tra mediũ gl. ❡ † No. iij. actũ conſecrationis delegabilẽ. de quo de cõſec. ec. vel al. aqua. de offic. or. qd ad ſedẽ. de cõſue. quanto.
5 ❡ † No. iiij. q poſt ſniam põt opponi de probatiõis famoſitate, ⁊ ſnia retractari. de quo de pba. lʒ. de exce. cum venerabilis.
6 ❡ † No. v. q cõtra electũ poſt confirmationẽ admittit̃ accuſatio, vel exceptio ad impediendã poſſeſſionẽ facti, qñ contendit̃
7 nullitas confirmationis ex falſitate inſtrumentorũ. ❡ † No. in cauſis electionũ ad teſtificandũ admitti laicos, ⁊ etiã ꝑlatos, ⁊ clericos, qui ſunt de extra collegiũ eccleſie: ⁊ ſic, qui non põt in
8 tereſſe electiõi, nihilominus põt teſtificari de electiõe. ❡ † No. q aſſertiõi magni viri credit̃: ⁊ ſic qualis fides adhibet̃ etiam
9 ſine iuramẽto. ad hoc. xcvi. di. nobiliſſimus. ❡ † No. q vbi oppoſitũ negatiue arctat̃ ad factũ certarũ perſonarũ, negatiua eſt probabilis teſtimonio certarũ perſonarũ, a quibus factũ op
10 poſitũ negatiue dĩ eſſe factũ. ❡ † No. q credit̃ teſtibus atteſtãtibus de facto ꝓprio inter alios, qñ illud per alios nõ eſt pbabile. vide de elec. dilecti. vide de probatio. ⁊ tertio. ⁊ qd no. ſ. de
11 teſti. a nobis. ❡ † No. q poſt confirmationem audit̃ quis cõne ꝓpriũ intereſſe, qñ cõfirmatio fuit facta eo legitime impedito, ⁊ citato. An aũt audiat̃ reſtitutionis via, an appellationis, an
12 nullitatis, tangit̃. ſ. cum gl. ❡ † Not. abſentẽ citandũ, qñ abeſt
13 a iudicio, ſed nõ abeſt a prouincia. ❡ † No. ꝯ abſentẽ ⁊ impeditũ ꝓtextu appellatiõis nõ procedẽdũ, donec durat, ⁊ inſtat appellatio, vbi appellatio eſt etiã propter aliã cãm ad papã delata: qr facto habet̃ hoc pro appellatione, ex quo nõ fuit preuentus, ⁊ iter arripuit in ꝓpria perſona. Qd intellige, iudice certificato, vt fuit hic, ⁊ expectatur lapſu temporis appellationis.
14 ❡ † No. hic apertũ q ſola confirmatione nõ transfert̃ adminiſtratio: ⁊ impedit̃ quis illam nãciſci eo q poſt cõfirmationem qd ſibi mouet̃, niſi ſpecialiter a ſuperiore committat̃. Et ſic eſt arg. q appellatio a cõfirmatione impediat adminiſtrationẽ ex viribus cõfirmatiõis, niſi aliter cõfirmet̃, vel ſpecialiter cõmit
15 tat̃. ❡ † Opp. i. q nõ debuerit cõfirmari: qr primo non dʒ admitti ad cõfirmationẽ ex ſolo teſtimonio prelatorũ, ſed cũ decreto electionis, ⁊ aliis literis teſtimonialibus. xxi. diſt. epiſcopus. Jnn. ⁊ Hoſt. dicũt hoc nõ trahendũ ad cõſequentiã: q electus ad papã vel archiepm nõ debet tranſire cõfirmandus, vel cõſecrãdus ſine teſtimonialibus literis, ⁊ electionis decreto: vt in iurib⁹ allegatis hic in prima gl. ⁊ qñ ſic venit, ⁊ vere ſunt ſcripture, ex cõfirmatio, ⁊ cõſecratio, dato q nullus citet̃: dʒ enim cuius intereſt eſſe vigil, ⁊ propt⁹ pp more de periculũ. de app. oblate. qd planũ eſt, ſi eſt appellatũ: qr habet terminũ iuris. de ele. c. i. li. vi. Et dato q nõ ſit appellatũ: habẽt enim electi certũ tẽpus a iure, intra qd debẽt eſſe cõſecrati. de elect. cũ in cunctis. Jmputet ergo ſibi, qui intra illud tẽpus nõ fuit vigil. Si autẽ per falſas literas obtineret, vel pcuraret aliũ malitioſe, caſſaret̃ qd factum eſt in preiudicium abſentis. Ad hoc de app. ex l. oblate. ver. ſi vero. Excuſat̃ autem hic delegatus: qr per falſas literas fuit circumuẽtus, ſm Jnn. ⁊ ideo ſecutum ex hoc pronuntiatur irritum. de re iudi. cum olim. ſm Hoſt. Jo. An. dicit dicendum hodie vt de elec. c. ſi. lib. vi. ⁊ puto q bene hodie debet
16 citari ❡ † Opp. ij. q petenti poſſeſſionem beneficij nulla obſtet exceptio, vt pote ordinata ad repellendũ obiectum iuris, non ad repellendũ adeptionem poſſeſſionis facti cõſecutiuam ad confirmationẽ de preterito: vt. ſ. de app. conſtitutus. de acc. accedens. cũ ſimi. Sol. Jnn. hic facit vnam regulam q vbi confirmatio eſt facta legitime, ⁊ cũ cauſe cognitione partibus conſtitutis in iudicio, ⁊ lite conte. ꝯ. de ele. dudum. ij. ⁊ in forma iudicij, illa habet vim ſententie, ⁊ tranſit in rẽ iudi. nec aliquis priuatus cõtra illã audit̃ agens, ⁊ opponens, ex quo ab ipſa non fuit appellatũ, ſiue opponat de electiõe, ſiue opponat de cõfirmationis defectu, ex quo nõ appellauit, ⁊ cõfirmatio aliter non eſt nulla: non audit̃ etiã cõtra electionem, nec ex defectu forme, nec ex defectu perſone, ſed ſnia trãſit in rẽ iudi. Dicũt tñ aliqui q licet pars repellat̃, nõ ceſſat officiũ iudicis, quin poſſit pcedi propter crimẽ, ⁊ ꝓpter defectũ electionis, ⁊ forme, vt qui. ſ. dicit. Sed nõ placet Jnn. ad ſinẽ vt infirmet̃ confirmatio, que trãſiuit in rẽ iudi. vel vt infirmet̃ electio, ſed bene aget̃ ad deponendũ, vel ad aliã penã, puta ad ſuſpendendum, vel ad aliud. Alij dicũt q ex officio poterit etiã caſſare: ⁊ dicit q per errorẽ cõfirmatio fuit obtenta; ⁊ qr electionẽ inuenio minus canonicã, ideo eã caſſo. ff. de re iudi. qd iuſſit. C. cõmuna. vel epi. l. interlocutio. Et hoc plus plʒ: qr ſnia nõ tranſit in rẽ iudi. in beneficiali quo ad iudicẽ, vt dixi de reſcri. ad audientiã ſed bene quo ad partẽ, vt. ſ. dictũ eſt. Qd vltimũ cõfirmat Hoſt qr hec actio eſt popularis, vnde cõſumit̃ ius agẽdi: vnde vno agẽte, ſi agat ex eadẽ cauſa, aliis obſtat exceptio rei iudi. ff. de popu. act. l. ij. in ſi. niſi ſcdo agẽs doceat de corruptiõe primi, vel ꝑuaricatiõe. ff. de ꝑuari. l. ij. de collu. detegẽ. c. i. ⁊ c. vlti. Vel ſuam vel ſuorũ iniuriã proſequat̃, ⁊ ignorauit qñ primus agit, vel accuſauerit. de acc. ſi cui. Sed ſi preſente parte lata ſit cõfirmatio ſine li. cõteſt. caſſabit̃, aut nullũ pronũtiabit̃ quicquid eſt ſecutũ. Alle. de ele. dudũ. ij. Sed dic hodie vt in cle. diſpẽdioſam. ſm Hoſti. Dicit Jo. An. q hodie non põt fieri confirmatio parte nõ vocata, vel ſaltẽ edicto non ꝓpoſito. de ele. qd ſicut. de elec. c. ſi. lib. vi. Joã. An. idem dicit hoc ampliãdo, ſi partes non fuiſſent in iudicio, ſed iudex ex officio pceſſiſſet, ⁊ ſolenniter inquireret de perſona electi, ⁊ fama, ⁊ viribus electionis in loco, vbi facta eſt electio, ⁊ vbi degit perſona electi. ſ. de elec. ſcriptũ. ⁊ c. poſtq ⁊ c. innotuit qr ⁊ hoc caſu ſnia trãſit in rẽ iud. Et ſic reſidet Jnnoc. in. ij. gl. Fatet̃ ſm quoſdã vbi poſt hoc iudex inquirit, que habet vim ſententie, ⁊ tranſit in rem iudi. qd cum maturitate cõſilio ⁊ probationibus eſt procedendũ propter preſumptionem ſnie, ⁊ tranſit in rem iudi. Jnquantũ dixi has ſententias trãſire in rem iudic. quo ad partes, intellige hoc verum, niſi velint venire per viam denũtiationis Euãgelice, ne male teneat, ⁊ cũ peccato illegitime inſtitutus: qr tunc auditur, vt no. Jnnoc. de reſcri. ad aures. ⁊ ſcribit Jo. An. poſt Cõpo. de reſcri. ad audiẽtiam. Nec patent equiparãdo hãc actioni populari, que vnius actione conſumitur. ff. de iureiur. cum. qui. ſ. in popularibus. ⁊ no. gl. de elec. cũ dilecti. Et hec vera, ſiue exceptiões fuerint diſcuſſe, ſiue per viã agendi, ſiue per viam excipiendi. ff. de cõpen. l. quod in diem. Per predicta dicit Frede. ſuo conſi. xxiij. cõtra confirmatum propoſito edicto non audiri de nouo accuſantẽ de delicto, ex quo non poterat eligi, ante electionem commiſſo: ⁊ per no. qui matrimo. acc. poſſunt, cũ in tua. Et idẽ ſuo conſil. xcvij. vbi copioſiſſime allegat pro ⁊ contra. Jn omnibus, in quibus dixi eum non audiri. ſ. ſe opponentem, non impeditur confirmationis effectus. i. adeptio poſſeſſionis. Per que concluditur alia regula. Quod vbicũq; arguitur defectus in cõfirmatione, per quẽ confirmatio annullat̃, vel per quẽ nõ habeat vim ſnie, qr non cognitionaliter facta, vel ſe ad nouiter oppoſitam non extendat, talis defectus, per quem ipſa annullat̃, vel p quẽ nõ hʒ vim ſnie, qr nõ cognitionaliter facta, impedit trãſitũ in rẽ iudi. quaſi nullus, vel nõ iuriſdictionalis. Aut iudicialis ſit actus: ⁊ põt impediri eius effectus p ꝯdictionẽ, vel accuſationẽ, aut oppoſitionẽ quo ad nãciſcẽdã poſſeſſionẽ ⁊ hoc cõtingere põt in multis caſib⁹. Prim⁹, qñ clãdeſtine vel arreptione facta nihil innouat̃, donec cõſtat, vel quouſq; de hoc ꝯſtet, cũ ad hoc nõ admittat̃, niſi dicat ꝯfirmationẽ nullã, vel veniat officio iudicis per reſtõnẽ in integrũ: ⁊ quocũq; iſtorũ modorũ agat̃, nihil innouari dʒ lite pẽ. ff. de iudi. ſi prior. C. de in integ. reſti. poſ. per totũ. ❡ Scdo, qñ nũc ꝓtendit̃ defectus ſimonie delicti, vel forme, de quibus a principio nõ fuit actum, nec diſputatũ ſm tps prie cõfirmatiõis, vel cõſecratiõis, adhuc poterit opponi, ⁊ impedit̃ adeptio. ſ. de ele. dilecti. Jdẽ dr, ſi fuit exce

pti, ⁊ nō obſtāt exceptiōe fuit facta cōfirmatio. Sʒ hoc nō plʒ
p prīa i regula, ⁊ ibi allegata. Alle. C. de fal. impe. illa lex loquit
qn̄ p falſas pbatiōes aliqd ēēt obtētū: qḋ hic nō eſt. ¶ Terti⁹
caſus, qn̄ eſt data cōfirmatio abſqȝ vlla cauſe cognitiōe, vel inq̄
ſitiōe: ſicut qn̄ idē eſt elector, ⁊ ꝯfirmator: ⁊ ſic hoc expedit p viā
collatiōis tm̄: q̄ caſu admittit opponēs: ⁊ ſi apparuerit electio
minus canonica, caſſabit elect. de ele. cōſtitut⁹. de app. dilecto.
⁊ ipedit ēt poſſeſſiōis effect⁹. Ad hoc qḋ no. de cā poſ. cū olim.
Sed huic ob. de acc. accedēs. dic vt dixi l. d. c. cū olim. ¶ Quar
tus, qn̄ cōfirmatio nō eſt rite facta: qz facta reperit nō admiſſis
ꝯdictorib⁹, vel legitimis exceptiōib⁹, vel qz electionē nō exa
minauit, nec exceptiōes, ſiue fuerit appellatū, ſiue nō, caſſabit
cōfirmationē. j. de app. cōſtitut⁹. ⁊ idē Arch. lxiij. di. quāto, vbi
de hoc. ¶ Quintus, qn̄ apparet de ſola cōſecratiōe, ⁊ nō appa
ret aliqd de cōfirmatiōe: qz ex hoc ꝙ appareat de cōſecratione,
17 nō cōcludit ꝯfirmatio, cū ſ nō intēdat cōſecrāe. ¶ † No. ꝙ vbi
ex ordine puenit de vno ad aliū diuerſo tpe, poſito vltimo non
pſumit primū, ⁊ qz nō enūtiaret, ⁊ dato ꝙ enūtiaret, nō pt ſolē
nitas illo tpe cōcurrere. Vide l. ſ. C. de dot. pmiſ. ⁊ qḋ no. Bar.
in. ſ. ſi qs mihi bona. ff. de acq. here. nā poſſeſſio eſt effect⁹ cōfir
18 matiōis, ⁊ nō cōſecratiōis. ¶ † Sextus, qn̄ arguit cōfirmatio
obreptitia, qz nō innotuit veritas cōfirmati: ⁊ tūc quidā dicūt
adhuc audiri, qz nō innotuit ei tota veritas, ⁊ in veritate mala
fuit. lʒ iudex bn̄ pceſſerit. C. de app. eos. j. de ſi. inſtru. cū Jo. de
primi. cū olim. Sʒ nō plʒ hoc Jnn. niſi fuerit appellatū, vel peti
ta reſtō: quo caſu audit nō multo tpe poſt cōfirmationē: vt no.
ſ. de ele. cū dilecti. ſed forte nō impedit, vt puto, tunc poſſeſſio,
niſi forte p falſas pbatiōes hoc obtinuerit. C. de fal. impe. ⁊ hic
hec oīa pcedūt, qn̄ exceptio opponit poſt cōfirmationē: ſʒ ſi op
poneret añ: tūc impediret indiſtincte poſſeſſionē. Et eſt alt⁹ eſſe
ctus, ſm̄ Jnn. qz q añ cōfirmationē obijcit de forma, nō arctat
onere pbādi: qz negat factū, ⁊c. vt. ſ. de ele. bone. j. Sed electus
tūc canonicā electionē pbare dʒ, vt no. de poſtu. c. j. Si aūt op
ponat poſt electionē cōfirmationē minus canonicā, dʒ pbare:
qz nemo cogit̄ dicere titulū ſue poſſeſſiōis. C. de peti. here. l. co
gi. ⁊ no. ſ. de procu. ex inſinuatiōe. ⁊ qz pſumit p ſnia cōfirma
tionis. de renū. in pñtia. ⁊ qz reus eſt abſoluēdus, ēt ſi actor ni
hil pſtiterit. de cā poſ. eccl'ia. Decreta, vbi opponit ꝯ formāſed
vbi obijcit crimen, nō eſt vis an ante, vel poſt opponat: qz ſemp
q obijcit pbare dʒ, niſi iudex ex officio velit inquirere. de quo
de poſtu. c. j. De hoc remittit Jnn. de acc. ſuper his. de hoc ali
qd de ele. cū dilecti. ⁊ c. qḋ ſicut. ⁊ p Cōpo. de ele. in Gene. ⁊ c. in
19 cauſis. per Archi. lxxviij. di. preſbyter. ¶ † Opp. ꝙ nō debeat
credi iſtis de populo, vt nō valentibus electiōi intereſſe. de elec.
Maſſana. Sol. Sciuerunt pp publicationē electiōis, vel aſſer
tionē canonicorū, cui nullus reſiſtebat. de ele. qz propter. ad ſi. ⁊
20 ſic nō ob. de teſti. venients. ad ſi. ¶ † Opp. ꝙ non debuerit credi
aſſertionibus, ⁊c. qz nō eſt teſtimoniū, ſed teſtibus, ⁊c. de coha.
cleri. ⁊ mulie. tua. Sol. Non credit teſtimoniū, niſi qn̄ factū eſt
21 notoriū, ⁊ nullus diſcordat. ¶ † No. ꝙ in facto notorio depo
nūt teſtes ſine iuramētis. Ad hoc qḋ no. de ele. bone. ⁊ dixi in
c. veſtra. Vide aliū caſum per Jnn. de poſtu. pla. c. j. qn̄ fit infor
matio de vita electi, teſtes deponūt ſine iuramētis, ⁊ ſtat ſimpli
ci aſſertioni. Vel ſm̄ Jnn. dic quo ad pīudiciū nō poterāt pdu
ci teſtes, ſed totū tollit ſnia cōfirmatiōis, cui acquieuit. ſ. ⁊ nō
appellauit: ⁊ hʒ vim diffinitiue ſnie, ex quo agitata eſt parte p
ſente, ⁊ nō eſt appellatū, vt no. ſ. Vel dic ꝙ illi teſtes hic coad
iuuātes admittunt, ſed totū pōdus pēdet pbationis ſup cano
nicos hoc atteſtātes. Jſtis eñ pl⁹, ꝙ alijs, credi debuit: qz me
lius nouerūt. qui ma. ac. poſ. vī: ⁊ qz aut horis illorū. de teſti. lʒ.
Jō exponit Hoſt. dictionē Preſertim, pro tm̄. Nec ob. nec iſtis
credi debuerit, cū deponerent ſup negatiua. Dic ꝙ nō pbabāt
plene ſʒ pſumptionē inducebāt: vel partes cōueniebāt ꝙ vnus
ſolus erat elect⁹. Jō multū operabat confirmatio capituli. Ad
hoc. ff. de iurciur. ſi duo pṙoni. ſ m Hoſt. tu dic ꝙ hoc operabat
coarctatio ad factū certarū pſonarū. j. de pba. tertio, ⁊ patet de
22 ele. cū dilecti. ⁊. j. de teſti. veniēs. ¶ † Opp. ꝙ cōmiſſio admini
ſtrationis hic fuerit ſuperflua, ex quo fuerat confirmatus. Sol.
Dicit Hoſtien. ꝙ confirmatio fuit nulla poſtergato ordine da
to, vt dicet cū gl. alias hec cōmiſſio eſſet ſupflua. Dic ꝙ dato ꝙ
cōfirmatio ſit aliqua, ex q adhuc pēdet lis, nō hʒ adminiſtra
23 tionē, donec illa ſopiat, niſi cōmittat. ¶ † Quero, qs ſit ille ca
nonic⁹ pceſſus, q p iſtos nʒ ſeruari. Dic ꝙ libell⁹ eſt offerend⁹,
ſm Hoſt. ⁊ lis cōteſtāda. de ele. dudū. niſi aliud ſit de forma mā
dati. ſ. de elec. venerabilē. Pōt eñ ſupior ex officio ſuo pcede
re. de elec. ſcriptū. ⁊ c. nihil. ⁊ c. cū nobis. ſm Hoſti. hodie, dic vt
24 in cle. diſpēdioſam. ¶ † Opp. cū gl. j. ꝙ lris plātorū credi non
debeat. ff. de cuſto. reo. l. diu⁹. Gl. dt ꝙ hic credit, qz de ſoh⁹ eī⁹
agit pīudicio: ſicut in clerico ſecrete celebrāte. de cle. nō reſi. tue.
Sed certe ⁊ alijs pīudicat ſi ius nō habens ꝯmouet: qz anime

decipiunt, ⁊ collectio pīudiciū generat. Hoſ. dt ꝙ fuit papa de
cept⁹ ob multitudinē ſigillorū: qz nō erat credēdū tot ſigilla fal
ſata. de cle. pere. c. j. ſm Hoſt. Et ex hoc arguit ꝙ decretum ele
ctiōis nō ſit de ſubſtantia: de quo. lxj. di. ep̄s. ſ. de ele. innotuit.
25 ¶ † Opp. ⁊ aduerte, qz nūc attingo intellectū ca. opp. ꝙ nō de
buit audiri hic poſt cōfirmationē: qz cū fuerit lata parte citata,
trāſiuit in rē iudi. ⁊ ſic amplius ꝯ eā nō audit. de re iudi. cū in
ter. cū ſimi. Jtē ex quo citat⁹ fuit, ⁊ cōtumax, nō dʒ audiri ap
pellās, vel ꝯdicēs ſnie. ij. q. vi. ſunt quorū. ⁊ in cle. ſi ante. de do.
⁊ contu. Cōtrariū format gl. in verbo, tertio. ⁊ verbo, miſericor
diter. Anteꝗ veniā ad ſolutiōes gl. Jnn. inquātū opponit de
cōtumacia ridet ꝙ iudices ſic retulerūt, ſed nō conſtit contu
max: qz ſi cōſtitiſſet ipſum fuiſſe cōtumacē, nō fuiſſet auditus
appellās, nec viua voce, nec ēt mittēdo ad papā. Jmo dt ꝙ nō
fuit neceſſe aliquā ſnīam pmulgare ꝯ D. qz nec de facto, nec de
iure poſſidebat, eo qz agebat contra alios electos, ⁊ non alij cō
tra eum. Dicit Hoſt. ꝙ p relationē iudicū, vel alio nō cōſtitit
pape de cōtumacia: ſʒ forte nō fuit vera ꝯtumacia. Gl. vt ſoluat
omne ꝯriū, tāgit duos intellect⁹, ⁊ dt ꝙ inquātū audit D. fuit
gratia, ppter cōtraria. ⁊ hac tāgit gl. in verbo, tertio. in ſi. ⁊ ſup
verbo, miſericorditer. quā vide, qz eſt clara: ⁊ gl. ſup verbo, vni⁹
anni. quā vide in ſi. Nec ob. ſi necat ꝙ hic fuit appellatū, qz ſup
alio erat impetratū, ⁊ appellatū, ꝗ ſup facto electiōis. Sed vl
ꝙ fuerit de iure: qz mandat eū expectari intra annū: ideo non
fuit ex toto gratia. Scḋs eſt intellectus ꝙ hec ſnīa irritet, ⁊ de
iure audiatur hic ppter delictū ordinis nō ſeruati in manda
to. de reſcri. cū dilecta. Et hunc tangit Hoſt. ꝙ ante omnia de
beāt pcedere ſuper electiōe ſ. ⁊ examinare an foret caſſanda,
vel nō: qḋ facere poterāt abſente dño, ⁊ citato. Sed ipſi obau
diētes ſtatim facta citatiōe, non diſcuſſo de viribus electionis
D. ſubito pceſſerūt ad examinationē electionis ſ. contra for
mā mādati. Et hūc intellectum tāgit gl. in verbo, alioquin. ⁊ in
verbo, cōfraternitate. quas vide. Poſſent ēt aliter intelligi gl.
ꝙ iudex illo citato, ⁊ ſupplicato in defenſione, nimiū cito pceſ
ſerūt, forte nō expectato tāto tpe qḋ venire potuiſſet: quo caſu
hec eſt legitima cā audiēdi cōtra ſnīam in abſentē prolatā. Ad
qḋ de reſti. in inte. cū ex literis. de re iudi. cum Bertoldus. ⁊ de
app. oblate. fuit eñ ſupplicatus in pbatione facienda: hic etiā
26 eſt bona. ¶ † Quartus notabilis intellectus hic tangitur per
Jnn. ꝙ hic audit, qz ſnīa, neqȝ cauſa electionis, ⁊ ſic in matrimo
nio ſpirituali nō tranſit in rē iudi. ſicut nec in carnali. de re iud.
lator. ⁊ c. cōſanguinei. Jdeo pōt quilibet iudex partem reintegra
re ad proceſſum, ēt abſqȝ aliqua appellatione, poſito ꝙ partes
ſint in tali ſtatu, ꝙ nō poſſit appellare. ¶ No. hoc dictū. Jdem
no. de re iudi. cū Bertoldus. ⁊ tāgit gl. ne reſcri. ad audientiam,
vbi dixi. Sed huic ob. de elec. cum dilecti. vbi eſt apertū ꝙ ſnīa
trāſit in rem iudi. in beneficiali. Jtem qz litera dicit ꝙ hic audit
de miſericordia. Dic ſaluando ꝙ ſnīa in beneficiali ad pīudi
ciū partis abſqȝ dubio trāſit in rē iudi. vt. d. c. dilecti. ſed nō ad
preiudiciū iudicis, quin ſaltē miſericordia per viam denuntia
tionis audiat: vt no. de reſcri. ad aures. per Jnn. ⁊ c. ti. conſtitu
tus. ⁊ tangit Jo. An. c. ti. ad audientiā. forte enim D. qui acceſ
ſerat ad curiā, informauit papā, ⁊ allegauit ꝙ confirmatio hec
eo abſente erat per iniuſtitiā facta: quo ad iudicē fuit ius inte
grādo eū, ⁊ quo ad partē fuit gratia: qz pars nō debebat audi
ri, ⁊ forte cā eū audiendi fuit abſentia legitima ppter appella
tionē, licet in alia cā interpoſitā, ppter quā itinerauerat ad cu
riā. ¶ Quintū intellectū tangit hic Jnn. ꝙ hic fuit appellatū
a cōfirmatiōe, ⁊ ſaltē facto appellauit, qz arripuit iter propter
grauamē in cōfirmatione illatū: iō de iure eſt ꝙ interim audiat.
Sed huic obuiat, qz ſi eſſet hec appellatio iuſta, non debuit re
mitti ad iudices, a quib⁹ appellauit. De app. oblate. Sed dicit
Jn. ꝙ litera vult ꝙ remittat ad eos lapſu anni: ⁊ ſ eſt iuris, qz
deſerta eſt appellatio: ⁊ tūc dʒ fieri remiſſio ad iudicēs quo: vt
no. de offi. dele. paſtoralis. ſ. pterea. Hoc non plʒ, qz hoc vult ꝙ
eo inuito in pūncia perdat intra tres mēſes, vel ppter pſum
ptiones, q erant contra eum, hoc fuit cōtra ius vt ad eos fieret
remiſſio. Vel dic ſm Jnn. ꝙ nec talis itineratio ppter graua
mē preteritū ſufficiebat. dixerat enim forte p certo ſciatis ꝙ ac
cedo ad ſedē apoſtolicā, vt grauamen p vos illatū reparem: nā
hoc non ſufficit, ex quo habuit copiam iudicis, corā quo po
tuit appellare, ⁊ debuit. ij. q. vi. ſ. ſi quis. ſub. ſ. biduū. Tu ali
ter intellige, ⁊ credo ꝙ fuit de mēte litere. Jſte D. poſtꝗ papa
iudicibus cām cōmiſerat, itinerauerat ad papā, ſed ppter aliam
cām: vnde de iure non debebat procedi ꝯ eū ad ſuiam titulo de
peregrinanti: ſed eū non excuſabat itineris arreptio: qz iā nota
ſibi erat motio queſtiōis: vnde debebat dimittere procuratorē.
Verū qz fuit abſens, ⁊ defenſus, ⁊ acceſſit ex cauſa legitima, ex
gra eū reintegrauit: ⁊ hoc pp abſentiā grauaminū illatorū a pi
cto ſ. Et iō voluit ꝙ ſi adhuc ſe non abſentaſſet a prouincia,
non ob-

nõ obſtet hac cã abſentie primi iudices cognoſcerẽt: ſi iã receſſit de pˀuincia. vult ꝙ expectet, donec lapſus ſit annus appellatiõis pſequẽde. ¶ Gl. in verbo. ſi in Hybernia, eſt clara, ⁊ ſa-
17 tis expedita p ea, q̃ dixi. ſ. e. cãm. ¶ † Gl. vlt. opp. qͦ nõ ſit abſens expectãdus vltra tres mẽſes vt lit. nõ cõte. qm̃. §. ꝟ. gl. reddit, ⁊ bñ, ꝙ papa habuit hic reſpectũ ad appellationẽ, ⁊ ad abſentiã cauſatã ab applõne, a qua cauſauerat cãm ipſm audiẽdi. Et hec eſt vera ſol. Uel 2ͣriũ pcedit, qñ agit̃ de electo nõ confirmato: hic erat cõfirmatꝰ, ⁊ cõſecratus: iõ ob reuerẽtiã cõſecrationis tñ expectat̃. Et hec potuit, ſm Jnn. fuiſſe alia cã, q̃re ex miſericordia ipſm audiuit: q: abſurdũ videbat̃ ꝙ eſſet cõſecratus, ⁊ remaneret ſine ẽpatu abſens, ⁊ deſtitutꝰ, ſʒ aliqua culpa potuiſſet impingi, ſm Jnn. ¶ Op. ꝙ in cã electiõis cõtumax nõ ſit expectãdus. de ele. dudũ. Dicit gl. ꝙ iõ hic expectabat̃, q: iã erat cõſecratꝰ, ⁊ cũ eo tractabat̃ cã. Jn 2ͦrio nõ erat ꝯſecra-
18 tus, ⁊ tractabat̃ cã cũ electoribus. ¶ † Op. ꝙ hic nõ aſſignet̃ tp̃s appellãti ad appellationẽ proſequẽdã. de app. ex inſinuatiõe. Gl. dˀ ꝙ a iudice a quo nõ põt aſſignari, vt ibi: ſʒ a iudice ad quẽ ſic, vt hic. Dicit Hoſt. ꝙ nõ videt ꝙ aſſignet̃ hic terminus ad appellationẽ finiendã: ſufficit eñ ſi iſte ſe pñtet, ⁊ aliqd opponat, vt. ſ. ver. pxi. ſm hoc cõcludit Hoſt. gratiã in multis cũ gl. hic in fi. Primo, q: inquirit̃ de quo iam fuerat plene requiſitum, audit̃ qs poſt diffinitiuã, a qua nõ fuit appellatũ: expectat̃ electꝰ vltra tres mẽſes, dato termino, itra quẽ qs expedit̃ in curia, ⁊ redeat ad delegatos, ſm Goſ. ⁊ ſup gl. ſequẽti cõcludit multos modos appellãdi ad papã, itineris arreptione, vt hic, ⁊ in iurib' allegatis in gl. Uoce, ⁊ literis, ſiue libello. xxxi. q. ꝟ. Lotharius. iũ. q. vi. §. diffinitiua. in fi. ff. de app. l. i. in fi. ⁊ l. ꝟ. Et per nũtiũ miſſionẽ. de offi. dele. cã cãm. ſ. ti. pxi. audita. de appel. meminimus. ⁊ c. ſuggeſtum. ⁊ c. ad hec ſicut. ſecundum Goſr. ⁊c. Ant. de But.

1 ☞ Contra contumacem ſi agat̃ in modum denũtiationis, recipi poſſunt teſtes, ⁊ ſententia diffinitiua proferri.
2 Epiſcopus poteſt tribus delictis opponi.
3 Contumacia propria in criminali poteſt quis ſuſpendi ab officio, ⁊ beneficio.
4 Suſpẽſio a beneficio vel eccleſia quid operetur. nu. 12. Et quomodo ſuſpenſus poteſt iterato ſuſpendi.
5 Procurator admittitur in cauſa denũtiationis, licet alias in cauſa criminali non admittatur. 18.
6 Teſtes, qui contra ẽpm producuntur, quales eſſe debeant.
7 Lite pendente põt ex delicto ſuperueniẽti ſententia occaſionari, ⁊ prima cauſa aggrauari.
8 Sententie practica que ſit in cauſa depoſitionis.
9 Ad ſententiam proceditur contra abſentem in denuntiatione canonica. 13.
10 Epiſcopali priuato iure ẽpali remanent iura preſbyteratus. 15.
11 Alienata per epiſcopum contra prohibitionem ſunt nulla.
14 Excommunicatus etiã prelatus quando videatur poſſe contrahere.
16 Jn abſentem contumacem quomodo iudex procedere debeat.
17 Ad depoſitionis ſententiam ex ſola inquiſitione procedi non poteſt.

1 Veritatis. ¶ † Si agat̃ in modũ denũtiationis cõtra reũ cõtumacẽ, recipi poſſunt teſtes, ⁊ diffinitiua ſñia pferri. h. d. Primo ponit denũtiationẽ criminũ Curienſis epi, ⁊ tres delegatiões ſuper eũ ſucceſſiue factas, ⁊ delegatorũ proceſſus.
2 Scdo eũ deponit, ⁊ per ipſum alienata reuocat. ¶ † Not. j. hic
3 tria delicta etiã in ẽpo depoſitiõe digna. ¶ † No. ꝙ ꝓpria contumacia in criali põt ẽps ſuſpẽdi ab officio ⁊ bñficio: hodie mitius agit̃ cũ ẽpo de offi. dele. c. ꝟ. li. vj. in gl. ꝟ. ¶ † No. iũ. ſuſpen
4 ſum poſſe iterato ſuſpẽdi. ⁊ no. hic apertũ qd tũc operat̃ ſuſpẽſio: q: eſt loco cõfirmatiõis prime ſuſpẽſiõis. qͦ no. p notatis in. c.
5 cũ cã. ⁊ c. officij. de ſen. excõ ¶ † No. quẽ in cã denũtiationis de
6 crĩe poſſe per ꝓcuratorẽ rñdere. ¶ † No. quales debent eſſe teſtes, q ad teſtificandũ admittunt ꝯ ẽpm: q: debẽt eſſe in digni-
7 tate poſiti, vel religioſi. ¶ † No. ꝙ ex delicto ſupueniẽti lite pẽ. ſup eadẽ inſtãtia pendẽte in alio delicto põt occaſionari ſñia, ⁊
8 prima cã aggrauari ¶ † No. hic ad literã practicã ſñie in cauſa
9 depoſitiõis. ¶ † No. ꝙ in denũtiatiõe canonica ad ſñiam ꝓce
10 dit̃ in cõtumaciter abſentẽ lit. nõ cõte. ⁊ liquidata cã. ¶ † No. priuatũ, ⁊ depoſitũ ab officio ẽpali remanere p̃ſbyterũ, niſi ab
11 eo deponat̃. ¶ † No. ꝙ alienata ꝯ ꝓhibitionẽ pape ſunt nulla.
12 † Jtem nota formã ſuſpenſionis, ⁊ excõicationis. ⁊ effectũ: q: priuat prelatũ ptãte adminiſtrãdi, vel alienandi bona eccleſiaſtica, qñ eſt ſuſpenſus a dignitate: ⁊ ſic priuat̃ poteſtate contrahendi ſub nomine dignitatis: nã, vt dicũt doc. per ſuſpenſion. interdicta eſt oĩs adminiſtratio, ⁊ conſeq̃nter alienatio, vt hic
13 ¶ † Oppo. ꝙ papa nõ ſeruauerit hic ordinẽ iudicarium, cõtra id, quod proteſtatur vt lite non ꝯteſta. qm̃. Secũdo ſeruauit ordinẽ iudicariũ ſm naturã ſubiecti modi agendi: nã ſi agitur per viã accuſationis, ordo intelligit̃. s. lit. cõte. ⁊ libello dato. ⁊ ſeruatis aliis, que ſunt de ſubſtãtia. Si agitur per viã inquiſitionis ordo eſt vt procedatur lit. nõ cõtr. ⁊ ſm formã de accu. qualiter. nec offertur libellus, nec lit. conte. ⁊ idẽ quãdo agitur per viã denũtiationis, vt hic. Si pcedit̃ ex officio, vt i notorijs, nõ ſeruat̃ aliqs ordo de p̃dictis. de off. ordi. c. i. Sʒ tũc ordo eſt i talib' ordi
14 nẽ non obſeruare. de iureiur. ad noſtrã. ꝟ. ¶ † Opp. qͦ excõmunicatus poſſit alienare, q: poteſt ꝯtrahere. xi. q. iũ. qm̃ multos. in fi. de ſentẽ. excõ. ſi vero. vbi expꝛeſſiꝰ. Sol. Quãdoqʒ querit̃ an excõicatꝰ poſſit ꝯhere. Dic, ſi vult ꝯtrahere nomine dignitatis, ꝙ nõ põt: q: eo qͦ excõicatꝰ, eſt ſuſpẽſus nõ ſolũ a ſpiritualibꝰ, ſʒ etiã ab adminiſtratione. Quod procedit maxime ſi ſit notatꝰ excõicatus, ⁊ publice. de re iudi. ad probãdũ qͦ qñ ſit, habet̃ in cle. eos. de ſepul. Jdẽ ſi nominatim nõ ſit nominatum nõ ſit excõicatus, ſed tãtũ pp canonẽ, vel ſentẽtiã, in qua certũ eſt eũ incidiſſe. de cõc. p̃bẽ. c. ſi. ⁊ idẽ ſi occulte eſt excõicatꝰ. Jmo dicit plꝰ Ho. ꝙ ſola pẽdẽte accuſatione ꝯ p̃latũ ꝓhibet̃ alienare. de accu. c. ſi. Jdẽ dicit Abb. ⁊ Jo. An. de excep. pia. li. vi. vbi ponit Abb. Jo. An ſup gl. q̃ icipit, olim. qñqʒ q̃rit̃ an poſſit noĩe ꝓprio ꝯhere, ⁊ ad vtilitatẽ ꝓpriã, vl' rẽ ꝓpriã aliẽare. Jnn. dicit qͦ ꝯtractꝰ initꝰ nõ ſolũ ignorãter, ſed etiã ſciẽter etiã rexcõmunicatione durãte, tenet: ⁊ ſic ꝯhere poteſt, etiã res ſuas ꝓprias alienare, ⁊ donare. Alleg xi. q. iũ. qm̃ multas. in fi. ⁊ expꝛeſſius de ſentẽ. excõ. ſi vero. vbi licet nouos contractus cũ talibꝰ inire, ſm Jnn. Per q̃ dicit ꝙ poteſt ad negotia ꝯſtituere ꝓcuratorẽ, ita qͦ orietur mãdati actio directa, ⁊ ꝯtraria inter eos: q: nõ inuenitur iure cautũ qͦ cõtractꝰ ſint nulli. Hec ꝯcludit vera nõ ſolũ inquãtũ ſe obligat alijs, ſʒ inquãtũ ipſe obligat aliũ ſibi: vt dicto. c. qm̃. ⁊ dicto. c. ſi vero. Fatet̃ ꝙ nõ põt ex tali ꝯtractu agere durãte excõmunicatione: ſʒ illa demũ ceſſante aget ex antiquo ꝯtractu. Hic eſt qͦ ⁊ religioni obligat̃, ⁊ monaſteriũ ad hoc obligat. de ſen. excõ. cũ illo⁊. Unde pẽdẽte excõmunicatione ſuſpẽdit̃ effectꝰ debiti. Dicit tamẽ qͦ cũ excõicato nõ licet ꝯtrahere, ſi inde ſiãt ſupiores vel ũ cũ alijs eque bene, ſicut cũ ipſis, poteſt ꝯtrahere, vel aliquãtulum minus. Hoſt. dicit ꝙ non videt quod ſine peccato poſſit contrahi cum illo, niſi imminente neceſſitate, ⁊ in caſibus expreſſis a iure. All. ad hoc de ſen. excõ. cũ deſideres. xv. nec ẽps. ⁊ c. qͦ in dubijs. §. nullꝰ. ⁊ c. int̃ alia. §. illud. vbi expreſſum eſt. Unde ꝯcludit qͦ excõicatꝰ nõ poteſt effectualiter ꝯtrahere ad ſui cõmodũ, licet ad ſui cõmodũ teneat ꝯtractꝰ. Probat, q: excõicato eſt prohibita cõio. xi. q. iũ. ſicut. ⁊ c. ſequenti. Cõtrahẽs ergo peccã, ⁊ ipſe ꝯtrahit ꝯ l. ſcriptã: ergo contractus nullus. de legi. non dubiũ. C. Jdẽ. x. diſt. iudex. exceptis caſibus, in quibꝰ hoc permittitur. Probat ſecundo, q: ante contracta obligatio per excõmunicationẽ efficit̃ inefficax: ergo multo fortiꝰ extinguit̃ obligatio iam cõtracta. Probat per ſimile: q: ſm theologos, bona opera ante peccatum mortale facta per peccatũ ſubſequẽs mortificantur, ſed poſtea per penitentiam reſuſcitantur, ⁊ reſurgũt: facta vero in peccato, q: mortua, per penitentiã non reſurgũt. de penitẽ. diſt. iũ. pium. ⁊ c. ſequẽti, vſqʒ ad. §. penitẽtia. ⁊ no. in Sũ. de pe. §. ⁊ an ficte petenti. Ad hoc quod no. in ſumma, de teſtibꝰ. §. qs ſit effectus. ſub. §. primo. ab illo verſi. idẽ deportatꝰ reſtitui poteſt Nõ obſtat de Judeis. ad deliberandũ. in deciſa: q: ſolue ibi. ⁊ dahere. ſicut ait. §. j. ad hoc quod nõ videt, quoniã ſi liceat cũ eis cõtrahi, ex hoc nõ ſiãt ſuperbiores, ex quo alij eis obligantur, ⁊ minus reuerent̃ cenſurã eccleſiaſticã: ⁊ etiã qͦ Jnn. in premiſſis videtur reprobare. Opi. Ho. ſequit̃ Archi. in. c. pia. de exceptio. lib vi. Per q̃ dicit ꝙ poteſt excõmunicatus cedere: ⁊ ſi vẽdit ius, in quo habet ius patronatus, poteſt incõtinẽti emptori pñtare. All. not. de iure pa. c. vno. in gl. pe. li. vj. Ad hoc qͦ no. ꝟ. q. j. in p̃mis. ver. ſi vero. i prima gl. Adducit quatuor cõſiderationes, quas ponit litera in. d. decre. pia. Recitat Jo. An. ibi. Lapſum, Abbatẽ ibi ⁊ in diſtinctionibus, q tenet ꝙ licet excõmunicatus peccet ſe ingerẽdo cõmunioni, nihilominus ꝯtractus valet, vt ab vtroqʒ obligatio oriatur: ſʒ interim agere nõ põt. Ad hoc all. q: ſi valet iudiciũ cũ eo, vt dicto. c. pia. valebit ⁊ cõtractus: q: hec parificantur, vt quia in iudicio quaſi cõtrahitur. ff. de pecu. licet. §. ſed ⁊ ſi filius. Et hac ratione idẽ alias tenui hic, ⁊ de ſentẽtia excõ. vere ¶ Ad rationes Ho. ibi rñdebo: q: hic nõ patiẽ charta vt reſpõdeã. Unũ tamen dicũt doc. alibi. qͦ licet fateat̃ qͦ ex cõtractu acquirat excõicatus, tamen illud iniuſte queſitũ tenetur, vt cũ peccato queſitũ, dare pauperibꝰ. Dicũt doct. de iude. ad deliberandã ſuper gl. v. ꝙ non placet, q: cauſa intrinſeca, ⁊ immediata querẽdi non eſt peccatũ, licet in mõ acquirendi peccet. Quãdoqʒ q̃rit̃ an excõicatꝰ poſſit aliquid ſpirituale agere ſub noĩe officij: ⁊ tũc

ſi agit aliqd, qd ſit facti, illud agere pōt, nō obſtāte excōicatione: vt recipere in canonicū de facto, ſeu receptiōe, q̄ ſonāt in factū: vt no. de reſcri. capitulū. de p̄ben. p illorū. ad fi. ſm Inn. Si vult agere ſpūalia aliqua, que ſpectant ad eū. put nō ſunt puri facti, ſed iuris: tūc q̄dā ſunt ſpectantia ad eū rōne publici officii, vt puidere de p̄latura, vel canonicatu, vel inſtituere inſtitutiōe iuris, vel cōfirmare, vz qd agit, q̄diu ab eccl'ia toleraṫ. viij. q. iiij. nōne. vi. q. iiij. c. i. ⁊ ij. i. q. i. ſi oīa. ⁊ c. ſeqntib⁹. de coha. cle. veſtra. de acc. olim. ⁊ hoc quādiu toleraṫ. Ad hoc. l. Barbari⁹. de offi. p̄to. ⁊ no. de re iudi. ad pbādū. de ſen. excō. ſi vere. Non toleraṫ aūt, dt Inn. qñ delictū eſt notoriū, vel pbabile q̄ eſſet publice excōicatus: qr tūc nec hec ſpūalia, nec alia ab eo recipi debēt, ſed p appellationē, vel aliū modū eſt ad ſuperiorē recurrendū. ff. de mino. ait p̄tor. §. pmittiṫ. de iure pa. null⁹. Hinc eſt q̄ cū ordinato ab excōicato, ipſo hoc ſciēte, nō diſpenſaṫ, ſed cū ignorāte tñ. de or. ab epi. c. i. ⁊ ij. Aduerte, ne erres, ſi intelliges Inno. q̄ a notorio poſſit recedi: dic quo ad ordines ſuſcipiendos recedi pōt, ex quo delictū eſt notoriū: vt no. de ſchiſma. c. i. quo ad alia officia vẜ ſpeciale tantum in notorio fornicatore, ⁊ aliis criminib⁹ no. viij. q. iiij. nōne. de quo dic vt dixi de coha. cle. ⁊ mu. noſtra. Idē hic addiṫ in excōicato. ad hoc qd de elec. nihil. ⁊ hoc aperte dt hic. Si queriṫ an poſſit recedi ab excōicato, cōtra quē pbari pōt, adhuc recedi pōt, ⁊ ſpeciale eſt in eo. Si queriṫ an geſtū ab eo teneat, qr notoriū ſit, vel pbabile: inquantū eſt notoriū, pōt dici q̄ nō valeat: qr non vẜ toleratus, ⁊ qr nō hꝫ coloratū tenere. Si an valeat geſtum, qñ pbari pōt, in ſacramētalibus nō valeat quo ad executionē: in nō ſacramentalibus ſatis: puto illa valere: qr ex quo hoc nō eſt iudicialiter diſcuſſum, ſatis vẜ toleratus. per no. de ele. nihil. Sic intelligo Inn. Si queriṫ an ex officio a ſuperiore poſſit repelli ab exercitio taliū: dicit Abb. vt recitat Io. An. de exce. p̄ia. q̄ ſi eſt manifeſtū tñ, non pōt repelli: ſi notoriū, ex offō pōt ipſum ſupior repellere. alle. d. c. p̄ia. §. fi. Quedā ſunt, q̄ ſpiritualiter agere vult rōne priuati iuris, nō ex officio publico, vt eligere, qd p̄lato, vel ſingulari canonico cōpetit rōne priuati iuris: ⁊ agere nō poteſt etiā toleratus. de cōſue. cū dilectus. Idē ad literā no. ibi Inno. Ex his cōcludiṫ regula, q̄ ſi excōicatus publice vult agere que ſunt publici officii, nihil agere pt ſpirituale, vt dt hic Inn. dic ſm Abb. q̄ in ſacramētalib⁹ aliquid agit cōferēdo, ⁊ recipiendo: qr recipit characterē, ⁊ confert. ix. q. i. p totū. de or. ab epi. q re. epi. c. i. ⁊ ij. de eo, q fur. or. re. c. ij. de ſen. exc ō. cū illorū. Spiritualia autem nō ſacramētalia actiue vel paſſiue exercēdo nihil agit. de ele. cū inter R. de cōſue. cū dilectus. de app. cōſtitut⁹. de re iudi. ad pbādū. de immu. eccle. aduerſus. Unde ſi talis publice excōicat⁹ alienāti p̄ſtaret authoritatē, vel decretū, vt tutor, vel iudex. aut authoritas, vẜ decretū ñ tenēt: vt de pcu. cōſulti. p quā decr. dt ibi nō tenere inſtrm cōfectū p tabellionē publice excōicatū, cū talis inſtrō authoritatē p̄ſtare nō poſſit, vt ibi. meli⁹. iij. q. iiij. null⁹. de offi. teſt. vide ⁊ de reſti. de ſen. exc. decernimus p Io. An. li. vi. ⁊ vide p Inn. de trāſac. ex literis. Quīqȝ q̄riṫ an obligatiōes orte, iā ante excōicationē tollanṫ excōicato durāte excōicatiōe, ⁊ ea ſupueniēte. Dicit hic Inn. q̄ non, ex eis tñ agi nō pōt durāte excōicatiōe. de exce. cū inter priorē. de ſen. exc. p tuas. ¶ An aūt ſuſpēdanṫ quo ad effectū ſolutiōis: qr planū q̄ ſic. Quo ad effectū exactiōis, dic q̄ ſuſpendiṫ quo ad obligationē fidelitatis iurate. xv. q. v. nos ſanctorū. ⁊ c. iuratos. ſm Inn. ⁊ in li. feu. hic in fi. cōſue. reg. c. dño guerrā. Et fatet Hoſt. q̄ ad cautelā, aliqñ ⁊ de facto abſoluanṫ per papā, vel ad maiorē cōfuſionē excōicatorū, vel qr aliq de facto reputātes ſe obligatos ſoluūt debitū fidelitatis, etiā durāte excōicatiōe. Ad qd de pen. c. fi. Nec ob. xi. q. iij. Iuſtinianus. qr illo tpe impotēs erat eccleſia, ⁊ depreſſa: ⁊ poti⁹ narrat factū, quā ius, vt ibi colligi pōt. Si aūt aliter, quā reſpectu fidelitatis, ſit obligat⁹ ad ſoluendū, vel dandū aliquid excōicato ad certū terminū occurrēte tpe excōicatiōis, an poſſit iuſte illo tpe ſoluere, vel teneaṫ durante excōicatione. Inn. dt q̄ pōt, ⁊ conſuluit q̄ ſoluat: qr talis pmiſſio, ſiue iuramētū abſqȝ interitu ſalutis eterne ſeruari pt. de iureiu. ſi vero. ⁊ facit qd not. de exce. c. ſi. Nō ob. q̄ ex cōione peccet. xi. q. iij. cū excōicat⁹. qd met. cā. ſacris. qr nō eſt hoc verū ſemp: nā poſſum⁹ ab eis emere, ⁊ vendere, ⁊ cōhere p neceſſitate. de ſen. excō. ſi vere. ⁊ cōſequēter facere eis, q̄ in cōtractib⁹ veniūt: alias ſequereṫ q̄ eccleſia machinareṫ fraudes vel mēdaciū, qd vitādū eſt. xxij. q. ij. cā humilitatis. ⁊ c. primū. ⁊ c. nec artificioſum. Itē ſi ſeruiēs, teneṫ ei ſeruire vt pmiſit. xi. q. iij. q in multos. quare eadē rōne debitū non ſoluet: nā apoſtate eſt de iurib⁹ ſuis rńdēdū. xi. q. iij. Iulianus. ⁊ c. Imperatores. Et pōt talis caſus cōprehēdi ſub patrefamilias. de ſen. excō. ſi vere. nec ſunt hec reuocata per. c. xv. q. vi. nos ſanctorū. ⁊ c. iuratos qr illa iura loquunṫ ſpecialr de iuramēto fidelitatis, quo caſu illud ſpeciale iō ſtatuiṫ: qr ex hoc magnū fomentū recipiebāt excōicati, ⁊ ſecuriores perdurabāt in excōicationibus, qñ videbāt ſe comitandos magna caterua fideliū, ⁊ vaſallorū, qui eos ſequebanṫ. Uel nō ſunt abſoluti ipſo iure vaſalli, ſed abſoluunṫ ex cauſa, vt ibi factum fuit. Hoſt. dicit q̄ nō videt q̄ ſine peccato poſſit ſolui, ⁊ ſic comitari, exceptis caſibus a iure permiſſis, de quib⁹ in. d. c. inter. ⁊ illi pbāt hoc: qr ſi illis caſibus lꝫ ſoluere tñ, in aliis non licet vt. d. c. inter alia. § illud. vbi dt expreſſum. Et dt qcquid vltimo dicit Inn. vaſallorū fidelitas eſt ſuſpēſa durāte excōicatione, vt in li. feudorū, hic finiṫ lex. inci. cōſue. c. i. Nec eccleſia in factis ſuis fraudē machinaṫ, vel mendaciū: qr ſi non ſoluiṫ excōicato, hec eſt culpa ſua: vnde non ab eccleſia, ſꝫ a ſe ipſis decipiunṫ. Et hec dt teneri in fauorē fidei, ⁊ cēſure eccleſiaſtice, ⁊ in fauorē animarum etiā ipſorū excōicatorum, ⁊ in odiū peccatorū ſuorū, vt facilius conuertanṫ. Remittit ad Summā de penitē. §. fi. ſub. §. quid de his. ⁊ de excep. p̄ia. li. vi. Quod autē no. Hoſt. in Sum. de ſen. excom. §. que ſit pena. ſub. §. quid ſi teneor. dicit hic Hoſt. intelligendū de iuramēto facto ante excōicationē. Et hec pars mihi vera videtur. Nec ob. periuriū: qr non eſt periurus, ex quo et non ſoluit ſuperueniēte legitima cauſa: qr a iuramento excipiṫ legitima cā. ff. q ſa. cog. l. pe. ⁊ l. ij. de cōſti. pec. Et intelligiṫ ſi res in eodem ſtatu permāſerit: vt in. c. quemadmo. ⁊ qd ibi no de iureiu. Quīqȝ q̄riṫ an excōicato liceat dare eleemoſynā. Et dicit q̄ ſic cū humanitate. xi. q. iij. qm multos. ad fi. Quīqȝ queriṫ an ſpoliatus poſſit poſt abſolutionē agere de ſpoliatiōe facta ante abſolutionem. Dic, ſi agit tpe excōicationis, repelliṫ: vt no. gl. de pcu. ex infinuatione. poſt abſolutionē dic q̄ agere pōt: qr nō lꝫ alicui excōicato auferre ſua, ſm In. Idē Hoſt. niſi aliter fuerit diffidat⁹ p eccleſiā. vel p iudicē ſuū habentē ad hoc ptātē: vt no. de here. excōicamus. ⁊ de homici p humani. li. vi. Alias nō licet ppria authoritate, vel temeritate alteri vim inferre, vel ſibi ius dicere. ff. de vi pu. vel pri. l. pe. Nō ob. q̄ ſibi nō queraṫ ex cōtu, tenēdo qd ipſe Hoſt. tenuit: qr ibi volūtarie ſe ingerit, ⁊ peccat: hic inuitus patiṫ. Ideo primo caſu nō queriṫ: qr ex hoc puniri dꝫ, nō ſcdo. de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ il neceſſe. ad hoc de cle excō. mi. illud. Itē p̄io caſu facit cōtra ius ingerēdo ſe cōioni. Scdo ſit cōtra ſibi. arg. ſ. de. vi. videſ. C. de legi. nō dubiū. de trāſla p̄la. q̄to. Aſſi-
15 gnat alias rōnes pſuaſiuas, de quib⁹ nō curo. ¶ † Opp q̄ eo q̄ priuauit eū ep̄ali, ſatis priuauit ſacerdotali, qr iſta ſunt cōnexa. de exceſ. p̄la. ex literis. Dicit Hoſt. q̄ lꝫ ep̄ale non poſſit eſſe ſine ſacerdotali, tñ ſacerdotale pōt eſſe ſine ep̄ali: iō nō ſupfluit. ¶ Ulterius Inn. pōderat literā q̄ papa depoſuit, ⁊ de crie nō cōdēnauit, dicens q̄ aliqñ cōtra facit iudex: qr pnuntiat ſup delicto, ⁊ nō ſup pena. ff. de adu. leg. l. filio. §. Seia. ⁊ no. Inſti. de here. que ab inte. §. p cōtra ad qd l. i. in fi. ff. ad Turp. ¶ Gl. i. ponit partē facti. Idē Hoſt. Inn. tñ dixit q̄ ipſis accuſantib⁹ ep̄s voluit ordinario iure rñdere papa inqſitionē cōmiſit. ⁊ eſt ſimil de ſimo. lꝫ Hely. ¶ Opp. cū gl. q̄ ad ſnīam diffinitiuā nō poſſit pcedi in abſentē in criminib⁹ homicidii, vt in iurib⁹. ff. de penis. l. abſentē. C. de acc. l. abſentē Sol. Gl. hic proſequiṫ materiā: an, ⁊ qñ ad ſnīam poſſit pcedi in abſentē in criminali. Et primo tractat q̄d iuris de iu. ciui. Scdo q̄d de iure canonico. ¶ Ad primum dic, ſm leges ſi lis nō eſt cōte. nūqȝ pcediṫ in abſentē ad ſnīam diffinitiuā lit. nō conte. Falliṫ in apparitore. C. de penis. ne din. Sed tūc p cōtumacia annotanṫ bona. ff. de req. reis. l. i. ⁊ expectaṫ p annū, poſtea deuoluunṫ ad fiſcū: neqȝ ſup bonis audiṫ, lꝫ audireṫ ſup crimine. C. de req. re. l. ij. Si lis eſt conte. ⁊ liquet de cā, tūc dicūt q̄ in criminibus maiorib⁹ a relegatiōe. ſ. nō pcediṫ ad diffinitiuā ſnīam. In criminibus leuibus a relegatiōe. ſ. bene procediṫ ad diffinitiuā ſnīam. Allegāt p primo. ff. de penis. abſentem. ⁊ de requi. re. l. annus. Hoc in proceſſu cōtra reū. In proceſſu aūt contra actorē ſemp dꝫ eſſe p̄ſis, ad hoc etiā vt pcedaṫ contra reū. Fallit hoc in caſu l. q̄uis. C. de adul. vbi pcediṫ abſente accuſatore. Dic, ſi queriṫ an cōtra abſentē dꝫ dari libellus accuſationis, dic q̄ ſic. C. de requi. re. l. i. ⁊ ſic nō daṫ libellus vt procedaṫ, ſed vt requiraṫ ſic. Et ita dꝫ intelligi. l. abſentē. C. de acc. ad hoc. ij. q. viij. p ſcripta. Si queriṫ an poſſit procedi ad ſnīam in abſentē punitiuā cōtumacie: dic q̄ ſic ad annotationē bonorū: ⁊ hoc in criminib⁹ a relegatione. ſ. in criminalib⁹ aūt a relegatiōe. ſ. nō procediṫ: qr iura, que inducūt annotationē, loquunṫ in criminib⁹ grauib⁹, ⁊ publicis: vt. l. i. ff. de requi. re. ſm Bart. in. l. abſentē. De forma autem annotatiōis remittit Io. An. in ti. de acc. §. ſi. ver. ſꝫ qualiter. in quo. §. plene tractaṫ materia huius glo. ⁊ ibi qñ incipiat currere hic annus, de quo hic. Si q̄riṫ an poſſit pcedi ad ſnīam diffinitiuā tūc in criminib⁹ a relegatiōe. ſ. cōclu. gl. eſt vera: qr nō pōt pcedi ad diffinitiuā, et ſi. cōte. p. l. abſentē. ff. de pen. ⁊ p. l. i. C. de req. re. q̄ loquunṫ indiſtincte. Hec vera de iure cōi: ſed ſtatuta prouidēt vt abſens habeaṫ pro cōfeſſo: iō tūc ppter cōtumaciā vt fictus cōuinctus pōt cōdēnari. De quo dic vt in Spe. in p̄allegato. §. Ex iu de iure canonico

nonico habeat̄ pro cōfeſſo aliquo caſu, dicā ſtatim: ⁊ qd̄ de iure ciuili. Vide Bar. in l. lex Cornelia. ff. ad Sy. ⁊ dixi. ſ. de acc. vemēs. In criminib⁹ a relegatiōe infra. Guil. diſtinguit an ſit lis cōte. ⁊ liqueat de cā: ⁊ pōt p̄cedi. An lis nō ſit cōteſtata, vel nō liqueat de cā: ⁊ nō pōt p̄cedi ad diffinitiuā ſniam. Cy. in l. abſentē. et ſ indiſtincte ꝙ poſſit p̄cedi ad ſniam lʒ gl. in l. quoties. de adul. teneat ꝯ iſtā gl. lʒ Ja. de are. q: ad inſtar ciuiliū p̄cedit in criminab. l. abſentē. ff. de penis. ergo ⁊c. vt li. nō cōte. p totū. ⁊ ſic notat Cy. in l. abſentē. C. de penis. Bar. in l. abſentē. ⁊ ꝙ p̄cedi poſſit etiā lit. nō cōte. q: nō eſt p̄uiſum de remedio miſſionis: cū annotatio nō habeat locū in criminib⁹ a relegatiōe. ſ. l. ſ. C. de requi. re. quo caſu in ciuilib⁹ p̄cedit ad ſniam diffinitiuā. p no. in aut. ſi cōe. C. ii vt ſe ab here. abſti. ⁊ p no in aut. q ſemel. C. quō, ⁊ qū iu. Que rō mihi nō plʒ vt dixi vt lit nō cōte. me. Jō tutior eſt opi. gl. hic. ⁊ Ja. de are. Nunqd aūt vbi ex ſtatuto hr̄ p cōfeſſo, hoc noceat forēſi delinquēti hic, ⁊ poſtea ſe abſentauit. Dixi ꝙ nō de fo. cōpe. poſtulaſti Sʒ eſt dubiū an ſi ſtatuto diſponat vt ꝯ aliquem nō poſſit opponi maleficiū, vel accuſari de eo, an ſi ſit abſens, ⁊ ex ſtatuto habeat̄ p cōfeſſo, poſſit dānari. Dicit Bar. ibi ꝙ qñqʒ liquet iudici aliquē non commiſiſſe delictū, ⁊ lʒ ipſe cōfiteat̄ vere, vel ficte, nō dʒ damnari: vt l. vnde Neratiꝰ. ad l. aquil. ⁊ hoc reſpectu dʒ q̄rere defenſores rei. l. j. in ſi. de queſt. l. ſeruū quoqʒ. ſ. publice. de pen. ⁊ no. Jun. de accu. venies. Cūqʒ cōſtat iudici ficte cōfeſſum poſſe tueri aliqua exceptiōe, vel pſumptiōe iuris, ⁊ de iure: ⁊ ficta confeſſio tollit pſumptionē iuris, ⁊ de iure, nō poterit condēnari. C. de dona. aī nup. aut. ſʒ iā neceſſe. in aut. de equa. do. ſ. alio. Et breuiter cōcludit ꝙ vbicūqʒ exceptio, q̄ poterat opponi, nō facit maleficiū eſſe maleficiū, poterit ex hac ficta cōfeſſiōe cōdēnari. Inquātū dixi ſniam in abſentē p̄mulgari nō poſſe, hoc verū ante cōcluſionē in cā: poſt cōcluſionē dt Ja. de are. ipſam p̄mulgari poſſe: q: tūc nō eſt indefenſus. Sed Cy. in l. qſuis. C. de adul. hoc non tʒ: cū id phibeat̄ ſnia, q: inanis foret executio in abſentē, ſʒ accuſatore abſente poſt cōcluſionē in cā bene pōt p̄mulgari ſnia, inquātū venit p̄mulgāda pro actore ꝯ reū: ſecus ſi pro reo cōtra actorē, p̄pter penā talionis: vt no. Cyn in gl. in d. l. quāuis. C. de adul. ⁊ idē Jac. But. Ex quo videt̄ ꝙ abſente accuſatore cā liquidata, p̄mulgat̄ ſnia: ⁊ intellige, accuſatore citato: ar. eius qđ no. in l. ſi eo. C. quō ⁊ qū iu. alias non valeret ſnia, etiā p eoꝝ niſi dicat̄ ꝙ ſatis ſit ꝙ pſcus ſit iudex, vbi agit̄ de cā publica qđ

16 eſt notabile. ❡ † Venio ad ſm̄ agere de nō p̄cedēdi in abſentem ſm̄ ius canonicū. Glo. ponit duas opi. Prima opi. eſt hec, qđ ſi liquet de cā, poſſit ad diffinitiuā p̄cedi. Si nō liquet de cā nō pōt ad diffinitiuā p̄cedi. pro eo. l. xxxvi. di. c. ita. vbi de hoc. Cōclude de iure canonico, ſi agit̄ per via inquiſitiōis, vel denūtiatiōis, ad ſniam p̄cedit̄ li. nō cōte. vt patet. ſ. vt lit. nō cōte. qū. ſ. ſunt ⁊ aliā. Si agit̄ per viā accuſationis: tunc regulariter diſtinguit̄ an lis ſit cōte. ⁊ liqueat de cā: ⁊ procedit̄ ad diffinitiuā ſniam. An nō liq̄at de cā. vel lis nō ſit cōte. ⁊ nō p̄cedit̄ ad diffinitiuā ſniam: ſed tunc p̄cedit̄ ſm̄ formā. c. xi. q. iij. rurſus. ⁊ c. quicūqʒ. Et modus p̄cedendi eſt ibi ꝙ excōicat̄: ⁊ ſi perſeuerauerit in excōicatiōe per annū, priuat̄ beneficio. Unde habet illud exitum cuiuſdā annotationis bonorū, ⁊ non audit̄ poſt annū ſuper beneficio. licet quo ad alios effectus audiatur ſuper delicto: qđ maxime eſt, qū accuſat̄ de crimine hereſis: quaſi eo qđ ſteterit in excōicatione tanto tēpore preſumptiue conuincat̄ de hereſi: ar. l. de penis. grauē. de here. excommunicamus. ſ. i. Hodie autem de delicto habet̄ pro cōfeſſo ſola contumacia. de here. cōtumacia. li vj. De quorū capitulorū intellectu vide qđ ſcripſi. ſ. de iudi. c. ſ. cū gl. ſi. ⁊ vide gl. iij. q. pe. in ſum. Inquantū dixi in abſentem nō procedi lit. non conte. hoc ſit pro regula. Fallit primo vbi proceditr̄ per viam denūtiationis, vel inquiſitionis vt dixi. ſ. ⁊ ſic poſſet hic intelligi. Fallit. ij. qū agit̄ de deſtitutione p̄lati ex crimine nō reſidentie. de cle. nō reſi. ex tue vt dixit hic gl. in prin. Fallit. iij. in crimine dilapidatiōis. no. iij. q. ij. q: eū. ante nedum magne. gl. ⁊ ſic poſſet intelligi hic. Fallit iiij. qū crimini annectit̄ irregularitas ex delicto. ⁊ ſic pōt. iiij. intelligi hic: q: hic celebrauerat iā excōicatus. Ad hoc de tortin. c. vlti. li. vi. Fallit. v. ſi de ſpeciali mādato pape mandent̄ teſtes recipi nō obſtante abſentia, papa informato de lit. cōte. nō facta: ⁊ ſic ſm̄ gl. adhuc pōt p̄cedere hec decre. Fallit. vi. qū agit̄ etiā de crimine, ſʒ ad finē ſolius depoſitiōis, ⁊ deſtitutionis p̄latie: q: ſicut in ꝯhendo pōt agi lit. nō cōte. in abſentē: vt lit. non cōte. c. qm̄ ſ ſi vero ita ⁊ pōt agi ꝯ abſentē ad finē depoſitiōis, ⁊ deſtitutionē matrimonij ſpūalis, vt hic. Et hoc, q: vtrobiqʒ periculoſa eſt mora, ⁊ vtrobiqʒ tāgit̄ vtilitas publica. Fallit. vij. qū quis habet̄ pro cōfeſſo: q: illa equipollet vere cōfeſſiōi. vt pcedat. li. nō cōte. de cle. excōi. ij. De iure aūt cōi quedā gl. vt velle ꝙ in abſentē p̄cedi poſſit, vt habeat̄ ex contumacia qlibet pro cōfeſſo. Dicit gl. ij. q. vi. non ti qūt. ꝙ. Veritas eſt ꝙ non habet̄ p cōfeſſo, ita ꝙ dānnet̄, ſʒ poſſit ex hoc aliqua ſuſpicio ex fuga ſurgere ꝯ eū. Unde ſit p regula ꝙ nō habet̄ quis p cōfeſſo ex ſola contumacia regulariter de iure. Fallit in caſu. c. rurſus. ⁊ quicūqʒ. xi. q. iij. qū ſteterat in ꝯtumacia p annū, ⁊ excōicat⁹: in hoc quo ad annotationē bonorū ⁊ bñficij. Spe. dt ꝙ poſt annū habet̄ p cōfeſſo quo ad oia, vt ſup crimine nō audiat̄. in ti. de inq. ſ. ſequit̄. in prin. Et hoc plʒ, q: habet̄ p cōfeſſo. Fallit in caſu c. decernim⁹. iij. q. ix. Et ſic intelligo qū abſenti eſt purgatio indicta pp infamiā. ⁊ eſt cōtumax in aſſumēda purgatiōe: q: tūc poterit, ac ſi defecerit in purgatiōe, dānari: q: habet̄ p cōfeſſo. Non ob. de here. excōicamus. ſ. i. q: illud l odit nō p̄cedit p. c. cōtumacia. e. ti. li. vi. ⁊ debeat expectari p annū. Vel ſpāle eſt vt in delicto hereſis, vt expectet̄ lapſus anni. Multum tñ ibi obſtāt dicta doc. dicētiū quē nō haberi p cōuicto. qū deficit in aſſumēda purgatiōe, ſecꝰ ſi deficiat poſtꝙ aſſumpſit Sed primo dictū plus plʒ p̄pter lōgā cōtumaciā, ⁊ indictionē purgatiōis ſimul iūctas, vt p cōfeſſo habeat̄: vt. d. c. decernim⁹. Sic dʒ intelligi. Spe. in ti. de inq. ſ. ſequit̄ in prin. vbi indiſtincte p illud c. dt cōtumacē haberi p cōfeſſo. De iure aūt ciuili an habeat̄ p cōfeſſo. dic ꝙ nō regulariter, niſi aliud diſponāt ſtatuta, ⁊ conſuetudines. de quo dixi. ſ. ⁊ dt Bar. in d. l. abſentē. ⁊ Spe. in d. ſ. ſequit̄. in prin. Aliqñ tñ abſentia p̄bat delictū, qū ſit p modū fuge: nā ſi fuga aſcribit̄ p delicto, probata fuga p̄batū eſt delictū fuge. ff. de re mili. l. deſertores. Si fuga inducit̄ ad p̄bationē alterius criminis: ⁊ tūc ſi crimē fundat̄ ſup ſola ſuſpiciōe fuga facit quē ſuſpectū, ⁊ cōcludit ſuſpecti delictū. ff. de ſuſpe. tu. l. impuberib⁹. Si agit̄ de crimine p̄bādo aliter, ꝙ delicto ſuſpectus: ⁊ regl'r fuga nō facit plenā probationē. l. i. C. de rap. vir. ⁊ in aut. de ex hi. ⁊ intro. re. ſ. ſuſpicio. Indiciū vero vel ſemiplenam p̄bationē facit vt no. gl. in. l. in bone ſidei. C. de iureiu. ⁊ l. admonēdi. ff. de iureiur. ⁊ no. ſ. de iureiur. c. ſi. Fallit in caſu. l. conſiliarios. ff. de aſſeſ. ſm̄ Bar. in l. lege Corn. ff. ad Sill. de quo p Cy. in. l. i. C. de rapt. vir. Ad hoc debēt reduci. ll. quas p ⁊ ꝯ allegat Spe. in ti. de inqui. ſ. ſequit̄. in prin. vbi eſt materia hm⁹. ſ. Inquātū dt ꝙ in cā inquiſitiōis p̄cedi pōt in abſentē ad diffinitiuā, puto hoc de iure canonico, ⁊ de iure ciuili, vbicunqʒ p̄cedi pōt inquiſitiōis via, ⁊ vbi pōt dānari abſens, ſi lis eſſet cōte. q: tūc proceſſus ille bñ tollit defectū cōteſtatiōis lit. vt in. ſ. ſunt ⁊ aliā. Sed vbi p̄cedi nō pōt in abſentē, etiā lit. cōte ſatis puto ꝙ nec de iure ciuili inquiſitiōe p̄cedi poſſit: q: ibi alia cā, ꝙ defectu li. cōte impedit p̄ceſſus: vt pʒ in. l. abſentē. ff. de pe. ſ q: inanis eſt executio, ⁊ q: abſens ſic dure nō dʒ dānari, cū multotiens cōtigerit abſentē iniuſte dānari. Per que etiam puto ꝙ vbi de iure canonico ageret̄ ad finē cōdēnationis ad panē ⁊ aquā, q: tūc agit̄ de pena corporali, q̄ in abſentē non pōt exequi, q: abſens nō pōt dānari: q: nō reperio legē correctā: ⁊ omnia iura, q̄ dicūt in abſentē poſſe p̄cedi, loquunt̄ qū agit̄ ad penā accidētalē depoſitiōis dignitatis, vel officij, q̄ eſt exequibilis in abſentē. in qua nō agit̄ de tāto periculo, ⁊ q̄ eſt minor relegatione, vt

17 de ſe patet. ❡ † Opp. ꝙ hic non debuerit ex inquiſitione p̄cedi ad ſniam depoſitiōis, de acc. inquiſitiōis. Sol. Speciale in delicto homicidij, qđ impedit executionē poſt peractā penitētiā.

18 ❡ † Opp. ꝙ in hac cā non admittat̄ pcu. de acc. veniens. Sol. Admiſſus fuiſſet procur. ad allegandas cās cauſe. Vel hic loquit̄, qū agit̄ per viā inquiſitionis, vel denūtiationis quo caſu interueniēt pcu. de acc. ſuper his. Gof. nō placet hoc vltimū: q: hic agebat̄ ad depoſitionē, dato ꝙ procedit̄ per viā inquiſitionis: vt ibi no. ſuper gl. vltima. Jo. An. Ant. de But.

1 ❡ Poſſeſſor verus efficitur actor per ſm̄ iudicio decretum non admiſſus vt depulſus a reo per anni lapſum.
2 Decreti primi vel ſecundi que ſit practica.
3 In poſſeſſionem mitti iuſſus quando habeatur pro miſſo.
4 Poſſeſſor quis non efficitur adiudicatione poſſeſſionis ante, quam mittatur, vel actu inducatur.
5 Poſſeſſionis miſſio ficta aſſumit per omnia locum, ⁊ conditiones vere.
6 In poſſeſſionem miſſus non efficit̄ verus poſſeſſor, niſi per lapſum anni.
7 Opinio multorum non eſt ſequēda, ex qua reſultat iniquitas.
8 In poſſeſſionem mittendi qualis ſit modus, ⁊ effectus.
9 In poſſeſſionem quando quis mittit, que requirantur vt miſſio teneat.
10 In poſſeſſionem miſſum non admittens, que ſint remedia cōtra ipſum.
11 Poſſeſſio vera quomodo, ⁊ quando ex miſſione naſcatur.
12 Decretum ſecundum non interpoſito primo an valeat.
13 Decretum ſecundum an ſit ſententia interlocutoria, vel diffinitiua.
14 In poſſeſſionem miſſionis remediū an cadat circa ſpiritualia.

15 Preſcribi quomodo poſſit aliquando contra ius agendi, vbi
reo non poteſt preſcribi.
16 In poſſeſſionē miſſiōis effectus quis, et qualis ſit circa fruct⁹.
17 Poſſeſſio vera parturiēs poſſeſſorū, an ex ſola miſſione q̄rat.
18 In poſſeſſionem miſſio per quos iudices fiat.

1 Contingit. ¶ † Actor p̄ ſm decretū iudicis nō admiſſus vel depulſus
a reo p̄ lapſum anni, verum poſſeſſor efficit. p̄ria pars
huius §. de arbi cōtingit ponit caſum q̄n̄q; cōtingē
2 te. Scdo prouidet, ibi cū igit. ¶ † No. i. practicā primi, vel ſcdi
3 decreti. Adiudico tibi poſſeſſionē cā cuſtodie. ¶ † No. ij. q̄ mit
ti iuſſus habet̄ pro miſſo, vbi dolo vel potentia rei ad poſſeſſio
nē nō admittit, et vbi admiſſus a poſſeſſione repellit ex poſtfa
4 cto. ¶ † No. iij. q̄ adiudicatiōe poſſeſſiōis q̄s nō efficit poſſeſ
ſor ante, q̄ mittat, vel actu inducat. Ad hoc de re iudi cū aliq
5 bus. ff. de pig act. nō ē mirū. ¶ † No. iiij. q̄ ficta miſſio p̄ ola aſ
ſumit locū, et cōditiōes vere: vt leges loq̄ntes de vera miſſiōe,
extēdant ad hāc fictā: et vocat hec extēſio paſſiua, de qua dixi
in. c. ſi. de ꝯſue. vt ſicut ver⁹ miſſus efficit verus poſſeſſor lapſu
6 anni, ita et hic ficte miſſus. ¶ † No. v. p̄ opi. q̄ miſſum nō effi
ciat poſſeſſor ſtatim, ſʒ demū lapſu anni acq̄rat verā poſſeſſio
nē, de quo in. c. q̄m̄. §. ſi ſup. vt lit. nō cōte. et no. in. l. ſi q̄s emptio
7 nis. §. ſi. C. de p̄ſcri. xxx. ann. ¶ † No. vi. malitiā rei nō ſequen
dā, q̄n̄ euidēter nutrit iniquitatē. Perniciosa enim ſubtilitas
nō eſt admittēda. ar. i. c. i. ſm Hoſt. Exēplū aūt, q̄n̄ impedit p̄ po
tētiā, ponit Io. An. q̄n̄ timet tyrānidē illius. q̄d me. cau. c. i. de
app ſi iuſt⁹. p̄ doiñ. et q: forte fecit illū p̄ ſuperiorē vocari, quſq;
tp̄s annale ſit lapſum: vel cū p̄cu. ſuo colludit. ff. de dolo. elega
ter. §. pe. ſm Hoſt. ¶ Reduco ad Sum. Primo agit de modis
mittēdi, et miſſiōis effectu quo ad poſſeſſionē. Scdo de requi
ſitis ad miſſionē. Tertio, de remedijs ꝯ̄ mittentē, alias miſſum
nō admittētē. Quarto, q̄n̄o vera poſſeſſio ex miſſiōe nāciſcat,
et q̄n̄. Quīto, an remediū miſſiōis cadat circa ſpūalia. Sex
to, de effectu miſſiōis circa fructus. Septimo, an ſola miſſione
querat vera poſſeſſio parturiēs poſſeſſorū: et q̄ remedia cōpe
8 tūt pro illa recuperādā. ¶ † Ad primū dic q̄ eſt dare miſſionē
ex ſcdo in pſonalibus: per miſſionē ex primo concordat ius ci
uile et canonicū vt nō transferat vera poſſeſſio: ſed vterq; erit in
poſſeſſiōe diuerſo reſpectu: poſſeſſor colliget fruct⁹, et colit agrū:
ſʒ miſſus illos cuſtodiet, ne diſpēdant: nec efficit tūc poſſeſſor de
poſſeſſiōe. ff. de dā. infe. l. ſi finita. §. ſi q̄s autē. vt in poſ. leg. l. in
cui. §. fi. et in hoc cōcordat canones. §. vt lit. nō cōteſt. q̄m̄. ad ſi.
In reali dī gl. differentiam eſſe inter canones et leges: ſm leges
ſtatim efficit verum poſſeſſor, ſed cōmutabilē, et poſt annū incō
mutabilē, p̄. l. ſi q̄s emptiōis. ad ſi. C. de p̄ſcri. xxx. an. Nam re⁹
veniēs intra annū recuperat poſſeſſionē, ſm canones. Dicit gl.
q̄ in reali ſtatim nō efficit verus poſſeſſor, ſed demū lapſu an
ni: q: an̄ lapſum anni nō eſt verus poſſeſſor, ſed cuſtos. ſ. ti. p̄xi.
c. ſi. de offi. or. paſtoralis. ver. verū. Io. An. dī Spec. tenere opi.
Legiſtarū in Spe. de p̄mo decre. §. iā de effectu. ver. ſʒ verū miſ
ſus De hoc inter Legiſtas ſunt opi. But. dī, et ſʒ opi. quā gl. dī
Legiſtarū in. d. l. ſi q̄s emptionis. Quicq̄d teneant Legiſte, opi.
gl. eſt vera de iure noſtro, vt dixi vt lit. nō cōte. q̄m̄. §. q̄d ſi ſup.
9 ¶ † Ad ſm cū gl. in ver. ſi iudex. q̄ro de requiſitis ad miſſio
nem, Dicit gl. i. q̄ dʒ precedere ſummaria cognitio ante. q̄ fiat
miſſio. vt lit. nō cōteſt. q̄m̄. §. q̄d ſi. de quo dic vt ibi. Et qualiter
fiat il. a ſummaria ſcē o etiā facta ſummaria cognitiōe, iudex ꝯ̄
abſentē nō pōt multū feſtinare ad miſſionē. q: reperiat q̄ reus
ſit abſēs, et iuſta cā reſtituet aduerſus miſſionē: vt. l. ſi finita. §.
ſi forte. ff. de dam. infe. Imperatores, et de re iudi. cū bertoldus.
Abb. dī hic q̄ hoc examinabit in interpoſitione ſcdi decreti,
an abſens ſit legitima cā: in interpoſitiōe primi debitā exami
nabit ſummarie. nō nō exigit q̄ examinet in interpoſitione ſe
cūdi. Inquantū gl. loquit alternatiue q̄ reſtituet. vel forte ipſo
iure audiet; ſic loquit p̄pter ꝯ̄rietatē legū, quas allegat. Sʒ dic
q̄ ſi miſſio ſit ex obligatiōe perſonali ſurgēte ex facto eius, cō
tra quem eſt facta miſſio, miſſio eſt nulla: q: exigit latitatio. Et
loquit de miſſiōe ex ſcdo: q: quo ad primū ſufficit nō defendi, ſi
obſtitio ſurgit vitio rei, et ſic ex nō fieri trahēte originem a p̄ctio
rei: tūc vʒ miſſio cōtra impeditum, ſed reſtituit, ſm Bar. Hec
vera, q̄n̄ miſſio eſt iniuſta ex defectu iuſtitie reſpectu cōtuma
cie. Sed ſi eſt iniuſta ex parte cauſe mittēdi, vt q: nō ſubeſt de
bitū, vel ſi ſubeſt, obſtat exceptio, tūc miſſio eſt nulla: vt. l. cū ve
ro. §. ſubactū. ff. de fideicō. li. et patet in l. Fulcinius. §. pretor. et
Inn. in. c. p̄terea. de dilatio. q̄cq̄d ſenſerit Spe. in ti. de primo et
ſ. decr. §. videamus, ver. ſi ad hec. ſi. ne vis ſi. e. l. i. §. hec verba.
ad hoc q̄d no. in. l. iniuſte. ff. de acqui. poſ. l. tutor ſi petitus. et l.
ſepe. ff. de tuto. et cura. da. ab his. ff. ꝯ̄ ff. de ver. obli. Aduer
te tū inquantū p̄xi ſummariā ſatis. exc cognitionem quo ad pri
mū decretū: intellige ſummariā per iuramentū: vt in aut. ei. q̄
de bo. autho iu. poſ. Sed quo ad ſm decretū, vel venditionē
intellige ſummariā quo ad hoc vt ſine cōte lit. p̄cedat, et abſen
te parte: exigit tñ plena p̄batio duorū teſtiū, vel inſtrumenti: q:
agit de pleno p̄iudicio: vt. l. hereditarium. et q̄d ibi no. gl. ff. de bo.
autho iudi. poſ. et l. ſi. §. vt aūt. C. de bo. autho. iudic. poſ. et dicit
Bar. in d. l. ſi. l. clauſ. §. i. aut. ei. q. et dixi in. d. c. q̄m̄ §. q̄d ſi ſup.
10 ¶ † Ad tertiū cū gl. quero de remedijs cōtra non admittentē
miſſum. Dicit gl. q̄ plura ponunt vt lit. nō cōte. tue. et dī Io. q̄
ſi per annū ſteterit in excōicatione, perdit poſſeſſionē xi. q. iii. tue
ſue. Nō pʒ gl. ſed p̄dit ex eo q̄ nō admittit aduerſariū in poſ
ſeſſionē authoritate huius conſtitutionis: et c. illa nō loquitur in
in ciuili. et . . . rurſus. loquit in criminali: et c. q̄cūq; cū de crimine
agit ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter. et ſic nō tangit iſtum caſum.
¶ No. magnā limitationē ad illa iura, et ad illa . q̄ dixi. §. de iu.
c. i. et que no. Inn. in. c. bone vt ſtans in excōicatione per annū
perdat beneficiū. Illud verū, q̄n̄ eſt excōicatus in cā criminali:
ſecus ſi ciuili. q̄d no. bene. Aduerte tñ q̄d Io. dicit hic q̄ perdit
poſſeſſionē. in decr. tue. dī q̄ p̄dit cām. Io. An. remittit ad not.
in c. tue. vt li. nō cōte. ad hoc, q: cōtingeret nanciſci poſſeſſionē
nō miſſum, nec mitti iuſſum. Et q: due ſunt diuerſe pene cōtu
macie. miſſio, et excōicatio, vna nō ꝯcurrit cū alia: imo in ſubſi
diū cū vna nō p̄ficit, ad alterā habet recurſus. ſm gl. Hec vera
ſm gl. ſequētē, q̄n̄ nō admittit miſſus facto ipſius ꝯ̄ quē eſt fa
cta miſſio. Secus ſi impedit facto tertij: q: tenet de dolo ad in
tereſſe. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. l. pe. et hoc ſi ſolue do eſt: alias acq
rit poſſeſſio, ac ſi fuiſſet miſſus. ff. de eo, p̄ quē fac. eſt. l. ſi. ſm gl.
11 Idē no. §. c. i. et idē no. Hoſt ¶ † Venio ad quartū. q̄n̄o, et qua
liter poſſeſſio ex miſſiōe acquirat. Hoc tāgit gl. vltima in prin.
dī gl. q̄ nō determinat hic an in ſolo lapſu efficiat verus poſſeſ
ſor, an per ſniam iudicis. Videt q̄d ipſo iure de offi. ordi. paſto
ralis. ver verū Probat p̄ ſimile: q: lapſu anni priuat quē ſtipen
dio ſuo, ſi tāto tp̄e ſteterit in excōmunicatione. xi. q. iij. iniſus.
¶ No. gl. q̄ vult q̄ ipſo iure perdat, p̄ Inn. in. c. cū bone. de eta
te, et qua. vide q̄d dixi in. c. i. de iudi. et q: trāſcurſus anni conſti
tuit quē hereticū. ſ. de here. excōicamus. Gl. cōcludit q̄ in rea
lib⁹ nō hʒ locū, nec eſt neceſſariū ſm decretū: q: vel ſcdm leges
ſtatim eſt verus poſſeſſor, vel ſm canones illam acquirit lapſu
anni, a quo tp̄e preſcribere incipit: niſi ad cautelā peteret illud.
In perſonalibus autē neceſſariū eſt ſm decretum: q: nō acqui
rit ulli iudicā detentationē decreto ſecūdo nō interuenientē, et ope
rat trāſlatio poſſeſſiōis ſm decretū: q: exonerat ab onere p̄bā
di debitū: vt no. Io. §. vt lit. nō cōte. q̄m̄. §. ſi. ſed nō p̄ſcribit, q̄n̄
re non diſtracta illā recuperet. C. de diſtra. pig. l. ſi prius. de quo
dic vt ibi. Hoc fallit in cauſa noxali, et quaſi noxali, in qua ſm
decretū operat vt miſſus ſit dñs, ſi dñs erat is cōtra quem eſt
facta miſſio: alias vſucapere incipit. ff. de dam. infe. l. ſi finita. §.
Iul. Rō aūt differētie quare in perſonalibus exigit ſm decre
tū, nō in realibus, eſt. q: intēdit agēs reali rē ſuā eſſe: ſufficit er
go q̄d habeat poſſeſſionē: et cū pinguius ius pretendat, nō expe
ctat alia adiudicatio, q̄ miſſio. not. in. d. §. et in alijs. in. c. q̄m̄. ſ.
vt li. nō cōte. et eāgit Spe. de primo et ſcdo decr. §. ſciēdū. ver. ſed
q̄ eſt rō. Ratio autem quare miſſus in reali nō efficit dñs lapſu
anni, et aliquo caſu efficit p̄ ſm decretū in pſonali eſt, q: in reali
nō intendit vt fiat dñs, cū dicat ſe dñm: ſufficit ergo q̄ habeat
poſſeſſionē, quā intēdit. Spe. in ti. de ſecūdo decre. §. videndum.
ver. quarto. Inquātū ergo dī gl. in pſonali ſm decretū nō trāſ
ferre dñium, nec vſucapiendi cōditionē. Tu in hoc aduerte ad
modū interponēdi ſm decretū: aliq̄n̄ adiudicat, aliq̄n̄ vendit,
aliq̄n̄ ſola poſſeſſio dat, aliq̄n̄ poſſeſſio cū fructib⁹: de quibus, et
12 eorū effectu dixi in. d. §. in alijs. ¶ † Nūquid autē valeat ſcdm
decretū nō interpoſito primo: Dy. q̄ nō. et recitat Spe. in titu.
de ſcdo decr. §. iā de effectu circa prin. poſt primā formā in. iiij.
col. ſi tñ nō ſit apprehēſa poſſeſſio, pōt p̄cedi ad ſm decretū, vt
dicit Bar. vbi tñ ſit mitti iuſſus, in. l. ꝯ̄tuis. de bo. aut. iudi. poſ.
et ibi dicit q̄ q̄n̄ obligatio non determinat ad certā rē ex primo
decreto, alia poterit vendi, poti⁹ q̄ illa, in quā eſt facta miſſio.
Inquātū gl. dī ad cautelā poſſe quē petere in reali vt interpo
natur ſm decretū. Spe. in titu. de ſecundo decre. §. videndum.
ver. hoc quoq;. dicit illā cautelā damnoſam: q: cū primo iurau
erit ſe dñm petendo vt adiudicet, nūc negat ſe dñm: et ſic con
cludit ſe periurū in eo q̄d ſummarie iurauit ſe dñm. Sʒ ſaluari
pōt, vt dī Spe. q: hic ſolū intēdit poſſeſſionē: ſed certe de ſe do
13 minū, ex quo reali agit. ¶ † Nūquid autē ſm decretum ſit in
terlocutoria, vel diffinitiua: tenet Spec. q̄ interlocutoria: et ibi
Io. An. poſt Dy. et idē dī de adiudicatione in ſolutū: q: ad illā
p̄cedit li. nō cōte. vt pʒ ad hoc. C. q. ad eccle conſu l. p̄ri ſenti.
ff. de bo. autho. iu poſ. cū vnus §. ſi. cū. l. ſeq. ſm Dy. et Io. An.
14 ¶ † Ad quintū an hoc remediū cadat circa ſpiritualia: tāgit
gl. in ver. ſed nunq̄d. dī gl. ſi res ſpūalis petatur vt proprietas,
habet

hʒ locū miſſio ⁊ quo ad poſſeſſionē, ⁊ pſcriptionē. ⁊ ꝙ ad oēm miſſiōis effectū. ſ. ti. i. c. ſ. Si petat̄ tanq̄ bñficiū, vel pbēda, nō hʒ locū pſcriptio: qꝛ titulo ſi pſcribit̄, nec ſufficit ſola poſſeſſio. ff. de oceu. l. Herēni⁹. Secūdū hoc intelligit̄ de iure pa. circa. vt ibi pſcribat̄ vt ꝓprietas. Itē qꝛ iure canonico nō pſcribit̄ abſq; titulo: ⁊ miſſio nō pt pbere titulū nec bonā fidē miſſo, ⁊ ſic nō pōt ꝯſcribere ꝯ oēm agētē. ſi hʒ bonā fidē. ⁊ aliqualē titulū, nō tn̄ pſcribit ius ꝑlature: ſed pſcribet ꝯ agentē tm̄. Sed hodie de gl. declaratū ꝙ vbi agit̄ de titulo, non fit miſſio quo ad aliquē effectū, ne pateat vitioſus ingreſſus, q pateret eo ꝙ nō conſtaret de titulo, ſi ꝓp ſolā alterius cōtumaciā mitteret̄: ⁊ tūc ꝓcedi tur ad ſniam ꝯ cōtumacē: vt de do. ⁊ cōtu. eum, qui. li. vi. ſm gl. ❡ No. gl in plurib⁹. Primo ꝙ lʒ poſſit haberi in bñficialibus poſſeſſio ſine titulo, imo ſtatim deficiēte titulo cōcludit̄ euidēter iniuſta qꝺ no. p gl. Inno. de poſtu ꝑla. bone. ii. ⁊ qꝺ no. ꝯ de reſti. ſpol. in literis. Scꝺo no. gl ꝙ anthoritas iudicis non dat iuſtā poſſeſſionē, qñ ad acquirēdā illā iuſte dat⁹ eſt cert⁹ mod⁹ a iure, q nō adeſt iudicis anthoritate ad diuerſum modū deter
15 minata. ❡ † No. ꝙ aliqñ pſcribit̄ ꝯ ius agēdi, vbi reus nō pt pſcribi. qꝺ facit ꝑ opin. Bar. in. l. ſequit̄. ſ. ſi viā vniuale fidei tenēs pſcribat ꝯ actorē, lʒ rē pſcribere non poſſit, qñ actio ex ſuis terminis finiat̄, ⁊ perdat̄, ⁊ deficiēte actore quo ad illū iuſte tenet̄. Uide qꝺ not. in. c. plerīq;. de immu. eccle. ⁊ qꝺ dicā de pſcri. c. ſi. ad hoc. l. ſequit̄. ſ. fructus. ff. de vſuc. Sʒ gl. hic dt ꝙ exigit̄ bona fides, etiā qñ agit̄ de tollēdo iure agēdi: ⁊ ſm hoc facit ꝯ Bar. ⁊ alios. Plus dt Io. An. ꝙ nec etiā in dignitate ſeculari nedū eccleſiaſtica habet locū miſſio. alle. dictū Spec. in titu. de primo, ⁊ ſcꝺo decr. ſ. videndū. ver. quid ſi qs electus, per ea, que dixit gl. dicit Inn. ꝙ ſi petat̄ ab epō ius epale, vel aliud incorporale, vt ꝙ poſſit penitētias dare, ⁊ iniūgere, ⁊ ſimilia, ſiet miſſio, ex quo agit̄ de ꝓprietate, ⁊ iure, et ſi agat̄ de eccleſia. Non ob. ſi dicas ꝙ cōtingit cū hſe curā aiarū, q eā non hʒ ius, ⁊ habebit exercitiū: qꝛ hoc pōt cōtingere: ſed excuſat̄ ſuſcipiēs ꝓpter ignorantiā. qꝺ fatet̄ Hoſt. ⁊ hʒ bonā fidē, eo ꝙ ſit ꝓbabilis ignorātia. ſ. de cle. excō. mi. ad apoſtolice. de cohabi. cle. ⁊ muli. c. ſi. tū ꝓpter ignorantiā, tū ꝓpter anthoritatē iudicis. ff. qꝺ cū fal tu. aut. l. i. ſ i. ver. qd tñ. ⁊ facit de elec. nihil. ⁊ qꝺ ibi no. Dicit etiā Inn. alias contingere ꝙ habeat exercitiū, qui nullū ius habet in illa. ff. de cōdi. inde. Iul. de re iudi. cū inter nos. ⁊ dicit addendū qꝺ not. ſ. c. proxi. Hoſt remittit ad Summā, de ſen. ſ. quot ſunt eius ſpecies. ſub. ſ. ſed nunquid eſt hoc ſpecialiter.
16 ❡ † Uenio ad ſextum de effectu miſſionis quo ad fructus. Gl. dt ꝙ in perſonali ⁊ reali nō facit fructus ſuos, ſed cōſeruat vt reſtituat. Hoc in pſonali ante ſm decretū: qꝛ poſt facit fructus ſuos, ⁊ in reali ante annū: qꝛ poſtea facit fruct⁹ ſuos vſq; ad li. cōte. ſuper ꝓprietate, vt pʒ de ſe. Fallit in trib⁹ caſib⁹, quos ponit gl. Inter ceteros dicit ꝙ fallit in petitione hereditatis, ꝓpter nimiā cōtumaciam: vt patet in. l. Fulcinius. ſ. ſi. ff. quib. ex can. in poſ ea. Io. An. remittit ad Spe. de primo decr. ſ. reſtat. ver. ⁊ hoc aūt. Hoſt. remittit ad Sum. de cōtuma. ſ. q pena. ſub ſ. ſi. Dic ꝙ miſſio ſi fit ad ſuſtētādū, facit fructus ſuos miſſus: alias fruſtra eſſet: qꝛ nō pōt comedere miſſionē, vel cuſtodiam. Si miſſio fit ex alia cā, ꝓcedit gl. niſi ꝓpter nimiā cōtumaciam adiudicent̄ ei. fructus: vt. d. ſ ſi. ⁊ no. Spe. in loco preallē. ⁊ ibi dicit nimiā contumaciā. qñ dixit ſe nolle venire. Idem hic Io. An. Item qñ in excōicatione ſtetit per annū, per. c. rurſus. ⁊. c. quicūq; qꝺ no. de quo in. d. l. Fulcinius. ſ. ſi vbi Bar. idē tenet.
17 ❡ † Uenio ad ſeptimū q remedia cōpetāt miſſo eiecto. Quidā dicūt ꝙ nō hʒ remediū recuperādę, nec remediū vti poſſidetis: qꝛ talia dant̄ poſſeſſori, ⁊ huiuſmodi nō eſt hic nec in pſonali, nec in reali. ſm iura canonica añ annū: nec ſufficit ꝓbare deiectiones. niſi poſſeſſio ꝓbet̄. de reſti. ſpo. olim. cū ſimi. Gl cōcludit ꝙ de iure ciuili cū habeat poſſeſſionē miſſus in reali. qꝺ hʒ remediū. l. i. C. de pto. pig. Itē ⁊ habet poſſeſſorium recuperande: qꝛ poſſeſſionē hʒ, licet cōmutabilē. Hoſt. dicit ꝙ huic ſubuenitur per hāc decr. oū dicit tex. acquiſitā amittit. Sed illud ꝓcedit, qñ dolo, vel potētia eius, ꝯ quē eſt facta miſſio. Dic ſcꝺo ꝙ dici pōt huic dari interdictum vnde vi: qꝛ ſi dat̄ predoni, ⁊ violento poſſeſſori: vt in. c. in literis. de reſti. ſpol. fortius dat̄ obtinenti anthoritate iudicis. Per q dicit poſſe dici huic cōpetere ꝯ cōdictionē ex. l. ſi qs in tātā. Demū dicit ꝙ nō videt̄ competere interdictū, in q regrit̄ poſſeſſio. Ad qꝺ de ſeq. poſſ. c. i. lʒ poſſet dici ꝙ nō fuit ibi petita. ❡ Ultio cōcludit ꝙ de equitate iuris canonici ſatis erit iſti narrare factū, dicēdo quō fuit miſſus in poſſeſſionē talis rei, ⁊ quō talis expulit eū, ⁊c. Spe. in titulo. de primo. ⁊. ſ. decr. ſ. iā de effectu. ver. ſed qd ſi miſſus. cōcludit ꝙ vbi ex decreto ꝑmo vel ſcꝺo trāſfert̄ poſſeſſio, dat̄ poſſeſſorium: alſ nō. Recitat Io. An. Dy. hoc tenuiſſe in tractatu primi, ⁊ ſcꝺi decreti. Ubi aūt nudā hʒ cuſtodiā, hʒ remediū. l. ſi. C. de pto pig. ad qꝺ. xvi. q. vi. placuit. Itē hʒ remediū ex canone, reintegrāda. xiii. q. i. reintegrāda. Idē tʒ Spe. in ti. de pet. ⁊ poſ. ſ. i. v. ſʒ nūquid depoſitarius. ibi dicit Io. qꝺ facit in verbo, eiectis. Interdictū aūt recuperāde nō ꝯpetit. Idē Archi. viii. di. quo iure. Nec ꝯdictio ex. l. ſi quis in tātā. qcquid ſenſit hic Ho. Et hoc tʒ Ioā. An. in addi. Spe. in titulo, de reſt. ſpo. ſ. i. ver. quintū. Sʒ de hoc dic vt in. c. ſepe. de reſt. ſpol. Itē hʒ remedia ex titulo, ne vis fi. ei. l. i. ff. vt in poſ. le. l. i. s, cui. ſ. miſſus. ff. de dā. infec. l. dicō. ſ. ſi. Itē hʒ remediū petitoriū hypothecarie. C. q po. i. pi ha. l. ii. ⁊. C. vt in poſ. le. l. ſi poſtq;. Quo ad hoc vltimū idē dicit Io. An. i addi. Spe. in ti. de reſt. ſpo. ſ. i. v. ſi. quicūq;. dicit ibi de depoſitario cōmodatario. ꝑcario cōducēti quo ad detētationē, de ſeqſtro, qꝺ eis ꝓuidetur per officium iudicū ſubuenit̄. Alle. C. ſine cē. vl re li. l. i. li. x. Itē per actionem in factū. ff. de pſcrip v. l quoties. Coloni aūt ⁊ inquilini habēt ꝯtra dñſ ex ꝯducto. Recitat aliquos dicere ꝙ habēt cōdictionē ex. l. ſi coloni. de agri. ⁊ cenſi. ſm Io. An. ⁊ ſunt verba Acc. in. l. ⁊ ideo. de cōdi. fur. quo ad hoc vltimū vt detur cōdictio ex. l. ſi coloni. ⁊ ibi hoc tenet Bar. Inquātū dixi ꝓ rebus detētis nō dari interdictū, hoc verū, qñ ꝓ eis agit̄ ꝑncipalr. Sʒ ſi ageret̄ acceſſorie ad illas, petita eccña, vel alia vniuerſale, vel de mo, tunc bene veniūt: vt no. Inn. de cauſa poſ. cū ſup. qꝺ tenet Io. An. in addi. Spe. in titu. de cā poſ. ⁊ ꝓp. ie. ſ. i. v. ſed nūqid depoſitarius. Sʒ eſt dubiū an rei vendicatio poſſit cōpetere cōtra miſſum. Ho. dicit qꝺ ſic: qꝛ hʒ facultatem rei reſtituēde. ff. de rei ven. l officiū. in ſi. Nō tamen ille reſtituet, ſi vt actor euicerit. ſ. annū, niſi ille pſtet cautionem, de qua ff. de rei ven. l. ſi is, a quo. Uł ſm eū cōuocabit̄ miſſionē paſſus, ſi velit rē defendere. de re iud. c. pe. In miſſo ex primo ꝯtrariū tenet Inn. in c. qñ. vt li. nō cōte. ſ. fin aūt. qꝛ nō hʒ facultatē rei reſtituēde. Et idē recitādo ſequit̄ Spe. in ti. de primo ⁊ ſcūdo decre. ſ. iā de effectu. v. quid ſi miſſus. in ſi. De hoc dic vt dixi de iudi. examinata. vbi glo. tangit.
8 ❡ † Ad vltimū, per quos iudices dat. Inn. ⁊ Ho. dicūt qꝺ hanc pōt facere quilibet, etiā delegatus cuiuſcūq;, nedū ꝑncipis. alle. d. c. ſi. ⁊. ſ. ti. i. c. ii. Et eſt caſus, in quo delegat⁹ añ li. cōte. impēdit officiū ſuū, licet qdā Legiſte ꝯ i aut. de exh. ⁊ intro. reis. ſ. ſi vero. colla. v. Io. An. remittit ad hoc quis det pmū decr. de. i. decr. ſ. videam⁹. vt qs det ſm, de ſcꝺo dec. ſ. reſtat quo ad iudices ciuiles dic vt in. l. iubere. ff. de iur. om. iudi. ſatis de iure canonico delegatus a principe mitti delegatus etiā ab inferiore hoc facit, ſi ſpecifice cōmittatur: alias nō de quo dic vt dixi i de foro ꝯpe. ſi qs ꝯ clericū. cū gl. ſi. ⁊ ſuper ea de delegato pape an exequat̄ in rebus laicoꝝ, qn̄do cognoſcat, vel in poſſeſſionem mittit, vide Inn. in. c. ex litteris. de offi. delega. Anto. de Butrio.

1 ❡ In abſentem reum ſi non inueniatur, ſufficit publice ad eccleſiam ſuam edictum proponi.
2 Citandus eſt abſens de longinquo peremptorie vnica ſola citatione.
3 Feriatū nō eſt tēp⁹ quadrageſimale in cauſis in curia tractādis.
4 Citatio prima non reuocatur per commiſſionem citationis alteri factam.
5 Ubi citatur prelatus in cauſa eccleſie ſi pōt inueniri, citandus eſt perſonaliter.
6 Contumax vere dicitur, qui ad domum ſuam citatus eſt.
7 Delegatus a principe poteſt ſubdelegare nudum articulum, ⁊ eius partem committere, prout eſt puri facti. an. ii.
8 Citandi an ſint prouinciales, citato etiam epiſcopo, in cauſa eccleſie.
9 Procurator quando intercedat in cauſa ſtatus, etiam eccleſie.
10 Citatus quando arctatur ad comparendum inſtructus, vel non.
12 Citari mandatus, qui etiā iā per literas citandus erat, quomodo non dicitur fruſtra mandatus citari.
13 Procurator ad lites conſtitutus, ⁊ ad oīa alia, que in cauſa occurrerēt expediēda, an poſſit illa, que ſpeciale mādatū exigunt.
14 Cōtumax an dicatur, qui ſemel citatus eſt.
15 Archiepūs, vel epūs citandus, vbi requiri debeat.
16 Citatus ſi nō veniat ad diē aſſignationis, ſi poſtea incōtinēti, vel poſt cōparet, ⁊ allegat impedimētū, an teneat̄ ad expenſas.

1 Uenerabilis. ❡ † Si reus nō inuenitur, ſufficit publice ad eccleſiā ſuā edictum proponi. Ponit duplicē citandi formā. Primā. quā facit iudex per literas. Secundā, quā committit alteri faciendam.
2 ❡ † Nota citantē de longinquo poſſe in prima citatione mittere perēptorium, et citare poſſe ad totam cauſam.
3 ❡ † Et nota ꝙ tempus quadrageſimale non eſt feriatum in cau
4 ſis in curia tractandis. ❡ † Nota ſecundo ꝙ per commiſſionē citationis factam alteri nō reuocatur prima citatio: ⁊ ſic ſunt cō
5 paſſibiles. ❡ † Nota tertio qꝺ i cā eccleſie, ⁊ vbi citatur prelat⁹,

ſi pōt inueniri, primo eſt perſonaliter citādus. Si nō poteſt in-
6 ueniri, citād⁹ eſt ad eccleſiā: q2 illa eſt eius domus. † Et not. ꝙ
cōtra citatū ad domum pōt procedi ad diffinitiuam, qñ alias
fuit in iudicio: q2 verus eſt apparenter cōtumax. vide. j. ti. j. c. fi.
7 ¶ † No. iij. legatū principis poſſe ſubdelegare nudū articulū,
8 ⁊ cōmittere partē eius, prout eſt puri facti. ¶ † Oppo. ꝙ pro-
uinciales citandi forent, q2 eos tangit. ⁊ ſic vocādi ſunt. de ma.
⁊ obe. inter quatuor. Dicit hic Inn. ꝙ licet eos tangat, nō ci-
tant: q2 eis non preiudicat, ſm quoſdā. ff. de liber. cau. l. ſi pari-
ter. qđ ſibi non placet: q2 imo preiudicat. ⁊ remittit de arbi. cum
tpe. de ma. ⁊ obe. inter quatuor. ⁊ de vila. expoſuit. de re iudi. cū
9 ſuper. ⁊ c. pe. de ma. ⁊ obe. humilis ¶ † Opp. ꝙ nō intercedat
pcu. in cauſa ſtatus. ā. q. vj. ſi quādo. Sol. Secūdū Hofr. in tali
cauſa interuenit procu. ⁊ ex parte agentis. lxxx. diſt. frequens. ⁊
ex parte rei, ſi eſt in poſſeſſione libertatis, qui vendicatur. C. de
aſſer. tol. l. j. Secus ſi eſſet in poſſeſſiōe ſeruitutis, ⁊ pclamaret
in libertatē, vel contra ſm Hoſ. ¶ Ad peculiaria autē negotia
conſtituit procu. ff. de pcu. l. ſeruū quoq3. Sed dic ꝙ cauſa ſta-
tus eccleſie nō eſt proprie liberalis: de quo ibi, vt no. de arbit. cū
10 tempore. de ma. ⁊ obe. humilis. ¶ † Opp. ꝙ nō arcteť ad com
parendū inſtructus. ȝ. de pcu. dilectus. Dic ꝙ arctať ad cōpa-
rendū inſtructus ſuper his, que puidere potuit. Nā ſuper emer
gētibus inopinatis dabiť dilatio, ſm Hoſ. ad hoc. ff. ex q. cau.
ma. l. ſ3 ⁊ ſi per pretorē. §. ſi ferie. de homi. c. fi. Et facit qđ no. de
ele. cupientes. j. rñ. in gl. videbať. Vide qđ dixi de iura. calū. in
11 ptractādis. ¶ † Opp. ꝙ delegatus principis nō cōmittat me-
rū articulum. de offi. dele. c. fi. Solu. Hoc fuit ei expreſſe cōmiſ-
ſum vt ſubdeleget: alias hoc nō poſſet, ſm Pe. ⁊ Abb. per di-
ctū. c. fi. Hoſ. ⁊ Hoſt. dicūt ꝙ hoc potuiſſet, etiā ſi nō fuiſſet cō-
miſſum: q2 licet delegatus ad nudū articulū nō poſſit ſubdele-
gare, pōt tñ per aliū citare: ſit enī citatio per literā, nuntiū, ⁊ edi
ctū: nec citat litera, ſed citatus ſicut delegatus miniſterio nūtij.
ff. de conſtit. pecu. l. licet. eadē ratione per ſe, ⁊ aliū exequiť quis
ſniam ſuam, ſm eos. Ad hoc qđ no. de offic. dele. c. fi. lib. vj. ſm
Jo. An. hoc puto, qñ committit purū factū expediendū, non
12 aliquid iuris: vt no. in. d. c. fi. ¶ † Opp. ꝙ fruſtra citet, vel man
det citari, ex quo citauit p literas. Sol. Hoc facit, q2 poſſet eſſe
ꝙ litere ad eū non venirēt, vel malitioſe ſe occultaret, ſm Inn.
⁊ Hoſt. ⁊ vt cōſtet de citatione per relationē iudicium, ſm Jo.
13 An. ¶ † Quero an pcu. cōſtitutus ad lit. conte. ⁊ omnia alia,
que in cā occurrēt expediēda, poſſet ea, que exigūt ſpeciale mā-
datū. Dicit Jo. An. ꝙ nō, niſi fuerit expreſſum aliquid de exi-
gētibus ſpeciale mandatum. de procu. qui ad agendum. lib. vj.
14 ¶ † Quero an ſemel citatus non veniens reputeť contumax.
Dic ꝙ ſic quo ad expēſas. de procu. querelā. ⁊ ſi nō ſit perēpto
rie citatus: quo ad excōicationē autē, ⁊ miſſionē, ſi dixit ſe nol-
le venire, vel nō venturū, vel nō obediturū, pcediť contra ipm,
cū notoria ſit ꝯtumacia, ſm Hoſt. ad hoc qđ no. Jo. xxiij. q. iiij.
de illicita. ⁊ Inn. de accu. ad petitionē. Qđ eſt verū inquantum
dicit de notoria: ſed hic dicit in iudicio: ſecus ſi extra: vt no. de
ſen. excō. venerabilib⁹. §. ſecus. ad hoc qđ no. In. de acc. ad peti
tionē. ⁊ vide qđ ſcripſi in cle. de dolo, ⁊ cōtumacia. Quūq3 citat⁹
nihil dīt, vel rñdet ſe deliberaturū, vel nō reperiť: ⁊ non pcediť
contra eū, tanq3 cōtra cōtumacem, niſi pmiſſis tribus edictis,
vel vno perēptorio pro omnibus. xxiij. q. iij. de illicita. Exigiť
ergo peremptoria ad actū miſſionis, ⁊ excōicationis: vide glo.
de proba. qm̄ ȝ. Quid de aliis actibus. de offi. dele. cōſuluit. de
accu. ad petitionē. Et dicit ꝙ eſt preſumptus cōtumax. Alle.
l. cōtumacia. ff. de re iudic. ⁊ l. ad perēptorium. Idē dicit in alia
pena infligēda. de vi. ⁊ ho. cle. c. fi. de cōſti ex literis. Inquantū
dt ꝙ inuentus nō reſpōdēs eſt preſumptus cōtumax, hoc eſt
falſum: q2 imo apparēs verus. ff. de app. ex conſenſu. §. fi. no. ff.
de reſti. in integ. diuus. no. de dolo. cle. ſi an. vbi plene dixi. Nū-
quid autē pmiſſiōe faciēda ad ſolennitatē eius ſit iterāda cita-
tio: Dicit Bar. ꝙ nō, q2 eo ꝙ citat⁹ eſt perēptorie, vt regriť, ⁊
tacite cōminatio facta de pcedēdo ad miſſionē. Hoc ponit in
l. ſi finita. §. iul. ff. de dā. infec. ⁊ ponit in ver. q̄ro vtrū poſtq3. Tñ
puto ꝙ nō habeat hoc perēptoriū vim cōminatiōis, de q̄ hic,
⁊ ȝ. c. dilecti. vt poſſit procedere ad alia vſq3 ad fi. cauſe. ad hoc
15 qđ no. ȝ. de offi. dele. cōſuluit. ¶ † Quero vbi debeat regri ar-
chiepſ. Dic ꝙ vbi h3 archiepalē ſedē. C. de ſena. l. ij. Et ſi h3 in
plurib⁹ locis, regriť vtrobiq3. ff. ad mun. l. aſſumptio. Nec ſuf-
ficit denūtiari pcuratori, ſi eſt pñs. Nec ob. ā pcu. dilect⁹. q2 ibi
erat abſens. ¶ Gl. j. eſt clara: quā no. q2 ponit verā opi. in. c. j. ȝ.
de iudi. Et dt Jo. An. ꝙ apti⁹ gl. hic exprimit opi. ſuā, q3 alibi.
¶ No. in gl. ā. Canoniſta, qui nō habes legē, ⁊ vide de pbē. nō
16 pt. li. vj. ¶ † Querit gl. qđ ſiet, ſi reus citatus nō venit, ⁊ iudex
reperit ꝙ die citatiōis fuit impedit⁹, an teneať citat⁹ ſaltē ad
expēſas. Gl. dt, ⁊ arguit ꝙ ſic, ⁊ ſaltē in ſe ꝯtēpſit. ff. de iudi. ſi quis
ex aliena. ⁊ q̄ facto cōtingūt, nō arbitrabunť tacite debēti. ff. de
ꝯdi. ⁊ demō. l. ā in fi. Itē q2 d3 eē cert⁹ nō veniēdo. vt nō dicať
cōtumax: ⁊ q2 l3 nō mea interſit, nihilo minus debeo venire. ff.
ſi quis cau. l. ſi eū. §. i. Contrarium determinat gl. p. l. ii. ff. ſi quis in
ius voc. non ie. ⁊ ff. ſi quis cau. l. ij. §. ſi in iudicio. Ad hoc, q2 nihil
intereſt actoris reū nō veniſſe. Hoſ. Da. ⁊ Hoſt. tenēt gl. alle. ff.
de arbi. l. arbiter Calendis. Nec ob. ꝯtra, que loquunť qñ iudex
ignoraret excuſationē abſentis. de app. ſi duob⁹. Hoſti. dt hec
vera, qñ dať impedimētū iudicio, ſi citat⁹ ad petitionē partis
nō cōparet. ⁊ ſimiliter nō cōparet is, ad cuius petitionē citat⁹
fuit. ¶ An autē teneať cōparere, ⁊ ſic cōtumax, ſi non cōparuit:
dic ſi eſt talis pceſſus, ⁊ in tali cā, in qua iudex poſſit ex officio
pcedere etiā actore nō inſtāte: tūc cōtumax eſt, adeo abſq3 ci-
tatiōe poterit iudex ex offō pcedere. Si autē talis eſſet cā, in q̄
tñ iudex h3 pcedere ad inſtantiam partis, tūc nō teneť com
parere: ⁊ ſi nō cōpareat, nō eſt cōtumax. Dicit gl. de cle. cupiē-
tes. §. qđ ſi per viginti. in verbo, opponentes. vbi tñ h3 citatus
legitimā exceptionē quare cōparere non teneť, licet ad inſtan-
tiā partis nō ſit excōicādus: vt q2 actū non arctabať gerere: eo
opponente tñ, q2 iudicē cōtempſit, cū debuiſſet ire allegaturus
priuilegiū ſuū. ff. de iudi. ſi quis ex aliena. cū ſimi. poterit a iudi
ce ex officio excōicari. Sic determināt dñi de Rota, ſua cōclu.
xxxi. Ad materiam gl. facit qđ no. Spe. in tit. de arbi. §. j. in fi. ⁊
de expen. §. i. ver. tu autem, ⁊c. Ant. de But.

¶ De eo, qui mittitur in poſſeſſionem cauſa rei
ſeruande. Rubrica.

¶ Viſo de contumacia, q2 propter eam ſit miſſio, ideo ⁊c. Re-
petitur in Sexto. Ant. de But.

1 ☞ Poſſeſſor verus efficitur actor poſt annum miſſionis in poſſeſſionem, licet reus cautionem preſtare voluerit.
2 Miſſio habet locū, qñ litigatur de eccleſia, vt de proprietate.
3 Voluntas non ſufficit, vbi facto opus eſt.
4 Decretum ſecundum habet locum in reali. nu. 19.
5 Aſſertiones partiū iudiciales pro confeſſionibus contra eos ſumuntur.
6 Decretum ſm, licet non ſit lis conteſtanda, eſt tamē partibus preſentibus interponendum.
7 Sententiam latam per papam non eſt abſurdum per papam confirmari.
8 Contra contumacem que ſint remedia in iuribus incorporalibus, ⁊ ſpiritualibus.
9 Ad miſſionem in poſſeſſionem qualiter, ⁊ quando procedať.
10 In poſſeſſionem mittendi remedia que ſint etiam cōtra illum, contra quem eſt facta miſſio.
11 Poſſeſſionem rei, quam amiſit reus, poſtea veniens volēs eam recoperare an, ⁊ quando audiatur.
12 Ad miſſionem in poſſeſſionem rei qualiter procedatur in iuribus incorporalibus, ⁊ ſpiritualibus.
13 Debitor contumax, contra quem facta eſt miſſio, ſi nō habeat niſi proprietatem nudam, an in illam poſſit fieri miſſio.
14 In poſſeſſionem rei ſpiritualis, ⁊ econuerſo, an licite mittatur agens pro re temporali.
15 Decreti primi ⁊ ſecundi practica que ſit quo ad formam verborum.
16 Remedia que competant ei, contra quem miſſio eſt facta.
17 Voluntas qñ pro facto habetur, vel non, etiam in male factis.
18 Voluntas vbi quādoq3 pro facto habeatur, cui eſt preſtanda.
19 Decretum ſecundum an ſit neceſſarium in iuribus realibus.

1 Conſtitutus. ¶ † Actor miſſus in
poſſeſſionē poſt an-
nū efficiť verus poſſeſſor, l3 re⁹ cautionē pſtare
voluerit. Narrat factum. Scđo interloquiť, ibi:
2 ideoq3. ¶ † No. j. ꝙ miſſio h3 locū, qñ litigať de
3 eccleſia vt de pprietate. ¶ † Not. ij. ꝙ vbi opus
eſt facto, nō ſufficit volūtas, qñ per facere debentē ſtat, ⁊ non p
4 ſuſcipere debentē. ¶ † No. iij. ar. ꝙ in reali habet locū ſm decr.
⁊ collige hic practicā ſcđi decreti. ¶ No. non abſurdū, ſniam la-
5 tam per papā, confirmari. ¶ † No. v. ꝙ partium aſſertiōes iu-
diciales cōtra eos pro cōfeſſionibus aſſumunť, ⁊ preiudicant.
6 ¶ † No. vj. arg ꝙ ſm decretū partibus preſentibus eſt interpo
nendū. Eſt enim actus piudicialis, licet non ſit lis cōte. vt dixi
7 ȝ. c. primo, q2 nō eſt diffinitiua. ¶ † Opp. ꝙ fruſtra fuerit hec
cōfirmatio: nā ſatis habebat ſententia cōfirmationis omnem
effectū, ex quo erat lata per papā. de iudi. cū veniſſent. Inn. dt
ꝙ hic fuit cōfirmata ⁊. ſigillo roborata. Vnde dicit ꝙ ſenten-
tias, vel donās confirmat, qñ ſnia, vel donatio precedit confir
mationem: vt q2 dicit, donamus, ⁊ confirmamus; q2 tunc a ſe
ipſo data

ipſo data confirmat: vt dicta decre. cum veniſſent. ff. de iuriſ. om.
iud. l. 2 q. Secus ſi precedat cõfirmatio, vt q2 dicat, Cõfirmam⁹,
2 donam⁹. Sic non obſtat de fi. inſtru. inter dilectos. verſ. ceterũ.
ſcdm Inn. Materiã huius ca. reducã inter tex. 2 gl. ad ſummã.
Primo agam de remedijs cõtra contumacẽ in iuribus incorpo
ralibus, 2 ſpiritualibus. Secũdo, qualiter, 2 quãdo procedat ad
miſſionẽ in talibus iuribus incorporalibus, 2 ſpiritualib⁹. Ter-
tio, qualiter procedatur ad miſſionẽ in perſonalibus, non inuen-
tis rebus corporalibus, neq3 quib⁹ fiat miſſio. Quarto, an p re
temporali agens licite mittat in poſſeſ. rei ſpiritualis, 2 ecõuerſo.
Quinto, erit videre practicã decreti 2 p. imi, 2 ſecũdi quo ad for-
mam verborum. Sexto, de remedijs eius, ↄtra quẽ facta eſt miſ-
ſio: vbi examinabit an volũtas habeatur p facto. Septimo, an
in realibus, 2 iuribus ſit neceſſariũ ſecundum decretũ ad acquiſi-
8 tionem vere poſſeſſionis. ¶ † Venio ad primũ. Dicit hic Inn.
2 Hoſtien. q ſi aliquis conqueratur de aliquo turbante, vel auſe
rente ſibi iura eccleſie, vel ſeruitutes ſibi cõpetẽtes, vel non per-
mittente illis vti, ſi ille eſt contumax. Primũ remediũ eſt excõ-
municationis. Scdm mulcte. Tertiũ, poteſt intereſſe taxari ſecũ
dũ naturã actionis, vel interdicti intẽtati: 2 ad menſurã intereſſe
ad inſtar aliarũ perſonarũ fiet miſſio in poſſeſſionẽ pro menſura
debiti declarati. De alijs remedijs cõtra contumacẽ remittitur.
ſ. ti. j. cõtingit. vt lite nõ cõte. tue. Eſt ergo inter alia remedia re
9 mediũ miſſiõis. 2 hoc de primo. ¶ † Ad fin, qualiter fit miſſio:
dic, quãdoq3 natura interdicti, vel actiõis põt eſtimari intereſſe:
2 illud eſt eſtimatum: 2 vbi petitur cõdẽnatio ad illud intereſſe:
quia tunc actio ſapit naturã perſonalis. Dicunt q mittetur in
poſſeſ. alteri⁹ rei ad inſtar perſonaliũ: arg. eorũ, que habentur vt
lite nõ cõteſt. quoniam. §. in alijs. Si aũt agitur cõfeſſoria pro re
ſtitutione rei, vel turbatione rei, tunc dicit q ſi agiẽ cõfeſſoria, iu-
dex mittit in poſſeſ. iuris, vel ſeruitutis, que petiẽ, nõ vt ſit tantũ
cuſtos, ſed vt ſit etiã ver⁹ poſſeſſor: 2 phibebit reo ne ipſuʒ acto
rẽ impediat vti ſeruitute illa, quouſq3 de iure ſuo pbauerit, 2 p-
cipiet ei q ſup hoc caueat, 2 faciat interim ipſum actorẽ miſſum
in poſſeſ. pacifica poſſeſſiõe ſeruitutis, vel alteri⁹ iuris petiti gau-
dere. ff. de no. oper. nun. l. ſi pri⁹. ff. ſi ſerui. ven. l. ſi cui. ff. de vſufr. l.
quicũq3. e. l. vſufru. legat⁹. de opti. leg. l. mãcipiorũ. C. de inge. ma.
l. diffamari. C. de remiſ. pig. l. ſi eo tpe. cũ ſimil. Si agiẽ negatoria,
nõ fit miſſio, q2 fieri nõ põt, ſed cauebit de moleſtãdo: vt in palle.
iuribus. 2 ſic ſcdm hos nõ hʒ locũ miſſio cã cuſtodie. Alij autẽ
q in iurib⁹ etiã fit miſſio cã cuſtodie anteq̃ veniat ad traditio-
nem vere poſſeſſiõis. Nec obſtat. ff. de no. ope. nũ. l. ſi qs. vbi dici
tur qd nõ ſunt alie partes iudicis, q̃ vt caueaẽ: vel nulle ſunt quo
ad excludẽdã diffinitiuam, que proferri nõ poteſt, vt eſt dictũ: p
hoc tamen nõ tolluntẽ remedia leuiora: q2 a leuioribus penis in-
choandũ. ſ. de offi. deleg. ſane. vt lite nõ conteſt. c. ſi. §. ſi. vnde pro
cedetur ad miſſionẽ ſi venerit intra ann. reſtitutis expẽſis, 2 pre-
ſtita cautione recuperabit poſſeſſionẽ hanc, vel relaxabitur man
datũ de non moleſtãdo, 2 cautio ſup hoc preſtita. Dat ſimile, q2
ſicut in incorporalib⁹ danẽ quaſi poſſeſſoria interdicta. ff. de ſer.
l. quoties. 2 no. de elec. querelam. de cauſa poſ. cum eccleſia. ita qñ
petuntur hec incorporalia põt fieri miſſio. de ſequeſtr. poſ. c. ij. vt
lite non conte. accedens. j. Et ſi cõtumax nõ venerit intra ann. ex
tũc poterit decernere iudex quaſi poſſeſſionẽ verã iuris petiti, ni
ſi reus probet de iure ſuo: tamẽ ſine ſecundo decreto hoc ius nõ
habebit. Licet alij dicãt q hoc caſu nõ eſt neceſſariũ ſecũdũ de-
cretũ, imo ſit miſſus verus poſſeſſor lapſu anni, ſicut in reali: vt le
gitur vt lite non conte. quoniã. §. in alijs. Et hoc ſatis innuit hec
decre. Que omnia dicũt vera, etiã ſi epiſcopus petat eccleſiã ra-
tione iuris epiſcopalis, vel archipreſbyteri ratiõe iuris epiſcopa
lis, vel rector ratione iuris parochialis. Nã tanq̃ ppriecas peti
non põt: quia in nullius bonis Inſti. de rer. diui. §. in nullius. vñ
de ipſa agi põt ratione iuris, qd habet in ea. ff. de contrah. empt.
l. qui tabernã. ff. de pign. l. penul. Ideo ratione iuris, qd in ea ha
betur, predictis modis eſt pcedẽdũ. Nota bene hoc dictũ: nõ eſt
ergo dare verã poſſeſſionẽ pro iuribus in eccleſia: q2 iure nõ cau-
ſatur vera poſſeſſio, niſi ratiõe dominij, vel partis eius: nõ habẽt
ergo alij alia iura habentes niſi quaſi poſſeſſionẽ reſpectu iuris.
Idem no. de cauſa poſ. cũ ſuper. Hucuſq3 ergo habes vnã pra-
cticã ſubdiuiſam in tertia regula, q fiat miſſio reſpectu iuris: 2 ſe-
cundũ vnã ſtatim eſt verus poſſeſſor: ſcdm aliam eſt cuſtos ante
annum: 2 poſt annũ per ſecũdũ decretum efficitur verus poſſeſ-
ſor. Sed ſcdm tertiã lapſu anni efficiẽ ver⁹ poſſeſſor: 2 in hac reſi
det. Et pro ea eſt tex. hic, nõ cauillãdo. Secũda eſt practica q in
incorporalibus rerum, in quibus ius habetur, fiat miſſio qñ ius
determinatur ad totũ corp⁹: ſec⁹ ſi ad aliud ius pticulare. Ideo
ſi petantur eccleſie vt ſubiecta corpora ipſa eccleſiarũ, quia poſſi-
denẽ ab epiſcopis, vel capitulis, faciẽda eſt miſſio in poſſeſſionẽ
corporũ ipſarũ eccleſiarũ, 2 nõ iuriũ, ſm Innocẽ. Hec enim ſpi-
ritualia, 2 eccleſie, licet non poſſideantur a laicis, de deci. prohi-
bemus. de iud. decernimus. de preſcrip. cauſam. tamen poſſidenẽ
a clericis, 2 pſonis eccleſiaſticis: vnde 2 epiſcop⁹ petit eccleſias, 2
decimas ſibi adiudicari. de deci. duduʒ. de relig. do. cõſtitut⁹. cũ
duob⁹. c. ſeqnẽti. 2 alie perſone etiam eccleſiaſtice. de donat. inter
dilectos. de trãſac. preterea. ij. 2 quãdo agitur etiam de ſolis iuri
bus. de offi. ordi. conquerente. de trãſac. veniens. qd met. cau. cuʒ
dilectus. Et ideo videtur dicendum q ſi tãtum iura petunẽ, fiat
miſſio in poſ. iuriũ predictorum, 2 nõ eccleſiarum. Si aũt tantuʒ
eccleſie petanẽ, fiet tãtum miſſio in eccleſiarum poſ. vt hic, 2. j. de
ſequeſt. poſ. c. j. 2. ij. Et ſi tam iura, quã eccleſie petãtur, fiet miſſio
in vtroq3, ſm Hoſti. non video qd pro iurib⁹ debeat in corp⁹ fie-
ri miſſio animo transferendi aliquã poſſeſſionẽ naturalẽ vel ciui
lem ipſius corporis verũ: q2 vera poſſeſſio nõ habeẽ niſi habeat
reſpectu dominij, aut partis dominij: vt vſuſfructus, vel vſus. l.
naturaliter. ff. de acqui. poſ. Ideo niſi eccleſia vendicet eccleſiaʒ,
vt quo ad bona, 2 prelato ſubiectam, omnino non fiet miſſio re-
ſpectu vere poſſeſſionis. Puto tñ q poſſit fieri miſſio i corp⁹, qñ
determinatur ius ad totale corpus cũ intẽtione traſferẽdi quaſi
poſſeſſionẽ corporis reſpectu iuris, qd eſt in alijs iuribus: quia
non ſufficit adducere in poſ. corporis propter ius qd habetur in
corpore: vt not. de reſtitu. ſpo. in literis ¶ Concludendo materiã
iſta duo ſunt videnda. Primo de remedijs mittendi in poſ. iuriũ
incorporaliũ. Secundo de remedijs eius, cõtra quẽ eſt facta miſ
10 ſio. ¶ † Ad primũ colligendo ſummatim verba Bar. 2 Inn. hic
quidã ſunt caſus, in quibus non cadit miſſio: vt quãdo petitur ec
cleſia ratione tituli: vt in c. precedenti no. de eo, qui mit. in poſ. eũ,
qui. lib. vi. Relinquitur dubitatio in capacibus miſſiõe, in qbus
videndũ primo an 2 quomodo interponatur primum decretũ.
Circa primum dic q quandoq3 agitur pro iure mere perſonali in
perſonam competente: vt quia vendico aliquem in libertum, ali-
quẽ in ſeruũ, aliquem in ciuem, aliquem in vaſallũ, vel clericũ, vel
monachuʒ. Bar. in l. ſi prius dicit qd Spe. tangit in Spe. de pri
mo 2 ſcdo decre. §. reſtat. ver. quid ſi agat. vbi nil concludit boni.
Dic ſm Bar. ſi agiẽ pſonali p libertate iuris, vt q2 d2 libertas le
gata: tũc nõ fit alia miſſio. Sʒ ſi re⁹, a quo petiẽ, latitat, cã cogni-
ta iudex decernit 2 libertatẽ, 2 reũ priuat omni iure, qd ptẽdiẽ. ff.
de fideicõ. lib. l. cũ vero. §. ſubuentũ. 2. l. ſi eum. in prin. 2. §. j. 2. §. ſi
quis ſeruũ. 2. l. neq3 infantes. C. eo. Et hoc caſu nõ interponiẽ ſe-
cundũ decretũ: q2 primum habet omnem effectum ſecũdi, quãdo
agiẽ perſonali, vel reali cõtra ipſum ſubiectũ, 2 cõtumacẽ: 2 tunc
ſi eſt contumax, iudex non pnũtiabit ſubijciendo illũ ſeruituti,
ſed ponet ipſum in quaſi poſſeſſione illius iuris. Quãdoq3 agiẽ
reali, 2 ſi ante litis conteſtationẽ eſt cõtumax, interponet cautio,
transferendo onus pbandi de vno in aliũ, prout dicã. j. in iurib⁹
realib⁹: vt. l. ſi prius. 2 cogeẽ ad hoc pignorib⁹ captis, 2 mulcta
indicta. Et eodẽ modo puniẽ ad ſecũdũ, prout dicã. j. in iurib⁹
realib⁹. Si eſt cõtumax ante litis conteſtationẽ preſtita cautiõe
de lite pſequenda: 2 tũc ſi fuit contumax per annũ: iudex pnũtia
bit ſubijciẽdo illũ ſeruituti, vel ponẽdo actorẽ in pfecta libertate
ſcdm intentionẽ agentis. C. de aſſer. toll. l. j. §. penul. 2 adhuc non
eget ſecũdo decreto. Si ſe abſentat poſt litẽ conteſtatã: tũc actor
habet duplicẽ viã, vel q intẽtet remediũ dicte. l. j. de aſſer. toll. de
quo dixi proximo, vel q petat vt pcedatur ad ſententiã diffiniti
uam, vt. l. diui fratres. §. j. ff. de libe. cau. 2 vnũ nõ tolliẽ per aliud.
l. quoties. de act. 2 oblig. Per hec patet qd dicẽdũ, quãdo qs pe
tit ſe liberari ab aliqua actione pſonali: 2 breuiter pcediẽ ad ſen-
tentiã diffinitiuã abſq3 miſſione: q2 nil petitur aperte. de off. iudi.
c. ſi. 2 faciũt iura, que. ſ. alleg. vt. §. ſubuentũ. 2 ſimilia. 2 facit aut.
qui ſemel. C. quõ, 2 quãdo iud. Quãdoq3 petiẽ aliquod ius per-
ſonale, 2 tempore periturũ, vt quãdo quis eſt elect⁹ in Poteſta-
tem, 2 petit vt admittaẽ ad poſſeſſionẽ, vel officiũ. Dicit Bart.
quod ſi habet ius ex electione, vel pmiſſione: q2 tunc preciſe nõ
compellitur ad factũ: vt. l. ſtipulationes nõ diuidũtur. §. Celſus.
ff. de ver. oblig. q ibi non fiet miſſio in bonis vniuerſitatis: ſicut ſi
ageretẽ cõtra priuatũ ad patientiã. in. l. in, cuius. ff. ſi ſerui. vẽ. cõ-
iuncta. l. ſi. ff. qd cuiuſq3 vni. Si vero ciuitas teneretẽ pati ex qua-
dã obligatiõe legali, poterit iudex tẽpora imminuere, 2 intra mo
dicũ tẽpus decretũ interponere, qd habeat vim diffinitiue: quia
res eſt tẽpore peritura: arg. ff. de glan. legen. l. j. 2 qd no. ff. de iud.
l. ſed 2 ſi reſtituaẽ. ad hoc. ff. de re iudi. l. q. 2 de app. reci. l. ſi. Sic di
cit debere intelligi qd no. Spe. in titulo, de primo 2 ſcdo decre. §.
interdũ ver. qd ſi electus Nõ obſtat ſi dicaẽ q nõ eſt hoc pericu-
lum, ſed poterunt dies reintegrari, 2 dari alij ſex menſes. 2 ideo
heſitur, q2 illud in his, que tẽporis curſu nõ immutanẽ, quia ſi-
ue deficit dom⁹ in iſto ſolo hoc anno, ſiue alio, ſemp remanet ea-
dem domus: ſec⁹ in his, que tẽporis curſu immutanẽ, 2 pereũt.
l. ſi vſuſfructus mihi in bienniũ. ff. de vſufruct. leg. ſicut 2 hoc offi-
ciũ: naʒ aliud eſt regimẽ anni vnius, aliud alterius. Fateor tamẽ
q ſi annus tranſiſſet, ad intereſſe: tamen põt agi: vt dicta. l. ſi vſuſ-
fructus. ad hoc. c. ſi. ſ. de iudi. Quãdo agiẽ pro iure non mere p-
ſonali, ſed ad rem cõpetente: tunc ſi tale eſt ius, ex quo detur ve-
ra poſſeſſio in re, vt eſt vſus, vel vſuſfructus, 2 ſic ſaltẽ pars dñij:

ex hoc n. 3 excludit temeritas. Et hoc ſequit Bar in l. q ſolidū. §. i. C. de legi. ⁊ in aut. gñaliter. C. de epiſ ⁊ cle. ⁊ ab eo l. ib. ff de iureiur. ⁊ ff ſi muli. ven. no. l. i. ⁊ §. i. ff ad Turp. ⁊ idē dt in l. eū, quez temere. Idē tz in l. i in pn. ff. ad Turp. ſed in l. properandū. §. ſinantē dt q excuſat a calūnia, ⁊ a temeritate pſumpta, ſed nō ab euidēti, q̄ pz ex actis. Jo. And. hic poſt Hoſ. tz q iuramentum nō excuſat a ɔdemnatiōe expenſarū, per decret. calūnia de penis. vbi idē tz: que dupliciter hic probat. ⁊ dicit Guli. curiam ſic ſeruare in loco pā leg. niſi ipſe iuſſus, vel alia iuſta cā excuſet: ponit l. o. §. nūc de expēſis. ad fi. i. col. Per hoc tñ nō negat Jo. An. quin iuſta cā aliter probata, quā per iurm, excuſet a condēnatione expenſarū. Ponit exemplum in illo, qui inuenit in arca paterna inſtrumentum debiti, cui ſatiſfactū erat, ſed ipſe iuſte ignorabat. de reg. iur. qui in alterius. lib. vi. Vel probauit aliquid de intentione ſua, ſz nō plene. de iureiurā. mulieri. Ad hoc qd no. de calū. c. ij. In his, ⁊ ſimilib⁹ fieret abſolutio. Idē ſi eſſet honeſta pſona. q nō eſt veriſile q iniuſte peteret. arg. de no. oper. nū. c. ij. Eſt tñ hoc ipſum exprimendū in ſnia, q̄ abſoluit: aliās nō valeret abſolutio. in aut. de iudi. §. i. ſm Jo. An. Si ergo apparet euidēs calūnia, iurm nō excuſat, vel temeritas. Si appa-

19 ret euidēs iuſta cā litigandi, excuſatur, ſit, vel nō ſit iuratū. † Si eſt dubium iurm de temeritate, vel de calūnia nō excuſat, ſaltem a temeritate. Barto. tz q a calūnia excuſet, a temeritate euidēti nō excuſet. Et euidentē dt illā, q̄ pz ex actis: q: apparet q errauit in iure: vel apparet q diligēter nō inueſtigauit. Nā facit Henri. diām inter temeritatē, ⁊ calūniā in hoc: q: calūnia cum ſit in aīo, nō pōt apparere, niſi pſumptiue: ideo illa excluditur a iuramēto. Sed ex actib⁹ extrinſecis pōt apparere temeritas: ideo illa nō excludit ſi pareat. ſm hoc: ⁊ ſi nō pareat temeritas excluditur. Hoc nō pl: q: ɔſtito q ſnia ſit cōtra eū, cōſtat de temeritate. aut calūnia: q: aliter eſſe nō pōt. Et q hic putādo iuſtū errauit in iure: ⁊ ſi dicit errorē ſurrexiſſe a facto, oſtēdere dz. Per que dicit q ſi appareat alteram partiū certo termino ⁊ tpe litis nō temere litigaſſe, cōdemnabitur ſolū a tempore, quo apparet eū temere litigaſſe: puta ſi productio vnius inſtrumēti fuit certa pars q non iuſte litigat, q̄ fuit ante incerta: vel certificata eſt poſt publicationem teſtium, vbi nō erat certa ante, cōdemnabitur in expenſis a tpe publicationis teſtiū. ⁊ pducti inſtrumēti, ⁊ ante nō. Allegat caſum l. ſi qs inficiat⁹. ff. depoſiti. ⁊ ponit ibi, ⁊ in l. properandū. §. ſina ūt. Inquantū gl. dicit habentē probabilē cām litigandi excuſari a ɔdemnatiōe expenſarū: dicit q probabilē cām litigandi hēre cenſet, qui hz cōem opinionem pro ſe, vbi dubitatio ſurgit a iure: vt no. Scribentes in cle. cū Romani. de elect. in cle. Ad hoc gl. de ſen. excō. ſacro. in verbo, probat. ho. ⁊ in vbo, pbabili. Ad hoc qd no. Gul. de Mon. lau. in cle. eos, q. de reg. ⁊ no. Jo. And. de app. vt debit⁹. Nunqd aūt eo q nō pbat, calūniari pſumat, ceſſante iurō Gl. recitat opi. de quib⁹ in dicta authē. gñaliter. pc vt ibi. ⁊ de his, qui no. infa. athletas. §. calūniator. de quo dicā de cal. c. i. Bar. in l. i. ff. ad Turp. ⁊ Cy. in l. i. C. de

20 aduo. diuer. iudi. ¶ † Ad tertiū principale qro an cōdemnatio expenſarū habeat locū: q: eo q nō pbat, ſaltē in criminali, pſumit calūniari. ij. q iij. qui nō pbat. C. de adu. o. diuer. iud. l. i. Qd intellige ſcdm ea, q̄ dicta ſunt, qñ preſtitū eſt iurm calūnie q: ⁊ in criminali iurat de calūnia: vt no. de iure. calū. c. i. ſm Jo. Andr. Butr. in l. eū, quē temere. dt cōdemnationem expenſarū non habere locū in criminali: q: cōdemnatio expēſarū ſubrogatur loco pecune litis: vt in aut. gñalr. de epiſ. ⁊ cle. q̄ cōdemnatio ad decimam litis nō habebat locū in criminali. Inſtit. de pena te. liti. p totū. imo ſimilitudo ſupplicij. C. de accu. l. ſi. ergo ⁊c. cū ſubrogatum, ⁊c. §. vt lite pen. eccleſia. ad hoc alle. tex. C. de fruc. ⁊ lit. expē. l. nō ignorat. Ad hoc qd no. Inſti. in pemio, in p in. ⁊ ſic dicit ſe diſputaſſe, ⁊ terminaſſe in l. eū, quē temere. ff. de iud. Hec dt vba, vt nō veniāt offō iudicis: ſz bñ pñt peti actione in factū. Itē hec vera dt in expēſis litis: ſz expēſe ɔtumacie bñ veniūt. C. de fruc. ⁊ lit. expen. l. ſi. ⁊ l. q crimen. qui accu. nō poſ. Bar. in l. i. ad Turp. tz ɔdēnationem hēre locū. Ad hoc gl. in c. ſeq. Inn. de accu. cum oporteat. ⁊ eſt caſus in d. l. ſi. ſm vnā lec. Nec ob. q nō cognoſcat iudex criminalis de ciuili: q: verū principalr, ſz ſic incidēter. l. interdū. §. furū. de fur. ff. de pub. iudi. interdū. §. ſi dicat. ff. ſi. regū. l. medic⁹. de var. ⁊ extraor. cog. C. de condi. ob cā. l. qd emtandi. ſm Bar. in d. l. i. ad Turp. ⁊ hoc ēt tenet Spe. in tit. de expen. §. ſi. ver. ex pmiſſis. ad fi. Hec vera in accuſante. vel accuſato ſuccūbente Quid aūt de denūtiante, ⁊ inquirēte, dicam. ſ. c. progi. ⁊

21 ſuper gl. ñ. ¶ † Venio ad quartū, an in appellationis cā habeat locū cōdemnatio expenſarū Gl. dt indiſtincte q ſic, ſiue habuerit iuſtam cām litigādi, ſiue nō. ⁊ Allegat iura hoc probantia. Glo. ſentit ɔtrū. ſ. de ſen. excō. ſacro. q: ſi ex pbabili cā appellauerit, ſz ſuccūbat, nō ɔdenat in expēſis. ⁊ hoc ponit in vbo Probabili. ⁊ in verbo, pbabilis. ⁊ idē tz Pet. de San. vt recitat Jo. And. de app. vt debit⁹, ſup gl. ſi. vbi dt q pbabilē hz cauſaz ad

vitādā ɔdemnationē, qñ hz opi. p ſe. ⁊ remittit Spec. de app. §. nunc videdū. vbi ſatis de hoc Ad hoc qd no. ij. q. vj. §. pz. Inno. dt hic aliqs dicere appellatū, ſi ſuccūbat in cā appellonis nō debere cōdēnari in expenſis eo q habuit iuſtam cām litigandi, ſcz ſniam p iuris p̄o ſe latā: niſi de iniuſtitia ſnie euidenter appareat arg. contra, que no. de renun. in preſentia. quod placet. Hoſtiē q: appellat⁹ nō agit, ſz patit, ⁊ trahit inuitus: ⁊ ſi bona fide pro eo iudex tulit ſe ſniam, bñ eſt: ſi dolo, dolus eius ſibi nō dz nocere. de reg. iur. nō debet. lib. vj. Archi. hoc dictum recitans idē tenet in c. cordi. de app. lib. vi. Hoſt. remittit ad Summam, eo. titu. §. quo. ſub. §. cum autem ver. quero igitur. de quo vide in Spe. de expen. §. nunc videndum. ver. quid de appellato. de quo de app. cordi. lib. vi ⁊ c. vt debitus. ſuper gl. antepe. Gl. ex dictis Inn. ⁊ Hoſt. hic in regula, ignorātia. de reg. iur. lib vi. dt q ſi in appellationis cauſa pronuntiatur ex antiquis actis, quis nō excuſatur a ɔdemnatiōe expenſarū: q: ibi eſt error iuris, q non excuſat: vt in regula, ignorātia. nō enim excludit temeritatē, ⁊ latā culpaz. ff. de ver. ſigni. lata. l. liberorū. §. notum. ff. de his, qui no. infa. Si ex nouis actis promulgat, q: circa illa pōt cadere pbabilis error facti nō dānat, ſi hz iuſtā cauſam litigandi, quā hēre poteſt. Ad hoc allegat Jo. An. in d. gl. p caſu de elec. c. i. lib. vi. ad hoc glo. ⁊ ibi Bar. in l. generaliter. C. de, iureiur. ⁊ in l. properandū. §. ſinantem reus. vbi Bart. tenet hanc opi. ⁊ hoc practicat ſtylus curie, vt dicunt dñi de Rota, ſua concl. ccxlvi. ⁊ tz Archid. ij. q. i. in primis, de quo. ij. q vj. §. pz. Dic, ſi agitur de cōdēnatione expenſarū propter fruſtratoriā appellationē, vel q: non legitime eſt interpoſita, vel non proſecuta, habet locū condēnatio expenſarum indiſtincte, niſi forte impediretur legitima cauſa: vt de appel. ex pręhenſibilis. c. ſepe. c. Nicolaus. ⁊ c. interpoſita ⁊ c. vt debitus. eo. tit. c. i. lib. vj. Si agitur de expenſis ɔtumacie, idē vt not. de app. ſepe. Si de expēſis litis, dic, ſi ſnia fertur cōtra appellātē, habet locū cōdemnatio expenſarum indiſtincte, ex hoc q habet preſumptionem ſnie cōtra ſe: niſi forte eum iuuaret probabilis cauſa, ⁊ cōis opinio cōtra ſniam, vel ſnia eſſet euidenter iniuſta: ⁊ poſtea in appellationis cauſa iuſtificaretur ſententia ex aliquo nouiter deducto, per no. de appel vt debit⁹. ſuper gl. ſi. tunc eū cōdemnaretur in expenſis a tpe, quo iuſtificata eſt cauſa Et facio puto iudicem debere reuocare ſententiā in prima inſtantia latā, quo ad expenſas, ex quo habuit probabilem cauſam litigādi. Et hec vba, ſiue appellet a diffinitiua, ſiue ab interlocutoria: licet indiſtincte Spe. dicat condēnationem debere fieri in interlocutoria: q: illa ſemp ex eiſdē actis iuſtificetur vt no. in Spe. in tit. de expen. §. nunc videndū. ver. quid de appellatione Si ſuccumbit appellat⁹, ſi ab interlocutoria, dānat indiſtincte, vt dz Spe. in loco preallē. ⁊ c. cā. ad qd cle. cum ex repulſione. ⁊ cle. appellanti. de app. in cle. Qd ſemper intelligo, niſi appellat⁹ hēat opinionē cōem p ſe, nō ſingularē. Et ſic intelligo doc. de app. vt debit⁹. ſup gl. ſi. ad hoc gl. de ſen. excō. ſacro. ⁊ tunc reuocabitur ſnia expenſarum lata in prima, arg. eorū. que not. de appel. ſepe, niſi appellatum in prima excuſauerit cōis opinio. Si appellat a diffinitiua: tunc ſi ex diuerſis actis promulgat ſnia cōtra appellatū. non dānabit in expenſis niſi factis a tpe quo producte ſunt noue pbationes, ⁊ patefacte ipſi appellato: arg. ff. depoſi. ſi qs inficiat⁹. ⁊ qd dixi. ſ. poſt Bar. Prima tñ ɔdēnatio in principali nō reuocabit: q: iuſte obtinuit. Si appellat a diffinitiua, ⁊ fertur ſnia contra appellatū ex eiſdē actis, tūc cōdemnabitur in expēſis niſi doceat ſe habuiſſe pbabilē cām litigādi aliter, q ex pſumptione ſnie: q: debebat, ex quo acta ei patebant, colligere iuſtitiā ſnie ex actis. Et probabit iuſta cā. ſi error iuris ſit pbabilis, vt q: nō deciſus p tex. gl vel doc. vel vbi hinc ⁊ inde ſunt opi. ⁊ neutra eſt cōis: vel qñ dubiū cadit ſuper lege multipliciter intelligibili, ⁊ ſubtili intellectu. vt l. Gallus. vel aliqua lege ſingulari, q̄ nō ſequit cōes regulas: vt no. gl. Inſti. de obli. que ex quaſi delic. in prin. talis eſt iuris error equiparatus errori facti: arg. de conſue. c. dilectus. Et ſic intelligo glo. de ſen. excom. ſacro. in verbo, pbabili. ⁊ Jo. an. de app. vt debitus. ſuper gl. ſi. ⁊ Gen. in cle. ne Romani. de elec in verbo, opi. vt ſentit q ſola opi. vnius doc. ſufficit. ⁊ ſic loquit ēt Pet. de San. Sed nō pz, ſi hz cōem

22 opi. ɔ ſe. Ad hoc qd no. Bar. in l. qd Nerua. ff. depoſi. ¶ † Aduerte tñ q tunc vbi etiā probabilis error excuſet, reuocabit condēnatio expēſarū facta in primo iudicio principali: q: licet habuerit iuſtā cauſam, ⁊ forſitan ſi habuerit iniuſtam, declarat nūc q nō debuit appellans ind. ⁊ vincens ſibi in expēſis ɔdēnari, ex q̄ iuſtitiā fouet nūc appellans, ⁊ vbi pbabilis error non excuſat condēnabit appellans ſuccumbens etiā in expenſis factis, in principali: nec excuſat eū iniuſta ſententia: vt not. de appel. ſepe.

23 ¶ † Unum tñ aduerte q ſi in ſnia cōtinebant plures articuli, ⁊ in vno eſt iuſta, in alio iniuſta ſnia, hinc inde expenſe compēſabuntur: q: debebat articulos diuidere appellās. de teſti. Pap. l. Si vero cōtinebat ſententia vnum articulum indiuiduum

vt q. l.

vt quia condēnauit in centū, cum debuerit cōdēnare in quinquaginta: tunc poteſt a tota appellare, ⁊ non debet diuidere: ⁊ tunc in appellatiōis cā nō ſit hincinde ꝯpēſatio: q2 nō eſt partis di-
24 ſtinguere, tn̄ debet, ⁊ tn̄ nō, ſm̄ Inn. hic. ¶ † Ad quartum quero, q̄, ⁊ quales petan̄. Dicit gl. ꝙ tn̄ neceſſarie moderate et vtiles. j. e. p̄xi. ⁊ q̄ propter hoc facte ſunt, ⁊ in aduocatis, ⁊ aliis. C. de iudi. l. ſancim⁹. Si quas tn̄ fecit caſu, vel facto, illas nō repetit. ff. mā. l. liberi le. §. nō ola. ⁊ mediocres, nō delicat: ⁊ nō ob. ꝙ maiores facere potuiſſent. ff. de pig. act. l. ſi ſeruos. Inquātū gl. dicit vtiles venire: aduerte ꝙ q̄dā lr̄a h3 vtiles, ⁊ q̄dā nō vtiles. Si in lr̄a hr̄ nō vtiles, vt habent quidā antiq. ⁊ ſic ponit Io. an. ij. q. i. in primis. ⁊ verū. ⁊ Inn. hic. ad qd̄ facit decre. ſtatiꝫ alle. diceret 3. Sed cōiter hr̄ in litera vtiles: ⁊ Hoſt. illā literā tūc non reprehendit: ⁊ hāc veritatē tāgit, ⁊ nihil diffunt Spe. in tit. de expen. §. ſi. ꝟ. ⁊ no. vbi pſequit hanc partē glo Io. and. putat ꝙ vtraq3 litera ſit bona: ſi recipiatur vtiles in reſpectu ad cām, vt q2 meliorē cām faciunt: vt q1 habui decē aduocatos, vt cum ſm̄ naturā cauſe ⁊ ꝯſuetudinē fori ſufficeret vnus tn̄: tunc bene ſtat nō: ſed ꝯiungendo moderamen cum vtilibus, bene ſtat ſine non, maxime q1 ⁊ neceſſarie ſunt vtiles: ſed non conuertit. Et ſm̄ hoc erit vtriuſq3 litere idē ſenſus: nā neceſſarie includūt moderamē, vtiles ergo moderet iudex. Inquantū gl. dicit expēſas factas in aduocatis repeti: hoc intellige ēt ſi illos habuit gratis ſed ſub ſpe remuneratiōis: ſec⁹ ſi dono pure, ſm̄ Gul. in titu. de expen. §. ſi. ver. qd ſi victor. ⁊ facit qd̄ no in ver. ſeq. ⁊ fuit dictum Guid. de Suza. in. l. pperādū. §. ſinaūt reus. ⁊ ibi dt Io. and. in
25 addi. ¶ † An ſi erat ꝯſuet⁹ p ſe litigare, ipntet expēſas pcuratoris. Io. in dicta addi. ꝙ nō. ff. de vſur. q ſemiſſes. de pig. ac. l. vni uerſorū. cū ſimi. Idem dt ſi aſſuet⁹ eſt peditare, ⁊ petat expēſas eqꝛꝫ Gul in. l. eū, quē temere. dicat indiſtincte tales expēſas nō attendēdas, quaſi nimiū delicatas. Attendēda eſt qualitas pſone, ⁊ loci diſtātia: vt puto: ⁊ hoc iudex arbitrabit. De expēſis cibariorū dt Gul. illas venire, detractis, q̄s domi factur⁹ erat, niſi ex artificio dixiſſet, in q̄ nō potuit pp̄ter litigiū operari. Et hoc ponit in. l. ſꝫ ⁊ ſi qs. ff. ad exhib. Idē Gul. in l. pperādū. §. ſinaūt alterutra. ſic reſtringit Pe hic. ⁊ vide qd̄ no. de reſcri. ſtatutū. §.
26 inſup. li. vi. ¶ † Ad. vi. q̄ro q̄ iure petent expenſe. Gl. dt ꝙ ante litis ꝯteſ. petunt iudicis offō ⁊ añ litis cōte. debēt peti noiatim in libello, poſt litē ꝯte. nō exigit ꝙ nominatim petant in libello. Quidā aliꝗ, vt Iac. de Are. in. l. ſancim⁹. C. de iudi. dixit ꝙ expenſe ꝯtumacie veniūt iure actionis. ff. ſi quis ius di. nō ob. ⁊ ſic intelligūt ibi gl. Ille, que veniūt rōne victorie, veniūt offō iudicis: ⁊ ſic loquit. l. terminato. Hoc recitat Cyn. C. de iud. l ſancim⁹. in ix. q. Ia. de Are. dt ꝙ oēs veniunt offō iudicis. per. l. terminato in rōne ſui, ne lites ex litib⁹ oriant: qd̄ eēt, ſi iure actiōis peterēt ꝙ oporteret litē ꝯteſtari, ⁊ ſingula fieri, ac ſi ordo iuris exigeret, ad hoc quod ſummarie expediuntur, ⁊ ſic offi. io iudicis. l. nec quicq̄. §. vbi decretū. ff. de offi. procō. Opi. iſtā ēt latiſſime pbat Gul. de Cu. in. l. ſancimus. C. de iud. Pe. ibi ſtat cū gl. ꝙ poſſunt peti ante litis ꝯte. facte ⁊ iure actiōis, ⁊ cōdictione ex l ſancim⁹. ⁊ offō iudicis. Dicit tn̄ ꝙ actio illa coheret liti, ⁊ finit cū lite: iō non poteſt finita lite ſuper eis fieri cōdēnatio. Bar. in. l. ſancim⁹. de expenſis cōtumacie dicit ꝙ peti poſſunt iure actiōis ex edicto, ſi quis ius di. nō ob. ⁊ peti pñt officio iudicis: vt denegetur ſibi audientia. niſi refectis expenſis illo cū eo in expēſis cōtumacie. In expen. lit. tenet Gul. qd̄ ante litis ꝯte. ⁊ poſt, poſſint peti offō iudicis. Nec ob. ꝙ officio iudicis non habeant locū añ litis ꝯte. vt. l. ediles. §. itē ſciendū. hic alleg. q1 verū ſpecifice: ſed hñ latiſſimus cōpetit, ex quo etiā añ litis ꝯte. pōt citare. ff. de iur. om. iud. l. ij. Nūquid aūt ſit neceſſe ꝙ petant a parte: an iudex ex officio poſſit abſq3 petitione. Gl hic ꝙ ante litis ꝯte. facte debēt peti in libello, poſt nō. Cy. in. d. l. ſancim⁹ dꝫ ꝙ añ litis cōteſ. ⁊ poſt ex officio abſq3 libello poſſit dānare: q1 iniunctum eſt iudici ſpecialiter p. l. ſancim⁹. ꝙ cōdemnet. Non ob. l. ediles. §. ite ſciendū, ꝙ lꝫ poſt litē cōte. cōtingētia valde pertineāt ad iudicis officiū, nō negatur, imo cōcludit ꝙ pertineāt ad iudicis officium, licet non valde. Habet ergo licet plenius poſt litē conteſ. ſm̄ Pet. ⁊ Cy. Gul. de Cu. in. d. l. ſancim⁹. dicit ꝙ actori non fit condemnatio, niſi petat: q1 pro actore nihil ſupplet, niſi ſit petitum: vt. l. iij. §. hoc aūt iudicium. ff. de dam. infec l. viij. ff. de fideicom. lib. Sꝫ in reo fit abſq3 petitione: q2 reus non habet aliquid petere: quia omnia iudicia ſunt abſolutoria pro reo, niſi actor probet. Inſtit. de tēp. act. §. ſi. C. de edē. qui accuſare. alleg. ex preſſum ꝙ ex offō faciat. ff. de peti. here. l. ſi. Bar. reſidet cū gl. in. l. iij. §. hoc autem iudiciū. de dā. infec. qd̄ añ litis cōteſt. debeant peti, poſt non: q2 tunc iudex officium poteſt impartiri. Si tamen nō petatur, hoc non poteſt iudici imputari: q1 nō tangit niſi priuatam vtilitatē. Et ſic intelligit gl. in. l. fin. C. quando prouocare non eſt neceſſe.
27 ¶ † Ultimo ad. vij. q̄ñ, ⁊ vſq3 quo peti poſſunt. Glo. dicit quod peti poſſunt, ⁊ de eis fieri condēnatio vſq3 ad ſententiam, poſtea non. Alt. C. de fruc. ⁊ lit. expen. l. terminato. niſi in cā appellationis l. ſi. C. quando prouoc non eſt neceſ. hoc examinabo de eo. q
28 mit. in poſ. c. i ¶ † Quero quāt probent expenſe. Gloſ dicit ꝙ per iuramentū precedente iudicis taxatione. iij. q. iij. §. qd̄ fieri. in aut. de iudi. §. opꝫ qd̄ metus cau. c. vlt. de procur. conſtitut⁹. Hoc dicit Io. An. verū, intantū ꝙ etiam ſi conuentum eſſet vt de expenſis ſtaret verbo partis. non ſtat. ſed iurare oportet. de quo in Spe. de proba. §. ſi. ver. quid ſi. ibi Spe vr̄ velle ꝙ non valet cōuentio Dy in. l. ſi. C. de pac. pig. dt ꝙ valeat cōuentio. ſed reducet ad arbitriū boni viri. l. hec venditio ff de cōtrahē. emp. ff. de reg. iur. l. in perſonā. §. generaliter. Cy in. l. ſi in conſcribendo. C. de pac tenet conuentionem non valere, etiā vt ſtetur iuris, vbi ſtandum non eſt, vel vbi moderandū eſt de iure iuramentū, vt taxatione precedēte: q2 per hoc inuitaretur ad delinquentē: vt. l. cōuenire. de pac. do. Non ob. l. iuſiurandū qd̄ ex cōuentiōe. ff. de iureiur. q1 bene poſſum poſt cōtractū deferre iuramentū, ⁊ ſtatur iuramento: ſed non a principio: arg. l. quāuis. alias Callipodius. ff. de ſolu. ⁊ qd̄ no. in pacto legis cōmiſſorie. j. de pig ſignificante. Bar. dt ꝙ ſi promittatur ſtari ſimplici verbo, vel iuramento, iſtud nō obligat, quin poſſim reuocare añq̄ declaret. C. de iureiur. l. ſi quis iuſiurandū. nā ſi ibi delatio reuocat, q̄ facta eſt in iudicio, añ, q̄ iuret: fortius ſi extraiudiciū: ſed poſtq̄ iurauit, nō poterit reuocare: tn̄ reducit ad arbitriū boni viri: vt. l. libertus. ff. de ope. libe. de iureiur. Quintanallis. l. ſi p ea. C. de dotis pmiſſione. Nec ob. ꝙ rbaſtare dicto ſuo, importēt nō liberam voluntatē nō ſubmiſſam iudicis arbitrio: vt. l. cum quidā. de leg. ij. l. vlt. § ſi. ff. de re. du. ⁊ no. in. l. ſi ſic de lega. j. ⁊ l. fideicō. §. quāquā. de lega. iij. q1 talia intelligenda ſunt, dum tamen dolus abſit. l. creditor. §. Luci⁹. ff. mā. ⁊ eo ꝙ plus debito obligeret, preſumitur dolus Non ob. ꝙ inuitet ad delinquendū: q1 reductio ad arbitriū boni viri hoc tollit, ſm̄ Bar. in. l. ſi. ff. de pieto. ſtipu.
29 vide aliquid de hoc. ā. de fo. ꝯpe. ſi diligēti ¶ † Opp. ꝙ ſententia hec ſuper expēſis contineat multiplicē iniquitatē. Primo ꝙ ſententia fert ſine certa quātitate, que certa eſſe nō pōt, ante, q̄ expēſe ſint facte: cōtra id. C. de ſen. que ſine cer. quāti. l. i. ⁊. ij Inſti. de actio. §. curare. Scḋa iniquitas, q2 ſe intromitterit de tractu futuri tp̄is: contra id. ff. de vſur. j. de iudi. nō quēadmodum. ⁊ c. Romana. §. caueant. de ſent. excō. lib. vi. Tertio, q2 fert ſnīa ſub cōditione, que debet eſſe pura. ij. q vj. biduū. Solu. Unus eſt intellectus, quē tangit gl. ꝙ ſi fertur ſentētia ſtatim cuꝫ inductis, ⁊ dānatur ad expenſas, ſi ſuccumbit, ⁊ ſic conditionaliter: ⁊ ſic dictio tunc, determinat verbū cū acceptis. Hinc obuiant contraria. Sed ad primū reſponde ꝙ ſpeciale eſt, ſm̄ Inn. in odiū tarde proponentis: ⁊ q2 ſnīa h3 ſpem certitudinis, vel vꝫ ſentētia interdicta ſupre acceſſoriis, vt ſunt expenſe, que nō petunt principaliter, ſed acceſſorie. Inn. dicit ꝙ cōtre ſnīa ſup expēſis eſt incerta: vt, Condēno in expēſis, q̄s talis probabit, vel fecit. ā. de peccu. auditis. ⁊. C. de fruc ⁊ lit. expē. l. terminato. Nā nō pñt illa iura intelligi ꝙ cōdēnationem referuet: q1 expēſe aut petunt officio iudicis, aut iure actionis. Si officio iudicis, illud nō poſſet habere locū finito iudicio per ſnīam: vt. d. l. terminato. Inſti. de offi. iudi. §. iij. ā. de offi. iudic. c. ſi. Si petantur iure actionis, hoc eſſe nō pōt: q1 nulla competit actio, niſi ſurgat ex condemnatione, vt actio in factum. Non poteſt ergo ſequi condemnatio poſt ſnīam: ⁊ ſic lex, terminato neceſſario debet intelligi, quando tpe ſententie fuit lata condēnatio, ⁊ reſeruata ſola caſſatio: nam non poteſt reſeruari alatre ei poteſtas agendi poſt ſniam, cū iura nō ſint in iudicis poteſtate, quin habeat locū in actibus ſuis. ff. de leg. j. l. nemo pōt. ff. de teſta. requiſiti. ⁊. c. tua. Fatetur tamē Inno ꝙ tota die ſentētie pñt ſuper expenſis iudicare. ff. de re iudi. l. Paulus. Non ob. qd̄ dicitur de tractu futuri temporis: q2 ſup hoc dic vt in. c. auditis. de procu. Non ob. quod dicitur de conditione: q1 illud eſt preter ius, ⁊ lata tenet: vt. d. §. biduum. Secunda fuit opi. ꝙ ꝯdēnatio fiet in fine litis. Hoc non plꝫ Inno. ⁊ Io. an. q2 modicam haberet vtilitatē hec decre. Tertia opi. vt codemnatio fiat tēpore, quo in exceptione ſuccūbit: ⁊ hoc tenet Hoſt. ⁊ placet Io. And. fatetur tn̄ ꝙ in datione terminum iudex hic cōtinuabitur. Prima opin. placet Inno. tene vel primā, vel
30 tertiam, licet tertia tutior ſit, ⁊ ſic practicatur. ¶ † Gloſſ. vlti. eſt clara. doc. hic ſuperflue enarrant quedā arbitraria, que relinquūtur arbitrio iudicis. Uide in Spe. de off. iudi. §. pe. in ſi. Uide in ſummula oſti Saluani, vbi colligit caſus oēs iuris arbitrarios. hoc eēt magis laborioſuꝫ, q̄ ſubtile: curioſis talia ſunt relinquē-
31 da. ¶ † Ultimo ſciendū qd̄ Pau. hoc cap. cōmentante, ⁊ vltra ſupra iacta tāgit de extraiudicialib⁹ expenſis quo iure petant. Scḋo an petant cora delegato. c. iij. ex quo die fiet condēnatio expenſarū. de quo. j. c. dilectis. ⁊ ibi hoc expedie. Quarto, an paſſus miſſione pp̄ter cōtumaciā dānet in expēſis. Quito, an ſi citatus nō veniat die citatiōis, citat⁹ dānet in expē. Sexto, an in abſolutione ab obſeruantia iudicij fiat condēnatio expenſarum.

de quibus de offi. dele. conſuluit, per Jan. Septimo an ſi iudex pronunciet ſententiam iniuſtam, quis poſſit proſequi nullitatẽ. de quo de app. dilecto. Tractat. viij. an renuntians appellationi, vel inſtantie damnetur in expenſis. De hoc dic vt de crimine falſi. c. fin. Nono, an iudice impedito obſtet contumacia parti vt damnetur. de hoc de offi. dele. conſuluit. Decimo, an vbi ſit condemnatio pro abſente, habeat locum condemnatio expenſarũ. De hoc dic vt de penis. calumniã. Undecimo, an vbi iudex ex officio procedit, habeat locum condemnatio expenſarum: vide in. c. ſeq. Duodecimo, an propter defectum condemnationis expenſarum poſſit appellari. De hoc dic vt de app. vt debitus. de excep. ſignificauerunt. per Ex. in vbi. q. de tu di. ſancimus. Decimotertio, qualiter fiat condemnatio expenſarum. De hoc. j. ⁊ in l. terminato. C. de fruc. ⁊ lit. expen. ⁊. §. vt lite penden. c. j. vbi pleniſſime per Hoſtien. aliquid hic. Decimoquarto, an ex taxatione expenſarum poſſit appellari. De hoc dicit Innocen. ĩ quod metu, cauſa. c. ſi. Ultimo ponit quedam, que Spec. ponit in tit. de expen. ij. § ſupra allegato.

1 Contumax condemnatur in expenſis a tempore citationis emiſſe.
2 Clauſula, de rato, importat exigentia ſpeciale mandatum.
3 Procurator poteſt conſtitui ad crimina opponenda.
4 Appellans non proſequens appellationem iterato eſt citandus appellatione deſerta.
5 Citatio facta vſque ad diem feriatam quomodo valet.
6 Citatio vbi ſit de longinquo, poteſt quis citari ad totam cauſam vnica citatione peremptoria.
7 Citatio de procedendo ad vlteriora non habet vim peremptorij.
8 Citatio poteſt fieri viua voce, ⁊ abſque literis, iudicis commiſſione.
9 Contumacia duobus excuſatur.
10 Citatio eſt nulla propter termini breuitatem.
11 Probata vnius actus expeditione, concluditur potentia alterum expediri potuiſſe, vbi duo ſunt pariter expedibilia.
12 Impedimentum perſonale non excuſat quem a contumacia.
13 In citatione, ſeu mandato de comparendo certa die, includitur mandatum ſimpliciter de comparendo, vbi non poſſit ad diem comparere.
14 Contra citatum vt ad diem compareat in magno tempore, poſt diem poteſt contra eum etiam impeditum procedi.
15 Argui licet de mandato arbitri ad iudicis mandatum.
16 Expenſe in quibus contumax condemnatur ratione contumacie incipiunt currere a tempore citationis emiſſe.
17 Exceptio licet ſit actionis excluſio, quomodo poſſit vt voluntaria proponi.
18 Citatus facilius excuſatur per nuntium, quam per procuratorem.
19 Citatus ad terminum, ſi fuit impeditus in termino, quomodo poſt circunduci ad edictum.
20 Obligatus, ſeu citatus ad aliquid agendum vſque ad talem diem, ſi vltima dies ſit feriata, an ex hoc excuſetur vt poſt diem fieri poſſit.
21 Contumax an a contumacia excuſetur propter inſidias.
22 In expenſis condemnatus ratione contumacie an veniant expenſe a tempore citationis emiſſe vel poſt.
23 Agere non poteſt vnus pro alio abſque mandato in cauſa rei communis.
24 Electus ex quibus poſſit impugnari, vt eius electio non teneat.
25 Citari an poſſit quis per nuntium.
26 Citatus impeditus quando arctetur ad procuratorem conſtituendum.
Impedimenta quenam excuſent citatum, vt excuſatore miſſo liberetur a contumacia.
27 Expenſarum cõdemnatio quomodo habeat locũ in cauſa criminali. 29.
28 Pena talionis an hodie habeat locum, et ad quid inuenta fuit.

1 Cum dilecti. ¶ † Contumax cõdẽnat in expenſis factis a tpe citationis emiſſe. In prima parte ponit tamẽ proceſſus. Inf. ba interloquit. ibi: q: papa In tertia facit quinque Primo ponit cõparationẽ nuntiorum electi, ⁊ aduerſariorum ipſius, ⁊ deciſe cauſe commiſſionẽ. Secunda ibi: quãuis ipſi. primam contumaciã. Tertia ibi: volentes. ipſius electi citationem. Quarta ibi: expectantibus abſentiam, ⁊ excuſationem. Quinta
2 ibi: ſed ʒ. ipſius excuſationis impugnationẽ. ¶ † No. j. ar. clauſuli de rato, importare exigentia ſpeciale mãdatũ. Uide de tranſ.
3 cõtingit de reli. do. cum dilectus. in. j. gl. ¶ † No. ꝗ. procuratorẽ poſſe cõſtitui ad opponẽda crĩa: ⁊ exigit ꝙ habeat ſpeciale mãdatũ
4 vide de tranſac. cõtingit. de reli. do. cũ dilectus. in. j. gl. ¶ † Not. ij. ar. appellãtẽ ⁊ appellationẽ nõ pſequentẽ appellatiõe deſerta fore iterato citãdũ: ⁊ ſic appellatio fruſtratoria reddit quem cõtumacẽ, ea pẽdente, ea deſerta nõ, quo min⁹ iterato ſit citand⁹: maxime vbi nõ cõſtat eam fuiſſe fruſtratoriã: vide circa hoc qꝺ dicã
5 de appel. cum cẽte, ⁊ vide de do. ⁊ cõtu. cum, qui. li. vi. ¶ † No. valere citationẽ vſqꝫ ad diẽ feriatã: ⁊ ſic ad ſignificãdũ tẽpus, poſt qꝺ pcedi dꝫ. Uide de ferijs. c. fi. ad hoc de re. iu. inte. c. cũ ex literis. ⁊ ca. cori. de dila. expoſuit. de fide inſt. accepim⁹. de voto. lꝫ. de teſt. preſentiũ. li. vi. Et vide de hac forma in Spe. de cita. §. j. ver. item excipitur ꝙ citatio ſit ad diẽ. ⁊ per Hoſt. in Sũma de ferijs c. fi.
6 ¶ † Nota qꝺ vbi citatio ſit de longinquo, quis põt eodẽ momẽto citari ad totam cauſam, ⁊ in vna citatione põt apponi peremptoriũ. Uide qꝺ no. de offi. dele. cõſuluit. ⁊ ibi remiſi ad Spe. ĩ in tit. de cita. §. viſo. ver. item peremptorium in prin. ſecun de colli-
7 ne. ¶ † Nota hic qꝺ citatio de pcedẽdo ad vlteriora non hꝫ vim peremptorij: q: ponit poſt peremptorium Uide qꝺ no. in. c. cauſam de reſcri. ¶ † No. iudicem poſſe viua voce cõmittere citatio-
8 nem: ⁊ ſic aliter põt probari citatio, quã per acta: q: nõ eſt cõmiſſio de actis: vt dicit Inn. in. c. quoniã cõtra falſam. in verbo, citationis. de commiſſione adẽ ſtatur verbo pape. vt pꝫ hic. de alijs
9 iudicib⁹ no. in. c. quoniã cõtra. ſ. de proba. ¶ † No. duo excuſantia cõtumaciã, termini breuitatẽ, ⁊ viarũ diſcrimina. Ad hoc qꝺ
10 no. Bar. ff. qꝺ vi, aut clã. l. aut qui aliter. † vbi dicit citationẽ nullã ex breuitate termini. Ad qꝺ. ff. de eui. c. ſi ideo. ⁊ hoc inquãtũ breuitas excludit facultatem comparendi. Inquantum aũt excludit facultatẽ deliberãdi, dixi de dila. preterea. Ex viarum diſcrimina. Nõ tñ excuſatur ſi in tãtum tardauit. qꝺ in termino venire nõ poterat, ſi in via aliqd caſualit ſibi euenit: vt no. Archi. xi.
11 q. iij. eox. ¶ † No. qꝺ vbi duo pariẽ ſunt expedibilia, pbata vni⁹ actus expeditiõe, cõcluditur potentia alterum expediri potuiſſe. Ad hoc. de ele. bone. ĩ dila. ex. ꝑ ſunt. Ad hoc Jo. xxiij. q. iij. diſ-
12 plicet. ¶ † Not. pſonale impedimẽtũ nõ excuſare a cõtumacia ci-
13 tatũ a papa, vt per ſe, aut per procuratorem cõpareat ¶ † No. ꝙ in mãdato de cõparendo certa die includitur mandatum ſimpliciter de cõparendo, vbi nõ poſſit ad diem comparere: ⁊ ſic mãdatum qualificatũ diſtribuit in ſimplex, ⁊ qualificatũ: nec reomittur
14 ſubiecti ⁊ qlitatis cõcurſus. ad hoc. ff. de arbi. Celſus ¶ † Not. cõtra citatũ vt compareat ad diem in magno tempore, poſt diẽ
15 poſſe cõtra eum, lꝫ impeditum, procedi, ⁊ vꝫ pceſſus ¶ † Nota licere arguere de mandato arbitri ad mẽdacij iudicis, ⁊ de man-
16 dato executiuo ad preparatoriũ ¶ † No. contumacẽ dãnandum in expẽſis: ⁊ incipiũt expẽſe a tempore citatiõis emiſſe, ſi ab illo tẽpore incipit expectare pars, ad cuius petitiõem eſt facta citatio.
17 ¶ † Opp. qꝺ non potuerint ſe opponere per viã exceptionis canonici: q: hic nil petebat: nõ cõfirmationẽ, cũ iam confirmat⁹ eſſet. Nõ p:ꝫ: q: vocaẽ electus. Non cõſecrationẽ, propter abſentiam. Exceptio aũt eſt actionis excluſio: vt l. j. de excep. de ct. co. c. j. ⁊. c. dilectus Nec dici poteſt qꝺ hic ageretur via denuntiationis, vel inquiſitionis: q: litis conteſtatio docet cõtrarium. Nec via accuſationis: q: nõ interueniret procurator. Item nec dici põt qꝺ admiſſi fuerunt procuratores ad proſequendam appellationem: q: nõ appellauerũt: nec electus pſequebatur appellationẽ. Sol. dicit Inn. qꝺ hoc caſu non agit p. ⁊ excipit ne. ꝑ declarat. ĩ. de elec. dudum. j. q: lꝫ non agatur, ſufficit qꝺ ſit in agendi poteſtate, ⁊ tempore, vt hec exceptio volũtaria, que inſtar actiõis hꝫ pponi poſſit. Et vide qꝺ dixi de reſcrip. pleruꝫ vel in. c. fin. autẽ, ⁊ de elec. ſuper eo Hoſt. dicit qꝺ lꝫ non proſequeretur appellans, aduerſarũ poterãt pſequi appellationẽ. de app. oblate. de ele. c. j. li. vi. de reſcri. ex parte S. ⁊ ſic ſe poterãt hac via opponere: ⁊ non
18 ſequitur cõcluſio Inn. qꝺ no. ¶ † Opp. qꝺ ſic de facili quis non mittat procuratorem ſicut nuntium: q: maiorem exigit apparatũ procurator. Rñdeo qꝺ ſic potuit mittere nõ obſtante diſcrimine viarũ, qꝺ tãtũ allegabat Quo ad alia pcedit cõtra. ſm Uin. q etiam ſic intelligit iura allegata in glo. Idem Abbas nam talis
19 faceret excuſationẽ, qui nõ reciperet procuratorium. ¶ † Opp. qꝺ citatus ad terminũ, poſt terminum nõ arcetur ad compareũdum: q: vel fuit impeditus in termino: ⁊ circunduci dꝫ edictum, ⁊ non arctatur ad cõparendũ. ff. de iudi. poſt edictum. ſi non veniat propter cõtumaciã, ſufficit qꝺ damnetur in expenſis. q: nõ venit in termino: non arctatur ergo ad cõparendũ poſt terminũ maxime cum nõ poſſit actus poſt terminũ exerceri, niſi in cõtinẽti die ſequenti abſqꝫ noua citatione: vt. l. ii. ff. qꝺ vi, aut clam. ⁊ de offi. deleg. conſuluit. Inno. dicit citatum poſt terminum arctari ad comparẽdum poſt terminũ, quãdo eſt certus aduerſariũ eſſe in curia, ⁊ eum ibi expectare: alias nõ arctatur ad comparendũ. Non ob. l. Celſus. q: ibi euentus diei ordinatur ad fortificãdam obligationem

obligationem, que nõ tollitur niſi in ſolutiõe. Sꝫ hic dies ordi-
naꝛ ad certificandũ tps actus exercendi, qđ alterο tpe non põt
exerceri, niſi iterato citetur. Sed ſolutio quandocunq͂ põt pare
re effectũ liberationis. Scđa opi. vt citat⁹ dt poſt diem, ſemper
arctari poteſt poſt terminum ad veniendum, non vt procedaꝛ,
ſꝫ vt excuſet, ſm Inno. Hoſt. dt ꝙ hec fuit partis allegatio. Nec
ob. l. Celſus. & qđ ſequiꝛ: qꝛ loquiꝛ in obligato, qui poſt diem nõ
remanet min⁹ obligat⁹ ſed citatus ad diẽ, nõ remanet pl⁹ obli-
gatus, niſi ꝙ dãnatur in expẽſis. Quarta opi. vt diſtinguaꝛ in-
ter citatũ a papa, vel ab alio ordinario, & citatũ a delegato. Pri
mus arctaꝛ ad ꝯparendũ poſt terminum. Scđs nõ. Cauſa eſt,
qꝛ primus forus ſemper certus: ſcđs autem incertus, & vagus.
Hoſt. vltimo vꝫ eligere ꝙ indiſtincte arctetur poſt diem ad cõ-
parendum: qꝛ ſi 3ctus poſt diem obligat, fortius preceptũ: quia
primum voluntarium, ſm neceſſarium etiam: qꝛ ſicut nõ eſt cõ-
demnandus ordinarius, ſic nec delegatus: vnde dicit citatũ ad
diem arctari ad veniendum poſt diem quam citius poteſt. Non
ob. qđ ſit allegatio: qꝛ poſtea ſecundũ eam diffinit: & maxime dt
hoc verũ, qñ citans hꝫ certũ domiciliũ, vel locum iudicij: tunc
maxime qñ conſtat, aduerſarium, vel eius procuratorẽ eſſe in cu
ria, vel in loco ꝓpinquo. Si vero nõ hꝫ citans certum locũ, tunc
nõ adſtringitur ſic poſt terminũ in perpetuum, ſꝫ intra paucos
dies illos, intra quos ꝯſueuit iudex expectare, poſt quos nõ diciꝛ
adſtrictus, ſꝫ ſit tumax, ſm Hoſt. Pau. de Liaza. ĩ. eod. finem.
diſtinguit an citetur ad totam cauſam, & ſic ad actũ ſucceſſiuus:
& tenetur ꝯparere poſt terminũ. vt hic, maxime qñ terminus eſt
appoſit⁹ ad extremandũ principium tpis, ex quo procedi dꝫ, vt
hic: & ſic olim cõſueui hic dicere ante, quaꝫ viderem Paulũ. Et
tenent dñi de Rota, q ſic reſtringũt ſua ꝯclu. cccxxxvij. & p no.
de offi. deleg. cõſuluit. & idẽ dicunt ſic reſtringẽdo ſua cõclu. ccc-
xxxix. Aut tps eſt appoſitum ad ſignificandũ tps, in quo ꝓce-
di debet, & citatur quis ad vnũ actũ: & tunc ſi actus expeditus
eſt ꝓpter cõtumaciam, nõ tenetur amplius cõparere, niſi itera-
to ſit citat⁹: vt no. Inn. de accu. ad petitionẽ. ad hoc. ĩ. c. proxi.
de off. deleg. cũ olim. vt lite nõ cõteſt. accedens. cum ſimi. Sed ſi
nõ fuit expedit⁹ in termino act⁹. ad quẽ fuit citat⁹: & talis itera
to nõ eſt citand⁹. & põt ꝓcedere opi. Hoſtiẽ. vt adhuc arcteꝛ ad
cõparendũ, ex quo certũ eſt tribunal. & ꝯſuetũ. Bar. in. l. aut qui
aliter. in prin. & in. l. fin. ff. qđ vi aut clã. in hoc vltimo tꝫ 3ciũ, vbi
dt ꝙ ſi aliqs citatur ad actũ i certo termino, vel hora, ſi ille act⁹
exerceaꝛ alio termino, vel hora, ſi vꝫ qđ geriꝛ, ex quo iterato nõ
eſt citat⁹. Et hoc puto verũ, qcqd dicat Hoſt. niſi iudex ꝓroga
uerit terminũ: qꝛ ſi prorogat ad ſequentẽ diẽ. vel ad diẽ ꝯſuetũ
ꝓrogari: arctat citatio ad validitatẽ actus, & cõdẽnationẽ expẽ
ſarũ: ſi prorogat in vlteriorem diẽ. nõ puto quod arctet ꝓroga-
tio, niſi intimeꝛ abſenti. p decre. cõſuluit. de offi. deleg. Et ratio,
que poniꝛ hic, tunc cõcludit, qñ remanet ius citationis lapſo il-
lo die, vt qñ citaꝛ ad totã cãm: qꝛ tũc bene duo ſunt in citatione,
vt ꝯpareat, & vt ad diem cõpareat. Sed vbi citatio arctatur ad
certam diem, ex dici euẽtu preſcriptum finitur ad illud tempus
determinatum: & ideo tunc preceptum non concludit duo. Et
hoc tenẽt dñi de Rota ſua ꝯclu. cccxxiij. alleg. no. Inn. de off.
delega. cõſuluit. per Archidia. de eo, qui mit. in poſ. c. j. libro. vj.
& de do. & cõtu. c. j. e. li. Hoc etiã tenet Spe. in tit. de ſen. prola. §.
iuxta. ver. eſt etiam nulla. vbi diciꝛ ſniam latã poſt diẽ citatiõis
forẽ nullã. Alleg. C. qñ ꝓuo. nõ eſt neceſ. l. cũ nõ eo die. & l. ſi vt ꝓ
pouis. C. quo & qñ iu. ibi Io. an. dicit in addi. ꝙ ſi feꝛ altera die
proxima, indiſtincte vꝫ. Hoc credo ſi ꝓrogauerit, per. c. cõſuluit.
Si ferꝛ altera die longiori, ſi citat⁹ cõparuit, & morã purgauerit
& cõtumaciã, ſi poſtea altera die feratur, nõ vꝫ: ſi nõ purgauit, vꝫ
etiã poſt longũ tps. Tene qđ dixi. ĩ. in verſi. & hoc puto verũ. qđ
ſequuntur dñi de Rota vbi. ĩ. & ſua cõcluſione. cccx. Per hoc,
& p tex. infert Io. And. cõtra Pe. in. l. dies. C. de ferijs. vt not. ĩ.
de ferijs. c. ſi. ꝙ citat⁹ die nõ feriata ꝓ die feriata ſequẽti debeat
ꝯparere: qꝛ iſtud ꝓceptũ hꝫ in ſe duo. vt cõpareat, & poſt diem
cõpareat: cuius ꝯriũ dicit Pe. illa rõne: qꝛ nõ valeret citatio ſine
die, per. l. ita ſtipulat⁹. ff. de ver. obli. Que ratio non placet: vt no.
j. de app. cum parati. Sed tunc illud fuit propter impotentiam.
Unde neceſſario differtur ad diem ſequentẽ: ſed quando potuit
illa die, ꝯſumiꝛ citationis effectus: ideo poſtea non arctat. Ubi
ergo deficit poteſtas procedẽdi propter diẽ, dic vt in. d. c. ſi. Ubi
deficit ꝓpter impotentiã iudicis, aut ptis citate, vel citãtis, an
arctetur ad cõparendũ altera die: dic vt per Inn. in duob⁹ lo-
cis. de offi. deleg. conſuluit. de penis. calumniã. Ubi deficit pro-
pter contumaciã citati, vel citantis: dic vt per Inno. de accu. ad
petitionẽ. Ubi aũt citatus venit, & citans nõ affuit in termino,
an poſſit citatus poſt terminũ illicentiatus recedere, & an tenea
tur expectare. dic vt dixi de iud. c. j. Ex per hoc habes hanc ma
20 teriam clarã. † Nũquid autem ſi citat⁹ ad aliqđ agẽdũ vſq; ad
talẽ diẽ, vltima exiſtente feriata, an ex hoc excuſeꝛ, & an termin⁹

arctet, vide in Spe. de dila. §. j. ver. & no. Ubi dt ꝙ debuit ꝓpo-
nere ante diẽ: & ſi non propoſuit, nõ potuit poſt terminũ propo-
nere: licet ſecus ſi citatus eſſet ad diẽ, vt tunc aliqd agereꝛ, et illa
occurrit feriata: vt no. de ferijs. c. ſi. qꝛ tunc ſequenti die illud eẽt
agendum. Qđ dicit ibi Io. an verũ, niſi error foret expreſſus in
citatione: vt no. in. d. c. ſi. Si aũt citatus ad terminũ tardauerit
ꝙ intra terminũ venire non poterat, an excuſeꝛ propter impedi
mentum tunc occurrẽs, vide Io. xi. q. iij. eorũ. allc. ff. ſi quis cau.
l. ij. in ſi. C. de diui. tu. l. ij. ff. de dã. infect. cũ poſtulaſſem. & fuit di-
21 ctum Hoſ. de elec. cũ in veteri. ¶ † Opp. ꝙ legitima fuerit excu-
ſatio, ꝙ formidaret inſidias. j. de ſent. excõ. decetero. Dic quod
formidabat. i. formidare ſe dicebat, ſed nõ probabat: alias fuiſ-
ſet excuſatus, ſm Uin. Sed Inn. dt hoc profeciſſe ad excuſan-
dam pſonalẽ cõparitionẽ, ſed nõ per procuratorẽ, ſm Inn. An
aũt ꝓpter cões guerres patrie quis excuſeꝛ a cõparẽdo. Domi
ni de Rota tenent ꝙ non, per hoc. c. ibi, viarũ diſcrimina. maxi
me ſi hñt ab illis literas de ſaluo cõducto: qꝛ tales exceptiones
nimium generales reputanꝛ, ſecundum eos. allc. Innocen. hic.
22 ¶ † Opp. ꝙ nõ fiet ꝯdẽnatio expenſarũ a tpe citationis emiſ-
ſe: qꝛ anteꝙ ad eũ trãſiuerit citatio, illi non põt culpa imputari,
nec fuit ꝯtumax: ideo de illis nõ dãnandus. Sol. Quidam di-
cunt hoc intelligi de tpe citationis, non in quo, ſed ad qđ fuit
citatus: qꝛ ex tunc fuit cõtumax. & non ante: ideo de expen. ante
nõ dꝫ ꝯdẽnari. Et hoc tenuit Io. Inn. dt expenſas cõputãdas
a tempore citationis, non a tpe cõtumacie tñ. Hoſt. dicit ꝙ ſi
citaꝛ ante cõtumax dãnatur in expẽſis a tempore citationis, vt
hic: ſi citatur aute nõ cõtumax, dãnatur in expenſis a tempore
cõtumacie. Et ſi dicas, in quo hic precedebat contumacia: dicit
Io. An. ꝙ hꝫ Hoſt. reſpectum ad ꝯſuetudinẽ curie, ſm quã in
appellationis cã poſt aduentũ vnius partis altera expectatur
per. xl. dies. Uel forte ſtatut⁹ fuit terminus ad appellationẽ ꝓ-
ſequendã, vt in. ij. gl. Uel tertio dic ꝙ hic fruſtratorie receſſerat
appellãs. Qđ pꝫ ex appellõnis deſertione, q̃ retro ꝓſumit illi fri-
uolam: & cõſequẽter ꝯtumax erat. de dolo, & cõtu. cũ, qui lib. vi.
Et ſcđm hoc citatio hec facta fuit ad cautelã. Ioã. And. dt ꝙ
ad expẽſas citatiõis dãnaꝛ a tpe facte citationis: ad expenſas
victus condemnatur a tempore ꝯtumacie, quatenus plus ex-
pendit, quã domi feciſſet: vt do. ĩ. c. pxi. ſaluo caſu Hoſt. quãdo
ante fuit ꝯtumax. Et dat ſimile de exceſ. pla. ex literis. in gl. no.
qđ Pau. ĩ. c. pxi. remittit ad Spe. de expẽ. §. ſi. v. hoc quoque.
Adherere tñ vꝫ opi. Hoſt. ſbi Io. An. in addi. tꝫ ꝙ dixi, p. l. ſan
cimus. ibi ꝓbaꝛ ꝙ veniũt a die cõtumacie: & dt ꝙ expẽſe dici vl-
timi nõ ꝯputabunꝛ: vt ſi citat⁹ ſit die. vj. expẽſe incipiunt in die
ſeptimo. Item in quantũ dixit expẽſas citationis venire: adhuc
dt hoc verũ: niſi poſtea purget ꝯtumaciã: vt qꝛ citat⁹ die ſexto,
cõparuit die decimo, qꝛ citatio habuit ſuũ effectũ, forte nõ eſſet
peccatũ eũ dicere ꝯdẽnari ad oẽs: qꝛ cõtumacia ab vltimo die re
tro reddit oẽs expenſas inutiles: qꝛ inutiliter nõ feciſſet illo tpe.
Licet ergo vt retrotrahens effectũ faciant eũ in oĩbus cõdẽna-
ri, vt hic vult hec litera nõ cauillãdo eam. Sꝫ Io. And. dt ꝙ de
iſtis hꝫ ratiõ ad ſi. cauſe. qđ eſt verũ, vbi ſequitur diffinitiua: licet
hic nõ ſperabatur. Ultimo aduerte ad literã, q̃ dicit ꝙ papa euꝫ
reputauit ꝯtumacem. Ex qua habes, cautũ eſſe iudicem, quan-
do procedit cõtra aliquem vt contumacem, & vt ante omnia euꝫ
pronuntiet cõtumacẽ, vel aliquid interloquatur, per qđ oſtẽdat
eũ ꝯtumacẽ, vt ſic oſtendat ſibi de cõtumacia liquere: nã nõ ſuf
ficit eũ ꝯtumacẽ eſſe, niſi liqueat ſibi de ꝯtumacia. ff. ex q. cau. m
poſ. ea. l. hec aũt. ibi: conſtare liquere q̃ pton, &c. ibi vide. & vide
Bar. ff. de dam. infec. l. ij. §. pretor. Dubitari ſolet, ſi ſtatuto, ſi-
nodali, vel municipali cauetur vt in eadẽ ſpecie delicti diuerſa
pena imponaꝛ agẽti de die, & agenti in nocte, que pena dꝫ impo
ni agenti de ſero. De quo remittit Io. an. de homi. ſi perfodiẽs.
& Bar. vide. ff. de his, qui. vt indi. l. ſi. ff. ad Syl. in. l. j. hic autem.
23 ¶ † Gl. i. opponit ꝙ nõ agat vn⁹ pro alio in hac cã abſq; mãda
to. ĩ. de procu. c. j. Item qꝛ in criminali nõ admittit qs pro alio.
de accu. veniẽs. Gl. dicit primo ꝙ hic admittitur tanꝙ conſors
eiuſdem lit. Nõ plꝫ hoc gl. qꝛ in criminali quilibet põt agere pro
ſe: & ſic ius agendi diuiduum eſt. Unde cũ ibi non cadat cõitas
actionis, vel rei, nõ ꝯhitur litis ꝯſortiũ. Quã gl. no. de hoc in. d.
c. hoc ꝗppe. & hoc expediui de ꝯſti. cũ M. Dic vt ibi gloſ. hãc tꝫ
Hoſtien. licet Goſ. Uin. & Io. tenuerunt primũ. Ad contrariũ
dic ꝙ vnus habebat mãdatũ ab alijs, vt dixit gloſ. Nõ ob. c. ve
niens. qꝛ hic de crimine agebatur ciuiliter. de q. in. d. ca. veniẽs.
24 ¶ † Quero quid opponebatur. Dicit gl. qđ opponebaꝛ dilapi-
datio, excõmunicatio, & plurium, & qđ i minorib⁹ miniſtrauerat
ꝯfirmatiõe nõ habita, & qđ erat in minorib⁹ ꝯſtitut⁹. Dicit Io.
And. ꝙ primũ & quartum reddit electionẽ annullandã. de quo
dic, vt de elec. auaricie. lib. vi. Reliqua reddũt electionẽ nullam
Ex quo no. Abb. aliqua poſſe ſimul opponi, p que electio reddi-
tur nulla, & aliqua, p que reddatur annullãda. Unde dicit Hoſt.

grauamen a iudicibus ad inſtantiã aduerſe partis illatũ. ¶ Gl.
ij. ⁊ quarta ſunt clare. In fi. quarte dic vt hodie, de elec. c. i. lib. vj.
gl. in verbo, peremptorio. eſt clara. An autem a tali communica
tione poſſit appellari. Dic ꝙ ſi fiat de iure, non: ſi fiat de facto:
25 ſic. de app. cum ceſſante. ſm Hoſt. ¶ † Glo. colligit ꝑ nũtiũ quẽ
poſſe citari. Abb. dt etiam proprium: ſed hoc hic nõ colligitur.
Nunquid aũt liceat alicui citare per nuntium alterius curie: et
an ſi executor citet per curſorem pape, arctet citatio. Tenẽt dñi
de Rota ꝙ ſic, ſua ꝯcln. cccxlix. Glo. aſſignat quedã ꝯria legũ.
dic ad. c. ſicut. ibi fuit tps appoſitum ad ſumendã obligationes,
hic ad cõmittendã. l. ex hac ſcriptura. illa concordat: qꝛ dt ꝙ ſi
teſtator mãdat fieri ſepulchrũ, illud fieri dꝫ poſt diẽ. Ad. l. ea tñ.
dic ꝙ ibi dies emanauit ad limitandã obligationem, legãdo ta
lia, q parata ſunt. Ad. §. oẽs. dic ꝙ ſtipulatio ad diẽ nõ equipa
ratur pure quo ad factũ exactionis ante diem, ſed poſt diem ſic:
⁊ hoc dt hic. Ad. l. ſi quis ita. dic ꝙ ibi mandatum erat impoſ
ſibile, ideo non valet vt ſimplex propter ꝓceptã forme, ⁊ propter
patentam, ⁊ expreſſam impoſſibilitatẽ. mandabatur enim mo
26 numentũ fieri intra triduũ, qd erat impoſſibile. ¶ † Venio ad
gl. in verbo, inſufficientẽ. opp. impeditum non arctari ad ꝯſtituẽ
dum procuratorẽ, ſed ſufficit mittere excuſatorẽ. de procu. que
relam. vt ibi no. patet: qꝛ ſi apparet cã iuſta abſentie, reuocat ſen
tentia. de re iudi. cũ Bertoldus. l. ſi finita. §. ſi forte. ff. de dã. in
fec. ff. de re iudic. l. queſitum. item qꝛ contra abſentem probabili
cauſa non proceditur contra eum. de offi. deleg. cõſultationibꝰ.
Item qꝛ ſecundum hoc non eſſet melioris conditionis abſens
iuſta cauſa, quam iniuſta, ſi pariter contra vtrunq; procederet,
⁊ ſufficeret etiam non impedito mittere procuratorem. Glo. ſol
uit multipliciter: quã ſic concludo. Si queritur ex parte accuſio
an cauſatiue ſit neceſſe vt impeditus conſtituat procuratorẽ ad
impediendum caſum preſcriptionis, vel ad perpetuandã actio
nem. gl. ꝙ ſic: alias ſibi preiudicatur. ff. de diuer. ⁊ tẽpo. preſcri. l.
§. Si queritur an actor, vel reus directe compellatur, ꝑ ſe, ad
conſtituendum procuratorem. Si a papa, ad hoc arctat, vt ꝑ ſe,
aut ꝓcuratorẽ ꝯpareat: tunc arctatur ad reſpondendũ: ⁊ ſic põt
loq hic. Si nõ arctat a papa, vel arctat ab inferiore, q nõ poteſt
arctare vt rñdent per procuratorẽ: ſic non põt arctari vt reſpon
deat per ſe perſonaliter, niſi in caſibus de iud. c. i. lib. vj. ⁊ tunc ſi
cauſa eſt ardua, nõ tenetur mittere procuratorẽ, niſi impedimẽ
tum ſit longiſſimum, aut perpetuum. Fallit etiam in cã celerita
tem deſiderante. in qua, lʒ ardua, arctatur quis rñdere per pro
curatorem, dato ꝙ ſit impeditus: maxime vbi tangitur ꝓiudi
cium ex proteſtatione Et ſic põt intelligi hic. Ad hoc de ele. cu
pientes. lib. vj. ver. inſuper. de app. oblate. ſm Jo. An. hec vera,
qñ eſt legitime impeditus. Si aũt nõ eſt impeditus, bñ iputat
quare non rñderit per ſe, aut per procuratorem. Sic loquit hic:
quia iſte excuſationes miſit friuolas. Alia glo. firmat regulã, ꝙ
non arctatur impeditus ad conſtituendũ procuratorẽ. Et hanc
regulã tenent doc. quam cõfirmat: qꝛ ſi ſecꝰ diceret, cũ nullꝰ cõſti
tuat ꝓcurator niſi velit. ff. de ꝓcura. ſi filius. §. inuitus. iputaret
forſitan ei, qui procuratorẽ inuenire non potuit: cum nullꝰ obli
getur ad impoſſibile. de pac. c. ſi. quod arg eſt neceſſariũ, niſi in
fraudẽ aliqd allegetur. ſm Hoſt. de epo aũt, vel alio potente, et
diuite hoc nõ preſumit: maxime qꝛ ⁊ pecunie obediũt oĩa. Ec
cleſia. xvi. Per que dicit Hoſt. pauperẽ, qui nihil fingit, ꝑpetuo
impeditũ, perpetuo excuſabit a cõſtitutione procuratoris. ⁊ ſic
limitat fine glo. Et ſi dicat, quid tunc fiet: dicit ꝙ tunc mitti dꝫ
iudex delegatus ad eum. de teſti. co. c. ſi. ⁊ de plano, ⁊ ſine ſtrepi
tu decidat cãm. in aut. de man. prin. §. ſit tibi. quoniam in ciuili
bus de facili qõnẽ expediet. de ſolu. Odoardus. ſm Hoſtiẽ. Ta
dic ſm Bar. aliquo addito, in actore dic ꝙ cauſatiue venire te
netur, qñ agitur de ꝓiudicio curſus tpis. Si agitur de preiudi
cio proceſſus, idem qd in reo: quo caſu dic ꝙ qñq; impedit ra
tione dignitatis, vel priuilegij: ⁊ ſic impedimentũ eſt perpetuũ,
⁊ tenetur mittere procuratorẽ. l. vl. C. de procu. Si eſt tpale, non
tenetur mittere procuratorẽ. l. pars literarũ. ff. de iudi. ⁊ de iniu
rijs. l. nec magiſtratꝰ. Si impeditur propter aliud, ⁊ impedimẽ
tum eſt voluntarium, vel non legitimum, non excuſat quin te
neatur mittere procuratorẽ. l. ſi. ff. cum, qui in prouinc. app. ⁊c. ⁊
dic. ff. de leg. l. eundẽ. Si impedimentũ eſt neceſſariũ, ſed nõ pro
babile, adhuc tenet mittere procuratorẽ. ff. ex quib. cau. ma. l. ſʒ
⁊ ſi per pretorẽ. §. i. ⁊. §. ſi aduerſus. Si impedimentũ eſt neceſſa
riũ, ⁊ probabile: ⁊ tunc ſi eſt parũ duraturũ, non tenet mittere:
vt. l. ij. §. ſed ſi quis. ff. ſi quis cau. Fallit, niſi ad hoc ſit arctatꝰ ꝑ
papã, vel iudicẽ qui hoc poſſit, vel niſi cã ſit celeritatẽ deſiderãs
⁊ tangens publicã vtilitatẽ. Si impedimentũ eſt perpetuũ, aut
longo tempore duraturum: tunc ſi impedimentum ſuperuenit
ante litis cõteſtationem non arctatur: ſi poſt, arctatur conſtitue
re procuratorem: vt. l. eundẽ. ff. de leg. Impedimentum autẽ ex
parte iudicis, vel ex parte partis probatur eo ꝙ non apparet

iudex, vel non apparet pars in iudicio ad tribunal iudicis: tunc
enim alibi querere non oportet. l. i. §. ad eundem. ⁊. §. ſeq. ff. quan
do app. ſit. Sic dicit Barto. in. d. l. i. ff. de diuer. ⁊ temp. preſcr. ꝙ
non alibi habet eum querere. Glo. ſequens colligit ꝙ in crimine
poteſt purgari mora. contra qd opp. qui ma. accu. poſ. cũ in tua.
Dic, in crimine in omittendo licet purgare moram, et in contu
macia, vbi agitur de ꝓiudicio proprio, ⁊ terminus non excludit
a iure: ſed nõ qñ excludit ex toto, vt ibi: de quo in regula, mora.
de reg. iur. lib. vj. Item hic non erat finita contumacia, cũ citaret
ad actum ſucceſſiuum. Item dato ꝙ veniſſet, per hoc non eſſet
purgata mora, quin dãnaretur in expenſis. de quo. ſ. de offi. de
lega. cõſuluit. Admittitur autem ad proſequendum negotium
ex quo non comminatur a iure, vel ab homine pena de perdẽdo
iure agendi. De hoc. xviij. diſt. propter. de cler. qd ſicut. ff. de fur.
qui ea mente. vbi Bar. Gl. colligit ꝙ Auguſtus non excuſet, qn
in curia quis teneatur litigare, ⁊ proſequi appellationem: cõtra
quod arguit gl. lxxiiij. diſ quorundam. Glo. non reſpõdit. Dicit
Vin. ꝙ ibi eſt gratia, vt ignorans qualitatem ſecundi loci reſti
tuatur primo in iudicio, a quo non excuſat tale periculum: quia
redditur in inuitum: ⁊ facit de renũt. ad ſupplicationẽ. ¶ Nota
hoc dictum ꝙ ſi ius redderetur in aliquo loco tempore peſtis et
mortalitatis, propter hoc non excuſaretur citatus non cõparen
do: ⁊ ſi peſtis etiã eſſet in Roma, nõ excuſaretur a proſequenda
appellatione, niſi aliter ferie indicerentur. ¶ Oppo. cum gloſ. in
verbo, cõtumacem, ꝙ debuerit procedi ad diffinitiuam, ſicut po
terat in cauſa electionis: vt lite non conte quoniã. §. i. Gloſ. dicit
ꝙ hic non proceditur, qꝛ appellauit Hoc non valet: qꝛ hic non
fuit appellationem proſecutus, vel hic fuit de gratia, vel non li
27 quebat de cauſa. ¶ † Gloſſ. vlt. colligit ꝙ in cauſa criminali, ſiue
agatur denuntiationis, ſiue accuſationis, ſiue inquiſitionis via,
habet locũ condẽnatio expenſarum. Inquantum gl. dicit con
demnationem expenſarum habere locum in criminali, obſtat,
qꝛ ſufficere debet pena talionis. Sed reſponde ꝙ cõdemnatio
expenſarum non eſt pena, ſʒ intereſſe reſpectu rei familiaris: vt
no. de reſcrip. c. ſi. ⁊ not. de elect. c. i. lib. vj. in verbo, hanc penam.
in fin. Et ſic propter cauſam criminis non impeditur. C. qñ ciui.
28 actio cri. preiud. l. vnica. † Item pena talionis infligitur propter
calũniam, ⁊ ſic propter extrinſecam cauſam, ⁊ diuerſam cauſaʒ,
29 ex eodẽ delicto punit dupliciter. ad quod de crimi. fal. c. i. † In
quantum dicit condẽnationem expenſarum habere locũ in cau
ſa inquiſitionis: hoc eſt verũ, aliquo ſpecialiter proſequente in
quiſitionem, cuius intereſt: vt no. in Spe. de expen. §. i. in fi. Si
autem iudex ex officio procedat, ⁊ infamia precedente, non te
nebitur: qꝛ tunc ex debito officij inquirit, et ex neceſſitate. Ad
hoc de offi deleg ad arbitris. ⁊ quod ibi not. in vlti. gl. ad hoc. l.
ij. C. qui accu. non poſ. vbi tutor propter neceſſitatem officij ac
cuſans excuſatur a pena calumnie: ⁊ qꝛ non debuit ius Reipu
blice dimittere indefenſum: qd timore expenſarum forte dimit
teret. ff. de peti. here. illud. Item quis motus propter famã ha
buit iuſtam cauſam litigandi, que excuſat a cõdemnatione ex
penſarum. de elec. c. i. in ſi. lib. vj. de quo. ſ. c. proxi. Vbi vero nõ
precedente infamia, ⁊ calũnioſe procederet, locus eſſet condem
nationi. in qua venit intereſſe, vt. ſ. dixi. Non ob. ꝙ procedebat
ex officio, vt patet de ſen. excom. ſacro. ver. cumq; niſi probabi
lis cauſa excuſet, vt ibi. de quo per Cy. in. d. l. ſancimꝰ. C. de iudi.
in q. xv. ver. he ad literam ſunt. Cy. ibi. ⁊ idem Pau. ſ. c. proxi.
Hic alia non occurrunt. Anto. Butr.

1 ¶ Literis prelatorum in dubio creditur, vbi non apparet cõ
tradictor. ſi etiam de alterius preiudicio agatur. nu. 14.
2 Electus in dubio preſumitur dignus, vbi non apparet contra
dictor.
3 Actor obtinet pro ſua intentione, vbi non excipitur contra
eum.
4 Delegabilis eſt actus conſecrationis.
5 Sententia poteſt retractari de probationis falſitate.
6 Contra electum poſt confirmationem admittitur accuſatio, vel
exceptio ad facti poſſeſſionem impediendam.
7 Teſtis eſſe poteſt laicus in cauſa electionis ⁊ clericus licet ſint
extra collegium eccleſie.
8 Aſſertioni magni viri creditur, etiam abſq; iuramento.
9 Negatiua eſt probabilis teſtimonio certarum perſonarum.
10 Teſtibus atteſtantibus de facto proprio inter alios creditur,
quando illud per alios non eſt probabile.
11 Aduerſus electum confirmatum quando audiatur quis ratio
ne proprij intereſſe.
12 Abſens citandus eſt, quando abeſt a iudicio, ſʒ nõ a prouincia.
13 Appellatione durante, non proceditur contra abſentem.
14 In epiſcopum non transfertur adminiſtratio ſola cõfirmatiõe.
15 Ad confirmationẽ nullus admittit ex ſolo platorũ teſtimonio.
16 Poſſeſſionem beneficij petenti nulla obſtat exceptio.

17 Ex ordine vbi peruenitur de vno ad aliũ diuerſo tempore,poſi
to vltimo,non preſumitur primum.
19 Teſtibus deponentibus ſuper actu electionis credit̃ poſt pu
blicationem eiuſdem,licet illi intereſſe non valeant.
20 Atteſtationibus non creditur, niſi quãdo factum eſt notoriũ.
11 Teſtes poſſunt examinari abſq; iuramento ſuper facto noto-
rio.
12 Electus,etiam confirmatus,non habet adminiſtrationẽ, vbi
pendet lis ſuper confirmatione,& electione.
13 Proceſſus canonicus quis ſit.
14 Literis ſigillatis in dubio creditur.
15 Appellari poteſt a ſententia lata aduerſus contumacem, licet
tranſiuerit in rem iudicatam.
16 Sententia in materia beneficiali quomodo videat̃ tranſire in
rem iudicatam.
17 Ad electionis,ſeu conſecrationis actũ quanto tempore ſit ex-
pectandus abſens.
18 Ad appellationem proſequendã tempus parti appellãti aſſi-
gnatur per iudicem ad quem.

Cum olim. Gratioſa eſt,& nõ ſummat̃. ſʒ
Jo.An. An aũt de iure poſſit
aliq̃ caſu pcedere,dicã.j. ¶ Sunt due partes. Pria
narrat factũ,ſub quo cõtinet̃ cõſecratio,& petitio §.
& .ij.cauſe cõmiſſio,pceſſus delegatorũ cõfirmãtiũ §.appella-
tionẽ illius.i.pſtatio,alias amputatio illius. Scḋa ibi:volen-
tes.cõmittit cãm ſub dimiſſõe bimẽbri.ſ.an ille dñs inueniat̃ in
1 puincia,vel nõ. Scḋa ibi:Sin autẽ. ¶ †No.i.ꝙ credit̃ literis
plator,qn̄ ſit fides de electiõe,& nõ apparet ꝯdictor.de quo de
2 pba.poſt ceſſionẽ. ¶ †No.ij.electũ preſumi dignũ,& cõſequen-
3 ter cõfirmandum,nullo apparẽte ꝯdictore. ¶ †No.ſm Hoſ.ꝙ
obtinet,qui agit.ſi nõ eſt qui excipiat,vel excipere poſſit. Ad
qḋ.C.de trãſac.vbi pactũ.& ibi ſolet notari ad hoc.l.cũ putarẽ.
ff.fami.erciſ.vide gl.& tex.quos alle.de exce.cũ eccleſiaſtice.vl-
4 tra mediũ gl. ¶ †No.iij.actũ conſecrationis delegabilẽ.de quo
de cõſec.ec.vel al.aqua.de offic.or.qḋ ad ſedẽ.de cõſue.quanto.
5 ¶ †No.iiij.ꝙ poſt ſniam põt opponi de probatiõis famoſita-
te,& ſniã retractari.de quo de pba.l3.de exce.cum venerabilis.
6 ¶ †No.v.ꝙ cõtra electũ poſt confirmationẽ admittit̃ accuſa-
tio,vel exceptio ad impediendã poſſeſſionẽ facti,qñ contendit̃
7 nullitas confirmationis ex falſitate inſtrumentorũ. ¶ †No.in
cauſis electionũ ad teſtificandũ admitti laicos,& etiã platos,&
clericos,qui ſunt de extra collegiũ eccleſie:& ſic,qui non põt in-
8 tereſſe electiõi,nihilominus põt teſtificari de electiõe. ¶ †No.
ꝙ aſſertiõi magni viri credit̃: & ſic qualis fides adhibet̃ etiam
9 ſine iuramẽto,ad hoc.xcvi.di.nobiliſſimus. ¶ †No.ꝙ vbi op
poſitã negatiue arctat̃ ad factũ certarũ perſonarũ,negatiua eſt
probabilis teſtimonio certarũ perſonarũ, a quibus factũ op-
10 poſitũ negatiue dr̃ eſſe factũ. ¶ †No.ꝙ credit̃ teſtibus atteſtã
tibus de facto pprio inter alios,qñ illud per alios nõ eſt pba-
bile.vide de elec.dilecti.vide de probatio.& tertio.& qḋ no.j.de
11 teſti.a nobis. ¶ †No.ꝙ poſt confirmationem audit̃ quis cõne
propter intereſſe,qñ cõfirmatio fuit facta eo legitime impedito,
& citato. An aũt audiat̃ reſtitutionis via,an appellationis,an
12 nullitatis,tangit̃.j.cum gl. ¶ †Not.abſentẽ citandũ,qñ abeſt
13 a iudicio,ſed nõ abeſt a prouincia. ¶ †No.ꝯ abſentẽ & impedi
tũ ptextu appellatiõis nõ procedẽdũ,donec durat,& inſtat ap
pellatio,vbi appellatio eſt etiã propter aliã cãm ad papã dela-
ta:q2 facto habet̃ hoc pro appellatione,ex quo nõ fuit preuen
tus,& iter arripuit in ppria perſona. Qḋ intellige,iudice certi-
ficato,vt fuit hic,& expectatur lapſu temporis appellationis.
14 ¶ †No.hic apertũ ꝙ ſola confirmatione nõ transfert admini-
ſtratio:& impedit̃ quis illam nãciſci eo ꝙ poſt cõfirmationem
qḋ ſibi moueẗ, niſi ſpecialiter a ſuperiore committat̃. Et ſic eſt
arg.ꝙ appellatio a cõfirmatione impediat adminiſtrationẽ ex
viribus cõfirmatiõis,niſi aliter cõfirmet̃,vel ſpecialiter cõmit-
15 tat̃ ¶ †Opp.i.ꝙ nõ debuerit cõfirmari: q2 prius non dʒ ad-
mitti ad cõfirmationẽ ex ſolo teſtimonio prelatorũ,ſed cũ de-
creto electionis,& aliis literis teſtimonialibus.xxj.diſt.epiſco-
pus. Inn.& Hoſt.dicũt hoc nõ trahendũ ad cõſequentiã:q2 ele
ctus ad papã vel archiepm nõ debet tranſire cõfirmandus,vel
cõſecrãdus ſine teſtimonialibus literis,& electionis decreto:vt
in iurib⁹ allegatis hic in prima gl.& qñ ſic venit,& vere ſunt ſcri
pture,ʒ3 cõfirmatio,& cõſecratio,dato ꝙ nullus citet̃:dʒ enim
cuius intereſt eſſe vigil,& ꝓpt⁹ pp moꝛe de periculũ.de app.
oblate.qḋ planũ eſt, ſi eſt appellatũ:q2 habet terminũ iuris.de
ele.c.j.li.vi. Et dato ꝙ nõ ſit appellatũ:habẽt enim electi certũ
tẽpus a iure,intra qḋ debẽt eſſe cõſecrati.de elect.cũ in cunctis.
Imputet ergo ſibi, qui intra illud tẽpus nõ fuit vigil. Si autẽ
per falſas literas obtineret,vel pueniret aliũ malitioſe,caſſaret̃

qḋ factum eſt in preiudicium abſentis. Ad hoc de app.e.l.obla-
te.ver.ſi vero. Excuſat̃ autem hic delegatus:q2 per falſas lite-
tas fuit circumuẽtus,ſm Inn.& ideo ſecutum ex hoc pronun
tiatur irritum.de re iudi.cum olim.ſm Hoſt. Jo.An.dicit di-
cendum hodie vt de elec.c.ſi.lib.vi.& puto ꝙ bene hodie debet
16 citari ¶ †Opp.ij.ꝙ petenti poſſeſſionem beneficij nulla ob-
ſtet exceptio, vt pote ordinata ad repellendũ obiectum iuris,
non ad repellendũ adeptionem poſſeſſionis facti cõſecutiuam
ad confirmationẽ de preterito:vt.j.de app.conſtitutus.de acc.
accedens.cũ ſimi. Sol. Inn.hic facit vnam regulam ꝙ vbi con
firmatio eſt facta legitime,& cũ cauſe cognitione partibus con-
ſtitutis in iudicio,& lite conte.ꝫ.de ele.dudum.ij.& in forma iu-
dicij,illa habet vim ſententie,& tranſit in rẽ iudi.nec aliquis pri
uatus cõtra illã audit̃ agens, & opponens,ex quo ab ipſa non
fuit appellatũ,ſiue opponat de electiõe, ſiue opponat de cõfir-
mationis defectu,ex quo nõ appellauit,& cõfirmatio aliter non
eſt nulla:non audit̃ etiã cõtra electionem,nec ex defectu forme,
nec ex defectu perſone,ſed ſnĩa trãſit in rẽ iudi. Dicũt tñ aliqui
ꝙ licet pars repellat̃,nõ ceſſat officiũ iudicis, quin poſſit pce-
di propter crimẽ,& pter defectũ electionis,& forme, vt quidã
dicũt. Sed nõ placet Inn.ad finẽ vt infirmet̃ confirmatio,que
trãſiuit in rẽ iudi.vel vt infirmet̃ electio,ſed bene aget̃ ad depo-
nendũ,vel ad aliã penã,puta ad ſuſpendendum, vel ad aliud.
Alij dicũt ꝙ ex officio poterit etiã caſſare:& dicit ꝙ per errorẽ
cõfirmatio fuit obtenta:& q2 electionẽ inuenit minus canoni-
cã,ideo eã caſſo.ff.de re iudi.qḋ iuſſit.C.cõmina.vel epi.l.inter-
locutio. Et hoc plus pl3:q: ſnĩa nõ tranſit in rẽ iudi.in benefi-
ciali quo ad iudicẽ,vt dixi de reſcri.ad audientiã ſed bene quo
ad partẽ,vt.ꝫ.dictũ eſt. Qḋ vltimũ cõfirmat Hoſt q2 hec actio
eſt popularis,vnde cõſumit̃ ius agẽdi:vnde vno agẽte, ſi agat
ex eadẽ cauſa,aliis obſtat exceptio rei iudi.ff.de popu.act.l.ij.
in ſi.niſi ſcḋo agẽs doceat de corruptiõe pmi,vel puaricatiõe.
ff.de puari.l.ij.de collu.deteg.c.j.& c.vlti. Vel ſuam vel ſuorũ
iniuriã proſequat̃,& ignorauit qñ primus agit,vel accuſauerit.
de acc.ſi cui. Sed ſi preſente parte lata ſit cõfirmatio ſine li.cõ-
teſt.caſſabit̃,aut nullũ pronũtiabit̃ quicquid eſt ſecutũ. Alle.
de ele.dudũ.ij. Sed dic hodie vt in cle.diſpẽdioſam.ſm Hoſti.
Dicit Jo.An.ꝙ hodie non põt fieri confirmatio parte nõ vo-
cata,vel ſaltẽ edicto non ꝓpoſito.de ele.qḋ ſicut.de elec.c.ſi.lib.
vi. Joã.An.idem dicit hoc ampliãdo,ſi partes non fuiſſent in
iudicio,ſed iudex ex officio pceſſiſſet,& ſolenniter inquireret
de perſona electi,& fama,& viribus electionis in loco,vbi facta
eſt electio,& vbi degit perſona electi.ꝫ.de elec.ſcriptũ.& c.poſtq̄
& c.innotuit q2 & hoc caſu ſnĩa trãſit in rẽ iud. Et ſic ſentit In-
noc,in.ij.gl. Fatet̃ ſm quoſdã vbi poſt hoc iudex inquirit,que
habet vim ſententie,& tranſit in rem iudi.qḋ cum maturo cõ
ſilio & probationibus eſt procedendũ propter preſumptionem
ſnĩe,& tranſit in rem iudi. Inquantũ dixi has ſententias trãſi-
re in rem iudic.quo ad partes, intellige hoc verum, niſi velint
venire per viam denũtiationis Euãgelice,ne male teneat, & cũ
peccato illegitime inſtitutus:q2 tunc auditur,vt no. Innoc.de
reſcri.ad aures.& ſcribit Jo.An.poſt Cõpo.de reſcri.ad audiẽ-
tiam. Hec patent equiparãdo hãc actioni populari,que vnius
actione conſumitur.ff de iureiur.cum.qui.§.in popularibus.&
no.gl.de elec.cũ dilecti. Et hec vera,ſiue exceptiões fuerint diſ-
cuſſe, ſiue per viã agendi,ſiue per viam excipiendi.ff.de cõpen.
l.quod in diem. Per predicta dicit Frede.ſuo conſi.xxiij.cõtra
confirmatum propoſito edicto non audiri de nouo accuſantẽ
de delicto,ex quo non poterat eligi.ante electionem commiſ-
ſo:& per no.qui matrimo.acc.poſſunt,cũ in tua. Et idẽ ſuo con
ſil.xcvij.vbi copioſiſſime allegat pro & contra. In omnibus,in
quibus dixi eum non audiri.ſ.ſe opponentem, non impeditur
confirmationis effectus.i.adeptio poſſeſſionis. Per que con-
cluditur alia regula. Quod vbicũq; arguitur defectus in cõfir-
matione,per quẽ confirmatio annullat̃,vel per quẽ nõ habeat
vim ſnĩe,q2 non cognitionaliter facta, vel ſe ad nouiter oppo-
ſitam non extendat,talis defectus,per quem ipſa annullat̃,vel
p quẽ nõ hʒ vim ſnĩe,q2 nõ cognitionaliter facta,impedit trãſi
tũ in rẽ iudi,quaſi nullus,vel nõ iuriſdictionalis. Aut iudicia-
lis ſit actus:& põt impediri eius effectus p ꝯdictionẽ,vel accu
ſationẽ,aut oppoſitionẽ quo ad nãciſcẽdũ poſſeſſionẽ & hoc cõ
tingere põt in multis caſib⁹. Prim⁹,qñ claðeſtine vel arreptio-
ne facta nihil innouat̃,donec cõſtat,vel quouſq; de hoc ꝯſtet.
cũ ad hoc nõ admittat̃,niſi dicat ꝯfirmationẽ nullã,vel veniat
officio iudicis per reſtõnẽ in integrũ: & quocũq; iſtorũ modorũ
agat̃,nihil innouari dʒ lit.pẽ.ff.de iudi.ſi pror.C.de in integ.re-
ſti.poſ.per totũ. ¶ Scḋo,qñ nũc ptendit̃ defectus ſimonie de-
licti,vel forme,de quibus a principio nõ fuit actum,nec diſpu-
tatũ ſm tpꝰ prie cõfirmatiõis,vel cõſecratiõis,adhuc poterit
opponi,& impedit̃ adeptio.ꝫ.de ele.dilecti. Idẽ dr̃,ſi fuit exce

grauamen ⁊ iudicibus ad inſtantiā aduerſe partis illatū. ¶ Gl.
iij.⁊ quarta ſunt clare. In fi. quarte dic vt hodie.de elec.c.j.lib.vj.
gl.in verbo,peremptorio.eſt clara. An autem a tali communica
tione poſſit appellari. Dic ꝙ ſi fiat de iure,non:ſi fiat de facto:
25 ſic.de app.cum ceſſante.ſm Hoſt. ¶ † Glo.colligit p nūtiū quē
poſſe citari. Abb.dt etiam proprium:ſed hoc hic nō colligitur.
Nunquid aūt liceat alicui citare per nuntium alterius curie: et
an ſi executor citet per curſorem pape,arctet citatio. Tenēt dñi
de Rota ꝙ ſic,ſua ꝯclu.cccxlix. Glo.aſſignat quedā ꝯria legū.
dic ad.c.ſicut.ibi fuit tps appoſitum ad ſumendā obligationes,
hic ad cōmittendū.l.ex hac ſcriptura.illa concordat: qꝛ dt ꝙ ſi
teſtator mādat fieri ſepulchrū,illud fieri dꝫ poſt diē. Ad.l.ea tñ.
dic ꝙ ibi dies emanauit ad limitandā obligationem,legādo ta-
lia,q parata ſunt. Ad.§.odo.dic ꝙ ſtipulatio ad diē nō equipa-
ratur pure quo ad factū exactionis ante diem,ſed poſt diem ſic:
⁊ hoc dt hic. Ad.l.ſi quis ita.dic ꝙ ibi mandatum erat impoſ-
ſibile,ideo non valet vt ſimplex propter ꝓceptū forme,⁊ propter
patentem,⁊ expreſſam impoſſibilitatē.mandabatur enim mo-
26 numentū fieri intra triduū,qđ erat impoſſibile. ¶ † Venio ad
gl.in verbo,inſufficientē.opp.impeditum non arctari ad ꝯſtituē
dum procuratorē,ſed ſufficit mittere excuſatorē.de procu.que-
relam.vt ibi no.patet:qꝛ ſi apparet cā iuſta abſentie,reuocaꝛ ſen
tentia.de re iudi.cū Bertoldus.l.ſi finita.§.ſi forte.ff.de dā.in-
fec.ff.de re iudic.l.queſitum.item qꝛ contra abſentem probabili
cauſa non proceditur contra eum.de offi.deleg.cōſultationibꝰ.
Item qꝛ ſecundum hoc non eſſet melioris conditionis abſens
iuſta cauſa,quam iniuſta,ſi pariter contra vtrunqꝫ procederet,
⁊ ſufficeret etiam non impedito mittere procuratorem. Glo.ſol-
uit multipliciter:quā ſic concludo. Si queritur ex parte actoris
an cauſatiue ſit neceſſe vt impeditus conſtituat procuratorē ad
impediendum caſum preſcriptionis,vel ad perpetuandā actio-
nem.gl.ꝙ ſic:alias ſibi preiudicatur.ff.de diuer.⁊ tēpo.preſcri.l.
j. Si queritur an actor,vel reus directe compellatur,⁊ ꝑ ſe ad
conſtituendum procuratorem. Si a papa,ad hoc arctaꝛ,vt p ſe,
aut ꝑcuratorē ꝯpareat:tunc arctatur ad reſpondendū:⁊ ſic pōt
loq hic. Si nō arctaꝛ a papa,vel arctaꝛ ab inferiore,q nō poteſt
arctare vt rñdeat per procuratorē:ſic non pōt arctari vt reſpon
deat per ſe perſonaliter,niſi in caſibus de iud.c.j.lib.vj.⁊ tunc ſi
cauſa eſt ardua,nō tenetur mittere procuratorē,niſi impedimē-
tum ſit longiſſimum,aut perpetuum. Fallit etiam in cā celerita
tem deſiderante.in qua,lꝫ ardua,arctatur quis rñdere per pro-
curatorem,dato ꝙ ſit impeditus: maxime vbi tangitur ꝑiudi-
cium ex proteſtatione. Et ſic pōt intelligi hic. Ad hoc de ele.cu-
pientes.lib.vj.ver.inſuper.de app.oblate.ſm Jo.An.hec vera,
qñ eſt legitime impeditus. Si aūt nō eſt impeditus,bñ ipꝰtaꝛ
quare non rñderit per ſe,aut per procuratorem. Sic loquiꝛ hic:
quia iſte excuſationes miſit friuolas. Alia glo.firmat regulā,ꝙ
non arctatur impeditus ad conſtituendū procuratorē. Et hanc
regulā tenent doc.quam cōfirmat:qꝛ ſi ſecꝰ diceretꝛ,cū nullꝰ cōſti
tuaꝛ ꝑcurator niſi volūt.ff.de ꝑcura.ſi filius.§.inuitus.iputareꝛ
forſitan ei,qui procuratorē inuenire non potuit:cum nullꝰ obli
getur ad impoſſibile.de pac.c.ſi.quod arg eſt neceſſariū,niſi in
fraudē aliqđ allegetur,ſm Hoſt.de epo aūt,vel alio potente,et
diuite hoc nō preſumiꝛ:maxime qꝛ ⁊ pecunie obediūt oīa. Ec-
cleſia.xvj. Per que dicit Hoſt.pauperē,qui nihil fingit,ꝑpetuo
impeditū.perpetuo excuſabiꝛ a cōſtitutione procuratoris.⁊ ſic
limitat fine glo. Et ſi dicaꝛ,quid tunc fiet:dicit ꝙ tunc mitti dꝫ
iudex delegatus ad eum.de teſti.co.c.ij.⁊ de plano,⁊ ſine ſtrepi-
tu decidat cām.in aut.de man.prin.§.ſit tibi.quoniam in ciuili-
bus de facili qđuꝛ expediet.de ſolu. Odoardus.ſm Hoſtiē. Tu
dic ſm Bar.aliquo addito,in actore dic ꝙ cauſatiue venire te-
netur,qñ agitur de ꝑiudicio curſus tpis. Si agitur de preiudi-
cio proceſſus,idem qđ in reo: quo caſu dic ꝙ qñqꝫ impediꝛ ra-
tione dignitatis,vel priuilegij:⁊ ſic impedimentū eſt perpetuū,
⁊ tenetur mittere procuratorē.l.vl.C.de procu. Si eſt tpale,non
tenetur mittere procuratorē.l.pars literarū.ff.de iudi.⁊ de inin
rebꝰ.l.nec magiſtratꝰ. Si impeditur propter aliud,⁊ impedimē-
tum eſt voluntarium,vel non legitimum,non excuſaꝛ quin te-
neatur mittere procuratorē.l.ſi.ff.cum,qui in prouinc.app.⁊c.⁊
dic.ff.de leg.l.eundē. Si impedimentū eſt neceſſariū,ſed nō pro
babile,adhuc teneꝛ mittere procuratorē.ff.ex quib.cau.ma.l.ſꝫ
⁊ ſi per pretorē.§.j.⁊.§.ſi aduerſus. Si impedimentū eſt neceſſa
riū,⁊ probabile:⁊ tunc ſi eſt parū duraturū,non teneꝛ mittere:
vt.l.ij.§.ſed ſi quis.ff.ſi quis cau. Fallit,niſi ad hoc ſit arctatꝰ p
papā,vel iudicē qui hoc poſſit,vel niſi cā ſit celeritatē deſiderās
⁊ tangens publicā vtilitatē. Si impedimentū eſt perpetuū,aut
longo tempore duraturum: tunc ſi impedimentum ſuperuenit
ante litis cōteſtationem non arctatur:ſi poſt,arctatur conſtitue
re procuratorem:vt.l.eundē.ff.de leg. Impedimentum autē ex
parte iudicis,vel ex parte partis probatur eo ꝙ non apparet
iudex,vel non apparet pars in iudicio ad tribunal iudicientis
enim alibi querere non oportet l.j.§.ad eundem.⁊.§.ſeq ff.quan
do app.ſit. Sic dicit Barto.in.d.l.j.ff.de diuer.⁊ temp.preſcr.ꝙ
non alibi habet eum querere. Glo.ſequens colligit ꝙ in crimine
poteſt purgari mora.contra qđ opp.qui ma.accu.poſ.cū in tua.
Dic,in crimine in omittendo licet purgare moram,vt in contu-
macia,vbi agitur de ꝑiudicio proprio,⁊ terminus non excludit
a iure:ſed nō qñ excludit ex toto,vt ibi:de quo in regula,mora.
de reg iur.lib.vj. Item hic non erat finita contumacia,cū citareꝛ
ad actum ſucceſſiuum. Item dato ꝙ veniſſet,per hoc non eſſet
purgata mora,quin dānaretur in expenſis.de quo.ſ.de offi.de-
lega.cōſuluit. Admittitur autem ad proſequendum negotium
ex quo non comminatur a iure,vel ab homine pena de perdēdo
iure agendi. De hoc.xviij.diſt.propter.de elec.qđ ſicut.ff.de fur.
qui ea mente.vbi Bar. Gl.colligit ꝙ Auguſtus non excuſet,qn
in curia quis teneatur litigare,⁊ proſequi appellationem: cōtra
quod arguit gl.lxxiij.diſ quorundam. Glo.non reſpōdit. Dicit
Vin.ꝙ ibi eſt gratia,vt ignorans qualitatem ſecundi loci reſti-
tuatur primo in iudicio,a quo non excuſat tale periculum:quia
redditur in inuitum:⁊ facit de renū.ad ſupplicationē. ¶ Nota
hoc dictum ꝙ ſi ius redderetur in aliquo loco tempore peſtis et
mortalitatis,propter hoc non excuſaretur citatus non cōparen
do:⁊ ſi peſtis etiā eſſet in Roma,nō excuſaretur a proſequenda
appellatione,niſi aliter ferie indicerentur. ¶ Oppo.cum gloſ.in
verbo,cōtumacem,ꝙ debuerit procedi ad diffinitiuam,ſicut po
terat in cauſa electionis:vt lite non conte quoniā.ꝗ.j. Gloſ.dicit
ꝙ hic non proceditur,qꝛ appellauit. Hoc non valet:qꝛ hic non
fuit appellationem proſecutus,vel hic fuit de gratia,vel non li-
27 quebat de cauſa. ¶ † Gloſſ.vlt.colligit ꝙ in cauſa criminali,ſiue
agatur denūtiationis,ſiue accuſationis,ſiue inquiſitionis via,
habet locū condēnatio expenſarum. Inquantum gl.dicit con-
demnationem expenſarum habere locum in criminali,obſtat,
qꝛ ſufficere debet pena talionis. Sed reſponde ꝙ cōdemnatio
expenſarum non eſt pena,ſꝫ intereſſe reſpectu rei familiaris: vt
no.de reſcrip.c.ſi.⁊ not.de elect.c.j.lib.vj.in verbo,hanc penam.
in fin. Et ſic propter cauſam criminis non impeditur.C.qñ ciui.
28 actio cri.pred.l.vnica. † Item pena talionis infligitur propter
calūniam.⁊ ſic propter extrinſecam cauſam,⁊ diuerſam cauſaꝫ,
29 ex eodē delicto puniꝛ dupliciter.ad quod de crimi.fal.c.j. † In-
quantum dicit condēnationem expenſarum habere locū in cau
ſa inquiſitionis:hoc eſt verū,aliquo ſpecialiter proſequente in-
quiſitionem,cuius intereſt:vt no.in Spe.de expen.§.j.in fi. Si
autem iudex ex officio procedat,⁊ infamia precedente,non te-
nebitur:qꝛ tunc ex debito officij inquirit,et ex neceſſitate. Ad
hec de offi.deleg.ad arbitris.⁊ quod ibi not.in vlti.gl.ad hoc.l.
ſi.C.qui accu.non poſ.vbi tutor propter neceſſitatem officij ac-
cuſans excuſatur a pena calumnie:⁊ qꝛ non debuit ius Reipu-
blice dimittere indefenſum:qꝛ timore expenſarum forte dimit-
teret.ff.de peti.here illud. Item quis motus propter famā ha-
buit iuſtam cauſam litigandi,que excuſat a cōdemnatione ex-
penſarum.de elec.c.j.in ſi.lib.vj.de quo.ſ.c.proxi. Ubi vero nō
precedente infamia,⁊ calūnioſe procederet,locus eſſet condem-
nationi.in qua venit intereſſe,vt.ſ.dixi. Non ob.ꝙ procedebat
ex officio,vt patet de ſen.excom.ſacro.ver.cumqꝫ niſi probabi-
lis cauſa excuſet,vt ibi.de quo per Cy.in.d.l.ſancimꝰ.C.de iudi,
in q.xv.ver.he ad literam ſunt.Cy.ibi,⁊ idem Pau.ſ.c.proxi.
Hic alia non occurrunt. Anto. Butr.

1 ¶ Literis prelatorum in dubio creditur,vbi non apparet cō
tradictor.ſi etiam de alterius preiudicio agatur.nu.14.
2 Electus in dubio preſumitur dignus,vbi non apparet contra-
dictor.
3 Actor obtinet pro ſua intentione,vbi non excipitur contra
eum.
4 Delegabilis eſt actus conſecrationis.
5 Sententia poteſt retractari de probationis famoſitate.
6 Contra electum poſt confirmationem admittitur accuſatio,vel
exceptio ad facti poſſeſſionem impediendam.
7 Teſtis eſſe poteſt laicus in cauſa electionis ⁊ clericus licet ſint
extra collegium eccleſie.
8 Aſſertioni magni viri creditur,etiam abſqꝫ iuramento.
9 Negatiua eſt probabilis teſtimonio certarum perſonarum.
10 Teſtibus atteſtantibus de facto proprio inter alios creditur,
quando illud per alios non eſt probabile.
11 Aduerſus electum confirmatum quando audiatur quis ratio-
ne proprij intereſſe.
12 Abſens citandus eſt,quando abeſt a iudicio,ſꝫ nō a prouincia.
13 Appellatione durante,non proceditur contra abſentem.
14 In epiſcopum non transfertur adminiſtratio ſola cōfirmatiōe.
15 Ad confirmationē nullus admittiꝛ ex ſolo prelatorū teſtimonio.
16 Poſſeſſionem beneficij petenti nulla obſtat exceptio.

17 Ex ordine vbi peruenitur de vno ad aliū diuerſo tempore, poſt
to vltimo, non preſumitur primum.
19 Teſtibus deponentibus ſuper actu electionis credit̃ poſt pu-
blicationem eiuſdem, licet illi intereſſe non valeant.
20 Atteſtationibus non creditur, niſi quādo factum eſt notoriū.
21 Teſtes poſſunt examinari abſq; iuramento ſuper facto noto-
rio.
22 Electus, etiam confirmatus, non habet adminiſtrationē, vbi
pendet lis ſuper confirmatione, & electione.
23 Proceſſus canonicus quis ſit.
24 Literis ſigillatis in dubio creditur.
25 Appellari poteſt a ſententia lata aduerſus contumacem, licet
tranſiuerit in rem iudicatam.
26 Sententia in materia beneficiali quomodo videat̃ tranſire in
rem iudicatam.
27 Ad electionis, ſeu conſecrationis actū quanto tempore ſit ex-
pectandus abſens.
28 Ad appellationem proſequendā tempus parti appellāti aſſi-
gnatur per iudicem ad quem.

Cum olim. Gratioſa eſt, & nō ſummat̃. ſʒ
Jo. An. An aūt ō iure poſſit
aliq̃ caſu pcedere, dicā. j. ❡ Sunt due partes. Pri-a
narrat factū, ſub quo cōtinet̃ cōſecratio, & petitio ſ.
& ſ. cauſe cōmiſſio, pceſſus delegatorū cōfirmatiū ſ. appella-
tionē illius. i. pſtatio, alias amputatio illius. Scda ibi: volen-
tes. cōmittit cām ſub diuiſiōe bimēbri. ſ. an ille dñs inueniat̃ in
1 puincia, vel nō. Scda ibi: Sin autē. ❡ † No. i. ꝙ credit̃ literis
platoꝝ, qui ſit fides de electiōe, & nō apparet ɔdictor. de quo de
2 pba. poſt ceſſionē. ❡ † No. ij. electū pſumi dignū, & cōſequen-
3 ter cōfirmandum, nullo apparēte ɔdictore. ❡ † No. ſm Gof. ꝙ
obtinet, qui agit, ſi nō eſt qui excipiat, vel excipere poſſit. Ad
qd. C. de trāſac. vbi pactū. & ibi ſolet notari ad hoc. l. cū putarē.
ff. fami. ercis. vide gl. & tex. quos alle. de exce. cū eccleſiaſtice. vl-
4 tra mediū gl. ❡ † No. iij. actū conſecrationis delegabilē. de quo
de cōſec. ec. vel al. aqua. de offic. or. qd ad ſedē. de cōſue. quanto.
5 ❡ † No. iiij. ꝙ poſt ſniam pōt opponi de probatiōis famoſita-
te, & ſnia retractari. de quo de pba. lʒ. de exce. cum venerabilis.
6 ❡ † No. v. ꝙ cōtra electū poſt confirmationē admittit̃ accuſa-
tio, vel exceptio ad impediendā poſſeſſionē facti, qñ contendit̃
7 nulliſ ſo confirmationis ex falſitate inſtrumentorū. ❡ † No. in
cauſis electionū ad teſtificandū admitti laicos, & etiā platos, &
clericos, qui ſunt de extra collegiū eccleſie: & ſic, qui non pōt in-
8 tereſſe electiōi, nihilominus pōt teſtificari de electiōe. ❡ † No.
ꝙ aſſertiōi magni viri credit̃: & ſic qualis fides adhibet̃ etiam
9 ſine iuramēto. ad hoc. xcvi. di. nobiliſſimus. ❡ † No. ꝙ vbi op
poſitū negatiue arctat̃ ad factū certarū perſonarū, negatiua eſt
probabilis teſtimonio certarū perſonarū, a quibus factū op-
10 poſitū negatiue dr̃ eſſe factū. ❡ † No. ꝙ credit̃ teſtibus atteſtā
tibus de facto pprio inter alios, qñ illud per alios nō eſt pba-
bile. vide de elec. dilecti. vide de probatio. & tertio. & qd no. j. de
11 teſti. a nobis. ❡ † No. ꝙ poſt confirmationem audit̃ quis rōne
proprij intereſſe, qñ cōfirmatio fuit facta eo legitime impedito,
& citato. An aūt audiat̃ reſtitutionis via, an appellationis, an
12 nullitatis, tangit̃. j. cum gl. ❡ † Not. abſentē citandū, qñ abeſt
13 a iudicio, ſed nō abeſt a prouincia. ❡ † No. ɔ abſentē & impedi
tū ꝓtextu appellatiōis nō procedēdū, donec durat, & inſtat ap
pellatio, vbi appellatio eſt etiā propter aliā cām ad papā dela-
ta: q2 facto habet̃ hoc pro appellatione, ex quo nō fuit preuen
tus, & iter arripuit in ppria perſona. Qd intellige, iudice certi-
ficato, vt fuit hic, & expectatur lapſu temporis appellationis.
14 ❡ † No. hic apertū ꝙ ſola confirmatione nō transfert̃ admini-
ſtratio: & impedit̃ quis illam nāciſci eo ꝙ poſt cōfirmationem
qd ſibi mouet̃, niſi ſpecialiter a ſuperiore committat̃. Et ſic eſt
arg. ꝙ appellatio a cōfirmatione impediat adminiſtrationē ex
viribus cōfirmatiōis, niſi aliter cōfirmet̃, vel ſpecialiter cōmit-
15 tat̃. ❡ † Opp. i. ꝙ nō debuerit cōfirmari: q2 prius non dʒ ad-
mitti ad cōfirmationē ex ſolo teſtimonio prelatorū, ſed cū de-
creto electionis, & aliis literis teſtimonialibus. xxj. diſt. epiſco-
pus. Inn. & Hoſt. dicūt hoc nō trahendū ad cōſequentiā: q2 ele
ctus ad papā vel archiepm nō debet tranſire cōfirmandus. vel
cōſecrādus ſine teſtimonialibus literis, & electionis decreto: vt
in iurib9 allegatis hic in prima gl. & qñ ſic venit, & vere ſunt ſcri
pture, tʒ cōfirmatio, & cōſecratio, dato ꝙ nullus citet̃: dʒ enim
cuius intereſt eſſe vigil, & ꝓpter pp more de periculū. de app.
oblate. qd planū eſt, ſi eſt appellatū: q2 habet terminū iuris. de
ele. c. j. li. vj. Et dato ꝙ nō ſit appellatū: habēt enim electi certū
tēpus a iure, intra qd debēt eſſe cōſecrati. de elect. cū in cunctis.
Imputet ergo ſibi, qui intra illud tēpus nō fuit vigil. Si autē
per falſas literas obtineret, vel pcuraret aliū malitioſe, caſſaret̃
qd factum eſt in preiudicium abſentis. Ad hoc de app. c. obla-
te. ver. ſi vero. Excuſat̃ autem hic delegatus: q2 per falſas lite-
ras fuit circumuēctus, ſm Inn. & ideo ſecutum ex hoc pronun
tiatur irritum. de re iudi. cum olim. ſm Hoſt. Jo. An. dicit di-
cendum hodie vt de elec. c. ſi. lib. vi. & puto ꝙ bene hodie debet
16 citari. ❡ † Opp. ij. ꝙ petenti poſſeſſionem beneficij nulla ob-
ſtet exceptio, vt pote ordinata ad repellendū obiectum iuris,
non ad repellendū adeptionem poſſeſſionis facti cōſecutiuam
ad confirmationē de preterito: vt. j. de app. conſtitutus. de acc.
accedens. cū ſimi. Sol. Inn. hic facit vnam regulam ꝙ vbi con
firmatio eſt facta legitime, & cū cauſe cognitione partibus con-
ſtitutis in iudicio, & lite conte. ſ. de ele. dudum. ij. & in forma iu-
dicij, illa habet vim ſententie, & tranſit in rē iudi. nec aliquis pri
uatus cōtra illā audit̃ agens, & opponens. ex quo ab ipſa non
fuit appellatū, ſiue opponat de electiōe, ſiue opponat de cōfir-
mationis defectu, ex quo nō appellauit, & cōfirmatio aliter non
eſt nulla: non audit̃ etiā cōtra electionem, nec ex defectu forme,
nec ex defectu perſone, ſed ſnia trāſit in rē iudi. Dicūt tñ aliqui
ꝙ licet pars repellat̃, nō ceſſat officiū iudicis, quin poſſit pce-
di propter crimē, & ppter defectū electionis, & forme, vt quidā
dicūt. Sed nō placet Inn. ad finē vt infirmet̃ confirmatio, que
trāſiuit in rē iudi. vel vt infirmet̃ electio, ſed bene aget̃ ad depo-
nendū, vel ad aliā penā, puta ad ſuſpendendum, vel ad aliud.
Alij dicūt ꝙ ex officio poterit etiā caſſare: & dicit ꝙ per errorē
cōfirmatio fuit obtenta: & q2 electionē inuenio minus canoni-
cā, ideo eā caſſo. ff. de re iudi. qd iuſſit. C. cōmina. vel epi. l. inter-
locutio. Et hoc plus plʒ: q2 ſnia nō tranſit in rē iudi. in benefi-
ciali quo ad iudicē, vt dixi de reſcri. ad audientiā ſed bene quo
ad partē, vt. ſ. dictū eſt. Qd vltimū cōfirmat Hoſt q2 hec actio
eſt popularis, vnde cōſumit̃ ius agēdi: vnde vno agēte, ſi agat
ex eadē cauſa, aliis obſtat exceptio rei iudi. ff. de popu. act. l. ij.
in ſi. niſi ſcdo agēs nocat de corruptiōe primi, vel pūaricatiōe.
ff. de pūari. l. ij. de collu. deteg. c. j. & c. vlti. Vel ſuam vel ſuorū
iniuriā proſequat̃, & ignorauit qñ primus agit, vel accuſauerit.
de acc. ſi cui. Sed ſi preſente parte lata ſit cōfirmatio ſine li. cō-
teſt. caſſabit̃, aut nullū pronūtiabit̃ quicquid eſt ſecutū. Alle.
de ele. dudū. ij. Sed dic hodie vt in cle. diſpēdioſam. ſm Hoſti.
Dicit Jo. An. ꝙ hodie non pōt fieri confirmatio parte nō vo-
cata, vel ſaltē edicto non ꝓpoſito. de ele. qd ſicut. de elec. c. ſi. lib.
vj. Joā. An. idem dicit hoc ampliādo, ſi partes non fuiſſent in
iudicio, ſed iudex ex officio pceſſiſſet, & ſolenniter inquireretur
de perſona electi, & fama, & viribus electionis in loco, vbi facta
eſt electio, & vbi degit perſona electi. ſ. de elec. ſcriptū. & c. poſtq̃
& c. innotuit q2 & hoc caſu ſnia trāſit in rē iud. Et ſic reſidet In-
noc. in. ij. gl. Fatet̃ ſm quoſdā vbi poſt hoc iudex inquirit, que
habet vim ſententie, & tranſit in rem iudi. qd cum maturiori cō
ſilio & probationibus eſt procedendū propter preſumptionem
ſnie, & tranſit in rem iudi. Inquantū dixi has ſententias trāſi-
re in rem iudic. quo ad partes, intellige hoc verum, niſi velint
venire per viam denūtiationis Euāgelice, ne male teneat, & cū
peccato illegitime inſtitutus: q2 tunc auditur, vt no. Innoc. de
reſcri. ad aures. & ſcribit Jo. An. poſt Cōpo. de reſcri. ad audiē-
tiam. Nec patent equiparādo hāc actioni populari, que vnius
actione conſumitur. ff. de iureiur. eum, qui. ſ. in popularibus. &
no. gl. de elec. cū dilecti. Et hec vera, ſiue exceptiōes fuerint diſ-
cuſſe, ſiue per viā agendi, ſiue per viam excipiendi. ff. de cōpen.
l. quod in diem. Per predicta dicit Frede. ſuo conſi. xxiij. cōtra
confirmatum propoſito edicto non audiri de nouo accuſantē
de delicto, ex quo non poterat eligi, ante electionem commiſ-
ſo: & per no. qui matrimo. acc. poſſunt. cū in tua. Et idē ſuo con
ſil. xcv ij. vbi copioſiſſime allegat pro & contra. In omnibus, in
quibus dixi eum non audiri. ſ. ſe opponentem, non impeditur
confirmationis effectus. i. adeptio poſſeſſionis. Per que con-
cluditur alia regula. Quod vbicūq; arguitur defectus in cōfir-
matione, per quē confirmatio annullat̃, vel per quē nō habeat
vim ſnie, q2 non cognitionaliter facta, vel ſe ad nouiter oppo-
ſitam non extendat, talis defectus, per quem ipſa annullat̃, vel
p quē nō hʒ vim ſnie, q2 nō cognitionaliter facta, impedit trāſi
tū in rē iudi. quaſi nullus, vel nō iuriſdictionalis. Aut iudicia-
lis ſit actus: & pōt impediri eius effectus p ɔdictionē, vel accu
ſationē, aut oppoſitionē quo ad nāciſcēdā poſſeſſionē & hoc cō
tingere pōt in multis caſib9. Prim9, qñ clādeſtine vel arreptio-
ne facta nihil innouat̃, donec cōſtat, vel quouſq; de hoc ɔſtet.
cū ad hoc nō admittat̃, niſi dicat ɔfirmationē nullā, vel veniat
officio iudicis per reſtōnē in integrū: & quocūq; iſtorū modorū
aget̃, nihil innouari dʒ lit. pē. ff. de iudi. ſi prior. C. de in integ. re-
ſti. pol. per totū. ❡ Scdo, qñ nūc ptendit̃ dele. tus ſimonie de-
licti, vel forme, de quibus a principio nō fuit actum, nec diſpu-
tatū ſm tps ṗiſ cōfirmatiōis, vel cōſecratiōis, adhuc poterit
opponi, & impediet̃ adeptio. ſ. de ele. dilecti. Idē dr̃, ſi fuit exce

nō obſtāte ħat cā abſentie primi iudices cognoſcerēt:ſi iā receſ-
ſit de ꝓuincia, vult ꝙ expectetur, donec lapſus ſit annus appel-
latiōis ꝓſequēde. ℭ Gl. in verbo. ſi in Ybernia, eſt klara, ⁊ ſa-
17 tis expedita p ea, q̄ dixi. ꝯ.e.cām. ℭ † Gl. vlt. opp. qꝺ nō ſit ab-
ſens expectādus vltra tres mēſes vt lit. nō cōte. qm̄. §. ij. gl. rñ-
dit, ⁊ bn̄, ꝙ papa habuit hic reſpectū ad appellationē, ⁊ ad ab-
ſentiā cauſatā ab oppōne, a qua cauſa erat cām ipm̄ audiēdi.
Et hec eſt vera ſol. Uel ꝯriū ꝓcedit, qn̄ agit de electo nō confir-
mato: hic erat cōfirmatꝰ, ⁊ cōſecratus: iō ob reuerētiā cōſecra-
tiōis tm̄ expectaꝝ. Et hec potuit, ſm̄ Inn. fuiſſe alia cā, q̄re ex
miſericordia ipm̄ audiuit: q: abſurdū videbaꝝ ꝙ eſſet cōſecra-
tus, ⁊ remaneret ſine ep̄atu abſens, ⁊ deſtitutꝰ, lȝ aliqua culpa
potuiſſet impingi, ſm̄ Inn. ℭ Op. ꝙ in cā electiōis cōtumax
nō ſit expectādus. de ele. dudū. Dicit gl. ꝙ iō hic expectabaꝝ,
q: iā erat cōſecratꝰ, ⁊ cū eo tractabaꝝ cā. In ꝯrio nō erat ꝯſecra
18 tus, ⁊ tractabaꝝ cā cū electoribus. ℭ † Op. ꝙ hic nō aſſigneꝝ.
tp̄s appellāti ad appellationē proſequēdā. de app. ex inſinua-
tiōe. Sol. ꝺt ꝙ a iudice a quo nō pōt aſſignari, vt ibi: ſȝ a iudice
ad quē ſic, vt hic. Dicit Hoſt. ꝙ nō videt ꝙ aſſigneꝝ hic termi
nus ad appellationē finiendā: ſufficit em̄ ſi iſte ſe p̄ntet, ⁊ aliqd
opponat, vt. ꝯ ver. p xi. ſm̄ hoc cōcludit Hoſt. gratiā in multis
cū gl. hic in fi. Primo, q: inquiriꝝ de quo iam fuerat plene req-
ſitum, audiꝝ qs poſt diffinitiuā, a qua nō fuit appellatū: expe-
ctaꝝ electꝰ vltra tres mēſes, dato termino, īfra quē qs expediꝝ
in curia, ⁊ redeat ad delegatos, ſm̄ Goſ. ⁊ ſup gl. ſequēti cōclu-
dit multos modos appellādi ad papā, itineris arreptione, vt
hic, ⁊ in iurib' allegatis in gl. Uoce, ⁊ literis, ſiue libello. xxxi.
q. ij. Lotharius. ij. q. vi. §. diffinitiua. in fi. ff. de app. l. i. in fi. ⁊ l.
ij. Et per nūtiū miſſionē. de offi. dele. cū cām. ꝯ. xi. p xi. audita. de
appel. meminimus. ⁊ c. ſuggeſtum. ⁊ c. ad hec ſicut. ſecundum
Goſr. ⁊c. Ant. de But.

1 ℭ Contra contumacem ſi agaꝝ in modum denūtiationis,
recipi poſſunt teſtes. ⁊ ſententia diffinitiua proferri.
2 Epiſcopus poteſt tribus delictis opponi.
3 Contumacia propria in criminali poteſt quis ſuſpendi ab offi
cio, ⁊ beneficio.
4 Suſpēſio a beneficio vel eccleſia quid operetur. nu. 12. Et quo-
modo ſuſpenſus poteſt iterato ſuſpendi.
5 Procurator admittitur in cauſa denūtiationis, licet alias in
cauſa criminali non admittatur. 18.
6 Teſtes, qui contra ep̄m producuntur, quales eſſe debeant.
7 Lite pendente pōt ex delicto ſuperuenienti ſententia occaſio-
nari, ⁊ prima cauſa aggrauari.
8 Sententie practica que fit in cauſa depoſitionis.
9 Ad ſententiam proceditur contra abſentem in denuntiatione
canonica. 13.
10 Epiſcopali priuato iure ep̄ali remanent iura preſbyteratus. 15.
11 Alienata per epiſcopum contra prohibitionem ſunt nulla.
14 Excommunicatus etiā prelatus quando videatur poſſe con-
trahere.
16 In abſentem contumacem quomodo iudex procedere de-
beat.
17 Ad depoſitionis ſententiam ex ſola inquiſitione procedi non
poteſt.

1 Veritatis. ℭ † Si agaꝝ in modū denūtia-
tionis cōtra reū cōtumacē, reci-
pi poſſunt teſtes, ⁊ diffinitiua ſn̄ia ꝓferri. h. d. Pri-
mo ponit denūtiationē criminū Cōnēſis epi, ⁊ tres
delegatiōes ſuper ea ſucceſſiue factas, ⁊ delegatorū proceſſus.
2 Scdo eū deponit, ⁊ per ipſum alienata reuocat. ℭ † Not. i. hic
3 tria delicta etiā in ep̄o depoſitiōe digna. ℭ † No. ꝙ ꝓpria con
tumacia in criāli pōt ep̄s ſuſpēdi ab officio ⁊ bn̄ficio: hodie mi-
4 tius agiꝝ cū ep̄o de offi. dele. c. ij. li. vi. in gl. ij. ℭ † No. iij. ſuſpen
ſum poſſe iterato ſuſpēdi. ⁊ no. hic apertū qd tūc opaꝝ ſuſpēſio:
q: eſt loco ꝯfirmatiōis prime ſuſpēſiōis. qꝺ no. ꝑ notatis in. c.
5 cū cā. ⁊ c. officij. de ſen. exco. ℭ † No. quē in cā denūtiationis de
6 ere poſſe per ꝓcuratorē rñdere. ℭ † No. quales debent eſſe te-
ſtes, q ad teſtificandū admittunt ꝯ ep̄m: q: debēt eſſe in digni-
7 tate poſiti. vel religioſi. ℭ † No. ꝙ ex delicto ſupueniēti lite pē.
ſup eadē inſtātia pendete in alio delicto pōt occaſionari ſn̄ia, ⁊
8 prima cā aggrauari ℭ † No. hic ad literā practicā ſnīe in cauſa
9 depoſitiōis. ℭ † No. ꝙ in denūtiatiōe canonica ad ſn̄iam ꝓce
10 diꝝ in cōtumaciter abſentē lit. nō cōte. ⁊ liquidata cā. ℭ † No.
priuatū, ⁊ depoſitū ab officio ep̄ali remanere p̄ſbyterū, niſi ab
11 eo deponaꝝ. ℭ † No. ꝙ alienata ꝯ ꝓhibitionē pape ſunt nulla.
12 † Item nota formā ſuſpenſionis, ⁊ excōicationis. ⁊ effectū: q:
priuat prelatū ꝑtāte adminiſtrādi. vel alienandi bona eccleſiaſti
ca, qn̄ eſt ſuſpenſus a dignitate; ⁊ ſic priuat poteſtate contra-
hendi ſub nomine dignitatis: nā, vt dicūt doc. per ſuſpenſion.
interdicta eſt oīs adminiſtratio, ⁊ conſequēter alienatio, vt hic
13 ℭ † Oppo. ꝙ papa nō ſeruauerit hic ordinē iudiciarium, cōtra
id, quod proteſtatur vt litt non ꝯteſta. qm̄. Secūdo ſeruauit or
dinē iudiciariū ſm̄ naturā ſubiecti modi agendi: nā ſi agitur per
viā accuſationis, ordo intelligiꝝ a lit. cōte. ⁊ libello dato. ⁊ ſerua-
tis aliis, que ſunt de ſubſtātia. Si agitur per viā inquiſitionis
ordo eſt vt procedatur lit. nō cōte. ⁊ ſm̄ formā de accu. qualiter.
nec offertur libellus, nec lit. conte. ⁊ idē quādo agitur per viā de-
nūtiationis, vt hic. Si ꝓcediꝝ ex officio, vt i notoriis, nō ſeruaꝝ
aliqs ordo de p̄dictis. de off. ordi. c. i. Sȝ tūc ordo eſt i talibꝰ, ordi
14 nē non obſeruare. de iureiur. ad noſtrā. ij. ℭ † Opp. qꝺ excōmu-
nicatus poſſit alienare, q: poteſt ꝯtrahere. xi. q. iij. qm̄ multos.
in fi. de ſentē. excō. ſi vero. vbi expreſſiꝰ. Sol. Quādoq3 queriꝝ an
excōicatꝰ poſſit ꝯhere. Dic, ſi vult ꝯtrahere nomine dignitatis,
ꝙ nō pōt: q: eo qꝺ excōicatꝰ, eſt ſuſpēſus nō ſolū a ſpiritualibꝰ,
ſȝ etiā ab adminiſtratione. Quod procedit maxime ſi ſit noiatiꝫ
excōicatus, ⁊ publice. de re iudi. ad probādū qꝺ qn̄ ſit, habeꝝ in
clr. eos. de ſepol. Idē ſi nominatim nō ſit nominatim nō ſit excōi
catus, ſed tātū pp canonē, vel ſentētiā, in qua certū eſt eū incidiſ
ſe. de cōc. p̄bē. c. ſi. ⁊ idē ſi occulte eſt excōicatꝰ. Imo dicit plꝰ Ho.
ꝙ ſola pēdēte accuſatione ꝯ p̄latū ꝓhibeꝝ alienare. de accu. c. ſi.
Idē dicit Abb. ⁊ Jo. An. de excep. pia. li. vi. vbi ponit Abb. Jo.
An ſup gl. q̄ incipit. olim. qn̄q3 q̄riꝝ an poſſit noīe ꝓprio ꝯhere, ⁊
ad vtilitatē ꝓpriā, vl' rē ꝓpriā alicare. Inn. dicit qꝺ ꝯtractꝰ inuꝰ
nō ſolū ignorāter, ſed etiā ſciēter etiā excōmunicatione durāte,
tenet: ⁊ ſic ꝯhere poteſt, etiā res ſuas ꝓprias alienare, ⁊ donare.
Alleg. xi. q. iij. qm̄ multas. in fi. ⁊ expreſſius de ſentē. excō. ſi vero.
vbi licet nouos contractus cū talibꝰ inire, ſm̄ Inn. Per q̄ dicit
ꝙ poteſt ad negotia ꝯſtituere ꝓcuratorē, ita qꝺ oriaꝝ mādati ac-
tio directa, ⁊ ꝯtraria inter eas: q: nō inuenitur iure cautū qꝺ cō
tractꝰ ſint nulli. Hec ꝯcludit vera nō ſolū inquātū ſe obligat a-
liis, ſȝ inquātū ipſe obligat aliū ſibi: vt dicto. c. qm̄. ⁊ dicto. c. ſi
vero. Fateꝝ ꝙ nō pōt ex tali ꝯtractu agere durāte excōmunica-
tione: ſȝ illa demū ceſſante aget ex antiquo ꝯtractu. Hic eſt qꝺ ⁊
religioni obligaꝝ, ⁊ monaſteriū ad hoc obligat. de ſen. excō. cū il-
lorū. Unde pēdēte excōmunicatione ſuſpēdit effectꝰ debiti. Di-
cit tamē qꝺ cū excōicato nō licet ꝯtrahere, ſi inde ſiāt ſupiores
vel ſi cū aliis eque bene, ſicut cū ipſis, poteſt ꝯtrahere, vel aliquā
tulum minus. Hoſt. dicit ꝙ non videt quod ſine peccato poſſit
contrahi cum illo, niſi imminente neceſſitate, ⁊ in caſibus expreſ
ſis a iure. All. ad hoc de ſen. excō. cū deſideres. xv. nec ep̄s. ⁊ c. qꝺ
in dubiis. §. nullꝰ. ⁊ c. int alia. §. illud. vbi expreſſum eſt. Unde ꝯ-
cludit qꝺ excōicatꝰ nō poteſt effectualiter ꝯtrahere ad ſui cōmo
dū, licet ad ſui cōmodū teneat ꝯtractꝰ. Probat, q: excōicato eſt
prohibita cōio. xi. q. iij. ſicut. ⁊ c. ſequenti. Cōtrahēs ergo ſecū, ⁊
ipſe ꝯtrahit ꝯ l. ſcriptā: ergo contractus nullus. de legi. non du-
biū. C. Idē. x. diſt. iudex. exceptis caſibus, in quibꝰ hoc permit-
titur. Probat ſecundo, q: ante contracta obligatio per excōmu
nicationē efficiꝝ inefficax: ergo multo fortiꝰ extinguiꝝ obligatio
iam cōtracta. Probat per ſimile: q: ſm̄ theologos, bona opera
ante peccatum mortale facta per peccatū ſubſequēs mortifican
tur, ſed poſtea per penitentiam reſuſcitantur, ⁊ reſurgūt: facta ve
ro in peccato, q: mortua, per penitentiā non reſurgūt. de penitē.
diſt. iij. pnm. ⁊ c. ſequēti, vſq3 ad. §. penitētia. ⁊ no. in Sū. de pe.
§. ⁊ an ficte petenti. Ad hoc quod no. in ſumma, de teſtibꝰ. §. qs
ſit effectus. ſub. §. primo. ab illo verſi. adē deportatꝰ reſtitui poteſt
Nō obſtat de Iudeis. ad deliberandū. in deciſa: q: ſoluit ibi. ⁊ de
here. ſicut ait. §. i. ad hoc quod nō videt, quoniā ſi liceat cū eis cō
trahi. ex hoc nō ſiāt ſuperbiores, ex quo alii eis obligantur, ⁊ mi
nus reuereanꝝ cenſurā eccleſiaſticā: ⁊ etiā qꝺ Inn. in premiſſis vi
detur reprobare. Opi. Ho. ſequiꝝ Archi. in. c. pia. de exceptio. lib
vi. Per q̄ dicit ꝙ poteſt excōmunicatus cedere: ⁊ ſi vēdit ius, in
quo habet ius patronatus, poteſt incōtinēti emptor p̄ntare. All.
not. de iure pa. c. vno. in gl. pe. li. vi. Ad hoc qꝺ no. ij. q. i. in p̄mis.
ver. ſi vero. l prima gl. Adducit quatuor cōſideratiōes, quas po
nit litera in. d. decre. pia. Recitat Jo. An. ibi. Lapſum, Abbatē
ibi ⁊ in diſtinctiōibus, q tenet ꝙ licet excōmunicatus peccet ſe
ingerēdo cōmunioni, nihilominus ꝯtractus valet, vt ab vtroq3
obligatio oriatur: ſȝ interim agere nō pōt. Ad hoc all. q: ſi valet
iudiciū cū eo, vt dicto. c. pia. valebit ⁊ cōtractus: q: hec parifican
tur, vt quia in iudicio quaſi cōtrahitur. ff. de pecu. licet. §. ſed ⁊ ſi
filius. Et hac ratione idē alias tenui hic, ⁊ de ſentētia excō. vere
ℭ Ad rationes Ho. ibi videbo: q: hic nō patiꝝ charta vt reſpō-
deā. Unū tamen dicūt doc. alibi. qꝺ licet fateaꝝ qꝺ ex cōtractu ac
quirat excōicatus, tamen illud iniuſte queſitū tenetur, vt cū pec
cato queſitū, dare pauperibꝰ. Dicūt doct. de iude. ad deliberandū
ſuper gl. ij. ꝙ non placet, q: cauſa intrinſeca, ⁊ immediata querē-
di non eſt peccatū, licet in mō acquirendi peccet. Quādoq3, q̄riꝝ
an excōicatꝰ poſſit aliquid ſpirituale agere ſub noīe officii: ⁊ tūc

ſi agit aliqd, qđ ſit facti, illud agere pōt, nō obſtāte excōicatione: vt recipere in canonicū de facto, ſeu receptiōe, q̄ ſonāt in factū: vt no. de reſcri. capitulū. de ꝓben. ꝑ illorū. ad fi. ſm Inn. Si vult agere ſpūalia aliqua, que ſpectant ad eū, ꝓut nō ſunt puri facti, ſed iuris: tūc q̄dā ſunt ſpectantia ad eū rōne publici officij, vt ꝓuidere de ꝓlatura, vel canonicatu, vel inſtituere inſtitutiōe iuris, vel cōfirmare, vȝ qđ agit, q̄diu ab ecclia tolerat̄. vij. q. iiij. nōne. vi. q. iiij. c. j. ⁊ . ij. j. q. j. ſi oia. ⁊ c. ſeq̄ntibꝰ. de coha. cle. veſtra. de acc. olim. ⁊ hoc quādiu tolerat̄. Ad hoc. l. Barbariꝰ. de offi. ꝓto. ⁊ no. de re iudi. ad ꝓbādū. de ſen. excō. ſi vere. Non tolerat̄ aūt, dt Inn. qñ delictū eſt notoriū, vel ꝓbabile ꝙ eſſet publice excōicatus: qꝛ tūc nec hec ſpūalia, nec alia ab eo recipi debēt, ſed ꝑ appellationē, vel aliū modū eſt ad ſuperiorē recurrendū. ff. de mino. ait ꝓtor. §. ꝑmittit̄. de iure pa. aūtꝰ. Hinc eſt ꝙ cū ordinato ab excōicato, ipſo hoc ſciēte, nō diſpenſat̄, ſed cū ignorāte tñ. de or. ab epi. c. j. ⁊ . ij. Aduerte, ne erres, ſi intelligas Inno. ꝙ a notorio poſſit recedi: dic quoad ordines ſuſcipiendos recedi pōt, ex quo delictū eſt notoriū: vt no. de ſchiſma. c. j. quo ad alia officia vr̄ ſpeciale tantum in notorio fornicatore, ⁊ alijs criminibꝰ no. viij. q. iiij. nōnt. de quo dic vt dixi de coha. cle. ⁊ mu. noſtra. Idē hic addit̄ in excōicato. ad hoc qđ de elec. nihil. ⁊ hoc aperte dt hic. Si querit̄ an poſſit recedi ab excōicato, cōtra quē ꝓbari pōt, adhuc recedi pōt, ⁊ ſpeciale eſt in eo. Si querit̄ an geſtū ab eo teneat, qꝛ notoriū ſit, vel ꝓbabile: inquantū eſt notoriū, pōt dici ꝙ nō valeat: qꝛ non vr̄ toleratus, ⁊ qꝛ nō hȝ coloratū tenere. Si an valeat geſtum, qñ ꝓbari pōt, in ſacramētalibus nō valeat quo ad executionē: in nō ſacramentalibus ſatis: puto illa valere: qꝛ ex quo hoc nō eſt iudicialiter diſcuſſum, ſatis vr̄ toleratus, per no. de ele. nihil. Sic intelligo Inn. Si querit̄ an ex officio a ſuperiore poſſit repelli ab exercitio taliū: dicit Abb. vt recitat Io. An. de exce. pia. ꝙ ſi eſt manifeſtū tñ, non pōt repelli: ſi notoriū, ex offō pōt ipſum ſupior repellere. alle. d. c. pia. §. ſi. Quedā ſunt, q̄ ſpiritualiter agere vult rōne priuati iuris, nō ex officio publico, vt eligere, qđ ꝓlato, vel ſingulari canonico cōpetit rōne priuati iuris: ⁊ agere nō poteſt etiā toleratus. de cōſue. cū dilectus. Idē ad literā no. ibi Iano. Ex his cōcludit̄ regula, ꝙ ſi excōicatus publice vult agere que ſunt publici officij, nihil agere pt̄ ſpirituale, vt dt hic Inn. pie ſm Abb. ꝙ in ſacramētalibꝰ aliquid agit cōferēdo, ⁊ recipiendo: qꝛ recipit characterē, ⁊ confert. ix. q. j. ꝑ totū. de or. ab epi. q re. epi. c. j. ⁊ . ij. de eo, q fur. or. re. c. ij. de ſen. excō. cū illorū. Spiritualia autem nō ſacramētalia actiue vel paſſiue exercēdo nihil agit. de ele. cū inter. R. de cōſue. cū dilectus. de app. ꝯſtitutꝰ. de re iudi. ad ꝓbādū. de immu. eccle. aduerſus. Unde ſi talia publice excōicatꝰ alienāti ꝑſtaret authoritatē, vel decretū, vt tutor, vel iudex, aut authoritas, vl' decretū ſi tenēt: vt de ꝑcu. ꝯſulti. ꝑ quā decr. dt ibi nō tenere inſtrm̄ cōfectū ꝑ tabellionē publice excōicatū, cū talis miſtrū authoritatē ꝑſtare nō poſſit, vt ibi. nielꝰ. iij. q. iiij. aūtꝰ. de offi. teſt. vide ⁊ de reſti. de ſen. exc. decernimus ꝑ Io. An. li. vi. ⁊ vide ꝑ Inn. de trāſac. ex literis. Quid q̄rit̄ an obligatiōes orte, iā ante excōicationē tollant̄ excōicato durāte excōicatiōe, ⁊ eo ſupueniēte. Dicit hic Inn. ꝙ non, ex eis tñ agi nō pōt durāte excōicatiōe. de exce. cū inter priorē. de ſen. exc. ꝑ tuas. ¶ An aūt ſuſpēdant̄ quo ad effectū ſolutiōis: qꝛ planū ꝙ ſic. Quo ad effectū exactiōis, dic ꝙ ſuſpendit̄ quo ad obligationē fidelitatis iurate. xv. q. v. nos ſanctorū. ⁊ c. iuratos. ſm Inn. ⁊ in li. feu. hic in ſi. cōſue. reg. c. dño guerrā. Et fatet Hoſt. ꝙ ꝙ ad cautelā, aliqñ ⁊ de facto abſoluant̄ per papā, vel ad maiorē cōfuſionē excōicatorū, vel qꝛ aliq de facto reputātes ſe obligatos ſoluūt debitū fidelitatis, etiā durāte excōitiōe. Ad qđ de pen. c. ſi. Nec ob. xi. q. iij. Iuſtinianus. qꝛ illo tp̄e impotēs erat eccleſia, ⁊ depreſſa: ⁊ potiꝰ narrat factū, quā ius, vt ibi colligi pōt. Si aūt aliter, quā reſpectu fidelitatis, ſit obligatꝰ ad ſoluendū, vel dandū aliquid excōicato ad certū terminū occurrētē tp̄e excōicatiōis, an poſſit iuſte illo tp̄e ſoluere, vel teneat̄ durante excōicatione. Inn. dt ꝙ pōt, ⁊ conſuluit ꝙ ſoluat: qꝛ talis ꝓmiſſio, ſiue iuramētū abſq; interitu ſalutis eterne ſeruari pt̄. de iureiu. ſi vero. ⁊ facit qđ not. de exce. c. ſi. Nō ob. ꝙ excōione pcccet. xi. q. iij. cū excōicatꝰ. qđ met. cā. ſacris. qꝛ nō eſt hoc verū ſemper: nā poſſumꝰ ab eis emere, ⁊ vendere, ⁊ ꝯhere ꝓ neceſſitate. de ſen. excō. ſi vere. ⁊ cōſequēter facere eis, q̄ in cōtractibꝰ venuīt: alias ſequeret̄ ꝙ eccleſia machinaret̄ fraudes vel mēdaciū, qđ vitādū eſt. xxij. q. ij. cā humilitatis. ⁊ c. primū. ⁊ c. nec artificioſum. Itē ſi ſeruiēs, tenet̄ ei ſeruire vt ꝓmiſit. xi. q. iij. q in multos. quare eadē rōne debitū non ſoluet: nā apoſtate eſt de iuribꝰ ſuis rñdēdū. xi. q. iij. Iulianus. ⁊ c. Imperatores. Et pōt talis caſus cōprehēdi ſub patrefamilias. de ſen. excō. ſi vere. nec ſunt hec reuocata per. c. xv. q. vi. nos ſanctorū. ⁊ c. iuratos qꝛ illa iura loquunt̄ ſpecialr̄ de iuramēto fidelitatis, quo caſu illud ſꝫ ſpeciale iō ſtatuit̄: qꝛ ex hoc magnū fomentū recipiebāt excōicati, ⁊ ſecuriores perdurabāt in excōicationibus, qñ videbāt ſe comitari a dños magna caterua fideliū, ⁊ vaſallorū, qui eos ſequebant̄. Uel nō ſunt abſoluti ipſo iure vaſalli, ſed abſoluunt̄ ex cauſa, vt ibi factum fuit. Hoſt. dicit ꝙ nō videt ꝙ ſine peccato poſſit ſolui, ⁊ ſic comitari, exceptis caſibus a iure permiſſis, de quibꝰ in. d. c. inter. ⁊ illi ꝓbāt hoc: qꝛ ſi illis caſibus lꝫ ſoluere tñ, in alijs non licet vt. d. c. inter alia. §. illud. vbi dt expreſſum. Ei dt qcquid vltimo dicit Inn. vaſallorū fidelitas eſt ſuſpēſa durāte excōicatione, vt in li. feudorū, hic ſiat̄ lex. inci. cōſue. c. j. Nec eccleſia in factis ſuis fraudē machinat̄, vel mendaciū: qꝛ ſi non ſoluit̄ excōicato, hec eſt culpa ſua: vnde non ab eccleſia, ſꝫ a ſe ipſis decipiunt̄. Et hec dt teneri in fauorē fidei, ⁊ cēſure eccleſiaſtice, ⁊ in fauorē animarum etiā ipſorū excōicatorum, ⁊ in odiū peccatorū ſuorū, vt facilius conuertant̄. Remittit ad Summā de penitē. § ſi. ſub. §. quid de his. ⁊ de excep. pia. li. vi. Quod antē no. Hoſt. in Sum. de ſen. excom. §. que ſit pena. ſub. §. quid ſi teneor. dicit hic Hoſt. intelligendū de iuramēto facto ante excōicationē. Et hec pars mihi vera videtur. Nec ob. periuriū: qꝛ non eſt periurus, ex quo ei non ſoluit ſuperueniēte legitima cauſa: qꝛ a iuramento excipit̄ legitima cā. ff. q ſa. cog. l. pe. ⁊ . l. ij. de cōſti. pec. Et intelligit̄ ſi res in eodem ſtatu permāſerit: vt in. c. quemadmo. ⁊ qđ ibi no de iurein. Quid q̄rit̄ an excōicato liceat dare eleemoſynā. Et dicit ꝙ ſic cū humanitate. xi. q. iij. qm̄ multos. ad ſi. Quid querit̄ an ſpoliatus poſſit poſt abſolutionē agere de ſpoliatiōe facta ante abſolutionem. Dic, ſi agit tp̄e excōicationis, repellit̄: vt no. gl. de ꝑcu. ex inſinuatione. poſt abſolutionē dic ꝙ agere pōt: qꝛ nō lꝫ alicui excōicato auferre ſua, ſm In. Idē Hoſt. niſi aliter fuerit diffidatꝰ ꝑ eccleſiā. vel ꝑ iudicē ſuū habentē ad hoc ꝑtātē: vt no. de here. excōicamus. ⁊ de homici ꝓ humani. li. vi. Alias nō licet ꝓpria authoritate, vel temeritate alteri vim inferre, vel ſibi ius dicere. ff. de vi pu. vel pri. l. pe. Nō ob. ꝙ ſibi nō querat̄ ex ꝯtu, tenēdo qđ ipſe Hoſt. tenuit: qꝛ ibi volūtarie ſe ingerit, ⁊ peccat: hic inuitus patit̄. Ideo primo caſu nō querit: qꝛ ex hoc puniri dȝ, nō ſcđo. de do. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ ſi neceſſe. ad hoc de cle. excō. mi. illud. Itē pro caſu facit ꝯ ius ingerēdo ſe cōioni. Scđo ſit ꝯtriꝰ ſibi. arg. x. di. videa. C. de legi. nō dubiū. de trāſla ꝓla. ꝓto. Aſſi
15 gnat alias rōnes ꝑſuaſiuas, de quibꝰ nō curo. ¶ †Opp ꝙ eo ꝙ priuauit eū ep̄ali, ſatis priuauit ſacerdotali, qꝛ iſta ſunt cōnexa. de excel. ꝓla. ex literis. Dicit Hoſt. ꝙ lꝫ ep̄ale non poſſit eſſe ſine ſacerdotali, tñ ſacerdotale pōt eſſe ſine ep̄ali: iō nō ſupfluit. ¶ Ultio Inn. pōderat literā ꝙ papa depoſuit, ⁊ de crie nō ꝯdēnauit, dices ꝙ aliqñ ꝯtrā facit iudex: qꝛ ꝓnuntiat ſup delicto, ⁊ nō ſup pena. ff. de adi. leg. l. filio. §. Seia. ⁊ no. Inſti. de here que ab inte. §. ꝑ ꝯtriū ad qđ. l. j. in ſi. ff. ad Turp. ¶ Sl j. potui parte facti. Idē Hoſt. Ian. tñ dixit ꝙ ipſis accuſantibꝰ ep̄o voluit ordinario iure rñdere papa inqſitionē cōmiſit. ⁊ eſt ſimil de ſimo. lꝫ Hely. ¶ Opp. cū gl. ꝙ ad ſniam diffinitiuā nō poſſit ꝓcedi in abſente in criminibꝰ homicidij, vt in iuribꝰ. ff. de penis. l. abſentē. C. de acc. l. abſentē Sol. Gl. hic proſequit̄ materiā: an, ⁊ qñ ad ſniam poſſit ꝓcedi, in abſentē in criminali. Et primo tractat qd iuris de iu. ciui. Scđo qd de iure canonico. ¶ Ad primum dic. ſm leges ſi lis nō eſt cōte. nūꝙ ꝓcedit̄ in abſentē ad ſniam diffinitiuā lit. nō conte. Fallit in apparitore. C. de penis. ne diu. Sed tūc ꝓ cōtumacia annotant̄ bona. ff. de reg. reis. l. j. ⁊ expectat̄ ꝑ annū, poſtea deuoluunt̄ ad fiſcū: neq; ſup bonis audit̄, lꝫ audiret̄ ſup crimine. C. de req. re. l. ij. Si lis eſt conte. ⁊ liquet de eā, tūc dicūt ꝙ in criminibus maioribꝰ a relegatiōe. ſ. nō ꝓcedit̄ ad diffinitiuā ſniam. In criminibus leuibus a relegatiōe. j. bene procedit̄ ad diffinitiuā ſniam. Allegāt ꝓ primo. ff. de penis, abſentem. ⁊ de requi. re. l. annus. Hoc in proceſſu ꝯ reū. In proceſſu aūt contra actorē ſemp dȝ eſſe pn̄s, ad hoc etiā vt ꝓcedat̄ contra reū. Fallit hoc in caſu. l. ꝗuis. C. de adul. vbi ꝓcedit̄ abſente accuſatore. Dic, ſi querit̄ an cōtra abſentē dȝ dari libellus accuſationis, dic ꝙ ſic. C. de requi. re. l. j. ⁊ ſic nō dat̄ libellus vt procedat̄, ſed vt requirat̄ ſic. Et ita dȝ intelligi. l. abſentē. C. de acc. ad hoc. ij. q. viij. ꝑ ſcripta. Si querit̄ an poſſit procedi ad ſniam in abſentē puniēdā cōtumaciter: dic ꝙ ſic ad annotationē bonorū: ⁊ hoc in criminibꝰ a relegatione. ſ. in criminalibꝰ aūt a relegatiōe. j. nō procedit̄: qꝛ iura, que inducūt annotationē, loquunt̄ in criminibꝰ grauibꝰ, ⁊ publicis: vt. l. j. ff. de requi. re. ſm Bart. in. l. abſentē. De forma autem annotatiōis remittit Io. An. in ti. de acc. §. ſi. ver. ſꝫ qualiter. in quo. §. plene tractat̄ materia huius glo ⁊ ibi qñ incipiat currere hic annus, de quo hic. Si q̄rit̄ an poſſit ꝓcedi ad ſniam diffinitiuā tūc in criminibꝰ a relegatiōe. ſ. ꝯclu. gl. eſt vera: qꝛ nō pōt ꝓcedi ad diffinitiuā, ⁊ lꝫ. cōte. ꝑ. l. abſentē. ff. de pen. ⁊ ꝑ. l. j. C. de reg. re. q̄ loquunt̄ indiſtincte. Hec vera de iure cōi: ſed ſtatuta prouidēt vt abſens habeat̄ pro cōfeſſo: iō tūc ꝓpter cōtumaciā vt fictus ꝯuinciat̄ pōt cōdēnari. De quo dic vt in Spe. in ꝑſſ. legato. §. Et̄ de iure ca

nonico

nonico habeat pro cõfeſſo aliquo caſu, dicã ſtatim: ⁊ qd de iure ciuili. Uide Bar. in. l. lex Cornelia. ff. ad Sy. ⁊ dixi. ſ. de acc. veniẽs. In criminib⁹ a relegatiõe infra. Guli. diſtinguit an ſit lis cõte. ⁊ liqueat de cã: ⁊ põt pcedi. An lis nõ ſit cõteſtata. vel nõ liqueat de cã: ⁊ nõ põt pcedi ad diffinitiuã ſniam. Glo. in. l. abſentẽ. ⁊ʒ indiſtincte ꝙ poſſit pcedi ad ſniam ʒ gl. in. l. quotiẽs. de adul. teneat ꝯ iſtã gl. ⁊ʒ Ja. de are. qui ad inſtar ciuiliũ pcedit in criminali. l. abſentẽ. ff. de penis. ergo ⁊c. vt ſi. nõ cõte. p totũ. ⁊ ſic notat Cy. in. l. abſentẽ. C. de penis. Bar. in. l. abſentẽ. ⁊ʒ ꝙ pcedi poſſit etiã lit. nõ cõte. qꝛ nõ eſt puiſum de remedio iuſſioneꝝ. anne tatio nõ habeat locũ in criminib⁹ a relegatiõe. ſ. l. i. C. de requi. re. quo caſu in ciuilib⁹ pcedit ad ſniam diffinitiuã. p no. in aut. ſi o͠ẽs. C. ſi vt ſe ab here. abſti. ⁊ p no in aut. q ſemel. C. quõ, ⁊ qñ iu. Quero mihi nõ pl: vt dixi vt lit. nõ cõte. tñe Ja. tutior eſt opi. gl. hic, ⁊ Ja. de are. Nunqd aũt vbi ex ſtatuto hẽt p cõfeſſo, hoc noceat forẽſi delinquẽti hic, ⁊ poſtea ſe abſentauit. Dixi ꝙ nõ de fo. cõpe. poſtulaſti. Sʒ eſt dubiũ an ſi ſtatuto diſponat vt ꝯ aliquem nõ poſſit opponi maleficiũ, vel accuſari de eo, an ſi ſit abſens, ⁊ ex ſtatuto habeat p cõfeſſo, poſſit dãnari. Dicit Bar. ibi ꝙ qñqȝ liquet iudici aliquẽ non commiſiſſe delictũ, ⁊ ʒ ipſe cõfiteat vere, vel ficte, nõ dʒ damnari: vt. l. vnde Neratꝰ. ad. l. aquil. ⁊ hoc reſpectu dʒ q̃rere defenſores rei. l. i. in ſi. de queſt. l. ſerui quoqȝ. ſ. publice. de pen. ⁊ no. Inn. de accu. veniẽs. Quñqȝ cõſtat iudici ficte cõfeſſum poſſe tueri aliqua exceptiõe, vel pſumptiõe iuris, ⁊ de iure: ⁊ ficta confeſſio tollit pſumptionẽ iuris. ⁊ de iure, nõ poterit condẽnari. C. de dona. añ nup. aut. ſʒ iã neceſſe. ⁊ aut. de equa. do. ſ. alio. Et breuiter cõcludit ꝙ vbicũqȝ exceptio, q̃ poterat opponi, nõ facit maleficiũ eſſe maleficiũ, poterit ex hac ficta cõfeſſiõe cõdẽnari. Inquãtũ dixi ſniam in abſentẽ pmulgari nõ poſſe, hoc verũ ante cõcluſionẽ in cã: poſt cõcluſionẽ dĩt Ja. de are. ipſam pmulgari poſſe: qꝛ tũc nõ eſt indefenſus. Sed Cy. in. l. ꝗ́ ſuis. C. de adul. hoc non ꝯcedit iõ phibeat ſnia, qꝛ inanis foret executio in abſentẽ, ſʒ accuſatore abſente poſt cõcluſionẽ in cã bene põt pmulgari ſnia, inquãtũ venit pmulgãda pro actore ꝯ reũ: ſecus ſi p reo cõtra actorẽ, ppter penã talionis: vt no. Cyn in gl. in. d. l. quãuis. C. de adul. ⁊ idẽ Jac. But. Ex quo videt ꝙ abſente accuſatore cã liquidata, pmulgat ſnia: intellige, accuſatore citato: ar. eius qd no. in. l. ſi eo. C. quõ ⁊ qñ iu. alias non valeret ſnia, etiã p eo: niſi dicat ꝙ ſatis ſit ꝙ pſens ſit index, vbi agit de cã publica. qd

16 eſt notabile. ¶ † Uemo ad ſm agere de mõ pcedẽdi in abſentem ſm ius canonicũ. Glo. ponit duas opi. Prima opi. eſt hec, qd ſi liquet de cã, poſſit ad diffinitiuã pcedi. Si nõ liquet de cã nõ põt ad diffinitiuã pcedi. pro eo. l. xxvi. di. tã. vbi de hoc. Cõclude de iure canonico, ſi agit per viã inquiſitiõis, vel denũtiatiõis ad ſniam procedit ſi. nõ cõte. vt patet. ſ. vt lit. nõ cõte. qñ. ſ. ſunt ⁊ aliq. Si agit per viã accuſationis: tunc regulariter diſtinguit an lis ſit conte. ⁊ liqueat de cã: ⁊ procedit ad diffinitiuã ſniam. An nõ liq̃at de cã. vel lis nõ ſit cõte. ⁊ nõ pcedit ad diffinitiuã ſniam: ſed tunc pcedit ſm formã. c. xi. q. iii. rurſus. ⁊ c. quicũqȝ. Et modus pcedendi eſt ibi ꝙ excõicat: ⁊ ſi perſeuerauerit in excõicatiõe per annũ, priuat beneficio. Unde habet illud exitum eiuſdẽ annotationis bonorũ, ⁊ non audit poſt annũ ſuper beneficio. licet quo ad alios effectus audiatur ſuper delicto: qd maxime eſt, qñ accuſat de crimine hereſis: quaſi eo qd ſtetit in excõicatione tanto tẽpore preſumptiue conuincat de hereſi: ar. ſ. de penis. graui. de here. excommunicamus. ſ. i. Hodie autem de delicto habet pro cõfeſſo ſola contumacia. de here. cõtumacia. li. vi. De quorũ capitulorũ intellectu vide qd ſcripſi. ſ. de iudi. c. ſ. cũ gl. ſi. ⁊ vide gl. iii. q. ix. in fi. Inquantũ dixi in abſentem nõ procedi lit. non conte. hoc ſit pro regula. Fallit primo vbi procedit per viam denũtiationis, vel inquiſitionis vt dixi. ſ. ⁊ ſic poſſet hic intelligi. Fallit. ii. qñ agit de deſtitutione plati ex crimine nõ reſidentie. de cle. nõ reſi. ex tue vt dixit hic gl. in prin. Fallit. iii. in crimine dilapidatiõis. no. iii. q. ii. qꝛ ea. ante medium magne. gl. ⁊ ſic poſſet intelligi hic. Fallit. iiii. qñ crimini annectit irregularitas ex delicto. ⁊ ſic põt. iiii. intelligi hic: qꝛ hic celebrauerat iã excõicatus. Ad hoc de iureiu. c. vlti. li. vi. Fallit. v. ſi de ſpeciali mãdato pape mandent teſtes recipi nõ obſtante abſentia, papa informato de lit. cõte. nõ facta: ⁊ ſic ſm gl. adhuc põt perdere hec decre. Fallit. vi. qñ agit etiã de crimine, ſʒ ad finẽ ſolius depoſitiõis, ⁊ deſtitutionis plati: qꝛ ſicut in ꝯtendo põt agi ſi. nõ cõte. in abſentẽ: vt lit. non cõte. c. qñ ſ. ii. vero ita ⁊ põt agi ꝯ abſentẽ ad finẽ depoſitiõis, ⁊ deſtitutionẽ matrimonio ſpũalis, vt hic. Et hoc, qꝛ vtrobiqȝ periculoſa eſt mora, ⁊ vtrobiqȝ tãgit vtilitas publica. Fallit. vii. qñ qs habet pro cõfeſſo: qꝛ illa equipollet vere cõfeſſiõi. vt pcedat li nõ cõte de ele. dudũ ii. De iure aũt cõi quedã gl. vʒ velle ꝙ in abſentẽ pcedi poſſit, vt habeat ex contumacia qlibet pro cõfeſſo. Dic vt gl. ii. q. vi. nõ in quẽqȝ. Ueritas eſt ꝙ non habet p cõfeſſo, ita ꝙ damnet, ʒ poſſit ex hoc aliqua ſuſpicio ex fuga ſurgere ꝯ eũ. Unde ſit p regula ꝙ nõ habet qs p cõfeſſo ex ſola contumacia regulariter de iure. Fallit in caſu. c. rurſus. ⁊ quicũqȝ. xi. q. iii. qñ ſteterat in ꝯtumacia p annũ. ⁊ excõicat⁹: ⁊ hoc quo ad annotationẽ bonorũ ⁊ bñficij. Spe. dĩt ꝙ poſt annũ habet p cõfeſſo quo ad oia. vt ſup crimine nõ audiat. in ti. de inq. ſ. ſequit. in prin. Et hoc. plʒ, qꝛ habet p cõfeſſo. Fallit in caſu c. decernim⁹. iii. q. ix. Et ſic intelligo qñ abſenti eſt purgatio indicta pp infamiã. ⁊ eſt cõtumax in aſſumẽda purgatiõe: qꝛ tũc poterit, ac ſi defecerit in purgatiõe, dãnari: qꝛ habet p cõfeſſo. Non ob. de here. excõicamus ſ. i. qꝛ illud hodie nõ pcedit. p. c. cõtumacia. e. ti. li. vi. ⁊ debeat expectari p annũ. Uel ſpale eſt vt in delicto hereſis, vt expectet lapſus anni. Multum tñ ibi obuiãt dicta doc. dicẽtiũ quẽ nõ haberi p cõuicto, qñ deficit in aſſumẽda purgatiõe, ſec⁹ ſi deficiat poſtqȝ aſſumpſit Sed primo dictũ plus plʒ ppter lõgã cõtumaciã, ⁊ indictionẽ purgatiõis ſimul iũctas, vt p cõfeſſo habeat: vt. d. c. decernim⁹. Sic dʒ intelligi. Spe. in tit. de inq. ſ. ſequit in prin. vbi indiſtincte p illud c. dĩt cõtumacẽ haberi p cõfeſſo. De iure aũt ciuili an habeat p cõfeſſo, dic ꝙ nõ regulariter, niſi aliud diſponãt ſtatuta, ⁊ conſuetudines. de quo dixi. ſ. ⁊ dĩt Bar. in. d. l. abſentẽ. ⁊ Spe. in. d. ſ. ſequit. in prin. Aliqñ tñ abſentia pbat delictũ, qñ ſit p modũ fuge: nã ſi fuga aſcribit p delicto, probata fuga pbatũ eſt delictũ fuge. ff. de re mili. l. deſertores. Si fuga inducit ad pbationẽ alterius criminis: ⁊ tũc ſi crimẽ fundat ſup ſola ſuſpiciõe fuga facit quẽ ſuſpectũ, ⁊ cõcludit ſuſpecti delicti. ff. de ſuſpe. tu. l. impuberib⁹. Si agit de crimine pbãdo aliter, ꝙ delicto ſuſpectiue regſr fuga nõ facit plenã probationẽ. l. i. C. de rap. vir. ⁊ in aut. de exhi. ⁊ intro. re. ſ. ſuſpicio. Indiciũ vero vel ſemiplenam pbationẽ facit vt no. gl. in. l. in bone fidei. C. de iureiu. ⁊. l. admonẽdi. ff. de iureiur. ⁊ no. ſ. de iureiur. c. ſi. Fallit in caſu. l. conſiliarios. ff. de aſſeſ. ſm Bar in. l. lege Corn. ff. ad Sill. de quo p Cy. in. l. i. C. de rapt. vir. Ad hoc debẽt reduci. ll. quas p ⁊ ꝯ allegat Spe. in ti. de inqui. ſ. ſequit. in prin. vbi eſt materia hui⁹. ſ. Inquãtũ dĩ ꝙ in cã inquiſitiõis pcedi põt in abſentẽ ad diffinitiuã, puto hoc de iure canonico, ⁊ de iure ciuili, vbicũqȝ pcedi põt inquiſitiõis via, ⁊ vbi põt dãnari abſens, ſi lis eſſet cõte. qꝛ tũc proceſſus ille hñ tollit defectũ cõteſtatiõis lit. vt in. ſ. ſunt ⁊ alij. Sed vbi pcedi nõ põt in abſentẽ, etiã lit. cõte ſatis puto ꝙ nec de iure ciuili inquiſitiõe pcedi poſſit: qꝛ ibi alia cã, ꝙ defectu li. cõte impedit pceſſus: vt pʒ in. l. abſentẽ. ff. de pe. ſ qꝛ inanis eſt executio, ⁊ qꝛ abſens ſic dure nõ dʒ dãnari, cũ multoties cõtigerit abſentẽ iniuſte dãnari. Per que etiam puto ꝙ vbi de iure canonico ageret ad finẽ cõdẽnationis ad panẽ ⁊ aquã, qꝛ tũc agit de pena corporali, q̃ in abſentẽ non põt exequi, qꝛ abſens nõ põt dãnari: qꝛ nõ reperio legẽ correctã: ⁊ omnis iura, q̃ dicũt in abſentẽ poſſe pcedi, loquunt qñ agit ad penã accidẽtalẽ depoſitiõis dignitatis, vel officij, q̃ eſt exequibilis in abſentẽ, in qua nõ agit de alto periculo, ⁊ q̃ eſt minor relegatione, vt

17 de ſe patet. ¶ † Opp. ꝙ hic non debuerit ex inquiſitione pcedi ad ſniam depoſitiõis. de acc. inquiſitiõis. Sol. Speciale in delicto homicidij, qd impedit executionẽ poſt peractã penitẽtiã.

18 ¶ † Opp. ꝙ in hac cã non admittat pcu. de acc. veniens. Sol. Admiſſus fuiſſet procur. ad allegandas cãs cauſe. Uel hic loquit, qñ agit per viã inquiſitionis, vel denũtiationis quo caſu interueniat pcu. de acc. ſuper his. Hoſ. nõ placet hoc vltimũ: qꝛ hic agebat ad depoſitionẽ, dato ꝙ procedit per viã inquiſitionis: vt ibi no. ſuper gl. vltima. Jo. An. Ant. de But.

1 ¶ Poſſeſſor verus efficitur actor per ſm in. ſcdo decretum non admiſſus vt depulſus a reo per anni lapſum.
2 Decreti primi vel ſecundi que ſit practica.
3 In poſſeſſionem mitti iuſſus quando habeatur pro miſſo.
4 Poſſeſſor quis non efficitur adiudicatione poſſeſſionis ante, quam mittatur, vel actu inducatur.
5 Poſſeſſionis miſſio facta aſſumit per omnia locum, ⁊ conditiones vere.
6 In poſſeſſionem miſſus non efficit verus poſſeſſor, niſi per lapſum anni.
7 Opinio multorum non eſt ſequẽda, ex qua reſultat iniquitas.
8 In poſſeſſionem mittendi qualis ſit modus, ⁊ effectus.
9 In poſſeſſionem quando quis mittẽ, que requirantur vt miſſio teneat.
10 In poſſeſſionem miſſum non admittens, que ſint remedia cõtra ipſum.
11 Poſſeſſio vera quomodo, ⁊ quando ex miſſione naſcatur.
12 Decretum ſecundum non interpoſito primo an valeat.
13 Decretum ſecundum an ſit ſententia interlocutoria, vel diffinitiua.
14 In poſſeſſionem miſſionis remediũ an cadat circa ſpiritualia.

15 Pacet tibi quomodo poſſit aliquando contra ius agendi, vbi
reus non poteſt preſcribi.
16 In poſſeſſionē miſſiōis effectus quis, ⁊ qualis ſit circa fruct⁹.
17 Poſſeſſio vera partuiēs poſſeſſorū an ex ſola miſſione q̄rat.
18 In poſſeſſionem miſſio per quos iudices fiat.

1 **Contingit.** ¶ † Actor p̄ ſm decretū indi
cis nō admiſſus vel depulſus
a reo p̄ lapſum anni, verus poſſeſſor efficit. prīa pars
huius §. de ubi cōtingit ponit caſum q̄nq; cōtingē
2 te. Scđo prouidet, dicēs ſ: igit. ¶ † No. 1. practicā primi, vel ſcđi
3 decreti. Ad iudico tibi poſſeſſionē cā cuſtodie. ¶ † No ij q̄ mit
ti miſſus habet prouiſio, vbi dolo vel potentia rei ad poſſeſſio-
nē nō admittit, ⁊ vbi admiſſus a poſſeſſione repellit ex poſtfa-
4 cto. ¶ † No. iij q̄ adiudicatiōe poſſeſſiōis qs nō efficit poſſeſ-
ſor ante, q̄ mittat, vel actu inducat. Ad hoc de re iudi cū aliq-
5 bus. ff. de pig act. nō ē mirū. ¶ † No. iiij. q̄ ficta miſſio p̄ ola aſ-
ſumit locū, ⁊ cōditiōes vere: vt leges loquētes de vera miſſiōe,
extēdant ad hāc fictā: ⁊ vocat hec extēſio paſſiua, de qua dixi
in. c. ſi. de ꝯſue. vt ſicut ver⁹ miſſus efficit verus poſſeſſor lapſu
6 anni, ita ⁊ hic ficte miſſus. ¶ † Not. v. p̄ opi. q̄ miſſus nō effi-
ciat poſſeſſor ſtatim, ſ; demū lapſu anni acq̄rat verā poſſeſſio-
nē, de quo in. c. qm̄. §. ſi ſup vt lit nō cōte. ⁊ no. in. l. ſi qs emptio-
7 nis §. ſi. C. de pſcri. xxx. ann. ¶ † No. vi multo rāe pi. nō ſequen
dā, q̄n euidēter nutrit iniquitatē. Pernicioſa enim ſubtilitas
nō eſt admittēda. 3. c. j. ſm Hoſt. Exēplū adr, q̄n impedit p̄ po
tētiā, ponit Jo. An. q̄n timet tyrānidē illius. qđ me. cau. c. 1. de
opp. ſi miſt⁹. p̄ dolū. ⁊ q: forte fecit illū p̄ ſuperiorē vocari, q̄uſq;
tp̄s annale ſit lapſum: vel cū p̄cu. ſuo colludit. ff. de dolo. elegā-
ter. §. pe. ſm Hoſt ¶ Sic reduco ad Sum. Pr̄io agā oēs modis
mittēdi, ⁊ miſſiōis effectu quo ad poſſeſſionē. Scđo de requi-
ſitis ad miſſionē. Tertio, de remedijs ꝯ mittentē, alias miſſum
nō admittētē. Quarto, q̄ñ vera poſſeſſio ex miſſiōe naſcat,
⁊ q̄ñ. Quīto, an remediū miſſiōis cadat circa ſpūalia. Sex-
to, de effectu miſſiōis circa fructus. Septimo, an ſola miſſione
q̄rat vera poſſeſſio partuiēs poſſeſſorū: ⁊ q̄ remedia cōpe-
8 tūt pro illa recuperāda. ¶ † Ad primū oīc q̄ eſt dare miſſionē
ex ſcđo in pſonalibus: per miſſionē ex primo concordāt ius ci-
uile ⁊ canonicū vt nō transferat vera poſſeſſio: ſed vterq; erit in
poſſeſſiōe diuerſo reſpectu: poſſeſſor colligit fruct⁹, ⁊ colit agrū:
ſ; miſſus illos cuſtodiet, ne diſſipent: nec efficit tūc poſſeſſor de
poſſeſſiōe. ff. de dā. infe. l. ſi finita. §. ſi qs antē. vt in poſ. leg. l. io.
cui. j. m̄. ⁊ in hoc cōcordāt canones. 3. vt lit. nō cōteſt. qm̄. ad ſi.
In reali dī gl. differentiam eſſe inter canones ⁊ leges: ſm leges
ſtatim efficit verus poſſeſſor, ſed cōmutabilr, ⁊ poſt annū incō
mutabilr, p. l. ſi qs emptiōis. ad ſi. C. de pſcri. xxx. an. Nam re⁹
veniēs intra annū recuperat poſſeſſionē. ſm canones. Dicit gl.
ēt in reali ſtatim nō efficit verus poſſeſſor, ſed demū lapſu an-
ni: q: an lapſum anni nō eſt verus poſſeſſor, ſed cuſtos. j. ti. pxi.
c. ſi. de offi. or. paſtoralis. ver. verū. Jo. An. de Spec. tenēt opi.
Legiſtarū in Spe. de pīo decre. §. iā de effectu. ver. ſ; vtrū miſ-
ſus. De hoc inter Legiſtas ſunt opi. But. dī, ⁊ ſ; opi. quā gl. dī
Legiſtarū in. d. l. ſi qs emptiōis. Quicqđ teneant Legiſte, opi.
gl. eſt vera de iure noſtro, vt dixi vt lit. nō cōte. qm̄. §. qđ ſi ſup.
9 ¶ † Ad ſm cū gl. in ver. tñ iudex. q̄ro de requiſitis ad miſſio-
nem. Dicit gl. j. q̄ d; precedere ſummaria cognitio ante, q̄ fiat
miſſio. vt lit. nō cōteſt. qm̄. §. qđ ſi. de quo dic vt ibi. Et qualiter
fiat iſ a ſummaria ſcđo etiā facta ſummaria cognitiōe. iudex ꝯ
abſentē nō pōt multū feſtinare ad miſſionē. q: reperiat q̄ reus
ſit abſens, ⁊ iuſta cā reſtituet aduerſus miſſionē: vt. l. ſi finita. §.
ſi forte. ff. de piū. cic. Imperatores, ⁊ de re iudi. cū bertoldus.
Abb. dī hic q̄ hoc examinabit in interpoſitione ſcđi decreti,
an abſens ſit legitima cā: in interpoſitiōe primi debitū exami-
nabit ſummatiū. iō nō exigit q̄ examinet in interpoſitione ſe-
cūdi. Inquantū gl. loquit alternatiue q̄ reſtituet. vel forte ipſo
iure audiet: ſic loquit ppter ꝯrietatē legū, quas allegat. S; dic
q̄ ſi miſſio ſit ex obligatiōe perſonali ſurgēte ex facto eius, cō-
tra quem eſt facta miſſio, miſſio eſt nulla: q: exigit latitatio. Et
loquit de miſſiōe ex ſcđo: q: quo ad primū ſufficit nō defendi, ſi
obſtito ſurgit vitio rei, ⁊ ſic ex nō fieri trahēte originem a ꝯtio
rei: tunc v; miſſio cōtra impeditum, ſed reſtituit, ſm Bar. Hec
vera, q̄ñ miſſio eſt iniuſta ex defectu iuſtitie reſpectu cotuma-
cie. Secū ſi eſt iniuſta ex parte cauſe mittēdi, vt q: nō ſubeſt de-
bitū, vel ſi ſubeſt, obſtat exceptio, tūc miſſio eſt nulla: vt. l. cū ve-
ro. §. ſubuētū. ff. de fideicō. li. ⁊ patet in l. fulcinius. §. pretor. ⁊
Inn. in. c. ꝑterea. de dilatio. q̄cq̄d ſenſerit Spe. in ti. de primo ⁊
ſcđo decr. §. videamus, ver. ſi. ad hec. ff. ne vis fi. ei. l. j. §. hec verba.
ad hoc qđ no. in. l. iniuſte. ff. de acqui. poſ. l. tutor ſi petitus. ⁊ l.
ſepe. ff. de tuto. ⁊ cura. da ab his a ꝯ. ꝯ. m. ff. de ver. obli. Aduer
te tū inquātū ꝯ ſummariā ſatiſ. ex cognitiōe quo ad pri-

mū decretū: intellige ſummariā per iuramētū: vt in auc. de ...
de bo. autho. iu. poſ. Sed quo ad ſm decretū, vel vendi...
intellige ſummariā quo ad hoc vt ſine cōte lit. pcedat. ⁊ abſ...
te parte: exigit tñ plena pbatio duorū teſtiū, vel inſtrumēti: q...
agit de pleno iudicio: vt. l. hereditariū. ⁊ qđ ibi no. gl. ff. de bo.
autho iudi. poſ. ⁊ l. ſi §. vt aūt. C. de bo. autho. iudic. ol. ⁊ dicit
Bart in d. l. fulcini⁹. §. 1. aūt. ei, q. ⁊ dixi in d. c. qm̄. §. qđ ſi ſup.
10 ¶ † Ad tertiū cū gl. quero de remedijs cōtra non admittentē
miſſum. Dicit gl. q̄ plura ponunt vt lit. nō cōte. tue. ⁊ dī Jo. q̄
ſi per annū ſteterit in excōicatione, perdit poſſeſſionē. xi. q. iij. rur
ſus. Nō pl; gl. ſed pdit ex eo q̄ nō admittit aduerſariū in poſ-
ſeſſionē authoritate huius cōſtitutionis: ⁊. c. illa nō loquitur in
in ciuili. ⁊. c. rurſus. loquit in criminali: ⁊. c. q̄cūq;. cū de crimine
agit ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter. ⁊ ſic nō tangit iſtum caſum.
¶ No. magnā limitationē ad illa iura, ⁊ ad illa, q̄ dixi. 3. de iu.
c. 1. ⁊ que no. Inn. in. c. bone vt ſtans in excōicatione per annū
perdat beneficiū. Illud verū, q̄ñ eſt excōicatus in cā criminali:
ſecus ſi ciuili. qđ no. bene. Aduerte tñ qđ Jo. dicit hic q̄ perdit
poſſeſſionē. in decr. tue. dī q̄ pdit cām. Jo. An. remittit ad not.
in. c. tue. vt li. nō cōte. ad hoc, q: cōtingeret nanciſci poſſeſſionē
nō miſſum. nec mitti iuſſum. Et q: due ſunt diuerſe pene cōtu-
macie. miſſio. ⁊ excōicatio, vna nō ꝯcurrit cū alia: imo in ſubſi-
diū cū vna nō pficit, ad alterā habet recurſus. ſm gl. Hec vera
ſm gl. ſequētē. q̄ñ nō admittit miſſus facto ipſius ꝯ quē eſt fa-
cta miſſio. Secus ſi impedit facto tertij: q: tenet de dolo ad in-
tereſſe. ff. ex qui. cau. in poſ. ea. l. pe. ⁊ hoc ſi ſoluēdo eſt: alias acq̄-
rit poſſeſſio. ac ſi fuiſſet miſſus. ff. de eo, p quē fac. eſt. l. ſi. ſm gl.
11 Idē no. 3. c. j. ⁊ idē no. Hoſt ¶ † Venio ad quartū, q̄ñ, ⁊ qua-
liter poſſeſſio ex miſſiōe acquirat. Hoc tāgit gl. vltima in prin.
dī gl. q̄ nō determinat hic an in ſolo lapſu efficiat verus poſſeſ-
ſor, an per ſniam iudicis. Videt qđ ipſo iure. de offi. or di. paſto
ralis. ver. verū. Probat p ſimile: q: lapſu anni priuat quē ſtipen
dio ſuo, ſi tāto tp̄e ſteterit in excōmunicatione. xi. q. iij. rurſus.
¶ No. gl. q̄ vult q̄ ipſo iure perdat, p Inn. in. c. cū bone. de eta-
te, ⁊ qua. vide qđ dixi in. c. 1. de iudi. ⁊ q: trāſcurſus anni conſti-
tuit quē hereticū. j. de here. excōicamus. Gl. cōcludit q̄ in rea-
lib⁹ nō h; locū, nec eſt neceſſariū ſm decretū: q: vel ſcđm leges
ſtatim eſt verus poſſeſſor, vel ſm canones illam acquirit lapſu
anni, a quo tp̄e preſcribere incipit: niſi ad cautelā peteret illud.
In perſonalibus autē neceſſariū eſt ſm decretum: q: nō acqui-
rit niſi aliquā determinationē decreto ſecūdo nō intercedēte, ⁊ ope-
rat trāſlatio poſſeſſiōis ſm decretū: q: exonerat ab onere pbā
di debitū: vt no. Jo. 3. vt lit. nō cōte. qm̄. §. ſi. ſed nō pſcribit, q̄m
re non diſtracta illā recuperet. C. de diſtra. pig. l. ſi prius. de quo
dic vt ibi. Hoc fallit in cauſa noxali, ⁊ quaſi noxali, in qua ſm
decretū operat vt miſſus ſit dñs, ſi dñs erat is. cōtra quem eſt
facta miſſio: alias vſucapere incipit. ff. de dam. infe. l. ſi finita. §.
Jul. Rō aūt differētie quare in perſonalibus exigit ſm decre-
tū, nō in realibus, eſt, q: intēdit agēs reali rē ſuā eſſe: ſufficit er-
go qđ habeat poſſeſſionē: ⁊ cū pinguius ius ptendat, nō expe-
ctat alia adiudicatio, q̄ miſſio. not. in. d. §. ⁊ in alijs. in. c. qm̄. 3.
vt li. nō cōte. ⁊ tāgit Spe. de primo ⁊ ſcđo decr. §. ſciēdū. ver. ſed
q̄ eſt rō. Ratio autem quare miſſus in reali nō efficit dñs lapſu
anni, ⁊ aliquo caſu efficit p ſm decretū in pſonali eſt, q: in reali
nō intendit vt fiat dñs, cū dicat ſe dñm: ſufficit ergo q̄ habeat
poſſeſſionē, quā intēdit. Spe. in ti. de ſecūdo decre. §. vidēdum.
ver. quare. Inquātū ergo dī gl. in pſonali ſm decretū nō tranſ-
ferre dñium, nec vſucapiendi cōditionē. Tu in hoc aduerte ad
modū interponēdi ſm decretū: aliq̄ñ adiudicat. aliq̄ñ vendit,
aliq̄ñ ſola poſſeſſio dat, aliq̄ñ poſſeſſio cū fructib⁹: de quib⁹ no, ⁊
12 eorū effectu dixi in. d. §. in alijs. ¶ † Nūquid autē valeat ſcđm
decretū nō interpoſito primo: Dy. q̄ nō. ⁊ recitat Spe. in titu.
de ſcđo decr. §. iā de effectu circa prin. poſt primā formā in. iiij.
col. ſi tñ nō ſit apprehēſa poſſeſſio, pōt pcedi ad ſm decretū, vt
dicit Bar. dū tñ ſit mitti iuſſus, in. l. ſ; ius. de bo. aut. iudi. poſ.
⁊ ibi dicit q̄ q̄ñ obligatio non determinat ad certā rē ex primo
decreto, alia poterit vendi, poti⁹ q̄ illa, in quā eſt facta miſſio.
Inquātū gl. dī ad cautelā poſſe quē petere in reali vt interpo-
natur ſm decretū. Spe. in titu. de ſecundo decre. §. videndum.
ver. hoc quoq;. dicit illā cautelā dānoſam: q: cū primo iura-
uerit ſe dñm petendo vt adiudicet, nūc negat ſe dñm: ⁊ ſic con-
cludit ſe periurū in eo qđ ſummarie iurauit ſe dñm. S; ſaluari
pōt, vt dī Spe. q: hic ſolū intēdit poſſeſſionē: ſed certe dī ſe do
13 minū, ex quo reali agit. ¶ † Nūquid autē ſm decretum ſit in-
terlocutoria, vel diffinitiua: tenet Spe. q̄ interlocutoria: ⁊ ibi
Jo. An. poſt Dy. ⁊ idē dē de adiudicatione in ſolutū: q: ad illā
pcedit lit. nō cōte. vt pz ad hoc. C. q ad eccle conſu l. preſcrut.
ff. de bo. autho. in poſ. cū vnus §. ſi. cū. l. ſeq ſm Dy. ⁊ Jo. An.
14 ¶ † Ad quintū an hoc remediū cadat circa ſpūalia: tāgit
gl. in ver. ſed nunqđ. dī gl. ſi res ſpūalis petatur vt proprietas,
habet

hꝫ locū miſſio ⁊ quo ad poſſeſſionē, ⁊ p̄ſcriptionē. ⁊ q̄ ad oēm
miſſiōis effectū. ſ. ti. i. c. i. Si petaꝛ tanq̄ bn̄ficiū, vel p̄bēda, nō
hꝫ locū p̄ſcriptio: q꞉ titulo ſi p̄ſcribiꝛ, nec ſufficit ſola poſſeſſio.
ff. de decu. l. Herēni⁹. Secūdū hoc intelligiꝛ de iure pa. circa. vt
ibi p̄ſcribaꝛ vt ꝓprietas. Itē q꞉ iure canonico nō p̄ſcribiꝛ abſqꝫ
titulo: ⁊ miſſio nō p̄t p̄bere titulū nec bonā fidē miſſo. ⁊ ſic nō
pōt p̄ſcribere ꝯ oēm agētē. ſi hꝫ bonā fidē. ⁊ aliqualē titulū, nō
tn̄ p̄ſcribit ius p̄latur̄e: ſed p̄ſcribet ꝯ agentē tm̄. Sed hodie dē
gl. declaratū ꝙ vbi agiꝛ de titulo, non ſit miſſio quo ad aliquē
effectū, ne pateat vitioſus ingreſſus, q̄ pateret eo q꞉ nō conſta-
ret de titulo, ſi ꝑ ſolā alterius cōtumaciā mitterēꝛ: ⁊ tūc ꝓcedi
tur ad ſn̄iam ꝯ cōtumacē: vt de do. ⁊ cōtu. eum, qui. li. vi. ſm̄ gl.
¶ No. gl in plurib⁹. Primo ꝙ lꝫ poſſit haberi in bn̄ficialibus
poſſeſſio ſine titulo, imo ſtatim deficiēte titulo cōcludiꝛ euidē-
ter iniuſta qḋ no. ꝑ gl. Inno de poſtu. p̄la. bone. ij. ⁊ qḋ no. ꝯ de
reſti. ſpol. in literis. Scḋo no. gl. ꝙ authoritas iudicis non dat
iuſtā poſſeſſionē, q̄ñ ad acquirēdā illā iuſte dat⁹ eſt cert⁹ mod⁹
a iure, q̄ nō adeſt iudicis authoritate ad diuerſum modū deter
15 minata. ¶ † No. ꝙ aliq̄ñ p̄ſcribiꝛ ꝯ ius agēdi, vbi res nō p̄t p̄-
ſcribi. qḋ facit ꝑ opin. Bar. in. l. ſequiꝛ. §. ſi viā. vt male fidei te-
nēs p̄ſcribat ꝯ actorē, lꝫ rē p̄ſcribere non poſſit, q̄ñ actio ex ſuis
terminis finiaꝛ, ⁊ perdaꝛ, ⁊ deficiēte actore quo ad illū iuſte te-
neꝛ. Uide qḋ not. in. c. pleriqꝫ. de immu. eccle. ⁊ qḋ dicā de p̄ſcri.
c. ſi. ad hoc. l. ſequiꝛ. §. fructus. ff. de vſuc. Sꝫ gl. hic dt ꝙ exigiꝛ
bona fides, etiā q̄ñ agiꝛ de tollēdo iure agēdi: ⁊ ſm̄ hoc facit ꝯ
Bar. ⁊ alios. Plus dt Io. An. ꝙ nec etiā in dignitate ſeculari
nedū eccleſiaſtica habet locū miſſio. alle. dictū Spec. in titu. de
p̄mo. ⁊ ſcḋo decr. §. videndū. ver. quid ſi qs electus, per ea, que
dixit gl. dicit Inn. ꝙ ſi petaꝛ ab ep̄o ius ep̄ale, vel aliud incor-
porale, vt ꝙ poſſit penitētias dare, ⁊ iniūgere, ⁊ ſimilia, fiet miſ
ſio, ex quo agiꝛ de ꝓprietate, ⁊ in cē, et ſi agaꝛ de eccleſia. Non
ob. ſi dicas ꝙ cōtingit eū h̄re curā aīaꝝ, q̄ eā non hꝫ ius, ⁊ ha-
bebit exercitiū: q꞉ hoc pōt cōtingere: ſed excuſaꝛ ſuſcipiēs ꝓ-
pter ignorantiā. qḋ fateꝛ Hoſt, ⁊ hꝫ bonā fidē, eo ꝙ ſit ꝓbabilis
ignorātia. ſ. de cle. excō. mi. ad apoſtolice. de cohabi. cle. ⁊ muli.
c. ſi. tū ꝓpter ignorantiā, tū ꝓpter authoritatē iudicis. ff. qḋ cū
fal tu. ant. l. i. § i. ver. qd tn̄. ⁊ facit de elec. nihil. ⁊ qḋ ibi no. Di-
cit etiā Inn. alias contingere ꝙ habeat exercitiū, qui nullū ius
habet in illa. ff. de cōdi. inde. Iul. de re iudi. cū inter nos. ⁊ dicit
addendū qḋ not. ſ. c. proxi. Hoſt remittit ad Summā, de ſen.
§. quot ſunt eius ſpecies. ſub. §. ſed nunquid eſt hoc ſpecialiter.
16 ¶ † Uenio ad ſextum de effectu miſſionis quo ad fructus. Gl.
dt ꝙ in perſonali ⁊ reali nō facit fructus ſuos, ſed cōſeruat vt
reſtituat. Hoc in pſonali ante ſn̄i decretū: q꞉ poſt facit fructus
ſuos, ⁊ in reali ante annū: q꞉ poſtea facit fruct⁹ ſuos vſqꝫ ad li.
cōte. ſuper ꝓprietate, vt pꝫ de ſe. Fallit in trib⁹ caſib⁹, quos po
nit gl. Inter ceteros dicit ꝙ fallit in petitione hereditatis, ꝓ-
pter nimiā cōtumaciam: vt patet in. l. Fulcinius. §. ſi. ff. quib. ex
cau. in poſ. ea. Io. An remittit ad Spe. de p̄mo decr. §. reſtat.
ver. ⁊ hoc aūt. Hoſt. remittit ad Sum. de cōtuma. §. q̄ pena. ſub
§. ſi. Dic ꝙ miſſio ſi ſit ad ſuſtētādū, facit fructus ſuos miſſus:
alias fruſtra eſſet: q꞉ nō pōt comedere miſſionē, vel cuſtodiam.
Si miſſio ſit ex alia cā, ꝓcedit gl. niſi ꝓpter nimiā cōtumaciam
adiudicenꝛ etiā fructus: vt. d. § ſi. ⁊ no. Spe. in loco preallē. ⁊ ibi
dicit nimiā contumaciā. q̄ñ dixit ſe nolle venire. Idem hic Io.
An. Item q̄ñ in excōicatione ſtetit per annū, per. c. rurſus. ⁊. c.
quicūqꝫ. qḋ no. de quo in. d. l. Fulcinius. §. ſi. vbi Bar. idē tenet.
17 ¶ † Uenio ad ſeptimū q̄ remedia cōpetāt miſſo electo. Quidā
dicit ꝙ nō hꝫ remediū recuperāde, nec remediū vti poſſidetis:
q꞉ talia danꝛ poſſeſſori, cuiuſmodi nō eſt hic nec in pſonali, nec
in reali. ſm̄ iura canonica an̄ annū: nec ſufficit ꝓbare deiectio-
nes. niſi poſſeſſio ꝓbeꝛ. de reſti. ſpo. olim. cū ſimi. Gl. cōcludit ꝙ
de iure ciuili cū habeat poſſeſſionē miſſus in reali. qḋ hꝫ reme-
diū. l. i. C. de p̄to. pig. Itē ⁊ habet poſſeſſorium recuperande: q꞉
poſſeſſionē hꝫ, licet cōmutabilē. Hoſt. dicit ꝙ huic ſubuenitur
per hāc dec. vbi dicit tex. acquiſitā amittit. Sed illud ꝓcedit,
q̄ñ dolo, vel potētia eius ꝯ quē eſt facta miſſio. Dic ſcḋo ꝙ dici
pōt huic dari interdictum vnde vi: q꞉ ſi daꝛ predoni, ⁊ violento
poſſeſſori: vt in. c. in literis, de reſti. ſpol. fortius daꝛ detinenti
authoritate iudicis. Per q̄ dicit poſſe dici huic cōpetere ēt cō-
dictionē ex. l. ſi qs in tātā. Demū dicit ꝙ nō videꝛ competere
interdictū, in q̄ reqriꝛ poſſeſſio. Ad qḋ de ſeq. poſſ. c. i. lꝫ poſſet
dici ꝙ nō fuit ibi petita. ¶ Ultio cōcludit ꝙ de equitate iuris
canonici ſatis erit iſti narrare factū, dicēdo q̄uō fuit miſſus in
poſſeſſionē talis rei, ⁊ q̄uō talis expulit eū. ⁊c. Spe. in titulo. de
p̄mo. ⁊. ij. decr. §. aū de effectu. ver. ſed qd ſi miſſus. cōcludit ꝙ
vbi ex decreto p̄io vel ſcḋo trāſferꝛ poſſeſſio, daꝛ poſſeſſorium:
alas nō. Recitat Io. An. Dy. hoc tenuiſſe in tractatu p̄mi. ⁊
ſcḋi decreti. Ubi aūt nō dā hꝫ cuſtodiā, hꝫ remediū. l. ſi. C. de p̄to
pig. ad qḋ. xvi. q. vi. placuit. Itē hꝫ remediū ex canone, reinte-
grāda. iij. q. i. reintegrāda. Idē tꝫ Spe. in ti. de pet. ⁊ poſ. §. i. v. ſꝫ
nūquid depoſitarius. ibi dicit Io. qḋ facit in rei bo. eiectis. In-
terdictū aūt recuperāde nō ꝯpetit. Idē Archi. vn̄. di. quo iure.
Nec ꝯdictio ex. l. ſi quis in tātā. quicquid ſenſit hic Ho. Et hoc tꝫ
Ioā. An. in addi. Spe. in titulo, de reſt. ſpo. §. i. ver. quintū. Sꝫ dē
hoc dic vt in. c. ſepe. de reſt. ſpol. Itē hꝫ remedia ex titulo, ne vis
ſi. ei. l. i. ff. vt in poſ. le. l. is, cui. §. amiſſus. ff. de dā. infec. l. dies. §. ij.
Itē hꝫ remediū petitoriū hypothecarie. C. q̄ po. i. pi. ho. l. ij. ⁊. C.
vt in poſ. le. l. ſi poſt q̄. Quo ad hoc vltimū idē dicit Io. An. in ad
di. Spe. in ti. de reſt. ſpo. §. i. v. ſi. quicūqꝫ. dicit ibi de depoſitario
cōmodatario. ꝑcario cōducēti quo ad detētationē, ꝯ ſeqſtro, qḋ
eis ꝓuidetur per officium iudicū ſubueniꝛ. Alle. C. ſine cē. vi re
li. l. i. li. x. Itē per actionem in factū. ff. de p̄ſcrip v. l. quoties. Co
loni aūt ⁊ inquilini habēt ꝯtra diū ex ꝯducto. Recitat aliquos
dicere ꝙ habēt cōdictionē ex. l. ſi coloni. de agri. ⁊ cenſi. ſm̄ Io.
An. ⁊ ſunt verba Acc. in. l. ⁊ ideo. de cōdi. fur. quo ad hoc vlti-
mū vt detur cōdictio ex. l. ſi coloni. ⁊ ibi hoc tenet Bar. Inquātū
dixi ꝓ rebus detētis nō dari interdictū, hoc verū, q̄ñ ꝓ eis agiꝛ
p̄cipaliꝛ. Sꝫ ſi agereꝛ acceſſorie ad illas, petita ecc̄ia, vel alia vt
vniuerſale, vel de mo, tunc bene veniūt: vt no. Ian. de cauſa poſ.
cū ſup. qḋ tenet Io. An. in addi. Spe. in titu. de cā poſ. ⁊ ꝓp. ie.
§. i. v. ſed nūquid depoſitarius. Sꝫ eſt dubiū an rei vendicatio
poſſit cōpetere cōtra miſſum. Ho. dicit qḋ ſic: q꞉ hꝫ facultatem
rei reſtituēde. ff. de rei ven. l. officiū. in ſi. Nō tamen ille reſtituet, ſi
vt actor euicerit. ſ. annū, niſi ille p̄ſtet cautionem, de qua ff. de rei
ven. l. ſi is, a quo. Ulꝛ ſm̄ eū cōuocabiꝛ miſſionē paſſus, ſi velit rē
defendere. de re iud. c. pe. In miſſo ex p̄mo ꝯuū tenet Inn. in
c. q̄ñ. vt li. nō cōte. §. ſin aūt. q꞉ nō hꝫ facultatē rei reſtituēde. Et
idē recitādo ſequiꝛ Spe. in ti. de p̄mo ⁊ ſecūdo decre. §. nā de ef
fectu. v. quid ſi miſſus. in ſi. De hoc dic vt dixi de iudi. ex aunua
8 ta. vbi glo. tangit. ¶ † Ad vltimū. per quos iudices nat. Inn. ⁊
Ho. dicūt qḋ hanc pōt facere quilibet, etiā delegatus cuiuſcūqꝫ,
nedū p̄ncipis. alle. de. c. ij. ⁊. ſ. ti. i. c. ij. Et eſt caſus, in quo delegat⁹
an̄ li. cōte. impēdit officiū ſuū, licet qd ā Regule ꝯ i auſ. de exh.
⁊ intro. reis. §. ſi vero. coll. v. Io. An. remittit ad hoc quis det
p̄mū decr. de. i. decr. §. videam⁹. vt qs det ſm̄, de ſcḋo dec. §. reſtat
quo ad iudices ciuiles dic vt in. l. iubere. ff. de iur. om. iudi. ſatis dē
iure canonico delegatus a p̄ncipe mitti delegatus etiā ab infe
riore hoc facit, ſi ſpecifice cōmittatur: alias no de quo dic vt dixi
de foro ꝯpe. ſi qs ꝯ clericū. cū gl. ſi. ⁊ ſuper ea de delegato pape an
exequaꝛ in rebus laicoꝝ, q̄ñdo cognoſcat, vel in poſſeſſionem mit
tit, vide Inn. in. c. ex literis. de offi. delega. Anto. de Butrio.

1 ¶ In abſentem reum ſi non inueniatur, ſufficit publice ad ec
cleſiam ſuam edictum proponi.
2 Citandus eſt abſens de longinquo peremptorie vnica ſola cita-
tione.
3 Feriatū nō eſt tēp⁹ quadrageſimale in cauſis in curia tractādis.
4 Citatio prima non reuocatur per commiſſionem citationis alte
ri factam.
5 Ubi citatur prelatus in cauſa eccleſie ſi pōt inueniri, citandus
eſt perſonaliter.
6 Contumax verus dicitur, qui ad domum ſuam citatus eſt.
7 Delegatus a p̄ncipe poteſt ſubdelegare nudum articulum, ⁊
eius partem committere, prout eſt puri facti. nu. 11.
8 Citandi an ſint prouinciales, citato etiam epiſcopo, in cauſa ec-
cleſie.
9 Procurator quando intercedat in cauſa ſtatus, etiam eccleſie.
10 Citatus quando arctatur ad comparendum inſtructus, vel
non.
12 Citari mandatus, qui etiā iā per literas citandus erat, quomo-
do non dicitur fruſtra mandatus citari.
13 Procurator ad lites conſtitutus, ⁊ ad oīa alia, que in cauſa oc-
currerēt expediēda, an poſſit illa, que ſpeciale mādatū exigunt.
14 Cōtumax an dicatur, qui ſemel citatus eſt.
15 Archiep̄s, vel ep̄s citandus, vbi requiri debeat.
16 Citatus ſi nō veniat ad diē aſſignationis, tn̄ poſtea incōtinēti.
vel poſt cōparet, ⁊ allegat impedimētū, an teneaꝛ ad expenſas.

1 VEnerabilis. ¶ † Si reus nō inue
niatur, ſufficit publice
ad eccleſiā ſuā edictum proponi. Ponit duplicē
citandi formā. Primā, quā facit iudex per lite
ras. Secundā, quā committit alteri faciendam.
2 ¶ † Nota citantē de longinquo poſſe in prima
citatione mittere perēptorium, et citare poſſe ad totam cauſam.
3 ¶ † Et nota ꝙ tempus quadrageſimale non eſt feriatum in cau
4 ſis in curia tractandis. ¶ † Nota ſecundo ꝙ per commiſſionē ci
tationis factam alteri nō reuocatur prima citatio: ⁊ ſic ſunt cō-
5 paſſibiles. ¶ † Nota tertio qḋ i cā eccleſie, ⁊ vbi citatur prelat⁹,

ipſo data confirmat: vt dicta decre. cum veniſſent. ff. de iuriſ. om.
iud. l. & q2. Secus ſi precedat cōfirmatio, vt q2 dicat, Cōfirmam⁹,
& donam⁹. Sic nos obſtat de ſi. inſtru. inter dilectos. verſ. ceterū.
ſcd̄m Inn. Materiā huius ca. reducā inter tex. & gl. ad ſummā.
Primo agam de remedijs cōtra contumacē in iuribus incorpo
ralibus, & ſpiritualibus. Secūdo, qualiter, & quādo procedat ad
miſſionē in talibus iuribus incorporalibus, & ſpiritualib⁹. Ter-
tio, qualiter procedatur ad miſſionē in perſonalibus, non inuen-
tis rebus corporalibus, neq; quib⁹ fiat miſſio. Quarto, an p re
temporali agens licite mutat in poſſeſ. rei ſpiritualis, & ecōuerſo.
Quinto, erit videre practicā decreti & p. im, & ſecūdi quo ad for-
mam verborū. Sexto, de remedijs eius, ꝯtra quē facta eſt miſ-
ſio: vbi examinabit an volūtas habeatur p facto. Septimo, an
in realibus, & iuribus ſit neceſſariū ſecundum decretū ad acquiſi-
8 tionem vere poſſeſſionis. ¶ † Veuio ad primū. Dicit hic Inn.
& Hoſtien. q ſi aliquis conqueratur de aliquo turbante, vel auſe
rente ſibi iura eccleſie, vel ſeruitutes ſibi cōpetētes, vel non per-
mittente illis vti, ſi ille eſt contumax. Primū remediū eſt excō-
municationis. Scd̄m mulcte. Tertiū, poteſt intereſſe taxari ſecū
dū naturā actionis, vel interdicti intētati: & ad menſurā intereſſe
ad inſtar aliarū perſonarū fiet miſſio in poſſeſſionē pro menſura
debiti declarati. De alijs remedijs cōtra contumacē remittitur.
ȝ. eo. ti. j. cōtingit. vt lite nō cōte. rne. Eſt ergo inter alia remedia re
9 mediū miſſiōis. & hoc de primo. ¶ † Ad ſm, qualiter ſit miſſio:
dic, quādoq; natura interdicti, vel actiōis pōt eſtimari intereſſe:
& illud eſt eſtimatum: & vbi petitur cōdēnatio ad illud intereſſe:
quia tunc actio capit naturā perſonalis. Dicunt q mittetur in
poſſeſ. alteri⁹ rei ad inſtar perſonaliū: arg. eorū, que habentur vt
lite nō cōteſt. quoniam. §. in alijs. Si aūt agitur cōfeſſoria pro re
ſtitutione rei, vel turbatione rei, tunc dicit q ſi agit cōfeſſoria, iu-
dex mittit in poſſeſ. iuris, vel ſeruitutis, que petit, nō vt ſit tantū
cuſtos, ſed vt ſit etiā ver⁹ poſſeſſor: & p hibebit reo ne ipſuȝ acto
rē impediat vti ſeruitute illa, quouſq; de iure ſuo pbauerit, & p̄-
cipiet ei q ſup hoc caueat, & faciat interim ipſum actorē miſſum
in poſſeſ. pacifica poſſeſſiōe ſeruitutis, vel alteri⁹ iuris petiti gau-
dere. ff. de no. oper. nun. l. ſi pri⁹. ff. ſi ſeruit. ven. l. ſi cui. ff. de vſufr. l.
quicūq;. & l. vſufru. legat⁹. de opti. leg. l. mācipiorū. C. de inge. ma.
l. diffamari. C. de remiſ. pig. l. ſi eo tp̄e. cū ſimil. Si agit negatoria,
nō ſit miſſio, q2 fieri nō pōt, ſed cauebit de moleſtādo: vt in p̄alle.
iuribus. & ſic ſcd̄m hos nō h3 locū miſſio cā cuſtodie. Alij autē
q in iurib⁹ etiā ſit miſſio cā cuſtodie anteq; veniat ad traditio-
nem vere poſſeſſiōis. Nec obſtat. ff. de no. ope. nū. l. ſi qs. vbi dici
tur qd nō ſunt alie partes iudicis, q vt caueat: vel nulle ſunt quo
ad excludēdā diffinitiuam, que proferri nō poteſt, vt eſt dictū: p
hoc tamen nō tollunt remedia leniora: q2 a lenioribus penis in-
choandū. ȝ. de offi. d. leg. ſane. vt lite nō conteſt. c. ſi. §. ſi. vnde pro
cedetur ad miſſionē ſi venerit intra ann. reſtitutis expēſis, & pre-
ſtita cautione recuperabit poſſeſſionē hanc, vel relaxabitur man
datū de non moleſtādo, & cautio ſup hoc preſtita. Dat ſimile, q2
ſicut in incorporalib⁹ dant quaſi poſſeſſoria interdicta. ff. de ſer.
l. quoties. & no. de elec. querelam. de cauſa poſ. cum eccleſia. ita qn̄
petuntur hec incorporalia pōt fieri miſſio. de ſequeſtr. poſ. c. ij. vt
lite non conte. accedens. j. Et ſi cōtumax nō venerit intra ann. ex
tūc poterit decernere iudex quaſi poſſeſſionē verā iuris petiti, ni
ſi reus probet de iure ſuo: tamē ſine ſecundo decreto hoc ius nō
habebit. Licet alij dicāt q hoc caſu nō eſt neceſſariū ſecūdū de-
cretū, imo ſit miſſus veru ſpoſſeſſor lapſu anni. ſicut in reali: vt le
gitur vt lite non conte. quoniā. §. an alijs. Et hoc ſatis innuit her
decre. Que omnia dicūt vera, etiā ſi epiſcopus petat eccleſiā ra-
tione iuris epiſcopalis, vel archipreſbyteri ratiōe iuris epiſcopa
lis, vel rector ratione iuris parochialis. Nā tanq; ppͥetas peti
non pōt: quia in nullius bonis. Inſti. de rer. diui. §. in nullius. vn̄
de ipſa agi pōt ratione iuris, qd habet in ea. ff. de contrah. empt.
l. qui tabernā. ff. de pign. l. penul. Ideo ratione iuris, qd in ea ha
betur, predictis modis eſt pcedēdū. Nota bene hoc dictū: nō eſt
ergo dare verā poſſeſſionē pro iuribus in eccleſia: q2 iure nō cau-
ſatur vera poſſeſſio, niſi ratiōe dominij, vel partis eius: nō habēt
ergo alij alia iura habentes niſi quaſi poſſeſſionē reſpectu iuris.
Idem no. de cauſa poſ. cū ſuper. Huculq; ergo habes vnā pra-
cticā ſubdiuiſam in tertia regula, q fiat miſſio reſpectu iuris: & ſe-
cundū vnā ſtatim eſt verus poſſeſſor: ſcd̄m aliam eſt cuſtos ante
annum: & poſt annū per ſecūdū decretum efficitur verus poſſeſ-
ſor. Sed ſcd̄m tertiā lapſu anni efficit ver⁹ poſſeſſor: & in hac reſi
det. Et pro ea eſt tex. hic, nō cauillādo. Secūda eſt practica q in
incorporalibus rerum, in quibus ius habetur, fiat miſſio qn̄ ius
determinatur ad totū corp⁹: ſec⁹ ſi ad aliud ius pticulare. Ideo
ſi petantur eccleſie vt ſubiecta corpora ipſa eccleſiarū, quia poſſi-
dent ab epiſcopis, vel capitulis, faciēda eſt miſſio in poſſeſſionē
corporū ipſarū eccleſiarū, & nō iuriū, ſm Innocē. Hec enim ſpi-
ritualia, & eccleſie, licet non poſſideantur a laicis, de deci. prohi-
bemus. de iud. decernimus. de preſcrip. cauſam. tamen poſſident
a clericis, & pſonis eccleſiaſticis: vnde & epiſcop⁹ petit eccleſias, &
decimas ſibi adiudicari. de deci. dudum. de relig. do. cōſtitut⁹. cū
duob⁹. c. ſequēti. & alie perſone etiam eccleſiaſtice. de donat. inter
dilectos. de trāſac. preterea. ij. & quādo agitur etiam de ſolis iuri
bus. de offi. ordi. conquerente. de trāſac. veniens. qd met. cau. cuȝ
dilectus. Et ideo videtur dicendum q ſi tātum iura petunt, fiat
miſſio in poſ. iuriū predictorum, & nō eccleſiarum. Si aūt tantuȝ
eccleſie petant, fiet tātum miſſio in eccleſiarum poſ. vt hic, & ſ. de
ſequeſt. poſ. c. j. & ij. Et ſi tam iura, quā eccleſie petātur, fiet miſſio
in vtroq;, ſm Hoſti. non video qd pro iurib⁹ debeat in corp⁹ fie-
ri miſſio animo transferendi aliquā poſſeſſionē naturalē vel ciui
lem ipſius corporis veri: q2 vera poſſeſſio nō habet niſi habeat
reſpectu dominij, aut partis dominij: vt vſuſfructus, vel vſus. l.
naturaliter. ff. de acqui. poſ. Ideo niſi eccleſia vendicet eccleſiaȝ,
vt quo ad bona, & prelato ſubiectam, omnino non fiet miſſio re-
ſpectu vere poſſeſſionis. Puto tn̄ q poſſit fieri miſſio i corp⁹, qn̄
determinatur ius ad totale corpus cū intētione trāſferēdi quaſi
poſſeſſionē corporis reſpectu iuris, qd eſt in alijs iuribus: quia
non ſufficit adducere in poſ. corporis propter ius qd habetur in
corpore: vt not. de reſtitu. ſpo. in literis. ¶ Concludendo materiā
iſta duo ſunt videnda. Primo de remedijs mittendi in poſ. iuriū
incorporaliū. Secundo de remedijs eius, cōtra quē eſt facta miſ-
10 ſio. ¶ † Ad primū colligendo ſummatim verba Bar. & Inn. hic
quidā ſunt caſus, in quibus non cadit miſſio: vt quādo petitur ec
cleſia ratione tituli: vt in. c. precedenti ſo. de eo, qui mit. in poſ. eū,
qui. lib. vj. Relinquitur dubitatio in capacibus miſſiōe, in qbus
videndū primo an & quomodo interponatur primum decretū.
Circa primum dic q quandoq; agitur pro iure mere perſonali in
perſonam competente: vt quia vendico aliquem in libertum, ali-
quē in ſeruū, aliquem in ciuem, aliquem in vaſallū, vel clericū, vel
monachū. Bar. in. l. ſi prius dicit qd Spe. tangit in Spe. de pri
mo & ſcd̄o decre. §. reſtat. ver. quid ſi agat. vbi nil concludit boni.
Dic ſm Bar. ſi agit pſonali p libertate iuris, vt qī dī libertas le
gata: tūc nō ſit alia miſſio. S3 ſi re⁹, a quo petit, latitat, cā cogni-
ta iudex decernit & libertatē, & reū priuat omni iure, qd ptēdit. ff.
de fideicō. lib. l. cū vero. §. ſubuentū. & l. ſi eum. in prin. & §. j. & §. ſi
quis ſeruū. & l. neq; infantes. C. eo. Et hoc caſu nō interponit ſe-
cundū decretū: q2 primum habet omnem effectum ſecūdi, quādo
agit perſonali, vel reali cōtra ipſum ſubiectū, & cōtumacē: & tunc
ſi eſt contumax, iudex non pnūtiabit ſubijciendo illū ſeruituti,
ſed ponet ipſum in quaſi poſſeſſione illius iuris. Quādoq; agit
reali, & ſi ante litis conteſtationē eſt cōtumax, interponet cautio,
transferendo onus pbandi de vno in aliū, prout dicā. j. in iurib⁹
realib⁹: vt. l. ſi prius. & coget ad hoc pignorib⁹ captis, & mulcta
indicta. Et eodē modo pueniꝛ ad ſecūdū, prout dicā. j. in iurib⁹
realib⁹. Si eſt cōtumax ante litis conteſtationē preſtita cautiōe
de lite pſequenda: & tūc ſi fuit contumax per annū: iudex pnūtia
bit ſubijciēdo illū ſeruituti, vel ponēdo actorē in pfecta libertate
ſcd̄m intentionē agentis. C. de aſſer. tol. l. j. §. penul. & adhuc non
eget ſecūdo decreto. Si ſe abſentat poſt litē conteſtatā: tūc actor
habet duplicē viā, vel q intētet remediū dicte. l. j. de aſſer. toll. de
quo dixi proximo, vel q petat vt pcedatur ad ſententiā diffiniti
uam, vt. l. diui fratres. §. j. ff. de libe. cau. & vnū nō tollit per aliud.
l. quoties. de act. & oblig. Per hec patet qd dicēdū, quādo qs pe
tit ſe liberari ab aliqua actione pſonali: & breuiter pcedit ad ſen-
tentiā diffinitiuā abſq; miſſione: q2 nil petitur aperte. de off. iudi.
c. ſi. & faciūt iura, que. ō. alleg. vt. §. ſubuentū. & ſimilia. & facit aut.
qui ſemel. C. quō, & quādo iud. Quādoq; petit aliquod ius per-
ſonale, & tempore periturū, vt quādo quis eſt elect⁹ in Poteſta-
tem, & petit vt admittat ad poſſeſſione, vel officiū. Dicit Bart.
quod ſi habet ius ex electione, vel pmiſſione: q2 tunc preciſe nō
compellitur ad factū: vt. l. ſtipulationes nō diuidūtur. §. Celſus.
ff. de ver. oblig. q ibi non fiet miſſio in bonis vniuerſitatis: ſicut ſi
ageret cōtra priuatū ad patientiā. in. l. is, cuius. ff. ſi ſerui. vē. cō-
iuncta. l. ſi. ff. qd cuiuſq; vni. Si vero ciuitas teneret pati ex qua-
dā obligatiōe legali, poterit iudex tēpora diminuere, & intra mo
dicū tēpus decretū interponere, qd habeat vim diffinitiue: quia
res eſt tēpore peritura: arg. ff. de glan. legen. l. j. & qd no. ff. de iud.
l. ſed & ſi reſtituat. ad hoc. ff. de re iudi. l. ij. & de app. reci. l. ſi. Sic & i
cit debere intelligi qd no. Spe. in titulo, de primo & ſcd̄o decre. §.
interdū. ver. qd ſi electus. Nō obſtat ſi dicat q no eſt hoc pericu-
lum, ſed poterunt dies reintegrari, & dari alij ſex menſes. & ideo
heſitur, q2 illud in his, que tēporis curſu nō immutant, quia ſi-
ue deficit dom⁹ in iſto ſolo hoc anno, ſiue alio, ſemp remanet ea-
dem domus: ſec⁹ in his, que tēporis curſu immutant, & pereūt.
l. ſi vſuſfructus mihi in biennū. ff. de vſufruct. leg. ſicut & hoc offi-
ciū: naȝ aliud eſt regimē anni vnius, aliud alterius. Fateor tamē
q ſi annus tranſiſſet, ad intereſſe tamen pōt agi: vt dicta. l. ſi vſuſ-
fructus. ad hoc. c. ſi. ȝ. de iudi. Quādo agit pro iure non mere p-
ſonali, ſed ad rem cōpetente: tunc ſi tale eſt ius, ex quo detur ve-
ra poſſeſſio iure, vt eſt vſus, vl' vſuſfructus, & ſic ſaltē pars dñij:

vt.l. vſuffructus.ff. de vſufr. Dic, ſi agēs eſt in poſſeſſione rei pe
tite, ⁊ iuris, ⁊ conſequenter rei, vt.l.naturaliter.ff.de acquir. poſ.⁊
miſſio in poſſeſſionē erit, prout dicā.ī.in ſeruitutib⁹ mere realib⁹,
in quibus nō daꝛ poſſeſſio ad rē, per eadē iura. Ad qđ.ff. de vſu
fruc.l.cuicunq̄.§.i. Si nō eſt in poſſeſſione rei: tunc ſicut in alijs
realibus mittiꝛ in poſſeſ.rei petite ille, qui agit cōfeſſoria, hoc eſt,
qui aſſerit ſibi ius deberi. Ille vero, qui agit negatoria mittiꝛ in
poſſeſſionē illius naturalis, que eſt apud eū, q dicit ſe vſufructua
rium: ⁊ eo modo interponiꝛ ſcđm decretū, ſicut quādo dominus
agit rei vendi.ſm Bar. Quādoq̄ agiꝛ pro iuribus, ex quib⁹ nō
datur vera poſſeſſio rei, q2 nō ſunt nec dominium, nec pars domi
nij. Dic, ſi agiꝛ pro iſtis iuribus perſonali, ⁊ contra latitātem: et
olim ſiebat miſſio in omnib⁹ bonis: hodie pro mēſura debiti de
clarati.l.Fulcinius.§.Celſus.ff.ex qui.cau.in poſ.ea.⁊ in.§.videa
mus. Si nō latitat, fit miſſio in poſſeſ.iuris petiti, ſicut ſi agereꝛ
perſonali ad certā ſpeciē: vt dicto.§.Celſus.⁊ dicto.§.videamus.
Et nota gloſ.in dicta.l.is, cuius.ff ſi ſerui.vend. hodie p mēſura
debiti declarati.vt in.c.quoniā.§.in alijs.vt lite nō cōteſ. Si agiꝛ
reali: ⁊ tūc ſi actor agit pro ſeruitute ⁊ intereſſe turbationis: ⁊ fit
miſſio in poſſeſ.iuris petiti, ⁊ olim in omnibus bonis p intereſſe,
hodie p menſura debiti declarati: vt dicta.l.is, cuius. ſcđm verā
opi. Si agiꝛ p ſeruitute tm̄, ⁊ ſi actor ſit in quaſi poſſeſ.iuris pe
titi: ⁊ erit primū decretū: q2 iudex iubebit cauere de nō moleſtan
do. Et ſi dicis, quō iubebit cauere, ex quo eſt abſens, ⁊ tales cau
tiōes pſtanꝛ a pñtib⁹, vt.l.inter ſtipulātē.ff.de ver.ob. Dic ꝙ
aggrauabiꝛ p pignora, vel, mulctā alio mō cogeꝛ ſe repreſentare.
Et ſi dicaꝛ, ſi hic caueat de nō moleſtādo donec p ħ pbet de iu
re ſuo, hoc decretū p̄iudicabit pluſquā in realib⁹, vbi agiꝛ de ma
iori preiudicio: q2 demū poſt annū hȝ hoc grauamē. Dicit Bar.
ꝙ tempore miſſionis iubebit vt caueat, ſed nō coget eū ad cauen
dū, niſi poſt annū: vel iubebit vt caueat ſub hac exceptione, vt ſi
reus venit intra annū recuperet poſſeſſionē ſuā, vt cautio euaneſ
cat.ff.de dam.infec.l.pretor.§.i.vel cauebit de nō moleſtādo: ⁊ nō
addet illud, donec pbet de iure ſuo, niſi poſt annū. Vel ſic intelli
giꝛ, pmiſſo caut⁹ eſt hoc exprimi, ſi nō erat in quaſi poſſeſ.iuris
petiti: ⁊ tūc ſi ad cōſtituēdū actorem in quaſi poſſeſſione requiriꝛ
aliqua edificatio, vel demolitio in loco ſeruiētei ⁊ mittiꝛ in poſſeſ.
rei, que diciꝛ ſeruitutē debere.ff.de dam.infect.l.a quo fundū. Si
non requiriꝛ demolitio, vel opus, fit miſſio in poſſeſ. iuris petiti
iubendo eū cauere: vt dicta.l.ſi prius. Hec vera, reo nō latitāte: nā
ſi latitet, pōt fieri miſſio in omnibus bonis, ſicut in alijs realib⁹:
vt.l.Fulcinius.§.Celſus.⁊.§.videamus.ff.ex quib.cau.in poſ.ea.
ſcđm Bar. Ex his patet ꝙ in iſtis iuribus eccleſiaſticis: q2 cū in
talibus cōmuniter nō poſſit agi perſonali, eū in talibus non ca
dat pactio, vel obligatio perſonalis, de illa nō eſt tractādum. Si
agiꝛ reali, ſi actor eſt in poſſeſſiōe, ⁊ agit ne turbeꝛ, fiet miſſio, put
habeꝛ in dicta.l.ſi prius.per cautionē de non moleſtando, ⁊ pro
hibebiꝛ per iudicē ne moleſtet, donec ille probet de iure ſuo. Si
non ſit in quaſi poſſeſ.iuris petiti, ſi ex iure habet aliquā admini
ſtrationē totius rei, vel bonorū, vt quādo petiꝛ eccleſia vt totali
ter ſubiecta, fiet miſſio in poſſeſ.corporis rei petite, vt eſt dictum
qđ fiet pro aliquo operādo circa rem. Si autē ſit aliud particula
re ius, ſi exercitiū illi⁹ iuris haberet aliqua ſigna in re, vt eſt in ca
nonico ſtallus in choro, ⁊ locus in capl'o, ſatis poſſet fieri miſſio
in talib⁹. Si nō habet alia ſigna, tunc fiet miſſio in poſſeſ.iuris. et
ſatis pōt dici ꝙ de iure canonico nō ſit neceſſariū ſcđm decretū,
ſed lapſus anni cōſtituat verū poſſeſſorē, ⁊ transferat onus pbā
di in aduerſariū: ⁊ vltra hoc iubebit iudex vt caueat, ⁊ coget ipſm
11 pignorib⁹ captis, ⁊c. vt no.in dicta.l.ſi prius. † Ex his deciduntur
an, ⁊ qn̄ reus poſtea veniēs audiaꝛ volens recuperare qđ amiſit.
Dicit Bar. ꝙ ſi miſſio eſt facta in perſonali, ſemp audiꝛ ante in
terpoſitionē ſecūdi decreti.l.cū proponas.⁊ aut.ei, qui. C. de bo.
autho.iudi.poſ.ff.de dam.infe.l.ſi finita.§.ſi poſtea. Si agebat rea
li, ⁊ actor erat in poſſeſ.iuris petiti: ⁊ reo nō ſuccurriꝛ, niſi de pro
prietate: ⁊ hoc ſcđm Dy. Si nō erat in quaſi poſſeſſiōe, ⁊ ſi fuerit
reus cōtumax poſt litē cōteſta.vel quaſi.nō audiꝛ niſi de proprie
tate.C.vbi in rē act.l.ij.i ſi.ā.vt lit.nō cōte.quoniā.§.ſi ſuper.ā.eo.
cauſam.no. Si ante.litē cōteſtatā vel quaſi, tūc ante annū audiꝛ
de poſſeſſione, poſtea vero ſolū de pprietate: vt.l. ſi qs emptio
nis.§.ſi.C.de preſcrip.trigin.an. De iure tamē canonico nō effi
ciꝛ ver⁹ poſſeſſor, niſi lapſu anni. Hec omnia pcedūt quādo de ta
libus iurib⁹ agiꝛ perſonali, vel in rem. Quādoq̄ p talibus agiꝛ
poſſeſſorio: ⁊ dicit hic Inn. quod in poſſeſſorio in rem ſcripto fit
miſſio ad inſtar realiū, in quo non eſt neceſſariū ſcđm decretum,
ſicut nec in reali: ⁊ uno lapſu anni efficiꝛ ver⁹ poſſeſſor. Quandoq̄
agitur p talibus iurib⁹ interdicto vti poſſidetis: tūc dicit Inn.
ꝙ nō fiet miſſio: q2 dicit ſe poſſidere: nec ferreꝛ diffinitiua, q2 talis
ſententia ferri non pōt lite nō cōteſtata, ſed pcedeꝛ ſcđm formā
illius.l.ſi prius. q2 precipietur reo ne moleſtet quouſque de iure
ſuo pbet. Ad hoc de iti.actuq̄ pua.l.i.§.⁊.ij.⁊ hāc recitat Spe.
in ver.ſz pone, ago.ī.alle.⁊ ſuiſ o, i. Butri. ⁊ dicit ꝙ forte cōpel
let eū ad cauendū: vt in dicta.l.ſi prius. Io. An. vt lite nō cōteſ.
tue. dicit ꝙ nō fiet miſſio, ſed excōicaꝛ. ⁊ remittit ad Spec. de cō
tu.§.ſequiꝛ.ver.ſed pone, ago. Spe.in.§.ſed pone, Titius. dicit ꝙ
excōicabiꝛ turbans, ⁊ mulctabitur ſcđm ius ciuile. Item poterit
actor eſtimore ſuū intereſſe ſecūdū naturā interdicti vti poſſide
tis, ⁊ fiet miſſio in poſſeſ.bonorū ad inſtar cuiuſlibet pſonalis p
mēſura debiti declarati. Vel dic tertio ꝙ iudex ex officio p hibe
bit ne moleſteꝛ, donec de iure ſuo pbet: vt dixi in verſ.vt aūt. Sȝ
pone, azo. dicit ꝙ aſſignabiꝛ terminū iudex intra quē veniet re⁹,
vel a moleſtatiōe ceſſet. de reſtitutio.ſpoliatorū. audita. de na.ex
li.ve.c.vnico. Bar. in dicta.l.ſi pri⁹. dicit ꝙ quādoq̄ agiꝛ p inter
eſſe turbationis: ⁊ fiet miſſio ad inſtar perſonaliū. Quādoq̄ agi
tur ad reſtitutionē naturalis, p quā turbaꝛ in ciuili ſcđm formā
l.clā.§.ſi.ff.de acquirē.poſ.⁊ qđ no.ī.de pba. licet.⁊ adhuc fiet miſ
ſio ad inſtar realiū in illa naturali, ſicut in interdicto recuperan
de. Quādoq̄ agitur poſſeſſorio reſpectu turbationis ne turbeꝛ:
⁊ pcedit practica Inn. per illā.l.ſi prius. iūcto qđ dicit Spe. vbi
ſ. ⁊ additi.ſ.ad Inn. Trāſfertur ergo onus pbatiōis de vno in
aliū: de quo per Cy.in.l.i.C.vti poſſi. An aūt veniēs intra annū
audieꝛ. dicit Gul.in' dicto verſi.qđ ſi ago. ꝙ ſi fiat miſſio p inter
eſſe, audiꝛ ſicut in alijs pſonalib⁹: vt ſ.§.in alijs. Si fiat miſſio in
naturali ſecūdū formā.§.clā poſſidere. nihil dicit. Sed pōt dici ꝙ
de iure canonico auditur intra annū, vt in reali: poſt annū nō, niſi
probet de iure ſuo agēs. Si fiat miſſio vt caueat de nō moleſtā
do, ex quo poſſeſſor eſt, dicit aliquos dicere nō audiri: q2 iam poſ
ſeſſor eſt, ⁊ ex poſſeſſiōe ante releuatus erat ab onere pbādi poſ
ſeſſor. Alij dicūt ꝙ reſtitueꝛ, ac ſi decretū latū nō eſſet. Tene pmā
⁊ hoc etiā tȝ Bar.in.d.l.ſi prius. q2 p modico dāno nō daꝛ reſti
12 tutio: ⁊ q2 mō ſicut ante nō releuaꝛ ab onere pbādi. ¶ † Ad ter
tiū qualiter pcedaꝛ ad miſſionē in poſſeſ.i iſtis pſonalib⁹ actio
nib⁹. Qn̄ reus nō inueniuntur, fiet miſſio in poſſeſ. nominum, ita
quod miſſus poſſit agere: nec creditori denegabunꝛ actiones.ff.
vt in poſ.le.l.ſi inutiles. Sed ſi reus intra annū, vel, ſcđm alios,
quādocūq̄ veniēs obtulerit, ⁊ pſtiterit cautionē de ſtādo iuri, re
cuperabit collecta ab eo, qui miſſus.ff.de rol.bo.l.i.§.iubet. Hec
vera, qn̄ cōfiteꝛ ſe debitorē debito: ſed ſi diffiteatur, dicit Spe. in
tit.de primo ⁊ ſcđo decre.§.reſtat.ver.quid ſi agitur.in.i.col. quia
tūc nō fiet miſſio in omnibus: ſed dabiꝛ curator bonis, q exigat
debita.ff.de cura.bon.d.l.i.ij. Dicit tm̄ ꝙ ſi malitioſe ſe negāt de
bitores cōtumacis, ꝙ fit miſſio cōtra eos in omnibus.ff.ad legē
13 Cor.de fal.l.ij.⁊ ħ iudicis arbitrio relinquiꝛ. † Ex his decidiꝛ an
ſi debitor cōtumax, cōtra quem faciēda eſt miſſio, nō habeat niſi
nudā pprietatē, an i illa poſſit fieri miſſio. Diſputauit Mart.fil.
vt ibi refert Io. An.in addi. Spe. ⁊ tenuit ꝙ ſic, ⁊ interponereꝛ p
mū decretū, ⁊ poſtea ex ſcđo adiudicabiꝛ pprietas, ⁊ quereꝛ do
minium ſine poſſeſſiōe: alias nō poſſet cōtuli contra debitorem,
qui non hȝ aliud, quā illud nudum dn̄ium.ff.de pign.act.l.ſi cō
uenerit.§.nuda. Ad hoc, q2 ſine poſſeſſiōe transfertur dn̄ium, qn̄
inducitur in poſ.a non domino: vt.l.in fundo.de iure do. Non tn̄
efficitur poſſeſſor per primū decretū, ſed acquiritur ſolum pign⁹
pretoriū, ⁊ paratur via: ſed poſtea ex dn̄io quēſito per ſcđm vēdi
cat rem a tertio poſſeſſore: ⁊ ſi cōpareat interim tertius poſſidēs
per hoc nō impediꝛ miſſio, ex quo determinaꝛ ad ſolā pprieta
tem, ⁊ certū eſt eū eſſe pprietariū. Per hoc nō ob.l.a diuo pio.
14 ad hoc alleg.ff.de pig.ac.l.ſi cōuenerit.§.nuda. ¶ † Ad quartū
an pro re tēporali agēs mittaꝛ in poſ.rei ſpiritualis, vel econuer
ſo: dic qđ ſi agaꝛ pro reb⁹ tēporalibus non eſt facienda miſſio in
ſpiritualib⁹: ⁊ hoc, q2 ſpiritualia eſtimationē non recipiūt: ideo
in eis debitū, cōmēſurari nō pōt. Scđo, q2 ſpūalia cū tēporalib⁹
permutari nō poſſunt. de re. permu. ad queſtiones. Si vero agaꝛ
perſonali actiōe pro ſpiritualib⁹, q2 forte permutate ſunt, vel do
nate, bene fit miſſio in alijs reb⁹ temporalib⁹, ⁊ forte etiā in ſpiri
tualib⁹, maxime in illis, quorū preſtationes ſunt ſpūalib⁹ anne
xe, ſm Inn. Hoſt. videtur etiam ſi ſpūalia petantur, an temporali
bus nō fit miſſio, nec econtra: ar. de reſt.ſpo.frequens.li.vi.ad fi.
de quo in Spe. de pmo ⁊ ſcđo decr.§.reſtat.in fi. vbi nil aliud facit,
15 niſi recitare dictū Inn. dic vt ibi habes. ¶ † Venio ad quintū
de forma primi ⁊ ſcđi decr. quo ad verba: quidā dicunt, forma eſt:
decerno talē mittēdū in poſ.bonorum, vel talis rei, aduerſarij ſui
contumacia exigente. Nō plȝ hoc Inn. q2 per hanc formam po
tius videtur dari lex mittenti, quā ferri ſnīa cōtra aduerſarium:
q2 idē eſt dicere, decerno mittēdū: qđ dicere talis de iure mittēd⁹
eſt. Saluari pōt, hoc decre. declarat hoc quo ad partē, ⁊ q̄ ad mi
ſtū, qui actu mittere dȝ. Ideo ſcđo alij dicūt qđ dȝ interponi per
hec verba: mitto talē in poſ talis rei cauſa cuſtodie. Hoc nō plȝ
Inn. q2 iudex ſic dicendo falſum dicere videꝛ, niſi corporaliter, ⁊
actualiter mittat. Hoc ſaluari pōt, vt mittat quitū eſt in ſe verbale,
ſicut ⁊ vȝ inſtrumentum. do, ⁊ trado: lȝ actu non tradat: ⁊ hec ver
ba habent vim licentie de mittendo: vt no. de reſti. ſpo. in literis.
ff.de acqui.poſ.l.pdia.⁊.l.ij.C. de acqui. poſ. Ideo tertio dicit ſic
dicēdū, decerno, vel cōſtituo, vel iubeo talē eſſe poſſeſſorē, vel in
poſſeſſione

poſſeſſione talis rei cã cuſtodie: ⁊ volo qđ talis miniſter noſter
actualiter, cũ ponat in poſſeſ. corporalẽ, quã miniſtrũ dꝫ dare, vt
hoc adimpleat, ⁊ ei referat. ff. de re. eorum, qui ſub tu. l. magis. §.
nõ paſſim. de vec. ſig. in his. de re iud. cũ aliqbus. Sed ſi nõ mit-
tat in poſſeſ. nihilo minus intelligit poſſidere. Qđ dic vt no. ſ. ti.
§. cõtingit. ſm Inno. Vel quarto dicit ſic. Iubeo tali abſenti, vel
cõtumaci, vel ꝑ cõtumace habito, vel condẽno, vt recipiat talẽ in
poſſeſ. talis rei cã cuſtodie. Hic, ⁊ precedẽs placet Hoſti. ¶ Pra-
ctica ſcđi decreti eſt. Decerno, ꝯſtituo, vel iubeo te eſſe verũ poſ-
ſeſſorẽ talis rei. ⁊ talis miſſus lꝫ corporalẽ poſſeſſionẽ nõ adipiſca-
tur, nihilo min⁹ eſt verus poſſeſſor, ⁊ iura habere cẽſet iuſti. ⁊ ve-
ri poſſeſſoris, ⁊ facit fruct⁹ illius poſſeſ. ſuos. ff. de acqui re. do. l.
bone fidei. ⁊ preſcribit ac ſi poſſideret: cũ tñ alias ſine poſſeſ. cor-
poralẽ preſcriptio nõ ꝓcedat. de preſcrip. cauſam, ꝗ. ſm Inn. Et
ꝗ trãſferat effect⁹ ill⁹ poſſeſ. placet: ſꝫ qđ ſine inductione trãſfe-
rat poſſeſſio, videt ſ. e. cũ aliquib⁹. §. de re iudi. ⁊ cõtra id, qđ no.
ff. de pig. act. l. nõ eſt mirũ. Illud tñ certũ eſt ꝙ ſi re⁹ noluerit obe
dire, ꝯtra quẽ eſt facta miſſio, ꝙ manu militari poſſeſſio ſibi aufe
ret, ⁊ miſſio corporaliter ſibi aſſignãda. ff. de rei ven. l. q reſtituere.
ff. ne vis fi. ei. l. ſi qs miſſus. Et ſi de facto ꝑpter dolũ, vel cõtuma
ciã forte miſſus nõ poſſet cõſeq ꝑ ius, ſupplet ꝑ factũ, ⁊ habet ꝑ
miſſo: vt not. ſ. ti. §. cõtingit. ⁊ ſic talis poſſeſſio etiã quo ad factũ
plus hꝫ iuris, ꝙ̃ facti. De quo dic vt de cõceſ. prebẽ. cũ noſtris. §.
ſm Hoſti. Si vis te dilatare, vide ad formã practicã in Spec. de
16 primo ⁊ ſcđo decre. §. i. in prin. Poſt ſcđam formã. † venio ad vlti
mũ de remediis eius, cõtra quẽ eſt facta miſſio. Dic ꝙ primũ re-
mediũ eſt. ꝙ intra annũ offerat cautionẽ de iudicio ſiſti, ⁊ recupe
rabit poſſeſſionẽ: ⁊ opꝫ per literã ꝙ actualiter offerat: nec ſufficit
ꝙ volũtas ſteterit ĩ finib⁹ volũtatis. Aut ergo affuit volũtas,
⁊ factũ, qꝛ obtulit in facto, ⁊ ꝑ eũ nõ ſtetit: ⁊ habet pro preſtita,
ſiue ſteterit per partẽ, cui offerĩ, ſiue ꝑ iudicem. ſ. e. ꝓxi. Dicit tñ. ſi
nõ põt habere iudicẽ, offerre Corã publicis pſonis, ⁊ pſtare: arg.
eius. ſ. de offi. dele. paſtoralis. hoc voluit gl. ii. in prin. de aliis ꝓ-
17 cedẽtibus nõ curo: qꝛ vel literales, vel cũ tex. expedite. † Qñque
affuit volũtas, ſꝫ nõ factũ, qꝛ nõ potuit offerre debẽs, ex pauper
tate: ⁊ ſufficit ꝙ preſtet quã põt. ſ. iuratoriã cautionẽ. de do. poſt
diuor. pref. ꝑ noſtras. cũ ſi. Debebit etiã ſm Ioã. And. obligare
rem, quã recuperat. Itẽ põt ſe obligare ad penã, vel pecuniariã.
de preſump. literis. vel priuationis bñficii. de accuſ. dilecti. Qñqꝫ
affuit volũtas preſtãdi ad actũ nõ deducta, nec fuit impeditus
propter cauſam fortune ob factũ iudicis, vel partis: ⁊ tũc videt
ꝙ hoc ſufficiat: qꝛ in multis volũtas habet ꝑ facto. xxxii. q. ii. ne
que. ⁊ c. viderit. In cõtrariũ eſt litera hic, ⁊ cõcordãtie in qb⁹ vo-
luntas nõ habet ꝑ facto. Gl. hic allegat ꝓ ⁊ cõtra. Gloſ. ſoluit, ſi
lex põderat factũ, volũtas nõ habet ꝑ facto. Si nõ põderat fa-
ctũ, ꝯtunc in bonis volũtas habetur ꝑ facto: in malis, ſi deuẽtũ
eſt ad actũ, volũtas habet ꝑ facto. Si nõ eſt deducta ad actũ, vo
luntas nõ habet ꝑ facto. l. cogitationis. C. de peni. Io. An. tãgit,
⁊ remittit de peni. di. i. ſi qs nõ dicã. per Hoſti. in Sũma, de pe-
ni. §. que, ⁊ in qb⁹. ſub. §. illud. plene ꝑ Archi. xxvii. q. i. §. ſi ergo.
De hoc per Cy. in. l. ſi qs nõ dicã. C. de epi. ⁊ cle. ꝑ Bart. in. l. i. ff.
de extraor. crimi. Dic, ſi querit an voluntas habeat ꝑ facto quo
ad Deũ in bñ factis, vel male factis, dicã primo in bñfactis. Et
ſi querit an habeat pro facto in bñfactis quo ad Deũ, pono ꝑ re
gula: In bene factis, ⁊ in bonis, volũtas nõ habet pro facto nec
quo ad Deũ, nec quo ad eccleſiã. Hec regula ꝓcedit in facto de ꝓ
terito, vt ſi voluiſſem iuiſſe ad ſanctũ Iacobũ: hoc nõ habet pro
facto. de penis diſt. i. iuxta prin. ⁊ c. magna, pietas. ⁊ qđ ibi not.
Idẽ ſi in faciendo de futuro: nã ꝓpoſui aliquãdo me iturum ad
ſanctũ Iacobũ: hoc nõ habet pro facto, etiã quo ad deũ. vt in ru
ribus predictis. Idẽ ſi de pſenti, lꝫ habeã in corde dare elemo-
ſynã, hoc nõ habet pro facto: ſi habeo voluntatẽ accipiẽdi peni
tẽtiã, hoc nõ habet pro facto. Idẽ ſi habeo volũtatẽ reſtituendi.
l. xxvi. di. nõ ſatis. ⁊ eſt gl. in. d. c. magna pietas. xiii. q. v. ſi res. de
vſuris. cũ tu. Fallit quãdo voluntas adeſt firma, ſed deficit pote-
ſtas implẽdi: qꝛ tũc ſit ꝑ regula, quo ad eum volũtas habet pro
facto: vt qꝛ habeo volutatẽ accipiẽdi penitẽtiã, ⁊ cõtrito corde ſꝫ
nõ habeo a quo vel reſtituẽdi vſuras, ⁊ nõ habeo vñ: vel facien-
di elemoſynã, ⁊ nõ habeo vnde: ⁊ talis volũtas cũ charitate ha
betur ꝑ opere. Ad hoc de pen. diſt. i. in princ. vſqꝫ ad. l. ſi qs non
dicã. xiiii. di. quo ad nos. xxii. q. ii. faciat. cũ ſi. de bap. debitũ. xx-
iii q. i. caue. Hoc verũ, ſi in illa bona volũtate deceſſerit: alias ſi
vixerit, ⁊ facere potuit, ⁊ nõ fecerit, parũ ꝓderit ſua bona volun-
tas. Itẽ hoc verũ ꝗ ad penã eternã. Quo ad penã aũt tẽporales
peccati illa volũtas nõ habet pro facto, qꝛ ſufficit ſola ꝯtritio: ſꝫ
pena tẽporalis eget exteriori ſatiſfactione: ⁊ ſi in hac vita cõple-
ta nõ eſt, cõplet in purgatorio. xxiii. q. v. quid ergo. no. de rap. ſup
eo tãta tñ põt eſſe cordis cõtritio, ſꝫ Archi. ꝙ abſqꝫ ſatiſfactio-
ne extrinſeca in hoc ſeculo, ⁊ abſqꝫ liberalitate plati euitabit pe-
nã purgatorii, ⁊ habebit eternã vitam. Quod ſatis credibile vi-

det ꝑpter maximã miſericordiã Saluatoris: ſicut cõtingit in la-
trone. de cõ. ſecr. di. i. impotẽs ⁊ diſt. iiii. baptiſmũ. xxvi. q. vi. ſi. q.
⁊ hoc tenẽt theologi. Aduertendũ tñ ꝙ vbi dixi volũtatẽ habe-
ri ꝑ facto, nõ tñ ſemper volũtas eſt illius effect⁹, cuius eſt volun
tas cũ facto. Exẽplũ patet primo in baptiſmo. Plus eñ valet
baptiſmus, ꝙ̃ cordis cõtritio. de pen. di. iii. ſine pena. Itẽ ſcđo pa
tet exẽplũ in eucharistia, in qua delent venialia, que ſola volũta-
te nõ delerẽt. Itẽ in cõfeſſione, vbi dat erubeſcentia, ꝗ non adeſt
in ſola cordis cõtritione, que ꝓdeſt ad remiſſionẽ interiorẽ pec-
catorũ. Item in voto cõfitẽdi, qꝛ nõ ita abſoluitur a Deo, ſicut a
proprio ſacerdote. Itẽ in voto virginitatis ad aureolas: vt hic
no. ſ. c. magna pietas. de pen. diſt. ii. in gl. Si querimus an volun-
tas habeat ꝑ facto quo ad eccleſiã, vbi nõ potuit qs volũtatem
implere, dicit Archi. ꝙ regula eſt ꝙ nõ, ſiue volũtas perſiſterit ad
actũ exteriorẽ, ſiue nõ: nã ſi excõicat⁹ voluerit recõciliari, ⁊ nõ ſte
terit per eũ, nõ habet pro recõciliato. de ſent. excõ. a nobis. eo. ti.
ſacris. de rap. c. ii. Si quim⁹ an volũtas habeat ꝑ facto, quo ad
act⁹ hominũ, dicit idẽ, qꝛ nõ habet ꝑ facto, vt hic procedit regu
la: ⁊ maxime quãdo nõ eſt deducta ad actũ, qꝛ nõ voluerit: vel ſi
eſt deducta ad actũ, nõ perfecit. qꝛ nõ voluit: vt patet de offi. or.
paſtoralis. ad ſi. C. de vſuris. l. accepta. Fallit qñ per me non ſtat,
ſed per iudicẽ. de rap. interpoſita. nõ tñ habet omnem effectum,
ac ſi eſſet actualiter factũ: vt no. ſ. de teſti. ex pte Ade. niſi ius diſ
ponat de alio remedio: qꝛ tunc non habetur ꝑ facto, niſi ſeruetur
diſpoſitũ a iure. C. de an. excep. l. vt perfectius. ⁊ de offi. ord. paſto
ralis. §. ſi. xvi. q. iii. §. põt. de appel. ſi iuſtus. Fallit ſcđo qñ nõ ſtat
per me, ſed propter mei impotentiã Exemplũ in gl. ſequ. ſufficit
tamẽ offerre iuratoriã, quã poteſt. Ad hoc in aut. vt exact. inſtũ.
do. §. illud. co. vii. extra de ſolu. Odoard⁹. Nõ tamẽ omnino quo
ad omnẽ effectũ habet pro facto, vt in dictis iuribus. De vſufru
ctuario aũt impedito per impotẽtiã preſtare cautionem quid te
nendũ. de pigno. c. ſi. Fallit quando ſtat per caſum fortuitũ, quia
habet pro facto: nam ſi promiſi ſiſtere in iudicio. ⁊ caſu impedior
quo min⁹ ſiſtam, habet pro facto quo ad penã dum appareat ꝙ
illud facere voluerim. ff. ſi quis cau. l. ii. ff. ad legẽ hodi. de iact. l.
vltima. cũ ſimil. Fallit generaliter, niſi lex aliter ꝓuideat facto nõ
impleto. ¶ Venio ad ſcđm, an in male factis voluntas habeat
pro facto, Prolixe vltra mediũ pſequit archi. in dicto. §. Pro-
ſequor duos caſus. Primus, an quo ad Deũ voluntas habeat
ꝑ facto. Secũdo an quo ad eccleſiã voluntas habeat pro facto.
Quo ad primũ facias regulã ꝙ volũtas nõ habeatur regulari-
ter ꝑ facto: vt. l. cogitationis. C. de pen. Fallit quo ad Deũ, qꝛ ſo-
la cogitatio mali habet pro facto, quo ad veniale punit quo ad
Deũ, etiã ſi nõ procedat ad actũ. xxvii. di. c. ii. In glo. arg. ꝙ etiã
ſi nulla cogitatione delectet, ⁊ perſeueret delectãdo, illud veniale
efficitur mortale, vñ placet. xxv. diſt. nunc autẽ. ⁊ qđ ibi not. Ad
hoc gl. de pen. diſt. i. cogitatiões. in gl. que incipit. ab homine. et
c. diſt. omnes. Ad hoc xxvii. q. ii. ſicut femina. facili⁹ tñ obolet͛,
quã peccatum deductũ ad actum: qꝛ ſola contritione tollitur. Eſt
tamen differẽtia an venerit in voluntate cum delectione: et licet
ſit mortale, ſola voluntate deletur. An tranſierit in conſenſum: et
nõ deletur ſola voluntate. de peni. di. i. §. itẽ ſicut authoritas. in
gl. que incipit, tãtũ vel nõ facit, ⁊c. Sic dicimus ſimoniacũ men-
talẽ propter intentionẽ: vt de ſimo. c. vlti. in ſi. ⁊ not. eo. ti. conſule-
re. i. q. i. ſtudet. Et de vſurario mẽtali, de vſur. ꝯſuluit. xiii. q. iii. c.
ii. ⁊ q. iii. ſi qs clericus. quo caſu ſufficit ſola penitẽtia. Fatet ta-
mẽ Archi. ꝙ lꝫ delectatio cum conſenſu pficiat mortale peccatũ,
ad qđ. vi. dil. penſandũ. plus tamẽ peccat ille, qui conſenſum illũ
perducit ad actũ: qꝛ ille opus adiicit iniqtati: vt no. de peni. diſ.
i. c. ſi cuiqꝫ in glo. que incipit. ſ. ⁊c. Si qrit an quo ad eccleſiam, ⁊
ſuo fori volũtas habeat pro facto, regula eſt adhuc, ꝙ nõ punit
maxime ſi ſteterit in finibus cogitationis: vt. l. cogitationis. C. de
penis. Fallit in crimine leſe maieſtatis. Idẽ ſi nõ ſtetit in finibus
cogitationis, ⁊ deducta eſt ad actũ aliqualẽ, ſi nõ perfecit, qꝛ nõ
voluit: vt. l. q falſam. ff. de fal. no. gloſ. de fo. cõpe. ſi diligẽti. xi. q. i
inolita. ⁊ c. placuit. Secus ſi nõ perfecit, qꝛ nõ potuit: vt in legib⁹
canonizatis de peni. diſ. i. ſi qs nõ dicam cum legibus ſeq. Fallit
in penis a lege imponẽdis, vel que a legibus imponunt ipſo iu-
re: qꝛ in illis volũtas eſt deficiens ex nõ poſſe, ⁊ ad actũ reducta
habetur ꝑ facto: vt patet in volẽte percutere clericũ, qui ex hoc
nõ incurrit excõicationẽ: vt no. Ioan. de pen. di. i. ſi qs pulſatus.
Et in irregularitate: nã volens cõmittere homicidiũ, non incur-
rit irregularitatẽ, ſi nõ actu committat. Qđ eſt verum, quãdo vo
lũtas nõ eſt deducta ad actũ facti, licet in iure deficiat. de biga.
c. nuper. Hec ſunt ſubſtãtialia verba Archi. Cõcludẽdo hãc ma
teriã quo ad forũ penitẽtialem qđ in volũtate eſt dare voluntatẽ
pulſari. Secũdo eſt dare volũtatẽ perfici. Quo ad deliberationẽ
conſenſus ad actum electiuum, eſt dare voluntatẽ ad actum ex-
teriorẽ . liquã deductam, ſed non perfectã. Prima voluntas im-
perfecta nullo caſu punitur: ſecunda etiam regulariter nõ punit

vv ii

vt.l.cogitationis. Fallit in crimine leſe maieſtatis:vt.l.quiſquis. ad
legẽ Jul.maie. Tertio caſu,⁊ in tertia voluntate regula pcedit,ꝙ
nõ attendit voluntas pro facto in actionib⁹ ciuilibus.ff.de furt.l.
vulgaris.§. furti. Fallit vbi delictũ eſt õ facili trãſibile ad exẽplũ
vt in corruptiõe ſerui.l.ſi quis ſeruo.de ſerui.C.l.l.§. perſuaderi.ff.
de ſeruo cor. Fallit etiam qñ lex pro delicto ponderat ſolum vo-
lũtatem ad actũ deductam,vt perſuadere ſeruo de fuga: vt.d.§.
perſuaderi. In penis aũt criminalibus,⁊ tunc ſi pena imponitur
ipſo iure a iure:⁊ tũc ſi lex imperfectiõe delicti ponderat ſolũ co
natũ deducẽdi ad actũ,ille punitur. Ad hoc de ſolu. quorũdam.
⁊ qđ ibi no.l.1.§.remouet.ff.de poſtu. Si põderat actum cõſum-
matum,nõ ſufficit affectus etiã ad actũ,vt dixi.ſ. Archi. ad hoc
l.1.§.qui operas.ff.de his,qui no.infa. Et ſunt verba Cy.in.d.l. ſi
quis nõ dicam.⁊ Archi.ſ.in penis ab homine imponẽdis:⁊ tũc
ſi deuenit ad actum de remoto,vt qui iuit cum gladio euaginato
per villã:⁊ non punitur de principali delicto homicidij,licz cogita
uerit homicidium,licz de hoc preparatorio puniat. ſi tranſiuit in
delictũ,vel factũ punibile.ad hoc.l.cogitationis. Si pceſſit ad ac-
tum pximũ,⁊ ſi pceſſit ad actum verbi,vbi factuz exigit,nõ pu-
nitur p cõſummato.l.1.in fi.ff.de extraor.cri. Si pceſſit ad actuz
facti pximũ,vt qui cepit gladiũ,⁊ poſuit manũ ad pectus,⁊ ſi nõ
cõſummauit,qui nõ voluit,nõ punit.l.qui falſam.ff.de fal. Si non
perfecit,qui nõ potuit,ſi impotentia fuit iuris,⁊ nõ punitur. ac ſi
delictũ eſſet cõſummatũ.ff.de fur.inter oẽs.§.pe.ſm Ja. de Are.
ſi nõ perfecit impeditus impedimento facti.l.ſi quis nõ dicaz.⁊
l.ſi quis cultello.ff.ad.l.Cor.de ſic.licz quidã dicant ꝙ punitur. ſed
mitius per.l. ſ.de extraor.cri.qđ equius videt Cy. Bar.ponit, ſz
18 modicum,vt.d.l.1.de extraor.cri. ¶ † Quero cui dz preſtari. Gl.
dicit qđ parti eſt preſtandarũ nõ põt inueniri,preſtat iudici,etiã
parte abſente.de offi.ordi.poſtoralis.in fi. Si neutra inuenitur,
preſtat alicui honeſte perſone vicine:ſi nõ ſit qui recipiat,ex quo
fecit qđ potuit,nõ currit ei tẽp⁹,vt ſibi imputet.ff.de le.1.l. ſi fun
dũ.§.ſi titio.alr̃ eſt.l.antepe.ſ.c.1.⁊.ſ.de app.ex rõne.xxij.q.ij. fa
ciat. Inquãtũ dixi affectũ puniri,qñ eſt deuctũ ad actũ facti da-
to qđ nõ ſit ſecutus effectus,etiã vbi lex põderat factũ:hoc tẽpo-
ra verũ in pena legis cõis:nã ſi pena eſt ſtatuti,⁊ põderat factũ,
nũꝗ̃ ſufficit affect⁹:vt no. Bar.in.l.1.§.diu⁹.ff.ad.l.Cor.de ſicar.
Dat ſimile in.l.acquil.qui ſi dicit:Si quis occiderit,nõ occidẽs,ſed
mortis cãm alias prebens,nõ punit directa.l.acquil.l.item ſi ob-
ſtetrix.ff ad.l.acquil.qđ no. Anim⁹ aũt deprehẽdit i occidi do ex
qualitate pcuſſionis.C.e.l.ſ.⁊.l.ij. Primo ppoſitũ inſpicit.ſcz an
fiat ex pꝓpoſito,vel in rixa. Scđo inſpicit cũ quo percuſſit,an cũ
gladio, an cũ baculo,vel lãcea:⁊ ſi cũ lãcea,an cũ ferro,vel haſta,
an in capite,aut alia corporis pte:vt no.glo.in.d.l.1 §.diu⁹.⁊.c.ſi-
19 gnificaſti.de homi. ¶ † Ad vltimum an in realib⁹ iuribus ſit ne-
ceſſarium ſecundum decretum. Gl vltima dicit aliquos dicere ꝙ
ſic. per hanc decre. Sed dicit glo.ꝙ hoc nõ fuit ſecundum decre-
tum,ſed quedam declaratio: quia inter partes dubitabat an cau
tio fuiſſet preſtita.vel non,⁊ an lapſu anni.quia non erat preſtita,
licet preſtare voluiſſet,eſſet verus poſſeſſor effectus. Et hoc de-
clarat contrarium.⁊ hoc probat hec decre. Hoc idem tenet hic
Inno.⁊ dicit quod intellectus glo.eſt verior ⁊ planior. Dicit ta-
men Inno.quod vbi ſecundum decretum interponitur, pars eſt
citanda. Nec mirum,quia pars, contra quã petitur,poſſet habe-
re aliquas cauſas,vel allegationes:propter quas nõ eſſet pcedẽ
dum ad miſſionẽ,vel ſcđm decretum:⁊ iudex debet cuncta rima-
ri.xxx.q.v.iudicantem.⁊ non debet ferre ſententiam contra non
confeſſum,vel ꝯuictũ.ij.q.1.nos in quibꝰ.de cõſti.eccleſia. de cau
ſa poſ.c.1.de ma.⁊ obe.inter quatuor.qđ no. Idem in miſſione ex
primo:vt no.ſ.de proba.quoniam cõtra falſam.⁊ in Spec. de pri
mo ⁊ ſe. decre.§.iam de effectu.ver.quid ſi iudex.vbi dicit Spec.
quod de facto poteſt ipſum prohibere,ne intret poſſeſſionem, ex
quo decretum eſt nullum,⁊ ipſemet iudex debet illud reuocare,ſi
cut de facto tulit.ff.de re iud.l. quod iuſſit, de app.cum ceſſante.
Dicit tamẽ Bar.quod ſufficit prima citatio, ſi ſit peremptoria:
quia in ea videtur ineſſe quedaz tacita comminatio de vlterius
non citando ad penam contumacie vel mulcte:vt dicit in.l. ſi fini
ta.§.Julianus.ver.quero.vtruz poſtquã.ſecũdũ Bar.ff.de dam.
infec. An aũt ſecũdũ decretum debeat proferri in ſcriptis, ſicut
ſententia diffinitiua,vide quod no.in Spec.de primo ⁊ ſecundo
decre.§.1.in fi.iij.col. Et hec pro modo ſufficiant.

1 ☞ Poſſeſſor verus non efficitur actor per lapſum anni, ſi non ſtetit per eum,quo minus caueat intra annum.
2 Ad miſſionem procedit, vbi etiam agitur de cauſa eccleſie ratione proprietatis.
3 Cautio habetur pro preſtita,vbi non ſtat per offerentem cautionem ſed per iudicem.5.
4 Poſſeſſor ſtatim efficit miſſum in poſſeſſionẽ rei reatis.
6 Tutor,⁊ contutor habent vterque ſolidam poteſtatem,vt poſſit vnus ſine alio,ne vtilitas pupilli impediatur.

7 Cautionem preſtans non idoneam,videtur non cauere.

1 CUm ſicut. ¶ † Si nõ ſtetit p reũ,quo min⁹ caueat intra ann. actor p lapſuz
anni nõ efficit ver⁹ poſſeſſor. In prima facti narratio.
2 In ſecũda cauſe cõmiſſio,ibi:diſcretioni. ¶ † Nota.1.
quod vbi agitur eccleſia ratione proprietatis,proceditur ad miſ
3 ſionem. ¶ † Nota ſcđo,ꝙ vbi non ſtat per offerentem cautionẽ,
ſed per iudicem, cautio habetur pro preſtita quo ad impedien-
4 dum tranſcurſuz anni,ex quo queratur poſſeſſio. ¶ † Nota ter-
tio arg.pro opi.quod miſſus in poſſeſſionem in realẽ ſtatim effi-
ciatur verus poſſeſſor. Et nota quod pro iure incorporali deter-
minato ad totã rem fit miſſio in corpore rei.de quo.ſ.c.primo.
5 ¶ † Oppo.ꝙ potuerit recipere:⁊ ſic poſſit imputari quare non
preſtitit:quia ex quo iam erat tempore periturum:videtur p illũ
hoc potuiſſe agi,vbi alias nõ potuiſſet:vt.ſ.de iud.c.ſi.ff.de fer.
l.1. Gl.dicit ꝙ iudex ſolus hoc recipere nõ potuit vt iudex: quia
ſolus nõ habebat iuriſdictionem.de offi.deleg.cauſam matrimo
6 nij.ſed bene potuit recipere vt honeſta perſona. ¶ † Nõ obſtat
l.tutor.§.1.qui illa loquit in tutoribus,quorum quilibet habet ſoli
dam poteſtatẽ,⁊ exercitiũ adminiſtrandi.ff.de adm.tu.l.inter tu
tores.ne vtilitas perſone,cui dati ſunt tutores,impediatur.ff.de
tu.⁊ ra.diſ.l.3.§.nunc tractemus. Si ſunt delegati ſimpliciter da-
ti,vnus nõ hz poteſtatẽ ſine alio:vt in iurib⁹ allegatis in gl. Ad
7 hoc de offi.deleg.prudentiam.in princi. ¶ † Vltima glo. ſignat
cõtrariũ de.c.precedenti.⁊ bene ſoluit. Dic vt in ca,qui eſt clara vñ
ibi nõ obtulit: vel ſi obtulit,noluit idonee cauere: hic ſic:vnde ſi
non ſtat,⁊c.ad hoc de reg.iur.imputari.lib.vi.⁊c. Anto.

1 ☞ Poſſeſſionem repetens paſſus miſſionem,ſi allegat ſe contumacem non fuiſſe, reſtituitur in ſtatutum priſtinum, cautione preſtita.
2 Laico conuento per clericum coram iudice eccleſiaſtico,dz cauſa tractari quo ad deciſoria ſecundum conſuetudinem loci.
3 Clauſula mando vt cauſam ſecundum ius,et conſuetudinẽ deci das:quomodo intelligatur.
4 In poſſeſſionem cauſa debiti non ſoluti miſſo creditore per iudicem in bonis rei captis, an poſſit iudex dilatare terminũ reo ad recuperandam rem poſſeſſam.
5 Expenſas factas cauſa miſſionis quomodo poteſt miſſus petere a reo tempore,quo poſſeſſio recuperatur.
6 Delegatus inferioris ordinarij actualiter mittit in poſſeſſionẽ, ⁊ poteſt actualiter que fuit miſſi imperij, etiam ex ſimplici delegatione.11.
7 Ab appellatione quomodo videatur quis recedere per actũ cõſonantem ſententie.nu.17.
8 Conſuetudinem allegans contra ius fore laudabilem, arctatur probare.
9 Appellationis iudex etiam appellatione non iuſtificata in principali ſup attentatis iniuſte, acceſſorie decernit,⁊ retractat quoties repetit attentatum iniuſte in ſe determinatum.
10 Appellari quomodo ⁊ quãdo liceat a delegato principis omiſſo medio.
11 In poſſeſſionem quomodo mittere poteſt delegatus inferioris ordinarij.
12 Laicus poteſt conuenire coram iudice eccleſiaſtico,quãdo locus eſt de temporali iuriſdictione,cuius ipſe eccleſiaſticus eſt iudex.
13 Cauere quomodo debeat poſſeſſionem recuperare intẽdens etiã miſſione iniuſta,appellatione etiam legitime interpoſita.
14 Poſſeſſor verus quando nõ efficitur quis per anni lapſum,maxime cautione preſtita.
15 Contumax debet expenſas,⁊ cautionem offerre,ſi conſtat de cõtumacia antequã audiatur.
16 Expenſe quo tempore taxari debeant, vbi per ſententiam quis in expenſis condemnatur.
18 Delegatus qui poteſt de appellationibus ad papã interpoſitis cognoſcere,de quibus cognoſcit.nu.20.
19 Iudex vbi vt ad quem poteſt adiri,vt iudex a quo, in dubio per appellationem adiri videtur vt iudex ad quem.
20 Appellationi videtur quis renunciare per aditionem iudicis a quo.21.
22 Appellatione deſerta tacite vel expreſſe,an poſſint attentata reparari durantibus fatalibus.
23 Cõtumax antequam audiatur nõ ſolũ ad quas expẽſas teneat.

1 CUm veniſſent. ¶ † Si reus, contra quem facta eſt miſſio,
docet ſe contumacem non fuiſſe,non condẽnabit ad
expenſas. Sunt due partes. Primo ponit factũ co-
ram papa narratum querele vel appellationis remedio. Secun-
2 do dat iudices. Secũda ibi:non igitur. ¶ † Nota primo cauſam
contra laicũ ad petitionẽ clerici,etiam in quantum agitatur corã
iudice eccleſiaſtico,tractari quo ad deciſoria ſecũdum conſuetu-
dinem loci

dinē loci, ⁊ nō ſcđm ius canonicū: ⁊ qualiter intelligat, plene de
3 claraui de foro cōpe. q̄ð clericis. dic vt ibi. ¶ † No. ij. itellectū hu
ius mādati. mādo vt cauſam decidas ſcđm ius. ⁊ bonā ꝯſuetu
dinē: q̄ꝛ inquātū ꝯſuetudo cōcurrit cū iure, intelligit vt ⁊ ſcđꝫ ius
pronūtiet. Inquātū diſcrepat a cōſuetudine iuris, pnūtiandū eſt
ſcđm cōſuetudinē, ⁊ nō ſcđm ius. ¶ No. iij. hic arg. q̄ a ſola volū
tate male ꝓcedēdi pōt appellari. Sꝫ hoc nō eſt verū: ſubaudien
4 dū eſt ergo q̄ ꝓcedere volebāt, ⁊ ꝓceſſerūt. ¶ † No. iiij. arg. q̄ iu
dex mittēdo pōt reo dilatare terminū iuris ad recuperādā poſſeſ.
Dicit Hoſt. q̄ nō putat hoc arbitrariū: ⁊ forte habebat hoc ꝯſue
tudo loci. de in integ. reſti. cōſtitut⁹. Et no. hoc apertū ꝑ eo, q̄ te
5 tigi de dolo. fin. † q̄ iudex mittēs in poſſeſ. pōt ꝯdēnere in expē
ſis, ⁊ illas taxare, nō vt ſtatim fiat exactio, ſed tēpore, quo poſſeſ
6 ſio recuperabit, ⁊ taxare expēſas factas ī iudicio. ¶ † No. v. hic
apertū q̄ delegat⁹ inferioꝛis ordinarij mittit actualiter in poſſeſ
ſionē: ⁊ ſic pōt que ſunt mixti imperij, etiā ex ſimplici delegatione.
7 ¶ † No. vi. q̄ per actū cōſonātē ſentētie quis videt recedere ab
appellatione, inquātū act⁹ cōſonat ſnīe, nō inquātum diſſonat a
ſnīa: ⁊ ſic lꝫ per litigiū corā iudice a quo, vel inferiore quis videat
ab appellatione recedere. ſi tñ aliud extra iudicialiter, ⁊ nō cōtē
tioſe corā eo gerit. inquātū illud cōſonat ſnīe, recedi videt ab ap
8 pellatiōe: inquātū diſſonat, nō vr recedere appellatiōe. ¶ † Not.
vij. q̄ dicēs cōſuetudinē ꝯ ius fore laudabilē, grauet onere ꝓban
di: q̄ꝛ eo q̄ eſt cōtra iur. pꝛeſumit irrationabilis, niſi aliter rōna
9 bilis ꝓbet, q̄ð eſt no. vt de cōſue. c. fi. ¶ † No. viij. q̄ iudex appel
lationis, etiā nō iuſtificata appellatione in principali ſup attēta
tis iniuſte, acceſſorie decernit, ⁊ retractat quoties repent attēta
10 tū iniuſte in ſe derminatū. ¶ † Opp. primo, q̄ ad papā non ap
pellet de delegato omiſſo medio. de off. dele. ſup q̄ōnē. So. Hic to
ta cauſa fuit delegata: ⁊ ſic delegans in ea nō facit mediū: vt. d. c.
ſup q̄ōnū. Sec⁹ ſi delegaret partē tñ, vt ibi. Hec nō eſt bona: q̄ꝛ
legatus vt ordinarius facit mediū. Ideo dicit ſcđo q̄ obmiſſo
medio ordinario. vt eſt legatus, bñ appellat ad papā, lꝫ nō omi
ſo delegato, ſcđm Vin. Et ratio ponit in. d. c. ſup queſtionum. Vel
tertio ſcđm Hoſti. hic delegatus erat remot⁹, ⁊ ſic nō facit mediū:
q̄ꝛ cū eo dignitas creat, ⁊ extiguit. ſicut in ſimili de ꝓbēd. dilecto.
Iudices tamē ante receſſum ipſius ceperāt ꝓcedere: alias reuo
11 cata eſſet poteſtas. de offi. leg. c. fi. ¶ † Opp. q̄ delegat⁹ inferio
ris iudicis nō mittat ī poſſeſ. ff. de iur. om. iudi. l. iubere. ff. ad mu.
les. ꝙ. Solu. Dicūt aliqui q̄ de iure ciuili nō mittit, ſic de iure ca
nonico, vt hic. ad primū. ff. de offi. ꝓconſu. l. nec quicq̄. ꝙ. vbi de
cretū. Alij dicunt inferiores iudices hoc interponere poſſe. ff. de
dam. infe. l. iij. ꝙ. duas. Hoſt. remittit ad Sūmā, de offi. dele. ꝙ. q̄
delegari. ver. delegant aliquādo. ⁊ ſeq. facit q̄ð no. ī. ti. j. cōtingit.
12 ſup prin. vltime gl. ¶ † Opp. q̄ nō potuerit hic corā legato cōue
niri, cū eſſet laic⁹. de iud. nouit. So. Dic q̄ loc⁹ erat de tēporali
iuriſdictiōe eccleſie: ꝑ que apparet legatū recipere iuriſdictionē
eccleſiaſticā in locis eccl'ie ſubiectis, ⁊ ſue legationis nō ſolū quo
ad clericos, ſed etiā quo ad laicos tēporali iuriſdictiōe in locis le
gationis ſubiectis, ſcđm Hoſ. Nō tñ ſuccedit in terris Imperij, etiā
vacāte Imperio, vt poſſit cognoſcere ꝯ laicos: vt no. Guil. ī Spe.
de leg. ꝙ. nūc oſtēdēdū. ver. xix. ⁊ ſcđm hūc intellectū videt hic ca
ſus, q̄ in terris eccleſie iudicent laici ſcđm cōſuetudines, ⁊ ſta
tuta ſua, ⁊ nō ſcđꝫ cōſuetudines eccl'ie, cōtra de app. ſi duob⁹. ꝙ. j.
Sed dic q̄ hec ſtatuta erāt ab eccleſia ⁊ cōſuetudines approba
te: alias nō ꝓcederet: vt no. ī. de fo. cōpe. q̄ clericis. ¶ Venio ad
declarationē mādati: ⁊, ſi recte ponderet, papa tria mādat. Vnū
pēdēte iuſtificatiōe appellatiōis. Scđm, ea iuſtificata. Tertiū, ea
nō iuſtificata. Primū eſt q̄ pendēte iuſtificatiōe appellatiōis ca
13 ueat de iudicio ſiſti: ⁊ ſtatim recuperabit poſſeſſionē. ¶ † Opp.
cōtra hāc partē q̄ nō arctet ad cauēdū: q̄ꝛ ex quo appellatio erat
legitime interpoſita, nō dꝫ cauere, cū miſſio fuerit nulla. Dic ſcđm
Inn. ſi reus ꝯ quē eſt facta miſſio, vult recuperare poſſeſſionem de
mū iuſtificata appellatione nō arctat ad cauēdū. Sꝫ ſi vult recu
perare poſſeſſionē pēdēte iuſtificatiōe appellatiōis ante, q̄ ſit iu
ſtificata: tūc arctat ad cauēdū: q̄ꝛ anteq̄ appareat appellationē
legitime ex cā legitima interpoſitā, attētata nō ſunt retractāda.
de app. nō ſolū. li. vi. Nō obſtat q̄ q̄ñq̄ iuſta ſit miſſio, recuperās
poſſeſſionē debeat cauere: vt no. ī. c. ſequ. q̄ꝛ illud verū eſt, q̄ñ iuſta
ꝓpter caſuꝫ circūſcripta culpa iudicis: vt q̄ꝛ ignorāte iudice eſt
capt⁹, ⁊ a latrūculis poſtea fract⁹ eſt, vel aliq̄d tale: q̄ꝛ ad validita
tē miſſionis ſufficit cū nō defenſuꝫ. Vbi aūt ꝓpter culpā iudicis
eſt abſens, ⁊ nō cōparet, q̄ꝛ ab eo appellauit, ⁊ legitime: tūc excu
ſat cōtumacia: q̄ꝛ iudex nō debebat ꝓcedere appellatiōe pēdēte a
tali grauamine interpoſita: q̄ꝛ oīs cognitio, etiā ſummaria, quā
de iure fecit, etiā app. pēdēte eſt nulla: idō nō aggrauat reū ad cau
tionē. Sꝫ tūc obuiat. ſi appellatio nōdū erat iuſtificata: ergo non
debebat audiri pſtita cautiōe, niſi refunderet expēſas: vt in. c. q̄m.
ꝙ. q̄ð ſi ſup. ⁊ ꝙ. in aliqs. vt lite nō cōte. So. Dicit Inn. q̄ ſi expēſe
ſunt certe, ⁊ de eis nō dubitat, alias ſtatiꝫ reſtituere dꝫ volēs poſ
ſeſſionē recuperare: ſi ſunt incerte an, ⁊ inquātū debeant, ⁊ ſtatim
intra breue tps poſſunt certificari, adhuc non reſtituet poſſeſſio
nō refuſis expēſis, ꝑ iura predi. ta. Sꝫ ſi eſt dubiū de expēſis an
debeant, ⁊ in quāta quātitate debeat, nec poſſint incōtinēti certi
ficari. ſꝫ lōgiores exigunt ꝓbationes: tūc non retardabit ꝑ hoc
reſtitutio poſſeſſiōis, ſed ſtatiꝫ ſola cautione preſtita dꝫ poſſeſſio
reſtitui, ⁊ poſtea de appellatione cognoſcet: ⁊ ſi eā inuenient legiti
mā, faciet miſſo refundi expēſas: alias nō. Aſſignat hui⁹ triplicē
rōnē. Prima, q̄ꝛ parū amittit, qui poſſeſſionē cā cuſtodie aſſigna
tam reſtituit, ex quo aduerſari⁹ paratus eſt ſtare iuri imo ei expe
dit q̄ ſic fiat: q̄ꝛ talis poſſeſſio nullū ius ei tribuit, ⁊ tātum poteſt
differri cognitio, q̄ ꝓbationes ſue a rerū natura cadere: vt lite
14 nō cōte. q̄m. i. reſpō. ¶ † Nō obſtat ſi dicas q̄ lapſu anni efficiat
verus poſſeſſor: q̄ꝛ hoc nō eſt verū, ex quo cautio intra ann. obla
ta fuit: ⁊ etiā ſi hoc eſſet, adhuc expedit ei q̄ ſalue ſint ꝓbatiōes:
alias aduerſario ſuo de iure ſuo ꝓbante neceſſe haberet poſſeſ
ſionē reſtituere, niſi ⁊ ipſe de iure ſuo ꝓbet: vt. ī. de ꝓbati. ex litte
ris. Scđa ratio inſurgit ex appellatiōe, cui in dubio erat deferēdū.
ī. de app. c. ſi. ⁊ quo dubio, ⁊ appellatiōe pēdēte nil fuerat innouā
dū. de app. dilecti. Expēſarū aūt refuſio ideo retardat: q̄ꝛ incerte
ſunt, nec de facili pōt fieri taxatio: ⁊ q̄ꝛ ī refuſione expēſarū ſi in
debite eſſent, reo poſſet magnū dānū ⁊ periculū imminere. Et ꝑ
hāc cautionē ⁊ reſtitutionē remouet periculū: q̄ꝛ niſi reſtitueret
reus preſtita cautione, ⁊ cōtingeret appellationē pnūtiari legiti
mā, miſſus poſſet interim remanere verus poſſeſſor: q̄ꝛ malū eſſet
propter vim appellatiōis, de qua ſaltē ꝓbabiliter dubitat, etiam
anteq̄ fuerit diffinitum, ſcđm Inn. ⁊ Hoſti. declarata prima parte
mādati. Scđm eſt mādatū, q̄d iuris iuſtificata appellatiōe. Ter
tera dicit q̄ ad expēſas nō dꝫ cōdēnari. Illa vltima duo declara
15 bunt cū gl. ¶ † Nūc venio ad gl. Vel dic. ſi conſtat de cōtumacia
offerētis, dꝫ vtrūq̄ offerre, ⁊ cautionē, ⁊ expēſas. ſi conſtat de nō
cōtumacia, neutrū eſt offerendū. Si eſt dubiū, offerenda eſt cau
tio, ſed nō expenſe ꝓpter dubiū. Et cā huius eſt, q̄ꝛ oblatio cau
tiōis nō eſt ꝑiudiciū. ſicut ſolutio expēſarū: q̄ꝛ intereſt ſua poti⁹
16 nō ſoluere, q̄ꝫ ſolutū repetere. ¶ † Oppo. q̄ male ꝓceſſerit iudex
iſte taxando expēſas, ⁊ cōdēnādo ad illas: q̄ꝛ prius debuit taxa
re, poſt iuramētū deferre, anteq̄ cōdēnet: vt. C. de iudi. ſancimus.
Gl. fatet q̄ in hoc male fecit. Gl. dicit q̄ peccauit in duob⁹. Pri
mo, q̄ꝛ cōdēnauit ad volūtatē abbatis, ⁊ exactione non premiſſa.
Scđo, q̄ꝛ cōdēnauit tēpore miſſiōis, ⁊ debebat cōdēnare tēpore,
17 quo poſſeſſio recuperabat. ⁊ allegat iura. ¶ † Opp. q̄ papa non
debuit mādare vt attētata retractent: q̄ꝛ ex quo cautionē obtulit
corā inferiori iudice, quā aduerſarius nō improbauit, ſed admi
ſit quis videt appellatiōi renūtiaſſe: vt patet arg. de offi. deleg. gra
tū. ⁊ c. relatū. de app. ſollicitudinē. ⁊ c. qua frōte. ⁊ c. ſi duob⁹. So.
Gl. dicit q̄ ꝑ actū corā inferiori iudice quē aduerſari⁹ nō impro
bat, ſed admittit, quis videt appellatiōi renūtiare, vt in cōtrario:
ſecus ſi actū illum improbauit: q̄ꝛ ex eo nō pōt ſe fundare q̄ð im
pugnauit. Gl. allegat iura, ſufficit regula, ex eo q̄ð. de reg. iur. lib.
vi. cū cōcor. Habes vnā limitationem ad illa capitula. Vel ſcđo
hic addidit legatū nō tanq̄ iudicē, ſed extraiudicialiter cōponē
do, ⁊ de hoc cōquerēdo: cōtra q̄ñ iudicialiter addit eū, ⁊ cū ſup
ponit eū iudicē, q̄ cōtradicat appellationi, ⁊ procedit primū, ma
18 xime ſi ꝓteſtet. ¶ † Nota ſcđam limitationē ad dicta iura: ⁊ hoc
verū maxime q̄ñ actus extraiudicialis eſt doloſus: vt eſt tex. val
de notabilis ad ꝓpoſitū. de relig. do. cuꝫ dilectus. Vel tertio hic
primus iudex. i. legatus adibat vt iudex ad quē: q̄ꝛ idē erat iu
dex a quo, ⁊ ad quē: q̄ꝛ habebat forte priuilegiū: vt cognoſceret
de appellationibus ad papā interpoſitis: ⁊ hoc priuilegiū ſcđm
Hoſt. cōiter cōſueuerūt habere rectores marchie vt pri⁹ cogno
ſcāt de appellationib⁹ interpoſitis ad papā. ¶ Nota bene tertiā
limitationē, ⁊ nota q̄ ſi det priuilegiū alicui vt poſſit cognoſcere
etiā de appellationib⁹ in loco, poterit cognoſcere etiā de appella
tionib⁹ interiectis a predeceſſore ſuo, de prop: q̄s nō: vt no. gloſ. de
19 elec. querelā. † Et nota q̄ vbi quis pōt adiri vt iudex ad quē, ⁊ vt
iudex a quo, ī dubio ꝑ appellationē adiri videt vt iudex ad quē:
vt ſic nō videat renūtiare iuri ſuo. de renū. ſup hoc. ⁊ q̄ꝛ quis nō vi
det eligere viam ad ſubuertendum quod agit. ff. de teſta. mili. l. j.
20 ¶ † Quarto ſolu. ꝑ aditionē iudicis a quo quis renūtiat appella
tioni, vt in cōtrario, nō ꝑ aditionē alteri⁹ ſeparati. Hic erat alius
iudex ſeparat⁹: q̄ꝛ a delegato appellatū ꝑdeceſſoris, nō a ꝑdeceſ
ſore, vt iſto legato, igit. Hoc nō placet: q̄ꝛ ſicut recedit ab appella
tione litigās corā iudice a q̄, ita ⁊ litigās corā altero inferiore: vt
eſt caſus de app. qua fronte. Vel quinto ſi adit iudex inferior, et
examinet ꝓceſſuꝫ pricipaliter de ſe renūtiat appellatiōi. Si adit
nō vt ſuo iure cognoſcat, ſꝫ vt cāꝫ inſtructā ad apl'icā ſedē trāſ
mittat, nō renūtiat appellatiōi. ad q̄ð de app. ꝯſtitut⁹. Hoc ergo
regulā per. c. relatū. ⁊ c. ſollicitudinē. et ꝯclude quoq̄ caſus ſpecia
les ꝯtra regulā: ⁊ adde ſextū, q̄ñ ſonat in pari: q̄ꝛ nil agit, ſꝫ patit.
vt no. Inn. de reſtitu. ſpo. olim. An aūt ꝑ act⁹ corā iudice a quo
ante interpoſitā appellationē tpe quo pōt interponi quis videat re
cedere, vide q̄ð no. de teſti. ſignificauerūt. ꝑ Inn. ⁊ gl. ⁊ doc. de re

ſudi.qđ ad cõſultationẽ. Uel fatendũ ꝙ renũtiet appellationi p
aditionẽ iudicis inferioris:ſed p hoc attentata nulla nõ validan
tur.ſ.miſſio.ꝛ cõdẽnatio expenſarũ,imo remanent nulla vt ante
erãt ppter dubiũ appellationis:arctatur tamen ad pbandum
ſe legitime appellaſſe:ꝛ ad iſtũ finẽ auditur docẽs de appellatio
21 ne.ꝛ hoc dicit decre.ſm Pet.ꝛ Abb. ¶ †No iſtã ſol.que vult ꝙ
c.licet.de ſent.exc.li.vi.habeat locũ in aliis ſententiis a ſententiis
cenſure,licet aliqui illud reſtringãt tãtũ ad ſententias cẽſure. Et
22 hoc idẽ no.doc.de app.ſepe.†Ex hoc habeo mirabilẽ practicã,
ꝙ deſerta appellatione vel tẽporis lapſu,vt.d.c.lꝫ.vel per renun
tiationẽ appellationis,vt hic,ꝛ idẽ forte etiã in expreſſa,lꝫ qs nõ
poſſit pſequi appellationẽ principaliter,põt tamẽ ſuper attenta
tis:qꝛ ex hoc nõ validãtur,imo inualida ſunt,ꝛ remanẽt agere de
nullitate,ꝛ incidenter docere de appellatione ad concludendum
defectum poteſtatis pro tũc in iudice ad finẽ obtinendi nullita
tem:ꝛ ſi docent de legitimitate appellationis,retractabunt attẽ
tata,alias nõ. Allegat ad hoc Jo.Andr.no.in Spe.de primo ꝛ
ſcđo decr.§.iaꝫ de effectu.ver.ſed qđ ſi iudex. Et aduerte,qꝛ hoc
põt petere corã iudice ad quẽ. Sed hoc intellige p viã querele,qñ
ſic põt adiri,alias nõ eſſet iudex deſerta appellatiõe,niſi dicas ꝙ
adhuc duret iudex iã fact⁹ ppter attẽtata quo ad attẽtata. Ad
qđ optime de eccleſi.ex parte §.qꝛ ſufficit ſemel cõtẽptã eius iu
riſdictionẽ.ꝛ etiã corã eo poſſit agi via ordinaria nullitatis ſuper
attentis. qđ not. ¶ Opp.ꝙ p cauda gl.in ver.multũ.opp.ꝙ nõ
debuerit reuocare cõdẽnationẽ expenſarũ,nõ iuſtificata appella
tione: Tum qꝛ nõ eſt iudex,tum qꝛ ex quo non eſt iuſtificata ap
pellatio:iam nõ põt retractare ſententiã primã,vt patet,qꝛ trãſiuit
in rẽ iudicatã.de opp.cũ ſit Romana.ꝛ c.pſonas.ꝛ patet ex no.
de ee iudi.cũ inter. Gl.dicit in cauda ꝙ aut eſt iuſtificata appella
tio:et pdeſt in duobus. Primo,qꝛ nõ cogiſ cauere. Scđo,qꝛ nõ
cõdemnaſ in expenſis.ꝛ reuocatur ꝯdemnatio:ꝛ ia. aut eſt appella
tũ,ſed appellatio nõ eſt iuſtificata:ꝛ prodeſt appellatio vno tan
tum,qꝛ fit cõdemnatio in expenſis tantum legitimis:ꝛ ſic retra
ctatur condemnatio prima expenſarum,ꝛ reduciſ ad debitũ,et
legitimuꝫ modum vbi ſi nullo modo fuiſſet appellatũ non obti
nuiſſet etiã moderationẽ prime,qꝛ illa trãſit in rẽ iudicatã. Hoc
nõ ſatiſfacit cõtrario. Goffre.hic reſpõdit ꝙ pronuntiauit ſup ex
penſis volũtariis.iſte condẽnauit ſuper neceſſariis:ꝛ ſic hec fuit
additio,non reuocatio prime ſententie. Scđo dic ꝙ ſi appellatio
eſſet fruſtratoria aperte,cõdẽnatio interim lata trãſiuiſſet in rem
iudicatã. Sꝫ qñ eſt lata appellatione dubia,pendẽte illa nõ trãſit
in rem iudicatã:qꝛ ppter dubiũ nõ debebat attẽtare interim ali
qđ appellatione pẽdẽte. Uñ dato ꝙ poſtea detegaſ fruſtratoria,
interim facta appellatione dubia pendente,nõ trãſit in rẽ iudica
tã. Hoc nõ placet:qꝛ licet vbi dubia eſt,debeat deferre,ſi tamẽ nõ
deferat,attentatũ nõ eſt nullũ,nec impediſ trãſitus in rem iudi
catã,dum tñ poſtea detegaſ appellationẽ fruſtratoriã fuiſſe:vt
patet de appel.nõ ſolũ.li.vi. Niſi ſaluo dic ꝙ ppter pbabile du
biũ hic nõ fuit cõtumax,ꝛ ideo potuit retractare hoc eãquã nul
lũ,ꝛ cõtrã nõ cõtumacem per viã nullitatis,in qua iudex eſt iud
dẽter. Et ſi dicaſ,in dubio debuit cõparere,de iudi.ſi qs ex alie
na.ſed excuſabat eũ,qꝛ nõ poterat cõparere abſqꝫ preiudicio ap
pellationis.ꝙ nota. Uel tertio dic ꝙ hec nõ fuit ſententia,nec ha
buit vim ſententie:qꝛ nõ omnis vox iudicis obtinet vim ſnie.C.
de ſent.ex ſtipulatione.de preſump.afferte. Quarto põt dici ꝙ
appellatione pendente omne attentatũ deuoluitur in cognitio
nem iudicis ad quẽ,ſicut ꝛ principale:ꝛ ſic ſi iudici liqueat atten
tatũ nõ eſſe nullũ ex viribus appellationis,ſi aliter inuenit iniu
ſtũ,põt illud retractare,ſicut hic fuit. Hoc nõ eſt tutum dicere:qꝛ
ex quo appellatio non eſt iuſtificata,non eſt iudex,nec reſpectu
nullitatis attentati,nec reſpectu eius iniuſtitie:qꝛ ex altera cauſa
appellauit:ꝛ grauamẽ ſuperueniẽs nõ iuſtificat appellationem,
altera cã interpoſita:vt no.ſ.vt lite nõ cõte.accedens. Ideo dicit
quinto ꝙ licet appellatio ſit fruſtratoria,tñ quo ad articulũ ex
penſarũ eſt iudex,ꝛ quo ad expenſas factas prima lite,ꝛ quo ad
expẽſas factas in iſta.de app.reprehẽſibilis.ꝛ c.Nicolao.ꝛ dixi
ſ.de dolo.ſinẽ. Cũ ergo hoc nõ obſtante ſit iudex quo ad articu
lũ expẽſarũ toti⁹ litis dꝫ ipſe cõdemnare in expẽſis fruſtratoriis
totius iudicij. Poteſt ergo,ꝛ debet iuſtam ferre ſententiã:ꝛ ꝙ
prima tranſiuerit in rẽ iudicatã quo ad partẽ,nõ quo ad iudicẽ.
Cũ ergo circa expẽſas poſſit ex officio ſupplere,poterit ſententiã
finale latã,que quo ad eũ trãſit in rẽ iudicatã,cũ ſit interlocutoria:
vt no.de appel.cũ ceſſante.poterit illã modificare:ꝛ hoc maxime
cũ appellatio fuerit facta,ꝛ hoc attẽtatũ fuit poſt appellationẽ.
Cõtra hoc eſt,ꝙ ppter appellationẽ a diffinitiua iudex non re
tractat cõdẽnationẽ expẽſarũ factarũ in prima lite,que trãſiuit
in rem iudicatã,quaſi appellatio a diffinitiua nõ cõtingat articu
lũ cõdemnationis expenſarũ:vt no. Archid.de appel.c.ſi.lib.vi.
in ſua vltima gl. Sed põt dici illud falſuꝫ:qꝛ appellatio a diffini
tiua totũ deuoluit,ex quo ex officio põt ſupplere,reuocabit illã
interlocutoriã. Uel illud pcedat,quãdo appellatio eſt ſubſecu
ta,hoc qñ appellatio pceſſit ſniam,q̃ ſaltem via attẽtati eſt dedu
cta in cognitionem,in qua via eſt iudex nullitatis,ꝛ iniuſtitie. Uñ
licet nõ ſit iudex in principali,hoc attentatũ retractabit,ꝙ quo
iudex eſt condẽnationis expẽſarũ. ¶ Ultimo põt dici ꝙ hic nõ
retractat ſniam,ſed cõdẽnat ad expenſas neceſſarias factas in li
23 te.ſ.appellationis. ¶ †Quero quid de expenſis factis in rẽ,quã
in poſſeſſione tenebat. Dic ꝙ ad illas etiã teneſ,etiã ſi nõ expe
diebat facere illas,dũmodo crediderit illas faciendas.de bo.aut
iudic.poſſ.l.pretor ait.ſcđm glo. Nã ſufficit ſm Jo.An.ꝙ non ſit
in dolo.de quo in Spe.de ſecun.decre.§.iuxta.ver.qđ ſi actor.ſꝫ
Jo.An. Plus dicit hic Inn.ꝙ ex quo miſſio in poſſeſ.facta eſt
ppter cõtumaciã rei,tenebiſ cõtumax nõ ſolũ de expenſis factis
in lite,ſed etiã circa rẽ,ꝛ nõ ſolũ de neceſſariis,ſed etiã de vtilib⁹,
de his,quos credidit vtiles,qui expẽdit,alias ſecus.ſm Innoc.
Hoſti.dicit ꝙ lꝫ ſcđm rigorẽ iuris ciuilis ſic dici poſſit,videſ de
canonica benignitate contrariũ ſequendũ,ꝙ nõ teneatur niſi ad
expenſas neceſſarias contumax ꝛ in lite factas:vt hic,ꝛ.ſ.de do
lo.c.i.ꝛ de penis.ſitam. Datur etiã hic incerta ſententia:ſed qua
liter dari debeat,declaratur:ꝛ remittit,ſ.de dolo finem.ſecundũ
Jo.An.ꝛ Hoſti. Non ſunt alia. Anto.de But.

1 ☞ In poſſeſſionẽ rei cã cuſtodie mittitur actor reo citato ſe ab
ſentante,nec per pcuratorem admittitur ad defenſionem.
2 In poſſeſſionẽ quis nõ põt mitti reo vna citatione vocato,ꝛ ci
tandus eſt reus perſonaliter,ſi apprehendi poſſit.
3 Citatio facta ad domũ vt valeat que exigantur.
4 Denuntiatio qualis eſſe debeat.
5 Abſens ex cauſa voluntaria arctatur ad procuratorem mitten
dum,alias eſt contumax.
6 Negatiua quomodo poteſt probari.
7 Citandus qualiter eſt aliquis ad domum.
8 Citari quando quis poſſit,vel debeat ad domum.
9 Citatio an prius ſit faciẽda ad domũ,ꝙ procurator citetur,
10 Citationis ad domum qualis ſit effectus.
11 Citari qualiter quis poſſit abſens,vbi nõ habet domum.
12 Citãdus vbi eſt qs perſonaliter,an ſufficiat ꝙ citeſ ad domum,
13 Contumax citatus ad miſſionis actum quomodo debeat itera
ri citatio,vt fiat miſſio.

1 **Si aduerſarius.** †Si re⁹ citat⁹ ſe ab
ſentat,nec pcurator,
vel ali⁹ illũ defendat,mittiſ actor in poſ.rei pcuratẽ cã
cuſtodie.h.d. Et nõ diuidiſ ¶ No.primo qđ cõtra ab
2 ſentẽ contumacẽ procediſ ad miſ.in pol. †Et no.primam contu
maciã nõ ſufficere vt procedatur ad miſſionem,niſi iterato requi
raſ ad actũ miſſiõis De quo p Bar.in l.ſi finita.§.Iul ff.de dã.
infec. Dicit tñ ibi ſufficere citationem fore peremptoriam:qꝛ illa
videtur habere cõitationem de procedẽdo ad miſſionem. ¶ No.
ſ.iii.ad hoc vt poſſit in abſentem cedi etiã ad actũ miſſiõis exi
gi citationem ad perſonam,ſi reperiri põt,ſi nõ põt,qꝛ eſt abſens
ſufficit citatio ad domum. Nõ tñ intelligas quod vt in abſentem
poſſit procedi ad miſſionem exigatur peremptio citatiõis ad per
ſonam,etiam in iudice delicti:qꝛ ꝛ ſine illa põt procedere ad miſ
ſionem,dũmodo ad domũ citet abſentem ¶ No.iij. ad miſſionẽ
nõ procedi contra abſentẽ,ſi dimiſit procuratorẽ,niſi antea pro
3 curator citeſ de quo dixi de dolo c.i ¶ †No.iiij qꝛ vt valeat cita
tio ad domũ,exigitur citãdum abſentem fore ad remota le ca.de
4 quo dixi de dolo.c.i. ¶ †Not.v.qualis dꝫ eſſe denuntiatio: quia
dꝫ fieri publice,ꝛ nõ occulte.qđ no.contra iſtos,qui tales denun
tiatiões ponunt occulte tẽpore,quo homines ſunt in prandio:
5 vel dormitione,ꝛ ordinãt ꝙ poſtea moueanſ. ¶ †No.vi. abſentẽ
ex cã voluntaria arctari iudicio cepto ad dimittendum procura
torẽ,alias cõtumax eſt. ¶ No.vij.volentem ſe defendere,ſi alter
6 pro aſſumat defenſiõeꝫ,nõ pati miſſionẽ,deq̃ dic.i.j ¶ †Nota
viij.practicam probandi negatiuã:qꝛ ex requiſitione ad oppoſitũ
affirmatiuũ gerendi ſi nõ veniant requiſiti,apparet quem non de
fendi:qꝛ hic agitur de citatione ad domum. Expectant hic ali
qua. Primo querã quo ad practicam de modo citãdi ad domũ.
Secũdo quãdo debeat fieri citatio ad domũ. Tertio,de effectu
citationis ad domũ. Quarto,de modo citandi,vbi quis non hꝫ
7 domum ¶ †Ad primũ dicit Inn.qđ olim fiebant per edictum,
vel eſtimatores miſſos ad domũ.C.de preſcri.trig.an.cum notiſ
ſimi,vl per preconcs.ff.de in inte.re.l.diuus.C. qñ,ꝛ quãdo in.
auſ.qui ſemel.hodie per nuntios.de app.cũ parati.vel p literas,
iii.q.v.c.vno.de off.dele.prudentiã.de quo in Spe.de cita.§.ſeq
tur.in prin.ver.ꝛ no.hec ex parte iudicis ꝛ nũtij,ex parte citati de
bent fieri ad domum: nam eo inuito non dꝫ nuntius in domum
ingredi,cum in ius vocat,alias faceret iniuriã ſic ingrediendo.ff.
de in ius vocan.l plerique.ꝛ.l.ſequen.ſecundum Uincent. Pet.ꝛ
Abb.ꝛ Gal.in Spe.de cita.§.ſequitur.verſi.ſed an reo. Nec põt
qs inuit⁹ extrahi de domo.ff.de iniuriis.l nemo de domo. Qđ
verũ eſt in ciuilib⁹ [illegible] in criminalibus.in aut.vt nulli iudi.§.
ſiqꝛ iu

ſi quis vero com̃prehẽſorum.⁊.§.ſeq.ſecundũ Hoſ.trahiť tñ de vinca re,⁊ verbo.ff.de in ius voc.ſatis vero.no.Jo.an.de fo.cõpe.romana.§.contrahentes.in verbo,trahere.li.vi.⁊ idẽ Accur.in l.preal. Et intelligitur hec de domo:quã etiã inquilinus inhabitat.ff.de dam.infec.l.iiij.§.ſed domũ ſecũdũ Jnn.Hoſt.⁊ Abb. Et ſi nullus inueniatur in domo,debet appendi citatio ad domum.ff.de dam.infec.l.iiij.§.pretor.ff.qđ vi aut clam.l.aut q aliter.§.i. An autẽ ſufficiat citationem fieri ad domũ,in qua cõſueuit habitare,⁊ nunc non habitat:dixi de dolo.cauſam. Sufficiat tñ qđ habitet domũ tpe citationis,licet ibi non ſortiať domicilium.no.Genz.de elect.cauſam.in cle.in verbo,conſueuit.dz tñ citatio publice fieri,vt hic:⁊ verbis apertis.⁊ claris,ita qđ intelli
8 gatur.ff.de inſti.l.ſed ⁊ ſi.§.i.de homici.cap.ii. ¶ † Ad ſecundum quando citatio poſſit fieri ad domum:quidam vt Dyn.aliq̃ tenuerunt quod ſufficit citationẽ fieri per perſonam,vel ad domum,⁊ eſt electio citantis,per.l.ſcire oportet.§.oportet.ff.de excu.tut. vbi dicit alternatiue tex.ad faciem,vel ad domum.in.l.iiij.§.pretor.ff.de dam.infec.dicit quod demum in ſubſidiũ citatio dz fieri ad domum,ſi non põt perſone copia haberi.ff.quod vi,aut clam.l.aut qui aliter.§.⁊ ſi forte.⁊ hoc tenet Jnnocẽ.hic,⁊ gl.in cle.cũm.de ele. Ad.l.ſcire oportet.dic quod illa alternatiua eſt ordinis,q̃ primo ad faciem,ſecundo ad domum,ſi poteſt reperiri. Qñ autẽ dicatur poſſe reperiri,⁊ quando non,⁊ quando dicať abeſſe,hoc declaraui de dolo.cauſam,⁊ an primo requirendus ſit pcurator,quã citetur ad domũ,⁊ an amici ſint inquirendi primo:dic vt ibi plene dixi. Et qualiter poterit conſtare,ipſum nõ poſſe reperiri,dicitur non reperiri vt ſufficiat citatio ad domũ,ſi preſens eſt,⁊ in domo,⁊ nõ pbet aditum ad domũ.adhuc citatur publice añ domum:vt hic,cap.ſi.⁊ hic ſecũdũ Jo.and.de foro competenti. Romana.§.contrahentes.in verbo,trahere.in fin.in Nouella.ad hoc vt lit.nõ cõteſta.quoniã.§ porro. Sed ſi ſit preſens,⁊ latitat ſe,⁊ occultat,vel impedit ne citatio ad eũ perueniat:his caſib⁹ ſufficit citationẽ fieri ad domũ,vel in eccleſia cathedrali,in qua ſunt bona,ſi ipſe habeat in ſua dioceſi,vt ſupra de dolo.cãm.c.fin.qđ dic vt dixi in dicto.c.cauſam.⁊ hic.⁊ de cle.nõ reſi.ex tue.⁊ de ele.clemen.cauſam.⁊ eo.ti.quanuis. Jo.mo.tunc putat hanc citationem neceſſariam.quando manifeſte non parat iudex impedimentum,vel malitiaz:q: nec tunc neceſſaria eſt citatio ad domũ.alſecus,vt recitat Jo.and.in.d.§.contrahentes.in verbo,occulẽt. ⁊ etiam tenet hic Jnn.vt non exigatur alia citatio,eo quod maliti oſe ſe occultat:nec exigitur quod prima ſit peremptoria illo caſu,etiaz in his,que ſunt grauis,⁊ plen prciudicij.⁊ hic ponit de accu.ad petitionem. Per hec apparet quod ſi iudex pcipiat nuntio vt citet ad perſonã.vel ad domũ,quod citatio debet recipere intellectum iuris,vt illa alternatiua reſpiciat ordinem,vt primo ad perſonam .ſecundo ad domum:vt.d.l.ſcire oportet.ad hoc de reſcrip.cum cauſam.ff.de vſuris.ſi ſtipulatus.⁊.l Gallus.§.quidam.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ no.de le.ij.l.ſi legati ſerui nomine.cum ſi.ſecundũ Bar.in.d.§.pretor. Dicit tamẽ q̃ verba nuntij referẽtis debeat ſcribi magis late:q: ſic refert ſe citaſſe ad perſonaz,vel ad domum,non ſufficeret:q: licz in verbis iudicis pſumať quãtum natura verborum eſt apta comprehendere,non ſic pſumiť in verbis nuntij.C.de vſuris.l.j.⁊ de ver.ob.l.ſciendum. Si tamen ſtatutum diceret,citetur ad perſonam,vel ad domũ:q: ſtatutum debet intelligi vt aliquid addat,ſufficit citatio ad domũ principaliter facta.ff.de rei vendi.l.non ſolum,⁊ quod ibi no.⁊ in.l.ſi rem.§.ſi.ff.de le.ij.de le.j.ſi quando.de priuile.ſi papa.lib.vi. Hec procedunt vt prius ad perſonam,quando agitur de citatione principali. Quando autem dicatur abſens,ita quod citatio poſſit fieri ad domum:tex.dicit hic quod quando eſt valde remotus.imo dicit quod ſi eſt in ciuitate,dicitur preſens,in aut.de exhib.⁊ introdu.re.§.ſi vero.in col.v.ſecundũ Jnn.dic vt dixi.ſ.de dolo.cauſam.
9 ¶ † Nunquid autem primo citatio ſit facienda ad domũ,q̃ procurator citetur.videtur quod primo procur.ſit citand⁹,vt de principali dicitur.l.i.§.i.ff.de libe.agno.de do.cãm. Jn cõtra.eſt.l.iiij.§.pretor.ff.de dam.infec. Pro primis eſt hec decre.dic,ſi notorium eſt,vel conſtet quod procuratorem dimiſerit,prius pcurator eſt requirendus,q̃ citatio fiat ad domũ. Idẽ ſi aliũ dimiſit legitimum adminiſtratorem.l.j.§.j.ff.de libe agno. Si non erat notorium,ſufficit citatio ad domũ,ſm Bar.in dicta.l.iiij.§.pretor.
10 ¶ † Venio ad tertium de effectu citatiõis ad domũ,ad quos.ſ.actus procedi poſſit in abſentem ad domum citatum. Et dicit q̃ ſi agitur de proceſſu ad merita per diffinitiuã ſentẽtiam,ſi agať ad finẽ ſolius poſſeſſionis conſequende,vt q: agiť poſſeſſorio recuperande oportet q: prius ſit perſonaliter citatus,vel in fraudẽ ſe abſentauerit.de offi.dele.conſultationibus. Si agiť de effectu miſſionis in poſſeſſionem cauſa cuſtodie,tũc dicit q̃ ſiue ſit abſens malitioſe,ſiue nõ,ſiue fuerit primo ad pſonã citat⁹,ſiue nõ,põt pcedi ad miſſionẽ in poſſeſſionẽ,eo citato ad domũ:q: ſufficit q̃ non defendatur. Et inquãtũ tex.hic requirere videť primo eſſe preuentũ citatione antequã pcedať ad miſſionem,ſubaudiẽdum eſt maxime inquantum decre.intelligitur de miſſione cã cuſtodie,inquãtũ ageret ad reſtõnẽ poſſeſſiõis via ordinaria,licz poſſeſſoria ageret,nõ eſt ſupplẽdũ maxie. Tu dic colligẽdo Jnn.tas hic,q̃ Bar.i.l.iiij.§.ptor.ff.de dã.infec.⁊ Jnn.de accuſat.ad petitionem attendẽdos duos caſus. Primus,qñ reus eſt pñs. Secundus,quando eſt abſens. Si eſt pñs,citãdus eſt añ omnia ad perſonam:alias de iure nõ valet citatio,vt dixi ſupra,q: primo pſona,ex quo poteſt,citanda eſt.ſecũdo ad domũ:vt hic.ſ.eodem c.ij.⁊.c.cum olim.no.gl.de dolo.cãm que. Barto.in.l.iiij.§.ptor.prealleg. Hec vera,niſi latitet,vel nõ poſſit inueniri,vel dolo,vel potentia impediat quo minus poſſit citari ad perſonã:quo caſu poteſt citari ad domum:vt.ſ.vt lit.non conteſta.quoniã.§.ſin autem. Et hec vera quo ad omnem effectũ,⁊ grauis.⁊ leuis,vel leuiſſimi preiudicij:q: ex quo perſona eſt preſens,ante pſona eſt citanda.ſecundo caſu,qñ citandus eſt abſens,dic q̃ ſi eſt abſens malitioſe,vt q: abeſt pretextu huius cauſe ſpecifice,vt.l.fulcini⁹.§.quid ſit latitare.ff.ex qui.cau.i poſ ea.nõ ſufficit q̃ ſit abſens:propter aliam cauſam:vt ibi,vel q: ſe occultat,vel potẽtia,vel dolo impedit ne perſonaliter citetur,vel qñ abeſt litigio iam cepto:nõ dimiſſo procuratore,vt no.hic Jnn.⁊ alleg.ſ.eo.cauſam.ad hoc tex.hic:⁊ tenent domini de rota,ſua concluſio.clvi.⁊ ſequen. Secus ſi dimiſerit,⁊ mortuus ſit:vel qñ abeſt poſt citationẽ de pſona factam:vel vbi eſt obligatus ad preſentiã loci,a quo abeſt:vt ſi clericus abeſt a beneficio,in quo reſidere teneť,etiã ſi ſit tantuz beneficium.ex.ſolidorum.de cleri.non reſiden.cõquerẽte.vel abeſt maritus ab vxore,qui cum ea eſſe debet,⁊ eam maritali affectione tractare.de ſponſali.ex parte.⁊.ca.ij. Si tales abſint alibi ſine iuſta cã,cõtra eos debet procedi,⁊ ſufficit citatio ad domũ quo ad illa,⁊ que ſunt grauiſſimi preiudicij,vt ad diffinitiuam ſentẽtiam,dummodo ſtatus cauſe hoc patiatur:vt q: lis eſt conteſt.vel q: non exigiť conte.litis.ſ.qui matri.accuſa.poſſunt.c.j.qui ſi.ſũ ſint legitimi.per latũ de dolo ⁊ contu cauſam que.de cleri.non reſiden.ex tue.de appel.ſuggeſtum.vt lit.nõ conteſta.quoniam.§.j.⁊.§.ſi vero.⁊.§.ſin aũt.ff.vbi pu.edu.l.ſi.p que patet quod eo qđ actor abeſt,q: alias fuit in iudicio,ſemper contra eum poteſt procedi ad diffinitiuam,facta citatione ad domum,ſecundũ formã cap.cauſam.⁊ aut.qui ſemel. Idem,⁊ fortius,ſi quis ſe abſentat poſt lit.conteſt.q: malitioſe abeſſe cenſetur non obſt.ſi dicatur, Ergo ſecundum hoc ſi aliquis ſoluere teneť alicui in aliquo termino,eo q̃ abeſt,vř malitioſe abeſſe:⁊ ſic poterit pcedi ſola facta citatione ad domũ:qđ eſt abſurdum.ſed dic quod non obſtat,q: ille non ſic precise tenetur ad ſoluendum,ſicut maritus cũ vxore,⁊ clericus in beneficio. Itẽ per hoc non arctatur ibi eſſe.licz arctetur ſibi ſoluere,cum per alium poſſit ſoluere:nõ ergo abſens malitioſe preſumitur,niſi aliud intercedat,ſm Jnno. Jnquantum dixi quem malitioſe abeſſe eo q̃ abeſt iudicio cepto,vel ſatiſdatione de iudicio ſiſti preſtita. Hoc dicit verum Jnno.ſi durat inſtãtia,ſed ea finita,ſi ſecuta ſit abſolutoria ab obſeruatiõe iudicij,q: inſtãtia,cõte.lit.⁊ omnia acta ſunt perempta,citandus eſt.ac ſi ab initio cauſa inchoaretur:q: iudicium in aliquo illius nõ pendet. Secus dicit ſi tantũmodo circũductum eſſet edictũ,q̃ nõ eſt tãte efficacie,cum per hoc lit.conte.alia que preceſſerunt,non intelligantur perempta,ſed edictum tantum.ff.de iu.di.l.⁊ poſt edictum .de quo per Jnno.ſ.de offi.deleg.conſuluit.ſm Jnn. Quãdoq; eſt abſens,ſed nõ malitioſe:tunc in caſib⁹ celeritatẽ deſiderantibus põt procedi:vt.l.i.ff.de dam.infec.⁊.l.iiij.§.pretor.tunc ſufficit citatio ad domũ. Ideo ſi agiť de receptiõe teſtiũ,in quibus mors,abſentia,vel valetudo timeť,ſufficit citatio ad domũ vt lite nõ conte,quoniam.§.i. Si de miſſiõe ex cauſa damni infecti,idem,vt ibi not. Fallit in cã matrimoniali,⁊ in cauſa electionis,que licz propter periculum vacationis,⁊ fornicationis,celeritatem deſiderant,exigitur tñ vt malitioſa ſit abſentia,vt valeat pcedi ad diffinitiuã ſententiam:quo caſu ſerua illa,que habentur,vt lite non conte.quoniam.§.ſin autem.§.porro.§.ſin vero.⁊ hoc caſu ſufficit malitia abſentia,licz ex alia cauſa:vt.ſ.qui matri.accuſa poſſunt cap.j.⁊ qui fil.ſint legi.per latum.vel non malitioſa,quando diu eſt duratura,vt ibi. Jn caſibus celeritatem non deſiderantibus,ſi abeſt ex culpa,idem regulariter quod in caſu ſequenti,quando abeſt ſine culpa,preterquam in matrimoniali,qua põt ad ſententiam procedi lit.non conteſt.⁊ citatione facta ad domum:vt lit.non conteſt.quoniam.§.ſin vero.⁊ patet in dicto cap.j.⁊ dicto cap.relatum. Si abeſt ſine culpa,tũc in hiis,que ſunt leuis preiudicij,⁊ eſt miſſio in poſſeſſio.ex primo procedi poteſt facta citatiõe ad domum:quamuis idem eſſet in legitima cauſa,ſi legitima cauſa abeſſet,⁊ impedit⁹ eſſet,vel impedit⁹ detinereť,etiam ſi ex cauſa Reipub.ĩt:oportet tñ q̃ ante omnia vocentur agnati,⁊ cognati,⁊ aliq̃ amici:⁊ tunc ſiue is,qui eſt abſens,ſit maior,ſiue minor,etiam ſi eſſet pupillus tũc ad miſſionẽ pcedi poſſet.ff.qui,ex cauſis in poſ.ea.l.hoc aut.⁊ ex qui.cauſis ma.l.ergo ſciendum.C.de reſtit.mi.l.ignorare. Vocandus etiam eſt procurator,ſi certum eſt eum dimiſiſſe,vt hic. Inquantum dixit

vocandos attinentes, ⁊ amicos: dic vt no. in. c. cũm. ſupra de do-
lo. vbi dixi. Nõ ob. quod non cogatur abſens rei publice cã ſe de-
fendere: vt patet. in. l. j. ff. eum qui ap. in prouin. defendere. q2 non
cogitur preciſe, ſed cauſatiue, ſi non vult pati miſſionẽ. Nõ ob. de
priuile. cle. l. cum qui. ff. vbi dicitur quod contra abſentẽ rei publi
ce cã non contrahitur pignus: q2 debet intelligi, nõ ꝯhitur pign9
tale quale in alijs: quia non tale, ex quo poſſit procedi ad vendi-
tionẽ, vel dationẽ inſolutum: ſed ſecus in alijs, cõtra quos fit miſ
ſio. C. de reſti. mi. l. ignorare. Non ob. quod ſecundũ hoc non erit
differentia inter abſentẽ rei publice cã, ⁊ aliter abſentẽ: q2 aſſignat
Inno. tres differentias. Prima, q2 in cã appellationis contra il
lum abſentem non proceditur: vt. l. ſequitur. In cã autem aliorꝫ
abſentium proceditur, ex quo abeſt poſt litem ceptam, vt dixi ſu
pra Secunda differentia, q2 propter abſentiam non proceditur
ad venditionem bonorum, fiet tamẽ miſſio, q2 non reperiẽ in hoc
priuilegiatus. Tertia, q2 allegata abſentie cauſa iudex nõ debet
feſtinare ad mittendum: ⁊ ſi feſtinet, ⁊ poſtea probeẽ abſentia: rei-
publice cauſa, reſtitueretur aduerſus miſſionẽ. ff. de dam. infec. l.
ſi finita. §. ſi forte. Si agitur de his, que ſunt grauis preiudicij,
vt eſt actus venditionis, vel dationis inſolutum, vel qñ agitur
ad finẽ diffinitiue ſentẽtie promulgande, ſiue agatur poſſeſſorio
vt dixit gl. ſiue agatur petitorio, ſiue alia actione reali, vel perſo-
nali, ſiue procedaẽ via ordinaria, ſiue per viã inquiſitionis, in q-
bus non poteſt procedi ad diffinitiuam lite non conte. ſiue in caſi
bus, in quibus poteſt ꝓcedi ad diffinitiuã lit. nõ cõte. vel, qñ agiẽ
ad finẽ excõmunicationis ꝓmulgande, nũquã ſufficit citatio ad
domũ. ex quo malitioſe nõ eſt abſens, vt ad tales actus poſſit ꝓ-
cedi: q2 in talibus exigitur vera contumacia, que concluditur ex
citatione per perſonam, ⁊ non ex citatione ad domum, ⁊ q2 in ta-
libus exigitur latitatio, vt. l. fulcini9. §. illud. ff. ex qui. cau. in poſ.
ea. dixi quod ſufficit apparens vera contumacia, q2 vbi eſt citat9
per pſonã, vel abfuit iudicio iã cepto, vel dixit ſe nolle venire, quã
tumcunq; ſit impeditus legitima cã, ſnia tenebiẽ, dato qȝ ꝓpter
impedimentum non ſit verus contumax, ſed interptatus, vt ſcri-
bit Inn. in. c. accedens. ſ. de accu. qȝ no. An aũt poſſit procedi ad
miſſionem in poſ. ex qua trãſfertur vera poſſeſſio. Inn. ſentit hic
ꝙ ſic, quaſi hoc nõ ſit tã grauis preiudicij. Sed dic qȝ poſtea ve
niens probata cã abſentie reſtituitur. ff. d e dam. infec. l. ſi finita. §.
ſi forte. ⁊ de re iud. cũ Bertoldus. dicit etiam quod tunc in recu-
peratione poſſeſſionis non tenebiẽ ad expenſas, quas fecit miſ-
ſus ſuper obtinenda miſſione, vel eundo ad iudicẽ, vel in aduoca
tis, vel in alijs: q2 ſoluuntur ratione contumacie, que hic ceſſat.
C. de iudi. l. ſancimus. Talis autẽ iuſta cã abſens contumax re-
putari non dꝫ: vt. ſ. de cle. nõ reſi. inter quatuor. Cã autem quare
miſſio tenet, eſt, q2 non ſolum fit ratione contumacie abſentis, ſꝫ
etiam ratione iur. illius, qui preſens eſt. Unde ſuper hoc fit ſum-
maria cognitio: vt no. vt lit. nõ conte. qñ. §. pen. Ideo cogeẽ talis
abſens recuperãs poſſeſſionem cauere de iudicio ſibi, anteq; poſ
ſeſſionẽ recuperet: teneẽ etiã ad expenſas reſtituẽdas, ſi quas for
te fecit poſſeſſor circa fructus. ff. de peti. here. ſi a dño. §. ſi. Jo. an.
remittit ad ſpe. de cita. §. ſequitur. ver. ſed nunquid ſufficit Bar.
in. l. uij. §. pretor. dicit ꝙ nec ad ſecundũ decretum procedetur: ex
quo transferatur poſſeſſio: q2 hec eſt grauis preiudicij: ⁊ in tali
exigitur malitioſa abſentia, ⁊ latitatio: vt. l. fulcini9. §. quid ſit la-
titare. ff. ex qui. cau. ma. Dic ſi agitur de miſſione, ex qua transfe-
ratur poſſeſſio, deſcendente ab actione perſonali, hec non fit: ⁊ ſi
fiat citatione facta ad domum, nõ valet ipſo iure: q2 in hac exigiẽ
citatio, ex quo ius agendi ſurgit a perſona. Si ius agendi, ex quo
fit miſſio: ſurgit a re, tunc ſufficit citatio ad domum, vt procedaẽ
ad miſſionẽ. ſi tñ reperiẽ poſtea abſens reipublice cã, reſtõ daẽ.
de primo eſt caſus in. l. creditores. ff. de priuile. cre. De ſecũdo eſt
caſus in. l. ſi finita. §. ſi forte. ff. de dã. infec. Et hoc dicit Bart. in. l.
Fulcinius. §. ſi quis preal. Sic debet intelligi gl. que alternatiue lo
quitur. ſ. de dolo. contingit. Etiam poteſt eſſe cã, q2 ſurgit obli-
gatio a vitio rei: tunc imminet cã celeritatẽ deſiderans: ⁊ tũc ſu
mus ſub vno membro ſupra poſito: in quo ſufficit citatio ad do-
mum. Ex his patet ꝙ gl. ⁊ iura, que diſtinguũt genera abſentia-
rum, vt in. l. ſi. ff. de reſti. in inte. ⁊ no. de ꝓcurato. querelã. debent
intelligi de abſente primo citato, vel qui iudicium ſciuit. Ex his
deciditur quid in actu receptiõis teſtiũ, an in tali ſufficiat citatio
ad domũ. Dy. in. l. iij. §. pretor. queſtionẽ decidit. Cyn. ponit illa
verba. Dy. in aut. ſꝫ ⁊ ſi quis. C. de teſti. Bar. refert ibi Jo. an. diſ-
putaſſe ⁊ ponit verba ſua in. d. l. iij. §. ꝓtor. que poſuit Jo. an. ſu-
per regula, preſumitur. de re. iur. lib. vj. Dic. ſi teſte examinanẽ ꝓp
periculũ abſentie, nõ requiriẽ nec latitatio, nec qȝ perſonalr vo-
ceẽ ſufficit etiã citari ad domũ. vt lit. nõ cõte. qñ. §. j. Si examinen
tur ad eternam rei memoriã, dic vt ſtatim dicã, quando examinã
tur propter finẽ ꝓducendi. Si examinanẽ ad finem producendi,
tunc ſi examinentur ad ea, que ſunt leuis preiudicij. vt ad finẽ ali
cuius dilatorie exceptionis ꝓbande, vel circa ordinatoria iudicij
vt in aut. q ſemel. C. quomodo, ⁊ quãdo iudex, ⁊ idẽ ſi actor repli
caret circa ordinatoria, ꝙ ſufficit citatio ad domum. hoc puto in
abſentẽ, alias non. Quandoq; examinatur teſtes ad deciſoria: ⁊
tũc ſi pars aliquando fuit in iudicio, q2 abſens ſemper malitioſe
preſumiẽ, teſtes recipiunẽ, eo ad domũ citato. Sic tenuit Dyn. ⁊
Jo. an. ad hoc qȝ not. Dy. in regula, pro poſſeſſore. de re. iur.
li. vi. Si examinentur ad merita ꝯ illũ, qui nunq; fuit in iudicio,
nec aliter malitioſe ſe occultet, tũc in re celeritatẽ deſiderãte ſuffi
cit citatio ad domũ: vt. l. ſi finita. §. ſi forte. ⁊. l. iij. §. ꝓtor. ff. de dã.
infec. In re aũt celeritatẽ non deſiderante, ⁊ pleni preiudicij, non
ſufficit citatio ad domum: q2 exigitur latitatio, ⁊ apparens vera
cõtumacia, que nõ cõcluditur ex citatiõe ad domũ, niſi aliter ap-
pareat de malitia, occultatiõe, vel abſentia, vere, vel ꝓſumptiue
vt ſupra dictũ eſt. l. Fulcini9. §. qd ſit latitare. ff. q. ex cau. i poſ. ea.
Hoc fallit in cã libertatis: vt. l. cum vero. §. ſubuentum. iuncta. l.
neq; infantes. ff. de libe. cau. In cã autem beneficiali an, ⁊ quãdo
poſſit citari ad domũ ſi agitur de priuatiõe, ⁊ propter nõ reſidẽ-
tiã, ſerua. c. ex tue. de cle. non reſi. Si agiẽ de priuatione propter
delictũ, vel defectum alium, ſerua. c. vt lit. non conce. quoniam. §.
11 porro. cũ. c. ſe. ⁊ ſerua in miſiuonali. §. ſi vero. ⁊. §. ſi. aũt. ¶ † Ue-
nio ad vltimum de modo citandi nõ habentem domum. Dic ꝙ
ſi eſt vagabund9, requirend9 eſt in loco, vbi hꝫ beneficium, vel do-
miciliũ, maxime illud, de quo agiẽ. de quo de cle. non reſi. ex tue. ⁊
ſi nunquã habuit beneficium, vel domiciliũ, in quo habitet: tunc
etiã vocari debent cognati, ⁊ amici, vt illum defendãt. ff. ex qui.
cauſ. in poſ. ea. l. hec aũt. Idem faciẽdum eſt, vbi domuꝫ habet,
in qua conſueuit morari, ſi ibi reperiri non poteſt. ff. de libe. agno.
l. prima. §. i. ſ. qui matri. ac. poſſ. capi. j. ſecundum Innocen. dicit
Hoſt. qȝ cautũ eſt, ⁊ concluſũ, qȝ quãdocũq; quis perſonaliter ci-
tari non põt, omnes iſte cautele, ⁊ alie, ſi que occurrunt, adhibeã
tur, ſcilꝫ vt citetur ad domũ habitatiõis, ⁊ in eccleſia, ⁊ eccleſijs,
in quibus beneficiat9 eſt, vel quarum parochianus eſt ⁊ coram
populo preſente, ⁊ etiam publice in platea, ⁊ quod parentes, ⁊ af
fines, ⁊ amici admoneãtur vt ipſum defendant: vt colligi poteſt
ex concordantijs alleg. hic, ⁊ in gl. ff. de inſtito. l. ſed ⁊ ſi. §. de quo
pall. ſ. de clande. deſpõſa. cum inhibitio. qui ma. acc. poſ. cap. fin.
Fatetur tñ qȝ aliqua ex predictis de ſe ſufficiũt, ſm Hoſt. abſq;
dubio ꝑdit qȝ hic dicũt, vt ſufficiat citatio vagabũdi ad loca
predicta, in caſibus, in quibus dixi citationẽ ſufficere ad domũ,
12 vbi hꝫ domum. † Sed an ſufficiat vbi. ſ. exigit qȝ citareẽ ad per
ſonã: puto qȝ non, ſi aliter malitioſe nõ eſt abſens: ⁊ idem vbi eſt
ita remotus, quod faciliter citari non poſſit: tunc etiã potius ſile-
re debẽt ꝓceſſus valde preiudiciales: vt patet. ſ. vt lit. nõ cõteſt.
13 quoniã. §. ſi. aũt. ꝙ no. † Ex ꝑdictis patẽt gl. oẽs clare. Per hãc
decre. dicit Inn. ꝙ dato ꝙ quis ſit contumax, nihilomin9 itera-
to eſt citandus ad actum miſſionis: ſiue agatur reali, ſiue perſona
liter hic, ⁊ in authen. de exhi. ⁊ intro. reis. §. ſi vero. ff. qui. ex cauſis
maio. l. vt pretor. §. ſi. ⁊ duab9 ll. ſe. Bar. in. l. ſi finita. §. Jul. idẽ di-
cit: ſed dicit qȝ ſi citatio eſt peremptoria, vĩ habere tacitam cõmina
tionem de procedendo ad miſſionem. Puto ꝙ ſi poſt citationẽ
ſe abſentat iteranda ſit citatio, vt videatur an amici eum defen-
dãt, vt hic. Si eſt preſens, ⁊ dixit ſe velle venire, vel occultet ſe ne
citeẽ, vel ĩpediat nõ exigiẽ alia citatio: vt no. Jo. an. de foro cõ-
peten. Romana. §. contrahentes. ⁊ Inn. in ca. ad petitionem. de
accuſatio. ⁊ Hoſtien. ſ. eo. venerabilis. Si aliter eſt contumax, q2
inuentus, tunc iteranda eſt citatio, niſi fuerit peremptorie citat9,
vt dixit Bar. quod no. q2 quelibet citatio peremptoria videẽ ha
bere comminationem de procedendo ad excõmunicationem, vel
aliam penam punitiuam contumacie: ⁊ ſic nõ exigiẽ alia citatio.
Itẽ quãdo habet locum peremptorij, vt q2 eſt monitio iudicis,
vel q2 interrogatus ſpopondit in iudicio reſpondere, vt in capi. j.
de iudi. alias exigitur citatio. Quid in condemnatione expenſa-
rum: dixi de dolo. ſi. uẽ. Quid in mulcta, vel excõicatione: dixi de
iudi. c. j. Per predicta dicere potes quod in peremptorio abſque
dubio alio nõ exigitur citatio. non puto tamen quod habeat cõ
minationem de procedendo ad ſententiam diffinitiuam, vel alte
rum proceſſum principalem. ſ. de dolo. cum dilecti. ⁊ no. de offic.
delega. conſuluit. ¶ Ultimo Jo. an. in addi. Specul. ſub hac ru-
brica decidit per hanc decreta. ⁊ not. in glo. Illum, qui citat9 pre-
ſens non vult ſe defendere volentẽ vel nõ pati miſſionem. ⁊ dicit
ſic determinaſſe Mar. de Fano. alleg. l. exigendi. C. de procura. ⁊. l.
ſatis. ff. de in ius vocan. eodẽ titu. l. neq; impuberes. de iureiuran
do. l. ſi. §. pe. ff. de ſol. l. ſolutionẽ. De ſimpliciter muito remittit ad
Spec. de defenſo. §. j. ver. ſed nunquid, ⁊ qualiter tunc preſtet iu-
ramentum calũ. vide. C. de iura. ca. l. ij. §. ſi. aũt abſint. ſm Jo. an.

¶ Ut lite pendente nihil innouetur. Rubrica.

¶ Ne crederet aliquis quod circa ſtatum cauſe pendentis poſſit
aliquid immutari, ſicut immutatur circa ſtatum rerum eorũ qui
per contumaciam ſunt abſentes, quia mittitur actor in poſſeſſio.
earũ, vt no. ſ. titulo proximo, ideo ⁊c. ſm Hoſ. ¶ Ad materiam

1 x.i.q.i.c.vlti.xvi.q.iii.volumus. Repetit.in.vi.ⁱ in cle. ¶ † Que-
ro quando dicatur lis pendere. Quo ad titulum iſtum. dic quod
dicitur pendere, cum iudex citet exprimendo talia, per que cita-
tus inſtrui poteſt, ſuper quo in iudicio conueniatur: ⁊ hoc, ſi citatio
peruenit ad illum, vel per eum ſtat quominus perueniret, vt
in clementi. eodem titu. cum lite. Anto. de Butrio.

1 ☞ Poſſeſſionis commodo non debet reus priuari lite pendē
te, quocunqꝫ priuilegio, vel reſcripto principis.
2 Archiepiſcopus extra prouinciam non habet ius faciendi ante
ſe crucē deferri niſi ex priuilegio.
3 Lis quouſque dicitur pendere quo ad impedienda attentata.
4 Iure id dicitur competere, quod iure ſpeciali competit.
5 Priuilegio, vel conſuetudini priuilegiantis, non derogatur ꝓhi
bitione principis.
6 Inſignijs ſuis quis poteſt iure vti extra prouinciam.
7 Archiepiſcopus poteſt extra prouinciam facere deferre crucem
ante ſe, vbi eſt in poſſeſſione dicte delationis.
8 Attendare quod nulli liceat aliquid in preiudicium litis, eadem
pendente.
9 Patriarche poſſunt de iure facere portare crucem ante ſe etiam
extra prouinciam ſuam.

1 MEmoria. Lite pen. reus commodo poſſeſ-
ſionis non debet priuari. h. d. De-
ciſe ponit querelam: cui ſecundo prouidet, ibi: ſtatui-
mus. ¶ No. i. quod priuilegiū, quo lit. pen. prohibe-
tur vſus quaſi poſſeſſionis, non preiudicat liti, nec valet. quin iu
re ſuo quis antea vti poſſit, imo illud vt ſurreptitium, vel rationi
non conſonum, vt iuri alterius detrahens, non eſt per iudicē ad-
2 mittendum. ¶ † No. ij. quod de iure archieps extra prouinciam
non habet ius faciendi ante ſe crucem deferri, niſi aliud in priui-
3 legijs habeatur. ¶ † No. iij. quod quouſqꝫ dicat lis pendere quo
ad impedienda attentata lite pendente: qꝛ dicitur pendere vſque
4 ad ſententiam. ¶ † Nota quod illud dicitur iure alicui compete
5 re, quod competit iure ſpeciali. ¶ † No. non valere prohibitionē
ex qua detrahitur priuilegio, vel conſuetudini priuilegiātis, nō
facta mentione de priuilegio vel conſuetudine, vel colorata poſ-
6 ſeſſione vſus priuilegij. ¶ † Oppo. ꝙ male impetrauerit Cantua
rien. cum de iure quis poſſit extra prouinciam vti inſignijs. ff. de
offi. proconſu. l. i. ⁊ prefectus pretorio, ⁊ prefectum vrbis etiā ex-
tra vtitur inſignijs, ⁊ prepoſitus ſacri cubiculi. C. de prepo ſacri
cu. l. i. lib. xij. dicit Hoſt. poſt Goſ. ꝙ predicta ſunt ſpecialia. Hic
autem, vbi priuilegium, vel poſſeſſio non obſtaret, iuſte petebat
per Cantuarien. quia ex tali delatione ledebat honor ipſius, cū
talia inſignia denotent maioritatem, ⁊ preſidentiam, ⁊ ſuperiori-
tatem loci in quo quis vtit illis, quod dic vt de priuile. ex tua-
7 rum, ⁊ de vſu pal. ex tuarum. ¶ † Op. quod dato quod non con-
ſueuerit eboracenſis vti ſcilicet tali delatione, ſi tamen erat quaſi
poſſeſſione, illud ſufficiat: qꝛ nec etiam poſſeſſio lite pendēte tur-
banda eſt. xvi. q. iij. volumus. Sol. fatendum ſubaudi maxime
8 ſecundum Inn. ¶ † Quero an alie pendentie impediant inno-
uationem. Doc. dant hic regulas, quod nihil nouari debeat ap-
pel. pen. ff. nil no. ap. pē. l. vna. j. de appel. dilectus. nec reſtitutio
ne pendente. C. in integrum reſtitu. pe. nil innouari. l. vnica. Uel
relatione. de offi. lega. licet. Uel. ſuperioris reuocatione. infra
eodem eccleſia. de appellationi. vt noſtrum. vel recuſatione. de of.
delega. ſuſpicionis. Dubitant ſecundo quando dicatur lis pen-
dere. Dicunt quod nedum quando lis conte. eſt, de ver. ſigni. ex
parte. §. ſed etiam in libello principali oblato. C. quando li. prin.
ob. l. j. ⁊. §. ⁊ ſi adhuc impetratum non ſit. C. e. l. i. multo fortiꝰ ex
quo impetratum eſt. de appel. ſuggeſtum. ⁊ fortius quando nego
tium eſt commiſſum. de teſti. cauſam, que. §. ⁊ fortius facta cita-
tione. de offi. dele. gratū. Per que dicit Hoſt. ſecure dicenduz qꝺ
nedum illa, que poſt lit. conte. preſumit, ſed que ante, ſcilicet poſt
citationem attentatur ſine libello aliquo, ex puro ⁊ mero officio
iudicis in ſtatum priſtinum reuocanda, ⁊ meliꝰ referenda: vt pa-
tet de conſti. cū Martin. ⁊ clarius de deſpon. impu. ad diſſoluēdū.
de accu. olim. In quibus nec dici poteſt quod fuerit lis conteſta.
ad hoc. j. ti. i. c. ſi. quod etiā facere debet iudex, a quo appellatum
eſt. j. de appel. cum teneatur. In hoc eſt differentia an agatur per
viam attentat. an per interdictum vnde vi: qꝛ interdicto vnde vi
offertur libellus, ⁊ ſeruatur ordo iudiciarius, vt patet de reſtitu.
ſpo. olim. ⁊ tribus. c. ſeq. ⁊. c. ſi. Hic autem de plano negotium ex-
peditur: ⁊ in hoc differt hic titulus ab illo, ſecundum Hoſti. qꝺ
no. ⁊ idem no. de reſcrip. ex parte S. de ma. ⁊ obe. dilecti. de app.
bone. de hoc hodie eſt gl. facta in cle. vlti. e. ti. quam vide. Inquā
tum dixi litem pendere a tempore citationis, hoc verum quo ad
principium iudicij: quo ad finem durat pendentia vſque ad ſen-
tentiam, vt hic. domini de Rota dicunt litem pendere vſque ad
concluſionem in cauſa: vt no. de appel. non ſolum. lib. vj. ⁊ de cle.
cupientes. lib. vi. in verbo, gratia ⁊ ſic concluſio precludit viā re-
tractationis attentatorū ſicut ſuſpēſio petitorij. de cauſa poſ. pa
ſtoralis. ⁊ cle. §. eo. ti. ⁊ hoc ponunt ſua concluſione. lxxiij. Cre-
do hic in attentatis ante: ſed in attentatis poſt concluſionem in
cauſa, forte adhuc poſſet ex officio ſupplere, tum ius ſuperueniēt
de nouo. de offi. dele. inſinuante. Contrarium tamen ſentit Ioan.
an. in. c. ij. de ord. cog. Si ſunt clare, nec egent ſuppletiōe. Inquā
tum gl. pe. excipit caſum delegationis, tu dic quando eſt ſuſpectꝰ
de fuga. ff. de his, que fi. in frau. ait pretor. §. ſi debitorem. Fallit et
9 in caſibus, que ponuntur in. c. §. j. ti. pxi. ¶ † Opp. quod nō poſ
ſunt archiepiſcopi de iure facere ante ſe crucē deferri: qꝛ hoc ſolū
competit patriarchis. de priuile. antiqua. Sol. de iure alij patriar
che vel archiepiſcopi non poſſunt facere ante ſe crucem deferri,
niſi patriarche extra prouinciam ſuam: ſed ex priuilegio hoc poſ
ſunt. Hic ergo habebat de iure, ſcilicet ſpeciali, ⁊ ſic de priuilegio.
Et ſic illud dicitur mihi de iure cōpetere, quod tamē cōpetit de
iure ſpeciali. In conſuetudine autem ſecus, qꝛ illa non poteſt da
re hanc prerogatiuam. de priuile. ex tuarum. niſi per eam tale ius
acquireretur non perſonis ſpecialiter, ⁊ perſonaliter, ſed eccleſijs
realiter: ⁊ ſic adeo ſit inueterata, quod ipſius contrarium nō ſit me
moria. de ver. ſig. ſuper quibuſdam. ſm Hoſt. Anto. de Bui.

1 ☞ Lite pendente ſuper coniugio non interdicitur coniugibus
carnale commercium.
2 Poſſeſſione, ſeu quaſi, quis vti non impeditur ratiōe dubij pec
cati ſuper quo queſtio vertitur. 3.
4 De matrimonio ſi agatur ad ſeparationem, debet actio intenta
ri per viam accuſationis. 6.
5 Lis pendere dicitur vſqꝫ ad ſententiam, vel vſque ad probatū im
pedimentum, vt poſſit fieri litigantibus prohibitio.
7 Maritus quomodo poteſt denegare debitum copule ſue vxori.
8 Separatio thori lite pendente non interdicitur ex vi antiqꝫ poſ
ſeſſionis.
9 Uxor non arctatur ad copulam, vt illa poſſit ſuſpendi, quando
attentatur vi poſſeſſionis, que reſtitui petitur, in qua non erat tē-
pore litis.

1 LAudabilis. † Lite pendente ſuper coniu-
gio, non interdicitur coniugi
bus carnale commertium. Cōis diuiſio. Scōa ibi:
2 Ad qꝺ. ¶ † No. primo ꝙ etiam ratione dubij peccati
ſuper quo vertitur qꝺ, quis lite pendente non impeditur vti ſua
3 quaſi poſſeſſione. ¶ † Scōo no. ꝙ lit. pen. quis ꝓhibetur vti ſua
poſſeſſione qn̄ peccatum detegitur manifeſtum, licet nondū ſit ſi
4 nitum iudicium per ſententiam. ¶ † No. tertio quod matrimo-
nium, quando de eo agitur ad ſeparationem, debet accuſari. ad
hoc rubrica. qui matri. accuſa. poſ. ⁊ vide cauſam per doc. de teſti.
5 ſericos. ¶ † Op. quod lis dicatur pendere vſque ad ſententiaz: vt
ſ. c. prox. qua pendente, nihil eſt innouandū. Sol. lis dicit pende
re vſque ad probatum impedimentum: ſubaudi ⁊ latam ſent etiā
tunc enim erit notorium. de cohabi. clerico. ⁊ mulie. veſtra. ⁊. c. tua
⁊ res iudicata pro veritate accipit, certe ſaltem in cauſa matrimo
niali poteſt dici: quod ex quo eſt probatum in cauſa matrimonia
li, ⁊ concluſum in cā, ꝙ debet, ⁊ poteſt ferri ſententia, ſtatim pōt
interdici copula propter euidentiā peccati, maxime hoc verum,
tenendo quod dicunt domini de rota. ſ. c. pceden. Item qꝛ ⁊ noto
rium datur ſola probatione, vt dixi de cohabita. clerico. veſtra.
6 ¶ † Opp. quod poſſit priuari iure quod habet, ſi non eſt in poſ-
ſeſſione: quia lite pēden. non debent copulari: nec alterius poſſeſ
ſio libertatis tolli. Sol. dic qꝺ hi erant inuicē in quaſi poſſeſſione
maritali, ⁊ copule: ⁊ ſic interim non ſunt prohibendi vti quaſi poſ
ſeſſione tali: ſicut. j. de ſponſali. cum locum. ad quod de reſtitutio.
ſpoliato. ex transmiſſa. ſecundū Hoſt. ⁊ hoc ſatis probat verbum
7 ſuſpendendum. ¶ † Opp. quod antea poſſit coniunx denegare
debitum. de reſti. ſpo. literas. de ſenten. excom. inquiſitioni. Solu.
licet iudex non interdicat, non colluntur per hec remedia partibꝰ
competentia, ne ſibi fiat preiudicium. de quo de conu. ſeruo. pro
poſuit, vel ne damnet conſcientiam ſuam. de conu. ſeruo. propo-
ſuit. ſecundum Io. an. ¶ Quid ſi aliquid agat ad demoliendum
opus petens prohiberi ne deinceps attentet ſimilia facere.
8 ¶ † Si op. quod lit. penden. interdicatur copula, de re iudica. te-
nor. Si ibi remittit. Dico quod copula ex vi antique poſſeſſionis
non interdicitur lit. pen, vt hic, ſed bene ex vi poſſeſſionis attenta
9 te lit. pen. interdicitur, vt ibi. ¶ † Op. gl. de reſti. ſpo. literas. vbi li
te pen. non arctatur vxor ad copulam. Sol. ⁊ eſt menꝰ glo. copu-
la, que petitur vi poſſeſſionis, in qua quis eſt, lite pen. non ſuſpē-
ditur, vt hic, ſed bene ſuſpendit copula, q̄ attētat vi poſſeſſionis
que reſtitui petitur, in qua quis non erat tempore lit. vnde vi age
batur poſſeſſorio, ⁊ ſic nullus erat in poſſeſſione: hic petitorio du
rante poſſeſſione vtriuſque.

1 ☞ Litigioſam rem alienans ſi rehaberi nō pōt, debet equiua-

lentem reſtituere in illius locū, quam alienare nō potuit, vbi reus
propter delictum ſuum priuilegium omiſit. nu. 5.
2 Laicus debet conueniri coram iudice ſeculari pro re eccleſiaſtica
alienata ſibi lite pendente.
3 Subrogatus ſapit naturam ſubrogati.
4 Litigioſam rem emens lite pendente, poteſt conueniri duplici a-
ctione.
5 Iudex poteſt ex officio ſupplere, quando contingeret iudicium
ſuum fruſtrari, ſi omitteret.
6 Litigioſi vitium incurrit monaſterium emens ſcienter rem liti
gioſam.
7 Alienatio facta poſt prohibitionem iudicis, ne quis emat a tali
iudicio pendente, vel non, an teneat.
8 Litigioſa re alienata an poſſit alia res illius loco ſubrogari, vt e-
mens non videatur incurriſſe vitium litigioſi.
9 Litigioſi vitium quale ſit, et quis illud incurrat.
10 Litigioſi vitium quando contrahitur.
11 Liti ſe offerens condemnatur, ac ſi verus eſſet reus, in expenſis.

Eccleſia. Hoſt. dicit quod hic eſt ordo facti, vt
primo legatur decre. vſque aduerti. prohi
bemus. Secundo ſequens vſque ad ſi. Tertio c. eccle
ſia. ſ. de conſti. Quarto ver. prohibemus, et propter hoc
1 non diuiditur. ¶ † Qui rem litigioſam alienauit, ita quod rehabe
ri non poteſt, debet equiualentem reſtituere in locū illius, quam
alienare non potuit. h. d. ¶ No. ſ. pro libello, dico talem rem meā
contra iuſtitiam detineri: ideo peto mihi iuſtitiam exhiberi. vide
2 ſ. de ordine cog. cum dilectus. ¶ † No. ſ. quod pro eccleſia lit. pē.
alienata agitur contra laicum in foro ſeculari. Et no. iuncto c. ec-
cleſia. quod ſuper cauſa eccleſie etiam inquantum tractatur coram
iudice ſeculari, non eſt iudicandum ſecundum ſtatuta, ſed ſecūdū
leges canonicas, maxime vbi ſtatuta ſunt contra ius, et a iure, et
3 ratione exorbitantia. ¶ † No. iſ. quod ſubrogatum loco alte-
rius recipit omnes conditiones, et iura, et qualitates eius, in cu-
4 ius locum ſubrogatur. ¶ † Not. iſ. duplicē viā agendi cōtra emē
tem vel accipientem rem ab alia. lit. pen. Primo quia agi poteſt rei
5 ven. Secundo, quia agi poteſt per viam litigioſi cōtractus. ¶ † No.
v. iudicem poſſe ex officio ſupplere, quando ſi omitteret, coram eo
iudicium contingeret fruſtrari. Intereſt enim ſua ne iudiciū fru-
ſtretur, et quod coram eo fit, fruſtra fiat. ¶ Oppo. quod hic dici-
tur quod ſi vult de proprietate, vel de poſſeſſione experiri, reſer
uantur res, et prohibentur alienari ſecundum hoc, cum primo pen
deret rei vendicatio, vt patet de conſti. eccleſia. poterit agere de
vitio litigioſi, contra aut. qui ſemel. C. quomodo, et quando iud.
vbi in prima lite perſiſtere debet. Sol. dicit Hoſt. quod hoc eſt ex
preſſum quod pendente petitorio poteſt haberi recurſus ad poſ
ſeſſorium ſuſpenſo petitorio, de cauſa poſ. paſtoralis. et non ſolū
quando agitur pro primo poſſeſſorio, ſed etiam quando agitur
per viam litigioſi. non ob. C. quomodo, et quando. in aut. q. ſemel
quia illud verum, niſi reus propter delictum ſuū illud priuilegiū
omittat, vt in caſu iſto. et de hoc in. d. c. paſtoralis. ſecundū Hoſt.
6 ¶ † Op. quod contra monaſterium non poterit agi de vitio litigioſi
quia contra monaſterium nulla lis pendebat, ſed ſolum cōtra Ioan. de
Atteia. Hoc autē remediū non videtur cōpetere niſi cōtra ipſum
contra quem lis pendet. per totum iſtum ti. Sol. intellige quod mo
naſterium ſcienter recepit a Io. de Atteia: et ipſas poſſidebat, ideo
agi poteſt contra monaſterium. C. de litigio. l. ſi. eodem modo te-
netur, ſi eaſdem poſſeſſiones dolo deſierit poſſidere. ff. de peti. he
re. l. nec vllā. ſ. ſi quis dolo. C. de ali. iu. mu. ca. fa. l. vna. ¶ Opp. quod
non debuerunt prohiberi alienari res ille ſubrogate loco aliarum,
cum etiam de aliis ſatiſfaciendū ſit: vt. j. c. prox. nec ſunt plus iſte
quam ille obligate. Dic quod monaſteriū ſpecialiter ſubierat pa
pe, et ideo debuit ei cauere quantū potuerit, ne ſua immobilia per
dere poſſet. Alii dicunt quod ſicut date ſunt pro rebus litigioſis.
ſic iure illo cenſentur, vt in iuribus allegatis. in gl. ſ. dicit tamen
Inno. quod in talibus negotiis quaſi ex promiſſione procedit.
7 Remittit de accu. ad petitionem ¶ † Quero an alienatio facta
poſt talem prohibitionem teneat: dicit hic quod non, arg. de dolo.
8 veritatis in ſi. ſecundum Hoſt. ¶ † Gl. ſ. ſignat contra generale
illud quod res ſubrogata loco alterius ipſius naturam ſortitur.
vnde opp. ff. de fur. qui vas. ſ. ſi. dic. remittunt de pecu. cle. c. ingre
rendum in gl. ſ. Dic, in vniuerſalibus res vna loco alteri⁹ poteſt
ſubrogari: vt ff. de pe. here. l. ſed et rem, et precium. In particulari-
bus mandato ſuperioris poteſt vna loco alterius ſubrogari. Cō
uentione etiam partium hoc fieri poteſt, ſed non intercedente cō
uentione partium, vel mandato ſuperioris: an eo quod ex vna re
altera eſtimatur, vel alterius rei pretio ſubrogetur loco prime quo
ad dominium. Dic quod non regulariter. Fallit in caſibus, de qui-
bus in dicto. c. inquirendum. Vbi autem dicimus ſubrogatum
aſſumere naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, hoc verum
in natura primordiali, non accidentali ex poſt facto ex acciden-
te ſuperueniente: vt nota. ff. ſi cer. pe. l. certi condictio. et in l. ſi eum
9 ſ. qui iniuriarum. ff. ſi quis cau. ¶ † Querit glo. de pena litigio
ſi contractus. Gl. dicit quod quandoque alienatur res pēdēte lite, et alie-
natur titulo nō lucratiuo, et pena eſt quod emptor ſciēs, pretiū amit-
tat, et rem reſtituat: vēditor perdit rem, et aliud tantūdem dabit fi
ſco. Si emptor eſt ignorans, pretiū recuperabit a vēditore, et tertiā
partē pretii ſibi dabit venditor, quia ei non manifeſtauit venditor
rem litigioſam fuiſſe. Dic, quandoque vterque ſcit: et dic vt in gloſſ.
Quandoque venditor ſcit, et emptor ignorat: et dic vt in glo. Quandoque
vterque ignorat, quod eſt poſſibile in vēditore, ſi forte ſucceſſerit qui
litigabat ſuper re, et ignorauerit ſucceſſor litigiū, quod de facili ignora-
re pōt, et tolerabilis eſt ignorantia. ff. de reg. iur. qui in alterius. et
regula, cum quis in ius. de re. iu. li. vi. et tūc emptor recuperabit p-
tiū. et reſtituet rem venditori, et neuter alter punietur: debet enim excu-
ſata eſſe legitima ignorantia. de cle. exco. mi. ad apoſtolice. Quandoque
vēdēs eſt ignorans, et recipiens eſt ſciens, et tūc reſtituit vendito
ri, et ille⁹ recuperabit duas partes pretii, et tradenti tertia pars re-
manebit. Vbi ſeruus emit, et ſine mādato, ſpectatur eius ſciētia, nō
dñi, vel ignorātia. Sed ſi de mādato, ſpectatur ſcientia domini,
vel ignorātia, nō ſerui. Et ſi quis rem litigioſam in rē ſacrā dedica
uerit, punitur in duplū applicandum petenti. ff. de liti. l. ſi. et pe. ſcd̄m
10 Hoſt. ¶ † Quero quū contrahitur vitium litigioſi. Gl. dicit, quū quis
rem litigioſam in iudicium deductā, de cuius dominio mouetur
queſtio, in alium lit. pendēn. alienat, ſiue ſint res, ſiue actiones. C.
de litigio. l. vlt. Inquantum gloſ. dicit vitium litigioſi contrahi
ratione dominii: dic idem, ſi rōne quaſi dominii ar. Inſ. de actio.
ſ. alie. de ec. indi. abbate. li. vi. Inquātū dicit gl. ſuper actionibus
lite pendente vitiū litigioſi cōtrahi. de hoc. C. de liti. l. ſ. et dicam
j. c. prox. gl. Hoſt. dicit quod hoc habet locū in rebus corporalibus tan-
tum mobilib⁹, et immobilib⁹, ſed nō in incorporalibus, etiā in hy
pothecaria actiōe. in aut. de liti. ſ. ad hec. Sed nec ſimplex inter-
dictio facit rē litigioſam. ff. de ling. l. ſ. Deinde exceptuat aliquos
caſus, in quib⁹ lite ſpeciali vel vniuerſali pendēte, permittitur alie-
natio. Inquantū excipit tranſactionē, hoc videtur contra hunc
tex. quia Io. tranſtulit in monaſterium in cauſa trāſactiōis. Sed dic
quod hec tranſactio fuit facta in fraudem. Item licet tranſigi poſſit
nō permutari, ſecūdū Inn. Lau. Io. et Lan. Pe. et Abb. ponūt
11 hic aliquos verſus, de quibus non curo. ¶ † Opp. cum gl. vl. quod
ſit impoſſibile in vanū laborare eccleſiam ſancte Marie, dato quod
nō poſſideat illa bona monaſterium, quia monaſterium, ex quo liti
ſe obtulit, cōdēnabitur, ac ſi poſſideret. ff. de rei ven. l. is qui ſe. Gl.
dicit quod leges ille nō habent locū in eccleſiaſticis negotiis, ne de-
lictum perſone, etc. xvi. q. j. ſi epiſ. ſecundum Lau. vel contraria p-
cedunt ſecundū Io. an. quū ignorat actor, quū reus poſſideat, ſecus
ſi ſcit. Vnde vtilis poteſt eſſe, quia ſi ſciret eum poſſidere, non ha-
beret regreſſum: modo habebit. Vel ſecundum Inno. laborare
poſſet in vanū ad rem recuperandam litigando de iure, quod non
fit ſine laboribus, et expen. ff. de mino. l. minor. xxv. de facto pro-
pter potentiam detentoris. de re. eccle. non alie. c. pe. Vel ſecūdū
Hoſt. monaſterium poſſet effici non ſoluendo. de reſti. ſpo. cum.
ſ. ſed nec in rei ven. condemnatur qui non poſſidet. ff. de rei ven. l.
ſin autem. de re iudi. examinata. Dicit autem quod leges omnes
penales per canones ſunt approbate: ſicut de litigioſo patet hic
et. xj. q. j. quia res. et in eccleſiaſticis locum habent, ſaltem cum to-
ta eccleſia deliquit. Et facit quod no. de ordi. cog. c. ij. de do. et con
tuma. c. j. ſecundum Hoſt. dic vt dixi in. d. c. j. Anto. de But.

1 Attentatum ab inferiori lite pendente eſt ipſo iure nullum.
2 Titulus poteſt dici cauſa etiam inhabilis ad transferendum do
minium.
3 Litigioſe res vbi in alium tranſlata non poteſt commode auoca-
ri, eſt alia illius loco ſubroganda.
4 Inſtrumentū debiti debet reſtitui debitori obligatione extincta.
5 Obligatus ad rem, compellitur illam tradere liberā ab omni ob-
ligatione.
6 Alienate res contra iuris prohibitionem qua actione petantur
reſtitui.
7 Iudex inferior poteſt ſe intromittere de cauſa ad Papam euo-
cata.
8 Litigioſi vitium incurrit is, qui lite pendente rē litigioſam locat.
9 Inſtrumentorū traditione videtur debitū vel pignus remiſſum.
10 Debiti inſtrumento remiſſo debitori, ſi de eodem debito habeo
plura inſtrumenta, an illud debitum remiſiſſe videar.

1 Eccleſia. ¶ † Summo tūrſt. ſ. c. pri. ¶ No. ſ.
quod attentatū ab inferiore pendēte re-
uocatione eſt ipſo iure nullum. ad hoc de ap. vt noſtrū.
2 ¶ † No. ſ. quod dicitur etiā inhabilis ad dñiū trāſferēdū po
3 ſit dici titulus. ¶ † Not. ij. quod vbi res litigioſa nō pōt, quia in aliū
tranſla

tranſlata, comode aduocari, eſt alia loco illius ſubroganda, ⁊ pro
ipſius eſtimatione, vel declaratione valoris recurrit ad arbitrium
boni viri: ⁊ ſic vbi rei coram iudice ex aliqua cauſa facienda eſt eſtima-
tio ſemper recurritur ad arbitrium boni viri. ¶ Nota quarto ꝙ ad
officium iudicis ſpectat, vt res, que loco aliarum dantur in ſolutum
4 exonerentur a debitoribus. † Et not. ꝙ extincta obligatione pi-
gnoris cautum eſt ei, ad quem res pignorata ſpectat, vel aſſignatur,
vt inſtrumentum debiti ⁊ pignorum reſtituatur, ⁊ ad hoc agere poteſt:
5 vide. ſ. de tranſac. c. j. vt lit. non conte. accedens. Et no. ꝙ † obligatus
ad rem tradendam compellitur eam tradere ab omni obligatione liberatam. ff. de
6 contrahen. emp. l. ſi emptio. ¶ † Quero qua actione petebat ec-
cleſia poſſeſſiones reſtitui. Dic quod forte agebat condictione ex
7 decre. ſepe. ſ. de re. ſpo. vel forte agebat ex vitio litigioſi. ¶ † Op.
quod cauſa ad papam reuocata, ⁊ alteri delegata aliquando ſe intromittat
inferior. de offi. ord. ſignificauit. Dicit. j. gl. ⁊ bene, ꝙ vbi eſt caſus
ſpecialis, quando delegatus eſt negligens: ⁊ partes remanent in mani-
feſto peccato, non obſtante ſi dicatur papam non potuiſſe reuocare ordi
narium, licet poſſit delegatum quandocunque reuocare. ff. de iudi. l. iudicium.
quia hic loquitur in papa, qui immediatus eſt ordinarius cunctorum.
ix. q. iij. cuncta, ⁊ c. per principalem, ⁊ maxime in hoc caſu cum agitur
inter eccleſias. de foro compe. cum ſit. de iudi. c. ſi. vel hoc, quia talis eſt
conſuetudo vrbis: arg. de fo. compe. ſi clericus. in fi. ⁊ ca. licet. Vel quia
eſt de patrimonio. xcvi. di. conſtantinus. qui ſili ſint le. p venera-
bilem. de elec. fundamenta. lib. vj. alias autem niſi eſſet appellatum non
deberet regulariter proceſſus ordinarij impediri. de appel. vt de-
8 bitus. ſm Hoſt. ¶ † Op. ꝙ monaſterium non poterit conueniri, ex
quo deſiderat poſſidere. ff. de rei ven. l. fin. adit. Sol. dic ꝙ mona-
ſterium etiam locauerat lit. pen. ⁊ ſic etiam inciderat in vitium litigioſi
gl. alleg. iura. Sed compellitur alios reos loco primarum ſubrogare. Sed tunc
vltra videtur ꝙ non arctetur eccleſia ſancte Marie ad ſuſcipiendas alios
reos, quia aliud pro alio non ſoluitur, ⁊ c. ff. de ſol. ſi aliud. Sol. dic ꝙ hoc
fecit iudex ex offi. quia forte ille poſſeſſiones de facto propter poten-
tiam, vel aliter non poterat a poſſeſſoribus, vel conductoribus auo
9 cari. ¶ † Op. ꝙ reſignatione inſtrumentorum non videtur pignus remiſ-
ſum, nec debitum. ff. de pac. l. ij. Sol. aliud eſt pignus reſtituere, et
per reſtitutionem illius non videtur debitum remiſſum, vt ibi. Aliud eſt reſtitue
re inſtrumentum debiti, ⁊ videtur remiſſum debitum inſtrumenti. Aſſi-
gnat glo. cauſam, quia reſtitutio pignoris habet aliam vtilitatem. Non habet
ergo in ſe incluſam remiſſionem debiti: ⁊ quia pignus eſt cautela debiti
⁊ dato quod non habeat pignus, vel non idoneum, non tollitur debitum.
Illud ergo vt extrinſecus a debito non inducit remiſſionem debiti.
Quod ſecus eſt in remiſſione inſtrumenti: quia illud continet debitum
⁊ nullam aliam habet vtilitatem: niſi debitum videretur remiſſum: vn
de pignus ſepe reſtitueretur precario propter vtilitatem, ſed chiro-
graphum nunquam de hoc. in l. iij. hic alle. de offi. dele. coram. in fin. ſ.
gl. ad hoc ꝙ no. lxxvij. di. hunc numerum. Hec vera inquantum ius
coheret inſtrumento: ſecus ſi iam ſit executum extrinſecus ab inſtru
mento: vt patet de renun. ſane per que puto quod ſi re vendita, ⁊ tra-
dita inſtrumentum redderetur venditori ipſius venditionis, vel actio
ne iam ceſſat inſtrumentum ceſſionis cedenti, vel inſtrumentum antiqui
debiti ex hoc non perderet ceſſionarius, vel emptor ius ſuum. pro hoc
dicit Bar. in. d. l. iij. quod ſi redditio inſtrumenti poteſt afferre aliam
vtilitatem, non videtur remiſſum debitum, vt ſi emptori reſtituam in-
ſtrumentum venditionis, vt ſe defendat ſuper euictione, ⁊ in illo
mihi promiſit ſoluere precium. Idem ſi redderem inſtrumentum debi
ti fideiuſſori, vt ageret contra debitorem in caſibus de fideiuſ. capi. ij. Non
obſtat ſi dicatur quod ſemper redditio inſtrumenti affert aliam vti
litatem debitori, quia releuat ab onere probandi debitum: quia hoc com-
modum non attenditur, cum ordinetur in finem liberationis debiti.
Ex his deciditur quid ſi reddam tibi inſtrumentum, in quo tu ⁊
alter eras obligatus, an videor vtrique remiſiſſe debitum: Gui. de cu.
in. d. l. iij. quod videtur liberationem dimittere illi, ⁊ cedere actionem con
tra alium: arg. l. is qui duos. ff. de libe. le. ⁊ l. j. C. de dona. Hoc di
cenum placet, quando animo donandi, vel legandi titulo aliquo lucra-
tiuo ſibi dedit inſtrumenta. Et ſic loquitur iura, que allegat Gui.
Sed ſi inſtrumenta tantummodo reperirentur illi reddita, vel tra-
dita, ⁊ non appareat vere vel preſumptiue ꝙ hoc faceret ex cauſa
lucratiua, potius videretur eum conſtituiſſe procuratorem quo ad alium
⁊ cum hoc poſſet operari inſtrumentum. quod no. de off. dele. coram.
non operaretur hoc quod videatur remiſſum debitum, vel quod vi
deantur ceſſe actiones. Ex his ſecundo deciditur quid ſi tibi reſtitui
inſtrumentum, tu poſtea mihi. Secundo illud reddidiſti: dicit ibi
Gui. ꝙ tunc videtur eſſe factum pactum de petendo. per quod eligitur
prima liberatio. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pactus. ⁊ l. ſi vero non remu-
nerandi. l. Pomp. ff. in l. ff. de peti. heredi. l. ſed ⁊ ſi lege. §. conſuluit.
10 ſecundum Gui. de cu. ¶ † Quid ſi habeo plura inſtrumenta de eo-
dem debito, ⁊ reſtituo vnum: an videor remiſiſſe debitum: Bar. dicit
ꝙ ſic, quia vnum eſt inſtrumentum, licet diuerſe ſint copie. ff. de teſta. l. ſi
vnum. Hec omnia procedunt, quando inſtrumentum apparet reſtitutum per creditorem de-
bitori. Sed ſi penes debitorem reperiatur inſtrumentum cancellatum, vel
abolitum, an ex hoc preſumatur abolitio, ſolutio, vel liberatio: Accur.
dicit in. l. vna. §. illo autem. C. de lati. li. tol. ꝙ preſumptio facit pro de-
bitore, ſed non eſt ſufficiens, niſi aliter probet ſibi inſtrumentum reſtitu-
tum a creditore. Spe. in titu. de inſtru. edi. §. poſtque. verſi. inſtrum.
dicit ꝙ illi incumbit onus probandi, quia affirmatiuam proponit: ſi de-
bitor dicit, Tu mihi reddidiſti inſtrumentum, ideo ſum liberatus:
probabit debitor redditionem. Si autem creditor dicit ſe perdidiſſe in-
ſtrumentum, ⁊ illud ad debitorem ſine cauſa peruenisse, probabit creditor:
quia negatiua, ⁊ c. vt de proba. quoniam contra. Ja. de are. dicit ꝙ re-
fert an debitor alleget ſe pacto liberatum: ⁊ oportet quod probet in
ſtrumentum ſibi traditum: quia ex tacita voluntate, tunc ſurgit pa
ctum, niſi alleget ſe liberatum ſolutione. ſi perſona debitoris eſt
perſona domeſtica idem, vt dicto. § illo, quia potuit ſubtrahere de fa-
cili ad hoc. C. in qui. cau. ceſ. lo. te. pre. l. j. Si vero non eſt perſona do
meſtica, preſumitur ſolutione liberatus. ff. de ſolu. l. ſi chirographum.
eatio, quia allegans pactum allegat donare, quod eſt perdere, ⁊ talis ia-
ctatio non preſumitur. ff. de probatio. l. cum de indebito. Secus ſi
allegat ſolutionem, quia tunc ſolet inſtrumentum reddi. ff. de condi. ſi
ne cauſa. l. diſſolute. Nunc ergo ſtabitur, ſi contrarium non probatur.
Hoc ponit Cy. in. l. ſi de poſſeſſione. C. de proba. non tamen: vbi dixi,
⁊ dicit glo. redditione inſtrumenti preſumi quem liberatum, non eſt
per hoc preſumptio iuris: ⁊ de iure per que conſilium eſt quod fiat in-
ſtrumentum ſolutionis, vel liberationis. Hoc tenet Azo in ſum.
de proba. circa medium. Hec maxime vera, ſed Jo. an. in addi. Spe.
in loco preallegato quando perſona, que habet inſtrumentum, eſt perſo-
na legalis, ⁊ tenuit inſtrumentum longo tempore. Et inquantum
dixi contra perſonam domeſticam preſumi, non intelligas ſtricte
vt exigatur quod ſit familiaris, ⁊ de familia, ſed ſatis eſt quod fue
rit eius aduocatus, vel procurator talis, qui conſueuerit ſua in-
ſtrumenta rimari. ſm Jo. an. in loco prealle. Hec omnia dicit poſt
Dy. indifferenter vera, ſiue inſtrumentum reperiatur penes debitorem cancel
latum, ſiue non inueniatur cancellatum, licet aliqui diſtinxerunt, cum facile ſit de-
bitori, ex quo habet inſtrumentum penes ſe, illud cancellare, ⁊ abolere,
vel incidere. ſm Jo. an. Hec omnia, niſi aliquis caſus allegaretur
⁊ probaretur per creditorem, per quem veriſimiliter potuit perde-
re inſtrumentum. ¶ Quid enim ſi repente expulſus fuerit a ci-
uitate, vel aufugiat, ⁊ domus ſua vi populi rapta ⁊ bona inde.
¶ Quid ſi vi ignis omnia exportata ſunt hinc ⁊ inde, ⁊ multa perdita
vt aliquando contingit: tunc de leui potuit cadere ab inſtrumento: his
⁊ ſimilibus caſibus non preſumeretur traditum inſtrumentum.

1 ☞ Reſcriptum impetratum lite pendente non prodeſt impe-
tranti, niſi facta mentione de litis pendentia.
2 Decimas noualium quomodo preſtare tenentur monachi ex
poſſeſſionibus, que colliguntur in parochia aliena. nu. 6.
3 Abbas vti maior monaſterij poteſt impetrare priuilegia pro mem
bris ſui monaſterij.
4 Priuilegium ad merita lite pendente conceſſum quamquam generale
non extenditur ad litem ⁊ cauſam iam in litem deductam.
5 Lite pendente ius reo ſuperueniens quando non proficit ad con-
ſequendam abſolutoriam.
7 Sententia quando poteſt proferri ſecundum ius ſuperueniens
actori vel reo lite pendente in eadem inſtantia.
8 Exceptio notoria debet opponi ante ſententiam.
9 Ius, ſeu titulus ſuperueniens agenti Publiciana, ⁊ titulum probanti,
⁊ poſſeſſionem ſe antea habuiſſe an proficiat ad abſolutoriam.
10 Lis quando dicatur pendere quo ad priuilegij nullitatem.
11 Litigioſi vitium quomodo contrahitur.
12 Litigioſi effectus quis, ⁊ qualis ſit, ⁊ quomodo vitium puniatur.
13 Litigioſa res obligari non poteſt.

1 DIlectus. † Non ob. priuilegium impetratum
lite pendente, de lite non facta men-
tione. h. d. Primo ponit querelam partis: cui ſecundo
2 prouidet. Secunda ibi: ideoque. ¶ † No. j. hic arg. mona-
chos teneri ad decimas noualium ex poſſeſſionibus, que excolunt in pa-
rochia aliena. Et eſt ar. de iure communi decimas parochie deberi, ⁊ non
eccleſie cathedrali de quo de deci. cum contingat. ſalua quarta. de of.
ord. conquerente. ⁊ hoc ſi certum eſt de finibus parochialis recurre,
3 de deci. quoniam. ¶ † No. ij. abbatem vti maiorem monaſterij poſſe pri
4 uilegia pro ſuis membris impetrare. ¶ † No. iij. ꝙ priuilegium ad me
rita lit. penden. conceſſum, quamquam generale, non extenditur ad litem, ⁊ cau
ſam iam in litem deductam: immo ſecundum antiquum ius ante impe-
trationem lis eſt decidenda: ⁊ ſic generalis impetratio priuilegij
non dat formam litibus preteritis, vel pendentibus, ſed futuris.
5 ¶ † No. iiij. ꝙ ius ſuperueniens reo lit. pen. non proficit ad abſo-
6 lutoriam conſequendam. ¶ † Oppo. ꝙ de iure non tenerentur ad de-
cimas noualium monachi. de deci. ex parte. Dic quod forte non
excollebant monachi poſſeſſiones proprijs manibus, vel ſumpti-
bus: vel forte dicebant quod preſbyter preſcripſiſſet contra eos, de
priuilegijs accedentibus. procederet hec difficultas intelligendo
quod hic monachi pretenderent exemptionem decimarum, ⁊ rector

perceptionē:ꝛ tūc expone vēdicare.i.defendere:ſicut ecōtra.viij.
di.quo iure. Sed verus intellectꝰ eſt,qui pꝫ ex verbo, perceptio
ne.ꝛ verbo vēdicare,q̄ monachi nō pretēdebāt exemptionē a de
cimis,quas debēt.ſed ptēdebāt perceptionē decimarū ab aliis
ſubiectis rectori ex poſſeſſiōibꝰ nonaliū:q̄ de iure nō habēt.Et
cū forte pſcripſiſſent decimas,p hoc ēt vendicabāt nonalia:ↄtra
id,q̄ habeť de deci.cum contingat.ꝛ exemplū eſt bonū. Uel po
7 ne exemplū per decr.eo.ti.ꝫ.de pac.c.pe.ſecūdū Hoſt. ¶ †Opp.
ꝙ ex iure ſuperuenienti lit.pen.ſequatur ſentētia in eadē inſtan
tia.ff.de rei vē.l.ſi poſt acceptum.Sol.Dicit Inno.q̄ qñq; reo
ſuperuenitꝰ ius pēdē.lite ab alio,q̄ a cōi domino,ꝛ tūc illud reo
pficit ad abſolutionē:vt.d.l.ſi poſt acceptum. Imo ſi alio modo
reus acquireret,ꝛ proficeret ad abſolutionē,vt q̄ preſcriptione
acqreret dñiū,vel aliis modis acquirēdi,dūmodo nō a cōmuni
dño vel plato. Et eſt cauſa,q2 nō eſt preſumptio q̄ cōmunis do
minꝰ velit p̄iudicare liti pēdēti inter cōmunis ſubditos,ꝛ de alio,
q̄ de cōmuni dño,vel prelato non eſt veriſimile q̄ propter litem
pendētem omitteret dare alicui p̄uilegiū,vel ius ſuū:ideo bene
valeret priuilegiū datū a tali lit.pen. Si aūt ius nouū ſupueniat
a cōmuni dño,vel prelato:ꝛ tūc dicit q̄ nō preiudicat tale priui
legiū liti:ꝛ ſic quo ad preiudiciū litis priuilegiū nō habet vires:
valet tñ quo ad futuram litem. Item valet quo ad cauſam iam
inchoatā,ſi caſu cōtingat aliquo illā litē finiri,vel inſtantiam ex
tingui.p q̄ ſ3 q̄ ſi impetrato priuilegio lite pend.poſtea pereat
inſtātia iudicij,valebit priuilegiū,ſecūdū enim Idē ſi ſentētia fe
rať pro impetrāte. Unde oportet ꝙ lite etiā ſola citatione pen
dente finiatur inſtātia ſententia diffinitiua,vel ſaltē abſolutione
ab obſeruatiōe iudicij.ad hoc vt poſſit valere priuilegiū,vl ſaltē
q̄ renūtiet liti expreſſe,vel ſaltē tacite:q̄ cōtingit ſi alios iudi
ces impetret nō ſubrogādos in lite,vel inſtantia,ſed in cognitiōe
tantū ex noua inſtātia,ſecūdū Inn. Dic,qñq; lite pen.ſuperue
nit ↄſtitutio:ꝛ an hec det formā liti pēdēti,ꝛ pſit partibꝰ,habe
tur p gl.ꝛ doc.de ele.ꝫ canō.de cōſti.c.ij.ꝛ de elec.c.ſi.li.vi.Hic di
cit Inn.vnū verbū.q̄ nō preiudicat.alľ.aut.vt cū de ap.cog.in
prin.col.viij.q̄ pcedit abſq; dubio,qñ ius nouū a iudice impe
trať,ſcḋm Jo.An.ad hoc in aut.in medio lit.ſacras iuſ.nō ſi. S3
dic de hoc.ſ.remiſſ.Qñq; ſuperuenit lit.pend.priuilegium,ꝛ ſi
nō a cōmuni dño:dic vt dicā qñ aliud ius ſuperuenit. Quādoq;
ſuperuenit a cōmuni dño,ꝛ ſic p̄uilegiū eſt conceſſum ex certa
ſcientia,ꝛ valet,ꝛ preiudicat liti:q2 cā preſumiť in priuilegio.Q̄
dic vt de conſti.cum acceſſiſſent.ꝛ hoc tenet hic Inn.ad hoc lite
ra ſequens,que innuit ꝙ ſi feciſſet mentionē de priuilegio valuiſ
ſet.Jo.An.remittit de elec.dudū.ſuper glo.talis.vbi Jo.an.te
net ꝙ legitimatio,ꝛ priuilegiū impetratū lit.pendēte,facta men
tione de lite,tenet.ad hoc de teſti.cauſam.Si nō eſt facta mētio,
de lite,tūc q̄ priuilegiū nō preiudicat liti.vꝫ tñ lite finita.Hoc in
dubitanter eſt verū quando priuilegiū eſt gñale,vt hic erat:quia
tunc nō peccat in ſurreptione,ꝛ ab eo excluſe cauſe cenſenť ſuper
quibus pendēt lites,quatenus pendēt,ꝛ quouſq; pēdebūt. Ubi
aūt ſpecialiter impetratur in certa lite,vel cā,ſuper qua pēdet lis
non facta mentione de lite,magis eſt dubiū,cū tūc peccet in ſurre
ptione.Et puto q̄ ſi doloſe eſt impetratū,nō valeat etiā lit.fini
ta,per.c.ſuper literis.maxime tenēdo ꝙ i priuilegiis ſurreptio vi
tiet ipſo iure:vt tenet Inn.de reſcrip.dilecta.ꝛ.c.ſup literis.ad ſi.
viti.gl.magne.Si ex ſimplicitate,vel ignorātia nō valebit vt pro
cedať ad preiudiciū lit.ſed bene vt lite finita proſit cāe,ſup qua
lis pendebat:niſi 3 priuilegiū ſit decīſa,ar.dicti.c.ſup lris.Qñq;
ius,q̄ ſuperuenit lite pen eſt alias cōe,priuatū tamē,vel appro
priabile,ꝛ tunc dic ꝙ qñq; ſuperuenit ex parte actoris,ꝛ dubitať
an proficiet ad cōdēnationē.De hoc per Bar.in.l.eadē.§.actiōe.
ff.de excep.rei iudi.Jo.de ligna.in.c.j.de libel.ob.ꝛ Bar.in.l.non
poteſt.ff.de iudi.Dic,quando ius in ſubſtantia cōpetebat tēpore
libelli,ꝛ ſic ſuperuenit ſolū ius dilectoriū ex parte conuenti,ꝛ ea
dē inſtantia pōt ſequi cōdēnatio:vt.l.ij.ff.de peti.heredi.ꝛ.l.que
ſitum.in prin.ff.de pecu.ꝛ no.in.d.l.non pōt.ff.de iudi.ꝛ.l.finaūt
§.j.ff.de rei ven.Quandoq; a principio deficit ius actoris,ꝛ ſic
ſuperuenit ius in ſubſtantia agēdi pēdēte iudicio,ꝛ ſi ſuperuenit
ex cauſa de preterito,pōt ſequi ſnia.l.ſi rē.§.j.ff.de pi.ac.ꝛ.l.ſi mā
dato.§.ſi tibi mandauero.ff.man.Si eñ ago cōtra te pignorati
tia actione,vt reſtituas pignus.Si ſolui debitū pēdēte iudicio,
ſequitur condēnatio,ſi ſuperuenit ſubſtantia iuris agendi pendē
te iudicio ex cā de nouo nō habente originē a facto de preterito
dic de equitate canonica,ſi iudicium eſt generaliter ppoſitū non,
expreſſa cā remota:vt q2 ago rei vendi.q2 dñs:vel pſonali,q2 ob
ligatus:ꝛ tunc ſequi pōt cōdēnatoria ex tali iure ſupueniēte poſt
actionē propoſitā.de re iudi.abbate ſane.lib.vj.Si aūt ſuperue
nit ius de nouo ppoſita cauſa ſpāle,ſiue remota,vt q2 ago quia
dñs,q2 emi a tali,vel ago cōtra te ex mutuo:tūc ſuperueniēs ius
lite pen.de nouo nō proficit ad cōdēnationē,q2 illud nō eſt dedu
ctum.Et eſt cauſa remota,q2 cā remota preſupponit locū:ꝛ tpꝰ:
q2 ſi dicas,ex cā emptionis,vel mutui,oportet q̄ ſit facta certo

loco vel tempore.Sic ergo dicendo intelligis de certa emptione,
dato q̄ non determineť locus,vel tpꝰ.Si ergo deduciť certa,ꝛ
circunſtantiata cā,nō ſufficit illā ſuperuenire pēdēte iudicio. S3
ſi pono cauſam proximā,vt q2 obligatus,vel q2 dñs:tunc obliga
tio,vel dominiū nō clauditur tpe:ideo ius ſupueniens clauditur in
illo iudicio,ſecūdū Bar.in.d.l.ꝛ in eadē.§.actiones.Ad illud ꝙ
expreſſa certa cauſa nō pficiat ius ſuperueniēs,alle.Dy.l.hacte
nus cum.l.ſeq.ff.de aqua plu.ar.ꝛ.l.nō pōt.ff.de iudi.ꝛ.l.ſi rnř.§.
eandē.ff.de excep.rei iudi.Per que dicit Bar.in.d.§.actiones.ꝙ
expreſſa cā remota,ꝛ probato iure,ſed nō determinato tempore,
ita q̄ appareat ſibi cōpetiſſe ante iudiciū inſtitutū,reus abſol
uetur,ꝛ ſic nō proderit probatio.alle.ff.de re.ge.l.cum actuꝫ.per
glo.ff.de no.oper.nun.l.non ſolū.§.ſed ꝛ pbari.Et dicit q̄ hoc
tenet Jo.an.de ver.ſig.abbate.lib.vi.Hec vera in tangentibꝰ pri
uatam vtilitatē:in tangentibus autē publicā vtilitatē ex iure ſu
peruenienti poſt iudiciū ceptum iudex poteſt ferre ſententiam.
de reſcrip.olim.ſ.de dolo,ꝛ contu veritatis.Quandoq; dubita
tur an ex iure ſuperueniēte ex parte rei illud ſibi proſit ad abſolu
toriam obtinendā.Bar.hoc expedit in l.ſi.ff.de exce.Dic:ſi ex
ceptio ſuperuenit ex facto de preterito,illa prodeſt ad abſolutio
nem,vt in iuribus,que.ſ.allegant ad actionē:ꝛ eſt expreſſum in
in.l.cum mihi decem.§.ſi.ff.de ſoluti.Si ſuperuenit ius excipien
di pendente iudicio ex noua cā,ꝛ ſi ſuperueniat facto aduerſarij,
hoc prodeſt,vt pendente iudicio ſuperueniens pſit ad abſoluto
riā.Inſti.de perpe.ꝛ temp.ac.§.ſi.ꝛ.l.uſurā dū ꝛ ad pecunias.de
iureiurān.l.eleganter.§.ſi quis poſt.ff.de condi inde.Si ſuperue
erit mihi exceptio pēdēte lite abſq; facto aduerſarij:ꝛ nō poſſuꝫ il
la vti:vt in aut.vt cū de ap.cog.§.i.ad hoc.l.excuſať.ff de exc.tu.
ſm Pe.ꝛ But.ad hoc al.l.ſi poſt accepti.ff de rei vēd.Sed dicit
Bar.in.d.l.ꝙ quicqd dicat Pe.qñocūq; ſuperueniat exceptio
pendente iudicio,ꝙ illa prodeſt ad obtinendā abſolutionē ff.ſol.
ma.l.rei iudicate.de pig.l.Pau.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.Fallit
8 in.l.ij poſt acceptū.ff.de rei vē.ꝛ hoc.q2 odioſa eſt illa exceptio.†
Nunquid aūt notoria exceptio debeat opponi:Dic ꝙ ſic,vt in.c.
9 accedēs.§.vt lite nō conte.ꝛ de ap.in cle.appellanti.†Ex his de
cidiť q̄,quā format Joā.an.in addi.Spe.in ti.de cauſa poſ.ꝛ p
prie.ad ſi.§.nunc dicendum.Si aliquo agente Publiciana.ꝛ p
bante titulū,ꝛ poſſeſſionem ſe antea habuiſſe,ſi poſſeſſori lite j ē.
ſuperueniat titulus,an ille proficiat ad abſolutoriā.Et ꝙ pficiat
ad abſolutoriā,facit.l.ſi duobus.ff.de Publiciana.vbi obtinet
poſſidens habens tī.ſicut actor:q2 in pari cā melior eſt ↄdō poſ
ſidentis.Diſputauit Odof.cōtrariū p.l.cū nemo.C.de acq poſ.
ꝛ quia reus tpe quo cepit habere titulū,erat male fidei poſſeſſor,
cū conteſtata eſſet lis in Publiciana.Itē q2 emptio eſt facta cō
tra legem,ꝛ ſic ceſſat Publiciana.ff.de Publicia.l.cū ſponſus.§.
ſi res.ꝛ res litigioſa,nō pōt alienari:vt per totū hūc ti.ad hoc.ff.
de acqui.poſ.l.qui bona fide.§.ꝙ ſcriptū eſt,ꝛ dicit Jo an.ꝙ hāc
q.etiā diſputauit dñs Phi.de formaginis,qui fuit gener Joan.
an.vt ibi recitat.Hec vero qñ ſuperuenit ius publiciani:ſecus ſi
duobus litigantibus ſuperueniat poſſeſſori dñium ſup re.in qua
pendet iudiciū rei vendicationis,vt q2 emerit a vero domino:q2
ſm Inn.prodeſt reo quo ad hoc,vt ſoluatur.C.ma.l.l.p diuerſas.
quia ꝛ ſi non acquiſiuiſſet,prodeſſet ſibi vt abſolueret.de cā poſ.
cum eccleſia.ad ſi.Et ſatis puto q̄ tūc obtinebit declaratoriā,ꝛ
forte idē ſi pendente Publiciana,q2 hic non eſt in mala fide,qui
emit a vero domino,ꝛ dñiū obſtat Publiciane.l.ſi a Titio.de rei
10 vend.ꝛ.l.ſi a titio.ff.de excep.rei iudi.tradite. ¶ †Quero qñ dica
tur lis pendere quo ad nullitatē priuilegij lit.pen.impetrati.Dicit
Inno.ꝙ forſan ſola citatione facta.vel cā in iudicio pꝓpoſita,li
cet nondum lis ſit conte.nam dum proponitur,cā eſt,de ver.ſign.
forus.ꝛ ſic non ſolū lit.conte.ſed etiam actione ppoſita dicit lis
11 pendere.ſecūdū Hoſt.qui remittit.ſ.c.proxi. ¶ †Quero cū glo.
de cauſa nullitatis huius priuilegij.glo.alle.multas cauſas,inter
ceteras,q2 hoc ius erat effectum litigioſum,ꝛ ſic nō poterat ſuper
eo aliquid impetrari.Gof.nō placet.q2 hoc iꝰ non fuit nullum,
q2 res fuerit litigioſa:q2 in iure incorporali,vt eſt ius decimale,nō
ↄhitur vitiū litigioſi per leges veteres.ff.de litigi.l.ij.ad hoc.in
autentico de litigio.§.i.colla.viij.ꝛ hoc tenuit Azo.in ſum.de liti.
Alij dicūt quod dupliciter contrahiť vitiū litigioſi.Primo per
iura antiqua per lit.conte.Secundo per noua,per ſolā conuentio
nem in actione reali:ꝛ iſto modo non contrahitur.Si agatur p
incorporalibus,vel hypothecaria:ſed bene contrahiť per modū
iuris antiqui.ſ.per litis cōte.vt fiat actio litigioſa.Si ergo aliena
tio cōtingat circa citationē realē,ꝛ ſit actio litigioſa,vel ius p lit.
conteſt.Si agitur de alienatione rei,ad quā cōpetit res:tunc res
nō efficiť litigioſa,niſi de dominio rei ↄtēdať,vl parte,vel quaſi
Ipſa tñ actio nō afficitur niſi per lit.cōte.vt eſt dictū,l3 ergo res
non poſſit vendi,ipſa tamē actio ante lit.conte.poterit cedi.aliud
enim eſt vitiū,quod afficit actionē:aliud,q̄ afficit rem.Si quera
tur de actione perſonali,res,ad quam agitur,nō afficitur,ſed affi
citur actio poſt lit.cōte.C.de litigio.l.ſi.ꝛ ſic intelligit q̄ no.ſ.eo.

ecclesie

eccleſia.in.ij.gl.ſm Jo.And.Bar.in.l.j.ff.de litigi.dr q̄ ſi agit̄
reali,vbi cõtendit̄ de dñio,vel parte dñij per ſolã citationẽ affi
citur res,⁊ acti.C.de liti.aut.litigioſo.⁊ ibi per gloſſ. Si agitur
reali,⁊ non contenditur de dñio,vel parte dñij,ſed de alio iure,
vt hypothecaria,cõfeſſoria,vel negatoria:⁊ nõ afficit̄ res:vt in
aut.de liti.§.ad hec.Ipſa tñ actio afficit̄ litigioſi vitio,ſed de-
mũ per lit.cõte.ar.huius.§.⁊.C.e.l.ij.Et idẽ ſi litiget̄ de poſſeſ-
ſione,ſi agit̄ actione perſonali.Si nõ contendit̄ de re,ſed de ali-
quo opere facto in re,res nunq̄ efficit̄ litigioſa,etiã ſi illa actio
ſit in re ſcripta.ff.de aqua plu.arcẽ.l.q̄q̄.§.iul.⁊ ibi no.Ipſa ve-
ro actio bñ efficit̄ litigioſa.ſed p lit.cõte.vt.l.ij.C.e.ti.Si cõten
dit̄ de ipſa re,ſic afficit̄ res,⁊ actio p lit.cõte.vt.d.l.ij.C.e.ti.Si
vero agit̄ actione mixta,ſi actio eſt vniuerſalis:⁊ olim,⁊ hodie
efficit̄ res litigioſa per ſolã citationem.ff.de peti.here.l.diuus.⁊
fa.ercif.l.alienatiões.Si vero eſt actio particularis,res,⁊ actio
afficit̄ per lit.cõte.l.j.in ſi.C.cõi diui.Per ſolã autẽ denũtiatio-
12 nẽ nõ afficit̄ nec res,nec actio.C.de liti.l.ij.†Si queris autẽ qs
ſit effectus litigioſi.Dic q̄ magnus:⁊ q̄ ſm tẽpora antiqua,ſi
res,vel actio erat affecta,ĩpediebat̄ alienatio:vt.l.alienati Se
cũdo,ille,in quẽ fiebat alienatio,nõ poterat cõtinuare ad p̄ſcri
ptionẽ cõplendã tẽpora ſui authoris.l.j.C.de long.tem.preſcri.
Tertio,q̄ ſi cadebat a poſſeſſione,non poterat illã recuperare,
obſtãte exceptione.ff.de liti.l.j.Hodie vero eſt additũ q̄ cõtra-
ctus ſuper litigioſa re eſt ipſo iure nullus.Item q̄ accedentib⁹
ad cõtractũ imponunt̄ certe pene,que ponunt̄ in.l.ſi.C.e.tit.de
quo in.l.creditores.de pig.Itẽ q̄ ſi ſñia ferat̄ cõtra alienantem
põt exequi cõtra ementẽ:vt.l.ſi.C.de liti.qḋ dic vt in.d.l.credi-
tores.C.de pig.Itẽ põt agi cõtra illũ,qui emit ex vitio litigioſi
cõtractus,vt rem ad priſtinũ ſtatũ reſtituat:vbi ab olim tãtum
põt exequi,vt hic.Et forte poſſet dici qḋ ſentiũt doct.q̄ reme-
diũ illius tituli ſe extenderet ad illũ poſſeſſorẽ,qui ſciẽter rem
emit:ar.de reſti.ſpo.ſepe.alias decre.nõ eſſet ſub cõgruo titulo.
Quas penas intellige habere locũ ſi ſit alienatio lite pendẽte:
nam ſi perẽpta eſt inſtãtia,licet tũc duret vitiũ litigioſi:vt no.
in.l.properandũ.§.⁊ ſiquidem.⁊ no.in.l.ij.iud.ſol.tamen cõtra-
13 ctus valet:vt.d.l.j.C.de preſcri.lon.tem.†An autẽ res litigio-
ſa poſſit obligari:dic q̄ non:vt.l.ſi filius.§.ſi.C.que res pig.obli
gari poſſ,et no.per gloſ.in.l.j.ff.de litigio.⁊ ponit in.l.j.⁊.l.ſi.C.
de litigio.

¶ De ſequeſtra.poſſeſ.⁊ fructuum. Rubrica.

¶ Viſo in titulo precedẽti quõ contumax ſua poſſeſſione pri-
uet̄ propter cõtumaciã,per ſequeſtrationem hoc interdũ cõtin
git,ideo ⁊c.Vel q̄ aliqñ ex cauſa lite.pen.aliqḋ innouat̄ ex ſeq̄-
ſtrationis actu,ideo ⁊c.Materiã ſequeſtrationis vide ſup re-
gula,locupletari.de reg.iu.li.vj.per Jo.Mo.ad materiam.ij.q.
vj.quoties.ij.lxxvij.di.quamuis.⁊ repetitur in Cle.

1 ☞ Sequeſtrari non debet res propter contumaciam rei.
2 Sententia poteſt ſuper eodẽ articulo partim pro vno,⁊ partim
pro alio ferri.
3 Delegatus ſimpliciter ad cauſam,videt̄ commiſſus tam quo
ad proprietatem,quam poſſeſſionem.nu.15.
4 Reſcripti verba vbi ſunt dubia,recurrit̄ ad mentẽ reſcribentis.
5 Abſolute idem eſt dicere,quod indiſtincte.
6 Clauſula,facias pro tuo arbitrio:quomodo intelligitur.
7 Sententiã,que tranſiuit in rem iudicatam,põt papa tractare.
8 Sequeſtri conditio que ſit.
9 Poſſeſſio transfertur in ſequeſtrum per actum ſequeſtri.
10 Sequeſtrari nõ dz poſſeſſio lite pendente propter contumaciã.
11 Ad poſſeſſionem reſtituendam non arctatur eijciens miſſus.
12 Succeſſor temporalis ſicut ſuccedit ſuo predeceſſori in iudicio,
ſic ⁊ temporalis.
13 Poſſeſſionis queſtio iam deciſa reuocari non debet.
14 Sententia condẽnatoria ad expenſas moderatas an dicatur
incerta.
15 Reſcriptum licet ſit iuris ſtricti,quomodo poſſit extendi ad
alias cauſas in reſcripto non expreſſas.
16 Libellus ſuper ſpoliatione,⁊ detentatione,ſeu occupatiõe rei,
quam libellans dicit ad ſe pertinere,an concludat in petitorio,
vel poſſeſſorio.
Verbum Pertinere,eſt latiſſimum.
17 Corã diuerſis iudicib⁹ an quis poſſit pro vna ⁊ eadẽ re trahi.

1 AD hec. ¶ †Propter contumaciã rei res
ab eodẽ petita ſeq̄ſtrari nõ dz.Sũt
due ptes.In prima p̄ceſſus narratio p abbatẽ fa
cta.que continet delegationẽ cauſe,diffinitionem,
poſſeſſorij inchoationem,petitorij exceptionem,
miſſionem,delectionẽ,⁊ interpretationẽ Celeſtini,ſeq̄ſtrationẽ
⁊ declarationẽ p eum factã.Scḋa ibi:Et cũ pape pronũtiatio,
que duo facit.Primo reuocat ſequeſtrationẽ,⁊ rẽ in ſtatũ priſti
2 num.Scḋo iubet expenſas reſtitui,⁊ caueri ¶ †No.j.ſup eodẽ
articulo poſſe ſententiã partim pro vno,partim pro alio p̄mul
gari.¶ Not.ij.iudicẽ datũ ſup pluribus articulis fungi officio
p̄nũtiando ſup vno quo ad illũ tñ,⁊ nõ quo ad alios,⁊ ſepara
tos articulos.Et nota in diuerſis articulis iudicẽ poſſe p ptes
pronũtiare maxime,qñ diuerſis libellis in iudicio deducuntur.
3 ¶ †No.iij.q̄ ſimplici cõmiſſione cauſe vr̄ q̄ ad rẽ cõmiſſa tã cã
p̄prietatis,q̄ poſſeſſionis:⁊ hoc propter cauſe cõtinentiã.Ad
4 qḋ.ſ.de cã poſſe.l.no.e.ti.paſtoralis.C.de iudi.nulli.† Et not.q̄
vbi verba reſcripti ſunt ambigua,ſtandũ eſt declarationi pape
cõcedentis reſcriptũ.Ad hoc de iud.cũ veniſſent.de ſen.ex cõ.
5 inter alia.de ver.ſig.ex pte.† Et no.q̄ verba abſolute p̄lata,ab
ſolute debẽt intelligi.Et not.q̄ idem eſt dicere abſolute,qḋ in-
6 diſtincte,⁊ ſimplr.¶ †No.de ſignificato horũ verborũ,Facias
pro tuo arbitrio:q̄ intelligi videt̄ de arbitrio rectitudinis iuris
nõ regulato.Vide Bart.in extraua.ad repri.⁊ qḋ hr̄ in.l.ſi ſic.
7 ff.de leg.j.¶ †No.pap.i poſſe retractare ſñiam,q̄ tranſiuit in rẽ
iudicatã ad cõmodũ petij.ẽt ſine appellatiõe.Ad q̄.ſ.de dolo.
8 cũ olim ¶ †Nota cõditionem ſequeſtri:q̄ eſt vt poſſeſſio reſti-
9 tuatur ei,qui de proprietate triũphũ obtinet.†Et no.q̄ ſeque-
10 ſtrationis actu transfertur poſſeſſio in ſequeſtrũ.¶ †Nota lite
pendẽte ẽt pp̄ter p̄tumaciã nõ debere poſſeſſionem ſequeſtrari.
11 ¶ †Nota eijcientẽ miſſum nõ arctari ad poſſeſſionẽ reſtituẽdã
dũ tñ ſit parat⁹ cauere de iudicio ſiſti,⁊ ſatiſfacere de expenſis,
12 q̄ debent̄ vſq̄ ad tp̄s cautionis oblate †Circa primum colligit
Jo.an.q̄ ſicut ſucceſſor tp̄alis ſuccedit p̄deceſſori ſuo in iudicio
ff.de ſeruis orationes.§.illud.ſic ⁊ ſpiritualis,vt hic,⁊.ſ.ti.j.c.ſi.
13 q̄ ẽt ſatiſfacere tenet̄ p creditis ipſi⁹.de ſolu.c.j.¶ †Opp.q̄ in
alio malefecerit celeſtin⁹ reuocando,⁊ cõmittẽdo,q̄nẽ poſſeſ-
ſio.iã deciſam.de re iudi.cũ inter.Sol.Dic poſſeſſiõis ⁊ p̄prie
tatis:⁊ pro.i.p̄prietatis.Vel loquit̄ de poſſeſſiõe ſubtracta mo
naſterio p archiep̄m,vt de illa cognoſceret an deberet reſtitui.
Vel dictũ fuit ex ſupabũdãti,vel qḋ ſequit̄,⁊ poſſeſſionẽ,⁊c.ve-
nit expoſitiue.i.poſſeſſionẽ.¶ Opp.q̄ ñ debuerit papa cãm cõ
mittere in ſtatu q̄ erat tp̄e p̄miſſiõis celeſtini:q̄ ñ debuit p̄iudi-
cari abbati iuſte i poſſ.miſſo.Dic q̄ ñ mãdat̄ ſibi reſtitui poſſeſ
ſio:q̄ hic fuerat ab aliqua pte oblata cautio de ſtãdo iudicio:⁊ non
ſtabat per eũ,quo minus ſatiſfaceret de expẽſis.Ad qḋ ſ.eo qui
14 mit.in poſ.cã rei ſeruã.c.ij.⁊ iij.ſm Inno.¶ †Opp.q̄ male p̄dẽ-
nauerit ad expẽſas moderatas:q̄ hec ſñia eſt icerta.Cõtra id.C.
de ſen.q̄ ſine cer.quã.l.j.⁊.ij.Inſt.de act.§.iurare.Scḋo.q̄ cõtra
ius:q̄ p̄denationẽ expenſarũ dz p̄cedere taxatio:vt.l.ſancim⁹
cũ aut.ibi poſita.C.de iudi.Inn.fatet̄ p̄trariũ,⁊ dic it q̄ hic pre-
ceſſit taxatio:⁊ dz intelligi qḋ hic papa mãdabat q̄ agere debe-
bãt.vt.ſ.cõdẽnarẽt in expen.moderatis:⁊ ſic erat mãdatũ pape,
qḋ intelligi dz ſcḋm ius,vt taxatione p̄miſſa ad ſic moderatas cõ
dẽnat expenſas.Hoſt.dicit qḋ ſup expẽ.põt dari ſñia generalis,
⁊ incerta,⁊ nõ ſolum ſuper futuris.ſ.de dolo.cũ dilecti.de p̄cur.
auditis.ſz ẽt ſuper p̄teritis.vt hic.Aduerte vt videamus practi
cã huius cõdẽnatiõis,reperiũtur diuerſe practice.Quidã ſeruãt
vt primo taxẽt.ſecũdo deferãt iuramẽtũ.tertio cõdẽnẽt:⁊ hic or
do iuridicus eſt.de reſti.ſpo.frequens.li.vi.de excep.pia.C.de iud.
aut.poſt iuſiurãdũ.iij.q.iij.qḋ ſieri.Dicit tñ Spe.in ti.de exe.§.vi
ſo.ver.quid ſi reus.in.xviij.col.q̄ hec practica nõ eſt tuta:q̄ ſi iu-
dex anteq̄ ferat ſñiam diffinitiuã faciat taxationẽ,iã patefacit
animũ ſuũ p̄ quẽ iudicare itẽdit p̄ id.C.de fal.l.vbi.Cui aſſentit
Jo.an.in.§.poſtremo.in pri.⁊ ver.vt ſcias.qñ p̄ſona eſſet talis,
q̄ verisĩr ingereret facultatẽ,vel impedimentũ ſñie p̄ferende,ſz
hoc caſu ad periculũ euitãdũ poſſet taxare expẽſas p vtraq̄ p-
te,⁊ poſtea deferre iurm.Scḋa practica eſt,q̄ qdã ſeruãt,q̄ pri
mo deferũt iurm.Scḋo taxãt:tertio p̄dẽnãt.Iſti faciũt p̄ ius:ſz
eu p̄dẽnatio tenet:Vidi p̄ſultũ q̄ ſic:q̄ ſñia ẽ p̄ i⁹ ptis.Poſ-
ſet dici q̄ ſñia ſit nulla:q̄ ex q̄ delatũ ẽ iurm,notoriũ eſt ſibi de
expẽſis nec eſt ibi data ptis moderãdi iurm.Vñ cum iudicet p̄
notoriũ,ex iuſo ſñia redit̄ nulla.Nõ obſtat.l.nã ẽt poſtea.§.⁊ ſi
dãnet.q̄ ibi iudici nõ p̄ſtabat de iuſo.Ad hoc optime facit qḋ
no.gl.ff.de in lit.iurã.l.videam⁹.Tertia practica q̄ fiat condem
natio gñalis tp̄e ſñie ⁊ reſeruet̄ taxatio ſibi,vel ſucceſſori:⁊ hic
dt Hoſt.q̄ vz ſñia,quãtũcunq̄ ſit vaga,⁊ gñalis:⁊ hoc ſiue cõ
dẽnatio fiat ad expẽſas,de futuro,de p̄cu.auditis.de dolo.cũ
dilecti.ſiue de p̄terito,vt hic,⁊.ſ.c.ij.cũ veniſſent.Nõ ob.q̄ ſñia
ſit vaga ⁊ gñalis:vt.l.ij.C.de ſen.q̄ ſine cer.quã.q̄ vt dt Barto.
in.d.l.terminato ſñia põt ſequi gñalis,qñ petitio eſt generalis.
Item q̄ ſñia hec generalis valet in acceſſorijs.de reſti.ſpo.cum
ad ſedẽ.lz cõtra ſenſerit Inn.de lib.obla.c.j.Et hec practica plz
Inn.de dolo.ſinẽ.per.d.l.terminato.C.de fruct.⁊ lit.expen.vbi
plus Bar.tz q̄ valebit cõdẽnatio gñalis,licet non reſeruauerit

taxationē, ⁊ ꝙ poſtea poterit taxari. ¶ Quarta practica eſt, ꝙ iudex nō cōdēnabit in expēſis tpe ſnie: ex quo nō eſt cert⁹ de quātitate expēſarū, ſed habebit reſeruaer ptāē agēdi ſuper expenſis illi, q̄ h̄z ius agēdi: ⁊ pp hāc reſeruationē poſtea poterit agere ad expēſas. Et ſic intelligūt quidā l. terminato. Sed hoc nō pl3 Jnn. de dolo. finē. nec Hoſt. hic: q̄ vel petunt expēſe iudicis officio, ⁊ hoc ceſſat, functo iudicio. Inſti. de offi. iud. §. poterea. Vel iure actionis: ⁊ actio non cōpetit ad illas, niſi fuerit reſeruata, ⁊ facta cōdēnatio: ⁊ tūc datur actio in factū ex re iudi. ipſa ergo vi d3 intelligi illa lex q̄n facta eſt cōdēnatio, ſ3 ad incertas: reſeruādo enim petitionē illarū nihil ageret, cū ob eius ptāte nō pēdeat dare actionē aliter non ſnīando: l3 dicat quoſdā tenere ꝙ v3 reſeruatio, ⁊ petuntur tunc cōdictione ex ipſa. l. terminato. qḋ ſibi nō pl3, nec Cy. in. d. l. terminato. Nec vera, niſi expēſe eſſent ꝓmiſſe p ſtipulationē: q̄ tūc iure actionis poſſent peti: l3 in illis nulla eſſet facta mētio de expen. vt no. Fede. ſuo cōſi. cxxxiiij. Bar. poſt gl. in. l. terminato. dt qḋ hec pōt ſaluari, quaſi ex hac reſeruatione videat̄ ad expēſas cōdēnaſſe: ⁊ iō id, qḋ prius poterat peti tm̄ officio iudicis, ſecuta illa reſeruatiōe poterit peti iure actiōis. Alle. l. ſi finita. §. elegāter. ff. de dā. infe. ⁊ dt ꝙ ñ cauillādo literā, caſus eſt i. d. l. terminato. Nō ob. ꝙ iudex pronūtiat pro parte, ⁊ pro parte nō: q̄ illud verū, ꝙ p partes nō ꝓnūtiat, q̄n de toto cognouit: ſed ſi de aliquo cognouit, ⁊ de aliquo nō pōt ſuper illo pronūtiaer, ⁊ aliud reſeruare, ſm Bar. ¶ Quinta eſt practica, q̄ iudex pōt ſibi reſeruare cōdēnationē expēſarū, q̄ veniūt ex officio, ſicut reſeruat ſibi taxationē. Secūdū aliquos huic obuiat rō poſita p Jnn. Sed rndē vt Bar. Et hāc practicā t3 Gul. in Spe. d̄ excep. §. ⁊ ver. ſ. alle. ad hoc. ff. de ſol. l. Modeſtinus. Ad hoc tex. cū gl. in. l. idē Labeo. ff. fam. ercīſ. q̄ qḋ feciſſe vr̄ tpe quo ſe facturū ꝓteſtat̄. de app. c. ſi. ff. de here. inſti. l. aſſe. C. de ma. teſt. l. i. Cōtra determinat Jo. An. per. l. Pau. ff. de re iudi. ⁊ de app. cū appel. li. vi. ⁊ per. l. terminato. Saluat nūt dictū Gul. in interlocutorijs, in q̄bus vſq3 ad diffinitiuā poſſet fieri condēnatio: ergo ⁊ condēnationis reſeruatio. de quo remittit de app. ſepe. in verbo expēſarū, ibi quo ad ꝓpoſitū dicit iudicē circa interlocutorias poſſe vſq3 ad ſententiā cōdēnare: ⁊ hoc vltimū eſt planū. Nō ob. qḋ eſt dictū de proteſtatione: q̄ ſm Jo. An. q dicit ꝙ hoc reſeruatū nō pēdet a ptāte iudicis, cū finito principali nō duret circa hoc officium iudicis. Conat̄ pro hac parte inducere. l. aſſe. ff. de here. inſti. ꝙ licet declaratio ponit reſeruari in codicillis, nō ſubſtātialis cōdēnatio, vel petitio, ſm Joā. Sed eſt dubium, ſi iudex reſeruet taxationē ſimpliciter, quis taxabit. Quidam ꝙ executor taxabit: ⁊ hoc placet Accur. in. l. terminato. Sed nō placet Gul. in Spe. eo. ti. ſ. alle. ver. quid ſi reus. vbi dicit ꝙ executor nō habet manū mittere, ⁊ extēdere ad taxā, que iudex ſibi reſeruauit. Jō dicit ꝙ ipſe iudex poſtea poterit taxare, ⁊ dicet Expēſas taxo in tm̄: ⁊ poſtea eis taxatis defert iuramētū, vt iuret. j. ſniam taxatā: ⁊ ſi taxauit. x. poterit iurare vſq3 ad. x. poſtea dicet iudex: Et ego condēno vel precipio exequendo ſniam expēſarū alias p me latā vt ſoluas. ix. Unde ponit Spec. formā in loco ꝓxime alle. Dicit etiam Bar. in. p. l. terminato. ꝙ hoc verum, ſi ſit iudex, qui poſſit ſententiā ſuam exequi, vt in ordinario, vel delegato, qui poſſit exequi: ſed ſi ſit talis delegatus, q nō poſſit exequi dato ꝙ ſibi reſeruauerit, potius iuriſdictiōi videt̄ reſeruaſſe, quaſ ſibi: vñ delegat⁹ poterit exequi, ⁊ taxare. Juriſdictio autem ſua eſt eadem cum iuriſdictione delegātis: vt. l. j. §. qui mandatum. ff. de officio eius, cui māda. eſt iur. Unde cōcludit ꝙ ad illū ſpectabit taxatio, ad quē ſpectat executio de iure communi. Et hoc pl3 mihi. Ad hoc qḋ nota. in. l. tertia. C. de ſentē. que ſine cer. quantita. Non obſtat ꝙ alius ab eo non poſſit declarare volūtatē ſuam: vt. l. pompo. ſcribit. alias incipit, ſi frumentum. ff. de rei vendica. q̄ illud, quando reſeruatio eſt facta pſone: hic fuit facta reſeruatio dignit. Ad hoc cap. dilecti, de foro compe. ff. quādo ex facto tut. l. poſt mortem. §. primo. Per que dicit Barto. in dicta. l. terminato. ꝙ ſi iudex ſibi reſeruauerit taxationem dicendo, Nobis reſeruamus: ꝙ taxationē facere poterit ſucceſſor ſecundum eum. Jdem ad literam dicit. ff de appel. ab executore. Ad hoc de reſcrip. ſi gratioſe. ⁊ cap. abbatem. per tex. dicit Uincen. ꝙ ſi poſt ſequeſtrationem fertur ſententia, que poſtea retractatur in cauſa appellandi pronuntiat̄ ꝙ partes redeant in primum ſtatum, nō facta mentiōe de ſequeſtratione, reintegrabit̄ ſequeſtratio. De quo vide Gul. qui ſua verba ponit ad literā in Specu. eodem tit. verſ. ſed pone ¶ Quero de ratione reuocationis ſequeſtri Celeſtini. Dic ꝙ ideo, q̄ Celeſtin⁹ male reuocauerat poſſeſſionē datā per ep̄3 Ueron. Jte3 cū regul'r ſit ꝓhibita ſequeſtratio, niſi in caſib⁹ no. j. c. p:opt. ⁊ miſſio i poſſeſſionē fuit facta rite, non debuit auferri miſſio illa in poſſeſſionē, q̄re poſſeſſio illa reſtituta fuiſſet miſſo, ⁊ nō domino, niſi ⁊ domin⁹ parat⁹ fuiſſet cauere de ſtādo iuri, ⁊ ſatiſfacere de expen. ſecūdum Jnn.

¶ Oppo. cū gl. i. ꝙ iure allegaret̄ iudicē functum officio ſuo. ſ. de offi. deleg. in literis. Soluit gl. ꝙ ſatis eſſet functus officio, ſi iudicaſſet ſuper poſſeſſiōe, ⁊ proprietate. Sed hic iudicauerat ſup poſſeſſiōe tm̄. ⁊ nō ſup ꝓprietate. Vel ꝓcederet allegatio, ſi ſuper poſſeſſione tm̄ cauſa cōmiſſa fuiſſet. ¶ Glo ḣ remittit de duab⁹ q̄ōnibus dic in ſi. Abb. dt hic colligi ꝙ nō reſtituitur, l3
15 reus pri⁹ caueat. ¶ † Op. p. ꝙ cū reſcriptū ſit ſtricti iuris, de reſcri. ſed eos. nō extendat̄ ad alias cās: ⁊ ſic cōmiſſa cā poſſeſſiōis non cōcludit̄ cā ꝓprietatis. Glo. dt, ſi queritur an cauſa poſſeſſionis, ⁊ proprietatis debeant committi eidem iudici. Dicēdū ꝙ ſic: vt. C. de iud. nōnulli. ſicut ⁊ cā proprietatis ⁊ vſuſfructus. ff. de qui. ee. ad eund. iudi. ea. l. j. ⁊ ḣ. Si queritur an cā commiſſa ſimpliciter ſuper aliqua re, an cā proprietatis ⁊ poſſeſſionis intelligatur cōmitti. Dic ꝙ ſic, vt ibi. Si querit̄ an cōmiſſa cā poſſeſſionis tm̄, vel proprietatis tantum, videatur eſſe cōmiſſa cā proprietatis, vel poſſeſſionis. Dic ꝙ nō, vt in ſ̄cio ſm glo. Dic ſi queritur an cauſa poſſeſſionis ⁊ proprietatis eodem durante iudicio poſſit corā alio tractari, vel dēat. Dicit ꝙ nō, ſm Bar. in. d. l. nulli. Qḋ intelligo q̄n eſt ordinari⁹, ⁊ iudex vtriuſq3 cauſe: alias nec via cōuentionis, nec recōuentiōis, nō video ꝙ artentur partes ad agendum corā eodē iudice primo finito iudicio. Si queritur an ſi expreſſe eſt cōmiſſa cā poſſeſſionis, ⁊ proprietatis, vel ſimpl'r cā ſup tali re, vtrunq3 vr̄ cōmiſſum eſſe, vt dixit gl. ⁊ pñt ambo ſimul tractari, dū non ſubſit incompaſſibilitas: vt p3 de cauſa poſ. paſtoralis. Et ſi prius finitur poſſeſſoriū, pōt h̄ri ergreſſus ad petitoriū, vt p3 hic. Si prius foret finitū petitoriū, nō poſſet h̄ri ergreſſus ad poſſeſſoriū: q̄ ſententiam petitorio obſtat agere volēti poſſeſſorio. S3 hoc intelligeto ſm illa, que dixi de cā poſ. paſtoralis. ⁊ c. cū dilect⁹. Si commiſſa eſt cā poſſeſſionis tantū, vel cā proprietatis tm̄, cum iſtis taxatiuis, vel dixit, Cōmitto cām poſſeſſiōis: vel cōmittimus cām ꝓprietatis: tunc nō vr̄ vtrūq3 cōmiſſum: Licet qdā, quos recitat Collector in rubrica, ſua cōcluſione. cccl xxviij. teneāt cōtrarium, vt diſtinguatur an cū taxatiuis tantū, vel nō, per gl. de cā poſ. paſtoralis. Scḋm veritatē nō eſt differētia, an cum taxatione, vel ſine: ⁊ ibi cōcludit per dicta doc. hic. ⁊ hoc tenet Cy. in l. ſi de proprietate. C. ſi a non comp. iu. ⁊ cōmiſſa cā ꝓprietatis, ſi queritur an incidenter poſſit cognoſcere de poſſeſſione ad videndū exitū proprietatis: ⁊ pōt. C. de rei vend. l. ordinarij. C. ſi a non cōpe. iudi. l. i. ad hoc qḋ no. de cā poſ. cū dilectus. ⁊ c. paſtoralis. in glo. ij. ſicut ⁊ ecōuerſo cōmiſſa cā poſſeſſionis, incidenter cognoſcit de proprietate. j. de proba. licet cām. Fallit ſcḋo q̄n accumularetur cauſa poſſeſſionis vel proprietatis, nō data incōpaſſibilitate per viam, reconuentionis: q̄ tunc ex ea extendat̄ iuriſdictio: alias ad inſtantiam impetrantis, ⁊ conuenientis nō pōt iudex cognoſcere, niſi de cōmiſſo: q̄ reſcripta reſtringenda ſunt, nec extenduntur ad non expreſſa. de reſcri. nonnulli. ſignificāte. ⁊ c. Rodulphus. c. ſignificauit. ⁊ c. fin. niſi alia intercederet prorogatio: q̄ quo ad tp̄s, ⁊ res bene prorogatur iuriſdictio delegata. de offic. deleg. olim. ⁊ c. de cauſis. Jn tm̄ nūt dicit Jnnoc. iuriſdictionem extēdi per viam reconuentionis, ꝙ delegato dato ſuper poſſeſſione. ſi lite finita ſuper poſſeſſione fiat recōuentio ſuper petitorio, admittitur lite pendente abſq3 proteſtatiōe, ⁊ etiam lite finita, ſi preceſſerit proteſtatio. C. de ſen. ⁊ inter. om. iudi. auſ. ⁊ ꝯſequēter. Quod vltimū nō pl3. Jo. an. vt finito iudicio ſuper conuentione, et ꝑcedēte proteſtatiōe fiat recōuētio ſuper proprietate: ⁊ hoc, q̄ de non cōmiſſo nō agit̄ niſi ratione connexitatis, vel acceſſorij: ſ3 principale iā effugit cognitionem eius per ſententiam: ergo ⁊ connexū, vel acceſſoriū. Et facit qḋ no. de reſcri. c. j. li. vi. in glo. ij. Jtē q̄ ex quo ſecundum Hoſtien.
16 iudex finiuit cōmiſſionē, functus eſt officio ſuo: vt in. j. gl. † Ex his deciditur dubitatio, quid ſi committitur cauſa, que vertit̄ inter Titiū ⁊ Seium ſuper ſpoliatione, occupatione, ⁊ detentatione talis rei, quam Seius dt ad ſe pertinere: an tūc ꝯcludat̄ petitoriū. Collector tenuit ꝙ nō: q̄ verbū Pertinere, hic ꝓfert̄ acceſſorie, nō principaliter. Quinꝰ alij tenent cōtrariū, propter verbū Pertinere, qḋ late patet: vt no. de reſtitu. ſpolia. cum ad ſedē. ff. de verb. ſign. l. verbum Pertinere. ⁊ no. de ſi. inſtru. inter dilectos. in verbo, pertineer. Allegant dñi de Rota notata per Jnn. de re. ecc. nō alie. epi. vbi in forma ea, q̄ de bonis ꝯcludit, ⁊ petitoriū ⁊ poſſeſſoriū fore delegatis iudicibus cōmiſſu3. Et hoc puto verū: q̄ verba reſcripti ñ cauillādo pñt vtrūq3 ꝯprehē
17 dere: venit ergo. Et hoc ponūt ſua cōcluſione. ccclxxviij. † Ex his deciditur qḋ, ſi te ꝯueni corā vno iudice, poſtea i eadē cā volo te cōuenire corā alio, nūqd poſſi3? Cy. in. l. nulli. dicit ꝙ nō pōt fieri: q̄ maior eſt ꝯuentio euiſdē ad ſe ipſam, ꝙ diuerſarū: ſed in diuerſis nō pōt, ne cōtinētia diuidat̄: ergo nec in eadē, ⁊ forti⁹. Ratio nō pl3 ſibi. Alij aſſignāt aliā per auē. qui ſemel. C. quō, ⁊ q̄n iu. S3 adhuc hoc nō pl3: q̄ l3 nō poſſit ab actiōe ītētata ex toto, vt ibi p3 tñ ñ ex toto deſiſtēdo alibi cāu; itētare. Jdeo dicit vltimo

cit vltimo q trahere nõ põt ad aliũ iudicẽ: ⁊ ſi traxit, pdit cauſam: vt in. l. ſ. C. de aſſer. tol. Gl. ⁊ cõtrariũ, de reſcri. ex tenore. q̃ dẽ ſpeciale in cã libertatis: vt in illa. l. vigi pridie. quid ſurio. de ſo. cõpe. c. ſi. Et puto q nõ perdat cãm, ſꝫ põt cõpelli vt iudiciũ finiat vbi cepit. ff. de iudi. l. vbi. ⁊ l. poſtea. §. j. ⁊ hoc tenendũ: ⁊ ſi lite pendẽ. corã delegato traheret corã ordinario, vĩ renuntiare iuriſdictiõi delegati: vt no. de pue. ca. cũ dilectus. gl. ſeq. concludit ex tex. q i ſeqſtrũ i dubie trãſfert poſſeſſio. Sꝫ de hoc dic vt plene dixi de iudi. examinata. alie glo. ſunt clare. Ant. de But.

1 ☞ Fructus ſi miſſus in poſſeſſionẽ diſſipat, diſſipati reuocantur, ⁊ alij ſequeſtrantur.
2 In poſſeſſionem eccleſie miſſus põt fructus capere, illoſq; conſeruare.
3 Clauſula, Pro libito tue voluntatis: intelligit̃ de voluntate iure, ⁊ ratione regulata.
4 Fructus quando reſtituere teneatur miſſus in poſſeſſionem.
5 Sequeſtratio quib⁹ caſibus eſt permiſſa, ⁊ quibus caſibus nõ.
6 Uendita re an cogat̃ venditor pretio ſibi non ſoluto ad traditionem eiuſdem, vel ad ſequeſtrum.

1 Dilectus. ¶ † Si miſſus in poſſ. cã rei ſeruãde fruct⁹ diſſipat. diſſipati reuocant̃, ⁊ aliã ſeqſtrant̃. Primo ponit querelã rei paſſi miſſionẽ. Scdo, dat iudices, ibi: q̃ circa. ¶ Not. i. q vbi agit̃ de eccleſia vt de ppꝛietate, procedit̃ an miſſ. in poſſeſ.
2 ¶ † No. ij. q miſſus in poſ. eccleſie pt capere fruct⁹, ſꝫ eos diſſi-
3 pare nõ valeat, ſꝫ cõſeruare dꝫ. ¶ † No. iij. qd importẽt hec verba. Pro libito tue volũtatis: q: intelligunt̃ de volũtate iure ⁊
4 rõne regulata. ¶ † No. iiij. q ſꝫ fruct⁹ colligat miſſus, illos reſtituere tenet̃. ¶ Opp. q miſſus vt poſſeſſor facit fruct⁹ ſuos. C. de rei vẽ. l. certũ. Sol. Quidã dicũt hic q agebat̃ ð eccliã vt titulo: quo caſu miſſus nõ facit fruct⁹ ſuos ſm quoſdã: q: nõ plꝫ Jon. q: nõ fit miſſio, qñ agit̃ rõne tit. vt in. c. eã, q. ð eo, q mit. in poſ. cã rei ſer. Ideo dt Joã. q hic agebat̃ de ppꝛietate eccleſie: ſed miſſus non ſteterat in poſ. p annũ, ⁊ ſic nõ faciebat fructus ſuos. Hoc ſatis pꝫ. Plꝫ gl. hec. i. q̃ p hoc ſit expedita. Gl. opp.
5 q nõ dꝫ fieri ſeqſtratio. C. de phi. ſequeſ. pecu. l. i. ¶ † Gl. ponit regulã, in qua ↄcludit regulariter ſequeſtrationẽ phibitã fore. Scdo ponit multos caſus exceptos a regula. quos vide in gl. q: clari ſunt. Inquãtũ gl. excipit caſuꝫ, qñ appellat̃ ab executore, ſupponit appellari poſſe ab executore. Qð eſt verũ in caſib⁹
6 de qbus de re iudi. qð ad cõſultationẽ. † Et aduerte, q: pcedit hic caſus, qñ appellat̃ ab executiõe, remanẽte valida ſnĩa: q̃ caſu pp pſũptiõe ſnĩe fit ſeqſtratio, vt hic: ⁊ q: hoc pſumit̃ fieri cã impediẽdi vtilitatẽ ſnĩe, q̃ iam trãſiuit in rẽ iudi. Sed qñ appellat̃ a ſnĩa, appellatio ſuſpẽdit pnũtiationẽ: iõ nõ fit ſequeſtratio, niſi fruct⁹ diſſipent̃, ſm Hoſ. Et ſunt verba doct. ⁊ gl. in l. Imperator. §. idem reſcripſerũt. ff. de app. Et aduerte, q: tũc fruct⁹ nõ ſeqſtrant̃. Inquantũ gl. excipit caſum, vbi ſuſpecta eſt perſona: hic intellige pſonã ſuſpectã: vt no. in. d. §. vlti. vt q: nõ poſſidet immobilia, vl̃ pauca, vel hꝫ malos mores, vel ſua male adminiſtrat. Inquãtũ gl. dt, Si colon⁹ vult poſſeſſiones deſerere, q põt fieri ſeqſtratio: dꝫ dicere, Si colon⁹ negat poſſeſſionẽ, in cuius ſolutiõe diu eſt ceſſatũ. ⁊ allegare dꝫ. l. litibus. q: lex vltima nihil probat. Inquãtũ gl. excipit caſus, Si marit⁹ vergat ad inopiã: dic idẽ, ſi ſubeſt alia iuſta cã: puta q: fact⁹ eſt furioſus: vt ibi. ⁊ §. ſeq. Inquãtũ gl. excipit caſum, ſi timeat̃ de ſeuitia viri: dt Hoſt. q ſi ſerui, vel adſcriptitij maxime liberi conquerant̃ de tyrãnide dñi, ⁊ pbabilr̃ timeat̃ ne dño hac occaſiõe ſeuiat in illos, facit bonus iudex illos aſſecurari. ff. de offi. pñ. l. j. §. qð autẽ. Inſti. de his, q ſunt ſui. vel alie. iuris. §. dñorũ. ⁊ §. ſeq. ff. de adul. ſi poſtulauerit. ff. de qſt. l. i. §. pe. de pba. c. pe. Inquãtũ gl. excipit caſum cõtumacie, nõ plꝫ hoc Jo. An. nec hoc pbãt iura allegata; q: ibi nõ diſputat̃ de iuribus ſeqſtratiõis: ⁊ ↄtrariũ pbat̃. ð. c. pxi. in ſi. Alios caſus addũt doct. primo caſum cle. ij. de ſeq. poſ. ⁊ fructuũ. Itẽ qñ fit ð volũtate ptiũ. ff. de acq. poſ. l. intereſſe. Itẽ pp potẽtiã, vel cõtumaciã nolẽtis cauere de collatiõe bonorũ. ff. de colla. bo. l. j. §. ſi reo. Itẽ ne pdat̃ vẽdendi commoditas. ff. de dolo. l. ſi oleũ. ſm Hoſ. Idẽ Hoſ. ⁊ Hoſt. ppter ſcãdalũ. de do. ⁊ cõtu. ex literis. de iure patro. c. j. ⁊ ij. ff. de vſufr. l. equiſſimũ. vt ſi vacãtẽ hereditatẽ vterq; vult occupare, vt vterq; dt ſe poſſidere, vel vterq; vult recolligere fruct⁹. De quo in Spe. e. ti. in prin. ⁊ ver. ſꝫ nunqd. Dicit tñ Bart. q in omni caſu, in quo nõ pt fieri ſeqſtratio, nihilo minus ſi qs ptendit ius in fructib⁹, põt petere vt tẽpore recollectiõis fruct⁹ deſcribant̃, vt poſſit ſcire quãtitatẽ fructuũ: per. l. i. §. pe. ff. de ven. in poſſ. mit. ⁊ hoc ponit in. d. §. idẽ reſcripſerũt. ⁊ in. l. ſ. C. de ſeque. phi. pecu. Nec ob. l. defenſionis facultas. ff. de iure fiſ. ⁊ ponit Spe. e. ti. §. i. in prin. In oĩbus tñ caſibus, in qbus dixi ſeqſtrationẽ poſſe fieri, pars illã euitat, ſi parat⁹ ſit cauere ſufficiẽter: vt. l. ſenat⁹. ff. de offi. pñ. C. de agri. ⁊ cen. l. litibus. Dicit Cy. in gl. in. l. ſ. C. de phi. ſeque. poſ. ⁊ no. ð. de iudi. examinata. q eſt verũ, excepto caſu cle. j. ſeo. ti. vt no. Jo. An. in Addi. Spec. in ti. de ſeq. poſ. ⁊ fruc. §. i. ver. ⁊ no. ſuper. i. forma. Quid ſi emptor eſt ita pauper q nõ poſſit cauere. Lꝫ qdã dicãt ſtãdũ iuratorie cautiõi, tñ q: ſuſpect⁹ eſt, nõ audit̃: ⁊ fit ſequeſtratio. ff. q ſatiſda. cog. l. ſi fideiuſſor. §. ſi. Dicit Spe. eo. ti. §. i. poſt prin. in ver. illud aũt. Et aduerte q vbicũq; dixi ſeqſtrationẽ fieri, hoc pt fieri ẽt a delegato. Dicit Jo. ð Deo, ⁊ ẽt Spe. e. ti. §. i. v. itẽ pone, Abb. Ex his decidit̃, ſi qs nõ vult tradere rem, niſi habeat pretiũ: qualiter conſulet̃. Quidam dicunt rem ſequeſtrandam. Alij q emptor debeat pretiũ numerare. ff. de act. emp. l. q pendentes. §. offerenti. ſecundum Gul. eo. ti. §. j. in ſi.

1 ☞ Fructus poſſeſſionum ſequeſtrãtur ab appellante ipſos diſſipante.
2 Appellatio iudicialis late dicitur prouocatio.
3 Sequeſtratio fructuum quo caſu admittatur, ⁊ per quem iudicem fieri poſſit. nu. 4.
5 Sequeſtratio fructuũ quare propter diſſipationẽ fieri debeat.

1 Ab eo. ¶ † Fruct⁹ poſſeſſionũ ſequeſtrant̃ ab appellãte ipſos diſſipãte. h. d. Nõ diui-
2 dit. ¶ † No. q appellatio iudicialis late dĩ prouoca-
3 tio. Uide de app. cũ ſit Roma. ¶ † No. caſuꝫ, in quo admittit̃ fructuũ ſeqſtratio, qñ fruct⁹ lite pẽ. ⁊ appellatiõe diſſi-
4 pant̃. ¶ † Quero, p quẽ iudicẽ fiet hec ſeqſtratio. Dicit Um. ⁊ Hoſt. q hec ſequeſtratio fiet per eũ, a quo appellat̃ antecꝙ appellatio ſit ſupiori pñtata, ⁊ ab ipſo recepta: poſtꝙ aũt ẽ ab ipſo recepta, recurrit̃ ad iudicẽ, ad quem appellatum eſt. C. quorum app. nõ reci. l. ab executore. C. de iureiur. l. generalr̃. §. finantẽ. ij. q. vj. qties. Ad hoc. ð. de offic. dele. paſtoralis. §. pterea. de app. Roma. §. cũ autem. ⁊ §. finantẽ. Satis puto q etiã ſi fieret recepta appellatiõe per iudicẽ a quo, q valeret: q: hoc tẽdit in fauorẽ exitũ appellationis: ⁊ expediri põt citra cognitionẽ articuli appellationis. de app. ſolicitudinẽ. ⁊ c. qua fronte. ⁊ not. de
5 ma. cõtract. ¶ † Quero quare propter diſſipationẽ fructuũ dꝫ fieri ſequeſtratio app. pen. Gl. dicit q ſi confirmetur ſnĩa, fruct⁹ percepti debent reſtitui cũ ipſa re. C. de rei ven. l. certũ. Jo. An. dicit q ſola obligatio reſtitutionis fructuũ non eſt bonus cã: q: ſm hoc fieret ſequeſtratio in principali etiam poſt lit. cõte. Sed eſt ratio, preſumptio pro actore, que ſurgit ex ſnĩa iam lata pro ipſo, ⁊ cõtra reum, ex eo q diſſipat, ſm Jo. An. ⁊ fuit dictum Hoſ. hic in Sum. quod no.

¶ De confeſſis. Rubrica.

¶ Quia in iudicijs fiunt cõfeſſiones, que fiunt ad poſitiones quãq; a parte, quãq; a iudice factas. de elec. dudum. ij. de lit. cõte. c. j. li. vi. de ſi. inſtru. cum Jo. ſuper quibus pars reſpondens cõfitet̃, vel negat. Et ſi negat, pars ponens habet probare. Ideo prius de confeſſione, demum de probatione videamus. Materia. xv. q. iij. q. vi. ⁊ q. ix. per totum. j. q. j. ⁊ ij. q. v. ⁊ vj. repetitur in Sexto.

1 ☞ Confitenti crimẽ propriũ non credit̃ cõtra eos, quos dicit fuiſſe criminis ſuggeſtores. fallit in caſibus, de quibus. j. nu. 6.
2 Confeſſio vnius in criminali cauſa non preiudicat alteri.
3 Confitenti crimen proprium quo caſu creditur ad preiudiciũ aliorum. nu. 6.
4 Infamato an indicatur purgatio, etiam ſi infamia ſurrexit ab alio, quam a ſe confitenti.
5 Delicta quibus modis ſint probabilia.

1. Cum monaſteriũ. ¶ † Si qs crimẽ ppriũ confitet̃, non credit̃ contra eos, quos dicit fuiſſe criminis ſuggeſtores. Primo inſtruit iudicem in abſoluẽdo nõ infamatos ex reddit cãm ibi: q:. Secũdo inſtruit in purgatiõe infa-
2 mie, ibi: ñ tñ. ¶ † No. q in criminibus confeſſio vnius nõ preiudicat alteri: nec credit̃ cõfitẽti delictum proprium contra alios.
3 ¶ No. ij. q infamato indicit̃ purgatio. ¶ † No. iij. caſum exceptũ, in quo credit̃ cõfitẽti de crimine pprio ad preiudiciũ alio-
4 rũ. ¶ † Quero an indicat̃ purgatio, etiã ſi infamia ſurrexerit a dicto iſtorũ. Dicũt quidã hoc pcedere, qñ infamia ſurgit ab alio, ꝙ de ſe cõfitẽti. Dicit Jo. An. q etiã ſi ſurgit a dicto eius, indicet̃ purgatio: cũ etiam infamia ſurgens ex calumnioſo dicto indicat purgationẽ. j. de accu. veniens. de quo dic vt ibi no.
5 ¶ † Gl. j. eſt clara, oſtẽdens modos probandi delicta: ⁊ hoc ex
6 gl. xvj. q. iij. c. neminẽ. ¶ † Opp. q de ſe confeſſio credat̃ de deli-

etis aliorū.xv.q.iij.nemini.C.de feriis.l.prouinciarū.Glo.dicit q non credit niſi in caſibus, quos gl.exprimit. Scdo dt q credit non quātū ad probationem, ſed quātū ad preſumptionem. Inquātū gl.excipit caſus, ſi vis videre plures alios, vbi creditur interrogato de aliis, vide in Spe.de acc.§.i.ver.itē cepellit qd fuit glo.in cauda poteſt dupliciter intelligi. Inquantū di q credit quo ad pſumptionē: hoc reſtringat ad caſus exceptos: ꝛ ſic intelligit gl.xv.q.iij.nemini.vbi dicit q in caſibus his non proficit cōfirmatio ad cōdēnationē, niſi adſit alia preſumptio. Vel ēt pōt intelligi vt referat ad regulā: ꝛ in caſibus exceptis nō det plena pbatio. Alij diſtinguūt, an prius interrogat, quā de ſe reſpōdeat; ꝛ tūc credit. An poſtea: ꝛ non credit. Sed hoc eſt cōtra.l.ſi prius.ff.ad Sylla. Poſt.dicit q interrogari pōt ad iudicis inſtructionē: ꝛ nō credit, vt dicit gl. Vel interrogant cōtra infamatū: de occultis nō interrogant.de acc.qualr.ꝛ.c.inquiſitionis.ꝛ ſic loquit hic Cy.in.l.ſi.de acc.dt qd de crimine alterius qs ſpecialiter nō dz interrogari: lz in genere poſſit interrogari de ſociis: vt.l.puinciarū ff.de fer. Fallit in caſib⁹, de quibus in.d.l.vlti.vbi etiam ſpecialiter debet interrogari. Et tunc dicit q ſi interrogetur vbi nō dz interrogari, reſpōſio ſua nihil preiudicat. Si interroget vbi dz interrogari, reſpōſio pīudicat quo ad iudiciū, ꝛ tormenta, vt hic: licet Pe.dicat q indiſtincte inducāt iudiciū. Bar.in l.repeti.§.fi.ff.de queſti.dicit q in delictis, que cōmittunt in iniuriā alterius, vt homicidiū, quis de ſociis nō interrogat: vt ibi, ꝛ.d.l.fi.de accu. In delictis, q principaliter cōmittunt propter cōmodū cōmitentium, vt falſare monetā, vel furari: ꝛ in iſtis qs interrogat de ſocijs.ff.de cuſto, reo.l.omnes.§.puinciarū.de fer.l.vltima.C.de malefi.ꝛ mathe. ff.de penis.l.q vltro.l.vlti.ff.ad exhi. Ratio, qꝛ vbi deliquit qs in iniuriam alterius, eſt qui poteſt talibus obuiare accuſando: quod ſecus eſt, quando principaliter iniuria non eſt alterius.
Anto.de But.

1 ☞ Simoniacū quis ſe confitens in iudicio, ab officio ꝛ beneficio deponitur, etiam abſqꝫ alio accuſatore.nu.11.
2 Confeſſus pro conuicto habetur, vbi fit confeſſio in iudicio: alias ſecus, ſi extra iudicium.nu.9.
3 Simoniacum eſſe reputatur, qui per actum vocis pro electione fienda aliquid recipitur: idem ſi aliquid promittatur.nu.4.
4 Vocis actus pro electione eſt quid ſpirituale.
5 Simoniacus eſſe reputatur mediator ſimonie.
6 Simoniacus qua pena mulctetur.
7 Delictum connexum ei, de quo in iudicio agitur, etiam incidenter, confeſſione conſtat in iudicio, punitur pena ordinaria. nu.10.
8 Reſpondere an debeat ordinādus poſitioni criminoſe per eū facte vt teſtis.
9 Confeſſio extra iudiciū facta per ordinandū, per quem dicit ſe ſimoniacum, vcꝫ ſe tradidiſſe aut promiſiſſe pecuniam pro electione de eo fienda, ſibi preiudicat quo ad ſuſpenſionem.
10 Confeſſione facta per aliquem vt teſtem productū de delicto, cuius eſt particeps, an puniatur confitens pena ordinaria.
11 Delegatus an poſſit punire teſtem corā eo productū in cauſa criminis, qui ſe participem eiuſdem criminis confitetur.

1 CUm ſuper. ¶ † Qui in iure cōfeſſus eſt ſe ſimoniacū, ab officio, ꝛ beneficio deponit. Et pmittit depoſitionis cām. Scdo
2 deponit, ibi: nos q. ¶ † No.i.cōfeſſum haberi p cōuicto, qñ de delicto cōfeſſio fit in iure: ꝛ ſic in iudicio: ſec⁹ ergo ſi fit extra iudiciū.de quo de iudi.c.at ſi clerici.ꝛ no.de ele.p inquiſitionē.
3 ¶ † No.ij.actū vocis ī electiōe vt ſpirituale debere eſſe
4 gratuitū, ꝛ pro illo recipientē pecuniā dici ſimoniacū. ¶ † No. iij. q ſicut actualis receptio tpalis pro cōferēdo ſpūali inducit
5 ſimoniā, ita receptio promiſſiōis. ¶ † No.iiij.mediatorē ſimo-
6 nie ſimoniacū, ꝛ eū pati penas ſimoniacorū. ¶ † Not.v.penā
7 ordinariā ſimoniaci. ¶ † No.vi q delictū connexum ei, de quo agit in iudicio, de quo etiā incidenter confeſſione cōſtat in iudicio, punitur pena ordinaria. Hic ponit Inn.quandā gl.in qua tractat an poſitioni criminoſe teſtis, vel ordinādus debeat reſpōdere: ꝛ qd ponit de ele.dudū.ij.ꝛ de acc.ſuper his.ꝛ hic, quā recitabo de teſti.cum cām.ꝛ ad preſens ipſam non recito: q ibi ponam vbi gl.tangit. Sed dubitatur quō hic fuerit confeſſus. Dic vt teſtis p depoſitionē dicti ſui, ſm Io.de Deo: lꝫ alij di-
8 cant ipſum non fuiſſe teſtē, ſm Gul.No. ¶ † Op.gl.q cōfeſſio non preiudicat niſi quo ad ſuſpenſionē, de excel.prela.quam ſit ꝫ; ane.Gl.dt q ex toto preiudicat, ſi confeſſio eſt facta in iudicio, vt hic: ſi eſt facta extra iudiciū, non preiudicat, niſi quo ad ſuſpenſionē. Vel ibi nō preſumit ex delicto cōfeſſato, ſed ex cōfeſſione que ibi aſſuiōit vt delictū gloriationis de delicto: ꝛ ali-
9 ter ibi de ipſo conſtabat per teſtes. ¶ † Oppo.gl.qd nō puniat hoc delictum: qꝛ crimē, de quo cōſtat incidēter in iudicio, vt hic fuit, qꝛ product⁹ fuit vt teſtis, quis nō punitur ordinaria pena. de ordi.cogni.cū dilectus.cū ſimi. Itcm qꝛ abſqꝫ debita regula, ꝛ ſine accuſatore quis nō damnatur: vt no.ff.de mu.ꝛ ho.l.reſcripto.§.accuſatorē.ꝛ vt eccle.be.c.j. Primo poteſt hoc dici q hic fuit proceſſum directa via: contra, cū per viā accuſationis, vel inquiſitionis. Vnde cum ſic hoc de delictis, in quibus penitentia acta non reintegratur executio, delictū ordinaria pena, etiaꝫ in his viis agēdi extraiudiciariis punit: vt de accu.inquiſitionis. Hoc diuinat. Secūdo ſoluit gl.qd antiqua tela nō punit eū: ſed inchoata noua pcedit iudex ex officio, ꝛ ipſum punit. Allegat
10 gl.iura.hec eſt bona: ſed diuinat. ¶ † Glo.iij.ponit qd delictū nō contingens negotiū, de quo principaliter agitur in iudicio, non punitur, vt in contrario, ſi de eo conſtet incidenter. Si contingat negotium, de quo agitur, punitur: vt hic declarat gl. qꝛ hic agebatur de viribus electionis, quā inficit ſimonia, ꝛ opponebatur ſimonia: ꝛ qꝛ hic erat vnus de electoribus, ꝛ fuerat mediator ſimonie, ſatis crimen ſuum erat annexum ei, qd principaliter in iudicio diſputabatur. Alleg.ad hoc ſimile in.l.ij.§.ſi publico.ff.de adul.vbi exceptio lenocinij punitur contra agentē de adulterio quia crimen annectitur adulterio. Inquantū gl.dicit crimen cōnexū, de quo incidenter conſtat in iudicio, puniri: hoc eſt verum, quando de eo conſtat confeſſione, ſecundum Innocen.per qd reprobat opi.dicentiū q ſi per teſtes conſtat de crimine ſimonie, ſic incidenter in iudicio, qd cōdemnandus ſit propter connexitatē: quia impoſſibile eſt probari quo ad vnum, quin alius conuincatur. Si enim electus non dediſſet pecuniam, canonicus illā non recepiſſet. Ratione igitur cōnexitatis criminis omnes cōuincātur.de excep.c.i.lxxxi.diſt.tātis.lxxxv.diſt.archidiaconū.ꝛ.c.ſtatuit.cū ſim. Eſt enim indignū, ex quo de vtroqꝫ conſtat, alterū puniri: maxime ex quo alter ſcit de hoc crimine agi: qꝛ ignorare nō poteſt, ex quo ſuper illo interrogatur, vel in teſtē producit, ſicut hic fuit, quicquid iſti dicāt, quāuis ſimonia pbetur per teſtes vel inſtrumenta, non propter hoc punitur delictū, de quo incidēter ſic cōſtat in iudicio, ex quo de hoc nō eſt accuſat⁹: vt l.denūciaſſe.§.j.ff.de adul. Quo ad extraordinariā penā dicit bene ex talibus probationibus ipſum puniri. Et ad hoc de ordi.cogni.cū dilectus.a cōtrario.ꝛ.d.c.i.de excep.xxiiij.q.iij.ecce.ꝛ hoc vbi crimen eſt connexū: alis quantumcūqꝫ de eo conſtaret cōfeſſione, non puniretur ordinaria pena, niſi cōtra eum de nouo ageretur vt no.de elec.per inquiſitionē. Nō ob.decre.j.de exce.vt ibi not. nec.l.ij.§.ſi publico.ff.de adul.qꝛ ibi maritus fuit ſpecialiter accuſatus: ꝛ eſt ibi ſpeciale qd vxor accuſata d adulterio poſſit marito exceptionem lenocinij opponere, etiā in modū accuſationis. Sed eſt dubium, an taliter confitentem, vbi dixi puniri, poſſet puniri delegatus. Innocē.q ſic, ſiue fuerit ordinarius, ſiue delegatus. Sed dicit Hoſtien.quod Innocen.contradicit ei, que
11 dixit in alia gl.ſed illud examinabo in.c.cauſam.de teſti. ¶ † Vltimo aliter ſoluit Hoſti.ſpeciale in clerico, vt abſqꝫ aliquo accuſatore priuetur ex tali delicto, ex quo publice confitetur: ſicut ꝛ clericus, qui de peccato publice gloriatur.ſ.de excel.prela.quā ſit.ꝛ dicit Io.An.videndū qd no.de fideiuſſo.peruenit.omnia hec expedim.ſ.de or.cogni.c.ij.dic vt ibi, ꝛ de electio.per inquiſitionē. ꝛ hoc tenendum qd ſupra dixi: licet Gof.alternatiue exponeret. hic deponendum, id eſt, ſuſpendendum, per prealleg.c.quam ſit. de excel.prela.ꝛc. Antonius de Butrio.

1 ☞ Confeſſio per errorem facta non nocet, ſi ante negotiū finitum reuocetur ex errore.
2 Agere poteſt in iudicio maritus nomine vxoris.
3 Confeſſio economi preiudicat monaſterio, etiam ſi ſit erronea.
4 Confeſſio errore iuris facta non reuocatur.
5 Confeſſio erronea, errore tamen facti, etiam ſi facta ſit iudicialiter, reuocari poteſt.
6 Error vſqꝫ ad quem terminum poſſit reuocari, etiam ſi agatur de confeſſione erronea,
7 Iudex poteſt interrogare partes in quacunqꝫ parte iudicij. Rubrica de confeſſis, ꝛ rubrica de interrogatorijs actionib.quomodo inter ſe differant.
8 Confeſſio vt valeat, ꝛ preiudicet, que exigantur: ꝛ facta ab adulto abſqꝫ curatoris auctoritate an valeat.nu.10.ꝛ.12.
9 Confeſſio tutoris vel curatoris an preiudicet pupillo, vel adulto
11 Confeſſio extraiudicialis vt preiudicet, que requirantur.
12 Confeſſio vt preiudicet an requiratur q fiat parte preſente, vel alio pro ipſa parte acceptante.
13 Confeſſio facta coram iudice ſedente ad aliud, quomodo non preiudicat confitenti.
14 Confeſſionis effectus qui, ꝛ quales ſint.
15 Agendi ius anex confeſſione contrahatur,

16 Confeſſio facta coram vno iudice, an poſſit habere executionē coram alio.
17 Confeſſiones ficte, que fiūt ex contumacia, vel per bannum, an habeant executionem coram alijs iudicibus.
18 Confeſſio an, & quando poſſit reuocari.
19 Confeſſio an poſſit reuocari poſt preceptum & ſententiam precepti. 20.
21 Confeſſio quando poſſit reuocari.
22 Confeſſio an poſſit reuocari poſt ſententiā appellatione ſuſpenſam.
23 Confeſſio vt poſſit reuocari, que requirantur.
24 Confeſſio erronea quo errore facta poſſit reuocari.

1 Ex parte. ¶ † Cōfeſſio per errorē facta non nocet, ſi ante negotiū finitū reuocet ex errore. h. d. Decre. hāc commētauit Pan. de Liaza. & q2 nihil noui dicit, de eo nō faciā mētionē. Prima narrat factum. Secūda prouidet iudicem inſtruendo.
2 ¶ † No. j. maritū poſſe agere in iudicio noīe vxoris. De quo in l. maritus. C. de pcu. & l. ſi. C. de dotis pmiſſ. vel de pac. conuen.
3 ¶ † No. ij. cōfeſſionē economi preiudicare monaſterio, etiā ſi ſit
4 erronea ¶ † No. iij. cōfeſſionē factā errore facti poſſe reuocari:
5 ſecꝰ ſi ſit facta errore iuris. ¶ † No. iiij. confeſſionē preiudicare demū, qn̄ in iure eſt facta: & ꝙ hec materia vt cōfeſſio poſſit ex
6 errore reuocari, h3 locū in cōfeſſiōibꝰ iudicialr̄ factis. ¶ † No. v. vſq3 ad quē terminū poſſit error reuocari: q2 vſq3 ad terminū negotij finiti. Decre. hec habet materiā vtilem, cuius tractatū diuidā in duas partes. Pmo, agā de requiſitis ad confeſſionē. Scdo, de effectibus aliquibus notabilibꝰ confeſſis. Tertio, an & qn̄, & quō reuocetur. Primum attingit cum gl. alia duo adne
7 ctā poſt glo. ¶ † Venio ad primum, quero que exigant̄ vt valeat cōfeſſio, & p̄iudicet cōfitēti. & anteq̄ veniā ad hoc. Primo opp. ꝙ hic titulus ſuperfluat per ti. de inter. act. vbi videt̄ idem tractare. Sol. ſm gl. ꝙ lōga eſt differētia: q2 ti. de confeſ. h3 locū poſt lit. conte. ſed edictū de interrogat. actionibus, habet locū poſt lit. conteſt. & ante: q2 iudex vbicunq3, & qn̄cunq3 equitas eum mouet: debet interrogare partes. de interro. act. vbicunq3. xxx. q. v. iudicantē. In caſibus, qui not. ī. de iura. cal. cū cām. & et poſtq̄ concluſum eſt in cā. ī. de ſi. inſtru. cū Jo. Cy. dicit ꝙ gl. iſta & ſimiles ſunt ſ. l. ſi reus paratus. ff. de pcu. & l. certū. §. vlt. ff. de cōfeſ. vbi h3 locū confeſſio ante lit. cōte. & cōtra l. vbicūq3. q2 apparet ꝙ interrogatio h3 locū poſt li. cōteſt. Eſt ergo differentia, q2 titulus de interro. act. loquit̄ principaliter de interrogationibus, que fiūt ad litis ordinationē: hic de cōfeſſione, q̄ fit ad litē decidēdā. Verū plerunq3 cōtingit ꝙ ad litem decidendā fiunt cōfeſſiones poſt lit. conte. ad ordinationē ante lit.
8 conte. ideo ſic dixerūt gl. ſm Dy. & Cy. in d. l. j. ¶ † Quero, q̄ exigant̄ ad hoc vt confeſſio p̄iudicet. Gl. dicit ꝙ primo exigit̄ cōfitentem eſſe maiorē. xxv. an. vt ſic reſtitutiōe priuetur & valeat iuris cōfeſſio: alias reſtitueret̄. ff. de cōfeſ. l. certū. §. in pupillo. Dic, in minore valet aliqn̄ confeſſio, ſed reſtituit̄. Aliqn̄ non v3 ipſo iure in caſibus, quorū primus qn̄ per viā cōtētioſe iuriſdictiōis in iudicio cōfitet̄ in his, in quibꝰ non h3 legitimam pſonā ſtandi in iudicio. C. qui legi. pſo. ſtan. in iu. nō h3. l. momētanee. Idē ſi per viā volūtarie iuriſdictionis, ſi pupillus eſt: ſecus ſi adultus. ff. de ma. vin. l. ſi minor. Itē nō v3 ſcdo cōfeſſio ipſo iure, qn̄ eſt infans, et ſi cōfiteat̄ cū tutoris authoritate. ff. de admi. tu. l. ſufficit. & de in ius voc. l. quicūq3. Itē nō v3, qn̄ eſt facta a maiore infante tutorem hn̄te ſine tutoris authoritate. Caſus aūt, in qbus v3, ſed reſtituit̄, ſunt hi: Primus, qn̄ legitimā perſonā h3 ſtādi in iudicio, & nō h3 tutorē, vel curatorē. C. ſi p vim, vel alio mō. l. j. Scdo, qn̄ eſt adultus, & pupillus, & h3 adminiſtratorē, & cū eius authoritate cōfitet̄. C. ſi tu. vel cu. l. et l. certū. §. in pupillo. ff. de ꝯfeſ. & ff. d admi. tu. l. j. §. j. Sufficit in oībꝰ iſtis caſibꝰ, qn̄ v3 ſi eſt leſus, reſtituit̄. Caſus aūt eſt vnꝰ, in quo eſt dubiū an valeat ꝯfeſſio, vt qn̄ eſt facta ab adulto curatorem hn̄te abſq3 curatoris authoritate. Et ſm Ni. Abat. ꝙ cōfeſſio facta circa tangētia ſolēnia iudiciorū, & in narrationibus, q̄ fiūt in petitionibus, vel cōfeſſionibus, que fiūt r̄ndendo ad libellū: q2 abſq3 curatore nō eſt tūc habilis ad iudiciū: vt. l. clarū. de autho. preſ. & ſic nō valet cōfeſſio. ff. de codi. l. quidā. de teſta. Si queramus, ſi cōfeſſio fit ad veritatē perquirēdā: & v3 abſq3 curatore, licet det̄ reſtitutio. ff. de cōfeſ. l. certū. §. minorē. & q2 in talibꝰ nō ſic de habilitate pſone querit̄: vt. l. ſi fideiuſſor. §. quidā. ff. man. Et ſic cōfeſſio preiudicat, l3 non preiudicaret ſnie: vt dicit dictus. §. minorē. & ibi gl. q2 in ſnia nō eſt volūtas: ſecus in cōfeſſione: vt. l. inter ſtipulantē. §. j. ff. de ver. obli. Pet. indiſtincte tenet cōfeſſionē nō valere: q2 & cōfeſſio reddit̄ in inuitū per modū cōtentioſe iuriſdictionis. arg. C. qui da. tu. poſ. l. q vniuerſis. & §. minorē. itelligit qn̄ nō h3 curatorē. & hoc t3 ibi Cy. in d. l. j. Bar. in. §. minorē. t3 qd in cōfeſſione, quā h3 facere p credit, vel nō credit. d3 fieri authoritate curatoris: q2 non h3 integrū iudiciū diſcernēdi. l. ij. §. qd obſeruari. C. de iura. ca. In r̄nſione de veritate dicit ꝙ quedā d3 p̄cedere cognitio, an ſit interrogādū, vel nō: & in hac op3 intercedere curatoris authoritatē. Alle. l. cuſtodias. ff. de pub. iudi. & l. ſi poſtulauerit. §. qōni. ff. de adul. Poſtea aūt cū r̄ndit, nō eſt neceſſaria curatoris authoritas. Sic dicimus in teſte: vt. l. ſi qn̄. C. de teſti. & ī. de teſti. in noīe Dn̄i. Et hoc ſequēdū eſt: q2 illud trahit̄ ad cognitionē precedentē. De hoc p Cy. C. de autho. preſ. l. clarū. & in. d. l. i. C. de cōfeſ. & vide Jo. An. q recitat opi. Ni. in addi. Spe. in tit. de cōfeſ. §. ſequit̄. in prin. vbi ex his cōcludit ꝙ ſi adultus habens curatorē interrogat̄ in cā criminali, nō exigit̄ curatoris autho-
9 ritas: q2 ibi de veritate iterrogat̄. ff. de mino. l. auxiliū. ¶ † An aūt cōfeſſio tutoris vel curatoris p̄iudicet pupillo, vel adulto, vide p Cy. in d. l. j. & Bar. in. l. iij. §. minorem. & §. ſed an ipſos. &
10 dixi. ī. vt lit. nō cōte. c. j. ſuper gl. ſi. ¶ † Scdo exigit gl. ꝙ ſpōte fiat cōfeſſio: alias ſi coacte fiat, non v3 ipſo iure. Gl. alle. iura. & ſic eſt caſus, in quo coactio inficit ipſo iure actū. Jō ꝯfeſſio in tormētis non p̄iudicat, niſi pſeueret. l. j. §. diuus. ff. de queſti. Dicit̄ autē non ſpōte fieri, vt ſtatim poſſit reuocari: & nō p̄iudicet, niſi perſeueret, eo ꝙ ſit calore iracūdie: vt eſt caſus cū gl. ī. de diuor. ex literis. qd no. & doc. d deſpō. impu. atteſtatiōes ¶ Tertio exigit̄ ꝙ confiteat̄ ex certa ſcientia: q2 ſi errore confitet̄, confeſſio iuribꝰ nō p̄iudicat: q2 pōt reuocari. Et an hoc pcedat, ſiue ſit error iuris, ſiue facti, videbit̄ infra. ¶ Quarto exigit̄ ꝙ quis confiteat̄ cōtra ſe: q2 confeſſioni contra ſe ſtat̄, ſed nō pro ſe. iij. q. ij. §. j. ff. de inter. act. de eta. & rn̄. Et ſi plura cōfitet̄ in vno articulo, quorū aliqua ſint pro cōfitente, aliqua contra eū, vide per Cy. in l. 2. C. de confeſ. in. l. ij. C. de dona. ante nupt. per Bar. in. l. Aurelius. §. idē queſit. ff. de libe. leg. Aliquid per Cy. in. l. ſi quādē. C. de excep. dixi plene oīa de reſcri. ex parte decani. & aliquid tetigi in. c. bone. ij. de poſtu. pla. Dic vt ibi, & p Jo. an. de cōfeſ. c. j. li. vj. in verbo, confeſſionem. Hec vera ſm Cy. qn̄ confiteor, aduerſario tacēte, vel contradicēte: ſecus ſi eo aſſerente confeſſionē: ſed tunc plus me fundo ex ſui aſſertione, quā mea cōfeſſione. Fallit etiam in caſibus, in quibus agit̄ de interrogatione cōſcientie, etiā in foro iudiciali: q2 de cōfeſſione ſua ſtatur ſolo ſuo dicto. Inſti. de act. § ſic itaq3. Et patet in oībus caſibus, in quibus ſtatur iuramento: vt de teſtibus. preſentiū, de homi. ſignificaſti. & de excep. paſtoralis. ī. qd met. cā. c. ſi. C. vnde vi. ſi qn̄ cū ſimi. & in iuramēto purgationis. ij. q. v. p totū. & de pur. ca. per totum. & in cauſa matrimoniali, qn̄ vir atteſtat copulam, ea cohabitante. de deſpon. impu. atteſtationes. & c. continebatur. de frigi. c. ij. de ſponſa duo. c. j. & ij. Fallit etiā in foro penitentiali, in quo creditur confeſſioni ſue: q2 in illa non agitur de p̄iudicio alterius. Prodeſt aliquando alicui confeſſio propria, in quādam conſequentiam, non directo. ff. de interro. act. l. ſi filius. ad ſi. Fallit etiam, qn̄ queritur de his, que ſunt vere nota ſoli cōfitenti, vt ſi habet homo inſtrumēta habilia ad vtrūq3 ſexum, & dubitatur in quo magis incaleſcat, ſtabitur dicto ſuo: vt dicit Guli. de Cu. in. l. q̄rit̄. hermaphroditū. ff. de ſta. ho. ¶ Quinto requirit̄ ꝙ cōtra ſe cōfitear̄ in iudicio, & corā ſuo iudice: q2 alias cōfeſſio nō p̄iudicat. de iudi. at ſi clerici. C. eo. l. vna. ſm gl. Per que dicit ꝙ cōfeſſio coram cōpetēti iudice nō preiudicat indiſtincte cōfitenti. De hoc dic vt per Inn. de ele. per inquiſitionē. Et hunc punctū, & qualiter dictum Inn. debeat intelligi, dixi. ī. de iudi. at ſi clerici. Inquantū gl. ſentit extraiudicialē confeſſionem nō nocere, gl. hic reſtringit, niſi confeſſio fiat extra iudiciū cum eā, vt q2 confiteor me debitorē ex cauſa mutui, vel alia. Nam hoc probato per teſtes confeſſio mihi preiudicat: q2 ex illa cōfeſſione potero cōdemnari, ſm gl. Ex qua colligunt̄ due ſubtiles differentie inter cōfeſſionē iudicialē, & extraiudicialē. Prima, q2 confeſſio iudicialis ligat quē, nō expreſſa ſpecifica cā: ſecus in extraiudiciali. Scda, q2 cōfeſſio iudicialis nō indiget alia pbatiōe: q2 ſe ipſam pbat, eo ꝙ facta eſt in iudicio: ſed extraiudicialis pbatione indiget. Inquantū gl. ſentit confeſſionē corā in cōpetēti non p̄iudicare cōfitenti: dic, ſi fiat coram incompetēti, cuius iuriſdictio eſt improrogabilis: quid in hoc teneat Inn. vide de ele. p inquiſitionē. Et hūc articulū expediui. ī. de iudi. at ſi clerici. Bar. ꝙ nō. t3 in. l. j. C. de cōfeſ. & in. l. magiſtratꝰ. de iur. om. iu. & ibi Gul. de Cu. Vbi autē iuriſdictio eſt progabilis, ſi cōfitet̄ de iuriſdictiōis defectu ignorans: idem ſi ſcies: & poſt lit. cōte. v3 confeſſio: ſi ante lit. cōte. dato libello: q2 cōfeſſio inducit lit. cōte. adhuc v3. Si nō dato libello, eſt dubiū. Pet. t3, & Cy. in. l. j. ſal. ꝙ nō valeat: q2 ante actū conteſtatiōis litis nō progat̄ iuriſdictio: vt no. in. l. ſi qui ex cōſenſu. C. de epi. audi. Tu dic ꝙ imo v3: q2 ante lit. cōte. citerior actu inducitur cōte. lit. de quo no. ī. de re iudi. inter monaſteriū. Itē q2 hic actꝰ eſt, q fit, vel fieri ſolet poſt lit. cōte. vn̄ ſubrogat̄ loco cōteſtatio-

nis fit.vt no.in.l.nulla.C.de pen.ꝛ in.l.ſi.C.pe cõſoꝛ.eiuſ.li.ꝛ de
cõſti.cũ.M.ſup.j.gl.ꝛ no.gl.de elec.c.j.li.vi.in verbo.abſentia.
Qḋ no.ad hoc:qꝛ quo ad interrũpendã pſcriptionẽ habeꝛ pro
cõteſtatiõe litis:vt.l.ſi qs emptiõis.§.ſꝫ ꝛ ſi qs.C.de pſcri.xxx.
ann.Jnquãtũ dixi cõfeſſionẽ,vt pĩudicat,fieri debere corã iudi
ce:intellige ꝛ corã tribunali iudicis,qñ fit per viã cõtentioſe iu-
riſdictionis,ꝛ in plenario iudicio,ꝛ illo ordinabilr agitato.Si
aũt fiat in ſummario,vel fiat ex abrupto per viã volũtarie iu-
riſdictiõis:põt fieri quolibet loco.l.ij.ff.de offi.pcõſu.ꝛ leg.ꝛ.l.
nec quicq̃.§.de plano.ꝛ.ff.de offi.pcõſu.l.ij.§.diis.ff.qs oꝛ.in
bo.poſ.ſer.Jdẽ ſi fiat ad pparationẽ iudic ij.l.voluit.§.qḋ ait.ff.
de inter.act.ſm Bar.in.d.l.i.C.de cõfeſ.Fallit rõne qualitatis
pſone,qñ ad eã remittiꝛ p iuramẽto,ꝛ cõfeſſione:qꝛ indiſtincte
vꝫ alibi,ꝙ in tribunali,vt ad pſonas egregias:vt.ff.de iuretur.
Habes dñias inter cõfeſſiões extraiudicialẽ,ꝛ iudicialẽ.Unde
inquãtũ extraiudicialis fiat in crimine,qd iuris,an illa inducat
pbationẽ,an indiciũ,ꝛ an aliqñ manifeſtũ:dixi in materia no-
toꝛij,de coha.cle.ꝛ mu.veſtra.ꝛ aliqd de iudic.at ſi clerici.vide
in Spe.de cõfeſ.§.nũc dicẽdũ.ver.nũc vidẽdũ.Jn ciuili aũt an
ꝛ qñ pĩudicet,ꝛ quo ad qd,ꝛ quõ debeat fieri,tangiꝛ p Cy.in.l.
generaliter.de nõ nu.pecu.ꝛ in.l.tale pactũ,pfiteoꝛ te nõ tene-
ri.ff.de pac.ꝛ in.l.i.in fi.ff.de interro.act.dicam plene in.c.ſi cau-
tio.j.de fi.inſtr.vbi eſt ppria materia.¶ Not.tñ hic gl.ꝙ extra-
iudicialis confeſſio vt faciat pĩudiciũ,opꝫ in iudicio pbari:qꝛ
nõ eſt pbatio pbata tũc,ꝛ nõ trãſit in notoꝛiũ:qḋ ſec⁹,qñ fit in
iudicio.Si confeſſio fiat in iudicio nullo aliter,ꝙ p defectũ iu-
riſdictiõis,vide qḋ vꝫ in.c.Piſanis.de reſti.ſpo.ꝛ ibi doct.Ad
hoc de acc.c.j.ꝛ.ij.li.vj.ꝛ in cle.conſtitutionẽ.de ele.Ad hoc qḋ
dicimus confeſſionẽ factã in inutili cõtractu pĩudicare:vt.l.ita
ſtipulat⁹.§.Chꝛyſogon⁹.ꝛ ibi Bar.ff.de ver.obli.Et an ſi fiat
in iudicio ad aliũ finẽ inſtituto,vel ſummario.an pĩudicet quo
ad plenariũ,vide.j.de oꝛ.cogni.c.ij.per Jnn.de accu.qualr ꝛ qñ
ij.in gl.magna.Jnquãtũ gl.dat aliã differẽtiã:qꝛ in iudicio nõ
exigit rã:qꝛ ſec⁹,ſi extraiudicialiter fiat.Hoc ſic intelligit Jo.
An.in Spe.de cõfeſ.§.vidẽdũ.in prin.qꝛ cõfitẽs in iudicio ſine
cã cogiꝛ ad cãm expꝛimendã,ꝛ ſic effectualiter obligaꝛ:qḋ non
eſt in cõfeſſione extraiudiciali:qꝛ nõ eſt ibi q cogat ad rãm ex-
primendã.Cy.tñ indiſtincte dt cõfeſſionẽ ſine cã in iudicio va-
lere:vt ponit in.l.generaliter.C.de non nu.pecu.ꝛ hoc,qꝛ indu-
cit eũ in iudicio quaſi ꝫhaꝛ:qḋ ſecus eſt in extraiudiciali cõfeſ-
ſione:qꝛ illa declarat.Jdõ opꝫ ꝙ habeat cãm.ꝛ alle.hoc expreſ-
ſum,vt valeat iudicialis ſine cã.ff.de interro.act.l.voluit.§.qḋ
ait.l.j.C.de confeſ.ꝛ.ff.de confeſ.per totũ.ſm Cy.Qḋ puto,qꝛ
cõfeſſio obligatiõis ibi fit deliberate,ꝛ viribus facta intelligiꝛ.
Ad hoc optime.C.de cõfeſ.l.q Stichũ.Jn cõfeſſione facta co-
rã arbitro tenet Cy.ꝙ licet pĩudicet vt extraiudicialis,non hꝫ
effectũ confeſſionis iudicialis:qꝛ non dꝛ arbitri actus iudicia-
rius.l.j.C.de arbit.ſed bene facit fidẽ,ſicut quelibet extraiudi-
cialis:vt.l.pen.C.de arbi.ſm Cy.in.l.j.in.v.q.Bar.tenet cõtra,
ſi emologatũ eſt cõpromiſſum,in.d.l.i.qꝛ ſicut emologatio facit
12 quo ad ſniam,ita quo ad alia acta.¶ † Requiriꝛ.v.ꝙ ſi cõfeſ-
ſio fiat pñte parte,ſiue loquamur de iudiciali,ſiue de extraiudi
ciali.ff.de interro.act.l.vlt.ꝛ.l.certũ.§.ſi quis abſente.ff.de con-
feſſ.Cy.in.l.j.C.de cõfeſ.in.vj.q.dicit.in confeſſione extraiudi-
ciali ſerua qḋ dicam.j.de fi.inſtru.ſi cautio.ꝛ qḋ no.Bar.in.l.
nõ ſolũ.§.liberationis.de libe.leg.Jn cõfeſſione iudiciali,ſi illa
fiat abſente parte,ꝛ iudice:illa nõ vꝫ,vt gl.dicit,niſi fiat pſente
aduocato,vel alio recipiente pro abſente:vt no.gl.ff.de interro.
act.l.ſi fine.Si preſente iudice,abſente parte,ſi fit confeſſio,que
emanet per viã volũtarie iuriſdictionis,hec preiudicat:vt auſ.
gñaliter.C.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ ibi idẽ dt Cy.Ad hoc.ff.de nia.vin.l.
nõ eſt.ibi Fran.de Are.ꝛ c.ꝙꝙ.extra de vſur.li.vj.Si p viã cõ-
tẽtioſe iuriſdictionis:ꝛ parte nõ citata,nõ vꝫ:vt.l.certũ.§.ſi qs
abſente.Si parte citata in caſibus.in qbus põt in abſentẽ pro-
cedi,vꝫ cõfeſſio,ꝛ preiudicat:in caſib⁹,in quibus non vꝫ pcedi
in abſentẽ,nõ pĩudicat cõfeſſio:qꝛ ſicut nõ pt pcedi in abſentẽ,
ſic nec p abſẽte,ꝛ ecõuerſo:vbi pt.iudex ſupplet abſentiã abſen
tis.l.ſi ob cãm,C.de euic.l.pperãdũ.§.ſin autẽ reus.C.de iudi.ꝛ
no.j.de acc.veniẽs.ſm Cy.in.d.l.j.Hoc ſequiꝛ Jo.An.in addi.
Spe.in ti.de confeſ.§.ſequitur.ver.ſeptimo.ꝛ dicit fuiſſe verba
Gug.de Pre.Dicit tñ ꝙ raro practicabiꝛ:qꝛ cõfeſſio fiat com
muniter,vel ad conteſtandã litẽ,vel ad reſpondendũ poſitioni-
bus,ꝛ precedere debeat iuramentum poſitionis,in quo exigitur
vtraqꝫ partis preſentia.Raro practicabiꝛ ꝙ confeſſio fiat ab-
ſente parte.Certe practicabiꝛ in reſponſione ad libellũ,tenendo
illud qḋ dixi in.c.i.de lit.conte.Jtẽ in reſponſione ad poſitio-
nẽ,ſi reſponſio fiat ex interuallo poſt iuramentũ preſtitũ,ꝛ ſta-
tuto termino ad reſpondendũ poſitionibus.Dicit tñ Pe.in l.
j.in fi.ff.de interro.act.ꝙ ſi iudex confeſſionẽ vt publica perſo-
na recipiat abſente parte,etiam non citata,ꝙ valet confeſſio,

Ubicunqꝫ tñ dixi confeſſionem factam abſente parte corã iudi
ce,vel alio,preiudicare:ſemper intellige,ſi ad hoc eſt preſens,
alias non preiudicat:vt no.Pet.ꝛ Cy.in auſ.ſacramenta.C.ſi
aduer.ven.in.x.q.nam abrupto,vel caſu facta nõ preiudicaret,
vt ibi.Alle.l.ſi.ff.de interro.act.Hoc fallit in cõfeſſione,q̃ fit in
libello:qꝛ narrata in libello qs videꝛ confiteri.C.de lib.cau.l.cũ
precum.C.de condic.ob cau.l.mercalẽ.Non ob.l.ſi familie.ff.fa.
ercif.qꝛ illa loquiꝛ,qñ fuit reuocatus:vt.j.dicã,in tantũ ꝙ preiu
dicat etiã abſente parte:qꝛ ideo datur libellus iudici,vt per iu-
dicem deꝛ parti:vnde mediante iudice videtur parti confiteri,
que in libello comprehenduntur,etiã parti.C.de lit.conte.auſ.
offeraꝛ.ꝛ quõ ꝛ qñ in.auſ.offeratur.Jdem dicit in his,que qs
ponit in exceptionibus:qꝛ ſicut libellus diciꝛ ex parte actoris:
ita ꝛ ex parte rei exceptio diciꝛ libellus.l.j.C.de his,qui po.no.
ti.pred.ꝛ.l.j.ff.de excep.ſm Bar.in.l.certum.§.ſi quis abſente.
Quinimo omnis reſponſio in iudicio habetur pro confeſſiõe.
ff.de dona.l.quidã in iure.Quinimo ꝛ interrogando quis con
fitetur,no.Jo.xxxi.q.j.ſi qs dormierit.ꝛ Archi.xxij.q.ij.quod
ait.Dicit tñ Jo.An.ꝙ licet ponẽdo quis confiteaꝛ,non arti-
culando,vel capitulando,vide no.Jo.An.de iuretur.cã in po-
ſitionibus.lib.vi.in Nouella.hec vera,quando in libello cõpre-
hendiꝛ aliquid depẽdens,vel qḋ inducere pendeat ab eius po-
teſtate:alias nõ ſtaꝛ verbis narratiuis libelli:vt.l.nõ epiſtolis.
C.de proba.vbi Bar.no.Jn extraiudiciali cõfeſſione ſi fiat ab-
ſente parte in reali pĩudicat:vt.l.ſi qs vi.§.differẽtia.ff.de acq.
poſ.qꝛ rem abſente parte quis põt habere pro derelicto.Jn pſo
nali nec ad deliberãdũ,nec ad obligãdũ nõ preiudicat,niſi fiat
pñte parte,vel iudice,vel publica perſona,vel aliquo recipiẽte p
abſente,illo poſtea ratũ habẽte:vt no.in.d.ver.vij.ꝛ no.de vſu-
ris ꝙꝙ li.vi.ꝛ.l.reſcriptũ.§.ſi.ff.de pac.ꝛ.l.non ſolũ.§.ſi libera-
tiõis.ff.de lib.leg.Hec vera,niſi fiat p epiſtolã:qꝛ pĩudicat cõfi
tẽti,etiã ad obligandũ:vt.l.publica.ff.depoſi.ꝛ hic:qꝛ ſcriptura
ſemp loquiꝛ.Jdẽ dicit Bar.an ſcriptura rõnũ:vt no.in.l.nuda.
ff.de dona.qḋ puto viuẽte cõfitẽte:eo aũt mortuo ſcriptura ei⁹
nõ loquiꝛ:ĩõ nõ credo ꝙ illũ obligaret.Ad hoc de ſuc.ab inte.
c.ſi.qḋ ibi no.Jnn.Nõ ob.qḋ dꝛ de cõfeſſiõe ad acta deſcriptam
qꝛ illa p ſolẽnitate actus exigit partiũ preſentiã,vel actũ cita-
tiõis.de teſti.in noie Dñi.Jdeo ſtatim eſt nulla,vel aliqua,vt
dicit Bar.in.l.nuda.ff.de dona.Dicit tñ Jo.And.ꝙ in oĩbus
caſib⁹,in quibus abſente pte alteri pĩudicaret ſnia,qḋ ei pderit
cõfeſſio facta,vt in caſib⁹.c.quãuis.de re iudic.Per que dt ꝙ
cõfeſſio facta preſente vno ex conſortibus euſdẽ lit.preiudicat
cõfitenti quo ad aliũ.Et hoc ponit in addi.Spe.in ti.de cõfeſ.
§.nũc videndũ.ver.qd ſi confiteoꝛ.Hec vera in his,q̃ pẽdent ex
volũtate duorũ.Jn pendẽtibus aũt ex volũtate vnius,bñ pre
iudicat confeſſio abſente parte.ff.de nego.geſt.l.Arſenni⁹.ꝛ no.
Bar.in.l.nuda.ff.de dona.ꝛ no.in.l.certũ.§.ſi qs abſente.ff.de
cõfeſ.ad hoc tex.cũ gl.in.l.Pomponius.de neg.geſt.ſm Bar.
Requiriꝛ etiam ꝙ non ſit contra naturam:nã non preiudicat
cõfeſſio,ſi cõfiteoꝛ me interfeciſſe hominẽ,qui viuit.ff.ad.l.aq.
inde Neratius.§.ſi.Uel ſi confiteoꝛ illũ eſſe meum filium,qui eſt
maioris etatis,ꝙ ego.Requiritur etiam ꝙ talis cõfeſſio fiat
de eo,ſuper quo poſſit eſſe actio inter partes.Unde ſi cõfiteoꝛ
me eſſe obligatũ ad dandũ Solẽ,vel Lunã,nõ preiudicat con-
feſſio.ff.de interro.act.l.ſi is,cuius.ꝛ.l.cõfeſſionib⁹.Uel ſi con-
fiteoꝛ me teneri noxali p libero homine,vt in iuribus pdictis.
Requiriꝛ etiã ꝙ nõ ſit cõtra ius:alias nõ nocet.ff.de pact.iu-
riſgẽ.§.ꝛ ſi ſtipulatio.iõ ſi cõfiteoꝛ minorẽ.xiij.an.poſſe teſtari,
cõfeſſio mihi nõ pĩudicat.Et hic põt eſſe cã,quare nõ admittiꝛ
poſitio iuris:qꝛ vel confiteꝛ eam,ꝛ cõſonat cõfeſſio iuri,ꝛ nihil
operaꝛ:qꝛ ius eſt aliter certũ abſqꝫ confeſſione.Uel cõfiteꝛ fal-
ſum:ꝛ nihil pĩudicat,vt hic.Ad hoc.l.ornamentoꝛ.ff.de au.ꝛ
ar.leg.Põt tñ pars interrogari de caſu legis ad cõcludendum
caſum,de quo agiꝛ.l.Offidius.ff.de leg.ij.Bar.in.d.l.j.de ꝯfeſ.
Jtẽ opꝫ ꝙ cõfeſſio fiat in materia,in qua poſſit qs ſibi cõfitẽ-
do,vel cõſentiendo pĩudicare:adeo nõ preiudicat cõfeſſio in li-
bertate.C.de libe.cã.interrogatã.Sed põt dici ꝯtiũ eo.ti.iube-
mus.Nec ob.l.interrogatã.qꝛ ibi fuit facta corã incompetenti.
Jdẽ Arch.ij.q.i.nos in quocꝫ.Hec eſt cã quare ĩ matrimoniali
cõfeſſio nõ preiudicat:vt.c.ſuper eo de eo,qui cog.cõſang.vxo.
ꝛ quare cõfeſſio non preiudicat in beneficiali,ſi quis confitetur
alterum iuſte tenere:vt no.Jo.And.de confeſſ.c.j.ꝛ ſi.lib.vi.in
Nouella.ꝛ no.de eo,qui mitti.in poſſeſſ.cum,qui.eo li.Nec pre
iudicat cõfeſſio,ſi Chꝛiſtianus ꝯfiteꝛ ſe ſeruũ Judei.de Jude.
c.ſi.Uel ſi confiteꝛ quis ſe maritũ Judee.xxviij.q.j.caue.Re-
quiritur etiam ꝙ confeſſio fiat de re litigioſa:alias non preiu-
dicat confeſſio.ff.de interro.act.l.confeſſionibus.Opꝫ ergo ꝙ
iudex ſedeat ppter hoc:alias non preiudicat ſibi cõfeſſio:vt pa
tet de oꝛ.cog.c.cũ dilect⁹.ad ſi.alias crimẽ,de quo cõſtaret cõfeſ-
ſiõe in iudicio,punieꝛ ordinarie ſi de eo cõſtaret cõfeſſione:qḋ
eſt contra

13 eſt cõtra illa iura. ¶ † No. ergo gloſſ. iſt. q̄ ↄfeſſio facta, iudice
ad aliud ſedẽte, nõ p̄iudicat cõfitẽti. Per que dicũt Jo. An. ⁊
Cal. de coha. cler. ⁊ mu. tua. q̄ nõ p̄iudicat alicui delictũ cõmiſ-
ſum in oculis iudicis, eo pro tribunali ſedẽte: q̄ nõ ſedet ad h̄,
ſed ad aliud. Per hoc dt Gui. de Suz. in l. momẽtanee. C. q̄ le-
gi. pſo. ſtan. in iudi. nõ ha. ↄfeſſionẽ nõ p̄iudicare ſup nõ petito:
alias, ſicut dicim⁹ in ſnia, q̄ ſtultus eſt iudex, q̄ ſuper nõ petito
iudicat. l. ſi. ff. de fideicõ. lib. Qđ puto, qñ ↄfeſſio fit ad petita in-
cidẽter, ⁊ ſuper tela iudicij ad aliud inſtituti. Sed ſi fieret coram
iudice ex abrupto de p ſe a tela p̄ſente pte, vel ad hoc citata, nõ
video quare nõ p̄iudicet ↄfeſſio, vbi p̄iudicat ex abrupto facta.
hoc ſufficit de requiſitis. Reqrit̃ ẽt q̄ ↄfitea certũ, ſm aliq̄s
vt dicit Bar. in d. l. j. vbi dt glo. Bar. dt hoc verũ in caſibus, in
quib⁹ debet ſequi ſnia certa. Sec⁹ vbi ſufficeret incerta: q̄ con-
feſſio ⁊ ſnia equiparantur. Nam ſi cõfiteor me poſſidere heredi-
tatẽ Titij, vel me geſſiſſe tua negotia: v3 hec ↄfeſſio, ſm Bar.
Examinationẽ huius gl. vide in Spe. de ↄfeſ. §. ſequit̃. in prin.
14 ¶ † Nũc venio ad ſm: ⁊ videbim⁹ aliquos effectus ↄfeſſiõis.
Gl. dt q̄ inter ceteros effect⁹ eſt vn⁹: q̄ in confeſſum nulle ſunt
ptes iudicis. S3 dt hoc verũ in cognoſcẽdo: ſecus dt in termi-
nando: q̄ ex illa cõfeſſione debet ſequi ſentẽtia. ff. ad l. Aquil. l.
proinde. de tranſ. c. p̄terea. Cõiter dr q̄ i ciuili, ſi cõfeſſio fiat ex
abrupto abſq3 ordine, ⁊ nõ dato libello, ibi nõ ſequitur ſnia, ſ3
ſolũ preceptũ de ſoluẽdo: ⁊ illa nõ eſt ſnia, ſ3 executio, ſm Bar.
in d. l. j. Idẽ ſi fiat p eẽ modũ volũtarie iuriſdictiõis, vt q̄ ptes
ambe cõueniunt vt pars vadat corã iudice ad cõfitendũ debi-
tum: ⁊ ſic veniũt ↄcordes ad iudiciũ, ⁊ ad confitendum, ſm Cy.
in l. j. preal. in. ij. q. Per que dicit q̄ in Tuſcia inſtra guarẽtigie
hñt executionẽ paratã, ſi fiant corã notario, qui vt iudex a ſta-
tutis h3 ptãtẽ recipiẽdi talẽ ↄfeſſionẽ. Quod nota p iſtis, qui
ↄ̄hunt, ⁊ conſtituunt pcuratores ad ↄfitendũ, vt p3 in ciuitate
iſta. Si fiat libello porrecto, tũc expectat̃ ſnia, vt no. gl. ĩ. de ele
ctio. dudũ. ij. q. j. nos in q̄. vbi gl. no. in d. l. p̃inde. ⁊ l. j. ⁊ ſi. ff. de
cõfeſ. Hec ſunt vera in ciuili. In criminali ſemper op3 q̄ ſequa
tur ſnia. ſiue fit ex abrupto, ſiue aliter: vt no. gl. in d. l. j. ij. q. j. nos
in quẽq̃. Ad hoc. C. de ↄfeſ. l. ſi. l. ſi cõfeſſus. ff. de cuſt. reo. Et
hoc verũ. ſiue agat̃ ad naturalẽ penã, vt hic, ſiue ad accidẽtalẽ.
ĩ. c. pñ. Idem Spe. in ti. de ↄfeſ. §. j. in ſi. Cõtrariũ ſentit Frede.
ſuo cõſ. ccuij. vbi dt q̄ in criminali nõ expectat̃ niſi preceptum.
Quod poſſet ſaluari, qñ in penã eſſet aliqd dari, vel fieri: q̄ tũc
pportionaret̃ p̄ceptũ. Hec vera ſunt in cõfeſſione vera: cõfeſſio
aũt ficta nõ h3 p̃ptiã executionẽ, niſi ſequatur ſnia. Bar. in l.
ſi. §. qđ ſi actor. ff. de iure fiſc. ⁊ idẽ But. ad hoc. l. et⁹, q̄ delatorẽ.
ff. de iure fiſ. Qđ no. pp̄ter ſtatuta, q̄ volũt quẽ h̃ri pro cõfeſſo.
Ad hoc iura q̄ dicũt quẽ priuari ipſo iure: q̄ nõ p̄cedente ſnia
nõ fit executio: vt p3 de here. cũ ſerui. ¶ Scđs eſt effect⁹, q̄ con
feſſio nedũ pbat, ſed etiã aliqñ inducit. Circa qđ eſt aduerten-
dum. Quidoq3 cõfeſſio emanat ſuper iure pſonali: ⁊ an, ⁊ quã
do inducat, vel diſponat, aut pbet, ſeu declaret, dic vt p Cy. in l.
generaliter. C. de nõ nume. pecu. ⁊ hũc articulũ expediã in c. ſi cau
tio. de fi. inſtru. ⁊ vide l. Publia. ff. depo. Si fiat i reali, an indu-
cat. vt ſi ego dñs, vel poſſeſſor, confiteor te dñm. vel poſſeſſorem
an cõfeſſio faciat te dñm. Dicit Bar. in l. cũ falſa. ⁊ l. cũ teſtimo
niũ. C. de iur. ⁊ fac. igno. q̄ ſi extra iudiciũ ↄfiteor in iure reali, cu
ius tranſlatio pẽdet a mea poteſtate abſq3 alia traditiõe: ⁊ cõ
feſſio inducit, vt in hypothecaria. ſicut dt in l. cũ teſtimonium.
Si confiteor circa id, cui⁹ trãſlatio nõ pẽdet a nuda mea volũta
te: ſi quidẽ in iudicio, preiudicat mihi, ⁊ cõfeſſio inducit trãſla-
tionẽ dñij: ⁊ eſt caſus. ff. de ↄfeſ. l. certũ. §. j. q̄ ad hoc eſt caſus no
tabilis, ſm Bart. Qđ dt verũ, ẽt ſi ↄfeſſiõi nõ adijciat̃ ſpecifica
cã: vt q̄ ↄfiteor te dñm: nã ſicut in libello p̄cedit ſine cã ſpecifi-
cata, ita ⁊ in ↄfeſſiõe, ſm eũ. Per hec dt q̄ ſi confiteor eccleſiã do-
minã, q̄ nuda volũtate in eã trãſfert̃ dñiũ, q̄ ↄfeſſio p̄iudicat.
Idẽ dt in vltima volũtate, cum in illis nõ exigat̃ traditio: alias
nõ trãſfertur: p̃ficit tamẽ cõfeſſio quo ad probationẽ. ff. depoſ.
l. Publia. licet nõ inducat. Ad hoc in Spe. de ↄfeſ. §. nunc dicẽ
dum. ver. ſed quid ſi confiteor. ad ſi. §. ⁊ vide e. §. verſic. porro. vbi
Spe. dt q̄ ſi ↄfiteor aliũ poſſidere, q̄ ſolo animo perdit poſſeſſio
illa ↄfeſſione perditur: vt. l. ait. §. in amittẽda. ⁊ l. ſi quis vi. §. dif-
ferentia. ff. de acqui. poſ. in ver. ſed quid ſi cõfiteor. Dicit hoc ve-
rum quo ad perdendam poſſeſſionẽ, ſed nõ quo ad trãſferendã:
q̄ ſolo animo nõ acquirit poſſeſſio. C. de acqui. poſſ. l. licet. ſecun
dum Gul. Hec vera, qñ cõfiteor ſimpliciter rem tuam eſſe: ſ3 ſi cõ
fiteor rem tuam eſſe, ⁊ ipſam me tuo nomine tenere tanquã con-
ductor. dicit Spe. in tit. de confeſ. §. nunc videndum. ver. ſi confi
teor. ibi recitat dictũ Jo. Bal. ⁊ Uber. refert an ↄfitea ignoran-
ter: ⁊ ↄfeſſio nõ preiudicat. An cõfiteat ſcienter: ⁊ refert: An di-
cat, ſcienter cõfiteor rem tuã eſſe, ⁊ eam tenere in feudum, vel em-
phyteuſim: tũc nõ nocet: vt l. cũ falſa. q̄ ex hoc nõ inducit, ſed
narrat. Idẽ ſi dicat, ⁊ cõfiteor me h̃re in emphyteuſim: ſi dicat,
cõfiteor talem rem eſſe tuã, ⁊ volo ipſam cõducere in emphyteu-
ſim: vt d. l. cum falſa. Fatetur tñ omni caſu cõfeſſionem probare
ↄductionẽ, ⁊ dominium alterius, donec contrariũ pbetur. Per
hoc dicit Bar. in l. cum falſa, q̄ ſi qs cõfitet̃ talem eſſe dominum
ſuę rei, ⁊ cum hoc etiã ſe cõſtituiſſe noĩe eius poſſidere, q̄ ex hoc
eſt fictus titul⁹, ⁊ ficta traditio: ⁊ ſic ex eo non transfertur domi-
nium: vt no. in l. traditionibus. C. de pac. ſecundum Bar. Quod
credo pbãdo rem aliter ſe habere: q̄ ſola cõfeſſio nõ diſponit, ex
quo exigit̃ traditio: ⁊ ſola cõfeſſio cõductiõis, vel conſtitutionis
nõ habet̃ pro illa, ſ3 pbet. Dicit tñ Jo. An. poſt Dy. in cõſilio ſ
addi. loco in Spe. preal. qđ ſi cõſors lit. reciperet cõfeſſionẽ qua-
liter ab eo, ⁊ alio cõduxit re3 in feudu3, q̄ hec cõfeſſio p̄iudicat,
adeo q̄ cõſorti ratũ habẽti querit̃ ius agendi abſq3 ceſſiõe: q̄ ſi p
traditionẽ, vel q̄ſi, querit̃ ius agendi ſine ceſſione per pcuratorẽ.
ff. de acquiren. re. do. ſi pcurator. ⁊ l. traditio. §. ſi. ⁊ l. per ſeruũ. §.
ſi. ſic ⁊ ex hac confeſſione querit̃ illi abſq3 ceſſione, vel queſitũ pro
babit̃: na3 talis cõfeſſio pbat fictã traditionẽ. ff. de donatio. l. qſ-
qs. Ad hoc alle. l. certũ. ff. de cõfeſ. Ex quo cõcludit q̄ ex tali cõ-
feſſione querit̃ ius agendi in rem, ⁊ perſonali ex morib⁹: q̄ ex ea
declaratu3 eſt, rem eſſe feudalem. ¶ Tertius eſt effectus, q̄ ex cõ
feſſionib⁹ iudicialib⁹ competit ius agendi officio iudicis. Dicit
Cy. poſt Pe. q̄ hoc eſt verum, ſiue cõfeſſio fiat per viam volun-
tarie iuriſdictionis. ſiue per viam contentioſe: q̄ in notis iudici
vt iudici iudex ſuum impertitur officium. ff. ſinium reg. l. ſi irru-
ptiõe. de acc. l. ea quidem. ff. de re iudi. l. poſt rem. l. j. §. ſi quis miſ
ſum. ff. ne vis fi. ei. q̄ ſimiliter faciat ad inſtrumenta guarentigie:
ſ3 quidam ſecus dixerit in his, que expediuntur per viam volun
15 tarie iuriſdictiõis. † Ex his deciditur, an ex cõfeſſione cõtrahat̃
ius agendi. Tangit Spe. in tit. de cõfeſ. §. j. verſ. que aũt actio. ⁊
ibi Jo. An. dicit qđ ſi cõfitetur firmiter. agitur actione confeſſa-
ta. ff. de iurein. ſi duo. §. Jul. Si infirmiter, dabit̃ actio in factu3
ff. de ſtip. ſeruo. l. queſitum. ff. de ſpõ. omniũo. Nec eſt verum quod
ex cõfeſſiõe oriatur vtilis cõfeſſoria, vt quidam dicũt, per. l. inde
Neratius. §. vbi. ff. ad l. Aquil. q̄ illa pro ſeruitutib⁹ eſt inuenta.
Cy. dicit qđ ſi cõfitetur formiter, oriuntur due: vna ex cõtractu, al
tera ex cõfeſſione: ſicut dicim⁹ in iuramento, vt in iurib⁹ prealle.
vt no. de iureiu. l. actor. Si informiter oritur actio in factum: q̄
ex eo orit̃ obligatio. l. p̃inde. §. pcurator. ff. ad l. Aquil. ergo ⁊ ac
tio. Item q̄ qui cõfitetur, ex quaſi contractu tenetur. l. de etate.
§. qui interrogatus. ff. de interrog. act. Itẽ q̄ confeſſio, ⁊ ſnia pa-
rib⁹ paſſib⁹ ambulãt. ff. de re iudi. poſt rẽ. ⁊ ex ſnia orit̃. ff. de pe-
cu. l. iij. §. idẽ ſcribit. ⁊ de noxa. l. quoties. §. vlt. ergo ⁊ ex ↄfeſſiõe.
Et idẽ t3 Bar. vbi tangit gl. in l. centũ. alias certũ. §. ſi. ff. de con-
feſ. Idẽ dt Archid. ij. q. j. nos in quẽq̃. vbi dt q̄ p deſi ſnia poſt
16 cõfeſſionẽ, ſ3 confeſſio pariat actionẽ in factũ. † Ex his dubitat̃
de alio effectu, nunqd ↄfeſſio facta corã vno iudice poſſit execu
tionẽ h̃re paratã corã alio. Dicit Cy. q̄ ſi fiat corã vno, executio
ei põt officio iudicis mandari corã alio loco eius ſubrogato, vel
eiuſdẽ tribunalis: vnde ſnia lata per delegatũ, officio iudicis de
legantis mandatur executioni: vt l. a diuo Pio. in prin. ff. de re
iudi. Idẽ ſi diſpoſitione iuris vel ſtatuti ſpectat executio ad ali-
quem, ſm Bar. in loco prealleg. Coram diuerſo autem iudice, ſ3
confeſſio poſſet induci vt probatio, nõ poteſt produci vt ↄfeſſio
h̃ns promptam executionem: Dicit Bart. in l. j. ff. de offi. con-
ſu. ⁊ ibi tex. Hec vera, niſi fiat executio ad requiſitionem iudicis,
coram quo eſt facta: vt no. in d. l. j. ff. de offi. conſu. ⁊ in d. l. j. C. de
confeſ. per Cynum. Facit quod no. ĩ. de foro compet. poſtulaſti.
17 † Ex his patet, qñ iſte ficte confeſſiones, que fiunt ex contuma
cia, vel per bãnum, an habeant executionẽ coram aliis iudicib⁹.
Si petatur coram alio iudice alterius tribunalis vel ciuitatis:
dic quod ad requiſitionẽ ipſius bene poteſt officio requiſito mã
dare executioni. Et ſic dicit intelligi iura, que dicunt vnã pote-
ſtatem per aliam iuuari. ff. de admi. tut. l. tutum. §. tutores. C. de
offi. pref. Africe. in nomine domini. in authen. vt nulli iudi. §. ſi
quis vero comprehenſorum. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. l. diu⁹.
xxiij. q. v. adminiſtratorem. xcvj. di. cum ad verum. ſecundũ Cy-
num. Si agitur actione in factum, poterit coram quocunq3 iudi
ce, alias habili peti executio: q̄ actionem ſuam poteſt quis intẽ
tare coram iudice cõpetenti: vt patet, ſm Bar. in l. a diuo pio. §.
ſniam Rome dictã. Et hoc tenendo q̄ cõfeſſio iudicialis pdu-
18 cat actionẽ in factũ, ſicut ſnia. ¶ † Uenio ad vltimũ, ſc3 ad reuo
cationẽ cõfeſſionis. Et hic imaginãda ſunt quatuor. Primum,
tp̃s an litis conteſtationẽ. Scđm, poſt litẽ ↄteſtatã. Tertiũ, poſt
ↄcluſionẽ in cã. Quartũ, tp̃s poſt ſniam appellone nõ ſuſpẽſam, vel
aliter. Quintũ, tp̃s poſt ſniam applone, vel reſtõne in inte. ſuſpẽ
ſam. Itẽ cũ reuocatio cõiter fiat p errorẽ, eſt aduertẽdũ q̄ qdã eſt
error iuris, qdã eſt error facti, qdã error facti ⁊ intolerabilis, vt
in facto p̄prio. de reſcr. ab excõicato. ⁊ hic qñq3 cadit i latã culpã
qñq3 i leuẽ, qñq3 i leuiſſimã. Quidã error tolerabilis: ⁊ h̄ excludit
omnem culpam. Hoc poſito, ĩ q̄rit̃ an poſſeſſio poſſit reuocari.

ꝙ q̄ſ. ¶ Videamus primo de cõfeſſione facta ante lit. ꝯte. In h
dic ꝙ ſi reuocatio petit̃ ante litis cõteſtationẽ, ⁊ admittit̃ reuo
catio, niſi captioſa ſit aduerſario: q2 ĩn h fecerit expēſas: q̃ caſu
nõ reuocat, niſi ſatiſfaciat de leſiõe. ff. de interro. ac. l. de etate. ff.
de rei v̄e. l. fin. autē. ff. de dolo. l. pe. ff. de pet. her. l. q ſolui. Et hec
vera, ēt ſi confitet̃ ſcienter, ſicut dicunt̃ doc. ⁊ Jac. de Are. cuius
fuit hec diſtinctio. Hec vera puto in ꝑparatorijs iudicij, vel di
rectorijs: vt ſi ꝯfitet̃ ꝙ poſſideat, alias ſimilia. Sȝ alias ſi ꝯfitere
tur circa deciſoria, alias nõ preparatoria, vt ſi ꝯfiteret̃ ſe debito
rẽ, nõ admitteret̃ reuocatio, niſi docẽdo de errore, ⁊ iuſto, vt in
fra dicā. Quãq3 hec cõfeſſio facta ante lit. ꝯteſta. petitur reuoca
ri poſt litẽ ꝯteſtatā: ⁊ non põt reuocari, niſi actoris obijciatur
ſcīētia: vt. l. is, qui ſe obtulit. ff. de rei v̄e. vbi offerẽs ſe liti nõ põt
poſt litẽ cõteſtatā reuocare cõfeſſionẽ ꝙ poſſederit, niſi aduerſa
rius ſciuerit eū nõ poſſidere: q2 hoc ipſo captioſa eſt aduerſario
ſi inſtātia periret: ⁊ ſic nõ ob. l. de etate. §. Celſus. ff. de interro. ac.
Qd̄ eſt verū, niſi doceret de errore, ⁊ probabili, vt dicā. ĩ. Item
hoc in ꝑparatorijs: in deciſorijs credo ꝙ ſcientia falſitatis con
feſſionis partis, ad cuiꝰ ꝯmodū fit ꝯfeſſio, nõ inualidaret con
feſſionẽ, niſi alias ꝯſtaret de errore: ⁊ errorẽ intellige ꝓbabilẽ, alias
nõ ſufficeret. Et dico errorẽ probabilem, qñ non cadat in latā
culpā: vt. l. de etate. §. qui iuſto. ff. de interro. act. alias ſi cadat in
latā culpā: vt. l. de etate. §. q iuſto. ff. de interrog. act. alias ſi ca
dat in leuē, admittit̃: vt no. Bar. i. l. nõ fatet̃. ff. de ꝯfeſ. Per hec
p3 ꝙ ſi ꝯfitet̃ ignorāter ſolo errore iuris, ꝙ nõ reuocat: q2 erra
re in iure, eſt eſſe in lata culpa. ff. de ver. ſigni. l. late. Quod eſt ve
rum, niſi confeſſio habeat intolerabilem errorem expreſſum: vt
ſi cõfiteatur minorē. xiiij. anno. poſſe teſtari: q2 tūc nõ v3 confeſ
ſio, vt dicit glo. quo caſu fruſtra tractaretur de reuocatione. Itē
hoc intellige de errore iuris in corpore iuris clauſi. Si eñ eſſet
error iuris extrauagātis: tūc eſſet tolerabilis. ĩ. de fide inſtr. pa
ſtoralis. ⁊ no. Bar. in. l. cū prolatis. C. de re iudi. Itē hoc verum
in iure cõtẽt. ſi eñ eſſet caſus ſingularis, vel ĩus, ſuper cuius intel
lectu eſſet opin. ill̄r eſſet tolerabilis: vt. l. ij. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊
no. Bar. ff. depo. l. qd̄ Nerua. Ad hoc qd̄ no. Inno. de app. cum
ſpāli. Itē hec vera, niſi eſſet miles, femina. vel ruſticus, vel mo
nachꝰ, ⁊ alij, q excuſant̃ ab errore iuris, vbi ſunt in loco, in q̃ nõ
poſſint ꝯſulere peritiores. ff. d iur. ⁊ facti ign. l. regula. §. ſȝ ⁊ ſi. C.
de bo. poſ. l. in bonorū. ¶ Venio ad ſecundum caſum, quando
cõfeſſio fit poſt litē cõteſtatā vſq3 ad quē terminū poſſit fieri re
uocatio. Et primo de termino vſq3 ad cõcluſionẽ in cā. dic, ſi cõ
feſſio eſt facta circa ꝑparatoria, vbi ſupra dixi nõ poſſe reuoca
ri añ lit. ꝯteſta. nec hic. Vbi dixi reuocari añ litis conteſtationẽ,
⁊ nõ poſt, dic ꝙ ñ admittit̃ reuocatio, ex q̃ ꝯfeſſio ſuꝑuenit poſt
litē ꝯteſtatā vſq3 ad primū actū, q h̄t pro litis conteſtatione, vt
q fit, vel fieri ſolet poſt litē ꝯteſtatā. vt eſt gl. de elec. c. i. lib. vj. in
verbo, abſentia. In deciſorijs aūt planū ꝙ põt reuocari ex erro
re poſt litē cõteſtatā. Sȝ eſt dubiū, an poſt ꝯcluſionē in cā, vide
qd̄ no. de procu. auditis. de cā poſ. paſtoralis. de fide inſtru. cū
dilectus. in cle. j. de cā poſ. qd̄ firmat Jo. Mo. de in integ. reſti. c.
ſi. lib. vj. Credo ꝙ ad petitionē ptis hec reuocatio nõ admittit̃:
ſȝ bñ ex officio iudicis, nõ vt reuocēt, ſȝ vt excuſent p actū inter
rogationis, niſi iurauerit plenā dicere veritatem: vt eſt caſus de
accu. cū dilecti. arg. de fide inſtru. cū Jo. Hec omnia intellige cū
limitationibus, de quibus dicā infra in reuocatione. Ante ſen
tentiam autem, ⁊ ante cõcluſionē in cauſa, indiſtincte põt reuo
cari confeſſio intercedentibus illis, que exiguntur ad reuocatio
nem cõfeſſionis, de quibus dicā infra. ¶ Venio ad tertiū caſuȝ
qñ ꝯfeſſio eſt facta poſt litē cõteſtatā, vel ante. ⁊ petitur reuoca
tio poſt ſententiā. Dic ſi error reddit ſniam nullā. poterit quan
docunq3 reuocare. Patet in confitente aliquē iudicem, qui non
eſt. ff. de iuriſ. om. iudi. l. ſi per errorē. q2 ſicut poteſt exceptio erro
ris opponi: ita hic error reuocari poſt ſniam. Idem in omnibꝰ
caſibus, in quibus exceptio põt opponi poſt ſententiaȝ, ſi circa
illam fiet cõfeſſio, poſſet reuocari: q2 ſnia, ex quo nulla eſt, non
obuiat reuocationi. Et idem vbicunq3 aliquo reſpectu ſnia re
manet nulla. Idem ſi ſnia eſt aliqua, ſed talis, q̃ non trāſit in rē
iudicatā; nā circa illā poteſt confeſſio etiā poſt ſententiā reuoca
ri: vt no. doc. de re iudi. lator. de reſpõ. imp. atteſtationes. quod
eſt notabile dictū. Quandoq3 ſnia eſt aliqua, ⁊ talis, q̃ nõ trāſit
in rē iudicatā: ⁊ tunc q̄uis ſnia fuit lata cõtra confeſſionem, ita
ꝙ reprobata eſt cõfeſſio: ⁊ ſi confeſſio eſt nuda ab inſtrō, põt cõ
feſſio reuocari poſt ſniam. not. Inn. in duobus locis. de exce. cū
venerabilis. ⁊ de iureiur. mulier. ⁊ eſt caſus in authen. item cum
poſſeſſor. ⁊ gl. ibi. C. qui po. in pig. habe. ⁊ vnde ſumitur illa aut.
Ad hoc. xxx. q. v. ⁊ his ita, ⁊ quod ibi not. Joā. Si confeſſio eſt
veſtita ꝑductiõe inſtri, ⁊ probat̃ inſtrm, an reprobet̃ ꝯfeſſio, ita
ꝙ poſſit ꝯ illā venire: ſi ſnia fert̃ ꝯ cõfeſſionē ⁊ inſtrm, adhuc po
terit reuocari: vt. d. c. mulier. Si eſt lata ꝯ inſtrm tm̄, tūc ſi con
feſſio eſt facta ſeparatim ab inſtrō, vt q2 per ſe cõfeſſio eſt con
tenta in inſtrō, ⁊ tūc reprobato inſtrō, nõ eſt reprobata cõfeſſio
ideo põt adhuc acceptari ꝯfeſſio, niſi aliter reuocet̃: vt dt Inn. in
d. c. cū venerabilis. Si eſt facta coheſiue ad inſtrm, vt q2 ꝑducẽ
do inſtrm, cõfitet̃ ꝯtenta in inſtrō, vel cõfiteri cēſet̃ tacite ſola ꝓ
ductione: ⁊ tūc reprobato inſtrō, q2 falſum, vr̃ reprobata ꝯfeſ
ſio, q̃ vt acceſſoria nõ reperit aliqd̄ fundamētū in quo ſubſiſtat,
vt ibi no. Inn. Si inſtrm eſt reprobatū altero vitio, q2 caret ſolē
nitatibus extrinſecis, nõ q2 falſum, tūc ex hoc nõ cõfundit̃ con
feſſio, niſi alio iure reuocet̃, vt ibi no. q2 non eſt falſa ꝯfeſſio: nec
caret fundamēto, ex quo inſtrm nõ eſt ex toto vt falſum repro
batū: q2 nõ falſum dr̄, qd̄ primordio nõ caret veritatis: vt. l. cuȝ
filiꝰ. §. dñs. ff. de leg. ij. tangit ēt Inn. de cen. cū olim. Si aūt ſnia
eſt lata ſecundum confeſſionem, ſententia nõ reprobata nõ põt
reuocari cõfeſſio poſt ſniam, ex quo non eſt appellatum, ſaluo
niſi de errore cõſtaret notorie: vt no. Inn. de immu. eccle. q2 ple
19 riq3. ⁊ de frig. fraternitatis. ⁊ de reſcr. cū dilecta ¶ † Nunquid
aūt poſſit reuocari ꝯfeſſio poſt ꝑceptū, ⁊ ſniam precepti. Bart.
tangit in. l. nõ fatet̃. de confeſ. ⁊ bene decidit: ſed nihil allegat.
Dic ꝙ ſi ſententia precepti eſt lata cum cauſe cognitione, ꝙ illa
vim diffinitiue habet: ⁊ ideo confeſſio nõ põt reuocari poſt talē
ſniam. Si ſine cauſe cognitione: dic ꝙ põt reuocari etiam poſt
ſniam ꝑcepti: q2 in hoc non h3 vim diffinitiue. Et de hoc ha
bes gl. de ver. ſigni. ex parte. ĩ. ⁊ dt Bar. in. d. l. non fatetur. cauſe
cognitionē ſubeſſe, qñ datus eſt terminus parti ad oſtendendū
quare cõfeſſio nõ debeat reuocari. alr̃. l. pe. ff. de ꝯfeſſis. q̃ nota.
20 ¶ † Quid de decreto. tenet Jo. an. in addi. Spe. in tit. de ꝯfeſ.
§. nunc dicendū. ver. quid de cõfeſſione. ⁊ dicit ꝙ in libertate nõ
h3 locū. C. ſi aduer. libe. l. ij. in alienatione predij maioris, vel ex
cuſatione tutoris, nõ impedit decretū illa reuocari. ff. de tranſ. l.
eū hi. §. ſi ꝑtor. ⁊. l. ſi ꝑtor. §. Marcellus. ff. de iudi. C. ſi ex fal. alle.
l. j. ⁊. ij. ff. de reb. co. l. ⁊ magis. §. ſi. q2 decretū ex falſa cā ē nullū. l.
cū vero. §. ſubuentū. ff. de fideicõ. lib. Sed ſi ad ꝯfeſſionē eſt lata
aliqua interlocutoria, an illa poſſit reuocari: credo ꝙ iudex ex
offō poſſit admittere ad reuocandū. de app. cū ceſſante. ff. de re
iudi. l. qd̄ iuſſit. q2 nõ trāſit in rē iudi. quo ad iudicē, licet ſic quo
ad partē, ꝙꝯ ſit lata ex falſa cā. Quod dictum eſt autem de de
creto, credo verū, qñ cõtinet iniuſtitiam, ⁊ cõfeſſio ex parte pe
tentis: ſecus ſi tantū ex parte rius, cõtra quē, per no. in. l. iuſte.
ff. de acqui. poſ. Ex hoc infert̃ qd in beneficiali, an admittatur
reuocatio cõfeſſionis poſt ſniam: q2 quo ad iudicē non tranſit.
Idē qd̄ dixi in interlocutoria, ⁊ maxime ſi tales cõfeſſiones nõ
tribuunt ius ei, pro quo fit cõfeſſio: vt no. Jo. An. de cofeſ. c. i. ⁊
vlti. lib. vj. Idē puto vbicunq3 ſnia nutrit peccatū, qd̄ ꝯ confeſ
ſionē etiā poſt ſentētiā admitteretur probatio erroris: q2 tales
ſnie nõ trāſeunt in rem iudicatā: vt no. xxv. q. ij. in ſumma, ⁊ no.
in rubrica de re iudi. inter monaſteriū. ⁊ no. doc. de re iudi. lator.
⁊. c. cõſanguinei. ⁊ no. de re iudi. cū Bertoldus. Inquantū dixi
poſt ſniam precepti, vel decretū reuocari confeſſionem. Bar. in
d. l. nõ fatetur. Dicit verum, niſi actu ſit facta executio: q2 illa
executio habebit̃ vt terminus impeditiuus reuocationis cõfeſ
ſionis: q2 eſt actus, qui ſolet fieri deinde poſt ſentētiā diffinitiuā;
vnde h3 in hoc vim diffinitiue: argu. eius, qd̄ not. gl. in. d. c. i. de
elec. lib. vj. in verbo, abſentia ¶ Nõ ob. ſi dicat̃ ꝙ ēt poſt ſolam
confeſſionē nõ debet poſſe reuocari, cū illa habeat vim diffiniti
21 ue: q2 illud eſt verū in cõfeſſione nõ erronea. † Ex his p3, an ſi
oppoſita exceptione perēptoria, ⁊ illa confeſſata, ſi pronuntia
tum eſt, exceptionē fore admittendā, vel ſi confeſſatū eſt aliqd,
per qd̄ pronuntietur, exceptionem non admittēdam, an poſſit
poſt hāc pronūtiationē cõfeſſio reuocari: qd̄ nõ vr̃: q2 poſt hāc
negotiū quo ad exceptionē, ⁊ cõfeſſionē circa eū videtur deci
ſum. Puto, ſi pronuntiatū eſt, exceptionē admittendā, confeſ
ſionē poſſe reuocari: q2 nõ eſt hec diffinitiua, cū aliam expectet
poſt ſe, ſi pronuntiatū eſt ipſam obſtare: q2 hec habet vim diffi
nitiue, ⁊ fertur cum cauſe cognitione, qd̄ poſtea nõ poterit reuo
cari: arg. eius, qd̄ no. gl. in cle. cū a repulſione. de app. Ex his p3
quid dicendū in pronuntiatione ſup exceptione litis finite: q2
cū ⁊ ille habeant vim diffinitiue, vt not. de lit. conte. c. i. lib. vj. ꝙ
22 poſt illam ſentētiam nõ admitteretur reuocatio ꝯfeſſiõis. † Si
queritur an poſſit reuocari poſt ſniam appellatione ſuſpenſaȝ,
doc. dicunt hic qd̄ dicit Spe. ſe obtinuiſſe in Spe. eo. tit. §. ſi. in
ſi. Hoc credo, q2 appellatio reſcindit omnem terminum vſq3 ad
litis cõteſtationē. C. de procu. ita demū. Si querit̃ an poſſit re
uocari ſuſpēſa ſnia via reſtitutiõis in integrū: dic ꝙ ſic: ſi reſti
tutio det̃ aduerſus ꝯfeſſionē, vbi cõpetit, non eſt dubiū. Si non
petitur reſtitutio aduerſus ꝯfeſſionem, ſed petitur reuocari, ad
hoc probato errore: bene admittit̃ ex clauſula: Si qua mī iuſta
cā videbitur: vel aliter reſciſſa ſnia ꝑtextu reſtitutionis ſpāli
iure. Ad primū facit qd̄ no. in. l. ſi iuris. §. i. ff. de exc. ep. rei iud. ⁊
no. gl. in. l. ſi fideiuſſor. §. in oībus ff. mād. ⁊ do. ĩ. de pur. vul. c. ij.
23 ¶ † Quero vltio, q̃ requirant̃ vt ꝯfeſſio poſſit reuocari; h tex. vr̃
quod

qḋ exigitur ꝙ negotium non dũ ſit finitum. Si ergo eſt finitum:
tūc nõ admittit̃ reuocatio. Et dicit̃ finitũ per ſniam diffinitiuã
appellatõe nõ ſuſpenſam, vel alio remedio retractatiuo. Idẽ ſi
alio remedio declaratiuo ſit finitũ: vt iureiur. vel tranſacti. de lit. cõ
te. c. j. li. vj. ¶ Nũqd aũt ſnĩa arbitri, vel arbitratoris dicat̃ finitũ
ita qḋ nõ admittat̃ reuocatio, tãgit Spe. in tit. de cõfeſ. §. nũc vi
dẽdũ. in. ij. col in addi. ibi Jo. An. dicit qḋ in arbitrio dicitur fi-
nitũ, ſi ſit emologatũ laudũ: nõ dicit finitũ in arbitramẽto. Dic
ꝙ poſt illud nõ admittit̃ reuocatio: q2 illud obtinet inſtar tranſ
actiõis: vt in auſ. vt diffe. iudi. §. ſi vero contigerit. Hec vera, vbi
nõ eſt petita reductio ad arbitriũ boni viri: vbi eſſet petita, alis
dixi qḋ poterat reuocari. Qḋ nõ vr: q2 niſi aliſ deſ reſtitutio, nõ
admittit̃ petitio, cum in hoc nõ fuerit decept⁹ facto arbitrato-
ris. Sz dic 𝔷 qḋ etiã ꝓ deceptiõe re ipſa petit̃ reductio: vt not. ff.
de ver. ob. l. ſi ita ſtipulat⁹. Scḋo reqrit̃ vt admittat̃ reuocatio cõ
feſſionis qḋ ſit facta in cã ciuili: ⁊ ſic loquunt̃ iura. De criminali
an admittat̃ reuocatio confeſſionis, eſt dubiũ: tangit Spe. in ti.
de ꝯfeſ. §. j. ver. ſz nũqd. ad ſi. §. vbi Spe. dt qḋ nõ reuocat̃, qñ in
ea pſeuerauerit: q2 primo eſt cõfeſſus. ⁊ poſtea ĩ ea pſeuerauerit.
Idẽ dt gl. de diuor. ex litis. Per q̃ dicũt aliq, qḋ ſi ꝯfeſſio eſt de-
liberata, vt q2 ſtatuto termino, ⁊ dicta dilatiõe ad reſpõdendum
quis ꝯfitet̃, nõ admittit̃ ad reuocãdã ꝯfeſſionẽ: ⁊ ſic limitant iſta
iura. Ad qḋ id qḋ no. Jo. An. in nouella, de iureiu. cũ ĩ poſitiõi-
b⁹. li. vj. Puto ꝙ ĩ criali admittat̃ reuocatio, niſi iurauerit plenã
dicere ṽitatẽ circa inquiſita: q2 nõ poſſet tũc, tanq̃ oñdens ſe ꝑ-
iurũ, admitti ad reuocationẽ: ad excuſationẽ bñ admitteret̃: vt ĩ
c. cũ dilecti. de acc. dũ tñ eſſet talis, q̃ nõ pertineret ex toto ꝯfeſſio
nẽ q̃ ad factũ, vt ibi no. q2 iſtud nõ eſſet excuſare: ⁊ vbi ſic delibe-
rate fecit, lz difficilius admittat̃, admittitur tamẽ, ſed maiori co
gnitione, vt dicit Jo. An. in dicto. c. cum in poſitionibus. de iure
iur. li. vj. ipſe no. in Nouel. Jmo forte poſſet dici qḋ dato ꝙ iura-
uerit plenã dicere veritatẽ, poſſit illam reuocare: q2 iurat plenam
dicere veritatẽ de eo, qḋ ſcit. Si ergo ꝓbabili errore facti decept⁹
ſit in eo qḋ confitet̃, ex hoc non eſt periurus iurans falſum quod
credit verũ. de iureiur. quãto. Et ideo nõ ſubeſt cã, q̃re non poſ-
ſit illã reuocare. cap. aũt, dilecti. loquit̃ qñ nõ ꝓbat errorem ꝓba
bilẽ. Tertio reqrit̃ qḋ ꝯfeſſio ſit facta verbaliter. Unde dicit Jn
no. de cenſi. cũ olim. qḋ ſi eſt facta cõfeſſio coheſiue ad inſtrumẽ
tum, ꝓducendo inſtrumentũ, in quo quis videt̃ in eo contenta
cõ. iteri, nõ admittit̃ reuocatio confeſſionis. Aſſignat cauſaz
q2 cõfeſſio verbalis lapſu lingue ꝓfert̃, ⁊ deliberata non eſt: q2 fa-
cile quis verba ꝓfert: ſed productio inſtrumenti fit cum magna
maturitate, ⁊ exquirere põt quis, ⁊ meditari inſtrumentum, qḋ
videt aũ ꝓductionẽ. de fide inſtr. imputari. Puto qḋ ſi velit ꝯ
excuſare ꝯfeſſionẽ, dando aliũ intellectũ inſtrumento, q2 poſ-
ſit: vt. c. dilecti. de acc. Si agit reprobare inſtrumẽtũ ꝯfeſſionẽ,
ſi vult eaz reprobare, ex reuocatione inſtrumenti antea facta per
alium: ⁊ põt: vt. l. de etate. §. ex cã. ff. de interro. ac. Si vult impro
bare ꝓpter falſitatẽ, põt, vt. 𝔷 dixi. Si autem vult reprobare ſo-
lam confeſſionẽ, ⁊ nõ inſtrumentũ, non põt: q2 nõ põt, ſtante in-
ſtrumẽto, ꝓbare 𝔷 errore. Ex hoc apparet an poſitio, ⁊ ꝯfeſſio fa
cta per poſitionẽ poſſit reuocari. Gl. tãgit in. c. cum in poſitioni-
bus. de iureiur. lib. vj. ⁊ in Spe. in titu. de poſi. §. vlti ver. item ſi
ponẽs. ⁊ ibi cõcludit gl. qḋ ꝓbato errore poterit reuocari, aliter
nõ. Et ſic intellige Spe. q ad hoc allegat hãc decr. Dicit tñ Jo.
An ibi ĩ Nouella, qḋ nõ ſic 𝔷 facili ꝓbabit, qñ cõfeſſio eſt facta
deliberate per ꝓductionẽ ſcripture: qḋ eſt verum. Hec vera dicũt
dñi de Rota, ſua cõcluſiõe. ixꝗ quando poſitiones ſunt date per
ꝓcipalẽ quãdo aũt ſunt date per procuratorẽ, poſſunt mutari,
⁊ meliorari ſine expreſſa ꝓbatione erroris: tum q2 iuramentum
non eſt de veritate, ſed de credulitate: tum q2 procuratores non
ſunt ita plene informati, ſicut ꝓcipales: q2 nõ habẽt cauſam no
tã, qñ non poſſent variare poſitionez iuratas: vt in. c. cum in po-
ſitionibus. no. gl. Qḋ intellige verũ, niſi ꝓbato errore, vt dixi. Et
ex hoc habeo differentiã inter confeſſionem ꝓcur. ⁊ dñi: quia illa
põt reuocari, etiam in iudicio porrecta, nõ ꝓbato errore: ſed nõ
põt ſic reuocari poſitio porrecta ꝑ dominũ. Jtẽ ex hoc habeo qḋ
confeſſio iurata per iuramentum veritatis non poteſt reuocari.
Quod intelligo, niſi cum difficultate, ⁊ cauſe cognitione, ⁊ forte
quod nullo modo, niſi ſubueniatur aduerſus iuramentum: q2 ꝑ
hoc ſe oſtenderet piurũ. Sed ſi probaret aliquid, per quod poterat
qḋ iurauit, tunc verum credere, ⁊ quod modo vult dicere, verum
eſſe, admitteretur: q2 per hoc non concluditur periurus: vt in
iurãte falſum, quod credit verum. xxij q. ij. per totũ. ⁊ .j. de iure-
iur. quãto. Jpſi tñ domini de Rota, ſua cõcluſiõe. cclv. dicũt qḋ
dixi in ꝓcuratore, pl⁹ ꝓcedere ex ſtylo palatij, quã ex ſtylo iuris,
vt illa poſſit reuocare, aliter non ꝓbato errore: quẽ ſtylum dicũt
ſeruari in beneficialib⁹, ⁊ matrimonialibus, ĩ quibus vertit̃ aĩe
periculũ: iurãt tñ ſup errore. Et idẽ dicunt in poſitionib⁹ datis ſi
ne iuramẽto in alia quãcũ ꝑ materia: alias dicunt non admitti

ad reuocandum. Cy. tenet ꝙ ꝯfeſſio ꝓcuratoris nõ poſſit reuo
cari niſi vt ꝓpria, niſi reuocet incontinenti. in. l. ſi. eo. tit. in pe. q.
Idẽ Spe. in tit. de cõfeſ. §. j. ver. ſi vero per procur. ad prin. §. per
vnã col. Dic ꝙ in propria nõ ſufficit probare rem ſe aliter habe
re: ſec⁹ in ꝯfeſſiõe ꝓcur. Ex hoc appet qd de ꝯfeſſione facta per
porrectionẽ libelli, an illa poſſit reuocari: nã qꝰ porrigẽdo libel-
lum. ꝯtẽta in libello ꝯfitetur: vt. C. de lib. cau. l. cum ꝓcu. ⁊. l. merca
lem. C. de condi. ob cau. Dic ꝙ ꝯfeſſionẽ ſurgentẽ ex verbis nar
ratiuis libelli qꝰ ꝑt reuocare indiſtincte an litis ꝯteſtationẽ nõ
poſt. ff. fami. erc. l. q̃ familie. ⁊ no. Bar. ff. de dona. l. ex hac ſcri-
ptura in vltima. q. qḋ no. Hec vera credo in cõfeſſione ad ꝑpara
toria. Jn deciſoria aũt admittit̃ ad reuocãdũ vſq3 ad tps. vſq3
ad qḋ põt reuocare libellũ. in auſ. q ſemel. C. quomodo, ⁊ qñ iu-
dex. ⁊ vſq3 ad tempus, vſq3 ad qḋ põt mutare vt colligitur ex
no. in. l. j. C. de edẽ. ⁊ de libel. ob. c. j. poſt non, niſi probato errore.
¶ Requiritur ẽt qḋ ad hoc vt reuocetur, probetur error in cõ-
feſſione: quo caſu dic ꝙ cõfeſſio eſt aduocati. Et an, ⁊ qñ poſſit
reuocari, dic vt. C. de erro. aduo. l. j. ⁊ per Cy. in. l. ſi. de confeſ in
pe. q. ⁊ in Spe. de confeſ. §. poſtremo. ad prin. §. ⁊ dicam vbi hoc
expediam. ſ. de appel. cum cauſam. Si confeſſio eſt procurato-
ris, vel alterius adminiſtratoris, dixi ſupra. Si confeſſio eſt pro
pria, ſi eſt facta indeliberate, ⁊ calore iracũdie admittitur reuo-
catio: vt no. gl. de diuor. ex literis. ſi non eſt facta calore iracun-
die, ſz mature, ⁊ deliberate qd iuris, dixi ſupra. Dicit gl. ⁊ doc.
in. d. c. ex literis. Si eſt facta ſimpliciter, ⁊ velit incontinenti illa
porrecta reuocare: ⁊ põt, aliter non probato errore, dicit hic gl.
xxxij. q. j. apud que dicit incontinenti fieri ante, quam ſit apud
acta deſcripta. Ad hoc. xxxij. q. ix. ſi debitum. Et ſi porrigatur
in ſcriptis: tunc ſtatim ponderabit iudex, qñ dicatur ſtatim fie-
ri: quo caſu poterit etiã ſine probatione erroris. Hoc notat gl.
de iureiur. cũ in poſitionibus. lib. vj. in verbo, iniuſta cã. in fi. qḋ
not. alleg. ſimile in teſte, de teſti. cog. preterea. ⁊ idem tenet Joã.
Mo. ⁊ Arch. alleg. gl. de app. cũ cauſam. Ad hoc quod not. de
elec. ſcriptũ. in. j. gl. ad hoc quod no. Jo. And. de diuor. ex lite-
ris. ſuper gl. ij. vbi Hoſt. etiã dicit confeſſionẽ incontinenti reuo
cari, qñ non eſt ſcripta. Si autem queritur an vbi eſt facta non
calore iracundie, an ex interuallo poſſit reuocari: dic, non pro-
bato errore non poteſt reuocari: eo probato, ſic: vt hic, ⁊. l. non
24 fatet̃. ff. de ꝯfeſ. ¶ † Circa hoc ſunt vidẽda duo. Primũ, quo
errore facta cõfeſſio põt reuocari. Scḋm, qualis error probet̃, vt
poſſit reuocari ¶ Ad primũ dic, ſi error eſt iuris, q2 hoc cadit
in latã culpã. l. late. ff. de ver. ſigni. ⁊. l. liberorũ §. ſed notãtur. nõ
excuſat, nec admittitur reuocatio. l. de etate. §. q iuſto. ff de vſu.
Quãq3 ꝯfitet̃ errore facti, ⁊ ꝓprij, ⁊ tũc q2 error in facto ꝓprio
cadit in latã culpã. vt. l. q̃ ꝙ. ff. ad Velleia. tũc idẽ, niſi in certis
caſib⁹, in quib⁹ ſaltẽ excludit̃ lata culpa. Prim⁹, qñ ad hãc cõ-
feſſionẽ, ⁊ errorẽ duct⁹ eſt ſuaſione aduerſarij. l. j. ⁊. ij. ff. qñ actio
de pecu. eſt anna. l. j. §. eorũ. ff. de vẽ. inſpi. vbi gl ſuper ṽbo, illu-
ſerit. Ad hoc. l. Celſus. ⁊ qḋ ibi no. ff. de vſuca. ⁊. l. hoiem. ff. pro
ſuo. Scḋs caſus eſt, qñ negotiũ eſt valde iplicatũ: vt. l. pen. ff. de
cõfeſ. Tertius caſus, qñ factũ eſt de lõginquo: q2 memoriã non
retinet. ff de acq poſſ. l peregre. ꝑ Dy. in regula, ꝓſumit̃. de reg.
iur. lib vj. Ad hoc qḋ no. gl. de proba. tertio. Hec oia ꝓcedũt in
confeſſione iudiciali. Jn extraiudiciali, q2 ſi de dãno vitãdo cer
tat, excuſat ignorãtia: vt. l. ſz ⁊ ſi me putẽ. ff. de ꝯdi. inde. ſecũdũ
Bar. Jnquãtũ dixi in facto de lõginquo pręſumi ignorãtiam,
hoc eſt verũ, niſi factum ſit adeo notabile ꝙ de facili nõ exeat a
memoria: vt notabiliter dicit text. ſ. de preb. ꝑ illorũ, q ad hoc
eſt bon⁹ tex. Sub aliis ṽbis dic an ex errore poſſit reuocari cõ
feſſio, ſi cã eſt inficiatiõe creſcẽs, nõ admittit̃ reuocatio. ff. de cõ-
feſ. l. ſi is. Si nõ eſt cã inficiatione creſcẽs, ⁊ ſi error cadit in latã
culpã, nõ põt ꝯfeſſio reuocari, ẽt ſi ſit de facto alieno: ſi cadit in
leuẽ culpã, ꝑt reuocari: ⁊ forti⁹ ſi in leuiſſimã, ⁊ reuocat̃ vſq3 ad
ſniam. Si cadit in nullã, culpã, de iure cõi probato errore põt re
uocari aũ ſniam. poſt ſniam petita reſtitutiõe in inte. l. de etate.
§. ſi ex cã. ff. de interro. act. ⁊. ff. eo. l. cũ fideicõmiſſa. Ex his ap-
paret ꝙ inquãtum dixi ſuper errorẽ iuris factã ꝯfeſſionẽ nõ poſſe
reuocari, ꝙ ſi excludit̃ lata culpa, põt reuocari, alĩs nõ. Exẽplũ
pz in priuilegiatis ꝑſonis, in qb⁹ ius ignorare nõ eſt lata culpa
vt in muliere, ruſtico, ⁊ monacho, vbi nõ põt ꝯſulere peritiores.
Jtẽ ſi ius eſt ſingulare, vel multiplr̃ intelligibile: vt dt Bar. ff.
depo. l qḋ nerua. Jtẽ vbi ius eſt extrauagãs. de fide inſtr. paſto
ralis. ⁊ no. Bar de re iudi. cũ prolatis. Jtẽ ſi ſit cõſuetudinariũ,
nõ ſcriptũ. Jdem de iure municipali, ⁊ ſcripto alteri⁹ ciuitatis,
qḋ tolerabiliṫ ignorat̃. de ꝯſti. c. j. li vj. ſm Bar. in. d. l. non fatet̃.
⁊ his caſibus oĩbus admittat̃ poſitio iuris. Ad ſcḋm qualiter
ꝓbet̃ dic, ſi qs vult reuocare ꝯfeſſionẽ alterius, vt procuratoris
vel alterius adminiſtratoris, ſufficit ꝓbare ſe rẽ aliter habere. l.
certum. §. ſed an ipſos. ⁊ ibi gl. ff. e. Hoc tenet Bu in. l. non ſolũ.
ff. de procu niſi habuerit mãdatũ ad ſic confitendum: quo caſu

Idem dicendum eſt de confeſſione procuratoris quod de pro-
pria: q2 illa videtur propria. ⁊ vide Jo. xxxv. q. ix. §. i. ⁊ ibi Ar-
chi. omnino vide. Si volo reuocare errorẽ propriũ, poſſum in fa
cto alieno adhuc, probando rem aliter ſe habere. C. de iur. ⁊ fac.
igno. l. ſi poſt. ff. de annua. l. ſi quis delegauerit. Si in facto pro-
prio, ⁊ confeſſio eſt extraiudicialis, adhuc ſufficit probare rẽ ali
ter ſe habere: ſi confitens reuocando certat de dãno vitando, et
aduerſarius de lucro, vt. l. ſed ⁊ ſi me putẽ. ff. de cõdi. inde. ⁊ no.
gl. ff. de proba. l. cum de indebito. Secus ſi non certat de damno
vitando, ſed eſt in pari cauſa cum aduerſario: q2 tunc non preſu
mitur error: vt. l. quamquam. ff. ad Velle. In iudicijs autẽ, ⁊ cir-
ca preparatoria, ſufficit probare rem aliter ſe habere. l. de etate.
§. qui iniſto. cum glo. ſ. alleg. Si circa deciſoria, ⁊ in facto ꝓprio,
non preſumitur error, niſi probentur circunſtantie, ex quib9 er-
ror preſumatur. Et iſte circunſtantie ſiunt aliquando in actione
aduerſarij: vt. l. ſi. in ſi. ff. quando actio de pecu. eſt an. ⁊ l. homi-
nem. ff. pro ſuo. vel niſi ſit factum longinquum, de quo dixi. ſ.
vel intricatum: vt. l. emptor. §. Lucius. ff. de pac. ⁊ l. pe. ff. de con
feſ. ſm Bar. Error autem iuris probatur per tex. in. l. ſi adulte-
rium cum inceſtu. ff. de adulte. q2 ex qualitate perſonarum, ⁊ ex
qualitate facti: vt ſi deſponſauit conſanguineam publice, ⁊ pa-
lam: ⁊ cũ fuit dictum ei, penituit eum. Secũdũ Bar. requiritur
vlterius ꝙ confeſſio ſit vera. In dubiũ reuocatur quid de ficta
confeſſione: tangit Jo. an. in addi. Spe. in tit. de poſi. §. nono. ꝟ.
verum tamen. arguit ꝙ non: q2 in ficto non cadit error. dicit con
tra per. l. quoniam. ff. de his, qui no. infa. Nam paciſci habetur
pro confeſſo: ⁊ tamen ſi vult probare ꝙ accuſatio fuerit calum-
nioſa ad repetendam pecuniam poteſt: ſed hoc procedit in pre
ſumpto confeſſo. Sed ſi eſſet fictio alias ficta illa non admitte
ret probationem in contrarium: preſumptio autem iuris ⁊ de
iure ſic, ſed tunc demum per confeſſionem partis aduerſe: vt in
aut. ſed iam neceſſe. ⁊ vnde ſumitur. C. de dona. ante nup. et not.
Innoc. de immu. eccle. q2 pleriq3. ⁊ ſic non videtur quod debeat
admitti probatio. Tu dic ꝙ vno poterit reuocari ficta: q2 ſi po-
teſt vera, fortius ⁊ ficta: cum actus fictus non ſit melioris con-
ditionis, quam verus: ⁊ q2 actus fictus recipit conditiones ve-
ri. de do. ⁊ contu. c. j. Non ob. ꝙ fictio ⁊ preſumptio non admit-
tant probationem in contrarium: q2 illud verũ eo reſpectu, quo
fingit, vel preſumit: ſed ficta confeſſio non fingit contentum in
confeſſione ficta, ſed fingit confeſſionem: ideo ſi vellet probare
ſe non confeſſum, non admitteretur probatio. Si vult probare
contentum in confeſſione falſum, poteſt: q2 hic non repugnat
fictioni. Ad hoc gl. in cle. literas. de proba. Ideo ſi iuſſus reſpõ
dere poſitionibus non reſponderet, ſi tamen venit ante ſenten-
tiam, ⁊ velit probare rem ſe aliter habere, ⁊ idem de bannito,
⁊ deficiente in purgatione. De hoc glo. aperta de pur. vulg. ſi-
gnificantibus. Ad hoc quod no. glo. de pur. cano. ex tuarũ. Ad
hoc de frigi. fraternitatis. Nam illa pbatio frigiditatis habet
vim tacite confeſſionis. Poſt ſententiam autem non admitti-
tur reuocatio erroris. Quod credo, niſi de errore conſtaret noto
rie, per not. in. d. c. fraternitatis. ⁊ de immuni. eccle. q2 plerique.
¶ Requiritur etiam, vt dicunt iura, quod ſit confeſſio: ſed eſt
dubium de negatione. Tangit hic Jo. An. in addi. Spe. in tit.
de confeſ. §. poſtremo. in princi. dicit ꝙ ſi negatiua eſt pro ſe, vt
communiter ſit, ab ea poteſt recedere quãdocunq3: q2 ab eo: qđ
eſt pro ſe, quis poteſt recedere: vt in regula. quod ſemel. de regu.
iur. lib. vj. ff. de leg. ij. ſi quis in principio teſtamenti. de regula.
ſtatuimus. cum ſimi. Si negatiua in aliquo faceret pro aduer-
ſario, exemplum in decre. vt noſtrum. vt eccle. benef. in epiſcopo
negante ſe contuliſſe: ⁊ in decre. dilectus. de temp. ord. vbi nega
uit ſe habere mandatum: dicit idem per omnia, quod in confeſ-
ſione: q2 inquantum eſt pro aduerſario, ſumitur pro cõfeſſione,
ſecundum Jo. And. ¶ Requiritur ſecũdum alios quod detur
reſtitutio ad hoc, ꝙ poſſit reuocari confeſſio: vt. l. cum fideicõ-
miſſum. ff. eo. titu. dic vt ibi. Dixi ipſam poſſe reuocari ante ſen
tentiam, poteſt reuocari ipſo iure. vbi nõ põt reuocari ante ſen-
tentiam, vt q2 eſt facta ſcienter, vel errore iuris: tunc bene poſſet
dari reſtitutio, ſi eſſet perſona, que eſſet priuilegiata in reſtitu-
tione, vt in minore, vel eccleſia, ſed tunc non reſtituitur, eo quia
in hoc confitendo eſt vſus iure communi: ſed oportet ꝙ probet
leſionem: quam probat, probando contrarium ſue cõfeſſionis.
ff. de adm. tuto. l. quotiens. §. ſicut. ⁊ l. nam et poſtea. §. ſi minor.
ff. de iureiu. ſm Cy. in. l. j. in vlti. q. Si autem eſt maior, non pu-
to eum reſtitui, inquantum ſcienter confeſſus eſt, nec inquantũ
confeſſus eſt ignoranter ignorantia iuris: quicquid ſenſerit Cy.
in. d. l. j. in. xj. q. Et hoc tz Bart. in. d. l. cũ fideicõmiſſum. Poſt
ſententiam autem non ſuſpenſam, vbi dixi eũ audiri, reuocans
auditur demum petita reſtitutione, niſi confeſſio eſſet facta circa
illa, que reſpiciunt executionem tantũ: q2 ipſo iure tunc in actu
executionis poſſet, ⁊ ante actum reuocari: vt dicta. l. cum fidei-
commiſſum.

FINIS.

¶ Finit Lectura celeberrimi Juris vtriuſq3 doctoris Domini Antonij de Butrio ſuper prima parte ſecundi Decretalium, Lugduni Impreſſa per Thomam Bertellum.

Regeſtum.

aa bb cc dd ee ſſ gg hh ii kk ll mm nn
oo pp qq rr ss tt vv xx. Omnes ſunt qua-
terniones, demptis v v, et x x, qui terniones ſunt.